

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ

၏

အမှတ် (၂၁) ကျမ်းစာ

ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ

ဒုတိယအုပ်

ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာကို နိဿယအဓိပ္ပါယ် စုံလင်စွာဖြင့်
တန်ဆာဆင်ထားပါသည်။

[တွဲဖက်ပို့ချရန် ပါဠိတော် နိဿယလည်း ပါသည်။]

(တတိယအကြိမ်)

သာသနာ ၂၅၃၈

ကောစာ ၁၃၅၇

ခရစ် ၁၉၉၅

နယူးဘားမားဒေဘု(စ်)ဆက်ပိဋကပုံနှိပ်တိုက်
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု

ဝိဇ္ဇာ ၃ ပါး ပြခမ်း

ဣတိ- သို့၊ စတ္တာရိ၊ ဣမာနိ ဈာနာနိ- တို့သည်။ ကေသညိ- အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ (ဈာနာနိ-တို့သည်)စိတ္တကဂ္ဂတ္ထာနိ- စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းအကျိုးရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကေသညိ(ဈာနာနိ)ဝိပဿနာပါဒကာနိ- ဝိပဿနာ၏ အခြေခံတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကေသညိ (ဈာနာနိ) အဘိညာပါဒကာနိ- အဘိညာဉ်၏ အခြေခံတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကေသညိ (ဈာနာနိ) နိရောဓပါဒကာနိ- နိရောဓသမာပတ်၏ အခြေခံတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကေသညိ (ဈာနာနိ) ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ- ရူပဘဝ, အရူပဘဝသို့ သက်ရောက်ခြင်းအကျိုး ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ တတ္ထ - ထိုအကျိုးတို့တွင်၊ (တနည်း) တတ္ထ - ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဒီဏာသဝါနိ- သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ (ဈာနာနိ) စိတ္တကဂ္ဂတ္ထာနိ ဟောန္တိ၊ [စိတ်တည်တည်ကြည်ကြည်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ချမ်းသာစွာ နေခြင်းအကျိုး ရှိသည်-ဟုလို၊ ထိုအကျိုးကို ပြလို၍ “တေ ဟိ” စသည်မိန့်။] ဟိ- ချေ၊ တေ-ထို သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာတို့သည်၊ သမာပဇ္ဇိတွာ- ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စား၍၊ ကေဂ္ဂစိတ္တာ - တခုထည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်ရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ) သုခံ-စွာ၊ ဒိဝသံ-တနေ့ပတ်လုံး၊ ဝိဟဒိဿာမ-နေကုန်အံ့၊ ဣတိ ဣစ္စေ-ဤအကျိုးကို မြှော်ကိုး၍သာလျှင်၊ ကသိဏပရိကမ္ဘံ - ကသိုဏ်းပရိကမ်ကို၊ ကတွာ-၍၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော- ရှစ်ပါးသော သမာပတ်တို့ကို၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ- ဖြစ်စေကုန်၏။

စတ္တာရိ ဈာနာနိ။ ။အဘိညာဉ်အကျိုး၊ နိရောဓသမာပတ် အကျိုးတို့ကို ဈာန်သမာပတ် ရှစ်ပါးလုံး ရပြီးမှသာ ပြီးစေနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် စတ္တာရိဈာနာနိ အရ၌ အရူပဈာန် ၄ ပါးကိုပါ (တေတ္ထဈာန်နှင့် ဈာန်အင်္ဂါချင်း တူသောကြောင့်) သွင်းယူထားသည် - ဟု မှတ်။ [ရူပဝိရာဂဝသေန ပဝတ္တံ စတုပ္ပိဓံဝိ အရူပဇ္ဇာနံ သင်္ဂဟိတမေဝါတိ အာဟာ - စတ္တာရိဈာနာနိတိ။]

အကြောင်း၏ အကြောင်းလဲ အကြောင်းဘဲ။ ။အဘိညာဉ်နှင့် နိရောဓသမာပတ်တို့ကို (အရူပဈာန်လည်း ပါဝင်သော) စတုတ္ထဈာန်ကသာ ပြီးစေနိုင်၏။ သို့သော် စတုတ္ထဈာန် ရသို့ရန်အကြောင်းမှာ ပဌမ, ဒုတိယ, တတိယဈာန်များတည်း။ ဤသို့ အကြောင်း စတုတ္ထဈာန်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပဌမ, ဒုတိယ, တတိယဈာန်တို့ကိုလည်း အဘိညာဉ် နိရောဓတို့၏ အကြောင်းဟု ယူဆ၍ “စတ္တာရိ ဈာနာနိ” ဟု ဈာန် ၄ ပါးလုံးကိုဆိုသည်။ ဥပမာ-ထမင်း၏အကြောင်းသည် ဆန်, ဆန်၏အကြောင်းသည် မြက်ပင် (ကောက်ပင်) များတည်း။ ထိုသို့ အကြောင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော မြက်ပင်များကို ထမင်း၏အကြောင်းဟု ယူ၍ “တိဏေဟိ ဘတ္တံ သိဗ္ဗံ-ကောက်ပင်တို့ကြောင့် ထမင်းသည် ပြီး၏” ဟု ဆိုသကဲ့သို့တည်း။ [ပဒဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနဗ္ဗိ ပဒဋ္ဌာနံ တေဝ ဝုစ္စတိ၊ ကာရဏကာရဏဗ္ဗိ ကာရဏတိ၊ ယထာ-တိဏေဟိ ဘတ္တံ သိဗ္ဗံတိ။]

သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ (ဈာနာနိ) သမာပတ္တိတော-မှ၊ ဝုဠာယ-ထ၍၊ သမာဟိတေန- ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားအပ်သော၊ ဝါ- တည်ကြည်သော၊ စိတ္တေန- ဖြင့်၊ ဝိပဿိဿာမ - ဝိပဿနာ ရှုကုန်အံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ နိဗ္ဗတ္တေန္တာနံ - ဖြစ်စေရန်လသော်၊ ဝါ-ကုန်သော၊ (သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ- တို့၏၊ ဈာနာနိ)ဝိပဿနာပါဒကာနိ-ဝိပဿနာ၏ အခြေခံတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ပန-ကား၊ ယေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော-တို့ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတွာ-စေ၍၊ အဘိညာပီဒကံ- အဘိညာဉ်၏ အခြေခံဖြစ်သော၊ ဈာနံ-ကို၊ သမာပဇ္ဇိတွာ-၍၊ သမာပတ္တိတော-မှ၊ ဝုဠာယ-၍၊ ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတီတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တနယာ-ဟောတော်မူအပ်သော နည်းရှိကုန်သော၊ အဘိညာယော-တို့ကို၊ ပတ္တေန္တာ - တောင့်တကုန်လျက်၊ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ-နံ၏၊ တေသံ (ဈာနာနိ) အဘိညာပါဒကာနိ ဟောန္တိ၊ ပန-ကား၊ ယေ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ, သတ္တာဟံ-ပတ်လုံး၊ အစိတ္တကာ-စိတ်မရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ, ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်၊ နိရောဓံ-စိတ်, စေတသိက်, စိတ္တဓရုပ်တို့၏ချုပ်ခြင်း ဟူသော၊ နိဗ္ဗာနံ-နိဗ္ဗာန်သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ သုခံ-စွာ၊ ဝိဟရိဿာမ - နံအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ၊ တေသံ(ဈာနာနိ) နိရောဓပါဒကာနိ ဟောန္တိ၊ ယေ ပန၊ ပေ၊ အပရိတိနဇ္ဈာနာ - မယုတ်လျော့သောဈာန် ရှိကုန်သည်၊ ပေ၊ ဟောန္တိ၊ ပန-ဆက်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဣဒံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ - ကို၊ ဗောဓိရုက္ခ မူလေ-ဗောဓိပင်၏ အနီးအောက်၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတံ-ဖြစ်စေတော်မူအပ်ပြီ၊ တဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊ တံ- ထိုစတုတ္ထဈာန်သည်၊ ဝိပဿနာပါဒကဉ္စေ-ဝိပဿနာ၏ အခြေခံသည်၎င်း၊ အဘိညာပါဒကဉ္စ-၎င်း၊ နိရောဓပါဒကဉ္စ-၎င်း၊ သဗ္ဗကိစ္စသာဓကဉ္စ - အလုံးစုံသော ကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်သည်၎င်း၊ သဗ္ဗလောကီယလောကုတ္တရဂုဏဒါယကံ-အလုံးစုံသောလောကီဂုဏ်, လောကုတ္တရဂုဏ်ကို ပေးနိုင်သည်၊ အဟောသိ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဗောဓိရုက္ခမူလေ။ ။ဘုရားရှင်သည် ဤဘဝ၌ အာဠာရ-ဥဒက ရသေ့များအထံ စတုတ္ထဈာန်ကို ရခဲ့ဘူးသော်လည်း ထိုဈာန်သည် ဝိပဿနာပါဒက စသည် မဟုတ်၊ ဝိပဿနာပါဒက စသော အကျိုးရှိသော စတုတ္ထဈာန်ကိုကား ဗောဓိရုက္ခမူလ ၌သာ ဖြစ်စေတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဗောဓိရုက္ခမူလေ နိဗ္ဗတ္တိတံ” ဟု ဆိုသည်။ [သဗ္ဗကိစ္စသာဓကဟူသည် အနုပဗ္ဗဝိဟာရ (အစဉ်အတိုင်း သမာပတ်ဝင်စား၍ ဒိဋ္ဌဓမ္မချမ်းသာကို ခံစားခြင်း) စသော ကိစ္စများကို ပြီးစေခြင်းတည်း။]

သဗ္ဗလောကီယ၊ ပေ၊ ဒါယကံ။ ။ဤစကားကား ပြုအပ်ပြီးသော ဝိပဿနာပါဒကစသော အားလုံးကိုပေါင်း၍ပြသောစကားတည်း၊ ရှေ့စကားများနှင့် အရမကွဲ

စ - ဆက်၊ ယေသံ ဂုဏာနံ - အကြင်ဂုဏ်တို့ကို၊ ဒါယကံ - ပေးနိုင်သည်၊ အဟောသိ၊ တေသံ-ထိုဂုဏ်တို့၏၊ ဧကဒေသံ-တစ်စိတ်တချို့ကို၊ [အာသဝက္ခယ (အရဟတ္တမဂ်) ရဘျိရန် ဝိပဿနာပါဒကရုဏ်၊ ပုနှင့်ဒိ ရဘျိရန် အဘိညာ ပါဒကရုဏ်ကို၊ ဟူလို။] ဒသေသန္တော (ဟုတ္တာ)၊ သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ- ဟောတော်မူပြီး၊ တတ္ထ-ထို သော၊ ပေ၊ ရပ်၌၊ သောတိ-ကား၊ သော အဟံ-ထိုငါသည်၊ [ဝိဟာသိံ ဟု အမှ ယောဂကြိယာ ရှိသောကြောင့် သော အဟံဟု ဖွင့်၊] ဝေန္တိတေ-ဝေဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခမ နိဒဿနံ - စတုတ္ထဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်ကို ရကြောင်း အစဉ်ကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ ဣမံနာ ကမေဓ - ဤ ပဌမ ဒုတိယ တတိယဈာန် အစဉ်အားဖြင့်၊ စတုတ္ထဇ္ဈာန်-ကို၊ ပဋိလတိတွာ-ရပြီး၍၊ ဣတိ - ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ - ဟောတော်မူအပ်သည်၊ ဝါ-လိုသည်၊ ဟောတိ၊ သမာဟိတေတိ - ကား၊ ဣမံနာ စတုတ္ထဇ္ဈာန သမာဓိနာ - မိဖြင့်၊ သမာဟိတေ-ကောင်းစွာအာရုံ၌ ထားအပ်သော်၊ ဝါ - တည်ကြည်လသော်၊ (တနည်း) သမာဟိတေ-သော၊ ဝါ-သော၊ (စိတ္တေ-စတုတ္ထဈာန်စစ်သည်၊) ပန-ကား၊ ပရိသုဒ္ဓေတိ အာဒိသု-ပရိသုဒ္ဓေ အစရှိသောပါဠိရပ်တို့၌ (အတ္ထော

သောကြောင့် (စ) မပါဘဲ ထားသည်။ [“ဣမံနာ ယထာဝုတ္တံ ဝိပဿနာပါဒကတ္တာဒိ သဗ္ဗံ သဗ္ဗိဏ္ဏေတိ” - ဝိမတိ။] ဘုရားရှင်၏ အရဟတ္တမဂ်သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ် တည်း ဟူသော လောကီယဂုဏ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ဟူသော လောကုတ္တရာဂုဏ်ကို ပေး နိုင်၏။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုပေးနိုင်လျှင် ဘုရားဂုဏ်တော်အားလုံးကိုလည်း ပေးရာ ရောက်၏။ ထို အရဟတ္တမဂ်၏ အကြောင်းကား စတုတ္ထဈာန်ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “တံ တဿ၊ ပေ၊ သဗ္ဗလောကီယ လောကုတ္တရာဂုဏာဒါယကံ” ဟု မိန့်သည်။

စတုတ္ထဈာနက္ခမ နိဒဿနံ။ ။ ဧဝံသည် နိဒဿနက္ခမ နိပါတ်တည်း။ ထို ဧဝံဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော နိဒဿေတဗ္ဗကား စတုတ္ထဈာန်နှင့် စတုတ္ထဈာန်ရဘျိရန်အစဉ်ဖြစ်သော ပဌမ ဒုတိယ တတိယဈာန်တည်း။ [စတုတ္ထဇ္ဈာန်စ + ကမောစ , စတုတ္ထဈာနက္ခမာ၊ တေသံ နိဒဿနံ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခမနိဒဿနံ၊ “စတုတ္ထဈာနဿ တဿစ အဓိဂမ မဂ္ဂဿ (စတုတ္ထဈာန်ကို၎င်း၊ ထို စတုတ္ထဈာန်ရကြောင်း လမ်းစဉ်ကို၎င်း) နိဒဿနံ” - ဋီကာ။] ပါဠိတော်၌ကား “ဧဝံ - ဤသို့၊ ဝါ- ဤ ပဌမ ဒုတိယ တတိယဈာန် အစဉ် အားဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကို ရပြီး၍” ဟု အနက်ပေး။

သမာဟိတေ။ ။ အာဝဇ္ဇာနိသမာဓိများသည် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ၏ အခြေခံသာ ဖြစ်၏။ အဘိညာဉ်၏အခြေခံကား စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသာတည်း။ ထို့ကြောင့် “စတုတ္ထ ဇ္ဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတေ” ဟု ဖွင့်သည်။ သံ + အာပုဗ္ဗ - ဓာတ်သည် ထပ်န အနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “သမာဟိတေ-ကောင်းစွာ အာရုံ၌ထားအပ်သော်” ဟု သဒ္ဓတ္ထ, “တည်ကြည်လသော်” ဟု သင်္ကေတတ္ထပေး။

ဝေဝဒိတဗ္ဗော)၊ ဥပေက္ခာသတိ ပါရိသုဒ္ဓိဘာဝေန-ဥပေက္ခာသည် ဖြစ်စေ အပ်သောသတိ၏ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပရိသုဒ္ဓေ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်လသော်၊ ပရိသုဒ္ဓတ္တာ ဝေ - ကြောင့်ပင်၊ ပရိယောဒါတေ - ထက်ဝန်းကျင် ဖြူစင်လသော်၊ ပဘဿရေ - ပြီးပြီး ပြက်ပြက် , ထွက်သော အရောင် ရှိလသော်၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သုခါဒိနိံ - နံသော၊ ပစ္စယာနိံ-အကြောင်းတို့ကို၊ ဃာတေန- သတ်ပြီးခြင်းကြောင့်၊ ဝါ - အတွက်၊ ဝိဟတရာဂါဒိအင်္ဂဏတ္တာ-ပယ်ဖျောက်အပ်ပြီးသောရာဂအစရှိသောအင်္ဂဏ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ - ရာဂအစရှိသော အင်္ဂဏကို ပယ်ဖျောက်ပြီး၏

ဥပေက္ခာသတိ ပါရိသုဒ္ဓိဘာဝေန။ ။ (ဥပေက္ခာသတိ ပါရိသုဒ္ဓိပုဒ်တုန်းက) ဖွင့်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သတိကိုခေါင်းတပ်၍ဆိုအပ်သော စတုတ္ထဈာန်သမ္ပယုတ်အားလုံး ၏ စင်ကြယ်မှုကို ဥပေက္ခာသည် ပြုအပ်၏။ ပရိသုဒ္ဓေအရလည်း ဤ စတုတ္ထဈာန်စိတ်ပင် ရ၏။ ထို့ကြောင့် “ဤ စတုတ္ထဈာန်စိတ်၏ ပရိသုဒ္ဓိဖြစ်ခြင်းသည် အခြားမဟုတ်၊ ဥပေက္ခာ သတိ ပါရိသုဒ္ဓိဖြစ်ခြင်းပင်တည်း” ဟု ပြလို၍ “ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိဘာဝေန ပရိ သုဒ္ဓေ” ဟု ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာဝေနကို “အဖြစ်ကြောင့်” မခပေးဘဲ “အဖြစ်ဖြင့်” ဟု အဘိန္နာဝိသသန အနက်ပေးသည်။

ပရိသုဒ္ဓတ္တာ ယေဝ ။ ။ အခြေခံစင်ကြယ်မှ ဖြူဖြူစင်စင် အရောင်တင်၍ ရ၏။ လှော်ပြီး ဥားပြီးဖြစ်၍ စင်ကြယ်သော ရှေ့သည် ပွတ်တိုက်လိုက်ရုံမျှဖြင့် အရောင်ထွက် လာသကဲ့သို့တည်း၊ ဤသို့ ပရိသုဒ္ဓါတ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည် အခြားမဟုတ်၊ ရှေ့ ဆိုအပ်ပြီးသော ပရိသုဒ္ဓပင် ဖြစ်ရကား “ပရိသုဒ္ဓတ္တာယေဝ ပရိယောဒါတေ” ဟု ဖွင့်၏။ ပရိသုဒ္ဓိဖြစ်ပြီးအပေါ်မှာ အတော်အတန်ထပ်၍ ဝင်စားရုံမျှဖြင့် ပရိယောဒါတ ဖြစ်လာသည်-ဟုလို၊ “ဩဒါတ” အရ အဖြူရောင် ဟု ထင်မည်စိုး၍ “ပဘဿရေ” ဟု ဥဇုကတ္တဖွင့်ပြန်သည်။ “မည်သည့်အရောင်” ဟုမဆိုလို၊ အရောင်ထွက်သည် ဟု သာ ဆို လိုသည်။ ပဘာ+သရတိ နိဿရတိ (ထွက်၏) ဣတော စိတ္တတောတိ ပဘဿရံ (ဈာန် စိတ္တံ) ။ [ဤစကားလည်း တကယ်အရောင် ထွက်ခြင်း မဟုတ် , အရောင်ထွက်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည် ဟု ပြသော ရူပကအလင်္ကာ , တဒ္ဓမ္မူပစာ စကားတည်း။]

သုခါဒိနိံပေ၊ အနင်္ဂဏေ။ ။ “သုခသည် သောမနဿ၏ အကြောင်း၊ သောမ နဿသည် ရာဂ၏အကြောင်း” စသည်ဖြင့် ရှေ့ ဆိုခဲ့ပြီး၊ ထိုစတုတ္ထဈာန်၌ “သုခဿစ ပဟာနာ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည့် အတိုင်း ရာဂဒေါသတို့၏ (ရာဂဒေါသကို အရင်းခံ၍ ကျန်ကိလေသာ အားလုံး၏) အကြောင်း ဖြစ်သော သုခဒုက္ခ စသည်ကို ပယ်ထားပြီး ဖြစ်ရကား “အနင်္ဂဏ” ဖြစ်သည်။ [အင်္ဂန္တိ ဇေတတိ တံသမဓီပုဂ္ဂလာ နိဟီနဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိတိ အင်္ဂဏာနိ (ရာဂါဒယော) = ထိုတရားတို့နှင့် ပြည့်စုံသူတို့၏ ယုတ်ညံ့သူတို့အဖြစ်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ရာဂစသည်တို့၊ (အနင်္ဂဏသုတ် ဋီကာ ဝိဂ္ဂဟ)၊ အင်္ဂဓာတ်, ယုကို အနုပ္ပိ၊ ပိသောဒရာဒိဂိုဏ်း ဖြစ်၍ န ကို ဏပ္ပိ။]

အဖြစ်ကြောင့်၊ အနဂ်ဏေ-အဂ်ဏ မရှိလသော်၊ အနဂ်ဏတ္တာ ဝေ-ကြောင့် ပင်၊ ဝိဂတပုတ္တိလေသေ - ကင်းသော ဥပတ္တိလေသရှိလသော်၊ ဟိ-မှန်၊ အဂ်ဏေန - ဏသည်၊ စိတ္တိ-ကို၊ ဥပတ္တိလိဿတိ - ပူပန်စေအပ်၏၊ ဝါ-နှိပ်စက်အပ်၏၊ သုဘာဝိတတ္တာ-ကောင်းစွာ ပွားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မုဒုဘူတေ-နုညံ့သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်လသော်၊ ဝသိဘာဝပုတ္တေ-ဝသိဘော်သို့ ရောက်လသော်၊ ဝါ - စွမ်းရည်သတ္တိ ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်လသော်၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ [မုဒုဘူတေကို “ဝသိဘာဝပုတ္တေ” ဟု ဖွင့်ခြင်းသည်မှန်၏။] ဝသေ-မိမိအလို၌၊ ဝတ္တမာနံ-ဖြစ်သော၊ (ဝသိဘော်သို့ရောက်သော-ဟူလို) စိတ္တိ-ကို၊ မုဒုဘိ-မုဒု ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ မုဒုတ္တာဝေ - နုညံ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ပင်၊ ကမ္မနိယေ ကမ္မက္ခမေ - အဘိညာဉ်အမှု၌ ခံ့လသော်၊ ကမ္မယောဂေ-

အနဂ်ဏတ္တာ ဝေ။ ။ [ဝေဝ-ဟု ရှိ၏၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ (စ) မပါ။] စိတ်မှာ ဥပတ္တိလေသ ကင်းခြင်း၏ အကြောင်းသည် အခြားမဟုတ်၊ အဂ်ဏ မရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်-ဟူလို။ [ဥပဂန္တာ - ကပ်၍၊ စိတ္တိ-ကို၊ ကိလေသေန္တိ - နှိပ်စက်တတ် ပူပန်စေတတ် ကုန်၏၊ ဣတိ ဥပတ္တိလေသ၊ ပြခဲ့သောရာဂ စသည်ပင် ရ၏၊ ယထာ ရာဂါဒယော စေတသော မလာသုစိဘာဝေန (အညစ်အကြေး မစင်မကြယ်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်) အဂ်ဏာနီတိ ဝုစ္စန္တိ၊ ဧဝံ ဥပဂန္တာ ကိလေသနဋ္ဌေန ဥပတ္တိလေသတိ။- ဋီကာ၊ ကိလိဿတိကိုလည်း “ဝိဗာဓိယတိ-ဥပတာပိယတိ” ဟု ဖွင့်။]

သုဘာဝိတတ္တာ။ ။ “ကောင်းစွာပွားစေအပ်” ဟူသည် “အထပ်ထပ် ဝင်စားအပ်” တည်း၊ အထပ်ထပ်နယ်အပ်သော သားရေသည် နုလာသကဲ့သို့ ဤစတုတ္ထဇာန် စိတ်လည်း အထပ်ထပ် ဖျာန်ဝင်စားမှု သုဘာဝိတကြောင့် နုညံ့လာသည်၊ ထိုသို့ နုညံ့လာသည် ကိုပင် “ဝသိဘာဝပုတ္တေ - ဝသိဘော်သို့ ရောက်ပြီ” ဟု ဆိုလိုသည်၊ [ဝသနံ သမတ္ထနံ ဝသော - စွမ်းနိုင်ခြင်း၊ ဝသော ယဿ အတ္တိတိ ဝသိ = အာဝဇ္ဇန သမာပဇ္ဇန စသော ကိစ္စ ၅ပါး၌ အစွမ်းသတ္တိ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝသိနော+ ဘာဝေါ- ဝသိဘာဝေါ - အစွမ်းသတ္တိရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အစွမ်းသတ္တိရ၏။]

မုဒုတ္တာ ဝေ၊ ပေ၊ ယောဂေ။ ။ [ဤ၌လည်း စ-ပိုဟန်တူ၏။] ကမ္မနိယဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကား အခြားမဟုတ်၊ မုဒုတ္တပင်ဖြစ်သည်-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် ဝေဖြင့် ဆိုသည်၊ ကမ္မနိယ၌ “ကမ္မနိ-ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ စသော အဘိညာဉ်အမှု၌+ခမံ= ခံ့သောစိတ်တည်း၊ ကမ္မနိယံ” ဟု ခမအနက်၌ ဣယပစ္စည်း သက်ထားကြောင်း သ်စေလို၍ “ကမ္မက္ခမေ” ဟု ဖွင့်သည်၊ (နံ) အာဂုမ်၊ မောဂ္ဂဏ္ဍာန်တဒ္ဓိတ် (၇၃) သုတ်၌ နိယပစ္စည်း ဟု ဆို၏။ “အမှု၌+ခံ့” ဟူသည် ထိုအဘိညာဉ် အမှုအား သင့်လျော်သော အရည်အချင်း ရှိနေခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ကမ္မယောဂေ” ဟု ဥဇုကတ္ထ ပြသည်၊ ယုဇ္ဇိတဗ္ဗံ-ယှဉ်စပ်ထိုက်၏၊ ဣတိ ယောဂံ (ယုဇ+ဏျ၊) ကမ္ပေ+ယောဂံ ကမ္မယောဂံ-အမှု၌+ယှဉ်စပ်ထိုက်၏ (သဒ္ဓတ္ထ၊) အမှုအား+လျောက်ပတ်၏ (အဓိပ္ပာယ်တ္ထ) ။

အဘိညာဉ်အမှည့် ယှဉ်စပ်ထိုက်လသော်၊ ဝါ-အဘိညာဉ်အမှုအား လျောက်ပတ်လသော်၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သုခန္တံ - ကောင်းစွာ မှတ်အပ်ပြီးသော၊ ဝါ-လှော်ပြီးဦးပြီးသော၊ သုဝဏ္ဏံ- ရှေ့သည်၊ ကမ္မနိယံ-ပုတီး၊ နားသောင်းစသည်ကို ပြုလုပ်မှည့် ခံသည်၊ ဟောတိ ဣဝ-ကဲ့သို့(စေ-တူ) မုဒု-နညံသော၊ စိတ္တံ-သည်၊ ကမ္မနိယံ - အဘိညာဉ် အမှည့် ခံသည်၊ ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ တဒုဘယဓိ-ထို မုဒု၊ ကမ္မနိယ ၂ ပါးသည်လည်း၊ သုဘာဝိတတ္တာ ဝေ-ကောင်းစွာ ပွားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ (ဟောတိ) ယထာဟ - နည်း၊ နာဟံ ဘိက္ခဝေ၊ ပေယထယိဒံ ဘိက္ခဝေ စိတ္တန္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ၊ ဣဒံ စိတ္တယထာ-ကဲ့သို့၊ စေ-တူ၊ ယံ - အကြင်တရားသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘာဝိတံ-ပွားစေအပ်သည်၊ ဗဟုလီကတံ - ကြိမ်ဖန် များစွာ၊ အလေ့အလာ ပြုအပ်သည်၊ (သမာနံ-သော်) မုဒုစ-နညံသည်၎င်း၊ ကမ္မနိယဉ္စ - ထိုထို အမှည့် ကောင်းသည်၎င်း၊ ဟောတိ-၏၊ ဘိက္ခဝေ၊ အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ အညံ-စိတ်မှတပါးသော၊ (တံ)ကေဓမ္မဓိ-ထို တခုသော တရားကိုလည်း၊ န သမနုပဿာမိ- မြင်တော်မမူ၊ (အင်္ဂုတ္တရ၊ ပဏိဟိတ-အစ္စဝဂ်)။]

ဧတေသု ပရိသုဒ္ဓဘာဝါဒီသု - ဤ ပရိသုဒ္ဓဘောဂုဏ် အစရှိသည်တို့၌၊ ဌိတက္ကာ- ကြောင့်၊ ဌိတေ - တည်တံ့လသော်၊ ဌိတံက္ကာယေဝ- ပင်၊ အာနေဉ္စ ပုတ္တေ-တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်လသော်၊ အစလေ နိရိစ္ဆနေ-တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိလသော်၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဝါ - တနည်း၊ မုဒုကမ္မညဘာဝေန - နညံသည်၏အဖြစ်၊ အဘိညာဉ်အမှည့် ခံသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အတ္တ

မုဒု တိ၊ ပေ၊ သုခန္တံ ဝိဝ သုဝဏ္ဏံ ။ ။ လှော်ပြီး ဦးပြီးဖြစ်၍ နညံသောရှေ့သည် ပုတီးလက်ကောက် စသော တန်ဆာကိုပြုရာ၌ လိုသလို ဆွဲငင်ဘို့ရန် အထုအရိုက် ခံနိုင်သကဲ့သို့၊ ကိလေသာ အညစ်အကြေးကင်း၍ သန့်ရှင်းသောစိတ်လည်း နညံနေသဖြင့် အဘိညာဉ်အမှုကို ပြုဘို့ရန် ခံနိုင်ရည်ရှိသည်-ဟူလို။ [ဓမ္မိယိတ္ထာတိ ဝန္တံ - မီးဖြင့်ကပ်၍ မှတ်အပ်သော ရွှေ၊ သုဠု + ဝန္တံ သုခန္တံ = ကောင်းစွာမှတ်အပ်သောရွှေ၊ ရွှေကို အညစ်အကြေးထုတ်ရာ၌ မီးဖြင့်မှတ်၍ ထုတ်ရ၏၊ တခါတရံ လှော်၍လည်း ထုတ်ရ၏၊ ထိုသို့ အညစ်အကြေးထုတ်သည်ကို “လှော်သည် ဦးသည်” ဟု လည်း ခေါ်၏။]

ဧတေသု၊ ပေ၊ အာနေဉ္စ ပုတ္တေ ။ ။ ပရိသုဒ္ဓ စသောဂုဏ်များ ပျက်မသွားအောင် တည်တံ့နေသောစိတ်ကို “ဌိတံ”ဟု ၎င်း၊ ထိုသို့ တည်တံ့နေသည့်အတွက် (ပျက်ဘို့ကို မဆိုထားဘိ) လှုပ်လှုပ်ရှားရှားပင် မရှိအောင် ငြိမ်သက်သောစိတ်ကို “အာနေဉ္စ ပုတ္တံ” ဟု ၎င်း ခေါ်၏၊ [“ဣဉ္စန္ဒ-တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ဣဉ္စော-ခြင်း၊ ဣဉ္စဓာတ် အပစ္စည်း၊ နတ္ထိ + ဣဉ္စော ယဿာတိ အနိဉ္စ-တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသောစိတ်၊ အနိဉ္စဿ + ဘာဝေါ (အာနိဉ္စ-ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ဣကို ဖြေ၍) အာနေဉ္စ၊ အာနေဉ္စ + ပတ္တံ-အာနေဉ္စပုတ္တံ” ဟု ပြု၊ ဥဒုကတ္တ ပြလို၍ “အစလေ-နိရိစ္ဆနေ” ဟု ဖွင့်သည်။]

နော-၏၊ ဝသေ-အလို၌၊ ဌိတတ္တာ-တည်တန့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဌိတေ-
 တည်တံ့လသော်၊ သဒ္ဓါဒီဟိ - သဒ္ဓါ အစရှိသော တရားတို့သည်၊ ပရိဂ္ဂဟိ
 တတ္တာ - ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ - ထောက်ခံအပ်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာနေဉ္စပုတ္တေ-သော်၊ ဟိ-ဗျ၊ သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတံ-သဒ္ဓါ
 သည် ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ်သော၊ ဝါ - သဒ္ဓါသည် ထောက်ခံအပ်သော၊
 စိတ္တံ-သည်၊ အဿဒ္ဓိယေန-အဿဒ္ဓိယကြောင့်၊ ဝါ-သဒ္ဓါမရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်၊ န ဣဉ္စတိ-မတုန်လှုပ်၊ ဝီရိယပရိဂ္ဂဟိတံ-
 ဝီရိယသည်၊ ပပေသော၊ ဝါ-သော၊ (စိတ္တံ)၊ ကောသဇ္ဇေန-ကောသဇ္ဇကြောင့်၊
 ဝါ - ပျင်းရိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်၊ န ဣဉ္စတိ၊
 သတိပရိဂ္ဂဟိတံ-သတိသည်၊ ပပေသော၊ ဝါ-သော၊ (စိတ္တံ)၊ ပမာဒေန-ပမာဒ
 ကြောင့်၊ ဝါ - မေ့လျော့ကြောင်း အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်၊ န ဣဉ္စတိ၊
 သမာဓိ ပရိဂ္ဂဟိတံ - သမာဓိသည်၊ ပပေသော၊ ဝါ- သော၊ (စိတ္တံ)၊ ဥဒ္ဓစ္စေန-
 ဥဒ္ဓစ္စကြောင့်၊ ဝါ - ပြန့်လွင့်သောစိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဥဒ္ဓစ္စကြောင့်၊ န
 ဣဉ္စတိ၊ ပညာ ပရိဂ္ဂဟိတံ - ပညာသည်၊ ပပေသော၊ ဝါ-သော၊ (ဝိတ္တံ)၊ အဝိ
 ဇ္ဇာယ-အဝိဇ္ဇာကြောင့်၊ ဝါ - ဉာဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်မောဟကြောင့်၊ န ဣဉ္စ

မုဒုကမ္မည ဘာဝေနဝါ။ ။ “မိမိအလို၌ တည်သည်ကို (ဝသိဘော်သို့ ရော့နေ
 သည်ကို) ဌိတ”ဟု ညွှန်ညွှန်းဆိုလို၏။ ရှေ့၌ “ဝသေ ဝတ္တမာနံ ဟိ စိတ္တံ” ဖြင့်လည်း
 ဝသိဘော်သို့ရော့သောစိတ်ကိုပင် ပြခဲ့၏။ သို့ဖြစ်သျှင် မုဒုကမ္မညအဖြစ်ကို ဝသိဘော်သို့
 ရောက်ခြင်းဖြင့် မှတ်သားအပ်သကဲ့သို့၊ ဝသိဘော်သို့ရောက်၍ ဌိတဖြစ်ခြင်းကိုလည်း
 မုဒုကမ္မညတာဖြင့် မှတ်သား၍ပြ၏ (အပြန်အလှန် မှတ်သားအပ်၏-ဟူလို)။ [ယထာ
 မုဒုကမ္မညတာ ဝသိဘာဝပ္ပတ္တိယာ လက္ခိယန္တိ၊ ဧဝံ ဝသိဘာဝပ္ပတ္တိပိ မုဒုကမ္မညတာဟိ
 လက္ခိယတီတိ မုဒုကမ္မဘာဝေနဝါ၊ ပေ၊ ဌိဒတတိ ဝတ္တံ၊ ယထာ ဟိ ကာရဏေန ဖလံ
 နိဒ္ဓါရိယတိ (ထုတ်ဆောင်အပ်၏)၊ ဧဝံ ဖလေနာပိ ကာရဏံ နိဒ္ဓါရိယတီတိ။]

သဒ္ဓါဒီဟိ၊ ပေ၊ အာနေဉ္စပုတ္တေ ။ ။ နိစ္စလဘာဝေန အဝဋ္ဌာနံ အာနေဉ္စပုတ္တိ-
 မတုန်မလှုပ်၏ အဖြစ်ဖြင့် အာရုံ၌သက်ဝင်၍ တည်ခြင်းသည် အာနေဉ္စသို့ ရောက်ခြင်း
 မည်၏။ သာစ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ထိရဘာဝေန ပဋိပက္ခေဟိ အကမ္မနိယတာယစ သမ္ပ
 ဝန္တိ- ထို အာနေဉ္စပုတ္တိသည်လည်း သမ္ပယုတ်တရားတို့၌ ခိုင်မြဲသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊
 အဿဒ္ဓိယ စသော ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ မလှုပ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း ဖြစ်လေသော၊
 သဒ္ဓါဒီပလောနံ အာနုဘာဝေန ဟောတီတိ အာဟ - သဒ္ဓါဒီပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ အာနေဉ္စ
 ပုတ္တေဟိ၊ အချုပ်မှာ-လူတယောက်ကို အကျိုးလိုသူတို့က ဂုဏ်မပျက်အောင်ပိုင်းဝန်း
 ထောက်ပံ့ထားသကဲ့သို့ စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကိုလည်း “မတုန်မလှုပ် ခိုင်မြဲအောင် သဒ္ဓါ
 စသောတရားတို့က ပိုင်းဝန်းထောက်ပံ့ထားကြသည်”ဟုလို၊ ထို့ကြောင့် ပရိဂ္ဂဟိတံကို
 “ဥပတ္တန္တိတံ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဒီကာ၌ ပါဌ်ပျက်၍ ပါဌ်မှန်ကို ထုတ်ပြလိုက်သည်။]

တိ၊ ဩဘာသဂတံ- ဖြစ်သောဉာဏ် အရောင်အလင်းရှိသော၊ (စိတ္တံ)၊ ကိလေသန္ဓကာရေန-ကိလေသာအမှိုက်မှောင်ကြောင့်၊ န ဣဇ္ဇတိ၊ ဆဟိ-ခြောက်ပါးကုန်သော၊ ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ - တို့သည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတံ - ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ်သော၊ ဝါ - ထောက်ခံအပ်သော၊ (စိတ္တံ) အာနေဉ္စပုတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အဋ္ဌင်္ဂသမန္ဓာဂတံ - ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော၊ စိတ္တံ-သည်၊ အဘိညာ သစ္စိကရဏီယာနံ - အဘိညာဉ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုထိုက်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ - ပုဗ္ဗေနဝါသစသော တရားတို့ကို၊ အဘိညာ သစ္စိကရိယာယ-ငှါ၊ အဘိနိဟာရက္ခမံ-ရှေးရှုဆောင်ခြင်း၌ခွဲသည်၊ ဟောတိ။

အပရော - ရှေ့နည်းမှတပါး အခြားသော၊ နယော - နည်းကား၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ-မိဖြင့်သမာဟိတေ-သော်၊ ဝါ-သော်၊ နိဝရဏဇူရိဘာဝေန-နိာရဏတို့မှ ဝေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိသုဒ္ဓေ - သော်၊ ဝိတက္ကာဒိ သမတိက္ကမေန-ဝိတက် အစရှိသည်တို့ကို လွန်မြော်ခြင်းကြောင့်၊ ပရိယောဒါတေ-သော်၊ ဈာနပရိလာဘပစ္စယာနံ-ဈာန်ရခြင်းဟူသောအကြောင်းရှိကုန်သော၊ ပါပကာနံ-နံသော၊ ဣစ္ဆာဝစရာနံ - အလိုဆိုးသည် သက်ရောအပ်ကုန်သော မာန၊ သာဠေယျ စသည်တို့၏၊ အဘာဝေန - မရှိခြင်းကြောင့်၊ အနင်္ဂဏ-

အဋ္ဌင်္ဂသမန္ဓာဂတံ။ ။ သမာဟိတတာ၊ ပရိသုဒ္ဓတာ၊ ပရိယောဒါတတာ၊ အနင်္ဂဏတာ၊ ဝိဂတုပက္ကိလေသတာ၊ မုဒုဘာဝေါ၊ ကမ္မနိယတာ၊ အာနေဉ္စပုတ္တိယာ ဌိတတာ (အာနေဉ္စသို့ ရောက်သော အားဖြင့် တည်တံ့သည်၏ အဖြစ်) ဤရှစ်ပါးတည်း၊ တနည်း-ဤ ရှစ်ပါးသည် သမာဟိတ စိတ်၏ ဂုဏ်အင်္ဂါများ ဖြစ်သောကြောင့် သမာဟိတကို စိတ္တ၏ ဝိသေသနထား၍ “ဌိတေ အာနေဉ္စပုတ္တ”ကို အင်္ဂါ ၂ ပါး ခွဲသော အားဖြင့်လည်း အဋ္ဌင်္ဂသမန္ဓာဂတစိတ် ဖြစ်နိုင်သည်။

အပရောနယော။ ။ ဤနည်း၌ စိတ်ကို ညစ်နွမ်းအောင် ပြုတတ်သော နိဝရဏတို့မှ စင်ကြယ်ခြင်းကို ပရိသုဒ္ဓ ဟု ၎င်း၊ စိတ်ကို လှုပ်ရှားစေတတ်သော ဝိတက် ဝိစာရနှင့် စိတ်ကို ပေါ်လွင်အောင် ပြုတတ်သော ဝိတိတို့မှ စင်ကြယ်ခြင်းကို ပရိယောဒါတ ဟု ၎င်း ဆိုသည်။ ပဌမဈာန်သည် နိဝရဏတို့မှ ကင်းသော်လည်း ဤ စတုတ္ထဈာန်လောဘ် မဝေးကွာတတ်၊ ထို့အတူ ဒုတိယဈာန်သည် ဝိတက် ဝိစာရတို့မှ တတိယဈာန်သည် ဝိတိတို့မှ ကင်းသော်လည်း ဤ စတုတ္ထဈာန်လောကံ လွတ်ကင်းတတ်ချေ၊ ထို့ကြောင့် ဤ စတုတ္ထဈာန်ကိုသာ “နိဝရဏပေါပရိယောဒါတေ” ဟု မိန့်သည်။ ။

ဈာနပဋိလာဘပစ္စယာနံ၊ ပေါအနင်္ဂဏေ။ ။ ဈာန်ရမှုကို အကြောင်းပြု၍ မိမိကို မိမိ အထင်ကြီးသော မာနတမျိုးဖြစ်တတ်သေး၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိသတ်အလယ် တရားဟောတော်မူရာဝယ် (“ရဟန်း .. ဒီတရားကို သင်က ဘယ်လိုသဘောရသလဲ” စသည်ဖြင့်) ငါ့ကိုသာ မေး၍ မေး၍ တရားဟောတော်မူလျှင် ကောင်းလေစွ-ဟု မာန

သော်၊ အဘိဇ္ဈာဒီနံ - အဘိဇ္ဈာ အစရှိကုန်သော၊ စိတ္တုပက္ကိလေသာနံ - စိတ်ကို ပူပန်စေတတ်၊ နှိပ်စက်တတ်ကုန်သော တရားတို့၏၊ ဝိဂမေန - ကင်းခြင်းကြောင့်၊ ဝိဂတုပက္ကိလေသေ-သော်၊ စ-ဆက်၊ ဧတံ ဥဘယမ္ပိ-ဤ အနက်ဏ အဖြစ် ဝိဂတုပက္ကိလေသ အဖြစ် ၂ ပါးစုံ ကိုလည်း၊ အနက်ဏဝတ္ထသုတ္တာနု သာရေးန - အနက်ဏသုတ် , ဝတ္ထသုတ်သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- ၏၊ ဝသိပုတ္တိယာ-ဝသီဘော်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ မုဒုဘူတေ- သော်၊ ဣဒ္ဓိပါဒ ဘာဝပဝမေန-တန်ခိုး၏အခြေခံအဖြစ်သို့ ကပ်ရော်ခြင်းကြောင့်၊ ကမ္မနိယေ-

ပါသော အလိုဆန္ဒတမျိုး ဖြစ်တတ်သေး၏၊ ရှိသောအပြစ်ကို ဖုံးထားလိုသော မာယာ လည်းဖြစ်တတ်၏၊ မရှိသောဂုဏ်ကို ရှိဟန်ဆောင်တတ်သော သာဓွေယျလည်းဖြစ်တတ် ၏၊ ထိုမာန မာယာ သာဓွေယျ တရားသည် ပါပကဏ္ဍာဝစရ မည်၏၊ [ဣစ္ဆာယ-ယုတ်မာသောအလိုသည် (အလိုဆိုးသည်) + အဝစရာ- သက်ရောက်အပ်သောတရား တို့တည်း၊ ဣစ္ဆာဝစရာ- တို့။] ဤတရားတို့ကား နိဝရဏလောပံ မကြမ်းသော်လည်း စိတ်ညစ်နွမ်းအောင်ပြုတတ်၍ အင်္ဂဏဟုဆိုအပ်သော အနုစား အကုသိုလ်များတည်း။

ဝိမတိ ။ ။ ဝေါတ္ထကေသု ပန “ဈာနပဋိလာဘပစ္စနိကာနံတိပိ လိခန္တိ၊ သော ပမာဒပါဠော (စာအုပ်တို၌ ဈာနပဋိလာဘပစ္စနိကာနံ ဟု ရှိသော ပါဠိသည် အမှတ် တမဲ့ ရေးအပ်မိသော ပါဠိတည်း၊) တာ့ကြောင့်နည်း - ဈာနရခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဟူသည် နိဝရဏတရားတို့တည်း၊ ထို နိဝရဏတို့၏ မရှိခြင်းကိုကား ပရိသုဓမ္မပုဒ်တုန်း ကပင် “နိဝရဏ ဗုရိတာဝေန ပရိသုဓမ္မေ” ဟု ဖွင့်ခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ [သာရတ္ထ ဇီကာ ဝိသုမ္ပိဓ် မဟာဇီကာတို့လည်း အလားတူပင် ဖွင့်ကြသည်။]

အဘိဇ္ဈာဒီနံ၊ ပေ၊ ကိလေ နေ ။ ။ [ဤ၌လည်း “ဈာနပဋိလာဘ ပစ္စယာနံ” ကို လိုက်စေကြ၏။] အဘိဇ္ဈာ - ဟူသည် လောဘတည်း၊ ထိုလောဘသည် ကာမစ္ဆန္ဒ နိဝရဏအဖြစ်သို့ မရောက်သော မိမိဈာန်ကို မိမိနှစ်သက်မှု လောဘအနုစားတည်း၊ အာဒိဖြင့် ပြခဲ့သော မာနမာယာသာဓွေယျကိုပင် ယူ။ [အဘိဇ္ဈာသဗ္ဗေနစ အနိဝရဏ သဘာဝသေဝ လောဘဿ၊ မာနာဒီနဉ္စ ဂဟဏံ၊ ဈာနပဋိလာဘပစ္စယာနန္တိ အနု ဝတ္ထမာနတ္တာ-ဝိမတိ။]

ဥဘယမ္ပိဇေတံ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ ။ ။ အနက်ဏတ္တံ ဝိဂတုပက္ကိလေသတ္တံစာတိ ဧတံ ဥဘယမ္ပိ ယထာက္ကံ အနက်ဏသုတ္တဝတ္ထသုတ္တာနုသာရေးနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ - ဝိမတိ၊ ထို ၂ သုတ်သည် မူပလဏ္ဍာသပါဠိတော်၌ ပါ၏၊ အနက်ဏသုတ်၌ ဣစ္ဆာ (အလိုဆိုး) ကို စတည်၍ ဟောတော်မူ၏၊ ဝတ္ထသုတ်၌ အဘိဇ္ဈာကို စတည်၍ဟောတော်မူ၏၊ ထိုသုတ် တို့၌ နိဝရဏဖြစ်သော ကြမ်းတမ်းသောအပြစ်များကိုလည်း ဟောထားတော်မူ၏၊ ဤ အဋ္ဌကထာ၌ကား ဈာန်ရမှုကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်သောကြောင့် နိဝရဏ မဖြစ်လော့ သော သိမ်မွေ့သောအပြစ်များကိုသာပြသည်၊ ထို့ကြောင့် “အနက်ဏဝတ္ထသုတ္တဝသေန- ထိုသုတ်များအတိုင်း ” ဟု မဆိုဘဲ “အနုသာရေးန- ထိုသုတ်များသို့ အစဉ်လိုက် သဖြင့်” ဟု ဆိုထားသည်။

သော်၊ ဘာဝနာပါရိပုရိယာ - ဘာဝနာ၏ ပြည့်စုံ လုံလောက်ခြင်းကြောင့်၊ ပဏီတဘာဝပဝမေန-မွန်မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းဖြင့်၊ ဌိတေ-သော်၊ အာနေဉ္စပုတ္တေ-သော်၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်လသော်၊ အာနေဉ္စပုတ္တံ-တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ဤတုန်လှုပ်ခြင်း မရှိနိုင်လေအောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊) ဌိတေ-သော်၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဧဝမိ-ဤသို့လည်း၊ ၀၁ - ဤနည်းအား ဖြင့်လည်း၊ အဋ္ဌဂံသမန္ဓာဂတံ - ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော၊ စိတ္တံ - စိတ်သည်၊ အဘိညာသန္တိကရဏီယာနံ - အဘိညာဉ်ဖြင့် မျက်မှောက် ပြုထိုက်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ - ပုဗ္ဗေနိဝါယ စသော တရားတို့ကို၊ အဘိညာသန္တိကရိယာယ-၄၊ အဘိနိဟာရက္ခမံ - ရှေးရှုဆောင်ခြင်း၌ခံသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပါဒကံ-အဘိညာဉ်၏အခြေခံသည်၊ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ-အဘိညာဉ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ-၏) ဣတိအတ္ထော -နက်။

ဘာဝနာ၊ ပေ၊ ဘာဝပဝ မေန ။ ။ အဘိညာဉ်၏အာရုံသို့ ရှေးရှု ဆောင်ဘို့ရာ၊ ထို့ထက်ပို၍ ပြုဘွယ်မရှိတော့ဘဲ အခြေခံဘာဝနာ ပြည့်စုံနေသည်ကို “ဘာဝနာပါရိ ပုရိ” ဟု ဆိုသည်၊ ဤ ဘာဝနာပါရိပုရိယာသည် ပဏီတဘာဝပဝမေန၏ ဟိတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် စသဒ္ဓါမပါဘဲထား၍၊ ဣကာဉ္စလည်း “တတောဧဝံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဘာဝနာ ပြည့်စုံလုံလောက်နေသည့်အတွက် ပဏီတ (ပြဋ္ဌာန်းသည်၏အဖြစ်သို့ ဆောင်အပ်သော) ဥတ္တမ (အမြတ်ဆုံး) ဖျာန်အဖြစ်သို့ ရောက်နေသည်-ဟုလို။

ယထာ၊ ပေ၊ ဧဝံဌိတေ ။ ။ ဤအနက်ဖွင့်ကြည့်၍ အာနေဉ္စပုတ္တေသည် ဌိတေ၏ ဝိသေသနဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “အာနေဉ္စပုတ္တေ-အာနေဉ္စသို့ရောက်သော၊ ၀၁-ရောက်လောက်အောင်၊ ဌိတေ-သော်” ဟု ပေး၊ ဤ ၂ ပုဒ်မှ အင်္ဂါတပါးရ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ “ယထာ အာနေဉ္စဘာဝံ အာနေဉ္စပုတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံ ဌိတေ” ဟု ပါဠိပုဂံ တွေ့ရ၏၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ “ယထာ အာနေဉ္စပုတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံ ဌိတေ” ဟုသာ ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် အာနေဉ္စဘာဝံသည် အာနေဉ္စကို ဝိပြုတ်လုပ်ပြရာမှ အပိုပါလာသော ပါဠိဖြစ်ဟန်တူ၏၊ ထိုပါဠိကို ပါစေလိုလျှင် “အနိဉ္စဿ + ဘာဝေါ အာနေဉ္စ” ဟု ဝိပြုတ် ပြုရသည့်အတိုင်း “ယထာ အနိဉ္စဘာဝံ (တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော) အာနေဉ္စ (အာနေဉ္စသို့) ပတ္တံ ဟောတိ” ဟု ရှိရမည်။

ဧဝံ၊ ပေ၊ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ ။ ။ ဧဝံပိ၌ ဝိဖြင့် ရှေးနည်းကိုပေါင်း၊ “အဘိနိဟာ ရက္ခမံ” ဟူသည် အဘိညာဉ် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပုဗ္ဗေနိဝါယသို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်း၌ စတုတ္ထဖျာန်စိတ်၏ ပါဒကဖျာန်ဖြစ်နိုင်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် အဘိနိဟာရက္ခမံကိုပင် “ပါဒကံ-ပဒဋ္ဌာနဘူတံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [အဘိနိဟာရက္ခမံ၌ အဘိနိဟာရဏီကံကို အဘိနိန္ဒာမေသိ (အဘိနိဟရိ) ကျမှ သာကေပြမည်။]

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏာယာတိ- ကား၊ တေသ္မိံ စိတ္ထေ ဤ စတုတ္ထ ဈာန်စိတ်သည်။ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ အဘိညာပါဒကေ-အဘိညာဉ်၏ အခြေခံသည်။ ဇာတေ - ဖြစ်လသော်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမိ- သတိ၌၊ ယံ ဉာဏံ-အကြင် ယှဉ်ဘက်ဉာဏ်သည်။ (အတ္ထိ)၊ တဒတ္ထာယ- ထိုဉာဏ်အကျိုးငှါ၊ (အဘိနိန္ဒာမေသိံ၌ စပ်)၊ တတ္ထ- ထို ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏာယ ဟူသော ပါဠိ၌၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိ-ကား၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ အတိတဇာတိယု- အတိတ်ဘဝတို့၌၊ နိဝုတ္တက္ခန္ဓာ- နေအပ်ဘူးသော ခန္ဓာတို့တည်း၊ နိဝုတ္တာတိ - ဟူသည်ကား၊ အဇ္ဈာဝုတ္တာ - စွဲမီ၍ နေအပ်ဘူးကုန်သော၊ အနုဘူတာ- အဖန်ဖန်ဖြစ်ပြီးကုန်သော၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ သန္တာနေ- သန္တာန်၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ- ဖြစ်၍၊ နိရုဒ္ဓါ- ချုပ်ပြီးကုန်သော၊ ခန္ဓာ-တို့တည်း၊ ဝါ- တနည်း။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာ၊ ပေ၊ တတ္ထ။ ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိနှင့် ဉာဏကို “ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိယံ + ဉာဏံ - ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ” ဟု သတ္တမိတဗျူရိသ် တွဲစေလို၍ “ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမိ+ယံ ဉာဏံ” ဟု မိန့်၊ သတိသည် ဣတ္ထိလိန် ဖြစ်၍၊ သတိမိကို လိင်္ဂဝိပလ္လာသကြံ၊ သတိက ဉာဏ်အား သဟဇာတနိဿယသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် “သတိမိ” ဟု (မှီရာ) အာခာရ ထားသည်။ တဒတ္ထာယဖြင့် ဉာဏာယ၌ အာယသည် တဒတ္ထသမ္ပဒါနိဉ္စိသက်သော သဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဟု သိစေ၏။ ထို့နောက် “ပုဗ္ဗေနိဝါသ+ အနုဿတိ+ ဉာဏံ” ဥ ပုဒ်ကို ခွဲခြား၍ အကျယ်ပြလိုသောကြောင့် “တတ္ထ” ဟု မိန့်သည်။

ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိ၊ ပေ၊ ခန္ဓာ။ ။ “ကေမ္ပိ ဇာတိံ၊ ဒွေဝိ ဇာတိယော” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည့်အတိုင်း ပုဗ္ဗေသဒ္ဓါသည် အတိတ်ဘဝတို့ကို ဟော၏ ဟု သိစေလို၍ “ အတိတဇာတိယု ” ဟု ဖွင့်၊ နိဝါသသဒ္ဓါသည် အတိတ်ကမ္မသာဓနဟော ဟု ၎င်း၊ ထိုနေအပ်ဘူးသော အရာဟူသည်လည်း ခန္ဓာ ၅ ပါးမှတစ်ပါး အခြား မရှိ ဟု ၎င်း သိစေလို၍ “နိဝုတ္တ ” ဟု အတိတ်ကံဟော တပစ္စည်းဖြင့် ၎င်း၊ ခန္ဓာ ဟု အဘိဓေယျ (ဟောနက်) ကို ၎င်း ဖွင့်သည်။ “နိဝသီယိတ္ထ-နေအပ်ဘူးပြီ၊ ဣတိ နိဝါသော” ဟု ပြု၊ ပုဗ္ဗေ+ နိဝါသော-ပုဗ္ဗေနိဝါသော၊ (အလုတ္တသမာသ်)၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိကို၎င်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿတိကို ၎င်း ထောက်၍ ကေဝုစ ၀စနတ်ပြုသည်။ [နိဝါသ သဒ္ဓေါ ကမ္မသာဓနေော၊ ခန္ဓဝိနိမုတ္တောစ နိဝသီတဓမ္မော နတ္ထိတိ အာဟ - နိဝုတ္တက္ခန္ဓာတိ။]

နိဝုတ္တာတိ၊ ပေ၊ နိရုဒ္ဓါ။ ။ နိဝုတ္တက္ခန္ဓာဟူသည် နေရာဌာန ဘုံဘဝမဟုတ်၊ အဇ္ဈာဝုတ္တာ (အဓိ+ အာဝုတ္တာ) - မိမိသန္တာန်၌ စွဲ၍+ နေအပ်ဘူးကုန်သော ခန္ဓာများတည်း။ ထို အဇ္ဈာဝုတ္တခန္ဓာဟူသည် အနုဘူတာ (အနုအနု+ ဘူတာ) - အဘန်ဘန် ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော ခန္ဓာတို့တည်း။ “အနုဘူတ” ဟူသည် “အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓါ- မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ပြီး၍ ချုပ်ခဲ့ဘူးသော (မိမိ၏ဆိုင်ရာ) ခန္ဓာတို့တည်း”။ ဤသို့ နိဝုတ္တပုဒ်နက်ကို ပေါ်လွင်အောင် ထပ်၍ထပ်၍ ဖွင့်ပြလေသည်။

နိဝုတ္တဓမ္မာ - နေအပ်ဘူးသော တရားတို့သည်၊ (ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိ - ဝါသ မည်၏၊ ရှေ့ပြန်စပ်)၊ နိဝုတ္တာတိ-ကား၊ ဂေါစရနိဝါသေန-အာရုံ ဖြစ်သော နိဝါသ အားဖြင့်၊ နိဝုတ္တာ - နေအပ်ပြီးကုန်သော တရားတို့ တည်း၊ အတ္တ နော- ၏၊ ဝိညာဏေန - ဖြင့်၊ ဝိညာတာ - သိအပ်ပြီးကုန်သော၊ ပရိစ္ဆိန္ဒာ-

နိဝုတ္တဓမ္မာဝါ ။ ။ ရှေ့နည်း၌ “နိဝုတ္တက္ခန္ဓာ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ခန္ဓာသာ တိုက်ရိုက်ရ၏၊ နာမဂေါတ္တစသည်မှာ မကင်းရာ မကင်းကြောင်းဖြစ်၍ ဆက်သွယ်ယူမှ ရသည်၊ ဤနည်း၌ “နိဝုတ္တဓမ္မာ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ခန္ဓာသာမက ဗိဗ္ဗာန်တရားနှင့် နာမ-ဂေါတ္တစသော ပညတ်တရားများပါ တိုက်ရိုက်ရ၏၊ ရှေ့နည်း၌ “အတ္တနော သန္တာ နေ ပုပ္ဖေတွာ နိရုဒ္ဓါ” ဟု ဆိုသောကြောင့် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ခဲ့သော (မိမိအတွက်) ပုဗ္ဗေနိဝါသကိုသာ ပြ၏၊ ဤနည်း၌ကား “ဂေါစရနိဝါသေန နိဝုတ္တာ” ဟု အကျယ်ဖွင့် သောကြောင့် မိမိသန္တာန်မှာဖြစ်ဖြစ်၊ သူတပါးသန္တာန်မှာဖြစ်ဖြစ်၊ သတ္တသန္တာန်၏ အပြင်ပဗဟိဒ္ဓမှာဖြစ်ဖြစ်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသအားလုံးကိုပြသည်။ [ဧဝံ သသန္တာတိပရိယာပန္န ဓမ္မဝသေန နိဝါသသဒ္ဓဿ အတ္ထံ ဝတ္တာ ဣဒါနိ အဝိသေသေန ဝတ္ထံ နိဝုတ္တဓမ္မာဝါ နိဝုတ္တာတိ ဝတ္တာ တံ ဝိဝရိတုံ ဂေါစရနိဝါသေနာတိအာဒိ ဝတ္ထံ။-ဋီကာများ။]

မှတ်ချက် ။ ။ ဋီကာအလိုအားဖြင့် “နိဝုတ္တဓမ္မာဝါ နိဝုတ္တာ၊ ဂေါစရနိဝါသေန နိဝုတ္တာ” ဟု ဣတိ မပါဘဲ ပါ၌ရှိရမည်၊ ထိုအလို သုတ်ကို ဝတ္ထိဖွင့်သကဲ့သို့ နိဝုတ္တာကို “ဂေါစရဝသေန နိဝုတ္တာ” ဟု ဣတိမပါဘဲ ဖွင့်သည်ဟု ဆိုလိုသည်၊ ယခုစာများ၌ “နိဝုတ္တဓမ္မာဝါ၊ နိဝုတ္တာတိ ဂေါစရနိဝါသေန နိဝုတ္တာ” ဟု ရှိ၏၊ ဤစာရှိအလို “နိဝုတ္တဓမ္မာဝါ” သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသောဝယ် နိဝါသော၏အဖွင့်၊ ထို နိဝုတ္တကိုမှ “နိဝုတ္တာ တိ” ဟု တည်၍ “ဂေါစရနိဝါသေန နိဝုတ္တာ” ဖွင့်သည်ဟု မှတ်ပါ။ [ဤအဖွင့်များကို ထောက်၍ “အဇ္ဈာဝုတ္တနိဝါသ၊ ဂေါစရနိဝါသ” ဟု ပုဗ္ဗေနိဝါသ ၂မျိုးကိုလည်းမှတ်။]

အတ္တနောပပရိစ္ဆိန္ဒာ။ ။ ထိုပုဗ္ဗေနိဝါသတရားသည် “မိမိဝိညာဉ်ဖြင့် သိအပ် သောတရား၊ သူတပါးဝိညာဉ်ဖြင့် သိအပ်သောတရား” ဟု ၂ မျိုးရှိ၏၊ ထိုတွင် “အတ္တ နောပပရိစ္ဆိန္ဒာ” ပါ၌ဖြင့် မိမိဝိညာဉ်ဖြင့် သိအပ်သောတရားများကို ပြ၏၊ ရှေးရှေး ဘဝ၌ မိမိခန္ဓာနှင့် ဆက်သွယ်၍ မိမိနာမည် အနွယ်အဆင်း အစာ သုခ ဒုက္ခတို့သည် ၎င်း၊ မိမိ၏ မိဘ- ဆွေမျိုး အဖော်အပေါင်း စသူတို့နှင့် နေရာဌာနတို့သည်၎င်း၊ မိမိ ဝိညာဉ်ဖြင့် တွေ့ကြုံ ခံစားခဲ့ရသော အာရုံများတည်း၊ ထိုသို့ သိရာ၌ ရှေးရှေးဘဝက စက္ခုဝိညာဉ် စသော ဝိညာဉ် ၆ ပါးဖြင့် သိကာမတ္တ မဟုတ်၊ မနောဒွါရိကဝိစိတိဖြင့် အမည်အနွယ်စသည် ခွဲခြား၍ တွဲတွဲပြားပြား သိအပ်သည်- ဟု ပြလို၍ ဝိညာတာကို “ပရိစ္ဆိန္ဒာ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [ဇာန်အဘိညာဉ်ရသော သာသနာပ (တိတ္ထိယ-ခေါ်) ရသေ့များနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့သည် မိမိ၏ ရှေးဖြစ်ပုံကိုသာ ဤ အဘိညာဉ်ဖြင့် သိနိုင်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤနည်းကို နောက်နည်းမှ သီးခြား ပြရသည်။ - တိတ္ထိယာစ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရမာနာ အတ္တနာ ဒိဋ္ဌကတသုတမေဝ အနုဿရန္တိ၊ တထာ သာဝကာစ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါစ”-မဟာပဒါနသုတ် အဋ္ဌကထာ။]

ပိုင်းခြားအပ်ပြီးကုန်သော တရားတို့တည်း။ ဝါ - သည်သာ မကသေး။ ဆိန္ဒဝဋ္ဌမကာနုဿရဏာဒီသု-ပြတ်ပြီးသော သံသရာလမ်းခရီးရှိသောရဟန္တာတို့ကိုအောက်မေ့ခြင်းအစရှိသည်တို့၌၊ ပရဝိညာဏဝိညာဏာပိ-သုတပါးတို့ဝိညာဏ်ဖြင့်သိအပ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (ပရိစ္ဆိန္ဒာ-ပိုင်းခြားအပ်သော တရားတို့တည်း။ ဤသို့ ပရိစ္ဆိန္ဒာပုဒ်ကိုလိုက်စေ။)

ပရဝိညာဏ ဝိညာဏာပိဝါ ။ ။ ဝါသဒ္ဓါသည် အနက် တမျိုးကို ပြသော အတ္တန္တရဝိကပ်၊ ဝိသဒ္ဓါကား အတ္တနော ဝိညာဏဝိညာဏကို ပေါင်းသော သဒ္ဓိဏ္ဍာန၊ ဗိဗိဿာဏ်ဖြင့် သိအပ်သောအာရုံများသာ နိဂုတ္တ မဟုတ်သေး။ ပရဝိညာဏဝိညာဏ အာရုံများလည်း နိဂုတ္တမည်သည်- ဟူလို။ [“ ပရဝိညာဏဝိညာဏာပိဝါ နိဂုတ္တာတိ သဗ္ဗန္ဓာ ” - ဇီကော။] ကိုယ်တွေ့မဟုတ်ဘဲ သုတပါးတို့ တွေ့ကြုံခံစား ခဲ့ရသော အာရုံများကိုလည်း ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဉ်ရသူက ပြန်၍ သိနိုင်သည် - ဟူလို၊ သို့သော် ဤအဘိညာဉ်ကား ဘုရားရှင်တို့အဘိညာဉ်သာ။ [ဗုဒ္ဓါပန အတ္တနာဝါ ပရေဟိဝါ ဒိဋ္ဌကတ-သုတ် သဗ္ဗမေဝ အနုဿရန္တိ-သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။]

ပုတ်ချက် ။ ။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ စက္ခုပါလထေရ ဝတ္ထု၌ စက္ခုပါလထေရ်၏ ဆေးသွားဘဝတုန်းက ပြုလုပ်ခဲ့သောအမှုသည် ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင် ထိုစဉ်ကမတွေ့ခဲ့ရသော်လည်း ဘုရားဖြစ်သောအခါ စက္ခုပါလ၏ ဝိညာဉ်ဖြင့် တွေ့ကြုံ ခံစားခဲ့ရသော အာရုံအကြောင်းအရာစုကို ဤအဘိညာဉ်ဖြင့် ပြန်၍သိတော်မူသည်။ ဘုရားအလောင်း မပါခဲ့သော အတိတ်ဝတ္ထုများကို ပြန်၍ဟောရာ၌ ဤပရဝိညာဏဝိညာဏ အာရုံများကို ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဉ်ဖြင့် သိတော်မူခြင်းချည်းတည်း။

ဆိန္ဒဝဋ္ဌမကာနုဿရဏာဒီသု ။ ။ ဤစကားသည် ပရဝိညာဏဝိညာဏ ဖြစ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသတို့တွင် သိခါပတ္တ (ထိပ်တန်းအကျဆုံး) ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဥဒါဟရုဏ် ပြသော စကားတည်း။ “ ဆိန္ဒဝဋ္ဌမကာ ” ဟူသည် ပြတ်ပြီးသော သံသရာခရီးရှိသော ရဟန္တာတည်း။ [ဆိန္ဒံ + ဝဋ္ဌမ (သံသာရမဂ္ဂေါ) ယေသံတိ ဆိန္ဒဝဋ္ဌမကာ။] “ တံ ပန သိခါပတ္တံ ပရဝိညာဏဝိညာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ဒေသေတံ ဆိန္ဒဝဋ္ဌမကာနုဿရဏာဒီ သုတံ ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ ဆိန္ဒဝဋ္ဌမကာ အတီတေ ပရိနိဗ္ဗုတာ ဒိဏာသဝါ၊ ဆိန္ဒသံသာရ မဂ္ဂတ္တာ။ - ဝိမတိ၊ မဟာပဒါနသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ကား “ ဝဋ္ဌမန္တိ - ကုသလာကုသလ ကမ္မဝန္တံ ဝုစ္စတိ ” ဟု တမျိုးဖွင့်၏။

အဘိညာဉ်သိပုံ။ ။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသော ရှေးဘုရားတဆူဆူကို အကြောင်း ပြု၍ “ ထိုဘုရားသည် ဤသို့ ဝိပဿနာ ရှုတော်မူ၏။ ဤသို့ မဂ်ကိုဖြစ်စေတော် မူ၏။ ဤသို့ ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို မျက်မှောက် ပြုတော်မူ၏။ ဤသို့ ဝေနေယျတို့ကို တရားပဟာပြ ဆုမ္မတော်မူ၏ ” ဟု ရှေးဘုရားတို့ဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်ပြီးသော (ရှေးဘုရားတို့၏) ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဤ ဘုရားရှင်က ဤ အဘိညာဉ်ဖြင့် ပြန်၍ သိတော်မူသည်။ ဆိန္ဒဝဋ္ဌမကာ နုဿရဏာဒီသု၌ အာဒိဖြင့်ပရိနိဗ္ဗာန်မစံသေးသောရဟန္တာတို့၏ ပရဝိညာဏဝိညာဏ ပုဗ္ဗေနိဝါသ သိခြင်းကိုယူ၊ ထိုသို့ သိရာ၌ ခန္ဓာစဉ်အတိုင်း တဘဝပြီး တဘဝ လိုက်

ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတီတိ-ကား၊ ယာယသတိယာ - ဖြင့်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ-
 သကို၊ အနုဿရတိ - အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့နိုင်၏။ ဝါ - အခြားမဲ့၌
 အောက်မေ့နိုင်၏။ သာ(သတိ)-သည်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ-သတိမည်၏။
 ဉာဏန္တိ-ကား၊ တာယသတိယာ-နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တဉာဏံ-ယှဉ်သောဉာဏ်တည်း။
 ဝေဝံ-သို့၊ ဣမဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ-ဉာဏ်၏။ အတ္ထာယ-အကျိုး
 ငှါ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏာယ - အကျိုးငှါ၊ တေဿ ဉာဏဿ - ဤ
 ပုဗ္ဗေ ပေ။ သို့၊ ဝါ-ကို၊ အဓိဂမာယ-ရခြင်းငှါ၊ ပတ္တိယာ - ရောက်ခြင်းငှါ။
 (အဘိနိန္ဒာမေသိ၌စပ်။) ဣတိ ပုတ္တံ ဟေတတိ၊ အဘိနိန္ဒာမေသိန္တိ - ကား၊
 အဘိနိဟရိံ - ရှေးရှု ဆောင်တော်မူခဲ့ပြီ၊ သောတိ- ကား၊ သော အဟံ-ထို
 ဝါသည်၊ အနေကဝိဟိတန္တိ-ကား၊ အနေကဝိစံ-တပါးမကများသောအပြား

မနေဘဲ လိုရာဘဝကို ခုန်၍သိနိုင်၏။ ထိုသို့သိခြင်းကို သီဟောက္ကန္တိက (ခြင်သော်လျှင် လိုရာ
 ခုန်လွှားသော) နည်း ဟု ဆိုသည်။ [“အာဒိသဋ္ဌေန အပရိနိဗ္ဗုတာနံ (တို၏) ပရ
 ဝိညာဏဝိညာတာနန္တိ သီဟောက္ကန္တိကဝသေန အနုဿရဏံ ဂဟိတံ” - ဝိမတိ။]

ယာယ ပေ။ သာ။ ။ “သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ” ဟူသော နိယမဝါကျ
 သည် ရှေးကမရှိဘဲ နောက်မှ ထည့်ပါ၍တည်း။ ဘာကြောင့်နည်း “ယာယ သတိယာ
 ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ၊ သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတီတိ အာနေတွာ သမ္ပန္နိတဗ္ဗံ” ဟု
 ဣကာတိုကဆောင်ယူ၍ သမ္ပန်ရမည် ဆိုသောကြောင့်တည်း။ [ဤသို့ မူလတည်ပါ၍ကို
 ဆောင်ယူ၍ စပ်ရာ၌ နိဿယစာရိကို ကြည့်၍ စာပြင်ဆရာတိုက ပါဠိအပို ထည့်ထား
 သောနေရာကို များစွာ တွေ့ရတတ်ပါသည်။]

အဘိနိဟရိံ ။ ။ အဘိနိန္ဒာမေသိ၌ အဘိ+နိ+ပုဗ္ဗ နမုဓာတ်, ကာရိတ် ဇော
 ပစ္စည်းတည်း။ “အဘိနိန္ဒာမေသိ”-စိတ်ကို ရှေးရှုညွတ်စေ၏” ဟု သဒ္ဓတ္ထပေး၊ အဘိနိ
 ဟရိံကား အဓိပ္ပါယ်ထူ ဖွင့်တည်း။ “ပုဗ္ဗေနိဝါသအာရုံသို့ စိတ်ကို ညွတ်စေ ကိုင်းစေ
 ရှိုင်းစေခြင်း” ဟူသည် စတုတ္ထဈာန်၏ အာနာပါနစသောအာရုံမှ စိတ်ကို ဖယ်ရှား၍
 ပုဗ္ဗေနိဝါသအာရုံသို့ ရှေးရှု ဆောင်ခြင်းတည်း။ [အဘိနိဟရိံတိ-စိဘုံ ဈာနာရမဏ
 တော အပနေတွာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာဘိမုခံ ပေသေသိ၊ ဤအဖွင့်ကိုထောက်၍ အဘိနိဟာ
 ရက္ခမံ တုန်းကလည်း အဘိနိဟာရ၏ ကံကို “ပုဗ္ဗေနိဝါသံ” ဟု မှတ်။]

အနေကဝိစံ။ ။ “ဝိပုဗ္ဗ, ဓာဓာတ်, တပစ္စည်းဖြစ်သော ဝိဟိတသဒ္ဓါသည် ဝိပုဗ္ဗ
 ဓာဓာတ် အပစ္စည်း (ဣတ္ထိဇောတက အာပဋ္ဌည်း) ဖြစ်သော ဝိဓာသဒ္ဓါနှင့် အနက်တူ
 ပရိယာယ်တည်း” ဟု သိစေလို၍ အနေကဝိဟိတံကို “အနေကဝိစံ” ဟု ဖွင့်သည်။
 “ များသောအပြား ” ဟူသည် အမျိုးမျိုးသော ဘဝ- ယောနိ- ဂတိ-ဝိညာဏဋီတိ-
 သတ္တာဝါသ စသော အပြားတည်း။ [ဝိဟိတသဒ္ဓေါ ဝိဓာသဒ္ဓပရိယာယောတိ အာဟ-
 အနေကဝိဇန္တိ၊ ဘဝယောနိ အာဒိဝသေန ဗဟုဝိဇန္တိ အတ္ထော ” - ဝိမတိ။]

ရှိသော၊ ဝါ-တနည်း၊ အနေကေဟိ-များစွာကုန်သော၊ ပကာရေဟိ-အပြား
 တို့သည်၊ ပဝတ္တိတံ-ဖြစ်စေတော်မူအပ်သော၊ သံဝတ္တိတံ - ဖွင့်ပြတော်မူအပ်
 သော၊ (ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ဌဝါ) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသန္တိ- ကား၊
 သမနန္တရာတိတံ- ကောင်းစွာ အခြားမဲ့၌ လွန်လေပြီးသော၊ ဘဝံ- ဘဝကို၊
 အာဒိံ ကတ္တာ-အစပြု၍၊ တတ္ထတတ္ထ- ထိုထို ဘဝ၌၊ နိဂုတ္တသန္တာနံ-နေအပ်
 ဘူးသော အစဉ်ကို၊ အနုဿရာမိတိ- ကား၊ ကေမ္မိဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော
 တိ-ကေမ္မိ၊ပေယော အစရှိသော၊ (ဣတိ အာဒုပ္ပတ္တိ) ဝေံ - ဤ အခြင်း အရာ
 အားဖြင့်၊ ဇာတိပဋိပါဠိယာ - ဘဝအစဉ်အားဖြင့်၊ အနုဂတ္ထိာ အနုဂတ္ထိာ-
 အစဉ်လျှောက်၍ အစဉ်လျှောက်၍၊ သရာမိ - ၏၊ ဝါ - တနည်း၊ အနုဒေဝ-
 စိတ်ကို ညွှတ်စေတော်မူခြင်း၏ အခြားမဲ့၌သာလျှင်၊ သရာမိ - အောံမေတော်
 မူနိုင်၏၊ စိတ္တေ-ကို၊ အဘိနိန္ဒာမိတမတ္တေဝေ - ရွှေရူ ညွှတ်စေအပ်ခါမျှသော်
 သာ၊ သရာမိ-၏၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြု၏၊ ဟိ-မှန်၊ ပူရိတပါရမီနိ-
 ဖြည့်အပ်ပြီးသော ပါရမီရှိကုန်သော၊ မဟာပူရိသာနံ-မြတ်သော ယောက်ျား

အနေကေဟိ၊ပေ၊ပဝတ္တိတံ ။ ။ ဝိပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်သည် “ ဝိပုဗ္ဗော ဓာ ကရောတု
 ဣတ္ထေ ” ဟူသော ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟနှင့်အညီ ပြုခြင်းအနက်ရှိ၏၊ “ ပြုအပ် ” ဟူသည်
 “ ဖြစ်စေအပ် ” နှင့် အနက်ညီမျှ၏၊ ထို့ကြောင့် ဝိဟိတံကို “ ပဝတ္တိတံ ” ဟု ဖွင့်သည်၊
 “ ဖြစ်စေ ” ဟူသည်လည်း ကိုယ်ဖြင့်ပြု၍ ဖြစ်စေခြင်းမဟုတ်၊ တရားဟောမှု (ဒေသနာ)
 အားဖြင့် ဖြစ်စေခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ သံဝတ္တိတံ - ချွေထွင် ဖွင့်ပြအပ်သော ” ဟု
 အဓိပ္ပါယ်ထုဖွင့်သည်။ [“ ပဝတ္တိတံ ဒေသနာဝသေန ပဝတ္တိတံ၊ တေနာဟ-သံဝတ္တိ
 တန္တိ၊ ဝိတ္ထာရိတန္တိအတ္ထော ” - သာရတ္ထ၊ ဝိမတိ၌ “ အနေကပ္ပကာရဝိဟိတံ ” ဟု
 ဆိုသင့်လျက် ပကာရအလယ်ပုဒ် ကြေ- ဟု ဆို၏၊ ထိုအလို “ များသော အပြားတို့ဖြင့်
 ဖြစ်စေအပ်သော ” ဟု ပေး၊ သာရဋ္ဌ၌ “ သဟယောဂေစေတံ ကရဏဝဇနံ ” ဟု ဆို၏၊
 “ များသောအပြားတို့နှင့်ဘက္ခ ဖြစ်စေအပ်သော ” ဟု ပေး။]

ကေမ္မိဇာတိံ၊ပေ၊အနုဂန္တာသရာမိ။ ။ အနုဿရာမိ၌ အနုကို အနုဂတအနက်
 ဟောဟု သိစေလို၍ “ အနုဂန္တာ ” ဟု ဖွင့်၊ “ ကေမ္မိဇာတိံ ၊ ပေ၊ ဇာတိပဋိပါဠိယာ ”
 ဖြင့် အစဉ်လျှောက်ပုံကိုပြု၏၊ တဘဝသိ ပြီးလျှင် နောက်တဘဝ ဆက်သ်၊ ထို့နောက်
 တဘဝ သိပြီးလျှင် ထိုမှတဆက် နောက်တဘဝ ဆက်သ်၊ ဤသို့ ဉာဏတိ အားဖြင့်
 ဘဝအစဉ်ကိုလျှော့ပုတ်၍ အောက်မေ့နိုင်၊ သိနိုင်သည်-ဟူလို။

အနုဒေဝဝါ။ ။ အနုသဒ္ဓါသည် အနန္တရတ္ထ၊ “ အဘိနိန္ဒာမေသံ ” အရ စိတ်ကို
 ပုဗ္ဗေနိဝါသသို့ ညွှတ်စေသောပီထိ ဖြစ်၏၊ ထိုပီထိ၏ အခြားမဲ့၌ပင် ပုဗ္ဗေနိဝါသ အာရုံ
 ထင်ပေါ်လာသည်၊ ထိုသို့ ပေါ်လာအောင် ပါဒကဇာနိဝင်စားသော ပီထိ၊ “ ပုဗ္ဗ
 နိဂုတ္တိ ဇာနာမိ ” ဟု ပရိကမိပြုသော ပီထိများ မလိုတော့-ဟူလို။ [အနုသဒ္ဓေါ အနန္တရ
 ဒိပကောတိ အာဟ-အဘိနိန္ဒာမိတမတ္တေ ဝေဟိ- ဝိမတိ။]

တို့၏ ပရိကမ္မကရဏံ- ပရိကံ ပြုဘွယ်ကိစ္စသည်။ နတ္ထိ-မရှိ၊ တေန - ကြောင့်၊ တေ-ထိုမဟာပုရိသတို့သည်။ စိတ္တိ-ကို၊ အဘိနိန္နာမေတွာဝ - ပြီး၍ သာလျှင်၊ သရန္တိ-န်၏။ ပန-ကား၊ အာဒိကမ္ပိက ကုလပုတ္တာ-အစစွာသော အဘိညာဉ် အမှု၌ ယှဉ်သော အမျိုးကောင်းသားတို့သည်။ ပရိကမ္ပံ-ကို၊ ကတွာဝ-လျှင်၊ သရန္တိ-န်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (အာဒိကမ္ပိကကုလပုတ္တတို့ ပရိကံကို ပြုပြီးမှ သာ အောက်မေ့နိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တေသံ-ထိုအာဒိကမ္ပိက ကုလပုတ္တတို့၏။ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန - စပ်သဖြင့်၊ ပီရိကမ္ပံ - သည်။ ဝါ - ကို၊ ဝတ္တမ္ပံ-ဆိုထိုက်သည်။ သိယာ-၏။ ပန-ထိုသို့ပင် ဆိုထိုက်ပါသော်လည်း၊ တံ-ထို ပရိကံသည်။ ဝါ-ကို၊ ဝုစ္စမာနံ-ဆိုအပ်သော်၊ [တနည်း၊ ဝုစ္စမာနံ-သော၊ တံ - သည်။] အတိဘာရိယံ - အလွန်ထမ်းဆောင်ထိုက်သော၊ ဝါ - အလွန် ဝန်လေးသော၊ (အလွန်ကျယ်သော-ဟူလို၊) ဝိနယနိဒါနံ-ကို၊ ကရောတိ-၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ- ထိုပရိကံကို၊ နဝဒါမ-မဆိုကုန်တော့အံ့၊ ပန- ထိုသို့ပင် မဆိုပါကုန်သော်လည်း၊ အတ္ထိကေဟိ-ပရိကံကိုအလိုရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ- ၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-လျှင်၊ ဝဟေတမ္ပံ-ယူထိုက်၏။ ဝါ-ယူပါလေ၊ ပန- ဆက်၊ ဣဓ - ဤ သမန္တပါသာဒိက အဋ္ဌကထာ၌၊ ပါဠိမေဝ- ကိုသာ၊ ဝဏ္ဏယိဿာမ- ဖွင့်ကုန်အံ့။

သေယျထိဒန္တိ - သေယျထိဒံ ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ အာရဒ္ဓပ္ပကာရ ဒဿ နုတ္တေ - အားထုတ်အပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသအပြားကို ပြုခြင်းအနက်၌၊ [အနု သရိတုံ အာရဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ ပဘေဒဒဿနုတ္တေ။] (ပဝတ္ထော- သော၊) နိပါတော-တည်း၊ တေနေဝ-ကြောင့်ပင်၊ ယွာယံ ပုဗ္ဗေနိဝါသော- ကို၊ အာရဒ္ဓေါ - အပ်ပြီ၊ တဿ - ထို ပုဗ္ဗေနိဝါသ၏၊ ပကာရပ္ပဘဒံ- အထူး အပြားကို၊ ဒဿေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၊(ဟုတွာ)ကေမ္ပိဇာတိန္တိ အာဒိ - တိံ အစရှိသော ပါဠိရပ်ကို၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။

မှတ်ချက် ။ ။ တိတ္ထိယာ (သာသနာပ ဈာန်ရ ရသေ့တို့သည်) ခန္တပ္ပဋိပါဠိယာ အနုဿရန္တိ၊ သာဝကာပိ ခန္တပ္ပဋိပါဠိယာဝ အနုဿရန္တိ၊ ခန္တအဂ္ဂသာဝကော ပန ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါစ စုတိပုဋိသန္တိံ ဩလောကေတွာ (ခန္တာအစဉ်မလိုက်ဘဲ ရှေ့ဘဝ၏ အဆုံးနှင့် နောက်ဘဝ၏ အစ စုတိနှင့်ပုဋိသန္တေကိုသာကြည့်၍)အနုဿရန္တိ၊ ဗုဒ္ဓါနံ စုတိပုဋိသန္တိံ (ဩလောကန) ကိစ္စံ နတ္ထိ၊ ယံယံဌာနံ ပဿိတုကာမာ၊ တံတဒေဝ ပဿန္တိ။- မဟာ ပဒါနသုတ် အဋ္ဌကထာ။ [“အနုဒေဝ”စသော နောက်နည်းသည် ဘုရားရှင်အတွက် ပြုအပ်သောအနက်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ဤအနက်သာပေး၊ ရှေ့နည်းကား ဘုရားရှင်မှတစ်ပါး အခြားပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် နည်းတည်း။]

တတ္ထ - ထို ကေမ္မိ ဇာတိ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ကေမ္မိ ဇာတိန္တိ - ကား၊ ကေမ္မိ-တခုလည်း ဖြစ်သော၊ ပဋိသန္ဓိမူလံ - ပဋိသန္ဓေ အရင်းခံရှိသော၊ စုတိ ပရိယောသာနံ- စုတိ အဆုံးရှိသော၊ ကေဘဝပရိယာပန္တိ - တခုသောဘာ၌ အကျုံးဝင်သော၊ ခန္ဓသန္တာနံ-ခန္ဓာအစဉ်ကို၊ ဒွေပိ ဇာတိယောတိ အာဒိသု- ရပ်တို့၌၊ သေနယော- တည်း၊ ပန - ကား၊ အနေကေပိ သံဝဇ္ဇကပ္ပေတိ အာဒိသု - ရပ်တို့၌၊ ပရိဟာယမာနော - ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီးဆဲ ဖြစ်သော၊ ကပ္ပေါ - အသင်္ချေယျကပ်သည်၊ သံဝဇ္ဇကပ္ပေါ - သံဝဇ္ဇကပ် မည်၏၊ ဝဗ္ဗမာ နော-တိုးပွားဆဲဖြစ်သော၊ ကပ္ပေါ-သည်၊ ဝိဝဇ္ဇကပ္ပေါ - ဝိဝဇ္ဇကပ်မည်၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ တတ္ထ-ထို သံဝဇ္ဇကပ်, ဝိဝဇ္ဇကပ်တို့တွင်၊ သံဝဇ္ဇေန-သံဝဇ္ဇ ကပ်ဖြင့်၊ သံဝဇ္ဇဋ္ဌာယီ - ယီ ကပ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝဟိတော - ယူအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (ကဿ္ဘာ-နည်း၊) တံ မူလကတ္တာ - ထို သံဝဇ္ဇကပ်လျှင် အရင်းခံရှိ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဝိဝဇ္ဇေနစ - ဖြင့်လည်း၊ ဝိဝဇ္ဇဋ္ဌာယီ - သည်။

ကေမ္မိ၊ ပေ၊ ခန္ဓသန္တာနံ။ ။ ကေကမ္မိဗ္ဗတ္ထော - ကံတခုကြောင့် ဖြစ်သော အာဒါနနိက္ခေပပရိစ္ဆိန္ဓော-ခန္ဓာကိုစ၍ ယူခြင်း(ပဋိသန္ဓေ) ပစ်ချခြင်း (စုတိ) တို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော၊ အန္တောဂဓ မဗ္ဗပ္ပတေေါ-အတွင်း၌ပါဝင်သော တရားအမျိုးမျိုး အပြားရှိသော၊ ခန္ဓပ္ပပန္ဓော - ခန္ဓာအစဉ်ကို၊ ဣခ-ဤ ပုဗ္ဗေနိဝါသအရာ၌၊ ဇာတိတိ- ဇာတိဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော-၏၊ ဇာယတိတိ ဇာတိတိ ကတွာ-ဤသို့ ဝိဂြိုဟ်ပြု၍တည်း၊ တေနာဟ-ကေမ္မိ၊ ပေ၊ ခန္ဓသန္တာနန္တိ။ -သာရတ္ထ။

ပရိဟာယ၊ ပေ၊ သံဝဇ္ဇကပ္ပေါ။ ။ သံဝဇ္ဇတိ - ပျက်တတ်၏၊ ဣတိ သံဝဇ္ဇော၊ [ဝိမတိ၌ “ သံဝဇ္ဇနံ အဿ အတ္တိတိ သံဝဇ္ဇော ” ဟု ပြု၏၊] ကပ္ပိယတိ ပရိကပ္ပိယတိ- (ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိဘဲ လောကီလူတို့) ကြံစည်အပ် ပညတ်အပ်၏၊ ဣတိ ကပ္ပေါ၊ အခါကာလ ရ၏၊ ထို့ကြောင့် “ ပရိဟာယမာနော၊ ပေ၊ သံဝဇ္ဇကပ္ပေါ ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ပရိဟာယမာနောတိ-ခိယမာနော ဝိနဿမာနော (ပျက်ဆဲ)၊ ကပ္ပေါတိ အသင်္ချေယျကပ္ပေါ၊ (မဟာကပ်မဟုတ် - ဟူလို၊) သောပန အတ္ထတော ကာလော၊ ကာလသည် ပညတ်ဖြစ်၍ မပျက်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ထိုကာလ၌ဖြစ်သော သင်္ခါရတရားစု ကို ဌာနပစာရအားဖြင့် “ ကပ္ပ ” ဟု ခေါ်၏၊ တဒါ ပဝတ္ထမာနသင်္ခါရဝသေန အဿ (ထိုကာလ၏) ပရိဟာနိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ - ဋီကာ။] သံဝဇ္ဇစသော ကပ် ၄ မျိုး၏ ဖြစ်ပုံ တည်ပုံကို ဆိုင်ရာသပြိုင်အဖွင့်များ၌ ရှု။

တံ မူလကတ္တာ။ ။ သံဝဇ္ဇ (ပျက်ဆဲ) , သံဝဇ္ဇဋ္ဌာယီ (ပျက်မြဲအတိုင်း တည်နေ သော) ကပ်၊ ဝိဝဇ္ဇ (ကမ္ဘာမြေနှင့် လနေစသော အဆောက်အဦးတို့ တိုးပွားဆဲ) ကပ်၊ ဝိဝဇ္ဇဋ္ဌာယီ (တိုးပွားပြီးအတိုင်း တည်နေသော) ကပ်၊ ထိုတွင် သံဝဇ္ဇကပ်သည် သံဝဇ္ဇဋ္ဌာယီကပ်၏ အရင်းခံ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်ဝယ် သံဝဇ္ဇဿ ပါသော် လည်း ထို သံဝဇ္ဇဖြင့် သံဝဇ္ဇဋ္ဌာယီကိုပါ ယူရသည်-ဟူလို။

ဝါ-ကို၊ ဂဟိတော ဟောတိ၊ ဟိ-အကျိုးကား၊ ဧဝံသတိ-ဤသို့ယူအပ်သော်၊
 (သံဝဇ္ဇကပ်ဖြင့် သံဝဇ္ဇဌာယီကပ်ကို , ဝိဝဇ္ဇဖြင့် ဝိဝဇ္ဇဌာယီကပ်ကို ယူအပ်
 သည်ရှိသော်၊) စက္ကာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဝိဝဇ္ဇဌာယီတိ-ဟူ၍၊ (ဘဝဝတာ)
 ဝုတ္တာနိ-နိသော၊ ယာနိတာနိ - အကြင်ကပ်တို့သည်၊ (သန္တိ-၏) သဗ္ဗာနိ-နိ
 သော၊ တာနိ-ထိုကပ်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပရိဂ္ဂဟိတာနိ - သိမ်းယူ အပ်ကုန်
 သည်၊ ဟောန္တိ။ [ဘိက္ခဝေ - တို့၊ ကပ္ပဿ - မဟာကပ်၏၊ အသင်္ချေယျာနိ-
 အသင်္ချေယူကပ်တို့သည်၊ ဣမာနိစက္ကာရိ - ဤ ၄ပါး တို့တည်း၊ ကတမာနိ
 စက္ကာရိ၊ သံဝဇ္ဇော-သံဝဇ္ဇကပ်၎င်း၊ စသည်။]

တတ္ထ - ထို လေးပါးသော ကပ်တို့တွင်၊ သံဝဇ္ဇာ - သံဝဇ္ဇ ကပ်တို့သည်၊
 တေဇောသံဝဇ္ဇော- တေဇောသံဝဇ္ဇကပ်၎င်း၊ ဝါ-မီးကြောင့် ပျက်သောကပ်
 ၎င်း၊ အာပေါသံဝဇ္ဇော-၎င်း၊ ဝါ-ရေကြောင့်ပျက်သောကပ်၎င်း၊ ဝါယော
 သံဝဇ္ဇော - ၎င်း၊ ဝါ - လေကြောင့် ပျက်သောကပ်၎င်း၊ ဣတိ၊ တယော-
 ၃ပါးတို့တည်း၊ သံဝဇ္ဇသီမာ-သံဝဇ္ဇကပ်၏ အထက် အပိုင်းအခြားတို့သည်၊
 အာဘဿရာ-ရာဘုံ၎င်း၊ သုဘကိဏှာ-ဘုံ၎င်း၊ ဝေဟပ္ပလာ - ဘုံ၎င်း၊ ဣတိ
 တိသော၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ကပ္ပေါ-ကမ္ဘာသည်၊ တေဇေန-မီးကြောင့်၊
 သံဝဇ္ဇတိ-ပျက်၏၊ (တဒါ-၌) အာဘဿရတော-ဘုံမှ၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊
 ဝါ-အောက်တလျှောက်ကို၊ အဂ္ဂိနာ-မီးသည်၊ ဥယုတိ-လောင်အပ်၏၊ ယဒါ၊
 ဥဒကေန-ရေကြောင့်၊ သံဝဇ္ဇတိ၊ (တဒါ)၊ သုဘကိဏှတော-မှ၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊
 ဝါ-သည်၊ ဥဒကေန - ကြောင့်၊ ဝိလိယတိ-ကျေမွေ၏၊ ယဒါ၊ ဝါတေန - လေ
 ကြောင့်၊ သံဝဇ္ဇတိ၊ (တဒါ) ဝေဟပ္ပလာတော၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝါ-ကို၊ ဝါတေန-
 သည်၊ ဝိဒ္ဓိသိယတိ- ဖျက်ဆီးအပ်၏၊ ဝိတ္ထာရတော ပန - အကျယ်အပြန့်အား
 ဖြင့်ကား၊ သဒါပိ - အခါ ခပ်သိမ်းလည်း၊ (မီးကြောင့် ပျက်ရာအခါ စသည်
 အားလုံး)၊ ဧကံ ဗုဒ္ဓဓေတ္တိ-တခုသောဗုဒ္ဓဓေတ်သည်၊ ဝါ-ဗုဒ္ဓဓေတ် တခုလုံး
 သည်၊ ဝိနဿတိ-ပျက်စီး၏၊ ဗုဒ္ဓက္ခေတ္တိနာမ-မည်သည်၊ ဇာတိက္ခေတ္တိ - ခေတ်
 ၎င်း၊ အာဏာက္ခေတ္တိ-၎င်း၊ ဝိသယက္ခေတ္တိ-၎င်း၊ (ဣတိ) တိဝိမိ ဟောတိ၊
 တတ္ထ-ထိုသုံးပါးတို့တွင်၊ ဇာတိက္ခေတ္တိ-ခေတ်သည်၊ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠပရိ

ဇာတိက္ခေတ္တိ။ ။ [သက္ကတ၌ “သွေတ္တ” ဟု ရှိ၍ သ အစား သွေဘော်လာ။]
 ယက္ခကေဋ္ဌာနေ - ၌၊ တထာဂတဿ ပဋိသန္နိညာဏာနုဘာဝေါ ပုညပ္ပလ သမုတ္တေ
 ဇိတော သရသေန ပရိဇမ္ဘတိ၊ တံ သဗ္ဗမ္ဘိ ဗုဒ္ဓကုရဿ နိဗ္ဗတ္တနက္ခေတ္တိနာမာတိ အာဟ-
 ဇာတိက္ခေတ္တိဇာနိ = ပဋိသန္ဓေ ဉာဏ်၏ အာနုဘော်သည် ကောင်းမှုအကျိုးသည်
 ကောင်းစွာ ထက်သန်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ မိမိသဘောဖြင့် တင့်တယ်စမျှယ်၏၊ ထိုဋ္ဌာန

ယန္တံ-တသောင်းသောစကြာဝဠာအဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသည်။ ဟောတိ-၏၊ ယံ(ယသ္မိံ ဇာတိခေတ္တေ)- ယင်းဇာတိခေတ်၌၊ တထာဂတဿ-၏၊ ပဋိသန္ဓိအာဒိသု - ပဋိသန္ဓေယူရာ အစရှိသည်တို့၌၊ ပထဝီ-သည်။ ကမ္မတိ - တုန်လှုပ်ရ၏၊ [ယံ ယသ္မိံ ဇာတိခေတ္တေ - အကြင် ဇာတိခေတ်၌၊ တထာဂတဿ ပဋိသန္ဓိ အာဒိသု ပထဝီ, ကမ္မတိ-ရ၏၊ (တံ)ဇာတိခေတ္တံ- သည်၊ ဒသ သဟဿ စက္ကဝါဠပရိယန္တံ-တသောင်းသောစကြာဝဠာအဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသည်။ ဟောတိ-၏၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်သည်။] အာဏာက္ခေတ္တံ - သည်၊ ကောဋိသတသဟဿ စက္ကဝါဠ ပရိယန္တံ - ကုဋေတသိန်း စကြာဝဠာ အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ယတ္ထ- ယင်း အာဏာခေတ်၌၊ ရတနပရိတ္တံ- ရတနပရိတ်တော်၎င်း၊ ခန္ဓပရိတ္တံ - ၎င်း၊ ဇေဂ္ဂပရိတ္တံ - ၎င်း၊ အာဇာနာဋိယပရိတ္တံ- ၎င်း၊ မောရပရိတ္တံ-မောရပရိတ်တော်၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေသံ ပရိတ္တာနံ- ဤပရိတ်တော်တို့၏၊ အာနုဘာဝေါ- အာနုဘော်သည်၊ ပဝတ္တတိ- ဖြစ်၏။

အားလုံးသည် (စကြာဝဠာတသောင်းသည်) ဘုရားအလောင်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ နယ်နိမိတ်ဖြစ်သည်။ [ဇာတိဿ- ဖြစ်ခြင်း (ဋ္ဌားမြင်ခြင်း) ၏ + ခေတ္တံ-နယ်နိမိတ်တည်း၊ ဇာတိက္ခေတ္တံ-ဋ္ဌားမြင်ခြင်း၏ နယ်နိမိတ်။]

အာနုဘာဝေါ ပဝတ္တတိ။ ။ [ပရိ (သမန္တတော) တာယတီတိ ပရိတ္တံ-ထက်ဝန်းကျင်မှ စောင့်ရှောက်တတ်သော အရံအကာ၊ ဝါ-ပရိတ်တော်။] ဣဓ ဣဒ္ဓိမာ စေတောဝသိပ္ပတ္တော (ဤ သာသနာတော်၌ စိတ်၏ ဝသီဘော်သို့ရောက်ပြီး တန်ခိုးရှင်သည်) အာဏာခေတ္တပရိယာပန္နေ ယတ္ထကတ္ထစိ စက္ကဝါဠေ ဌတွာ (အာဏာခေတ်တွင် ပါဝင်သော စကြာဝဠာ တခုခု၌ တည်၍) အတ္တနော အတ္တာယ ပရိတ္တံ ကတွာ (မိမိအတွက် ပရိတ် အကာအကွယ်ပြုပြီးနောက်) တတ္ထေဝ အညံ စက္ကဝါဠံ ဂတောပိ ကတပရိတ္တောဓေ ဟောတိ (ထို အာဏာခေတ်တည်းက အခြားစကြာဝဠာ တခုသို့ သွားသော်လည်း ပြုအပ်မြဲတိုင်း အကာအကွယ်ရှိသည်သာ၊) ဣတိ တသ္မာ ဝုတ္တံ-(ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍ “အာနုဘာဝေါ ပဝတ္တတိ” ဟု ဆိုအပ်ပြီ) ။

အထဝါ။ ။ တတ္ထ ကေသ္မိံ စက္ကဝါဠေ ဌတွာ (ထို အာဏာခေတ်တည်းက တခုသော စကြာဝဠာ၌တည်၍) သဗ္ဗသတ္တာနံ အတ္တာယ ပရိတ္တေ ကတေ (သတ္တာအားလုံးအတွက် ရတနသုတ် စသော ပရိတ်ကို ပြုအပ်သော်) အာဏာခေတ္တေ သဗ္ဗသတ္တာနံ အတိသမ္ဘုဏာနတွဝ ပရိတ္တာနုဘာဝေါ (အာဏာခေတ်တွင်းရှိ သတ္တာ အားလုံးအတွက် ပရိတ်အာနုဘော်ရောက်သည်သာ (ပြန်နံ သည်သာ) ၊ ဘာကြောင့်နည်း- တတ္ထ ဒေဝတာပီ ပရိတ္တာဏာယ သမ္ပုဋိန္ဒြိတဗ္ဗတော (ထို အာဏာခေတ်တွင်းရှိ နတ်ဗြဟ္မာတို့က ပရိတ်အာဏာတော်ကို လက်ခံအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “အာနုဘာဝေါ ပဝတ္တတိ” ဟု မိန့်သည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် စကြာဝဠာကုဋေတသိန်းကို “ပရိတ်အာဏာတော်၏နယ်နိမိတ်” ဟု သတ်မှတ်ရသည်။

ပန-ကား၊ ဝိသယက္ခေတ္တံ - သည်၊ အနန္တံ - အဆုံးအပိုင်း အခြား မရှိ၊ အပရိမာဏံ - အတိုင်းအရှည် မရှိ၊ ယံ - ယင်း ဝိသယခေတ်ကို၊ (သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ဇီကာ) ယာဝတာဝါ ပန အာကဓေယျာတိ-ယုဟူသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ယတ္ထ - ယင်း ဝိသယခေတ်၌၊ ယံယံ - အကြင် အကြင် အာရုံကို၊ (အနုဿရိတံ- ၄၂၊) အာကဓံတိ-အလိုတော်ရှိ၏၊ တံတံ-ရုံကို၊ အနုဿရတိ-၏၊ ဝေ- လျှင်၊ တီသု- န်သော၊ ဧတေသု ဗုဒ္ဓက္ခေတ္တေသု-တို့တွင်၊ ဧကံ အာဏာခေတ္တံ- အာဏာခေတ် တခေတ်လုံးသည်၊ ဝိနဿတိ-ပျက်စီး၏၊ ပန-ဆက်၊ တသ္မိံ- ထို အာဏာခေတ်သည်၊ ဝိနဿန္တေ-လသော်၊ ဇာတိက္ခေတ္တံ-သည်၊ ဝိနဋ္ဌမေဝ-ပျက်စီးရတော့သည်သာ၊ ဟောတိ၊ [ဇာတိခေတ်ကနယ်ကျဉ်း၍ အာဏာခေတ်ကနယ်ကျယ်သောကြောင့် အာဏာခေတ်ပျက်ရာတွင် ဇာတိခေတ်လည်း ပါဝင်တော့သည်-ဟုလို]၊ ဝိနဿန္တေ-ပျက်ပြန်သော်လည်း၊ ဧကေတောဝ- တပေါင်းတည်းသာလျှင်၊ ဝိနဿတိ-၏၊ သက္ကဟန္တမ္ဘိ- တည်ပြန်သော်လည်း၊ ဧကေတောဝ, သက္ကဟတိ- တည်၏၊ တဿ- ထို အာဏာခေတ်၏၊ ဝိနာသောစ- ပျက်ပုံကို၎င်း၊ သက္ကဟနဉ္စ- တည်ပုံကို၎င်း၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ(မယာ)ဝုတ္တံ၊ အတ္ထိကေဟိ-အလိုရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ တတော-ထို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှ၊ ဂဟေတမ္ဘံ- ယုရာ၏၊ ဝါ-ယူပါလေ။

ပန-ဆက်၊ ယေတေ သံဝဇ္ဇဝိဝဇ္ဇာ - ကပ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ - ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ ဧတေသု-တို့တွင်၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ဗောဓိမဏ္ဍေ - ဣြ်၌၊ သမ္မာသမ္မောဓိံ- အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို၊ အဘိသမ္မုဇ္ဈနက္ကာယ-ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူခြင်း အကျိုးငှါ၊ နိသိန္ဒော-မူသည်၊ (သမာနော-စဉ်၊) အနေကေဝိ- များစွာလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ သံဝဇ္ဇကပ္ပေ - တို့ကို၎င်း၊ ပေ၊ သရိ-အောက်မေ့တော်မူပြီ၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့် အောံမေ့တော်မူနိုင်သနည်း၊ အမုတြာသိန္တိ အာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန- နည်းဖြင့်၊ (သရိ-မူပြီ)။

ဝိသယက္ခေတ္တံပန ။ ။ ရှင်ဘုရင် တဥျား၏ ပိုင်ရာ နယ်မြေကို ဝိသယ (နိုင်ငံ) ဟု ခေါ်သကဲ့သို့၊ ဘုရားဉာဏ်တော်၏ အာရုံပြုရာ အရပ်ကိုလည်း ဝိသယ ဟု ခေါ်၏၊ ဝိသယော ဝေ+ ခေတ္တံ ဝိသယခေတ္တံ - ဉာဏ်တော်၏ ဖြစ်ရာသည်ပင် နယ်နိမိတ်၊ ထို ဝိသယခေတ်နယ်နိမိတ်ကား အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ၊ စကြာဝဠာအနန္တရှိသလို ဝိသယခေတ်လည်း အနန္တပင်တည်း။

ယံယံ၊ ပေ၊ အနုဿရတိ။ ။ အာကဓံမတ္တပဋိဗဒ္ဓုတ္တိတာယ ဉာဏဿ-ဉာဏ်တော်၏ အောက်မေ့လို သိလိုသော ဆန္ဒမျှနှင့် စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သိလိုသော ဆန္ဒဖြစ်လျှင် ဉာဏ်တော်က သိနိုင်သောကြောင့်) အနန္တစကြာဝဠာအတွင်း၌ သိလိုသမျှ အာရုံအားလုံးကို သိနိုင်သည်-ဟုလို။

တတ္ထ - ထို အမုကြာသိ အစရှိသောပါဌ်၌၊ အမုကြာသိန္နိ - ကား၊ အမုမိ
 သံဝဇ္ဇကပ္ပေ - ထို မည်သောသံဝဇ္ဇကပ်၌၊ အဟံ - သည်၊ အမုမိဘဝေ - ထို
 မည်သောဘဝ၌၊ အဟောသိ - ပြီ၊ ဣတိဝါ - ဤသို့သော်၎င်း၊ (အမုသံ)
 ယောနိယာ - ထိုမည်သောယောနိ၌၊ အဟောသိ၊ ဣတိဝါ - ၎င်း၊ (အမုသံ)
 ဂတိယာ - တိ၌၊ အဟောသိ၊ ဣတိဝါ၊ အမုသံ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယာ - ဋ္ဌိတိ၌၊
 အဟောသိ၊ ဣတိဝါ၊ အမုမိ သတ္တာဝါသေ - ဝါသ၌၊ အဟောသိ၊ ဣတိဝါ။
 အမုမိ သတ္တနိကာယေ - ထို မည်သော သတ္တာအပေါင်း၌၊ အဟောသိ၊ ဣတိ
 ဝါ၊ (အနုဿရာမိ - နါ၊ ဟု ထည့်စပ်) ဧဝံ နာမောတိ - ကား၊ ဝေဿန္တရော
 ဝါ - ဝေဿန္တရာမည်သူသည် သော်၎င်း၊ ဇောတိပါလောဝါ - သော်၎င်း၊
 (အာသိ)၊ ဧဝံ ဂေါတ္ထောတိ - ကား၊ ဘဂ္ဂဝေါဝါ - အန္တယ်အားဖြင့် ဘဂ္ဂဝ
 မည်သူသည်သော်၎င်း၊ ဂေါတမောဝါ - သော်၎င်း၊ (အာသိ)၊ ဧဝံ ဝဇ္ဇော
 တိ - ကား၊ ဩဒါတောဝါ - ဖြူသူသည်သော်၎င်း၊ သာမောဝါ - ရွှေသူသည်
 သော်၎င်း၊ (အာသိ)၊ ဧဝံ မာဟာရောတိ - ကား၊ သာလိမံသောဒနာဟာရော
 ဝါ - သလေးသားပြွမ်းထမင်းဟူသော အာဟာရရှိသူသည် သော်၎င်း၊ ပဝတ္ထ
 ဖလ ဘောဇနောဝါ - အလိုလိုဖြစ်သော အသီးဟူသော အစာ ရှိသူသည်

အမုမိ သံဝဇ္ဇကပ္ပေ။ ။ ဤ၌ ဝါသဒ္ဓါမပါဘဲ “ဘဝေဝါ” စသည်၌သာ ဝါသဒ္ဓါ
 ပါ၏။ ထို့ကြောင့် ဘဝေဝါစသော စကားသည် သံဝဇ္ဇကပ်တခု၌ ပါဝင်သော ဘဝ
 အမျိုးမျိုး ယောနိအမျိုးမျိုး စသည်ကို ပြသောစကားဟု မှတ်၊ မည်သည့် သံဝဇ္ဇကပ်
 အခါတုန်းက ကာမစသော ဘဝ ၃ ပါးတွင် မည်သည့်ဘဝ၊ အဏှုဇစသော ယောနိ
 ၄ ပါးတွင် မည်သည့်ယောနိ၊ ဒေဝစသော ဂတိ ၅ ပါးတွင် မည်သည့်ဂတိ၊ နာနတ္ထ
 ကာယ နာနတ္ထ သညီစသော ဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသ ၉ ပါးတို့တွင် မည်သည့် ဝိညာ
 ဏဋ္ဌိတိ - မည်သည့်သတ္တာဝါသ၊ ပေါဏိကနိကာယ စိက္ခလိကနိကာယစသော အမျိုးမျိုး
 သော နိကာယတို့တွင် မည်သည့် သတ္တနိကာယ၌ ဖြစ်ခဲ့ပြီ။ [သံဝဇ္ဇစသော ကပ် ၄ ပါး
 တွင် ပါဠိတော်၌ အစထားသော သံဝဇ္ဇကပ်ကို ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ပြသော်လည်း
 သံဝဇ္ဇဿယီစသော ကပ်များ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း နွဲ့ထွင်၍သိပါ။]

မှတ်ချက် ။ ။ ထိုဘဝ စသည်တို့တွင် ကာမဘဝဆိုလျှင် ယောနိ ၄ ပါး ဂတိ
 ၅ ပါးလုံးပါဝင်နေ၏။ ဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသနိကာယတို့လည်း အများပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့်
 ဘဝကို အောက်မေ့လျှင် ယောနိစသည်ကို အောက်မေ့ချင်မှ အောက်မေ့မည်။ ဘဝ
 ကိုသာ အောက်မေ့၍ ယောနိစသည်ကို မအောက်မေ့ဘဲလည်းရှိမည်။ ထိုအားလုံးကို
 ဆက်ကာ ဆက်ကာ အောက်မေ့ခြင်းလည်း ရှိမည်။ ထို့ကြောင့် ဝါ သဒ္ဓါတို့ကို အရ
 လုံးလုံး မကွဲသောကြောင့် သမုစုဉ်းလည်း မဆိုသင့်၊ တခုခုရ တခုခုသောဝိကပ်လည်း
 မဆိုသင့်ရကား အနိယမတ္တဟု ဆိုသင့်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် “အဟောသိ ဣတိဝါ” ဟု
 ပုဒ်တိုင်းလိုက်စေ၍ အဆုံးကျမှ အနုဿရာမိဟု ထည့်စပ်စေသည်။

သော်၎င်း၊ (အာသိံ) ဧဝံ သုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒိတိ- ကား၊ အနေကပ္ပကာရေန-
 များသောအပြားအားဖြင့်၊ ကာယိက စေတသိကာနံ-ကိုယ်၌ဖြစ်ကုန်၊ စိတ်၌
 ဖြစ်ကုန်သော၊ (သုခ ဒုက္ခာနံ- တို့ကို) ဝါ - တနည်း၊ သာမိသနိရာမိသာဒိ
 ပ္ပဘေဒါနံ-သာမိသ နိရာမိသ အစရှိသောအပြားရှိကုန်သော၊ သုခဒုက္ခာနံ-
 တို့ကို၊ ပဋိသံဝေဒိ-ခံစားရခြင်းရှိသည်၊ (အာသိံ) ဝေမာယု ပရိယန္တောတိ-
 ကား၊ ဧဝံ - သို့၊ ဝဿသတ ပရမာယု ပရိယန္တောဝါ - အနှစ်တရာဟူသော
 လွန်ကဲသောအသက် အပိုင်းအခြားရှိသူသည် သော်၎င်း၊ စတုရာသီတိ ကပ္ပ
 သဟဿ ပရမာယု ပရိယန္တောဝါ - ကပ္ပါပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်
 ဟူသော လွန်ကဲသော အသက်အပိုင်းအခြားရှိသူသည်သော်၎င်း၊ (အာသိံ)။

သော တတောစုတော အမုတြိ ဥဒပါဒိန္တိ - ကား၊ သော အဟံ - သည်၊
 တတော ဘဝတော-ထိုဘဝမှ၊ ဝါ-တနည်း၊ တတော ယောနိတော-မှ၊ ဝါ၊
 တတော ဂတိတော, ဝါ, တတော ဝိညာဏဋ္ဌိတိတော, ဝါ, တတော သတ္တာ
 ဝါသတော, ဝါ-တနည်း၊ တတော သတ္တနိကာယတော-ထိုသတ္တာအပေါင်း
 မှ၊ စုတော-စုတေသည်၊ (သမာနော-ဖြစ်လသော်) ပုန-တဘန်၊ အမုကသ္မိံ
 နာမဘဝေ-ထိုမည်သောဘဝ၌၊ ဝါ- တနည်း၊ အမုသံနာမ ယောနိယာ-၌၊
 ဝါ, အမုသံနာမ ဂတိယာ, ဝါ, အမုသံနာမ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယာ, ဝါ,
 အမုကသ္မိံ နာမသတ္တာစါသေ, ဝါ-တနည်း၊ အမုကသ္မိံ နာမ သတ္တနိကာယေ-
 ထိုမည်သော သတ္တာအပေါင်း၌၊ ဥဒပါဒိံ - ထင်ရှားဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တတြာပါသိန္တိ-

ဝေံနာမော စသညံ။ ။ “ဝေံနာမံ+ယဿာတိ ဝေံနာမော” စသည်ပြု၊ ဘုရား
 ရှင်၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ် အခန်းဖြစ်၍ အမည် အနှယ်စသော အားလုံးကို ဘုရားနှင့်
 သက်ဆိုင်ရာချည်း ပြထား၏။ သာလိမိသောဒနာဟာရောသည် မင်းဘဝ၌ အာဟာရ
 ဖြစ်၍၊ ပဝတ္တဖလဟာရကား ရသေ့ဘဝ၌ အာဟာရတည်း။ “ပဝတ္တ-ဖြစ်” ဟူသည်
 အလိုလို ကြွေကျသော အသီးတည်း၊ သုခ ဒုက္ခ၌ သာမိသ (တဏှာဖြင့် သုံးအပ်သော
 သုခ) ဟူသည် ဝေဟသိတ - (ကာမဂုဏ်တည်းဟူသော အိမ်၌မီသော) လောဘမူ
 သုခတည်း၊ နိရာမိသ (တဏှာသည် မသုံးသပ်အပ်သော သုခ) ဟူသည် နေက္ခမ္မ
 သိတ (ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ထွဉ်သော) သောမနသတည်း၊ အာဒိဖြင့် ဝိဝေကသုခ
 (ပဌမဈာန် ချမ်းသာ) သမာဓိဇသုခ (ဒုတိယဈာန်ချမ်းသာ) များကို ဋီကာယု၏။
 ကုသိုလ်အားလုံးနှင့် ထွဉ်သော သုခဟူသမျှလည်း လောဘမှ ထွက်မြော်သောကြောင့်
 နေက္ခမ္မသိတ သုခချည်းတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ “ဝေဿန္တရောဝါ-ဝေဿန္တရောအမည် ရှိသည်၎င်း၊ ဘဂ္ဂဝေါဝါ-
 ဘဂ္ဂဝအနှယ်ရှိသည်၎င်း” စသည်ဖြင့် အနက်ပေးကြ၏။ “ ရှိ ” ဟု အဿတ္ထိဝိဂ္ဂဟ
 မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ထိုအနက်မျိုးကို အမြဲရှောင်ပါ။

ကား၊ အထ - ထိုသို့ ဖြစ်ရာအခါ၌ (ဝေန်နာမော - အာသိန္ဓ္ဍစပ်၊) တကြာပိ
 ဘဝေ-ထိုဘဝ၌လည်း၊ ဝါ-တနည်း၊ တကြာပိ ယောနိယာ - ၌လည်း၊ ဝါ၊
 တကြာပိ ဂတိယာ၊ ဝါ၊ တကြာပိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယာ၊ ဝါ၊ တကြာပိ သတ္တာ
 ဝါသေ၊ ဝါ-တနည်း၊ တကြာပိ သတ္တန်ကာယေ- ထိုသတ္တန်ကာယ၌လည်း၊
 ပုန-တဘန်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဝေန်နာမောတိ အာဒိ-ဝေန်နာမော အစရှိသော
 ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်း ရှိသည်သာ။

အထဝါ-ထို့ပြင် တနည်းကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အမုတြာသိန္နိ-အမုတြာ
 သိ-အစရှိသော၊ ဣဒံ-ဤအောက်မေ့ပုံသည်၊ အနုပုဗ္ဗေန - အစဉ်အားဖြင့်၊
 အာရောဟန္တဿ-ဉာဏ်ဖြင့်တက်သွားသော မြတ်စွာဘုရား၏ ယာဝဇိစ္ဆတံ-
 အလိုတော် ရှိသလောက်၊ သရဏံ - အောက်မေ့တော် မူခြင်းတည်း၊ ဝါ-
 အောက်မေ့တော်မူပုံကို ပြသော စကားတည်း၊ သော တတော စုတောတိ-
 စုတောဟူသော ဤ ဆင်ခြင်တော်မူပုံသည်၊ ပဋိနိဝတ္တန္တဿ-ဉာဏ်ဖြင့် ပြန်နစ်
 လာတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပစ္စဝေက္ခဏံ - (အောက် မှအပ်ပြီး၊

အထဝါ။ ။ အမုတြာသိ - စသော ပါဠိများကို အောက်၌ သာမညအားဖြင့်
 အကျဉ်းပြခဲ့ပြီ၊ ယခုတဘန် အထူးအားဖြင့် ခွဲခြားဝေဘန်ပြလိုသောကြောင့် “အထဝါ”
 စသည်မိန့်။ [ဟေဋ္ဌာ သာမညတော ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုကာမော အထ
 ဝါတိ အာဒိ မာဟ၊ - ဋီကာ။] ဤစကားဖြင့် ပဌမနည်းနှင့် ဤအထဝါ တက်သော
 နည်းသည် သာမညနှင့် ဝိသေသလောက်သာ ထူး၏၊ ဇွင့်ပုံမှာ ဘုရားရှင် အတွက်ချည်း
 သာတည်း-ဟု မှတ်။

ယသ္မာ အမုတြာသိန္နိ၊ ပေ၊ သရဏံ။ ။ ပါဠိတော်၌ “အမုတြာသိ၊ ဝေန်နာမော
 ပေ၊ ဝေမာယုပရိယန္တော ” သည် ဘုရားမဖြစ်မီ တုသိတာ ဘဝမှစ၍ လွန်ခဲ့ပြီးသော
 ဘဝအဆက်ဆက်ကို အလိုတော်ရှိသလောက် ပဋိလုံအားဖြင့် ဉာဏ်ဖြင့် နောက်ပြန်
 တက်၍ တက်၍ အောက်မေ့ပုံကို ပြသော စကားဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အမုတြအရ ဘဝ
 များစွာ ဖြစ်သော်လည်း သာမညနိဗ္ဗေသ နည်းအားဖြင့် တခုတည်း ဆိုထားသည် ဟု
 မှတ်၊ တနည်း-အမုတြ အမုတြ ဟု ဆိုလိုလျက် ဝိစ္ဆာတပုဒ်ချေထားသော ဝိစ္ဆာလောပ
 ဟု မှတ်။ [အမုတြာသိန္နိ သာမညနိဗ္ဗေသောယံ၊ ဗျာပနိစ္ဆာလောပေါဝါ၊ အာရော
 ဟန္တဿာတိ ပဋိလောမတော ဉာဏေန ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အာရောဟန္တဿ၊ - ဋီကာ။]

ပဋိနိဝတ္တန္တဿ ပစ္စဝေက္ခဏံ။ ။ ပါဠိတော်၌ “သော တတော စုတော” ဟူသော
 စကားသည် (အလိုရှိသလောက် ဉာဏ်ဖြင့် နောက်ပြန်တက်သွားပြီးနောက်) ဉာဏ်ဖြင့်
 ပြန်၍ဆုတ်ရင်း အော်မေ့အပ်ပြီး ပုဗ္ဗေနိဝါသတွေကို ပြန်၍ဆင်ခြင်ပုံကို ပြသောစကား
 ဖြစ်သည်။ [ပဋိနိဝတ္တန္တဿာတိ-ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရဏဝေနေ ယာဝဇိစ္ဆတံ ဂန္ဓာ
 ပစ္စာဂစ္ဆန္တဿ၊ ပစ္စဝေက္ခဏန္တိ - အနုဿရိတဿ အနုဿရိတဿ ပစ္စဝေက္ခဏံ၊ န
 အနုဿရဏံ၊ - မဟာဋီကာ။]

အောက်မေ့အပ်ပြီးကို) ဆင်ခြင်တော်မူခြင်းတည်း။ ဝါ- ဆင်ခြင်တော်မူပုံကို ပြသော စကားတည်း။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣရူပပန္နောတိ- ဟူ၍၊ (ဝုတ္တယ-ဟောတော်မူအပ်သော၊) ဣမိဿာ ဣရူပပတ္တိယာ - ဤ ဣရူပပတ္တိ၏၊ အနန္တရံ - အခြားမဲ့ဖြစ်သော၊ အမုတြ ဥဒပါဒိတိ - အမုတြ ဥဒပါဒိ ဟူသော စကားကို၊ တုသိတဘဝနံ - တုသိတဘုံကို၊ သန္ဓာယ - ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တကြာပါသိံ ဝေ နာမောတိ-ကား၊ တကြာပိတုသိတဘဝနေ-ထိုတုသိတာ နတ်ဘုံ၌လည်း၊ သေတကေတုနာမ- သေတကေတု မည်သော၊ ဒေဝပုတ္တော- သည်၊ အဟောသိံ၊ ဝေ ဂေါတ္ထောတိ-ကား၊ တာဟိ ဒေဝတာဟိ - တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဧကဂေါတ္ထော-တူသော အန္ဓယ်ရှိသည်၊ (အာသိံ၊) ဝေဝဏ္ဏော တိ-ကား၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော-ရှေ့အဆင်းနှင့်တူသောအဆင်းရှိသည်၊ (အာသိံ၊) ဝေ မာဟာရောတိ-ကား၊ ဒိဗ္ဗသုခာဟာရော-နတ်၌ ဖြစ်သော သုခာဟူသော အာဟာရရှိသည်၊ အာသိံ၊ [နတ်သုခာအကြောင်းကို အသိတိနိပါတ် သုခာ ဘောဇနဇာတ်မှာ ရှု၊] ဝေ သုခ ဒုက္ခပုဗ္ဗိသံဝေဒိတိ - ကား၊ ဝေ ဒိဗ္ဗသုခပုဗ္ဗိ သံဝေဒိ-ဤသို့ နတ်၌ ဖြစ်သော ချမ်းသာကို ခံစားခြင်းရှိသည်၊ (အာသိံ၊) ဒုက္ခံပန-ဒုက္ခသည်ကား၊ သင်္ခါရဒုက္ခ မတ္တမေဝ-သင်္ခါရဒုက္ခမျှသည်သာတည်း။

တသ္မာ၊ ဝေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ။ ပါဠိတော်၌ “သော တတော စုတော အမုတြ ဥဒပါဒိ” ဟု ရှိပြီးနောက်၊ တဘန် “သော တတော စုတော ဣရူပပန္နော” ဟု ရှိပြန်၏။ ယခုအဖွင့်သည် ပဌမ “သော တတော စုတော” ၏ နောက်၌ရှိသော အမုတြ ဥဒပါဒိ ၏ အဖွင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “အမုတြ ဥဒပါဒိန္တိ တုသိတဘဝနံ သန္ဓာယာဟ” သည် လိုရင်းတည်း။ “အမုတြ ဥဒပါဒိ” သည် ၂ ဌာန၌ပါရှိရာ အဘယ် “အမုတြ ဥဒပါဒိ” ပါနည်း - ဟု မေးတွယ် ရှိသောကြောင့် “ ဣရူပပန္နောတိ ဣမိဿာ ဣရူပပတ္တိယာ အနန္တရံ ” ဟု ဝိသေသန ကူးမ ရသည်။ နောက်၌ ဣရူပပန္နော ဟု ဆိုအပ်သော ဣမ ဥပပတ္တိ (ဤ သိဒ္ဓတ္ထဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်း) ၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော “အမုတြဥဒပါဒိ” ဟုလို့၊ တသ္မာဖြင့်လည်း ယသ္မာ၏ ဆိုင်ရာ ၂၀၁ ကျလုံးကိုပြန်၍၊ “တသ္မာ-ထိုသို့ နောက်ပြန် တက်လျက် အလိုရှိတိုင်း အောက်မေ့ပြီးနောက် ပြန်၍ဆုတ်ရင်း ဆင်ခြင်ပုံကို ပြသော စကားတို့၏အဖြစ်ကြောင့်” (ပြန်ဆုတ်လာသောအခါ ဤဘဝ၏ရှေ့၌ ကပ်လျက်ရှိသော တုသိတဘုံကို ရည်ရွယ်၍ “အမုတြ ဥဒပါဒိ” ဟု ဟောတော်မူသည်-ဟူလိ။)

မှတ်ချက် ။ ။ ဤ နေရာဝယ် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ၌ “ တသ္မာ ဣရူပပန္နော တိ ဣမိဿာ ဣရူပပတ္တိယာ အနန္တရမေဝဿ ဥပတ္တိဌာနံ သန္ဓာယ အမုတြ ဥဒပါဒိန္တိ ဣဓံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ ” ဟု ပါဠိရှိ၏။ ထိုကို မှီ၍ ဤ၌လည်း “ အနန္တရံ တုသိတဘဝနံ သန္ဓာယ အမုတြ ဥဒပါဒိန္တိ အာဟာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ ” ဟု ရှိလျှင် အနန္တရံကို အမုတြ ဥဒပါဒိ တို့၌မစပ်ဘဲ တုသိတဘဝနံ၌ စပ်ရသောကြောင့် သာ၍ ရှင်းလင်းစရာရှိသည်။

ဝေမာယုပရိယန္တောတိ - ကား၊ ဧဝံ - သို့၊ သတ္တပညာသ ဝဿကောဋီသဋ္ဌိ ဝဿသတသဟဿာယုပရိယန္တော-နှစ်ပေါင်း ၅၇ ကုဋေ ငြိသန်းအသက် အပိုင်းအခြားရှိသည်။ (အာသိံ) သော တတောစုတောတိ-ကား၊ သော အဟံ- သည်၊ တတော တုသိတဘဝနတော - တုံမှ၊ စုတော - သည်၊(သမာ နော)၊ ဣရူပပန္နောတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤဘဝ၌၊ မဟာမာယာယ-မဟာမာယာ မည်သော၊ ဒေဝိယာ- မိဖုရား၏၊ ကုစ္ဆိမိ - ဝမ်း၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ရပြီ။

ဣတိတိ-ကား၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ သာကာရံ သဥဒ္ဓေသန္တိ - ကား၊ နာမဂေါတ္တ ဝသေန-အမည်အနွယ်နှင့် စပ်သဖြင့်၊ သဥဒ္ဓေသံ-ဥဒ္ဓေသနှင့် တကွ ဖြစ်သော၊ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန-ဝဏ္ဏအစရှိသည်တို့နှင့်စပ်သဖြင့်၊ (ဝဏ္ဏ အာဟာရ သုခ ဒုက္ခ ပွင့်သံဝေဒန အာယုပရိယန္တတို့၏ အပြားအားဖြင့်) သာကာရံ- အာကာရ နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ နာမဂေါတ္တေန-ဖြင့်၊ သတ္တော- သတွာကို၊ ဒတ္တောတိ- ဒတ္တဟူ၍၎င်း၊ တိသောတိ- ၍၎င်း၊ ဂေါတမောတိ-၍၎င်း၊ ဥဒ္ဓိသိယတိ- ညွှန်ပြအပ်၏၊ ဝဏ္ဏာဒိဟိ-ဝဏ္ဏအစရှိသည် တို့ဖြင့်၊ ဩဒါတောတိ-ဖြူသူ ဟူ၍၎င်း၊ သာမောတိ- ရွှေသူ ဟူ၍၎င်း၊ နာနတ္ထ တော-ထူးသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နာမဂေါတ္တံ - အမည် အနွယ်သည်၊ ဥဒ္ဓေသော-သမည်၏၊ ဣတရေ - နာမ ဂေါတ္တမှ အခြားကုန်သော ဝဏ္ဏ အာဟာရ သုခဒုက္ခပွင့်သံဝေဒန အာယု ပရိ ယန္တတို့သည်၊ အာကာရာ-ရတို့ မည်၏။

သဥဒ္ဓေသံ။ ။ပါဠိတော်၌ “သာကာရံ-သဥဒ္ဓေသံ” ဟု အာကာရပုဒ်က ရှေ့နေ သော်လည်း “ဧဝံနာမော ဧဝံ ဂေါတ္တော” ဟု နာမဂေါတ္တတို့က ရှေ့ကျသောကြောင့် သံဝဏ္ဏနာ၌ နာမဂေါတ္တရသော ဥဒ္ဓေသကို အလျင်ပြုသည်။ ဧတေန-ဤ အမည်အနွယ် ဖြင့်၊ သတ္တော-သတွာကို၊ ဥဒ္ဓိသိယတိ - ညွှန်ပြအပ်၏၊ ဣတိ ဥဒ္ဓေသော၊ မြင်ရုံမျှဖြင့် “မည်သူ၊ မည်သည့်အနွယ်ရှိသူ” ဟု မသိရဘဲ မေး၍ကြည့်မှ “တိဿတုံ၊ ဂေါတမတုံ” ဟု အမည်အနွယ်ဖြင့် ညွှန်ပြ ပြောဆိုအပ်သည် - ဟူလို၊ သဟ+ဥဒ္ဓေသေန ယောတိ သဥဒ္ဓေသော-ညွှန်ပြပြောဆိုအပ်ကြောင်း နာမဂေါတ္တနှင့်တကွဖြစ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသ။

သာကာရံ။ ။ဝဏ္ဏ၊ စားအပ်သောအာဟာရ၊ သုခဒုက္ခ၊ အာယုပရိယန္တတို့သည် မေး၍ မနေရ၊ မြင်ရုံဖြင့် သိရသောကြောင့် “အာကရိယတိ (ဒိသ္မာဝ သတ္တော ဝိညာ ယတိ) ဧတေဟိတိ အာကာရာ” ဧတေဟိ-ဤဝဏ္ဏစသည်တို့ဖြင့်၊ သတ္တော-ကို၊ အာကရိ ယတိ-မြင်လျင်မြင်ခြင်း (ဖြူတဲ့သူ၊ သလေးဆန် စားတဲ့သူ၊ ချမ်းသာသူ၊ ဆင်းရဲသူ၊ အသက်ရှည်သူ) ဟု ခွဲခြား၍ သိအပ် သိနိုင်၏၊ ဣတိ အာကာရာ၊ သဟ အာကာရေဟိ ယောတိ သာကာရော - မြင်လျင် မြင်ခြင်း သိအပ်ကြောင်းဖြစ်သော ဝဏ္ဏအာဟာရ သုခဒုက္ခပွင့်သံဝေဒန အာယုပရိယန္တတို့နှင့် တကွဖြစ်သော (ပုဗ္ဗေနိဝါသ) ။

ပန-ပရိဟာရပက္ခပေအံ၊ ဗုဒ္ဓါယေဝ- ဘုရားရှင်တို့သည်သာ၊ ပုဗ္ဗေနဝါသံ-ကို၊ သရန္တိတိ-အောက်မေ့နိုင်ကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ (ပရိဟာရော မယာ) ဝုစ္စတေ၊ ဗုဒ္ဓါယေဝ-တို့သည်သာ၊ (ပုဗ္ဗေနဝါသံ-ကို၊ သရန္တိ-န်သည်ကား၊)န-မဟုတ်သေး၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝက တိတ္ထိယာပိ-တို့သည်လည်း၊ (ပုဗ္ဗေနဝါသံ သရန္တိ-အောက်မေ့နိုင်ကုန်သေး၏၊)စခေါ-ထိုသို့ပင် အောက်မေ့နိုင်ပါ ကုန်သော်လည်း၊ အဝိသေသေန - အထူး မမသာမညအားဖြင့်၊ ဝါ-တန်းတူအားဖြင့်၊ နော သရန္တိ-အောက်မေ့နိုင်ကုန်သည် မဟုတ်၊ ဟိ-ချဲ့၊ တိတ္ထိယာ-တိတ္ထိတို့သည်၊ စတ္တာလိသံယေဝ - ၄ဝ သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ကပ္ပေ-ကမ္ဘာတို့ကို၊ သရန္တိ-န်၏၊ တတော-ထိုကမ္ဘာ ၄ဝ ထက်၊ ပရိ-အလွန်၊ န သရန္တိ-န်၊ ကသ္မာ - နည်း၊ ဒုဗ္ဗလပညတ္တာ - အားနည်းသော ပညာရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဟိ-မှန်၊(တနည်း၊) ဟိ-ချဲ့၊ တေသံ-ထို တိတ္ထိတို့၏၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ ဝိရဟတော-နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သောဉာဏ်မှ ကင်းခြင်းကြောင့်၊ ဒုဗ္ဗလာ - အားမရှိသော၊ ပညာ - သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ပန -ကား၊ သာဝကေသု- တို့တွင်၊ အသီတိ မဟာသာဝကာ-ရှစ်ကျိပ်သောမဟာသာဝကတို့သည်၊ ကပ္ပသတသဟသံ-ကမ္ဘာတသိန်းကို၊ သရန္တိ၊ ဧ - န်သော၊ အဂ္ဂသာဝကာ - တို့သည်၊ ဧဝံ အသင်္ချေယျံ- ကို၎င်း၊ သတ သဟသံစ- ကမ္ဘာတသိန်းကို၎င်း၊ (သရန္တိ၊) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ- တို့သည်၊ ဧဒု အသင်္ချေယျာနိ-တို့ကို၎င်း၊ သတ သဟသံစ - ကို၎င်း၊ (သရန္တိ၊) ဟိ-မှန်၊ တေသံ - ထို မဟာသာဝကစသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ အဘိနိဟာရော - စိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်ကြောင်း ဖြစ်သော ပါရမီဖြည့်ရာအခါသည်၊ ဣကော - ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိ၏၊ ပန - ကား၊ ဗုဒ္ဓါနိ - တို့၏၊ ပရိစ္ဆေဒေါ - အပိုင်းအခြား

တိတ္ထိယာ။ ။ အညတိတ္ထိယာ - သာသနာပ တိတ္ထိတို့တည်း၊ တေပန ကမ္မဝါဒိ နော- ကံရှိ၏ ဟု ပြောလေ့ရှိကုန်သော၊ ကြိယဝါဒိနော-ကံကို ပြုအပ်၏ (ပြုရာရော်၏) ဟု ပြောလေ့ရှိကုန်သော၊ တာပသာဒယော-ရသေ့ အစရှိသူတို့တည်း။

ဗုဒ္ဓါနိ ဝန ။ ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အဂ္ဂသာဝကနှင့် မဟာသာဝကတို့သည် သူတို့၏ ပါရမီဖြည့်ခဲ့ရာကာလနှင့် ညီမျှသော ပုဗ္ဗေနဝါသကိုသာ အောက်မေ့နိုင်ကြလျှင် ဘုရားရှင်လည်း ပါရမီဖြည့်ရာကာလနှင့် ညီမျှသော ၄ အသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း စသည်သာ အောက်မေ့နိုင်သလော-ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဗုဒ္ဓါနိ ပန” စသည်မိန့်၊ ဘုရားရှင်တို့ကား အပိုင်းအခြားမရှိ၊ အလိုရှိတိုင်း အောက်မေ့တော်မူနိုင်ကြသည်။

ဇီကာ။ ။ သတိပ ကာလပရိစ္ဆေဒေ - ပါရမီဖြည့်ရာ ကာလ အပိုင်းအခြား ရှိပါသော်လည်း၊ ကာရဏုပါယ ပရိဂ္ဂဟ ကောသလ္လာဒိနာ - အကြောင်းဥပါယ်တမည်ကို သိမ်းဆည်းခြင်း၌ ဘုရားရှင်တို့က ကျွမ်းကျင်တော်မူသည်၏အဖြစ် စသောအကြောင်း

သည်။ နတ္ထိ၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ (သရိတုံ-ငှါ။) ဣစ္ဆန္တိ-နံ၏။ တာဝ-
 လောက်၊ သရန္တိ-နံ၏။ စ-ဆက်၊ (ကာလမှတပါး အောံမေပုံ အခြင်းအရာကို
 ဆက်ဥားအံ့။) တိတ္ထိယာ - တို့သည်။ ခန္ဓ ပဋိပါဠိယာ - ခန္ဓာအစဉ်အားဖြင့်၊
 သရန္တိ-နံ၏။ ပဋိပါဠိ - ကို၊ မုဉ္ဇိတွာ-လွှတ်၍၊ စုတိ ပဋိသန္ဓိဝသေန-စုတိ ပဋိ
 သန္ဓေတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ သရိတုံ- ငှါ။ န သက္ကာန္တိ၊ ဟိ-မှန်၊ တေသံ-ထို
 တိတ္ထိတို့၏။ အန္ဓာနံဝိယ - သူကာဏ်းတို့၏ ကဲ့သို့၊ ဣစ္ဆိတပဒေသောက္ခမနံ-
 အလိုရှိအပ်သောအရပ်သို့ သက်ရောက်နိုင်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ သာဝကာ-သာဝက
 တို့သည်။ ဥတယထာဝိ - ၂ ပါးစုံသော အခြင်းရာ အားဖြင့်လည်း၊ သရန္တိ၊
 [ခန္ဓာအစဉ်အားဖြင့်၎င်း၊ စုတိ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်၎င်း၊ အောက်မေ့နိုင်ကုန်၏-
 ဟူလို]၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-တို့သည်။ တထာ- တည်း၊ ဗုဒ္ဓါပန - ကား၊ ခန္ဓ ပဋိပါဠိ
 ယာဝိ - ၎င်း၊ စုတိ ပဋိသန္ဓိဝသေနဝိ - ၎င်း၊ သိဟောက္ခန္ဓ ဝသေနဝိ - ခြင်္သေ့
 ခုန်နည်း၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ အနေကာသု-န်သော၊ ကပ္ပကောဋီသု-ကမ္ဘာ
 ကုဋေတို့၌၊ ဟေဋ္ဌာဝါ-အောက်၌၎င်း၊ ဥပရိဝါ - အထက်၌၎င်း၊ ယံယံ ဌာနံ
 (သရိတုံ) အာကမ်န္တိ - အလိုတော်ရှိကုန်၏။ တံ သဗ္ဗံ - ထို အလုံးစုံသော
 အရပ်ကို၊ သရန္တိ ယေဝ-န်သည်သာ။

အယံ ခေါ မေ ဗြာဟ္မဏာတိ အာဒိသု - ရပ်တို့၌၊ မေတိ-ကား၊ မယာ-
 ငါသည်၊ ဝိဇ္ဇာတိ-ကား၊ ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန - သိအပ်သည်ကို ပြုတတ်သည်၏
 အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်၊ ဝိဇ္ဇာ- ဝိဇ္ဇာမည်၏။ ကိ' -အဘယ်ကို၊ ဝိဒိတံ-
 သိအပ်သည်ကို၊ ကရေတိ-ပြုသနည်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝ'သံ-ကို၊ (ဝိဒိတံ ကရေတိ။)

ကြောင့်၎င်း၊ သာတိသယတ္တာ မဟာမောဓိသမ္ဘာရာနံ- သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အဆောက်
 အဦးတို့က လွန်ကဲကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ အာနဘာဝဿ ပရိစ္ဆေဒေါနာမ
 နတ္ထိ-အာနဘော အစွမ်းသတ္တိ၏ အပိုင်းအခြားမည်သည် မရှိ၊ ကုတော တံနိဗ္ဗတ္တာနံ
 အဘိညာဏာနံ - ထို အာနဘောကြောင့်ဖြစ်သော အဘိညာဉ်တို့အတွက် အဘယ်မှာ
 ကာလအပိုင်းအခြားရှိတော့အံ့နည်း၊ (မရှိတော့ပြီ-ဟူလို)။

ခန္ဓပဋိပ ဝိယာ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန။ ။ တဘဝ၌ စုတိမှစ၍ ဖြစ်သမျှအစဉ်ကို
 နောက်ပြန် အဆက်ဆက်ကြည့်ကာ ပဋိသန္ဓေသို့ရောက်အောင်သွား၍ အောက်မေ့ခြင်း
 သည် ခန္ဓပဋိပါဠိအားဖြင့် အောက်မေ့ခြင်းတည်း၊ က စသည်ကို စာအံ့ရာ၌ “အ ဋ္ဌ မှ
 စ၍ ခ က”တိုင်အောင် တလုံးမချန် အခြင်းမျိုးတည်း၊ စုတိကို သိပြီးနော် ခုန်ကျော်၍
 ပဋိသန္ဓေကိုသိခြင်း၊ ထိုနော် ဘဝများ၌လည်း ဤသို့ အစ အဆုံးကိုသာ ကြည့်၍ လိုရာ
 ဘဝရောမှ လိုရာအကြောင်းအရာကို ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုခြင်းကား စုတိပဋိသန္ဓေအားဖြင့်
 အောက်မေ့ခြင်းမည်၏။ သိဟောက္ခန္ဓ အဓိပ္ပါယ်ကို ရှေ့၌ရေးခဲ့ပြီ။ [မဟာ-ဒါနသုတ်
 အဋ္ဌကထာ၌ “ခန္ဓပဋိပါဠိယာ”ဟု ရှိ၏။ ကောင်းသည်။]

တသေဝ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ - သ ကိုပင်၊ အဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန - မသိအပ်သည်ကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တပ္ပင်္ဂိစ္ဆာဒကမောဟော - ထို ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သောမောဟကို၊ အဝိဇ္ဇာတိ-၍၊ ဝုစ္စတိ၊ တမောတိ-ကား၊ သွေဝမောဟော - ကိုပင်၊ တပ္ပင်္ဂိစ္ဆာဒကဋ္ဌေန - ထို ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တမောတိ-၍၊ ဝုစ္စတိ၊ အာလောကောတိ-ကား၊ သာယေဝဝိဇ္ဇာ-ဇ္ဇာကိုပင်၊ ဩဘာသကရဏဋ္ဌေန-မိမိအကြောင်းတို့သည်ပြုအပ်သောအရောင်အလင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာလောကောတိ-၍၊ ဝုစ္စတိ၊ စ-ဆက်၊ ဣ - ဤ အယံ ခေါ်မေ မြှာဟူဏ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာတိ-တ္တာ ဟူသော၊ အယံ-ဤအနက်သည်၊ အတ္ထော - လိုရင်းအနက်တည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ပသံသာဝစနံ-ချီးမွမ်းကြောင်း စကားတည်း။

ဝိဒိတ ကရဏဋ္ဌေန ။ ။ “ဝိဒိတ-သိအပ်သည်ကို+ကရဏ-ပြုတတ်” ဟူသည် “ပုဗ္ဗေနိဝါသကို သိတတ်”ပင် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဝိဒိတီတိ ဝိဇ္ဇာ” ဟု ကတ္တုသုခိပင်ပြု၊ အဝိဇ္ဇာ၌ “အဝိဒိတ ကရဏဋ္ဌေန”ဟု ဆိုသော်လည်း “န+ဝိဇ္ဇာ-အဝိဇ္ဇာ”ဟု ပြု၍ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်မောဟ ရသည်၊ ဝိဇ္ဇာသည် ပဟာယက (ပယ်တတ်)၊ အဝိဇ္ဇာက ပဟာတဗ္ဗ (ပယ်ထိုက်) ဖြစ်၍ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည်။

သွေဝ မောဟော၊ ပေ၊ တမော ။ ။ တမဓာတ်၊ ခေဒအနက်ဟော၊ တမန္တိဇေတနာတိ တမော - များသောအားဖြင့် သတ္တာတို့၏ ပင်ပန်းကြောင်း အမှောင်၊ အမှောင်သည် မျက်စိအမြင်ကို ချုပ်ချယ် ဖုံးကွယ်တတ်သကဲ့သို့၊ မောဟလည်း ဉာဏ်အမြင်ကို ဖုံးကွယ်ဘတ်ရကား တမနှင့် တူသည်။

ဩဘာသကရဏဋ္ဌေန အာလောကော ။ ။ ကတ္တုဗ္ဗတော ကရဏံ (ကတ္တုဗ္ဗန္တိ ကရဏံ-ပြု)၊ အဝဘာသတိ-ထွန်းလင်းတော်ပတတ်၏၊ ဣတိ ဩဘာသော(အရောင်အလင်း)၊ ဩဘာသောဝ ကရဏံ ဩဘာသကရဏံ - ဆိုင်ရာ အကြောင်းတို့သည် (ဩဘာသဖြစ်အောင်) ပြုအပ်သော အရောင်အလင်းတည်း။ [အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ဩဘာသတာဝေန နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော၊- ဝိကော၊] ဤ၌ “ပစ္စယေဟိ” ဟူသောကတ္တားနှင့် “နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗဋ္ဌေန”ဟူသော ကံဟောကြိယာကိုကြည့်၍ ကရဏကို ကမ္မသာဓိပြုသည်၊ “အာလောကီယတိ ဇေတနာတိ အာလောကော=ရူပါရုံကို ကြည့်ရှုအပ်ကြောင်း အရောင်အလင်း။

အယံ အတ္ထော၊ သေသံ ပသံသာဝစနံ ။ ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ကို ပြသော အခင်းဖြစ်၍ “ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ-ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ဝိဇ္ဇာကို ရအပ်ပြီ” ဟူသော ဤအနက်သာ လိုရင်းဖြစ်၏၊ အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ-စသော နောက် ၄ ဝါကျကား ချီးမွမ်းကြောင်း စကားများသာ ဖြစ်သည်။ [သေသံ ပသံသာဝစနန္တိ- ဟူသော ဤစကားကို၊ ပဋိပက္ခဝိမေနပဝတ္တိဝိသေသာနံ မောနေတော ဝုတ္တံ= အဝိဇ္ဇာ ဟူသော

ပန-ဆက်၊ ဣ- ဤ အယံ ခေါ် မေ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ယောဇနာ- ဝါကျတို့ကို ယဉ်စေပုံကို (ဝေံ ဝေဒိတဗ္ဗာ) မေ- သည်၊ အယံဝိဇ္ဇာ- ဤ ပုဗ္ဗ နိဝါသ ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာကို၊ အဓိဂတာ- ရအပ်ပြီ၊ အဓိဂတဝိဇ္ဇာ- ရအပ်ပြီးသော ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာရှိသော၊ တဿ မေ- ထိုငါ၏၊ အဝိဇ္ဇာ- (ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်း တတ်သော) အဝိဇ္ဇာသည်၊ ဝိဟတာ - ကင်းပြီ၊ ဝိနဋ္ဌာ - ပျက်စီးပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [ဟနဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ယူ၍ “ ဝိဟတာ ” ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖွင့်ပြီး နောက် “ဝိနဋ္ဌာ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွင်သည်။] ကဿာ-ကြောင့်၊ (အဝိဇ္ဇာ- သည်၊ ဝိဟတာ-နည်း၊) ယဿာ-ကြောင့်၊ ဝိဇ္ဇာ-သည်၊ ဥပ္ပန္နာ-ပြီ၊ (တဿ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ ဝိဟတာ- ပြီ၊) [ဣတိ- သို့၊ ယောဇနာ -ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ ဤသို့ အပိုထည့်၍ ရှေ့ပြန်လှည့်။] ဣတရသ္မိံ - အခြားသော၊ ပဒဒ္ဒယေဝိ- (တမော ဝိဟတော၊ အာလောကော ဥပ္ပန္နောဟူသော) ပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်း၌လည်း၊ သေနယော-တည်း။

ယထာ တန္တိ ဣ-ပါဠိ၌၊ ယထာတိ-ယထာ ဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ ဩပမ္မ ဣ- ဥပမာအနက်၌၊ (ပဝတ္ထော- သော၊ နိပါတော - တည်း၊) တန္တိ- တံ ဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ နိပါတော-အနက်မရ၊ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ သတိယာ- သတိနှင့်၊ အဝိပ္ပဝါသေန - မကင်းမဲ့၍ နေခြင်းအားဖြင့်၊ အပ္ပမတ္တဿ- မမေ့ မလျော့သော၊ ဝါ- မမေ့မလျော့သည်ဖြစ်၍၊ ဝီရိယာတာပေန- ကိလေသာ တို့ကို လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ်သော ဝီရိယဖြင့်၊ အာတာပိနော- ကိလေသာ တို့ကို လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ်သော ဝီရိယရှိသော၊ ဝါ- ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ကာယေစ- ကိုယ်၌၎င်း၊ ဇီဝိတေစ- အသက်၌၎င်း၊ အနပေက္ခတာယ- ငဲ့ကွက် ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ပဟိတက္ကဿပေသိတက္ကဿ- လိုအပ်သော

တမဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် အရောင်အလင်းတို့၏ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အထူးတို့ကို (ထိုစကားတို့က) သိစေနိုင်ခြင်းကြောင့် ထိုစကားများကို ချီးမွမ်းသော စကား ဟု ဆိုအပ်၏။]

ယဿာ ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ။ ။ အဝိဇ္ဇာကင်းသို့ရာ အမှိုက်မှောင်ကင်းသို့ရာ အကြောင်း တမျိုးရှာဘွယ် မလို၊ ဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းသည်ပင် အဝိဇ္ဇာကင်းခြင်း၏ အကြောင်း၊ ဉာဏ် အရောင်ဖြစ်ခြင်းသည်ပင် အမှိုက်မှောင်ကင်းခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ယဿာပေ၊ ဣတရသ္မိံ” ပဒ ဒ္ဒယေ” ဟု ခန့်သည်။

အာတာပိနော။ ။ တပမာတ်သည် ဒါဟ အနက်၌ စုရာဒိတည်း၊ ကိလေသေ- တို့ကို၊ အာတာပေတိ- လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ်၏၊ ဣတိ အာတာပေါ၊ ဝီရိယရ၏၊ အာတာပေါ ယဿ အတ္ထိတိ အာတာပိ၊ ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ် သော လုလ္လဝီရိယရှိသူ။

အကျိုးသို့စေလွှတ်အပ်သောစိတ်ရှိသော၊ ဝါ-ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ဣံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊) အပ္ပမတ္တဿ-သော၊ ဝါ-၍၊ (ဝိဟရတော၌ စပ်၊) အာတာပိနော- သော၊ ဝါ-၍၊ ပဟိတတ္ထဿ- သော၊ ဝါ-၍၊ ဝိဟရတော-နေသော၊ (အညဿ- ငါဘုရားမှတပါးသော၊ ကဿစိ-တစုံတယောက်သော၊ မာဒိသဿ- ငါကဲ့သို့ ရှိအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊) ဝိဇ္ဇာ-ပုဗ္ဗေနိဝါသညဏ်ဝိဇ္ဇာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊) အဝိဇ္ဇာ - ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော အဝိဇ္ဇာသည်၊ ဝိဟညေယျယထာ-ကင်းပျော်ရာသကဲ့သို့၊ (ယသ္မာ) အာလောကော- ပုဗ္ဗေနိဝါသညဏ်ရောင်အလင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ - ၏၊ (တသ္မာ) တမော- ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သောအမိုက်မှောင်သည်၊ ဝိဟညေယျယထာ-ကဲ့သို့၊ [ပရိကပ္ပဥပမာဖြစ်၍ ပရိကပ္ပအနက်ဟောသတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့် ဥပ္ပဇ္ဇေယျစသည် ထား၏။] ဝေမေဝ-ဤ၊ အတူသာလျှင်၊ မမ-ငါဘုရား၏၊ (ယသ္မာ) ဝိဇ္ဇာ-သည်၊ ဥပ္ပန္နာ-ပြီ၊ (တသ္မာ) အဝိဇ္ဇာ- သည်၊ ဝိဟတာ- ကင်းပျောက်ပြီ၊ (ယသ္မာ) အာလောကော-သည်၊ ဥပ္ပန္နာ-ပြီ (တသ္မာ) တမော-သည်၊ ဝိဟတော-ပြီ၊ မေ-သည်၊ (လဒ္ဓိ၌စပ်၊) ဝါ-၏၊ (ဖလံ၌စပ်၊) တေဿ ပမာနာနုယောဂဿ-ဤ ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်မှုအား၊ အနုပမေဝ - လျော်သည် သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဖလံ-ကို၊ လဒ္ဓိ-ရတော်မှုအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ပြန်လှည့်)။

အယံခေါမေပေအဏှကောသမ္မာတိ-ကား၊ ကုတ္တု၊ ဣစ္ဆာပကဿ-ကြက်ငယ်၏၊ မုတုဏှကေနဝါ- နှုတ်သီးဖျားဖြင့်သော်၎င်း၊ ပါဒနခသိခါယဝါ- ခြေသည်းဖျားဖြင့်သော်၎င်း၊ အဏှကောသံ- အခွံကို၊ ပဒါလေတွာ-ဖောက်ခွဲ၍၊ တမ္မာအဏှကောသမ္မာ-မှ၊ အဘိနိဋ္ဌိဒါ-ပေါက်ထွက်ခြင်းသည်၊ နိက္ခန္တိ-ထွက်ခြင်းသည်၊ ကုတ္တု၊ ဣစ္ဆာယေ - ကြက်အပေါင်း၌၊ ပစ္စာဇာတိ- ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ ဣဝ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) မြာဟူဏ-ဏား၊ မမ - ၏၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိညာဏ မုတုဏှကေန - ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိညဏ်တည်းဟူသော နှုတ်သီးဖျား ဖြင့်၊ ပုဗ္ဗေနိဝုတ္တက္ခန္ဓ ပဋိစ္ဆာဒကံ - ရှေး၌ နေအပ်ဘူး

ပဟိတတ္ထဿ။ ။ ပုဗ္ဗဟိ ဓာတ်သည် ပေသနအနက်ဟော၊ အတ္တ သဒ္ဓါကား “စိတ်” အနက်ဟော၊ ပဟိတော-အလိုရှိအပ်သော အကျိုးသို့ စေလွှတ်အပ်သော+ အတ္တာ ယဿာတိ ပဟိတတ္ထော - (ကိုယ်နှင့်အသက် မဉ်းကွက်ဘဲ သေသေ ကြေကြေ အလိုရှိအပ်သော အကျိုးသို့ ရောက်အောင်) စေလွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိသူ။ [ပေသိ တတ္ထဿာတိ ယထာဓိပေတတ္ထသံဗ္ဗိယာ ပဟိဝိသဋ္ဌစိတ္တဿ၊-ဇီကာ၊ ဇီကာ၌ အနည်းငယ် ပါဌ်ပျက်၍ သင့်မည်ထင်သောပါဌ်ကို ပြင်ထားသည်။]

သော ခန္ဓာကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော၊ အဝိဇ္ဇာဏ္ဍကောသံ-အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အုန္တုကို၊ ပဒါလေတွာ-၍၊ ပဌမာ- ရှေးဦးစွာသော၊ အယံ အဘိနိက္ခိဒါ- ဤ ပေါက်ထွက်ခြင်းသည်၊ ပဌမာ-သော၊ အယံနိက္ခန္တိ-ဤထွက်ခြင်းသည်၊ ပဌမာ- သော၊ အယံ အရိယဇာတိ-ဤအရိယ၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ အဟောသိ - ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ....ပုဗ္ဗေနိဝါသ ကထာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

သော ဝေပေစုတူပပါတဉ္ဇာဏာယာတိ-ကား၊ စုတိယာစ - စုတိအနီး၌ ၎င်း၊ ဥပပါတေစ-ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစ၌၎င်း၊ [သမိပတ္တေ ဘုမ္မာစနံ။] ဉာဏာ ယ-သိကြောင်းဉာဏ်အကျိုးငှါ၊ ယေန ဉာဏေန-ဖြင့်၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ စုတိစ- စုတိကို၎င်း၊ ဥပပါတေစ-ပဋိသန္ဓေကို၎င်း၊ [သမိပုပစာ။] ဉာယတိ-သိအပ် ၏၊ တဒတ္ထံ- ထို စုတူပပါတဉ္ဇာဏ်အကျိုးငှါ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ စိတ္တံ အဘိ နိန္ဒာမေသိန္တိ-ကား၊ ပရိကမ္မစိတ္တံ-ကို၊ နိဟရိ-ဆောင်တော်မူပြီ၊ ပန-ကား၊ သော ဒိဗ္ဗေန ပေ၊ ပဿာမိ တိ ဧတ္ထ - ၌၊ ပူရိတပါဒါနိနံ - နံသော၊ မဟာ သတ္တာနံ - မြတ်သော သတ္တာ ဖြစ်ကြသော ဘုရားအလောင်းတို့၏၊ ပရိကမ္မ ကရဏံ နတ္ထိ၊ ဟိ-မှန်၊ တေ-ထိုဘုရားအလောင်းတို့သည်၊ စိတ္တေ-ကို၊ အဘိ နိန္ဒာမိတမတ္ထေ ဝေ - ရှေးရှု ညွတ်စေအပ်ခါမျှ သော်သာ၊ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ- ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့်၊ သတ္ထေ-သတ္တာတို့ကို၊ ပဿန္တိ-မြင်နိုင်ကုန်၏၊ ပန- ကား၊ အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တာ ပရိကမ္မံ၊ ကတ္တာ-ပြုပြီး၍၊ ဝါ-ပြီးမှ၊ (ပဿန္တိ၊) [တဗ္ဗာမှ စ၍ ဝဏ္ဏယိဿာမ တိုင်အောင် ပုဗ္ဗေနိဝါသကထာ နည်းမှီး၍ ပေးပါ။] သောတိ-ကား၊ သောအဟံ-သည်။

ဒိဗ္ဗေနာတိအာဒိသု-တို့၌၊ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိဘဗ္ဗော၊) ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ- နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သော စက္ခုနှင့် တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒိဗ္ဗံ- ဒိဗ္ဗ မည်၏၊ ဟိ-ဗျ၊ ဒေဝတာနံ - နတ်တို့၏၊ သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ - ကောင်းစွာ ကျင့်အပ်

ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ။ ။ဒိဝိ- နတ်ပြည်၌+ဘဝံ - ဖြစ်သော စက္ခုတည်း၊ ဒိဗ္ဗံ- စက္ခု။ [ဘဝအနက်၌ ကျပစ္စည်း။] ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာဖြင့် သဒိသုပစာရကိုပြု၏၊ တနည်း- “ဒိဗ္ဗံ ဝိယာတိဒိဗ္ဗံ” ဟု ဥပမာတမ္မိတ်ကိုပြု၏၊ ဤဥပမာလည်း ဟိန္ဒူပမာသာ၊ အဘိညာဉ် စက္ခုကား နတ်မျက်စိထက် မယဉ်သာအောင် သာလွန်ပေသည်။ [ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာတိစ ဟိန္ဒူပမာဒဿနံ- (ဥပမေယျအောက် ယုတ်သောဥပမာကိုပြကြောင်းစကားတည်း၊) ဒေဝတာနံ ဒိဗ္ဗစက္ခုတေဝိ ဣဿ မဟာနုဘာဝတ္ထာ၊-ဇီကာများ။]

ဒေဝတာနံ ဟိ။ ။သဒ္ဓါများခြင်း၊ ဒိဋ္ဌိ (အယူ) ၏ စင်ကြယ်ခြင်း၊ အကျိုးကို မြင်ခြင်းတို့ကြောင့် “သုဋ္ဌ-ကောင်းသော+ စရိတံ - အကျင့်ဘည်း၊ သုစရိတံ= ကျင့်၊ ရူပိရာဒိဟိတိ အာဒိသဒ္ဓေန ဝါတရောဂါဒိနံ (လေ၊ ရောဂါစသည်တို့ကို) သင်္ဂဟော၊ “ ဥပက္ကိလေသ ” ဟူသည် ကံပြုစဉ်က လောဘ ဒေါသ စသော တရားများတည်း။

သော တံကြောင့်ဖြစ်သော၊ ပိတ္တသေမှရူဟိရာဒီဟိ- သည်းခြေ၊ သလိပ်, သွေး အစရှိသော အနှောက်အယှက် တို့သည်၊ အပလိဗုဒ္ဓိ - မနှောက်ယှက်အပ် သော၊ ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တာယ - ကပ်၍ နှိပ်စက်စေတတ်သော အပြစ်တို့မှ လွတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒူရေပိ-ဝေးသောအရပ်၌လည်း၊ [အနီးအာရုံကို ပကတိမျက်စိဖြင့် ယူနိုင်ရကား ပိဖြင့် သိမ်မွေ့ သေးငယ်သော အာရုံကိုသာ ဆည်းယူသည်] အာရမဏ သမ္ပဋိစ္စန သမတ္တိ- အာရုံကို ခံယူခြင်း၌ စွမ်းနိုင် သော၊ ဒိဗ္ဗိ-နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော၊ ပသာဒစက္ခု-ပသာဒစက္ခုသည်၊ ဟောတိ၊ ဝိရိယဘာဝနာဗလ နိဗ္ဗတ္တိ- ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော ဘာဝနာ၏ အစွမ်းကြောင့် ဖြစ်သော၊ ဣဒ္ဓာပိ ဉာဏစက္ခု-ဤ ဉာဏစက္ခုကိုလည်း၊ တာဒိသမေဝ-ထို ဒိဗ္ဗစက္ခုကဲ့သို့ရှုအပ်သည်သာ၊ ဣတိ(တသ္မာ)ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ-ဤသို့နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သောစက္ခုနှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒိဗ္ဗိ - ဒိဗ္ဗမည်၏၊ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ ဝသေန- ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပဋိလဒ္ဓတ္တာ - ရအပ်သည်၏ အဖြစ်

ကံပြုစဉ်တုန်းက ထို ဥပက္ကိလေသတို့မှ လွတ်ကင်းခြင်းကိုပင် အကျိုးဝိပါက် (စက္ခု) ၌ တင်စား၍ ကာရုဏူပစာရအားဖြင့် စက္ခုကို “ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တ”ဟု ဆိုသည်။

ဝိရိယ၊ပေ၊နိဗ္ဗတ္တိ ။ ။ ဝိရိယာရမ္ပဝသေနော ဣဇ္ဈနတော သဗ္ဗာပိ ကုသလ ဘာဝနာ ဝိရိယဘာဝနာ=ဝိရိယကို အားထုတ်မှသာ ပြီးစီးနိုင်ခြင်းကြောင့် ကုသိုလ် ကို တိုးပွားစေခြင်း ဟူသမျှသည် ဝိရိယဘာဝနာ ချည်းတည်း၊ ပဓာနသင်္ခါရသမန္တာ ဂတာဝါ ဣဒ္ဓိပါဒဘာဝနာ ဝိသေသတော ဝိရိယဘာဝနာ=(တနည်း) လူလူ ဝိရိယ သင်္ခါရနှင့် ပြည့်စုံသော ဣဒ္ဓိ၏အခြေခံ ဘာဝနာအထူး၏ အဖြစ်ကြောင့် (ဒိဗ္ဗစက္ခု ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ဘာဝနာကို) ဝိရိယဘာဝနာဟု ခေါ်သည်၊ တဿာ အာနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တိ ဝိရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တိ။

တာဒိသမေဝ ။ ။ ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တတာယ (ဥပက္ကိလေသတို့မှ လွတ်ခြင်း အားဖြင့်၎င်း) ဒူရေပိ သုခမဿပိ အာရမဏဿ သမ္ပဋိစ္စနသထေတတယစ (စွမ်းနိုင် သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း) တံသဒိသမေဝ (ထို နတ်မျက်စိနှင့် တူသည်သာ)။

ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ ။ ။ ဤဟိတ်ကို ဒိဗ္ဗိန္ဒဝပ်၊ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဟူသည် ရူပဒုကန် ၄ ပါးတည်း၊ ဘာကြောင့်နည်း၊ ဗြဟ္မာပြည်၌ ထိုဇာန်တရားတို့အဖြစ်များ၍ ထိုဇာန်တရားဖြင့် နေရခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဒိဝိ- ဗြဟ္မာပြည်၌ + ဘဝေါ- ဖြစ်သော ဝိဟာရကား၊ ဒိဗ္ဗောစ + သော + ဝိဟာရောစာတိ ဒိဗ္ဗဝိဟာရော၊ ထို ဒိဗ္ဗမည်သော ဇာန်ကြောင့် ရအပ်သော အဘိညာဉ်ကား ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ဒိဗ္ဗမည်၏- ဟု ပြလို၍ “ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၊ပေ၊ပဋိလဒ္ဓတ္တာ”ဟု မိန့်သည်။ [ဒိဗ္ဗဝိဟာရသင်္ခါတာနံ စတုန္တံ ဈာနာနံ ဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ၊ ဣမိနာ ကာရဏဝသေန-သ (ထို အဘိညာဉ်စက္ခု၏) ဒိဗ္ဗဘာဝမာဟါ-ဇီကာ။]

ကြောင့်၎င်း၊ အတ္တနာစ-မိမိကိုယ်တိုင်လည်း (အဘိညာဉ်ကိုယ်တိုင်-ဟူလို၊) ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္ဓိသိတက္ကာဝိ-ဒိဗ္ဗဝိဟာရကို မှီသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဒိဗ္ဗ-၏၊ [အဝိဖြင့် ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗကို ပေါင်းသည်။ ဒိဗ္ဗပေ၊ ပဋိလဒ္ဓတ္တာကိုကား စသဒ္ဓါဖြင့် ဆည်းသည်။] အာလောကပရိဂ္ဂဟေန-ကသိုဏ်းရောင်ကိုသိမ်းယူခြင်းကြောင့်၊ ဝါ - ယူသည့် အတွက်၊ မဟာဇုတိကတ္တာဝိ - ကြီးကျယ်သော အရောင်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ဒိဗ္ဗ-၏၊ တိရောက္ခနာဒိဝတရူပဒဿနေန-နံရံတဖက်စသော အရပ်၌ဖြစ်သော ရူပါရုံကို မြင်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-အတွက်၊ မဟာဂတိကတ္တာဝိ - အံ့ဩဘွယ် ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ဒိဗ္ဗ-၏၊ တံ သဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသော အနက်ငါးပါးအပေါင်းကို၊ သဒ္ဓသတ္တာနုသာရေန-သဒ္ဓါကျမ်းသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

အတ္တနာစ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္ဓိသိတက္ကာ။ ။ “ဧဝံသမာဟိတေ စိတ္တေ” စသည်ဖြင့် အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော စတုတ္ထဈာန်ကို (ပါဒက) အခြေခံပြု၍ ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဖြစ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်သည် ဒိဗ္ဗမည်သော ပါဒကစတုတ္ထဈာန်ကို မှီရသည်-ဟု ဆိုသည်။ [အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေန ဥက္ကံသဂတံ (အောက်အောက်ဈာန်ထက်၎င်း၊ ရိုးရိုးစတုတ္ထဈာန်ထက်၎င်း၊ လွန်ကဲသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော) ပါဒကဈာန်သင်္ခါတံ ဒိဗ္ဗဝိဟာရံ နိဿာယ ပဝတ္တတ္တာ-ဇီကော။] ဤ၌ ဥက္ကံသဂတံထောက်၍ အင်္ဂါ ၈ ပါး ရှိသော စတုတ္ထဈာန်ကိုသာ ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် “ဒိဗ္ဗ”ဟု ခေါ်။

တနည်း။ ။ ဒိဗ္ဗမည်သော ဈာန်၄ ပါးတွင် ပါဝင်သော (မိမိဟူသော အဘိညာဉ် ဉာဏ်နှင့်လည်းယှဉ်သော) စတုတ္ထဈာန်ကို ကေဒေယျူပစာရအားဖြင့် ဒိဗ္ဗ ဟု ခေါ်၏။ [ဒိဗ္ဗဝိဟာရပရိယာပန္နံဝါ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တံ ရူပါစရစတုတ္ထဈာန် နိဿယပစ္စယဘူတံ သန္ဓိသိတက္ကာ-ဇီကော။] ထိုဒိဗ္ဗကို မှီ၍ ဖြစ်ရသော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကား (သန္ဓိသိတက္ကာ ထောက်၍) ဌာနူပစာရ အားဖြင့်၎င်း (ထို စတုတ္ထဈာန်ကို အခြေခံခဲ့ရသောကြောင့်) ကာရဏူပစာရအားဖြင့်၎င်း ဒိဗ္ဗအမည် ရသည်။

အာလောကပေ၊ မဟာဂတိကတ္တာ။ ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကို ဖြစ်စေလိုသော တန်ခိုးရှင်သည် ပင်ကိုယ်က အရောင်ရှိသော တေဇဇာ-ဩဒါတ-အာလောကကသိုဏ်း ထို့တွင် တပါးပါးကို အာရုံပြု၍ စတုတ္ထဈာန်ကို ပါဒကဈာန်အဖြစ်ဖြင့် ဝင်စားရသည်။ ထို့ကြောင့် “အာလောကပရိဂ္ဂဟေန” ဟု ဆိုသည်။ မဟာဇုတိကတ္တာ၌ “မဟာတီ+ဇုတိ ယဿာတိ မဟာဇုတိကံ-ကြီးကျယ်သော အရောင်ရှိသော ဒိဗ္ဗစက္ခု” ဟု ပြု။

တိရောက္ခနာဒိဝတရူပဒဿနေန။ ။ “မဟာနိယဂမနတ္တာ=ဝိမှယနိယ ပဝတ္တိကတ္တာ” ဟု ဇီကောဖွင့်သောကြောင့် “မဟာသဒ္ဓါသည် ဝိမှယအနက်ဟော” ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။ နံရံ၏ ဟိုမှာတက် စသည်မှာရှိသော ရူပါရုံကို မြင်စွမ်းနိုင်သောကြောင့် “အံ့ဩဘွယ် ဖြစ်ခြင်းရှိသော စက္ခု” ဟု ဆိုလိုသည်။ [မဟာတီ- အံ့ဩဘွယ်ကောင်းသော+ဂတိ- ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ယဿာတိ မဟာဂတိကံ။]

ဒဿနဋ္ဌေန - မြင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သတောကြောင့်၊ စက္ခု-စက္ခုမည်၏၊ စက္ခုကြိစ္စကရဏေန-စက္ခု၏ကြိစ္စကိုပြုခြင်းကြောင့်၊ စက္ခုမိဝ-စက္ခုနှင့်တူ၏၊ ဣတိပိ-ထို ကြောင့်လည်း၊ စက္ခု-၏၊ စုတူပပါတဒဿနေန-စုတိပဋိသန္ဓေကို မြင်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ- အတုက၊ ဒိဋ္ဌိပိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ- အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိသုဒ္ဓိ-ဝိသုဒ္ဓမည်၏၊ ဟိ-ဤ၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စုတိမတ္တမေဝ-မျှကိုသာ၊ ပဿတိ-မြင်နိုင်၏၊ ဥပပါတိ-ပဋိသန္ဓေကို၊ န ပဿတိ-နိုင်၊ သော-သည်၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ-ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ ယော-သည်၊ ဥပပါတမတ္တမေဝ - သာ၊ ပဿတိ-၏၊ စုတိ-

တံ သဗ္ဗံ သဒ္ဓသတ္တာနုဿာရေန။ ။ “တံ သဗ္ဗံ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော “ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ၊ ဒိဗ္ဗပိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ၊ ဒိဗ္ဗပိဟာရသန္တိသိတတ္တာ၊ မဟာဇုတိကတ္တာ၊ မဟာဂတိကတ္တာ ဒိဗ္ဗံ” ဟူသော ၅ နည်းလုံးကိုပင် ဆိုလိုဟန် တူသည်။ ထို ၅ နည်းတွင် ရှေ့ ၃ နည်း၌ ဥပမာတဒ္ဓိတ်၊ သဒိသု-ကာရကု-ဌာနူပစာ တင်ခြင်းသည်ပင် သဒ္ဓသတ္တာနုဿာရဟု ဆိုလိုဟန် တူ၏။ နောက် ၂ နည်း၌ကား ဒိဝုဓာတ်၏ ဇုတိအနက်ကိုယူ၍ “ဒိဗ္ဗတိ ဇောတယတိ-ထွန်းတောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဒိဗ္ဗံ” ဟု၎င်း၊ ဂတိအနက်ကိုယူ၍ “ဒိဗ္ဗတိ အသဇ္ဇမာနံ ဂစ္ဆတိ- တိရောကုဋ္ဌ စသောအရပ်တို့၌ မပြီမကပ် သွားတတ်ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဒိဗ္ဗံ” ဟု၎င်း၊ ဓာတ်ကျမ်းသို့အစဉ်လိုက်၍ ဝစနတ္ထပြုခြင်းကို “သဒ္ဓသတ္တာနုဿာရ” ဆိုသည် ဟု မှတ်။... [တံသဗ္ဗန္တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ အတ္ထပဉ္စက မပေက္ခိတွာ ဝုတ္တန္တံ ဝဒန္တိ၊ ကေမိ ပန ဇုတိတိအတ္ထေသုပိ သဒ္ဓပိဗု ဒိဝုသဒ္ဓိ ဣန္ဒန္တိတိ မဟာဇုတိကတ္တာ မဟာဂတိကတ္တာတိ ဣဒမေဝဒ္ဓယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံပေ၊ ဝဒန္တိ။]

ဒဿနဋ္ဌေန၊ ပေ၊ တိပိ စက္ခု။ ။ ဒဿနဋ္ဌေနပါဌ်ဖြင့် “စက္ခုတိ ရူပံ ဝိဘာဝယတိ- ရူပါရုံကို ထင်စွာ ပြတတ်၏၊ ဣတိ စက္ခု ” ဟူသော ဝစနတ္ထကို ပြ၏။ “စက္ခုကြိစ္စကရဏဋ္ဌေန” ဖြင့် “စက္ခုဇုဝ စက္ခု ” ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ပြုရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြ၏။ “စက္ခုကြိစ္စကို ပြ” ဟူသည် ပကတိစက္ခုသည် သမဝိသမ (ညီညွတ်သောအရာ မညီညွတ်သောအရာ) ကို ပြောပြသကဲ့သို့ဖြစ်၏။ အဘိညာဉ် စက္ခုလည်း ထိုကဲ့သို့ပင် ပြောပြသကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်းတည်း။ [ဒဿနဋ္ဌေနာတိ ရူပဒဿနဘာဝေန၊ ဣမိနာ စက္ခုတိ ရူပံ ဝိဘာဝယတိတိ နိဗ္ဗစနတော စက္ခုတ္တံ (စက္ခု မည်သည်၏ အဖြစ်ကို) ဒဿေတိ၊ စက္ခုကြိစ္စကရဏနာတိဗ္ဗဒံ စက္ခုမိဝ စက္ခုတိ ဥပမာယ သဒိသုနိမိတ္တဒဿနံ (တူခြင်း၏ အကြောင်းပဝတ္တိနိမိတ်ကို ပြသောစကားတည်း။- ဝိမတိ။]

စုတူပပါတ၊ ပေ၊ ဝိသုဒ္ဓိ။ ။ ဒိဋ္ဌိပိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာကို ထောက်၍ “ဒိသုဒ္ဓဘိ ဇေတနာတိ ဝိသုဒ္ဓိ” ဟု ပြု၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိတို့၏ စင်ကြယ်ကြောင်း ဖြစ်သော စက္ခုတည်း။ [“နဝသတ္တ- (ရှေးဘဝက မဖြစ်ဘဲ ယခုမှ မြဟွာမင်းစသူတို့ ဇန်ဆင်းမှုကြောင့်) အသစ်သတ္တတယောက်၏ + ပါတုဘာဝ-ထင်ရှား ပေါ်ပေါက်လာခြင်း” ဟု ယူခြင်းသည် နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိ မည်၏။]

ကို၊ န ပဿတိ-နိုင်၊ သော-သည်၊ နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိ* - အသစ် သတ္တန်
 ထင်ရှားခြင်းဟူသော အယူကို၊ ဂဏှာတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ယော - သည်၊ တဒု
 ဘယံ-ထိုစုတိပဋိသန္ဓေ ၂ ပါးစုံကို၊ ပဿတိ-၏၊ သော-သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊
 ဒုဝိဓမ္မိ-သော၊ တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ-ကို၊ အတိဝတ္တတိ-လွန်၍ဖြစ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 အဿ - ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ တံ ဒဿနံ - ထို ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် မြင်ရခြင်းသည်၊ ဒိဋ္ဌိ
 ဝိသုဒ္ဓိဟေတု - အသိဉာဏ်ဟူသော အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊
 ဟောတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဒုဘယံ-ကို၊ အဒ္ဓသ-မူပြီး၊ တေန-
 ကြောင့်၊ စုတု၊ ပေ၊ ဝိသုဒ္ဓိတိ-ဟူသော၊ တေ- ဤစကားကို၊ (မယာ)ဝုတ္တံ။

ဝါ - တနည်း၊ ကောဒသ ဥပက္ကိလေသ ဝိရဟတော - တဆွဲတပါးသော
 ဥပက္ကိလေသတို့မှ ကင်းခြင်းကြောင့်၊ ဝိသုဒ္ဓိ-ဒွမည်၏၊ ဟိ-ခဲ့၊ ဘဂဝတော-
 ၏၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု- ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်သည်၊ ကောဒသ ဥပက္ကိလေသ ဝိရဟိတံ-
 ၏၊ ယထာ (ကိ° ဝစနံ)- အတယ်စကားကို၊ အာဟ-နည်း၊ သော ခေါ် အဟံ
 အနုရုဒ္ဓါ၊ ပေ၊ နစ ဩဘာသံ သဉ္ဇာနာမိတိ ဝေမာဒိ - သဉ္ဇာနာမိ ဤသို့ အစ
 ရှိသော၊ (ယံ သုတ္တံ - အကြင် ဥပက္ကိလေသသုတ်သည်၊ အတ္ထိ - ၏၊ တံ - ကို၊
 အာဟ-ပြီ၊) ဝေ-ဤသို့လျှင်၊ တံ - ထို ဒိဗ္ဗစက္ခုသည်၊ ကောဒသ ဥပက္ကိလေသ
 ဝိရဟတောစ-ကြောင့်လည်း၊ ဝိသုဒ္ဓိ- မည်၏၊ [ပါဠိတော်နက်။ ။အနုရုဒ္ဓါ-
 အနုရုဒ္ဓါတို့၊ သောအဟံ - သည်၊ ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတံ-
 သောဟူ၍၊ ဝါ-ဝိစိကိစ္ဆာသည် ဖတ်၏ ညစ်နွမ်းကြောင်းဟူ၍၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိဒိ
 တ္တာ-သိတော်မူ၍၊ စိတ္တဿ- ၏၊ ဥပက္ကိလေသံ - ညစ်နွမ်းကြောင်းဖြစ်သော၊
 ဝိစိကိစ္ဆ-ကို၊ ပဗေတိ°-ပယ်စွန့်တော် မူခဲ့ပြီ၊ အမနသိကာရော စိတ္တဿ ဥပက္ကိ
 လေသောတိ-သော ဟူ၍၊ ဣတိ ဝိဒိတ္တာ၊ စိတ္တဿ၊ ဥပက္ကိလေသံ - ညစ်နွမ်း

ယထာဟ။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ - ဥပက္ကိလေသသုတ်တည်း၊ အရှင် အနုရုဒ္ဓါ၊ အရှင်
 နန္ဒိယ ၊ အရှင်ကိမ္ဗိလ ၃ ပါးကို (ကေသေသ နည်းအားဖြင့် ပေါင်း၍) ခေါ်တော်
 မူသောကြောင့် “ အနုရုဒ္ဓါ ” ဟု ပါဠိတော်၌ ဗဟုဝင်ချည်း ရှိသည်၊ ဘုရားမဖြစ်မီက
 အလောင်းတော်မှာ ဖြစ်ခဲ့ပုံကို အရှင် အနုရုဒ္ဓါစသော ထေရ်တို့အား ပြန်၍ ဟောတော်
 မူအပ်သော သုတ်တည်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြစ်ဘို့ရန် ပရိကမ်ပြုသောအခါ အရောင်အလင်း
 ပေါ်လာ၏၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ရူပါရုံ အထူးအဆန်းတို့ကိုလည်း မြင်ရ၏။ ထိုအခါ....

ဝိစိကိစ္ဆာ ။ ။ “ ဣဒံ နုခေါက်°-ဒီဟာတွေက ဘယ်နဲ့ဟာတွေပါလိမ့် ” ဟု
 ယုံမှားသော ဝိစိကိစ္ဆာဖြစ်လာ၏၊ ထိုသို့ ဝိစိကိစ္ဆာဖြစ်သည့်ပင် သမာဓိပျက်၍ အရောင်
 အလင်း (ဩဘာသ) နှင့် ရူပါရုံတို့ကို မြင်မှု (ရူပဒဿန) လည်း ကွယ်ပတော့၏၊
 ထို့ကြောင့် “ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော - ဝိစိကိစ္ဆာသည် စိတ်၏ ညစ်နွမ်း
 ကြောင်း”ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ကြောင်း ဖြစ်သော၊ အမနသိကာရံ-နှလုံးမသွင်းဘဲ တိတ်ဆိတ်စွာ နေခြင်းကို၊ ပဇေတိ-ပြီး[နောက်ဝါကျများ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ပေး၍ပေးပါ။] ပေ၊ ထိနမိဒ္ဓံ-ထိန မိဒ္ဓကို၊ပေ၊ ဆန္ဒိတတ္ထံ - ကိုယ်တုန်လှုပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ကြောက်ခြင်းကို၊ပေ၊ ဥပ္ပိလဝံ- ဗူးတောင်း အသွင် , ပေါ်လွင်သော ပီတိကို၊ ပေ၊ဒုဋ္ဌုလ္လံ- မကောင်းသည်ကိုမှီသော ကိုယ်၏ ပျင်းမူပျင်းရာကို၊ ပေ၊အစွာ ရဒ္ဓဝီရိယံ- အလွန်အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယကို၊ပေ၊အတိလီနဝီရိယံ-အလွန်

အမနသိကာရော။ ။ထပ်၍ အားထုတ်သောအခါ ဩဘာသလည်း ပေါ်လာ၏။ ရူပါရုံတို့ကိုလည်း မြင်ရပြန်၏။ ထိုအခါ “ ရူပါရုံတို့ကို နှလုံးသွင်းနေသောကြောင့် ငါ့မှာ ဝိစိကိစ္ဆာ ဖြစ်ရသည်၊ နှလုံးမသွင်းဘဲ တိတ်ဆိတ်စွာ နေတော့အံ့ ” ဟု ကြံ၍ တိတ်ဆိတ်စွာနေလိုက်ရာ သမာဓိပျက်၍ ဩဘာသနှင့် ရူပဒဿနတို့ ကွယ်သွားပြန်၏။ ထို့ကြောင့် အမနသိကာရကို “ ဥပက္ကိလေသ ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

အမှာ ။ ။ နောက်၌လည်း ထပ်၍ ကြိုးစားသဖြင့် ဩဘာသနှင့် ရူပဒဿနတို့ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ နောက်တရားတမျိုးကြောင့် သမာဓိပျက်၍ ဩဘာသနှင့် ရူပဒဿနတို့ ကွယ်ပပုံကို သိပါ။ ဥပက္ကိလေသ တရားဖြစ်ပုံကိုသာ ပြမည်။

ထိနမိဒ္ဓံ။ ။ထိုထိုအာရုံတို့၌ ပြန်နွံတတ်သော မနသိကာရ မဖြစ်သောအခါ ထိန မိဒ္ဓဝင်လာ၍ သမာဓိပျက်ပြန်၏။

ဆန္ဒိတတ္ထံ ။ ။ ဟိမဝန္တာသို့ ကသိုဏ်းရောင် အဘိညာဉ်ရောင် ဖြန့်လိုက်သော အခါ ဒါနောရက္ခိယကြီး စပါးကြီးမြွေကြီး များကို မြင်ရ၍ ကြောက်ရွံ့ တုန်လှုပ်သော ဆန္ဒိတတ္ထ ဖြစ်လာသဖြင့် သမာဓိ ပျက်ပြန်၏။

ဥပ္ပိလဝံ ။ ။ ထိုနောက် ငါမြင်ရသော ကြောက်စရာတွေသည် ပကတိမျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်၊ အဘိညာဉ်စက္ခုဖြင့် ကြံကြံစည်စည် ကြည့်ရှုမှ မြင်ရသော အကောင်တွေကို ကြောက်နေတယ်ဆိုတာ ဘယ်နှယ်ဟာတဲ့လဲ (ဘာကြောက်စရာလဲ) ဟု ဆင်ခြင်လိုက် သောအခါ အကြောက်ပြေသွား၏။ ထိုအခါ မိမိ၏ ဆင်ခြင်တတ်သော ဉာဏ်စွမ်းကို အကြောင်းပြု၍ တက်ကြွမှုပီတိ ဖြစ်လာရာ သမာဓိ ပျက်သွားပြန်၏။ [ဥပ္ပိလဝတိ- ဗူးတောင်းသည် ရေမှပေါ်သကဲ့သို့ ပေါ်လွင်တက်ကြွတတ်၏။ ဣတိ ဥပ္ပိလဝံ၊ (ပီတိ ဂတံ) ဟု နပုလ္လိန်အဘိဓမ္မေယျ ငဲ့ထားသည်။]

ဒုဋ္ဌုလ္လံ။ ။ “ထိန မိဒ္ဓံ၊ ဆန္ဒိတတ္ထတို့ ငြိမ်သွားအောင် လွန်စွာ ကြိုးစား သဖြင့် ပီတိဖြစ်လာရသည်” ဟု ကြံစည်၍ ကြိုးစားမှု ဝီရိယလျော့ခြင်းကို “ဒုဋ္ဌုလ္လံ” ဟု ခေါ်၏။ “ကာယာလသိယ (အလသဿ + ဘာဝေါ အာလသိယံ) - ကိုယ်၏ ပျင်းရိသည်၏ အဖြစ်၊ ပျင်းမူပျင်းရာ ” ဟု ဇွင့်သည်၊ ဒုဋ္ဌု-မကောင်းသော ကိုယ်အမှု၌ + နိဿိတံ- မှီသော ပျင်းရိမှုတည်း၊ ဒုဋ္ဌုလ္လံ။

အစွာရဒ္ဓဝီရိယ။ ။ထို ဒုဋ္ဌုလ္လံ မဖြစ်အောင် အလွန်အကျွံ ကြိုးစားသော အစွာ ရဒ္ဓဝီရိယ ဖြစ်ပြန်သောအခါ သမာဓိ ပျက်ပြန်၏။

လျော့သောဝိရိယကိုပေးအဘိဇ္ဇေ - အလွန် တောင့်တတတ်သော တဏှာကို၊
 ပေးနာနတ္တသညံ-အထူးထူးသော သဘောရှိသောအာရုံ၌ဖြစ်သောသညာ
 ကိုပေး ရူပါနံ-ရူပါရုံတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ အတိနိဇ္ဈာယိတတ္ထံ-အလွန် စူးစိုက်စွာ
 ရှုအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ - အလွန် စူးစိုက်စွာရှုခြင်းကို၊ ပဇဟိ - ပြီ၊
 အနုရုဒ္ဓါ - တို့၊ သော အဟံ - သည်၊ အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော
 (ဟုတ္တာ) ဝိဟရန္တော-သော်၊ ဩဘာသဗ္ဗိ - အရောင်အလင်းကိုသာ၊ သဉ္ဇာ
 နာမိ-သိတော်မူရ၏ ရူပါနိစ-တို့ကိုကား၊ န ပဿာမိ-မြင်တော်မမူရ၊ ရူပါနိ
 ဟိ-တို့ကိုသာ၊ ပဿာမိ-၏၊ ဩဘာသံစ-ကိုကား၊ န သဉ္ဇာနာမိ-မသိရ။]

အတိလီနဝိရိယ။ ။ဝိရိယလွန်သောကြောင့် သမာဓိပျက်ရသည် - ဟု ယူဆ၍
 ဝိရိယကို အလွန်လျော့ပြန်သောအခါလည်း သမာဓိပျက်ပြန်၏။

အဘိဇ္ဇေပု။ ။အရောင် အလင်းကို နတ်ပြည်သို့ ဖြန့်လိုက်သော အခါ နတ်တို့ကို
 မြင်ရ၍ အလွန်စွဲလမ်းစွာတောင်းတသောတဏှာဖြစ်သဖြင့် သမာဓိပျက်ပြန်၏။ [အဘိ
 နိဝေသနဝေသန, ဇပတိ-တောင်းတတတ်၏၊ ဣတိ အဘိဇ္ဇေပု။]

နာနတ္တသညာ။ ။နတ်တည်းဟူသော ဇာတ်တူ ရူပါရုံတမျိုးတည်းကို ကြည့်နေ
 သောကြောင့် တောင်းတမှုတဏှာ ဖြစ်ရသည် - ဟု ယူဆ၍ တခါတခါ နတ်ပြည်သို့
 အရောင်ဖြန့်၍ နတ်အာရုံကို၊ တခါတခါ လူ့ပြည်၌ အရောင်ဖြန့်၍ လူ့အာရုံကို ပြောင်း
 လွှဲ၍ ကြည့်ရှုသောအခါ အမျိုးမျိုးသော သဘောရှိသော အာရုံ၌ သညာ အမျိုးမျိုး
 ဖြစ်ပြန်ရကား သမာဓိပျက်ပြန်၏။ [နာနတ္တ- အမျိုးမျိုး သဘောရှိသောအာရုံ၌+
 ပဝတ္တာ+သညာ နာနတ္တသညာ။]

အတိနိဇ္ဈာယိတတ္ထံ။ ။ထပ်၍ ကြိုးစားသောအခါ ဩဘာသနှင့် ရူပဒဿနတို့
 ပေါ်လာပြန်၏။ ထိုအခါ “အမျိုးကွဲ ရူပါရုံတွေကို ပြောင်း၍ ပြောင်း၍ ကြည့်နေသော
 ကြောင့် နာနတ္တသညာ ဖြစ်၍ သမာဓိ ပျက်ရသည်။ ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်စေ၊ အနိဋ္ဌာရုံ ဖြစ်စေ
 တမျိုးထည်းကိုသာ ကြည့်နေတော့အံ့”ဟု ကြံ၍ တမျိုးထည်းကိုကြည့်နေပြန်ရာ အတိ
 နိဇ္ဈာယိတခေါ်သော အလွန်အမင်းကြည့်ရှုခြင်းသဘောဖြစ်လာ၍ သမာဓိပျက်ပြန်၏။
 [အတိဝိယ+နိဇ္ဈာယိတာ-အတိနိဇ္ဈာယိတာ=အလွန် ရှုအပ်သော ရူပါရုံတို့၊ အတိ
 နိဇ္ဈာယိတာနံ+ဘာပေါ-အတိနိဇ္ဈာယိတတ္ထံ။]

ဩဘာသံ၊ ပေ၊ သဉ္ဇာနာမိတိ အာဒိ။ ။ပရိကမ္မဘာဝနာကြောင့် ပေါ်လာသော
 အရောင်အလင်းကို ဩဘာသဟု ခေါ်၏။ ထိုအရောင်ကို အကြည့်များနေသောအခါ
 ရူပါရုံကို မမြင်၊ ရူပါရုံကိုချည်း စိုက်၍ကြည့်သောအခါ အရောင်ကိုပင်မမြင်၊ အာဒိဖြင့်
 “ကေဝလဗ္ဗိ ရတ္တိံ, ကေဝလဗ္ဗိ ဒိဝံ, ကေဝလဗ္ဗိ ရတ္တိဒ္ဓိဝံ” စသော ပါဠိတော်ကိုယူ၊
 နောက်အခါ၌ ဘုရားရှင်၏ ဒိဗ္ဗစက္ခုသည် ၍ ပြခဲ့သော ဥပက္ကိလေသ တဆယံတပါးမှ
 စင်ကြယ်တော့၏။ ထို့ကြောင့် ဤနည်း၌ “ဝိသုဒ္ဓေန-တဆယံတပါးသော ဥပက္ကိလေသ
 တို့မှ စင်ကြယ်သော”ဟု ပါဠိတော်မှာပေး။

မနုဿူပစာရံ- လူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မြင်လောက်ရာ ရူပါရုံကို၊ အတိတ္တ မိတ္တာ - လွန်၍၊ ရူပဒဿနေန - ရူပါရုံကို မြင်ခြင်းကြောင့်၊ အတိတ္တန္တ မာနုဿကံ-မည်၏။ ဝါ-တနည်း၊ မာနုဿကံ-လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော၊ မံသစက္ခု- မံသစက္ခုကို၊ အတိတ္တန္တတ္တာ-လွန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အတိတ္တန္တမာနုဿကန္တိ- ကံဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- ၏၊ ဒိဗ္ဗေန- နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော ပသာဒစက္ခုနှင့် တူသော၊ [ဝါ-ဒိဗ္ဗဝိဟာရမည်သော ဈာန် ၄ ပါးကြောင့်ရအပ်သော၊ ဝါ-ဒိဗ္ဗဝိဟာရတွင် အထက်ဆုံးစတုတ္ထဈာန်ကိုမှီခေါ်သော၊ ဝါ-ထွန်းလင်းတောက်ပသော၊ ဝါ- တိရောကုဋ္ဌ အစရှိသောအရပ်သို့ မပြီမကပ်သွားတတ်သော၊] ဝိသုဒ္ဓေန-ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိ၊ နဝသတ္တပါတုတာဝဒိဋ္ဌိတို့၏စင်ကြယ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝါ- တဆွဲတပါးသော ဥပတ္တိလေသတို့မှစင်ကြယ်သော၊ အတိတ္တန္တ မာနုဿကေန-လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော မြင်လောက်ရာရူပါရုံကိုလွန်သော၊ ဝါ-လူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မံသစက္ခုကို လွန်သော၊ တေန စက္ခုနာ-ထိုအဘိညာဉ်စက္ခုဖြင့်၊ (ပဿာမိ စပ်) သတ္တေ ပဿာမိတိ-ကား၊ မနုဿာ - တို့သည်၊ မံသစက္ခုနာ - ဖြင့်၊ (ပဿန္တိဝိယ - မြင်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဝါ-ကြည့်ကုန် သကဲ့သို့၊ တထာ-တူ) သတ္တေ-တို့ကို၊ ပဿာမိ-မြင်တော်မူ၏၊ ဝါ-ကြည့်တော်မူ၏၊ ဒက္ခာမိ-မြင်တော်မူ၏၊ ဩလောကေမိ-ကြည့်တော်မူ၏။

စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေတိ ဣတ္ထ-၌၊ (အမိပ္ပေတာ၌ စပ်) စုတိက္ခဏေဝါ- စုတိခဏ၌၎င်း၊ ဥပပတ္တိက္ခဏေဝါ-ပဋိသန္ဓေ၏ ခဏ၌၎င်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ဒဗ္ဗိ-၄။ န သက္ကာ-မတတ်နိုင်၊ ပန - ဆက်၊ ယေ - အကြင် သတွာတို့သည်။

မနုဿူပစာရံ၊ ပေ၊ မာနုဿကံ။ ။မနုဿာနံ-တို့၏+ဋ္ဌဒိ၊ မာနုဿကံ=လူတို့၏+ဥစ္စာ၊ ထို“လူ့ဥစ္စာ”ဟူသည် ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်လောက်ရာအရပ်တည်း။ [မနုဿူပစာရန္တိ- မနုဿေတိ (တို့သည်) + ဥပစရိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ (ပကတိစက္ခုဖြင့် လှည့်လည်အပ်သော အရပ်တည်း၊) ထိုအရပ်-ဟူသည်လည်း ပကတိစက္ခုဖြင့် ယူနိုင်သော ရူပါရုံတည်း၊ ပကတိယာ စက္ခုဉ္စါရေန ဂဟေတဗ္ဗံ ဝိသယံ (အာရုံကို) ဣတံ အမိပ္ပါယော၊- ဝိတာ။] မာနုဿကံ - လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော မြင်လောက်ရာရူပါရုံကို+အတိတ္တန္တ- လွန်သောစက္ခုတည်း၊ အတိတ္တန္တ မာနုဿကံ - ကျ၊ “လွန်” ဟူသည်လည်း လူတို့ မြင်ရိုးမြင်စဉ်အာရုံကိုလွန်၍ တိရောကုဋ္ဌစသည်၌ ရှိသောရူပါရုံကို မြင်နိုင်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အဘိက္ကမိတ္တာ ရူပဒဿနေန”ဟု ဧဋ္ဌသည့်။ [“မာနုဿကံဝါ” စသော ဒုတိယနည်း၌ “မာနုဿကံ” အရ (ရူပါရုံ) ကိုမကော်ဘဲ (စက္ခုပသာဒ) ကို ကော်ခရခြင်းသာ ထူး၏၊ “လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော ပသာဒစက္ခုကို လွန်သော”ဟု ပေး။]

စုတိက္ခဏေ၊ ပေ၊ အမိပ္ပေတာ။ ။စုတိခဏ၊ ပဋိသန္ဓေခဏဟူသည် စိတ္တက္ခဏတချက်မျှဖြစ်၍ အလွန်မြန်သောကြောင့် ထိုအခိုက်ရှိ ရူပါရုံကို ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့်

အာသန္ဓစုတိကာ-နီးသော စုတေခြင်းရှိကုန်၏။ ဣဒါနိ-၌၊ စဝိဿန္တိ - စုတေ ကုန်တော့လတံ၊ တေ - ထိုစုတေခါနီး သတွာတို့ကို၊ စဝမာနာတိ- နတို့ဟူ၍၊ (အဓိပ္ပေတာ-အပ်ကုန်၏။) စ-ကား၊ ယေ-အကြင် သတွာတို့သည်၊ ဂဟိတ ပဋိသန္ဓိကာ-ယူအပ်ပြီးသောပဋိသန္ဓေရှိကုန်၏။ ဝါ-တနည်း၊ သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာ- ဖြစ်ပြီး၍ယခုတခဏသာရှိကုန်၏။ ဝါ-ဖြစ်ပြီးခါစတို့တည်း၊ တေ-ထိုပဋိသန္ဓေ နေပြီးခါစ ဖြစ်ပြီးခါစ သတွာတို့ကို၊ ဥပ ပဇ္ဇမာနာတိ-မာနတို့ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေ တာ - န၏။ ဝေရူပေ - နသော၊ စဝမာနေ- စုတေခါနီး ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ (သတ္တေ)-တို့ကို၎င်း၊ ဥပပဇ္ဇမာနေ-ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစ ဖြစ်ပြီးခါစ ဖြစ်ကုန် သော၊ တေ(သတ္တေ)စ-တို့ကို၎င်း၊ ပဿာမိ-၏။ ဣတိ ဒသေတိ- ၏။

ဟီနေတိ - ကား၊ မောဟနိဿန္န ယုတ္တတ္တာ- မောဟ၏ အကျိုးဆက်နှင့် ယှဉ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟီနာနိ-ယုတ်ညံ့ကုန်သော၊ ဇာတိကုလဘောဂါ ဒီနိ- ဇာတ်၊ အမျိုး၊ စည်းစိမ် အစရှိသည်တို့၏။ ဝသေန - အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဟိဋ္ဌိတေ - ရှုတ်ချအပ်ကုန်သော၊ ဩဟိဋ္ဌိတေ - အထူးသဖြင့် ရှုတ်ချအပ်ကုန် သော၊ ဥညာတေ-အယုတ်အားဖြင့် သိအပ်ကုန်သော၊ အဝညာတေ-အထူး သဖြင့် အယုတ်အားဖြင့် သိအပ်ကုန်သော၊ ပဏီတေတိ - ကား၊ အဒေါသ

သော်မှလည်း မမြင်နိုင်၊ မှန်၏-ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်မဖြစ်မီ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူတို့ ဖြစ်ရသေး၏။ စုတိစိတ္တက္ခဏ၊ ပဋိသန္ဓေခဏ၌ ထိုစိတ် ၅ မျိုးနှင့် အဘိညာဉ်ဖြစ်ချိန် မရ၊ ထို့ကြောင့် စဝမာနေဖြင့် စုတေခါနီး သတွာကို၊ ဥပပဇ္ဇမာနေဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေပြီးစ ဖြစ်ပြီးစ သတွာကို သမိယူပစာရအားဖြင့် ယူပါ။ [ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာဖြင့် ဝဗ္ဗသေယျကသတွာတို့ကို၊ သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာဖြင့် သံသေဒဇ- ဩပပါတိက သတွာတို့ကို ပြသည်-ဟု ခွဲ၊ သမ္ပတိဇာတာကဲ့သို့ “သမ္ပတိ+နိဗ္ဗတ္တာနံ ယေသံ တိ သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာ”ဟု သမာသ်ကြီ။]

မှတ်ချက်။ ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုသည် ရူပါရုံကိုသာ အာရုံပြုနိုင်၏။ သတွာပညတ်ကို အာရုံ မပြုနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ရူပါရုံမြင်ခြင်းကို ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်နည်းအားဖြင့် “သတ္တေ ပဿာမိ- သတွာတို့ကို မြင်တော်မူ၏”ဟု ဟောတော်မူသည်။ [ရူပဒဿနမေတ္ထ သတ္တဒဿနန္တိ စဝမာနေတိအာဒိနာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဝုတ္တံ ဟောတိ။-ဝိမတိ။]

ဟီ နေ။ ။ [ဟာဓာတ်၊ တပစုည်း၊ တကို နပြ၊ အာကို ဤပြ။] ဟာယန္တိ- ယုတ်လျော့ကုန်၏။ ဣတိ ဟီနာ၊ ပဏီတသတွာတို့အောက် (ဇာတိကုလဘောဂ စသည် ဖြင့်) ယုတ်လျော့နေသူများ ဖြစ်၍ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခံရ-အထင်သေး အမြင်သေး ခံရသော သတွာများတည်း။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းမှာလည်း ရှေးဘဝက မောဟ၏အကျိုးဆက်တည်း။ ထို့ကြောင့် “မောဟနိဿန္န၊ ပေ၊ အဝညာတေ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ယူဖွင့်သည်။ [မောဟူပ နိဿယံ-ကံ မပြုမီက မောဟလျှင် မှီရာရှိသော၊ ကမ္မံ-ကုသိုလ်ကံသည်၊ နိဟီနိ-ယုတ် ညံ့သည်၊ နိဟီနဇလံ-ယုတ်ညံ့သော အကျိုးရှိသည်၊ ဟောတိတိ အာဟ-မောဟနိဿန္န

နိဿန္နယုတ္တတ္တာ-ကြောင့်၊ တဗ္ဗိပရိတေ-ထိုဟိန်၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်ကုန်သော၊ သုဝဏ္ဏေတိ- ကား၊ အဒေါသနိဿန္န ယုတ္တတ္တာ- ကြောင့်၊ ဣဋ္ဌကန္တမနာပ ဝဏ္ဏယုတ္တေ- အလိုရှိအပ်၊ နှစ်သက်အပ်၊ မြတ်နိုးအပ်သော အဆင်းနှင့် ယှဉ် ကုန်သော၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေတိ-ကား၊ ဒေါသနိဿန္နယုတ္တတ္တာ-ကြောင့်၊ အနိဋ္ဌာကန္တ အမနာပဝဏ္ဏယုတ္တေ - အလို မရှိအပ်၊ မနှစ်သက်အပ်၊ မမြတ်နိုး အပ်သော အဆင်းနှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ အဘိရူပေ-အလွန်လှသောပုံသဏ္ဍာန်ရှိကုန်သော၊ ဝါ - အချိုးကျ၍ လှကုန်သော၊ ဝိရူပေ-ဖောက်ပြန်သော အဆင်းရှိကုန်သော၊ ဝါ-အရုပ်ဆိုးကုန်သော၊ ဣတိပိ အတ္ထော- သည်လည်း၊ (ဟောတိ)။

သုဂတေတိ-ကား၊ သုဂတိဂတေ-ကောင်းသောဂတိသို့ရောက်ကုန်သော၊ ဝါ- တနည်း၊ အလောဘ နိဿန္နယုတ္တာ-ကြောင့်၊ အဗျေ-ကြွယ်ဝကုန်သော၊ မဟဒ္ဓနေ - ဗျားသော ဥစ္စာရှိကုန်သော၊ ဒုဂ္ဂတေတိ - ကား၊ ဒုဂ္ဂတိဂတေ- မကောင်းသောဂတိသို့ရောက်ကုန်သော၊ ဝါ-တနည်း၊ လောဘနိဿန္နယုတ္တတ္တာ-ကြောင့်၊ ဒလိဒေဒ - ဆင်းရဲကုန်သော၊ အပ္ပန္နပါနေ - နည်းသော အစား ယုတ္တတ္တာတိ၊ ဟိဋ္ဌိတေတိ-ဂရဟိတေ၊ ဩဟိဋ္ဌိတေတိ ဝိသေသတော ဂရဟိတေ၊ ဥညာ တေတိ လာမကဘာဝေန+ဗြတေ၊ အဝညာတေတိ ဝိသေသတော လာမကဘာဝေန ဗြတေ၊-ဇီကာ။]

ပဏီတေ။ ။ ပုဗ္ဗ နိဓာတ်၊ တ၊ သတ္တတ၌ “ပြ” ဟု ရှိသော ရ် နောက် ဖြစ်၍ နကို ဣပြ၊ ပကဋ္ဌံ-မြင့်မြတ်သူ၏ အဖြစ်သို့+နိတာ-ဆောင်အပ်သူတို့တည်း၊ ပဏီတာ-တို၊ ကုသိုလ်ကံပြုစဉ်က အမောဟ (ဗြဏ်) ပါလာ၍ ထိုအကျိုးဆက်ကြောင့် ဇာတိစသည် အထက်တန်းကျသူများတည်း။

သုဝဏ္ဏေ။ ။ “ဣဋ္ဌကန္တမနာပ ” ဖြင့် သု၏ အနက်ကို၊ ဝဏ္ဏယုတ္တေ၌ ယုတ္တံဖြင့် ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ကို ပြု၏၊ သုန္ဓရော+ ဝဏ္ဏော ယေသန္တိ သုဝဏ္ဏာ၊ ထိုသို့ အဆင်းလှ ခြင်းသည် ဒေါသကင်းသော ကုသိုလ်၏အကျိုးဆက် ဟု သိစေလို၍ “အဒေါသနိဿန္န ယုတ္တတ္တာ” ဟု မိန့်၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ၌ “ဒုဋ္ဌ+ဝဏ္ဏော ယေသံ” ဟု ပြု။

အဘိရူပေ၊ ဝိရူပေ။ ။ သုဝဏ္ဏ၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ၏ တနည်းအဖွင့်တည်း၊ ရူပသဒ္ဓါသည် ပုံသဏ္ဍာန် အနက်ဟော၊ ဤနည်း၌ ဝဏ္ဏသဒ္ဓါလည်း အဆင်းဟော မဟုတ်။ [ဣဒံ သဏ္ဍာနဝသေန ဝတ္တံ၊ သဏ္ဍာနဝစနောပိ ဟိ ဝဏ္ဏသဒ္ဓေါ ဟောတိ။]

သုဂတေ၊ ဒုဂ္ဂတေ။ ။ သု သဒ္ဓါသည် သုန္ဓရအနက်ခဟာ၊ သုန္ဓရံ-ကောင်းသော ဂတိသို့ + ဂတာ - သုဂတာ၊ ဒုက္ခံ (ကိစ္ဆံ) - ဆင်းရဲသောဂတိသို့+ ဂတာ ဒုဂ္ဂတာ၊ “အလောဘနိဿန္န၊ ပေ၊ မဟဒ္ဓနေ” ဖြင့် “သုခံ+ဂတာ သုဂတာ-ချမ်းသာသို့ရောက်သူ တို့” ဟု ပြု၏၊ “လောဘနိဿန္န၊ ပေ၊ အပ္ပန္နပါနေ” ဖြင့် “ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲသို့+ ဂတာ-ဒုဂ္ဂ တာ” ဟု ပြု၏၊ အလောဘဇာတ်ခံရှိသူတို့သည် “ဝဒညူ-တောင်းရမ်းသောစကားကို အလိုက်သိတတ်ကြကုန်၏၊ ဝိတမ္ပရ-ကင်းသောဝန်တိုခြင်း ရှိကြကုန်၏၊ ထို့ကြောင့်

အသောက် ရှိကုန်သော၊ ယထာ ကမ္မုပဂေတိ-ကာ၊ ယံယံ ကမ္မံ - အကြင် အကြင်ကံကို၊ ဥပစိတံ-ဆည်းပူးအပ်ပြီ၊ တေန တေန-ထိုထိုကံကြောင့်၊ ဥပဂတေ - ကပ်ရောက်ကုန်သော၊ တတ္ထ- ထိုပုဒ်တို့တွင်၊ ပုရိမေဟိ - ရှေးဖြစ်ကုန်သော၊ စဝမာနေတိ အာဒိဟိ-စဝမာနေအစရှိသောပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ကိစ္စံ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ကာ၊ ဣမိနာ ပဒေန-ဤယထာကမ္မုပဂေတိသောပုဒ်ဖြင့်၊ ယထာကမ္မုပဂဉာဏကိစ္စံ - ယထာကမ္မုပဂဉာဏ၏ ကိစ္စကို၊ (ဝုတ္တံ)

စ-ဆက်၊ အယံ- ဤဆိုအပ်လတံကား၊ တဿဉာဏဿ- ထိုယထာကမ္မုပဂဉာဏ၏၊ ဥပုတ္တိက္ကမော-ဖြစ်စဉ်တည်း၊ သော-ထိုဒိဗ္ဗစက္ခုတန်ခိုးရှင်သည်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ နိရယဘိမုခံ-ငဲ့သို့ရှေးရှု၊ အာလောကံ-ကို၊ ဝမေတော-တိုးပွားစေ၍၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲကို၊ အနုဘဝမာနေ-ခံစားနေကုန်

ရောက်ရာဘဝ၌ ကြွယ်ဝချမ်းသာကြ၏၊ လောဘဇာတ်ခံရှိသူတို့ကား “လုဒ္ဓါ-လောဘကြီးကြ၏၊ မစ္ဆရိနော-ဝန်တိုခြင်းရှိကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ရောက်ရာဘဝ၌ ဥစ္စာခွဲခွဲ ဆင်းရဲကြလေသည်။ [အချော၌ အာပုဗ္ဗ ဈေမာတ် ကပစ္စည်း၊ ကံ အနုမန်ချေ၊ ဇလ္လာ၍ “အဇ္ဈော” ဟု ဖြစ်ပြီးမှ ဝိသောဒရာဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ ဇ္ဇကိ ခုပြု၊ “ အဇ္ဈယန္တိ-လွန်စွာ သိတတ် စဉ်းစားကြံစည်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ အချာ” ဟု ပြု၊ သက္ကတ၌ “အာချ” ဟု ရှိ၏၊ ဒလိဒ္ဓန္တိ-ဆင်းရဲသို့ ရောက်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဒလိဒ္ဓါ-ဆင်းရဲသူတို့၊ ဒလိဒ္ဓ-ဒုဂ္ဂတေ” ဟူသောဇာတ်၊ အ ပစ္စည်း။]

ယထာ ကမ္မုပဂေ။ ။ယံယံ+ကမ္မံ ယထာကမ္မံ-အကြင် အကြင် (ဆည်းပူးအပ်သော) ကံ၊ ဥပဂစ္ဆန္တိတိ ဥပဂါ (ဥပ+ ဂမှ+က္ခိ)၊ ယထာကမ္မံ - အကြင် အကြင် ဆည်းပူးအပ်သောကံကြောင့်+ဥပဂါ-ထိုထိုဘဝသို့ ကပ်ရောက်ရသူတို့တည်း၊ ယထာ ကမ္မုပဂါ - ထို။ [အခွင့်သာလျှင် အကျိုးပေးလောက်အောင် များသောကံကို “ဥပစိတ-ဆည်းပူးအပ်သောကံ” ဟု ခေါ်သည်။]

စဝမာနေတိ အာဒိဟိ ။ ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။စဝမာနေ သတွာ စသည်တို့ကား အာရုံ (ဝိသယ) တည်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုကား အာရုံရှိသော (ဝိသယိ) တည်း၊ ထိုစဝမာနေ စသည်ဖြင့် ဝိသယတို့ကို တိုက်ရိုက်ပြလိုက်လျှင် ဝိသယိ၏ကိစ္စများပါရကိလည်း ကာရုဏူပစာရအားဖြင့် ပြုပြီးဖြစ်တော့၏၊ ထို့ကြောင့် “စဝမာနေတိအာဒိဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စံ ဝုတ္တံ” ဟု မိန့်သည်။ [စဝမာနေတိအာဒိဟိ၌ စသဒ္ဓါကြေသည် - ဟု ဋီကာဆို၏၊ ရှေ့၌ဖြစ်သော “ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ၊ ပေ၊ သတ္တေ ပဿာမိ” ဖြင့်၎င်း၊ ဤ “စဝမာနေ” အစရှိသည်တို့ ဖြင့်၎င်း ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စကို ဟောတော်မူအပ်ပြီး-ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဣမိနာ ပန ပဒေန။ ။ဤ၌ ပုဒ်ဆိုသော်လည်း တပုဒ်တည်းမက “ယထာကမ္မုပဂေ သတ္တေ ပဇာနာမိ” ဟူသော ဝါကျတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပဇ္ဇတိ ဉယတိ အတ္ထော ဣမိနာတိ ပဒံ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဝါကျကိုအရကောက်ပါ၊ (သာရတ္ထ၊) တနည်း-လိုရင်း ဖြစ်သော “ယထာကမ္မုပဂေ” ကို ရည်ရွယ်၍ “ဣမိနာပဒေန” ဟု မိန့်သည်။-ဝိမတိ။

သော၊ နေရယိကသတ္တေ-ငရဲသားသတ္တောတို့ကို၊ ပဿတိ-မြင်ရ၏၊ တံဒဿနံ-
 ထိုမြင်ရခြင်းသည်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုကြိစ္စမေဝ - ဒိဗ္ဗစက္ခု၏ ကိစ္စသာတည်း၊ သော-
 ထို ဒိဗ္ဗစက္ခု တန်ခိုးရှင်သည်၊ ဝေ- သို့၊ မနသိကရေတိ- နှလုံးသွင်း၏(ကိ°)၊
 ကိ° ကမ္မံ-အဘယ်ကံကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဣမေသတ္တာ - တို့သည်၊ တေ ဒုက္ခံ-ကို၊
 အနဘဝန္တိ နခေါ-ခံစားကြရပါကုန်လိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (မနသိကရေ
 တိ- ၏) [ပါဒကဏ္ဍနံ၊ ပေ၊ ပရိကမ္မဝသေန မနသိကရေတိ- သာရတ္ထ။]

အထ-ထိုသို့ နှလုံးသွင်းရာအခါ၌၊ အဿ-ထို တန်ခိုးရှင်၏၊ ဣခံနာမ-ဤ
 မည်သောကံကို၊ ကတ္တာ - ၍ (ဣမေသတ္တာ တေဒုက္ခံ၊ အနဘဝန္တိ - န်၏)
 ဣတိ-သို့၊ တံ ကမ္မာရမဏံ-ထို ကံဟူသော အာရုံရှိသော၊ ဉာဏံ-ဉာဏ်သည်၊
 (ယထာကမ္မပဝဉာဏ်သည်။) ဥပ္ပဇ္ဇတိ- ၏၊ တထာ- ပါး၊ ဥပရိ-အထက်၌၊
 ဒေဝလောကာဘိမုခံ-နတ်ပြည်သို့ ရှေးရှု၊ အာလောကံ ဝဇေတွာ၊ နန္ဒနဝန
 မိဿကဝန ဖာရုသကဝနာဒိသု-နန္ဒနဥယျာဉ်၊ မိဿကဥယျာဉ်၊ ဖာရုသက
 ဥယျာဉ် အစရှိသည်တို့၌၊ (အာဒိဖြင့် စိတ္တလတာဥယျာဉ် စသည်ကိုယူ)
 မဟာသမ္ပတ္တိံ - ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ကို၊ အနဘဝမာနေ သတ္တေ ပဿတိ၊
 တမ္ပိဒဿနံ- သည်လည်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုကြိစ္စမေဝ- တည်း၊ ပေ၊ တေ သမ္ပတ္တိံ -ဤ
 စည်းစိမ်ကို၊ ပေဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ [အယံ - ဤသည်ကား၊ ဥပုတ္တိတ္တမော - တည်း၊
 ဤသို့ ပြန်အုပ်ပါ။] ဣခံ-ဤဉာဏ်သည်၊ ယထာကမ္မပဝဉာဏံနာမ- ပဝဉာဏ်
 မည်၏၊ [ငရဲနှင့် နတ်ပြည်ကိုသာ ပြခြင်းသည် နိဒဿနနည်းတည်း၊ အခြား
 ဝတ်၌ရှိသော သတ္တောတို့ကိုလည်း ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် မြင်နိုင်သည်သာ၊ ....နေရယိက
 ဒေဝဂ္ဂဟဏဉ္စ နိဒဿနမတ္ထံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ - ဇီကာ။] ဣမဿ - ဤ ယထာကမ္မပဝ
 ဉာဏ်၏၊ ဝိသု-ဒိဗ္ဗစက္ခုမှသီးခြား၊ ပရိကမ္မံနာမ - မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ စ-ဆက်။

မဟန္တံ ဒုက္ခံ၊ ပေ၊ ပဿာမိ။ ။ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် ငရဲသားတို့၏ ရူပါရုံကို
 မြင်၏၊ ထို့နောက် ဒုက္ခခံစားနေရပုံကို ရိုးရိုး မနောဒွါရိကဝီထိဖြင့် သိ၏၊ ထိုအခါ
 သူတို့၏ရှေးကံကို သိလိုလျှင် ဘုရားရှင်မှာ ယထာကမ္မပဝ အဘိညာဉ်ဖြင့် ချက်ခြင်း
 သိတော်မူ၏၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား ပါဒကဏ္ဍနဝီထိ ဖြစ်ရသေး၏၊ ထိုပါဒကဏ္ဍနမှ
 ထ၍ ထိုကံကိုအာရုံပြုသော ယထာကမ္မပဝအဘိညာဉ်ထိဖြစ်၏၊ ထိုဝီထိ၌ မနောဒွါရာ
 ဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြတုတို့၏ နောက်၌ (အပုနံဇော) စော၏၊
 ထိုဇော၌ပါသောဉာဏ်ကို “ယထာကမ္မပဝဉာဏ်”ဟု ခေါ်သည်။

ဝိသု ပရိကမ္မံ နတ္ထိ။ ။“သီးခြား ပရိကမ် မရှိ”ဟူသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုစသော အဘိ
 ဉာဉ်တို့၌ ထိုအဘိညာဉ်ရအောင် ပရိကံ (အဘန်ဘန် အားထုတ်မှု) ရှိရသကဲ့သို့
 ယထာကမ္မပဝဉာဏ် ရဘို့ရန် ပရိကမ် သီးခြား အားမထုတ်ရတော့ ဟု ဆိုလိုသည်။

ဣမဿ-ဤ ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်၏။ (ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နတ္ထိ) ယထာ- ကဲ့သို့၊
 ဧဝံ, အနာဂတံသဉာဏဿဝိ - ၏လည်း။ (ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နတ္ထိ) ဟိ- မှန်၏။
 (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဣမာနိ - ဤ ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်, အနာ
 ဂတံသဉာဏ် တို့သည်။ ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနေဝ - ဒိဗ္ဗစက္ခုသာလျှင် အခြေခံရှိ
 ကုန်သည်။ (ဟုတ္တာ) ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ - နှင့်၊ သဟေဝ - လျှင်၊ ဣဇ္ဇန္တိ - ပြည့်စုံ
 ကုန်၏။ [“တသ္မာ ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နတ္ထိ” ဟု ဟိယသ္မာအလိုက် ပြန်အုပ်။]

ကာယဒုစ္စရိတေနာတိအာဒိသု(အတ္ထော ဧဝံဝေဒိတဓဗ္ဗာ)ဒုဋ္ဌ-မကောင်း
 သဖြင့်၊ စရိတံ - ကျင့်အပ်သော အကျင့်တည်း။ ဒုစ္စရိတံ - ကျင့်၊ ဝါ - တနည်း။
 ကိလေသပူတိကတ္တာ-ကိလေသာဖြင့် ပုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုဋ္ဌံ - ပျက်
 သော၊ စရိတံ- တည်း။ ဣတိ , ဒုစ္စရိတံ - မည်၏။ ကာယေန-ကာယဒွါရဖြင့်၊
 ဒုစ္စရိတံ-မကောင်းသဖြင့် ကျင့်အပ်သော အကျင့်တည်း။ ကာယဒုစ္စရိတံ-ကျင့်၊
 ဝါ, ကာယတော-ကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နိ- သော၊ ဒုစ္စရိတံ-ပျက်သော အကျင့်တည်း။

ပါဒကဗျာနုပိတိ, ပရိကမ္မဝိတိဟူသော ရှေ့အဘို့ ပရိကမ္မဝိတိကား ရှိရသေးသည်သာ။
 မှန်၏-“ကိံနုခေါကမ္မံ ကတ္တာ ဣဒမ သတ္တာ ဧတံ ဒုက္ခံ အနာဘဝန္တိ” ဟုနုလုံးသွင်းသော
 စိတ်သည် ပရိကမ္မဝိတိစိတ် ပင်တည်း။ ထိုစိတ် မဖြစ်မီလည်း ပါဒကဗျာနု (စတုတ္ထ
 ဗျာနု) ဝိတိဖြစ်ရသေးသည်။ ထို့ကြောင့် ယထာကမ္မုဂ အဘိညာဝိတိ ဖြစ်ဘို့ရန် (ဒိဗ္ဗ
 စက္ခုဖြင့် သတ္တာတို့ကိုမြင်၍, ရိုးရိုး ကာမာဝစရိတ်ဖြင့် ဒုက္ခရောက်ပုံကို သိပြီးနောက်,
 “ပါဒကဗျာနု, ပရိကမ္မနှင့်, တဘန်ပါဒက, ဖြစ်ပြီးမှ, ကျတံအဘိညာ ” နှင့်အညီ
 ၁-ပါဒကဗျာနုပိတိ, ၂-ပရိကမ္မပြုသောဝိတိ, ၃-ပါဒကဗျာနုပိတိ, ၄ - ထို့နောက်
 ယထာကမ္မုပဂအဘိညာဝိတိ, ဤအစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ရမည်သာ။

အနာဂတံသဉာဏဿဝိ။ ။ ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဖြင့် ရူပါရုံကိုမြင်ပြီး၍ သတ္တာ
 အကောင်အထည်ကို ကာမာဝစရိတ်ဖြင့် သိပြီးနောက်, ထိုသူ၏ အနာဂတံအဘို့ကို
 (အကြောင်းအရာကို) သိလိုလျှင် ပါဒကဗျာနု ဝင်စား၏။ ထိုဗျာနုမှ ထသောအခါ
 ထိုသူ၏ အနာဂတံဖြစ်မည့် အကြောင်းအရာကို နှလုံးသွင်းသော ပရိကမ္မဝိတိ ဖြစ်၏။
 ထို့နောက် ပါဒကဗျာနုပိတိဖြစ်၏။ ထိုနောက်မှ အနာဂတံအကြောင်းအရာကိုသိသော
 အနာဂတံသဉာဏ အဘိညာဝိတိ ဖြစ်သည်။ ထိုဝိတိဉ္စယဉ်သော ဉာဏ်ကို အနာဂတံသ
 ဉာဏ်ဟု ခေါ်၏။ [အနာဂတံ+အံသ-အနာဂတံအဘို့ အစုကို+ ဉာဏ-သိတတ်သော
 ဉာဏ်။] အဝိဖြင့် ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်မှာသာ သီးခြားပရိကမ္မမရှိသည် မဟုတ်သေး။
 ဤဉာဏ်မှာလည်း သီးခြားပရိကမ္မ မရှိဟု ပေါင်းသည်။

ကာယဒုစ္စရိတေနာတိ ။ ။ ဒုစ္စရိတံ၌ ဒုသည် ဒုဋ္ဌ အနက်ဟော ဟု သီးစလို၍
 “ဒုဋ္ဌ+စရိတံ ဒုစ္စရိတံ” ဟု မိန့်၊ ဒုဋ္ဌံဝါဖြင့် ဒုသဒ္ဓါသည် ဒုဋ္ဌ (ပျက်စီး) အနက်ဟော၊
 ထိုသို့ ပျက်စီးခြင်းမှာလည်း ကိလေသာတို့ဖြင့် ပုတ်နေသောကြောင့်တည်း ဟု ပြလို၍
 “ဒုဋ္ဌံဝါ ကိလေသပူတိကတ္တာ” ဟု မိန့်၊ [“ဒုဋ္ဌံဝါ” ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း။] ဒုဋ္ဌံ +

ဣတိ၊ ကာယဒုစ္စရိတံ- ရိုက်မည်၏။ ဝေ- ဤအတူ၊ ဝစီမနော ဒုစ္စရိတာနိပိ-
 ဝစီဒုစ္စရိတ်၊ မနောဒုစ္စရိတ် တို့ကိုလည်း၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ - ကုန်၏။ သမန္တာဝတာတိ-
 ကား၊ သမင်္ဂီဘူတာ-ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်၏။ အရိယာနံ ဥပဝါဒကာတိ-
 ကား၊ ဗုဒ္ဓ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝကာနံ-ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ဗုဒ္ဓသာဝက
 ဖြစ်ကုန်သော၊ အရိယာနံ-အရိယာတို့ကို၊ (ဥပဝါဒကာ၌ စပ်၊) ဝါ-တို့၏။
 (အနတ္တကာမ စပ်၊) အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဂိဟိသောတာပန္နာနဋ္ဌိ- လူ
 ဝတ်ကြောင့် သောတာပန်တို့ကိုလည်း၊ ဝါ-တို့၏လည်း၊ အနတ္တကာမာ-
 စီးပွားမဲ့ကိုလိုလားကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ အန္တိမဝတ္ထုနာဝါ-အဆုံး၌ဖြစ်သော
 ပါရာဇိကဝတ္ထုဖြင့် သော်၎င်း၊ ဂုဏပရိဓံသနေနဝါ - ဈာန်စသော ဂုဏ်ကို
 ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့်သော်၎င်း၊ ဥပဝါဒကာ-စွပ်စွဲတတ်ကုန်၏။ အက္ခောသကာ-
 ဆဲရေးတတ်ကုန်၏။ ဂရဟကာ-ကဲ့ရဲ့တတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝုတ္တိ ဟောတိ။

တတ္ထ-ထိုအန္တိမဝတ္ထု၊ ဂုဏပရိဓံသနတို့တွင်၊ ဣမေသံ-ဤသူတို့၏။ သမဏ
 ဓမ္မော- ရဟန်းတရားသည်၊ နတ္ထိ၊ ဧတေ-တို့သည်၊ အဿမဏာ-ရဟန်းစစ်
 မဟုတ်ကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တော - ပြောဆိုသူသည်၊ အန္တိမဝတ္ထုနာ - ဖြင့်၊
 ဥပဝဒတိ-စွပ်စွဲသည် မည်၏။ ဝါ-စွပ်စွဲရာရောက်၏။ ဣမေသံ-တို့၏။ ဈာန်ဝါ-
 ဈာန်သည်၎င်း၊ ဝိမောက္ခောဝါ၊ မဂ္ဂေါဝါ၊ ဖလံဝါ နတ္ထိ၊ ဣတိ ဝဒန္တော၊
 ဂုဏပရိဓံသနေန-ဖြင့်၊ ဥပဝဒတိ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သောစ - ထို စွပ်စွဲသူ
 သည်လည်း၊ ဇာနိ-အရိယာ အဖြစ်ကို သိသည်၊ [အရိယဘာဝံ ဇာနန္တော၊]
 ဟုတွာ ဝါ-သော်လည်း၊ ဥပဝဒေယျ-စွပ်စွဲရာ၏။ အဇာနိ-အရိယာ အဖြစ်ကို
 မသိသည်၊ ဟုတွာ ဝါ (ဥပဝဒေယျ၊) ဥဘယထာပိ - အားဖြင့်လည်း၊ အရိ
 ယူပဝါဒေါ-အရိယာကို စွပ်စွဲခြင်းသည်သာ၊ ဟောတိ-၏။ အတိဘာရိယံ-

စရိတံကို ကာယေနနှင့် တွဲ၊ “ ကာယဒုစ္စရိတံ- ကာယဒုစ္စရိဖြင့် မကောင်းသဖြင့် ကျင့်
 အပ်သောအကျင့် ” ဟုပေး၊ ဗုဒ္ဓံ + စရိတံကို ကာယတော ဥပ္ပန္နနှင့်တွဲ၍ ဥပ္ပန္နအလယ်
 ပုဒ်ကြေ ဟု ကြိ၊ “ ကာယဒုစ္စရိကြောင့်+ဖြစ်သော+ပျက်သော အကျင့် ” ဟု ပေး။

သမင်္ဂီဘူတာ။ ။ သံ+အနု+အာပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော သမန္တာဝတာပုဒ်သည်
 “အညီအညွတ်+လျော်စွာ+ရောက်” ဟူသော အနက်ကို မဟော၊ “ပြည့်စုံ” ဟူသော
 အနက်ကို ဟော၏-ဟု သိစေလို၍ “သမင်္ဂီဘူတာ” ဟု ဖွင့်သည်။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ
 ဟူသော အကြောင်းရင်း အမြစ်ကို မဖြတ်နိုင်သေးသမျှ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ အကျိုးပေး
 နိုင်သော ကမ္မသတ္တိမကင်းသေးသည်ကို “ထိုဒုစ္စရိတ်နှင့် ပြည့်စုံနေသည်” ဟု ဆိုသည်။
 [သမံ-အညီအမျှ တကွ+ဝစ္ဆန္တိ ပဝတ္ထန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ သမင်္ဂါ၊ သမင်္ဂါ ဟုတွာ
 ဘူတာ သမင်္ဂီဘူတာ - ကာယဒုစ္စရိတ်စသည်တို့နှင့် အညီအမျှ တကွဖြစ်၍ ဖြစ်သူတို့
 (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ပြည့်စုံသူတို့ (သင်္ကေတတ္ထ)။]

အလွန်ထမ်းဆောင်ထိုက်သော၊ ဝါ-အလွန် ဝန်လေးသော၊ ကမ္ဘ - သည်၊ (ဟုတ္တာ) သဂ္ဂါဝရဏံ - နတ်ပြည်ကို တားမြစ်နိုင်သည်၎င်း၊ မဂ္ဂါဝရဏဉ္စ-မဂ်ကို တားမြစ်နိုင်သည်၎င်း၊ (ဟောတိ)။

စ-ဆက်၊ တဿ-ထို ဝန်လေးသည်၏အဖြစ် စသော သဘောကို၊ အာဝိ ဘာဝတ္ထိ-ထင်စွာပြုခြင်းအကျိုးငှါ၊ [ဘာရိယာဒိသဘာဝဿ ပကာသနတ္ထံ] ဆဒံ ဝတ္ထံ- ဤဝတ္ထုကို၊ ဥဒါဟရန္တိ- ထုတ်ဆောင်ကြကုန်၏၊ ကိရ- ချဲ့ဦးအံ့၊ အညတရသ္မိံ ဝါမေ - တခုသော ရွာ၌၊ ဧကော - တပါးသော၊ ထေရောစ-ထေရ်သည်၎င်း၊ ဒဟရဘိက္ခုစ-ရဟန်းငယ်သည်၎င်း၊ ဝိဏ္ဍာယ-ဆွမ်းအလို၊ ငှါ၊ စရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ တေ- ထိုထေရ်၊ ရဟန်းငယ်တို့သည်၊ ပဌမ ဃရေယေဝ - ပဌမ အိမ်၌ပင်၊ ဥဠုဂ်မတ္ထံ - တယောက်ချီ အတိုင်းအရှည် ရှိသော၊ ဥဏ္ဍယာဂုံ-ပူသော ယာဂကို၊ လဘိံ သု-ရကြကုန်ပြီ၊ ထေရဿစ-၏ လည်း၊ ကုန္တိ ဝါတော - ဝမ်း၌ လေနာသည်၊ အတ္ထိ၊ သော-ထို ထေရ်သည်၊ စိန္တေသိ- ကြံပြီ၊ (ကိံ - နည်း၊) အယံယာဂ-သည်၊ မယံ-အား၊ သပ္ပါယာ-လျှောက်ပတ်၏၊ ယာဝ-လောက်၊ သီတလာ - အေးသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ် သေး၊ တာဝ-ထိုမအေးမီ၊ နံ-ထိုယာဂကို၊ ပိဝါမိ- သော့အံ့၊ ဣတိ(စိန္တေသိ) ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီး၍၊ (ဣတိတလုံးကြေ) သော-ထိုထေရ်သည်၊ မနုဿေဟိ- တို့သည်၊ ဥမ္မာရတ္ထာယ-တံခါးခုံ အကျိုးငှါ၊ အာဟဇေ-ဆောင်ယူအပ်သော၊ ဒါရုက္ခန္ဓေ-သစ်တုံးပေါ်၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ တံ-ထို ယာဂကို၊ ပိဝိ-သော့ပြီ၊ ဣတရော-အခြားသော ရဟန်းငယ်သည်၊ တံ- ထို ထေရ်ကို၊ ဝါ-ထို ထေရ်၏ အပြုအမူကို၊ [တံ ထေရံ၊ တံ ဝါ ကြိယံ၊] ဇိဂုန္တိ - စက်ဆုပ်ပြီ၊ (ကိံ) အယံ မဟလ္လကော- ဤ သက်ကြီးအိုသည်၊ အတိစ္ဆာတော ဝတ- အလွန်ဆာတတ် လေစွတကား၊ အမှာကံ - ငါတို့၏၊ လဇ္ဇိတဗ္ဗကံ - ရှက်ဘွယ်ကို၊ အကာသိ- ပြုဘိ၏၊ ဣတိ - ဤသို့ ပြော၍၊ (ဇိဂုန္တိ) ထေရော ဝါမေ၊ စရိတွာ - ပြီး၍ ပိဟာရိ- သို့၊ ဂတ္တာ-၍၊ ဒဟရဘိက္ခု အာဟ၊ အာဂုသော၊ တေ-၏၊ ဣမသ္မိံ

မဟလ္လကော။ ။မဟလ္လကောတိ (ဝုတ္တတ္တ၌ စပ်၊) သမဏာနံ သာရုပ္ပါသာ ရူပံ (လျှောက်ပတ်၊ မလျှောက်ပတ်ကို) လောက သမုဒါစာရမတ္ထံ ဝါ (လောက ထုံးစံ ကိုမျှ) န ဇာနာတိတိအဓိပ္ပါယေန ဝုတ္တတ္တာ ဂုဏပင်္ဍိသေနန ဂရဟတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အမှာကံ လဇ္ဇိတဗ္ဗကံ ။ ။ သမဏေန နာမ ဧဝံ ကတံ (ရဟန်းဆိုတာ ဒီလို လူသွားလမ်း အနီး တံခါးခုံပေါ်၌ စားသောက်မှုကို လုပ်အပ်ထားဘဲ) ဣတိ ဝုတ္တေ (လူအများက ပြောဆိုအပ်သော်) သီသံ ဥက္ခိပိတုံ န သက္ကောမာတိ အဓိပ္ပါယော- ဦးခေါင်းတောင် မမော်ဝံတော့ဘူး၊ ဟုလို။

သာသနေ - ဌ၊ ပတိဋ္ဌာ - ထောက်တည်ရာသည်၊ အတ္တိ ကိ' - လော၊ ဣတိ (အာဟ)၊ ဘန္တေ၊ အာမ-မှန်ပါ၊ အဟံ၊ သောတာပန္နော - ပန်ပါတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ အာရုသော၊ တေနဟိ-ထိုသို့သောတာပန်ဖြစ်လျှင်၊ ဥပရိမဂ္ဂတ္ထာယ- အထက်မဂ်အကျိုးငှါ၊ ဝါယာမံ-လုလ္လမူကို၊ မာ အကာသိ- မပြုလင့်တော့၊ တယာ-သည်၊ ဒီဏာသဝေ-ရဟန္တာကို၊ ဥပဝဒိတော- စွပ်စွဲ အပ်ပြီ၊ သော- ထို ရဟန်းငယ်သည်၊ တံ- ထိုထေရ်ကို၊ ခမာပေသိ - သည်းခံ စေပြီ၊ ဝါ-ကန်တော့ တောင်းပန်ပြီ၊ တေန-ထိုသို့ ကန်တော့တောင်းပန်ခြင်း ကြောင့်၊ အဿ-ထိုရဟန်းငယ်၏၊ တံ-ထိုအရိယူပဝါဒကံသည်၊ ပါကတိကံ- ပင်ကိုယ်အတိုင်း ဖြစ်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ - သို့၊ (ဥဒါဟရန္တိ - န၏၊ အဟောသီတိ ဟု ဣတိပါလျှင် ကောင်း၏။)

တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ကန်တော့ တောင်းပန်သည့်အတွက် ပင်ကိုယ်အတိုင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အညောပိ- လည်းဖြစ်သော၊ ယော - အကြင် ရဟန်းသည်၊ အရိယံ- ကို၊ ဥပဝဒတိ-၏၊ တေန- ထို ရဟန်းသည်၊ ဂစ္စံာ၊ အတ္တနာ-သည်၊ ဝါ-က၊ ဝုမုတရော-အရိယာထက် ကြီးသည်၊ သစေဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ- သော်၊) အဟံ- သည်၊ အာယသ္မန္တိ၊ ဣဒန္တိဒဉ္စ - ဤမည် ဤမည်သောစကား ကိုလည်း-အဝစ်-ပြောဆိုမိပါပြီ၊ မေ-၏၊ တံ-ထိုအပြစ်ကို၊ ခမာဟိ-ပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ခမာပေတဗ္ဗော-၏၊ ဝါ-၏၊ နဝကတရော-အရိယာအော် ငယ်သည်၊ သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ) ဝဗ္ဗိတွာ ဥဏ္ဏုဋိကံ၊ ပေ၊ ခမာပေ တဗ္ဗော - ၏၊ သော - ထို အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သစေ နက္ခမတိ-အကယ်၍ သည်းမခံအံ့၊ (ဧဝံသတိဝါ-သော်၎င်း၊) ဒိသာပတ္တန္တော - အရပ် တပီးသို့ ဖဲသွားသည်၊ သစေ ဟောတိ၊ ဧဝံသတိဝါ - ၎င်း၊ တသ္မိံဝိဟာရေ - ဌ၊ ယေ ဘိက္ခု၊ ဝသန္တိ-န၏၊ တေသံ သန္တိကံ ဂစ္စံာ၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ဝါ-မိမိက၊ ဝုမုတရော သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ၊) ဌိတကေနေဝ-ရပ်လျက်သာလျှင်၊ (ခမာပေတဗ္ဗော-၏) သစေ နဝကတရော၊ ပေ၊ ဣတိဧဝံ-သို့၊ ဝဒန္တေန- လျက်၊ ခမာပေတဗ္ဗော-၏၊ သော-ထို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပရိနိဗ္ဗုတော- ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးသည်၊ သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံ သတိ) ပရိနိဗ္ဗုတ မဇ္ဇဋ္ဌာနံ-

တံ ပါကတိကမေဝ။ ။ အရိယူပဝါဒကံသည် သဂ္ဂ - မဂ္ဂကို တားမြစ်နိုင်သော သတ္တိရှိ၏၊ ကန်တော့ တောင်းပန်လိုက်သောအခါ ထို ကန်တော့တောင်းပန်မှုဟူသော ပယောဂသမ္ပတ္တိ၏ တားမြစ်မှုကြောင့် သဂ္ဂ-မဂ္ဂကို တားမြစ်နိုင်သောသတ္တိ ပြယ်လေရ ကား ပင်ကိုယ်အတိုင်း ဖြစ်တော့၏။ “တံ ပါကတိကံ - ထိုကံ ပင်ကိုယ်အတိုင်းဖြစ်” ဟုရာဌ “ ပင်ကိုယ်က ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ထိုကံ မရှိတဲ့ အတိုင်း ဖြစ်သည်၊ အဟောသိကံ ဖြစ်သွားသည် ” ဟု ဆိုလိုသည်။

ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာညောင်စောင်း၏ တည်ရာအရပ်သို့၊ [ပူဇာကရဏဋ္ဌာနံ သန္ဓာယာဟ- အလောင်းတော်ကို ပူဇော်မှုပြုရာဋ္ဌာနကို ရည်ရွယ်သည်။] ဂတိဘူ၊ ယာဝ သိဝထိကံ-သင်္ချိုင်းတိုင်အောင်၊ ဂတိဘူပိ- လည်း၊ ခမာပေတဗ္ဗော-၏၊ ဝေ- သို့၊ ကတေ-ပြုအပ်သော်၊ (တံ ကမ္မိ- သည်) သဂ္ဂါဝရဏဉ္စ-သည်၎င်း၊ မဂ္ဂါဝရဏဉ္စ- ၎င်း၊ န ဟောတိ - တော့၊ ပါကတိကမေဝ - ပင်ကိုယ်အတိုင်း ဖြစ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာတိ-ကား၊ ဝိပရိတ ဒဿနာ- ဖေါက်ပြန်သော အမြင်ရှိကုန်၏။ ဝါ- မှားသော အယူရှိကုန်၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာတိ-ကား၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန-ဖြင့်၊ သမာဒိန္နနာနာဝိကေမ္မာ-ဆော်တည်အပ်သော အထူးထူးအပြားပြားသော ကံရှိကုန်၏။ စ - တနည်းကား၊ ယေ - အကြင်သူတို့သည်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကေသု - မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အရင်းခံ ရှိကုန်သော၊ ကာယကမ္မာဒိသု-ကာယကံအစရှိသည်တို့၌၊ အညေဝိ - အခြားသူတို့ကိုလည်း၊ သမာဒါပေန္တိ-ဆောက်တည်စေကြ ကုန်၏။ (တေ - တို့သည်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-ဒါနတို့မည်၏။) တတ္ထ- ထို အရိယူပဝါဒ ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံတို့တွင်၊ ဝစီဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေနေဝ-ဝစီဒုစ္စရိတသဒ္ဓါဖြင့်ပင်၊ အရိယူပဝါဒေ - အရိယူပဝါဒကံကို၊ (သင်္ဂဟိတေပိ - သိမ်းယူအပ်ပြီးပါသော်၎င်း၊) မနောဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်လည်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ-ဋ္ဌိကံကို၊ သင်္ဂဟိတယဝိ-သော်၎င်း၊ ဣမေသံ ဒိန္နိ-ဤ အရိယူပဝါဒ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ ၂ ပါးတို့၏။ ဝါ-တို့ကို၊ ပုန-တဘန်၊ ဝစနိ-

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန၊ ပေ၊ သမာဒါပေန္တိ။ ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာကို ၂ နည်း ဖွင့်ထား၏။ ထိုတွင် ပဌမနည်းဖြင့် “သမာဒိယန္တေတိ သမာဒါနာနိ၊ ကမ္မာနိ+သမာဒါနာနိ ယေသံတိ ကမ္မသမာဒါနာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ-ကြောင့်၊ ကမ္မသမာဒါနာ-ဆောက်တည်အပ်သော အမျိုးမျိုးသော ကံရှိသူတို့တည်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ - တို့၊ ဒုတိယနည်း၌ “အညေ သမာဒါပေန္တိ” ဖြင့် “ သမာဒါပေန္တိတိ သမာဒါနာ ” ဟု ဟောတုကတ္ထုသာမိပြု၏။ “ကာယကမ္မာဒိသု” ဖြင့် “ကမ္မေသု+သမာဒါနာ ကမ္မသမာဒါနာ” ဟု ပြ၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ-ကြောင့်၊ ကမ္မသမာဒါနာ-ကံတို့၌ သူတပါးတို့ကို ဆော်တည်စေတတ်သူတို့တည်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-တို့၊ ဆိုလိုရင်းကား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အရင်းခံ ရှိသဖြင့် မိဒိကိုယ်တိုင်လည်း အကုသိုလ်ကို ပြုတတ်ကြ၊ သူတပါးတို့ကိုလည်း ပြုအံ့ရန် တိုက်တွန်း ဟောပြောတတ်ကြသည် - ဟူလို၊ ယခုကာလ မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့ ဖြစ်ပုံမှာ ဤအတိုင်းပင်တည်း။ [မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကာသု ထေသံ၍ “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ယေသံတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနိ- မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအရင်းခံသောကံတို့၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနိစ+တာနိ+ ကမ္မာနိစာတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မာနိ” ဟုလည်း ဝိဂ္ဂဟပြုသင့်၏။ ဇီကာ၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန ဟု ရှိသောကြောင့် “ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ+ကမ္မသမာဒါနာ” ဟု ပြုလိုက်သည်။

ဆိုခြင်းသည်၊ မဟာသာဝဇ္ဇဘဝ ဒဿိနတ္ထံ-ကြီးသော အပြစ်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြရခြင်း အကျိုးရှိ၏။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဟိ - နှဲ့။ အရိယူပဝါဒေါ - အရိယူပဝါဒကံသည်။ မဟာသာဝဇ္ဇော- ကြီးသောအပြစ်ရှိ၏။ အာနန္တရိယသဒိသော- အာနန္တရိယကံနှင့်တူ၏။ ယထာ ဟ-နည်း၊ သေယျထာပိ သာရိပုတ္တံ။ ပေ၊ နိရယေတိ-ယေ ဟူ၍။ (အာဟ။) [သာရိပုတ္တ-ရာ၊ သေယျထာပိ-ဥပမာ မည်သည်ကား၊ သီလသမ္ပန္နော - သီလနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သမာဓိသမ္ပန္နော - သော၊ ပညာသမ္ပန္နော-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ - မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်၊ အညံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ အာရာဓေယျ သေယျထာပိ-ပြီးစေနိုင်ရာသကဲ့သို့၊ သာရိပုတ္တံ၊ ဣဒံ- ဤ အရိယူပဝါဒကံကို၊ ဧဝံသမ္ပဒံ- ဤသို့ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိ၏ဟူ၍၊ ဝဒါမိ၊ တံ ဝါစံ-ထိုစွပ်စွဲကြောင်းစကားကို၊ အပ္ပဟာယ-မပယ်စွန့်မှု၍၊ တံ စိတ္တံ-ထို စွပ်စွဲကြောင်းစိတ်ကို၊ အပ္ပဟာယ-၍၊ တံ ဒိဋ္ဌံ-ထိုစွပ်စွဲကြောင်းအယူကို၊ အပ္ပဋိ နိသဇ္ဇိတွာ-မပယ်စွန့်မှု၍၊ ဝါ- လျှင်၊ (နိရယပါလေဟိ-ငရဲထိန်းတို့သည်။) အာဘတံ-

သီလသမ္ပန္နော။ ။ သီလသမ္ပန္နောတိ အာဒိ-ကို၊ ပရိပုတ္တိန္ဒြိယဿ-အရဟတ္တဖိုလ် ရလောက်အောင် ရင့်ကျက်ပြီး ဣန္ဒြေရှိသော၊ မဂ္ဂသမင်္ဂီနော ဝသေန- အောက်မဂ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်၊ ပုတ္တံ၊ အဂ္ဂမဂ္ဂဋ္ဌေ ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ-အရဟတ္တမဂ်၌ တည်သော သီလစသည်နှင့်ပြည့်စုံသူမှာ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ယခုဘဝ ပြီးစေရာ၌ ဆိုဘွယ်ပင် မရှိတော့ (သာ၍ ပြီးစေနိုင်သည်-ဟူလို၊) အထဝါ - အဂ္ဂမဂ္ဂပရိယာပနော ဧဝံ သီလာဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ-တနည်း သီလသမ္ပန္နောစသည်၌ သီလ သမာဓိ ပညာတို့ကို အရဟတ္တမဂ်မှာပါသည့် တရားများ ဟု သိပါ(ဋီကာ)။

အညံ။ ။ အာပုဗ္ဗ + ဉာဓာတ်, အပစ္စည်း၊ အာ (မရိယာဒံ) ဇာနာတိ - မဂ် ၄ ပါးနှင့် အောက်ဖိုလ်တရားတို့ သိအပ်ပြီးသော သစ္စာ ၄ ပါး အပိုင်းအခြားအတိုင်း သိတတ်၏။ ဣတိ အညံ [အညံန္တေ ဟူရာ၌ အလယ် မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ် ၆ ပါးကို ယူရသော်လည်း ဤနေရာ၌ကား အရဟတ္တဖိုလ်ကို “အညာ” ဟု ယူပါ။ [အညန္တိ အရဟတ္တံ-ဋီကာ။]

ဧဝံ သမ္ပဒံ။ ။ သမ္ပန္နံ သမ္ပဒါ, နိပ္ပတ္တိ (ပြီးစေခြင်း) ၊ ဧဝံ အဝိရဇ္ဈနက နိပ္ပတ္တိကံတိ အတ္ထော၊ ယထာတံ အဝဿံ ဘာဝိ-သီလ စသည်နှင့် ပြည့်စုံသူ၏ မျက်မှောက် ဤဘဝ၌ပင် ထိုအရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြီးစေခြင်းသည် မချွတ်ဖြစ်လတုံကဲ့သို့၊ ဝေဒိဒမ္ပိ - ဤ ဆိုအပ်လတုံသော အဖြစ်သည်လည်း (အရိယူပဝါဒကံ၏ ငရဲ၌ ချခြင်းသည်လည်း) ဤအတူ (မချွတ်ဖြစ်လတုံ) ပင်တည်း၊ -ဋီကာ။ [သမ္ပဒါဟု မူလလိနံမလိုက်ဘဲ အညပုဒ်လိနံလိုက်၍ “သမ္ပဒံ” ဟု ရှိသောကြောင့်၎င်း, “ဧဝံအဝိရဇ္ဈနနိပ္ပတ္တိကံ” ဟု ဗဟုဒ္ဓိဟိ ဖွင့်သောကြောင့်၎င်း “ဧဝံသမ္ပဒံ” သည် ဗဟုဒ္ဓိဟိသမာသ်ပုဒ်တည်း ဟု သိပါ။ ဧဝံ + သမ္ပဒါ ယသာတိ ဧဝံသမ္ပဒံ။]

ဆောင်ယူ၍၊ နိရယေ - ငရဲ၌၊ နိက္ခိတ္တောယထာ - ချထားအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-
 ဤအတူ၊ (အရိယူပဝါဒကမ္မေန- တံသည်။) နိရယေ၊ နိက္ခိတ္တော-ပြီ၊ [မူလ
 ပဏ္ဏာသ၊ မဟာသီဟနာဒသုတံ။] စ- သည်သာ မကသေး၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတော-
 ထက်၊ မဟာသာဝဇ္ဇတရံန-မ- သာ၍ ကြီးသော အပြစ်ရှိသည်မည်သော၊
 အညံ - အခြားသောကံသည်၊ နတ္ထိ - မရှိတော့၊ ယထာဟ- သနည်း၊ နာဟံ
 ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဝဇ္ဇာနိတိ - ဟူ၍၊ (အာဟ-ပြီ၊ ကေဂံတ္တရ၊ ကေမ္မဝဂ်၊)
 [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဒံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဝါ-ဤမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလော၊
 မဟာသာဝဇ္ဇတရံ-သော၊ အညံ-အခြားသော၊ ကေမ္မေဋ္ဌိ-ကိုလည်း၊ အဟံ-
 သည်၊ န သမနုပဿာမိ-မမူ၊ ဘိက္ခဝေ- တို့၊ ဝဇ္ဇာနိ - တို့သည်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ
 ပရမာနိ-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟူသော လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်၏။]

ကာယဿ ဘေဒါတိ - ကား၊ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓ ပရိစ္စာဂါ - ဥပါဒိန္န ခန္ဓာကို
 စွန့်ခြင်းဟူသော၊ (မရဏာ-သေခြင်းမှ) ပရိမရဏာတိ-ကား၊ တဒနန္တရံ-ထို
 သေခြင်း၏အခြားမဲ့၌၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ - အသစ်ဖြစ်သော ခန္ဓာကို

ယထာဘတံ၊ ပေ၊ နိရယေ။ ။ ယထာ နိရယပါလေဟိ အာဟရိတွာ နိရယေ
 ထဝိတော၊ ဧဝံ နိရယေ (ဝသာပိတောယေဝ-အရိယူပဝါဒကံက နေစေအပ်တော့
 သည်သာ)၊ ဤကိစ္စ အာဟရိတွာသည် အာဘတ်၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ကြိယာ
 ဝိသေသနဖြစ်ကြောင်း ပြသောအဖွင့်တည်း၊ ထိုစကား၏ ဆိုလိုရင်းကား - ငရဲသား
 တို့က ဆောင်ယူ၍ ငရဲ၌ ချထားရာဝယ် သေချာသကဲ့သို့၊ အရိယူပဝါဒကံကလည်း
 ငရဲ၌ချဖို့ရန် သေချာသည် - ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် “ နာဿ နိရယူပပတ္တိယာ
 ကောစိ ဝိပန္နော=ငရဲရောက်ဖို့ရာ တစ်စုံတရာမျှ အတားအဆီးမရှိတော့၊ တကြာယံ ယုတ္တိ-
 နိရယူပဂေါ အရိယူပဝါဒိ၊ တဒါဒါယဿ (တံ+ အာဒါယဿ- ထိုအယူကို) အဝိဇ
 ဟနတော၊ သေယူထာဝိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတိ (နိယတမိစ္ဆာအယူ မစွန့်သမျှ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက ငရဲ
 ချဖို့ သေချာသကဲ့သို့)” ဟု ဆက်၍ဖွင့်သည်။

ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ။ ။ “အယဉ္ဇေဝကာယော ဗဟိဒ္ဓါစ နာမရူပံ” ဟူသော
 ပါဠိတော်၌ ကာယသဒ္ဓါသည် ခန္ဓာကိုယ်ကို ဟောသကဲ့သို့၊ ဤ ကာယဿလည်း ဥပါ
 ဒိန္နခန္ဓာကိုယ်ကိုဟော၏-ဟု သိစေလို၍ “ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓ” ဟု ဖွင့်၏။ “ပရိစ္စာဂါ” ကား
 ဘေဒါ၏ အဓိပ္ပါယ်ထုတ်တည်း။ [ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ - ဟူရာ၌ ကမ္မဇရုပ်နှင့် ဝိပါက်
 ဝိတ်ကို ဥပါဒိန္နဟု ခေါ်၏။ စုတိဇဏ၌ ကမ္မဇရုပ်နှင့် ဝိပါက်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏ချုပ်ခြင်းကို
 ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓ ပရိစ္စာဂဟု ဆိုသည်။]

တဒနန္တရံ၊ ပေ၊ ဂဟဏေ။ ။ ကာယဿဘေဒါသည် မရဏာ၏ ဝိသေသန
 တည်း။ “ပျက်ခြင်းဟူသော သေခြင်း” ဟူလို၊ “သေခြင်း၏နောက်” ဟူရာ၌ ရဟန္တာ
 မဖြစ်သေးသမျှ အသစ်ခန္ဓာကိုယူရခြင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ပရံကို “အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓ
 ဂ္ဂဟဏေ” ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ “ပရံ-နော်ဖြစ်သောအသစ်ခန္ဓာကို ယူခြင်း၌” ဟုပေး။

ယူခြင်း၌၊ အထဝါ- ထို့ပြင် တနည်းကား၊ ကာယဿ ဘေဒါတိ - ကား၊
 ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ-၏၊ ဥပစ္ဆေဒါ- ပြတ်စဲကြောင်း ဖြစ်သော၊ ပရံ မရဏာတိ-
 ကား၊ စုတိစိတ္တတော - စုတိစိတ်မှာ၊ ဥဒ္ဓံ - အထက်ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ စိတ္တ
 ကွဏ္ဍ၌၊ အပါယန္တိ ဝေမာဒိ-အပါယ် ဤသို့အစရှိသော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော
 သဒ္ဓါသည်၊ နိရယဝေဝစနံ - နိရယသဒ္ဓါ၏ ဝေဝုဏ်ပရိယာယ် စကားလှယ်
 တည်း၊ ဟိ - ချဲ့၊ နိရယော - ငရဲသည်၊ (အပါယော၊ ဒုဂ္ဂတိ၊ ဝိနိပါတောတို့၌
 စပ်)၊ သဂ္ဂမောက္ခဟေတုဘူတာ-နတ်ပြည်နိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊
 ပုညသမ္ပတာ-ကောင်းမှုဟု သမုတ်အပ်သော၊ အယာ-အယမှာ အပေတတ္တာ-

ဇီဝိတိန္ဒြိယဿပစ္ဆေဒါ။ ။ ကာယဿကို “ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ”ဟု ဖွင့်သည်မဟုတ်၊
 ဇီဝိတိန္ဒြိယပြတ်ခြင်းသည် ခန္ဓာကိုယ်၏ပျက်စီးကြောင်းဖြစ်ရကား ဘေဒါကိုသာ “ဇီဝိတိ
 န္ဒြိယဿပစ္ဆေဒါ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဘိဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ ဘေဒေါ၊ ဧတေန - ဤ ဇီဝိတိန္ဒြိယ
 အသက်ပြတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဘိဇ္ဇတိ - ခန္ဓာကိုယ်တခုလုံး သေဆုံး ပျက်စီးရ၏၊ ဣတိ-
 ထိုသို့ ကာယ၏ပျက်စီးကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော-ထို ဇီဝိတိန္ဒြိယပြတ်ခြင်းသည်၊
 ဘေဒေါ-၏။ [ယေန တိဇ္ဇတိ၊ တဿ ဥပစ္ဆေဒေနော ကာယော ဘိဇ္ဇတိတိ အာဟ-
 ကာယဿ၊ ပေ၊ သုပစ္ဆေဒါတိ။]

စုတိစိတ္တတော ဥဒ္ဓံ။ ။ ပရံ မရဏာ၌ “မရဏာ” အရ ဝေါဟာရတ္ထဖြစ်သော
 သေခြင်းအနက်ကို မယူဘဲ ပရမတ္ထဖြစ်သော စုတိစိတ်ကို ယူစေလို၍ “စုတိစိတ္တတော”
 ဟု ဖွင့်၏၊ ပရံကို အထက် (လာလတုံ) နောက်ကို ယူ ဟု သိစေလို၍ “ဥဒ္ဓံ”ဟု ဖွင့်၏၊
 မရော့အပ်သေးသည်ကို အထက် ဟု ခေါ်သော ရက္ခာရုဋ္ဌ(သစ်ပင်တက်) နည်းတည်း၊
 “ပရံ-နောက်ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ္တကွဏ္ဍ၌”ဟု ပေး၊ [ရွှေနည်းဖြင့် ပြောရိုးဝေါဟာ
 ရတ္ထကိုပြု၍၊ နောက်နည်းဖြင့် ပရမတ္ထအနက်ကို ပြသည်-ဟု နည်း ၊ မျိုး အထူးကြံ။]

သဗ္ဗိနိရယဝေဝစနံ။ ။ “အပါယ် ဒုဂ္ဂတိ ဝိနိပါတံ” ဤ ဥပုဒ်ကို သဗ္ဗံဟုဆိုသည်၊
 ထို ဥ ပုဒ်လုံး နိရယံ၏ ပရိယာယ်ချည်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်အနက်ပေးသော
 အခါ အပါယစသည်ကို နိရယ၏ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ပေးကြသည်၊ ထိုသို့ ဖွင့်ခြင်းမှာ
 လည်း အရိယူပဝါဒကံနှင့် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ ရှိသူတို့၏ ဂတိကို ပြရာဋ္ဌာန ဖြစ်သော
 ကြောင့်တည်း၊ မှန်၏-ထိုသူတို့မှာ ငရဲမှတပီး တိရစ္ဆာန်စသည် ဖြစ်ခွင့် မရှိကြ။

သ ဌ၊ ပေ၊ အပေတတ္တာ။ ။ အပါယ၌ “အပကို အပေတ၊ အယကို သဂ္ဂမောက္ခ
 ဟေတုဘူတာ ပုညသမ္ပတာ”ဟု ဖွင့်၏၊ “အယာ + အပေတောတိ အပါယော” ဟု
 ပြု၊ အယကိုကား သဂ္ဂမောက္ခဟေတုကို ကြည့်၍ “ဧတိ ဣမသ္မာ သုခန္တိ အယော” ဟု
 ဇီကာ ဝိဂ္ဂဟပြု၏၊ ဣမသ္မာ-ဤကောင်းမှုမှာ၊ သုခံ-လှနတ်ချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသည်၊
 ဧတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ အယော (ပုည) ၊ “အပါယ်- သုခ၏ဖြစ်ကြောင်းကောင်းမှုမှ
 ကင်းသော” ဟု ပေး၊ “ ငရဲရောက်လျှင် ကောင်းမှုပြုခွင့် မရတော့သဖြင့် ကောင်းမှုမှ
 ကင်းရာဋ္ဌာနဖြစ်သည် ”ဟုလို။

ကင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အပါယော - ယ မည်၏။ ဝါ-တနည်း၊ သုခါနိ-
 သုခတို့၏။ အာယဿ - ဖြစ်ပေါ်လာရာ ကောင်းမှု စသည်တို့၏ သုခသာဓန
 သတ္တိ၏။ အဘာဝါ - မရှိခြင်းကြောင့်၊ အပါယော - ၏။ ဒုက္ခဿ - ၏။ ဂတိ-
 ရောက်ရာအရပ်တည်း။ ပဋိသရဏံ - ရှေးရှုရောက်အပ်ရာ အရပ်တည်း။ ဝါ-
 လည်းလျောင်းရာအရပ်တည်း။ ဣတိ , ဒုဂ္ဂတိ - ဒုဂ္ဂတိမည်၏။ ဝါ - တနည်း။
 ဒေါသဗဟုလတာယ - များသောဒေါသ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုဋ္ဌေန-
 ပျက်သော၊ ကမ္မုနာ-ကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြစ်သော၊ ဂတိ - ဂတိတည်း။ ဣတိ၊
 ဒုဂ္ဂတိ-၏။ တတ္ထ - ထိုခဲ၌။ ဒုတ္တုဋကာရိနော - မကောင်းပြုအပ်သော အမှုကို
 ပြုလေ့ရှိသူတို့သည်။ ဝိဝဿ- ကင်းသော အလိုရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ) နိပတ
 န္တိ-ကျရောက်ကြရကုန်၏။ ဣတိ- ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ကင်းသောအလိုရှိသည်ဖြစ်၍

သုခါနိဝါ အာယဿ အဘာဝါ။ ။ဤနည်း၌“အပ+အာယ”ဟု ခွဲ၊ ပုညကမ္မာ
 ဒီနံ သုခသာဓန- ကောင်းမှု စသည်တို့၏ သုခကို ပြီးစေနိုင်သော သတ္တိသည် အာယ
 မည်၏။ (ဋီကာ)။ အာယန္တိ တေသ္မာ သုခါနိတိ အာယော၊ တေသ္မာ-ဤသုခသာဓန
 သတ္တိမှ၊ သုခါနိ-တို့သည်။ အာယန္တိ - ဖြစ်လာရကုန်၏။ ဣတိ အာယော၊ ဂတိပိပုတ္တိ
 ဖြစ်နေသော ငရဲရောက်လျှင် ရှေးတဝကပါလာသော ကောင်းမှုများသည်၎င်း၊ ဉာဏ်
 ဝိရိယစသော ပယောဂဿပုတ္တိသည်၎င်း၊ သုခအကျိုးကို ပြီးစေနိုင်သော သတ္တိ မရှိကြ
 တော့၊ ထို့ကြောင့်“အပါယ”ဟု ခေါ်သည်။ အဋ္ဌကထာ၌，“အာယဿ+အဘာဝါ”
 ဟု ဆိုသော်လည်း မရှိခြင်းကြိယာကို မယူရ။ မရှိရာဘုံဌာနကိုယူရမည်ဖြစ်၍“အာယာ-
 သုခတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ရာ ဖြစ်သော ကောင်းမှု စသည်တို့၏ သုခသာဓန သတ္တိမှ+
 အပေတော-ကင်းသော အရပ်တည်း။ အပါယော” ပြု။ [“ သုခတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာရာ
 ဖြစ်သော ကောင်းမှုစသည်တို့၏ သုခသာဓနသတ္တိမှ ကင်းသော”ဟု ပေး။]

ဒုက္ခဿဂတိ။ ။“ဒုကို ဒုက္ခဿ၊ ဂတိကို ပဋိသရဏံ”ဟု ဖွင့်၏။ ဂတိကိုလည်း
 “ဂစ္ဆတိ ဣတ္ထာတိ-(ဒုက္ခ၏) ရောက်ရာ”ဟု ပြုသင့်၏။ “ပဋိသရဏံ”၌လည်း “ပဋိ-
 ရှေ့ရှု+သရဏံ-ရောက်အပ်ရာ”ဟု သဒ္ဒတ္ထ။ “လည်းလျောင်းရာ”ကား ဝေါဟာရတ္ထ။

ဒေါသဗဟုလတာယဝါ။ ။ကံပြုစဉ်က ဒေါသအားကြီးသည်ကို“ဒေါသဗဟုလ
 တာယ” ဟု ဆိုသည်။ ဒေါသအားကြီးသူသည် ငရဲ၌ ဖြစ်ရတတ်၏။ ဤ “ဒုဂ္ဂတိ”အရ
 လည်း ငရဲကို အရောက်ကပ်ရသည်။ ဒေါသဗဟုလတာယကို“ဒုဋ္ဌေန”၌ စပ်၍ “ဒုဋ္ဌေန-
 ဒေါသသည် ဖျက်ဆီးအပ်သောကံကြောင့် + ဂတိ- ရောက်ထိုက်သောဂတိတည်း။ ဒုဂ္ဂ
 တိ”ဟု ပြု။ [“နိဗ္ဗတ္တာ” အလယ်ပုဒ်ကြေဟု ကြံသင့်သော်လည်း မကြေဘဲ တိုက်ရိုက်
 အနက်မှန်ရလျှင် မဇ္ဈေလောပလုပ်ဘွယ် မလိုပါ။]

ဝိဝဿ၊ ပေ၊ ဝိနိပါတော။ ။ဝိကို ဝိဝဿ ဟု ဖွင့်၏။ “နိပတန္တိ ဣတ္ထာတိ နိပါ
 တော၊ ဝိဝဿနံ + နိပါတော ဝိနိပါတော” ဟု ဂဏှကနည်းပြု။ “ကျရောက်လိုသော
 ဆန္ဒမရှိဘဲ ကျရောက်ရာငရဲ” ဟုလို၊ နောက်နည်း၌ ဝိကို ဝိနဿန္တာဟု ဖွင့်၍၊ ဝိနဿ

ကျရောက်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဝိနိပါတော-တ မည်၏။ ဝါ-တနည်း၊ ဧတ္ထ-
 ဤအရပ်၌၊ ဝိနဿန္တာ-ပျက်စီးကုန်သည်၊ သမ္ဘိဇ္ဇမာနင်္ဂပစ္စင်္ဂါ-ပျက်စီးသော
 အင်္ဂါကြီးငယ် ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ၊) နိပတန္တိ - န်၏။ ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊
 (ထိုသို့ ပျက်စီးသော အင်္ဂါကြီးငယ် ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ကျရောက်ရာ၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ဝိနိပါတော - တ မည်၏။ ဧတ္ထ - ဤ ငရဲ၌၊ အဿာဒသညိတော-
 သာယာဘွယ် ဟု၊ အသိအမှတ်ပြုအပ်သော၊ အယော- အယသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊
 ဣတိ၊ နိရယော-ယ မည်၏။

အထဝါ- ထို့ ပြင်တနည်းကား၊ အပါယဂ္ဂဟဏေန - အပါယ သဒ္ဓါဖြင့်၊
 တိရစ္ဆာနယောနိံ - တိရစ္ဆာန်တို့၏ ရောနှော နေထိုင်ရာ အရပ်ကို၊ ဝါ-
 တိရစ္ဆာန်ဘုံကို၊ [ဘုံသီးခြား မရှိသော်လည်း ပေးရိုးအတိုင်း ပေးလိုက်သည်၊]
 ဒီပေတိ-ပြစ်၊ ဟိ-မှန်၏၊ တိရစ္ဆာနယောနိံ-တိရစ္ဆာန်တို့၏ ရောနှောနေထိုင်ရာ
 အရပ်သည်၊ ဝါ-တိရစ္ဆာန် ဘုံသည်၊ အပါယော-အပါယမည်၏၊ (ကသ္မာ-
 နည်း၊) သုဂတိယာ- သုဂတိမှ၊ အပေတတ္တာ - ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 တည်း၊ နဒုဂ္ဂတိ- ဒုဂ္ဂတိကား မဟုတ်၊ ဝါ-ဒုက္ခအပေါင်း၏ လည်းလျောင်း

န္တာကို “သမ္ဘိဇ္ဇမာနင်္ဂပစ္စင်္ဂါ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိနဿန္တိ - လက် ခြေအင်္ဂါအားဖြင့် ပျက်စီး
 ကုန်၏။ ဣတိ ဝိနဿန္တာ” ဟု ပြပါ။ [အန္တပစ္စယန္တဖြင့် ဖွင့်ရာ၌ အဿတ္ထိမကြံသင့်၊]
 “ဝိနဿန္တာနံ-လက်ခြေအင်္ဂါအားဖြင့် ပျက်စီးကုန်သည်ဖြစ်၍၊ နိပါတော-ကျရောရာ
 ငရဲတည်း၊ ဝိနိပါတော” ဟု ပြ၊ ပါဠိတော်၌ ဝိပြုတ်အတိုင်း ၂ နက်ပေးပါ။

နိရယံ။ ။ [နိ+အယ၊ သက္ကတ၌ “နိရိ” ဟု ရှိ၍ ကပ်ဘို့ရာ သရရှိသောကြောင့်
 (ရိ) လာသည်။] ဣယတိ အဿာဒီယတိ - သာယာအပ်၏။ ဣတိ-အယော၊ [မဟာ
 ဇီကာ ဝိဂ္ဂဟ၊ ဣဓာတ် (ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာ-အရ အဿာဒအနက်ဟော၊ အယော၌
 ကံဟော အ ပစ္စည်း။] နတ္ထိ အယော ဧတ္တာဘိ နိရဒယာ၊ “အယ = အဿာဒ
 (သာယာအပ်)” ဟူသည် သုဒသောမနဿဝေဒနာနှင့် ဣန္ဒာရုံများတည်း၊ ထို့ကြောင့်
 “နိရယော-သာယာအပ်သော အဿာဒတရားတို့မရှိရာ ငရဲ” ဟု သဒ္ဓတ္ထပေး။

အထဝါ, အပါယဂ္ဂဟဏေန ။ ။ ဤ အထဝါတက်သော နည်းကား အနိယုပ
 ဝါဒ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ ရှိသူတို့ ဂတိကို ပြသောနည်း မဟုတ်၊ အခြားနေရာဝယ် အပါယံ
 စသည်လာလျှင် ယူရသည့်အနက်ကိုပြသောနည်းတည်း၊ အပါယံ၌ “အပ+အယ” ဟုပင်
 ခွဲ၊ “သုဂတိယာ+အပေတတ္တာ” ထေခံ၍ “အယသဒ္ဓါသည် သုဂတိအနက်ဟော” ဟု
 သိပါ။ အယတိ သုခံ ပဝတ္တတိ ဧတ္တာတိ အယော-သုခ၏ ဖြစ်ခွင့်ရရာ သုဂတိ၊ အယ
 တော+အပေတော အပါယော-သုဂတိမှကင်းသော တိရစ္ဆာန်ဘုံ၊ ထို တိရစ္ဆာန်ဘုံ၌
 တန်ခိုးကြီးသော နဂါးမင်း-ဂဠုန်မင်းတို့ ဖြစ်သေးသောကြောင့် “ဒုက္ခဿ+ဂတိ” ဟု
 ဝိပြုတ်ပြုရသော ဒုဂ္ဂတိကား မဟုတ်ချေ။ [ယု - မိဿနေ၊ ယဝန္တိ (ရောနှော နေထိုင်
 ကြကုန်၏) ဧတ္တာတိ ယောနိ။]

ရာကား မဟုတ်၊ (ကသ္မာ)၊ မဟေသက္ခာနံ - ကြီးသော တန်ခိုးရှိကုန်သော၊ နာဂရာဇာဒိနံ-နဂါးမင်း အစရှိသူတို့၏၊ သမ္ဘဝတော- ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့် တည်း၊ ဒုဂ္ဂတိဂ္ဂဟဇောန - ဖြင့်၊ ပေတ္တိဝိသယံ - ပြိတ္တာတို့၏ နယ်မြေကို၊ ဝါ- ပြိတ္တာဘုံကို၊ ဒီပေတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ သော-ထိုပြိတ္တာတို့၏နယ်သည်၊ ဝါ-သည်၊ အပါယောစေဝ-အပါယ်လည်း ဟုတ်၏၊ ဒုဂ္ဂတိစ-လည်း ဟုတ်၏၊(ကသ္မာ)၊ သုဂတိတော-မှ၊ အပေတတ္ထာ-ကြောင့်၎င်း၊ ဒုက္ခဿ-၏၊ ဂတိဘူတတ္ထာစ- လည်းလျောင်းရာဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်းတည်း၊နတုဝိနိပါတော- ဝိနိပါတကား မဟုတ်၊ (ကသ္မာ)၊ အသုရသဒိသံ- ပြိတ္တာအသုရာနှင့် တူစွာ၊ အဝိနိပတိတတ္ထာ - ဖောက်ပြန်၍ ကျရောက်ရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် တည်း၊ ဟိ - မှန်၊ ပေတမဟိဒ္ဓိကာနံ - ကြီးသော တန်ခိုးရှိကုန်သော ပြိတ္တာ တို့၏၊ ဝိမာနာနိဝိ-ဝိမာန်တို့သည်လည်း၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဝါ- ရှိကုန်၏၊ ဝိနိပါတဂ္ဂဟဇောန-ဖြင့်၊ အသုရကာယံ - အသုရာအပေါင်းကို၊ ဒီပေတိ-၏၊ ဟိ - မှန်၊ သော - ထို အသုရာအပေါင်းကို၊ ယထာဂုတ္တေန - အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော၊ အတ္ထေန-အနက်ကြောင့်၊ (သုဂတိတော အပေတတ္ထာ ဒုက္ခဿစ ဂတိဘူတတ္ထာဟူသော အနက်ကြောင့်) အပါယောတိစေဝ - အပါယ

ဒုဂ္ဂတိ၊ ပေ၊ ဒုဂ္ဂတိစ။ ။ ဒုဂ္ဂတိပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှာ ပဌမနည်း၌ ပြခဲ့သော “ ဒုဋ္ဌေန ကမ္မနာ နိဗ္ဗတ္တာ ဂတိ” ပင်တည်း၊ ဤဒုဂ္ဂတိသဒ္ဓါဖြင့် ပေတ္တိဝိသယကိုပြု၏၊ “သော ဟိ အပါယောစေဝ ဒုဂ္ဂတိစ=ပေတ္တိဝိသယသည် အပါယလည်းမည်၊ ဒုဂ္ဂတိလည်းမည်၏” ဟု ဆိုသော်လည်း ဒုဂ္ဂတိအမည်က ပေတ္တိဝိသယကို ဟောသောကြောင့် (ပါဒိသေသ နည်း၊ ဂေါဗလိဗဒ္ဓနည်းအားဖြင့်) တိရစ္ဆာနယောနိကိုသာ အပါယသဒ္ဓါက ဟောရ တော့သည်။ [ဝိသေသေန+သေန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝိသယော = အထူးအားဖြင့် ဖြစ်ရာနယ် (ဘုံ) ။]

နတု ဝိနိပါတော၊ ပေ၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ ။ ။ ပေတ္တိဝိသယသည် ပြိတ္တာအသုရာတို့ကဲ့သို့ သမ္ပတ္တိအပေါင်းမှ ဖောက်ပြန်ကျရောက်ရာ ဝိနိပါတအမျိုး မဟုတ်၊ တန်ခိုးကြီးသော တချို့ပြိတ္တာတို့မှာ ဘုံဗိမာန်များပင် ရှိကြသေးသည်။

ဝိနိပါတဂ္ဂဟဇောန ။ ။ ဝိနိပါတသဒ္ဓါဖြင့် ပြိတ္တာအကြီးစားဖြစ်သော အသုရ ကာယ်တို့ကို ယူရ၏၊ “ သဗ္ဗသမုဿယေဟိတိ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိသမုဿယေဟိ ” - ဦကာ၊ ဝိနိပတန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝိနိပါတော = သမ္ပတ္တိ အပေါင်းတို့မှ ဖောက်ပြန်၍ ကျရောက်ရာ ဖြစ်သော အသုရာအပေါင်း။ [ဤ အသုရကာယ်ကိုလည်း အပါယ - ဒုဂ္ဂတိသဒ္ဓါ တို့က ဟောနိုင်ပါ၏၊ သို့သော် ဝိနိပါတသဒ္ဓါက သီးခြားဟောမည် ဖြစ်၍ ပါရိသေသ၊ ဂေါဗလိဗဒ္ဓနည်းအားဖြင့် ရှေ့ပြခဲ့သော သီးခြားအနက်ကိုသာ အပါယသဒ္ဓါ-ဒုဂ္ဂတိ သဒ္ဓါတို့က ဟောကြရတော့သည်။]

ဟူ၍၎င်း၊ ဒုဂ္ဂတီတိစ - တိ ဟူ၍၎င်း၊ သဗ္ဗသမုဿယေတိ - အလုံးစုံ သမ္ပတ္တိ အပေါင်းတို့မှာ ဝိနိပတိတက္ကာ - ဖေါက်ပြန်၍ ကျရောက်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိနိပါတောတိစ-တဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္ဆတိ-၏၊ နိရယဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ အဝိစိအာဒိ အနေကပ္ပကာရံ- အဝိစိအစရှိသော တပါး မက များသော အပြားရှိသော၊ နိရယမေဝ - ကိုသာ၊ ဒီပေတိ-၏၊ ဥပပန္နာတိ- ကား၊ ဥပဝတာ - ကပ်ရောက် ကြရကုန်၏၊ တတ္ထ - ထိုရေ၌၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တာ - ဖြစ်ကြရကုန်၏၊ ဣတိ - ကား၊ အဓိပ္ပာယ်ယော-တည်း။

ဝုတ္တ ဝိပရိယယေန- ဆိုအပ်ပြီး၏ပြောင်းပြန်အားဖြင့်၊ သုတ္တပက္ခော-သုတ္တ ပက္ခကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော - ၏၊ အယံပန - ဤ ဆိုအပ်လတ်ကား၊ ဝိသေသော- အထူးတည်း၊ ဣေ- ဤ သုတ္တပက္ခ၌၊ သုဂတိဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ မနုဿဂတိဝိ- လူ့ ဂတိကိုလည်း၊ သင်္ဂယတိ-သိမ်းယူအပ်၏၊ [ဂတိဝိ၌ အဝိဖြင့် ဒေဝဂတိကို ပေါင်း။] သဂ္ဂဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ ဒေဝဂတိယေဝ-နတ်ဂတိကိုသာ၊ သင်္ဂယတိ၊ [ဝေဖြင့် မနုဿဂတိကိုကုန်။] တတ္ထ- ထို “သုဂတိ” သဂ္ဂံ လောကံ”ဟူသော ပါဠိ၌၊ သုန္ဓရာ - ကောင်းသော၊ ဂတိ - ဂတိတည်း၊ ဣတိ, သုဂတိ - သုဂတိ မည်၏၊ ရူပါဒိဝိသယေတိ- ရူပါရုံ အစရှိသော အာရုံတို့ဖြင့်၊ သုဠု-လွန်စွာ၊ အဂ္ဂေါ- မြတ်သည်တည်း၊ ဣတိ, သဂ္ဂေါ - သဂ္ဂမည်၏၊ သော သဗ္ဗောပိ-ထို အလုံးစုံသော လူ့ပြည် နတ်ပြည်သည်လည်း၊ လုဇ္ဇန ပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန-ပျက်တတ် အလွန်ပျက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်၊ လောကော- မည်၏၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝစနတ္ထော-သဒ္ဓါနက်တည်း၊ ဝိဇ္ဇာတိ-ကား၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဉာဏဝိဇ္ဇာ-ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဉာဏ် ဝိဇ္ဇာကို၊ (အဓိဂတာ၌ စပ်၊) အဝိဇ္ဇာတိ- ကား၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ စုတိ ပဋိသန္ဓိ ပဋိစ္စာဒိကာ-စုတိ, ပဋိသန္ဓေကို ဖုံးလွှမ်း တတ်သော၊ အဝိဇ္ဇာ-အဝိဇ္ဇာသည်၊ (ဝိဟတာ၌ စပ်၊) သေသံ - ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ - ဆိုအပ်ပြီးသောနည်း ရှိသည်သာ၊ ဟိ-

ဝုတ္တ ဝိပရိယယေန သုတ္တပက္ခော။ ။ “သုဠု + စရိတံ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးမှ ပြောင်းပြန်ပြု၍ “သုဠု+စရိတံ, သောဘနံဝါ+စရိတံ သုစရိတံ ”စသည်ဖြင့် ကုသိုလ် ဘက်ကို သံပါလေ၊ ဝိ+ပရိ+ဇာဓာတ်, အပစ္စည်းဖြင့် “ဝိပရိယယ”ဟု ထောမနိမိရှိ၏။

သုဂတိ။ ။ “သုန္ဓရာ+ဂတိ”အရ လူ့ ဘဝကိုလည်း ကောင်းသောဂတိဖြစ်သော ကြောင့် သုဂတိဟု ဆိုရ၏၊ “ဗုတော ဘော သုဂတိ”ဝစ္ဆ”ဟူရာ၌ သုဂတိအရ မနုဿ ဂတိပါ ယူရသကဲ့သို့တည်း။

သဂ္ဂံ လောကံ ။ ။ သဂ္ဂကို “သု+ အဂ္ဂ” ဟု ဖြတ်၊ ရူပ-သဒ္ဓစသော ကာမဂုဏ် အာရုံတို့ဖြင့် “သုဠု-လွန်စွာ+အဂ္ဂေါ-မြတ်သောလောကတည်း၊ သဂ္ဂေါ-က” [လုဇ္ဇန ပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန လောကော၏ ဝစနတ္ထကို လောကဝိဒူအဖွင့် သင်္ခါရလောက၌ ပြုခဲ့ပြီ။]

အထူးကား၊ ဣတ္ထ- ဤ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ၌၊ အယမေဝ - ဤ ဆိုအပ်လတံ
 သော အနက်သည်သာ၊ ဝိသေသော - အထူးတည်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသကထာယံ-
 ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏကထာ၌၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏမုခတုဏ္ဏကေန၊ ပေ၊
 ပဒါလေတွာတိ - ပုဗ္ဗေပေပဒါလေတွာဟူ၍၊ ဝုတ္တိယထာ - ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊
 ဧဝံ တူ၊ ဣဓ-ဤ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ၌၊ စုတူပပါတညာဏမုခတုဏ္ဏကေန
 ပေ၊ ပဒါလေတွာတိ-စုတူပေ၊ တွာဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ဆိုထိုက်၏၊ (ဣတိ-ဤဆိုအပ်
 ပြီးကား၊ ဝိသေသော) [စုတူပပါတညာဏမုခတုဏ္ဏကေန - စုတူပပါတ
 ဉာဏ်တည်းဟူသော နှုတ်သီးဖြင့်၊ စုတူပပါတပဋိစ္ဆာဒကံ - စုတိပဋိသန္ဓေကို
 ဖုံးလွှမ်းတတ်သော၊ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသံ- ကို၊ ပဒါလေတွာ- ၍။] ဣတိ- အပြီး
 တည်း။... ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေတိ- ကား၊ ဣဓ - ဤ အာသဝက္ခယဉာဏ
 ကထာ၌၊ ဝိပဿနာပါဒကံ - ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော၊ စတုတ္ထဇ္ဈာန
 စိတ္တံ-ဈာန်စိတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ အာသာဝါနိံ ခယညာဏာယာတိ- ကား၊
 အရဟတ္တမဂ္ဂညာဏတ္ထာယ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်အကျိုးငှါ၊ ဟိ- မှန်း၊ အရဟတ္တ
 မဂ္ဂေါ-ကို၊ အာသဝဝိနာသနတော - အာသဝေါတရားတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာသဝါနိံ ခယောတိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏၊ စ-ဆက်၊
 ဧတံဉာဏံ-ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်သည်၊ တပြေ-ထိုအရဟတ္တမဂ်၌၊ ဝါ- ထည်းက၊
 (ဉာဏံ- တည်း၊ ကသ္မာ- နည်း၊ တေဿ ဉာဏဿ - ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်၏)
 တပုရိယာပန္နတ္ထာ-ထိုအရဟတ္တမဂ်၌ အကျိုးဝင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊
 ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏၊ စိတ္တံ အဘိနိန္ဒာမေသိန္ဒိ-ကား၊ ဝိပဿနာစိတ္တံ- ကို၊
 အဘိနိဟရိံ-ပြီ၊ သော ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ဝေမာဒိသု-ကံ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊
 (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဒုက္ခံ- သည်၊ ဣတ္ထကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိ၏။

ခယညာဏာယ။ ။ ခယကို အရဟတ္တမဂ္ဂဟု ဖွင့်၏။ “အာသဝါနိံ ဝိနာသနတော”
 အဋ္ဌကထာနှင့် “အာသဝါနိံ ခေပနတော” ဇီကာတို့ကို ထောက်၍ “ခိယန္တိ အာသဝါ
 ဧတေနာတိ ခယော = အာသဝေါတို့၏ကုန်ကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်” ဟု ကရဏ
 သာမိဋ္ဌိ။ [“ပြီးစေတတ်က၊ ပြီးကြောင်းရ၏၊ ကရဏ-ကတ္ထု၊ ကာရကကို ဝိပြုဟ်ပြု”
 ဟူရာ၌ ကဲ့သို့တည်း။] “ခယ” အရ အာသဝေါတို့ကို တကန်စီ တကန်စီ ကုန်စေတတ်
 သော အောက်မဂ်တို့ပါရသော်လည်း ဥက္ကဋ္ဌနိဗ္ဗေသနည်းအားဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ကိုသာ
 ယူ။ [ဥက္ကဋ္ဌနိဗ္ဗေသဝသေန အရဟတ္တမဂ္ဂဟု။] “မဂ်” ဟူရာ၌ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလုံး
 ရသောကြောင့် ထိုမဂ္ဂင်၌ ပါဝင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိကို “ခယော + ဉာဏံ ခယညာဏံ” ဟု ပြု။
 [ခယေတိစ အာဓာရေတုဗ္ဗံ၊ န ဝိသယေ (အရာ မဟုတ်) တိ ဒဿန္တော တပုရိယာ
 ပန္နတ္ထာတိ အာဟာ-ဇီကာ။]

ဣတော-ဤတရားထက်၊ ဘိယျော-အလွန်၊ န-မရှိတော့၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗဒ္ဓိ-
 သော၊ ဒုက္ခသစ္စံ-ကို၊ (အဗ္ဘညာသိံ စသည်၌စပ်၊) သရသလက္ခဏပုဂ္ဂိုလ်ဝေဓန-
 မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းဖြင့်၊ ယထာဘူတံ-စွာ၊ အဗ္ဘ-
 ညာသိံ၊ ဇာနိံ-သိတော်မူပြီး၊ ပဋိဝိဇ္ဇိံ-ထိုးထွင်းတော်မူပြီး၊ စ- ကား၊ တဿ
 ဒုက္ခဿ - ကို၊ နိဗ္ဗတ္တိကံ - ဖြစ်စေ တတ်သော၊ တဏှံ - ရှေး တဝတဏှာကို၊
 အယံ-ဤတဏှာသည်၊ ဒုက္ခသမုဒယော-ကြွင်းသောအကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိ
 လသော် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်းသမုဒယသစ္စာတည်း၊ ဣတိ (သရသလက္ခဏ ပဋိ
 ဝေဓန ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ) [ဤသို့ အစုံအလင်ထည့်၍ စပ်၊ နေ၌
 လည်း နည်းတူ၊] တဒုဘယမ္ဘိ- ထို ၂ ပါးစုံသော ဒုက္ခ၊ သမုဒယသည်လည်း၊
 ယံ ဌာနံ-အကြင်နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသောအကြောင်းသို့၊ ပတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊

သဗ္ဗမ္ဘိ ဒုက္ခသစ္စံ။ ။ “ဣဒံ ဒုက္ခံ-ဤဟာသည် ဒုက္ခ” ဟူရာဝယ် “ဤ” ဟူသော
 စကားဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြောင်း ပြ၏။ ထိုသို့ မျက်မှောက် ပြရာ၌
 “ဣတံ ဒုက္ခံ” ဖြင့် “ဒုက္ခသစ္စာသည် ဤ၍ဤမျှသာရှိ၏” ဟု ပိုင်းခြား၍သိနိုင်ကြောင်း
 ကို၎င်း၊ “န ဣဒတာ ဘိယျော” ဖြင့် အကြွင်းမရှိ သိနိုင်ကြောင်းကို၎င်း ပြသည်။
 ထို့ကြောင့် “သဗ္ဗမ္ဘိ ဒုက္ခသစ္စံ” ဟုမိန့်သည်။

သ ရသလက္ခဏပုဂ္ဂိုလ်ဝေဓန။ ။ “သ+ရသ” ဟူသည် ဇဿ၏ တွေထိခြင်း
 သဘော၊ ပထဝီဓာတ်၏ ခိုင်မာခြင်းသဘော၊ စသော သဘောတည်း။ ထိုသဘောရသ
 သည်ပင် ထိုထိုတရား၏ အမှတ်အသားဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏာလည်း မည်၏။ ထို
 သဘောတည်းဟူသော လက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည် သရသလက္ခဏပုဂ္ဂိုလ်ဝေဓ
 မည်၏။ ထို့ကြောင့် “သဘာဝသင်္ခါတဿ လက္ခဏဿ အသမ္မောဟတော ပဋိဝိဇ္ဇ
 နေန” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

အသမ္မောဟ ပဋိဝေဓ။ ။ အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ် ဖြစ်လသော် နောင်အခါဝယ် ဒုက္ခ
 သစ္စာ၏ သရုပ်သဘောကို ပိုင်းခြားရာ၌ တွေဝေခြင်းမရှိမှုကို အသမ္မောဟ ပဋိဝေဓ-
 မတွေ့ဝေသောအားဖြင့် သိခြင်းဟု ဆိုသည်။ [အသမ္မောဟပဋိဝေဓေတိ - ယထာ
 တသ္မိံ ဉာဏေ ပဝတ္ထေ ပစ္စာ ဒုက္ခဿ သရူပေါဒိပရိစ္ဆေဒေ သမ္မောဟော နဟောတိ၊
 တထာ ပဝတ္ထိ၊ တေနာဟ-ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံတိ။]

တဒုဘယမ္ဘိ ယံ ဌာနံ ပတွာ။ ။ ယံဌာနံ ပတွာတိ ယံ နိဗ္ဗာန် မဂ္ဂဿ အာရဏေ
 ပစ္စယဇ္ဇေန ကာရဏာဘူတံ အာဂမ္မ - မဂ်၏ အာရမဏပစ္စည်း အဖြစ်ကြောင့် မဂ်၏
 အကြောင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော အကြင်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၍၊ ဤ အဖွင့်အတိုင်း နိဿယ၌
 ပေးသည်။ “တဒုဘယမ္ဘိ ပတွာ-ထို ဒုက္ခ သမုဒယ ၂ ပါးစုံ၏ နိဗ္ဗာန်ဌာနသို့ ရော်ခြင်း”
 ဟူသည် ထို ၂ ပါးစုံ ရှိနေသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ရောက်ခြင်းတည်း။ [တဒုဘယဝတော ဟိ
 ပုဂ္ဂလဿ ပတ္တိ တဒုဘယပတ္တိတိ ဝုတ္တံ။] ပတွာတိဝါ ပါပုဏနဟေတု (ပုဂ္ဂိုလ်က
 အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်ခြင်းကြောင့်) ။

နိရုဇ္ဈတိ-ချုပ်ရ၏။ တေသံ- ထို ဒုက္ခသမုဒယတို့၏။ အပ္ပဝတ္တိံ - မဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော၊ ဝါ-မဖြစ်ရာဖြစ်သော၊ တံ နိဗ္ဗာန်-ကို၊ အယံ-ဤ နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဒုက္ခ နိရောဓော- ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာတည်း၊ (ဣတိ ၊ပေ၊ အဗ္ဘညာသိံ) ၊ စ-ကား၊ တဿ-ထိုနိရောဓသို့၊ သမ္မာပကံ-မိမိကိန်းရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ကောင်းစွာ ရေးခံစေတတ်သော၊ [သစ္စိကြိယာဝသေန သမ္မဒေဝပါပကံ။] အရိယမဂ္ဂံ-ကို၊ အယံ - ဤ အရိယာမဂ်သည်၊ ဒုက္ခနိရောဓေါမိနိ - ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ- အကျင့်တည်း၊ ဣတိ၊ ပေ၊ ပဋိဝိဇ္ဇိံ - ပြီ၊ ဣတိဓေံ- ဤသို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ - ဤသို့လျှင်၊ သရူပတော - သရုပ်အားဖြင့်၊ သစ္စာနိ - သစ္စာတို့ကို၊ ဒသေတော-ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ကိလေသဝသေန- အာသဝ ဟူသော ကိလေသာနှင့် စပ်သဖြင့်၊ [အာသဝသင်္ခါတ ကိလေသဝသေန။] ပရိယာယတော- ပရိယာယ်အားဖြင့်၊ (သစ္စာနိ-သစ္စာတို့ကို) ဒသေန္တော- ပြတော်မူလိုသည်၊ ဟုတ္တာ , [ဒသေန္တော သစ္စာနိတိ ယောဇနာ။] ဣမေ အာသဝါတိ အာဒိံ - ပါဠိကို၊ အာဟ- ၏၊ တဿ မေ ဧဝံ ဇာနတော , ဧဝံ ပဿတောတိ - ကား၊ ဧဝံ - သို့၊ ဇာနန္တဿ - သိသော၊ ဧဝံ , ပဿန္တဿ-

အပ္ပဝတ္တိံ။ ။ပဝတ္တတိ ယာယာတိ ပဝတ္တိ, န+ပဝတ္တိ-အပ္ပဝတ္တိ-မဖြစ်ကြောင်း၊ အပ္ပဝတ္တိန္တိ-အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တိ၊ တေ ဝါ န ပဝတ္တန္တိ ဣတိ အပ္ပဝတ္တိ-မဖြစ်ရာ။

ပရိယာယတော။ ။ အာသဝေါတရားတို့သည် ပရိယာယ်အားဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ ပရိယာယ်ဆိုသည်ကား ဒုက္ခသစ္စာ အတွင်း၌ အာသဝေါတရားများလည်း ပါဝင်သောကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာအမည် ရနိုင်ကြသည်- ဟု ဆိုလိုသည်။ အာသဝတို့က ဒုက္ခသစ္စာအမည်ရလျှင် တဏှာ စသည်ကိုလည်း အာသဝတို့၏ဖြစ်ကြောင်း၊ အာသဝ တို့၏ချုပ်ရာ, အာသဝတို့၏ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း- ဟု ဆိုရတော့သည်။ [ယသ္မာစ အာသဝါနံ ဒုက္ခသစ္စပရိယာယော, တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ၊ သေသသစ္စာနဉ္စ တံသမုဒယာဒိပရိယာယော အတ္ထိ၊ တသ္မာ ဝုတ္တိံ ပရိယာယတောတိ။] ဤသို့ အာသဝ တို့ကိုမူတည်၍ သစ္စာ ၄ ပါး ပြခြင်းမှာလည်း “အာသဝါနံ ခယတ္တဏာယ” ဟူသော မူလစကားနှင့် အဆင်သင့်အောင် ပြတော်မူလိုခြင်းကြောင့်-ဟု မှတ်။

အဗ္ဘညာသိံနှင့် ဇာနတော။ ။ အဗ္ဘညာသိံကို မဂ်ခဏရည်ရွယ်၍ မိန့်တော် မူပါသော်လည်း ဝေရဠပုဏ္ဏားအားဟောတော်မူခိုက်၌ သိပြီးဖြစ်သောကြောင့် “အဗ္ဘ ညာသိံ” ဟု အတိတ်ကြိယာကို သုံးစွဲတော်မူ၏။ ထိုမဂ်ရစဉ်က သိဆဲခဏကိုမှန်း၍ တံ ကာလာပေက္ခဝတ္တမာန်အားဖြင့် “ဧဝံ ဇာနတော ပဿတော” ဟု ပစ္စုပ္ပန်ဟော အန္တ ပစ္စည်းကို သုံးစွဲတော်မူပြန်သည်။ တနည်း-ဇာနတော ပဿတော၌ အန္တပစ္စည်းသည် ဟိတ်အနက်၌သက်၏။ “သိခြင်းကြောင့် မြင်ခြင်းကြောင့် လွတ်ပြီ” ဟူလို။

မြင်သော၊ တဿမယံ-ထိုငါ၏၊ (စိတ္တံ ဝိမုစ္ဆိတ္တုစပ်၊) (ဣမိနာ - ဤ တဿ
 မေပေတောဟူသော ပါဠိဖြင့်၊) ဝိပဿနာယ - ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်၊ သဟ-
 တကွ၊ ကောဋိပုတ္တံ-အတွင်အထိပ်သို့ ရောက်သော၊ မဂ္ဂံ-လောကုတ္တရာမဂ်ကို၊
 ကထေသိ - ဟောတော်မူပြီ၊ [ဝိပဿနာက လောကီမဂ်ဖြစ်၍ လောကုတ္တရာ
 မဂ်နှင့် ပေါင်းပြီးလျှင် လောကီလောကုတ္တရာ ရောနှောသော မိဿကမဂ်ကို
 ဟောတော်မူသည် - ဟူလို၊] ကာမာသဝါတိ - ကား၊ ကာမာသဝတော-
 သဝမှ၊ (ဝိမုစ္ဆိတ္တံ၊) ဝိမုစ္ဆိတ္တာတိ ဣမိနာ-ပါဠိဖြင့်၊ ဖလက္ခဏံ- ဖိုလ်ခဏကို၊
 ဒဿေတိ-မူ၏၊ ဟိ-မှန်၊ မဂ္ဂက္ခဏေ-မဂ်ခဏ၌၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဝိမုစ္စတိ-လွတ်ဆဲ၊
 ဖလက္ခဏေ-၌၊ ဝိမုတ္တံ-လွတ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ
 ဉာဏန္တိ ဣမိနာ-ဖြင့်၊ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ-ကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ ဒီဏာဇာတိတိ
 အာဒိတိ - တို့ဖြင့်၊ တဿ- ထို ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်၏၊ ဘူမိံ - ဖြစ်ရာအာရုံကို၊
 ဒဿေတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ တေန ဉာဏေန-ထို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့်၊ ဘဂဝါ-
 သည်၊ ပစ္စဝေက္ခဏေ - ဆင်ခြင်တော် မူလသော်၊ ဒီဏာဇာတိတိ အာဒိနိ-
 ဒီဏာဇာတိ အစရှိသည်ကို၊ အဗ္ဘညာသိ-ပြီ။

ဝိမုစ္ဆိတ္တံ။ ။ “လွတ်ခဲ့ပြီ” ဟု အတိတ်ကြိယာကို သုံးစွဲပြန်ရာ၌ မဂ်ခဏမှနောက်
 ယနေ့အထိ ဝိမုစ္စနကြိယာသည် အတိတ်ချည်းဖြစ်ပါသော်လည်း၊ မဂ်ရပြီးနောက် ပဌမဆုံး
 အတိတ်ခဏကိုမှန်း၍ ဝိမုစ္ဆိတ္တဟု ဟောတော်မူရကား “ဝိမုစ္ဆိတ္တာတိဣမိနာ ဖလက္ခဏံ
 ဒဿေတိ ” ဟု အဋ္ဌကထာမိန့်သည်။ [သောစ (ထို လွတ်ခြင်းသည်လည်း) ကာမံ
 မဂ္ဂက္ခဏေတာ (မဂ်ခဏမှနောက်၌) ယာဝဇ္ဇတနာ အတိတကာလိကောဝေ၊ သဗ္ဗပဌမံ
 ပနဿ (ထိုလွတ်ခြင်း၏) အတိတကာလိကတ္တံ ဖလက္ခဏေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗတိ အာဟ-
 ဝိမုစ္ဆိတ္တာတိ ဣမိနာ ပေဒဿေတိတိ။]

မှာချက် ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ ကာမာသဝါပိ ၊ ပေ၊ ဘဝါသဝါပိ ၊ ပေ၊ အဝိဇ္ဇာ
 သဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္ဆိတ္တံ ” ဟု အာသဝ ၃ ပါးသာပါ၍ ဒိဋ္ဌာသဝ မပါ၊ ထိုသို့မပါခြင်းကား
 အာသဝက္ခယ (အရဟတ္တမဂ်) အခဏ်းဖြစ်၍ သောတာပတ္တိမဂ်တုန်းကပင် ဒိဋ္ဌာသဝမှ
 လွတ်ခဲ့ပြီဖြစ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌာသဝကို မဟောဘဲ ထားသည်-ဟု ကြံသင့်၏၊ ဋီကာ၌
 ကား ဘဝါသဝဖြင့် ဒိဋ္ဌာသဝကိုပါ သွင်းယူထားသည်-ဟု ဆိုထား၏၊ စဉ်းစားပါ။

ဝိမုတ္တမိတိ။ ။ ဝိမုတ္တသ္မိံ၏ နောက်၌ “ ဝိမုတ္တမိတိ၊ ဝိမုတ္တမိတိ ” ဟု ပါဠိ ၂ ထွေ
 ရှိ၏၊ “ ဝိတ္တေ-သည်၊ ဝိမုတ္တသ္မိံ- အာသဝေါတို့မှ လွတ်ပြီးလသော်၊ ဝိမုတ္တံ- ငါ၏
 စိတ်သည် အာသဝေါတို့မှ လွတ်ပြီ ” ဟု အာသဝေါတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်
 စိတ်ကို အာရုံပြု၍သာ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ဖြစ်နိုင်၏၊ “ ဝိမုတ္တမိ- ဝိမုတ္တော- အေး-
 ငါသည် အာသဝေါတို့မှလွတ်ပြီ ” ဟု မိမိကိုယ်ကို အာရုံပြု၍ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် မဖြစ်
 နိုင်၊ [“ မဂ္ဂံ ဖလဉ္စ နိဗ္ဗာနံ၊ ပစ္စဝေက္ခတိ ပဏ္ဍိတော ” ကို သတိပြု။] ထို့ကြောင့် ပစ္စဝေ
 က္ခဏာဉာဏ်ကို ပြသောအရာ၌ ဖြစ်၍ “ဝိမုတ္တမိတိ” သာ ပါဠိမှန်တည်း။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှ၊ပေ၊အံ၊ ဘဂဝတော - ၏၊ ကတမာဇာတိ - အတယ်
 ဇာတိ-သည်၊ ဒီဏာ - ကုန်သနည်း၊ ကထဉ္စ-လျှင်၊ နံ-ထို ကုန်သောဇာတိ
 ကို၊ အပ္ပညာသိ-သနည်း၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ (ပရိဟာရော မယာ)
 ဝုစ္စတေ-၏၊ တာဝ- အနာဂတ်ဇာတိမှ ရှေးဥးစွာ၊ အဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရား
 ၏၊ အတိတဇာတိ-သည်၊ နဒီဏာ-ကုန်သည်မဟုတ်၊ (ကသ္မာ-နည်း)ပုဗ္ဗေ-
 ရှေး၌ပင်၊ ဒီဏတ္တာ - ကုန်ခဲ့ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ [အတိတဇာတိသည်
 အတိတကာလ၌ပင် ကုန်ခဲ့ပြီ၊ ဟူလို၊] အနာဂတာ - အနာဂတ်ဇာတိသည်၊
 နဒီဏာ-ဟုတ်၊ (ကသ္မာ)အနာဂတေ-အနာဂတ်တရား၌၊ ဝါယာမာဘာဝ
 တော - အားထုတ်မှု ပယောဂ၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ ပစ္စုပ္ပန္နာ - သည်၊
 န ဒီဏာ (ကသ္မာ) ဝိဇ္ဇာမာနတ္တာ - ထင်ရှား ရှိသေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 တည်း၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ မဂ္ဂဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ အဘာဝိတတ္တာ-မဖြစ်စေအပ်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကတေပဉ္စဝေါကာရဘဝေသု-ဧကဝေါကာရ၊စတု
 ဝေါကာရ၊ ပဉ္စဝေါကာရဘဝတို့၌၊ ဧကစတုပဉ္စက္ခန္ဓပ္ပဘေဒါ - တပါးသော
 ခန္ဓာ,၄ ပါးသော ခန္ဓာ,၅ ပါးသော ခန္ဓာ အပြားရှိသော၊ ယာဇာတိ-သည်၊
 ဥပ္ပဇ္ဇေယျ- ၏၊ သာ- ထိုဇာတိသည်၊ မဂ္ဂဿ - ၏၊ ဝါ - ကို၊ ဘာဝိတတ္တာ-

ဒီဏာဇာတိတိ၊ပေ၊ဘူမိံ။ ။တဿာတိ ပစ္စဝေက္ခဏာဉ္စကဏ္ဍဿ၊ဘူမိန္နိ ပဝတ္တိ
 ဌာနံ (ဖြစ်ရာဌာန-ဖြစ်ရာအာရုံကို)၊ ဤဋီကာအတိုင်း “ ဒီဏာ ဇာတိ၊ ဝုသိတံ မြဟ္မ
 စရိယံ၊ ကတံ ကရဏီယံ၊ နာပရံ ဣတ္ထက္ကာယ ” တို့သည် ပစ္စဝေက္ခဏာဉ္စကဏ္ဍ၏ အာရုံ
 များကို ပြသော စကားတည်း - ဟု မှတ်၊ မှန်၏ - မဂ္ဂဝီထိ နောက်က ပစ္စဝေက္ခဏာ
 ဝီထိသည် မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာန်နှင့် ပာနိနကိလေသာတို့ကိုသာ အာရုံပြု၏၊ သို့သော်-ပာနိ
 ကိလေသာကိုအာရုံပြုပြီးသောအခါ အဝိဇ္ဇာတဏှာတည်းဟူသော ကိလေသာအဖော်
 မပါသော ကံသည် တဝသစ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ရကား “ ဒီဏာ ဇာတိ=ဘဝကုန်ပြီ ” ဟု
 အသိဉာဏ် ဖြစ်ပြန်၏၊ မဂ္ဂဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ပြီးသောအခါ “ ဝုသိတံ မြဟ္မစရိယံ၊
 ကတံ ကရဏီယံ၊ နာပရံ ဣတ္ထက္ကာယ ” ဟု သိနိုင်ပြန်၏၊ ထို့ကြောင့် “ ဒီဏာဇာတိ ”
 စသည်ကို ပစ္စဝေက္ခဏာဉ္စကဏ္ဍ၏ အာရုံကိုပြသောစကား ဟုဆိုသည်။

န အနာဂတာ။ ။သတ္တာအများ၏ အနာဂတ်ဇာတိသာမညကို ရည်ရွယ်၍ “န+
 အနာဂတာ ” ဟု မိန့်သည်၊ ဖြစ်မှ မဖြစ်သေးသော အနာဂတ်ဇာတိ၌ ကုန်အောင်
 အားထုတ်ဘို့ရန် လုလ္လပယောဂပြုမှု မဖြစ် - ဟူလို၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဇာတိဝိသေသ
 ကိုကား အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာတဏှာကို ပယ်ခွါသောအားဖြင့် ကုန်အောင်
 အားထုတ်၍ဖြစ်နိုင်၏၊ အဝိဇ္ဇာတဏှာပယ်လိုက်လျှင် အဝိဇ္ဇာတဏှာအဖော် မပါသော
 ကံတရားက ဇာတိအသစ်ကို မဖြစ်စေနိုင်၊ ထို့ကြောင့် “ ယာပန ” စသည် မိန့်သည်။
 [ဥပ္ပဇ္ဇနံ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဥပ္ပါဒေါစ+သော+ဓမ္မောစာတိ ဥပ္ပါဒဓမ္မော၊ နတ္ထိ+ဥပ္ပါဒဓမ္မော
 ယဿာတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မော (ဇာတိ)၊ အနုပ္ပါဒဓမ္မောယ+တာဝေါ အနုပ္ပါဒဓမ္မတာ။]

ကြောင့်၊ အနုပ္ပါဒဓမ္မတံ-နောင်တဘန် ဖြစ်ငြင်းသဘော မရှိသည်၏အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇနေန-ရောက်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဒီဏာ-ကုန်ပြီ၊ တံ-ထိုကုန်သောဇာတိကို၊ (အတ္တညာသိ၌ စပ်၊) သော- ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ မဂ္ဂဘာဝနာယ- မဂ်ကို ဖြစ်စေခြင်းအားဖြင့်၊ ပဟိနကိလေသေ-ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာတို့ကို၊ ပစ္စ ဝေက္ခိတွာ-ဆင်ခြင်တော်မူ၍၊ ကိလေသာဘာဝေ - ကိလေသာတို့၏ မရှိခြင်း သည်၊ (သတိ) ဝိဇ္ဇမာနဓိ- ထင်ရှားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ကမ္မံ - သည်၊ အာယတိံ-၌၊ အပ္ပဋိသန္ဓိကံ - ပဋိသန္ဓေ အကျိုးမရှိသည်၊ ဝါ- ပဋိသန္ဓေကို မဖြစ်စေနိုင်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနန္တော- မူသည်၊ (ဟုတွာ၊) အတ္တညာသိ-ပြီ၊ (ဣတိ- သို့၊ ပရိဟာရော ဝုစ္စတေ၊ ဤသို့ ပြန်အုပ်။)

ဝုသိတန္တိ-ကား၊ ဝုတ္တံ၊ ပရိဝုတ္တံ-ကျင့်သုံးအပ်ပြီ၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ စရိတံ- ကျင့်အပ်ပြီ၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးဆုံးပြီ၊ (ပါဌ်ရှိအတိုင်း၊) နိဋ္ဌာပိတံ-ပြီးဆုံးစေအပ်ပြီ၊ ဣတိအတ္ထော- နက်၊ မြဟ္မစရိယန္တိ - ကား၊ မဂ္ဂမြဟ္မစရိယံ- ယကို၊ ဟိ- မှန်၊ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ၊ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန-ကလျာဏပုထုဇနနှင့်၊ သဒ္ဓိံ , သတ္တံ , သေက္ခာ - သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ မြဟ္မစရိယဝါသံ - ကျင့်သုံးအပ် သော မဂ္ဂမြဟ္မစရိယကို၊ ဝသန္တိနာမ-ကျင့်ကုန်ဆဲတို့မည်၏၊ ဒီဏာသဝေဝါ- သည်၊ ဝုတ္တဝါသော - ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော မဂ္ဂမြဟ္မစရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဘဝဝါ - သည်၊ အတ္တနော - ကိုယ်တော်၏၊ မြဟ္မ စရိယဝါသံ - ကို၊ ပစ္စဝေက္ခန္တော-သော်၊ ဝုသိတံ မြဟ္မစရိယန္တိ-ဝု၊ ပေယံ ဟူ၍၊ အတ္တညာသိ - ပြီ၊ ကတံ ကရဏိယန္တိ- ကား၊ စတူသု , သစ္စေသု - တို့၌၊ စတူဟိ , မဂ္ဂေဟိ - တို့ဖြင့်၊ ပရိညာ ပဟာန သန္တိကိရိယာ ဘာဝနာဝသေန- ပရိညာ ကိစ္စ , ပဟာန ကိစ္စ , သန္တိကိရိယ ကိစ္စ , ဘာဝနာကိစ္စတို့၏ အပြား

ဝုတ္တံ၊ ပရိဝုတ္တံ။ ။ [မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယသစ်အလို “ဝုဋ္ဌ၊ ပရိဝုဋ္ဌ” ဟု ရှိစေ။] ဝသဓာတ်သည် ဤနေရာ၌ “ ပြု= ကျင့် ” အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝသဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့် ဝုသိတံကို ဝုတ္တံဟု ပရိယာယ်ပုန်ဖြင့်ဖွင့်ပြီးလျှင် နေခြင်းအနက်ကို ပယူစေ လိမ့် “ ပရိဝုတ္တံ ” ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုကိုတဘန် “ ကတံ- စရိတံ ” ဟု ဖွင့်သည်၊ “ ဝုတ္တံ- ကျင့်သုံးအပ် ” ဟူသော အနက်သည် ထို “ ကတံ-စရိတံ ” ၏ အနက်တည်း၊ ထို့နောက် “ နိဋ္ဌိတံ ” ဟု တွေ့ရ၏၊ သကမ္မကဓာတ်ကို အကမ္မကဖြင့်ဖွင့်လျှင် ကာရိတ်ဝင်စေမှ ပုလ အနက်ကို နှိသည်၊ ထို့ကြောင့် ကတံစရိတံနှင့် ညီမျှအောင် “ နိဋ္ဌာပိတံ ” ဟု ရှိသင့်၏၊ ကတံ ကရဏိယံ၌လည်း “ နိဋ္ဌာပိတံ ” ဟု ဖွင့်လတံ့။

ပရိညာ၊ ပေ၊ ဘာဝနာဝသေန။ ။ ဝုက္ခ၊ သမုဒယ၊ နိရောဓ , မဂ္ဂသစ္စာတို့သည် အစဉ်အတိုင်း ပရိညာတဗ္ဗ၊ ပဟာတဗ္ဗ၊ သန္တိကာတဗ္ဗ၊ ဘာဝေတဗ္ဗတို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် မင်တပါးသွင် ပရိညာဝသော ကိစ္စအားဖြင့် ငှ ပါးဒီ ရှိရကား မဂ်ငှ ပါးအတွက် ကိစ္စ

အားဖြင့်၊ ဝေသာဠသဝိဓမ္မိ - ၁၆ ပါး အပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ကိစ္စ-
 ကိစ္စကို၊ နိဋ္ဌာပိတံ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ၊ ပုထုဇန
 ကလျာဏကာဒယော-တို့သည်၊ [အာဒိဖြင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူ။] ဇေတိ
 ကိစ္စ - ဤ မဂ်ကိစ္စကို၊ ကရောန္တိ - ပြုကုန်ဆဲတို့တည်း၊ ဒီဏာသဝေါ - သည်၊
 ကတကရဏီယော - ပြုအပ်ပြီးသော မဂ်ကိစ္စရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ တသ္မာ၊
 ပေ၊ကတံကရဏီယံတိ-ဟူ၍၊ အဗ္ဘညာသိ-ပြီ။

နာပရံ ဣတ္ထတ္တယာတိ- ကား၊ ဣဒါနိ-၌၊ ပုန- တဘန်၊ ဣတ္ထိဘာဝါယ-
 ဤတဆွဲခြောက်ပါးပြားသောမဂ်ကိစ္စတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာအလိုငှါ၊ ဧဝံ
 သောဠသကိစ္စဘာဝါယ-ဤ ၁၆ ပါးသော မဂ်ကိစ္စတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ
 နောက်ထပ်မဂ်ကိစ္စအလိုငှါ၊ ဝါ-တနည်း၊ ကိလေသက္ခယာယ - ကိလေသာ

၁၆ ပါးဖြစ်၏။ [“ဤတရား၊ ဤတရားသည် ဒုက္ခ” ဟု ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိခြင်းသည်
 ပရိညာကိစ္စမည်၏။ ပဟာနကား ထင်ရှားပြီ၊ မျက်စေ့အာမှာရောက်နေသော အရာ
 ဝတ္ထုကို မြင်ရသကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်ခြင်းသည် သစ္စိကိရိယာကိစ္စမည်၏။ မိမိသန္တာန်၌
 မဂ္ဂင်တရားကို ဖြစ်စေခြင်းသည် ဘာဝနာကိစ္စ မည်၏။]

ဣတ္ထတ္တယ။ ။ “ဣတ္ထိဘာဝါယ” ဟူသော ပဌမသံဝဏ္ဏနာဖြင့် ဣပစ္စည်း၏
 ဘာဝအနက်ဟောကြောင်းကိုသာ သိရ၏။ ဣတ္ထိ၏အနက် အာယ၏အနက်ကို မသိ
 ရသေး၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “ဣမေပကာရာ ဣတ္ထိ၊ တဗ္ဘာဝေါ၊ တဒတ္ထိ” ဟုဖွင့်သည်၊
 တဗ္ဘာဝေါဖြင့် “ဣတ္ထိ + ဘာဝေါ ဣတ္ထတ္ထိ” ဟု ပြုစေလို၏။ တဒတ္ထိဖြင့် အာယသည်
 တဒတ္ထသမ္ပဒါနတ္ထ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဟု သိစေသည်။

ဝေသောဠသကိစ္စဘာဝါယ ။ ။ “ဣတ္ထိ၌ ဣမသဒ္ဓါဖြင့် ကတံ ကရဏီယံ၌
 ပြခဲ့သော တဆွဲခြောက်ပါးသော မဂ်ကိစ္စကို စွဲပါ” ဟု သိစေလို၍ ဣတ္ထိဘာဝါယကို
 “ဝေသောဠသကိစ္စဘာဝါယ” ဟု ထပ်၍ အနုသံဝဏ္ဏနာ ဆင့်သည်၊ ဤ၌ ဘာဝ၏
 အနက်ကို သေချာစွာ မပြုကြ၊ မဂ်တပါးရလျှင် နောက်ထပ် မဂ်ကိစ္စ ၄ ပါး တိုးပွား၏၊
 “အပရံ နတ္ထိ-နောက်ထပ်မဂ်ကို ဖြစ်စေဘွယ် (တိုးပွားစေဘွယ်) ကိစ္စမရှိ” ဟု ဆိုသဖြင့်
 “၁၆ ပါး မပြည့်သေးလျှင် နောက်ထပ် တိုးစေဘွယ်ဖြစ်သော မဂ်ကိစ္စကို ဘာဝအနက်”
 ဟု ယူသင့်၏။ ယခုသော်ကား ၁၆ ပါး ပြည့်နေပြီဖြစ်၍ ထို ၁၆ ပါးထက် တိုးဘို့ရာ
 မဂ်ကိစ္စမလိုတော့-ဟူလို။

ကိလေသက္ခယာယဝါ။ ။ ဣတ္ထိဘာဝါယကိုပင် တနည်းဖွင့်ပြသော အနုသံဝဏ္ဏ
 နာတည်း၊ မဂ်ကိစ္စတို့တွင် ကိလေသာကို ကုန်စေတတ်သော ပဟာနကိစ္စသည် ပဓာန
 ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပဓာနနည်းအားဖြင့် ပဟာနကိစ္စကိုပြသည်၊ [ပရိညာဒီသုစ ပဟာန
 မေဝ ပဓာနံ၊ (ဘုကြောင့်နည်း) တဒတ္ထတ္တယ ဣတရေသံ (ပရိညာစသော အခြား
 ကိစ္စတို့မှာ ပဟာနကိစ္စ ဟူသော အကျိုးရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊) ဣတိ
 အာဟ-ကိလေသက္ခယ-၂ယဝါတိ။] ရှေ့နည်း၌ ဘာဝအတွက် (၁၆ ရက် မပြည့်သေး

တို့၏ ကုန်ကြောင်း ပဟာနကိစ္စ အကျိုးငှါ၊ မေ-၏၊ ဝါ - မှာ၊ မဂ္ဂဘာဝနာ ကိစ္စ-မဂ်ကို ဖြစ်စေဘွယ်ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ- တော့၊ ဣတိ- အဗ္ဗညာသိ-သိတော် မူပြီး [ဘဝဝါ- ကတ္တားလိုက်လာ၍ “အဗ္ဗညာသိ” ဟု ပါဠိရှိစေ၊ ဋီကာ၌ သုတ္တန်အဋ္ဌကထာတို့မှယူ၍ “နာပရံ ဣတ္ထတ္တယ”ကို တနည်းဖွင့်သေး၏။]

ဣဒါနိ - ၌၊ ဧဝံ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ ပစ္စဝေက္ခဏညာဏ ပရိဂ္ဂဟိတံ-သိမ်းယူအပ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ရှိသော၊ အာသဝါနံ-တို့၏၊ တံ ခယဉာဏာမိဂတံ-ထို ကုန်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ရခြင်းကို၊ မြာဟ္မဏဿ-အား၊ ဒဿေန္တော-နိဂုံးအဖြစ်ဖြင့်ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)အယံ ခေါ် မေ မြာဟ္မဏာတိ အာဒိ-ပါဠိရပ်ကို၊ အာဟ-၏၊ တတ္ထ-ထို ပါဠိရပ်၌၊ ဝိဇ္ဇာတိ-ကား၊ အရဟတ္တမဂ္ဂညာဏဝိဇ္ဇာ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ဝိဇ္ဇာကို၊ (အမိဂတော၌ စပ်၊) အဝိဇ္ဇာတိ - ကား၊ စတုသစ္စပုဂ္ဂိုလ်အာဒိကော - သစ္စာ ၄ ပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော၊ အဝိဇ္ဇာ-သည်၊ (ဝိဟတော၌ စပ်၊) သေသံ- ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းသည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ- သာ၊ အယံ ပန - ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဝိသေသော-အထူးတည်း၊ အယံခေါ်မေ၊ ပေ၊ အဟောသိတိ ဣတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) မြာဟ္မဏ၊ ကုတ္တုဋ္ဌန္တာပကဿ- ၏၊ မုတုဏ္ဏကေနဝါ- သော်၎င်း၊ ပေ၊ ပစ္စာဇာတိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ ဣဝ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ) မမ-၏၊ အာသဝါနံ-တို့၏၊ ခယဉာဏမုတုဏ္ဏကေန-ကုန်ကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် တည်းဟူသော နှုတ်သီးဖျားဖြင့်၊ စတုသစ္စပုဂ္ဂိုလ်အာဒိကံ- ၄ ပါးသော သစ္စာကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော၊ အဝိဇ္ဇာဏကောသံ-ကို၊ ပဒါလေ တွာ-၍၊ တတိယာ-သော၊ အယံအဘိနိစ္ဆိဒါ-သည်၊ ပေ၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ- ဤကား အထူးတည်း၊ (အယံ ဝိသေသော-ပြန်လှည့်)၊

တ္ထောဝတာ-ဖြင့်၊ (ဘဝစါ၊) ကိ-ကို၊ ဒဿေတိ-နည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဟိ-အဖြေကိုဆိုဥုးအံ့၊ မြာဟ္မဏ-ဏား၊ သော ကုတ္တုဋ္ဌန္တာပ ကော-သည် ပေ၊ တတော-ထိုအခွံမှ၊ နိက္ခမန္တော-ထွက်လသော်၊ သကိမေဝ-

လျှင် နောက်ထပ်ဖြစ်စေဘွယ်ရှိသော) ကိစ္စ ၄ ပါးလုံးကိုယူ၏၊ ဤနည်း၌ ပဟာနကိစ္စ ကိုသာ ပမာနနည်းအားဖြင့် ယူ၏၊ ဤသို့နည်း ၂ ပါး ထူးကြသည်။ [ဣတ္ထတ္တယ၌ ဒွေဘာဝနှောင်း၍ နိဂ္ဂဟိတ်ကြေသော်လည်း ဣတ္ထိဘာဝါယ၌ကား ကြေဘွယ်မလို။]

ပစ္စဝေက္ခဏညာဏာရိဂ္ဂဟိတံ ။ ။ ပဌမဒုတိယဉာဏာမိဂပံ ဝိယန ကေဝလံ = ပုဗ္ဗေနိဝါသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကိုရတုန်းကကဲ့သို့ တပါးချင်း မဟုတ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် လည်းပါသော အာသဝက္ခယဉာဏ်ကို ရခြင်း-ဟုလို၊ [နိဂမနဝသေန ဒဿေန္တော- (ရွှေ၌သရုပ်ထုတ်၍ ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့်) ယခု နိဂုံးအဖြစ်ဖြင့် ပြလိုသည်- ဟုလို။]

တကြိမ်သာလျှင်၊ ဇာယတိ- ဖြစ်ရ၏။ အဟံပန - ကား၊ပေ၊ပဌမံ - ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ အာသဝက္ခယဉာဏ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ တာဝ - အစဉ်အတိုင်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိညာဏဝိဇ္ဇာယ - ဖြင့်၊ ဇာတော - ဖြစ်တော်မူရပြီ၊ တတော - ထိုမှ နောက်၌၊ပေ၊ဇာတော - ပြီ၊ ဧဝံ - လျှင်၊ တီဟိ၊ ဝိဇ္ဇာဟိ - တို့ဖြင့်၊ တိက္ခတ္ထံ- ၃ ကြိမ်၊ ဇာတော-သည်၊ အမှိ- ၏၊ မေ- ၏၊ သာစ ဇာတိ- ထိုဖြစ်ခြင်းသည် လည်း၊ အရိယာ-မြတ်၏၊ သုပရိသုဗ္ဗါ-အလွန် ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်၏၊ ဣတိ ဣဝံ-ဤအနက်ကို၊ ဒသေတိ - ၏၊ [စာအုပ်များ၌ ဒသေသိဟု ရှိ၏၊ ပုစ္ဆာ တုန်းက ဒသေတိဟု ရှိသောကြောင့် ဤ၌လည်း ဒသေတိရှိမှ ရှေ့နောက် ညီသည်၊ ဣတိဖြင့် ရှေ့ကို ပြန်လှည့်နိုင်သောကြောင့်“ဣဒံ ဒသေတိ” လုံးလုံး မပါလျှင်လည်း ရှင်း၏။] စ-ဆက်၊ ဧဝံ, ဒသေန္တော - သော်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသ ညာဏေန-ဖြင့်၊ အတိတံသညာဏံ-အတိတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် အဘို့အစဉ်ဖြစ်သောဉာဏ်၎င်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတံသညာဏံ- ပစ္စုပ္ပန်အဘို့အစု, အနာဂတ်အဘို့အစဉ်ဖြစ်သောဉာဏ်၎င်း၊ အာသဝက္ခယေန - ဖြင့်၊ သကလ လောကီယ လောကုတ္တရ ဂုဏ် - အလုံးစုံသော လောကီ လောကုတ္တရာဂုဏ်၎င်း၊ ဣတိဧဝံ-သို့၊ပေ၊အရိယာယ-၏၊ ဇာတိယာ-ဖြစ်ခြင်း အားဖြင့်၊ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ-အကြီးဆုံး၏ အမြတ်ဆုံးအဖြစ်ကို၊ မြာဟ္မဏဿ ဒသေသိ-ပြီ၊ ဣတိ- တည်း။...အာသဝက္ခယဉာဏကထာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ဝေရဉ္စော မြာဟ္မဏောတိ - ကား၊ လောကာနုကမ္မကေန- သတ္တလောကကို သနားစောင့်ရှောက်တော်မူဘတ်သော၊ ဘဂဝတာ- သည်၊ မြာဟ္မဏံ - ကို၊ အနုကမ္မဓာနေန - သနား စောင့်ရှောက်တော် မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ) ဝိနိဂုဟိတဗ္ဗေဝိ - အထူးသဖြင့် လျှိုငှက်ထိုက်သည်လည်းဖြစ်သော၊ အတ္ထနော-၏၊ အရိယာယ-သော၊ ဇာတိယာ-အားဖြင့်၊ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝေ-

တိက္ခတ္ထံဇာတောမှိ။ ။ပဌမဝိဇ္ဇာဖြင့် ရှေးဦးစွာဖြစ်လျှင် မိမိထက် ပုဗ္ဗဇာတ လည်းမရှိ၊ သဟဇာတလည်းမရှိ၍ အကြီးဆုံးဖြစ်လေပြီ၊ ဥကြိမ် တိုင်အောင် (သူများ အလျင်) ဖြစ်လျှင်ကား အကြီးဆုံးဖြစ်ကြောင်း ပြောဘွယ် မလိုတော့-ဟုလို။

ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏေန စသည်။ ။အတိတ် ကာလချင်း တူသောကြောင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်ဖြင့် အတိတ်သဉာဏ်ကို၎င်း, ပစ္စုပ္ပန်ချင်း တူသောကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်သဉာဏ်, ဒိဗ္ဗစက္ခုအရင်းခံရှိသောကြောင့် အနာဂတ်သဉာဏ်ကို၎င်း ယူသည်။

ပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတံသညာဏံ။ ။ပစ္စုပ္ပန်သောစ-ပစ္စုပ္ပန် အဘို့အစုလည်း၊ အနာဂတ်သော-လည်း၊ ပစ္စုပ္ပန်နာဂတံသံ၊ ပစ္စုပ္ပန်နာဂတံသေ-၌+ ဉာဏံ-တည်း၊ ပစ္စုပ္ပန်နာဂတံသညာဏံ-ပစ္စုပ္ပန်အဘို့ကို သိတတ်သော ယထာကမ္မုပဂ စေတော ပရိယဉာဏ်နှင့် အနာဂတ်အဘို့ကိုသိတတ်သော အနာဂတံသဉာဏံ။

အဖြစ်ကို၊ ဝိဇ္ဇတ္တယပကာသိကာယ - ဝိဇ္ဇာသုံးပါး အပေါင်းကို ထင်ရှားပြတတ်သော၊ ဓမ္မဒေသနာယ-တရားဒေသနာတော်ဖြင့်၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ (အဝေါစဉ် စပ်၊ ဤ အထိ ဧဝံဝုတ္တေ၏ အဖွင့်၊) ပီတိံဝိပ္ပူရ ပရိပုဏ္ဏဂတ္တစိတ္တော - ပီတိ၏ပြန်နှံခြင်းဖြင့် ပြည့်သော ကိုယ်စိတ်ရှိသော၊ [ပီတိယာ ဝိပ္ပူရော-ပြန်နှံခြင်း။] ဝေရဉ္ဇော၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ အရိယာယဇာတိယာ၊ တံဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ- ကို၊ ဝိဒိတွာ - သိရ၍၊ အဟံ-သည်၊ သဗ္ဗလောကဇေဋ္ဌသေဋ္ဌံ - အလုံးစုံသော သတ္တု အပေါင်းထက် အကြီးဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူသော၊ သဗ္ဗ ဂုဏ သမန္နာဂတံ-အလုံးစုံသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊ သဗ္ဗညု-အလုံးစုံကို သိတော်မူသော၊ ဤဒိသံနာမ-ဤသို့ ရှုအပ်သည်မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အညေသံ-အခြားသူ တို့ကို၊ (အဘိဝါဒနဉ်စပ်၊) အဘိဝါဒနာဒိကမ္မံ- ရှိခိုးခြင်းအစရှိသော အမှုကို၊ န ကရောတိ- မပြုတတ်၊ ဣတိ-သို့၊ အဝစံ-ပြောမိပြီ၊ ရေ-အချင်းတို့၊ အညာဏံ-မသိခြင်း၏၊ ဇိ-စက်ဆုပ်ဘွယ်သည်၊ အတ္ထုဂတ- ဖြစ်လေစွတကား၊ ဣတိ-သို့၊ အတ္တာနံ- မိမိကို၊ ဂရဟိတွာ-ကဲ့ရဲ့၍၊ အယံ-ဤအရှင်ဂေါတမသည်၊ ဒါနိ-၌၊ လောကေ- သတ္တလောက၌၊ အရိယာယ၊ ဇာတိယာ- ဖြင့်၊ ပုရေဇာတဋ္ဌေန - ရှေးဦးစွာ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဇေဋ္ဌော-အကြီးဆုံးတည်း၊ သဗ္ဗဂုဏေဟိ-အလုံးစုံသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်၊ အပ္ပဋိသမဋ္ဌေန- အတုမရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ သေဋ္ဌော-အမြတ်ဆုံးတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ နိဋ္ဌိ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့၊ ဂတိံ-ရောက်၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဇေဋ္ဌော ဘဝံဂေါတမော၊ သေဋ္ဌော ဘဝံဂေါတမောတိ-ဟု သော၊ ဧတံ- ဤစကားကို၊ အဝေါစ-ပြီ။

စ ပန-ထင်၍ဆက်ဦးအံ့၊ ဧဝံ ဝတွာ-လျှောက်ပြီး၍၊ ပုန၊ ဘဂဝတော-၏၊ တံ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ အဗ္ဗနမောဒမာနော-လွန်စွာ ဝမ်းမြော်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဘိက္ကန္တံ ပေမာတိအာဒိံ-ကို၊ အာဟ - လျှောက်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို အဘိက္ကန္တံ

ဤဒိသံ နာမ။ ။ ဤနာမသဒ္ဓါသည် သမ္ဘာဝနာ အနက်ဟောတည်း။ “ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သည် မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို” ဟုလို၊ အဝစံနှင့်တွဲ၍ မိမိကို ကဲ့ရဲ့သော ဂရဟာအနက် ဟု ကြံကြသေး၏။ ထို ဂရဟာအနက်ဟောနာမသဒ္ဓါရှိရာ၌ကား “ သမာပဇ္ဇိသသိနာမ ” စသည်ဖြင့် အနာဂတ် ကြိယာနှင့် တွဲလေ့ ရှိသောကြောင့် “အဝစံ ” ဟူသော အဘိတ်ကြိယာနှင့် မတွဲသင့်။

ဇိရတ္ထု အညာဏံ။ ။ အညာဏဿာတိ အတ္ထော၊ ဇိသဒ္ဓဿ ယောဂတော ဟိ သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ၊ သက္ကတဉ် “မိဂ် ” ဟု ရှိ၏။ ပါဠိ၌ (ဂ်) ဖျောက်၍ ကပ်သို့ သရရှိလျှင် (ဂ်) လာ၊ ဇိရတ္ထု ဟု ဖြစ်၏။ သရမရှိလျှင် ဒီသဖြင့် “ဇိ တံ ဇေဋ္ဌိ ဇရေ အတ္ထု” စသည် ဖြစ်၏။

ဘောဂေါတမ အစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ အယံအဘိက္ကန္တသဒ္ဓေါ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ခယ သုန္ဓရာဘိရူပ အဗ္ဗနုမောဒနေသု - ခယ အနက်၊ သုန္ဓရအနက်၊ အဘိရူပ အနက်၊ အဗ္ဗနုမောဒနအနက်တို့၌၊ ဒိဿတိ-၏၊ ဝါ-အပ်၏၊ ဟိ-၌၊ ဘန္တေ- မြတ်စွာဘုရား၊ ရက္ခိ - ညဉ့်သည်၊ အဘိက္ကန္တာ - ကုန်လွန်ပါပြီ၊ ပဌမော ယာမော- သည်၊ နိက္ခန္တော- ထွက်သွားပါပြီ၊ ဘိက္ခုသံယော- သည်၊ စိရနိ သိန္နော-ထိုင်နေသောရဟန်းသံဃာ၏ ကြာမြင့်သောကာလရှိပါပြီ၊ [စူဠဝါ- ပါတိမောက္ခထပနက္ခန္ဓက၊] ဣတိ အာဒိသု - ရပ်တို့၌၊ ခယေ - ကုန်ခြင်း အနက်၌၊ ဒိဿတိ-၏၊ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စတုန္ဒိ-၄ယောက် ကုန်သော၊ ဣမေသံ ပုဂ္ဂလာနံ-တို့ထက်၊ အဘိက္ကန္တတရောစ-သာလွန်နှစ်သက်အပ်သည် ၎င်း (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ- အလွန် ကောင်းသည်၎င်း (အဓိပ္ပာယ်ထွ)၊ ပဏီတ တရောစ-သာလွန်မွန်မြတ်သည်၎င်း၊ (ဟောတိ-၏)၊ ဣတိ အာဒိသု သုန္ဓရေ- အကောင်းဟူသော အနက်၌၊ (ဒိဿတိ၊) [စတုတ္ထဂုံတ္တရ၊ အသုရဝဂ်၊] ဣဒ္ဓိ ယာ-နတ်တို့၏ တန်ခိုးဖြင့်၎င်း၊ ယသသာ-နတ်တို့၏ အခြွေအရံဖြင့်၎င်း၊ ဇလံ- တောက်ပလျက်၊ အဘိက္ကန္တေန-အလွန် နှစ်သက်အပ်သော ရုပ်ပုံ သဏ္ဍာန် ဖြင့်၎င်း၊ ဝဏ္ဏေန - ကိုယ်အဆင်းဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-ကိုယ်ရောင် ကိုယ်ဝါဖြင့်၎င်း၊ သဗ္ဗာ- န်သော၊ ဒိသာ - အရပ်မျက်နှာတို့ကို၊ ဩဘာသယံ - ထွန်းလင်းစေ လျက်၊ မေ-၏၊ ပါဒါနိ-တို့ကို၊ ဝန္တတိ - ရှိခိုးလာသူကား၊ ကော-အဘယ်သူ နည်း၊ ဣတိ အာဒိသု၊ အဘိရူပေ-အလွန်လှပသော ရုပ်ပုံသဏ္ဍာန် ဟူသော

အဘိက္ကန္တာဘန္တေ။ ။ အဘိက္ကန္တာ ဝိဂတာတိအတ္ထောတိ အာဟ - ခယေ ဒိဿတိတိ၊ အဘိပုဗ္ဗ၊ ကမုဓာတ်၊ ဂတိ အနက်ဟော၊ ဤ အဖွင့်အတိုင်း “ ကုန်လွန် ပါပြီ ” ဟု ပေးကြ၏။ [စိရံ+နိသိန္နဿ အဿာတိ စိရနိသိန္နော။]

အဘိက္ကန္တတရောစ။ ။ အတိဝိယ+ကန္တတရော၊ မနောရမ္မော (စိတ်၏ မွေ့ လျော်ရာ)၊ တာဒိသောစ သုန္ဓရော ဘဒ္ဒကောနာမ ဟောတိတိ အာဟ-သုန္ဓရေဒိဿ တိတိ၊ အဘိပုဗ္ဗ ကမုဓာတ်၊ ဣစ္ဆာ (လိုချင်နှစ်သက်ခြင်း) အနက်ဟော။

ကော မေ၊ ပေ၊ အဘိရူပေ။ ။ ဤ ဂါထာသည် သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ ဂုဏ် တော်၌လည်း ပါခဲ့ပြီ၊ “အဘိက္ကန္တေနာတိ အတိဝိယ+ကန္တေန ကမဇိယေန” ဟုဖွင့်၏၊ ကမုဓာတ် ဣစ္ဆာအနက်ပင်၊ သို့သော် အရံကောက်ရာ၌ သုန္ဓရအနက်ကို မကောက်ဘဲ “အဘိရူပ” အနက်ကို အရကောက်ရ၏၊ အဘိရူပကိုလည်း “ဥဠာရရူပ (အထက်တန်း ကျသောရုပ်) သမ္ပန္နရူပ (ပြည့်စုံသောရုပ်)” ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုသို့ အဘိရူပ (လွန်ကဲသော မြင့်မြတ်သောပြည့်စုံသောရုပ်ပုံသဏ္ဍာန်)ကို အရကောံရသောကြောင့်၎င်း၊ ဝဏ္ဏေနကို “ဆဝိဝဏ္ဏေန၊ သရိရနိဘာယ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့်၎င်း အဘိက္ကန္တေနနှင့် ဝဏ္ဏေနကို ဝိသေသနဝိသေသျမလုပ်ဘဲ နွဲ့၍ အနက်ပေးလိုက်သည်။

အနက်၌၊ (ဒိဿတိ) [ပုရိသဝိမာနဝတ္ထု]၊ အဘိက္ကန္တံ ဘန္တေတိ အာဒိသု၊ အတ္တနုမောဒနေ-လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်ခြင်းအနက်၌၊ (ဒိဿတိ) [သီလက္ခန်၊ သာမညဖလသုတ်။] ဇရာဝိ-ဤ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ ဟူသောပါဠိ၌ လည်း၊ အတ္တနုမောဒနေယေဝ- ၌သာ၊ ဟောတိ- ဧ။

စ-ဆက်၊ ယသ္မာ၊ အတ္တနုမောဒနေ-၌၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ဘောဂေါတမ- အရှင်ဂေါတမ၊ သာဓုသာဓု- ကောင်းပါပေစွ၊ ကောင်းပါပေစွ၊ ဣတိ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ စ-ဆက်၊ ဘယေ-ကြောက်ခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ-ကြောက်ရာ အခါ၌၎င်း၊ ကောဓေ-အဖျက်ထွက်ခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ-အခါ၌၎င်း၊ ပသံသာယံ-ချီးမွမ်းခြင်း၌ ၎င်း၊ ဝါ-အခါ၌၎င်း၊ တုရိတေစ-အဆောတလျင်၌၎င်း၊ ဝါ-အဆောတလျင် ပြုရာ အခါ၌၎င်း၊ ကောတုဟလေ-အသစ်အဆန်း၌၎င်း၊ ဝါ- အသစ်အဆန်း ကို မြင်ရာအခါ၌၎င်း၊ အစ္စရေ-အံ့ဩခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ - အံ့ဩရာ အခါ၌၎င်း၊ ဟာသေ - ရှင်လန်းခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ - ရှင်လန်းရာ အခါ၌၎င်း၊ သောကေ- ဝမ်းနည်းခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ-ဝမ်းနည်းရာ အခါ၌၎င်း၊ ပသာဒေစ- ကြည်ညိုခြင်း

ဘယေ ကောဓေ။ ။ “စောရော စောရော-သူခိုး သူခိုး၊ သပ္ပေါ သပ္ပေါ-မြွေမြွေ” ဟု အော်ရာဝယ် ကြောက်လန့်ခြင်းကြောင့်ပြုအပ်သော အာမေဒိတ်တည်း၊ “ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ-ထိုးတ ထိုးဟ၊ ပဟရ ပဟရ-ပုတ်ခတ်ဟ၊ ပုတ်ခတ်ဟ”ဟု အော်ရာဝယ် စိတ်ဆိုးခြင်း ကြောင့် ပြုအပ်သော အာမေဒိတ်တည်း။

ပသံသာယံ, တုရိတေ။ ။ “သာဓု သာဓု” ကား ချီးမွမ်းရာ၌ အာမေဒိတ်တည်း၊ “ဂစ္ဆ ဝစ္ဆ-သွားသွား၊ လုနာဟိ လုနာဟိ-ရိတ်ရိတ်” ဟူသော စကားသည် အဆော တလျင် ပြောရာ၌ အာမေဒိတ်တည်း။

ကောတုဟလေ အစ္စရေ။ ။ “ အထူးအဆန်းကို စုံစမ်းရာ၌ ” ဟု အဘိဓာန် နိဿယသစ် ပေး၏၊ “အာဂစ္ဆ အာဂစ္ဆ-လာ, လာ” ဟုရာဝယ် အသစ် အဆန်းကို ကြည့်ရအောင် ခေါ်ရာ၌ အာမေဒိတ်တည်း၊ “ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါ-ဘုရား, ဘုရား” ဟူသော ဘုရားဂုဏ်တော်ကို စဉ်းစားမိ၍ တအံ့ တဩ ဖြစ်ရာ၌ အာမေဒိတ်တည်း။

ဟာသေ သောကေ။ ။ “အဘိက္ကမထာယသ္မန္တော, အဘိက္ကမထာယသ္မန္တော- အရှင်ဘုရားတို့.... ရှေ့ ကြကြပါဘုရား, အရှင်ဘုရားတို့.... ရှေ့ ကြကြပါဘုရား” ဟုရာ၌ ရှင်လန်း ဝမ်းမြောက်ခြင်းကြောင့် အာမေဒိတ်တည်း၊ “ကဟံ ကေပုတ္တက, ကဟံ ကေပုတ္တက-တယောက်ထည်းသော သားကလေးရယ် ဘယ်မှာလဲကွယ်, တယောက် ထည်းသော သားကလေးရယ် ဘယ်မှာလဲကွယ်” ဟု ငိုရာ၌ ဝမ်းနည်း ပူဆွေးသော အာမေဒိတ်တည်း။ ။

ပသာဒေ။ ။ “အဟောသုခံ အဟောသုခံ-ဪ ချမ်းသာလေစွ, ဪ ချမ်းသာ လေစွ” ကား စိတ်ကြည်နူးသော အာမေဒိတ်တည်း၊ ပသာဒေစ၌ “ စသပ္ပေါ အဂုတ္တ

၌၎င်း၊ဝါ-ကြည်ညိုရာအခါ၌၎င်း၊ ဗုဓော-ပညာရှိသည်၊ အာမေဒိုတံ-အာမေ
ဒိုတ်ကို၊ ကရေ- ပြုရာ၏၊ ဣတိ ဣမိနာ လက္ခဏေန - ဤ သဒ္ဓါလက္ခဏာဖြင့်၊
ဣမ - ဤ အဘိက္ကန္တံ ဘောဂေါတမ ဟူသောပါဠိ၌၊ ပသာဒဝသေန - ၎င်း၊
ပသံသာဝသေနစ - ၎င်း၊ အယံ - ဤ အဘိက္ကန္တသဒ္ဓါကို၊ ဒွိက္ခတ္တံ- ၂ ကြိမ်၊
ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အထဝါ-ထိုပြင် တနည်းကား၊ အဘိက္ကန္တန္တိ-ကား၊ အတိဗုဒ္ဓိ-အလွန်
အလိုရှိအပ်ပါပေစွ၊ အတိမနာပံ- အလွန်မြတ်နိုးအပ်ပါပေစွ၊ အတိသုန္ဒရံ-
အလွန် ကောင်းပါပေစွ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တတ္ထ - ထို အဘိက္ကန္တသဒ္ဓါ
၂ ပါးတို့တွင်၊ ဧကေန-သော၊ အဘိက္ကန္တသဒ္ဓေန- ဖြင့်၊ ဒေသနံ-ဒေသနာကို၊
ထောမေတိ- ချီးမွမ်း၏၊ ဧကေန-သော၊ (အဘိက္ကန္တသဒ္ဓေန) အတ္တနော-၏၊
ပသာဒံ - ကို၊ (ထောမေတိ၊) ဟိ- ထင်ရှားပြုဦးအံ့၊ ဣ - ဤ အဘိက္ကန္တံ
ဘော ဂေါတမဟူသော ပါဠိ၌၊ အယံ- ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ အဓိပ္ပာယ်ော-
ပုဏ္ဏား၏အလိုတည်း၊ ဘော ဂေါတမ - မ၊ ဘောတော ဂေါတမဿ - ၏၊
ယဒိဝံ (ယာ + အယံ) ဓမ္မဒေသနာ - သည်၊ (အတ္ထိ၊ ဓမ္မဒေသနာသင်္ခါတံ-
သော၊ တံ ဝစနံ-ကို၊) အဘိက္ကန္တံ-အလွန် နှစ်သက်အပ်ပါပေစွ၊ ဝါ- အလွန်
ကောင်းပါပေစွ၊ ဘောတော ဂေါတမဿ၊ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ အာဂမ္မ-ရော၍၊
ဝါ-စွဲ၍၊ မမ-၏၊ ယဒိဒံ (ယော+အယံ) ပသာဒေ-သည်၊ (အတ္ထိ၊ တံ ပသာ
ဒနံ-ကို၊) အဘိက္ကန္တံ- စွ၊ ဝါ- စွ၊ ဣတိ-ဤကား ပုဏ္ဏား၏အလိုတည်း။

သမုစ္စယတ္ထော”ဟုဗ္ဗင်္ဂသောကြောင့်“ပါပေါ်ပါပေါ်-လူယုတ်မာ၊လူယုတ်မာ”ဟူသော
ဝရဟာအာမေဒိုတ်, “ အဘိဇ္ဈပက အဘိဇ္ဈပက- တယ် ချောက္ခာ, တယ် ချောက္ခာ ”
ဟူသော အသမ္မာန (မမြတ်နိုး၍ လှောင်ပြော-ပြောအပ်သော) အာမေဒိုတ်စသည် ယူ။

အာမေဒိုတ်။ ။အာ+မေဒု-ဥပ္ပာဒေါ အာမေဒေန-ရှူးသူသည်+အာစရိယတေ-
ပြုကျင့်အပ်၏၊ ဣတိ, အာမေဒိုတ် = အရှူးသည် ထပ်၍ ထပ်၍ ပြောအပ်သော စကား
ကဲ့သို့, အထပ်ထပ် ပြောအပ်သောစကားကို “အာမေဒိုတ်” ဟု ခေါ်၏။

အထဝါ။ ။နယိဒံ အာမေဒိုတဝသေန ဒွိက္ခတ္တံ ဝုတ္တံ (အနက်တပါးထည်းကိုပင်
အာမေဒိုတ်အားဖြင့် ၂ ကြိမ်ဆိုအပ်သည် မဟုတ်၊) အထဒေါ အတ္ထဗ္ဗယဝသေနာတိ
(အမှန်မှာ အနက် ၂ မျိုးဖြစ်၍ ကိုယ်အနက်နှင့်ကိုယ် ဆိုအပ်သောစကားဟု) ဒသေ
န္တော အထဝါတိ အာဒိမာဟ။ [နိဿယအနက်ပေးရာ၌ “အဘိက္ကန္တန္တိ-အဘိက္ကန္တံ
ဟူသောစကားကို၊ ဝစနံ အပေက္ခိတွာ-ဝစနံပုဒ်ကို၎င်း၊ နပုံသကလိဂံဝသေန ဝုတ္တံ၊ တံ
ပန တဂဝတော ဝစနံ-ထိုဘုရား စကားတော်ဟူသည်၊ ဓမ္မဿဒေသနာ-ဓမ္မဒေသနာ
တည်း၊ ဣတိကတွာ-ဤသို့ပြု၍၊ ဝုတ္တံ-၊ပေါဒေသနာတိ” ဟူသော အစွင့်အတိုင်း ပဌမ
နည်း အနက်ပေးသည်။]

[(တနည်း) ဘော ဂေါတမ၊ ဘောတော ဂေါတမဿ၊ ယဒိဒံ (ယာ + အယံ) ဓမ္မဒေသနာ - သည်၊ (အတ္ထိ၊ အယံ ဓမ္မဒေသနာ- ကျိ) အဘိက္ကန္တံ (အဘိက္ကန္တာ) - စွ၊ ဝါ - စွ၊ ဘောတော ဂေါတမဿ ဓမ္မဒေသနံ အာဂဗ္ဗမမ၊ ယဒိဒံ (ယော + အယံ) ပသာဒေါ - သည်၊ (အတ္ထိ၊ အယံ ပသာဒေါ- ကျိ) အဘိက္ကန္တံ (နော) - စွ၊ ဣတိ- ဤကား ပုဏ္ဏား၏အလိုတည်း။]

ဝါ-တနည်းကား၊ ဘဂဝတောယေဝ-၏ပင်၊ ဝစနံ-ကို၊ ဧဒ္ဓေဒ္ဓေ အတ္ထေ- ၂ပါး ၂ပါးသော အနက်တို့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝေဝာမေတိ - ၏၊ ဘောတော ဂေါတမဿ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ ဒေါသနာသတော-ရာဂ အစရှိသောအပြစ်တို့ကို ဖျက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဘိက္ကန္တံ၊ ဂုဏာဓိဂမနတော - သီလ စသောဂုဏ်ကို ရစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဘိက္ကန္တံ၊ တထာ - လို အတိုင်းပင်၊ သဒ္ဓါဇနနတော - သဒ္ဓါကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း၊ ပညာဇနနတော-၎င်း၊ (အဘိက္ကန္တံ)၊ သာတ္တတော-အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း၊ သဗျူဇနတော - သဒ္ဓါနှင့် ပြည့်စုံ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း၊ (အဘိက္ကန္တံ)၊ ဥတ္တာနပဒတော - ပေါ်လွင်သောပုဒ် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း၊ ဂန္တိရတ္တတော - နက်နဲသော အနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း၊ ကဏ္ဍသုခတော-နား၌ချမ်းသာသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း၊

တနည်း။ ။ အတ္ထမတ္တဒဿနံ ဝါတေ-ဤအဘိက္ကန္တသဒ္ဓါသည် အနက်သာမညကို ပြသော သဒ္ဓါဖြစ်၏၊ တသ္မာ၊ အတ္ထဝသေန- အဘိဓမ္မေ၊ ဟောနက်၏ လိနိဝိဘတ်နှင့် စပ်သဖြင့်၊ လိနိဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမော ဝေဒိတဗ္ဗော- လိနိဝိဘတ်ပြောင်းလဲပုံကို သိပါ။ [ယဒိဒံပုဒ်၌ လိနိဝိဘတ်အပြောင်းအလွဲ ပြုရသကဲ့သို့တည်း။] ဤအဖွင့်ကို မိုး၍ ဒုတိယ တနည်း အနက်ပေးထားသည်။

တထာ သဒ္ဓါ ဇနနတော ။ ။ ဤ သဒ္ဓါဇနနတော - စသော ၂ ဝါကျ ကား ဂုဏာဓိဂမနတော၏ ဂုဏ်ကို သရုပ်ဖော်ပြသော စကားတည်း၊ ဂုဏာဓိဂမနန္တံ “ဂုဏ” ဟူသည် သဒ္ဓါ ပညာ ဂုဏ်တည်း- ဟူလို၊ လောကီ ဂုဏ်တို့တွင် သဒ္ဓါသည် ပဓာန၊ လောကုတ္တရာ ဂုဏ်တို့တွင် ပညာသည် ပဓာနတည်း။ [တထာဖြင့် အဘိက္ကန္တပုဒ်ကို ပြန်ညွှန်းသည်။]

သာတ္တ စသည့်။ ။ သီလ စသော အနက်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် သာတ္တဖြစ်၏၊ သဘာဝနိရုတ္တိ (မာဂဘောသာ) ဖြစ်၍ သဒ္ဓါစကားလုံး ပြည့်စုံသောကြောင့် သဗျူဇန ဖြစ်၏၊ သဒ္ဓါအားဖြင့် လွယ်ကူသောကြောင့် ဥတ္တာနပဒဖြစ်၏၊ သိမ်မွေ့ နက်နဲသော အဓိပ္ပါယ်ရှိသောကြောင့် ဂန္တိရတ္တ ဖြစ်၏၊ စကား အသုံးအနှုန်း ပြေပြစ် ညက်ညော ရောမော နူးညံ့သောကြောင့် ကဏ္ဍသုခဖြစ်၏၊ ပြန်ပြော ကျယ်ဝင်း သန့်ရှင်းစင်ကြယ် နှစ်သက်ဘွယ်ကောင်းသောကြောင့် ဟဒယဂံမန ဖြစ်၏။

ဝါ- နားဝင်ချိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဟဒယင်္ဂမနတော - စိတ်နှလုံး၌ သက်ရောက်ခြင်း ကြောင့်၎င်း၊ ဝါ - နှလုံး အသံ စွဲလောက်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ အနတ္တုတ္တံသနတော - မိမိကို မမြှောက်ပင့်ခြင်း ကြောင့်၎င်း၊ အပရဝုတ္တနတော- သူတပါးကို မရှုံ့ချခြင်းကြောင့်၎င်း၊ (အဘိက္ကန္တံ) ကရုဏာသီတလတော- ကရုဏာတော်ဖြင့် အေးမြသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ပညာဝဒါတတော - ပညာဖြင့် ဖြူစင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ (အဘိက္ကန္တံ) ၊ အာပိတရမဏီယတော - သောတဒ္ဓါရသို့ ရှေးရှု ရောက်လသော် မွေ့လျော်ဘွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဝိမဒ္ဒကမ္မတော - နှိပ်နယ်ခြင်းကို ခံနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ (အဘိက္ကန္တံ) ၊ သုယုမာနသုခတော- ကြားနာအပ်သည်ရှိသော် နားကို ချမ်းသာ စေတတ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၎င်း၊ ဝိမံသီယမာနဟိတတော - စူးစမ်းအပ်သည်ရှိသော် စီးပွားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ (အဘိက္ကန္တံ) ၊ ဣတိ ဝေမာဒီဟိ - ဤသို့ အစရှိသော အနက်တို့ဖြင့်၊ ယောဇေတဗ္ဗံ-ယှဉ်စေရာ၏။

တတော-ထိုအဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမဟူသောစကားရပ်မှ၊ ပရဒ္ဓိ-နေ၌လည်း၊ စတူဟိ- ၄ ပါးကုန်သော၊ ဥပမာဟိ - ဥပမာတို့ဖြင့်၊ ဒေသနံယေဝ- တော်ကိုပင်၊ ထောမေတိ - ၏၊ တတ္ထ - ထိုဥပမာစကားရပ်၌၊ နိကုဇ္ဇိတန္တိ- ကား၊ အစောမုခထပိတံ - အောက်၌ မျက်နှာဝရှိအောင် ထားအပ်သော အိုးခွက်ကို၊ ဝါ-တနည်း၊ ဟေဋ္ဌာမုခဇာတံ-အောက်၌ မျက်နှာဝရှိသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော အိုးခွက်ကို၊ ဝါ - အလို အလျောက် မှောက်နေသော အိုးခွက်ကို။

အနတ္တုတ္တံသနစသည်။ ။မာန-အတိမာနအသံ မပါသောကြောင့် အနတ္တုတ္တံသနဖြစ်၏။ ခက်ထန် ကြမ်းတမ်းမှုကို နှိမ်ထားပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အပရဝုတ္တန ဖြစ်၏။ ကြားနာသူတို့၏ ရာဂအပူမီးကို ငြိမ်းစေနိုင်သောကြောင့် ကရုဏာသီတလ ဖြစ်၏။ ကိလေသာမှောင်ကို ပယ်နိုင်သောကြောင့် ပညာဝဒါတ ဖြစ်၏။ ကရပိက်သံ ကဲ့သို့ သာယာခြင်းကြောင့် အာပိတရမဏီယ ဖြစ်၏။ ရှေ့စကားနှင့် နောက်စကားဆန့်ကျင်ဘက်မပါသောကြောင့် ဝိမဒ္ဒကမဖြစ်၏။ (ကပ်သီးကပ်သတ် မေးမြန်းသော အားဖြင့် အကြိတ် အနယ် ခံနိုင်၏ - ဟူလို) ။ အာပိတရမဏီယကြောင့်ပင် သုယုမာနသုခ၊ ဝိမဒ္ဒကမကြောင့်ပင် ဝိမံသီယမာနဟိတ ဖြစ်၏။

နိကုဇ္ဇိတံ။ ။ [ကုဇ္ဇဓာတ်သည် အစောမုဒိကရဏ (အောက်၌ မျက်နှာပြုခြင်း၊) အနက်ကို ဟော၏။ နိ ဥပသာရလည်း “ နိရ် ” မှ ဖြစ်သော နိမဟုတ်သောကြောင့် ထို့နောက်၌ ဒွေဘော်လလာရ၊ ဥတ္တုဇ္ဇေယျ၌ကား ဥဗ္ဗ ဥပသာရ နောက်ဖြစ်၍ (ဗ်) အစား ဒွေဘော်လာရသည်။] အစောမုခ ထပိတံ၌ “ထပိတံ-ထားအပ်” ဟူသော စကားကိုထောက်၍ “တရိတယောက်က တမင်လာ မှောက်ထားအပ်သော အိုးခွက်”

ဥတ္တုဇေယျာတိ-ကား၊ ဥပရိမုခံ - အထက်၌ မျက်နှာဝ ရှိသည်ကို၊ ကရေယျ
 သေယျထာပိ-ပြုရာသကဲ့သို့၎င်း၊ ပဋိစ္စန္ဒန္တိ - ကား၊ တိဏပဏ္ဍာဒိ ပဋိစ္စာဒိ
 တံ-မြက်၊ သစ်ရွက်အစရှိသည်တို့ဖြင့် ဖုံးထားအပ်သောအရာဝတ္ထုကို၊ ပိဝရေ
 ယျာတိ - ကား၊ ဥဋ္ဌါဇေယျ သေယျထာပိ - ဖွင့်ပြုရာသကဲ့သို့၎င်း၊ မုဋ္ဌဿာ
 တိ-ကား၊ ဒိသာမုဋ္ဌဿ-အရပ်မျက်နှာတို့၌ တွေဝေနေသူအား၊ ဝါ - မျက်စိ
 လည် လမ်းမှားနေသူအား၊ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျာတိ - ကား၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ဝါ-
 ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဒေ-ဤလမ်းကား၊ မဂ္ဂေါ- လမ်းဖြောင့် လမ်းမှန်တည်း၊
 ဣတိ၊ ဝဒေယျ သေယျထာပိ-ပြောပြရာသကဲ့သို့၎င်း၊ အန္ဓကာရေတိ-ကာဠ
 ပက္ခစာတုဒ္ဓသီ အမှရတ္ထ ယနဝနသဏှ မေဃပဝုလေဟိ - လဆုတ် ပက္ခ ၁၄
 ရက်၊ ညဉ့်ထက်ဝက် သန်းခေါင်၊ တခဲနက်သော တောအုပ်၊ မိုဗ်းတိမ်လွှာ

ဟု သိရ၏၊ [ကေနစိ အစောမုခံ ထပိတံ- (ဋီကာ)၊ “နိက္ခန္တိယတေ-မှောက်ထား
 အပ်၏၊ ဣတိ နိက္ခန္တိတံ” ဟု ကမ္မသာဓိပြု၊] ဟေဋ္ဌာမုခဇာတံဖြင့် “သို့ဘာသာ
 မှောက်ပြီး ဖြစ်နေသော အိုးခွက်” ဟု သိရ၏၊ [သဘာဝေနေဝ ဟေဋ္ဌာမုခဇာတံ-
 (ဋီကာ)၊ “နိက္ခန္တိတိ-အလိုလို မှောက်နေ၏၊ ဣတိ နိက္ခန္တိတံ” ဟု ကတ္တုသုခိပြု။]

မှတ်ချက်။ ။ ဤသို့ ၂ နည်းပြုရခြင်းမှာလည်း နောက် ဥပမေယျ၌ “သဒ္ဓမ္မပိမုခံ၊
 အသဒ္ဓမ္မပတိဋ္ဌိတံ” ဟု အနက် ၂ မျိုးပြုလိုသောကြောင့်တည်း၊ သဒ္ဓမ္မပိမုခ - သူတော်
 တရားမှ မျက်နှာ ပြောင်းပြန် ဖြစ်နေခြင်းသည် ဟေဋ္ဌာမုခဇာတံ အိုးခွက်နှင့် တူ၏၊
 အသဒ္ဓမ္မပတိဋ္ဌိတံ - မသူတော်တရား၌ တည်နေခြင်းသည် အစောမုခထပိတံအိုးနှင့်
 တူ၏၊ ဥပမာန ၂ ခုနှင့် ဥပမေယျ ၂ ခုကို အစဉ်အတိုင်း မဟပ်ရဘဲ ထိုက်သလို ဟပ်ရ
 သောကြောင့် ယထာသင်္ချနည်းဟု မမှတ်ဘဲ ယထာရဟနည်းဟု မှတ်။ [ဟေဋ္ဌာမုခ
 ဇာတတာယ သဒ္ဓမ္မပိမုခံ၊ အစောမုခထပိတတာယ အသဒ္ဓမ္မပတိဋ္ဌိတန္တိ ဧဝံ ပဒဒ္ဓယံ
 ယထာရဟံ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ န ယထာသင်္ချံ၊-ဋီကာ။]

ဥဋ္ဌာဇေယျ။ [ဥပုပ္ပ၊ စုရာဒိ ဃဉ္စ ဓာတ်သည် ဖွင့်လှစ်ခြင်း အနက်ဟောတည်း၊
 ထို့ကြောင့် ပိပုပ္ပ ဝရဓာတ်ကို “ဥဋ္ဌာဇေယျ” ဟု ဖွင့်သည်။]

မူဠဿ။ ။ မဟဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့် “မုခဋ္ဌာ” ဟု ပြီးသင့်သော်လည်း သဒ္ဓါကျမ်း
 တို့၌ ဒီဃပြု၍ “မူဠ” ဟု ရှိ၏၊ မုယုတိ-တွေဝေတတ်၏၊ ဣတိ မူဠော၊ အရှေ့ဘက်ကို
 တောင်ဘက်ထင်၊ တောင်ကို အနောက်ဆင်၊ စသည်ဖြင့် အထင်မှားနေသူကို “ဒိသာ
 မူဠ” မြန်မာလို “မျက်စိလည်သူ” ဟု ခေါ်၏။

အန္ဓကာရေ။ ။ “အန္ဓံ-မျက်စိ မမြင်အောင် (ကာဏ်းအောင်) + ကရေတံ-
 ပြုတတ်၏” နှင့် အညီ အမှောင်ကို “အန္ဓကာရ” ဟု ခေါ်၏၊ လဆုတ် ၁၄ ရက်၊ ထို
 ရက်တွင်လည်း ညဉ့်သန်းခေါင်အချိန်၊ သစ်ပင်တို့ဖြင့် ပိတ်နေသော တခဲနက်တောအုပ်၊
 မိုဗ်းတိမ်အုပ်ခြင်း၊ ဤ ၄ ပါးကို အင်္ဂါ ၄ ပါး ဟု ခေါ်၏၊ ထို အင်္ဂါ ၄ ပါးစုံသေ၂
 အမှောင်သည် ရိုးရိုးအမှောင်တို့တွင် အမှောင်ဆုံးတည်း။

တို့ဖြင့်၊ စတုရင်္ဂတမသိ- ၄ ပါးသောအင်္ဂါရှိသော အခိုက်မှောင်၌၊(ဓာရေယျ
၌စပ်) အယံ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ တာဝ - အဓိပ္ပါယ်ယောဇနာမှ ရှေးဦး
စွာ၊ အနုတ္တာနပဒက္ခော-မပေါ်လွင်သောပုဒ်တို့၏ အနက်တည်း။

ပန-ကား၊ အယံ - တုံကား၊ အဓိပ္ပါယ်ယောဇနာ - အဓိပ္ပါယ်ကို ယှဉ်စေ
ခြင်းတည်း၊ ကောစိ-တစုံတယောက်သည်၊ နိက္ခန္ဓိတံ-မှောက်ထားအပ်သော
အိုးခွက်ကို၊ ဝါ-အလို အလျောက် မှောက်နေသော အိုးခွက်ကို၊ ဥက္ကုဋ္ဌေယျ
ယထာ-လှန်ပြရာသကဲ့သို့၊ ဝေ-အတူ၊ သဒ္ဓမ္မဗိမုခံ-သူတော်ကောင်း တရားမှ
မျက်နှာလွှဲဖြစ်သော၊ အသဒ္ဓမ္မေ- မသူတော်တို့၏ တရား၌၊ ပတိဋ္ဌိတံ - တည်
သော၊ မံ-တပည့်တော်ကို၊ အသဒ္ဓမ္မာ-မသူတော်တို့၏တရားမှ၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တ
န-ထစေတော်မူသည်လည်းဖြစ်သော၊(ဘောတာ ဂေါတမေန၌စပ်၊ နောက်
အန္တပစ္စယန္တ ၃ ပုဒ်လည်း နည်းတူ) ပဋိစ္စန္ဒံ-မြက်၊ သစ်ရွက် အစရှိသည်
တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အရာဝတ္ထုကို၊ ဝိဝရေယျ ယထာ-ဖွင့်ပြရာသကဲ့သို့၊
ဝေ-တူ၊ ကဿပဿ ဘဝတော-ကဿပဘုရားရှင်၏၊ သာသနန္တ ရဓာနာ-
သာသနာတော် ကွယ်ရာ အခါမှ၊ ပဘုတိ - စ၍၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဂဟနပုဋိစ္စန္ဒံ-
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသောတောရှုပ်သည်ဖုံးထားအပ်သော၊ သာသနံ-ကို၊ ဝိဝရ
န္တန- ဖွင့်ပြတော်မူသည်လည်း ဖြစ်သော၊ မုဋ္ဌဿ- အား၊ မဂ္ဂံ-လမ်းဖြောင့်
လမ်းမှန်ကို၊ အာစိက္ခေယျ ယထာ၊ ဝေ၊ ကုမ္မဂ္ဂ မိစ္ဆမဂ္ဂ ပုဋိပန္ဓဿ-စက်ဆုပ်
အပ်သော လမ်းခရီး၊ မှားယွင်းသောလမ်းခရီး၌ သွားနေသော၊ မေ-အား၊
သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂံ-နတ်ပြည်လမ်း နိဗ္ဗာန်လမ်းကို၊ အာစိက္ခန္တန-ပြောပြတော်
မူသည်လည်းဖြစ်သော၊ အန္ဓကာရေ-၌၊ တေလပဇ္ဇောတံ-ဆီမီးတန်ဆောင်

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဂဟနပုဋိစ္စန္ဒံ။ ။ ယူခြင်းအနက်ကို ဟောရာ၌ သက္ကတဝယ် “ဂြဟ”
ဟု ရှိရကား ရကြောင့် နကို ဣပြု၍ “ဂဟဏ” ဟု ဖြစ်၏၊ တောအရှုပ်ကိုဟောရာ၌
ကား “ဂါဟ=ဂါဟူ (ဝိလောထနေ) - မွေနှောက်ခြင်း” ဟူသောဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း၊
အာကို ရဿပြု၍ပြီးရကား “ဂဟန” ဟု ဖြစ်ရသည်၊ ဂါဟတိ-မွေနှောက်ရှုပ်ထွေး၏၊
ဇုတိ ဂဟနံ။ [မိစ္ဆဒိဋ္ဌိသင်္ခါတံ+ဂဟနံ၊ တေန ပုဋိစ္စန္ဒံ။]

ကုမ္မဂ္ဂ မိစ္ဆာမဂ္ဂ ။ ။ ကုမ္မိတော + မဂ္ဂေါ ကုမ္မဂ္ဂေါ = အပါယ်ရောက်ကြောင်း
အကုသိုလ်အားလုံးတည်း၊ မိစ္ဆာ (ဝိပရိတော) + မဂ္ဂေါ မိစ္ဆာမဂ္ဂေါ = မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊
မိစ္ဆာသက်ပ္ပစသော သမ္မာမဂ္ဂင်၏ ပြောင်းပြန်ရှစ်ပါးတည်း။

တေလပဇ္ဇောတံ။ ။ ပကာရေန + ဇောတတီတိ ပဇ္ဇောတော - အပြားအားဖြင့်
တောက်ပသောမီးရောင်၊ တေလသန္ဓိဿယော-ဆီဟူသော မှီရာရှိသော + ပဇ္ဇောတော
တေလပဇ္ဇောတော၊ သန္ဓိဿယပုဒ်ကြော့၊ ထောပတ်စသည် မှီရာရှိသော မီးရောင်သည်
ဆီမီးလောက် အရောင်မတောက်၊ ထို့ကြောင့် “တေလ ပဇ္ဇောတံ” ဟု ဆိုသတတ်။

ကို၊ ဓာရေယျယထာ-ညှိထွန်း ဆောင်ပြရာသကဲ့သို့၊ ဝေံ၊ မောဟန္တကာရေ-၌၊ နိမုဂ္ဂဿ - နစ်မြုပ်နေသော၊ ဝါ- သည်ဖြစ်၍၊ (အပဿတောစပ်၊) ဗုဒ္ဓါဒိ ရတနတ္ထယ ရူပါနိ-ဘုရား အစရှိသော ရတနာ ၃ ပါးတည်းဟူသော အဆင်း တို့ကို၊ အပဿတော - မမြင်ရသော၊ မေ- ဇ်၊ (မောဟစပ်၊) တပုဋိစ္ဆာဒက မောဟန္တကာရ ဝိဒ္ဓိသက ဒေသနာပဇ္ဇောတံ - ထို အဆင်းတို့ကို ဖုံးလွှမ်းထား သော မောဟတည်းဟူသော အမိုက်မှောင်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ဒေသနာ တော်ရောင်ကို၊ ဓာရေန္တေန- ဆောင်ပြတော်မူသည်လည်း ဖြစ်သော၊ [ဓာရ ဣန္ဒနဟု မူကွဲရှိ၏၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တေနစသော ရှေ့ ၃ ပုဒ်နှင့် အလားတူ ဓာရေ နန္တေနဟု ရှိသောပါဌ်သာ ပါဌ်မှန်၊] ဘောတာ ဂေါတမေန - သည်၊ မယံ- အား၊ ဧတေဟိ ပရိယာယေဟိ-ဤ ပရိယာယ်တို့ဖြင့်၊ ပကာသိတတ္တာ-ကြောင့်၊ အနေကပရိယာယေန-ဖြင့်၊ ဝါ- ဖြင့်၊ ဓမ္မော- ကို၊ ပကာသိတော - ထင်ရှား ပြတော်မူအပ်ပါပေပြီ၊ ဣတိ- ကား၊ (အဓိပ္ပါယ်ယောနော- တည်း။)

ဝေံ- သို့၊ ဒေသနံ၊ ထောမေတွာ- ပြီး၍၊ ဣမာယ ဒေသနာယ-ကြောင့်၊ ရတနတ္ထယေ-ရတနာ ၃ ပါးအပေါင်း၌၊ ပသန္တစိတ္တော - ကြည်ညိုသော စိတ် ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပသန္တာကာရံ - ကြည်ညိုသူတို့ ပြုထိုက်သော ဆည်းကပ် မှုကို၊ ကရောန္တော - ပြုလိုသည်၊ (ဟုတွာ) သောဟန္တိအာဒိ - စကားကို၊ အာဟ၊ တတ္ထ-၌၊ သောဟန္တိ-ကား၊ ဧသောအဟံ- သည်၊ ဘဝန္တိ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိတိ- ကား၊ ဘဝန္တိ ဂေါတမံ - ကို၊ သရဏန္တိ - ကိုးကွယ်ရာ

ဧတေဟိ ပရိယာယေဟိ ။ ။ နိက္ခန္တိတဥက္ကဋ္ဌန ဥပမာ၊ ပဋိစ္စန္ဓဝိဝရဏ ဥပမာ စသော နည်းပရိယာယ်တို့ဖြင့်၊ ဝါ-အရသာရူပတာ စသည်တို့၏ ပုဏ္ဏားရည်ရွယ်ချက်မှ အခြားတမျိုးအားဖြင့် ကိုယ်တော်မှာရှိကြောင်းကို ပြသော နည်းပရိယာယ်၊ ဗျာန တည်းဟူသော ဒိဗ္ဗဝိဟာရ ရှိကြောင်းကိုပြသော နည်းပရိယာယ်၊ ဝိဇ္ဇာ ၃ ပါး ထင်ရှား ပြရင်း သဗ္ဗညုတဂုဏ်တော်ကို ထင်ရှားစေသောနည်းပရိယာယ်၊ ဤသို့ အမျိုးမျိုးသော နည်းပရိယာယ်တို့ဖြင့်။

ပသန္တာကာရံ ။ ။ ပသန္တေဟိ - ကြည်ညိုသူတို့သည်+ ကာရော - ပြုထိုက်သော ရိုသေမှုတည်း၊ ပသန္တာကာရော-မှု၊ “ပသန္တာကာရံ” ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ဝါစာသိလိဋ္ဌ ဒိဗ္ဗပြုထားသည်၊ [ပသန္တေဟိ+ ကာတဗ္ဗံ+ သက္ကာရံ-ဋီကာ။]

သရဏန္တိ ဂစ္ဆာမိ ။ ။ “ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ” ၌ သရဏံဝယ် ဣတိကြေသည် ဟု ပြလို၍-“သရဏန္တိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ မှန်၏- ဂစ္ဆာမိ၌ ဂမုဓာတ်သည် ဧကကမ္မကဓာတ် တည်း၊ ထိုဓာတ်၏ကံလည်း “ဘဝန္တိ ဂေါတမံ” ဟု ရှိပြီးဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် သရဏံကို ဂမနာကာရပြသော အာကာရပါဌ်ဟု သိစေလို၍ အာကာရဇောတက ဣတိကို ထည့် သည်။ [“ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ” စသည်၌လည်း နည်းတူ။]

ဟူ၍၊ ဂစ္ဆာမိ - ဆည်းကပ်ပါ၏။ ဝါ - သိပါ၏။ ဘဝံ ဂေါတမော - သည်၊
 မေ - ၏။ သရဏံ - ကိုးကွယ်ရာတည်း။ ပရာယဏံ - လည်းလျောင်းရာတည်း။
 အာယဿ-မကောင်းမှုမှ၊ တာတာ-စောင့်ရှောက်တတ်ပါပေ၏။ ဟိတဿစ-
 စီးပွားကိုလည်း။ ဝိဓာတာ- စီမံတတ်ပါပေ၏။ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန-
 ဤအလိုဖြင့်၊ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ- ကို၊ ဂစ္ဆာမိ- ဆည်းကပ်ပါ၏။ ဝါ-သိပါ၏။
 ဘဇာမိ - ဆည်းကပ်ပါ၏။ သေဝါမိ- မှီဝဲပါ၏။ ပယိရူပါသာမိ - ချဉ်းကပ်ပါ
 ၏။ ဝါ-တနည်း။ ဧဝံ- ဤသို့ “အရှင်ဂေါတမသည် ငါ၏ကိုးကွယ်ရာ” ဟူ၍၊
 ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိ - သိပါ၏။ ဣတိ - ဤကား အနက်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)

ဘဝံ မေ၊ ပေ၊ ဂစ္ဆာမိ။ ။ “ဘဝံ မေပေဝိဓာတာတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန”
 သည် “ သရဏံ တိ ” ကို ထပ်၍ဖွင့်သော အကျယ် စကားတည်း။ သရဏံ ပရာယဏံ
 တို့သည် နိစ္စနဝံလိန်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဘဝံဂေါတမောနှင့် လိန်မတူဘဲ ရှိရသည်။ ပရာ
 ယဏံ၌ “ပရံ+အယန္-အလွန်ရောက်အပ်သောအရာ (အလွန်ရောက်အပ်ရာ)တည်း”
 ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ ရကြောင့် ဣပြန်ထားသည်။ “လည်းလျောင်းရာ” ဟူသော အနက်
 ကား သင်္ကေတထူတည်း။ ယုံကြည်စိတ်ချသောအားဖြင့် အဓိအပေါ်၌ လှဲလျောင်းနေ
 သကဲ့သို့ စိတ်ချလက်ချ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သည်-ဟူလို။

အာယဿ၊ ပေ၊ ဝိဓာတာ။ ။ ထိုသို့ ယုံကြည်စွာဖြင့် လည်းလျောင်းနေရာ ဖြစ်
 ခြင်းမှာလည်း “စီးပွားမဲ့ကို တား၊ စီးပွားလမ်းကို သွားစေခြင်းကြောင့် (မကောင်း
 မြစ်တား၊ ကောင်းရာညွှန်ကြားခြင်းကြောင့်)” ဟု သိစေလို၍ အာယဿ-စသည်မိန့်၊
 အာယ သဒ္ဒါသည် “ ပါပဉ္စ ကိဗ္ဗိသံ ဝေရာ-သံ ခုစ္စရိတခုက္ကဋံ ” အဘိဓာန်နှင့် အညီ
 ပါပ အနက်ဟောတည်း။ တာတာ၌ တာ - ဓာတ်၊ တုပစ္စည်း တည်း။ ထို့ကြောင့်
 “ရက္ခဏတ္တာနမိစ္ဆိတံ” သုတ်နှင့်အညီ အပါဒါန်ကို ငဲ့သောကြောင့် အပါဒါန်အနက်၌
 ဆဋ္ဌိသက်၍ “အာယဿ-မှ” ဟု ရှိရသည်။ [အာယဿာတိ ခုက္ကတောတိ ဝဒန္တိ၊ ပါပ
 တောတိ ပန အတ္ထော ယုတ္ထော၊ နိဿတ္ထေစေတံ သာမိဝစနံ။] “အာယ ယ ဟတာ” ဟု
 ရှိသည်ကား ပါဌ်ပျက်၊ ဝိဓာတာ၌ “ဝိပုဗ္ဗော ဓာ ကရောတုတ္ထေ” ဓာတ်၊ တုပစ္စည်း။

ဂစ္ဆာမိ ဘဇာမိ၊ ပေ၊ ပယိရူပါသာမိ။ ။ ဘဇာမိ၊ သေဝါမိ၊ ပယိရူပါသာမိတို့
 ကား ဂစ္ဆာမိကို အနက်ထင်အောင် အထပ် ငှပ်ဖွင့်ခြင်းသာတည်း။ “ဂစ္ဆာမိ-ဆည်း
 ကပ်ပါ၏” ဟု အနက်ပေးပါ-ဟူလို၊ [ဂစ္ဆာမိတိအာဒိဿ ပုရိမဿ ပုရိမဿ ပစ္ဆိမံ
 ပစ္ဆိမံ အတ္ထာဝစနံ။] တနည်း - ကိုးကွယ်လိုသော အားဖြင့် သွားခြင်းသည် ဘဇန၊
 အနီး၌ လှည့်လည်နေခြင်းသည် သေဝန၊ ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ပြုလျက် အနီး၌ အမြဲနေ
 ခြင်းသည် ပယိရူပါသာ-ဟု ခု နက်ခွဲ၍ ဂစ္ဆာမိကိုပင် ဖွင့်သည်။ [ဘဇနံဝါ သရဏာ
 မိပ္ပါယေန ဥပသင်္ကမနံ၊ သေဝနာ သန္တိကာဝစရတာ၊ ပယိရူပါသာနံ ဝတ္ထပဋိဝတ္ထကရ
 ဏေန ဥပဋ္ဌာနံတိ ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ အနုညသရဏံယေဝ (ဤအားလုံးဖြင့် အခြား
 ကိုးကွယ်ရာ မရှိကြောင်းကိုသာ) ဒီပေတိ။]

ဟိ ယသ္မာ၊ ယေသံခာတူနံ-တို့၏၊ ဂတိအတ္ထော- ဂတိအနက်သည်၊ (အတ္ထိ) တေသံ- ထို ဓာတ်တို့၏၊ ဗုဒ္ဓိပိအတ္ထော- သိခြင်းအနက်သည်လည်း၊ (အတ္ထိ) တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဂစ္ဆာမိတိ ဣမဿ - ဂစ္ဆာမိ ဟူသော ဤပုဒ်၏၊ ဇာနာမိ ဗုဒ္ဓာမိတိ အယံပိ အတ္ထော-ကိုလည်း၊ (မယာ) ဝုတ္ထော။

ပန- ကား၊ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံဃဉ္စာတိ ဣေ- ပါဠိ၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ တဗ္ဗော) အဓိဂတမဂ္ဂေ-သိအပ် ရအပ်ပြီးသော မဂ္ဂသစ္စာရှိကုန်သော၊ သစ္စိ ကတနိရောဓေ-မျက်မှောက် ပြုအပ်ပြီးသော နိရောဓသစ္စာရှိကုန်သော ဖလဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း၊ ယထာနုသိဋ္ဌိ-အကြင်အကြင်ဆုံးမတော်မူအပ်သည့်အတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇမာနေစ-ကျင့်ဆဲ မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း၊ စတုသု-န်သော၊ အပါယေသု-တို့၌၊ အပတမာနေ - မကျသည်တို့ကို၊ ကတွာ - ၍၊ ဓာရေတိ - ဆောင်ထား တတ်၏၊ ဣတိ၊ ဓမ္မော-မည်၏၊ သော-ထို တရားဟူသည်၊ အတ္ထတော-အနက် သဘောအားဖြင့်၊ အရိယမဂ္ဂေါစေဝ - မဂ်၎င်း၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ - ၎င်းတည်း၊ ဟိ- သာဓကကား၊ ယာဝတာ ဘိက္ခုဝေပေ၊ အဂ္ဂမက္ခာယတီတိ-တိဟူသော၊ ဧတံ (သုတ္တံ- ကို၊ ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ- ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့ အစရှိသော၊ ဝိတ္ထာရော-ကို၊

ဝေဝါ ဇာနာမိ ဗုဒ္ဓာမိတိ။ ။ ဂစ္ဆာမိကိုပင် “ဇာနာမိ ဗုဒ္ဓာမိ” ဟု တနည်း ဖွင့်၏။ “ဂစ္ဆာမိပုဒ်၏ ဗုဒ္ဓာမိဟူသောအနက်ကို အဘယ်နည်းဖြင့် ရနိုင်ပါသနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ယေသဉ္စ” စသည်မိန့်၊ ဂတိအနက်ရှိသော ဓာတ်၏ ဗုဒ္ဓိအနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်သောကြောင့် ဂစ္ဆာမိအတွက် ဗုဒ္ဓာမိအနက်ကို ဖွင့်နိုင်သည်-ဟူလို၊ [ယေ ဂတုတ္ထာ တေ ဗုရုတ္ထာ၊ ပဝတ္ထိပပါပုဏတ္ထကာ”-ဓာတ်ကျမ်း။]

အဓိဂတ၊ ပေ၊ ပဋိပဇ္ဇမာနေစ။ ။ “အဓိဂတ၊ သစ္စိကတ” တို့၌ တပစ္စည်းသည် အတိတ်ဟောတည်း၊ “ရအပ်ပြီးသော မဂ္ဂသစ္စာရှိသူ၊ ဝါ-မဂ္ဂသစ္စာကို ရပြီးသူ” ဟု ဆိုသဖြင့် ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြုကြောင်းထင်ရှား၏၊ သစ္စိကတနိရောဓ ဌ်လည်း နည်းတူ၊ ပဋိပဇ္ဇမာနေစ၌ မာနပစ္စည်းကား ပစ္စုပ္ပန်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ကျင့်ဆဲမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် ကို ပြ၏၊ မာနေစ-ဟု ဋီကာ၌ စလည်းပါ၏။ [ပဒဒ္ဒယေနာပိ ဖလဋ္ဌာဝေ ဒသယိတာ၊ န မဂ္ဂဋ္ဌာတိ တေ (မဂ္ဂဋ္ဌတို့ကို) ဒသေသန္တော ယထာနုသိဋ္ဌိ ပဋိပဇ္ဇမာနေစာတိ အာဟ။]

မှတ်ချက် ။ ။ ဆုံးမတော်မူသည့်အတိုင်း ကျင့်သော ကလျာဏပုထုဇဉ်ကိုလည်း “ယထာနုသိဋ္ဌိ ပဋိပဇ္ဇမာန” ဟု ဆိုလိုက်ပေ၏၊ သို့သော် ပုထုဇဉ်ကိုကား အပါယ်မကျ အောင် ဆောင်ဘို့ရာ မသေချာသောကြောင့် မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အရ ယူရသတုံ။ [“အပတမာနေ (ကတွာ)” ဟု သီဟိုဠ်မူရှိ၏၊ ဣယာဝိသေသန ပေးရမည် ဖြစ်၍ ကောင်းသကဲ့သို့ထင်၏။]

တိတိ ဝိတ္ထာရော။ ။ ဤသို့ ဝိတ္ထာရောနှင့်တွဲလာသော ဣတိသဒ္ဓါကို အာဓိအနက် ဟော၊ တနည်း-ပကာရ (အတူ) အနက်ဟောဟု ဖွင့်ကြရိုးတည်း၊ တနည်း-“ဝိတ္ထာ

(ဝေဒိတဗ္ဗော - နါ) [ဘိက္ခဝေ , ယာဝတာ - အကြင်မျှလောက်ကုန်သော၊ သင်္ခတာ-သင်္ခတဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မော - တို့သည်၊ (သန္တိ - နံ၏) တေသံ-ထို သင်္ခတတရားတို့တွင်၊ အရိယော-မြတ်သော၊ အဋ္ဌပီကော- ဝ ပါးသော အင်္ဂါ ရှိသော၊ မဂ္ဂေါ-မဂ်ကို၊ အဂ္ဂံ - အမြတ်ဆုံးဟူ၍၊ အက္ခာယတိ - ဟောတော်မူ အပ်၏။] စ - ဆက်၊ ကေဝလံ - ဖိုလ် , ပရိယတ်မဘက် သက်သက်၊ အရိယ မဂ္ဂေါစေဝ-သည်၎င်း၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ-သည်၎င်း၊ (ဓမ္မော-မည်သည်၊) န - မဟုတ် သေး၊ အပိစ-စင်စစ်ကား၊ အရိယဖလေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ , ပရိယတ္တိဓမ္မောပိ- မှသည်လည်း (ဓမ္မော-မ္မ မည်သေး၏) ဟိ-သာကေကား၊ ဆတ္တမာဏဝက ပိမာနေ-ဆတ္တမာဏဝက ပိမာနဝတ္ထု၌၊ ရာဂပိရာဂ၊ ပေမုပေဟိတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤ ဂါထာပန္နကို၊ (ဘဂဝတာ) ပိ, ဝုတ္တံ-ပြီ။

[ဂါထာအနက်၊ ။ ရာဂပိရာဂံ - ရာဂ၏ မတပ် နှစ်သက်ကြောင်းဖြစ် သော၊ ဝါ-ရာဂကို ပယ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ဓမ္မံ - အရိယာမဂ် တရားကို၎င်း၊ အနေဇံ-တုန်လှုပ်တတ်သော တဏှာမရှိသော၊ အသောကံ - ဝမ်းနည်းခြင်း မရှိသော၊ ဓမ္မံ-အရိယာဖိုလ်တရားကို၎င်း၊ အသင်္ခတံ-ဝှပါးသော အကြောင်း တရားတို့သည် မပြုပြင်အပ်ထသော၊ အပ္ပဋိကူလံ-တစုံတခုနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် မရှိသော၊ ဝါ-အလိုရှိအပ် ကောင်းမြတ်သော၊ ဓမ္မံ - နိဗ္ဗာန်တရားကို၎င်း၊ မရရံ-ချိုဆိမ့်ကောင်းမြတ်သော အရသာနှင့်တူထသော၊ ပဂုဏံ-အဝါးစွာ လေ့လာ အပ်ပြီးထသော၊ ဝါ - မြတ်သော ဂုဏ်ရှိထသော၊ သုဝိဘတ္တိံ - ကောင်းစွာ ဝေဘန်အပ်ထသော၊ ဣမံ ဓမ္မံ-ဤပရိယတ် တရားတော်ကို၎င်း၊ ဣမံ ဓမ္မံ-ဤ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဓမ္မက္ခန်ဟု ဆယ်တန်သောတရားတော်မြတ်ကို၊ သရဏတ္ထံ-ကိုးကွယ်ရာအကျိုးငှါ၊ (သရဏာယ ပရာယဏာယ (သီ-ဋီသစ်) သကို ထွံပြု, အာယပြု၊) ဥပေဟိ - ဆည်းကပ်ပေတော့၊] .... ဟိ - ဆက်၊

ရော” ဟူသောစကားဖြင့် ကျန်သမျှကို ချဲ့လေဟု ပြ၏။ ဣတိ-ကား နိဒဿနတ္ထ ရိုးရိုး သာတည်း၊ ထို ဣတိဝိတ္ထာရောပုဒ်ဖြင့် “ယာဝတာဝါ ဘိက္ခဝေ သင်္ခတာဝါ အသင်္ခ တာဝါ ပိရာဂေါ (နိဗ္ဗာန်) ၊ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ” ဟူသော စာဟုတ္တအင်္ဂုတ္တရ-စက္က ဝဂ္ဂ, ပသာဒသုတ် ပါဠိတော်ကိုဆက်၍ ယူ။

အမှာ ။ ။ ဒေါဓကဂါထာဟု ယူ၍ “မရရမိ” ၌ မနှင့်ဝှကို ဒီဃတလုံးသာဟု သီလက္ခန်ဋီကာသစ်၌ ဆို၏။ [န, ဇ, ဇ, ယဖြစ်၍ တာမရသဂါထာပါဒဟု ယူ၍ ဥပ ဇာတိဂါထာဟုလည်း ဆိုကြ၏။] နောက်ဂါထာ၌လည်း “စတုသုသ+ဖိသုပု+ရိသ ယု + ဝေသ ” ဟု ၎င်း, ရှိစေလို၏ - ဟု သာမညလေသုတ် ဋီကာသစ် ဆို၏။ စတု ၂ လုံးမှ ဒီဃတရယူ၊ ရိ၌ ဆန္ဒာနုရက္ခဏ ဒီဃ၊ “ပုဂ္ဂလ” ကား ဆန္ဒာနုရက္ခဏရသာတဲ့။

တ္ထေ-ဤဝါထာ၌၊ ရာဂဝိရာဂန္တိ-ဝိဟူသောပါဠိဖြင့်၊ မဂ္ဂေါ-ကို၊ ကထိတော-
 တောတော်မူအပ်ပြီ၊ အနေဇမသောကန္တိ-ဖြင့်၊ ဖလံ, (ကထိတံ - ပြီ) ဓမ္မ
 မသင်္ခတန္တိ-ဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနံ ကထိတံ၊ အပ္ပဋိကူလံ၊ ပေသုဝိဘက္ခန္တိ-ဖြင့်၊ ပိဋကတ္တ
 ယေန-ပိဋက ဝုပုံဖြင့်၊ ဝိဘက္ခာ-ခွဲခြားဝေဘန်အပ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗဓမ္မက္ခန္ဓာ-
 အလုံးစုံသော ဓမ္မက္ခန္ဓာတို့ကို၊ ကထိတာ-နိပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်ထိုက်၏။

ဒိဋ္ဌိသီလသင်္ခာတေန-အယူသီလ၏ပေါင်းစပ်အပ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊
 ဝါ- အယူသီလ တူမျှသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ သံဘတော - ပေါင်းအပ်သည်
 တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သံယော-သံယမည်၏၊ သော-ထိုသံယဟူသည်၊ အတ္ထ

ရာဂဝိရာဂန္တိ မဂ္ဂေါ။ ။ ကာမရာဂေါ ဘဝရာဂေါတိ ဇေမာဒိဘေဒေါ သဗ္ဗေဝိ
 ရာဂေါ ဝိရဇ္ဇတိ ပဟိယတိ ဇေတေနာတိ ရာဂဝိရာဂေါတိ မဂ္ဂေါ ကထိတော။ [“ဝိရဇ္ဇတိ
 ဇေတေနာတိ ဝိရာဂေါ၊ ရာဂဿ+ဝိရာဂေါ ရာဂဝိရာဂေါ” ဟု ဂရုကနည်းပြ။]

အနေဇမသောကန္တိ ဖလံ ။ ။ ဇောသင်္ခါတာယ တဏှာယ၊ အန္တော နိဇ္ဈာန
 လက္ခဏဿ (အတွင်း၌ပူလောင်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော) သောကဿစ တဒပ္ပတ္တိယံ
 (ထို ဖိုလ်ဖြစ်ရာအခါ၌) သဗ္ဗသော ပရိက္ခိဏတ္တာ အနေဇ မဒသာကန္တိ ဖလံ ကထိတံ။

အပ္ပဋိကူလန္တိ။ ။ အဝိရောဓိပနတော ကေနစိ အဝိရုဗ္ဗံ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို မပြု
 ခြင်းကြောင့် ဘယ်သူနှင့်မျှမဆန့်ကျင်သော၊ ဣဋ္ဌံ ပဏီတန္တိ အတ္ထော-အလိုရှိအပ်သော၊
 တနည်း-မွန်မြတ်သောဟု အနက်မှတ်။ [ပတိဝိရုဗ္ဗံ+ကူလံ (ပက္ခော) ယဿာတိ ပဋိ
 ကူလော = ဆန့်ကျင်ဘက် အဘို့အစုံ (ဘက်သား) ရှိသော တရား၊ န+ ပဋိကူလော
 အပ္ပဋိကူလော။]

ပဂုဏံ။ ။ ပဂုဏရူပေန ပဝတ္တိတတ္တာ (ပဂုဏံ - အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီး
 သော) ပကဋ္ဌဂုဏဝိဘာဝနတောဝါ ပဂုဏံ-မြတ်သောဂုဏ်ရှိသော။ [ဝိမတိ၌ကား
 “ဝါစာယ ပဂုဏီကတ္တဗ္ဗတော ပကဋ္ဌဟိ သဒ္ဓတ္တဂုဏေဟိ ယောဂတော ဝါ” ဟု
 ဖွင့်၏၊ သဘောတူပင်။] ထောမနိဓိ၌ “ပကတော + ဂုဏော ယေန” ဟု၎င်း “ပက
 ဋ္ဌော+ဂုဏော ယဿဝါ” ဟု၎င်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ “ဥဇုကဝတိ-မြောင့်မတ်သည်၏အဖြစ်
 ရှိသောအရာ၌၊- ဒက္ခေ-ကျွမ်းကျင် လိမ္မာသ၌” ဟု၎င်း ဖွင့်၏။

ဒိဋ္ဌိ၊ ပေ၊ သံ ဃော။ ။ ဋီကာ၌ “ဇေဝုတ္တယ ဒိဋ္ဌိယာ၊ ပေ၊ သီလာနဉ္စ သံဟတ
 ဘာဝေန” ကို ထောက်၍ “သံဟညတေ - ပေါင်းစပ်အပ်၏၊ ဣတိ သံဃာတော” ဟု
 ပြုပြီးလျှင် ဘာဝဉ္စမာနက္ခိ၌ “ပေါင်းစပ်အပ်သည်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာကို အရကောံ၊
 ထို “သံဃာတဘာဝ” ဟူသည်လည်း တူသည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်တည်း၊
 ထို့ကြောင့် “ဒိဋ္ဌိသီလ သာမညေနာတိ အတ္ထော” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ သံဃောကိုလည်း
 “သံဟညတေတိ သံဃော” ဟု ပင် ပြု။ [မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေနန္တလည်း ဤထက်
 ကျယ်ဝန်းစွာဖွင့်ခဲ့ပြီ၊ စာနေချင်းမတူတတ်၍ ထပ်ပြရသည်၊ အချို့စာ၌ “သာမည
 သံဃာတေန” ဟု သာမညပါနေ၏၊ ဋီကာနှင့် မညီ။]

တော , အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလသမူဟော - ရှစ်ပါးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ အပေါင်းတည်း၊ ဟိ-သာဓကကား၊ တသ္မိယေဝ ဝိမာနေ- ထိုဆတ္တမာဏဝ ကဝိမာနဝတ္ထု၌ပင်၊ “ယတ္ထစ၊ပေ၊မုပေဟိ” တိ-ဟူသော၊ တေ- ဤဂါထာဗန္ဓ ကျိ(ဘဝဝတာ) ဝုတ္တံ၊ [စတုသု-၄ စုံကုန်သော၊ သုစီသု- ဖင်ကြယ်ကုန်သော၊ ယတ္ထ ပုရိယယုဂေသုစ-အကြင်ယောက်ျားအစုံတို့၌လည်း၊(မောဂ္ဂဏ္ဍာန်အလို အာဓာရ၊)ဝါ- တို့အားလည်း၊ (ကစ္စည်းအလို သမ္ပဒါန်၊) ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ် သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဝါ - ပေးလှူကြောင်း ဒါနစေတနာကို၊ မဟပ္ပလံ- များသောအကျိုးရှိ၏ဟူ၍၊ အာဟု-ဟောတော်မူကြကုန်ပြီ၊ ဓမ္မဒဿာ-သစ္စာ ၄ ပါး တရားကို သိမြင်ကြကုန်သော၊ တေပုဂ္ဂလာ - တို့သည်၊ အဋ္ဌစ- အသီး အခြား ခွဲသောအားဖြင့် ဂ ပါးတို့သည်လည်း၊ ဟောန္တိ၊ ဣမံ သံဃံ - အစုံ ၄ ပါး၊ သီးခြားရှစ်ဘော်၊ ဤသံဃာတော်ကို၊ သရဏတ္ထံ-၄၊ ဥပေဟိ-လော့။] ဘိက္ခုနံ- တို့၏၊ သံဃော-အပေါင်းတည်း၊ ဘိက္ခုသံဃော-ပေါင်း၊ စ-ဆက်၊ ဣတ္ထာဝတာ-အစဉ်ဖြင့်၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ဟိဏိ- န်သော၊ သရဏဂမနာ နိ-သရဏဂုဏ်တို့ကို၊ ပဋိဝေဒေသိ-သိစေပြီ၊ ဝါ-လျှောက်ပြီ။

ဣဒါနိ-၌၊ တေသွေဝသရဏဂမနေသု-တို့၌ပင်၊ ကောသလ္လတ္ထံ-ကျွမ်းကျင် သူ၏အဖြစ်ဟူသောအကျိုး၄ပါ၊ သရဏံ-သရဏ၄င်း၊ သရဏဂမနံ-သရဏဂုဏ် ၄င်း၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂစ္ဆတိ - ဆည်း ကပ်၏၊ (သော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်၄င်း၊) သရဏဂမနပ္ပဘေဒေါ- ဂုဏ် အပြား၄င်း၊ သရဏဂမနဖလံ - သရဏဂုဏ်၏အကျိုး၄င်း၊ သံကိလေသော - သရဏဂုဏ်၏ ညစ်နွမ်းပုံ၄င်း၊ ဘေဒေါ-သရဏဂုဏ်၏ပျက်ခြင်း၄င်း၊ ဣတိ အယံဝိမိ- ဤအစီ အရင်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် သိထိုက်ပါသော်လည်း၊ သော-ထို အစီအရင်ကို၊ ဝါ-သည်၊ ဣဝ-ဤသမန္တပါသာဒိကာမည်သော ဝိနည်း အဋ္ဌ ကထာ၌၊ ဝုစ္စမာနော-ဆိုအပ်သော်၊ ဝါ-ဆိုလိုက်လျှင်၊ အတိဘာရိယံ-သော၊ ဝါ-သော၊ ဝိနယနိဒါနံ - ကျိ၊ ကရောတိ - ပြု၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (မယာ)

ယတ္ထ စ၊ ဥပ၊ ဓမ္မဒဿာ။ ။ “ဒါတဗ္ဗတိ ဒိန္နံ” အရ ပေးလှူအပ်သော ဒါနဝတ္ထု ရသော်လည်း “ မဟပ္ပလံ ” ထောက်၍ စေတနာကို အရ ကောက်ရသည်၊ အာရုံ အကြောင်းဖြစ်သောဒါနဝတ္ထု၏ ဒိန္နအမည်ကို အာရမဏိက အကျိုး စေတနာ၌ တင် စားသော ကာရဏပစ္စာရစကားတည်း၊ တနည်း- “ဒီယတိ အနေနာတိ” ဟု ကရဏ သာဓိပြု၍ ပေးလှူကြောင်းစေတနာကို တိုက်ရိုက်ကောက်၊ ဓမ္မ-သစ္စာ၄ပါးတရားကို+ ပဿန္တိ - မျက်မှောက် မြင်နိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ ဓမ္မဒဿာ။ [ပုရိယယုဂေဝေနေ စတ္တာ ရောပိ (အစုံအားဖြင့် ၄ပါးရှိကုန်သော်လည်း) ပုဂ္ဂလဝေသေန အဋ္ဌေဝ၊ အရိယဓမ္မသ္မာ ပစ္စက္ခဒဿာဝိတာယ (တိုက်ရိုက်မြင်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဓမ္မဒဿာ။]

န ဝုတ္တော၊ ပန-ထိုသို့ပင် မဆိုအပ်ပါသော်လည်း၊ အတ္ထိကေဟိ-အလိုရှိသော အမျိုးကောင်း သားတို့သည်၊ ပပဉ္စသျှဒနိယံ- ပပဉ္စသျှဒနိမည်သော၊ မဇ္ဈိမဋ္ဌ ကထာယံ - ထာ၌၊ ဘယဘောရဝသုတ္တဝဏ္ဏနတော ဝါ - သယဘောရဝသုတ် အဖွင့်မှသော်၎င်း၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယံ-နိမည်သော၊ ဒိယနိကာယဋ္ဌကထာ ယံ-ထာ၌၊ သရဏဝဏ္ဏတောဝါ-သရဏအဖွင့်မှ သော်၎င်း၊ (သာမညဇလ သုတ် အဖွင့်မှ) ဂဟေတဗ္ဗော - ယူထိုက်၏၊ ဝါ- ယူပါလေ၊ ဣတိ- ဤကား၊ အမှာ စကားချပ်တည်း။

ဥပါသကံ၊ ပေဓာရေတူတိ-ကား၊ မိ-တပည့်တော်ကို၊ ဘဝံ ဝေါတမော- သည်၊ အယံ-ဤပုဏ္ဏားသည်၊ ဥပါသကော-ကာတည်း၊ ဣတိ ဝေ-သို့၊ ဓာရေ တု-စိတ်၌ ဆောင်တော်မူပါ၊ ဝါ-မှတ်တော်မူပါ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပန-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤ ဥပါသကံ၊ ပေတု ဟူသောပါဠိ၌၊ ဥပါသကဝိမိကောသလ္လတ္ထံ- ဥပါ သက အစီအရင်၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏အဖြစ်ဟူသော ဉာဏ်အကျိုးငှါ၊ [ဥပါသက ဘာဝဝိဓာနကောသလ္လတ္ထံ - ဥပါသကာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အစီအရင်၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏အဖြစ် အကျိုးငှါ- ဟူလို၊ သီ ဒီ သစ်၊] ကော-အဘယ်သူသည်၊ ဥပါသကော-ဥပါသကာ မည်သနည်း၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဥပါသကောတိ- ကာ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဝိသနည်း၊ အဿ-ထို ဥပါသကာ၏၊ သီလံ - သီလဟူသည်၊ တိ-နည်း၊ အာဇီဝေါ-အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသည်၊ ကော-နည်း၊ ဝိပတ္တိ- ပျက်စီးခြင်းသည်၊ ကာ-နည်း၊ သမ္ပတ္တိ-ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ ကာ-နည်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဣဒံ ပကိဏ္ဍကံ-ဤ ရောပြွမ်းသော အဆိုးအဖြတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ တံ- ထိုပကိဏ္ဍကကို၊ အတိဘာရိယကရဏတော-အလွန်ဝန်လေးအောင်ပြုတတ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဓ-ဤသမန္တ၊ ပေ၊ ထာ၌၊ န ဝိဘတ္တံ-မဝေဘန်အပ်၊ ပန-ထိုသို့ပင် မဝေဘန်အပ်ပါသော်လည်း၊ အတ္ထိကေဟိ-တို့သည်၊ ပပဉ္စသျှဒ နိယံ-သော၊ မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

အဇ္ဈတဂ္ဂတိ ဣတ္ထ-၌၊ အယံ အဂ္ဂသဒ္ဓေါ-ဤအဂ္ဂသဒ္ဓါသည်၊ အာဒိကောဋိ ကောဋ္ဌာသ သေဋ္ဌေသု-အစဟူသော အနက်၊ အစွန် အဖျားဟူသောအနက်၊ အဘို့အစု ဟူသော အနက် ، အမြတ်ဟူသော အနက်တို့၌၊ ဒိဿတိ - ထင်၏၊ ဟိ-၌၊ သမ္ပဒေါဝါရိက-အချင်း တံခါးစောင့်၊ အဇ္ဈတံ - ယနေ့ကို၊ အံဂ္ဂေ- အစပြု၍၊ နိဝဏ္ဏာနံ-နိဝဏ္ဏယောကျာ်းတို့၏၎င်း၊ နိဝဏ္ဏီနံ-နိဝဏ္ဏမိန်းမတို့၏ ၎င်း၊ ဒွါရံ-တံခါးကို၊ အာဝရာမိ-ပိတ်လိုက်၏၊ ဣတိအာဒိသု-ရပ်တို့၌၊ အာဒိမိ- အစဟူသော အနက်၌၊ ဒိဿတိ- ၏၊ [မဇ္ဈိမနိကာယံ , မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသက, ဥပါလိသုတ်၊] တေနေဝ အင်္ဂုလဂ္ဂေန-ထိုလက်ချောင်းဖျားဖြင့် သာလျှင်၊ တံ

အင်္ဂုလဂ္ဂံ- ကို၊ ပရာမသေယျ- သုံးသပ်ရာ၏၊ ဥစ္ဆဂ္ဂံ-(ဥစ္ဆါ+အဂ္ဂံ) ကြီးအဖျားကို၊ ဝေဠုဂ္ဂံ-(ဝေဠု + အဂ္ဂံ) ဝါးအဖျားကို၊ ဣတိ အာဒိသု- ရပ်တို့၌၊ ကောဠိယံ- အစွန်အဖျားဟူသောအနက်၌၊ [ကောဠိယန္တိ ပရိယန္တ ကောဠိယံ] ဒိဿတိ-ထင်၏၊ ဘိက္ခဝေ- ဘိက္ခုတို့၊ အဗ္ဗိလဂ္ဂံဝါ-ချဉ်သော သစ်သီးအဘို့အစုကို၎င်း၊ မရုရဂ္ဂံဝါ - ချိုသောသစ်သီးအဘို့အစုကို၎င်း၊ တိတ္ထဂ္ဂံဝါ-ခါးစပ်သောသစ်သီးအဘို့အစုကို၎င်း၊ ဝိဟာရဂ္ဂေနဝါ-နေရာအခန်းအဘို့အစုအားဖြင့်သော်၎င်း၊ ပရိဝေဏဂ္ဂေနဝါ-ပရိဝုဏ်အဘို့အစုအားဖြင့်သော်၎င်း၊ ဘာဇေတုံ - ဝေဘန်ခြင်းငှါ၊ အနုဇာနာမိ - ခွင့်ပြုတော်မူ၏၊ ဣတိ အာဒိသု၊ ကောဠာသေ- အဘို့အစုဟူသော အနက်၌၊ (ဒိဿတိ- ၏) ဘိက္ခဝေ- တို့၊ ယာဝတာ-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ အပဒါဝါ- အခြေမရှိသည် မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွိပဒါဝါ-အခြေ ၂ ချောင်းရှိသည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပေ၊ သတ္တာ - တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေသံ - ထို သတ္တာတို့တွင်၊ တထာဂတော-ကို၊ အဂ္ဂံ-အမြတ်ဆုံးဟူ၍၊ အက္ခာယတိ- ဆိုအပ်၏၊ ဣတိ အာဒိသု၊ သေဠေ - အမြတ်ဟူသော အနက်၌၊ (ဒိဿတိ - ၏) အင်္ဂုတ္တရ စတုက္က၊ စက္ကဝဂ်၊) ပန- အတ္ထုဒ္ဓါရသာမညမှတစ်ပါး၊ ပေ၊ အံ၊ ဣဝ-ဤ အဇ္ဇတဂ္ဂေပီဏုပေတံဟူသောပါဠိ၌၊ အယံ-ဤ အဂ္ဂသဒ္ဓါကို၊ အာဒိမိ-အစဟူသော အနက်၌၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော- ၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေတိ ဧတ္ထ - ၌၊ အဇ္ဇတံ-ယနေ့ကို၊

ဝိဟာရဂ္ဂေန။ ။[ဩဝရက ကောဠာသေန (အစု)။ [ကျောင်းတိုက်တခု၌ရှိသော သစ်သီးများကို ဝေဘန်သောအရာဖြစ်၍ “ဝိဟာရဂ္ဂ - ကျောင်းတိုက်အစု”ဟု အနက်မဖြစ်နိုင်၊ “ဝိဟာရတိ ဧတ္ထာတိ ဝိဟာရော”ဟု ပြု၍ နေရာအခန်းအစုကို “ဝိဟာရဂ္ဂ”ဟု မှတ်ပါ။] ဣမသ္မိံဂဗ္ဗေ ဝသန္တာနံ ဣဒံနာမ ဇလံ (“ ဣဒံ ပနသဇလံ-ဤ ပိန်းနံသီး” မူကွဲ) ပါပုဏာတိတိ အာဒိနာ တံတံဝသနဋ္ဌာနကောဠာသေနာတိ အတ္ထော။ [ပရိဝုဏ်ဟူသည်ကား ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ အသီးအသီး ဝင်းကာထားသော ကျောင်းဆောင်တခုတည်း။]

အဇ္ဇတံ အာဒိံကတွာ။ ။“အဇ္ဇတဂ္ဂေဝ အတ္ထော”ဟု ဝေဖြင့် တာပစ္စည်းအနက်ကိုကုန်သော ဋီကာဖွင့်ပုံထောက်၍ အဇ္ဇတဂ္ဂေ (အဇ္ဇတံ+အဂ္ဂေ) ၌ တာပစ္စည်းအနက်သီးခြားမရှိဟု သိရ၏၊ “အဇ္ဇတံ-ယနေ့ကို”ဟု ပေး၊ “အာဒိံကတွာ” ကား အဂ္ဂေ၏ အဖွင့်တည်း၊ အဂ္ဂေ၌ အံကို သုတ်ကြီးဖြင့် ပြု၊ တနည်း-ဒုတိယာမှ သတ္တမိပြန်နေသော ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ ဟု ကြို၊ “ကတွာ”ဟုလည်း ထည့်စေလိုသည်၊ “အဇ္ဇ-ယနေ့ကို၊ အဂ္ဂေ - အစပြု၍” ဟု တပုဒ်စီ ခွဲပေးပါ။ [“အဂ္ဂေတိဧတ္ထ ဥပယာဂဝစနဿ ကောရာဒေသော၊ ဝစနဝိပလ္လာသောဝါ၊ ကတွာသဒ္ဓေါစ သေသောတိ ဝုတ္တံ အာဒိံကတွာတိ” - သိ၊ ဋီ သစ်။]

အာဒိ - အစကို၊ ကတွာ - ရှိ၊ ဣတိဝေံ အတ္ထော ဝေဒိတဗျော၊ အဇ္ဇတန္တိ - ကား၊ အဇ္ဇဘဝံ - ယနေ့၌ဖြစ်သော ဆည်းကပ်မှုကို၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဝါ - တနည်း၊ အဇ္ဇဒဂ္ဂေ ဣစ္စေဝ - အဇ္ဇဒဂ္ဂေယျံ ရှိသော၊ ပါဠိဂ္ဂါ၊ ဒကာရော - သည်၊ ပဒသန္တိကရော - ပုဒ်တို့၏စေ့စပ်မှုကို ပြုတတ်၏၊ အဇ္ဇ - ယနေ့ကို၊ အဂ္ဂိ - အစကို၊ ကတွာ - ရှိ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ပါဏုပတန္တိ - ကား၊ ပါဏေဟိ - အသက်တို့ဖြင့်၊ ဥပေတံ - ဆည်းကပ်တတ် သော၊ ယာဝ - အကြင်မျှလောက်၊ မေ - အကျွန်ုပ်၏၊ ဇီဝိတံ - အသက်သည်၊ ပဝတ္တတိ - ဖြစ်တည်၏၊ တာဝ - ထိုအသက်ရှည်သမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ဥပေတံ - သော၊ (ဥပါသကံ၌စပ်) ဘဝံ ဂေါတမော - သည်၊ မံ - ကို၊ အနညသတ္တုကံ - အခြားဆရာမရှိသော၊ တီဟိ - နသော၊ သရဏဂမနေဟိ - တို့ဖြင့်၊ သရဏံ - ရှိ၊ ဂတံ - ဆည်းကပ်သော၊ (ဥပါသကံ - ဟူ၍) ဓာရေတု - စိတ်၌ဆောင်တော်မူပါ၊ ဇာနာတု - သိတော်မူပါ၊ (ကသ္မာ - ကြောင့်၊ ဓာရေတု - စိတ်၌ ဆောင်တော်

အဇ္ဇတန္တိ အဇ္ဇဘဝံ။ ။ ယခုစာများ၌ “အဇ္ဇဘဝံ” ဟု တွေ့ရ၏၊ သီလက္ခန္ဓ ဋီကာသစ်၌ ဘာဝပါဠိကိုပင်ယူ၍ ဘာဝအနက်ကို အကျယ်ပြထား၏၊ ထို အဇ္ဇဘဝံ ပါဠိသည် “အဇ္ဇတန္တိ အဇ္ဇဒုစ္စေဝ အတ္ထော” ဟူသော ဋီကာများနှင့် ဆန့်ကျင်၏၊ ဝိမတိ၌ကား “အဇ္ဇဘဝန္တိ အသိဉ္စိ အဟနိ ပဝတ္တံ ပသာဒါဒိ” (ဤနေ့၌ဖြစ်သော ကြည်ညို ခြင်း စသည်ကို) ” ဟု ရှိ၏၊ ထိုဘဝ (ပဝတ္တ) သဒ္ဓါဖြင့်လည်း တာပစ္စည်းအနက်ကို ပြသည် မဟုတ်၊ “အဇ္ဇတံ - ယနေ့ကို” ဟု ရာဝယ် “ယနေ့၌ဖြစ်သော ကြည်ညို ဆည်းကပ် မှုကို” ဟု ဥဇုကတ္ထပြခြင်းသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု မိန့်သည်။

ပါဏေဟိ ဥပေတံ။ ။ ပါဏုပေတောသည် “ပါဏေဟိ - အသက်တို့ဖြင့် + ဥပေ တော - ဆည်းကပ်တတ်သူ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရသော သမာသ်ပုဒ်တည်း ဟု သိစေ၏၊ “ယာဝ မေ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတိ၊ တာဝ ဥပေတံ” ဖြင့် အသက်တို့ဖြင့် ဆည်းကပ်ပုံကို သရုပ်ဖော်သည်၊ ယခုလျှောက်ထားသော စကားဖြင့်၎င်း၊ စိတ္တုပ္ပါဒ် တကြိမ်ဖြစ်ကာမျှ ဖြင့်၎င်း ဆည်းကပ်ခြင်းမဟုတ်ပါ၊ အသက်ကိုစွန့်၍ (အသက်ထက်ဆုံး) ဆည်းကပ် ခြင်း ဖြစ်ပါသည် - ဟူလို၊ “ဥပေမိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ” စသော ပါဠိကိုထောက်၍ ဥပေတံ၌ ဥပုဗ္ဗ ဣဓာတ်သည် (ဥပဝမနေ - ဆည်းကပ်ခြင်း) အနက်ဟောတည်းဟု မှတ်၊ “အသက် တို့နှင့် ပြည့်စုံသော” ဟု ပေးကြသည်မှာ (အသက်တို့နှင့် မပြည့်စုံသော ဥပါသကာ - ဟု ကန့်စရာ မရှိသောကြောင့်) အဓိပ္ပါယ်မပါသော အနက်ဖြစ်သည်။

အနည၊ ပေ၊ ဇာနာတု။ ။ အညော - တုရားမှ တပါးသော + သတ္တာ 'အည သတ္တာ၊ နတ္ထိ + အညသတ္တာ ယဿ (ဥပါသကဿ) ဣတိ အနညသတ္တုကော၊ ဤ “အနညသတ္တုကံ တီဟိ သရဏဂမနေဟိ သရဏံ ဂတံ” တို့ကား ပါဠိတော်၌ “သရဏံ ဂတံ” ၏ အဖွင့်တည်း၊ “ဓာရေတု - စိတ်၌ဆောင်ထားတော်မူပါ” ဟူရာဝယ် “အသိ အမှတ်ပြုတော်မူပါ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ပြလို၍ “ဇာနာတု” ဟု ဖွင့်သည်။

မူရာပါသနည်း၊) ဟိ-အကြင်ကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ [နေဝ ဝဒေယျံ၌ စပ်၊]
 မေ-၏၊ တိခိဏေန-ထက်လှစွာသော၊ အသိနာ- သန်လျက်ဖြင့်၊ သီသံ-ကို၊
 စေပိဆိန္ဒေယျ-အကယ်၍ပင် ဖြတ်စေဦးတော့၊ (စေံသတိပိ-လည်း၊) ဗုဒ္ဓံ-
 ဘုရားကို၊ နဗုဒ္ဓေါ-ဘုရားမဟုတ်၊ ဣတိဝါ-သို့၎င်း၊ ပေ၊ နေဝ ဝဒေယျံ-မပြော
 ဆိုရာတော့ပါ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ခာရေတု-ပါ၊) ဇ-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤဥပါသကံ
 မိ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ပါဏုပေတံ သရဏဂတန္တိ-
 တံ ဟူ၍၊ ပုန-တဖန်၊ သရဏဂမနံ-သရဏဂုံကို၊ ဝဒန္တော-လျှောက်လသော်၊
 ဝါ-လျှော့သော၊ မြာဟ္မဏော- သည်၊ အတ္ထသန္နိယျာတနံ - မိမိကို အပ်နှင်း
 ကြောင်း သရဏဂုံကို၊ ပကာသေတိ- ထင်ရှားပြီ၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝေ-သို့၊ အတ္တာနံ-ကို၊ နိယျာတေတွာ- အပ်နှင်းပြီး၍၊ ဘဝန္တံ -ကို၊ သ
 ပရိသံ-နှင့်တကွ ဥပဋ္ဌာတုကာမော- ပြုစုလုပ်ကျွေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အမိ
 ဝါသေတုစ မေ၊ ပေ၊ သံဃေနာတိ - ဟူ၍၊ အာဟ - လျှောက်ပြီ၊ ကိံ ဝုတ္တံ၊
 ဟောတိ-နည်း၊ ဘဝံ ဝေါတမော-သည်၊ မိ-ကို၊ ဥပါသကဉ္စ-ကာဟူ၍လည်း၊
 ခာရေတု - ပါ၊ မေ-၏၊ ဝေရဉ္စာယံ - ၌၊ ဝဿာဝါသံစ - မိုဗ်းလပတ်လုံး
 သီတင်းသုံးတော်မူခြင်း ကိုလည်း၊ အမိဝါသေတု - ကိုယ်တော်၏ အထက်၌
 ဝင်သက် တည်နေစေတော်မူပါ၊ ဝါ- လက်ခံတော်မူပါ၊ တယောမာသေ-

ပုန သရဏဂမနံ။ ။ “ဥပါသကံ မိ ဘဝါ ခာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ (အဇ္ဇဒဂ္ဂေ)”
 ဟူသော စကားဖြင့်ပင် သရဏဂမနကိစ္စ ပြီးပြီးဖြစ်သောကြောင့်၊ “ပါဏုပေတံ သရဏ
 ဂတံ”ကို “ပုန သရဏဂမနံ”ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ နောက်ထပ်လျှောက်သဖြင့် သရဏဂုံ
 ၄ ပါးတွင် အတ္ထသန္နိယျာတနသရဏဂုံကိုပြသည်-ဟူလို၊ သရဏဂုံ ၄ ပါးကား “အတ္ထ
 သန္နိယျာတန၊ တပ္ပရာယဏတာ၊ သိဿဘာဂူပဂမန၊ ပဏိပါတ”တည်း၊ အကျယ်ကို
 သီလက္ခန္ဓံ သာမညဖလသုတ် အဋ္ဌကထာဖွင့်မှာ ရှု။ [အတ္ထ- မိမိကို + သန္နိယျာတန-
 ကောင်းစွာ အပ်နှင်းကြောင်း သရဏဂုံ၊ “အသက်အပ်၍ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ကြောင်း
 သရဏဂုံ”ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “တိခိဏေန သက္ကေန”စသည်ကို လျှောက်သည်။]

အမိဝါသေတု။ ။ “အမိ-ကိုယ်တော်မြတ်၏ အထက်၌ + ဝါသေတု-နေစေတော်
 မူပါ”ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏။ “ ဝါတွင်း၌ သီတင်းသုံးဘို့ရန် တောင်းပန်သော စကားကို
 ပယ်တော်မူလိုက်လျှင် ကိုယ်တော်၏အထက်၌ နေစေရာ မရောက်၊ ပယ်တော်မမူမှသာ
 နေစေရာရောက်သည်၊ ထို့ကြောင့် ပယ်တော်မမူဘဲ ကိုယ်တော်၏အထက်၌ သက်ဝင်
 နေပါစေ ” ဟူလို၊ ထိုသို့ နေစေခြင်းသည် တောင်းပန်သော စကားကို သာယာရာ
 ရောက်သောကြောင့် “သာဒယတု”ဟု ဋီကာ၌၎င်း၊ လက်ခံရာရောက်သောကြောင့်
 “သမ္ပဋိစ္စတု”ဟု အဋ္ဌကထာ၌၎င်း အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည်။ [ဝဿံ-မိုဗ်းလပတ်လုံး +
 အာဝါသော-အမြဲနေခြင်းတည်း၊ ဝဿာဝါသော-ခြင်း။]

၃ လတို့ ပတ်လုံး၊ ဝေရဉ္စ-ကို၊ ဥပနိဿာယ - ၍၊ မမ-ကို၊ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ-ငှါ၊ ဝါသံ- သီတင်းသုံးတော်မူခြင်းကို၊ [ဝဿာဝါသံ ဟု သီဟိုဠ်မူရှိ၏] သမ္ပဋိစ္ဆတု-လက်ခံတော်မူပါ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ အမိဝါသေသိ၊ ပေနာတိ-ကား၊ အထ-လျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ- ထိုပုန်ကား၏၊ ဝစနံ သုတွာ ဘဝဝါ၊ ကာယင်္ဂံဝါ - ကိုယ်၏ အစိတ် အပိုင်းကို၎င်း၊ ဝါစင်္ဂံဝါ - ကို၎င်း၊ အစောပေတွာ-မလှုပ်စေမူ၍၊ အပ္ပန္န ရေယေဝ-ကိုယ်တွင်း၌သာလျှင်၊ ခန္တိ-နှစ်သက်ခြင်းကို၊ ဓာရေတွာ-၍၊ (“ခန္တိစာရေတွာ-နှစ်သက်ခြင်းကို+ဖြစ်စေ၍” ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏) တုဏှိတာဝေန-ဆိတ်ဆိတ် အဖြစ်ဖြင့်၊ အမိဝါသေသိ-ပြီ၊ ဝါ- ပြီ၊ မြာဟ္မဏဿ- ကို၊ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ- ငှါ၊ မနသာဝ - စိတ်တော်ဖြင့်သာ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိ- လက်ခံတော်မူပြီ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အထခေါ၊ ပေ၊ ဝိဒိတွာတိ - ကား၊ အထ - ထိုအခါ၌၊ (တိတိတိတ် နေသောအားဖြင့် လက်ခံတော်မူရာ ထိုအခါ၌ - ဟုလို၊) ဝေရဉ္စော - သော၊ မြာဟ္မဏော- သည်၊ (အကြား၌ ကြိယာဝိသေသနများနှင့်တကွ နောက်ဆုံး ပတ္တမိတိုင်အောင်စပ်) သမဏော ဝေါတမော-သည်၊ မေ-၏ (တောင်းပန်ခြင်းကို) သစေနာမိဝါသေယျ-အကယ်၍ လက်မခံအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ကာယေနဝါ-ကိုယ်ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဝါစာယဝါ-၎င်း၊ ပဋိက္ခိပေယျ-ပယ်မြစ်တော်မူရာ၏၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ယသ္မာ၊ အပ္ပဋိက္ခိပိတွာ - ပယ်တော် မမူဘဲ၊ အပ္ပန္နရေ-အတွင်း၌၊ ခန္တိ-ကို၊ ဓာရေသိ- ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ မေ-ငါ၏ (တောင်းပန်ခြင်းကို) မနသာဝ - သာ၊ အမိဝါသေတိ-၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အာကာရသလ္လက္ခဏကုသလတာယ- အခြင်းအရာကို မှတ်ခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အကဲခတ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဘဝဝ

ကာယင်္ဂံ ဝါစင်္ဂံ။ ။ ကာယဿ-၏+အင်္ဂံ-အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ဥဒါဓိဓိစသည်တည်း၊ ကာယင်္ဂံ - လက်ခံသော အားဖြင့် ဥဒါဓိဓိစသည် မလှုပ်ခြင်းကို “ကာယင်္ဂံ အစောပေတွာ”ဟု ဆိုသည်၊ ဝါစာယ-နှုတ်မြှက်ခြင်း၏+အင်္ဂံ-အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော စကားတည်း၊ ဝါစင်္ဂံ-“ဟောတု-လျှောက်သည့်အတိုင်း ရှိစေတော့၊ သာဓု-ကောင်းပြီ” ဟု မိန့်တော်မူခြင်းကို “ ဝါစင်္ဂံ အစောပေတွာ ” ဟု ဆိုသည်။ [ဝိမတိ၌ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ကေစိဝါဒ ဟု ဆို၍ ကာယဝိညတ် ဝစီဝိညတ်ကို “ကာယ-ဝါစာ” ထို့အရ ယူပြီးလျှင် အင်္ဂံသဒ္ဒါကိုလည်း ဟေတုအနက်ဟော ဟု ယူ၍ “ ကာယဝိညတ် ဟူသော အကြောင်းရှိသော ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းကို “ကာယင်္ဂံ”ဟု ၎င်း၊ ဝစီဝိညတ်ဟူသော အကြောင်းရှိသော နှုတ်, လျှာ စသည်ကို “ဝါစင်္ဂံ”ဟု၎င်း၊ ဆိုသည်။ [စောပေတွာ၌ စုပဓာတ်သည် အနဝဋ္ဌာန- မရပ်မတည်လည်ခြင်း (လှုပ်ရှားခြင်း) အနက်ကိုဟော၏၊ ကာရိတ်ဏေပစ္စည်းကြောင့် အစောပေတွာကို “အစောလေတွာ”ဟု ဖွင့်ကြသည်။]

တော-၏၊ အဓိဝါသနံ-ကို၊ ဝိဒိတွာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ နိသိန္ဒာသနတော-
 ထိုင်ရာနေရာမှ၊ (နိသိန္ဒ-ထိုင်ရာဖြစ်သော+အာသန-နေရာ)၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထ၍၊
 စတုသု-န်သော၊ ဒိသာသု-အရပ်တို့၌၊ ဘဝန္တံ-ကို၊ သက္ကစ္ဆံ-ကောင်းစွာပြု၍၊
 (သံနှင့်ကစ္ဆကို စပ်ထားသောသမာသ်ပုဒ်)၊ (တနည်း)သက္ကစ္ဆံ-ရိုရိုသေသေ၊
 (အာဒရတ္ထနိပါတ်ပုဒ်)၊ ဝဋ္ဌိတွာ- ဝပ်ချပြီး၍၊ တိက္ခတ္ထိ-၂ ကြိမ်၊ ပဒက္ခိဏံ-
 လက်ျာရစ် လည်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ အာဂတကာလတော-လာခဲ့ရာအခါမှ၊
 ပဘုတိ - စ၍၊ ဇာတိမဟလ္လက ပြာပူဏာနံ - ဇာတိမဟလ္လက ပုဏ္ဏားတို့ကို၊
 အဘိဝါဒနာဒီနိ-ရိုခိုးမှု အစရှိသည်တို့ကို၊ န ကရောတိ-မပြုတတ်၊ ဣတိ၊ ဝရ
 ဟိတွာဝိ-ကဲ့ရဲ့ပြီး၍လည်း၊ ဣဒါနိ- ၌၊ ဝိညာတဗုဒ္ဓဂုဏော - သိအပ်ပြီးသော
 ဘုရားဂုဏ်တော်ရှိသည်၊ ဝါ-ဘုရားဂုဏ်တော်တို့ကို သိပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊
 ကာယေန-ဖြင့်၎င်း၊ ပေ၊ အနေကက္ခတ္ထိ- အကြိမ်များစွာ၊ ဝန္တန္တောဝိ-ဝပ်ချရ
 ပါသော်လည်း၊ အတိတ္ထောယေဝ - အားမရနိုင်သည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ၊ ဒသ
 နခသမောဓာနသမုဇ္ဇလံ - ဆယ်ချောင်းသော လက်သည်း အပေါင်းတို့ဖြင့်
 တောက်ပသော၊ အဉ္စလိံ - လက်အုပ်ကို၊ ပဂ္ဂယ - ချီမြှောက်၍၊ သိရသ္မိံ -
 ဥးခေါင်းပေါ်၌၊ ပတိဋ္ဌာပေတွာ - တည်စေ၍၊ ယာဝ - အကြင်မျှလောက်၊
 ဒဿနဝိသယော-မြင်လောက်ရာအရပ်သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ [ယာဝ တာဝရှိသမျှ
 ၌ အလယ်ပုဒ်မှာ ပဋ္ဌမာရှိမြို့။] တာဝ - ထို မြင်လောက်ရာအရပ် တိုင်အောင်၊
 ပဋိမုခေါဝ - ဘုရားဘက်သို့ ရှေးရှု မျက်နှာမူလျက် သာလျှင်၊ အပသက္ကိတွာ-
 နောက်ဆုတ် နောက်ဆုတ်သွား၍၊ ဒဿနဝိသယံ-ကို၊ ဝိဇယနန္ဒာနေ-စွန်ရာ
 အရပ်၌၊ (မမြင်လောက်မှ-ဟုလို)၊ ဝဋ္ဌိတွာ-ဝပ်ချ၍၊ ပက္ကမိ -ပြီ။

အထ၊ ပေ၊ ဝိဒိတွာ။ ။ “ပုဏ္ဏား၌ ပရစိတ္တဝိဇာနနဉာဏ် မရှိပါဘဲလျက် အဘယ်
 နည်းဖြင့် ဘုရားရှင်၏ လက်ခံတော်မူခြင်းကိုသိသနည်း”ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့်
 “အထ၊ ပေ၊ ဝိဒိတွာ ” ဟု မိန့်၊ “ ရဟန်းဂေါတမသည် ငါ၏ လျှောက်ထားချက်ကို
 လက်မခံလျှင် ပယ်သင့်၏”ဟူသော ဗျုတ်ရေကနည်း “ထိုသို့မပယ်ဘဲ အတွင်း၌နှစ်သက်
 မှုကို ဆောင်ထားပြီ” ဟူသော အန္တယနည်းအားဖြင့် အခြင်းအရာကို မှတ်သားခြင်း၌
 ကျွမ်းကျင်သောဉာဏ်ဖြင့် (အကဲခတ် ကောင်းသော ဉာဏ်ဖြင့်) သိသည် - ဟုလို။
 [လက်ခံခြင်း၏ဆန္ဒကျင့်တက်ကို ဗျုတ်ရေက, အလျော်ကို အန္တယ-ဟု ဋီကာဆို၏။]

ပဋိမုခေါ အပသက္ကိတွာ။ ။ ယခုစာများ၌ “အပက္ကမိတွာ” ဟု ရှိ၏၊ နောက်၌
 လည်း “ပက္ကမိ” ဟု အပရကာလကြိယာ ရှိသောကြောင့် ဤ၌ “အပသက္ကိတွာ ” ဟု
 ရှိသင့်သည်၊ သက္ကဓာတ်သည် ဝတိအနက်ဟော၊ ရှေ့-ထူပါရုံတည်ခင်း၌လည်း “ဟတ္ထိ
 နာဒဂါ၊ ပေ၊ အပသက္ကန္တာ” ဟု တွေ့ခဲ့ပြီ။ [ဝဋ္ဌိတွာတိ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန-လက် ခြေ
 နဖူး, တတောင် ဒူးဟု, ငါးဥးသော တည်ခြင်းဖြင့်၊ ဝဋ္ဌိတွာ-ဝပ်ချ၍။]

တေနံ၊ ပေ၊ ဟောတီတိကား၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဝေရဉ္စေန - သော၊ မြာဟ္မဏေန-သည်၊ ဘဂဝါ-ကို၊ ဝေရဉ္စိ-မြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ-ဒိ၍၊ ဝဿာဝါသံ-ကို၊ ယာစိတော-တောင်းပန်အပ်ပြီ၊ (ဤစကားဖြင့် တေန၏ အနိယမဝါကျကိုထည့်သည်၊ ယာစဓာတ်က ခွဲကမ္မကဖြစ်၍ “ဘဂဝါ၊ ဝဿာဝါသံ” ဟု ကံ ၂ မျိုးရှိရသည်။) တေန သမယေန- ထိုအခါ၌၊ (ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏား၏ တောင်းပန်အပ်ရာ ထိုအခါ၌) ဝေရဉ္စာ-ဝေရဉ္စာမြို့သည်၊ ဒုဒ္ဓိက္ခာ-မပြည့်စုံသော ထမင်းရှိသည်၊ ဝါ-ဝတ်မွတ်ခေါင်းပါး၊ အစာရှားသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဒုဒ္ဓိက္ခာတိ-ကား၊ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ - ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သော ထမင်းရှိသည်၊ ပန-ဆက်၊ သာဒုလ္လဘဘိက္ခတာ- ထိုခဲယဉ်းစွာရအပ်သော ထမင်းရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ၊ အဟောသိ တို့၌ စပ်။) ယတ္ထ - အကြင်အရပ်၌၊ မနဿာ-တို့သည်၊ အသဒ္ဓါ-သဒ္ဓါမရှိကုန်သည်၊ အပ္ပသန္တာ-ရတနာ ၃ပါး၌ မကြည်ညိုကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-န၏၊ တတ္ထ - ၌၊ သုဿကာလေပိ-ကောင်းသော ကောက်ရှိရာအခါ၌သော်မှလည်း၊ ဝါ-ပြည့်စုံသောကောံရှိရာအခါ၌သော်မှလည်း၊ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏေ- ကောက်၊ ဝဲသည်၊ အတိသမဋ္ဌေပိ- အလွန်နည်းသော အဘိုးရှိပါသော်လည်း၊ ဝါ- အလွန် အဘိုးချိုရာအခါ၌သော်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ပန-အန္တယကား၊ ဝေရဉ္စာယံ-၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တထာ - ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ - ထို အကြောင်းကြောင့်၊ (အသဒ္ဓ အပ္ပသန္နကြောင့် ဟူလို၊) န ဟောတိ-ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ အပိစခေါ-

ဒုလ္လဘဘိက္ခာ။ ။ဒုဒ္ဓိက္ခာ၌ ဒုသဒ္ဓါသည် အသမိဒ္ဓိ (မပြည့်စုံခြင်း) အနက်ဟော-ဟု သိစေလို၍ “ဒုလ္လဘ” ဟု ဖွင့်သည်၊ မှန်၏ - သုဘိက္ခာကို “သုလဘဘိက္ခာ” ဟု ဖွင့်သော်လည်း သုသဒ္ဓါသည် သမိဒ္ဓိအနက်ဟောသာ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဒု၏ပရိယာယ်ဖြင့် “ အသမိဒ္ဓိ + ဘိက္ခာ ယတ္ထာတိ ဒုဒ္ဓိက္ခာ ” ဟု ပြုမှ ထုံးစံကျမည်၊ အများအားဖြင့် ဒုသဒ္ဓါ၏ ဒုလ္လဘအနက်ကို သိစေလို၍ “ဒုလ္လဘဘိက္ခာ” ဖွင့်သည် ဟု ယူလိုကြပေလိမ့်မည်၊ သို့သော် အဘိဓာန်တို့၌ ဒုသဒ္ဓါ၏ ဒုလ္လဘ အနက်ဟော မပါ၊ အသမိဒ္ဓိအနက်သာ ပါ၏။

အတိ၊ ပေ၊ ပရဏ္ဏေ။ ။သံသဒ္ဓါ အပ္ပတ္တိ၊ အပျေ၊ အပျေ၊ ယဿာတိ သမဋ္ဌေ၊ အတိဝိယ + သမဋ္ဌေ၊ အတိသမဋ္ဌေ၊ “ သော် ” ဟု လက္ခဏာ အနက်ကို ပေးရာ၌ ကာလာဓာရသဘောလည်း ပါသောကြောင့် “ အခါ ” ဟုလည်း ပေးသည်။ [ယဒါ ကိဉ္စိဒေဝ ဒတွာ (တစုံတခုကိုပေး၍) မဟံ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏံ ဝဏ္ဏန္တိ၊ တာဒိသေ ကာလေ ပီတိ အတ္ထော။] ပုဗ္ဗေ-ဝဲ၏ရှေ့၌ (ရှေးဥါးစွာ) + ပဝတ္ထံ-သော + အန္တံ-အစာတည်း၊ “ပြုမ္” ဟု ရှိ၍ (ရံ) ကြောင့် နှုကို ဣပ္ပိ၊ အပရံ-ကောက်၏ နောက်၌ + ပဝတ္ထံ + အန္တံ အပရဏ္ဏံ။

စင်စစ်ကား၊ ဒုဿဿတာယ - မကောင်းသော (မပြည့်စုံသော) ကောက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-တွက်၊ ဆာတကဒေါသေန-ငတ်မွတ်ခြင်း တည်းဟူသောအပြစ်ကြောင့်၊ အဟောသိ-ပြီတသွာ-ကြောင့်၊ တမတ္ထ-ထိုအနက်ကို၊ (ဆာတကဒေါသကြောင့် ဖြစ်ရခြင်း ဟူသော အနက်ကို၊) ဒသေသန္တော (ဟုတွာ)၊ ဒွိဟိတိကာတိ အာဒိ-ကို၊ (အာယသွာ ဥပါလိတ္ထေရော-သည်၊) အာဟ - လျှောက်ပြီ၊ (တနည်း၊) သိဂိတိကာရော - သံဂါယနာတင် ထေရ်အပေါင်းသည်၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-၌၊ ဒွိဟိတိကာတိ-ကား၊ ဒွိဓာ- ၂ ပါး အပြားအာ-ဖြင့်၊ ပဝတ္ထ ဤဟိတိကာ- ဖြစ်သော အမူအရာရှိသည်၊ (ဟောတိ-၏၊ ပါဠိတော်၌ စပ်၊) ဤဟိတိကာမ- သည်၊ ဣရိယာ-အမူအရာတည်း၊ ဧတ္ထ- ဤဝေရဇ္ဇာမြို့၌၊ ကိစ္ဆိ-တစုံတခုကို၊ ဘိက္ခမာနာ-တောင်းကုန်လသော်၊ လစ္ဆာမနုခေါ-ရကုန်အံ့လော။

ဆာတက ဒေါသေန။ ။ “ဆဒိ-ဣစ္ဆာယံ” ဟူသော စုရာဒိဓာတ်ဖြင့် “ဆာဒနံ-အလိုရှိခြင်း၊ ဝါ-ဆာလောင်ငတ်မွတ်ခြင်း၊ ဆာဒေါ-ခြင်း” ခက်တပြု၍ “ဆာတော” ဟု ဖြစ်၏။ ဆာတောယေဝ ဆာတကော (သူတ္တံ၌ ကပစ္စည်း၊) ဆာတကောစ+သော+ဒေါသောစာတိ ဆာတကဒေါသော။

တတ္ထ ဒွိဟိတိကာတိ။ ။ [ဤအဖွင့်၌ စာနေ-ပိုဒ်နေ ရှုပ်ပွေ၏၊ အထူးဂရုစိုက်ကြပါလေ။] “ဒွိဓာ ပဝတ္တာ ဤဟိတိကာ” ဟု တချို့စာရှိ၏။ ဝေရဇ္ဇာကို အရကောက်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်း “ဒွိဓာ+ပဝတ္ထံ+ဤဟိတိ ဧတ္ထာတိ ဒွိဟိတိကာတိ မဇ္ဈေပဒ လောဝီဗာဟိရတ္ထသမာသော-ယံတိ (ပဝတ္ထအလယ်ပုဒ် ကြေသော ဗဟုဒွိဟိသမာသ် ဟု) ဒသေသန္တော” ဟု ၎င်း ဇီကာစွင့်သောကြောင့် “ဒွိဓာ ပဝတ္ထဤဟိတိကာ” ရှိသင့်၏။ ထို့ကြောင့် နိဿယ၌ (ပဝတ္ထဤဟိတိကာကို) သမာသ်အဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးထား၏။

ဤဟိတိ နာမ ဣရိယာ။ ။ ဒွိဟိတိကာ၌ “ဒွိ+ဤဟိတိ” ၂ ပုဒ်ကို သမာသ်စပ်၍ သမာသန္တ (က) ပစ္စည်း သက်ပြီးနောက် ဣတ္ထိလိန် အရာဝယ် က နှောင်းလျှင် (အ) ကို (ဣ) ပြု၍ဖြစ်ရကား “ဒွိဟိတိကာ” ဟု ဖြစ်သည်။ ထို ဒွိဟိတိကာမှ “ဤဟိတိ” သက်သက်ကို အနက်ဖွင့်လို၍ “ဤဟိတိ နာမ ဣရိယာ” ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် “ ဤဟနံ-ဖြစ်ခြင်း၊ ဤဟိတိ-ခြင်း” ဟု ဘာဝသာနေကို သိစေသည်။ [ဤဟနံ ဤဟိတန္တိ ဤဟိတသဒ္ဓါယံ ဘာဝသာနေတိ အာဟ-ဤဟိတိနာမ ဣရိယာတိ။]

ဒွိဓာ ပဝတ္တာ ပေါဧတ္ထ။ ။ ဤစကားရပ်ဝယ် ရှေ့၌ ပြခဲ့သော ဣရိယာကို “စိတ္တဣရိယာ” ဟု ၎င်း၊ တတန် စိတ္တဣရိယာကို “စိတ္တဤဟာ” ဟု ၎င်း ဖွင့်၏။ “ဤဟာ” ဟူသည် အမူအရာ ကြောင့်ကြမ္မာပါရတည်း။ [ဓာတွတ္ထောဝ ကြိယာနာမ၊ ကာစီဟာ (ကာစ+ဤဟာ) ဘေဒစိန္တာ။] ဧတ္ထဖြင့် ဝေရဇ္ဇာကို အရကောက်ဘို့ရာ သတ္တမိဗဟုဒွိဟိ သမာသ်ကို ပြ၏။ [ယောနော၌ “ဧတ္ထဌာနေ” ဟု စွဲ၏။ “လစ္ဆာမ-သက္ခိဿာမ” တို့၌ စပ်စေလိုဟန်တူသည်။ မကောင်း။]

နလန္တာမ နုခေါ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွိဓာ- ဖြင့်၊ ပဝတ္တာ-ဖြစ်သော၊ စိတ္တဇုရိယာ-စိတ်၏ အမှုအရာသည်၊ စိတ္တ ဤဟာ- စိတ်၏ ကြောင့်ကြ ဗျာပါရသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဝါ-တနည်း၊ ဣ- မြို့၊ ဇီဝိတုံ-အသက်ရှည်ခြင်းငှါ၊ သက္ခိဿာမ နုခေါ-စွမ်းနိုင်ကုန်အံ့လော၊ နော သက္ခိဿာမနုခေါ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွိဓာ၊ ပဝတ္တာ၊ စိတ္တဇုရိယာ စိတ္တဤဟာ (အတ္ထိ)၊ ဣတိအယံ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဣ-ဒွိဟိတိကာ ဟူသောပါဠိ၌ အဓိပ္ပါယော-ပွယ်တည်း၊ အထဝါ-ကား၊ ဒုဇ္ဈိကာ- ဆင်းရဲသဖြင့် အသက်မွေးရခြင်းရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဤဟိတံ-တံပုဒ်၎င်း၊ ဤဟာ - ၎င်း၊ ဤရိယနံ - ၎င်း၊ ပဝတ္တနံ- ၎င်း၊ [“ဇီဝနံ ဝုတ္တိ ဇီဝိကာ၊ အာဇီဝေါဝတ္တနံ စာထ ” အဘိဓာန်နှင့်အညီ “ဝတ္တနံ ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဇီဝိတံ-တံပုဒ်၎င်း၊ ဣတိ အာဒိနိ-နံသော၊ ပဒါနိ-တို့သည်၊ ဧကတ္တာနိ-တူသောအနက်ရှိကုန်၏၊ တဿ- ထို ကြောင့်၊ (ဤဟိတံနှင့် ဇီဝိတံပုဒ်တို့၏ တူသောအနက် ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဣ- ဤဝေရဉ္စာမြို့၊ ဒုက္ခေန-ဆင်းရဲသဖြင့်၊ ဤဟိတံ-အသက်မွေးရခြင်းသည်၊ ပဝတ္တတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒွိဟိတိကာ- ကာမည်၏၊ ဣတိအယံ - ကား၊ ဣ-ဤ ဒွိဟိတိကာ ပုဒ်၌၊ ပဒတ္ထော-တည်း။

ဣ-ဤ ဝေရဉ္စာမြို့၊ သေတကာနိ-ဖြူကုန်သော၊ အဋ္ဌိနိ- အရိုးတို့သည်၊ (သန္တိ) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဖြူသောအရိုးရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သေတဋ္ဌိကာ- ကာမည်၏၊ ဒိဝသမ္ဘိ - တနေ့ပတ်လုံးလည်း၊ ယာစိတ္တာ - တောင်း၍၊ ကိဉ္စိ-ဘာကိုမျှ၊ အလဒ္ဓါ - မရမူ၍၊ ဝါ - ကြောင့်၊ မတာနံ - သေကြရကုန်သော၊ ကပဏမနုဿာနံ-အထီးကျန်စွဲ၊ လူဆင်းရဲတို့၏၊ အဟိန္ဒတ္တက ဝဏ္ဏဟိ-မို့ အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌိဟိ-တို့ဖြင့်၊ တတြ တတြ-ထိုထို

လန္တာ၊ ပေ၊ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။ ။ “လန္တာမနုခေါ ကိဉ္စိတိက္ခမာနာ၊ န လန္တာမ”ဖြင့် တောင်းရမ်းစားသောက်ရသော လူဆင်းရဲတို့၏ စိတ်အမှုအရာ ဗျာပါရ ၂ ချိုးကိုပြ၏။ “ဇီဝိတုံ ဝါ သက္ခိဿာမနုခေါ နော ”ဖြင့် အစိုးရသူ လူချမ်းသာတို့၏ စိတ်အမှုအရာ ဗျာပါရ ၂ ချိုးကိုပြ၏။ “လူချမ်းသာတို့မှာ မစားရသူတို့၏ လုယက်မှုကို ခံရမည်ဖြစ်၍ အသက်မှ ရှည်နိုင်ပါ့မလား၊ မရှည်ဘဲများ နေမလား ” ဟု ကြောင့်ကြ စိတ် ၂ ချိုးဖြစ်ရသည်-ဟူလို။ [ကထံ ပနေတ္ထ ဤဟိတံ ဒွိဓာ ပဝတ္တတိတိ အာဟ-လန္တာမနုခေါတိ အာဒိ။]

အထဝါ။ ။ ပဌမနည်း၌ကဲ့သို့ “ဒွိ+ဤဟိတံ” ဟု မခွဲဘဲ ဤနည်း၌ “ဒု+ဤဟိတံ” ဟု ပုဒ်ခွဲ၏။ ဒု ၎် ၉ ကို ဝ ပြု “ဒွိဟိတိကာ” ဟု ပြီးသည်။ ဒုသဒ္ဓါသည် အဘိဓာန်လာ အနက်တို့တွင် ကိစ္ဆအနက်ဟော၊ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခေန” ဟု ဖွင့်သည်။ ဤဟိတသဒ္ဓါလည်း ဇီဝိတ၏ ပရိယာယ်တည်း။ “ပဝတ္တတိ” ကား အတ္ထိကဲ့သို့ ကြိယာထည့်ပါ၎င်း၊ “ဒုက္ခေန+ဤဟိတံ+တ္ထောတိ ဒွိဟိတိကာ” ဟု ပြစေလိုရင်းဖြစ်သည်။

အရပ်၌၊ ပရိကိဏ္ဍာ-ရောပြွမ်းသည်၊(ဟောတိ) ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သေတန္တိ ကာတိပိ-ကာဟူ၍လည်း၊ ပါဠိ-ပါဠိရိသေး၏၊ တဿ-ထိုပါဠိ၏၊ အတ္ထော-ကား၊ ဣတ္ထ-ဤ ဝေရဇ္ဇာမြို့၌၊ သေတာ-ဖြူသော၊ ဝါ- ဖြူအောင် နှိပ်စက်တတ်သော၊ အနိ - ကောက်ရောဂါသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ (ဖြူအောင် နှိပ်စက်တတ်သော ကောက်ရောဂါရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သေတန္တိကာ-ကာမည်၏၊ အနိတိ-ကား၊ အာတုရတာ-ကျင်နာသည်၏အဖြစ်တည်း၊ ဗျာမိ-နှိပ်စက်တတ်သောအနာတည်း၊ ရောဂေါ-ရောဂါတည်း၊ စ- ဆက်၊ တတ္ထ-ထို ဝေရဇ္ဇာမြို့၌၊ သဿာနံ- ကောက်တို့၏၊ ဝဗ္ဗဂဟဏကာလေ - ကိုယ်ဝန်ယူရာအခါ၌၊ ဝါ - ဖုံးချိန်၌၊ သေတကရောဂေန - ဖြူအောင် ပြုတတ်သော ရောဂါသည်၊ ဝါ-ဖလံဖြူနာသည်၊ ဥပဟတမေဝ-နှိပ်စက်အပ်သည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ ပစ္ဆိန္ဒဒီရံ - ပြတ်စဲသောနို့ ရည် ရှိသော၊ အဂ္ဂဟိတဏှာလံ- မယူအပ်သော အဆန်ရှိသော၊ ဝါ-အဆန်ကိုမယူနိုင်သော၊ ပဏှာရံ ပဏှာရံ-ဖွေးဖွေးဖြူဖွေးဖြူသော၊ သာလိသိသံဝါ - သလေးနှံသည်၎င်း၊ ယဝဂေါရမသိသံ ဝါ-မယောနှံ နတ်ကောက်နှံသည်၎င်း၊ နိက္ခမတိ-ထွက်ရ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သေတန္တိကာတိ-ကာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

သေတာ + အနိ။ ။ “သေတကရောဂေန ပဏှာရံ ပဏှာရံ” ကို ထောက်၍ ရောဂါကြောင့် ဖြူနေသော သလေးနှံ မယောနှံတို့၏ သေတအမည်ကို အကြောင်းရောဂါ၌ တင်စား၍ ဖလူပစာရအားဖြင့် ရောဂါကိုလည်း “သေတ” ဟု ဆိုထားသည်ဟု မှတ်။ [သေတံ + ကရောတိတိ သေတကော (ရောဂေါ)။]

အနိတိ အာတုရတာ ဗျာမိ ရောဂေါ။ ။ ဘူဝါဒိ အဋ္ဌဓာတ်သည် “ဝေ-ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက်ခြင်း” အနက်ကို ဟော၏၊ အဋ္ဌဓာတ်-ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက်တတ်၏၊ ဣတိ အနိ (ဣ ပစ္စည်း၊) ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်တတ်သော ရောဂါကို “အနိ” ဟု ခေါ်၏၊ ဒိဝါဒိ ဗျာမိဓာတ်သည် တာဠ (ညှဉ်းဆဲပုတ်ခတ်ခြင်း) အနက်ကိုဟော၏၊ ဗျာမိ - ညှဉ်းဆဲတတ်၏၊ ဣတိ ဗျာမိ၊ ရုစ္စတိတိ ရောဂေါ၊ ဤ ၃ ပုဒ်လုံးပင် အနာဟောပရိယာယ် ချည်းတည်း။ [ဗျာမိ, ရောဂေါတိ တောနိ အာတုရတာတိ ဣမဿ ဝေဝစနာနိ၊ ဤဒီကာထောက်၍ အနိကို “ အာတုရတာ ” ဟု ဖွင့်၍ အာတုရတာကိုမှ “ဗျာမိ, ရောဂေါ” ဖွင့်သည်ဟု မှတ်။] တေန သေတန္တိကာနာမ ဧကော ရောဂဇာတိတိ ဒသေတိ။

ပစ္ဆိန္ဒဒီရံ။ ။ ဧကော ကိရပါဏကော နဋ္ဌမဇ္ဈဂတံ (ရိုးတန်၏ အလယ်၌ တည်သော) ကဏ္ဍိ (အတွင်းရိုးတံကို) တနည်း (ဂဏ္ဍိ - အဆစ်ကို) ဝိဇ္ဈတိ - ထိုး၏၊ ယေန ဝိဒ္ဓတ္တာ (ယင်းပိုးငယ်သည် ထိုးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) နိက္ခန္တဒီရံ သာလိသိသံ ဒီရံ ဂဟေတုံ န သဒ္ဓတ္တာတိ၊ တေနာဟ- ပစ္ဆိန္ဒဒီရန္တိ အာဒိ၊ ဤကောက်ရောဂါကို အဆန်မပါဘဲ အသီးတွေဖြူနေအောင် ပြုတတ်သောကြောင့် “ ဖလံဖြူနာ ” ဟု၎င်း၊ အဆစ်၌ ပိုးထိုးသောကြောင့် “ဆစ်ပိုးနာ” ဟု၎င်း ခေါ်ကြသည်။

ဝပ္ပကာလေ-စိုက်ပျိုးအပ်ရာ အခါ၌၊ သုဋ္ဌ-ကောင်းစွာ၊ အဘိသင်္ခရိတွာ
 ဝိ - ပြုစီမံ၍လည်း၊ ဝတ္ထုသဿံ - စိုက်ပျိုးအပ်သော ကောက်သည်၊ တတ္ထ-
 ထိုဝေရဇ္ဇာမြို့၌၊ သလာကာဝ-ရိုးတံချည်းသာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ- ပြီးစီး၏၊ (ပြည့်စုံ-
 ဟု မပေးနှင့်၊ မပြည့်စုံလို့ အရိုးချည်းဖြစ်နေသည်။) ဣတိ- ကြောင့်၊ (ရိုးတံ
 ချည်းသာ ပြီးစီးရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သလာကာဝတ္ထာ- တွာ မည်၏။ ဝါ-
 တနည်း၊ တတ္ထ - ထို ဝေရဇ္ဇာမြို့၌၊ သလာကာယ - စာရေးတံမဲဖြင့်၊ ဇိဝိတံ-
 အသက်ကို၊ ဝတ္ထေန္တိ-ဖြစ်စေကြရကုန်၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (စာရေးတံ မဲဖြင့်
 အသက်ကို ဖြစ်စေကြရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သလာကာဝတ္ထာ- ၏၊ ကိံ ဝတ္ထံ
 ဟောတိ၊ ကိရ-ချဲ့ဥားအံ့၊ တတ္ထ - ထို ဝေရဇ္ဇာမြို့၌၊ ဓညဝိက္ကယိကာနံ - စပါး
 ရောင်းသူတို့၏၊ သန္တိကံ - အထံသို့၊ ကယိကေသု-ဝယ်သူတို့သည်၊ ဂတေသု-

ဝပ္ပကာလေ ဝတ္ထုသဿံ။ ။ဝပနံ ဝပ္ပံ-စိုက်ပျိုးခြင်း၊ (ဝပဓာတ်, ယတ်ပစ္စည်း
 ကြီး သက္ကတ၌ ရန်ပစ္စည်းဖြင့် “ဝပြ” ဟု ရှိ၏)၊ ဝပ္ပဿ+ကာလော ဝပ္ပကာလော။
 [“ဝပန္တိ ဣတ္ထာတိ ဝပ္ပေါ၊ ဝပ္ပေါစ+သော+ကာလောဓာတိ ဝပ္ပကာလော” လည်း
 သင့်၏။] ဝပ္ပတေ-စိုက်ပျိုးအပ်၏၊ ဣတိ ဝတ္ထံ။ [ဝပဓာတ်, တပစ္စည်း၊ ဝ၏ အကို
 ဥပြ။] ဝတ္ထု+တံ+သဿဉ္ဇာတိ ဝတ္ထုသဿံ။

သလာကာဝတ္ထာ။ ။သလာကာမတ္တံ+ဝတ္ထံ ဣတ္ထာတိ သလာကာဝတ္ထာ၊ ပုရိမပဒေ
 (သလာကာမတ္တဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌) “ ဥတ္ထရပဒ လောပေနာယံ နိဒ္ဒေသော ” ဟု
 ဇီကာဋ္ဌင်၏၊ [မတ္တ နောက်ပုဒ်ကိုချေခြင်းဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော သဒ္ဒါ၊ “ သလာကာ
 ဝေ” ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌ ဝေသည် မတ္တ၏အနက်ပြတည်း။] ဤဝိဂ္ဂဟ၌ ဝတ္ထုသဒ္ဒါ
 လည်း “ စိုက်ပျိုးအပ်သော ကောက် ” ဟူသော အနက်ကို မဟော၊ သမ္ပဇ္ဇတိကို
 ထောက်၍ နိပ္ပတ္တိ (ပြီးစီးခြင်း) အနက်ဟောဟု ဇီကာဆိုသည်။ [သမ္ပဇ္ဇတိတိ စ
 ဣမိနာ၊ ပေ၊ ဝတ္ထုသဒ္ဒါ နိပ္ပတ္တိအတ္ထောတိ ဒသေတိ၊ ဤအလို “ ဝတ္ထုတံ သမ္ပဇ္ဇတိ
 ဣတ္ထာတိ ဝတ္ထာ၊ သလာကာမတ္တံ - ရိုးတံမျှ+ဝတ္ထာ သလာကာဝတ္ထာ ” ဟု ဝိဂ္ဂဟ
 အစစ်ပြု၊ “(စိုက်ပျိုးအပ်သောကောက်၏)ရိုးတံမျှသာ ပြီးစီးရာသည်”ဟုပေး။]

သလာကာယဝါစသညံ။ ။ ဝတ္ထာ၌ ဝတုဓာတ် တပစ္စည်း၊ ဝ၏ အကို ဥပြ၊
 “ဝတ္ထေန္တိ ဣတ္ထာတိ ဝတ္ထာ၊ သလာကာယ+ဝတ္ထာ သလာကာဝတ္ထာ”ဟုပြု၊ “စာရေးတံ
 လက်မှတ်ဖြင့် အသက်ကို ဖြစ်စေရာမြို့ ” ဟုလို။ [ကိဓာတ်, အပစ္စည်းဖြင့် ကယော-
 ဝယ်ခြင်း၊ ဝိက္ကယော-ရောင်းခြင်း၊ ကယေန + ဇိဝတီတိ ကယိကော (ဇွန် ပစ္စည်း)
 ဝိက္ကယော အဿ အတ္ထိတိ ဝိက္ကယိကော(ဇွန်) ဟု ထောမနိမိ ဆိုသည်၊ ဇွန်ကို ကပြ၍၊
 ဣလာဟန် တူ၏၊ ထို့ကြောင့် “ကယိကေသု, ဓညဝိက္ကယိကာ” တို့သည် ပါဠိမှန်တို့
 တည်း၊ ပါဠိအဘိဓာန်၌ “ကယိကောတုစ ကာယိကော”ဟု ရှိပြန်သောကြောင့် ဖိက
 ပစ္စည်းဖြင့် “ကာယိကော”လည်းပါဠိမှန်ပင်၊ “ဝိက္ကယိကော”ဟု၎င်း, “ကာယကော”
 ဟု ဣပစ္စည်းဖြင့်၎င်း, ကြီးလျှင် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း အဘိဓာန်၌ မတွေ့ရ။

သွားကုန်လသော်၊ ဒုဗ္ဗလမနသေ - အားမရှိသော လူတို့ကို၊ အဘိတဝိတွာ-
 လွှမ်းမိုး၍၊ ဗလဝမနဿာ-အားရှိသော လူတို့သည်၊ ခေဉ်- စပါးကို၊ ကိဏိ
 တွာ-ဝယ်ပြီး၍၊ ဝစ္ဆန္တိ-သွားကြကုန်၏၊ ဒုဗ္ဗလမနဿာ-တို့သည်၊ အလဘ
 မာနာ-မရကုန်လသော်၊ မဟာသဒ္ဓိ-ကျယ်စွာသော အသံကို၊ ကရောန္တိ-နံ၏၊
 ခေဉ်ပိက္ကယိယာ-တို့သည်၊ သဗ္ဗေသိ-အလုံးစုံတို့ကို၊ သင်္ဂဟံ-ချီးမြှောက်မှုကို၊
 ကရိဿာမ-ကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ခေဉ်ကရဏဋ္ဌာနေ-စပါးချင့်မှုကို ပြုရာ
 အရပ်၌၊ ဝါ-စပါးကျိ၏ အနီး၌၊ ကောဋ္ဌာဝါရဿ သမိပဋ္ဌာနေ၊ ခေဉ်မိနန
 ဋ္ဌာနေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ခေဉ်မာပကံ(တနည်း)ခေဉ်မာယကံ-စပါးချင့်သူကို၊
 နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊ ကေပသေ-တခုသောနံဘေး၌၊ ဝဏ္ဏဇ္ဈကံ-အသပြာ
 ကို ကြည့်ရှုစိစစ်တတ်သူကို၊ ဝါ-ငွေသိမ်းသူကို၊ နိသီဒါပေသံ - နိပြီ၊ ခေဉ်တ္တိ
 ကာ-စပါးဖြင့် အလိုရှိသူတို့သည်၊ ဝဏ္ဏဇ္ဈကဿ-၏၊ ဝါ-၏၊ သန္တိကံ - သို့၊
 ဝစ္ဆန္တိ၊ သေ - ထို ငွေသိမ်းသူသည်၊ အာဂတပ္ပဋိပါဋိယာ - ရော်လာသော
 အစဉ်အားဖြင့်၊ မူလံ-အဘိုးကို၊ ဝဟေတွာ-၍၊ ဣတ္ထန္တာမဿ - ဤ အမည်ရှိ
 သူအား၊ ဣတိ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စပါးကို ဒါဗဗ္ဗံ-ပေးထိုက်၏၊
 ဣတိ-သို့၊ သံလာကံ-စာရေးတံကို၊ လိခိဘာ-ရေး၍၊ (ဝါ-လက်မှတ်ထိုး၍၊)
 ဒေဘိ-ပေးလိုက်၏၊ တေ-ထိုဝယ်သူတို့သည်၊ တံ-ထိုလက်မှတ်ကို၊ ပေဂဏန္တိ-
 နံ၏၊ ဧဝံ-သို့၊ တတ္ထ- မြို့၌၊ သလာကာယ-စာရေးတံဖြင့်၊ ဝါ- လက်မှတ်ဖြင့်၊
 ဇီဝိတံ-ကို၊ ဝဏ္ဏန္တိ - ဖြစ်စေကြရကုန်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ (စာရေးတံဖြင့်
 အသက်ကို ဖြစ်စေရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သလာကာဝုတ္တာ-တ္တာ မည်၏။

န သုကရာ ဥဇ္ဈေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုန္တိ-ကာ၊ ပဂ္ဂဟေန-ပွေယျအပ်
 သော သပိတ်ဖြင့်၊ ယော ဥဇ္ဈော-အကြင် ဆွမ်းရှာခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) ခေဉ်န

ခေဉ်မာယကံ ။ ။ “ ခေဉ်မာပကံ ” ဟု စာအများရှိသော်လည်း မာဓာတ် က
 ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော “ ခေဉ်မာယော ” သည် ကျုပ်ပစ္စည်းဖြင့် “ ခေဉ်မာယကော ” ဟု
 ဖြစ်သင့်၏၊ ခေဉ်မာပကောပုဒ်၌ ရုပ်ပြီးပုံကို ကြိုကြပါလေ။

ဝဏ္ဏဇ္ဈကံ ။ ။ ဝဏ္ဏ + အဇ္ဈကံ။ “ အဇ္ဈကော အဓိဂတော - အကြီး အကဲ
 (အရာရှိ) ” ဟု အဘိဓာန်ရှိ၏၊ အကံ-မိမိသက်ဆိုင်သော အရာကို + အဓိဂတော-အစိုးရ
 သော အကြီးအကဲတည်း၊ အဇ္ဈကော၊ သာရတ္ထံ “ ဝဏ္ဏဇ္ဈကန္တိ ကဟာပဏပရိက္ခကံ-
 အသပြာကို ကြည့်ရှုစိစစ်တတ်သူကို ” ဟု ဖွင့်၏၊ “ ဝဏ္ဏေ- အသပြာ၌၊ အဇ္ဈကော-
 အကြီးအကဲတည်း၊ ဝဏ္ဏဇ္ဈကော-ငွေသိမ်းသူ ” ဟု ကြံ။

ပဂ္ဂဟေန ယော ဥဇ္ဈော ။ ။ ပဂ္ဂဟုတိ- ပွေပိုင်၍ ယူအပ်၏၊ ဣတိ ပဂ္ဂဟော၊
 (သပိတ်) ။ [“ ပဂ္ဂဟုတိ ဧတေန ” ဟု ဝိမတိ၌ ကရဏသင်္ဂဟိတံ၊ ဆွမ်းကိုယူကြေဒင်း
 သပိတ် ဟူလို။] ဥဆိဓာတ်သည် ရှာခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဥဇ္ဈံ ဥဇ္ဈော။

(ဥဇ္ဇေန)-ထိုရှာခြင်းဖြင့်၊ ယာပေတုံ-ရှည်သော အစွန့်သို့ရောက်စေခြင်းငှါ၊ ဝါ - မျှတခြင်းငှါ၊ နသုကရာ - လွယ်ကူစွာ ပြုအပ်သည်၏အဖြစ် မရှိ၊ ဝါ- မလွယ်ကူ၊ ပတ္တိ- ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အရိယာ- အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်၊ ယံ ဥဇ္ဇံ - အကြင်ဆွမ်းရှာခြင်းကို၊ ကရောန္တိ- နံ၏၊ ဘိက္ခာစရိယံ- ဆွမ်းအလို ငှါ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ စရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ တေန ဥဇ္ဇေန-ထို ဆွမ်း ရှာခြင်းဖြင့်၊ ယာပေတုံ-ငှါ၊ နသုကရာ-မရှိ၊ ဝါ-ကူ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တဒါ-ဝေရဉ္စာမြို့ဝယ် ဝါကပ်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ တတ္ထ-ထိုမြို့၌၊ သတ္တဋ္ဌ ဝါမေ-ခုနစ်ရွာ၊ ရှစ်ရွာတို့ကို၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှါ၊ စရိတွာ - ၍၊ ဝါ-လှည့်လည် ခြင်းကြောင့်၊ [ပိဏ္ဍာယ စရဏဟေတု။] ကေဒိဝသဒ္ဓိ-တနေ့မျှလည်း၊ ယာပန မတ္တိ- မျှတလောက်ရုံမျှကို၊ န လဘန္တိကိရ- မရကုန်သတတ်။

တေန ခေါ် ပန သမယေန၊ ပေ၊ ဥဒုက္ခလသဒ္ဓန္တိ (တ္ထေ) ပါဠိ၌၊ တေနာတိ- ကား၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဝေရဉ္စံ-ကို၊ ဥပနိဿာယ-၍၊ ဝဿာ ဝါသံ-မိုမ်းလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူခြင်းသို့၊ ဥပဂတော - ကပ်ရောက် တော်မူပြီ၊ (တအတွက် အနိယမဝါကျ။) တေန သမယေန - ထို အခါ၌၊ (မြတ်စွာဘုရား၏ ဝေရဉ္စာမြို့ကို မှီ၍ ဝါကပ်တော်မူရာ ထိုအခါ၌) ဥတ္တရာ ပထဝါသိကာ-ဥတ္တရာပထတိုင်း၌ နေကုန်သော၊ ဝါ-ဂင်္ဂါမြစ်၏မြောက်ဘက် အရပ်၌ နေကုန်သော၊ ဝါ-တနည်း၊ ဥတ္တရာပထတော - တိုင်းမှ၊ ဝါ-ရပ်မှ၊

နသုကရာ။ ။ “သုခေန+ကရိယတေတိ သုကရာ” ဟုပြုလျှင် လွယ်ကူခြင်းကြိယာ မရ၊ ပြုအပ်သောအမှုကိုစွသာရ၏၊ ထို့ကြောင့် လွယ်ကူခြင်းကြိယာရအောင် သုကရာ၌ ဘာဝပုဓာနကြံ၍ “သုကရဘာဝေါတ္ထေ နတ္ထိတိ န သုကရာ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တိ ။ ။ “ ဘိက္ခာစရိယံ ” အရ ဆွမ်းခံ လှည့်လည်ခြင်းရ၍ “ စရန္တိ ” အရလည်း လှည့်လည်ခြင်းရသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပူစာကြီ။ [စရိ တဗ္ဗာတံ စရိယာ-လှည့်လည်အပ်သော အရပ်၊ ဘိက္ခာယ+ စရိယာ ဘိက္ခာစရိယာ- ဆွမ်းအလိုငှါ လှည့်လည်အပ်သော အရပ်၊ ဤသို့ တနည်း ကြံကြသေး၏။]

ဥတ္တရာ ပထကာ။ ။ [“ဥတ္တရာ” ဟု အာကာရန္တ အဗျယပုင်တမျိုးကို ထောမနိဓိ၌ တွေ့ရ၏၊ နိဝါသ၊ အာဂတ ၂ နက်၌ ဇာပစ္စည်းသက်၍၊ က အက္ခရာ လာ။] “ ဥတ္တရာ ပထော + နိဝါသော ဧတေသံတိ ဥတ္တရာပထကာ၊ ဥတ္တရာပထတော အာဂတာတိ ဥတ္တရာပထကာ ” ဟု ပြု၊ ပထသဒ္ဓါလည်း ဒေသအနက်ဟောတည်း၊ [ဂင်္ဂါယ ဥတ္တရ ဒိသာပဒေသော ဥတ္တရာပထော။ (ဝိမတိ)] “ ဥတ္တရာဟကာ ” ဟု ဋီကာ၌ မူကွဲပြု၍ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ပထကို ဟပြုလေ၏။ “ (တနည်း) ဥတ္တရံ-ထူးခြားသောဘဏ္ဍာကို+ အာဟရန္တိ-ဆောင်ယူလာတတ်ကုန်၏၊ (တနည်း) ဥတ္တရံ- ပိုလွန်သော အဖိုးကို+ အာဟရန္တိ-ဆောင်ယူတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဥတ္တရာဟကာ ” ဟုလည်း ကြံလေသေး၏။

အာဂတတ္တာ-လာကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဥတ္တရာပထကဟူ၍၊
 လဒ္ဓဝေါဟာရာ-ရအပ်သော အခေါ်အဝေါ်ရှိကုန်သော၊ အဿဝါဏီဇာ-
 မြင်းကုန်သည်တို့သည်၊ ဥတ္တရာပထေ-၌၊ ဝါ-၌၊ အဿာနံ- မြင်းတို့၏၊ ဥဋ္ဌာန
 ဋ္ဌာနေ - ပေါ်ထွက်ရာ အရပ်၌၊ ပဉ္စအဿသတာနိ - ငါးရာသော မြင်းတို့ကို၊
 ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ဒွိဂုဏံ တိဂုဏံ- နှစ်ဆတက်၊ သုံးဆတက် ဖြစ်သော၊ ဝါ-
 နှစ်ထမ်းပိုး၊ သုံးထမ်းပိုး မြတ်သော၊ လာဘံ - လာဘ်ကို၊ ပတ္တယမာနာ-
 တောင့်တကုန်လျက်၊ ဒေသန္တရံ - အရပ် တပါးသို့၊ ဂစ္ဆန္တာ - သွားကုန်
 လသော်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဝိက္ကာယိကဘဏ္ဍာဘူတေဟိ-ရောင်းခြင်း၌ ယှဉ်
 သော ဘဏ္ဍာ ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ - ရောင်းအပ်သော ဘဏ္ဍာ ဖြစ်၍
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဉ္စ မဿေဟိ - ငါးလီ အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ တေဟိ
 အဿသတေဟိ-ထို မြင်းအရာတို့နှင့်တကွ၊ ဝေရဉ္စ-၌၊ [ဘုမ္မတ္ထေ ဟေတံ ဥပ
 ယောဂဝစနံ] ဝဿာဝါသံ-မိုဃ်းလပတ်လုံးနေခြင်းသို့၊ ဥပဂတာ-ကပ်ရော်
 ကြကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-န၏၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဥပဂတာ ဟောန္တိ-နည်း၊)
 ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တသ္မိံပဒေသေ-ထို ဝေရဉ္စအရပ်၌၊ ဝဿိကေ-မိုဃ်း
 ဥဘု ဖြစ်ကုန်သော၊ စတ္တာရောမာသေ-၄လတို့ပတ်လုံး၊ အဒ္ဓါနံ - ရှည်သော
 ခရီးကို၊ ပဋိပဇ္ဇိတုံ-သွားခြင်းငှါ၊ န သက္ကာ- မတတ်ကောင်း၊ (ဣတိ- ကြောင့်၊
 ဥပဂတာ-နံသည်၊ ဟောန္တိ- န၏၊) စ- ဆက်၊ (ဥပဂတာဟောန္တိ ကို ပြန်၍
 ဆက်သော ဝါကျာရမ္ဘ၊) ဥပဂစ္ဆန္တာ- ကပ်ရော်ကုန်လသော်၊ ဗဟိနဂရေ-
 မြို့ပြင်ဘက်၌၊ ဥဒကေန - သည်၊ အနဇ္ဈောတ္တရဏီယေ - မလွမ်းမိုးနိုင်သော၊
 ဋ္ဌာနေ- အရပ်၌၊ အတ္တနော - ၏၊ ဝါသာဂါရာနိစ - နေရာ အိမ်တို့ကို၎င်း၊
 အဿာနံ-မြင်းတို့၏၊ မန္တရံစ- တင်းကုန်ကို၎င်း၊ ဝါ- ဇောင်းကို၎င်း၊ ကာရာ
 ပေတွာ-စေ၍၊ ဝတိယာ-စည်းဖြင့်၊ ပရိက္ခိပိံသု - ကာရံကြကုန်ပြီ၊ တေသံ-
 ထို မြင်းကုန်သည်တို့၏၊ တာနိ ဝသနဋ္ဌာနာနိ-ထို နေရာအရပ်တို့သည်၊ အဿ
 မဏ္ဍလိကာယောတိ - လိကာတို့ဟူ၍၊ ဗညာယိံသု - ထင်ရှားကုန်ပြီ၊ တေန-
 ကြောင့်၊ တေဟိ၊ ပေ၊ ဟေ၊ တိတိ- တိဟူ၍၊ (အာယသ္မာ ဥပပါလိတ္ထေရော)
 အာဟ။

မန္တရံ။ ။ထောမနိဓိ၌ မန္တရ (ဣတ္ထိလိန်) ကို မဒိဓာတ် ဥရစ်ပစ္စည်းဖြင့် “အဿ
 သာလာ” ဟု ဖွင့်၏၊ သာရတ္ထလည်း နည်းတူ၊ “အသုန္နရတ္တာ- မကောင်းသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ အမန္တိ (ဇေတ္တိ အဂဓိ) - ညံ့ဖျင်းသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီ၊ ဣတိ
 မန္တရ ” ဟု ဓာတုတ္ထသင်္ဂြိုဟ် ဝိဂ္ဂဟပြု၏။ [“မန္တရံ” ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်။]
 မဏ္ဍလေန-အပိုင်းအားဖြင့်+ကတာ မဏ္ဍလိကာ၊ ထိုအပိုင်းမျိုး အများဖြစ်၍ “မဏ္ဍလိ
 ကာယော” ဟု မဟုတ်ထားသည်။

ပတ္ထပတ္ထပုလကန္တိ-ကား၊ ဧကမေကသ-တပါးတပါးသော၊ ဘိက္ခုနော-
 ဘျိ၊ ပတ္ထပတ္ထပမာဏ- တကွမ်းစား တကွမ်းစားအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဝါ-
 တစလယ် တစလယ် အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ပုလကံ- မုယောဆန်သည်၊ (ပည
 ဣ ဟောတိ - ဌစပ်၊) ပတ္ထောနာမ - ပတ္ထမည်သည်၊ နာဠိမတ္တိ- တကွမ်းစား
 အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၊ ဧကသ-သော၊ ပုရိသသ-၏၊ ဝါ-ဘျိ၊ ယာပနာယ-
 ရှည်သောအခွန်သို့ ရောက်စေခြင်းငှါ၊ ဝါ-မျှတခြင်းငှါ၊ အလံ-စွမ်းနိုင်သည်၊
 ဟောတိ-၏၊ ဟိ-သာဓကကား၊ ပတ္ထောဒနော နာလမယံ ဒုပိန္နဲ-နံဟူသော၊
 ဧတံ - ဤ ဝါထာပါဒကို၊ (မစ္ဆရိယကောသိယေနပိ - မစ္ဆရိယကောသိယ
 သေဋ္ဌေးသည်လည်း၊) ဝုတ္တံ - ဆိုအပ်ပြီ၊ [ပတ္ထောဒနော - တကွမ်းစားချက်
 ထမင်းဖြစ်သော၊ အယံ-ဤနို့ ဃနာသည်၊ ဒုပိန္နဲ- သင်နှင့်ငါ ၂ ယေဘံတို့အား၊
 နာလံ-မလောက်၊] နိဗ္ဗုသံ-အခွံ မရှိသည်ကို၊ ကတွာ - ၍၊ ဥသေဒိတွာ-
 ပေါင်း၍၊ ဝါ- ပြတ်၍၊ ဝဟိတ ယဝတဏှုလာ - ယူအပ်သော မုယောဆန်
 တို့ကို၊ ပုလကံနာမ-ပုလကမည်၏ ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-န်၏၊ ဟိ- ဆက်၊ (တနည်း)

ပတ္ထောနာမ၊ပေ၊ ယာပနာယ ။ ။ “ပတ္ထပတ္ထပုလကံ” ဟူသော သမာသ်
 ပုဒ်ဝယ် ပတ္ထပတ္ထ ဟူသော ဝိစ္ဆာပုဒ်ကို ဖွင့်ပြလို၍ “ပတ္ထောနာမ၊ပေ၊ယာပနာယ” ဟု
 မိန့်၊ ယောကျားတယောက် မျှတလောက်သော (ဝလောက်သော) တစလယ် အတိုင်း
 အရှည်ကို “ပတ္ထ” ခေါ်သည်-ဟူလို၊ [“ပတ္ထောတု နာဠိ နာရိယံ” ဟူသော အဘိဓာန်
 (၄၀၄) အတိုင်းပင်တည်း၊] “ပတ္ထောဒနော နာလ-မယံ ဒုပိန္နဲ” ကား အသီတိ
 နိပါတ်-သုခဘောဇနဇာတ်တော် ဝါထာ၏ စတုတ္ထပါဒတည်း၊ မစ္ဆရိယကောသိယ
 သေဋ္ဌေးသည် သူတပါးအား ပေးရမည် စိုးသောကြောင့် ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်း ချိုကြား၌
 တိတ်တိတ်ပုန်း နို့ဃနာချက်နေစဉ် ပုတ္တားယောင်ဆောင်၍လာသော သကြားမင်းက
 တောင်းရာ၌ ပြောဆိုအပ်သောစကားဖြစ်သည်။ [“တစလယ်သည် တယောက်သော
 ယောကျားအတွက် မျှတလောက်၏” ဟူသော စကားကို “ ပတ္ထောဒနော န+ အလံ
 အယံ ဒုပိန္နဲ-ဤ တစလယ်ချက်ထမင်းသည် သင်နှင့်ငါ ၂ ယောက်အတွက် မလောက်
 (တယောက်အတွက်သာ လေဘံသည်)” ဟူသောစကားက ထောက်ခံသည်-ဟူလို၊]

ပါဠိပျက်တတ်ပုံ ။ ။ “ ပတ္ထောဒနော နာဠိမယံ ဒုပိန္နဲ၊ ပတ္ထောဒနော-သည်၊
 နာဠိမယံ-ကွမ်းစားမြင့်ပြီး၏၊ ဒုပိန္နဲ-ရခဲ၏ ” ဟု ပါဠိပျက်ကို တွေ့၍ အနက်ပျက်ပေး
 ကြ၏၊ ထိုပါဠိအနက်သည် မူလဇာတ်ပါဠိနှင့် ဆန့်ကျင်ရုံ မက , “ ပတ္ထောဒနော ”
 ဟူသော ပုလိန်နှင့် အရတုပုဒ်များကို “ နာဠိမယံ ဒုပိန္နဲ ” ဟု နပုလိန်ထားခြင်းက စ၍
 အားလုံးအမှားချည်းသာတည်း။

ပုလကံနာမ၊ပေ၊ဝုစ္ဆန္တိ ။ ။ပတ္ထပုဒ်ကို ဖွင့်ပြီး၍ တွဲဘက်ဖြစ်သော ပုလကပုဒ်ကို
 ဖွင့်လိုသောကြောင့် “ပုလကံနာမ၊ပေ၊ဝုစ္ဆန္တိ” ဟု မိန့်သည်၊ ထိုဝါကျ၌ “ ပုလကံနာမ-
 ယဝတဏှုလာ ဝုစ္ဆန္တိ ” သာ လိုရင်းတည်း၊ “မုယောဆန်တို့ကို ပုလကံ ဟု ခေါ်သည်”

ဟိယသ္မာ;သထုသာ-ဖွဲ့နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်။ ယဒိဒဟာန္တိ-နအံ၊(ဝေံသတိ-
 သော်) ပါဏက-ပိုးငယ်တို့သည်။ ဝိဇ္ဇန္တိ-ထိုးတတ်ကုန်၏။ အဒ္ဓါနက္ခမာ-
 အခွန်ရှည်သော ကာလပတ်လုံး ခံနိုင်ကုန်သည်။ ဝါ - အရှည်ခံကုန်သည်။
 နဟောန္တိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တေဝါဏီဇာ- တို့သည်။ အဒ္ဓါနက္ခမံ-သည်ကို၊
 ဝါ- အောင်၊ ကတွာ- ရှိ၊ ယဝတဏှုလံ- ကို၊ အာဒါယ- ရှိ၊ အဒ္ဓါနံ- အခွန်
 ရှည်သောခရီးကို၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ- သွားကြကုန်၏။ (ကိ- အဘယ်သို့ကြံ၍ ယူသွား
 ကုန်သနည်း၊) ယတ္ထ - အကြင်အရပ်၌၊ အဿာနံ - တို့၏၊ ခါဒနီယံ - ခဲဘွယ်
 ဖြစ်သော၊ တိဏံ - မြက်သည်။ ဝါ - ကို၊ (ခါဒနီယတိဏံဟုလည်း သမာသ်
 ရှိ၏။) ဒုလ္လတံ-သည်။ ဘဝိဿတိ- တံ၊ တတ္ထ-၌၊ တေ- ဤ မုယောဆန်သည်။
 အဿာတတ္တိ-မြင်းစာသည်။ ဘဝိဿတိ-တံ၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍ ယူသွားကုန်ပြီ။

ဟူလို၊ ထောမနိဓိ၌ နပုလိန်ပုလကနှင့် ပုလိန်ပုလာကကို ပရိယာယ် ဟု ဆို၏။ ဩလီ
 ပုလာကကို “ဩလီဩာ+ ပုလာကာ တဏှုလာ သန္တိ အကြ” ဟုဖွင့်၏။ ထို၌ ပုလာကကို
 တဏှုလာ ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် ဤ၌ “ပုလကံနာမ.... ယဝတဏှုလာ ” ဟု ဖွင့်ခြင်းနှင့်
 ထပ်မိ၏။ ထို့ကြောင့် “ပတ္ထပတ္ထပုလကံ ” ဟု ပြင်ကြခြင်းသည် သက္ကတအတိဓာန်နှင့်
 ညီညွတ်ပါပေသည်။ “ပုစ္ဆန္တိ ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ပုလကပုဒ်၏ ဆန်သာမညကို
 ဟောရာဝယ် ဤနေရာ၌ “ယဝတဏှုလ”ဟူသော ဆန်ပိသေသကို ဧကဒေသျှပစာရ
 အားဖြင့် ယူစေလိုကြောင်းသိသာ၏။ [ပုစ္ဆတိ ပုစ္ဆံ၊ နာမံ ပရိယာယ၊ ရှိလကမူ၊ ဥပစာ၊ -
 နိယာမံ။] ထိုပုလက၌လည်း “ပုလ- မဟတ္ထေ” ဓာတ်နောင် ကပစ္စည်း၊ (ကံ အနုဗန်
 ရှိသော အပစ္စည်း) သက်၍ သတ္တ၌ ကန်ပစ္စည်း ထပ်သည်-ဟု ဆိုသည်။

ဥဿေဒိတွာ။ ။ ပုဗ္ဗပု သိဒဓာတ်သည် ချက်ခြင်း၊ ပြုတ်ခြင်း၊ ပေါင်းတင်ခြင်း
 အနက်ကို ဟော၏။ ဘူဝါဒိဓာတ် ဖြစ်သောကြောင့် “ဥဿေဒိတွာ” ဟု ရှိသင့်၏။
 ပြုတ်ဆန်သဘော ဖြစ်အောင် “ပေါင်းတင်၍” ဟု ပေး၊ ထိုသို့ ပေါင်းပြီးနောက် အခြေခံ
 လှန်း၍ ယူသွားကြသည်။ ယဝ - “မုယော (ဂျိဖြူ)” ဟု အမရကောသ နိဿယ၌
 ဆရာတို့ အနက်ပေးကြ၏။ “နိတ္ထုသံ ကတွာ-ဖွဲ့မပါအောင် ပြု၍” ဟူသော စကားကို
 ကောက်ချက်ချပြီးလျှင် “ပတ္ထပတ္ထပုလကံ ” ဟု ရှေးကပြင်ခဲ့ကြ၍ “မူလကံ= မုယော
 ဆန်ရင်း” ဟု လည်း အနက်ပေးခဲ့ကြ၏။ သို့သော် “နိတ္ထုသံ ကတွာ” သည် ဤဝါကု၏
 လိုရင်းမဟုတ်။ “ယဝတဏှုလာ” သာ လိုရင်းဘည်း။ မူလကံပုဒ် သက်သက်ကလည်း
 “ဆန်ရင်း” ဟူသော အနက်ကို မဟောနိုင်၊ ဖွဲ့မပါရုံမျှကိုလည်း “ဆန်ရင်း” ဟု မခေါ်
 နိုင်သေး၊ ဆန်ကဲ့ ဆန်ကျိုးမပါမှသာ ဆန်ရင်းဟု ခေါ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မူလကံကို
 ပါဠိပျက် အနက်ပျက် ဟု သာ ယူသင့်တော့သည်။

အဒ္ဓါနက္ခမာ။ ။ “ကာလေ ဒိဗ္ဗဂ္ဂုဿေဒ္ဓါနံ” အတိဓာန်နှင့် အညီ အဒ္ဓါန သဒ္ဓါ
 သည် အခွန်ရှည်သောအခါကို ဟော၏။ အဒ္ဓါနံ-ရှည်သော ကာလပတ်လုံး၊ မော-
 ခံနိုင်သော မုယောဆန်တို့တည်း။ အဒ္ဓါနက္ခမာ-တို့။ [ဒိဗ္ဗကာလံ ပဝတ္ထေတုံ မော။]

ပန-ပရိဟာရ၊ပေ၊အံ၊ကသ္မာ-ကြောင့်၊တေဟိ-ထိုမြင်းကုန်သည်တို့သည်၊
 တံ- ထို မုယောဆန်ကို၊ ဘိက္ခုနံ- ရဟန်းတို့ အကျိုးငှါ၊ ဝါ-တို့ဘို့၊ ပညတ္တိ-
 ဝတ်တည်အပ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ (ပရိဟာရော မယာ)
 ပုစ္ဆတေ၊ ဟိ-ချဲ့၊ တေ-ထိုဥတ္တရာပထတိုင်းသားတို့သည်၊ဒက္ခိဏာပထမနုဿာ
 ဝိယ-ထတိုင်းသားလူတို့ကဲ့သို့၊ [ဥတ္တရာကဲ့သို့ ဒက္ခိဏာဟု အဗျယတမျိုးရှိ၏။]
 အဿဒ္ဓါ- သဒ္ဓါ မရှိကုန်သည်၊ အပ္ပသန္တာ -ရတနာ ၃ ပါး၌ မကြည်ညိုကုန်
 သည်၊ န- မဟုတ်ကုန်၊ ပန- အန္တယကား၊ တေ- ထို ဥတ္တရာပထတိုင်းသားတို့
 သည်၊ သဒ္ဓါ, ပသန္တာ, ဗုဒ္ဓမာမကာ - ဘုရား ဟူသော ငါ့ဥစ္စာ ရှိကုန်သည်၊
 ဝါ - ဘုရားကို မြတ်နိုးကြကုန်သည်၊ ဓမ္မမာမကာ, သံဃမာမကာ- နံသည်၊
 (တောန္တိ) တေ-တို့သည်၊ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-၌၊ ကေနစိဒေဝ-တစုံတခုသာလျှင်
 ဖြစ်သော၊ ကရဏီယေန-ပြုဘွယ် ကိစ္စကြောင့်၊ နဂရံ- သို့၊ ပဝိသန္တာ-နံလ
 သော်၊ ဒွေတယော=(ဒွတ္တယော) ဒိဝသေ-တို့ပတ်လုံး၊ သုနိဝတ္ထေ-ကောင်း
 စွာ ဝတ်အပ်သော သင်းပိုင်ရှိကုန်သော၊ သုပါရုတေ-ကောင်းစွာရုံအပ်သော
 အပေီရုံရှိကုန်သော၊ [သုဋ္ဌ+နိဝတ္ထံ ယေသံတိ သုနိဝတ္ထာ၊ သုဋ္ဌ+ပါရုတံ
 ယေသံတိ သုပါရုတေ။] ဣရိယာပထသမ္ပန္နေ - ဣရိယာပုထနှင့် ပြည့်စုံကုန်
 သော၊ သကလဒ္ဓိနဂရံ-တမြို့လုံးကိုလည်း၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှါ၊ စရိတွာ-၍၊ ကိစ္ဆိ-မျှ၊
 အလဘမာနေ- မရရှာကြကုန်သော၊ သတ္တဋ္ဌဘိက္ခု - ခုနစ်ပါး ရှစ်ပါးသော
 ရဟန်းတို့ကို၊ အဒ္ဓသံသု-နံပြီ၊ ဒိသ္မာန- ကြောင့်၊ နေသံ- ဥတ္တရာပထတိုင်းသား
 တို့၏၊ ဧတံ အဟောသိ (ကိံ) အယျာ- တို့သည်၊ ဣမံ နဂရံ ဥပနိဿာယ
 ဝသံ, ဥပဂတာ-နံပြီ၊ ဆာတကဉ္စ-ဆာလောင်ငတ်မွတ်ခြင်းဘေးသည်လည်း၊
 ဝတ္တတိ - ဖြစ်နေ၏၊ ကိစ္ဆိစ - ဘာကို မျှလည်း၊ န လဘန္တိ - မရ ရှာကြကုန်၊
 အတိဝိယ-သာလျှင်၊ ကိလမန္တိ-ပင်ပန်းရှာကြကုန်၏၊ မယဉ္စ, အာဂန္တုကာ-
 ညွေသည်တို့သည်၊ အမှ-နံ၏၊ နေသံ - ထို အရှင်တို့ဘို့၊ ဒေဝသိကံ - နေ့တိုင်း

ဗုဒ္ဓမာမကာ။ ။မမ+အယံတိ မာမကော၊ အယံ-ဤ အရာသည်+မမ - ငါ၏
 ဥစ္စာတည်း၊ ဣတိ မာမကော။ [အမှ တည်, အယံ (ဣဒံ) အနက်၌ ဣပစ္စည်း၊ တဒ မိနာ
 ဒီနိ-ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန်သုတ်ကြီးဖြင့် အမှကို မာမကပြု၊] ဗုဒ္ဓေါ+မာမကော ဧတေ
 သန္တိ ဗုဒ္ဓမာမကာ-ဘုရားဟူသော ငါ့ဥစ္စာရှိသူတို့၊ “ဘုရားကို ကိုယ်ဥစ္စာဟု မြတ်နိုး
 သူတို့” ဟုလို၊ [ဓမ္မမာမကာ, သံဃမာမကာ တို့၌လည်း နည်းတူ။] ဤသို့ သဒ္ဓတ္တ ဖြစ်
 သောကြောင့် “ အမှာကံ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝေံ ဗုဒ္ဓံ မမာယန္တိတိ ဗုဒ္ဓမာမကာ ” ဟူသော
 သာရတ္ထကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယသစ် ဣဒိကဏှ (၃၃) သုတ်၌
 ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။ [ယောဇနာ၌ကား “ဗုဒ္ဓံ+မမာယန္တိတိ ဗုဒ္ဓမာမကာ”ဟု ပြု၏၊
 ထိုယောဇနာအတိုင်း ရုပ်ပြီးပုံကို စဉ်းစားကြပါလေ။]

နွေတိုင်း၊ ယာဂုဉ္စ-ကိုင်း၊ ဘတ္တဉ္စ၊ ပဋိယာဒေတုံ - ပြည့်စုံစေခြင်းငှါ၊ ဝါ-
 စီရင်ခြင်းငှါ။ [ပတိ ပုဗ္ဗ ယတဓာတ်၊ ဧကပစ္စည်း၊ တကိုဒပြု။ “သမ္မာဒေတုံ”
 ဋီကာ။] န သက္ကောမ-န၊ ပန-ဆက်၊ အမှာကံ၊ အသာ-တို့သည်၊ သာယဉ္စ-
 ဉ္စနေချမ်း အခါ၌၎င်း၊ ပါတောစ-၎င်း၊ ဒွိက္ခတ္တံ၊ ဘတ္တံ လဘန္တိ၊ မယံ ၊ ပေ ၊
 ယန္တုန ဒဒေယျာမ - အကယ်၍ လှူရပါကုန်မှကား ကောင်းပေစွ၊ ဧဝံ-ဤသို့
 ပေးလှူကုန်လသော်၊ အယျာစ၊ ပေ၊ ဣတိ - ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ၊ (ဣတိ-ဤသို့
 ကြံပြီး၍) တေ- ထို မြင်းကုန်သည်တို့သည်၊ ဘိက္ခုနံ၊ ပေ၊ အာရောစေတွာ-၍၊
 တန္တေ-တို့၊ တုမေ၊ ပတ္တပတ္တ ပုလကံ-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ယံဝါ တံဝါ-
 သင့်သလို တော်သလို၊ ကတွာ၊ ပေ ၊ ပညပေသုံ - ဝတ်တည်ထားကြ ကုန်ပြီ၊
 တေန-ကြောင့်၊ တေဟိ၊ ပေ ၊ ဟောတီတိ (အာယသ္မတာ ဥပါလိန္ဒတ္ထရေန)၊
 ဝုတ္တံ- ပြီ၊ ပညတ္တန္တိ- ကား၊ နိစ္စဘတ္တသင်္ခေပေန- ခြံသောဆွမ်း၌ ထည့်သွင်း
 အပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ - နိစ္စဘတ် အသွင်အားဖြင့်၊ ထပိတံ-
 ထားအပ်သည်၊ (ဟောတီ)။

ဣဒါနိ - ၌၊ ဘိက္ခု။ ၊ ပေ၊ အာဒိသု - အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော
 ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣဒါနိ၏ စပ်ပုဒ်ထည့်သည်။) ပုဗ္ဗဏှ သမယန္တိ- ကား၊ ဒိဝ
 သဿ-နေ၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂ သမယံ- ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော အခါ၌၊ ပုဗ္ဗဏှသမယေ-
 နေ၏ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သောအခါ၌၊ ဣတိအတ္ထော- နက်၊ ဝါ-တနည်း၊ ပုဗ္ဗဏှော-
 နေ၏ ရှေ့အဘို့၌၊ ဝါ- တွင်၊ သမယံ - တခုသော အခါပတ်လုံး၊ ပုဗ္ဗဏှော- ၌၊
 ဝါ-တွင်၊ ဧကံ-သော၊ ခဏံ-ခဏပတ်လုံး၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံ- သို့၊ အစ္စ
 န္တသံယောဂေ-ဂ အနက်၌၊ ဥပယောဂဝစနံ- ဒုတိယာဝိဘတ်ကို၊ လစ္ဆတိ-

နိစ္စဘတ္တံ ၊ ပေ ၊ ထပိတံ။ ။ ပုဗ္ဗ ဥပဓာတ်သည် ထားခြင်းအနက်ဟောဖြစ်၍
 “ထပိတံ”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုထားခြင်းလည်း “တရက်အတွက်မဟုတ်”ဟု ပြလို၍ နိစ္စဘတ္တ
 သင်္ခေပေန”ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊ နိစ္စံ+ဘတ္တံ နိစ္စဘတ္တံ (ခြံသောဆွမ်း) ၊ နိစ္စဘတ္တော-
 ၌+သင်္ခေပေါ- ထည့်သွင်း (ရေတွက်) ရခြင်းတည်း၊ နိစ္စဘတ္တသင်္ခေပေါ-ခြင်း၊ “နိစ္စ
 ဘတ္တာကာရေန-နိစ္စဘတ်အခြင်းအရာ (နိစ္စဘတ်အသွင်) ဖြင့်”ဟုသော ဋီကာကား
 အဓိပ္ပါယ်ထုပြုတည်း။ [“ဘိက္ခုနံ ပညတ္တံ”၌ ဘိက္ခုနံသည် တဒတ္ထသမ္ပဒါနိတည်း။]

ပုဗ္ဗဏှသမယံ။ ။ [ပုဗ္ဗ အဟ။] “အဟဿ- နေ၏၊ ပုဗ္ဗော- (ရှေ့ပိုင်း) တည်း၊
 ပုဗ္ဗဏှော”ဟု ပြုစေလို၍ “ဒိဝသဿ+ပုဗ္ဗဘာဂံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ပုဗ္ဗဏှောစ+သော+
 သမယောဓာတိ ပုဗ္ဗဏှသမယော၊ “သမယံ၌ ဒုတိယာလည်း သတ္တမီအနက်၌ သက်”
 ဟု ပြလို၍ “ပုဗ္ဗဏှသမယေ”ဟု အနက်ဖွင့်သည်၊ နောက်နည်း၌ ပုဗ္ဗဏှနှင့် သမယကို
 သတ္တမီတပြုရိသ်တွဲ၍ သမယံ၌ ဒုတိယာကို အစ္စန္တသံယောဂ အနက်၌ သက်စေသည်၊
 နိဿယ ၂ နက်တွင် ပဋ္ဌမ၌ ပုဗ္ဗဏှော+သယေံကို အပေါင်းအာဓာရ+အစိတ်အာဓေယ်

အပ်၏။ နိဝါသေတွာတိ-ကား၊ ပရိဒဟိတွာ- ဝတ်၍၊ တေ- ဤ နိဝါသေတွာ ဟူသောပုဒ်ကို၊ ဝိဟာရ နိဝါသနပရိဝတ္တန ဝသေန-ကျောင်းဝတ်သင်္ကန်းကို ပြင်ဆင်၍ဝတ်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ဟိ-မှန်း၊ တေ-ထို ရဟန်း တော်တို့သည်၊ တတော - ထို ဆွမ်းခံချိန်မှ၊ ပုဗ္ဗေ - ဤ၊ အနိဝတ္တာ - ဝတ်အပ် သောသင်းပိုင် မရှိကုန်သည်၊ န အဟေသုံ - မဖြစ်ကုန်၊ ပတ္တ စီဝရမာဒါယာ တိ- ကား၊ ပတ္တံ- သပိတ်ကို၊ ဟတ္ထေဟိ- လက်တို့ဖြင့်၊ စီဝရံ- ကို၊ ကာယေန- ဖြင့်၊ အာဒိယိဘွာ-ယူ၍၊ သဗ္ဗဋီစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးလွှမ်း၍၊ ဓာရေတွာ-ဆောင်၍၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဟိ-မှန်း၊ ယေနဝါ တေနဝါ - အမှတ်မထား တပါးပါး သော၊ ပကာရေန-အပြားအားဖြင့်၊ ဂဏန္တာ-ယူသူတို့ကို၊ အာဒါယဇ္ဇေဝ- အာဒါယဟူ၍သာ၊ ဝုစ္ဆန္တိ- န်၏၊ ယထာ - ဥဒါဟရုဏ်ကား၊ သမာဒါယေဝ ပတ္တမတိဘိ-တိဟူရာ၌ကဲ့သို့တည်း။ [သမာဒါယေဝ-ပရိက္ခရာ ဝ ပါး တည်းဟူ သောဝန်ကို ကောင်းစွာယူ၍သာလျှင်၊ ပတ္တမတိ-ဖဲသွားနိုင်၏။ (ဒီဃနိကာယ် သာမညဖလသုတ်။)]

စပ်၊ ဒုတိယအနက် ပေးပုံ၌ “ နိဒ္ဓါရဏသမုဒါယ + နိဒ္ဓါရဏီယ ” စပ်၊ ခဏများစွာ ပေါင်းမိလျှင် သမယတရဖြစ်၏။ [သက္ကတ၌ “ပြုဗ္ဗ” ဟု ရှိသောကြောင့် အဟကို အဏ ပြု၍ “ပုဗ္ဗဏ” ဟု ရှိရသည်။]

ပရိဒဟိတွာ။ ။ နိပုဗ္ဗ + ဝသဓာတ်, စုရာဒိဏေဖြင့် “နိဝါသေ” သည် အစ္စာဒန (ဖုံးလွှမ်း = ဝတ်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ပရိပုဗ္ဗဓာတ်ဖြင့် “ ပရိဒ ဟိတွာ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ပုဗ္ဗဏသမယံ နိဝါသေတွာ-နံနက်စောစော သင်းပိုင်ဝတ်၍” ဟု ဆိုသောကြောင့် “ နဂိုရ်က သင်းပိုင်မဝတ်ဘဲ နေကြသည်” ဟု ထင်မှားဘွယ်ရှိ၍ “ ဝိဟာရ နိဝါသနပရိဝတ္တန ဝသေနေတံ” စသည် မိန့်။

မှတ်ချက်။ ။ ပရိဝတ္တနသဒ္ဓါသည် လဲလှယ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ အခြားရဟန်း များအတွက်မူ “ဝိဟာရ နိဝါသနပရိဝတ္တန-ကျောင်းဝတ်သင်းပိုင်ကို ရွာဝတ်သင်းပိုင် ဖြင့် လဲလှယ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်” ဟုပင် ပေးရလိမ့်မည်။ သို့သော် ဝေရဉ္ဇာ၌ ဝါကပ်သော ရဟန်းတော်များကား တိစီဝရိကဝတ်ဆောင်များဖြစ်၍ လဲလှယ်စရာမရှိသောကြောင့် ဝိဟာရ နိဝါသနပရိဝတ္တန၌ - ကိုလည်း “ ဝိဟာရေ နိသန္ဓကာလေ , နိဝတ္တမ္ပိ- ဝတ်အပ်ပြီး သင်းပိုင်ကိုလည်း၊ ပုန, ဂါမပ္ပဝေသနသမယေ- ဤ၊ စာလေတွာ- ခါ၍၊ ဣတော စိတောစ, သဏ္ဍာပေတွာ - ကောင်းစွာ တည်စေ၍၊ သက္ကစ္စံ နိဝါသနမေဝ- သေဒိယနှင့်အညီ ကောင်းမွန်စွာပြင်၍ ဝတ်ခြင်းကိုသာ, ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ ။ ။ “ ပတ္တစီဝရ မာဒါယ ” ၌ “ သပိတ် သင်္ကန်းကို လက်ဖြင့် ယူသွားလေသလား” ဟု ယုံမှားမည်စိုး၍ “ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ” စသည်မိန့်။ [“သမာဒါ ယေဝပတ္တမတိ” ဟု သာမညဖလသုတ်ပါဠိတော်ရင်းအတိုင်း ဧကဝစနန္တ သာပါဌ်မှန်၊ “မိမိသွားလိုရာသို့ ပရိက္ခရာကို (အပိုမပါဘဲ) ယူသွားနိုင်၏” ဟူသောစကားတည်း။]

ပိဏ္ဍိ အလဘမာနာတိ- ကား၊ သကလဗ္ဗိ ဝေရဋ္ဌ- ကိုလည်း၊ စရိတွာ-၍၊ (အလဘမာနာ၌ စပ်) ပိဏ္ဍော- ဆွမ်းသည်၊ တိဋ္ဌတု- တည်စေဥး၊ အန္တမ သော-အောက်ထစ်ဆိုးအားဖြင့်၊ အတိစ္ဆထာတိဝါစဗ္ဗိ- အတိစ္ဆထဟူသော စကားကိုလည်း၊ ဝါ-ကတော့ဆွမ်းဟူသောစကားကိုလည်း၊ အလဘမာနာ- မရကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ပတ္ထပတ္ထပုလကံ အာရာမံ အာဟရိတွာတိ- ကား၊ င.တဂတဋ္ဌာနေ- ရေံအပ် ရေံအပ်သောအရပ်၌၊ [အဿ မဏ္ဍလိကာသု သမ္ပတ္တ သမ္ပတ္တဋ္ဌာနေ။] လဋ္ဌိ - ရအပ်သော၊ ဧကမေကံ ပတ္ထပတ္ထပုလကံ- တကွမ်းစား တကွမ်းစားသော မုယောဆန်ကို၊ ဂဟေတွာ အာရာမံ၊ နေတွာ- ဆောင်၍၊ ဥဒုက္ခလေ၊ ပေ၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ တိ-ကား၊ ယော-အကြင် ကပ္ပိယကာရက သည်၊ နေသံ-ထို ထေရ်တို့ဘို့၊ တံ-ထို မုယောဆန်ကို၊ ဂဟေတွာ၊ ယာဝံဝါ- ကိုသော်၎င်း၊ ဘတ္တံဝါ - သော်၎င်း၊ ပစေယျ - ကျိုချက်ပေးရ၏၊ ထေရာနံ- တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ကောစိ-သော၊ (သော) ကပ္ပိယကာရကော - သည်၊ နတ္ထိ၊ သာမဗ္ဗိ- လည်း၊ ပစနံ-သည်၊ သမဏသာရူပံ- ရဟန်းတို့အား လျှောက်ပတ် သည်၊ န ဟောတိ - မဖြစ်၊ နစဝဇ္ဇတိ - အပ်လည်းမအပ်၊ တေ- ထို ထေရ်တို့ သည်၊ ဧဝံ - ဤသို့ စားကုန်လသော်၊ နော - တို့၏၊ သလ္လဟုက ဝုတ္တိတာစ- ပေါ့သော အသက်မွေးခြင်း ရှိကုန်သူတို့၏ အဖြစ်သည်၎င်း၊ သာမံပါက ပရိ မောစနဉ္စ- ကိုယ်တိုင် ချက်ခြင်းအပြစ်မှ လွတ်မြေခံခြင်းသည်၎င်း၊ ဘဝိဿတိ- တံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ အဋ္ဌ အဋ္ဌ-ဂ ပါး ဂ ပါးကုန်သော၊ ဇနာဝါ- ရဟန်း တော်တို့သည်သော်၎င်း၊ ပေ၊ ဥဒုက္ခလေ - ဆိုငယ်၌၊ ကောဇေတွာ ကောဇေ တွာ-ထောင်း၍ ထောင်း၍၊ သကံ သကံ-မိမိဥစ္စာ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပဋိဝိသံ- အဘို့ကို၊ ဥဒကေန-ဖြင့်၊ တေမေတွာ- စိုစေ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ - ဘုဉ်းပေးကုန်၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘုဉ္ဇိတွာ-ဘုဉ်းပေးပြီး၍၊ အပ္ပေါဿုက္ကာ-သမဏဓမ္မမှတပါး အခြား အလုပ်၌ အားထုတ်ခြင်း မရှိကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) [“ သမဏဓမ္မတော အညတ္တ နိရုဿာဟာ ” - ဋီကာ၊] သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကရောန္တိ-နံ၏။

ဥဒုက္ခလံ။ ။ ထောမနိဗ္ဗိန္ဒ “ဥဒုခလ” ဟု ရှိ၏၊ ဥဒ္ဓံ+ခ သဒ္ဓု+ပဒ လာဓာတ် ကပစ္စည်း၊ (ကံအနုဗန်ချေ)၊ “ဥဒ္ဓံ-အထက်၌+ခံ-အပေါက်ကို+ လာတိ-ယူတတ်၏” ဟု ဝစနတ္ထပြု၊ အထက်က မျက်နှာဝအပေါက် ရှိသောကြောင့် “ဥဒ္ဓံခလ”ဟု ပြီးသော ပုဒ်ကို နိရုတ္တိနည်းဖြင့် “ဥဒုက္ခလ” ပြီးအောင် စီရင်ရသည်။

သလ္လဟုက ဝုတ္တိတာ။ ။ ဘာဇနာဒိ ပရိဟရဏဝ သေန-သွားလေရာသို့ အိုး ခွက် စသောဘဏ္ဍာကို ယူဆောင်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဗဟုဘဏ္ဍိကတာယ- များစွာ သောဘဏ္ဍာရှိသူတို့၏အဖြစ်၏၊ အဘာဝတော ဝုတ္တိ သလ္လဟုကဝုတ္တိတာတိ။ [သလ္လဟု ကာ+ဝုတ္တိ ယေသန္တိ သလ္လဟုကဝုတ္တိနေ၊ တေသံ+ ဘာဝေါ သလ္လဟုကဝုတ္တိတာ။]

ပန- ဆက်၊ ဘဂဝတော-အား၊ (ဒေန္တိ နှ့် စပ်၊) တေအဿဝါဏီဇာ-
 တို့သည်၊ ပတ္တပုလကဉ္စ - တစလယ်သော မုယောဆန်ကို ၎င်း၊ တဒုပိယံ-
 ထိုဆန်အား လျောက်ပတ်သော၊ သပ္ပိမဓသက္ကရဉ္စ - ထောပတ် ပျားရည်
 သကြားကို၎င်း၊ ဒေန္တိ - လှူကြကုန်၏၊ တံ-ထို လှူဘွယ် ဝတ္ထုကို၊ အာယသ္မာ
 အာနန္ဒော- သည်၊ အာဟရိတွာ - ဆောင်ယူ၍၊ သီလာယံ - ကျောက်ပြင်၌၊
 ပိသတိ- ကြိတ်၏၊ [ပိသော စုဏ္ဏေ - အမှန်ပြုခြင်း၌၊ (ဓာတ်ကျမ်း၊)] ပုည
 ဝတာ-ပုဉ်းထူး ကံထူးရှိသော၊ ပဏ္ဍိတပုရိသေန-ပညာရှိ ယောက်ျားသည်၊
 ကတံ-ပြုအပ်သော အမှုသည်၊ မနာပမေဝ-မြတ်နိုးဘွယ် ကောင်းသည်သာ၊
 ဟောတိ-၏၊ အထ-ကြိုက်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ နံ-ထို မုယောဆန်မှန်ကို၊ (ပိသိ
 တွာ ဟု ရှိသည်ကား အပိုတည်း၊ ပါဠိတော်မှာရှိ၍ ထည့်ကြဟန် တူသည်၊)
 သပ္ပိအာဒိတိ- တို့ဖြင့်၊ သမ္မာ - စွာ၊ ယောဇေတွာ- ယှဉ်စေ၍၊ ဝါ- ရောစပ်၍၊
 ဘဂဝတော - အား၊ ဥပနာမေသိ - ဆက်ကပ်ပြီ၊ အထ- ထိုအခါ၌၊ ဧတ္ထ-
 ၍ မုယောဆန်ခဲခွံ၌၊ ဒေဝတာ- တို့သည်၊ ဒိဗ္ဗောဇံ- နတ်ဩဇာကို၊ ပက္ခိပန္နိ-
 ထည့်ကြ ကုန်၏၊ တံ- ထို မုယောဆန်ခဲခွံကို၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ပရိဘူတိ-
 ဘုဉ်းပေးတော်မူ၏၊ ပရိဘူတိတွာ-၍၊ ဖလသမာပတ္တိယာ-ဖြင့်၊ ကာလံ-အချိန်
 ကို၊ အတိနာမေဘိ - လွန်စေတော်မူ၏၊ တတော - ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊
 ပိဏ္ဍာယ-ငှါ၊ န စရတိ-လှည့်လည်တော်မမူ။

ပန- ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုပါးအံ့၊ အာနန္ဒတ္ထေရော-
 အရှင် အာနန္ဒာထေရ်သည်၊ တဒါ-၌၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဥပဋ္ဌာကော-အလုပ်
 အကျွေးသည်၊ ဟောတိ ကိံ - ဖြစ်သလော၊ ဣတိ - ဤကား အမေးတည်း၊
 ဟောတိ-၏၊ စခေါ - ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ - အလုပ်
 အကျွေး အရာကို၊ လဒ္ဓါ - ရ၍၊ (ဥပဋ္ဌာကော - လုပ်ကျွေး သူသည်၊) နော
 ဟောတိ-မဟုတ်၊ [“လဒ္ဓေါ” ဟုလည်းရှိ၏၊ “နော လဒ္ဓေါ-မရသေး” ဟု

တဒုပိယံ။ ။ “စုရာဒိ ဥပဓာတ်သည် ဥပပတ္တိ-သင့်လျော်ခြင်း အနက်ဟော” ဟု
 သဒ္ဓနိတိဆို၏၊ ထို့ကြောင့် “ ဥပေတိ-သင့်လျော်၏၊ ဣတိ ဥပိယံ ” ဟု ပြု၊ ဣပစ္စည်း
 ဣအာဂုံကြီး၊ ဥကို ဝုဒ္ဓိမပြုရ၊ တဿ - ထို တစလယ်သော မုယောဆန်အား + ဥပိယံ-
 သင့်လျော် လျောက်ပတ်သည်တည်း၊ တဒုပိယံ-သည်။ [တဒုပိယန္တိ-တဒုရူပံ။]

ပုဉ္စတော။ ။ ပုညဉာဏပိသေသေတိ-ပုဉ်းကံအထူး ဉာဏ်အထူးရှိသူတို့သည်၊
 ကတ္တဗ္ဗကမ္မဿ - ပြုအပ်သောအလုပ်၏၊ မနာပတာ - မြတ်နိုးဘွယ်၏ အဖြစ်သည်၊
 ဟောတိတိ အာဟ-ပုညဝတာတိ အာဒိ၊ မုယောဆန်မှန်ကို ထောပတ်စသည်နှင့် တွဲ၍
 အခဲလုပ်အပ်သော (ရှင်အာနန္ဒာလုပ်) မှုံ၏ ကောင်းမွန်ကြောင်းကို ပြလိုသော စကား
 တည်း၊ ရှင်အာနန္ဒာတို့လို ဉာဏ်ရှိသူလုပ်သမျှ အကောင်းချည်းဖြစ်သည်-ဟူလို။

ပေးနိုင်သော်လည်းစာသွားမလှ။] ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ-ချဲ့၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပဌမဗောဓိယံ-ပဌမဗောဓိ၌၊ [သတ္တာတို့ကို သစ္စာ ၄ ပါးသိခစရာ ပဌမနှစ် အပိုင်းကို “ပဌမဗောဓိ” ဟု ခေါ်၏။ ၄၅ ဝါကို ဥပုသ် ပိုင်း၍ ပဌမ, ဒုတိယ တတိယဗောဓိ ဟု ခွဲသည်။] ဝိသတိ ဝဿန္တရေ - ဝါတော် ၂၀ အတွင်း၌၊ နိဗ္ဗာနပဋ္ဌာကောနာမ-အမြဲလုပ်ကျွေးသူမည်သည်၊ ဒုတ္တိ-မရှိ၊ [နိဗ္ဗာန်-အမြဲ စပ်ဖွဲ့၏။ ဣတိ နိဗ္ဗဒ္ဓေါ။] ကဒါစိ-တရံတေ၌၊ နာဂသမာလတ္ထေရော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ဥပဋ္ဌာသိ - လုပ်ကျွေးပြီ၊ ကဒါစိ , နာဂိတတ္ထေရော - သည်၊ (ဥပဋ္ဌာသိ) ပေ၊ ကဒါစိ, လတ္ထဝိပုတ္တော - လတ္ထဝိမင်း၏ သားဖြစ်သော၊ သုနက္ခတ္တတ္ထေရော (ဥပဋ္ဌာသိ) တေ-ထို ထေရ်တို့သည်၊ အတ္တနာ-မိမိ၏၊ ရူစိယာ- အလိုအားဖြင့်၊ ဥပဋ္ဌဟိတွာ-လုပ်ကျွေးပြီး၍၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ (ပတ္တမိတုံ-ဖဲသွားခြင်းငှါ) ဣန္ဒြိယ-အလိုရှိကုန်၏၊ တဒါ-၌၊ ပတ္တမန္တိ-နံ၏၊ အာနန္ဒတ္ထေရော-သည်၊ တေသု-ထို ထေရ်တို့သည်၊ [“ တေသု တေသု ” ဟု ဝိစ္ဆာရိသည်ကား မကောင်း၊ ဝိစ္ဆာဆိုလျှင် “တသ္မိံ တသ္မိံ ဥပဋ္ဌဟန္တေ” ဟု ရှိမှ ကောင်းသည်။] ဥပဋ္ဌဟန္တေသု-လုပ်ကျွေးကုန်လသော၊ အပ္ပေယျသုတ္တော- လုပ်ကျွေးမှု၌ အားထုတ်ခြင်းမရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပတ္တန္တေသု- ဖဲသွားကုန် လသော်၊ သယမေဝ - ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ဝတ္တပ္ပဋိ-တ္ထိ - ဝတ်အကျင့်ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ဘဂဝါပိ-သည်လည်း၊ မေ-၏၊ ဣတိသေဋ္ဌော - ဆွေမျိုးမြတ် သည်၊ ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ-အလုပ်အကျွေး ရာထူးကို၊ ကိဉ္ဇာပိ နတာဝ လဘတိ - အကယ်၍ကား မရသေး၊ အထခေါ-ထိုသို့ပင် မရသေးပါ သော်လည်း၊ ဧဝ ရူပေသု-နံသော၊ ဋ္ဌာနေသု-ငတ်မွတ်ရာဋ္ဌာနတို့၌၊ အယမေဝ-ဤအာနန္ဒာသည် သာ၊ ပဋိရူပေါ-လျောက်ပတ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံတော်မူ၍၊ အဓိဝါသေသိ- လက်ခံတော်မူပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ အာယသ္မာ ပနာ နန္ဒော၊ ပေ၊ ပရိဘုဉ္စတီတိ- ဟူ၍၊ အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္တေရေန- သည်၊ (တနည်း) သံဂိတိကာရေဟိ- တို့သည်၊ ဝုတ္တိ-မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။

နရစ- စောဒနာပါဠးအံ၊ (ကိံ) မနုဿာ- တို့သည်၊ ဒုဒ္ဓိက္ခကာလေ- ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားရာအခါ၌၊ အတိဝိယ-လျှင်၊ ဥဿာဟဇာတာ- ဖြစ်သော အားထုတ်ခြင်း ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ပုညာနိ- တို့ကို၊ ကရောန္တိ နန- ပြုကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ အတ္တနာ- မိမိသည်၊ အဘုတွာပိ - မစား မှု၍လည်း၊ ဘိက္ခုနံ- တို့အား၊ ဒါတဗ္ဗိ- ပေးထိုက်၏ ဟူ၍၊ မဉ္ဇန္တိနန- နှတ် ထင်ကုန်သည် မဟုတ်လော၊ တေ- ထိုလူတို့သည်၊ တဒါ- ၌၊ ကသ္မ - ကြောင့်၊ ကဋ္ဌုတ္တိက္ခန္တိ-တယောက်ချီမျှသော ဆွမ်းကိုလည်း နအံသု-မပေးလှကုန်

သနည်း၊ ဝေရဉ္စော - ဝေရဉ္စော မြို့၌ မွေးဘွားသော၊ အယဉ္စ မြာဟ္မဏော -
 ဤ ဥဒယပုဏ္ဏားသည်လည်း၊ မဟတာ - ကြီးစွာသော၊ ဥဿာဟေန - အား
 ထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ဝဿာဝါသံ - မိုးလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်
 မူခြင်းကို၊ ယာစိ - ပြီ၊ သော - ထို ဝေရဉ္စော ပုဏ္ဏားသည်၊ ကဿာ - ကြောင့်၊
 ဘဂဝတော - ၏၊ အတ္ထိဘာဝဓိ - ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း၊ ဝါ - ရှိမှန်းကို
 လည်း၊ န ဇာနာတိ - မသိရသနည်း၊ ဣတိ - သို့၊ (နနုစ - စောဒနာပါ၏၊ ပရိ
 ဟာရော - ကို၊ မယာ၊) ဝုစ္ဆတေ - ၏၊ မာရာဝန္ဓနာယ - မာရနတ်၏လှည့်ပတ်ခြင်း
 ကြောင့်၊ [မာရေန - သည်၊ ကတစိတ္တာဝန္ဓနာယ - ပြုအပ်သော စိတ်၏ လည်
 နေခြင်းကြောင့်၊ “မာရနတ်၏ စိတ်ကိုလှည့်ပတ်ထားခြင်းကြောင့်” ဟူလို၊]
 (တေ - ထိုလူတို့သည်၊ တဒါ - ၌၊ ကဋ္ဌန္တုဘိက္ခမ္ဘိ - ကိုလည်း၊ န အခံသု - ကုန်၊
 သောစ မြာဟ္မဏော - ထို ဝေရဉ္စောပုဏ္ဏား သည်လည်း၊ ဘဂဝတော - ၏၊
 အတ္ထိဘာဝဓိ - ကိုလည်း၊ ဝါ - မှန်းကိုလည်း၊ န ဇာနာတိ - မသိ။)

ဟိ - ချဲ့၊ ဘဂဝတော - ၏၊ သန္တိကာ - မှ၊ ပက္ခမန္တမတ္တမေဝ - ဖဲသွားပြီး
 ခါမျှ ဖြစ်သော၊ ဝေရဉ္စ - သော၊ မြာဟ္မဏံ - ကို၎င်း၊ သကလံ - သော၊ နဂရံစ -
 ကို၎င်း၊ ဝါ - မြို့နေသူ လူအပေါင်းကို၎င်း၊ (အဘေဒေါ ပစာ၊) သမန္တာ -
 ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ယောဇနမတ္တံစ - တယူဇနာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်ကို
 ၎င်း၊ ဝါ - တယူဇနာ အတွင်း၌ နေသူ လူအပေါင်းကို၎င်း၊ ယတ္ထ - အကြင်
 အရပ်၌၊ ပုရေဘတ္တံ - ဆွမ်း၏ ရွှေအဘို့၌၊ ဝါ - နံနက် အခါ၌၊ ပိဏ္ဏာယ - ငှါ၊
 စရိတွာ - ၍၊ ပစ္စာဂန္တံ - ပြန်လာခြင်းငှါ၊ သက္ကာ - တတ်ကောင်း၏၊ တံသမ္ပံ -
 ထို အလုံးစုံသော အရပ်ကို၊ ဝါ - ထိုအလုံးစုံသော အရပ်၌ နေသူ လူအပေါင်း
 ကို၊ မာရော - သည်၊ အာဝဇ္ဇေတွာ - စိတ်ကို လည်စေ၍၊ ဝါ - လှည့်ပတ်၍၊
 မောဟေတွာ - တွေဝေစေ၍၊ သဗ္ဗေသံ - အလုံ စုံသောလူတို့၏၊ အသလ္လက္ခဏ
 ဘာဝံ - မှတ်သားခြင်းမရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ကတွာ ပက္ခမိ၊ တဿာ - ကြောင့်၊
 ကောစိ - သည်၊ အန္တမသော - ဖြင့်၊ သာမိစိကမ္မဓိ - ရိုသေမှုကိုလည်း၊ ကတ္ထမ္ပံ -
 ပြုထိုက်၏ ဟူ၍၊ န မညိတ္ထ - မမှတ်ထင်တော့၊ [အာကို ထု ပြုထားသည်။]

ကိံ ပန - အသို့နည်း၊ ဘဂဝါပိ - သည်လည်း၊ မာရာဝန္ဓနံ - ကို၊ အဇာနိ
 တွာဝ - သိတော်မမူ၍သာ၊ ဝါ - မူခြင်းကြောင့်သာ၊ တတ္ထ - မြို့၌၊ ဝဿံ - ဝါသို့၊
 ဥပဂတော - ကပ်တော်မူသလော၊ ဣတိ - မေးတည်း၊ အဇာနိတွာ၊ နော
 ဥပဂတော - ကပ်တော်မူသည် မဟုတ်၊ (ဣတိ - ဤကား အဖြေတည်း၊)
 အထ - ထိုသို့ သိတော်မူပါလျက်၊ ကဿာ - ကြောင့်၊ စမ္မာသာဝတ္ထိရာဇဂဟာ
 ဒီနံ - ဓမ္မာ၊ သာဝတ္ထိ , ရာဇဂြိုဟ် အစရှိသော မြို့တို့တွင်၊ အညတရသ္မိံ - မြို့၌၊

(ဝသံ) န ဥပဂတော - ကပ်တော် မမူသနည်း၊ ဣတိ - မေးတည်း၊ စမ္မာ သာဝတ္တိရာဇဂဟာဒီနိ - မြို့တို့သည်၊ တိဋ္ဌန္တ၊ - တည်ပါစေကုန်ဦး၊ ဝါ- ထားလိုက်ပါကုန်ဦး၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ-၌၊ ဥတ္တရကုရုံဝါ- မြေခံကျွန်းသို့သော်၎င်း၊ တိဒသပုရုံဝါ-တာဝတိံသာ နတ်ပြည်သို့သော်၎င်း၊ ဂတံ-၍၊ ဝသံ , သစေပိ ဥပဂစ္ဆေယျ - အကယ်၍ပင် ကပ်တော်မူစေ ဦးတော့၊ (ဝေ သတိဝိ-လည်း) တမ္ဗိ-ထိုအရပ်ကိုလည်း၊ ဝါ-ထိုအရပ်နေသူ လူအပေါင်းကိုလည်း၊ မာရော - သည်၊ အာဝဇ္ဇေယျ - ရာဇ်၊ သော - ထို မာရ်နတ်သည်၊ တံသံဝစ္ဆရံ -၌၊ အတိဝိယံ- လျှင်၊ အာဃာတေန - ပြင်းစွာ နှိပ်စက်တတ်သော ဒေါသသည်၊ ဝါ-ရန်ပြူးသည်၊ ပရိယုဠိတဘိက္ခော-ထက် ဝန်းကျင် လူယူအပ်သော စိတ်ရှိသည်၊ အဟောသိကိရ - ဖြစ်သတတ်၊ ပန- ဆက်၊ ဣမ-ဤဝေရဉ္စာမြို့၌၊ ဘဂဝါ, ဣမံ အတိရေကကာရဏံ-ဤအပိုအလွန် အကြောင်းကို၊ အဒ္ဓသ-မြင်တော်မူပြီ၊ (ကိံ-အဘယ်သို့မြင်တော်မူသနည်း၊) အဿဝါဏိဗာ - တို့သည်၊ ဘိက္ခုနံ - တို့ကို၊ သင်္ဂဟံ - ချီးမြှောက်ခြင်းကို၊ ကရိဿန္တိ - နလတံ၊ ဣတိ- ဤအကြောင်းကို၊ အဒ္ဓသ- ပြီ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဝေရဉ္စာယမေဝ ဝသံ ဥပဂစ္ဆိ၊ ကိံ ပန- အသို့နည်း၊ မာရော- သည်၊ ဝါဏိ ဇကေ - တို့ကို၊ အာဝဇ္ဇေတံ - လှည့်ပတ်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကောတိ - မစွမ်းနိုင် သလော၊ ဣတိ - ဤကား အမေးတည်း၊ နော နသက္ကောတိ - မစွမ်းနိုင်သည် မဟုတ်, စွမ်းနိုင်သည်သာ၊ ပန-ထိုသို့ စွမ်းနိုင်ပါသော်လည်း၊ တေ- ထိုမြင်း ကုန်သည်တို့သည်၊ အာဝဇ္ဇိတ ပရိယောသာနေ-လှည့်ပတ်အပ်ပြီး၏အဆုံး၌၊ အာဂမိံ သု- ရောက်လာကြကုန်ပြီ၊ ပဋိနိာတ္တိတွာ - ပြန်နစ်၍၊ ကသ္မာ, နာဝ ဇ္ဇေတိ-မလှည့်ပတ်သနည်း၊ ဣတိ-မေးတည်း၊ အဝိသဟတာယ-မရဲဝံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [အဝိသယုတာယ- မလွမ်းမိုးနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊] (နာဝဇ္ဇေတိ- မလှည့်ပတ်။)

တမ္ဗိ မာရော အာဝဇ္ဇေယျ။ ။ ဖုဿဘုရားလက်ထက်၌ ဘုရားအလောင်းဘဝက ဖုဿဘုရားရှင်၏ သာဝကတို့ကို “မယောဆန် စားကြ၊ သလေးဆန် မစားကြနှင့်” ဟု ကြိမ်းမောင်းခဲ့ဘူးသတတ်၊ ထို အကုသိုလ်ကံသည် ထိုဝါတွင်း၌ အကျိုးပေးခွင့် ကြံနေ သောကြောင့် မြောက်ကျွန်း သို့မဟုတ် တာဝတိံသာ၌ ဝါကပ်တော်မူစေကာမူ ထို၌ နေသူများကိုလည်း မာရ်နတ်သည် လှည့်ပတ်မည်သာ။

အဝိသယုတာယ ။ ။ ယခုစာတို့၌ “အဝိသဟတာယ” ဟု ရှိ၏၊ “မရဲဝံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်” ဟု ပေးကြ၏၊ မာရ်နတ်သည် ဘုရားကိုသော်မှ မကြေခံ၊ မြင်းကုန်သည် လောကကို အဘယ်မှာ ကြောက်မည်နည်း၊ ထို့ကြောင့် “အဝိသဟတာယ” ပါ၌သည် မကောင်း၊ ဋီကာ၌ “အသက္ကဏေယျတာယ” ဟု ဖွင့်၏၊ ဝိပုဗ္ဗ သဟဓာတ် ဣပုစ္ဆည်း

ဟိ-မှန်၊ သော-မာရ်နတ်သည်၊ တထာဂတဿ-ဘို့၊ အဘိဟဋ္ဌ ဘိက္ခုာယ-
 ရှေးရှု ဆောင်ပို့အပ်သော ဆွမ်း၏၎င်း၊ နိဗ္ဗဒါနဿ - မြဲသောဒါန၏၎င်း၊
 အပ္ပိတဝတ္တဿ-ပစ္စည်း ၄ ပါးကို သတ်မှတ်၍ အပ်နှံအပ်သော ဝတ္ထု၏၎င်း၊
 အန္တရာယံ-ရာယ်ကို၊ ကာတံ-၄၊ နဝိသဟတိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဟိ-ချွဲ၊ စတုန္ဒ-၄ပါး
 တို့၏၊ အန္တရာယော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကာတံ- ၄၊ နသက္ကာ- နိုင်၊ ကတမေသံ
 စတုန္ဒ - တို့၏နည်း၊ တထာဂတဿ - ၏၊ အဘိဟဋ္ဌဘိက္ခုာသင်္ခေပေန ဝါ-
 ရှေးရှု ဆောင်ပို့အပ်သောဆွမ်း၌ ထည့်သွင်းအပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်
 ၎င်း၊ နိဗ္ဗဒါန အပ္ပိတဝတ္တ သင်္ခေပေနဝါ - မြဲသောဒါန , အပ်နှံအပ်သော
 ဝတ္ထု၌ ထည့်သွင်းအပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၎င်း၊ ပရိစ္စတ္တာနံ - စွန့်လှူ
 အပ်ကုန်သော၊ စတုန္ဒ-နံသော၊ ပစ္စယာနံ-ပစ္စည်းတို့၏၊ ကေနစိ-တစုံတယေဝံ
 သည်၊ အန္တရာယော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကာတံ-၄၊ နသက္ကာ-မတတ်နိုင်၊ ဗုဒ္ဓါ
 နံ - တို့၏၊ ဇီဝိတဿ - အသက်တော်၏၊ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတံ, န
 သက္ကာ-နိုင်၊ အသီတိယာ-ရှစ်ဆယ်သော၊ အနုဗျဉ္ဇနာနံ - အဖန်ဖန် ထင်ရှား
 ပြုတတ်ကုန်သော လက္ခဏာတော်ငယ်တို့၏၎င်း၊ ဗျာမပ္ပဘာယဝါ- တလံမျှ
 လောက်သော ကိုယ်ရောင်တော်၏၎င်း၊ ပေ၊ ဟိ-ချွဲ၊ စန္ဒိမ သူရိယဒေဝဗြဟ္မာ
 နံဝိ-လ, နေ, နတ်, ဗြဟ္မာတို့၏လည်း၊ ပဘာ-အရောင်သည်၊ တထာဂတဿ-
 ၏၊ အနုဗျဉ္ဇန ဗျာမပ္ပဘာပဒေသံ-လက္ခဏာတော်ငယ်, တလံမျှလောက်သော
 ကိုယ်ရောင်တော်အရပ်သို့၊ ပတ္တာ-ရောက်၍ ဝါ-လသော်၊ ဝိဟတာနုဘာဝါ-
 ကင်းသော အာနုဘော်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ - န်၏၊ ဗုဒ္ဓါနံ, သဗ္ဗညုတဉာဏ
 သာ-၏၊ ပေ၊ ဣတိ-သို့၊ စတုန္ဒ-နံသော၊ ဣမေသံ-ဤ အရာဝတ္ထုတို့၏၊ ကေနစိ

ဖြင့် ပြီးသော “အဝိသယ” ပုဒ်ကိုသာ သကဓာတ် ဥဏာပစ္စည်း, ဣပစ္စည်းဖြင့် “သတ္တု
 ဇေယျ” ဟု ဖွင့်နိုင်၏၊ ဝိသယုန္တေတိ ဝိသယုာ၊ န+ဝိသယုာ အဝိသယုာ - မလှမ်းမိုး
 အပ် မလှမ်းမိုးနိုင်သော ကုန်သည်တို့၊ တေသံ + ဘာဝေါ အဝိသယုတာ။ [နောက်၌
 “ကာတံ နဝိသဟတိ-ပြုခြင်း၄ပါးမစွမ်းနိုင်” ဟူသောစကားလည်း “မပြုအပ်-မပြုနိုင်” နှင့်
 သဘောတူပင်တည်း။]

အဘိဟဋ္ဌဘိက္ခုာပေ၊ ဝတ္ထု။ ။ အိမ်၌ ချက်ပြီး၍ ဆောင်ပို့အပ်သော ဆွမ်းသည်
 “အဘိဟဋ္ဌ- ရှေးရှု ပို့ဆောင်အပ်သော + ဘိက္ခုာ - တည်း” အရ အဘိဟဋ္ဌဘိက္ခုာ
 မည်၏၊ တလ, သို့မဟုတ် ၂ လ စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်၍ ဘုရားရှင်အား နေ့စဉ် လှူအပ်
 သော ပစ္စည်းသည် နိဗ္ဗဒါန (မြဲသောအလှူ) မည်၏၊ “အပ္ပိတဝတ္တ” ကား ဗုဒ္ဓ
 မြတ်စွာ၏ ပစ္စည်း ၄ ပါးအတွက်ဟု လျှော့ထား၍ ကျောင်း၌ တခါတည်း အပ်နှံထား
 အပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုတည်း၊ အပ္ပိတံ-အပ်နှံအပ်သော+ ဝတ္ထံ - ပူဇော်တွယ်ဝတ္ထု
 တည်း။ [“ဝိဟာရံ နေတွာ ဝိန္ဒုဝတ္ထုနော” ဇီကာ။]

အန္တရာယော ကာတံ နသက္ကာ၊(ကတမေသံစတုန္ဒ၏အမေးကို ပြန်အုပ်သည်။) တသ္မာ-ကြောင့်၊ မာရေန-သည်၊ အကတန္တရာယံ-မပြုအပ်သော အန္တရာယ် ရှိသော၊ ဝါ-အန္တရာယ်မပြုနိုင်သော၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သသာဝက သံဃော-သာဝကသံဃာနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူသည်၊(ဟုတွာ)၊ တဒါ-ဝေရဉ္စာ မြို့ဝယ် ဝါကပ်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ပရိဘူတိ- မူ၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

စ-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပရိဘူတန္တာ-ဘုန်းပေးတော် မူစဉ်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ (သုဏိ၌ စပ်) အသောသိ ခေါ၊ပေ၊သဒ္ဓန္တိ-ကား၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ပတ္ထ ပတ္ထပုလကံ-ကို၊ ကောဇ္ဇန္တာနံ-ထောင်းကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ မုသလ သဗ်ဒူဇနိတံ - ကျည်ပွေ့၏ ထိခိုက်ခြင်းသည် ဖြစ်စေအပ်သော၊ ဥဒုက္ခလ သဒ္ဓံ-ဆုံငယ်သံကို၊ သုဏိ-ကြားတော်မူရပြီ၊ တတော-ထို အသောသိခေါ ဘဂဝါ ဥဒုက္ခလသဒ္ဓံ ဟူသော ဝါကျမှ၊ ပရံ - နောက်၌၊ ဇာနန္တာပိ တထာ ဝတာတိ ဝေမာဒိ-တာ ဤသို့ အစရှိသောစကားကို၊ (ပုတ္တံ၌စပ်)၊ ပရတော- နောက်၌၊ ကိံ ခေါသော အာနန္ဒ ဥဒုက္ခလသဒ္ဓေါတိ-ဒွေ၊ ဟူသော၊ ယံ- အကြင် ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးတော်မူပြီ၊ တဿ-ထို ပြဿနာ၏၊ ပရိဟာရ ဒဿနတ္ထံ - အဖြေကို ပြုခြင်းအကျိုးငှါ၊ (အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန) ပုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ တတြ-ထိုဇာနန္တာပိတထာဝတာ အစရှိသောဝါကျ၌၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ သင်္ဓေပ ဝဏ္ဏနာ - အကျဉ်းချုပ် အဖွင့်တည်း၊ တထာဝတာနာမ-ဘုရားရှင်တို့ မည်သည်၊ ဇာနန္တာပိ - သိတော်မူကုန်လျက် လည်း၊ (ပုစ္ဆန္တံစပ်)၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ပုစ္ဆာကာရဏံ-မေး တော်မူခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ သစေ ဟောတိ-အကယ်၍ရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ- သော်)၊ ပုစ္ဆန္တိ-မေးတော်မူကြကုန်၏၊ ပန-သို့မဟုတ်၊ တာဒိသံ - ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ပုစ္ဆာကာရဏံ - သည်၊ သစေ နတ္ထိ - အံ့၊ (ဧဝံသတိ- သော်)

ဣမေသံ စတုန္ဒံ။ ။(၁) ဘုရားရှင်တို့ ရည်ရွယ်အပ်သော ဆွမ်း စသော ပစ္စည်း ဝတ္ထု၊ (၂) ဘုရားရှင်၏ဇီဝိတ (အသက်တော်)၊ (၃) ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာ တော်ငယ်နှင့် တလံမျှလောက်သော ကိုယ်ရောင်တော်၊ [ကိုယ်ရောင်တော်ကို မလင်း အောင်ပြုခြင်းသည် အန္တရာယ်ပြုခြင်းမည်၏။] (၄) သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၊ ဤ ၄ ပါး တည်း။ [“ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အန္တရာယ် ” ဟူသည် ဥေယျဓမ္မတရားတို့ကို မသိအောင် ပိတ်ပင်ထားခြင်းတည်း။]

ဇာနန္တာပိ။ ။ဤ ပိ-ဋီကာသည် သိခြင်းကို ချီမြှောက်သော အနုဂ္ဂဟတ္ထ (သမ္ဘာ ဝနာ) ဇောတကတည်း၊ သမ္ဘာဝနာပိသည် ဂရဟာကို ပေါင်းဆည်းမြို့ဟု ပြောစမှတ် ပြုကြားသက်လည်း ဤနေရာ၌ (မသိခြင်းဟူသော) ဂရဟတ္ထမရှိသောကြောင့် ပေါင်းစရာ မလို-ဟု မှတ်။

ဇာနန္ဒာပိ-လည်း၊ နပုစ္ဆန္တိ - မေးတော်မမူကြကုန်၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-
 ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓါနိ- ရှင်တို့၏၊ အဇာနနံနာမ-မသိခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မသိခြင်းမည်သည်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ အဇာနန္ဒာ
 ပိတိ-အဇာနန္ဒာပိဟူ၍၊ (အာယသ္မတာဥပါလိတ္ထေရေန-သည်၊)နဝုတ္တိ-အပ်၊
 ကာလံ ဝိဒိတွာ ပုစ္ဆန္တိတိ - ကား၊ တဿာပုစ္ဆာယ-ထို မေးတော်မူခြင်း၏၊
 သောကာလော-ထို မေးသင့်ရာအခါသည်၊ သစေ ဟောတိ-ရှိအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့
 ရှိလသော်၊ တံ ကာလံ-ထို မေးသင့်ရာအခါကို၊ ဝိဒိတွာ-သိတော်မူ၍၊ ပုစ္ဆန္တိ၊
 (သော ကာလော-သည်၊) သစေ နဟောတိ-အံ့၊ ဝေဓိ- ဤသို့ မရှိပြန်သော်
 လည်း၊ ကာလံ-ကို၊ ဝိဒိတွာ-ဝ-၍သာလျှင်၊ န ပုစ္ဆန္တိ-န၊ စ-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊
 ပုစ္ဆန္တာပိ-ကုန်သော်လည်း၊ အတ္ထသဉ္စိတံ-အကျိုးနှင့်စပ်ယှဉ်သောစကားကို၊
 တထာဂတာ - တို့သည်၊ ပုစ္ဆန္တိ၊ ယံ-အကြင်စကားသည်၊ အတ္ထနိဿိတံ-
 အကျိုးကိုမှီ၏၊ ကာရဏ နိဿိတံ - အကြောင်းကိုမှီ၏၊ တဒေဝ- ထိုအကျိုး
 အကြောင်းကိုမှီသောစကားကိုသာ၊ ပုစ္ဆန္တိ၊ အနတ္ထသဉ္စိတံ-အကျိုးနှင့် မစပ်
 ယှဉ်သော စကားကို၊ နော ပုစ္ဆန္တိ - မမူကြကုန်၊ ကသ္မာ၊ (အနတ္ထသဉ္စိတံ-
 စကားကို၊ နော ပုစ္ဆန္တိ-သနည်း၊)ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အနတ္ထသဉ္စိတေ-အကျိုး
 နှင့် မစပ်ယှဉ်သောစကား၌၊ ဝါ-ကို၊ တထာဂတာနံ-တို့၏၊ သေတုယာတော-
 အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏) “တသ္မာ အနတ္ထ
 သံဟိတံ နောပုစ္ဆန္တိ” ဟု ဖလဝါကျထည့်၊ မဂ္ဂေါ-ကို၊ သေတု-တုဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-

အတ္ထသဉ္စိတံ။ ။ အတ္ထသဉ္စိသည် ပယောဇန (အကျိုး) အနက်ဟောတည်း။
 ထို့ကြောင့် “ပယောဇနသာဓကံ” ဟု ဇီကာဖွင့်သည်။ ထိုအကျိုးသည်ပင် မေးခြင်း၏
 အကြောင်းလည်း ဖြစ်သောကြောင့် “အတ္ထနိဿိတံ ကာရဏနိဿိတံ” ဟု ဖွင့်ပြန်သည်။
 ဤနေရာ၌ အတ္ထနှင့်ကာရဏအရတူ တခုတည်းဖြစ်သောကြောင့် (စ)မပါ။ [အတ္ထေန+
 သံဟိတံ အတ္ထသဉ္စိတံ၊ “သံဟိတံ၌” သံ ပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်၊ တ ပစ္စည်း၊ အာကို ဣပြ၊
 သန္တိကဲ့သို့ “စပ်-ဆက်စပ်” အနက်ဟော။]

အနတ္ထသံဟိတေ။ ။ “ဘယ်အပေါ်၌ သတ်သနည်း” ဟု မေးဘွယ် ရှိသောကြောင့်
 “အနတ္ထသံဟိတေ” ဟု မိန့်ရကား အနတ္ထသံဟိတေ၌ သတ္တမိသည် တုမ္မတ္တ၌သက်၊
 တနည်း- “တာဒိဿဿ ဝစနဿ” ဟု အခြောင့်ပြဝါကျကို ထောက်၍ သာမိအနက်၌
 သတ္တမိသက် ဟု မှတ်။ [အနတ္ထသံဟိတေ ဝစနေ၊ ဃာတာပေက္ခံ ဘုမ္မဝစနံ၊ သာမိ
 အတ္ထေဝါ(ဆဋ္ဌိကံ)ဘုမ္မဝစနန္တိ မညမာနော (သိသည်ဖြစ်၍) ဧဝံ (ဤသို့ တာဒိဿဿ
 ဝစနဿဟူ၍) အာဟ။] “စကားကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း” ဟူသည် ထို အကျိုးမဲ့
 စကားကို ပြောဆိုကြောင်း ကိလေသာကို ဖြတ်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် အကြောင်း
 ဖြတ်ခြင်းကို အကျိုး၌ တင်စားသော “ကာရုပစာရ” ဟု မှတ်။

အပ်၏။ မဂ္ဂေနေဝ- ဖြင့်သာလျှင်၊ တာဒိသဿ - ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဝစနဿ-စကားကို၊ ဃာတော- သတ်ခြင်းသည်၊ သမုစ္ဆေ ဒေါ - အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)။ ဣတိ ပုတ္တံ ဟောတိ။

ဣဒါနိ - ဌ။ အတ္တသံဟိတန္တိ ဣတ္ထ- ဟိတံဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ယံအတ္တသန္တိ သယံတံ-အကြင်အကျိုးကို မှီသော၊ ဝစနံ-ကို၊ တထာဂတာ-တို့သည်၊ ပုစ္ဆန္တိ-နံ၏။ တံ-ထိုအကျိုးကို၊ ဒေသေန္တော (ဟုတ္တာ) ဒွိဟာကာရေဟိတိအာဒိ-ဟိ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ- ထိုဒွိဟာကာရေဟိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အာကာရေဟိတိ-ကာ၊ ကာရဏေဟိ-အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ (ပုစ္ဆန္တိ ဖရံ)၊ ဝေဠံဝါ ဒေသေသာမာတိ-ကာ၊ အဋ္ဌ၊ ပုတ္တိယုတ္တံ-အဋ္ဌ၊ ပုတ္တိ နှင့်ယှဉ်သော၊ ဝါ-ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုနှင့်ယှဉ်သော၊ သုတ္တံဝါ-သုတ်ကိုသော်၎င်း၊ ပုစ္စစရိတကာရဏယုတ္တံ - ရှေး၌ ကျင့်အပ်သော အကြောင်းနှင့် ယှဉ်သော၊

သေတုဃာတော။ ။ သိခေတ်သည် သွာဒိဂိုဏ်းဖြစ်မှု ထက်အောင် သွေးခြင်း အနက်ကို ဟော၏။ “သီယတေ-ဝိပဿနာ အစဉ်ဖြင့် ထက်အောင် သွေးအပ်၏။ ဣတိ သေတု”ဟု ကြံ၊ ထို့ကြောင့် မဂ်ကို “သေတု”ဟု ခေါ်နိုင်၏။ သေတုနာ + ဃာတော သေတုဃာတော-အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် (ထိုကဲ့သို့သော စကားကို) အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ခြင်း။

ယံအတ္တနိဿိတံ။ ။ ယော+အတ္ထော ယံအတ္ထော၊ ယံအတ္ထံ+နိဿိတံ ယံအတ္ထ နိဿိတံ (ဝစနံ)၊ အကြင်အကျိုးကိုမှီသောစကား၊ ဤသို့ ယံပုဒ်ကို အတ္ထပုဒ်နှင့် သမာသ် တွဲမှ “တံ+ဒေသေန္တော-ထိုအကျိုးကို ပြုလို၍ “ဒွိဟာကာရေဟိ-စသော စကားကိုမိန့်” ဟူသော နိယမဝါကျနှင့် အဓိပ္ပါယ်ဆက်မိမည်၊ ယ- တ နှင့် သမာသ်တွဲရာ၌ နိဂဟိတ် လာရကြောင်းကိုလည်း သတိပြုပါ။ [ယောဇနာ၌ကား “ယံ”ကို ဝစနံနှင့် တွဲစေလို၍ “တံတိ ဝစနံ”ဟု ဖွင့်လေသည်။ ထိုအဖွင့်အတိုင်း “တံ+ဒေသေန္တော- ထို စကားကို ပြုလို၍ “ဒွိဟာကာရေဟိ” စသည်ကို မိန့် ဟု အဓိပ္ပါယ် စပ်-မစပ်ကို စဉ်းစားပါလေ။]

ဒွိဟာကာရေဟိ။ ။ ပုစ္ဆာစကား၏ အကျိုးကား တရားဟောရခြင်း သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူရခြင်းတည်း၊ ထိုအကျိုးသည်ပင် မေးခြင်း၏ အကြောင်းလည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အာကာရေဟိကို “ကာရဏေဟိ”ဟု ဖွင့်လေသည်။ ရှေ့၌ “အတ္တနိဿိတံ ကာရဏနိဿိတံ”ဟု ဆိုခဲ့ပုံနှင့် သဘောတူပင်။ [အာကရောတိ (ဖလံ နိပ္ပတ္တေတိ) တိ အာကာရော၊ အတ္တနော အနုရူပတယ-မိမိဟူသော အကြောင်းအား လျော်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ အာကရောတိ သမရိယာဒံ သပရိစ္ဆေဒံ ဖလံ နိပ္ပတ္တေတိ-အပိုင်းအခြားနှင့် တကွအကျိုးကိုပြုတတ်၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ ဣတိ အာကာရော (ကာရဏံ)၊ အာသဒ္ဓါသည် မရိယာဒ အနက်ဟော။]

အဋ္ဌ၊ ပုတ္တိယုတ္တံ။ ။ အတ္တ သဒ္ဓါသည် “ဝတ္ထုကြောင်း” အနက်ကို ဟော၏။ “ဝတ္ထု” ဟူသည်လည်း တရားဟောခြင်း၏ တည်ရာ (ဖြစ်ပုံ ဖျက်ပုံ လုပ်ကိုင်ပုံ) အလုံးစုံတည်း၊ အရဏီယတော အတ္ထော၊ သုတ္တဒေသနာယ ဝတ္ထု - သိအပ်သော

ဇာတကံဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ ကထယိဿာမ-ဟောတော်မူကုန်အံ့၊ သာဝကာနံ ဝါ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမာတိ - ကား၊ သာဝကာနံ - တို့အား၊ တာယ ပုစ္ဆာယ - စွာဖြင့်၊ ဝီတိတ္တမံ - လွန်ကျူးနေကို၊ ပါကင်္ဂံ - ထင်ရှားသည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝရုကံဝါ-လေးသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ (ပါရာဇိကနှင့် သံဃာ ဒိသေသ်ကို ယူ) လဟုကံဝါ- ပေါ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (လုလ္လုစဉ်းစသော အာပတ်တို့ကို ယူ) သိက္ခာပဒံဝါ - ပုဒ်ကိုလည်း၊ ပညပေဿ မ - ပညတ် တော်မူကုန်အံ့၊ အာဏံ - အာဏာ တော်ကို၊ ထပေဿာမ - ထားတော်မူ ကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤအကြောင်းတို့ကြောင့်၊ (ပုစ္ဆန္တိ-နိဇ်၊ ဣတိအယံ-ဤ ဆိုအပ် ပြီးကား၊ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ - တည်း။) [ဝရုကံဝါလဟုကံဝါတို့၌ ဝါသည် အညမညဝိကပ်၊ သာဝကာနံဝါ၌ ဝါသဒ္ဓါကား ဓမ္မဝါ၏ ဝိကပ်။]

အထခေါ ဘဂဝါ၊ ပေ၊ တေမတ္ထံ အာရောစေသီတိ ဣတ္ထ - သိ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ကိစ္ဆိ-တစုံတခုသော၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ-ဆိုဘွယ်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဟိ-မှန်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေ့၌၊ ဝုတ္တမေဝ - ဆိုအပ်ပြီးသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ပတ္ထပတ္ထ ပုလကပဋိလာဘံ - တကွမ်းစား တကွမ်းစားသော မုယောဆန်ကို ရခြင်းကို ၎င်း၊ သလ္လဟုကဝုတ္တိတံ-ပေါ့ပါးသော အသက်မွေးခြင်းရှိကုန်သည်၏အဖြစ် ကို၎င်း၊ သာမံပါကပရိမောစနဉ္စ-ကိုယ်တိုင်ချက်ခြင်းဟူသောအပြစ်မှလွတ်စေ ခြင်းကို၎င်း၊ အာရောစေန္တော- လျှောက်သော အရှင်အာနန္ဒာကို၊ တေမတ္ထံ အာရောစေသီတိ-သိဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန - ဆက်၊ သာဓု သာဓု အာနန္ဒာတိ ဆုဒံ - နှစ် ဟူသော ဤ အာမေဒိတ်စကားကို၊ ဘဂဝါ - သည်၊ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ- ကို၊ သမ္ပဟံသေန္တော-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ရှင်လန်းစေလို တော်မူသည်၊ (ဟုတွာ) အာဟ၊ [“တယေ ကောဓေ ပသံသာယံ” စသည် နှင့်အညီ ဟာသ (ရှင်စေသော) အရာဖြစ်၍ “သာဓုသာဓု” ဟု အာမေဒိတ် ရှိရသည်-ဟုလို၊]

ကြောင့် သုတ်ကိုဟောခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုသည် အတ္ထမည်၏၊ [“အရိယတေတိ အတ္ထော” ဟုပြု။] “အတ္ထဿ+ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိယေဝ (တ္ထကို ဖွဲ့ပြု၍) အတ္ထုပ္ပတ္တိ” ဟု သီလက္ခန် မြဟူဇာလသုတ် ဋီကာဖွင့်၏၊ [“ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထိ နိဿယ ပဝတ္ထိ”-သာရတ္ထ။]

ဝိမတိ။ ။အတ္ထသဒ္ဓါ၏ ဟေတုအနက်ကိုယူ၍ “ဓမ္မဒေသနာယ ဟေတု+ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဣတ္ထ” ဟု၎င်း၊ ပယောဇန အနက်ကိုယူ၍ “ဓမ္မဒေသနာဒိကော အတ္ထော (အကျိုး) ဥပ္ပဇ္ဇတိ တောယာတိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထိ” ဟု၎င်း တမျိုးဖွင့်လေသည်၊ ဤအလို “အတ္ထုပ္ပတ္တိ - တရားဟောရခြင်း၏ အကြောင်း၏ဖြစ်ရာ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု၊ ဝါ-တရား ဟောရခြင်းစသော အကျိုး၏ဖြစ်ကြောင်း ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု” ဟု အနက်ပေး။

ပန-ဆက်၊ သာဓု ဘာရိ-ကောင်းမြီးကို၊ ဒတ္တာ - ပေးတော်မူပြီး၍၊ ဒွိသု-
 န်သော၊ အာကာရေသု - (ဓမ္မဒေသနာ , သိက္ခာပဒပညာပနဟူသော)
 အကြောင်းတို့တွင်၊ ဧကံ - (ဓမ္မဒေသနာဟူသော) တခုသော အကြောင်းကို၊
 ဂဟေတွာ - ၍၊ ဓမ္မံ - ကို၊ ဒေသန္တော - မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ၊) တုမှေဟိ
 အာနန္ဒ၊ ပေ၊ အတိမညိဿတီတိ- ဟူ၍၊ အာဟ - မိန့်တော်မူပြီး၊ တတြ-ထို
 တုမှေဟိအာနန္ဒအစရှိသောစကားရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံဘာ၊ အဓိပ္ပာ
 ယော - ဘုရားရှင်၏အလိုတော်တည်း၊ အာနန္ဒ-န္ဒာ၊ သပ္ပရိသေဟိ- သူတော်
 ကောင်းဖြစ်ကြကုန်သော၊ တုမှေဟိ-တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဒုတ္တိက္ခေ - ခဲယဉ်းစွာ
 ရအပ်သော ဆွမ်းရှိရာအခါ၌၊ ဝါ- ရှိရာအရပ်၌၊ ဒုလ္လဘဝိဏ္ဏေ- ခဲယဉ်းစွာ
 ရအပ်သော ဆွမ်းရှိရာအခါ၌၊ ဝါ-အရပ်၌၊ ဣမာယ သလ္လဟကဝုတ္တိတာယ-
 ဤ ပေါ့ပါးသော အသက်မွေးခြင်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ [တောင်း၊
 ခွက် တို့၌ ထည့်ရလောက်အောင် ဘဏ္ဍာများစွာ မရှိခြင်းကို “ သလ္လဟက
 ဝုတ္တိတာ ” ဟု ဆိုသည်။] ဣမိနာ သလ္လေခေန-ဤ သလ္လေခအကျင့်ဖြင့်၎င်း၊
 [အပိုအမို တောင့်တခြင်း မရှိသည်ကို “ သလ္လေခ ” ဟု ဆိုသည်။] ဝိဇိတံ-
 အောင်အပ်ပြီ၊ ဝါ - နိုင်အပ်ပြီ၊ ကံ - ကို၊ ဝိဇိတံ-သနည်း၊ ဣတိ - ဤကား
 အမေးတည်း၊ ဒုတ္တိက္ခံ - ထမင်း၏ မပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ-ငတ်မွတ် ခေါင်းပါး၊
 အစာရှားခြင်းကို၊ ဝိဇိတံ-ပြီ၊ လောဘော-လောဘကို၊ ဝိဇိတော-ပြီ၊ ဣစ္ဆာ
 စာရော-ယုတ်မာသော အလို၏ ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝါ-အလိုဆိုးကို၊ ဝိဇိတော-ပြီ။

ကထံ-အဘယ်သို့ အောင်အပ်သနည်း၊ အယံ ဝေရဋ္ဌာ-မြို့သည်၊ ဒုတ္တိက္ခာ-
 ခဲယဉ်းစွာ ရအပ်သော ထမင်းရှိ၏၊ ဝါ - ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး၊ အစာရှား၏၊
 သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ အနန္တရာ-အကြား မရှိကုန်သော၊ ဝါ-အခြား
 မဲ့ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါမနိဝမာ ပန - ရွာနိဂုံးတို့သည်ကား၊ ဖလဘာရနမိတ
 သဿာ - အသီးဟူသောဝန်ဖြင့် ညွတ်ကိုင်းသော ကောက်စပါးရှိကုန်သည်၊
 သုဘိက္ခာ-လွယ်ကူစွာရအပ်သော ဆွမ်းရှိကုန်သည်၊ သုလဘဝိဏ္ဏာ- န်သည်၊
 (ဟောန္တိ) ဧဝံသန္တေဝိ-ဤသို့ဖြစ်ပါလျက်လည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဓေဝ-
 ဤ ဝေရဋ္ဌာမြို့၌သာ၊ အမှေ - တို့ကို၊ နိဂ္ဂဏိတွာ - နှိမ်၍၊ ဝသတိ- နေတိ၏၊
 ဣတိ-ဤသို့၊ ဧကဘိက္ခုဿဝိ-တပါးသော ရဟန်း၏လည်း၊ စိန္တာဝါ-ကြံခြင်း

ဒုတ္တိက္ခေ။ ။ သုလ္လဘာ+ဘိက္ခာ ဣတ္ထာတိ ဒုတ္တိက္ခော-ကာလော၊ ဒေသော ဝါ၊
 “သုလ္လဘဝိဏ္ဏေ” ကား ဒုတ္တိက္ခေ၏ အနက်ဖွင့်၊ ထိုသို့ဖွင့်သဖြင့် ဒု၏ ဒုလ္လဘ အနက်၊
 ဘိက္ခေ၏ ဝိဏ္ဏ (ဆွမ်း) အနက်ကို သိရသည်။ “ဒုတ္တိက္ခံ ဝိဇိတံ” ၌ကား “ဘိက္ခာယ+
 အသမိဒ္ဓိ- (မပြည့်စုံခြင်းတည်း) ဒုတ္တိက္ခံ” ဟု အဗျယ်တော့ပြီ။

သည်၎င်း၊ ဝိယာတောဝါ-ပင်ပန်းခြင်းသည်၎င်း၊ [စိတ်ဖြစ်ရုံမျှကို “စိန္တာ” ဟု၎င်း၊ အဘန်ဘန် ဝမ်းနံ့၍ စိတ်ပင်ပန်းခြင်းကို “ဝိယာတော” ဟု၎င်း ဆိုသည်။] နတ္ထိ- မရိ၊ ဝေ - ဤသို့လျှင် တာဝ- လောဘဓုတ္တစာရတို့မှ ရှေး ဥးစွာ၊ ဒုတ္တိက္ခံ -ကို၊ ဝိဇိတံ-ပြီ၊ အဘိဘူတံ-လွှမ်းမိုးအပ်ပြီ၊ အတ္တနော- ၏၊ ဝသေ- အလို၌၊ ဝတ္တိတံ-ဖြစ်စေအပ်ပြီ၊ ကထံ - အဘယ်သို့၊ လောဘော- ကို၊ ဝိဇိတော - အောင်နိုင်အပ်သည်၊ အယံ ဝေရဉ္စာ - သည်၊ ဒုတ္တိက္ခာ - ၏၊ သမန္တတော-၌၊ အနန္တရာ-န်သော၊ ဂါမနိဂမာပိန-တို့သည်ကား၊ ပေ၊ ဟန္တ- ယခု၊ မယံ-တို့သည်၊ တတ္ထ-ထိုရွာနိဂုံးတို့သို့၊ ဂတ္တာ-သွား၍၊ ပရိဘုဉ္ဇိဿာမ- သုံးဆောင်ကြကုန်စို့၊ ဣတိ-သို့၊ လောဘဝသေန - လောဘ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကေတိက္ခ၊ နာပိ- သည်လည်း၊ ရတ္တိစ္ဆေဒေါဝါ - ညဉ့်ဖြတ်ခြင်းကိုသော်၎င်း၊ ပစ္စိမိကာယ-ပစ္စိမဝါ၌၊ တတ္ထ - ထိုရွာနိဂုံးတို့၌၊ ဝသံ-ဝါသို့၊ ဥပဂစ္ဆာမ- ကပ်ကုန်အံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ကြံ၍၊ ဝဿစ္ဆေဒေါဝါ-ဝါဖျက်ခြင်းကိုသော်၎င်း၊ နကတော-မပြုအပ်၊ ဝေ-လျှင်၊ လောဘော-ကို၊ ဝိဇိတော-နိုင်အပ်ပြီ။

ကထံ-လျှင်၊ ဣစ္စာစာရော-ယုတ်မာသောအလို၏ ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝါ-အလို ဆိုးကို၊ ဝိဇိတော - သနည်း၊ အယံ ဝေရဉ္စာ - သည်၊ ဒုတ္တိက္ခာ - ၏၊ ဣမေစ မနဿာ-တို့သည်လည်း၊ အမှေ- တို့ကို၊ ဒွေတယော (ဒွတ္တယော) မာသေ- နှစ်လ၊ သုံးလတို့ပတ်လုံး၊ ဝသန္တေပိ - နေသည်တို့ကိုလည်း၊ ကိသ္မိစိ - တစုံ တခုသောဂုဏ်၌၊ နမညန္တိ-မမှတ်ထင်ကြကုန်၊ မယံ-တို့သည်၊ ဂုဏဝါဏိဇ္ဇ- ဂုဏ်ကို ကုန်သွယ်ခြင်းကို၊ (ဂုဏ်ဖြင့် ပစ္စည်းကို လဲလှယ်ခြင်းကို) ကတွာ-

ရတ္တိစ္ဆေဒေါဝါ။ ။ “သတ္တာဟကရဏီယ-၇ရက် အတွင်း ပြုဘွယ်ကိစ္စ” ရှိလျှင် ဝါတွင်း၌ အခြားအရပ်သို့ သွားကောင်း၏၊ ဤဝေရဉ္စာ၌လည်း ဒုတ္တိက္ခံ ဖြစ်နေသော ကြောင့် သတ္တာဟကိစ္စဖြင့် သွားမည်ဆိုလျှင် သွားကောင်း၏၊ ထိုသို့ သွား၍ ၇ ရက် အတွင်း မပြန်ဘဲ ၈ ရက်မြော် အာရုဏ်ကို ဝါဆိုရာတိုက်၏ ပြင်ဘက်၌ တက်စေမှ ရတ္တိ ဇ္ဈေဒအတွက် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်သည်၊ ဤသို့ အာပတ်သင့်သည့် တိုင်အောင် သွား၍ နေ့ဘိုကို မဆိုထားဘိ သွားကောင်းသော သတ္တာဟကိစ္စနှင့်မျှ မသွားကြခြင်းကို “ရတ္တိ ဇ္ဈေဒေါဝါ န ကတော” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ဝဿန္တေဒေါဝါ န ကတော။ ။ လောဘ အတွက်ကြောင့် ပုဒိမဝါကပ်ပြီးကို ဖျက်၍ ပစ္စိမဝါကပ်ဘို့ရာ သုဘိက္ခဖြစ်သောအရပ်သို့ မသွားကြခြင်းကို “ဝဿန္တေဒေါ န ကတော” ဟု မိန့်သည်၊ ဒုတ္တိက္ခာအရပ်၌ ကပ်ပြီးသော ဝါကို ဖျက်၍ သုဘိက္ခအရပ်သို့ သွားကောင်းပါ၏၊ ဝိနည်းပြစ်မရှိပါ၊ သို့သော် လောဘကြောင့် သွားလျှင် အကုသိုလ် ပြစ် မကင်းချေ၊ ထိုသို့ မသွားကြသောကြောင့် “ လောဘကို အောင်နိုင်အပ်ပြီ ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

၍၊ အသုကော-ထိုမည်သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ပဌမဿ ဈာနဿ-ပဌမဈာန်ကို၊
 လာဘီ-ရခြင်းရှိ၏၊ ပေ၊ အသုကော-သော၊ ဘိက္ခု၊ ဆဋ္ဌဘိညော-ခြောက်ပါး
 သော အဘိညာဉ်ရှိ၏၊ ဣတိ ဝေ-သို့၊ မနုဿာနံ-တို့အား၊ အညမည-အချင်း
 ချင်းကို၊ ပကာသေတွာ-ထင်ရှားပြ၍၊ ကုစ္ဆိ-ဝမ်းကို၊ ပဋိဇ္ဇေတွာ-စောင့်ရှောက်
 ၍၊ ဝါ-လုပ်ကျွေး၍၊ ပစ္ဆာ - နောက်မှ၊ သီလံ - ပျက်သောအာဇီဝ ပါရိသုဒ္ဓိ
 သီလကို၊ ယံနုန အဓိဋ္ဌဟေယျာမ - အကယ်၍ ဆောက်တည်ရပါကုန်မှကား
 ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-သို့၊ ဧက ဘိက္ခုနာပိ- တပါးသော ရဟန်းသည်လည်း၊
 ဝေရူပါ - ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဣစ္ဆာ - အလိုဆိုးကို၊ န ဥပ္ပါဒိတာ - မဖြစ်
 စေအပ်၊ ဝေ-လျှင်၊ ဣစ္ဆာစာရော-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ဝိဇိတော-ပြီ၊ အဘိဘူတော-
 ပြီ၊ အတ္တနော-၏၊ ဝသေ-၌၊ ဝတ္ထိတော-ပြီ၊ [ဣတိ ပါသည်ကား ပိုဟန်တူ၏၊
 အဓိပ္ပါယ်ယောပြန်လှည့်ဘယ် မလိုသေး။]

အနာဂတေပန-နောင်အခါ၌ကား၊ ပစ္ဆိမာ- နေခံ၌ဖြစ်သော၊ ဇနတာ-
 ရဟန်းအပေါင်းသည်၊ ဝိဟာရေ- ၌၊ နိသိန္ဓာ - နေကုန်လျက်၊ အပ္ပကသိရေ
 နေဝ-မပြုငြင်မပင်ပန်းသဖြင့်သာလျှင်၊ လဘိတွာပိ-ရ၍လည်း၊ ဝါ-ရပါလျက်
 လည်း၊ ဣဒံ-ဤဟာသည်၊ ကိ- ဘယ်နှယ်ဟာနည်း၊ ဥတ္တဏ္ဍုလံ - အထက်၌
 ဆန်ရှိ၏၊ ဝါ - မနပ်၊ ဣမိနာ - ဤ မနပ်သောထမင်းဖြင့်၊ ကောအတ္ထော-
 အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ (ဣဒံ - သည်၊ ကိ - နည်း၊) အတိကိလိန္တံ-အလွန်
 ပျော့၏၊ ဝါ - ပျော့လွန်း၏၊ ဣမိနာ - ဤ ပျော့လွန်းသောထမင်းဖြင့်၊ ကော
 အတ္ထော၊ [ဤသို့ လိုက်သင့်သောပုဒ်များကို လိုက်ပေးပါ။]၊ ပေ၊ အလောဏံ-
 ဆားမရှိ၊ ဝါ-ပေါ့၏၊ ပေ၊ အတိလောဏံ-လွန်သောဆားရှိ၏၊ ဝါ-ဆားငံ၏၊
 ပေ၊ အနမ္ဗိလံ-အချဉ်မရှိ၊ ဝါ-အချဉ်မပါ၊ ပေ၊ အစ္စမ္ဗိလံ-လွန်သောအချဉ် ရှိ၏၊
 ဝါ-အလွန်ချဉ်၏၊ ဣမိနာ, ကောအတ္ထော - အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ
 အာဒိနာ - ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန - ဖြင့်၊ သာလိမံသောဒနံ - အသား

ဣစ္ဆာစာရော။ ။ [ဣစ္ဆာယ-ယုတ်မာသော အလို၏+စာရော-ဖြစ်ခြင်းတည်း။]
 အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း အတွက် “မည်သူသည် ဈာန်ရ၏၊ မဂ်ဖိုလ်ရ၏” စသည်ဖြင့်
 ပြောလိုသော ဆန္ဒကို “ဣစ္ဆာစာရ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုသို့ ပြောမိလျှင် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ
 သီလပျက်သောကြောင့် “ပစ္ဆာ သီလံ အဓိဋ္ဌဟေယျာမ-နောက်မှ သီလကို ဆောံတည်
 ကြရလျှင် ကောင်းလေစွာ”ဟု မိန့်သည်။

ကိစ္ဆံ ဥတ္တဏ္ဍုလံ ။ ။ ကိစ္ဆန္တိ ဝရဟနဝသေန ဝတ္ထိ၊ “ကိစ္ဆံ - ဒိဟာက
 ဘာလံ”ဟူသောအပြောသည် ပို့လာသောဆွမ်းကို ကဲ့ရဲ့ရှက်ချသောအပြောတည်း၊
 “ဥဒ္ဓံ + တဏှုလံ ယတ္ထာတိ ဥတ္တဏ္ဍုလံ” ဟု ကြံ၊ အထက်၌ တက်သောဆန်ရှိ၏၊
 (သဒ္ဓတ္ထ) ဝါ-မနပ် (ဝေါဟာရတ္ထ)။

ရော့ပြွမ်း သလေးဆွမ်းကို၊ အတိမညိဿတိ - ကျော်လွန်၍ မှတ်ထင်လတံ၊
ဩညာတံ အဝညာတံ - အယုတ်အားဖြင့် သိအပ်သည်ကို၊ ဝါ- အထင်သေး
မှုကို၊ ကရိဿတိ-ပြုလတံ။

အထဝါ-ထို့ပြင်တနည်းကား၊ ဇနပဒေါနာမ-ပုဒ်မည်သည်၊ သဗ္ဗကာလံ-
အလုံးစုံသောအခါ၌၊ ဝါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ဒုက္ခိက္ခော-ရှိသည်၊ ဝါ-ရှားသည်၊
န ဟောတိ - မဖြစ်၊ ဧကဒါ - တရံဘခါ၌၊ ဒုက္ခိက္ခော ဟောတိ၊ ဧကဒါ-၌၊
သုဘိက္ခော - လွယ်ကူစွာ ရအပ်သောထမင်း ရှိသည်၊ ဝါ-သာယာ ဝပြော
အစာပေါသည်၊ ဟောတိ၊ သွာယံ - ထိုဇနပုဒ်သည်၊ ယဒါ - ၌၊ သုဘိက္ခော
ဘဝိဿတိ၊ တဒါ-၌၊ သပ္ပုရိသာနံ-နံသော၊ တုမှာကံ - တို့၏၊ ဣမာယ ပဋိ
ပတ္တိယာ-ဤ အကျင့်ကြောင့်၊ [ဝေရဉ္ဇာယံ ပုရိတာယ သုဒုက္ကရာယ ပဋိပတ္တိ
ယာ- ဝေရဉ္ဇာ၌ ဖြည့်အပ်သောအလွန်ပြုနိုင်ခဲ့သော အပ္ပိစ္ဆ အကျင့်ကြောင့်။]
ပသန္တာ-ကြည့်ညိုကုန်သော၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနံ - တို့အား၊ ယာဂု
ခဇ္ဇကာဒိပ္ပဘေဒန-ယာဂ ခဲဘွယ် အစရှိသော အပြားအားဖြင့်၊ အနေကပ္ပ
ကာရံ- တပါးမကများသော အပြားရှိသော၊ သာလိဝိကတိံ - အထူးပြုအပ်
သော သလေးဆွမ်းကို၎င်း၊ မံသောဒနဉ္စ - အသားထည့်ခတ်အပ်သော ဆွမ်း
ကို၎င်း၊ [(တနည်း၊) အနေကပ္ပကာရံ- သော၊ သာလိဝိကတိံ -သလေးဆန်
ဖြင့် အထူးပြုအပ်သော၊ မံသောဒနံ-အသားရော့ပြွမ်းသောဆွမ်းကို၊] ဒါတဗ္ဗ-
လှူထိုက်၏ဟူ၍၊ မညိဿန္တိ - နလတံ၊ တုမှေ - တို့ကို၊ နိဿယ- ၍၊ ဥပ္ပန္နံ-

သာလိမံသောဒနံ။ ။မံသေန-ဖြင့်၊ ဥပသိက္ခော-သွန်းလောင်း ထည့်ခတ်အပ်
သော၊ ဩဒနော မံသောဒနော၊ သာလိနာ - သလေးဆန်ဖြင့်+ သမ္ပာဒိတော-ပြီးစေ
အပ်သော + မံသောဒနော သာလိမံသောဒနော၊ “တံ သာလိမံသောဒနံ ” ဟု ဝိဘ
ကျ နှိပျံ။ [သာလိတဏှာလေဟိ+ သမ္ပာဒိတံ + မံသေန+ ဥပသိက္ခံ+ ဩဒနံ သာလိမံ
သောဒနံ၊-ဋီကာ။] အဋ္ဌကထာနောနာ၌ “သာလိဝိကတိံ မံသောဒနဉ္စ” ဟု တွေ့ရ၏၊
ထိုအလို “သလေးဆွမ်းတမျိုး၊ အသားထည့်ခတ်အပ်သော ဆွမ်းတမျိုး-ဟု ယူဘွယ်
ရှိ၏၊ စ မပါဘဲ “သာလိဝိကတိံ မံသောဒနံ” ဟု ရှိမှ ဤဋီကာနှင့် ညီသည်။

အတိမညိဿတိ။ ။ထိုမံသောဒနကို “အောက်တန်းအစာ” ဟု ရှုတ်ချသောအား
ဖြင့် “အတိ-မံသောဒနကို ကျော်လွန်၍+မညိဿတိ-မှတ်ထင်လိမ့်မည်” (သဒ္ဓတ္ထ)၊
“မံသောဒနကို အထင်သေးလိမ့်မည်” (အဓိပ္ပါယတ္ထ)၊ ထို့ကြောင့် “ဩညာတံ
အဝညာတံ ကရိဿတိ” ကို အဓိပ္ပါယတ္ထ ဟု မှတ်။ [အတိမညိဿတိတိ-အဝညာတ
ကရဏဝသေန အတိတ္ထမိတ္တာ မညိဿတိ၊ ပေ၊ ဟေဋ္ဌာကတွာ - အောက်၌ထား၍၊
နိဟိနံကတွာ - အယုတ်အညံ ဟု ပြု၍ + ဉတံ ဩညာတံ၊ (အဝကို ဩပြုထားသည်၊)
ထို့ကြောင့် “အဝညာတန္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ ” ဟု ဋီကာမိန့်သည်။]

ဖြစ်သော 'တံ သက္ကာရံ-ထိုကောင်းစွာပြုအပ်သောလာဘ်ကို၊ တုမှာကံ- တို့၏၊ သဗြဟ္မစာရိသင်္ခါတာ- သီတင်းသုံးဖော်ဟု ဆိုအပ်သော၊ [ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာဒယော ဝုတ္တာ၊] ပစ္ဆိမာ - သော၊ ဇနတာ-ရဟန်း အပေါင်းသည်၊ တုမှာကံ - တို့၏၊ အန္တရေ-အလယ်၌၊ နိသီဒိတွာ-နေ၍၊ [တုမှာကံ မဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ၊ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ နိသီဒိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။] အနုဘဝမာနာဝ-ခံစားလျက်ပင်၊ ဝါ- ခံစားရင်းပင်၊ အတိမညိဿတိ - တံ၊ တပုစ္စယံ - ထို ခံစားရခြင်းအကြောင်း ရှိသော၊ မာနဉ္စ-ရိုးရိုးမာန်ကို၎င်း၊ ဩမာနဉ္စ-လွန်ကဲသောမာန်ကို၎င်း၊ ဝါ- ရှုတ်ချအပ်သော မာန်ကို၎င်း၊ ကရိဿတိ-လတံ၊ ကထံ - အဘယ်သို့ ပြုလတံ နည်း၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣကံ- ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်ကို၊ ဝါ-ဤမျှ လောက် များအောင်၊ ပတ္တံ-ချက်အပ်သနည်း၊ ယတ္ထ-အကြင် အိုးခွက်တို့၌၊ အတ္တနော- ၏၊ သန္တကံ- ပစ္စာကို၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ ထပေယျာထ- ထား ကုန်ရာ၏၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့မှ၊ (တာနိ)ဘာဇနာနိ-ထိုအို ခွက်တို့သည်၊ နတ္ထိကံ-မရှိကုန်တော့သလော၊ ဣတိ-သို့၊ (ကရိဿတိ-တံ)၊ ဣတိ-ဤကား၊ အဓိပ္ပာယ်ယော-ဘုရားအလိုတော်တည်း။

အထခေါ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂုလ္လာနောတိ အာဒိသု - နော အစ ရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ အာယသ္မာတိ ဧတံ - အာယသ္မာ ဟူသော ဤ စကား သည်၊ ပိယဝစနံ-ချစ်ဘွယ်သော စကားတည်း၊ အာယသ္မာတိ ဧတံ - သည်၊ ဝရူဝါရဝ သပ္ပတိဿာ-ဝိဝစနံ - အလေးပြုအပ်သူတို့၌ ရှိသေခြင်းအားဖြင့်

- မာနဉ္စ ဩမာနဉ္စ။ ။ မာနရိုးရိုးထက် လွန်ကဲသော မာနကို “ အတိမာန ” ဟု ခေါ်၏။ ထို အတိမာနကိုပင် ဤနေရာ၌ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချအပ်သောကြောင့် “ဩမာန” ဟု ဆိုထားသည်။ [“ဩမာနန္တိ အတိမာနံ၊ အတိမာနော ယေဝ ဟေတ္ထ နိဟိနတာယ (ရှုတ်ချအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အဝသဒ္ဓါ၏ကာရိယဩဖြင့်)ဩမာနန္တိ ဝုတ္တာ”။]

ပိယဝစနမေတံ။ ။ ပိယာယိတဗ္ဗ-ချစ်ခင်မြတ်နိုးဘွယ်တည်း၊ ဣတိ ပိယံ၊ ပိယံစ+ တံ+ဝစနံစာတိ ပိယဝစနံ။ “ ပိညဇောတိကာ ဟံ ပရံ ပိယေန သမုဒါစရန္တာ-ပညာရှိ သဘောရှိသူတို့သည် သူတပါးကို ချစ်ဘွယ်စကားဖြင့် ပြောဆိုကြကုန်လသော်၊ ဘဝန္တိ ဝါ ဒေဝါနိပိယာတိဝါ အာယသ္မာတိဝါ သမုဒါစရန္တိ၊ တသ္မာ သမ္မုဒါ (မျက်မှောင့်၌) သမ္မောဓနဝဒေသန (သိစေခြင်း ခေါ်ဝေါ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) အာဝုသောတိ (အရှင် ဘုရား+ငါ့ရှင်) တိရောက္ခံ (မျက်ကွယ်၌) အာယသ္မာတိ သမုဒါစာရော။-ဋီကာ။

ဝရူဝါရဝပေ၊ဝစနံ။ ။ “ အာယသ္မာတိ ပိယဝစနမေတံ ” ဖြင့် အထက်တန်း အောက်တန်း မခွဲခြားဘဲ “ချစ်ဘွယ်သော စကား”ဟု သာမညအားဖြင့် ပြပြီး၍ တတန် အထက်တန်း ပုဂ္ဂိုလ်ခေါ်ရာ အတွက်သာ ဟု ပြလိုသောကြောင့် “ဝရူပေ၊ဝစနမေတံ” ဟု မိန့်ပြန်သည်။ [“အာယသ္မာတိ ပိယဝစနမေတန္တိ ဥစ္စနိစသမဗညဝသေန ဝတှာ

ဒွိရာနှင့်တကွဖြစ်သူ၏ ပြောဆိုအပ်သော စကားတည်း။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနောတိ - ကား၊ ဂုဏမဟန္တတယ - ဂုဏ်အားဖြင့် မြတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟာစ - မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဟုတ်၏။ သော - ထို မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူသည်။ ဂေါက္ကေန-အနွယ်အားဖြင့်၊ မောဂ္ဂလ္လာနောစ-လ္လာနလည်းမည်၏။ ဣတိ - ဤ နှစ်ပါးသော သတ္တိကြောင့်၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော - နမည်၏။ တေဒဝေါစာတိ- ကား၊ ဧတံ- ဤစကားကို၊ အဝေါစ - လျှောက်ပြီး၊ ဣမိနာ- ဤတေဒဝေါစ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ (ဒေသေတိ၏ ကရိုဏ်းထည့်သည်။) ဣဒါနိ- ဌ။ ဝတ္တဗ္ဗံ - လျှောက်ထိုက်သော၊ တေရဟိ ဘန္တေတိ အာဒိဝစနံ- နန္တေ အစ ရှိသောစကားကို၊ ဒေသေတိ- ပြစ်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ အဝေါစ-နည်း၊ ကိရ- ချဲ့၊ ထေဒရာ-ကို၊ ဝါ-သည်။ ဗျဇိတွာ-ရှင်ရဟန်းပြုပြီး၍၊ သတ္တမေ ဒိဝသေ- ဌ။ သာဝကပါရမိ ညာဏဿ - ဏ်၏၊ မတ္ထကံ - အထွဋ်အထိပ်သို့၊ ပတ္တော- ရောက်ပြီး၊ သတ္တာရာပိ-သည်လည်း၊ မဟိဒ္ဓိကတာယ-ကြီးသော တန်ခိုးရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေဒဂ္ဂေ- တေဒဂ်အရာ၌၊ ထပိတော - ထားတော်မူအပ်ပြီး၊ သော-ထိုအရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်သည်၊ အတ္တနော-၏၊ တံ မဟိဒ္ဓိကတံ-ဖြစ်ကို၊ နိဿာယ-၍၊ စိန္တေသိ- ပြီး၊ ပေဘိက္ခူစ- တို့သည်လည်း၊ ကိလမန္တိ- ပင်ပန်း ကုန်၏၊ အဟိ-သည်၊ ပထဝိ-ကို၊ ပရိဝတ္တေတွာ-ထက်အော်လှန်၍၊ ဘိက္ခု- တို့ကို၊ ပပုဂ္ဂကောဇံ(ပပုဂ္ဂက+ဩဇံ)-မြေလွှာ မြေမြဇာကို၊ ယန္တုန ဘောဇေ

ပုန ဥစ္စဇနာဒေဝဏီကဝသေနေဝ ဒေသေန္တော- ဂရု၊ ပေ၊ မိဝစနန္တိ အာဟ၊ တတ္ထသဟ ပတိသေေန (နိဿယေန) တိ သပ္ပတိသော (သနိဿယော)၊ တဿ (၏) ဂရုဂုဏ ယုတ္တေသု ဝါရဝဝစနန္တိ အတ္ထော၊ ဣမ ပန ဝစနမေဝ အမိဝစနံ”-ဝိမတိ။]

မှတ်ချက်။ ။ ဤသို့က အလိုအားဖြင့် “သဟ+ပတိသေေန (နိဿယေန) ယော ဝတ္တတိတိ သပ္ပတိသော-ဒွိရာ အကြီးအကဲနှင့် တကွဖြစ်သော (မိမိ အထက်၌ အကြီး အကဲ ရှိသော) ငယ်သားပုဂ္ဂိုလ်၊ သပ္ပတိဿဿ - ၏ + အမိဝစနံ- စကားတည်း။ (အမိအနက် မရှိ) သပ္ပတိဿာမိဝစနံ၊ ဂရုသု- တို့၌၊ ဝါရဝေန-ရိသေခြင်းအားဖြင့်၊ သပ္ပတိဿာမိဝစနံ - ဒွိရာအကြီးအကဲ ရှိသူ၏ စကားတည်း။ ဂရုဂါရဝသပ္ပတိဿာမိ ဝစနံ”ဟု ဝစနတ္ထပြု။ [သာရတ္ထံ “သပ္ပတိဿဝ”ဟု ပါဌ်ရှိ၏။ “ရှေးရှုနားထောင်ခြင်း နှင့် တကွဖြစ်သူ”ဟု ပေး၊ ဝိမတိအလို ပတိပုဗ္ဗ+ သိဓာတ်, သာရတ္ထအလို “ပတိပုဗ္ဗ+ သုဓာတ်”ဟု ဖတ်။]

ဂုဏမဟန္တတယ ။ ။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော၌ စူဠမောဂ္ဂလ္လာန်တပါး ရှိသေး သောကြောင့် “မဟာ”ဟု ဝိသေသနပြုသည် မဟုတ်, ဂုဏ်အားဖြင့် မြတ်သောကြောင့် “မဟာ” ဟု ဝိသေသနပြုသည် - ဟု ပြလို၍ “ဂုဏမဟန္တတယ” ဟု မိန့်သည်။ ဤ စကားဖြင့် “မဟိယတေ-ပူဇော်အပ် မြတ်၏၊ ဣတိ မဟန္တော” ဟု ပြု။ [ပူဇာဝစနော ဟေတ္ထ မဟန္တသဒ္ဓေါ၊ မဟာပုရိသောတိ အာဒိသုဝိယ”-ဗုဒ္ဓဗ္ဗဏာမအစဋ် သာရတ္ထ။]

ယုံ - အကယ်၍ ဘုဉ်းပေးစေရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ- ဤသို့ အကြံ
 ဖြစ်ပြီ၊ အထံ - အကြံဖြစ်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ - လွှာန်၏၊ ဧတံ - ဤအကြံ
 သည်၊ အဟောသိ-ပြန်ပြီ၊ (ကိ)၊ အဟံ၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ-အနီး၌၊
 ဝိဟရန္တော-နေပါလျက်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အယာစိတွာ-ခွင့်မတောင်းမူ၍၊ ဧဝံ-
 သို့၊ ဝါ - ဤမြေလှန်မှုကို၊ သစေကရေယျံ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) မေ-၏၊ ဧတံ-ဤ
 မြေလှန်မှုကို ပြုခြင်းသည်၊ ပဋိဂူပံ - လျှောက်ပတ်သည်၊ န အဿ - မဖြစ်ရာ၊
 ဘဂဝတာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ယုဂဂ္ဂါဟော ဝိယ - အစုံယူခြင်းကဲ့သို့၊ ဝါ-အပြင်
 ပြုခြင်းကဲ့သို့၊ ကတော-ပြုအပ်သည်၊ ဝါ-ပြုရာရောက်သည်၊ ဘဝေယျ-ရာ၏၊
 ဣတိ - ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြန်ပြီ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ ယာစိတုကံမော - သည်၊
 (ဟုတွာ) အာဂတ္တံ-၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဧတံ- ကို၊ အဝေါစ-ပြီ။

ဟေဠိမတလံ သမ္ပန္နန္တိ - ကား၊ ပထဝိယာ-၏၊ ဟေဠိမတလေ - အောက်
 အပြင်၌၊ ပထဝိမဏ္ဍော - မြေအဆီသည်၊ ပထဝေါဇော - မြေဩဇာသည်၊
 ပထဝိပပ္ပဋကော-မြေအလွှာသည်၊ အတ္ထိကိရ-ရှိသတတ်၊ တံ-ထိုမြေဆီမြေလွှာ
 မြေဩဇာကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏၊ တတ္ထ-ထိုဟေဠိမတလံ သမ္ပန္နံ
 ဟူသော ပါဠိ၌၊ သမ္ပန္နန္တိ-ကား၊ မဓုရံ - ချိုဆိမ့်ပါ၏၊ သာဒရသံ - သာယာ
 အပ်သောအရသာ ရှိပါ၏၊ ဣတိအတ္ထော၊ ဟိ - ဥပမာဆောင်၊ ထင်အောင်
 ပြအံ့၊ တတြာဿ ရုက္ခော သမ္ပန္နဖလောစ ဥပပန္နဖလောစာတိ ဧတ္ထ-လောစ
 ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ မဓုရဖလောတိ အတ္ထော-မဓုရဖလောဟူသောအနက်ကို၊
 (ဝေဒိတဗ္ဗော)ယထေဝ-သိထိုက်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဣဝေပိ-ဤဟေဠိမ

ပထဝိမဏ္ဍော၊ ပေ၊ ပပ္ပဋကော။ ။မဏဓံတ် ဥပစည်းဖြင့် ပြီးသောမဏ္ဍကို
 “သပ္ပန္နာနံ-အစာအားလုံးတို့၏+အဂ္ဂရသေ-အမြတ်ဆုံးအရသာ၌”ဟု ထောမနိဓိ၌
 အနက်ပြု၏၊ ထို့ကြောင့် မြေ၏အဆီအနှစ်ကို“ပထဝိမဏ္ဍော”ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုအဆီ
 ကိုပင်“ပထဝေါဇ-မြေဩဇာ”ဟုခေါ်၏၊ ပထဝိပပ္ပဋကကို“မဟာပထဝိယာ ဟေဠိမ
 တလေ သမုဋိတံ-မြေ၏အောံအပြင်၌ နွားနို့ပေါ်ဝယ် မလိုင်တက်သကဲ့သို့ပေါ်ထွက်
 သော (ဥဒကောဗေန အဇ္ဈောတ္တတေ ဘူမိပဒေသေ သဉ္စာတကဉ္စမဋ္ဌလသဒိသံ -
 ရေလွှမ်းမိုးထားသော မြေပြင်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာသော နှံညွန်လွှာနှင့်တူသော) ” ဟု
 ဖွင့်သောကြောင့် မြေလွှာဟု အနက်ပေးကြသည်၊ ထို မြေဆီ မြေဩဇာ မြေလွှာသည်
 တမျိုးတည်းပင်တည်း။

သမ္ပန္နံ။ ။“သမ္ပန္နံ သာလိကေဒါရံ” ဟူရာ၌ ပရိပုဏ္ဏ - ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်နေ
 သော အလွန်ကောင်းသော သလေးခင်းကို သမ္ပန္နဟု ခေါ်၏၊ “သမန္တတော-ပတ်ဝန်း
 ကျင်မှ + ပန္နံ - ရောက်သည်တည်း၊ သမ္ပန္နံ - ထက်ဝန်းကျင် ရောက်သည် ” ဟု ပြု၊

တလံ သမ္ပန္တဟူသောပါဠိ၌လည်း၊ သမ္ပန္တန္တိ-န္တံ ဟူသောပုဒ်၏၊ မဓရံ- ချိဆိဗ္ဗ
 ၏၊ သာဒုရသံ- သာယာအပ်သော အရသာရှိ၏၊ ဣတိ- ဤအနက်ကို၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗ-၏၊ [တကြ-ထိုအရပ်၌၊ ရူက္ခော-သည်၊ သမ္ပန္တဖလောစ- ချိဆိဗ္ဗသော
 အသီးရှိသည်၎င်း၊ ဥပပန္နဖလောစ-များသောအသီးရှိသည်၎င်း၊အဿ-၏၊]
 ပန-ကား၊ သေယျထာပိ ဒုဒ္ဒမရုံ အနိဋကန္တိ ဣဒံ-ကံ ဟူသော ဤ စကားကို၊
 အဿ-ထိုမြေ၏အောက်အပြင်၏၊ ဝါ-မြွေအော်အပြင်၌ရှိသော မြေလှာ၏၊
 မဓရတာယ-ချိဆိဗ္ဗသည်၏ အဖြစ်၌၊ ဩပမ္ပနိဒဿနတ္ထိ - ဥပမာကို ညွှန်ပြ
 ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝုတ္တိ- လျှောက်အပ်ပြီ၊ ဒုဒ္ဒမရန္တိ - ကား၊ ဒုဒ္ဒကမက္ခိကာဟိ-
 ပျားငယ်တို့သည်၊ ကတမရ - ပြုအပ်သော ပျားရည်ကို၊ (အဿာဒံ၌ စပ်၊)
 အနိဋကန္တိ -ကား၊ နိမ္မက္ခိကံ-ပျားကောင်မရှိသော၊ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ-ပျားအု
 မရှိသော၊ ပရိသုဒ္ဓံ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော (ဒုဒ္ဒမရ၌စပ်၊) တေံ မဓ-
 ဤပျားငယ်ရည်သည်၊ သမ္ပမဓုဟိ - အလုံးစုံသော ပျားရည်တို့ထက်၊ အဂ္ဂဉ္စ-
 မြတ်သည်၎င်း၊ သေဋ္ဌဉ္စ - အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သည်၎င်း ၊ သုရသဉ္စ -
 ကောင်းသော အရသာရှိသည်၎င်း၊ ဩဇဝန္တဉ္စ - ဩဇာရှိသည်၎င်း၊ ဟောတိ
 ကိရ-တတ်၊ တေန-ကြောင့်၊ သေယျထာပိ၊ပေ၊သာဒန္တိ-ဟူ၍ အာဟ-ပြီ။

“ဣမိနာပါတိမောက္ခသံဝရေနသမ္ပန္နော သမန္တာဂတော”ဟူရာ၌ ပါတိမောက္ခသီလသို့
 ကောင်းစွာရောက်သည်ကို“သမ္ပန္တ-ပြည့်စုံသည်” ဟု ခေါ်သည်။ “သံ(သမ္ပဒေဝ)-
 ကောင်းစွာသာလျှင်+ပန္နော-ရော်သည်တည်း၊ သမ္ပန္နော”ဟူ၍“တကြာဿ ရုက္ခော
 သမ္ပန္တဖလော ဥပပန္နဖလော” ဟူရာ၌ ချိမြိန်သော အရသာနှင့် ပြည့်စုံသော အသီးကို
 “သမ္ပန္တ”ဟု ခေါ်၏။ [သမ္ပန္တန္တိ မဓရရသေန ဥပေတံ၊ တေနာဟ သာဒုရသန္တိ၊ ဥပပန္န
 ဖလောတိ ဗဟုဖလော၊-ပိမတိ။]

ခုဒ္ဒမဓု။ ။ခုဒ္ဒါဟိ-ပျားငယ်တို့သည်+ကတံ-ပြုအပ်သော+မဓ-ပျားရည်တည်း၊
 ခုဒ္ဒမဓု၊ (အလယ်ပုဒ်ကျေသော မဇ္ဈေလောပီတပ္ပုရိသိ၊) ဝါစာသိလိဋ္ဌနိဂ္ဂဟိတ်လာ၍
 “မဓ”ဟုရှိသည်၊ မဟာမက္ခိက (ပျားကြီး) ဘမရမက္ခိကာဒိ (ပျားပိတ်နူးစသည်တို့)
 ကခတဟိ-ပြုအပ်သော ပျားရည်တို့ထက်၊ အဂ္ဂံ-အကောင်းဆုံး အမြတ်ဆုံး အရသာ
 ဩဇာအရှိဆုံးဖြစ်၏။

အနိဋကံ ။ ။ဋ္ဌောဝုစ္စတိ ဒေါသော = အပြစ်ကို “ဋ္ဌော” ဟု ဆိုအပ်၏၊ နတ္ထိ+
 ဋ္ဌော ယဿာတိ အနေဋကံ (သမာသန္တ ကပစ္စည်းသက်)၊ “နိဋ္ဌေါသံ” ဟု ဋီကာ
 ဖွင့်သည်၊ ထိုသို့ အပြစ်မရှိ၍ သန့်ရှင်းသောကြောင့်“ပရိသုဒ္ဓံ”ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်၊
 ထိုအပြစ်ဟူသည် ပျားရည်၌ပါတတ်သော“ပျားကောင်၊ ပျားအုတည်း”ဟု သိစေလို၍
 “နိမ္မက္ခိကံ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ”ဟု မိန့်သည်၊ ဤပုဒ်ပြီးပုံ အလိုအားဖြင့်“အနေဋကံ”ရှိလျှင်
 ကောင်း၏၊ ယဒုစာအုပ်များ၌“အနိဋကံ”ဟု ရှိသောကြောင့် ဧကု သုတ်ကြီးဖြင့် ဤပြီ။
 [မက္ခိက+အဏ္ဍိ-အအု၊ နတ္ထိ+မက္ခိကဏ္ဍိ ယတ္ထာတိ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ။]

သာဓာဟံ ဘန္တေတိ-ကား၊ ဘန္တေ- မြတ်စွာဘုရား၊ အဟံ- တော်သည်၊ သာဓု- တောင်းပန်ပါ၏။ ဣတ္ထ-ဤသာဓာဟံ ဘန္တေဟူသော စကားရပ်၌၊ သာဓုတိတေ-ဓုဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်၊ အာယာစနဝစနံ-တောင်းပန်ကြောင်း သဒ္ဓါတည်း၊ [အာယာစနဝစနမေတန္တိ ဣမိနာ သမ္ပုဋ္ဌန္တန (ကောင်းပါပြီ ဟု ဝန်ခံခြင်း) သမ္ပတံသနာဒိ အတ္ထံ နိဝတ္တေတိ။] ဟိ - မှန်၊ ပထဝိပရိဝတ္တနံ- မြေကို ပြောင်းပြန်လှန်ခြင်းကို၊ အာယာစန္တော-ခွင့်တောင်းလိုသည်၊ (ဟုတွာ၊) ထေရော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဧဝံ- ဤသို့ သာဓာဟံဘန္တေဟူ၍၊ အာဟ- ပြီ၊ ပရိဝတ္တေယုန္တိ-ကား၊ ဥက္ကုဇ္ဇေယျံ-လှန်လိုပါ၏။ ဝါ- လှန်ပါရစေ၊ ဟေဋ္ဌိမ တလံ-ကို၊ ဥပရိမံ-အထက်၌ ဖြစ်သည်ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကရေယျံ-ပြုလိုပါ၏။ ဝါ-စေ၊ ကသ္မာ-ကြောင့် (ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဟ-နည်း)၊ ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤမြေလှန်မှုကို၊ ကတေ-ပြုအပ်သော်၊ သုခေန- လွယ်ကူသဖြင့်၊ ဘိက္ခု- တို့သည်၊ ပပ္ပဋကောဇံ- မြေအလွှာ မြေဩဇာကို၊ ပထဝိမဏ္ဍ- မြေဆီကို၊ ပရိ ဘုဋ္ဌိဿန္တိ- နံလတုံ၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဧဝံ- ကို၊ အာဟ- ပြီ၊ (“ကသ္မာ ကရေယျံ” ဟု မေး၍ “ဣတိကရေယျံ” ဟု လည်း ဖြေနိုင်၏။) အထ - လျှောက်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ အနန္တဇာနာတုကာမော - ခွင့်ပြုတော်မမူ လိုသည်၊ (သမာနော) ပိ-လည်း၊ ထေရံ- ကို၊ သီဟနာခံ - ခြင်္သေ့ဟောက်ဟန် ရဲရင့်သောအသံကို၊ နဒါပေတို့ - မြည်စေခြင်းငှါ၊ ယေပန တေ၊ ပေ၊ ကရိဿ သိတိ-ဟူ၍၊ ပုစ္ဆိ-တော်မူပြီ၊ ပထဝိနိဿိတာ-မြေ၌မှီကုန်သော၊ ဂါမနိငမာ ဒီသု - ရွာနိဂုံး အစရှိသောအရပ်တို့၌၊ ယေပါဏာ - အကြင် သတ္တဝါတို့သည်၊ (သန္တိ၊) တေ - ထိုသတ္တဝါတို့ကို၊ ပထဝိယာ - မြေကို၊ ပရိဝတ္ထိယမာနာယ- လှန်အပ်သော်၊ အာကာသေ-၌၊ သဏ္ဍာတုံ-ကောင်းစွာ တည်ခြင်းငှါ၊ အသ ဣောန္တေ-မစွမ်းနိုင်သူတို့ကို၊ ကထံ-အဘယ်အရပ်၌၊ ကရိဿသိ-နည်း၊ ကတ္ထ- အဘယ်အရပ်၌၊ ထပေဿသိ-ထားလတုံနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ။

အထ-မေးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ထေရော-သည်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ တေ ဒဂ္ဂေ-၌၊ ထပိတဘာဝါနရူပံ- ထားအပ်သူ၏အဖြစ်အားလျော်သော၊ အတ္တ နော- ၏၊ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝံ - တန်ခိုးအာနုဘော်ကို၊ ပက သေန္တော - ထင်ရှား

နိဂမော။ ။ နိဗန္ဓ ဝိပုလဂမော - အမြဲ များစွာသောအခွန်အတုပ်၏ လာရာ ဖြစ်သော ရွာကြီးသည်၊ နိဂမော-နိဂုံးမည်၏။ [နိ-နိဗန္ဓအနက်ဟော၊ “နိအာဂမော” ဟု ဆိုလိုလျက် အာချေ၍ “နိဂမော”ဟု ပြီးသည်၊ ပဝတ္ထိတ မဟာအာယော-ဖြစ်စေ အပ်သော များသောအခွန်အတုပ်ရှိသော၊ မဟာဂါမော - ရွာကြီးတည်း၊ ဣတိဝတ္ထိ ဟောတိ။-(သာရဏ္ဍ။) ဝိမတိ၌ကား “ခုဒ္ဒကော ဂါမော-ငယ်လျှင်ရွာ၊ မဟန္တော သာပဏော နိဂမော-ကြီး၍ ဖျေးရှိလျှင် နိဂုံး”ဟု ခွဲခြား၏။]

ပြလိုသည်။ (ဟုတ္တာ)၊ ကောဟံဘန္တေတိ အာဒိ* - အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ - လျှောက်ပြီး၊ တဿ - ထို ကောဟံဘန္တေ အစရှိသော စကားရပ်၏၊ အတ္ထော-ကား၊ ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ အဟံ-သည်၊ ဧဝံ - တဖက်သော၊ ဟတ္ထိ - ကို၊ [အဘိနိဗ္ဗိဿာမိ ကရိဿာမိတို့၌စပ်၊] အယံ ပထဝီယထာ-ဤ ပကတိ မြေကြီးကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ အဘိနိဗ္ဗိဿာမိ-ဖန်ဆင်းပါအံ့၊ ပထဝီ သဒိသံ-မြေနှင့်တူသည်ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကရိဿာမိ-ပါအံ့၊ ဧဝံ-သို့၊ ကတ္တာ- ပြီး၍၊ ပထဝီနိဿိတာ- န်သော၊ ယေပါဏာ - တို့သည်၊ (သန္တိ၊) ကေသ္မိ- သော၊ ဟတ္ထတလေ - လက်အပြင်၌၊ ဌိတေ - တည်ကုန်သော၊ တေပါဏေ- တို့ကို၊ တတော-ထိုလက်မှ၊ ဒုတိယဟတ္ထတလေ- နှစ်ခုမြောက် လက်အပြင်၌၊ သင်္ကာမေန္တောဝိယ - ပြောင်းရွှေ့သကဲ့သို့၊ တထာ - တူ၊ တတ္ထ - ထို နိဗ္ဗိတ မြေ၌၊ သင်္ကာမေဿာမိ-ပြောင်းရွှေ့ပါအံ့၊ ဣတိ (အတ္ထော)-နက်၊ အထ- လျှောက်လားရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်၏၊ အာယာ စနံ - တောင်းပန်ခြင်းကို၊ ပဋိက္ခိပန္တော - ပယ်မြစ်တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ) အလံ မောဂ္ဂလ္လာနာတိ အာဒိ* - အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီး၊ တတ္ထ-ထို အလံမောဂ္ဂလ္လာနအစရှိသောစကားရပ်၌၊ အလန္တိ-အလံဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ပဋိက္ခေပဝစနံ-ပယ်မြစ်ကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ ဝိပလ္လာသဗ္ဗိ သတ္တာ ပဋိလဘေယျန္တိ - ကား၊ သတ္တာ- တို့သည်၊ ဝိပရိတဂ္ဂါဟဗ္ဗိ- ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် ယူခြင်းသို့လည်း၊ သဗ္ဗာပုဏေယျု-န်ရာ၏၊ ကထံ-အဘယ်သို့ ရောကုန် ရာသနည်း၊ အယံ - ဤမြေသည်၊ ပထဝီနုခေါ - နဂိုမြေလေလော၊ ဥဒါဟု- သို့မဟုတ်၊ အယံ- ဤမြေသည်၊ န ပထဝီနုခေါ - နဂိုမြေ မဟုတ်လေသလော၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗာပုဏေယျု-ရာ၏၊ အထဝါ-ကား၊ အယံ-ဤရွာသည်၊ အမှာ ကံ - တို့၏၊ ဝါမောနုခေါ- ရွာလေလော၊ ဥဒါဟု - သို့မဟုတ်၊ အညသံ- အခြားသူတို့၏၊ ဝါမောနုခေါ-လေလော၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗာပုဏေယျု-န်ရာ၏၊ နိဂမဇနပဒခေတ္တာရာမာဒိသု-နိဂမ်း၊ ဇနပုဗ်၊ လယ်ယာ၊ အာရာမ် အစရှိသည် တို့၌၊ ဧဝံ-ဤအတူတည်း။

ဝါ-တနည်း၊ သေဝိပလ္လာသော-ဤဆိုအပ်ပြီးသော ဝိပလ္လာသသည်၊ န- မဖြစ်နိုင်၊ (ကသ္မာ - ကြောင့်၊ န- နိုင်သနည်း၊) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဣဒ္ဓိ မတော-တန်ခိုးရှင်၏၊ ဣဒ္ဓိဝိသယော - တန်ခိုးအရာကို၊ အစိန္တေယျော-မကြံ

အယံနုခေါ၊ပေ၊န အယံ။ ။ဖန်ဆင်းအပ်သောမြေကို၎င်း၊ ပကတိမြေကို၎င်း၊ မြေ ၂မျိုးကို မြင်နေကြရသောကြောင့် “ဤမြေက ငါတို့နေရာ နဂိုမြေလား၊ သို့မဟုတ် အခြားမြေတမျိုးလား” ဟု ကုက္ကုစ္စ (သံသယ) ဖြစ်စေရာရှိသည်။

အပ် မကြံနိုင်၊ (တသ္မာ- ကြောင့်၊ သေ ဝိပလ္လာသော - သည်၊ န-နိုင်၊) ပန-
 စင်စစ်ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝိပလ္လာသံ-ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန်ဖြစ်ခြင်းကို၊ ပဋိလဘေ
 ယျု - ရကုန်ရာ၏၊ (ကိံ - အဘယ်သို့ ရကုန်ရာသနည်း၊) ဣဒံ ဒုဒ္ဓိက္ခံနာမ-
 မည်သည်၊ ဣဒါနိယေဝ- ယခုအခါ၌သာ၊ န ဟောတိ-ဖြစ်သည် မဟုတ်သေး၊
 အနာဂတေပိ-၌လည်း၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ဥျားလတံ၊ တဒါ-ထိုနောင် အခါ၌၊
 ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တာဒိသံ-ထို အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊
 ဣဒ္ဓိမန္တံ - တန်ခိုးရှိသော၊ သဗြဟ္မစာရိံ - သီတင်းသုံးဘော်ကို၊ ကုတော-
 အဘယ်မှ၊ လဘိဿန္တိ-ရကုန်လတံနည်း၊ တေ-ထိုအနာဂတ်ရဟန်းတို့သည်၊
 သောတာပန္န၊ ပေ၊ ဝိဇာယဝါ- သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ သုက္ခဝိပဿက
 ရဟန္တာ၊ ဈာနလာဘီ ရဟန္တာ၊ ပဋိသန္တိဒါပတ္တ ရဟန္တာတို့သည်၊ သမာနာ
 ဝိ- ကုန်သော်လည်း၊ ဣဒ္ဓိဗလာဘာဝါ- တန်ခိုးအစွမ်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ ပရ
 ကုလာနိ-သူတပါးအိမ်တို့သို့၊ ဝိဏ္ဏာယ- ၄၊ ဥပသင်္ကမိဿန္တံ-ချည်းကပ်ကြရ
 ကုန်လတံ၊ တကြ-ထိုသို့ ချည်းကပ်ရာ၌၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊ ဧဝံ-ဤအကြံသည်၊
 ဘဝိဿတိ၊ (ကိံ)၊ ဗုဒ္ဓကလေ-ဘုရားလက်ထက်ခတ်၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊
 သိက္ခာသု-တို့၌၊ ပရိပူရကာရိနော- ဖြည့်ကျင့်မှုကို ပြုလေ့ရှိကုန်သည်၊ အဟေသံ-
 နံပြီ၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဂုဏေ-ဈာန်အဘိညာဉ်ဂုဏ်တို့ကို၊ နိဗ္ဗဗ္ဗတ္တ-
 ဖြစ်စေ၍၊ ပေ၊ ဣဒါနိ ပန - ယခုအခါ၌ကား၊ သိက္ခာယ - ၌၊ (သိက္ခာတပါး၌
 သော်မှ၊ ဟူလို၊) ပရိပူရကာရိနော၊ နတ္ထိ - န၊ ယဒိ သိယံ-အကယ်၌ ရှိကုန်
 အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) တေထဝ-ထိုရှေးရဟန်းတို့ အတိုင်းပင်၊ ကရေယျု-
 န်ရာ၏၊ အမှာကံ - တို့အား၊ ယံကိစ္ဆိ - အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော၊ ပတ္တဝါ-
 အကျက်ကိုသော်၎င်း၊ အာမံဝါ- အစိမ်းကိုသော်၎င်း၊ ခါဒိတံ- ခဲစားခြင်း၄၊
 ဝါ-ခဲစားခွင့်ကို၊ န ဒေယျု-န်ရာ၊ ဣတိ- ဤအကြံသည်၊ ဘဝိဿတိ၊ ဧဝံ-သို့၊
 တေ-ထို အနာဂတ်လူတို့သည်၊ [ပဋိလဘေယျု၌ စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့်
 တေသံ ဟု မရှိရ၊] တေသုယေဝ အရိယပုဂ္ဂလေသု- တို့၌ပင်၊ အရိယပုဂ္ဂလာ-
 တို့သည်၊ နတ္ထိ- န၊ ဣတိ- သို့၊ ဣမံ ဝိပလ္လာသံ - ကို၊ ပဋိလဘေယျု- န်ရာ၏၊
 [ကိံ အမေးကို ဖြေသည်၊] စ-ဆက်၊ ဝိပလ္လာသဝသေန-ဖြင့်၊ အရိယေ-တို့ကို၊
 ဝရဟန္တာ- ကဲ့ရဲ့မိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) အပါယုပဝါ - အပါယ်သို့ ကပ်ရေခံ

ဧဝံ ပန ဝိပလ္လာသံ ။ ။ ဤကား “ တခြား ဝိပလ္လာသတမျိုး ဖြစ်စရာရှိ၏ ” ဟု
 ပြသော စကားတည်း၊ ထို ဝိပလ္လာသကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ အပေါ်၌ “ အရိယာ
 မဟုတ် ” ဟု အထင်မှားခြင်းတည်း၊ ဝိ- ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန်+ပရိ(ပရိဝတ္တိတွာ)-
 ပြောင်းလွှဲ၍ (အရိယာရှိလျက် အရိယာမရှိ ဟု ပြောင်းပြန်ဖြု၍) အာသော-ဖြစ်ခြင်း။]

ကြံ့ကုန်သည်၊ ဘဝေယျံ-နရာဇ်၊ တဿာ-ကြောင့်၊ တေ-အား၊ ပထဝီ-ကို၊ ပရိဝတ္ထေတုံ - လှန်ခြင်းငှါ၊ ဝါ - ခြင်းသည်၊ မာရုစ္စိ - မနှစ်သက်လင့်၊ ဣတိ- ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။

အထ - မိန့်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ထေရော - သည်၊ ဣမံ ယာစနံ - ကို၊ အလဘမာနော - သည်၊ (ဟုတွာ၊) အညံ - အခြားတမျိုးကို၊ ယာစန္ဒော (ဟုတွာ)သာဓု ဘန္တေတိ အာဒိမာဟ၊ အဿ-ထိုအရှင်မဟာ မောဂ္ဂလ္လာန် ၏၊ တမ္ဗိ-ထိုတောင်းပန်ခြင်းကိုလည်း၊ ဘဂဝါ ဗင်္ဂိက္ခိပန္နော(ဟုတွာ)အလံ မောဂ္ဂလ္လာနာတိ အာဒိမာဟ၊ တတ္ထ- လ္လာနအစရှိသောစကားရပ်၌၊ ဝိပလ္လာ သမ္ဗိ သတ္တာ ပဋိလဘေယျံတိ - ယျံဟူ၍၊ ကိဉ္ဇာပိ န ဝုတ္တံ - အကယ်၍ကား မိန့်တော်မမူအပ်၊ အထခေါ-ထိုသို့ မိန့်တော်မမူအပ်ပါသော်လည်း၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ - ဖြင့်သာ၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူရာဇ်၊ စ - ဆက်၊ အဿ - ထို ဝိပလ္လာသမ္ဗိ၊ ဗေပ၊ ယျံဟူသော ပါဌ်၏၊ အတ္ထောပိ - ကိုလည်း၊ ဝုတ္တသဒိသ မေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်နှင့် တူစွာသာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ပန-ပရိဟာရပက္ခ၊ ပေ၊ အံ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယဒိ အနဇာနေယျ-အကယ်၍ ခွင့်ပြုတော်မူအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ထေရော-သည်၊ ကိံ - အဘယ်ကို၊ ကဒရယျ-ရာ သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြု၍ ပြုလသော်၊ ဘိက္ခု - တို့သည်၊ ဂေါစရဂါမံဝိယ - ဆွမ်းခံရွာကို ကဲ့သို့၊ ယထာသုခံ-ချမ်းသာသည်အားလျော်စွာ၊ ဝိဏ္ဏာယ- ငှါ၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ နိက္ခ မေယျံ-ပြန်ထွက်ကုန်ရာဇ် (တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်)၊ မဟာသမုဒ္ဒိ- ကို၊ ဧကေနပဒဝိတိဟာရေန-ခြေတလှမ်းဖြင့်၊ အတိက္ကမိတဗ္ဗံ-ကျော်လွန်ထိုက် သော၊ မာတိကာမတ္ထံ - မြောင်းငယ်မျှကို၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ- အဓိဋ္ဌာန်၍၊ နဋေရု ပုစိမန္တတော - နဋေရု တမာပင်မှ၊ ဥတ္တရကုရုံ - မြောက်ကျွန်းသို့၊ အဘိမုခံ- ရှေးရှုဖြစ်သော၊ မဂ္ဂံ-ကို နီဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဥတ္တရကုရုံ-ကို၊ ဂမနာ ဝခနသမ္ပန္နေ-သွားလမ်း လာလမ်းနှင့်ပြည့်စုံသော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ဒသော ယျ - ပြရာဇ်၊ ဣတိ - အပြီးတည်း။...စ-နိဂုံးကို ဆိုဥါးအံ့၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာ နဿ- ၏၊ သီဟနာဒကထာ- သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ကေပဒဝိတိဟာရေန။ ။ [ကေပဒဝိတိဟာရေန - ခြေတလှမ်းဖြင့်၊ အတိက္ကမိ တဗ္ဗဋ္ဌာနဋ္ဌာ- ကျော်လွန်ထိုက်သောအရပ်ဟူသည်လည်း၊ သခဝမာနန-မှန်မှန်သွားခြင်း အားဖြင့်၊ ဒိန္နံပဒါနံ အန္တရေ-ခြေ] ဘက်တို့၏ အကြား၌၊ မုဋ္ဌိရတနဟတ္ထံ-တောင်ဆုပ် ခန့် ရှိ၏၊ ထိုကြောင့် “မာတိကာမတ္ထံ ” ၌ တောင်ဆုပ်နေ ကျယ်သော မြောင်းငယ် ကလေး-ဟု မှတ်။]

ဣဒါနိ-၌၊ အာယသ္မာဥပါလိ- သည်၊ ဝိနယပညတ္တိယာ - ဝိနည်းပညတ်
 တော်၏၊ မူလတော- အရင်းအစမှ၊ ပဘုတိ - စ၍၊ နိဒါနိ-ကို၊ ဒသေတုံ- ငှါ၊
 သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ-၏၊ သိက္ခာပဒပုဋိသံယုတ္တံ- သိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်ယှဉ်သော၊
 ဝိတက္ကပ္ပါဒံ - အကြံဖြစ်ခြင်းကို၊ ဒသေန္တော-လိုသည် (ဟုတွာ) အထခေါ၊
 ပေအာဒိံ-ကို၊ အာဟ-လျှော်ပြီး၊ တတ္ထ-ထို အထခေါအစရှိသောစကားရင်၌၊
 ရဟောဂတဿာတိ- ကား၊ ရဟသိ-ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌၊ ဂတဿ-ရေခံသည်
 ဖြစ်၍၊ [မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ “ရဟော” ဟု သမာသ်အလယ်ထားသည်၊] ပတိ
 သလ္လိနဿာတိ-ကား၊ သလ္လိနဿ-တခုတည်းသော အာရုံ၌ ကောင်းစွာ ငြိကပ်
 စဉ်၊ ဝါ - ကိန်းအောင်းစဉ်၊ ဧကီဘာဝံ - တပါးထည်းအဖြစ်သို့၊ ဂတဿ-
 ရောက်စဉ်၊ (ဥဒပါဒိ၌စပ်) ကတမေသာနန္တိ - ကား၊ အတီတေသု- လွန်ပြီး
 ကုန်သော၊ ဝိပဿီအာဒိသု - သီ အစရှိကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓေသု - ထို့တွင်၊ ကတ
 မေသံ-အဘယ် ဘုရားရှင်တို့၏၊ (ဗြဟ္မစရိယံ၌စပ်) အဿ-ထို ဗြဟ္မစရိယ၏၊
 စိရံ-ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး၊ ဌိတိ-တည်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ-
 ကြောင့်၊ တံ-ထို ဗြဟ္မစရိယသည်၊ စိရဌိတိကံ- မည်၏၊ ဝါ- တနည်း၊ အဿ-
 ယ၏၊ စိရာ - ကြာမြင့်သော၊ ဌိတိ - တည်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ (တံ) စိရ
 ဌိတိကံ၊ ဧတ္ထ - ဤ ကတမေသာနံ အစရှိသောဝါကျ၌၊ သေသံ- ကြွင်းသော
 ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနပဒတ္ထမေဝ-ပေါ်လွင်သော ပုဒ်နက်ရှိသည်သာ။

ဝိနယပညတ္တိယာ။ ။ဝိနည်းပညတ်တို့ရန်တောင်းပန်ချိန်၌ တချို့သိက္ခာပုဒ်များ
 ပညတ်တော်မူပြီးလေပြီ၊ တချို့ ပညတ်တော်မူပြီးကြောင်းကိုလည်း “သာမံပါက ပရိ
 မောစနဉ္စ၊ ရတ္ထိန္ဒေဒေါ၊ ဝဿန္တေဒေါ” ဟူသော ရှေ့စကားတို့ဖြင့် သိသာ၏၊
 ထို့ကြောင့် မပညတ်ရသေးသော သိက္ခာပုဒ်တချို့ကို ရည်ရွယ်၍ “ဝိနယပညတ္တိယာ”
 ဟု ဆိုသတတ်။

သလ္လိနဿ ။ ။ ပတိအနက် မရှိ ဟု ပြလို၍ “သလ္လိနဿ” ဟု ဖွင့်၊ “သံ+ လိန”
 ဟူသည် စိတ်ကို အမျိုးမျိုးအာရုံ၌မဖြစ်စေဘဲ တခုတည်းသော အာရုံ၌ “သံ-သမ္ပဒေဝ-
 ကောင်းစွာသာလျှင် + လိန - ငြိကပ်နေခြင်းတည်း”၊ ထိုသို့ တခုတည်းသော အာရုံ၌
 ငြိကပ်နေလျှင် တပါးထည်းမဟုတ်သော်လည်း တပါးထည်းနေသူနှင့် သဘောတူပင်
 ဖြစ်သောကြောင့် “ဧကီဘာဝံ ဂတဿ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊ “ပတိသလ္လိနဿ -
 တခုတည်းသော အာရုံ၌ ငြိကပ်စဉ်၊ ဝါ-တပါးထည်းကိန်းအောင်းစဉ်” ဟု ပေး။

စိရဌိတိ၊ ဝေ၊ စိရဌိတိကံ။ ။ စိရန္တိ ကာလာပေက္ခံ အဂ္ဂန္တသံယောဂေ ဥပယောဂ
 ဝစနံ၊ စိရာတိ စိရကာလယုတ္တာ-သော၊ ဌိတိ-ကို၊ အတေဒေန-ကာလနှင့် ကာလ၌
 တည်ခြင်းကို မခွဲခြားသော အဘေဒေါပစာရအားဖြင့်၊ ဝတ္တာ၊ ဤနည်း၌ “စိရာ-
 ကြာမြင့်သော+ဌိတိ-တည်ခြင်း” ဟု ပေး၊ “တည်ရာကာလ” ဟု ပေးနှင့်။

ပန- ပရိဟာရပက္ခံ ပေ၊ အံ၊ ထေရော - သည်၊ အတ္တနော - ၏၊ ဣမံ ပရိ
 ဝိတက္ကံ-ဤအကြံကို၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဝိနိစ္ဆိတုံ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှါ၊ နသက္ကောတိ
 ကိံ-နိုင်သလော၊ ဣတိ- ဤကား အမေးတည်း၊ (ပရိဟာရော မယာ၊) ပုစ္ဆ
 တေ၊ သက္ကောတိစ - တချို့လည်း စွမ်းနိုင်၏၊ န သက္ကောတိစ - တချို့လည်း
 မစွမ်းနိုင်၊ ဟိ- ချွေ၊ အယံ-ဤ အရှင်သာရိပုတြာသည်၊ ဣမေသံနာမ ဗုဒ္ဓါနံ-
 ဤမည်သော ဘုရားရှင်တို့၏၊ သာသနံ-သည်၊ စိရဋ္ဌိတိကံ- ကြာမြင့်စွာသော
 ကာလပတ်လုံး တည်ခြင်းရှိသည်၊ နအဟောသိ- မဖြစ်၊ ဣမေသံနာမ ဗုဒ္ဓါနံ-
 တို့၏၊ သာသနံ-သည်၊ စိရဋ္ဌိတိကံ- သည်၊ အဟောသိ - ပြီ၊ ဣတိတ္ထေကံ - ဤ
 မျှလောက်ကို၊ ဝိနိစ္ဆိတုံ - ငှါ၊ သက္ကောတိ-၏၊ ဣမိနာကာရဏေန-ကြောင့်၊
 စိရဋ္ဌိတိကံ-သည်၊ န အဟောသိ၊ ဣမိနာကာရဏေန စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသိ၊
 ဣတိတေ ပန-ဤအရာကိုကား၊ (ဝိနိစ္ဆိတုံ)နသက္ကောတိ - နိုင်။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာပဒုမတ္ထေရော- သည်၊ အာဟ-မိန့်ပြီ၊ (ကိံ)၊
 တေဒ္ဓိ- ဤအကြောင်းအရာကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်လည်း၊ သောဠသဝိဓာယ-
 ဝါ ပါး အပြားရှိသော၊ ပညာယ-၏၊ မတ္တကံ- အထွဋ် အထိပ်သို့၊ ပတ္တဿ-
 ရောက်ပြီးသော၊ အဂ္ဂသာဝကဿ - ၏၊ ဘာရိယံ- ဝန်လေးဘွယ်သည်၊ န-
 မဟုတ်၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဝန်လေးဘွယ် မဟုတ်ပါသော်လည်း၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန-
 နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - တကွ၊ ဧကဋ္ဌာနေ-တနေရာထည်း၌၊ ဝသန္တဿ - နေပါလျက်၊
 ဝါ-နေသော၊ (ထေရဿ-၏) သယံ၊ ဝိနိစ္ဆယကရဏံ- ဆုံးဖြတ်မှုကိုမြဲခြင်း
 သည်၊ တုလံ - ချိန်ခွင်ကို၊ ဆနေတ္တာ - စွန့်၍၊ ဟတ္ထေန - ဖြင့်၊ တုလနသဒိသံ-
 ချိန်ဆခြင်းနှင့်တူသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဘဂဝန္တံယေဝ - ကိုသာ၊
 ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ပုစ္ဆိ-လျှောက်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟ-ပြီ၊) အထ-လျှော့ရာ
 ထိုအခါ၌၊ အဿ- ထို ရှင်သာရိပုတြာ၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တံ- ထို အမေးကို၊
 ဝိသဇ္ဇေန္တော - လိုသည်၊ (ဟုတွာ) ဘဂဝတောစ၊ ပေ၊ အာဒိမာဟ၊ တံ-ထို
 ဝိပဿိဿ အစရှိသောစကားသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-နက်ရှိသည်သာ။

သောဠသဝိပေညာ။ ။မဟာပညာ- အာရုံများစွာသို့ ပြန်နှံ့သောပညာ၊ ပုထု
 ပညာ - (ပါးပါးလှုပ်လှုပ် မဟုတ်) ထုထယ် (ခုဒယ်) ကောင်းသောပညာ၊ ဟာသ
 ပညာ - (ခြောက်ကပ်ကပ်မဟုတ်) ရှင်ဖျသောပညာ၊ ဇဝနပညာ- (ထုံထိုင်းထိုင်း
 မဟုတ်) လျင်မြန်သောပညာ၊ တိက္ခပညာ- (တုံးတိတိ မဟုတ်) ဝက်မြက်သော
 ပညာ၊ နိဗ္ဗေမိကပညာ - (မထွင်းနိုင် မဖောက်နိုင်မဟုတ်) တကယ့် အခက်အခဲကို
 ဖျက်ခွဲနိုင်သောပညာ၊ ဤ ၆ ပါးနှင့်တကွ အနုပုဒ္ဓဝိဟာရမည်သော သမာပတ် ၉ ပါးနှင့်
 အရဟတ္တမဂ်ပညာတည်း။

ပုန - တဖန်၊ ထေရော - သည်၊ ကာရဏံ - အကြောင်းကို၊ ပုစ္ဆန္တော-
မေးလျှောက်လိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ကောနုခေါ ဘန္တေ ဟေတုတိအာဒိ - ကို
အာဟ- ပြန်ပြီ၊ တတ္ထ - ထို ကောနုခေါအစရှိသောစကားရပ်၌၊ ကောနုခေါ
ဘန္တေတိ - နွေ ဟူသော ပုစ္ဆာသည်၊ ကာရဏပုစ္ဆာ - အကြောင်းကိုမေး
ကြောင်းပုစ္ဆာတည်း၊ တဿ-ထိုကောနုခေါ ဘန္တေဟူသောပါဠိ၌၊ ဘန္တေ-
မြတ်စွာဘုရား၊ ကတမောနုခေါ - အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ အတ္ထော - နက်၊
ဟေတု၊ ပစ္စယောတိ-ယောဟူသော၊ ဧတံ ဥဘယံ-ဤ ၂ပါးသောသဒ္ဒါသည်၊
ကာရဏာဓိဝစနံ-အကြောင်းကိုဟောသောသဒ္ဒါတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)
ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ (ဝုစ္စတိတို့၌ စပ်) တေန-
ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ တဿ-ထိုအကြောင်း၏၊ ဖလံ-အကျိုးသည်၊ ဟိနော
တိ ပဝတ္တတိ - ဖြစ်၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ (အကျိုး၏ ဖြစ်ကြောင်း၏ အဖြစ်
ကြောင့်) ဟေတုတိ-တုဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထိုအကြောင်း
ကို၊ ပဋိစ္စ- စွဲ၍၊ (ဖလံ) ဧတိပဝတ္တတိ-ဖြစ်၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ (စွဲ၍ဖြစ်ရာ၏

ဟေတု၊ ပစ္စယော ။ ။ တချို့အရာ၌ “အသာဓာရဏအကြောင်းသည် ဟေတု၊
သာဓာရဏအကြောင်းသည် ပစ္စယ ” ဟု ၎င်း၊ “ ဇနကအကြောင်းသည် ဟေတု၊ ဥပ
တ္တန္တကအကြောင်းသည် ပစ္စယ ” ဟု ၎င်း ဤသို့စသည်ဖြင့် ဟေတုနှင့်ပစ္စယသဒ္ဒါတို့မှာ
အနက်ထူးရှိသော်လည်း ဤ၌ ဝိပဿီစသော ဘုရားရှင်တို့၏ မြဟ္မစရိယ ကြာရှည်စွာ
တည်ခြင်း-မတည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုပင် ဟေတု-ပစ္စယဟု ၂ မည်ခွဲ၍ပြသည်-ဟု
သိစေလို၍ “ဥဘယမေတံ ကာရဏာဓိဝစနံ” ဟု မိန့်။

ကာရဏံ ဟိ (ယသ္မာ) ။ ။ ရှေ့စကားကို ခိုင်မြဲစေလို၍ “ကာရဏံဟိ” စသည်မိန့်၊
ဟိနောကံ၌ “ယသ္မာ” ဟု စာအုပ်များ၌ တွေ့ရ၏၊ သို့သော် “ ဟိ” နိပါတ်သည်ပင်
ရှေ့ကိုထောက်လျှင် ဒဠိဇောတက . တသ္မာပါသော နောက်ဝါကျထေခံလျှင် ကာရဏ
ဇောတက ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် “ယသ္မာ” သည် အပိုဖြစ်ဟန်တူ၏၊ ကာရဏံကိုလည်း
နောက် ဝုစ္စတိ ၂ ပုဒ်၌ စပ်နိုင်ရကား ဒုတိယဝုစ္စတိတိုင်အောင် ဒဠိဝါကျတရပ်ဟု မှတ်၊
ထို့နောက်မှ အတွင်းဝါကျများကို ပက္ခ+ပက္ခန္တရ , ကာရဏ+ဖလဟု ခွဲ။

တေန၊ ပေ၊ ဟေတုတိ ဝုစ္စတိ ။ ။ ဤဝါကျဖြင့် “ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေ
နာတိ ဟေတု ” ဟု ကရဏသာဓနကို ပြ၏၊ ဟိဓာတ်သည် ဝတိအနက်ကို ဟော၏၊ ထို
ဝတိလည်း ပဝတ္တိ အနက်ဟောတည်း- ဟု သိစေလို၍ “ ပဝတ္တတိ ” ဟု ဖွင့်သည်၊
“အကျိုးတရား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော အကြောင်း” ဟုလို၊ [ဋီကာ၌ “ဝတိ”အရ
ဥပဂမန (ကပ်ရောက်ခြင်း) ကို ယူ၍ “ဟိနောတိ (ဖလဿ ဟေတုဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ)-
အကျိုး၏ အကြောင်းအဖြစ်သို့ ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဟေတု ” ဟု ကတ္ထုသုခလည်း
ပြသေး၏။]

အဖြစ်ကြောင့်)ပစ္စယောတိ - ယောဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ၏၊ ဝေဝိ - သို့၊ အတ္ထတော-
 လိုရင်းအနက်အားဖြင့်၊ ဧကံ - တခုထည်းသည်၊ (သမာနံ)ဝိ- သော်လည်း၊
 ဝေါဟာရဝသေနစ - ပြောဆိုရိုး၏ အစွမ်း ဖြင့်၎င်း၊ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယစ-
 သဒ္ဓါ၏ ပြေပြစ်ညက်ညောသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ တတြတတြ - ထိုထိုပါဠိ
 ရပ်၍၊ ဧတံ ဥဘယမ္ပိ- ဤ ၂ ပါးစုံကိုလည်း၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဧတ္ထ-ဤကောနုခေါ
 ဘန္တေ အစရှိသောဝါကျ၍၊ သေသံ-သည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သာ။

ဗုဒ္ဓါနိ-၌၊ တံ ဟေတုဉ္စ - ထိုအကြောင်းကို၎င်း၊ တံ ပစ္စယဉ္စ- ထိုအရာကို
 ၎င်း၊ ဒသေတုံ-ငှါ၊ ဘဂဝါစ သာရိပုတ္တ ဝိပဿီတိ အာဒိမာဟ၊ တတ္ထ - ထို
 ဘဂဝါ စသောစကားရပ်၍၊ ကိလာသုနော အဟေသုန္တိ-ကား၊ အာလသိယ
 ကိလာသုနော- ပျင်းရိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပင်ပန်းရုံသာ ဟု သဘော
 ထားတော်မူကြကုန်သည်၊ ဝါ- ပျင်းရိပေးကြောင့် အားထုတ်တော်မမူကြ
 ကုန်သည်၊ နဟောန္တိ-မဟုတ်ကုန်၊ ဟိ - မှန်၊ ဗုဒ္ဓါနိ-တို့၏၊ အာလသိယံဝါ-
 ပျင်းရိကုန်သည်အဖြစ်သည်၎င်း၊ ဩသန္တ ဝိရိယတာဝါ- ဆုတ်နစ်သောဝိရိယ
 ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း၊ န အတ္ထိ- ကုန်၊ ဟိ- ချေ၊ ဗုဒ္ဓါ- တို့သည်၊ ဧက

ယ သွာတံ ပဋိစ္စ၊ပေ၊ပစ္စယောတိ။ ။ [ရှေ့ပါဠိသော ဟိ (ယသွာ)သည် ဤ၌
 လည်း စပ်နိုင်သောကြောင့် ဤ ယသွာလည်း ပိုဟန်တူသည်။] ပစ္စယကို “ပတ်+
 အယ”ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ အယ၌ ဣဓာတ်သည် ပဝတ္တနအနက်ဟော၊ “တံ ပတိစ္စ-ထိုအကြောင်း
 ကိုစွဲ၍” ဟု ဆိုသဖြင့် “ထိုအကြောင်းသည် အကျိုး၏ဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်းတည်း” ဟု
 သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့် “ပတိစ္စ- တေသွာ ဧတီတိ ပစ္စယော”ဟုပြုစေလိုသည်၊ ပဋ္ဌာန်း
 အဋ္ဌကထာ၌ တိုက်ရိုက်ရှိ၏။ [တေသွာ-ဤအကြောင်းမှ၊ ပတိစ္စ-ထိုအကြောင်းကိုစွဲ၍၊
 ဖလံ-သည်၊ ဧတိ (ပဝတ္တတိ)-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ အကျိုး၏စွဲ၍ ဖြစ်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 သော-ထိုအကြောင်းသည်၊ ပစ္စယော-မည်၏။]

ဝေါဟာရ-ဝစနသိလိဋ္ဌတာ။ ။ ဟေတုနှင့်ပစ္စယ ၂ ပုဒ်လုံး၏အရမ္မာ ကာရဏ
 ကိုချည်း ကေခံရသော်လည်း ထို ၂ ပုဒ်ကိုပူးတွဲ၍ ဟေတု၊ ပစ္စယ (အကြောင်း၊ အရာ)
 ဟု ပြောရိုးရှိသောကြောင့်၎င်း၊ ထိုသို့ ပူးတွဲ၍ပြောမှလည်း စကားချောသောကြောင့်
 ၎င်း၊ ထိုထိုနေရာ၌ ၂ ပုဒ်တွဲ၍ ပြောလေ့ ဟောလေ့ရှိကြသည်။

ကိလာသုနော=ဝိလာသုနော။ ။ သက္ကတအဘိဓာန်၌ “ဝ္ဋါသ္မူ - မကျန်းမာ
 သော ပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ရှိ၏၊ ဝေဓဓာတ် သူ့ပစ္စည်း-ဟူ၏၊ ထိုကို ပါဠိပြန်လျှင် ဝိလေဓဓာတ်
 သူပစ္စည်းဖြင့် “ဝိလာသု”ဟု ဖြစ်တယ်ရှိ၏၊ ဝိလေဓဓာတ်ကား “ကိလမ-ပင်ပန်းခြင်း”
 အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ကိလာသုနော၏ ဆိုင်ရာဓာတ်ပစ္စည်းကိုမတွေ့ရကား
 “ဝိလာသုနော”ကိုသာ ပါဠိရင်း ဟု ဆရာတို့ ယူဆတော်မူကြသည်။ [တချို့ကား
 “အဗ္ဗကံ-အနည်းငယ်ကို + လသန္တိ - အလိုရှိကြကုန်၏၊ ဣတိ ကိလာသုနော ” ဟု
 ကြံကြသေး၏၊ ထိုအကြံ၌ အခြေအမြစ်ကို ရှာသင့်သည်။]

သဝါ-တယောက်အားသော်၎င်း၊ ဒိန္တဝါ-၎င်း၊ သကလ စက္ကဝါဠသဝါ-
 အလုံးစုံသော စက္ကဝါဠအားသော်၎င်း၊ (စက္ကဝါဠာ၌ နေသူ သတ္တဝါ
 အပေါင်းကို အဘေဒေါပစာအားဖြင့် ဆိုသည်။) ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တာ-နိလ
 သော်၊ သမကေနေဝ-တုဗ္ဗသညသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဥဿာဟေန-အားထုတ်
 ခြင်းဖြင့်၊ ဒေသေန္တိ-နိ၏၊ ပရိသာယ-၏၊ အပ္ပဘာဝံ - နည်းသည်၏အဖြစ်ကို၊
 ဒိဿာ-မြင်တော်မူ၍၊ ဩသန္တဝိရိယာ - ရှိကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ - ကုန်၊ မဟန္တ
 ဘာဝိ - များသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း၊ ဒိဿာ , ဥဿန္တဝိရိယာ - များသော
 ဝိရိယရှိကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ-ကုန်။

ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့၊ မိဂရာဇာ- သားတို့၏မင်းဖြစ်သော၊
 သီဟော - သည်၊ သတ္တန္တံ ဒိဝသာနံ - ခုနစ်ရက် တို့၏၊ အစ္စယေန - လွန်ရာ
 အခါ၌၊ ဂေါစရာယ-စားကျက်အလိုငှါ၊ ဝါ-ကျက်စားရာအရပ်သို့၊ [ဂတျတ္ထ
 ဓာတ်၏ တံ၌ သ ကို အာယပ္ပိ။] ပတ္တန္တော - သွားလသော်၊ ခုဒ္ဒကေဝါ-
 ငယ်သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ မဟန္တေဝါ - ကုန်သော၊ ပါဏေ - တို့သို့၊
 ကေသဒိသေနဝ - တထပ်ထည်း တူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဝေဂေန -
 အဟုန်ဖြင့်၊ ဓာဝတိယထာ - ပြေးသွား သကဲ့သို့၊ ကိဿဟေတု - အဘယ်
 အကြောင်းကြောင့်၊ (ကေသဒိသေနဝ ဝေဂေန , ဓာဝတိ - နည်း၊ တံ-
 အနက် မရှိ၊) မေ-၏၊ ဇေဝါ- လျင်မြန်သော အဟုန်သည်၊ မာ ပရိဟာယိ-
 မဆုတ်ယုတ်ပါစေလင့်၊ ဣတိ- ဤသို့အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (ကေသဒိသေနဝ
 ဝေဂေန , ဓာဝတိ-၏) ဝေ-တူ၊ ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ အပ္ပကာယဝါ - နည်းသည်
 မူလည်းဖြစ်သော၊ မဟာတိယာဝါ-သော၊ ပရိသာယ-အား၊ သမကေနေဝ-
 သော၊ ဥဿာဟေန-ဖြင့်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တိ-နိ၏၊ ကိဿဟေတု - ကြောင့်၊
 (သမကေနေဝ ဥဿာဟေန ဓမ္မံ, ဒေသေန္တိ-နည်း) နော-တို့၏၊ ဓမ္မဂရုတာ-
 တရား၌ လေးစားခြင်းရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ မာ ပရိဟာယိ-လင့်၊ ဣတိ-
 ဤသို့ ကြံတော်မူခြင်းကြောင့်၊ (သမကေနေဝ ဥဿာဟေန ဓမ္မံ, ဒေသေန္တိ-
 နိ၏) (ကဿာ-ကြောင့်) နော-တို့၏၊ ဓမ္မဂရုတာ မာပရိဟာယိ၊ ဣတိ-ဤသို့
 ကြံတော်မူသနည်း၊ ဟိ(ယဿာ)-ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ ဓမ္မဂရုနော-တရား၌
 လေးစားခြင်း ရှိကုန်၏၊ ဓမ္မဂါရဝါ - တရား၌ ရိုသေခြင်း ရှိကုန်၏၊ [ဓမ္မေ+
 ဂရု ဧတေသန္တိ ဓမ္မဂရုနော၊ ဓမ္မ+ဂါရဝံ ဧတေသန္တိ ဓမ္မဂါရဝါ။] ဣတိ-
 ထို့ကြောင့်၊ (နော ဓမ္မဂရုတာ, မာပရိဟာယိ- လင့်၊ ဣတိ-မူပီ။)

ပန-ဆက်၊ အမှတ်-တို့၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ မဟာသမုဒ္ဒံ-ကို၊ ပုရယမာနော
 ဝိယ - ပြည့်စေတော် မူသကဲ့သို့၊ ဝိတ္ထာရေန - အကျယ်အားဖြင့်၊ ဓမ္မံ - ကို၊

ဒေသေတိ ယထာ-ဟောတော်မူသကဲ့သို့၊ ဧဝံ- တူ၊ တေ-ထို ဝိပဿီ အစရှိ
 သော ဘုရားရှင်တို့သည်၊(ဝိတ္ထာရေန ဓမ္မံ)န ဒေသေသုံ-န၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊
 (ဝိတ္ထာရေန ဓမ္မံ, န ဒေသေသုံ - နံသနည်း၊) သတ္တာနံ - တို့၏၊ အပ္ပရဇက္ခ
 တာယ-ပညာမျက်စိ၌ နည်းသောကိလေသာမြူ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 (ဝိတ္ထာရေန ဓမ္မံ န ဒေသေသုံ-နံ) တေသံ-ထို ဝိပဿီအစရှိသော ဘုရားရှင်
 တို့၏၊ ကာလေ-လက်ထက်တော်၌၊ ဒီဃာယုကာ-ရှည်သော အသက် ရှိကုန်
 သော၊ သတ္တာ-တို့သည်၊ အပ္ပရဇက္ခာ-နံသည်၊ အဟေသုံကိရ-သတတ်၊ တေ-
 ထိုသတ္တာတို့သည်၊ စတုဿစ္စပ္ပင်္ဂသယုတ္တိ- ၄ပါးသောသစ္စာနှင့်စပ်ယှဉ်သော၊
 ကေဝါယဓိ - တစ်ဂါထာ ကိုလည်း၊ သုတွာ-၍၊ ဝါ-လျှင်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အဘိ
 သမေန္တိ-ထိုးထွင်း၍ သိကြကုန်၏၊ [ပင်္ဂဝိဇ္ဇန္တိ၊ အဘိ+သံ+ဓုဓာတ်၊ ပင်္ဂဝိဇ္ဇန္တ
 အနက်ဟော၊] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဝိတ္ထာရေန-အားဖြင့်၊ နဒေသေသုံ-
 မမူကြကုန်၊ တေနေဝ ကာရဏေန - ထို အကြောင်း ကြောင့်ပင်၊ (တရား
 အကျယ် ဟောတော်မမူကြသောကြောင့်ပင်၊) နေသံ-ထို ဝိပဿီအစရှိသော
 ဘုရားရှင်တို့၏၊ သုတ္တံ - သုတ်သည်၎င်း၊ ပေ၊ ဝေဒလ္လံ - ဝေဒလ္လသည်၎င်း၊ အပ္ပ
 ကဉ္စ-နည်းသည်သာလျှင်၊ အဟောသိ၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏၊ တတ္ထ-ထိုအပ္ပ
 ကဉ္စ နေသံ အစရှိသော ပါဠိ၌၊ သုတ္တာဒီနံ-သုတ္တ အစရှိသည်တို့၏၊ နာနတ္ထံ-
 ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ပဌမသဝီတိဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တမေဝ-သာ။

အပညတ္တံ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒန္တိ-ကား၊ သာဝကာနံ-တို့၏၊ နိဒ္ဒေါသ
 တာယ-ကျူးလွန်မှုအပြစ် မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ [ဝီတိတ္ထမဒေါသာ
 နံ အဘာဝတော၊] ဒေါသာနုရူပတော - အပြစ်အားလျော်သောအားဖြင့်၊
 ပညပေတဗ္ဗံ - ပညတ်ထိုက်သော၊ သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓဝသေန - ခုနစ်ပါးသော
 အာပတ် အစုတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အာဏာသိက္ခာပဒံ - အာဏာ သိက္ခာပုဒ်
 တော်ကို၊ အပညတ္တံ-ပညတ်တော် မမူအပ်၊ အနုဒ္ဓိဋ္ဌံ ပါတိမောက္ခန္တိ-ကား၊
 အန္တဒ္ဓမာသံ - အစဉ် အားဖြင့် လခွဲတိုင်း၊ ဝါ- လခွဲတကြိမ်၊ အာဏာ ပါတိ
 မောက္ခံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ အနုဒ္ဓိဋ္ဌံ-မရွတ်ပြုအပ်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဩဝါဒ
 ပါတိမောက္ခမေဝ- ကိုသာ၊ တေ-ထို ဝိပဿီအစရှိသော ဘုရားရှင်တို့သည်၊
 ဥဒ္ဓိသိသု - ဟောပြတော်မူကုန်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ တမ္ဘိ- ထို ဩဝါဒပါတိမောက်
 ကိုလည်း၊ အန္တဒ္ဓမာသံ-တိုင်း၊ ဝါ-လခွဲတကြိမ်၊ နောဥဒ္ဓိသိသု-ဟောပြတော်
 မမူကုန်၊ တထာဟိ - ထိုစကားကို ချဲ့ဥးအံ့၊ ဝိပဿီ - မည်တော်မူသော၊
 ဘဂဝါ- သည်၊ ဆန္တံဆန္တံဝဿာနံ - ၆ နှစ် ၆ နှစ်တို့၏၊ (အစ္စယေန- လွန်ရာ
 အခါ၌) (တနည်း) ဆန္တံဆန္တံဝဿာနံ - ၆ နှစ် ၆ နှစ်တို့၏အဆုံးနေ၌၊ သကိ

သင်္ကတကြိမ်တကြိမ်၊ ဩဝါဒပါတိမောက္ခံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိသိ - ဟောပြတော်မူပြီ၊ တဉ္စ- ထို ဩဝါဒပါတိမောက်ကိုလည်း၊ သာမိယေဝ - ကိုယ်တော်တိုင်သာ၊ ဥဒ္ဓိသိ-ပြီ၊ အဿ-ထို ဝိပဿိမြတ်စွာဘုရား၏၊ သာဝကာ ပန- တို့သည်ကား၊ အတ္တနောအတ္တနော-၏၊ ဝသနဋ္ဌာနေသု-နေရာအရပ်တို့၌၊ န ဥဒ္ဓိသိ သု-ကုန်၊ သကလဇမ္ဗုဒ္ဓိပေ-အလုံးစုံသောဇမ္ဗုဒ္ဓိ၌၊ ဧကသ္မိယေဝဋ္ဌာနေ- တခုထည်း သောအရပ်၌သာ၊ ဗန္ဓုမတိယာ - ဗန္ဓုမတိ မည်သော၊ ရာဇောနိယာ- မင်း နေပြည်၌၊ ခေမေ - ခေမမည်သော၊ မိဂဒါယေ - မိဂဒါယုံ၌၊ [ဣသိပတန မိဂဒါယုံ တောမျိုးတည်း၊] ဝိပဿိဿ-သော၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဝသနဋ္ဌာနေ-၌၊ သဗ္ဗောဝိ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃော-သည်၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ တဉ္စ- ထိုဥပုသ်ကိုလည်း၊ သံဃုပေါသထမေဝ-ကိုသာ၊ အကာသိ၊ ဂဏုပေါသထံ- ဂဏုဥပုသ်ကို၊ န အကာသိ- ပြုသည်မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂလုပေါသထံ - ပုဂ္ဂလ ဥပုသ် ကို၊ န အကာသိ၊ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထံ-ကို၊ န အကာသိ၊ အဓိဋ္ဌာနုပေါသထံ- ကို၊ န အကာသိ၊ တဒါ-၌၊ ဇမ္ဗုဒ္ဓိပေ - ဇမ္ဗုဒ္ဓိ၌၊ စတုရာသီတိ ဝိဟာရ သဟဿာနိ-ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ကျောင်းတိုက်တို့သည်၊ ဟောန္တိ ကိရ- နံသတတ်၊ ဧကမေကသ္မိ-တတိုက် တတိုက်သော၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်း တိုက်၌၊ အဗ္ဗောကိဏ္ဏာနိ - ဝိသဘာဂ ရဟန်းတို့နှင့် မရောပြွမ်း ကုန်သော၊ ဒသဝိ ဘိက္ခုသဟဿာနိ - တသောင်းသော ရဟန်းတို့သည်၎င်း၊ ဝိသတိဝိ ဘိက္ခုသဟဿာနိ - ၂ သောင်းသော ရဟန်းတို့သည်၎င်း၊ ဝသန္တိ - နေကြ ကုန်၏၊ ဘိယျောဝိ-ထို့ ထက် အလွန်လည်း၊ ဝသန္တိ- န်၏၊ ဥပေါသထာရောစိ ကာ-ဥပုသ်နေ့ကို လျှောက်ကြကုန်သော၊ ဒေဝတာ - တို့သည်၊ တတ္ထ တတ္ထ- ထိုထိုကျောင်းတိုက်သို့၊ ဂတ္တာ- သွား၍၊ အာရောစေန္တိ - လျှောက်ကြကုန်၏။

ဆန္တံဆန္တံဝဿာနံ။ ။ အစွယေနာတိ ပါဌသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ အထဝါ ဆန္တံဆန္တံ ဝဿာနံ ဩသာနမိဝသံ (အဆုံးနေ့) အပေက္ခိတွာ သင်္ကတကိန္တိ ပုတ္တတ္တာ၊ တဒ ပေက္ခမိဒံ သာမိဝစနံ - ထို အဆုံးနေ့ကို ငဲ့သော သာမိဝတတ် ရှိသော သဒ္ဓါတည်း။ [“မေ-တပည့်တော်၏ + စကားကို” ဟု ပေးရသောပုဒ်မျိုးဖြစ်သည်။]

အဗ္ဗောကိဏ္ဏာနိ။ ။ [န+ ဝေါကိဏ္ဏာနိ။] ဝိသဘာဂပုဂ္ဂလေဟိ အသံသဋ္ဌာ နိ၊ ဤသို့ ဋီကာ ဖွင့်သော်လည်း ထို အတိုင်း ဟုတ်ချည် မထင်၊ ဘုရားရှင်၏ ဩဝါဒ ပါတိမောဒ်ပြသောခေတ်၌ ဝိသဘာဂပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ယုံမှားဘွယ်မရှိသင့်၊ “တသောင်း ၂ သောင်း စသည် နေကြရာဝယ် အရောရော အနှောနှောနှင့် ကြပ်ကြပ် တည်းတည်း လား” ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “အဗ္ဗောကိဏ္ဏာနိ” ဟု ဆို န်တူသည်၊ ထို့ကြောင့် ဒီဆန်ကာယ် အဋ္ဌကထာ ဤနေရာ၌ “တေသဗ္ဗေပိ ဒွါဒသသဟယသဘိက္ခုဂဏုနကာ မဟာဝိဟာရာ အဘယဂိရိ စိတ္တလပဗ္ဗတဝိဟာရသဒိသာစ အဟေသု” - ဟု မိန့်သည်။

(ကိ)။ မာရိသာ-အရှင်ဘုရားတို့၊ ကေဝဿံ - တနစ်သည်။ အတိတ္တန္တိ-
 လွန်ပါပြီ။ ဒေဝဿာနိ - တို့သည်။ အတိတ္တန္တာနိ- နိပြီ။ ပေ၊ ပဉ္စဝဿာနိ
 အတိတ္တန္တာနိ၊ ဣဒံ- ဤနစ်သည်။ ဆဋ္ဌံ - ဖံခုမြောက်သော၊ ဝဿံ - နစ်ပါ
 တည်း။ အာဂါမိနိယာ-လာလတဲ့ဖြစ်သော၊ ပုဏ္ဏမာသိယာ - လပြည့်နေ့၌၊
 ဗုဒ္ဓဒဿနတ္ထံ - ဘုရားဖူးခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း၊ ဥပေါသထကရဏတ္ထု - ဥပုသ်
 ပြုခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း၊ ဂန္တဗ္ဗံ-သွားရာပါ၏။ ဝါ - သွားချိန် တန်ပါပြီ။ ဝေါ-
 အရှင်ဘုရားတို့၏၊ သန္တိပါတကာလော-စည်းဝေးရာအခါသည်။ သဗ္ဗတ္ထော-
 ရောက်ပါပြီ။ ဣတိ-သို့။ အာရောစေန္တိ-နစ်၏။

တတော- ထိုသို့လျှောက်ခြင်းကြောင့်၊ သာနုဘာဝါ - တန်ခိုးအာနုဘော်
 ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်။ အတ္တနော အတ္တနော-၏။ အာနုဘာဝေန-ဖြင့်၊
 ဂစ္ဆန္တိ-နစ်၏။ ဣတရေ- အနုဘော်ရှိသော ရဟန်းတို့မှ အခြားရဟန်းတို့သည်၊
 (တန်ခိုးမရှိသော ရဟန်းတို့သည်။) ဒေဝတာနုဘာဝေန-ဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏။
 ကထံ-အဘယ်သို့ သွားကြကုန်သနည်း။ ကိရ-ချွဲ၊ တေဘိက္ခု- တို့သည်။ ပါမိန
 သဗုဒ္ဓန္တေဝါ-အရှေ့ သဗုဒ္ဓရာဇ်အစွန်၌သော်၎င်း၊ ပစ္ဆိမသဗုဒ္ဓန္တေဝါ- ၎င်း၊
 ပေ၊ ဌိတာ - တည်ကုန်လျက်၊ ဂမိယဝတ္ထံ - ခရီးသွားမည့် ရဟန်းတို့၏ဝတ်ကို၊
 ပူရေတွာ- ၍၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ “ဂစ္ဆာမ-န်အံ့” ဣတိ - သို့၊
 စိတ္တံ- ကို၊ ဥပ္ပါဒေန္တိ - ဖြစ်စေကြကုန်၏။ စိတ္တုပ္ပါဒါ - စိတ်ဖြစ်ခြင်းနှင့်၊ သဟ-
 တကွ၊ ဝါ - တပြိုင်နက်၊ [သဟယောဂ၌ ကတ္တရိစ၌ စဖြင့် ပဉ္စမိသက်၊ တချို့
 အရာ၌ “သဟသစ္စေ ကတေ မယံ” ဟု သတ္တမိလည်း သက်၏။] ဥပေါသထဂ္ဂံ-
 ဥပုသ်ယူရာ အရပ်သို့၊ ဝါ-ဥပုသ်ကျောင်းဆောင်သို့၊ ဂတာဝ-ရောက်ပြီးကုန်
 သည်သာ၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ တေ- ရဟန်းတို့သည်။ ဝိပဿိ-မူသော၊ သမ္မာ
 သမ္ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ - ၍၊ နိသီဒန္တိ- နစ်၏။ ဘဂဝါဝိ- လည်း။ သန္တိ
 သိန္ဓာယ- အညီအညွတ် ထိုင်နေပြီးသော၊ ပရိသာယ- ၌၊ ဣမံ ဩဝါဒပါတိ
 မောက္ခံ- ကို၊ ဥဒ္ဓိသတိ- မူ၏။ (ကိ)။ ခန္တိ၊ ပေ၊ သာသနံတိ-ဟူ၍၊ ဥဒ္ဓိသတိ-၏။

တိတိက္ခာ - အရာရာဝယ် , အနာခံခြင်း ဟူသော၊ ခန္တိ - အမိဝါသနခန္တိ
 သည်၊ ပရမံ-မွန်မြတ်သော၊ တပေါ-အကျင့်တည်း။ ဗုဒ္ဓါ-မြတ်ဘုရားတို့သည်။

ခန္တိ။ ။ ပရူပဝါဒံ-သူတပါးတို့၏ စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့ခြင်းလည်း ဖြစ်သော၊ ပရာပကာရံ
 (ပရ + အပကာရံ) သူတပါးတို့၏ ကျေးဇူးမဲ့ပြုခြင်းလည်း ဖြစ်သော၊ သီတဏှာဒိ
 ဘေဒေစ-သီတဥက္က (အာဒိဖြင့် ဇိဗံစ္ဆာ, ဝိပါသ, ခံသ, မကသ, သရိသပဿမ္မဿ
 ကိုယူ၊) အစရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဂုဏောပရောဓံ (ဂုဏ+ဥပရောဓံ)-အကောင်း
 ဂုဏ်ကို နှောက်ရှက်ဖျက်ဆီးမှုကို၊ ခမတံ သဟတံ-သည်းခံတတ်၏၊ အမိဝါသေတိ-

နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပရမိ-အမြတ်ဆုံးဟူ၍၊ ဝဒန္တိ - ဟောတော်မူကုန်၏။ ပရူပဃာတီ- သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နဟိ ပဗ္ဗဇိတော- ပဗ္ဗဇိတအစစ် မဖြစ်နိုင်၊ ပရံ- သူတပါးကို၊ ဝိဟေဋ္ဌယန္တော - ညှဉ်းဆဲတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သမဏော-သမဏအစစ်သည်။ န ဟောတီ-မဖြစ်နိုင်။

ပြန်၍မပြော ပြန်၍ မပြုဘဲ သူတပါးက ပြောသမျှ ပြုသမျှကို (အမိ) မိမိ အောင်ဉာဏ်သာ+ ဝါသေတီ - တည်နေစေ၏။ (မိမိသာ အနာခံ၏-ဟူလို) ဣတိ ခန္တိ-ခန္တိမည်၏။ [ခမုဓာတ်+တိပစ္စည်း၊ ဆန်းကြောင့် ဒီဃပြု၍“ခန္တိ”ဟု ဖြစ်သည်။]

ပရမံ တပေါ တိတိက္ခာ။ ။ သီလာဒီနံ ပဋိပက္ခဓမ္မ-သီလစသည်တို့၏ ဆန့်ကျင်တက် လောဘ ခေါသစသော တရားတို့ကို၊ (သဝိသေသ-အထူးနှင့် တက္ခ၊) တပတိ-လောင်မြိုက် (ပယ်ဖျောက် ဖျက်ဆီး) တတ်၏။ ဣတိ တပေါ။ ချဲ့ဥားအံ့-ဆာလောင် မွတ်သိပ်ခြင်းကို သည်းမခံနိုင်လျှင်၊ သည်းမခံနိုင်၍ စိတ်လည်းဆင်းရဲလျှင် စားသောက် ချင်သော လောဘနှင့် လိုတာမရ၍ ဆင်းရဲသော ဒေါမနဿ ဒေါသဖြစ်၏။ သူတပါးက စွပ်စွဲလျှင် ဒေါသဖြစ်၏။ ဤသို့ လောဘဒေါသစသော တရားများ ဖြစ်လျှင် ပါဏာတိ ပါတစသော သီလဖျက်မှုဖြစ်တော့၏။ ထို သီလဖျက်ကြောင်းတရားတို့ကို လောင်မြိုက် တတ်သောကြောင့် ခန္တိသည် အမြတ်ဆုံးအကျင့် ဖြစ်၏။ [ဥပနိဇ္ဈာယနခန္တိ-အာရုံ၌ ရှုဆင်ခြင်လျက် နှစ်သက်တတ်သော ဉာဏ်ကိုလည်း “ခန္တိ” ဟု ခေါ်ရကား ထို ဥပနိဇ္ဈာယနခန္တိကို တားမြစ်လို၍ “တိတိက္ခာ”ဟု ဝိသေသန ကူ (မ) ရသည်။]

နိဗ္ဗာန်၊ ပေ၊ ဗုဒ္ဓါ။ ။ ဝါန (တဏှာ) မှ ထွက်မြောက်သောကြောင့် သက္ကတလို “နိရဝါဏ” ပါဠိလို “နိဗ္ဗာန်” မည်သော တရားသည် သန္တ-ငြိမ်သက်၊ ပဏီတ-မွန်မြတ်၊ နိပုန-သိမ်မွေ့၊ သီဝ-ဧမြ၊ ခေမ - ဘေးမရှိ၊ ဟူသော အားလုံးသော အခြင်းအရာဖြင့် (ဘယ်တရားနှင့် ယှဉ် ယှဉ်) အသာဆုံး ဟု ဘုရားရှင်တို့ ဟောတော်မူကြသည်။

နဟိ၊ ပေ၊ ပရူပဃာတီ။ ။ ပြုခဲ့သော အမိဝါသနခန္တိ မရှိသောကြောင့် သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်သူသည် ပဗ္ဗဇိတ မမည်နိုင်၊ မှန်၏-“ပရံ+ဥပဃာတေတီတိ ပရူပဃာတီ” နှင့်အညီ သူတပါးကို နှိပ်စက်သူသည် “ ပဗ္ဗာဇေတီတိ - အကုသိုလ်တရား တို့ကို မိမိသန္တာန်မှ ထွက်သွားစေတတ်၏” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် မကိုက်ညီရကား “ပဗ္ဗဇိတ” အစစ် မဖြစ်နိုင်ချေ၊ ဤ ဝစနတ္ထအလို “ပဗ္ဗဇိတ” ၌ ကာရိတ်ပစ္စည်းကြော့ “န သမဏော၊ ပေ၊ ယန္တော” ဟူသော စတုတ္ထပါဒကား တဘိယပါဒ၏ ဝေဝုဗရိယာယ် တည်း၊ သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲသူသည် “သမေတိ - ဒေါသစသော ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် မကိုက်ညီသောကြောင့် သမဏအစစ် မဖြစ်နိုင်-ဟူလို။ [နဟိ ပဗ္ဗဇိတောတိ ဧတဿ ဟိ နသမဏော ဟောတီတိ ဝေဝစနံ၊ ပရူပဃာတီ တိ ဧတဿ ပရံ ဝိဟေဋ္ဌယန္တောတိ ဝေဝစနံ။]

တနည်း။ ။ ပရူပဃာတီ၌ ပရကို ဥတ္တမ (အမြတ်) ဟု အနက်ယူ၍ “ပရူပဃာတီ- မြတ်သောသီလကို ဖျက်ဆီးသူ” ဟု အနက်ပေး။ [“ပုဂ္ဂလပရောပရည-ပုဂ္ဂိုလ်အမြတ်

သဗ္ဗပါပဿ - အလုံးစုံသော အကုသိုလ်ကို၊ အကရဏံ - မပြုမကျင့် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်၎င်း၊ ကုသလဿ - စတုဘူမကကုသိုလ်ကို၊ ဥပသမ္ပဒါ- ပြီးစေခြင်းသည်၎င်း၊ သစိတ္တပရိယောဒါပနံ - မိမိစိတ်ကို ဖြူစင်စေခြင်းသည် ၎င်း၊ တေ- ဤသုံးမျိုးသည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ- တို့၏၊ သာသနံ- အဆုံးအမတော်တည်း။

အနုပဝါဒေါ-နုတ်ဖြင့် မစွပ်စွဲခြင်းသည်၎င်း၊ အနုပဃာတော- ကိုယ်စိတ် တို့ဖြင့် မညှဉ်းဆဲမနှိပ်စက်ခြင်းသည်၎င်း၊ ပါတိမောက္ခေ-ပါတိမောက္ခသီလ၌၊

အယုတ်ကိုသိသူ” ဟုရှာ၌ ပရပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ [ဤနည်းအလို “ယောစ သမဏော- သည်ကား၊ ပရ- အခြားသဘာဝကို၊ ဝိဟေဋ္ဌယန္တော - ညှဉ်းဆဲလျက်၊ ပရူပဃာတီ- မိမိ၏ မြတ်သောသီလကို ဖျက်ဆီးတတ်၏၊ သော သမဏော-သည်၊ န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော- ပဗ္ဗဇိတမဟုတ်” ဟု ပေး၊ ဤနည်း၌ န တလုံး အနက်မရှိ။ [“ပရူပဃာတီဖြင့် သူတပါး ကို လေအောင်သတ်သူ” ဟူ၍ “ဝိဟေဋ္ဌယန္တောဖြင့် အသေ မသတ်ဘဲ ညှဉ်းဆဲရုံ ညှဉ်းဆဲသူ” ဟူသော နောက်တနည်းနှင့် ထို့နောက် အခြားတနည်းကိုလည်း ဋီကာ ပြသေး၏။]

သဗ္ဗ၊ ပေ၊ သူပသမ္ပဒါ။ ။ “သဗ္ဗပါပ-အလုံးစုံအကုသိုလ်” ဟူသည် အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တွင် ပါဝင်သော အပြစ်ရှိသော တရားအားလုံးတည်း၊ ထိုတရားအားလုံးကို မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်အောင် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို “အကရဏံ” ဟု ဆိုသည်၊ “ကုသလ” အရ ကာမ-ရူပ-အနုပ-လောကုတ္တရာဟူသော စတုဘူမကကုသိုလ်ကိုယူ၊ ထိုကုသိုလ်ကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းသည် ဥပသမ္ပဒါမည်၏။

သစိတ္တပရိယောဒါပနံ။ ။ အဝပုဗ္ဗ၊ ဒါဓာတ်ဖြင့် “ဩဒါနံ” ဖြစ်၍ ကာရိတ် ဏာပေပစ္စည်းဖြင့် “ဩဒါပနံ” ဟု ဖြစ်၏၊ သက္ကတ၌ “ပရိယ” ဟု ရှိသောကြောင့် ပရိ နောက်၌ သရရှိလျှင် အမြဲ (ယံ) လာ၊ “ပရိယတ္တိ၊ ပရိယာပုဏာတိ၊ ပရိယောသာနံ” စသည်တည်း၊ “တံပန အရဟတ္တေန ဟောတိ - ထိုစိတ်ကို ဖြူစင်စေခြင်းသည် အရ ဟတ္တဖိုလ်ကျမှပြီးဆုံး၏” -ဋီကာ၊ ထို့ကြောင့် အစွမ်းကုန်ဖြူစင်သောအရဟတ္တဖိုလ်ကို ရည်ရွယ်၍ “သစိတ္တပရိယောဒါပနံ” ဟု မိန့်သည်။

အနုပဝါဒေါ အနုပဃာတော။ ။ ဝါစာယ ကဿစိ အနုပဝဒနံ-နုတ်ဖြင့်တစ် တယောက်ကိုမျှ မစွပ်စွဲခြင်းသည် အနုပဝါဒ မည်၏၊ အနုပဃာတောတိ ကာယေန မနသာစ ကဿစိ ဥပဃာတာကရဏံ-ကိုယ်ဖြင့်၎င်း စိတ်ဖြင့်၎င်း တစ်တယောက်ကိုမျှ မညှဉ်းဆဲ၊ ညှဉ်းဆဲဘို့ရန် မကြံခြင်းသည် အနုပဃာတမည်၏။

ပါတိမောက္ခေ သဝဇ္ဇော။ ။ ပ အတိမောက္ခံ-အလွန်မြတ်သော၊ (တနည်း) ပါတိ သုဂတိဘယေဟိ-သုဂတိဘဝ၌ဖြစ်တတ်သော အတ္တာနုဝါဒ စသော ဘေးထို့မှ စောင့်ရှောက်တတ်၊ မောက္ခေတိ ဒုဂ္ဂတိဘယေဟိ-ဒုဂ္ဂတိဘေးထို့မှလွတ်စေတတ်သော ကြောင့် ပါတိမောက္ခမည်သော သီလကို (ဝိနည်းပိဋက၌လာသော သီလအားလုံးကို) ပါတိမောက္ခသီလ ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသီလကို မလွန်ကျူးခြင်းသည် ပါတိမောက္ခသီလ၌ စောင့်စည်းခြင်းမည်၏။

သံဝေရာစ-စောင့်စည်းခြင်းသည်၎င်း၊ ဘက္ကသ္မိ-ဆွမ်း၌၊ မတ္တညတာစ-ခံယူသုံးဆောင်ခြင်း၌ အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို သိသူ၏ အဖြစ်သည်၎င်း၊ ပန္နိ-အစွန်အဖျားကျရှိဆိတ်ငြိမ်သော၊ သယနာသနံစ-အိပ်ရာနေရာကျောင်းသည်၎င်း၊ ဝါ - အိပ်ရာ နေရာကျောင်း၌ ကိန်းအောင်းခြင်းသည်၎င်း၊ အဓိစိတ္တေ-ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော လွန်ကဲသော သမာပတ်စိတ်၌၊ ဝါ- မဂ်ဖိုလ်စိတ်၌၊ အာယောဂေါစ-လွန်စွာကြိုးကုတ်, အားထုတ်ခြင်းသည်၎င်း၊ တေ-ဤ ၅မျိုးသည်၊ ဗုဒ္ဓါနိ- ဘုရားရှင်တို့၏၊ သာသနံ- အဆုံးအမတော်တည်း။

ဧတေနဝ ဥပါယေန - ဤနည်းဖြင့်ပင်၊ ဣတရေသမ္ပိ - ဝိပဿီဘုရားမှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါနိ-တို့၏၊ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသော-ဒွေသကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနိ-တို့၏၊ တိဿောဝ- ဥ ဝါထာသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမာဩဝါဒပါတိမောက္ခဝါထာယေ-ဤ ဩဝါဒပါတိမောဝါထာတို့သည်၊ ဟောန္တိ-န၏၊ တာ- ထိုဝါထာတို့သည်၊ ဒီယာယုကဗုဒ္ဓါနိ-

မတ္တညတာစ ဘက္ကသ္မိံ ။ ။ ဤပါဌ်ဖြင့် တောနေမတ္တညတာမည်သော စရဏ (အကျင့်) ကိုပြု၏၊ လှူသောအခါ မိမိအားမျှတလောက်ရုံခံယူခြင်းဟူသော ပဋိဂ္ဂဟဏ မတ္တညတာ, သုံးဆောင်သောအခါ မိမိနှင့် သင့်တော်သောအစာကို စားခြင်းဟူသော ပရိဘောဂမတ္တညတာဟု ၂မျိုးရှိ၏။

ပန္နိဗ္ဗ သယနာသနံ ။ ။ ပန္နိ-ပ+အန္တ၊ ပရိယန္တနှင့်အနက်တူပုဒ်၊ ဇနသံဗန္ဓန ဝိရဟိတံ-လူအများ၏ရှုပ်ထွေးထိပါးခြင်းမှကင်းသော၊ နိဇ္ဇနသမ္မာဓံ-လူအပေါင်းဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းခြင်းမရှိသော၊ ဝိဝိတ္တံ သေနာသနံ-လူတို့မှ ဆိတ်ငြိမ်သောကျောင်းတည်း၊ ထိုကျောင်းမျိုး၌ နေခြင်း-ဟူလို။

မှတ်ချက် ။ ။ မတ္တညတာစဘက္ကသ္မိံ, ပန္နိဗ္ဗသယနာသနံဖြင့် ဆွမ်း, ကျောင်းဟူသော ပစ္စည်း ၂ပါး၌ သန္တောသ (တင်းတိမ်ရောင့်ရဲမှု) အကျင့်ကိုပြု၏၊ ထို ၂ပါး၌ သန္တောသဖြစ်ပုံကို တိုက်ရိုက်ပြသဖြင့် သင်္ကန်း ဆေးဟူသောအခြား ၂ပါး၌ သန္တောသ ဖြစ်ပုံကိုလည်း (သန္တောသလက္ခဏာချင်းတူသောကြောင့် ဥပလက္ခဏာနည်း, လက္ခဏဟာရနေထို နည်းအားဖြင့်) ပြပြီးဖြစ်တော့သည်။ [ဒွိဟိယေဝ ပစ္စယေတိစ စတုပစ္စယ သန္တောသော ဒီပိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော, ပစ္စယသန္တောသသာမညေန ဣတရဗ္ဗယဿဝိ လက္ခဏဟာရနယေန ဇောတိတဘာဝတော။]

အဓိစိတ္တေ ဝေယောဂေါ ။ ။ ဝိပဿနာပါဒတံ အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တံ အဓိစိတ္တံ- (ဈာန်သမာပတ်ကိုအခြေခံ၍ ဝိပဿနာအားထုတ်ရာ၌) ဝိပဿနာ၏အခြေခံဖြစ်သော သမာပတ်ရှစ်ပါးစိတ်သည် အဓိစိတ္တ (လွန်ကဲသော စိတ်)၊ တတောပိစ မဂ္ဂဖလစိတ္တ မေဝ အဓိစိတ္တံ၊ တသ္မိံ ယထာဂုတ္တေ အဓိစိတ္တေ အာယောဂေါ၊ အနုယောဂေါတိ အတ္ထော၊ .... အနုပဝဇန, အနုပဃာတန, ပါတိမောက္ခေသံဝရ, ပန္နိသေနာသန သေဝန, အဓိစိတ္တာနုယောဂ, ဤ ၅ ပါးလည်း ဘုရားရှင်တို့၏ ဩဝါဒတော်တည်း။

ရှည်သော သက်တော်ရှိသော ဘုရားရှင်တို့၏၊ ယာဝ သာသနပရိယန္တာ - အဆုံးအမတော် ဆုံးသည့်တိုင်အောင်၊ [ဓရမာနကဗုဒ္ဓါနိ အနုသာသနပရိယန္တံ (ဆုံးမတော်မူခြင်း၏ အဆုံးကို)သန္တာယ ဝတ္ထံ၊ “ရဟန်းအသွင်ဟူသော လိင်သာသနာမှာ ထို့နောက် အကြာကြီးတည်သေးသောကြောင့် “သာသနပရိယန္တာ” အရ အဆုံးအမကို “သာသန” ဟု ယူရသည်-ဟူလို။] ဥဒ္ဓေသံ- ရွတ်ပြအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-ရောက်ကုန်၏၊ အပ္ပါယုကဗုဒ္ဓါနိ-နည်းသော (တိုသော) သက်တော်ရှိသော ဘုရားရှင်တို့၏၊ ပဌမဗောဓိယံ ယေဝ-ပဌမဗောဓိ၌သာ၊ ဥဒ္ဓေသံ- သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-နင်း၊ ပန-ဆက်၊ သိက္ခာပဒ ပညတ္တိကာလတော-သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူပြီးရာ အခါမှ၊ ပဘုတိ-စ၍၊ အာဏာပါတိမောက္ခမေဝ-အာဏာပါတိမောက်ကိုသာ၊ ဥဒ္ဓိသီယတိ-ရွတ်ပြအပ်၏၊ တဉ္စ - ထို အာဏာပါတိမောက် ကိုလည်း၊ ဘိက္ခုဝေ- ရဟန်းတို့သည်သာ၊ ဥဒ္ဓိသန္တိ- နင်း၊ ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ နဥဒ္ဓိသန္တိ- ရွတ်ပြတော်မမူကြကုန်၊ တဉ္စာ - ထို့ကြောင့်၊ အမှာကဗ္ဗိ - တို့၏လည်း၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ပဌမဗောဓိယံ-မိ၌၊ ဝိသတိဝဿ မတ္တမေဝ- ဝါတော် ၂၀ မျှ ကာလပတ်လုံးသာ၊ ဣမံ ဩဝါဒပါတိမောက္ခံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိသိ- တော်မူပြီ၊ အထ- ထိုမှနေ၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ပုဗ္ဗာရာမေ- ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတိုက်တော်၌၊ မိဂါရမာတုပါသာဒေ-မိဂါရသေဋ္ဌေး၏အမိအရာ၌တည်သော ဝိသာခါ၏ပြာသာဒ်၌၊ နိသိန္နော-နေတော်မူလျက်၊ ဘိက္ခု - တို့ကို၊ အာမန္တေသိ - သိစေတော်မူပြီ၊ ဝါ - မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကံ)၊ ဘိက္ခုဝေ-တို့၊ အဟံ-သည်၊ ဒါနိ-၌၊ ဣတော-ဤနေမှ၊ ပရိ-၌၊ ဥပေါ

ပဌမဗောဓိယံ ယေဝ။ ။ “ပဌမဗောဓိယံ ဝိသတိ ဝဿ ဗုဒ္ဓဇရေ” ဟု ရှေ့၌ ဆိုခဲ့သောကြောင့် ပဌမဗောဓိကို ဝါတော် ၂၀ အတွင်း ဟု မဟာဂဏ္ဍိပုဒ်၌ ဆို၏၊ သုတ္တန်ဋီကာတို့ကိုပြုသော အရှင်ဓမ္မပါလထေရ်ကား ၄၅ ဝါကို ၃ ပိုင်းပိုင်း၍ ပဌမ ၁၅ ဝါကို ပဌမဗောဓိ (သစ္စာ ၄ ပါးကို သိကြရာ ပဌမအပိုင်း) ဟု ၎င်း၊ ဒုတိယ ၁၅ ဝါကို မဇ္ဈိမဗောဓိ၊ တတိယ ၁၅ ဝါကို ပစ္ဆိမဗောဓိ ဟု ၎င်း မိန့်တော်မူ၏၊ “ပဌမဗောဓိယံ ဝိသတိ ဝဿ ဗုဒ္ဓဇရေ” ဟူသောစကားကိုကား “ဝါ ၂၀ အတွင်း၌ ပဌမဗောဓိပါဝင်သောကြောင့် ဆိုသည်” ဟု မိန့်သည်။

သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလတော။ ။ ဤစကားကား သိက္ခာပုဒ် မပညတ်ရသေးလျှင် အာဏာပါတိမောက်မရှိ၊ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်မှ အာဏာပါတိမော် ရှိကြောင်းကို ပြသော စကားတည်း။ “သိက္ခာပုဒ် ပညတ်” ဟု ရာ၌လည်း သိက္ခာပုဒ်တချို့ ပညတ်ပြီးရုံမျှဖြင့် အာဏာပါတိမောက် ခွင့်ပြုတော်မမူသေး၊ ဝါတော် ၂၀ ကျော်၌ ဩဝါဒပါတိမောက် ဟောပြုတော်မူမည့် ပရိသတ်တွင် ဒုဿီလပါဝင်နေမှ အာဏာပါတိမောက် ပြသိုရန် ခွင့်ပြုတော်မူသည်၊ အကျယ်ကို ပါတိမောက္ခတ္ထပနက္ခန္ဓကမှာ ရှု။

သထံ- ကျိ၊ န ကရိဿာမိ-မပြုတော့အံ့၊ ပါတိမောက္ခံ- ဩဝါဒပါတိမောက်
 ကျိ၊ န ဥဒ္ဓိသိဿာမိ-ရွတ်ပြတော်မမူတော့အံ့၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဒါနိ-၌၊ တုမ္ပေဝ-
 တို့ရည်းသာ၊ ဣတော- ဤနေ့မှာ၊ ပရိ - ၌၊ ဥပေါသထံ- ကျိ၊ ကရေယျာထ-
 န်လော၊ ပါတိမောက္ခံ- ကျိ၊ ဥဒ္ဓိသေယျာထ- န်လော၊ ဘိက္ခဝေ, ယံ- အကြင်
 အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-အကြင်အရာကြောင့်၊ တထာဂတော- သည်၊ အပရိ
 သုဒ္ဓါယ - မစင်ကြယ်သော၊ ပရိသာယ - ၌၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓိသေယျ - ၏၊ တေ - ဤ
 အကြောင်းသည်၊ အဋ္ဌာနံ - သင့်သောအကြောင်း မဟုတ်၊ သော - ဤအရာ
 သည်၊ အနဝကာသော - သင့်သောအရာမဟုတ်၊ ဣတိ - သို့၊ (အာမန္တေသိ-
 ပြီ၊) တတော-ခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဘိက္ခု - တို့သည်၊ အာဏာပါတိမောက္ခံ-
 ကျိ၊ ဥဒ္ဓိသန္တိ - န်၏၊ ဣဝံ အာဏာပါတိမောက္ခံ - သည်၊ ဝါ- ကျိ၊ တေသံ- ထို
 ဘုရားရှင်တို့သည်၊ အနုဒ္ဓိဋ္ဌံ-အပ်သည်၊ အဟောသိ - ပြီ၊ တေန- ကြောင့်၊ အန
 ဒ္ဓိဋ္ဌံ ပါတိမောက္ခန္တိ - ကွဲဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

တေသံ ဗုဒ္ဓါနန္တိ - ကား၊ ဝိပဿီ အာဒီနံ - သီ အစရှိကုန်သော၊ တိဏ္ဍံ-
 ၃ ဆူကုန်သော၊ တေသံဗုဒ္ဓါနိံ - တို့၏၊ အန္တရဓာနေနာတိ - ကား၊ ခန္ဓန္တရ
 ဓာနေန-ခန္ဓာတော်၏ကွယ်လွန်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ပရိနိဗ္ဗာနေန-ပရိနိဗ္ဗာန်
 စံတော်မူခြင်းကြောင့်၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဗုဒ္ဓါနု ဗုဒ္ဓါနန္တိ - ကား၊ တေသံ
 ဗုဒ္ဓါနိံ- တို့၏၊ အနုဗုဒ္ဓါ - အတုလိုက်၍ သစ္စာ ၄ ပါး တရားကို သိကုန်သော၊
 ယေသမ္ပုဒသာဝကာ-အကြင်မျက်မှောက် သာဝကတို့သည်၊ (သန္တိ၊)တေသံ-
 ထို မျက်မှောက် သာဝကတို့၏၊ ခန္ဓန္တရဓာနေနစ - ကြောင့်၎င်း၊ ယေတေ
 ပစ္စိမာ သာဝကာတိ- ကား၊ တေသံ သမ္ပုဒသာဝကာနံ- တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊
 ပဗ္ဗဇိတာ-ရှင်ရဟန်းပြုကြကုန်သော၊ ပစ္စိမာ - နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေ
 သာဝကာ-တို့သည်၊ (သန္တိ၊) နာနာနာမာတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော-က္ခိတ၊
 ဓမ္မရက္ခိတော - တ၊ ဣတိအာဒိ နာမဝသေန - ဤသို့ အစရှိသောအမည်၏
 အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝိဝိဓနာမာ - အထူးထူးသောအမည် ရှိကုန်သော၊ နာနာ
 ဝေါတ္ထာတိ-ကား၊ ဝေါတမော - ဝေါတမ၊ မောဂ္ဂလ္လာနော - လ္လာန်၊ ဣတိ
 အာဒိ ဝေါတ္ထဝသေန - ဤသို့ အစရှိသောအနွယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝိဝိဓ
 ဝေါတ္ထာ - အထူးထူးသော အနွယ်ရှိကုန်သော၊ နာနာဇ္ဈောတိ- ကား၊ ခတ္တိ

သမ္ပုဒ၊ ပေ၊ ပဗ္ဗဇိ တာတိ။ ။ သဗ္ဗန္တိမာနံ - သာဝကအားလုံးတို့၏ နောက်ဆုံး
 ဖြစ်ကုန်သော၊ သုဘဒ္ဓသဒိသာနံ - (ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည့် ညဉ့်မှ တရားနာရ၍
 တရားထူးရသော) သုဘဒ္ဓနှင့်တူကုန်သော၊ သမ္ပုဒသာဝကာနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတေ
 သန္ဓာယ ဝဒတိ (သမ္ပုဒသာဝကာနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတာဟူသောစကားကိုဆိုသည်)။ ။

ယော-ဓတ္တိယ၊ မြာဟ္မဏော-ဏ၊ ဣတိ အာဒိဇာတိဝသေန - သောဇာတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ နာနာဇစ္စာ - အထူးထူးသောဇာတ် ရှိကုန်သော၊ နာနာ ကုလာ ပဗ္ဗဇိတာတိ - ကား၊ ဓတ္တိယကုလာဒိဝသေနဝ - ဓတ္တိယအမျိုး အစ ရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်ပင်။ [ဓတ္တိယဟု ရှေ့၌ ပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် သန္နိဋ္ဌာန ဝေကိုထည့်သည်။ အခြားအမျိုးမဟုတ်၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ဓတ္တိယစသောအမျိုး ပင်-ဟူလို။] ဝိဝိဓကုလာ-အထူးထူးသောအမျိုးမှ၊ နိက္ခမ္မ-ထွက်၍၊ ပဗ္ဗဇိတာ- ရှင်ရဟန်းပြုကြကုန်သော၊ ဝါ - တနည်း၊ ဥစ္စနိစဉ္ဇာရဋ္ဌာရဘောဂါဒိကုလ ဝသေန - မြင့်သောအမျိုး၊ နိမ့်သောအမျိုး၊ အလွန် မွန်မြတ်သောစည်းစိမ် ရှိသောအမျိုး အစရှိသောအမျိုး၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝိဝိဓကုလာ-မှ၊ နိက္ခမ္မ-၍၊ ပဗ္ဗဇိတာ-န်သော၊ (ယေတေ သာဝကာ၌စပ်။)

တေ တံ မြဟ္မစရိယန္တိ-ကား၊ ပစ္စိမာ-န်သော၊ တေ သာဝကာ-တို့သည်။ [ဝိဟေဋ္ဌေန္တာ-စသော အရတူပုဒ်များနှင့်တကွ “အန္တရဇာပေသံ” ၌ စပ်။] ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧကနာမာ - တူသောအမည် ရှိကုန်သော၊ ဧကဂေါတ္ထာ၊ ဧကဇာတိကာ၊ ဧကကုလာ-တူသောအမျိုးမှ၊ (နိက္ခမိတွာ-၍) ပဗ္ဗဇိတာ-န် သော၊ (သာဝကာ-တို့သည်။) အမှာကံ-တို့၏၊ သာသနံ - သာသနာတော် တည်း၊ တန္တိ-အစဉ်တော်တည်း၊ ပဝေဏီ-အဆက်တော်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဘာရိ-တာဝန်ကို၊ ကတွာ-၍ မြဟ္မစရိယံ - သာသန မြဟ္မစရိယကို၊ ရက္ခန္တိ-န်၏၊ စိရိ-စွာ၊ ပရိယတ္တိဓမ္မံ - ပရိယတ်တရားတော်ကို၊ ပရိဟရန္တိ-ဆောင်ရွက်ကြကုန်၏၊ ဣမေစ-ဤသာဝကတို့သည်ကား၊ [နာနာ နာမ - စသည် ဖြစ်ကြသော ဤ သာဝကတို့သည်ကား- ဟူလို။] တာဒိသာ- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ န ဟောန္တိ-မဟုတ်ကြကုန်၊ [သာသနာ တော်ကို မိမိတို့တာဝန်ဟု ယူဆ၍ စောင့်ရှောက်သူများ မဟုတ်ကြ-ဟူလို။] တသ္မာ - ကြောင့်၊ အညမညံ - အချင်းချင်း၊ ဝါ-တယောက်တယောက်ကို၊

ဥစ္စ၊ ပေ၊ ကုလဝသေန ဝါ။ ။ [ဝါ-ကား “ဓတ္တိယ ကုလာဒိဝသေနဝ” ၏ ဝိကပ်တည်း။] ဥစ္စနိစကုလ၊ ဥဋ္ဌာရဋ္ဌာရဘောဂါဒိကုလ-ဟု ၂မျိုးခွဲ၊ ဓတ္တိယ မြာဟ္မဏ ဂဟပတိကုလကို ဥစ္စကုလ၊ ဝေဿ သုဒ္ဓကုလကို နိစကုလဟု ခွဲ၊ “ဥဋ္ဌာရ ဥဋ္ဌာရ” ဟု အနက်တူသဒ္ဓါ ၂ ခုဖြင့် ဥဋ္ဌာရတရတမဉ္စပဘောဂဝန္တ-အလွန်အလွန်မြတ်သော အသုံး အဆောင် စည်းစိမ်ရှိသောအမျိုးဟု သိစေသည်။ [ဥဋ္ဌာရာတိသယဇောတနက္ကံ ဟိ ပုန ဥဋ္ဌာရဂ္ဂဟဏံ၊ ဒုက္ခဒုက္ခန္တိ အာဒိသု ဝိယ။]

ဘောဂါဒိ။ ။ အာဒိဖြင့် ဥဋ္ဌာရသာမည စည်းစိမ်ရှိသော အမျိုး၊ အနုဋ္ဌာရ- မမြတ်သော (အောက်တန်းကျသော) စည်းစိမ်ရှိသော အမျိုးကိုယူ။ [အာဒိ သဒ္ဓေန ဥဋ္ဌာရ အနုဋ္ဌာရနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတမ္ပ။]

ဝိဟေဋ္ဌန္တာ-ညဉ်းဆဲကုန်လျက်၊ ဝိလောမံ-ဆန္တကျင်ဘက်ကို၊ ဂဏ္ဍန္တာ-န လျက်၊ အသုကော ထေရော-ထိုမည်သော ထေရ်သည်၊ ဇာနိဿတိ- သိလတုံ၊ ဝါ-သိလိဓိမည်ပေါ့၊ အသုကော ထေရော-သည်၊ ဇာနိဿတိ-လတုံ၊ ဝါ-ပေါ့၊ [သု+သိလိဓိမပေါ့၊ ငါတို့နှင့်မဆိုင်ပါ-ဟူလို] ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ သိထိလံ- ပေါ့ပေါ့လျော့လျော့ကို၊ ကရောန္တာ-ပြုကုန်လျက်၊ တံဗြဟ္မစရိယံ-ထိုသာသန၊ ဗြဟ္မစရိယကို၊ ဝိပဉ္စေဝ - သာလျှင်၊ အန္တရဓာပေသံ - ကွယ်ပစေကြကုန်ပြီ၊ သင်္ဂဟံ- သင်္ဂါယနာသို့၊ အာရောပေတွာ-၍၊ နရက္ခိသု- မစောင့်ရှောင်ကြကုန်။

သေယျထာဝီတိ-ဝိ ဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ တဿတ္ထဿ-ထို အလျင်အမြန် ကွယ်ပခြင်းဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်၏၊ ဩပဗ္ဗနိဒဿနံ - ဥပမာကို ညွှန်ပြ ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ ဝိကိရတီတိ-ကား၊ ဝိက္ခိပတိ-အထူးထူး အပြားပြား ပစ်လွှင့်၏၊ ဝါ- ကြံဖြန့်၏၊ ဝိမေတီတိ - ကား၊ ဌာနန္တရံ - အရပ်ဘပါးသို့၊ နေတိ-ဆောင်၏၊ ဝါ-ရောက်အောင် မှုတ်လွှင့်၏၊ ဝိဒ္ဓံသေတီတိ - ကား၊ ဌိတ ဌာနတော-တည်ရာအရပ်မှ၊ အပနေတိ-ဖယ်ရှား၏၊ ဝါ-ဖယ်သောအားဖြင့် ဖျက်ဆီး၏၊ ယထာ တံ သုတ္တေန အသင်္ဂဟိတတ္ထာတိ- ကား၊ သုတ္တေန- ချည် ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတတ္ထာ - မသိမ်းယူအပ် ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဂန္တိ တတ္ထာ-မသိကုံးအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဗဒ္ဓတ္ထာ-မဖွဲ့အပ်ကုန်သည် ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိကိရတိယထာ - ကြံဖြန့်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ- ဤအတူ၊ ဝိကိရတိ- ၏၊ သုတ္တေန- ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာနိ-မသိမ်းယူအပ် (မသိကုံးအပ်)ကုန်သော ပန်းတို့ကို၊ (ဝါတော- သည်၊) ဝိကိရတိယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ- ဤအတူ၊ ဝိကိ ရတိ-၏၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဝေမေဝ ခေါတိ - ခေါ ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဩပဗ္ဗသမ္ပင်္ဂါဒနံ-ဥပမာကို ဥပမေယျနှင့် ကောင်းစွာပြီးစေကြောင်းသဒ္ဒါ တည်း၊ ဝါ-ဥပမာကို ဥပမေယျနှင့် နှီးနှောတိုက်ဆိုင်ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ အန္တရဓာပေသန္တိ - ကား၊ ဝဂ္ဂသင်္ဂဟ ပဏ္ဏာသသင်္ဂဟာဒီဟိ - ဝဂ္ဂသင်္ဂဟ ပဏ္ဏာသသင်္ဂဟ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ [ထိုသင်္ဂဟတို့ကိုပဌမသံဂါယနာအခဏ်း၌

ဝိကိရတီ စသည်။ ။တည်ရာပတ်လည်၌ ကြံဖြန့်ခြင်းကို ဝိကိရတိ၊ တခြားနေရာ ရောက်သွားအောင် မှုတ်လွှင့်ခြင်းကို ဝိမေတိ၊ နဂိုရ်နေရာ၌မရှိအောင် ဖယ်ရှားခြင်းကို ဝိဒ္ဓံသေတိဟု ဆိုသည်။ [ယခုစာတို့၌ “ဝိကိရိယန္တိ”ဟု ကမ္မချုပ်ဗဟုဝစ်ရှိသော်လည်း ပါဠိတော်၌ “တာနိ ဝါတော ဝိကိရဘိ” ဟုရှိရာကား ထိုပါဠိတော်ကို အခြေပြု၍ ဖွင့်သော အဋ္ဌကထာ၌လည်း ဝါတောဟု ကတ္ထားထည့်၍ “အသင်္ဂဟိတာနံ ဝိကိရတိ” ဟုသာ ရှိသင့်၏။ သို့မှလည်း “ဧဝံ ဝိကိရဘိ”ဟု ဥပမေယျဝါကျရှိပုံနှင့် လျော်သည်။ “ဩပဗ္ဗ နိဒဿနံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ယထာ ဧဝံတို့၌လည်း အာကာရအနက်မပေးသင့်။]

ပြခဲ့ပြီ။] အသင်္ဂဏန္တာ-မသိမ်းယူကုန်ဘဲ၊ (ဝိနာသေသိုဉ်စပ်၊) ယံယံ- အကြင် အကြင် တရားသည်၊ အတ္တနော - အား၊ ရုစ္စတိ - နှစ်သက်၏၊ (ရောစနတ္ထ သဗ္ဗဒါနံ၊) တံတဒေဝ- ထိုနှစ်သက်အပ်သော တရားကိုသာ၊ ဝဟေတွာ- ၍၊ ဒသေသို-ပြကြကုန်ပြီ၊ သေသံ- ကြွင်းသောတရားကို၊ (မနှစ်သက်အပ်သော တရားကို - ဟူလို၊) ဝိနာသေသို - ဖျက်ဆီးကြကုန်ပြီ၊ အဒဿနံ - မမြင်အပ် သည်၏အဖြစ်သို့၊ (ဘာဝပ္ပဓာန၊) နယိံသု- နံပြီ။

အင်္ဂါလာသုနောစ၊ ပေ၊ ဩဝဒိတုန္တိ - ကား၊ အဝိစ-ထိုမှ တပါးကား၊ [“ အဝိစ ” သည် ပါဠိတော်လာ အင်္ဂါလာသုနောစ၌ စ၏ အဖွင့်တည်း၊] သာရိပုတ္တ-တြာ၊ တေဗုဒ္ဓါ- ထိုဝိပဿီ အစရှိသော ဘုရားရှင်တို့သည်၊ အတ္တ နော-၏၊ စေတသာ-တော်ဖြင့်၊ သာဝကာနံ-တို့၏၊ စေတော-ကို၊ ပရိစ္စ-ပိုင်း ခြားကာ သိ၍၊ [ပရိ- ပိုင်းခြားကာ + ဣစ္စ- သိ၍၊ ဣစ္စ၌ ဣဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း၊ ဣ-ဝတိမှ၊ ယေ ဝတုတ္တာ၊ တေ ဗုဇုတ္တာ။] ပရိစ္စိန္တိ-ပိုင်းခြား၍ [မည်သည့် စိတ်ဖြစ်နေသည်- ဟု ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိ၍။] ဩဝဒိတုံ - ငှါ၊ အင်္ဂါလာ သုနော-ပင်ပန်းရုံသာဟု သဘောထားတော်မမူကြကုန်သည်၊ အဟေသို-နံပြီ၊ ပရစိတ္တံ - သူတပါးတို့၏ စိတ်ကို၊ ဥတွာ - ၍၊ အနုသာသနိံ - ဆုံးမတော် မူခြင်းကို၊ ဘာရိယတော - ဝန်လေးသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ န အဒ္ဓသံသု- ရှုတော်မမူကြကုန်၊ ဘူတပုဗ္ဗံ သာရိပုတ္တာတိ အာဒိ-တ္တအစရှိသောစကားကို၊ တေသံ- ထို ဝိပဿီ အစရှိသောဘုရားရှင်တို့၏၊ အင်္ဂါလာသုဘာဝပ္ပကာသနတ္ထံ- အင်္ဂါလာသု အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြုခြင်း အကျိုးငှါ၊ ဝုတ္တံ - အပ်ပြီ၊ ဘိသနကေတိ - ကား၊ ဘယာနကေ - ကြောက်စရာကောင်းသော၊ ဘယဇနနကေ- ကြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ (ဝနသဏ္ဍေ၌ စပ်)။

ပရစိတ္တံ၊ ပေ၊ အဒ္ဓသံသု။ ။ “ပရစိတ္တံ ဥတွာ” သည် စေတောပရိစ္စ၏ အနက်ဖွင့် (ဥဇုကတ္ထ) တည်း၊ အနုသာသနိံ သည် ဩဝဒိတုံ၏ အနက်ဖွင့်၊ “ န ဘာရိယတော အဒ္ဓသံသု ” သည် “အင်္ဂါလာသုနော အဟေသို” ၏ အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း၊ နဘာရိယတော ကို “ န ပပစ္စတော ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ တချို့စာ၌ “ အဒံသု ” ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း၊ သာဝကာတို့၏စိတ်ကိုသိ၍ သွန်သင်ဘို့ရန်ကိုကား ထို ဘုရားရှင်တို့သည် ဝန်လေးဘွယ် ဟု ရှုတော်မမူကြ၊ ကိစ္စလုပ်ငန်းကို ချွေချောရောက်သည် ဟု ရှုတော် မမူကြ-ဟူလို။

ဘိသနကေ။ ။ “ဘိသံ” ဟု ဣကာရန္တဓာတ်ဖြစ်၍ နိဂ္ဂဟိတ်လာလျက် “ဘိသံ” ဟု သဒ္ဓနီတိ ဆို၏၊ သက္ကတ၌ ဘိဓာတ်ကို ဘိသပြုသောကြောင့် “ဘိသံ” ဟု ရှိစေလို၏၊ “ဘိသယတိတိ ဘိသနကော” ဟု သူတ္တ၌ ကပစ္စည်းသက်၊ ဘယာနကေ၌ကား “ဘိဓာတ် + အာနကပစ္စည်း” ဟုဆို၍ “ဝိဘေတိ တေသ္မာတိ ဘယာနကော” ဟု ထောမန်မိ ဝိပျုတ်ပြု၏၊ “ဘယဇနနကေ” ကား ဘယာနကေ၏ အဓိပ္ပါယ်ထွက် အဖွင့်တည်း။

ဧဝံ ဝိတက္ကေထာတိ-ကား၊ နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒယော-နေက္ခမ္မဝိတက် အစ ရှိကုန်သော၊ (အာဒိဖြင့် အဗျာပါဒ အဝိဟိံသတို့ကိုယူ၊) တယော-န်သော၊ ဝိတက္ကေ-တို့ကို၊ ဝိတက္ကေထ-ကြံကြကုန်လော၊ မာဧဝံ ဝိတက္ကယိတ္တာတိ-ကား၊ ကာမဝိတက္ကာဒယော-န်သော၊ (အာဒိဖြင့် ဗျာပါဒ ဝိဟိံသကိုယူ၊) တယော အကုသလဝိတက္ကေ၊ မာ ဝိတက္ကယိတ္တ-န်လင့်၊ ဧဝံ မနသိကရောထာတိ- ကား၊ အနိစ္စံ-အနိစ္စ၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခ၊ အနတ္တာ-အနတ္တ၊ အသုဘံ - အသုဘ၊ ဣတိ - သို့၊ မနသိ-၌၊ ကရောထ-န်လော၊ (တနည်း၊) မနသိကရောထ-နှလုံးသွင်းကြကုန် လော၊ မာဧဝံ မနသာကရိတ္တာတိ-ကား၊ နိစ္စံ-စွ၊ သုခံ အတ္တာ သုဘံ၊ ဣတိ-သို့၊ မနသိ-၌၊ မာ အကရိတ္တ- ကုန်လင့်၊ ဣဒံ ပဇဟထာတိ- ကား၊ အကုသလံ- သိုလ်ကို၊ ပဇဟထ- ပယ်စွန့်ကြ ကုန်လော၊ ဣဒံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိ ဟရထာတိ- ကား၊ ကုသလံ- ကို၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ- ရ၍၊ ဝါ- ပြီးစေ၍၊ ပဋိလတိတွာ-ရ၍၊ နိပ္ပါ ဒေတွာ-ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရထ-န်လော။

အနုပါဒါယ၊ ပေ၊ ဝိမုစ္စိံ သူတိ - ကား၊ အဂ္ဂဟေတွာ - အာရုံပြုသော အားဖြင့် မယူမှ၍၊ ဝိမုစ္စိံ သု-လွတ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဟိ-ချေ၊ တေသံ-ထို တထောင်

ဧဝံ။ ။ ဧဝံသည် အာကာရအနက်ရှိ၏၊ ယထာနုသိဋ္ဌာယ အနုသာသနိယာ-ဆုံးမ အပ်တိုင်းသော အနုသာသနိကို၊ ဝိဓိဝသေန- (ဧဝံ ဝိတက္ကေထ စသည်ဖြင့်) စီမံခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ ပဋိသေဓနဝသေနစ- (မာ ဧဝံ ဟု) တားမြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ ပဝတ္တိတာကာရပရာမသနံ-ဖြစ်စေအပ်သောအခြင်းအရာကို သုံးသပ်ကြောင်းသဒ္ဓါ။

အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံ သု ။ ။ [အနုပါဒါယ-န+ဥပ+အာဒါယ။] ဥပအနက် မရှိ-ဟု သိစေလို၍ “အဂ္ဂဟေတွာ” ဟု ဖွင့်၊ “ဝိမုစ္စိံ သု” ၌ကား ကတ္တု၊ ရုပ်ဟု ဆိုလျှင် ဒိဝါဒိဂိုဏ်းသွင်း၍ “လွတ်ကုန်ပြီ” ဟု အကမ္မကအနက်ဖြစ်၏၊ ကမ္မရုပ်ဆိုလျှင် ရုဓာဒိ ဝိုဏ်းသွင်း၍ “ လွတ်အပ်ကုန်ပြီ ” ဟု သကမ္မကအနက် ဖြစ်၏၊ ထိုတွင် ရုဓာဒိဂိုဏ်း ကမ္မရုပ် ဟု ပြုလို၍ “တေသံ ဟိ စိတ္တာနိ ယေဟိအာသဝေဟိ ဝိမုစ္စိံ သု ” ဟု မိန့်သည်။

သာရတ္ထ။ ။ အာသဝေဟိတိ ကတ္တုအတ္ထေ ကရဏနိဒ္ဒေသော၊ စိတ္တာနိတိ ပစ္စတ္တ ဗဟုဝစနံ၊ ဝိမုစ္စိံ သူတိ ကမ္မသာဓနံ၊ တသ္မာ အာသဝေဟိ ကတ္တုဘူဒတဟိ အနုပါဒါယ (အာရမဏကရဏဝသေန အဂ္ဂဟေတွာ) စိတ္တာနိ ဝိမောစိတာနိတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗောတိ အာဟ-တေသံ ဟိ စိတ္တာနိတိ အာဒိ၊ ဝိမတိလည်း ဤအတိုင်းပင်။

မှတ်ချက်။ ။ ဥပလက္ခဏမတ္တဇ္ဇေတံ၊ တဒေကဋ္ဌတာယ ဟိ သဗ္ဗေဟိဝိ ကိလေသေ ဟိ သဗ္ဗေဟိဝိ ပါပဓမ္မေဟိ စိတ္တိ ဝိမုစ္စတိယေဝ၊ (သီ-ဦသစ်- အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာ ဖြစ်ခဏ်း) ၊ အာသဝေါတရားတည်းဟူသောအစိတ်ကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အလုံးစုံသော ကိလေသာအပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် အာသဝေဟိ၌ ဥပလက္ခဏနည်း၊ ဧက ဒေသုပစာ-ဟု မှတ်၊ [သာမညဗလသုတ်၌ကား “ အာသဝဝိမုတ္တသီသေနေဝ သဗ္ဗ ကိလေသဝိမုတ္တိ ဝုတ္တာ ” ဟု ဖွင့်ပြန်သောကြောင့် ပဓာနနည်းလည်း ရသည်။]

သော ရဟန်းတို့၏ စိတ္တာနိ-တို့ကို၊ ယေဟိ အာသဝေဟိ-တို့သည်၊ ဝိမုစ္စိံသု-
 န်ပြီ၊ တေ - ထို အာသဝေါတို့သည်၊ တာနိ-ထို စိတ်တို့ကို၊ ဝဟေတွာ-အာရုံ
 ပြုသောအားဖြင့်ယူပြီး၍၊ ဝါ-ယူပြီးမှ၊ န ဝိမုစ္စိံသု-လွတ်စေကုန်သည်မဟုတ်၊
 ပန - အန္တယကား၊ အနုပ္ပါဒနိရောဓေန - နောင်တဖန် ဖြစ်ခြင်း မရှိသော
 ချုပ်ခြင်းဖြင့်၊ နိရုဇ္ဈမာနာ - ချုပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဂ္ဂဟေတွာ - အာရုံ
 ပြုသောအားဖြင့် မယူမူ၍၊ ဝိမုစ္စိံသု- လွတ်စေကုန်ပြီ၊ တေန- ကြောင့်၊ အနု
 ပါဒါယ၊ပေ၊ဝိမုစ္စိံသုတိ- သုဟူ၍၊ ဝုတ္တံ - မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ သဗ္ဗေဝိ-န်သော၊
 တေ - ထို ရဟန်းတို့သည်၊ အရဟတ္တံ - သို့၊ ပတွာ - ၍၊ သူရိယရသိသမ္ပုဋ္ဌိ-
 နေရောင်ခြည်သည် ကောင်းစွာထိအပ်သော၊ ပဒုမဝန်ဇုဝ-ပဒုမာကြာတော
 ကဲ့သို့၊ ဝိကသိတဇိတ္တာ-ပွင့်လင်းသော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ အဟေသုံ-န်ပြီ။

တေသံ ဟိ၊ ပေ၊ ဝိမုစ္စိံသု။ ။ ယေဟိ အာသဝေဟိတိ ဧတ္ထာဝိ ကတ္ထုအတ္ထေဝေ
 ကရဏနိဒ္ဒေသော၊ ဝိမုစ္စိံသုတိ ကမ္မသာဓနံ၊ [ဤ အဖွင့်အတိုင်း နိဿယ ပေးထား
 သည်။] န တေ တာနိ ဝဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသုတိ တေ အာသဝါ တာနိ စိတ္တာနိ အာရ
 မဏဝသေန န ဝဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု မောစေသံ၊ ဤဝါကျ၌ကား “တေ” ဟု ပဌမာ
 ကတ္တားရှိသောကြောင့် တာနိကို အဝုတ္တကံ၊ ဝိမုစ္စိံသုကို ကတ္ထုသာဓနဟု ဖွင့်ရသည်၊
 “မောစေသံ (လွတ်စေကုန်ပြီ) ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဝိမုစ္စိံသု၌ ကာရိတ်ပစ္စည်း
 ကြေသည် ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်၊ သို့မဟုတ် “ဝိမုစ္စိံသု-လွတ်ကုန်ပြီ” ဟူသော သကမ္မက
 ကြိယာကို “မောစေသံ” ဟု အကမ္မကကြိယာနောင် ကာရိတ်သွင်း၍ ဖွင့်ဟန်တူသည်၊
 ဤအတိုင်းမှန်လျှင် ဤဝါကျနှင့် နောက်ဝါကျ၌ “ဝိမုစ္စိံသု” ဟု ရှိရလိမ့်မည်။

မှတ်ချက်။ ။ “အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသု” ၌ အာသဝေဟိကို ကတ္တားလုပ်၍
 ကံဟောဝါကျအနေအားဖြင့် ဇီကာ ၂ စောင်လုံးဖွင့်ရခြင်းမှာလည်း “န တေ” စသော
 ၂ ဝါကျ၌ အာသဝေါတရားတို့ကို “တေ” ဟု ကတ္တားအဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ ဆိုထား
 သောကြောင့် ဖြစ်သည်၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာက အာသဝတို့ကို ကတ္တား အနေအားဖြင့်
 ပြုရခြင်းမှာလည်း “ အနုပါဒါယ-စိတ်တို့ကို အာရုံပြုသောအားဖြင့် အာသဝေါတို့က
 မယူမူ၍ ” ဟူသော ဝိသေသန ကြိယာကြောင့် ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဤ အဋ္ဌကထာ
 အတိုင်းဆိုလျှင် ဇီကာတို့ဖွင့်ပုံမှတပါး ကြိစရာ မရှိတော့ပြီ။

သို့ရာဝယ် “ ကာမာသဝါဝိစိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ ” စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်၌ပင် အာသဝ
 တို့ကို ဝိမုစ္စနကြိယာ၏အပါဒါန် , စိတ္တံကို ကတ္တားအဖြစ်ဖြင့် တိုက်ရိုက်ပြသောကြောင့်
 အဋ္ဌကထာ-ဖွင့်ပုံကိုပင် အားရပုံမရသော ဝိမတိဇီကာဆရာသည် “အထဝါ-အာသဝေ
 ဟိတိ နိသက္ကဝစနံ (အပါဒါန်) ၊ ဝိမုစ္စိံသုတိ ကတ္ထုသာဓနံ၊ တသ္မာ ကံဂ္ဂိသင်္ခတမဗ္ဗံ
 တဏှာဒိဋ္ဌိဝေသေန အနုပါဒါယိတွာ (တစုံတခုသော သင်္ခတကို တဏှာဒိဋ္ဌိအစွမ်းဖြင့်
 ငါ့ဥစ္စာ အတ္တဟု မယူမူ၍) စိတ္တာနိ ဝိမုတ္တဝန္တာနိ အဟေသုံတိ အတ္ထော ငဟေတဗ္ဗော”
 ဟု အဋ္ဌကထာနည်းမှ တမျိုးဖွင့်ပြလေသည်၊ “ဝိမုတ္တဝန္တာ” ကား ဝိမုစ္စိံသု၏ ကတ္တား
 ဟောဖြစ်ကြောင်း သံသာအောင် ဖွင့်ခြင်းတည်း။

တကြသုခံ၊ပေ၊ ဟောတီတိ(ဧတ္ထ) - ဟောတီဟူသော ဤပါဠိ၌၊ တကြာ
 တိ-တကြဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ ပုရိမဝစနာပေက္ခံ- ရွှေစကားကိုငဲ့သောသဒ္ဒါ
 တည်း၊ [အညတရသ္မိံ ဘိသနကေ ဝနသဏ္ဍေတိ ဝုတ္တဝစနာပေက္ခံ၊] သုဒန္တိ-
 သုဒံသဒ္ဒါသည်၊ ပဒပူရဏမတ္ထေ- ပုဒ်၏ပြည့်ကြောင်း၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါ
 တော-တည်း၊ သာရိပုတ္တာတိ-သဒ္ဒါသည်၊ အာလပနံ-ရှေးရှုခေါ်ဝေါ်ကြောင်း
 သဒ္ဒါတည်း၊ ပန-ဆက် (တနည်း) ပန-ထင်ရှားအောင် ပြုဉာ်းအံ့၊ (တပုဂ္ဂါကဇီ
 ကရဏ။) အယံ - ဤဆိုအပ်လတံကား၊ ဧတ္ထ- ဤတကြသုခံသာရိပုတ္တ အစရှိ
 သောဝါကျ၌၊ အတ္ထယောဇနာ - အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ တကြာတိ-
 ကား၊ အညတရသ္မိံ ဘိသနကေ ဝနသဏ္ဍေတိ - ဏ္ဍေဟူသော၊ ယံ - အကြင်
 စကားကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ တကြ- ထို အညတရသ္မိံ ဘိသနကေ ဝန
 သဏ္ဍေဟူသောစကားရပ်၌၊ ယောသောဝနသဏ္ဍော-အကြင် တောအုပ်ကို၊
 ဘိသနကောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္ထော- ပြီ၊ ဘိသနကဿ - ကြောက်စေတတ်သော၊
 တဿဝနသဏ္ဍဿ-၏၊ ဘိသနကတသ္မိံ- ကြောက်စေမှုကိုပြုခြင်း၌၊ ဟောတိ၊
 ဘိသနကြိယာယ- ကြောက်စေမှုကို ပြုခြင်း၌၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-
 နက်။ [ကရဏံ-ပြုခြင်း၊ ကတံ-ခြင်း၊ ဘိသနဿ-ကို၊ ကတံ၊ဘိသနကတံ၊ ဤသို့
 သိစေလို၍ “ဘိသနကြိယာယ” ဟု ဖွင့်သည်၊] ကိ - အဘယ်သည်၊ ဟောတိ-
 သနည်း၊ ဣဒံ-ဤပြောစမှတ် စကားရပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ပါဠိတော်လာ
 ဟောတိ ကြိယာအတွက် ဣဒံကတ္တား ထည့်သည်၊] (ကိ - အဘယ်သို့ဖြစ်
 သနည်း၊) ယောကောစိ - အကြင် အမှတ်မရှိ တစုံတယောက်သော၊ အဝီတ
 ရာဂေါ-မကင်းသောရာဂရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံဝနသဏ္ဍံ-ထိုတောအုပ်သို့၊
 ပဝိသတိ-ဝင်အံ့၊ (တဿ- ထို အဝီတရာဂပုဂ္ဂိုလ်၏၊) ယေဘုယျေန- အားဖြင့်၊
 လောမာနိ-အမွေးတို့သည်၊ ဟံသန္တိ- ရှင်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ဖြစ်၏။

အထဝါ - ထို့ပြင် တနည်းကား၊ တကြာတိ - တကြသဒ္ဒါသည်၊ သာမိ
 အတ္ထေ-၌၊ ဘုဒ္ဓံ- သတ္တမီရိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ သု ဣတိ-သုသဒ္ဒါသည်၊
 နိပါတော-တည်း၊ (ကတ္ထဝိယ- အဘယ်၌ကဲ့သို့နည်း၊) ကိ သု နာမ တေ၊ပေ၊
 မြာဟ္မဏာတိ အာဒီသုဝိယ- ကိ သု၊ပေ၊မြာဟ္မဏာ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌

အထဝါ။ ။ ဤ အထဝါတက်သော ရိကပ်ဝယ် တကြ၌ ကြပစ္စည်း၏ သာမိ
 အနက်၌ သက်ခြင်း၊ “သုဒံ” ဟု နိပါတ်တပုဒ်ထည်း မကြိဘဲ “သု” နိပါတ်နှင့် “ဣဒံ”
 နာမ်ပုဒ် ၊ ခုကို သန္ဓိစင်ထားသည်ဟု ကြံခြင်း၊ “ ဘိသနကတ္တသ္မိံ ” ဟု ဘာဝတ္ထ- ဣ
 ပစ္စည်းနှင့် တ တလုံးအကြေကြိ၍ (သို့မဟုတ် တာပစ္စည်းကြိ၍) သတ္တမီရိဘတ်ကိုလည်း
 နိမိတ်အနက်၌ သက်စေခြင်းသည် ရှေ့ရိကပ်မှ တမျိုးတဖုံ ထူးခြားပုံတည်း။

ကဲ့သို့တည်း၊ ဣဒန္တိ-သဒ္ဓါသည်၊ အဓိပ္ပေတမတ္ထံ-အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို၊ ပစ္စက္ခိယယ - မျက်မှောက်ကိုကဲ့သို့၊ (ဣမသဒ္ဓါ အနီးဟောဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စက္ခိယဟု ဆိုသည်။) ကတွာ - ရှိ၊ ဒဿနဝစနံ - ပြင်ကြောင်းသဒ္ဓါတည်း၊ သု+ဣဒန္တိ-သု+ဣဒံဟူသော ပုဒ် ၂ ခုသည်၊ သုဒံ-သုဒံဟု ဖြစ်၏။ သန္ဓိဝေ န-သန္ဓိစပ်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဣကာရလောပေါ-ဣ အက္ခရာကျေခြင်းကို၊ ဝေဒိဗ္ဗော-၏၊ (ကတ္ထဝိယ- နည်း၊) စက္ခုန္ဓိယံ- စက္ခုန္ဓိ၊ ဣတ္ထိန္ဓိယံ-န္ဓိ၊ အနညာတညဿာမိတိန္ဓိယံ-န္ဓိ၊ ဣဓ-ဤလောကံ၊ ဝိတ္တံ-ဥစ္စာကား၊ ကိ- အဘယ်နည်း၊ ဣတိ အာဒိသုဝိယ - သို့တည်း၊ ပန - ဆက်၊ (တနည်း) ပန- ထင်ရှားအောင် ပြုဥားအံ့၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတံ့ကား၊ ဣတ္ထ - ဤ တကြသုဒံ အစရှိသောပါဠိ၌၊ အတ္ထယောဇနာ-တည်း၊ သာရိပုတ္တ-ပုတြာ၊ ဘိသနကဿ- ကြောက်စေတတ်သော၊ တဿဝနသဏ္ဍဿ - ၏၊ ဘိသနကတသ္မိံ - ကြောံစေ တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဒံ-ဤ ပြောစမှတ်စကားရပ်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ (ဣတိ-ဤကား အတ္ထယောဇနာတည်း။)

ဘိသနကတသ္မိန္ဒိ-ကား၊ ဘိသနကဘာဝေ- ဖြစ်ကြောင့်၊ ဣတိအတ္ထော- နက်၊ ကေဿ-တလုံးသော၊ တကာရဿ - ၏၊ လောပေါ- ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ဝါ-တနည်း၊ ဘိသနကတ္ထသ္မိန္ဒိယေဝ-သို့ ဟူ၍ပင်၊ ပါဠော-ပါဠိရှိ၏၊ [“တ- တလုံးမကြေဘဲလည်း ပါဠိရှိ၏” ဟုမူကွဲပြသည်။] ဝါ-နည်း၊ ဘိသနကတာယာ တိ-တာယဟူ၍၊ ဝတ္ထဗ္ဗေ-တာပစ္စည်းဖြင့် ဆိုထိုက်လျက်၊ လိင်္ဂိပလ္လာသော- ဣတ္ထိလိန်၏ နပုံလိန်ဖောက်ပြန်ခြင်းကို၊ ကတော - ပြုအပ်ပြီ၊ [ဤနည်း၌ တ တလုံးချေဘွယ် မလို။] စ-ဆက်၊ ဧတံ-ဤဘိသနကတသ္မိံ ဟူသော သဒ္ဓါသည် နိမိတ္တတ္ထေ - နိမိတ်အနက်၌၊ ဘုဗ္ဗဝစနံ- သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ သမ္ဗန္ဓော- ပုဒ်တို့၏စပ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော - ၏၊ ဘိသနကဘာဝေ-ကြောံစေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဒံ- ဤပြောစမှတ် စကားရပ်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ (ကိံ)၊ ဘိသနကဘာဝနိမိတ္တံ, ဘိသနက ဘာဝဟေတု, ဘိသနကဘာဝပစ္စယာ - ကြောက် စေတတ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ [နိမိတ္တံနှင့်ဟေတုတို့၌ ပဌမာဝိဘတ်နိမိတ်အနက်

ဘိသနက ဘာဝေဇာနိ။ ။ “ဘာဝေ” သည် ဣ (သို့မဟုတ်-တာ) ပစ္စည်း၏ အနက်ဖွင့်တည်း၊ နိမိတ္တံ, ဟေတု, ပစ္စယာတို့ကား သ္မိံဝိဘတ်၏ နိမိတ်အနက်ဖွင့်တည်း၊ နိမိတ္တံဖြင့် နိမိတ်အနက်ကိုပြု၍ ထို “နိမိတ္တံ” အတွက် “အမှတ်အသား” ဟူသောအနက် ကို ယူမည်ဖိုး၍ “ဟေတု” ဟု ၎င်း, ထို ဟေတုအတွက် ဟိတ်စသောအနက်ကို ယူမည် ဖိုး၍ “ပစ္စယာ” ဟု ၎င်း ပရိယာယ်ဖွင့်သည်။

၌သက်ထားသည်။] ဣဒံ-ဤပြောစမှတ်စကားရပ်သည်။ ဟောတိ- ၏၊ (ဣတိ-
 သို့၊ သမ္မန္နော ဝေဒိတဗ္ဗော) ယောကောစိ၊ ပေ၊ ဟံ သန္တိတိ- ကား၊ ဗဟုတရာ
 နိ- များစွာကုန်သော၊ လောမာနိ- အမွှေးတို့သည်။ ဟံသန္တိ- ရှင်ကုန်၏။ ဥဒ္ဓိ
 မုခါနိ- အထက်၌အဖျားရှိကုန်သည်။ သူဗ်သဒိသာနိ- အပ်နှင့်တူကုန်သည်၎င်း၊
 ကဏ္ဍကသဒိသာနိ- ဆူးနှင့်တူကုန်သည်၎င်း၊ ဟုတွာ-၍၊ တိဋ္ဌန္တိ- တည်ကုန်
 ၏။ အပ္ပါနိ- အနည်းငယ်ကုန်သော၊ (လောမာနိ- တို့သည်။) နဟံသန္တိ - န၊
 ဝါ- တနည်း၊ ဗဟုတရာနံ- နံသော၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ (လောမာနိ) ဟံသန္တိ-
 နံ၏။ အပ္ပကာနံ-နံသော၊ အတိသူရပုရိသာနံ- အလွန်ရဲရင့်သော ယောက်ျား
 တို့၏၊ (လောမာနိ) နဟံသန္တိ- နံ။

ဣဒါနိ- ၌၊ အယံခေါ သာရိပုတ္တ ဟေတုတိ အာဒိ- တု အစရှိသော ဝါကျ
 သည်၊ နိဂမနံ - နိဂုံး ဝါကျတည်း၊ စ - ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဘဂဝါစ သာရိပုတ္တ
 ဝိပဿီ အစရှိသော ဝါကျ၌၊ ယံ - အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အန္တရန္တရာ - အကြား
 အကြား၌၊ န ဝုတ္တံ-မဖွင့်ဆိုအပ်၊ တံ - ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-နက်ရှိသည်
 သာ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ပါဠိက္ကမေနေဝ-ပါဠိအစဉ်အားဖြင့် သာလျှင်၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗံ-၏၊ ပန-ဆက်၊ န စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသီတိ - သိ ဟူသော၊ ယံ- အကြင်
 စကားကို၊ ဝုတ္တံ- အပ်ပြီ၊ တံ- စကားကို၊ ပုရိသယုဂဝသေန-ယောက်ျားတို့
 ၏ ဖြစ်ရာကာလ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝုတ္တံ - မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 ဝေဒိတဗ္ဗံ - ၏၊ ဟိ - ချွဲ၊ ဝဿဂဏနာယ - နှစ်အရေ အတွက် အားဖြင့်၊
 ဝိပဿိဿ - သော၊ ဘဂဝတော - ၏၊ အသီတိ ဝဿသဟဿာနိ - အနှစ်

ယေဘုယျေန လောမာနိ။ ။ ဤနည်း၌ “ယေဘုယျေန” ကို လောမနှင့် အဓိပ္ပါယ်
 စပ်ရ၏။ “ များသောအားဖြင့် အမွှေးတို့သည် (များစွာကုန်သောအမွှေးတို့သည်)
 ရှင်ကုန်၏ ” ဟူလို၊ “ အမွှေးတို့ + ရှင် ” ဟူသည် အမွှေးတွေ အပ်ကလေးများလို
 ဆူးကလေးများလို ထောင်လာခြင်းတည်း၊ ထိုသို့ ထောင်လာသောအခါ ကြက်သတွာ
 တို့၏ အမွှေးရင်းက အသီးကလေးများနှင့် တူသောကြောင့် “ကြက်သီးမွှေးညှင်းထ”
 ဟု ခေါ်ကြသည်။

ဗဟုတရာနံဝါ။ ။ ဤနည်းကား “ယေဘုယျေန” ကို လောမဝန္တ (ကြက်သီး
 မွှေးညှင်းထသော) ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်၍ အဓိပ္ပါယ်ယူရသောနည်းတည်း၊ [ယေဘုယျဂ္ဂဟ
 ဏံ လောမဝန္တ ဝသေနာပိ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ န လောမဝသေနေဝါတိ အာဟ-ဗဟုတရာနံ
 ဝါတိ အာဒိ။] “များစွာသောသတွာတို့၏အမွှေးတို့သည် ရှင်ကုန်၏” ဟုဆိုလိုကြောင်း
 ပြလို၍ “ဗဟုတရာနံဝါ သတ္တာနံ” ဟု မိန့်သည်။ ဗဟုတရာနံသည် ယေဘုယျေနအတွက်
 အဓိပ္ပါယ်အနက်သာ၊ မူလအနက်မှာ “များသောအားဖြင့်” ဟူသော ဝိသေသနအနက်
 သာတည်း။ [ဝိမတိ၌ကား “ဗဟုတရာနံသည် ယေဘုယျေန၏အနက်” ဟု ဆို၏။]

ရှစ်သောင်းတို့သည်၊ အာယု - အသက်တော်တည်း၊ ဝါ-သက်တော် ရှည်ရာ ကာလတည်း၊ အဿ - ထိုဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား၏၊ သမ္မုခသဘာဝကာနဗ္ဗိ- မျက်မှော့ သဘာဝတို့၏လည်း၊ တတ္ထကမေဝ- ထိုမျှလောက် အတိုင်း အရှည် ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ (အာယု - အသက်တည်း၊ ဝါ-အသက် ရှည်ရာ ကာလတည်း၊) ဝေ- ဤသို့လျှင်၊ ဝါ- ဤနည်းအားဖြင့်၊ အဿ-ထိုမြတ်စွာ ဘုရား၏၊ သဗ္ဗပစ္စိမကော-အလုံးစုံသော သဘာဝတို့၏ နောက်၌ဖြစ်သော၊ ယှာယံသဘာဝကော- သည်၊ (အတ္ထိ၊) [ငါတို့ဘုရားလက်ထက်၌ အရှင်သုဘဒ္ဒ ကဲ့သို့ နောက်ဆုံးရဟန်းပြုသူကို “ သဗ္ဗပစ္စိမက ” ဟု ခေါ်သည်၊] တေန- ထို နေခံဆိုးသဘာဝနှင့်၊ သဟ-ကွ၊ ယဇေတွာ-ပေါင်းစပ်၍၊ [ယခု ဓာတ်သာ သဗ္ဗာတ-ပေါင်းစပ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ ယဇေတွာ ” ဟု မရှိစေရ။] သတယဟသံ-တသိန်းပတ်လုံး၎င်း၊ သဠိမတ္တာနိ - ခြောက်ဆယ် အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ ဝဿသဟဿာနိစ- နှစ်အထောင်တို့ ပတ်လုံး ၎င်း၊ (တနည်း၊) သဠိမတ္တာနိ ဝဿသဟဿာနိစ-အနှစ်ခြောက်သောင်းတို့ ပတ်လုံး၎င်း၊ မြဟ္မစရိယံ - သာသနာ့ မြဟ္မစရိယသည်၊ အဋ္ဌာသိ - တည်ပြီ၊ ပန - ထိုသို့ပင် အနှစ်တသိန်း ခြောက်သောင်းပတ်လုံး တည်ပါသော်လည်း၊ ပရိသယုဂဝသေန-ယောက်ျားတို့၏ ဖြစ်ရာကာလ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ယုဂပရမ္မရာ ယ-ယုဂ အဆက်ဆက်ဖြင့်၊ အဂတိော-မသွားမူ၍၊ ဒွေယေဝ- ၂ဆက်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ပုရိသယုဂါနိ - ယောက်ျားတို့၏ ဖြစ်ရာကာလတို့ ပတ်လုံး၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နစိရဠိတိကန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

ပန - ကား၊ သိခိဿ - သိခီ မည်တော်မူသော၊ ဘဂဝတော-၏၊ သတ္တတိ ဝဿ သဟဿာနိ-အနှစ် ၇သောင်းတို့သည်၊ အာယု - တည်း၊ ဝါ-တည်း၊ အဿ-ထို သိခီမြတ်စွာဘုရား၏၊ သမ္မုခသဘာဝကာနဗ္ဗိ - တို့၏လည်း၊ တတ္ထက

ပုရိသ ယုဂ ဝသေန။ ။ “ယုဂေါ ကပ္ပဗိယုဂသဒ္ဓါသည် ကပ္ပအနက်၌ဖြစ်၏” ဟု အဘိဓာန် (၈၀၂) ၌ ဆိုသောကြောင့် ဤ၌ ကပ္ပ (ကာလ) အနက်ကို ယူ၍ “ပုရိသ ကာလ ဝသေန” ဟု ၎င်း၊ ထိုကာလလည်း “ အသက်ရှည်ရာ ကာလ-အသက်တမ်း အတိုင်းအရှည် ကာလ” ဟု သိစေလို၍ “အာယုပမာဏဝသေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ” ဟု ၎င်း ဇွဲကာဖွင့်သည်။ [ပုရိသာနံ - တို့၏+ယုဂံ - အသက်ရှည်ရာ ကာလတည်း၊ ပုရိသယုဂံ-လ။]

မှတ်ချက်။ ။ ထိုခေတ်က သုံးစွဲရိုး စကားအတိုင်း “ပုရိသယုဂံ” ဟု သုံးစွဲထား သည်၊ အစစ်အမှန် အားဖြင့်ကား ပုရိသမှတစ်ပါး “ ပုရိသယုဂံ ” ဟု မရှိ၊ ထို့ကြောင့် “ပုရိသဝသေန-ယောက်ျားတို့၏ အစွမ်းဖြင့်” ဟုသာ ဆိုလိုရင်းဟုမှတ်။ [အဘိလာပ မတ္တမေဝ စေတံ၊ အတ္ထတော ပန ပုရိသောဝ ပုရိသယုဂံ။]

မေဝ-သော၊ (အာယု၊) ဝေဿဘုဿ-သော၊ ဘဂဝတော-၏၊ သဋ္ဌိဝဿ သဟဿာနိ - အနှစ် ခြောက်သောင်းတို့သည်၊ အာယု - တည်း၊ ဝါ-တည်း၊ အဿ- ထို ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရား၏၊ သဗ္ဗုဓသာဝကာနမ္ပိ - တို့၏လည်း၊ တတ္ထကမေဝ-သော၊ (အာယု၊) ဧဝံ-လျှင်၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ တေသမ္ပိ-ထို သိဒ္ဓိ ဝေဿဘူ ဘုရားရှင်တို့၏လည်း၊ သဗ္ဗပစ္စိမကာ - န်သော၊ ယေသာဝကာ- တို့သည်၊ (သန္တိ၊) တေဟိ-ထိုသာဝကတို့နှင့်၊ သဟ-ကွ၊ ဃဋေတွာ-၍၊ သတ သဟဿတော - တသိန်းမှ၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ စတ္တာလီသ မတ္တာနိ-လေးဆယ် အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ ဝဿသဟဿာနိ - နှစ်အထောင်တို့ ပတ်လုံး ၎င်း၊ (တနည်း)စတ္တာလီသမတ္တာနိ ဝဿသဟဿာနိ - အနှစ်လေးသောင်း တို့ပတ်လုံး၎င်း၊ ဝီသတိမတ္တာနိ - ၂၀ အတိုင်း အရှည် ရှိကုန်သော၊ ဝဿ သဟဿာနိစ-တို့ပတ်လုံး၎င်း၊ (တနည်း)ဝီသတိမတ္တာနိ ဝဿ သဟဿာနိ စ-အနှစ် ၂ သောင်းတို့ပတ်လုံး၎င်း၊ မြဟ္မစရိယံ-သည်၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ ပန-ထိုသို့ ပင် အနှစ်တသိန်းလေးသောင်း၊ တသိန်းနှစ်သောင်း ပတ်လုံး တည်ပါသော် လည်း၊ ပုရိသယုဂ ဝသေန-ဖြင့်၊ ယုဂပရမ္မရာယ-ဖြင့်၊ အဂတ္တာ-မသွားမူ၍၊ ဒွေဒွေယေဝ - ၂ ဆက် ၂ ဆက် သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ပုရိသယုဂါနိ - တို့ ပတ်လုံး၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ နစိရဋ္ဌိတိကန္တိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထံ-ပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော-သည်၊ တိဏ္ဍံ-န်သော၊ ဗုဒ္ဓါနိ-ဝိပဿိ သိဒ္ဓိ ဝေဿဘူ ဘုရားရှင်တို့၏၊ မြဟ္မစရိယဿ-၏၊ နစိရဋ္ဌိတိကာရဏံ - ကြာ မြင့်စွာ မတည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို၊ သုတွာ - ၍၊ ဣတရေသံ - ဝိပဿိ သိဒ္ဓိ ဝေဿဘူဘုရားရှင်တို့မှအခြားကုန်သော၊ တိဏ္ဍံ-န်သော၊(ဗုဒ္ဓါနိ-ကကုသန်၊ ကောဏာဂံ၊ ကဿပ ဘုရားရှင်တို့၏၊)မြဟ္မစရိယဿ-၏၊ စိရဋ္ဌိတိကာရဏံ- ကြာမြင့်စွာ တည်ခြင်း၏အကြောင်းကို၊ သောတု ကာမော-သည်၊ (ဟုတွာ) ပုန-တဖန်၊ ဘဂဝန္တိ - ကို၊ ကော ပန ဘန္တေ ဟေတုတိ အာဒိနာ-ဟေတု အစ ရှိသော၊ နယေန - ဖြင့်၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ ဘဂဝါပိ - သည်လည်း၊ အဿ-ထို အရှင်သာရိပုတြာအား၊ ဗျာကာသိ-ဖြေတော်မူပြီ၊ တံသမ္ပံ- ထိုအလုံးစုံသော စကားရပ်ကို၊ ဝတ္ထ ပဋိပက္ခဝသေန - ဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်၏ ဆန့်ကျင်

ယုဂပရမ္မရာယ အဝန္တာ။ ။“ဒွေယေဝ ယုဂါနိ” ထောက်လျှင် “အဂန္တာ” ဟု မရှိဘဲ “အဂန္တာ” ဟုသာ ရှိသင့်၏၊ မှန်၏-ဆက်ကာဆက်ကာ အတော်များများ သွားမှ “ပရမ္မရာ” ဟု ခေါ်၏၊ ၂ ဆက်မျှ သွားသည်ကို “ပရမ္မရာ” ဟု မခေါ်သင့်။ [ဘုရားလက်ထက်တော်၌ တဆက်၊ ပစ္စိမသာဝကတို့ လက်ထက်၌ တဆက်၊ ဤသို့ အားဖြင့် ဒွေယုဂါနိ ဖြစ်သည်။]

ဘက်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗွံ-၏၊ [ကိလာသုနော၌ အကိလာသုနော, နစိရဋ္ဌိ တိကံ၌ စိရဋ္ဌိတိကံ ဟု ဆန့်ကျင်ဘက် သိလေ - ဟူလို၊] စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ - ဤ ဘဂဝါစ သာရိပုတ္တ ကကုသန္ဓောအစရှိသော ဝါကျ၌၊ စိရဋ္ဌိတိကဘာဝေပိ- ကြာမြင့်စွာသောကာလပတ်လုံး တည်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်၌လည်း၊ တေသံ ဗုဒ္ဓါနိ-တို့၏၊ အာယုပရိမာဏတောပိ-အသက် အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၎င်း၊ ပုရိသယုဂတောပိ - အားဖြင့်၎င်း၊ ဥဘယထာ - နှစ်ပါးစုံကုန်သော အပြား အားဖြင့်၊ စိရဋ္ဌိတိကတာ - ကြာမြင့် စွာသော ကာလ ပတ်လုံး တည်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗွာ-၏၊ ဟိ-ချွဲ ၊ ပေ၊ စတ္တာလီသဝဿသဟဿာ နိ - အနှစ် လေးသောင်းတို့သည် ၊ ပေ ၊ တိသ ဝဿ သဟဿာနိ - အနှစ် သုံးသောင်းတို့သည် ၊ ပေ ၊ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ - အနှစ် ၂ သောင်းတို့ သည်၊ ပေ၊ စ-ဆက်၊ နေသံ- ထို ဘုရားရှင်တို့၏၊ ဗဟူနိ - များစွာ ကုန်သော၊ သာဝကယုဂါနိ-သာဝကတို့သည်၊ [သာဝကာဝေ သာဝကယုဂါနိ၊ သာဝက တို့မှတစ်ပါး “ယုဂ” ဟု အနက်သီးခြား မရ၊] ပရမ္မရာယ-ဖြင့်၊ မြဟ္မစရိယံ-ကို၊ ပဝတ္ထေသုံ- ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ ပေ၊ [“ ဧဝံ တေသံ အာယုပရိမာဏတောပိ သာဝကယုဂတောပိ ” ဟု စာရှိ၏၊ အထက်၌ ပုရိသယုဂတောပိ ဟု ရှိခဲ့သော ကြောင့် ပုရိသနှင့် သာဝကကို သဘောတူ ဟုမှတ်။]

ပန-ကား၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ [“အမှာကံ ဘဂဝတော” ဟု တချို့ စာရှိ၏၊ အသမ္ဘုဏန္တေနနှင့် အရတူဖြစ်၍ “ဘဂဝတာ” ဟုသာ တတိယန္တ ရှိရမည်၊] ပေ၊ ဥပမာယုကပ္ပမာဏေ - ထက်ဝက် အသက်တမ်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဒသဝဿသဟဿာယုကကာလေ-အနှစ်တသောင်း အသက်တမ်းရှိရာအခါ၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတဗွံ- ဖြစ်တော်မူထိုက်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ ၏၊ တံ - ထို အနှစ်တသောင်း သက်တမ်းရှိရာ အခါကို၊ အသမ္ဘုဏန္တေန- မရောက်လသော်၊ ဝါ-မမှီလသော်၊ [“သံပုဗ္ဗ+ဘူ-ပတ္တိယံ” ဟူသောဓာတ်၊ ဥဏာ ပစ္စည်း။] ပဉ္စဝဿသဟဿာယုကကာလေဝါ - အနှစ် ငါးထောင် အသက်တမ်းရှိရာ အခါ၌သော်၎င်း၊ ဧကဝဿသဟဿာယုကကာလေဝါ- အနှစ်တထောင် အသက်တမ်းရှိရာ အခါ၌သော်၎င်း၊ ပဉ္စဝဿသဟဿာယုက ကာလေဝါ - အနှစ်ငါးရာ အသက်တမ်းရှိရာ အခါ၌သော်၎င်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတဗွံ- သည်၊ သိယာ- ၏၊ ပန- ထိုသို့ပင် ဖြစ်ထိုက်ပါသော်လည်း၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ အဿ - ထို ငါးတိုဘုရားရှင်၏၊ ဗုဒ္ဓတ္ထကာရကေ - ဘုရားအဖြစ်ကို ပြုတတ်ကုန် သော၊ ဓမ္မေ - ပါရမီတရားတို့ကို၊ သေန္တဿ ပရိယေသန္တဿ - ရှာမှီးတော် မူစဉ်၊ ဉာဏံ - ကို၊ ပရိပါစေန္တဿ - ရင့်ကျက်စေတော်မူစဉ်၊ ဂစ္ဆံ - ဉာဏ်

တည်းဟူသော ကိုယ်ဝန်ကို၊ ဂဏှာပေန္တဿ - ယူစေတော်မူစဉ်၊ [သဗ္ဗညုတ ဉာဏဿ ဝိဇာယနတ္ထံ ဉာဏဂန္ထံ ဂဏှာပေန္တဿ၊] ဝဿသတာယုက ကာလေ-အနှစ်တရာ အသက်တမ်းရှိရာ အခါ၌၊ ဉာဏံ - ဉာဏ်တော်သည်၊ ပရိပါကံ-သို့၊ အဝဓာသိ- ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အတိပရိက္ခာယုကကာလေ- အလွန်နည်းသော အသက်တမ်းရှိရာ အခါ၌၊ ဥပ္ပန္နော- ဖြစ်တော်မူရပြီ၊ ဝါ- ပွင့်တော်မူရပြီ၊ တေန-ထို ကြောင့်၊ အဿ-ထို ဝါတို့ဘုရားရှင်၏၊ သာဝက ပရမုရာဝသေန- သာဝက အဆက်ဆက်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ စိရဋ္ဌိတိကံ- ကြာမြင့် စွာတည်ခြင်းရှိသည်၊ (သမာနံပိ-သော်လည်း၊) မြဟ္မစရိယံ- သည်၊ အာယု ပရိမာဏဝသေန- ဖြင့်၊ ဝဿဂဏနာယ- အားဖြင့်၊ နစိရဋ္ဌိတိကမေဝ-သာ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထု-ဆိုခြင်းငှါ၊ ဝဇ္ဇတိ- သင့်၏။

အထခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တောတိ - ပုတ္တောဟူသော ဝါကျ၌၊ အနု သန္ဓိ-ရှေ့နောက်စကားတို့၏ အဆက်သည်၊ ကော - နည်း၊ [ပုဗ္ဗာပရကထာနံ ကံ အနုသန္ဓာနံ၊ ကော သမ္ပန္နောတိအတ္ထော၊]၊ ပေ၊ သိက္ခာပဒ ပညတ္တိယေဝ- သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူခြင်းသည်သာလျှင်၊ စိရဋ္ဌိဘိကဘာဝဟေတု-ကြာမြင့် စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်၏ အကြောင်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ နိဋ္ဌာနံ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့၊ ဂတိာ- ရေဝံ၍၊ ဘဂဝတောပိ- ၏လည်း၊ မြဟ္မစရိယဿ-၏၊ စိရဋ္ဌိ ဘိကဘာဝံ - ကို၊ ဣစ္ဆန္တော- အလိုရှိသော၊ အာယ သ္မာ သာရိပုတ္တော - သည်၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိံ - မူခြင်းကို၊ ယာစိ- ပြီ၊ တဿာ- ထို သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူခြင်း၏၊ ယာစနပိဒိဒဿ နတ္ထံ- တောင်းပန်ပုံ အစီအရင်ကို ပြုခြင်းအကျိုးငှါ၊ အထခေါ၊ ပေ၊ စိရဋ္ဌိတိ ကန္တိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ (အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန- သည်၊) ဝုတ္တံ- လျှောက်အပ်ပြီ၊ တတ္ထ - ထို အထခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အစ ရှိသောဝါကျ၌၊ အဒ္ဓနိယန္တိ - ကား၊ အဒ္ဓါနက္ခမံ-ရှည်သောကာလပတ်လုံး ခံနိုင်သည်၊ [အဒ္ဓါနံ- ရှည်သော ကာလပတ်လုံး+ဘဝံ-ဖြစ်သည်တည်း (ခံနိုင် သည်တည်း)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဒ္ဓနိယံ၊ အဒ္ဓနောင် ဣယပစ္စည်း(နံ)အာဂုံ၊] ဒီဃကာလံ- ရှည်သောကာလပတ်လုံး ဖြစ်တည်နိုင်သည်၊ (အဿ-ဖြစ်ရာ၏) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သေသံ- ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ- ပေါ်လွင်သော အနက်ရှိသည်သာ။

အထ- တောင်းပန်ရာထိုအခါ၌၊ အဿ - ထို အရှင်သာရိပုတ္တရာအား၊ ဘဂဝါ- သည်၊ အယံ- ဤအခါသည်၊ န တာဝ သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလော- သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်း၏ အခါမဟုတ်သေး၊ ဣတိ - ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊

ပကာသေန္တာ- ထင်ရှားပြတော်မူလိုသည်။ (တိုက်ရိုက် မပြဘဲ “အာဂမေဟိ” စသည်ဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍ ပြတော်မူလိုသည်။ ဟုတွာ) အာဂမေဟိ တံ သာရိပုတ္တတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ- ပြီ၊ တတ္ထ-ထို အာဂမေဟိ တံ သာရိပုတ္တ အစရှိသောဝါကျ၌၊ အာဂမေဟိ တွန္တိ - သည်ကား၊ တံ-သည်၊ တာဝတိဋ္ဌ- ရပ်တည်ဥားလော၊ ဝါ- ဆိုင်းငံ့ဥားလော၊ တံ-သည်၊ တာဝ အဓိဝါသေဟိ- သည်းခံဥားလော၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ စ- ဆက်၊ ဧတံ - ဤ အာဂမေဟိ တံ သာရိပုတ္တဟူသော စကားကို၊ အာဒရဝသေန - လေးစားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (လေးနက်အောင်- ဟူလို၊) ဒွိက္ခတ္တု-ကြိမ်၊ ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဧတေန- ဤအာဂမေဟိ တံ သာရိပုတ္တဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ဘဂဝါ - သည်၊ သိက္ခာပဒ ပညတ္တိယာ- သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်း၏၊ သာဝကာနံ-တို့၏၊ ဝိသယဘာဝံ- အရာ ၏ အဖြစ်ကို၊ ပဋိက္ခိပိတွာ- ပယ်မြစ်တော်မူ၍၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိ - သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓဝိသယောဝ - ဘုရားအရာတော်သာ၊ ဣတိ - ဤ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို၊ အာဝိကရာဇန္တာ - ထင်စွာပြုတော်မူလိုသည်။ [သွယ်ဝိုက်၍ ပြတော်မူလိုသည်။] (ဟုတွာ) တထာဂတောဝါတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ- ပြီ။

စ- ဆက်၊ ဣတ္ထ - ဤတထာဂတောဝ တတ္ထ ကာလံ ဇာနိဿတိ ဟူသော ဝါကျ၌၊ တတ္ထာတိ - တတ္ထဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ သိက္ခာပဒ ပညတ္တိယာစနာ ပေက္ခံ-တောင်းပန်အပ်သော သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်းကို ရှုငဲ့သော၊ ဘုမ္မဝစနံ- သတ္တမိဝိဘတ်ရှိသောသဒ္ဒါတည်း၊ [သိက္ခာပဒပညတ္တိယေဝ + ယာစနာ သိက္ခာ ပဒ ပညတ္တိယာစနာ၊] တတြ- ထိုတထာဂတောဝ တတ္ထ ကာလံ ဇာနိဿတိ ဟူသော ဝါကျ၌၊ အယံ- ဤ ဆိုအပ်လတံ့ကား၊ ယောဇနာ- ပုဒ်အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ သိက္ခာပဒံ ပညပေယျာတိ - ယူ ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ယံ- အကြင် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်းကို၊ ဝုတ္တံ- လျှော်အပ်ပြီ၊ ဝါ- တောင်းပန်အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-တဿာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ- ထိုသိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်း၌၊ ကာလံ-ကို၊ တထာဂတောဝ- ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင်၊ ဇာနိဿတိ- သိတော်မူ လိမ့်မည်၊ ဣတိ- ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (ယောဇနာ- တည်း၊) ဧဝံ - သို့၊ ဝတွာ- မိန့်တော်မူပြီး၍၊ တာဝ- ကာလမှရှေးဥားစွာ၊ အကာလံ-ကို၊ ဝါ- သိက္ခာပုဒ် ပညတ်သင့်ရာ မဟုတ်သော အခါကို၊ ဒသေတံ- ငှါ၊ နတာဝသာရိပုတ္တတိ

ယံ ဝုတ္တံ ။ ။ သိက္ခာပဒံ ပညပေယျာတိ ဣမိနာ ယံ သိက္ခာပဒံ ဝုတ္တံ၊ ယာစိတန္တိ အတ္ထော၊ တတ္ထ တဿာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာတိ တဿံ ယာစိယမာနသိက္ခာပဒပညတ္တိယန္တိ အတ္ထော၊ “ တဿာသိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ” သည် တတ္ထ၏ အဖွင့်ဖြစ်၍ “ ဌ ” ဟု ပေးပါ- ဟူလို၊ [တတ္ထာတိပဒဿ ဝိဝရဏံ တဿာ၊ ပေ၊ ယာတိ၊ ယောဇနာ။]

အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ- ထိုနတာဝ သာရိပုတ္တ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊
 (အတ္ထော ဝေဝဒိတဗ္ဗော၊) ဧတေသု - ဤ ကျူးလွန်မှုတို့၌၊ အာသဝါ-
 အာသဝတို့သည်၊ တိဋ္ဌန္တိ-တည်ကုန်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ အာသဝ
 တို့၏ တည်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တေ-ထိုကျူးလွန်မှုတို့သည်၊) အာသဝဋ္ဌာ
 နိယာ-ယတို့မည်၏၊ ယေသု-အကြင် ကျူးလွန်မှုတို့၌၊ (တိဋ္ဌန္တိယေဝ၌ စပ်၊)
 ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္မရာယိကာ-မျက်မှောက်ဘဝ၌ ဖြစ်ကုန် တမလွန်ဘဝ၌ ဖြစ်ကုန်
 သော၊ ဒုက္ခာသဝါစ-ဒုက္ခဟူသော အာသဝတို့သည်၎င်း၊ ကိလေသာသဝါစ-
 ကိလေသာ ဟူသော အာသဝတို့သည်၎င်း၊ (ပရူပဝါဒ ဝိပုဋ္ဌိသာရ ဝေဗန္ဓနာ
 ဒယော- သူတပါးတို့၏ စွပ်စွဲခြင်း၊ နှလုံးမသာမယာ ဖြစ်ခြင်း၊ ညှဉ်းပန်း
 နှိပ်စက်ခြင်း၊ ချုပ်နှောင်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ (အာသဝါ) စော-တို့သည်
 ၎င်း၊ အပါယဒုက္ခဝိသေသဘူတာ-အပါယ်ဆင်းရဲ အထူးဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊
 အာသဝါစ- တို့သည်၎င်း၊ တိဋ္ဌန္တိယေဝ - န်သည်သာ၊) ယသ္မာ - ကြောင့်၊
 နေသံ-ထိုအာသဝတို့၏၊ တေ- ထိုကျူးလွန်မှုတို့သည်၊ ကာရဏာ - တို့သည်၊
 ဟောန္တိ-န်၏၊ (တသ္မာ- ကြောင့်၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာ-ယတို့ မည်၏၊) ဣတိ
 အတ္ထော-နက်၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာ - အာသဝ၏ တည်ရာဖြစ်ကုန်သော၊ တေ
 ဝိတိတ္တမ ဓမ္မာ- ထို ကျူးလွန်မှု တရားတို့သည်၊ ယာဝ - အကြင်မျှလောက်၊
 သံယေ- ၌၊ န ပါတုဘဝန္တိ- ထင်ရှား မဖြစ်ကုန်သေး၊ တာဝ- ထိုမျှလောက်၊

အာသဝါ၊ ပေ၊ ဋ္ဌာနိယာ ။ ။ “ တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသုတိ ဋ္ဌာနိယာ၊ အာသဝါနံ +
 ဋ္ဌာနိယာ အာသဝဋ္ဌာနိယာ” ဟု ပြု၊ “အနိယပစ္စည်းသည် ဘော- ကံ ကို အဟောများ
 သော်လည်း ဤ၌ အဓိကရဏသာဓနဟောတည်း။

အာသဝါ ။ အာသဝန္တိ တေနတေန ပစ္စယေန ပဝတ္တန္တိတိ-ထိုထိုအကြောင်း
 ကြောင့် ဖြစ်တတ်သောကြောင့် “အာသဝ” တို့မည်၏၊ ထိုအာသဝတို့ဟူသည် မျက်မှော
 ဘဝ၌ ပရူပဝါဒ (သူတပါးတို့၏ ကဲ့ရဲ့ခံရမှု ဟူသော ပရာနဝါဒဘေး) ဝိပုဋ္ဌိသာရ
 (ပြုပြီးနောက် နှလုံးမသာမယာဖြစ်မှု အတ္တာနုဝါဒဘေး) ဝေ(ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက် ခံရမှု)
 ဗန္ဓ (အချုပ်အနှောင်ခံရမှုဟူသောဒဏ္ဍဘေး)၊ နောက်ဘဝဝယ် အပါယ်၌ဖြစ်သော
 ဒုက္ခအထူးဟူသောဒုဂ္ဂတိဘေးများနှင့် အာသဝေါဟု ခေါ်အပ်သော ကိလေသာများ
 တည်း။ [“ပရူပဝါဒ၊ ပေ၊ ဗန္ဓနာဒယော” သည် ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအာသဝ၏ သရုပ်ပြတည်း၊
 “အပါယ ဒုက္ခဝိသေသဘူတာ” သည် သမ္မရာယိက၏ သရုပ်ပြတည်း၊] ကိလေသာသဝ
 အတွက်ကား “အာသဝေါတရား ငှ ပါး” ဟု ထင်ရှားပြီးဖြစ်၍ သရုပ် မပြုတော့။

တေကာရဏာ၊ ပေ၊ ဓမ္မာ ။ ကာရဏာဖြင့် “ဋ္ဌာနိယာ” ၏ အနက်ကို ပြ၏၊
 “တည်ရာ” ဟူသည် ဋ္ဌာန (ဝတ္ထု) မဟုတ်၊ အကြောင်း-ဟူလို၊ “ဝိတိတ္တမဓမ္မာ” ဖြင့်
 “မေထုန်မှီဝဲခြင်း” စသော ကျူးလွန်မှုကို အရကောက်ပါ ဟု ပြသည်။

သတ္တာ-သည်၊ သာဝကာနံ-တို့အား၊ သိက္ခာပဒံ- ကို၊ န ပညပေတိ-ပညတ်
တော် မမူသေး၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဣတ္ထ - ဤ နတာဝ သာရိပုတ္တ
အစရှိသော ဝါကျ၌၊ ယောဇနာ-ပုဒ်အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း။

ဟိ - ဆက်၊ ယဒိ ပညပေယျ- အကယ်၍ ပညတ်တော်မူအံ့၊ (ဧဝံသတိ)
ပရူပဝါဒါ - သူတပါးတို့မျက်ကွယ် စွပ်စွဲခြင်းမှ၎င်း၊ ပရူပါရမ္ဘာ-ပြောအပ်
သမျှ စကားတို့၌ သူတပါးတို့၏ အပြစ် တင်ခြင်းမှ၎င်း၊ ဂရဟဒေါသာ-
မျက်မှော့ကဲ့ရဲ့ခြင်းအပြစ်မှ၎င်း၊ န ပရိမုစ္စေယျ-မလွတ်ရာ၊ ကထံ- အဘယ်သို့
မလွတ်ရာသနည်း၊ ဟိ-ဤ၊ ပညပေန္တေန- ပညတ်တော်မူလသော်၊ ယောပန
ဘိက္ခု မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျာတိ အာဒိ-သေဝေယျ အစရှိသော၊ သဗ္ဗိ-
အလုံးစုံသောသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပညပေတဗ္ဗံ-ပညတ်တော်မူထိုက်သည်၊
ဘဝေယျ - ရာ၏၊ ဝိတိက္ကမဒေါသံ - ကျူးလွန်ကြောင်း အပြစ်ကို၊ အဒိသ္မာ
ဝ-မမြင်မှ၍သာ၊ ဣမံ ပညတ္တိံ-ဤ ပညတ်တော်ကို၊ ဣတ္တာ-သိ၍၊ ဝါ-မြင်၍၊
ပရေ-အခြားသူတို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥပဝါဒဉ္စ-မျက်ကွယ် စွပ်စွဲခြင်းကို၎င်း၊ ဥပါ
ရမ္ဘဉ္စ- ပြောအပ်သမျှစကားတို့၌ အပြစ်တင်ခြင်းကို၎င်း၊ ဂရဟဉ္စ- မျက်မှော့
ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို၎င်း၊ ပဝတ္ထေယျံ- ဖြစ်စေကုန်ရာ၏၊ (ကိံ - နိရာသနည်း၊) ကထံ
ဟိ-အဘယ်ကြောင့်၊ သမဏော ဝေါတမော- သည်၊ ဘိက္ခုသံဃော- ရဟန်း
အပေါင်းသည်၊ မေ- ၏၊ အန္ဓာယိကော - နောက်လိုက်သည်၊ ဝစနကရော-
စကားကိုပြုရသည်၊ ဝါ- စကားကိုနားထောင်ရသည်၊ (ဟောတိ-၏) ဣတိ-
ဤသို့ ကြံ၍၊ ဣတ္ထာဝတာ - ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အစဉ်လိုက်ခြင်း
နားထောင်ခြင်းဖြင့်၊ သိက္ခာပဒေဟိ - ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ဝေဋ္ဌေဿတိနာမ- ရစ်ပတ်
ရတုန်ဘိသနည်း၊ ပါရာဇိကံ - ကကို၊ ပညပေဿတိနာမ - ပညတ်ရတုန်ဘိ

ပရူပဝါဒေ ဗုဒ္ဓေယျ။ ။ ပရမ္မုခါ အက္ခောသနံ ပရူပဝါဒေါ-မျက်ကွယ်၌ ဆဲရေး
ခြင်းသည် ပရူပဝါဒမည်၏၊ ပရေဟိ- သူတပါးတို့သည်၊ ဝါ- ထိုက၊ ဝစနေသု-မိမိ
ပြောအပ်သမျှ စကားတို့၌၊ ဒေါသာရောပနံ - အပြစ်တင်ခြင်းသည်၊ ပရူပါရမ္ဘော
(ပရ+ ဥပါရမ္ဘော) - မည်၏၊ သမ္မုခါဂရဟဏံ- မျက်မှော့ကဲ့ရဲ့ခြင်းသည်၊ ဂရဟ
ဒေါသော-မည်၏။

ကထံဟိနာမ။ ။ ကထံဟိနာမ ပလိဝေဋ္ဌေဿတိတိ သဗ္ဗန္ဓော၊ ကထံသဒ္ဓယောဝေ-
ကထံသဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်ရာ၌၊ အနာဂတပ္ပယောဝေါ - အနာဂတ် “ သတိ ” ဝိဘတ်ကို
သုံးစွဲခြင်းကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော - ၏၊ အနက်မှာ ပြီးပြီးအတိတ်ဖြစ်သော်လည်း သဒ္ဓါကိုကား
အနာဂတ်ဝိဘတ်ကို သုံးရသည် - ဟူလို၊ [အန္ဓာယိကောတိ အနုဝတ္ထကော၊ အနု+
အယဓာတ်၊ ဣတိ အကပ္ပိ၊ အကို ဣပ္ပိ၊ “အန္ဓာယကော” ရှိလျှင် သာ၍ကောင်း၏၊
“အနုအယတိတိ အန္ဓာယကော” ဟု ပြု။]

သနည်း။ ဣမေ ကုလပုတ္တာ- တို့သည်။ မဟန္တံ - များစွာသော၊ ဘောဂက္ခန္ဓိ- စည်းစိမ် အစုကို၎င်း၊ [ဘောဂရာသိံ] မဟန္တံ - သော၊ ဣတိပရိဝနံစ- အဆက်ဆက်လည်တတ်သော ဆွေမျိုး အသိုင်းအဝိုင်းကို၎င်း၊ ဟတ္ထဂတာနိ- လက်၌ရောက်ကုန်သော၊ ရဇ္ဇာနိပိစ - တိုင်းပြည်တို့ကိုသော်မှ၎င်း၊ (ပိ- သည် သန္တာဝနာဇောတက၊) ပဟာယ- ရှိ၊ ပဗ္ဗဇိတာ - ရှင်ရဟန်း ပြုကုန်သည်။ (ဟုတ္တာ၊) ဃာသန္တာဒနပရမတာယ - အစားအဝတ် ဟူသော လွန်သော အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်၌၊ ဝါ - စားလောက်ရုံ ဝတ်လောက်ရုံ ဟူသော လွန်သော အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်၌၊ သဏ္ဍိတာ-ကောင်း စွာ တည်ကြကုန်သည်၊ သိက္ခာယ - သိက္ခာ၌၊ တိဗ္ဗဂါရဝါ- ထက်သန်သော လေးစားခြင်းရှိကြကုန်သည်၊ ကာယေစ-၌၎င်း၊ ဇီဝိတေစ-၌၎င်း၊ နိရပေက္ခာ- ဇွဲညှာခြင်း မရှိကြကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ၊) ဝိဟရန္တိ နနု- နေရှာကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ တေသု - ထို ဆိုအပ်ပြီးသောဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသောရဟန်း တို့တွင်၊ ကောနာမ - အဘယ်မည်သော ရဟန်းသည်၊ လောကာမိသဘူတိ -

ဣတိ ပရိဝနံ ။ ။ အမှာကံ ဧတေတိ ဣယန္တိတိ ဣတိ - ဤသူတို့သည် ငါတို့၏ ဥစ္စာတို့တည်းဟု သိအပ်ကုန်သောကြောင့် “ဣတိ” တို့မည်၏၊ ပိတာမဟ၊ ပိတု၊ ပုတ္တာဒိ ဝသေန ပရိဝနန္တေန-ဘိုး၊ အဘ၊ သား စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ဆက်ကာ ဆက်ကာ လည်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိဝနော-မည်၏။ “ပရိဝနတိတိ ပရိဝနော” ဟု ပြု၊ ဣတိယေဝ + ပရိဝနော ဣတိပရိဝနော-အဆက်ဆက် လည်တတ်သောဆွေမျိုးများ။

ဃာသန္တာဒန ပရမတာယ ။ ။ ဃာသိတဗ္ဗောတိ ဃာသော- (စားအပ်သော) အစာ၊ အစွာဒိယတေ အနေနာတိ အစွာဒနံ-ကိုယ်ကိုဖုံးကြောင်းအဝတ်၊ ဃာသန္တာ ဒနေ-အစားအဝတ်ကြောင့်၊ ပရမတာယ- (အပိုမတောင်းတတ်သဖြင့်) မြတ်သူ၏ အဖြစ်၌၊ ဥက္ကဋ္ဌဘာဝေ သဏ္ဍိတာတိ အတ္ထော။ [ပရမတာယကို “ ဥက္ကဋ္ဌဘာဝေ ” ဟု အာဓာရဇ္ဇင်ပုံ “ သဏ္ဍိတာ ” ဟု ရှိပုံကိုထောက်၍ အဋ္ဌကထာ၌ “ သန္တုဋ္ဌာ ” မရှိဘဲ “ သဏ္ဍိတာ ” ဟု ရှိသင့်သည်။]

တနည်း။ ။ ဃာသန္တာဒနမေဝါ + ပရမံ (ပရမာ ကောဋီ) ဧတေသံ (န တေ တတော ပရံ ကိဉ္စိ အာမိသဇာတံ ပရိယေသန္တိ ပစ္စာသီသန္တိစာ) တိ ဃာသန္တာဒန ပရမာ-အစားအဝတ်ဟူသော (စားလောက်ရုံ ဝတ်လောက်ရုံသော) အလွန်ဆုံး အပိုင်း အခြားရှိကြသည်၊ စားလောက်ရုံ ဝတ်လောက်ရုံထက် ပို၍မရှာကြ၊ တောင်းလည်း မတောင်းတကြ-ဟူလို၊ တေသံ + ဘာဝေါ ဃာသန္တာဒနပရမတာ။

လောကာမိသဘူတိ။ ။ လောကပရိယာပန္နံ ဟုတ္တာ ကိလသေဟိ အာမသိတတ္ထာ လောကာမိသဘူတိ၊ ကိလသေဟိ အာမသိတဗ္ဗန္တိ အာမိသံ၊ လောကပရိယာပန္နံ + အာမိသံ လောကာမိသံ၊ ပရိယာပန္နပုဒ်ကြေ၊ လောက၌ပါဝင်၍ ကိလသေဟိတို့သည် သုံးသပ်အပ်သောကြောင့် မေထုန်ကို “လောကအာမိသံ” ဟု ဆိုသည်။

လောကအာမိသ ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ မေထုနံဝါ-မေထုန်ကိုမူလည်း၊ ပင်္ဂသေဝိ
 သတိ- နှိဝဲလတုံနည်း၊ ပရဘဏ္ဍဝါ- သူတပါးတို့၏ ဥစ္စာကိုမူလည်း၊ ဟရိဿ
 တိ-ဆေ င်ယူလတုံနည်း၊ ပရဿ-သူတပါး၏၊ ဣဋ္ဌိ-အလိုရှိအပ်သော၊ ကန္တိ-
 နှစ်သက်အပ်သော၊ အတိမရရံ - အလွန် ချိုဆီမို့သော အရသာနှင့် တူသော၊
 ဇီဝိတံဝါ- ကိုမူလည်း၊ ဥပစ္ဆိန္ဒိဿတိ- ဖြတ်လတုံနည်း၊ အဘူတဂုဏကထာ
 ယ-မဟုတ်မမှန်သော ဂုဏ်စကားဖြင့်၊ ဇီဝိတံဝါ- အသက်ကိုမူလည်း၊ ကပ္ပေ
 သတိ-ပြုလတုံနည်း၊ ဝါ- မွေးမြူသတုံနည်း၊ ပါရာဇိကေ-ကကို၊ အပညတ္တေ
 ပိ-မပညတ်အပ်ပါသော်လည်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာသဇေပေနေဝ-ရှင့်အဖြစ်၌ ထည့်သွင်း
 ကြောင်းဖြစ်သော ဆယ်ပါးသီလဖြင့်ပင်၊ [ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီတိ
 အာဒိနာ ပဗ္ဗဇ္ဇာမုဒေနေဝ - ရှင့် အဖြစ်၌ ပဓာနဖြစ်သော ပါဏာတိပါတာ
 ဝေရမဏီစသောသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်ပင်၊] တေ-ဤ မေထုန်စသောအမှုတို့ကို မပြုရ
 မြင်းကို၊ ပါကဋံ-ထင်ရှားသည်ကို၊ ကတံနန-ပြုအပ်ပြီးမဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-
 ဤသို့၊ (ဥပဝါဒဗ္ဗဥပါရန္တဉ္စ ဂရဟဗ္ဗ-ကို၎င်း၊ ပဝတ္တေယျ-ဖြစ်စေကုန်ရာ၏။)

စ-သည်သာမကသေး၊ တထာဂတဿ-၏၊ ထာမဉ္စ-သိက္ခာပုဒ် ပညတ်နိုင်
 သော အစွမ်းကို၎င်း၊ ဗလဉ္စ - ဉာဏ်တော်အားကို၎င်း၊ သက္ကာ- တို့သည်၊ န
 ဇာနေယျ- မသိကုန်ရာ၊ ပညတ္တဉ္စိ - ပညတ်အပ်ပြီးလည်း ဖြစ်သော၊ သိက္ခာ
 ပဒံ - သည်၊ ကုဒပ္ပယျ-ပျက်ရာ၏၊ ယထာဋ္ဌာနေ- တည်မြဲတိုင်းသော အရာ၌၊
 ဝါ- ပညတ်တိုင်းသော အရာ၌၊ န တိဋ္ဌေယျ - မတည်ရာ၊ သေယျထာဒိနာမ-
 ဥပမာဉာဏ်သည်ကား၊ အကုသလော - မကျွမ်းကျင်သော၊ [တိကိစ္ဆိ တံ ယတ္ထ
 ကာလဿ အပရိဇာနနတော အကုသလော - ဆေးကုချိန်ကို နားမလည်
 သော၊] ဝေဇ္ဇော-ဆေးဆရာသည်၊ ကိဉ္စိ-တစုံတယေခံသော၊ [ပုရိသံ-ဟူသော
 ပုလ္လိန်ကို ငဲ့၍ “ ကဉ္စိ ” ဟု ရှိစေလို၏။] အနုပ္ပန္နဂဏ္ဍိ - မဖြစ်သေးသော
 အနာရှိသော၊ ပုရိသံ-ကို၊ ပတ္တောသာပေတွာ- ခေါ်စေ၍၊ ဘောပုရိသ- ဒို

ထာမဉ္စ ဗလဉ္စ ။ ။ ထာမန္တိ သိက္ခာပဒါနံ ပညာပနကြိယာယ သာမတ္ထိယံ
 (ပညတ်မှုကိုပြုခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်) အစွမ်းသတ္တိကို၊ ဗလန္တိ ယာထာဝတော
 သဗ္ဗဓမ္မာနံ ပဋိဝေသေမတ္ထိ ဉာဏဗလံ။

တေ၊ ပေ၊ ကတံ။ ။ တေန္တိ မေထုနာဒိနံ အကရဏံ၊ ပါဏာတိပါတာဝေရမဏီဖြင့်
 တတိယပါရာဇိက၊ အဒိန္နာဒါနာဝေရမဏီဖြင့် ဒုတိယ , အဋ္ဌဟူစရိယာ ဝေရမဏီဖြင့်
 ပဌမ, မုသာဝါဒါဝေရမဏီဖြင့် စတုတ္ထပါရာဇိကများ ထင်ရှားပြီး-ဟူလို။

ကုဗ္ဗေယျ။ ။ ကုပ္ပံ တဝေယျ၊ တေသေဝတ္ထဿ ပါကဋကရဏံ “န ယထာဋ္ဌာနေ
 တိဋ္ဌေယျာ”တိ (န ယထာဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌေယျသည် ကုပ္ပေယျကို ထင်ရှားအောင်ပြသော
 စကား၊) ပညတ္တိဋ္ဌာနေ န တိဋ္ဌေယျာတိ အတ္ထော။

ယောကျ်ား၊-ဟေ-လာပါလော၊ ဝါ- ဆေးကုလှည့်လော၊ တေ-၏၊ ဣမသ္မိံ သရီရပ္ပဒေသေ-ဤကိုယ်အရပ်၌၊ မဟာဂဏ္ဍော - ကြီးစွာသော အနာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ- ၍၊ အနယဗျသနံ - မကြီးပွားခြင်း ဆင်းရဲခြင်းသို့၊ [အဗုဒ္ဓိ-မကြီး ပွားခြင်းသည်၊ အနယော- မည်၏၊ ဗျသနံ - ဟူသည်၊ ဒုက္ခံ - တည်း၊] ပါပေ သတိ-ရေခံစေလတံ၊ ပဋိကစ္ဆေဝ-စောစောကပင်၊ နံ-ထိုအနာကို၊ တိကိစ္ဆာ ပေဟိ-ဆေးကုစေလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတုာ-၍၊ အာစရိယ - ဆရာ၊ သာဓု- ကောင်းပါပြီ၊ တံယေဝ-အရှင်ဆရာသည်သာ၊ နံ-ထိုအနာကို၊ တိကိစ္ဆာသု- ဆေးကုပါလော၊ ဣတိ - သို့၊ ဝုတ္တေ - အပ်သော်၊ တဿ-ထိုယောကျ်ား၏၊ အရောဂံ-ရောဂါ မရှိသော၊ သရီရပ္ပဒေသံ-ကိုယ်အရပ်ကို၊ ဖာလေတွာ- ခွဲ၍၊ လောဟိတံ-သွေးကို၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်၍၊ အာလေပန ဗန္ဓန ဓောဝနာဒီဟိ- ဆေးလိမ်းခြင်း၊ ကြပ်စည်းခြင်း၊ ဖန်ဆေးခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ တံပဒေသံ- ကို၊ သဉ္စဝိ - တင့်တယ်သောအရေရှိသည်ကို၊ [သဉ္စဝိ - ဟု ယောဇနာ၌ မူက္ခ ပြစ်။] ကတွာ-၍၊ တံပုရိသံ-ကို၊ ဝဒေယျ- ရာ၏၊ (ကိ-ရာသနည်း၊) တေ-၏၊ မဟာရောဂေါ- ကြီးစွာသော ရောဂါကို၊ မယာ-သည်၊ တိကိစ္ဆိတော- ဆေး ကုအပ်ပြီ၊ မေ- အား၊ ဒေယျဓမ္မံ - ပေးထိုက်သော သဘောရှိသော ဝတ္ထုကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒေယျ၊)သော- ထို ယောကျ်ားသည်၊ တံ- ထိုဆေးဆရာကို၊ အယံ ဗာလဝဇ္ဇော-ဤမိုက်သော ဆေးဆရာသည်၊ မေ-၏၊ ကတရော-အဘယ်မည်သော၊ ရောဂေါ-ကို၊ တိကိစ္ဆိတောကိရ- ဆေးကုအပ် သတဲ့နည်း၊ အယံ-ဤဆေးဆရာသည်၊ မေ-၏၊ ဒုက္ခဉ္စ-ဆင်းရဲကိုလည်း၊ ဇနေ တိ နန-ဖြစ်စေသည် မဟုတ်လော၊ (မံ - ကို၊) လောဟိတက္ခယဉ္စ - သွေးတို့၏ ကုန်ခြင်းသို့လည်း၊ ပါပေတိနန- ရောက်စေသည် မဟုတ်လော၊ [မေကို မံ ဟု ဝိဘတ်ပြင်၍ လိုက်စေ၊ လောဟိတက္ခယဉ္စ မံ ပါပေတိတိ ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမံ ကတွာ ယောဇေတံဗ္ဗိ၊] ဣတိ ဝေ-သို့၊ ဥပဝဒေယျဇေဝ- မျက်ကွယ်၌လည်း စွပ်စွဲရာ၏၊ ဥပါရမ္ဘေယျစ-ဆရာပြောအပ်သမျှစကားတို့၌လည်း အပြစ်ဘင် ရာ၏၊ ဂရဟေယျစ-မျက်မှောက်၌လည်း ကဲ့ရဲ့ ရာ၏၊ စ-သည်သာ မကသေး၊ အဿ- ထိုဆေးဆရာ၏၊ [ယောဇနာ၌ “န ဝါဿ” ဟု ရှိ၏၊ ထို ဝါလည်း သမုစ္ဆည်းပင်၊] ဂုဏံ-ကို၊ န ဇာနေယျ-ရာ၊ ဝေမေဝ-ပင်၊ ဝိတိက္ကမဒေါသေ- ကျူးလွန်မှု အပြစ်သည်၊ အနုပ္ပန္နေ-မဖြစ်သေးမီ၊ ပေ၊ ဝုတ္တိ-ခိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

ဝေ-လျှင်၊ အကာလံ- အကာလကို၊ ဝါ - သိက္ခာပုဒ်ဥပုတ်သင့်ရာ မဟုတ် သောအခါကို၊ ဒသေတွာ-၍၊ ပုန-တဖန်၊ ကာလံ-ကာလကို၊ ဝါ-သိက္ခာပုဒ် ပပုတ်သင့်ရာ အခါကို၊ ဒသေတံ - တော်မူခြင်းငှါ၊ ယတောစ ခေါ သာရိ

ပုတ္တာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ဗြ၊ တတ္ထ-ထိုယတောစ ခေါ သာရိပုတ္တ အစ ရှိသောပါဠိရပ်၌၊ ယတောတိ-ကား၊ ယဒါ- အကြင်အခါ၌၊ ယသ္မိ-ကာလေ-၌၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သေသံ - ယတောမှ ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်း၏ ပဒ ယောဇနာပြုခြင်းကို၊ ဝုတ္တာနုသာရေနေဝ - ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကို အစဉ် လိုက်သဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- ၏၊ [သေသံ ပဒယောဇနဒဿနံ- ဝိမတိ၊ သေသန္တိ သေသံ ပဒံ-ယောဇနာ။]

ဟိ-ထင်ရှားအောင်ပြုဦးအံ့၊ ဣတ္ထ-ဤယတောစ ခေါ အစရှိသော ဝါကျ ၌၊ အယံဝါ - ဤ ဆိုအပ်လတံသော အနက်သည်သာလျှင်၊ သင်္ခေပတ္တော- အကျဉ်းချုပ် အနက်တည်း၊ (လိုရင်းမှာ ဤဆိုအပ်လတံသော အနက်ပါတ်- ဟူလို၊) ယသ္မိ သမယေ - ၌၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာ မဗ္ဗာတိ - မဗ္ဗာဟူ၍၊ သင်္ချိ- ခေါ်ဝေဝါအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတာ-ရောက်ကုန်သော၊ ဝိတိတ္ထမဒေါသာ- ကျူးလွန်မှုအပြစ်တို့သည်၊ သံဃ-၌၊ ပါတုဘဝန္တိ- ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏ပေ၊ ပါတိမောက္ခံ-အာဏာပါတိမောကို၊ ဥဒ္ဓိသတိ-ဟောပြုတော်မူ၏၊ ကဿ္ဘာ- အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာမဗ္ဗာတိ- ဟူ၍၊ သင်္ချိ- သို့၊ ဂတာနံ- နသော၊ တေသံယေဝ ဝိတိတ္ထမဒေါသာနံ - ထို ကျူးလွန်မှု အပြစ်တို့ကိုပင်၊ ပဋိဃာတာယ-ပယ်ဖျောက်ခြင်း အကျိုးငှါတည်း၊ ဝေဝ-လျှင်၊ ပညပေန္တော- ပညတ်တော်မူလသော်၊ ယထာနာမ - ဥပမာ မည်သည်ကား၊ ကုသလော- ကျွမ်းကျင်သော၊ ဝေဇ္ဇော - ဆေးဆရာသည်၊ ဥပ္ပန္နံ - ဖြစ်နေသော၊ ဂဏ္ဍိ- အနာကို၊ ဖာလန လေပန ဗန္ဓန ဓောဝနာဒီဟိ- ခွဲစိတ်ခြင်း၊ ဆေးလိမ်းခြင်း၊ ကြပ်စည်းခြင်း၊ ဖန်ဆေးခြင်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ တံကိစ္ဆန္တော-ဆေးကုလျက်၊ (ရောပေတွာ-အသားနုတက်စေ၍) ရောဂံ-ကို၊ ဝုပသမေတွာ- ငြိမ်းပျောက် စေ၍၊ သဉ္စဝိ - ကို၊ ကတွာ - ၍၊ ဥပဝါဒါဒိရဟော-ဥပဝါဒ အစရှိသည်ကို ထိုက်သည်၊ နတွောဟောတိ-မဖြစ်တော့သည်သာ၊ သကေ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊

အယံ ဝါဟေတ္ထ။ ။ ဣဒါနိ ယောဇနံ ဒေသေန္တော အာဟ အယံဝါဟေတ္တာတိ အာဒိ၊ တတ္ထ ဝါသဒ္ဓေါ အဝဓာရဇဏ၊ ဟိ သဒ္ဓေါ ပသိဒ္ဓိယံ၊ အယမေဝ ဟေတ္တာတိ အတ္ထော၊ (ဝိမတိ)။ [ယခုစာများ၌ “ဧတ္ထ” ဟုသာ ရှိ၏၊ ဟိ-မပါ။] ယောဇနာ၌ ကား “ဟေဋ္ဌာ ပန သေသံ ဝုတ္တာနုသာရေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံတိ ဝုတ္တတ္တာ အပရံ နယံ ဉာပေန္တော အယံဝါတိ အာဒိ မာဟ၊ ဝါတိ အပရောနယော” ဟုဝါကို ဝိပင်ဖွင့်သည်။

ရောပေတွာ။ ။ ဖာလိတဋ္ဌာနေ နိန္ဒံ မံသံ သမံ ဝဗေတွာ-ခွဲအပ်ပြီးသော အရပ်၌ နိမ့်နေသောအသားကို ညှိမျှအောင် တိုးပွားစေ၍ (အသားနုတက်စေ၍) - ဝိမတိ၊ သာရတ္ထ၌ “ဖာသံကတွာ” ဟု ဖွင့်၏၊ [“ရောဟေတွာ” ဟု မူကွဲရှိ၏။] ဤ ပါဠိ ၌ မျိုး လုံးပင် ယခုစာတို့၌ မတွေ့ရ၊ ရောဂံ ဝုပသမေတွာ၏ ရှေ့နား၌ ပါသင့်၏။

အာစရိယကေစ-ဆရာ၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ဝါ-ဆရာ၏ ဆေးကုမှုကြောင့်လည်း၊ [အာစရိယဿ+ဘာဝေါ, ကမ္မံဝါ အာစရိယကံ၊ နိဗိတ္တတ္ထေစေတံ ဘုမ္မဝစနံ၊] ဝိဒိတာနဘာဝေါ-ထင်ရှားသောအာနဘော်ရှိသည်။ ဝါ-နာမည်ကျော်သည်။ ဟုတ္တာ-၍၊ သက္ကာရံ-ပူဇော်သက္ကာရသို့၊ ဝါ-ကို၊ ပါပဏာတိ-(ယထာ-ရောက်သကဲ့သို့၊ ဝါ-ရသကဲ့သို့) ဝေ-ဤအတူ၊ ဥပဝါဒါဒိရဟောစသည်လည်း၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ သကေ - သော၊ သဗ္ဗညုဝိသယေစ - သဗ္ဗညုအရာကြောင့်လည်း၊ ဝိဒိတာနဘာဝေါ - ရှိသည်။ ဟုတ္တာ-၍၊ သက္ကာရံ-သို့၊ ပါပဏာတိ-၏၊ အဿ- ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊ တဉ္စ သိက္ခာပဒံ-ထို သိက္ခာပုဒ်သည်လည်း၊ အကပ္ပံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ယထာဌာနေ-၌၊ ဝါ-၌၊ တိဋ္ဌတိ-၏၊ ဣတိ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ (သင်္ခေပတ္ထော)။

ဝေ - လျှင်၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာနံ - အာသဝတို့၏ တည်ရာဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-တို့၏၊ အနုပ္ပတ္တိံ - မဖြစ်ခြင်းကို၊ သိက္ခာပဒ ပညတ္တိယာ-၏၊ အကာလံတိ - အကာလဟူ၍၎င်း၊ ဥပ္ပတ္တိံ - ဖြစ်ခြင်းကို၊ ကာလန္တိစ - ကာလဟူ၍၎င်း၊ ဝတ္တာ - မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ - ၌၊ တေသံ ဓမ္မာနံ - ထို အာသဝဋ္ဌာနိယတရားတို့၏၊ အနုပ္ပတ္တိကာလဉ္စ-မဖြစ်ရာအခါကို၎င်း၊ ဥပ္ပတ္တိကာလဉ္စ - ဖြစ်ရာအခါကို၎င်း၊ ဒဿေတံ-ငှါ၊ နတာဝ သာရိပုတ္တ ဣဓေကစ္စေတိ အာဒိ - ကစ္စေ အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို နတာဝ သာရိပုတ္တ ဣဓေကစ္စေ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ဥတ္တာနတ္တာနိ- ကုန်သော၊ ပဒါနိ-တို့ကို၊ ပါဠိဝသေနေဝ-ပါဠိ၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-နံ၏၊ အယံပန-ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ အနုတ္တာနပဒ ဝတ္တာနာ - မပေါ်လွင်သောပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တည်း၊ ရတ္ထိယော-တို့ကို၊ ဇာနန္တိ-သိကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ရတ္ထညု-တို့မည်၏၊ အတ္တနော- ၏၊ ပဗ္ဗဇ္ဇိတ ဒိဝသတော- ရှင်ရဟန်းပြုရာနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ - ၍၊ ဗဟုကာ-များစွာကုန်သော၊ ရတ္ထိယော-တို့ကို၊ ဇာနန္တိ-နံ၏၊ စိရပဗ္ဗဇိတာ-ရဟန်းပြုပြီး၍ ကြာမြင့်သော ကာလရှိကုန်သော ထေရ်ကြီး ဝါကြီးတို့၊ ဣတိ ပုတ္တံ ဟောတိ၊ ရတ္ထညုဟိ-ရဟန်းပြုရာကာလမှစ၍ များစွာသောညဉ့်တို့ကို သိကုန်သော ထေရ်ကြီး ဝါကြီးတို့ဖြင့်၊ မဟတ္ထံ - များသည်၏ အဖြစ်သို့၊ ရတ္ထညု မဟတ္ထံ-သို့၊ စိရပဗ္ဗဇိတေဟိ- တို့ဖြင့်၊ မဟန္တ ဘာဝံ- များသည်၏အဖြစ်သို့၊ (ပတ္ထော ဌှစ်)၊ ဣတိ အတ္ထော။

ရတ္ထညုမဟတ္ထံ။ ။မဟန္တဿ-များသော သံဃာ၏+ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ များခြင်း ဂုဏ်တည်း၊ မဟတ္ထံ-ခြင်းဂုဏ်၊ “မဟန္တတ္ထံ” ဟု ဖြစ်သင့်လျက် (န္တ) ချေ၍ “မဟတ္ထံ” ဟု ဖြစ်သည်။ [ပါဠိတော်၌ “ပတ္ထော” ဟု စပ်ပုဒ်ရှိသောကြောင့် မဟတ္ထံ

တကြ - ထို န တာဝ သာရိပုတ္တ အစရှိသော ဝါကျ၌၊ သံဃေ- သည်၊ ရတ္တညုမဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တေ-ရောက်လသော်၊ ဝင်္ဂန္တပုတ္တံ-ဝင်္ဂန္တပုတ္တား၏သား ဖြစ်သော၊ ဥပသေနံ- ဥပသေနကို၊ အာရဗ္ဗ- ရှံ၊ သိက္ခာပဒံ- ကို၊ ပညတ္တံ- ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိ တဗ္ဗံ/ဟိ- ချဲ့ဥားအံ့၊ သော အာယသ္မာ - ထိုအရှင်သည်၊ ဥုနဒသ ဝသေ- ယုတ်လျော့သော ဆယ်ဝါရှိကုန်သော၊ ဝါ- ဆယ်ဝါ မရသေးကုန် သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းတို့ကို၊ ဥပသမ္ပါဒေန္တေ - မြင့်မြတ်သော ဥပပွင်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေသည်တို့ကို၊ ဝါ- ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ပပွင်းခံပေးသည် တို့ကို၊ ဒိသ္မာ- ရှံ၊ ကေဝသော-တဝါသာရှိသည်၊(ဟုတွာ-လျက်၊)သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ-အတူနေ တပည့်သာမဏေကို၊ ဥပသမ္ပါဒေသိ-မြင့်မြတ်သော ပပွင်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေ ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ န ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ-ဒုက္က ဋ္ဌဿဟူ၍၊ သိက္ခာပဒံ- ကို၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဥုနဒသဝသေန- သော ရဟန်းသည်၊ နဥပသမ္ပါဒေတဗ္ဗော - မြင့်မြတ်သော ပပွင်းအဖြစ်သို့ မရောက်စေထိုက်၊ ဝါ - ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ပပွင်းခံမပေးထိုက်၊ ယော- အကြင် ရဟန်းသည်၊ (ဥုနဒသဝသော ဟုတွာ) ဥပသမ္ပာဒေယျ - အံ့၊ ဝါ - အံ့၊ (တဿ-ထိုရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ္ဌဿ-ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သို့၊ အာပတ္တိ- ရောက်ခြင်း သည်၊(ဟောတိ-၏။)]

ဝေ-လျှင်၊ သိက္ခာပဒေ-ပုဒ်ကို၊ ပညတ္တေ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ ပုန- တဖန်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ (မယံ- တို့သည်၊) ဒသဝဿာ-ဆယ်ဝါရှိကုန်သည်၊ အမှ - ဖြစ်ကုန်၏၊ (မယံ) ဒသဝဿာ အမှ , ဣတိ - ဤသို့ပြော၍၊ ဗာလာ- ဝိနည်းအရာတွင် မကျွမ်းကျင်ကုန်သည်၊ အဗျတ္တာ - မထက်မြက်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ- ရှံ၊) ဥပသမ္ပာဒေန္တိ - န်၏၊ အထ - ၌၊ ဘဂဝါ- သည်၊ န ဘိက္ခဝေ ဗာလေန၊ ပေ၊ အတိရေက ဒသဝသေနဝါ ဥပသမ္ပာဒေတုန္တိ-တုံဟူ၍၊ အပရ ခ္ဓိ-လည်းဖြစ်သော၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညာပေသိ-ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဗာလေန- ဝိနည်းအရာတွင် မကျွမ်းကျင်သော၊ အဗျတ္တေန-မထက်မြက်သော၊(ဘိက္ခုနာ- သည်၊) န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော - စေထိုက်၊ ယော (ဗာလော အဗျတ္တာ ဟုတွာ-လျက်၊)ဥပသမ္ပာဒေယျ၊ (တဿ-၏။)ဒုက္ကဋ္ဌဿ-သို့၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ-၏။) ဘိက္ခဝေ- တို့၊ ဗျတ္တေန- ဝိနည်းအရာ၌ ထက်မြက်သော၊ ပဋိ

မဟန္တတာင်တို့ကို ဒုတိယန္တ ဟု မှတ်။ [“ ရဟန်းပြုရာကာလမှစ၍ များစွာသော ညဉ့် တို့ကို သိ ” ဟူသော စကားဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသက်သိက္ခာ (ဝါ) ကြီးပုံကို၎င်း၊ ဇာနန္တ အရ “ ထိုထေရ်ကြီး ဝါကြီးတို့၏ အသိပညာ သတိကောင်းကြပုံကို၎င်း ပြ၏။ ထို့ကြောင့် ရတ္တညုအဖြစ်ကို ဂုဏ်တမျိုး-ဟု မှတ်။]

ဗလေန - သဒ္ဓိဝိဟာရိက တပည့်တို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော၊ ဒသဝဿေနဝါ-ဆယ်ဝါရှိသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ အဘိရေက ဒသဝဿေနဝါ-ဆယ်ဝါထက်ပိုသော ဝါရှိသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနာ - သည်၊ ဥပသမ္ဘာဒေတုံ-ငှါ၊ အနုဇာနာမိ-ခွင့်ပြုတော်မူ၏။] ဣတိ - သို့လျှင်၊ (ဣတိ တလုံး အကြေကြီး) ရတ္တညမဟတ္တံ - ရဟန်းပြုရာကာလမှစ၍ များစွာသော ညဉ့်တို့ကိုသိကုန်သော ထေရ်ကြီး ဝါကြီးတို့ဖြင့် များသည်၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တကာလေ-ရောက်ရာအခါ၌၊ ဧဒ္ဒ-၂ ပါးကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနိ- တို့ကို၊ ပညတ္တာနိ-မူအပ်ကုန်ပြီ။

ဝေပုလ္လ မဟတ္တန္တိ- ကား၊ ဝိပုလဘာဝေန - ပြန်ပြောသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ မဟတ္တံ - များသည်၏ အဖြစ်သို့၊ (“ပတ္တော နဟောတိ” ၌စပ်၊) ဟိ - ချ၊ သံဃော - သည်၊ ယာဝ - လောက်၊ ထေရနဝမဗ္ဗိမာနံ - မတို့၏၊ ဝသေန- အပြားအားဖြင့်၊ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-ပြန်ပြောသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ များသည်၏အဖြစ် သို့၊ ပတ္တော-သည်၊ န ဟောတိ-သေး၊ တာဝ-ထို ဝေပုလ္လမဟတ္တံသို့ မရောက် သေးသမျှကာလပတ်လုံး၊ သေနာသနာနိ - ကျောင်း၊ အိပ်ရာ နေရာတို့သည်၊ ပဟောန္တိ - လောက်ကုန်သေး၏၊ သာသနေ - ၌၊ ဧကစ္စေ - ကုန်သော၊ အာသဝဠာနိယာ-န်သော၊ ဓမ္မာ-အာဝါသ မစ္ဆရိယစသောတရားတို့သည်၊ [“စသော ” ဖြင့် ကျောင်းလှခြင်း စသည်တို့ကို ယူ၊] န ဥပဇ္ဇန္တိ - ကုန်သေး၊ ပန- အန္တယကား၊ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ - သို့၊ ပတ္တေ - သော်၊ တေ - ထို အာသဝဠာနိယမေတို့သည်၊ ဥပဇ္ဇန္တိ - ၏၊ အထ - ၌၊ သတ္တာ- သည်၊ သာဝကာနံ- တို့အား၊ သိက္ခာပဒိ-ကို၊ ပညပေတိ- ၏၊ တတ္ထ-ထို န တာဝ သာရိပုတ္တ အစရှိ သော စကားရပ်၌၊ သံဃေ-သည်၊ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တေ-သော်၊ ပညတ္တ သိက္ခာပဒါနိ-ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ ယောပနဘိက္ခု၊ ပေ၊ ပါစိတ္တိ ယန္တိ-ပါစိတ္တိယံ ဟူသော၊ ဣမိနာနယေန- ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-န်၏၊ [သိက္ခာ ပုဒ်များကို အနက်ပေးပါ၊ ဣမိနာ နယေနာတိ ဧတေန - ဖြင့်၊ ပဒသောဓမ္မ သိက္ခာပဒါဒိနိ-တို့ကို၊ သင်္ဂဟော ဒဠ္ဇဗ္ဗော၊]

ဝေပုလ္လမဟတ္တံ။ ။ဝိပုလဿ - ပြန်ပြော များပြားသော သံဃာ၏ + ဘာဝေါ ဝေပုလ္လံ၊ ဤ“ဝေပုလ္လ-ပြန်ပြော” ဟူသည် ရတ္တညတို့ဖြင့် များနေရုံမက၊ “ထေရ-နဝ-မဗ္ဗိမ” ပုဂ္ဂိုလ် ၃ မျိုးလုံး အသီးအသီး ပြန်ပြော များပြားနေခြင်းတည်း၊ ဤဝေပုလ္လ ပုဒ်သည် မဟတ္တံ၏ အဘိန္နဝိသေသနတည်း၊ “ဝေပုလ္လေန (ဝိပုလဘာဝေန) +မဟတ္တံ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ” ဟု ပြု၊ ထေရနဝ မဗ္ဗိမပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ကျယ်ပြန့်သည်ကို ဝေပုလ္လဟု ဆို၍၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၃ မျိုးလုံး များသည်ကို မဟတ္တဟု ဆိုသည်။

လာဘဂ္ဂမဟတ္တိန္ဒိ-ကား၊ လာဘဿ-လာဘ်၏၊ အဂ္ဂမဟတ္တိ - ကောင်းမြတ်သော မဟန္တ၏ အဖြစ်သို့၊ (ပတ္တော န ဟောတိ , ပါဠိတော်၌ စပ်။) လာဘဿ-၏၊ အဂ္ဂေါ ဥတ္တမော-ကောင်းမြတ်သော၊ ယောမဟန္တဘာဝေါ-အကြင် မဟန္တ၏ အဖြစ်သည်၊(အတ္ထိ)တံ-ထို ကောင်းမြတ်သော မဟန္တ၏ အဖြစ်သို့၊ ပတ္တော - သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဝါ - တနည်း၊ လာဘေန-လာဘ်အားဖြင့်၊ အဂ္ဂမဟတ္တိပိ-မြတ်သည်၏အဖြစ်၊ များသည်၏ အဖြစ်သို့လည်း၊ လာဘေန-အားဖြင့်၊ သေဋ္ဌတ္တဓူ-မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့၎င်း၊ မဟန္တတ္ထဓူ-များသည်၏ အဖြစ်သို့၎င်း၊ ပတ္တော-သည်၊ (န ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဟိ-ချဲ့သံဃော-သည်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ လာဘဂ္ဂမဟတ္တိ-လာဘ်၏ အမြတ်ဟူသော မဟန္တ၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ-လာဘ်အားဖြင့် မြတ်သည် ၏အဖြစ်များသည်၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တော-ရောသည်၊ န ဟောတိ-သေး၊ တာဝ-

လာဘဂ္ဂမဟတ္တိ။ ။ဤပါဠိကို အဋ္ဌကထာ၌ ၂ နည်းဖွင့်၏၊ ပဌမနည်း၌ “လာဘဿ+အဂ္ဂမဟတ္တိ” ဟု အကျဉ်းပြု၍ “ယော၊ပေ၊ တံ ” ဟု အကျယ်ပြု၏၊ ထိုအကျယ်၌ “အဂ္ဂေါ ဥတ္တမော”ဝယ် အဂ္ဂေါသည် လာဘဂ္ဂ၌ အဂ္ဂတည်း၊ ထိုအဂ္ဂ၏ ဥတ္တမအနက်ကို ယူစေလို၍ “ဥတ္တမော” ဟု ဖွင့်သည်၊ “မဟန္တဘာဝေါ” သည် မဟတ္တိ၏ အဖွင့်တည်း၊ ထိုမဟန္တဘာဝေါကို “အဂ္ဂေါ ဥတ္တမော”ဟု ပိသေသနပြုထား၏၊ ထို့ကြောင့် “လဘိတဗ္ဗောတိ လာဘော၊မဟန္တဿ + ဘာဝေါ မဟတ္တိ၊ အဂ္ဂံစ + တံ + မဟတ္တဉ္စာတိ အဂ္ဂမဟတ္တိ၊ လာဘဿ + အဂ္ဂမဟတ္တိ လာဘဂ္ဂမဟတ္တိ” ဟု ပြု၊ ဤနည်း၌ “လဘိတေ ကောင်းခြင်း၊ မွန်မြတ်ခြင်း (တနည်း-များခြင်း) ကို ပြ၏” ဟု မှတ်။

သာရတ္ထ။ ။စိဝရာဒိလဘိတဗ္ဗပစ္စယော လာဘော၊ တဿ (လာဘဿ) အဂ္ဂမဟတ္တိ၊ ပဏီတတာ၊ ဗဟုဘာဝေါဝါ၊ အဋ္ဌကထာ၌ “ယော လာဘဿ အဂ္ဂေါ ဥတ္တမော မဟန္တဘာဝေါ” ဟု အဂ္ဂကို မဟန္တဘာဝေါ၏ ပိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် ဤဒီကာ၌လည်း အဂ္ဂကို မဟတ္တိ၏ပိသေသနဟုပင် ယူရတော့မည်၊ မဟတ္တိကိုလည်း “ပဏီတတာ၊ ဗဟုဘာဝေါဝါ” ဟု ၂ နည်းဖွင့်၏၊ ထိုတွင် “ပဏီတတာ”ဖြင့် လာဘ်၏ အထက်တန်းကျ၍ အဂ္ဂဖြစ်သည့်အပြင်၊ မွန်မွန်မြတ်မြတ်ဖြစ်ပုံကိုပြ၏၊ ဤအလို “လာဘဂ္ဂမဟတ္တိ - လာဘ်၏ ကောင်း မွန်သည်၏အဖြစ်သို့” ဟု ပေး၊ ဗဟုဘာဝဖြင့် လာဘ်၏ကောင်း၍ များသည်၏အဖြစ်ကို ပြ၏၊ ဤအလို “လာဘဂ္ဂမဟတ္တိ-လာဘ်၏ ကောင်းသောအများ၏ အဖြစ်သို့” ဟု ပေး၊ အညံ့စားတွေ များနေသည်မဟုတ်၊ အကောင်းတွေများနေသည်-ဟူလို။

လာဘေနဝါ၊ပေ၊ပတ္တော။ ။ဤနည်းဝယ် တချို့စာတို့၌ “အဂ္ဂံ မဟန္တံပိ” ဟု ရှိ၏၊ ယောဇနာ၌ “အဂ္ဂမဟတ္တိပိ” ဟု ရှိ၏၊ ထို အတိုင်းကောင်းသည်၊ ပိသဒ္ဓါသည် ရှေ့နည်းကို ပေါင်းသော သဒ္ဓိဏ္ဏနတည်း၊ “အဂ္ဂမဟတ္တိ”ကို “သေဋ္ဌတ္တဓူ မဟန္တတ္ထဓူ” ဖွင့်သောကြောင့် အဂ္ဂနှင့် မဟန္တကို အရတူမဟုတ် အရကဲ့သို့ ဟု ယူစေသည်၊ အဂ္ဂေါစ-အမြတ်လည်း + မဟန္တောစ- အများလည်း၊ အဂ္ဂမဟန္တိ၊ အဂ္ဂမဟန္တဿ + ဘာဝေါ

ထိုလာဘဂ္ဂမဟတ္တသို့ မရောက်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ လာဘ်-ကို၊ ပဋိစ္စ-
 စွဲ၍၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာ-နိသော၊ ဓမ္မာ-(ဣဿာ မစ္ဆရိယ အရင်းခံသော)
 ကျူးလွန်မှုတရားတို့သည်၊ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ - နိသေး၊ ပန - အန္တယကား၊ ပတ္တေ-
 သော်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ - နိ၏၊ အထ-၌၊ သတ္တာ သာဝကနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတိ၊
 (ကို-အဘယ်သို့ ပညတ်တော်မူသနည်း၊) ယောပနဘိက္ခု၊ ပေ၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-
 ပါစိတ္တိယံ ဟူ၍(ပညပေတိ)၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ သံယေ-သည်၊
 လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-လာဘဂ္ဂမဟတ္တသို့၊ ပတ္တေ-သော်၊ ပညတ္တံ-ပညတ်အပ်ပြီ။

ဗာဟုဿစ္စမဟတ္တန္တိ-ကား၊ ဗာဟုဿစ္စဿ - များသော သုတရှိသော
 သံဃာ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ များစွာတတ်ကျွမ်းမှု၏၊ မဟန္တဘာဝံ-ကြီးကျယ်
 သည်၏အဖြစ်သို့၊ (ပတ္တော နဟောတိ၊) ဟိ-ချဲ့၊ သံဃော - သည်၊ ယာဝ-
 လောက်၊ ဗာဟုဿစ္စမဟတ္တံ - များသောသုတရှိသော သံဃာ၏ ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာ များစွာတတ်ကျွမ်းမှု၏ ကြီးကျယ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တော နဟောတိ၊
 တာဝ-ထိုဗာဟုဿစ္စ မဟတ္တသို့ မရောက်သေးသမျှကာလပတ်လုံး၊ အာသဝ
 ဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ, န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-နိသေး၊ ပန - အန္တယကား၊ ဗာဟုဿစ္စမဟတ္တံ-
 တွသို့၊ ပတ္တေ-သော်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧကမ္ပိနိကာယံ-နိကာယ်တရပ်ကို၎င်း၊

အဂ္ဂမဟတ္တံ။ [တ္တကို“အဂ္ဂတ္တံ မဟတ္တံ”ဟု အဂ္ဂနှင့်လည်းတွဲ၊ “ဒွန်၏နောက်၌ ရှိသော
 ပိုဒ်၊ ယှဉ်လိုက်ပုဒ်တိုင်းသာ” ပင်တည်း။] လာဘောန+အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ၊
 ဤနည်း၌ “လာဘ်အားဖြင့် မြတ်” ဟူသည် လာဘ်ပေါများသဖြင့် သံဃာတွေ အဆင့်
 အတန်းမြင့်နေခြင်းတည်း၊ “လာဘ်အားဖြင့် များ”ဟူသည် လာဘ်ပေါသဖြင့်(လာဘ်
 ပေါသောကြောင့်) ရဟန်းပြုသူတွေ များလာခြင်းတည်း။

ဗာဟုဿစ္စ မဟတ္တံ။ ။ဗဟု+သုတံ ယေန(သံဃေန) တိ ဗဟုဿုတော၊ ဗဟု
 သုတဿ+ ဘာဝေါ ဗာဟုဿစ္စ - များသော သုတရှိသော သံဃာ၏ ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာ (ပိဋက၌ တတ်ကျွမ်းမှု) ရုဏ်တည်း၊ ထိုရုဏ်၏ မဟတ္တဟူသည် တတ်ကျွမ်းမှုတွေ
 ကျယ်ဝန်းများပြားလာခြင်းတည်း။

ဆက်ဥပဒေအံ ။ ။ ပိဋကတော်နှင့် ဘာသန္တရပါ တတ်ကျွမ်းမှု များသော အခါ
 ယောနိသော မနသိကာရရှိ၍ သင့်တော်အောင်နှလုံးသွင်းတတ်လျှင်သာသနာတော်ကို
 တည်တံ့ တိုးတက်အောင် ပြုနိုင်၏၊ ယောနိသော မနသိကာရ မရှိလျှင်ကား ပိဋက
 တော်၌ “ထို တရားသည် လောကဓာတ်နည်းနဲ့ မကိုက်ညီ၊ ဤတရားကား ဘုရား
 ဟော မဟုတ်၊ “ဘုရား” ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ပင် ထိုခေတ်က ပညာရှိတပါးသာ”ဟု
 ဝေဘန်လျက် ဘုရား အဆုံးအမတော်ကို ရှေ့ကဖျက် နောက်က ဖျက်နှင့် (သာမန်
 အာသဝဋ္ဌာနိယမျှမကဘဲ) သာသနာပျက်လောက်သော အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မများကို
 ဖြစ်စေကြပါလိမ့်မည်။

ခွေပိ နိကာယေ - တို့ကို၎င်း၊ တယောပိ နိကာယေ၊ စတ္တာရောပိ နိကာယေ၊ ပဉ္စပိ နိကာယေ - နိကာယ် ၅ရပ်တို့ကို၎င်း၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ - သင်ယူပြီး၍၊ အယောနိသော - မသင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ - မိမိကိုယ်ကို ဖေါ်ကြကုန်သော၊ ဝါ-မော်ကြမော်ကြကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာ-တို့သည်၊ ရသေ့န-အနဝဇ္ဇသဘောနှင့်၊ ရသံ-သာဝဇ္ဇသဘောကို၊ [(တနည်း၊) ရသေ့န-အပြစ် မရှိသော ဖဲမွေ့ရာ အစရှိသည်တို့၏အတွေ့ကို သာယာခြင်းနှင့်၊ ရသံ-အပြစ် ရှိသော မာတုဂါမ၏ အတွေ့ကို သာယာခြင်းကို၊ [သံ သန္နိတွာ - သဘောတူ ရောနှော၍၊ သတ္တု-၏၊ သာသနံ-တော်ကို၊ ဥဒ္ဒမ္ဘိ-ထွက်သွားသော ဓမ္မရှိသည် ကို၊ ဝါ - တရားမှ ထွက်သွားအောင်၊ ဥဒ္ဒမ္ဘိနယံ - ထွက်သွားသော ဝိနည်းရှိ သည်ကို၊ ဝါ-ဝိနည်းမှ ထွက်သွားအောင်၊ ဒီပေန္တိ - ပြုကြကုန်၏၊ အထ - ဌ၊ သတ္တာ-သည်၊ ယော ပန ဘိက္ခု၊ ပေ၊ ဝေဝေယျာတိ အာဒိနာ - ယူ အစရှိ သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ သိက္ခာပဝံ-ကို၊ ပညပေတိ - မူ၏၊ ဣတိ - ဤ ကား၊ အနတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ (အယံ ပန အနတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာကို ပြန်အုပ်၊)

ဝေ-လျှင်၊ ဘဂဝါ - သည်၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာနံ-နံသော၊ ဓမ္မာနံ-တို့၏၊ အနုပုတ္တိကာလဉ္စ-မဖြစ်ရာအခါကို၎င်း၊ ဥပုတ္တိကာလဉ္စ- ကို၎င်း၊ ဒေသေတွာ- မူပြီး၍၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ (အရှင်သာရိပုတြာ တောင်းပန်ရာထိုအခါ၌၊) သဗ္ဗသောပိ - အလုံးစုံသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်လည်း၊ တေသံ - ထို အာသဝဋ္ဌာနိယမ္မတို့၏၊ အဘာဝံ - မရှိခြင်းကို၊ ဒေသေန္တော - မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ၊) နိရမ္မုဒေါ ဟိ သာရိပုတ္တာတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ - မူပြီ၊ တတ္ထ- ထို နိရမ္မုဒေါ

အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ။ ။ အနုပါယေန - စီးပွားချမ်းသာကို ရခြင်း၏ အကြောင်းမဟုတ်သောအားဖြင့်၊ အဘိနိဝိသမာနာ-နှလုံးသွင်းကြကုန်သော၊ ဝိပရိတတော-ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန်အားဖြင့်၊ ဇာနမာနာ- (အလွဲသိ) သိကြကုန်သော။

ရသေ့န ရသံ သံ သန္နိတွာ။ ။ အနဝဇ္ဇသဘာဝန သာဝဇ္ဇသဘာဝံ သံမိသိတွာ၊ (ဝိမတိ၊) အနုညာတပစ္စတ္တရဏာဒီသု - ခွင့်ပြုခံတော်မူအပ်သော အခင်းအကြီး အစရှိ သည်တို့၌၊ သုခသမ္ပဿသာမညတော - ကောင်းသောအတွေ့ချင်း တူသည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊ ဥပါဒိန္နက ဖဿရသပိ-ဥပါဒိန္နက ဖြစ်သော မာတုဂါမ၏ အတွေ့ ဟူသော အရသာ၌လည်း၊ ဝါ-အရသာကိုသာယာခြင်း၌လည်း၊ အနဝဇ္ဇသညိတာယ-အပြစ် မရှိဟု မှတ်ထင်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုပါဒိန္နက ဖဿရသေ့န ဥပါဒိန္နက ဖဿရသံ သံသန္နိတွာ၊ သမာနဘာဝံ ဥပနေတွာတိ အတ္ထော၊ (သာရတ္ထ။)

ဥဒ္ဒမ္ဘိ ဥဒ္ဓိနယံ။ ။ ဥဂ္ဂတဓမ္မံ ဥဂ္ဂတဝိနယဉ္စ၊ ဥသဒ္ဓါသည် ဥဂ္ဂတအနက်ဟောတည်း၊ ယထာ ဓမ္မောစ ဝိနယောစ ဝိနသိဿတိ၊ ဝေကတွာတိ အတ္ထော - ဓမ္မဝိနယကို ပျက်အောင်လုပ်၍ဟု အနက်မှတ်။

အစရှိသောစကားရပ်၌၊ နိရဗ္ဗဒေါတိ-ကား၊ အဗျဒဝိရဟိတော- အဗျဒမှ ကင်း၏။ စောရာ-တို့ကို၊ အဗျဒါ- ဒတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ- န်၏။ နိစ္စောရော- ခိုးသူ မရှိ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ စ-ဆက်၊ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ - ဤ နိရဗ္ဗဒေါ ဟိ သာရိ ပုတ္တ ဘိက္ခုသံယောဟု ဆိုအပ်သော ဘိက္ခုသံယာ ဟူသောအနက်၌၊ [နိရဗ္ဗ ဒေါဟိ သာရိပုတ္တ ဘိက္ခုသံယောတိ ဧဝံ ဝုတ္တဘိက္ခုသံယသညိဒတ အတ္ထေ။] ဒုဿီလာ-ဒုဿီလရဟန်းတို့ကို၊ စောရာတိ- ရတို့ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတာ- အလိုရှိ အပ်ကုန်၏။ တိ- မှန်၊ (တနည်း)၊ ဟိ (ယသ္မာ)- ကြောင့်၊ တေ - ထို ဒုဿီလ ရဟန်းတို့သည်၊ အဿမဏာဝ - ရဟန်းအစစ် မဟုတ်ကုန် သည်သာလျှင်၊ ဟုတော-၍၊ သမဏပုဂ္ဂိုလ်တရား-ရဟန်းဟု ဝန်ခံခြင်းရှိ ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ [သမဏောဣတိ ပဋိညာ ယေသံတိ သမဏပုဂ္ဂိုလ်၊ တေသံ + ဘာဝေါ သမဏပုဂ္ဂိုလ်တရား။] ပရေသံ-အခြားသော လူဒါယကာတို့၏၊ ပစ္စယေ-တို့ကို၊ စောရေန္တိ- ခိုးရာရောက်ကုန်၏။ တဿာ- ကြောင့်၊ နိရဗ္ဗဒေါတိ (တ္ထေ)- ဤ ပါဠိ၌၊ နိစ္စောရော-ခိုးသူမရှိ၊ နိဒ္ဒုဿီလော-ဒုဿီလမရှိ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [ခိုးသူနှင့်တူသော ဒုဿီလတို့ကို အဗျဒဟု ခေါ်ရာ၌ သဒိဿပစာ၊ ရူဇီနည်း တည်း၊ တနည်း-“ အဗျဒါဝိယာတိ အဗျဒါ” ဟု ဥပမာတစ္ဆိတ်ဆင့်ပါ - ဟု ပြသည်။] နိရာဒီနဝေါတိ - ကား၊ နိရူပဒ္ဒဝေါ - ဥပဒ္ဒဝေါမရှိ၊ နိရူပသဂ္ဂေါ- ဘေးရန်မရှိ၊ ဒုဿီလာဒီနဝ ဝိရဟိတော-ဒုဿီလဟူသော ဘေးရန်မှကင်း၏။

အဗျဒါပေ၊ စောရာ ။ ။ ထောမနိဓိ၌ အဗျဒသဒ္ဓါသည် “ အဗျဒအသားတစ် သဏ္ဍာန်ရှိသော ရောဂါအထူး၊ အဗျဒသဒ္ဓါ၊ အဗျဒမည်သောတောင် ” ဟူသော အနက်များကိုဟော၏-ဟု ဆို၏။ ရေမြုပ်ပွက်ဟူသောအနက်ကို ဟောရာ၌ “အဗျဒ” ဟု မရှိ၊ “ဗုဒ္ဓိဗုဒ္ဓ” ဟုသာ ရှိ၏။ ခိုးသူအနက်ကို ဟောရာ၌ ပါဠိသုံးသက်သက် ရူဇီ သဒ္ဓါဟု ကြိုသင့်၏။ ထို့ကြောင့် အထင်ရူဇီသဒ္ဓါဖြစ်ကြောင်း သိစေလို၍ “ အဗျဒါ ဝုစ္ဆန္တိစောရာ ” ဟု ဝုစ္ဆန္တိသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုဟန်တူသည်။ [အချို့က အဗျဒတစ် ဟိံသာ အနက်ကိုယူ၍ “အဗျဒိ ဟိံသန္တိတိ အဗျဒါ”ဟု ကြိုကြသေး၏။ ဥဒကို ဘယ်ကရမည် တဲ့နည်း၊ ဤသို့ အန္တက္ကအမည်ဖြစ်လျှင် “အဗျဒတော ဟိံသနတော”ဟု ဟိတ်ပါဠိပါရာ ၏။ ထိုသို့ မပါသောကြောင့် အန္တက္ကလည်း မဖြစ်နိုင်။]

နိရာဒီနဝေါ ။ ။ အာပုဗ္ဗ-ဒီဓာတ်သည် ကုန်ခန်းခြင်း (ခယ) အနက်ကို ဟော၏။ အာဒီနပုဗ္ဗ + ဝါဓာတ်၊ က (အနုဗန် “က” ရှိသောအ) ပစ္စည်းဖြင့် “အာဒီနဝ”ဟု ဖြစ်၏။ သက္ကတအဘိဓာန်၌ “အာဒီနံ + ဝါတိ (ပါပုဏ္ဏာတိ) ဇေတနာတိ”ဟု ပြ၏။ ဆင်းရဲ ပင်ပန်းခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်းဘေးရန်ကို “အာဒီနဝ ” ဟု ယူပြီးလျှင် ထို ဘေးရန်မရှိသည်ကို “နတ္ထိ + အာဒီနဝေါ ယဿာတိ နိရာဒီနဝေါ”ဟု ပြစေလို၍ “နိရူ ပဒ္ဒဝေါ၊ နိရူပသဂ္ဂေါ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဥပဒ္ဒဝနှင့် ဥပသဂ္ဂကား ပရိယာယ်။]

ဣတိယေဝ- ဤအနက်သည်သာ၊ ဝါ - ကိုသာ၊ ဝတ္ထံဟောတိ၊ [ယေဝါတိ၌ ဝေကို အဋ္ဌာနပယောဝကြ၍ “ ဣတိဝေ ” ဟု တွဲ၊ ဤ၌လည်း ဒုဿီလတို့ကို သဒိသုပစာ ဥပမာတဒ္ဓိတ်အားဖြင့် အာဒိနဝဟု ခေါ်။]

အပဝတကာဋ္ဌကောတိ ဣတ္ထ-ပါဌ်၌၊ ဒုဿီလာယေဝ-ဒုဿီလရဟန်းတို့ ကိုပင်၊ ကာဋ္ဌက - ကာဋ္ဌကတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-၏၊ [အာဒိနဝကံသို့ ဒုဿီလချင်း တူ၍ “ဝေ”ဖြင့် ပြသည်။] ဟိ-မှန်၊ တေ - ထိုဒုဿီလရဟန်းတို့ကို၊ သုဝဏ္ဏ ဝဏ္ဏာ - ရှေ့အဆင်းနှင့် တူသော အဆင်းရှိကုန်သည်၊ သမာနာပိ - န်သော် လည်း၊ ကာဋ္ဌကဓမ္မယောဝါ-မည်းညစ်သော အကုသိုလ် တရားတို့နှင့် ယှဉ် ခြင်းကြောင့်၊ [ဤ ပါဌ်ဖြင့် အကုသိုလ်၏ အမည်းအနက်ဂုဏ်ကို ပုဂ္ဂိုလ်၌ တင် စားသော “ဂဏုပစာ” ဟု ပြ၏။] ကာဋ္ဌကောဇ္ဇေဝ-ကာဋ္ဌကတို့ ဟူ၍သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ - ကုန်၏၊ တေသံ - ထိုဒုဿီလဟူ၊ မည်းညစ်သူတို့၏၊ အဘာဝါ- မရှိခြင်းကြောင့်၊ အပဝတကာဋ္ဌကော-ဋ္ဌကမည်၏၊ အပဟတ ကာဋ္ဌကောတိ ပိ-ဋ္ဌကဟူ၍လည်း၊ ပါဌော - ပါဌ်ရှိသေး၏၊ [ဟနလည်း ဝတိ အနက်ဟော ဖြစ်၍ အပဝတနှင့် အနက်တူပင်။] သုဒ္ဓေါတိ-ကား၊ အပဝတ ကာဋ္ဌကတ္တာ ယေဝ - ကင်းသော မည်းညစ်သူရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ သုဒ္ဓေါ - စင် ကြယ်၏၊ ပရိယောဒါတော - ထက်ဝန်းကျင် ဖြူစင်၏၊ ပဘဿရော - ပြီးပြီး ပြက်ပြက်ထွက်သော သီလရောင်ရှိ၏၊ [ပဘဿရသီလော၊ ဝိမတိ၌ “ ပဘာ ယနသီလော-တောက်ပသောသီလရှိ၏ ” ဟု ရှိ၏။] သာရေ ပတိဋ္ဌိတောတိ ဣတ္ထ - ဤ ပါဌ်၌၊ သီလ သမာဓိ ပညာ ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိညာဏဒဿနဂုဏာ- သီလဂုဏ်၊ ပေ၊ ဝိမုတ္တိညာဏဒဿနဂုဏ်တို့ကို၊ သာရောတိ-သာရဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ- န်၏၊ [သာသနမြဟ္မဗရိယဿ သာရဘူတတ္တာ သီလာဒယော ဂုဏာ သာရော တိ ဝုစ္စန္တိ။] တသ္မိံ သာရေ - ထို သီလဂုဏ်၊ ပေ၊ ဝိမုတ္တိညာဏဒဿနဂုဏ် ဟူသောအနှစ်၌၊ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ-တည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သာရေ ပတိဋ္ဌိ တော-သာရေပတိဋ္ဌိတော-မည်၏။

ဧဝံ လျှင်၊ သာရေ - အနှစ်၌၊ ပတိဋ္ဌိတ ဘာဝံ - တည်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝတ္ထာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ပုန-တဘန်၊ အဿ-ထိုဘိက္ခုသံဃာ၏၊ သာရေ-၌၊ သောစ ပတိဋ္ဌိတဘာဝေါ- ထို တည်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝေဒိ တဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒသေဇ္ဇော - သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဣမေသံ ဟိ သာရိပုတ္တာတိအာဒိ - ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတြ-ထို ဣမေသံ ဟိ သာရိပုတ္တ အစရှိသော ပါဌ်ရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတုံကား၊ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ-အကျဉ်း ချုပ်အဖွင့်တည်း၊ ဝေရဇ္ဇာယံ-၌၊ ဝဿာဝါသံ-မိုဃ်းလပတ်လုံး နေခြင်းသို့၊

ဥပဂတာနိ-ကပ်ရောက်ကုန်သော၊ ယာနိ ဣမာနိ ပဉ္စတိက္ခယတနာနိ-အကြင်
 ငါးရာသော ရဟန်းတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ ဣမေသံ-ဤ ငါးရာသော ရဟန်းတို့
 တွင်၊ ယော ဘိက္ခု - သည်၊ ဂုဏဝသေန - ဂုဏ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပစ္ဆိမကော-
 နောက်ဆုံး၌ ဖြစ်၏၊ သဗ္ဗပရိတ္တဂုဏော - အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့အောက်
 နည်းသောဂုဏ်ရှိ၏၊ [သဗ္ဗေဟိ- နိဟီနဂုဏော, အပ္ပဂုဏောဝါ။] သော-ထို
 ရဟန်းသည်၊ သောတာပန္နော - သောတာပန်တည်း၊ သောတာ ပန္နောတိ-
 ကား၊ သောတံ - အရိယာမဂ်သို့၊ အာပန္နော - ရောက်သူတည်း၊ စ - ဆက်၊
 သောတောတိ ဧတံ- သောတောဟူသော ဤအမည်သည်၊ မဂ္ဂဿ- အရိယာ
 မဂ်၏၊ အဓိဝစနံ- အမည်တည်း၊ သောတာပန္နောတိ ဧတံ - သောတာပန္နော
 ဟူသော ဤအမည်သည်၊ တေန-ထိုအရိယာမဂ်နှင့်၊ သမန္နာဂတဿ- ပြည့်စုံ
 သော၊ ပုဂ္ဂလဿ-၏၊ အဓိဝစနံ-တည်း၊ [ရှေ့ဝါကျမှ “ဧတံ အဓိဝစနံ” လိုက်
 စေ။] ယထာဟ-အဘယ်သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ သောတော သောတော
 တိ၊ ပေ၊ ဧဝံ ဂေါတ္ထောတိ-ဟူ၍၊ (အာဟ-ပြီး) [သာရိပုတ္တ-တြာ၊ သောတော
 သောတောတိ- သောတော သောတောဟူ၍၊ ဣဒံ - ဤစကားကို၊ ဝုစ္စတိ-
 ဝ်၏၊ သာရိပုတ္တ၊ သောတော - သောတ ဟူသည်၊ ကတမောနုခေါ - အဘယ်
 နည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ အရိယော-
 မြတ်သော၊ အဋ္ဌဂီကော-ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ အယမေဝမဂ္ဂေါ- ဤ
 မဂ်သာလျှင်ပါတည်း၊ သေယျထိဒံ-ထို မဂ်ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-
 ၎င်း၊ ပေ၊ သမ္မာသမာဓိ-၎င်းတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ သာရိပုတ္တ-တြာ၊
 သောတာပန္နောသောတာပန္နောတိ-သောတာပန္နောသောတာပန္နောဟူ၍၊
 ဣဒံ-ဤစကားကို၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏၊ သာရိပုတ္တ-တြာ၊ သောတာပန္နော-
 သောတာပန္နောဟူသည်၊ ကတမောနုခေါ-နည်း၊ ဣတိ - ပြီ၊ ဘန္တေ - ရား၊
 ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အရိယေန-သော၊ အဋ္ဌဂီကေန-ရှိသော၊ ဣဒံနာ
 မဂ္ဂေန-ဤမဂ်နှင့်၊ သမန္နာဂတော- သည်၊ (ဟောတိ) အယံ- ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊
 သောတာပန္နော-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ယောယမာယသ္မာ - အကြင်ကဲ့သို့သော

မဂ္ဂဿေတံ အဓိဝစနံ ။ ။ ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ - ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့ကို၊
 အနဝသေသတော-ဖြင့်၊ သဝနတော ပေလနတော - ပယ်ရှားတတ်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ သောဒတာ အရိယမဂ္ဂေါ-သောတဟူသည် အရိယမဂ်တည်း၊ “သဝတိပေလ
 တိတိ သောတော” ဟု ပြု၊ ဤနည်းအရ အရိယာမဂ်ကို မုချအားဖြင့် “သောတ ” ဟု
 ခေါ်နိုင်သည်၊ [အခြားနေရာ၌ အရိယာမဂ်တည်းဟူသော ရေအလျဉ်ကို “သောတ”
 ဟု ဖွင့်ကြ၏၊ ထိုနည်း၌ကား သဒိသုပစာတည်း၊ ထိုနည်းကို ဤနေရာ၌ မဖွင့်။]

ဤ အရှင်သည်၊ ဧဝံနာမော - ဤသို့ သောတာပန်ဟူသော အမည်ရှိ၏။ ဧဝံ ဝေါက္ခော-ဤသို့ သောတာပန် အနွယ်ရှိ၏။(သော အယံ အာယသ္မာ-ထိုကဲ့သို့သော ဤအရှင်ကို၊ သောတာပန္နော-ဟူ၍၊ ပုစ္ဆတိ-ဆိုအပ်ပါ၏။) ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ (မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်-၊ ဝေဠုဒ္ဓါရဝဂ် , ပဉ္စမသုတ်။)] ပန-မုချတ္ထမှတပါး ဥပစာရတ္ထကို ဆိုဥားအံ့၊ ဣမ-ဤ ဣမေသံ ဟိ သာရိပုတ္တ အစရှိသောပါဠိ၌၊ မဂ္ဂေန-အဋ္ဌဂီက(သတ္တဂီက)မဂ်သည်၊ [ပုဋ္ဌမဇ္ဈာန်မဂ်ဖြစ်လျှင် အဋ္ဌဂီကမဂ်၊ ဒုတိယဇ္ဈာန်စသည်ဖြစ်လျှင် သမ္မာသင်္ကပ္ပမပါသောသတ္တဂီကမဂ်တည်း။] ဖလဿ - အဋ္ဌဂီကဖိုလ်အား၊ ဝါ - သတ္တဂီက ဖိုလ်အား၊ နာမံ-သောတ ဟူသော အမည်ကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပြီ၊ တဿ - ကြောင့်၊ ဖလဋ္ဌော-ဖိုလ်၌တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သောတာပန္နော-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

အဝိနိပါတ ဓမ္မောတိ (ဧတ္ထ) - ၌၊ (အဝယဝတ္ထော - အစိတ်အစိတ် ဖြစ်သောအနက်ကို၊ ဧဝံ- ဤ ဆိုအပ်လတံ့သောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏။) ဝိနိပါတေတိ - ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်၏။ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဝိနိပါတ

ဣပေန၊ ပေါဒိန္နံ ။ ။ အာပန္နော၌ တ ပစ္စည်းသည် ပစ္စုပ္ပန်အနက်ဟောတည်း။ “ဖလသစ္စိကိရိယာယ- ဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှါ၊ ပဋိပန္နော - ကျင့်သူ” ဟူရာ၌ တ ပစ္စည်းသည် ပစ္စုပ္ပန်အနက်ဟောဖြစ်၍ မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကိုဟောသကဲ့သို့၊ ဤ သောတာပန္နောပုဂ္ဂိုလ်လည်း မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကိုဟောရင်းဖြစ်သည်။ ဤ “ ယော ပစ္စိမကော , သော သောတာပန္နော ” ဝါကျ၌ကား ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ သောတာပန္နဟု မိန့်တော်မူလိုရင်း ဖြစ်သောကြောင့် မဂ်၏သောတအမည်ကို ကာရဏပုစ္ဆာအားဖြင့် ဖိုလ်ပေါ်၌ တင်ပေးလိုက်ရကား ဖိုလ်လည်း သောတမည်တော့၏။ ထို့နောက် “ သောတံ+ အာပန္နော ” အရ ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်လည်း သောတာပန္နမည်တော့သည် - ဟူလို။ [ဣမ အာပန္နသဋ္ဌေါ ဖလသစ္စိကိရိယာယ ပဋိပန္နောတိအာဒိသု ဝိယ ဝတ္တမာနကာလိကောတိ အာဟ-မဂ္ဂေန ဖလဿ နာမံ ဒိန္နံတိ။]

ဗုဗ္ဗနာမည် ။ ။ အာပန္နော၌ တ ပစ္စည်းကို အတိတ်အနက်ဟောဟု ယူလျှင် “သောတံ-အရိယာမဂ်သို့+ အာပန္နော-ရောက်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင် သောတာပန္နဟု တိုက်ရိုက်ဆိုနိုင်သည်။ ဤအလို ဥပစာရတ္ထမဟုတ်၊ မုချတ္ထသာ။ [အတိတကာလိကတ္ထေ ပန သရသတောဝ နာမလာဘော သိယာ။]

ဝိနိပါတေတိ။ ။ “ဝိရူပံ-ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန်၊ သဒုက္ခံ သ ဥပါယာသံ-ဒုက္ခ ဥပါယာသ(ဒေါသ)နှင့်တကွ၊ နိပါတေတိ-(အပါယ်၌) ကျရောက်စေတတ်၏။ ဣတိ ဝိနိပါတော ” ဟု ပြု၊ အပါယ်ဒုက္ခေ ခေပနကော - အပါယ်ဒုက္ခ၌ ပစ်ချတတ်သော သဘော၊ ဝိကို “ဝိရူပံ” ဟု ဖွင့်၍ ဝိရူပအရကို “ သဒုက္ခံ သ ဥပါယာသံ ” ဟု ထပ်၍ ပြသည်။ [ဓမ္မောတိ သဘာဝေါ။]

တော-တမည်၏၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝိနိပါတော-ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သော၊ ဓမ္မော - သဘောသည်၊ ဝါ- ဒိဋ္ဌိ အစရှိသော အကုသိုလ် တရားသည်၊ န-မရှိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဝိနိပါတဓမ္မော-ဓမ္မမည်၏၊ အတ္တာနံ- မိမိကို၊ အပါယေသု - တို့၌၊ ဝိနိပါတန သဘာဝေါ - ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သောသဘောသည်၊ န-မရှိ၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ကဿွာ-ကြောင့်၊ (အဝိနိပါတဓမ္မော - အပါယ်တို့၌ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သော သဘောမရှိသနည်း၊) ယေဓမ္မော - အကြင် ဒိဋ္ဌိအစရှိသော အကုသိုလ်တရား တို့သည်၊ အပါယဂမနိယာ - အပါယ်သို့ ရောက်စေတတ်ကုန်၏၊ [ဂမနိယာ၌ အနိယပစ္စည်း၊ ကတ္တားဟော၊ ကာရိတ်ကြေ၊] တေသံ-အကုသိုလ်တရားတို့၏၊ ပရိက္ခယာ-ကုန်ခြင်းကြောင့်၊ (အဝိနိပါတဓမ္မော-မရှိ။)

ဝါ-တနည်း၊ ဝိနိပါတနံ-ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျခြင်း၊ ဝိနိပါတော-ခြင်း၊ အဿ - ထို သောတာပန် ရဟန်း၏၊ ဝိနိပါတော - ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျခြင်းဟူသော၊ ဓမ္မော-သဘောသည်၊ န-မရှိ၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ အဝိနိပါတ

အထဝါ။ ။ “ဓမ္မောတိ အပါယေသု ဒိပနကော သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒိကော အကု သလဓမ္မော - အကုသိုလ်တရား” ဟု သာရတ္ထ၌ တနည်းဖွင့်သေး၏၊ ထို ရှေ့နည်း၌ “ အဝိနိပါတဓမ္မော - အပါယ်တို့၌ ကျစေတတ်သောသဘော မရှိ ” ဟု ဓမ္မအတွက် သာမညသဘာဝ အနက်ပေး၊ ဤ အထဝါတက်သော နည်း၌ “ အပါယ်တို့၌ ကျစေ တတ်သော ဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်တရား မရှိ ” ဟု ဓမ္မအတွက် အကုသိုလ်တရား ဟု အနက်ပေး၊ အကုသိုလ်တရား ဟူသည်လည်း သဘာဝဝိသေသ (သဘာဝတရား အထူး)ပင်တည်း၊ အဘိဓာန်၌ တရားဟူသမျှကို ဓမ္မသဒ္ဓါကဟောရာဝယ် “သဘာဝ” အနက်ဟု ဆိုထားသည်၊ ထို့ကြောင့် ဝိမတိ၌ ဓမ္မအတွက် သဘာဝအနက်သာ ပြ၏၊ နောက်နည်းအလို “အပါယ်တို့၌ ကျစေတတ်သော အကုသိုလ်တရားမရှိလျှင် အပါယ် တို့၌ကျစေတတ်သောသဘော မရှိရာရောက်သောကြောင့် “န အတ္တာနံ၊ ပေ၊ ဝိနိပါတန သဘာဝေါတိ ဝုတ္တံဟောတိ” ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။

ဝိနိပါတနံဝါ။ ။ ဤ ဝါတက်သော အဋ္ဌကထာနည်း၌ ရှေ့နည်းကဲ့သို့ ဟေတု ကတ္ထုသာဓနမကြိတ် သုဒ္ဓဘာဝသာဓနကြိခြင်း၊ ဓမ္မအရလည်း ရှေ့နည်းကဲ့သို့ သဘာဝ အနက် အကုသလဓမ္မအနက် ၂ မျိုးမကြိတ် သဘာဝအနက်ဟော တမျိုးသာ ကြိ၌ ငွှ်တော့ခြင်းသည် ရှေ့နည်းမှထူး၏၊ သုဒ္ဓဘာဝသာဓနဖြစ်သောကြောင့်ပင် အဖြောင့်ပြ ဝါကျ၌ “အပါယေသု ဝိနိပါတနသဘာဝေါ” ဟု ရှိစေရမည်၊ “ဝိနိပါတန” ဟု ပါ၌ ဒိဿ မရှိစေရ၊ [ဝိနိပါတနသဘာဝေါတိ ဥပ္ပဇ္ဇနသဘာဝေါ-ဋီကာ၊] ဤအဖွင့်များကို ကြည့်၍ ပါဠိတော်၌ “ အဝိနိပါတဓမ္မော - ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သော သဘော မရှိ၊ ဝါ- ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အကု သိုလ်တရား မရှိ၊ ဝါ-ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျခြင်းသဘောမရှိ” ဟု ခု နက်ပေးပါ။

မေဗ္ဗော-မည်၏၊ အဿ-၏၊ အပါယေသု- တို့၌၊ ဝိနိပတနသဘာဝေါ- ဖေါက် ဖေါက်ပြန်ပြန်ကျခြင်းသဘောသည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သမ္မတ္တနိယာ မေန - မဖေါက်မပြန်သည်၏ အဖြစ်ကို မှတ်သားတတ်သော၊ မဂ္ဂေန - မိမိ ရအပ်သောမဂ်သည်၊ နိယတတ္တာ-မှတ်သားအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ- ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိယတော-နိယတော မည်၏၊ အဿ - ထိုသောစာပန်ရဟန်း၏၊ သမ္ဗောဓိ - သစ္စာ ၄ ပါးကို ကောင်းစွာသိတတ်သော အထက်မဂ်ဟူသော၊ ပရိ-အလွန်၊ အယနံ-ရောက် အပ်သောတရားသည်၊ (ပရာ - အလွန်ဖြစ်သော၊ ဂတိ - ရောက်အပ်သော တရားသည်၊) အတ္ထိ - ၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ သမ္ဗောဓိပရာယဏော - ယဏ မည်၏၊ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ - အထက်မဂ် ၃ ပါးအပေါင်းသို့၊ အဝဿိ - မခွတ်၊ သမ္မာပကော-ရောက်တတ်သူတည်း၊ ဣတိအတ္ထော၊ ကသ္မာ- နည်း၊ ပဋိလဒ္ဓ

သမ္မတ္တနိယာမေန မဂ္ဂေန ။ ။ [သမ္မာတာဝနိယာမကေန - မဖေါက်မပြန် သည်၏ အဖြစ်ကို မှတ်သားတတ်သော၊ ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေန - မိမိရအပ်သော မဂ်သည်။] သမ္မတ္တကို “သမ္မာတာဝ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “သမ္မာ+ဘာဝေါ သမ္မတ္တံ” ဟု ပြုရ၏။ နိယာမေနကို “နိယာမကေန” ဟု ကတ္တားဟော ဣပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်ပြသောကြောင့် နိယာမ၌ ကတ္တာသာမန်ဟု သိရ၏။ ထို “သမ္မတ္တနိယာမေန မဂ္ဂေန” ဟူသော ကတ္တားဖြင့် “နိယတော” ဝယ် ကမ္မသာမန ဟု ပြု၏။ [သံဝဏ္ဏေကြုတ်၊ ရှိသည့်ပုဒ်ကို၊ အဝတ် ကတ္တား၊ ဖွင့်ပြထားမှ၊ ပြုငြားကမ္မ၊ သာမန်တည်း။] နိပဗ္ဗ ယမှမာတ်လည်း “ဆုံးဖြတ် ခြင်း” အနက်ကိုဟော၏။ “မှတ်သား” ဟူသည်လည်း ဆုံးဖြတ်ခြင်းပင်တည်း။

နိယတောတိဝါ။ ။ ဟေဋ္ဌမန္တတော သတ္တမဘဝတော ဥပရိ အနုပုဗ္ဗနဓမ္မတာယ နိယတော-အောက်တစ်ဆုံးအားဖြင့် ခုနစ်ဘဝမှအထက်၌ မဖြစ်တော့ခြင်းသဘောရှိ သည်၏အဖြစ်ဖြင့် မြဲ၏။ ဤနည်းကား - အဋ္ဌကထာကိုလိုက်၍ ဖွင့်သော နည်းမဟုတ်၊ အခြားနေရာ၌ အဋ္ဌကထာအဖွင့်မှ ယူ၍ ဋီကာသက်သက် ဖွင့်သော နည်းတည်း။ [ပဌမ နည်းအလို “နိယတော- သမ္မတ္တနိယာမ မဂ်သည် (ခုနစ်ဘဝမှ အထက်မဖြစ်ဘို့ရန်) ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်၏” ဟု ပေး၊ ဒုတိယ ဋီကာနည်းအလို “နိယတော- ခုနစ်ဘဝမှအထက် မဖြစ်ခြင်းသဘောအားဖြင့် မြဲ၏” ဟု ပေး၊ ဤ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့ ဖွင့်ပုံနှင့် အဋ္ဌသာလိနိ သမ္မတ္တနိယတပုဒ်ဖွင့်ပုံမှာ တမျိုးစီသာ။]

သမ္ဗောဓိပရာယဏော။ ။ သမ္မုဇ္ဈိဿတိတိ သမ္ဗောဓိ-သစ္စာ ၄ ပါးကို ကောင်း စွာ (ဆက်၍) သိလာတုံသော အထက် မဂ် ၃ ပါး၊ တနည်း- “သမ္မုဇ္ဈိတိတိ သမ္ဗောဓိ” ဟု ပစ္စုပ္ပန် ဝိဂ္ဂိုဟ်ပြု၍ အရိယာမဂ် ၄ ပါးလုံး ရသော်လည်း ပဌမမဂ်ကို ရပြီးဖြစ်၍ ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် အထက်မဂ် ၃ ပါးကိုသာ ယူ၊ ထို့ကြောင့် “ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ” ဟု သမ္ဗောဓိအရ ဖွင့်သည်။ [သောစ ဣမ ပဌမမဂ္ဂဿ အဓိဂတတ္တာ အဝသိဇ္ဇောဝေ အဓိဂန္တဗ္ဗဘာဝေန ဣန္ဒြိတဗ္ဗော။]

ပဌမမဂ္ဂတ္တာ - ရအပ်ပြီးသော ပဌမမဂ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဣတိ-
ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ (သင်္ခေပဇက္ခနာ - တည်း၊ ဟု ပြန်အုပ်)။

ဧဝံ - လျှင်၊ ဓမ္မသေနာပတိ - တရားစစ်သူကြီး ဖြစ်တော်မူသော အရှင်
သာရိပုတြာကို၊ သညာပေတွာ - ကောင်းစွာသိစေတော်မူပြီး၍၊ ဝေရဋ္ဌာယံ - ဌ၊
တံသာဝါသံ - ထိုမိုဖမ်းလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူခြင်းကို၊ ဝါ - ထိုဝါကို၊
ဝိတိနာမေတွာ - လွန်စေတော်မူပြီး၍၊ ဝုဠဝသော - မိုးလပတ်လုံး သီတင်းသုံး
တော်မူပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ မဟာပဝါရဏာယ - သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာ
ပဝါရဏာနေ့၌၊ ပဝါရေတွာ - ပပေါရဏာ ပြုစေတော်မူပြီး၍၊ [ဘုရားရှင်
ကိုယ်တော်တိုင် ပဝါရဏာပြုဘို့မလို၊ ရဟန်းအပေါင်းကို ပြုစေပြီး၍၊ ဟုလို၊]
အထခေါ - ဝါကျွတ်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဝဝါ - သည်၊ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒ-
ကို၊ အာမန္တေသိ - ခေါ်၍ သိစေတော်မူပြီ၊ အာမန္တေသိတိ - ကား၊ အာလဝိ -
ခေါ်တော်မူပြီ၊ အဘာသိ - မိန့်တော်မူပြီ၊ သမ္မောသေဝိ - ကောင်းစွာ သိစေတော်
မူပြီ၊ ကိန္တိ - အဘယ်သို့လျှင်၊ (အာမန္တေသိ - သနည်း၊ ဝါ - သနည်း) အာစိဏ္ဏံ
ခေါပနေတန္တိ ဝေမာဒိ - အာစိဏ္ဏံ ခေါပနေတံ ဤသို့ အစရှိသည်ဟူ၍၊ (အာ
မန္တေသိ - ပြီ) အာစိဏ္ဏန္တိ - ကား၊ စရိတံ - ကျင့်အပ်သော အကျင့်တည်း၊
ဝတ္ထိ - ကျင့်ဝတ်တည်း၊ အနုဓမ္မတာ - လောကုတ္တရာတရားသို့ အစဉ်လိုက်သော
သဘောတည်း၊ [လောကုတ္တရာဓမ္မာနုဂတော ဓမ္မော၊ အနု - လောကုတ္တရာ
တရားသို့ အစဉ်လိုက်သော + ဓမ္မော - သဘော။] ပန - ဆက်၊ တံတေ အာစိဏ္ဏံ-
ထို လေ့ကျက်အပ်သော အလေ့အကျင့်သည်၊ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ - ဘုရားရှင်တို့ အလေ့
အကျင့်၎င်း၊ သာဝကာစိဏ္ဏံ - သာဝကတို့ အလေ့အကျင့်၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ ဒုဝိမံ
ဟောတိ၊ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ - ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ ဟူသည်၊ ကတမံ - နည်း၊ တာဝ - သာဝကာ

ပရာယဏ်၌ “ပရံ + အယနံ” ဟု ခွဲ၍ အယနံကို “ဂတိ” ဟု ဖွင့်သည်။ “အယိတဗ္ဗံ -
ရောက်ထိုက်၏၊ ဣတိ အယနံ” ဟု ပြု၊ ပရံ - သောတာပတ္တိမဂ်ထက် ပိုလွန်သော +
အယနံ - ရောက်ထိုက်သော တရား။ [ပရံ + အယနံ ပရာယဏံ (ရကြောင့် ကပြန်) ၊
သမ္မောမိ + ပရာယဏံ ယသာတိ သဗ္ဗောမိပရာယဏော။] “ဥပရိမဂ္ဂဉ္စယံ အဝဿံ
သမ္မာပကော” ကား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သာ၊ “သမ္မာပုဏ္ဏာတီတိ သမ္မာပကော” ဟု ဋီကာ
ပြု၏၊ ဧကန်ရတော့မည် ဖြစ်ရကား “လက်ရှိရနေသော အဖြစ်မျိုးဖြင့် ပစ္စုပ္ပန် ဝိဂ္ဂဟ
ပြုဟန်တူသည်။ “သမ္မာပုဏ္ဏိဿတီတိ သမ္မာပတော” ဟုလည်း ပြုသင့်မည် ထင်သည်။

အာမန္တေသိ ။ “အာပုဗ္ဗမန္တဓာတ်သည် အာလပနအနက်ဟောတည်း” ဟု
သိစေလို၍ “အာလဝိ” ဟု ဖွင့်၊ ထိုအာလပနဟူသည်လည်း ခေါ်ရုံ (အာလုပ်) မျှ မဟုတ်
“ခေါ်၍ အကြောင်းအရာကို မိန့်တော်မူခြင်း၊ သိစေတော်မူခြင်းတည်း” ဟု သိစေလို
၍ “အဘာသိ၊ သမ္မောသေသိ” ဟု ဖွင့်သည်။

စိတ္တမှ ရှေးဦးစွာ၊ ဗုဒ္ဓိ - ဤဆိုအပ်လတံကား၊ ကေ-တမျိုးသော ဗုဒ္ဓါစိတ္တ တည်း၊ [အခြား ဗုဒ္ဓါစိတ္တများ ရှိသေး၍ “ကေ” ဟု ဆိုသည်။] ယေဟိ-အကြင် ဒါယကာတို့သည်၊ နိမန္တိတ-ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝဿ-မိုမ်း လပတ်လုံး၊ ဝသန္တိ-သီတင်းသုံးတော် မူကြကုန်၏၊ တေ- ထို ဒါယကာတို့ကို အနုပလောကေတွာ - မပန်ပြောမူ၍၊ အနာပုစ္ဆိတွာ - မပန်ပြောမူ၍၊ ဇနပဒ စာရိကံ-ဇနပုဒ်ဒေသစာရိကို၊ ဝါ-ဇနပုဒ်တို့၌ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ နပတ္တမန္တိ-ဖဲကြွတော်မမူကြကုန်၊ (ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ကေ - သော၊ ဗုဒ္ဓါစိတ္တ- တည်း၊ ဤသို့ပြန်အုပ်၊) သာဝကာပန- တို့သည်ကား၊ အပလောကေတွာဝါ- ပန်ပြော၍ သော်၎င်း၊ အနုပလောကေတွာဝါ - မပန်ပြော မူ၍ သော်၎င်း၊ ယထာသုခံ-ချမ်းသာသည်အားလျော်စွာ၊ ဝါ-အလိုရှိတိုင်း၊ ပတ္တမန္တိ-နံ၏။

အပရမ္ဗိ- အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဗုဒ္ဓါစိတ္တံ-ဗုဒ္ဓါစိတ္တကား၊ ဝုဠဝဿာ- မိုမ်းလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူပြီးကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပဝါရေတွာ- ပဝါရဏာ ပြုစေတော်မူပြီး၍၊ ဇနသင်္ဂဟတ္ထာယ-လူအပေါင်းကို ချီးမြှော်ခြင် အကျိုးငှါ၊ ဇနပဒ စာရိကံ-ဇနပုဒ် ဒေသစာရိကို၊ ပတ္တမန္တိယေဝ-ဖဲကြွတော် မူကြကုန်သည်သာ၊ [အမြဲ ဖဲကြွရိုးရှိသည်-ဟု ပြလို၍ “ ဝေ ” ထည့်သည်။] ဇနပဒစာရိကံ-ကို၊ စရန္တာစ- လှည့်လည်တော်မူကြကုန်သော်လည်း၊ မဟာ မဏ္ဍလံ-မဟာမဏ္ဍလ၎င်း၊ မဇ္ဈိမမဏ္ဍလံ-၎င်း၊ အန္တိမမဏ္ဍလံ- ၎င်း၊ [ခုဒ္ဒက မဏ္ဍလံ၊ ဣတရေသံဝါ မဏ္ဍလာနံ အန္တောဂဓတ္တာ အန္တိမမဏ္ဍလံ အဗ္ဗ

ပတ္တမန္တိ။ ။ ဤပုဒ်နောက်၌ ဣတိသဒ္ဓါရှိသင့်သော်လည်း သီးလောက်သောကြောင့် မထည့်ဘဲ ထားသည်။ ဤသို့ သီလောက်၍ မထည့်ခြင်းကို “ဂဗျမာန-သိအပ် သီလောံ သော ပုဒ်” ဟု ခေါ်သည်။ ဣတိသဒ္ဓါ အပိုထည့်၍ ပေးရသမျှ၌ ဤဂဗျမာန်ချည်းတည်း၊ [ဇနပဒစာရိကံ ပတ္တမန္တိတိ ဣတ္ထ ဣတိသဒ္ဓါ ဂဗျမာနတာယ န ဝုတ္တော၊ ဝေအညတ္တာပိ ဤဒိသေသု ဌာဒနသု။]

ဇနပဒစာရိကံ နပတ္တမန္တိ။ ။ ဇနပဒေသု+စရဏံ၊ ဤအလို “စရဏံ စာရိကာ” ဟု ပြု၊ ကျပစ္စည်း၊ ဣလော၊ ယကို ကပြ၊ စရဏံဝါ စာရော၊ သောဝေစာရိကာ၊ ဤအလို စာရောဟုသော ကိတ်နောင် သူတ္တံ၌ ဣာပဝုဉ်းသက်၊ ဇနပဒေသု+စာရိကာ ဇနပဒ စာရိကာ၊ တံ ပတ္တမန္တိ၊ ဇနပဒဂမနံ ဂစ္ဆန္တိတိ အတ္ထော၊ (သာရတ္ထ)။ [စာရိကာ အရ သွားခြင်း၊ ပတ္တမန္တိ အရလည်း သွားခြင်းဖြစ်၍ ကံနှင့် ကြိယာ မပြားသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပစာရ ကြိပါ။]

စရန္တာစ။ ။ ဇနပဒစာရိကံ ပတ္တမန္တိတိ ဣတ္ထ ဌတွာ (ဤစကား၌ တန်ရပ်၍) ဘဂဝတော စာရိကာပတ္တမန္တိပိ ဒသေဒန္တာ (ဒေသစာရိ လှည့်လည်တော်မူခြင်း၏ အပြားကို ပြလိုသည်ဖြစ်၍) အာဟ-ဇနပဒစာရိကံ စရန္တာစာတိ အာဒိ။

န္တရိမမဏ္ဍလန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။] ဣတိ = သို့၊ တိဏ္ဏံ - နံသော၊ ဣမေသံ မဏ္ဍ
 လာနံ - တို့တွင်၊ အညတရသ္မိံ - သော၊ မဏ္ဍလေ - ဌ၊ စရန္တိ - နံ၏၊ တတ္ထ-ထို
 မဏ္ဍလတို့တွင်၊ မဟာမဏ္ဍလံ - သည်၊ ဝါ- ကြီးသော အဝန်းအဝိုင်းသည်၊
 နဝ ယောဇနသတိကံ-ယူဇနာကိုးရာ ရှိ၏၊ မဇ္ဈိမမဏ္ဍလံ-သည်၊ ဝါ-အလယ်
 အလတ်ဖြစ်သော အဝန်းအဝိုင်းသည်၊ ဆ ယောဇနသတိကံ-ယူဇနာ ခြေခံရာ
 ရှိ၏၊ အန္တိမမဏ္ဍလံ-သည်၊ ဝါ-ငယ်သော အဝန်းအဝိုင်းသည်၊ တိယောဇန
 သတိကံ-ယူဇနာ ၃ ရာရှိ၏၊ ယဒါ-၌၊ မဟာမဏ္ဍလေ-၌၊ စာရိကံ-ကို၊ စရိတု
 ကာမာ-လိုကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ တဒါ-၌၊ မဟာပဝါရဏာယ ပဝါရေ
 တွာ၊ ပါဠိပဒဒိဝေ- အထွက် တရက်နေ၌၊ မဟာဘိက္ခုပရိဝါရာ - များစွာ
 သော ရဟန်းသံဃာ အခြံအရံရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) နိက္ခမိတွာ - ၍၊ ဝါမ
 နိဂမာဒိသု - ရွာ နိဂုံး အစရှိသော အရပ်တို့၌၊ မဟာဇနံ - ကို၊ အာမိသပ္ပဋိ
 ဝုဟေန - အာမိသကို ခံယူတော်မူခြင်းဖြင့်၊ အနုဂ္ဂဏန္တာ - ချီးမြှောက်တော်
 မူကုန်လျက်၎င်း၊ ဓမ္မဒါနေန-တရားတော်ကို ပေးတော်မူခြင်းဖြင့်၊ အဿ-ထို
 လူအပေါင်း၏၊ ဝိဝဇ္ဇုပနိဿိတံ- ဝိဝဇ္ဇုကိုမှီသော၊ ကုသလံ-ကို၊ ဝနေန္တာစ-
 တိုးပွားစေတော်မူကုန်လျက်၎င်း၊ နဝဟိ မာသေဟိ- ၉ လတို့ဖြင့်၊ ဇနပဒစာရိ
 ကံ-ကို၊ ပရိယောသာပေန္တိ - ပြီးဆုံးစေတော်မူကြကုန်၏။

ပန-ကား၊ အန္တာဝေသေ-ဝါတွင်း၌၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ သမထ ဝိပဿနာ-
 တို့သည်၊ တရဏာ - နုကုန်သည်၊ သစေဟောန္တိ - နံအံ၊ (ဝေသတိ၊) မဟာ
 ပဝါရဏာယ-၌၊ အပူဝါရေတွာ-ပဝါရဏာ ပြုစေတော်မမူဘဲ၊ ပဝါရဏာ
 သင်္ဂဟံ-ဏာကို ချီးမြှောက်တော်မူခြင်းကို၊ ဒတ္တာ-မူ၍၊ [အနုမတိဒါနဝေနေ
 ဒတ္တာ - ပဝါရဏာမပြုသေးဘဲ နေနိုင်ရန် ခွင့်ပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ပေးတော်
 မူ၍၊] ကတ္တိကပုဏ္ဏမာယံ- တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ၌၊ ပဝါရေတွာ- စေ၍၊
 မာဂသိရဿ-နတ်တော်လ၏၊ ပဌမဒိဝေ-ပဌမနေ၌၊ [ယခုအခေါ်အားဖြင့်
 တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် တရက်ကိုပင် နတ်တော်လဆန်း တရက်ဟု
 ခေါ်ထားသည်၊ နောက် “ဖုဿမာသဿ ပဌမဒိဝေ” ၌လည်း ဤနည်း
 ပင်၊] မဟာဘိက္ခုသံဃ ပရိဝါရာ - ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ မဇ္ဈိမမဏ္ဍလေ
 အဋ္ဌဟိ မာသေဟိ စာရိကံ၊ ပရိယောသာပေန္တိ- နံ၏။

တရဏာဟောန္တိ ။ ။ ဧတ္ထ တရဏာဝိပဿနာတိ သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒနေ ဉာဏံ
 (နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏံ)၊ ကင်္ခါရိတရဏေ ဉာဏံ၊ သမ္မသနေ ဉာဏံ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ ဉာဏံတိ
 စတုန္တံ ဉာဏာနံ အဓိဝစနံ၊ သမထဿ တရဏဘာဝေါပန ဥပစာရဿမာဓိဝေနေ
 ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန - ကား၊ ဝုဋ္ဌဝဿာနံ-မိုဃ်းလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူပြီးကုန်
 သော၊ နေသံ-ထိုဘုရားရှင်တို့၏၊ ဝေနေယျသတ္တာ - ဆုံးမထိုက်သော သတ္တာ
 တို့သည်၊ [ဝိနေတဗ္ဗာ-ဆုံးမထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ ဝိနေယျ၊ ဝိ+နီ - ဣ၊ ယခု
 စာတို့၌၊ “ဝေနေယျ ” ဟု ရှိ၏၊ သုတ္တ၌ ဣပစ္စည်း ထပ်သက်။] အပရိပီကီ
 န္တိယာ-မရင့်ကျက်သေးသော ဣန္ဒြိရှိကုန်သည်၊ သစေ ဟောန္တိ - နအံ၊ (ဧဝံ
 သတိ၊) တေသံ - ထို ဝေနေယျသတ္တာတို့၏၊ ဣန္ဒြိယပရိပီကံ - သဒ္ဓါစသော
 ဣန္ဒြိတို့၏ ရင့်ကျက်ချိန်ကို၊ အာဝမေန္တာ - ဆိုင်းငံ့တော်မူကုန်လျက်၊ မာဝ
 သိရမာသဒ္ဓိ - နတ်တော်လ ပတ်လုံးလည်း၊ တထေဝ - ထို ဝါကပ်တော်မူရာ
 အရပ်၌ပင်၊ ဝသိတွာ-သီတင်းသုံးတော်မူပြီး၍၊ ဖုဿမာသဿ - ပြာသိုလ၏၊
 ပဌမဒိဝေသေ - ၌၊ မဟာဘိက္ခုသံဃ ပရိဝါရာ၊ ပေပရိယောသာပေန္တိ - န၏၊
 စ-ဆက်၊ တေသုမဏ္ဍေလသု-တို့တွင်၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ-တစုံတခုသော မဏ္ဍလ၌၊
 ဝိစရန္တာပိ- ကုန်သော်လည်း၊ တေတေသထေ - တို့ကို၊ ကိလေသေဟိ-တို့နှင့်၊
 ဝိဒယာဇေန္တာ - မယှဉ်စေတော် မူကုန်လျက်၊ သောတာပတ္တိ ဖလာဒီဟိ -
 တို့နှင့်၊ ပယောဇေန္တာ - ယှဉ်စေတော်မူကုန်လျက်၊ ဝေနေယျဝေသေနဝ-
 ဝေနေယျတို့၏အစွမ်းဖြင့်သာ၊ [ဝေဖြင့် “န စိဝရာဒိဟေတု ” ဟု ကန့်။] နာနာ
 ဝဏ္ဏာနိ - အမျိုးမျိုးသော အဆင်းရှိကုန်သော၊ ပုပ္ဖါနိ - တို့ကို၊ ဩစိနန္ဒာ
 ဝိယ - ဆွတ်ခူးကုန်သကဲ့သို့၊ စရန္တိ - န၏။ [ပန်း ခူးသူသည် ပန်းများများ
 ရှိသော မြို့၌ ကြာကြာနေ၍ ပန်းကုန်လျှင် အခြားမြို့သို့ ပြောင်းသကဲ့သို့၊ ဘုရား
 ရှင်တို့လည်း ဝေနေယျရှိရာ၌သာ ကြာကြာနေ၍၊ ဝေနေယျမရှိလျှင် လိုရာသို့
 ကြွတော်မူကြသည်။]

အပရမ္ပိ-သော၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ အာစိဏ္ဏံ-အလေ့အကျင့်ကား၊ ဒေဝသိကံ-
 နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၊ ပစ္စုသ သမယေ-မိုဃ်းသောက် အခါ၌၊ သန္တံ-ငြိမ်းသော၊
 ဝါ-ကိလေသာတို့မှငြိမ်းကြောင်းဖြစ်သော၊ သုခံ-ချမ်းသာကြောင်းဖြစ်သော၊
 [သန္တသဘာဝဏ္ဏာ၊ ကိလေသသမနဟေတုတာယဝါ သန္တံ၊ သုခကာရဏ
 တော သုခံ] နိဗ္ဗာနံ-ကို၊ အာရမဏံ ကတွာ-အာရုံပြု၍၊ ဖလသမာပတ္တိ သမာ
 ပဇ္ဇနံ-ဖလသမာပတ် ဝင်စားတော်မူခြင်း၎င်း၊ ဖလသမာပတ္တိယာ-မှ၊ ဝုဋ္ဌဟိ
 တွာ-၍၊ ဒေဝသိကံ-တိုင်း၊ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိယာ-မဟာကရုဏာသမာ
 ပတ်ကို၊ သမာပဇ္ဇနံ - ဝင်စားတော်မူခြင်း၎င်း၊ တတော- ထို မဟာကရုဏာ
 သမာပတ်မှ၊ ဝုဋ္ဌဟိတွာ - ၍၊ ဒသသဟဿ စက္ကဝါဠေ - တသောင်းသော
 စကြာဝဠာ၌၊ ဗောဓနေယျ သတ္တသမဝလောကနံ - သစ္စာ ၄ ပါးကို သိစေ
 ထိုက်သောသတ္တာတို့ကို ကောင်းစွာ ကြည့်ရှုတော်မူခြင်း၎င်းတည်း၊ [ဇာတိ

ခေတ္တဘူတာယ ဒသသဟဿလောကဓာတုယာ၊ ဣဒဗ္ဗ ဒေဝမြဟ္မာနံ ဝသေန
 ဝုတ္တံ၊ မနုဿာပန ဣမသ္မိံယေဝ စတ္တဝါဠေ ဗောဓနေယျာ ဟောန္တိ၊...
 ဗောဓေနံ-သစ္စာ ၄ ပါးသိစေခြင်းကို+အရဟန္တီတိ ဗောဓနေယျာ။]အပရစ္ဆိ-
 သော၊ အာစိန္တံ-ဗုဒ္ဓါစိန္တကာ၊ အာဂန္တုကေဟိ-အာဂန္တုကတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-
 ကွ၊ ပဌမတရံ-ရှေးဦးစွာ၊ ပဋိသန္ဓာရကရဏံ - ပဋိသန္ဓာရကို ပြုတော်မူခြင်း
 ၎င်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိဝသေန- အကြောင်းဝတ္ထု ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဓမ္မ
 ဒေသနာ- တရားဟောတော်မူခြင်း၎င်း၊ ဒေါသေ - အပြစ်သည်၊ ဩတိဏ္ဏေ-
 သက်ရေခံလသော်၊ သိက္ခာပဒ ပညာပနံ- သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူခြင်း၎င်း၊
 ဣတိ-ဤသည်တည်း၊ ဣဒံ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးအားလုံးသည်၊ ဗုဒ္ဓါစိန္တံ-တည်း။

သာဝကာစိန္တံ - သာဝကာစိန္တံသည်၊ ကတမံ - နည်း၊ ဗုဒ္ဓဿ - အလုံးစုံ
 သောတရားတို့ကို သိတော်မူပြီးသော၊ ဘဂဝတော - ၏၊ ကာလေ- အခါ၌၊
 ဝါ- လက်ထက်တော်၌၊ ဝဿုပနာယိကာယ- ဝါကပ်ရာနေ့၏၊ ပုရေ- ရွှေ၌၊
 ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏတ္ထဉ္စ-ကမ္မဋ္ဌာန်းယူခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း၊ ဝုဠဝဿာနံ- မိုဃ်း
 လပတ်လုံး နေပြီးကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ အဓိဂတဂုဏာရောစနတ္ထဉ္စ-ရအပ်
 ပြီးသောဂုဏ်ကို လျှော့ခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း၊ ဒိက္ခတ္ထိံ- ၂ ကြိမ်၊ သန္နိပါတော-
 စည်းဝေးခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣဒံ- ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အလုံးစုံသည်၊
 သာဝကာစိန္တံ-တည်း၊ ပန - ဆက်၊ ဣဓ- ဤအရာ၌၊ ဗုဒ္ဓါစိန္တံ- ကို၊ ဒသေ
 နန္ဒာ - ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ - ၍၊) အာစိန္တံ ခေါ် ပနေတံ အာနန္ဒ
 တထာဂတာနန္တိ- ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ အာယာမာတိ- ကား၊ အာဂစ္ဆ-လာ၊
 ယာမ-သွားကြစို့၊ အပလောကေဿာမာတိ-ကား၊ စာရိကံ-ဒေသစာရိကို၊
 စရဏတ္ထာယ-လှည့်လည်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ အပလောကေဿာမ- ပန်ပြောချေ
 ကြစို့၊ ဝေန္တိ-ဝေဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ သမ္ပုဋ္ဌနတ္ထေ - လက်ခံခြင်းအနက်၌၊
 (ပဝတ္ထော - သော၊) နိပါတော - တည်း၊ ဘန္တေတိဓေ - ဘန္တေဟူသော
 ဤ သဒ္ဓါသည်၊ ဝါရဝါဓိဝစနံ - ရိုသေခြင်းအားဖြင့် အလေးပြုအပ် သူကို

အာယာမ။ ။အာသဒ္ဓေါ အာဂစ္ဆတိ ဣဓိနာ သမာနတ္ထောတိအာဟ- “အာယာ
 မာတိ အာဂစ္ဆ၊ ယာမာ”တိ၊ ဧဟိ ဂစ္ဆမာတိ အတ္ထော။ [“ယာ-ဂတိမိ” ဓာတ်နက်
 အတိုင်း ယာမကို ဂစ္ဆာမဟု ဖွင့်သည်။]

ဝါရဝါဓိဝစနံ ။ ။ “ဧဝံ” ဟု ဝန်ခံရာဝယ် ရိုးသမ္ပုကို ပြသောအားဖြင့် ရိုသေ
 ထိုက်သူကို ဟောသောသဒ္ဓါဖြစ်သည်။ “ဧဝံ, ဘန္တေ- မှန်ပါ၊ အရှင်ဘုရား” ဟု ပေး၊
 [ဝါရဝေန + အဓိဝစနံ ဝါရဝါဓိဝစနံ၊ ဘဂဝါအဖွင့်တုန်းက ဂရူဝါရဝါဓိဝစနံ ”နှင့်

ဟောသောသဒ္ဓါတည်း၊ သတ္တုနော- မြတ်စွာဘုရားအား၊ ပဋိဝစနံ - စကား တုံ့ပေးခြင်းတည်း၊ ဣတိပိ- ဤသို့လည်း၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်သေး၏၊ ဘဂဝတော ပစ္စယောသီတိ-ကား၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဝစနံ-တော်ကို၊ ပဋိအသော သိ- ရှေးရှု နားထောင်ပြီ၊ အဘိမုခေါ- ဘုရားရှင်သို့ ရှေးရှုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သုဏိ-နားထောင်ပြီ၊ သမ္ပဋိန္ဒြိ-လက်ခံပြီ၊ ဝေန္တိ ဣမိနာဝစနေန-ပေဟူသော ဤစကားဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟေသိ-လက်ခံပြီ၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ။

အထခေါ ဘဂဝါ နိဝါသေတွာတိ ဣ-နိဝါသေတွာဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပုဗ္ဗဏှသမယန္တိဝါ-ပုဗ္ဗဏှသမယံ ဟူ၍၎င်း၊ သာယန သမယန္တိဝါ- သာယန သမယံ ဟူ၍၎င်း၊ (အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန - သည်) န ဝုတ္တံ - မလျှောက်အပ်၊ ဧဝံသန္တေပိ-ဤသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကတ ဘတ္တကိစ္စော-ပြုအပ်ပြီးသော ဆွမ်းကိစ္စရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဓမ္မနိကံ- နေ့၏ အလယ်အချိန်ကို၊ ဝါ-မွန်းတည့်ချိန်ကို၊ ဝီတိနာမေတွာ- လွန်စေတော် မူ၍၊ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ-ကို၊ ပစ္စာသမဏံ-နောက်လိုက် ရဟန်းကို၊ [ပစ္စာ- နောက်၌၊ ဝါ-နောက်က+အနုဂတော သမဏော ပစ္စာသမဏော။] ကတွာ- ၍၊ နဂရဒ္ဓါရဒတာ-မြို့တံခါးမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ နဂရပီထိယော-မြို့လမ်းတို့ကို၊

သဘောတူပင်ဖြစ်၍ ဘဂဝါအဖွင့်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။] ပဋိဝစနဒါနံ-ဟူသော ဝဒန္တိဝါဒ အလိုမှ “ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား” ဟု ပေး၊ [စကားတို့ပေးခြင်းဟူသည် ခေါ်သောအခါ ထူးခြင်းပင်တည်း။]

ဘဂဝတောဝစနံ။ ။ “ဘဂဝတော ပစ္စယောသိ” ပါဠိကို “ဝစနံ” ဟု ထည့်၍ ဖွင့်သောကြောင့် ဘဂဝတော၌ သာမိအနက် ဟု သိစေ၏၊ ဘဂဝတောတိ သာမိဝစနံ အာမန္တနဝစနမေဝ (ဘုရားရှင်၏ အာမန္တန စကားတော်ကိုပင်) သမ္ပန္နိအန္တရံ (သမ္ပန္နိ အထူး အနေပြု၍) အပေက္ခာတီတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယ်န ဘဂဝတော ဝစနံ ပတိအသောသီတိ ဝုတ္တံ (အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ) ၊ ဘဂဝတောတိ ပန ဣဒံ (ထိုသို့ အဋ္ဌကထာ ဆိုအပ်ပါသော်လည်း ဘဂဝတော ဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်) ပတိသဝ သမ္ပန္နေန သမ္ပဒါနဝစနံ (ပတိ+သုဓာတ်နှင့် စပ်သောကြောင့် သမ္ပဒါန်တည်း၊) ဤသို့ ဋီကာဖွင့်ရကား အဋ္ဌကထာအလို ဘဂဝတောကို သမ္ပန္နံ ဟု မှတ်၊ ဝစနံပုဒ်ကို ထည့်၍ စပ်ရမည်၊ ဋီကာအလိုမှာ သဒ္ဓါကျမ်းအဆိုနှင့်တူစွာ ပတိ+သုဓာတ်၏ယှဉ်ရာ သမ္ပဒါန် ဖြစ်၍ “အား” ဟု ပေးရမည်။

အဘိမုခေါ ဟုတွာ။ ။ ပစ္စယောသီတိတ္ထေ ပတိသဒ္ဓေါ အဘိမုခဝစနောတိ အာဟ - ပေ၊ သုဏိဘိ၊ ဘဂဝတော - ၏၊ မုခါဘိမုခေါ ဟုတွာ (မျက်နှာတော်သို့ ရှေ့ရှုလျက်) အဓိဝါသေတွာ (မိမိအပေါ်၌နေစေ၍) သုဏိ၊ န ဥဒါသိနော ဟုတွာတိ အဓိပ္ပာယ်ော-လစ်လျူမရှုတ်-ဟူလို။

သုဝဏ္ဏရသပိဋ္ဌရာဟိ-ရွှေရေအလျဉ်ကဲ့သို့ ရွှေအဆင်းရှိကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓရသ္မိဟိ-
 ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့ဖြင့်၊ သမုဇ္ဇောတယမာနော-ကောင်းစွာတောက်ပ
 စေတော်မူလျက်၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ ဝေရဉ္စဿ- သော၊ မြာဟ္မဏဿ-
 ၏၊ နိဝေသနံ - အိမ်သည်၊ (အတ္ထိ၊) တေန - ထို ဝေရဉ္စပုဏ္ဏား၏ အိမ်ရှိရာ
 အရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ကြွတော်မူပြီ၊ စ-ဆက်၊ အာသ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ ပရိဇနော-
 အခြွေအရံလူအပေါင်းသည်၊ ယရဒ္ဓါရေ-အိမ်တံခါး၌၊ ဌိတမတ္တမေဝ-ရပ်တော်
 မူကာမျှသာဖြစ်သော၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ဒိသ္မာ - ၍၊ အာရောစေသိ - ပြောပြီ၊
 မြာဟ္မဏော-သည်၊ သတိ-သတိကို၊ ပဋိလဘိတွာ- ရ၍၊ သံဝေဂဇာတော-
 ဖြစ်သော ထိတ်လန့်ခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ) သဟသာ - အဆောတလျှင်၊
 ဝုဋ္ဌာယ- ထ၍၊ မဟာရဟံ - မြတ်သူတို့အားထိုက်သော၊ အာသနံ-နေရာကို၊
 ပညပေတွာ - ခင်း၍၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ပစ္စုပ္ပန်- ခရီးဥူးကြိုဆို၍၊ ဣတော-ဤ
 အရပ်သို့၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ဥပသင်္ကမတု - ကြွတော်မူပါ၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ-
 လျှောက်ပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဥပသင်္ကမိတွာ - ၍၊ ပညတ္ထေ - ခင်းထားအပ်ပြီး
 သော၊ အာသနေ-၌၊ နိသီဒိ-ပြီ။

အထခေါ-၌၊ ဝေရဉ္စော-မြာဟ္မဏော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-သို့၊ ဥပနိသီဒိတု
 ကာမော-ကပ်၍ ထိုင်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အတ္တနော- ၏၊ ဌိတပဒေသတော-
 တည်ရာအရပ်မှာ၊ ယေန-အကြင် အရပ်၌၊ ဘဂဝါ - သည်၊ (အတ္ထိ၊) တေန-
 ဘုရားရှိတော်မူရာ ထို အရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ - သွားပြီ၊ ဣတော - ဤယေန
 ဘဂဝါ တေနပသင်္ကမိ ဟူသော ပုဒ်မှာ၊ ပရိ - နောက်ဖြစ်သော ပုဒ်အပေါင်း
 သည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ - ပေါ်လွင် ထင်ရှားသော အနက်ရှိသည်သာ၊ ပန-
 ကား၊ အပိစ ယောဒေယျဓမ္မော သော နဒိန္ဒောတိ- နဒိန္ဒော ဟူသော၊ ယံ-
 အကြင်စကားကို၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ တ-တြ-ထိုစကား
 ရပ်၌၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတုံကား၊ အဓိပ္ပါယော - ပုဏ္ဏား၏ အလိုတည်း၊
 မယာ-တပည့်တော်သည်၊ နိမန္တိတာနံ- ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သည် ဖြစ်၍၊ ဝသံ-
 မိုဃ်းလပတ်လုံး၊ ဝုဋ္ဌာနံ-သီတင်းသုံးတော်မူပြီးကုန်သော၊ တုမှာကံ-အရှင်
 ဘုရားတို့အား၊ တေမာသံ-ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး၊ ဒိဝသေ ဒိဝသေ-နေ့တိုင်း
 နေ့တိုင်း၌၊ ပါတော-နံနက်စောစော၌၊ ယာဂုခဇ္ဇကံ- ယာဂုခဲဘွယ်၎င်း၊ မဇ္ဈ
 နိဂေ-နေ့၏ အလယ်အဘို့၌၊ ခါဒနိယ ဘောဇနိယံ - ခဲဘွယ် ဘောဇဉ်၎င်း၊

သုဝဏ္ဏ၊ ဝေရသ္မိဟိ။ ။တ္ထေ ရသသဒ္ဓေါ ဥဒကပရိယာယော၊ ပိဋ္ဌရသဒ္ဓေါ ဟေမ
 ဝဏ္ဏပရိယာယော၊ တသ္မာ သုဝဏ္ဏဇလဓာရာပိယ - ရွှေရေအလျဉ်ကဲ့သို့၊ (ပိမတိဋ္ဌ
 “ပိလိနသုဝဏ္ဏဇလပိယ-ကြေမှုသောရွှေရေကဲ့သို့”) သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာဟိ ရသ္မိဟိ။

သာယနေ - ညနေချိန်၌၊ အနေကဝိပ ပါနဝိကတိ ဂန္ဓပုပ္ဖါဒီဟိ - တပါးမက
 များသော အပြားရှိသော အထူးတလယ် ပြုအပ်သော သောက်ဘွယ်၊ နံ့သာ
 ပန်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပူဇာသက္ကာရော-ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပူဇော်ဘွယ်
 ၎င်း၊ ဣတိဝေမာဒိကော - ဤသို့ အစရှိသော၊ ယောဒေယျဓမ္မော - အကြင်
 ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းသည်။ ဝါ-ကို၊ ဒါတဗ္ဗော-ပေးလှူ
 ထိုက်သည်။ အဿ-ဖြစ်ပါ၏။ [ဒေယျော+ဓမ္မော ယဿာတိ ဒေယျဓမ္မော။]
 သော- ထို ဒေယျဓမ္မကို၊ န ဒိန္နော- မပေးလှူအပ်သေးပါ။ ဣတိ - ဤ ဆိုအပ်
 ပြီးကား၊ (အဓိပ္ပါယော-ပုဏ္ဏား၏ အလိုတည်း။)

ပန-ကား၊ တဉ္စခေါ နော အသန္တန္တိတ္ထေ - နှံ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ လိင်္ဂ
 ဝိပလ္လာသော-ပုလ္လိန်၏ နပုလ္လိန်ပြန်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ [ဒေယျဓမ္မော
 ဟူသော ပုလ္လိန်မှ နပုလ္လိန်ပြန်၍ “တဉ္စ” ဟု ဆိုထားသည်- ဟူလို၊] ဟိ - မှန်၊
 သောစ ဒေယျဓမ္မော - ထိုပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းသည်
 လည်း၊ အမှာကံ-တပည့်တော်တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ နော အသန္တော-ထင်ရှား
 မရှိသည် မဟုတ်ပါ။ ဣတိ အယံ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဣ-ဤတဉ္စခေါ နော
 အသန္တိဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော - တည်း၊ အထဝါ-ထို့ပြင် တနည်းကား၊
 ယံ ဒါနဝတ္ထံ - အကြင်ဒါန ဝတ္ထုကို၊ မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊ တုမှာကံ-
 အရှင်ဘုရားတို့အား၊ ဒေယျာမ - ပေးလှူကုန်ရာပါ၏။ တဉ္စ - ထို ဒါနဝတ္ထု
 သည်လည်း၊ နော အသန္တံ-ထင်ရှားမရှိသည်မဟုတ်ပါ။ ဣတိ ဝေ-သို့၊ ဣ-
 ဤ တဉ္စခေါ နော အသန္တိ ဟူသောပါဠိ၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

နောပိ အဒါတုကဗျတာတိ-ကား၊ ပဟူတဝိတ္ထူပကရဏာနံ-များသော
 နှစ်သက်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ဥစ္စာစပါး စသည်ရှိကုန်သော၊ မစ္ဆရိနံ-
 ဝန်တိုခြင်း ရှိသူတို့၏၊ (အဒါတုကာမတာ-မပေးလှူလို သူတို့၏အဖြစ်သည်။
 အတ္ထိ ယထာ- ရှိသကဲ့သို့၊ တထာ - တူ၊) အဒါတု ကာမတာပိ- သည်လည်း၊

အထဝါ။ ။လိင်္ဂဝိပလ္လာသ မဟုတ်ဘဲ ပါဠိရှိအတိုင်း အနက်ဖွင့်လို၍ “အထဝါ”
 ဟု မိန့်၊ မည်သည့် လူ့ဘွယ် ဟု နာမည်မတပ်ဘဲ သာမည ပြောအပ်သော အရာဖြစ်၍
 “တဉ္စ”ဟု နပုလ္လိန်ဖြင့် ညွှန်ပြရသည်- ဟူလို။ [ဣမိနာ သာမညဝစနတော ဣ နပု
 သကလိင်္ဂနိဒ္ဒေသောတိ ဒေသေတိ။]

အဒါတု၊ ဝေ၊ နော၊ နတ္ထိ။ ။နောပိမှ အပိကို အဒါတုကာမတာနှင့် တွဲရမည်ဟု
 သိစေလို၍ “အဒါတုကာမတာပိ နော”ဟု ဖွင့်၏။ “နတ္ထိ”ကား နော၏အဖွင့်တည်း၊
 ယထာစသည်ကား ဝိသဒိသူမော ဝါကျတည်း၊ မစ္ဆရိပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ မပေးလိုစိတ် ရှိသကဲ့
 သို့၊ မိမိ (ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏား) မှာ မပေးလိုစိတ် မရှိပါ-ဟူလို။

နော,နတ္ထိ-မရှိပါ။ တံကုတေတ္ထ၊ ပေ၊ဝါသာတိ-ဟူသော၊ တတ္ထ - ထို စကား ရပ်၍၊ အယံ - ကား၊ ယောဇနာ - ပုဒ်အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ယရာဝါသာ - အိမ်ဟူသော အာဝါသတို့သည်၊ ဝါ-အိမ်ရာ တည်ထောင် လူ့ဘောင်တို့သည်၊ ဗဟုကိစ္စာ - များသော ကိစ္စ ရှိပါကုန်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ တ္ထေ - ဤ ယရာဝါသ၌၊ ဒေယျဓမ္မ - ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းသည်၊ သန္တေပိ-ရှိသော်လည်း၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ဒါတုကမုတာယ-ပေးလှူလိုသူ၏အဖြစ်သည်၊ (သန္တိယာပိ)-ရှိပါသော်လည်း၊ ယံ-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ မယံ-တို့သည်၊ တုမှာကံ-တို့အား၊ ဒေယျဓမ္မ-ကို၊ ဒဒေယျာမ-န်၏၊ တံ - ထိုအကြောင်းကို၊ ကုတော - အဘယ်မှ၊ လတ္တ-ရအပ်ပါအံ့နည်း၊ တံ - ထိုအကြောင်းကို၊ ကုတော-မှ၊ လဒ္ဓံ - ငှါ၊ သတ္တာ-တတ်ကောင်း ပါအံ့နည်း၊ [(တနည်း၊) မယံ တုမှာကံ ဒေယျဓမ္မ - ကို၊ ယံ ဒဒေယျာမ- အကြင်ပေးလှူကုန်ရာပါ၏၊ တံ- ထိုပေးလှူခြင်းကိစ္စကို၊ ကုတော-မှ၊ လတ္တ-နည်း၊ တံ-ထိုပေးလှူခြင်း ကိစ္စကို၊ ကုတော လဒ္ဓံ၊ သတ္တာ-နည်း၊]

မှတ်ချက်။ ။ သာရတ္ထဋီကာ၌ “နော နတ္ထိတိ နော (အမှာကံ) နတ္ထိ” ဟု ပဌမ နည်းဖွင့်၏၊ ဤအဖွင့်ကို စဉ်းစားသင့်၏၊ ပဒတောပရ မဟုတ်လျှင် အမှကို “နော” မပြုရ၊ ဤနောလည်း (“နောပိ အဒါတုကမုတာ” ဟု) ဝါကျ၏အစဖြစ်၍ ပဒတော ပရ မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤနည်းကို ဋီကာဆရာကိုယ်တိုင်ပင် စိတ်မချ၍ “နောတိဝါ တေဿ ဝိဝရဏံ နတ္ထိတိ-နတ္ထိသည် နော၏အဖွင့်” ဟု ဒုတိယတနည်း ပြုလေသည်။

ပဟူတ၊ပေ၊ကရဏာနံ။ ။ ဝိတ္တိယာ- နှစ်သက်ခြင်း၏ + ဥပကရဏံ - အကြောင်း တည်း၊ ဝိတ္တူပကရဏံ၊ [တုဋီကာရဏန္တိ အတ္ထော - ဋီကာ၊] ပဟူတံ + နေဓည ဇာတရူပရဇတ နာနာပိဓာလင်္ကာရသုဝဏ္ဏဘာဇနာဒိဘေဒံ ဝိတ္တူပကရဏံ ဧတေသန္တိ ပဟူတ၊ပေ၊ကရဏာ၊ များစွာသော (ဥစ္စာ၊ စပါး၊ ရွှေငွေ၊ တန်ဆာအမျိုးစုံနှင့် ရွှေအိုး၊ ရွှေခွက်စသော) နှစ်သက်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သော ဥစ္စာဘဏ္ဍာရှိသူတို့။

သန္တေပိ၊ပေ၊ဒါတုကမုတာယစ။ ။ သန္တေပိ၌ ပိသည် သမ္မာဝနာဇောတကာ၊ ဒေယျဓမ္မ ရှိတာတောင်မှ ပေးလှူခြင်း၏အကြောင်း (ပေးလှူခြင်းကိစ္စ) ကို မရနိုင်တုံ သေး၏၊ ဒေယျဓမ္မမရှိလျှင်ကား ဆိုတွယ်ရာပင်မရှိ-ဟုလို၊ ဒါတုကမုတာယစ၌ (စ) ကား ဒေယျဓမ္မရှိခြင်းကို ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဏနတည်း၊ ဤ၌လည်း သန္တေပိကို “သန္တိ ယာပိ ” ဟု ပြင်၍လိုက်စေ၊ ဒေယျဓမ္မရှိရုံတွင်မက၊ လှူလိုစိတ် ရှိတာတောင်မှလည်း ထိုအကြောင်း (ထို လှူခြင်းကိစ္စကို) မရတုံသေး၏၊ လှူလိုစိတ် မရှိလျှင်ကား ဆိုတွယ်ပင် မရှိ-ဟုလို။

တံ ကုတော၊ပေ၊ ဒဒေယျာမ။ ။ တံပါသောဝါကျ၏ အနိယမဝါကျကို “ယံ ၊ပေ၊ဒဒေယျာမ” ဟု အပိုထည့်သည်၊ “တန္တိ တံ ကာရဏံ၊ တံ ကိစ္စံဝါ” ဟု တံ အစွဲကို ၊ မျိုးပြထား၏၊ ထိုတွင် “ တံ ကာရဏံ ” အလို “ ယံ ယေန ကာရဏေန ” ဟု ၎င်း၊

ဣတိ- သို့၊ ဃရာဝါသံ- ကို၊ ဂရဟန္တာ - ကဲ့ရဲ့လျက်၊ အာဟ - လျှောက်ပြီ၊
 သော - ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ မာရေန - သည်၊ အာဝဋ္ဋိတဘာဝံ - လှည့်ပတ်အပ်
 သည်၏အဖြစ်ကို၊ နဇာနာတိ ကိရ - မသိသတတ်၊ ဃရာဝါသ ပလိဗောဓေန-
 ဃရာဝါသဟူသော အနှောက်အရှက်ကြောင့်၊ မေ - ၏၊ သတိသမ္မောသော-
 သတိ၏ ပျောက်ကင်းခြင်းသည်၊ ဝါ - မေ့လျော့ခြင်းသည်၊ ဇာတော - ဖြစ်ပြီ၊
 ဣတိ-သို့၊ မညိ- မှတ်ထင်ပြီ၊ တဿာ- ကြောင့်၊ ဧဝံ- သို့၊ အာဟ- လျှောက်ပြီ၊
 အဝိစ- တနည်းကား၊ တံကုတေတ္ထ လဗ္ဘာတိ- ကား၊ ဣမသ္မိံ တေမာသဗ္ဗန္တ
 ရေ- ဤဝါတွင်း သုံးလအတွင်း၌၊ ယံ-အကြင်ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ အတံ- တပည့်
 တော်သည်၊ တုမှာကံ - တို့အား၊ ဒဒေယျံ - ပေးလှူ ရာပါ၏၊ တံ - ထိုပစ္စည်း
 ဝတ္ထုကို၊ ကုတော- မှ၊ လဗ္ဘာ - နည်း၊ ဟံ - မှန်၏၊ ဃရာဝါသာ - တို့သည်၊
 ဗဟုကိစ္စာ- န်၏၊ ဣတိဧဝံ- သို့၊ ဣတ္ထ- ဤ တံ ကုတေတ္ထလဗ္ဘာ ဟူသောပါဌ်၌၊
 ယောဇနာ-ပုဒ်အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

အထ-လျှောက်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ မြာဟ္မဏော -သည်၊ အတံ-ငါသည်၊
 (ဒဒေယျံ၌စပ်) ယံ - အကြင် ဒါနဝတ္ထုသည်၊ ဝါ - ကို၊ မေ - သည်၊ ဒါတဗ္ဗံ-
 သည်၊ သိယာ-၏၊ တံသမ္ပံ-ထိုအလုံးစုံသော ဒါနဝတ္ထုကို၊ ကေဒိဝသေနေဝ-
 တနေထည်းဖြင့် သာလျှင်၊ ယန္တုန ဒဒေယျံ - အကယ်၍ ပေးလှူရပါမူကား
 ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ၊စိန္တေတွာ- ပြီး၍၊ အမိဝါသေတု မေ ဘဝံ ဂေါတမော
 တိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ- ပြီ၊ တတ္ထ - ထို အမိဝါသေတု မေ ဘဝံ ဂေါတမော
 အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သွာတနာယာတိ-ကား၊ မေ-တပည့်တော်၏၊ ဝါ-
 သည်၊ တုမေသု - တို့၌၊ သက္ကာရံ - ပူဇော်သက္ကာရကို၊ ကရောတော - ပြုလ
 သော်၊ ဝါ-ပြုသော၊ မေ-တော်၏၊ သေ - နက်ဖန်ခါ၌၊ ယံ ပုညဇ္ဈေဝ-အကြင်
 ကောင်းမှုသည်၎င်း၊ ယံ ဝီတိပါမောဇ္ဇဉ္ဇ - အကြင် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း

“ဣတ္ထ ဃရာဝါသေ” ဟု ၎င်း ခွဲပါ။ “တံ ကိစ္စံ” အလို “ ယံ ဒဒေယျာမ ” ဟု ကြိယာ
 ပရာမသနစွဲ၍ ဣတ္ထကိုကား ရှေးနည်းအတိုင်း “ဃရာဝါသေ” ဟုပင် ခွဲ။ [ယန္တိ ယေန
 ကာရဏေန၊ ကြိယာပရာမသနံဝါ။] တံ ကုတောလဗ္ဘာကိုပင် “ကုတောတံ သက္ကာ
 လဒ္ဓံ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် လဗ္ဘာနိပါတ်ပုဒ်သည် ဤနေရာ၌ တံအနက်ကို
 ဟောသော ကိတန္တ ပတိရူပက (ကိတ်ပုဒ်နှင့် အလားတူသော) နိပါတ်ပုဒ်ဟု သိစေ
 သည်။ [ယုတ္တသက္ကာ၊ အရဟာဒိ၊ စရှိဖွင့်လတ်၊ ကမ္မသာဓ်ပေ။]

အဝိစ။ ။ “တံ ကုတေတ္ထလဗ္ဘာ” ကိုပင် တနည်းဖွင့်ပြလို၍ “အဝိစ” စသည်မိန့်၊
 ဤ အဋ္ဌကထာ ဒုတိယနည်းကိုပင် ဋီကာ၌ “ဒုတိယေပန အတ္ထဝိကပေတန္တိ ဒေယျ
 ဓမ္မဿ ပရာမသနံ၊ ဣတိ ဣမသ္မိံ တေမာသဗ္ဗန္တ ရေတိ အတ္ထော” ဟု ၎င်း၊ “ယန္တိ
 ဒေယျဓမ္မန္တိအတ္ထော” ဟု ၎င်း ဖွင့်၏၊ ဤအတိုင်းပင် နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။

သည်၎င်း၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလတံ၊ တဒတ္ထာယ- နက်ဖန်ဖြစ်လတံသော ထိုကောင်းမှု ပီတိပါမောဇ္ဇအကျိုးငှါ၊ (အဓိဝါသေတု ဌ်စပ်၊) အထ-လျှောက်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ တထာဂတော-သည်၊ (အဓိဝါသေတိဌ် စပ်၊) အတံ-သည်၊ သစေ နာဓိဝါသေယျံ- အကယ်၍လက်ခံတော် မမူအံ့၊ (ဧဝံသတိ - သော်၊) အယံ-ဤရှင်ဂေါတမသည်၊ (နပတိဂ္ဂဏှာတိဌ်စပ်၊) တေမာသံ-ပတ်လုံး၊ ကိဉ္စိ-တစုံတခုကို၊ အလဇ္ဈါ-မရ၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ကုပိတောမညေ-စိတ်ဆိုးလေယောင်တကား၊ တေန-ထိုသို့ စိတ်ဆိုးခြင်းကြောင့်၊ မေ - ငါ၏၊ ဝါ-သည်၊ ယာစိယမာနော-တောင်းပန်အပ်ပါလျက်၊ ဧကဘတ္တမ္ဘိ-တထပ်သော ဆွမ်းကိုလည်း၊ န ပတိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ ဣမသ္မိံ - ဤ အရှင် ဂေါတမ၌၊ အဓိဝါသနခန္တိ-အဓိဝါသနခန္တိသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ အယံ-ဤ ရှင်ဂေါတမသည်၊ အသဗ္ဗညူ-သဗ္ဗညူမဟုတ်၊ ဣတိဧဝံ- သို့၊ မြာဟ္မဒဏာစ-သည်၎င်း၊ ဝေရဉ္စဝါသိနောစ-ဝေရဉ္စာ မြို့၌နေလေ့ရှိသူတို့သည်၎င်း၊ ဂရဟိတွာ-ကဲ့ရဲ့၍၊ ဗဟုံ-စွာ၊ အပုညံ-ကို၊ ပသဝေယျံ-တို ပွားစေကုန်ရာ၏၊ တေသံ-ထိုသူတို့၏၊ တံ-ထိုမကောင်းမှု၏ တိုးပွားခြင်းသည်၊ မာ အဟောသိ-မဖြစ်ပါစေလင့်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံတော်မူ၍၊ တေသံ-ထိုသူတို့၏(အပေါ်၌)၊ အနကမ္မာယ-သနားတော်မူခြင်းကြောင့်၊ အဓိဝါသေတိ-လက်ခံတော်မူ၏၊ တေန-ထို့ ကြောင့်၊ အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါတုဏှိဘာဝေနာတိ- ဟူ၍၊ အာယဿတာ ဥပါလိတ္ထေရေန - သည်၊ ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ [ပါဠိတော်၌ “အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှိဘာဝေန ” ဟု တိုက်ရိုက်ပါ၏။]

စ - ဆက်၊ အဓိဝါသေတွာ - မူပြီး၍၊ အထခေါ - လက်ခံတော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ဝေရဉ္စံ-သော၊ မြာဟ္မဏံ- ကို၊ ဃာရာဝါသ ပလိဗောဓစိန္တာယ - ဃရာဝါသဟူသော အနှောက်အရှက်ကို ကြံစည်ခြင်းဖြင့်၊

သွာတနာယ။ ။ “ယံ မေပေ၊ တဒတ္ထာယ” ကို ကြည့်၍ “သွေ+ဘဝံ သွာတနံ” ဟု ပြု၊ ဘဝအနက်၌ တနပစ္စည်းသက်၊ သွေ၏ ဧ ကို အာပြု၍ “သွာတနံ” ဟု ဖြစ်၏၊ ပုညံနှင့် ပီတိပါမောဇ္ဇကို အရကောက်၊ ထို့နောက် တဒတ္ထသမ္ပဒါနံ (သ) ကို အာယပြု၍ “သွာတနာယ” ဟု ဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။ ။ “အထ တထာဂတော” ဟု ၎င်း၊ “အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ” ဟု ၎င်း ရှိ၏၊ ထိုစာရှိ အတိုင်းဆိုလျှင် အဓိဝါသေတိ ကြိယာတခုတည်း၌ ကတ္တား ၂ ခုထပ်လျက် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “အထ တထာဂတော၊ ပေ၊ အနုကမ္မာယ အဓိဝါသေတိ၊ တေန ဝုတ္တံ အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှိဘာဝေနာတိ ” ဟု ရှိသင့်၏၊ နိဿယ၌ ဤအတိုင်းပေးထားသည်၊ ယောဇနာနှင့် ရှေးနိဿယ၌ကား “တထာဂတော-သော၊ ဘဂဝါ-သည်” ဟု တထာဂတောကို ပိဿသနလုပ်၍ အနက်ပေး၏။

အလံ-အကျိုးမရှိ၊ ဣတိ၊ သညာပေတွာ-နားလည်စေတော်မူပြီး၏။ တံဏာ နူရူပါယ- ထိုခဏ၌ (အဇ္ဈာသယဖြစ်ပုံအား) လျောက်ပတ်သော၊ ဓမ္မိယာ- တရားရှိသော၊ ကထာယ - စကားဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကံ - မျက်မှောက် ဘဝ၌လည်းဖြစ် တမလွန်ဘဝ၌လည်းဖြစ်သော၊ အတ္ထိ-စီးပွားကို၊ သန္ဓသေ တွာ- ကောင်းစွာ ပြတော်မူပြီး၍၊ ကုသလေ, ဓမ္မေ-တို့ကို၊ သမာဒါပေတွာ- ကောင်းစွာယူစေတော်မူပြီး၍၊ င.ဏှာပေတွာ-၍၊ [သမာဒါပေတွာကို ဂဏှာ ပေတွာဟု ဖွင့်] တတ္ထ - ထို ကုသိုလ်တရားတို့၌၊ နံ- ထိုပုဏ္ဏားကို၊ သမုတ္တေ ဇေတွာ- ကောင်းစွာ ထက်သန်စေတော်မူပြီး၍၊ သဥဿာဟံ- အားထုတ် ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သည်ကို၊ ကတွာ- ပြုတော်မူပြီး၍၊ တာယ သ ဥဿာဟတာ ယစ-ထိုအားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ အညေဟိ-အခြား ကုန်သော၊ ဝိဇ္ဇမာန ဂုဏေဟိစ-ထင်ရှားရှိသောဂုဏ်တို့ဖြင့်၎င်း၊ သမ္ပဟံသေ တွာ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ရှင်လန်းစေတော်မူပြီး၍၊ ဓမ္မရတနဝဿံ- တရားရတနာမိုဃ်းကို၊ ဝသေတွာ-ရွာစေတော်မူပြီး၍၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဋ္ဌာ ယ-၍၊ ပတ္တမိ-မူပြီ။

အလံ | ပေ၊ သညာပေတွာ။ ။ “မြာဟူဏ,....ငါဘုရားကို သတိမရမှုကို ညရာ ဝါသ ပလိဗောဓသည် ပြုအပ်သည်မဟုတ်၊ မာရ်နတ်၏ လှည့်ပတ်ခြင်းသည် ပြုအပ်၏” ဟု ပုဏ္ဏားကို နားလည်စေပြီး၍။

တံဏာနူရူပါယ ။ ။ “ယာဒိသီ တဒါ တဿ (ထိုပုဏ္ဏား၏) အဇ္ဈာသယ ပဝတ္ထိ၊ တဒနူရူပါယ - ထို အဇ္ဈာသယဖြစ်ခြင်းအား လျောက်ပတ်သော” ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “တံဏော+အဇ္ဈာသယဿ+ အနူရူပါ တံဏာနူရူပါ”ဟု ပြု၊ “ထိုခဏ၌+ အဇ္ဈာသယဖြစ်ပုံအား လျောက်ပတ်သော” ဟူလို။

တတ္ထ နံ သမုတ္တေ ဇေတွာ ။ ။ “ဆောက်တည်စေအပ်ပြီးသော ထိုကုသိုလ် တရား၌ ထက်သန်စေခြင်း” ဟူသည် ကုသိုလ်ပြုခြင်း၌ ဗိတ်အားထက်သန်လာအောင် ဝိဝဇ္ဇကုသိုလ်ကို ပြုလိုသောအားဖြင့် စိတ်သန်ရှင်းလာအောင် ပြုပေးခြင်းတည်း။ [သမ္ပ ဒေဝ (သံအဖွင့်) ဥပရူပရိ (ဥ အဖွင့်) ပုညကြိယာယ - ၌၊ တိက္ခဝိသဒဘာဝံ- ထက်သန်သည်၏အဖြစ် သန်ရှင်းသည်၏အဖြစ်သို့ + အာပါဒေတွာ - ရောက်စေ၍] တံပန-ထို ထက်သန်စေခြင်းဟူသည်၊ အတ္ထတော တဿ, ဥဿာဟဇနံ- အားတက် သရော ဖြစ်စေခြင်းသည်၊ ဟောတီတိ အာဟ-သ ဥဿာဟံ ကတွာတိ။

သမ္ပဟံသေတွာ။ ။ သမ္ပဒေဝ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌဘာဝံ အာပါဒေတွာ၊ ကုသိုလ်ပြုခြင်း၌ စိတ်အားထက်သန်လာခြင်းသည်၎င်း၊ ကုသိုလ်ပြုနိုင်ဘို့ရန်ပစ္စည်းပြည့်စုံခြင်း ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါ၏ ပြည့်စုံခြင်းစသော ဂုဏ်သည်၎င်း ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိက စီးပွား၏အကြောင်း ဖြစ်၍ ကောင်းမြတ်ရကား တွေးတိုင်းတွေးတိုင်း ရှင်လန်း နှစ်သက်စရာဖြစ်လေသည်၊ ထို့ကြောင့် “ သ ဥဿာဟတာယ၊ပေ၊ သံပဟံသေတွာ”ဟု မိန့်သည်။

စပန-ထပ်၍ ဆက်ဥးအံ့၊ ဘဂဝတိ-သည်၊ ပတ္တန္တေ-သော်၊ ဝေရဉ္စော-
 သော၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ပုတ္တဒါရံ- သားမယားကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍
 ပြောပြီး (ကိ)၊ ဘဏေ- တို့၊ မယံ-တို့သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ တေမာသံ- လုံး၊
 နိမန္တေတွာ- ပင့်ဖိတ်ပြီး၍၊ ဧကဒိဝသံ- ဌ၊ ဝါ- ဗျ၊ ဧကဘတ္တမိ- တထပ်သော
 ဆွမ်းကိုလည်း၊ နာဒမှ - မပေးလှခဲ့ကြကုန်၊ ဟန္တ - တိုက်တွန်းပါ၏၊ (ပဋိ
 ယာဒေထ၌စပ်)၊ ဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ ယထာ- အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်
 စီရင်လသော်၊ တေမာသိကောဝိ - ဝါတွင်းသုံးလ၌ ပေးလှူထိုက်သည်လည်း
 ဖြစ်သော၊ [တေမာသံ+ဒါတဗ္ဗော တေမာသိကော။] ဒေယျဓမ္မော-သည်၊
 သွေ- ၌၊ ဧကဒိဝသေနဝ - တနေ့ထည်းဖြင့် သာလျှင်၊ ဒါတံ - ငှါ၊ သက္ကာ-
 တတ်ကောင်းသည်၊ ဧဟတိ-၏၊ တထာ - ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဒါနိ-
 လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို၊ ပဋိယာဒေထ- စီရင်ကြကုန်လော၊ ဣတိ-ဤသို့သိစေပြီ။

တတော- ထိုမှနောက်၌၊ ပဏီတံ - မွန်မြတ်သော၊ ဒါနိ - ကို၊ ပဋိယာဒါ
 ပေတွာ-စီရင်စေပြီး၍၊ ယံ ဒိဝသံ-၌၊ [ယံ ဒိဝသန္တိ ယသ္မိဒိဝသေ။] ဘဂဝါ-
 ကို၊ နိမန္တိတော- ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီ၊ တဿာရတ္ထိယာ- ထို ပင့်ဖိတ်ရာနေ့ည၌၏၊
 [(တနည်း) တဿ - ထိုပင့်ဖိတ်ရာနေ့၏၊ ရတ္ထိယာ - ည၌၏၊] အစ္စယေန-
 လွန်ရာ အခါ၌၊ အာသနဋ္ဌာနံ - ထိုင်နေရာ အရပ်ကို၊ အလင်္ကာရာပေတွာ-
 တန်ဆာဆင်စေ၍၊ မဟာရဟာနိ- မြတ်သူတို့အားထိုက်ကုန်သော၊ [မဟန္တာ
 နံ+အရဟာနိ မဟာရဟာနိ၊] အာသနာနိ-တို့ကို၊ ပညပေတွာ-ခင်းစေပြီး၍၊
 ဝန္တရူမ ဝါသ ကုသုမ ဝိစိတြိ-အနံ့၊ အနိုး၊ အထုံ၊ ပန်းတို့ဖြင့်ဆန်းကြယ်သော၊
 မဟာပူဇံ - ကြီးစွာသော ပူဇော်ဘွယ်ကို၊ သဇ္ဇေတွာ - အသင့် ပြင်ဆင်ပြီး၍၊
 ဘဂဝတော - အား၊ ကာလံ- ကို၊ အာရောစာပေသိ - ပြီ၊ တေန- ကြောင့်၊
 အထခေါ၊ ပေ၊ နိဋ္ဌိတံ ဘတ္တန္တိ - ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန -
 သည်)၊ ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော-ရဟန်း
 သံဃာ မြီရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တတ္ထ- ထို ပုဏ္ဏားအိမ်သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊
 တေန - ကြောင့်၊ အထခေါ၊ ပေ၊ သံဃေနာတိ- ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ ဥပါ
 လိတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ- ပြီ။

တဿာရတ္ထိယာ။ ။ပါဠိတော်မှာပင် “တဿာရတ္ထိယာ” ဟု ရှိ၏။ “ယံဒိဝသံ
 ဘဂဝါ နိမန္တိတော” ဟု ထည့်ထားသောအနိယမဝါကျ၌ “ယံဒိဝသံ” ကိုထောက်လျှင်
 “တဿ (ထို ဆွမ်းစားပင့်ရာနေ့၏) ရတ္ထိယာ-၏” ဟု ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ၌ ဖြာ
 လုံးမှာပင် (တဿ-ဟု) ရှိသင့်မည်ထင်သည်။

အထခေါ ဝေရဇ္ဇော မြာဟ္မဏော ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗေ ဘိက္ခုသံဃန္တိတ္ထေ-ဤပါဌ်၌၊
 ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗေ - ကား၊ ဗုဒ္ဓပရိဏာယကံ - မြတ်စွာဘုရား ဟူသော ရှေ့ဆောင်
 အကြီးအကဲ ရှိသော၊ ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ သံဃတ္ထေရံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ နိသိန္ဒံ- ထိုင်နေ
 သော၊ (ဘိက္ခုသံဃံ ၌စပ်၊) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ပဏီတေနာတိ - ကား၊
 ဥတ္တမေန-ကောင်းမြတ်သော၊(ခါဒနိယေန ဘောဇနိယေန၌စပ်၊) သဟတ္တာ
 တိ-ကား၊ သဟတ္ထေန- မိမိလက်ဖြင့်၊ [နာ ကို အာပြု-ဟု သိစေသည်။] သန္တ
 ပေတုတိ-ကား၊ သုဠ-ကောင်းစွာ၊ တပေတုာ-နှစ်သက်စေ၍၊ ဝါ-တင်းတိမ်
 ရောင့်ရဲ စေ၍၊ ပရိပုဏ္ဏံ - ပြည့်စုံ လုံလောက်သည်ကို၊ သုဟိတံ - ကောင်းစွာ
 ဆောင်နိုင်သည်ကို၊ ဝါ-ဝသည်ကို၊ ယာဝဒတ္ထံ - အလိုရှိတိုင်းကို၊ ကတွာ- ၍၊
 သမ္ပဝါရေတွာတိ-ကား၊ သုဠ-စွာ၊ ပဝါရေတွာ-ပယ်မြစ်စေပြီး၍၊ အလန္တိ-
 အလံ ဟူ၍၊ ဝါ-တော်ပြီဟူ၍၊ [သီလက္ခန္ဓံ အလံအလံ ဟု ရှိ၏၊] ဟတ္ထသညာ
 ယ- လက် အမှတ်အသားဖြင့်၎င်း၊ မုခသညာယ -မျက်နှာ အမှတ်အသားဖြင့်
 ၎င်း၊ ဝစီဘေဒေန-နှုတ်မြွက်ခြင်းဖြင့်၎င်း ပဋိက္ခိပါပေတွာ-ပယ်မြစ်စေပြီး၍၊

ဗုဒ္ဓပရိဏာယကံ။ ။ ပရိဏေတိ - ထက်ဝန်းကျင် ဆောင်သွားတတ်၏၊ ဣတိ
 ပရိဏာယကော၊ [ပရိပုဗ္ဗ+နိ၊ ဣ၊ ရကြောင့် ဣပြန်၊] ဗုဒ္ဓေါ + ပရိဏာယကော
 ယဿ (ဘိက္ခုသံဃဿ) တိ ဗုဒ္ဓပရိဏာယကော၊ ပမုခ (အကြီးအမှူး) ကိုပင်
 “ပရိဏာယက”ဟု ဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓပရိဏာယကံ”ဟု စကား
 ဖြတ်၍ “ ဘိက္ခုသံဃံ ” ၌စပ်၊ “ဗုဒ္ဓံ၊ပေ၊ဝုတ္တံ ဟောတိ” ကား ဥဇုကတ္ထပြတည်း။

သန္တပေတုာ။ ။ တပေတုာသည် ပီဏန-နှစ်သက်ခြင်း(တင်းတိမ်အားရခြင်း)
 အနက်ကို ဟော၏၊ သံကို သုဠ၊ ဟု ဖွင့်၍ ကာရိတ်၊စွည်းနှင့် တကွ တပေတုာကို “ပရိ
 ပုဏ္ဏံ၊ပေ၊ကတွာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွေဖွင့်သည်၊ “ပရိပုဏ္ဏံ-ပြည့်စုံ လုံလောက်အောင်”ကို
 “သုဟိတံ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ [သု+ဓာ+တ၊ဓကို ဟပြ၊အာကို ဣပြ၊ သု-ကောင်းစွာ+
 ဓာ - ဆောင်။] ထို ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်က ကောင်းစွာ ဆောင်နိုင် ” ဟူသည်ကို ယခု
 ကာလ၌ “ဝခြင်း၊ တင်းတိမ် အားရခြင်း ” ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသုဟိတံကို တဖန်ထပ်၍
 “ယာဝဒတ္ထံ”ဟု ဖွင့်ပြန်သည်၊ “ယာဝ + အေတ္ထာ ယာဝဒတ္ထံ ” ဟု အဗျယီဘောပြု၊
 “အလိုရှိတိုင်း၊ စားနိုင်သလောက်၊ စားချင်သလောက်” ဟု ဆိုလိုသည်။

သမ္ပဝါရေတွာ။ ။ ဝရဓာတ်သည် အာဝရဏ-တားမြစ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊
 ထို့ကြောင့် သံအတွက် သုဠ၊ဟု ဖွင့်၍ ပဝါရေတွာ၌ ပအတွက် “ အလံ အလန္တိ၊ပေ၊
 ဝစီဘေဒေန ” ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ဝါရေတွာအတွက် “ပဋိက္ခိပါပေတွာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဟတ္ထ
 သညာဟူသည် (တော်ပြီ-ဟူသောအထိမ်းအမှတ်ဖြင့်) လက်ကာ၍ပြခြင်းတည်း၊ မုခ
 သညာဟူသည် (မလိုတော့ဘူးဟူသော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့်) မျက်နှာအရိပ်အကဲကို
 ပြခြင်း၊ ဥးခေါင်းရမ်းခြင်းတည်း၊ ဝစီဘေဒကား “တော်ပြီ-ပြည့်စုံပြီး-မလိုတော့” ဟု
 နှုတ်ဖြင့် တိုက်ရိုက်ပြောခြင်းတည်း။

ဘုတ္တဝိန္ဒိ-ကား၊ ဘုတ္တဝိန္ဒိ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးသော [တာဝိပစ္စည်းကို တဝန္တပစ္စည်းဖြင့် လဲ၍ ဖွင့်သည်။] ဩနိတပတ္တပါဏိန္ဒိ-ကား၊ ပတ္တတောသပိတ်မှ၊ ဩနိတပါဏိ အပနိတဟတ္ထံ - ဖယ်အပ်ပြီးသော လက်ရှိတော်မူသော၊ (ဘဝဝန္တံ၌စပ်)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တိစိဝရေန အစ္စာဒေသိတိ-ကား၊ တိစိဝရံ- သုံးထည်သော သင်္ကန်းကို၊ ဘဝဝတော- အား၊ အဒါသိ- ပြီးပန-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤတိစိဝရေန အစ္စာဒေသိဟူသော စကားသည်၊ ဝေါဟာရဝစနမတ္တိ-ပြောရိုး စကားမျှသည်၊ ဟောတိ- န်။ [ထို ခေတ်က လူသည်ကို “အစ္စာဒေသိ” ဟု ပြောရိုးရှိ၍ “အစ္စာဒေသိ” ဟု ဆိုသည်၊ အမှန်အားဖြင့် “လူပြီ” ဟု ဆိုလိုသည်။]

စ-ဆက်၊ တသ္မိံတိစိဝရေ-ထိုသုံးထည်သော သင်္ကန်းတွင်၊ ဧကမေကော-တထည် တထည်သော၊ သာဓုကော - အဝတ်သည်၊ သဟယံ- တထောင်ကို၊ အဂ္ဂတိ-ထိုက်တန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ဘဝဝတော-အား၊ တိသဟယု ဋ္ဌနကံ - ဥ ထောင်ထိုက်တန်သော၊ ဥတ္တမံ-ကောင်းမြတ်သော၊ ကာသိကဝတ္ထသဒိသံ-ကာသိတိုင်း၌ ဖြစ်သော အဝတ်နှင့်တူသော၊ တိစိဝရံ-ကို၊ အဒါသိ-လူပြီ၊ ဧကမေကဋ္ဌ ဘိက္ခု၊ ဧကမေကေန ဒုဿယုဂေနာတိ-ကား၊ ဧကမေကေန-တစုံတစုံသော၊ ဒုဿယုဂေဋ္ဌန-အဝတ်အစုံဖြင့်၊ (အစ္စာဒေသိ၌စပ်) တကြ-ထိုအဝတ် အစုံတွင်၊ ဧကသာဓုကော-တထည်သော အဝတ်သည်၊ ပဉ္စသတန်-ငါးရာတို့ကို၊ အဂ္ဂတိ-ထိုက်တန်၏၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ပဉ္စန္ဒံ ဘိက္ခု၊ သတန်-ငါးရာသော ရဟန်းတို့အား၊ ပဉ္စသတသဟယု ဋ္ဌနကာနိ-ငါးသိန်း ထိုက်တန်ကုန်သော၊ ဒုဿာနိ-အဝတ်တို့ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ဧတ္တကမ္မိ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ပစ္စည်းကိုလည်း၊ ဒတွာ-လူရ၍၊ အတုဋ္ဌော-မတင်းတိမ်နိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုန- တဖန်၊ သတ္တဋ္ဌသဟယု ဋ္ဌနကေ- ခုနစ်ထောင်ရှစ်ထောင် ထိုက်တန်ကုန်သော၊ အနေကရတ္တကမ္မလေစ - များစွာသော

ပတ္တတော ဩနိတပါဏိ။ ။ “ပတ္တောနိတပါဏိ” ဟု ဆိုသင့်လျက် ပတ္တနှင့် ဩနိတကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ “ဩနိတပတ္တ” ဟု ဆိုသည်၊ ဩနိတော + ပတ္တတော + ပါဏိ ယသာတိ ဩနိတပတ္တပါဏိ” ဟု ဘိန္နာဝိကရဏ တိပေ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသိပြု၊ “အပနိတဟတ္ထံ” ဖြင့် ဩနိတအရ “ဖယ်၍ ဆောင်အပ်” ဟူသော အပနိတ အနက်၊ ပါဏိ အရဟတ္ထ အနက်ကို ယူပါ၊ ဟု သိစေသည်။ “ဆွမ်းဘုဉ်းပေးလျှင်က သပိတ်နှင့် ဆက်သွယ်နေသော လက်တော်ကို (ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးဖြစ်၍) သပိတ်မှ ဖယ်ထားသည်” ဟု ဆိုလိုသည်။ [အဝပုဗ္ဗနိဓာတ် ဖြစ်၍ “ဩနိတ” ဟု ပါဠိမှန် ရှိစေ၊ အဗ္ဗဋ္ဌသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ “ဩဏိတ္တပတ္တပါဏိ” ဟု ပါဠိတမျိုး ပြသေး၏၊ ထို အဖွင့်မှာ။]

ကမ္မလာနီတို့ကို၎င်း၊ ပတ္တုဏ္ဏပဋ္ဌပဋ္ဌေ-ပတ္တုဏ္ဏတိုင်း စိန့်တိုင်း၌ ဖြစ်သော အဝတ်တို့ကို၎င်း၊ ဖါလေတွာဖါလေတွာ - ခွဲ၍ ခွဲ၍၊ ဝါ - ဆုတ်၍ ဆုတ်၍၊ အာယောဂ အံသဗဒ္ဓက ကာယဗန္ဓန ပရိဿာဝနာဒီနံ - အာယောဂပတ် , ပခုံးလွယ် , ခါးပန်းကြိုး , ပုဝါရေစစ် အစရှိသော အသုံးအဆောင် တို့၏၊ အတ္တယ - ငှါ၊ အဒါသိ - ပြီ၊ သတပါက သဟဿပါကာနံ - အကြိမ်တရာ ချက်အပ် , အကြိမ်တထောင် ချက်အပ်ကုန်သော၊ ဘေသဇ္ဇ တေလာနံစ-ဆေးဖြစ်သော ဆီတို့ဖြင့်လည်း၊ တုမ္မာနိ-သားရေပူး တို့ကို၊ [ဘေသဇ္ဇသမ္ပာ ကေန-ဆေးဖြစ်အောင် ကောင်းစွာချက်ခြင်းဖြင့်+သာဝိတတေလာနံ-(ပုဝါ ရေစစ်၌) စစ်အပ်သော ဆီတို့ဖြင့်၊ စမ္မမယတေလာဘာဇနာနိ - သားရေဖြင့် ပြုအပ်သော ဆီပူးတို့ကို၊] ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ကေမေကဿ-တပါးတပါး သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ အတ္တဉ္စနတ္ထာယ-ခြေနယ်ဆီ အကျိုးငှါ၊ သဟဿတ္တ နကံ-တထောင်ထိုက်တန်သော၊ တေလံ- ကို၊ အဒါသိ - ပြီ၊ ဗဟုနာ - များစွာ ဆိုခြင်းဖြင့်၊ ကိံ-ဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ စတုသု-နံသော၊ ပစ္စယေသု-တို့တွင်၊ ကောစိ-သော၊ ပရိက္ခာရာ - ရာ ဖြစ်သော၊ သမဏပရိဘောဂေါ - ရဟန်း အသုံး အဆောင်သည်၊ အဒိန္နောနာမ - မပေးလှူအပ်သည် မည်သည်၊ န အဟောသိ-မရှိပြီ၊ ပန - ထိုသို့ပင် မပေးလှူအပ်သော ပရိက္ခရာမည်သည် မရှိ ပါသော်လည်း၊ ပါဠိယံ-တော်၌၊ စီဝရမတ္ထမေဝ- သင်္ကန်းမျှကိုသာ၊ ဝုတ္တိ- ဆိုအပ်ပြီ၊ [ဥပလက္ခဏနည်းဖြင့် သင်္ကန်းကိုသာမှတ်၍ ဆိုသည်-ဟူလို၊]

ဝေ-လျှင်၊ မဟာယာဂံ-ကြီးစွာသော ပူဇော်မှုကို၊ ယဇိတွာ-ပူဇော်ပြီး၍၊ သပုတ္တဒါရံ-သားမယားနှင့်တကွ၊ ဝန္တိတွာ-ရှိခိုး၍၊ နိသိန္ဒံ-သော၊ [ပါဠိတော်၌

ပတ္တုဏ္ဏပဋ္ဌပဋ္ဌေ။ ။ပတ္တုဏ္ဏဒေသေ ဘဝါ-ပတ္တုဏ္ဏအရပ်၌ဖြစ်သော အဝတ် တို့၊ ပဋ္ဌာနိ ပန စိနပဋ္ဌာနိ၊ (သာရတ္ထ၊) ဝိမတိ၌လည်း “ပတ္တုဏ္ဏပဋ္ဌေ၊ စိနပဋ္ဌေစ” ဟု သဘောတူပင်စွင့်၏။ [အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ “ပတ္တုဏ္ဏ (ပတ္တောဏ္ဏ) - ဖွင့်လျှော် အပ်ပြီးသော ပိုးချည် အဝတ်၊ ဝါ-ပတ္တုဏ္ဏတိုင်းဖြစ် ပိုးထည်အဝတ်” ဟု ပေး၏။ ကောသိယဝိသေသောတိဝိ ဝဒန္တိ - ပိုးချည်ဖြင့် ယက်အပ်သော အဝတ်အထူးကို “ပတ္တုဏ္ဏခေါ်၏” ဟု သာရတ္ထ၌လာသော ဝဒန္တိဝါဒနှင့် သဘောတူပုံရသည်။]

အာယောဂံပေါပရိဿာဝနာဒီနံ။ ။ထိုင်သောအခါ ခူး ၂ ဘက်ကို ထောင်၍ ထိုခူး ၂ ဘက်နှင့် ကိုယ်ကို သိုင်း၍ ပတ်၍ ထားကြောင်း အဝတ်ကို “အာယောဂ ပတ်” ဟု ခေါ်၏။ အံသ-ပခုံး၌+ ဗဒ္ဓ-ဖွဲ့ကြောင်း အဝတ်ကား သပိတ်အိတ် စသည်၌ တပ်အပ်သော ပခုံးသိုင်း (ပခုံးလွယ်) ကြိုးတည်း၊ ကာယဗန္ဓန- အဝတ်ခါးပန်းကြိုး၊ “ပရိ-ထက်ဝန်းကျင်+သာဝန-ရေကို ယိုကျစေသော ရေစစ်” ဟူသည် ရေခိုးပေါ် စသည်၌ ဖြန့်၍ စစ်ရသော ပုဝါရေစစ်တည်း။

အထခေါ ဘဂဝါ ဝေရဋ္ဌ ဗြာဟ္မဏံ” ဟု ရှိသောကြောင့် ထိုအတိုင်းထား၍ “ဝေ၊ ပေ၊ နိသိန္ဓိ” ဟု ဝိသေသန ထည့်ပြသည်။] ဝေရဋ္ဌ၊ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ အထခေါ-ထိုင်နေရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တေမာသံ-လုံး၊ မာရာ ဝဇ္ဇနန-ကြောင့်၊ ဓမ္မဿဝနာမတရသပရိဘောဂပရိဟိနံ-တရားနာရခြင်း ဟူသော အမြိုက်အရသာကို သုံးဆောင်ရခြင်းမှ ယုတ်လျော့သည်ကို၊ ဧက ဒိဝသေနေဝ- ဖြင့်သာလျှင်၊ ဓမ္မာမတဝဿံ - တရားတည်းဟူသော အမြိုက် မိုဃ်းကို၊ ဝဿေတွာ - ရွာစေတော်မူ၍၊ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပံ - ပြည့်စုံသော အကြံ အစည်ရှိသည်ကို၊ ကုရုမာနော-မူလျက်၊ ဓမ္မိယာ-ရှိသော၊ ကထာယ - ဖြင့်၊ သန္ဓဿေတွာ-ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ၊ စီးပွား ၂ ဖြာကို၊ ကောင်းစွာပြတော်မူပြီး၍၊ သမာဒါပေတွာ-ကုသိုလ်တရားတို့ကို ကောင်းစွာယူစေတော်မူပြီး၍၊ သမုတ္တေ ဇေတွာ - ကုသိုလ်တရားတို့၌ ကောင်းစွာ ထက်သန်စေတော် မူပြီး၍၊ သမ္ပဟံ သေတွာ-အားတက်သရောရှိပုံ ထင်ရှားရှိသောအခြားဂုဏ်တို့ဖြင့် ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ရှင်လန်းစေတော်မူပြီး၍ အာသနာ-မှာ၊ ဥဋ္ဌာယ-၍၊ ပတ္တမိ-မူပြီး၊ ဗြာဟ္မဏောဝိ-သည်လည်း၊ သပုတ္တဒါရော-တကွ၊ ဘဂဝန္တဉ္စ-ကို၎င်း၊ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ၊ ဝနိတွာ-၍၊ ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ ပုနပိ-နောက်ထပ်လည်း၊ အမှာတံ-တို့အား၊ အနုဂ္ဂဟံ - ကို၊ ကရေယျာထ - ပါကုန်၊ ဣတိ ဝေမာဒိနိ- ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒန္တော - လျှောက်လျက်၊ အနုပဉ္စိတွာ- အစဉ်လိုက်ပို့၍၊ [“ အနုပဉ္စိတွာတိ အနုဂ္ဂဟံ” ဟု ဖွင့်သော ဋီကာအလို “အနုပဉ္စိတွာ” သာ မူဟောင်း၊ အနုပဉ္စိတွာနှင့်အနက်တူ။] အဿုနိ-မျက်ရည် တို့ကို၊ ပဝတ္တယမာနော - ဖြစ်စေလျက်၊ နိဝတ္တိ-ပြန်နစ်ရှာလေပြီ။

အထခေါ၊ ပေ ဝိဟရိတွာတိ - ကား၊ ယထာဇ္ဈာသယံ - အဇ္ဈာသယအား လျော်စွာ၊ ယထာရူစိ-စွာ၊ တံဝါသံ-ထိုဝေရဋ္ဌာမြို့၌ သီတင်းသုံးတော်မူခြင်း ကို၊ ဝသိတွာ-မူပြီး၍၊ [တံဝါသံနှင့် ဝသိတွာ ပုဒ်သည် အရမပြား၊ ထို့ကြောင့်

ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပံ။ ။ တေမာသံ သောတဗ္ဗ ဓမ္မံ အဇ္ဇေဝ သုဏိဿာမိတိ နိသိန္ဓဿ- ဝါတွင်းသုံးလ နာရမည့် တရားကို တနေ့ထည်း၌ နာလိုက်မည် ဟု ကြံ၍ ထိုင်နေသော ပုဏ္ဏား၏၊ တံအဇ္ဈာသယံ ပူရေတွာ ဒေသိတတ္တာ ဝုတ္တံ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပံ ကုရုမာနောတိ။

ယထာဘိရန္တိ။ ။ အဘိရန္တိကို “ မွေ့လျော် (ပျော်) ” ဟု ပေးရိုး ရှိသော်လည်း ဘုရားရဟန္တာတို့မှာ ပင်ကိုယ်ကပင် ပျင်းရိခြင်း မရှိသောကြောင့် “ ပျော်-မပျော် ” လျဉ်းပါးဘွယ် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် “ အဇ္ဈာသယ-အလိုဆန္ဒ ” ကို “ အဘိရန္တိ ” ဟု မှတ်၊ [အဘိရန္တိသဒ္ဓေါစာယံ အဘိရူစိပရိယာဒယာ။] “ အလိုတော် ” ဟူသည်လည်း ဝိနေယ သဘောတို့ကို ဆုမွန်ဘွယ် ရှိသေးလျှင် နေတော် မူလိုခြင်း၊ ဆုမွန်ခြင်းစွာ ပြီးဆုံးလျှင် နေတော်မမူလိုဘဲ အခြားဆုမွန်ဘွယ်ရှိရာသို့ ကြွတော်မူလိုခြင်းတည်း၊ [“ယထာဘိရန္တိ- ကျွတ်ထိုက်ကြသား၊ ဝေနေဗျားကို၊ ထောံထားရှုမြော်၊ အလိုတော်အတိုင်း” ဟု ပေး]

အဘေဒဘေဒပစ္စယကြံ၊] ဝေရဉ္စာယ-မှ၊ နိက္ခမိတွာ-မူ၍၊ မဟာမဏ္ဍလ စာရိကဿ - မဟာမဏ္ဍလဒေသစာရိကို၊ စရဏကာလေ-၌၊ ဂန္တဗ္ဗံ - ကြွတော်မူထိုက်သော၊ ဗုဒ္ဓဝိထိံ - ဘုရားလမ်းမတော်ကို၊ ပဟာယ-မူ၍၊ ဒုက္ခိက္ခဒေါသေန-ဒုက္ခိက္ခအပြစ်ကြောင့်၊ ကိသန္တံ - ပင်ပန်းနေသော၊ ဘိက္ခုသံဃံ - ကို၊ ဥဇုနာဝ-ဖြောင့်မတ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူတော်မူ၍၊ ဂန္တုကာမော-ကြွတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သောရေယျာဒိနိ-သောရေယျအစရှိသော အရပ်တို့ကို၊ အနုပဂမ္မ-မကပ်ရောက်မူ၍၊ [သောရေယျ စသော အရပ်တို့ကား မဟာမဏ္ဍလ ဒေသစာရိ ခရီးစဉ်တည်း။] ပယာဂပတိဋ္ဌာနံ-ပယာဂရွာသို့၊ ဝါ-ပယာဂ ဆိပ်ကမ်းသို့၊ ဂတ္တာ-၍၊ [ဋီကာ၌ “ပယာဂပတိဋ္ဌာနန္တိ ဝါမဿာပိ၊ တိတ္ထဿာပိ” ဟု ရှိ၏။] တတ္ထ- ထိုပယာဂဆိပ်ကမ်း၌၊ ဂင်္ဂံ နဒိံ - ကို၊ ဥတ္တရိတွာ-ဖြတ်ကူးတော်မူ၍၊ ယေန- အကြင်လမ်းဖြင့်၊ ဗာရာဏသီ-ဏသီမြို့သို့၊ (အာသရိတဗ္ဗာ-သက်ရောက်ထိုက်၏။) တံ- ထို လမ်းဖြင့်၊ (ဗာရာဏသီ-သို့) အဝသရိ-သက်ရောက်ခတ် မူပြီ၊ တေန အဝသရိ-တေန အဝသရိ ဟူသော အနက်၌၊ တဒဝသရိ-တဒဝသရိ ဟု ဖြစ်၏။ [တဒဝသရိတိတ္ထေ တန္တိ ကရဏတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ၊] တတြာပိ-ထိုဗာရာဏသီမြို့၌လည်း၊ ယထာဇ္ဈာသယံ- အဇ္ဈာသယတော် အားလျော်စွာ၊ ဝိဟရိတွာ-၍၊ ဝေသာလိံ - သို့၊ အဂမာသိ - မူပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ အနုပဂမ္မ သောရေယျံ၊ ပေ၊ သာလာယန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ...သမန္တ ပါသာဒိကဿ-သမန္တပါသာဒိကာမည်သော၊ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ-ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝေရဉ္စကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ-ဝေရဉ္စကဏ္ဍ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

တတြ - ထို သမန္တပါသာဒိကဿ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ ဟူသော စကားရပ်၌၊ သမန္တပါသာဒိကဿ - သမန္တပါသာဒိကာ အဋ္ဌကထာ၏၊ သမန္တပါသာဒိကတ္ထသ္မိံ-အကုန်အစင် ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်

သမန္တပါသာဒိကာ။ ။ [သမန္တတော သဗ္ဗသော ပသာဒံ+ ဇနေတီတိ သမန္တပါသာဒိကာ၊-ဋီကာ၊ ဤ၌ သမန္တတောပုဒ်သည် သဗ္ဗသောနှင့် အနက်တူတည်း။] ပသာဒံ + ဇနေတီတိ ပါသာဒိကာ၊ သမန္တတော- ကြွင်းပဲ့ဥသည့် အလုံးစုံအားဖြင့်+ ပါသာဒိကာ- ကြည့်ရှုသူတို့ စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော အဋ္ဌကထာတည်း၊ သမန္တပါသာဒိကာ။

တတြိဒံ၊ ပေ၊ ဣသ္မိံ။ ။ သမန္တပါသာဒိကာ၌ သမန္တ (အလုံးစုံ) ဟူသော စကားသည် ဂုဏ်ကို ရည်ရွယ်သော စကားတည်း ဟု ပြလို၍ “တတြိဒံ၊ ပေ၊ ဣသ္မိံ” ဟု အချီစကားကို မိန့်သည်၊ ထို ဂုဏ်အပြားတို့ကား “ အာစရိယ ပရမ္ပရတော” အစရှိသော

၌၊ ဣဒံ-ဤ ဆိုအပ်လတုံသော စကားရပ်သည်၊ (ဟောတိ-၏၊ ကိံ - အဘယ် စကားရပ်သည်၊ ဟောတိ-သနည်း၊) အာစရိယ ပရမ္ပရတော- ဆရာ အဆက် ဆက်အားဖြင့်၎င်း၊ နိဒါန ဝတ္ထုပဘောဒ ဒီပနတော- နိဒါန်းအပြားကို ပြခြင်း၊ အာစရိယဝါဒဟူသော ဝတ္ထုအပြားကို ပြခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ ပရသမယဝိဝဇ္ဇ နတော- သူတပါး အယူကို ရှောင်ကွင်းခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ သကသမယဝိသုဒ္ဓိ တောစေဝ- မိမိအယူဝါဒ၏ စင်ကြယ်ကြောင်း စကားရပ်အားဖြင့်၎င်း၊ ဗျဉ္ဇန ပရိသောဓနတော- သဒ္ဓါပုဒ်ပါဌ်ကို သုခိသင်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ ပဒတ္ထတော- ပုဒ်အနက်အားဖြင့်၎င်း၊ ပါဠိယောဇနက္ခမတော- ပါဠိတော်ကို ယောဇနာပုံ

အပြားတို့တည်း။ [“ယေ ပန ပကာရေ သန္တာယ သမန္တတောတိ ဝုစ္စတိ၊ တေ ပကာရေ ဝိတ္ထာရေတွာ ဒေသေတုံ တကြိဒံတိအာဒိ ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ သမန္တပါသာဒိကာတိ ယာ သံဝဏ္ဏနာ ဝုတ္တာ၊ တတြ တဿ သမန္တပါသာဒိကာယံ၊ သမန္တပါသာဒိကာဘာဝေ ဣဒံ ဝက္ခမာနဂါထာဝစနံ ဟောတီတိ ယောဇနာ-ဝိမတိ။]

အာစရိယပရမ္ပရတော။ ။ “ဥပါလိ ဒါသကောစေဝ” စသည်ဖြင့် ဆရာ အစဉ် အဆက်ကို ပြပုံလည်း ပါသာဒိက ဖြစ်၏၊ ထို ဆရာ အစဉ်အဆက်ကို သိရသဖြင့် ဤ အဋ္ဌကထာကြည့်ရသူတို့မှာ စိတ်ကြည်နူးကြသည်-ဟူလို။

နိဒါနဝတ္ထုပဘောဒ ဒီပနတော။ ။ “နိဒါနပဘောဒဒီပနတော၊ ဝတ္ထုပဘောဒ ဒီပနတော” ဟု ခွဲပါ။ ဤအဋ္ဌကထာ၌ ဗဟိရနိဒါန်း၊ အဗ္ဘန္တရ (အဇ္ဈတ္တိက) နိဒါန်း၊ သိက္ခာပုဒ်တပါးတပါး၏ နိဒါန်းအားဖြင့် နိဒါန်းအပြားကိုလည်းပြထား၏၊ ထေရဝါဒ အမျိုးမျိုး ပြခြင်းကို ဝတ္ထုပဘောဒဒီပန ဟု သာရတ္ထ၌ ဆို၏၊ ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်၏ သုဒ္ဓိ ဝတ္ထု မတ္တဋီဝတ္ထုစသည်တို့မှာ သိက္ခာပုဒ်နိဒါန်းတွင် ပါဝင်လေပြီ-ဟု ဆိုလို၏၊ ဝိမတိ ကား- သုဒ္ဓိဝတ္ထုစသည်ကို ပြခြင်းကို “ဝတ္ထုပဘောဒဒီပန” ဟု ဆိုလိုသည်။

ပရ၊ ဝေ၊ ဝိဝဇ္ဇနတော။ ။ “သကာယ ပရိညာယ မေတ္တိယံ ဘိက္ခုနိံ နာသေထ” ဟူသော ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြရာ၌ သူတပါးတို့၏ အယူဝါဒကို ပြ၍ ထိုဝါဒကို ပယ်ခြင်း မျိုးကဲ့သို့ ပရသမယကို ရှောင်ကွင်းပယ်ရှားသော စကားများလည်း ကျေနပ် ကြည်ညို ဘွယ်ရာ ပါရှိသည်-ဟူလို၊ ထိုသို့ ပရသမယကို ပယ်လိုက်လျှင် သကသမယ (မိမိအယူ ဝါဒ) ကိုလည်း စင်ကြယ်စေပြီး ဖြစ်ရကား “သကသမယ ဝိသုဒ္ဓိတော” ဟု မိန့်သည်။ [ဝိသုဒ္ဓါတိ ဧတာယာတိ ဝိသုဒ္ဓိ၊ သကသမယဿ + ဝိသုဒ္ဓိ သကသမယဝိသုဒ္ဓိ၊ အချို့ စောဉ် “သုဒ္ဓိတော” ဟု ရှိ၏၊ အရိယာ ဂါထာဖြစ်၍ “ဝိသုဒ္ဓိတော” ဟု ရှိရမည်။]

ဗျဉ္ဇနပရိသောဓနတော။ ။ သဒ္ဓါပုဒ်ပါဌ်ကို အမှားအမှန် သုခိသင်ခြင်း၊ တနည်း- သဒ္ဓါကျမ်းအားလျော်အောင် ဝိပျိဟ်ပြု၍ ပုဒ်ပြီးပုံကို ပြခြင်း။ [ပါဌ်ဝိသောဓနေန ဗျဉ္ဇန ပရိသောဓနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သဒ္ဓသတ္ထာနုသာရေန ဝါ နိဒ္ဒစနံ ဒေသေတွာ ပဒနိပ္ပတ္တိဒဿနံ ဗျဉ္ဇနပရိသောဓနံ။]

အစဉ်အားဖြင့်၎င်း၊ သိက္ခာပဒနိစ္ဆယတောစ-သိက္ခာပုဒ်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ [အချို့စာများ၌ ဝိနိစ္ဆယ- ဟု ဝိပါနေ၏၊ ပထျာအရိယာ ဝါယာ ဖြစ်၍ (ဝိ) မလို၊] ဝိဘင်္ဂနယဘေဒဿနတော - ဝိဘင်း ဖွင့်သကဲ့သို့ ဖွင့်ပုံနည်းအပြားကို ပြခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ သမ္ပဿတံ-ဉာဏ်စက္ခုဖြင့် ကောင်းစွာကြည့်ရှုကြကုန်သော၊ ဝိညူနံ - ပညာရှိတို့သည်၊ (ဒိဿတိ၌ စပ်၊) ဝါ-တို့၏၊ (အပါသာဒိကံ၌ စပ်၊ ယောဇနာ၌ “ သမ္ပဒါနံ ” ဟု ဆို၍ ဒိဿတိ၌ စပ်၏၊) ယတော-အကြင့်ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤအဋ္ဌကထာ၌၊ ကိစ္ဆိ-တစုံတခုသော၊ အပါသာဒိကံ-စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို မဖြစ်စေနိုင်သော အရာကို၊ န ဒိဿတိ-မတွေ့မြင်အပ်၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အပါသာဒိကကို မတွေ့မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဝိနေယျဒမနကုသလေန - ဝိနေယျ သတွာကို ဆုံးမခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်တော်မူသော၊ လောကံ - သတ္တလောကကို၊ အနုကမ္မမာနေန-သနားစောင့်ရှောက်တော်မူသော၊ လောကနာထေန-သတ္တလောက၏ ကိုးကွယ်ရာ မြတ်ဘုရားသည်၊ ဝုတ္တဿ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဝိနယဿ-ဝိနည်း ပိဋကတ် ပါဠိတော်မြတ်၏၊ အယံ သံဝဏ္ဏနာ - ဤအဖွင့် အဋ္ဌကထာသည်၊ သမန္တပါသာဒိကာတွေဝ - သမန္တပါသာဒိကာ ဟူ၍သာ၊ ပဝဏ္ဏာ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော ဝါယာ စကားရပ်ဖြစ်၏၊ (တကြိမ်ကို ပြန်အုပ်သည်၊) ဣတိ- အပြီးတည်း၊ (ဣတိ တလုံး အကြေကြံ)။ …အဇ္ဈတ္တိကနိဒါနဝဏ္ဏနာ - အဇ္ဈတ္တိကနိဒါန်းအဖွင့်သည်၊ နိဗ္ဗိတာ-ပြီးပြီ။

ဝိဘင်္ဂနယဘေဒ ဝဿနတော ။ ။ သိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်ကို အကျယ်ဖွင့်ရာ၌ “တိသော ဣတ္ထိယော မနုဿိတ္ထိ အမနုဿိတ္ထိ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိ” စသည်ဖြင့် အကျယ်ဖွင့်လေ့ရှိ၏၊ ထိုစကားကို “ဝိဘင်္ဂ” ဟု ခေါ်၏၊ ပါဠိတော်လာ ဝိဘင်္ဂနည်းကိုမှီး၍ ဤအဋ္ဌကထာ၌လည်း အကျယ်ဖွင့်နည်းအပြားကို ပြထားသည်-ဟုလို။

သမ္ပဿတံ၊ ပေါ၊ ဝိညူနံ ။ ။ သမ္ပဿတံတိ ဉာဏစက္ခုနာ သမ္မာပဿန္တာနံ-ဤ အာဝရိယပရမ္ပရ ပြပုံစသည်ကို ဉာဏ်စက္ခုဖြင့် ကောင်းစွာကြည့်ရှုသော ပညာရှိတို့မှာ ဤအဋ္ဌကထာ၌ မကျေနပ်စရာ တစုံတခုမှ မပါဝင်ချေ၊ အားလုံးကျေနပ်စရာချည်းသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဝိနည်းပါဠိတော်၏ ဤအဖွင့်အဋ္ဌကထာအတွက် “သမန္တပါသာဒိကာ” ဟူသောနာမည်သာလျှင် အန္တက္ကနာမည် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ရပေသည်-ဟုလို။

ဝေရဉ္စကဏ္ဍဘာသာသင်္ခိုကာ
ပြီးပြီ။

သုဒ္ဓိန္ဒကဏ္ဍ ဘာသာဋီကာ

ဣတော-ဤ ဝေရဉ္စကဏ္ဍမှ၊ ပရိ- နောက်ဖြစ်သော၊ တေန ခေါ်ပန သမ
ယေန ဝေသာလိယာ အဝိဒူရေတိအာဒိ - အစရှိသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊
ယေတုယျေန - ဖြင့်၊ ဥတ္တာနတ္ထံ - ထွက်သွားသော အကျယ်အနက် ရှိ၏၊
(သဒ္ဓတ္ထံ) ဝါ-ပေါ်လွင်သောအနက် ရှိ၏၊ (အဓိပ္ပာယ်ထွက်) တသ္မာ-ကြောင့်၊
(ဤဝေရဉ္စကဏ္ဍမှ နော်ဖြစ်သောပုဒ်အပေါင်း၏ များသောအားဖြင့်ပေါ်လွင်
ထင်ရှားသောအနက် ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) အနုပဒဝဏ္ဏနံ - ပုဒ်တိုင်း
ပုဒ်တိုင်းဖွင့်ခြင်းကို၊ ဝါ-ပုဒ်တို့၏အစဉ်အားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်
၍၊ ယတ္ထ ယတ္ထ - အကြင်အကြင် ပုဒ်၌၊ ဝတ္ထမ္ပံ - ဆိုဘွယ်သည်၊ အတ္ထိ- ၏၊ တံ
တဒေဝ-(ဆိုဘွယ်ရှိသော) ထိုထိုပုဒ်ကိုသာ၊ ဝဏ္ဏယိဿာမ-ဖွင့်ကုန်တော့အံ့၊
ကလန္တဝါမောတိ (ဧတ္ထ) - ၌၊ [အပေါ်င်းတည်ထဲ , စိတ်ဖွင့်ပြု , ဧတ္ထမရှိ
ထည့်လေခြေ၊] ကာဠက- ရှိ၍တို့ကို၊ ကလန္တက - ကတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ- န်၏၊
[ပရိယာယ်ဖွင့်၊] တေသံ-ထိုရှည်တို့၏၊ ဝါ- တို့နှင့်၊ ဝသေန - အစွမ်းအားဖြင့်၊
ဝါ- စပ်သဖြင့်၊ လဒ္ဓနာမော - ရအပ်သောအမည်ရှိသော၊ ဝါမော- သည်။

ဥတ္တာနတ္ထံ ။ ။ ဥဂ္ဂတော + တာနော ယသ္မာတိ ဥတ္တာနော၊ (ထောမနိဓိ၊)
ယသ္မာ-အကြင်အနက်မှ၊ တာနော (ဝိတ္တာရော)-အကျယ်သည်၊ ဥဂ္ဂတော-ထွက်ပြီ၊
ဣတိဥတ္တာနော၊ ထွက်သွားသောအကျယ် ရှိသေးအနက်၊ “ပုဒ်ရင်-အတိုင်း ထင်ရှား
နေပြီဖြစ်၍ အကျယ်ဖွင့်ဘွယ်မလိုသောအနက်”ဟုလို၊ ဥတ္တာနော+အတ္ထော ယသ္မာတိ
ဥတ္တာနတ္ထံ၊ “ယသ္မာ (ပဒဇာတသ္မာ)-အကြင်ပုဒ်အပေါင်း၏၊ ဥတ္တာနော-ထွက်သွား
သောအကျယ်ရှိသော၊ ဝါ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော၊ အတ္ထော အတ္ထိ”ဟု ပေး။

အနုပဒ ဝဏ္ဏနံ ။ ။ ပဒံပဒံပတိ + ဝဏ္ဏနံ၊ ပဒါနုတ္တမေန + ဝဏ္ဏနံ ဝါ၊ (သာရတ္ထ၊)
ပဒံပဒံ+ပတိ အနုပဒံ-ပုဒ်တိုင်း ပုဒ်တိုင်း၊ “ပဒံပဒံ+အနု, အနုပဒံ”ဟု လည်း ပြုကြ၏၊
(ဝိစ္ဆာ အဗျယိဘော)၊ ပဒါနံ+အနုတ္တမော အနုပဒံ = ပုဒ်တို့၏အစဉ်၊ (အနုတ္တမတ္ထ
အဗျယိဘော)၊ အနုပဒံ-ပုဒ်တိုင်း၊ ဝါ-ပုဒ်တို့၏အစဉ်အားဖြင့် + ဝဏ္ဏနာ အနုပဒဝဏ္ဏ
နာ။ [ဋီကာ၌ “ဝဏ္ဏနံ”ကား ဒုတိယန္တတည်း။]

တေသံ ဝသေန ။ ။ “ထိုရှည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်=ထို ရှည်တို့နှင့်စပ်သဖြင့် ရအပ်
သော အမည်ရှိသောရွာ”ဟု ဆိုသောကြောင့်“ကလန္တကနံ+ဝါမော ကလန္တဝါမော”
ဟု (ဆက်စပ်ခြင်း သမ္ပန္နအနက်ကိုပြသော) ဆန္ဒိတပ္ပ၊ ခိသံသမာသ်ပြုပါ။ [ရှေးနိဿယ
တစောင်၌ ဌာနိကလန္တတို့၏ အမည်ကို ဌာနရွာပေါ်တင်စားသော ဌာနျူပစာရဟု
ဆိုလေသည်၊ ထိုအလို “ကလန္တောစ+သော+ဝါမောစ”ဟု ပြုရမည်ဖြစ်၍ မကောင်း။]

(အတ္ထိ)၊ ကလန္ဒပုတ္တောတိ-ကား၊ ဂါမဝသေန-ရွာ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ရွာနှင့် စပ်သဖြင့်၊ လဒ္ဓနာမဿ-ရအပ်သောအမည်ရှိသော၊ ရာဇေမ္မတဿ-မင်းဟု သမုတ်အပ်သော၊ ဝါ-လူကြီးမင်းဟု အခေါ်ခံရသော၊ စတ္တာလီသကောဋီ ဝိဘဝဿ - ကုဋေလေးဆယ် စည်းစိမ်ရှိသော၊ ဝါ - ကုဋေလေးဆယ် ဥစ္စာ ကြွယ်သော၊ ကလန္ဒသေဋ္ဌိနော - ကလန္ဒသဋ္ဌေး၏၊ ပုတ္တော- သားဖြစ်သော၊ (သေဋ္ဌိပုတ္တော၌စပ်)ပန-ဆက်၊ (သေဋ္ဌိပုတ္တောဟု ပါဠိတော်မှာ မိန့်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို ဆက်ဥူးအံ့-ဟူလို) ယသ္မာ-ကြေခင်း၊ တသ္မိံ ဂါမေ-ထို ကလန္ဒ ရွာ၌၊ အညေဝိ - ကလန္ဒသဋ္ဌေးမှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ကလန္ဒနာမ ကာ - ကလန္ဒအမည် ရှိကုန်သော၊ မနုဿာ - တို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်သေး၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (ကလန္ဒရွာဝယ် ကလန္ဒမည်သော အခြားလူတို့ ရှိကုန် သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ကလန္ဒပုတ္တောတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ပန-ဖန်၊ သေဋ္ဌိပုတ္တောတိ-ဟူ၍၊ (သံဝိတိကာရေဟိ-တို့သည်)၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော် မူအပ်ပြီ၊ [ကလန္ဒပုတ္တောဟုသာ ဆိုလျှင် အခြား ကလန္ဒပုတ္တတို့နှင့် ဆက်ဆံ နေသောကြောင့် “သေဋ္ဌိပုတ္တော”ဟု ဝိသေသန ကူ(မ)ရသည်-ဟူလို။]

သမ္ပဟုလေဟိတိ- ကား၊ ဗဟုကေဟိ-များစွာကုန်သော၊ သဟာယကေ ဟိတိ-ကား၊ သုဒဒက္ခာနိ- သုဒဒက္ခတို့သို့၊ သဟ- ကွ၊ အယန္တိဥပဂစ္ဆန္တိ- ကပ်ရောက်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ထို ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သုဒဒက္ခ ဟူသမျှသို့ တကွ ကပ်ရောက်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကောင်းတူ ဆိုးဘက်တို့၏ အဖြစ်

ဂါမဝသေန။ ။ ဤ၌ကား ဌာနရွာ၏ ကလန္ဒအမည်ကို ဌာနီလူပေါ်၌ တင်စား သော ဌာနပစာရ (နာနန္တရိကနည်း) တည်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုသဋ္ဌေးကို “ကလန္ဒ”ဟု ခေါ်နိုင်ပြီ၊ [ကလန္ဒဿ+ပုတ္တော ကလန္ဒပုတ္တောဟု ဆင့်။]

သမ္ပဟုလေဟိ။ ။ သံပုဗ္ဗ၊ ဗဟိဓာတ်၊ ကုလစ်ပစ္စည်း၊ ဓာတွန်ဗုဒ္ဓနှင့် ဂ်စ်အနုဗန် ချေ၊ အနေကသင်္ချာန္တိတေ ပစုရေး-များသောသင်္ချာသည် အစဉ်လိုက်အပ်သော အများ ဟူသောအနက်၌ ဖြစ်၏၊ (ယောမနိဝိ) ဗဟုလပုဒ်ဖြင့်၊ သမ္ပဟန္တိ (ပုဗ္ဗိံဂစ္ဆန္တိ) တိ သမ္ပဟုလာ - တိုးပွားကုန် များပြားကုန်သူတို့၊ “ သမ္ပဟုန် + လာန္တိ ဝဏ္ဏန္တိ တိ သမ္ပ ဟုလာနိ ” ဟု လည်း တနည်းပြု၊ ဗဟုသဒ္ဓါပပဒ လာဓာတ်၊ က (က် အနုဗန်ရှိသော အ) ပစ္စည်း၊ ဤ သဒ္ဓါနည်းနှင့်အညီ “ဗဟုကေဟိ”ဟု ပရိယာယ်ဖွင့်သည်၊ ဗဟုကေဟိ ၌လည်း ဗဟိဓာတ် ကုပစ္စည်းဖြင့် “ဗဟု”ဟု ပြီးမှ “ဗဟုလေဝ+ဗဟုကာ”ဟု သူတ္တံ၌ က ပစ္စည်းသက်၊ သီလက္ခန္ဓိကာသစ် မြဟ္မဇာလသုတ်ဖွင့်၌ကား “သမ္ပဟုလ” ပုဒ်ကို အတည်ယူ၍ “ သမ္ပာ+ပဟောန္တိ တံတံကမ္မိတိ သမ္ပဟုလာ (ဗဟဝေါ)၊ တေနာဟ- ဗဟုကာနန္တိ ” ဟု ဖွင့်လေ၏၊ [သံပုဗ္ဗ ပဟဓာတ်၊ ဥလပစ္စည်း။] ထိုအလို ပရိယာယ်ဖွင့် မဟုတ်၊ ဗဟုကေဟိသည် အဘိဓမ္မာဖွင့်တည်း။

ကြောင့်၊ သဟာယာ-သဟာယတို့ မည်၏။ [သဟ+အာယ ဟု ခွဲ၊ အာယ၌ အာယ, ဏာပစ္စည်း၊] သဟာယာဝေ - သဟာယတို့သည်ပင်၊ သဟာယကာ- သဟာယကတို့ မည်၏။ [ကပစ္စည်း သူတ္တ။] တေဟိ သဟာယကေဟိ - ထို သဟာယချင်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိန္ဒြိ-ကာ၊ ကေတော-တပေါင်းတည်း၊ (အဂမာသိ၌ စပ်၊) ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေနာတိ- ကာ၊ ကေနစိဒေဝ-တစုံတခုသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဘဏ္ဍပယောဇနဥဒ္ဓါရသာရဏာဒိနာ-ဘဏ္ဍာကို ရောင်းခြင်းကိစ္စ၌ ယှဉ်စေခြင်း၊ အညွန့်အတိုး ကုန်ဘိုးဆောင်ယူခြင်း၊ ပေးရန်နေ့ရက်ကို သတိ ရစေခြင်း အစရှိသော၊ ကိစ္စနု- စီးပွားရေး ကိစ္စကြောင့်၊ (အဂမာသိ၌စပ်၊) ကတ္တိကနက္ခတ္တကိဋ္ဌာကိစ္စေန - ကြတ္တိကာနက္ခတ်သဘင် ပျော်ရွှင်ကစားခြင်း ကိစ္စကြောင့်၊ (အဂမာသိ) ဣတိပိ- ဤသို့လည်း၊ ဝဒန္တိ- ဖွင့်ဆိုကုန်၏၊ ဟိ- ဆိုသင့်၏၊ (တနည်း) ဟိ- ချဲ့၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ကတ္တိကဇုဏ္ဍပဒေက္ခ-တန်ဆောင်

ဘဏ္ဍပေဒိနာ ။ ။ ဝိက္ကာယိကဘဏ္ဍဿ ဝိက္ကိဏနံ ဘဏ္ဍပယောဇနံ=ရောင်း ထိုက်သောဘဏ္ဍာ (ကုန်) ကိုရောင်းခြင်းသည် ဘဏ္ဍာကိုရောင်းခြင်း ကိစ္စ၌ ယှဉ်စေခြင်း မည်၏။ [ဝိမတိ၌ “ဣဏဒါနုဋ္ဌ- ကြွေးပေးခြင်းကိုလည်း “ဘဏ္ဍပယောဇန” ဟု ဆိုသေး၏။] ဒါတု သင်္ကေတိတေ ဒိဝသေ ဝန္တော ဝဟဏံ ဥဒ္ဓါရော=ပေးသို့ရန် ချိန်းချက် အပ်ရာနေ့၌ သွား၍ယူခြင်းသည် ဥဒ္ဓါရမည်၏။ အသုကသ္မိံ ဒိဝသေ ဒါတဗုဒ္ဓိ သတုပ္ပါ ဒနံ သာရဏံ = မည်သည့်နေ့၌ ပေးရမည်ဟု (မေ့နေသူအား) သတိကို ဖြစ်စေခြင်း (သတိပေးထားခြင်း) သည် အမှတ်ရစေခြင်းမည်၏။

မှတ်ချက်။ ။ အဘိဓာန်၌ “ဥဒ္ဓါရောတု ဣဏံ ဝတ္ထံ” ကြွေးမြီကို “ဥဒ္ဓါရ” ဟု ဆို၏။ “ဥဒ္ဓါရိတဗ္ဗောတိ ဥဒ္ဓါရောတိ ဝနံ ဝစ္စတိ= ကြွေးပေးရာမှ တိုးပွားသော အတိုး အညွန့် ကို ဥဒ္ဓါရခေါ်သည်” ဟု သတိပဋ္ဌာန ဝိဘင်္ဂီကာဖွင့်၏။ ဥဒ္ဓါရိတဗ္ဗော-နဂိုင်ကြွေးထက် အတိုးအဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ဆောင်အပ် ယူအပ်၏။ ဣတိ ဥဒ္ဓါရော၊ ထို့ကြောင့် ချိန်းချက် ထားရာနေ့၌ အတိုးအညွန့်ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်း (ယူခြင်း) ကို ဥဒ္ဓါရဟု မှတ်၊ ဝိမတိ၌ “မူလဿ သဟဝနိယာ ဝဟဏဝါယာမော = အတိုးနှင့်တကွ အရင်းကို တောင်းယူ သို့ရန် အားထုတ်မှုကို ဥဒ္ဓါရ” ဟု ဆိုသည်။

ကတ္တိကနက္ခတ္တ ကိဋ္ဌာကိစ္စေန ။ ။ ကြတ္တိကာနက္ခတ်ကို အကြောင်းပြု၍ ပြုလုပ် အပ်သောပွဲကို ကာရဏပုစာရအားဖြင့် “ကတ္တိကနက္ခတ္တ” ဟုခေါ်၊ “သင်္ကြန်ရေသဘင်” ပွဲမျိုးတည်း၊ ကတ္တိကနက္ခတ္တ-ပွဲ၌+ကိဋ္ဌာ-ပျော်မြူးခြင်းတည်း၊ ကတ္တိကနက္ခတ္တကိဋ္ဌာ- ခြင်း၊ ကတ္တိကနက္ခတ္တကိဋ္ဌာစ+ သာ+ကိစ္စဉာတိ ကတ္တိကပေ၊ ကိစ္စံ။ [ဤ ဒုတိယနည်း ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သဘောကျသောကြောင့် “ဘဂဝါ ဟိ” စသည်ဖြင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိ, တနည်း ဝိတ္ထာရဝါကျကို မိန့်သည်၊ သမ္မဟုလေဟိ သဟာယကေဟိကို ထောက်၍လည်း တပျော်တပါးသွားကြောင်းသိနိုင်ရကား ဤဒုတိယနည်းကိုပင်နှစ်သက်သင့်ပေသည်။]

မုန်း လဆန်းပက္ခန္ဓာ၊ ဝေသာလီ - သို့၊ သမ္မာပုဏိ-ရောက်တော်မူပြီ၊ ကတ္တိက နက္ခတ္တကီဠာစ - ကြတ္တိကာနက္ခတ် ပွဲသဘင်သည်လည်း၊ ဣတ္ထ - ဤဝေရဉ္စာ မြို့၌၊ ဥဋ္ဌာရာ - မွန်မြတ်သည်၊ ဝါ - ကြီးကျယ်ခမ်းနားသည်၊ ဟောတိ- ၏၊ တဒတ္ထံ- ထို ကြတ္တိကာနက္ခတ်သဘင် ပျော်ရွှင်ကစားခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝတော- သွားပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

အဒ္ဓသခေါတိ-ကား၊ ကထံ-သို့၊ အဒ္ဓသ-မြင်သနည်း၊ ကိရ-ခဲ့၊ သော- ထို သုဒိန်သည်၊ နဂရတော-မှ၊ ဘုတ္တပါတရာသံ- စားအပ်ပြီးသော နံနက်စာ ရှိသော၊ (မဟာဇနံ ၌စပ်၊) ဝါ - စားအပ်ပြီးသော နံနက်စာ ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (နိက္ခမန္တံ ၌စပ်၊) သုဒ္ဓါတ္တရာသင်္ဂ-ဖြူစင် သန့်ရှင်းသော အပေါ်ခြံ တဘက် ရှိသော၊ ဝါ-ရှိသည်ဖြစ်၍၊ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဟတ္ထံ-လက်တို့၌ ပန်း၊ နံသာ၊ နံသာပြောင်းရှိသော၊ ဝါ- ပန်း နံသာ နံသာပြောင်းတို့ကို လက်စွဲလျက်၊ ဗုဒ္ဓ ဒဿနတ္ထံ - ဘုရားဖူးခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း၊ ဓမ္မဿဝနတ္ထူ - တရားနာခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း၊ နိက္ခမန္တံ - ထွက်သွားသော၊ မဟာဇနံ - များစွာသော လူ အပေါင်းကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ကွ-အဘယ် အရပ်သို့၊ ဝစ္ဆထ - သွားကြမလို့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ ဗုဒ္ဓဒဿနတ္ထံ-ငှါ၎င်း၊ ဓမ္မဿဝနတ္ထူ-ငှါ၎င်း၊ (ဝစ္ဆာမ- သွားကြမလို့) ဣတိ-ဤသို့ပြောကြကုန်ပြီ၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင် (ဘုရားဖူး တရားနာသွားကြမည် ဖြစ်လျှင်) အဟမ္ဘိ - ကျွန်ုပ်သည်လည်း၊ ဝစ္ဆာမိ - လိုက်လိုပါ၏၊ ဝါ-လိုက်ပါရစေ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဝတ္တာ-လိုက်သွား၍၊ စတုဗ္ဗိဓာယ- ၄ ပါးအပြားရှိသော၊ [ခတ္ထိယ မြာဟ္မဏ ဝဟပတိ သမဏာနံ ဝသေန စတုဗ္ဗိဓာယ၊ ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီ ဥပါသက ဥပါသိကာနံ ဝသေန ဝါ။] ပရိသာယ- သည်၊ ပရိဝုတံ- ခြံရံအပ်သော၊ ဝါ- အပ်လျက်၊ မြဟ္မဿရေန- မြတ်သော အသံတော်ဖြင့်၊ ဝါ-မြဟ္မာမင်း၏ အသံနှင့် တူသော အသံတော် ဖြင့်၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေန္တံ - တော်မူသော၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ အဒ္ဓသ - ပြီ၊ တေန- ကြောင့်၊ အဒ္ဓသခေါ၊ ပေ၊ ဒေသေန္တံတိ- ဟူ၍၊ (သံဝီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ဘုတ္တပါတရာသံ။ ။ အသိတဗ္ဗော ဘက္ခိတဗ္ဗောတိ အာသော၊ [အသ-ဘက္ခနော၊ ၏၊ “ အ-ဗုပစ္စယ၊ ဒုတိယဏော၊ ဤသတော၊ အဟောပုလ္လိန်သာ။ ”] ပါတော + အာသော ပါတရာသော၊ (ရံ အာဂံ၊) ဘုတ္တော + ပါတရာသော ယေနာတိ ဘုတ္တ ပါတရာသော (မဟာဇနော) ။

သုဒ္ဓါတ္တရာသင်္ဂ၊ ပေ၊ ဟတ္ထံ ။ ။ သုဒ္ဓေါ + ဥတ္တရာသင်္ဂေါ ယဿာတိ သုဒ္ဓါတ္တရာ သင်္ဂေါ - ဖြူစင် သန့်ရှင်းသော အပေါ်ခြံ တဘက်ရှိသော လူအများ၊ ဟဒတ္ထသု + မာလာဂန္ဓဝိလေပနာနိ ယဿာတိ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဟတ္ထော (မဟာဇနော) ။

ဒိသ္ဇာနဿာတိ- ကား၊ ဒိသ္ဇာန - ကြောင့်၊ အဿ- ထိုသုဒိန်၏ (တေဒ
 ဟောသိ၌စပ်) တေဒဟောသီတိ- ကား၊ ပုဗ္ဗေ - ၌၊ ကတပုညတာယ- ပြုအပ်
 ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသူ၏ အဖြစ်သည်။ (ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသူ၏
 ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရှေးကောင်းမှုသည်။) စောဒိယမာနဿ - တိုက်တွန်း
 အပ်သော၊ ဘဗ္ဗကုလပုတ္တဿ- ကျွတ်ထိုက်သော အမျိုးကောင်းသား၏၊ ဧတံ
 (ပရိဝိတက္ကနံ)-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣ- သို့၊ အဟောသိ-နည်း၊ အဟမ္မိ-
 သည်လည်း၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ယန္တုန သုဏေယျံ-အကယ်၍ နာရပပါမူကား ကောင်း
 လေစွ၊ ဣတိ - ဤအကြံသည်။ (အဟောသိ- ပြီ) တတ္ထ - ထိုယန္တုနာဟမ္မိ
 အစရှိသော ဝါကျ၌၊ ယန္တုနာတိ ဧတံ - ယန္တုနဟူသော ဤ နိပါတ်ပုဒ်သည်၊
 ပရိဝိတက္ကဒဿနံ - ကြံပုံကိုပြကြောင်းဖြစ်သော နိပါတ်ပုဒ်တည်း၊ ကိရ - ချဲ့၊
 အဿ-ထိုသုဒိန်၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ပရိဝိတက္ကော-သည်၊ ဥပ္ပန္နော-ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊)
 အယံပရိသာ-သည်၊ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ-တတည်းခုသော အာရုံရှိသော စိတ်ရှိသည်၊
 ဝါ-တည်ကြည်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ- ၍)၊ ယံဓမ္မံ-ကို၊ သုဏာတိ-နာ၏၊
 အဟမ္မိ- သည်လည်း၊ တံ- ထိုတရားကို၊ သုဏေယျံ- နာရပပါမူကား၊ အဟော
 ဝတ-ဪ...ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဥပ္ပန္နော-ပြီ။)

ဒိသ္ဇာနဿာ။ ။ဟေတုအတ္ထော အယံ ဒိသ္ဇာနသဒ္ဓေါ၊ပေဒဿနကာရဏာဟိ
 ဧတံ ပရိဝိတက္ကနံ အဟောသိ၊ ဒိသ္ဇာန၌ တွာန၏ ကတ္တားသည် သုဒိန္နောတည်း၊
 အဟောသိ၏ ကတ္တားကား ဧတံတည်း၊ ဤသို့ကတ္တားကွဲသောကြောင့် တွာနပစ္စည်းကို
 ဟိတ်အနက်၌ သက်စေရသည်။ “ဃတံ ပိဝိတွာ ဗလံ ဟောတိ=ထောပတ်ကို သေံရ
 ခြင်းကြောင့် အားဖြစ်၏” (သီဟံ ဒိသ္ဇာ ဘယံ ဟောတိ) ဟူရာ၌ ကဲ့သို့တည်း။

ဘဗ္ဗကုလပုတ္တဿ။ ။ဘဝိတဗ္ဗော-သစ္စာ ၄ ပါးကို သိဘို့ရန် ဖြစ်ထိုက်၏၊ ဝါ-
 ကျွတ်ထိုက်၏၊ ဣတိ ဘဗ္ဗော၊ဘဗ္ဗော+သော+ကုလပုတ္တောစာတိ ဘဗ္ဗကုလပုတ္တော၊
 ရှင်သုဒိန်ကို“ဘဗ္ဗ”ဟု ဆိုသော်လည်း တရားထူးကား ရမည်မဟုတ်၊ မှန်၏-အရိယာ
 ဖြစ်ဘို့ရန် အခြေခံပါလာသူပင် ဖြစ်သော်လည်း တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဟောကြားမှု
 ကြိယာ , မိမိ၏ ပြုလုပ်မှု ကြိယာ ချို့ယွင်းခြင်းကြောင့်သော်လည်း အရိယာမဖြစ်ဘဲ
 ရှိတတ်၏၊ ပါပမိတ္တနှင့် ပေါင်းမိခြင်းကြောင့်သော်လည်း အရိယာမဖြစ်ဘဲ ရှိတတ်၏၊
 ရှင်သုဒိန်မှာ မိခင်၏ တိုက်တွန်းမှုကြောင့် မေထုန်ပြုမိရကား (မိခင်ဟူသော ပါပမိတ္တ,
 မေထုန်ပြုမိခြင်းဟူသောကြိယာကြောင့်) အရိယာ မဖြစ်ဘဲ ရှိရသည်။

ယန္တုနံ။ ။ “ပရိဝိတက္ကနတ္ထော နိပါတော”ဟု သာရတ္ထဗ္ဗင်္ဂသောကြောင့် ပရိဝိတ
 က္ကနအနက်ဟောနိပါတ်တပုဒ်တည်းသာ၊ ဓမ္မံ သုဏေယျံတိကြိယာပဒေန ဝုစ္စမာနော
 ဝေ ဟိ အတ္ထော ယန္တုနာတိ နိပါတပဒေန ဇောတီယတိ။ “အဟံ ယန္တုန ဓမ္မံ သုဏေ
 ယျန္တိ ယောဇနာ၊ ယန္တုနာတိစ ယဒိပနာတိ အတ္ထော။

အထခေါ သုဒ္ဓိန္ဒောပေသော ပရိသာတိဇုဓ- ဟူသောဤပါဠိ၌၊ ကသ္မာ-
 ကြောင့်၊ ယေန ဘဂဝတိ- ဟူ၍၊ အဝတွာ-မဆိုမူ၍ ယေန သာပရိသာတိ-
 ဟူ၍၊ (သံဂိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ - ဆိုအပ်သနည်း၊ ဣတိစေ - ဤသို့ မေးအံ့၊
 ဟိ-အဖြေကား၊ (တနည်း) ဟိ-ဇွဲ၊ [ဥပသင်္ကန္တောတိုင်အောင် မျှော်သည်၊]
 (တနည်း)ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ [ဣတိတသ္မာ၏ ဟေတုဝါကျ၊] ဘဂဝန္တံ-
 ကို၊ ပရိဝါရေတွာ - ထက်ဝန်းကျင် ကာဆီး၍၊ (သဒ္ဓတ္ထံ) ဝါ-ဝန်းရံ၍၊
 (ဝေါဟာရတ္ထံ) ဥဋ္ဌာရုဇနာ-အလွန် မွန်မြတ်သော လူအပေါင်းရှိသော၊
 ဝါ-လူကြီး လူကောင်းရှိသော၊ မဟတိ- များစွာသော၊ ပရိသာ-ပရိသတ်
 သည်၊ နိသိန္ဒာ - ထိုင်နေပြီ၊ တတြိ - ထို လူကြီး လူကောင်းရှိရာ ပရိသတ်၌၊
 ပစ္စာ-နောက်၌၊ ဝါ-မှ၊ အာဂတေန - ရောက်လာသော၊ ဣဓိနာ-ဤ သုဒ္ဓိန်
 သည်၊ တဂဝန္တံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ- ချဉ်းကပ်၍၊ နိသိဒိတံ-ငှါ၊ န သက္ကာ-
 မတတ်နိုင်၊ ပန- အန္တယကား၊ ပရိသာယ - ၏၊ ကေသ္မိံ ပဒေသေ- တခုသော
 အရပ်၌၊ (နိသိဒိတံ - ငှါ) သက္ကာ - ၏၊ ဣတိ (တသ္မာ) - ကြောင့်၊ (ထိုသို့
 နောက်မှ ရောက်လာသော သုဒ္ဓိန်၏ မြတ်စွာဘုရားသို့ ချဉ်းကပ်၍ ထိုင်ခြင်းငှါ
 မတတ်နိုင်ဘဲ ပရိသတ်၏ တခုသောအရပ်၌ ထိုင်ခြင်းငှါသာ တတ်နိုင်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်) သော-ထို သုဒ္ဓိန်သည်၊ တံ ပရိသံယေဝ-ထို ပရိသတ်သို့သာ၊
 ဥပသင်္ကန္တော-ချဉ်းကပ်ရပြီ။ [နိသိဒိ၏အဖွင့် ဖြစ်ရကား “ဥပသင်္ကန္တော”
 ဟု အတိတ်ဟော တ ပစ္စည်းဖြင့် ရှိစေ၊] တေန- ကြောင့်၊ အထခေါ၊ပေ၊ ပရိ
 သာတိ-ဟူ၍၊ (သံဂိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ကေမန္တံ၊ပေ၊တေဒဟောသီတိ- ကား၊ နိသိန္ဒ မတ္တဿေဝ- ထိုင်ပြီးကာမျှ
 သာလျှင်ဖြစ်သော၊ (သုဒ္ဓိန္ဒဿ - ၏၊ တေံ- ဤအကြံသည်၊) န အဟောသိ-
 ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ အထခေါ- အဟုတ်ကား၊ ဘဂဝတော- ၏၊ သိက္ခတ္တယုပ
 သံဟိတံ-သိက္ခာ ၃ ပါးအပေါင်းနှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ [အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိ
 ပညာသင်္ခါတသိက္ခတ္တယုတ္ထံ၊] ထောက်-အနည်းငယ်သော၊ ဓမ္မကထံ- ကို၊
 သုတွာ-နာရခြင်းကြောင့် (တေံ အဟောသိ)၊ [ဣဓာပိ သုတွာသဒ္ဓေါ ဟေတု

ဥဋ္ဌာရုဇနာ။ ။[ခတ္တိယမဟာသာလာဒိဥဋ္ဌာရုဇနာကိဏ္ဏာ-များသော
 ဥဋ္ဌာရုဇနာရှိသော ခတ္တိယစသော လူကြီး လူကောင်းတို့ဖြင့် ရောမြှင်းသော ပရိသတ်။]
 ဥဋ္ဌာရုဇနံ + ဥဋ္ဌာရာ ဥဋ္ဌာရုဇနာရာ = မွန်မြတ်သူတို့ထက် မွန်မြတ်သူတို့၊ .... (တနည်း)
 အနက်တူသဒ္ဓါ၊] ချက်ဆင့်၍ မြင့်သောအနက်ကိုယူ၊ “ အလွန် မွန်မြတ်သူ (အလွန်
 အထက်တန်းရောသို့) ”၊ ဥဋ္ဌာရုဇနာရာ + ဇနာ ယတ္ထာတိ ဥဋ္ဌာရုဇနာ (ပရိသာ)၊
 ဤသို့ ပြုစေလို၍ “ဇနာကိဏ္ဏာ”ဟု ဖွင့်သည်။

အတ္ထောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊] ပန-ထိုသို့ပင် တရားတော်ကိုနာရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါ
 သော်လည်း၊ တံ-ထိုအကြံသည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသိန္ဒသေဝ-
 ထိုင်ပြီးသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ အဿ-ထို သုဒိန်၏ (သန္တာန်၌)၊ အဟော
 သိ - ပြီ၊ တေန - ကြောင့်၊ ဧကမန္တံ၊ ပေ၊ တေဒဟောသီတိ - ဟူ၍၊ (သံဂီတိ
 ကာရေဟိ၊) ဝုတ္တံ - ပြီ၊ ကိံ - အဘယ်အကြံသည်၊ အဟောသိ-နည်း၊ ဣတိ-
 ဤကားအမေးတည်း၊ ယထာ ယထာခေါတိ အာဒိ- ယထာ ယထာခေါ အစ
 ရှိသောအကြံသည်၊ (အဟောသိ-ပြီ၊) (ဣတိ-ဤကားအဖြေတည်း၊) တတြ-
 ထို ယထာ ယထာခေါ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတုံကား၊
 သင်္ခေပကထာ-အကျဉ်းချုပ်စကားတည်း၊ အဟံ-သည်၊ ယေနယေန အာကာ
 ရေန - အကြင် အကြင်သို့သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ ဘဂဝတာ - သည်၊
 ဒေသိတံ-သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အာဇာနာမိ-သိ၏၊ တေနတေန (အာကာရေန)-
 ဖြင့်၊ မေ-အား၊ (ဧဝံ ဟောတိ၌စပ်၊) ဝါ - သည်၊ ဥပပရိက္ခတော - စူးစမ်း
 ဆင်ခြင်လသော်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဟောတိ-ဖြစ်လာ၏၊ [ဧဝံ ဥပဋ္ဌာတိ-ဤသို့ စိတ်
 ထည်းမှာ ထင်လာ၏၊] (ကံ)၊ ယဒေတံ သိက္ခတ္ထယမြဲဟူစရိယံ - အကြင်
 သိက္ခာ ၃ ရပ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သည့် မြတ်သော အကျင့်ကို၊ ဧကမ္ပိဒိဝသံ-

သင်္ခေပကထာ။ ။ တပုဒ်စီ တပုဒ်စီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗတည်၍ မဖွင့်ဘဲ ပုဒ်အားလုံးကို
 ပေါင်းရုံး ဖွင့်သောကြောင့် “သင်္ခေပကထာ” ဟု ဆိုသည်၊ ဖွင့်ပုံမှာကား မကျဉ်းလှပါ၊
 [ဝိသံ ဝိသံ ပဒုဋ္ဌာရံ- (တပုဒ်စီ တပုဒ်စီ ထုတ်ပြခြင်း= သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့် ဣတိ
 သဒ္ဓါဖြင့် တည်ခြင်းကို) အကတွာ သမာသတော (အကျဉ်းအားဖြင့်) အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

ယေနယေန အာကာရေန။ ။ ယေနယေန ပကာရေန- (ဋီကာ)၊ အာကာရ၏
 ပကာရအနက်ကို ဖွင့်ခြင်းမဟုတ်၊ အခြင်းအရာ အာကာရတွေ များပြားသောကြောင့်
 “ပကာရေန” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထု ဖွင့်ခြင်းဖြစ်သည်၊ ထိုအာကာရေနကို ဒေသိတံ၌စပ်၊
 မှန်၏-ထိုအချိန်၌ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူအပ်သော တရားတော်ဝယ် ကာမာဒိနဝ
 (ကာမ၏ အပြစ်) များလည်း ပါ၏၊ နေက္ခမ္မာနိသံသ (ကာမမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း
 ဖြစ်သော ရဟန်းအဖြစ်၏ အကျိုး) လည်း ပါ၏၊ ဤသို့ များပြားသော အခြင်းအရာ
 အားဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

ဧကမ္ပိဒိဝသံ။ ။ “ဧကမ္ပိဒိဝသမတ္တမ္ပိ”-ဋီကာ၊ အခဏိကတွာ၌စပ်၊ ဝိကား အနည်း
 နောင်ထိုင်သော်လည်း ဝရဟာဇောတကမဖြစ်သင့်၊ “တဒန္တမျှအကြီးမပြတ်ဘဲ ကျင့်ထိုက်
 လောက်အောင် မွန်မြတ်ပါပေသည်” ဟု တရားကို မြှင့်တင်သော အနုဂ္ဂဟတ္ထ-သမ္ဘာ
 ဝနာ ဇောတကသာ ဖြစ်သင့်သည်။

[ဆေ၁၆] အနည်းအယုတ်၊ ပုဒ်နောင်ထုတ်၍၊ ဝိ ယုတ် ဝရဟာ၊ ဖြစ်တုံပါလည်း၊
 စင်ရာပုဒ်မှာ၊ များမြတ်ပါမူ၊ သမ္ဘာဝနာသာ ယူ။

တနေ့မျှလည်း၊ အခဏှံ - ကြီးပြတ်ခြင်း မရှိသည်ကို၊ ဝါ - ကြီး၊ ပေါက်၊ ပြောက်ကျားခြင်း မရှိသည်ကို၊ ကတွာ - ရှိ၊ စရိမကစိတ္တံ - နောက်ဆုံး စိတ်သို့၊ ဝါ - စုတိစိတ်သို့၊ [စရိမကသဒ္ဓါသည် အဆုံးအနက်ကို ဟော၏၊ တဘဝ၏ အဆုံးဟူသည် စုတိစိတ်တည်း၊ စရိမကစိတ္တံ - စုတိ စိတ္တံ] ပါပေတဉ္စ တာယ - ရောက်စေထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကန္တ ပရိပုဏ္ဏံ - စင်စစ် ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံစွာ၊ ဝါ - ပြည့်စုံအောင်၊ စရိတဗ္ဗံ - ကျင့်ထိုက်၏၊ စသည်သာ မကသေး၊ ဧကဒိဝသဗ္ဗိ - လည်း၊ ကိလေသမလေန - ကိလေသာ အညစ်အကြေးအားဖြင့်၊ (မလိနံဝယ် မလ၌ အဘိန္ဒူရိသေသန၊) အမလိနံ - အညစ်အကြေး မရှိသည်ကို၊ ကတွာ - ရှိ၊ စရိမကစိတ္တံ - သို့၊ ဝါ - သို့၊ ပါပေ ယဗ္ဗတာယ - ကြောင့်၊ ဧကန္တ ပရိသုဒ္ဓိ - စင်စစ် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်စွာ၊ ဝါ - အောင်၊ သင်္ခလိဒိတံ လိဒိတသင်္ခသဒိသံ - ခြစ်ပစ်အပ်သော ခရုသင်းနှင့် တူစွာ၊ ဓောတသင်္ခ သပ္ပဋိဘာဝံ - ဆေးကြော ပွတ်တိုက်အပ်သော ခရုသင်းနှင့် တူသော အဘို့အောင်၊ စရိတဗ္ဗံ - ၏။

အခဏှံကတွာ။ ။ ဒုက္ကဋ္ဌဒုက္ခာ သိတမတ္တဿပိ အနာပဇ္ဇနေန - ဒုက္ကဋ္ဌဒုက္ခာ သိတ သို့မျှ မရောခရခြင်းအားဖြင့်၊ အခဏှိတံကတွာ - ကြီးပြတ်ခြင်းမရှိအောင်ပြု၍၊ အတ္ထိဒ္ဓ၊ အသမလ , အကမ္မာသဖြစ်အောင်လည်း ပြုရမည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် အခဏှံသည် ဥာလက္ခဏ စကားသာတည်း။ [အခဏှ အတ္ထိဒ္ဓါဒိတာဝါပါဒနေန (ကြောင့်) အခဏှ လက္ခဏဝစနဇောတံ၊]

ဧကန္တ ပရိပုဏ္ဏံ ။ ။ ကိပ္ပိဝိ ဧကဒေသံ အသေသေတွာ (ဇိုးဇဉ်းအနည်းငယ် တချို့တလေကိုမျှ မကြင်းစေဘဲ) ဧကန္တနေဝ ပရိပုရေတဗ္ဗတာယ ဧကန္တ ပရိပုဏ္ဏံ။ [မည်သည့် မြဟူစရိယတော့ ကျင့်ဘို့မလိုပါ - ဟု ဆိုစရာမရှိ၊ အားလုံး သိက္ခာပုဒ်များ သမာဓိကျင့်စဉ်များ ပညာများသည် သူ့နေရာနှင့်သူ ဖြည့်စရာများချည်း ဖြစ်သည်။]

အမလိနံကတွာ။ ။ မလံ ယဿ အတ္တိတိ မလိ = အညစ်အကြေးရှိသော မြဟူစရိယ၊ န + မလိ အမလိ၊ [န ပုလိနိဖြစ်၍ ရဿပြု။] သုခကာရိနံကဲ့သို့ “ အမလိနံ ” ဟု ရှိစေ၊ တနည်း - မျာဓိတပုဒ်ကဲ့သို့ သဗ္ဗာတအဿအနက်၌ “ ဣတ ” ပစ္စည်းသက်၊ တကို နပြု၍လည်း “ အမလိနံ ” ဟု ပင် ရှိသင့်၏။ [တဏှာသံကိလေသာဒိနာ အသံကိလိဋ္ဌံ ကတွာ ဝိတ္တုပ္ပါဒမတ္တုဒ္ဓိ ကိလေသမလံ အနုပ္ပါဒေတွာ အစ္စန္ဒမေဝ ဝိသုဒ္ဓိကတွာ ပရိဟရိ တဗ္ဗတာယ (ဆောင်ရွက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဧကန္တ ပရိသုဒ္ဓိ။]

သင်္ခလိဒိတံ။ ။ “ သင်္ခလိဒိတံ ” သည် ပါဠိရင်းတည်း၊ ဝိသေသနပုဒ် နောက်ကျ သည် ဟု ၎င်း၊ သင်္ခံ ဥပမာတဉ္စိတံ (တနည်း - သဒိသုပစာ) ဟု ၎င်း သိစေလို၍ “ လိဒိတ သင်္ခသဒိသံ ” ဟု ပဌမဇွှင်သည်၊ လိဒိတအရ “ ခြစ် ” ဆိုသည်မှာလည်း ဖြူစင်အောင် ပွတ်တိုက်အပ်သည်ကို ဆိုလိုသည် ဟု ပြလို၍ “ ဓောတသင်္ခသုဒ္ဓိဘာဝ ” ဟု ဒုတိယ ဌှင့် ပြန်သည်၊ သပ္ပဋိဘာဝကား သဒိသံ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ဤသင်္ခလိဒိတံပုဒ်သည် ဧကန္တ

ဣဒံဗြဟ္မစရိယံ-ဤသိက္ခာ ၃ ရပ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော မြတ်သောအကျင့်ကို၊ အဂါရံ-အိမ်၌၊ အဇ္ဈာဝသတာ-နေသူသည်၊ အဂါရမဇ္ဈေ-အိမ်အလယ်၌၊ ဝသန္တေန - သည်၊ ကေန္တပရိပုဏ္ဏံ - စင်စစ်ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံစွာ၊ ဝါ-အောင်၊ ကေန္တပရိသုဒ္ဓိ- စင်စစ် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်စွာ၊ ဝါ - အောင်၊ သင်္ခလိခိတံ-ပွတ်တိုက်ဆေးကြောအပ်သော ခရုသင်းနှင့်တူစွာ၊ ဝါ-ပွတ်သစ်စ ခရုသင်းနှင့် တူအောင်၊ စရိတုံ-ကျင့်ခြင်းငှါ၊ န သုကရံ - လွယ်ကူစွာ မပြုအပ်၊ [သုကရံ၌ ကံဟော ခပစ္စည်းတည်း၊] ဝါ-မလွယ်ကူ၊ အဟံ-သည်၊ ကေသေစ-ဆံတို့ကို၎င်း၊ မသယံစ-မုတ်ဆိတ်ကျင့်စွယ်ကို၎င်း၊ ဩဟာရေတွာ-ပယ်ရှား၍၊ ဝါ-ရိတ်၍၊ ကသာယရသ ပီတံတာယ- သောက်အပ်သော ဖန်ရည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ဖန်ရည်ကိုသောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကာသာယာနိ - ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဗြဟ္မစရိယံ - မြတ်သောအကျင့်ကို၊ စရန္တာနံ-ကျင့်သူတို့အား၊ အနစ္စပိကာနိ-လျောက်ပတ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနိ-

ပရိသုဒ္ဓိပုဒ်ကိုပင် ထင်ရှားအောင် ဥပမာပြသော ပုဒ်တည်း။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ ကေန္တပရိသုဒ္ဓိ သင်္ခလိခိတံ ၂ ပုဒ်မှ စရိတဗ္ဗံ ဟု ကြိယာတချက်ပြသည်။ “ကေန္တပရိသုဒ္ဓိ ဖြစ်သောကြောင့် ပွတ်သစ်စ ခရုသင်းအတူ ဖွေးဖွေးမြူနေသည်”ဟုလို။ [တတော ဝေ သင်္ခဝိယ လိခိတန္တံ သင်္ခလိခိတံ။]

မှတ်ချက်။ ။ “သင်္ခဝိယ”သည် (မူလဒုတိယန္တ အတိုင်း) ဥပမာတဒ္ဓိတ်ပြတည်း။ တနည်း-သဒိသုပစာပြတည်း။ အမှန်ဝစနတ်ပြသောအခါ သင်္ခသဒ္ဓါ ပုလ္လိန်ဖြစ်၍ “လိခိ ယိတ္ထာတိ လိခိတော၊ သင်္ခေါစ+သော+လိခိတောစာတိ သင်္ခလိခိတော၊ သင်္ခလိခိတော ဝိယာတိ သင်္ခလိခိတံ (ဗြဟ္မစရိယံ)” ဟု ပြပါ။ သမာနော + ပဋိဘာဂေါ (ပြိုင်ဘက် အတ္ထိ) ယသာတိ သပုဋိဘာဂံ၊ သမာနကို (သ) ပြု၊ ဓောတသင်္ခေန + သပုဋိဘာဂံ ဓောတသင်္ခသပုဋိဘာဂံ (ဗြဟ္မစရိယံ)။

အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတာ ။ ။ အဓိ အာပုဗ္ဗဝသဓာတ်၏ ယှဉ်ရာ၌ သတ္တမိအနက် ဝယ် ဒုတိယာသက်ရသောကြောင့် အဂါရံကို “အဂါရမဇ္ဈေ”ဟု ဖွင့်သည်။ [တတိယာ သတ္တမိနုဉ္စသုတ်အဖွင့် ကာရကရူပသိဒ္ဓိကိုကြည့်ပါ။ အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ အဓိ+အာ ဥပသာရတို့အနက်ရှိ ကြိသောအဖွင့်လည်း ရှိသေး၏။]

ကေသမဿံ ။ ။ ဒါဒိကာပိ မဿုဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟေတွာ မဿုတွေဝ ဝုတ္တံ၊ ဥတ္တရာဓရမဿံ (အထက်မှတ်ဆိတ်, အောက်မှတ်ဆိတ်) ဣတိ အဓတ္ထာ၊ အထက်က မှတ်ဆိတ်ကိုပင် ဒါဒိကာ, (ဝါ-နှုတ်ခမ်းမွေး) ဟု ခေါ်သည်။

ကသာယရသ ပီတံတာယ။ ။ ဝိတော - သောံအပ်ပြီးသော+ ကသာယရသော ယေတိတိ ကသာယရသပီတာနိ = သောက်အပ်ပြီးသော ဖန်ရည်ရှိသော အဝတ်တို့၊ ဇိတိန္ဒြိယောကဲ့သို့ ကတ္တာဒ်ပုဒ်ရ၍ “ဖန်ရည်ကိုသောက်ပြီးသော အဝတ်တို့” ဟု မှတ်၊ ဤအဖွင့်ဖြင့် “ကသာယေန+ရတ္တာနိ ကာသာယာနိ” ဟူသော ဝိပြုတ်ကိုပြသည်။

အဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို၊ အစ္စာဒေတွာ-ဆီး၍၊ ပရိဒဟိတွာ- ဝတ်ရုံ၍၊ အဂါရသ္မာ- အိမ်မှ၊ နိက္ခမိတွာ - ၍၊ [အဂါရသ္မာသည် ဥပါတိသယ အပါဒါန် ဖြစ်၍ “ နိက္ခမိတွာ ” ဟု စပ်ပုဒ်ထည့်ပါ - ဟူလို၊] အနဂါရိယံ - လယ်ထွန် ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းမှမရှိရာ ရဟန်းတောင်သို့၊ ယံနုနု ပဗ္ဗဇေယျံ- လူ့ကိစ္စ များ၊ စွန့်ခွါထား၍၊ သွားရောက်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ - သို့၊ (ဟောတိ - ထင်ရှား၏။) [ဧဝံဟောတိကို ပြန်အုပ်ပါ။] ဣတိအယံ- ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ သင်္ခေပကထာ-တည်း၊ (ဣတိတလံး အကြေကြံ။)

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇေယျံဟူသောပါဠိ၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဂါရဿ - အိမ်၌နေခြင်း၏၊ ဟိတံ - စီးပွားဖြစ်သော၊ ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိ ကမ္မံ-လယ်ထွန်ခြင်း၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း အစရှိသော အလုပ်ကို၊ အဂါရိယံတိ - ယံ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ၏၊ တဉ္စ - ထိုအိမ်၌ နေခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန် ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းမှ သည်လည်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ် ၌၊ နတ္ထိ-ခရီး၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အိမ်၌နေခြင်း၏စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန် ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းမှမရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ပဗ္ဗဇ္ဇာ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ် ကို၊ အနဂါရိယာတိ - ယာဟူ၍၊ ဣတဗ္ဗာ-၏၊ အနဂါရိယံ-အိမ်၌နေခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန် ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းမှ မရှိရာဖြစ်သော၊ တံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ-ထို ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သို့၊ ပဗ္ဗဇေယျန္တိ - ကား၊ (ယန္တုန) ပရိဗ္ဗဇေယျံ- လူ့ကိစ္စများ၊ စွန့်ခွါထား၍၊ သွားရောက်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ။

ပရိဒဟိတွာ။ ။ အစ္စာဒေတွာ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း၊ အာပုဗ္ဗ စုရာဒိဆဒဓာတ် သည် သံဝရဏ (စောင့်ရှောက်ဖုံးလွှမ်းခြင်း၊ ဆီးခြင်း) အနက်ကိုဟော၏။ “ ကိုယ် အတွင်းကို လူမမြင်ရအောင် ဆီးကာထားခြင်း” ဟူသည် အဝတ်ကို ဝတ်ခြင်းတည်း၊ ပရိပုဗ္ဗ ဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော “ပရိဒဟန”သည် “နိဝါသ-ဝတ်ခြင်း” အနက်ကိုဟော၏။ ဤနေရာ၌ သင်းပိုင်ကိုဝတ်၍၊ အပေါ်၌ကို ရမ်းခြင်း ခြုံခြင်းကို “ ပရိဒဟိတွာ ” ဟု ဆိုသည်၊ [ပရိဒဟိတွာတိ နိဝါသေတွာ ပါရိတွာစ။]

အဂါရဿ ဟိတံ ။ ။ အဂါရဝါသော အဂါရံ (ဥတ္တရပဒလောပေန - ဝါသ နေခံပုဒ်ကိုချေသဖြင့် “အဂါရံ” ဟု ဖြစ်၏။)၊ တဿ - ထိုအိမ်၌ နေခြင်း၏၊ ဝရိဝဟံ- တိုးပွားမှုကို ဆောင်တတ်သော အလုပ်သည်၊ အဂါရဿ-၏၊ ဟိတံ-စီးပွားမည်၏။ [အဂါရဿ + ဟိတံ အဂါရိယံ၊ ဟိတအနက်၌ ဣယသက်၊ နတ္ထိ + အဂါရိယံ ဧတ္ထာတိ အနဂါရိယာ (ပဗ္ဗဇ္ဇာ) ။] ပဗ္ဗဇ္ဇာ၌ “ပုဗ္ဗ၊ ဝဇ-ဂတိ” ဟူသော ဓာတ်တည်း၊ သဒ္ဓ ကမ္မစာဂေန ဝိမာနေန (လယ်ထွန် ကုန်ရောင်း စသော ကိစ္စကို စွန့်ခြင်း အစီအရင်ဖြင့်) အဿမန္တရဂမနေ-ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့ သွားနေခြင်း၌” ဟု ဘေဝမနိဗိဒ္ဓ၏။ ပ နှင့် ပရိဗ္ဗဇေယျံ၌ ပရိတို့သည် ပရိစ္စာဂအနက်ဟောတည်း။

အစီရဝုဠိတာယ ပရိသာယ ယေန ဘဂဝါ၊ တေနပသင်္ကမိတိ - ကား၊ သုဒိန္နော-သည်။ ပရိသာယ-သည်။ အဝုဠိတာယ-မထသေးမီ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ- ကို၊ န ယာစိ - တောင်းပန်သည် မဟုတ်။ ကဿာ - နည်း၊ တကြ-ထို ပရိသတ်၌၊ အဿ-ထိုသုဒိန္နံ၊ ဗဟု-နသော၊ ဉာတိသာလောဟိတာ-ဆွေမျိုး သွေးသား တော်စပ်သူတို့သည်၎င်း၊ မိတ္တာမစ္စာ-မိတ်ဆွေ၊ အဖေ၊ သဟာယ် ချင်းတို့သည်၎င်း၊ သန္တိ-နံ၊ တေ-ထိုဉာတိသာလောဟိတ မိတ္တာမစ္စတို့သည်၊ တံ-သည်။ မာတာပိတုနံ - မိဘတို့၏၊ ကေပုတ္တကော - သနားစောင့်ရှောက် အပ်သော တယောက်သော သားတည်း၊ တယာ - သည်၊ ပဗ္ဗဇိတံ - ငှါ၊ နလဗ္ဘာ-မရအပ်၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြော၍၊ ဗာဟာယံ- လက်မောင်း၌၊ ဝါ-ကို၊ ဝဟေတွာပိ-ကိုင်၍လည်း၊ အာကဗေယျံ- ဆွဲငင်ကုန်ရာ၏၊ တတော- ထိုသို့ ဆွဲငင်ခြင်းကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၏၊ အန္တရာယော-သည်၊ ဘဝိ သာတိ-တံ၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (နယာစိ - မတောင်းပန်၊) ပရိသာယ - နှင့်၊ သဟေဝ - တကွသာလျှင်၊ ဥဗ္ဗဟိတွာ - ထပြီး၍၊ ထောက်- အနည်းငယ်၊ ဝတ္တာန-သွားပြီး၍၊ ပုန-ဖန်၊ ကေနစိ- တစုံတခုသော၊ သရိရ ကိစ္စလေသေန-ကျင်ကြီးကျင်ငယ်စသော အနည်းငယ်သော ကိုယ်ကိစ္စကြောင့်၊ (ကိုယ်ကိစ္စကို အကြောင်းပြသဖြင့်) [ဥစ္စာရပဿာဝါဒိသရိရကိစ္စလေသေ

ဉာတိ သာလောဟိတာ။ ။ အယံ အဇ္ဈတ္တိကောတိ - “ ဤသူသည် အတွင်းလူ” ဟူ၍၊ ဇာနန္တိ - သိလည်း သိတတ်ကုန်၏၊ (ကတ္ထုသာဓန) ဉာယန္တိစ - သိလည်း သိအပ်ကုန်၏၊ (ကမ္မသာဓန) ဣတိ၊ ဉာတိ - ဉာတိထိုမည်၏၊ [ဉာဓာတ် တိပစ္စည်း ပုလိန်၊]လောဟိတေန+သမ္ပန္နာ သာလောဟိတာ-သွေးအားဖြင့် စပ်သူတို့ (သွေးသား စပ်သူတို့)၊ [သံ + လောဟိတ၊ သံ ဥပသာရသည် သမ္ပန္န (သင်္ဂတ) အနက်ဟော၊ နိဂ္ဂဟိတ်ဈေး၊ ဒီဃပြု။] အဘဘက်ဆွေမျိုးကို ဉာတိ၊ အမိဘက်ဆွေမျိုးကို သာလော ဟိတ၊ ဟု ခွဲ၊ တနည်း - မိဘ ၂ ဘက်ဆွေမျိုးကို ဉာတိ၊ ယောက္ခမဘက် ဆွေမျိုးကို သာလောဟိတဟု ခွဲ၊ - (ဇီကော) ။

မိတ္တာ မစ္စာ။ ။ မိဒ္ဓန္တိ သိနိဟန္တိ - ချစ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ မိတ္တာ၊ [မိဒ-သိနေ ဟေ + တ။] မိနန္တိ သဗ္ဗဂုယေသု အန္တော ပက္ခိပန္တိ - အလုံးစုံ လျှိုဝှက်အပ်သော တိုင်ပင်ဘွယ်တို့၌ အတွင်းသွင်းတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဝါ မိတ္တာ၊ [မိ-ပက္ခေပေ + တ။] ဇီကော၌ “ မိတ္တာယန္တိတိ” ဟု ဂွေရ၏၊ “ မိဒယန္တိ ” ဟု စုရာဒိဂိုဏ်းဖြင့် ရှိသင့်မည် ထင်သည်၊ ထို မိဒယန္တိလည်း “ မိဇ္ဇတိ ” နှင့် အနက်တူပင်၊ အမစ္စကား - သဟနှင့် အနက်တူသော “အမာ” နိပါတ်နောင် ဘဝတိအနက်၌ “တျက်” ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော တဗ္ဗိတ်ပုဒ်တည်း၊ က်အနုဗန်ကိုဈေး၊ တျကို စပြု၊ ဒွေဘော်လော၊ “သဗ္ဗကိစ္စေသု-တိုင်း၊ အမာ-အတူတကွ၊ ဘဝန္တိ (ထောမနိမိ၌ “ဝသတိ”) ဣတိ အမစ္စာ။

နာ... လေသသဒ္ဓါ အနည်းငယ် အနက်ဟော၊] နိဝတ္တိတွာ- ပြန်နစ်၍၊ ဘဂ
 ဝန္တိ-သို့၊ ဥပသင်္ကမ္ပ-၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇိ- ကို၊ ယာစိ- ပြီ၊ တေန - ကြောင့်၊ အထခေါ
 သုဒိန္နော၊ပေ၊ဘဂဝါတိ - ဟူ၍၊ (သံဝိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ပန - ဆက်၊
 ဘဂဝါ-သည်၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ရာဟုလ ကုမာရဿ - ၏၊ ပဗ္ဗဇိတတော-
 ရှင်ပြုရာ အခါမှ၊ ပဘုတိ-စ၍၊ မာတာပိတူဟိ-တို့သည်၊ အနနညာတံ-ခွင့်မပြု
 အပ်သော၊ ပုတ္တံ-ကို၊ နပဗ္ဗာဇေတိ-ရှင်ဖြစ်စေတော်မမူ၊ ဝါ-ရှင်ပြုပေးတော်
 မမူ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (မိဘတို့ ခွင့်မပြုအပ်သော သားကို ရှင်ပြုပေးတော်မမူ
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) နံ-ထိုသုဒိန္နကို၊ အနညာတေသိ၊ပေ၊ပဗ္ဗဇ္ဇာယာတိ-
 ဟူ၍၊ ပုစ္ဆိ - မေးတော်မူပြီ။

ဣတော-ဤအနညာတေသိ အစရှိသော ဝါကျမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ပါဌာ
 နုသာရေနေဝ- ပါဌ်သို့ အစဉ်လျှောက်သဖြင့်သာလျှင်၊ (ပါဌ်လျှောက်အားဖြင့်
 သာလျှင်၊) ဝတံ- ဉာဏ်သွား သွား၍၊ တံ ကရဏီယံ တီရေတွာတိ ဧတ္ထ-၌၊
 ဝေ-သို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ (ကိ)၊ ဓုရနိက္ခေပေနေဝ-တာဝန်ကို
 လျှော့ချခြင်းဖြင့်သာလျှင်၊ တံကရဏီယံ - ထို ပြုဘွယ် ကိစ္စကို၊ နိဋ္ဌာပေတွာ-
 ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊ [ဘဏ္ဍပယောဇနာဒိသု ဓုရနိက္ခေပေန၊ တေနာဟ - နဟိတိ
 အာဒိ၊] ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော-၏) ဟိ - မှန်၊ (တနည်း) ဟိ
 (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-၌၊ တိဗ္ဗစ္ဆန္တဿ-ထက်သန်သော ဆန္ဒရှိသူ၏၊
 ဘဏ္ဍပယောဇနာဒိသုသာရဏာဒိသုဝါ-စေခြင်းအစရှိသည်တို့၌၎င်း၊ နက္ခတ္တ
 ကိဋ္ဌာယံဝါ-ခြင်း၌၎င်း၊ စိတ္တံ-သည်၊ န နမတိ-မညွတ်တော့၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊
 ဓုရနိက္ခေပေနေဝ-လျှင်၊ တံ ကရဏီယံ-ကို၊ နိဋ္ဌာပေတွာ-၍၊ ဣတိ အတ္ထော-
 ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊)

ပန-ကား၊ အမ္မတာတာတိ ဧတ္ထ-၌၊ အမ္မာတိ-အမ္မဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ မာတရံ-
 ကို၊ အာလပတိ- ခေါ်၏၊ တာတာတိ- တာတဟူသော ပါဌ်ဖြင့်၊ ပိတရံ- ကို၊
 (အာလပတိ-၏) တုံခေါသီတိ(ပဒဿ)-တုံခေါသီဟူသောပုဒ်၏၊ တုံခေါအသီ
 (တိ ပဒစ္ဆေဒေါ-တုံခေါအသီဟု ပုဒ်ဖြတ်ခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗော-၏) ကေပုတ္တ
 ကောတိ-ကား၊ ကောဝ-တယောက်ထည်းသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ပုတ္တကော-
 သနားစောင့်ရှောက်အပ်သော သားသည်၊ (အသိ- ၏) တေ- ၏၊ ဝါ-မှ၊
 အညော - အခြားသော၊ ဇေဋ္ဌောဝါ- အကိုကြီးသည်၎င်း၊ ကနိဋ္ဌောဝါ-
 ညီငယ်သည်၎င်း၊ နတ္ထိ - မရှိ၊ စ - ဆက်၊ ဧတ္ထ- ဤ ကေပုတ္တကောဟူသော
 ပါဌ်၌၊ ကေပုတ္တောတိ - ဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗေ - ဆိုထိုက်လျက်၊ အနကမ္မာဝသေန-
 သနားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကေပုတ္တကောတိ - ဟူ၍၊ (မာတာပိတူဟိ) ဝုတ္တံ-
 ပြီ၊ [“အနကမ္မိတော+ကေပုဒတ္တာ ကေပုတ္တကော” ဟု ပြီ။]

ပိယောတိ - ကား၊ ပီတိဇနနကော - နှစ်သက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ (ကောပုတ္တကောဌ်စပ်)၊ မနာပေါတိ- ကား၊ မနုဗ္ဗနကော- စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သော၊ (စိတ်ကြီးဝင်လော့သော၊) သုခေမိတောတိ-ကား၊ သုခေန- ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဧမိတော- ကြီးပွားစေအပ်သော၊ သုခသံဝနိတော-ချမ်းသာသဖြင့် ကြီးပွားစေအပ်သော၊ ဣတိအတ္ထော- နက်၊ သုခပရိဟတောတိ-ကား၊ သုခေန-သဖြင့်၊ ပရိဟတော - ရွက်ဆောင်အပ်သော၊ ဇာတကာလတော- မွေးဖွားရာအခါမှ၊ ပဟတိ - စ၍၊ ဓာတီဟိ - ကလေးထိန်းတို့သည်၊ အင်္ဂတော- ရင်ခွင် တခွင်မှ၊ အင်္ဂ- ရင်ခွင် တခွင်သို့၊ ဟရိတွာ - ဆောင်၍၊ ဓာရိယမာနော - ချီပွေ့ဆောင်ရွက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ - ၎င်း၊) အဿကရထကာဒီဟိ-မြင်းရုပ် ရထားကလေး အစရှိကုန်သော၊ ဗာလကိဋ္ဌနကေဟိ- ကလေးကစားဘွယ်တို့ဖြင့်၊ ကိဋ္ဌာပီယမာနော-ကစားစေအပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၎င်း၊)

ပိယော။ ။ပီ-တပုဏေ (နှစ်သက်ခြင်း ချစ်ခြင်း) ကပစ္စည်း၊ (က်အနုဗန်ချေ)၊ အပစ္စည်းသော်လည်းကြီး၊ ဤကို ဣယပြု၊ “ပိယာယိတဗ္ဗော-ချစ်ခြင်းဖြင့် ရောက်အပ်၏၊ ဣတိပိယော” ဟု ဣကာဝိဂ္ဂိဟိပြု၏၊ “ပိယတေ-ချစ်အပ်၏၊ ဣတိ ပိယော” ဟု ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟပြုသည်၊ “ပီတိဇနနကော ” ကား သဘာဝတ္ထအဖွင့်၊ “ချစ်အပ်သူသည် မိမိကို ချစ်သောမိဘ၏ ပီတိကိုဖြစ်စေတတ်သော သဘောရှိသည်” ဟုလို။

မနာပေါ။ ။ မနု+အာပ၊ အာပဉ္စ အပဓာတ်၊ ကာရိတ်ကြေ၊ အပစ္စည်း၊ “မနု- စိတ်ကို + အပယတိ - တိုးပွားစေတတ်၏၊ ဣတိ မနာပေါ” ဟု ပြုစေလို၍ “မနုဗ္ဗနကော ” ဟု ဖွင့်သည်၊ “ မိဘ၏စိတ်ကို တိုးပွားစေ ” ဟူသည် စိတ်ကြီးဝင်စေခြင်းတည်း၊ မိဘတို့သည် ရုပ်အဆင်းနှင့် အရည်အချင်းပြည့်ဝသော သာသျှီးတို့ကိုရလျှင် စိတ်ကြီးဝင်တတ်ကြ၏၊ “မနုဗ္ဗန-စိတ်သည်+အပီယတေ-ရောက်အပ်၏၊ ဣတိ မနာပေါ” ဟုလည်း အခြားနေရာ၌ ပြုရ၏၊ “မြတ်ဦးအပ်” ကား သင်္ကေတအနက်တည်း။

သုခေမိတော။ ။ သုခ+ဧမိတော၊ “ဧဓောတု လာဘဂုနိသု”-ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ၊ ဤနေရာ၌ ဂုနိအနက်ဟော၊ ထို့ကြောင့် “သုခသံဝနိတော” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဧမီယတေ-ကြီးပွားစေအပ်၏၊ ဣတိ ဧမိတော” ဟု ပြု၊ ယောဇနာဌ် “ဋ္ဌေ-ဂုနိယံ” ဟု ဆို၍ “သုခေဌ်တော” ဟု မူကွဲပြု၏။ [တရုဏဒါရကကာလေ တဒတာပရဉ္စ သာဒုရသမနုညဘောဇနာဒိအာဟာရ သမ္ပတ္တိယာ သုခေမိတော။]

သုခပရိဟတော။ ။ ပရိဟရိယတေ - ဆောင်ရွက်အပ်၏၊ ဣတိ ပရိဟတော၊ သုခေန+ပရိဟတော သုခပရိဟတော၊ [“ကိဋ္ဌမာနော” ဟု ကတ္တု၊ ရုပ်တွေ့ရ၏၊ ပရိဟတောဟူသော ကမ္မရုပ်၏ ဆောင်ရွက်ပုံသရုပ်ပြဖြစ်၍ “ကိဋ္ဌာပီယမာနော” ဟု ရှိသင့်၏၊ ထိုသို့ရှိမှ “ဓာတီဟိ” ဟူသော ကတ္တားနှင့်လည်းလျော်မည်၊ “ဓာရေတိ-ဆောင်ရွက်တတ်၏၊ ဣတိ ဓာတိ” ဟု ပြု၊ အဿကဉ္စ ကပစ္စည်းသည် ဥပမာအနက်ဟော၊ အဿာပိယာတိ အဿကာ၊ ရထကာဉ္စကား ခုဒ္ဒကအနက်ဟော၊ ခုဒ္ဒကာ+ရသာ ရထကာ။]

သာဒုရသဘောဇနံ-သာယာအပ်သော အရသာရှိသောဘောဇဉ်ကို၊ ဘောဇိယမာနော-စားစေအပ်သည်။ ဝါ-ကျွေးအပ်သည်။ (ဟုတ္တာ-၎င်း) သုခေန-သဖြင့်၊ ပရိဟတော-အပ်သော။ (ဧကပုတ္တကော၌ စပ်။)

န တုံ၊ ပေဇာနာသီတိ-ကား၊ တာတသုဒိန္န - ချစ်သားသုဒိန္န၊ တံ- သည်၊ ဒုက္ခဿ-၏။ ကိဉ္စိ - ဇိုးဇဉ်းအနည်းငယ်ကိုမျှ၊ အပ္ပမတ္တကံ-နည်းသော အတိုင်း အရှည်ရှိသော၊ ကလဘာဝံပိ-တစ်စိတ်သောအဘို့ကိုလည်း၊ [ကိဉ္စိကိုဖြင့်သည်၊ ကိဉ္စိသဒ္ဓါ အပ္ပတ္တဝါစကန်ပါတ်။] န ဇာနာသိ=မသိရ၊ [ယခုတိုင်အောင် မသိရသေးသောကြောင့် ပဝတ္တာဝိရတ ဝတ္တမာန် သိဝိဘတ်ဖြင့် ထားသည်။] အထဝါ - ထို့ပြင်တနည်းကား၊ ကိဉ္စိ - တစုံတခုသော၊ ဒုက္ခေန - ဒုက္ခဖြင့်၊ (ဝိသယံ - အာရုံကို)၊ နာနုဘောသိ - မခံစားရ၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ ကရဏတ္ထေ - ကရိုဏ်းအနက်၌၊ သာမိဝစနံ - သာမိဝိဘတ်တည်း၊ စ - သည်သာမကသေး၊ အနုဘဝနတ္ထေ-အနုဘဝနအနက်၌၊ ဇာနနာ-ဇာနနကြိယာသည်၊ (ဟောတိ - ၏) အထဝါ-ကား၊ ကိဉ္စိ-သော၊ ဒုက္ခံ- ကို၊ နဿရတိ - အမှတ်မရ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဥပယောဂတ္ထေ- ဒုတိယာဝိဘတ်၏အနက်၌၊ သာမိဝစနံ-တည်း၊ စ-သည်သာမကသေး၊ သရဏတ္ထေ-သရဏအနက်၌၊ ဇာနနာ-ဇာနနကြိယာသည်၊ (ဟောတိ) ဝိကပ္ပန္တယေဝိ-ဒုတိယ တတိယဝိကပ်နှစ်ပါး အပေါင်း၌လည်း၊ ပုရိမပဒဿ-ကိဉ္စိဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏၊ ဥက္ကရပဒေန-ဒုက္ခဿ

အထဝါ, အနုဘဝနတ္ထေ ဇာနနာ ။ ။ ဤနည်း၌ “ကိဉ္စိဒုက္ခဿ-တစုံတခု သောဒုက္ခဖြင့်၊ (ဝိသယံ-အာရုံကို)၊ န ဇာနာသိ - မခံစားရ”ဟု ပါဠိတော်မှာပေး။ [ယဒါ ဇာနာတိသဒ္ဓေါ ဗောဓနတ္ထော နဟောတိ - ဇာနာတိကြိယာသည် သိခြင်း အနက်ကို မဟော၊ တဒါ တဿ ပယောဂေ- ထိုဇာနာတိသဒ္ဓါ၏ ယှဉ်ရာ၌၊ သပ္ပိနော ဇာနာတိ, မဓုနော ဇာနာတိတိ အာဒိသုဝိယ - ထောပတ်ဖြင့် အရသာကိုခံစား၏, ပျားရည်ဖြင့် အရသာကိုခံစား၏, စသည်တို့၌ကဲ့သို့၊ ကရဏတ္ထေ သာမိဝစနံ သဒ္ဓဿတ္ထ ဝိဒူ ဣစ္ဆန္တိတိ အာဟ- ကိဉ္စိဒုက္ခေန နာနုဘောသီတိ၊ ပေဝိသယံ နာနုဘောသီတိ ဝေ မတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။]

အထဝါ, ပေသရဏတ္ထေ ဇာနနာ ။ ။ “ကိဉ္စိဒုက္ခဿ=တစုံတခုသောဒုက္ခကို၊ နဇာနာသိ-အမှတ်မရ”ဟု ပါဠိတော်မှာပေး၊ “ခံစားရသောဒုက္ခက မရှိသောကြောင့် ပင်ဘာဒုက္ခကိုမျှ မမှတ်မိ” ဟူလို။ [ယဒါပန ဇာနာတိသဒ္ဓေါ သရဏတ္ထော ဟောတိ၊ တဒါ သရဏတ္တာနံ ဓာတုသဒ္ဓါနံ ပယောဂေ “ဓာတုသရတိ (အမိကို အမှတ်ရ၏), ဝိတုသရတိ, တာတု ဇာနာတိ (အမှတ်ရ၏)” ဣတိ အာဒိသုဝိယ ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ သဒ္ဓဿတ္ထဝိဒူ ဣစ္ဆန္တိတိအာဟ-အထဝါ ကိဉ္စိဒုက္ခံ နဿရတိတိ အတ္ထောတိ။]

ဟူသော နောက်ပုဒ်နှင့်၊ သမာနုပိဘတ္တိလောပေါ - တူသော သာမိပိဘတ်၏ ကြေခြင်းကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ တံသဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသောစကားရပ်ကို၊ သဒ္ဓသတ္ထာ နုသာရေန-သဒ္ဓါကျမ်းကို အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ ဤတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏။

မရဏေနပိ မယံ တေ အကာမကာ ပိနာ ဘဝိဿာမာတိ - ကား၊ တဝ- သင်၏၊ အမှေသု - ထိုသည်၊ ဇီဝမာနေသု - အသက်ရှင်နေကုန်လသော်၊ ဝါ- ကုန်စဉ်၊ မရဏံ-သေခြင်းသည်၊ သဇေပိ ဘဝေယျ- အကယ်၍မူလည်းဖြစ်အံ့၊ (ဝေံသတိ-ဘေဝါ) တေ-၏၊ တေန မရဏေနပိ- ကြောင့်လည်း၊ မယံ-ထိုသည် အကာမကာ အနိစ္စကာ - ခွဲခွါခြင်းငှါ အလိုမရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ - ၍) အတ္တနော- ၏၊ နရုစိယာ- အလိုမဟုတ်ဘဲ၊ ပိနာ- ခွဲခွါ၍၊ ဘဝိဿာမ- ဖြစ်ရ ကုန်လိမ့်အံ့၊ တယာ- သင်နှင့်၊ ပိယောဝံ- ကွေကွင်းခြင်းသို့၊ ပါပုဏိဿာမ-

ဝိကမ္ပဒူယေဝိ ။ ။ “ဝိကပ် ၂ ခု” ဟူသည် အထဝါတက်သော အနုဘဝနတ္ထ သရဏတ္ထကိုပြသော ဒုတိယ တတိယဝိကပ်တည်း။ “ ကိပ္ပိဟူသော နှစ်ပုဒ်၏ပိဘတ်ကို ဒုက္ခဿဟူသော နောက်ပုဒ်နှင့်တူအောင် ဆဋ္ဌိကေပုဏ် (သ) ချေပါ- ဟူလို။ [ကိပ္ပိ သည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုပုဒ်နောင် အလိုရှိရာပိဘတ်များ ချေနိုင်သည်။]

သဒ္ဓသတ္ထာ နုသာရေန ။ ။ “ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့် အညီ ဓာတ်တို့၏အနက်များစွာကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဇာနာသိ၌ ဤဓာတ်သည် အနုဘဝနအနက်၊ သရဏအနက်ကို ဟောနိုင်၏။ ထိုသို့ ဟောနိုင်ပုံကိုကား သဒ္ဓါကျမ်း သို့ အစဉ်လိုက်ဘွယ်မလို၊ အနုဘဝနအနက်၏ယှဉ်ရာဝယ် ကရိုဏ်းအနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်ရ ခြင်း၊ သရဏတ္ထယှဉ်ရာဝယ် ကံအနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်ရခြင်းကိုသာ သဒ္ဓါကျမ်းသို့ လိုက်သို့ လိုသည်။ ထိုတွင် “သရဘျတ္ထကမ္ပိနိ-သရဓာတ်နက်၏ယှဉ်ရာ ကံအနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်” သုတ်ကိုသာ ကာတန္တ (ကာရက) ၌ တွေ့ရ၏။ အခြားတသုတ်ကို ရှာကြပါလေ။

အ ကာမကာ ။ ။ “နတ္ထိ+ကာမော (အလို) ယေသံ အမှာကံတိ (တေမယံ) အကာမကာ” ဟု ပြုစေလို၍ “အနိစ္စကာ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ကာမ” အရ ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသာကာမ ကာမနတ်၊ မေထုန်အနက်များကိုမယူဘဲ “ဣစ္ဆာ” အနက်ကိုယူပါ- ဟူလို၊ အနိစ္စကာ၌လည်း “နတ္ထိ+ဣစ္ဆာ ယေသံတိ အနိစ္စကာ” ဟု ပြု၊ သမာသန္တက ပစ္စည်းသက်၊ ထို အနိစ္စကာကိုပင် “န အတ္တနော ရုစိယာ-မိမိ၏သဘောကျမဟုတ်ဘဲ၊ ဝါ-ကျေနပ်မှုမရှိဘဲ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွ (ဘာဝတ္ထ) ဖွင့်သည်။

ဝိနာ အဝိဿာမ ။ ။ သေက္ခ ကွဲရခြင်းကို “ဝိနာဘာဝံ” ဟု ခေါ်၏။ [ပိယေဟိ မနာပေဟိ နာနာဘာဝေါ ဝိနာဘာဝေါ၊ - ဒသဓမ္မသုတ်၊ အင်္ဂုတ္တိုရ်။] ဝိနာနိပါတ် သည် ဝဇ္ဇန (ကင်းခြင်း၊ ခွဲခွါခြင်း) အနက်ကိုဟော၏။ “ဝဇ္ဇနေတု ဝိနာ နာနာ၊ အန္တ ရေန ရိတေ ပုထု၊-အဘိဓာန် (၁၁၃၇) ၌ ဝဇ္ဇနအနက်မှတပါး ပိယောဂအနက်ဟု သီးခြားမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ပိယောဝံသည် ဝိနာ၏ ကွေကွင်း ခွဲခွါခြင်းအနက်ကိုဖွင့်သော

ရောက်ရကုန်လိမ့်အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ကိံ ပန မယံ တန္တိ - ကား၊ ဧဝံ သန္တေ - ဤသို့ ဖြစ်လသော၊ ဝါ - ဤသို့ ဖြစ်ပါလျက်၊ ယေန (ကာရဏေန) - အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ မယံ- တို့သည်၊ တံ- သင့်ကို၊ ဇီဝန္တံ - အသက်ရှင်ဆဲကို၊ အနုဇာနိဿာမ-ခွင့်ပြုရကုန်လိမ့်အံ့၊ တံကာရဏံ- ထိုခွင့်ပြုခြင်း၏အကြောင်း သည်၊ ကိံ ပန , ကိံ နာမ - အဘယ်မည်သည့် အကြောင်းတို့နည်း၊ အထဝါ- ကား၊ ကိံ ပန မယံ တန္တိ - ကား၊ ကေန ကာရဏေန - အဘယ်အကြောင်း ကြောင့်၊ မယံ-တို့သည်၊ တံ - သင့်ကို၊ ဇီဝန္တံ - အသက်ရှင်ဆဲကို၊ အနုဇာနိ သာမ-ခွင့်ပြုနိုင်ကုန်အံ့နည်း၊ (နအနုဇာနာမ ဝေ- ခွင့်မပြုနိုင်ကုန်သည်သာ) ဣတိ ဧဝံ- သို့၊ ဣတ္ထ- ကိံ ပန မယံ အစရှိသော ဝါကျ၌၊ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ပုဒ်ပင်တည်း၊ တယာ ဝိယောဂံ၌ တယာကား မယံတေ၌ တေ၏ ဝိနာစပ်ခိုက် သဟာဒိ ယောဂအနက်လည်း ရနိုင်ကြောင်းကို ပြသောပုဒ်တည်း၊ ရှေ့၌ “တေ+မရဏေန” ဟု မရဏေန၏ သမ္ပန်အဖြစ်ဖြင့်လည်း ဖွင့်ခဲ့ပြီ။ [မယံ တေတိတ္ထေ တေတိပဒဿ သဟတ္ထေ ကရဏဝသေနပိ (ဝိဖြင့် သမ္ပန်ကိုပေါင်း) အတ္ထိ ဒဿေတုံ တယာဝိယောဂံ ပါပုဏိ သာမာတိ အတ္တန္တရံ (အနက်တမျိုးကို) ပုတ္တံ၊-ဝိမတိ။] “ဝိယောဂံဝါ” ဟု တချို့ စာ၌ ဝါပါသည်ကား မကောင်း၊ ရဋ္ဌပါလသုတ် အဋ္ဌကထာ၌လည်း (ဝါ) မပါ။

ဧဝံ သန္တေ ။ ။ ရှေ့ဝါကျအနက်ကိုပင် “ဧဝံ သန္တေ” ဟု ပြန်၍ လက္ခဏာပြုသည်။ “ဤသို့ မတော်လို့များ သေကွဲ-ကွဲရလျှင်တောင်မှ မတတ်သာလှ၍ မကျေနပ်ဘဲ ခွဲလိုက် ရမည်ဖြစ်ပါလျက် အသက်ရှင်နေသော သင့်ကို တာ့ကြောင့် ရှင်ခွဲ-ခွဲနိုင်ပါ့မလဲ” ဟူလို။

ဋီကာ ။ [နန မယံ သုဒ္ဓိန္ဒ သာမာဒီသု ကေနပိ ဥပါယေန (သာမာပါယ်စသော တစုံတခုသော ဥပါယ်တမည်ဖြင့်) အပုဋိသေစနေန (မတားနိုင်ခြင်းကြောင့်) အပုဋိ ကာရေန (ရောဂါဖြစ်သည်ကို မကုနိုင်ခြင်းကြောင့်) မရဏေနပိ တယာ အကာမကာ ဝိနာ ဘဝိဿာမ၊ ဧဝံ သတိ၊ [သာမာဒီသု၌ အာဒိဖြင့် ဘေဒ , ဒဏှ , ဒါန , ဥပါးကို ယူ၊ တဘက်ရန်ကို တားနိုင်ခြင်း၏အကြောင်းနည်းလမ်းကို “ဥပါယ” ဟု ခေါ်ကြသည်၊ အကျယ်ကို အဘိဓာန် (၃၄၄) နိဿယသစ်မှာရှု။]

ကိံ ပန မယံ ဘံ ။ ကိံကို ကိံ နာမဖွင့်၍ တံကို “တံကာရဏံ” ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် တံကို နိယမဝါစက ဟု ၎င်း၊ ထိုတံ၏ အနိယမကို “ ယေန မယံ တံ ဇီဝန္တံ အနုဇာနိဿာမ” ဟု ထည့်ပါဟု ၎င်း သိစေသည်၊ ပါဠိတော်၌ ဤအတိုင်း အနိယမ ဝါကျထည့်၍ အနက် ပေးပါ။

အထဝါ ။ ။ ရှေ့နည်းဝယ် မယံ၏ နောက်၌ ရှိသော တံကို ရှေ့သို့ လှည့်၍ စပ်ရ သဖြင့် အသိခက်သောကြောင့် “အထဝါ” ဟု တနည်း ပြုသည်၊ ဤနည်း၌ကား ကိံကို ကာရဏအနက်၌ ပဋ္ဌမာဝိဘတ် ကြေသောပုဒ် ဟု ၎င်း , တံကို တုမှဝါစက ဟု ၎င်း , ရှေ့နည်း၌ ကဲ့သို့ ၊ ဝါကျမခွဲဘဲ တဝါကျတည်း ဟု ၎င်း သိစေသည်။ [ကိံ ပနာတိ ဣတ္ထ ကိံ တိ ကာရဏတ္ထေ ပစ္စတ္တ ဝစနန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ-ကေနပန ကာရဏေနာတိ။]

တတ္ထဝါတိ - ကား၊ ယတ္ထ - အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတံ - တည်သော၊ နံ-
 ထိုသုဒိန်ကို၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ နာနုဇာနိံ သု-ခွင့်မပြုကြကုန်၊ တတ္ထဝ
 ဌာနေ-ထိုခွင့်မပြုရာ အရပ်၌ပင်၊ (နိပဇ္ဇိ၌စပ်၊) အနန္တရဟိတာယာတိ-ကား၊
 ကေနစိ- တစုံတခုသော၊ အတ္ထရဏေန - အခင်းဖြင့်၊ အနတ္တတာယ- ခင်းအပ်
 သော အခင်းမရှိသော၊ (ဘူမိယာ နိပဇ္ဇိ - ၌စပ်၊) ပရိစာရေဟိတိ - ကာ ၊
 ဂန္ဓဗ္ဗနဋ နာဋကာဒီနိ-သီချင်းဆိုသူ၊ ဝွဲကသူ၊ ညွှမ်းသွားအစရှိသူတို့ကို၊ ပစ္စ၊
 ပဋ္ဌာပေတွာ - ရှေးရှုတည်စေ၍၊ ဝါ - သီဆိုကပြစေ၍၊ တတ္ထ - ထိုအာရုံတို့၌၊
 သဟာယကေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ယထာသုခံ-ချမ်းသာသည်အားလျော်စွာ၊
 ဣန္ဒြိယာနိ-စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့ကို၊ စာရေဟိ - လှည့်လည်စေပါလော၊
 သဗ္ဗာရေဟိ - ပတ်ဝန်းကျင် လှည့်လည်စေပါလော၊ ဣတောစိတောစ- ဤ
 အာရုံ ဤအာရုံသို့လည်း၊ ဥပနေဟိ-ကပ်၍ဆောင်ပါလော၊ ဣတိ-ဤအနက်
 သည်၊ ဝါ - ကို၊ ဝုတ္တိံ ဟောတိ၊ အထဝါ - ထိုပြင် တနည်းကား၊ ပရိစာရေ

အနန္တရဟိတာယ။ ။ [အန္တရ-ဓာ, တ၊ ဓ ကို ဟပြ၊ အာကို ဣ ပြ၊ “ အန္တရ
 ဟိတ” ဟု ဖြစ်၏။] အန္တရေ-လူနှင့် မြေတို့၏ အကြား၌+ ဝီယတေ- ထားအပ်၏၊
 ဣတိ အန္တရဟိတံ (အတ္ထရဏံ) ၊ နတ္ထိ + အန္တရဟိတံ ယတ္ထာတိ အနန္တရဟိတာ၊
 “ အကြား၌ ထားအပ်သော အခင်းမရှိ ” သဒ္ဓတ္ထ၊ “ ကေနစိ၊ ပေ၊ အနတ္တတာယ ” ကား
 အဓိပ္ပါယ်ထူတည်း၊ အတ္ထရိယတေ-ခင်းအပ်၏၊ ဣတိ အတ္ထတာ၊ အာပုဗ္ဗ သရ (အဋ္ဌာဒ
 နေ) ဓာတ်၊ တပစ္စည်းဖြင့် “ အတ္ထတ ” ဟု ဖြစ်၏၊ န + အတ္ထတာ အနတ္တတာ။

ဂန္ဓဗ္ဗနဋ နာဋကာဒီနိ ။ ။ ဂန္ဓဗ္ဗာနာမ ဂါယနကာ (သီဆိုတတ်သူတို့) ၊ နဋာ
 နာမ ရန်နဋာ (ဝွဲသဘင်၌ ကသူတို့) ၊ နာဋကာ လဆန်ကာဒယော (ညွှမ်းသမား၊
 ဘားကစားသူ စသည်တို့) ။

ပရိစာရေဟိ။ ။ ပရိပုဗ္ဗ, စရဓာတ်, ဣပစ္စည်း၊ ပရိသည် ပရိတော (ပတ်ဝန်း
 ကျင်) အနက်ဟော, စာရသည် လှည့်လည်စေခြင်း အနက်ဟောတည်း၊ ဣန္ဒြိယာနိဟု
 ကံကိုထည့်ပါဟု သိစေလို၍ “ ဣန္ဒြိယာနိ စာရေဟိ ” စသည်မိန့်၊ သဗ္ဗာရဟိ၌ “ သမ
 န္တတော + စာရေဟိ ” ဟု ဥဇကတ္ထုဖွင့်သည်၊ စက္ခု၊ ဣန္ဒြေကို အကဆီသို့ ပို့ဆောင်လိုက်၊
 သောတဣန္ဒြေကို အဆိုဆီသို့ ပို့ဆောင်လိုက်, ဇိဝှါ ဣန္ဒြေကို အစားအသောက်ဆီသို့
 ပို့ဆောင်လိုက်၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဣန္ဒြေတို့ကို ဟိုဟိုဒီဒီသို့ လှည့်လည်ပါစေ - ဟူလို၊
 [ပရိတော တတ္ထတတ္ထ ယထာသကံ ဝိသယေသု (မိမိ မိမိ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အာရုံတို့၌)
 စာရေဟိတိ အတ္ထောတိ အာဟ-ဣန္ဒြိယာနိ စာရေဟိတိ အာဒိ-ဋီကာ။]

အထဝါ။ ။ ဤနည်း၌ ပရိစာရသဒ္ဓါသည် ပြုစုလုပ်ကျွေးစေခြင်း (အပြုစုခံခြင်း)
 အနက်ကို ဟော၏၊ ဥပမာ-မယားကို “ ပါဒပရိစာရိကာ-ခြေရင်း အလုပ် အကျွေး ”
 ဟူရာ၌၎င်း, “ အတ္ထကာမ ပါရိစရိယာ-မိမိကို ကာမဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း ” ဟူရာ၌

ဟိတိ-ကား၊ ဝန္တုဗ္ဗနန္ဒနာဋကားဒိနိ-တို့ကို၊ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ-ရုံ၊ ဝါ-၍၊ တတ္ထ-
 တို့၌၊ သဟာယကေဟိ-တို့နှင့်၊ သန္တိ-ကွ၊ (ပရိစာရေဟိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးစေ
 ပါလော၊) လဠ-မြူးတူးပါလော၊ ဥပလဠ - ကပ်၍ မြူးတူးပါလော၊ ရမ-
 ပျော်ပါးပါလော၊ ကိဠသု-ကစားပါလော၊ ဣတိပိ-ဤအနက်သည်လည်း၊
 ဝါ-ကိုလည်း၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကာမေ ပရိဘူဠေတ္တတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊ ပုတ္တဒါရေဟိ-သားသီးဇနီး
 တို့နှင့်၊ သန္တိ- ကွ၊ ဘောဂေ - ခံစားအပ်သော ကာမဂုဏ်တို့ကို၊ ဘူဠေန္တာ-
 ခံစားလျက်၊ ပုညာနိ ကရောဠေတ္တတိ - ကား၊ ဗုဒ္ဓဉ္စ - ကို၎င်း၊ ဓမ္မဉ္စ, သံယဉ္စ,
 အာရတ္တ-အကြောင်းပြု၍၊ ဒါနပ္ပဒါနာဒိနိ-နေ့စဉ်အလှူ, ဥပုသ်နေ့စသည်တို့၌

၎င်း, သုံးစွဲအပ်သော ပရိစရဏမျိုးတည်း၊ ဤ၌ ကာရိတိ ပစ္စည်းပါခြင်းသာ ထူး၏၊
 [ထိုသို့ အပြုအစုခံခြင်းသည် မြူးတူးပျော်ပါး ကစားခြင်းဖြစ်သောကြောင့် လဠစသည်
 ဖြင့် ဥဗုကတ္ထပြု၍ လဠကို ဥပလဠ ဟု ၎င်း, ရမကို ကိဠသု ဟု ၎င်း ဆင့်၍ ဖွင့်သည်။]

ဇီကာများ။ ။ ပရိစာရေဟိတိဝါ သုခုပကရဏေဟိ (ချမ်းသာခြင်း၏ အဆေခံ
 အညှိုးတို့ဖြင့်) အတ္တာနံ ပရိစာရေဟိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးစေပါလော၊ အတ္တနော ပရိစရဏံ
 ကာရေဟိ-မိမိကို ပြုစုခြင်းကို ပြုစေပါလော၊ ဤသို့ ပရိစာရေဟိအတွက် သဒ္ဓတ္ထ ဖွင့်ပြီး
 လျှင် “တထာဘူတောစ(ထိုသို့ မိမိကိုယ်ကိုပြုစုစေသူ အပြုအစုခံသူသည်လည်း) ယသ္မာ
 လဠေန္တော ကိဠေန္တောနာမ ဟောတိ၊ တသ္မာ လဠာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ” ဟု ရဋ္ဌပါလသုတ်
 ဇီကာ ဖွင့်သည်။ [သာရတ္တ၌လည်း ထိုဇီကာအတိုင်း ပါဠိမှန် ရှိစေ။]

ဘောဂေ ဘူဠေန္တာ။ ။ ကာမေကို ဘောဂေ ဟု ဖွင့်၏၊ [ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗတော ပရိ
 ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗတော ဝိသေသတော ပဉ္စကာမဂုဏေ ဘောဂါနာမာတိ အာဟ - ဘောဂေ
 ဘူဠေန္တတိ-သုံးဆောင် ခံစားထိုက်သောကြောင့် အထူးအားဖြင့် ကာမဂုဏ် ငါးပါး
 တို့သည် ဘောဂမည်၏။] စီးပွား ဥစ္စာများလည်း ဘောဂအမည်ရကြ၏၊ သို့သော်
 ဤနေရာ၌ ဝိသေသဘောဂ (စည်းစိမ် အထူး) ဖြစ်သောကြောင့် အတိသယနည်းအား
 ဖြင့် ကာမဂုဏ်ငါးပါးကိုသာ ဘောဂဟု ဆိုလိုသည်။

ဒါနပ္ပဒါနာဒိနိ။ ။ ပယသ္မာသည် ပကဠ (အမြတ်) အနက်ကိုဟော၏၊ ထို့ကြောင့်
 နိစ္စဒါနံ ဒါနံနာမ-ဆွမ်းလောင်းမှု စသော နိစ္စဒါနသည် ဒါနသာမည်၏၊ ဥပေါသထ
 ဒိဝသာဒိသု ဒါတဗ္ဗံ အတိရေကဒါနံ ပဒါနံနာမ=ဥပုသ်နေ့စသော နေ့ထူးနေ့မြတ်တို့၌
 ပေးအပ်ရသော အပိုအမိုဒါနသည် ပဒါနမည်၏၊ ပဝေဏီဝသေနဝါ ဒီယုမာနံ ဒါနံ=
 မျိုးရိုးစဉ်လာ လှူနေကျ ဒါနသည် ဒါနမည်၏၊ အတ္တနာဝ ပဠေပတွာ (ကိုယ်တိုင်
 စတည်၍) ဒီယုမာနံ ပဒါနံနာမ-[ဤနည်း၌ ပသည် အာဒိကမ္မအနက်ကို ဟော၏။]
 ပစုရဇနသောဓာရဏံဝါ နာတိဥဋ္ဌာရံ ဒါနံနာမ= အများလှူနိုင်သော အလွန်မကောင်း
 လှသော အလှူသည် ဒါနမည်၏၊ အနညသာဓာရဏံ အတိဥဋ္ဌာရံ ပဒါနံ နာမ” ဟု
 ဇီကာဖွင့်သည်၊ အာဒိသဓ္ဓေန သီလာဒိနိ သင်္ဂဏာတိ။

အထူးပြုအပ်သော မြတ်သော အလှူအစရှိကုန်သော၊ သုဂတိမဂ္ဂသောကော နိ - သုဂတိလမ်းကို သုခသင်တတ်ကုန်သော၊ ကုသလကမ္မာနိ - ကုသိုလ်ကံ တို့ကို၊ ကရောန္တော-ပြုလျက်၊(အဘိရမဿ-၌စပ်)တုဏှိအဟောသီတိ-ကား၊ ကထာနုပ္ပဗန္ဓဝိစ္ဆေဒနတ္ထိ- စကားအဆက်ကို ဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ နိရာလာပ သလ္လာပေါ- စ၍ပြောခြင်း အတုံ့ပြန်၍ပြောခြင်းမရှိသည်၊ အဟောသိ-ပြီ။

အထ-၌၊ အဿ-ထိုသုဒိန်၏၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊တိက္ခတ္ထိ-၃ ကြိမ်၊ ဝတ္တာ-၍၊ ပဋိဝစနဗ္ဗိ-စကားတုံ့ ကိုမျှလည်း၊ အလဘမာနာ- မရကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သဟာယကေ - တို့ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ - ခေါ်စေ၍၊ ဝေါ- အမောင်တို့၏၊သေသဟာယကော-ဤ သဟာယ်ချင်းသည်၊ပဗ္ဗဇိတုကာမော- ရှင်ရဟန်းပြုလို၏၊ နံ- ထို သဟာယ်ချင်းကို၊ နိဝါရေထ- တားပေးကြပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟံသု - နိဗြီ၊ တေပိ- ထို သဟာယ်ချင်းတို့သည်လည်း၊ တံ- ထို သုဒိန်ကို၊ [အဝေါစုံ- ၅စပ်] ဝါ- သို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ-၍၊ တိက္ခတ္ထိ-ကြိမ်၊ အဝေါစုံ-နိဗြီ၊ တေသဗ္ဗိ-ထို သဟာယ်ချင်းတို့အားလည်း၊ တုဏှိ- ဆိတ်ဆိတ်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ အထခေါသုဒိန္နဿ၊ပေ၊ အဟောသီတိ-ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တိ - ပြီ။ [သက္ကတ၌ “တုဏှိ ” ဟု ရှိသောကြောင့် “တုဏှိ”ဟု ဤကာရန္တရိစေ။]

အထ- ၌၊ အဿ- ထို သုဒိန်၏၊ သဟာယကာနံ- တို့၏၊ တေ-ဤအတိုင် အပင်သည်၊ အဟောသိ၊ (ကိ°)၊ အယံ-ဤသုဒိန်သည်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇိ-ကို၊ အလဘမာ နော-သော်၊သေစမရိဿတိ-အံ့၊(ဝေံသတိ)ကောစိ-တစုံတခုသော၊ဂုဏော- အကျိုးကျေးဇူးသည်၊န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ ပန-အန္ဓယကား၊ပဗ္ဗ ဇိတံ - ရှင်ရဟန်းပြုပြီးသော၊ နံ - ထိုသုဒိန်ကို၊ မာတာပိတရောပိ - တို့သည် လည်း၊ ကာလေနကာလံ - ရံဖန် ရံခါ၊ ပဿိဿန္တိ - မြင်ကြရကုန် လတုံ၊ မယဗ္ဗိ-တို့သည်လည်း၊ ပဿိဿာမ-န်လတုံ၊ စ-ဆက်၊ သော ပဗ္ဗဇ္ဇာပိနာမ- ဤ ရှင်ရဟန်းအဖြစ် မည်သည်လည်း၊ ဘာနိယာ - ထမ်းဆောင်အပ်သော တာဝန်တမျိုးတည်း၊ ဝါ- ဝန်လေး၏၊ ဒိဝသေဒိဝသေ - ၌၊ မတ္တိကာပတ္တိ- မြေခွက်ကို၊ ဝဟေတွာ - စွဲကိုင်၍၊ ပိဏ္ဏာယ - ငှါ၊ စရိတဗ္ဗိ - လှည့်လည်ရာ၏၊ ဝါ-လှည့်လည်ရ၏၊ ဧကသေယျံ - တယောက်ထည်းသာ အိပ်ခြင်းရှိသော၊

နိရာလာပ သလ္လာပေါ ။ ။ စ၍ ပြောခြင်းသည် အာလာပ၊ [အာသဒ္ဓါသည် အာဒိကမ္မ အနက်ဟော၊] ပြန်၍ ပြောခြင်းသည် သလ္လာပ၊ [သံသဒ္ဓါသည် ပတိအနက် ဟော၊] နတ္ထိ+ (ဝစနပဋိဝစနသင်္ခါတော) အာလာပသလ္လာပေါ တေဿာတိ နိရာ လာပသလ္လာပေါ၊(ဇီကော)။

ကေဘတ္တိ-တထပ်ထည်းသောနံနက်စာထမင်းရှိသော၊ မြဟ္မစရိယံ-မြတ်သော အကျင့်ကို၊ အတိဒုက္ကရံ - အလွန်ခဲယဉ်းစွာ ပြုအပ်၏၊ ဝါ - အလွန်ပြုနိုင်ခဲ၏၊ အယဉ္ဇ- ဤ သုဒိန်သည်လည်း၊ သုခုမာလော- သိမ်မွေ့ နုနယ်၏၊ နာဂရိက ဇာတိယော - မြို့သား၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏၊ [နာဂရိက၌ ဘာဝပွ ဓာန “နာဂရိကော+ ဇာတိ ယဿ” ဟု ပြု၊ ဏိကမ္မ ကကို ယပြု။] သော-ထို သုဒိန်သည်၊ တံ - ထိုမြဟ္မစရိယကို၊ စရိတံ - ၄၊ အသက္ကောန္တော - သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုန-ဖန် ဣဓေဝ-ဤအိမ်သို့သာ၊ အာဂမိဿတိ- ပြန်လာလတံ၊ ဟန္တ-ယခုအသ-ဤ သုဒိန်၏၊ မာတာပိတရော-တို့ကို၊ အနုဇာနာပေသာမ- ခွင့်ပြုစေကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤအတိုင်အပင်သည်၊ (အဟောသိ-ပြီး၊ ဣတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်ပြီး၍) တေ-ထိုသဟာယ်ချင်းတို့သည်၊ တထာ-ထိုတိုင်ပင်သည့်အတိုင်း၊ အကံသု-န်ပြီ၊ မာတာပိတရောပိ-တို့သည်လည်း၊ နံ-ထိုသုဒိန်ကို၊ အနုဇာနိံ သု - န်ပြီ၊ တေန - ကြောင့်၊ အထခေါ၊ပေ၊ပဗ္ဗဇ္ဇာယာတိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီး။

ဟဋ္ဌောတိ-ကား၊ ဟုဋ္ဌော-နှစ်သက်သည်၊ ဥဒဂ္ဂေါတိ-ကား၊ ပီတိဝသေန- ပီတိ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အပ္ပ၊န္တတ ကာယစိတ္တော(အဘိ+ပုန္ဒတ+ကာယစိတ္တော)- အလွန်တက်ကြွသောကိုယ်စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ ဝုဋ္ဌာသိ-ထပြီ။) [ဥဒ္ဓံ-အထက် ၌+အဝံ - အဖျားရှိသော ကိုယ်စိတ်သည်၊ အဿ အတ္တိတိ ဥဒဂ္ဂေါ။] ကတိ ပါဟန္တိ - ကား၊ ကတိပယာနိ - အနည်းငယ်ကုန်သော၊ ဒိဝသာနိ - ရက်ဘို့ ပတ်လုံး၊ ဗလံ ဂဟေတွာတိ-ကား၊ သပ္ပါယဘောဇနာနိ- လျောက်ပတ်သော

ကတိပါတံ ။ ။ ကတိပိ + အဟံ၊ ကတိသဒ္ဓါသည် သူချည်းသက်သက် ဖြစ်လျှင် “ဘယ်လောက်နည်း” စသည်ဖြင့် သင်္ချာအပိုင်းအခြားကို မေးခြင်းအနက်၌ ဖြစ်၏။ ကတိ+ပိ ဟု ပိနိပါတ်နှင့်တွဲသောအခါ “ကိဗ္ဗိပိ” ကဲ့သို့ အနည်းငယ် အနက်ဟော ဟု ကြံသင့်၏။ “ ၂ ရက် ၃ ရက် ” ဟု ပေးကြသည်ကား အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း၊ “ ကတိပိ+ အဟာနိ ကတိပါတံ ” ဟု ဒိဂုသမာသံပြု၊ ကတိပိလည်း သင်္ချာသဘောပင်တည်း၊ ကတိ ပယ၌ ကတိပိနောင် သူတ္တံ၌ အယပစ္စည်းသက်လျှင် “ ကတိပယ ” ဟု ဖြစ်နိုင်၏။ [ထောမနိဓိ၌ကား- “ ကတိနောင်, အယစပစ္စည်း “ ပုဂ် ” လာ၊ ဥဂ်ချေ ” ဟု ဆိုလေ သည်။] ဤသို့ ကတိပိနှင့် ကတိပယ, အဟနှင့်ဒိဝသာတို့ ပရိယာယ် ဖြစ်သောကြောင့် “ ကတိပယာနိ+ဒိဝသာနိ ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ဒိဝသာနိကို လိင်္ဂပိပလ္လာသကြီ။]

ဗလံ ဂဟေတွာ ။ ။ “ ကာယဗလံ ဇနေတွာ ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်၏။ အားကို လက်ဖြင့်ယူ၍ မဖြစ်နိုင်၊ အားရှိအောင် စားသောက်နေထိုင်ခြင်းကိုပင် အားကိုယူခြင်း ဟု ဆိုလိုသည်။ [ဗလဂ္ဂဟဏိနာမ ကာယဗလဿ-ကို၊ ဥပ္ပါဒနမေဝါတိ အာဟ-ကာယ ဗလံ ဇနေတွာတိ။] ဤဒီကာဖွင့်ကိုထောက်၍ “ ဂါဟေတွာ ” ဟု ကာရိတ်မပါစေရ၊ ရဋ္ဌပါလသုတ် အဋ္ဌကထာ၌လည်း “ ဂဟေတွာ ” ဟုပင် ရှိ၏။

ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဘုဉ္ဇန္တော (စ) - စားလျက်၎င်း၊ ဥစ္စာဒန နာယနာဒိဟိ-
 နံသာမုန့်တို့ဖြင့် ပွတ်တိုက်ခြင်း၊ ရေချိုးခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကာယံ-
 ကိုယ်ကို၊ ပရိဟရန္တောစ - ရွက်ဆောင်လျက်၎င်း၊ ကာယဗလံ-ကိုယ်အားကို၊
 ဇနေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ မာတာပိတရော-တို့ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ အဿုမုခံ-မုက်နာ
 ဌ် မျက်ရည်ရှိသော၊ ဝါ - မျက်ရည်တယိုယို၊ ငို၍နေသော၊ ဣတိပရိငန္ဓံ-
 ဆွေမျိုး အသိုင်းအပိုင်းကို၊ ပဟာယ-၍၊ ပေဘန္တ-ရား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ မံ-
 ကို၊ ပဗ္ဗာဇေတု-ရှင်ဖြစ်စေတော်မူပါ။ ဝါ-ရှင်ပြုပေးတော်မူပါ။ ဣတိ-ဤသို့
 လျှော့ပြု၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သမီပေ-၌၊ ဌိတံ-သော၊ အညတရံ-မထင်မရှားတပါး
 သော၊ ပိဏ္ဏစာရိကံ - ဆွမ်းခံလှည့်လည်လေ့ရှိသော၊ ဝါ - ပိဏ္ဏပံ့-တ်၊ ရတင်
 ဆောင်သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာမန္တေသိ- အမိန့်ရှိတော်မူပြီ၊ (ကိ)။ ဘိက္ခု-
 ရဟန်း၊ တေနဟိ-ထိုသို့သုဒိန်က ရဟန်းပြုလိုလျှင်၊ သုဒိန္နံ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေဟိစေ-
 ရှင်လည်းဖြစ်စေလော့၊ ဝါ-ရှင်လည်းပြုပေး၊ လာ၊ ဥပသမ္မာဒေဟိစ-အထက်
 တန်းလည်းပြည့်စုံစေလော့၊ ဝါ-ပဉ္စင်းလည်းပြုပေးလော့၊ ဣတိ-သို့၊ (အာမ
 န္တေသိ-ပြီ) ဘန္တ-ရား၊ သာဓု-ပြီ၊ ဣတိခေါ-လျှင်၊ သောဘိက္ခု-သည်၊ ဘဂ
 ဝတော- အား၊ ပဋိဿုဏီတွာ- ရှေးရှု နားထောင်၍၊ ဝါ- ဝန်ခံ၍၊ သုဒိန္နံ-
 မည်သော၊ ကလန္တပုတ္တံ - ကို၊ (ပဗ္ဗာဇေသိ-စသည်၌စပ်) ဇိနဒတ္တိယံ - ဘုရား
 ပေးတော်မူအပ်သော၊ သန္ဓိဝိဟာရိကံ- အတူနေတပည့်ကို လဒ္ဓါ-ရ၏၊ ပဗ္ဗာ
 ဇေသိစေ - ပြီ၊ ဝါ - ပြီ၊ ဥပသမ္မာဒေသိစ - ပြီ၊ ဝါ - ပြီ၊ တေန - ကြောင့်၊
 အလတ္တခေါ၊ ပေ၊ ဥပသမ္မဒန္တိ-ဟူ၍၊ (သံဝိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ပန-ဆက်၊ ထွေ-ဤအလတ္တ ပဗ္ဗန္တိ အလတ္တ ဥပသမ္မဒံဟူသောပါဠိ၌၊ ဌတွာ-
 ၍၊ သမ္မအဋ္ဌကထာသု-တို့၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာစ- ရှင့်အဖြစ်ကို၎င်း၊ ဝါ-ရှင်ပြုပေးပုံကို
 ၎င်း၊ ဥပသမ္မဒါစ - အထက်တန်းဖြစ်သော ပြည့်စုံပုံကို၎င်း၊ [ဥပရိဘူတာ +
 သမ္မဒါ ဥပသမ္မဒါ။] ဝါ - ရဟန်းပြုပေးပုံကို၎င်း၊ ကထိတာ- ဆိုအပ်ပြီ၊ မယံ

ဥစ္စာဒန နာယနာဒိဟိ ။ ။ ဘူဝါဒိ စုရာဒိ ဆဒဓာတ်သည် သံဝရဏအနက်ကို
 ဟော၏၊ ဤနေရာ၌ မကောင်းသောအနံ့မှ စောင့်ရှောင်ဘို့ရန် နံသာမုန့် (ပေါင်ဒါမုန့်)
 စသည်တို့ဖြင့် ပွတ်တိုက်ခြင်းကို “ဥစ္စာဒန” ဟု ဆို၏။ “နပန” ဟု ယခုစာများ၌ ရှိ၏၊
 သူတပါးကိုသာ “နာပန - ရေချိုးစေရ၏” ကိုယ်တိုင်ရေချိုးရာ၌ကား “နာယန”
 ဖြစ်သင့်၏၊ မိမိကိုယ်ကို နံသာရည်တို့ဖြင့် ရေချိုးခြင်းတည်း။

အဿု၊ ပေ၊ ဝန္တံ။ ။ အဿုနိ + မုခေ ယဿာတိ အဿုမုခေါ၊ ပရိ-ပတ်ဝန်းကျင် +
 ဝဇ္ဇတိ - လည်တတ်၏၊ ဣတိ ပရိဝဇ္ဇော၊ ဣတိယေဝ + ပရိဝဇ္ဇော ဣတိပရိဝဇ္ဇေ =
 ပတ်ဝန်းကျင်လည်၍နေသော ဆွေမျိုး အသိုင်းအဝန်း။

ပန- ကား၊ ယထာဋ္ဌိတ ပါဠိဝေသေနဝ - အကြင် အကြင် တည်မြဲတိုင်းသော ပါဠိတော်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ခန္ဓကေ-မဟာဝဂ္ဂ ခန္ဓကဋ္ဌ၊ ကထယိဿာမ- ဖွင့်ဆိုကုန်တော့အံ့၊ စ-ဆက်၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ စေ-ဤ ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ ကထာကိုသာ၊ န (ကထယိဿာမ)-ဖွင့်ဆိုကုန်လိမ့်မည် မဟုတ်သေး၊ အည မြိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ခန္ဓကော- ဌိသော်၎င်း၊ ပရိဝါရေဝါ-သော်၎င်း၊ ကထေတဗ္ဗ-ဖွင့်ဆိုထိုက်သော၊ ယံ- အကြင်စကားကို၊ အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ- တို့သည်၊ ဝိဘင်္ဂေ-သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၏ ဝိဘင်္ဂ၌၊ ဝါ - ပဒဘာဇနိ၌၊ ကထိ တံ-ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီ၊ တံသဗ္ဗံ - ထိုအလို စုံကို၊ တတ္ထတတ္ထေဝ-ထိုထိုခန္ဓက၊ ပရိဝါ ဌိသာ၊ ကထယိဿာမ-နတော့အံ့၊ ဟိ-လဒ္ဓဂုဏ်ကား၊ [“ဟိယသ္မာ-ကြောင့်” ဟု လည်း ပေးနိုင်၏၊ နောက်၌ ဣတိပါသည်။] ဧဝံ-သို့၊ (ထိုထိုခန္ဓက ပရိဝါ ကျမှသာ)၊ ကထိယမာနေ - ဖွင့်ဆိုအပ်သော်၊ ပါဠိတ္တမေနေဝ - ပါဠိတော် အစဉ်အားဖြင့်သာ၊ ဝဏ္ဏနာ - အဖွင့်သည်၊ ဝါ - ကို၊ ကတာ - ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ တတော - ထိုသို့ ပါဠိတော်အစဉ်အားဖြင့် ဖွင့်ပြခြင်းကြောင့်၊ တေန တေန ဝိနိစ္ဆယေန-ထိုထို အဆုံးအဖြတ်ဖြင့်၊ အတ္ထိကနံ-အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ပါဠိတ္တမေနေဝ - ဖြင့်သာ၊ ဣမံ ဝိနယသံဝဏ္ဏနံ - ကို၊ ဩလော ကေတွာ-၍၊ သောသောဝိနိစ္ဆယော -သည်၊ ဝါ-ကို၊ သုဝိညေယျော-လွယ်ကူ စွာသိအပ်သည်၊ ဝါ - သိလွယ်သည်၊ ဘဝိဿတိ- လတံ၊ ဣတိ-ဤကား လဒ္ဓ ဂုဏ်တည်း၊ (တနည်း) ဣတိ- ကြောင့်၊ တတ္ထတတ္ထေဝ ကထယိဿာမ။

အစိရူပသမ္ပန္နောတိ-ကား၊ အစိရုံ-မကြာမြင့်သောကာလ၌၊ ဝါ-မကြာမီက၊ ဥပသမ္ပဒန္တော- မြင့်မြတ်သောပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရေခံပြီးသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ (ဝတ္ထတိ- ဌ်စပ်)၊ ဥပသမ္ပဒတော - ရဟန်းဖြစ်ရာအခါမှ၊ နစိရကာလေယေဝ - မကြာ မြင့်သော ကာလ၌ပင်၊ [အစိရုံ - မကြာမြင့်သေးသော ကာလ၌၊ ဝါ - က+ ဥပသမ္ပန္နော အစိရူပသမ္ပန္နော။] ဣတိ - ဤ အဓိပ္ပာယ်အနက်သည်၊ ဝါ - ကို၊ ဝတ္ထိ ဟောတိ၊ ဧဝရူပေတိ- ကား၊ ဧဝံဝိဓေ -ဤသို့ အပြားရှိကုန်သော၊ ဧဝံ

• ဝေဠိ ။ ။ ဤ ဝါကျမျိုးကို လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျ (ပါဠိတော် ထိုက်ရိုက်ရှိရာ၌သာ ထို ပါဠိတော်၏အနက်ကို ဖွင့်ပြခြင်း၏အကျိုးရပုံကိုပြသောဝါကျ) ဟု မှတ်၊ ဟိသည် လဒ္ဓ ဂုဏ်ဇောတက၊ ထိုသို့ လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျရှိရာ၌ ရှေ့ဝါကျကိုလည်း ယုတ္တိဝါကျ (ထိုသို့ ဆိုရခြင်း၏ သင့်တင့်ပုံကိုပြသောဝါကျ) ဟု နာမည်မှည့်ကြသည်။

• ဝေရူပေ ။ ။ ဧဝံ+ရူပံ ယေသံတိ ဧဝရူပါ(ရတဂုဏာ)၊ ရူပ၏ သဒ္ဓါနက်မှာ “သဘာဝ” အနက်ပင်တည်း၊ ဝိဓေ-ဇာတိကတို့မှာ အဓိပ္ပာယ်နက်သာ၊ [ဝိဓေ-အပြား၊ ဇာတိ-အမျိုးအစား။]

ဇာတိကေ- ဤသို့ အမျိုးအစားရှိကုန်သော၊ ဓုတဂုဏေတိ - ကား၊ ကိလေသ နိဗ္ဗုဒ္ဓနကေ - ကိလေသာတို့ကို လှုပ်ခါကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဂုဏေ - ဂုဏ် အကျင့်တို့ကို၊ သမာဒါယ ဝဏ္ဏတိတိ- ကား၊ သမာဒိယိတွာ ဂဏ္ဍိတွာ- ယူ၍၊ [သံ အနက်မရှိ၊] ဝတ္တတိ- ဖြစ်၏၊ စရတိ - ကျင့်၏၊ ဝိဟရတိ-နေ၏၊ အာရညိ ကော ဟောတိတိ-ကား၊ ဂါမန္တသေနာသနံ- ရွာကျောင်းကို၊ ပဋိက္ခိပိတွာ- ပယ်မြစ်၍၊ အာရညက ဓုတဂံဝသေန -အာရညကဓုတင်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အရညဝါသိကော - တော၌ နေခြင်းအလေ့ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပိဏ္ဍပါတိ ကောတိ-ကား၊ အတိရေကလာဘပ္ပဋိက္ခေပေန- ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနမှ ပိုလွန်သောလာဘ်ကို ပယ်ခြင်းဖြင့်၊ [ရဟန်းခံ ဩဝါဒခဏ်း၌ပါသော အတိ ရေကလာဘ်ကိုပယ်ခြင်းဖြင့်-ဟူလို၊] စုဒ္ဓသဘက္ကာနိ - တဆဲ့လေးပါးသော တတ်တို့ကို၊ [စုဒ္ဓသဘက္ကကို သာရတ္ထမှာရှု] ပဋိက္ခိပိတွာ - ၍၊ ပိဏ္ဍပါတိက ဓုတဂံဝသေန-ပိဏ္ဍပါတ် ဓုတင်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပိဏ္ဍပါတိကော-ဆွမ်းခံ လှည့် လည်လေ့ရှိသည် ၊ဝါ-ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ဆောင်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပံသုကူလိ ကောတိ - ကား၊ ဂဟပတိစီဝရံ - အိမ်ရှင်ဒါယကာတို့ ပေးလှူအပ်သော

ဓုတဂုဏေ ။ ။ သွာဒိ ခုံဓာတ်သည် စလန - လှုပ်ခါခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ ကိလေသေ ဓုနန္တိ (လှုပ်တတ်, ခါချတတ်ကုန်၏) ဧတေဘိတိ ဓုတ၊ ဓုတာစ+တေ+ ဂုဏာစာတိ ဓုတဂုဏာ၊ ဤသို့ ပြုစေလို၍ “ကိလေသနိဗ္ဗုဒ္ဓနကေ ဂုဏေ” ဟု ဖွင့်၊ [နိ- အကြွင်းမရှိအောင်+ဓုနနက-လှုပ်ခါကြောင်း၊ ဓုဓာတ်, ကာပစည်းမှ ဏကို နပြု၊ ယုကို အနပြု၊ နိဗ္ဗုဒ္ဓနာယေဝ နိဗ္ဗုဒ္ဓနကာ။]

ဝတ္တတိ ။ ။ ဝတ္တု(ဝတု)ဓာတ်သည် ဖြစ်ခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် စရတိ ဝိဟရတိတို့သည် အဓိပ္ပါယ်ထွက်တို့သာတည်း၊ “ဖြစ်” ဟူသည် ကျင့်ခြင်း, ကျင့်၍ နေခြင်းတည်း-ဟူလို။

ဂါမန္တသေနာသနံ။ ။ ဂါမောယေဝ ဂါမန္တသေနာသနံ၊ ဂါမပရိယာပန္တက္ကာ ဂါမန္တသေနာသနာယ = “ဂါမန္တသေနာသန ဟု ခေါ်အပ်သော ကျောင်းက ရွာ၏ ဥပစာ၌ တည်သဖြင့် ရွာ၌ ပါဝင်သောကြောင့် ဂါမန္တနှင့် သေနာသနကို အရတူ ကမ္မ ဓာရဲတွဲပါ ” ဟူလို၊ အန္တသဒ္ဓါလည်း အနက်သီးခြား မရှိ၊ ဂါမောယေဝ ဂါမန္တံ၊ ဂါမန္တံစ+တံ+သေနာသနံစာတိ ဂါမန္တသေနာသနံ။

အာရညကဓုတဂံဝသေနံ။ ။ [အာရညိကော- စသည်တို့၏ ပုဒ်ပြီးပုံကို “ တမ ဝီတေ ” စသော သုတ်အဖွင့် ရှုပသိဒ္ဓိစသည်မှာ ရှု၊] အာရညက၌ကား မောဂ္ဂုလ္လာန် တဒ္ဓိတ် (၂၅) သုတ်၌ ကဏ်ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးစေ၏၊ “အရညေ + ဘပေါ အာရညကော” ဟု ပြု၊ မုတံစ + တံ + အင်္ဂံစ (အကြောင်းလည်း ဟုတ်၏) ဣတိ ဓုတဂံ၊ ဓုတသဒ္ဓါ သက်သက်သည် ပုဂ္ဂိုလ်ကို မဟော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟောရာ၌ “ဓုတဓရော” ဟု ရှိ၏။

သင်္ကန်းကို၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ-၍၊ ပံသုကုလိကဓုတင်္ဂဝသေန-ဖြင့်၊ ပံသုကုလိကော-
 ပံသုကု ဆောင်လေ့ရှိသည်။ ဟောတိ - ၏၊ သပဒါနစာရိကောတိ - ကား၊
 လောလုပစာရံ- အလွန်လိုချင်သူ၏ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ (တနည်း) လောလုပ
 စာရံ-အလွန်လိုချင်တတ်သော တဏှာဖြင့်လှည့်လည်ခြင်းကို၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ-၍၊
 သပဒါနစာရိက ဓုတင်္ဂဝသေန - ဖြင့်၊ သပဒါနစာရိကော - အိမ်စဉ်မလပ်
 ဆွမ်းရပ်လေ့ ရှိသည်။ ဟောတိ - ၏၊ ဃရပဋိပါဋိယာ - အိမ်စဉ်အားဖြင့်၊
 ဘိက္ခာယ- ဆွမ်းအလိုငှါ၊ ပဝိသတိ- ဝင်၏၊ ဝဇ္ဇိဂါမန္တိ- ကား၊ ဝဇ္ဇိနံ-ဝဇ္ဇိ
 မင်းတို့၏၊ ဂါမံ- ကို၊ ဝါ-တနည်း၊ ဝဇ္ဇိသု-ဝဇ္ဇိဟုဗဟုဝစ်အမည်ရသော ဇန
 ပုဒ်၌၊ ဝါ-ဇနပုဒ်ထည်းက၊ ဂါမံ-ကို၊ [ဝဇ္ဇိအရ ပဌမနည်း၌ ဝဇ္ဇိမင်းများကို
 ယူ၊ ဒုတိယနည်း၌ ဇနပုဒ်ကိုယူ။]

လောလုပစာရံ။ ။ လုတဓာတ်, အပစ္စည်း၊ လုလုဟု ခွေဘော်ပြု၊ လု၏ ဥကို
 ဩပြု၊ “လောလုာ” ဟု ပုဒ်ရင်း၊ ဘကို ပပြု၍ “လောလုပ” ဟု လည်း ရှိ၏၊ (ထောမနိ
 ဝိ) လောလုာသ-အလွန် လိုချင်တတ်သူ၏၊ ဝါ-လျှပ်ပေါ်လော်လီသူ၏၊ စာရော-
 လှည့်လည်ခြင်းတည်း၊ လောလုပစာရော-ခြင်း၊ မရမှာစိုး၍ ဣန္ဒြေမဆောင်နိုင်ဘဲ ပြာယိ
 ပြာယာ ဆွမ်းခံလှည့်ခြင်း။

ဃာရတ္ထ။ ။ ကုသလဘဏှာသ ဘုသံ ဝိလုမ္မနဋ္ဌေန (ကုသိုလ်ဘဏှာကို လွန်စွာ
 လုယူတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) လောလုပံ ပုစ္ဆတိ တဏှာ၊ လောလုပေန + စရဏံ
 လောလုပစာရော၊ လောလုပစာရော - ကုသိုလ်ဘဏှာကို လွန်စွာလုယူတတ်သော
 တဏှာဖြင့် လှည့်လည်ခြင်း၊ တဏှာဝသေန ဃရပုဋိပါတိ အတိတ္ထမိတ္တာ ဘိက္ခာယ
 စရဏံ၊ ဤ ဋီကာအလို “လုပ” ဓာတ်, လုလုဟု ခွေဘော်ပြု၊ ရူဓာဂိုဏ်း လုပဓာတ်သည်
 ဝိလုမ္မန-လုယူခြင်းကိုဟော၏၊ သို့သော် “လောလုပ” မရှိဘဲ “လောလုပ” ဟု ရှိသော
 ကြောင့် ထောမနိမိလောက မရှင်း။

မှတ်ချက်။ ။ အာရညကစသော ဓုတင်တို့ကို ပဓာနနည်းအားဖြင့် ပြသောကြောင့်
 ကြွင်း ဓုတင်များကိုလည်း ကျင့်သည်ဟု မှတ်။ [ဣစ္ဆစ အာရညကင်္ဂါဒိပဓာနင်္ဂဝသေန
 သေသဓုတင်္ဂါဒိနိ ဝဟိတာနေဝ ဟောန္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ဋီကာ။]

သ ပဒါနစာရိက။ ။ “ဒါ-အဝဓဏှနေ” ဟုသောဓာတ်, ယုပစ္စည်း၊ ဒါနတော-
 ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ၊ အပဝတံ-ကင်းသည်တည်း၊ အပဒါနံ - ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းသည်၊
 “သဟ + အပဒါနေန (ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းသည်၏အဖြစ်နှင့်တကွ၊ တာဝပဓာန)
 ယော ဝတ္တတိဘိ သပဒါနော - [အိမ်တွေကို ကျော်၍ မသွားဘဲ , အိမ်စဉ်အတိုင်း
 သွားခြင်း၊] သပဒါနံ - ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းသည်၏ အဖြစ်နှင့် တကွ၊ ဝါ- အစဉ်
 အတိုင်း (ကြိုယာဝိသေသန) စရတိ သီလေနာတိ သပဒါနစာရိကော၊ [ဃရပုဋိပါတိ
 ယာ-စသည်ကား ထို လှည့်လည်ပုံ၏ သဘာဝကို ပြသောအဖွင့်တည်း။]

အများမဟာဗုဒ္ဓနာတိအာဒိသု - ပါဠိတို့၌၊ ဥပဘောဂပရိဘောဂပ ကရဏမဟန္တတာယ - သုံးဆောင် ခံစားအပ်သော ကာမဂုဏ် , ထိုကာမဂုဏ်၏ အဆောက်အဦးတို့၏ များကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အများ - ကြွယ်ဝကုန်၏၊ ဟိ-မှန်၊ တေသံ(ဉာတိနံ)-တို့၏၊ ယေ ဥပဘောဂါ-အကြင် ကာမဂုဏ်တို့သည်၎င်း၊ ယာနိ ဥပဘောဂပကရဏာနိစ- အကြင် ကာမဂုဏ်၏ အဆောက်အဦးတို့သည်၎င်း၊ (သန္တိ - နံ၏) တာနိ-ထို ကာမဂုဏ်, ထို ကာမဂုဏ်၏ အဆောက်အဦးတို့သည်၊ မဟန္တာနိ - များမြတ်ကုန်သည်၊ ဗဟုလာနိ- များကုန်သည်၊ သာရကာနိ-ကောင်းမြတ်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ) [မဟန္တကို ဗဟုလ, သာရက-ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊] ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ နိဓေတွာ-မြှုပ်နှံ၍၊ ထပိတဓန မဟန္တတာယ- ထားအပ်သော ဥစ္စာတို့၏ များကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟာဗုဒ္ဓနာ-မြေဝယ်မြှုပ်ထားများသော ဥစ္စာရှိကုန်၏၊ မဟာဘောဂါတိ - ကား၊ ဒိဝသပရိဗ္ဗယ သင်္ခါတဘောဂ မဟန္တတာယ-နေ့စဉ်နေ့စဉ် ပတ်ဝန်းကျင် အကုန်အကျ ဟု ဆိုအပ်သော အသုံးအဆောင်၏ များကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟာဘောဂါ- နေ့စဉ်အမြဲသုံးစွဲအပ်သော များသောအသုံး

ဥပဘောဂါပေ၊ အများ။ ။ “အာနု” ဟူသော သက္ကတမှ ပါဠိ၌ “အနု” ဟု ဖြစ်၏၊ [ဝုဒ္ဓိပြီးပုံကျိဒိဗ္ဗစက္ခါ၌ ပြုခဲ့ပြီ။] ကြွယ်ဝပုံကို သရုပ်ပြ၍ “ဥပဘောဂ ပရိဘောဂပကရဏမဟန္တတာယ” ဟု မိန့်သည်၊ ထိုတွင် “ဥပဘောဂ” ဟူသည် သုံးဆောင် ခံစားအပ်သော ရူပသဒ္ဓ စသော ကာမဂုဏ် ငါးပါးတည်း၊ ဥပဘူဇန္တ - ကပ်၍ ခံစားအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဥပဘောဂါ၊ ထိုဥပဘောဂ၏ အဆောက် အဦးများကို “ပရိဘောဂ+ဥပကရဏ” ဟု ခေါ်သည်၊ ပရိဘောဂဿ- ခံစားခြင်း၏+ ဥပကရဏာနိ- အဆောက် အဦးတို့တည်း၊ ပရိဘောဂပကရဏာနိ - ထို။ [ရူပါရုံသည် ဥပဘောဂ၊ လှပသော ဆင်ခြင်း မိန်းမစသည်တို့သည် ဥပဘောဂပကရဏ, ဤသို့ စသည်ဖြင့်ခွဲပါ။]

ဆက်ဥပအံ့။ ။ “မဟန္တာနံ+ဘာဝေါ မဟန္တတာ၊ ဥပဘောဂပရိဘောဂပကရဏာနံ + မဟန္တတာ ဥပပေ၊ တာ” ဟု ပြု၊ ဥပဘောဂပကရဏကိုပင် “ပရိဘောဂပကရဏ” ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် “ယေဟိ” စသည် တက်သော ဒဠိဝါကျ၌ “ယာနိစ ဥပဘောဂပကရဏာနံ” ဟု ဆိုသည်။ [ပဉ္စကာမဂုဏသင်္ခါတာနံ ဥပဘောဂါနိဓေဝဟတ္ထိ အဿ ရထ ဣတ္ထိယာဒိ ဥပဘောဂပကရဏာနိစ မဟန္တတာယ ဥပဘောဂပကရဏာနေဝ ဟိ ဣဓ ပရိဘောဂပကရဏသဒ္ဓေန ဝုတ္တာနိ။]

မဟာဘောဂါ ။ ။ အများတုန်းက ခံစားအပ်သော စည်းစိမ်ကို ယူခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ဤ “ဘောဂ” အရ၌ “နေ့စဉ်သုံးစွဲ၍ ကုန်ကျသော အသုံးအစွဲများကို ယူစေလိုရကား “ဒိဝသပရိဗ္ဗယသင်္ခါတဘောဂ” ဟု မိန့်သည်၊ ပရိ-ပတ်ဝန်းကျင်+ ဝယ (ဝိ+အယ)- ပျက်ပြားကုန်ခန်းသော (သုံးစွဲ၍ကုန်သွားသော) အသုံးစရိတ်နှင့် အစားအသောက်

အဆောင်ရှိကုန်၏။ အညေဟိ - အခြားကုန်သော၊ ဥပဘောဂေဟိ - အသုံးအဆောင်တို့ထက်၊ ဇာတရူပ ရဇတသေဝ-ရွှေငွေ၏သာလျှင်၊ ပဟူတတာယ-များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟူတ ဇာတရူပရဇတာ-သာ၍များသော ရွှေငွေရှိကုန်၏။ အလင်္ကာရဘူတသ-တန်ဆာဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ဝိတ္ထုပကရဏသ-နှစ်သက်ခြင်းကိုပြုတတ်သော၊ ဝီတိ ပါမောဇ္ဇကရဏသ-နှစ်သက် ဝမ်းမြော်ခြင်းကိုပြုတတ်သော အသုံးအဆောင်၏။ ပဟူတတာယ- များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟူတဝိတ္ထုပကရဏာ - များသော နှစ်သက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော အဝတ်တန်ဆာရှိကုန်၏။ ဝေါဟာရဝသေန - ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်း စသည်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိဝတ္တေန္တဿ- လဲလှယ်အပ်သော၊ ဓနညေဿ-ရွှေငွေစသော ဥစ္စာ , ကောဝံဝသီးနံ၏။ ပဟူတတာယ - ကြောင့်၊ ပဟူတ ဓနညော- များသောဥစ္စာ , ကောဝံဝသီးနံရှိကုန်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- နံ၏။

သေနာသနံ သံသာမေတွာတိ - ကား၊ သေနာသနံ - အိပ်ရာနေရာကို၊ [ညောင်စောင်း အင်းပျဉ် စသည်ကို ဆိုသည်။] ပတိသာမေတွာ - သိုမှီးပြီး၍၊ ယထာ - အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ထားလသော်၊ နပိနဿတိ - မပျက်

အသုံးအဆောင်၊ ဒိဝသေဒိဝသေ + ပရိဗ္ဗယော ဒိဝသပရိဗ္ဗယော (ဝိစ္စာတပုဒ်ဇေ) ၊ ဒိဝသပရိဗ္ဗယသင်္ခါတော + ဘောဂေါ ဒိဝသပရိဗ္ဗယသင်္ခါတဘောဂေါ၊ “ဒိဝသပရိဗ္ဗယသင်္ခါတ” ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် “ဘောဂ ” အရ သုံးဆောင် ခံစားအပ်သော စည်းစိမ်ကို မယူရ၊ နေ့စဉ် သုံးစွဲအပ်သော အသုံးအဆောင် အသုံးစရိတ်ကိုယူပါ-ဟု ပြသည်။ မဟန္တာ+ဘောဂါယေသန္တိ မဟာဘောဂါ။

ဝိတ္ထုပကရဏ။ ။ ဝိတ္တိတိ တုဋ္ဌိ (နှစ်သက်ခြင်း)၊ ဝိတ္တိယာ-ကို+ဥပကရဏံ-ပြုတတ်သောတန်ဆာတည်း၊ ဝိတ္ထုပကရဏံ-ဆာ၊ ပဟူတံ+နာနာဝိဓာလင်္ကာရဘူတံ (အမျိုးမျိုး တန်ဆာဖြစ်၍ဖြစ်သော) ဝိတ္ထုပကရဏံ ယေသန္တိ ပဟူတဝိတ္ထုပကရဏာ၊ (ဇီကာ) [“ပြဘူတ”မှ “ပဟူတ” ဖြစ်ကြောင်းကို ပြခဲ့ပြီ။] ဝီတိပါမောဇ္ဇသည် ဝိတ္တိ၏အဖွင့်၊ ကရဏကား ဥပကရဏ၏အဖွင့်၊ ဥပအနက်မရှိ-ဟူလို။

ပဟူတနေဓညံ ။ ။ ဝေါဟာရဝသေနကို “ ဝါဏိဇ္ဇဝသေန ဝနိတာဒိဝသေန (ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း၊ အတိုးပေးခြင်း စသည်၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း)” ဟု ဇီကာဖွင့်၏။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း အတိုးပေးခြင်းအားဖြင့်လှည့်လည်နေသော ရတနာခုနစ်ပါး ဟူသော ဓန, ကောက်ပဲစသော ဓညတွေ များစွာရှိကြသည်-ဟူလို၊ ပဟူတံ+ ဓနဓညံ ယေသံတိ ပဟူတဓနညော။

ပတိသာမေတွာ ။ ။ စုရာဒိ သမဓာတ်သည် သံ - ပတိရှေးရှိရာ၌ သိုမှီးခြင်း သိမ်းဆည်းခြင်း အနက်ကိုဟော၏။ ထို့ကြောင့် သံသာမေတွာကို “ပတိသာမေတွာ” ဟု ပရိယာယ်ဖွင့်၍ “ယထာ၊ ပေ၊ အတ္ထော” ဟု သဘာဝတ္ထ (သိမ်းဆည်းပုံ သဘောကို) ဖွင့်ပြသည်။ “မပျက်စီးအောင် ထားခြင်းကို သိမ်းဆည်း” ဟု ခေါ်သည်-ဟူလို။

စီးနိုင်၊ တထာ - ထို မပျက်စီးနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သုဋ္ဌ- ကောင်းစွာ၊ ထပေတွာ - ထားပြီး၍၊ (ပက္ကခိ-၌စပ်)၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ သဗ္ဗိမတ္ထေ ထာလိပါကေတိ- ကား၊ ဂဏန ပရိစ္ဆေဒတော-ဂဏန်းဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့်၊ သဗ္ဗိ-ခြောက်ဆယ်သော၊ ထာလိပါကေ- ဆွမ်းချက်ရာ အိုးတို့ကို၊ ဝါ-ဆွမ်းချက်အိုးတို့ကို၊ (အဘိဟရိံ သု-၌စပ်) စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဆွမ်းချက်ရာအိုးတို့တွင်၊ ဧကမေကော-တလုံး တလုံးသော၊ ထာလိပါကော- သည်၊ ဒသန္တံ-တကျိပ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-ရဟန်းတို့ဘို့၊ [“ကထိနဿဒုဿ” ကဲ့သို့ ဘိက္ခုနံ၌ တဒတ္တသမ္ပဒါနံ၊] ဘတ္တံ-ဆွမ်းကို၊ ဂဏ္ဍာတိ- ယူနိုင်၏၊ ဝါ- ဆန့်၏၊ တံ သဗ္ဗိ-ထိုအလုံးစုံသည်လည်း၊ ဆန္တံ ဘိက္ခုသတာနံ-ခြေခံရာသော ရဟန်းတို့ဘို့၊ ဘတ္တံ - ဆွမ်းသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဘတ္တာဘိဟာရိံ အဘိဟရိံ သူတိ ဧတ္ထ-၌၊ အဘိဟရိယတိ-ရှေးရှု ဆောင်ပို့ အပ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဘိ ဟာရော - မည်၏၊ ကိ - အဘယ်ကို၊ အဘိဟရိယတိ - ရှေးရှု ဆောင်ပို့ အပ် သနည်း၊ ဘတ္တံ- ကို၊ (အဘိဟရိယတိ - အပ်၏) ဘတ္တမေဝ - သည်ပင်၊ အဘိ ဟာရော - ရှေးရှုဆောင်အပ်သော အစာတည်း၊ ဘတ္တာဘိဟာရော - ရှေးရှု ဆောင်အပ်သောဆွမ်း၊ တံ ဘတ္တာဘိဟာရိ-ကို၊ အဘိဟရိံ သူတိ-ကား၊ အဘိ မုခါ-ရှေးရှုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) ဟရိံ သု - ဆောင်ကြကုန်ပြီ၊ ဝါ-ပို့ကြ ကုန်ပြီ၊ တဿ-ထိုအရှင်သုဒိန်၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အာဂမိံ သု- နိပြီ၊ ဣတိအတ္ထော- ဤကား အဓိပ္ပါယ်နက်တည်း၊ တေဿ-ဤ ပို့အပ်သော ဆွမ်း၏၊ ပမာဏံ-ပမာဏကား၊ ကိ -နည်း၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ သဗ္ဗိ- သော၊ ထာလိပါကော- တို့တည်း၊ (ဣတိ - ဤကား အဖြေတည်း။) တေန- ကြောင့်၊ သဗ္ဗိမတ္ထေ၊ ပေ၊ အဘိဟရိံ သူတိ-ဟူ၍၊ (သံဝိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊

ဘိက္ခုနံ ဝိသဇ္ဇေတွာတိ - ကား၊ သယံ - မိမိသည်၊ ဝါ - မိမိက၊ ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတိကတ္တာ - ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ဆောင်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သပဒါန စာရ်-အိမ်စဉ်မလပ်၊ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ စရိတုကာမော- သည်၊ (ဟုတွာ)၊

ထာလိပါကာ ။ ။ ပစ္ဆိတ္တောတိ ပါကာ၊ ထာလိယောဝေ+ပါကာ ထာလိ ပါကာ၊ ထို ဆွမ်းချက်ရာအိုးတို့သည် “ခြေခံဆယ်ရှိ၏” ဟု ဂဏန်းအားဖြင့် ပိုင်းခြား ပြလို၍ “သဗ္ဗိမတ္ထေ” ဟု ဝိသေသန ကုမသည်၊ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါကို “ ဂဏနေန+ ပရိစ္ဆန္တံ” ဟု မူလပံ-အနက်ဏသုတ် ဋီကာဖွင့်၏။

ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတိကတ္တာ ။ ။ ပိဏ္ဍပါတိက စုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ ဩမက၊ ဟု ၃ မျိုးရှိ၏၊ ထိုတွင် ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆွမ်းခံသွားစဉ် ရှေ့မှ နေခံမှ လောင်းလှူအပ်သောဆွမ်း၊ အိမ်တံခါးပေါက်၌ သပိတ်ကိုတောင်း၍ လောင်းလှူအပ်

ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ပရိဘောဂတ္ထာယ - ဘုဉ်းပေးခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပရိစ္စဇိတွာ-
 စွန့်၍၊ ဒတ္တာ - ပေးလှူ၍၊ (ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ-၌ စပ်၊) ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)
 ဟိ(ယသ္မာ)- ကြောင့်၊ အယံ အာယသ္မာ - ဤအရှင် သုဒိန္နသည်၊ ဘိက္ခုစ-
 တို့သည်လည်း၊ လာတံ-လာဘ်ကို၊ လစ္ဆန္တိ-ရကုန်လတံ၊ အဟဉ္စ-သည်လည်း၊
 ပိဏ္ဍကေန-ဆွမ်းဖြင့်၊ န ကိလမိ သာမိ-မပင်ပန်းရလိမ့်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊
 တေဒတ္ထမေဝ- ဤအကျိုးငှါသာ၊ အာဂတော - လာခဲ့ပြီ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊
 (ရဟန်းတို့၏ လာဘ်ရခြင်း မိမိ၏ ဆွမ်းဖြင့် မမင်ပန်းခြင်း အကျိုးငှါ လာခဲ့
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) အာဂမနာနုရူပံ-လာခြင်းအား လျောက်ပတ်သော
 အမှုကို၊ ကရောန္တော-ပြုလိုသည်၊(ဟုတွာ)၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဝိသဇ္ဇေတွာ-
 စွန့်ပြီး၍၊ သယံ- မိမိသည်၊ ဝါ-မိမိက၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှါ၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ။

ဉာတိဒါသိတိ-ကား၊ ဉာတကာနံ-ဆွေမျိုးတို့၏၊ ဒါသိ- ကျွန်မသည်၊ အာဘိ
 ဒေါသိကန္တိ-ကား၊ ပါရိဝါသိကံ-မကောင်းသော အနံ့တို့ဖြင့် ထုံအပ်သော၊
 ဧကရတ္တာတိက္ကန္တံ-တညဉ့်ကို လွန်သော၊(ဧကရတ္တာတိက္ကန္တတ္တာ-၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ဟေတုမန္တရိသေသန)၊ ပူတိဘူတံ - ပုတ်သိုးသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊
 (ကုမ္မာသံ- ၌စပ်၊) တတြ - ထို အာဘိဒေါသိကံ ဟူသော ပါဠိ၌၊ အယံ - ဤ

သော ဆွမ်း , ရွာတွင်း ဆွမ်းစားစရင်၌ ပို့လှူအပ်သောဆွမ်းကိုသာ ခံယူ၏၊ ထိုနေ့၌
 ဆွမ်းခံ မသွားဘဲ နေ၍ကား ဆွမ်းကို မခံယူ၊ အရှင်သုဒိန္နသည် ဤဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတ်က
 ဓုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပို့လှူအပ်သောဆွမ်းကို တဆင့်လှူသည်၊ ထိုသို့
 ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ဆောင်ဖြစ်သည့် အပြင် သာပဒါနစာရိက စသော အခြား ဓုတင်များ
 ကိုလည်း ဆောင်သေးကြောင်း သိစေလို၍ “ သာပဒါနစာရံ စရိတုကာမော ” ဟု
 မိန့်သည်။ [သ+အပ၌ အကိုဒိသပြု-မပြု၊ မျိုးရှိ၏။]

ဉာတကာနံ ဒါသိ ။ ။ “ဉာတိတူတာ + ဒါသိ ဉာတိဒါသိ = ဆွေမျိုးဖြစ်သော
 ကျွန်မ” ဟု ယုံမှားမည်စိုး၍ “ဉာတကာနံ ဒါသိ” ဟု ဖွင့်၊ “ဉာတိနံ + ဒါသိ” ဟု ဆဋ္ဌိ
 တပျရိသံပြုပါ-ဟုလို၊ သာရတ္တု၌ကား-အိမ်၌ မွေးဖွားသောကျွန်မ ဖြစ်ရကား ဆွေလို
 မျိုးလိုဖြစ်သောကြောင့် “ဉာတိသဒိသိ + ဒါသိ” ဟု သဒိသိပုဒ်ကြေသော မဇ္ဈေလောပီ
 ကမ္မဓာရဲလည်း တနည်းပြုစေလို၍ “အန္တောဇာတတာယ ဝါ ဉာတိသဒိသိ ဒါသိ” ဟု
 ဝါနှင့်တကွ မိန့်လေသည်။

ဝါရိဝါသိကံ ။ ။ “ဝါသ-သုရဘိကရဏေ (အနံ့ကောင်းအောင် ပြုခြင်း)” ဟု
 ဓာတ်နက်ရှိ၏၊ ပရိဥပသာရဏံ ပြောင်းပြန်ပြုခြင်း အနက်ကြောင့် မကောင်းအနံ့
 ထုံခြင်း အနက်ကိုယူ၊ ပရိဝါသိယတေ-မကောင်းနံ့ထုံအပ်၏၊ ဣတိ ပရိဝါသော၊ ပရိ
 ဝါသောယေဝ ပါရိဝါသိကော (ဏိကပစ္စည်း သူတ္ထ၊) ဝိမတိ၌ “ပရိဝုတ္ထိ” ဟု ရှိသော
 ကြောင့် ကမ္မသာဓနလုပ်၍ ဏိကကို သူတ္ထကြံသည်။

ဆိုအပ်လတုံကား၊ ပဒတ္ထော-ပုဗ္ဗနက်တည်း၊ ပူတိဘာဝဒေါသေန - ပုတ်သိုးသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အပြစ်သည်။ အဘိဘူတော - လွမ်းမိုးအပ်သော ကုမ္မာသတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဘိဒေါသော - မည်၏၊ အဘိဒေါသောဝ-ပုတ်သိုးသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အပြစ်သည် လွမ်းမိုးအပ်သော ကုမ္မာသသည်ပင်၊ အဘိဒေါသိကော-ကမည်၏၊ (ဣတိ- ဤကား ပုဗ္ဗနက်တည်း၊) ဝါ- တနည်း၊ အဘိဒေါသိကောတိ - ဟူသော၊ ယဒိဒံ (ယာ+အယံ) နာမသညာ-အကြင် အမည် သညာသည်၊ (အတ္ထိ - ၏) သော-ဤ အမည်သညာသည်၊ ဧကရတ္တာတိက္ကန္တဿ - တညဉ်ကို လွန်သော ဘောဇဉ်၏၊ နာမသညာ-တည်း၊ အဘိဒေါသိကံ-ပုတ်သိုးသည်၏အဖြစ်ဟူသော အပြစ်သည်

တကြာယံ ပဒတ္ထော။ ။ ပါရိဝါသိကံစသော အဖွင့်သည် ပဒတ္ထ (သဒ္ဓတ္ထ) မဟုတ်၊ ထို ကုမ္မာသ၏ သိုးပုတ်နေပုံသဘောကိုဖွင့်သော သဘာဝတ္ထတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပဒတ္ထ (သဒ္ဓတ္ထ) ကိုပိုလို၍ “တကြာယံ” စသည်မိန့်၊ “အဘိ + ဒေါသ” ဟု ခွဲ၊ ဒေါသအရ ပုတ်ခြင်း (သိုးခြင်း) အပြစ်ကိုယူ၍ “ အဘိဥပသာရအတွက်လည်း အဘိဘူတအနက် ကိုယူပါ” ဟု သိစေလို၍ “ပူတိဘာဝ” စသည်မိန့်၊ “ဒေါသေန+အဘိဘူတော အဘိဒေါသော”၊ ထို့နောက် ဣကပစ္စည်း သတ္တ။

ဧကရတ္တာတိက္ကန္တဿ ဝါ ။ ။ ဤနည်း၌ တညဉ်လွန်သော အပုတ်အသိုးကို “ အဘိဒေါသိကံ ” ဟု ပြောလေ့ရှိသောကြောင့် ရှဋ္ဌိအမည်သာ ဖြစ်သည်ဟု သိစေလို၍ “ဧကရတ္တာတိက္ကန္တဿ ဝါ နာမသညာ” ဟု မိန့်သည်။ [“အဓိဝစနံ၊ နာမိရိက၊ များလှနက်တွင်၊ လိုအင်နက်မှီ၊ ထင်နုဋ္ဌိ” - နိယာမ်။] ဤသို့ အထင်ရှဋ္ဌိကိုပြသော်လည်း ပိပျိတ်ဝစနတ်ကား မပြုအပ်မဟုတ် ပြုအပ်သည်သာ၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာတို့၌ “ပူတိဘာဝေန လက္ခဏဗ္ဗဒေါသော ဝါ အဘိဒေါသိကော၊ အဘိဒေါသံဝါ၊ ပေ၊ အဘိဒေါသိကော” ဟု ၂ နည်းပြုသည်၊ ထိုတွင် ပဌမနည်း၌ အဘိသဒ္ဓါသည် လက္ခဏအနက် ဟော၊ အဘိ (လက္ခဏော) + ဒေါသော အဘိဒေါသော - ပုတ်သိုးသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် မှတ်သားအပ်သောအပြစ်၊ “အဘိဒေါသော + ယဿ အတ္ထိတိ အဘိဒေါသိကော”၊ ဒုတိယနည်း၌ “အဘိဒေါသံ + အတိက္ကန္တော အဘိဒေါသိကော - သန်းခေါင်ကိုလွန်၍ မိုးသောက်အခါသို့ ရောက်သောအစာ” ဟုလို။

မှတ်ချက် ။ ။ အဘိဒေါသိသဒ္ဓါကို (မဟာဝါ-ဥဒကရာမပုတ္တကထာ အဖွင့်၌) “အနုရတ္ထ (သန်းခေါင်) အနက်ဟော ” ဟု သာရတ္ထဖွင့်၏၊ သန်းခေါင်ကိုလွန်လျှင် မိုးသောက်သို့ ရောက်တော့၏၊ ထို့ကြောင့် “အဘိဒေါသံ ဝါ အဘိက္ကန္တော , ပစ္စုသံ ဝတော ပက္ခောတိ အဘိဒေါသိကော ” ဟု ဋီကာ၌ ပါဠိမှန်ရှိသင့်သည်၊ ယခု ဋီကာများ၌ “အဘိဒေါသံဝါ ပစ္စုသကာလံ ဝတော ပက္ခော အဘိက္ကန္တောတိ အဘိဒေါသိကော” ဟု ရှိသည်ကို ဆင်ခြင်ပါ။ [ပါဠိအဘိဓာန်၌ “အဘိဒေါသော ပဒေါသော - ညဉ့်ဥား” ဟု ရှိ၏၊ သက္ကတအဘိဓာန်၌ “အဘိဒေါသံ” မရှိ။]

လွှမ်းမိုးအပ်သော၊ဝါ-တညဉ့်ကို လွန်သော၊ တံ(ကုမ္မာသံ)-ထိုကုမ္မာသကို၊
 ကုမ္မာသန္တိ - ကား၊ ယဝကုမ္မာသံ-မုယောဓုံကို၊ (ရှေးနိဿယ)၊ ဝါ-မုယော
 ဆန်လုပ်,တဝက်ကျက်ပြုတ် ဘောဇဉ်ကို၊ [ဘောဇဉ် ငါးပါးတွင် ပါဝင်သော
 ဘောဇဉ်တမျိုး - ဟူလို]၊ ဆဇ္ဇေတုကာမာဟောတီတိ-ကား၊ယသ္မာ-ကြောင့်၊
 အန္တမသော - အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဒါသကမ္မကရာနဓိ-ကျွန်,အမှုလုပ်
 သွားတို့၏ သော်မှ၎င်း၊ ဝေါရူပါနဓိ - နွားအပေါင်းတို့၏ သော်မှ၎င်း၊
 [ဝိသဒ္ဓါ၊ ဂရဟာ၊ ရူပသဒ္ဓါသည် အတူလှည့်လည်ဘက် ဖြစ်သော သတ္တ
 တို့၏ အစုကို ဟော၏] အပရိဘောဂါရဟော-သုံးစားခြင်းကို မထိုက်သည်၊
 (ဟောတိ- ၏) [ပူတိဘာဝေန ပရိဘောဂံ န အရဟတီတိ အပရိဘောဂါ
 ရဟော(အယုတ္တသမာသိ)] တသ္မာ- ကြောင့်၊ (ကျွန်,အမှုလုပ်သွား, နွား
 အပေါင်းတို့သော်မှ သုံးစားခြင်းကို မထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ တံ-ထို
 မုယောဆန်လုပ် , တဝက်ကျက် ပြုတ်အပ်သောဘောဇဉ်ကို၊ ကစဝရံဝိယ-
 အမှိုက်ကိုကဲ့သို့၊ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ ဆဇ္ဇေတုကာမာ-စွန့်လိုသည်၊ ဟောတိ-၏၊
 သစေတံတိ (ပဒဿ)- ၏၊ သစေ+ တေ(တိ ပဒစ္ဆေဒေါ - ကို၊ ကာတဇ္ဇော-

ယဝကုမ္မာသံ။ ။ယတ္တတံ “ကုလ္လသ”ဟု ရှိ၏၊ တဝက်ကျက်ရုံ ပြုတ်အပ်သော
 ဘောဇဉ်တမျိုးတည်း၊ မှုံမဟုတ်ပါ။ တဝက်ကျက်ဖြစ်သောကြောင့်ပင် တညဉ့်လွန်ရုံဖြင့်
 သိုးရလေသည်၊ထိုကုမ္မာသကို ယဝ (မုယောဆန်)ဖြင့်လည်းလုပ်၏၊ အခြားကုလားပဲ
 စသည်တို့ဖြင့်လည်း လုပ်၏၊ ဤနေရာ၌ကား မုယောဆန်ဖြင့် လုပ်အပ်သော ကုမ္မာသ
 ကို ယုစေလို၍ “ယဝကုမ္မာသံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ [“အဒ္ဓသိန္နာစဂေါရမာ, အညေစ
 စဏကာဒယော၊ ကုမ္မာသဇ္ဇတိ ကထုန္တေ ”-ထောမနိမိ၊ အမရကောသ အဘိဓာန်၌
 ကား “ယာဝကား,ကုလ္လသား”ဟု ယဝဖြင့်ပြုလုပ်အပ်သော ကုမ္မာသကိုသာ ဆိုသည်၊
 ပဝါရဏာသိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌကထာ၌မူ “ ကုမ္မာသောနာမ ယဝေတိ ကတကုမ္မာသော၊
 အညေဟိ ပန မုဂ္ဂါဒီဟိ ကတကုမ္မာသော ပဝါရဏံ နဇ္ဇေနတိ”ဟု ဆို၏၊ ထို့ကြောင့်
 ယဝကုမ္မာသ, မုဂ္ဂကုမ္မာသစသည်ဖြင့် ကုမ္မာသအမျိုးမျိုး ရှိသည်ဟု မှတ်။

မှတ်ချက် ။ ။ဣဒိဂုတ္တိ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ “ ကုလတိ ပတ္ထရတိ-ဖြန့်တတ်၏၊ ဣတိ
 ကုမ္မာသော”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ “ဘက္ခဝိသေသော-စားဘွယ် အထူး”ဟု အဘိဓမ္မာပြု၏၊
 ရုပ်ကိုလည်း “ ကုလဓာတ် , သက်ပစ္စည်း , ရှေ့(မာ) လာ၊ ဓာတုန် လက် (မ)ပြု၍
 ပြီးစေသည်။ [ပဝါရဏာသိက္ခာပုဒ် ယောဇနာ၌ ကုပုဗ္ဗ မသဓာတ်ကြိ၍ “ကုစ္ဆိတေန+
 မသီယတိ အာမသီယတီတိ ကုမ္မာသော” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၏၊ ကုလဓာတ်ဖြစ်၍ ထိုအကြံကို
 စဉ်းစားပါလေ။]

သစေတံ။ ။သစေတံ၌ တံပုဒ် ဟု ယူလျှင် တသဒ္ဓါက အဝေးအနက်ကို ညွှန်ပြု
 သောကြောင့် ဤနေရာနှင့် မသင့်၊ ရှင်သုဒ္ဓိန်၏ ခပ်နီးနီး ရောက်နေသော အစာကို
 ညွှန်ပြသော အရာဖြစ်၍ တေသဒ္ဓါဖြင့် ညွှန်ပြမှ သင့်မည်၊ ထို့ကြောင့် “သစေ+ တေ”ဟု

ပြုထိုက်၏။ [တေ- အဲဒီဟာသည်။ သစေ(ဟောတိ)-အံ့။] ဘဂိနိတိ- ဘဂိနိ ဟူသောပါဠိဖြင့်၊ အရိယ ဝေါဟာရေန- အရိယာတို့၏ ခေါ်ဝေါ်နည်းဖြင့်၊ ဉာတိဒါသိ-ဆွေမျိုးတို့၏ ကျွန်မကို၊ အာလပတိ-ခေါ်၏။ [အရိယာတို့သည် မာတုဂါမကို “ဘဂိနိ” ဟုခေါ်လေ့ရှိ၏။ ရှင်သုဒိန်လည်း ထိုအသုံးအနှုန်း လိုက်၍ ခေါ်သည် - ဟူလို၊] ဆဇ္ဇနိယဓမ္မန္တိ - ကား၊ ဆဇ္ဇေတဗ္ဗသဘာဝံ- စွန့်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်။ (သစေ ဟောတိ။) ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။) ဘဂိနိ- နှမ၊ တေ-အဲဒီဟာသည်။ ဗဟိ- အိမ်ပြင်ဘက်၌၊ ဆဇ္ဇနိယဓမ္မံ- စွန့်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်။ နိသဠပရိဂ္ဂဟံ - စွန့်လွှတ်အပ်သော သိမ်းပိုက်ခြင်းရှိသည်။ သစေ(ဟောတိ)- အံ့(ဝေံသတိ။) တေ-အဲဒီဟာကို၊ မေ-၏။ ဣဓ ပတ္တေ-ဤသပိတ်၌၊ အာကိရ- လောင်းထည့်ပါလော၊ ဣတိ-သည်။ ဝါ-ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ။)

ပန- ပရိဟာရပက္ခမှတပါး၊ စောဒကပက္ခကို ဆိုဥားအံ့၊ ဝေံ - သို့၊ ဝတ္ထု- ဆိုခြင်းငှါ၊ ဝါ - ဆိုခွင့်ကို၊ လဗ္ဘတိကိံ - ရအပ်ပါသလော၊ ဝိညတ္ထိဝါ- တောင်းခြင်းသည်သော်၎င်း၊ ပယုတ္တဝါစာဝါ-ပစ္စည်းနှင့်စပ်သော ပရိယာယ် စကားသည်သော်၎င်း၊ နဟောတိကိံ - မဖြစ်ပါသလော၊ ဣတိ-ဤကား အမေး တည်း။ (ဝိညတ္ထိဝါ - သည်၎င်း၊ ပယုတ္တဝါစာဝါ - သည်၎င်း၊) နဟောတိ- မဖြစ်ပါ။ (ဣတိ-တည်း။) ကဿာ-ကြောင့်နည်း၊ နိသဠပရိဂ္ဂဟတ္တာ-စွန့်လွှတ် အပ်သော သိမ်းပိုက်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (ငါ့ဟာ ငါ့ဟာဟု သိမ်းပိုက်ခြင်းကို စွန့်လွှတ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။) ဟိ - ချေ။ (တနည်း)

ပဒစ္စေဒသံဝဏ္ဏနာကို ပြသည်။ [စွန့်ပစ်သို့ရာ သေချာပြီး ဖြစ်သော်လည်း မေးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကမူ မသေချာသေးသည့် အနေအားဖြင့်သာ မေးသင့်သောကြောင့် “သစေ”ဟု ပရိကပ္ပဇောတကနိပါတ်ထည့်၍ မေးသည်။]

ဆဇ္ဇနိယ သ ဇ . ဘ ဝံ ။ ။ ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ သဘာဝအနက်ဟောကြောင်းပြလို၍ “သဘာဝံ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဆဇ္ဇေတဗ္ဗောတိ ဆဇ္ဇနိယော (ကုမ္မာသော။) ဤသို့ ဆဇ္ဇနိယအရ စွန့်ပစ် ထိုက်သော ကုမ္မာသ ရ၏။ ဓမ္မ (သဘာဝ) အရကား စွန့်ပစ်စရာကောင်းလေခံအောင် သိုးနေခြင်းသဘော ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မနှင့် အရတူအောင် “ဆဇ္ဇနိယ” ။ ။ ဘာဝ ပုဒ်အကြေကြိပါ ။ တနည်း- ဘာဝပုဓာန ကြိပါ။ ဆဇ္ဇနိယော (စွန့်ပစ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော) + ဓမ္မော ယဿာတိ ဆဇ္ဇနိယဓမ္မံ။ မည်သည့်အရာဝတ္ထု ဟု နာမည် မတပ်ဘဲ သာမညဖြစ်၍ (တေံ ဟု) နပုလိနိချသည်။ အမှန်မှာ-ကုမ္မာသောပင်တည်း။

နိသဠပရိဂ္ဂဟံ ။ ။ ဥစ္စာရှင်က(ငါ့ဥစ္စာ ဟု) သိမ်းပိုက်မှုကို ပရိဂ္ဂဟ ဟု ခေါ်၏။ “နိသဠော+ပရိဂ္ဂဟော ယဿ (ဝတ္ထုဿာ) တိ နိသဠပရိဂ္ဂဟံ-စွန့်လွှတ်အပ်သော သိမ်းပိုက်ခြင်းရှိသော(ငါ့ဥစ္စာ ဟု သိမ်းပိုက်မှုမှ စွန့်လွှတ်ထားသော) ဝတ္ထု။

ဟိ (ယံသွာ)-ကြောင့်၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုသည်၊ ဆန္ဒနိယမေဋ္ဌ-စွန့်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏၊ နိသဋ္ဌပရိဂ္ဂဟံ-စွန့်လွှတ်အပ်သော သိမ်းပိုက်ခြင်း ရှိ၏၊ ယတ္ထ - အကြင်ဝတ္ထု၌၊ သာဓိကာ - ဥစ္စာရှင်တို့သည်၊ အနာလယာ- တွယ်တာခြင်းမရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ တံ သဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသောဝတ္ထုကို၊ (ဝတ္ထု၌စပ်၊) ဒေထ - ပေးကုန်လော့၊ အာဟရထ - ဆောင်ခဲ့ကုန်လော့၊ ဣဓ- ဤသပိတ်၌၊ အာကိရထ - လောင်းထည့်ကုန်လော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထု- ဆိုခြင်းငှါ၊ ငန္တတိ-အပ်၏၊ တထာဟိ-ထို စကားမှန်၏၊ အဂ္ဂအရိယဝံသိကော- အရိယဝံသအကျင့်ကိုဖြည့်ကျင့်သူတို့တွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ [အရိယဝံသ ပဋိပတ္တိပုရကာနံ အဂ္ဂေါဥတ္တမော၊ အရိယဝံသ-အရိယာတို့၏အန္တယ်ဖြစ်သော အကျင့်ကို၊ ပူရေတီတိ အရိယဝံသိကော၊ အရိယဝံသိကာနံ + အဂ္ဂေါအဂ္ဂ အရိယဝံသိကော-ဟု ပြု၊] အာယသ္မာ ရဋ္ဌပါလောပိ-အရှင် ရဋ္ဌပါလသော်မှ လည်း၊ ဆန္ဒနိယမေဋ္ဌ - စွန့်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော၊ ကုမ္မာသံ - မုယောဆန်လုပ် , တဝက်ကျက်ပြုတ် ဘောဇဉ်ကို၊ မေ - ငါ၏၊ ဣဓပတ္ထေ - ၌၊ အာကိရ - လော့၊ ဣတိ - သို့၊ အဝစ- ပြောဘူးပြီ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ (ဆန္ဒနိယမေဋ္ဌ, နိသဋ္ဌပရိဂ္ဂဟ , အနာလယဖြစ်သော ထို အလုံးစုံ သောဝတ္ထုကို ပေးကုန်လော့ , ဆောင်ခဲ့ကုန်လော့, ဤသပိတ်၌ လောင်းထည့် ကုန်လော့ဟု ပြောကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဝေရူပံ- ဤသို့ သဘော ရှိသော၊ ဆန္ဒနိယမေဋ္ဌ-သော၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုသည် (အတ္ထိ)၊ အည-အခြား သော၊ အပရိဂ္ဂဟိတံ - တစုံတယောက်သည် မသိမ်းပိုက်အပ်သော၊ ဝနမူလ ဖလ ဘေသဇ္ဇာဒိကံ-တောသစ်မြစ်, သစ်သီး, ဆေး အစရှိသော၊ (ယံ)ဝါ- အကြင်ဝတ္ထုသည်လည်း၊ (အတ္ထိ)တံသဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသောဝတ္ထုကို၊ ယထာ သုခံ - ချမ်းသာသည့်အားလျော်စွာ၊ ဝါ - အလိုရှိတိုင်း၊ အာဟရာပေတွ- ဆောင်စေ၍၊ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ - သုံးဆောင်ကောင်း၏၊ [“ယထာသုခံ၊ ပေ၊ ဘုဒ္ဓိ တဗ္ဗံ ” ဟု ဆိုသော်လည်း ကပ္ပိယကာရကလူနှင့် သာမဏေများကိုသာ ခိုင်း ကောင်းသည်၊ ကုဋိကာရသိက္ခာပုဒ် အဖွင့် ကြည့်ပါ။] န ကုတ္တုစွာယိတဗ္ဗံ- ကုတ္တုစွကို မပြုထိုက်၊ [ကုတ္တုစွနောင် အာစာရအနက်၌ အာယုစွည်း၊]

ဝိညတ္တိဝါ ပယုတ္တဝါစာဝါ။ ။ “အာကိရ-ထည့်လိုက်ပါ”ဟူသောစကားသည် “ဝိညတ္တိ- တောင်းမှု” စကား ဖြစ်၏၊ “ သစေ ဆန္ဒနိယမေဋ္ဌ” ဟူသော စကားကား ပေးချင်လာအောင် ပြောသောကြောင့် “ပယုတ္တဝါစာ” သဘော သက်ရောက်၏၊ ဤတိ ပဝါရိတ မဟုတ်သူ၏ အထံ၌ ထို ၂ မျိုးလုံး မပြောကောင်းသောကြောင့် “ ကိပန ” စသည်ဖြင့် ပုစ္ဆာထုတ်၍ “ ဥစ္စာရှင်က စွန့်ပစ်သို့ သေချပ၍ မသိမ်းပိုက်တော့သော ကြောင့် ဝိညတ္တိ - ပယုတ္တဝါစာ မဖြစ်ပါ” ဟု ဖြေသည်။

- ဟတ္ထာနန္ဒိ-ကား၊ ဘိက္ခုာဂ္ဂဟဏတ္ထံ-ဆွမ်းကို ခံယူခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပတ္တိ-ကို၊ ဥပနာမယတော-ကပ်၍ ညွတ်စေစဉ်၊ ဝါ-ကပ်၍ညွတ်စေသော(အာယ သ္မတော သုဒိန္နဿ - ၏) မဏိဗန္ဓတော - လက်ကောက်ဝတ်မှာ ပဘုတိ-စ၍၊ ဒိန္နဓိ-နှစ်ဘက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဟတ္ထာနံ - လက်ဘို၏ငင်း၊ ပါဒါနန္ဒိ-ကား၊ နိဝါသနန္တတော-သင်းပိုင်အဆုံးမှာ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဒိန္နဓိ-နံသော၊ ပါဒါနံ - တို့၏ငင်း၊ သရဿာတိ-ကား၊ သစေတံ ဘဂိနိတိ-ဟူ၍၊ ဝါစံ-ကို၊ နိစ္ဆာရယတော-မြွက်ဆိုသော၊ (အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ-၏) သရဿစ-အသံ၏ငင်း၊ နိမိတ္တံ အဂ္ဂဟေသီတိ-ကား၊ ဂိဟိကာလေ-လူဖြစ်စဉ်အခါ၌၊ သလ္လက္ခိတပုဗ္ဗံ- ရှေး၌မှတ်သားအပ်ပြီးသော၊ အာကာရံ - အခြင်းအရာကို၊ [လက် ခြေ နေပုံ စကားပြောပုံ အခြင်းအရာကို၊] အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီ၊ သဉ္ဇာနိ-ကောင်းစွာ သိပြီ၊ သလ္လက္ခေသိ-မှတ်သားပြီ၊ ဟိ-မှန်း၊ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ) - ကြောင့်၊ သုဒိန္နော - အရှင်သုဒိန်သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ န္ဒါဒသမေ ဝသေ-တဆဲ့နှစ် ဝါမြောက်၌၊ ပဗ္ဗဇိတော - ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့ပြီ၊ ဝိသတိမေ ဝသေ- အဝါ ၂၀ မြောက်၌၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့်၊ အဋ္ဌဝသိဒ္ဓိ-ကာ-ရှစ်ဝါရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဣတိကုလံ-ဆွေမျိုးအိမ်သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှါ၊ ပဝိဋ္ဌော-ဝင်ပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ (ရှစ်နှစ်ကြာမှ ဆွမ်းခံဝင်လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) နံ-ထို အရှင်သုဒိန်ကို၊ သာ ဣတိဒါသီ-သည်၊ ဒိသ္မာဝ-မြင်၍သာလျှင်၊ ဝါ-မြင်လျှင်မြင်ခြင်း၊ န သဉ္ဇာနိ-ကောင်းစွာမသိ၊ ဝါ-မမှတ်မိ၊ နိမိတ္တံပန-ရှေး၌ မှတ်သားအပ်သောအခြင်းအရာကိုကား၊ အဂ္ဂဟေသိ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့ မှတ်အပ်၏။

သုဒိန္နဿ မာတရံ တေဒဝေါစာတိ-ကား၊ အတိဂရုနာ-လူ့ ဘောင်တုန်းကပင် အလွန် လေးစားအပ်သော၊ ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂတေန-ယခုအခါ ရဟန်းအဖြစ် သို့ ကပ်ရောက်နေသော၊ သာမိပုတ္တေန-အရှင်သားနှင့်၊ သန္ဓံ - ကွ၊ ဘန္တေ-ရား၊ တို့-အရှင်သည်၊ မေ-တပည့်တော်၏၊ အယျော သုဒိန္နော နခေါ-အရှင် သုဒိန်ပါလော၊ ဣတိ အာဒိဝစနံ - ဤသို့ အစရှိသောစကားကို၊ ဝတ္ထု - ငှါ၊ အဝိသဟန္တိ - မရဲဝံသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝေဝေန - လျင်မြန်စွာ၊ သရံ - သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ သုဒိန္နဿ-၏၊ မာတရံ- ကို၊ တေ- ကို၊ အဝေ၊ စ-ပြီ၊ ယဒ္ဓေတိ-ယဒ္ဓေဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ အာ ရာစနဗ္ဗေ-ပြောခြင်းအနက်၌၊ (ပဝတ္ထော-သော) နိပါတော - တည်း၊ [“ ယဒ္ဓေ - ပြောပါရစေ” ဟု အနက်ပေးပါ-

နိမိတ္တံ။ ။ နိပုဗ္ဗမိဓာတ်သည် မှတ်သားခြင်းအနက်ကိုဟော၏။ ထို့ကြောင့် “နိမိတ္တံ ယတိ သညာယတိတိ နိမိတ္တံ” ဟု ဣဒ္ဓိကောပြု၏။ ဤသို့ ကမ္မသာဓိပြုစေလိုသောကြောင့်ပင် “သလ္လက္ခိတပုဗ္ဗံ” ဟု တပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်၍ “အာကာရံ” ဟု အဘိဓမ္မေယျပြသည်။

ဟူလို၊] သစေ ဇေ သစ္စန္တိတ္ထေ - ဌှ၊ ဇေတိ - ဇေ သဒ္ဓါသည်၊ အာလပနေ-
 ခေါ်ခြင်း အနက်၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါတော - တည်း၊ ဟိ - မှန်၊ (တနည်း)
 ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဇေဟူ၍၊ တသ္မိံဒေသေ-ထိုအရပ်၌၊ ဒါသိ
 ဇနံ-ကျွန်မဖြစ်သူကို၊ အာလပန္တိ-နံ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုအရပ်၌ ကျွန်မကို
 ဇေဟု ခေါ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊)ဘောတိဒါသိ-မ၊ တံ-သည်၊ သစ္စံ-မှန်သော
 စကားကို၊ သစောဏသိ-အကယ်၍ပြောအံ့၊ ဣတိဧဝံ-ဤသို့၊ ဧတ္ထ-ဤ သစေ
 ဇေ သစ္စံဟူသောပါဠိ၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။

အညတရံ ကုန္ဒမူလန္တိ ဧတ္ထ - ဌှ၊ (ဂုဠတ္ထံ - ကို၊ ကိရ - ထုတ်ပြုဥားအံ့၊)
 (တနည်း) ကိရ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တသ္မိံ ဒေသေ - ဌှ၊ ဒါနပတိနံ-အလှူရှင်
 တို့၏၊ ဃရေသု-အိမ်ဝင်းတို့၌၊ သာလာ - ဆုမ်းစား စရပ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ-
 ရှိကုန်၏၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဆုမ်းစားစရပ်တို့၌၊ အာသနာနိ- နေရာတို့သည်၊
 ဝါ - တို့ကို၊ ပညတ္တာနိ - ခင်းထားအပ်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ - နံ၏၊ ဥဒက
 ကဋ္ဌိယံ-သောက်ရေ သုံးရေပုန်းရည်ကို၊ [ဥဒကဋ္ဌ + ကဋ္ဌိယဉ္စ၊ “ သောဝီရံ
 ကဋ္ဌိယံ ဂုတ္တံ။ ”-အဘိဓာန်(၄၆၀)၊]ဥပဋ္ဌာပိတံ-တည်ထားအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို
 စရပ်တို့၌၊ ပဗ္ဗဇိတာ - ရသေ့ရဟန်းတို့သည်၊ ပိဏ္ဏာယ - ငှါ၊ စရိတွာ - ပြီး၍၊
 နိသီဒိတွာ-၍၊ ဘုဠန္တိ - ဘုဉ်းပေးကြကုန်၏၊ (ဒါနပတိနံ - တို့၏၊ သန္တကံ-
 ဥစ္စာကို၊ ဂဏိတံ-ယူခြင်းငှါ၊)သစေ ဣန္ဒန္တိ-အကယ်၍ အလိုရှိကုန်အံ့၊ (ဧဝံ
 သတိ၊)ဒါနပတိနံ-တို့၏၊ သန္တကဗ္ဗိ-ကိုလည်း၊ ဂဏန္တိ-နံ၏၊ (ယူ၍ စားသေ
 ကြကုန်၏၊)တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဗ္ဗိ- ထို နံရံ ခြေရင်းကိုလည်း၊ အညတရသ-
 မထင်မရှား တဥားသော၊ ကုလဿ - ၏၊ ဤဒိသာယ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊
 သာလာယ-၏၊ အညတရံ-သော၊ ကုန္ဒမူလန္တိ-နံရံခြေရင်း ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗိ-
 ၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ(ယသ္မာ) - ကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇိတာ - တို့သည်၊ ကပဏ
 မနုဿာပိယ-အထီးကျန်ခဲ့ လူဆင်းရဲတို့ကဲ့သို့၊ အသာရူပေ-မလျော့ပတ်သော၊

ဃရေသုသာလာ ။ ။ ဃရေသု ဧကမန္တေ ဘောဇနသာလာ ဟောန္တိ ပါကာရ
 ပရိက္ခိတ္တာ (အိမ်နှင့် မခရာအောင် တံတိုင်းဖြင့် ကာရံအပ်ကုန်သော)၊ သုသံပိပိတ
 ဋ္ဌါရဗန္ဓာ (ကောင်းစွာ စီမံအပ်သော တံခါးဖွဲ့ တံခါးပေါင်ရှိကုန်သော) တံခါး တပ်
 ထားအပ်ကုန်သော) သုသမ္မဋ္ဌဝါလိကင်္ဂဏာ (ကောင်းစွာ တံမြက်လှည်းအပ်သော
 သဲဖြန့်ထားသောလွင်ပြင်=တလင်းပြင်ရှိကုန်သော)ဘောဇနသာလာ ဟောန္တိ-၌စပ်။
 [“ဃရ” အရ အိမ်၏အနီး ဝင်း အရပ်ကို သမိပျူပစာအားဖြင့် ယူစေလို၍ “ဃရေသု
 ဧကမန္တေ” ဟု ဖွင့်သည်။]

ဌာနေ-၌၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ နဘုဉ္ဇန္တိ-ကုန်၊ ဣတိ(တသ္မာ)-ကြောင့်၊ (ဤဒိသာယ-
သော၊ သာလာယ-၏၊ အညတရံ-သော၊ ကုဋမူလန္တိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏)။

အတ္တိနာမ တာတတိတ္ထေ-၌၊ အတ္တိတိ-အတ္တိသဒ္ဓါသည်၊ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထေ-
“ထင်ရှားရှိ” ဟူသော အနက်၌၊ (ပဝတ္ထော နိပါတော)၊ နာမာတိ-နာမသဒ္ဓါ
သည်၊ ပုစ္ဆနတ္ထေ-၌ ၎င်း၊ မညနတ္ထေ-မှတ်ထင်ခြင်းအနက်၌ ၎င်း၊ (ပဝတ္ထော-
သော၊) နိပါတော-တည်း၊ ဟိ- ထင်ရှားအောင်ပြုဥားအံ့၊ (တနည်း) ဟိ- ချဲ့၊
ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကို ဝုတ္တံ ဟောတိ) တာတသုဒိန္န-ချစ်သားသုဒိန်၊ ယေသံ
နော- အကြင်ငါတို့၏၊ (ပုတ္ထော- သော) တွံ-သည်၊ [ယေသံနော ပုတ္ထော
တွံ] ဤဒိသေ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဌာနေ-သုတပါးပိုင်အရပ်၌၊ နိသီဒိတွာ-
၍၊ အာဘိဒေါသိကံ-သော၊ ကုမ္မာသံ- ကို၊ ပရိဘူဉ္ဇိဿသိ - သုံးဆောင်ဘိ၏၊
(တေသံ) အမှာကံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ခနံ-သည်၊ အတ္တိနုခေါ- ရှိသည် မဟုတ်
ပါလော၊ မယံ-တို့ကို၊ နိဗ္ဗနာတိ-ဥစ္စာမရှိသူတို့ဟူ၍၊ န ဝတ္ထဗ္ဗာ-မဆိုလိုက်ပါ
ကုန်၊ တထာ - သည်သာမကသေး၊ တာတသုဒိန္န- ဒိန်၊ ယေသံနော- တို့၏၊
(ပုတ္ထော-သော) တွံ-သည်၊ ဤဒိသေ-သော၊ ဌာနေ-၌၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ အာဘိ

နဟိ။ ။ “ကုဋမူလံ” အရသာမညဖြစ်သော နံရံအခြေကိုမယူဘဲ အဘယ်ကြောင့်
ဤသို့ ကျနစွာ ဆောက်လုပ်ထားအပ်သော ဆွမ်းစားစရပ်၏ နံရံအခြေကိုသာ ယူရ
သနည်း-ဟု မေးတွယ်ရှိသောကြောင့် “နဟိ” စသည်မိန့်၊ [နဟိတက်ရာ၊ ဟိနက်မှာ၊
ဟိတ်ပါဒိစ္စံ ” နှင့်အညီ နောက်၌ ဣတိပါဒ်သောကြောင့် ဟိကို ဟိတ်အနက်စွဲရသည်၊
ဟိတ်အနက် စွဲစေလိုသောကြောင့်ပင် ဇီကာ၌ “ကသ္မာပန ဤဒိသာယမေဝ သာလာယ
အညတရံ ကုဋမူလန္တိ အယမတ္ထော ဝုတ္ထော ” ဟု ပုစ္ဆာဖြင့် ကျမ်းတက်ပြသည်။]

ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ ။ ဤဝါကျမျိုးကို အခြားနေရာ၌ ဥဇုကတ္ထ (အဖြောင့်
အနက်ကို ဖွင့်ပြသော) တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျဟု ဆိုကြ၏၊ ဤ၌လည်း သဗ္ဗေကြီး၏
ဆိုလိုရင်းကို ထင်ရှားပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျလည်း သင့်၏၊ အကျယ်
ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျလည်း ဆိုသင့်၏။

အတ္တိနုခေါ ။ ။ နုသဒ္ဓေါ ပုစ္ဆနတ္ထေ၊ ခေါသဒ္ဓေါ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယ ဝုတ္ထော၊
ဤအလို “အတ္တိနု- ရှိသည်မဟုတ်ပါလော” ဟု ပေး၊ နုခေါတိဝါ နိပါတသမုဒါယော
(နိပါတ် ၂ ခု အပေါင်း) ပုစ္ဆနတ္ထော၊ ဤအလို “အတ္တိနုခေါ- လော” ဟု ပေး၊ တေန
နာမသဒ္ဓဿ (အတ္တိနာမ၌ နာမသဒ္ဓါ၏) ပုစ္ဆနတ္ထတံ ဒသေတိ။

ဤဒိသေဌာနေ။ ။ “ဒိလိုနေရာမျိုး” ဟူသောစကားသည် နေရာကို မကျေနပ်
သောစကားတည်း၊ ထိုနေရာသည် ရဟန်းများအတွက် လျော့ပတ်သော်လည်း သဗ္ဗေ
သားတယောက်အတွက်မှာ သုတပါးပိုင်စရပ်ဖြစ်၍ မလျောက်ပတ် - ဟု ဆိုလိုသည်၊
ထို့ကြောင့်ပင် “နနနာမ၊ ပေါသကံဂေဟံ ဝန္တဗ္ဗံ” ဟု (ပါဠိတော်၌) ဆက်၍ ပြောသည်။

ဒေါသိကံ - သော၊ ကုမ္မာသံ - ကို၊ ပရိဘူဒ္ဓိဿသိ - သုံးဆောင်ဘိ၏၊ (တေသံ) အမှာကံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ဇီဝိတံ- အသက်သည်၊ အတ္ထိနုခေါ- ရှိသေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ မယံ-တို့ကို၊ မတာတိ-သေကုန်ပြီဟူ၍၊ န ဝတ္ထဗ္ဗာ-ပါကုန်။

တထာ- ထိုမှတပါး၊ (ပုစ္ဆနတ္ထမှတပါး၊ မညနတ္ထကား၊) တာတသုဒိန္န- ဒိန္န၊ ယံတွံ - သည်၊ သုဘောဇနရသ သံဝနိတော - ကောင်းသောဘောဇဉ် အရသာတို့ဖြင့် ကြီးပွားစေအပ်သည်၊ (သမာနော) ပိ - ဖြစ်ပါလျက်လည်း၊ ဇိဂုစ္ဆနေယျံ - စက်ဆုပ်ခြင်းကို ထိုက်သော (အရဟတိတဒ္ဓိတ်)၊ (တနည်း) ဇိဂုစ္ဆနိယံ- စက်ဆုပ်ထိုက်သော (အနိယပစ္စည်း)၊ အာဘိဒေါသိကံ- သော၊ ဣဓံကုမ္မာသံ-ကို၊ အခတမိဝ-အမြိုက်သုဓာကိုကဲ့သို့၊ နိဗ္ဗိကာရော- ဖေါက်ပြန် ခြင်းမရှိသည်၊ ဝါ- ရှံရှာခြင်းမရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရိဘူဒ္ဓိဿသိ-သုံးဆောင် ဘိ၏၊ (တဿ) တဝ-ထို သင်၏၊ အပ္ပန္န ရေ-အတွင်း၌၊ သာသနံ-သာသနာ တော်ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ပဋိလဒ္ဓေါ-ရအပ်သော၊ သမဏဓမ္မော - ရဟန်း တို့၏ ဂုဏ်အကျင့်သည်၊ အတ္ထိမညေ-ရှိနေ၏ဟု ထင်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ - ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ၊) ပန - ထိုသို့ပင် ဤအနက်ကျယ်ကို ဆိုလိုပါသော် လည်း၊ သော ဝဟပတိ- ထို အိမ်ရှင်သူကြွယ်သည်၊ ဒုက္ခာဘိတုန္နတာယ-စိတ် ဆင်းရဲခြင်းသည် နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေမတ္ထံ - ဤ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ပရိပုဏ္ဏံ- ပြည့်စုံသည်ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကတွာ-၍၊ ဝတ္ထံ-ဆိုခြင်း ငှါ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ - ၍)၊ အတ္ထိနာမ၊ ပေါပရိဘူဒ္ဓိ ဿသသိတိ-ဟူ၍၊ ဣတ္ထကမေဝ-ဤမျှလောက်ကိုသာ၊ အဝေါစ-ပြောနိုင်ရှာပြီ။

တထာ ။ ။ အညေနပိပကာရေန နာမသဒ္ဓဿ ပုစ္ဆနတ္ထမေဝ ဒဿေန္တော အာဟ- တထာ အတ္ထိနုခေါ တာတာတိ အာဒိ၊ တထာတိ သမုစ္စယတ္ထော (ရှေးအနက်ကို ဆည်းခြင်းအနက်ရှိ၏)၊ ထို့ကြောင့် “သည်သာမကသေး”ဟု အနက်ပေးရသည်။

တထာ အတ္ထိမညေ။ ။ ဣဒါနိ နာမသဒ္ဓဿ မညနတ္ထံတံ (ပြခဲ့သော ၂ နက်တွင် မညနအနက် ရှိသည်၏အဖြစ်ကို) ဒဿေန္တော အာဟ-တထာ အတ္ထိမညေတိ အာဒိ၊ ဤနည်း၌ကား တထာသဒ္ဓါသည် ပက္ခန္ဓရဇောတကတည်း။

သောပန ။ ။ ဤကဲ့သို့ အကျယ်ဖွင့်ပြအပ်သော အနက်ကို သဋ္ဌေးကြီးဆိုလိုလျှင် အဘယ်ကြောင့် ပြည့်စုံအောင်မဆိုသနည်း-ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “သောပန” စသည်မိန့်၊ သားကိုမြင်ရာ၌ စိတ် ဆင်းရဲလွန်းလှသောကြောင့် (ဝမ်းထည်း၌ ဆို့သလို ဖြစ်နေရကား) ပြည့်စုံစွာ မဆိုနိုင်ရှာ-ဟူလို။ [ဒုက္ခာဘိတုန္နတာယာတိ-မာနသိကေန ဒုက္ခေန အဘိဝိဋ္ဌိတတ္ထာ။]

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ အက္ခရစိန္တကာ-အက္ခရာပုဒ်ပါဌ်ကို သိတတ်ကုန်သော သဒ္ဒါဆရာတို့သည်၊ ဣတ္ထိ-ဤအတ္ထိနာမအစရှိသော ဝါကျ၌၊ ဣမံလက္ခဏံ-ဤ အမှတ်အသားကို၊ ဝဒန္တိ-နံ၏(ကံ)၊ အနောကပ္ပနာမရိသနတ္ထဝသေန-မယုံ ကြည်ခြင်းအနက်၊ သည်းမခံနိုင်ခြင်း အနက်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အတ္ထိနာမသဒ္ဒေ- အတ္ထိနာမသဒ္ဒါဟူသော၊ [အတ္ထိသဒ္ဒေ-ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] ဥပပဒေ-အနီးပုဒ် သည်း၊ (သတိ-ရှိလသော်၊) ပရိဘုဉ္ဇိဿသီတိ- ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ ဟူသော၊ ဧတံ အနာဂတဝစနံ-ဤ အနာဂတ်သဒ္ဒါကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒန္တိ)၊ တဿ - ထို အတ္ထိနာမ အစရှိသော ဝါကျ၏၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတုံကား၊ အတ္ထော-အဓိပ္ပာယ်အနက်တည်း၊ တာတသုဒိန္န- ဒိန္န၊ အတ္ထိနာမ - ရှိမှ ရှိရ ပလော ဝါ-ဖြစ်မှ ဖြစ်ရပလော၊ တံ-သည်၊ အဘိဒေါသိကံ-သော၊ ကုမ္မာသံ- ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ- သုံးဆောင်ဘိ၏၊ ဣဒံ - ဤသို့ သုံးဆောင်ခြင်းကို၊ ပစ္စက္ခ မပိ-မျက်မှောက်ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဝါ-ကိုယ်ထွေဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အဟံ- သည်၊ န သဒ္ဒဟာမိ-မယုံကြည်နိုင်ပါ၊ န မရိသယာမိ-သည်းမခံနိုင်ပါ။ ဣတိ (အယံ)-ကား၊ အတ္ထာ-တည်း။

ဣမံ လက္ခဏံ ပေ၊ ကတံတိ ။ ။ သုတ်တိုက်ရိုက် မဟုတ်၊ သုတ်၌ ဆိုအပ်သော အမှတ်အသားကိုပင် “ဣမံ လက္ခဏံ” ဟု ဆိုသည်။ တိုက်ရိုက်သုတ်ကား- “အနော ကပ္ပနာမရိသေသု အကိံဂုတ္ထေဝိ”တည်း။ [ပါဏိနီ၊ (၃,၃,၁၄၅)။] အနောကပ္ပနာ မရိသေသု-မယုံကြည်ခြင်း သည်းမခံခြင်း အနက်တို့ကို၊ ဂဗျမာနေ-သိအပ်ကုန်သော်၊ အကိံဂုတ္ထေဝိ-ကံသဒ္ဒါဖြင့် ပြီးသော ပုဒ်ကို မဆိုအပ်သော်လည်း၊ (“ကထံဟိနာမ” စသည် မပါဘဲ၊ အတ္ထိနာမ- စသော သဒ္ဒါကို ယှဉ်စေရာ၌လည်း၊) လိင်လုဋ်ပစ္စယာ- သတ္တမိ ဘဝိဿန္တိ ဝိဘတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ - နံ၏၊ (သုတ်နက်)၊ ဤ သုတ်အဆိုနှင့် အညီ “အတ္ထိနာမ”သဒ္ဒါ၏ယှဉ်ရာဝါကျ၌ ပစ္စုပ္ပန်အနက်ဝယ် “ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ” ဟု အနာဂတ် ဝိဘတ်သက်ထားသည်။ ပစ္စုပ္ပန်အနက် ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း “ဣဒံ ပစ္စက္ခ မပိ”နှင့် “န သဒ္ဒဟာမိ၊ န မရိသယာမိ” ကြည့်၍ သိနိုင်သည်။

ပါဌ်မှန်။ ။ ပြခဲ့သော သုတ်ကို ငောက်၍ “အနောကပ္ပနာပရိသဟနတ္ထ” ဟု မရှိရ။ “အနောကပ္ပနာမရိသနတ္ထ” ဟု ရှိပါစေ၊ န+ဩကပ္ပန-အနောကပ္ပန (မသက်ဝင် မယုံကြည်ခြင်း)၊ ထောမနိမိ၌ ဘူဝါဒိ စုရာဒိ “မရိသ” ဓာတ်သည် သည်းခံခြင်း အနက်ဟော ဟု ဆို၏။ ထို့ကြောင့် “န သဒ္ဒဟာမိ၊ န မရိသယာမိ” ဟု ပါဌ်မှန်ရှိပါစေ၊ ဘူဝါဒိဆိုလျှင် “န မရိသာမိ”လည်း သင့်၏။

သာရတ္ထ ။ ။ အနောကပ္ပနာမရိသနတ္ထဝသေနာတိ ဣတ္ထ-အနောကပ္ပနံ အသဒ္ဒ ဟနံ၊ အနာဂတဝစနံ-အနာဂတသဒ္ဒပ္ပယောဂေါ၊ အတ္ထော ပန ဝတ္ထမာနကာလိကောဝ၊ တေနာဟ-ပစ္စက္ခမပိတိ၊ နမရိသယာမိတိ-န သဟာမိ၊ ဤသို့ ပါဌ်မှန်ရှိပါစေ။

တတယံ အာဘိဒေါသိကောတိ- ကား၊ တဝ-၏၊ တတော ဂေဟတော- မှ၊ အာဘိဒေါသိကော- သော၊ အယံ ကုမ္မာသော-ကို၊ လဒ္ဓေါ - ရအပ်ပါပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တတောယန္တိဝိ - ဟူ၍လည်း၊ ပါဠိ - ပါဠိရှိသေး၏၊ တဒါယန္တိဝိ-ဟူ၍လည်း၊ ပဌန္တိ - ရွတ်ဆိုကြကုန်၏၊ တံ-ထိုတဒါယံ ဟူသော ပါဠိသည်၊ န သုန္ဒရံ-မကောင်း၊ ယေန သကပိတု နိဝေသနန္တိ-ကား၊ ယေန- အကြင် အရပ်၌၊ သကဿ-မိမိ၏၊ ပိတု-ခမည်းတော်၏၊ အတ္တနော-၏၊ ပိတု- ၏၊ (သကဿ ပိတုကို ထပ်ဖွင့်) နိဝေသနံ-အိမ်သည်၊ (အတ္ထိ - ၏) ဣတိ အတ္ထော- နက်၊ ထေရော - သည်၊ ပိတရိ - ၌၊ ပေမေနေဝ - ချစ်ခြင်းကြောင့် သာလျှင်၊ သုဗ္ဗစော-လွယ်ကူစွာ ပြောဆိုအပ်သော စကားရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ အဂမာသိ-လိုက်သွားပြီ၊ အမိဝါသေသီတိ - ကား၊ ထေရော-သည်၊ ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတိကော-ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတ် စုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သမာနောပိ- သော်လည်း၊ ဧကဘတ္တမ္ဘိ-တထပ်သော ဆွမ်းကိုလည်း၊ သစေ နဂဟေဿာမိ- အကယ်၍ မခံယူအံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ နေသံ-ထိုမယ်တော် ခမည်းတော်တို့၏၊ အတိ ပိယ-လျှင်၊ ဒေါမနဿံ-စိတ်မချမ်းသာခြင်းသည်၊ ဘဝိဿာတိ-တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဣတိနံ - တို့၏ အပေါ်၌၊ အနုကမ္မာယ - သနားစောင့်ရှောက်ခြင်း (ကရုဏာ)ကြောင့်၊ အမိဝါသေသိ-လက်ခံပြီ။

ဩပုဉ္ဇာပေတွာတိ-ကား၊ ဥပလိမ္မာပေတွာ-လိမ်းကျံစေပြီး၍၊ ဧကံ ဟိရည သာတိတ္ထေ - ၌၊ ကဟာပဏော - ငွေအသပြာကို၊ ဟိရညန္တိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိ တဗ္ဗော-၏၊ နာတိဒိယော- အလွန်မရှည်သော၊ ဝါ- မမြင့်လွန်းသော၊ နာတိ

ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကောပိ ။ ။ နိဒဿနမတ္တမိဒံ-ဤ စကားသည် နိဒဿနနည်း မျှသာ၊ ထေရော သပဒါနစာရိကေသုပိ ဥက္ကဋ္ဌောယေဝ၊ ပေဥက္ကဋ္ဌသပဒါနစာရိကတ္တာပိ သွာတနာယ ဘိက္ခု နာမိဝါသေတိ-လက်မခံလို၊ အထ (ထိုသို့ လက်မခံလိုလျှင်) ကသ္မာ အမိဝါသေတိတိ (ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိရကား) အာဟ-သစေ ဧကဘတ္တမ္ဘိ န ဂဟေဿာ မိတိ အာဒိ၊ ပဏ္ဍိတာ ဟိ မာတာပိတုနံ အာစရိယုပဇ္ဇာယာနံ ဝါ ကာတဗ္ဗံ အနုဂ္ဂဟံ အဇ္ဈု၊ ပေတွံတွာ ဝုတင်သုဗ္ဗိကာ နဘဝန္တိ-စုတင်ဖြင့် စင်ကြယ်သူများ မဖြစ်လိုကြကုန်။

ဩပုဉ္ဇာပေတွာ။ ။ အဝပုဗ္ဗပုဗ္ဗိဓာတ်သည် လိမ္မနအနက်ကိုဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ဥပလိမ္မာပေတွာ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ပုဗ္ဗိဓာတ်သက်သက်ကား ရာသိကရဏ (အစု ပြုခြင်း) အနက်ကိုဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ဧဒုပုဇ္ဇေ-၂ ပုံတို့ကို”ဟု ပေးရသည်။

ဟိရညံ။ ။ ဟိရညသဒ္ဓါသည် အသပြာပြုလုပ်အပ်ပြီး - မပြုလုပ်ရသေးသော ရွှေ ငွေ ၂ မျိုးလုံးကို ဟော၏၊ ဤနေရာ၌ကား “ သုဝဏ္ဏဿ”ဟု ပါဠိတော်၌ တွဲဘက် ရှိသောကြောင့် “ဟိရည”အတွက်ငွေဒင်္ဂါးကိုယူစေလို၍ “ကဟာပဏော”ဟုဖွင့်သည်။

ရသော-အလွန်မတိုသော၊ ဝါ- မပုလွန်းသော၊ မဇ္ဈိမပ္ပမာဏော- အလယ် အလတ် ပမာဏရှိသော ယောက်ျားကို၊ [စတုဟတ္ထော ပုရိသော မဇ္ဈိမပ္ပမာဏော၊] ပုရိသောတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗျော-၏၊ တိရောကရဏိယန္တိ- ယံဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ကရဏတ္ထေ-ကရိုဏ်းအနက်၌၊ ဘုမ္မံ-သတ္တဓီဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါ တည်း၊ သာဏီပါကာရေန-အဝတ်အကာဖြင့်၊ [အဝတ်အကာကိုပင် ရှေးက “ တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာ ” ဟု ခေါ်သည်၊] ပရိက္ခိပိတွာ - ကာရံ၍၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အထဝါ - ကား၊ တေန - ဤ အဝတ်အကာဖြင့်၊ တိရော- ဖီလာကန့်လန့်၊ ဝါ - ခြားကွယ်အောင်၊ ကရောန္တိ - ပြုကြရကုန်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (ထိုသို့ခြားကွယ်အောင်ပြုကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊) (တံ-ထို အဝတ် အကာသည်၊) တိရော ကရဏိယံ - ဏိယမည်၏၊ တံ - ထို အဝတ်အကာကို၊ ပရိက္ခိပိတွာ-ပတ်ဝန်းကျင် ပစ်ချ၍၊ ဝါ-ကာရံ၍၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင် ၌၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ကာရံ၍၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ [ပရိသည် သမန္တတော အနက်ဟော၊ “ပတ်ဝန်းကျင်+ခိပ-ပစ်ချ” ဟူသည်(ကာ)ထားခြင်းတည်း။]

တေနဟိတိ-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ သုဒိန္နော - သုဒိန်သည်၊ အာဂမိဿတိ-လာလိမ့်မည်၊ တေနကာရဏေန-ကြောင့်(သုဒိန်လာလိမ့်မည် ဟူသော အကြောင်းကြောင့်) ဟိ ဣတိ- ဟိ ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ပဒုရဏ မတ္ထေ-ပုဒ်၏ ပြည့်ကြောင်းမျှ၌၊ (ပဝတ္ထော၊) နိပါတော၊ [ဟိ-ပါသောကြောင့် တေနပုဒ်၌ ရွတ်၍ ချောမောသည်-ဟုလို၊] ဝါ-တနည်း၊ တေနာတိ အယမ္ဗိ- တေနဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်လည်း၊ ဥယျောဇနတ္ထေ-တိုက်တွန်းခြင်းအနက် ၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါတောယေဝ- ပင်တည်း၊ ပုဗ္ဗန္တသမယန္တိ တ္ထေ-၌၊ ပါဠိယံ- တော်၌၊ ကာလာရောစနံ-အချိန်လျှောက်ကြောင်း၊ စကားကို၊ (သံဂီတိကာရေ ဟိ)ကိုဉ္စာပိ န ဝုတ္တံ-အကယ်၍ကား မိန့်တော်မမူအပ်ပါပေ၊ အထခေါ-ထိုသို့

တိရော ကရဏိယံ ။ ပဌမနည်း၌ “တိရော + ကရောန္တိ တောယာတိ တိရော ကရဏိ”ဟု ပြု၍ပစ္စယန္တိဣတ္ထိလိန်ပုဒ်ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် နာဝိဘတ်ဖြင့် “တိရော ကရဏိယာ”ဟု ဆိုလိုလျက် သို့ဝိဘတ်သက်ထားကြောင်း၊ သို့ကို (ဣတ္ထိယံကဲ့သို့) ယံ ပြုထားကြောင်း သိစေလို၍ “ကရဏတ္ထေ ဘုမ္မံ”ဟုဖွင့်သည်၊ ကရဏိယံဝယ် “ကရဏိ” ဟု နိဗ္ဗိ ရသရှိစေ၊ အထဝါတက်သော ဒုတိယနည်း၌ကား “အနိယ ” ပစ္စည်းဖြင့် “တိရောကရဏိယံ”ဟု နပုလိန်ပုဒ်ရင်းတည်း၊ “ဏိ”ဟု ဒီသရှိစေ။

တေနဟိ ။ ။ ပဌမနည်း၌ တေနသည် နိယမဝါစက သဗ္ဗနာမိပုဒ်၊ (ဟိ) သာ နိပါတ်၊ ဒုတိယနည်းဝယ် အယမ္ဗိ၌ ပိဖြင့် ဟိသာ နိပါတ်ဖြစ်သည် မဟုတ်သေး၊ တေန လည်း နိပါတ်ပင်ဖြစ်သည်-ဟု ပေါင်းသည်၊ အနက်ပေးသော အခါ နိပါတ် ၂ ခုတွဲ၍ “တေနဟိ-တိုက်တွန်းပါ၏”ဟု ပေး။

မိန့်တော် မမူအပ်ပါသော်လည်း၊ [“ကာလော တာတသုဒ္ဓိန္ဒ၊ နိဋ္ဌိတံ ဘတ္တံ”
ဟု ပါဠိတော်မှာ မိန့်တော်မမူအပ်သော်လည်း- ဟူလို၊] ကာလေ- အချိန်ကို၊
အာရောစိတေယေဝ-လျှောက်အပ်သော်သာ၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ ဣတိ-သို့၊
ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ဣဒံ တေ တာတာတိ-ဟူသော စကားကို၊ ခွေ ပုဇွေ-ငွေပုံ ရွှေပုံ ၂ ပုံတို့ကို၊
ဒသေသန္တော-ပြုလျက်၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ မာတူတိ-ကား၊ ဇနေတ္ထိယာ-အမိရင်း
၏၊ မတ္တိကန္တိ-ကား၊ မာတိတော- အမိမှ၊ အာဂတံ- လာသော ဥစ္စာတည်း၊
ဣဒံ - ဤ ဥစ္စာတွေသည်၊ တေ-၏၊ မာတာမဟိယာ - အဖွားသည်၊ ဝါ-က၊
(ဒိန္ဒိ-၌စပ်)၊ ဣမံ ဂေဟံ-သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိယာ - လိုက်လာသော၊ မာတု-အမိ
အား၊ ဒိန္ဒိ-ပေးအပ်သော၊ ဝါ- လက်ဖွဲ့အပ်သော၊ ဓနံ-တည်း၊ ဣတိအတ္ထော၊
ဣတ္ထိကာယ ဣတ္ထိဓနန္တိ-ဟူသောစကားကို၊ ဟိဋ္ဌေန္တော-ဥစ္စာကို ရှုံ့ချလိုသည်၊
(ဟုတွာ)၊ အာဟ- ပြီ၊ ဣတ္ထိကာယနာမ - ဣတ္ထိကာယမည်သော၊ ဣတ္ထိပရိ
ဘောဂါနိယေဝ - မိန်းမတို့၏ အသုံးအဆောင်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ နှာန
စုဏ္ဏာဒိနံ- ရေချိုးဘိုရာ ဆပ်ပျာမှုန့် အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္ထာယ - အကျိုးငှါ။

ဇနေတ္ထိယာ ။ ။ မွေးစားမိခင်ကို တားမြစ်လို၍ “ဇနေတ္ထိယာ” ဟု ဖွင့်သည်။
“ဇနေတိ - ဖြစ်စေတတ် မွေးတတ်၏၊ ဣတိ ဇနေတ္ထိ” ဟု ပြု၊ သက္ကတ၌ ဇနဓာတ်
ကာရိတ် ဣယ၊ ကြိမ် ပစ္စည်းဖြင့် “ဇနယတြိ-အဘ” ဟု ဖြစ်၏၊ ဣတ္ထိဇောတက ဤ
ပစ္စည်းထပ်သက်လျှင် “ဇနယတြိ-အမိ” ဟု ဖြစ်၏၊ ပါဠိ၌ ဣပစ္စည်း၊ တိပစ္စည်း၊ ရ်
အစား ခွေဘော်လာ၍ “ဇနတ္ထိ - အမိ” ဟု ဖြစ်၏၊ တိပစ္စည်းက သဘာဝ ဣတ္ထိ
ဝါစက ဖြစ်၍ (ဤ) ပစ္စည်းလည်း သက်ဘွယ်လေ့။

မာတိတော အာဂတံ ။ ။ မတ္တိကံ၏ ဝိဂ္ဂဟတည်း၊ “မာတိတော+အာဂတံ မတ္တိ
ကံ” ဟု ပြုပါ-ဟူလို၊ အာဂတအနက်၌ ဣကသက်၊ တ ခွေဘော်လာ၊ မာ၌ ရသပြု၊
ဤ မာတိတော၌ “မာတာ” ဟူသည် သုဒ္ဓိန်၏အမိ မဟုတ်၊ သုဒ္ဓိန်အမိ၏ အမိ (အဖွား)
တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဣဒံ တေ မာတာမဟိယာ ဒိန္ဒိ ဓနံ” ဟု အဖြောင့်ဖွင့်၏၊ ထို အဖွား
က “ဘယ်တုန်းက ပေးလိုက်အပ်သနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “မာတု ဣမံ ဂေဟံ
အာဂစ္ဆန္တိယာ” ဟု ထပ်၍ဖွင့်သည်။

ဟိဋ္ဌေန္တော ။ ။ မိန်းမဘဝကိုရှုံ့ချခြင်းမဟုတ်၊ ဥစ္စာ၏ မကြီးကျယ်ကြောင်း ရှုံ့ချ
ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဟိဋ္ဌေန္တော” ထောက်၍ “ဣတ္ထိကာယနာမ-ယုတ်ညံ့သော
မိန်းမ၏မည်သည်” ဟု အနက်ပေး မမှားစေသင့်။

ဣတ္ထိကာယ နာမ ။ ။ ဣတ္ထိကာယကိုပင် “ဣတ္ထိပရိဘောဂါနိးပေ၊ အတ္ထာယ” ဟု
ဖွင့်၏၊ “ဣတ္ထိကာယာတိ-ဟူသည်ကား” ဟု ဣတိဖြင့်တည်သော သံဝဏ္ဏနာမျိုးတည်း၊
ထို အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ဣတ္ထိယာ + သန္တကာနိ ဣတ္ထိကာနိ” ဟု သန္တကတဒ္ဓိတ်
ပြု၊ က ပစ္စည်း၊ တဒတ္ထသမ္ပဒါနိအနက်၌ သက်သော (သ) ကို နေယပြု၍ “ဣတ္ထိ

လခွံ- ရအပ်ခဲ့သော၊ ခန့်- သည်၊ ကိတ္တကံ - အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၊ ဘဝေယျ - ဖြစ်သနည်း၊ တဿာပိ - ထိုဥစ္စာ၏လည်း၊ ပရိမာဏံ - အတိုင်း အရှည်ကို၊ တာဝပဿ-ကြည့်ပါဥျားလော။

အထဝါ-ထို့ပြင်တနည်းကား၊ တာတသုဒိန္န-ဒိန်၊ ဣဒံ-ဤငွေနှင့်ရွှေ ဥစ္စာ တွေသည်၊ တေ-၏၊ မာတု-အမိ၏၊ ခန့်- တည်း၊ တဉ္စ- ထို ဥစ္စာသည်လည်း၊ မတ္တိကံ - သင့်မိခင်၏ ဥစ္စာတည်း၊ [မယာ - ငါမည်းတော်သည်၊ နဒိန္နံ - ပေး အပ်သောဥစ္စာမဟုတ်၊ တဝ - ၏၊ မာတုယေဝ - ၏သာလျှင်၊ သန္တကံ-ဥစ္စာ တည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊] ပန-ဆက်၊ တံ ဧတံ - ထိုဥစ္စာသည်၊ ကသိယာ- လယ်ထွန်ခြင်းအားဖြင့်၊ န သမ္ပူတံ - ဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်၊ ဝါဏိဇ္ဇာယ- ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းအားဖြင့်၊ န သမ္ပူတံ-မဟုတ်၊ အပိစခေါ- အဟုတ် ကား၊ ဣတ္ထိကာယ-မိန်းမသား၏၊ ဣတ္ထိဓနံ- မိန်းမ၏ဥစ္စာတည်း၊ ဉာတိကုလ

ကာယ ” ဟု ဖြစ်၏။ “ ရေချိုးဘို့ ဆပ်ပျာ၊ သနပ်ခါး၊ ပန်းမာလ်ဘိုးမျှဖြစ်သော ဥစ္စာ တွေပင် ဘယ်လောက်များနေသည်ဆိုတာ ကြည့်စမ်းပါဥျား”-ဟုလို။

ပါဠိတော်အနက်။ ။ တာတသုဒိန္နံ - ဒိန်၊ ဣဒံ - ဤငွေနှင့်ရွှေ ဥစ္စာတွေသည်၊ တေ-၏၊ မာတု-၏၊ မတ္တိကံ-အမိမှလာသောဥစ္စာတည်း၊ [ဤသို့ တဝါကျပြတ်အောင် ပေး၊ ထို့နောက်မှ ထိုဥစ္စာကို ရှုံ့ချလို၍ “ဣတ္ထိကာယ” စသည်တက်။] ဣတ္ထိကာယ- မိန်းမတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဆပ်ပျာမှုန့် စသော အသုံးအဆောင်အကျိုးငှါ၊ (လခွံ- သော၊) ဣတ္ထိဓနံ-မိန်းမဥစ္စာတည်း၊ ဤသို့ ပါဠိတော် အနက်ပေးပါ။

အထဝါ။ ။ ဤနည်း၌ “မာတုယေဝ သန္တကံ” ထောက်၍ “မာတု+သန္တကံ မတ္တိ ကံ ” ဟု ပြု၊ မာတုအရ အမိ၏ အမိမဟုတ်၊ ရှင်သုဒိန်၏ အမိပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “တဝ မာတုယေဝ”ဟု ဖွင့်သည်၊ သို့ဖြစ်လျှင် “မာတု မတ္တိကံ”ဟု ပါဠိတော်၌ရှိသော ကြောင့် “အမိအနက် ၂ ခါထပ်နေသည်မဟုတ်လော”ဟု စောကြောတွယ်ရှိ၏၊ အဖြေ ကား - တဗ္ဗိတ်ပုဒ်တို့သည် “မာတု+သန္တကံ” ကဲ့သို့ ဝါကျတွင်း၌ “အမိ၏ဥစ္စာ”ဟု ဝိသေသအနက်ကို ဟောနိုင်သော်လည်း တဗ္ဗိတ်ပြီးသောအခါ ဥစ္စာသာမညကိုသာ ဟောသည်၊ [သမာသ်ဉ္စလည်း နည်းတူ။] ဤသို့ “မာတု မတ္တိကံ” ဟူရာ၌ “မတ္တိကံ- အမိဥစ္စာ” ဟု ရသော်လည်း ဥစ္စာသာမညသာ ရသောကြောင့် “မာတု” ဟု ဝိသေ သနတခု ကူပေးရသည်။ [“ သမာသောစ တဗ္ဗိတောစ, ဝါကျဣထု သုဝိသေသကာ၊ ပသိဗ္ဗိယံ တု သာမညံ, တေလံ သုဝတစိဝရံ။]

ဣတ္ထိကာယ ။ ။ က ပစ္စည်းသည် ဟိနအနက်၌ သက်၊ ဟိနာ - ယောက်ျားကို ထောက်ဆ၍ အောက်ကျသော+ဣတ္ထိ-တည်း၊ ဣတ္ထိကာ - အောက်ကျသောမိန်းမ၊ ဤပုဒ်၌ ပဌမနည်းကဲ့သို့ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်မဟုတ်၊ သဗ္ဗန္ဓဆဋ္ဌိသာ၊ “ ဣတ္ထိကာယ- ၏၊ ဣတ္ထိဓနံ-မိန်းမ၏+ဥစ္စာ”ဟု သမ္ပန် ၂ ချက် ပါနေသော်လည်း “မာတု မတ္တိကံ”ကဲ့သို့ သဒ္ဓါထုံးစံအရ အပြစ်မရှိဟု မှတ်၊ တနည်း-“လခွံ”ကို ကြည့်၍ “ဣတ္ထိကာယ-သည်၊

တော- ဆွေမျိုးအိမ်မှ၊ သာမိကကုလံ- လင့်အိမ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိယာ- လိုက်သွားသော၊ ဣတ္ထိကာယ-မိန်းမသားသည်၊ လဒ္ဓဗ္ဗံ-ရထိုက်သော၊ (ဣတ္ထိဓနံ၌စပ်) နှာနရုဏ္ဏာဒိနံ - ရေချိုးဆပ်ပျာမှုန့် အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္ထာယ - ငှါ၊ ယံ ဣတ္ထိဓနံ- သည်၊ (အတ္ထိ၊) တံ - ထိုမိန်းမ၏ ဥစ္စာသည်၊ တာဝံ ဣတ္ထိ - ဤမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသေး၏၊ ဝါ - ဤမျှလောက် များပြားသေး၏၊ ဣတိ ဝေ- သို့၊ ဣတ္ထိ - ဤ ဣတ္ထိကာယ ဣတ္ထိဓနံဟူသောပါဠိ၌၊ အတ္ထော ဝဒ္ဓဗ္ဗော-၏။

အညံ ပေတ္တိကံ အညံ ပိတာမဟန္တိ-ကား၊ တေ-၏၊ ပိတုစ-၏၎င်း၊ ပိတာမဟာနဉ္စ-ဘိုးဘေးတို့၏၎င်း၊ ယံ သန္တကံ- အကြင်ဥစ္စာသည်(အတ္ထိ၊) တံ-ထိုဥစ္စာသည်၊ အညံယေဝ - ဤ ငွေနှင့် ရွှေ ဥစ္စာတွေမှ တခြားသာတည်း၊ နိဟိတဉ္စ-မြေ၌မြှုပ်ထားအပ်သော ဥစ္စာသည်၎င်း၊ ပယုတ္တန္တိ-အတိုးအပွား ချထားသောအားဖြင့် ယှဉ်စေအပ်သော ဥစ္စာသည်၎င်း၊ အတိဝိယ-အလွန်သာလျှင်၊ ဗဟု-များပါသေး၏၊ စ - ဆက်၊ ဣတ္ထိ- ဤ အညံ ပိတာမဟံ ဟူသော ပါဠိ၌၊ ပိတာမဟံတိ - ပိတာမဟံ ဟူသော ပုဒ်ကို၊ တဒ္ဓိတလောပံ - တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းကြေခြင်းကို၊ ကတ္တာ - ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - ၍၊ ပေတာမဟန္တိဝါ - တံ ဟူ၍လည်း၊ ပါဠော-ပါဠိရှိသေး၏။

လဒ္ဓဗ္ဗံ-သော၊ ဣတ္ထိဓနံ-တည်း” ဟု လဒ္ဓဗ္ဗံထည့်၍သော်လည်း စပ်၊ ဤအဖွင့်အလို.... “တာတသုဒ္ဓိန္ဒ၊ ဣဒံ၊ တေ-၏၊ မာတု-၏၊ မတ္တိကံ-အမိဥစ္စာတည်း၊ ဣတ္ထိကာယ-သား၏၊ ဝါ-သည်၊ လဒ္ဓဗ္ဗံ-သော၊ ဣတ္ထိဓနံ-မိန်းမဥစ္စာတည်း” ဟု ပါဠိတော်ပေး။

ပေတ္တိကံ။ ။ “ပိတုစပိတာမဟာနဉ္စ သန္တကံ” ထောက်၍ “ပိတုနော+သန္တကံ ပေတ္တိကံ” ဟု ပြု၊ ပိန္တု ဝုဒ္ဓိ (တ) ဒွေဘော်လာ “ပိတိတော+ အာဂတံ ပေတ္တိကံ” ဟု အာဂတတဒ္ဓိတ်မပြုနှင့်၊ အဘိုးမှ လာသောဥစ္စာကို “ပိတာမဟံ” ဖြင့် ပြုလိမ့်မည်။

နိဟိတံပယုတ္တံ။ ။ နိဟိတန္တိ ဘူမိဂတံ- မြေ၌တည်သောဥစ္စာ (အဓိပ္ပာယ်နှင့်) သဒ္ဓတ္ထမှာ “ မြေ၌မြှုပ်ထားအပ် ” တည်း၊ ပယုတ္တန္တိ - ဝန်ဝနေန ပယောဇိတံ-ယှဉ်စေအပ်သောဥစ္စာ၊ ပယုတ္တံ၌ ပပုဗ္ဗ ယုဇဇာတ်, ကာရိတ်ပစ္စည်းကြေ။

ပိတာမဟံ။ ။ ပိတုနော+ ပိတာ ပိတာမဟော-အဘ၏အဘ၊ ဝါ-အဘိုး၊ ပိတုအနက်၌ အာမဟာပစ္စည်းသက်၊ ဤနေရာ၌ အဘိုးတယောက်ကိုသာ ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ ဘိုးဘေးစသော အထက် ၇ ဆက်ကိုဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် ဗဟုငစ်ထားသည်၊ ထို့နောက် အာဂတအနက် သန္တကအနက်တို့၌ ဣ ပစ္စည်းသက်၍ ထို ဣ ပစ္စည်းကို ချေသောကြောင့် ဝုဒ္ဓိမပြုရဘဲ “ပိတာမဟံ- ဘိုးဘေးတို့မှလာသော ဥစ္စာ၊ ဝါ - ဘိုးဘေးတို့၏ ဥစ္စာ ” ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ ပိတာမဟန္တိ တဒ္ဓိတလောပံ ကတ္တာ ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟု မိန့်သည်၊ “ ပေတာမဟံ ” ဟု ဝုဒ္ဓိပြုထားသောပါဠိကား တဒ္ဓိတ် ဣပစ္စည်းကို မချေ

လဗ္ဗာ တာတ သုဒိန္န ဟိနာယာဝတ္တိတွာတိ- ကား၊ တာတသုဒိန္န - ဒိန်၊ ဥတ္တမံ - မြတ်သော၊ အရိယဗ္ဗဇိ - အရိယာတို့၏ အလံသဘွယ် ဖြစ်သော၊ ပဗ္ဗဇိတလိင်္ဂံ - ရဟန်းအသွင်ကို၊ ပဟာယ - ပယ်စွန့်၍၊ ဟိနာယ - ယုတ်ညံ့သော လူ့အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ ဂိဟိဘာဝါယ - လူ့အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ အာဝတ္တိတွာ - ပြန်လည်၍၊ ဘောဂါ - စည်းစိမ်တို့ကို၊ ဘုဒ္ဓိတံ - သုံးဆောင် ခံစားခြင်းငှါ၊ လဗ္ဗာ - ရအပ်ပါကုန်၏၊ [ကိတ်ပုဒ်နှင့်တူသော “လဗ္ဗာ” နိပါတ်ပုဒ်တမျိုး တည်း၊] ဘုဒ္ဓိတံ-ငှါ၊ အလဗ္ဗာ-မရအပ်ကုန်သည်ကား၊ န-မဟုတ်ပါကုန်၊ တံ-သည်၊ ရာဇတိတော - မင်းဘေးမှကြောံသည်၊ [အပရာဇကာရဏာ (မင်းပြစ် ဟူသော အကြောင်းကြောင့်) ရာဇကုလာ ဘီတော၊] (ဟုတွာ - ၍)၊ န ပဗ္ဗဇိတော - ရဟန်းပြုခဲ့သူမဟုတ်ပါ၊ ဣဏာယိကေဟိ - ကြွေးရှင်တို့သည်၊ ပလိဗုဒ္ဓေါ- နှောင့်ရှက်အပ်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ န (ပဗ္ဗဇိတော)-ပါ၊ ဣတိ-ဤကား သဠေးကြီး၏ ဆိုလိုရင်းတည်း။

ပန-အဘို့တပါးကား၊ တာတ နုဥဿဟာမိတိ ဧတ္ထ-၌၊ တာတတိဝစနိ- တာတဟူသော စကားကို၊ ဂေဟသိတပေမေန - အိမ်၌ မှီသော ချစ်ခြင်း အားဖြင့်၊ အာဟ - ပြောပြီ၊ [ဂေဟေ+သိတံ နိသိတံ+ပေမံ၊ အိမ်သူ အိမ် သားတို့၏ ချစ်ခြင်းမျိုးတည်း၊] သမဏတေဇေန- ရဟန်းတို့၏ အရှိန် အဝါ

သောပါဌ်တည်း။ [ဝိမတိ၌ကား “ တဒ္ဓိတလောပံတိ ပိတာမဟတော + အာဂတံ ပေတာမဟံတံဝတ္ထဗ္ဗေ တဒ္ဓိတပစ္စယနိမိတ္တဿ ကောရဿ လောပံ ကဘွာတိ အတ္ထော” ဟု ပစ္စည်းကိုမချေဘဲ၊ ဝုဒ္ဓိပြုအပ်ပြီးသော ဧကိုချေခြင်းဟု တမျိုးဖွင့်လေသည်။]

ဟိနာယ။ ။ “ဟိန” ဟု သာမညဆိုသော်လည်း ရဟန်းဘဝမှ ပြန်လှည့်ဘို့ရာသည် လူ့ဘဝသာဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဂိဟိဘာဝါယ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဟိနဖြစ်သော လူ့အသွင် ကိုထောက်၍ ရဟန်းအသွင်သည် အထက်တန်းဖြစ်ရကား “ဥတ္တမံ အရိယဗ္ဗဇိ ပဗ္ဗဇိတ လိင်္ဂံ ပဟာယ” ဟု ထည့်၍ဖွင့်သည်၊ ဘာဝါယ၌ အာယဖြင့် ဟိနာယ၌ တဒတ္ထသမ္ပဒါန် ဖြစ်သော သ၏ ကာရိယ အာယ ဟု ပြသည်။

ဣဏာယိကေဟိ ။ ။ “ဣဏံ ဂဏှာတိ၊ ဓာရေတိ ဝါတိ ဣဏာယိကော” ဟု ပြုလျှင် ကြွေးယူသူကိုရ၏၊ “ န ဘိက္ခဝေ ဣဏာယိကော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော” စသည်၌ ကြွေးယူသူ (မြီစား) ကို “ဣဏာယိက” ဟု ခေါ်၏၊ ဤ၌ကား “ကြွေးပေးသူ (မြီရှင်)” ကို “ဣဏာယိက” ဟု ဆိုလိုသည်၊ [ယေသံ သန္တကံ ဓနံ ဂဟိတံ၊ ဘေ (ထိုဥစ္စာရှင်တို့ သည်) ဣဏာယိက (ဇီကာ) ၊ “ ဣဏံ ဒဒန္တိတိ ဣဏာယိကာ” ဟု ပြ။]

သမဏတေဇေန။ ။ သမဏာနံ+တေဇော-ရဟန်းတို့၏+အရှိန်အဝါ၊ ရဟန်း တို့၏ အရှိန်အဝါဖြင့် “ဂဟပတိ” ဟု ခုံခုံကြီး မခေါ်ဘဲ ဂေဟသိတပေမဖြင့် “တာတ” ဟု ခေါ်သည်-ဟူလို။

ဖြင့်၊ န (အာဟ) - ပြောသည် မဟုတ်၊ န ဥဿဟာမီတိ-ကား၊ န သက္ကောမိ-
 မတတ်နိုင်ပါ။ န ဝိသဟာမီတိ- ကား၊ န ပဟောမိ - မစွမ်းနိုင်ပါ။ သမက္ကော-
 စွမ်းနိုင်သည်။ န အမိ-မဖြစ်ပါ။ [န ဥဿဟာမိ၊ န ဝိသဟာမိတို့ကား အနက်
 တူ ဖြစ်၍ “န သက္ကောမိ. န ပဟောမိ” ဟု အနက်တူ ဖွင့်သည်။] ဝဒေယျာမ
 ခေါ် တံ ဂဟပတိတိ ဣဒံဝစနံ ပန-တိ ဟူသော ဤ စကားကိုကား၊ သမဏ
 တေဇေန-ဖြင့်၊ အာဟ-ပြီ၊ နာတိကမေယျာသီတိ- ကား၊ တေ-၏၊ မယိ - ငါ့
 အပေါ်၌၊ ယံ ပေမံ-အကြင် ချစ်ခြင်းသည်၊ ပတိဋ္ဌိတံ-တည်ပြီ၊ တံ-ထိုတည်ပြီး
 သော ချစ်ခြင်းကို၊ ကောဝေသေန-အမျက်ထွက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (သစေ)
 န အတိကမေယျာသိ - အကယ်၍ မဆွဲငင်အံ့၊ ဝါ-အကယ်၍ ဆွဲငင်မပစ်အံ့၊
 သစေ န ကုဇ္ဈေယျာသိ-အကယ်၍ စိတ်မဆိုးအံ့၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တတော- ထိုမှနောက်၌၊ သေဋ္ဌိ- သည်၊ မေ-၏၊ ပုတ္တော- သည်၊ သင်္ဂတံ-
 ချီးမြှောက်ခြင်းကို၊ ကတ္ထုကာမော မညေ- ပြုလို၏ဟု ထင်၏၊ ဣတိ - ဤသို့
 ကြံ၍၊ ဥဒဂ္ဂစိတ္တော - တက်ကြွသောစိတ် ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝဒေဟိ တာတ
 သုဒိန္နာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ - ပြီ၊ တေနဟိတိ - ဟူသောသဒ္ဓါသည်၊ ဥယျော
 ဇေနတ္ထေ - တိုက်တွန်းခြင်း အနက်၌၊ ဝိဘတ္တိပတိရူပကော - ဝိဘတုန္တပုဒ်နှင့်
 အလားတူသော၊ နိပါတော - တည်း၊ တတော နိဒါနန္တိ-ကား၊ တံနိဒါနံ တံ
 ဟေတုကံ - ထိုဥစ္စာဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ (ဘယံဝါ စသည်၌စပ်၊)
 ဣတိ-သို့၊ ပစ္စတ္တဝစနဿ- ပဌမာဝိဘတ်၏၊ တော အာဒေသော- တောအပြု
 ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ စ-ဆက်၊ သမာသေ- နှ့်၊ အဿ- ထို ပဌမာဝိဘတ်၏၊
 (တနည်း) အဿ - ထို တတောဟူသောပုဒ်၏၊ တော လောပါဘာဝေါ-

နာတိကမေယျာသိ ။ ။ “ မိမိအပေါ်မှာ နဂိုရ်က ရှိနေသော ချစ်ခြင်းကို ဆွဲငင်
 (ထုတ်ပစ်) ခြင်း ” ဟူသည် အချစ်ပျောက်၍ အမှန်းရောက်ခြင်း စိတ်ဆိုးခြင်းတည်း။
 ထို့ကြောင့် “ န ကုဇ္ဈေယျာသိ ” ဟု ဥဇကတ္ထ ဖွင့်သည်။

တေနဟိ ။ ။ ဟိသည် ပဒပူရဏ၊ တေနသည် ဥယျောဇနတ္ထ နိပါတ် ဟု ရှေ့၌
 ဖွင့်ခဲ့ပြီ၊ ဤ၌ “ ဝိဘတ္တိပတိရူပက ” ဟု အပိုပါခြင်းသာ ထူး၏၊ “ ဝိဘတ်ဆုံးသော နာမ်
 ပုဒ်နှင့် အလားတူသော၊ နိပါတ်ပုဒ်တမျိုး ” ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဝိဘတ္တိဖြင့် ဝိဘတုန္တပုဒ်ကို
 ယူပါ။ ထို့ကြောင့် “ ဝိဘတုန္တပတိရူပကော ” ဟု ရှိလျှင် သာ၍ ရှင်း၏။ [ဝိဘတ္တိပတိရူပ
 ကောတိ တေနာတိပဒံ သန္ဓာယာဟ။]

တတော နိဒါနံ ။ ။ “ တတော + နိဒါနံ အဿ ” ဟု ဗဟုဋီဟိ ဝိဂ္ဂဟပြု၊ (တ)
 နောင် သိသက်၍၊ ထိုသို့ကို တောပြုသောကြောင့် “ ပစ္စတ္တဝစနဿ တောအာဒေသော ”
 ဟု ဆိုသည်၊ ထိုတောကိုလည်း မချေရသောကြောင့် “ အလုတ္တဗဟုဋီဟိ ” ဟု မှတ်။
 [“ တောပစ္စည်းကို ပဌမာအနက်၌ သက်၏ ” ဟု လည်း တချို့နေရာ၌ ဆို၏။]

တောအပြု ကြေခြင်း၏ မရှိခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဘယံဝါတိ-ကား၊ ကိန္တိ-
 အဘယ်သို့လျှင်၊ မေ-၏၊ ဘောဂေ-တို့ကို၊ ရာဇာနော- တို့သည်၊ နေဝ ဟရေ
 ယျံ- မဆောင်ကုန်ရာအံ့နည်း၊ ဣတိ အာဒိနာ- သော၊ နယေန- ဖြင့်၊ ဝုတ္တိ-
 ဟောတော်မူအပ်သော၊ ရာဇာဒိဘယံ-မင်း အစရှိသည်တို့မှ ကြော်ခြင်းသည်၊
 စိတ္တုကြာသော - စိတ်၏ ထိတ်လန့်ခြင်းသည်၊ (ဘဝိဿတိ - ဌ်စပ်၊) ဣတိ
 အတ္ထော - နက်၊ ဆန္ဒိတတ္ထန္တိ - ကား၊ ရာဇဟိဝါ - မင်းတို့သည်သော်၎င်း၊
 စောရေဟိဝါ- သော်၎င်း၊ ဓနံ-ကို၊ ဒေဟိ- လော့၊ ဝါ- ပေးရမည်၊ ဣတိ-သို့၊
 ကမ္မကာရဏံ- ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ကြောင်း အမှုကို၊ ဝါ - တံကြမာကို၊ ကရိယ
 မာနဿ-ပြုအပ်သူ၏၊ ဝါ-အပြုခံရသူ၏၊ ကာယိဉ္ဇနံ (ကာယ+ဉ္ဇနံ)ကာယ

သမာသေဓဿ တောလောပါဘာဝေါ။ ။အဿာတိ ပစ္စတ္တဝစနဿ၊ ပဒဿ
 ဝါ၊ (ဋီကာ)၊ ဤဋီကာ၌ အဿကို တောလောပဝယ် တော၌စပ်စေလို၏။ “အဿ+
 တော” ထိုပဌမာ ပိတတ်၏ (အာဒေသဖြစ်သော) တော ဟု ၎င်း၊ “ထိုတောပုဒ်၏ +
 တော” ဟု ၎င်း စပ်ပါ။ [တချို့စာ၌ “တောလောပါဘာဝေါ” ဟု မရှိဘဲ “လောပါ
 ဘာဝေါ” ရှိ၏။ ထိုသို့ရှိရာ၌ သာရတ္ထဗွင်ပုံနှင့် မညီသော်လည်း “အဿ- ထိုတော၏၊
 လောပါဘာဝေါ-ကြေမှု၏ မရှိခြင်း” ဟု ပေးနိုင်သည်။]

ဘယံ။ ။ဘယံသည် “ဉာဏဘယ (သံဝေဂဉာဏ်)၊ အာရမဏဘယ (ကြော်စရာ
 အာရုံ)၊ စိတ္တုကြာသဘယ (စိတ်၏ ကြောက်လန့်ခြင်း) ” ဟု ၃ မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင်
 ဤနေရာ၌ စိတ်၏ ကြော်လန့်ခြင်းဘယကို ယူစေလို၍ “စိတ္တုကြာသောတိ အတ္ထော” ဟု
 ဖွင့်သည်။ မင်း၊ ခိုးသူစသော ရန်သူမျိုးငါးပါးကြောင့် စိတ်၏ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ခြင်း-
 ဟုလို၊ “ဘာယနံ-ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်ခြင်း၊ ဘယံ-ခြင်း” ဟု ဘာဝသာနေပြု၊ တရား
 ကိုယ်မှာ ဒေါမနဿ ပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း၊ ကြောက်စရာအာရုံကို
 အရကောက်ရာ၌ကား “ဘာယတိ တေသ္မာတိ ဘယံ” ဟု ပြု၊ သံဝေဂဉာဏ်ကို ကော်ရာ
 ၌မူ “ ဘာယတိ တေနာတိ ဘယံ-ကြောက်လန့်ကြောင်းဉာဏ်” ဟု ပြု။

ဆန္ဒိတတ္ထံ။ ။ “ဆန္ဒိတဿ + ဘာဝေါ ဆန္ဒိတတ္ထံ” ဟု ပြု၍ ဘာဝ (တ္တ)
 ပစ္စည်းအရမှာ တုန်လှုပ်ခြင်းကြိယာရ၏။ ထို့ကြောင့် “ကာယိဉ္ဇနံ-ကာယကမ္မော” ဟု
 ဖွင့်သည်။ ထိုသို့တုန်လှုပ်ရာ၌ အထူးအားဖြင့် ရင်ထည်း၌ရှိသော နှလုံးသား၏ တုန်လှုပ်
 ခြင်းတည်းဟု သိစေလို၍ “ဟဒယမံသစလနံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [သက္ကတ၌ “ဣန္ဒြိယ” ဓာတ်မှ
 “ဆန္ဒ” ဟု ဖြစ်လာဟန်တူ၏။ ထိုဓာတ်သည် တောင့်မာခြင်းအနက်ကို ဟော၏။
 ကြောက်လှန့်အားကြီး၍ ခန္ဓာကိုယ်တုန်နေခြင်း တောင့်မာခြင်းတည်း၊ (“ခက်တရော်
 ဖြစ်ခြင်း” ဟု ရှေးကဆို၏။) သဗ္ဗာတော ဆန္ဒော အဿ အတ္ထိတိ ဆန္ဒိတော” ဟုပြု။]

ကမ္မကာရဏံ ကရိယမာနဿ။ ။ ကရဓာတ်သည် “ဟိံသာ” အနက်ကိုလည်း
 ဟော၏။ ကာရိတ်ပစ္စည်းလည်း သူ့တ္ထအနက်၌ သက်၏ဟု ထောမနိဓိ၌ ဆို၏။ ကရိ
 ယတေ-ညှဉ်းခဲခြင်း၊ ကာရဏာ-ခြင်း။ [ကာရဏာတုစ ယာတနာ၊ (၄၀၇) အဘိ

ကမ္မော-ကိုယ်၏တုန်လှုပ်ခြင်းသည်၊ ဟဒယမံသစလနံ-နလုံးသား၏ လှုပ်ရှားခြင်းသည်၊ [ရင်ထဲ၌ တဒိတ်ဒိတ်လှုပ်ရှားခြင်း-ဟူလို] (ဘဝိဿတိ)လောမဟံသောတိ-ကား၊ ဘယေ- ကြောင့်ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပန္နေ- ဖြစ်လသော်၊ လောမာနံ-အမွှေးတို့၏၊ ဟံသနံ - ရှင်ခြင်းသည်၊ ဥဒဂ္ဂဘာဝေါ - အထက်၌ အဖျားရှိကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ - ကြက်သီးမွေးညှင်း ထခြင်းသည်၊ (ဘဝိဿတိ)အာရက္ခောတိ-ကား၊ အန္တောစ-အတွင်း၌၎င်း၊ ဗဟိစ-၌၎င်း၊ ရတ္တိစ-၌၎င်း၊ ဒိဝါစ-၎င်း၊ အာရက္ခဏံ-စောင့်ရှောက်ရခြင်းသည်၊ (ဘဝိဿတိ။)

တေနဟိ ဝဇ္ဇတိ-ကား၊ သေဋ္ဌိ-သော၊ ဂဟပတိ-သည်၊ ဓနံ-ကို၊ ဒသေတွာ-ပြု၍၊ ပုတ္တံ-ကို၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ ဝိဟိတာဝတ္ထာယ-လူ့အဖြစ် အကျိုးငှါ၊ ပလောဘေတံ - အပြားအားဖြင့် အလိုရှိစေခြင်းငှါ၊ (သဒ္ဒတ္ထ၊) ဝါ-ဖြားယောင်းခြင်းငှါ၊ (ဝေါဟာရတ္ထ၊) အသက္ကောန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) ဒါနိ- ၌၊ [ယောဇနာ၌ “အနက်မရှိ” ဟု ဆို၏၊] ပုရိသာနံ- တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ မာတုဂါမသဒိသံ- သော၊ ဗန္ဓနံ - အနှောင်အဖွဲ့သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ မညိတွာ-မှတ်ထင်၍၊ တဿ-ထို ရှင်သုဒိန်၏၊ ပုရာဏဒုတိယိကံ-ဇနီးဟောင်းကို၊ တေနဟိ ဝဇ္ဇတိ-ဟူ၍၊ အာမန္တေသိ-သိစေပြီ၊ ဝါ-ခေါ်၍ပြောပြီ၊ ပုရာဏဒုတိယိကန္တိ-ကား၊ ပုရာဏံ-ရှေး၌ဖြစ်သော၊ ဒုတိယိကံ- ၂ ယောက်မြောက်

ခနံ။] ကရိယတေတိ ကမ္မံ၊ ကမ္မဉ္စ + တံ + ကာရဏာစာတိ ကမ္မကာရဏာ-ပြုအပ်သော ညဉ်းဆဲမှု၊ ထို့နောက် “ကာရိယ” ဟု ပုဒ်နှင့်တကွ တွေ့ရ၏၊ “ပြုစေအပ်” ဟု အနက်မဖြစ်နိုင်ဘဲ၊ “ကရိယမာန-ပြုအပ်၊ ဝါ-အပြုခံရ” ဟု သာ ဖြစ်နိုင်ရကား “ကရိယမာနသ” ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေသင့်၏။

လောမတံသော ။ “လောမာနံ + ဟံသော-အမွှေးတို့၏ ရှင်လန်းခြင်း” ဟူသည် အမွှေးများ ထောင်လာခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ ဥဒဂ္ဂဘာဝေါ ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွဲ့သင့်သည်၊ ဥပ္ပံ + အဂ္ဂေါ ယေသံတိ ဥဒဂ္ဂါ၊ [ဥ+အဂ္ဂပုဒ်ရင်းဖြစ်၍ (ဒ) လာလျှင် “ဥဒဂ္ဂ” ဟု ဖြစ်သင့်၏၊ “ဥဒ္ဒဂ္ဂ” ဟု မဖြစ်သင့်။] ဥဒဂ္ဂါနံ + ဘာဝေါ ဥဒဂ္ဂဘာဝေါ။

အတ္တနာ ။ ။ ပစ္စတ္တေ ကရဏဝစနံ - ပဋ္ဌမာဝိဘတ်၏အနက်၌ ကရိုဏ်းဝိဘတ် သက်ထားသဖြင့် “အတ္တနာ” ဟု ဖြစ်ရသည်၊ သယန္တိအတ္ထော၊ ဤသို့ သာရတ္ထ ဖွင့်သော်လည်း တချို့နေရာ၌ “နိပါတ်” ဟု လည်း ဆို၏၊ [အတ္တနာတိဝါ အယံ ဝိတတုန္တ ပတ်ရူပကော အဗျယသဒ္ဓေါ၊- သီ၊ဋီသစ်၊ သံဂါယနာသမ္မုတိဉာတ် အဖွင့်။]

ပုရာဏဒုတိယိကံ ။ ။ ပုရာ + ဘဝါ ပုရာဏာ၊ (ပုရာနောင် ဘဝအနက်၌ အနုဗန် မဟုတ်သော ဏ ပစ္စည်း၊) ဒုတိယာဇေ ဒုတိယိကာ၊ (ဏိကပစ္စည်း သတ္တု၊) ပုရာဏာစ + သာ + ဒုတိယိကာစာတိ ပုရာဏဒုတိယိကာ၊ “ မိမိ ” ဟူသော တယောက်ထည်း၏ “နှစ်ယောက်မြော်” ဟူသည် မိမိကလွဲလျှင် အရေးအကြီးဆုံး အဖော်တည်း၊

ဖြစ်သူကို၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဂိဟိကာလေ - လူဖြစ်စဉ်အခါ၌၊ ဒုတိယိကံ - သော၊ ဂေဟသိတ သုခုပဘောဂသဟာယိကံ - အိမ်၌မီသော သုခုကို ခံစားခြင်း၌ အဖော်ဖြစ်သော၊ ဘူတပုဗ္ဗဘရိယံ-ရှေး၌ဖြစ်သော ဇနီးကို၊ ဝါ-ဇနီးဟောင်းကို၊ (အာမန္တေသိ၌စပ်၊) ဣတိအတ္ထော-နက်၊ တေနဟိတိ-ကား၊ ယေန ကာရဏေန - အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ မာတုဂါမသဒိသံ - သော၊ ဗန္ဓနံ- အနှောင်အဖွဲ့သည်၊ နတ္ထိ- တော့၊ (တေန ကာရဏေန - ကြောင့်၊ မာတုဂါမ နှင့်တူသော အနှောင်အဖွဲ့ မရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော ထိုအကြောင်းကြောင့်- ဟူလို၊ တုယံပိ ဝစနံ ကရေယျာသိ - ၌စပ်။)

ပါဒေသု ဂဟေတွာတိ- ကား၊ ပါဒေ- တို့ကို၊ ဂဟေတွာ- ကိုင်၍၊ (ဧတံ- ဤပါဒေသုဟူသောသဒ္ဒါသည်) ဥပယောဂတ္ထေ-ဒုတိယာဝိဘတ်၏အနက်၌၊ ဘုမ္မဝစနံ-တည်း၊ ဝါ-တနည်း၊ ပါဒေသု- တို့၌၊ တံ-ထိုသုဒိန်ကို၊ ဂဟေတွာ- ၍၊ ကိဒိသာနာမ တာ အယုပုတ္တ အစ္စရာယောတိ- ကား၊ ကသ္မာ- ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြောသနည်း၊ ကိရ-ခဲ့၊ (တနည်း) ကိရ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တဒါ - ၌၊ သမ္မဟလေ - များစွာကုန်သော၊ ခတ္ထိယကုမာရေပိ - ခတ္ထိယသတို့ သားတို့ကို၎င်း၊ မြာဟ္မဏကုမာရေပိ- မြာဟ္မဏ သတို့သားတို့ကို၎င်း၊ သေဠိ

ထိုသူကား-စည်းစိမ်ခံစားဘက် မယားပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ သုခုပဘောဂသဟာယိကံ ဘူတပုဗ္ဗဘရိယံတိအတ္ထော” ဟုသဘာဝတ္ထ ဖွင့်သည်။ “ဘူတပုဗ္ဗ” ကားပုရာဏ၏ အဖွင့်တည်း။ [ဂေဟသိတသုခုသ-ကို+ ဥပဘောဂေါ-သုံးဆောင် ခံစားခြင်းတည်း၊ ဂေဟသိတသုခုပဘောဂေ - ၌+ သဟာယိကာ ဂေဟသိတသုခုပဘောဂသဟာယိ ကာ၊ (ယောဇနာ။)]

ပါဒေသု ဂဟေတွာ။ ။ပါဒေသုကို “ပါဒေ” ဟု ကံအနက်မှတ်၊ ထို့ကြောင့် “ဥပယောဂတ္ထေ ဘုမ္မံ” ဟု မိန့်သည်။ ဤကို ရည်ရွယ်၍-“ဂဟရွှေမှ၊ အာဓာရကို၊ ကံ ဆိုလိုမူ၊ ထိုရွှေပုဒ်မှာ၊ ဒုတိယာကို၊ ဆဋ္ဌိမှာသက်၊ ဤအချက်လည်း၊ မိန့်မြွက်ဆရာတဥျား အလိုတည်း” ဟု နိယာမ် ဆိုကြသည်။ ဤနေရာ၌ကား ထိုရွှေပုဒ်မှာ ဒုတိယာ မရှိ၊ “သုဒိန္နဿ” ဟု ဆဋ္ဌိပင် တိုက်ရိုက်ရှိသည်။

ပါဒေသု ဝါတံ ဂဟေတွာ။ ။“ပါဒေသု” ဟု အာဓာရအတိုင်း (ဘုမ္မတ္ထဟုပင်) ဆိုချင်ပြန်မူ “ထို ရှေ့က သုဒိန္နဿ ကဲ့သို့သောဆဋ္ဌိကို ကံအနက်၌သက်” ဟု လည်း နိယာမ်ဆိုကြသည်။ “ဂဟရွှေမှ၊ အာဓာရကို၊ ဘုမ္မတ္ထပင်၊ ဆိုလိုချင်မူ၊ ထို့ပြင် ရှေ့မှာ၊ ဆဋ္ဌိပါက၊ ကံမှာသက် ဟု မိန့်မြွက် ဆရာတဥျားအလိုတည်း”၊ [ဤနိယာမ်၌ ဆဋ္ဌိကို ကံမှာသက် ဟု ဆိုစေကာမူ ပါဒေသု၏ သမ္ပန်လည်း လိုသေးရကား သမ္ပန်အနက်၌သာ ဆဋ္ဌိသက်သင့်၏။ “သုဒိန္နံ၏ ခြေတို့၌” ဟူလို၊ ထိုအခါ ဂဟေတွာ၏ကံ လိုနေပြန်၏။ ထို့ကြောင့်“ကံ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ အပိုထည့်သည်-ဟုသာ ကြိုသင့်သည်။]

ပုတ္တေဝိ-တို့ကို၎င်း၊ မဟာသမ္ပတ္တိယော- ကြီးစွာသော စည်းစိမ်တို့ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ပဗ္ဗဇန္တေ-ရဟန်းပြုသည်တို့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာဂုဏ်-ရဟန်းအဖြစ်၏ ဂုဏ်ကို၊ အဇာနန္ဒာ-မသိကြကုန်သည်(ဟုတွာ)၊ ကထံ-စကားကို၊ သမုဋ္ဌာပေန္တိ-ဖြစ်စေကြကုန်၏၊(ကိ)၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတေ-ဤအမျိုးသားတို့သည်၊ ပဗ္ဗဇန္တိ-ရဟန်းပြုကြကုန်သည်နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (သမုဋ္ဌာပေန္တိ-နံ၏) အထ-၌ အညေ-အခြားသူတို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏ (ကိ)၊ ဒေဝဋ္ဌရာနံ-နတ်သွီးတို့၏၎င်း၊ ဒေဝနာဂိုကနန္တံ- နတ်ကချေသည်မတို့၏၎င်း၊ ကာရဏာ- အကြောင်းကြောင့်၊ (ဧတေ-တို့သည်၊ ပဗ္ဗဇန္တိ-နံ၏) ဣတိ- သို့၊ (ဝဒန္တိ-နံ၏) သာကထာ-ထိုစကားသည်၊ ဝိတ္ထာရိတာ- ဖြစ်သော ကျယ်ပြန့်ခြင်းရှိသည်၊ အဟောသိ- ပြီ၊ တံ- ထိုစကားကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ အယံ-ဤဇနီးဟောင်းသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ဣတိ-မပါလျှင် ကောင်းသည်၊] ထေရော- သည်၊ တံ-ထိုစကားကို၊ ပဋိက္ခိပန္နော-ပယ်မြစ်လိုသည်(ဟုတွာ-၍)၊ န ခေါ် အဟံ ဘဂိနိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ သမုဒါစရတီတိ-ကား၊ ဝေါဟရတိ-ခေါ်ဝေါ်၏၊ ဝဒေတိ-ပြော၏။

တတ္ထေဝ မုတ္တိတာ ပပတာတိ- ကား၊ နံ-ထိုရှင်သုဒ္ဓိန်ကို၊ ဘဂိနိဝါဒေန-ဘဂိနီ အသုံးအနှုန်းဖြင့်၊ သမုဒါစရန္တံ - ပြောဆိုသည်ကို၊ ဒိသ္မာ - မြင်၍၊ ယော-အကြင်အရှင်သားသည်၊ မံ-ကို၊ ပဇာပတိ-မယားဖြစ်၍၊ သမာနံ-ဖြစ်ပါလျက်၊ အတ္တနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တကွ၊ ဧကမာတုကုစ္ဆိယာ-တခုသော အမိ၏ ဝမ်း၌၊ သယိတဒါရိကံဝိယ-ကိန်းသော သူငယ်မကိုကဲ့သို့၊ ဝါ-နှမရင်းကိုကဲ့သို့၊ မညတိ-မှတ်ထင်၏၊ ဒါနိ-၌၊ အယံ- ဤအရှင်သားသည်၊ မယိ-ငါ့အပေါ်၌၊ အနတ္ထိကော-အလိုမရှိတော့၊ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ သမုပ္ပန္နဗလဝသောကာ-

အတ္တရာ၊ နာဒိကာ။ ။ ဒေဝဋ္ဌရာနန္တိ အနုစ္စန္တိယော အာဟ-ကချေသည်မဟုတ်သော နတ်သွီးများကို ဒေဝဋ္ဌရာ- ဟု ဆို၏၊ ဒေဝနာဂိုကနန္တိ နုစ္စန္တိယော - ကချေသည် နတ်သွီးများကို ဒေဝနာဂူကဟု ဆို၏၊ ပရိယာယဝစနံဝါ ဧတံ ဒေဝကညာနံ၊ ဤ ၂ ပုဒ်လုံးသည် နတ်သွီးဟောပရိယာယ်ဟု တနည်းမှတ်။

သမုပ္ပန္နဗလဝသောကာ။ ။ “ဘဂိနိ” ဟု ခေါ်ရုံမျှဖြင့် အဘယ့်ကြောင့် အပြင်းအပြေ သောကဖြစ်ရသည်နည်း - ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား- အယံ လောကောနာမ အတ္တနောဝ စိန္တေတိ - ဤလူတွေဟာ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိုသာ ငြှေးစားလေ့ရှိ၏၊ တသ္မာ သာဝိ “ဣဒါနိ အဟံ အနာထာ ဇာတာ (ကိုးကွယ်ရာမဲ့ ဖြစ်ပေ)” ဣတိ အတ္တနောဝ စိန္တယမာနာ (စဉ်းစားမိလျက်) အဟံ “အဇ္ဇ အာဂမိဿတိ အဇ္ဇ အာဂမိဿတီတိ- (တနေဝင် မြင်ရခိုးခိုး၊ တမိုးသောက် ခရောက်လာခိုးခိုးနှင့်) အဋ္ဌဝဿာနိ ဗဟိ

လွန်စွာဖြစ်သော အားကြီးသော သောကရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ တသ္မိံယေဝ ပဒေသေ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ မုစ္ဆိတာ - လွန်စွာဖြစ်သော မိန်း မားခြင်းရှိသည်။ ဝါ-မိုက်ကန်ဖြစ်သွားသည်။(ဟုတွာ)။ ပပတာ ပတိတာ-လဲကျလေပြီ။ ဣတိ အတ္ထော-နက်။[သဉ္စာတာ+မုစ္ဆိာယဿာတိ-မုစ္ဆိတာ၊ ဣတပစ္စည်း။]

မာ နော ဝိဟေဋ္ဌယိတ္ထာတိ - ကား၊ အမှေ-တို့ကို၊ ခနံ-ကို၊ ဒေသေတွာ- ပြ၍၎င်း၊မာတုဂါမံ-ကို၊ ဥယျောဇေတွာစ-စေလွှတ်၍၎င်း၊ မာ ဝိဟေဋ္ဌယိတ္ထ- မညှဉ်းဆဲကြပါကုန်လင့်၊ ဟိ-မှန်၊(တနည်း)ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ သော-ဤ ဥစ္စာကိုပြ၊ မာတုဂါမံကို စေလွှတ်ခြင်းသည်။ ပဗ္ဗဇိတာနံ-ရဟန်းတို့ အတွက်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဝိဟေဿာ-ညှဉ်းဆဲခြင်းတည်း၊ ဣတိ(တသ္မာ)-ကြောင့်၊(မာနော ဝိဟေဋ္ဌယိတ္ထာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြောပြီ။) [ဣတိပါ၍ ထည့်သည်။ မပါလျှင် ရှင်း၏။] တေနဟိ၊ ပေ၊ ဒေဟိတိတ္ထေ-၌၊ တေနဟိတိ- တေနဟိပါဌ်ဖြင့်၊ အဘိ ရတိယံ - အလွန် မွေ့လျော်ခြင်း၌၊ ဥယျောဇေတိ - တိုက်တွန်း၏၊ တံ - သင် ချစ်သားသည်။ အဘိရတော-အလွန်မွေ့လျော်သည်။ (ဟုတွာ)။ ဗြဟ္မစရိယံ- မြတ်သောအကျင့်ကို၊ သစေ စရသိ-အကယ်၍ကျင့်အံ့၊(ဧဝံသတိ)၊ စရိတွာ- ကျင့်ပြီး၍၊ အာကာသေ-၌၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယိတာ-ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုနိုင် သူသည်။ (တု ပစ္စည်း။)ဟောဟိ ဖြစ်ပါတော့၊ အမှာကံပန- ငါတို့အားကား၊ ကုလဝံသဗီဇကံ - အမျိုးအနွယ်၏ မျိုးစေ့သဘွယ်ဖြစ်သော၊ ဧကံ ပုတ္တံ- သား တယောက်ကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော။

မာနော အပုတ္တကံ၊ပေ၊လိစ္ဆဝယော အတိဟရာပေသံတိ (တ္ထေ) - ပေသံ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (ဂုဠတ္ထံ - လျှို့ဝှက်အပ်သော အနက်ကို၊) ဟိ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒေသေမိ)-ထုတ်၍ပြုဥးအံ့၊ (တနည်း) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ မယံ-တို့သည်။ လိစ္ဆဝိနံ-လိစ္ဆဝိခည်ကုန်သော၊ ဂဏရာဇုနံ - အပေါင်းဖြစ်သော မင်းတို့၏။

နနိက္ခန္ဓာ၊ ဧတံ နိဿာယ မယာ ဒါရကောဝိ နလဋ္ဌေါ (ယဿ အာနာဘာဝေန ဇိဝေ ယျာမိ=သားကိုမှီ၍ အသက်မွေးဘို့ရာ သားလဲမရတော့)။ ဣတောစာမှိ ပရိဘိနာ-ဤ အိမ်မှာရှိသော စည်းစိမ်မှလည်း အမွေခံမရှိသဖြင့် ဆုံးရှုံးရပေ၊) အညတောစ (သု၏ မယား ဖြစ်နေသည့် အတွက် အခြားအိမ်ရှိ စည်းစိမ်မှလည်း ဆုံးရှုံးရပေ၊) ဣတိ သမု ပုဗ္ဗဗလဝသောကာ ဟုတွာ=ဤသို့ တွေးမိခြင်းကြောင့် အပြင်းအပြ သောကဖြစ်၍။

ကုလဝံသဗီဇကံ ။ ။ ကုလရက္ခပတိဋ္ဌာပနေ - အမျိုးသစ်ပင်ကို တည်စေခြင်း၌၊ ဗီဇသဒိသတ္တာ ကုလဝံသပတိဋ္ဌာပကော ပုတ္တော ဣမ ဗီဇကောတိ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ-ကုလဝံသဗီဇကံ ဧကံ ပုတ္တံတိ။ [“ဗီဇဝိယ-သစ်ပင်၏မျိုးနေ့နှင့်တူ၏၊ ဣတိ ဗီဇကော”ဟု ဥပမာအနက်၌ က ပစ္စည်းသက်။]

[လိစ္ဆဝိမင်းတို့သည် ညီတော် နောင်တော်များဖြစ်၍ တယောက်ပြီးတယောံ မင်းပြုကြသောကြောင့် “ဂဏရာဇုနံ” ဟု ဆိုသည်။] ရဇဇ္ဇေ- နိုင်ငံ၌၊ ဝသာမ- နေကြရကုန်၏။ တေ-ထို လိစ္ဆဝိမင်းအပေါင်းတို့သည်၊ တေ-သင်၏၊ ဝိတုနော- ၏၊ အစွယေန- ကွယ်လွန်ရာအခါ၌၊ ဣမံ သာပတေယျံ- ဤ ဥစ္စာနှစ်ကို၊ ဧဝံ မဟန္တံ - ဤသို့ များသော၊ ဝါ - သို့ကလောက်များသော၊ အမှာကံ - တို့၏၊ ဝိဘဝံ - စည်းစိမ်ကို၊ အပုတ္တကံ - သားမရှိသော၊ ကုလနေရက္ခကေန-အမျိုး တို့၏ဥစ္စာကို စောင့်ရှောက်တတ်သော၊ ပုတ္တေနု - မှ၊ ဝိရဟိတံ-ကင်းသော စည်းစိမ်ကို၊ (ထပ်ဖွင့်)၊ အတ္တနော-၏၊ ရာဇဇ္ဇေပုရံ-နန်းတော်တွင်းသို့၊ အတိ ဟရာပေယျံ၊ - လွှမ်းမိုး၍ ဆောင်စေကုန်ရာ၏၊ ဣတိ - ထို့ကြောင့်၊ တေ - ထို လိစ္ဆဝိ မင်းအပေါင်းတို့သည်၊ တံ - ထိုဥစ္စာတွေကို၊ မာ အတိဟရာပေယျံ- လွှမ်းမိုး၍ မဆောင်ပါစေကုန်လင့်၊ မာ အတိဟရာပေယျံ-နလင့်၊ [အတိတ် ဟောဟု ယူမည်စိုး၍ နှုတ်တတ်ဖြင့် ထပ်ဖွင့်သည်။] ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တေခေါ၊ပေ၊ကတုန္တိ - ကား၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-နည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ (တနည်း) ကိရ (ယသ္မာ) -ကြောင့်၊ သော- ထိုသုဒိန်သည်၊ စိန္တေ သိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ ဧတေသံ- ဤ မိဘတို့၏၊ သာပတေယျာယ - ဥစ္စာနှစ်၏၊ အဟ မေဝ-သည်သာ၊ သာမိ-အရှင်တည်း၊ အညော - ငါမှတပါး အခြားသူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ [ညီ၊ အကို မရှိတော့ - ဟူလို၊] တေ-ထို မိဘတို့သည်၊ မံ-ကို၊ သာပတေယျရက္ခဏတ္တာယ- ဥစ္စာကိုစောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ နိစ္စံ- အငြိ၊ အနဗဗ္ဗိယန္တိ - အစဉ် လိုက်ကြကုန်လတံ၊ [နောက်က တကောက်ကောက် လိုက်၍ လူထွက်ဘို့ရန် ပူစာကြလိမ့်မည်-ဟူလို၊] တေန-ကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ အပ္ပေါသုက္ကော- ကြောင့်ကြမဲ့သည်၊ (ဟုတွာ) သမဏဓမ္မံ- ကို၊ ကာတုံ- ငှါ။

သာပတေယျံ။ ။ “သံ+ပတိ” ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ သံသည် ဥစ္စာအနက်ဟော၊ သဿ- ဥစ္စာ၏+ပတိ-အရှင်တည်း၊ သံပတိ-ရှင်၊ နိဂ္ဂဟိတိဇျေ၊ သပတိဟု ဖြစ်၏၊ သပတိသ- ဥစ္စာရှင်၏+ဟိတံ-စီးပွားတည်း၊ သာပတေယျံ-ဥစ္စာရှင်၏ စီးပွားဖြစ်သော ရှေ့ငွေ စသောဥစ္စာ၊ မှန်၏-ရှေ့ငွေစသော ဥစ္စာသည် ဥစ္စာရှင်၏ ပစ္စုပ္ပန်ကျိုး သံသရာကျိုးကို ဆောင်နိုင်သောကြောင့် “သာပတေယျံ” အမည်ရသည်၊ ထိုဥစ္စာကိုပင် “စည်းစိမ်” ဟု လည်း ခေါ်ရကား “သာပတေယျံ” ကို “ဝိဘဝံ” ဟု ဖွင့်၏၊ “အပုတ္တကံ” ကို “ပုတ္တေန ဝိရဟိတံ ” ဟု ဖွင့်သည်၊ [ဝိဘဝတိ ဝိဝနုတိ ဧတေနာတိ ဝိဘဝေါ=အထူး ကြီးပွား ကြောင်း စည်းစိမ်။]

ကသ္မာ ဝေမာဟ။ ။ အလွန်မွေ့လျော်စွာ ရဟန်းအဖြစ်၌ ကျင့်နေသော ရဟန်း တပါးက သားမျိုးစေ့ပေးဘို့ရန် (မေထုန်မှုကို ပြုဘို့ရန်) ခွင့်ပြုခြင်းသည် မသင့်လျော် သောကြောင့် “ကသ္မာ” စသော ပုစ္ဆာကို ထုတ်သည်။

န လစ္စာမိ - ရလိမ့်မည်မဟုတ်၊ ပုတ္တကံ - သားငယ်ကို၊ လဘိတွာပန-ရပြီး၍ ကား၊ ဩရမိဿန္တိ - နောက်ကလိုက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ကြကုန်လတ္တံ့တတော- ထိုသို့ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ ယထာသုခံ-ချမ်းသာသည်အား လျော်စွာ၊ ဝါ - ချမ်းသာသည့်အတိုင်း၊ သမဏဓမ္မံ - ကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုနိုင် တော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ (စိန္တေ သိ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့)၊ ဣမံနယံ-ဤနည်းကို၊ ပဿန္တော- မြင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပုပ္ဖန္တိ - ပုပ္ဖဟူသောအမည်သည်၊ ဥတုကာလေ - ဥတုလာရာအခါ၌၊ ဥပ္ပန္န လောဟိတဿ - ဖြစ်သောသွေး၏၊ နာမံ - တည်း၊ ဟိ - ချဲ့၊ မာတုဂါမဿ-၏၊ ဥတုကာလေ-၌၊ ဝဗ္ဗပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနေ - ကိုယ်ဝန်တည်ရာအရပ်၌၊ လောဟိတ ဝဏ္ဏာ - နီသောအဆင်းရှိကုန်သော၊ ဝိဠကာ - သွေးအဖုထိုသည်၊ သဏ္ဍဟိ တွာ-ကောင်းစွာတည်၍၊ သတ္တဒိဝသာနိ- လုံး၊ ဝနိတွာ - ကြီးပွား၍၊ ဘိဇ္ဇန္တိ - ပေါက်ကွဲကုန်၏၊ တတော - ထိုသို့ ပေါက်ကွဲခြင်းကြောင့်၊ လောဟိတံ-သည်၊ ပဉ္စရတိ-ယိုစီး၏၊ ပုပ္ဖန္တိ - ဟူသော၊ ဧတံနာမံ - သည်၊ တဿ - ထိုသွေး၏၊ (နာမံ - တည်း)၊ ပန - ဆက်၊ တံ - ထိုသွေးသည်၊ ယာဝ - လောက်၊ ဗလဝံ- အားရှိသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဗဟု - စွာ၊ ပဉ္စရတိ - ယိုစီးသေး၏၊ တာဝ - ထို များစွာယိုစီးသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ဒိန္နာ-ပေ အပ်သည်၊ (သမာနာ)ပိ- သော်လည်း၊ ပဋိသန္တိ - ပဋိသန္ဓေသည်၊ နတိဋ္ဌတိ- မတည်နိုင်၊ ဒေါသေနဝ- သွေးဟူသော အပြစ်နှင့်သာလျှင်၊ သန္တိ - ကွ၊ [ဒေါသေနာတိ လောဟိတမလေ န၊] ပဉ္စရတိ-ယိုကျ၏၊ ပန-အန္တယကား၊ ဒေါသေ-သွေးဟူသောအပြစ်သည်၊ ပဉ္စရိတေ-ယိုစီးပြီးလသော်၊ [တပစ္စည်းကြောင့် အတိတ်အနက်ပေး၊] ဝတ္ထု

ပုပ္ဖန္တိ၊ ပေ၊ နာမံ။ ။ ဣတ္ထိံနံ ကုမာရိတာဝပုတ္တိတော (အပျိုအဖြစ်သို့ ရောက်ရာ- အပျိုဘော်ဝင်ရာ အခါမှ) ပဋ္ဌာယ ပစ္စိမဝယတော ဩရံ (သားသီးရနိုင်လောက်သော နောက်ဆုံး အရွယ်၏ ဤတက်၌) အသတိ ဝိနိဗန္ဓေ (ဘေးရန် မရှိလျှင်-ကုန်းမာလျှင်) အဋ္ဌမေ အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ-၌၊ ဝဗ္ဗာသယသညိ-တ-(သူငယ်အိမ် ဟု အသိအမှတ် ပြုအပ်သော) တတိယေ အာဝဏ္ဏေ (ခုခုမြောက် ဗွေ၌) ကတိပယာ လောဟိတဝိဠကာ သဏ္ဍဟိတွာ အဂ္ဂဟိတပုဗ္ဗာဇေ ဘိဇ္ဇန္တိ (ပြည်အဖြစ်သို့မရောက်ဘဲ ပေါက်ကွဲကုန်၏)၊ တတော လောဟိတံ ပဉ္စရတိ၊ တတ္ထ ဥတုသမညာ၊ ပုပ္ဖသမညာ။

မှတ်ချက်။ ။ “အဋ္ဌမေ အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ- ရှစ်သတ္တာဟမှ တကြိမ်” ဟူသော စကားကို ယခုခေတ် အဆိုနှင့် စဉ်းစားသင့်၏၊ ယခုခေတ်၌ “တလလျှင် တကြိမ်” ဟု ပြောကြ၏၊ သတပဒိကပုစ္ဆာ၌လည်း “ ပွင့်မြိုင်ငယ်မှီ၊ တလလျှင် ကြိမ်အညီပ၊ ချိန်ရာသီ ပေါ်တုပန်းငယ်” ဟု ဖြေဆိုလေသည်။

မှိ-သားအိမ်သည်။ သုဒ္ဓေ- စင်ကြယ်လသော်၊ ဒိန္နာ- သော၊ ပဋိသန္ဓိ- သည်၊
 ခိပ္ပံ-လျင်မြန်စွာ၊ ပတိဋ္ဌာတိ-၏၊ ပုပ္ဖံသာ ဥပ္ပဇ္ဇိတိ- ကား၊ အဿာ- ထို ဇနီး
 ဟောင်း၏၊ ပုပ္ဖံ-ဥတုပန်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ၊ အကာရလောပေန- အအက္ခရာ၏
 ကြေခြင်းဖြင့်၊ သန္ဓိ-သန္ဓိသည်၊ (ဟောတိ- ၏) [အဿာ၌ အချေ၊ သာကို
 ဝိသံယောဂ (သာ)ပြု-ဟူလို] ပုရာဏ၊ပေ၊ဂဟေတွာတိ- ကား၊ ပုရာဏ ဒုတိ
 ယိကာယ-ရှေး၌ဖြစ်သော အဖေမိမိ၊ ဝါ- ဇနီးဟောင်း၏၊ ယာ ဗာဟာ-
 အကြင်လက်ခမာင်းသည်၊ (အတ္ထိ-၏) တကြ- ထိုလက်မောင်း၌၊ နံ-ထို ဇနီး
 ဟောင်းကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေတိ - ကား၊ ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပဒေ - ပဌမ
 ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို၊ အဋ္ဌပိတေ - ထားတော်မမူအပ်သေးမီ၊ (တနည်း)
 ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပဒေ- ၏၊ အဋ္ဌပိတေ - ထားတော်မမူအပ်သေးသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ (အနာဒိနဝဒဿော၌စပ်) ကိရ-ချွဲ၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပဌမ
 ဗောဓိယံ - ပဌမဗောဓိ၌၊ ဝိသတိဝဿာနိ - အနှစ် ၂၀ တို့ပတ်လုံး၊ ဘိက္ခု-

သုဒ္ဓေဝတ္ထုမှိ ။ ။ ပဋ္ဌရိတလောဟိတတ္တာ (သွန်အပ်ပြီးသော သွေးရှိသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်) အနာမယတ္တာစ (ရောဂါမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊) နဟာနတော
 ပရံ (စင်ကြယ်ပြီးနောက်၌) စတုတ္ထဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ သုဒ္ဓေ ဝတ္ထုသယေ (သူငယ်
 အိမ် စင်ကြယ်လသော်) (သုဒ္ဓေ ဝတ္ထုမှိ အဖွင့်၊) သုဒ္ဓေပနဝတ္ထုမှိ မာတာပိတုသု
 ကေဝါရံ သန္ဓိပတိတေသု (ပေါင်းဖော်ကုန်လသော်) ယာဝ သတ္တဒိဝသာနိ ခေတ္တမေဝ
 ဟောတိ- ၇ ရက်ပတ်လုံး သန္ဓေတည်ဘို့ရန် ခေတ်ကာလဖြစ်သည်သာ၊ (ဘာကြောင့်
 နည်း၊) ဂဗ္ဘသဏ္ဍဟနဿ ပရိတ္တဿ လောဟိတလေပဿ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ= (ထို ၇ ရက်
 အတွင်းဝယ် ကိုယ်ဝန်တည်ကြောင်း ဖြစ်သော အနည်းငယ် လိမ်းကျံကပ်ပြုနေသော
 သုက်သွေးရှိနေခြင်းကြောင့်တည်း၊) ကေစိ ပန အနုမာသမတ္တမ္ပိ ခေတ္တမေဝါတိ ဝဒန္တိ။

တကြ နံ ဂဟေတွာ ။ ။ တကြနှင့်ပုံကိုကြည့်၍ “ဗာဟာယံ” ဝယ် အဓိကရဏ
 အနက်၌ သက်သော သတ္တမိ ဟု သိပါ။ “နံ” ကား ဂဟေတွာ၏ ကံအတွက် ထည့်ပါ၌
 တည်။ [“ဗာဟာယန္တိ-အဓိကရဏတ္ထေ ဘုဗ္ဗံတိ အာဟာ-ပေ၊ တကြ နံ ဂဟေတွာတိ၊
 “သုဒိန္နဿ ပါဒေသု” ကဲ့သို့ “ဥပယောဂတ္ထ၌ သတ္တမိလည်း သင့်၏” ဟု ဇီကာဆို၏။

အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ ။ ။ ပါဠိတော်၌ “သိက္ခာပဒ” ဟု သာမညဆိုသော်လည်း
 ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်ကို ရည်ရွယ်အပ်သော “ သန္ဓာယဘာသိတ ” စကားတည်း၊
 ထို့ကြောင့် “ပဌမပါရာဇိက အဋ္ဌပိတေ” မိန့်သည်။ ပါရာဇိက၊ ပါရာဇိကနှင့်အလားတူ
 သံဃာဒိသေသ်ကိုသာ မပညတ်ရသေး၊ များစွာသော ထုလ္လစွဉ်း စသည်တို့မှာ ထို
 အခါ၌ ပညတ်တော်မူပြီးဖြစ်သည်-ဟူလို၊ အပညတ္တေကို “ အဋ္ဌပိတေ ” ဟု ဖွင့်ရာ၌
 ပပုဗ္ဗ ဥပဓာတ်သည် ထပန အနက်ဟော ဟု မှတ်။ [အပညတ္တေ ဟူသော လက္ခဏာကို
 ဟိတ်အနက်လည်းပေးနိုင်၏။]

တို့သည် စိတ္တိ-ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်ကို၊ အာရာဇယိံ သု- နှစ်သက်စေကြကုန် ပြီ၊ ဝါ-ကျေနပ်စေကြကုန်ပြီ၊ ဝေရူပံ-ဤသို့ ကြမ်းတန်းသော သဘောရှိသော၊ အဇ္ဈာစာရံ-လွန်ကျူးမှုကို၊ နအကံသု-မပြုကြကုန်၊ တံ-ထိုနှစ်သက်စေခြင်းကို၊ သန္ဓာယေဝ- ရည်ရွယ်တော်မူ၍သာလျှင်၊ အာရာဇယိံ သု၊ ပေ၊ စိတ္တန္တိ- စိတ္တံ ဟူသော၊ ဣဒံသုတ္တံ - ဤပါဠိကို၊ အာဟ - ဟောတော်မူပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဧကံ သမယံ-တချိန်၌၊ ဝါ-တချိန်တုန်းက၊ မေ-ငါဘုရား၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဝတ-စင်စစ်၊ အာရာဇယိံ သု-န်ပြီ၊ ဝါ-န်ပြီ၊...မူလပဏ္ဏာသ၊ ဩပမ္မ ဝဂ်၊ ကကရူပမသုတ်၊] အထ - ထို ပဌမဗောဓိဝယ် ဝါတော် ၂၀ အတွင်း၌၊ ဘဂဝါ - သည်၊ အဇ္ဈာစာရံ - ကို၊ အပဿန္တော - မြင်တော်မမူရသည်၊ (ဟုတ္တာ) ပါရာဇိကံဝါ - ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို၎င်း၊ သံယာဒိသေသံဝါ- သံယာဒိသေသံ သိက္ခာပုဒ်ကို၎င်း၊ န ပညပေသိ-ပညတ်တော်မမူ၊ တသ္မိံ တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံပန - ထိုထို အကြောင်းကြောင့်ကား၊ အဝေသေသေ - ပါရာဇိက သံယာဒိသေသံမှ ကြွင်းကုန်သော၊ ပဉ္စ - န်သော၊ ဒုဒ္ဒကာပတ္တိက္ခန္ဓေဝေ- သေးငယ်သော အာပတ်အစုတို့ကိုသာ၊ ပညပေသိ- ပြီ၊ တေန- ကြောင့်၊ အပ ညတ္ထေ သိက္ခာပဒေတိ-ပဒေဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

အနာဒိနဝဒေသောတိ- ကား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဒါနိ-၌၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေန္တော-လျက်၊ ယံအာဒိနဝံ-အကြင်အပြစ်ကိုဒေသေသတိ-ပြုတော်မူ လတုံ၊ တံ-ထိုပြုတော်မူအပ်လတုံသော အပြစ်ကို၊ အပဿန္တော-မမြင်သည်၊ အနဝဇ္ဇသညီ- အပြစ်မရှိဟု အမှတ်ရှိသည်၊ ဟုတ္တာ- ၍၊ ဝါ- ကြောင့်၊ (အဘိ ဝိညာပေသိ-၌စပ်၊) ဟိ- မှန်၊ အယံ - ဤအရှင်သုဒိန်သည်၊ ဣဒံ- ဤမေထုန် အမှုကို၊ နကရဏီယံ- မပြုထိုက်၊ ဣတိဝါ- ဤသို့သော်၎င်း၊ (ဣဒံ- သည်၊) မူလစ္ဆန္ဒဇာယ - အမြစ်အရင်း၏ ပြတ်ခြင်းငှာ၊ သံဝတ္ထတိ - ၏၊ ဣတိဝါ- သော်၎င်း၊ သစေ ဇာနေယျ- အံ့(ဝေသတိ)၊ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော-သဒ္ဓါကြောင့် ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့သော၊ ကုလပုတ္တော-သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ တတောနိဒါနံ-ထိုသား

အာရာဇယိံ သု။ ။ “အာပုဗ္ဗ+ရာဇ-တောသနေ” ဟူသော ဓာတ်၊ ကာရိတ် ဇာယတည်း၊ ထို့ကြောင့် “စိတ္တံ ဂဏီ” သု၊ ပူရယိံ သု-ဘုရားအလိုတော်ကို+ ပြည့်ဝ စေကြကုန်ပြီ၊ ဟဒယဂါဟိနိံ ပတိပတ္တိံ (ဘုရားရှင်၏ စိတ်နှလုံးကို ယူစေနိုင်သော အကျင့်ကို) ပတိပဇ္ဇိံ သု”-ဟူသော ဋီကာ၌ အဓိပ္ပါယ်ဏှ ဟု မှတ်။

မူလစ္ဆန္ဒဇာယ။ ။ သိန္ဓနံ ဆေဇ္ဇံ၊ သိဒိ+ ဣ၊ မူလဿ-၏+ ဆေဇ္ဇံ မူလစ္ဆန္ဒ- သာသနာတော်၏ အခြေအမြစ်ဖြစ်သော ပါရာဇိကသိက္ခာသီလ၏ ပြတ်ခြင်း၊ [သကို အာယု။]

မျိုးစေ့မပေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ၀၁-ထိုမေထုန်မပြုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဇီဝိတက္ခယံ - အသက်ကုန်ခြင်းသို့၊ ပါပုဏန္တောပိ- ရောက်ရသော်လည်း၊ န ကရေယျ - မပြုတန်ရာ၊ ပန - အန္တယကား၊ ဧတ္ထ- ဤမေထုန်မှည့်၊ အာဒီနဝံ-ကို၊ အပဿန္တော-သည်၊ နိဒ္ဒေါသသညီ-အပြစ်မရှိ ဟု အမှတ်ရှိသည်၊ အတောသိ- ပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ အနာဒီနဝဒဿောတိ- ဟူ၍၊ (သံဝိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ- ပြီ။ [“အာဒီနဝံ+န ပဿတိတိ အနာဒီနဝ ဒဿော ” ဟု အယုတ္တသမာသံ ပြု၊ ဝရံ တေ မောဃပုရိသ - စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူအပ်လတုံသော အပြစ်ကို မမြင်သည်။]

ပုရာဏ ဒုတိယိကာယာတိ - ယ ဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ ဘုမ္မဝစနံ - တည်း၊ အဘိဝိညာပေသီတိ - ကား၊ ပဝတ္ထေသိ- ဖြစ်စေပြီ၊ ဟိ - မှန်၊ ပဝတ္တနာပိ- ဖြစ်စေခြင်းကိုလည်း၊ ကာယဝိညတ္တိ စောပနတော - ကာယဝိညတ်ကြောင့် ဖြစ်သော လှုပ်ရှားခြင်းကြောင့်၊ ဝိညာပနာတိ- ဝိညာပနာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ၏၊ တိက္ခတ္ထု-ကြိမ်၊ အဘိဝိညာပနန္ဒ-ဖြစ်စေမှုကိုလည်း၊ (အကာသိ၌စပ်)၊ သေ-

ပဝတ္တနာပိ ဟိ။ ။ပါဠိတော်၌ “မေထုန်ဓမ္မံ အဘိဝိညာပေသီ”ဟု ရှိ၏၊ ထိုပါဠိ အတွက် “မေထုန်အကျင့်ကို+သိစေပြီ”ဟု မဖွင့်ဘဲ “မေထုန်အကျင့်ကို+ဖြစ်စေပြီ”ဟု အနက်ကိုဖွင့်ရာ၌ သဒ္ဓါအနေအားဖြင့် အလွန်အလွန်ဝေးကွာရကား အဘိဝိညာပေသီ ပုဒ်၏ “ ပဝတ္ထေသိ ” အနက်ကို အဘယ်ပုံ ဆက်သွယ်၍ ရအပ်ပါသနည်း - ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ ပဝတ္တနာပိ ဟိ၊ပေ၊ဝိညာပနာတိ ဝုစ္စတိ”ဟု မိန့်၊ [ပဝတ္တ နာပိ၌ မိဖြင့် “ဝိညတ္တိ” ကိုပေါင်း၊] ဝိညတ္တိ (သိစေမှု) ကိုသာ ဝိညာပနာဟု ဆိုအပ် သည် မဟုတ်သေး၊ ဖြစ်စေမှုကိုလည်း ဝိညာပနာဟု ဆိုအပ်သည်-ဟူလို။

ကာယဝိညတ္တိ စောပနတော။ ။ဖြစ်စေခြင်းကို အတယ်ကြောင့် “ဝိညာပနာ” ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း - ဟု ထပ်၍ မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ကာယဝိညတ္တိ စောပန တော”ဟု မိန့်၊ ကာယဝိညတ်ကြောင့်ဖြစ်ရသော လှုပ်ရှားခြင်း၏အဖြစ်ကြောင့် “ဖြစ်စေ ခြင်းကို ဝိညာပနာ”ဟု ဆိုအပ်သည်-ဟူလို။ [ကာယဝိညတ္တိစောပနတောတိ-ကာယ ဝိညတ္တိဝသေန ပဝတ္တစလနတော (သာရတ္ထ)၊ ကာယဝိညတ္တိယာ - ကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တ စလနတော၊ (ဝိမတိ)၊ စောပန၌ စုပဓာတ်သည် စလနအနက်တော၊ ပဝတ္တဟူသော အလယ်ပုဒ်အကြေကြီး၊ ဝိညတ္တိယာ+ပဝတ္တံ+စောပနံ ဝိညတ္တိစောပနံ။]

အချုပ်မှာ-“မေထုန်မှီဝဲမှု”ဟူသည် ကာယဝိညတ်ကြောင့် ရုပ်ကလာပ်များ လှုပ် ရှားမှုဖြစ်၍ “အဘိဝိညာပေသီ”ဟု ဝိညတ်နှင့်စပ်ဆိုင်သော ဝိညာပနကြိယာကို ဆိုပါ သော်လည်း အနက်အားဖြင့် ပဝတ္တနအနက်ကိုသာ ယူရသည်-ဟု မှတ်၊ ထိုသို့ “အဘိ ဝိညာပေသီ” ဟု ဆိုခြင်းမှာလည်း “မေထုန် ပတိသေဝိ” ဟု ဆိုလျှင် ကြမ်းတန်းသော စကား ဖြစ်ရကား ဝိနည်းဝိဂ္ဂကတ်၌ ပဌမဆုံး သုံးစွဲအပ်သော စကားဖြစ်၍ ယဉ်ကျေး သော စကားလုံးကို သုံးစွဲခြင်းဖြစ်သည်။

ဤ အရှင်သုဒ္ဓိန်သည်၊ ဂဗ္ဘသဏ္ဍာနသန္နိဋ္ဌာနတ္ထံ-ကိုယ်ဝန်တည်ခြင်း၌ ဆုံးဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “သန္နိဋ္ဌာနံ” ဟု ရှိ၏။ သံဂါယနာမူအတိုင်း “သန္နိဋ္ဌာနတ္ထံ” ဟု ပေးလိုက်သည်။ ဤဝါကျတရလုံး စာသွားမကောင်းလှ။]

သာ တေန ဂဗ္ဘံ ဂဏီတိ - ကား၊ သာစ - ထို ဇနီးဟောင်းသည်လည်း၊ တေနဝအဇ္ဈာစာရေန - ထိုလွန်ကျူးမှုကြောင့်သာလျှင်၊ ဂဗ္ဘံ-ကို၊ ဂဏီ-ပြီ၊ အညထာ-တပါးသောအကြောင်းကြောင့်၊ (ဂဗ္ဘံ-ကို၊) နဂဏီ-ယူသည်မဟုတ်၊ ပန- ပရိတာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဥားအံ့၊ အညထာပိ - ကြောင့်လည်း၊ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ- ကိုယ်ဝန်ကိုယူခြင်းသည်၊ ဟောတိကိံ - ဖြစ်နိုင်သလော၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏၊ (ဣတိ-ဖြေတည်း၊) ဂထံ- အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (ဟောတိ- နည်း၊) ကာယသံသဂ္ဂေန - ကိုယ်၏ ရောနှောခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ဝါ - ကိုယ်လက်နှီးနှောခြင်းကြောင့်၎င်း၊ စောဠဂ္ဂဟဏေန- အဝတ်ကိုယူခြင်းကြောင့်၎င်း၊ အသုစိပါနေန- သုက်ကိုသေခံခြင်းကြောင့်၎င်း၊ နာဘိ ပရာမသနေန- ချက်ကို သုံးသပ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ရူပဒဿ

တိက္ခတ္တံ အဘိဝိညာပနံ ။ ။ ရှင်သုဒ္ဓိန်သည် မေထုန်ကို အလိုမရှိပါဘဲ အဘယ်အကျိုးငှါ ဥ ကြိမ် ဥ ဖန် ဖြစ်စေရသနည်း - ဟု မေးတွယ်ရှိ၍ “ တိက္ခတ္တံ အဘိဝိညာပနံ ” စသည်မိန့်၊ ကိုယ်ဝန်တည်စေမည့် ဖိတ်ချရအောင် (နောက်တတန် မပြုရအောင်) ဥ ကြိမ်ဖြစ်စေပါသည်-ဟုလျှောက် [တိက္ခတ္တံ အဘိဝိညာပနန္တိ-မုတ္တိပါပန ဝသေန (သုက်လွတ်ခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) တီသုဝါ-ရသ မေထုန်ဓမ္မဿ ပဝတ္တနံ။]

တေနော ။ ။ “သဗ္ဗပဒိ သာဝဓာရဏံ” နှင့်အညီ တေနကို အဝဓာရဏ (ဧဝ) ထည့်၍ “ တေနော ” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုဝေဖြင့် တားမြစ်အပ်သောအနက်ကို ပြလို၍ “န အညထာ” ဟု ထည့်ပြန်သည်။ [သဗ္ဗပဒါနံ-တို့၏၊ အဝဓာရဏဖလတ္တာ-အဝဓာရဏအကျိုးရှိ (ဧဝ၏အနက်ရှိ) သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိနာ ဧဝကာရံ (ဧဝမာါဘဲ) အဝဓာရဏတ္ထော ဝိညာယတီတိ အာဟ-တေနော အဇ္ဈာစာရေနာတိ။]

ကိံ ပန ။ ။ ဣဒါနိ အဝဓာရဏေန (ဧဝသဒ္ဓါသည်) နိဝတ္တိတံ အတ္ထံ ဒဿေတုံ (တားမြစ်အပ်သောအနက်ကို အကျယ်ပြခြင်းငှါ) အာဟ - ကိံ ပန အညထာပိ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ ဟောတီတိ အာဒိ။

နာဘိပရာမသနံ ။ ။ ချက်ကိုသုံးသပ်ခြင်းသည် ကာယသံသဂ္ဂတွင် ပါဝင်ပြီးမဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် သီးခြားဆိုရသနည်း- ဟု မေးတွယ်ရှိ၏။ ၊ ယောက်လုံး၏ ဆန္ဒရာဂအတွက် ကာယသံသဂ္ဂကို ဆိုအပ်၏။ မိန်းမ၏သာ ဆန္ဒရာဂအတွက် နာဘိပရာမသနကို ဆိုအပ်၏။ [တနည်း- နာဘိပရာမသနကြောင့် ကိုယ်ဝန်ရသော ဝတ္ထုအများ ထင်ရှားရှိဘူးသောကြောင့်လည်း နာဘိပရာမသနကို သီးခြားဆိုရသည်။]

နေန- အဆင်းကို ကြည့်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ သဒ္ဓေန-အသံကြောင့်၎င်း၊ ဂန္ဓေန-
 အနံ့ကြောင့်၎င်း၊ (ဂစ္ဆဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ) ဟိ-ဦး၊ ကေစ္စာ- အချို့ကုန်သော၊
 ဣတ္ထိယော - ထိုသည်။ ဥတုသမယေ - ဥတုပန်းပွင့်ရာအခါ၌၊ ဆန္ဒရာဂရက္ခာ-
 ဆန္ဒရာဂဖြင့် တပ်မက်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ၊) ပုရိသာနံ - တို့၏၊ ဟတ္ထဂ္ဂါဟ
 ဝေဏီဂ္ဂါဟ အင်္ဂပစ္စင်္ဂပရာမသနံ - လက်ကိုင်ခြင်း၊ ဆံအစု (ဆံစည်း) ကို
 ကိုင်ခြင်း၊ အင်္ဂါကြီးငယ်ကို သုံးသပ်ခြင်းကို၊ သာဒယန္တိယောပိ - သာယာ
 ကုန်လျက်လည်း၊ ဂစ္ဆံ-ကို၊ ဂဏန္တိ-ယူတတ်ကုန်၏၊ ဝေ- ဤသို့လျှင်၊ ကာယ
 သံသဂ္ဂေန - ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဂစ္ဆဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ။

ပန - ကား၊ (ကာယသံသဂ္ဂမှတပါး စောဠဂ္ဂဟဏ ကား၊) ဥဒါယိဿ-
 ဥဒါယိ၏၊ ပုရာဏဒုတိယိကာ-မယားဟောင်း ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်။ တံ
 အသုစိ-ထိုသုတ်ကို၊ သင်းပိုင်ဟောင်း၌ ပါလာသော သုတ်ကို၊ ကေဒေသံ-
 တစိတ်တဘို့ကို၊ မုခေန-ခံတွင်းဖြင့်၊ အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီး၊ ကေဒေသံ-ကို၊ စောဠကေ
 နေဝ-အဝတ်နှင့် သာလျှင်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ အင်္ဂဇာတေ- အင်္ဂါဇာတ်၌၊ ပက္ခိပိ-
 ထည့်ပြီး၊ သာ-ထိုဘိက္ခုနီသည်။ တေန-ထိုအဝတ်ကို ယူခြင်းကြောင့်၊ ဂစ္ဆံ-ကို၊
 ဂဏိ-ပြီး၊ (အကျယ်ကို ပုရာဏစီဝရဓောဝါပန သိက္ခာပုဒ်မှာကြည့်) ဝေ-လျှင်၊
 စောဠဂ္ဂဟဏေန ဂစ္ဆဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ၊ မိဂသိင်္ဂတာပသဿ- မိဂသိင်္ဂရသေ့
 ၏၊ မာတာ- အခါဖြစ်သော၊ မိဂိ-သမင်မသည်။ ဥတုသမယေ-၌၊ တာပသဿ-
 ရသေ့၏၊ ပဿာဝဋ္ဋာနံ-ကျင်ငယ်စွန့်ရာအရပ်သို့၊ အာဂတိာ-၍၊ သ သမ္ဘဝံ-
 သုတ်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ပဿာဝံ- ကျင်ငယ်ကို၊ ပိပိ-သောက်ပြီး၊ သာ - ထို
 သမင်မသည်။ တေန - ထို သုတ်ကို သောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဂစ္ဆံ ဂဏိတွာ၊ မိဂ
 သိင်္ဂံ - မိဂသိင်္ဂ သတို့သားကို၊ ဝိဇာယိ - ဖွားပြီး၊ ဝေ-လျှင်၊ အသုစိပါနေန-
 ကြောင့်၊ ဂစ္ဆဂ္ဂဟဏံ-သည်။ ဟောတိ-၏။

ပန-ကား၊ သာမဿ - သာမမည်သော၊ ဗောဓိသတ္တဿ - ၏၊ မာတာ
 ပိတူနံ - တို့၏၊ စက္ခု ပရိဟာနိံ - မျက်စိ၏ ဆုတ်ယုတ်မည့်အရေးကို၊ ဥ တွာ-
 ကြိုတင်ကာသိ၍၊ သက္ကော - သကြားသည်၊ ပုတ္တံ - ကို၊ ဒါတုကာမော-သည်။

ဣတ္ထိယောဟိ ။ ။ ကထံ ကာယသံသဂ္ဂေန ဂစ္ဆဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ၊ ကထဉ္စ တတ္ထ
 သုက္ကသောဏိတဿ သမ္ပဝေတိ (ဘယ်နည်းဖြင့် ထို ကာယသံသဂ္ဂမြဲရာ၌ သုက်သွေး
 ဖြစ်နိုင်သနည်း) ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ဣတ္ထိယောဟိ ” စသည်မိန့်၊ ဆန္ဒရာဂပုတ္တိဝသေန
 ဣတ္ထိယာ သုက္ကကောဠာသော စလိတော ဟောတိ (ကာယသံသဂ္ဂမြဲသောအခါ ဆန္ဒ
 ရာဂဖြစ်ခြင်းကြောင့် မိန်းမ၏သုက် အစုအဝေးသည် လှုပ်ရှား၏)၊ သောပိ (ထို
 လှုပ်ရှားခြင်းသည်လည်း) ဂစ္ဆသက္ကာနဿ ပစ္စယော ဟောတိတိ အမိပ္ပိယော။

(ဟုတ္တာ)၊ ဒုက္ခလပဏ္ဍိတံ - ဒုက္ခလသုခမိန်ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိံ)၊ တုမ္မာကံ-
 တို့အား၊ မေထုနဓမ္မော-သည်၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်သလော၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟ)၊
 မယံ - တို့သည်၊ တေတန - ဤအကျင့်ဖြင့်၊ အနတ္တိကာ - အလိုမရှိကုန်သည်၊
 (ဟုတ္တာ) ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇိ-ရသွေ ရဟန်းအဖြစ်သို့၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ကပ်ရောက်ကုန်သည်၊
 အမှ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ [မေထုနပြုအပ်-မပြုအပ်ကို စဉ်းစားဘွယ်
 မလို၊ ထိုအမှုကို အလိုမရှိ၍ ရဟန်းပြုခဲ့ကြသည်-ဟုလို၊] တေနဟိ-ထိုသို့ အလို
 မရှိလျှင်၊ ဣမိဿာ-ဤ ပါရိကာ၏၊ ဥတုသမယေ-၌၊ အင်္ဂုဋ္ဌေန - လက်မဖြင့်၊
 နာဘိ-ချက်ကို၊ ပရာမသေယျာထ-သုံးသပ်ပါကုန်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊
 သော-ထို ဒုက္ခလသုခမိန်သည်၊ တထာ- ထို ပြောသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ-ပြီ၊
 သာ - ထို ပါရိကာသည်၊ တေန - ထိုချက်ကို သုံးသပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဂဗ္ဘံ - ကို၊
 ဂဏှိတွာ-ယူ၍၊ သာမတာပသဒါရကံ - သာမ ရသွေကလေးကို၊ ဝိဇာယိ-ပြီ၊
 [ချက်ကို သုံးသပ်သောအခါ သွေးသားလှုပ်ရှားသဖြင့် ကိုယ်ငနရသည်၊]
 ဧဝံ - လျှင်၊ နာဘိပရာမသနေန- ကြောင့်၊ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ-သည်၊ ဟောတိ- ၏၊
 တေတေန နယေန-ဤနည်းဖြင့်ငင်၊ မဏ္ဍဗျဿစ-မဏ္ဍဗျ သတိုးသား၏၎င်း၊
 စဏ္ဍပဇ္ဇောတဿစ- စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်း၏၎င်း၊ ဝတ္ထု-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

ကထံ-လျှင်၊ ရူပဒဿနေန - အဆင်းကို ကြည့်ခြင်းကြောင့်၊ (ဂဗ္ဘဂ္ဂဟ
 ဏံ-သည်၊)ဟောတိ-နည်း၊ ဣမ-ဤလောက၌၊ ကေစ္စာ-သော၊ ဣတ္ထိ-သည်၊
 ဥတုသမယေ -၌၊ ပုရိသသံသဂ္ဂံ - ယောက်ျား၏ ရောနှောခြင်းကို၊ အလဘ
 မာနာ-သည် (ဟုတ္တာ)၊ ဆန္ဒရာဂဝသေန-ဖြင့်၊ ရာဇောရောဓောဝိယ-မင်း၏
 မောင်းမ ကဲ့သို့၊ အန္တောဂေဟဂတာဝ-အိမ်တွင်းသို့ ရောက်လျက်သာလျှင်၊
 ဝါ - အိမ်တွင်း၌ တည်လျက်သာလျှင်၊ ပုရိသံ-ကို၊ ဥပနိဇ္ဈာယတိ - တစ်မိမိနှင့်
 ကြည့်၏၊ ဝါ-တစ်မိမိနှင့်ကြစည်၏၊ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ တေန - ထို ကြည့်ခြင်း
 ကြံခြင်းကြောင့်၊ ဂဗ္ဘံ-ကို၊ ဂဏှာတိ-၏၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ရူပဒဿနေန-ကြောင့်၊
 ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ဗလာကာသု-ပျိုင်းအောက်တို့၌၊
 ပုရိသော နာမ-အဖိုမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တာ-ထိုပျိုင်းအောက်မတို့သည်။

တေတေန နယေန။ ။မဏ္ဍဗျ၏ အမိဖြစ်သော ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာ၏ ချက်ကို မာတင်
 ရသွေသည် သုံးသပ်၏၊ စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းလောင်း၏ မယ်တော်မိရားသည် ချက်ပေါ်
 ၌ ကင်းသတွာဖြတ်သွားသည်ကို သာယာ၏၊ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ဝန်ရကြသည်။

ဥပနိဇ္ဈာယတိ။ ။ဝါတပါနာဒိနာ ဒိသ္မာဝါ (ပြုတင်းပေါက်က လှမ်းကြည့်၍
 ဖြစ်စေ) ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံဝါ ပုရိသံ (မြင်ဘူးသော ယောက်ျားကို မှန်း၍ ဖြစ်စေ) ဥပနိဇ္ဈာယတိ၊
 [သီတိန်ကျွန်း၌ မောင်းမ တယေခံသည် ထိုအတိုင်းကြည့်၍ ကိုယ်ဝန်ရဘူးသတက်။]

ဥတုသမယေ-၌၊ မေဃသဒ္ဓိ-မိုဃ်းသံကို၊ သုတွာ-၍၊ ဂဗ္ဘံ- ကို၊ ဂဏှန္တိ- န်၏။ ကုက္ကုဋိယောပိ- ကြက်မတို့သည်လည်း၊ ကဒါစိ- ၌၊ ဧကဿ- သော၊ ကုက္ကုဋဿ-ကြက်ဖ၏။ သဒ္ဓိ- တွန်သံကို၊ သုတွာ - ၍၊ ဗဟုကာပိ-ကြက်မ အများတို့သည်လည်း၊ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တိ၊ တထာ-တူ၊ ဂါဝီ - နွားမတို့သည်၊ ဥသဘဿ- နွားလား ဥသဘ၏။ သဒ္ဓိ သုတွာ, ဗဟုကာပိ - နွားမ အများတို့သည်လည်း၊ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တိ- န်၏။ ဧဝံ သဒ္ဓေန ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ၊ စ - ဆက်၊ ဂါဝီ ဝေ- တို့သည်ပင်၊ ကဒါစိ-၌၊ ဥသဘဂန္ဓေန-နွားလား-ဥသဘ၏ အနံ့ကြောင့်၊ ဂဗ္ဘံ- ကို၊ ဂဏှန္တိ- န်၏။ ဧဝံ ဂန္ဓေန ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ။

ပန-အတ္ထုဒ္ဓါရ သာမညမှတပီး အတ္ထုဒ္ဓေသ ပိသေသကို ဆိုဥားအံ့၊ ဣဓေ- ဤ ရှင်သုဒ္ဓိဇနီးဟောင်း၏ ကိုယ်ဝန်ယူရာ၌၊ အယံ - ဤ ဇနီးဟောင်းသည်၊ အဇ္ဈာဗာရေန-လွန်ကျူးမှုကြောင့်၊ ဂဗ္ဘံ- ကို၊ ဂဏှိ-ယူပြီ၊ ယံ-ယင်း အဇ္ဈာ စာရကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူခြင်းကို၊ သန္ဓာယ - ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ မာတာပိတ ရောစ၊ပေဟောတီတိ-ဟောတိဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ် ပြီ၊ [မာတာပိတရောစ- မိဘတို့သည်လည်း၊ သန္ဓိပတိတာ- ပေါင်းဖေပီသော အားဖြင့် စုဝေးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- န်၏။ မာတာစ-အမိသည်လည်း၊ ဥတုနိ- ဥတုပန်းရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ ဂန္ဓဗ္ဗောစ - အမိဝမ်းတိုက်သို့ ရေခဲထိုက်သော သူငယ်လောင်းသည်လည်း၊ ဝါ-ဘဝဂါမိကံဖြင့် ဖြစ်နေသောသူငယ်လောင်း သည်လည်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘော-ဘဝဟောင်း၌ ရှေးရှုတည်နေသည်၊ ဟောတိ-၏။

သန္ဓိပတိတာ။ ။ အသဒ္ဓမ္မဝသေန (မသူတော်အကျင့်၏ အစွမ်းဖြင့်) ကေသ္မိံ ဌာနေ သမာဂတာ သင်္ဂတာ (ပေါင်းဆုံကြကုန်သည်) ဟောန္တိ၊ ဤအဖွင့်ဖြင့် “ယခု ကာလ စည်းဝေးခြင်းမျိုးကို “သန္ဓိပတိတာ ဟု မယူပါနှင့်” ဟု ပြသည်။

ဂန္ဓဗ္ဗော ။ ။ တကြပဂဿတ္တာ - ထိုအမိဝမ်း၌ရောက်သော သတွာသည်၊ ဂန္ဓဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တကာရဿ ဓကာရော ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ “ဂန္တိ + ဘဗ္ဗောတိ ဂန္ဓဗ္ဗော - အမိဝမ်း၌ ရောက်သိုက်သူ” ဟု ပြ၍ ဂဓဓာတ် တဗ္ဗပစ္စည်းဟု ဆိုလျှင် တကို မပြု၍ “ဂန္ဓဗ္ဗော” ဟု ဖြစ်သည် - ဟူလျှင်၊ တနည်း - “ဂန္ဓ-သူစနေ (ထင်စွာပြုခြင်း)” ဟူသော ဓာတ်ကျမ်းနှင့်အညီ “ ဂန္ဓတိ - ဖြစ်လတုံသော ဂတိနိမိတ်ကို ထင်စေသော အားဖြင့် ထင်ရှားပြတတ်၏၊ ဣတိ ဂန္ဓော” ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ တဝဂါမိ (ဘဝတပီးသို့ ရောက်စေတတ်သော) ကံကို ဂန္ဓ ဟု ယူ၊ “ဂန္ဓေန+ အဗ္ဗတိ ပဝတ္တတီတိ ဂန္ဓဗ္ဗော- ဘဝ ဂါမိကံဖြင့် ဖြစ်နေသော (စုတေခါနီး နိမိတ်ထင်နေသော) သတွာ။

ပစ္စုပ္ပန်ဘော။ ။ ဣတ္ထ န မာတာပိတုနံ သန္ဓိပတိံ ဩလောကယမာနော သမိပေ ဋ္ဌိတောနာမ ဟောတိ၊ ကမ္မယန္တေန ယန္တိတောပန (ကံ ယန္တယားစက်သည် လှည့်အပ် သော) ကောသတ္ထော တသ္မိံ ဩကာသေ နိဗ္ဗတ္တနကော (ဖြစ်လတုံသော) ပုရိမ

စေ-လျှင်၊ တိက္ခာ-သုံးပါးသောအကြောင်းတို့၏၊ သန္တိပါတာ- ပေါင်းဆုံခြင်းကြောင့်၊ ဂဗ္ဘဿ - သူငယ်ကိုယ်ဝန်၏၊ အဝက္ကန္တိ (ဩက္ကန္တိ) - သက်ရောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏။]

ဘုမ္မာ ဒေဝါ သဒ္ဓမနုဿာဝေသုန္တိ-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ လောကေ-၌၊ ပါပကမ္မံ-ကို၊ ပကြဗ္ဗတော-ပြုသူ၏၊ ရဟောနာမ-ဆိတ်ကွယ်သော အရပ်မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ- မှန်၊ သဗ္ဗပဌမံ-အလုံးစုံတို့၏ ရှေးဦးစွာ၊ အဿ-ထိုမကောင်းမှု ပြုသူ၏၊ တံပါပံ-ကို၊ အတ္တနာ- ကိုယ်တိုင်၊ ဇာနာတိ - သိ၏၊ တတော-ထိုမှ နောက်၌၊ အာရက္ခဒေဝတာ - ထိုသူ၏ ကိုယ်စောင့် နတ်သည်၊ (ဇာနာတိ-၏) အထ - ထိုမှ နောက်၌၊ အညာပိ- အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပရစိတ္တဝိဒ္ဓနိယော - သူတပါးစိတ်ကို သိနိုင်ကုန်သော၊ ဒေဝတာ-တို့သည်၊ (ဇာနန္တိ- န်၏) [သဗ္ဗပဌမံဟိ- ၌ “ ဟိ (ယသ္မာ) - ကြောင့်” ဟု ပေးပြီးလျှင် “တသ္မာ နတ္ထိ” ဟု ပြန်လှည့်၍လည်း ပေး၊] တသ္မာ - ကြောင့်၊

ဇာတိယံ ဝိတော ဂတိနိမိတ္တာဒိ အာရမဏကရဏဝသေန ဥပပတ္တာဘိမုခေါ (ပဋိသန္ဓေနေတို့ရန် ရှေးရှုသည်) ဟောတိတိ အဓိပ္ပာယ်။

ဂဗ္ဘဿ။ ။ [ဂဗ္ဘေ နိဗ္ဗတ္တနက သတ္တဿ - ဝမ်းတိုက်၌ ဖြစ်လတံ့သူငယ်၏။] တချို့နေရာ၌ အဓိဝမ်းကို “ ဂဗ္ဘ ” ဟု ယူရသော်လည်း ဤနေရာ၌ ကိုယ်ဝန်သူငယ်ကို “ ဂဗ္ဘ ” ဟု ယူစေလို၍ ဤသို့ ဖွင့်သည်။ “ ဂဗ္ဘတိ အတ္တဘာဝဘာဝေန ပဝတ္တတိ- အတ္တဘောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏၊ ဣတိ ဂဗ္ဘော ” ဟုပြု၍ ကလလာဒိအဝတ္ထဓမ္မပမန္တ (ကလလရေကြည်စသော အခိုက်အတန့်ရှိသော ရုပ်ကလာပ်အစဉ်) ကို အရကောံပံ။

ဥပစာအဆ က်ဆက်။ ။ တံနိဿိတတ္တာ ပန သတ္တယန္တောနော ဂဗ္ဘောတိ ဝုစ္စတိ၊ ယထာ မဇ္ဇာ ဥတ္တုဋ္ဌိံ ကရောန္တိတိ၊ ထိုရုပ်ကလာပ်အစဉ်ကိုမှီ၍ သတ္တာဟု ခေါ်ရသော ခန္ဓာအစဉ်ကိုကား (ဌာနကလာပ် အစဉ်၏ ဂဗ္ဘအမည်ကို ဌာနီသတ္တာပေါ်တင်စား၍) ဌာနပစာရအားဖြင့် “ ဂဗ္ဘ ” ဟု ခေါ်ရ၏၊ တံနိဿယဘာဝဘော မာတုက္ကန္တိ ဂဗ္ဘောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော = ထို ကိုယ်ဝန်၏ တည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် ကိုယ်ဝန်သူငယ် ဟူသော ဌာနီ၏ ဂဗ္ဘအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဝမ်းတိုက်၌ တင်စား၍ ဌာနပစာရအားဖြင့် အဓိဝမ်းကိုလည်း “ ဂဗ္ဘ ” ဟု ခေါ်ရသည်။

တနည်း ။ ။ ပကတိတိုက်ခန်းသည် နေသူတို့၏ တည်ရာဖြစ်သကဲ့သို့ ကိုယ်ဝန်သူငယ်၏ ဖြစ်ရာနေရာဖြစ်သောကြောင့် “ ဂဗ္ဘောရိယာတိ ဂဗ္ဘော ” ဟု ဥပမာတဗ္ဗိတ်ဆင့်၍ (တနည်း) သဒ္ဓိသုပစာရအားဖြင့် အဓိဝမ်းတိုက်ကို ဂဗ္ဘ ဟု ခေါ်၏၊ ဥပမာတဗ္ဗိတ်ဆိုလျှင် ဥပစာမဟုတ်၊ မုချတည်း၊ ဥပစာတင်လျှင်လည်း ဥပမာတဗ္ဗိတ် မဆင့်ရဟု မှတ်။ [ဂဗ္ဘောရိယာတိ ဝါ၊ ယထာ ဟိ နိဝါသဌာနတယ သတ္တာနံ ဩဝရကော ဂဗ္ဘောတိ ဝုစ္စတိ၊ ဧဝံ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ သတ္တာနံ ယာဝ အဘိဇာတိ (ဖွားသည်အထိ) နိဝါသဌာနတယ မာတုက္ကန္တိ ဂဗ္ဘောတိ ဝုတ္တော၊ - သာရတ္ထ။]

(မကောင်းမှု ပြုသူမှာ ဆိတ်ကွယ်သော အရပ် မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊)
 အဿ-ထိုသုဒိန္န၏၊ ပရစိတ္တဝိဒူ-န်သော၊ သကလဝနသဏ္ဍာနိဿိတာ- အလုံး
 စုံသော တောအုပ်၌ မှီကုန်သော၊ ဘုမ္မာ-မြေ၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေဝါ-တို့သည်၊
 (တနည်း) ဘုမ္မာဒေဝါ- ဘုမ္မဇိုင်းတို့သည်၊ တံအဇ္ဈာစာရံ - ကို၊ ဒိဿာ - ရှိ၊
 သဒ္ဓိ-ကို၊ အနုဿာဝေသုံ-တဆင့်ကြားသိစေကြကုန်ပြီ၊ [သဒ္ဓမနုဿာဝေသုံ-
 ကို “ ယထာ ” စသည်ဖြင့် ထပ်၍ဖွင့်သည်။] ယထာ - အကြင် အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်(မြွက်ဆိုလသော်)၊ အညေပိ-န်သော၊ ဒေဝါ-တို့သည်၊ သုဏ္ဍိ-န်၏၊
 တထာ-ထို အခြားနတ်တို့ ကြားနိုင်လေအောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
 နိစ္ဆာရေသုံ-မြွက်ဆိုကြကုန်ပြီ၊ ကိန္နိ-အဘယ်သူလျှင်၊ (အနုဿာဝေသုံ-
 တဆင့်ကြားသိစေကြကုန်သနည်း၊) နိရဗ္ဗုဒေဝါ ဝတ ဘော၊ ပေ၊ အာဒိနဝေဝါ
 ဥပ္ပါဒိတောတိ-တောဟူ၍(အနုဿာဝေသုံ-ပြီ) တဿ-ထို နိရဗ္ဗုဒေဝါ အစ
 ရှိသောပါဠိ၏အတ္ထော-ကို၊ ဝေရုဇ္ဇကဏ္ဍေ-၌၊ ဝတ္ထနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန-ကား၊ [အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာမှတပါး ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာကား၊] ဘုမ္မာ
 နံ၊ ပေ၊ စာတုမဟာရာဇိကာတိ ဣ - ရာဇိကာဟူသော ဤ ပါဠိ၌၊ ဘုမ္မာနံ
 ဒေဝါနံ - ဘုမ္မဇိုင်းတို့၏၊ သဒ္ဓိ - ကို၊ အာကာသဋ္ဌဒေဝတာ - ကောင်းကင်၌
 တည်သောနတ်တို့သည်၊ ဝါ-အာကာသဇိုင်းတို့သည်၊ အသောသုံ-ကြားသိ
 ကြကုန်ပြီ၊ အာကာသဋ္ဌာနံ- တို့၏၊ (သဒ္ဓိ-ကို) စာတုမဟာ ရာဇိကာ- မြင့်မိုရ်
 တောင်အပြင်၌နေကုန်သော စာတုမဟာရာဇိနတ်တို့သည်၊ (အသောသုံ-ပြီ)၊
 ဣတိ - သို့၊ အယံ အနုတ္တမော - ဤအစဉ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော - ၏၊ မြဟ္မကာယိ
 ကာတိ- ကား၊ အသညသတ္ထေစ - အသညသတ် မြဟ္မာတို့ကို၎င်း၊ အရူပါဝစ
 ရေစ - အရူပါဝစရ မြဟ္မာတို့ကို၎င်း၊ ထပေတွာ-၍၊ သဗ္ဗေပိ- အလုံးစုံလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ မြဟ္မာနော-တို့သည်၊ အသောသုံ-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ သုတွာ-မိမိတို့
 ကြားပြီး၍၊ သဒ္ဓိ-ကို၊ အနုဿာဝေသုံ - တဆင့်ကြားစေကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊

ဧတ္ထပန ။ ။ ပါဠိတော်၌ အာကာသဋ္ဌနတ်များ မပါသော်လည်း “စာတုမဟာ
 ရာဇိကာ”အရ အာကာသဋ္ဌက, ပဗ္ဗတဋ္ဌကဟု ၂ မျိုးခွဲ၍ အာကာသဋ္ဌ(ကောင်းကင်၌
 တည်သော) နတ်တို့ကိုလည်း စာတုမဟာရာဇိက၌ သွင်းထားသည်၊ အဋ္ဌကထာ၌
 ပါသော စာတုမဟာရာဇိက နတ်တို့ကား “ ပရိဘဏ္ဍ ” ဟု ခေါ်သော မြင့်မိုရ်တောင်
 အပြင်၌နေသော ပဗ္ဗတဋ္ဌကနတ်တို့တည်း။

ဒုတိရုဏ် ။ ။ ဘုမိယံ+ ဘဝါဘုမ္မာ၊ ဘဝအနက်၌ ဣသက်၊ မြေနှင့်စပ်သော
 တော တောင် သစ်ပင်တို့၌နေသော နတ်အားလုံးကို “ဘုမ္မဒေဝ-ဘုမ္မဇိုင်း”ဟု ခေါ်၏၊
 ကောင်းကင်၌ ဘုံမိမာန်ဖြင့် နေသော နတ်တို့ကို အာကာသဋ္ဌနတ်ဟု ခေါ်သည်။

ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဣတိဟ တေန ခဏေနာတိ- ကား၊ ဝေ-ဤသို့လျှင်၊ သုဒိန္န
 သာ -၏၊ တေန အဇ္ဈာစာရက္ခဏေန - ထို လွန်ကျူးရာ ခဏခြင်းဖြင့်၊ တေန
 မဟုတ္တေနာတိ-ကား၊ အဇ္ဈာစာရမဟုတ္တေန- လွန်ကျူးရာ တမဟုတ်ခြင်း
 ဖြင့်ပင်၊ [အဇ္ဈာစာရကာလချင်း တူသောကြောင့် “ နေဝ ” ဟု ဝေဖြင့်
 ဆိုသည်။] ယာဝ မြဟ္မလောကာတိ-ကား၊ ယာဝ အကနိဋ္ဌမြဟ္မလောကာ-
 အကနိဋ္ဌမြဟ္မပြည်တိုင်အောင်၊ အတ္တဂုစ္ဆိတိ- ကား၊ အဘိဉ္ဇဂုစ္ဆိ-လွမ်းမိုး၍
 တက်ပြီ၊ အတ္တဋ္ဌာသိ-လွမ်းမိုး၍ တက်ပြီ၊ ဧကေကာလာဟလံ-တပြိုင်နက်
 အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် အသံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။
 [ဧကေကာလာဟလံ-ဟု ဆိုသော်လည်း ထိုအသံသည် နတ် မြဟ္မာလောက၌
 သာ ပြန့်နှံ့၍ လူ့လောက၌ မပြန့်နှံ့၊ နတ်မြဟ္မာတို့၏အဆင်းကို လူတို့က မမြင်
 နိုင်သကဲ့သို့ အသံကိုလည်း မကြားနိုင်။]

ပုတ္တံ ဝိဇာယိတိ - ကား၊ သုဝဏ္ဏဗိမ္ဗသဒိသံ- ရွှေရုပ်နှင့် တူသော၊ ပစ္ဆိမ
 ဘဝိက သတ္တံ- နောက်ဆုံး ဘဝ၌ ဖြစ်သော သတ္တာကို၊ ဇနေသိ - ဖြစ်စေပြီ၊
 [ဇနေသိ ဟု ဖွင့်သဖြင့် ဝိဇာယိ၌ ဝိပုဗ္ဗ ဇနေ , ဣယ , ဤဝိဘတ် ဟု သိစေ၏။
 နကို အာပြီ။] ဗီဇကောတိနာမ မကံသုတိ - ကား၊ အညံ- သော၊ နာမံ-ကို၊
 ကာတံ - ပြုခြင်းငှါ၊ ဝါ - ပြုခွင့်ကို၊ န အဒံသု - န၊ ဗီဇကမ္ပိ ဒေဟိတိ-ဟူ၍၊
 မာတာမဟိယာ- အမေကြီးသည်၊ ဝါ-အဖွားသည်၊ ဝုတ္တဘာဝဿ-ပြောဆို
 အပ်သည်၏ အဖြစ်၏၊ ပါကဋတ္တာ- ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-
 ထိုကလေး၏၊ ဗီဇကောတွေဝ- ဗီဇကဟူ၍သာ၊ နာမံ-သည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါ
 စေ၊ ဣတိ- ဤသို့ပြော၍၊ ဗီဇကောတိနာမံ- ကို၊ အကံသု- န်ပြီ၊ ပန- ဆက်၊
 ပုတ္တဿ-၏၊ နာမဝယေန-နာမည်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-နာမည်နှင့်
 စပ်သဖြင့် သာလျှင်၊ အဿ - ထိုကလေး၏၊ မာတာပိတုနမ္ပိ - တို့၏လည်း၊
 နာမံ-ကို၊ အကံသု-န်ပြီ၊ တေ အပရေန သမယေနာတိ-န ဟူသောစကားကို၊
 ဗီဇကဉ္စ-ကို၎င်း၊ ဗီဇကမာတရဉ္စ-ကို၎င်း၊ သန္ဓာယ-၍၊ (သံဝိတိကာရေဟိ)
 ပုတ္တံ-ပြီ၊ ကိရ- ချွဲ၊ ဗီဇကဿ - ၏၊ သတ္တဋ္ဌဝဿကာလေ-၇ နှစ် ၀ နှစ် ရှိရာ
 အခါ၌၊ တဿ-ထို ဗီဇက၏၊ မာတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနီသု- တို့၌၎င်း၊ သောစ-
 ထိုဗီဇကသည်လည်း၊ ဘိက္ခုနီသု-တို့၌၎င်း၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်ရဟန်းပြု၍၊ ကလျာဏ

ဣတိဟ တေန ခဏေန။ ။ ဣတိဟ နိပါတ် ၂ ခုကို ဝေဟု ဖွင့်၏၊ [ဣတိဟာတိ
 နိပါတသမုဒါယော (ဣတိ+ဟ နိပါတ်အပေါင်းကို) ဝေသဒ္ဓဿ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ
 အာဟ - ဝေန္တိ။] ခဏနှင့် မဟုတ္တ ၂ ပုဒ်ကား အနက်တူသော ပရိယာယ် (စကား
 အလဲအလှယ်) ပုဒ်များတည်း။

မိတ္တေ - ကောင်းသော မိတ်ဆွေတို့ကို၊ ဥပနိဿာယ - ခို၍၊ အရဟတ္တေ - ဌ၊ ပတိဋ္ဌဟိ သု-န်ပြီ၊ တေန- ကြောင့်၊ ဥဘော အဂါရသ္မာ၊ ပေသစ္စာကံသုတိ-ဟူ၍၊ (သံဝိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ မာတာပုတ္တာနံ-အမိသားတို့၏၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ-သည်၊ သဖလာ-အကျိုးရှိသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဝိတာပန-သည်ကား၊ ဝိပ္ပဋိသာရာဘိဘူတော - ဝိပ္ပဋိသာရ လွှမ်းမိုးအပ်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝိဟာသိ-ပြီ၊ [“ဝိပ္ပဋိသာရာဘိဘူတော” ဟု ဆိုသောကြောင့် “ရှင်သုဒိန္နမှာ ထိုဘဝ၌ အရဟတ္တဖိုလ် မရတော့” ဟု သိနိုင်သတတ်၊] တေန - ကြောင့်၊ အထခေါ၊ ပေ၊ ကုတ္တု၊ စန္ဒိ အာဒိ-စွံ အစရှိသောစကားကို၊ (သံဝိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

တတ္ထ - ထို အထခေါ အာယသ္မာ သုဒိန္နော အစရှိသောပါဠိ၌၊ အဟုဒေ ဝါတိ - ကား၊ အဟုဝေ - ဖြစ်သည်သာ၊ ဒကာရော - သည်၊ ပဒသန္ဓိကရော- ရှေ့ပုဒ် နောက်ပုဒ်တို့၏ စေ့စပ်ခြင်းကို ပြုတတ်၏၊ အဟောသိယေဝ-ဖြစ်သည် သာ၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ ကုတ္တု၊ စန္ဒိ - ကား၊ အဇ္ဈာစာရ ဟေတုကော- လွန်ကျူးခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ ပစ္စာနုတာပေါ - နော်၌ အဘန် ဘန် ပူပန်ခြင်းသည်၊ ဝါ - နောင်တတဘန် ပူပန်ခြင်းသည်၊ (အဟုဒေဝ- ဖြစ် သည်သာ၊) ဝိပ္ပဋိသာရောတိပိ- ရောဟူသော အမည်သည်လည်း၊ တဿေဝ- ထို ပစ္စာနုတာပ၏ပင်၊ နာမံ - တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ သော - ထို ပစ္စာနုတာပကို၊ (ဝုစ္စတိ-၌စပ်၊) ဝိညူဟိ-တို့သည်၊ အကတ္တဗ္ဗတာယ- မပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဝါ - မပြုထိုက်သည့်အတွက်၊ (ကုစ္စိတကြိယ၌စပ်၊) ကုစ္စိတကြိယ ဘာဝတော-စက်ဆုပ်အပ်သော အမူအရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကုတ္တု၊ စွံ (တိ)- ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ)ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော၊ အဇ္ဈာစာရံ-ကို၊ နိဝတ္ထေတုံ-ပြန်နစ်စေ ခြင်းငှါ၊ အသမတ္တတာယ-မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မစွမ်းနိုင်သည့် အတွက်၊ တံ - ထို လွန်ကျူးမှုကို၊ ပဋိစ္စ - စွဲ၍၊ ဝိရူပံ - ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်၊

ဝိညူဟိ အကတ္တဗ္ဗတာယ ။ ။ ဉာဏ်ရှိသူတို့သည် ပြုအပ်မိသော မကောင်းမှုကို တွေး၍ ပူဆွေး မနေတော့ဘဲ နောင်တဘန် ထိုအမှုကို မပြုတော့အံ့ဟု ဆုံးဖြတ်၍ ကောင်းမှုကိုသာ များစွာပြုသင့်၏၊ ပူဆွေးခြင်းကိုကား မပြုသင့်၊ ထိုသို့ မပြုသင့်သော ပူဆွေးမှုဖြစ်၍ “ကုတ္တု၊ စွံ”ဟု ခေါ်၏၊ “ကုစ္စိတကြိယ ဘာဝတော” သည် ကုတ္တု၊ စွ၏ ဝိပြုဟိပြုတည်း၊ ကရိယတေ-ပြုအပ်၏၊ ဣတိ ကတံ၊ ကုစ္စိတံ-ပညာရှိတို့ စက်ဆုပ်အပ် သော+ကတံ-အမူအရာတည်း၊ ကုကတံ-ရာ၊ ကုကတမေဝ ကုတ္တု၊ စွံ၊ သုတ္တံ၌ ဣသကံ။

ဝိပ္ပဋိသာရော ။ ။ ဝိကို ဝိရူပံ၊ ပတိကို ပဋိစ္စ၊ သာရောကို သရဏဘာဝတောဟု ဖွင့်၏၊ [သရဏံ သာရော၊ ပဋိစ္စ + သာရော ပဋိသာရော၊ ဝိရူပံ + ပဋိသာရော ဝိပ္ပဋိ သာရော။] ပဋိစ္စ - လွန်ကျူးအပ်သောအမှုကို စွဲ၍ (အကြောင်းပြု၍) + ဝိရူပံ-

သရဏဘာဝတော - ကြံစည် အောက်မေ့တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိပဋိ သာဓကတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [သောဟိ-စသော ဝါကျမျိုး၌ “ဟိ (ကသ္မာ)- အဘယံကြောင့်၊ သော-ကို၊ ကုတ္တုစ္ဆန္တိ-ဟူ၍၎င်း၊ ဝိပဋိသာဓကတိ-ဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စတိ-နည်း” ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထုတ်၍လည်း ပေးကြသေးသည်။]

အလာဘာ ဝတ မေတိ-ကား၊ မယံ - ၏၊ အလာဘာ- ဈာန်အစရှိသော ဂုဏ်တို့ကို မရခြင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဝတ-ဖြစ်ကုန်လေစွတကား၊ ဈာနာ ဒိနံ - န်သော၊ ဂုဏာနံ - တို့ကို၊ ယေ အလာဘာနာမ - အကြင်မရခြင်းတို့ မည်သည်၊ (သန္တိ-န၏) တေ-ထိုမရခြင်းတို့သည်၊ မယံ-၏၊ ဝါ-ငါ့အတွက်၊ (ဟောန္တိ)အညဿ-ငါမှတပါး အခြားသူ၏အတွက်၊ န(ဟောန္တိ)-ဖြစ်ကုန် သည် မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤကား၊ အဓိပ္ပါယော-ရှင်သူဒိန်၏ အလိုတည်း၊ န ဝတ မေ လာဘာတိ-ကား၊ မေ-၏၊ [ဤ “မေ”သည် ပါဠိတော်မှာပါသော မေ မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဂုဏာ၌၎င်း ပဋိလဒ္ဓါ၌၎င်း စပ်ရမည်။] ဝါ - ငါသည်၊ ပဋိလဒ္ဓါ - ရအပ်ကုန်ပြီးသော၊ ယေပိ ပဗ္ဗဇ္ဇ သရဏဂမန သိက္ခာသမာဒါန ဂုဏာ-အကြင် ရှင့်အဖြစ်၊ သရဏဂုဏ်၊ ရဟန်းသိက္ခာကို ဆောက်တည်ခြင်း ဟူသော ဂုဏ်တို့သည်လည်း၊ (သန္တိ) တေပိ-ထိုဂုဏ်တို့သည်လည်း၊ မယံ-၏။

ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် (ဝမ်းနဲ့ ပမ်းနဲ့) +သရဏံ-ကြံစည်အောက်မေ့ခြင်း၊ ဝါ-တွေး၍ ဆွေးနေခြင်း၊ ဝိပဋိသာဓက-ခြင်း၊ “ပဋိဝိသာဓက”ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ဝိနည်း ပဋိကို ရှေ့ နောက်ပြန်၊ နောင်တတန် ပုပန်နေသော်လည်း ထိုအမှုကို ဆုတ်နှစ်အောင် မတတ်နိုင် ရကား ထို ပစ္စာနုတာပကို ဝိပဋိသာဓက ဟု လည်း ဆိုအပ်၏၊ တရားကိုယ်မှာ ကုတ္တုစ္ဆ စေတသိက်ပင်တည်း။

အလာဘာဝတမေ။ ။ “ယေ၊ ပေ၊ န အညဿ - အကြင်ဈာန် အစရှိသောဂုဏ် တို့ကို မရခြင်းတို့မည်သည် (လောက၌) ရှိကုန်၏၊ ထို မရခြင်းတို့သည် ငါ့အတွက် မရခြင်းတို့တည်း၊ အခြားသူ့အတွက် မရခြင်းတို့မဟုတ်” ဟူသော ဤ အဓိပ္ပါယတ္တကို ကြည့်၍ “မေ-ငါ၏၊ ဝါ- ငါ့မှာ၊ အလာဘာ-ဈာန် အစရှိသောဂုဏ်တို့ကို မရခြင်း တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဝတ-ဖြစ်ကုန်လေစွတကား”ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးပါ။

န ဝတ မေ လာဘာ။ ။ ယေပိမေ၊ ပေ၊ လာဘာ- (ဈာန် မဂ်ဖိုလ်သာ မရတာဘဲ၊ “ပဗ္ဗဇ္ဇာဂုဏ်၊ သရဏဂမနဂုဏ်၊ ရဟန်းသိက္ခာကို ဆောက်တည်ခြင်းဟူသော ဂုဏ်များ ကိုတော့ ရသေးတာဘဲ” ဟု တချို့က အားရှိအောင် ပြောစေကာမူ) အဲဒီဂုဏ်များ ကိုလဲ ရတယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါ။ ဘာကြောင့်နည်း - အဇ္ဈာစာရ မလိနတ္ထာ (ထိုဂုဏ်များ ဟာလဲ သန့်သန့်ရှင်းရှင်း မဟုတ်ဘဲ မေထုန် လွန်ကျူးမှုဖြင့် ညစ်ပေနေသောကြောင့် တည်း)၊ ဤအဖွင့်ကြည့်၍ “မေ-၏၊ ပဋိလဒ္ဓါပိ- ရအပ်ပြီးသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ သရဏဂမန သိက္ခာသမာဒါန ဂုဏ်တို့သည်လည်း၊ န လာဘာ ဝတ - လာဘ် မဟုတ်ကုန်လေစွာ တကား၊ ဝါ-ရအပ်သည် မမည်ကုန်လေစွာဘကား”ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးပါ။

[မေ၏အဖွင့်] နေဝလာဘာ-လာဘ် မမည်ကုန်၊ ဝါ-ရအပ်သည် မမည်ကုန်၊ (ကသ္မာ-နည်း) အဇ္ဈာစာရမလိနတ္တာ-လွန်ကျူးမှုဟူသော အညစ်အကြေး ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဒုလ္လန္တဝတမေတိ-ကား၊ ဣဒံ သာသနံ-ကို၊ လဒ္ဓိ-ရအပ်သည်၊ (သမာနံ) ပိ-သော်လည်း၊ မေ-သည်၊ ဒုလ္လန္တ-မကောင်း သဖြင့် ရအပ်ပြီ၊ ဝါ- အရမတော်၊ န ဝတ မေ သုလဒ္ဓိတိ-ကား၊ အညေသံ- ငါမှ တပါးကုန်သော၊ ကုလပုတ္တာနံ-တို့သည်၊ (သုလဒ္ဓိ) ယထာ-ကောင်းစွာ ရအပ်သကဲ့သို့၊ ဝါ- အရတော်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ မေ- သည်၊ န သုလဒ္ဓိ ဝတ- ကောင်းစွာ မရအပ်လေစွတကား၊ ဝါ - အရ မတော်လေစွတကား၊ ကသ္မာ - နည်း၊ ယံ-အကြင့်ကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ ဧဝံ- သို့၊ သွာက္ခာတေ- ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဓမ္မဝိနယေ - တရားသဖြင့် ဆုံးမရာ သာသနာတော်၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ ယာဝဇီဝံ-အသက်ထက်ဆုံး၊ ပရိပုဏ္ဏံ-ထက် ဝန်းကျင်ပြည့်စုံစွာ၊ ပရိသုဒ္ဓိ-ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်စွာ၊ မြတ္တစရိယံ-မဂ္ဂ မြဟ္မ စရိယကို၊ စရိတုံ - ငှါ၊ နာသက္ခိံ - မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊ ဣတိ - ထို့ကြောင့်တည်း၊ [ကသ္မာ - အမေးကို ဣတိဟု ပြန်အုပ်သောအဖြေ ထောက်၍ “ ယံ - အကြင့် ကြောင့် ” ဟု ပေးဘို့ရာ “ ယ - မဟံ ” ဟု ရှိခြင်းသည် ကောင်း၏၊ တချို့ စာ၌ “ ယောဟံ ” ရှိသည်ကား မကောင်း။] မြဟ္မစရိယန္တိ - ကား၊ သိက္ခတ္တယ သင်္ဂဟိတံ - သိက္ခာ ၃ ပါးအပေါင်းဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ မဂ္ဂမြဟ္မစရိယံ- မဂ်တည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်ကို၊ (စရိတုံ နာသက္ခိံ - ၌စပ်)။

ဒုလ္လန္တဝတမေ။ ။ “မေ-သည်၊ ဣဒံ သာသနံ-ကို၊ ဒုလ္လန္တဝတ-မကောင်းသဖြင့် ရအပ်လေစွတကား၊ ဝါ - အရမတော်လေစွတကား” ဟု ပေး၊ နောံ၌လည်း “ န သုလဒ္ဓိဝတ- (အခြားသူတို့ကဲ့သို့) ကောင်းစွာ မရအပ်လေစွတကား” ဟု ပေးပါ။

မဂ္ဂမြဟ္မစရိယံ။ ။ မဂ္ဂင်၍ပေး တည်းဟူသော မဂ်တရားကို “မဂ္ဂမြဟ္မစရိယ” ဟု ဆို၏၊ ထိုမဂ်အောင်မကျင့်နိုင်သောကြောင့် “နာသက္ခိံ မြဟ္မစရိယံ စရိတုံ” ဟု ဆိုသည်၊ (သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်သင်္ဂဟိတံ အဓိပ္ပာယ်၊ ဝါစာ ကမ္မန္တ အာဇီဝသည် အဓိသီလ၊ ဝါယာမ သတိ သမာဓိသည် အဓိစိတ္တသမာဓိ၊ ဖြစ်ရကား) “သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ - သိက္ခာ ၃ ပါးဖြင့် သိမ်းယူလိုက်လျှင် အားလုံးပါဝင်သော မဂ္ဂမြဟ္မစရိယ” ဟုလို။

ဝိပဇီ ။ ။ မဂ္ဂမြဟ္မစရိယန္တိ မဂ္ဂပဒဋ္ဌာနံ သိက္ခတ္တယမေဝ ဥပစာရတော ဝုတ္တံ- အကျိုးမဂ္ဂ၏ မြဟ္မစရိယအမည်ကို မဂ်ရဘို့ရန် နီးသောအကြောင်း ဖြစ်သော ဝိပဿနာ အားထုတ်ခိုက် ကာမာဝစရ သိက္ခာ ၃ ပါး၌ တင်စား၍ (ဖလူပစာရအားဖြင့်) ကာမာ ဝစရသိက္ခာ ၃ ပါးကိုပင် မဂ္ဂမြဟ္မစရိယဟု ဆိုသည်၊ ဘာကြောင့်နည်း- “တသေဝ ယာဝဇီဝံ စရိတဉ္စတော - ကာမာဝစရ သိက္ခာ ၃ ပါးကိုသာ တသက်လုံး ကျင့်ထိုက်၍ (မဂ်က- တဏှဗျာသာ ကျင့်ရသောကြောင့်) တည်း တဲ့၊ အကြံ လွန်ဟန်တူသည်။

ကိသော အဟောသီတိ - ကား၊ ခါဒိတုံဝါ - ခဲခြင်းငှါ၎င်း၊ ဘုဒ္ဓိတုံဝါ - စားခြင်းငှါ၎င်း၊ အသက္ခောန္တော - သည်၊ (ဟုတွာ - ရှိ) တနုကော - ကြံလို့ ပိန်ချိုးသည်၊ အပ္ပမံသ လောဟိတော - နည်းသော အသား အသွေးရှိသည်၊ အဟောသီ - ပြီ၊ ဥပ္ပဏှုပ္ပဏှုကဇာတောတိ - ကား၊ သဗ္ဗာတုပ္ပဏှုပ္ပဏှုက ဘာဝေါ - လွန်စွာဖြစ်သော အလွန် ဖြော့တော့သော အဆင်းရှိသူ၏ အဖြစ် ရှိသည်၊ ပဏှုပလာသပ္ပဋိဘာဝေါ - ဖက်ရွက်ရော်အဆင်းနှင့် တူသော အဆင်း ရှိသည်၊ (အဟောသိ၌စပ်) မေနိသန္တ တဂက္ခောတိ - ကား၊ ပရိယာဒိန္နမံသ လောဟိတတ္တာ - ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ်သော အသား အသွေးရှိသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဝါ - ကုန်ခန်းသော အသား အသွေးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သိရာ ဇာလေနေဝ - အကြောတည်းဟူသော ကွန်ယက်သည်သာလျှင်၊ [ဝေဖြင့် မံသလောဟိတကို ကန့်။] သန္တရိတဂက္ခော - ဖြန့်ခင်းအပ်သော ကိုယ် ရှိသည်။

ကိသော။ ။ “ကြိသ-တနုကရဏေ (သေးငယ်အောင်ပြုခြင်း)” ဟု ထောမနိမိ ရှိ၏။ “ကိသ-ခိယနေ (ကုန်ခန်းလျော့ပါးခြင်း)” ဟု သဘောတူပင် ဓာတုတ္တသင်္ဂဟ၌ ဆို၏။ ထို့ကြောင့် “တနုကော” ဟု သဒ္ဒတ္ထ “အပ္ပမံသလောဟိတော” ဟု အဓိပ္ပါယ်တ္ထ ဖွင့်သည်။ ကိသတိ- အသွေး အသား နည်းပါးအောင် ပြုတတ်၏။ ဣတိ ကိသော။

ဥပ္ပဏှုပ္ပဏှုကဇာတော။ ။ သိတပီတေ တု ပဏှုတ္တော-အဖြူအဝါရောသော အဆင်းကို “ပဏှု” ဟု ဆိုအပ်၏။ (အဘိဓာန်-၈၆)။ ဥသဒ္ဓါသည် ဥဒ္ဓကမ္မ (တိုးတက်) အနက်ကိုဟော၏။ “အလွန်” ဟု အနက်ထွက်၏။ “ဥပ္ပဏှု” ၊ ချက်ဆင့်သောကြောင့် “အလွန်အလွန် ဝါဖြော့ဖြော့အဆင်း” ကို ဟော၏။ “ဥပ္ပဏှုပ္ပဏှု + ယဿာတိ ဥပ္ပဏှုပ္ပဏှုကော” ဟု ပြု၍ ပုဂ္ဂိုလ်ရသော်လည်း ဘာဝဗ္ဗဓာန်ကြိ၍ အလွန်အလွန် ဝါဖြော့ဖြော့ ဖြစ်နေခြင်းရ၏။ ထို့နောက် “ဇာတော+ဥပ္ပဏှုပ္ပဏှုကော ယဿာတိ ဥပ္ပဏှုပ္ပဏှုကဇာတော” ဟု ပြု၍ ဇာတဟူသော ဝိသေသနကို နောက်ချထားသည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် “သဗ္ဗာတုပ္ပဏှုပ္ပဏှုကဘာဝေါ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ပဏှုပလာသပ္ပဋိ ဘာဝေါကား” အဓိပ္ပါယ်တ္ထတည်း။

ဓမနိ၊ ဓပ၊ ဂက္ခော။ ။ နှာရု၊ သိရာ၊ ဓမနိသဒ္ဓါတို့သည် ပရိယာယ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဓမနိကို “သိရာ” ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုအကြောတွေ ထနေပုံသည် ဇာကွန်ယက် ကြက်ထားပုံနှင့် တူသောကြောင့် “သိရာဇာလ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဓမနိယာ+သန္တတံ ဓမနိ သန္တတံ၊ ဓမနိသန္တတံ+ဂတ္ထိ ယဿာတိ ဓမနိသန္တတဂက္ခော၊ ထိုသို့ အကြောငြင်း ရရိုင်းထနေလောက်အောင် ပိန်ချိုးရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလို၍ “ပရိယာဒိန္နမံသ လောဟိတတ္တာ” ဟု အပိုဟိတ်ပါဌ်ကို ထည့်သည်။ [“ပရိ- ထက်ဝန်းကျင်+ အာဒိန္န- ယူအပ်” ဟုသည် “အသွေးအသား ကုန်ခန်းသွားခြင်း” တည်း။ ထို့ကြောင့် “ပရိက္ခိဏ မံသလောဟိတတ္တာ” ဟု ဋီကာ၌ အဓိပ္ပါယ်တ္ထ ဖွင့်သည်။]

[ရှေးက “ အကြောပြိုင်းရရိုင်းထသော ကိုယ်ရှိသည် ” ဟု ပေးကြသည်။]
 အန္တောမနောတိ- ကား၊ အနုသောစနဝသေန- လွန်ကျူးမှုကို အစဉ်လိုက်၍
 ဝမ်းနည်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-အတွင်းဆွေး ဆွေးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ အပ္ပ
 နန္တရေယေဝ-ကိုယ်တွင်း၌သာ၊ ဌိတစိတ္တော-တည်သော စိတ်ရှိသည်။ ဟဒယ
 ဝတ္ထု-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ပဝတ္တနဝသေန ပန-စိတ်ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်ကား၊
 သဗ္ဗေဝိ-အလုံးစုံသော သတ္တာတို့သည်လည်း၊ အန္တောမနောယေဝ- အတွင်း၌
 တည်သော စိတ်ရှိကုန်သည်သာ၊ လီနမနောတိ-ကား၊ ဥဒ္ဓေသေ- ပါဠိတော်
 ကို ရွတ်ဆိုခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ - ပါဠိတော်ကို သင်ယူခြင်း၌၎င်း၊ ပရိပုစ္ဆာယ-
 အနက်ကို အဖန်ဖန်မေးခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ - အဋ္ဌကထာကို သင်ယူခြင်း၌၎င်း၊
 ကမ္မဋ္ဌာနေ - ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်း၌၎င်း၊ အဓိသီလေ - လွန်ကဲသော ပါတိ
 မောက္ခသံဝရသီလ၌၎င်း၊ အဓိစိတ္တေ - လွန်ကဲသော သမာဓိစိတ်၌၎င်း၊ အဓိ
 ပညာယ - လွန်ကဲသော ဝိပဿနာပညာ၌၎င်း၊ ဝတ္တ ပဋိပတ္တိ ပူရဏေစ-
 ဝတ်အကျင့်ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း၌၎င်း၊ နိက္ခိတ္တရုရာ-ချထားအပ်သော တာဝန်
 ရှိ၏၊ အဝိပ္ပာရိကော - ပျံ့ပျံ့ပျူးပျူးမရှိ၊ အညဒတ္တု - စင်စစ်၊ အဿ - ထို
 အရှင်သုဒိန်၏၊ ကောသဇ္ဇ ဝသေဒနဝ - ပျင်းရိခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊
 လီနော သင်္ကံစိတော - တွန့်ဆုတ်သော၊ မနော- သည်၊ (အတ္ထိ၊) ဣတိ လီန
 မနော၊ [လီနသဒ္ဓါ၏ တခုခု၌ ငြိကပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်း၊ ပုန်းအောင်းနေသကဲ့သို့
 ဖြစ်ခြင်းအနက်ကိုပင် “သင်္ကံစိတော” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။ ဝိလိန- ကြေမ့
 ခြင်း အနက်ကိုမယူရ-ဟူလို။] ဒုက္ခိတိ-ကား၊ စေတောဒုက္ခေန-စိတ်၏ဆင်းရဲ
 ခြင်းဖြင့်၊ ဝါ- ဒေါမနဿဖြင့်၊ ဒုက္ခိ- ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်၊ ဒုမ္မနောတိ - ကား၊
 ဒေါသေန - ဒေါသဖြင့်၊ (ဝိသေသန၊) ဒုဋ္ဌုမနော - မကောင်းသောစိတ်
 ရှိသည်၊ ဝါ-တနည်း၊ ဒေါမနဿာဘိဘူတတယ-ဒေါမနဿသည် လွမ်းမိုး
 အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိရူပမနော-ဖေါက်ပြန်သောစိတ်ရှိသည်။ (ဟုတွာ-

အန္တောမနော။ ။ဌိတစိတ္တောကို ကြည့်၍ “အန္တော+ဌိတံ+မနော ယဿာတိ
 အန္တောမနော” ဟု မဇ္ဈလောပိ ဗဟုဗ္ဗိဟိပြီ။ [ဟဒယဝတ္ထုမှီ၍ အတွင်း၌ စိတ်တည်
 ခြင်းမှာ အများထုံးစံတည်း၊ ထိုတည်ခြင်းကို မဆိုလို၊ အတွင်းဆွေး-ဆွေးနေခြင်းကို
 ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် “အနုသောစနဝသေန” ဟု ထည့်သည်။]

ဒုမ္မနော။ ။ဒုသဒ္ဓါသည် ဒုဋ္ဌအနက်ကိုမဟော၊ (သုသဒ္ဓါ၏ ဟောနက်ဖြစ်သော
 သုဋ္ဌ၏ပြောင်းပြန်) ဒုဋ္ဌအနက်ကိုဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဒုဋ္ဌုမနော” ဟု ရှိစေ၊ “ဒုဋ္ဌု+
 မနော ယဿာတိ ဒုမ္မနော” ဟု ပြု၊ ဒုတိယနည်း၌ကား ဒုသဒ္ဓါသည် ဝိရူပအနက်ကို
 ဟော၏။ “ဝိရူပံ+မနော ယဿ” ဟု ပြု။

၍၊ ပဉ္စာယိဉ္စဝါ၊) ပဉ္စာယိတိ- ကား၊ ဝိပုဋိသာရဝသေန - နှလုံးမသာယာခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝဟန္တိန္ဒော - ပြတ်သော ပခုံးရှိသော၊ ဝါ - ပခုံးပေါက်သော၊ ဂဗြဘောဝိယ - မြည်းသတွာကဲ့သို့၊ တံတံ - ထိုထိုအကြောင်းအရာကို၊ စိန္တယိ-ပြီ။ [ဆိန္ဒော+ဝဟော ယဿာတိ(ဝိသေသနနောံချ၍)ဝဟန္တိန္ဒော။]

သဟာယကာ ဘိက္ခုတိ-ကား၊ တံ- ထိုရှင်သုဒိန်ကို၊ ဝေဗ္ဗတံ-ဤသို့ကိသလူအစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သည်ကို၊ [ဝေဗ္ဗတန္တိ - ကိသလူခါဒိဘာဝပ္ပတ္တိ + ဣတ္ထန္တိတ၌ကဲ့သို့ ဝေဗ္ဗတံသည် သမာသ်ပုဒ်၊ ဘူဇာတ်လည်း ပတ္တိအနက်ဟော- ဟုဖွင့်၊] ဂဏသင်္ဂဏိကာ ပပဉ္စေန- လူအပေါင်း၌ ပေါင်းဆုံခြင်းဟူသော ချဲ့ခြင်းဖြင့်၊ ဝါ - အပေါင်းအဖော်၌ မွေ့လျော်ခြင်းဟူသော ချဲ့ခြင်းဖြင့်၊ ဝိတိနာမေန္တိ - လွန်စေသည်ကို၊ ဒိသ္မာ - မြင်ရ၍၊ အဿ- ထိုရှင်သုဒိန်၏၊ ဝါ- နှင့်၊ [ယဿာတိ ယေ+ အဿ၊] ဝိဿာသိကာ- အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ကထာဖာသုကာ-စကားပြောခြင်း၌ ချမ်းသာကုန်သော၊ ယေဘိက္ခု-တို့သည်၊ (သန္တိ-န်၏) တေ-တို့သည်၊ တံ-ထိုသုဒိန်ကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါရံ-ပြောကြကုန်ပြီ၊ ပိဏိန္ဒြိယောတိ- ကား၊ ပဿာဒပတိဋ္ဌာနောကာသဿ - ပဿာဒ၏ တည်ရာအရပ်၏၊ သမ္ပုဏ္ဏတ္တာ - ပြည့်ပြီးသည်၏

တံတံ စိန္တယိ။ ။ [ဈေဝံတံ၏ စိန္တနအနက်ကိုဖွင့်သည်။] ယဒိ အဟံ တံပါဝံ န ကရိသံ၊ ဣမေ ဘိက္ခုဝိယ ပရိပုဏ္ဏသီလော အဿန္တိအာဒိနာ တံတံ စိန္တယိ (တောင်တောင် ဤဤ ကြိစည်တွေး၍ ဆွေးနေလေသည်။)

ဂဏ၊ ပေါ၊ ပပဉ္စေန ။ ။ ဂဏဇာတ်သည် သင်္ချာန (ရေတွက်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ “ ဂဏိယတေ - တပေါင်းထည်း ရေတွက်အပ်၏၊ ဣတိ ဂဏော” ဟု ပြု၍ လူအပေါင်းကို (လူအများ အစုအဝေးကို) “ဂဏ” ဟု ခေါ်၏။ သင်္ဂဏနံ-ပေါင်း၍ ရေတွက်ရခြင်း၊ ဝါ - ပေါင်းဆုံခြင်း၊ သင်္ဂဏာ - ခြင်း၊ သင်္ဂဏာယေဝ - သင်္ဂဏိကာ၊ ဂဏော+သင်္ဂဏိကာ ဂဏသင်္ဂဏိကာ- လူအများတွင် ပါဝင်ပေါင်းစုခြင်း၊ [ဂဏောဇနသမာဂမေ+ သန္တိပတနံ ဂဏသင်္ဂဏိကာ၊-သာရတ္ထ။] ထိုသို့ စု၍နေခြင်းသည် ကိစ္စလုပ်ငန်းကို မပြီးစီးစေဘဲ ကိစ္စကိုချွဲရာရောက်၏။ ပပဉ္စနံ-ကိစ္စကိုချဲ့ခြင်း၊ ပပဉ္စော-ခြင်း၊ [ပစိ-ဝိတ္ထာရေ] ဂဏသင်္ဂဏိကာယေဝ+ပပဉ္စော ဂဏသင်္ဂဏိကာပပဉ္စော။

ကထာဖာသုကာ။ ။ [ကထာယ+ဖာသုကာ ကထာဖါသုကာ။] ဝိဿာသိကာ ဘာဝေနော ကထာကရဏော (စကားပြောခြင်း၌) ဖါသုကာ၊ သုခေန ဝတ္တု သက္ကဏေယျာ၊ သုခသမ္ဘာသာ (ချမ်းသာစွာပြောရခြင်းရှိသူတို့) ဣတိ အတ္ထော။

ဝိဏိန္ဒြိယော။ ။ စက္ခုပဿာဒ၊ သောတပဿာဒ စသည်တို့သည် ပမာဏအားဖြင့် ဘယ်အခါမဆို နဂိုရရှိပြီးအနေမှ အတိုးအဆုတ်မရှိကြ၊ ထိုပဿာဒတို့၏တည်ရာအရပ်၌ ရှိသော (အခြားသော ဥတုဇ စိက္ခဇ အာဟာရဇ) ရုပ်ကလာပ်တို့ အတွက်သာ ဝိဏ

အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိပုဏ္ဏ စက္ခုအာဒိ ဣန္ဒြိယော- ပြည့်ပြီးသော စက္ခုစသော ဣန္ဒြိယရှိသည်။ (အဟောသိ- ပြီ၊) သော ဒါနိ တွန္တိ ဧတ္ထ - ဤ၊ ဒါနိတိ - ဒါနိ သဒ္ဓါသည်။ နိပါတော-နိပါတ်တည်း။ [ပါဠိတော်၌ “ဒါနိ + တေရဟိ” ဟု အနက်တူ ၂ ပုဒ် ရှိသောကြောင့် ဒါနိကို အနက်မရ - နိပါတ်မျှဟု ဆိုသည်။] သောပနတွံ-ထိုသင်သည်။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ကစ္စိနော တံတိ-ကား၊ ကစ္စိ- အသို့နည်း၊ တံ-သည်။ (စရသိ)န-ကျင့်သလော၊ [နောသဒ္ဓေါပိ နသဒ္ဓေါပိယ ပုစ္ဆနတ္ထော၊] အနဘိရတောတိ-ကား၊ ဥက္ကဏ္ဍိတော-ပျင်းရိသည်။ ဝိဟိဘာဝံ- လူ့ အဖြစ်ကို၊ ပတ္တယမာနော - တောင်းတသည်။ (ဟုတ္တာ)၊ (စရသိနော-၌ စပါ) ဣတိအတ္ထော-နက်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အနဘိရတအတွက် ဝိဟိ ဘာဝ ပတ္တနအနက်ကို ဆိုလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) တမေဝ အနဘိရတိ- ထို မေမ္မ မလျော်ခြင်းကိုပင်၊ ပဋိက္ခိပန္နော-ပယ်မြစ်လိုသည်။ (ဟုတ္တာ) နခေါ အဟံ အာဝုသော အနဘိရတောတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ ပန- စင်စစ်ကား၊ အယံ-ဤ ရှင်သုဒိန်သည်။ [တချို့ စာ၌ “အဟံ” ဟု ပါဠိပျက်၏၊ မေးသူတို့ကို ဖြေခြင်းမဟုတ်၊ ရှင်သုဒိန်၏ဖြစ်ပုံကို အဋ္ဌကထာက ပြခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “အယံ” ဟု သာ ရှိသင့်၏။] အဓိကုသလာနံ - လွန်ကဲသော ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန် သော၊ ဓမ္မာနံ - သမထဝိပဿနာစသော တရားတို့ကို၊ [အဓိကုသလာ ဓမ္မာ သမထ ဝိပဿနာဒယော၊] ဘာဝနာယ - ပွားစေခြင်း၌၊ အနဘိရတောဝ- မေမ္မ မလျော်သည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [အဘိရတော-ဟု မပြင်နှင့်။]

အတ္ထိ မေ ပါပကမ္မံ ကတန္တိ - ကား၊ မယာ - တပည့်တော်သည်။ ကတံ- ပြုအပ်ပြီးသော၊ ဧကံ - တချိုးသော၊ ပါပကမ္မံ - မကောင်းမှုသည်။ ဝါ-ကို၊ အတ္ထိ-ရှိပါ၏။ ဥပလဗ္ဗတိ-ရအပ်ပါ၏။ သံဝိဇ္ဇတိ- ထင်ရှားရအပ်ပါ၏။ နိစ္စ ကာလံ-မြဲသောကာလပတ်လုံး၊ မေ- ၏၊ အဘိဗုဒ္ဓံ- ရှေးရှုကဲ့သို့၊ တိဋ္ဌတိ-

ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် “ပသာဒပတိဋ္ဌာနောကာသဿ သမ္မုဏ္ဍတ္တာ” ဟုမိန့်သည်။ ဤစကားကိုထောက်၍ “ဣန္ဒြိယ ” အရ စက္ခုစသော ဣန္ဒြိယများကို တိုက်ရိုက်မယူဘဲ၊ ဋ္ဌာနျူပစာရအားဖြင့် ပသာဒ၏ တည်ရာဋ္ဌာနကို ယူရသည်။ “ဝိဏန္တိတိ ဝိဏာနိ ” “ဝိဏ-တပုနေ” ဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ ဝိဏာနိ+ဣန္ဒြိယာနိ ယသာတိ ဝိဏိန္ဒိယော။

ဥပလဗ္ဗတိ သံဝိဇ္ဇတိ။ ။ “အတ္ထိ-ရှိ၏” ဟုရာ၌ “ပစ္စုပ္ပန်သဘောအားဖြင့် ရှိခြင်း” ကို ယူမှားမည်စိုး၍ “ဥပလဗ္ဗတိ - စိတ်ထည်း၌ ရအပ်၏၊ စိတ်ဖြင့် ပြန်၍တွေးသော အခါ ထိုမကောင်းမှုကို ရနေ၏” ဟု ၎င်း “သံဝိဇ္ဇတိ- ပညတ်သဘောကဲ့သို့ အပြော အားဖြင့်သာ ရှိသည် မဟုတ်၊ ပရမတ်သဘောအားဖြင့် အထင်အရှား ရအပ်၏” ဟု ၎င်း ဖွင့်၏။ “သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ” ကဲ့သို့ သံဝိဇ္ဇတိ၌ ဝိဒဓာတ်လည်း ရခြင်းအနက်

တည်ပါ၏။ အထ - ထိုမှနောက်၌၊ နံ- ထိုမကောင်းမှုကို၊ ပကာသေန္တော- ထင်ရှားပြလိုသည်။ (ဟုတွာ၊) ပုရာဏ ဒုတိယိကာယာတိ အာဒိံ - ယ အစ ရှိသောစကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ အလံဟိ တေ၊ပေ၊ ကုတ္တုစွာယာတိ- ကား၊ အာဝုသောသုဒိန္န-ဒိန်၊ တုယံ-၏၊ တေံ ပါပကမ္မံ-သည်၊ ကုတ္တုစွာယ- ငှါ၊ အလံ သမတ္ထိ - စွမ်းနိုင်၏၊ ကုတ္တုစွံ- ကို၊ ဥပ္ပါဒေတံ-ဖြစ်စေခြင်းငှါ၊ ပဋိ ဗလံ - စွမ်းနိုင်၏၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ယံ တွန္တိ အာဒိမိ- ယံတံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ယေန ပါပေန - ကြောင့်၊ [ယန္တိ ဟေတုအတ္ထေ နိပါတော၊ ကရ ဏတ္ထေ ဝါ (ကရိုဏ်းဝိဘတ်၏ ဟိတ်အနက်၌) ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ- ယေန ပါပေနာတိ၊] တံ-သည်၊ မြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရိတံ-ငှါ၊ န သက္ကိဿသိ-မစွမ်းနိုင် လတံတေ-၏၊ တံ ပါပံ-သည်၊ ကုတ္တုစွာယ-ငှါ၊ အလံ-စွမ်းနိုင်၏၊ ဣတိ ဝေ- သို့၊ သဗ္ဗန္ဓော-ပုဒ်အနက်တို့၏ စပ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

အထ-ထိုမှနောက်၌၊ နံ-ထိုရှင်သုဒိန်ကို၊ အနုသာသန္တာ-သွန်သင်လိုကုန် သည်၊ (ဟုတွာ) နန အာဝုသော ဘဂဝတာတိ အာဒိံ - ကို၊ အာဟံသု- ပြောကြကုန်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုနန အာဝုသော ဘဂဝတာ အစရှိသော စကားရပ် ၌၊ နနုတိ-နနဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ အနုမတိဂ္ဂဟဏတ္ထေ-သု၊ အလိုကို ယူခြင်း အနက်၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါတော၊ အနေကပရိယာယေနာတိ-ကား၊ အနေက ကာရဏေန - တပါးမက များသော အကြောင်းဖြင့်၊ [ဒေသိတော၌ စပ်၊ ပရိယာယသဒ္ဒေါ ကာရဏဝစနော၊] ဝိရာဂါယာတိ- ကား၊ ဝိရာဂတ္ထာယ- မတပ်မက်သော မဂ်အကျိုးငှါ၊ ဝါ - စက်ဆုပ်တတ်သော မဂ်အကျိုးငှါ၊ နော

ဟော, ကမ္မရုပ်တည်း၊ ထို သံဝိဇ္ဇတိကိုပင် “နိစ္စ၊ပေ၊တိဋ္ဌတိ-အမြဲ ရှေးရှုထင်နေသကဲ့ သို့ တည်ရှိ၏”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [အတ္ထိတိ ဝိသယဘာဝေန ဝိတ္ထေ ပရိဝတ္တနံ (အဘန် တန် ဖြစ်ခြင်းကို) သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ န ပါပဿ ဝတ္တမာနတံ သန္ဓာယ။]

မှတ်ချက် ။ ။ အတ္ထိပစ္စည်း၌ အတ္ထိသည် ပစ္စုပ္ပန်ဏေ၌ ထင်ရှားရှိသော အတ္ထိ တည်း၊ “အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော” စသည်၌ အတ္ထိသည် (ဗုဒ္ဓမတ္ထသဘောအားဖြင့် အရှိမဟုတ်, ပညတ်သဘောအားဖြင့် ရအပ်သော အရှိ ဖြစ်ရကား) ဥပလက္ခမာန အတ္ထိတည်း၊ “အတ္ထိ မေ ကတံ ” ဟူသော ဤအတ္ထိကား (ဖြစ်စေအပ်ပြီးဖြစ်၍ အတိတ်ဖြစ်သော် လည်း အကျိုးမပေးရသေးသောကြောင့်) အဓိရှိနေသေးသော နိဗ္ဗတ္တိတအတ္ထိ- ဖြစ်စေ အပ်ပြီးသောအတ္ထိတည်း၊ ဤသို့ အတ္ထိပုဗ္ဗိ အသုံးအနှုန်းကိုမှတ်ပါ။ [ပစ္စုပ္ပန်လက္ခဏေ နာတိ ပစ္စုပ္ပန်သဘာဝေန၊ တေန “အတ္ထိ မေ ပါပကမ္မံ ကတန္တိ .... အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နောတိ” ဝေမာဒီသု ဝုတ္တံ နိဗ္ဗတ္တနုပလက္ခ မာနဘာလက္ခဏံ အတ္ထိ ဘာဝံ နိဝါရေတိ၊ - ပဋ္ဌာန်း မူလဇီကော, အတ္ထိပစ္စည်းအဖွင့်။]

သရာဂါယာတိ-ကား၊ ရာဂေန-ရာဂဖြင့်၊ နော ရဇ္ဇနက္ခယ- တပ်မက်တတ်သော မေထုန်မဖြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ (ဒေသိတော နန) - ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော့၊) ဟိ-မှန်း၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ မေ-၏၊ ဣမံ ဓမ္မံ-ကို၊ သုတွာ- ရှိ၊ သတ္တာ - သတ္တာတို့သည်၊ သဗ္ဗဘဝဘောဂေသု - အလုံးစုံသော ဘဝစည်းစိမ်တို့၌၊ ဝိရဇ္ဇိဿန္တိ-စက်ဆုပ်ကုန်လတံ၊ [ရှေးက “တပ်မက်ခြင်းမှ ကင်းကုန်လတံ” ဟု ပေးကြ၏၊] နောရဇ္ဇိဿန္တိ- မတပ်မက်ကုန်လတံ၊ ဣတိ- သို့၊ ဧတဒတ္တာယ-ဤအကျိုးငှါ၊ ဓမ္မော-ကို၊ ဒေသိတော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤကား၊ အဓိပ္ပါယော- ရဟန်းတို့၏ အလိုတည်း၊ [ရှင်သုဒ္ဓိန်ကို မေးကြသော ရဟန်းတို့၏ အလို-ဟူလို၊] သဗ္ဗပဒေသု-တို့၌၊ ယေ(ဧသော)-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ နယော-သိကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ပန-ဆက်၊ ဣဒံ - ဤဆိုအပ်လတံကား၊ ဧတ္ထ - ဤ ဝိသံယောဂါယ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ ပရိယာယဝစနမတ္တံ-ပရိယာယ်အနက်မျှကို ပြဆိုခြင်းတည်း၊ ဝါ-ကို ပြကြောင်းစကားတည်း၊ ဝိသံယောဂါယာတိ-ကား၊ ကိလေသေဟိ-တို့နှင့်၊ ဝိသံယုဇ္ဇနက္ခယ - မယှဉ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝါ - မယှဉ်သော လောကီလောကုတ္တရာမဂ်အကျိုးငှါ၊ နော သံယောဂါယာတိ-ကား၊ (ကိလေသေဟိ-

ရာဂေန ရဇ္ဇနက္ခယ။ ။ သရာဂါယ၌ “သဟ+ရာဂေန ဝတ္ထတီတိ သရာဂေါ” (မေထုန်မဓမ္မော)၊ “ရာဂနှင့်တကွဖြစ်” ဟူရာ၌ သမ္ပယုတ္တအားဖြင့် တကွဖြစ်ခြင်းမဟုတ်၊ မေထုန်မှုကို ရာဂသည် အာရုံပြုလျက် တပ်မက်သောကြောင့် အာရုံ + အာရမဏီက အားဖြင့် တကွဖြစ်ခြင်း-ဟု သိစေလို၍ “ရာဂေန ရဇ္ဇနက္ခယ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွင်သည်။

သေ၊ ပေ၊ ပဒေသု။ ။ ဤစကားဖြင့် “ဘဂဝတာဟိ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သော ရဟန်းတို့၏ အလိုကိုသာ ညွှန်ပြသည်၊ အနက်ဖွင့်ကို ညွှန်ပြသည် မဟုတ်၊ [ဧသနယော သဗ္ဗပဒေသုတိ-အဓိပ္ပါယ်မတ္တံ (အလိုမျှကို) အတိဒိဿတိ။] ဘဂဝတာ ဟိ ဣမံ ဓမ္မံ သုတွာ သတ္တာ ကိလေသေဟိ ဝိယုဇ္ဇိဿန္တိ၊ နောသံယုဇ္ဇိဿန္တိ၊ ပေ၊ န ဥပါဒိယိဿန္တိ၊ နော ဥပါဒိယိဿန္တိတိ ဧတဒတ္တာယ ဓမ္မော ဒေသိတော - ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖော်ပါ။

ဣဒံ၊ ပေ၊ မတ္တံ။ ။ ဝိသံယောဂါယာတိ အာဒိသု သဗ္ဗပဒေသု (ဧတ္ထ၏ အဖွင့်) ကိလေသေဟိ ဝိသံယုဇ္ဇနက္ခယာတိအာဒိနာ ပဒတ္တဝိဘာဝနဝသေန (ပုဒ်၏အနက်ကို ထင်စွာပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) ဝုတ္တပရိယာယဝစနံ (ဆိုအပ်သော ပရိယာယ်အနက်ကို ဖွင့်ဆိုခြင်းကို) သန္ဓာယ ဝဒတိ၊ “ပရိယာယ်” ဟူရာ၌ “အနက် ပရိယာယ်” ဟု မှတ်၊ “ဗုဒ္ဓေါ ဒသမလော သတ္တာ” တို့ ကဲ့သို့ သဒ္ဓါပရိယာယ် ဟု မမှတ်လင့်၊ “ပရိယာယ် တဗ္ဗော-အဘန်ဘန် သိထိုက်၏၊ ဣတိ ပရိယာယော” ဟု ပြု၊ ထို့ကြောင့် ဝိမတိ၌ “ပရိယာယဝစနမတ္တံတိ - သဒ္ဓတ္တကထနမတ္တံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ မတ္တဖြင့် “ဝိသံယောဂါယ-စသည်၌ ရဟန်းတို့၏အလိုကို ဖော်ပြတော့မည် မဟုတ်” ဟု ကန့်သည်။

တို့နှင့်) န သံယုဇ္ဇနက္ခယ-ယှဉ်သောမေထုန်မဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ အနုပါဒါနာယာတိ - ကား၊ အဂ္ဂဟဏတ္ထာယ - ကိလေသာတို့ကို မယူခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝါ - ကိလေသာတို့ကို မယူတတ်သော လောကီ လောကုတ္တရာ မဂ်အကျိုးငှါ၊ နော သဥပါဒါနာယာတိ - ကား၊ န သဂ္ဂဟဏတ္ထာယ - ကိလေသာတို့ကို ယူခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော မေထုန်မဖြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ (ဒေသိတောနန-ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊) တတ္ထ နာမ တုန္တိ - ကား၊ တသ္မိံ (ဓမ္မ-တော်ကို၊ ဒေသိတေ-ဟောတော်မူအပ်ပါလျက်၊) တို့-သည်၊ (စေတေ သာသိ) နာမ-စေဆော်ပြုလုပ်, အားထုတ်ဘိသနည်း၊ သရာဂါယ စေတေ သာသိတိ-ကား၊ ရာဂေန-နှင့်၊ သဟ-ကွ၊ ဝတ္တမာနာယ-သော၊ မေထုနဓမ္မာယ-မေထုန်အကျင့်အကျိုးငှါ၊ စေတေ သာသိ(နာမ)-နည်း၊ ကပ္ပေ သာသိ ပကပ္ပေ သာသိ (နာမ) - ပြုလုပ်ဘိသနည်း၊ တေဒတ္ထံ - ဤ မေထုန်အကျိုးငှါ၊ ဝါယမိ

န သံယုဇ္ဇနက္ခယ။ ။ ပါဠိတော်ဝယ် နော သံယောဂါယဉ္စ နောကို ဒေသိတော နှင့်တွဲ၍ အနက်ပေးလေ့ ရှိကြသော်လည်း “န သံယုဇ္ဇနက္ခယ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ၎င်း၊ နော သရာဂါယတုန်းကလည်း “နော ရဇ္ဇိယန္တိ” ဟု အဖြောင့် ဖွင့်ခဲ့သောကြောင့် ၎င်း၊ ဒေသိတောနှင့်မတွဲရ, တိုက်ရိုက်ရှိသည့်အတိုင်း “နော သရာဂါယ, နော သံယောဂါယ” ဟု တွဲရမည်၊ နော သဥပါဒါနာယဉ္စလည်း နည်းတူ။ [န သံယောဂါယ၏ သဟာဒိယောဂကို “ကိလေသေဟိ” ဟု ရှေ့ဝါကျမှယူ။]

အဂ္ဂဟဏတ္ထာယ ။ ။ “အဘယ်တို့ကို မယူသနည်း” ဟု မေးဘူးဟုရှိ၍ ဋီကာ၌ “ကိလေသေ အဂ္ဂဟဏတ္ထာယ” ဟု ၎င်း “ဘဝဘောဂေဝါ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန အဂ္ဂဟဏတ္ထာယ” ဟု ၎င်း ၂ နည်းဖွင့်သည်။

န သဂ္ဂဟဏတ္ထာယ။ ။ ယခုစာအုပ်များ၌ “န သင်္ဂဟဏတ္ထာယ” ဟု ငွေ့ရ၏၊ အနုပါဒါနကို “အဂ္ဂဟဏ” ဟု ဖွင့်သကဲ့သို့ သဥပါဒါနကိုလည်း “သဂ္ဂဟဏ” ဟု သာ ဖွင့်သင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ “ဝိရာဂါယ, ဝိသံယောဂါယ, အနုပါဒါနာယတို့၏ အရကို လောကီ လောကုတ္တရာ ၂ မျိုးလုံးပါသော မိဿကမဂ်ကောက်ရမည်” ဟု နောက်၌ ဖွင့်လတံ့၊ [သဗ္ဗပဌမေသု ပန တီသု ဌာနေသု လောကီယလောကုတ္တရမိဿကော မဂ္ဂေါ ကထိ တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။] ဤအဖွင့်ထောက်၍ “ဝိရာဂါယ - မတပ်မက်သော လောကီ လောကုတ္တရာ မိဿကမဂ်အကျိုးငှါ” ဟု ကျနစွာပေးလိုလျှင် ပေးပါ။

စေတေ သာသိ ။ ။ “စိတဓာတ်သည် ဥဿာဟ (အားထုတ်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏” ဟု သိစေလို၍ “ကပ္ပေ သာသိ ပကပ္ပေ သာသိ” ဟု ဖွင့်၍, ကပ္ပဓာတ်၏ကြီးစည်ခြင်းအနက်ကို ယူမည်စိုးသောကြောင့် “တေဒတ္ထံ ဝါယမိဿသိ” ဟု ဥခုကတ္ထဖွင့်သည်၊ “စေတေ သာသိ” အရ စေတနာမယူနှင့်, ဝီရိယယူပါ-ဟူလို။

သုသိ(နာမ)- အားထုတ်ဘိသနည်း၊ ဣတိအတ္ထော -နက်၊ [နာမပုဒ်ကို ပါဠိ
 တော်မှ ယူပေးသည်။ နာမာဘိ ဂရဟာယံ(ဝိမတံ)ထိုနာမသဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်သော
 ကြောင့်ပင် အတိတ်အနက်၌ “စေတေသသိ” ဟု အနာဂတ်ဝိဘတ်သက်ထား
 သည်။] သဗ္ဗတ္ထ - အလုံးစုံသော ဝိသံယောဂါယ အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ သေ
 (သော) - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောအစီအရင်သည်။ နယော-တည်း။

ပုန- ဖန်၊ ရာဂဝိရာဂါဒိနိ - န်သော၊ နဝပဒါနိ - ကိုးပုဒ်တို့ကို၊ နိဗ္ဗတ္တိတ
 လောကုတ္တရာနိဗ္ဗာနမေဝ - သင်္ခါရတို့မှ နစ်စေအပ်သော လောကုတ္တရာနိဗ္ဗာန်
 ကိုသာ၊ သန္ဓာယ-၍၊ (ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်။) [ရှင်သုဒ္ဓိန်ကို အပြစ်တင်ကုန်သော
 ရဟန်းတို့သည်-ဟူလို၊] ဝုတ္တာနိ-ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ရာဂဝိရာဂါ
 ယာတိဝါ - ရာဂဝိရာဂါယ ဟူ၍သော်၎င်း၊ မဒနိဗ္ဗဒနာယာတိဝါ - ယ ဟူ၍
 သော်၎င်း၊ ဝုတ္တေပိ- ဆိုအပ်ပါသော်လည်း၊ နိဗ္ဗာနတ္ထာယ- နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါ၊
 ဣတိ ဝေမေဝ- ဤသို့သာ၊ အတ္ထော- ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော- ၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)
 ဟိ- ချွဲ၊ နိဗ္ဗာန်- ကို၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ တံ- ထိုနိဗ္ဗာန်သို့၊ အာဂမ္မ- ရောက်၍။

နိဗ္ဗတ္တိတံ ပေ၊ နိဗ္ဗာနမေဝ ။ ။ နိဝတ္တိတ၌ နိပုဗ္ဗဝတ္တဓာတ် ကာရိတ်ကြေ၊ တ
 ပစ္စည်း၊ ဝကို ဗပြု၍ “နိဗ္ဗတ္တိတ” ဟု ဖြစ်၏။ “သင်္ခါရတို့မှ နစ်စေအပ်” ဟု သဒ္ဓါနက်
 ပေး၊ “ သင်္ခါရတို့မှ နစ်စေအပ် ” ဟူသည်လည်း “ သင်္ခါရတခြား ၊ နိဗ္ဗာန်တခြား
 ဖြစ်အောင် ခွဲခြားအပ်” ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် “နိဗ္ဗတ္တိတ-သင်္ခါရတို့မှ သီးခြား
 ထုတ်အပ်သော” ဟု ရှေးက ပေးကြသည်။ သို့သော် ပညတ်မှ ပရမတ်ကို သီးခြားထုတ်၍
 ရနိုင်သကဲ့သို့ သင်္ခါရတို့မှ နိဗ္ဗာန်ကို သီးခြားထုတ်၍ မရနိုင်သောကြောင့် ထိုအနက်ကို
 ဆင်ခြင်၊ ဇီကာ၌ “ သင်္ခါရေဟိ နိက္ခန္တိ ပိဝိတ္တံ-သင်္ခါရတို့မှ ထွက်မြောက်၊ ကင်းဆိတ်
 သော” ဟု ဖွင့်သည်ကား သဘာဝတ္ထ(နိဗ္ဗာန်၏သဘော) ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။ လောက
 တော+ဥတ္တိန္တံ (ထွက်မြောက်ပြီ) ဣတိ လောကုတ္တရံ။

ဣတိဝါ ။ ။ ဝါသဒ္ဓါသည် အဝုတ္တသမုစ္စည်း အနက်ရှိ၏။ ထိုဝါသဒ္ဓါဖြင့် ပိပါသ
 ဝိနယာယစသော ပါဠိတော်လာပုဒ်များကို ဆည်းပါ။ တနည်း- ဝါသည် ရိုးရာဝိကပ်
 အနက်သာ၊ ဣတိသဒ္ဓါသည် အာဒိအနက်ဟောတည်း။ ထိုဣတိဖြင့် “ပိပါသဝိနယာယ”
 စသည်ကို ယူပါ။ [အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထေန ဝါသဒ္ဓေန အာဒိအတ္ထေန ဣတိသဒ္ဓေနဝါ
 ပိပါသဝိနယာယာတိအာဒိ သဗ္ဗံ သင်္ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။]

နိဗ္ဗာနံဟိ ။ ။ ဤ နိဗ္ဗာန်ပုဒ်ကို “ ရာဂဝိရာဂေါတိ ဝုစ္စတိ” မှ စ၍ “နိဗ္ဗာနန္တိ ဝုစ္စ
 တိ” တိုင်အောင်သော ဝုစ္စတိပုဒ်များ၌ စပ်၊ ဤ နိဗ္ဗာနံဟိ စသောဝါကျသည် ရာဂ
 ဝိရာဂစသော နာမည်များရခြင်း၏ မှန်ကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ၊
 တနည်း- ဝိတ္ထာရဝါကျတည်း။ ယသ္မာ - တသ္မာပါသော အတွင်းဝါကျများကိုကား
 ဟေတုဝါကျ၊ ဖလဝါကျဟု ခွဲ၍၊ ရှေးရှေးသော ဟေတုဖလတစ်ကို ပက္ခ၊ နောက်နေ့
 ဟေတုဖလတစ်ကို ပက္ခန္တရဟု ချည်း ခွဲပါ။

(အာရဗ္ဗ-အာရုံပြု၍) ပဋိစ္စ-စွဲမှီ၍၊ ရာဂေါ-သည်၊ ဝိရဇ္ဇတိ-မတပ်မက်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်တော့၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ ရာဂ၏ မတပ်မက်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရာဂဝိရာဂေါတိ-ဂေါဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထိုနိဗ္ဗာန်သို့၊ အာဂမ္မ-အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်၍၊ မာန မဒုရိသမဒါဒယော - ငါမြတ်၏ အစရှိသည်ဖြင့် ထောင်လွှားတက်ကြွတတ်သော မာန်၊ ငါယောကျ်ားဟု ထောင်လွှား တက်ကြွတတ်သော မာန် အစရှိ

အနက်ပေးကြပုံ ။ ။ ဤသို့ အကြောင်းပြသော ဝါကျများ၌ “ဟိ(ကသ္မာ)-ကြောင့်၊ နိဗ္ဗာန်-ကို၊ ရာဂဝိရာဂေါတိ-ဟူ၍၎င်း၊ သေ၊ နိဗ္ဗာန်တိ-ဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စတိ-နည်း” ဟု ပုစ္ဆာဝါကျ သီးခြားထုတ်၍လည်း ဆရာများ အနက်ပေးလေ့ ရှိကြ၏။ “ဟိ-အကြောင်းကို ထင်ရှားပြဌာန်းအံ့” ဟု လည်း ပေးကြသေး၏။ မည်သို့ပင်ပေးသော်လည်း ဝါကျရင်းမှာ ဒဠိကရဏ ဝိတ္ထာရက္ခိသာတည်း။

တံ အာဂမ္မ ပဋိစ္စ ။ ။ “အာဂမ္မ-ရောက်၍” ဟူရာ၌ ကိုယ်ဖြင့်ရောက်ခြင်းကို ယူမည်ဖိုး၍ “ပဋိစ္စ” ဟု ဖွင့်သည်။ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်ခြင်းကို ယူပါ-ဟူလို၊ [တံ အာဂမ္မာတိ-နိဗ္ဗာန် အာဂမ္မ ပဋိစ္စ (အရိယမဂ္ဂဿ အာရမဏပစ္စယဘာဝဟေတု-နိဗ္ဗာန်က အရိယာမဂ်၏ အာရမဏပစ္စည်း အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဤကား ပဋိစ္စအဖွင့်တည်း)၊ [ဤသို့ အာဂမ္မ ပဋိစ္စ ၂ ပုဒ် အတွက်သာ ဇီကာဖွင့်သောကြောင့် ယခုစာအုပ်များ၌ ပါသော အာရဗ္ဗသည် ရှေးပါဌ် မဟုတ် ဟု ထင်၏။] “ဝိရဇ္ဇတိ-မတပ်မက်” ဟူရာ၌ ဖြစ်လျက်နှင့် မတပ်မက်သလောဟု စောကြောဘွယ်ရှိသောကြောင့် “န ဟောတိ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ဖြစ်ကိုယ် မဖြစ်တော့” ဟူလို။

ရာဂဝိရာဂေါ ။ ။ “အာရမဏပစ္စယဘာဝဟေတု” ၌ ဟေတုကို ထောက်၍ “ဝိရဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ ဝိရာဂေါ” ဟု ကရဏသဘိပြုပါ။ ထို့နောက် “ရာဂဿ+ဝိရာဂေါ ရာဂဝိရာဂေါ-ဘဝဘောဂတို့၌ ရာဂ၏ မတပ်မက်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်၊ [နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံ ပြုလိုက်ရလျှင် ရာဂလည်း (တဖြေးဖြေးနည်းပါး၍ ကုန်ခန်းသွားသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို “ရာဂ၏ မတပ်မက်ကြောင်းတရား” ဟု ဆိုသည်။) “ဝိရဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ ဝိရာဂေါ” ဟု အဓိကရဏသဘိလည်း ပြုကြ၏။ ထိုဝိဂ္ဂဟလည်း အသင့်ပင်၊ နောက်၌ နိဗ္ဗဒနကို ဇီကာ၌ အဓိကရဏသဘိ ပြုလတ်။]

မာနမဒါဒယော ။ ။ “ငါမြတ်၏” ဟူသော သေယျမာန် “ငါ-သူနှင့်တန်းတူ၏၊ ဘာ ထူးသေးသလဲ” ဟူသော သဒိသမာန်၊ “ငါက-သူ အောက်ကျနေတော့ကော ဘာဖြစ် သေးသလဲ” ဟူသော ဟိနမာန်တို့ကို (ထောင်လွှား တက်ကြွတတ်သောကြောင့်) “မဒ” ဟု ခေါ်၏။ မဒတိ ဧတေနာတိ မဒေါ။ “မဒ-ဝဗ္ဗ=မာန်ဖူးခြင်း၊ ထောင်လွှား ခြင်း” ဟူသော ဓာတ်တည်း။ ယစ်ခြင်းအနက်ဟော ဒိဝါဒိမဒဓာတ် မဟုတ်၊ မာနော ယေဝ + မဒေါ မာနမဒေါ။ [ဇာတိအာဒိ နိဿာယ သေယျဿ “သေယျောဟ မသ္မိ” တိ အာဒိနာ ဥပ္ပဇ္ဇနကမာနောယေဝ+မဒဇနနဋ္ဌေန မဒေါတိ မာနမဒေါ။]

ကုန်သော၊ မဒါ-ထောင်လွှားခြင်းတို့သည်၊ နိဗ္ဗဒါ အမဒါ-ထောင်လွှားခြင်း မရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- နံ၏၊ ဝိနဿန္တိ - ပျက်စီးကုန်၏၊ တဿှာ - ကြောင့်၊ (မဒဟူသမျှတို့ မတက်ကြရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊)မဒနိဗ္ဗဒနန္တိ- နံဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ- ၏၊ စ-ဆက်၊ ယဿှာ - ကြောင့်၊ တံ-ကို၊ အာဂမ္မ - ၍၊ သဗ္ဗာပိ- သော၊ ကာမ ပိပါသာ-ကိလေသာကာမတို့၏ သုံးဆောင်ခံစားလိုခြင်းသည်၊ဝိနယံ-ပျက်စီး ခြင်းသို့၊ အတ္တတ္ထိ- ချုပ်ပျောက်ခြင်းသို့၊ ယာတိ- ရောက်ရ၏၊ တဿှာ-ကြောင့်၊ (ကာမတို့ သုံးဆောင် ခံစားလိုခြင်း၏ ပျက်စီးရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ပိပါသ

ပုရိသမဒ။ ။“ငါကွယောကျ်ား” ဟု တက်ကြွခြင်းကို “ပုရိသမဒ”ဟု ခေါ်၏။ [အဟံ ပုရိသောတိ ဥပ္ပဇ္ဇနကမာနော၊] ပုရိသောတိ+ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော+ မဒေါ-ပုရိသ မဒေါ၊ အချို့က မေထုန်မှိဝ စွမ်းနိုင်သည်ကိုလည်း “ ပုရိသမဒ”ဟု ခေါ်ကြသတတ်၊ မဒါဒယောဉ္စ အာဒိဖြင့် ဗလမဒ (အားကောင်းမှုကိုစွဲ၍ ဖြစ်သောမာန်) ယောဗ္ဗန္ဓမဒ (အရွယ်နုပျိုမှုမာန်) စသည်ကိုယူ။ [ဘဂဝါဂုဏ်တော်စွင့်၌ များစွာပါခဲ့ပြီ။]

နိဗ္ဗဒါ အမဒါ။ ။နိဗ္ဗဒါကို “ဝိဂတမဒဘာဝါ- ကင်းသောမဒ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ (ထောင်လွှားခြင်း) ရှိကုန်၏” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် နိဗ္ဗဒါ၌ “မဒ” အရကို “ထောင်လွှားတက်ကြွခြင်း” ယူ၍ “နတ္ထိ မဒေါ ဧတေသံတိ နိဗ္ဗဒါ” ဟု ပြုစေလိုသည်၊ “အမဒါ” သည် နိဗ္ဗဒါ၏ အနက်ဖွင့်၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် နိဗ္ဗဒါ “ပဋိသေဓဝါစက” ဟု သိစေ၏၊ ဝိနဿန္တိကား အဓိပ္ပါယ်တ္ထတည်း၊ မဒ ဟူသမျှတို့ နိဗ္ဗာန်ရောက်က ပျက်စီး ကြရကုန်သည်-ဟုလို။

မဒနိဗ္ဗဒန။ ။ နိဗ္ဗဒန္တိ ဧတ္ထာတိ နိဗ္ဗဒနံ၊ ဧတ္ထ-ဤနိဗ္ဗာန်၌၊ မဒါ-မာနမဒစသော မာန်တို့သည်၊ နိဗ္ဗဒန္တိ - မထောင်လွှားကြကုန်၊ ဣတိ နိဗ္ဗဒနံ၊ မဒါနံ- တို့၏၊ နိဗ္ဗဒနံ- မထောင်လွှားရာနိဗ္ဗာန်တည်း၊ မဒနိဗ္ဗဒနံ - ဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုရသောအခါ မာန် ထောင်မှုအားလုံး ကုန်ဆုံးသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို မဒတို့၏ မထောင်လွှားရာ (မဒ အားလုံး ကုန်ဆုံးရာ) ဟု ဆိုသည်။ [ဋီကာ၌ “နိဗ္ဗဒိယန္တိ ဧတ္ထ” ဟု ရှိ၏၊ “အမဒဘာဝံ ဝိနာသံ ဂစ္ဆန္တိ” ဟု လည်း ဖွင့်၏၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် နိဗ္ဗဒိယန္တိ၌ ဣယသည် ဂမုဓာတ်၏ အနက်ဟော ဓာတုပစ္စယဟု သိစေ၏၊ ဝိပြိုဟ်မှာ “နိဗ္ဗဒန္တိ ဧတ္ထာတိ နိဗ္ဗဒနံ” တည်း။]

ကာမပိပါသာ။ ။ပါတုံ+ ဣစ္ဆာ ပိပါသာ-သုံးဆောင် ခံစားလိုခြင်း၊ ဘူတဂါမ ပါတဗျဉ်တုံသို့ ပါဓာတ်သည် ပရိဘောဂအနက်ကိုဟော၏၊ ကာမာနံ+ပိပါသာ ကာမ ပိပါသာ (ကာမတဏှာတည်း)၊ [ကာမာနံ + ပါတုကဗျတာ၊ ကာမတဏှာတိ အတ္ထော၊-(ဋီကာ)၊ “ကာမာနံ” အရ၌ ကိလေသာကာမဒြိမ် ရ၏၊ “ပိပါသာ” အရ၌ ကား ထိုကာမတို့၏ ခံစားလိုခြင်းသတ္တိ ရ၏၊ တရားကိုယ်မှာ ကာမတဏှာပင်တည်း။]

ဝိနယံ အတ္တတ္ထိ။ ။ဝိပုဗ္ဗနိဓာတ်သည် ချုပ်ပျောက်ခြင်းအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ ဝိနယံကို အတ္တတ္ထိဟု ဖွင့်၏၊ [“ဝိနေတိ ဧတ္ထာတိ ဝိနယော၊ ပိပါသာယ + ဝိနယော ပိပါသဝိနယော” ဟု ပြု၊ “ဝိနေတိ-ကင်းပျောက် ချုပ်ငြိမ်း၏” ဟု ပေး။]

ဝိနယောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ တံ- ကို၊ အာဂမ္မ-
 ၍၊ ပဉ္စကာမဂုဏာလယာ- ၅ ပါးသော ကာမဂုဏ်အာရုံဟူသော အာလယ
 တို့သည်၊ ဝါ-၅ ပါးသော ကာမဂုဏ်အာရုံတို့၌ ဖြစ်သော တဏှာအာလယ
 တို့သည်၊ သမုဋ္ဌါတံ-အကြွင်းမဲ့ သတ်ဖြတ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ [ဘာဝ
 ပုဓာန၊] ဂစ္ဆန္တိ - န်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (အာလယတို့ကို သတ်ဖြတ်အပ်
 ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်) အာလယသမုဋ္ဌါတောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏၊ စ-ဆက်၊
 ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ အာဂမ္မ၊ တေဘူမကဝဋ်-တံသုံးပါး၌ဖြစ်သောဝင်သည်၊
 ဥပစ္စိဇ္ဇတိ- ပြတ်စဲ၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ (တေဘူမကဝဋ်၏ ပြတ်စဲရာ၏အဖြစ်
 ကြောင့်) ဝဇ္ဇုပစ္စေဒေါတိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [ဥပစ္စိဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ ဥပစ္စေ
 ဒေါ၊ ဝဇ္ဇုဿ+ ဥပစ္စေဒေါ ဝဇ္ဇုပစ္စေဒေါ။] ပန- ကား၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊

ပဉ္စကာမဂုဏာလယာ ။ ။ အာလီယန္တိ အဘိရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန သေဝိယန္တိတိ အာလ
 ယာ = မွေ့လျော်အပ်ရာ၏အဖြစ်ဖြင့် မှီဝဲအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ကာမဂုဏ်
 ငါးပါး အာရုံများသည် “အာလယ” တို့ မည်၏၊ [အာပုဗ္ဗ လီဓာတ်သည် သိလေသန-
 ကပ်ငြိခြင်းအနက်ကို ဟောရိုးဖြစ်သော်လည်း မာတုနံ အနေကတ္တတ္တာနှင့်အညီ သေဝန
 အနက်ဟော-ဟု ကြံ။] ပဉ္စကာမဂုဏာဝေ+အာလယာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာလယာ။

မှတ်ချက်။ ။ ပဉ္စကာမဂုဏာလယာကို သမုဋ္ဌါကံဂစ္ဆန္တိ၌ စပ်သောအခါ “ကာမ
 ဂုဏ် ငါးပါးဟူသော အာလယတို့သည် အကြွင်းမဲ့ သတ်အပ်ကုန်” ဟု အနက်ဖြစ်၏၊
 အမှန်အားဖြင့် ကာမဂုဏ်အာရုံများကို သတ်၍မဖြစ်၊ ကာမဂုဏ်၌ဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂ
 ကိုသာ သတ်၍ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ကာမဂုဏ် အာရုံငါးပါး၏ ပဉ္စကာမဂုဏာလယ
 အမည်ကို ဆန္ဒရာဂအပေါ် တင်စား၍ ဌာနပစာရအားဖြင့် ဆန္ဒရာဂကို ပဉ္စကာမဂုဏာ
 လယ ခေါ်ထားသည်ဟု မှတ်။ [ပဉ္စသု ဟိ ကာမဂုဏေသု ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေနေဝ ပဉ္စ
 ကာမဂုဏာပိ ပဟီနာနာမ ဟောန္တိ။]

တနည်း။ ။ “အာလီယန္တိ အဘိရမဏဝသေန သေဝန္တိ - မွေ့လျော် ပျော်ပါး
 သောအားဖြင့် မှီဝဲတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ အာလယာ” ဟု ကတ္တုသာဓိပြု၍ တရားရှစ်ပါး
 သော တဏှာပိစရိတကို အာလယ ဟု ယူပါ။ [တဏှာပိစရိတ-အထူးထူး အဖုံဖုံဖြစ်
 တတ်သော တဏှာတည်း။] ပဉ္စကာမဂုဏေသု-တို့၌+အာလယာ-မွေ့လျော် ပျော်ပါး
 သော အားဖြင့် မှီဝဲတတ်သော တဏှာတို့တည်း၊ ပဉ္စကာမဂုဏာလယာ - ထို၊ ဤသို့
 ပြုလျှင် ဆန္ဒရာဂခေါ်သော တဏှာကို တိုက်ရိုက်ရသောကြောင့် ဥပစာကြံဘွယ်မလို။

အာလယသမုဋ္ဌါတော။ ။ သမ္မာ+ဥပဟညန္တိ ဧတ္ထာတိ သမုဋ္ဌါတော၊ [သံ+
 ဥ + ဟနဓာတ်၊ သာတပြု။] အာလယာနံ + သမုဋ္ဌါတော အာလယသမုဋ္ဌါတော။
 [မဟာဝါ-ပါစိတျာဒိ ယောဇနော၌ အာလယပုဂံ၏ ဝိဂ္ဂဟဝယ် “အလီယန္တိ” ဟူသော
 ပါဠိကို တည်၍ “လဂ္ဂန္တိ-ကပ်ငြိတတ်ကုန်၏” ဟု သိလိသနအနက်ကိုပင် ဖွင့်၏၊ ထိုအလို
 “ သေဝိယန္တိ ” ကို အဓိပ္ပါယ်နက် ဟု ယူပါ။]

တံ အာဂမ္မ၊ သဗ္ဗသော- ဖြင့်၊ တဏှာ-သည်၊ ခယံ- ကုန်ခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ- ၏၊
 ဝိရဇ္ဇတိ (စ) - ပျက်လည်းပျက်စီး၏၊ ဝါ - ကင်းလည်းကင်း၏၊ နိရုဇ္ဈတိစ-
 ချုပ်လည်းချုပ်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (တဏှာ၏ ကုန်ရာ ကင်းရာ ချုပ်ရာ၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊) တဏှာက္ခယောတိ - ယောဟူ၍၎င်း၊ ဝိရာဂေါတိ - ၎င်း၊
 နိရောဓောတိ-၎င်း၊ ဝုစ္ဆတိ-၏၊ ပန - ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တေ-ဤနိဗ္ဗာန်
 သည်၊ [နိက္ခန္တိ- စသည်၌စပ်၊] စတသော- နံသော၊ ယောနိယော- ယောနိ
 တို့ကို၎င်း၊ သတ္တ - နံသော၊ ဝိညာဏဋ္ဌတိယေ- တို့ကို၎င်း၊ နဝ - နံသော၊
 သတ္တာဝါသေစ-တို့ကို၎င်း၊ အပရာပရဘာဝါယ-နောက်တဖန် နောက်တဖန်
 ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ ဝါ- အဆက်ဆက် ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ ဝိနနတော အာဗန္ဓနတော- ဖွဲ့စပ်
 တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သံသိဗ္ဗနတော - ချုပ်စပ်တတ်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ဝါနန္တိ - ဟူ၍၊ လဒ္ဓဝေါဟာရာယ- ရအပ်သော အခေါ် အဝေါ်
 ရှိသော၊ ဝါ - အခေါ်ခံရသော၊ တဏှာယ - မှ၊ နိက္ခန္တိ - ထွက်မြောက်ပြီ၊
 နိဿင်္ဂ - လွတ်မြောက်ပြီ၊ ဝိသံယုတ္တိ - မယှဉ်တော့၊ တသ္မာ- ထို ကြောင့်၊
 (တဏှာမှ ထွက်မြောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) နိဗ္ဗာနန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-
 ၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏) [အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-သို့ပြန်လှည့်စပ်၊]

တဏှာက္ခယောစသည် ။ ။ ဝိယတိ ဣတ္ထတိ ခယော၊ တဏှာယ + ခယော
 တဏှာက္ခယော၊ [“တဏှာ+ ခယံ ဂစ္ဆတိ”ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊ ဂစ္ဆတိ၏ကတ္တားသည်
 “တဏှာ” ပုဒ်တည်း၊] ဝိရဇ္ဇတိဣတ္ထတိ ဝိရာဂေါ= တဏှာ၏ မတပ်မက်ရာနိဗ္ဗာန်၊
 ဝိရဇ္ဇတိတိ ပလုဇ္ဇတိ (ပျက်စီး၏) သာရတ္ထ၊ ဝိဂစ္ဆတိ (ကင်း၏) ဝိမတိ၊ နိရုဇ္ဈတိ ဣတ္ထ
 တိ နိရောဓော=တဏှာ၏ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်။

ဝိနနတော၊ ပေ၊ နိဗ္ဗာနံ။ ။ “ဝိနန”သည် ဝါန၏ပရိယာယ်တည်း၊ “ဝါ-ဂတိဗန္ဓ
 နေသု”ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိသောကြောင့် “အာဗန္ဓနတော” ဟု ဓာတ်နက်ဖွင့်၏၊ ထို
 ဓာတ်နက်အလိုအားဖြင့် “ယောနံ ငှ ပါးစသည်ကို ဖွဲ့တုပ်ထားတတ်”ဟု အဓိပ္ပါယ်
 မှတ်မည် စိုးသောကြောင့် “သံသိဗ္ဗနတော” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွေဖွင့်သည်၊ ပေါင်း၍ ဖွဲ့တုပ်
 သည်မဟုတ်၊ အပ်ချုပ်သွားသည် အဝတ်တစနှင့် တစကို ဆက်စပ်၍ ချုပ်သကဲ့သို့ ဘဝ
 ဟောင်းနှင့် ဘဝသစ်ကို အဆက်မပြတ်အောင် ဖွဲ့စပ်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ-ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ [ဝါတိ အာဗန္ဓတိ သံသိဗ္ဗတိ- ဖွဲ့စပ်တတ်၏၊ ဣတိ ဝါနံ၊] ဤ နိဗ္ဗာန်
 အဖွင့်၌ “တံ အာဂမ္မ”မပါသောကြောင့် အဓိကရဏသင်္ခမလုပ်ရ၊ “ဝါနတော+ နိက္ခ
 နန္တိ နိဗ္ဗာနံ”ဟု ပဉ္စမိတပျုရိသံပြုစေလို၍ “ယသ္မာ ပနေတံ၊ ပေ၊ တဏှာယ နိက္ခန္တိ”ဟု
 ဖွင့်သည်၊ နိက္ခန္တိကို နိဿင်္ဂ ဟု သဒ္ဓါနက် ဖွင့်ပြီးလျှင် “ တဏှာမှထွက် ” ဟူသည်
 “တောထွက်သလို ထွက်ခွါခြင်းမဟုတ်၊ တဏှာနှင့် မစပ်ယှဉ်ခြင်းတည်း” ဟု သိစေ
 လို၍ “ဝိသံယုတ္တိ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွေဖွင့်သည်။

ကာမာနံ. ပဟာနံ အက္ခာတန္တိ-ကား၊ ဝတ္ထုကာမာနံ- ဝတ္ထုကာမတို့ကို
 ၎င်း၊ ကိလေသကာမာနန္ဓ - တို့ကို၎င်း၊ ပဟာနံ - ငယ်ကြောင်းအရဟတ္တမဂ်
 ကို၊ ဝုတ္တံ (နန) -ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ [ပါဠိတော် “နန”
 နှင့်တွဲပေး၊] ကာမသညာနံ ပရိညာတိ - ကား၊ သဗ္ဗသမ္ဗိ - န်သော၊ ကာမ
 သညာနံ-ဝတ္ထုကာမတို့၌ဖြစ်သော သညာတို့ကို၊ ဝါ-ကိလေသာကာမတို့နှင့်
 တကွဖြစ်သောသညာတို့ကို၊ ဉာတတိရဏပဟာနဝသေန - သိခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်
 ခြင်း၊ ပယ်ခြင်း တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ တိဝိဓာ - သော၊ ပရိညာ - ပိုင်းခြား၍
 သိဘတ်သော အရဟတ္တမဂ်ကို၊ အက္ခာတာ (နန) - လော၊ ကာမဝိပါသာန
 တိ-ကား၊ ကာမေသု - ဝတ္ထုကာမ, ကိလေသာကာမ တို့၌၊ ပါတဗျတာနံ-

ကာမာနံ ပဟာနံ ။ ။ ကာမိယတီတိ ကာမော (ဝတ္ထုကာမ)၊ ကာမေတီတိ
 ကာမော (ကိလေသကာမ)၊ ဧကေသေသိပြု၍ ထို ကာမ၂ မျိုးရသည်ဟု ပြလိုသော
 ကြောင့် “ဝတ္ထုပေ၊ ကာမာနန္ဓ”ဟု မိန့်၊ ပဟာနံအရကို လောကုတ္တရာမဂ်ကိုသာ ယူရ
 မည်ဖြစ်သောကြောင့် “ပဟိယန္တိ ဧတေနာတိ ပဟာနံ - ပယ်ကြောင်း၊ ဝါ- (အဝုတ္တ
 ကတ္ထု သာဓနကြံ၍) ပယ်တတ်သော အရဟတ္တမဂ်”ဟု ပြ၊ ဝတ္ထုကာမ၌ ဆန္ဒရာဂကို
 ပယ်ခြင်းသည် ဝတ္ထုကာမကို ပယ်ခြင်းတည်း။

ကာမသညာနံ ။ ။ ကာမေသု - ဝတ္ထုကာမတို့၌ + ပဝတ္ထာ- (အာရုံပြုသော
 အားဖြင့်) ဖြစ်ကုန်သော + သညာ-ကာမသညာ၊ (ပဝတ္ထ အလယ်ပုဒ်ကြေ)၊ တနည်း-
 ကာမသဟဂတာ-ကိလေသာကာမနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော + သညာ - ကာမသညာ၊
 (သဟဂတာအလယ်ပုဒ်ကြေသော) မဇ္ဈေလောပီကမ္မဓရံ။

တိဝိဓာ ပရိညာ။ ။ ကာမသညာကို “နာမ်တရား”ဟု ၎င်း၊ “မည်သည့် သဘော
 လက္ခဏာရှိ၏၊ မည်သည့်ကိစ္စရသရှိ၏၊ မည်သည့် ပစ္စုပဋ္ဌာန်- ပဒဋ္ဌာန်ရှိ၏”ဟု ၎င်း၊
 ပိုင်းခြား၍ သိမှုသည် ဉာတပရိညာတည်း၊ ထို ကာမ သညာတို့ကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့်
 ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် တိရဏပရိညာတည်း၊ ထိုကာမသညာတို့ကို အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ပယ်
 ခြင်းသည် ပဟာနပရိညာတည်း။

အရဟတ္တမဂ်ကို ပရိညာ ဟု ဆို။ ။ အရဟတ္တမဂ်ခဏ၌ ပရိညာကိစ္စ ၃ ပါးလုံး၏
 တပြိုင်နက်ပြီးစီးရသောကြောင့် အရဟတ္တမဂ်ကိုပင် “ တိဝိဓာ ပရိညာ ”ဟု ဆိုသည်။
 [ဗုဒ္ဓဓန ကာမသညာနံ သဘာဝလက္ခဏပဋိဝေဓဝေသေန အနိစ္စာဒိသာမညလက္ခဏေ
 နစ ပဝတ္ထမာနာနံ ဉာတတိရဏပရိညာနံပိ (ပိဖြင့် ပဟာနပေါင်း) ကိစ္စနိပ္ပတ္တိယာ မဂ္ဂ
 နေဝ ဗုဒ္ဓဓနတော မဂ္ဂက္ခာံ ယေဝ သန္ဓာယ တိဝိဓာပိ ပရိညာ ဝုတ္တာ။]

ကာမဝိပါသာနံပါတဗျတာ။ ။ [ပါဓာတ်၏ ပရိဘောဂ အနက်ကို ရွှေအတိုင်း
 မှတ်၊] “ ကာမေသု ပါတဗျတာနံ ” ဖြင့် “ ကာမေသု + ဝိပါသာ ကာမဝိပါသာ”
 ဟု ပြ၏၊ ကာမေဝါ စသည်ဖြင့် “ ကာမေ + ဝိပါသာ ကာမဝိပါသာ ” ဟု ပြသည်၊
 ပါတဗျတာနံ၌ တဗျပစ္စည်းကို ကတ္တားဟောကြံ၊ သို့မှ “ ပါတဗျာနံ - သုံးဆောင်

သုံးဆောင် ခံစားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ တဏှာတို့ကို၊ ဝါ-
 တနည်း၊ ကာမေ- ဝတ္ထုကာမ၌၊ ပါတုံ- သုံးဆောင် ခံစားခြင်းငှါ၊ ဣစ္ဆာနံ-
 ဖြစ်သော အလိုတို့ကို၊ (ပဋိဝိနယော-ပယ်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ကို၊ အက္ခာ
 တောနန-လော၊) ကာမဝိတက္ကာနန္တိ- ကား၊ ကာမုပသဉ္စိတာနံ- ကိလေသာ
 ကာမနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ဝိတက္ကာနံ- တို့ကို၊ [“ကာမသဟဂတာ + ဝိတ
 က္ကာ” ဟု ပြု] (သမုဿိတော - အကြွင်းမဲ့သတ်ဖြတ်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်
 ကို၊ အက္ခာတောနန-လော၊) ကာမပရိဋ္ဌာဟနန္တိ- ကား၊ ပဉ္စကာမဂုဏိက
 ရာဂဝသေန- ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်အာရုံ၌ ဖြစ်သော ရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်၊
 ဥပ္ပန္န ပရိဋ္ဌာဟာနံ- ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်းတို့၏၊ [ကာမေသု + ပရိဋ္ဌာဟော-
 ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်း၊ တရားကိုယ်မှာ ရာဂတည်း၊] အန္တောဒါဟာနံ-
 အတွင်း၌ ပူလောင်ခြင်းတို့၏၊ (ဝူပသမော - ငြိမ်းစေကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ကို၊
 အက္ခာတော နန - လော၊) ပဉ္စသု- န်သော၊ ဣမေသု ဌာနေသု - ဤကာမာနံ
 ပဟာနံစသော ဌာနတို့၌၊ ကိလေသက္ခယကရော - ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်း
 ကို ပြုတတ်သော၊ လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ - ကိုသာ၊ [ဝေဖြင့် လောကီမဂ်ကို
 ကန့်သည်] ကထိတော - ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန- ဆက်၊ သဗ္ဗ ပဌမေသု-
 အလုံးစုံတို့၏ ပဌမဖြစ်ကုန်သော၊ တီသု- န်သော၊ ဌာနေသု- တို့၌၊ [ဝိရာဂါယ၊
 နော သရာဂါယစသော ဥ ဌာနတို့၌-ဟူလို] လောကီယလောကုတ္တရ မိဿ
 ကော- လောကီ လောကုတ္တရရာရောသော၊ မဂ္ဂေါ- ကို၊ ကထိတော- ပြီ၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏။

ခံစားတတ်သူတို့၏ + ဘာဝေါ- ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ” ဟု ပြု၍ ခံစားလိုခြင်း ကာမ
 တဏှာကို အရကောက်နိုင်မည်၊ ပါတုမိစ္ဆာနံသည် ဝိပါသာနံ၏ အနက်ဖွင့်တည်း၊
 [“ပါတုံ + ဣစ္ဆာ ဝိပါသာ” ဟု အနက်မှတ်။]

ဝိမတိ။ ။ “ပါတုဗျတာသင်္ခါတာနံ သုဘာဒိအာကာရာနံ” ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအလို
 တဗျပစ္စည်း ကံဟောတည်း၊ ပါတုဗျာနံ - ခံစားအပ်သော ကာမဂုဏ် အာရုံတို့၏ +
 ဘာဝေါ- ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သုဘစသော အခြင်းအရာတည်း၊ ထိုအခြင်းအရာကို
 ယူတတ် အာရုံပြုတတ်သော တဏှာကို ကာရဏပစ္စာရအားဖြင့် “ပါတုဗျတာ” ခေါ်
 သည် ဟု ပြလို၍ “တဒါကာရဂါဟိကာနံ တဏှာနံတိ အတ္ထော၊ ဝိသယမုခေန ဟေတ္ထ
 (မှန်၏ - ဤနေရာ၌ အာရုံကို အကြောင်းပြုသဖြင့်) ဝိသယိနော (အာရုံရှိသော
 တရားတို့ကို) ဂဟိတာ” ဟု ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဝိရာဂါယ၊ နောသရာဂါယ-စသော ဥ ဌာနတို့၌ လောကီ လောကု
 တ္တရ မိဿကမဂ်ကို၊ ရာဂဝိရာဂါယ စသော ဉ ဌာနတို့၌ နိဗ္ဗာန်ကို၊ ကာမာနံ ပဟာနံ
 စသော ၅ ဌာနတို့၌ အရဟတ္တမဂ်ကို အရခကောက်ရမည် ဟု မှတ်။

နေတံ အာဝုသောတိ- ကား၊ အာဝုသော- ရှင်၊ တဝ- ၏၊ စေတီပါပကမ္မံ- သည်၊ အပ္ပသန္တာနံ - မကြည်ညိုသေးသူတို့၏၊ ပသာဒါယစ- ကြည်ညိုခြင်းငှါ ၎င်း၊ ဝေရူပါနံ- ဤသို့မကြည်ညိုသေးသော သဘောရှိသူတို့၏၊ ပသာဒတ္ထာယ- ကြည်ညိုခြင်းငှါ၎င်း၊ န ဟောတိ - မဖြစ်၊ [ပသာဒါယ၌ တဒတ္ထသမ္ပဒါနံသ၏ အာယအပြုဟု သိစေလို၍ “ပသာဒတ္ထာယ” ဟု ဖွင့်၊ ပသာဒနတ္ထာယဟု (န) ပါသည်ကား မကောင်း၊ ပါဠိတော်၌ ဝါကို(စ)ဟု ဖွင့်သည်။] အထေဒ္ဒေတန္တိ- ကား၊ အထခေါ- စင်စစ်ကား၊ စေတီ- ဤ မကောင်းမူသည်၊ (ဟောတိ ၌ စင်) အထခေါ တန္တိပိ - လည်း၊ ပါဠော- သည်၊ အတ္ထိ- ရှိသေး၏၊ အညထတ္တာ ယာတိ- ကား၊ ပသာဒညထာဘာဝါယ- ကြည်ညိုခြင်းမှတပီးသော အပြား၏ အဖြစ်ဟူသော၊ ဝိပ္ပဋိသာရာယ - နှလုံးမသာမယာခြင်းငှါ၊ ဟောတိ - ၏၊ ယေ - အကြင်သူတို့သည်၊ မဂ္ဂေန - မဂ်ဖြင့်၊ အနာဂတသဒ္ဓါ - မလာသော သဒ္ဓါရှိကုန်၏၊ တေသံ- ထိုသူတို့၏၊ (ပုထုဇဉ်သဒ္ဓါလောက်သာ ရှိသူတို့၏) ဝိပ္ပဋိသာရံ - ကို၊ ကရောတိ - ပြုတတ်၏၊ (ကံ)၊ ယတ္ထ - အကြင် သာသနာ ၌၊ ဘိက္ခု - ရဟန်း ဆိုသူတို့သည်၊ ဝေ - ဤသို့၊ ဝါ - သို့ကလောက်၊ ဒုပ္ပဋိ ပန္နာ- မကောင်းသဖြင့် ကျင့်ကြကုန်၏၊ ဤဒိသေပိ- ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဝါ- သို့ကလောက် ယုတ်မာသူတို့၏ နေရာလည်းဖြစ်သော၊ (တတ္ထ) ဓမ္မဝိနယေ- ထို သာသနာ၌၊ မယံ - တို့သည်၊ ပသန္တာနာမ- ကြည်ညိုမိလေ ကုန်ခြင်း၊ ဣတိ- သို့၊ (ဝိပ္ပဋိသာရံ ကရောတိ)၊ [ဤဒိသေပိ၌ ပိသည် ဓမ္မဝိနယ ကို ကဲ့ရဲ့သော ဂရဟာဇောတက၊ နာမကား မိမိ ကြည်ညိုမှားသည့်အတွက် ခေဒ (ဝမ်းနည်းကြောင်း) ကို ပြသောနိပါတ်။] ပန- ကား၊ ယေ- တို့သည်၊ မဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ အာဂတသဒ္ဓါ- န်၏၊ တေသံ- ထိုမဂ်ဖြင့်လာသော သဒ္ဓါရှိသူတို့၏၊ သိနေရ- မြင့်မိုရ်တောင်သည်၊ ဝါတေဟိ- မုန်တိုင်းလေတို့ကြောင့်၊ အစလော ဝိယ - မလှုပ်ရှားသကဲ့သို့၊ (တထာ- တူ) ဤဒိသေဟိ- န်သော၊ ဝတ္ထုဟိဝါ- ဝတ္ထုတို့ကြောင့်၎င်း၊ ဣတော- ဤဝတ္ထုထက်၊ ဒါရုဏတရေဟိ- သာ၍ ကြမ်း ကုန်သော၊ (ဝတ္ထုဟိဝါ- ၎င်း)၊ ပသာဒေါ- ကြည်ညိုခြင်းသည်၊ အစလော- မလှုပ်ရှား၊ တေန- ကြောင့်၊ ဧကစ္စာနံ အညထတ္တာယာတိ- ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ- ပြီ၊ [ဧကစ္စထည့်၍ ဟောတော်မူသည် - ဟူလို။]

အညထတ္တာယ။ ။ အညော- ကြည်ညိုခြင်းမှ အခြားသော+ ပကာရော- မကြည်ညို ခြင်း အပြားတည်း၊ အညထာ- ပြား၊ အညထာ- ၏+ ဘာဝါ- ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ (ဝိပ္ပဋိ သာရ) တည်း၊ ဤအနက်ကိုပြလို၍ “ပသာဒညထာဘာဝါယ” ဟု အည၏အပါဒါနံနှင့် ဣ ပစ္စည်းအနက်ကို ပြပြီးလျှင် “ဝိပ္ပဋိသာရာယ” ဟု အဘိဓမ္မေျကိုပြသည်။

ဘဝတော၊ပေ၊အာရောစေသုန္ဒိ-ကာ၊ ဘဝတော-အာ၊ ဧတံ အတ္ထံ-
 (ရှင်သုဒိန္န၏ ဇနီးဟောင်း၌ မေထုန်မှီဝဲခြင်း ဟူသော) ဤအကြောင်းကို၊
 အာစိက္ခံ သု- လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ ပဋိဝေဒယံ သု- သိစေကြကုန်ပြီ၊ စ- ဆက်၊
 အာရောစယမာနာ - လျှောက်ကုန်လသော်၊ ပိယကဗျတာယ - ချစ်အပ်သူ၏
 အဖြစ်ကို အလိုရှိသူ၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ နေဝ (အာရောစေသု) - လျှော်ကြ
 ကုန်သည် မဟုတ်၊ ဘေဒပုရေက္ခာရတာယ - ကွဲပြားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုကို
 ရှေးရှုပြုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ န (အာရောစေသု) - မဟုတ်၊ တဿ
 အာယသ္မတော - ၏၊ အဝဏ္ဏ ပကာသနတ္ထာယ - အပြစ်ကို ထင်ရှားပြုခြင်း
 အကျိုးငှါလည်း၊ န အာရောစေသု - မဟုတ်၊ ကလိသာသနာရောပနတ္ထာယ -
 ကောဓကြောင့် ပြောဆိုအပ်သော အပြစ်တင်ခြင်း အကျိုးငှါလည်း၊ န အာ
 ရောစေသု-မဟုတ်၊ ဣဒံ-ဤအကြောင်းကို၊ သုတွာ-ကြားတော်မူ၍၊ ဘဝဝါ-
 သည်၊ ဣမဿ-ဤသုဒိန္နအား၊ သာသနေ-၌၊ ပတိဋ္ဌိ-ထောက်တည်ရာကို၊ န
 ဒဿတိ- ပေးတော်မမူလတံ၊ နံ-ထိုသုဒိန္နကို၊ နိတ္တဗျာပေဿတိ-နှင်ထုတ်စေ
 တော်မူလတံ၊ ဣတိ-သို့၊ မညမာနာ-မှတ်ထင်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)ပိ- လည်း။

နေဝ ပိယကဗျတာယ။ ။ အတ္တနိ (လျှောက်သော မိမိတို့အပေါ်၌) သတ္တု- ၏၊
 နေဝ ပိယဘာဝကာမတာယ၊ (ဇွီကာ) ပိယဘာဝ-ဟုဖွင့်သောကြောင့် ပိယ၌ ဘာဝပု
 ဓာနကြိစ္စလို့၏၊ “ ကာမတာယ ” ဟုဖွင့်သောကြောင့် “ ဣ ” ပစ္စည်းအနက် မရှိ
 (သတ္တု) ဟု သိစေလို၏၊ ပိယကာမော ယေဝ + ပိယကဗျ၊ ပိယကဗျဿ + ဘာဝေါ
 ပိယကဗျတာ၊ နေဝနှင့်တွဲဘို့ရာ စပ်ပုဒ်ကြိယာကို မပြသောကြောင့် နေဝကို ပိယကဗျ
 တာယနှင့်တွဲ၍ အနက်ပေးစေလိုဟန်တူ၏၊ သို့သော် (အထခေါ-စသော အနွယ်ဝါကျ
 ရှိသောကြောင့်) ရိုးရာအတိုင်း ကြိယာနှင့်တွဲ၍ အနက်ပေးလိုက်သည်။

န ဘေဒပုရေက္ခာရတာယ။ ။ သတ္တု - ၏၊ တေနဘိက္ခုနာ - နှင့်၊ နဘေဒနာ
 မိပ္ပါယပုရေက္ခာရတာယ (ဇွီကာ) ၊ ဤ အဖွင့်အလိုအားဖြင့် “ ပုရေ + ကရောတိတိ
 ပုရေက္ခာရော ”၊ ဘေဒံ- ကွဲပြားခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုဆန္ဒကို၊ (အမိပ္ပါယ ပုဒ်ကြေ)+
 ပုရေက္ခာရော- ရှေးရှုပြုသူတည်း၊ ဘေဒပုရေက္ခာရော-သူ၊ ဝါ- ကွဲပြားစေလိုသူ၊ ဘေဒ
 ပုရေက္ခာရဿ+ဘာဝေါ ဘေဒပုရေက္ခာရတာ။

န ကလိသာသနာရောပနတ္ထာယ။ ။ န ဒေါသာရောပနတ္ထာယ၊ [ဤ အဖွင့်သည်
 သဒ္ဓတ္ထ မဟုတ်၊ လိုရင်းအနက်ကိုသာပြသော အမိပ္ပါယတ္ထတည်း၊] ကလိတိ ကောဓ
 သေတံ အဓိဝစနံ = ကလိသဒ္ဓါသည် (ဤနေရာ၌) ကောဓကိုဟောသော ရူနိပုဒ်
 တည်း၊ တဿ-ထိုကောဓ၏၊ ဝါ-ထို ကောဓအတွက်+ သာသနံ-နှိပ်ကွပ်ဆုံးမကြောင်း
 အပြစ်သည်၊ ကလိသာသနံ - မည်၏၊ ကေ.ဝေသေန ပုစ္ဆမာနေော ဂရဟာဒေါသော-
 စိတ်ဆိုးဆိုးနှင့် ပြောဆိုအပ်သော ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချကြောင်းအပြစ်၊ ဤအဖွင့်နှင့်အညီ၊ စိတ်
 ဆိုးဆိုးနှင့် ပြောဆိုအပ်သော အပြစ်တင်မှုကို “ကလိသာသနာရောပန”ဟု မှတ်။

န အာရောစေသုံ-မဟုတ်၊ အထ ခေါ- စင်စစ်ကား၊ သာသနေ- ဌှိ၊ ဥပ္ပန္န- သော၊
 ဣမံ အဗ္ဗဒံ-ဤခိုးမှုကို (ဤ ခိုးကြောင်ခိုးဝှက် ပြုမှုကို) ဥတ္တာ - မူ၍၊ ဘဂဝါ-
 သည်၊ သိက္ခာပဒံ - ကို၊ ပညပေဿတိ - မူလတ္တံ့၊ ဝေလံ - သိက္ခာပုဒ် တည်းဟူ
 သော ကမ်းကို၊ မရိယာဒံ - သိက္ခာပုဒ် တည်းဟူသော စည်းကို၊ အာဏံ -
 သိက္ခာပုဒ်တည်းဟူသော အမိန့်ကို၊ ထပေဿတိ - ထားတော်မူလတ္တံ့၊ ဣတိ -
 ဤသို့၊ ကြံ၍၊ အာရောစေသုံ - နိဗြီ။

စတသ္မိနိဒါနနေ စတသ္မိ ပကရဏေတိ ထွေ-ဌှိ၊ သုဒိန္နဿ-၏၊ အဇ္ဈာစာရ
 ဝိတိက္ကမော- လွမ်းမိုး၍ ကျင့်ခြင်းဟူသော လွန်ကျူးခြင်းကို၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ-
 သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်း၏၊ ကာရဏတ္တာ-အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိဒါနဋ္ဌေဝါတိ-
 နိဒါန ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပကရဏဉ္စာတိ - ဏ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တော -
 ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ - သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော -၏၊ ဟိ-ရဲ့၊ [(တစ်နည်း) ဟိ (ကသ္မာ)-
 ကြောင့်၊ ကာရဏံ-အကြောင်းအရာကို၊ နိဒါနဋ္ဌေဝါတိ - န ဟူ၍ လည်းကောင်း၊
 ပကရဏဉ္စာတိ- ဏ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုစ္စတိ-နည်း၊] ကာရဏံ-ကို၊ [ဝုစ္စတိ-
 ဌှိ စပ်၊] ဝါ - သည်၊ [နိဒေတိ၊ အပေတိ၊ ပကရောတိ၊ အာရဘတိ၊ ကရောတိ -
 တို့၌ စပ်၊] ယသ္မာ - ကြောင့်၊ အတ္တနော - ၏၊ ဖလံ - အကျိုးကို၊ နိဒေတိ-
 ညွှန်ပြသကဲ့သို့ အပ်နှင်းတတ်၏၊ နံ-ထိုအကျိုးကို၊ ဂဏှဏ-ယူကြကုန်၊ ဣတိ- သို့၊
 ဒဿန္တံ ဝိယ-ညွှန်ပြသကဲ့သို့၊ အပေတိ - အပ်နှင်းတတ်၏၊ ဝါ - ပေးတတ်၏၊
 (တသ္မာ - ကြောင့်၊ ဝါ - ထိုသို့ မိမိ အကျိုးကို ညွှန်ပြသကဲ့သို့ အပ်နှင်းတတ်

ဝေလံ-ပေ၊ အာဏံ။ ။သမုဒ္ဒရာစသည်တို့၏ ကမ်းသည် ရေကို(မကျော်လွန်အောင်)
 တားဆီးသကဲ့သို့ သိက္ခာပုဒ်တော်လည်း မလွန်ကျူးအောင် တားဆီးတတ်သောကြောင့် ကမ်းနှင့်တူ၏၊
 မရိယာဒါသည် ဝေလော၏ ပရိယာယ်တည်း၊ သိက္ခာပုဒ်သည် သူ့ရားရှင်၏ အာဏာတော်ဖြစ်သော
 ကြောင့် အာဏာလည်း မည်၏။

အဇ္ဈာစာရဝိတိက္ကမော။ ။အမိ-ရဟန်းတို့ စောင့်စည်းအပ်သော အပိုင်းအခြား(စည်းကမ်း)
 ကို လွမ်းမိုးကျော်လွန်၍+အာစာရော-ပြုကျင့်ခြင်း၊ အဇ္ဈာစာရော-ခြင်း၊ အဇ္ဈာစာရောယေဝ+ဝိတိက္ကမော
 အဇ္ဈာစာရဝိတိက္ကမော၊ ဤနေရာ၌ မေထုန်မှုကို အရကောက်။ [မေထုနဝသေန ပဝတ္တအဇ္ဈာစာရ
 သဒါတော+ဝိတိက္ကမော။]

ကာရဏံ ဟိပေဝုစ္စတိ။ ။ကာရဏံကို ဝုစ္စတိ၌ ပဓာန စပ်၍၊ နိဒေတိစသော ကြိယာများ၌
 အပ္ပဓာန စပ်ပါ၊ “ကာရဏံ ဟိ ယသ္မာ နိဒေတိ အတ္တနော ဖလံ၊ တသ္မာ နိဒါနန္တိ ဝုစ္စတိ”ဟု
 လည်းကောင်း၊ “ယသ္မာ ပကရောတိ နံ၊ တသ္မာ ပကရဏန္တိ ဝုစ္စတိ”ဟု လည်းကောင်း၊ လိုရင်း
 ဝါကျကို ကြည့်၍ “နိဒေတိတိ နိဒါနံ၊ ပကရောတိတိ ပကရဏံ”ဟု ကတ္တုသာင်စနစ် တွင် ပြုပါ။
 [ဟိကို ပုစ္ဆ-ကာရဏဇောတက ကြံ၍ တစ်နည်း ပေးထားသည်။]

နန္ဒိစေဝ-နဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ-၏၊)ပန-ကား၊(နိဒါနံပုဏ် ၀စနတ္ထမှတပါး၊ ပကရဏံပုဏ် ၀စနတ္ထကား၊) နိ-ထိုအကျိုးကို၊ ပကရေတိ-အားပါးထုတ်၍ ပြုလုပ်တတ်၏၊ ကတ္တိ-ငါ၊ အာရဘတိ-အားထုတ်တတ်၏၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ အကျိုးကို အားပါးထုတ်၍ ပြုလုပ်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပကရဏာဘတိ-ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ-၏) ဝါ- တနည်း၊ ကရေတိယေဝ-ပြုတတ်သည်သာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (အကျိုးကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ပကရဏာဘတိ- ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ-၏၊

ဝိဂရဟိ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ-ကား၊ စက္ကာဝဏ္ဏာရဟာနံ- ဂုဏ်ကိုပြောဆိုထိုက်၊ အပြစ်ကို ပြောဆိုထိုက်သူတို့၏၊ ဝါ-ချီးမွမ်းထိုက် ကဲ့ရဲ့ထိုက်သူတို့၏၊ ဝဏ္ဏန္တ-ဂုဏ်ကို၎င်း၊ အဝဏ္ဏန္တ- အပြစ်ကို၎င်း၊ ဘဏန္တေသု-ပြောတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဘွင်၊ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော-အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူသော၊ (အညောဝိ - မြတ်စွာဘုရားမှတပါး အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊)ဝိဂရဟတိယထာ- ကဲ့ရဲ့သကဲ့သို့၊(တထာ-တူ၊) [ယထာတံစသောဝါကျ၌ အနက်ပေးပုံကို ဝေရဇ္ဇကဏ္ဍ “ယထာ တံ အပ္ပမတ္တဿ” စသော ပါဠိဒေတော်၏ အဋ္ဌကထာ ဇီကာကို ကြည့်ပါ။] ဗုဒ္ဓေါ- အလုံးစုံသောတရားကို သိတော်မူသော၊ဘဂဝါ- သည်၊

ဂဏထပေ၊အပ္ပေတိ ။ ။ ဤဝါကျကား “နိဒေတိ အတ္တနော ဇေယံ”ကို ထပ်၍ ဖွင့်သောဝါကျတည်း၊ နိပုဗ္ဗ ဒါဓာတ်၊ ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော နိဒါနသဒ္ဓါတွင် နိသည် ညွှန်ပြခြင်း၊ ဒါနသည် ပေးခြင်း (အပ်နှင်းသောပေးခြင်း) အနက်ကို ဟော၏- ဟု သိစေလို၍ “ဂဏထ” စသည်မိန့်၊ ထိုတွင် ဒဿေန္တိသည် နိ၏အနက်ပြု၊ (ဒိဒဿေန္တိ ရှိလျှင်သာ၍ကောင်း၏)၊ “ဂဏထ နံ တံ”ကား ညွှန်ပြပုံကို ပြသော အာကာရတည်း၊ “ထိုအကျိုးကို ယူကြကုန်” ဟု အကျိုးကိုညွှန်ပြသည်- ဟူလို၊ အပ္ပေတိသည် ဒါဓာတ်၏ အဖွင့်တည်း၊ အပ်နှံသောပေးခြင်း-ဟူလို၊

ကတ္တုအာရဘတိ။ ။ ပကရေတိ၏ အဖွင့်တည်း၊ ပကရဏေ၌ ပဥပသာရသည် အာရဗ္ဗ (အားထုတ်ခြင်း) အနက်ဟော - ဟု သိစေလို၍ “ ကတ္တု အာရဘတိ ” ဟု ဖွင့်သည်၊ “ကရေတိယေဝ ဝါ” ဟူသော ဒုတိယ ှည်းဖြင့် “ပသဒ္ဓါ အနက်ထူးမရှိ၊ ကရဓာတ်နက်သို့လိုက်သော ဓာတ္တုတ္တာနုတ္တက ဥပသာရတည်း” ဟု သိစေ၏၊ ဧဝံဖြင့် အနက်ရှိကို ကန့်သည်။ [ပကရဏေတိ ဧဝံ ပသဒ္ဓေါ အာရဗ္ဗဝစနောတိ အာဟ - ကတ္တု အာရဘတိတိ၊ ကတ္တု ဥပသဂ္ဂေါ ဓာတုအတ္ထမေဝ ဝဒတိ၊ န ဝိသေသတ္ထဇောတ ကောတိ အာဟ- ကရေတိယေဝ ဝါတိ။]

ဗုဒ္ဓေါ၊ပေ၊နိန္ဒိ။ ။ ဗုဒ္ဓေါသည် ဂုဏ်ကိုပြသော ဝိသေသန၊ ဘဂဝါကား အမည် တော်ကိုပြသော ဝိသေသုတည်း၊ ဣတိပိ သောဘဂဝါ၊ ပေ၊ ဗုဒ္ဓေါဘဂဝါ၌ ဘဂဝါ နာမည်တော်ကို ပဓာနသား၍ ဗုဒ္ဓေါကို ဂုဏ်တော်အဖြစ်ဖြင့်ပြပုံကိုထောပံ၊ “ဂရဟ- နိန္ဒာယံ” ဟူသော ဓာတ်နက်နှင့်အညီ ဝိဂရဟိကို “နိန္ဒိ” ဟု ဖွင့်သည်။

ဝိဝရဟိ နိဗ္ဗိ-ကဲ့ရဲ့.တော်မူပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ) - ကြောင့်၊
 ဘဂဝတော - ၏၊ သီလဝီတိက္ကမကရံ - သီလအပိုင်းအခြားကို လွန်ကျူးမှုကို
 ပြုတတ်သော၊ ပုဂ္ဂလံ - ကို၊ ဒိသ္မာ-မူ၍၊ အယံ - ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဇာတိယာ
 ဝါ - ဇာတ်အားဖြင့်သော်၎င်း၊ ဂေါတ္တေနဝါ - သော်၎င်း၊ ကောလပုတ္တိ
 ယေနဝါ - အမျိုးကောင်းသား၏ အဖြစ်အားဖြင့်သော်၎င်း၊ ဂန္ဓေနဝါ-
 ကျမ်းဂန်အားဖြင့်သော်၎င်း၊ ဓုတဇနဝါ - သော်၎င်း၊ ဉာတော - ထင်ရှား
 သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ယသသီ - များသော အခြံအရံရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊
 ဤဒိသံ - သော၊ ပုဂ္ဂလံ - ကို၊ ရက္ခိတံ - စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ၊ ဝဇ္ဇတိ - ၏၊
 ဣတိ-သို့၊ စိတ္တံ - သည်၊ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်တော်မမူ၊ [ဤဝါကျဖြင့် ကဲ့ရဲ့ ထိုက်
 သူကို မကဲ့ရဲ့ဘဲ ထိမ်ချန်မထားကြောင်းကို ပြ၏] ပေသလံ-ချစ်ခင်အပ်သည်၏
 အဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ ဝါ - ချစ်အပ်သော သီလ ရှိသော၊ ဂုဏန္တိ - ဂုဏ်ရှိ
 သူကို၊ ဒိသ္မာ-မူ၍၊ တဿ-၏၊ ဂုဏံ-ကို၊ ပဋိစ္စာ ဒေတုဗ္ဗိ-ဖုံးကွယ်ခြင်းငှါလည်း၊
 စိတ္တံ- သည်၊ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ - မမူ၊ [ဤဝါကျဖြင့် ချီးမွမ်းထိုက်သူကို မချီးမွမ်းဘဲ
 မနေကြောင်းကို ပြ၏] အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဂရဟိတဗ္ဗိ-ကဲ့ရဲ့ ထိုက်သူကို၊
 ဂရဟတိဝေ-မူသည်သာ၊ ပသံသိတဗ္ဗဉ္စ-ချီးမွမ်းထိုက်သူကိုလည်း၊ ပသံသတိ
 ဝေ - သည်သာ၊ အယဉ္စ- ဤ ရှင်သုဒိန်ကိုလည်း၊ ဂရဟိတဗ္ဗေ-၏၊ တသ္မာ-

ဇာတိယာဇာတိ။ ။ခတ္တိယာဒိဇာတိယာ,ဂေါတမကဿပါဒိဂေါတ္တေန, ခတ္တိ
 ယာဒိဇာတိသုယေဝ သက္ကကုလ (သာကီမင်းမျိုး), သောတ္တိယကုလာဒိ (ဝေဒကျမ်း
 ဂန်ကို တတ်သိသော မြာဟူဏမျိုးအစရှိသော) ဝိသိဋ္ဌကုလာနံ-ထူးခြားသောအမျိုးထို
 ၏၊ ပုတ္တဘာဝေန၊ ဤအဖွင့်ကြည့်၍ “ကုလာနံ + ပုတ္တာ ကုလပုတ္တာ၊ ကုလပုတ္တာနံ +
 ဘာဝေါ ကောလပုတ္တိယံ” ဟု ပြု၊ ဣပစ္စည်း, ဣဉ္စ အကို ဣပြ။ [ဉာတောပါ၍ဖြင့် ကိတ္တိ
 ယသကို ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့် ယသသီကို “မဟာပရိဝါရော” ဟု ဇီကာဖွင့်သည်။]

မှတ်ချက်။ ။“ဇာတိယာဝါ” စသည်၌ ဝါကို “အယံ ဇာတိယာ ဥဘတော၊ ပေ၊
 ရက္ခိတံ ဝဇ္ဇတိ ဣတိစိတ္တံဝါ-ဤသို့သော စိတ်သည်သော်၎င်း” ဟု အသီးသီးလိုက်၍
 ပေးမှ သဘာဝကျ၏၊ အဋ္ဌကထာ၌ကား စကားကျဉ်းအောင် “ဇာတိယာဝါ ဂေါတ္တ
 နဝါ” စသည်ဖြင့် ထားသည်။

ပေသလံ။ ။“ပိယသီလံ” ဟူသော အဖွင့်သည် ပေသလ၏သဘာဝကို ဖွင့်သော
 သဘာဝတ္ထအဖွင့်တည်း၊ ဝစနတ္ထကိုကား “ပိယဘာဝံ- (သီလရှိသည့် အဘွက်) လူနတ်
 အများ လေးစားချစ်ခင်အပ်သူ၏ အဖြစ်သို့၊ ပိသတိ - ရောက်၏၊ ဣတိ ပေသလော”
 ဟု ကွာဒိမောဂ္ဂလ္လာန်၌ပြုသည်၊ “ပိသ-ဂမနေ” ဟူသောဓာတ်နောင် အလပစ္စည်းသက်။
 [ခုဒ္ဒသိက္ခာဇီကာ၌ကား “ပိယံ + သီလံ အဿာတိ ပေသလော” ဟု ပြု၍, ဝိဉ္စ ဣကို ဝေဒုဗ္ဗိ
 ပြု, ယဇေ၊ သီဉ္စ ဤကို (အ) ပြု၍ “ပေသလ” ဟု ဖြစ်ရသတတ်။]

ကြောင့်၊ တံ - ထိုရှင်သုဒိန္နကို၊ တာဒိလက္ခဏေ - တာဒိလက္ခဏာ၌၊ ဝါ-
ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံတို့၌ တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အမှတ် အသား၌၊
ဌိတော - မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဝိကမ္မမာနေန - မလှုပ်ရှားသော၊ စိတ္တေန-
ဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓေါ-သော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အနန္တစွာပိယန္တိ အာဒိတိ- အနန္တစွာပိယံ
အစရှိကုန်သော၊ ဝစနေဟိ-စကားတော်တို့ဖြင့်၊ ဝိဂရဟိ-မူပြီ။

တတ္ထ- ထို အနန္တစွာပိယံ အစရှိသောစကားတို့၌၊ အယံ- ဤ ဆိုအပ်လတံ
ကား၊ အတ္ထဝဏ္ဏနာ-အနက်အဖွင့်တည်း၊ မောဃပုရိသ-မဂ်ဖိုလ်မမှီး၊ အချီးနှီး
ယောက်ျား၊ တုစ္ဆမနုဿ-မဂ်ဖိုလ်မမှီး၊ အချီးနှီးလူ၊ ဝါ-အလကားအကောင်၊
တယာ-သည်၊ ယဒိဒံ ကမ္မံ-အကြင်မေထုန်အမှုကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ တံ-ထိုအမှု
သည်၊ [န အန္တေတိ နာနုဂစ္ဆတိ-၌စပ်၊] သမဏကရဏာနံ - ရဟန်းအဖြစ်ကို
ပြုတတ်ကုန်သော၊ [သမဏဘာဝ ဆိုလိုလျက် ဘာဝကြေ၊] ဓမ္မာနံ - ဟိရိ
ဩတ္တပ္ပ အစရှိသော တရားတို့၏၊ ဝါ- တနည်း၊ မဂ္ဂဗလနိဗ္ဗာနာနံ- မဂ် ဖိုလ်
နိဗ္ဗာန်တို့၏၊ ဝါ- နည်း၊ သာသနာနံ- ပရိယတ် ပဋိပတ်သာသနာတော်တို့၏။

တာဒိလက္ခဏေဌိတော။ ။ ဣဋ္ဌာရုံနှင့် တွေ့ခြင်းကြောင့်လည်း စိတ်မလှုပ်ရှား၊
အနိဋ္ဌာရုံနှင့် တွေ့ခြင်းကြောင့်လည်း စိတ်မလှုပ်ရှားသူကို “တာဒိလက္ခဏာ၌ တည်
သူ”ဟု ခေါ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် “အဝိကမ္မမာနေန စိတ္တေန”သည် တာဒိလက္ခဏာ၏
သရုပ်ပြတည်း။ “လှုပ်”ဟု သည်မှာလည်း ဒေါသ ဒေါမနဿ၊ လောဘ သောမနဿ
ဖြစ်ခြင်းတည်း။ [အဝိကမ္မမာနေနာတိ ပဋိဗာနနုနယေဟိ (မုန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်းတို့ဖြင့်)
အကမ္မမာနေန။]

မောဃပုရိသ။ ။ မောဃော - (မဂ်ဖိုလ်မရှိသောကြောင့်) အချီးနှီးသော+ပုရိ
သော-ယောက်ျားတည်း။ မောဃပုရိသော၊ မောဃကို တုစ္ဆ၊ ပုရိသကို မနုဿ ဟု ဆင့်၍
ဖွင့်သည်။ မြန်မာလို “ အနှစ်မရှိသော အလကားအကောင် ” ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ယသ တသ္မိ အတ္တဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာနံ မဂ္ဂဗလာနံ ဥပနိဿ
ယော နတ္ထိ၊ တံ ဗုဒ္ဓိ မောဃပုရိသတိ ဝဒန္တိ၊ အရိဋ္ဌလာဠာဒါယိကေဝိယ - အရိဋ္ဌ
ရဟန်းနှင့် လာဠာဒါယိတို့ကို သို့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ခေါ်ပုံမျိုးတည်း။ ဥပနိဿယေ သတိပိ
တသ္မိ ခဏေ (ထိုခေါ်ရာ ခဏ၌) မဂ္ဂေဝါ ဗလေဝါ အသတိ မောဃပုရိသတိ ဝဒန္တိ
ယေဝ၊ မနိယဥပသေနတ္ထေရာဒိကေဝိယ - ထို ပုဂ္ဂိုလ်များကား နောက်၌ မဂ်ဖိုလ်ရကြ
လိမ့်မည်။ သုဒိန္နဿ ပန တသ္မိ အတ္တဘာဝေ မဂ္ဂဗလာနံ ဥပနိဿယော သမုတ္တိန္နော
ယေဝ၊ တေန နံ မောဃပုရိသတိ အာဟ။

သမဏ၊ ပေ၊ သာသနံဝါ။ ။ သမဏကရဏာနံ ဓမ္မာနံတိ ဟိရောတ္တပ္ပါဒိန္နံ၊ တနည်း-
မဂ္ဂဗလနိဗ္ဗာနာနံ၊ တနည်း- သာသနာနံ (ပရိယတ် ပဋိပတ်သာသနာတို့၏) ၊ ဤသို့
၃ မျိုးပြသည်။ မဂ္ဂဗလနိဗ္ဗာန-ဟူသော ပဋိပေဓသာသနာကို ယူပြီးဖြစ်၍ သာသနာနံ
အချဉ် (ပါရိသေသနည်းအားဖြင့်) ပရိယတ္တိ-ပဋိပတ္တိသာသနာကိုသာ ယူရတော့သည်။

န အနန္တဝိကံ - အရောင် အရိပ်ဖြစ်သော သုန္ဓရဘောဂုဏ်သို့ အစဉ်မလိုက်၊
 ဝါ - မလျောက်ပတ်၊ တေသံ - ထို ရဟန်းအဖြစ်ကို ပြုတတ်သော ဟိရီဩတ္တပ္ပ
 အစရှိသောတရား၊ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်၊ သာသနာတော်တို့၏၊ ဆဝိ - အရိပ်ဖြစ်
 သော၊ ဆာယံ - အရိပ်ဖြစ်သော၊ သုန္ဓရဘာဝံ - ကောင်းသည်၏အဖြစ်သို့၊ န
 အန္တေတိ နာနဂစ္ဆတိ - အစဉ်မလိုက်၊ အထခေါ - စင်စစ်ကား၊ တေဟိ ဓမ္မေ
 ဟိ - တို့မှ၊ (ရဟန်းအဖြစ်ကို ပြုတတ်သော ဟိရီဩတ္တပ္ပ အစရှိသောတရား၊
 မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၊ သာသနာတော်တို့မှ) အာရကာဝ - ဝေးသည်သာ၊ [သင့်
 အလုပ်ဟာ ထိုတရားတို့မှ အဝေးကြီးဖြစ်သည် - ဟူလို] စ-ကား၊ အနန္တ
 ဝိကတ္တာဇေဝ - မလျောက်ပတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ အနန္ဒလောမိကံ -
 မလျော်၊ တေသံ - ထို တရားတို့အား၊ န အနုလောမေတိ - လျော်စွာ မဖြစ်၊
 အထခေါ - စင်စစ်ကား၊ ဝိလောမံ - ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏၊ ပစ္စနိကဘာဇေဝ -

န အနန္တဝိကံ။ ။ ပါဠိတော်၌ အနန္တဝိယံကို “န+အနန္တဝိကံ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုစေလို
 သည်၊ ကကို ယပြု၊ ထိုသို့ ဝိဂ္ဂဟပြုပြီးနောက် “အနန္တဝိကံ” ၌ “ဆဝိ+အနဂတံ” ဟု
 ဝစနတ္ထ ပြုစေလို၍ “ဆဝိ+အန္တေတိ အနဂစ္ဆတိ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုပြန်သည်၊ သမာသန္တ
 ကာပစ္စည်းသက်၍ “အနန္တဝိကံ” ဟု ဖြစ်၏။

ဆဝိံဆာယံ သုန္ဓရဘာဝံ ။ ။ ဆဝိ၌ “အရေ” ဟူသောအနက် ယူမည်စိုး၍
 “ဆာယံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ [“ကန္တိ သောဘာ ဇတိ ဣဝိ” အဘိဓာန် (၅၄) နှင့်အညီ
 ဆဝိသဒ္ဓါလည်း “အရောင်” အနက်ကိုဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “တေသံ (ထို သမဏ
 ဓမ္မ စသည်တို့၏) ပဘာဿရကရဏံ ဆဝိ” ဟု ၎င်း “ဆာယန္တိ တေသံ ပကာသကံ
 ဩကာသံ” ဟု ၎င်း ဋီကာဖွင့်သည်၊ ထိုအရောင် ဟူသည်လည်း “သုန္ဓရဘာဝ-ရဟန်း
 ကောင်း၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သီလသိက္ခာ စောင့်စည်းခြင်းဂုဏ်တည်း” ဟု ဆဝိ၏
 အဘိဓမ္မာကို ဖွင့်ပြသည်။]

အနန္တဝိကတ္တာဇေဝ ။ ။ အနန္တဝိယံ စသော ရှေးရှေးပုဒ်တို့သည် အတွင်း၌
 ဟိတ် အနက်ရှိသောကြောင့် “ဟေတုမန္တ” အမည်ရသော ဝိသေသနပုဒ်တို့တည်း-ဟု
 သိစေလို၍ “အနန္တဝိကတ္တာဇေဝ” ဟု ဟိတ်အနက်ထပ်၍ ဖွင့်သည်၊ ထိုဟိတ်ကို အနန္တ
 လောမိကံဟူသော နေ့ပုဒ်၌စပ်၊ ဇေဖြင့် အနန္ဒလောမိကဖြစ်သို့ရန် အခြားအကြောင်း
 မရှိဟု ကန့်။

အနန္ဒလောမိကံ ။ ။ အနုလောမိယေဝ အနုလောမိကံ၊ [သုတ္တံ၌ ဣကပစ္စည်း၊]
 ဘေသံဖြင့် ရှေးဝါကျက “သမဏကရာနံ ဓမ္မာနံ” စသည်ကိုစွဲ၊ အနုလောမေတိကား
 အနုလောမိကံ၏ဥဒုကတ္ထပြတည်း၊ “အနုလောမံ” ပုဒ်သည် ဓာတ်မဟုတ်၊ အဗျယိဘော
 သမာသံဖြစ်ရကား “အနုလောမံ” ဟူသော သမာသံနာမ်နာင် ဖြစ်ခြင်း အနက်၌ ဣ-
 ဟူသော ဓာတုပစ္စည်း သက်ထားသည် ဟု ကြံသင့်၏။

ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်၌၊ ဌိတံ - တည်၏၊ [ဝိလောမံကို “ ပစ္စနိကဘာဝေ ဌိတံ” ဟု ဖွင့်၊] စ - ကား၊ အနနုလောမိကတ္တာ ဝေ - မလျော်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်ပင်၊ အပ္ပဋိရူပံ - တူသောသဘော မရှိ၊ ပဋိရူပံ - တူသော သဘော ရှိသည်၊ သဒိသံ-တူသည်၊ ပဋိဘာဂံ-တူသောအဘို့ရှိသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ အထခေါ - စင်စစ်ကား၊ အသဒိသမေဝ- မတူသည်သာ၊ အပ္ပဋိဘာဂမေဝ- တူသောအဘို့ မရှိသည်သာ၊ (ဟောတိ - ၏) စ - ကား၊ အပ္ပဋိရူပတ္တာဝေ- တူသောသဘော မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ အဿာမဏကံ-ရဟန်းတို့၏ အလုပ်မဟုတ်၊ သမဏာနံ - တို့၏၊ ကမ္မံ - အလုပ်သည်၊ န ဟောတိ- မဟုတ်၊ အဿာမဏကတ္တာ - ရဟန်းတို့၏ အလုပ် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အ ကပ္ပိယံ-ရဟန်းတို့အား မအပ်၊ ဟိ-မှန်း၊ ယံ-အကြင်အလုပ်သည်၊ သမဏကမ္မံ- ရဟန်းအလုပ်သည်၊ န ဟောတိ - မဟုတ်၊ တံ - ထိုအလုပ်သည်၊ တေသံ - ထို ရဟန်းတို့အား၊ န ကပ္ပတိ - မအပ်၊ အကပ္ပိယတ္တာ - မအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ အကရဏီယံ-မပြုသင့် မပြုထိုက်၊ ဟိ-မှန်း၊ သမဏာ-ရဟန်းကောင်း တို့သည်၊ ယံ-အကြင်အမှုသည်၊ န ကပ္ပတိ-မအပ်၊ တံ-ကို၊ န ကရောန္တိ-မပြု ကြကုန်၊ စ- ဆက်၊ တံ ဧတံ - ထိုကဲ့သို့သော ဤမေထုန်မှုကို၊ တယာ- သည်၊ ကတံ-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ မောဃပုရိသ-မဂ်ဖိုလ်မမှီး အချိုးနီးယောက်ျား၊ တေ-သင်သည်၊ အနနုစ္စရိယံ- ရဟန်းတို့အား မလျောက်ပတ်သောအမှုကို၊ အနနုလောမိကံ - ရဟန်းတို့အား လျော်စွာမဖြစ်သော အမှုကို၊ အပ္ပဋိရူပံ- တူသောသဘော မရှိသောအမှုကို၊ အဿာမဏကံ-ရဟန်းတို့အလုပ်မဟုတ် သော အမှုကို၊ အကပ္ပိယံ- ရဟန်းတို့အား မအပ်သောအမှုကို၊ အကရဏီယံ- ရဟန်းတို့မပြုသင့် မပြုထိုက်သောအမှုကို၊ ကတံ-ပြီ၊ ဣတိ (အယံ-ဤဆိုအပ် ပြီးကား၊ အတ္ထဝဏ္ဏနာ- တည်း။)

ပဋိရူပံ ။ ။ ပတိ (သဒိသံ) + ရူပံ ယဿာတိ ပဋိရူပံ၊ သဒိသံ ပဋိဘာဂံတို့ကား ပတိရူပံ၏ ဥဇကတ္ထပြုတည်း၊ ပတိ (သဒိသော) + ဘာဂေါ ယဿာတိ ပဋိဘာဂံ၊ ဤ ပဋိရူပံစသည်၌လည်း ရှေ့ဝါကျမှ တေသံကိုယူ၍စပ်။ [ပဋိရူပန္တိ အာဒိသုပိ တေသန္တိ အာနေတွာ သမ္ပန္နိတမ္ပံ။]

အဿာမဏကံ ။ ။ “သမဏာနံ+ကမ္မံ” အစွင့်ကြည့်၍ “သမဏာနံ+ကမ္မံ သာ မဏကံ” ဟု ပြု၊ သမဏာ၌ “သရမ” ဓာတ် ဖြစ်၍ ရှေ့ပုဒ်နှင့်တွဲသောအခါ ပျောက်သော (ရံ) အစား (သံ) လာရသည်။ [“နဟိ သမဏာနံ” ဟု တချို့စာ၌ ပါဠိပျက်၏၊ “န ဟိ သမဏာ” ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊ ယံတံရှေ့ကနေသော သမဏာပုဒ်ကိုလည်း ယံတံအပြင် ၌ ရှိသော ကရောန္တိမှာ စပ်စေရသည်။]

ကထဋ္ဌိနာမာတိ-ကား၊ ကေန ကာရဏေန-အဘယ် အကြောင်းကြောင့်၊ (န သက္ကိဿသိ) နာမ- မစွမ်းနိုင်ရတုံဘိသနည်း၊ ကိံ ကာရဏံ- ကို၊ ပဿန္တော - မြင်သည်၊ (ဟုတွာ - ရှိ၊ န သက္ကိဿသိ) နာမ - နည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံဟောတိ၊ [နာမပုဒ်ကို ပါဠိတော် “န သက္ကိဿသိ” နှင့် တွဲပေး၊] တတော- ထိုမှနောက်၌၊ ကာရဏာဘာဝံ-အကြောင်း၏ မရှိခြင်းကို၊ ဒဿေန္တော-မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ-ရှိ၊) ပရတော-နော်၌၊ နနု မယာ မောယပုရိသာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-မူပြီး၊ တံ သဗ္ဗံ- ထို အလုံးစုံသောစကားရပ်သည်၊ ဝုတ္တတ္ထမေဝ-ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသောအနက် ရှိသည်သာ၊ ဣဒါနိ-၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဟေန-ထို ရှင်သုဒိဋ်သည်၊ ယံ ပါပကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-ပြီး၊ တံ-ထိုမကောင်းမှုသည်၊ ဝိပစ္စမာနံ- အကျိုးပေးလသော်၊ အတိဝိယ - အလွန် အကဲသာလျှင်၊ ဒုက္ခဝိပါကံ-မကောင်းသောအကျိုး ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဒုက္ခဝေဒနာအကျိုးသာမက၊ အနိဋ္ဌာရုံ အကျိုးအားလုံးကို ဒုက္ခဝိပါကဟု ဆိုသည်။] တသ္မာ - ကြောင့်၊ အဿ- ထို ရှင်သုဒိဋ်၏၊ တံ ဝိပါကံ - ထိုအကျိုးကို၊ ဒဿေတံ- ဝှ၊ ကတာ ပရာဓံ-ပြုအပ်ပြီးသော အပြစ်ရှိသော၊ ဝါ- အပြစ်ပြုပြီးသော၊ ပုတ္တံ-ကို၊ အနုကမ္မကာ - သနားစောင့်ရှောက်ကုန်သော၊ မာတာဝိတရော -တို့သည်၊ (ပရိဘာသန္တိ) ဝိယ-ဘေးကိုပြု၍ ခြိမ်းချောက်ကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ-တု၊) ဒယာလုကေန - သနားခြင်းရှိသော၊ စိတ္တေန - ဖြင့်၊ သုဒိဋ်-ကို၊ ပရိဘာသန္တော-တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ၊) ဝရံ၊ပေ၊ အာဒိ-ကို၊ အာဟ- ပြီ။

တတ္ထ- ထို စကားရပ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ကေဿ-ဤ မြွေ၏ အာသု(သီဃံ)-လျင်မြန်စွာ၊ ဝိသံ - အဆိပ်သည်၊ အာဂစ္ဆတိ - တက်လာ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (လျင်မြန်စွာတက်လာသော အဆိပ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော - ထိုမြွေသည်၊) အာသီဝိသော-သ မည်၏၊ အဿ-ထိုမြွေ၏၊ ယောရံ

ဒယာလုကေန။ ။ဒယာ သဒ္ဓါသည် မေတ္တာကို၎င်း ကရုဏာကို၎င်း ဟော၏၊ ဤနေရာ၌ ကရုဏာဟောဟု သိစေလို၍ “အနုကမ္မာယ သဟိတေန” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ သဟိတေနကိုကြည့်၍ “ဒယာ+ ယဿ အတ္ထိတိ ဒယာလု” ဟု ပြု၊ ထို့နောက် သုတ္တံ၌ က ပစ္စည်းသက်။ [အာလုတဗ္ဗဟုလေ-သုတ်ကြည့်။]

အာသု၊ပေ၊အာသီဝိသော ။ ။ အာသုနိပါတ်သည် သီဃအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် အာသုကို “သီဃံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ အာဂစ္ဆတိကြိယာကို ကြည့်၍ “အာသု+ အာဂတံ+ဝိသံ ယဿာတိ အာသီဝိသော” ဟု ပြုပါ။ [နိရုတ္တိနယေန-၉ကို ဤပြုခြင်း ဟူသော ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိ၊ အာဂတပုဒ် ချေခြင်းဟူသော ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့်၊ အာသီဝိသသဒ္ဓဿ အတ္ထိ ဒဿေန္တော အာဟ-အာသု သီဃန္တိ အာဗိ၊ ထောမနိဗိ အဘိဓာန်၌ “အာသု” သာ ရှိ၏ “အာသု” ဟု မရှိ။]

(စက္ကံ)-ကြမ်းသော၊ ဝိသံ-သည်၊ (အတ္ထိ-၏) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ကြမ်းသော အဆိပ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော-သည်) ယောရဝိသော- သ မည်၏။ အာသီဝိသဿ-လျင်မြန်စွာတက်လာသော အဆိပ်ရှိသော၊ ယောရဝိသဿ-ကြမ်းသော အဆိပ်ရှိသော၊ တဿ - ထိုမြေ၏၊ [မုခေ - ဌှစ်ဝါ] ပက္ခိတ္တန္တိ တေဿ - ပက္ခိတ္တိဟူသော ဤနောက်ပုဒ်၏၊ ဝရန္တိဣမိနာ - ဝရံဟူသော ဤ ရှေ့ပုဒ်နှင့်၊ သဗ္ဗန္ဓော- ရှေ့နောက်လဲ၍ စပ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏) အာသီ ဝိသဿ-သော၊ ယောရဝိသဿ- သော၊ ဤဒိဿဿ- ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော မြေ၏၊ မုခေ- ခံတွင်း၌၊ အင်္ဂဇာတံ- သည်၊ ဝါ- ကို၊ ပက္ခိတ္တံ-ထည့်သွင်းအပ် သည်၊ (သမာနံ- သော်)၊ ဝရံ- ကောင်းမြတ်သေး၏၊ ပက္ခိတ္တံ- သည်၊ သစေ ဘဝေယျ-အံ့၊ (စံသတိ) ဝရံ-သည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာသေး၏၊ သုန္ဓရံ၊ သာဓု၊ သုဋ္ဌ- ကောင်းသေးသည်၊ သိယာ- ၏၊ ဣတိအတ္ထော- နက်၊ န တွေဝါတိ- ကား၊ နတုဓေ ဝရံ - မကောင်းမြတ်သည်သာ၊ န သုန္ဓရမေဝ, န သာဓုမေဝ, န သုဋ္ဌမေဝ - သည်သာ၊ သဗ္ဗတ္ထ - အလုံးစုံသော နောက်ဝါကျတို့၌၊ ယေ (ဧသော)-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ နယော-တည်း။

ကဏှသပ္ပဿာတိ-ကား၊ ကာဠသပ္ပဿ-မည်းနက်သောအဆင်း ရှိသော မြေ၏၊ [ရှေးက “မြေဟောက်” ဟု ပေး၏....သေသသပ္ပေဟိ-တို့ထက်၊ ကဏှ သပ္ပဿ မဟာဝိသတ္တာ အာသီဝိသဿ အနန္တရံ ကဏှသပ္ပေါ ဝုတ္ထော။] အင်္ဂါရကာသုယာတိ - ကား၊ အင်္ဂါရပုဏ္ဏကူပေ - မီးကျိုးတို့ဖြင့် ပြည့်သော တွင်း၌၊ ဝါ-တနည်း၊ အင်္ဂါရရာသိမ္ဘိ- မီးကျိုးအစု၌၊ အာဒိတ္တာယာတိ-ကား၊

ဝရံ ပက္ခိတ္တံ။ ။ “သစေ ပက္ခိတ္တံ၊ ပေအတ္ထော” ကား အဓိပ္ပါယတ္တတည်း၊ ထိုအဓိပ္ပါ ယတ္တပြဝါကျ၌ “သစေ ဘဝေယျ (စံ သတိ)” ကိုကြည့်၍ “ပက္ခိတ္တံ (သမာနံ) ဝရံ” ဟု သမာနံထည့်၍ အနက်ပေးသည်။ “ပက္ခိတ္တံ - ထည့်အပ်သည်ကား၊ ဝရံ - ၏ ” ဟု ဗါဠိတော် အနက်ပေးပါ။ သီလပျက်ဘဲ သေရခြင်းသည် မေထုန်မှဖြင့် သီလပျက်၍ မသေဘဲနေရခြင်းထက် မြတ်ပါသေးသည်-ဟုလို။

အင်္ဂါရကာသု။ ။ ကာသုသဒ္ဓါသည် “ကဿတိ ခနိယတိ-တူးအပ်၏” ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုလျှင် “ တွင်း ” ဟူသော အနက်ကိုဟော၏။ ကသဓာတ်, ဏပစ္စည်း၊ “ကာသီယတိ စိယတိ-စီအပ်စုအပ်၏” ဟု ပြုလျှင် “အစု” အနက်ကိုဟော၏, ကာသဓာတ်, ဥပစ္စည်း ဟု ကြံ၊ ထို့ကြောင့် “အင်္ဂါရပုဏ္ဏကူပေ, အင်္ဂါရရာသိမ္ဘိဝါ ” ဟု ၂ ချိုးဖွင့်သည်။ အင်္ဂါရ ပုဏ္ဏကူပေဖြင့် “အင်္ဂါရေဟိ+ပုဏ္ဏာ+ကာသု ” ဟု မဇ္ဈေလောဝီတပျူရိသ်ပြု၏။ အင်္ဂါရ ရာသိမ္ဘိဖြင့် “အင်္ဂါရာနံ+ ကာသု အင်္ဂါရကာသု ” ဟု ပြု၏။... [ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ၌ “တုစ္ဆဘာဝေန, ပုဗ္ဗဘာဝေနဝါ ကာသတိ ပကာသတိတိ ကာသု” ဟု ပြု၏။]

ပဒိတ္တာယ- လွန်စွာထွန်းပသော၊ ဂဟိတအဂ္ဂိဝဏ္ဏာယ - ယူအပ်သော မီးအဆင်းရှိသော၊ သမ္ပဇ္ဇလိတာယာတိ-ကား၊ သမန္တတော- ထက်ဝန်းကျင်၌၊ ပဇ္ဇလိတာယ-အလျှံတောက်သော၊ အစွိယော-မီးလျှံတို့ကို၊ မုဇ္ဈန္တိယာ-လွတ်သော၊ သဇောတိဘူတာယာတိ-ကား၊ သပ္ပဘာယ-အရောင်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ သမန္တတော-၌၊ ဥဋ္ဌိတာဟိ - ထကုန်သော၊ ဇာလာဟိ - အလျှံတို့ဖြင့်၊ ဧကပ္ပဘာ သမုဒယဘူတာယ-တစ်ခုခု အရောင်အပေါင်းရှိသည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ [အင်္ဂါရကာသုယာ-၌စပ်၊] ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တံ ကိဿဟေတူတိ-ကား၊ ဝရန္တိ - ဝရံဟူသော၊ ယံ - အကြင်စကားကို၊ မယာ-သည်၊ ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ တံ - ထိုစကားကို၊ ကိဿဟေတု - အဘယ် အကြောင်းကြောင့်၊ ကတရေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ (ဝုတ္တံ-သနည်း၊) ဣတိစေ - ဤသို့ မေးအံ့၊ မရဏံဝါ နိဂစ္ဆေယျာတိ - ကား၊ ယော - အကြင် ရဟန်းသည်၊ တတ္ထ - ထို

အာဒိတ္တာယ ။ ။ အာဒိပ္ပတိ- လွန်စွာထွန်းပ၏၊ ဣတိ အာဒိတ္တာ၊ အာဒိတ္တာယကို “ ပဒိတ္တာယ ” ဟု ပရိယာယ် ဖွင့်သည်၊ ၂ ပုဒ်လုံး “အာပုဗ္ဗ၊ ပပုဗ္ဗ-ဒိပဓာတ် (ဒိပဓာတ်လည်း သင့်၏) တပစ္စည်းချည်းတည်း၊ “ ဂဟိတအဂ္ဂိဝဏ္ဏာယ ” ကား ပဒိတ္တာယ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း၊ “ လွန်စွာ ထွန်းပ ” ဟူသည် “ ထိုအင်္ဂါရကာသု၏ မီးရောင်အဆင်းကဲ့သို့ နီရဲနေခြင်းတည်း ” ဟူလို။

သမ္ပဇ္ဇလိတာယ ။ ။ “သံသည် သမန္တအနက်ဟော” ဟု ပြုလို၍ “သမန္တတော” ဟု ဖွင့်သည်၊ ပဇ္ဇလိတာယဖြင့် ထိုအင်္ဂါရကာသု၏ အလျှံတောက်နေပုံကို ပြ၏၊ “အစွိယော မုဇ္ဈန္တိယာ” ကား သမ္ပဇ္ဇလိတာယ၏အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း၊ “ပဇ္ဇလိတ (လွန်စွာ+တောက်၏) ဣတိ ပဇ္ဇလိတာ၊ သမန္တဘော+ပဇ္ဇလိတာ သမ္ပဇ္ဇလိတာ။

သဇောတိဘူတာယ ။ ။ ဇောတိသဒ္ဓါသည် ဤနေရာ၌ “ အရောင် ” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ [ပဏ္ဍကေ ဇောတိ နက္ခတ္တ-ရံသီ သို့ရှိမှီ ဇောတိ သော-(အဘိဓာန်, ၈၀၄) ။] ထို့ကြောင့် “သ+ပဘာယ” ဟု ဖွင့်သည်။ [သဟ+ဇောတိနာ ယာ ဝတ္ထတိတိ သဇောတိ၊ သဇောတိ+ဟုတ္တာ+ဘူတာ သဇောတိဘူတာ။]

သမန္တတော၊ ပေ၊ ဇောတိ။ ။ သဇောတိဘူတာယ၏ အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း၊ ထို၌ “သမန္တတော ဥဋ္ဌိတာဟိ ဇာလာဟိ” ကား “သမ္ပဇ္ဇလိတာယ” ဟု ပြခဲ့သော မီးတော့များတည်း၊ ထို ပြခဲ့သော မီးတောက်များဖြင့် “ ဧကပ္ပဘာသမုဒယဘူတာ-တစ်ခုခု အကြားမလပ်အောင် မီးရောင်အပေါင်း ဖြစ်သည် ” ။

မှတ်ချက်။ ။ ထိုအင်္ဂါရကာသုသည် အာဒိတ္တ-နီနီရဲရဲ မီးရောင်ရှိ၏၊ (ဤ စကားဖြင့် မီးလျှံထွက်ပုံကို မပြသေး၊) သမ္ပဇ္ဇလိတ-မီးတောက် မီးလျှံထွက်နေသည်၊ (တချို့ မီးတောက်သည် အရောင်မရှိ၊ ရောင်သေဖြစ်၏၊ ဤ အင်္ဂါရကာသုကား အရောင်သေမဟုတ်၊) သဇောတိဘူတာ-(ဓာတ်မီးများကဲ့သို့) အရောင်ထိန်နေသည်-ဟူလို၊ ဤသို့ ပုဒ် ၃ ခု၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် မတူပုံကို မှတ်ပါ။

မြွေ၏ခံတွင်း မီးကျိုးတွင်း မီးကျိုးစုံ၌၊ အင်္ဂဇာတံ- ကို၊ ပက္ခိပေယျ-ထည့်ရာ၏၊
 သော - ထို ရဟန်းသည်၊ မရဏံဝါ - သေခြင်းသို့သော်၎င်း၊ မရဏမတ္တိ-
 သေခြင်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဝါ - သေလုမတ္တဖြစ်သော၊ ဒုက္ခံဝါ- ဆင်းရဲ
 ခြင်းသို့သော်၎င်း၊ နိဂစ္ဆေယျ-ရောက်ရာ၏၊ ဣတောနိဒါနဉ္စ ခေါ်၊ ပေဥပပဇ္ဇေ
 ယျာတိ-ကား၊ မာတုဂါမဿ- ၏၊ အင်္ဂဇာတေ-၌၊ ယံ ဣဒံ အင်္ဂဇာတပက္ခိ
 ပန- အကြင် မိမိအင်္ဂါဇာတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတော နိဒါ
 နံ-၌ မာတုဂါမ၏ အင်္ဂါဇာတ်၌ မိမိအင်္ဂါဇာတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်း ဟူသော
 အကြောင်းရှိသည်ဖြစ်၍၊ တဿ-ထို ထည့်သွင်းမှုကို၊ ကာရကော-ပြုသော၊
 ပုဂ္ဂလော-သည်၊ နိရယံ-ဝရဲ၌၊ ဥပပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-
 သို့ကလောက်၊ ကမ္မဿ - ၏၊ မဟာသာဝဇ္ဇတံ - ကြီးသောအပြစ် ရှိသည်၏
 အဖြစ်ကို၊ ပဿန္တော-မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တံ-ထို ရှင်သုဒ္ဓိန်ကို၊ ဝရဟိ-မူပြု၊
 တဿ- ဒိန်၏၊ ဒုက္ခာဝဓံ- ဒုက္ခရောက်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆမာနော- အလိုရှိတော်
 မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ န ဝရဟိ-ကဲ့ရဲ့တော်မူသည်မဟုတ်။

တတ္ထနာမ တွန္တိ-ကား၊ ဝေရူပေ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ တသ္မိံ-ကမ္မေ-ထို
 မေထုန်အမှုသည်၊ ဧဝံ- သို့၊ ဝါ- သို့ကလောက်၊ မဟာသာဝဇ္ဇေ- ကြီးသော
 အပြစ်ရှိသည်၊ သမာဓေပိ- ဖြစ်ပါလျက်လည်း၊ တံ- သည်၊ [သမာပဇ္ဇိဿသိ
 နာမဉ္စစပ်၊] ယံ တွန္တိတ္ထေ - ၌၊ ယန္တိ - ယံ သဒ္ဓါသည်၊ ဟိဋ္ဌနတ္ထေ- ရှုတ်ချခြင်း
 အနက်၌၊ (ပဝတ္ထော)နိပါတော၊ တွန္တိ-တံသဒ္ဓါသည်၊ တံသဒ္ဓဿ-တံ သဒ္ဓါ၏၊
 ဝေဝစနံ-ဝေပုဏ်ပရိယာယ်တည်း၊ ဒွိဟိပိ- ယံ+တံ ၊ ပုဏ်တို့ဖြင့်လည်း၊ ယံဝါ
 တံဝါ- ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော၊ ဟိဋ္ဌိတံ - ရှုတ်ချအပ်သော၊ အဝညာတံ-

ဣတော နိဒါနံ။ ။ ဣဒံ မာတုဂါမဿ အင်္ဂဇာတေ အင်္ဂဇာတပက္ခိပနံ + နိဒါနံ
 (ကာရဏံ) အဿ နိရယုပပဇ္ဇနဿာတိ ဣတောနိဒါနံ၊ ဘာဝနပုံသကံ စေတံ၊ ပစ္စတ္တ
 ဝစနဿ တောအာဒေသော ကတော၊ တဿစ သမာသေပိ အလောပေါ၊ - ဇီကာ။
 [ဣတော၌ တောသည် သိကို ပြုထားသော တောတည်း၊ ထိုတောလည်း မကြေ၊
 ထို့ကြောင့် “ဣတောနိဒါနံ” ဟု ရှိရသည်-ဟုလို၊ ထိုစကားအရ “ဣတော + နိဒါနံ
 ယဿာတိ ဣတောနိဒါနံ” ဟု ပိဂ္ဂဟပြု၍ ကြိယာဝိသေသနအနက်ပေး။]

မဟာသာဝဇ္ဇတံ။ ။ လူများ၏ မေထုန်မှုသည် အပြစ်မကြီးလှသော်လည်း ရဟန်း
 တို့၏ မေထုန်မှုကား ဘုရားအာဏာဒတ်ကို ကျူးကျော်မှု၊ အဓိသီလသိက္ခာကို
 ဖောက်ဖျက်မှုကြောင့် ကြီးလေးသောအပြစ်ရှိသည်။

တွန္တိ ဝေ၊ ဝေဝစနံ။ ။ တတ္ထ နာမ တံ၌ တံသည် သမာပဇ္ဇိဿသိဉ္စစပ်ရသော
 (တုမှ၏ကာရိယ ပဋ္ဌမန္တ) ပုဏ်တည်း၊ ယံတွံ၌ တံကား (ထိုတွံမျိုး မဟုတ်) တံ၏
 ပရိယာယ်ပုဏ်တည်း၊ ယံသဒ္ဓါ၏ ဟိဋ္ဌနအနက်ကို ကုစ္စင်၍ဟောသော နိပါတ်ပုဏ်တည်း-

အောက်တန်းစားအမှုဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော၊ [နွယ်ဒွယ်သမာပတ္တိ - နှစ်
 စပ်၊] ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ အသဒ္ဓမ္မန္တိ - ကား၊ အသတံ - မသုတော်ဖြစ်ကုန်
 သော၊ နိစဇနာနံ-ယုတ်ညံ့သူတို့၏၊ ဓမ္မံ-အကျင့်ဖြစ်သော၊ တေဟိ-ထို ယုတ်ညံ့
 သူတို့သည်၊ သေဝိတဗ္ဗံ - မှီဝဲထိုက်သော၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ ဝါမဓမ္မန္တိ -
 ကား၊ ဝါမာနံ - ရွာသူရွာသားတို့၏၊ ဓမ္မံ - သော၊ ဝါမဝါသိက မနုဿာနံ-
 ရွာ၌နေသူ လူတို့၏၊ ဓမ္မံ-သော၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဝသလဓမ္မန္တိ-ကား၊ ပါပ
 ဓမ္မေ - ယုတ်မာသော အကျင့်တို့ကို၊ ဝသန္တိ ပဋ္ဌရန္တိ - သွန်ချတတ်ကုန်၏၊
 ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝသလာ-လတို့မည်၏၊ ဝသလာနံ-ယုတ်မာသောအကျင့်တို့ကို
 သွန်ချတတ်ကုန်သော၊ တေသံ ဟိနပုရိသာနံ - ထို ယုတ်ညံ့သောယောက်ျား
 တို့၏၊ ဓမ္မံ - အကျင့်ဖြစ်သော၊ ဝါ - နည်း၊ ဝသလံ၊ ကိလေသပဋ္ဌရဏကံ-
 ကိလေသာကို သွန်ချတတ်သော၊ ဓမ္မံ - သော၊ ဒုဋ္ဌုလ္လန္တိ - ကား၊ ကိလေသ

ဟူလို။ [ယံတံတိ-နာယံ ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသော၊ (ယံသည် ဥဒ္ဓေသ၊ တံသည် နိဒ္ဓေသ၊
 ခွဲရိုးရှိ၏၊ ဤသို့ ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသမဟုတ်)၊ ယထာလောကေ “ယံဝါတံဝါ” တိ အဝညာတ
 ဝစနံ၊ ဝေ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ=လောက၌ ယံဝါတံဝါ (ဟုတ်ဟုတ် ပြားပြား၊ ဝါ-တော်သလို လျော်
 သလို၊ ဝါ-တော်စွာ လျော်စွာ) ဟူသော ရှုတ်ချအပ်သော အနက်ဟောသဒ္ဓါရှိသကဲ့သို့၊
 ထို့အတူ ယံတံကိုလည်း “အဝညာတဝစနံ” ဟု မှတ်ဆိုက်သည်။]

အသဒ္ဓမ္မံ။ ။ အသတံသည် အသန္တာနံကဲ့သို့ နံ ဝိဘတ် ဆုံးသောပုဒ်၊ အသတံ+
 ဓမ္မော (အသန္တဓမ္မော - ဟု ဖြစ်သင့်သော်လည်း သန္တသဒ္ဓဿသုတ်၌ စဖြင့် သန္တကို
 သပြု၊ ဒွေဘော်လာ၍) အသဒ္ဓမ္မောဟု ဖြစ်၏၊ အသန္တအရ နိစဇန (အကျင့်ယုတ်ညံ့သူ)
 ကို အရကောက်ပါဟု အဘိဓမ္မေယျကို ပြုလို၍ “နိစဇနာနံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [“န + သန္တော
 အသန္တော၊ - (သုတော်ကောင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်) မသုတော်၊ ဝါ - ယုတ်ညံ့သူ။]
 “တေဟိ သေဝိတဗ္ဗံ” ကား “အသဒ္ဓမ္မံ” အမည်ရပုံကို ထင်ရှားပြသော စကားတည်း၊
 ထို နိစဇနတို့ မှီဝဲအပ်သောအကျင့် ဖြစ်သောကြောင့် “အသဒ္ဓမ္မံ” ခေါ်ရသည်-ဟူလို။

ဝါမဓမ္မံ။ ။ “ဝါမာနံ+ဓမ္မော ဝါမဓမ္မော” ဟု ပြု၊ “ဝါမံ” အရသည်း (ရွာနှင့်
 ရွာသူရွာသားကို မခွဲခြားဘဲဆိုအပ်သော အဘေဒေါပစာရအားဖြင့်) ရွာသူရွာသားကို
 ယူပါ။ [ဝါမသဒ္ဓေန ဝါမဝါသိနော ဝုတ္တာ အဘေဒေါပစာရေန။] ထို့ကြောင့် ဝါမ
 ဝါသိကမနုဿာနံ-စသည်ဖြင့် ဥဇုကတ္ထဖွင့်သည်။

ဝသလဓမ္မံ။ ။ “ဝသ-သုဒ္ဓနေ (သွန်ချခြင်း)” ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏၊ ထို့ကြောင့်
 “ပါပဓမ္မေ ဝသန္တိ” စသည်ဖြင့် “ဝသလံ” အရ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုရအောင်၎င်း၊ “ဝသလံဝါ”
 စသည်ဖြင့် “ဝသလံ” အရ အကျင့်ရအောင်၎င်း၊ ၂ နည်းဖွင့်ပြသည်။ [ဝသဓာတ်+
 အလပစ္စည်း၊] ပဋ္ဌမနည်း၌ “ဝသလာနံ+ ဓမ္မော ဝသလဓမ္မော” ဟု ပြု၊ ဒုတိယနည်း၌
 “ဝသတိတိ ဝသလော၊ ဝသလောစ+သော+ ဓမ္မောစာတိ ဝသလဓမ္မော” ဟု ပြု။

ခုသိတံ-ကိလေသာတို့ ဖျက်ဆီးအပ်သည်။ (ဟုတွာ)၊ ဒုဋ္ဌ၊ စ-မကောင်းသည် လည်းဟုတ်၏။ အသုခုမံ-မသိမ်မွေ့သည်။(ဟုတွာ)၊ ထူလဉ္စ-ရုန့်ရင်းကြမ်းတန်း သည်လည်းဟုတ်၏။ အနိပုဏံ - မသိမ်မွေ့သည်လည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဩဒကန္တိကန္တိ- ကား၊ အသာ-ထို မေထုနဓမ္မ၏။ ဥဒကကိစ္စံ - ရေ၌ ဖြစ်သော ကိစ္စဟူသော၊ (ရေဆေးခြင်းကိစ္စ ဟူသော)၊ အန္တိကံ အဝသာနံ- အဆုံးသည်၊ (အတ္တိ- ၏။) ဣတိ-ထို ကြောင့်၊ (သော-ထိုမေထုနဓမ္မသည်။) ဩဒကန္တိကော- ကမည်၏။ ဩဒကန္တိကံ- ရေ၌ဖြစ်သောကိစ္စ အဆုံးရှိသော၊ တံ- ထိုမေထုနအကျင့်သို့၊ ရဟဿန္တိ- ကား၊ ရဟော- ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌၊ တဝံ- ဖြစ်သော အကျင့်သို့၊ ပဋိစ္စန္ဓေ - ဖုံးကွယ်အပ်သော၊ ဩကာသေ - ၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇနကံ- ဖြစ်သောအကျင့်သို့၊ [သမာပဇ္ဇိဿသိနာမ- ၌စပ်] ဟိ- မှန်၊ အယံ ဓမ္မော - ဤ မေထုနအကျင့်သည်။ ဝါ - ကို၊ ဇိဝုစ္စနိယတ္တာ - စက်ဆုပ်အပ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ - ရုံစရာကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဝိ- ထင်ရှားစွာ၊ [သက္ကတ၌ “အာဝိသံ” ဟု ရှိ၏။ သိကျေ၍ ဒီဃပြု၊] အညေသံ- အခြားသူတို့၏၊ ဒဿန ဝိသယေ - မြင်လောက်ရာအရပ်၌၊ ဝါ - မြင်ကွင်း၌၊ ကာတံ - ငှါ၊ နသက္ကာ - မတတ်ကောင်း၊ ဝါ - မတော်၊ တေန - ကြောင့်၊ ရဟဿန္တိ- ဟူ၍၊ (ဘဝတော- သည်။) ဝုတ္တံ-မူအပ်ပြီ။

ဒုန္နုလ္လိ။ ။ “ဒု+ထုလံ” ဟု ၊ ပုဂံ၌၊ ဒုသည် ဒုဋ္ဌအနက်ဟောတည်း။ “ကိလေသ ခုသိတံ”သည် ဒုဋ္ဌအနက်၏ အကြောင်းပြတည်း။ အသုခုမံသည် ထူလဉ္စ၏အဖွင့်တည်း။ “အနိပုဏံ” ကား အသုခုမံ၏ ဥဒကတ္ထ။ “ရုန့်ရင်းကြမ်းတန်း” ဟု အနက်ပေးစေ လိုသည်။ ထကို ဋ္ဌပြု၊ ဒုနောက်ဖြစ်၍ ခွေဘော်လာ။ [“ဒုဋ္ဌ၊ စ+သော+ ထူလောစာတံ ဒုဋ္ဌုလော”ဟု ပြု၍ မေထုနဓမ္မောကို အရကောက်။]

ဩဒကန္တိကံ ။ ။ “ဥဒကေ + တဝံ - ဖြစ်သောကိစ္စတည်း။ ဩဒကံ - ကိစ္စ” ရေဆေးခြင်းကိစ္စကို အရကောဒံစေလိုသောကြောင့် “ဥဒကကိစ္စံ”ဟု ဖွင့်သည်။ မေထုန ကိစ္စ ပြီးဆုံးသောအခါ ရေဆေးရသောကြောင့် “ဩဒကံ + အန္တိကံ ယဿာတိ ဩဒ ကန္တိကော”ဟု ပြု၊ အဝသာနံသည် အန္တိကံ၏အဖွင့်တည်း။ [နောက် “မေထုနဓမ္မော နာမ”၏ အဖွင့်၌ကား “ဥဒကံ+အန္တေ ယဿာတိ ဥဒကန္တိ” ဟု ဘိန္နာဓိကရဏ ဗဟု ဗ္ဗိဟိပြု၍ “ဥဒကန္တမေဝ ဩဒကန္တိကံ”ဟု ဣကပစ္စည်း သုတ္တဟု ပြုလတ်၊ ထိုနည်းကို ဤနည်းမှ တမျိုးပြုခြင်းဟု သာ မှတ်။]

ရဟဿံ ။ ။ “ရဟော + တဝံ” ဟူသော အဋ္ဌကထာကိုကြည့်၍ “ရဟသိ - လူ အများ၏ ကွယ်ရာ၌+ဘဝေါ ရဟဿော”ဟု ပြု၊ ဘဝအနက်၌ ယပစ္စည်း။ [ထောမနိမိ ဌံ “ယတံ” ပစ္စည်းဟု ဆို၏။] မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ (သံ) လာ၊ သကို ယကပ်၍ သူကို သပြု၊ ခွေဘော်လည်းလာ။

ဒွယံဒွယသမာပတ္တိန္ဒိ - ကား၊ ဒွီဟိ ဒွီဟိ - မိန်းမယောက်ျား ၂ ဥးသား ၂ ဥးသား တို့သည်။ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ - ကောင်းစွာ ရောက်ထိုက်သော မေထုန် အကျင့်သို့၊ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိန္ဒိပိ-ပတ္တိံ ဟူ၍လည်း၊ ပါဠိ-ပါဠိရှိသေး၏။ ဒယံဒယံ သမာပတ္တိန္ဒိပိ-တ္တိံ ဟူ၍လည်း၊ ပဌန္ဒိ- ရွတ်ဆိုကြကုန်၏။ တံ-ထိုသို့ ရွတ်ဆို ခြင်းသည်။ န သုန္ဒရံ - မကောင်း၊ သမာပဇ္ဇိဿသီတိ တေ - သသိ ဟူသော ဤ ပုဒ်ကို၊ တတ္ထနာမ တန္တိတ္ထေ - တတ္ထနာမ တံ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပုတ္တနာမသဒ္ဓေန - ဆိုအပ်ပြီးသော နာမသဒ္ဓါနှင့်၊ သမာပဇ္ဇိဿသိနာမ - ရောက်ရဘိသနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ယောဇေတဗ္ဗံ-ယှဉ်စေထိုက်၏။ ဗဟူနံ ခေါ၊ ပေ၊ အာဒိကတ္တာ ပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ - မောဟူသော စကားကို၊ သာသနံ - သာသနာ တော်ကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ဝဒတိ- မိန့်တော်မူ၏။ ဣမသ္မိံသာသ နေ-၌၊ တံ-သည်၊ ဗဟူနံ- နံသော၊ ပုဂ္ဂလာနံ- တို့၏။ အကုသလာနံ- နံသော၊ ဓမ္မာနံ- တို့ကို၊ အာဒိကတ္တာ- အစစွာပြုတတ်သူတည်း၊ [ပုဂ္ဂလာနံကို အာဒိ နှင့် ပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ၌၊ ဓမ္မာနံကို ကတ္တာ၌စပ်၊ ကတ္တာ၌ ကရဓာတ် တပုစွည်း၊]

ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ။ ။ ဦးနှံ + သမုတော ဒွယံ၊ သမာပတ္တိနှင့်တွဲ၍ရန် “ဒွယေန” ဟု ရှိစေ၊ “ဝိစ္ဆာဘိက္ခညေသု ဒွေ” ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန်-၁ ကဏ္ဍ (၅၄) သုတ်ဖြင့် “ဒွယေန ဒွယေန” ဟု ပြု၊ “ သျာဒိလောပေါ ပုဗ္ဗဿေကဿ ” ဟူသော (၅၅) သုတ်ဖြင့် ရှေ့ပုဒ်၏နာကိုချေ၊ ထို့နောက် ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှါ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ “ဒွယံ ဒွယေန” ဟု ဖြစ်၏။ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ သမာပတ္တိ၊ ဒွယံဒွယေန + သမာပတ္တိ ဒွယံဒွယ သမာပတ္တိ၊ ဤသို့ ပြုစေလို၍ “ဒွီဟိဒွီဟိ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ဒွီဟိ” ဟု ဗဟုဂုဏ် ဖွင့်သော်လည်း “၂ ယောက်အပေါင်း-၂ ယောက်တတွဲ” ဖြစ်၍ “ဒွယေန” ဟု သာ ဧကဂုဏ်ပြုရသည်။ တိပစ္စည်းက နိယတဣတ္ထိလိန် ဖြစ်၍ “မေထုန်ဓမ္မော” ဟူသော အဘိ ဓေယျပုဒ်၏ပုလ္လိန်သို့ မလိုက်ဘဲ သမာပတ္တိကို ဣတ္ထိလိန်သာမှတ်၊ [“ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ” ဟု ရှိသောပါဠိ၌ သမာသိပြီးမှ နောက်ဒွယန္တံ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ “ဒယံဒယံ” ဟု သဒ္ဓါမဖြစ် နိုင်သောကြောင့် ဒယံဒယံသမာပတ္တိပုဒ်ကို “မကောင်း” ဟု ဆိုသည်။]

သမာပဇ္ဇိဿသိ။ ။ ရှင်သုဒိဏ်၏ မေထုန်မူသည် ပြုပြီး (အတိတ်) ဖြစ်သော်လည်း ဂရဟာဇောတကနာမသဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် သဒ္ဓထုံးစံအတိုင်း “ သမာပဇ္ဇိဿ သိ” ဟု အနာဂတ်ကြိယာကို သုံးစွဲထားသည်။ ထို့ကြောင့် “ သမာပဇ္ဇိဿသီတိ တေ နာမသဒ္ဓေန ယောဇေတဗ္ဗံ” ဟု မိန့်သည်။ [နာမေ ဂရဟာဝိမှယေသု၊- (မောဂ္ဂလ္လာန်၊ ၆ ကဏ္ဍ၊ ၃ သုတ်) အကျယ်ကို ထိုနိဿယမှာစု။]

သာသနံ သန္ဓာယ။ ။ “အာဒိကတ္တာ-မေသုန်ကို အစဆုံးပြုသူ” စသောစကားကို သာသနာတော်ကို ရည်ရွယ်၍မိန့်သည်။ လူဝတ်ကြောင်လောကဋ္ဌကား ထို မေထုန်မူကို ကမ္ဘာဥပုဒ်ကို စထွင်ခဲ့ကြသည်-ဟူလို။

(ကသ္မာ-နည်း၊) သဗ္ဗပဌမံ-အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရှေးဦးစွာ၊ ကဏေတော-ပြုခြင်းကြောင့်တည်း၊ သဗ္ဗပဌမံ-စွာ၊ ဖော်မဂ္ဂံ-ဤလမ်းကို၊ ပဋိပန္နတ္တာ-သွားသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမော - ရှေ့သွားတည်း၊ ဒွါရံဒဒေါ- လမ်းပေါက်ကို ပေးတတ်သူတည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဟိ - မှန်၊ ဣမံလေသံ-ဤအမြွက်ကို၊ (ဤအနည်းငယ်သော အကြောင်းကို၊) လဒ္ဓါ - ရ၍၊ တဝ - ၏ (အမှုကို)၊ အနသိက္ခမာနာ - အတုလိုက်၍ ကျင့်ကုန်သော၊ ဗဟု - န်သော၊ ပုဂ္ဂလာ - တို့သည်၊ [တောကျောင်းဘုန်းကြီး-ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းများကို ရည်ရွယ်တော်မူသည်။] နာနပ္ပကာရကေ - အထူးထူးသော အပြားရှိကုန်သော၊ မဏ္ဍဋိယာ- ဖျောက်မ၍၊ မေထုန ပဋိသေဝနာဒိကေ- မေထုန်မှီဝဲခြင်း အစရှိကုန်သော၊ အကုသလဓမ္မေ-အကုသိုလ်တရားတို့ကို၊ ကရိယန္တိ-ပြုကုန်လတံ့၊ ဣတိအယံ - ကား၊ ဣတ္ထ - ဤ ဗဟူနံ ခေါ၊ ပေ၊ အာဒိကတ္တာ ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဟူသော စကားရပ်၌၊ အဓိပ္ပါယော- ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်တည်း၊ အနေက ပရိယာယေနာတိ-ကား၊ [ဤပရိယာယ ပုဒ်နက်ကို အတ္ထိ ခွေသ ပရိယာယော တုန်းကဖွင့်ခဲ့ပြီ၊] အနနုစ္ဆရိယန္တိအာဒိနာ - သော၊ နယေန - ဖြင့်၊ ဝုတ္တေဟိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ ဗဟူဟိ - န်သော၊ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ-ဤ အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ [ဝိဂရဟိတွာ၌စပ်၊ ဝုတ္တေဟိဝိ၌ (ဝိ)ပိုဟန်တူသည်။]

ဒုပ္ပရတာယ၊ပေ၊ ဘာသိတွာတိ-ကား၊ ဒုပ္ပရတာဒိနံ-ဒုပ္ပရတာ အစရှိသော အကျိုးတို့၏၊ ဝတ္ထုဘူတဿ-တည်ရာအကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ အသံ

ဒွါရ၊ပေ၊ဒေါယကော။ ။ပုဗ္ဗင်္ဂမောကို“ဒွါရံဒဒေါ”ဟု ဖွင့်သည်၊ တကယ်ရွှေကသွားသူမဟုတ်၊ လမ်းပေါက်ကိုပေးသူ-ဟူလို၊ “ဒွါရကို ဥပါယ၊ဒဒေါကိုဒါယကော” ဟု သမာသ်ပုဒ်ဖြင့် အမြှောင့်ဖွင့်သောကြောင့် “ဒွါရံဒဒေါ” ၌လည်း (အမတန္ဒဒေါ-ကဲ့သို့) သမာသ်ပုဒ် ဟုမှတ်။

ဒုပ္ပရတာဒိနံ ဝတ္ထုဘူတဿ။ ။ဒုက္ခေန-ခဲယဉ်းသဖြင့်+ဘရိယတေ-ဆောင်ရွက်အပ်၏၊ ဣတိ ဒုပ္ပရော-(သူ၏ စားသောက်နေထိုင်ရေး တာဝန်ကို ဆောင်နေရသည်မှာ လွန်စွာ ကြီးလေးသောကြောင့် တာဝန်ကြီးလေးသောခန္ဓာကိုယ်နှင့် စိတ်ကို “ဒုပ္ပရ” ဟု ဆိုသည်၊ “ ဒုပ္ပရဿ + ဘာဝေါ ဒုပ္ပရတာ ” ဟူသည် အစားအသောက် နေရာထိုင်ခင်း စသည်၌ ဇီဇာကြောင်ခြင်း (ဂျိုးများခြင်း) တည်း၊ ထိုသို့ ဇီဇာကြောင်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမှာ (မိမိကိုယ် မိမိစိတ်ကို မစောင့်စည်း မထိန်းသိမ်းနိုင်သော) အသံဝရတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဒုပ္ပရတာဒိနံ ဝတ္ထုဘူတဿ အသံဝရဿ” ဟု ဖွင့်သည်။

ဇလူပစာ။ ။ဤပြုခဲ့သောအရကောက်ကို ကြည့်လျှင် “ဒုပ္ပရတာ” အရ အသံဝရကို တိုက်ရိုက်မရသေး။ အသံဝရသည် ဒုပ္ပရတာ၏ အကြောင်းရင်းသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အသံဝရ ရအောင် ဇလူပစာရ ကြံပါ၊ အကျိုး (ဇီဇာကြောင်ခြင်း) ၏

ဝရယု-မစောင့်စည်းခြင်း၏၊ အဝဏ္ဏ-ချီးမွမ်းခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော၊ နိန္ဒဝရဟံ-ကဲ့ရဲ့ကြောင်းစကားကို၊ ဘာသိတွာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဟိ-ချွဲ၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အသံဝရေ-၌၊ ဌိတဿ-သော၊ ပုဂ္ဂလဿ-၏၊ အတ္တာ-စိတ်သည်၊ ဝါ-ကိုယ်သည်၊ ဒုပ္ပရတဉ္စေဝ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ဆောင်ရွက် အပ်သူ၏ အဖြစ်သို့၎င်း၊ ဒုပ္ပေါသတဉ္စ-ခဲယဉ်းသဖြင့် မွေးမြူအပ်သူ၏ အဖြစ် သို့၎င်း၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အသံဝရေ-မစောင့်စည်း

ဒုပ္ပရတာအမည်ကို အကြောင်းရင်း အသံဝရပေါ်၌ တင်စား၍ အသံဝရကို ဒုပ္ပရတာ ဟု ခေါ်ရသည် - ဟူလျှင်၊ [ပုံ အသံဝရံပဋိစ္စ (အကြင် အသံဝရကြောင့်) ဒုပ္ပရတာ ဒုပ္ပေါသတာဒိ ဟောတိ၊ သော အသံဝရော ဒုပ္ပရတာဒိသဒ္ဓေန ဝုတ္တော ကာရဏေ ဖလူပစာရေနာတိ အာဟ-ဒုပ္ပရတာဒိနံ ဝတ္ထုဘူတဿ အသံဝရဿာတိ။]

ဝတ္ထုဘူတဿ။ ။ “ကာရဏဿ” ဟု ဖွင့်၏။ “ဝသတိတ္ထေ ဖလံ တဒါယတ္တဝုတ္တိ တာယ” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ထိုအကြောင်းနှင့်စပ်ခြင်း ရှိသော အကျိုးတရား၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် အကြောင်းကို ဝတ္ထု ဟု ခေါ်သည်။ “ဒုပ္ပေါသဿ + ဘာဝေါ ဒုပ္ပေါသတာ” ၌လည်း နည်းတူ။

အဝဏ္ဏိနိန္ဒံ ဝရဟံ ။ ။ ဝဏ္ဏသဒ္ဓါသည် ပသံသာ (ချီးမွမ်းခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ထို၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော အဝဏ္ဏသဒ္ဓါကား နိန္ဒာ (ကဲ့ရဲ့ခြင်း) အနက်ကို ဟောရသည်။ ထို့ကြောင့် အဝဏ္ဏိကို နိန္ဒာဟု ဖွင့်၍၊ နိန္ဒံကို ဝရဟံဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ လောကဝံရှစ်ပါးတွင် “နိန္ဒာ-ပသံသာ” ဟု မကောင်း အကောင်း တွဲပုံကို၎င်း၊ “ဝရဟ-နိန္ဒနေ” ဟု ဓာတ်ကျမ်းဆိုပုံကို၎င်း ထောင့်၍ နိန္ဒာသည် ပသံသာ၏ ပြောင်းပြန် (ဝရဟာ) အနက်ကိုဟောကြောင်း သိပါ။ ရှေ့၌လည်း ပိဂရဟိကို “နိဗ္ဗိ” ဟု ပင် ဖွင့်ခဲ့သည်။

ယသ္မာတိ၊ ပေ၊ ဝုစ္စတိ ။ ။ “ဒုပ္ပရတာဒိနံ ဝတ္ထုဘူတဿ အသံဝရဿ” ကို အကျယ်ချဲ့လို၍ တက်သောစကားတည်း၊ ထိုစကား၌ “အသံဝရ” ဟူသည် သံဝရ၏ ပြောင်းပြန် ဆန့်ကျင်ဘက်တည်း၊ ထို သံဝရကား သီလစောင့်ခြင်း၊ သတိထားခြင်း၊ အဓမ္မပူ အကောင်း မကောင်းကို သည်းခံခြင်း (ခန္တိ)၊ ကြိုးစားခြင်း (ဝီရိယ)၊ စဉ်းစားခြင်း (ဉာဏ်) ဟု ၅ မျိုးရ၏။ ထို ၅ မျိုးမရှိခြင်း ကို “အသံဝရ-” ဟု ခေါ်၏။ ဤ အသံဝရကြောင့်ပင် ယခုအခါ ဘုရားသာသနာတော်ကြီး ဆုတ်ယုတ်နေလေသည်။

အတ္တာ၊ ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ ။ ။ အတ္တာတိ စိတ္တံ သရိရဗ္ဗ၊ စိတ်ကို၎င်း ခန္ဓာကိုယ် တခုလုံးကို၎င်း “အတ္တာ” ဟု ခေါ်၏။ စိတ္တမေဝဝါ - တနည်း၊ စိတ်ကိုသာ အတ္တဟု ခေါ်၏။ ဝေဖြင့် သရိရကို ကန့်သည်။ ဤအတ္တာပုဒ်သည် အာပဇ္ဇတိ၏ ကတ္တားတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခေန + တဒိတဗ္ဗော၊ ဒုက္ခေန + ပေါသိတဗ္ဗော” ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဒုပ္ပရ-ဒုပ္ပေါသတိအရ အတ္တကိုသာ ကောက်ရမည်၊ (ပုဂ္ဂိုလ်ကို မကောက်ရ)။ နေသံဉ္စလည်း “ဌိတဿ အတ္တာ သုဘာရော ဟောတိ သုပေါသော” ဟု အတ္တာနှင့် သုဘရ သုပေါသ တို့ကို အရတုပြုလိမ့်မည်။ သို့သော် အတ္တ - သရိရနှင့် ပုဂ္ဂလတို့မှာ သဘောတူပင်ဖြစ်၍

ခြင်းကို၊ ဒုဗ္ဗရတာတိစ-ဒုဗ္ဗရတာဟူ၍၎င်း၊ ဒုပ္ပေါသတာတိစ-တာဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အသံဝရေ-၌၊ ဌိတဿ-သော၊ (ပုဂ္ဂလဿ-၏) အတ္တာ-စိတ်သည်၊ ဝါ-ကိုယ်သည်၊ စတုသု-န်သော၊ ပစ္စယေသု-တို၌၊ မဟိစ္ဆတံ (စ)- များသောပစ္စည်းတို့ကို အလိုရှိသူ၏အဖြစ်သို့၎င်း၊ ဝါ-

“ အသံဝရေ ဌိတဿ ပုဂ္ဂလဿ အတ္တာ ” ဟု ပုဂ္ဂလနှင့် အတ္တကို သမ္ဗန် သမ္ဗန္ဓိ တွဲ၍ ဆိုရာ၌ “အဘောဒဘောဗုဗော ” ဟု ၎င်း၊ အတ္တအရ စိတ်ကိုကောက်ရာ၌ “ အပေါင်း သမ္ဗန်+အစိတ်သမ္ဗန္ဓိ ” ဟု ၎င်း မှတ်ပါ။

ဘရနှင့်ပေါသ ။ ။ ကလေးတယောက် မွေးစားခြင်းကို “ပေါသ” ဟု ခေါ်၍၊ မွေးစားပြီးနောက် ထိုကလေး၏တာဝန်ကို ဆောင်နေရခြင်းကို “ဘရ” ဟု ခေါ်ရ သကဲ့သို့၊ ရဟန်း သာမဏေများကို ကိုးကွယ်ခြင်း ရှင့်ဒကာ ရဟန်းဒကာလုပ်ခြင်းကို “ပေါသ” ဟု ခေါ်၍၊ သူ့တာဝန်ကို ဆောင်နေရခြင်းကို “ဘရ” ဟု ခေါ်ပါ။ ထိုသို့ တာဝန် ဆောင်ဘို့ ကိုးကွယ်ဘို့ခက်သောစိတ် (ကိုယ်) ကို ဒုဗ္ဗရ-ဒုပ္ပေါသ ခေါ်သည်ဟု မှတ်။

ဒုဗ္ဗရတာ ဒုပ္ပေါသတာဖြစ်ပုံ ။ ။ မိမိကိုယ် မိမိစိတ်ကို တရားဖြင့် ထိန်းသိမ်း စောင့်စည်းမှု သည်းခံမှု (သံဝရ) မရှိသူသည် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း မိမိကိုယ်ကို မွေးမြူ ဆောင်ရွက်ဘို့ရန် ခဲယဉ်း၏။ ပစ္စည်း ၄ ပါး ဒကာ ဒကာမတို့ကလည်း ကိုးကွယ် ဆောင်ရွက်ဘို့ဝန်လေး၏။ [အတ္တနာ ပစ္စယဒါယကေဟိစ ဒုက္ခေန ဘရိတဗ္ဗတံ ပေါသေ တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတိ။] အချဉ်ရလျှင် အချိုရှာတတ်၏။ အိမ်တအိမ်မှရအပ်သော ဆွမ်းနှင့် ဟင်းကို အခြားတနေရာရေသံလျှင် သွန်ပစ်တတ်၏။ ဤနည်းအားဖြင့် သူ၏စိတ်တိုင်းကျ မရနိုင်သောကြောင့် သူ့ကိုယ်တိုင် မကျေမနပ်နှင့် အငတ်ခံရတတ်၏။ ဤကား မိမိစိတ် မိမိကိုယ်ကို မိမိမွေးမြူဆောင်ရွက်ဘို့ ခဲယဉ်းပုံတည်း။

တချို့ကိုယ်တော်ကား ဒကာဒကာမတို့က ဆွမ်းကောင်း ဟင်းကောင်း လောင်းလှူ သော်လည်း မျက်နှာ ရှင်ရှင်ပျူပျူမရှိ မျက်ခမှောင်ကုပ်လျက် မကျေနပ်သော အမူအရာကို ပြုတတ်၏။ ထိုအလှူရှင်တို့၏ မျက်မှောက်မှာပင် (သဒ္ဓါပျက်ချင် ပျက်ပေစေ-ဟူသော စိတ်ထားဖြင့်) လူသာမဏေတို့အား ပေးလိုက်တတ်၏။ ထိုကိုယ်တော်သည် ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့ အကိုးကွယ်ခက် , တာဝန်ဆောင်ဘို့ ခက်သော ဒုပ္ပေါသ - ဒုဗ္ဗရ ကိုယ်ဘော်တည်း။ တေ ဒိသ္မာ မနုဿာ ဒုရတောဝ ပရိဝဇ္ဇန္တိ။ “ဒုဗ္ဗရော ဘိက္ခု။ န သက္ကာ ပေါသိတံ” တိ-ဒီလိုကိုယ်တော်မျိုးကို မြင်လျှင် လူဘို့သည် “ဒုဗ္ဗရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ် တယ်။ သူ့ကို မွေးလို့ ကိုးကွယ်လို့မတော်ဘူး” ဟု ဆိုကာ အဝေးမှ ရှောင်ကြသည်။

မဟိစ္ဆတံ ။ ။ မဟန္တာနိ - များစွာသောပစ္စည်းတို့ကို + ဣစ္ဆတိတိ မဟိစ္ဆော၊ (တနည်း) မဟာဘိ-ကြီးသော + ဣစ္ဆာ ယဿာတိ မဟိစ္ဆော (အတ္တာ)။ မဟိစ္ဆဿ + ဘာဝေါ မဟိစ္ဆတာ = များစွာသောပစ္စည်းတို့ကို လိုလားသော, (ကြီးသော အလို ရှိသော) အတ္တ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။ ထို မဟိစ္ဆတာသည် တရားကိုယ်အားဖြင့် “အတိလောဘ” ရ၏။ ဤနေရာ၌ကား ထို လောဘဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော

ကြီးသောအလိုရှိသူ၏ အဖြစ်သို့၎င်း၊ သိနေရပူဇော်ကောပိ - မြင့်မိုရ်တောင်မျှ
 ပမာဏရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပစ္စယေ - တို့ကို၊ လဒ္ဓါ-ရရှိ၊ ဝါ-ရပါ
 လျက်၊ အသန္တုဒ္ဓိတံစ-တင်းတိမ် ရောင့်ရဲခြင်းမရှိသူ၏အဖြစ်သို့၎င်း၊ အာပဇ္ဇ
 တိ-၏၊ တသ္မာ - ထို့ကြောင့်၊ အသံဝရော - ကို၊ မဟိစ္ဆတာတိစ- ဟူ၍၎င်း၊
 အသန္တုဒ္ဓိတာတိစ-၎င်း၊ ဝုစ္စတိ၊ စ - သည်သာမကသေး၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊
 အသံဝရေ - ဌ၊ ဌိတဿ-သော၊ (ပုဂ္ဂလဿ-၏) အတ္တာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊
 ဂဏသင်္ဂဏိကာယစေတ - အပေါင်း အဘော်တို့နှင့် ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်း
 ငှါ၎င်း၊ ကိလေသသင်္ဂဏိကာယစ-ကိလေသာတို့နှင့် ပေါင်းသင်း နေထိုင်ခြင်း
 ငှါ၎င်း၊ သံဝတ္တတိ - ၏၊ ကောသဇ္ဇာနဂတောစ - ပျင်းရိခြင်းသည် အစဉ်
 လိုက်အပ်သည်လည်း၊ ဟောတိ-၏၊ [ကောသဇ္ဇေန+အနဂတော ကောသဇ္ဇာ
 နဂတော၊] အဋ္ဌကုသိတဝတ္ထုပါရိပူရိယာ - ရှစ်ပါးသော ကုသိတဝတ္ထု၏
 ပြည့်ခြင်းငှါ၊ သံဝတ္တတိ- ၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ အသံဝရော-ကို၊ သင်္ဂဏိကာ
 စေတိတိ-သင်္ဂဏိကာဟူ၍၎င်း၊ ကောသဇ္ဇာတိ-၎င်း၊ ဝုစ္စတိ- ၏။

အသံဝရကို ဖလူပစာရအားဖြင့်ယူပါ။ အသံဝရဟူသည်လည်း လောဘကို မထိန်းသိမ်း
 နိုင်အောင် သီလပျက်မှု၊ ခန္တိကင်းမှု၊ ဉာဏ်မရှိမှု၊ ပျင်းရိမှု၊ သတိမထားမှုများတည်း။

အသန္တုဒ္ဓိတံ။ ။တောသနံ တုဒ္ဓိ၊သကေန+တုဒ္ဓိ သန္တုဒ္ဓိ-မိမိမှာရှိသော ဥစ္စာဖြင့်
 ကျေနပ်ခြင်း၊ ရသမျှဖြင့် မျှတရောင့်ရဲခြင်း၊ နတ္ထိ + သန္တုဒ္ဓိ ယဿာတိ အသန္တုဒ္ဓိ
 (အတ္တာ) ၊ အသန္တုဒ္ဓိနော+ဘာဝေါ အသန္တုဒ္ဓိတာ၊ တရားကိုယ်မှာ - မတင်းတိမ်
 နိုင်သော ရှေ့ဆိုအပ်သော လောဘပင်တည်း၊ ထိုလောဘကြောင့် မဟိစ္ဆတာဟူသော
 အတိလောဘဖြစ်ရသည်။ ထို လောဘ၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော အသံဝရကိုလည်း
 ဖလူပစာရအားဖြင့် အသန္တုဒ္ဓိတာဟု ခေါ်။

သင်္ဂဏိကာ။ ။ဤပုဂံ၏အနက်ကို “ ဂဏသင်္ဂဏိကာ ပပဉ္စေန ” ဟူသောပုဒ်၌
 ဖွင့်ခဲ့ပြီ။ ဂဏေဟိ-အဖေ၊ အပေါင်းတို့နှင့် +သင်္ဂဏိကာ-ပေါင်းခြင်းသည်၊ ဂဏသင်္ဂ
 ဏိကာ-မည်၏၊ အဖေ၊ အပေါင်းတို့နှင့် ရောရောနှောနှော ပျော်ပျော်ပါးပါး နေခြင်း
 တည်း။ ကိလေသေဟိ+ သင်္ဂဏိကာ ကိလေသသင်္ဂဏိကာ- တယောက်တည်း နေစေ
 ကာမူ ကာမ များပါဒ် ဝိဟိံသာဝိတက်တို့ကိုကြံစည်နေခြင်း၊ ဂဏသင်္ဂဏိကာဖြင့် ကာယ
 ဝိဝေက မရှိခြင်းကို၎င်း၊ ကိလေသသင်္ဂဏိကာဖြင့် စိတ္တဝိဝေကမရှိခြင်းကို၎င်း ပြသည်။
 ဤ၌လည်း အသံဝရကို ဖလူပစာရအားဖြင့် ယူပါ။ ကောသဇ္ဇာ၌လည်း နည်းတူ။

အဋ္ဌကုသိတဝတ္ထု။ ။ယဿ ဓမ္မဿ - အကြင် ဝိရိယကင်း၍ ညံ့ဖျင်းပေါ့လျော့
 သောပမာဒတရား၏၊ ဝသေန ပုဂ္ဂလော ကုသိတောတိ ဝုစ္စတိ၊ သော ကုသိတဘာဝေါ
 ဣမ ကုသိတသဉ္စေန ဝုတ္တော၊ (ကုသိတ၌ ဘာဝပစ္စာန ကြိပါ- ဟူလို၊) ဝိနာပိ ဟိ
 ဘာဝဇောတနသဒ္ဓိံ (ဘာဝပစ္စည်းသဒ္ဓါမပါဘဲ) ဘာဝတ္ထော ဝိညာယတိ၊ ယထာ-

သုဘရတာယ ၊ ပေ၊ ဝီရိယာရမ္ဘဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတွာတိ - ကား၊ သုဘရ
 တာဒီနံ - သုဘရတာ အစရှိသော အကျိုးတို့၏၊ ဝတ္ထုဘူတဿ - တည်ရာ
 အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ သံဝရဿ-၏၊ ဝဏ္ဏံ-ချီးမွမ်းကြောင်း စကားကို၊
 ဘာသိတွာ-မူပြီး၍၊ ဣတိ အတ္ထော- နက်၊ [သုဘရ သုပေါသဖြစ်ပုံကို ဒုဗ္ဘရ
 ဒုပေါသ၏ ပြောင်းပြန် ပြန်၍ သိပါ။] ဟိ-ချွဲ၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အသံဝရံ-ကို၊
 ပဟာယ- ၍၊ သံဝရေ - သံဝရ၌၊ ဝါ - စောင့်စည်းကြောင်း သီလစသည်၌၊
 ဌိတဿ(ပုဂ္ဂလဿ)အတ္တာ, သုဘရော - လွယ်ကူစွာ ဆောင်ရွက်အပ်သည်၊
 သုပေါသော-လွယ်ကူစွာ မွေးမြူအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [အတ္တာနှင့် သုဘရော
 သုပေါသောတို့ အရတူပုံကို သတိပြု၍ သုဘရ စသည်တို့ အရကို “ ပုဂ္ဂိုလ်
 မကောက်ဘဲ အတ္တ ဟု ခေါ်အပ်သော စိတ္တနှင့် သရီရကို ကောက်ရသည်။]
 စ-ဆက်၊ စတုသု-န်သော၊ ပစ္စယေသု-တို၌၊ အပ္ပိစ္ဆတံ-အလိုမရှိသူ၏အဖြစ်သို့၊
 နိတ္တဏှဘာဝံ-တဏှာမရှိသူ၏ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ- ၏၊ စ - သည်သာ မက
 သေး၊ ဧကမေကသ္မိံ - တပါးတပါးသော၊ ပစ္စယေ - ၌၊ ယထာလာဘ ၊ ပေ ၊
 သာရုပ္ပဝသေန-ယထာလာဘ သန္တောသ, ယထာဗလသန္တောသ, ယထာ
 သာရုပ္ပသန္တောသတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ တိပ္ပဘေဒါယ - ၃ ပါး အပြား
 ရှိသော၊ သန္တုဌိယာ-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်းငှါ၊ [တချို့ စာ၌ “သန္တုဌိတယ”
 ဟု ရှိ၏ “တင်းတိမ်ရောင့်ရဲ ရှိသူ၏ အဖြစ်အကျိုးငှါ” ဟု ပေး။] သံဝတ္တတိ- ၏၊
 တသ္မာ - ကြောင့်၊ သံဝရော - ကို၊ သုဘရတာစေဝါတိ - တာဟူ၍၎င်း၊ ဝါ-

ပဋိဿ သုတ္တံ (ဖြူသည်၏အဖြစ်) ဣတိ-ဤပုံစံမျိုးတည်း၊ တသ္မာ ကုသိတတာဝတ္ထု။
 နိတိအတ္ထော။ [ကုသိတဝတ္ထု ၈ ပါးကို ဋီကာမှာကြည့်၊ သပြိုဟ်ဘာသာဋီကာ၌လည်း
 ဝီရိယစေတသိက်ခဏ်း၌ ပြုထားပြီ။]

အပ္ပိစ္ဆတံ။ ။ “အပ္ပါ+ ဣစ္ဆာ ယဿာတိ အပ္ပိစ္ဆော ” ဟု ပြုလျှင် “ အနည်းငယ်
 အလိုရှိသူ ” ဟု အနက်ထွက်သောကြောင့် “ နဲနဲပါးပါးတော့ လိုချင်သေး၏ ” ဟု
 အဓိပ္ပာယ်ရသဖြင့် “ဗျဉ္ဇနံ သာဝသေသံဝိယ- သဒ္ဓါနေပုံက ကြင်းကျန်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေ
 ၏” ဟု ဋီကာဆိုပြီးလျှင် ထိုသို့ မကျန်ရအောင် အပ္ပ၏ အဘာဝအနက်ကိုဖွင့်လေသည်၊
 ထိုအလို “နတ္ထိ + ဣစ္ဆာ ယဿာတိ အပ္ပိစ္ဆော- အလိုမရှိသောအတ္တ၊ အပ္ပိစ္ဆဿ +
 ဘာဝေါ အပ္ပိစ္ဆတာ” ဟု ပြု၊ “နိတ္တဏှဘာဝံ” ကား အပ္ပိစ္ဆတံ၏အဖွင့်။

သန္တုဌိယာ။ ။ သန္တောသနံ-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်း၊ သန္တုဌိ-ခြင်း၊ ထိုသန္တုဌိ
 သည် ယထာလာဘ-ရသမျှဖြင့် တင်းတိမ်ခြင်း၊ ယထာဗလ-မိမိ၏ ခွန်အားဗလအား
 လျော်သောပစ္စည်းဖြင့် တင်းတိမ်ခြင်း၊ ယထာသာရုပ္ပ-မိမိနှင့်လျောက်ပတ်သောပစ္စည်း
 ဖြင့် တင်းတိမ်ခြင်း၊ ဟု ၃ မျိုး ရှိ၏၊ ထို ၃ မျိုးကို ပစ္စည်း ၄ ပါးဖြင့် မြှော်လျှင် ၁၂ ပါး
 ပြား၏၊ အကျယ်ကို ဋီကာမှာ ရှု။

လွယ်ကူစွာ ဆောင်ရွက်အပ်သော စိတ်, ကိုယ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာဟူ၍၎င်း၊ သုပေါသတာစာတိ- ၎င်း၊ ဝါ- လွယ်ကူစွာ မွေးမြူအပ်သော စိတ်, ကိုယ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဟူ၍၎င်း၊ အပ္ပိစ္ဆောစာတိ - ၎င်း၊ ဝါ- အလိုမရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဟူ၍၎င်း၊ သန္တုဋ္ဌောစာတိ - ၎င်း၊ ဝါ - တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်း ရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စတိ - ၎င်း၊ ပန - ကား၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ အသံဝရံ ပဟာယ သံဝရေ ဌိတဿ (ပုဂ္ဂလဿ) အတ္တာ , ကိလေသသလ္လေခ တာယစေဝ - ကိလေသာတို့ကို နည်းပါးအောင် ခြစ်ပစ်တတ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော အကျိုးငှါ၎င်း၊ နိဗ္ဗုဒ္ဓတာယစ-ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ခါရုတတ် သည်၏အဖြစ်ဟူသောအကျိုးငှါ၎င်း၊ သံဝတ္ထတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သံဝရော- ကို၊ သံလေခေါစာတိ - ၎င်း၊ ဝါ- ကိလေသာတို့ကို နည်းပါးအောင်ခြစ်ပစ် တတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဟူ၍၎င်း၊ ဓုတောစာတိ-၎င်း၊ ဝါ- ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ခါရုတတ်သူ၏ဖြစ်ကြောင်း ဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စတိ - ၎င်း။

စ-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပေ၊ ကာယဝါစာနံ-ကိုယ်နှုတ်တို့၏၊ အပ္ပါသာ ဒိကံ - ကြည်ညိုခြင်းကို မဖြစ်စေတတ်သော၊ အပ္ပသာဒနီယံ-မကြည်ညိုသင့် မကြည်ညိုထိုက်သော၊ ဝါ- ကြည်ညိုဘွယ် မကောင်းသော၊ အသန္တံ - မငြိမ် သက်သော၊ အသာရုပ္ပံ- ရဟန်းတို့အား မလျော်ပတ်သော၊ ကာယဝစီဒုစ္စရိ တံ-ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်သို့၎င်း၊ [အနုပဝဗ္ဗ- ဌိစဝါ] စိတ္တဿ- စိတ်၏။

တဿ၊ ပေ၊ ဝုစ္စတိ။ ။ ပဋိတော်၌ “သုဘရတာယ, သုပေါသတာယ, အပ္ပိစ္ဆဿ သန္တုဋ္ဌဿ” ဟု ရှိသောကြောင့် ထိုအတိုင်းဆိုထားသည်။ ထို သုဘရတာ စသည်တို့၏ အရကို သံဝရတရား ကော်ရာ၌ အသံဝရတုန်းကဲ့သို့ ဖလူပစာရဟုကြံထားသည်။

ကိလေသသလ္လေခတာယ။ ။ သလ္လိခတိ-ခေါင်းပါးအောင် (နည်းပါးအောင်) ခြစ်ပစ်တတ်၏။ ဓုတိ သလ္လေခေါ၊ ကိလေသေ + သလ္လေခေါ ကိလေသသလ္လေခေါ၊ တဿ+ ဘာဝေါ ကိလေသသလ္လေခတာ။ [“သလ္လေခ” အရ ပုဂ္ဂိုလ်ရသောကြောင့် သလ္လေခနတာ-ဟု (န) မပါသင့်။]

နိဗ္ဗုဒ္ဓတာယ။ ။ နိဿေသံ - အကြွင်းမရှိအောင် + ဓုနာတိ - လှုပ်ခါရုတတ်၏။ ဓုတိ နိဗ္ဗုဒ္ဓော (အတ္တာ) ၊ သလ္လေခတုန်းက ကိလေသာတို့ကို နည်းပါးအောင်သာ ခြစ်ပစ်၏။ ဤနိဗ္ဗုဒ္ဓကား အကြွင်းအကျန်မရှိအောင် လှုပ်ခါရုလိုက်သည်-ဟုလို။

ကာယဝါစာနံ အပ္ပါသာဒိကံ။ ။ အပ္ပါသာဒိကံကိုပင် “အပ္ပသာဒနီယံ အသန္တံ အသာရုပ္ပံ” ဟု ဖွင့်၍ “ကာယဝစီဒုစ္စရိတံ” ဟု အဘိဓမ္မေယျကိုဖွင့်သည်။ [ပသာဒံ + ဇနေတိတိ ပါသာဒိကံ၊ ပသာဒီယတေတိ ပသာဒနီယံ၊ (သုစရိတံ) ၊ “န+ပါသာဒိ တံ ” စသည်ပြု၍ ဒုစရိုက်ကိုကောက်ပါ။ ပါသာဒိကဿ + ဝတ္တံ၌ကား အတ္တကို၎င်း၊ ထို အတ္တ၏အကြောင်းဖြစ်သော ဖလူပစာရတ္ထ သံဝရကို၎င်း ကောက်ပါ။]

အပ္ပါသာဒိကံ - သော၊ပေ၊ အသာရပ္ပံ - သော၊ အကုသလဝိတက္ကတ္တယဉ္ဇ-
 အကုသလဝိတက်၃ပါး အပေါင်းသို့၎င်း၊ အနုပဂမ္မ - မကပ်ရောက်မှ၍၊ တဗ္ဗိ
 ပရိတဿ - ထိုဒုစရိုက်, ဝိတက်တို့၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော၊ ပါသာဒိကဿ-
 သော၊ ပသာဒနိယဿ-သော၊ သန္တဿ-သော၊ သာရပ္ပဿ-သော၊ ကာယ
 ဝစီသုစရိတဿစေဝ - ၎င်း၊ ကုသလဝိတက္ကတ္တယဿစ - ၎င်း၊ ပါရိပူရိ
 ယာ-ပြည့်စုံခြင်းငှါ၊ သံဝတ္တတိ- ၎င်း၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ သံဝရော- ကို၊ ပါသာဒိ
 ကောတိ - ဟူ၍၊ ဝါ - ကြည်ညိုခြင်းကိုဖြစ်စေတတ်သော အတ္တ၏ဖြစ်ကြောင်း
 ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ၎င်း၊ ပန - ကား၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ပေ၊ သဗ္ဗကိလေသာပစယ
 ဘူတာယ-အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊
 ဝိဝဇ္ဇာယ - ဝင့်မှကင်းသော နိဗ္ဗာန် အကျိုးငှါ၎င်း၊ အဋ္ဌဝိရိယာရမ္ဘဝတ္ထု
 ပါရိပူရိယာ-ရှစ်ပါးသောဝိရိယာရမ္ဘဝတ္ထု၏ ပြည့်စုံခြင်းငှါ၎င်း၊ သံဝတ္တတိ-
 ၎င်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊သံဝရော-ကို၊ အပစယောစေဝါတိ-၎င်း၊ ဝါ-ကိလေသာ
 တို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော အတ္တ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဟူ၍၎င်း၊ ဝိရိယာရမ္ဘော
 စာတိ-၎င်း၊ ဝါ-ဝိရိယကို အားထုတ်တတ်သော အတ္တ၏ဖြစ်ကြောင်း ဟူ၍
 ၎င်း၊ ဝုစ္စတိ- ၎င်း၊ ဣတိ - ဒုတ္တရတာစသည်တို့၏ အဖွင့်အပြီးတည်း။

စိတ္တဿ ။ ။ ကိုယ်နှင့် နှုတ်၏ အပါသာဒိကကို ပြုပြီး၍ စိတ်၏ အပါသာဒိကကို
 ပြလိုသောကြောင့် “စိတ္တဿ” စသည်မိန့်၊ “အကုသလဝိတက္ကတ္တယံ” ကား စိတ္တ အပါ
 သာဒိက၏ အဘိဓေယုတည်း၊ ကာမဝိတက်, ဗျာပါဒဝိတက်, ဝိဟိံသာဝိတက်ကို
 အကုသလ ဝိတက္ကတ္တယဟု ဆိုသည်၊ သုက္ကပက္ခ၌ ကုသလဝိတက် ၃ပါးဟူသည် နေက္ခမ္မ,
 အဗျာပါဒ, အဝိဟိံသာဝိတက်တို့တည်း။

သဗ္ဗ၊ပေ၊ဝိဝဇ္ဇာယ ။ ။ ရာဂါဒိသဗ္ဗကိလေသာနံ- တို့ကို၊ အပစယဟေတုဘူတာ
 ယ (ဖျက်ဆီးခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော) နိဗ္ဗာန်အတုယာ။ [နိဗ္ဗာန်တရားသည်
 မဖျက်ဆီးတတ်, နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်က ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့်
 “အပစယဟေတု-ဖျက်ဆီးခြင်း၏အကြောင်း” ဟု ဝိကောဇ္ဇာသည်။]

အဋ္ဌ၊ပေ၊ပါရိပူရိယာ။ ။ ရှေးရှေးဝိရိယသည် နောက်နောက်ဝိရိယ၏ အကြောင်း
 ဖြစ်သောကြောင့် ဝိရိယာရမ္ဘဝတ္ထုမည်၏၊ ကိစ္စကြိုလျှင် သင့်တော်အောင် ဆင်ခြင်တတ်
 နှလုံးသွင်းတတ်သောဉာဏ်လည်း ဝိရိယတိုးပွားခြင်း၏အကြောင်း (ဝိရိယာရမ္ဘဝတ္ထု)
 ပင်တည်း၊ ထိုဝိရိယာရမ္ဘဝတ္ထုလည်း ကုသိတဝတ္ထုရှစ်ပါးမှ ပြောင်းပြန်ဖြစ်၍ ရှစ်ပါး
 ပင်ရှိသည်။ [အနုရူပပစ္စဝေက္ခဏာသဟိတာနိ ဟိ အဗျုဿယနာနိ-သင့်လျော်အောင်
 ဆင်ခြင်တတ်သော ဉာဏ်နှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သော ရှေးရှေးသော အားထုတ်မှုတို့ကို၊
 တဗ္ဗုလကာနိဝါပစ္စဝေက္ခဏာနိ-ထို အားထုတ်မှု၏ အရင်းခံဖြစ်ကုန်သော သင့်လျော်
 အောင် ဆင်ခြင်မှုဉာဏ်တို့ကို၊ ဝိရိယာရမ္ဘဝတ္ထုနိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။]

ဘိက္ခုနီ၊ ပေ၊ လောမိကန္တိ - ကား၊ တတ္ထ-ထိုစည်းဝေးရာအရပ်၌၊ သန္ဓိပတိ တာနံ - အတူတကွ ကြွရောက်လာကြကုန်သော၊ ဝါ - စည်းဝေးရောက်လာကြ ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီ - တို့အား၊ [ဓမ္မဒေသနံ ကတွာ - ၌စပ်၊] ဝါ - တို့အို၊ ဣဒါနိ - ၌၊ ယံ သိက္ခာပဒံ - ကို၊ ပညပေဿတိ - ပညတ်တော်မူလတံ၊ တဿ - ထိုပညတ်တော် မူအပ်လတံသော သိက္ခာပုဒ်အား၊ အနုစ္စရိကဉ္စေဝ - အရိပ် အရောင်သို့ အစဉ်လိုက်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဝါ - လျှောက်ပတ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ အနုလောမိကဉ္စ - လျော်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ [ဓမ္မဒေသနံ ကတွာ၌စပ်၊] ဝါ - နည်း၊ သုဘရတာဒီဟိ - သုဘရတာ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ယော အယံ သံဝရော - အကြင် သံဝရတရားကို၊ ဝုတ္တော - မူအပ်ပြီ၊ တဿ - ထို ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော သံဝရတရားအား၊ အနုစ္စရိကဉ္စေဝ - သော၊ အနုလောမိကဉ္စ - သော၊ သံဝရပုဟာနုပုဋိသယတ္ထိ - သံဝရ ၅ ပါး၊ ပဟာနု ၅ ပါးတို့နှင့်စပ်ယှဉ်သော၊ အသုတ္တန္တနိပဋ္ဌံ - ပါဠိတော်တို့၌ မစပ်ဖွဲ့အပ်သော၊ (ပါဠိတော်တို့၌ မပါသော၊) ပါဠိဝိနိမုတ္တံ - ပါဠိတော်တို့မှ လွတ်သော၊ (တနည်း) အသုတ္တန္တနိပဋ္ဌံ - သုတ္တန်အဘိဓမ္မာပါဠိတော်တို့၌ မစပ်ဖွဲ့အပ်သော၊

ယံ၊ ပေ၊ တဿ အနုစ္စရိကံ။ ။ တဒနုစ္စရိကံ၌ “တ” သဒ္ဓါသည် ဝုစ္စမာနာပေက္ခ - ဆိုအပ်လတံကို ဝဲသည်လည်းရှိ၏၊ ဝုတ္တာပေက္ခ - ဆိုအပ်ပြီးအတိတ်ကို ဝဲသည်လည်း ရှိ၏၊ ထိုတွင် “ယံ ဣဒါနိ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿတိ” ဖြင့် ဆိုအပ်လတံ ဝဲပုံကိုပြ၏။ “ထိုပညတ်တော်မူအပ်လတံသော သိက္ခာပုဒ်အား + လျော်သော” ဟု ပေး။

ယောဝါ၊ ပေ၊ တဿ။ ။ ဤနည်းဖြင့် “တ သဒ္ဓါသည် ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော သံဝရတရားများကိုဝဲသော ဝုတ္တာပေက္ခ” ဟု ပြ၏။ ပက္ခန္တိဝိသယစသော တသဒ္ဓါ ၃ မျိုး တွင် “ပက္ခန္တိဝိသယ - တ” ဟု ပြသည်၊ [အတိတ်ခြိမ်ကို စွဲရသော (တ) သည် ပက္ခန္တိ ဝိသယမည်၏။] “တဒနုစ္စရိကံ - ထိုဟောတော်မူအပ်ပြီးသော သံဝရတရားအား + လျော်သော” ဟု ပေးပါ။ တဒနုလောမိကံ၌လည်း နည်းတူ။ [တသဒ္ဓေါ ဝက္ခမာနာ ပေက္ခောစ အတိတပေက္ခောစ ဟောတိ၊ (ဝုစ္စမာနာပေက္ခ၊ ဝုတ္တာပေက္ခနှင့် သဘော တူ)၊ ဣတိ အာဟ - ယံ ဣဒါနိ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿတိတိ အာဒိ၊ သဗ္ဗနာမာနိ ဟိ ဝက္ခမာနဝစနာနိဝိ ဟောန္တိ ပက္ခန္တဝစနာနိဝိ။]

သံဝရပုဟာနု ပဋိသံယတ္ထိ။ ။ ပဉ္စသံဝရေဟိစေဝ ပဉ္စပဟာနေဟိစ ပဋိသံယတ္ထိ၊ ပဉ္စဝိစော ဟိ သံဝရော - သီလ၊ သတိ၊ ဉာဏ၊ ခန္တိ၊ ဝီရိယသံဝရောတိ၊ [ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသတိ၊ တဏှာ ဒိဋ္ဌိ ဒုစ္စရိတ အဝိဇ္ဇာတို့ကို ဖြတ်တတ်သော မဂ်ဉာဏ်၊ အဓအပ္ပူ စသည်ကို သည်းခံနိုင်သော ခန္တိ၊ ကာမဝိတက် စသည်ကို ပယ်လွန် နိုင်သောဝီရိယတို့တည်း။] ပဟာနုဋ္ဌိ ပဉ္စဝိစံ [တဒဂ်ပဟာနု - ဝိပဿနာဉာဏ်၊ ဝိက္ခမ္ပန ပဟာနု - ဥပစာရသမာဓိ (အပ္ပနာသမာဓိ ဇနံ)၊ သမုစ္ဆေဒပဟာနု - မဂ် ၄ ပါး၊ ပဋိ ပဿဒ္ဓိပဟာနု - ဖိုလ် ၄ ပါး၊ နိဿရဏပဟာနု - နိဗ္ဗာန်။]

ပါဠိဝိနိမုတ္တံ-ဝိနည်းပါဠိတော်မှလည်း လွတ်သော၊ ဩက္ကန္တိကဓမ္မဒေသနံ-
 ဉာဏ်ဖြင့် သက်ရောက်အပ်သော တရားဒေသနာတော်ကို၊ ကတ္တာ-မူ၍၊ ဣတိ
 အတ္ထော - နက်၊ ကိရ-နဲ့၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ဤဒိသေသု - န်သော၊ ဌာနေသု-
 သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ရမည့်အရာတို့၌၊ ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမမာလံ-ငါးပါးသောအဆင်း
 ရှိသော ပန်းကုံးကို၊ [တရားအမျိုးမျိုးစုံသည် - ဟူလို၊] ကရောန္တောဝိယ-
 ပြုသူကဲ့သို့၎င်း၊ ရတနဒါဓိ - ရတနာပန်းဆိုင်ကို၊ [အဘိုးတန်တရားရတနာ
 တော်ချည်းဖြစ်သည် - ဟူလို၊] သဇ္ဇေန္တော ဖိယစ - စီရင်သူကဲ့သို့၎င်း၊ ယေ-
 အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ ပဋိက္ခိပနာဓိပ္ပာယာ-ပယ်မြစ်ခြင်း၌ ဖြစ်သော အလို
 ရှိကုန်၏၊ ဝါ-ပယ်မြစ်လိုကုန်၏၊ [ပဋိက္ခိပနာဓိပ္ပာယာ ဘဒ္ဒါလိတ္ထေရသဒိ
 သာ-ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပုဒ်ပညတ်ချိန်၌ ပယ်ရှားသော ဘဒ္ဒါလိထေရ။]
 အသံဝရာဘိရတာ-အသံဝရ၌ လွန်စွာစွေ့လျော်ကြကုန်၏၊ တေ-ထို ရဟန်း
 တို့ကို၊ သမ္ပရာယိကေန-တမလွန်ဘဝ၌ ဖြစ်သော၊ ဝဋ္ဋဘယေန - ဝင့်ဆင်းရဲ
 ဘေးဖြင့်၊ တဇ္ဇေန္တော - ခြိမ်းချောက်တော်မူလျက်၊ အနေကပ္ပကာရံ-တပါး
 မက များသော အပြားရှိသော၊ အာဒိနဝံ-အပြစ်ကို၊ ဒသေန္တော-ပြတော်
 မူလျက်၎င်း၊ ယေ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ သိက္ခာကာမာ-သိက္ခာကို လိုလား
 ကြကုန်၏၊ သံဝရေ - ၌၊ ဌိတာ - တည်ကြကုန်၏၊ တေ - တို့ကို၊ အပ္ပေကစ္စေ-

အသုက္ကန္တိ နိဗ္ဗန္တံ။ ။ သုတ္တေသု (ပါဠိတော်တို့၌) အနိဗ္ဗန္တံ-မစပ်မဖွဲ့အပ်သော၊
 ပါဠိအနာရဋ္ဌိ-ပါဠိတော်၌ မတက်ရောက်သော (မပါသော)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပကိဏ္ဏက
 ဓမ္မဒေသနာ ဟိ သင်္ဂဟံ န အာရောဟတိ = သီးသန့်မဟုတ်ဘဲ ရောရောနှောနှော ဟော
 အပ်သောဒေသနာသည် သင်္ဂဟနာတင်ရာတွင် (ပါဠိတော်မှာ) မပါဝင်၊ ဝုတ္တမေဝ
 အတ္ထံ ပကာသေန္တော အာဟ-ပါဠိဝိနိမုတ္တံတိ၊ (တနည်း) “အသုက္ကန္တိနိဗ္ဗန္တံ”ဟူသော
 စကားကို သုတ္တန်အဘိဓမ္မာပါဠိတော်သို့ မတက်ရောက်သော ဒေသနာကို ရည်ရွယ်၍
 ဆို၏၊ ပါဠိဝိနိမုတ္တံကိုကား ဝိနည်းပါဠိတော်သို့ မတက်ရော်သည်ကိုရည်ရွယ်၍ဆိုသည်၊
 ဟု ဣကံ၌ တနည်းဖွင့်သည်။

ဩက္ကန္တိက ဓမ္မဒေသနာ။ ။ ဉာဏေန အနုပဝိသိတွာ-ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်သက်ဝင်
 ၍၊ အန္တရာ- သိက္ခာပုဒ်မပညတ်မီအကြား၌၊ ကထိယမာနာ ဓမ္မဒေသနာ။ [ဩက္ကမိယ
 တေ-ဉာဏ်ဖြင့် သက်ရောက်အပ်၏၊ ဣတိ ဩက္ကန္တာ၊ ဩက္ကန္တာယေဝ ဩက္ကန္တိကာ။]

သမ္ပရာယိကံ။ ။ သမ္ပရေတဗ္ဗတော ပစ္စဂန္တဗ္ဗတော သမ္ပရာယော၊ [“သံ+ပရ+
 တေဗ္ဗ”၌ သံအနက်မရှိ၊ ပရကို ပစ္စ , တေဗ္ဗကို ဂန္တဗ္ဗ ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် သံ+
 ပရသဒ္ဓါပပဒ ဣဓာတ်, ဣပစ္စည်းဖြင့် “သမ္ပရာယော”ပြီး၏-ဟု ပြ၏၊ သမ္ပရေတဗ္ဗော
 (ကံကိလေသာတို့၏ အစွမ်းဖြင့် တမလွန်၌ ရောက်ထိုက်၏) ဣတိ သမ္ပရာယော၊ သမ္ပ
 ရာယေ+ဘဝံ သမ္ပရာယိကံ (ဝဋ္ဋဘယံ)။

အချို့တို့ကို၊ အရဟတ္တေ - ဌ၊ ပတိဋ္ဌာပေန္တော - တည်စေတော်မူလျက်၎င်း၊ အပ္ပေကစ္ဆေ-တို့ကို၊ အနာဂါမိ၊ပေ၊ဖလေသု-အနာဂါမိ ဖိုလ်, သကဒါဂါမိ ဖိုလ်, သောတာပတ္တိဖိုလ်တို့၌ (ပတိဋ္ဌာပေန္တော - လျက်၎င်း၊) ဥပနိဿယ ဝိရဟိတေဝိ - မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း၏ အားကြီးသော အကြောင်းမှ ကင်းသူတို့ကို လည်း၊ သဂ္ဂမဂ္ဂေ - နတ်ပြည်လမ်းကြောင်း၌၊ ပတိဋ္ဌာပေန္တော - လျက်၎င်း၊ ဒီဃနိကာယပ္ပမာဏဗ္ဗိ- ဒီဃနိကာယ်ပမာဏရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ မဇ္ဈိမ နိကာယပ္ပမာဏဗ္ဗိ-သော၊ ဓမ္မ ဒေသနံ-ကို၊ ကရောတိ - မူ၏၊ တံ-ထို တရား ဒေသနာတော်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ သိက္ခူနံ၊ပေ၊ကတွာတိ-ဟူသော၊ ဧတံ(ဝစနံ)- ကို၊(သံဂီတိကာရေဟိ)ဝုတ္တံ။

တေနဟိတိ - ကား၊ သုဒိန္နဿ - ၏၊ ကာရဏဘူတေန- အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ တေန အဇ္ဈာစာရေန- ထို လွန်ကျူးမှုကြောင့်၊ သိက္ခာပဒန္တိတ္ထေ- ပါဌ်၌၊ (ဝစနတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ယာ မဗ္ဗဇာတိ-အကြင်တရားသဘော ကို၊ သိက္ခိတဗ္ဗာ-ကျင့်ကြံကြီးကုတ် အားထုတ်ထိုက်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ကျင့်ကြံကြီးကုတ် အားထုတ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သာ မဗ္ဗဇာတိ- သည်၊ သိက္ခာ- သိက္ခာမည်၏၊ ဣမိနာ - ဤတရားဖြင့်၊ ပဇ္ဇတေ - ရောက်အပ် ရအပ်၏၊ ဣတိ - ထိုသို့ ရောက်ကြောင်း ရကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-ထို တရားသည်၊) ပဒံ - မည်၏၊ သိက္ခာယ - အဓိသီလ, မိစိတ္တနှင့် , မိကပညာ, ၃ သိက္ခာ၏၊ ပဝံ-ရောက်ကြောင်း ရကြောင်းတရားတည်း၊ သိက္ခာပဒံ - သိက္ခာ ၃ ပါး၏ ရောက်ကြောင်း ရကြောင်းတရား၊ သိက္ခာယ-၏၊ အဓိဂဗုပါယော-

ဒီဃနိကာယပ္ပမာဏဗ္ဗိ။ ။လောကီလူတို့ တပုဂ်ကို ရွတ်ချိန်၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် ရှစ်ပုဒ်ပြီးအောင် ရွတ်နိုင်၏၊ အရှင်အာနန္ဒာ တပုဂ်ရွတ်ချိန်၌ ဘုရားရှင်သည် ၁၆ ပုဒ် ပြီးအောင် ရွတ်တော်မူနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုခဏ၌ ဟောအပ်သော တရားတော်သည် ဒီဃနိကာယ်-မဇ္ဈိမနိကာယ် တမျိုးမျိုးလောက် များပေသည်။

တေနဟိ ။ ။ “ ကာရဏဘူတေန ” ဖြင့် တေန၌ နာဝိဘတ်သည် အကြောင်း (ဟိတ်) အနက်ဟောဟု သိစေ၏၊ ဟိအတွက် အထူးမဖွင့်သောကြောင့် အနက်မရ နိပါတ်မျှဟု သိစေ၏၊ “တေန” ဟု နိယမရှိသောကြောင့် အနိယမဝါကျထည့်၍ ပါဌိ တော်အနက် ပေးရမည့်အကြောင်းကို ဝေရဉ္စကဏ္ဍအစဉ် ဖွင့်ပြခဲ့ပြီ။

ပဇ္ဇတေ၊ပေ၊အတ္ထော ။ ။ “ အဓိဂဗုပါယောတိ အတ္ထော ” ဟူသော အနက် အဖွင့်၌ အဓိဂဗုသည် ပဇ္ဇတေ၏ ပဇ္ဇနကြိယာ (ဓာတ်နက်) ကို ဖွင့်သောသဒ္ဓါတည်း၊ ထို့ကြောင့်“ပဇ္ဇတေ-သိအပ် ရအပ်၏” ဟု ပေး၊ ဥပါယသည် ဣမိနာပုဒ်၏ ကရိုဏ်း အနက်ဖွင့်တည်း၊ “သိက္ခိတဗ္ဗာ-ကျင့်ထိုက်၏၊ ဣတိ သိက္ခာ”ဟု ပြ၍ ကျင့်ထိုက်သော

ရခြင်း၏အကြောင်းတည်း၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ အထဝါ-ထို့ပြင်တနည်းကား၊
 (သိက္ခာယ-၏) မူလံ-အခြေအမြစ်တည်း၊ နိဿယော-မှီရာတည်း၊ ပတိဋ္ဌာ-
 တည်ရာတည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဧတံ-ဤ သိက္ခာပဒံဟူသော သဒ္ဓါသည်၊
 မေထုနုရိရတိယာ-မေထုန်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို၊ မေထုနသံဝရဿ-မေထုန်မှ
 စောင့်စည်းခြင်းကို၊ အဓိဝစနံ- ဟောသောသဒ္ဓါတည်း၊ [နောက်ပုဒ်သည် ရှေ့
 ပုဒ်၏ အဖွင့်တည်း၊] ဟိ-၌၊ မေထုနသံဝရော-ကို၊ [အဓိပ္ပေတော-၌စပ်၊] တဒ
 ညေသံ- ထို မေထုနရိရတိမှ တပါးကုန်သော၊ သိက္ခာသင်္ခါတာနံ - သိက္ခာ ဟု
 ဆိုအပ်ကုန်သော၊ သီလဝိပဿနာဈာနမဂ္ဂဓမ္မာနံ-တို့၏၊ [သီလဖြင့် အဓိသီလ
 သိက္ခာကို၊ ဈာနဖြင့် အဓိစိတ္တသိက္ခာကို၊ ဝိပဿနာမဂ်ဖြင့် အဓိပညာသိက္ခာကို
 ပြု၏။] ဝုတ္တတ္ထဝသေန-ဆိုအပ်ပြီးသောအနက် ၂ မျိုး၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပဒ
 ဣာ - ပဒမည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဓ - ဤ သိက္ခာပဒံ ပညပေသာမိ

အဓိသီလ၊ အဓိစိတ္တ၊ အဓိပညာ၊ ဤ သိက္ခာ ၃ ပါးကို အရကောက်ပါ။ “သိက္ခာယ-
 သိက္ခာ ၃ ပါး၏+ပဒံ-သိကြောင်း ရကြောင်း တရားတည်း၊ သိက္ခာပဒံ-တရား”ဟု
 ပြု၍ ဤပဌမပါရာဇိကအတွက် “မေထုနုရိရတိ”ကို အရကောက်ရသည်။

အထဝါ ။ ။ ဤနည်း၌ ပဒံကို ပဌမနည်းအတိုင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ သိက္ခာ ၃ ပါး၏
 အခြေအမြစ်ဖြစ်သောကြောင့် မေထုနုရိရတိကိုပင် “မူလံ” ဟု၎င်း၊ အခြားသီလနှင့်
 သမာဓိပညာတို့၏မှီရာဖြစ်သောကြောင့် “နိဿယော” ဟု၎င်း၊ အခြားသီလနှင့်သမာဓိ
 ပညာတို့၏တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် “ပတိဋ္ဌာ” ဟု၎င်း၊ ရှေးရှေးပုဒ်ကို နောက်နောက်
 ပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ပြု၍ ဤ ၃ ပုဒ်လုံးပင် ပဒံ၏ သဗ္ဗတ္ထမဟုတ်၊ အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည် ဟု သိစေ
 လို၍ “ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု မိန့်သည်။ [ပစ္စိမံပစ္စိမံ (“နိဿယော ပတိဋ္ဌာ”ဟူသော
 နေခံနေခံပုဒ်သည်၊) ပဌမဿ ပဌမဿ (မူလံ နိဿယောဟူသော ရှေးရှေးပုဒ်၏)
 ဝေဝစနံ၊ ပတိဋ္ဌာတိ - သမ္ပယောဂဝသေန ဥပနိဿယ ဝဒသနစ ဩကာသတာဝေါ
 (တည်ရာ၏အဖြစ်)။] မူလတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ မူလံ၊ နိဿယတိ ဧတ္ထာတိ နိဿ
 ယော၊ “နိသီယတေတိ နိဿယော”လည်း သင့်၏။ ပတိဋ္ဌဟတိ ဧတ္ထာတိ ပတိဋ္ဌာ။

မေထုနသံဝရောတိ ။ မေထုန်မှရှောင်မူ သီလဟူသည် ဝိရတိစေတသိက်တည်း၊
 ထို ဝိရတိသည် မိမိနှင့်ယှဉ်ဘက် စေတသိက်တို့အား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး
 ပြု၏။ ထို့ကြောင့် ယှဉ်ဘက်စေတသိက်ကို “သိက္ခာ” ဟု ခေါ်၍ ထိုသိက္ခာ၏အကြောင်း
 ဖြစ်သောဝိရတိကို သိက္ခာပဒဟု ခေါ်သည်။ ထိုဝိရတိသည်ပင် အဒိန္နာဒါန ဝိရတိစသော
 အခြားသီလများနှင့် အထက်အထက် ဝိပဿနာဈာန်မဂ်ဖိုလ်တို့အား ပကတူပနိဿယ
 သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ထို့ကြောင့် အခြားသီလနှင့် ဝိပဿနာစသည်ကို သိက္ခာဟု
 ခေါ်၍ ထို ဝိရတိကို သိက္ခာပဒဟု ခေါ်သည်။ [ဝုတ္တတ္ထဝသေနာတိ- ပတိဋ္ဌာ အဓိဂမု
 ပါယ ဝသေန (ရှေး ၂ နည်း၌ ပြခဲ့သောပတိဋ္ဌာ၊ အဓိဂမုပါယ၏ အစွမ်းဖြင့်။)]

ဟူသောပါဠိ၌၊ သိက္ခာပဒန္တိ - ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော- အလိုရှိအပ်၏။ စ- ဆက်၊ အယံ အတ္ထော-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ သိက္ခာပဒဝိဘဏ်-သိက္ခာပဒဝိဘင်း ပါဠိတော်၌၊ ဝတ္ထနယေနဝ-သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

အဝိစ-သည်သာမကသေး၊ [အနက်သာ သိက္ခာပဒမည်သည်မဟုတ်သေး၊ ပါဠိတော်သဒ္ဒါလည်း သိက္ခာပဒမည်သေးသည် - ဟူလို၊] တဿ အတ္ထဿ- ထို မေထုနပိရတိဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပတံ - ပြုတတ်သော၊ ဝစန မ္ပိ- ယောပနဘိက္ခု၊ စသော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော် စကားကိုလည်း၊ သိက္ခာပဒန္တိ - ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - သေး၏။ စ - သာကေကာ၊ သိက္ခာပဒန္တိ၊ ပေ၊ ဗျဉ္ဇန ကာယောတိ-ဟူသော၊ တေ (ဝစနံ)-ကို၊ (မဟာ အဋ္ဌကထာယံ)ပိ-၌လည်း၊ ဝုတ္တံ- ပြီ၊ [တတ္ထ-ထို သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမိဟူသော ပါဠိ၌၊ ယော နာမ ကာယော- အကြင် နာမ်အပေါင်းသည်၊ ယော ပဒကာယော - အကြင် ပုဒ် အပေါင်းသည်၊ ယော နိရုတ္တိကာယော- အကြင် ထုတ်ဖေ၍ ရွတ်ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါအပေါင်းသည်၊ ယော ဗျဉ္ဇနကာယော-အကြင်အနက်ကိုထင်ရှားပြုတတ် သော သဒ္ဒါအပေါင်းသည်၊ (အတ္ထိ) တံ- ထို ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ သိက္ခာပဒန္တိ-ဒံမည်၏။] အထဝါ-ထို့ပြင်တနည်းကား၊ အနဘိဇ္ဈာ ဓမ္မပဒန္တိ-ဒံ ဟူ၍၊ ဝုတ္ထေ-ဟောတော်မူအပ်သော်၊ ဝါ-ဟောတော်မူအပ်ရာ၌၊ အနဘိဇ္ဈာ-အနဘိဇ္ဈာသည်၊ ဧကော- တပါးသော၊ ဓမ္မကောဋ္ဌာသော - တရားအစုတည်း၊ ဣတိအတ္ထော-သည်၊ ဟောတိယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဣဓာပိ-ဤ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမိဟူသော ပါဠိ၌လည်း၊ သိက္ခာပဒန္တိ(ပဒဿ)-၏။ (အတ္ထော-

အယဉ္ဇ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ “သိက္ခာပဒ” အရ ပိရတိစေတသိက်ကို အရကောံ ရပုံကို အဘိဓမ္မာ-သိက္ခာပဒ ဝိဘင်းပါဠိတော်ဖြင့် သိပါ-ဟူလို၊ ထို ဝိဘင်းပါဠိ-တော်၌ “ပိရတိကို၎င်း၊ စေတနာကို၎င်း၊ ဖဿစသော သမ္ပယုတ်တရားများကို၎င်း သိက္ခာပဒ မည်၏” ဟု ဥ နည်းပြထား၏။ ရှုပါလေ၊ ထို ဥနည်းတွင် ပိရတိကိုကော်သောနည်းသာ မှချနည်းဖြစ်၍ ထိုနည်းကိုသာ “မေထုနပိရတိယာ ၊ ပေ၊ အဓိဝစနံ”ဟု ပြထားသည်။ မေထုနသံဝရ-ဟူသည်လည်း မေထုနပိရတိ၏ ပရိယာယ်တည်း။

အဝိစ။ ။ ပိရတိသာ “သိက္ခာပဒ” အမည်ရလျှင် “သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမိ” ဟူသော ဤနေရာ၌ သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော် မပါဝင်သောကြောင့် “အဝိစ” စသည်ကို မိန့်ရပြန်သည်။ ပိရတိစသည်သာ သိက္ခာပဒအမည် ရသည် မဟုတ်သေး၊ ထို ပိရတိကို ပြသော “ယော ပန ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝ သမာပန္နော” စသော သိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်လည်း အနက်ကိုအကြောင်းပြု၍ ကာရဏပစာရအားဖြင့် “သိက္ခာပဒ” အမည် ရသေးသည်-ဟူလို၊ နာမကာယော-စသည်၌ “ယောပနဘိက္ခု” စသော ပုဒ်အပေါင်း ကိုပင် “နာမကာယ” ဟု ဆိုသည်။ ပဒ-နိရုတ္တိ-ဗျဉ္ဇနတို့ကား နာမ၏ပရိယာယ်တည်း။

၌စပ်) သိက္ခာကောဋ္ဌာသော-သိက္ခာ၏ တဘျီတစုတည်း၊ သိက္ခာယ- ၃ ပါး သောသိက္ခာ၏၊ ဧကော-တပါးသော၊ ပဒေသော-ညွှန်ပြအပ်သော အစိတ် အပိုင်းတည်း၊ ဣတိပိ အတ္ထော-ကိုလည်း၊ ဝေဒိတဗျော-၏။ [ပိဖြင့် ရှေ့ပြခဲ့ သော အဓိဂဓုပါယ, ပတိဋ္ဌာအနက်များကိုပေါင်း။]

ဒသ အတ္ထာသေ ပဋိစ္စာတိ - ကား၊ ဒသ - န်သော၊ ကာရဏဝသေ- အကြောင်းအထူးတို့ကို၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတု - သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်း ဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ အဓိဂဓုနိယေ - ရှုထိုက်ကုန်သော၊ ဟိတဝိသေ သေ-စီးပွားအထူးတို့ကို၊ ပဋိစ္စ- စွဲခို၍၊ အာဂဗ္ဗ - ရှေးရှုရောက်၍၊ အာရဗ္ဗ -

သိက္ခာကောဋ္ဌာသော။ ။ ပိရတိအာဒယောဝ ဝုတ္တာ၊ [ပိရတိ, စေတနာ, ဖဿာဒိသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မတို့ကို “ ပိရတိအာဒယော” ဟု ဆိုသည်။] အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာ သိက္ခာတို့တွင်၎င်း အဓိသီလသိက္ခာများစွာတွင်၎င်း မေထုနပိရတိသီလသည် တဘျီတစု ဖြစ်သည်-ဟူလို။] ဤနည်း၌ ပဒသဒ္ဓါသည် ကောဋ္ဌာသ အနက်ဟောတည်း။ အထဝါ, ယထာ-ဟု တက်သော ဤ နည်း၌လည်း ထို အနက်ကို ပြသော သိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်ပါရအောင် ကာရဏပစာကြိပါ။ [တဒတ္ထဇောတကံ ဝစနဗ္ဗိ သိက္ခာပဒန္တိ ဣဒဗ္ဗိ ဧတ္ထ (ဤနည်း၌) လဘတေဝ။] “ သိက္ခာပဒံ-သိက္ခာပုဒ်အပေါင်း၏ တဘျီတစု ဖြစ်သော မေထုနပိရတိ သီလ, ထိုသီလကို ပြသော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်ကို” ဟု ပေး။

အတ္ထဝသေ။ ။ ဤပုဒ်နှင့်စပ်၍ အဘိဓာန်လာ အတ္ထသဒ္ဓါ ဝသသဒ္ဓါတို့၏အနက်ကို ရှေးဦးစွာ သိထားရာ၏၊ အတ္ထ၏ အနက်ကို အဘိဓာန် (၇၀၅) ၌၎င်း ဝသ၏ အနက် ကို (၈၀၈) ၌၎င်း ကြည့်ပါ။ ဝသသဒ္ဓါကား ထိုအနက်များအပြင် ဘေဒ (အပြား) နှင့် ပိသေသ အနက်ကိုလည်း ဟောသေး၏။ “ အတ္ထဝသေတံ ဝနိပိသေသေ အာနိသံသ ပိသေသေ” -သာရတ္ထ၊ ဤအလို “အတ္ထဝသေ-ကြီးပွားခြင်းဟူသော အကျိုးအာနိသင် အထူးတို့ကို” ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးခစလို၏၊ အတ္ထသဒ္ဓါလည်း ဝနိအနက်ဟော ဟု ယူစေ လို၏။ ဝသသဒ္ဓါကား အဘိဓာန်လာအနက်တို့တွင် တနက်မျှမဟော, ပိသေသအနက် ဟော - ဟု သိစေလိုသည်။

[ဆောင်] ဝသမူကား, စွမ်း-ပြား-ထူး-စပ်, စပ်ဖြစ်-အလို, အနက်ကို, ဟောဆို ခြောက်မျိုးလာ။

မေးဘွယ်။ ။ ဝနိအနက်ဟောဖြစ်လျှင် အဋ္ဌကထာ၌ “ ကာရဏဝသေ, ဟိတ ပိသေသေ” ဟူသော အဖွင့်နှင့် မဆန့်ကျင်ပါလော-ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ ထိုကြီးပွားခြင်း အာနိသံသသည် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် “ ကာရ ဏဝသေ” ဟုဖွင့်ခြင်းဖြစ်သည်။ အတ္ထသဒ္ဓါ၏ ကာရဏအနက်ကို ယူစေလိုသောကြောင့် ဖွင့်ခြင်းမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် မဆန့်ကျင်ပါ။ ထို အာနိသင် ၁၀ ပါး ရမည်ကို မြင်တော် မူသောကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူရကား အာနိသင် ၁၀ ပါးသည်ပင် သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ရခြင်း၏အကြောင်းလည်းဖြစ်သည်-ဟူလို။ [တေသံ ပန သိက္ခာပဒပညတ္တိကာရ ဏတ္ထာ အာဟ-ဒသ ကာရဏဝသေတိ၊ ဒသ ကာရဏပိသေသေတိ အတ္ထော။]

အာရုံပြု၍ ဒသန္တံ - နိသော၊ ဟိတဝိသေသနံ - စီးပွားအထူးတို့၏၊ နိပ္ပတ္တိံ - ပြီးစီးခြင်းကို၊ သမ္ပဿမာနော-ကောင်းစွာ မြော်မြင်တော်မူသည်။(ဟုတုဂ-၍၊ ပညပေဿာမိ-အံ့၊) ဣတိ ဝုတ္တိ ဟောတိ။

ကာရဏနှင့်ဟိတ။ ။ ကာရဏဝသေကို “ဟိတဝိသေသေ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ထပ်ဆင့်ဖွင့်ပြ၏။ ဟိတသဒ္ဓါလည်း “ဟိတောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေနာတိ ဟိတံ” နှင့် အညီ မိမိအကျိုး၏ ဖြစ်ကြောင်းကို “ဟိတ” ဟု ခေါ်ရကား ကာရဏနှင့် သဘောတူပင် ဖြစ်၏။ “ဟိတ-စီးပွား” ဟု အနက်ပေးရာ၌ “စီးပွား” ဟူသည် ချမ်းသာသုခ တည်း ဟူသောအကျိုး၏ အကြောင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ကာရဏနှင့်ဟိတကို ဤနေရာ၌ ပရိယာယ်ဟုသာမှတ်ပါ။ ပရိယာယ်ဖြစ်သောကြောင့်ပင် အခြားအနက်ကိုဆည်းသော စသဒ္ဓါ မထည့်ဘဲ “ဟိတဝိသေသေ” ဟု ဖွင့်လေသည်။ [ဝိမတိ၌ “အတ္ထဝသေတိ ဟိတဝိသေသေ အာနိသံသဝိသေသေ” ဟု ဟံတနှင့် အာနိသံသကို သဘောတူဖွင့်၏။ အတ္ထကို ဝုခိဖွင့်သော သာရတ္ထနှင့် မတူသော်လည်း သူ့နည်းနှင့်သူ အဓိပ္ပါယ်ရနိုင်သည် သာ၊ ဘာကြောင့်နည်း-လောက၌ စီးပွား တိုးတက်နေခြင်းကို “ကြီးပွားခြင်း” ဟု ခေါ်လေ့ရှိသောကြောင့်တည်း။]

သာရတ္ထ ။ ။ အတ္ထောယေဝ ဝါ အတ္ထဝသော၊ ဒသအတ္ထေ ဒသကာရဏာနိတိ ဝုတ္တိ ဟောတိ၊ ဤအဖွင့်အလို အတ္ထသဒ္ဓါသည် ကာရဏအနက်ဟောဟု မှတ်၊ “ဝသ သဒ္ဓါအတွက် အနက်သီးခြားမရှိ၊ သူတ္ထဟု ပြ၏။ “အကြောင်းတို့ကို” ဟု သာ အနက် ပေး၊ သို့ဖြစ်လျှင် အဋ္ဌကထာ၌ “ဟိတဝိသေသေ” ကို အဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ခြင်းမဟုတ်၊ သူ့သဘောကျဖွင့်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် အဋ္ဌကထာမှ တမျိုးဟု မှတ်ပါ။

သာရတ္ထတနည်း။ ။ အထဝါ-အတ္ထော (ဖလံ) တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယ ဝသော ဧတဿာတိ အတ္ထဝသော၊ ဟေတုတိ ဝေဓမ္မတ္ထ အတ္ထော ဒဗ္ဗဗ္ဗော၊ ဤနည်းလည်း အဋ္ဌ ကထာနည်းသို့ မလိုက်ဘဲ သူ့သဘောကျဖွင့်အပ်သော နည်းပင်တည်း။ “တဒါယတ္တ ဝုတ္တိတာယ - ထိုအကြောင်းနှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည် အဖြစ်ကြောင့်” ဟူသော ဟိတ်ကိုထောက်၍ ဝသသဒ္ဓါလည်း အာယတ္တအနက်ဟောဟု ဆိုလို၏။ ထိုအလို “အတ္ထ ဝသေ-မိမိနှင့်စပ်သော အကျိုးရှိသောအကြောင်းတို့ကို” ဟု ပေးပါ။ [အတ္ထဝသန္တိ ဟေတု၊ အတ္ထော ဟိ ဖလံ၊ သော ယဿ ဝသေန ပဝတ္တတိ၊ သော အတ္ထဝသောတိ” ဟူသော တတိယပါရာဇိက သာရတ္ထလည်း ဤသဘောပင်တည်း။]

ပဋိစ္စ, အာဂပ္ပ, အာရဗ္ဗ ။ ။ ပါဠိတော်လာ ပဋိစ္စဝယ် “ပဋိ - ရှေးရှု+ ဣစ္စ - ရောက်၍” ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သောကြောင့် အာဂပ္ပသည် ပဋိစ္စ၏သဒ္ဓတ္ထ၊ “အာရဗ္ဗ” ကား (ထိုအတ္ထဝသတို့ကို အာရုံပြု၍ မြော်မြင်တော်မူ၍ ပညတ်တော်မူသောကြောင့်) ပဋိစ္စ၏ အဓိပ္ပါယ်တ္ထ၊ ထို့ကြောင့်ပင် “နိပ္ပတ္တိံ သမ္ပဿမာနော (ပြီးစီးခြင်းကို မြော်မြင်တော် မူသည်) ဣတိ ဝုတ္တိ ဟောတိ” ဟု အာရုံပြုပုံမြော်မြင်ပုံဥပုဇကတ္ထကို ဖွင့်ပြသည်။

ဣဒါနိ-၌၊ ဒသ-နိသော၊ တေ အတ္ထဝသေ-ထို စီးပွားအထူးတို့ကို၊ ဒသေ
 နန္ဒာ-မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ-၍) သံဃသုဋ္ဌါတာယာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-
 မူပြီ၊ တတ္ထ - ထို သံဃသုဋ္ဌါတာယ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ သံဃသုဋ္ဌါတာ
 နာမ-မည်သည်၊ သံဃဿ-၏၊ သုဋ္ဌါဘာဝေါ- ကောင်းပါပြီဘုရားဟု စကား
 တော်ကို လက်ခံနိုင်သည်၏အဖြစ်တည်း၊ သုဋ္ဌါဒေဝါတိ-ဟူ၍၊ အာဂတဋ္ဌာနေ
 ဝိယ- လာသော ရာဇဇန္တပုရပဝေသနသိက္ခာပုဒ်ဌာန၌ ကဲ့သို့၊ သုဋ္ဌါဘန္တေတိ
 ဟူ၍၊ ဝါ-ကောင်းပါပြီဘုရားဟူ၍၊ ဝစန သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆနဘာဝေါ-စကားတော်ကို
 လက်ခံနိုင်သည်၏အဖြစ်တည်း၊ စ-ဆက်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ တထာ
 ဂတဿ-၏၊ ဝစနံ-တော်ကို၊ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆတိ- လက်ခံ၏၊ ဝါ-လက်ခံ၍ ကျင့်၏၊
 တဿ- ထိုရဟန်း၏၊ တံ-ထို လက်ခံခြင်းသည်၊ ဒီဃရတ္ထံ- ရှည်စွာသော ညဉ့်
 ပတ်လုံး၊ ဟိတာယ-သုခဖြစ်ကြောင်း ကောင်းသောစီးပွားအလိုငှါ၊ သုခါယ-
 လောကီ လောကုတ္တရာချမ်းသာအလိုငှါ၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 (စကားတော်ကို လက်ခံ၍ကျင့်ခြင်း၏ ဟိတသုခအလိုငှါ ဖြစ်နိုင်သည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်) သံဃဿ-၏၊ သုဋ္ဌါဘန္တေတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ကောင်းပါပြီဘုရား ဟူ၍၊
 မမ-ငါဘုရား၏၊ ဝစနသမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆနတ္ထံ-စကားတော်ကို လက်ခံခြင်းအကျိုးငှါ၊
 ပညပေဿာမိ-မူဒံ၊ အသမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆ နေ-လက်မခံခြင်း၌၊ အာဒိနိဝံ-အပြစ်ကို၎င်း၊
 သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆ နေ-၌၊ အာနိသံသံစ-အကျိုးကို၎င်း၊ ဒသေတွာ-မူ၍၊ ဗလက္ကာရေန-

သံဃသုဋ္ဌါတာ။ ။ “သုဋ္ဌါ + ဘာဝေါ သုဋ္ဌါတာ၊ သံဃဿ + သုဋ္ဌါတာ သံဃသုဋ္ဌါ
 တာ” ဟု ပြုစေလို၍ “သံဃဿ သုဋ္ဌါဘာဝေါ” ဟု ဖွင့်သည်၊ “သုဋ္ဌါဒေဝ” ဟူသော
 စကားသည် ရတနဝဂ် ရာဇဇန္တပုရသိက္ခာပုဒ်၌ လာ၏၊ ထိုစကားရပ်၌ “သုဋ္ဌါ” သည်
 ကောသလမင်း၏စကားကို ဆက္ကပါဏီ ဥပါသကာက လက်ခံပုံကိုပြသောစကားတည်း၊
 ထို့ကြောင့် သုဋ္ဌါကို “ဝစနသမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆန” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤအဖွင့်အစဉ်ကိုကြည့်၍ သုဋ္ဌါ၌
 “ကောင်းပါပြီ” ဟု သာ မပေးဘဲ “ကောင်းပါပြီဟု စကားတော်ကို လက်ခံနိုင်ခြင်း”
 တိုင်အောင် ပေးရမည်ဟု သိပါ။

ယောစ၊ ပေ၊ တေတိ။ ။ “သံဃသုဋ္ဌါတာ” သည် သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်း
 ကြောင့် ရနိုင်သော “ဟိတဝိသေသ” တွင် ပါဝင်၏၊ ထို့ကြောင့် စကားတော်ကို လက်ခံ
 မှုသည် အဘယ်နည်းဖြင့် ဟိတဝိသေသဖြစ်ပါသနည်း - ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့်
 “ယောစ” စသည်မိန့်၊ ဘုရားစကားတော်ကို လက်ခံလိုက်နာသူမှာ အရှည်သဖြင့်
 ဟိတသုခကို ရနိုင်သောကြောင့် စကားလက်ခံမှုကိုပင် “ဟိတဝိသေသ” ဟု ဆိုသည်-
 ဟူလို၊ ဤ စကားစဉ်အရ - အဆက်ဆက် ဖြစ်လတုံ့သော စီးပွား၏ ဟိတ အမည်ကို
 အကြောင်းဖြစ်သော စကားတော် နာခံမှုအပေါ်၌ တင်စားထားသောကြောင့် သံဃ
 သုဋ္ဌါတာကို “ဗလူပစာရစကား” ဟု မှတ်။

အားကို အသုံးပြုသဖြင့်၊ ဝါ-အနိုင်အထက်၊ န အဘိဘဝိတွာ-မလွှမ်းမိုးမူ၍၊ (ပညပေသာမိ-အံ့) ဣတိ တေမတ္ထိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ အာဝိကရော နေ့-ထင်စွာ ပြုတော်မူလျက်၊ သံဃသုဠုတာယာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မူပြီ။

သံဃဖါသုတာယာတိ-ကား၊ သံဃဿ-၏၊ ဖါသုတာဝါယ-ဣရိယာပုထံ ၄ ဖြာ ချမ်းသာစွာ နေနိုင်သည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ သဟဇီဝိကာယ- အတူ တကွ အသက်မွေးကြောင်းဖြစ်သော၊ သုခဝိဟာရတ္ထာယ-ချမ်းသာစွာ နေနိုင်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ (ပညပေသာမိ) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဒုမ္မင်္ဂနံပုဂ္ဂလာနံ နိဂ္ဂဟာယာတိ-ကား၊ ဒုမ္မင်္ဂနာမ-ဒုမ္မင်္ဂတို့မည်သည်၊ ဒုဿီလပုဂ္ဂလာ-သီလ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ယေ - အကြင် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ မင်္ဂတံ-အရှိန်အဝါ မရှိသူတို့၏ အဖြစ်သို့၊ အာပါဒိယမာနာပိ- ရောက်စေအပ်ပါ ကုန်သော်လည်း၊ ဝါ - ရောက်အောင် ပြုအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ဒုက္ခေန-

အာဝိကရောနေ့။ ။ “ဤသို့ သိက္ခာပုဒ်ကိုပညတ်ခြင်းသည် ကောင်းပါသည် တုရား”ဟု သံဃာအားလုံးက စကားတော်ကို နာခံကြခြင်းဟူသော သံဃသုဠုတာကို မိန့်တော်မူသဖြင့် “သိက္ခာပုဒ်ကိုလက်မခံလျှင် ယခုပစ္စုပ္ပန်နှင့် နောင်သံသရာ၌ မည်ကဲ့သို့ အပြစ်ကို ရကြလိမ့်မည်၊ လက်ခံလျှင် မည်ကဲ့သို့ ဟိတသုခရနိုင်သည်” ဟု အကျိုးအပြစ် ဖျားကို (သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မမူမီ) ပြုတော်မူသေးကြောင်းကို၎င်း၊ တန်ခိုးအား အဓိအရံအားကို အသုံးပြု၍ “ငါစကားကို နာခံရမည်” ဟု အတင်းအကြပ် အမိန့်တော် မရှိကြောင်းကို၎င်း၊ ထင်ရှားပြုပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “တသ္မာပေ၊ အာဝိကရောနေ့” ဟု အဋ္ဌကထာမိန့်သည်။ [“အာဝိကရောနေ့” ဟု ဆိုသဖြင့် “ထိုသို့ ဟောပြုတော် မူသေးကြောင်းကို တိုက်ရိုက်မပြု၊ သွယ်ဝိုက်၍ ပြသည်” ဟု ဆိုလိုသည်။]

သဟဇီဝိ၊ ပေ၊ အတ္ထော။ ။ သံဃဖါသုတာ- ဟူသည် ဣရိယာပုထံ ၄ ပါးလုံး၌ ချမ်းသာစွာနေရခြင်းတည်း၊ ထိုသို့ ချမ်းသာစွာနေရလျှင် သံဃာအချင်းချင်း အတူ တကွ အသက်မွေးရခြင်း (သွားအတူ နေအတူ) ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သုခဝိဟာရတ္ထာယ ကို “သဟဇီဝိကာယ ” ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ [“ ဇီဝတိ ဧတာယာတိ ဇီဝိကာ = အသက်မွေးကြောင်း၊ ” သဟ + ဇီဝိကာ သဟဇီဝိကာ၊ “ သဟဇီဝိတာယ ” ဟု လည်း ရှိ၏။ ဇီဝေါယဿ အတ္ထိတိ ဇီဝိ၊ သဟ + ဇီဝိ သဟဇီဝိ၊ “ တဿ + ဘာဝေါ သဟဇီဝိ တာ ” ဟု ပြု၊ အဓိပ္ပါယ်မှာ သဘောတူပင်ဖြစ်သည်။] သုခဝိဟာရာဘာဝေ သဟဇီဝ နဿ အဘာဝတော သဟဇီဝိကာပိ (တာပိ) သုခဝိဟာရာဝ ဝုတ္တော၊ သုခဝိဟာ ရောနာမ စတုန္တံ ဣရိယာပထဝိဟာရာနံ ဖါသုတာ။ [ဖါသုနော + ဘာဝေါ ဖါသုတာ၊ သံဃဿ + ဖါသုတာ သံဃဖါသုတာ။]

ဒုမ္မင်္ဂနာမ။ ။ “ ဒုဿီလပုဂ္ဂလာ ” သည် ဒုမ္မင်္ဂ၏ဟောနက် (အဘိဓေယျ) တည်း၊ မင်္ဂတံကို “ နိက္ခေဇတံ ” ဟု ဒီကာဖွင့်သောကြောင့် “ မင်္ဂ-အရှိန်အဝါမရှိသူ ” ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သည်၊ ဝိမတိ၌ နိက္ခေဇတံကို “ အဓောမုခတံ ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွင်သေး

ခဲယဉ်းသဖြင့်၊ ဝါ-ခဲခဲယဉ်းယဉ်းပြုမှ(မကိုတံ-သို့)အာပဇ္ဇန္တိ-နံ၏။ ဝိတိတ္တမံ-ကို၊ ကရောန္တာ-ပြုနေကုန်သည်၊(ဟုတွာ)ဝါ-ဖြစ်၍၎င်း၊ ကတွာဝါ-ပြုပြီး၍၎င်း၊ န လဇ္ဇန္တိ-မရှက်တတ်ကုန်၊ [မျက်နှာပြောင်တိုက်သည်-ဟူလို]တေသံ-ထိုဒုဿီလ ရဟန်းတို့ကို၊ နိဂ္ဂဟတ္ထာယ-နှိပ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ပညပေသာမိ-အံ့) ဟိ-မှန်၊ တေ-ထိုဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သိက္ခာပဒေ-သည်၊ အသတိ-မရှိလသော်၊ တုမေဟိ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ ကိ-ကို၊ ဒိဋ္ဌိ - မြင်အပ်သနည်း၊ ကိ-ကို၊ သုတံ-ကြားအပ်သနည်း၊ အမေဟိ- စာပည့်တော်တို့သည်၊ ကိ- ကို၊ ကတံ-ပြုအပ်သနည်း၊ ကတရသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ - ကြောင့်၊ ကတမံ အာပတ္တိံ-သို့၊ ရောပေတွာ-တင်၍၊ အမေ-တို့ကို၊ နိဂ္ဂဏှာယ-နိသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သံခံ-ကို၊ ဝိဟေဋ္ဌဿန္တိ-ညှဉ်းခဲကုန်လတံ့၊ ပန-အန္တယကား၊ သိက္ခာပဒေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ တေ-ထို ဒုဿီလရဟန်းတို့ကို၊ သံယော-သည်၊ သိက္ခာပဒံ - ကို၊ ဒသေတွာ - ပြု၍၊ ဓမ္မေန - ဟုတ်မှန်သော သဘောဝတ္ထုဖြင့်၊ ဝိနယေန-စောဒနာ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ သတ္တုသာသနေန-မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော ပြည့်စုံသော ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့်၊ နိဂ္ဂဟေဿတိ-နှိပ်နိုင်လတံ့၊ တေန-ကြောင့်၊ ဒုမ္မက္ကံနံ၊ ပေ၊ နိဂ္ဂဟာယာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

၏။ ရှက်သောကြောင့် မျက်နှာ အောက်ချထားသူကို “မင်္ဂ” ခေါ်သည်-ဟူလို၊ မင်္ဂ၏ ဓာတ်ပစ္စည်းကို မတွေ့ရ၊ မင်္ဂဓာတ်, ဝတိအနက် ဥပစ္စည်းကြီး၍ “မင်္ဂီယန္တိ နိက္ခေဇတံ အာပါဒိယန္တိ-အရှိန်အဝါမရှိသူတို့၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေအပ်ကုန်၏။ ဣတိ မင်္ဂ” ဟု ပြုပြီးလျှင် “ဒုက္ခေန+မင်္ဂ” ဟု ဆက်၍ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ကို အရကောက်ပါ။

ဒုဿီလ။ ။ ဒုဿီလဟူရာ၌ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်အရာဝယ် “ဒု” သဒ္ဒါသည် အဘာဝအနက်ကို ဟော၏။ “နတ္ထိံ+ သီလံ ယေသံတိ ဒုဿီလာ-သီလမရှိသူတို့” ဟု ပြု၊ သံဃာဒိသေသံစသော သိက္ခာပုဒ်များအတွက်လည်း “ဒုမ္မက္ကံနံ နိဂ္ဂဟာယ” ဟူသော အကျိုးရသောကြောင့် သံဃာဒိသေသံစသော သီလပျက်သော ဒုမ္မက္ကံဒုဿီလ အတွက် “ဒုဿိတံ+သီလံ ယေသံတိ ဒုဿီလာ-မျက်အပ်သော သီလရှိသူတို့” ဟု ဝိမတိပြုသည်။ ထို ၂ မျိုးသောဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အရှက်မရှိရကား အရှိန်အဝါမရှိအောင် နှိပ်အပ်သော်လည်း မျက်နှာမပျက်ဘဲ၊ မျက်နှာပြောင်တိုက်၍ သံဃာထံ၌ နေရဲသောကြောင့် “ဒုမ္မက္ကံ-ခဲယဉ်းစွာ အရှိန်အဝါမရှိသူ့အဖြစ်သို့ရောက်စေအပ်သူများ” ဖြစ်ကြသည်။

ဓမ္မေနစသည်။ ။ ဓမ္မေနတံအာဒိသု ဓမ္မောတိ ဘူတံဝတ္ထု၊ ဝိနယောတိ-စောဒနာစေဝ သာရဏာစ (အပြစ်တင်ခြင်း၊ အပြစ်ကို အမှတ်ရအောင် သတိပေးခြင်း)၊ သတ္တုသာသနံတိ - ဥတ္တိံ သဗ္ဗဒါစေဝ အနုသာဝနသဗ္ဗဒါစ (အပြစ်ကင်း၍ သန့်ရှင်းစွာ ရွတ်အပ်သော ဥတ်ကမ္မဝါစာသည် သတ္တုသာသန (ဘုရားအဆုံးအမ) မည်၏။

ပေသလာနံ ၊ ပေ၊ ယာတိ- ကား၊ ပေသလာနံ - လူနတ်အများ လေးစား ချစ်ခင်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရေခံကုန်သော၊ [ပေသလ ပုဒ်ပြီးပုံကို “ဝိဂရဟိ” အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ၊] ဝိယသီလာနံ - ချစ်အပ်သော သီလရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ- တို့၏၊ ဖါသုဝိဟာရတ္ထာယ-ချမ်းသာစွာနေနိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ပညပေသာမိ- အံ၊) ဟိ-ချ၊ ဝိယသီလာ-နံသော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက် မပြုထိုက်သော၊ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇံ-အပြစ်ရှိ အပြစ်မရှိသော၊ ဝေလံ-စည်းကမ်း ကို၊ မရိယာဒံ - အပိုင်း အခြားကို၊ အဇာနန္တာ - မထိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) သိက္ခတ္တယပါရိပုရိယာ-သိက္ခာ ၃ ပါးအပေါင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းငှါ၊ ယဇမာနာ- စေ့ဆော် ကြိုးကုတ် အားထုတ်ကုန်လသော်၊ ကိလမန္တိ - ပင်ပန်းကြရကုန်၏၊ သန္နိဟမာနာ - တွေးတော ယုံမှားကြကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဥဗ္ဗဋ္ဌာ - နှိပ်စက် အပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ [ဥဗ္ဗဋ္ဌာ- ဝိဇ္ဇိတာ၊ ၃+ဝဟ (ကာရိတ်ကြေ) တ ပစ္စည်းဖြစ်၍ “ သံဃာမှ ထွက်သွားစေအပ်ကုန် ” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊] ပန- အန္တယကား၊ ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗံ - သော၊ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇံ - သော၊ ဝေလံ- ကို၊ မရိယာဒံ - ကို၊ ဥ တွာ - ၍၊ သိက္ခတ္တယပါရိပုရိယာ - ငှါ၊ ယဇမာနာ- န လသော်၊ န ကိလမန္တိ-နံ၊ (အ) သန္နိဟမာနာ-မတွေးတော မယုံမှားကြကုန် သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဥဗ္ဗဋ္ဌာ- နံသည်၊ န ဟောန္တိ - မဖြစ်ကုန်၊ တေန - ကြောင့်၊ နေသံ-ထိုပေသလရဟန်းတို့၏၊ သိက္ခာပဒပညာပနာ-သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော် မူခြင်းသည်၊ ဖါသုဝိဟာရာယ-ငှါ၊ သံဝတ္တတိ-၏။

ဝါ - တနည်း၊ ဒုမ္မင်္ဂူနံ - ခဲယဉ်းသဖြင့် အရှိန်အဝါမဲ့သူတို့၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေအပ်ကုန်သော၊ ဝါ-ဒုသီလဖြစ်ကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာနံ-တို့ကို၊ ယော နိဂ္ဂဟော - အကြင် နှိပ်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ၊) သွေဝ - ထို နှိပ်ခြင်းသည်ပင်၊ စေတသံ-ဤ ပေသလရဟန်းတို့၏၊ ဖါသုဝိဟာရေ-ချမ်းသာစွာ နေကြောင်း

သန္နိဟမာနာ ။ ။ “သန္တေဟ” သဒ္ဒါသည် ယုံမှားသံသယအနက်ကို ဟော၏၊ သံပုဗ္ဗ+ဒိဟတော်၊ ဏပစ္စည်းတည်း၊ ဤနေရာ၌လည်း ဘူဝါဒိ အပစ္စည်း၊ မာနပစ္စည်း ဖြင့် “သန္နိဟမာနာ”ဟု ဖြစ်စေ၊ ဣကို ဝေဒိပြု၍ “သန္တေဟမာနာ”ဟု ဖြစ်စေ၊ ဤ ၊ မျိုး သာရှိသင့်၏၊ “သန္နိဋ္ဌမာနာ”ကား ပါဠိပျက်သာ။ [“အပုက္ခရ မသန္နိဋ္ဌိ” ဟု ရာဇကား တ-ပစ္စည်းဖြစ်၍ သန္တေဟပုဒ်ကဲ့သို့ “အသန္နိဋ္ဌိ”ဟု ရှိရသည်၊ မာနပစ္စည်း၏ရှေ့က တ- ပစ္စည်းလည်း မနေရသောကြောင့် “သန္နိဋ္ဌမာနာ”ဟု လည်း မရှိသင့်။]

ဝါသုဝိဟာရာယ ။ ။ ရှေ့၌ သုဝိဟာရတ္ထာယသည် ဣရိယာပုထံ ၄ ပါး၌ သွားလာနေထိုင်ရာဝယ် ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာခြင်းတည်း၊ ဤ “ ဖါသုဝိဟာရ ” ကား သိက္ခာပုဒ်ကို ကျင့်ဘို့ရန်အားထုတ်ရာ၌ ကိုယ်စိတ် ၂ ပါး၏ ချမ်းသာခြင်းတည်း။

သည်။ (ဟောတိ-၏) ဟိ-ဉ္စ၊ ဒုသီလပုဂ္ဂလေ-တို့ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဥပေါသထော-ဥပုသ်ကံသည်။ နတိဋ္ဌတိ-မတည်၊ ပဝါရဏာ-ပဝါရဏာကံသည်။ နတိဋ္ဌတိ-မတည်၊ သံယကမ္မာနိ - ကြွင်းသောသံယကံတို့သည်။ [ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် ဥပုသ်ပဝါရဏာမှ ကြွင်းသောကံကိုသာယူ။] နပဝတ္တန္တိ - နံ၊ သာမဂ္ဂိ - ညီညွတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ- သံယာဏ်ညီညွတ်ခြင်းသည်။ [သမဂ္ဂါနံ+ဘာဝေါ သာမဂ္ဂိ (ဤပစ္စည်း ထပ်သက်) ၊] န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်။ အနေကဋ္ဌါ-တခုထည်းသော အာရုံရှိသောစိတ် မရှိကုန်သည်။ ဘါ-မတည်ကြည်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)ဥဒေသပရိပုစ္ဆာ ကမ္မဋ္ဌာနာဒိနိ-ပါဠိကိုသင်ယူခြင်း၊ အဋ္ဌကထာကို အဖန်ဖန်မေးခြင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းခြင်း အာရုံသည်တို့ကို၊ အနုယုဉ္စိတုံ-အားထုတ်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ ပန-အန္ဓယကား၊ ဒုသီလေသု- တို့ကို၊ နိဂ္ဂဟိတေသု- နှိပ်အပ်ကုန်ပြီးသော်၊ သမ္မောပိ-သော၊ အယံ ဥပဒ္ဒဝေါ-ဤ ဘေးရန်သည်။ န ဟောတိ-မဖြစ်တော့၊ တဒတာ- ထိုသို့ ဘေးရန် မဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ပေသလာ-နံသော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်။ ဖာသု-စွာ၊ ဝိဟရန္တိ-နေကြရကုန်၏။ ဝေ-လျှင်၊ ပေသလာနံ ဘိက္ခုနံ ဖာသုဝိဟာရာယာတိ ဣတ္ထ-၌၊ ဒွိဓာ- ၂ ပါးအပြားအားဖြင့်၊ [ဝိယသီလာဟိဘိက္ခု-စသည်ဖြင့် ပြအပ်သောနည်း၊ ယောဝါ ဒုဗ္ဗကူနံ- စသည်ဖြင့် ပြအပ်သောနည်းအားဖြင့်] အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ အာသဝါနံ သံဝရာယာတိ(ဣတ္ထ)-၌၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ-မျက်မှောံဘဝ၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါနာမ- အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာသောဘေးရန်ဘို့ မည်သည်။ အသံဝရေ - မစောင့်စည်းခြင်း၌၊ ဒြိတေန-တည်သောရဟန်းသည်။ တသ္မိညော အတ္တဘာဝေ-ထို အတ္တဘော၌ပင်၊ ပတ္တဗ္ဗာ-ရောက်ထိုက်ကုန်သော၊ ပါဏိပ္ပဟာရ၊ ပေ၊ ဝိပုဋိသာရာဒယော-လက်ဖြင့်ပုတ်ခတ်ခြင်း၊ ဒုတ်ဖြင့်ရိုက်ခြင်း၊ လက်ကိုဖြတ်ခြင်း၊ ခြေကိုဖြတ်ခြင်း၊ အကျော်အစောမရှိခြင်း၊ အခြေအရံမရှိခြင်း၊ နှလုံးမသာယာခြင်း အစရှိကုန်သော။

အာသဝါနံ။ ။အာသဝပုဂ်၏ အနက်ကို ဝိနယပညတ္တိယာစနခဏ်း “ အာသဝဋ္ဌာနီယာ ဓမ္မာ ” ပုဒ်၌ ဖွင့်ခဲ့ပြီး၊ ဝိနည်းပညတ်တော်မရှိလျှင် မေထုန်မူ အဒိန္နာဒါနမူ စသည်ကိုပြုကြလိမ့်မည်။ ထိုသို့ ပြုမှုကြောင့် ယခုဘဝ၌ လက်-ဒုတ်စသည်ဖြင့် အနိုင်စက်ခံရခြင်း၊ လက်ခြေ အမြတ်ခံရခြင်းစသော ဘေးများဖြစ်နိုင်၏။ နောင်သံသရာ၌လည်း အပါယ်ဘေးနှင့် အဆက်ဆက်ဝင်္ဂပါခြင်း ဘေးများဖြစ်နိုင်သည်။ [သမ္ဗုဒ္ဓါဂရဟဏံ (မျက်မှောက်အကဲ့ရဲ့ခံရခြင်းသည်) အကိတ္တိ၊ ပရမ္ပုဒါဂရဟဏံ အယသော၊ အထဝါ သမ္ဗုဒ္ဓါ ပရမ္ပုဒါ ဂရဟဏံ အကိတ္တိ၊ ပရိဝါရဟာနိ (အခြေအရံဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်) အယသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။]

ဒုက္ခပိသေသာ - ဒုက္ခအထူးတို့တည်း၊ ဣတိ - သို့၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနိ - နိသော၊ ဣမေ သံ အာသဝါနိ - ဤ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဘေးရန် တို့ကို၊ သံဝရာယ-စောင့်စည်းခြင်းငှါ၊ ပိခာနာယ-ပိတ်ခြင်းငှါ၊ အာဝဓန မဂ္ဂ ထကနာယ-လာကြောင်းလမ်းကို ပိတ်ခြင်းငှါ၊ (သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမိ၊) ဣတိအတ္ထော - နက်။

သမ္မရာယိ၊ပေ၊ပဋိဃာတာယာတိ (တ္ထေ) - ဤ၊ သမ္မရာယိကာ - တမလွန် ဘဝ၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါနာမ- တို့မည်သည်၊ အသံဝရေ-ဤ၊ ပြိတေန- တည်သူသည်၊ကတပေါပကမ္မမူလကာ-ပြုအပ်သောမကောင်းမှုကံလျှင် အရင်း ခံရှိကုန်သော၊ သမ္မရာယေ - ဤ၊ နရကာဒိသု- ငရဲ အစရှိသည်တို့၌၊ ပတ္တဗ္ဗာ- ရောက်ထိုက်ကုန်သော၊ ဒုက္ခပိသေသာ - တို့တည်း၊ တေသံ - ထို တမလွန် ဘဝ၌ ဖြစ်သော ဒုက္ခအထူးတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပဋိဃာတတ္ထာယ-ပယ်ဖျော့ခြင်း အကျိုးငှါ၊ ပဋိပဿ မ္ဘနတ္ထာယ - ငြိမ်းခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝုပသမတ္ထာယ - နေ့ဆံ့ထပ်မပေါ်လာအောင် ငြိမ်းခြင်းအကျိုးငှါ၊(သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမိ၊) ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ။

အပ္ပသန္ဓာနံ ပသာဒါယာတိ(တ္ထေ)-ဤ၊ (ဂုဇ္ဇတ္ထံ-လျှိုဝှက်အပ်သောအနက် ကို၊ ဟိ၊ဥဒ္ဓရိတွာဒထေမိ-ထုတ်၍ပြုဥားအံ့၊) သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ-သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိံ - ပညတ်အပ်သော သိက္ခာ ပုဒ်တော်ကို၊ ဥ တွာဝါ-သော်၎င်း၊ ယထာပညတ္တံ-အကြင်အကြင် ပညတ်အပ် သည့်အတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇမာနေ-ကျင့်နေကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒိသ္မာဝါ- သော်၎င်း၊ အပ္ပသန္ဓာ - မကြည်ညိုသေးကုန်သော၊ ယေ ပဏ္ဍိတမနုဿာ- အကြင် ပညာရှိလူတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေပိ - ထို ပညာရှိလူတို့သည်လည်း၊ [ပသာဒံအာပဇ္ဇန္တိ - ၌စပ်၊] လောကေ- ၌၊ မဟာဇနဿ- ၏၊ ယာနိ ရဇ္ဇန ဒုဿန မုယုနဋ္ဌာနာနိ- အကြင် နှစ်သက်ခြင်း၏တည်ရာ၊ အမျက်ထွက်ခြင်း၏ တည်ရာ၊ တွေဝေခြင်း၏တည်ရာအာရုံတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ [မေထုနာဒိနိ ရဇ္ဇန ဋ္ဌာနာနိ၊ ပါဏာတိပါတာဒိနိ ဒုဿနဋ္ဌာနာနိ၊ - ဋီကာ၌ မုယုနဋ္ဌာနမပါ။ “သုရာပါနာဒိနိ မုယုနဋ္ဌာနာနိ” ဟု ထည့်သင့်၏။] တေဟိ - ထို အာရုံတို့မှာ

ပဋိဃာတတ္ထာယ။ ။ ဤပဋိဃာတကိုပင် “ပဋိပဿ မ္ဘန၊ ဝုပသမ” ဟုထပ်ဖွင့်သည်။ “သမ္မရာယိကဒုက္ခကို ယခုဘဝက ပယ်သတ်ခြင်း” ဟူသည် ထို ဒုက္ခများ မပေါ်လာ အောင် အကုသိုလ်ကို ငြိမ်းစေခြင်းပင်တည်း - ဟူလို၊ ပဋိပဿ မ္ဘနဖြင့် ယခုဖြစ်ဘွယ် အကုသိုလ်ကို ငြိမ်းစေပုံကိုပြ၏၊ ဝုပသမဖြင့် နောက်ထပ်မပေါ်အောင် ငြိမ်းစေပုံကိုပြ၏- ဟု ကြံပါ။

သကျပုတ္တိယာ - သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ သမဏော - တို့သည်၊ အာရကာ - ဝေးစွာ၊ ဝိရတာ - ရှောင်ကြဉ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝိဟရန္တိ ဝတ-နေနိုင်ကြပါပေကုန်စွာတကား၊ ဒုတ္တရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သောအမှုကို၊ ကရောန္တိ ဝတ- ပြုနိုင်ကြပါပေကုန်စွာတကား၊ ဘာရိယံ- ဝန်လေးသောအမှုကို၊ ကရောန္တိ ဝတ-တကား၊ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ ပသာဒံ- သို့၊ အာပဇ္ဇန္တိ-နစ်၊ (ကောဝိယ- အဘယ်သူကဲ့သို့နည်း)၊ ဝိနယပိဋကေ-၌၊ ပေါတ္တကံ- ပေစာကို၊ ဒိသွာ- ၍၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော- မိစ္ဆာအယူရှိသော၊ ကတ ဝေဒိ-ပြုအပ်သောကျေးဇူးကို သိလေ့ရှိသော၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ (ပသာဒံ- သို့၊ အာပဇ္ဇတိ)ဝိယ-ကဲ့သို့တည်း၊ တေန-ကြောင့်၊ အပ္ပသန္ဓာနံ ပသာဒါယာ တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ-သည်)၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

ပသန္ဓာနံ ဘိယျောဘာဝါယာတိ- ကား၊ သာသနေ- တော်၌၊ ပသန္ဓာ- ကြည်ညိုပြီးကုန်သော၊ ယေ ကုလပုတ္တာ-တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေပိ-ထို အမျိုး ကောင်းသားတို့သည်လည်း၊ [“ယေပိ အပ္ပသန္ဓာ, တေ” တုန်းကကဲ့သို့ “တေ သိက္ခာပဒပညတ္တိ” ဟု မိမပါဘဲ ရှိသင့်၏။] သိက္ခာပဒပညတ္တိ -ကို၊ ဥ တ္တာဝါ- သော်၎င်း၊ ယထာပညတ္တံ - အတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇမာနေ - န်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒိသွာဝါ-သော်၎င်း၊ ယေ-အကြင် အရှင်တို့သည်၊ ယာဝဇီဝံ-အသက်အပိုင်း အခြားအတိုင်း၊ ဝါ- အသက်ရှည်သမျှ၊ ဧကသေယံ - တယောက်ထည်းသာ အိပ်ရခြင်းရှိသော၊ [တချို့စာ၌ “ ဧကသေယံ ” ကျသည်၊] ဧကတတ္ထံ- တထပ်ထည်းသော နံနက်စာရှိသော၊ မြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ကို၊ ဝိနယ သံဝရံ- စောင့်စည်းအပ်သောဝိနည်းကို၊ အနုပါလေန္တိ-အစဉ် စောင့်ရှောင်ကြ ကုန်၏၊ (တေ) အယျာ - တို့သည်၊ အဟော ဒုတ္တရကာရိနော- ဩော် ခဲယဉ်း သဖြင့် ပြုအပ်သောအမှုကို ပြုနိုင်ကြပါပေကုန်စွာ၊ ဣတိ- ဤသို့တွေး၍၊ ဘိယျော ဘိယျော-လွန်စွာလွန်စွာ၊ ဝါ-တိုး၍တိုး၍၊ ပသိဒန္တိ- န်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ပသန္ဓာနံ ဘိယျောဘာဝါယာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ- ပြီ။

သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိဟာတိ (တ္ထေ)-၌၊ သဒ္ဓမ္မော-သည်၊ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မော- မှု၎င်း၊ ပတိပတ္တိသဒ္ဓမ္မော- ၎င်း၊ အဓိဂမသဒ္ဓမ္မော- ၎င်း၊ ဝါ- ပတိဝေသဒ္ဓမ္မု၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိပိဓော-၃ ပါးအပြားရှိ၏၊ တတ္ထ-တို့တွင်၊ ပိဋကတ္ထယ သင်္ဂဟိတံ- ပိဋကတ် ၃ ပုံဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ သဗ္ဗမ္ဗိ-သော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံ-သည်၊ ပရိယတ္တိ သဒ္ဓမ္မောနာမ-မည်၏၊ တေရသ-န်သော၊ ဓုတဂုဏာ-ကိလေသာတို့ကိုလှုပ်ခါ တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂုဏ်တို့၎င်း၊ ဝါ - ဓုတင်တို့၎င်း၊ ဓုဒ္ဓသ - န်သော၊ ခန္ဓက ဝတ္ထာနိ - ဝတ်တို့၎င်း၊ [စူဠဝါ - ဝတ္ထက္ခန္ဓက၌လာသော ဝတ် ၁၄ ပါး] ဧဒ္ဓ

အသီတိ-ဝ ၂ ပါးသော၊ မဟာဝတ္ထာနိ-ဝတ်ကြီးတို့၎င်း၊ [တဇ္ဇနိယကံစသည် ပြုနိုင်၌ ကျင့်ရသောဝတ်ကြီးများ၊] သီလ သမာဓိ ဝိပဿနာ-သမာဓိတို့၎င်း၊ ဣတိအယံ - ဤ အလုံးစုံသည်၊ ပတိပတ္တိသဒ္ဓမ္မောနာမ- မည်၏၊ စတ္တာဓော- န်သော၊ အရိယမဂ္ဂါ- တို့၎င်း၊ စတ္တာရိ- န်သော၊ သာမညဗလာန်စ- တို့၎င်း၊ ဝါ- ရဟန်းအစစ်၏ဖြစ်ကြောင်း ဖိုလ် ၄ ပါးတို့၎င်း၊ [သမဏဿ-သမဏ အစစ်၏+ဘာဝေါသာမညံ၊] နိဗ္ဗာနဉ္စ- ၎င်း၊ ဣတိအယံ - သည်၊ အဓိဂမ သဒ္ဓမ္မောနာမ - မည်၏၊ ဝါ- ထိုးထွင်း၍သိအပ်သော ပတိဝေဓသဒ္ဓမ္မမည်၏၊ သော သဗ္ဗောပိ-ထို အလုံးစုံသောသဒ္ဓမ္မသည်လည်း၊ [တသ္မာပြင်ဘက်က စိရ ဋ္ဌိတိကော ဟောတိ-၌စပ်၊] ယသ္မာ - ကြောင့်၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ-သည်၊ သတိ-သော်၊ တိက္ခ-တို့သည်၊ သိက္ခာပဒဉ္စ-ကို၎င်း၊ တဿ-ထို သိက္ခာပုဒ်၏၊ ဝိဘင်္ဂ-အကျယ်ဝေဘန်ကြောင်း ပဒဘာဇနီကို၎င်း၊ တဒတ္ထဇောတနတ္ထိ-ထို သိက္ခာပုဒ် , ဝိဘင်း၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ထွန်းပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ အညံ- သော၊ ဗုဒ္ဓဝစနိစ-ကို၎င်း၊ ပရိယာပုဏန္တိ-သင်ယူကြကုန်၏၊ (ဤစကားဖြင့် ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မကိုပြ၏။) ယထာပညတ္တဉ္စ-အကြင်အကြင် ပညတ်တော်အတိုင်း လည်း၊ ပရိပဇ္ဇမာနာ - ကျင့်ကုန်လျက်၊ ပတိပတ္တိ - ကို၊ ပူရေတွာ- ၍၊ (ဤ စကားဖြင့် ပတိပတ္တိသဒ္ဓမ္မကိုပြ၏။) ပတိပတ္တိယာ-ဖြင့်၊ အဓိဂန္တဗ္ဗံ- ရထိုက် သော၊ လောကုတ္တရဓမ္မံ - ကို၊ ဝါ - လောကုတ္တရာတရားဟူသော ပတိဝေဓ သဒ္ဓမ္မကို၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ - ရကြကုန်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (သိက္ခာပဒပညတ္တိ ရှိလျှင် ၃ ပါးသောသဒ္ဓမ္မကို ရနိုင်သောကြောင့်၊) သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ- သိက္ခာပုဒ်ကိုပညတ်ခြင်းကြောင့်၊ စိရဋ္ဌိတိကော-ကြာမြင့်စွာတည်ခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တေန-ကြောင့်၊ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာတိ- ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တိ- ပြီ၊ [တသ္မာကို အကျယ်အနက်ပေးလျှင် သိက္ခာပဒပညတ္တိ ပါဝင်သွားသော ကြောင့် တသ္မာနေဘံ၌ “ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ” ရှိနေခြင်းသည် ပိုဟန်တူ၏၊ အင်္ဂုတ္တရ၊ ဒသက-၃ပါးလိဝင် အဋ္ဌကထာ၌လည်း ပိုသည်။]

ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယာတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ (ဂုဇ္ဈိတိ၊ ဟိ ဥဒ္ဓမ္မိတွာ ဒေသေမိ) သိက္ခာ ပဒပညတ္တိယာ - သည်၊ သတိ- သော်၊ သံဝရဝိနယောစ - သံဝရဝိနည်း၎င်း၊

သံဝရဝိနယော။ ။ သီလ၊ သတိ၊ ဉာဏ၊ ခန္တိ၊ ဝီရိယဟူသော သံဝရ ၅ ပါးကိုပင် “ ယထာသကံ သံဝရိတဗ္ဗာနံ ဝိနောတဗ္ဗာနဉ္စ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ သံဝရဏတော သံဝ ရော၊ ဝိနယနတော ဝိနယောတိစ ဝုစ္စတိ=မိမိဆိုင်ရာ စောင့်ရှောက်ထိုက် ပယ်ရှားထိုက် သော ကာယဒုစ္စရိတ်စသည်တို့ကို စောင့်ရှောက်တတ် ပယ်ရှားတတ်သောကြောင့် သံဝရ ဟု ၎င်း ဝိနယဟု ၎င်း ဆိုအပ်၏” ။ ဤအဖွင့်ကြည့်၍ သံဝရနှင့်ဝိနယကို အရတူဟု မှတ်။

ပဟာန ဝိနယောစ - ၎င်း၊ သမထဝိနယောစ-၎င်း၊ ပညတ္တိဝိနယောစ-၎င်း၊
 ဣတိ-သို့၊ စတုဗ္ဗိဓေဝိ-သော၊ ဝိနယော - သည်၊ ဝါ-ကို၊ အနုဂ္ဂဟိတော-
 ချီမြှောက်အပ်သည်၊ ဥပတ္တန္တိတော - ထောက်ပံ့အပ်သည်၊ သုပတ္တန္တိတော-
 ကောင်းစွာထောက်ပံ့အပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ဝိနယာနုဂ္ဂဟာ
 ယာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဝတာ) ဝုတ္တိ-ပြီ။

စ-ဆက်၊ သဗ္ဗာနေဝ- အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ တောနိ ပဒါနိ-ဤ
 သံဃသုဋ္ဌါတယအစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမီတိ ဣမိနာ
 ဝစနေန- သာမိဟူသောဤစကားနှင့်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ ယောဇေတဗ္ဗာနိ- ယှဉ်စေ
 ထိုက်ကုန်၏၊ တဏှ-ထိုသို့ယှဉ်စေရာ၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံကား၊ ပဌမပစ္ဆိမ
 ပဒယောဇနာ- ပဌမပုဒ်နောက်ဆုံးပုဒ်တို့ကိုယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ ဝါ- ယှဉ်စပ်၍
 ပြခြင်းတည်း၊ [အာဒိအန္တဒီပကနည်း၊ မိဂပဒဝလဉ္ဇန နည်းအားဖြင့် အစနှင့်
 အဆုံးကို ယှဉ်စပ်၍ ပြမည် - ဟူလို၊] သံဃသုဋ္ဌါတယ - သံဃာအများ၏
 ကောင်းပါပြီဘုရား ဟု စကားတော်ကို လက်ခံနိုင်သည်၏ အဖြစ် အကျိုးငှါ၊
 သိက္ခာပဒံ - ကို၊ ပညပေဿာမိ - အံ့၊ ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယ - သံဝရပဟာန၊
 သမထပညတ်၊ ငှ ရပ်သော ဝိနည်းကို ချီမြှောက်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ သိက္ခာပဒံ ပည
 ပေဿာမိ၊ ဣတိအယံ-ကား၊ (ပဌမ ပစ္ဆိမ ပဒယောဇနာ-တည်း။)

အဝိစ-သည်သာမကသေး၊ ဣတ္ထ-ဤသံဃသုဋ္ဌါတယအစရှိသောပုဒ်တို့
 ၌၊ ယံ သံဃသုဋ္ဌါ - အကြင် သံဃာအများ၏ ကောင်းပါပြီဘုရား ဟု စကား
 တော်ကိုလက်ခံနိုင်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-ထို သံဃာအများ၏ ကောင်းပါပြီ
 ဘုရားဟု စကားတော်ကို လက်ခံနိုင်ခြင်းသည်၊ သံဃဖါသု- သံဃာအများ၏
 ဣရိယာပုထံ ငှ ဖြာ ချမ်းသာစွာနေနိုင်ကြောင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ယံ သံဃ
 ဖါသု-ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ- သည်၊ ဒုမ္မကံနံ - ခဲယဉ်းသဖြင့် အရှိန်အဝါ
 မဲ့သူတို့၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေအပ်ကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာနံ-ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊

ပဟာနဝိနယော ။ ။ တဒဂ်စသော ပဟာနံ ၅ ပါးကိုပင် “ ယသ္မာ စာဂဋ္ဌေန
 ပဟာနံ၊ ဝိနယနဋ္ဌေန ဝိနယော-အကြွင်းကြောင့် စွန့်ခြင်းအနက်ကြောင့် ပဟာန၊ ပယ်ရှား
 ခြင်းအနက်ကြောင့် ဝိနယမည်၏၊ တဿာ” ပဟာနဝိနယောတိ ဝုစ္စတိ။ [ပဇဟတီတိ
 ပဟာနံ၊ ပဟာနဉ္စ+တံ+ဝိနယောစာတိ ပဟာနဝိနယော။]

သမထ၊ ပညတ္တိ ။ ။ သမထဝိနယော - သတ္တ အဓိကရဏသမထာ၊ ပညတ္တိဝိန
 ယော-သိက္ခာပဒမေဝ၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ဟိ ဝိဇ္ဇမာနာယဝေ (သိက္ခာပုဒ်ပညတ်မှု
 ရှိမှသာ) သိက္ခာပဒ သမ္ပဝတော(သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၏ ရှိသင့်သောကြောင့်) ပညတ္တိ
 ဝိနယောဝိ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ အနုဂ္ဂဟိတော ဟောတိ=ပညတ်အပ်သောသိက္ခာပုဒ်
 ခေါ် ဝိနည်းတော်ကိုလည်း သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်းဖြင့် ချီမြှောက်အပ်ရာရေသံသည်။

နိဂ္ဂဟာယ-နိပိခြင်းငှါ၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိဝေ-သ္မိ၊ သင်္ခလိကနယံ-သံကွင်းဆက်
 နည်းကို၊ (ကတွာစ - ပြု၍၎င်း)၊ ယံ သံဃသုဠု - သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-သည်၊
 သံဃဖါသု-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ယံ သံဃသုဠု၊ (အတ္ထိ)၊ တံ ဒုမ္မကူနံ ပုဂ္ဂလာနံ
 နိဂ္ဂဟာယ (ဟောတိ)၊ ဣတိဝေ- သ္မိ၊ ဧကေကပဒမူလိကံ - တပုဒ်တပုဒ်လျှင်
 အရင်းခံရှိသော၊ ဒသက္ခတ္တံ-ဆယ်ကြိမ်၊ ယောဇနံ-ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ကတွာစ-
 ၍၎င်း၊ ပရိဝါရေ-ပရိဝါပါဠိတော်၌၊ အတ္ထသတံ၊ ပေ၊ ပကရဏေတိ-ဟူသော၊
 ယံ-အကြင်စကားကို၊ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တံသဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသော

သင်္ခလိကနယံ ။ ။ သံဃသုဠုနှင့် သံဃဖါသုကိုတွဲ၊ သံဃဖါသုနှင့် ဒုမ္မကူပုဂ္ဂလ
 နိဂ္ဂဟကိုတွဲ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရှေ့ရှေ့ပုဒ်ကို နောက်နောက်ပုဒ်နှင့်တွဲ၍ ပြုခြင်းကို သံကြီး
 ကွင်းချင်းဆက်ပုံနှင့် တူသောကြောင့် “သင်္ခလိကနယံ”ဟု ဆိုသည်၊ ဤ သင်္ခလိကနယံ
 ကတွာကို ဝေဒိတဗ္ဗံ၍စပ်။

ပုတ်ချက် ။ ။ ဤ သင်္ခလိကနည်း၌ “ယံ သံဃသုဠုသည် အကြောင်း၊ တံ သံဃ
 ဖါသုသည် အကျိုး” ဤသို့ ခွဲသောအခါ အကြောင်း ၁၀ ပါး၊ အကျိုး ၁၀ ပါးရအောင်
 “ယံ ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယသည် အကြောင်း၊ တံ သံဃသုဠုသည် အကျိုး”ဟု နောက်ဆုံး
 ပုဒ်မှ ရှေ့ဆုံးအစကို ပြန်၍လှည့်နည်းတိုင်အောင် ဆက်သွယ်ပါစေ၊ သံကြီးကွင်းချင်း
 ဆက်ရာ၌ အဆုံးကွင်းမှပြန်၍ အစကွင်းကို ဆက်ပုံမျိုးတည်း။

ဝိမတိ ။ ။ ယော ဟိ သော ပရိဝါရေ ယံသံဃသုဠု၊ တံ သံဃဖါသုတိ အာဒိ
 ကတွာ၊ ယံ သဗ္ဗမ္ဗဋ္ဌတိယာ၊ တံ ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယာတိ ပရိယောသာနံ ဧဏ္ဏစက္ကဝေ
 နေဝ သင်္ခလိကနယော ဝုတ္တော၊ တသ္မိံ (ထိုနည်း၌) ဧကမူလကနယေ အာဝတပဗ္ဗ
 စက္ကနယေန “ယံ ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယ၊ တံ သံဃသုဠု”တိ ဣဒမ္ပိ ယောဇေတွာ ဗဒ္ဓစက္က
 ကတေ ပုရိမပုရိမာနိ ဒသ ဓမ္မပဒါနိ၊ ပစ္ဆိမပစ္ဆိမာနိ ဒသ အတ္ထပဒါနိစ ဟောန္တိ။

ဧကမူလိကံ ။ ။ သံဃသုဠုကိုမူတည်၍၊ သံဃဖါသုစသော ၉ ပါးကို မူလီ
 သွတ်လျက် ၉ ဝါရ၊ ထိုအတူ သံဃဖါသုစသည်ကို မူတည်၍ ဒုမ္မကူနံ ပုဂ္ဂလာနံစသည်ကို
 မူလီသွတ်သောအားဖြင့် ၉ ဝါရစီရသောကြောင့်၊ အားလုံး ဝါရပေါင်း ၉၀ ဖြစ်၏၊
 တဝါရလျှင် ရှေးရှေးအကြောင်း ၉ ပါး နေ့ခံနေ့ခံအကျိုး ၉ ပါးစီ ရှိရကား အကြောင်း
 ၉၀၊ အကျိုး ၉၀ ဖြစ်၏၊ သင်္ခလိကနည်း၌ ပြခဲ့သော အကြောင်း ၁၀ ပါး အကျိုး ၁၀
 ပါးနှင့် ပေါင်းသော် .... အတ္ထသတံ၊ ဓမ္မသတံ၊ ခွေနိရုတ္တိသတာနိ၊ စတ္တာရိ ဉာဏ
 သတာနိ၊ ဖြစ်၏။

ဝိမတိ ။ ။ ဧကမူလကနယေ ပန ဧကသ္မိံ ဝါရေ နေဝ အတ္ထပဒါနိ ဓမ္မပဒါနိစ
 လမ္ဘန္တိ၊ ဧဝံ ဒသဟိ ဝါရေဟိ နဂုတိ အတ္ထပဒါနိ နဂုတိ ဓမ္မပဒါနိစ ဟောန္တိ၊ တာနိ
 သင်္ခလိကနယေ ဝုတ္တေဟိ ဒသဟိ အတ္ထပဒေဟိ ဒသဟိ ဓမ္မပဒေဟိစ သမ္ပိံ ယောဇိ
 တာနိ ယထာဝုတ္တံ အတ္ထသတံ ဓမ္မသတဗ္ဗ ဟောန္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ [သာရတ္ထန္တကား
 တမျိုးတွက်ပြသေး၏၊ ထို သာရတ္ထနည်းကို ဝိမတိပယ်လေသည်။]

စကားကို၊ ဝေဒိတဗွံ-၏၊ [အတ္ထဝသေ ပကရဏေ-အတ္ထဝသအရာ၌၊ အတ္ထဝသတံ-အကျိုးတရာသည်၎င်း၊ ဓမ္မသတံ-အကြောင်းတရာသည်၎င်း၊ ဒွေ နိရုတ္တိသတာနိစ-သဒ္ဓါ နှစ်ရာတို့သည်၎င်း၊ စတ္တာရိ ဉာဏသတာနိစ- ဉာဏ် ၄ ရာတို့သည်၎င်း၊ (ဟောန္တိ- န်၏။)] ပန - ဆက်၊ တံ တေ-ထို အလုံးစုံသောစကားရပ်ကို၊ [ဝဏ္ဏိတံ - ဌ်စပ်၊] ဝါ - သည်၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ပရိဝါရေယေဝ- တော်၌ပင်၊ အာဝိ- ထင်ရှားစွာ၊ ဘဝိဿတိ- တုံ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဣဓ-ဤ နေရာ၌၊ (မယာ) နဝဏ္ဏိတံ-မဖွင့်အပ်တော့ပြီ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဝေ-ဤသို့၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ- သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူခြင်း၏၊ အာနိသံသံ - အကျိုးအဆက်ဆက်ကို၊ ဒဿေတွာ - မူပြီး၍၊ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ-၌၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ကတ္ထဗ္ဗကိစ္စ-ပြုထိုက်သောကိစ္စကို၊ ဒီပေန္တော-မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝေဉ္စပန ဘိက္ခဝေ ဣမံသိက္ခာပဒံ ဥဒ္ဓိသေယျာထာတိ - ထဟူ၍၊ အာဟ- မူပြီ၊ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဘိက္ခဝေ- တို့၊ မယာ-သည်၊ ဣတိ - ဤဆိုအပ်ပြီးသော သံဃသုဋ္ဌါတာယ အစရှိသော အစဉ်ဖြင့်၊ သန္ဓသိတာနိသံသံ- ကောင်းစွာပြုအပ်ပြီးသော အကျိုးအာနိသင်ရှိသော၊ ဣမံ သိက္ခာပဒံ - ကို၊ ဝေ-ဤသို့၊ ပါတိမောက္ခ၊ ဒွေသေ-ပါတိမောက်ကို ရွတ်ပြရာအခါ၌၊ [ဥပုသ်ပြုသောအခါ ပါတိမောက်ရွတ်ပြရာ၌၊] ဥဒ္ဓိသေယျာထစ-ရွတ်လည်းရွတ်ပြကြကုန်လော့၊ ပရိယာပုဏေယျာထစ- ဆရာအထံ၊ နည်းနာခံ၍၊ သင်အံလည်း သင်အံကြကုန်လော့၊ ဓာရေယျာထစ - အာဂုံ နှုတ်တက် ဆောင်ရွက်လည်း ဆောင်ရွက်ကြကုန်လော့၊ အညေသံ-မိမိမှတပါး အခြားသူတို့အား၊ [အာရောစနတ္ထသမ္ပဒါနံ၊] ဝါ - တို့ကို၊ ဝါစေယျာထစ - ဆိုလည်းဆိုစေကြကုန်လော့၊ ဝါ-ပို့ချလည်းပို့ချကြကုန်လော့၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ) ဟိ-မှန်၏၊ [ပရိယာပုဏန စသော အနက်များကို ဖွင့်နိုင်ခြင်းသည် မှန်၏၊] ဣတ္ထ-ဤ ဥဒ္ဓိသေယျာထစ ဟူသော ပါဠိ၌၊ စသဒ္ဓေါ - သည်၊ အတိရေကာနယနတ္ထော - တိုက်ရိုက်

ဥဒ္ဓိသေယျာထစ။ ။ပါဠိတော်၌ “ဝေဉ္စပန”မှ စသဒ္ဓါကို ပုဒ်အစဉ်ရှိတိုင်း “ဝေဉ္စ”ဟု မယှဉ်စေဘဲ အစဉ်ဖျက်၍ “ဥဒ္ဓိသေယျာထ”၌ ယှဉ်ပါစေ- ဟု ပြုလိမ့် “ဥဒ္ဓိသေယျာထစ”ဟု မိန့်။ [ဝေဉ္စပန ဘိက္ခဝေတိတ္ထေ စသဒ္ဓေါ ဘိက္ခတ္ထမေန ယောဇေတဗ္ဗောတိ အာဟ-ဥဒ္ဓိသေယျာထစတိ။] ဤနေရာ၌ “ဘိက္ခတ္ထမ”ဟု သုံးစွဲထားသော်လည်း တချို့နေရာ၌ “အဋ္ဌာနပယောဂ - ယှဉ်သင့်ရာမဟုတ်သော နေရာ၌ သုံးစွဲခြင်း ”ဟု ဆိုလေ့ရှိသည်။

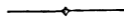
အတိရေကာနယနတ္ထောတိ။ ။ပါဠိတော်၌ “ဥဒ္ဓိသေယျာထ”ဟု ကြိယာတပုဒ် ထည်းသာ ရှိပါလျက် “ပရိယာပုဏေယျာထ”စသောကြိယာ၏ “သင်ယူခြင်း”စသော အနက်များကို အဘိယံကြောင့် ဆောင်ယူထူးနိုင်ပါသနည်း- ဟု မေးဘွယ်ရှိရကား

ဆိုအပ်သော အနက်မှ အပိုအလွန်အနက်ကို ဆောင်ခြင်းအနက်ရှိ၏။ တေန-
ကြောင့်၊ အယံအတ္ထော - ဤပရိယာပုဏန စသောအနက်သည်။ ဝါ - ကို၊
အာနီတော- ဆောင်အပ်သည်။ ဟောတိ- ၏၊ ဣတိ - ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဣဒါနိ-၌၊ ယံ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဣမံ သိက္ခာပဒန္တိ - ဣမံ သိက္ခာပဒံ
ဟူ၍၊ (ဘဂဝတော) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တံ - ထို သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဒသောန္တော - သည်၊
(ဟုတွာ)၊ ယောပန ဘိက္ခု၊ ပေ၊ အသံဝါသောတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မူပြီ၊ ဧဝံ-
လျှင်၊ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန-သာသနာတော်ဝယ် အမြစ်အရင်းပြတ်ခြင်း၏အစွမ်း
ဖြင့်၊ ဒဠိ-ဒိုင်မြည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ပဌမပါရာဇိကေ- ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာ
ပုဒ်ကို၊ ပညတ္ထေ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ အပရမ္ပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊
အနုပညတ္တက္ကာယ - နောက်ထပ် ပညတ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ မတ္တဇီဝတ္ထု - မတ္တဇီ
ဝတ္ထုသည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ တဿ - မတ္တဇီဝတ္ထု၏၊ ဥပ္ပတ္တိဒိပနတ္ထံ-
ဖြစ်ပုံကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဧဝံဒိဒံ ဘဂဝတော၊ ပေ၊ ဟောတိတိ-ဟူသော၊ တေ-
ဤစကားကို၊ (သံဂိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ - ပြီ၊ [ဧဝံဒိဒံ - စသော စကားကို
နောက်ထပ် အနုပညတ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌ အမြဲသုံးသည်။] တဿ - ထို
ဧဝံဒိဒံ ဘဂဝတော အစရှိသော စကားရပ်၏၊ အတ္ထော-ကို၊ (ဧဝံ-ဤဆိုအပ်
လတုံသော နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏) ဘဂဝတော-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့ဘို့၊
ဣဒံ သိက္ခာပဒံ- သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ပညတ္တံစ ဟောတိ - ပညတ်အပ်ပြီး
သည်လည်း ဖြစ်၏၊ ဝါ-ပညတ်အပ်ပြီးလည်း ဖြစ်ကရော၊ အညံ- မူလဝတ္ထုမှ
တပါးသော၊ ဣဒံ ဝတ္ထု - ဤ မတ္တဇီဝတ္ထုသည်၊ ဥဒပါဒိစ - ထင်ရှားလည်း
ဖြစ်ပေါ်လာပြီ၊ ဝါ-ထင်ရှားလည်း ဖြစ်ပေါ်လာရော၊ ဣတိ (အတ္ထော-ကို၊
ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။) [ဣဒဉ္စာတိ စသဒ္ဓေါ ဥဒပါဒိစာတိ ယောတေဗ္ဗော၊ -
ယောဇနာ။] ပဌမပညတ္တိကထာ - ပဌမပညတ်ကို ဖွင့်ဆိုရာ ဖွင့်ဆိုကြောင်း
အဋ္ဌကထာသည်၊ နိဗ္ဗိတာ-ပြီးပြီ။

“ အတိရေကာနယနတ္ထော ဟိ ” စသည်ကိုမိန့်၊ စသဒ္ဓါက အပိုအလွန် အနက်များကို
ဆောင်ယူနိုင်သောကြောင့် သင်ယူခြင်းစသော အနက်များကို ဆောင်ယူနိုင်သည်-
ဟူလို။ [အတိရေကဿ-အပိုအလွန်ကို + အာနယနံ - ဆောင်ယူခြင်း၊ အတိရေကာ
နယနံ + အတ္ထော ယသာတိ အတိရေကာနယနတ္ထော၊ ဤအတိရေကာနယနတ္ထုဟူသည်
အခြားနေရာ၌ သုံးရိုးဖြစ်သော အဝုတ္တသမုဗ္ဗယတ္ထပင်တည်း။

ဒဠိကတွာ။ ။ “ အသံဝါသော - ပေါင်းသင်းခွင့်မရတော့ ” ဟု မိန့်တော်မူသည့်
အတွက် “ ဒဠိကတွာ - တင်းတင်းကြပ်ကြပ်ပြန် ” ဟု ဆိုသည်၊ [အသံဝါသေ၇တိ ဝုတ္တ
တ္တာ ဒဠိကတွာတိ ဝုတ္တံ။]

မတ္တဇီဝတ္ထုအဖွင့်

ဣဒါနိ-၌၊ အညံ-မူလဝတ္ထုမှ တပါးသော၊ ယံတံဝတ္ထု-သည်၊ ဥပ္ပန္နံ-ပြီ၊ တံ-ထိုဝတ္ထုကို၊ ဒသေတံ- ၄၊ တေန ခေါ်ပန သမယေနာတိအာဒိ-ကို၊ (သံဝိတိကာရော-ထေရ်အပေါင်းသည်) အာဟ-ပြီ၊ တတြ-ထိုစကားရပ်၌၊ အယံ-ကား၊ အနတ္တာနုပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ မတ္တဇိ အာမိသေနာတိ-ကား၊ မဟာဝနေ-မဟာဝုန်၌ (တောကြီး၌) ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ခန္တိ မေတ္တာဒိ ဂဏာနု ဘာဝေန-ခန္တိမေတ္တာ အစရှိသောဂုဏ်တို့၏ အာနုဘော်ကြောင့်၊ နိရာသင်္ဂ စိတ္တာ- ယုံမှားသံသယနှင့် ယှဉ်သောစိတ် မရှိကြကုန်သည်၊ ဝါ-ရှံ၊ ရှားခြင်း ကင်း၊ ရဲတင်းကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ [နတ္ထိ+အာသင်္ဂစိတ္တံ (ယုံမှားသံသယ နှင့် ယှဉ်သောစိတ်) ယေသံတိ နိရာသင်္ဂစိတ္တာ၊] ဗဟု - န်သော၊ မိဂမောရ ကုတ္တု၊ ငမတ္တဇာဒယော - သမင်၊ ဥဒေါင်း၊ ကြက်၊ မျောက် အစရှိကုန်သော၊ တိရစ္ဆာနာ- တို့သည်၊ ပဓာနာဂါရဋ္ဌာနေသု- ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း၏ တည်ရာ အရပ်တို့၌၊ ဝိစရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ တတြ- ထို တိရစ္ဆာန်တို့တွင်၊ ဧကံ- သော၊ မတ္တဇိ-မျောက်မကို၊ ယာဂုဘတ္တ ခဇ္ဇကာဒိနာ-ယာဂု၊ ထမင်း၊ ခဲဘွယ် အစရှိသော၊ အာမိသေန-ဖြင့်၊ ဥပလာပေတွာ-ချောမြူ၍၊ ဝါ-ဖြားယောင်း ၍၊ သင်္ဂဟိတွာ-သိမ်းသွင်း၍၊ ဣတိဂုတ္တံ ဟောတိ၊ တဿာတိ-တဿာဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဘုမ္မဝစနံ-သတ္တဗီရိဘတ် ရှိသောသဒ္ဒါတည်း၊ [သုတ်ကြီးဖြင့် သို့ ဝိဘတ်ကို သာပြု၊] ပဋိသေဝတီတိ-ကား၊ ပစုရပဋိသေဝနော-ကြိမ်ဖန်များစွာ မှီဝဲခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဘူရီ ပဟူတံ ပစုရံ၊-အဘိဓာန်၊ ပစုရံ+ပဋိသေဝနံ ယဿာတိ ပစုရပဋိသေဝနော၊] ဟိ-မုန်၊ ပစုရတ္ထေ-ကြိမ်ဖန်များစွာဟူသော အနက်၌၊ ဝတ္တမာနဝစနံ - ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ သော ဘိက္ခု။

အနတ္တာနုပဒဝဏ္ဏနာ ။ ။ [ဥတ္တာနုပုဒ်နက်ကို သုဒိန္နကဏ္ဍအစ၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဥတ္တာနုဂုစ္စတိ ပါကဋ်၊ တပ္ပဋိပက္ခေန (ထို ဥတ္တာနု၏ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်) အနတ္တာနံ အပါကဋ်၊ အပစုရဉ္စ - ထိုပုဒ်မျိုး အများအပြား ပါရှိသည်လည်း မဟုတ်သော၊ ဒုဗ္ဗိ ညေယျံ-အသိလည်းခက်သောပုဒ်တည်း၊ အနတ္တာနာနိစ+တာနိ+ပဒါနိစာတိ အနတ္တာနုပဒါနိ၊ တေသံ+ဝဏ္ဏနာ အနတ္တာနုပဒဝဏ္ဏနာ။

ပစုရတ္ထေ ။ ထိုအချိန်၌ မှီဝဲဆဲမဟုတ်သော်လည်း မှီဝဲခြင်းကိစ္စ၏ အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နေသောကြောင့် ပစုရအနက်၌ “ပဋိသေဝတိ” ဟု ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်ဖြင့် သုံးစွဲနိုင် သည်၊ ထို့ကြောင့် “ပစုရတ္ထေ တိ ဝတ္တမာနဝစနံ” ဟု မိန့်သည်၊ ဥပမာ - လက်တွေ့ သမားတို့ မကြာမကြာ လက်တွေ့ထိုးရာအရပ်ကို “ဣဟ မလ္လာ ယုဇန္တိ” ဟု ဝတ္တမာန် သုံးသကဲ့သို့တည်း၊ [ဤအစွင့်အရ “ပစုရတ္ထေ ဝတ္တမာန်တမျိုး” ဟု မှတ်၊ သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ လာသော ဝတ္တမာန် ၄ မျိုးတွင်ကား ပဝတ္တာဝိရတ (ဖြစ်ပြီးသည်မှစ၍ မရှောင်ခြင်း) ဝတ္တမာန်မျိုးတွင် ပါဝင်သင့်သည်။]

တိ- ကား၊ မေထုနဗ္ဗေ ပဋိသေဝကော - မေထုန်အကျင့်ကို မှီဝဲသော၊ သော
 ဘိက္ခု-သည်။ (ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ-၌စပ်)၊ သေနာသနစာရိက် အာဟိဏ္ဍန္တာ
 တိ- ကား၊ တေဘိက္ခု-တို့သည်။ ဗုဒ္ဓဒဿနာယ - ငှါ၊ အာဂတာ- နံသော၊
 အာဂန္တုကာ-အာဂန္တုကရဟန်းတို့တည်း၊ ပါတောဝ-နံနက်စောစော၌ပင်၊
 ဝါ-ကပင်၊ အာဂန္တုကဘတ္တာနိ-တို့ကိုလဘိတွာ-၍၊ ကဘတ္တကိစ္စာ-ပြုအပ်
 ပြီးသောဆွမ်းကိစ္စရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ)၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ နိဝါသဋ္ဌာနာနိ-
 နေရာအရပ်တို့ကို၊ ပဿိဿာမ- ကြည့်ကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဝိစရိံ
 သု-န်ပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ သေနာသနစာရိက် အာဟိဏ္ဍန္တာတိ-ဟူ၍၊ (သံဂီတိ
 ကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။

ယေန၊ ပေသင်္ကမိတိ-ကား၊ တိရစ္ဆာနဂတာနာမ-တို့မည်သည်၊ ကေဘိက္ခု
 နာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ဝိဿာသံ-အကျွမ်းဝင်ခြင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ပြုရလျှင်၊
 အညေသုပိ- အခြားရဟန်းတို့၌လည်း၊ တာဒိသညေဝ - ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်
 သာလျှင်ဖြစ်သော၊ (ထိုရဟန်း၌ ဖြစ်သော စိတ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာလျှင်
 ဖြစ်သော)၊ စိတ္တံ- ကို၊ ဥပ္ပါဒေန္တိ- နံ၏၊ တဿာ-ကြောင့်၊ သာ မတ္တရီ - သည်၊
 ယေန တေဘိက္ခု(သန္တိ)၊ တေန-ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ- သွားပြီ၊ စ- ဆက်၊
 ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ အတ္တနော- ၏၊ ဝိဿာသိကဘိက္ခုဿ-အား၊ (ဒေသတိ)
 ဣဝ - ပြသကဲ့သို့၊ (တထာ- တူ) တေသဒ္ဓိ - တို့အားလည်း၊ တံ ဝိကာရံ-
 ထိုဖောက်ပြန်သော အမူအရာကို၊ ဒေသေသိ- ပြီ၊ ဆေပုန္တိ - ကား၊ နဂံဠု-
 အမြီးကို၊ (စာလေသိ-လှုပ်ပြုပြီ)၊ ဩဒ္ဓိတိ- ကား၊ အဘိဓမ္မံ- ရှေးရှု၊ ထပေသိ-
 ထားပြုပြီ၊ နိမိတ္တဉ္စိ အကာသီတိ - ကား၊ ယေန နိယာမေန - အကြင်အမှတ်
 အသားဖြင့်၊ ယာယ ကြိယာယ - အကြင် အမူအရာဖြင့်၊ မေထုနာ မိပ္ပာယံ-
 မေထုန်၌ဖြစ်သောအလိုကို၊ ဝါ- မေထုန်မှီဝဲလိုခြင်းကို၊ တေ- ထို အာဂန္တုက
 ရဟန်းတို့သည်၊ ဇာနန္တိ - သိနိုင်ကုန်၏၊ တံ-ထိုသိကြောင်း အမှတ်အသားကို၊
 အကာသိ-ပြုပြီ၊ ဣတိအတ္ထော-နက် [နိမိနန္တိ သဉ္ဇာနန္တိ ဧတေနာတိ နိမိတ္တံ=
 မေထုန်မှီဝဲလိုခြင်းကို သိကြောင်း အမှတ်အသား (အမူအရာ)။]

သောဘိက္ခုတိ-ကား၊ အယံ- ဤကျောင်းသည်၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း
 ၏၊ ဝိဟာရော- တည်း၊ (သောဘိက္ခု- ထို ကျောင်းရှင်ရဟန်းသည်၊ ပဋိသေ
 ဝတိ-၌စပ်)၊ ကေမန္တံ နိလိယိံ သူတိ- ကား၊ ကေသ္မိံဩကာသေ-တခုသော

ဩဒ္ဓိ။ ။ အဝပုဗ္ဗ ဒီဓာတ်, ဤဝိတတ်၊ ပါသဏ္ဍပုဗ်၌ “ဓနိ ဩဓနိ-ထောင်၍
 ထားတတ်ကုန်၏” ဟု အနက်ပေးရသကဲ့သို့ ဩဒ္ဓိကိုလည်း “ရှေးရှုထား၏” ဟု အနက်
 ဖွင့်သည်၊ ဒီဓာတ်၏အနက်ရင်းမှာ ဂတိအနက်သာတည်း။

အရပ်၌၊ ပဋိစ္စန္ဒာ-ဖုံးကွယ်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အစ္ဆိံသု-နေကြကုန်ပြီ၊ သစ္စံ အာဝုသောတိ-ကား၊ သဟောဒ္ဓဂ္ဂဟိတော- ဘဏ္ဍာနှင့်တကွ ဖမ်းအပ်သော၊ ဝါ-ခိုးထုပ်ခိုးထည်နှင့်တကွ မိသော၊ စောရောပိယ- ခိုးသူသည်ကဲ့သို့၊ ပစ္စက္ခံ- နှက်မှောက်၊ ဝါ - တိုက်ရိုက်၊ ဒိသွာ - ၍၊ စောဒိတတ္ထာ - စောဒနာ အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မယာ-သည်၊ ဣဝါ-အဘယ်ကိုမူလည်း၊ ကတံ-နည်း၊ ဣတိအာဒိနိ- တို့ကို၊ ဝတ္ထု-၄၊ အသက္ကောန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သစ္စံ အာဝုသောတိ - ဟူ၍၊ အာဟ- ပြောရပြီ၊ နနု၊ ပေ၊ ဟောတီတိ - ကား၊ အာဝုသော-ရှင်၊ မနုသိတ္ထိယာ-လူမိန်းမ၏၊ ဝါ-လူမိန်းမအတွက် တံသိက္ခာ ပခံ-သည်၊ ဟောတိယထာ-ကဲ့သို့၊ တထေဝ- ထို အတူသာလျှင်၊ တိရစ္ဆာန ဂတိတ္ထိယာပိ-တိရစ္ဆာန်မ အတွက်လည်း၊ တံ သိက္ခာပခံ - သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဟိ - ထင်ရှားအောင် ပြဉ္စားအံ့၊ မနုသိတ္ထိယာပိ - လူမကိုလည်း၊ ဒဿန ဓိ-ရာဂဖြင့် ကြည့်ခြင်းသည်၎င်း၊ ဂဟဏဓိ- ကိုင်ခြင်းသည်၎င်း၊ အာမသနဓိ- သုံးသပ်ခြင်းသည်၎င်း၊ ဖုသနဓိ- ထိခြင်းသည်၎င်း၊ ဃဇ္ဇနဓိ- တင်းတင်းကြပ်ကြပ် ထိခိုက်ခြင်းသည်၎င်း၊ ဒုဋ္ဌုလ္လမေဝ - ရုန့်ရင်းသည်သာ၊ (ဟောတိ-၏) တိရစ္ဆာန ဂတိတ္ထိယာပိ- ကိုလည်း၊ တံသဗ္ဗံ- ထို ကိုင်ခြင်းစသော အလုံးစုံသည်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လမေဝ - သည်သာ၊ (ဟောတိ၊) ဣ- ဤ လူမ မျောက်မကို မှီဝဲရာ၌၊

သဟောဒ္ဓဂ္ဂဟိတော။ ။ “သဟဘဏ္ဍေနဂဟိတော” ဟု ဇီကာစွင့်သောကြောင့် “သဟ+ဩဒ္ဓ + ဂဟိတော” ဟု ၃ ပုဒ်ခွဲ၊ ထိုတွင် “ဩဒ္ဓိ” သဒ္ဓါ၏ ဘဏ္ဍအနက်ဟောကြောင်းကို အဘိဓာန်ထို၍ မတွေ့ရ၊ “အဝ + ဒီယတေ - ဒိမ်အတွင်း၌ ထားအပ်၏၊ ဣတိ ဩဒ္ဓော” ဟု ကြံ၊ ပိမတိ၌၎င်း သီဟိ၌မူ၌၎င်း “သဘဏ္ဍဂဟိတော” ဟု မူကွဲရှိ၏၊ ယိုးဒယားမူ၌ “သဟောစဂ္ဂဟိတော” ဟု ၎င်း၊ ဇီကာ၌ “ သဟောတ္ထဂ္ဂဟိတော” ဟု ၎င်း၊ မူအမျိုးမျိုးကွဲလေသည်၊ ထိုသို့ ကွဲရာ၌ အတ္ထသဒ္ဓါ မနအနက်ဟောဟု ကြံကြ၏၊ သို့သော် “သဟ+အတ္ထ” မှ ရှေ့အကိုချေ၊ ထိုကြောရာ၌ ဩလာ၍ “သဟောတ္ထ” ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ရိုးရာမကျချေ၊ “ သဟောဗု ” ဟု ကြံကြသေး၏၊ အနုသဒ္ဓါသည် ဥစ္စာအနက်ကိုမဟော၊ “မနိ-ဥစ္စာရှိသူ” အနက်သာဟောသည်၊ ဆိုလိုရင်းမှာ- “ခိုးထုပ်ခိုးထည်နှင့်တကွ ဖမ်းမိသောခိုးသူသည် မကွယ်နိုင်တော့သကဲ့သို့ ထို ရဟန်းလည်း မျောက်မ၌ မှီဝဲနေသည်ကို တိုက်ရိုက် မိနေသောကြောင့် မကွယ်နိုင်တော့” ဟူလို။

ဒဿနံစသည်။ ။ သာနုရာဂဒဿနံ - ရာဂနှင့်တကွကြည့်ခြင်း၊ ဂဟဏန္တိ-အနုရာဂဝသေနေဝ ဟက္ကေန ဂဟဏံ၊ အာမသနံ-အတ္ထနော သရီရေန တဿာ သရီရဿ ဥပရိ အာမသနမတ္ထိ (သုံးသပ်ခြင်းမျှ)၊ ဖုသနံ- တတော ဒဠတရံ ကတွာ သံဖုသနံ (နာနာထိခြင်း)၊ ဃဇ္ဇနံ-တတောပိ ဒဠတရံကတွာ သရီရေန သရီရဿ (ကိုယ်ချင်း) ဃဇ္ဇနံ (ပွတ်တိုက် ပွေ့ဖက်ခြင်း)။

ဝိသေသော-သည်၊ ကော-အဘယ်နည်း၊ တံ-သည်၊ အလေသဋ္ဌာနေ-အမြက်
မထောင်သင့်ရာအရပ်၌၊ လေသံ - ကျိ၊ ဩဒေသိ - ထောင်ဘိ၏၊ ဣတိ - ဤသို့
ပြောကုန်ပြီ။ [ယောဇနာ၌ “တ္ထောတိ-မနုဿတိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိသု” ဟုဖွင့်၏။]

အန္တမသော ၊ ပေ ၊ အသံဝါသောတိ- ကား၊ တိရစ္ဆာနဂတာယာဝိ-၌
လည်း၊ မေထုနံဓမ္မိ-ကို၊ ပဋိသေဝိတွာ-မှီဝဲ၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပါရာဇိကောယေဝ-
သာသနာတော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်သူသည်သာ၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတိ - ဤသို့၊
ဒဋ္ဌတရံ- သာ၍တင်းကျပ်သော၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဟိ-၌၊ သိက္ခာ
ပဒံ - သည်၊ လောကဝဇ္ဇံ - လောက၌ အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်၎င်း၊ ပဏ္ဍတ္တိ
ဝဇ္ဇန္တ-ပညတ်တော်ကြောင့် အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်၎င်း၊ (ဣတိ-သို့) ဒုဝိဓံ-
၏၊ တတ္ထ - ထို ၂ ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ယဿ - အကြင်သိက္ခာပုဒ်၏၊
သစိတ္တကပက္ခေ-စိတ်နှင့်တကွဖြစ်သော အဘို့၌၊ စိတ္တံ-သည်၊ အကုသလမေဝ-
အကုသိုလ်ချည်းသာ၊ ဟောတိ-၏၊ [ဝေ- ဖြင့်၊ ကုသိုလ် အဗျာကတကို ကန့်]
တံ - ထို သိက္ခာပုဒ်သည်၊ လောကဝဇ္ဇံနာမ - လောကဝဇ္ဇံသိက္ခာပုဒ်မည်၏။

လောကဝဇ္ဇံ။ ။ လောကေ+ဝဇ္ဇံ ယဿာတိ လောကဝဇ္ဇံ၊ ပဏ္ဍတ္တိယာ-ပညတ်
တော်ကြောင့် + ဝဇ္ဇံ ယဿာတိ ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇံ၊ အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်သာ သင့်အပ်သော
သိက္ခာပုဒ်ဟူသမျှကို “လောကဝဇ္ဇံ” ဟု ခေါ်၏။ စိတ်ရှိသော်လည်း ကုသိုလ် အကုသိုလ်
အဗျာကတ စိတ်အမျိုးမျိုးဖြင့် သင့်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်၊ စိတ်မပါဘဲ သင့်အပ်သော
သိက္ခာပုဒ်များကို ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇံသိက္ခာပုဒ်ဟု ခေါ်သည်။

သစိတ္တကပက္ခေ။ ။ သိက္ခာပုဒ်သည် သစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်၊ အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ် ဟု
၂ မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် သစိတ္တကသိက္ခာပုဒ် သက်သက်ကို၎င်း၊ သစိတ္တက အစိတ္တက ၂ မျိုး
ရသောသိက္ခာပုဒ်နှင့် အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်လည်း စိတ်ပါ၍သင့်ရသော အဘို့ကို
၎င်း၊ ထို၂ မျိုးလုံးရအောင် “သစိတ္တကပက္ခေ” ဟု သာရတ္ထဆိုသည်။ [တတ္ထ သစိတ္တကဿ
သိက္ခာပဒဿ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ၊ တံ လောကဝဇ္ဇံ၊ ယဿ သစိတ္တကာ
စိတ္တကပက္ခသဟိတဿ အစိတ္တကဿ စ သစိတ္တပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ၊
တံပိ သုရာပါနာဒိ လောကဝဇ္ဇံတိ ခုမမတ္ထံ သမ္ပုဏ္ဏေတွာ ဒေသေတံ ယဿ သစိတ္တက
ပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ၊ တံ လောကဝဇ္ဇံနာမာတိ ဝုတ္တံ။]

ဝိမတိ။ ။ သစိတ္တကသိက္ခာပဒါနံပိ အသဉ္စိန္တ စကံမနာဒိသု လောကေ ပါဏဃာတ
ဝေါဟာရသမ္ပဝေန အစိတ္တကပက္ခံ ပရိကပ္ပေတွာ (သစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်မှာလည်း အစိ
တ္တကပက္ခရှိပုံကို ကြိုဘန်၍) ဥဘိန္ဒပိ သစိတ္တကာစိတ္တကသိက္ခာပဒါနံ သာဓာရဏဝသေန
သစိတ္တကပက္ခေတိ ဝုတ္တံ = သစိတ္တက သိက္ခာပုဒ်မှာလည်း အစိတ္တကပက္ခ ရှိသေးသော
ကြောင့် “သစိတ္တကပက္ခေ” ဟု ဝိသေသန (မ) ရသည်- ဟူလို။] သစိတ္တကာစိတ္တက၊
အစိတ္တကတို့၌ သစိတ္တကပက္ခရှိပုံမှာ အထူးဆိုတွယ်မလိုဟု ဆိုလိုသည်။ လိုရင်းအချုပ်မှာ
သာရတ္ထနှင့် သဘောတူပင်တည်း။

သေသံ - ကြွင်းသောသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇ - ပုဒ်မည်၏၊ [သေသန္တိ-
ယဿ ဝတ္ထုပိဇာနနစိတ္တေန သစိတ္တကပက္ခေပိ အကုသလမေဝါတိ နိယမော
နတ္ထိ၊ တံသဗ္ဗန္တိအတ္ထော - အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်သာ သင့်၏ ဟု သတ်မှတ်၍ မရ၊
အကုသိုလ်မဟုတ်သော စိတ်နှင့်လည်း သင့်နိုင်သော ကျန်သမျှအားလုံး၊]

တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ် ၂ ပါးတို့တွင်၊ လောကဝဇ္ဇေ-၌၊ အနုပညတ္တိ-သည်၊
ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ- ဖြစ်ပေါ်လသော်၊ ရုန္တန္တိ - ကျူးလွန်မှုကို ပိတ်ဆို့လျက်၊ ဒွါရံ-
လွန်းကျူးကြောင်း အရိပ်အမြက်၏ တံခါးကို၊ ဖိဒဟန္တိ - ပိတ်လျက်၊ သောတံ-
အဆက်ဆက် ကျူးလွန်မှုဟူသော အလျင်ကို၊ ပစ္ဆိန္ဒမာနာ- ဖြတ်လျက်၊ ဂါဠ
တရံ- သာ၍ တင်းကြပ်သည်ကို၊ ကရောန္တိ - ပြုလျက်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ၏၊ ပန-ဆက်၊
အညတြ အဓိမာနာ , အညတြ သုပိနန္ဒာတိ - နန္ဒာဟူသော၊ အယံ - ဤ
အာပတ်မသင့်ခြင်း ဟူသော အနုပညတ်ကို၊ ဝိတိက္ကမာဘာဝါ(၈)-ကျူးလွန်
မှု၏ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း၊ အဗ္ဗောဟာရိကတ္တာစ- အာပတ်၏ အင်္ဂါဟု ခေါ်
ထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့ မရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဝါ-အာပတ်၏
အင်္ဂါ ဟု မခေါ်လောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဝုတ္တာ- မိန့်တော်မူအပ်
ပြီ၊ ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇေ - ၌၊ ဝိတိက္ကမေ - ကျူးလွန်မှုကို၊ အကတေ - မပြုအပ်သေးမီ၊
ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ-သော်၊ ဝါ-သော၊ (အနုပညတ္တိ-သည်၊) သိထိလံ-လျော့သည်ကို၊
ကရောန္တိ - လျက်၊ မောစေန္တိ - ဖွဲ့အပ်ပြီးကို ဖြေလျက်၊ ဒွါရံ-လွန်ကျူးကြောင်း
အရိပ်အမြက်၏ တံခါးကို၊ ဒေမာနာ - လျက်၊ အပရာပရမ္ပိ - အဆက်ဆက်
လည်း၊ အနာပတ္တိံ - ကို၊ ကုရုမာနာ - ပြုလျက်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ၏၊ (ကာဝိယ -

၅၆၆ နိဗ္ဗာနိ။ ။ ရုန္တန္တိတိ-ဝိတိက္ကမံ ရုန္တန္တိ၊ ဒွါရံ ပိဒဟန္တိတိ-ဝိတိက္ကမလေသဿ
(ကျူးလွန်ကြောင်းအရိပ်အမြက်၏) ဒွါရံ ပိဒဟန္တိ၊ သောတံ ပစ္ဆိန္ဒမာနာတိ-ဥပရူပရိ
(အဆက်ဆက်) ဝိတိက္ကမသောတံ ပစ္ဆိန္ဒမာနာ၊ အထဝါ-ရုန္တန္တိတိ-အနာပတ္တိလေသံ
(အာပတ်မသင့်ခြင်း၏ အရိပ်အမြက်ကို) ရုန္တန္တိ၊ ဒွါရံ ပိဒဟန္တိတိ- အနာပတ္တိလေသ
ဒွါရံ ပိဒဟန္တိ၊ သောတံ ပစ္ဆိန္ဒမာနာတိ - အနာပတ္တိသောတံ ပစ္ဆိန္ဒမာနာ၊ အာပတ္တိ
မေဝ ကုရုမာနာတိဝုတ္တံ ဟောတိ။

အညတြ၊ ပေ၊ ဝုတ္တာ။ ။ လောကဝဇ္ဇေသိက္ခာပုဒ်များ၏ ပညတ်တိုင်းပင် ခိုင်မြဲအောင်
ပြုပါသလော-ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “အညတြ၊ ပေ၊ ဝုတ္တာ” ဟု မိန့်၊ “အညတြ အဓိမာနာ”
ဟူသော စတုတ္ထပါရာဇိကဏ် အနုပညတ်သည် ဝိတိက္ကမာဘာဝါ - ထို ရဟန်းတို့မှာ
ယုတ်မာသော အလိုဆိုးဖြင့် သိက္ခာပုဒ်ကို ကျူးလွန်လိုသော စေတနာ မရှိခြင်းကြောင့်၊
သုတ္တဝိသဉ္ဇိ သိက္ခာပုဒ်၏ “အညတြသုပိနန္ဒာ” အနုပညတ်လည်း (လွတ်စေသော
စေတနာ ရှိစေကာမူ) ထိုစေတနာက အာပတ်၏ အင်္ဂါဟု ဆိုရလောက်အောင် မကြမ်း
တန်းသောကြောင့် အာပတ်မသင့်အောင်-ပြုသည်။

အဘယ် အနုပညတ်တို့ကဲ့သို့နည်း၊) ဂဏဘောဇန, ပရမ္မရဘောဇနာ ဒီသု-
 တို့၌၊ အနုပညတ္တိယောဝိယ-တို့ကဲ့သို့တည်း၊ ပန-ဆက်၊ အန္တမသော တံဏိ
 ကာယပီတိ- ပိဟူသော၊ ဝေဂူပါ - ဤသို့ သဘောရှိသော အနုပညတ်သည်၊
 ဝိတိက္ကမေ-ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ဝါ-ပြုအပ်ပြီးမှ၊ ဥပ္ပန္နတ္တာ-ကြောင့်၊
 ပညတ္တိဂတိကာဝ - မူလပညတ်နှင့်အလားတူသည်သာ၊ ဟောတိ - ၏၊ ပန-
 ဆက်၊ ဣဒံ ပဌမသိက္ခာပဒံ-သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ လောကဝဇ္ဇိ-ပုဂံတည်း၊
 နပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇိ - ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဂံ မဟုတ်၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ အယံ အနု
 ပညတ္တိ-သည်၊ ရုန္ဒန္တိ-လျက်၊ ဒွါရံ-ကို၊ ပိဒဟန္တိ -လျက်၊ သောတံ-ကို၊ ပစ္ဆိန္ဒ
 မာနာ - လျက်၊ ဝါဠတရံ- ကို၊ ကရောန္တိ-လျက်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ။

ဧဝံ- ဤသို့၊ ဒွေဝိ - ကုန်သော၊ ဝတ္ထုနိ - သုဒိန္ဒဝတ္ထု , မက္ကဋိဝတ္ထုတို့ကို၊
 သဒ္ဓိဏ္ဍေတွာ - ပေါင်းတော်မူ၍၊ မူလစ္စေဇ္ဇဝသေန - သာသနာတော်ဝယ်
 အခြစ် အရင်း ပြတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝဠတရံ - သာ၍ တင်းကြပ်သည်ကို၊
 ကတွာ- ၍၊ ပဌမပါရာဇိကေ - ကို၊ ပညတ္တေ - မူအပ်ပြီးသော်၊ အပရမ္မိ-ထို
 နှစ် ဝတ္ထုမှ အခြားလည်းဖြစ်သော၊ အနုပညတ္တကာယ - နောက်ထပ်တဖန်
 ပညတ်ရန်အကျိုးငှါ၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထု-သည်၊ ဥဒပါဒိ-ပြီ၊ တဿ-ထိုဝဇ္ဇိပုတ္တ
 ကဝတ္ထု၏၊ ဥပ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ - ငှါ၊ ဝေဋ္ဌိဒံ၊ပေဟောတိ - ဟူသော၊ ဧတံ- ကို၊
 (သံဝိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ - ပြီ၊ တဿ - ထို ဝေဋ္ဌိဒံ ဘဂဝတာ အစရှိသော
 စကားရပ်၏၊ အတ္ထော-ကို၊ (ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-
 တို့ဘို့၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ- သည်၊ ဝါ- ကို၊ ဧဝံ- သို့၊ ပညတ္တိစဟောတိ - ၏၊ ဝါ-
 ရော၊ အညဒ္ဓိ-မက္ကဋိဝတ္ထုမှ အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဣဒံဝတ္ထု-ဤဝဇ္ဇိပုတ္တက
 ဝတ္ထုသည်၊ ဥဒပါဒိစ-ပြီ၊ ဝါ-ရော၊ ဣတိ(အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော)....မက္ကဋိ
 ဝတ္ထုကထာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

သိထိလံ၊ပေ၊ဒဒမာနာ ။ ။ ပဌမံသာမညတော မဇ္ဇသိက္ခာပဒံ (အစတုန်းက
 အများနှင့်ဆက်ဆံသော အသုံးအနှုန်းဖြင့် ဖွဲ့ထားအပ်သောသိက္ခာပုဂံကို) မောစေတွာ
 (မြေ၍) အတ္တနော အတ္တနော ဝိသယေ အနာပတ္တိကရဏဝသေန သိထိလံ ကရောန္တိ၊
 အနာပတ္တိယာ ဒွါရံ ဒဒမာနာ၊ တေနောါဟ - အပရာပရမ္မိ အနာပတ္တိံ ကုရမာနာတံ၊
 [ဒွါရံ ဒဒမာနာကိုပင် “အပရာပရံပိ အနာပတ္တိံ ကုရမာနာ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်-ဟူလို။]

အန္တမသော၊ပေ၊ဂတိကာဝ ။ ။ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဂံ၌ မူလပညတ်ကို မလွန်
 ကျူးခင် နောက်ထပ် ပညတ်ရာ၌သာ အနုပညတ်က လျော့အောင်ပြုသည်၊ လွန်ကျူး
 ပြီးမှ ပညတ်ရသော အနုပညတ်ကား မူလပညတ်နှင့် အလားတူ (မူလပညတ် အမျိုး
 အစား) ပင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇဖြစ်သော်လည်း သဗ္ဗရိတ္တသိက္ခာပုဂံ၏ အနု
 ပညတ်က လျော့အောင်ပြုနိုင်-ဟူလို။

ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထုအဖွင့်

ဣဒါနိ - ဌ၊ အညဗ္ဗိ- မက္ခဏိဝတ္ထုမှ အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ယံတံဝတ္ထု- အကြင် ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထုသည်၊ ဥပ္ပန္နံ-ပြီ၊ တံ-ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှါ၊ တေန ခေါပန သမယေနာထိအာဒိ - ကို၊ (သံဝိတိကာရော-သည်၊) အာဟ- ပြီ၊ တကြာပိ- ထို တေန ခေါပန သမယေန အစရှိသော စကားရပ်၌လည်း၊ အယံ - ကား၊ အနုတ္တာနပဒ ဝဏ္ဏနာ - တည်း၊ ဝေသာလိကဓတိ - ကား၊ ဝေသာလိဝါသိ နော - ဝေသာလိမြို့၌နေကုန်သော၊ [“ဝေသာလိ + နိဝါသော ဧတေသံတိ ဝေသာလိကာ” ဟု နိဝါသတဒ္ဓိတ်ပြု။] ဝဇ္ဇိပုတ္တကာတိ-ကား၊ ဝဇ္ဇိရဋ္ဌေ-ဝဇ္ဇိ တိုင်း၌၊ ဝေသာလိယံ- ဌ၊ ကုလာနံ- အမျိုးတို့၏၊ ပုတ္တာ- သားဖြစ်ကုန်သော၊ (ဘိက္ခု-၌စပ်) ကိရ- ချဲ့၊ သာသနေ-၌၊ ယောယော ဥပဒ္ဒဓေါ-အကြင်အကြင် ဘေးဥပါဒ်သည်၊ ယောယော အာဒိနဓေါ- အကြင်အကြင် အပြစ်သည်၊ ယံ ယံ အဗျဇံ-အကြင်အကြင် ခိုးကြောင် ခိုးဝှက်အမှုသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ၊ တံသဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသောအမှုသည်၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကေ-ဝဇ္ဇိတိုင်းသူ တိုင်းသားတို့၏ သားတို့ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ (ဥပ္ပဇ္ဇိ- ပြီ) တထာဟိ - ထိုစကားမှန်၏၊ ဒေဝဒတ္တောပိ- သည်လည်း၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကေ-တို့ကို၊ ပက္ခေ- အသင်းအပင်းတို့ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ သံဃံ-ကို၊ ဘိဒ္ဓိ- ခွဲပြီ၊ စ- သည်သာမကသေး၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာဝေ- တို့သည်ပင်၊ ဘဂဝတိ-သည်၊ ဝဿသတ ပရိနိဗ္ဗုတေ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသော မြတ်စွာ ဘုရား၏ အနှစ်တရာရှိလဒေသာ၊ သတ္ထု-၏၊ သာသနံ-တော်ကို၊ ဥဗ္ဗမ္မံ-ထွက်သွား သော ဓမ္မရှိသည်ကို၊ ဝါ- တရားမဟုတ်သည်ကို၊ ဥဗ္ဗိနယံ-ထွက်သွားသော ဝိနည်းရှိသည်ကို၊ ဝါ-ဝိနည်းမဟုတ်သည်ကို၊ ဒီပေသုံ-ပြီ၊ တေသံယေဝ-ထို ဝဇ္ဇိပုတ္တက ရဟန်းတို့တွင်ပင်၊ ဧကစ္စေ- န်သော၊ ဣမေပိ - ဤရဟန်းတို့သည် လည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ သိက္ခာပဒေ-ကို၊ ပညတ္တေပိ- ပညတ်အပ်ပြီးပါသော်လည်း၊ ယာဝဒတ္ထံ-အကြင်အကြင် အလိုအတိုင်း၊ ဝါ-စားချင်တိုင်း၊ ဘုဒ္ဓိံ- သု-န်ပြီ၊ ယာဝ ဒတ္ထံ-တိုင်း၊ ဝါ-အိမ်ချင်တိုင်း၊ သုပိံ- သု-န်ပြီ၊ ယာဝဒတ္ထံ-တိုင်း၊ ဝါ-ရေချိုးချင် တိုင်း၊ နှာယိံ- သု-န်ပြီ၊ ယာဝဒတ္ထံ- တိုင်း၊ ဘုဒ္ဓိံတွာ- ၍၊ ယာဝဒတ္ထံ သုပိံတွာ၊ ယာဝဒတ္ထံနှာယိံတွာ၊ အယောနိသော - မသင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊

ဝဇ္ဇိရဋ္ဌေ၊ ဝေ၊ ပုတ္တာ ။ ။ ဝဇ္ဇိဟူသောဌာနဖြင့် ဌာနိလူတို့ကို (ဌာနပစာရ အားဖြင့်) တနည်း- အဘေဒေါပစာရအားဖြင့် ယူစေလို၍ “ဝဇ္ဇိရဋ္ဌေ ဝေသာလိယံ ကုလာနံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ တိုင်းအားဖြင့် ဝဇ္ဇိ၊ မြို့အားဖြင့် ဝေသာလိ၌ နေကြသူများ- ဟူလို၊ “ဝဇ္ဇိနံ+ပုတ္တာ ဝဇ္ဇိပုတ္တာ”ဟု ပြု၊ သမာသန္တက ပစ္စည်းသက်။

မနသိကရိတွာ - နှလုံးသွင်း၍၊ သိက္ခံ - ကို၊ အပစ္စံက္ခာယ - မပယ်စွန့်မှု၍၊ ဒုဗ္ဗလျံ - သိက္ခာပုဒ်ကို ဖြည့်ကျင့်မှု၌ အားမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ အနာဝိကတွာ - ၍၊ မေထုနံ ဓမ္မံ - ကို၊ ပဋိသေဝိ သု - နပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဉာတိဗျသနေန ဝီတိတ္ထေ - ၌၊ အသနံ - အသနသဒ္ဓါ၎င်း၊ ဗျသနံ - ၎င်း၊ ဝိက္ခေ ပေါ - ၎င်း၊ ဝိဒ္ဓံသနံ - ၎င်း၊ ဝိနာသော - ၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ ဧတံသမ္ပံ - ဤအလုံးစုံသော သဒ္ဓါသည်၊ ဧကတ္ထံ - တူသောအနက်ရှိ၏၊ ဉာတိနံ - ဆွေမျိုးတို့၏၊ ဗျသနံ - ပျက်စီးခြင်းတည်း၊ ဉာတိဗျသနံ - ခြင်း၊ တေနဉာတိဗျသနေန - ထိုဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းသည်၊ ရာဇဒဏှ ဗျာမိ မရဏ၊ ဝိပူဝါသ နိမိတ္တေန - မင်းခက်၊ အနာ ရောဂါ၊ သေခြင်း၊ ကွေကွင်း၍ နေရခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ ဉာတိ ဝိနာသေန - ဆွေမျိုးတို့၏ပျက်စီးခြင်းသည်၊ (ဖုဋ္ဌာ - ၌စပ်၊) ဣတိအတ္ထော - အနက်၊ ဒုတိယပဒေဝိ - ဘောဂဗျသနေန ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း၊ ဧသ (ဧသော) - ဤဆိုအပ်ပြီးအစီအရင်သည်၊ နယော - သိကြောင်းအစီအရင်တည်း၊ ပန - ကား၊ (တနည်း) ပန - အထူးကား၊ တတိယ ပဒေ - ၌၊ အာရောဂုဝိနာသ ကော - အာရောဂုဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော၊ ရောဂေါဝေ - ရောဂါသည်ပင်၊ ရောဂဗျသနံ - နမည်၏၊ ဟိ - မှန်၊ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ) - ကြောင့်၊ သော - ထိုရောဂါသည်၊ အာရောဂုံ - ရောဂါမရှိသူသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ - အာရောဂုဂုဏ်ကို၊ ဗျသတိ ဝိက္ခိပတိ - ပစ်လွှတ်တတ်၏၊ ဝိနာသေတိ - ဖျက်ဆီး တတ်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ (ထိုသို့အာရောဂုဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်) ဗျသနံ - မည်၏၊ ရောဂေါဝေ - ရောဂါသည်ပင်၊ ဗျသနံ - အာရောဂု ဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်တည်း၊ ရောဂဗျသနံ - အာရောဂုဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီး တတ်သော ရောဂါ၊ [ဝိသေသန ပရနိပါတ၊] တေန ရောဂဗျသနေန - ထို အာရောဂုဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သောရောဂါသည်၊ ဖုဋ္ဌာတိ - ကား၊ အဓိ ပန္နာ - လွှမ်းမိုး၍ ရောက်အပ်ကုန်သည်၊ အဘိဘူတာ - လွှမ်းမိုးအပ်ကုန်သည်၊ သမန္နာဂတာ (သံ + အန + အာ + ဂတာ) - လွန်စွာ အစဉ်ရောက်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ဣတိ အတ္ထော - နက်၊ [ဖုဋ္ဌာ၌ ဖုသဓာတ်၏ တွေ့ထိခြင်းဟူသော သဒ္ဓတ္ထကို “အဓိပန္န အဘိဘူတ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွ ဖွင့်သည်။]

အသနံ၊ ပေါ၊ ဧကတ္ထံ။ ။ “အသ (အသု) - ခေပေ” ဟု ဓာတ်ကျမ်း ရှိသောကြောင့် “အသနံ” စသော ၅ ပုဒ်ကို အနက်တူ ဟု ဆိုသည်၊ ဝိဒ္ဓံသနံ ဝိနာသောတို့သည် သဒ္ဓတ္ထ မတူသော်လည်း “ပစ်ပယ်ခြင်းနှင့် ပျက်ပြားခြင်း” အားဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ထွတူကြသည်။

ဧသ နယော။ ။ “ဘောဂါနံ + ဗျသနံ” ဟုပြု၍ “ဟိရညသုဝဏ္ဏဒါသိဒါသာဒီနံ ဥပဘောဂ ပရိဘောဂဝတ္ထုနံ ရာဇဒဏှာဒိနာ ဝိနာသော ” ဟု အဓိပ္ပါယ်တူ မှတ်ပါ။

န မယံ ဘန္တေ အာနန္ဒ ဗုဒ္ဓံ ဂရဟိနောတိ - ကား၊ ဘန္တေ အာနန္ဒ - နွာ၊ မယံ-တို့သည်၊ ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ န ဂရဟာမ-မကဲ့ရဲ့ ပါကုန်၊ ဗုဒ္ဓဿ-အား၊ ဒေါသိ- အပြစ်ကို၊ နဒေမ - မပေးပါကုန်၊ န ဓမ္မဂရဟိနော - တရားကိုလည်း မကဲ့ရဲ့ ပါကုန်၊ န သံယဂရဟိနော-သံယာကိုလည်း မကဲ့ရဲ့ ပါကုန်၊ အတ္တဂရဟိနော မယံတိ-ကား၊ အတ္တာနမေဝ-မိမိကိုသာ၊ မယံ-တို့သည်၊ ဂရဟာမ-န်၏၊ အတ္တ နော-အား၊ ဒေါသိ- ကို၊ ဒေမ- န်၏၊ အလက္ခိကာတိ- ကား၊ နိဿိရိကာ- ကြက်သရေမရှိကုန်သည်၊ [လက္ခိ=သိရိ ပရိယာယ်၊ (အထ လက္ခိ သိရိတ္ထိယံ) အဘိဓာန်-၀၂၂] အပ္ပပုညာတိ-ကား၊ ပရိတ္တပုညာ-နည်းသောပုဂ္ဂိုလ်ရှိကုန်သည်၊ (အမှ-ဖြစ်ကြကုန်၏၊) ဝိပဿကာ ကုသလာနံ ဓမ္မာနန္တိ-ကား၊ အဋ္ဌတိ သာ ရမဏောသု-၃၀ ပါးသော အာရုံတို့၌၊ ဝိဘတ္တာ-ဝေဘန်အပ်ကုန်သော၊ ယေ ကုသလာဓမ္မာ-အကြင် (ဥပစာရဈာန် အပ္ပနာဈာန်ဟူသော) ကုသိုလ်တရား တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေသံ-ထိုကုသိုလ် တရားတို့ကို၊ ဝိပဿကာ - အထူးထူး အပြားပြား ရှုတတ်ကုန်သည်၊ တတောတတော အာရမဏတော - ထိုထို ဈာန်၏ အာရုံမှ၊ ဝုဋ္ဌာယ - ထ၍၊ တေဝဓမ္မေ - ထို ကုသိုလ်တရားတို့ကိုပင်၊ ဝိပဿမာနာ - အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဟု အထူးထူး အပြားပြား ရှုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ၊ ဝိဟရေယျာမ-နေလိုပါကုန်၏)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တန္တိ-ကား၊ ရတ္တိယာ- ၏၊ ပုဗ္ဗံ - ရှေ့အဘို့တည်း၊ ပုဗ္ဗရတ္တိ- ညဉ့်၏ရှေ့အဘို့၊ ရတ္တိယာ-၏၊ အပရိ-နေခံအဘို့တည်း၊ အပရရတ္တိ- ဘို့၊ ပဌမ ယာမဉ္ဇ-ပဌမယာမိပတ်လုံး၎င်း၊ ပစ္ဆိမယာမဉ္ဇ-လုံး၎င်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [မဇ္ဈိမယာမိကိုကား ရဟန်းများ၏ အိပ်ချင်ဖြေရာ အခါ ဖြစ်၍ မယူဘဲထား သည်။] ဗောဓိပက္ခိကာနန္တိ-ကား၊ ဗောဓိဿ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏၊ ပက္ခေ- အသင်းအပင်း၌၊ ၁-တက်၌၊ ၁-နိ-ဖြစ်ကုန်သော၊ အရဟတ္တမဂ္ဂညာဏဿ-

ဗုဒ္ဓံ န ဂရဟာမ။ ။ “အသဗ္ဗညူ ဗုဒ္ဓေါ-ဘုရားသည် အလုံးစုံကိုမသိ” ဤသို့စသည် ဖြင့် ဘုရားကိုမကဲ့ရဲ့ပါကုန်၊ [“အနိယျာနိကော ဓမ္မော၊ ဒုပ္ပဋိပန္နော သံဃော” စသည် ဖြင့် ဓမ္မ-သံဃာကို မကဲ့ရဲ့ပုံကိုလည်း သိပါ။]

အဋ္ဌတ္တိံ သာ၊ ပေ၊ ဝိဘတ္တာ။ ။ ပါဠိယံ အနာဂတတ္တာ (ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မပါ သည့်အတွက်) အာလောကာကာသကသိဏဒ္ဓယံ ထပေတွာ အဝသေသာနိ ဂဟေတွာ ဝုတ္တိံ (၃၀ ပါး ဟု ဆိုအပ်၏)၊ ဣမသ္မိံ အာရမဏေ ဣဒံ ဟောတိ= (သင်္ဂြိုဟ်အာရမဏ ဘေဒအတိုင်း) ဤအာရုံကြောင့် ဥပစာရဈာန်နှင့် ဤမည်သော အပ္ပနာဈာန်ကုသိုလ် တရားများဖြစ်နိုင်ကြသည် ဟု ခွဲခြားဝေဘန် အပ်သော ကုသိုလ်များ။ [“ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဝိပဿကာ ” ဟုရာ၌ ဝိပဿနာရှုသူရန် အခြေခံမှာ သမ္မသိတဈာန် ဟူသော ဈာန်ကုသိုလ်များဖြစ်သောကြောင့် ဈာန်တရားတို့ကို အဋ္ဌကထာဖွင့်ပြသည်။]

အား၊ ဥပကာရကန်-ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သော၊ (ဓမ္မာနံ-သတိပဋ္ဌာန်စသော တရားတို့ကို) ဣတိ အတ္ထော - နက်၊ ဘာဝနာနယောဂန္တိ - ကား၊ ဝဇ္ဇနာ နယောဂံ-တိုးပွားစေခြင်းကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ ဝါ- တိုးပွားအောင် အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ အနယုတ္တာ ဝိဟရေယျာမာတိ - ကား၊ ဂိဟိပလိ ဗောဓံ-လူတို့၏ အနှောက်အရှက်ကို၎င်း၊ အာဝါသပလိဗောဓဉ္စ-ကျောင်း၏ အနှောက်အရှက်ကို၎င်း၊ ပဟာယ-၍၊ ဝိပိတ္တေသု-ဆိတ်ငြိမ်ကုန်သော၊ သေနာ သနေသု-ကျောင်း အိပ်ရာ နေရာတို့၌၊ ယုတ္တာ ပယုတ္တာ-အားထုတ်ကုန်၊ လွန်စွာ အားထုတ်ကုန်သည်၊ [“သမ္မဒေဝယုတ္တာ - ကောင်းစွာသာလျှင် အားထုတ် ကုန်သည် ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။] အနညကိစ္စာ - ဘာဝနာအားထုတ်မှုမှ တပီးသောက်စွမရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဝိဟရေယျာမ- န်၏၊ ဝေမာဝုသော တိ-ကား၊ ထေရော-သည်၊ ဧတေသံ-အဲဒီရဟန်းတို့၏၊ အာသယံ-အဇ္ဈာသယ ကို၊ ဝါ-အလိုကို၊ [အာသယန္တိ အဇ္ဈာသယံ။] အဇောနန္ဒော-သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ နေသံ- ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဣမံ မဟာဂဇ္ဇိတံ-ဤကြီးစွာသော ကြီးဝါးခြင်းကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ဣမေ-တို့သည်၊ ဤဒိသာ- ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်သည်၊ (မြောသည့် အတိုင်း နေမည့်သူတို့သည် - ဟုလို)၊ သစေ ဘဝိဿန္တိ - န်အံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ သာဓု-ကောင်း၏၊ ဣတိ-သို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝေမာဝု သောတိ-ဟူ၍၊ သမ္ပဒိန္တိ-ဝန်ခံပြီ။

အဋ္ဌာနမေတံ အနဝကာသောတိ-ဟူသော၊ တေံ ဥဘယဓိ-ဤသဒ္ဓါ ၂ ပါး သည်လည်း၊ ကာရဏပုဋိက္ခေပဝစနံ-အကြောင်းကို ပယ်ခြင်းကိုဟောသော သဒ္ဓါတည်း၊ ဟိ-နဲ့၊ [(တနည်း) ဟိ (ကသွာ)-အဘယ့်ကြောင့်၊ ကာရဏ-

အရဟတ္တံ ပေ၊ ဥပကာရကန် ။ ။ ဗောဓိအရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ယူ၍၊ ထို ဉာဏ်အား ကျေးဇူးများသော သတိပဋ္ဌာန်စသော တရားများကို ထိုဉာဏ်၏ဘက်သား “ဗောဓိပက္ခိယတရား” ဟု ဆိုသည်၊ [“ဗောဓိဿ+ပက္ခော၊ တသ္မိံ+ဘဝါ” ဟု ပြု။]

ဂိဟိပလိဗောဓံ။ ။ ပရိပုန္ဒတိ - (ကိစ္စလုပ်ငန်းကို) နှောက်ရှက်တတ်၏၊ ဣတိ ပလိဗောဓော၊ ရကို လပြု၊ ဂိဟိနံ+ပလိဗောဓော ဂိဟိပလိဗောဓော၊ အာဝါသဿ+ ပလိဗောဓော အာဝါသပလိဗောဓော၊ [ဣမေသံယေဝ ဋ္ဌိန္ဒပလိဗောဓာနံ ဥပစ္စေဒဿ သုဒုက္ကရဘာဝတော ဝုတ္တံ-ကုလ၊ လာဘ၊ ဂဏ- စသော အခြားပလိဗောဓများကား ဤ ၂ ပါးလောက် အမြတ်မခံကေသောကြောင့် ဤ ၂ ပါးကို နာမည်တပ်၍ ဆိုသည်၊ ဥပလက္ခဏ-နိဿယနည်း ဟု ကြံ။]

ကာရဏံဟိ ဗသ္မာ ။ ။ ဤဝါကျမျိုး၌ ဟိကို ဒဠိဇောတက , ဝိတ္ထာရဇောတက လည်းကြီးနိုင်၏၊ ပုစ္ဆာဝါကျသီးခြားထုတ်၍လည်း (နိဿယအတိုင်း) ဆရာတို့ ပေးကြ ၏၊ “နိဗ္ဗာန်ဟိ ပေ၊ ရာဂဝိရာဂေါတိ ဝုစ္စတိ” ဝါကျတုန်းကလည်း ဤနည်းပေးခဲ့ပြီ။

အကြောင်းကို၊ ဌာနန္တိစ - ဌာနဟူ၍၎င်း၊ အဝကာသောတိစ - ၎င်း၊ ဝုစ္စတိ-
 ဆိုအပ်သနည်း။] ကာရဏံ - ကို၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ တတ္ထံ - ထိုအကြောင်း၌၊
 တဒါယတ္တဝုတ္တိဘာဝေန-ထိုအကြောင်းနှင့် စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ဖလံ-အကျိုးသည်၊ တိဋ္ဌတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (အကျိုး၏တည်ရာ၏
 အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဌာနန္တိစ-ဟူ၍၎င်း၊ စ-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တဒါယတ္တ
 ဝုတ္တိဘာဝေန-ကြောင့်၊ အဿ-ထိုအကျိုး၏၊ တံ-ထိုအကြောင်းသည်၊ ဩကာ
 သော-အခွင့်အလမ်းသည်၊ ဝါ-တည်ရာသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 (အကျိုး၏ အခွင့်အလမ်း၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ အဝကာသောတိစ - ဟူ၍၎င်း၊
 ဝုစ္စတိ-၏၊ တံ- ထိုဌာန အဝကာသကို၊ ပဋိက္ခိပန္နော - မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ-
 ၍)၊ အဋ္ဌာနမေတံ အာနန္ဒ အဝကာသောတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မူပြီ၊ ဧတံ ဌာနံ
 ဝါ-ဤအကြောင်းသည်၎င်း၊ (ဧသော) ဩကာသောဝါ - ဤ အခွင့်အလမ်း
 သည်၎င်း၊ နတ္ထိ-မရှိ။

ယံ တထာဂတောတိ - ကား၊ ယေန- အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ တထာ
 ဂတော-သည်၊ ဝဇ္ဇီနံဝါ-ဝဇ္ဇီတိုင်းသူတိုင်းသားတို့၏၎င်း၊ ဝဇ္ဇီပုတ္တကာနံဝါ-
 ဝဇ္ဇီ တိုင်းသူ တိုင်းသားတို့၏ သားတို့၏၎င်း၊ ကာရဏာ- ကြောင့်၊ ပညတ္ထံ-
 မူအပ်ပြီးသော၊ ပါရာဇိကံ သိက္ခာပဒံ - ကို၊ သမူဟနေယျ- ပယ်နှုတ်ရာ၏၊ တံ
 ကာရဏံ - သည်၊ နတ္ထိ - မရှိ၊ ဣတိ အတ္ထော - နက်၊ ဟိ - ထင်ရှားအောင်
 ပြဉ္စားအံ့၊ [အဋ္ဌာနဖြစ်ပုံကို ထင်ရှားအောင်ပြဉ္စားအံ့- ဟူလို၊ ဤနေရာ၌ လဒ္ဓ
 ဒေါသမသင့်၊]ဘဂဝါ-သည်၊ လဘေယျာမ ဥပသမ္ပဒန္တိ-ဟူ၍၊ ယာစန္ဒာနံ-
 ခွင့်တောင်းကုန်သော၊ ဧတေသံ-ဤရဟန်းတို့အား၊ ဥပသမ္ပဒံ- အထက်တန်း
 ဖြစ်သောပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ-ရဟန်းပြုခွင့်ကို၊ ယဒိဒေဒယျ-အကယ်၍ ပေးတော်
 မူအံ့၊ ဧဝံသန္တေ - ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ ဝါ- ဤသို့ပေးလသော်၊ ပါရာဇိကော
 ဟောတိ အသံဝါသောတိ-ဟူ၍၊ ပညတ္ထံ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော သိက္ခာ
 ပုဒ်ကို၊ သမူဟနေယျ-ပယ်နှုတ်ရာ၏၊ ဝါ- ပယ်နှုတ်ရာရောက်၏၊ ပန-စင်စစ်
 ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ- ဤ ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကို၊
 နသမူဟနတိ-မမူတသ္မာ-ကြောင့်၊ အဋ္ဌာနမေတန္တိ အာဒိံ -ကို၊ အာဟ-မူပြီ။

တဒါယတ္တ ဝုတ္တိဘာဝေန။ ။တဿ-ထိုအကြောင်း၏၊ ဝါ-နှင့်၊ အာယတ္တာ-
 စပ်သည်တည်း၊ တဒါယတ္တာ- သည်၊ တဒါယတ္တာ+ ဝုတ္တိ ယသာတိ တဒါယတ္တဝုတ္တိ
 (ဖလံ)၊ တဒါယတ္တဝုတ္တိနော + ဘာဝေါ တဒါယတ္တဝုတ္တိဘာဝေါ၊ [ဤ အဖွင့်ကို
 ကြည့်၍ “တိဋ္ဌတိ ဖလံ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ ” ဟု ၎င်း, “ အဝကာသတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ
 အဝကာသော”ဟု ၎င်း ပိဂ္ဂဟ မြူ။

သော အာဂတော န ဥပသမ္ပာဒေ တဗ္ဗောတိ (ဗ္ဗေ- ဌှ၊ ဂုဗ္ဗတ္ထိ- လျှိုဝှက် အပ်သောအနံက်ကို၊ ဟိ ဥဒ္ဓရိတွာ ဒသေမိ-အံ့၊) ဧဝံ- သို့၊ ဝါ- ဤသိက္ခာမချဘဲ မေထုန်မှီဝဲပြီး၍၊ အာဂတော - ပြန်လာသူသည်၊ ဥပသမ္ပဒံ - မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ- ရဟန်းပြုခွင့်ကို၊ ယဒိလဘေယျ- အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) သာသနေ- ဌှ၊ အဂါရဝေါ - လေးစားခြင်းမရှိသည်၊ ဘဝေယျ- ဧ၊ ပန- အန္ဓယကား၊ သာမဏေရဘူမိယံ - သာမဏေဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်၌၊ ဌှိတော- တည်သည်၊ (သမာနော- သော်၊ သာသနေ - ဌှ၊) သဂါရဝေါစ- လေးစားခြင်းရှိသည် လည်း၊ ဘဝိဿတိ- တံ၊ အတ္တတ္ထဉ္စ- မိမိ အစီးအပွားကိုလည်း၊ ကရိဿတိ- တံ၊ ဣတိ- သို့၊ ဥတွာ- မူ၍၊ အနုကမ္မမာနော- သနားစောင့်ရှောက် ချီးမြှောက် တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ - ၍၊ ဘဝတော - သည်၊) သော အာဂတော န ဥပ သမ္ပာဒေတဗ္ဗောတိ - ဟူ၍၊ အာဟ - မူပြီ၊ သော အာဂတော ဥပသမ္ပဒေ တဗ္ဗောတိ- ကား၊ ဧဝံ- သို့၊ ဝါ- ဤသိက္ခာချ၍ပြီးမှ မေထုန်မှီဝဲပြီး၍ အာဂတော- သည်၊ ဘိက္ခုဘာဝေ- ဌှ၊ ဌှတွာ- ၍၊ အဝိပန္နသီလတာယ- မပျက်သော သီလ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သာသနေ- ဌှ၊ သဂါရဝေါ- သည်၊ ဘဝိဿတိ- တံ၊ သော- ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပနိဿယေ - မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း၏ အားကြီးသော မှီရာ အကြောင်းသည်၊ သတိ- ရှိလသော်၊ ဝါ- ပါလာခဲ့သော်၊ နစိရဿေဝ- မကြာ မြင့်မီပင်၊ ဥတ္တမတ္ထံ - မြတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်အကျိုးသို့၊ ဝါ - မြတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးသို့၊ ပါပုဏိဿတိ - တံ၊ ဣတိ- သို့၊ ဥတွာ- ၍၊ ဥပသမ္ပာဒေ တဗ္ဗောတိ- ဟူ၍၊ အာဟ- မူပြီ၊ ဧဝံ- လျှင်၊ မေထုန်မေ့ - ကို၊ ပဋိသေဝိတွာ-

သာသနေ အဂါရဝေါ။ ။ သိက္ခာမချဘဲ ဘိက္ခုအဖြစ်ဖြင့် မေထုန်မှီဝဲ၍ ပါရာဇိက ကျသူကို နောက်ထပ် ရဟန်းပြုခွင့်ပေးလျှင် (နောက်နောင်လည်း ထိုအတိုင်းမှီဝဲကာ) သာသနာ၌ မလေးစားသူ ဖြစ်စရာရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုသူ့ကို ရဟန်းပြုခွင့် ပေးတော် မမူ၊ သာမဏေ အဖြစ်၌သာ နေခွင့်ပေးတော်မူသည်။

ဧဝံ အာဂတော၊ ပေ၊ အာဟ။ ။ သိက္ခာချ၍ ရဟန်းဘဝကို စွန့်ပြီးမှ မေထုန်မှီဝဲ သူကား “ယောပန ဘိက္ခု” အရ ဘိက္ခု မဟုတ်တော့၊ ထိုသူကား သာသနာတော်ကို လေးစား၍ သိက္ခာချသူ ဖြစ်သောကြောင့် နောင်အခါလည်း သာသနာတော်ကို လေး စားလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် ရဟန်းပြုခွင့် ပေးတော်မူသည်။

ဥတ္တမတ္ထံ။ ။ ဇီကောတို့၌ “ဥတ္တမတ္တိ- အရဟတ္တံ၊ နိဗ္ဗာန်မေဝဝါ” ဟု ရှိကြ၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် “ဥတ္တမတာဝ- မြတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်း” မဟုတ်သောကြောင့် “ဥတ္တမတ္တံ” ဟု ဘာဝပစ္စည်းဖြင့် မရှိသင့်၊ ဥတ္တမော+ အတ္ထော ဥတ္တမတ္ထော” ဟု ပြု၍ “ဥတ္တမတ္တံ” ဟုသာ ဇီကောတို့၌ မူရင်း ဖြစ်လိမ့်မည်။

ပြီး၍၊ အာဂတေသု-တို့တွင်၊ အနုပသမ္မာဒေတဗ္ဗန္ဓ - ရဟန်းမဖြစ်စေထိုက်သူ ကို၎င်း၊ ဝါ- ရဟန်းပြု၍ မပေးထိုက်သူကို၎င်း၊ ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗန္ဓ - ကို၎င်း၊ ဝါ- ကို၎င်း၊ ဒသေတွာ - ၍၊ တီဏိပိ - န်သော၊ ဝတ္ထုနိ - တို့ကို၊ [သုဒိန္န၊ မတ္တဋီ , ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထုတို့ကို၊] သမောဓာနေတွာ - ၍၊ ပရိပုဏ္ဏံ - ပြည့်စုံ သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ သိက္ခာပဒံ- ကို၊ ပညပေတုကာမော- သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝေဉ္စပန၊ပေ၊ ဥဒ္ဓိသေယျာထာတိ-ဟူ၍၊ ဝတွာ-၍၊ ယောပနာဘိက္ခု၊ပေ၊အသံ ဝါသောတိ-ဟူ၍၊ ပရိပုဏ္ဏံ-သော၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေသိ-မူပြီ။

ဣဒါနိ-၌၊ အဿ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၏၊ အတ္ထံ-ကို၊ ဝိဘဇန္တော-ဝေဘန်တော် မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ- ၍) ယောပနာတိ ယောယာဒိသောတိ အာဒိ - ကို၊ အာဟ-မူပြီ၊ ပန-ဆက်၊ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေစ- ၌၎င်း၊ သိက္ခာပဒဝိဘဇေစ- သိက္ခာပုဒ်၏ ဝိဘဇ်၌၎င်း၊ သကလေ-သော၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆယေစ-ဝိနည်း အဆုံး အဖြတ်၌၎င်း၊ ကောသလ္လံ-ကျမ်းကျင်သူ၏ဖြစ်ကြောင်းဉာဏ်ကို၊ ပတ္တယန္တေန- တောင့်တသော အမျိုးသားသည်၊ စတုမ္ပိဓော - သော၊ ဝိနယော- ကို၊ ဇာနိ တဗ္ဗော-၏၊ဟိ-ချဲ့၊ ပုရာ-ရှေးအခါ၌၊ ဓမ္မသင်္ဂါဟကာ-သုတ် အဘိဓမ္မာဝိနည်း ကို သဘောတူရာပေါင်း၍ ယူကြကုန်သော၊ (သံ-ပေါင်း၍+ဂဟ-ယူ၊) ဝါ- သံဂါယနာတင်ကြကုန်သော၊မဟိဒ္ဓိကာ-ကြီးသောတန်ခိုး ရှိကုန်သော၊ မဟာ ထေရာ - အရှင်မဟာကဿပ အစရှိသော မဟာထေရ်တို့သည်၊ စတုမ္ပိဓိ- သော၊ ဝိနယံ-ဝိနည်းကို၊ နိဟရိတွာ-ပရိယတ္တိသာသနာတော်မှ ထုတ်ဖော်၍၊ ဝါ-ပါဠိတော်မှထုတ်ဖော်၍၊ ပကာသေသုံ-ထင်ရှားပြကြကုန်ပြီ။

နိဟရိတွာ။ ။ သာသနတော နိဟရိတွာ၊ တထာဟိ-ပဉ္စဟူပါလိ၊ပေ၊ သုတ္တံ န ဇာနာတိ သုတ္တာနုလောမံ န ဇာနာတိတိဝေမာဒိ ပရိယတ္တိသာသနတော သုတ္တံ သုတ္တာ နုလောမဉ္စ နိဟရိတွာ ပကာသေသုံ။ [ဤပါဠိ၌ သုတ္တ - သုတ္တာနုလောမပါသောကြောင့် သုတ္တ သုတ္တာနုလောမကို ဤပါဠိတော်မှထုတ်ပြနိုင်သည်-ဟူလို။]

အနာပတ္တိ-ဧဝံ အမှာကံ အာစရိယာနံ ဥဂ္ဂဟော ပရိပုစ္ဆာတိ ဂဏှာတိတိဝေမာဒိ ပရိယတ္တိသာသနတော အာစရိယဝါဒံ နိဟရိတွာ ပကာသေသုံ။ [ဤ ပါဠိတော်၌ “အာစရိယာနံ ဥဂ္ဂဟော” စသည်ဖြင့် အာစရိယဝါဒ ပါရှိသောကြောင့် အာစရိယ ဝါဒကို (ဤပါဠိတော်မှ) ထုတ်ပြနိုင်သည် - ဟူလို။]

ဘာရုကစ္ဆကဝတ္ထုသ္မိံ အာယသ္မာဥပါလိ ဝေမာဟ-အနာပတ္တိ အာဂုသော သုဝိန နန္တနာတိဝေမာဒိပရိယတ္တိသာသနတောဝေ အတ္တနောမတိ နိဟရိတွာ ပကာသေသုံ။ [ဤပါဠိတော်၌ အရှင် ဥပါလိ၏ အတ္တနောမတိ ပါသည်၊ ထိုသို့ ပါသောကြောင့် အတ္တနောမတိကိုလည်း ဤပါဠိတော်မှ ထုတ်နိုင်သည်-ဟူလို၊ ဘာရုကစ္ဆကဝတ္ထုကား ပဌမပါရာဇိကဆုံးခါနီး၌ လာလတံ။]

ကတမံ စတုဗ္ဗိမံ - အဘယ် လေးပါးအပြားရှိသော ဝိနည်းကို၊ (ပကာသေသံ - သနည်း၊) သုတ္တံ - သုတ်ကို၎င်း၊ ဝါ - ပါဠိတော်ကို၎င်း၊ သုတ္တာနုလောမံ - သုတ်အားလျော်သော မဟာပဒေသ လေးပါးကို၎င်း၊ အာစရိယ ဝါခံ-ဆရာတို့၏ ဝါဒကို၎င်း၊ ဝါ-အဋ္ဌကထာကို၎င်း၊ အတ္တနောမတိ- အတ္တနောမတိကို၎င်း၊ ဝါ- မိမိ၏အလိုကို၎င်း၊ ဣတိ (ဣမံ ဝိနယံ) - ဤလေးပါးအပြားရှိသော ဝိနည်းကို၊ (ပကာသေသံ - နိဗ္ဗိ) ယံ - ယင်းလေးပါးအပြားရှိသော ဝိနည်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ အာဟရပဒေန, ရသေန, အာစရိယဝံသေန, အဓိပ္ပါယာ၊ ဧတ္ထ ဟိ၊ ပေ၊ အဓိပ္ပါယောတိ အတ္တနောမတိတိ-အာဟရပဒေန၊ ပေ၊ မတိ ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ နာဂသေနတ္ထရေန - သည်၊) ဝုတ္တံ - ပြီ၊ [အာဟရပဒေန - ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ဌာန်ကရိုက်တို့ကို ထိခိုက်၍

အာဟရပဒံ။ ။ [ဘဂဝတာ ကဏ္ဍာဒိ ဝဏ္ဏပ္ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ အာဟရ ပိသေသေတွာ (ဤဟာ အပ်၏, ဤဟာကား မအပ်, စသည်ဖြင့် အထူးပြု၍) ဘာသိတံ ပဒံ အာဟရပဒံ။] “အာဟရ+ဘာသိတံ+ပဒံ”ဟု ပြု၊ ဘုရားရှင်သည် အကွရာဖြစ်ရာဌာန်ကရိုက်အရပ်ကို ထိခိုက်စေ၍ (အထူးပြု၍) ဟောအပ်သောပုဒ်သည် အာဟရပဒမည်၏။

ရသော ။ ။ ဣဒံ ကပ္ပတိ ဣဒံ န ကပ္ပတိတိ အဝိသေသေတွာ - ဤအရာသည် အပ်၏, ဤအရာကား မအပ်”ဟု အထူးခွဲခြား၍ မိန့်တော်မမူဘဲ၊ ယံ ဘက္ခဝေ မယာ ဣဒံ န ကပ္ပတိတိ အပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပေ၊ အာဒိနာ ဝုတ္တံ သာမညလက္ခဏံ (သာမည အမှတ်အသားကို) ဣ ဝုသောတိ အဓိပ္ပေတံတိ အာဟ-ရသောတိ သုတ္တာနုလောမံတိ။

အာစရိယဝံသော။ ။ ဓမ္မသံဂါဟကပ္ပဘုတိ အာစရိယ ပရံပရတော အာနိတာ အဋ္ဌကထာတန္တိ ဣဝ အာစရိယဝံသောတိ အဓိပ္ပေတောတိအာဟ-အာစရိယဝံသောတိ အာစရိယဝါဒေါတိ။

မှတ်ချက် ။ ။ “ပဉ္စပိဓေဟိ မဟာရာဇ ကာရဏေဟိ အတ္ထော သမ္ပုဂ္ဂိန္ဒြိတဗ္ဗော၊ အာဟရပဒေန, ရသေန, အာစရိယဝံသေန, အဓိပ္ပါယာ, ကာရဏတ္ထရိယတာယ၊ ဧတ္ထ ဟိ အာဟရပဒန္တိ သုတ္တံ အဓိပ္ပေတံ၊ ရသေသောတိ သုတ္တာနုလောမံ၊ အာစရိယဝံသောတိ အာစရိယဝါဒေါ၊ အဓိပ္ပါယောတိ အတ္တနောမတိ”ဟု မိန့်ပဉ္စပဉ္စာပါဠိတော် - မဂ္ဂုဘာယနာဘာယနပဉ္စာ၌ ပါဠိရှိ၏။ ထိုပါဠိအတိုင်းသာ စားသွားလည်း ကောင်း၏။ ထိုပါဠိမှ (ကာရဏတ္ထရိယတာ - ဟူသော) နောက်ဆုံး ၁ ပါးကိုချန်၍ ရှေ့ ၄ ပါးကိုသာစကပြုထားသည်။ ထို့ကြောင့် အဓိပ္ပါယာ၏နော်၌ ဣတိမရှိစေဘဲ “အဓိပ္ပါယောတိ အတ္တနောမတိတိ”ဟူသောနေရာကျမှ ဣတိသဒ္ဓါနှင့်တကွ သာဓကပြီးဆုံးစေသင့်သည်။ ထိုသို့ သာဓကဆုံးစေပြီးမှ ထိုသာဓကကို ရှင်းပြလို၍ “တတ္ထ သုတ္တံနာမ” စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာ ချဲ့ပြလေသည်။ [“ယခုစာအုပ်များ၌ အာစရိယဝံသတာ, အဓိပ္ပါယော” ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိရင်းနှင့် မညီသည့်အပြင်, တတိယန္တဖြင့် ရှေ့ ၂ ပုဒ်ကို ထားပြီးမှ ပဌမန္တဖြင့် နော် ၂ ပုဒ်ကို ထားသောကြောင့် စာသွားလည်းမကောင်း။]

ဟောတော်မူအပ်သော ပုဒ်ဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-ပါဠိတော်ဖြင့်၎င်း၊ ရသေန-သာမည လက္ခဏာဖြစ်သော မဟာပဒေသ လေးပါးဖြင့်၎င်း၊ အာစရိယ ဝံသေန-ဆရာတို့၏ အန္တယ်ဖြစ်သော အာစရိယဝါဒဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-အဋ္ဌကထာဖြင့်၎င်း၊ အဓိပ္ပါယာ-မိမိ၏အလိုဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-အတ္တနောမတိဖြင့်၎င်း (အတ္ထော-အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ သမ္ပဋိစ္စိ တဗ္ဗော-လက်ခံထိုက်၏) ဟိ- ဆက်၊ ဣ-ဤအာဟစ္စ ပဒ အစရှိသည်တို့တွင်၊ သုတ္တံ - သုတ်ကို၊ ဝါ- ပါဠိတော်ကို၊ အာဟစ္စပဒန္တိ-ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတံ - အပ်၏၊ သုတ္တာနုလောမံ - သုတ်အားလျော်သော မဟာပဒေသလေးပါးကို၊ ရသောတိ-ဟူ၍၊ (အဓိပ္ပေတံ) အာစရိယဝါဒေါ-ဆရာတို့၏ဝါဒကို၊ ဝါ-အဋ္ဌကထာကို၊ အာစရိယဝံသောတိ-ဟူ၍၊ (အဓိပ္ပေတော) အတ္တနောမတိ-မိမိ၏အလိုကို၊ အဓိပ္ပါယောတိ-ဟူ၍၊ (အဓိပ္ပေတာ။)]

တတ္ထ - ထို သုတ္တစသည်တို့တွင်၊ သုတ္တံနာမ- သုတ္တမည်သည်၊ သကလေ- အလုံးစုံသော၊ ဝိနယဝိဋ္ဌကေ- ဌ၊ ပါဠိ- ပါဠိတော်တည်း၊ သုတ္တာနုလောမံ နာမ-မည်သည်၊ စတ္တာရော-န်သော၊ မဟာပဒေသာ-မဟာပဒေသတို့တည်း၊ ဝါ-ဝိနည်းကိုတည်စေတတ်သော ကျယ်ဝန်းသော အရာဌာနတို့တည်း၊ ဝါ-ဝိနည်းကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏ ကျယ်ဝန်းစွာသောအကြောင်းတို့တည်း၊ ယေ-ယင်း

သုတ္တံနာမ၊ ဝေ၊ ပါဠိ။ ။ “သုတ္တ” အရ ဝိဋ္ဌက ၃ ပုံပါဠိအားလုံး ရသော်လည်း ဝိနည်းဆုံးဖြတ်သောအရာဖြစ်၍ အရာအားလျော်စွာ ဝိနည်းပါဠိတော်ကိုသာ “သုတ္တ” ဟု ဖွင့်ပြသည်။ [ဗုဒ္ဓ ဝိနယဝိနိစ္ဆယဿ အဓိကတတ္ထာ (အရာ၏အဖြစ်ကြောင့်) တဒ နန္ဒပိကမေဝ သုတ္တံ ဒသေယန္တော အာဟ-သုတ္တံနာမ၊ ဝေ၊ ပါဠိတိ။]

မဟာပဒေသာ၊ ။ [မဟာဩကာသာ၊ မဟန္တာနိ (ဝိနယဿ ပတိဋ္ဌာပနာနိ) ဌာနာနိ။] ပဒေသကို ဩကာသဟု ဖွင့်၍ ဩကာသကို ဌာနဟု ဖွင့်သည်။ ဌာနဟူသည် ဝိနည်း အဆုံးအဖြတ်ကို တည်တန့်စေတတ်သော အရာတို့တည်း၊ ယေသု ပတိဋ္ဌာပိတော ဝိနယော ဝိနိစ္ဆိယတိ အသန္တေဟတော - ယင်း ဌာနတို့၌ တည်စေအပ်သော ဝိနည်းကို ယုံမှားမရှိသောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်အပ်၏။ မဟန္တာနိ ဝါ ကာရဏာနိ မဟာပဒေသာ၊ မဟန္တာနိ ဝိနယဝိနိစ္ဆယကာရဏာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အရဏောဏ်။ ။ မဟာပဒေသ၏အရကိုကား “တေ အတ္တတောယံ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိ ပါဠိဝသေန-ဖြင့်၊ အကပ္ပိယာနုလောမတော ကပ္ပိယာနုလောမတောစ ပုဂ္ဂလေ ဟိ နယတော တတာတထာ ဂပ္ပမာနာ အတ္တနယာဝေ” ဟူသော ဝိမတိ ဋီကာနှင့် အညီ “အကပ္ပိယနှင့်လျော်စွာ၎င်း ကပ္ပိယနှင့်လျော်စွာ၎င်း ဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ နည်းယူအပ်သော အနက် အဓိပ္ပါယ်တို့ပင်တည်း” ဟု မှတ်၊ သာရတ္ထိကား “မဟာပဒေသပါဠိတော်ကိုပင် မဟာပဒေသ” ဟု ဝေန္တိဝါဒပြု၏။ ထိုပါဠိမှာ သုတ္တအရတွင် ပါဝင်ပြီဟု ဆို၍ ဝိမတိပယ်လေသည်။

မဟာပဒေသ၊ လေးပါးတို့ကို၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တာ-နိဗ္ဗိ၊ (ကိံ)၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ယံ-အကြင် အရာဝတ္ထုကို၊ မယာ- သည်၊ ဣဒံ-ဤ အရာဝတ္ထု သည်၊ နကပ္ပတိ-မအပ်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အပ္ပဋိက္ခိတ္ထံ-ငယ်တော်မမူအပ်၊ တံ-ထို အရာဝတ္ထုသည်၊ အကပ္ပိယံ-မအပ်သော အရာဝတ္ထုကို၊ စေ အနုလောမေတိ- အကယ်၍ လျော်စွာပြုအံ့၊ (နာမဓာတ်ကြံသည်၊) ကပ္ပိယံ - အပ်သော အရာ ဝတ္ထုကို၊ (စေ)ပဋိဗာဟတိ-အကယ်၍ တားမြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)တံ-ထို အရာ ဝတ္ထုသည်၊ ဝေ- တို့အား၊ နကပ္ပတိ- မအပ်၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ယံ-ကို၊ မယာ- သည်၊ ဣဒံ-သည်၊ န ကပ္ပတိ၊ ဣတိ-သို့၊ အပ္ပဋိက္ခိတ္ထံ-မမူအပ်၊ တံ- ထို အရာ ဝတ္ထုသည်၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သောအရာဝတ္ထုကို၊ စေ အနုလောမေတိ-အံ့၊ အကပ္ပိ ယံ-မအပ်သောအရာဝတ္ထုကို၊ (စေ) ပဋိဗာဟတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) တံ ဝေ၊ ကပ္ပတိ၊ ယံ ဘိက္ခဝေ မယာ ဣဒံ ကပ္ပတိ၊ ဣတိ-သို့၊ အနုနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော် မမူအပ်၊ တံ-ထို အရာဝတ္ထုသည်၊ အကပ္ပိယံ-ကို၊ စေ အနုလောမေတိ၊ ကပ္ပိ ယံ(စေ) ပဋိဗာဟတိ၊ တံ ဝေ၊ န ကပ္ပတိ၊ ပေ၊ တံ-သည်၊ ဝေ- တို့အား၊ ကပ္ပ တိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝုတ္တာ-နိဗ္ဗိ။)

အာစရိယ ဝါဒေါနာမ-မည်သည်၊ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ-သုတ် အဘိဓမ္မာ ဝိနည်းကို သဘောတူရာပေါင်းယူတော်မူကြကုန်သော၊ ဝါ-ကုန်သော၊ ပဉ္စဟိ အရဟန္တသတေဟိ-တို့သည်၊ ထပိတာ-ထားအပ်သော၊ ပါဠိဝိနိဗ္ဗိယာ-ပါဠိ တော်မှ အလွတ်ဖြစ်သော၊ ဩက္ကန္တဝိနိစ္ဆယပ္ပဝတ္ထာ - ဉာဏ်ဖြင့် သက်ရောက် အပ်သော အဆုံးအဖြတ် ဖြစ်သော၊ အဋ္ဌကထာတန္တိ-အဋ္ဌကထာအစဉ်တည်း၊ အတ္တနောမတိနာမ-မည်သည်၊ သုတ္တသုတ္တာနုလောမ အာစရိယဝါဒေ-သုတ္တ၊

မှတ်ချက်။ ။ဤ မဟာပဒေသပါဠိတော်သည် မဟာဝါဒောသဇ္ဇန္ဒကဉ္စ လာလတုံ ဖြစ်သောကြောင့် ထို ခန္ဓက၏ အဖွင့်များမှ အဓိပ္ပါယ်ယူပါ၊ အပ် - မအပ်ဟူရာဝယ် တချို့နေရာ၌ ကိုယ် နှုတ် အပြုအမူ ဖြစ်၍ တချို့နေရာ၌ ပစ္စည်းဝတ္ထု ဖြစ်သောကြောင့် “ယံ-အကြင်အရာဝတ္ထု” ဟု ပေးသည်။

အာစရိယဝါဒေါ၊ ပေ၊ တန္တိ ။ ။ ယဒိပိ တတ္ထတတ္ထ ဘဂဝတာ ပဝတ္ထိတာ ပကိဏ္ဏကဒေသနာဝ အဋ္ဌကထာ= အဋ္ဌကထာဟူသည်(သီးခြားမဟုတ်) ဟိုမြို့ဒီရွာ၌ ဘုရားရှင်ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော ရောရောနှောနှော ဒေသနာပင်ဖြစ်သည်။ သာ ပန ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ပဌမံ တီကိ ဝိဇ္ဇကာနိ သင်္ဂါယိတွာ တဿ အတ္ထဝတ္ထနာနုရူပေနေဝ ဝါစနာမဝံ အာရောပိတတ္ထာ အာစရိယဝါဒေါတိ ဝုစ္စတိ - သို့သော် 'သံဂါယနာတင် ထေရ်တို့သည် ဝိဇ္ဇက ပါဠိတော်များကို ပဌမသံဂါယနာတင်ကြပြီးနောက် ထိုဝိဇ္ဇက၏ အနက်အဖွင့် အနေအားဖြင့် ပို့ချစဉ်သို့ တင်ထားအပ်သည့်အတွက် ထိုအဋ္ဌကထာကို အာစရိယဝါဒ ဟု ခေါ်ထားသည်။

သုတ္တာနုလောမ၊ အာစရိယဝါဒတို့ကို၊ မုဋ္ဌိတွာ-လွတ်၍၊ အနုမာနေန-မှန်းဆ တတ်သော ဉာဏ်ဖြင့်၊ အတ္တနော - ၏၊ အနု ဗုဒ္ဓိယာ - သုတ္တစသည်သို့ အစဉ် လိုက်သောဉာဏ်ဖြင့်၊ နယဂ္ဂါဟေန-သုတ္တစသည်မှ ရအပ်သောနည်းကို ယူခြင်း ဖြင့်၊ [သုတ္တာဒီနိ အနုဂတဗုဒ္ဓိယာ၊ သုတ္တာဒိတော လတ္တမာနနယဂ္ဂါဟေန။] ဥပဋ္ဌိတာကာရ ကထနံ - ထင်လာသော အခြင်းအရာကို ပြောဆိုခြင်းတည်း။ အဝိစ-စင်စစ်ကား၊ သုတ္တန္တဘိဓမ္မဝိနယဋ္ဌကထာသု- သုတ္တန်အဘိဓမ္မာဝိနည်း အဋ္ဌကထာတို့၌ အာဂတော-သော၊ သဗ္ဗောပိ-လည်းဖြစ်သော၊ ထေရဝါဒေါ- ထေရဝါဒသည်၊ ဝါ - ဆရာတို့၏ ပြောဆိုကြောင်း စကားသည်၊ အတ္တနော မတိနာမ - မည်၏။

ပန-ဆက်၊ တံ အတ္တနောမတိ - ထို အတ္တနောမတိကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဝါ-လက်ကိုင်ပြု၍၊ ကထေန္တေန-ပြောသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ [တပါးနှင့်တပါး အပြိုင်အဆိုင်ပြောရာ၌ အတ္တနောမတိကို လက်ကိုင်ပြု၍ ပြောသောပုဂ္ဂိုလ် သည်၊] ဒဋ္ဌဂ္ဂါဟံ-ခိုင်မြဲစွာယူအပ်သည် မည်လောက်အောင်၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ န ဝေါဟရိတဗ္ဗံ-မပြောဆိုရာ၊ ဝါ-မပြောဆိုရ၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ သလ္လ ကေတွာ-မှတ်သား၍၊ အတ္ထေန-မိမိယူအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့်၊ ပါဠိ- ပါဠိတော်ကို၎င်း၊ ပါဠိယာ-နှင့်၊ အတ္ထံစ-မိမိယူအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် ကို၎င်း၊ သံသန္ဓိတွာ-နီးနှောတိုက်ဆိုင်၍၊ [အပြန်အလှန် နီးနှောတိုက်ဆိုင်၍- ဟူလို၊] ကထေတဗ္ဗံ-ပြောရာ၏၊ ဝါ-ပြောရမည်၊ အတ္တနောမတိ-ကို၊ အာစရိယ ဝါဒေ - အာစရိယဝါဒ၌၊ ဩတာရေတဗ္ဗာ-ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်စေထိုက်၏၊ (သွင်း၍ကြည့်ထိုက်၏) တတ္ထ- ထို အာစရိယဝါဒ၌၊ သစေ ဩတရတိစေ-

အချုပ်မှာ-“အာစရိယာ ဝဒန္တိ သံဝဏ္ဏန္တိ ပါဠိံ တောနာတိ အာစရိယဝါဒေါ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ပါဠိတော်ကိုဖွင့်ဆိုကြောင်းဖြစ်သော သံဂါယနာတင် ထေရ်တို့၏စကား ကို “အာစရိယဝါဒ”ဟု ခေါ်ရကား “အာစရိယဝါဒ ” ဟူသည်မှာ အဋ္ဌကထာပင် ဖြစ်၏၊ ထို အဋ္ဌကထာဟူသည်လည်း (နောက်မှထည့်အပ်သော တချို့စကားမှတပါး များသောအားဖြင့်) ဘုရားဟောတော်မူအပ်သောစကားများသာ ဖြစ်သည်-ဟူလို။

အဝိစ။ ။ အတ္တနောမတိံ သာမညတော ပဋ္ဌပံ ဒသေတွာ (သုတ္တသုတ္တာနုလောမ အာစရိယဝါဒေ မုဋ္ဌိတွာ-စသည်ဖြင့် သာမညပြုပြီး၍) ဣဒါနိ တမေဝ ဝိသေသေတွာ ဒသေန္တော အဝိစာတိ အာဒိမာဟ၊ ဤ ကျမ်းတက်ပုံကိုကြည့်၍ “ အဝိစ - တနည်း ကား”ဟု မပေးဘဲ “စင်စစ်ကား”ဟု ပေးသည်။

တံပန။ ။ အတ္တနောမတိကို အကိုးအကားပြု၍ ပြောသူတို့ ကျင့်ထိုက် (စိတ်ထား ထိုက်)သော အခြင်းအရာကိုပြလို၍ တံပန - စသည်မိန့်။ [အတ္ထေနာတိ - အတ္တနာ သလ္လက္ခိတေန အတ္ထေန၊ ဩတာရေတဗ္ဗာတိ- ဉာဏေန အနုပုဝေသေတဗ္ဗာ။

အကယ်၍မူလည်း သက်ဝင်အံ့၊(သစေ)သမေတိစ-အကယ်၍မူလည်း ညီညွတ်အံ့၊ (ဝေံသတိ) ဂဟေတဗ္ဗာ - အတည်ယူထိုက်၏။ သစေ နေဝဩတရတိ- အကယ်၍မူလည်း မသက်ဝင်အံ့၊ (သစေ) န သမေတိ - အံ့၊ (ဝေံသတိ) န ဂဟေတဗ္ဗာ၊ ဟိ-မှန်၊(တနည်း)(ကသ္မာ-ကြောင့်နည်း)၊ဟိယသ္မာ-ကြောင့်၊ အယံ အတ္တနောမတိနာမ-မည်သည်၊ သဗ္ဗဒုဗ္ဗလာ - အလုံးစုံတို့အောက်အားနည်း၏၊(တသ္မာ-ထို ကြောင့်တည်း)၊[မိမိ၏ဉာဏ်အထင်မျှဖြစ်သောကြောင့် သုတ္တစသည်တို့အော် အားနည်း၏၊ ထို့ ကြောင့် အာစရိယဝါဒနှင့် ညီညွတ်မှ အတည်ယူပါ၊ မညီညွတ်လျှင် အတည် မယူပါနှင့် - ဟူလို။] အတ္တနောမတိတော - ထက်၊ အာစရိယဝါဒေါ-သည်၊ ဗလဝတရော-သာ၍ အားရှိ၏။

အာစရိယဝါဒေါပိ- ကိုလည်း၊ သုတ္တာနုလောမေ- ဌှ၊ ဝါ-မဟာပဒေသ ၄ ပါး၌၊ ဩတာရေတဗ္ဗော-ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်စေထိုက်၏။ ဝါ-သွင်းချထိုက်၏။ တတ္ထ-ထို သုတ္တာနုလောမ၌၊ ဩတရန္တောယေဝ-သက်ဝင်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ သမန္တောယေဝ - ညီညွတ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ (အာစရိယဝါဒေါ - အာစရိယဝါဒကို) ဂဟေတဗ္ဗော- အတည်ယူထိုက်၏။ ဣတရော-အခြားသော သုတ္တာနုလောမ၌ မသက်ဝင်မညီညွတ်သော အာစရိယဝါဒကို၊ နဂဟေတဗ္ဗော-ထိုက်၊ဟိ-မှန်၊(တနည်း)(ကသ္မာ-နည်း)၊ဟိယသ္မာ-ကြောင့်၊ အာစရိယဝါဒတော-ထက်၊ သုတ္တာနုလောမံ-သည်၊ ဗလဝတရံ-၏၊(တသ္မာ-တည်း)၊သုတ္တာနုလောမံပိ-ကိုလည်း၊သုတ္တေ-ပါဠိတော်၌၊ဩတာရေတဗ္ဗံ-၏၊ ဝါ - ၏၊ တတ္ထ - ထို သုတ်၌၊ ဩတရန္တမေဝ - သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သမန္တမေဝ-သော၊ (သုတ္တာနုလောမံ-ကို) ဂဟေတဗ္ဗံ-၏၊ ဣတရံ-အခြားသော (သုတ်၌ မသက်ဝင် မညီညွတ်သော) သုတ္တာနုလောမကို၊ နဂဟေတဗ္ဗံ-ထိုက်၊ ဟိ- မှန်၊ (တနည်း)(ကသ္မာ - နည်း)၊ ဟိ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ သုတ္တာနုလောမတော-ထက်၊ သုတ္တမေဝ-သာ၊ ဗလဝတရံ-၏၊ (တသ္မာ-တည်း။)

အာစရိယဝါဒေါပိ ။ ။ ပမာဒပါဠဝသေန (အမှတ်တမဲ့ ရေးသားအပ်သော ပါဠိ၏ အစွမ်းဖြင့်) အာစရိယဝါဒဿ ကဒါပိ သုတ္တာနုလောမေန အသံသန္နနာပိ သိယာ၊သော (ပမာဒပါဠိဖြစ်နေ၍ သုတ္တာနုလောမ-မဟာပဒေသနှင့် မနီးနှောမိသော အဋ္ဌကထာကို) န ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော အာဟ - အာစရိယဝါဒေါပိ၊ပေ၊ သမေန္တောဝေ ဂဟေတဗ္ဗောတိ။

သမန္တမေဝဂဟေတဗ္ဗံ ။ ။ ပါဠိတော် သုတ္တနှင့် လျော်မှသာ မဟာပဒေသကို အတည်ယူပါ။ မဟာပဒေသ၌ ဘုရားရှင် တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိ မပါရှိသောကြောင့် သုတ္တ (ပါဠိတော်) နှင့် မညီလျှင် အတည်မယူပါနှင့်-ဟူလို။

ဟိ - မှန်၏။ သုတ္တံ - ပါဠိတော်သည်။ ဝါ - ကို၊ အပ္ပတိဝတ္ထိယံ - တစုံ တယောပုံမျှ မတားမြစ်အပ် မတားမြစ်နိုင်၊ ကာရကသံဃသဒိသံ-သံဂါယနာ တင်မှုကိုပြုသော သံဃာတော်နှင့်အလားတူ၏။ ဗုဒ္ဓါနိ - တို့၏။ ဌိတကာလ သဒိသံ- တည်ရာကာလနှင့် အလားတူ၏။ တဿာ - ကြောင့်၊ (အတ္တနောမတိ ထက် အာစရိယဝါဒ၏ အားရှိသည်၏အဖြစ်) အာစရိယဝါဒထက် သုတ္တာ နုလောမ၏ အားရှိသည်၏အဖြစ် , သုတ္တာနုလောမထက် သုတ္တ၏ အားရှိ သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ယဒါ-၌၊ ဒွေ-နံသေ၊ ဘိက္ခု- တို့သည်။ သာကစ္ဆ န္တိ - အတူတကွ ပြောဆိုကြကုန်၏။ ဝါ - ဆွေးနွေးကြကုန်၏။ (တဒါ) သက ဝါဒီ-မိမိဂိုဏ်း၏ အယူဝါဒရှိသူသည်။ သုတ္တံ-ကို ဂဟေတွာ-၍၊ ဝါ-လက်ကိုင် ပြု၍၊ ကထေတိ - ပြောအံ့။ ပရဝါဒီ - အခြားဂိုဏ်း၏ အယူဝါဒရှိသူသည်။ သုတ္တာနုလောမံ - ကို၊ (ဂဟေတွာ ကထေတိ)၊ တေဟိ- ထို ဆွေးနွေးသော ရဟန်းတို့သည်။ အညမညံ- အချင်းချင်း၊ ခေဝံဝါ- အယူဝါဒကို ပစ်ပယ်ခြင်း ကို၎င်း၊ ဂရဟံဝါ- ပုဂ္ဂိုလ်ကိုကွဲ၍ ခြင်းကို၎င်း၊ အကတွာ-၍၊ သုတ္တာနုလော မံ-ကို၊ သုတ္တေ-၌၊ ဩတာရေတဗ္ဗံ-၏။ (သုတ္တေ - ၌)၊ သစေ ဩတရတိ၊ သစေ သမေတိ (ဧဝံသတိ) ဂဟေတဗ္ဗံ၊ နောစေ ဩတရတိ၊ နောစေ သမေတိ၊ (ဧဝံ သတိ) န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ သုတ္တသ္မိံ ယေဝ-မိမိတို့၏ပါဠိ၌သာ၊ ဌာတဗ္ဗံ-တည်ရာ၏။

[တဘက်ကသုတ္တ တဘက်က အာစရိယဝါဒကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “ အထာယံ ” စသည်မိန့်၊] အထ - သို့မဟုတ်၊ အယံ-ဤ သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သုတ္တံ ဂဟေတွာ ကထေတိ၊ ပရော-ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ် သည်။ အာစရိယဝါဒံ - ကို၊ ပေ၊ အနောတရန္တော - မသက်ဝင်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ အသမေန္တောစ-သော၊ ဝါရယာစရိယဝါဒေါ-ကဲ့ရဲ့ ထိုက်သော အာစရိယဝါဒကို၊ န ဂဟေတဗ္ဗော - ထိုက်၊ သုတ္တသ္မိံ ယေဝ၊ ဌာတဗ္ဗံ - ရာ၏။

အပ္ပတိဝတ္ထိယံစသည် ။ ။ အပ္ပတိဝတ္ထိယန္တိ အပ္ပတိဗာဟိယံ၊ ကာရကသံဃသဒိ သန္တိ - ပမာဏက္ခာ (လိုရင်းပမာဏ၏ အဖြစ်ကြောင့်) သံဂီတိကာရက သံဃသဒိသံ၊ ဗုဒ္ဓါနိ ဌိတကာလသဒိသန္တိ ဣမိနာ ဗုဒ္ဓေဟေဝ ကထိတတ္တာ ဓရမာနုဗုဒ္ဓသဒိသန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သကဝါဒီ၊ ပေ၊ အကတွာ။ ။ သကဝါဒီ အတ္တနော သုတ္တံ ဂဟေတွာ ဝေါဟရတိ၊ ပရဝါဒီ သုတ္တာနုလောမံတိ-အညနိကာယဝါဒီ (မဟာဝိဟာရနိကာယမှ တပါးသော အခြားဂိုဏ်း၏ အယူဝါဒရှိသူသည်) အတ္တနော နိကာယေ သုတ္တာနုလောမံ ဂဟေတွာ ကထေတိ၊ ပေ၊ ကိံ ဣမိနာတိ ခေဝံဝါ-ဤ အယူဖြင့် ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်းဟု အယူဝါဒ ပစ်ပယ်မှုကို၎င်း “ ကံ ” သေ ဗာလော ဝဒတိတိ ဂရဟံဝါ (ဤအမိုက်ကောင်က ဘာပြော ရတာလဲ ” ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ကိုကွဲ၍ကို၎င်း) အကတွာ။

[တဘက်ကသုတ္တ တဘက်က အတ္တနောမတိကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “အထာယံ” စသည်မိန့်]။ပေ၊ သုတ္တသို့ ယေဝ ဌာတဗ္ဗံ။

ပန - ကား၊ အယံ - ဤ သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သုတ္တာနုလောမံ - ကို၊ ဂဟေတွာ- ၍၊ အထကထေတိ - အကယ်၍ပြောအံ့၊ ပရော- ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သုတ္တံ- ပါဠိတော်ကို၊ (ဂဟေတွာ အထကထေတိ)၊ သုတ္တံ - ပရဝါဒီ၏ သုတ်ကို၊ သုတ္တာနုလောမေ- သကဝါဒီ၏ သုတ္တာနုလောမ၌၊ ဩတာရေတဗ္ဗံ- ၏၊(သုတ္တာနုလောမေ-၌)သစေ ဩတရတိ သစေသမေတိ၊တိသော သံဂီတိ ယော - သံဂါယနာ ဥ တန်တို့သို့၊ အာရူဠိ - တင်အပ်သော၊ ပါဠိအာဂတံ- ပါဠိတော်၌လာသောသုတ်သည်၊(ဟုတွာ-၍) သစေ ပညာယတိ-အကယ်၍ ထင်ရှားအံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) ဂဟေတဗ္ဗံ - ၏၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (သံဂါယနာ ဥ တန်တို့သို့ တင်အပ်သော ပါဠိတော်တွင် ပါဝင်သောသုတ်၏ အခြင်းအရာအားဖြင့်)၊နောစေပညာယတိ၊စေန ဩတရတိ၊စေန သမေတိ၊ ဗာဟိရကသုတ္တံဝါ - သာသနာတော်မှအပဖြစ်သော သုတ်သည်သော်၎င်း၊ သီလောကောဝါ - သာသနာတော်မှအပဖြစ်သော ဂါထာသည်သော်၎င်း၊ အညံ-သော၊ဂုဠဝေဿ နှရဂုဠဝိနယဝေဒလ္လာဒီနံ-ဂုဠဝေဿ နှရကျမ်း၊ဂုဠဝိနယကျမ်း၊ဝေဒလ္လကျမ်းအစရှိသည်တို့တွင်၊အညတရတော-တပါးပီးသော ကျမ်းမှ၊ အာဂတံ-လာသော၊ ဂါရယုသုတ္တံဝါ-ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော သုတ်သည် သော်၎င်း၊ (သစေ) ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ) န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ သုတ္တာနုလောမသို့ ယေဝ ဌာတဗ္ဗံ။ [ပရဝါဒီက အာစရိယဝါဒကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “အထာယံ” စသည်မိန့်]။ပေ၊သုတ္တာနုလောမေယေဝ ဌာတဗ္ဗံ။ [ပရဝါဒီက အတ္တနောမတိကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “အထာယံ” စသည်မိန့်]။ပေ၊သုတ္တာနုလောမေယေဝ ဌာတဗ္ဗံ။

အထပနာယံ ။ ။ [အယံတိ သကဝါဒီ၊ ပရောတိ အညဒိကာယဝါဒီ၊] သကဝါဒီက သုတ္တာနုလောမကိုချည်းကိုင်ပုံပြု၍ ပရဝါဒီက သုတ္တစသည် ကိုင်ပုံကိုပြလိုသောကြောင့် “အထပန” ဟု ပနဖြင့် တက်သည်။ ပရဝါဒီသည် အားရှိသော သုတ္တကို ကိုင်၍ ပြောသော်လည်း သူ၏ သုတ္တသည် ပါဠိတော်ရင်း ဟုတ်ချင်မှ ဟုတ်မည် ဖြစ်သောကြောင့် သကဝါဒီ၏ သုတ္တာနုလောမ၌ သွင်းချ၍ ညီညွတ်မှ အတည်ယူပါ-ဟု ဆိုသည်။

ဗာဟိရကသုတ္တံ သည် ။ ။ တိသော သံဂီတိယော အနာရုဋဂုဠဝေဿ နှရဒီနိ (သံဂါယနာ ဥ တန်တို့ မတင်အပ်သော “ ဂုဠဝေဿ နှရသုတ် ” အစရှိကုန်သော) မဟာသံဃိကနိကာယဝါသီနံ သုတ္တာနိ (မဟာသံဃိကဂိုဏ်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သုတ်တို့သည်)။ ဝေဒလ္လာဒီနံတိ အာဒိသဓ္ဓေန ဂုဠဥမ္မဂ္ဂါဒိဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

[သကဝါဒီက အာစရိယဝါဒကိုချဉ်းကိုင်ပုံကိုပြု၍ ပရဝါဒီကသုတ္တစသည် ကိုင်ပုံကိုပြုလိုသောကြောင့် “အထပနာယံ” စသည်မိန့်၊] ပန-ကာ၊ အယံ-သည်၊ အာစရိယဝါဒ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အထကထေတိ- အံ၊ ပရော-သည်၊ သုတ္တံ (ဂဟေတွာ အထကထေတိ)၊ ပေ၊ ဣတရံ - အခြားသော အာစရိယဝါဒ၌ မသက်ဝင် မညီညွတ်သော၊ ဂါရယုသုတ္တံ-ကို၊ န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ အာစရိယဝါဒေယေဝ ဌာတဗ္ဗံ၊ [သကဝါဒီက အာစရိယဝါဒ , ပရဝါဒီက သုတ္တာနုလောမကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကိုပြုလိုသောကြောင့် “အထာယံ” စသည်မိန့်၊] အထ- သို့မဟုတ်၊ အယံ- သည်၊ ပေ၊ ဣတရံ- အခြားသော အာစရိယဝါဒ၌ မသက်ဝင်မညီညွတ်သော သုတ္တာနုလောမကို၊ န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ အာစရိယဝါဒေယေဝ ဌာတဗ္ဗံ၊ [သကဝါဒီက အာစရိယဝါဒ, ပရဝါဒီက အတ္တနောမတိကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကို ပြုလိုသောကြောင့် “အထာယံ” စသည်မိန့်၊] အထ- သို့မဟုတ်၊ အယံ-သည်၊ ပေ၊ အာစရိယဝါဒေယေဝ ဌာတဗ္ဗံ။

[သကဝါဒီက အတ္တနောမတိကိုချဉ်း ကိုင်ပုံကိုပြု၍ ပရဝါဒီကသုတ္တစသည် ကိုင်ပုံကိုပြုလိုသောကြောင့် “အထပနာယံ” စသည်မိန့်၊] ပန-ကာ၊ အယံ-သည်၊ အတ္တနောမတိ ဂဟေတွာ အထကထေတိ၊ ပရော-သည်၊ သုတ္တံ(ဂဟေတွာ အထကထေတိ၊ ဧဝံသတိ၊) သုတ္တံ-ပရဝါဒီသုတ်ကို၊ အတ္တနောမတိယံ-သကဝါဒီ၏ အတ္တနောမတိ၌၊ ဩတာရေတဗ္ဗံ ၊ ပေ ၊ အတ္တနောမတိယမေဝ ဌာတဗ္ဗံ၊ [သကဝါဒီက အတ္တနောမတိ , ပရဝါဒီက သုတ္တာနုလောမကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကိုပြုလိုသောကြောင့် “အထာယံ” စသည်မိန့်၊] အထ- သို့မဟုတ်၊ ပေ၊ ဌာတဗ္ဗံ။ [သကဝါဒီက အတ္တနောမတိ , ပရဝါဒီက အာစရိယဝါဒကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကိုပြုလိုသောကြောင့် “အထာယံ ” စသည်မိန့်၊] အထ- သို့မဟုတ်၊ ပေ၊ ဌာတဗ္ဗံ၊ အတ္တနော- ၏၊ ဂဟဏမေဝ- အယူကိုသာ၊ ဗလိယံ-အားရှိသည်ကို- ကာတဗ္ဗံ-၏၊ စ-ဆက်၊ သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု-အလုံးစုံသော ဌာနတို့၌၊ ခေပေါဝါ-အယူဝါဒကို ပစ်ပယ်ခြင်းကို၎င်း၊ ဂရဟာဝါ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို၎င်း၊ န ကာတဗ္ဗာ-မပြုထိုက်၊ ဣတိ- သုတ္တစသည်ကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံအပြီးတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ သကဝါဒီနှင့် ပရဝါဒီတို့ သုတ္တချင်း , သုတ္တာနုလောမ စသည်ချင်း လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကို မပြုချေ၊ ထိုသို့မပြုခြင်းမှာ သုတ်ကို သုတ်၌ သွင်းချခြင်းသည် ထူးခြားသကဲ့သို့လည်း မထင်ရ၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးကိုနည်းမှီ၍လည်း သိလောက်သောကြောင့် ဖြစ်သည်-ဟုဆိုကာဆိုသည်။

[သကဝါဒီနှင့် ပရဝါဒီတို့၏ ကပ္ပိယ အကပ္ပိယပြင်းရာ၌ ကျင့်ထိုက်သော အစီအစဉ်ကိုပြလို၍ “အထပနာယံ” စသည်မိန့်၊] ပန- ကား၊ အယံ-သည်၊ ကပ္ပိယန္တိ-အပ်၏ဟူ၍၊ ဂဟေတွာ အထကထေတိ၊ ပရော-သည်၊ အကပ္ပိယန္တိ-မအပ်ဟူ၍၊ (ဂဟေတွာ အထကထေတိ၊ ဧဝံသတိ၊) သုတ္တေစ- သကဝါဒီ၏ သုတ်၌၎င်း၊ သုတ္တာနုလောမေစ-သကဝါဒီ၏ သုတ္တာနုလောမ၌၎င်း၊ ဩတာရေ တဗ္ဗံ - ၏၊ (ဩတာရိယမာနံ- သက်ဝင်စေအပ်သည် ရှိသော်၊) ကပ္ပိယံ- သည်၊ သစေဟေတိ၊ (ဧဝံသတိ) ကပ္ပိယေ-အပ်သောအရာ၌၊ ဌာတဗ္ဗံ-၏၊ အကပ္ပိယံ-သည်၊ သစေ ဟေတိ၊ (ဧဝံသတိ) အကပ္ပိယေ ဌာတဗ္ဗံ၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ အယံ-သည်၊ တဿ-ထိုဝတ္ထု၏၊ ကပ္ပိယဘာဝသာဓကံ-အပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော၊ သုတ္တတော-သုတ်မှာ၊ ဗဟုံ-သော၊ ကာရဏဉ္စ- အကြောင်း ယုတ္တိကို၎င်း၊ ဝိနိစ္ဆယဉ္စ- အဆုံးအဖြတ်ကို၎င်း၊ ဒေသေတိ - ပြနိုင်အံ့၊ ပရော-သည်၊ ကာရဏံ-ကို၊ နဝိန္ဒတိ-မရအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ကပ္ပိယေဝ-၌သာ၊ ဌာတဗ္ဗံ-၏၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ပေဒေသေတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အနေန- ဤ သကဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္တနော- ၏၊ ဂဟဏန္တိ - အယူဟူ၍၊ ကတွာ - ၍၊ ဒဠိ- စွာ၊ အာဒါယ-၍၊ န ဌာတဗ္ဗံ-မတည်ရာ၊ သာဓုတိ-ကောင်း၏ဟူ၍၊ သမ္ဗင်္ဂိစ္စိတွာ- လက်ခံ၍၊ အကပ္ပိယေဝ-၌သာ၊ ဌာတဗ္ဗံ၊ အထ- သို့မဟုတ်၊ ဒိန္နမ္ပိ- သကဝါဒီ ပရဝါဒီ ၂ ဦးလုံးတို့၏လည်းကား၊ ကာရဏဉ္စာယာ-အကြောင်းတုအကြောင်းရောင် သည်၊ ဒိဿတိ-ထင်ရှားအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပဋိက္ခိတ္တဘာဝေါယေဝ-ပယ်မြင်အပ် သည်၏အဖြစ်သည်သာ၊ သာဓု-၏၊ အကပ္ပိယေ-မအပ်သောအရာ၌၊ ဌာတဗ္ဗံ- ၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဝိနယံ- ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ်သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယ ဝိစာရဏံ - အပ် မအပ်ကို စိစစ်ခြင်းသို့၊ အာဂပ္ပ- ရောက်၍၊ [ဝိနယံပတွာကို ထပ်ဖွင့်သည်၊] ရုန္ဒိတဗ္ဗံ - အပ်၏ဟူသော အယူကို ပိတ်ဆို့ ရာ၏၊ ဝါဠု-မအပ် ဟူသောအယူ၌ ခိုင်မြဲသည်ကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ရာ၏၊ သေတံ - အဆက်ဆက်ဖြစ်မည့် အပ်၏ဟူသော အယူဝါဒ အလျင်ကို၊ ပစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ - ဖြတ်တောက်ရာ၏၊ ဂရူက ဘာဝေယေဝ-လေးသည်၏အဖြစ်ဟူသော အကပ္ပိယ၌သာ၊ ဌာတဗ္ဗံ-၏၊

ကာရဏဉ္စာယာ ။ ။ ကာရဏာပိရူပံ (အတုအရောင်ဖြစ်သော အကြောင်း) ။
 “၂ ဘက်လုံးကပင် အကြောင်းမှန်ကို မပြနိုင်ကြလျှင် အကပ္ပိယဟူသာ ယူပါ” ဟူလို။

ရုန္ဒိတဗ္ဗံ စသည်။ ။ ကပ္ပိယန္တိ ဂဟဏံ ရုန္ဒိတဗ္ဗံ၊ အကပ္ပိယန္တိ ဂဟဏံ ဝါဠု ကာတဗ္ဗံ၊ အပရာပရံ ပဝတ္ထကပ္ပိယဂဟဏသေတံ ပစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ၊ ဂရူကဘာဝသင်္ခါတေ အကပ္ပိယ ဘာဝေ ယေဝ ဌာတဗ္ဗံ၊ “မအပ်သည်ကို အပ်သည် ဟု ယူ၍ ပြမိလျှင် အာပတ်သင့်ပါ လိမ့်မည်၊ မအပ်ဟု ယူ၍ မပြုဘဲနေခြင်းသာလျှင် အပြစ်ကင်းပါသည်” ဟူလို။

ပန - ကား၊ အယံ - သည်၊ အကပ္ပိယန္တိ - မအပ်ဟူ၍၊ ဂဟေတွာ အထကထေတိ၊ ပေ၊ ဌာတဗ္ဗံ-တည်ရာ၏၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ အယံ - သည်၊ ဗဟူဟိ-နံသော၊ သုတ္တဝိနိစ္ဆယကာရဏေဟိ- ပါဠိတော်၊ ထိုပါဠိတော်မှ ဆောင်အပ်သော ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ [သုတ္တေဟိစေဝ. တတော အာနိတဝိနိစ္ဆယကာရဏေဟိစ၊] အကပ္ပိယဘာဝံ-ကို၊ ဒေသသတိ-ပြုနိုင်အံ့၊ ပရေ-သည်၊ ကာရဏံ-ကို၊ နဝိန္ဒတိ-မရအံ့၊ (ဝေသတိ) အကပ္ပိယေ - မအပ်သော အရာ၌၊ ဌာတဗ္ဗံ-၏၊ အထ - သို့မဟုတ်၊ ပေ၊ ဒိဿတိ-အံ့၊ (ဝေသတိ) အတ္တနော-သကဝါဒီဟူသော မိမိ၏၊ ဂဟဏံ- မအပ်ဟူသော အယူကို၊ နဝိသဇ္ဇေတဗ္ဗံ- မစွန့်လိုက်ရာ၊ စ- ဆက်၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယေ - သကဝါဒီ၏ ကပ္ပိယ၊ ပရဝါဒီ၏ အကပ္ပိယ၌၎င်း၊ အကပ္ပိယ ကပ္ပိယေစ - သကဝါဒီ၏ အကပ္ပိယ၊ ပရဝါဒီ၏ ကပ္ပိယ၌၎င်း၊ အယံ ဝိနိစ္ဆယော- ကို၊ ဝုတ္တောယထာ- ကဲ့သို့၊ ဝေ-တူ၊ အနာပတ္တိ အာပတ္တိဝါဒေစ-သကဝါဒီ၏ အနာပတ္တိဝါဒ၊ ပရဝါဒီ၏ အာပတ္တိဝါဒ၌၎င်း၊ ပေ၊ ဂရူကလဟုကာပတ္တိဝါဒေစ- သကဝါဒီ၏ ဂရူကာပတ္တိဝါဒ၊ ပရဝါဒီ၏ လဟုကာပတ္တိဝါဒ၌၎င်း၊ အယံ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ဟိ- မှန်၊ ဣ- ဤ၊ ကပ္ပိယာ ကပ္ပိယဝါဒ၊ အနာပတ္တိ အာပတ္တိဝါဒ အစရှိသော ကွဲပြားခြင်းတို့၌၊ နာမမတ္တိယေဝ- နာမည်မျှသည်သာ၊ နာနံ- ထူး၏၊ ယောဇနာနယေ- ယှဉ်စေပုံနည်း၌၊ နာနံ-အထူးသည်၊ နတ္ထိ။ [“အထပနာယံ အာပတ္တိတိဂဟေတွာ ကထေတိ ” စသည်ဖြင့် ပါဠိကို ယှဉ်စေပုံနည်းမှာ မထူးပါ။ အကပ္ပိယန္တိ - ဟူရာ၌ “အနာပတ္တိတိ” စသည်ဖြင့် လဲလှယ်ရုံသာ ထူးသည်-ဟုလို။] ဘဿာ-ကြောင့်၊ (မယာ) န ဝိတ္ထာရိတံ - မချွေအပ်တော့၊ ဝေ - လျှင်၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယာဒိဝိနိစ္ဆယေ - သည်၊ ဥပ္ပန္နေ - သော်၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သုတ္တသုတ္တာနုလောမ အာစရိယဝါဒ အတ္တနောမတီသု-တို့၌၊ အတိရေကကာရဏံ-ပိုလွန်သောအကြောင်းကို၊ လဘတိ - ၏၊ တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါဒေ-၌၊ ဌာတဗ္ဗံ-၏၊ ပန - ဆက်၊ သဗ္ဗသော - ကြွင်းခဲ့ဥသို အလုံးစုံအားဖြင့်၊ ကာရဏဝိနိစ္ဆယံ - ကို၊ အလဘန္တေန - မရသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သုတ္တံ- ပါဠိတော်ကို၊ န ဝိဇဟိဘဗ္ဗံ- မစွန့်ရာ၊ သုတ္တသ္မိယေဝ-၌သာ၊ ဌာတဗ္ဗံ - တည်ရာ၏၊ ဣတိ - ကပ္ပိယာကပ္ပိယ စသည်တို့ကို ဆုံးဖြတ်နည်းနှင့် စပ်သော စကားရပ် အပြီးတည်း၊ .... ဝေ - လျှင်၊ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေစ-၌၎င်း၊ သိက္ခာပဒဝိဘဏေစ - ၌၎င်း၊ သကလေ - သော၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆယေစ - ၌၎င်း၊ ကောသလံ - ကို၊ ပတ္တယန္တေန - တောင့်တသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စတုတ္ထိဓော-သော၊ အယံဝိနယော-ကို၊ ဇာနိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏၊ ဝါ-သိအောင်ပြုပါလေ။

စပန - ထပ်၍ဆက်ဥူးအံ့၊ စတုဗြိခံ - သော၊ ဣမံ ဝိနယံ - ကို၊ ဥက္ကာဝိ-
 သိပြီး၍လည်း၊ ဝါ- သိပြီးပါသော်လည်း၊ ဝိနယဓရေန- ဝိနည်းမိရ်ဖြစ်သော၊
 ပုဂ္ဂလေန-သည်၊ တိလက္ခဏာသမန္နာဝတေန- ဥပါးသောလက္ခဏာနှင့်ပြည့်စုံ
 သူသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဟိ- ချဲ့၊ ဝိနယဓရဿ- ၏၊ တီဏိ- န်သော၊ လက္ခ
 ဏာနိ- တို့ကို၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာနိ - အလိုရှိထိုက်ကုန်၏၊ ကတမာနိ တီဏိ - တို့ကို၊
 (ဣစ္ဆိတဗ္ဗာနိ) [“ သုတ္တမဿ ” ဟု စမပါဘဲ ဋီကာဖွင့်လတံ့၊ ထို့ကြောင့်
 “သုတ္တဿ” ဟု မရှိစေသင့်၊] အဿ - ထိုဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ - သည်၊
 သုတ္တံ - ဝိနည်းပါဠိတော်သည်၊ သွာဂတံ - ကောင်းစွာနှုတ်၌လာသည်၊ သုပ
 ဝတ္တိ-ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းရှိသည်၊ ဝါ-ကောင်းစွာဖြစ်လေ့ရှိသည်၊ သုတ္တသော-
 ပါဠိတော်အားဖြင့်၎င်း၊ အနုပုဂ္ဂန္တသော-ပရိပုစ္ဆာ အဋ္ဌကထာအားဖြင့်၎င်း၊
 သုဝိနိစ္ဆိတံ- ကောင်းစွာဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ဣတိ ဣဒံ- ဤ
 လက္ခဏာသည်၊ ဧဝံ- တပါးသော၊ လက္ခဏံ-တည်း၊ ပန- ကား၊ ဝိနယေ-
 ဝိနည်းအကျင့်၌၊ ဌိတော-လက္ခဏာအဖြစ်ဖြင့်တည်သည်၊ အသံဟိရော- ပရဝါဒီတို့
 မဆွဲဆောင်အပ် မဆွဲဆောင်နိုင်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတိ ဣဒံ - သည်၊ ဒုတိ
 ယံ- သော၊ (လက္ခဏံ- တည်း)၊ ပန- ကား၊ အဿ- ထိုဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊
 ဝါ-သည်၊ အာစရိယပရမ္မရာ-ဆရာအဆက်ဆက် အဆုံးအဖြတ်သည်၊ ဝါ-ကို၊
 သုဂ္ဂဟိတာ-ကောင်းစွာ သင်ယူအပ်သည်၊ သုမနသိကတာ- ကောင်းစွာ စိတ်၌
 ပြုအပ်သည်၊ ဝါ-ကောင်းစွာနှလုံးသွင်းအပ်သည်၊ သုပဓာရိတာ-ကောင်းစွာ
 ဆောင်ရွက် မှတ်သားအပ်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတိ ဣဒံ - သည်၊ တတိယံ-
 သော၊ (လက္ခဏံ- တည်း)။

တတ္ထ- ထိုလက္ခဏာဥပါးတို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ သုတ္တံနာမ-
 သုတ္တမည်သည်၊ သကလံ- သော၊ ဝိနယပိဋကံ- တည်း၊ တဗ္ဗ- ထိုဝိနည်းပိဋက
 သည်လည်း၊ အဿ - ထို ဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သွာဂတံ ဟောတီတိ - ကား၊
 သုဠု-ကောင်းစွာ၊ အာဂတံ- နှုတ်၌လာသည်၊ သုပဝတ္တိတိ-ကား၊ သုဠု-စွာ၊

တတ္ထသုတ္တံနာမ။ ။ ထို လက္ခဏာ ဥ ပါးကို အကျယ်ပြလို၍ “တတ္ထသုတ္တံနာမ”
 စသည်မိန့်၊ ဝိနည်းမိရ်၏လက္ခဏာကို ပြရာဌာန ဖြစ်၍ အရာအားလျော်စွာ “ သုတ္တ ”
 အရကို “သကလံ ဝိနယပိဋကံ”ဟု ဖွင့်သည်။

သုပဝတ္တိ။ ။ သုဠု + ပဝတ္တိ တေသာတိ သုပဝတ္တိ၊ [ပဝတ္တိ၌ ပ + ဝတု + တိ
 ပစ္စည်း၊] သုဠု + ပဝတ္တိတိ သီလေနာတိဝါ သုပဝတ္တိ၊ [သုပဝတ္တိနောင် တသီလ ဏိ
 ပစ္စည်း၊ ထို့ကြောင့် “ သုဠု + ပဝတ္တိ ” ဟု ကတ္တားဟောဖွင့်သည်။]

ပာတ္တိ - ဖြစ်သည်။ ပဂုဏ်- အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီးသည်။ ဝါစုဂ္ဂတံ- နှုတ်အားဖြင့် တက်ရောက်သည်။ ဝါ - နှုတ်တက်ဆောင်ထားအပ်သည်။ သုဝိနိစ္ဆိတံ သုတ္တသော အနုဗျဉ္ဇနသောတိ- ကား၊ ပါဠိတောစ-မူလပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြသောပါဠိတော်အားဖြင့်၎င်း၊ ပရိပုစ္ဆတောစ-အဖန်ဖန်မေးအပ်သော ထေရဝါဒအားဖြင့်၎င်း၊ အဋ္ဌကထာတောစ-ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ပြသောအဋ္ဌကထာ အားဖြင့်၎င်း၊ သုဝိနိစ္ဆိတံ - ကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသည်။ ကင်္ခန္ဓေဒံ- ယုံမှားသံသယ ဖြတ်တောက်ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဥဂ္ဂဟိတံ-သင်ယူအပ်ပြီးသည်။ ဟောတိ-၏။

ဝိနယဓေါပန ဌိတော ဟောတိတိ-ကား၊ ဝိနယေ-ဝိနည်းအကျင့်၌၊ လဇ္ဈိဘာဝေန- လဇ္ဈိပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ပတိဌိတော- တည်သည်။ ဟောတိ-၏။ [လဇ္ဈိဘာဝေန ပတိဌိတောဖြင့် “ဗဟုသုတအဖြစ်ဖြင့်” တည်ခြင်းကိုကန့်။]

ဝါစုဂ္ဂတံ။ ။ဝါစာယ-နှုတ်အားဖြင့်+ ဥဂ္ဂတံ-ဝါစုဂ္ဂတံ၊ ဝစသာ သုဂ္ဂဟိတံတိ ဝတ္တံ ဟောတိ-နှုတ်အားဖြင့် ကောင်းစွာသင်ယူအပ်ပြီးသည်-ဟုလို၊ (ဋီကာ)။ ရှေးက စာအုပ်မရှိသောကြောင့် နှုတ်တက်ဘို့ အရေးကြီး၏။ ယခုခေတ်မှာ အရေးမကြီးလှ။

သုတ္တသော။ ။သုတ္တသောကို “ပါဠိတော”ဟု ဖွင့်၏။ ရှေ့၌ သုတ္တံကို “သကလံ ဝိနယပိဋကံ”ဟု ဖွင့်ခဲ့ပြီ။ [“ သုတ္တမဿ၊ ပေ၊ သုဝိနိစ္ဆိတံ သုတ္တသော ” ဟု တဝါကျ ထည်း၌ သုတ္တ ၂ ထပ်ပါနေရကား ၎င်း သုတ္တသောအရ “ပါဠိ” ဟူသည်မှာ မူလ ဝိနည်း ပါဠိတော်၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြသော အဖွင့်ပါဠိတော်တည်း - ဟု မှတ်ပါ။ “ယောပနဘိက္ခု”သည် မူလသုတ္တ၊ ယောယာဒိသော-စသောအဖွင့်သည် သုတ္တသော အရ သုတ္တတည်း။ ဧတ္ထ သုတ္တံနာမ သကလံဝိနယပိဋကန္တိဝုတ္တတ္တာ ပါဠိတောတိ တဒတ္ထ ဒိဝိကာ အညာယေဝ ပါဠိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။]

အနုဗျဉ္ဇနသော။ ။“ပရိပုစ္ဆတောစ အဋ္ဌကထာတောစ” ၂ ပုဒ်သည် အနုဗျဉ္ဇန သော၏ အဖွင့်တည်း။ ဆရာ့အထံ၌ အဘန်ဘန် မေးမြန်းအပ်သော ထေရဝါဒ (ဆရာ့ ဆရာကြီးများ၏ အယူဝါဒ)ကို ပရိပုစ္ဆာဟု၎င်း၊ ဝိနည်းပါဠိတော်၏ တိုက်ရိုက်အနက် ဖွင့်ကို အဋ္ဌကထာဟု ၎င်း ဆိုသည်။ ထို ၂ မျိုးလုံးပင် ပါဠိတော်ကိုအဠေလိုက်၍ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ပြတတ်သောကြောင့် “အနုဗျဉ္ဇန”ဟု ခေါ်သည်။ [အနုဂန္ဓာ+အတ္ထံ ဗျဉ္ဇယတိ ပကာသေတိတိ အနုဗျဉ္ဇန။]

ဋီကာ။ ။ပါဠိ အနုဂန္ဓာ အတ္ထဿ ဗျဉ္ဇနတော ပကာသနတော အနုဗျဉ္ဇနန္တိဟိ ပရိပုစ္ဆာ အဋ္ဌကထာစ ဝုစ္စတိ။ ဧတ္ထစ အဋ္ဌကထာယ ဝိသုံ ဝဟိတတ္တာ ပရိပုစ္ဆာတိ ထေရ ဝါဒေါ ဝုတ္တော။ [ပါဠိတော်နှင့်စပ်၍ ရှေးထေရ်၏အယူဝါဒကို ပရိပုစ္ဆာဟု ဤနေရာ၌ အဋ္ဌကထာမှ ခွဲခြားလို၏။ အခြားနေရာ၌ကား ပရိပုစ္ဆာနှင့် အဋ္ဌကထာသည် သဘော တူပင်ဖြစ်၏-ဟုလို။] ဤကား သာရတ္ထအဖွင့်အတိုင်းတည်း။ ဝိမတိဋ္ဌကား ပရိပုစ္ဆာနှင့် အဋ္ဌကထာတို့အရ တမျိုးကောက်ယူလေသေး၏။

ဟိ-၌၊ အလဇ္ဇိ-သည်၊ ဗဟုဿုတော-များသောသုတရှိသည်၊ သမာနောဝိ-
 ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ လာဘဂရုတာယ-လာဘ်၌ အလေးပြုသူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 တန္တိ-ဝိနည်းပါဠိတော်အစဉ်ကို၊ ဝိသံဝါဒေတွာ-ချွတ်ယွင်းစေ၍၊ သတ္တု-၏၊
 သာသနံ-ကို၊ ဥဒ္ဓမ္မံ- ထွက်သွားသော ဓမ္မရှိသည်ကို၊ ဝါ- ဓမ္မမဟုတ်အောင်၊
 ဥဗ္ဗိနယံ-ထွက်သွားသောဝိနည်း ရှိသည်ကို၊ ဝါ-ဝိနည်းမဟုတ်အောင်၊ ဒီပေ
 တွာ-ပြုပြီး၍၊ သာသနေ-၌၊ မဟန္တံ- သော၊ ဥပဒ္ဒဝံ-ဘေးရန်ကို၊ ကရောတိ-
 ပြုတတ်၏၊ သံဃဘေဒဗ္ဗိ - သံဃာ၏ကွဲပြားခြင်းကို သော်၎င်း၊ သံဃာရာဇိဗ္ဗိ-
 သံဃာ၏ အရေးအကြောင်းကိုသော်၎င်း၊ ဥပ္ပါဒေတိ-ဖြစ်စေ၏၊ [သံဃဘေဒ
 သ ဗုဗ္ဗဘာဂေ ပဝတ္ထကလဟဿေတံ အဓိဝစနံ သံဃရာဇိတိ = ကွဲဘိုရန်
 အက်နေသော အရေးအကြောင်းကလေးကို သံဃရာဇိဟုခေါ်။] ပန - အန္တ
 ယကား၊ လဇ္ဇိ - လဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကုက္ကုစ္စကော - ကုက္ကုစ္စရှိသည်၊ သိက္ခာ
 ကာမော- သိက္ခာ ၃ ပါးကိုလိုလားသည်၊ (ဟုတွာ) ဇီဝိတဟေတုဝိ- အသက်
 ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ တန္တိ - ကို၊ အဝိသံဝါဒေတွာ - မချွတ်
 ယွင်းစေမူ၍၊ [တန္တိအဝိသံဝါဒေတွာတိ - ပါဠိ အညထာ (တမျိုးတဖုံ
 အားဖြင့်)အကတွာ၊] ဓမ္မမေဝ-ဓမ္မကိုသာ၊ ဝိနယမေဝ-ကိုသာ၊ ဒီပေတိ- ၏၊
 သတ္တု-၏၊ သာသနံ-ကို၊ ဂရူကတွာ-အလေးပြု၍၊ ထပေတိ-ထား၏၊ တထာဟိ-
 ထိုစကားမှန်၏၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ မဟာထေရာ- တို့သည်၊ အနာဂတေ လဇ္ဇိရက္ခိဿ
 တိ၊ လဇ္ဇိ ရက္ခိဿတိ၊ လဇ္ဇိ ရက္ခိဿတိတိ-ဟူ၍၊ တိက္ခတ္ထု- ၃ ကြိမ်၊ ဝါစံ-ကို၊
 နိစ္စာရေသံ - မြက်ဆိုတော်မူကြကုန်ပြီ၊ [အနာဂတေ - နောင်အခါ၌၊ လဇ္ဇိ-
 လဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရက္ခိဿတိ-သာသနာတော်ကို စောင့်ရှောက်ရစ်လိမ့်မည်၊]
 ဝေ - လျှင်၊ ယော - အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ လဇ္ဇိ - မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိ၏၊
 သော-သည်၊ ဝိနယံ- ကို၊ အဝိဟေန္တာ - မစွန့်ဘဲ၊ အဝေါက္ကမန္တော - မလွန်
 ကျူးဘဲ၊ [အဝေါက္ကမန္တောတိ အနတိက္ကမန္တော၊] လဇ္ဇိဘာဝေန - ဖြင့်၊
 ဝိနယေ- ဝိနည်းအကျင့်၌၊ ဌိတော- သည်၊ သုပ္ပတိဌိတော - ကောင်းစွာတည်
 သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤကားအနက်။

အသံဟီရောတိ (တ္ထေ)-၌၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပ' ဌိယံဝါ-ပ'ဋိ
 တော်၌သော်၎င်း၊ အဋ္ဌကထာယံဝါ-၌သော်၎င်း၊ ဟေဋ္ဌတောဝါ-အေအံအဘို့
 အားဖြင့်သော်၎င်း၊ ဥပရိတောဝါ-၎င်း၊ ပဒပဋိပါဠိယာဝါ- ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့်

ကုက္ကုစ္စကော ။ ။ ကုက္ကုစ္စံ ယဿ အတ္ထိတိ ကုက္ကုစ္စကော၊ “ အဏုမတ္ထေသု
 ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿနဝသေန ကုက္ကုစ္စံ ဥပ္ပါဒေန္တော ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်ကား အဓိပ္ပါ
 ယတ္ထ သာတည်း။

သော်၎င်း၊ ပုစ္ဆိယမာနော-မေးအပ်သော်၊ ဝိတ္ထုနုတိ-စမ်းတဝါးဝါးဖြစ်နေ၏။ ဝိပုန္ဒတိ-တုန်လှုပ်၏။ သန္တိဋ္ဌိတုံ-ကောင်းစွာတည်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကောတိ-နိုင်၊ ယံယံ-အကြင်အကြင် အယူဝါဒကို၊ ပရေန-ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ တံတံ- ထိုထို အယူဝါဒကို၊ အနုဇာနာတိ - ခွင့်ပြု၏။ သကဝါဒိ-မိမိ အယူဝါဒကို၊ ဆဇေတွာ-စွန့်၍၊ ပရဝါဒိ- သူတပါး၏ဝါဒကို၊ ဂဏှာတိ-၏။ (သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။) သံဟိရောနာမ-မည်၏။ ပန- အန္တယကား၊ ယော-သည်။ ပါဠိယံဝါ-၎င်း၊ အဋ္ဌကထာယံဝါ- ၎င်း၊ ဟေဋ္ဌပရိယေနဝါ-အောက် အထက်အားဖြင့်သော်၎င်း၊ ပဒပဋိပါဠိယာဝါ-၎င်း၊ ပုစ္ဆိယမာနော-သော်၊ န ဝိတ္ထုနုတိ-စမ်းတဝါးဝါးမဖြစ်၊ နဝိပုန္ဒတိ-မတုန်လှုပ်၊ ဧကေကလောမိ-ဆိဖြူ တချောင်းတချောင်းကို၊ [ဧကေကလောမိတိ ပလိတံ (ဆိဖြူ) သန္ဓာယ ဝုတ္တံ] သဏှာသေန-မွေ ညှပ်ဖြင့်၊ ဂဏှန္တောဝိယ-နှုတ်ယူသူကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊)ဧဝံ-ဤသို့၊ မယံ-ထိုသည်။ ဝဒါမ-ဆိုကုန်၏။ဧဝံ-သို့၊ နော အာစရိယာ-ငါတို့၏ဆရာတို့သည်။ ဝဒန္တိ- အမိန့်ရှိတော်မူကြကုန်၏။ ဣတိ- သို့၊ ဝိသဇ္ဇေတိ-ဖြေဆိုနိုင်၏။ ယမိ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ပါဠိစ-ပါဠိတော်သည်၎င်း၊ ပါဠိဝိနိ

ဝိတ္ထုနုတိ။ ။ကိယာဒိ ထုဓာတ်သည် “ညည်းတွားခြင်း” အနက်ကို ဟော၏။ ဤနေရာ၌ကား အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မသိ၍ ညည်းတွားသကဲ့သို့ (တအည်းအည်း တအဲအဲနှင့်) စမ်းတဝါးဝါးဖြစ်နေခြင်းကိုဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် “ဝိပုန္ဒတိ-ဟိုအနက်လိုလို၊ ဒီအနက်လိုလိုနှင့် တုန်လှုပ်၏။ သန္တိဋ္ဌိတုံ (တနက်ထည်း၌ ဆုံးဖြတ်ချက် ချသောအားဖြင့် တည်တံ့ခြင်းငှါ) နသက္ကောတိ” ဟု ဝိတ္ထုနုတိကို ထပ်၍ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ မတည်တံ့နိုင်ပုံကိုပင် ထင်ရှားအောင် “ယံယံပပရဝါဒိ ဂဏှာတိ” ဟု ဆင့်၍ ဖွင့်ပြသည်။

ပရဝါဒိ ဂဏှာတိ။ ။ကြံချောင်းသည် ယာဝကာလိကဝတ္ထုပင်တည်း၊ သို့သော် ပရဝါဒိက “ကြံအဖတ်သည် - ယာဝဇီဝိက , ကြံအရည်သည် သတ္တာဟကာလိက, အဖတ်နှင့်အရည်ကို ဖယ်ထား၍ ကြံချောင်းမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ကြံချောင်းကို ဝိကာလ၌ စုတ်ကောင်း၏” ဟု ပြောလျှင် ထိုဝါဒကိုလည်း (အင်း...ဟုတ်လောက်သားဘဲ-ဟု) အတည်ယူလိုက်တော့သည်။

ပုတိချက်။ ။ “သံဟိရောနာမ - ယော ပါဠိယံဝါ” စသော အဖွင့်ကိုထောက်၍ အတည်တကျ မယူဆနိုင်ဘဲ ပရဝါဒီတို့ ဆွဲဆောင်ရာသို့ လိုက်ပါနေရသူကို “သံဟိရ” ဟု ယူ၍ ထို သံဟိရမဟုတ်သူကို “အသံဟိရ” ခေါ်သည် ဟု မှတ်ပါ။ [သံဟိရိယတေ- ပရဝါဒိက ဆွဲဆောင်အပ် ဆွဲဆောင်နိုင်၏။ ။ ဣတိ သံဟိရော၊ န + သံဟိရော အသံဟိရော၊ ဟရဓာတ်မှ အကို ဣပြု - ဟု ကြံ၊ ဥပရိပဏ္ဏသ ဘဓမ္မကရတ္ထသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ “သံဟိရတိတိ- ဝိပဿနာယ အဘာဝတော တဏှာဒီဋ္ဌိတိ အာကမိယတိ” ဟူသော အဖွင့်ကိုကြည့်၍ ကြံသည်။]

စ္စယောစ-ပါဠိတော်၏ အဆုံးအဖြတ်သည်၎င်း၊ သုဝဏ္ဏဘာဇနေ-ရွှေခွက်၌၊ ပက္ခိတ္တသီဟဝသဝိယ - ထည့်အပ်သော မြသို့ဆီကဲ့သို့၊ ပရိက္ခယံ - ကုန်ခန်းခြင်းသို့၊ ပရိယာဒါနံ- ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ အဂစ္ဆန္တော-မရော်ဘဲ၊ တိဋ္ဌတိ-၏၊ အယံ- ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အသံဟီရောတိ-ဟူ၍၊ ပုစ္ဆတိ- ၏။ [“ပရိက္ခယံ ပရိယာဒါနံတိ အတ္ထတော(အဓိပ္ပါယ်နက်အားဖြင့်) ဧကံ” ဟု ဆို၊ သဒ္ဓါနက်မှာ-ပရိ+အာပုဗ္ဗ, ဒါဝေတ်ဖြစ်၍ “ထက်ဝန်းကျင်+ယူအပ်” တည်း။]

အာစရိယပရမ္မရာ ခေါ် ပနဿ သုဂ္ဂဟိတာ ဟောတီတိ - ကား၊ အသထိဝိနည်းခိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-သည်၊ ထေရပရမ္မရာ- ထေရ်တို့၏ အဆုံးအဖြတ်အဆက်ဆက်သည်၎င်း၊ ဝံသပရမ္မရာစ- အနှယ်၏အဆုံးအဖြတ်အဆက်ဆက်သည်၎င်း၊ သုဠ-ကောင်းစွာ၊ ဝဟိတာ-ယူအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သုမနသိကတာတိ- ကား၊ သုဠ-စွာ၊ မနသိ- ၌၊ ကတာ - ပြုအပ်ပြီးသည်၊ အာဝဇ္ဇိတမတ္ထေ-ဆင်ခြင်အပ်ကာမှ၌၊ ဥဇ္ဇလိတပဒီပေါဝိယ - တော်ပသော ဆီမီးကဲ့သို့၊ ဟောတိ-၏၊ ဝါ- ထင်ရှား၏၊ သုပဓာရိတာတိ- ကား၊ သုဠ - စွာ၊ ဥပဓာရိတာ - ဆောင်ရွက်မှတ်သားအပ်ပြီးသည်၊ ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိတော - ရှေ့စကား နေခံစကား အနုသန္ဓေဟူသော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-ရှေ့စကား၏ နောက်စကားနှင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်ဆက်သွယ်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ အတ္ထတော-အနက်အားဖြင့်၎င်း၊ [အတ္ထတောတိ- ပဒတ္ထ ပိဏ္ဏတ္ထ အဓိပ္ပေတတ္ထာဒိတော၊ (ဝိမတိ)]၊ ကာရဏတောစ-အကြောင်းဖြင့်အား၎င်း၊ [တဒတ္ထုပပတ္တိတော-ထို အနက်၏ အသင့်ယုတ္တိ အကြောင်းအားဖြင့်၎င်း၊] ဥပဓာရိတာ - သည်၊ (ဟောတိ)၊ အတ္ထနောမတိ - မိမိ၏အလိုကို၊ ပဟာယ-၍၊ အာစရိယ သုဒ္ဓိယာ-

အာစရိယ ပရမ္မရာ ။ ။ အာစရိယာနံ ဝိနိစ္ဆယပရမ္မရာ၊ တေနေဝ ဝက္ခတိ-ယထာ အာစရိယောစ အာစရိယာစရိယောစ ပါဠိစ ပရိပုစ္ဆန္တ ဝဒန္တိ၊ တထာ ဣတံ ဝန္တတိတိ။ [န ဟိ အာစရိယာနံ နာမမတ္တတော ပရမ္မရာဇာနနေ ပယောဇနံ အတ္ထိ-ဆရာတို့၏ နာမည်အဆက်ဆက်မျှကို သိခြင်းဖြင့် အကျိုးမရှိ၊-ဝိမတိ။]

ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိတော ။ ။ ဣဒံ ပုဗ္ဗဝစနံ, ဣဒံ ပရဝစနံ, အယံ အနုသန္ဓိတိ ဧဝံ ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိတော (သာရတ္ထ)၊ [ဝိမတိ၌ကား “ပုဗ္ဗဝစနဿ အပရဝစနေန သဟ အတ္ထသမ္ပန္နဇာနတော” ဟု ဖွင့်၏၊ ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်သည်။]

အာစရိယသုဒ္ဓိယာ ဝတ္ထာ ။ ။ ယောဇနာ၌ “အာစရိယလဒ္ဓိယာ ဝတ္ထာ-ဆရာတို့၏ အယူအားဖြင့် ပြောတတ်သည်” ဟု ရှိ၏၊ သို့သော် “မယံ အာစရိယော၊ ပေ၊ အသုကဿ” ဟု ပြောပုံအခြင်းအရာကို ပြသော ဝါကျကို ထောက်လျှင် “မိမိ၏ ဆရာအဆက်ဆက်တို့ စာချမ္ဗောစရိယချည်း ဖြစ်ကြောင်းကို ပြောပြသည် ဟု သိသာသေ့

ဆရာတို့၏ စင်ကြယ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဝတ္ထာ - ပြောဆိုတတ်သည်၊ ဟောတိ-၏ (ကိ-အဘယ်သို့ပြောဆိုတတ်သနည်း!)မယံ- တပည့်တော်၏၊ အာစရိယော- သည်၊ အသုကာစရိယဿ-ထိုမည်သောဆရာ၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဥဂ္ဂဏိ-သင်ယူခဲ့ပြီ၊ သော-ထို ဆရာ့ဆရာသည်၊ အသုကဿ-၏၊ (သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏိ)၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝတ္ထာ ဟောတိ)၊ ဧဝံ-သို့၊ သဗ္ဗံ-သော၊ အာစရိယပရမ္ပရံ-ဆရာတို့၏ အဆုံးအဖြတ် အဆက်ဆက်ကို၊ ထေရဝါဒဂံ - အဆုံးအဖြတ်ကို သိစေတတ်သော ထေရ်တို့၏ဝါဒကို၊ အာဟရိတွာ - ဆောင်၍၊ ယာဝ ဥပါလိတ္ထေရော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏိတိ-ဥပါလိတ္ထေရော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏိတိုင်အောင်၊ ပါပေတွာ-ရောက်စေ၍၊ ဝါ-ရောက်စေပြီးမှ၊ ထပေတိ-ရပ်တန့်ထား၏၊ [မိမိဆရာမှစ၍ ရေတွက်လျှင် ဥပါလိထေရ်ကုမ္မ အဆုံးသတ်သည်- ဟူလို၊]

တတောပိ-ထို ဥပါလိထေရ်မှလည်း၊ အာဟရိတွာ-ပြန်ဆောင်၍၊ ဥပါလိတ္ထေရော- သည်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ- ၏၊ သန္တိကေ- အထံတော်၌၊ ဥဂ္ဂဏိ-ပြီ၊ ဒါသကတ္ထေရော-သည်၊ အတ္တနော- ၏၊ ဥပဇ္ဈာယဿ- သော၊ ဥပါလိတ္ထေရဿ-၏၊ (သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏိ) သောဏကတ္ထေရော- သည်၊ အတ္တနော ဥပဇ္ဈာယဿ ဒါသကတ္ထေရဿ (သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏိ) သိဂ္ဂဝတ္ထေရော - သည်၊ ပေ၊ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရော - သည်၊ အတ္တနော- ၏၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-သော၊ သိဂ္ဂဝတ္ထေရဿ - ၏၎င်း၊ စဏ္ဍဝဇ္ဇိတ္ထေရဿစ- ၏၎င်း၊ (သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏိ) ဣတိဧဝံ-သို့၊ သဗ္ဗံ-သော၊ အာစရိယပရမ္ပရံ-ကို၊ ထေရဝါဒဂံ -ကို၊ အာဟရိတွာ - ၍၊ အတ္တနော - ၏၊ အာစရိယံ - သို့၊ ပါပေတွာ - ရောက်စေ၍၊ ဝါ-ရောက်စေပြီးမှ၊ ထပေတိ-တန့်ရပ်ထား၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥဂ္ဂဟိတာ-သင်ယူအပ်သည်၊ (သမာနာ-ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-ဖြစ်ပါမှ) အာစရိယပရမ္ပရ-သည်၊ သုဂ္ဂဟိတာ-ကောင်းစွာ သင်ယူအပ်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊

ကြောင့် “အာစရိယသုဒ္ဓိယာ- ဆရာအဆက်ဆက်၏ အယူဝါဒ စင်ကြယ်ခြင်းဖြင့်” ဟု ရှိသောပါဌ်သာ သင့်မြတ်သကဲ့သို့ ထင်၏၊ မိမိ ဆရာ အဆက်ဆက်၏ စင်ကြယ်ပုံကို ပြောပြ၍လည်း မိမိအယူအဆ မှန်ကန်ကြောင်း သိသာစေနိုင်သည်-ဟူလို။

ထေရဝါဒဂံ။ ။အာစရိယပရမ္ပရံတိ ဣမဿဝ ဝေဝစနံ ထေရဝါဒဂံတိ၊ ထေရပဋိပါဠိတိ အတ္ထော=ထေရဝါဒဂံနှင့် အာစရိယပရမ္ပရသည် ပရိယာယ်တည်း၊ “ထေရ်တို့၏ ဝိနိစ္ဆယအစဉ်အဆက်” ဟု အနက်မှတ်။ [“ထေရနံ + ဝါဒေါ ထေရဝါဒေါ၊ အင်္ဂေတိ ဝမေတိ ဗောဓေတီတိ အင်္ဂံ၊ ထေရဝါဒေါယေဝ အင်္ဂံ” ဟု ကြိပါ၊ ယောဇနာ၌ “ထေရဝါဒဂံ” ဟု ရှိ၍ ဝါရသဒ္ဓါလည်း ပဋိပါဠိ အနက်ဟော-ဟု ဆိုလေသည်။]

ဝေ-ဤသို့၊ ဝါ-သို့ကလောက် ဆရာအဆက်ဆက်၏ အဆုံးအဖြတ်ကို သင်ယူခြင်းငှါ၊ အသံထွော့နှော့န- မစွမ်းနိုင်သူသည်၊ အဝသံ - မရွတ်ကေန၊ ဒွေတယော (တနည်း) နှုတ္တယော - ၂ ဆက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်၊ ၃ ဆက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပရိဝတ္ထာ - အဆုံးအဖြတ် အဆက်ဆက်တို့ကို၊ ဥဂ္ဂဟေတုဗျာ-န၏၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗပုစ္ဆိမေန - အလုံးစုံတို့၏ နေ၌ဖြစ်သော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ ယထာ - အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အာစရိယောစ- မိမိဆရာသည်၎င်း၊ အာစရိယာစရိယောစ - ဆရာ့ဆရာသည်၎င်း၊ ပါဠိဋ္ဌ- ပါဠိတော်ကို၎င်း၊ ပရိပုစ္ဆိဋ္ဌ-အဋ္ဌကထာကို၎င်း၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆို ပို့ချကြကုန်၏၊ တထာ-ဖြင့်၊ ဉာတံ-သိခြင်းငှါ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။

စပန-ထပ်၍ဆက်ဥားအံ့၊ တီဟိ- န်သော၊ ဣမေဟိ လက္ခဏေဟိ- တို့နှင့်၊ သမန္တာဂတေန - သော၊ ဝိနယဓရေန - သည်၊ ဝတ္ထုဝိနိစ္ဆယတ္ထံ-အကြောင်း ဝတ္ထုကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ သံယေ- သံဃာတော်သည်၊ သန္နိပတိတေ- စည်းဝေးပြီးလသော်၊ ဝတ္ထုသ္မိံ - စောဒနာခြင်းဟူသော ဝတ္ထုသည်၊ ဝါ-ကျူးလွန်မှုဟူသော အကြောင်းဝတ္ထုသည်၊ ဩတိဏ္ဏေ-သက်ရောက်လသော်၊ စောဒကေန-စောဒနာတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း၊ စုဒ္ဓိတကေနစ-စောဒနာအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း၊ ဝတ္ထဗ္ဗေ-ပြောဆိုထိုက်သော စကားကို၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုလျှောံအပ်ပြီးသော်၊ သဟသာ-အဆောတလျှင်၊ အဝိနိစ္ဆိနိတွာဝ-မဆိုး

တီဟိ လက္ခဏေဟိ ။ ။ ဟေဋ္ဌာဝုတ္တေဟိ တီဟိလက္ခဏေဟိ၊ ဧတ္ထစပဋ္ဌမေန လက္ခဏေန (သုတ္တမဿ သွာဂတံ ဟောတိ- စသော ပဋ္ဌမလက္ခဏာဖြင့်) ဝိနယဿ သုဋ္ဌ၊ ဥဂ္ဂဟိတတာဝေါဝုတ္တော၊ ဒုတိယေန (ဝိနယေ ခေါ်ပန ဌိတော ဟောတိ အသံဟိရော-ဟူသော ဒုတိယလက္ခဏာဖြင့်) ဥဂ္ဂဟိတေ (သင်ယူအပ်ပြီးသော ဝိနည်း၌) အစလတာ (မတုန်လှုပ်သည်၏ အဖြစ်ကို) သုပ္ပတိဋ္ဌိတတာ (ကောင်းစွာ တည်သည်၏ အဖြစ်ကို) ဝုတ္တာ။ [ဝိမတိံ “ လဇ္ဇိတာဝေနစေဝ အစလတာယစ ပတိဋ္ဌိတတာ” ဟု ဖွင့်၏။] တတိယေန (ဖြင့်) ယံ ပါဠိယံစ အဋ္ဌကထာယံစ နတ္ထိ၊ တံပိ အာစရိယဝါစနေန (အာစရိယဝါဖြင့်) ဝိနိစ္ဆိတံ သမတ္တတာ ဝုတ္တာ။

ဩတိဏ္ဏေ ဝတ္ထုသ္မိံ ။ ။ စောဒနာသင်္ခါတေ ဝိတိတ္တမသင်္ခါတေဝါ ဝတ္ထုသ္မိံ သံဃမဇ္ဈေ ဩတိဏ္ဏေ - ဩသဋ္ဌေ (သက်ရောက်) တိ အတ္ထော၊ ဝုတ္တမေဝ ဝိဘာဝေန္တော (ဆိုအပ်ပြီးသော အဓိပ္ပါယ်ကို ထင်ရှားစေလို၍) စောဒကေနစ စုဒ္ဓိတကေနစ ဝုတ္တေ ဝတ္ထဗ္ဗေတိအာဟ။ [ဝတ္ထု (အမှုကို) နိဿာယ စောဒကေန ဌိဋ္ဌိ သုတံတိ အာဒိနာ (စောဒကက မည်သည့်ကျူးလွန်မှုကို မြင်အပ်ပါသည်-ကြားအပ်ပါသည်၊ ဤသို့စသည်ဖြင့်၎င်း) စုဒ္ဓိတကေန အတ္ထိနတ္ထိတိအာဒိနာစ (စုဒ္ဓိတက ကလည်း ဟုတ်ပါသည်-မဟုတ်ပါ၊ စသည်ဖြင့်၎င်း) ယံ ဝတ္ထု၊ တသ္မိံ ဝတ္ထဗ္ဗေ ဝုတ္တေတိ အတ္ထော။ (ဝိမတိ။)]

ဖြတ်သေးမှန်သော၊ ဆ ဌာနာနိ-၆ ဌာနတို့ကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗာနိ-ဉာဏ်ဖြင့်
 ကြည့်ရှုထိုက်ကုန်၏၊ ကတမာနိ ဆ- တို့ကို၊ (ဩလောကေတဗ္ဗာနိ၊) ဝတ္ထု-
 ထိုထို သိက္ခာပုဒ်၏အကြောင်းဝတ္ထုကို၊ [တဿတဿ သိက္ခာပဒဿ ဝတ္ထု၊]
 ဩလောကေတဗ္ဗံ-ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်ရှုထိုက်၏၊ မာတိကာ-သိက္ခာပုဒ် တည်းဟူ
 သော မာတိကာကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗာ၊ ပဒဘာဇနီယံ - သိက္ခာပုဒ် ပါဠိ
 တော်၏ အဖွင့်ဖြစ်သော ပဒဘာဇနီကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗံ၊ တိကပရိစ္ဆေဒေါ-
 တိက်အပိုင်းအခြားကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗာ၊ အန္တရာပတ္တိ - အန္တရာပတ်ကို၊
 ဩလောကေတဗ္ဗာ၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်ကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗာ၊ ဣတိ-ဤ
 ၆ ဌာနတို့ကို၊ (ဩလောကေတဗ္ဗာနိ-နံ၏။)

ဟိ-ဤ၊ ဝတ္ထု-ကို၊ ဩလောကေန္တောပိ- ဉာဏ်ဖြင့်ကြည့်သော ဝိနည်းခိုရ်
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ [ပဿတိ- ဌှစ်၊] တိဏေနဝါ ပဏ္ဏေနဝါ၊ ပေ၊ အာပတ္တိ
 ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ - ဟူ၍၊ ဝေ- ဤသို့သော၊ ကေစွံ- အချို့သော၊ အာပတ္တိ-ကို၊
 ပဿတိ-တွေ့ရ၏၊ [တိဏေနဝါ-မြက်ဖြင့်သော်၎င်း၊ ပဏ္ဏေနဝါ-သစ်ရွက်ဖြင့်
 သော်၎င်း၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ အာဂန္တဗ္ဗံ-လာရာ၏၊ ဝါ- လာရမည်၊
 နဂ္ဂေန-အဝတ်မဆည်း အချည်းနီးသည်၊ (ဟုတွာ) နတွေဝ အာဂန္တဗ္ဗံ-သည်
 သာ၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ (နဂ္ဂေါ-သည်၊ ဟုတွာ) အာဂန္တဗ္ဗံ-အံ၊
 (တဿ- ၏၊) ဒုက္ကဋ္ဌဿ- သို့၊ အာပတ္တိ- ရောက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ- ၏၊)
 နိသဂ္ဂိ- အညာတကသိက္ခာပုဒ်၏ ဝတ္ထုကြောင်း၌ ပညတ်အပ်သော အာပတ်
 တည်း။] သော - ထို ဝိနည်းခိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ သုတ္တံ - ထို ပါဠိတော်ကို၊
 အာနေတွာ-ဆောင်၍၊ တံ အဓိကရဏံ-ကို၊ ဝုပသမေဿတိ- ငြိမ်းစေလတံ၊
 မာတိကံ-ကို၊ ဩလောကေန္တောပိ-သည်လည်း၊ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ပါစိတ္ထိ
 ယန္တိအာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ပဉ္စန္ဒိ-နံသော၊ အာပတ္တိနံ-တို့တွင်၊ အည
 တရံ-သော၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ပဿတိ-၏၊ သော-သည်၊ တံသုတ္တံ-ကို၊ အာနေ
 တွာ-၍၊ တံ အဓိကရဏံ-ကို၊ ဝုပသမေဿတိ-တံ၊ [ထုလ္လစ္စဉ်းနှင့် ဒုဗ္ဗာသိတ
 ၂ မျိုးက ဒွေမာတိကာ၌ မပါသောကြောင့် “ပဉ္စန္ဒိ” ဟု ဆိုသည်၊ ဒုက္ကဋ္ဌကား
 သေခိယပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပါသည်။]

ပဒဘာဇနီယံ- ကို၊ ဩလောကေန္တောပိ- သည်လည်း၊ အက္ခယိတေ သရီ
 ရေ၊ ပေ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿာတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ သက္ကန္တံ-
 နံသော၊ အာပတ္တိနံ- တို့တွင်၊ အညတရံ- သော၊ အာပတ္တိ- ကို၊ ပဿတိ-၏၊
 [အက္ခယိတေ - ခွေး မြေခွေးစသည်တို့ မခဲစားအပ်သေးသော၊ သရီဒရ-
 အလောင်းကောင်၌၊ မေထုနံဓမ္မံ- ကို၊ ပဋိသေဝတိ- အံ၊ ပါရာဇိကဿ-သို့၊

အာပတ္တိ- သည်၊ (ဟောတိ- ၏) ယေဘုယျေန - အားဖြင့်၊ ခယ်တေ- ခွေး
 မြေခွေးစသည်တို့ ခဲစားအပ်ပြီးသော၊ သရီရေ-၌၊ မေထုန်ဓမ္မံ ပဋိသေဝတိ၊
 အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။] သော- သည်၊ ပဒဘာဇနီယတော- မှ၊ သုတ္တံ- ကို၊
 အာနေတွာ-၍၊ တံ အဓိကရဏံ-ကို၊ ဝုပသမေဿတိ-တံ၊ တိကပရိစ္ဆေဒံ-ကို၊
 ဩလောကေန္တောပိ-သည်လည်း၊ တိကသံဃာဒိသေသံဝါ-၃ ချက် အတိုင်း
 အရှည်ရှိသော သံဃာဒိသေသံအာပတ်ကိုသော်၎င်း၊ တိကပရိစ္ဆေဒံဝါ- ကို
 သော်၎င်း၊ တိကဒုက္ကဋံဝါ-၎င်း၊ အညတရံ-သော၊ အာပတ္တိံဝါ- အာပတ်ကို
 သော်၎င်း၊ တိကပရိစ္ဆေဒေ-တိက အပိုင်းအခြား၌၊ ပဿတိ-၏၊ သော-သည်၊
 တတော-ထို တိကအပိုင်းအခြားမှ၊ သုတ္တံ-ကို၊ အာနေတွာ-၍၊ တံ အဓိကရ
 ဏံ-ကို၊ ဝုပသမေဿတိ-တံ။

အန္တရာပတ္တိံ - ကို၊ ဩလောကေန္တောပိ- လည်း၊ ပဋိလာတံ- အောက်သို့
 လျှောကျသောမီးစကို၊ ဥက္ခိပတိ-မြောက်တင်အံ့၊ ဝါ-ထိုးပေးအံ့၊ ဒုက္ကဋဿ-
 သို့၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ -၏) ဣတိဓံ- ဤသို့သော၊ သိက္ခာပဒန္တရေ
 သု-သိက္ခာပုဒ်အကြားတို့၌၊ [ဝိနိတဝတ္ထုနှင့်တကွ ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်တို့၏အကြား
 အကြားတို့၌] ယာ အန္တရာပတ္တိံ- သည်၊ ဟောတိ- ရှိ၏၊ တံ- ထို အန္တရာပတ်
 ကို၊ ပဿတိ-၏၊ သော- သည်၊ တံ သုတ္တံ- ကို၊ အာနေတွာ-၍၊ တံ အဓိကရ
 ဏံ-ကို၊ ဝုပသမေဿတိ-တံ၊ အနာပတ္တိံ-အနာပတ်ကို၊ ဩလောကေန္တောပိ-
 လည်း၊ အနာပတ္တိံ ဘိက္ခု၊ အသာဒယန္တဿ ၊ ပေ၊ အဇာနန္တဿာတိ- ဟူ၍၊
 ဧဝံ-သို့၊ တသ္မိံ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ-၌၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ- ဩန်ပြအပ်သော၊ အနာပတ္တိံ-ကို၊
 ပဿတိ-၏၊ [ဘိက္ခု- ရဟန်း၊ အသာဒယန္တဿ-မသာယာသော ရဟန်း၏၊
 အနာပတ္တိံ-အနာပတ်သည်၊ (ဟောတိ-၏) အထေယျစိတ္တဿ-ထေယျစိတ်
 မရှိသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိံ - သည်၊ (ဟောတိ) န မရဏာဓိပ္ပာယဿ-
 သေခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုမရှိသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိံ - သည်၊ ဟောတိ၊
 အနုလ္လပနာဓိပ္ပာယဿ - ဝါကြားခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုမရှိသောရဟန်း၏၊
 အနာပတ္တိံ-သည်၊ ဟောတိ၊ န မောစနာဓိပ္ပာယဿ-လွတ်စေခြင်း၌ဖြစ်သော
 အလိုမရှိသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိံ ဟောတိ၊ အသစ္စိစ္စ-သညာနှင့်တကွ မစေ့
 ဆော်မူ၍ (ကရောန္တဿ-၏၊ အနာပတ္တိံ ဟောတိ။) အသတိယာ- သတိကင်း
 သဖြင့်၊ (ကရောန္တဿ- ပြုသောရဟန်း၏) အနာပတ္တိံ ဟောတိ၊ အဇာနန္တ

အညတရံဝါ အာပတ္တိံ။ ။ဝိကာလတောဇန သိက္ခာပုဒ်၏ တိကစ္ဆေဒံ၌ “ကာလေ
 ဝိကာလသညီ အာပတ္တိဒုက္ကဋဿ , ကာလေ ဝေမတိကော အာပတ္တိဒုက္ကဋဿာတိ ဝေ
 မာဒိနာ အာဂတံ ဒုက္ကဋံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ” ။

သ-မသိသည်ဖြစ်၍၊ (ကရောန္တ သ-၏) အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ၊)
 သော-သည်၊ တံသုတ္တံ- ကို၊ အာနေတွာ - ၍၊ တံ အဓိကရဏံ - ကို၊ ဝူပသမေ
 သတိ - တံ၊ ဟိ - လဒ္ဓဂုဏ်ကိုပြုဥးအံ့၊ [၆ ဌာနကို ကြည့်ရခြင်း၏ အကျိုး
 ကျေးဇူးကို ပြဥးအံ့-ဟုလို] ယောဘိက္ခု-သည်၊ စတုဗ္ဗိဓ ဝိနယကောဝိဒေါ-
 ၄ ပါးအပြားရှိသော ဝိနည်း၌ကျွမ်းကျင်သည်၊ တိလက္ခဏာသမ္ပန္နော-၃ ပါး
 သောလက္ခဏာနှင့်ပြည့်စုံသည်၊ (ဟုတ္တာ) ဣမာနိ ဆဌာနာနိ-တို့ကို၊ ဩလော
 ကေတွာ- ၍၊ အဓိကရဏံ- ကို၊ ဝူပသမေတိ- ငြိမ်းစေ၏၊ (“ ဝူပသမေသတိ-
 လတံ ” ဟု စာရှိ၏၊) တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝိနိစ္ဆယော-သည်၊ အပုဂ္ဂိုလ်တို့ယော-
 တစုံတယောက်မျှ မတားမြစ်အပ် မတားမြစ်နိုင်သည်၊ ဗုဒ္ဓေန- သည်၊ သယံ-
 ကိုယ်တော်တိုင်၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ ဝိနိစ္ဆိတသဒိသော-ဆုံးဖြတ်တော်မူအပ်သော
 အဆုံးအဖြတ်နှင့်တူသည်၊ ဟောတိ-၏။

စ-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝိနိစ္ဆယကုသလံ-ဝိနိစ္ဆယ၌ကျွမ်းကျင်သော၊ တံဘိက္ခု-
 ကို၊ ကောစိ-တစုံတယောသော၊ ကတသိက္ခာပဒ ဝီတိတ္တမော-ပြုအပ်ပြီးသော
 သိက္ခာပုဒ် လွန်ကျူးခြင်းရှိသော၊ ဝါ-သိက္ခာပုဒ်လွန်ကျူးခြင်းကို ပြုပြီးသော၊
 ဘိက္ခု- သည်၊ ဥပသင်္ဂမိတွာ - ၍၊ အတ္တနော - ၏၊ ကုတ္တုစွံ - ကို၊ ပုစ္ဆေယျ-
 မေးအံ့၊ တေန- ထို ဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာဓုကံ- ကောင်းစွာ၊ သလ္လက္ခေ
 တွာ-မှတ်သားပြီး၍၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အနာ
 ပတ္တိတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ပြောဆိုရာ၏၊ ပန-ကား၊ အာပတ္တိ-သည်၊ သစေဟောတိ-
 အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အာပတ္တိတိ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ သာ-ထိုအာပတ်သည်၊ ဒေသနာဂါမိနီ-
 ဒေသနာဂါမိအာပတ်သည်၊ ဝါ- ဒေသနာပြောခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သော
 အာပတ်သည်၊ စေဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သေဝါ) ဒေသနာဂါမိနီတိ-ဟူ၍၊
 ဝတ္တဗ္ဗံ- ၏၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ- သည်၊ ဝါ-အာပတ်မှ ထမြောက်ကြောင်း ဖြစ်သော
 ပရိဝါသိမာနတံသို့ ရောက်စေတတ်သော အာပတ်သည်၊ စေ ဟောတိ- အံ့၊
 (ဧဝံသတိ) ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ အဿ-ထိုဝိနည်းမိုရ်
 ပုဂ္ဂိုလ်၏ (စိတ်၌) ပါရာဇိကဏ္ဍာယာ-ပါရာဇိကအရိပ်အရောင်သည်၊ (စေ)
 ဒိဿတိ-အကယ်၍ထင်အံ့၊ ဧဝံသတိ- သေဝါ၊ (ပါရာဇိက ဟု ထင်လသေဝါ)

ဒေသနာ , ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ။ ။ ဒေသနံ - (၁ ပါး ၂ ပါး စသည်၏ အထံ၌)
 ဒေသနာပြောခြင်းသို့ + ဝါမေတိ-ရောက်စေတတ်၏၊ ဣတိ ဒေသနာဂါမိနီ၊ ထိုအာပတ်
 သင့်သူကို ဒေသနာပြောခြင်းသို့ရောက်စေတတ် (ဒေသနာပြောမှ လွတ်စေတတ်သော)
 အာပတ်- ဟူလို၊ ဝုဋ္ဌာနံ - အာပတ်မှ ထမြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပရိဝါသိမာနတံ
 ကျင့်မှုသို့ + ဝါမေတိ - ၏၊ ဣတိ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ။

ပါရာဇိကာပတ္တိတိ-ဟူ၍၊ နတာဝဝတ္ထဗ္ဗ-မပြောဆိုထိုက်သေး၊ ဝါ-မဆုံးဖြတ် ထိုက်သေး၊ ကသ္မာ-ကြောင့်နည်း၊ ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ မေထုနဓမ္မ ဝိတိက္ကမော-မေထုနဓမ္မကို လွန်ကျူးခြင်းသည်၎င်း၊ ဥတ္တရိမနဿဓမ္မ ဝိတိက္ကမောစ-သည်၎င်း၊ ဩဠာရိကော - ထင်ရှား၏၊ [သိလွယ်၏ - ဟုလို၊] အဒိန္နာဒါန မနဿဝိဂ္ဂဟဝိတိက္ကမာ ပန-အဒိန္နာဒါနလွန်ကျူးမှု၊ မနဿဝိဂ္ဂဟလွန်ကျူး မှုတို့သည်ကား၊ သုခုမာ-သိမ်မွေ့ ကုန်၏၊ စိတ္တလဟုကာ - လျင်မြန်သောစိတ် ရှိကုန်၏၊ တေ- ထို အဒိန္နာဒါနလွန်ကျူးမှု၊ မနဿဝိဂ္ဂဟ လွန်ကျူးမှုတို့သို့၊ [တေတိ - တေဝိတိက္ကမေ] သုခုမေနေဝ - သိမ်မွေ့ သောစိတ်ဖြင့်သာလျှင်၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်တတ်၏၊ သုခုမေနေဝ-လျှင်၊ ရက္ခတိ- စောင့်ရှောက်နိုင်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (နတာဝဝတ္ထဗ္ဗ- သေး၊) တသ္မာ- ထိုသို့ မပြောဆိုထိုက်သေး သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဤသို့ တသ္မာတပုဒ် အပိုထည့်၍ ပြန်လှည့်ပြီးမှရင်း တသ္မာကို အနက်ပေးပါ။) ဝိသေသေန - ဖြင့်၊ တံဝတ္ထုကံ - ထို အဒိန္နာဒါန လွန်ကျူးမှု၊ မနဿဝိဂ္ဂဟလွန်ကျူးမှုဟူသော အကြောင်းဝတ္ထုရှိသော၊ [တေ အဒိန္နာဒါနမနဿဝိဂ္ဂဟဝိတိက္ကမာ+ဝတ္ထု အဓိဋ္ဌာနံ ကာရဏံ တေသာာတိ တံဝတ္ထုကံ။] ကုတ္တုစွံ- ကို၊ ပုစ္ဆိယမာနေန - မေးအပ်သည်ရှိသော်၊ [ပုစ္ဆိယ မာနော၏ စပ်ပျက်မရှိ၊ နောက်၌ တေနနှင့် အရတူဖြစ်၍ “မာနေန ” ဟု ရှိရ မည်၊] အာပတ္တိတိ-ဟူ၍၊ အဝတွာ-မပြောသေးမှု၍၊ ဝါ- မဆုံးဖြတ်သေးမှု၍၊ အဿ-ထို ဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အာစရိယော-သည်၊ သစေ ဓရတိ-အကယ်၍ ထင်ရှားရှိသေးအံ့၊ တတော-ထိုသို့ ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့်၊ တေန-ထို ဝိနည်း မိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သောဘိက္ခု-ထို ကုတ္တုစွန်ရှိသောရဟန်းကို၊ အမှာကံ-တို့၏၊ အာစရိယံ - ကို၊ ပုစ္ဆ - မေးပါချေဥားလော၊ ဣတိ - ဤသို့ပြော၍၊ ပေသေ တဗ္ဗော-စေလွှတ်ထိုက်၏။

သော-ထိုကုတ္တုစွန်ရှိသောရဟန်းသည်၊ ပုန-ဖန်၊ အာဂတ္တာ-၍၊ တုမှာကံ- တို့၏၊ အာစရိယော-သည်၊ သုတ္တတော- ပါဠိတော်အားဖြင့်၎င်း၊ နယတော- မဟာပဒေသနည်းအားဖြင့်၎င်း၊ ဩလောကေတွာ - ၍၊ သတေကိစ္ဆောတိ- ကုစားခြင်းနှင့်တကွဖြစ်၏ဟူ၍၊ ဝါ-ကုစားကောင်းသေး၏ဟူ၍၊ မံ-ကို၊ အာဟ- ပြောလိုက်ပါပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ သစေဝဒတိ- အံ့၊ တတော - ထိုသို့လျှောက်ခြင်း

သုခုမာ။ ။ အတ္တနောဝိ (မိမိ၏စိတ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း) ဒုဗ္ဗိညေယျသဘာဝဿ- အသိခက်သော သဘောရှိသော၊ စိတ္တဿ-၏၊ သီဆပရိဝတ္တိတာယ - လျင်မြန်သော ပြောင်းလဲခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ-သုခုမာ ဟု ဆိုအပ်ပြီ၊ တေနာဟ- စိတ္တ လဟုကာတိ၊ စိတ္တံ+လဟု (သီဆပရိဝတ္တိ) စေတသံတိ စိတ္တလဟုကာ။

ကြောင့်၊ အနေန-ဤဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သော-ထိုကုတ္တုစွရှိသောရဟန်း
 ကို၊ သာဓု-ပြီ၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ အာစရိယော- သည်၊ ဘဏတိ-အံ့၊ တံ-
 ကို၊ သုဠ-ကောင်းစွာ၊ ကရောဟိ- ပြုပေတော့၊ ဝါ- လိုက်နာပေတော့၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-၏၊ ပန-ကား၊ အဿ- ထိုဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အာစရိယော-
 သည်၊ အထ နတ္ထိ- အကယ်၍ မရှိတော့အံ့၊ သဒ္ဓိံ-ဥဂ္ဂဟိတတ္ထေရော ပန- အတူ
 တကွ စာသင်ဘက် ထေရ်သည်ကား၊ အတ္ထိ-အကယ်၍ရှိသေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊
 တဿ-ထိုစာသင်ဘက် ထေရ်၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပေသေတဗ္ဗော-စေလွှတ်ထိုက်
 ၏(ကံ -အဘယ်သို့မှာ၍ စေလွှတ်ထိုက်သနည်း)၊ အမှေဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ-ကွ၊
 ဥဂ္ဂဟိတတ္ထေရော - စာသင်ဘက်ထေရ်သည်၊ ဝဏပီမောက္ခော - ဂိုဏ်း၏
 အကြီးအမှူးတည်း၊ တံ- ထိုထေရ်ကို၊ (ပုစ္ဆ-၌စပ်)၊ ဝတံာ-၍၊ ပုစ္ဆ-လော၊
 ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ (ပေသေတဗ္ဗော-၏)၊ တေနာပိ-ထိုစာသင်ဘက် ထေရ်
 သည်လည်း၊ ပေ၊ ပဏှိတော - ပညာရှိသော၊ အန္တေဝါသိကော - အနီးနေ
 တပည့်သည်၊ အထ အတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပေ၊ တေနာပိ-ထိုပညာရှိ အနီးနေ
 တပည့်သည်လည်း၊ ပေ၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-၏။

ဒဟရဿာပိ-ပညာရှိ ရဟန်းငယ်၏(ဣဏ်၌)လည်း၊ ပါရာဇိကစ္ဆာယာ
 ဝ-ပါရာဇိကအရိပ်အရောင်သည်ပင်၊ အထဥပဋ္ဌာတိ-အကယ်၍ ထင်အံ့၊ (ဧဝံ
 သတိ)တေနာပိ-ထိုပညာရှိ ရဟန်းငယ်သည်လည်း၊ ပါရာဇိကော-သာသနာ
 တော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်သူသည်၊ ဝါ - ပါရာဇိကကျသူသည်၊ အသိ - ဖြစ်၏၊
 ဣတိ - သို့၊ န ဝတ္ထဗ္ဗော - မပြောဆိုထိုက်၊ (ကသ္မာ-နည်း)၊ ဟိ (ယသ္မာ) -
 ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓါပုဂ္ဂိုလ်-ဗုဒ္ဓါပုဂ္ဂိုလ် နဝမ ခဏကို၊ ဝါ-မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ရာအခါ
 ကို၊ [“ဘုရားပွင့်တော်မူခြင်းကို” ဟု မပေးနှင့်၊] ဒုလ္လဘော - ခဲယဉ်းသဖြင့်
 ရအပ်၏၊ ဝါ - ရနိုင်ခဲ့၏၊ တတော - ထို ဗုဒ္ဓါပုဂ္ဂိုလ်နဝမခဏထက်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာစ-
 ရှင့်အဖြစ်ကို၎င်း၊ ဥပသမ္ပဒါစ - အထက်တန်းဖြစ်သော ပြည့်စုံခြင်းကို၎င်း၊
 ဝါ - ရဟန်းအဖြစ်ကို၎င်း၊ ဒုလ္လဘတရာ - သာ၍ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်၏၊ ဝါ-
 သာ၍ ရနိုင်၏၊ (ကသ္မာ - ကြောင့်၊ ပါရာဇိကောသီတိ - ပါရာဇိကော အသိ
 ဟူ၍၊ နဝတ္ထဗ္ဗော၊) ပန - အနွယ်ကား၊ ဧဝံ - သို့၊ ဝတ္ထဗ္ဗော - ၏၊ (ကိံ)၊
 ဝိဝိတ္ထံ- ဆိတ်ငြိမ်သော၊ ဩကာသံ - အရပ်ကို၊ သဗ္ဗေတော - တံမြက်လှည်း၍၊
 ဒိဝါဝိဟာရံ- နေနေရာ၌၊ နိသီဒိတွာ - ၍၊ သီလာနိ- ကြွင်းသောသီလတို့ကို၊

သီလာနိ သောဓေတွာ။ ။ယံ ဝတ္ထုတံ (အကြင် သီလလျှင် အကြောင်း ဝတ္ထု
 ရှိသော) ကုတ္တုစွံ ဥပ္ပန္နံ၊ တံ (ထိုသီလကို) အမနသိ ကရိတွာ အဝသေသသီလာနိ
 သောဓေတွာ။

သောစေတော - သုဓိသင်၍၊ ဒွတ္တိံသာကာရံ - ဒွတ္တိံသာကာရ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ တာဝ မနသိကရောဟိ- နှလုံးသွင်းပါဥျားလော၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝတ္ထဗ္ဗော- ၏) [ဤစကားကို ထောက်၍ ယခုကာလ၌ သုဒ္ဓ ဟု မဆုံးဖြတ်နိုင်သော အမှုသည် များကို တောကျောင်းဘုန်းတော်ကြီးထံ သွားနေရန် ညွှန်ပြလေ့ရှိကြသည်။] တဿ - ထိုရဟန်း၏၊ အဘေဒံ - ပျက်စီးခြင်းမရှိသော၊ [အရောဂံ-ရောဂါ မရှိသော (မူကွဲ)။] သီလံ - သည်၊ သစေ (ဟောတိ) - အံ့၊ (ဝေံသတိ၊) ကမ္မဋ္ဌာနံ - ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံသည်၊ ဃဋယတိ - စိတ်အစဉ်နှင့် ဆက်စပ်၏၊ သင်္ခါရာ - တို့သည်၊ ပါကဋာ - ထင်ရှားကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ - ၍၊ ဥပဋ္ဌဟန္တိ - ထင်လာကုန်၏၊ ဥပစာရပုဂ္ဂိုလ်-ဥပစာရဇာန်အပွန်ဇာန်သို့ ရောက် နေသကဲ့သို့၊ စိတ္တဗ္ဗိ- သည်လည်း၊ ဧကဂ္ဂံ- တခုတည်းသော အာရုံရှိသည်၊ ဝါ- တည်ကြည်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ဒီဝသံ- နေ့အဘို့ကို၊ အတိတ္တန္တဗ္ဗိ- ကုန်လွန် သွားသည်ကိုလည်း၊ န ဇာနာတိ-မသိလိုက်၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒီဝသာတိတ္တမေ - နေ့ကိုလွန်ရာအခါ၌၊ (ညချမ်းအခါ၌ - ဟုလို)၊ ဥပဋ္ဌာနံ- ဆည်းကပ်ခြင်းငှါ၊ ဝါ-ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့၊ အာဂတော- သည်၊ (သမာ နော-သော်၊) ဝေံ ဝတ္ထဗ္ဗော-မေးမြန်းထိုက်၏၊ (ကိံ)၊ တေ-၏၊ စိတ္တပဝတ္တိ- စိတ်၏ဖြစ်ခြင်းကို၊ ကိဒိသာ - အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သနည်း၊ ဝါ- ဘယ်လိုနေ သနည်း၊ ဣတိ(ဝတ္ထဗ္ဗော)၊ စိတ္တပဝတ္တိယာ-စိတ်၏ဖြစ်ပုံကို၊ အာရောစိတယ- လျှောက်အပ်သော်၊ ဝတ္ထဗ္ဗော- ဆက်၍ပြောဆိုထိုက်၏၊ (ကိံ)၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာနာမ- ရှင်ရဟန်းအဖြစ်မည်သည်၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓတ္တယ-စိတ်၏မင်ကြယ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ဟောတိ)၊ အပ္ပမတ္တော - မမေ့မလျော့သည်၊ (ဟုတ္တာ- ၍) သမဏဓမ္မံ- ကို၊ ကရောဟိ- ပြုပေတော့၊ ဣတိ (ဝတ္ထဗ္ဗော - ၏။)

ဒွတ္တိံသာကာရံ ။ ။ ပါကဋတာဝတော (ဒွတ္တိံသာကာရ ကမ္မဋ္ဌာန်းက အခြား ကမ္မဋ္ဌာန်းထက် ပေါ်လွင် ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း) သုခဝလ္လနတာယ (လွယ်ကူသော သုံးစွဲခြင်းရှိ-ကိုယ်ခန္ဓာမှာရှိသဖြင့် အသုံးပြု၍ လွယ်ကူခြင်းကြောင့် ၎င်း) ဒွတ္တိံသာကာရံ တာဝ မနသိကရောဟိတိ ဝတ္ထံ၊ အညသိပန ကမ္မဋ္ဌာနေ ကတ ပရိစယေန တဒေဝ (ထို အလေ့အကျက်ရှိရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုသာ) မနသိ ကာတဗ္ဗံ။

ဃဋယတိ ။ ။ အန္တရန္တရာ ခဏ္ဍိ အဒေသေတော (အကြားအကြား၌ ကမ္မဋ္ဌာန်း ပြတ်၍ စိတ်ပျံ့လွင့်မှုကိုမပြတ်) စိတ္တေန သဒ္ဓိံ အာလမ္ပနတာဝေန ဝိရကာလံ ဃဋယတိ။

သင်္ခါရာ၊ ပေါ၊ ဥပဋ္ဌဟန္တိ ။ ။ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်သူကို ရည်ရွယ်၍ “သင်္ခါရာ ပါကဋာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ” ဟု ဆိုသည်၊ သမထကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်သူဖြစ်စေ ဆိုင်ရာကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံများ ထင်ရှားလာပေလိမ့်မည်။

ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ ယဿ-၏၊ သီလံ-သည်၊ ဘိန္ဒု-ပျက်ပြီးသည်၊ တောတိ၊ တဿ-၏၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-သည်၊ နယဋ္ဌယတိ-စိတ်အစဉ်နှင့် မဆက်စပ်၊ ပတောဒါ ဘိတုန္တဝိယ-နှင့်တံဖြင့် ထိုးဆွအပ်သကဲ့သို့၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဝိကမ္ပတိ- တုန်လှုပ်၏၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရတ္ထိနာ-နောင်တတဖန် ပူပန်ခြင်းမီးသည်၊ ဥယုတိ - လောင်အပ်၏၊ တတ္ထပါသာဏေ- လောလောပူသော ကျောက်ဖျာ၌၊ နိသိန္နောဝိယ- ထိုင်ရ သကဲ့သို့၊ တံဇဏညေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ ဝုဋ္ဌာတိ-ထရ၏၊ သော- ထိုရဟန်းကို၊ (ဥပဋ္ဌာနံ-သို့) အာဂတော- သည်၊ (သမာနော- သော်) တေ-၏၊ စိတ္တပု ဝတ္ထိ- သည်၊ ကာ - အဘယ်နည်း၊ ဣတိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ စ- ဆက်၊ စိတ္တပုဝတ္ထိ ယာ-ကို၊ အာရောစိတာယ-သော်၊ လောကေ-၌၊ ပါပကမ္မံ-ကို၊ ပက္ကမ္ပတော- ပြုသူ၏၊ ရဟောနာမ-ဆိတ်ကွယ်သော အရပ်မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗ ပဌမံ- အလုံးစုံတို့၏ ရှေးဦးစွာ၊ ပါပံ- ကို၊ ကရောန္တော-သည်၊ အတ္တနာ- ကိုယ်တိုင်၊ ဇာနာတိ-သိ၏၊ [ပစ္စက္ခေစေတံ ကရဏဝစနံ၊ အတ္တာ ဇာနာတီတိ ဝုတ္တိ ဟောတိ၊] အထ-ထိုမှနေ၍၊ အဿ-ထို မကောင်းမှုပြုသူ၏၊ အာရက္ခ ဒေဝတာ - ကိုယ်စောင့်နတ်သည်၎င်း၊ ပရစိတ္တဝိဒ္ဓ- သူတပါးစိတ်ကို သိကုန် သော၊ သမဏမြဟ္မဏာ-တို့သည်၎င်း၊ အညာ-အခြားကုန်သော၊ ဒေဝတာစ- နတ်တို့သည်၎င်း၊ ဇာနန္တိ-န်၏၊ [ဋီကာ၌ “အညာစ ဒေဝတာ” ဟု ရှိ၏၊] တံ့ ယေဝ-သင်သည်သာ၊ ဝါ-သင့်ကိုယ်တိုင်သာ၊ ဒါနိ-၌၊ တဝ-၏၊ သောတ္ထိံ - ချမ်းသာကြောင်းကို၊ ပရိယေသာဟိ-ရှာမှီးပေတော့၊ ဣတိ- သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗော- ပြောဆိုထိုက်၏။

စ - နိဂုံးကို ဆိုဦးအံ့၊ (တချို့ စာ၌မပါ။) စတုဗ္ဗိဓာ-သော၊ ဝိနယကထာ (စ) -သည်၎င်း၊ ဝိနယဓရဿ-၏၊ လက္ခဏာဒိကထာစ- လက္ခဏာ အစရှိ သည်ကို ဖွင့်ဆိုရာစကားသည်၎င်း၊ နိဋ္ဌိတာ - ပြီ။ [လက္ခဏာဒိဋ္ဌိ အာဒိဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံနည်းကို ယူပါ။]

န ဗဋ္ဌယတိ။ ။ သစေ ကတပါရာဇိကဝိတိတ္ထမော ဘဝေယျ၊ တဿ (ထိုပုဂ္ဂိုလ် မှာ) အသတိပိ အဿရိတုကာမတာယ (ထိုအမှုကိုသတိမရလိုသော်လည်း) ဝိပုဋ္ဌိသာရ ဝတ္ထုဝသေန (ဝိပုဋ္ဌိသာရဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထု၏ အစွမ်းဖြင့်) ပုနပျံနံ တံ ဥပဋ္ဌ ဟတီဘိ (ထို့ကြောင့်) စိတ္တေကဂ္ဂတံ နဝိန္ဒတိ၊ တေနဝုတ္တိ-ကမ္မဋ္ဌာနံ န ဗဋ္ဌယတိတိ။

သိက္ခာပဒ ဝိဘင်္ဂအဖွင့်

ဣဒါနိ-စတုဗ္ဗိဓေ ဝိနယကထာစသည်ကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ သိက္ခာပဒ ဝိဘင်္ဂဿ-သိက္ခာပုဒ်ဝိဘင်း၏(သိက္ခာပုဒ်တွင် ပါဝင်သောပုဒ်တို့ကို အကျယ် ဝေဘန်ကြောင်းပဒဘာဇနီ၏)အတ္ထိ-ကို၊ ဝဏ္ဏယိဿာမ-န်အံ၊ယောပနာတိ ယော ယာဒိသောတိ အာဒိ-အစရှိသော၊ ယံ-အကြင်စကားတော်ကို၊(ဘဂ ဝတာ)ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤစကားရပ်၌၊ ယောပနာတိ-ပုဒ်သည်၊ ဝိဘင်္ဂတဗ္ဗပဒံ - အကျယ် ဝေဘန်ထိုက်သောပုဒ်တည်း၊ [အဋ္ဌကထာ၌ ဤပုဒ် မျိုးကို “သံဝ ဏ္ဏတဗ္ဗ”ဟု ခေါ်သည်။] ယောယာဒိသောတိ အာဒိနိ-ပုဒ်တို့ သည်၊ တဿ-ထို ယောပနပုဒ်၏၊ ဝါ-ကို၊ ဝိဘဇနပဒါနိ- အကျယ် ဝေဘန် ကြောင်း ပုဒ်တို့တည်း၊ [အဋ္ဌကထာ၌ ဤပုဒ်မျိုးကို အကျယ်ဖွင့်ပြကြောင်း “သံဝဏ္ဏနာ” ဟု ခေါ်သည်။] ဝိဘဇိယန္တိ ဧတေဟိတိ ဝိဘဇနာနိ (ပဒါ နိ)။] စ - ဆက်၊ ဧတ္ထ - ဤ ယောယာဒိသော အစရှိသော ဝိဘဇနပုဒ်တို့၌၊ [ယသ္မာ၏ပြင်ဘက်က နေသောကြောင့် တသ္မာ၏ပြင်ဘက်က ယောသဒ္ဓမေဝ ၌စပ်ယောဇနာ၌ “ဧတ္ထာတိ ယောပနာဒိသု ပဒေသု”ဟု စွဲ၏၊ စဉ်းစားပါ။]

ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ပနာတိ - ပုဒ်သည်၊ နိပါတမတ္ထိ- အနက်မရ နိပါတ်မျှ သာတည်း၊ [မတ္ထသဒ္ဓါကြောင့် အနက်လုံးဝမရှိ-ဟု မှတ်။] ယောတိ-သည်၊ အတ္ထပဝံ - အနက်ကိုဟောသောပုဒ်တည်း၊ ဝါ - အနက်ရှိသောပုဒ်တည်း၊ [အတ္ထဝါစကံ+ပဝံ အတ္ထပဝံ။] တဿ- ထို ယောဟူသော ပုဒ် သည်လည်း၊ အနိ ယမေန-မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဟု သတ်မှတ်ခြင်းမရှိသောအားဖြင့်၊ ပုဂ္ဂလံ-ပုဂ္ဂိုလ် သာမညကို၊ ဒီပေတိ-ပြစ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ယော ဟူသောပုဒ်၏ အနိယမ အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သာမညကို ပြသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တဿ - ထို ယော ဟူသောပုဒ်၏၊ အတ္ထိ- အနက်ကို၊ ဒေသေန္နော- သည်၊ (ဟုတ္တာ - ရှုံ)၊ အနိ ယမေန-ဖြင့်၊ ပုဂ္ဂလဒီပကံ-သော၊ ယောသဒ္ဓမေဝ-ယောသဒ္ဓါကိုသာ၊ အာဟ- မူပြီ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (အနက်မရှိသော ပနသဒ္ဓါကိုဖယ်ရှား၍ အနိယမ အားဖြင့် ပုဂ္ဂလဒီပက ယောသဒ္ဓါကိုသာ မိန့်တော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဧတ္ထ-ဤ ယောဟူသောသဒ္ဓါ၌၊ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ (ကံ)၊ ယောပနာတိ- ကား၊ ယော-အမှတ်မထား တပါး၊ ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယော

တသ္မာဧတ္ထ။ ။ဤတသ္မာ၏စွဲနက်သည် ရှေ့ယသ္မာဝါကျရှိ အနက်များပင်တည်း။ “တသ္မာတိ - ယသ္မာ ပနသဒ္ဓံ အပနေတော အနိယမေန ပုဂ္ဂလဒီပကံ ယောသဒ္ဓမေဝ အာဟ၊ တသ္မာ” ဟူသော ဇွဲကာ၌လည်း ရှေ့ဝါကျ၏အနက်ကိုပင် ချိုး၍ဖွင့်သည်။ [ဧတ္ထာတိ ဣမသ္မိံ ယောသဒ္ဓေ။]

ကောစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ။
 ပန - ဆက်၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ယောကောစိနာမ- ယောကောစိမည်သော၊
 ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်(အတ္ထိ)-သော-ထို ယောကောစိမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်
 သည်။ အဝဿံ - မချွတ်ကေန၊ လိင်္ဂယုတ္တံ၊ ပေ၊ ဝယေသု - အသွင်သဏ္ဌာန်
 ဟူသော အခြင်းအရာ၊ ယုဉ်ခြင်းဟူသောအခြင်းအရာ၊ ဇာတ်ဟူသောအခြင်း
 အရာ , အမည်ဟူသောအခြင်းအရာ , အနွယ်ဟူသောအခြင်းအရာ , အလေ့
 အကျင့်ဟူသောအခြင်းအရာ, နေကြောင်းဟူသောအခြင်းအရာ, ကျက်စားရာ
 ဟူသောအခြင်းအရာ, အရွယ်ဟူသောအခြင်းအရာတို့တွင်၊ ဧကေန-တပါးပါး
 သော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏၊ တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ (တပါးပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်) တံ-ထို ယောကောစိမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ တထာ-ထို အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်၊ ဣပေတံ-သိစေခြင်းငှါ၊ တံ ပဘေဒံ-ထို လိင်္ဂစသော အထူးအပြား
 ကို၊ ပကာသေန္တော - မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တံ)၊ ယာဒိ သောတိအာဒိ အာဟ၊
 တတ္ထ- ထို ယာဒိသော အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ယာဒိသောတိ- ကား၊ လိင်္ဂ
 ဝသေန-အသွင်သဏ္ဌာန်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ယာဒိသောဝါ- အကြင်သူကဲ့
 သို့ ရှုအပ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု - စေ၊ တာဒိသောဝါ - ထိုသူကဲ့သို့ ရှုအပ်
 သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဒီဃောဝါ-အရပ်ရှည်သူမူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊
 ရသောဝါ-အရပ်ပုသူမူလည်း၊ ဟောတု၊ ကာဠောဝါ-အရေအဆင်း ခဲသူမူ
 လည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဩဒါတောဝါ- အရေအဆင်းဖြူသူမူလည်း၊ ဟောတု-
 စေ၊ မဂ္ဂုရစ္ဆဝါ-မခဲမဖြူ ငါးခုအရေအဆင်းနှင့်တူသော အရေအဆင်းရှိသူ
 မူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ [“အသားခဲသူ” စသည်ဖြင့် ခေါ်လေ့ရှိသော်လည်း

ယောကောစိ ။ ။ ယ-ပါလျှင် “အကြင်” ဟု ပေးရိုးရှိသော်လည်း ထိုအကြင်
 ဟူသောအနက်ကား လိုရင်းမဟုတ်ပါ။ “အမှတ်မထား တပါးပါး” ဟူသော အနိယမ
 အနက်သာလိုရင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယောကို “ယောကောစိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ”
 ဟု ဥဇုကတ္ထုဖွင့်ပြသည်။

မဂ္ဂုရစ္ဆဝိ ။ ။ စာအုပ်များ၌ “မဂ်ရ” ဟု တွေ့ရ၏။ “ကြမ်းပိုး” ဟု လည်း နိဿယ
 ပေးကြ၏။ ကြမ်းပိုး၌ အရေမထင်ရှားပါ။ “ဆိပ် - အရောင်” ဟု ဆိုပြန်လျှင်လည်း
 အချို့ကြမ်းပိုးသည် ဖြူဖတ်ဖြူရောင် အရောင်ရှိ၍ သွေးဝနေသောကြမ်းပိုးကား နီရောင်
 အဆင်း ရှိရကား မသေချာပါ။ “ငါးခု” ဟူသောအနက်ကို ဟောသော မဂ္ဂုရသဒ္ဓါ
 ရှိ၏။ ထိုငါးခု၌သာ အရေထင်ရှားရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “မဂ္ဂုရစ္ဆဝိ” ဟု ပါဠိမှန်ထင်သည်။
 မဂ္ဂုရသ+ဆိပ်ဝိယ ဆိပ် ယသာတိ မဂ္ဂုရစ္ဆဝိ။

အသားသည် အမြဲနီ၏။ အရေသာ “အမဲ” စသည်ဖြင့် ကွဲပြားသည်။] ကိသောဝါ- ကြံလို့သူမူလည်း၊ ဝါ- ဝိနိသုမူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ ထူလောဝါ- ဆူဖြိုးသူမူလည်း၊ ဝါ- ဝသုမူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ ဣတိအတ္ထော- နက်။

ယထာယုတ္တောတိ- ကား၊ ယောဂဝသေန- အားထုတ်အပ်သော အလုပ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ယေနဝါ တေနဝါ - အမှတ်မထား တပီးပီးသော အလုပ်နှင့်မူလည်း၊ ယုတ္တော ယှဉ်သူသည်၊ ဟောတု- ဖြစ်စေ၊ နဝကမ္မယုတ္တောဝါ- အသစ်အသစ် ပြုအပ်သော အလုပ်နှင့် ယှဉ်သူမူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ ဥဒ္ဓေသယုတ္တောဝါ- စာပေသင်ပြပို့ချခြင်းအလုပ်နှင့် ယှဉ်သူမူလည်း၊ ဟောတု၊ [ဤ စကားဖြင့် ဂန္ထဓရအားထုတ်နေသူကို ပြ၏။] ဝါသဓရယုတ္တောဝါ- မိမိစိတ်ကို ထုံမွမ်းကြောင်း ဝိပဿနာဓရနှင့် ယှဉ်သူမူလည်း၊ ဟောတု၊ [ဤ စကားဖြင့် ဝိပဿနာဓရ အားထုတ်နေသူကို ပြသည်။] ဣတိအတ္ထော- နက်၊ ယထာဇေစ္စောတိ - ကား၊ ဇာတိဝသေန - ဇာတိ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ယံဇေစ္စောဝါ- အကြင်ဇာတ်ရှိသူမူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ တံဇေစ္စောဝါ- မူလည်း။

ယထာယုတ္တော ။ ။ ယထာသဒ္ဓါသည် ဝိစ္ဆာအနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “ယေနယေနယုတ္တော ယထာယုတ္တော” ဟု ပြု၊ ယထာဇေစ္စော- စသည်၌ကား “ယံယံ+ဇေစ္စံ (ယာယာ+ဇာတိ) ယဿာတိ ယထာဇေစ္စော” စသည်ပြု။

နဝကမ္မယုတ္တော ။ ။ တခုပြီးတခု အသစ်အသစ်ပြုအပ်သောအလုပ်ကို “နဝကမ္မ” ဟု ခေါ်၏။ ထိုသို့ အလုပ်များနေသူကို “နဝကမ္မယုတ္တ” ဟု ခေါ်၊ ဂန္ထဓရဝိပဿနာ ခုံရတွင် မပါဝင်သောအလုပ်ဟူသမျှကို နဝကမ္မတွင်သွင်း၍ ရဟန်းဟူသမျှကို ဂန္ထဓရ၊ ဝိပဿနာဓရ၊ နဝကမ္မ၊ ဟု အလုပ် ၃ မျိုးဖြင့် သိမ်းယူသည်။

ဝါသဓရယုတ္တော ။ ။ “ဝိပဿနာဓရယုတ္တော” ဟု ဇီကောဖွင့်၏။ “ ဝတ္ထေ ဂန္ဓေ စရေ ဝါသော” ဟူသော (၁၁၁၉) အဘိဓာန်၌ ဂန္ဓအနက်ပါ၏။ “ဘာဝိတံ ဝါသိတံ- ထုံအပ်” ဟု လည်း (၃၀၇) အဘိဓာန်၌ ရှိ၏။ ဓရသဒ္ဓါသည် လုလ္လဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ဤနေရာ၌ ကြီးကြီးစားစားပြုလုပ်အပ်သောအလုပ်ကို ဓရဟု ခေါ်ပါ။ ဝါသော ယေဝ+ဓရော ဝါသဓရော၊ တေန+ယုတ္တော ဝါသဓရယုတ္တော။ “ မိမိစိတ်ကို ထုံမွမ်းကြောင်းဖြစ်သော ကြီးကြီးပမ်းပမ်းအားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာအလုပ်နှင့် ယှဉ်သူ” ဟုလို၊ [ရှေးနိဿယများ၌ “ဝိပဿနာဖြင့် နေခြင်း ဟု ဆိုအပ်သော ဓရနှင့်ယှဉ်သည် မူလည်း” ဟု ပေးကြ၏။]

ယံဇေစ္စော ။ ။ “ယာ+ဇာတိ အဿာတိ ယံဇာတိ၊ (ပုဂ္ဂလော)၊ ယံဇာတိဝေ ယံဇေစ္စော၊ သကတ္ထေ ယပစ္စယော” ဟု ယောဇနာဆို၏။ သို့သော် သမာသံပြီးသော ဇာတိပုန် နောင် ကပစ္စည်းသက်လေ့ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ “ဇေစ္စမိရော” စသည်ဖြင့် ဇေစ္စပုန်ကို တွေ့ရသောကြောင့်၎င်း၊ “ဇာတိယေဝ+ဇေစ္စံ” ဟု ပဌမပြုပြီးမှ “ယံ+ဇေစ္စံ ယဿာတိ ယံဇေစ္စော” ဟု ပြုရလျှင် သာန္တံ သဘာဝကျမည် ထင်သည်။ တံဇေစ္စော၌လည်း နည်းတူ။

ဟောတု - စေ၊ ခတ္တိယောဝါ - ဇာတ်အားဖြင့် မင်းသည်မူလည်း၊ ဟောတု-
 စေ၊ မြာဟ္မဏောဝါ- ဇာတ်အားဖြင့် ပုဏ္ဏားသည်မူလည်း၊ ဟောတု - စေ၊
 ဝေဿောဝါ-ဇာတ်အားဖြင့် လယ်ထွန်ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းသူမူလည်း၊
 ဟောတု၊ သုဒ္ဓေါဝါ-ဇာတ်အားဖြင့် သုဒ္ဓသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ [ဤစကား
 ဖြင့် ဇာတ် ၄ မျိုးကို ပြသည်၊] ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ယထာနာမောတိ-ကား၊ နာမဝသေန-နာမည်၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ ယထာ
 နာမောဝါ-အကြင် နာမည်ရှိသူမူလည်း၊ ဟော်တု-စေ၊ တထာနာမောဝါ-
 မူလည်း၊ ဟောတု၊ [“ ယံနာမောဝါ တံနာမောဝါ ” ဟု ရှိလျှင် သာ၍
 ကောင်းသည်၊] ဗုဒ္ဓရက္ခိတောဝါ-ဗုဒ္ဓရက္ခိတမည်သူမူလည်း၊ ဟောတု - စေ၊
 ဓမ္မရက္ခိတောဝါ-မူလည်း၊ ဟောတု၊ သံဃရက္ခိတောဝါ-မူလည်း၊ ဟောတု၊
 ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ယထာဂေါတ္ထောတိ-ကား၊ ဂေါတ္ထဝသေန- အနွယ်၏
 အစွမ်းအားဖြင့်၊ ယထာဂေါတ္ထောဝါ- အကြင် အနွယ်ရှိသူမူလည်း၊ ဟောတု-
 စေ၊ တထာဂေါတ္ထောဝါ-မူလည်း၊ ဟောတု၊ [ဤမှ နောက်၌ရှိသောပုဒ်သည်
 အပိုသာ၊ ရှေ့၌လည်း ဤပုဒ်မျိုးမပါခဲ့၊] ကစ္စာယနောဝါ- အနွယ်အားဖြင့်
 ကစ္စာယနမည်သူမူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဝါသိဋ္ဌောဝါ- မူလည်း၊ ဟောတု၊
 ကောသိယောဝါ - မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဣတိအတ္ထော - နက်။ [“ ကစ္စာယန
 အမည်ရှိသူ ” စသည်ဖြင့် မပေးနှင့်၊ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်မဟုတ်၊ ဂေါတ္ထတဒ္ဓိတ်။]

ယထာသီလောတိ-ကား၊ သီလေသု-ပင်ကိုယ်အလေ့တို့တွင် [သီလေသုတိ-
 ပကတီသု၊]ယထာသီလောဝါ-အကြင် အလေ့ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊
 တထာသီလောဝါ-မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ နဝကမ္မသီလောဝါ-အသစ်အသစ်
 ပြုအပ်သောအလုပ်ကို ပြုခြင်းအလေ့ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ ဥဒ္ဓေသ
 သီလောဝါ - စာပေသင်ပြ ပို့ချခြင်းအလေ့ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု - စေ၊
 ဝါသရသီလောဝါ- မိမိစိတ်ကို ထုံမွှမ်းကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာဓုရကို
 အားထုတ်ခြင်း အလေ့ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊
 ယထာဝိဟာရိတိ-ကား၊ ဝိဟာရေသုပိ - နေကြောင်း အလုပ်တို့တွင်လည်း၊
 ယထာဝိဟာရိာ- အကြင်အလုပ်ဖြင့် နေခြင်းရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊
 တထာဝိဟာရိာ-မူလည်း၊ ဟောတု၊ နဝကမ္မဝိဟာရိဝါ-နဝကမ္မဖြင့်နေခြင်း
 ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဥဒ္ဓေသဝိဟာရိဝါ - စာပေသင်ပြ ပို့ချခြင်းဖြင့်
 နေခြင်းရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဝါသရဝိဟာရိဝါ - မိမိစိတ်ကို ထုံမွှမ်း
 ကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာဓုရဖြင့် နေခြင်းရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဣတိ
 အတ္ထော-နက်။

ယထာဂေါစရောတိ - ကား၊ ဂေါစရေသုပိ - ကျက်စားရာတို့တွင်လည်း၊
 ယထာဂေါစရောဝါ - အကြင် ကျက်စားရာ ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု - စေ၊
 တထာဂေါစရောဝါ-မူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ နဝကမ္မဂေါစရောဝါ-အသစ်
 အသစ် ပြုအပ်သောအလုပ် ဟူသော ကျက်စားရာရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊
 ဥဒ္ဓေသဂေါစရောဝါ - စာပေသင်ပြ ပို့ချခြင်းဟူသော ကျက်စားရာရှိသည်
 မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဝါသဓုရ ဂေါစရောဝါ - မိမိစိတ်ကို ထုံမွှမ်းကြောင်း
 ဖြစ်သော ဝိပဿနာဓုရဟူသော ကျက်စားရာရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဣတိ
 အတ္ထော-နက်၊ ထေရောဝါတိ အာဒိသု-ထေရောဝါအစရှိသောပါဠိရပ်တို့၌၊
 (အတ္ထော ဧဝံဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဝယောဝုဇာဒိသု-အရွယ်အာဖြင့် ကြီးရင့်သူ
 အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယောဝါ သောဝါ-အမှတ်မထားတပါးပီးသော
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု - စေ၊ ပရိပုဏ္ဏ ဒသဝဿတာယ - ပြည့်သော
 ဆယ်ဝါရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ထေရောဝါ - ဆယ်ဝါရပြီ , ထေရ်သည်
 မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ [ဆယ်ဝါရလျှင် ထေရ်, ဝါ ၂ဝ ရလျှင် မတာထေရ်-
 ဟု ခေါ်သည်၊] ဥ၊ နပဇ္ဇဝဿတာယ-ယုတ်လျော့သော ၅ ဝါရှိသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ နဝေါဝါ- ၅ ဝါမကြွယ်, သီတင်းငယ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ အတိ
 ရေက ပဇ္ဇဝဿတာယ- လွန်သော ၅ ဝါရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-၅ ဝါ
 ထက် လွန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မဇ္ဈိမောဝါ- ၅ ဝါပြည့်မြောက်, ဆယ်ဝါ
 အောက်ငယ်, အလယ်အလတ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဣတိ အတ္ထော၊ အထ
 ခေါ-စင်စစ်ကား၊ သဗ္ဗောဝ-အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဒေသော- ဤရဟန်း
 ကို၊ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏အနက်၌၊ ယောပနာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ဘိက္ခုနိဒ္ဓေသေ-ဘိက္ခုနိဒ္ဓေသ၌၊ (အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-
 ၏၊) ဘိက္ခုတိ- တောင်းတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုကော-ကမည်၏၊ လဘ
 န္ဓောဝါ-ရသည်မူလည်း ဖြစ်စေ၊ အလဘန္ဓောဝါ-စေ၊ အာရိယာယ-အရိ
 ယာတို့၏ ထုံးစံဖြစ်သော၊ ယာစနာယ-တောင်းခြင်းဖြင့်၊ ယာစတိ-၏၊ ဣတိ
 အတ္ထော-နက်၊ [“ဘိက္ခု+ယာစနေ” ဇာတ်နက်ကိုဖွင့်သည်၊] ပုဒ္ဓါဒိတိ-ဘုရား
 အစရှိသော သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ အဇ္ဈုပဝတံ- ကပ်ရောက်အပ်သော၊

အာရိယာယ ယာစနာယ။ ။ “ဥဒ္ဓါယ အရိယာတိဋ္ဌန္တိ, သော အရိယာန ယာစ
 နာ=အရိယာတို့သည် ဆွမ်းကိုရည်မှန်း၍ ရပ်ကြကုန်၏၊ ဤ ဆွမ်းရပ်ခြင်းသည် အရိယာ
 တို့၏တောင်းခြင်းပင် ” ဟု ဟောတော်မူအပ်သည့်အတိုင်း ဆွမ်းကိုမှန်း၍ ရပ်ခြင်းကို
 “အာရိယ+ယာစနာ” ဟု ဆိုသည်၊ သူတောင်းစားတို့ကဲ့သို့ “ ပေးပါ ပေးပါ ” ဟု
 တောင်းခြင်းမဟုတ်-ဟူလို၊ [‘အရိယာန+ သော အာရိယာ’ ဟု အာ၌ ဒီဃရှိသင့်၏။]

ဘိက္ခာစရိယံ-ဆွမ်းအလိုငှါ လှည့်လည်အပ်သော အရပ်သို့၊ ဝါ-ဆွမ်းခံရွာ သို့၊ အဇ္ဈပဂတတ္တာ - ကပ်ရောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈပဂတောနာမ- ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈပဂတမည်၏။ ဟိ- ချွဲ၊ ယောကော စိ- အမှတ်မရှိ တစုံဘယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အပွဲဝါ- တထောင်အေံ နည်းသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ မဟန္တံဝါ - တထောင်ထက် များသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ဘောဂက္ခန္ဓံ-စည်းစိမ်အစုကို၊ ပဟာယ - ရှိ၊ အဂါရသ္မာ- မှ၊ (နိ က္ခမိတွာ) အနဂါရိယံ- ရဟန်းဘောင်သို့၊ ပဗ္ဗဇိတော- ကပ်ရောက်၏။ သော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကသိဂေါရက္ခာဒိဟိ- လယ်ထွန်ခြင်း နွားကျောင်းခြင်း အစ ရှိသောအလုပ်တို့ဖြင့်၊ ဇိဝိတကပ္ပနံ - အသက်ကို ပြုမှုကို၊ ဝါ- အသက်မွေးမှုကို၊ ဟိတွာ- ရှိ၊ လိင်္ဂသမ္ပုဋ်စွနေနေဝ - ရဟန်းအသွင်ကို ဝန်ခံခြင်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဘိက္ခာစရိယံ- သို့၊ အဇ္ဈပဂတော-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခာ- မည်၏။

ဝါ-တနည်း၊ ပရပုဋ်ဗဒ္ဓဇိဝိကတ္တာ- သူတပါးတို့၌စပ်သော အသက်မွေးရ ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [ပရေသု + ပဋိဗဒ္ဓါ အာယတ္တာ၊ - ဒသဂုံတ္တရ၊ အက္ခောသဝဂ္ဂဋ္ဌကထာ၊ “ ပရေန + ပဋိဗဒ္ဓါ ” ဟု ယောဇနာ ပြုသည်ကို စဉ်းစားပါး၊] ဝိဟာရမဇ္ဈေ- ကျောင်းတိုက်အလယ်၌၊ ကာဇာတ္ထံ - ထမ်းပိုး တို့ဖြင့် ဆောင်ပို့ အပ်သောဆွမ်းကို၊ ဘူဇ္ဇမာနောပိ - စားနေရသော်လည်း၊ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈပဂတော-ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈပဂတမည်၏။ ဣတိ- ကြောင့်၊ ဘိက္ခာ- မည်၏။ ဝါ- တနည်း၊ ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ- သလုံးမြင်းခေါင်း

ဘိက္ခာစရိယံ။ ။ “ဥဇ္ဇစရိယံ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဘိက္ခာဓာတ်သည် ယာစနအနက် ကိုဟော၏။ ဥဆိဓာတ်လည်း အသက်မွေးဘို့ရန် ရှာဖွေခြင်းအနက်ကိုလည်း ဟော၏။ ထို့ကြောင့် အဓိပ္ပါယ်တူပင်တည်း။ စရိတဗ္ဗန္တိ စရိယံ - လှည့်လည်အပ်သောအရပ်၊ ဘိက္ခာယ + စရိယံ ဘိက္ခာစရိယံ။

အဇ္ဈပဂတတ္တာ ။ ။ “အနုဋ္ဌိတတ္တာ” ဟု ဖွင့်၏။ အနု + ဥဋ္ဌိတတ္တာ - အိမ်စဉ် အတိုင်း ရပ်ရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်” ဟု အနက်ပေး၊ ထိုအဖွင့်လည်း အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သာ ဖြစ်၍ “ကပ်ရောက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်” ဟု သာ သဒ္ဓတ္တမှတ်။

ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ ။ ။ ဇေဗံ ပိဏ္ဍိယဗလေန စရိတွာ အာလောပမတ္တံ လဗ္ဗဘောဇနံ၊ (မဟာဝါ၊ မဟာဝဂ္ဂ - တေရသကဏ်) ။ အာလောပမတ္တံ + လဗ္ဗံ + ဘောဇနံ အာလောပဘောဇနံ-တလုပ်စာမျှ + ရအပ်သော + ဘောဇဉ်၊ ပိဏ္ဍိယေန- သလုံးမြင်းခေါင်းဖြင့် + စရိတွာ- ရှိ၊ အာလောပဘောဇနံ ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ။ [“ ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇော၊ တတ္ထ တေ ဥဿာဟော ကရဏီ ယော” ဟု ရဟန်းဖြစ်စ ဩဝါဒအတိုင်း ဆွမ်းခံရသောကြောင့် “ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈပ ဂတော” ဟု ဆိုသည်-ဟုလို။]

ဖြင့်လှည့်လည်၍ တလုပ်စာမျှ ရအပ်သောဆွမ်းကို၊ နိဿာယ - မှီ၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရဟန်းအဖြစ်၌၊ ဥဿာဟဇာတတ္တာ-ဖြစ်သောအားထုတ်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘိက္ခုာစရိယံ အဇ္ဈုပဝတော - ဝတမည်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-မည်၏။

အဋ္ဌ ဖဿဝဏ္ဏဘေဒန-အဖိုး၏ပျက်ခြင်း၊ အတွေ့၏ပျက်ခြင်း၊ အဆင်း၏ပျက်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဘိန္ဒူ- ပျက်သော၊ ပဋိ-အဝတ်ကို၊ ဓာရေတိ-ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဘိန္ဒူပဋိဓရော-ရမည်၏၊ တတ္ထ-ထိုအဋ္ဌ ဖဿ ဝဏ္ဏဘေဒတို့တွင်၊ သတ္တကဇ္ဇေဒနေန-ထားငယ်ဖြင့် ဖြတ်ခြင်းအားဖြင့်၊ အဋ္ဌဘေဒေါ-အဖိုး၏ပျက်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ- ချဲ့၊ သဟဿန္တနကောပိ- အဖိုးတထောင် ထိုက်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ပဇော - အဝတ်သည်၊ သတ္တကေန-ဖြင့်၊ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ-အပိုင်းငယ် အပိုင်းကြီးဖြစ်အောင်၊ ဆိန္ဒော-ဖြတ်အပ်သည်၊ (သမာနော- သော်၊) ဘိန္ဒူဇ္ဈေါ- ပျက်သောအဖိုးရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပုရိမဋ္ဌတော- ရှေ့အဖိုးမှ၊ ဥပဗုဗ္ဗိ- ထက်ဝက်ကိုလည်း၊ န အဋ္ဌတိ- မထိုက်တန်တော့၊ သုတ္တသံသိဗ္ဗနေန- ချည်ဖြင့် ဆက်စပ်၍ချုပ်ခြင်းအားဖြင့်၊ [သံအတွက် “ဆက်စပ်” ဟု ပေးသည်။] ဖဿဘေဒေါ - အတွေ့၏ပျက်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ အတိသုခုမ သမ္ပဿောပိ-အလွန် နသောအတွေ့ ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ [“ သုသမ္ပဿောပိ - ကောင်းသောအတွေ့ ရှိသည်လည်းဖြစ်သော ” ဟု မူကွဲ၊] ပဇော-သည်၊ သုတ္တေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သံသိဗ္ဗိတော-ဆက်စပ်၍ ချုပ်အပ်သည်၊ (သမာနော၊) ဘိန္ဒူဖဿော - ပျက်သောအတွေ့ ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ခရသမ္ပဿတံ-ကြမ်းသောအတွေ့ ရှိသည်၏အဖြစ်သို့၊ ပါပဏာတိ-ရောက်တော့၏၊ သူစိမလာဒီဟိ-အပ်၏အညစ်အကြေး အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝဏ္ဏဘေဒေါ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ သုပရိသုဒ္ဓေါပိ-အလွန် ဖြူစင်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ပဇော- သည်၊ သုစိကမ္ပတော - အပ်ချုပ်မှုမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သူစိမလေန - ဖြင့်၎င်း၊ ဟတ္ထသေဒမလဇ္ဈိကာဟိ - လက်၏ချွေး , ဖွပ်၍မရ

အဋ္ဌ ဖဿ ဝဏ္ဏဘေဒန။ ။ အတ္ထါဒိနံ ပုရိမပကတိ ဝိဇယနေန- အဖိုးအတွေ့ အဆင်းတို့၏ မူလသဘောကို စွန့်ခြင်းအားဖြင့်၊ (နဂိုရ်တန်ဘိုး၊ နဂိုရ်အတွေ့ , နဂိုရ်အဆင်းကို စွန့်လိုက်ခြင်းအားဖြင့်၊) တန်ဘိုးပျက်, အတွေ့ပျက်, အဆင်းပျက်တော့၏။ [“ ခါးဖြင့် ဖြတ်လိုက်သည့်အတွက် တန်ဘိုးပျက် ” ဟူရာ၌ ရှေးခေတ်က သက်န်းဖြစ်အောင်ချုပ်မှု ဆိုးမှုကို ရဟန်းများကိုယ်တိုင် ပြုရသောကြောင့် ချုပ်မှု ဆိုးမှုအတွက် တန်ဘိုးမတက်တော့၊ ဖြတ်အပ်ပြီးအဝတ်ပိုင်းနှင့် မဖြတ်အပ်သောအဝတ်တို့ တန်ဘိုးကွာဝံ့ကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါ။]

လောက်သော အညစ်အကြေး၊ ဖွပ်၍ရလောက်သော အညစ်အကြေးတို့ဖြင့်
 ၎င်း၊ အဝသာနေ-အဆုံး၌၊ ရနေ ကပ္ပကရဏေဟိစ - ဆိုးရည်ဆိုးခြင်း၊ ကပ္ပ
 ဗိန္ဒုကို ပြုခြင်းတို့ဖြင့်၎င်း၊ ဘိန္ဒဝဏ္ဏော-ပျက်သောအဆင်းရှိသည်။ ဟောတိ-
 ၏။ ပကတိဝဏ္ဏံ-ပင်ကိုယ်အဆင်းကို၊ ဝိဇဟတိ- စွန့်တော့၏။ ဧဝံ-လျှင်၊ တီဟိ-
 နံသော၊ အာကာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဘိန္ဒုပဋ္ဌမရော-ပျက်သောအဝတ်ကိုဆောင်၏။
 ဣတိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု - မည်၏။ ဝါ - နည်း၊ ဝိဟိဝတ္ထ ဝိသဘာဝါနံ - လူတို့
 အဝတ်နှင့် သဘောမတူကုန်သော၊ ကာသာဇါနံ-ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော
 အဝတ်တို့ကို၊ ဓာရဏမထွေနေဝ-ဆောင်ခြင်းမျှဖြင့်သာလျှင်၊ ဘိန္ဒုပဋ္ဌမရော-
 ဝတ်ကြောင်များမှ ကွဲပြားထူးလီဖန်ရည်ဆိုးအပ်သောအဝတ်ကို ဆောင်တတ်
 ၏။ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဘိက္ခု - ဘိက္ခုမည်၏။ [ဤနည်း၌ ဘိန္ဒုသဒ္ဒါသည် မတူ
 ကွဲပြားခြင်းအနက်ကို ဟော၏။]

သမညာယာတိ-ကားပညတ္တိယာ-ဘိက္ခုဟူသော အမည်ပညတ်အားဖြင့်၊
 ဝေါဟာရေန - ဘိက္ခုဟူသော အခေါ်အဝေါ်အားဖြင့်၊ (ဘိက္ခု - ဘိက္ခု
 မည်၏) ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဟိ-ဒ္ဓါ၊ သမညာယဝေ-ဘိက္ခုဟူသော အမည်
 အားဖြင့်သာလျှင်၊ ဧကေစ္စော-အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘိက္ခုတိ-ဟူ၍၊ ပညာယတိ-
 ထင်ရှား၏။ တထာဟိ- ထို စကားမှန်၏။ နိမန္တနာဒိမိ- ပင့်ဖိတ်ခြင်း အစရှိ
 သော ကိစ္စ၌၊ ဘိက္ခုသု-တို့ကို၊ ဝဏီယမာနေသု-ရေတွက်အပ်ကုန်လသော်၊
 သာမဏေရေဝိ - တို့ကိုလည်း၊ ဝဟေတွာ- ဘိက္ခု၌ သွင်းယူ၍၊ သတံဘိက္ခု-
 ရဟန်းတရာတို့၊ သဟသံဘိက္ခု-တို့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏။ ပဋိ
 ညာယာတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏။ ပဋိဇာနနေန-ဘိက္ခုဟု ဝန်ခံခြင်းအားဖြင့်၊
 (ဘိက္ခု - ဘိက္ခုမည်၏) ဟိ - ဒ္ဓါ၊ ပဋိညာယဝိ-ဘိက္ခုဟု ဝန်ခံခြင်းအားဖြင့်
 လည်း၊ [ဝိ-ဖြင့် သမညာယကိုပေါင်း၊] ဧကေစ္စော - သည်၊ ဘိက္ခုတိ - ဟူ၍၊
 ပညာယတိ-၏။ တဿ-ထို ပဋိညာယဘိက္ခု၏။ [သမ္ဘဝေါ- ၌စပ်၊] ဧတ္ထ-ဤ

မလဇလိကာ။ ။ ဓောဝိတွာ အပနေတုံ အသက္ကုဏေယျသဘာဝံ မလံ = ဖွပ်၍
 မရနိုင်လေအောင် စွဲသောအညစ်အကြေးကို မလဟု ခေါ်၊ တထာ အပနေတုံ သက္ကု
 ဏေယျသဘာဝါ ဇလိကာ-ဖွပ်၍ရလောက်သော ကြေး (ဈေး) ကို ဇလိကာဟု ခေါ်၊
 ဇလဿ-ရေအား+ အနိရူပံ-လျော်သောကြေးတည်း၊ ဇလံ၊ ဇလံယေဝ ဇလိကာ။

သမညာယဝေ။ ။ “သမံ-အညီအညွတ်+ ဉာယတိ-သိအပ်၏။ ဣတိ သမညာ”
 နှင့်အညီ အများသဘောတူ အသိအမှတ်ပြုအပ် ခေါ်ဝေါ်အပ်သောအမည်သည် “သမ
 ညာ” မည်၏။ ထို့ကြောင့် “ပညတ္တိယာ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဤ ပညတ္တိဟူသည် နာမည်
 ပညတ်ပင်တည်း။ [ဝေဖြင့် ဘိက္ခုမည်တို့ရန် ကောင်းသောအကြောင်းမှန်ကို ကန့်။]

အရပ်၌၊ ကော-အဘယ်သူနည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ မေးအပ်သော်၊ အာဂုသော-
 ငါရှင်၊ အဟံ-သည်၊ ဘိက္ခု-ဘိက္ခု၊ တည်း၊ ဣတိ ဝေမာဒိသု-ဤသို့အစရှိသော
 ပါဠိရပ်တို့၌၊ သမ္ဘဝေါ - ဖြစ်သင့်ခြင်းကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤ
 အဟံဘိက္ခု၊ ဟု ဝန်ခံခြင်းသည်၊ အာနန္ဒတ္ထရောန-သည်၊ ဝုတ္တတ္တာ - ပြောဆို
 အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဓမ္မိကာ-တရားအားလျော်သော၊ (အစစ်အမှန်
 ဖြစ်သော)၊ ပဋိညာ- ဝန်ခံခြင်းတည်း၊ ပန- ဗျတိရိက်ကား၊ ရတ္တိတာဂေ-၌၊
 ဒုဿီလာပိ-တို့သည်လည်း၊ ပဋိပထံ-ရှေးရှုဖြစ်သောခရီးကို၊ ဝါ-ခရီးရင်ဆိုင်၊
 အာဂစ္ဆန္တေန-လာသူသည်၊ ဝါ-က၊ ကောတ္ထောတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ဒီမှာ ဘယ်သူ
 လဲဟူ၍၊ ဝုတ္တေ - ပြောဆို မေးမြန်းအပ်သော်၊ အဓမ္မိကာယ - တရား အား
 မလျော်သော၊ အဘူတာယ-မဟုတ်မမှန်သော၊ ပဋိညာယ-ဖြင့်၊ မယံ ဘိက္ခု
 တိ-ငါတို့ ရဟန်းများ ဖြစ်ကြ၏ ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ- ပြောဆို ဝန်ခံကြကုန်၏။

ဧဟိဘိက္ခုတိ (တ္ထေ)-၌၊ ဧဟိဘိက္ခုနာမ-မည်သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဧဟိ
 ဘိက္ခုတိ ဝစနမတ္ထေန - ဧဟိဘိက္ခုဟူသော စကားတော်မျှဖြင့်၊ [မတ္တသဒ္ဓါ
 ဖြင့် သရဏဂုဏ်၊ ကမ္မဝါစာကိုကန့်သည်။] ဘိက္ခုဘာဝံ - ဘိက္ခုအဖြစ်သို့၊
 ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒံ-ဧဟိဘိက္ခု ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့၊ [ဘိက္ခုဘာဝံကို ထပ်ဖွင့်သည်။]
 ပတ္ထော - ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဟိ - ချဲ့၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ဧဟိဘိက္ခု၊
 ဘာဝါယ- ဧဟိဘိက္ခုအဖြစ် အကျိုးငှါ၊ ဥပနိဿယသမ္ပန္နံ - အားကြီးသော

ဝုတ္တတ္တာ။ ။ “အဟံ အာဂုသော ဘိက္ခု” ဟု ပြခဲ့သောစကားသည် အင်္ဂုတ္တရ၊
 ဒသကနိပါတ၊ ဥပါလိဝဂ္ဂ၊ ကောကနုဒသုတ်၌ လာသောစကားတည်း၊ ထိုစကားသည်
 အရှင်အာနန္ဒာ၏ ပဋိညာဉ်စကား ဖြစ်သောကြောင့် “ဓမ္မိကာ-တရားအားလျော်သော
 (ပြောသည့်အတိုင်း ဟုတ်မှန်သော) + ပဋိညာဉ်ဖြစ်သည်” ဟုလို။

ပဋိပထံ အာဂစ္ဆန္တေန ။ ။ ယခုစာအုပ်များ၌ ဒုဿီလာပိနှင့် အရတုအောင်
 “အာဂစ္ဆန္တာ” ဟု ရှိ၏၊ ဝုတ္တေ၌ စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “အာဂစ္ဆန္တေန” ဟု ရှိသင့်
 သည်၊ မှန်၏- အရှင်အာနန္ဒာ၏ ပဋိညာဉ်စကား၌ ခရီးရင်ဆိုင်လာသူသည် ကောက
 နုဒ ပရိမြို့ဖြစ်တည်း၊ ထို ပရိမြို့ဖြစ်မေးပုံကို အတုလိုက်၍ ဤ၌လည်း “ ပဋိပထံ အာဂစ္ဆ
 နန္တေန” ဟု စကားသုံးထားသည်။

ဥပနိဿယ သမ္ပန္နံ။ ။ ဧဟိဘိက္ခုခေါ်တို့ရာ “ဥပ-အာကြီးသော + နိဿယ-မှီရာ
 အကြောင်း” ဟူသည် တခုသောရှေးဘဝ၌ ပရိက္ခရာရှစ်ပ’းကို၊ သို့မဟုတ် သပိတ်
 သင်္ကန်းမျက် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အား၊ သို့မဟုတ် သီလရှိသော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်အား လူဒါန်း
 ၍ “ဗုဒ္ဓံ ပရိက္ခရာဒါနံ အနာဂတေ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝါယ ပစ္စယော ဟောတု-ဤပရိက္ခရာ
 အသ္မာသည် နောင်အခါ၌ ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ပါစေ” ဟု
 ဆုတောင်း ရှိခဲ့ဘူးခြင်းတည်း၊ (သာရတ္ထ ဇီကော။)

မှီရာအကြောင်းနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ပုဂ္ဂလံ- ကို၊ ဒိသွာ- မူ၍၊ ရတ္တပံသုကုလန္တရ
 တော- နိမြန်းသော ပံသုကုသင်္ကန်းတော်အကြားမှ၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ- ရွှေအဆင်း
 နှင့်တူသော အဆင်းရှိသော၊ ဒက္ခိဏဟတ္ထိ- လက်ျာလက်တော်ကို၊ နိဟရိတွာ-
 ထုတ်ဖော်တော်မူ၍၊ မြဟ္မယောသံ - မြတ်သော အသံတော်ကို၊ [မြဟ္မ
 ယောသန္တိ- ဥတ္တမယောသံ။] ဝါ- မြဟ္မာမင်း၏ အသံနှင့်တူသော အသံတော်
 ကို၊ [မြဟ္မုနော ယောသသဒိသံဝါ ယောသံ။] နိန္ဒာ ရေန္တော- မိန့်မြွက်တော်
 မူလျက်၊ ဟိဘိက္ခူ၊ စရဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယာတိ-
 ဟူ၍၊ ဝဒတိ- မိန့်တော်မူ၏၊ [ဘိက္ခူ - ဘိက္ခူ၊ ဟိ - လာလော၊ ဝါ - သင်
 အလိုရှိသော ရှင်၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို လက်ခံလော၊ ဒုက္ခဿ - တေဘူမက ဝဋ်
 ဒုက္ခ၏၊ သမ္မာ - ကောင်းစွာ၊ အန္တကိရိယာယ - အဆုံးကို ပြုခြင်းငှါ၊ မြဟ္မ
 စရိယံ- သာသနမြဟ္မစရိယ၊ မဂ္ဂမြဟ္မစရိယကို၊ စရ- ကျင့်လှည့်လော၊] တဿ-
 ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဘဂဝတော- ၏၊ ဝစနေန- တော်နှင့်၊ သဟေဝ- တပြိုင်နက်သာ
 လျှင်၊ ဝိဟိလိဏံ - လူ့ အသွင်သည်၊ အန္တရဓာယတိ - ကွယ်ပျောက်တော့၏၊
 [လူ့အဝတ်နှင့် ဆံ မုတ်ဆိပ်ရှည်များ ကွယ်ပျော့သွားသည်-ဟူလို၊] ပဗ္ဗဇ္ဇာစ-
 ရှင့်အဖြစ်သည်၎င်း၊ ဥပသမ္ပဒါစ- ရဟန်းအဖြစ်သည်၎င်း၊ ရဟတိ- တက်ရောက်
 ၏၊ ဝါ- အထမြောက်၏၊ ဘဏ္ဍု- ဥးပြည်းသည်၊ ဝါ- ခေါင်းတုန်းရိတ်ပြီးသည်၊
 ကာသာယဝသနော- ဖန်ရည် ဆိုအပ်သော အဝတ်ကို ဝတ်သည်၊ ဟောတိ-
 ၏၊ ကေ- တထည်သော သင်းပိုင်ကို၊ နိဝါသေတွာ - ၍၊ ကေ - တထည်သော
 ကေသီကို၊ ပါရုပ်တွာ - ခြံ၍၊ ဝါ - ရမ်း၍၊ ကေ - တထည်သော သင်္ကန်းကြီး
 ကို၊ အံသေ- ပခုံးပေါ်၌၊ ထပေတွာ- တင်ထား၍၊ ဝါမံသကူသေ- လက်ဝဲပခုံး
 စွန်း၌၊ အာသတ္တ နိလုပ္ပလဝဏ္ဏ မတ္တိကာပတ္တော- ပြိုကပ်စေအပ် (လွယ်အပ်)
 သော ကြာညိုအဆင်းရှိသော မြေသပိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ- ၍၊ တိဋ္ဌတိ- ၌စပ်။)

ရတ္တပံသုကုလန္တရတော။ ။ ဤစကားကို ထောက်၍ ဘုရားရှင်သည် ယခုကာလ
 သင်္ကန်းရမ်းသကဲ့သို့ လက်ကတော့မတင်ဘဲ ခြံတော်မူထားကြောင်း သိသာ၏၊ မှန်၏-
 လက်ကတော့ တင်ထားလျှင် သင်္ကန်းတော်အတွင်းမှ လက်တော်ကို ထုတ်ဘွယ်မလို။

ဟိဘိက္ခူ။ ။ “ဟိ-လာလော” ဟု ခေါ်တော်မူသဖြင့် “သင်အလိုရှိအပ်သော
 ရှင်- ရဟန်းအဖြစ်ကို လက်ခံလော ” ဟု ခွင့်ပြုရာခရက်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ ဟိတိ
 အာယာစိတာနံ (လဘေယျာဟံ ဘန္တေ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ လဘေယျံ ဥပ
 သမ္ပဒံ- ဟု တောင်းအပ်ကုန်သော) ပဗ္ဗဇ္ဇုပသမ္ပဒါနံ အနုမတဘာဝပဉ္စကာသနဝစနံ၊
 တသ္မာ ဟိ သမ္ပဋိန္ဒာဟိ ယထာယာစိတံ ပဗ္ဗဇ္ဇုပသမ္ပဒပိသေသံတိ အတ္ထော ” ဟု
 မဟာဝဂ္ဂတေရာသကဏ် ဖွင့်သည်။ [မြဟ္မစရိယန္တိ- သာသနမြဟ္မစရိယံ မဂ္ဂမြဟ္မစရိယဉ္စ၊
 ဒုက္ခဿ သမ္မာ အန္တကိရိယာယာတိ ယောဇေတမ္ပံ။]

တိစိဝရဗ္ဗ-သင်္ကန်း ၃ ထည်သည်၎င်း၊ ပတ္တောစ-သပိတ်သည်၎င်း၊ ဝါသိ-
 ဝဲခွပ်သည်၎င်း၊ ဝါ-ဒန်ပူဖြတ်ကြောင်း ထားငယ် သည်၎င်း၊ သူစိစ-အပ်သည်
 ၎င်း၊ ဗန္ဓနံ-ခါးဗန်းကြိုးသည်၎င်း၊ ပရိသာဝနေန-ပုဝါရေစစ်နှင့်တကွ၊ အဋ္ဌ-
 နံသော၊ စေတ-ဤ ပရိက္ခရာတို့သည်၊ ယုတ္တယောဂဿ-အားထုတ်အပ်သော
 ဘာဝနာနယောဂ ရှိသော၊ (အားထုတ်အပ်သောဘာဝနာ အားထုတ်မှု
 ရှိသော) [ယုတ္တော + ဘာဝနာနယောဂေါ အဿာတိ ယုတ္တယောဂေါ၊]
 ဘိက္ခုနော-၏၊ (ပရိက္ခရာ-တို့တည်း၊) ဣတိဓံ - သို့၊ ဝုတ္တေဟိ-မိန့်တော်
 မူအပ်ကုန်သော၊ သရီရေ - ဌ၊ ပဋိမုက္ကေဟိယေဝ - စွပ်အပ်သည်သာလျှင်
 ဖြစ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌဟိ - နံသော၊ ပရိက္ခာရေဟိ - တို့ဖြင့်၊ [ဣတ္ထန္တ၊ တ
 လက္ခဏပုဒ်တည်း၊ တချို့က “ဥပလက္ခိတော” ဟု ထည့်ပေးသည်၊] ဝဿသဋ္ဌိ
 ကတ္ထေရောဝိယ-ဝါခြောက်ဆယ် ရပြီးသောထေရ်ကဲ့သို့၊ [ဝါခြေခံဆယ်ရပြီး
 သော ထေရ်ကြီးသည် ငြိမ်သက်ရကား သဋ္ဌိဝဿိကတ္ထေရောဝိယဖြင့် ငြိမ်သက်
 သော အမူအရာရှိကြောင်းကို ပုံစံပြသည်၊] ဣရိယာပထသမ္ပန္နော-ဣရိယာ
 ပုထ်နှင့်ပြည့်စုံသည်၊ ဗုဒ္ဓါစရိယကော-ဘုရားဟူသော ဆရာရှိသည်၊ ဗုဒ္ဓုပဇ္ဈာ
 ယကော-ဘုရားဟူသော ဥပဇ္ဈာယ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ [ဘုရားရှင်က သရဏဂုံ
 ဆရာ ကမ္မဝါစာဆရာ အရာ၌၎င်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်အရာ၌၎င်း တည်သည်-ဟူလို၊]
 ဝန္တမာနောယေဝ-ရှိခိုးလျက်သာလျှင်၊ တိဋ္ဌတိ-တည်၏။

ဟိ-ဈ၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ပဌမဗောဓိယံ-ပဌမဗောဓိ၌၊ ဝါ-ဝါတော် ၂၀
 အတွင်း၌၊ ဧကသ္မိကာလေ- တခုသော ပဌမကာလ၌၊ ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါယ
 ဝေ - ဧဟိဘိက္ခု ပဉ္စင်းအဖြစ်ဖြင့်သာ၊ ဥပသမ္ပာဒေသိ- မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်း
 အဖြစ်သို့ ရောက်စေတော်မူပြီ၊ ဧဝံ - သို့၊ ဥပသမ္ပန္နာစ-မြင့်မြတ်သောရဟန်း
 အဖြစ်သို့ရော်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ သဟဿပရိ-တထောင်၏အထက်
 ၌၊ ဧကစတ္တာလီသုတ္တရာနိ - ၄ ကျိပ်တပါး အလွန်ရှိကုန်သော၊ တိဏိဘိက္ခု
 သတာနိ- ၃ ရာသောရဟန်းတို့သည်၊ အဟေသံ - နံပြီ၊ သေယျထိဒံ- အဘယ်
 တို့နည်း၊ ပဉ္စ - နံသော၊ ပဉ္စဝဂ္ဂိယတ္ထေရာ-ပဉ္စဝဂ္ဂိယထေရ်တို့၎င်း၊ ယသော-
 မည်သော၊ ကုလပုတ္တော-၎င်း၊ တဿ-ထို ယသအမျိုးသား၏၊ ပရိဝါရာ-အခြံ
 အရံဖြစ်ကုန်သော၊ စတုပဏ္ဏာသံ-၅ ကျိပ် ၄ ယောက်သော၊ သဟာယကာ-
 အဖော်တို့၎င်း၊ တိသ-၃ကျိပ်သော၊ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယာ-ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယမင်းသားတို့၎င်း၊
 သဟဿံ - သော၊ ပုရာဏဇဇိလာ - ရှေးရသေ့တို့၎င်း၊ ဒွိဟိ - နံသော၊ အဂ္ဂ
 သာဝကေဟိ- တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - တကွ၊ အဗုဒ္ဓေယျသတာ - အခွဲအားဖြင့် ၃ ရာ
 အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-နှစ်ရာဝါးဆယ် အတိုင် အရှည်ရှိကုန်သော။

ပရိဗ္ဗာဇကော - တို့၎င်း၊ ဧကော-သော၊ အင်္ဂုလိမာလတ္ထေရော- ၎င်း၊ ဣတိ-ဤ
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ဟိ-သာကေကား၊ အဋ္ဌကထာယံ-ရှေးအဋ္ဌကထာ၌၊ တိဏိ
 သတံ၊ ပေ၊ ဟေတိဘိက္ခုကာတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤဂါထာစကားကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [တိဏိ
 သတံ - ၃ ရာတို့၎င်း၊ တိဏိသတန္တိ တိဏိသတာနိ၊ ဂါထာဗန္ဓသုတ္တံ ၀စန
 ဝိပလ္လာသော ကတော။] သဟဿဉ္စ - ၎င်း၊ စတ္တာလီသံ - ၎င်း၊ ပုန - ဖန်၊
 အပရော-အခြားသော၊ ဧကော - တပါးသော၊ သပ္ပညော - ပညာရှိသော၊
 ထေရောစ- အင်္ဂုလိမာလထေရ်၎င်း၊ (ဣတိ-သို့) သဗ္ဗေ-န်သော၊ ဧတေ- ဤ
 ရဟန်းတို့သည်၊ ဟေတိဘိက္ခုကာ- ဟေတိဘိက္ခုရဟန်းတို့တည်း။

စ-ဆက်၊ ဧကဝလံ- သက်သက်၊ ဧတေဝေ- ဤရဟန်းတို့ချည်းသာ၊ (ဟေတိ
 ဘိက္ခုကာ-တို့သည်) န- မဟုတ်ကုန်သေး၊ အညေပိ- န်သော၊ ဗဟူ-န်သော၊
 (ဟေတိဘိက္ခုကာ-တို့သည်) သန္တိ-ရှိကုန်သေး၏၊ သေယုထိဒံ-အဘယ်ရဟန်း
 တို့နည်း၊ တိသတပရိဝါရော - ၃ရာအခြံအရံရှိသော၊ သေလော- မည်သော၊
 မြာဟ္မဏော- ၎င်း၊ သဟဿပရိဝါရော-သော၊ မဟာကပ္ပိနော- ဟောကပ္ပိန
 မင်း၎င်း၊ ဒသသဟဿံ- တသောင်းသော၊ ကဝိလဝတ္ထုဝါသိနော- ကဝိလ
 ဝတ်၌နေကုန်သော၊ ကုလပုတ္တာ - တို့၎င်း၊ သောဋ္ဌသဟဿာ-တသောင်း
 ခြောက်ထောင်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ပါရာယနိကမြာဟ္မဏာ-ပါရာယ
 နိကပုဏ္ဏားတို့၎င်း၊ ဣတိဝေမာဒယော - ဤသို့အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊
 ပန-ထိုသို့ပင် အခြား ဟေတိဘိက္ခုတို့ရှိပါကုန်သော်လည်း၊ တေ- ထိုဟေတိဘိက္ခု
 တို့ကို၊ ဝိနယဝိဋကေ- ၌၊ ပါဠိယံ - ၌၊ န နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ - မညွှန်ပြအပ်ကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့် (အာစရိယေဟိ-ရှေးအဋ္ဌကထာ ဆရာတို့သည်) နဝတ္ထာ-မဆို
 အပ်ကုန်၊ ဣမေ-ဤ (တထောင့် သုံးရာ လေးကျိပ်တပါးသော) ရဟန်းတို့ကို၊
 တတ္ထ-ထိုဝိနည်း ပါဠိတော်၌၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ - တိုက်ရိုက်ညွှန်ပြ အပ်ကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ [ဝိနည်းမဟာဝါ ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊] (အာစရိယေဟိ-တို့သည်) ဝုတ္တာ-န်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။

သတ္တဝိသသဟဿာနိ- ၂ သောင်း ၇ ထောင်တို့သည်၎င်း၊ တိဏိယေဝ
 သတာနိစ-၃ရာသာလျှင်တို့သည်၎င်း၊ သဗ္ဗေ- ကုန်သော၊ ဧတေပိ- ဤရဟန်း
 တို့ကိုလည်း၊ [ဧတေဟိ - ရှိသည်ကား မကောင်း၊] သင်္ခါတာ - ဟေတိဘိက္ခု၌
 သွင်းယူရေတွက်အပ်ကုန်၏၊ သဗ္ဗေ-န်သော၊ ဧတေ-တို့သည်၊ [၂ ရပ်ပေါင်း
 နှစ်သောင်း ရှစ်ထောင် ခြေခံရ၍ လေးဆယ့် တပါးတို့သည်] ဟေတိဘိက္ခုကာ-
 ဟေတိဘိက္ခုရဟန်းတို့တည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ [“သဗ္ဗေတေ ဟေတိဘိက္ခုကာ”
 သည် ဟေတိဘိက္ခုအားလုံး၏ နိဂုံးတည်း။]

တိဟိ၊ပေ၊ဥပသမ္ပန္နောတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိတိ အာဒိနာ-သော၊
 နယေန - ဖြင့်၊ တိက္ခတ္ထံ - ကြိမ်၊ ဝါစံ - စကားလုံးကို၊ ဘိန္ဒိတွာ - ခွဲခြား၍၊
 [စကားလုံး ကွဲကွဲပြားပြား ရွတ်ဆိုခြင်းကို “ ဝါစံဘိန္ဒိတွာ ” ဟု ဆိုသည်။]
 ဝုတ္တေဟိ-ဆိုအပ်ကုန်သော၊ တိဟိ-န်သော၊ သရဏဂမနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဥပသမ္ပ
 န္နော-မြင့်မြတ်သောပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သူတည်း၊ ဟိ-ခွဲ၊ အယံ ဥပသမ္ပဒါ
 နာမ-ဒါမည်သည်၊ ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါ- ဒါ၎င်း၊ သရဏဂမနေပသမ္ပဒါ-၎င်း၊
 ပေ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မုပသမ္ပဒါ-၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ အဋ္ဌဝိခာ - ရှိ၏၊ တတ္ထ-ထို
 ရှစ်ပါးတို့တွင်၊ ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါ-ကို၎င်း၊ သရဏဂမနေပသမ္ပဒါစ- ကို၎င်း၊
 ဝုတ္တာဝေ-ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ။ [ရှေ့ဆိုအပ်ခဲ့သော ၂ မျိုးပင်-ဟူလို၊]

ဩဝါဒပုဋိဂ္ဂဟဏုပသမ္ပဒါနာမ-ဒါမည်သည်။ [မဟာကဿပတ္ထေရဿ
 အနုညာတ ဥပသမ္ပဒါ-၌စပ်၊] ကဿပ-ကဿပ၊ (ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဟံ-
 သည်၊ ဇာနန္ဒောဝေ-ကေနိသိသည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဇာနာမိ-သိ၏၊ ဣတိ
 စ-ဤသို့၎င်း၊ ပဿန္တောဝေ-ကေနိ မြင်သည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ-၍၊ ပဿာဓိ-
 ၏၊ ဣတိစ-၎င်း၊ ဝဒါမိ-မိန့်တော်မူ၏၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ [တိနှင့်ဟ အနက်
 မရှိ၊] (တနည်း) ဣဟ-ဤ သာသနာတော်၌၊ [တ-အာဂုံ၊] တေ-သည်၊ ဧဝံ-
 ဤ ဆိုအပ်လတံ့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သိက္ခိတမ္ဗ - ကျင့်ကြံကြီးကုတ်

အယံတိ ဥပသမ္ပဒါနာမ ။ ။ သရဏဂမနေဟိ ဥပသမ္ပန္နောနှင့်စပ်၍ ဥပသမ္ပဒါ
 ရှစ်ပါးကို ပြလိုသောကြောင့် “ အယံ တိ ” စသည်မိန့်၊ ထို၏အကျယ်ကား “ ဣမာသု
 အဋ္ဌသု ဥပသမ္ပဒါသု ၊ ပေ၊ဥပသမ္ပန္နောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ” ဟူသော တမုက်နာကျော်
 တိုင်အောင်တည်း။

ဩဝါဒပုဋိဂ္ဂဟဏုပသမ္ပဒါ ။ ။ ဘုရားရှင်ပေးတော် မူအပ်သော ဩဝါဒကို
 အရှင်မဟာကဿပသည် ခံယူ၏၊ ထိုဩဝါဒ ခံယူခြင်းကြောင့် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော
 ဥပသမ္ပဒါသည် ဩဝါဒပုဋိဂ္ဂဟဏုပသမ္ပဒါမည်၏။

ဩဝါဒ ၃ မျိုး။ ။ “တသ္မာတိဟ” စချီသော ဩဝါဒတော်သည် ၃ ချက်ပါ၏၊
 ထိုတွင် ပဌမသည် ဟိရိသုတ္တပ္ပကို ကြီးစွာဖြစ်စေဘို့ရန် ဩဝါဒတည်း၊ ဒုတိယမှာ တရား
 နာရာ၌ စိတ်အားလုံး စိုက်ထားဘို့ရန် ဩဝါဒတည်း၊ တတိယကား သာတသဟဂတ
 ကာယဂတာသတိ မစွန့်ဘို့ရန် ဩဝါဒဖြစ်သည်။

တသ္မာတိဟ ။ ထိုဩဝါဒ ၃ မျိုးတွင် တမျိုးတမျိုး၌ “ တသ္မာတိဟ ” ဟု စချီ၍
 “ ဧဝံဟိ တေ ကဿပ သိက္ခိတမ္ဗ ” ဟူသော နိဂုံးဖြင့် အဆုံးသတ်ထားသည်ကို သတိပြု
 ပါ၊ တသ္မာတိဟ၌ တိနှင့်ဟကို အနက်မရှိဟု ၎င်း၊ တအက္ခရာလာ၍ “ ဣဟ - ဣမသ္မိ
 သာသနေ ” ဟု ၎င်း ၂ နည်းဖွင့်၏၊ တသ္မာ၏ အနိယမကိုလည်း “ ယသ္မာ အဟံ ဇာန
 န္ဒောဝ ဇာနာမိတိ၊ ပဿန္တောဝေစ ပဿာမိတိ ဝဒါမိ ” ဟု ထည့်သည်။

အားထုတ်ရာ၏။ ဝါ - ရမည်။ (ကိ)။ ထေရေသု- ထေရ်တို့၌၎င်း၊ နဝေသု- သီတင်းငယ်တို့၌၎င်း၊ မဇ္ဈိမေသုစ- သီတင်းလတ်တို့၌၎င်း၊ မေ-၏။ တိဗ္ဗ-ကြီးစွာ သော။ ဟိရောတ္တဗ္ဗ-ဟိရိဩတ္တပ္ပသည်။ ပစ္စုပဋိတံ-မချဉ်းကပ်မိကပင် တည်နေ သည်။ ဘဝိဿတိ-တံ၊ ဣတိ-သို့။ (သိက္ခိတဗ္ဗ-ရာ၏။ ဝါ- ရမည်။) ကဿပ-ပါ၊ ဧဝံဟိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်သာ၊ တေ- သည်။ သိက္ခိတဗ္ဗ- ရာ၏။ ဝါ- ရမည်။ [ဧဝံဟိ- စသည်ကား ဩဝါဒတပါး၏ နိဂုံးတည်း။]

ကဿပ-ပါ (ယသ္မာ- ကြောင့်၊ အဟံ- သိည်၊ ဇာနန္တောဝေ- သာလျှင်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ဇာနာမိ-၏။ ဣတိစ- ၎င်း၊ ပဿန္တောဝေ-သာလျှင်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ပဿာမိ-၏။ ဣတိစ-သို့၎င်း၊ ဝဒါမိ- ၏။) တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဣဟ-၌၊ တေ- သည်။ ဧဝံ-ဖြင့်၊ သိက္ခိတဗ္ဗ-ရာ၏။ ဝါ-ရမည်။ (ကိ)။ ယံကိဏ္ဍိ-အမှတ်မရှိ တစုံ တခုသော၊ ကုသလူပသံဟိတံ- အပြစ်ကင်းသော အရာနှင့် ယှဉ်သော၊ ဓမ္မ- ကို၊ သောဿာမိ-နာအံ့၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တံဓမ္မံ-ကို၊ အဋ္ဌိံကတွာ-အလိုရှိသည် ကိုပြု၍၊ ဝါ-လိုလိုချင်ချင်ပြု၍၊ (တနည်း) အဋ္ဌိံ ကတွာ-မိမိစီးပွားကိုပြု၍၊ ဝါ-

ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံစသည်။ ။ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနာကာရေန သိက္ခိတဗ္ဗံ၊ တိဗ္ဗန္တိ ဗဟလံ မဟန္တိ။ ဟိရောတ္တပ္ပဉ္စာတိ ဟိရိစ ဩတ္တပ္ပံစ၊ ပစ္စုပဋိတံတံ ဥပသကံမနတော ပဌမတရ မေဝ (ပတိအနက်) ဥပဋိတံ၊ ထေရနဝမဇ္ဈိမပုဂ္ဂိုလ်များထံ သွားလိုသောအခါ မသွား မိကပင် ကြီးစွာသော ဟိရိဩတ္တပ္ပထား၍သွားပါ-ဟူလို၊ မိမိက ထိုသို့သွားလျှင် မိမိထံ လာသော ထေရစသည်ကလည်း ကြီးစွာ ဟိရိဩတ္တပ္ပထား၍ လာကြမည်ပင်ဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။ ။ ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသောအခါ ဤ သာသနာတော်ကို ခေါင်းဆောင်ရမည့် အရှင်မဟာကဿပအား ပေးတော်မူအပ်သော ဤ ပဌမဩဝါဒကို စဉ်းစားသင့်၏။ ထေရနဝမဇ္ဈိမတို့ အပေါ်၌ မိမိက လေးစားမှသာ၊ ထေရနဝမဇ္ဈိမတို့က မိမိကို ပြန်၍ လေးစားပေးလိမ့်မည်။ ဤသို့ လေးစားမှသာ သာသနာတော်ကိုလည်း အခွင့်ရှည်စွာ စောင့်ရှောက်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ဟိရိဩတ္တပ္ပကင်း၍ အချင်းချင်း ဂရမစိုက်မှုသည် သာသနာတော် ပျက်ခြင်း၏ အကြောင်းတရပ် ဟု မှတ်ပါ။

အဋ္ဌိံကတွာ။ ။ တေန ဓမ္မေန အတ္ထိကံကတွာ၊ အဋ္ဌိံကို “အတ္ထိကံ” ဟု ဖွင့်သဖြင့် “အတ္ထော ယဿ အတ္ထိတိ အတ္ထိ” ဟု အဿတ္ထိပိဂ္ဂဟကို ပြ၏။ ထွက် ဋ္ဌု၊ “ထိုတရား ဖြင့် အလိုရှိသူကိုပြု၍” ဟု ဝေ။ “လိုလိုချင်ချင်နှင့် တရားနာပါ” ဟူလို။

တနည်း။ ။ တံဝါ ဓမ္မံ “သေ မလ္လံ ဓမ္မော” တိ အတ္ထိကတွာ၊ အဋ္ဌိံကို “အတ္ထိ” ဟု ဖွင့်သဖြင့် “အဋ္ဌိံ” ၌ စိစုဉ်း၊ တနည်း (ဤ) ပစ္စည်းသည် ဘူတ္တတည်း ဟု သိစေ၏။ ဤအဖွင့်ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဘဝင်း မူလဋီကာလည်း ဖွင့်၏။ “အတ္ထိ ကတွာတိ - ဟိတံ ကတွာ” ဟု အနုဋီကာဖွင့်၏။ တရားနာသောအခါ ထိုတရားကို “ငါ၏ စီးပွားဘဲ” ဟု သဘောထား၍ လေးလေး စားစားနာပါ-ဟူလို။

မိမိစီးပွားလိုသဘောထား၍၊ မနသိကတွာ - စိတ်၌ထား၍၊ သဗ္ဗစေတသာ- အလုံးစုံ နှလုံးသွင်းကြောင်းစိတ်ဖြင့်၊ ဝါ - အစွမ်းကုန် နှလုံးသွင်းကြောင်း စိတ်ဖြင့်၊ သမန္တာဟရိတွာ-နှလုံးသွင်း၍၊ ဩဟိတသောတော-ထားအပ်သော ပသာဒသောတ, ဉာဏသောတရှိသည်၊ (ဟုတွာ) ဓမ္မ- ကို၊ သောသာမိ- နာအံ၊ ဣတိ-သို့၊ (သိက္ခိတဗ္ဗ-၏) ကဿပ-ပါ၊ ဧဝံဟိ-သာလျှင်၊ တေ-သည်၊ သိက္ခိတဗ္ဗ-၏။ [ဤစကားဖြင့် ဒုတိယဩဝါဒကို ပြတော်မူသည်။]

ကဿပ- ပါ (ယသ္မာ - ကြောင့်၊ အဟံ ဇာနန္ဒောဝေ ဇာနာမိ ဣတိစ, ပဿန္တောဝေ ပဿာမိ ဣတိစ ဝဒါမိ) တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဣဟ-၌၊ တေ- သည်၊ သိက္ခိတဗ္ဗံ (ကံ)၊ မေ-ငါ၏ (စိတ်ကို)၊ သာတသဟဂတာ - သာယာ တတ်သော သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ကာယဂတာသတိစ-ဥဒ္ဓါမာတက ကာယ, အာနာပါနကာယ၌ ဖြစ်သော ပဌမဈာန်သတိသည်လည်း၊ န ဝိဇဟိ သတိ-မစွန့်လတံ၊ [အမြဲသတိထားသည်-ဟုလို၊] ဣတိ(သိက္ခိတဗ္ဗံ)ကဿပ ဧဝံ ဟိ တေ သိက္ခိတဗ္ဗံ၊ [ဤစကားဖြင့် တတိယဩဝါဒကို ပြတော်မူသည်။] ဣတိ- သို့၊ ဣမဿ ဩဝါဒဿ-ဤဩဝါဒတော် ၃ ရပ်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေန- ခံယူခြင်းကြောင့်၊ မဟာကဿပတ္ထေရဿ-အား၊ အနုညာတဥပသမ္ပဒါ-ခွင့်ပြု တော်မူအပ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်တည်း။ [ပြခဲ့သော စကားသည် ဩဝါဒပဋိဂ္ဂ ဟဏ မဟုတ်သေး၊ ဩဝါဒသာဖြစ်သေး၏၊ ထို့ ကြောင့် ဣမိနာ ဩဝါဒပဋိဂ္ဂ ဟဏေန-ဟုမရှိသင့်၊ “ဣမဿ ဩဝါဒဿ ပဋိဂ္ဂဟဏေန” ဟု ရှိမှမသင့်သည်၊ နောက်၌လည်း “ အဋ္ဌဂရူဓမ္မဿ ပဋိဂ္ဂဟဏေန ” ဟု လာလတံ၊]

သဗ္ဗစေတသာ။ ။စိတ္တဿ ထောက်ပံ မဟိဂန္တု အဒေန္တော သဗ္ဗေန သမန္တာ ဟရိတွာ = တရားနာစဉ် စိတ်ကို အပြင်အာရုံသို့ အနည်းငယ်မျှ မထွက်သွားစေဘဲ အစွမ်းကုန်တရားနှလုံးသွင်းကြောင်း စိတ်ဖြင့် နှလုံးသွင်း၍။ [ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “သဗ္ဗ” မရှိသင့် ဟုမှတ်။]

ဩဟိတသောတော။ ။ထပိတသောတော၊ အဝပုဗ္ဗ ဓာဓာတ် တပစ္စည်းကို “ထပိတ”ဟုဖွင့်သည်၊ ဓမ္မေ နိဟိတသောတော (ထားအပ်သော သောတရှိသည်၊) ဧဝံ ဟိ တေ သိက္ခိတဗ္ဗံတိ - ဉာဏသောတဉ္စ ပသာဒသောတဉ္စ ဩဒဟိတွာ မယာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ သက္ကစ္စမေဝ သုဏီဿာမီတိ ဧဝံ ဟိ တေ သိက္ခိတဗ္ဗံ။

သာတ၊ ပေ၊ ကာယဂတာသတိ။ ။ အသုဘေသုစေဝ အာနာပါနေစ ပဌမဇ္ဈာန ဝသေန သုခသမ္ပယုတ္တာ ကာယဂတာသတိ၊ သာတကို သုခ ဟု ဖွင့်၏၊ ကာယဂတာ၌ ကာယကိုလည်း အသုဘကာယနှင့် အာနာပါနကာယကို ယူစေလိုသည်၊ ထိုကာယကို အာရုံပြု၍ ပဌမဈာန်သုခနှင့် ယှဉ်သောသတိ-ဟုလို။

ပဉ္စာဗျာကရဏုပသမ္ပဒါနာမ- မည်သည်။ သောပါကဿ- သောပါက
 သာမဏေအား၊ အနညာတ ဥပသမ္ပါ-တည်း၊ ကိရ-ရဲ့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပုဗ္ဗာ
 ရာမေ-ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ အနုစကံမန္တံ - အတုလိုက်၍ စကြိုသွားသော၊
 သောပါကသာမဏေရံ - ကို၊ [ပုစ္ဆိ - ၌စပ်၊] သောပါက-က၊ ဥဒ္ဓါမာတက
 သညာတိဝါ-ဥဒ္ဓါမာတကသညာ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ရူပသညာတိဝါ-
 သော၊ ဣမေဓမ္မာ - ဤတရားတို့သည်၊ နာနတ္ထာ - အထူးထူးသော အနက်
 အဓိပ္ပါယ်ရှိကုန်သလော၊ နာနာဗျူနာ-အထူးထူးသောသဒ္ဓါရှိကုန်သလော၊
 ဥဒါဟု - သို့မဟုတ်၊ ကေတ္တာ - တမျိုးတည်းသော အနက်အဓိပ္ပါယ် ရှိကုန်
 သလော၊ ဗျူနမေဝ-သဒ္ဓါသည်သာ၊ နာနံ - ထူးသလော၊ ဣတိ - သို့၊ ဒသ-
 နံသော၊ အသုဘနိသိတေ- အသုဘ၌ရှိကုန်သော၊ ပဉ္စေ- တို့ကို၊ ပုစ္ဆိ- မူပြီ၊
 သော-ထို သောပါကသာမဏေသည်၊ တေ- ထိုပြဿနာတို့ကို၊ ဗျာကာသိ-
 ဖြေပြီး၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ-အား၊ သာဓုကာရံ-သာဓုဟု ပြုအပ်သောအသံ
 ကို၊ ဝါ-ကောင်းချီးကို၊ ဒတ္တာ-မူ၍၊ သောပါက-က၊ တံ-သည်၊ ကတိဝသော-
 ဘယ်နှစ်နှစ်ရှိသည်၊ အသိ-နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆိ - မေးတော်မူပြီ၊ ဘဂဝါ-
 မြတ်စွာဘုရား၊ အဟံ-သည်၊ သတ္တဝေသော-၇ နှစ်ရှိသည်၊ (အမှီ-၏) ဣတိ-
 ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ သောပါက-က၊ တံ-သည်၊ မမ-၏၊ သဗ္ဗညုတညာဏေန-
 တော်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ သံသန္နိတွာ- နှီးနှောတိုက်ဆိုင်၍၊ ပဉ္စေ- တို့ကို၊ ဗျာကာ
 သိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူ၍၊ အာရဒ္ဓစိတ္တော-နှစ်သက်စေအပ်သောစိတ်
 ရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဥပသမ္ပဒံ - ကို၊ အနုဇာနိ - မူပြီ၊ အယံ-ဤ ပဉ္စင်း
 အဖြစ်သည်၊ ပဉ္စာဗျာကရဏုပ သမ္ပဒါ - မည်၏၊ ဂရုဓမ္မပုဂ္ဂိုဟဏုပသမ္ပဒါ
 နာမ- မည်သည်၊ မဟာပဇာပတိယာ - မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီအား၊ အဋ္ဌ
 ဂရုဓမ္မဿ-ရှစ်ပါးသောဂရုဓမ္မကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေန- လက်ခံခြင်းကြောင့်၊ အနု
 ညာတဥပသမ္ပဒါ- တည်း၊ [ဘိက္ခုနောဝါဒဝဂ်နှင့် ဘိက္ခုနီခန္ဓက၌လာသည်။]

ဥဒ္ဓါမာတကသညာ။ ။ ဥဒ္ဓါမာတကအလောင်းကို ပဋိဘာဂနိမိတ် ထင်အောင်
 ရှု၍ ရအပ်သောပဋ္ဌမဈာန်သည် ဥဒ္ဓါမာတကသညာ မည်၏၊ သညာကို ခေါင်းတပ်၍
 ဈာန်တခုလုံးကို ယူစေသည်။

ရူပသညာ။ ။ ကသိုက်ရုပ်ကို အာရုံပြု၍ ရအပ်သောဈာန်သည် ရူပသညာမည်၏၊
 ထို ၂ မျိုးလုံးပင် ရူပဈာန်အဖြစ်ဖြင့် အနက်တုသောကြောင့် ကေတ္တဖြစ်ပါ၏၊ သဒ္ဓါ
 အားဖြင့်ကား မတုသောကြောင့် နာနာဗျူန ဖြစ်ပါသည်- ဟု သာမဏေကဖြေသည်၊
 [အာရဒ္ဓစိတ္တောတိ အာရာမိတစိတ္တော - သောပါကသာမဏေသည် နှစ်သက်စေအပ်
 (ကျေနပ်စေအပ်သော) စိတ်ရှိတော်မူသည်၊ အစားရ ကျေနပ်တော်မူသည်-ဟုလို။]

ဒူတေနပသမ္ပဒါနာမ - မည်သည်၊ အခုကာသိယာ - အခုကာသိ မည်သော၊ ဂဏိကာယ - ပြည့်တန်ဆာမအား၊ အနညာတ ဥပသမ္ပဒါ- တည်း။ [စူဠဝါ ဘိက္ခုနီခန္ဓကဋ္ဌလာသည်။]

အဋ္ဌဝါစိကုပသမ္ပဒါနာမ - မည်သည်၊ ဘိက္ခုနီယာ- ရဟန်းမ၏၊ ဘိက္ခုနီ သံဃတော-မှ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန-ကံ၎င်း၊ ဘိက္ခုသံဃတော-မှ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန- ၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွီဟိ-န်သော၊ ဣမေဟိ ကမ္မေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဥပသမ္ပဒါ-ခြင်းတည်း။ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မုပသမ္ပဒါနာမ - မည်သည်၊ ဘိက္ခုနီ- တို့၏၊ တေရဟိ - ယခု အခါ၌၊ ဥပသမ္ပဒါ- တည်း၊ အဋ္ဌသု-န်သော၊ ဣမာသု ဥပသမ္ပဒါသု- တို့တွင်၊ ယာ အယံ- အကြင်သို့သော ဤဥပသမ္ပဒါကို၊ [အနိယမဖြစ်၍ “ယာ” ဟု၎င်း၊ သရဏဂမနပသမ္ပဒါခဏ်းဖြစ်၍ နီးသောကြောင့် “အယံ” ဟု၎င်းထားသည်။] အနဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဒန္တိ-ဟူ၍၊ ဝေ-သို့၊ အနညာတာ-ခွင့်ပြုတော် မူအပ်ပြီ၊ [ဝိနည်းမဟာဝါ၊ မဟာခန္ဓကဋ္ဌ သာသနာတည်စတွင် ပဌမ ခွင့်ပြု တော်မူသည်၊ နောက်၌ကား ဤသရဏဂမနပသမ္ပဒါကို ပယ်တော်မူသည်။] ဣမာယဥပသမ္ပဒါယ-ဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နော-တည်း၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ။

✓ ဘဒြောတိ-ကား၊ အပါပကော- မကောင်းမှု မရှိသူသည်၊ ဝါ-မယုတ်မာ သူသည်၊ (ဘိက္ခု-ဘိက္ခုမည်၏) ဟိ - နှဲ့၊ ကလျာဏပုထုဇနာဒယော- ကလျာဏပုထုဇ၌ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ယာဝ- လောက်၊ အရဟာ- သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တာဝ - ထိုရဟန္တာတိုင်အောင်၊ ဘဒြေန - ကောင်းသော၊ သီလေန-စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလနှင့်၎င်း၊ သမာဓိနာ-ဝိပဿနာ၏အခြေခံဖြစ်သော သမာဓိနှင့်၎င်း၊ ပညာယ-လောကီ လောကုတ္တရာပညာနှင့်၎င်း၊ [သီလန္တိ-စတု ပါရိသုဒ္ဓိသီလံ၊ သမာဓိတိ - ဝိပဿနာပါဒကာ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော၊ ပညာ တိ - လောကီယလောကုတ္တရညာဏံ] ဝိမုတ္တိယာ - အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်၎င်း။

ဣမာသု၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ “တီဟိ သရဏဂမနေဟိ ဥပသမ္ပန္နောတိ” ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်စပ်၍ ဥပသမ္ပဒါရှစ်ပါးကို အတ္ထုဒ္ဓါရအဖြစ်ဖြင့် ပြပြီး၍ အလိုရှိအပ်သော ဥပသမ္ပဒါကို (အတ္ထုဒ္ဓေသသဘောအားဖြင့်) ပြလိုသောကြောင့် “ဣမာသု၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု မိန့်သည်၊ ဤကျမှ “တီဟိသရဏဂမနေဟိ ဥပသမ္ပန္နော” အဖွင့်ပြီးသည်။

အပါပကော။ ။ “ဘဒြော-ကောင်းသူ” ဟူသည် “ယုတ်မာသူ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် သူတော်ကောင်း” ဟု သိစေလို၍ “အပါပကော” ဟု မိန့်သည်၊ နတ္ထိ ပါပံ ယဿာတိ အပါပကော၊ (သမာသန္တ-က ပစ္စည်း၊) “ဘဒြေန သီလေန၊ ပေ၊ သမန္နာဂတတ္တာ” ကား ဘဒြအမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းပြတည်း၊ ထို သမန္နာဂတတ္တာကိုကြည့်၍ “ဘဒြိ ယဿာတိ ဘဒြော” ဟု အဿတ္ထိပြုတွယ်မလို၊ “ဘဒ္ဒတိ သောဘတီတိ ဘဒြော” ဟု သာပြု၊ ဘဒိဓာတ်၊ ရက်ပစ္စည်း။

ဝိမုတ္တိညာဏဒဿနေနစ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို သိမြင်တတ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်နှင့်၎င်း၊ သမန္နာဂတတ္တာ - ကြောင့်၊ ဘဒြောဘိက္ခုတိ - ဟူ၍၊ သချံ - ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဝစ္ဆန္တိ - နှိမ်။

သာရောတိ- ကား၊ တေဟိယေဝ သီလသာရာဒိဟိ - ထို သီလအနှစ် အစ ရှိသည်တို့နှင့်ပင်၊ သမန္နာဂတတ္တာ-ကြောင့်၊ နီလသမန္နာဂမေန- အညိုဂုဏ် နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ နီလောပဇော (တိ) - ဇောဟူ၍၊ ဝါ-အညိုပုဆိုးဟူ၍၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ- ကဲ့သို့၊ (တထာ- တူ၊) သာရောဘိက္ခုတိ- ဟူ၍၊ ဝေဒိ တဗ္ဗော- ၏၊ ဝါ- တနည်း၊ ဝိဂတကိလေသဖေဂ္ဂုဘာဝတော-ကင်းသော ကိလေသာအကာ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ကိလေသာအကာမှ ကင်းသည် ၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဝိကာသဝေါဝ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ၊ သာရောတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ သေက္ခောတိ- ကား၊ ပုထုဇ္ဇန ကလျာဏကေန- ကလျာဏ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ- ကွ၊ သတ္တ၊ အရိယာ- တို့သည်၊ တိသော၊ သိက္ခာ- တို့ကို၊ သိက္ခန္တိ- ကျင့်ကုန်ဆဲ၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ သေက္ခာ- ကွတို့မည်၏၊ တေသု- ထို ကလျာဏပုထုဇဉ်နှင့်တကွ ၇ ပါးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယော ကောစိ-အမှတ်မထား တပါးပါးသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သေက္ခောဘိက္ခုတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ န သိက္ခတိ- ကျင့်ဆဲမဟုတ်၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ အသေက္ခော-

နီလသမန္နာဂမေန။ ။ အညိုဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် အဝတ်ကိုလည်း ဂုဏူ ပစာရအားဖြင့် “နီလော” ဟု ဆိုရသကဲ့သို့ သီလစသော အနှစ်ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ကြောင့် ဘိက္ခုတိလည်း “သာရ”ဟု ခေါ်ရသည်- ဟူလို၊ ဤစကားဖြင့် ဂုဏူပစာဟု ပြ၍ “သာရော ယဿ အတ္တိတိ သာရော”ဟု အဿတ္တိပြုဘွယ်မလို-ဟု ပြသည်။

ပုထုဇ္ဇန ကလျာဏကေန။ ။ ယောပိ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနော အနုလောမပဋိပဒါ ယ (လောကုတ္တရာအားလျော်သော ဝိပဿနာအကျင့်၌) ပရိပူရကာရိ သီလသမ္ပန္နော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရော ဘောဇနေ မတ္တညူ ဇာဂရိယာနုယောဂမနုယုတ္တော ပုဗ္ဗရက္ခာ ပရရတ္တံ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ ဘာဝနာနုယောဂ မနုယုတ္တော ဝိဟရတိ၊ အဇ္ဇေါ သွေဝါ အညတရံ သာမညဇဇံ အဓိဂမိဿာမိတိ၊ သောပိ ဝုစ္စတိ သိက္ခတိတိ သေက္ခောတိ အာဟ-ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန သဒ္ဓိတိ။ [ဝိပဿနာအားထုတ်မှုစသောအကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသော ကလျာဏပုထုဇဉ်လည်း သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တွင် ပါဝင်နိုင်သည်-ဟူလို။]

န သိက္ခတိတိ။ ။ ကျင့်ခြင်းကိစ္စ မပြီးသေးသော မဂ္ဂဋ္ဌ- ဟေဋ္ဌိမဖလဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်များ ကိုသာ “သိက္ခန္တိတိ” ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် “သေက္ခ”ဟု ဆိုရသည်။ အထက်၌ ကျင့်ဘွယ်ကိစ္စမရှိ၊ ကျင့်ခြင်းကိစ္စပြီးစီးပြီးသောကြောင့် ရဟန္တာကို “န သိက္ခတိ-သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်များကဲ့သို့ ကျင့်ဆဲမဟုတ်”ဟု ဆိုရသည်။ “ယတ္ထ အာသင်္ကာ၊ တတ္ထ ပဋိသေဓော ကာတဗ္ဗော” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ “ကျင့်ဆဲလေလား” ဟု ယုံမှားဘွယ်

မည်၏။ သေက္ခဓမ္မေ-ကျင့်ထိုက်သောတရားတို့ကို၊ အတိက္ကမ္မ-လွန်မြောက်၍၊ အဂ္ဂဗလေ- အရဟတ္တဖိုလ်၌၊ ဌိဒတာ- တည်သော၊ တတော- ထို အရဟတ္တဖိုလ်ထက်၊ ဥတ္တရိ- အလွန်၊ သိက္ခိတဗ္ဗာဘာဝတော-ကျင့်ထိုက်သော တရား၏ မရှိတော့ခြင်းကြောင့်၊ ဝိဏာသဝေဝါ- ကို၊ အသေက္ခောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

သမုဒ္ဓေန သံယေနာတိ-ကား၊ သဗ္ဗန္တိမေန-အလုံးစုံသော အပိုင်းအခြားတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပရိယာယေန-အပိုင်းအခြားဖြင့်၊ ပဉ္စဝဂ္ဂ ကရဏီယေ- ပဉ္စဝဂ္ဂသံဃာသည် ပြုထိုက်သော၊ ကမ္မေ-၌၊ ယာဝတိကာ-အကြင်မျှလောက် အနည်းဆုံး ၅ ပါး အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု- ပကတတ်ရဟန်းတို့သည်၊ ကမ္မပုတ္တာ-ကံသို့ရောက်ကုန်၏၊ ဝါ-ကံအားလျှော့ပတ်ကုန်၏၊ တေသိ-ထို အနည်းဆုံး ၅ ပါးသော ရဟန်းတို့၏၊ အာဂတတ္တာ-လာကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဆန္နာရဟာနံ - ဆန္ဒထိုက်သော အခြားရဟန်းတို့၏၊ [၅ပါးမှ အခြားရဟန်း-ဟူလို၊] ဆန္ဒဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ အာဟဋ္ဌတ္တာ-ဆောင်အပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ သမ္ဗုဒ္ဓိဘူတာနံ-မျက်မှောက်ဖြစ်၍ဖြစ်သော ရဟန်းတို့၏၊ အပ္ပဋိက္ခောသနတောစ - မတားမြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ တေသ္မိံ ကမ္မေ- ဤပဉ္စဝဂ္ဂကရဏီယကံ၌၊ သမဂ္ဂဘာဝံ - ညီညွတ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပဂတေန-

ရှိသောရဟန္တာ၌သာ “န သိက္ခတိ” ဟု ပဋိသေပြေရသောကြောင့် ထိုကဲ့သို့ ယုံမှားဘွယ် မရှိသော လောကီတရား နိဗ္ဗာန်တရားတို့သည် “အသေက္ခ” အမည်မရထိုက်တော့ချေ။

ဋီကာတနည်း။ ။ “ဝုဒ္ဓိပုတ္တသိက္ခောဝါ အသေက္ခော” ဟု ဋီကာ၌ အဋ္ဌကထာမှ တနည်းဖွင့်သေး၏။ ဤအလို (အ) သည် ဝုဒ္ဓိအနက်ဟော-ဟု မှတ်၊ “အသေက္ခော- အကြီးဆုံး သိက္ခာရှိသူ” ဟူလို၊ သို့ဖြစ်လျှင် သေက္ခတို့တွင် အကြီးဆုံး အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို “အသေက္ခ” ဟု ခေါ်သင့်ရာရောက်၏။ သို့သော်-တံသဒိသေသု တဗ္ဗောဟာရတော-ထိုအရဟတ္တမဂ်နှင့် တူသော ဖိုလ်တရား၌ “အသေက္ခ” အမည်ကို (သဒိသုပစာရအားဖြင့်) တင်စားခြင်းကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်သည် အသေက္ခ (အကြီးဆုံး သေက္ခ) ဟု နာမည်ရ၍ ထိုဖိုလ်၌တည်သော ရဟန္တာလည်း ထိုအသေက္ခတရားရှိသောကြောင့် အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ် အမည်ရသည်။

သဗ္ဗန္တိမေန ပရိယာယေန။ ။ ပရိယာယေနကို “ ပရိစ္ဆေဒေန ” ဟု ဖွင့်၏။ ဥပသမ္ပဒါကံကို မဏိမဒေသ၌ ၁၀ ပါးမှအထက်ဖြစ်သောသံဃာ၊ ပစ္စန္ဒရာဇဝယ် ၅ ပါးမှ အထက်ဖြစ်သောသံဃာသည် ပြုထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် ဥပသမ္ပဒါကံကို “ အနည်းဆုံး ပဉ္စဝဂ္ဂကရဏီယကံ ” ဟု ဆိုသည်။

တေသ္မိံ ကမ္မေ။ ။ “ကေသ္မိံ” ဟု မရှိရ၊ ပြီးခဲ့သော “ပဉ္စဝဂ္ဂကရဏီယေကမ္မေ” ကို ပြန်၍ ညွှန်းသောကြောင့် “တေသ္မိံ” ဟု ရှိသင့်သည်။ [“သမဂ္ဂဘာဝံ ဥပဂတေန” သည် သမဂ္ဂေနသံဃေန၏ လိုရင်းအဖွင့်၊ ထို သံဃေနကို ကာတဗ္ဗေန ၌ စပ်။]

ကပ်ရောက်သော၊ (သံယေန-သည်) ဥတ္တိစတုတ္ထေနာတိ-ကား၊ တီဟိ-၃ ကြိမ် ကုန်သော၊ အနုဿာဝနာဟိ- ကမ္မဝါစာတို့ဖြင့်၎င်း၊ ကောယ- သော၊ ဥတ္တိ ယာစ- ဖြင့်၎င်း၊ ကာတဗ္ဗေန- ပြုထိုက်သော၊ ကမ္မေနာတိ - ကား၊ ဓမ္မိကေန- တရားအားလျော်သော၊ ဝိနယကမ္မေန- ဝိနည်းကံဖြင့်၊ အကုပ္ပေနာတိ- ကား၊

ဥတ္တိစတုတ္ထေန။ ။ “ဥတ်လျှင် ၄ ကြိမ်မြောက်ရှိ” ဟူသောစကားကို စဉ်းစား လျှင် ကမ္မဝါစာ ၃ ကြိမ်က အလျင်ကျ၍၊ ဥတ်က နောက်ကျသည်- ဟု ထင်စရာရှိ၏၊ တကယ်ရွတ်ဖတ်သောအခါ ကမ္မဝါစာ ၃ ကြိမ်ကနောက်၊ ဥတ်ကအလျင် ရွတ်ရသည်၊ သို့သော် ကမ္မဝါစာ ၃ ကြိမ်က သဘောတူဖြစ်၍ ، သဘောကွဲသော ဥတ်ကို ၄ ကြိမ် မြောက်ဟု မိန့်တော်မူသည်၊ အဋ္ဌကထာ၌လည်း ရွတ်စဉ်ကိုမလိုက်ဘဲ “ဥတ္တိစတုတ္ထ” ဟူသော သဒ္ဓါနေကိုလိုက်၍ “တီဟိ အနုဿာဝနာဟိ ကောယဥတ္တိယာ” ဟု ဥတ်ကို နောက်ထား၍ ဖွင့်သည်။ [“ဥတ္တိ + စတုတ္ထာ ယဿာတိ ဥတ္တိစတုတ္ထံ (အနုဿာ ဝနံ)၊ ထို့နော် “ကာတဗ္ဗေန” ကိုကြည့်၍ “ဥတ္တိစတုတ္ထေန+ကာတဗ္ဗ ဥတ္တိစတုတ္ထံ” ဟု ကာတဗ္ဗ (ကာတ) တဒ္ဓိတ်ဆင့်ပါ။]

ဓမ္မိကေန ဝိနယကမ္မေန။ ။ ဓမ္မဿ + အနုရူပံ ဓမ္မိကံ၊ “ဓမ္မ” ဟူသည် ဝိနည်း ပါဠိတော် ဓမ္မတည်း၊ ဝိနည်းမဟာဝါ ပါဠိတော်၌ ဥပသမ္ပဒါကံပြုသောအခါ “ပဌမံ ဥပဇ္ဈိ ဂါဟာပေတဗ္ဗော ” စချီ၍ ပဌမဥပဇ္ဈာယ် ယူစေရခြင်း၊ သပိတ် သင်္ကန်း ပြောပြ ရခြင်း၊ ရဟန်းလောင်းကို သံဃဟတ္ထပါသ်မှ အပြင်ထုတ်၍ အနုသာသကသမ္မုတိ ပြုရ ခြင်း၊ ထို သမ္မုတိရသူက အနုသာသနပြုရခြင်း၊ အနုသာသနပြုပြီးနောက် ရှေးဦးစွာ ပြန်လာ၍ သံဃာကို အနုသာသန ပြုပြီးကြောင်း အသိပေးပြီးမှ ရဟန်းလောင်းကို သံဃဟတ္ထပါသ်သို့ ခေါ်ရခြင်း၊ ရဟန်းပြုပေးဘို့ရန် ရဟန်းလောင်းကို ခွင့်တောင်းစေရ ခြင်း၊ အန္တရာယ်ကသမ္မုတိ ပြုရခြင်း၊ သမ္မုတိရသူက စစ်ဆေးမေးမြန်းရခြင်း၊ ဥတ် ကမ္မဝါစာရွတ်တတ်ရခြင်း၊ ဩဝါဒပေးရခြင်းဟူသော အလုပ်အစီအစဉ်များကို ပြထား တော်မူ၏၊ ထိုအတိုင်း ပြုလုပ်အပ်သောကံကို “ဓမ္မိက ဝိနယကံ” ဟု ခေါ်သည်။

၎က်ချက်။ ။ ဤအဖွင့်ကိုထောင့်၍ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာကိုသာ “ဥပသမ္ပဒါကံ” ခေါ်သည်မဟုတ်၊ ပြုအပ်ပြီးသော ကိစ္စအားလုံးကိုမှ “ဥပသမ္ပဒါကံ” ဟု ခေါ်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ဥတ္တိစတုတ္ထေန-ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာဖြင့်ပြုအပ်သော၊ ကမ္မေန-တရား အားလျော်သော ဝိနည်းကံဖြင့်” ဟု အနက်ပေးရမည်-ဟု မှတ်။

အကုပ္ပေန။ ။ “အကောပေတဗ္ဗတံ” ဟုကာရိတ်နှင့်တကွ တဗ္ဗပစ္စည်းကိုကြည့်၍ “ကောဝိယတေတိ - ဖျက်စီးစေအပ် (ဖျက်ဆီးအပ်) ၏၊ ဣတိ ကုပ္ပံ၊ န + ကုပ္ပံ အကုပ္ပံ” ဟု ပြု၊ “ဖျက်ဆီး” ဟူရာ၌ “တစုံတခုဖြင့် ဖျက်ဆီးခြင်း မဟုတ်၊ တားမြစ် ကန့်ကွက်ခြင်းတည်း” ဟု သိစေလို၍ “အပ္ပဋိက္ခောသိတဗ္ဗတံ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွေဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် “တဗ္ဗတံစ” ဟု (စ) ပါဘွယ်မလို၊ ဒီကာ (နောက်နာ) ၌လည်း (စ) မပါ၊ ထို အကုပ္ပဖြစ်ခြင်း၏ အင်္ဂါကိုပြလို၍ “ဝတ္ထုပေ၊ သမ္ပန္နတ္တာ” ဟု ထည့်၍ ဖွင့်သည်။

ဝတ္ထု၊ ဥတ္တိ၊ ပေ၊ သမ္ပတ္တိ၊ သမ္ပန္နတ္ထာ - ဝတ္ထု၊ သမ္ပတ္တိ၊ ဥတ္တိ၊ သမ္ပတ္တိ၊ အနုဿာဝန သမ္ပတ္တိ၊ သီမာသမ္ပတ္တိ၊ ပရိသာသမ္ပတ္တိတို့နှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အကောပေတဗ္ဗတံ - မပျက်စီးစေထိုက်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ - မပျက်ဆီ ထိုက် သည်၏အဖြစ်သို့၊ အပ္ပင်္ဂိက္ကောသိတဗ္ဗတံ - မတားမြစ်ထိုက်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဥပဝတေန - ကပ်ရောက်သော၊ [ကမ္မေန-၌စပ်၊] ဌာနာရဟေနာတိ - ကား၊ ကာရဏာရဟေန - ဥပသမ္ပဒါကံ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မ

ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ။ ။ ရဟန်းလောင်းကို (ဥပသမ္ပဒါကံ၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့်) ဝတ္ထုဟု ခေါ်၏။ ထိုဝတ္ထုသည် အသက် ၂၀ မပြည့်လျှင်၎င်း၊ ပါရာဇိကကျဘူးလျှင် ၎င်း၊ ပဏ္ဍုက်စသော အဘဗုပ္ပိုလ် တယောက်ယောက် ဖြစ်လျှင်၎င်း သမ္ပတ္တိမဖြစ်၊ ပါရာဇိကကျသူ စသည်မဟုတ်ဘဲ အသက် ၂၀ ပြည့်သူဖြစ်မှ ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိဖြစ်သည်။

ဥတ္တိ၊ အနုဿာဝန ။ ။ ဥတ် ကမ္မဝါစာကို ပါဠိတော်မှာ လာသည့်အတိုင်း အပြည့်အစုံ မရွတ်လျှင် သမ္ပတ္တိမဖြစ်၊ ပါဠိတော်လာသည့်အတိုင်း ရွတ်မှ ဥတ္တိသမ္ပတ္တိ၊ အနုဿာဝနသမ္ပတ္တိဖြစ်သည်။

သီမာ၊ ပရိသာ။ ။ ရဟန်းခံရာသိမ်သည် ဝိပတ္တိသိမ်ပျက်တွင် ပါဝင်နေလျှင် သမ္ပတ္တိ မဖြစ်၊ သိမ်အစစ်ဖြစ်မှ သီမာသမ္ပတ္တိဖြစ်သည်။ ရဟန်းပရိသတ်လည်း ပါရာဇိကမကျ ဘူးသော ရဟန်းစစ်စစ် ငါးပါး (မဇ္ဈိမဒေသ၌ ၁၀ ပါး) ရှိ၍ ဆန္ဒဆောင်ထိုက်သူတို့၏ ဆန္ဒကို ဆောင်ယူပြီးလျှင် မကန့်ကွက် မတားမြစ်မှ ပရိသာသမ္ပတ္တိဖြစ်သည်။

ကာရဏာရဟေန။ ။ ဌာနကို “ကာရဏ” ဟု ဖွင့်သဖြင့် “ဌာနသဒ္ဓါသည် (ဇုဿ ရိယစသော အနက်တို့တွင်) ကာရဏအနက်ဟောတည်း” ဟု သိစေ၏။ ထိုဌာန (ကာရဏ) ဟူသည် ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာတည်း၊ မှန်၏ - ထို ကမ္မဝါစာသည် ဥပ သမ္ပဒါကံဟူသော အကျိုး၏တည်ရာအကြောင်းတရပ် ဖြစ်၏။ ထို ကမ္မဝါစာ မပါလျှင် မည်သည့် နည်းနှင့်မျှ ဥပသမ္ပဒါကံ အထမမြောက်နိုင်။ [တိဋ္ဌတိ ဇလံ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ၊ ဧတ္ထ-ဤ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာ၌၊ ဇလံ-ဥပသမ္ပဒါကံ ဟူသောအကျိုးသည်၊ တိဋ္ဌတိ- တည်၏၊ ဇုတိ၊ တံ-ထို ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာသည်၊ ဌာနံ-မည်၏။]

ဌာနာရဟေ။ ။ “ဌာနာရဟေ” ဟူသည် ဝတ္ထု၏ မပြည့်စုံခြင်းစသော အပြစ်တို့မှ လွတ်သော ဥပသမ္ပဒါကံတည်း၊ ထင်ရှားစေအံ့-ဌာနာရဟေနသည် ကမ္မေန၏ ဝိသေ သနတည်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်ယူမှုမှစ၍ ကမ္မဝါစာဆုံးသည့်တိုင်အောင် ကိစ္စကို ကမ္မ (ဥပသမ္ပ ဒါကံ = ရဟန်းခံကိစ္စ) ဟု ခေါ်၏။ ထိုကံသည် ရဟန်းလောင်းဟူသော ပြည့်စုံသော ဝတ္ထု၊ ပြည့်စုံသောသံသာ၊ မပျက်သောသိမ် ဟူသောအပြစ်တို့မှ ကင်းလွတ်မှသာ ထို ဥတ်ကမ္မဝါစာကိုရွတ်ဆိုခြင်းငှါ ထိုက်၏။ ဝတ္ထုစသည်တို့က အပြစ်မလွတ်လျှင် ရွတ်ဆို ခြင်းငှါမထိုက်၊ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုဒေါသ စသည်တို့မှ ကင်းလွတ်သော ဥပသမ္ပဒါကံကို ဌာနာရဟေခေါ်သည်ဟု မှတ်။ [ဌာနာဿ-ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဟူသော အကြောင်း အား+ အရဟံ-ထိုက်တန်သော ဥပသမ္ပဒါကံတည်း၊ ဌာနာရဟံ-ကံ။]

ဝါစာအားထိုက်တန်သော၊ သတ္တုသာသနာရဟေန- ဘုရားအဆုံးအမတော် ဖြစ်သော ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာအားထိုက်တန်သော၊(ကမ္မေန-တရားအား လျော်သော ဝိနည်းကံဖြင့်၊) ဥပသမ္ပန္နောနာမ - ဥပသမ္ပန္န မည်သည်ကား၊

ဝိမတိ။ ။ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာ ဥပသမ္ပဒါကမ္မဿ ကာရဏတ္တာ ဌာနံ၊ တဿ ဌာနဿ အရဟံ အနန္တဝိကန္တိ ဝတ္ထုဒေါသာဒိဝိနိမုတ္တကမ္မံ ဌာနာရဟန္တိ ဝုတ္တံ၊ ဝတ္ထာဒိဒေါသယုတ္တဿ ကမ္မဿ သဘာဝတော ကမ္မဝါစာရဟတ္တာတာဝါ = ဝတ္ထု ဒေါသစသည်နှင့် ယှဉ်သော ဥပသမ္ပဒါကံ၏ သဘောအားဖြင့်(ဝိနည်းထုံးစံအားဖြင့်) ကမ္မဝါစာကို ထိုက်တန်သောသဘော၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

သတ္တုသာသနာ ရဟေန။ ။ ကာရဏကို “သတ္တုသာသန” ဟု ဖွင့်သည်။ ဌာန အတွက် ပြုခဲ့သော ဥတ္တိစတုတ္ထဥပသမ္ပဒါကမ္မဝါစာကိုပင် ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမတော် အတိုင်း ရွတ်ရသောကြောင့် “သတ္တုသာသန” ဟု ဆိုသည်။ ထို ကမ္မဝါစာကို ရွတ်ရာ၌ ဥတ်ကိုအလျင်၊ ကမ္မဝါစာ ၃ ကြိမ်ကို နောက်မှ ရွတ်ရမည်ဟု ၎င်း၊ ရဟန်းလောင်း ဟူသောဝတ္ထု၊ ကာရကသံဃာဟူသော ပရိသတ်၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို (“သံဃော၊ နာဂံ၊ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန” စသည်ဖြင့်) ပါစေရမည် ဟု ၎င်း၊ ဌာန ကရိုဏ်း ပီသစေရမည်ဟု ၎င်း (ပရိဝါကမ္မဝင် စသည်၌) ဘုရား ဆုံးမ တော်မူထား၏။ ထို ဆုံးမအပ်တိုင်းသော ဥတ် ကမ္မဝါစာအား ထိုက်တန်သော ကံကို “သတ္တုသာသနာရဟ” ဟု ဆိုသည်။ [ယထာ ကာတဗ္ဗန္တိ ဟိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ၊ တထာ အကတံ (ထို အခိန္နတော်အတိုင်း မပြုအပ်သော ဥတ် ကမ္မဝါစာသည်) ဥပသမ္ပဒါ ကမ္မဿ ကာရဟံ န ဟောတီတိ န တံ (ထိုဥပသမ္ပဒါကံသည်) ဌာနာရဟံ၊ တေနာဟ- ကာရဏာရဟေန သတ္တုသာသနာရဟေနာတိ။- သာရတ္ထ။]

မှတ်ချက် ။ ။ သာရတ္ထ အလိုအားဖြင့် ဌာနာရဟံ၌ ဌာနအရ ဘုရား အဆုံးအမ တော်အတိုင်း ရွတ်ရသော ဥတ် ကမ္မဝါစာကို အရကောက်သောကြောင့် ပါဠိတော် ဝယ် “ဌာနာရဟေန” ဟူသောပါဠိဖြင့် ဥတ္တိသမ္ပတ္တိနှင့် အနုဿာဝနသမ္ပတ္တိ ၂ မျိုးကို ပြု၏-ဟု သိစေ၏။ “သမဂ္ဂေန သံဃေန” ဖြင့် ညီညွတ်သောသံဃာဟု ဆိုသောကြောင့် ပဒေသာသမ္ပတ္တိကို ပြု၏။ အကုပ္ပေန ပါဠိဖြင့်ကား (ကျန်သမျှကို သိမ်းယူရသော ပါရိ သေသနည်းဖြင့်) ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ၊ သီမာသမ္ပတ္တိကို ပြု၏။ ဤသို့ အသီးသီး ပြုသော်လည်း အဋ္ဌကထာ၌မူ အကုပ္ပလက္ခဏာ (မဖျက်အပ်သော ကံ၏ အထိမ်းအမှတ်အင်္ဂါ) ကို တခနရာထည်း၌ပေါင်း၍ ပြုလိုသောကြောင့် “အကုပ္ပေန” အရ၌ သမ္ပတ္တိ ၅ မျိုးလုံးကို ပြထားလေသည်-ဟု သာရတ္ထ၌ မှတ်ချက် ပြထားသည်။

တနည် ။ ။ ဝိမတိ၌ ဌာန- သတ္တုသာသနတို့အရ နိဗ္ဗာန်ရောက်ခြင်း၏ တည်ရာ အကြောင်းဖြစ်သော သိက္ခာဥဒ္ဓါ သာသနာတော်ကို ကောက်ယူ၍ ထိုသာသနာ တော်အား လျှောက်ပတ်အောင် အစီအစဉ် ကျကျနန ပြုအပ်သော ဥပသမ္ပဒါကံကို “ဌာနာရဟ” ဟု တနည်းကြီးသေး၏။ [အထဝါ- ဌာနန္တိ နိဗ္ဗာနပတ္တိဟေတုတေဉ သိက္ခန္တယသင်္ဂဟံ သာသနံ ဝုဗ္ဗတိ၊ တဿ အနန္တဝိကံ ကမ္မံ ဌာနာရဟံ။]

ဥပရိဘာဝံ - အထက်တန်း၏ အဖြစ်သို့၊ သမာပန္နော ပတ္တော - ရောက်သူ တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော- နက်၊ ဟိ- မှန်၊ ဘိက္ခုဘာဝေါ - ရဟန်းအဖြစ်သည်၊ ဥပရိဘာဝေါ- အထက်တန်း၏အဖြစ်တည်း၊ ဝါ- မြင့်မြတ်သူ၏အဖြစ်တည်း၊ တဉ္စ -ထို မြင့်မြတ်သူ၏အဖြစ်သို့လည်း၊ သေ - ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ယထာဝုတ္တေန- အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော၊ ကမ္မေန - ဝိနည်းကံဖြင့်၊ သမာပန္နတ္တာ- ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥပသမ္ပန္နောတိ - ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

စ-ဆက်၊ ဣ-ဤ ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနိ၌၊ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မံ - ဥတ္တိစတုတ္ထကံဟူသော၊ ကေမေဝ - ကံတမျိုးတည်းသာ၊ အာဂတံ- လာ၏၊ ပန - ထိုသို့ပင် ဥတ္တိစတုတ္ထကံ တမျိုးတည်းသာ လာပါသော်လည်း၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဌာတွာ စတ္တာရိ သံဃကမ္မာနိ နိဟရိတွာ ဝိတ္ထာရတော ကထေ တဗ္ဗာနိတိ = ဤနေရာ၌ တန့်ရပ်၍ ၄ ပါးသော သံဃကံတို့ကို ထုတ်ဆောင်၍ အကျယ် ဆိုထိုက်ကုန်၏ဟူ၍၊ သဗ္ဗ အဋ္ဌကထာသု - အလုံးစုံသော ရှေး အဋ္ဌ ကထာတို့၌၊ (အာစရိယေဟိ- ရှေး အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည်၊) ဝုတ္တံ- ပြီ၊ စ- ဆက်၊ တာနိ- ထိုကံတို့ကို၊ အပလောကနကမ္မံ-အပလောကနကံ၎င်း၊ ဥတ္တိ ကမ္မံ-၎င်း၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ- ၎င်း၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ- ၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ငရိပါဠိ ယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ ထပေတွာ- ၍၊ (မာတိကာစဉ်၍- ဟူလို၊) ဝိတ္ထာရေန- အားဖြင့်၊ ခန္ဓကတော - မဟာဝါ , စူဠဝါခန္ဓကမှ၎င်း၊ ပရိဝါရာဝသာနေ- ပရိဝါ၏အဆုံး၌၊ ကမ္မဝိဘင်္ဂတောစ- ကမ္မဝိဘင်းမှ၎င်း၊ ပါဠိ-ပါဠိတော်ကို၊ အာဟရိတွာ-၍၊(အာစရိယေဟိ-တို့သည်၊)ကထိတာနိ-ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ တာနိ-

ဥပရိဘာဝံပေ၊ပတ္တော။ ။ဥပသမ္ပန္နော၌ ဥပကို“ဥပရိဘာဝံ”ဟု၎င်း၊ သမ္ပန္နော ကို“သမာပန္နော”ဟု၎င်းဖွင့်သည်။ “ပတ္တော”ကား သမာပန္နော၌ သံ+အာဥပသာရ တို့ အနက်ထူးမရှိ ဟု ပြသော ဥဇကတ္တတည်း။ “ဥပရိဘာဝံ-မြင့်မြတ်သူ၏ အဖြစ် ” ဟူသည် ကုဋေ ၉ ထောင်ကျော်သီလတို့ကို ဆောက်တည်၍ ကျင့်ခြင်းကြောင့်“ သီလ သိက္ခာအားဖြင့် လူတို့ထက် မြင့်မြတ်သူ၏အဖြစ်”တည်း။ [နဝကောဋိသဟဿာနိတိ အာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပဘေဒါနံ အနေကသဟဿာနံ သံဝရဝိနယာနံ သမာဒိယိတွာ ဝတ္တ နေန “ဥပရိဘူတာ အဂ္ဂတူတာ+သမ္ပဒါတိ ဥပသမ္ပဒါ=မြင့်မြတ်သောပြည့်စုံခြင်း၊ ဝါ- ရဟန်းအဖြစ်”။-မဟာဝါ, ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်အဖွင့် တေရသကဏ္ဍီဇီကာ။]

ဣေ။ ။ “ဥတ္တိစတုတ္ထေန ကမ္မေန”နှင့် စပ်၍ ရှေး အဋ္ဌကထာများ၌ ဤနေရာ ဝယ်“ကမ္မလက္ခဏ”မည်သော ကံအမျိုးမျိုးကို ချွဲထားကြသော်လည်း ဤ အဋ္ဌကထာ၌ ဤနေရာဝယ် မချွဲတော့ဘဲ ပရိဝါ - ကမ္မဝဂ္ဂကျမှ ချွဲညွှတ်အကြောင်းကို၎င်း၊ ထိုသို့ ဤ၌ မချွဲဘဲ ကမ္မဝဂ္ဂကျမှ ချွဲ၍ပြသဖြင့် ရသင့်သော အကျိုးကို၎င်း ပြလို၍ “ဣေ” စသော အမှာ စကားမျှကို မိန့်ဆိုအပ်လေသည်။

ထို ကံတို့ကို၊ မယံ - (ဗုဒ္ဓဃောသဆရာ) ငါတို့သည်၊ ပရိဝါရာဝသာနေ - ၌၊ ကမ္မဝိဘင်္ဂေယေဝ- ၌သာ၊ ဝါ- ကျမှသာ၊ ဝဏ္ဏယိသာမ- ဖွင့်ကုန်တော့အံ့၊ ဟိ-လဒ္ဓဂုဏ်ကိုဆိုဥားအံ့၊ ဧဝံသတိ- ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ [ပရိဝါအဆိုး ကမ္မဝိဘင်းကျမှသာ ဖွင့်လသော်၊] ပဌမပါရာဇိက ဝဏ္ဏနာစ - ဇိကအဖွင့်သည်လည်း၊ ဘာရိယာ-ထမ်းဆောင်ထိုက်သော တာဝန်သည်၊ ဝါ-ဝန်လေးသည်၊ န ဘဝိဿတိ-လတံ၊ ယထာဌိတာယ- အကြင်အကြင် တည်ရှိသော၊ ပါဠိယာစ - ပါဠိတော်ကိုလည်း၊ ဝဏ္ဏနာ-ဖွင့်ခြင်းသည်၊ သုဝိညေယျာ - လွယ်ကူစွာ သိအပ်သည်၊ ဝါ- သိလွယ်သည်၊ ဘဝိဿတိ- တံ၊ တာနိစဋ္ဌာနာနိ- ထို ကမ္မဝိဘင်းဟူသော ပါဠိရပ်တို့သည်လည်း၊ အသုညာနိ - အဖွင့်မှ မကင်းဆိတ်ကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-န်လတံ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ အနုပဒဝဏ္ဏနမေဝ-ပုန်စဉ်အတိုင်း ဖွင့်ခြင်းကိုသာ၊ ကရောမ - ပြုကုန်တော့အံ့၊ [ထိုကံတို့ကို ဤနေရာ၌ မဖွင့်ဘဲ ဤပါရာဇိကပါဠိ၌ပါရှိသော မထင်ရှားသောပုန်များကိုသာ အစဉ်အတိုင်း ဖွင့်သွားတော့မည်-ဟူလို၊]

တတြာတိ-ကား၊ ဘိက္ခုကောတိအာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဝုတ္တေသု-ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော၊ တေသုဘိက္ခု၊ သု - ထိုဘိက္ခုတို့တွင်၊ ယွာယံ ဘိက္ခုတိ-ကား၊ ယော အယံဘိက္ခု - သည်၊ [ဥပသမ္ပန္နော-၌ စပ်၊] သမဂ္ဂေန သံဃေန၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပန္နောတိ - ကား၊ အဋ္ဌသု - နံသော၊ ဥပသမ္ပဒါသု - တို့တွင်၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေနဝကမ္မေန-ဥတ္တိစတုတ္ထကံဖြင့်သာလျှင်၊ ဥပသမ္ပန္နော-မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ရောက်၏၊ အယံ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပ္ပေတော ဘိက္ခုတိ-ကား၊ အယံ- (ဥတ္တိစတုတ္ထကံဖြင့် မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော) ဤရဟန်းကို၊ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတွာ ပါရာဇိကော ဟောတီတိ-မေထုနံ၊ ပေ၊

ဝေဠိသတိ။ ။ ဤဝါကျမျိုးသည် အကျိုးရကိုပြသော လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျချည်းတည်း၊ “ပဌမပေ၊ န ဘာရိယာ ဘဝိဿတိ” ဖြင့် ဤနေရာ၌ ထိုကံများကို မဆိုခြင်း၏ အကျိုးရပုံကို ပြ၏၊ “ယထာဌိတာယ၊ ပေ၊ ဘဝိဿန္တိ” ဖြင့် ထိုကမ္မဝင်ကျမှ ဆိုခြင်း၏ အကျိုးရပုံကို ပြ၏၊ တသ္မာစသည်ကား ထို လဒ္ဓဂုဏ်၏နိဂုံးတည်း။

အယံ၊ ပေ၊ အဓိပ္ပေတော။ ။ ဥပသမ္ပဒါ ရှစ်ပါးတို့တွင် ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မ၊ ပသမ္ပဒါ ဖြင့် ရဟန်းဖြစ်သူတို့သာ ပါရာဇိကနှင့်တကွ အခြား သိက္ခာပုန်များကို ကျူးလွန်ထိုက်သောကြောင့်၎င်း၊ ဘုရားရှင်ရှိသည် ဖြစ်စေ- ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသည်ဖြစ်စေ အခါခပ်သိမ်း (ယခုတိုင်အောင်) ရှိနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ သိက္ခာပုန်တိုင်း၌ “ဥတ္တိစတုတ္ထကံ ဖြင့် ရဟန်းဖြစ်သူတို့ကိုသာ အလိုရှိအပ်၏” ဟု မိန့်တော်မူသည်၊ ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုန်များ၌ကား ဟေဘိက္ခုစသော ရဟန်းများလည်း (သိက္ခာပုန်ကို မသိ၍) ကျူးလွန်မိတတ်သေး၏။

ဟောတိ ဟူသော၊ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အနက်၌၊ ဘိက္ခုတိ-ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ်၏၊ ပန-ကား၊ ဣတရေ-ဥတ္တိစတုတ္ထတံဖြင့် ရဟန်း အဖြစ်သို့ ရောက်သူမှ အခြားကုန်သော၊ ဘိက္ခကောတိ အာဒယော - ဘိက္ခကော အစရှိသော ဘိက္ခုတို့ကို၊ အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန-ရထိုက်သောအနက်တို့ကို ထုတ်ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဘဝဝတာ-သည်။) ဝုတ္တာ - နိဗ္ဗိ။

စ-ဆက်၊ တေသု-ထိုဘိက္ခကော အစရှိသောဘိက္ခုတို့တွင်၊ ဘိက္ခကောတိ အာဒယော- ဘိက္ခကောအစရှိသော ဘိက္ခုတို့ကို၊ နိရုတ္တိဝသေန - အနက်ကို ထုတ်ဆိုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-သဒ္ဓါနည်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဘဝဝတာ။) ဝုတ္တာ- နိဗ္ဗိ။ သမညာယဘိက္ခု ပဋိညာယ ဘိက္ခုတိ-ဘိက္ခုဟူကုန်သော၊ ဒွေ- ၂ ပါး ကုန်သော၊ ဣမေ - ဤဘိက္ခုတို့ကို၊ အဘိလာပဝသေန - ခေါ်ဝေါ်ခြင်း၏

အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန။ ။ “ဘိက္ခု”ဟူသော ပုဒ်၏ ရသင့်သမျှအနက်တို့ကို ထုတ်ပြခြင်းကို အတ္ထုဒ္ဓါရ ဟု ဆိုသည်။ [အတ္တာနံ-ရသင့်သမျှအနက်တို့ကို+ဥဒ္ဓါရော-ထုတ်ပြခြင်းတည်း၊ အတ္ထုဒ္ဓါရော-ခြင်း။]

နိရုတ္တိဝသေန။ ။ “နိဗ္ဗုဓဝသေန”ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ နိ (နိဟရိတွာ) အနက်ကို ထုတ်ဖော်၍+ဥတ္တိ (ဝစနံ)-ဆိုခြင်း၊ ဝါ-ဆိုကြောင်းစကား၊ “ဘိက္ခကောတိ ဘိက္ခု” သည် ဘိက္ခု၏ သဒ္ဓါနက်ကို “ဘိက္ခကော”ဟု ထုတ်ပြသော ဝိပြုတ်ပြတည်း။ “ဘိက္ခတိတိ ဘိက္ခု”ဟု ဝိပြုတ်ပြပါ-ဟူလို၊ အာဒယော၌ အာဒိဖြင့် “ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂတောတိ ဘိက္ခု။ ဘိန္ဒုပဋ္ဌဓရောတိ ဘိက္ခု” တို့ကိုယူ၊ ထိုတွင် “ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂတော-ဘိန္ဒုပဋ္ဌဓရော”တို့သည် ဝိပြုတ်စစ်၊ ဝိပြုတ်ပြ မဟုတ်၊ “ဘိက္ခု” သဒ္ဓါသည် ထိုအနက်များ၌လည်း (ဝိပြုတ်နက်မဟုတ်ဘဲ) “အထင်ရှဋ္ဌိအားဖြင့် ဟောနိုင်၏” ဟု သိစေတော်မူလိုသော အဖွင့်တည်း၊ မုန်၏-ဘိက္ခုဟု အခေါ်ခံရသူသည် ဆွမ်းခံအိမ်သို့ ကပ်ရသူဖြစ်ကြောင်း၊ အစုတ်စုတ် အပြတ်ပြတ်အဝတ်ကို ဝတ်ရသူဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။ [ဘိန္ဒုပဋ္ဌဓရောတိ နိဗ္ဗုဓနံ ဘိန္ဒုပဋ္ဌဓရေ ဘိက္ခုသဒ္ဓဿ နိရုဋ္ဌတ္တာ ကတံ။]

မှတ်ချက် ။ ။ ရှေး နိဿယ၌ကား “ဘိက္ခတိ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂစ္ဆတိတိ ဘိက္ခု”ဟု ၎င်း၊ “ဘိက္ခတိ ဘိန္ဒုပဋ္ဌဓရဏေန ဝိသေသော ဘဝတိတိ ဘိက္ခု”ဟု ၎င်း၊ ဝိပြုတ်ပြသေး၏။ သို့သော် နိရုတ္တိပုဒ် နိဗ္ဗုဓပုဒ်တို့သည် “ဝိပြုတ်” ဟူသောအနက်ကိုသာ ဟောသည်မဟုတ်၊ သဒ္ဓါသာမည ဟူသောအနက်ကိုလည်း ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ ဝိပြုတ်လုပ်ရမည် ဟု မဆိုလိုဘဲ “နိရုဋ္ဌတ္တာ ကတံ= ဝိပြုတ်မလုပ်ရသော အထင်ရှဋ္ဌိပုဒ်”ဟု ဖွင့်သည်။

အဘိလာပဝသေန။ ။ [ဝေါဟာရဝသေန- ခေါ်ဝေါ်ခြင်း (ခေါ်ဝေါ်ရိုး)၏ အစွမ်းဖြင့်-ဋီကာ။] ဆွမ်းစားပင့်ရာ၌ ရဟန်းဟုတ်ဟုတ်-မဟုတ်ဟုတ် (သာမဏေများပါ) ဘိက္ခုဟု ခေါ်ဝေါ်ရိုးရှိသည်။ ရဟန်းတု ရဟန်းယောင်များကိုလည်း သူတို့ကိုယ်တိုင်က ဘိက္ခုဟု ဝန်ခံလျှင် ဘိက္ခုဟုပင် ခေါ်ဝေါ်ရိုးရှိသည်။

အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ခေါ်ဝေါ်ရိုး၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဂုတ္တာ-နိဗ္ဗိ၊ ဧဟိဘိက္ခုတိ-ဟေ
 ဘိက္ခုဟုသော ဘိက္ခုကို၊ ဗုဒ္ဓေန - ဟူသော၊ ဥပဇ္ဈာယေန - ဖြင့်၊ ပဋိလဒ္ဓဥပ
 သမ္ပဒါဝသေန- ရအပ်သော ဥပသမ္ပဒါ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဂုတ္တာ-ပြီး၊ သရဏ
 ဝမနဘိက္ခု-သရဏဝမနဘိက္ခုကို၊ ကမ္မဝါစာယ - ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာ
 သည်၊ အနုပဉ္စာယ-မဖြစ်ပေါ်သေးမီ၊ ဥပသမ္ပဒါဝသေန- ဖြင့်၊ ဂုတ္တာ-ပြီး၊
 ဘဒြောတိအာဒယော-ဘဒြောအစရှိသော ဘိက္ခုတို့ကို၊ ဂုဏဝသေန-သီလ
 စသော ဂုဏ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဘဝဝတာ) ဂုတ္တာ - နိဗ္ဗိ၊ ဣတိ - သို့၊
 ဝေဒိတဗ္ဗာ - နိဗ္ဗိ။

ဣဒါနိ- ဤ၊ ဘိက္ခုနန္တိ ဣဒံ ပဒံ - နံ ဟူသော ဤပုဒ်ကို၊ ဝိသေသတ္ထာဘာဝ
 တော-ထူးသောအနက်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ [ယောပနဘိက္ခုတုန်းက ဘိက္ခုနှင့်
 အနက်မထူးသောကြောင့်-ဟုလို] အဝိဘဇိတွာဝ-မဝေဘန်မူရ်သာလျှင် [ပဒ
 ဘာဇနိ မဖွင့်မူရ်သာလျှင်-ဟုလို] ယံ သိက္ခဉ္စ-အကြင်သိက္ခာသို့၎င်း၊ ယံ သာဇိ
 ဝဉ္စ-သို့၎င်း၊ သမာပဉ္စတ္ထာ - ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနံ - တို့၏၊
 သိက္ခာသာဇိဝသမာပဉ္စော - သိက္ခာသာဇိဝသို့ ရောက်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊
 တံ(သိက္ခဉ္စ) - ကို၎င်း၊ တံ (သာဇိဝဉ္စ) - ကို၎င်း၊ ဒသေန္တော - မူလိုသည်၊
 (ဟုတ္တာ)၊ သိက္ခာတိအာဒိံ - ကို၊ အာဟ - မူပြီး၊ တတ္ထ - ထို သိက္ခာ အစ
 ရှိသော စကားရပ်၌၊ သိက္ခိတဗ္ဗာ - ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ထိုက်ကုန်၏၊
 ဣတိ - ကြောင့်၊ သိက္ခာ - သိက္ခာတို့မည်၏၊ တိဿောတိ - တိဿောဟူသော
 သဒ္ဒါသည်၊ ဝဏနပရိစ္ဆေဒေါ - ဝဏန်းဖြင့် ပိုင်းခြားကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။

ဂုဏဝသေန။ ။ “ဘဒြောပေ၊ သာရောပေ၊ သေက္ခော၊ ပေ၊ အသေက္ခောတိ
 ဘိက္ခု” တို့ကား သီလစသော ဂုဏ်အားဖြင့် ဘိက္ခုအမည် ရကြသည်-ဟုလို၊ ဤ ဂုဏ
 နာမည်၌ “ ဘိန္နတိ ပါပဂေ အကုသလေဓမ္မေတိ ဘိက္ခု = ယုတ်မာသောအကုသိုလ်
 တရားတို့ကို ဖျက်ခွဲတတ်သောကြောင့် ဘိက္ခု ” ဟု ဇီကာဝိဂ္ဂဟပြု၏၊ ဘိဒဓာတ်မှ ဒကို
 နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကွဲပြား ဟု။

သိက္ခိတဗ္ဗာ။ ။ “အာသေဝိတဗ္ဗာ ” ဟု ဇီကာဖွင့်၏၊ “သိက္ခ- ဝိဇ္ဇောပါဒါနေ
 (အတတ်သင်ယူခြင်း၌) ” ဟု ဓာတ်ကျမ်းများ၌ရှိသောကြောင့် ထို ဓာတ်ကျမ်းအလို
 အားဖြင့် “ သီလ-သမာဓိ-ပညာကို နားလည်အောင်သင်ယူထိုက်၏ ” ဟု အဓိပ္ပါယ်
 ယူဘွယ်ရှိ၏၊ အမှန်မှာ - နားလည်အောင်သင်ယူခြင်းကို မဆိုလို၊ “ မိမိသန္တာန်၌
 ဖြစ်ပေါ်လာအောင် မှီဝဲထိုက်သောတရားများ ဖြစ်သည်” ဟု ဆိုလိုသည်။ [ပုဒ္ဒန်သေ
 ဝိတံ၌ ဖွင့်ပြခဲ့သော သေဝန] မျိုးတွင် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းဟူသော ဘာဝနာ
 သေဝနပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် အာသေဝိတဗ္ဗာဖြင့် “ သိက္ခ ” အရ မိမိသန္တာန်၌
 ဖြစ်အောင် ကျင့်ခြင်းအနက်ကို ယူပါ-ဟု သိစေလိုသည်။]

အဓိသီလသိက္ခာတိ - ကား၊ အဓိကံ-သာလွန်သော၊ ဥက္ကမံ - ထူးမြတ်သော၊ သီလံ-သီလတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဓိသီလံ-လမည်၏၊ အဓိသီလဉ္စ-သာလွန်သောသီလလည်းဟုတ်၏၊ တံ-ထိုသာလွန်သောသီလဟူသည့်၊ သိက္ခိတဗ္ဗတော-ကျင့်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဘာဝပ္ပဓာနကြီး)၊ သိက္ခာစ- သိက္ခာလည်းဟုတ်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ အဓိသီလသိက္ခာ- အဓိသီလသိက္ခာမည်၏၊ အဓိစိတ္တ အဓိပညာသိက္ခာသု-အဓိစိတ္တသိက္ခာ၊ အဓိပညာသိက္ခာတို့၌၊ သေ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောအစီအရင်သည်၊ နယော-သိကြောင်းအစီအရင်တည်း။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဥားအံ့၊ ဣတ္ထ-ဤအဓိသီလသိက္ခာအစရှိသည်တို့တွင်၊ သီလံ - သီလဟူသည်၊ ကတမံ- အဘယ်နည်း၊ အဓိသီလံ-ဟူသည်၊ ကတမံ- နည်း၊ ပေ၊ အဓိပညာ-သည်၊ ကတမာ- နည်း၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ (ပရိဟာရော မယာ) ဝုစ္ဆတေ၊ တာဝ-အဓိသီလစသည်တို့မှ ရှေးဥားစွာ၊ ပဉ္စင် ဒသင်္ဂသီလံ-အင်္ဂါ၅ပါးရှိသောသီလ၊ အင်္ဂါဆယ်ပါးရှိသော သီလသည်၊ သီလမေဝ-သီလသာမန်သာတည်း၊ [အဋ္ဌင်္ဂသီလသည် ဒသင်္ဂသီလ၌ ပါဝင်၏၊ ထို့ကြောင့်သီးခြားမဆိုတော့၊] ဟိ- မှန်၊ တံ-ထိုပုဂံးသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလကို၊ [သမာဒါပေန္တိ- ၌စပ်၊] ဝါ - သည်၊ [ပဝတ္တတိ-၌စပ်၊] ဗုဒ္ဓေ-သည်၊ ဥပ္ပန္နေပိ- ပွင့်တော်မူသော်၎င်း၊ အနုပ္ပန္နေပိ-ပွင့်တော်မမူသော်၎င်း၊ လောကေ-၌၊ ပဝတ္တတိ- ဖြစ်တည်၏၊ ဗုဒ္ဓေ-သည်၊ ဥပ္ပန္နေ-သော်၊ တသ္မိံသီလေ- ထို၅ပါးသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလ၌၊ ဗုဒ္ဓါပိ- တို့သည်၎င်း၊ သာဝကာပိ-တို့သည်၎င်း၊ မဟာဇနံ-ကို၊ သမာဒါပေန္တိ-ဆောက်တည်စေကြကုန်၏၊ ဗုဒ္ဓေ-သည်၊ အနုပ္ပန္နေ- သော်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါစ- တို့သည်၎င်း၊ ကမ္မဝါဒိနော-ကံရှိ၏ ဟု ပြောလေ့ရှိကုန်သော၊ ဓမ္မိကာ-တရားရှိကုန်သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာစ - တို့သည်၎င်း၊ စက္ကဝတ္တိ - စကြာရတနာကို လည်စေနိုင်ကုန်သော၊ မဟာရာဇာနောစ-မဟာရာဇာတို့သည်၎င်း၊ မဟာဗောဓိသတ္တာစ-မြတ်သော ဘုရားအလောင်းတို့သည်၎င်း၊ သမာဒါပေန္တိ- န်၏၊ သာမဓိ-ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ပဏှိတာ - ပညာရှိကုန်သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာ - တို့သည်၊ သမာဒိယန္တိ-

ကတမံ ပနေက္ကသီလံ။ ။ “ အတိဆတ္တံ-သာလွန်သောထီး ” ဟု ဆိုလျှင် “ ထိုထီးလောံ မကြီးကျယ်သော သာမန်ထီးလည်းရှိသေး၏ ” ဟု သိသာသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ “ အဓိသီလ - သာလွန်မွန်မြတ်သောသီလ ” ဟု ဆိုလျှင် ထိုမျှလောက်မကြီးကျယ်သော သာမန်သီလလည်း ရှိသေး၏ - ဟု သိသာ၏။ “ အဓိစိတ္တ၊ အဓိပညာ ” ဟု ရာဉ္စလည်း ဤနည်းပင်၊ ထို့ကြောင့် သီလ-အဓိသီလ၊ စိတ္တ-အဓိစိတ္တ၊ ပညာ-အဓိပညာကို ခွဲခြား၍ အဖြေပြုလိုသောကြောင့် “ ကတမံပန ” စသည်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် ပုစ္ဆာထုတ်သည်။

ဆောက်တည်ကြကုန်၏။ တေ - ထိုပညာရှိ ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ တံကုသလံ ခန္ဓ - ထိုကုသိုလ်တရားကို၊ ပရိပူရေတွာ - ပြည့်စေ၍၊ ဒေဝေသုစ-တို၌၎င်း၊ မနုဿေသုစ-တို၌၎င်း၊ သမ္ပတ္တိ - စည်းစိမ်ကို၊ အနဘောန္တိ -ခံစားကြကုန်၏။

ပန-ကား၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ-ကို၊ အဓိသီလန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ တံ- ထို ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလသည်။ ပဇ္ဇောတာနံ- အလင်းရောင် တို့တွင်၊ [အာလောကာနံ] သူရိယော- နေရောင်သည်။ (အဓိကော)ဝိယ- သာလွန်သကဲ့သို့၎င်း၊ (ဥတ္တမော) ဝိယ - ထိုးမြတ်သကဲ့သို့၎င်း၊ ပဗ္ဗတာနံ- တို့တွင်၊ သိနေရ-မြင့်မိုရ်တောင်သည်။ အဓိကောဝိယ ဥတ္တမောဝိယ၊ (တထာ- တူ၊) သဗ္ဗလောကီယသီလာနံ - အလုံးစုံသောလောကီသီလတို့တွင်၊ အဓိက ခန္ဓေ- သာလွန်သည်၎င်း၊ ဥတ္တမဉ္စ-ထူးမြတ်သည်၎င်း၊ (ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေယေဝ-ဘုရားပွင့်တော်မူရာ အခါ၌သာ၊ ပဝတ္တတိ- ၏၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ- ကို၊ ဝိနာ-ကြ၍၊ န (ပဝတ္တတိ)-မဖြစ်၊ ဟိ-မှန်၊ တံပညတ္တိံ-ထို ဝိနည်းပညတ် တော်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ- ထုတ်ဖော်၍၊ အညော- မြတ်စွာဘုရားမှ အခြားသော၊ သတ္တော-သတ္တာသည်။ ထပေတုံ-ထားခြင်းငှါ။ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ ပန- အန္တယကား၊ ဗုဒ္ဓါယေဝ-တို့သည်သာ၊ သဗ္ဗသော-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ ကာယဝစီဒ္ဓါရ အဇ္ဈာစာရသောတံ - ကာယဒ္ဓါရ ဝစီဒ္ဓါရ၌ဖြစ် သော လွန်ကျူးခြင်းဟူသော အလျင်ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ- ဖြတ်တော်၍၊ တဿတဿ ဝိတိက္ကမဿ - ထိုထို လွန်ကျူးခြင်းအား၊ အနုစ္စဝိကံ - လျောက်ပတ်သော၊ တံ သီလသံဝရံ- ထို စောင့်စည်းကြောင်း သီလကို၊ ပညပေန္တိ - ပညတ်တော် မူကုန်၏။ စ - ဆက်၊ ပါတိမောက္ခသံဝရတောပိ - ထက်လည်း၊ မဂ္ဂဖလ သမ္ပယုတ္တမေဝ သီလံ-မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သီလသည်သာ၊ အဓိသီလံ-မည်၏၊ ပန - ထိုသို့ပင် မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သောသီလသည်သာ အဓိသီလ မည်ပါသော်

ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလံ။ ။ ဒွေမာတိကာ၌သာမက၊ ဝိနည်းပိဋက၌လာသော သီလအားလုံးကို “ ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလ ” ဟု ခေါ်သည်။ [ပါတိမောက္ခ သံဝရ သီလန္တိ-စာရိတ္တ ဝါရိတ္တဝေသန (ခန္ဓက၌လာသော စာရိတ္တသီလ၊ ပါရာဇိကအာပတ် စသော ဝါရိတ္တသီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်) ဒုဝိဓံ ဝိနယပိဋကပရိယာပန္နံ သိက္ခာပဒ သီလံ-ဇီကာ၌ “ပါတိ+မောက္ခ+သံဝရ+သီလပုဗ္ဗိတို့ကို အကျယ်ဖွင့်ထားသည်။]

မဂ္ဂဖလ သမ္ပယုတ္တ မေဝ။ ။ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တဖြစ်သော သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝတို့သာ မုချအားဖြင့် အဓိသီလမည်ကြသည်။ ပါတိမောက္ခသီလကို အဓိ သီလဟု ခေါ်ခြင်းမှာ ငါးပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလကို ထောက်၍ ပရိယာယ်အားဖြင့် ခေါ်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်- ဟူလို။

လည်း၊ တံ-ထို မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သောသီလကို၊ ဣဒေ-ဤ သိက္ခာပုဒ်အရာ၌၊ အနု
ဓိပေတံ-အလိုမရှိအပ်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထို မဂ်ဖိုလ်
နှင့်ယှဉ်သောသီလသို့၊ သမာပဇ္ဇော - ရောက်သော၊ ဘိက္ခု- သည်၊ မေထုနံ
ဓမ္မံ-ကို၊ န ပဋိသေဝတိ-မမှီဝဲ၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ အနုဓိပေတံ-အပ်၊)

ပန - ကား၊ ကာမာဝစရာနိ - ကာမာဝစရဖြစ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌကုသလ
စိတ္တာနိ-ဝ ပါးသောကုသိုလ်စိတ်တို့ကို၎င်း၊ လောကီယအဋ္ဌသမာပတ္တိ စိတ္တာ
နိ-ဝ ပါးသော လောကီ သမာပတ်စိတ်တို့ကို၎င်း၊ ကေဠိ-တပေါင်းတည်း၊
ကတ္တာ-၍၊ စိတ္တမေဝါတိ-စိတ်ဟူ၍သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ- နိ၏၊ [ဇောတျာပေက္ခ
နည်းအားဖြင့် “စိတ္တ” ဟု ကေဝုစိထားသည် - ဟူလို။] စ- ဆက်၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ
နုပ္ပါဒေ-ဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါ၊ ပွင့်တော်မူရာအခါ၌၊ အဿ-ထိုစိတ်၏၊
ပဝတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းကို၎င်း၊ သမာဒါပနံ - လူအများကို ဆောက်တည်စေခြင်းကို
၎င်း၊ သမာဒါနဉ္စ-ပညာရှိတို့ကိုယ်တိုင် ဆောက်တည်ခြင်းကို၎င်း၊ သီလေ-၌၊
ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- ၏၊ ပန-ကား၊ ဝိပဿနာပါဒကံ-
ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တံ- ကို၊ အဓိစိတ္တန္တိ- ဟူ၍၊
ဝုစ္စတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ တံ-ထို ဝိပဿနာပါဒက အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ်သည်၊ သီလာ
နံ-တို့တွင်၊ အဓိသီလံ-သည်၊ အဓိကံဝိယစ၊ ဥတ္တမံဝိယစ-၎င်း၊ (တထာ) သ-ဗ္ဗ
လောကီယစိတ္တာနံ-အလုံးစုံသော လောကီစိတ်တို့တွင်၊ အဓိကဉ္စေ ဥတ္တမဉ္စ
(ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေယေဝ-၌သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ-ကို၊
ဝိနာ - ၍၊ န (ဟောတိ)၊ စ - ဆက်၊ တတောဝိ- ထို ဝိပဿနာပါဒက အဋ္ဌ
သမာပတ္တိစိတ်ထက်လည်း၊ မဂ္ဂဖလစိတ္တမေဝ-မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သောစိတ်သည်
သာ၊ အဓိစိတ္တံ-မည်၏၊ ပန- ထိုသို့ပင် မဂ္ဂဖလစိတ်သည်သာ အဓိစိတ္တမည်ပါ
သော်လည်း၊ တံ-ထို မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သောစိတ်ကို၊ ဣဒေ-ဤ သိက္ခာပုဒ်အရာ
၌၊ အနုဓိပေတံ-အပ်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ - သို့၊ သမာ
ပဇ္ဇော ဘိက္ခု မေထုနံဓမ္မံ န ပဋိသေဝတိ၊ (တသ္မာ အနုဓိပေတံ-အပ်၊)

ပန-ကား၊ ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ်သောပစ္စည်းဝတ္ထုကို ပေးလှူကြောင်းစေတနာ
သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ယိဋ္ဌံ-ပူဇော်အပ်သော ယဇ်ကြီးကို ပူဇော်ကြောင်းစေတနာ

ယိဋ္ဌံတိ အာဒိ။ ။ အာဒိဖြင့် “အတ္ထိဟုတံ” စသည်ကိုယူ၊ ဋီကာ၌ အကျယ်ပြထား
၏၊ ထိုတွင် လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို “ဒိန္နံ” ဟု ခေါ်၏၊ ထို လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို ခေါင်းတပ်၍
ထားသော်လည်း “လှူကြောင်းဒါနစေတနာရှိ၏ ” ဟူသောအယူကို “အတ္ထိ ဒိန္နံ” ဟု
ဆိုလိုသည်၊ ယိဋ္ဌံလည်းနည်းတူ၊ အများနှင့်ဆိုင်အောင် အလှူကြီး ပေးလှူမှုကို “ယိဋ္ဌံ”
ဟု ဆိုသည်၊ ဧညေဝတိပြုခြင်းစသော အနည်းငယ်အလှူကို “ဟုတံ” ဟု ခေါ်သည်။

သည်အတ္ထိ၊ ဣတိအာဒိနယပ္ပဝတ္တိ-ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့် ဖြစ်သော၊ ကမ္မ
 သကတာဉာဏ်- ကမ္မသကတာဉာဏ်သည်၊ ပညာ-မည်၏၊ ဟိ- မှန်၊ သာ-
 ထိုပညာသည်၊ ပေ၊ ဗုဒ္ဓသာဝကာဝိ- တို့သည်၎င်း၊ [ရှေ့၌ “ဗုဒ္ဓ” ပုဒ်မပါခဲ့၊]
 မဟာဇနံ-ကို၊ သမာဒါပေန္တိ- နံ၏၊ ပေ၊ သာမဓိ- ထည်း၊ ပဏ္ဍိတာ- နံသော၊
 သတ္တာ - သတ္တာတို့သည်၊ [နောက်ဝတ္ထုများက လူသတ္တာ ဖြစ်သောကြောင့်
 “သတ္တာ” ဟု ဆိုသည်၊ ရှေ့၌ “သမဏမြာဟူဏာ” ဟု ပါခဲ့၏၊] ‘သမာဒိ
 ယန္တိ - နံ၏၊ တထာဟိ - ထိုစကားမှန်၏၊ အင်္ဂိုရော - အင်္ဂုရမင်းသားသည်၊
 ဒသဝဿသဟဿာနိ-အနှစ်တသောင်းတို့ပတ်လုံး၊ မဟာဒါနံ-ကြီးစွာသော
 အလှူကို၊ အဒါသိ-ပေးလှူပြီ၊ [ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ဗုဒ္ဓဝဂ်၊ ဒုတိယဝတ္ထု၌
 ပါသည်၊] ဝေလာမော- ဝေလာမပုဏ္ဏားသည်၎င်း၊ [အင်္ဂုတ္တိရ်အဋ္ဌကထာ၊
 နဝက- ဒုတိယဝဂ် ဒသမသုတ်၌ပါသည်၊] ဝေဿန္တရော- သည်၎င်း၊ [ဇာတ်
 အဋ္ဌကထာ။] အညေ-နံသော၊ ဗဟူ-နံသော၊ ပဏ္ဍိတမနုဿာစ- တို့သည်၎င်း၊
 မဟာဒါနာနိ- တို့ကို၊ အဒံသု-နံပြီ၊ တေ- ထိုပညာရှိလူတို့သည်၊ ပေ၊ အနဘဝိ
 သု-နံပြီ၊ ပန-ကား၊ တိလက္ခဏာကာရပ္ပရိစ္ဆေဒကံ-၃ပါးသောလက္ခဏာ၏
 အခြင်းအရာကို ပိုင်းခြားတတ်သော၊ ဝိပဿနာညာဏံ - ကို၊ အဓိပညာတိ-

ကမ္မသကတာညာဏံ ။ ။ “ ကမ္မမေဝ + သကံ ယဿာတိ ကမ္မသကော =
 ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသူ၊ ကမ္မသကဿ + ဘာဝေါ ကမ္မသကတာ၊ ကမ္မသက
 တာယံ—ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသူ၏အဖြစ်၌ + ဥပ္ပဇ္ဇနကံ-ဖြစ်သော + ဉာဏံ-သည်၊
 ကမ္မသကတာညာဏံ - မည်၏။ [“ ကမ္မသကောမိ ကမ္မဒါယာဒေါ ” စသော ပါဠိ
 တော်နှင့်အညီ ရေးသည်။] ဤကား ဤနေရာနှင့် အခြား အဋ္ဌကထာတို့၌ သုစရိုက်သည်
 ကိုယ်ကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် “ သကကမ္မ-ကိုယ့်ဥစ္စာဖြစ်သော ကံ ” တည်း၊
 ဒုစရိုက်ကား အကျိုးမဲ့ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် “ နသကကမ္မ-ကိုယ့်ဥစ္စာ ဖြစ်သော
 ကံမဟုတ် ” ဤသို့ ခွဲခြား၍ သိသောဉာဏ်ကို ကမ္မသကတာဉာဏ်ဟု ဖွင့်သေး၏။

ဉာဏံ ၄ ဖျိုး ။ ။ ကမ္မသကတာဉာဏ်၊ သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊
 ဖိုလ်ဉာဏ်၊ ထိုတွင် ကံရှိ၏၊ တံ၏အကျိုးရှိ၏ဟု သိသောဉာဏ်သည် ကမ္မသကတာ
 ဉာဏ်မည်၏၊ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် (မဂ္ဂသစ္စာအား၎င်း၊ ပရမတ္ထတရားကို ရှုသော
 ကြောင့် ပရမတ္ထသစ္စာအား၎င်း လျော်သောကြောင့်) သစ္စာနုလောမိက ဉာဏ်မည်၏။
 [ဝိမတိ၌ကား ဝိဝဋ္ဌဂါမိ (နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း) ကမ္မသကတာ ဉာဏ်ကိုလည်း
 သစ္စာနုလောမိက ဉာဏ်၌ သွင်း၏၊] မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ကား ထင်ရှားပြီ။

တိလက္ခဏာ၊ ပေ၊ ပရိစ္ဆေဒကံ ။ အနိစ္စတာဒိလက္ခဏတ္တယဿ- အနိစ္စတာ အစ
 ရှိသော လက္ခဏာယာဉ် ၃ ပါး၏၊ ဟုတွာ အဘာဝါဒိ အာကာရပရိစ္ဆေဒနကံ-ဖြစ်ပြီး၍
 ပျက်စီးခြင်း အစရှိသော အခြင်းအရာကို ပိုင်းခြားတတ်သော ဉာဏ်။

ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏ဟိ-မှန်၊ သာ-ထိုပညာသည်၊ အဓိသီလ အဓိစိတ္တာနိ-တို့သည်၊ သီလစိတ္တာနိ- တို့တွင်၊ အဓိကာနိ ဝိယစ၊ ဥဗ္ဗမာနိ ဝိယစ- ၎င်း၊ (တထာ) သဗ္ဗလောကီယပညာနိ- အလုံးစုံသော လောကီပညာတို့တွင်၊ အဓိကာစေ- ၎င်း၊ ဥဗ္ဗမာစ- ၎င်း (ဟောတိ)၊ စ - ဆက်၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ- ကို၊ ဝိနာ - ၍၊ လောကေ - ၌၊ နပဝတ္တတိ၊ စ - ဆက်၊ တတောပိ - ထိုဝိပဿနာပညာထက် လည်း၊ မဂ္ဂဗလ ပညာဝ - မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာသည်သာ၊ အဓိပညာ-မည်၏၊ ပန- ထိုသို့ပင် မဂ္ဂဗလ ပညာသည်သာ အဓိပညာမည်ပါသော်လည်း၊ သာ- ထို မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာကို၊ ဣ-၌၊ အနဓိပေတော-အပ်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ တံ - ထိုမဂ္ဂဗလ ပညာသို့၊ သမာပန္နောပေ၊ န ပဋိသေ ဝေတိ- တော့၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (အနဓိပေတော- အပ်။)

တကြာတိ - ကား၊ တီသု၊ တာသုသိက္ခာသု - တို့တွင်၊ ယာယံ အဓိသီလ သိက္ခာတိ-ကား၊ ပါတိမောက္ခသီလသင်္ခါတာ-လဟု ဆိုအပ်သော၊ ယာအာယံ အဓိသီလသိက္ခာ-သည်၊ (အတ္ထိ) [“အာယံ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပေတော သိက္ခာ တိ” ဟူသော ပါဠိတော်ကိုထည့်စပ်၊] ဧတံ သာဇိဝိနာမာတိ- ကား၊ သဗ္ဗဗ္ဗိ- လည်းဖြစ်သော၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝိနယေ-၌၊ ထဝိတံ- သော၊ ဧတံ သိက္ခာ ပဒံ-ကို၊ [ဝုစ္စတိ-၌စပ်] ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဣ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ နာနာဒေသ ဇာတိဂေါတ္ထာဒိ ဘေဒဘိန္နာ- အမျိုးမျိုးသောအရပ်၊ အမျိုးမျိုးသောဇာတ်၊ အမျိုးမျိုးသောအနွယ် အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ပြားကုန်သော၊ ဘိက္ခု- တို့သည်၊ သဟ-တကွ၊ အာဇိဝိန္ဒိ - အသက်မွေးကြရကုန်၏၊ [ဇိကာ၌ အာဇိ ဝိန္ဒိ-ဟု ရှိသည်၊] ဧကဇိဝိကာ-တူသောအသက်မွေးခြင်းရှိကုန်သည်၊ သဘာဝ

မှတ်ချက်။ ။အဓိစိတ္တအခင်း အဓိပညာအခင်းတို့၌ “လောကုတ္တရာ ဖြစ်သော အဓိစိတ္တ အဓိပညာကို အလိုမရှိအပ်” ဟု ဆိုသဖြင့် “လောကီ အဓိစိတ္တ (ဈာန်) ကို၎င်း၊ လောကီဝိပဿနာ ပညာကို၎င်း၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အလိုမရှိအပ်၏” ဟု ခွင့်ပြုရာရောက်၏၊ ထို စကားကို လောကီဈာန်သမာပတ်ရပုဂ္ဂိုလ်နှင့်လောကီဝိပဿနာဉာဏ်ရပုဂ္ဂိုလ်သည် တရံတခါ မှီဝဲလိုစိတ် ဖြစ်နိုင်သေးသောကြောင့် ဆိုသည် ဟု မှတ်၊ လောကုတ္တရာဈာန်ရ၊ မဂ်ဖိုလ်ရ ရဟန်းမှာ မေထုန်မှီဝဲလိုစိတ်ပင် မဖြစ်တော့။

ဧတံ သဗ္ဗဗ္ဗိ၊ ပေ၊ ဝုစ္စတိ။ ။ “သာဇိဝိ နာမ ယံ ဘဂဝတာ ပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ” ဟု ပါဠိတော်ရှိ၏၊ ထိုပါဠိတော်အတိုင်း “ဧတံ သဗ္ဗဗ္ဗိ ဘဂဝတာ ဝိနယေ ထဝိတံ သိက္ခာ ပဒံ” ဟု ဧတံ၏ စွဲနက်ကို ခွင့်ပြုသည်၊ “ဧတံ သိက္ခာပဒံ သာဇိဝိန္ဒိ ဝုစ္စတိ” ကို ကြည့်၍ “ယောပန ဘိက္ခု ဘိက္ခုနံ၊ ပေ၊ ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော” စသော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်များကို “သာဇိဝိ” ခေါ်သည် ဟု မှတ်။

ဇီဝိကာ- သဘောတူသော အသက်မွေးခြင်းရှိကုန်သည်။ သဘာဝဂုတ္တိနော- သဘောတူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (အတူ တကွ အသက်မွေးရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊) သာဇိဝန္တိ - ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏၊ တသ္မိံ သိက္ခတီတိ-ကား၊ တံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ စိတ္တဿ-၏၊ အဓိကရဏံ-တည်ရာကို၊ ကတွာ- ပြု၍၊ ယထာသိက္ခာပဒံ- သိက္ခာပုဒ်အားလျော်စွာ၊ ဝါ- သိက္ခာပုဒ် အတိုင်း၊ သိက္ခာမိနုခေါ-ကျင့်ရအံ့လော၊ န သိက္ခာမိနုခေါ-မကျင့်ရအံ့လော၊ ဣတိ-သို့၊ စိတ္တေန-ဖြင့်၊ ဩလောကေန္တော-လျက်၊ သိက္ခတိ-၏။

စ-ဆက်၊ ကေဝလံ - (သိက္ခာမဘက်) သက်သက်၊ အယံ- ဤ ရဟန်းသည်၊ သာဇိဝသင်္ခါတေ-သာဇိဝဟု ဆိုအပ်သော၊ တေသ္မိံ သိက္ခာပဒေယေဝ-၌သာ၊ သိက္ခတိ - ကျင့်သည်ကား၊ န- မဟုတ်သေး၊ သိက္ခာယပိ- ၌လည်း၊ သိက္ခတိ- သေး၏၊ ပန - ထိုသို့ပင် (သိက္ခာပုဒ်သာမက သိက္ခာ၌လည်း) ကျင့်ပါသော်

သဟ၊ ပေါသာဇိဝန္တိ။ ။ သာဇိဝပုဒ်၏ ဝစနတ္ထအဖွင့်တည်း။ သာဇိဝကို “သဟ+ အာဇိဝ” ဟု ခွဲ၍ “အာဇိဝန္တိ ဣတိ အာဇိဝံ” ဟု အဓိကရဏသာနေပြု၊ “သဟ+ အာဇိဝံ သာဇိဝံ” ဟု သမာသိတွ၊ သဟအာဇိဝန္တိကို “ကေဇီဝိကာ၊ သဘာဂဇီဝိကာ” ဟု ဖွင့်သည်။ သဘာဂဇီဝိကာကို တဘနံ “သဘာဂဂုတ္တိနော” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [သဘာဂဂုတ္တိနောတိ- သမာနဂုတ္တိကာ၊ သဒိသပဝတ္တိကာတိ အတ္ထော၊ - ဇီကာ၊] “အာဇိဝ-အသက်မွေးခြင်း” ဟူသည် ထို သိက္ခာပုဒ်အပေါ်၌ အတူတူဖြစ်ကြ ကျင့်ကြ ခြင်းတည်း။ ဆိုလိုရင်းကား-ဒေသချင်းမတူသော မြန်မာရဟန်းဖြစ်ဖြစ်၊ သီဟိုဠ်ရဟန်း ဖြစ်ဖြစ်၊ ဇာတ်ချင်းမတူသော ခတ္တိယရဟန်းဖြစ်ဖြစ်၊ မြာဟူဏစသော ရဟန်းဖြစ်ဖြစ်၊ အန္တယ်ချင်းမတူသော ကဿပရဟန်းဖြစ်ဖြစ်၊ ကစ္ဆာယနရဟန်းဖြစ်ဖြစ်၊ (အာဒိဖြင့် နာမည်ချင်း မတူသော ဗုဒ္ဓရက္ခိတ ဓမ္မရက္ခိတ စသည်ကိုယူ) ထို ရဟန်းအားလုံးပင် ပဌမပါရာဇိကစသော သိက္ခာပုဒ်၌ သဘောတူကျင့်ကြရသည်-ဟူလို။

တံ သိက္ခာပဒံ၊ ပေါသိက္ခတိ။ ။ “တသ္မိံ သိက္ခတိ” ဟူသော ပါဠိတော်၌ တသ္မိံ ဟူသော အာဓာရအတွက် “စိတ္တဿ” ဟု အာဓေယံထည့်၍ဖွင့်၏။ သိက္ခာပုဒ်သည် အာဓာရ၊ စိတ်သည် သိက္ခာပုဒ်အပေါ်၌ “ သိက္ခာပုဒ်အတိုင်း ကျင့်ရမလား၊ မကျင့်ရ ဘူးလား” ဟု အာရုံပြု၍ဖြစ်သော အာဓေယံတည်း။ စိတ်က သိက္ခာပုဒ်အပေါ်၌ အာရုံ ပြုသောအားဖြင့် တည်ပုံအခြင်းအရာကိုပင် ထင်ရှားပြလို၍ “ယထာသိက္ခာပဒံ နု ခေါ၊ ပေါ၊ ဩလောကေန္တော” ဟု ထပ်၍ဖွင့်သည်။

န ကေဝလဉ္ဇာယံ ။ ။ ပါဠိတော်ကိုကြည့်ပါ။ “သိက္ခာတိ တိသော သိက္ခာ” စသည်ဖြင့်၎င်း၊ “သာဇိဝံနာမ၊ ပေါတေ သာဇိဝံနာမ” ဟု ၎င်း၊ သိက္ခာသာဇိဝ ၂ မျိုး လုံးကို ခွင့်ပြီးဖြစ်ရကား ထို ၂ မျိုးလုံးကို ရည်ရွယ်၍ “တေသု သိက္ခတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ သိက္ခာသာဇိဝသမာပန္နောတိ” ဟု ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ ဟောတော်မမူဘဲ အဘယ်ကြောင့် “တသ္မိံ သိက္ခတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ သာဇိဝသမာပန္နော

လည်း၊ အနန္တရဿ- အခြားမဲ့လွန်ပြီးသော၊ တေံ သာဇီဝံနာမာတိ ဣမဿ ပဒဿ-တေံ၊ပေ၊နာမဟူသော ဤပုဒ်၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝသေန- အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ တသ္မိံ သိက္ခတိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တံ-ထို တသ္မိံ သိက္ခတိဟူသောပုဒ်ကို၊ ဧဝံ - ဤသို့ အခြားမဲ့လွန်ပြီးသော ပုဒ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကိစ္ဆာပိဝုတ္တံ-ပြီ၊ အထခေါ-ထိုသို့ပင် မိန့်တော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ ဣတ္ထ-ဤ တသ္မိံ သိက္ခတိဟူသောပုဒ်၌၊ အယံအတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ (ကိံ)၊တဿာစ သိက္ခာယ-၌လည်း၊ သိက္ခ-ကို၊ ပရိပူရေန္တော-ဖြည့်ကျင့်လျက်၊ ဝါ-ဖြည့်ကျင့် သောအားဖြင့်၊ သိက္ခတိ-၏၊တသ္မိံ စ သိက္ခာပဒေ-၌လည်း၊ အဝီတိတ္ထမန္တော- မလွန်ကျူးဘဲ၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ သိက္ခတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။)

တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နောတိဋ္ဌဒမ္ဗိ - ပန္နောဟူသော ဤစကားကို လည်း၊ အနန္တရဿ-သော၊ သာဇီဝပဒဿေဝ- ၏ပင်၊ ဝသေန- ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ - ပြီ၊ ပန - ထိုသို့ပင် အခြားမဲ့လွန်ပြီးသော ပုဒ်၏ အစွမ်းဖြင့်ပင် မိန့်တော်မူပါသော်လည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သော- ထိုရဟန်း သည်၊ သိက္ခမ္ဗိ- သို့လည်း၊ သမာပန္နော-ပြီ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (သာဇီဝသ

တိ”ဟု ဟောတော်မူပါသနည်းဟု စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့်“န ကေဝလဉ္ဇာယံ” စသောပါဠိကိုမိန့်သည်၊ ထိုဝါကျ၏ ဆိုလိုရင်းကား-“တေံ သာဇီဝံနာမ”ဟု သာဇီဝ အဖွင့်က နီးကပ်နေသောကြောင့် ထို သာဇီဝနှင့်ဆက်သွယ်၍ “တသ္မိံ သိက္ခတိ” ဟု ထို သာဇီဝတခုကိုသာညွှန်ပြသော ကေဝလဖြင့် မိန့်တော်မူသည်-ဟူလို၊ ထိုသို့“တသ္မိံ” ဟု သာဇီဝတခုကိုသာ ညွှန်ပြသော်လည်း အဓိပ္ပါယ်အသားကျမှာ “ သိက္ခာ၌လည်း ဖြည့်ကျင့်သောအားဖြင့် ကျင့်၏၊ သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်ဥပဒေကိုလည်း မကျူးလွန်သော အားဖြင့် ကျင့်၏”ဟု မှတ်ပါ - ဟူလို။

သိက္ခံ ပရိပူရေန္တော ။ ။ “ သိက္ခာကိုဖြည့်ကျင့် ” ဟူသည် စာရိတ္တ - ဝါရိတ္တ အားဖြင့် ၊ ပါးပြားသောသီလကို မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်စေခြင်းတည်း။ [“ပြုကျင့်ရမည်” ဟု ပညတ်တော်မူအပ်သော ဥပဇ္ဈာယဝတ် စသော သိက္ခာများကို ပြုကျင့်ကြောင်း ဖြစ်သော (ဝိရတိနှင့်မယှဉ်သော) စေတနာသည် စာရိတ္တသီလ မည်၏၊ “ရှောင်ကြဉ် ရမည်” ဟု တားမြစ်တော်မူအပ်သော ပါရာဇိကစသော သိက္ခာများကို ရှောင်ကြဉ် ကြောင်းဖြစ်သော ဝိရတိသမ္ပယုတ္တစေတနာသည် ဝါရိတ္တသီလမည်၏။]

ဣဒမ္ဗိ ။ ။ ဝိဖြင့် “တသ္မိံ သိက္ခတိ” ဟူသောစကားကိုပေါင်း၊ သာဇီဝံနာမ ပုဒ်၏ အခြားမဲ့၌ ဆက်၍ မိန့်တော်မူရသောကြောင့် “တသ္မိံ” ဟု ဟောတော်မူခဲ့ရုံသာမက၊ ဤပုဒ်ကိုလည်း (“ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ” ဟု မဟောဘဲ) “ သာဇီဝသမာ ပန္နော ” ဟုသာ ဟောတော်မူရသည်-ဟူလို။

မက , သိက္ခာသို့လည်း ကောင်းစွာရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သိက္ခာသမာပန္နောတိပိ - နွောဟူ၍လည်း၊ အတ္ထတော - သာမဏိယတ္ထအားဖြင့်၊ (သာဇီဝသမာပန္နော ပုဒ်က သိက္ခာသမာပန္နောဟူသော အနက်ကိုလည်း ဟောစွမ်းနိုင်သောအားဖြင့်) ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-လဒ္ဓရုဏ်ကို ပြဉ္စားအံ့၊ ဧဝံ သတိ- သော်၊ (ဤသို့သာဇီဝသမာပန္နောပုဒ်ဖြင့် သိက္ခာသမာပန္နောဟူသော အနက်ကိုလည်း သိအပ်သည်ရှိသော်၊) သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နောတိတေဿ ပဒဿ-၏၊ [သိက္ခာပုဒ် မာတိကာ၌ပါသော ပုဒ်၏] ပဒဘာဇနဓိ-သည်လည်း၊ ပရိပုဏ္ဏံ - ပြည့်စုံတော့သည်၊ ဟောတိ - ၏။ .... သိက္ခာသာဇီဝပဒဘာဇနီယံ - သည်၊ နိဋ္ဌိတံ - ပြီ။

သိက္ခံ၊ ပေ၊ အနာဝိကတွာတိ- ကား၊ သိက္ခဉ္စ- သိက္ခာကိုလည်း၊ အပ္ပဋိက္ခိပိ တွာ-မပယ်စွန့်မှု၍၊ ဝါ-မချမှု၍၊ ဒုဗ္ဗလဘာဝဉ္စ-အားမရှိသူ၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ အပ္ပကာသေတွာ - ထင်ရှားမပြုမှု၍၊ (မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ၌စပ်၊) စ-ဆက်၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဒုဗ္ဗလေျ-အားမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ အာဝိကတေပိ- ထင်စွာ ပြုအပ်ပြီးပါသော်လည်း၊ [“ယံနုနာဟံ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံ” စသည်ဖြင့် ထင်စွာပြုပြီးပါသော်လည်း၊] သိက္ခာ-သိက္ခာသည်၊ ဝါ-ကို၊ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ- မပယ်စွန့်အပ်သေးသည်သာ၊ ဝါ - မချအပ်သေးသည်သာ၊ ဟောတိ၊ သိက္ခာယ-ကို၊ ပစ္စက္ခာတာယပန- ပယ်စွန့်အပ်ပြီးသော်ကား၊ ဒုဗ္ဗလျံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊

သမာပန္န ၂ မျိုး။ ။ ထို စာရိတ္တ ဝါရိတ္တ သီလ ၂ မျိုးကို မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်အောင် ဖြည့်နေသောရဟန်းသည် သိက္ခာသမာပန္နမည်၏၊ သိက္ခာပုဒ်ဥပဒေတော်များကို မလွန် ကျူးဘဲ စောင့်စည်းသောရဟန်းသည် သာဇီဝသမာပန္နမည်၏၊ ထိုသို့ သိက္ခာပုဒ်ကို ဖြည့်ခြင်း၊ သာဇီဝကို မလွန်ကျူးခြင်းကိုပင် “သိက္ခတိ” အရ “ကျင့်ခြင်း” ဟု ခေါ်၏။ [သီလသံဝရပုရဏံ သာဇီဝါနတိတ္ထမနဉ္စာတံ ဗုဒ္ဓမေဝစ ဗုဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓံ သိက္ခနံနာမာတိ အဓိပ္ပာယ်ော။]

မှတ်ချက်။ ။ ဆိုင်ရာသီလကို ဖြည့်ကျင့်သောအားဖြင့် ပိရတိဖြစ်ခိုက်၌သာ သိက္ခာ သမာပန္နဖြစ်၏၊ သာဇီဝသမာပန္နကား ပိရတိစေတနာ ဖြစ်ခိုက်၌၎င်း၊ တစ်စုံတစ်ခုကို ပြုလုပ်ခိုက်-အိပ်ပျော်နေခိုက်၌၎င်း ဖြစ်သည် ဟု မှတ်။ [ဥပမာနှင့်တကွ ဆောင်ပုဒ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဦးကာ၌ ပြထားသည်။]

အပ္ပစ္စက္ခာယ ။ ။ “ အပ္ပဋိက္ခိပိတွာ ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ပစ္စက္ခာယ၌ ပတိ+ အာပုဗ္ဗ ခါဓာတ်သည် ပယ်စွန့်ခြင်းအနက်ဟောဟု သိစေ၏၊ တွာကို ယပြု၍ “ပစ္စက္ခာယ” ဟု ဖြစ်၏၊ သီဟိုဠ်ဝဏ္ဏီပုဒ် ဥ စောင်လုံး၌ကား “ပစ္စက္ခာယ=ပစ္စက္ခာတာယ” ဟု ပါ၌ ၂ မျိုးပြသတတ်၊ ထိုတွင် “ပစ္စက္ခာတာယ” သည် ရုပ်နေမကောင်း။ [ရဟန်းခံကို “သိက္ခာတင်ခြင်း” ဟု ယူဆ၍ သိက္ခာစွန့်ခြင်းကို “သိက္ခာချ” ဟု ခေါ်ကြသည်။]

အာဝိကတမေဝ-ထင်စွာပြုအပ်ပြီးတော့သည်သာ၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာတိ ဣမိနာ ပဒေန - ဖြင့်၊ ကောစိ - တစုံတခုသော၊ ဝိသေသတ္ထော-ထူးသောအနက်ကို၊ နလဗ္ဗတိ-မရအပ်၊ ပန-ထိုသို့ထူးသောအနက်ကို မရအပ်ပါသော်လည်း၊ ဒိရတ္ထ၊ ပေ၊ ကပ္ပေယျာတိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ - မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ ဝါ - မိန့်တော်မူအပ်ရာ၌၊ ဒိရတ္ထာစနေန - ဒိရတ္ထသဒ္ဓါဖြင့်၊ ကောစိ ဝိသေသတ္ထော နလဗ္ဗတိ၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ လောကဝေါဟာရဝသေန - လောက၌ ပြောရိုး၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာယ - သဒ္ဓါတို့၏ ပြေပြစ်ညက်ညောကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ မုခါရုဋ္ဌတာယ - နှုတ်သို့ တက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ တေ - ဤ ဒိရတ္ထံဟူသော သဒ္ဓါကို၊ ဝုတ္တံယထာ - ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့၊ ဝေ-ဤအတူ၊ ဣဒမိ-ဤ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာဟူသောပုဒ်ကိုလည်း၊ ပေ၊ ဝေဒိတမ္ပံ။

ဝါ-တနည်း၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဘဝါ-သည်၊ သာတ္ထံ- သော၊ သဗျဉ္ဇနံ- သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတိ-၏၊ တသ္မာ၊ သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယာတိ ဣမိနာ-ပုဒ်ဖြင့်၊ အတ္ထိ-အနက်ကို၊ သမ္မာဒေတွာ-ပြည့်စုံစေ၍၊ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာတိ ဣမိနာ-ဖြင့်၊ ဗျဉ္ဇနံ- သဒ္ဓါကို၊ သမ္မာဒေတံ - ပြည့်စုံစေတော်မူ၏၊ ဟိ - အကျိုးကား၊

ဒုဗ္ဗလျံ။ ။ ဒုဗ္ဗလတာဝဉ္ဇကို ကြည့်၍ “ဒုဗ္ဗလဿ + ဘာဝေါ ဒုဗ္ဗလျံ” ဟု ပြု၊ ဣပစ္စည်းသက်၊ (ဥတ္တတ္ထိတောစသည်ကို ကြည့်၍) သိက္ခာကို ဖြည့်ကျင့်သို့ရန်၎င်း၊ သိက္ခာပုဒ်ကို မလွန်ကျူးဘဲ စောင့်ထိန်းသို့ရန်၎င်း၊ သဒ္ဓါအား - ဝိရိယအား နည်းပါးလျက် ရဟန်းဘဝ၌ ငြီးငွေ့ခြင်း မပျော်ခြင်း လူထွက်လိုခြင်းကို “ဒုဗ္ဗလျံ” ဟု ဆိုသည်။

ဒိရတ္ထ တိရတ္ထံ။ ။ ဥ ညဉ့်တိုင်အောင် အိပ်နိုင်လျှင် ၂ ညဉ့်အိပ်မှာ အထူးဆိုဘွယ် မလို၊ သို့သော် လောက၌ “၂ ခု ၃ ခု၊ ၂ ယောက် ၃ ယောက်၊ ၄ ခု ၅ ခု” စသည်ဖြင့် အောက်အောက် သင်္ချာနှင့် တွဲ၍ စကား သုံးစွဲလေ့ရှိ၏၊ ဘာကြောင့် တွဲ၍ သုံးစွဲလေ့ရှိသနည်း - ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာယ မုခါရုဋ္ဌတာယ” ဟု မိန့်၊ ဤသို့ တွဲ၍သုံးစွဲသဖြင့် ဒိရတ္ထနှင့် တိရတ္ထသဒ္ဓါတို့ ရွတ်ဆိုရာ၌ ချောမောသွားကြသည်၊ ဤသို့ တွဲ၍သုံးစွဲဘို့ရန်လည်း လူတို့မှာ နှုတ်တက်နေသည်၊ ထို့ကြောင့် “လောကဝေါဟာရ-လောက၌ သုံးစွဲရိုးဖြစ်နေသည်” ဟုလို၊ သိလိဋ္ဌာနံ+ဘာဝေါ သိလိဋ္ဌတာ၊ ဗျဉ္ဇနာနံ+ သိလိဋ္ဌတာ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ၊ မုခံ+အာရုဋ္ဌံ မုခါရုဋ္ဌံ၊ မုခါရုဋ္ဌဿ+ ဘာဝေါ မုခါရုဋ္ဌတာ။ [ယသ္မာ ဝေရူပံ ဝစနံ လောကဿ မုခံ အာရုဋ္ဌံ , တသ္မာတိအတ္ထော။]

ဗျဉ္ဇနံ သမ္မာဒေတိ။ ။ “ သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယ ” ၏ အနက်ကိုပင် အနက်အထူး မရှိသော “ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ” ဟူသော ပရိယာယ်သဒ္ဓါတမျိုးဖြင့် လဲလှယ်၍ သုံးစွဲခြင်းကို “ဗျဉ္ဇနံ သမ္မာဒေတိ” ဟု ဆိုသည်။ [တဿ ဝိသံ အတ္ထာဘာဝတော ဝုတ္တမေဝ အတ္ထိ အညဒဒေန ဒီပေန္တော (ပြသောအားဖြင့်) ဗျဉ္ဇနံ သမ္မာဒေတိ။]

(တနည်း) ဟိ ယသ္မာ၊ ပရိဝါရကပဒ ဝိရဟိတံ- အဋ္ဌိအရံပုဒ်မှ ကင်းသော၊
 ကေမေဝ - တခုတည်းသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အတ္ထပဒံ - အနက်ကို ပြတတ်သော
 ပုဒ်သည်၊ ဝါ - ကို၊ ဝုစ္စမာနံ - မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ ပရိဝါရ ဝိရဟိတော-
 အဋ္ဌိအရံမှကင်းသော၊ ရာဇာဝိယစ - သည်ကဲ့သို့၎င်း၊ ဝတ္ထာလင်္ကာရ ဝိရဟိ
 တော-အဝတ်တန်ဆာမှကင်းသော၊ ပုရိသောဝိယစ-သို့၎င်း၊ န သောဘတိ-
 မတင့်တယ်၊ ပန-အန္တယကား၊ ပရိဝါရကေန - အဋ္ဌိအရံဖြစ်သော၊ အတ္ထာနု
 လောမေန - မူလပုဒ်နက် အားလျော်သော၊ သဟာယပဒေန - အဖော်ဖြစ်
 သော ပုဒ်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ (ဝုစ္စမာနံ- ဆိုအပ်သော်၊ ဝါ-သော၊) တံ-ထိုပုဒ်သည်၊
 သောဘတိ၊ ဣတိ - ဤ ကားအကျိုးတည်း၊ (တနည်း) ဣတိ - ထို့ကြောင့်၊
 (ဒုဗ္ဗလျံအနာဝိကတွာတိ ဣမိနာ ဗျဉ္ဇနံ သမ္ပာဒေတိ။)

ဝါ- တနည်း၊ ယသ္မာ , သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ - သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဒ္ဓါ၏၊
 ကေစ္စံ- အချို့ သော၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပံ- ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပသည်၊ အတ္ထော - အနက်
 သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ နံ- ထိုအနက်ဖြစ်သော ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပကို၊ [နံ- အတ္ထ
 ဘူတိ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပံ၊] သန္ဓာယ-၍၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာယာတိပဒဿ-၏၊ အတ္ထံ-
 အနက်ကို၊ ဝိဝေဒန္တော - ဖွင့်ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိ

ပရိဝါရကပဒဝိရဟိတံ ဟိ။ ။ ဤဝါကျကား ဗျဉ္ဇနကို ပြည့်စုံစေခြင်း၏ အကျိုးပြု
 ဝါကျတည်း၊ ထို တင့်တယ်ခြင်းအကျိုးကို ရစေလိုသောကြောင့် ဗျဉ္ဇနကို ပြည့်စုံစေရ
 သည် - ဟူလို၊ ထိုသို့ အကျိုးပြုဝါကျကိုပင် ဗျဉ္ဇနကို ပြည့်စုံစေခြင်း၏ အကြောင်းပြု
 (ကာရိယဉာဏဟိတံ) လည်း ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဇီကာ၌ “ဝတ္ထမေဝ အတ္ထံ ကာရ
 ဇောန ဝိဘာဝေန္တော အာဟ-ပရိဝါရက ပဒဝိရဟိတံ ဟိတိ အာဒိ” ဟု အကြောင်းပြု
 အဖြစ်ဖြင့် ကျမ်းတက်ပြသည်။ [အတ္ထဒီပကံ + ပဒံ အတ္ထပဒံ။]

ကေစ္စံ၊ ပေ၊ အတ္ထော ။ ။ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပသည် သိက္ခာကျကြောင်း တမျိုး၊ မကျ
 ကြောင်း တမျိုး ဟု ၂ မျိုး ရှိ၏၊ (ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။) ထိုတွင် သိက္ခာကျကြောင်း
 ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပကို ရည်ရွယ်၍ “ကေစ္စံ၊ ပေ၊ အတ္ထော ဟောတိ” ဟု မိန့်သည်၊ အချို့ဒုဗ္ဗလျာ
 ဝိကမ္ပသည် သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဒ္ဓါ၏ အနက်ဖြစ်၏၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဒ္ဓါနှင့် အနက်
 အဓိပ္ပါယ်တူ၏- ဟူလို၊ မှန်၏- “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ” ဟု သိက္ခာချလိုက်လျှင် သိက္ခာကို
 ဖြည့်ကျင့်သူရန် အားမရှိတော့ကြောင်း (ဒုဗ္ဗလျံဖြစ်နေကြောင်း) ကိုလည်း ထင်စွာပြုပြီး
 ဖြစ်တော့သည်။

ဇီကာ။ ။ ကိဉ္ဇာဝိ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိအာဒိသိက္ခာပစ္စက္ခာနဝစနဿ (အစရှိသော
 သိက္ခာချကြောင်းသဒ္ဓါ၏) ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပံ (သည်) ပဒတ္ထော န ဟောတိ=ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပ
 သည် သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဒ္ဓါ၏ ပုဒ်နက် မဟုတ်သည်ကား မှန်ပါပေ၏၊ တထာဝိ ဗုဒ္ဓံ
 ပစ္စက္ခာမိတိ ဝုတ္တေ သိက္ခာပရိပူရဇော ဒုဗ္ဗလျာဝိဘာဝဿာဝိ ဂမ္မမာနတ္ထာ သိက္ခာ
 ပစ္စက္ခာနဿ ကေစ္စံ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပံ အတ္ထော ဟောတိတိ ဝုတ္တံ။

ကတွာတိ အာဟ၊ တတ္ထ-ထိုဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာဟူသော ပါဠိ၌၊ (ဌတွာ-
 ရှိ၊ ကဿစိ-တစုံတယောက်၏၊ စောဒနာ-စေဒနာခြင်းသည်၊) သိယာ၊ (ကိံ)၊
 ယသ္မာ၊ သဗ္ဗံ- သော၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မံ - ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မသည်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ-
 သိက္ခာချကြောင်းစကားသည်၊ န- မဟုတ်၊ တသ္မာ၊ ဒုဗ္ဗလျံအနာဝိကတွာတိ-
 ဟူ၍၊ ပဌမံ၊ ဝတွာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဝါ-မိန့်တော်မူပြီးမှ၊ တဿ-ထိုဒုဗ္ဗလျာဝိ
 ကမ္မ၏အတ္တနိယမနတ္ထံ-အနက်ကိုမှတ်သားခြင်းအကျိုးငှါ၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာယာ
 တိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-မိန့်တော်မူထိုက်သည်မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ (စောဒနာ
 သိယာ၊) တဉ္စ - ထို စကားကိုလည်း၊ န (ဝတ္ထုဗ္ဗံ) ကသ္မာ၊ အတ္ထာနုတ္တမာ
 ဘာဝတော-အနက်အစဉ်၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဟိ-ဈဲ့၊ သိက္ခာသင်္ဃာတိ-
 သမာပဉ္စောတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုတ္ထာ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ယံသိက္ခာ-
 အကြင်သိက္ခာသို့၊ သမာပဉ္စော-ပြီ၊ တံ-ထိုသိက္ခာကို၊ အပ္ပစ္စက္ခာယ- ရှိ၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဝစ္စမာနော-မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ ဝါ-မှ၊ အနုတ္တမေန- အစဉ်အားဖြင့်၊
 အတ္ထော-အနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝတ္ထော- မိန့်တော်မူအပ်သည်မည်။ ဝါ-
 မိန့်တော်မူအပ်ရာ ရောက်သည်၊ ဟောတိ၊ အညထာ - တပါးသောအခြင်း
 အရာအားဖြင့်၊ န (ဟောတိ)၊ [အနက်အစဉ် မတူသောအားဖြင့် မိန့်တော်
 မူအပ်ရာ မရောက်-ဟူလို] တသ္မာ၊ ဣဒမေဝ- ဤသိက္ခာပစ္စက္ခာယဟူသော
 ပုဒ်ကိုသာ၊ ပဌမံ ဝတ္ထံ၊ ဣတိ- ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ အဝိစ- သည်သာမကသေး။

တဿ အတ္တနိယမနတ္ထံ ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ သိက္ခာပစ္စက္ခာယ၊ ဒုဗ္ဗလျံ အနာ
 ဝိကတွာ” ဟု ရှိ၏။ ထိုသို့ မဟောဘဲ “ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ” ဟု ရှေးဥးစွာ ဟောပြီးမှ
 ထို ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မကို “သိက္ခာကျကြောင်း ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မ” ဟု မှတ်သားသို့ရာ “ သိက္ခာ
 အပ္ပစ္စက္ခာယ” ဟု နောက်မှ ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်လော- ဟု စောဒနာသည်၊
 ထိုစောဒနာကို “တံ + န” စသည်ဖြင့် အကျဉ်းဖြေပြီးလျှင် “သိက္ခာသင်္ဃာတိသမာပဉ္စော”
 ဟု သိက္ခာကို ရှေ့ထား၍ ဟောတော်မူခဲ့သည်အား လျော်စွာ “သိက္ခာ အပ္ပစ္စက္ခာယ” ကို
 ရှေ့ထား၍ ဟောတော်မူမှ ရှေ့နောက် အစဉ်ကျသောကြောင့် “သိက္ခာပစ္စက္ခာယ” ကို
 ရှေ့ထားလျက် ဟောတော်မူသည်-ဟု အကျယ်ဖြေသည်။

အဝိစ ။ ။ ဤ အဝိစတက်သော ဝါကျ၌ သိက္ခာပစ္စက္ခာနှင့် ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မတို့
 လုံးလုံး အဓိပ္ပါယ် မတူကြ၊ ထို့ကြောင့် “တတ္ထ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ” ကို ထောက်၍
 “ဒုဗ္ဗလျံ- သိက္ခာပုဒ်ဟူသော သင်္ဃာတိ၌ မလွန်ကျူးမိအောင် စောင့်စည်းဘို့ရန် သဒ္ဓါ
 အား၊ ဝိရိယအား မရှိသူ၏ အဖြစ်ကို ” ဟု အနက် အဓိပ္ပါယ် မှတ်ပါ။ ရှေးအဖွင့်များ
 အလိုအားဖြင့်ကား သိက္ခာပစ္စက္ခာနှင့် ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မတို့ အနက်အဓိပ္ပါယ် တူကြ၏။
 ထို့ကြောင့် ရှေးနည်းများ၌ “ဒုဗ္ဗလျံ-သိက္ခာ (သီလ) ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း၌ သဒ္ဓါအား၊
 ဝိရိယအား မရှိသူ၏ အဖြစ်ကို” ဟု အနက် အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။

အနုပဋိပေါဋိယာဝိ-အစဉ်အတိုင်းအားဖြင့်လည်း၊ ဣတ္ထ-ဤ သိက္ခာပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာဟူသောပုဒ်၌၊ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ကထံ-အဘယ်သို့ သိထိုက်သနည်း၊ သိက္ခာ ပေ၊ သမာပန္နောတိ ဣတ္ထ - ၌၊ ပေ၊ ယဉ္ဇသာဇီဝံ- သို့လည်း၊ သမာပန္နော၊ တတ္ထ - ထိုသာဇီဝံ၌၊ ဒုဗ္ဗလျံ - ကို၊ အနာဝိကတွာ၊ (မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျန္တစပ်)၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော။)

ဣဒါနိ - ၌၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာန ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မာနံ - ကမ္မတို့၏၊ ဝိသေသာ ဝိသေသံ - ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်၊ မထူးကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း၊ [တာဝပ ဓာန၊] သိက္ခာပစ္စက္ခာန လက္ခဏဉ္စ-သိက္ခာချခြင်း၏ လက္ခဏာကို၎င်း၊ ဒသေ နန္ဒာ-လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အတ္ထိ ဘိက္ခဝေတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြု၊ တတ္ထ-ထို အတ္ထိဘိက္ခဝေ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ အတ္ထိဘိက္ခဝေတိ အာဒိနိ- နံသော၊ ဒွေ - ၂ ပုဒ်တို့သည်၊ မာတိကာပဒါနိ - မာတိကာပုဒ်တို့တည်း၊ [အကျယ်ချဲ့ ပြလို၍ မာတိကာခေါင်းစဉ်ထားသည်-ဟုလို၊] တာနိ-ထို မာတိကာပုဒ်တို့ကို၊ ဝိဘဇန္တော-အကျယ်ဝေဘန်တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကထဉ္စ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိမာဟ၊ တတြ-ထို ကထဉ္စဘိက္ခဝေ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ အယံ-ဤ ကား၊ အနတ္တာနုပဒ ဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ ကထံတိ-ကား၊ ကေနအာကာရေန- အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (ဟောတိ- နည်း)၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္စာတိ - ကား၊ ဒုဗ္ဗလျဿ-အားမရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ အာဝိကမ္မဉ္စ- ထင်စွာ ပြခြင်းသည်လည်း၊ (ဟောတိ - နည်း)၊ [ပါဠိတော် ပဌမပုဒ်၌ ကမ္မဉ္စေဟု “ဝေ” ဖြင့်ရှိသည်။]

ဝိသေသာဝိသေသံ။ ။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] “ယံနုနာဟံ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံ- ဘုရားစွန့်ရလျှင် ကောင်းမှာဘဲ” ဟု ကြံရုံသာ ရှိသေးလျှင် ထိုစကားသည် သိက္ခာပစ္စက္ခာန မဟုတ်သေး၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မသာဖြစ်သေး၏၊ ဤစကားမျိုးကိုရည်ရွယ်၍ “သိက္ခာ ပစ္စက္ခာနနှင့် ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မတို့ ဝိသေသဖြစ်ကြသည် - ဟု ဆိုသည်။ “ဗုဒ္ဓံပစ္စက္ခာမိ- ဘုရားကိုစွန့်၏” ဟု ဆိုလျှင် ထိုစကားမျိုးသည် သိက္ခာပစ္စက္ခာနလည်းဖြစ်၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိ ကမ္မလည်းဖြစ်၏၊ ဤစကားမျိုးကိုရည်ရွယ်၍ “အဝိသေသ” ဟု ဆိုသည်။

သိက္ခာပေ၊ လက္ခဏံ။ ။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] “ဥက္ကဏ္ဍိတောပေ၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စ ဂုဒါဒိတိ ဝဒဘိဝိညာပေတိ” ဟု ရှိ၏၊ “ဥက္ကဏ္ဍိတော” စသည်ဖြင့် သိက္ခာချလိုသော စိတ်ကို၎င်း၊ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ” စသည်ဖြင့် သိက္ခာချကြောင်း စကားအသုံးအနှုန်း ဟူသောခေတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကာလစသည်ကို၎င်း၊ ဝဒတိဖြင့် ဝစီပယောဂကို၎င်း၊ ဝိညာ ပေတိဖြင့် သိက္ခာချရာ (သိက္ခာချမှုကို နားထောင်သော) ပုဂ္ဂိုလ်က သိခြင်းကို၎င်း၊ “အရိယော အရိယဿ သန္တကေ ပစ္စက္ခာတိ” စသည်ဖြင့် သိက္ခာချရာပုဂ္ဂိုလ်ကို၎င်း၊ ဤသို့ သိက္ခာချခြင်း၏ လက္ခဏာ (အင်္ဂါ) ကို ပြတော်မူသည်။ [စိတ်-ခေတ်-ကာလ၊ ပယောဂနှင့်၊ ပုဂ္ဂလဝိဇာန်၊ ဤခြောက်တန်၊ မှတ်ရန် သိက္ခာကျကြောင်းတည်း။]

ဣဓာတိ-ကား၊ ဣမသ္မိံ သာသနေ-ဌှိ၊ ဥက္ကဏ္ဍိတောတိ-ကား၊ အနဘိရတိ
 ယာ - မဇ္ဇေ လျော်ခြင်းကြောင့်၊ ဣမသ္မိံ သာသနေ - ဌှိ၊ ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော-
 ဆင်းရဲမြဲမြင်စွာ အသက်ရှင်ရခြင်းသို့ရောက်သည်၊ အထဝါ- ထို့ပြင် တနည်း
 ကား၊ အဇ္ဇေ-ယနေ၊ ယာမိ-သွားတော့အံ့၊ သွေ-ဌှိ၊ ယာမိ- အံ့၊ ဣတော-ဤ
 အရပ်မှ၊ ဝါ-ဤကျောင်းတိုက်မှ၊ ယာမိ-အံ့၊ [ဣတော ဌာနတော၊ ဣတော
 ဝိဟာရတောဝါ။] ဣ- ဤ မည်သောအရပ်သို့၊ ဝါ- ဤ မည်သောကျောင်း
 တိုက်သို့၊ [ဣတ္ထာတိ ဝန္တံ၊ ဣစ္ဆိတပဒေသံ ဝဒတိ၊] ယာမိ- အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့
 ကြံ၍၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ ကဏ္ဍံ- လည်ပင်းကို၊ ကတ္တာ- ၍၊ (တနည်း) ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဍံ
 ကတ္တာ-လည်တမော့မော့လုပ်၍၊ ဝိဟရမာနော-နေသည်၊ ဝိက္ခိတ္တော-အထူး
 ထူး ပစ်လွှင့်အပ်သောစိတ် ရှိသည်၊ ဝါ - ပြန်လွှင့်သောစိတ်ရှိသည်၊ အနေ
 ကဏ္ဍေါ-တခုတည်းသော အာရုံမရှိသည်၊ ဝါ-မတည်ကြည်သည်၊ (ဟုတွာ)၊
 [ဝဒတိ ဝိညာပေတိ - ၌စပ်၊] ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ အနဘိရတောတိ- ကား၊
 သာသနေ-ဌှိ၊ အဘိရတိဝိရတိတော - မွေ့လျော်ခြင်းမှကင်းသည်၊ သာမညာ
 စဝိတုကာမောတိ- ကား၊ သမဏဘာဝတော- မှ၊ အပဝန္နု၊ ကာမော- ဖဲခွါ
 လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ [ဝဒတိ ဝိညာပေတိ-၌စပ်။]

ဘိက္ခုဘာဝန္တိ-ကား၊ ဘိက္ခုဘာဝေန-ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့်၊ (တေ-ဤ ဘိက္ခု
 ဘာဝံသဒ္ဓါသည်၊) ကရဏဏတ္ထေ-၌၊ ဥပယောဂဝစနံ-ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိသော
 သဒ္ဓါတည်း၊ ပန - ဆက်၊ ကဏ္ဏေ အာသတ္တေန အနိယေယျာတိ အာဒိသု-

ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော။ ။ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ “ကဌ - ကိစ္ဆဇီဝိနေ” ဟု ဆိုသော
 ကြောင့် “ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော” ဟု ဓာတ်နက်ဖွင့်သည်၊ ဥ - အနက်ထူးမရှိ၊ ဥက္ကဏ္ဍနံ-
 ဆင်းရဲစွာ အသက်ရှင်ရခြင်း၊ ဥက္ကဏ္ဍာ- ခြင်း၊ ဥက္ကဏ္ဍိ- သို့+ဣတော(ပတ္တော)-
 ရောက်သူတည်း၊ ဥက္ကဏ္ဍိတော-သူ၊ (ဇီကာ)။

ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဍံ ကတ္တာ။ ။ ဥသည် ဥဒ္ဓံအနက်ဟောတည်း၊ ဥဒ္ဓံ+ကဏ္ဏော ဥက္ကဏ္ဍော၊
 ဥက္ကဏ္ဍော သဗ္ဗာတော အဿာတိ ဥက္ကဏ္ဍိတော= ပျင်းရိသည်ဖြစ်၍ လည်တမော့မော့
 ဖြစ်နေသူ၊ သဗ္ဗာတအဿ အနက်၌ ဣတပစ္စည်း။ [သဗ္ဗာတာ တာရကာဒိတို့တော၊
 မောဂ္ဂဏ္ဍာန်၊ ကာဒိ-၄၅ သုတ်။]

ကရဏဏတ္ထေ။ ။ “ဓိဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်၌သက်” ဟူရာ၌ ပဌမနည်းဝယ်
 “ဖြင့်” ဟု ပေးရသော ကရိုဏ်းအနက်မှာပင် သက်ရမည်။ [ဘိက္ခုဘာဝေန ကရဏ
 ဘူတေန အတ္တာနံ၊ အနိယမာနော-နှိပ်စက်အပ်သူကိုကဲ့သို့ ပြုကျင့်သည်၊ ဣတိအတ္ထော၊]
 ဤနည်း၌ ဘိက္ခုဘာဝံကို အဋ္ဌ၌မစပ်ဘဲ ဤယမာနော၌စပ်၊ “ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် + မိမိ
 ကိုယ်ကို (နှိပ်စက်အပ်သူ=အနှိပ်စက်ခံရသူကဲ့သို့) ပြုကျင့်သည်”-ဟူလို။

တို့၌ ယထာသက္ခဏံ- သုတ်အားလျော်စွာ၊ [“ကရဏေ တတိယာ ” ကဲ့သို့
 သော သုတ်အားလျော်စွာ- ဟူလို၊] ကရဏဝစနေနေဝ-ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြင့်
 သာလျှင်၊ ဝုတ္တံ - မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ကဏ္ဍေ - လည်ပင်း၌၊ အာသတ္တေန-
 ငြိကပ်စေအပ်၊ (ဆွဲချိတ်အပ်)သော အကောင်ပုတ်ဖြင့်၊ အနိဗ္ဗေယျ-နှိပ်စက်
 အပ်သူကို ပြုရာ၏။] အနိဗ္ဗမာနောတိ-ကား၊ အနိဗ္ဗိတံ(ဝိယ)-နှိပ်စက်အပ်
 သူကိုကဲ့သို့၊ ဒုက္ခိတံဝိယ - ဒုက္ခရောက်သူကိုကဲ့သို့၊ အတ္တာနံ - မိမိကို၊ အာစရ
 မာနော - ပြုကျင့်သည်၊ ဝါ - နည်း၊ တေန ဘိက္ခုဘာဝေန-သည်၊ အဇ္ဇော-
 နှိပ်စက်အပ်သူကို၊ ကရိယမာနော-ပြုအပ်သည်၊ ဝိဋ္ဌိယမာနော - နှိပ်စက်အပ်
 သည်၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဟရာယမာနောတိ-ကား၊ လဇ္ဇမာနော-ရှက်သည်၊
 ဇိရစ္ဆမာနောတိ-ကား၊ အသုစိဝိယ-မစင်ကိုကဲ့သို့၊ တံ-ထိုရဟန်းအဖြစ်ကို၊
 ဇိရစ္ဆန္တော - စက်ဆုပ်သည်၊ [တံကိုကြည့်၍ ပါဠိတော်၌ “ ဘိက္ခုဘာဝံ ” ကို
 ဇိရစ္ဆန္တောစင်ဒိုက် ကံအနက်ပေးရကြောင်း သိပါ။] ဝိဟိဘာဝံ ပတ္ထယမာ
 နောတိ အာဒိနိ-ပုဒ်တို့သည်၊ ဥတ္တာနတ္တာနိယေဝ။

ယန္တူနာတံပုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယန္တိတ္ထေ- ၌၊ ယန္တူနာတိ- သဒ္ဒါသည်၊ ပရိဝိတတ္ထ
 ဒဿနေ- အကြံကိုပြုခြင်း၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါတော၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အနံ၊ ပေ၊ အာစရမာနော။ ။ အဇ္ဇောဝတ်သည် ဝဇ္ဇိ-ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်ခြင်းအနက်
 ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အနိဗ္ဗေယတေတိ အဇ္ဇော” ဟု ပြု၊ တစုံတရာသည် နှိပ်စက်အပ်
 (အနှိပ်စက်ခံရသော) အခြားတစုံတယောက် ရ၏၊ ထို့နောက် လူထွက်လိုသော
 ရဟန်းရအောင် “အတ္တာနံ (အနိဗ္ဗိယ) အာစရတိတိ အနိဗ္ဗမာနော” ဟု ပြု၊ အဇ္ဇသည်
 ကမ္မူပမာန၊ အတ္တာနံကား ဥပမေယျ၊ ကမ္မူပမာန အဇ္ဇသဒ္ဓါနောင် အာစာရအနက်၌
 ဤယပစ္စည်းသက်၍ “အနိဗ္ဗိယ” ဟု ဖြစ်ပြီးမှ ကတ္တားဟော မာနပစ္စည်းသက်လျှင် “အနိဗ္ဗ
 မာနော ” ဟု ဖြစ်၏၊ ဤသို့ ကမ္မူပမာနနောင် ဤယပစ္စည်းသက်ရကြောင်းကို ပြုလို၍
 “အနိဗ္ဗိယံ ဒုက္ခိတံဝိယ” ဟု ဖွင့်၏။ [ဝိဋ္ဌိတံသည် သဒ္ဓတ္ထ၊ ဒုက္ခိတံသည် အဓိပ္ပါယ်ထွ၊
 ဝိယကား ကမ္မူပမာနဇောတက။]

တေန ဝါ၊ ပေ၊ အတ္ထော။ ။ ဤနည်း၌ကား ဘိက္ခုဘာဝံ၌ အံဝိဘတ်သည် တတိ
 ယာဝိဘတ်၏ ကတ္တားအနက်၌သက်၊ ထို့ကြောင့် “ တေန ဘိက္ခုဘာဝေန + အဇ္ဇော
 ကရိယမာနော ” ဟု ဖွင့်သည်၊ “အဇ္ဇော ကရိယမာနော” ဖြင့် “အနိဗ္ဗိယ” ဟူသော ဒုတိယန္တ
 (ဥပမာနလည်း မဟုတ်သော) ရိုးရိုးနာမ်ပုဒ်နောင် ပြုကျင့်ခြင်းအနက်၌ ဤယ ပစ္စည်း
 သက်ထားကြောင်းကို၎င်း၊ ကံဟောမာနပစ္စည်း သက်ထားကြောင်းကို၎င်း သိစေ၏။
 “ ဝိဋ္ဌိယမာနော ” ကား ဆိုလိုရင်းကိုပြသော ဥဒုကတ္ထအဖွင့်တည်း။ [တေန ကတ္ထ၊
 ဘူတေန ဘိက္ခုဘာဝေနာတိ အတ္ထော၊ ဣမသ္မိံ ပန အတ္ထော “ အနိဗ္ဗိယ ကရောတိတိ ” -
 ဟူသောအနက်၌ “ အနိဗ္ဗိယသဒ္ဓိ နိပ္ပူဒေတွာ တတော ကမ္မနိ မာနသဒ္ဓေ ကတေ အနိဗ္ဗိယ
 မာနေ၃တိ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။]

(ကိ)။ အတံ- သည်၊ ဗုဒ္ဓံ- ကိ၊ သစေ ပစ္စက္ခေယျံ - အကယ်၍ စွန့်ရငြားအံ့၊ (ဝေဝတိ)။ မေ-၏ (ငါ့အတွက်)။ သာဓု - ကောင်းသည်။ သိယာဝတ-ဖြစ်ရ လေစွတကား၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [ဤအဖွင့်ကိုကြည့်၍ ပါဠိတော်၌ “ယန္တု ပစ္စက္ခေယျံ-အကယ်၍စွန့်ရမူကား ကောင်းလေစွ” ဟုပေး၊] ဝဒတိ ဝိညာပေ တိတိ-ကား၊ ဣမံအတ္ထံ-ဤဘုရားကိုစွန့်ရလျှင် ကောင်းလေစွဟူသော အနက် ကို၊ ဧတေဟိ ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝါ-ဤ ယန္တုနာတံဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံဟူသော သဒ္ဓါတို့ဖြင့် သော်၎င်း၊ အညေဟိ ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝါ - အခြားသော ပရိယာယ်သဒ္ဓါတို့ဖြင့် သော်၎င်း၊ ဝစီးဘဒံ-စကားလုံး၏ ကွဲပြားမှုကို၊ ဝါ- နှုတ်မြှက်မှုကို၊ ကတွာ- ၍၊ ဝဒတိစ-ပြောလည်းပြော၏၊ ယဿ - အကြင်သူအား၊ ဝဒတိ-၏၊ တံ-ထို သူ့ကို၊ ဝိညာပေတိ ဇာနာပေတိစ-သိလည်းသိစေ၏၊ [နားလည်း လည်စေ၏- ဟူလို၊] ဝေဒ္ဓိတိ (တ္ထေ) - ၌၊ ပိကာရော- ပိအက္ခရာသည်၊ ဥပရိမတ္ထ သဒ္ဓိဏ္ဏ နတ္ထော-အထက် ဆိုအပ်လတံသောအနက်ကို ပေါင်းခြင်းအနက်ရှိ၏၊ [ဝုတ္တာ ပေက္ခ(ဆိုပြီးငဲ့သော)သဒ္ဓိဏ္ဏနမဟုတ်၊ ဝုစ္စမာနာပေက္ခ(ဆိုအပ်လတံငဲ့သော) သဒ္ဓိဏ္ဏန-ဟူလို၊] ဝေဒ္ဓိ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္ဇေဝ- သည်၎င်း၊ သိက္ခာ - သည်၊ ဝါ- ကို၊ အပစ္စက္ခာတာစ-မပယ်စွန့်အပ်သည်၎င်း၊ ဝါ-မချအပ်သည်၎င်း၊ ဟောတိ-၏၊ အညထာပိ - တပါးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်လည်း၊ (ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္ဇေဝ ဟောတိ၊ သိက္ခာစ အပစ္စက္ခာတာ။)

ဣဒါနိ-၌၊ အညထာပိ- ဖြင့်လည်း၊ တံ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မ(စ)- ကို၎င်း၊ သိက္ခာ ယ-၏၊ ဝါ-ကို၊ တံ အပစ္စက္ခာနံစ- ထိုမပယ်စွန့်ခြင်းကို၎င်း၊ (ဝါ- ပယ်စွန့်ရာ မရောက်ပုံကို၎င်း၊) ဒဿေန္တော (ဟုတွာ) အထဝါ ပနာတိ အာဒိ- ကို၊ အာဟာ တံသမ္ပံ- ထိုအလုံးစုံသောစကားရပ်သည်၊ အတ္ထတော - ဖြင့်၊ ဥတ္တာန မေဝ- သည်သာ၊ ပန- ကား၊ တ္ထေ- ဤအထဝါ ပနအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ပဒတော- ပုဒ်အားဖြင့်၊ [စုဒ္ဒသပဒါနိ၊ အဋ္ဌပဒါနိ တို့၌စပ်၊] အာဒိတော- မှ၊ ပဋာယ-၍၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံ-ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံပုဒ်၎င်း၊ ဓမ္မံပစ္စက္ခေယျံ-၎င်း၊ [နေဘိ၌ ပစ္စက္ခေယျံ ထည့်၍ပေး၊] သံဃံ၊ သိက္ခံ၊ ပိနယံ၊ ပေ၊ သဗြဟ္မစာရိံ ပစ္စက္ခေယျံ- ၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ ဣမာနိ စုဒ္ဒသ ပဒါနိ - ဤ တဆဲ့လေးပုဒ်တို့ကို၊ ပစ္စက္ခာနာ ကာရေန-သိက္ခာစွန့်ပုံအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝုတ္တာနိ-မိန့်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

ပစ္စက္ခာနာကာရေန ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ပစ္စက္ခေယျံ-ပစ္စက္ခေယျံ” ဟု ပစ္စက္ခာန ကြိယာပါသောကြောင့် “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံ” မှစ၍ “သ ဗြဟ္မစာရိံ ပစ္စက္ခေယျံ” အထိ ၁၄ ပုဒ်ကို သိက္ခာစွန့်ပုံ အခြင်းအရာပြသော ပုဒ်များ ဟု မှတ်ပါ - ဟု ဆိုလိုသည်။ [ပစ္စက္ခေယျံ ပစ္စက္ခေယျန္တိ ဝုတ္တာပစ္စက္ခာနာကာရသမ္ပန္နေန ဝုတ္တာနိ။]

ဝိဟိအဿန္တိအာဒိနိ-န်သော၊ ဝိဟိအဿံ-ဝိဟိအဿံပုဒ်၎င်း၊ [နေဝံ၌ အဿံ ထည့်၍ပေး၊] ဥပါသကော၊ အာရာမိကော၊ ပေ၊ အသကျပုတ္တိယော အဿံ-ပုဒ်၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ ဣမာနိအဋ္ဌပဒါနိ - တို့ကို၊ အဿန္တိ - အဿံဟူသော၊ ဣမိနာဘာဝဝိကပ္ပါကာရေန-ဤအလိုရှိအပ်သောအဖြစ်ကို အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံကြံစည်ပုံ အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ ဝုတ္တာနိ၊ ဝေံ - ဤသို့လျှင်၊ ယန္တူနာဟံတိ ဣမိနာ-ယန္တူနာဟံဟူသော ဤပုဒ်နှင့်၊ ပဋိသံယုတ္တာနိ-စပ်ယှဉ်ကုန်သောပုဒ်တို့သည်၊ ဧဝါဝိသတိ ပဒါနိ- ၂၂ ပုဒ်တို့သည် (ဟောန္တိ) [ပြုခဲ့သော ၁၄ ပုဒ်နှင့် ၈ ပုဒ်ပေါင်းလျှင် ၂၂ ပုဒ် - ဟူလို၊] စ - ဆက်၊ တောနိ - ဤယန္တူနာဟံနှင့် ယှဉ်သောပုဒ်တို့သည်၊ ဧဝါဝိသတိပဒါနိ- ၂၂ ပုဒ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဝေံ-တူ၊ ယဒိပနာဟံ-ယဒိပနာဟံ ပုဒ်၎င်း၊ အပါဟံ-ပုဒ်၎င်း၊ ဟန္တာဟံ-၎င်း၊ ဟောတိမေ- ၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေသု- ဤပုဒ်တို့တွင်၊ ဧကမေကေန-နှင့်၊ ပဋိသံယုတ္တာနိ-စပ်ယှဉ်သောပုဒ်တို့သည်၊ ဧဝါဝိသတိ ဧဝါဝိသတိ(ပဒါနိ)- ၂၂ ပုဒ် ၂၂ ပုဒ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) [ယဒိပနပစ္စက္ခေယျံ၊ အဝိပစ္စက္ခေယျံ-စွန့်ရ မူကားကောင်းလေစွာ၊ ဟန္တာ - ယခု၊ ပစ္စက္ခေယျံ- စွန့်တော့အံ့၊ ဗုဒ္ဓံ- ကို၊ ပစ္စက္ခေယျံ-စွန့်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤအကြံသည်၊ မေ-ငါ၏၊ ဝါ-ငါ့မှာ၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဤသို့ ပါဠိတော်၌ပေး၊] ဣတိ- သို့၊ သဗ္ဗာနေဝ - အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့သည်၊ သတဉ္စ - တရာလည်းဖြစ်သော၊ ဒသစ - ၁၀ ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပဒါနိ-တို့သည်၊ (တနည်း) သတဉ္စ ဒသစ ပဒါနိ-တရံ၊ တဆယ်သော ပုဒ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တတော - ထိုပုဒ်တို့မှာ၊ ပရံ - ၌၊ သရိတဗ္ဗဝတ္ထုဒဿန နယေန - အောက်မေ့ထိုက်သောဝတ္ထုကို ပြကြောင်းနည်းဖြင့်၊ ပဝတ္တာနိ-ဖြစ်ကုန်သော၊ မာတရံ သရာမိတိ အာဒိနိ-န်သော၊ သတ္တရသပဒါနိ-၁၇ ပုဒ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။ [မာတရံ- ကို၊ သရာမိ - အောက်မေ့၏ , အမှတ်ရ၏, လွမ်း၏၊] တတ္ထ-ထို ပုဒ်တို့တွင်၊ ခေတ္တန္တိ-ကား၊ သာလိခေတ္တာဒိ-သလေးခင်း

ဝိဟိ။ ။ သတ္တတံ၌ “ ဗြဟ္မိနိ ” ဟု ရှိ၏၊ (နိ) ပျောက်၍ ဒီဃရောက်လျက် ပါဠိ၌ “ ဝိဟိ ” ဟု ရှိရသည်။ “ ဝေဟံ ယဿ အတ္တိတိ ဝိဟိ ” ဟု ပြု။

ဘာဝဝိကပ္ပါကာရေန။ ။ “ယန္တူနာဟံ ဝိဟိ အဿံ=လူဖြစ်ရလျှင်ကောင်းလေစွာ” ဟူသည် သူလိုလားအပ်သောအဖြစ်ကို ကြံစည်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဝိဟိအဿံ” မှ စ၍ “ အသကျပုတ္တိယော အဿံ ” တိုင်အောင် ရှစ်ပုဒ်ကို မိမိလိုလားသောအဖြစ်ကို ကြံစည်ပုံအခြင်းအရာပြသော ပုဒ်များဟု မှတ်။ [အဿံ အဿံတိ အာဂတတ္တာ ယံယံ (အကြင် အကြင်အဖြစ်ကို) ဘဝိတုကာမော၊ တဿ တဿ ဘာဝဿ ဝိကပ္ပါကာရေန , ဘိက္ခုဘာဝတော အညဘာဝဝိကပ္ပါကာရေနာတိ အဓိပ္ပာယော၊ ယောဇနာ၌ ဘာဝကို “အဓိပ္ပာယ-အလို” ဟု ဖွင့်သည်ကို စဉ်းစားပါ။]

အစရှိသောလယ်ကို၊ ဝတ္ထုန္တိ-ကား၊ ပဏ္ဏသာကဇလာဇလသမုဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ-
 သစ်ရွက် , ဟင်းရွက် , သစ်သီးငယ် သစ်သီးကြီးများ ထွက်ပေါ်ရာ အရပ်ကို၊
 [ယာခင်းကိုဆိုလိုသည်။ အိမ်စသည်ကို မိုးဘိုရာ နေစသည်ကို “ ပဏ္ဏ ” ဟု
 ဆိုသည်။] သိပ္ပန္တိ-ကား၊ ကုမ္ဘကာရ ပေသကာရ သိပ္ပာဒိကံ- အိုးထိန်းသည်
 အတတ်, ယက်ကန်းသည်အတတ် အစရှိသောအတတ်ကို၊ [သရမိ - ဌစပ်]။

တတော-ထိုပုဒ်တို့မှာ ပရံ-၌၊ သကိဉ္ဇန သပလိဗောဓ တာဝဒဿနဝသေန-
 ကြောင့်ကျဘွယ်နှင့်တကွ ဖြစ်သူ၏အဖြစ် , အနှောအယှက်နှင့်တကွ ဖြစ်သူ၏
 အဖြစ်ကို ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တာနိ - နံသော၊ မာတာ မေ အတ္ထိ၊ သာ
 မယာ ပေါသေတဗ္ဗာတိ အာဒိနိ - နံသော၊ နဝပဒါနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊)
 [မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ မာတာ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ သာ-ကို၊ မယာ-သည်၊ ပေါသေ
 တဗ္ဗာ-လုပ်ကျွေး မွေးမြူထိုက်၏။] တတော- ထိုပုဒ်တို့မှာ ပရံ-၌၊ သနိဿယ
 သပ္ပတိဋ္ဌဘာဝ ဒဿနဝသေန - ဗိုရာရှိသူ၏အဖြစ် , တည်ရာရှိသူ၏ အဖြစ်ကို
 ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တာနိ- နံသော၊ မာတာ မေ အတ္ထိ၊ သာ မံ ပေါသေ
 သတိတိအာဒိနိ-နံသော၊ သောဋ္ဌသပဒါနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) [သာ-ထိုအမိ
 သည်၊ မံ-ကို၊ ပေါသေသတိ-တို့၊] တတောပရံ, ဧကဘတ္တ ဧကသေယျ မြဟ္မ
 စရိယာနံ - တထပ်ထည်းသော ဆွမ်း , တယောက်ထည်းသာ အိပ်ရခြင်း၊

သကိဉ္ဇန သ ပလိဗောဓဘာဝ။ ။ [ကိစိ-မဒ္ဒနေ, ဓာတ်ကျမ်း၊] ကိဉ္ဇေတိ မဒ္ဒ
 တီတိ - ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိပ်နယ်တတ်သောကြောင့် “ ကိဉ္ဇန ” မည်၏။ ပလိဗောဓနှင့်
 အရတပင်တည်း။ [“ ပရိပုဗ္ဗ+ဗုဗိ-ဟိံသနေ ” ဓာတ်ကျမ်း။] ပရိပုဗ္ဗယတီတိ-ဆိုင်ရာ
 အလုပ်ကို မလုပ်နိုင်အောင် နှောင့်ရှက် (ညှဉ်းဆဲ) တတ်သောကြောင့် “ ပလိဗောဓ ”
 မည်၏။ ရကို လပြု၊ ဤနေရာ၌ အိမ်စသည်ကိုပင် “ ကိဉ္ဇန, ပလိဗောဓ ” ဟု ဆိုသည်။
 သဟ + ပလိဗောဓေန ယော ဝတ္တတီတိ သကိဉ္ဇနော = (ဖိစီး နှိပ်နယ်တတ်သော)
 ကြောင့်ကျဘွယ်နှင့် တကွ ဖြစ်သူ၊ သပလိဗောဓော - အနှောင့်အရှက်နှင့်တကွဖြစ်သူ၊
 သကိဉ္ဇနောစ+သော + သပလိဗောဓောစာတိ သကိဉ္ဇန သပလိဗောဓော။

သနိဿယ သပ္ပတိဋ္ဌဘာဝ။ ။ သဟ+နိဿယေန, သဟ+ပတိဋ္ဌာယ ယော ဝတ္တ
 တီတိ သနိဿယော, သပ္ပတိဋ္ဌော၊ အမိစသော အားကိုးစရာ ရှိသူ၊ သနိဿယောစ+
 သော + သပ္ပတိဋ္ဌောစာတိ သနိဿယသပ္ပတိဋ္ဌော၊ တဿ + ဘာဝေါ သနိဿယ
 သပ္ပတိဋ္ဌဘာဝေါ။ [ပစ္စည်း လုံးဝမရှိသေး၍ အခြေတည်ထောင်ပေးသူကို “ ဗိုရာ ” ဟု
 ၎င်း, အခြေခိုင်အောင် ထောက်ပံ့သူကို “ တည်ရာ ” ဟု ၎င်း ဧပေါ။]

ဧက၊ ပေါမြဟ္မစရိယာနံ။ ။ ဧကံ + ဘတ္တံ ဧကဘတ္တိ၊ ဧကံ (တယောက်ထည်း)
 သေယျံ ဧကသေယျံ၊ မြဟ္မံ + စရိယံ မြဟ္မစရိယံ၊ “ ဧကဘတ္တံစ + ဧကသေယျံစ + မြဟ္မ
 စရိယံစာတိ ဧကဘတ္တဧကသေယျ မြဟ္မစရိယာနိ ” ဟု တွဲ။

မြတ်သောအကျင့်တို့၏၊ ဒုတ္တရဘာဝဒဿနဝသေန-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တာနိ၊ ဒုတ္တရန္တိ အာဒိနိ အဋ္ဌပဒါနိ (ဟောန္တိ)၊ တတ္ထ- ထို ရှစ်ပုဒ်တို့တွင်၊ ဒုတ္တရန္တိ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့်၊ ဧကဘတ္တာဒိနိ-ဧကဘတ္တအစရှိသည်တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ကရဏေ - ပြုရခြင်း၌၊ ဒုတ္တရတိ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကို၊ ဒေသေတိ - ပြစ်၏၊ [“ဒုတ္တရိ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏၊ ဝါ- ပြုနိုင်ခဲ၏” ဟု ပါဠိတော်၌ပေး၊] န သုကရန္တိ-ပုဒ်ဖြင့်၊ သုကရဘာဝံ- လွယ်ကူစွာ ပြုအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ပဋိက္ခိပတိ-ပယ်မြစ်၏၊ [“န သုကရံ- လွယ်ကူစွာမပြုအပ်၊ ဝါ- ပြု၍မလွယ်ကူ” ဟု ပေး၊] ဒုစ္စရံ န သုစရန္တိတ္ထေ-ပုဒ်တို့၌၊ ဧဝံ- ဤအတူတည်း၊ [“ ဒုစ္စရံ- ခဲယဉ်းသဖြင့် ကျင့်အပ်၏၊ ဝါ - ကျင့်နိုင်ခဲ၏၊ န သုစရံ- လွယ်ကူစွာမကျင့်အပ်၊ ဝါ-ကျင့်၍ မလွယ်ကူ” ဟု ပေး၊] န ဥဿဟာမီတိ - ပုဒ်ဖြင့်၊ တတ္ထ- ထို ဧကဘတ္တစသည်တို့၌၊ ဥဿဟာဘာဝံ-စွမ်းနိုင်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကို၊ ဝါ-အားတက်သရော မရှိခြင်းကို၊ အသတ္တုဏေယျတံ-မစွမ်းနိုင်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒေသေတိ-၏၊ န ဝိသဟာမီတိ - ဖြင့်၊ အသယုတံ - သည်းမခံ အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒေသေတိ-၏၊ [“န ဥဿဟာမိ-မစွမ်းနိုင်ပါ၊ ဝါ-အားတက်သရောမရှိပါ၊ န ဝိသဟာမိ-သည်းမခံနိုင်ပါ” ဟု ပေး၊] န ရမာမီတိ-ဖြင့်၊ ရတိယာ-မေ့ လျော်ခြင်း၏၊ အဘာဝံ-မရှိခြင်းကို၊ ဒေသေတိ- ၏၊ နာဘိရမာမီတိ-ဖြင့်၊ အဘိရတိယာ-အလွန်မေ့ လျော်ခြင်း၏၊ အဘာဝံ ဒေသေတိ၊ [“န ရမာမိ-မမေ့ မလျော်ပါ၊ နာဘိရမာမိ- အလွန် မမေ့မလျော်ပါ” ဟု ပေး၊] ဧဝံ-လျှင်၊ ပညာသ-၅၀ သော၊ ဣမာနိစ-ဤပုဒ်တို့၎င်း၊ ပုရိမာနိ-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသုတ္တရသတံစ-ဆယ်ပုဒ်အလွန်ရှိသော တရာသောပုဒ်၎င်း၊ ဣတိ- သို့၊ သဗ္ဗိသတပဒါနိ- ၁၆၀ သောပုဒ်တို့ကို၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဝါရေ - ဝါရ၌၊ ဝုတ္တာနိ-မိန့်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-န်၏။

သိက္ခာ ပစ္စက္ခာနဝါရေပိ - ဝါရ၌လည်း၊ ကထဉ္စ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိ-သော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ အတ္ထတော- အားဖြင့်၊ ဥတ္တာန

ဥဿဟ-ဝိသဟ။ ။န ဥဿဟာမီတိ-အတ္တနော တတ္ထ ဥဿဟာဘာဝံ (မိမိ၏ ထိုအကျင့်တို့၌ အားတက်သရော မရှိသည်၏အဖြစ်ကို) ဒေသေတိ၊ န ဝိ သဟာမီတိ-ဧကဘတ္တာဒိနိ-တို့၏၊ အသယုဘာဝံ-မခံအပ်၊ မခံနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒေသေတိ။

ရမ-အဘိရမ။ ။န ရမာမီတိ-ပဗ္ဗဇ္ဇာမူလကံ နတ္ထိ မေ သုခံတိ ဒေသေတိ-ရဟန်းပြုခြင်းကြောင့် ငါ့မှာ ဘာမျှမ်းသာမျှ မရှိ၊ ဟု ပြစ်၏၊ နာဘိရမာမီတိ- ပဗ္ဗဇ္ဇာယ (၌) အတ္တနော သန္တောသာဘာဝံ (နှစ်သက်အားရခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ကို) ဒေသေတိ။

မေဝ - သည်သာ၊ ပန - ကား၊ ဣတ္ထာပိ- ဤသိက္ခာပစ္စက္ခာနဝါရ၌လည်း၊ ပဒ
 တော - အားဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ - ကွာမိပုဒ်၎င်း၊ ဓမ္မံပစ္စက္ခာမိ - ပုဒ်၎င်း၊
 [နောက်၌ ပစ္စက္ခာမိ ပုဒ်ထည့်၍ပေး၊] သံဃံ၊ သိက္ခံ၊ ပေ၊ သမ္ဗုဒ္ဓာစာရိံ ပစ္စက္ခာ
 မိ-ပုဒ်၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ စုဒ္ဒသပဒါနိ- တို့သည်၊ သိက္ခာ ပစ္စက္ခာန ဝစန
 သမ္ဗန္ဓေန-သိက္ခာချကြောင်းသဒ္ဓါနှင့်စပ်သဖြင့်၊ [ပစ္စက္ခာမိသဒ္ဓါနှင့်စပ်သဖြင့်-
 ဟူလို၊] ပဝတ္ထာနိ- ဖြစ်ကုန်၏၊ စ- ဆက်၊ သဗ္ဗပဒေသု- တို့၌၊ ဝဒတိ၊ ဝိညာပေ
 တီတိ ဝစနဿ - ပေတိဟူသော သဒ္ဓါ၏၊ အယံ - ကား၊ အတ္ထော - တည်း၊
 ဝစီဘေဒံ - စကားလုံး၏ ကွဲပြားမှုကို၊ ဝါ - နှုတ်မြွက်မှုကို၊ ကတ္တာ - ၍၊
 ဝဒတိ-ပြောဆို၏၊ ယဿစ- အကြင်သူ့ အားလည်း၊ ဝဒတိ-၏၊ တံ-ထိုသူ့ ကို၊
 [ဝိညာပေတိ-စသည်၌စပ်၊] ဟေနေဝ ဝစီဘေဒေန-ဖြင့်ပင်၊ အယံ-ဤရဟန်း
 သည်၊ သာသနံ-ကို၊ ဇဟိတုကာမော-စွန့်လိုသည်၊ သာသနတော-မှ၊ မုစ္စိတု
 ကာမော - လွတ်မြောက်လိုသည်၊ ဘိက္ခုဘာဝံ - ကို၊ စဇိတုကာမော- သည်၊
 (ဟုတွာ)၊ ဣမံ ဝါကျဘေဒံ- ဤဝါကျအထူးကို၊ ကရောတိ- ၏၊ ဣတိ - သို့၊
 ဝိညာပေတိ-၏၊ သာဝေတိ- ကြားစေ၏၊ ဇနာပေတိ-၏၊ ဣတိ(အတ္ထော)။

ပန- ဆက်၊ အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုကာမော-
 ပြောဆိုလိုသည်၊ (သမာနော-လျက်၊)ပဒပစ္စာဘဋ္ဌံ-ပုဒ်ကို ပြောင်းပြန်ရှုတ်ဆို
 ခြင်းကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ ပစ္စက္ခာမိ ဗုဒ္ဓန္တိ- ဟူ၍သော်လည်း၊ သစေ ဝဒေယျ-
 အကယ်၍ပြောဆိုအံ့၊ [ပဒဝိပရာဝတ္ထိံ - ပုဒ်ကို ပြောင်းပြန်ဆိုခြင်းကို၊ ကတ္တာ-
 (ပိုကာ)၊ အာဘာသီယတေ-ခြင်း၊ အာဘဋ္ဌံ- ခြင်း၊ ဝိပရိဝတ္ထိတွာ+ အာဘဋ္ဌံ
 ပစ္စာဘဋ္ဌံ၊ ပဒဿ-ကို၊ ပစ္စာဘဋ္ဌံ ပဒပစ္စာဘဋ္ဌံ။] မိလက္ခဘာသာသု - မာဂဓ
 ဘာသာမှတစ်ပါးသော လူရိုင်းတို့၏ဘာသာတို့တွင်၊ အညတရဘာသာယဝါ-

သစေပနာယံ။ ။ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ” သဒ္ဓါသည် အတ္ထုပဓာန= အနက်ကိုသာ
 ပဓာနထား၍ ညွှန်ပြအပ်သော သဒ္ဓါတည်း။ “အနက်သာ လိုရင်း၊ သဒ္ဓါက လိုရင်း
 မဟုတ် - ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “ပစ္စက္ခာမိ ဗုဒ္ဓံ”ဟု ပြောင်းပြန်ဆိုဆို၊ မြန်မာဘာသာ
 စသည်ဖြင့်ဆိုဆို “ဘုရားစွန့်၏” ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရလျှင် သိက္ခာကျ၏ဟု ပြလို
 သောကြောင့် “သစေ ပန” စသည်မိန့်။

မိလက္ခဘာသာသု ။ ။ “မာဂဓဘာသတော အဝသိဋ္ဌာ သဗ္ဗာပိ အန္ဓဒမိဋ္ဌာပိ
 ဘာသာ မိလက္ခဘာသာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ” ဟု ဇီကာဆိုသောကြောင့် မာဂဓဘာသာ
 မဟုတ်လျှင် “လူရိုင်းစကား”ဟု ချည်း ဆိုလိုသည်။ [“တဗ္ဗေဒါ မိလက္ခဇာတီ ကိရာ
 တော သဝရာဒယော” ဟူသော အဘိဓာန် (၅၁၇)၌ကား တကယ့်ကိုယ် ရိုင်းစိုင်း
 သူမှ မိလက္ခ ဟု ဆိုသည်၊ “မိလက္ခ”ဟု စာအမျှားရှိ၏။]

တပါးပါးသောဘာသာဖြင့်မူလည်း၊ တမတ္ထံ - “ ဘုရားစွန့်၏ ” ဟူသော ထိုအနက်ကို၊ (သစေ)ဝဒေယျ၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမီတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုကာမော - သည်၊ (သမာနော - လျက်၊) ဥပ္ပုဋိပါဋိယာ - အစဉ်မဟုတ်သောအားဖြင့်၊ ဓမ္မံ ပစ္စက္ခာ-မီတိဝါ-ဟူ၍သော်၎င်း၊ သမ္ပိတဇာရိံ ပစ္စက္ခာ-မီတိဝါ-၎င်း၊ (သစေ)ဝဒေယျ - အံ၊ ဥတ္တရိမနဿဓမ္မပိဘဇေ - ဥတ္တရိမနဿ ဓမ္မ သိက္ခာပုဒ်၏ ပိဘင်း၌၊ (ပဒဘာဇနိ၌)၊ ပဌမံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇာမီတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုကာမော(သမာနော) ဒုတိယံ ဈာနန္တိ၊ ဝဒတိသေယျထာပိ-ကဲ့သို့၊ (တုထာ-တု၊) ယဿ ဝဒတိ၊ ပေ၊ ဧတ္တကမတ္ထန္တိ-ဤမျှလောက်ကိုလည်း၊ သစေ ဇာနာတိ- အံ၊ (ဝေသတိ၊) ဝိရန္တံ နာမ - ဧတံယွင်းခြင်း မည်သည်၊ နတ္ထိ - တော့၊ ခေတ္တမေဝ - ခေတ်သို့သာ၊ ဩဘိဏ္ဍံ-သက်ရောက်တော့၏၊ သိက္ခာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပစ္စက္ခာတာဝ-ပယ်စွန့်အပ်ပြီးသည်သာ၊ ဟောတိ၊ သက္ကတ္တာဝါ- သကြားအဖြစ်မှသော်၎င်း၊ ဗြဟ္မတ္တာဝါ-မှသော်၎င်း၊ စုတသတ္ထောဝိယ - ရွှေ့လျောသော သတ္တာသည်ကဲ့သို့၊ သာသနာ-မှ၊ စုတောဝ-ရွှေ့ တော့သည်သာ၊ ဟောတိ-၏။

ပန-ကား၊ ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ပစ္စက္ခံ - စွန့်ပြီး၊ ဣတိဝါ- ဤသို့သော်၎င်း၊ ဗုဒ္ဓံ၊ ပစ္စက္ခံ သာမိ-အံ၊ ဣတိဝါ- ၎င်း၊ ဗုဒ္ဓံ၊ ပစ္စက္ခေယျံ- စွန့်ရာ၏၊ ဣတိဝါ- ၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ အတိတာနာဂတ ပရိကပ္ပဝစနေဟိ- အတိတ်သဒ္ဓါ၊ အနာဂတ်သဒ္ဓါ၊ ပရိကပ္ပသဒ္ဓါတို့ဖြင့်၊ သစေဝဒတိ-အံ၊ ဣတိဝါ- တမန်ကိုမူလည်း၊ သစေ ပဟိဏတိ - အကယ်၍နှုတ်ဖြင့်မှာ၍ စေလွှတ်အံ့၊ သာသနံဝါ - သတင်းစာလွှာကိုမူလည်း၊ သစေပေသေတိ - အကယ်၍ရေး၍ပေးပို့အံ့၊ အတ္ထရံဝါ- စာလုံးကိုမူလည်း၊ သစေ ဆိန္နတိ- အကယ်၍ဖြတ်တောက် (ထွင်းထား) အံ့၊ [သစ်ပင်၌ ဖြစ်စေ နံရံစသည်၌ဖြစ်စေ “ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ ” စသော စာလုံးကို ထွင်းခြင်း ရေးခြင်းကို ဆိုသည်၊] ဟတ္ထမုဒ္ဓါယဝါ- လက်ချောင်းကို တွန့်စေခြင်းဖြင့်

ခေတ္တမေဝ ဩတိဏ္ဍံ။ ။ ယထာပိ လောကေ၊ သဿာနံ ဝိရူဟနဋ္ဌာနံ-ကောက်စပါးတို့၏ ပေါက်ရာအရပ်ကို၊ ခေတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ၊ ဧဝံ ဗုဒ္ဓမ္ပိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ ရူဟနဋ္ဌာနက္ခာ (သိက္ခာချမှု၏ အထမြောက်ရာဌာန၏ အဖြစ်ကြောင့်) ခေတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ၊ သဒိ သုပစာ-ဟူလို။

ဣတံ၊ သာသနံ။ ။ မိမိသိက္ခာချကြောင်းကို သိစေလိုသူ၏ အထံသို့ နှုတ်ဖြင့်မှာ၍ တမန်စေလွှတ်၏၊ စာဖြင့်ရေး၍ သတင်းကို ပေးပို့၏၊ ဤသို့ စေလွှတ်ခြင်း၊ ပေးပို့ခြင်းသည် သိက္ခာကျကြောင်း မဟုတ်၊ ဘာကြောင့်နည်း- “ဝဒတိ-နှုတ်ဖြင့် ပြောဆို၏” ဟု ကိုယ်တိုင်ပြောမှု ဝစီပယောဂကိုသာ မိန့်တော်မူခြင်း၊ တမန်လွှတ်မှု၊ စာပေးမှုတို့က နှုတ်ပြောမဟုတ်ခြင်းကြောင့်တည်း။

မူလည်း၊ဝါ-လက်ချောင်းချိုးခြင်း လက်ပြခြင်းဖြင့်မူလည်း၊ တမတ္တံ-ဘုရားစွန့်
 ပါ၏ ဟူသော ထို အနက်ကို၊ သစေ အာရောစေတီ - အံ့၊(ဧဝံသတိ) သိက္ခာ-
 သည်၊ ဝါ-ကို၊အပစ္စက္ခာတာ- သည်၊ဟောတိ၊ပန- ဆက်၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော
 ရောစနံ-ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ပြောခြင်းသည်၊ဟတ္ထမုဒ္ဒါယဝိ-ဖြင့်လည်း၊ သီသံ-
 အထွဋ်အထိပ်သို့၊ ဧတိ - ရောက်၏၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ- သည်၊ မနုဿဇာတိက
 သတ္တဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ စိတ္တသမ္ပယုတ္တံ- စိတ်နှင့်ယှဉ်သော၊ ဝစီဘေဒံ- ကို၊
 ကရောန္တံသေဝ-၏သာ၊ သီသံ ဧတိ၊ စ - ဆက်၊ ဝစီဘေဒံ ကတွာ, ဝိညာပေ
 န္ဓောပိ-သိစေပြန်သော်လည်း၊ အယမေဝ- ဤသူသည်သာ၊ ဇာနာတု-တည်း၊
 ဣတိ-သို့၊ ဧကံ-တယောက်ကို၊ နိယမေတွာ-မှတ်သား၍၊ ယဒိအာရောစေတီ-
 အံ့၊ တဉ္စ - ထိုစကားကိုလည်း၊ သောယေဝ - ထိုမှတ်သားအပ်သူသည်သာ၊
 ယဒိဇာနာတိ-အံ့၊(ဧဝံသတိ)သိက္ခာ ပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ။

အထ-သို့မဟုတ်၊ သော-ထိုမှတ်သားအပ်သူသည်၊ (ယဒိ) နဇာနာတိ-
 အံ့၊ အညော-သော၊ သဒိပေ-၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်၊ (ယဒိ) ဇာနာတိ-
 အံ့၊ (ဧဝံသတိ) သိက္ခာ အပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ၊ အထ - ဟုတ်၊ ဒွိန္ဒံ- တို့၏၊
 ဌိတဋ္ဌာနေ-၌၊ ဒွိန္ဒုဗ္ဗိ- တို့အားလည်း၊ [ဝဒတိ- ၌စပ်, ယောဇနာဝယ် နိယ
 မေတွာ၌ အစပ်ပြု၏] ဧတေသံ - တို့အား၊ အာရောစေသာမိ-အံ့၊ ဣတိ-
 သို့၊ နိယမေတွာ-၍၊ (ယဒိ)ဝဒတိ-အံ့၊ တေသု- တို့တွင်၊ ကေသ္မိံ- သည်၊ ဇာန
 န္ဓေပိ - သိသော်၎င်း၊ ဒွိသု - တို့သည်၊ ဇာနန္ဓေသုပိ - န်သော်၎င်း၊ သိက္ခာ
 ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ ဧဝံ - တူ၊ သမ္ပဟုလေသုပိ - များစွာသော လူတို့၌
 လည်း၊ (သိက္ခာပစ္စက္ခာနာပစ္စက္ခာနံ - သိက္ခာကျခြင်း , မကျခြင်းကို) ဝေဒိ
 တဗ္ဗံ-၏၊ [“ဝေဒိတဗ္ဗံ”ဟု ယောဇနာ၌ ရှိသည်။]

ပန-ကား၊ အနဘိရတိယာ-သည်၊ ဝိဋ္ဌိတော-နိုင်စက်အပ်သည်၊(ဟုတ္တာ)၊
 သဘာဂေ- သဘောတူကုန်သော၊ ဘိက္ခု - တို့ကို၊ ပရိသက်မာနော - ယုံမှား
 သည်၊ ဝါ-ရှုံရှားသည်၊ [သူတို့သိလျှင် သိက္ခာမချအောင်တားကြလိမ့်မည်-ဟု
 ရှုံသည်၊] (ဟုတ္တာ)၊ ယောကောစိ - သည်၊ ဇာနာတု- သိပစေ၊ ဣတိ- ဤသို့
 ကြံ၍၊ ဥစ္စာသဒ္ဓိ-ကို၊ ကရောန္တော- လျက်၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမီတိ- ဟူ၍၊ သစေ ဝဒ

ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ။ ။ဟတ္ထအရ လက်တခုလုံးရသော်လည်း ကေဒေသျှပစာရအားဖြင့်
 လက်ချောင်းကို ယူ၊ မုဒ္ဒါသဒ္ဓါ၏ အနက်များတွင် သင်္ကောစန အနက်လည်း ထောမ
 နိဂိဋ္ဌပါ၏။ [ဟတ္ထသဒ္ဓေါစေတ္ထ တဒေကဒေသေသု အင်္ဂုလီသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ န သဗ္ဗံ ဟတ္ထံ
 မုခေ ပကိစ္ဆိဿာမီတိအာဒီသု ဝိယ၊ တသ္မာ အဓိပ္ပေါယဝိညာပကေန အင်္ဂုလီသင်္ကော
 စနာဒိနာ ဟတ္ထဝိကာရေန တမတ္တံ အာရောစေတီတိ ဝေမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။]

တိ-အံ၊ တဗ္ဗံ-ထိုစကားကိုလည်း၊ အဝိဒူရေ-၌၊ ပြိတော-သော၊ နဝကမ္မိကော
 ဝါ- အမှုသစ်၌ ယှဉ်သူသည်သော်၎င်း၊ ဝါ-အလုပ်လုပ်နေသူသည်သော်၎င်း၊
 (“ဝနကမ္မိကောဝါ- တော၌အလုပ်လုပ်နေသူသည်သော်၎င်း” ဟု လည်းမူကွဲ
 ရှိ၏) အညော-သော၊ သမယညူ- သာသနာ့အယူကိုသိသော၊ ပုရိသောဝါ-
 ၎င်း၊ သုတ္တာ-၍၊ ဥတ္တဏ္ဍိတော - ပျင်းရိသော၊ အယံ သမဏော - သည်၊ ဂိဟိ
 ဘာဝံ-ကို၊ ပထေတိ-၏၊ သာသနတော-မှ၊ စုတော-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ ဇာနာ
 တိ-အံ၊ (ဝေံသတိ) သိက္ခာ ပစ္စက္ခာတာဝ ညောတိ။

ပန - ဆက်၊ တင်္ခဏေညေဝ - သိက္ခာချရာ ထိုခဏ၌ပင်လျှင်၊ အပုဗ္ဗ-
 ရှေ့လည်းမကျ၊ အစရိမံ-နောက်လည်းမကျ၊ (တနည်း) အပုဗ္ဗ အစရိမံ-မရှေး
 မနှောင်း၊ ဒုဇ္ဇာနံ-မသိအပ်မသိနိုင်၊ ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ လောကေ-
 ၌၊ မနုဿာ ဝစနံ သုတ္တာ ဇာနန္တိယထာ၊ (တထာ) အာဝဇ္ဇနသမယေ-ဆင်ခြင်
 ရာအခါ၌၊ [ဇီကာ၌ “အာဝဇ္ဇနသမယေန” ဟု ရှိ၏၊ အနက်တူပင်၊] သစေ
 ဇာနာတိ၊ (ဝေံသတိ)၊ ပေ၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ အပရဘာဂေ- နောက်အဘို့၌၊
 ဣမိနာ - ဤရဟန်းသည်၊ ကိံ - အဘယ်ကို၊ ဝုတ္တံ - ဆိုအပ်ပါလိမ့်မည်နည်း၊
 ဣတိ-သို့၊ ကင်္ခန္တော-ယုံမှားလျက်၊ စိရေန-ကြာမြင့်မှ၊ (သစေ) ဇာနာတိ၊ ပေ၊
 ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဉ္စ-ဤ သိက္ခာချခြင်းသည်၎င်း၊ ဥပရိ-အထက်၌၊
 အဘူတာရောစန၊ ပေ၊ သိက္ခာပဒါနိစ - အဘူတာရောစနသိက္ခာပုဒ်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လ
 ဝါစာသိက္ခာပုဒ်၊ အတ္တကာမသိက္ခာပုဒ်၊ ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်၊ ဘူတာရော
 စနသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၎င်း၊ ဧကပရိစ္ဆေဒါနိ- တူသော အပိုင်းအခြားရှိကုန်၏၊
 အာဝဇ္ဇနသမယေ - ၌၊ ဉ္ဇတေဝေ - သိအပ်သော်သာ၊ သီသံ နန္တိ၊ အယံ-
 ဤရဟန်းသည်၊ ကိံ - ကို၊ ဘဏတိ - ပြောပါလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊
 ကင်္ခတာ (ကင်္ခန္တေန) - ယုံမှားလျက်၊ စိရေန- မှ၊ ဉ္ဇတေ - သိအပ်သော်၊
 သီသံ နန္တိ၊ စ- ဆက်၊ ဗုဒ္ဓံပစ္စက္ခာမီတိပဒေ- ပုဒ်၌၊ အယံ ဝိနိစ္ဆယော- ကို၊

သမယညူ။ ။ သာသနာစာရကုသလော-သာသနာတော်၏အကျင့် (ထုံးစံ) ကို
 နားလည်သူ၊ သာသနာတော်၌ လူထွက်လိုလျှင် (“ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ ” စသည်ဆို၍)
 သိက္ခာချရသည်ဟု နားလည်သူ၊ ဤနေရာ၌ကား ထိုမျှလောက် နားမလည်စေကာမူ
 “ဒီကိုယ်တော်ဟာ လူထွက်လို၍ သိက္ခာချ၏” ဟု နားလည်လျှင် “သမယညူ” ဖြစ်တော့
 ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဥတ္တဏ္ဍိတော၊ ပေ၊ ဇာနာတိ” ဟု မိန့်သည်။

ဒုဇ္ဇာနံ။ ။ သိက္ခာချကြောင်း စကားသံကို သောတဒ္ဓါရိက - တဒနုဝတ္တိက ဝီထိ
 တို့ဖြင့် ကြားပြီးသိပြီးမှ သဒ္ဓမနောဒ္ဓါရီထိဖြင့် “သိက္ခာချပေ” ဟု သိရသောကြောင့်
 ထိုသိက္ခာချကြောင်းစကားကို ဆိုခိုက်၌ “သိက္ခာချပေ” ဟု မသိနိုင်-ဟူလို။

ဝုတ္တောယထာ၊ ဧဝံ-တူ၊ သဗ္ဗပဒေသု-တိ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော) ဝေဒိတဗ္ဗော၊ စ-
 ဆက်၊ ယသ္မာ၊ ပေယန္တုနာတံ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျန္တိ အာဒိနိ - တို့ကို၊ (ဒုဗ္ဗလျာ
 ဝိကမ္မတို့ကိုပြသောစကားတို့ကို) အဝဒတာ(အဝဒန္တေန)ဝိ-မပြောဆိုသော်
 လည်း၊ ဒုဗ္ဗလျံ- သည်၊ ဝါ - ကို၊ အာဝိကတမေဝ-ထင်စွာပြုအပ်သည်သာ၊
 ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ၊ ပေ၊ အဝသာနေ-အဆိုး၌၊ ဝေဒ္ဓိ၊ ပေ၊ ပစ္စက္ခာတာတိ-
 ဟူ၍၊ (ဘဝဝတာ) ဝုတ္တံ။

တတော-မှ၊ ပရံ၊ ဝိဟိတိ မံ ဓာရေဟိတိတ္ထေ - ၌၊ ဝိဟိ-သည်၊ ဘဝိဿာ
 မိ-အံ၊ ဣတိဝါ - ဤသို့သော်၎င်း၊ ပေ၊ ဟောမိ- ဖြစ်၏၊ ဣတိဝါ - ၎င်း၊ ပေ၊
 ဇာတော-ဖြစ်ပြီးသည်၊ အမှိ-၏၊ ဣတိဝါ၊ ဝိဟိ-သည်၊ အာသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ
 ဝါ၊ သစေဝဒတိ၊ ပေ၊ ပန- ကား၊ အဇ္ဇပဋ္ဌာယ- ယနေ့မှစ၍၊ မံ-ကို၊ ဝိဟိတိ-
 ဟူ၍၊ ဓာရေဟိ - မှတ်လော၊ ဣတိဝါ - ဤသို့သော်၎င်း၊ (မံ ဝိဟိတိ) ဇာနာ
 ဟိ-သိပါလော၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊ (မံ ဝိဟိတိ) သဉ္ဇာနာဟိ- အမှတ်ပြု၍ သိပါ
 လော၊ ဣတိဝါ - ၎င်း၊ (မံ ဝိဟိတိ) မနသိကရောဟိ - နှလုံးသွင်းပါလော၊
 ဣတိဝါ-၎င်း၊ သစေဝဒတိ၊ အာရိယကေနဝါ- အရိယာတို့၏ ဝုတ္တုဖြစ်သော
 မာဂဘောသာဖြင့်သော်၎င်း၊ [အာရိယကေန၏နောက်၌ ဝဒတိရှိသည်ကား
 ပိုဟန်တူ၏၊ ဝုတ္တေ၌ စပ်စရာရှိသည်၊] မိလက္ခကေနဝါ-လူရိုင်းတို့၏ဘာသာ
 ဖြင့် သော်၎င်း၊ ဝေမေဝ-ဤအတိုင်းသာလျှင်၊ တသ္မိံ အတ္ထေ- (“ငါ့ကို လူမှတ်
 လော”စသော) ထိုအနက်ကို၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ပေ၊ သေသေသု-ဝိဟိ
 တိ မံ ဓာရေဟိမှ ကြွင်းကုန်သော၊ ဥပါသကောတိ အာဒိသု-န်သော၊ သတ္တသု

ဘဝိဿာမိဇျာဒိ။ ။ “ဘဝိဿာမိ”သည် အနာဂတ်ကာလဖြစ်၍ “ဓာရေဟိ”
 ၏ အနက်ကိုမပြနိုင်၊ “ဝိဟိ ဟောမိ” ဟူရာ၌ “ဓာရေဟိ” နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကာလချင်း
 တူသော်လည်း “လူဖြစ်၏” ဟု ဆိုသောကြောင့် အနက်ကွဲ၏၊ “ဝိဟိ ဇာတောမိ-
 ဖြစ်ပြီး ဖြစ်၏” ဟူရာ၌ အနက်ကာလ ၂ မျိုးလုံး ကွဲ၏၊ [“ ဇာတော-ဖြစ်ပြီးသည်”
 ဟု အတိတ်ဟော တပစ္စည်းကြောင့် ကာလကွဲသည်-ဟူလို၊] “ဝိဟိဒိတိတ္ထောဝိ အတ္ထ
 သာစေဝ ကာလဿစ ဘိန္ဒတ္ထာ” ဟု ဇီကာရှိ၏၊ “အမှိ” ကား ဝတ္တမာန်ကာလဖြစ်၍
 “ဟောမိ” နှင့် သဘောတူပင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဝိဟိဒိ=ဝိဟိ+အမှိ”သည် ပါဠိပျက်
 ဖြစ်ဟန်တူ၏၊ “ဝိဟိ အာသိ” ဟူရာ၌ အနက်ကာလ ၂ မျိုးလုံး “ဓာရေဟိ” နှင့် ကွဲမည်။

ဇာနာဟိစသည်။ ။ မံ ဓာရေဟိ၌ ဓာရေဟိသည် အတ္ထပ္ပဓာန နိဒ္ဒေသဖြစ်၍ ထို
 ဓာရေဟိအနက်ကို ပြနိုင်သော “ဇာနာဟိ” စသော ပုဒ်တို့ဖြင့် ဆိုလျှင်လည်း “သိက္ခာ
 ကျ၏” ဟု ပြလို၍ “ဇာနာဟိတိ ဝါ၊ ပေ၊ ဝဒတိ” ဟု မိန့်သည်။ [“အနက်သာလျှင်
 လိုရင်းပဓာန ဖြစ်၏၊ သဒ္ဓါကား ဘာသဒ္ဓါဖြင့်ဆိုဆို လိုရင်းမဟုတ်” ဟု ညွှန်ပြခြင်းကို
 “အတ္ထပ္ပဓာနနိဒ္ဒေသ” ဟုဆိုသည်။]

ပဒေသုပိ - တို့၌လည်း၊ သေ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောအစီအရင်သည်၊ နယော-
တည်း၊ ဝေဝံ-လျှင်၊ ဣမာနိစအဋ္ဌ- တို့၎င်း၊ ပုရိမာနိ- န်သော၊ စုဒ္ဒသစ-တို့၎င်း၊
ဣတိ-သို့၊ ဒွါရီသတိပဒါနိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ-နိ၏။

တတော- ထိုပုဒ်တို့မှ၊ ပရိ-၌၊ ပုရိမာနိ- န်သော၊ စုဒ္ဒသဝေ- တို့သည်ပင်၊
အလံမေ-အလံမေပုဒ်၎င်း၊ ကိံနမေ-ပုဒ်၎င်း၊ န မမတ္ထော-၎င်း၊ သုမုတ္တာဟံ-
၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေဟိစတူဟိ-ပုဒ်တို့နှင့်၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဝုတ္တာနိ-
နိသည်၊ (သမာနာနိ- နိလသော်၊) ဆပ္ပညာအ-၅၆ ပုဒ်သည်၊ ဟောန္တိ-နိ၏၊
တတ္ထ-ထို အလံမေအစရှိသော လေးပုဒ်တို့၌၊ အလန္တိ- ကား၊ ဟောတု-ရှိပါ
စေတော့၊ ပရိယတ္တံ - စွမ်းနိုင်ခြင်းဖြစ်၏၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ ကိံနမေတိ-
ကား၊ မယံ-အား၊ ကိံ ကိစ္စံ-အဘယ်ကိစ္စရှိအံ့နည်း၊ ကိံ ကရဏီယံ - အဘယ်
ပြုတွယ်ရှိအံ့နည်း၊ ကိံ သာဓေတဗ္ဗံ - အဘယ်မှာ ပြီးစေတွယ်ရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ
အတ္ထော။ [ဤအဖွင့်ကိုကြည့်၍ ပါဠိတော်၌ “ကိံန-အဘယ်ပြုတွယ်ကိစ္စ ရှိအံ့
နည်း”ဟု ပေး။] န မမတ္ထောတိ- ကား၊ မမ- ၏၊ ဝါ- မှာ၊ အတ္ထော- အကျိုး
သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ၊ သုမုတ္တာဟန္တိ- ကား၊ အဟံ- သည်၊ သုမုတ္ထော-ကောင်းစွာ
လွတ်ပြီ၊ ဣ- ဤ ၅၆ ပုဒ်တို့၌၊ သေသံ- ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဝုတ္တ
နယမေဝ၊ ဝေဝံ- လျှင်၊ ဆပ္ပညာသ- သော၊ ဣမာနိစ- ပုဒ်တို့၎င်း၊ ပုရိမာနိ-
နိသော၊ ဒွါရီသတိစ-ပုဒ်၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌသတ္တတိ-၇၀ ပါးသော၊ ပဒါနိ-
တို့ကို၊ သရူပေနေဝ - သရုပ်အားဖြင့်သာလျှင်၊ ဝုတ္တာနိ - ကုန်ပြီ။ [ဝေဝံစန
မဟုတ်ဘဲ နာမည်တိုက်ရိုက်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်-ဟူလို။]

ပန-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တေသံ- ထို ၇၀ ပုဒ်တို့၏၊ ဝေဝံစနေဟိပိ-
ဝေဝံစပရိယာယ် စကားလွယ်တို့ဖြင့်လည်း၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ-သည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်နိုင်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယာနိဝါ ပနညာနိ ပီတိအာဒိ -ကို၊ အာဟ-မူပြီ။

အလံတိ ဟောတု။ ။ဟောတုဘဝတူတိ (ဟောတုကို “ဘဝတု- ရှိပါစေ”ဟု
အနက်မှတ်၊ (ဗုဒ္ဓိ-ဤဟောတုသဒ္ဓါသည်လည်း၊ ပဋိက္ခေပမတ္ထမေဝ-ပယ်ခြင်းအနက်
မျှသာရှိ၏၊ (ပယ်ခြင်းအနက်မှတ်ပါး၊ အာဏတ္ထိအာသိဋ္ဌစသော အခြား ပဉ္စမိဝိဘတ်
နက်များမရှိ-ဟူလို။) ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊ အာဟ-ဟောတု ပရိယတ္တံတိ အတ္ထောတိ၊
ဟောတု-ရှိပါစေတော့၊ ပရိယတ္တံ-ငါ့ဘာသာစွမ်းနိုင်၏။ [“မေ-ငါအား၊ ဗုဒ္ဓေန-ဖြင့်၊
အလံ-တော်ပါပြီ”ဟု ပါဠိတော်ပေး။]

ဝေဝံစနာနိ။ ။ကေသ္မိပိ အတ္ထေ-အနက်တခုတည်း၌လည်း၊ ဝိဝိဓံ- အထူးထူး
အစုံစုံ + ဝစနံ-ဟောတတ်သောသဒ္ဓါတည်း၊ ဝိဝစနံ - ခွါ၊ ဝိဝစနမေဝ (သုတ္တံ၌ ဣ
သက်၍) ဝေဝံစနံ၊ အနက်တမျိုးတည်းကို အထူးထူးဟောနိုင်သော ပရိယာယ်သဒ္ဓါကို
“ဝေဝံစန”ဟု ခေါ်သည်။

တတ္ထ-ထို ယာနိဝါ ပနညာနိဝိ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ယာနိဝါ ပနညာနိဝိတိ- ကား၊ ပါဠိယံ- ၌၊ ဗုဒ္ဓန္တိအာဒိနာ- ဖြင့်၊ [“အာဒိနိ” ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊] အာဂတပဒါနိ- လာသောပုဒ်တို့ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အညာနိဝိ- အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ယာနိ- အကြင်ပုဒ်တို့သည်၊ အတ္ထိ - န်၏၊ ဗုဒ္ဓဝေဝစနာနိဝါတိ- ကား၊ ဗုဒ္ဓဿဝါ- ဘုရား၏မူလည်း၊ ပရိယာယနာမာနိ- ပရိယာယ်နာမည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပေ၊ အသက္ခပုတ္တိယဿဝါ- အသက္ခပုတ္တိယ၏မူလည်း၊ ပရိယာယနာမာနိ- န်သော၊ (ယာနိ- အကြင်ပုဒ်တို့သည်၊ အတ္ထိ၊) တတ္ထ- ထိုပုဒ်တို့တွင်၊ ဝဏ္ဏပဋ္ဌာနေ - ဝဏ္ဏပဋ္ဌာန်းသုတ်၌၊ အာဂတံ- သော၊ နာမသဟဿံ - နာမည်တော် တထောင်ကို၎င်း၊ ဥပါလိဂါထာသု- ဥပါလိဂါထာတို့၌၊ (အာဂတံ- သော၊) နာမသတံ- ကို၎င်း၊ အညာနိ- န်သော၊ ဂုဏတော- အားဖြင့်၊ လဗ္ဘမာနာနိ- ရအပ်ကုန်သော၊ နာမာနိစ- တော်တို့ကို ၎င်း၊ ဗုဒ္ဓဝေဝစနာနိတိ - ဗုဒ္ဓဝေဝစနတို့ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ သဗ္ဗာနိဝိ- န်သော၊ ဓမ္မဿ - တရား၏၊ နာမာနိ- တို့ကို၊ ဓမ္မဝေဝစနာနိတိ- ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ- န်၏၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော သံဃဝေဝစနာနိ အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ သေ- သည်၊ နယော- တည်း။

ပန - ဆက်၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဧတ္ထ - ဤ ဗုဒ္ဓဝေဝစန အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ ယောဇနာ- အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာဓိတိ- ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိဟူသော သိက္ခာချခြင်းသည်၊ ဝေဝစနေန - ဝေဝစင်ပရိယာယ် စကားလွယ်ဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာနံ- သိက္ခာချခြင်းသည်၊ န- မဟုတ်၊ ယထာရုတမေဝ- အကြင်အကြင် ဟောတော်မူအပ်သည့် အတိုင်းသာတည်း၊ ဝါ - တိုက်ရိုက် ဟောတော်မူအပ်သောပုဒ်ဖြင့် သိက္ခာချခြင်းသာတည်း၊ သဗ္ဗာသဗ္ဗန္ဒိ- မဖောက် မပြန် ကိုယ်တော်တိုင် သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပစ္စက္ခာမိ - ပါ၏၊ အနန္တဗုဒ္ဓိံ - အဆုံးမရှိသော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား

ဝဏ္ဏပဋ္ဌာနေ။ ။ မဟာသံဃိကဂိုဏ်း (မြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်) ရဟန်းတို့၏ ဘုရားဂုဏ်တော်ကို ပြသောသုတ်ကို “ဝဏ္ဏပဋ္ဌာန ” ဟု ခေါ်သတတ်၊ “ ပကာရေန တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ပဋ္ဌာနံ၊ ဝဏ္ဏာနံ- ဘုရားဂုဏ်တော်တို့၏၊ ပဋ္ဌာနံ - အပြားအားဖြင့် တည်ရာသုတ်တည်း၊ ဝဏ္ဏပဋ္ဌာနံ - သုတ်။ [ဥပါလိဂါထာတို့ကား မဇ္ဈိမံ - ဥပါလိ သုတ်၌ပါ၏။]

ယထာရုတမေဝ။ ။ “ရ-သဒ္ဓေ” ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏၊ “အသံပြု” ဟူသည် ဟောပြော ခြင်းတည်း၊ “ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် ဟောပြောအပ်သောပုဒ် ဖြစ်သည်၊ ပရိယာယ်ပုဒ် မဟုတ်” ဟုလို့။ [ယံယံ + ရုတံ ယထာရုတံ။]

ကို[နောက်၌ ပစ္စက္ခာမိထည့်၍ချည်းပေး၊]အနောမဗုဒ္ဓိ-မယုတ်ညံ့သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဝါ-မြင့်မြတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပေ၊ ဗောဓိပညာဏ်-သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဟူသော အမှတ်အသား ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပေ၊ မိရံ - ပညာဖြင့် ၂ ပါး သော အကျိုးကို ယူတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပေ၊ ဝိဂတမောဟံ-ကင်းသောမောဟ ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပေ၊ ပဘိန္ဒုခိလံ ။ စိတ်၏ ငြောင့်တံသင်းဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာစသည်ကို အပြားအားဖြင့် ဖျက်ဆီးတော် မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ ဝိဇိတဝိဇယံ-ပုထုဇဉ်တို့ကို အောင်နိုင် သော မာရ်တို့ကို အောင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပစ္စက္ခာမိ- ၏၊ ဣတိ ဝေမာဒိ-ဤသို့ အစရှိသော သိက္ခာချခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓဝေဝစနေန-ဗုဒ္ဓ၏ဝေဝရံ ပရိယာယ် စကားလွယ်ဖြင့်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ-သိက္ခာချခြင်းတည်း။

ဓမ္မံပစ္စက္ခာမိတိ-မိဟူသော သိက္ခာချခြင်းသည်၊ ဝေဝစနေန-ဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာ နံ- သည်၊ န- မဟုတ်၊ ယထာရူတမေဝ-သာတည်း၊ ဝါ- တည်း၊ သွာက္ခာတံ-

အနောမဗုဒ္ဓိ။ ။ အယုတ်အညံ့-အောက်တန်းကိုဟောသော “အဓမ္မ” ပုဒ်သည် “အဝ+အမ”မှ ဝကို မပြု၍ပြီးသည်- ဟု ထောမနိဓိဆို၏။ သို့ဖြစ်လျှင် အဝကို ဩပြု၍ နောက်အကိုချေလျှင် “ဩမ”-ကလာလျှင် “ဩမက”ဖြစ်၏-ဟု ကြံခွင့်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “အနောမာ (န+ဩမာ)-မယုတ်ညံ့သော+ဗုဒ္ဓိ ယဿာတိ အနောမဗုဒ္ဓိ”ဟု ပြု။

ဗောဓိပညာဏံ ။ ။ ဗောဓိ ပုစ္ဆတိ သဗ္ဗညုတဉာဏံ၊ တံ (ထိုးသဗ္ဗညုတဉာဏ် ဟူသော) + သဗ္ဗာနနဟေတုတ္တာ ပညာဏံ တေဿာတိ ဗောဓိပညာဏော၊ ဤ၌ ပညာဏာသဒ္ဓါသည် “ ဓဇော ရထဿ ပညာဏံ ” စသော ဒေဝပုတ္တသံယုတ် ပါဠိ၌ကဲ့သို့၊ “အမှတ်အသား” အနက်ဟောတည်း။ [အနန္တဗုဒ္ဓိစသော ၃ ပုဒ်သည် ဝဏ္ဏပဋ္ဌာန သုတ်၌လာသော ပုဒ်များတည်း။]

ဒီရံစေဉ် ။ ။ မိယာ - ပညာဖြင့်+ရာတိ - ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ အကျိုး ၂ ပါးကို ယူတတ်၏၊ ဣတိ ဒီရော၊ ပဘိန္ဒုခိလံ (စိတ်၏ ဆူးငြောင့်ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာစသည်) ယေနာတိ ပဘိန္ဒုခိလံ၊ ပုထုဇဉ်န ဝိဇိနိံ သု ဝိဇယန္တိ ဝိဇယိဿန္တိတိ ဝိဇယာ=မစ္စ၊ ကိလေသ၊ ဒေဝပုတ္တမာရ်တို့၊ ဝိဇိတာ+ဝိဇယာ ယေနာတိ ဝိဇိတဝိဇယော၊ ကိလေသ မာရမစ္စ၊ မာရဝိဇယေနော အဘိသင်္ခါရန္တမာရာပိ ဝိဇိတာဝ ဟောန္တိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ [ဤ ဒီရံစ သောပုဒ်တို့ကား ဥပါလိသုတ်လာ ပုဒ်များတည်း။]

သွာက္ခာတံ ဓမ္မံ ။ သာတ္တ သဗ္ဗန္တစသောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ပရိယတ် တရားတော်သည် သွာက္ခာတဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်နှင့်လျော်သော အကျင့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အကျင့် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်လျော်သော နိဗ္ဗာန်တရားဖြစ်၍ ဟောတိုင်းမှန်သောကြောင့် လောကုတ္တရာ တရားလည်း သွာက္ခာတဖြစ်၏။ [“သု+အာ+ခါ+တ”ဟု ခွဲ၊ သက္ကတ၌ ခါဓာတ်မရှိ၊

ကောင်းစွာ ဟောတော် မူအပ်သော၊ ဓမ္မံ - ကို၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ သန္နိဋ္ဌိကံ - မိမိ ကိုယ်တိုင်သိမြင်အပ်သော၊ ဓမ္မံ- ကို၊ပေ၊ အကာလိကံ - အကျိုးပေးရာ ဆိုင်းငံ့ အပ်သော အခါမရှိသော၊ပေ၊ ဧဟိ ပဿိကံ-လာလော့ ကြည့်လှည့်လော့ ဟု ခေါ်၍ပြခြင်းကို ထိုက်သော၊ပေ၊ ဩပနေယျိကံ- မိမိစိတ်သို့ ကပ်ဆောင်ထိုက် သော၊ပေ၊ဝိညူဟိ-ဥဒ္ဓ ဝိတညူစသော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပစ္စတ္ထံ-မိမိ မိမိ

ချာဓာတ်သာရှိ၏၊ ပါဠိ၌ ယပင့်ပျောက်၍ ဒွေဘော်ရောက်လျက် “ သွာက္ခာတ ” ဟု ဖြစ်ရသည်၊ သုဠု-ကောင်းစွာ (ဟောသည့်အတိုင်း မှန်ကန်အောင်) + အက္ခာတော- ဟောအပ်သောတရားတည်း၊ သွာက္ခာတော-ရား။]

ဓမ္မံထည့်ရပုံ။ ။ “ သွာက္ခာတံ ဓမ္မံ ပစ္စက္ခာမိ ” ဟု ဓမ္မသဒ္ဓါပါနေလျှင် ဓမ္မ၏ပရိယာယ်ဖြင့် သိက္ခာချရာမရောက်၊ ဓမ္မသဒ္ဓါရင်းအတိုင်း သိက္ခာချရာရော်၏၊ ထို့ကြောင့် ဓမ္မ၏ပရိယာယ်ဖြင့် သိက္ခာချသောအခါ “ ဓမ္မံ ” ဟု ထည့်ဘွယ် မလို၊ “ သွာက္ခာတံ ပစ္စက္ခာမိ ” ဟု ဆိုရမည်၊ အဋ္ဌကထာ၌ ဓမ္မံ-ဟု ထည့်ထားခြင်းမှာ “ သွာက္ခာတံ ” ပုဒ်သည် တခြားအနက်ကို ဟောသော “ သွာက္ခာတ ” မဟုတ်၊ ဓမ္မ၏ ပိသေသန ဖြစ်သော သွာက္ခာတပုဒ်တည်း ” ဟု သိစေလိုသောကြောင့်တည်း၊ [တထာပိ ဓမ္မသဒ္ဓေန ယောဇေတွာ ဝုတ္တေ ဝေဝစနေန ပစ္စက္ခာနံနာမ န ဟောတီတိ သွာက္ခာတံ ပစ္စက္ခာမိတိ အာဒိနာ ဝုတ္တေပိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌမ္ပံ သွာက္ခာတံ ဓမ္မံတိ အာဒိနာ ပန ဓမ္မသဒ္ဓပ္ပယောဂေါ သွာက္ခာတာဒိသဒ္ဓါနံ ဓမ္မပိသေသနဘာဝ ဒဿနတ္ထံ ကတော၊- ဇီကာ။] “ သုပ္ပုဋိပန္နံ သံဃံ ” စသည်ဖြင့် “ သံဃံ ” ပုဒ်ကို ထည့်ရာ၌လည်း နည်းတူ။

သန္နိဋ္ဌိကံ။ ။ ပဿိတဗ္ဗာတိ ဒိဋ္ဌိ၊ သယံ+ဒိဋ္ဌိ သန္နိဋ္ဌိ၊ သံဒိဋ္ဌိဇေ သန္နိဋ္ဌိကော၊ (က ပစ္စည်း သတ္တ)၊ မိမိကိုယ်တိုင် သိမြင်နိုင်သော အရိယာမဂ်။ [အခြားနည်းများကို ဇီကာမှာရှု၊ ဤ သန္နိဋ္ဌိကံစသော ပုဒ်များ၏နောက်၌လည်း “ ဓမ္မံ ” ကို လိုက်စေ။]

အကာလိကံ။ ။ နတ္ထိ ကာလော ယဿာတိ အကာလော၊ အကာလောယေဝ အကာလိကော၊ လောကီကုသိုလ်များကဲ့သို့ ၅ ရက် ၇ ရက်စသောအခါကို လွန်စေပြီးမှ အကျိုးပေးသည်မဟုတ်၊ မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ပင် ဖိုလ်တည်းဟူသောအကျိုးကို ပေးရကား “ ဆိုင်းငံ့အပ်သောအခါမရှိသော မဂ်တရား ” ။

ဧဟိ ပဿိကံ။ ။ ဧဟိပဿ ဣတိ အရဟတီတိ ဧဟိပဿိကော၊ “ ဧဟိ၊ ပဿ ” ဟူသော အာချာတ်ပုဒ်နောင် အရဟတိအနက်၌ ဣကပစ္စည်းသက်သည်-ဟု ရှုပသိဒ္ဓိ ဆို၏၊ ထင်ရှားလည်းရှိ၊ မြင်ရလျှင် ဝမ်းမြောက်ဘွယ်လည်း ကောင်းသောကြောင့် “ လာစမ်းပါ၊ ကြည့်လှည့်စမ်းပါ ” ဟု ခေါ်ပြခြင်းကို ထိုက်သော လောကုတ္တရာတရား။

ဩပနေယျိကံ။ ။ ဥပနေတဗ္ဗော-မိမိစိတ်သို့ကပ်၍ ဆောင်ထိုက်၏၊ ဣတိ ဥပနေယျော၊ [ဥပ+နိ+ ကျ။] ဥပနေယျောယေဝ ဩပနေယျိကော၊ သတ္တံ၌ ဣကပစ္စည်း၊ မိမိစိတ်တွင် တကြိမ်ထင်က အပါယ်မီးများ မလောင်နိုင်သောကြောင့် (ကိုယ်ဝယ် ဝတ်ထားသောအဝတ်နှင့်) ဥပနေယျော- မီးလောင်နေသော်လည်း ထိုမီးကို မငြိမ်းသေးဘဲ) အပါယ်မီးငြိမ်းအောင် မိမိစိတ်၌ ကပ်၍ဆောင်ထိုက်သည်-ဟူလို။

၏ (စိတ်၌) ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိအပ်သိနိုင် ခံစားနိုင်သော၊ ပေးအသင်္ခတံ-အကြောင်း တရားတို့သည် အကျိုးတရားနှင့်ပေါင်းစပ်၍ နီးနီးကပ်ကပ် ပြုအပ်သည်မဟုတ် သော၊ ဓမ္မံ - နိဗ္ဗာန်တရားကို၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ ဝိရာဂံ - မတပ်နှစ်သက်ရာဖြစ်သော၊ (ဓမ္မံ- နိဗ္ဗာန်တရားကို၊ ပစ္စက္ခာမိ) နိရောဓံ- တဏှာ၏ ချုပ်ရာဖြစ်သော၊ ပေး အမတံ - သေခြင်းမရှိရာဖြစ်သော၊ ပေး ဓမ္မံ - နိဗ္ဗာန်တရားကို၊ ဒီဃနိကာယံ- ကာယမည်သော၊ (ဓမ္မံ - တရားကို)၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ မြုတ္တဇာလံ - လမည်သော၊ (ဓမ္မံ ပစ္စက္ခာမိ) [နောက်၌ ဓမ္မံ ပစ္စက္ခာမိ ထည့်၍ပေး၊] မဇ္ဈိမနိကာယံ- မည်သော၊ ပေးကုသလံ ဓမ္မံ-ကုသိုလ်တရားဖြစ်သော၊ (ဓမ္မံ-တရားကို၊ ပစ္စက္ခာ မိ) သတိပဋ္ဌာနံ- သတိပဋ္ဌာန်မည်သော၊ ဓမ္မံ၊ ပေး နိဗ္ဗာန်- နိဗ္ဗာန်မည်သော၊ (ဓမ္မံ - ကို)၊ ပစ္စက္ခာမိ - ၏၊ ဣတိ - သို့၊ စတုရာသီတိဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿေသု- ရှစ်သောင်း ၄ ထောင်သော ဓမ္မက္ခန္ဓာတို့တွင်၊ ကေဓမ္မက္ခန္ဓသဟာပိ- ၏လည်း၊ နာမံ- အမည်သည်၊ ဓမ္မေဝေဝစနမေဝ - ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစပ်ရိယာယစကား လှယ်ချည်းတည်း၊ ဝေဝ-လျှင်၊ ဓမ္မေဝေဝစနေန-ဖြင့်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

သံသံပစ္စက္ခာမိတိ- သည်၊ ဝေဝစနေန-ဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာနံ- သည်၊ န- မဟုတ်၊ သုပ္ပုဋ္ဌိပဗ္ဗံ- ကောင်းစွာကျင့်တတ်သော၊ သံသံ-အရံယာသံဃာကို၊ ပစ္စက္ခာမိ- ၏၊ [ဘုရားဆုံးမတော်မူသည့်အတိုင်း ကျင့်သောကြောင့် “သုပ္ပု + ပဋိပန္နောတိ

ပစ္စတ္တံ၊ ပေးပိ ညူတိ။ ။ ဥပ္ပုဋ္ဌိတညူစသော ပညာရှိတို့သည် “ငါသည် မဂ်ကို ငါ့ သန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်ပြီ၊ ဖိုလ်ကိုရအပ်ပြီ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီ” ဟု မိမိ-မိမိ၏ စိတ်၌ သိနိုင် ခံစားနိုင်သော တရား။ [အတ္တနိ အတ္တနိ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိ တဗ္ဗော၊ - (“အတ္တနိ အတ္တနိ ပစ္စတ္တံ” ဟု အဗျယ်ဘောပြု၊) အတ္တနောပန စိတ္တေယေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ အနုဘဝိတဗ္ဗော ဝိညူဟိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။]

အသင်္ခတံ ။ ။ သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ (ပေါင်းဆုံ၍) ပစ္စယသမောဓာန လက္ခဏေန (အကြောင်းတရား၏ အကျိုးတရားနှင့် ပေါင်းဆုံခြင်းလက္ခဏာရှိသော) သမာဂမေန (ပေါင်းဆုံခြင်းအားဖြင့်) သန္တိပတိတွာ (ပေါင်းဆုံ၍) အနုရူပေဟိ ပစ္စယေဟိ အကတံ အနိပ္ပတ္တိတန္တိ အသင်္ခတံ။ [သံကို သင်္ဂမ္မစသည်ဖြင့်၊ ထို ပေါင်းဆုံခြင်း ဟူသည်လည်း အကြောင်းတရားချင်း ပေါင်းဆုံမှုမဟုတ်၊ အကြောင်း အကျိုး ပေါင်းဆုံခြင်းတည်း၊ “အကြောင်းတရားတို့သည် နီးနီးကပ်ကပ် ပေါင်းစပ်၍ ပြုအပ်သော တရား မဟုတ်” ဟူလို၊ ဆိုလိုရင်းကား- “နိဗ္ဗာန်မှာ နီးကပ်သော တိုက်ရိုက်အကြောင်း မရှိ၊ ဝေးသော အကြောင်းတွေကား ပါရမီဖြည့်မှုမှစ၍ ရှိသည်” ဟု ဆိုလိုသည်။]

အမတံ ။ ။ နတ္ထိတ္တေ မတံတိ အမတံ- သေခြင်းမရှိရာ (မသေရာ)၊ တေသ္မိံ ဝါ အဓိဂတေ နတ္ထိ ပုဂ္ဂလဿ မတံ (မရဏံ) တိ အမတံ = ထို တရားကိုရသောပုဂ္ဂိုလ်မှာ သေရခြင်းမရှိတော့၊ “နတ္ထိ မတံ တေသ္မိံ” (ဤတရားကြောင့်) ဣတိ အမတံ” ဟု ပြု။

သုပ္ပဋိပန္နော”ဟု ပြု၊] ဥဇုပ္ပဋိပန္နံ - ဖြောင့်မတ်စွာ ကျင့်တတ်သော၊ ပေ၊ ဩယ
 ပုပ္ပဋိပန္နံ - သိသင့်သိထိုက်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါ ကျင့်တတ်သော၊ ပေ၊ သာမိစိ
 ပုပ္ပဋိပန္နံ-လူတို့ရှိသေမှုအားလျော်စွာ ကျင့်တတ်သော၊ ပေ၊ စတ္တာရိပုရိသယုဂံ-
 ယောက်ျားလေးစုံဖြစ်သော ၊ ပေ၊ အဋ္ဌပုရိသပုဂ္ဂလံ - ဝပါးသော ယောက်ျား
 မြတ် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော ၊ ပေ၊ အာဟုနေယျံ-အဝေးမှသော်လည်းယူဆောင်၍
 ပေးလှူအပ်သောပစ္စည်းကို ခံယူတော်မူထိုက်သော၊ ပေ ပါဟုနေယျံ-အရပ်
 တပါးမှလာသော ဧည့်သည်တို့အား ပေးထိုက်သောပစ္စည်းကို ခံယူတော်မူ

ဥဇုပ္ပဋိပန္နော စသည် ။ ။ ကာမသုခလိက အတ္တကိလမထ ၂ ပါးသို့ မကပ်ဘဲ
 ကာယဝစီမနောတို့၏ ကော်ကျစ်သောအပြစ်ကို ပယ်ရှားဘို့ရာ မဇ္ဈိမပဋိပတ် အကျင့်
 မြတ်ဖြင့် ဖြောင့်မတ်စွာကျင့်သောကြောင့် “ဥဇု+ပဋိပန္နောတိ ဥဇုပ္ပဋိပန္နော”၊ အရိယာ
 မဂ် စသည်တို့ဖြင့် သိအပ် ထိုးထွင်းအပ်၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်သောနိဗ္ဗာန်ကို “ဤယ” ဟု
 ခေါ်၏၊ ဤယတိ (ပဋိဝိဇ္ဇာတိ သန္တိကရိယတီ) တိ ဤယော၊ ဤယာယ- နိဗ္ဗာန်အကျိုး
 ငှါ+ပဋိပန္နော ဤယပုပ္ပဋိပန္နော၊ သာမိစိကမ္မဿ-အဘိဝါဒန၊ ပစ္စုပ္ပန်စသော ရိသေမှု
 အား+အနုရူပံ-စွာ၊ ပဋိပန္နော သာမိစိပုပ္ပဋိပန္နော။

စတ္တာရိ ပုရိသယုဂံ ။ ပုရိသာနံ+ယုဂါနိ ပုရိသယုဂါနိ၊ စတ္တာရိ+ပုရိသယုဂါနိ
 စတ္တာရိပုရိသယုဂံ၊ (စတ္တာရိဉ္စ ဝိဘတ်မကြေသော အလုတ္တ သမာဟာရဒီဂ)။ [စတု
 ပုရိသယုဂံ သံဘန္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ စတ္တာရိတိ ဝိဘတ္တိလောပံ အကတွာ နိဒ္ဒေသော ကတော။]

အဋ္ဌ၊ ပေ၊ ပုဂ္ဂလံ ။ ပုရိသနှင့် ပုဂ္ဂလသည် ပရိယာယ်တည်း၊ ဝေနေယျတို့၏အဇ္ဈာ
 သယအားလျော်စွာ ၂ ပုဒ်လုံး ဟောတော်မူသည်။ [ဧတ္ထ ပုရိသောတိဝါ ပုဂ္ဂလောတိ
 ဝါ ဧကတ္တာနိ တောနိ ပဒါနိ၊ ဝေနေယျဝသေန ပနေတံ ပုတ္တိ။]

အာဟုနေယျံ ။ အာပုဗ္ဗ၊ ဟု (ဒါနာဒန ဟုပုဗ္ဗဒါနေသု) ယုပစ္စည်း၊ အာနေတွာ-
 အဝေးမှသော်လည်းဆောင်ယူ၍+ (သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့အား) ဟုနိတဗ္ဗံ-ပူဇော်ထိုက်
 သော ပစ္စည်း ၄ ပါးသည်၊ အာဟုနံ - မည်၏၊ အာဟုနံ - ကို၊ အရဟတီတိ အာဟု
 နေယျော၊ အရဟတီအနက်၌ ဣယျပစ္စည်း၊ အရိယာဖြစ်ပြီးသော သံဃာသည် (အနီး
 အပါးရှိသော ပစ္စည်းကိုမဆိုတားဘိ) အဝေးမှသော်လည်း ဆောင်ယူ၍ ပူဇော်အပ်
 သော ပစ္စည်းကို ခံယူထိုက်သည်၊ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း-ထိုအလျှောက် အကျိုးများစေနိုင်
 သော သီလသိက္ခာ စသည်တို့က ဖြူစင်သောကြောင့်တည်း။

ပါဟုနေယျံ ။ ပ+အာ+ဟုန၊ ပ (ဒိသာဝိဒိသတော)-ရှေးရှုအရပ်၊ အထောင့်
 အရပ်ဟူသော အရပ်တပါးမှ+အာ (အာဂတာနံ) - လာသော ဧည့်သည် မိတ်ဆွေ
 တို့အား+ဟုနိတဗ္ဗံ- ပေးထိုက်သော ပစ္စည်းသည်၊ ပါဟုနံ- မည်၏၊ ပါဟုနံ+အရဟ
 တီတိ ပါဟုနေယျော-အရိယာသံဃာတော်သည် ဘုရားတဆူ ပွင့်တော်မူမှ ပေါ်လာ
 ကြသော ဧည့်သည်တော်များဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အရိယာသံဃာတော်များသည် (ရိုးရာ
 ဧည့်သည်များထက်) သာလွန်၍ ဧည့်သည်ဘို့ ပစ္စည်းများကို ခံယူထိုက်သည်။

ထိုက်သော၊ပေ၊ ဒက္ခိဏေယျံ- တမလွန်ဘဝကို ရည်မှန်း၍ လှူဒါန်းအပ်သော ပစ္စည်းကို ခံယူတော်မူထိုက်သော၊ ပေ၊ အဉ္စလိကရဏိယံ - လက်အုပ် ချိမိုး ရှိခိုးမှုပြုခြင်းကို ထိုက်တော်မူသော၊ ပေ၊ အနုတ္တရံ- အတူမရှိ မြတ်သော၊ ပုည က္ခေတ္တံ - ကောင်းမှု မျိုးစေ့တို့၏ စိုက်ပျိုးကြံချရာ လယ်ယာမြေကောင်းဖြစ် တော်မူသော၊ သံဃံ - အရိယာသံဃာတော်ကို၊ ပစ္စက္ခာမိ - ၏၊ ဣတိ ဝေ- ဤသို့ သိက္ခာချခြင်းသည်၊ သံဃဝေဝစနေန - ဖြင့်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ - သည်၊ ဟောတိ-၏။

သိက္ခံ ပစ္စက္ခာမိတိ-သည်၊ ဝေဝစနေနပစ္စက္ခာနံ၊န-မဟုတ်၊ ဘိက္ခုသီလံ- ဘိက္ခုသီလကို၊ ပစ္စက္ခာမိ - ၏၊ [နောက်၌ ဤအတိုင်းပေး၊] ပေ၊ ဣတိဝေ- ဤသို့ သိက္ခာချခြင်းသည်၊ သိက္ခာဝေဝစနေန-ဖြင့်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ ဝိနယံ ပစ္စက္ခာမိတိ-သည်၊ ဝေဝစနေန ပစ္စက္ခာနံ န(ဟောတိ)၊ဘိက္ခုဝိနယံ- ကို၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ ပေ၊ဒုဗ္ဘာသိတံ-ကို၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ ဣတိဝေမာဒိ-ဤသို့အစရှိသော သိက္ခာချခြင်းသည်၊ဝိနယဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ ပါတိမောက္ခံ ပစ္စက္ခာမိတိ- သည်၊ပေ၊ဘိက္ခုပါတိမောက္ခံ-ကို၊ (ပစ္စက္ခာမိ)၊ပေ၊ဣတိဝေ- ဤသို့သိက္ခာချခြင်းသည်၊ ပါတိမောက္ခဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊

ဒက္ခိဏေယျံ ။ ။ ဒက္ခန္တိ ဝနန္တိ ဧတာယာတိ ဒက္ခိဏာ - သတ္တာတို့၏ သမ္ပတ္တိ အမျိုးမျိုးဖြင့် တိုးပွားကြောင်း ဖြစ်သော (တမလွန်အတွက် ရည်မှန်း၍ လှူဒါန်းအပ် သော) အလှူ၊ ဒက္ခိဏံ+အရဟတီတိ ဒက္ခိဏေယျော-ရည်မှန်းသည့်အတိုင်း အကျိုးရ စေတတ်သောကြောင့် ဒက္ခိဏာကို ခံယူထိုက်သည်။

အဉ္စလိကရဏိယံ ။ ။ အဉ္စလိဿ - လက်အုပ်ချိမိုး ရှိခိုးမှုကို+ကရဏံ - ပြုခြင်း တည်း၊ အဉ္စလိကရဏံ - ခြင်း၊ အဉ္စလိကရဏံ + အရဟတီတိ အဉ္စလိကရဏိယော၊ အရဟတိအနက်၌ ဏိကပစ္စည်း၊ ကကို ယပြု။

အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ ။ ။ ရှင်ဘုရင်၏ သလေးစပါးစိုက်ပျိုးရာ သလေးခင်းကို “ရညော သာလိခေတ္တံ”ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့ တလောကလုံး၏ ကောင်းမှုမျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးရာ (စိုက်ပျိုးသည့်အတိုင်း အသီးအပွင့်အကျိုးများ၏ ဖြစ်ထွန်းရာ) အရိယာ သံဃာတော်ကိုလည်း“လောကဿ ပုညခေတ္တံ”ဟု ဆိုအပ်သည်။

မှတ်ချက် ။ ။ “အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ”ဟူသော သံဃာဂုဏ်တော်၌ “သံဃော”ဟု ပုလိန်အနက်ကိုအရကောက်ရပါလျက်“ပုညခေတ္တံ”ဟု နပုလိန်ရှိသော ကြောင့် ပုညခေတ္တံ၌ ခေတ္တံကို သဒိသုပစာရပုဒ် ဟု ကြိပါ၊ ဥပစာသဒ္ဒါဟူသမျှ၌ မူလ လိနပုဒ် မပျက်စေရ၊ ဥပစာမကြိဘိ ဥပမာတဒ္ဒိတ် ကြိလျှင်ကား “ပုညခေတ္တော ” ဟု သံဃောနှင့် အရတူရလိမ့်မည်၊ သက္ကတ၌ “ညေတ္တံ”ဟု ရှိသောကြောင့် ပါဠိ၌ရှေ့ပုဒ်နှင့် တွဲသောအခါ ကကို ခပြု၍(က်) လာစေရသည်။

ဥဒ္ဒေသံ ပစ္စက္ခာမိတိ- သည်၊ ဝေဝစနေန ပစ္စက္ခာနံ န(ဟောတိ)၊ ဘိက္ခုပီတိ မောက္ခုဒ္ဒေသံ-ကို၊(ပစ္စက္ခာမိ)ပေ၊ ပဌမံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ-ကို၊ (ပစ္စက္ခာ မိ) [နိဒါနဒ္ဒေသကို ဆိုလိုသည်။] ဒုတိယံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ-ကို၊ပေ၊[ပါရာ ဇိကုဒ္ဒေသကို ဆိုလိုသည်။] တတိယံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ- ကို၊ ပေ၊ [သံဃာဒိ သေသုဒ္ဒေသကိုဆိုလိုသည်။] စတုတ္ထံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ- ကို၊ပေ၊[အနိယတု ဒ္ဒေသကိုဆိုလိုသည်။] ပဉ္စမံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ- ကို၊ ပေ၊ [ဝိတ္ထာရုဒ္ဒေသကို ဆိုလိုသည်။] သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေသံ - သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၏ဥဒ္ဒေသကို၊ပေ၊ ဝိဇိတ ဝိဇယု ဒ္ဒေသံ-ဝိဇိတ ဝိဇယ၏ ဥဒ္ဒေသကို၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ ဣတိဝေမာဒိ- ဤသို့အစရှိသော သိက္ခာချခြင်းသည်၊ ဥဒ္ဒေသဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

ဥပဇ္ဈာယံ ပစ္စက္ခာမိတိ-သည်၊ပေ၊ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မံ-ကို၊ပဗ္ဗာ ဇေယိ - ရှင်ဖြစ်စေပြီ၊ ဝါ - ရှင်ပြုပေးပြီ၊ [ရှင်သာမဏေပြုစဉ်က ဥပဇ္ဈာယ် ပေးသောပုဂ္ဂိုလ်-ဖြစ်သည်။] (တံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အဟံ-သည်၊ ပစ္စက္ခာမိ-၏) [တာဟံ ပစ္စက္ခာမိ - ဌံ လှမ်းစပ်၊] ယော - သည်၊ မံကို၊ ဥပသမ္မာဒေသိ- မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ရောက်စေပြီ၊ [ရဟန်းခံစဉ်က ဥပဇ္ဈာယ်ပေး သည်။] (တံ-ကို၊ အဟံပစ္စက္ခာမိ)ယဿ-၏၊ မူလေန-အရင်းမူလ ပဋ္ဌာန၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ- အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (ဘာဝပ္ပဓာန)၊ [ယဿ မူလေနာ တိ-ယဿ ပဋ္ဌာနဘာဝေန၊ ကာရဏဘာဝေနဝါ၊] အဟံ-သည်၊ ပဗ္ဗဗေတော- ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့ပြီ၊ (တံ အဟံပစ္စက္ခာမိ) ယဿ-၏၊ မူလေန-ဖြင့်၊ ဝါ- ဖြင့်၊ အဟံ-သည်၊ ဥပသမ္ဗန္ဓော-ပြီ၊ (တံ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ) မယံ- ၏၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ- ရှင်အဖြစ်သည်၊ ယဿ-၏၊ မူလိကာ-မူလပဋ္ဌာနရှိ၏၊ (တံ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ) မယံ-၏၊ ဥပသမ္ဗဒါ- သည်၊ ယဿ- ၏၊ မူလိကာ- ရှိ၏၊ တံ- ကို၊ အဟံ-သည်၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ ဣတိဝေ-သည်၊ ဥပဇ္ဈာယဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

ယဿမူလိကံ။ ။ “ မူလံ (ပဋ္ဌာနဘာဝေါ၊ ကာရဏဘာဝေါဝါ) ဧတိသာတိ မူလိကာ၊ မူလသဒ္ဓါသည် “အဘယ်၏ မူလနည်း” ဟု မေးသို့ရာ ရှေ့ကပုဒ်ကိုခွဲခြင်း ရှိပါသော်လည်း ဝမကသတ္တိ (ရှေ့ပုဒ်က မိမိဟူသော မူလဌာသော စပ်ရသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေရမ်းနိုင်သောသတ္တိ) ရှိသောကြောင့် “မူလိကာ”ဟု တဒ္ဓိတ်ဖြစ်နိုင်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဤစကားကို ထောက်၍ ပုဒ်တပါးကို ငဲ့သောပုဒ်သည် ဝမကသတ္တိ ရှိမှ နောက်ပုဒ်နှင့် သမာသ်ဖြစ်သကဲ့သို့၊ တဒ္ဓိတ်လည်း ထိုကဲ့သို့ ဝမကသတ္တိရှိမှ ဖြစ်နိုင် သည်။ ထို့ကြောင့် “ဝမကတ္တာ သမာသော” ကဲ့သို့ “ဝမကတ္တာ တဒ္ဓိတော”ဟု လည်း ပံရိတာသာ ပြုရမည် ဟု မှတ်။ [မူလသဒ္ဓဿ သာပေက္ခဘာဝေဝိ နိစ္စသာပေက္ခတာယ ဝမကတ္တာ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-ဇီကာ။]

အာစရိယံ ပစ္စက္ခာမိတိ- သည်၊ပေးယော-အကြင်ဆရာသည်၊ မံ-ကို၊ ပဗ္ဗာ
 ဇေသိ- ရှင်ဖြစ်စေပြီ၊ ဝါ- ရှင်ပြုပေးပြီ၊ (တံ- ထို သရဏဂုဏ်ဆရာကို၊ အဟံ-
 သည်၊ပစ္စက္ခာမိ)၊ယော-သည်၊ မံ-ကို၊ အနုဿာဝေသိ-ကမ္မဝါစာကိုကြားသိ
 စေပြီ၊ (တံ-ထို ကမ္မဝါစာဆရာကို၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ) ယံ၊ အဟံ၊ နိဿာယ-
 မိ၍၊ ဝသာမိ - နေ၏၊ (တံ- ထို နိဿယည်းဆရာကို၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ) ယံ၊
 အဟံ ဥဒ္ဓိသာပေမိ-ပါဠိကိုရွတ်ပြစေ၏၊(တံ-ထိုပါဠိရွတ်ပြစေအပ်သောဆရာ
 ကို၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ) ယံ၊အဟံ၊ ပရိပုစ္ဆာမိ-အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အဘန်ဘန်
 မေးမြန်း၏၊ တံ-ထို အနက်အဓိပ္ပါယ် ပြောပေးသောဆရာကို၊ပေးယော၊မံ-
 ကို၊ ဥဒ္ဓိသတိ- ပါဠိကို ရွတ်ပြ၏၊ တံ-ထိုပါဠိကို ရွတ်ပြပေးသောဆရာကို၊ ပေး
 ယော မံ၊ပရိပုစ္ဆာပေတိ- အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အဘန်ဘန်မေးမြန်းစေ၏၊ တံ-
 ထို အနက်အဓိပ္ပါယ် မေးစေသောဆရာကို၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ၊ ဣတိဝေံ-သည်၊
 အာစရိယဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

သဒ္ဓိဝိဟာရိတံ ပစ္စက္ခာမိတိ - သည်၊ပေး ယံ - အကြင် တပည့်ကို၊ အဟံ၊
 ပဗ္ဗာဇေသိ - ဥပဇ္ဈာယ်ပေး၍ ရှင်ဖြစ်စေပြီ၊ (တံ-ထို တပည့်ကို၊ အဟံ-သည်၊
 ပစ္စက္ခာမိ)ယံ - အကြင်တပည့်ကို၊ အဟံ၊ ဥပသမ္မာဒေသိ - ဥပဇ္ဈာယ်ပေး၍
 ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေပြီ၊ (တံ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ၊ပေးတံ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ၊
 ဣတိ ဝေံ-သည်၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

အန္တေဝါသိကံ ပစ္စက္ခာမိတိ-သည်၊ပေး ယံ-အကြင်တပည့်ကို၊ အဟံ ပဗ္ဗာ
 ဇေသိ - သရဏဂုဏ်ပေး၍ ရှင်ဖြစ်စေပြီ၊ (တံ- ထို တပည့်ကို၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ)

ပဗ္ဗာဇေသိ-စသည်။ ။ပဗ္ဗာဇေသိဖြင့် သရဏဂုံပေးသော ဆရာကို၊ အနုဿာ
 ဝေသိဖြင့် ကမ္မဝါစာဆရာကို၊ နိဿာယဝသာမိဖြင့် နိဿယည်းဆရာကို၊ ဥဒ္ဓိသာပေမိ
 စသော ၄ မျိုးဖြင့် စာချဆရာကို ပြ၏၊ ဥဒ္ဓိသာပေမိဖြင့် မိမိက ပါဠိကို ရွတ်ဆိုပြဘို့ရန်
 တောင်းပန်အပ်သောဆရာကိုပြ၏၊ ပရိပုစ္ဆာမိဖြင့် မိမိကအနက်အဓိပ္ပါယ် မေးအပ်သော
 ဆရာကိုပြ၏၊ ဥဒ္ဓိသတိဖြင့် မိမိကတောင်းပန်ရဘဲ ပါဠိရွတ်ဆိုပြပေးသော(ပါဠိစာချ)
 ဆရာကိုပြ၏၊ ပရိပုစ္ဆာပေတိဖြင့် မိမိကို အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မေးစေသော (အနက်
 အဓိပ္ပါယ် အမေးခိုင်းသော)ဆရာကိုပြသည်။

မှတ်ချက်။ ။စာအုပ်စေတမာ မရှိသောရှေးခေတ်၌ (၁) ဆရာကို ပါဠိသက်သက်ရွတ်
 ပြဘို့တောင်းပန်ရ၏၊ (၂) ထိုသို့တောင်းပန်သဖြင့် ဆရာက ရွတ်ပြရ၏၊ (၃) ထို
 ပါဠိ၏အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို မေးရ၏၊ (၄) အဓိပ္ပါယ်ပြောပြသော ဆရာကလည်း
 မေးစေရ(အမေးခိုင်းရ) ၏၊ ထို့ကြောင့် ဓမ္မာစရိယနှင့်စပ်၍ ဥဒ္ဓိသတိစသော ကြိယာ
 ၄ ရပ်ရှိရသည်။ “ယာဟံပဗ္ဗာဇေသိ” စသော သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝေဝစနေတို့၏အဓိပ္ပါယ်ကို
 ဥပဇ္ဈာယ်မှ ပြောင်းပြန်- ပြန်၍သိနိုင်လောက်ပြီ။

ပေ၊ ယေ - အကြင် တပည့်သည်၊ မံ - ငါ့ကို၊ ဥဒ္ဓိသာပေတိ - ပါဠိကို ရွတ်ပြ
 စေ၏ (တံ- ကျိ၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ)၊ ပေ၊ ပရိပုစ္ဆတိ - အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို
 အဘန်ဘန်မေးမြန်း၏၊ ပေ၊ တံ- ကျိ၊ အဟံ- သည်၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ ဣတိ ဝေ- သည်၊
 အန္တေဝါ သိကဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။ [ယာဟံ ပဗ္ဗာဇေသိ -
 စသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း အာစရိယ ၄ မျိုးမှ ပြောင်းပြန်-ပြန်၍ သိနိုင်
 လောက်ပြီ။]

သမာနုပဇ္ဈာယကံ ပစ္စက္ခာမိတိ - သည်၊ ပေ၊ မယံ- ၏၊ ဥပဇ္ဈာယော- ဥပ
 ဇ္ဈာယ်သည်၊ ယံ - ကျိ၊ ပဗ္ဗာဇေသိ - ဥပဇ္ဈာယ်ပေး၍ ရှင်ဖြစ်စေပြီ၊ (တံ- ထို
 တပည့်ကို၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ) ပေ၊ ဥပသမ္မာဒေသိ - ဥပဇ္ဈာယ်ပေး၍ မြင့်မြတ်
 သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ရောက်စေပြီ၊ ပေ၊ ယေ - အကြင်တပည့်သည်၊ တဿ-
 ထို ငါ့ဥပဇ္ဈာယ်၏၊ မူလေန ပဗ္ဗဇိတော၊ (တံ - ထိုတပည့်ကို၊ ပေ) ယဿ၊
 ပဗ္ဗဇ္ဇာ- သည်၊ တံမူလိကာ- ထို ငါ့ဥပဇ္ဈာယ်ဟူသော အရင်းမူလ ပဓာနရှိ၏၊
 [သောဝေ + မူလံ တံမူလံ (ထိုဥပဇ္ဈာယ်ဟူသော အကြောင်းရင်း)၊ တံမူလံ
 + ယဿ အတ္တိတံ တံမူလိကာ၊] ပေ၊ သမာနုပဇ္ဈာယကဝေဝစနေန သိက္ခာ
 ပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ သမာနာစရိယကံ ပစ္စက္ခာမိတိ - သည်၊ ပေ၊ မယံ - ၏၊
 အာစရိယော၊ ယံ - ကျိ၊ ပဗ္ဗာဇေသိ - သရဏဂုဓပေး၍ ရှင်ဖြစ်စေပြီ၊ (တံ-
 ထိုတပည့်ကို၊ ပေ) သမာနာစရိယကဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

သဗြဟ္မစာရိံ ပစ္စက္ခာမိတိ- သည်၊ ပေ၊ ယေန- အကြင်သီတင်းသုံးဘော်နှင့်၊
 သဒ္ဓိံ- တကွ၊ အဟံ၊ အဓိသီလံ- အဓိသီလသိက္ခာကို၊ သိက္ခာမိ- ကျင့်၏၊ (တံ-
 ထို သီတင်းသုံးဘော်ကို၊ ပေ) ယေန သဒ္ဓိံ အဟံ၊ အဓိစိတ္တံ - ကျိ၊ သိက္ခာမိ၊
 တံ- ထို၊ ပေ၊ သဗြဟ္မစာရိဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ ဂိတိတိ ဓံ
 ဓာရေတိတိ- သည်၊ ပေ၊ မံ- တပည့်တော်ကို၊ အဂါရိကောတိ - အိမ်၌တည်သူ
 ဟူ၍၊ ဓာရေတိ- မှတ်ပါလော၊ (ဣတိ- ဤသို့၎င်း)၊ မံ- ကျိ၊ ကဿကောတိ -
 လယ်သွားဟူ၍၊ ဓာရေတိ - လော၊ ပေ၊ ဝါဏီဇောတိ - ကုန်သည်ဟူ၍၊ ပေ၊
 ဝေါရက္ခောတိ - နွားကျောင်းသားဟူ၍၊ ပေ၊ ဩကလ္လကောတိ- အထီးကျံမြွေ
 လူဆင်းရဲဟူ၍၊ ပေ၊ မောဠိပဇ္ဈေ- မြွေအပ်သော ရောင်ထိုးရှိသူဟူ၍၊ ဝါ- မြွေအပ်

ဩကလ္လကော ။ ။ ခုပ္ပိပါသာဒိဒုက္ခပရေတာနံ - ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းအစ
 ရှိသော ဒုက္ခသည်နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော၊ ဒီဏသုခါနံ- ကုန်ခန်းသော သုခရှိကုန်သော၊
 နဟာနာဒိသရိရပုဋ္ဌဇ္ဇနဂရဟိတာနံ- ရေချိုးခြင်းစသည်ဖြင့် ကိုယ်ကို သုတ်သင်ခြင်းမှ
 ကင်းကုန်သော၊ ကပဏမနုဿာနံ- အထီးကျံမြွေလူဆင်းရဲတို့၏၊ တေ အဓိဝစနံ။

သော မကိုင့်ရှိသူဟူ၍၊ [သီခါဗဒ္ဓေါ၊ ဩမုတ္တမကုဋေဝါ-စွပ်အပ်သောမကိုင့် ရှိသူ။] ဝါ-မကိုင့်ဆောင်းသူဟူ၍၊ ပေ၊ မံ-ကို၊ ကာမဂုဏိကောတိ-ကာမဂုဏ် ခံစားသူဟူ၍၊ ဓာရေဟိ-လော၊ ဣတိ-၎င်း၊ ဣတိဝေ- ဤသို့ သိက္ခာချခြင်း သည်၊ [ဣတိတလံး အကြေကြါ၊] ဝိဟိဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

ဥပါသကောတိ မံ ဓာရေဟိတိ - သည် ၊ ပေ ၊ မံ - ကို၊ ဒွေဝါစိကော- ၂ ခွန်းသောစကားရှိသော၊ ဥပါသကောတိ-ဟူ၍၊ ဓာရေဟိ-လော၊ ဣတိ၊ ၎င်း၊ [ဒွေ+ဝါစာ-ဒွိ+ဝါစံ၊ ဒွိဝါစံ+ယဿ အတ္ထိတိ ဒွေဝါစိကော၊ ဘုရား ပွင့်တော်မူစဉ် သံဃာ မရှိသေးသည်ကို မှန်း၍ “ ဒွေဝါစိက ” ဟု ဆိုသည်၊ ထို ဥပါသကာမျိုး အနေဖြင့် သိက္ခာချနိုင်၏-ဟု ပြ၏။] ပေ၊ တေဝါစိကော- ၃ ခွန်းသော စကား ရှိသော၊ ပေ၊ ဗုဒ္ဓံ - ကို၊ သရဏဂမနိကံ - ကိုးကွယ်ရာ ဟူ၍ ဆည်းကပ်တတ်သော၊ (ဥပါသကောတိ-ဟူ၍၊ ဓာရေဟိ-လော၊ ဣတိ-၎င်း၊ ပေ) [ဥပါသကော ပုဒ်ကို အားလုံး၌ ထည့်ပေး၊] ပဉ္စသိက္ခာပဒိကော- ငါးပါးသော သိက္ခာပုဒ်ရှိသော၊ (ဥပါသကောတိ-ဟူ၍) ၊ ပေ ၊ ဥပါသက ဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ အာရာမိကောတိ မံ ဓာရေဟိတိ- သည်၊ ပေ၊ မံ- ကို၊ ကပ္ပိယကာရကောတိ- အပ်အောင် ပြုတတ်သူ ဟူ၍၊ ပေ၊ ဝေယျာဝစ္စကရောတိ-ဝေယျာဝစ္စကို ပြုသူဟူ၍၊ ပေ၊ အပ္ပဟရိတ ကာရကော တိ-စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင် မရှိအောင် ပြုသူဟူ၍၊ (မြက်သစ်ပင်ကို သုတ်သင် ရှင်းလင်းတတ်သူ ဟူ၍) ၊ ပေ၊ ယာဂုဘာဇကောတိ-ယာဂုကို ဝေဘန်သူဟူ၍၊ ပေ၊ ဖလဘာဇကောတိ-သစ်သီးကို ဝေဘန်သူဟူ၍၊ ပေ၊ ခဇ္ဇကဘာဇကောတိ- ခဲဘွယ်ကို ဝေဘန်သူဟူ၍၊ (မှဲ့ပဲ သရေစာကို ဝေဘန်သူဟူ၍) ၊ ပေ ၊ အာရာ မိကဝေဝစနေန သိက္ခာ ပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

သာမဏေရောတိ မံ ဓာရေဟိတိ-သည်၊ ပေ၊ မံ-ကို၊ ကုမာရကောတိ- အငယ်ဆုံးသာမဏေဟူ၍၊ ဓာရေဟိ-လော၊ (ဣတိ-၎င်း) ပေ၊ စေလ္လကော တိ- သာမဏေငယ် ဟူ၍၊ ပေ၊ စေဋကောတိ- သာမဏေလတ် ဟူ၍၊ မောဋ္ဌိ

ကုမာရကောစသည်။ ။ ကုမာရာဝတ္ထော-သတို့သားငယ် အခိုက်အတန့် (အရွယ်) ရှိသော၊ အတိဝိယ ဒဟာရသာမဏေရော-အလွန်ငယ်သော (၅ နှစ်- ၇ နှစ်အရွယ်) သာမဏေ၊ စေလ္လကောတိ တတောမဟန္တတရော ခုဒ္ဒကသာမဏေရော၊ စေဋကောတိ မဇ္ဈိမော၊ မောဋ္ဌိကတ္ထောတိ မဟာသာမဏေရော၊ သမဏေဒ္ဓေသောတိ ပန အဝိသေ သတော သာမဏေရာမိဝစနံ = (သမဏတို့ကို ရေတွက်ရာ၌ သာမဏေအားလုံးကိုပါ ထည့်သွင်း ရေတွက်ရသောကြောင့်) သမဏေဒ္ဓေသနာမည်သည် သာမဏေအားလုံးနှင့် ဆိုင်သောနာမည်တည်း။ [သမဏောတိ-ဟူ၍+ဥဒ္ဓေသော- ညွှန်ပြအပ်သူ။]

ကဏ္ဍောတိ- သာမဏေကြီးဟူ၍၊ ပေ၊သမဏဒွေသောတိ-သမဏဟု ညွှန်ပြ
 အပ်သော သာမညသာမဏေဟူ၍၊ ဓာရေဟိ - လော၊ (ဇုတိ-၎င်း၊)ဇုတိ
 ဝေ-သည်၊ ပေ၊ ဟောတိ၊ တိတ္ထိယောတိ ဓံဓာရေဟိတိ-သည်၊ ပေ၊နိဂဏ္ဍော
 တိ - နိဂဏ္ဍဟူ၍၊ပေ၊အာဇီဝကောတိ - ဟူ၍၊ ပေ၊ တာပသောတိ - ရသေ့
 ဟူ၍၊ပေ၊ ပရိဗ္ဗာဇကောတိ - ပရိဗ္ဗိဇ်ဟူ၍၊ ပေ၊ ပဏ္ဍရင်္ဂေတိ - ဖြူသော
 အဝတ်ဖြင့် ဖုံးအပ်သော ကိုယ်အင်္ဂါရှိသူ ဟူ၍၊ [ပဏ္ဍရေန - ဖြူသောအဝတ်
 ဖြင့်+ပဋိစ္ဆန္တံ + အင်္ဂံ ယဿာတိ ပဏ္ဍရင်္ဂေ၊ သာသနာပဉ္စ ဖိုးသုတော်မျိုး
 တည်း၊]ပေ၊တိတ္ထိယသာဝကောတိ ဓံ ဓာရေဟိတိ-သည်၊ပေ၊ နိဂဏ္ဍသာဝ
 ကောတိ-ဟူ၍၊ပေ၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

အဿမဏောတိ ဓံ ဓာရေဟိတိ- သည်၊ပေ၊ဒုဿီလောတိ - သီလမရှိသူ
 ဟူ၍၊ [“နိဿီလော” ဇီကာ၊ ဒုဿဒ္ဓါ အဘာဝအနက်ဟော၊]ပေ၊ပါပဓမ္မာ
 တိ-ယုတ်မာသော အကျင့်သဘောရှိသူဟူ၍၊ [ဒုဿီလတ္တာဝေ တိနဇ္ဈာသယ
 တာယ လာမကသဘာဝေ၊] အသုစိသင်္ကံသာရသမာစာရောတိ- မစင်ကြယ်
 သည်ဖြစ်၍ ယုံမှားခြင်းဖြင့် တွေးထင်အပ်သော အကျင့်ရှိသူဟူ၍၊ ပေ၊ ပဋိစ္ဆန္တ
 ကမ္မန္တောတိ - ဖုံးကွယ်အပ်သော မကောင်းမှုရှိသူဟူ၍၊ [ရှက်စရာကောင်း
 သဖြင့် ဖုံးထားအပ်သော မကောင်းသောအကျင့် ရှိသူ]၊ ပေ၊ အဿမဏော
 သမဏပဋိညောတိ- ရဟန်းမဟုတ်ဘဲ ရဟန်းဟု ဝန်ခံခြင်းရှိသူဟူ၍၊ [စာရေး
 တံယုရာ စသည်၌ ရဟန်းဟုညာ၍ပြောဆိုဝန်ခံသူ၊ သမဏော ဇုတိ+ပဋိညာ
 ယဿာတိ သမဏပဋိညော၊] အမြဲတစွာရိ မြဲတစွာရိပဋိညောတိ-မြဲတစွာရိ
 မဟုတ်ဘဲ မြဲတစွာရိဟု ဝန်ခံခြင်းရှိသူဟူ၍၊ [ဥပုသ်ကံ စသည်၌ မြဲတစွာရိ ဟု
 ညာ၍ ဝန်ခံသူ]၊ ပေ၊ အန္တောပူတိတိ- အတွင်း၌ ပုတ်သူဟူ၍၊ [သီလဝိပတ္တိ
 ဟူသော အတွင်းပုတ်-ပုတ်သူ]၊ပေ၊အဝဿုတောတိ-ကိလေသာ စိုစွပ်အပ်သူ
 ဟူ၍၊ [၆ ဒွါရတို့မှ ရာဂစသော ကိလေသာယိုသဖြင့် စိုနေသူ]၊ ပေ၊ ကသမ္မ၊

အသုစိ၊ပေ၊သမာစာရော။ ။သရိတဗ္ဗောတိ သရော၊ သင်္ကာယ+သရော သင်္က
 သရော၊ သင်္ကာယရောစ + သော + သမာစာရောတိ သင်္ကာယရသမာစာရော၊ [သံ
 အနက်မရှိ၊] အသုစိ (ဟုတ္တာ) + သင်္ကာယရသမာစာရော အသုစိသင်္ကာယရသမာ
 စာရော၊ တစုံတခု မလျောက်ပတ်သော အမှုကို (သူတပါး ပြုထားစေကာမူ) သူ
 ပြုသည်ဟု ယုံမှားစရာဖြစ်လောက်အောင် အမြဲအားဖြင့် ကိုယ်နှုတ်စိတ်အမှုအရာ မစင်
 ကြယ်နေသူ၊ (တနည်း) ရဟန်းအများ စုဝေး၍ ကိစ္စ တစုံတရာအတွက် တိုင်ပင်နေကြ
 သည်ကို မြင်လျှင် “ငါပြုထားတဲ့အမှုကို သိ၍ ပြောနေကြရော့သလား”ဟု မိမိကိုယ်တိုင်
 သူများအပေါ်၌ ယုံမှားခြင်းဖြင့် တွေးထင်ရအောင် မစင်ကြယ်သောအကျင့် ရှိသူ။

ဇာတောတိ-အမှိုက်ကဲ့သို့ ဖြစ်သောသူဟူ၍၊ ပေ၊ ကောဏ္ဍောတိ-အညွန့်တုံးသူ ဟူ၍၊ [ကောဏ္ဍောတိ ဒုဿိလာဓိဝစနံ၊ ဒုဿိလဖြစ်၍ အညွန့်တုံးနေသူ- ဟူလို]၊ ပေ၊ အဿမဏာဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ အသကျပုတ္တိ ယောတိ ဓံ ဓာရေဟိတိ- သည်၊ ပေ၊ ဓံ- ကို၊ န သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပုတ္တောတိ-သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓ၏ သားမဟုတ်ဟူ၍၊ ဓာရေဟိ- လော၊ ပေ၊ ဣတိ ဝေမာဒိ-ဤသို့ အစ ရှိသော သိက္ခာချခြင်းသည်၊ [အလားတူ ပရိယာယ်ပုဒ် မရှိလျှင် “ဣတိဝေ” ဟု ထား၍၊ အလားတူပရိယာယ် ကျန်သေးလျှင် “ဣတိ ဝေမာဒိ” ဟု ထား သည်၊] အသကျပုတ္တိယ ဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

တေဟိ အာကာရေဟိ၊ ပေ၊ နိမိတ္တေဟိတိ - ကား၊ ဗုဒ္ဓဝေဝစနာနိဝါတိ အာဒိနာ-ဝါအစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဝုတ္တေဟိ - ဟောတော်မူအပ်ပြီး ကုန် သော၊ ဗုဒ္ဓါဒိနံ - ဗုဒ္ဓအစရှိသည်တို့၏၊ တေဟိ ဝေဝစနေဟိ - တို့ဖြင့်၊ [ပါဠိ တော်ဝယ် “ဝဒတိ၊ ဝိညာပေတ” ။ စပ်] ဟိ-မှန်၊ ဝေဝစနာနိ-တို့ကို၊ [ဝုစ္စန္ဒိ-စပ်] သိက္ခာပစ္စက္ခာနုဿ-သိက္ခာချခြင်း၏၊ ကာရဏတ္တာ-အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာကာရာနိ - အာကာရတို့ဟူ၍၎င်း၊ ဗုဒ္ဓါဒိနံ - ဘုရားအစ ရှိသည်တို့၏၊ သဏ္ဌာနဒီပနတ္တာ - ပုံသဏ္ဌာန်ကို ပြတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဝါ - တနည်း၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနု သဏ္ဌာနတ္တာဝေ - သိက္ခာချခြင်း ဟူသော ပုံသဏ္ဌာန်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ လိင်္ဂါနိ - လိင်္ဂါတို့ဟူ၍၎င်း၊ သိက္ခာ

ကသမ္ပုဇာတော။ ။ သဿတရာဂါဒိကစဝရတ္တာ-လွန်စွာဖြစ်သော ရာဂစသော အမှိုက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ သီလဝန္တေဟိ ဆဇေတဗ္ဗတ္တာစ ကသမ္ပုဇာတော၊ [“အထော ကစဝရောပေ၊ ကသမ္ပုပိ” - အဘိဓာန် (၂၂၄)။]

အာကာရ၊ လိင်္ဂံ ။ ။ အာကရောန္တိ - သိက္ခာချခြင်းအကျိုးကို လွန်စွာပြတတ် ပြီးစေတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ အာကာရာ၊ လိင်္ဂံ-လျှို့ဝှက်အပ်သော အနက်ကို + ဝမယန္တိတိ- သိစေတတ်ကုန်သောကြောင့်၊ လိင်္ဂါနိ၊ ထို လိင်္ဂံသည် “လိင်္ဂံ-ဟတ္တာဒိသဏ္ဌာနံ” နှင့် အညီ ပုံသဏ္ဌာန်ဟူသော အနက်ကိုဟော၏၊ ထို ပုံသဏ္ဌာန်ကိုပြသော ဗုဒ္ဓါဒိဝေဝစန သဒ္ဓါကိုကား အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ကာရဏူပစာရ အားဖြင့် လိင်္ဂံ ဟု ခေါ်၊ ထို့ကြောင့် “ဗုဒ္ဓါဒိသဏ္ဌာနဒီပနတ္တာ လိင်္ဂါနိ” ဟု ဖွင့်သည်။

သိက္ခာ၊ ပေ၊ သဏ္ဌာနတ္တာဝေ။ ။ ဗုဒ္ဓ-သံဃ စသည်တို့မှာ ပုံသဏ္ဌာန်ရကောင်း သောကြောင့် 'ထိုဝေဝစနပုဒ်တို့က ဗုဒ္ဓါဒိသဏ္ဌာနကို ပြခြင်းသည် သင့်ပါစေတော့၊ ဓမ္မ- သိက္ခာ စသည်တို့ကား ပုံသဏ္ဌာန် မဟုတ်ကြသောကြောင့် ထိုဝေဝစနတို့သည် သဏ္ဌာနဒီပန မဖြစ်နိုင်၊ ထိုသို့ မဖြစ်နိုင်လျှင် အဘယ်မှာ လိင်္ဂံမည်နိုင်အံ့နည်း - ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ “ သိက္ခာ၊ ပေ၊ သဏ္ဌာနတ္တာဝေ ဝါ ” ဟု မိန့်၊ ဝေဝစပရိယာယ် သဒ္ဓါအစဉ်သည်ပင် သိက္ခာချခြင်း၏ သရုပ်သကေဉ် ပုံသဏ္ဌာန် (သဒ္ဓရုပ်အစဉ်)

ပစ္စက္ခာနဿ-၏၊ သဗ္ဗာနနဟေတုတော-မှတ်သိခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ မနုဿာနံ - တို့၏၊ တိလကာဒီနိ ဝိယ-မှပေါ်အစရှိသောအမှတ်
 အသားတို့ကဲ့သို့၊ နိမိတ္တာနိတိ-နိမိတ္တာနိဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စန္တိ-န၏၊ ဧဝံ ခေါ်ဘိက္ခ
 ဝေတိ - ဝေအစရှိသောစကားကို၊ ဣတော-ဤ ဗုဒ္ဓ၊ ဗုဒ္ဓါဒိဝေဝစနပုဒ်တို့မှာ၊
 ပရံ-၌၊ [ယောဇနာ၌ “ဣတော - တို့ထက်၊ ပရံတိ - အဓိကဿ (အလွန်
 ဖြစ်သော)ဟု ဖွင့်၏၊ (သ)ဝိဘတ်ကြေသည်”ဟု ဆို၏၊ ပရံကို နိပါတ်ကြိယာန
 တူသည်၊ အဘိဓာန်၌ ပရံနိပါတ်မရှိ၊] အညဿ - သော၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာန
 ကာရဏဿ-၏၊ အဘာဝတော- မရှိခြင်းကြောင့်၊ နိယမေန္တော-သတ်မှတ်
 လျက်၊ [သန္တိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ အနက်ရှိသော ခေါ် သဒ္ဓါဖြင့် ဆုံးဖြတ်လျက်၊]
 အာဟ-ပြီ၊ ဟိ-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤ ဧဝံ ခေါ် ဘိက္ခဝေအစရှိသောဝါကျ၌၊ အယံ-
 ကား၊ အတ္ထော - တည်း၊ ဝေမေဝ - ဤ အခြင်းအရာအားဖြင့်သာ၊ ဒုဗ္ဗလျာ
 ဝိကမ္မဉ္စေဝ-ကမ္မသည်၎င်း၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဉ္စ-သိက္ခာချခြင်းသည်၎င်း၊ ဟောတိ၊
 ဣတော-ဤပုဒ်တို့မှာ၊ ပရံ-၌၊ ကာရဏံ - သိက္ခာချခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊
 န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-ဤကား၊ (အတ္ထော-တည်း။)

ဧဝံ - လျှင်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနလက္ခဏံ - သိက္ခာချခြင်း၏ လက္ခဏာကို၊
 ဒဿေတွာ- ပြီး၍၊ အပ္ပစ္စက္ခာနေ - သိက္ခာမချခြင်း၌၊ [သိက္ခာချသော်လည်း
 ချရာမရောက်ခြင်း၌-ဟူလို၊] အသမ္မောဟတ္ထံ- မတွေ့ဝေခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း၊
 တဿေဝ သိက္ခာပစ္စက္ခာနလက္ခဏဿ - ၏ပင်၊ ပုဂ္ဂလာဒိဝေသေန - ဖြင့်၊
 ဝိပတ္တိဒဿနတ္ထံစ-မပြည့်စုံပုံကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း၊ [ယောဇန-၌ “ဝိပတ္တိကို
 အသမ္ပဇန”ဟု ဖွင့်၊] ကထဗ္ဗ ဘိက္ခဝေ အပ္ပစ္စက္ခာတာတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ-
 ပြီ၊ တတ္ထ-ထို ကထဗ္ဗ ဘိက္ခဝေ အပ္ပစ္စက္ခာတာအစရှိသောစကားရပ်၌၊ ယေဟိ
 အာကာရေဟိတိ အာဒိ - အစရှိသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-
 သည်သာ၊ ဥဗ္ဗတ္တကောတိ- ကား၊ ယက္ခုမ္မတ္တကောဝါ- ဘီလူး ဖမ်းစားခြင်း
 ကြောင့် ရူးသူမူလည်း ဖြစ်သော၊ ဝိတ္တုမ္မတ္တကောဝါ- သည်းခြေပျက်ခြင်း

ဖြစ်သောကြောင့် ထို ဗုဒ္ဓဝေဝစန မေဓဝေဝစန စသည်တို့ကို (သဏ္ဌာနဒီပန မဟုတ်
 သော်လည်း) လိင်္ဂဟု ဆိုအပ်သည်-ဟူလို၊ ဤနည်း၌ လိင်္ဂအရ သဏ္ဌာနဒီပနအနက်ကို
 မယူဘဲ၊ သဏ္ဌာနအနက်ကိုသာ ယူရသည်။ [သိက္ခာပစ္စက္ခာနရူပီနိ ဟိ ဝေဝစနာနိ
 သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဏ္ဌာနာနိတိ ဝုစ္စန္တိ။]

နိမိတ္တံ ။ ။ နိမိနာတိ သဗ္ဗာနာတိ ဧတေဟိတိ နိမိတ္တာနိ၊ လူ၌ မှသည် ထိုလူကို
 သိမှတ်ကြောင်း အမှတ်အသား ဖြစ်သကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓါဒိဝေဝစနသဒ္ဓါ ထိုလည်း “ သိက္ခာ
 ချသူ”ဟု သိကြောင်း အထိမ်းအမှတ်ပင် ဖြစ်ကြသည်။

ကြောင့် ရူးသူမူလည်းဖြစ်သော၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစုံတယောံသော၊
 ဝိပရိတသညော-ဇောက်ပြန်သောသညာ ရှိသူတည်း၊ သော-ထို ရူးသူသည်၊
 သစေ ပစ္စက္ခာတိ-အကယ်၍ ပယ်စွန့်အံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ သိက္ခာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊
 အပ္ပစ္စက္ခာတာ-မပယ်စွန့်အပ်သည်၊ ဝါ-ပယ်စွန့်ရာမရောက်သည်၊ ဟောတိ၊
 ဥမ္မတ္တကဿာတိ- ကား၊ တာဒိသဿေဝ- သော၊ [ယက္ခမ္မတ္တက, သို့မဟုတ်
 ပိတ္တမ္မတ္တကဖြစ်သော၊]ဥမ္မတ္တကဿ-ရူးသူ၏၊ ဟိ-မှန်၊ တာဒိသဿ-ထိုကဲ့သို့
 ရှုအပ်သော သူရူး၏၊ သန္တိကေ - ဌ၊ ပကတတ္ထော - ပင်ကိုယ်သဘောရှိသော
 ရဟန်းသည်၊ သိက္ခံ-ကို၊ သစေ ပစ္စက္ခာတိ-အံ့၊ ဥမ္မတ္တကော-သည်၊ (သစေ)
 န ဇာနာတိ-အံ့၊ (ဝေံသတိ) သိက္ခာ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ။

ယက္ခမ္မတ္တကော - တီလူးဖမ်းစားခြင်းကြောင့် ရူးသူကို၊ ခိတ္တစိတ္တောတိ-
 ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန - ဆက်၊ ပုရိမပဒေ - ရှေ့ ဥမ္မတ္တကောပုဒ်၌၊ ဥမ္မတ္တက
 သာမညေန - ဥမ္မတ္တကသာမညကြောင့်၊ ဝါ - အရူးချင်း တူသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ [ဥမ္မတ္တကဘာဝသာမညေန - ဟု ဆိုလိုလျက် ဘာဝပုဒ် ကြေ၊]
 ယက္ခမ္မတ္တကောဝါ ပိတ္တမ္မတ္တကောဝါတိ - ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တိ၊ ဥဘိန္ဒုဒိ-
 ၂ ပုးလုံးတို့၏ လည်း၊ ဝိသေသော-သည်၊ အနာပတ္တိဝါရေ-၌၊ အာဝိ-စွာ၊
 တဝိဿတိ-တံ၊ ဝေံ-လျှင်၊ ခိတ္တစိတ္တော-တီလူး ပစ်လွှင့်အပ်သောစိတ် ရှိသူ
 သည်၊ (သဒ္ဒတ္တ)၊ ဝါ-ပြန်လွှင့်သောစိတ်ရှိသူသည်၊ (သင်္ကေတတ္ထ)၊ သိက္ခံ-ကို၊
 (သစေ) ပစ္စက္ခာတိ၊ (ဝေံသတိ) အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ တဿ- ထို
 ပြန်လွှင့်သောစိတ်ရှိသူ၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပစ္စက္ခာတာ- သည်၊ (သမာနာ)ဝိ-
 သောလည်း၊ တမှိ - ထိုပြန်လွှင့်သော စိတ်ရှိသူသည်၊ အဇာနန္တေ - မသိလ
 သော်၊ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ ဝေဒနာနောတိ - ကား၊ ဗလဝတိယာ-
 အားရှိသော၊ ဝါ- အားကြီးသော၊ ဒုက္ခဝေဒနာယ - သည်၊ ဖုဋ္ဌော- တွေထိ
 အပ်သော၊ မုစ္ဆာပရေတော - မိန်းမော တွေဝေခြင်းသည် လွှမ်းမိုး အပ်သူ
 တည်း၊ [ဤစကားအရ “ ဝေဒနာယ + အနော ဝေဒနန္တော ” ဟု ပြု၊ ပရိ +
 ဣတော ပရေတော = လွန်စွာ + ရောက်အပ်သူ။] တေန - ထို ဒုက္ခဝေဒနာ
 လွန်စွာ နှိပ်စက်အပ်သူသည်၊ ဝိလပန္တေန- ကယောင်ကတမ်း ပြောဆိုလျက်၊
 ပစ္စက္ခာတာ(သမာနာ)ဝိ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ တဿ-ထိုဒုက္ခဝေဒနာ
 လွန်စွာနှိပ်စက်အပ်သူ၏၊ သန္တိကေ- ၌၊ ပစ္စက္ခာတာ (သမာနာ)ဝိ၊ တမှိ-ထို
 ဒုက္ခဝေဒနာ လွန်စွာနှိပ်စက်အပ်သူသည်၊ အဇာနန္တေ - သော်၊ အပ္ပစ္စက္ခာ
 ဟောတိ။

ဒေဝတာယ သန္တိကေတိ-ကား၊ ဘုမ္မဒေဝတံ-ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်ကို၊ အာဒိ°
 ကတွာ-၍၊ ယာဝ အကနိဋ္ဌ ဒေဝတာယဝိ-အကနိဋ္ဌမြဟ္တာတိုင်အောင်သော
 နတ်မြဟ္တာ၏လည်း၊ သန္တိကေ-၌၊ ပစ္စက္ခာတာ(သမာနာ)ဝိ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ
 ဟောတိ၊ တိရစ္ဆာန ဂတဿာတိ - ကား၊ နာဂမာဏဝကဿဝါ- နဂါး
 လုလင်၏ သော်၎င်း၊ သုပဏ္ဏမာဏဝကဿဝါ - ဂဠုန် လုလင်၏ သော်၎င်း၊
 ကိန္ဒရဟတ္ထိမတ္တဌာဒီနံ - ကိန္ဒရာ , ဆင် , မျောက် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယဿ
 ကဿစိဝါ - အမှတ် မရှိ တကောင်ကောင်၏ သော်၎င်း၊ သန္တိကေ - ၌၊
 [ပြောအပ်သောစကား၏အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို နားလည်လေခံသောတိရစ္ဆာန်
 များကိုသာ ပြလိုသောကြောင့် “နာဂမာဏဝ” စသည်ကို ဆိုသည်။] ပစ္စက္ခာ
 တာဝိ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ တတြ - ထို ဥမ္မတ္တကော သိက္ခံ ပစ္စက္ခာတိ
 အစရှိသောပါဌ်၌၊ [အာဟ- ၌စပ်၊] ဥမ္မတ္တကာဒီနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ- ၌၊ အဇာ
 နနဘာဝေန-သိခြင်းမရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ [သိက္ခာချမှန်း နားမလည်
 ခြင်းကြောင့် - ဟူလို၊] အပ္ပစ္စက္ခာတာတိ - ဟူ၍၊ အာဟ-မူပြီ၊ ဒေဝတာယ-
 နတ်မြဟ္တာ၏၊ သန္တိကေ-၌၊ အတိဒိပ္ပံ- အလွန်လျင်မြန်စွာ၊ ဇာနနဘာဝေန-
 ကြောင့်၊ (အပ္ပစ္စက္ခာတာတိ အာဟ။)

ဒေဝတာနာမ- တို့မည်သည်၊ မဟာပညာ-ကြီးသော ပညာရှိကုန်သည်၊
 တိဟေတုကပဋိသန္တိကာ - တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ - ၍၊)
 [ယေဘုယျနည်း၊ အောက်နတ်များ၌ ဒွိဟိတ်လည်းရှိသည်၊] အတိဒိပ္ပံ ဇာနန္တိ၊
 စ-ဆက်၊ တေံ စိတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ လဟုပရိဝတ္ထိ(လဟုပရိဝတ္ထိ)-လျင်မြန်
 သော ပြောင်းလွဲခြင်း ရှိ၏၊ [ယောဇနာ၌ “ လဟုပရိဝတ္ထိ ” ဟု ရှိသည်၊]
 တသ္မာ-ကြောင့်၊ စိတ္တလဟုကဿ - လျင်မြန်သော စိတ်ရှိသော၊ ပုဂ္ဂလဿ-
 ၏၊ စိတ္တဝသေနဝ - ဖြင့်သာလျှင်၊ အတိဒိပ္ပံ- စွာ၊ ဝိနာသော- ပျက်စီးခြင်း
 သည်၊ မာ အဟောသိ- မဖြစ်ပါစေလင့်၊ ဣတိ - ဤသို့ ညာတာတော်မူ၍၊ ပေ၊
 ပဋိကိဝိ-ပယ်မြစ်တော်မူပြီ၊ ပန-ကား၊ မနုဿေသု-တို့၌၊ နိယမော-သတ်မှတ်
 ချက်သည်၊ နတ္ထိ၊ ယဿကဿစိ-အမှတ်မရှိ တစုံတယောက်သော၊ သဘာဝ
 ဿဝါ-သဘောတူသောယောက်ျား၏သော်၎င်း၊ ဝိသဘာဝဿဝါ-သဘော
 မတူသော မိန်းမ၏သော်၎င်း၊ ဂဟဋ္ဌဿဝါ- အိမ်၌တည်သူ လူ၏ သော်၎င်း၊
 ပဗ္ဗဇိတဿဝါ-ရသွေ ရဟန်း၏သော်၎င်း၊ ဝိညဿ-နားလည်သူ၏၊ [သိက္ခာ
 ချမှန်း နားလည်သူ၏]၊ ပေ၊ ပန- ဆက်၊ သော- ထို သိက္ခာချရာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
 သစေ န ဇာနာတိ-အံ့၊ (စံ သတိ) အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ ဣတိ တေမတ္ထိ-
 ကို၊ ဒဿေန္တော (ဟုတွာ) အရိယကေနာတိအာဒိ° အာဟ။

တတ္ထ-ထို အရိယကေနအစရှိသောစကားရပ်၌၊ အရိယကံနာမ-မည်သည်၊ အရိယဝေါဟာရော- အရိယာလူမျိုးတို့၏ အခေါ်အဝေါ်ဖြစ်သော၊ မာဂဓဘာသာ - မဂဓတိုင်းသုံး ဘာသာတည်း၊ မိလက္ခတံနာမ - ကမည်သည်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော၊ အနရိယကော-အရိယာလူမျိုးတို့၏ အခေါ်အဝေါ်မဟုတ်သော၊ အန္ဓက ဒမိဋ္ဌာဒိ-အန္ဓကဘာသာ, ဒမိဋ္ဌဘာသာ အစရှိသည်တည်း၊ [“ ဒင်ကျည်းလူမျိုးတို့၏ဘာသာ , ကျေးကုလားတို့၏ဘာသာ ” ဟု လည်း ပေးကြသည်၊] သောစ န ပဋိဝိဇာနာတီတိ - ကား၊ ဘာသန္တရေ - မိမိဘာသာမှ အခြားသောဘာသာ၌၊ အနဘိညတယဝါ-မသိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်၎င်း၊ ဗုဒ္ဓသမယေ - ဘုရား၏အယူ၌၊ ဝါ-သာသနာတော်၏အသုံးအနှုန်း၌၊ အကောဝိဒတယဝါ-မကျွမ်းကျင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်၎င်း၊ ဣဒံ နာမအတ္ထိ- ဤမည်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ သေ- ဤရဟန်းသည်၊ ဘဏတိ- ပြောဆို၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ န ပဋိဝိဇာနာတိ-နားမလည်အံ့။

ဒဝါတိ - ကား၊ သဟသာ-အဆောတလျင်၊ အညံ-ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိဗ္ဗတပါး အခြားသော စကားကို၊ ဘဏိတုကာမော - သည်၊ (သမာနော - လျက်၊) သဟသာ-လျင်၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ-ဟူ၍၊ ဘဏတိ-ပြောဆိုမိအံ့၊ [သဟသာ ပုဒ်သာ ဒဝါတိ၏ မူလသံဝဏ္ဏနာတည်း၊ အညံ ဘဏိဿာမိ စသည်ကား သဟသာကိုထပ်ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ “ရဝါတိ-ရဝါဘညေန”၌လည်း နည်းတူ] ရဝါတိ-ကား၊ ရဝါဘညေန-ချွတ်ချော်၍ ပြောဆိုသဖြင့်၊ အညံ-ကို၊ ဘဏိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊ အညံ-အခြားစကားကို၊ ဘဏန္တော-လျက်၊ (ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ - ဟူ၍၊ ဘဏတိ - အံ့၊) (ဣမဿ - ဤ ရဝါဘဏန၏၊) ပုရိမေန - ရှေ့ဖြစ်သော ဒဝါဘဏနနှင့်၊ ဝိသေသော - အထူးသည်၊ ကော-

ဒဝါ, ရဝါ။ ။ “ဒဝါယ - ရဝါယ ” ဟု စာအုပ်များ၌ ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊ အဘိဓာန်၌ “ဒဝေါ - ရဝေါ” ဟု ပုလိန်ရှိ၏၊ နာကို အာပြု၍ “ဒဝါ, ရဝါ” ဟု သာ ရှိရမည်၊ မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်၌လည်း “ဒဝါ ဘဏတိ, ရဝါ ဘဏတိ” ဟု ရှိ၏၊ ဇီကာ၌လည်း “ဒဝါတိ သဟသာ၊ ရဝါတိ ဝိရုဇ္ဈိတော” ဟု ဖွင့်၏၊ “နေဝဒဝါယ” စသည်၌ကား တဒတ္ထသမ္ပဒါနံသ၏ အာယအပြုတည်း၊ ထိုတွင် “ဒဝ” သတ္တတ၌ “ဗြဝ” သဒ္ဓါသည် ဝေဂ (အလျင်အမြန်) ပရိဟာသ (ပြောင်လှောင်ခြင်း) စသောအနက်ကို ဟော၏၊ သိက္ခာဒုမ္ပက္ခိဖြစ်၍ ပရိဟာသအနက်ကို မဟော, ဝေဂအနက် ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သဟသာ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ရဝသဒ္ဓါကား အသံဟူသောအနက်ကိုဟော၏၊ ဤနေရာ၌ ချွတ်ချော်မှားယွင်း၍ ဆိုမိခြင်း အသံတည်း။

နည်း၊ ဣတိစေ-ဤသို့မေးအံ့၊ [အညံ့ ဘဏိဿာဓိတိ အညံ့ဘဏနချင်းတူနေ
 သောကြောင့် အထူးကို မေးသည်။] ပုရိမံ - ရှေ့ဖြစ်သော ဒဝါဘဏနသည်၊
 ပဏ္ဍိတဿာပိ-ပညာရှိ၏သော်မှလည်း၊ သဟသာဝသေန-အဆောတလျင်၏
 အစွမ်း အားဖြင့်၊ အညဘဏနံ - အခြား စကားကို ပြောဆိုခြင်းသည်၊
 (ဟောတိ)။ ဣဝံ ပန-ဤ ရဝါဘဏနသည်ကား၊ မန္တတ္တာ- နံ့သည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ မောမူဟတ္တာ- ကြောင့်၊ အပကတညတ္တာ- သဘောကို မသိသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ ပက္ခလန္တဿ- ချွတ်ချော်သော လူပြိန်း၏၊ အညံ- ကို၊ ဘဏိ
 ဿာမိ၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ အညဘဏနံ-သည်၊ (ဟောတိ)။

အသာဝေတုကာမော သာဝေတီတိ-ကား၊ ဣမဿ သိက္ခာပဒဿ-၏၊
 ပါပိဋ္ဌိ-တော်ကို၊ ဝါစေတိ- ပိုချ၏၊ ပရိပုစ္ဆတိ- အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အဖန်ဖန်
 မေးမြန်း၏၊ ဥဂ္ဂဏှာတိ-သင်ယူ၏၊ သဗ္ဗာယံ-သရဇ္ဈာယ်ခြင်းကို၊ ကရောတိ-
 ၏၊ ဝဏ္ဏေတိ - ဖွင့်ပြ၏၊ [အဋ္ဌကထာဖွင့်သလို ဖွင့်ပြ၏ - ဟူလို၊] အယံ - ဤ
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အသာဝေတုကာမော သာဝေတီတိ-ဟူ၍၊ (ဝါ-သိက္ခာချကြောင်း
 စကားကို မကြားစေလိုဘဲ ကြားစေသူဟူ၍၊) ဝုစ္စတိ-၏၊ သာဝေတုကာမော
 နသာဝေတီတိ-ကား၊ ဒဗ္ဗုလဘာဝံ-အားမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ အ ဝိကတွာ-
 ၍၊ သိက္ခံ-ကို၊ ပစ္စက္ခန္တော- ပယ်စွန့်လသော၊ ဝစိဘေဝံ - နှုတ်မြွက်မှုကို၊ န
 ကရောတိ၊ အယံ-ကို၊ သာဝေတုကာမော နသာဝေတီတိ-ဟူ၍၊ (ဝါ-သိက္ခာ
 ချကြောင်း စကားကို ကြားသိစေလိုပါလျက် မကြားသိစေသူဟူ၍၊) ဝုစ္စတိ။

အဝိညဿ သာဝေတီတိ-ကား၊ ပေါတ္တကရူပသဒိဿဿ - ယမင်းရုပ်နှင့်
 တူသော၊ မဟလ္လကဿဝါ - အဘိုးအိုကြီး၏သော်၎င်း၊ သမယေ - မြတ်စွာ
 ဘုရား၏ အယူ၍၊ အကောဝိဒဿ - မကျွမ်းကျင်သော၊ ဂရုမေဓဿဝါ -

သဟသာဝသေန။ ။အားတိုက်အင်တိုက် (ကဗျာကယာ) ပြုခြင်း၊ ရည်ရွယ်ချက်
 မရှိဘဲ ပြောဆိုပြုလုပ်ခြင်း အနက်ကိုဟောသော “သဟသာ” ပုဒ်ကို အဗျယ (နိပါတ်)
 ဟု ထောမနိမိဆို၏၊ နိပါတ်ဖြစ်သောကြောင့် “သဟသာ”ဟု အာကာရန္တရိဂ်နိုင်သည်။

ပေါတ္တကရူပ။ ။မဟလ္လကဿကိုပင် “ပေါတ္တကရူပသဒိဿဿ ” ဟု ထပ်ဖွင့်
 သည်၊ အလွန်ထိုင်းမှိုင်းလေဝံအောင် အရွယ်ကြီးနေသဖြင့် ဘာကိုမျှ မသိတော့ရကား၊
 သို့မဟုတ် - စက္ခုသောတ စသော ဣန္ဒြေများ ထင်ထင် ရှားရှား မမြင် မကြား မသိ
 ရကား အရုပ်ကြီးလို ဖြစ်နေသူ-ဟူလို၊ [ပေါတ္တက ရူပသဒိဿကို “ မတ္တိကာယ ကတ
 ရူပသဒိဿဿ”ဟု သာရတ္ထဖွင့်၏၊ ထောမနိမိ၌ကား “မြေညက်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ သစ်သား-
 ဆင်စွယ်-ကြေး-သံတို့ဖြင့် ဖြစ်စေ ထုလုပ်အပ်သော အရုပ်၊ ပန်ချီဆေးရေးရုပ်” ဟု
 ဖွင့်၏၊ “ရစ်မင်းရုပ် ညမင်းရုပ်၊ ယဉ်မင်းရုပ်”ဟု ရှေးနိဿယများ အနက်ပေးကြ၏။

သ - ၏၊ ဥဒ္ဒေသပဝံ - အကျဉ်းညွှန်ပြကြောင်းပုဒ်တည်း၊ အသဒ္ဒမ္မောတိ-
 ကား၊ အသတံ-မသူတော်ဖြစ်ကုန်သော၊ နိစဇနာနံ - ယုတ်ညံ့သောလူတို့၏၊
 ဓမ္မော - အကျင့်တည်း၊ [ဤ “ အသဒ္ဒမ္မော ” မှ စ၍ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ
 တိုင်အောင် သုဒိန္ဒကဏ္ဍ၌ အဓိပ္ပါယ် ပြခဲ့ပြီ၊] ဂါမဓမ္မောတိ - ကား၊ ဂါမ
 ဝါသီနံ - ရွာ၌နေသူ လူဝတ်ကြောင်တို့၏၊ သေဝနဓမ္မော - မှီဝဲ အပ်သော
 အကျင့်တည်း၊ ဝသလဓမ္မောတိ-ကား၊ ဝသလာနံ-ယုတ်ညံ့သူတို့၏၊ ဓမ္မော-
 တည်း၊ ဝါ-နည်း၊ ကိလေသဝသနတော-ကိလေသာတို့ကို သွန်ချတတ်သည်
 ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [သုဒနအနက်ဟော ဝသဓာတ်သည် ဘူဝါဒိဖြစ်၍ “ ဝာ
 နတော ” ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊] သယမေဝ - မိမိသည်ပင်၊ [အကျင့်ဟူသော မိမိ
 သည်ပင် - ဟူလို၊] ဝသလော = ဝသလမည်သော၊ ဝါ - ကိလေသာတို့ကို
 သွန်ချတတ်သော၊ ဓမ္မော-တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝသလဓမ္မော-မည်၏။

ဒုဋ္ဌုလ္လန္တိ-ကား၊ ကိလေသဟိ - တို့သည်၊ ဒုဋ္ဌတ္တာ-ဖျက်ဆီးအပ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုဋ္ဌုစ-မကောင်းသည်လည်း ဟုတ်၏၊ အနိပုဏဘာဝတော-
 မသိမ်မွေ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ထုလ္လဗ္ဗ - ရုန့်ရင်းကြမ်းတန်း သည်လည်း
 ဟုတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လံ-မည်၏၊ စ - ဆက်၊ ဣတော - ဤဒုဋ္ဌုလ္လ
 ပုဒ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ တီသု ပဒေသု-တို့၌၊ ယောသောတိ-ယောသောဟူသော၊
 ဣဒံ-ဤ ပါဠိတော်ပုဒ်ကို၊ ပရိဝတ္တေတွာ-ပြောင်းလွှဲ၍၊ ယံတန္တိ - ယံတံဟူ၍၊
 ကတွာ-၍၊ ယံတံဒုဋ္ဌုလ္လံ၊ ပေ၊ ယံတံ ရဟဿန္တိ-ဟူ၍၊ ယောဇေတဗ္ဗံ-ယှဉ်စေ
 ရာ၏၊ စ-ဆက်၊ ဣတ္ထ - ဤဒုဋ္ဌုလ္လံအစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊
 တဿကမ္မဿ - ထိုမေထုန်မှ၏၊ ပရိဝါရဘူတံ - အခြံအရံဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊
 ဒဿနဗ္ဗိ-ကြည့်ခြင်းသည်၎င်း၊ ဂဟဏဗ္ဗိ- ကိုင်ခြင်းသည်၎င်း၊ အာမသနဗ္ဗိ -
 သုံးသပ်ခြင်းသည်၎င်း၊ ဖုသနဗ္ဗိ- တိုခြင်းသည်၎င်း၊ ယဇ္ဇနဗ္ဗိ- ဆိတ်ခြင်းသည်
 ၎င်း၊ ဒုဋ္ဌုလ္လံ - မကောင်းရုန့်ကြမ်း၏၊ တသ္မာပိ - ကြောင့်လည်း၊ တံကမ္မံ - ထို
 မေထုန်အမှသည်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လံ-မည်၏။

ယံတံ ဒုဋ္ဌုလ္လံ- အကြင် ဒုဋ္ဌုလ္လအကျင့်သည်၊ (အတ္ထိ) သော- ထို ဒုဋ္ဌုလ္လ
 အကျင့်သည်၊ မေထုနဓမ္မော - မည်၏၊ အဿ- ထို မေထုန်အမှ၏၊ အန္တေ-
 အဆုံး၌၊ သုဒ္ဓတ္ထံ- စင်ကြယ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဥဒတံ-ရေကို၊ အာဒိယတိ-ယူအပ်
 ၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဥဒကန္တံ - မည်၏၊ ဥဒကန္တမေဝ- ရေဟူသော အဆုံး
 ရှိသောအကျင့်သည်ပင်၊ ဩဒကန္တိတံ-န္တိကမည်၏၊ [ဣကအနက်မရှိ-ဟူလို၊]
 ယံတံ ဩဒကန္တိကံ- အကြင် ဩဒကန္တိက အကျင့်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သော-ထို

ဩဒကန္တိကအကျင့်သည်၊ မေထုနဓမ္မော-မည်၏၊ ရဟော-ဖုံးကွယ်အပ်သော အရပ်၌၊ ပဋိစ္စန္ဓေ - ဖုံးကွယ်အပ်သော၊ ဩကာသေ - အရပ်၌၊ [ရဟောကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ကတ္တဗ္ဗတ္တယ - ပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရဟသံ-မည်၏၊ ယံတံ ရဟသံ - အကြင် ရဟသံအကျင့်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သော- ထို ရဟသံအကျင့်သည်၊ မေထုနဓမ္မော-၏၊ ဣတိ ဝေ-ဤသို့၊ ယောဇနာ-ပုဒ် အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဒွယေန ဒွယေန-မိန်းမ ယောက်ျား ၂ ပြားသား အပေါင်း ၂ ပြားသား အပေါင်းသည်၊ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော - ကောင်းစွာ ရောက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န္ဓိယံ ဒွယသမာပတ္တိ-မည်၏၊ တတ္ထ- ထို ဒွယံဒွယ သမာပတ္တိပုဒ်၌၊ ယောဇနာ - ပုဒ်အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်း ကား၊ (ဣတိ၌စပ်) ယာသာ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ-အကြင် ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ အကျင့်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သော-ထို ဒွယံဒွယ သမာပတ္တိအကျင့်သည်၊ မေထုန ဓမ္မောနာမ-မည်၏၊ ဣတိ-ဤသည်တည်း။

ပန - ဆက်၊ ဣဓ - ဤ မေထုနဓမ္မောပုဒ်၏ ပဒဘာနေီ၌၊ တံ သဗ္ဗံ - ထို အလုံးစုံသောပုဒ်ကို၊ ကေဠိ- တပေါင်းတည်း၊ နိဂမေန္တော- နိဂုံးအုပ်တော် မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဒေသော မေထုနဓမ္မော နာမာတိ - ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ) အာဟ၊ ကံ ကာရဏာ - ကြောင့်၊ မေထုနဓမ္မောတိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- သနည်း၊ ရတ္တာနံ- မေထုနရာဂဖြင့် တပ်မက်ကုန်သော၊ သာရတ္တာနံ- မေထုနရာဂဖြင့် လွန်စွာ တပ်မက်ကုန်သော၊ အဝဿုတာနံ - မေထုနရာဂသည် စိစွပ်အပ်ကုန် သော၊ ပရိယုဋ္ဌိတာနံ - မေထုနရာဂဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ထကြွကုန်သော၊ သဒိ သာနံ - ရတ္တ စသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တူကုန်သော၊ ဥဘိန္ဒံ - မိန်းမ ယောက်ျား ၂ ပြားသားတို့၏၊ ဓမ္မော- အကျင့်တည်း၊ ဣတိ (တသ္မာ) တံ ကာရဏာ-ထို အကြောင်းကြောင့်၊ မေထုနဓမ္မောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

မေထုနဓမ္မော။ ။ [ရာဂ ပရိယုဋ္ဌာနေန သဒိသဘာဝပ္ပတ္တိယာ မိထုနာနံ + ဣဒံ မေထုနံ၊ မေထုနမေဝ + ဓမ္မော မေထုနဓမ္မော။- သာရတ္ထ။] အဋ္ဌကထာ၌ “ သဒိ သာနံ ဓမ္မော ” ကို ကြည့်၍ “ မိထုနသဒ္ဓါသည် သဒိသအနက်ဟော ” ဟု သာရတ္ထကြိဟန် တူသည်၊ ထောမနိမိစ္ဆိကား နပုလိန် မိထုနသဒ္ဓါသည် အထီး + အမ အစုံကိုဟော၏၊ “ မိထုနေန-အထီး အမ ၂ ပြားသည် + နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်စေအပ် (ပြုအပ်) သော အမှုတည်း၊ မေထုနံ-မူ ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၏။

ရတ္တာနံ စသည်။ ။ “ သဒိသ ” အရ တူပုံကိုပြုလို၍ “ ရတ္တာနံ၊ ပေ၊ ပရိယုဋ္ဌိတာနံ ” ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊ “ ရတ္တအဖြစ် စသည်ဖြင့် တူကြသည် ” ဟုလို၊ သာရတ္ထကို “ သံ + ရတ္တ ” ဟု ခွဲ၊ သံသည် အလွန်အနက်ဟော၊ ထို့ကြောင့် “ အတိဝိယ + ရတ္တာနံ ” ဟု သာရတ္ထဖွင့်သည်၊ လောက၌ သာယာအပ်သော၊ ရုပ်မိတ်ဆွေဖွဲ့မှုကို အကြောင်းပြု၍

ပဋိသေဝတိနာမာတိ ဣဒံ-နာမဟူသော ဤပုဒ်သည်။ ပဋိသေဝေယျာတိ
 ဣ- ဤပုဒ်၌။ ယေန အာကာရေန - အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပဋိသေ
 ဝေယျာတိ-ယျဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ တဿ အာကာရဿ- ကို၊ ဒဿနတ္ထံ - ငှါ၊
 မာတိကာပဒံ-မာတိကာပုဒ်တည်း။ ယော နိမိတ္တေန နိမိတ္တန္တိအာဒိသု-တို့၌၊
 (အတ္ထော - ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ယော ဘိက္ခု - သည်၊ ဣတ္ထိယာ-၏။
 နိမိတ္တေန-နိမိတ်ဖြင့်၊ ဝါ-နိမိတ်၌၊ အတ္တနော- ၏၊ နိမိတ္တံ-ကို၊ ဣတ္ထိယာ-၏။
 အင်္ဂဇာတေန - ဖြင့်၊ ဝါ - ၌၊ အတ္တနော-၏၊ အင်္ဂဇာတံ- ကို၊ သဗ္ဗန္တိမေန-
 အလုံးစုံသောပမာဏတို့၏အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပမာဏေန-ပမာဏအားဖြင့်၊
 ဧကတီလဗီဇမတ္တမ္ဘိ- နှမ်းတစေ့မျှလောက်ကိုလည်း၊ ဝါတေန- ပကတိလေ
 သည်၊ အသမ္ပဋ္ဌေ - ကောင်းစွာ မတွေ့ထိအပ်သော၊ အလ္လောကာသေ- စိုစို
 ဖတ်ဖတ် အရပ်၌၊ [“ ပဝေသေတိ ” ဟူသည် တို့ကာမျှ မဟုတ်သောကြောင့်
 “ အလ္လောကာသေ ” ဟု အတွင်းအရပ်ကို ပြသည်။ တိန္ဒြပဒေသေ - စိုသော
 အရပ်၌၊ (ဝိမတိ)။] ပဝေသေတိ-သွင်းအံ့၊ ဧသော - ဤရဟန်းသည်။ ပဋိ
 သေဝတိနာမ - မည်၏၊ ဣက္ခကေန - ဤမျှလောက် မှီဝဲခြင်းဖြင့်၊ သီလဘေဒံ-
 သီလပျက်ခြင်းသို့၊ ပါပုဏာတိ - ၏၊ ပါရာဇိကော ဟောတိ။

စ-ဆက်၊ ဣ-ဤသို့ မှီဝဲရာ၌၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တေ-၌၊ စတ္တာရိပဿာနိ-ဘေး
 ငှဘက်တို့၎င်း၊ ဝေမဇ္ဈဉ္စ-အလယ်ခေါင်၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စဌာနာနိ၊ လဗ္ဗန္တိ-
 မေထုနရာဂဖြင့် စိုစွပ်နေကြသူကို “အဝဿတ” ဟု ဆိုသည်။ ပရိယုဋ္ဌိတာနံ၌ “ပရိ+
 ဥဋ္ဌိတ-ထက်ဝန်းကျင် (တကိုယ်လုံး) ရာဂ ထကြွနေသူကို “ပရိယုဋ္ဌိတ” ဟု ဆိုသည်။
 [“ပရိယောနဒ္ဓမိတ္တ-မြွေးယုက်အပ်သောစိတ် ရှိသူ” ဟု သာရတ္ထဗ္ဗင်္ဂသည်ကား အဓိပ္ပာ
 ယတ္ထ၊ ပရိယုဋ္ဌိတာနံ နောက်၌ “ဥဘိန္ဒ” ဟု ထပ်လာသည်မှာ ပိုဟန်တူသည်။]

ပဋိသေဝတိနာမာတိ။ ။ သိက္ခာပုဒ် (မာတိကာ) ၌ “ ပဋိသေဝေယျ ” ဟုသာ
 ပါ၍ “ပဋိသေဝတိ ” မပါဝါတကား၊ အဘယ့်ကြောင့် ဤ ပုဒ်ကို ထုတ်ပြပါသနည်း-
 ဟု မေးတွယ်ရှိ၍ “ပဋိသေဝတိနာမာတိ ဣဒံ၊ ပေ၊ မာတိကာပဒံ” ဟု မိန့်၊ သိက္ခာပုဒ်၌
 ပါသော ပဋိသေဝေယျ၏ ပဋိသေဝနာကာရ ပြလိုသောကြောင့် သာမည ဖြစ်သော
 ဝတ္တမာန် ဝိဘင်္ဂဖြင့် “ ပဋိသေဝတိနာမ ” ဟု ထုတ်ပြရသည်- ဟူလို၊ [ဝတ္တမာန်
 ဝိဘင်္ဂသည် လိင်္ဂတ္ထသိဝိဘင်္ဂတို့သို့ သာမညကြိယာ၌ သုံးစွဲရသော ဝိဘင်္ဂတည်း။]

နိမိတ္တေန။ ။ ဤ နိမိတ္တေနကို ပဋိသေဝတိ၌ စပ်၍ “ မဂ္ဂေန ဝစ္စတိ - လမ်းဖြင့်
 သွား၏ ” ကဲ့သို့ မှတ်၊ ချဲ့ပြီးအံ့- “ လမ်းဖြင့် သွား၏ ” ဟူရာ၌ “ လမ်းကို သွား၏၊
 လမ်း၌ သွား၏ ” ဟု အဓိပ္ပာယ် ရသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ “ ဣတ္ထိနိမိတ်ဖြင့် မိမိအင်္ဂါကို
 သွင်း၏ ” ဟူရာ၌လည်း “ ဣတ္ထိနိမိတ်၌ မိမိအင်္ဂါကို သွင်း၏ ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်၊
 (သာရတ္ထ)၊ ဝိမတိ၌ကား “ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနံ” ဟု ဆို၏၊ “နိမိတ္တေန-၌” ဟု ပေး။

ရအပ်ကုန်၏။ ပုရိသနိမိတ္တေ-၌၊ စက္ကာရိပဿာနိ- တို့၎င်း၊ မဇ္ဈ-အလယ်ထိပ်
 ၎င်း၊ ဥပရိစ-ကွေးအပ်သော အင်္ဂါဇာတ်၏ အထက်အဘို့၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဆ
 (ဌာနာနိ- တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ) တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တေ- ၌၊ ဟေဋ္ဌာ-
 အောက်မှ၊ ပဝေသေန္တေဘိ--သွင်းသောရဟန်းသည်လည်း၊ ပါရာဇိကော-
 ဟောတိ၊ ဥပရိတော-မှ၊ ပဝေသေန္တေဘိ-လည်း၊ (ပါရာဇိကော ဟောတိ၊)
 ဥဘောဟိ ပဿေဟိ - ဘေး ၂ ဘက်တို့မှ၊ ပဝေသေန္တေဘိ (ပါရာဇိကော
 ဟောတိ၊)စက္ကာရိဌာနာနိ-တို့ကို၊ မုဗ္ဗိတွာ-လွှတ်၍၊ မဇ္ဈေန-အလယ်ခေါင်ဖြင့်၊
 ဝါ-၌၊ ပဝေသေန္တေဘိ ပါရာဇိကော ဟောတိ။

ပန- ကား၊ ပုရိသနိမိတ္တံ- ကို (သာမညကံ) ဟေဋ္ဌာဘာဂေန-အောက်
 အဘို့ဖြင့်၊ ဆုပန္တံ - ထိသောနိမိတ်ကို(ပိသေသကံ)ပဝေသေန္တေဘိ ပါရာဇိ
 ကော ဟောတိ၊ ဥပရိဘာဂေန- ဖြင့်၊ ဆုပန္တံ- ကို၊ ပဝေသေန္တေဘိ ၊ ပေ ၊
 ဥဘောဟိ ပဿေဟိ - တို့ဖြင့်၊ ဆုပန္တံ-ကို၊ ပေ၊ မဇ္ဈေနဝ-အလယ်ထိပ်ဖြင့်
 သာလျှင်၊ ဆုပန္တံ၊ ပေ၊ သမဗ္ဗိတင်္ဂုလိံ -ကွေးအပ်သောလက်ချောင်းကို၊ မဇ္ဈိမ
 ပဗ္ဗပိဋ္ဌိယာ-အလယ်ဆစ်၏ ကျောက်ကုန်းဖြင့်၊ (ပဝေသေန္တေ)ဝိယ-ကဲ့သို့၊
 သင်္ကောစေတွာ- တွန့်စေ၍၊ ဝါ - ကွေး၍၊ ဥပရိဘာဂေန-ဖြင့်၊ [သင်္ကောစိ
 တဿ ဥပရိဘာဂကောဋီယာ၊] ဆုပန္တံ- ကို၊ ပေ၊ တတ္ထ-ထို သွင်းနည်း ၂ မျိုး
 တို့တွင်၊ တုလာဒဏ္ဍသဒိသံ - ချိန်ခွင်ရိုးတံနှင့် တူစွာ၊ ပဝေသေန္တေဘိ-
 သွင်းသောရဟန်း၏လည်း၊ [ဥဇုကံ ပဝေသေန္တေသ-မကွေးဘဲ ဖြောင့်ဖြောင့်
 သွင်းသူ၊]စက္ကာရိ ပဿာနိ-ဘေး ၄ ဘက်တို့၎င်း၊ မဇ္ဈဗ္ဗ-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စ
 ဌာနာနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ- န်၏) သင်္ကောစေတွာ-၍၊ ပေ၊ ဥပရိဘာဂ
 မဇ္ဈေ - အထက်အဘို့ဟူသော အလယ်၎င်း၊ ဣတိ ပဉ္စဌာနာနိ (ဟောန္တိ၊)
 ဝေ-လျှင်၊ ပုရိသနိမိတ္တေ-၌၊ သဗ္ဗာနိပိ-နံသော၊ ဒသ ဌာနာနိ ဟောန္တိ။

ဝေမဇ္ဈိ။ ။ ယထာ စက္ကာရိ ပဿာနိ အသမ္ပုသန္တော ပဝေသေတိ၊ ဧဝံ ကတ
 ပိဝရဿ ဣတ္ထိနိမိတ္တဿ ဟေဋ္ဌိမေတလံ ဝုစ္စတိ - ဘေး ၄ ဘက်ကို မထိလောက်အောင်
 အပေါက် ပြုထားသော ဣတ္ထိနိမိတ်၏ အောက်အပြင်ကို နဝမဇ္ဈ ဟု ဆိုသည်။ ပုရိသ
 နိမိတ္တေ ပန မဇ္ဈန္တိ အဂ္ဂကောဋီ* (ထိပ်ဖျား) သန္ဓာယ ဝဒတိ၊ ဥပရိ၏ အကျယ်ကို
 နောက်၌ “သင်္ကောစေတွာ ပဝေသေန္တေဘိ၊ ပေ၊ ဥပရိဘာဂမဇ္ဈေ” ဟု လာလတံ့။

သမဗ္ဗိတင်္ဂုလိံဝိယ ။ ။ မဇ္ဈိပဗ္ဗပိဋ္ဌိယာ သမဗ္ဗိတင်္ဂုလိံတိ သမ္ပန္နော=အလယ်
 ဆစ်ကျောဖြင့် ကွေးအပ်သော လက်ချောင်း-ဟု ဆက်စပ်၊ အထဝါ-“သမဗ္ဗိတင်္ဂုလိံ-
 ကို၊ မဇ္ဈိပဗ္ဗပိဋ္ဌိယာ-ဖြင့်၊ ပဝေသေန္တေဘိယ” ဟု ယောဇနာ၊ [နိဿယ၌ နေခံနည်း
 အတိုင်း ပေးသည်။]

နိမိတ္တေ- ယောက်ျားနိမိတ်၌၊ ဇာတံ-ပေါက်သော၊ အနဋ္ဌကာယပသာဒံ-
 မပျက်သေးသော ကာယပသာဒရှိသော၊ စမ္မဒိလံဝါ-အရေဂုဏ်ကိုသော်၎င်း၊
 ဝါ- ကြက်နို့ကိုသော်၎င်း၊ ပီဠကံဝါ - အဖုကိုသော်၎င်း၊ ပဝေသေတိ- အံ့၊
 ပါရာဇိကဿ-ပါရာဇိကအာပတ်သို့၊ အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊
 နဋ္ဌကာယပ္ပသာဒံ-သော၊ မတစမ္မံဝါ-သေသောအရေကိုသော်၎င်း၊ သုက္ကပီဠ
 ကံဝါ-ခြေခံသောအဖုကို သော်၎င်း၊ ပဝေသေတိ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿ-သို့၊ အာပတ္တိ-
 သည်၊ (ဟောတိ)၊ မေထုနဿာဒေန-မေထုန်၌သာယာခြင်းဖြင့်၊ လောမံဝါ-
 အမွှေးကို သော်၎င်း၊ အင်္ဂုလိ အင်္ဂုဋ္ဌမိဇာဒိနိဝါ - လက်ချောင်း ခြေချောင်း၊
 လက်မ ခြေမ၊ ဝှေးစေ့ အစရှိသည်တို့ကို သော်၎င်း၊ ပဝေသေန္တဿာပိ-
 လည်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။

စ - ဆက်၊ အယံ မေထုနကထာနာမ - ဤ မေထုနကထာ မည်သည်ကို၊
 [ယသ္မာ၊ တသ္မာ ပြင်ဘက်က ကထေတဗ္ဗာ၌စပ်] ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လ
 ကထာ - မကောင်းရုန်ကြမ်းသောစကားတည်း၊ အသမ္ဘိကထာ - မသူတော်
 တို့၏ စကားတည်း၊ (တနည်း) အသမ္ဘကထာ - အစည်းအဝေးသဘင်၌
 ပြောကောင်းသော စကားမဟုတ်၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (ဤ မေထုနကထာ၏
 ဒုဋ္ဌုလ္လကထာ၊ အသမ္ဘကထာ၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ တေဝါ - ဤအရာကိုသော်
 ၎င်း၊ အညံ-အခြားသော၊ ဝိနယေ-၌၊ ဤဒိသံ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ဌာနံဝါ-
 အရာကိုသော်၎င်း၊ [“သိရဏီသိ၊ သမ္ဘိန္ဒာသိ” စသော အရာကိုသော်၎င်း-
 ဟူလို၊] ကထေန္တေန - ပြောဟောပို့ချသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဋိကူလမနသိ
 ကာရဉ္စ - စက်ဆုပ်ဘွယ်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကို၎င်း၊ သမဏသညဉ္စ - ငါရဟန်း
 ဟူသောအမှတ်သည်ကို၎င်း၊ ဟိရောတ္တပ္ပဉ္စ - ကို၎င်း၊ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ-ရှေးရှု
 တည်စေ၍၎င်း၊ သမ္မာသမ္ဘုဒ္ဓေ-၌၊ ဂါရဝံ - ရိုသေလေးစားခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေ

အသမ္ဘကထာ။ ။စာအုပ်များ၌“အသမ္ဘိကထာ”ဟုချည်းရှိ၏။ ဝိဘတ် ၇ သွယ်
 ကြောင့် သန္တံကို သမ္ဘိပြု၍လည်း သဗ္ဗနီတိ ရုပ်စီရင်၏။ ထိုအလို “အသမ္ဘိန္ဒ+ကထာ
 အသမ္ဘိကထာ”ဟု ပြုရလိမ့်မည်။ သို့သော်“ဣမိဿာ မေထုနကထာယ-၏၊ အသမ္ဘိ
 ရူပတ္တာ”ဟု သာရတ္ထအဖွင့်စာအုပ်များ၌“အသမ္ဘ ရူပတ္တာ- ပညာရှိအစည်းအဝေး၌
 မသုံးစွဲထိုက်သော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ”ဟု ဆရာတို့ ဆုံးဖြတ်ကြသည်။
 ထို့ပြင် သက္ကသံယုတ်- ၁ ဝဂ် ၅ သုတ်၌“အသမ္ဘာဟိ ဝါစာဟိ”ဟု ရှိသောကြောင့်
 လည်း “အသမ္ဘကထာ”ဟု ပါဠိမှန်ရှိသင့်၏။ သဘာယံ+သာဓု သန္တံ (ဣပစ္စည်း
 ဖြစ်၍ နပုလိန်)၊ သမ္ဘံစ+တံ+ကထာ စာတိ သမ္ဘကထာ=ပညာရှိအစည်းအဝေး၌
 ကောင်းသော (ပြောသင့်သော) စကား၊ န+သမ္ဘကထာ အသမ္ဘကထာ။ [ဒုဋ္ဌုလ္လ
 ကထာလည်း သမာသ်ပုန်သာ။]

တွာ-၍၎င်း၊ အသမကာရုဏိကဿ- အတူမဲ့ ကရုဏာရှင် ဖြစ်တော်မူသော၊ လောကနာထဿ- သတ္တလောကဏ် ကိုးကွယ်ရာ မြတ်စွာဘုရား၏၊ ကရုဏာဂုဏ်-ကရုဏာဂုဏ်တော်ကို၊ အာဝဇ္ဇေတွာ-၍၎င်း၊ ကထေတဗ္ဗာ-ပြောဟော ပို့ချထိုက်၏၊ [မေထုနကထာ ဝဲ့၍ “ကထေတဗ္ဗာ” ဟု ရှိစေ။]

ဟိ- ချဲ့၊ (ကရုဏာဂုဏ် အာဝဇ္ဇေတွာကိုချဲ့) သောဘဂဝါ- သည်၊ သဗ္ဗသော-အလုံးစုံအားဖြင့်၊ ကာမေဟိ-ကာမတို့မှ၊ ဝိနိဝတ္တမာနသော-ဆုတ်နှစ်သောစိတ် ရှိတော်မူသည်၊ (သမာနော)ဝိ-လည်း၊ သတ္တာနုဒ္ဒယာယ-သတ္တာတို့ကို အပယ်ဒုက္ခ အစရှိသည်တို့မှ စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ၊ [သတ္တာနံ အပယ်ဒုက္ခာဒိဟိ အနရက္ခဏတ္ထံ၊] လောကာနုကမ္ပါယ- သတ္တလောကကိုချီးမြှောက်ခြင်းငှါ၊ သတ္တေသု-တို့၌၊ ကာရုညတံ- သနားခြင်း ရှိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကို၊ ပဋိစ္စ-၍၊ သိက္ခာပဒပညပနတ္ထာယ- ငှါ၊ ဤဒိသံ- သော၊ ဝါ- ဤသို့ မကြားကောင်း မနာသာဖြစ်သော၊ ကထံ-ကို၊ ကထေသိနာမ-ဟောတော်မူပါပေပြီ၊ သတ္ထု-၏၊ ကရုဏာဂုဏော-သည်၊ အဟော-ဪ...အံ့ဩတွယ် ရှိပါပေစွ၊ ဣတိ ဝေ-သို့၊ လောကနာထဿ ကရုဏာဂုဏ် အာဝဇ္ဇေတွာ ကထေတဗ္ဗာ။

အပိစ- သည်သာမကသေး၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပဗ္ဗာကာရေန-ဖြင့်၊ ဤဒိသံ-သော၊ ကထံ- ကို၊ ယဒိ နကထေယျ- အကယ်၍ ဟောတော်မမူအံ့၊ (ဝေသတိ)၊ ဣက္ခေသု-န်သော၊ ဌာနေသု-တို့၌၊ ပါရာဇိကံ-ကသည်၊ (ဟောတိ)၊ [သိက္ခာပဒံကိုဝဲ့၍ ပါရာဇိကံဟု ထားသည်၊] ဣက္ခေသု (ဌာနေသု)၊ ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣက္ခေသု (ဌာနေသု) ဒုက္ကဋ် ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ ဇာနေယျ-သိနိုင်အံ့နည်း၊ (န ဇာနေယျေဝ-မသိနိုင်ရာသည်သာ) တဿ - ကြောင့်၊ (ဘုရားရှင်မဟောလျှင် ပါရာဇိက ထုလ္လစ္စဉ်း ဒုက္ကဋ်အရာကို မသိနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သုဏန္တနပိ - သည်၎င်း၊ ကထေန္တနပိ-၎င်း၊ ဗီဇကေန-ယဝငယ်ဖြင့်၊ မုခံ-ကို၊ အပိဓာယ-မပိတ်မု၍၊ ဒန္တပိဝံသကံ-သွားတို့ကို ထင်ရှားပြု၍၊ ဟသမာနေန-ပြုံးရယ်လျက်၊ န နိသီဒိ တဗ္ဗ-မထိုင်ရာ၊ (တနည်း) မုခံ-ကို၊ အပိဓာယ-ပိတ်၍၊ ဒန္တပိဝံသကံ-၍၊ ဟသ

ပဋိက္ခလ၊မေ၊ကထေတဗ္ဗံ ။ ။ မေထုနကထာသည် ရာဂ၏ တိုးပွားကြောင်း လည်းဖြစ်၊ ရယ်စရာလည်းဖြစ်သောကြောင့် ရာဂတားမြစ်ဘို့ရန် ပဋိက္ခလမနသိကာရကို တိုက်တွန်း၍ ဟာသကိုတားမြစ်ဘို့ရန် သမဏသညာစသည်ဖြစ်စေဘို့ တိုက်တွန်းသည်။

အပိဓာယ။ ။ “အပိဓဟိတွာ”ဟု သာရတ္ထ ပဌမနည်းဖွင့်၏၊ န နိသီဒိတဗ္ဗံစပ်၊ အမှတ်တမဲ့ ပြုံးရယ်မိလျှင် တရားတော်၌ လေးစားမှု ပြယ်သွားမည်စိုးရကား “မျက်နှာကို ယပ်ဖြင့်မကွယ်ဘဲ (ဒန္တပိဝံသကံ ဟသမာနေန - သွားတွေကိုဖော်ပြီး စပ်ဖြီးပြီး

မာနေန-လျက်၊ န နိသီဒိတဗ္ဗံ- ရာ၊ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေနာပိ- သော်မှလည်း၊ ဤဒိသံ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သောစကားကို၊ ကထိတံ-မိန့်တော်မူအပ်တုံသေး၏၊ ဣတိ- သို့၊ ပစ္စဝေက္ခိတွာ- ရှိ၊ ဥဿာဟေန- အားတက်သရောရှိသည်၊ ဂဗ္ဘိတေန- ဖြစ်သော တက်ကြွခြင်းရှိသည်၊ ဟိရောတ္တပ သမ္ပန္နေန - ဟိရိဩတ္တပနှင့် ပြည့်စုံသည်၊ သတ္ထုပဋိဘာဝေန - မြတ်စွာဘုရားနှင့် အလားတူသည်၊ ဟုတွာ - ရှိ၊ ကထေတဗ္ဗံ-ပြောဟောပို့ချရာ၏၊ ဝါ-ပြောဟော ပို့ချပါလေ၊ ဣတိ-ဤကား တိုက်တွန်းချက်တည်း။.....မူလပညတ္တိ-မူလပညတ်တော်သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

လုပ်လျက်) မနေလိုက်ပါနှင့်-“ (ဓမ္မကထိက ထုံးစံအတိုင်း ယပ်ကိုကိုင်ကာ) မျက်နှာကို ယပ်ဖြင့်ကာ၍ ဣန္ဒြေရရ နေလိုက်ပါ”-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “ဗီဇကေန မုခံ ပဋိစ္စာဒေတွာ နိသီဒိတဗ္ဗံတိ အဓိပ္ပါယော” ဟု ဥဇကတ္တကို သာရတ္ထ ဖွင့်ပြသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤ “ပဋိစ္စာဒေတွာ+နိသီဒိတဗ္ဗံ”ကို ကြည့်၍ အဋ္ဌကထာ၌ “အပိဓာယ - ပိတ်၍၊ နိသီဒိတဗ္ဗံ - နေရာ၏” ဟု အနက်မပေးမိပါစေလင့်၊ သာရတ္ထသည် သဒ္ဓတ္တကို ဖွင့်သည် မဟုတ်၊ “အပိဓာယ+န နိသီဒိတဗ္ဗံ”ဝယ် “အနှင့်+န” ပဋိသေဓ ၂ ခု၏ ပကတိအနက်ကိုပြသော အဓိပ္ပါယ်တ္တကို ဖွင့်သည်-ဟု မှတ်။

တနည်း။ ။အထဝါ-မုခံ အပိဓာယာတိ မုခံ ပိဒဟိတွာတိ အတ္ထော၊ ပဌမနည်း၌ ကဲ့သို့ “မပိတ်မူ၍” ဟု မပေးဘဲ “ ပိတ်၍ ” ဟု ပေးပါ - ဟူလို၊ “ဗီဇကေန မုခံ ပိဒဟိတွာ တသမာနေန န နိသီဒိတဗ္ဗံတိ အဓိပ္ပါယော=ယပ်ဖြင့်ပိတ်၍ ပြုံးပြုံးကြီးလုပ်မနေပါနှင့်၊ ထိုသို့ နေလျှင် တရားကို မလေးစားရာ ရောက်ပါလိမ့်မည်”-ဟူလို၊ ဤနည်း၌ လည်း ယပ်ဖြင့် မျက်နှာကွယ်ကာမှုကို မတားမြစ်ပါ၊ ပြုံးပြီးပြီး လုပ်ခြင်းကိုသာ တားမြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ၂ နည်းလုံးပင် အဓိပ္ပါယ်မှာ သဘောတူဟု မှတ်ပါ။

မှတ်ချက်။ ။အပိဓာယကို သာရတ္ထ ၂ နည်းဖွင့်ရာဝယ် ပိဓာယ၌ အပိပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ (ယ) တည်း၊ အပိ၌ (အ) ကို ချေလေ့ရှိသည်၊ ထိုအလေ့အတိုင်း ချေ၍ လက်ရှိ အပိ၌ (အ) ကို ပဋိသေဓ ဟု ကြံပြီးလျှင် “ အပိဓာယ- မပိတ်မူ၍ ” ဟု ပဌမနည်း ဖွင့်၏၊ တရံတခါ အပိမှ (အ) ကို မချေဘဲလည်း ရှိတတ်ရကား “အပိဓာယ-ပိတ်၍” ဟု ဒုတိယနည်း ဖွင့်သည်၊ ထို့ပြင်-စာအုပ်များ၌ “န နိသီဒိတဗ္ဗံ” ဟု ရှိရမည် ဖြစ်လျက် (န) မပါဘဲ ရှိသည်ကို ပါဠိပျက် ဟု မှတ်။

ဒန္တဝိဒံသကံ ။ ။ ဒန္တေ + ဝိဒံသေတိ- ဖော်ပြတတ်၏၊ ဣတိ ဒန္တဝိဒံသကော၊ ကြိယာဝိသေသန အနက်၌ အံသက်၍ “ ဒန္တဝိဒံသကံ ” ဟု ဖြစ်သည်။ [ဒန္တေ ဒသေတွာ-ဋီကာ။]

ဂဗ္ဘိတေန။ ။မာန်မူခြင်းအနက်ဟော ဂဗ္ဗနောင် သဗ္ဗာတအဿ အနက်၌ ဣတပစ္စည်း၊ (မောဂ္ဂဏ္ဍာန်) ။ [မာန်တက်ကြွသူကဲ့သို့ တက်တက်ကြွကြွရှိပါစေ၊ ဟောပြောပို့ချရာ၌ တွန့်ဆုတ် တွန့်ဆုတ် လုပ်နေလျှင် အနက်အဓိပ္ပါယ် ထင်ရှားအောင် မပြောနိုင်ဘဲ ရှိပါလိမ့်မည်၊-ဟူလို၊ ဂဗ္ဘိတေန-ဟု မူကဲ့ရှိ၏၊ မကောင်းလှ။]

အနုပညတ္တိဝါရေ-၌၊ အန္တမသောတိ-ကား၊ သဗ္ဗန္တိမေန-အလုံးစုံသော အပိုင်းအခြားတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန- အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ တိရစ္ဆာန ဂတာယပီတိ-ကား၊ ပဋိသန္ဓိဝသေန- ဖြင့်၊ တိရစ္ဆာနနေသု-န္တာန် တို့၌၊ ဂတာယပိ-ဖြစ်သော အမ၌သော်လည်း၊ (မေထုနံ ဓမ္မံ-ကို၊ ပဋိသေဝိတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အဿမဏော-သည်၊ အသကျုပုတ္တိယော-သည်၊ ဟောတိ-၏ ဤသို့ ပါဠိတော်၌ စပ်၊) ပဂေဝ မနုဿိတ္ထိယာတိ- ကား၊ မနုဿဇာတိ ကာယ-လူဇာတ်ရှိသော၊ ဣတ္ထိယာ-၌၊ (မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတွာ) ပဌမ တရံ-ရှေးဦးမဆွ အစကပင်၊ (အဿမဏော အသကျုပုတ္တိယော ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤ အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ ဟူသော ပါဠိ၌၊ ပါရာဇိက ဝတ္ထုဘူတာဝေ - ပါရာဇိကဝတ္ထု ဖြစ်၍သာလျှင် ဖြစ်သော၊ တိရစ္ဆာန ဂတိတ္ထိ-တိရစ္ဆာန်မကို၊ တိရစ္ဆာန ဂတာတိ- ဂတာဟူ၍၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-၏၊ သဗ္ဗာ-သော၊ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိ - ကို၊ တိရစ္ဆာနဂတာတိ - ဟူ၍၊ န ဂဟေ တဗ္ဗာ-လိုက်။

အန္တမသော။ ။ “အန္တေ+နိယုတ္တော အန္တိမော” ဟု ပြီးသော ပုဒ်နောင် နာကို သောပြု၍ “အန္တိမသော” ဖြစ်သင့်လျက် ဣကို (အ) ပြု၍ “အန္တမသော” ဟု ပြီးရကား “သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန” ဟု ဖွင့်သည်။ “အန္တမသော - အလုံးစုံတို့၏ အဆုံး၌ ယှဉ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်” ဟု သဒ္ဒတ္ထ၊ “အယုတ်သဖြင့်” ဟု ဝေါဟာရတ္ထပေး။

တိရစ္ဆာန ဂတာယပီ။ ။ တိရစ္ဆာနနေသု-တို့၌၊ ဂတာ-ဖြစ်သော (ပါဝင်သော) အမတည်း၊ တိရစ္ဆာနဂတာ၊ ပိသည် ဂရဟာဇောတက၊ မေထုနံ မှီဝဲကောင်းသော ပရိနိဗ္ဗိတဝသဝတ္ထိနတ်မ၊ နိဗ္ဗာနရတိနတ်မ-စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့် အောက်သို့ရေတွက် လာလျှင် တိရစ္ဆာန်မသည် အောက်တန်း အကျဆုံးတည်း၊ ထိုတိရစ္ဆာန်မ၌ မှီဝဲသော်မှ ပါရာဇိကကျသေး၏ (ဂရဟာ)၊ အထက်တန်း ကျသော လူမ စသည်၌ မှီဝဲရာဝယ် ဆိုဘွယ်မရှိ-ဟု သမ္ဘာဝနာကိုဆည်းသည်။

ပဂေဝ မနုဿိတ္ထိယာ။ ။ ဤစကားသည် ပိသဒ္ဓါအတွက်ရအပ်သော သမ္ဘာဝနာ အနက်တည်း၊ ပဂေသည် ပါတော အနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် “ပဌမ တရံ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ပါတော-စောစော” ဟူသည် “ပဌမတရံ” နှင့် သဘောတူပင် တည်း၊ တိရစ္ဆာန်မကို မှီဝဲသူသော်မှ ပါရာဇိကကျသေးလျှင် လူမကို မှီဝဲသူမှာ အစော ကြီးက ကျမှာပေါ့ - ဟူလို၊ ဤစကားလည်း လောက ပြောရိုးအတိုင်း ဟောတော်မူ အပ်သောစကားသာတည်း၊ လူမကိုမှီဝဲရာ၌ တိရစ္ဆာန်မကိုမှီဝဲခြင်းကြောင့်ထက် အထူး စော၍ ပါရာဇိက မကျပါ။ ထို့ကြောင့် “ပဂေဝ- လူမကို မှီဝဲရာ၌ ပါရာဇိကကျ၏ ဟု အဘယ်မှာ ဆိုဘွယ်ရှိတော့ အံ့နည်း၊ အထူးဆိုစရာပင် မလိုတော့” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဆိုလို သည် ဟုမှတ်။

တကြ - ထို ပါရာဇိကဝတ္ထုဘူတာဝေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ-
 ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ပရိစ္ဆေဒေါ - အောက်ထစ်ဆုံး အပိုင်းအခြားတည်း၊
 အပဒါနံ - အခြေမရှိသော သတ္တဘူတို၏၊ [သတ္တာ သာမညကိုဗွဲ၍ “ အပဒါနံ ”
 ကို ပုလ္လိန် ဟု မှတ်၊ နောက်၌လည်း “ တေသံ ” ဟု ဆိုလတံ။] အဟိ-မြေမ
 သည်၎င်း၊ မစ္ဆာ-ငါးမသည်၎င်း၊ [ဇာတ်ကိုဗွဲ၍ “ အဟိ- မစ္ဆာ ” ဟု ကေဂုဏ်
 ထားသည်။] ဒွိပဒါနံ - တို့၏၊ ကုတ္တုဋီစ-ကြက်မသည်၎င်း၊ စတုပ္ပဒါနံ-တို့၏၊
 မဇ္ဇာရီ-ကြောင်မသည်၎င်း၊ ဣမာ-ဤ တိရစ္ဆာန်မတို့သည်၊ ပါရာဇိကဿ-
 ၏၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုတည်း၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-တည်း။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ အဟိဂ္ဂဟဏေန-အဟိသဒ္ဓါဖြင့်၊ သဗ္ဗာပိ-သော၊ အဇ
 ဂရ ဂေါနသဒါဒိဘေဒါ - စပါးကြီးမြေ၊ ငန်းမြေအစရှိသောအပြားရှိသော၊
 ဒိဃဇာတိ - ရှည်လျားသောသတ္တဘူတို၏ဇာတ်ကို၊ သင်္ဂဟိတာ-သိမ်းယူအပ်ပြီ၊
 တဿာ-ကြောင့်၊ ဒိဃဇာတိသု- ရှည်သောအမျိုးဇာတ်တို့တွင်၊ ယတ္ထ- အကြင်
 ဇာတ်၌၊ တိဏ္ဏံ - နံသော၊ မဂ္ဂါနံ-မဂ်တို့တွင်၊ အညတရသ္မိံ - အမှတ်မထား
 တပါးပါးသောမဂ်၌၊ တိလဖလမတ္တမ္ဘိ-နှမ်းတစေ့ခန့်ကိုလည်း၊ ပဝေသေတံ-
 သွင်းခြင်းငှါ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊ သာ-ထိုဇာတ်သည်၊ ပါရာဇိကဝတ္ထု-
 တည်း၊ အဝေသေသာ-ကြွင်းသောဒိဃဇာတိ တိရစ္ဆာန်မကို၊ ဒုက္ကဋဝတ္ထုတိ -
 ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ - ၏၊ မစ္ဆာဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗာပိ - သော၊ မစ္ဆကစ္ဆပ
 မဏ္ဍုကာဒိဘေဒါ-ငါး၊ လိပ်၊ ဖါးအစရှိသောအပြားရှိသော၊ ဩဒကဇာတိ-
 ရေ၌ဖြစ်သော သတ္တဘူတို၏ဇာတ်ကို၊ သင်္ဂဟိတာ - ပြီ၊ တတြာပိ - ထို ဩဒက
 ဇာတ်၌လည်း၊ ဒိဃဇာတိယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ပါရာဇိကဝတ္ထုစ-
 ကို၎င်း၊ ဒုက္ကဋဝတ္ထုစ - ကို၎င်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - ၏၊ ပန - ဆက်၊ အယံ - ကား၊
 ဝိသေသော-တည်း၊ ပတင်္ဂမုခမဏ္ဍုကာနာမ-နံကောင်၏ ပါးစပ်ကဲ့သို့သော
 ပါးစပ်ရှိသော ဖါးတို့မည်သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ တေသံ-ထိုပတင်္ဂမုခဖါးတို့၏၊
 မုခသဏ္ဍာနံ-နှုတ်ခမ်းရေသဏ္ဍာန်သည်၊ [မုခသဏ္ဍာနန္တိ-ဩဠုစမ္မသဏ္ဍာနံ၊]
 မဟန္တိ-ကျယ်၏၊ ဆိဒ္ဓိံ - ပါးစပ်ပေါက်သည်၊ အပ္ပတံ - သေး၏၊ တတ္ထ - ထို
 ပါးစပ်ပေါက်၌၊ ပဝေသနံ - သွင်းခြင်းသည်၊ နပ္ပဟောတိ - မလောက်၊ မုခ
 သဏ္ဍာနံ ပန- သည်ကား၊ ဝဏသင်္ဃေပမေဝ - အမာ၌ သွင်းယူအပ်သည်၏

ဥပလက္ခဏနည်း။ ။မစ္ဆာသဒ္ဓါသည် ရေသတ္တာအားလုံး၏ ဥပလက္ခဏ၊ ကုတ္တုဋီ
 သဒ္ဓါလည်းအတောင်ရှိသော သတ္တာအားလုံး၏ ဥပလက္ခဏ၊ မဇ္ဇာရီသဒ္ဓါလည်း အခြေ
 ၄ ချောင်းရှိသော သတ္တာအားလုံး၏ ဥပလက္ခဏတည်း။ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “ မစ္ဆာ
 ဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗာပိ၊ ပေါဩဒကဇာတိ သင်္ဂဟိတာ ” စသည်ကို မိန့်လတံ။

အဖြစ်သို့သာ၊ ဝစ္ဆတိ-၏ [ဝဏသင်္ဂဟံ ဝစ္ဆတိ၊ နဝသု ဝဏမုခေသု သင်္ဂဟိ တတ္ထာတိအဓိပ္ပါယော၊]တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ - ထိုမုခေသုဏ္ဍာန်ကို၊ တုလ္လစ္စယ ဝတ္ထုတိ - ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - ၏၊ ကုတ္တုဒိဂ္ဂဟဏေန - ဖြင့်၊ သဗ္ဗာပိ - သော၊ ကာက ကပေါတာဒိဘေဒါ-ကံ၊ ခို အစရှိသောအပြားရှိသော၊ ပက္ခိဇာတိ-အတောင်ရှိသောငှက်တို့၏ဇာတ်ကို၊ သင်္ဂဟိတာ-ပြီ၊ တကြာပိ-ထိုပက္ခိဇာတ်၌လည်း၊ ပေ၊ မဇ္ဇာရိဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗာပိ-သော၊ ရုက္ခသုနခံ မဂ်သဂေါဓာဒိဘေဒါ - ရှဉ့် , မြွေပါ , ဖွတ် အစရှိသော အပြားရှိသော၊ စတုပ္ပဒဇာတိ - အခြေငှချောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့၏ဇာတ်ကို၊ သင်္ဂဟိတာ - ပြီ၊ တကြာပိ-ထိုစတုပ္ပဒဇာတ်၌လည်း၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

ပါရာဇိကောတိ-ကား၊ ပရာဇိတော-ဆုံးရှုံးစေအပ်သည်၊ ပရာဇယံ-ဆုံးရှုံးခြင်းသို့၊ အာပန္နော-ရောက်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဟိ-၌၊ အယံပါရာဇိကသဒ္ဓေါ-ဤ ပါရာဇိက သဒ္ဓါသည်၊ သိက္ခာပဒါပတ္တိပုဂ္ဂလေသု - သိက္ခာပုဒ် , အာပတ်, ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ဝတ္ထတိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ်, အာပတ်, ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ အဋ္ဌာနမေတံ အာနန္ဒ၊ ပေ၊ သမူဟနေယျာတိ - ယု ဟူ၍၊ ဧဝံ - သို့၊ သိက္ခာပဒေ- သိက္ခာပုဒ်ဟူသော အနက်၌၊ ဝတ္ထမာနော - ဖြစ်သော ပါရာဇိက သဒ္ဓါကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ [အာနန္ဒ-န္ဒာ၊ ယံ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-အကြင် အခွင့်ကြောင့်၊ တထာဂတော - သည်၊ ဝဇ္ဇိနံဝါ-ဝဇ္ဇိတိုင်းသားတို့၏သော် ၎င်း၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာနံဝါ-ဝဇ္ဇိတိုင်းသားတို့၏သားတို့၏သော်၎င်း၊ ကာရဏာ-အကြောင်းကြောင့်၊ သာဝကာနံ-တို့ဘို့၊ ပညတ္ထံ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော၊ ပါရာဇိကံ သိက္ခာပဒံ - သိက္ခာပုဒ်ကို၊ သမူဟနေယျ-ပယ်နုတ်ရာ၏၊ ဧတံ-ဤ အကြောင်းသည်၊ အဋ္ဌာနံ - သင့်သောအကြောင်း မဟုတ်၊ (ဧသော-ဤအခွင့်သည်၊) အနဝကသော-သင့်သော အခွင့်မဟုတ်၊.... ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ဒုတိယ အနုပညတ်ပါဠိတော်။]

ဝါရာဇိကော။ ။ သိက္ခာပုဒ်နှင့် အာပတ်ကို ဟောရာ၌ “ပရာဇေတီတိ ပါရာဇိကံ (သိက္ခာပဒံ) , ပါရာဇိကံ (အာပတ္တိ)” ဟု ဟောတုကတ္ထုသာမိပြု၊ [ပရာ+ဇိ+ဏ္ဍ၊ ကာရိတ်ကြော့] ထို့ကြောင့် “ပရာဇေတီ တသ္မာ ပါရာဇိကံတိ (ပါရာဇိကာတိ) ဝုစ္ဆတိ” ဟု မိန့်သည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောရာ၌ “ ပရာဇိယတေတိ ပါရာဇိကော ” ဟု ဟောတု ကမ္မသာမိပြု၊ ထို့ကြောင့် “ပါရာဇိကောတိ-ပရာဇိတော” ဟု ဖွင့်သည်၊ “ပရာဇိတော” ဟု ပြီးပြီးမှ၊ ပ၏ အကို အာပုဋ္ဌိ, တကို ကပြု၍ “ပါရာဇိကော” ဟု ပြီးသည်၊ “ပရာဇယံ အာပန္နော” ကား အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည်။ [ပရာဇိတသဒ္ဓေါ (ကို) ဥပသဂ္ဂဿ ဝုဋ္ဌိံ ကတွာ တကာရဿစ ကကာရိကတွာံ ပါရာဇိကောတိ နိဋ္ဌိဋ္ဌောတိ အာဟ - ပါရာဇိကောတိ ပရာဇိတောတိ။ - သာရတ္ထ။]

အာပတ္တိံ တုံ၊ပေ၊ ပါရာဇိကန္တိ - ဟူ၍၊ ဧဝံ - သို့၊ အာပတ္တိယံ - အာပတ်ဟူသော အနက်၌၊ (ဝတ္တမာနော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏) [ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ တုံ-သည်၊ ပါရာဇိတံ-ပါရာဇိကာ မည်သော၊ အာပတ္တိံ-သို့၊ အာပန္နော-ပြီ၊] နမယံ၊ပေ၊ပါရာဇိကောတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဂ္ဂလေ-ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော အနက်၌၊ ဝတ္တမာနော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ [မယံ-တို့သည်၊ န ပါရာဇိကာ-ပါရာဇိက မကျကုန်၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ အဝဟဇော-ခိုးယူပြီ၊ သော-သည်၊ ပါရာဇိကော - ပါရာဇိကကျ၏၊] ပန - ဝါဒန္တရကား၊ ပါရာဇိကေန ဓမ္မေန အနုဒ္ဓံသေယျာတိ အာဒိသု-တို့၌၊ ဓမ္မေ-ဓမ္မဟူသော အနက်၌၊ (ပါရာဇိက သဒ္ဓေါ-သည်၊) ပဝတ္တတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ဆိုကြကုန်သေး၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဆိုကြပါကုန်သော်လည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထို ပါရာဇိကေန ဓမ္မေန အနုဒ္ဓံသေယျ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့တွင်၊ ကတ္ထစိ-အချို့ ပါဠိရပ်၌၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဓမ္မောတိ-ဟူ၍၊ (အဓိပေတ-၏) ကတ္ထစိ-၌၊ သိက္ခာပဒမေဝ-ကိုသာ၊ ဓမ္မောတိ-ဟူ၍၊ အဓိပေတံ-၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ သော-ထို ဓမ္မ အနက်ကို၊ ဝိသု-သီးခြား၊ နဝတ္တဗ္ဗော-ထိုက်၊

တတ္ထ-ထို သိက္ခာပုဒ်၊ အာပတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ (ဝုစ္စတိ၌ စပ်၊) ယော - အကြင် ရဟန်းသည်၊ တံ - ထို သိက္ခာပုဒ်ကို၊ အတိတ္ထမတိ-လွန်ကျူး၏၊ တံ- ထိုလွန်ကျူးသော ရဟန်းကို၊ ပရာဇေတိ-ဆုံးရှုံးစေတတ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (လွန်ကျူးသော ရဟန်းကို ဆုံးရှုံးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ပါရာဇိကန္တိ-ကံဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန-ကား၊ အာပတ္တိ- ကို၊ ယော-သည်၊ နံ-ထိုအာပတ်သို့၊ အဗျာပဇ္ဇတိ- လွှမ်းမိုး၍ရော၍၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ (ထိုအာပတ်ကို လွှမ်းမိုး၍ ရောက်သော ရဟန်းကို)၊ ပရာဇေတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (အာပတ်သို့ လွှမ်းမိုး၍ရောသော ရဟန်းကို ဆုံးရှုံးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ပါရာဇိကောတိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပရာဇိတော - ဆုံးရှုံးစေအပ်ပြီ၊ ပရာဇယံ - ဆုံးရှုံးခြင်းသို့၊ အာပန္နော-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဆုံးရှုံးစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ပါရာဇိကောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ဟိ - မှန်၊ ဧတေမေဝအတ္ထံ - ဤအနက်ကိုပင်၊ (“ ဤ အာပတ်သင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပရာဇိတ ပရာဇယမာပန္နဖြစ်၏ ” ဟူသော ဤ အနက်ကိုပင်၊) သန္ဓာယ-၍၊ ပရိဝါရေဝိ-ပရိဝါပီဠိတော်၌လည်း၊ ပါရာဇိကန္တိ ယံ ဝုတ္တံ၊ပေ၊ တေနေတံ ဣတိ ဝုစ္စတိတိ - ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ၊ [ယံ - အကြင် အာပတ်ဟူသော ပါရာဇိကကို၊ ပါရာဇိကန္တိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ - ဟောတော်မူ

အပ်ပြီ၊ တံ-ထိုအာပတ်ဟူသော ပါရာဇိကကို၊ ယထာတထံ- မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ သုဏောဟိ-နားထောင်လော၊ ဟိ-အကြင့်ကြောင့်၊ (တံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ဝိတိတ္ထမန္တော-သော၊ (တံ) အာပတ္တိံ ၈- သို့လည်း၊ အာပန္နော-သော၊ ပုဂ္ဂလော- သည်။) သဒ္ဓမ္မာ - သူတော်ကောင်းတရား ဟူသော သာသနာတော်မှ၊ စုတော-ရွှေ့ရှားသည်၎င်း၊ ပရဒ္ဓေါ-ချွတ်ချော်သည်၎င်း၊ ဘဋ္ဌောစ - လျှောက်သည်၎င်း၊ နိရာကတော- ကင်းကွာအောင် ပြုအပ်လည်၎င်း၊ (ဟောတိ)၊ [“နိ+ အာ+ကတော” ဟု သတ္တတ၌ရှိ၏။ “နိရက်တော” ကား ပါဠိပျက်။] တဟိံ - ထို ပါရာဇိကကျသော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ သံဝါသောပိ- သံဝါသသည်လည်း၊ နတ္ထိ၊ တေန-ကြောင့်၊ တေ-ဤ အာပတ်ဟူသော ပါရာဇိကကို၊ ဣတိ- ဤ ပါရာဇိကဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။]

ဟိ-ဆက်၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဣ- ဤဂါထာ၌၊ အတ္ထော၊ တံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ဝိတိတ္ထမန္တော-ကျူးလွန်သော၊ (တံ) အာပတ္တိံ ၈၊ ပေ၊ ခုတ်-ဤသို့ အစရှိသော၊ သဗ္ဗံ - အလုံးစုံသောပုဒ်ကို၊ ယောဇေတဗ္ဗံ- ရာ၏၊ တေန ဝုစ္စတိတိ - ကား၊ [ပါဠိတော်၌ “တေန ဝုစ္စတိ ပါရာဇိကော ဟောတိ” မှ တေန ဝုစ္စတိကိုဆိုသည်။] ယေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ အဿမဏော-သည်၊ အသကျပုတ္တိယော-သည်၊ သာသနတော- မှ၊ ပရိဘဋ္ဌော- လျှောက်သည်။

တေမေဝ ဟိ အတ္ထံ သန္ဓာယ။ ။ တံ အာပတ္တိံ အာပန္နော ပုဂ္ဂလော ပရာဇိတော ဟောတိ ပရာဇယံ အာပန္နောတိ တေမတ္ထံ သန္ဓာယ - အာပတ်သင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပရာဇိတ ပရာဇယမာပန္န ဖြစ်၏ဟူသော ဤအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ ပရိဝါ ပါဠိတော်ဝယ် “ပါရာဇိကန္တိ ယံ ဝုတ္တံ” စသောဂါထာကို မိန့်တော်မူသည်။ ထိုဂါထာသည် အာပတ်၏ ပါရာဇိကအမည်ရပုံကို တိုက်ရိုက်ပြသောဂါထာ ဖြစ်သော်လည်း သန္ဓာယ ဘာသိတ အနက်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပါရာဇိကအဖြစ်တည်း၊ မှန်၏-“စုတော ပရဒ္ဓေါ” စသော ပုဒ်တို့သည် ပါရာဇိကကျသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြသောပုဒ်များတည်း၊ ထိုပုဒ်များတွင် “သာသနာတော်မှ ရွှေ့လျောရပြီ” စသည်ကိုဆိုသဖြင့် “သာသနာတော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်ပြီ၊ ဆုံးရှုံးခြင်းသို့ ရောက်ပြီ” ဟူသော ပရာဇိတော ပရာဇယံ အာပန္နောအနက်ကို သိရသည် - ဟူလို။

ဂါထာဗုဒ္ဓံ။ ။ အယံ ဟိ ပရိဝါရ ဂါထာယအတ္ထော- ယဒိဒံ ပုဂ္ဂလာပတ္တိံ သိက္ခာပဒ ပါရာဇိကေသု (တို့တွင်) အာပတ္တိပါရာဇိကံနာမ ဝုတ္တိ၊... ဤအဖွင့်ကြည့်၍ “ယံ- အကြင်အာပတ်ဟူသောပါရာဇိကကို” ဟု ပေးသည်၊ ဝိမတိ၌ “အာပတ္တိရူပံ ပါရာဇိကံ” ဟု ခွင့်၏၊ အာပတ္တိပုဒ်က ဣတ္ထိလိန်ဖြစ်သောကြောင့် “ပါရာဇိကံ” ဟူသော နပုလ္လိန်နှင့် လိုက်လျောအောင် “ရူပံ” ထည့်ခြင်းတည်း၊ ကြွင်းပုဒ်များကို နိဿယအတိုင်း သိနိုင်လောက်ပြီ၊ [ယသ္မာ ပရာဇိတော ဟောတိ၊ တေန တသ္မာ ပါရာဇိကန္တိ ဝုစ္စတိတိ။ - ပရိဝါအဋ္ဌကထာမှ ယူထားသော သာရတ္ထဒီကာ။]

ဆိန္ဒော-အကြား၌ပြတ်သည်။ [အန္တရာဇဏှိတော- အသက်မကုန်မီအကြား၌ သာသနာနှင့်အဆက်ပြတ်သည်။] ပရာဇိတော-ဆိုးရှုံးစေအပ်သည်။ ဟောတိ-၏။ တေန-ကြောင့်၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ကိန္တိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ (ဝုစ္စတိ-နည်း၊) ပါရာဇိကော ဟောတိတိ-ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ-၏။)

ဧတ္ထ - ဤ ကေကမ္မအစရှိသည်၌၊ (ဘိက္ခု - တို့သည်၊) သဟ-အတူတကွ၊ ဝသန္တိ-နေကြရကုန်၏။ ဝါ - ဖြစ်ကြကုန်၏။ [သဟ ဝသန္တိ- သဟ ပဝတ္တန္တိ (ယောဇနာ)၊] ဣတိ - ကြောင့်၊ (ရဟန်းတို့ အတူတကွနေရာဖြစ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) (သော - ထိုကေကမ္မအစရှိသည်သည်၊) သံဝါသော - သံဝါသ မည်၏။ တံ-ထိုသံဝါသကို၊ ဒသေတံ-ငှါ၊ သံဝါသော နာမာတိ-နာမဟူ၍၊ ဝတွာ-၍၊ ကေကမ္မန္တိအာဒိံ - ကို၊ အာဟ - မူပြု၊ တတြ - ထိုကေကမ္မအစ ရှိသောစကားရပ်၌၊ အယံ - ကား၊ ယောဇနာယ - ပုဒ်တို့ကိုယှဉ်စေခြင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ဝဏ္ဏနာ- အနက်အဖွင့်တည်း၊ စတုဗ္ဗိဓမ္မိ- သော၊ သံယကမ္မံ-သံယ ကံသည်၊ သီမာပရိစ္ဆန္တေဟိ-တသိမ်တည်းဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သော၊ ပကတ ဧတ္တဟိ-ပကတတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-ပင်ကိုယ်သဘောရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ- တို့သည်၊ ကေတော - တပေါင်းတည်း၊ ကတ္တဗ္ဗတ္တာ - ပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ကေကမ္မံနာမ - မည်၏။ တထာ - တူ၊ ပဉ္စဝိစောပိ - သော၊ ပါတိ မောက္ခုဒ္ဓေသော- သည်၊ ကေတော- တည်း၊ ဥဒ္ဓိံသိတဗ္ဗတ္တာ- ရွတ်ပြုထိုက်

ပကတတ္တေဟိ။ ။ ပကတော+ အတ္တာ ယေသံတိ ပကတတ္တာ၊ ယေသံ-တို့၏။ ပကတော-အစဉ်ပြုအပ်သော+အတ္တာ-သဘောသည်။ အတ္ထိ၊ ဣတိ တေ ပကတတ္တာ၊ ပါရာဇိကကျသုနှင့် ဥက္ခိတ္တကပုဂ္ဂိုလ် ခု ယောက်သည် အစပဋ္ဌမ၌ ပြုအပ်သောသဘော (နဂိုရိသဘော) မရှိကြတော့၊ ထို့ကြောင့် “ ပကတတ္တ ” အရ ပါရာဇိကကျသုနှင့် ဥက္ခိတ္တက ခု ယောက် မဟုတ်သော ရဟန်းများကို ယူ။ [ပကတတ္တာနာမ ပါရာဇိကံ အနာပန္နာ အနုက္ခိတ္တကာစ။]

ကေတော ကတ္တဗ္ဗတ္တာ။ ။ ဤ ဟိတ်မျိုးကို ကေကမ္မနာမည်ရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် “ နာမလာဘဟိတ် ” ဟု ရှေးဆရာတို့ ခေါ်ကြသည်။ ကေကမ္မသဒ္ဓါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြသော “ သဒ္ဓပဝတ္ထိ နိမိတ် ” လည်း ဟုတ်၏။ “ ကေတော+ ကတ္တမ္ပတိ ကေကမ္မံ ” ဟု ပြု၊ အပလောကန၊ ဥတ္တိ၊ ဥတ္တိ ဒုတိယ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထဟူသော သံဃကံ ၄ မျိုးတည်း။ [ကေကမ္မံပုဒ်သည် နိစ္စသမာသ် ဖြစ်၍ “ ကေတော+ ကတ္တမ္မံ ” ဟု ပရိယာယ်ပုဒ်ဖြင့် ဝိပြုဟ်လုပ်ရသတုံ။] “ ကေကမ္မံ-တပေါင်းတည်း ပြုအပ်သည် ” ဟု ကိရိယာပဓာန ထင်မှတ်မည်စိုး၍ “ ကေကမ္မံနာမ ” ဟု နာမသဒ္ဓါထည့်၍ မိန့်သည်။ ကိရိယာပဓာန မဟုတ်၊ နာမည်ခြစ်ကို ဟောသော ဒဗ္ဗဝါစက သဒ္ဓါဖြစ်သည်- ဟုလို။ [ကေုဒ္ဓေသောနာမ၌လည်း နည်းတူ။]

သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကေုဒ္ဓေသောနာမ-မည်၏၊ ပန-ကား၊ ပညတ္တိ-ပညတ်
တော်မူအပ်ပြီးသော၊ သိက္ခာပဒံ- သည်၊ သဗ္ဗေဟိဝိ- န်သော၊ လဇ္ဇိပုဂ္ဂလေ
ဟိ - တို့သည်၊ သမံ - အညီအမျှ၊ ဝါ - တခုသော အဘို့အားဖြင့်၊ သိက္ခိတဗ္ဗ
ဘာဝတော-ကောင်းစွာကျင့်ကြံသင်အံ့မေးမြန်းထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
သမသိက္ခာနာမ(သမသိက္ခတာနာမ)-မည်၏။

တထာ၊ပေ၊ကေုဒ္ဓေသောနာမ။ ။တထာဖြင့်“သိမာပရိစ္ဆိန္ဓေဟိ ပကဏတ္တေဟိ
ဘိက္ခုဟိ”ကို ညွှန်ပြသည်။ “တထာ-ထို့အတူ”ဟု ပေးသော်လည်း ဥပမာဇောတက
မဟုတ်၊ အတိဒေသတည်း။ “ကေတော+ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗောတိ ကေုဒ္ဓေသော”ဟုပြု။

သမံသိက္ခိတဗ္ဗဘာဝတော ။ ။ ဤ ဟိတ်လည်း သမသိက္ခာ၏ နာမလာဘဟိတ်
(သဒ္ဓပ္ပဝတ္တိနိမိတ်)ပင်တည်း။ ဤဟိတ်မျိုး၌ သဒ္ဓပ္ပဝတ္တိနိမိတ်ကိုဟောသော ဣ-တာ-
တ္တန ပစ္စည်းဖြစ်စေ ဘာဝဖြစ်စေ ပါရီးဖြစ်၏။ ရှေ့ ၂ ဝါကျ၌ ဣ ပစ္စည်းပါ၍ ဤ၌
ဘာဝပုဒ် ထိုက်ရိုက်ပါသည်။ ထိုဟိတ်ဖြင့် “သိက္ခိတဗ္ဗောတိ သိက္ခာ၊ သမံ+ သိက္ခာ သမ
သိက္ခာ ” ဟု ပြုစေလိုသည်။ ယခုပါဠိအဋ္ဌကထာစာအုပ်များ၌ “သမသိက္ခတာ” ဟု
ရှိသည်မှာ မကောင်းလှ၊ ဋီကာတို့လည်း မဖွင့်ကြ၊ ရှေးဆရာတို့ကမူ တာပစ္စည်းကို
သွတ္တ ဟု ကြံ၍ “သမသိက္ခာယေဝ+သမသိက္ခတာ”ဟု ပြုကြသည်။

သမံသိက္ခိတဗ္ဗ ။ ။ “သမံတိ သဒ္ဓိံ၊ ကေပုကာရေနဝါ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ လဇ္ဇိ
ဟူသမျှတို့ အတူတကွ၊ တနည်း-သူကတမျိုး ငါကတဖို့ မဟုတ်ဘဲ “ကေပုကာရ-တခု
တည်းသော အဘို့အားဖြင့်”ဟုလို၊ “သဒ္ဓိံ-အတူတကွ”ဟုရာ၌ ကျင့်မှုသင်မှုအားဖြင့်
တူမျှသည်ကို ဆိုလိုသည်။ သိက္ခိတဗ္ဗဘာဝကိုလည်း “အနတိတ္တမနဝသေန ဥဂ္ဂဟပရိ
ပုစ္ဆာဒိနာစ”ဟု ဝိသေသန ၂ ခုထည့်၍ ဋီကာဖွင့်၏။ အနတိတ္တမနဝသေနဖြင့် သိက္ခာ
ပုဒ်ပညတ်တော်ကို မကျူးလွန်သောအားဖြင့် “ကျင့်ခြင်း ” ဟူသော သိက္ခာဓာတ်၏
အာစရဏအနက်ကိုပြု၏။ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဒိနာဖြင့် “သိက္ခာ-ဝိဇ္ဇောပါဒါနေ” ဟူသော
ဓာတ်နက်နှင့်အညီ “သင်ခြင်း”ဟူသောအနက်ကိုပြု၏။ “သမသိက္ခာ-လဇ္ဇိဟူသမျှတို့
အတူတကွ (တမျိုးထည်းအားဖြင့်) ကျင့်ထိုက် သင်ယူ ပို့ချထိုက်သော သိက္ခာပုဒ်
ပညတ်တော်များ”ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ “ကေတော ကတ္တဗ္ဗတ္တာ၊ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတ္တာ” တို့၌ တဗ္ဗပစ္စည်း၏ ကတ္တား
ကို “ ပကတတ္တေဟိ ” ဟု ပါရာဇိက မကျသော၊ ဥက္ခိတ္တကလည်း မဟုတ်သော ဘိက္ခု
တို့ကို ပြခဲ့၏။ ထိုသို့ ပြခြင်းမှာ ဥပုသ်ကံစသော ကံနှင့်ဆိုင်ရာဖြစ်၍ ထိုကံများ၌ ဝဇ္ဇနိယ
ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော ပါရာဇိက - ဥက္ခိတ္တကတို့ မပါရသောကြောင့်တည်း။ ထို ကံများ၌
အလဇ္ဇိပါနေသော်လည်း ကံမပျက်ပေ၊ သိက္ခိတဗ္ဗ၏ ကတ္တားကိုကား “လဇ္ဇိပုဂ္ဂလေဟိ”
ဟုပြု၏။ ထိုသို့ပြခြင်းကား ထို သိက္ခာပုဒ်တော်များကို အလဇ္ဇိတို့ မကျင့်ကြ၊ သင်လည်း
မသင်လိုကြ၊ တချို့ သိက္ခာပုဒ်များကို ဖျက်ပင် ဖျက်လိုကြသောကြောင့်၎င်း၊ လဇ္ဇိတို့သာ
ကျင့်ကြ၊ သင်ယူပို့ချလိုကြသောကြောင့်တည်း။ [အလဇ္ဇိ၏လက္ခဏာကို “သဒ္ဓိစ္စအပတ္တိ
အာပဇ္ဇတိ” စသည်ဖြင့် သိပါ။]

တ္ထေ-ဤ ပဒဘာဇနီ ပါဠိတော်၌၊ [တ္ထောတိ ပါဠိယံ၊ (ဤ သိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီပါဠိ၌) အာဟာတိပဒေ အာဓာရော၊ (ယောဇနာ)။] ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗေဝိ - နံသော၊ လဇ္ဇိနော - တို့သည်။ ဧတေသု ကမ္မာဒိသု-တို့၌၊ သဟ - ကွ၊ ဝသန္တိ - နံ၏။ ဧကောပိ - တပါးသော လဇ္ဇိကိုလည်း၊ ဗဟိဒ္ဓါ-ပြင်ပ၌၊ နသန္ဓိဿတိ-မတွေ့မြင်အပ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တာနိ သဗ္ဗာနိပိ-ထို တံအစရှိသော အလုံးစုံတို့ကိုလည်း၊ ဂဟေတွာ-တပေါင်းတည်းယူ၍၊ ဧသော သံဝါသော နာမာတိ-နာမဟူ၍၊ အာဟ-မူပြီး၊ [လဇ္ဇိတို့၏ အတူဖြစ်ရာချင်း ဇာတ်တူသောကြောင့် “ဧသော သံဝါသော နာမ”ဟု ဧကဝစ် ဟောတော် မူသည်-ဟူလို] စ-ဆက်၊ ပုတ္တပ္ပကာရေ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ သော သံဝါသော-သည်၊ တေနပုဂ္ဂလေန-ထို ပါရာဇိကကျပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ် နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ နတ္ထိ - မရှိ၊ တေန ကာရဏေန - ကြောင့်၊ ပါရာဇိကော-သာသနာတော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်ပြီးသော၊ ဝါ-ပါရာဇိက ကျပြီးသော၊ သော ပုဂ္ဂလော - ကို၊ အသံဝါသောတိ - ဟူ၍၊ ပုစ္ဆတိ - ၏၊ [“နတ္ထိ သံဝါသော တေနာတိ အသံဝါသော” ဟူပြီး၊ “တေန-နှင့်တကွ” ဟုပေး၊] ဣတိအယံ-ကား၊ ယောဇနာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ဝဏ္ဏနာ-ဘည်း၊ [ရွှေသို့ ပြန်စပ်။]

ဝေံ - သို့၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌသိက္ခာပဒံ - အကျဉ်း ရွတ်ပြအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ [ယောပနာတိက္ခာ-စသော သိက္ခာပုဒ်ကို] ပဒါနုတ္တမေန-ပုဒ်စဉ်အားဖြင့်၊ ဝိဘဇိတွာ - အကျယ် ဝေဘန်တော်မူပြီး၍၊ [“ယောပနာတိ ယောယာဒိသော”မှ စ၍ အသံဝါသောတိုင်အောင် အကျယ်ဝေဘန်တော်မူပြီး၍၊] ဣဒါနိ - ၌၊ ပဋိသေဝေယျာတိ တ္ထေ-ဤပါဠိ၌၊ ယေန အာကာရေန-အကြင် အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ (ပဋိသေဝန္တော - မှီဝဲသော ရဟန်းကို)၊ ပဋိသေဝေယျာတိ- ဟူ၍၊ ပုစ္ဆတိ-၏၊ တဿအာကာရဿ-ကို၊ ဒဿနတ္ထိ-ငှါ၊ ပဋိသေဝတိ နာမာတိ-ဟူ၍၊ ဣဒံ မာတိကာပဒံ - ကို၊ ထပေတွာ - မူပြီး၍၊ နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ အင်္ဂဇာတေန အင်္ဂဇာတန္တိ - ဟူသော၊ ယံတံ-အကြင်စကားတော်ကို၊ (တဝဝတာ-

နဧကောပိ။ ။သာမည သိက္ခာပဒေသု-အများနှင့် ဆက်ဆံ၍ သာမန်ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဝါ - တို့တွင်၊ ဣဒံ - ဤသိက္ခာပုဒ်ကို၊ တယာ - သည်၊ နသိက္ခိတဗ္ဗ-မကျင့်ထိုက်၊ ဣတိဝေံ-သို့၊ အဗဟိကာတဗ္ဗတော-အပ၌ မပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နဧကောပိ တတော မဟိ သန္ဓိဿတိတိ ပုတ္တံ၊ (သာရတ္ထ)၊ ဧကောပိ၌ ဝိသည် ဂရဟာဇောတက၊ သမ္ဘာဝနာ သမုစ္စည်း၊ အများကို မဆိုထားဘိ၊ တပါးတလေမျှ အပြင်၌ မတွေ့ရ-ဟူလို၊ ယောဇနာ၌ “သမ္ဘာဝနာ”ဟု ဆို၏၊ တပါးတလေမျှ အပြင်၌ မတွေ့ရအောင် သိက္ခိတဗ္ဗဖြစ်သည်-ဟု သိက္ခာပုဒ်ကို မြှင့်တင်စေလိုဟန် တူသည်။

သည်။) ဝုတ္တံ- ပြီ၊ တတ္ထ- ထို နိမိတ္တနနိမိတ္တိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ [အာဟ-
 ဌစပ်] ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဧကဝလံ- သက်သက်၊ ဣတ္ထိယာဇေ- အမ၏သာလျှင်၊
 နိမိတ္တိ- သည်၊ ပါရာဇိကဝတ္ထု- သည်၊ န- မဟုတ်သေး၊ မနုဿိတ္ထိယာ ဇေစ-
 လူမ၏သာလျှင်လည်း၊ (နိမိတ္တိ ပါရာဇိကဝတ္ထု) န- သေး၊ စ- ဆက်၊ သုဝဏ္ဏ
 ရဇတာဒိမယာနံ - ရွှေငွေ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်ကုန်သော၊ ဣတ္ထိနဗ္ဗိ-
 အမတို့၏လည်း၊ နိမိတ္တိ , ဝတ္ထုမေဝ - ပါရာဇိကဝတ္ထုသည်ပင်၊ န ဟောတိ-
 မဟုတ်၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ယံယံ- အကြင်အကြင်နိမိတ်သည်၊ ဝတ္ထု- ပါရာဇိက
 ဝတ္ထုသည်၊ ဟောတိ- ၏၊ တံတံ- ကို၊ ဒသေတု- ငှါ၊ တိသော ဣတ္ထိယောတိ
 အာဒိနာ - သော၊ နယေန- ဖြင့်၊ ယေသံ - အကြင် သတ္တာတို့၏၊ နိမိတ္တာနိ-
 တို့သည်၊ ဝတ္ထုနိ- ပါရာဇိကဝတ္ထုတို့သည်၊ ဟောန္တိ- န်၏၊ တေသတ္ထေ- တို့ကို၊
 ဝတ္ထာ - ၍၊ မနုဿိတ္ထိယာ တယော မဂ္ဂေတိအာဒိနာ - သော၊ နယေန - ဖြင့်၊
 တာနိဝတ္ထုနိ- ထို ပါရာဇိကဝတ္ထုတို့ကို၊ အာဟ- မူပြီ။

တတ္ထ — ထို မနုဿိတ္ထိယာ တယော မဂ္ဂေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊
 တိသော- ၃ ယောက်ကုန်သော၊ ဣတ္ထိယော- အမတို့၎င်း၊ တယော- န်သော၊
 ပဏ္ဏကာ- ပဏ္ဏုက်တို့၎င်း၊ တယော- န်သော၊ ပုရိသာ- အထီးတို့၎င်း၊ ဣတိ-
 သို့၊ ပါရာဇိကဝတ္ထုနံ- ဖြစ်ကုန်သော၊ နိမိတ္တာနံ- တို့၏၊ နိဿယာ- မှီရာဖြစ်ကုန်
 သော၊ ဒွါဒသ- န်သော၊ သတ္တာ- တို့သည်၊ ဟောန္တိ- န်၏၊ တေသု- ထို သတ္တာ
 တို့တွင်၊ ဣတ္ထိပုရိသာ- အမ အထီးတို့သည်၊ ပါကဋာဇေ- ထင်ရှားကုန်သည်
 သာ၊ ပဏ္ဏက ဥဘတောဗျဉ္ဇနကဘေဒေါ- ပဏ္ဏုက်အထူးအပြား၊ ဥဘတော
 ဗျဉ်းအထူးအပြားသည်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇေန္ဓက ဝဏ္ဏနာယံ- ပဗ္ဗဇ္ဇေန္ဓကအဖွင့်၌၊ [ဝိနည်း
 မဟာဝါ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇေန္ဓကအဖွင့်၌] ပါကဋော- ထင်ရှားသည်၊ ဘဝိဿတိ- တံ၊ စ-
 ဆက်၊ မနုဿိတ္ထိယာ | ဝေ၊ ပဋိသေဝန္တဿာတိတ္ထေ - ၌၊ မနုဿိတ္ထိယာ- ၏၊
 တီသုမဂ္ဂေသု - တို့၌၊ ဣတိအတ္ထော - ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ [တယောမဂ္ဂေ၌

န ဧကဝလံ၊ ဝေ၊ မနုဿိတ္ထိယာဇေ။ ။ “န ဧကဝလံ ဣတ္ထိယာဇေ နိမိတ္တိ ပါရာ
 ဇိကဝတ္ထု” ပါ၌ဖြင့် “ဥဘတောဗျဉ်း , ပဏ္ဏုက်, ပုရိသတို့၏နိမိတ်လည်း ပါရာဇိက
 ဝတ္ထုဖြစ်၏” ဟု ပြ၏။ နစ မနုဿိတ္ထိယာဇေပါ၌ဖြင့် “အမနုဿိတ္ထိ, တိရစ္ဆာနဝတိတ္ထိ,
 အမနုဿုဘတောဗျဉ္ဇနကတို့၏ နိမိတ်လည်း ပါရာဇိကဝတ္ထုဖြစ်၏” ဟု ပြ၏။

ဝတ္ထုမေဝ န ဟောတိ ။ ။ ရွှေမိန်းမရုပ် ငွေမိန်းမရုပ်တို့၏ နိမိတ်အရုပ်လည်း
 “နိမိတ္တ” ဟု အမည်ရသောကြောင့် ပါရာဇိကဝတ္ထုလားဟု ယုံမှားဘွယ်ရှိရကား “ဝတ္ထု
 မေဝ န ဟောတိ” ဟု ဧဝံနှင့်တကွ မိန့်သည်။ ထို မိန်းမရုပ်တို့၏ နိမိတ်ကား “ပါရာဇိက
 ဝတ္ထုလေလား” ဟု လျဉ်းပါးဘွယ်မရှိ- ဟူလို။

ဒုတိယာဝိဘတ်ကို ဘုမ္မတ္ထ၌သက်ပါ- ဟူလို၊] သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော ဒွေမဂ္ဂေ ပုဒ်တို့၌၊ ဧဝံ-ဤအတူတည်း။

စ-ဆက်၊ သဗ္ဗေဝေ-နံသော၊ ဧတေ(မဂ္ဂါ)-ဤမဂ်တို့သည်၊ [သမတ္ထိံ သမဂ္ဂါ ဟောန္တိ၌ သာမညကတ္တားစပ်၊] မနုဿိတ္ထိယာ - ၏၊ တယော မဂ္ဂါ- ၃ မဂ်တို့၎င်း၊ အမနုဿိတ္ထိယာ- လူနှင့်တူသော ဘီလူးမ၊ နတ်မ၏၊ တယော မဂ္ဂါ-တို့၎င်း၊ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိယာ- ၏၊ တယော မဂ္ဂါ- တို့၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ နဝ- ၉ မဂ်တို့၎င်း၊ မနုဿ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကာဒိနံ - လူဥဘတောဗျဉ်း အစ ရှိသူတို့၏၊ နဝ - တို့၎င်း၊ မနုဿပဏ္ဏကာဒိနံ - တို့၏၊ ဒွေဒွေ - တို့ကို၊ ကတွာ- ၍၊ ဆ-တို့၎င်း၊ မနုဿပုရိသာဒိနံ-တို့၏၊ တထာ - ထို့အတူ ၆ မဂ် တို့၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ သမတ္ထိံသ-အမျှလုံးဆယ်သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ နိမိတ္တသင်္ခါတေသု- နိမိတ် ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဧတေသု-ဤ မဂ်တို့တွင်၊ ယတ္ထကတ္ထစိ - အမှတ် မထား တပါးပါးသော မဂ်၌၊ အတ္တနော - ၏၊ အင်္ဂဇာတံ - ကို၊ တိလဖလ မတ္တဗ္ဗိ - နှမ်းတစေ့ခန့်ကိုလည်း၊ ပဝေသေန္တာ - သွင်း၍၊ မေထုနံ ဓမ္မံ- ကို၊ ပဋိသေဝန္တော-မှီဝဲသော ရဟန်းသည်၊ ပါရာဇိကံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏။

ပန-ဆက်၊ အာပဇ္ဇန္တော- သော်၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ သေဝနစိတ္တေနဝ- မှီဝဲကြောင်း စိတ်ဖြင့်သာလျှင်၊ (မှီဝဲလိုသော စိတ်ဖြင့်သာလျှင်)၊ အာပဇ္ဇတိ- ၏၊ တေန-ထိုမှီဝဲကြောင်း စိတ်နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ န (အာပဇ္ဇတိ)-မရောက်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံလက္ခဏံ - ထို အမှတ်အသားကို၊ ဒဿေန္တော-သော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဘိက္ခုဿ သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌိတေတိ အာဒိံ - ကို၊ အာဟ- ပြု၊ တတ္ထ - ထို ဘိက္ခုဿ သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌိတေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဘိက္ခုဿာတိ-ကား၊ မေထုန သေဝနကဿ-မေထုန်မှီဝဲသော၊ ဘိက္ခုဿ- ၏၊ သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌိတေတိ (ဧတ္ထ)-ဤပါး၌၊ (သေဝနစိတ္တန္တိ - ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊) ဘုမ္မတ္ထေ- သတ္တမိဝိဘတ် အနက်၌၊ ပစ္စတ္တဝစနံ-ပဌမာ ဝိဘတ် ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ သေဝနစိတ္တေ - မှီဝဲကြောင်း စိတ်သည်၊ ပစ္စုပဋ္ဌိတေ- ရှေးရှုတည်လသော်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [အနက်တူ ပုဒ်တို့သည် ဝိဘတ်တူမြဲ ဖြစ်၏၊ သေဝနစိတ္တံ၌ကား ပဌမာဝိဘတ် ဖြစ်နေ၍ ဝိဘတ်မတူသောကြောင့် “ဘုမ္မတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ”ဟု မိန့်သည်။]

ဝစ္စမဂ္ဂံ အင်္ဂဇာတံ ပဝေသေန္တဿာတိ - ကား၊ ယေနမဂ္ဂေန - အကြင် လမ်းပေါက်ဖြင့်၊ ဝစ္စံ - ကျင်ကြီးသည်၊ နိက္ခမတိ - ထွက်၏၊ တံ မဂ္ဂံ - ထို လမ်းပေါက်သို့၊ အတ္တနော-၏၊ အင်္ဂဇာတံ- သော၊ ပုရိသနိမိတ္တံ-ကို၊ တိလ ဖလမတ္တဗ္ဗိ - ခန့်လည်း၊ ပဝေသေန္တဿ - သွင်းသော ရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ

ပါရာဇိကဿာတိ- ကား၊ ပါရာဇိကာ - ကာမည်သော၊ အာပတ္တိ - သည်၊ အဿ-ဖြစ်၏၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အထဝါ-ထို့ပြင် တနည်းကား၊ အာပတ္တိတိ - ကား၊ အာပဇ္ဇနံ - ရောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ (“အပဇ္ဇနံ အာပတ္တိ” ဟုပြုပါ-ဟူလို၊) ပါရာဇိကဿာတိ-ကား၊ ပါရာဇိကဓမ္မဿ-ပါရာဇိက အာပတ်သို့(အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ၏) သဗ္ဗတ္ထ - အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သေနယော - ဤ နည်းတည်း၊ [အာပတ္တိ သံယာဒိသေသဿ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်လည်း] နည်းပေးပါ-ဟူလို၊]

ဧဝံ-သို့၊ သေဝနစိတ္တေနဝ - ဖြင့်သာလျှင်၊ ပဝေသေန္တဿ-သွင်းသော ရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဒသေတော-ပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ ပဝေသနံနာမ- ထိုသွင်းခြင်းမည်သည်၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ အတ္ထုပက္ကမေနဝ - မိမိလုလ္လဖြင့်သာလျှင်၊ နဟောတိ - ဖြစ်သည် မဟုတ်သေး၊ ပရူပက္ကမနာပိ-သူတပါး လုလ္လဖြင့်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်သေး၏၊ စ-ဆက်၊ တတြိပိ-ထိုသူတပါးလုလ္လဖြင့်ဖြစ်ရာ၌လည်း၊ သာဒယန္တဿေဝ-သာယာသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ပဋိသေဝနစိတ္တယမဂီဿ (ဧဝ) - မှီဝဲကြောင်းစိတ်နှင့် ပြည့်စုံသောရဟန်း၏သာလျှင်၊ [သာဒယန္တဿကိုပင် “ပဋိသေဝနစိတ္တယမဂီဿ” ဟု ထပ်ဖွင့်] အာပတ္တိ- သည်၊ (ဟောတိ-၏) ဣတရဿ- အခြားရဟန်း၏၊ [မသာယာသော ရဟန်း၏-ဟူလို၊] (အာပတ္တိ-သည်၊ နဟောတိ-ဖြစ်သည် မဟုတ်)တသ္မာ - ကြောင့်၊ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတာ - သဒ္ဓါဖြင့် ရဟန်းပြုခဲ့ကုန်သော၊ ယေကုလပုတ္တာ - အကြင်အမျိုးကောင်းသား တို့သည်၊ သမ္မာပဋိပန္နကာ - ကောင်းစွာ ကျင့်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရူပက္ကမေန - ဖြင့်၊ ပဝေသနေ - သွင်းခြင်းသည်၊ သတိပိ - ရှိပါသော်လည်း၊ နသာဒယန္တိ - မသာယာကုန်၊ တေသံ-ထိုအမျိုးကောင်းသားတို့ကို၊ ရက္ခဏတ္ထံ - ၄၊၊ ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ မနုဿိတ္ထိန္တိအာဒိ -ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ မနုဿိတ္ထိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ပဋိပက္ခံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို၊ [သီလပျက်ခြင်းကို-ဟူလို၊] (တနည်း) ပဋိပက္ခံ - ဆန့်ကျင်ဘက်ရန်သူအဖေကို၊ အတ္ထယန္တိ ဣစ္ဆန္တိ - အလိုရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပစ္စတ္တိကာ - ငါတို့မည်၏၊ ဘိက္ခုဧဝ-ရဟန်းတို့သည်ပင်၊ ပစ္စတ္တိကာ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကိုအလိုရှိသော ရန်သူတို့တည်း၊ ဘိက္ခု

ဟောတိတိ အတ္ထော။ ။ပါရာဇိကဿကို “ပါရာဇိကာ+အဿ”ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ အဿကို “ဟောတိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် အသဓာတ်နှင့် တိပိတတ်ကို ဓာတုနှင့်တကွ သုတ်ကြီးဖြင့် “ဿ”ပြု ဟု ကြိုသင့်၏၊ ရူပသိဗ္ဗိန္ဒကား ယေနှင့်တကွ ဓာတုန် (သိ) ကို သာပြုသည်။

ပစ္စတ္တိကာ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသောရန်သူရဟန်းတို့၊ ဧတံ - ဤဘိက္ခု၊ ပစ္စတ္တိကာဟုံသော အမည်သည်၊ ဝိသဘာဝါနံ - သဘောမတူကုန်သော၊ ဝေရိဘိက္ခုနံ - ရန်သူရဟန်းတို့၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း။

မနုဿိတ္ထိံ ဘိက္ခုဿ သန္တိကေ အာနေတွာတိ-ကား၊ ဣဿာပကတာ- ဣဿာသည် ပင်ကိုယ်သဘောမှ ကင်းအောင်ပြုအပ်ကုန်သည်၊ ဝါ- ဣဿာ သည် ယွမ်းမိုး နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တံ ဘိက္ခု - ကို၊ နာသေတု ကာမာ-ဖျက်ဆီးလိုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာမိသေန-ဆွမ်း စသော အာမိ သဖြင့်၊ ဥပလာပေတွာဝါ-ဖြားယောင်း၍သော်၎င်း၊ မိတ္တသန္တဝသေနဝါ- မိတ်ဆွေဖွဲ့ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သော်၎င်း၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဣဒံ ကိစ္စံ-ကို၊ ကရော ဟိ-ပြုပေးပါလော၊ ဣတိ - သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ကိစ္ဆိ- တစုံတယောက်သော၊ မနု သိတ္ထိံ - ကို၊ ရတ္တိဘာဝေ - ညဉ့်အဘို့၌၊ တဿ ဘိက္ခုဿ - ၏၊ ဝသနော ကာသံ-နေရာအရပ်သို့၊ အာနေတွာ - ဆောင်၍၊ ဝစ္စမဂ္ဂေန အင်္ဂဇာတံ အဘိ နိသီဒေန္တိတိ - ကား၊ တံ ဘိက္ခု - ကို၊ ဟတ္ထ ပါဒ သီသာဒိသု - လက်၊ ခြေ၊ ဥးခေါင်း အစရှိသည်တို့၌၊ သုဂ္ဂဟိတံ-ကောင်းစွာကိုင်အပ်သည် မည်လောက် အောင်၊ နိပ္ပရိပ္ပန္တံ-လှုပ်ရှားခြင်းမရှိအောင်၊ (မလှုပ်နိုင်အောင်) ဂဟေတွာ-

ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ ။ ။ “ပတိ + အတ္တိကာ” ဟုခွဲ၊ အတ္တဓာတ်သည်၊ ယာစ- တောင်းရမ်းခြင်း အနက်ကိုဟော၏၊ တောင်းရမ်းဟူသည် အလိုရှိခြင်းတည်း။ “ပတိ” ကား အဘိဓာန်လာ အနက်တို့တွင် ဝါမာဒါန- ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ယူခြင်း အနက်ကို ဟော၏။ “ဆန့်ကျင်ဘက်” ဟုရာ၌ “ သီလဗျက်ခြင်းဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်၊ မိမိ ဖျက်ဆီးလိုသောရဟန်း၏ဆန့်ကျင်ဘက် (မိမိကို ကူညီမည့်အပေါ်)” ဟု ၂ ချိုးဖွင့်၏။ ထို ၂ ချိုးလုံး အလိုရှိသောရဟန်းကို “ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ” ဟု ခေါ်သည်။ အတ္တိကာ၌ အတ္တ ဓာတ်၊ ဣကို အကပြု၍ အကို ဣပြုဟု ကြို၊ ရာဇ စောရစသည်ဖြင့် ပစ္စတ္တိကာများစွာရှိ၍ “ဘိက္ခု” ဟု ဝိသေသနပြုသောကြောင့် “ဘိက္ခုဇေဝ + ပစ္စတ္တိကာ” ဟု ကမ္မဓာရ်ပြုရ သည်။ “ဘိက္ခုဿ + ပစ္စတ္တိကာ” ဟု ပြုလျှင်ကား ရာဇစသည်တို့လည်း ရဟန်း၏ရန်သူ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုသူတို့ပါ ယူရမည်ဖြစ်၍ ထိုသို့ ဆဋ္ဌိတပျရိသံမပြုရ၊ [ပဋိပက္ခံ အတ္တ ယန္တိတိ သိက္ခာကာမာနံ ဘိက္ခုနံ ပဋိပက္ခံ (ဒုဿီလဘာဝံ) အတ္တယန္တိတိ ဂဏ္ဍိပဒေသု ဝုတ္တံ၊ အတ္တနော ဝေရိပုဂ္ဂလဿ ပန ပဋိပက္ခတုတံ ကဉ္စိ အဓိတ္တိံ (အတ္တနော သဟာယ ဘာဝ မုပဂစ္ဆန္တံ) အတ္တယန္တိ ဂဝေသန္တိတိ ဝေမေတ္တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။-သာရတ္ထ။]

ဣဿာပကတာ ။ ။ “ဣဿာယ-သည် + အပ-ပင်ကိုယ်သဘောမှကင်းအောင် + ကတာ - ပြုအပ်သူတို့” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ အပကတာကို “အဘိဘူတာ” ဟု ဖွင့်ခြင်း ကား အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း။ သူတပါးတို့၏ လာဘသက္ကာရ ပေါများသည်ကို သည်းမခံ နိုင်လောက်အောင် ဣဿာ၏ အလွှမ်းမိုးခံနေရသူတို့-ဟုလို။

ကိုင်း၍၊ ဣတ္ထိယာ-၏၊ ဝစ္စမဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ တဿဘိက္ခုနော-၏၊ အင်္ဂဇာတံ-ကို၊ အဘိနိသီဒေန္တိ - ဖိ၍ ထိုင်စေကြကုန်၏၊ သမ္ပယောဇေန္တိ - တက္က ယှဉ်စေကြကုန်၏၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ [ဝစ္စမဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ယောဇေန္တိ။] သောစေတိ အာဒိသု - သောစေ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ သောဘိက္ခု - သည်၊ ဝစ္စမဂ္ဂ ဗ္ဗန္တရံ - ဝစ္စမဂ်အတွင်းသို့၊ အတ္ထနော- ၏၊ အင်္ဂဇာတဿ- ကို၊ ပဝေသနံ- သွင်းခြင်းကို၊ စေ သာဒယတိ - အကယ်၍ သာယာအံ့၊ စေ အဓိဝါဏေတိ- အကယ်၍ သည်းခံနေအံ့၊ တသ္မိံ ခဏေ - ထိုသွင်းဆဲခဏ၌၊ သေဝနစိတ္တံ- မှီဝဲကြောင်းစိတ်ကို၊ စေ ဥပဋ္ဌာပေတိ - အကယ်၍ ဖြစ်စေအံ့၊ ပဝိဋ္ဌံ- သွင်းပြီးခြင်းကို၊ စေ သာဒယတိ-အံ့၊ စေ အဓိဝါသေတိ-အံ့၊ ပဝိဋ္ဌကာလေ-သွင်းပြီးရာ အခါ၌၊ သေဝနစိတ္တံ- ကို၊ စေ ဥပဋ္ဌာပေတိ- အံ့၊ ဝိတံ- တန်ရပ်ခြင်းကို၊ ပေ၊ ဌာနပ္ပတ္တကာလေ - တန်ရပ်ခြင်းသို့ ရောက်ရာအခါ၌၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိသမယေ- သက်လွတ်ရာအခါ၌၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓရဏံ- နှုတ်ခြင်းကို၊ ပေ၊ နိဟရဏကာလေ-နှုတ်ရာ အခါ၌၊ ပေ၊ ဝေ - သို့၊ စတူသု ဌာနေသု - လေးဌာနတို့၌၊ သာဒယန္တော- သာယာသောရဟန်းသည်၊ မမ-၏၊ ဝေရိ သမဏေတိ-ရန်သူရဟန်းတို့သည်၊ ဣဒံ-ဤအမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ ဝတ္ထု-ပြောဆိုခြင်းငှါ၊ န လဘတိ-မရ၊ ပါရာဇိကာပတ္ထိမေဝ-ဇိကအာပတ်သို့သာ၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။

စ-ဆက်၊ ဣမာနိ စတ္တာရိ-ဤ ၄ ဌာနတို့ကို၊ သာဒယန္တော-သာယာ သောရဟန်းသည်၊ အာပဇ္ဇတိ ယထာ-အာပတ်သို့ ရောက်သကဲ့သို့၊ ဝေ-တူ၊ ပုရိမံ-ရွှေဖြစ်သော၊ ဧတံ-တစ်ဌာနကို၊ အသာဒယိတွာ-၍၊ တီဏိ-၃ ဌာန တို့ကို၊ သာဒယန္တောပိ - သာယာသော ရဟန်းသည်၎င်း၊ ဒွေ - ၂ ဌာန တို့ကို၊ သာဒယန္တောပိ-၎င်း၊ တီဏိ - ၃ ဌာနာတို့ကို၊ အသာဒယိတွာ - ၍၊ ဧကံ-ကို၊ သာဒယန္တောပိ-၎င်း၊ အာပဇ္ဇတိယေဝ-အာပတ်သို့ရောံသည်သာ၊ ပန- ကား၊ သဗ္ဗသော - အားဖြင့်၊ အသာဒယန္တော- သော၊ အာသီဝိသမုခံ- လျင်မြန်သော အဆိပ်ရှိသောမြေ၏ ခံတွင်းသို့၊ ပဝိဋ္ဌဝိယ- သွင်းအပ်သကဲ့သို့ ၎င်း၊ အင်္ဂါရကာသု-မီးကျီးတွင်း မီးကျီးစုသို့၊ ပဝိဋ္ဌဝိယစ-၎င်း၊ (တထာ- တူ၊) ပဝိဋ္ဌံ - သွင်းအပ်သော၊ အင်္ဂဇာတံ - ကို၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သော

ပဝေသနံစသည်။ ။ပုဗ္ဗဝိသ, ကာရိတ်ဏေ, ယုပစ္စည်းဖြင့် “ပဝေသန-ဝင်စေခြင်း” သဒ္ဓတ္ထ “သွင်းခြင်း” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထုတ်ဖော်၏။ အဖျားမှအရင်းထိအောင် သွင်းခြင်းကို “ပဝေသန” ဟု၎င်း၊ ထိုသို့သွင်း၍ အစွမ်းကုန်ဝင်ခြင်းကို “ပဝိဋ္ဌ” ဟု၎င်း [ပဝိဋ္ဌံ တပစ္စည်းသည် အတိတ်ဟော။] ထိုသို့သွင်းပြီး၍ မနှုတ်သေးဘဲ တန်ရပ်ခြင်းကို “ဝိတ” ဟု၎င်း၊ အဖျားထိအောင် နှုတ်ခြင်းကို “ဥဒ္ဓရဏ” ဟု၎င်း ခွဲခြားပါ။

ရဟန်းသည်၊ နာပဇ္ဇတိ-အာပတ်သို့ မရောက်၊ တေန-ကြောင့်၊ ပဝေသနံ နသာဒယတံ၊ ပေ၊ ဥဗ္ဗရဏံ နသာဒယတံ အနာပတ္တိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ-သည်။) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ဝေရူပံ-သော၊ အာရဗ္ဗဝိပဿကံ-အားထုတ် အပ်သောဝိပဿနာရှိသော၊ ကာယေစ-၌၎င်း၊ ဇီဝိတေစ-၎င်း၊ အနပေက္ခံ- ငဲ့ကွက်ခြင်းလည်းမရှိသော၊ (ဣမံပုဂ္ဂလံ၌စပ်၊) သဗ္ဗာယတနာနိ-စက္ခုစသော အလုံးစုံသော အာယတနတို့ကို၊ ကေဒသဟိ - နံသော၊ အဂ္ဂိဟိ - ရာဂအစ ရှိသောမီးတို့သည်၊ သဗ္ဗဇ္ဇလိတာနိစ-ထက်ဝန်းကျင်တောက်လောင်အပ်သည် တို့ကို၎င်း၊ [ပဿန္တံ၌စပ်၊ ဥပဋ္ဌဟန္တံ ပါသည်ကား မကောင်း၊] ပဋ္ဌကာမ ဝုဇ္ဇေ - တို့ကို၊ ဥက္ခိတ္တာသိကေ - မြှောက်အပ်သော သန်လျက်ရှိကုန်သော၊ ဝဓကေဝိယ-သုသတ်သွားတို့ကိုကဲ့သို့၎င်း၊ ပဿန္တံ-ရှုတတ်သော၊ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ- ကို၊ ရက္ခန္ဓော- လိုသော၊ ဘဂဝါ- သည်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပစ္စတ္တိကာနိ- ရန်သူရဟန်းတို့၏၊ မနောရထ ဝိယာတံစ-စိတ်အလို၏ ပျက်စီးခြင်းကိုလည်း၊ ဝါ - စိတ်တိုင်းကျ မဖြစ်ခြင်းကိုလည်း၊ ကရောန္တော - ပြုတော်မူ လိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပဝေသနံ န သာဒယတိတိအာဒိကံ - သော၊ ဣမံ စတုတ္ထံ- ဤ စတုတ္ထကို၊ နိဟရိတ္တာ - ထုတ်ဆောင်တော် မူ၍၊ ထပေသိ၊ ထားတော်မူပြီ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ [ပဌမ စတုတ္ထ ကထာ-သည်၊ နိဗ္ဗိတာ-ပြီ။]

ဝေ-သို့၊ ပဌမစတုတ္ထံ-ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု၊ ပစ္စတ္တိကာ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော ရန်သူ ရဟန်းတို့သည်၊ ဣတ္ထိံ-ကို၊ အာနေတွာ-၍၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ ဝစ္စမဂ္ဂေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ န အဘိနိသီဒေန္တိ-ဖိ၍ ထိုင်စေကုန်သည်မဟုတ်သေး၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ ပဿာဝမဂ္ဂေနပိ-ဖြင့်၎င်း၊ မုခေနပိ- ၎င်း၊ (အဘိနိသီဒေန္တိ-နံသေး၏။) စ-ဆက်၊ ဣတ္ထိံ-ကို၊ အာနေန္တောပိ-ဆောင်ကုန်ပြန်သော်လည်း၊ [အာနေ တွာပိ-ရှိသည်ကား မကောင်း၊] ကေစိ-အချို့ ရဟန်းတို့သည်၊ ဇာဂရန္တိံ - နိုးနေသော မိန်းမကို၊ အာနေန္တိ - နံ၏၊ ကေစိ - တို့သည်၊ သုတ္တံ - အိပ်ပျော် နေသော မိန်းမကို၊ (အာနေန္တိ - နံ၏။) ကေစိ-တို့သည်၊ မတ္တံ-ယစ်မူးသော မိန်းမကို၊ [သေရည် အစရှိသည်တို့ဖြင့် ယစ်မူးသော မိန်းမကို၊] အာနေန္တိ။

မီးတဆဲ့တစ်။ ။ ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ, ဇာတိ, ဇရာ, မရဏ, သောက, ပရိဒေဝ, ဒုက္ခ, ဒေါမနဿ, ဥပါယာသ၊ ဤ ၁၁ ပါးကို မိမိကိန်းရာ သတ္တုကို လောင်တတ်, လွန်စွာ ပူစေတတ်, အငြိမ်းလည်း ခက်သောကြောင့် “မီး”ဟု ခေါ်သည်။ [“ ရာဂါ ဒယော ဟိ အနုဒယနဋ္ဌေန အဂ္ဂိတိ ဝုစ္စန္တိ၊ ကေ(ဟိ)ယဿ သန္တိ၊ တံ နိဗ္ဗဟန္တိ, မဟာ ပရိဋ္ဌာဟာစ ဟောန္တိ ဒုန္နိဗ္ဗာပယာစ။]

ကေစိ-တို့သည်၊ ဥဗ္ဗတ္တံ-ရူးသွပ်သော မိန်းမကို၊ အာနေန္တိ၊ ကေစိ- တို့သည်၊ ပမတ္တံ-မေ့လျော့သော မိန်းမကို၊ အာနေန္တိ၊ အညဝိဟိတံ-အခြားအာရုံ၌ ထားအပ်သော စိတ်ရှိသော၊ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တံ-ပြန်လွင့်သော စိတ်ရှိသောမိန်းမကို၊ (အာနေန္တိ) ဣတိအတ္ထော-နက်။

ကေစိ-တို့သည်၊ မတံ-သေပြီးသော၊ အက္ခယိတံ-မခဲစားအပ်သေးသော နိမိတ် ရှိသော မိန်းမကို၊ အာနေန္တိ၊ သောဏသိင်္ဂါလာဒီဟိ- အိမ်ခွေး၊ တောခွေး အစရှိသည်တို့သည်၊ အက္ခယိတနိမိတ္တံ - မခဲစားအပ်သောနိမိတ် ရှိသောမိန်းမကို၊ (အာနေန္တိ)ဣတိအတ္ထော၊ ကေစိ-တို့သည်၊ ယေဘုယျေန- များသောအားဖြင့်၊ အက္ခယိတံ - မခဲစားအပ်သော နိမိတ်ရှိသောမိန်းမကို၊ အာနေန္တိ၊ ယဿာ -အကြင်အသေကောင်မ၏၊ နိမိတ္ထေ - နိမိတ်ဖြစ်သော၊ ဝစ္စမဂ္ဂေ - ၌သော်၎င်း၊ ပဿာဝမဂ္ဂေ - ၌သော်၎င်း၊ မုခေဝါ- ၌သော်၎င်း၊ ဗဟုတရော-များစွာသော၊ ဩကာသော-အရပ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ အက္ခယိတော- ခွေး မြေခွေးစသည်တို့ မခဲစားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊(သာ-ထိုအသေကောင်မ သည်)) ယေဘုယျေန အက္ခယိတာနာမ - ယိတာမည်၏၊ ကေစိ - တို့သည်၊ မတံ-သော၊ ယေဘုယျေန-ဖြင့်၊ ခယိတံ - ခဲစားအပ်ပြီးသော နိမိတ်ရှိသော မိန်းမကို၊ အာနေန္တိ၊ ယဿာ-၏၊ ဝစ္စမဂ္ဂါဒိကေ - အစရှိသော၊ နိမိတ္ထေ-၌၊ ဗဟု- များစွာသော အရပ်သည်၊ ခယိတံ - ခဲစားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အပ္ပံ-

အညဝိဟိတံ။ ။ပမတ္တံကို အညဝိဟိတံ ဟု ဖွင့်၊ ထို အညဝိဟိတံကို“ဝိက္ခိတ္တစိတ္တံ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထု ဖွင့်သည်၊ အညသ္မိံ - အခြားအာရုံ၌ + ဝိဟိတံ - ထားအပ်သော စိတ်သည်၊ ယဿ အတ္ထိတိ အညဝိဟိတော။

အက္ခယိတံ။ ။စာအုပ်များ၌ “ခယိတ-ခါယိတ”ဟု ပါ၍ ၂ မျိုးတွေ့ရ၏၊ ခယ ဓာတ် ဟုမရှိ၊ ဒိ (သက္ကတ၌ “တ္ထိ”) ဓာတ်သည် ဟိံသာအနက်ကို ဟော၏၊ ထိုသို့ သက္ကတ၌ လုံးဆင့်ဓာတ်ဖြစ်၍ ဒွေဘော်လာရသည် ဟု ကြံလျှင် “ဒိ” ဓာတ်ဖြစ်သင့်၏၊ ဒိဓာတ်ဖြစ်လျှင် “န+ခယိတံ အက္ခယိတံ”ဟုသာ ပါ၍ရှိသင့်၏၊ နောက်၌ “ခါဒိတံ”ဟု ဇူကာတို့ဖွင့်သောကြောင့် ခါဒဓာတ်မှ ဒကိုယပြုသည်ဟု ကြံလျှင် “ခါယိတံ”ဟု ရှိသင့် မည်ကဲ့သို့ထင်၏၊ သို့သော် “အက္ခာ” ဟု ဒွေဘော်ရောက်ဘို့ အကြောင်း ရှာရလိမ့် ညးမည်၊ အသုဘခဏ်း“ဝိက္ခယိတတံ-ဝိက္ခာယိတကံ”၌လည်း ဤသို့ပင် စိစစ်ရာ၏။

အက္ခယိတနိမိတ္တံ။ ။အက္ခယိတံကို “အက္ခယိတနိမိတ္တံ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် “နိမိတ္တံ” ဟူသော နောက်ပုဒ်ကြွေသော ဥတ္တရပဒလောပသမာသ် ဟု ပြသည်။ “အက္ခယိတံ+ နိမိတ္တံ ယဿာတိ အက္ခယိတာ”ဟု ပြု။ [အက္ခယိတနိမိတ္တာ အက္ခယိတသဒ္ဓေန ဝုတ္တာ၊ ဥတ္တရပဒလောပေန။]

အနည်းငယ်သော အရပ်သည်၊ အက္ခယိတံ - မခဲစားအပ်သည်၊ (ဟောတိ၊ သာ-သည်။) ယေဘုယျေနခယိတာနာမ-တာမည်၏။

စ - ဆက်၊ ကေဝလံ - အမနုဿိတ္ထိစသည်မဘက် သက်သက်၊ မနုဿိတ္ထိ မေဝ-ကိုသာ၊ အာနေန္တိ - ဆောင်ကုန်သည်ကား၊ န - မဟုတ်သေး၊ အထ ခေါ-ကား၊ အမနုဿိတ္ထိမိ-လူနှင့်တူသောဘီလူးမ၊ နတ်မကို၎င်း၊ တိရစ္ဆာန် ဂတိတ္ထိမိ-ကို၎င်း၊ (အာနေန္တိ - န်သေး၏) စ - ဆက်၊ ကေဝလံ - ဥဘတော ဗျည်းစသည်မဘက်သက်သက်၊ ဝုတ္တပ္ပကာရံ-ဆိုအပ်ပြီးသောအပြားရှိသော၊ ဣတ္ထိမေဝ- အမကိုသာ၊ န(အာနေန္တိ)-သေး၊ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကမ္ပိ-ကို၎င်း၊ ပဏ္ဏကမ္ပိ - ကို၎င်း၊ ပုရိသမ္ပိ - အထီးကို၎င်း၊ အာနေန္တိ - န်သေး၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ တေသံ- ထိုဇာဂရန္တိစသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏(ယောဇနာ၌ တမျိုးခွဲ၏) ဝသေန-ဖြင့်၊ အညာနိဝိ- န်သော၊ စတုက္ကာနိ- တို့ကို၊ ဒဿေန္တော(ဟုတွာ) ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ မနုဿိတ္ထိံ ဇာဂရန္တိန္တိ အာဒိံ အာဟ၊ တတ္ထ- ထို ဘိက္ခု ပစ္စတ္တိကာစသော စကားရပ်၌၊ ပါဠိယာ-၌၊ အသမ္မောဟတ္ထိ- မတွေ့ဝေခြင်း အကျိုးငှါ၊ ဝုတ္တစတုက္ကာနိ - ဟောတော်မူအပ်သော စတုက္ကတို့ကို၊ ဝေ- သို့၊ သင်္ချာတော- အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ- န်၏၊ မနုဿိတ္ထိယာ-၏၊ တိတ္ထိ-န်သော၊ မဂ္ဂါနိ-တို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ တီဏိ-န်သော၊ သုဒ္ဓိကစတုက္ကာနိ- သုဒ္ဓိကစတုက္ကတို့၎င်း၊ [ဇာဂရန္တိ - စသည်နှင့်မရောသောကြောင့်“သုဒ္ဓိက”ဟု ဆိုသည်၊] တီဏိ-န်သော၊ ဇာဂရန္တိစတုက္ကာနိ - တို့၎င်း၊ တီဏိ၊ သုတ္တစတုက္ကာ နိ - တို့၎င်း၊ ပေ၊ တီဏိ - န်သော၊ ယေဘုယျေန ခယိတစတုက္ကာနိ - တို့၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ သတ္တဝိသတိ- ၂၇ပါးသော၊ စတုက္ကာနိ-တို့၎င်း၊ အမနုဿိတ္ထိယာ- ၌၊ တထာ - ထို ၂၇ ပါးသော စတုက္ကတို့၎င်း၊ တိရစ္ဆာန် ဂတိတ္ထိယာ - ၌၊ တထာ-တို့၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣတ္ထိဝါရေ- ဣတ္ထိဝါရ်၌၊ ကောသီတိ- ဂဝ ပါး သော၊ စတုက္ကာနိ - တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ စ- ဆက်၊ ဣတ္ထိဝါရေ-၌၊ (ကော သီတိ-သော၊ စတုက္ကာနိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ)ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဝေ-တူ၊ ဥဘတော ဗျဉ္ဇနကဝါရေ(ပိ) - ၌လည်း၊ (ကောသီတိ-သော၊ စတုက္ကာနိ - တို့သည်၊ ဟောန္တိ)၊ ပန-ကား၊ ပဏ္ဏကပုရိသဝါရေသု - ပဏ္ဏကဝါရ၊ ပုရိသဝါရတို့၌၊ ဒွိန္ဒုဒွိန္ဒု- ၂ခုစီ၊ ၂ခုစီကုန်သော၊ မဂ္ဂါနိ - တို့၏၊ ဝသေန - ဖြင့်၊ စတုပဏ္ဏာသ စတုပဏ္ဏာသ-၅၄ပါး၊ ၅၄ပါးသော (စတုက္ကာနိ-တို့သည်)ဟောန္တိ၊ ဝေ- လျှင်၊ သဗ္ဗာနိဝိ-အလုံးစုံတို့သည်လည်း၊ ဒွေသတာနိ - နှစ်ရာလည်းဖြစ်ကုန် သော၊ သတ္တတိစ- ခုနစ်ဆယ်လည်းဖြစ်သော၊ စတုက္ကာနိ- တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တာနိ-ထိုအလုံးစုံသော စတုက္ကတို့သည်၊ ဥတ္တာနုတ္တာနိယေဝ။

ပန-ဆက်၊ သဗ္ဗဝါရေသု-တို့၌၊ ဧတ္ထ-ဤ ဇာဂရန္တိ အစရှိသော ဌာနတို့ တွင်၊ မတံ၊ပေ၊ခယိတန္တိ တေသ္မိံ ဌာနေ - ၌၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတ်ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော- တည်း၊ [“ သဗ္ဗဝါရေသုတိပဒံ တေသ္မိံ ဌာနေတိ ပဒေ အာဓာရေ” ဟု ယောဇနာရှိသော်လည်း မကောင်း၊ ဝိနိစ္ဆယော၌ သာမညအာဓာရ စပ်သင့်သည်၊ တေသ္မိံ ဌာနေကား၊ ဝိသေသအာဓာရ။] ကိရ- ချဲ့၊ တမ္ပပဏ္ဍိဒိပေ- သီတိဋ္ဌကျွန်း၌၊ ခွေ- ၂ ပါးကုန်သော၊ ဝိနယဓရာ- ဝိနည်းခိုရ် ဖြစ်ကုန်သော၊ သမာနာစရိယကာ-တူသော ဓမ္မာစရိယ ရှိကုန်သော၊ [ကောစရိယဿ ပါဌကန္တေ ဝါသိကာ-စာရွတ်ဆိုသော (စာတက်သော) အနီးနေတပည့် ဖြစ်ကုန်သော၊] ထေရာ အဟေသံ၊ ဥပတိဿတ္ထေရောစ-၎င်း၊ ဗုဿရေဝတ္ထေရောစ-၎င်းတည်း၊ တေ-ထို ထေရ်တို့သည်၊ မဟာဘယေ - မြဗ္ဗဏတိဿတေးကြီး ဖြစ်ရာ အခါ၌၊ ဝိနယပိဋကံ - ကို၊ ပရိဟရန္တာ - ဆောင်ရွက်ကုန်လျက်၊ ရက္ခိံသု - စောင့်ရှောက်ကြကုန်ပြီ၊ တေသု - ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ဥပတိဿတ္ထေရော-သည်၊ ဗျတ္တတရော- သာ၍ ထက်မြက်၏၊ တဿာပိ - ထို ဥပတိဿထေရ်၏လည်း၊ ပေ၊တေသု-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ မဟာသုမတ္ထေရော၊ နဝက္ခတ္တံ- ၉ ကြိမ်၊ ဝါ - ၉ ခေါက်၊ ဝိနယပိဋကံ - ကို၊ အဿောသိ - နာယူပြီ၊ ဝါ- သင်ယူပြီ၊ မဟာပဒုမတ္ထေရော တေန သဒ္ဓိံ၊ နဝက္ခတ္တံ-၎င်း၊ ဝိသုံ-သီးခြား၊ ဧကေကောဝ-တပါးထည်းသာလျှင်၊ နဝက္ခတ္တံစ-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊တေသု- ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ အယမေဝ - ဤ မဟာပဒုမ ထေရ်သည်သာ၊ ဗျတ္တတရော၊ တေသု ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ မဟာသုမတ္ထေရော နဝက္ခတ္တံ၊ ဝိနယပိဋကံ၊ သုတွာ- နာယူပြီး၍၊ အာစရိယံ၊ မုဗ္ဗိတွာ - လွှတ်၍၊ အပရဂင်္ဂံ - ဝင်္ဂါမြစ်၏ တဘက် ကမ်းသို့၊ အဂမာသိ၊ တတော- ထိုသို့ သွားခြင်းကြောင့်၊ မဟာပဒုမတ္ထေရော၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ (ကိံ)၊ ယော-အကြင် ဝိနည်းခိုရ်သည်၊ ဓရမာနကံယေဝ- သက်တော်ထင်ရှား ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ အာစရိယံ - ကို၊ မုဗ္ဗိတွာ- လက်လွှတ်၍၊ အညတ္ထ-အခြားအရပ်၌၊ ဝသိတမ္ပံ-နေထိုင်၏ ဟူ၍၊ မညတိ- မှတ်ထင်၏၊ သေ (ဧသော) ဝိနယဓရာ-သည်၊ သူရောဝတရေ - ဟေ....ရံပါ ပေစွ၊ [ဝတရေတိ - ဝရဟတ္ထေ နိပါတော၊] အာစရိယေ-သည်၊ ဓရမာနေ-စဉ်၊ ဝိနယပိဋကဏ္ဍ- ကို၎င်း၊ အဋ္ဌကထာစ - တို့ကို၎င်း၊ အနေကက္ခတ္တံ - အကြိမ် များစွာ၊ ဝါ- အခေါက်ပေါင်းများစွာ၊ ဝဟေတွာပိ- သင်ယူပြီး၍လည်း၊ န ဝိသဇ္ဇေတမ္ပံနန-မလွှတ်ထိုက်သည်မဟုတ်ပါလော၊ နိစ္စကာလံ- မြဲသောကာလ ပတ်လုံး၊ သောတမ္ပံနန- နာယူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အနသံဝစ္ဆရံ- နှစ်စဉ်၊ သဇ္ဈယိတမ္ပံနန- ရွတ်အံထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ (အာဟ)။

ဝေ-သို့၊ ဝါ-သို့ကလေဝံ၊ ဝိနယဂရုကာနိ-ဝိနည်း၌ အလေးပြုကုန်သော၊
 [ဤစကားဖြင့် နောက်၌ ဤ ဆရာများ၏ အဆုံးအဖြတ်ကို အလေးပြုထိုက်
 ကြောင်းပြု၏။] ဘိက္ခုနီ-တို့၏၊ ကာလေ - အခါ၌၊ ဝါ - လက်ထက်၌၊ ဧက
 ဒိဝသံ-တနေ့သ၌၊ ဥပတိဿထေရော၊ မဟာပဒုမထေရုပုဗ္ဗမုခါနိ- မဟာပဒုမ
 ထေရ်အမှူးရှိကုန်သော၊ ပဉ္စန္ဒအန္တေ ဝါသိကသတန်- ငါးရာသော အနီးနေ
 တပည့်တို့အား၊ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဣမံ ပဒေသံ- ဤ မတံ ယေဘု
 ယျေန အက္ခယိတံ အစရှိသော ပါဠိရပ်ကို၊ သံဝဏ္ဏေန္တော-ဖွင့်ပြုလျက်၊ [အဋ္ဌ
 ကထာဖွင့်ပုံ သဘောအားဖြင့် အနက်အဓိပ္ပါယ် ပြောပြလျက်။] နိသိန္ဓော -
 နေသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တံ-ထို ဥပတိဿထေရ်ကို၊ အန္တေ ဝါသိကာ ပုစ္ဆိ သူ၊
 (ကိ)ဘန္တေ၊ ယေဘုယျေန အက္ခယိတေ-ယေဘုယျေန အက္ခယိတအလောင်း
 ကောင်၌၊ ပါရာဇိကံ- ပါရာဇိက အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ- ဖြစ်၏) ယေဘု
 ယျေန ခယိတေ-ယေဘုယျေန ခယိတအလောင်းကောင်၌၊ ထုလ္လစွယံ(ဟောတိ)
 ဥပမုက္ခယိတေ-ထက်ဝက်ခဲစားအပ်သော နိမိတ်ရှိသော အလောင်းကောင်၌၊
 ကေန - အဘယ်သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ - ဖြစ်ထိုက်ပါသနည်း၊ ဣတိ (ပုစ္ဆိ သူ)၊
 ထေရော အာဟ၊(ကိ)၊ အာပုသော-တို့၊ ဗုဒ္ဓါနာမ- မည်သည်၊ ပါရာဇိကံ-
 ကို၊ ပညပေန္တာ-ပညတ်တော်မူကုန်လသော်၊ သာဝသေသံ-အကြွင်း အကျန်
 ရှိသည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ န ပညပေန္တိ - ပညတ်တော် မမူကြကုန်၊ အနဝသေသံ
 ယေဝ-အကြွင်း အကျန်မရှိသည်ကိုသာ၊ ကတွာ - ၍၊ သဗ္ဗံ - အလုံးစုံသော
 ပါရာဇိကခေတ်ကို၊ ပရိယာဒိယိတွာ-ကုန်အောင်ယူ၍၊ [သဗ္ဗံ ပါရာဇိကခေတ္တံ
 အနဝသေသတော ဂဟေတွာ။] သောတံ - ပါရာဇိကခေတ်၌ လွန်ကျူးခြင်း
 ဟူသော အယဉ်ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ၊ [ပါရာဇိကခေတ္တေ ဝီတိတ္တမသောတံ ဆိန္ဒိတွာ။]
 ပေ၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ လောကဝဇ္ဇိ- လောက၌ အပြစ်ရှိသော
 သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပဏ္ဍတ္ထိဝဇ္ဇိ- ပညတ်တော်ကြောင့် အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်
 သည်၊ န-မဟုတ်၊ တသ္မာ၊ ဥပမုက္ခယိတေ-၌၊ ပါရာဇိကံ ယဒိဘဝေယျ၊ (ဝေ
 သတိ) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ပညပေယျ - ပညတ်တော်မူရာ၏၊ ပန-ဆက်၊
 ဣ- ဤ ဥပမုက္ခယိတ အလောင်းကောင်၌၊ ပါရာဇိကန္တာယာ - ပါရာဇိက
 အရိပ် အရောင်ကို၊ န ဒိဿတိ - မတွေ့မြင်အပ်၊ ထုလ္လစွယမေဝ- ထုလ္လစွဉ်း
 အာပတ် ကိုသာ၊ ဒိဿတိ - တွေ့မြင်အပ်၏၊ ဣတိ (အာဟ)။ [ဘုရားရှင်
 ကိုယ်တော်တိုင်က ပါရာဇိက ဟု မပညတ်အပ်သောကြောင့်၎င်း၊ ပါရာဇိက
 ဖြစ်ဘို့ရာယုတ္တိလည်း မရှိသောကြောင့်၎င်း "ပါရာဇိကန္တာယာ နဒိဿတိ"
 ဟု မိန့်သည်။]

အဝိစ- သည်သာ မကသေး၊ မတသရီရေ-အသေကောင်၌၊ ပါရာဇိကံ- ကို၊ ပညပေန္တော-သော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တတော-ထို ယေဘုယျေန အက္ခယိ တမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ပါရာဇိကံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ- ဤအနက်အဓိပ္ပာယ် ကို၊ ဒဿေတုံ - ငှါ၊ ယေဘုယျေန အက္ခယိတေ - ယေဘုယျေန အက္ခယိတ အလောင်းကောင်၌၊ ထပေသိ- တန့်ထားတော်မူပြီ၊ ဝါ-ရပ်ထားတော်မူပြီ၊ ထုလ္လစ္စယံ-ကို၊ ပညပေန္တော (ဘဂဝါ)၊ တတော-ထို ယေဘုယျေနယိတမှ၊ ပရံ-၌၊ ထုလ္လစ္စယံ နတ္ထိ၊ ဣတိ ဒဿေတုံ, ယေဘုယျေန ခယိတေ-၌၊ ထပေ သိ- ပြီ၊ ဝါ- ပြီ၊ ဣတိပိ- သို့လည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- ၏၊ စ- ဆက်၊ ဇေံ ခယိတာ က္ခယိတံနာမ - ဤ ခယိတ အက္ခယိတ မည်သည်ကို၊ မတသရီရသ္မိံ ယေဝ - အသေကောင်၌သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - ၏၊ [မတံ ယေဘုယျေန ခယိတံ-စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသောကြောင့် မတသရီရ၌သာ သိရမည် - ဟူလို၊] ဇီဝမာနေ- အသက်ရှင်ဆဲ ကိုယ်၌၊ န ဝေဒိတဗ္ဗံ - ထိုက်၊ ဟိ- မှန်၊ ဇီဝမာနေ - ၌၊ နဓ ပိဋ္ဌပ္ပမာဏေပိ-လက်သည်းခွန်ပမာဏရှိသော အရပ်၌လည်း၊ ဆဝိမံသေဝါ- အရေ၊ အသားသည်၎င်း၊ နှာရူမ္ဘိဝါ- ၎င်း၊ သတိ - သော်၊ ပါရာဇိကမေဝ- သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ နိမိတ္တံ-သည်၊ သဗ္ဗသော-ဖြင့်၊ ခယိတံ-ခွေး မြေခွေး စသည်တို့ ခဲစားအပ်သည်နှင့်တူသည်၊ ယဒိပိ (ဟောတိ)- အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဥေးတော့၊ ဆဝိစမ္ပံ-အရေထူအရေပါးသည်၊ ယဒိပိ နတ္ထိ-တော့၊ နိမိတ္တ သဏ္ဍာနံ-သည်၊ ပညာယတိ-ထင်ရှားသေးအံ့၊ ပဝေသနံ-သည်၊ ဇာယတိ- ဖြစ်နိုင်သေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) ပါရာဇိကမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ နိမိတ္တသဏ္ဍာနံ-ကို၊ အနဝသေသေတွာ-မကြွင်းကျန်စေမူ၍၊ [နိမိတ္တာကာရေန (နိမိတ် သဏ္ဍာန်ဖြင့်) ဌိတံ ဆဝိစမ္ပံ မံသာဒိ' အနဝ သေသေတွာ၊] သဗ္ဗသ္မိံ- သော၊ နိမိတ္တေ- ကို၊ ဆိန္နိတွာ- ၍၊ သမန္တတော-၌၊

အဝိစ ။ ။ ဤ အဝိစတက်သော စကားဖြင့် ဥပတိဿထေရ်၏ အဆုံးအဖြတ်ကို ထေခံခံရင်း အခြားအကြောင်းတမျိုးကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာပြသည်။ [“တတော ပရံ ပါရာဇိကံ နတ္ထိတိ ဒဿေတုံ၊ ပေ၊ ထုလ္လစ္စယံ နတ္ထိတိ ဒဿေတုံ ” ထိုကို “ အခြား အကြောင်းတမျိုး ” ဟု ဆိုလိုသည်။]

သဗ္ဗသော ခယိတံ ။ ။ နိမိတ္တပ္ပဒေသေ ဗဟိဌိတံ ဆဝိစမ္ပံ သဗ္ဗသော ဆိန္နိတွာ သောဏသိင်္ဂါလာဒီတိ ခယိတသဒိသံ ကတံ = အသက်ရှင်ဆဲ ဖြစ်သောကြောင့် ခွေး စသည်တို့ တကယ် ခဲစားအပ်သည်ကို မဆိုလို၊ 'ခွေး စသည်တို့ ခဲစားထားသည်နှင့် တူအောင် နိမိတ်အရပ်၏ အပြင်ပဉ္စတည်သော အရေအသားကို ရန်သူတို့က ခွါထား သည်-ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဆဝိစမ္ပံ နတ္ထိ”ဟု ဆက်၍မိန့်သည်။

ဥပ္ပါဠိတော-ခွာထုတ်အပ်ပြီးသော်၊ ဝဏသဇေပဝသေန- အနာ၌သွင်းယူခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ [အနာသဘော ဖြစ်နေသောကြောင့် အနာအဖြစ်ဖြင့် ရေထွက် ရခြင်းအားဖြင့်-ဟူလို၊] (ဥပက္ကမန္တဿ-လုံ့လပြုသော ရဟန်း၏) ထုလွှစွယ် (ဟောတိ)၊ နိမိတ္တတော-မှ၊ ပတိတာယ-ကျသော၊ မံသပေသိယာ- အသားတစ်၌၊ ဥပက္ကမန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ [ဇီဝမာနကသရီရမှ တစ်ပါး၊ မတသရီရကား၊] မတသရီရေ-၌၊ သဗ္ဗံ-သော၊ သရီရံ-သည်၊ ခယိတံ-သည်၊ ယဒိပိ ဟောတိ-အကယ်၍ပင် ဖြစ်စေဦးတော့၊ အကွယ်ိတံ-သည်၊ ယဒိပိ ဟောတိ- တော့၊ တယော မဂ္ဂါ ပန-မဂ် ၃ ခုတို့သည်ကား၊ အကွယ်ိတာ-မခဲစားအပ်ကုန် သေးသည်၊ (ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်အံ့) တေသု-ထိုမဂ်တို့၌၊ ဥပက္ကမန္တဿ-၏၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ယေဘုယျေန အကွယ်ိတေ-ယိတမဂ်၌၊ ပါရာဇိကမေဝ-သည်ပင်၊ (ဟောတိ)၊ ဥပမုက္ခယိတေ စ-ဥပမုက္ခယိတမဂ်၌ လည်းကောင်း၊ ယေဘုယျေန ခယိတေ စ-မဂ်၌ လည်းကောင်း၊ (ဥပက္ကမန္တဿ) ထုလွှစွယ် ဟောတိ။

မနုဿာနံ-တို့၏၊ ဇီဝမာနကသရီရေ-၌၊ အက္ခိ၊ ပေ၊ ကောသေသု- မျက်လုံးပေါက်၊ နှာခေါင်းပေါက်၊ နှားပေါက်၊ သို့အိမ်တို့၌လည်းကောင်း၊ [ဝတ္ထိပုဋေ သု-သိုအိမ်ဟူကုန်သော၊ ပုရိသာနံအင်္ဂဇာတ ကောသေသု- အင်္ဂဇာတ်၏ အရေအိတ် တို့၌၊ (ဋီကာ)၊] သတ္တကာဒိပိ-ဓားငယ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကတဝဏေဝါ-ပြုအပ် သောအနာ၌လည်းကောင်း၊ မေထုနရာဂေန- ဖြင့်၊ တိလဖလမတ္တမ္ပိ- ကိုလည်း၊ အင်္ဂဇာတ်-ကို၊ ပဝေသေန္တဿ-၏၊ ထုလွှစွယ်မေဝ-သည်ပင်၊ ဟောတိ၊ အဝသေသ သရီရေ-၌၊ ဥပကစ္ဆကာဒိသု-လက်ကတီးကြား အစရှိသည်တို့၌၊ (ပဝေသေန္တဿ) ဒုက္ကဋ်၊ မတေ-သေပြီးသော၊ အလ္လသရီရေ-စိုစိုဖပ်ဖပ်ဖြစ်သော ကိုယ်၌၊ [မတသရီရံ ယာဝ ဥဒ္ဓါမာတကာဒိဘာဝေန ကုထိတံ န ဟောတိ၊ တာဝ အလ္လသရီရန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။] ပါရာဇိကခေတ္တ-ပါရာဇိကခေတ်၌၊ ပါရာဇိကံ-ပါရာဇိက အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပေ၊ ယဒါ ပန-အကြင်အခါ၌ကား၊ သရီရံ-ကိုယ်သည်၊ ဥဒ္ဓါမာတကံ- သေသည်မှ အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ ဖူးဖူးရောင်သည်၊ ကုထိတံ- ကျိုက်ကျိုက်ဆူသည်၊ နိလမက္ခိကသမာကိဏ္ဍံ- ယင်မမရိုင်းတို့ ထက်ဝန်းကျင် ရောပြွမ်းအပ်သည်၊ ကိမိကုလသမာကုလံ-ပိုးမျိုးတို့ဖြင့် ရှုပ်ထွေးနေသည်၊ နဝပိဝဏမုခေဟိ-ကိုးပေါက် ခွါရ အမာဝတို့မှ၊ ဂဠိတပုဗ္ဗံ-လျှောကျသော ပြည်ရှိသည်၊ ကုဏပဘာ-လေန-အကောင်ပုပ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥပဂန္တံပိ - အနီးသို့ကပ်ခြင်းငှာလည်း၊ အသက္ကာဏေယျံ-မတတ်ကောင်းသည်၊ ဟောတိ၊ တဒါ-၌၊ ပါရာဇိကဝတ္ထံ စ-

၌၊ ပါရာဇိကဝတ္ထုစ-ပါရာဇိက ဝတ္ထုကို၎င်း၊ ထုလ္လစ္စယဝတ္ထုစ- ထုလ္လစ္စယ ဝတ္ထုကို၎င်း၊ ဝိဇဟတိ၊ပေ၊ ဒုတ္တဋ္ဌမေ။

တိရစ္ဆာနဂတာနံ - တို့တွင်၊ ဟတ္ထိ၊ ပေ၊မဟိံသာဒိနံ- ဆင်၊ မြင်း၊ နွား၊ မြည်း၊ ကုလားအုပ်၊ ကျွဲ အစရှိသည်တို့၏၊ နာသာယ- နှာခေါင်း၌၊ (ပဝေ သေန္တဿ-၏) ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ဝတ္ထိကောသေ-၌၊ (ပဝေသေန္တဿ-၏) ထုလ္လစ္စယမေဝ - ပင်တည်း၊ သဗ္ဗေသမ္ဘိ - နံသော၊ တိရစ္ဆာနဂတာနံ- တို့၏၊ အက္ခိ ကဏ္ဍဝဏေသု-တို့၌၊ပေ၊အဝသေသ သရီရေဝိ-ကြွင်းသောကိုယ်၌ လည်း၊ပေ၊မတာနံ-သေပြီးသော တိရစ္ဆာန်တို့၏၊ အလ္လသရီရေ-၌၊ (ပဝေ သေန္တဿ-၏)ပါရာဇိကခေတ္တေ-၌၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ပေ၊ ပန-ဆက်၊ ကုထိတကုဏပေ- ကျိုက်ကျိုက်ဆူသော အကောင်ပုတ်၌၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေ့ လူသေ ကောင်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသောအရပ်တို့၌၊ ဒုတ္တဋ္ဌံ ဟောတိ၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေနဝါ- ဖြင့်သော်၎င်း၊ မေထုနရာဂေနဝါ-ဖြင့် သော်၎င်း၊ ဇီဝမာနက ပုရိသဿ-၏၊ ဝတ္ထိကောသံ- သိုအိမ်ကို၊ အပ္ပဝေသေ နှော-မသွင်းဘဲ၊ နိမိတ္တေန-ဖြင့်၊ နိမိတ္တံ-ကို၊ ဆုပတိ-တို့အံ့၊ ဒုတ္တဋ္ဌံ၊ မေထုန ရာဂေန-ဖြင့်၊ ဣတ္ထိယာ- ၏၊(နိမိတ္တံ၌စပ်)အပ္ပဝေသေနှော-မသွင်းဘဲ၊ပေ၊ ထုလ္လစ္စယံ။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာ အဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ မေထုနရာဂေန မုနေဆုပတိ၊ ထုလ္လစ္စယန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ စမ္ပက္ခန္ဓကေ-၌၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိ ယာ- ဆဗ္ဗဂ္ဂိယမည်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အစီရဝတိယာ၊နဒိယာ-၌၊ တရန္တိနံ-ကူးကုန်သော၊ ဝါဝိနံ-နွားမတို့၏၊ ဝိသာဏေသုပိ-ဥူးချိုတို့၌လည်း၊ ဝဏန္တိ-ကိုင်ကြကုန်၏၊ ကဏ္ဍေသုပိ-နားတို့၌လည်း၊ပေ၊ဝိဝါယပိ-လည်ပင်း ၌လည်း၊ ပေ၊ဆေပ္ပါယပိ-မြီးထူး၌လည်း၊ ဝဏန္တိ-နံ၏၊ ပိဋ္ဌိဒ္ဓိ-ကျောက်ကုန်း ကိုလည်း၊ အဘိရူဟန္တိ - တက်စီးကြကုန်၏၊ ရတ္တစိတ္တာ - တပ်မက်သောစိတ် ရှိကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)ပိ- လည်း၊ အင်္ဂီဇာတိ- ကို၊ ဆုပန္တိ - တို့ကြကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမိဿာ အဋ္ဌပုတ္တိယာ- ဤဖြစ်ပေါ်လာသော အကြောင်းဝတ္ထု ကြောင့်၊ နစ ဘိက္ခဝေ၊ပေ၊ထုလ္လစ္စယဿာတိ - ဟူ၍၊ အဝိသေသေန- အထူး မမှတ် သာမညအားဖြင့်၊ [ပါးစပ်ဖြင့် ဟု၎င်း , အင်္ဂီဇာတိထိပ်ဖြင့် ဟု၎င်း

နိမိတ္တေန၊ပေ၊ထုလ္လစ္စယံ။ ။ဤစကားကို“နစ ဘိက္ခဝေ ရတ္တစိတ္တေန အင်္ဂီဇာတိ ဆုပိတဗ္ဗံ ” စသော စမ္ပက္ခန္ဓကပါဠိတော်ကို မှီ၍ အရှင် မဟာဗုဒ္ဓဘောသမိန်သည်၊ ထို ပါဠိတော်၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်တမ်း ရှိသေး၏-ဟု ပြလို၍ “မဟာ အဋ္ဌကထာယံပန” ဟု မိန့်ပြန်သည်။

အထူးမပြုဘဲ။] (ဘဝဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တံ သဗ္ဗဒ္ဓိ- ထို အလုံးစုံသော ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာကိုလည်း၊ သံသန္နိတွာ - နှီးနှော၍၊ ယထာ - အကြင် အခြင်းအရာ အားဖြင့် ယူအပ်သော်၊ န ဝိရုဇ္ဈတိ- မဆန့်ကျင်၊ တထာ-ထို မဆန့်ကျင်လေဘဲ အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-ယူရာ၏။

စ-ဆက်၊ ကထိ-အဘယ်နည်းဖြင့်ယူအပ်သော်၊ န ဝိရုဇ္ဈတိ-နည်း၊ တာဝ-ကေစိဝါဒမှ ရှေးဦးစွာ၊ မဟာ အဋ္ဌကထာယံ - ၌၊ မေထုနရာဂေန မုခေန ဆုပတိတိ-ဟူသော၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တကြ-ထိုစကားရပ်၌၊ နိမိတ္တမုခံ-နိမိတ်ထိပ်ကို၊ မုခန္တိ-ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတိကိရ - အလိုရှိအပ်သတတ်၊ စ-ဆက်၊ မေထုနရာဂေနာတိ- ဂေနဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္ထာပိ-ကြောင့်လည်း၊ တတ္ထ-ထိုမဟာအဋ္ဌကထာ၌၊ အယမေဝ- ဤ နိမိတ္တမုခအနက်ကိုသာ၊ အဓိပ္ပါယောတိ-အလိုရှိအပ်သောအနက်ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တေ-၌၊ ပကတိမုခေန- ပကတိပါးစပ်ဖြင့်၊ မေထုနပတ္တမော- မေထုနကို လုံးလပြုခြင်း သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်နိုင်၊ ခန္ဓကေပိ-၌လည်း၊ ယေ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ ပိဋ္ဌိ-နွားမတို့၏ကျော်ကုန်းကို၊ အဘိရဟန္တာ-တက်စီးကုန်လသော်၊ မေထုန ရာဂေန- ဖြင့်၊ အင်္ဂဇာတေန- ဖြင့်၊ ဆုပိ သု- နိဗ္ဗိ၊ တေ- တို့ကို၊ သန္ဓာယ- ၍၊ ထုလ္လစ္စယံ-ကို၊ ဝုတ္တံ- ပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏၊ ဟိ-လဒ္ဓဒေါသ ထင်ရှား ပြအံ့၊ ဣတရထာ - ဤသို့မဟုတ်လျှင်၊ [မေထုနရာဂဖြင့် အင်္ဂါဇာတ်ထိပ်ဖြင့် တို့ခြင်းမဟုတ်ဘဲ၊ ပကတိပါးစပ်ဖြင့် တို့ခြင်းဖြစ်လျှင်- ဟူလို၊] ဒုတ္တဋီ - သည်၊ သိယာ-၏။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ ကေစိ - အချို့ဆရာတို့သည်၊ အာဟု - ဆိုကြကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ ခန္ဓကေပိ-စမ္မက္ခန္ဓက၌လည်း၊ မုခေနေဝ - ပါးစပ်ဖြင့်သာ၊ ဆုပနံ - တို့ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ- မူ၍၊ ကမ္မဿ-အင်္ဂါဇာတ်ကို ပါးစပ်ဖြင့်တို့မှု၏၊ ဩဠာ ရိကတ္တာ-ရုန့်ကြမ်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူ အပ်ပြီ၊ အဋ္ဌကထာယမ္ပိ - ၌လည်း၊ သန္ဓာယဘာသိတံ - သန္ဓာယဘာသိဘ ဟူသော၊ ဝါ- ရည်ရွယ်၍ဟောတော်မူအပ်သော၊ တံ- ထိုပါးစပ်ဖြင့်တို့မှုကို၊ ဂဟေတွာဝ - ၍သာ၊ မေထုနရာဂေန မုခေန ဆုပတိ၊ ထုလ္လစ္စယန္တိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ (အာဟု-နိဗ္ဗိ) တသ္မာ - ကြောင့်၊ (ပကတိမုခဖြင့် ဟု၎င်း၊ နိမိတ်ဖျားဖြင့်ဟု၎င်း ဝါဒကွဲနေသောကြောင့်- ဟူလို၊) သုဗ္ဗ၊ - စွာ၊

ကေစိပန။ ။ မဟာအဋ္ဌကထာစကား မိမိအလိုကျပါဠိတော်နှင့် နှီးနှောပြုပြီး၍ ယခုအခါ ကေစိဆရာတို့၏ တမျိုးကြံဆပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “ကေစိ ပန” စသည် မိန့်၊ ကေစိတို့က “မုခေန” အရ ပကတိပါးစပ်ကို ယူကြသည်။

သလ္လက္ခေတ္တာ-မှတ်သား၍၊ ဥဘောသု- ၂ မျိုးကုန်သော၊ ဝိနိစ္ဆယေသု-တို့တွင်၊
 ယော- အကြင်အဆိုးအဖြတ်သည်၊ ယုတ္တတရော - သာ၍သင့်မြတ်၏၊ သော-
 ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော - ၏၊ ဝိနယဉ္စပန - ဝိနည်းတတ်သိ ပညာရှိတို့သည်ကား၊
 ပုရိမံ-ရှေ့အဆိုးအဖြတ်ကို၊ [အင်္ဂါဇာတ်ဖြင့်တို့ခြင်းဟူသော အဆိုးအဖြတ်ကို၊]
 ပသံသန္တိ-ချီးမွမ်းကြကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန - ဖြင့်၊ ပကတိ
 မုခေနဝါ-ပကတိပါးစပ်ဖြင့်သော်၎င်း၊ နိမိတ္တမုခေနဝါ - နိမိတ်ဖျားဖြင့်သော်
 ၎င်း၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ - ကို၊ ဆုပန္တဿ - တို့သောရဟန်း၏၊ သံဃာဒိသေသော -
 သည်၊ (ဟောတိ)၊ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိယာ-၏၊ ပဿာဝမဂ္ဂံ-ကို၊ နိမိတ္တမုခေန-
 ဖြင့်၊ ဆုပန္တဿ- ၏၊ ဝုတ္တနယေနေဝ - ဖြင့်သာ၊ [မိမိဆိုအပ်ခဲ့သော ပဌမနည်း
 ဖြင့်သာ-ဟုလို၊] ထုလ္လစ္စယံ(ဟောတိ)၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန-ဖြင့်၊ (ဆုပန္တ
 ဿ) ဒုတ္တံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။အဝသေသက္ခေယက္ခိယ
 ဝိသတစတုတ္တကထာ- ပဌမစတုတ္တမှ ကြွင်းသော နှစ်ရာ့ခြေခံဆယ့်ကိုးစတုတ္တ
 ကထာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပဋိပန္နကဿ-ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကိုကျင့်သော၊
 [အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ၊] ဘိက္ခုနော - ကို၊ ရက္ခဏတ္ထံ - ၄၊ သတ္တတိဒ္ဓိသတ
 စတုတ္တာနိ- ၂၇၀ သော စတုတ္တတို့ကို၊ နိဟရိတွာ- ထုတ်ဆောင်တော်မူပြီး၍၊
 ဣဒါနိ-၌၊ အနာဂတေ-၌၊ ယေပါပဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဣမံ - ဤဟာကို၊ သန္တ
 တံ-ဖုံးလွှမ်းရစ်ပတ်, သွင်းထားအပ်ပြီ၊ ကိစ္ဆိ-သော၊ ဥပါဒိန္နကံ - ဥပါဒိန္နက
 ရုပ်ကို၊ [ဥပါဒိန္နကန္တိ-ကာယိန္တိယံ(ကာယိန္တေဟူသောကမ္မဇရုပ်အသားကို)၊
 သန္ဓာယဝုတ္တံ၊] ဥပါဒိန္နကေန- ဥပါဒိန္နကရုပ်သည်၊ နဖုသတိ- မထိခိုက်အပ်၊
 (တနည်း) ကိစ္ဆိ-သော၊ ဥပါဒိန္နကံ-ကို၊ ဥပါဒိန္နကေန - ဖြင့်၊ နဖုသတိ-မထိ
 ခိုက်မိ၊ ဣ-ဤဥပါဒိန္နကရင်းမထိခိုက်ရာ၌၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်၊ ကော-
 အဘယ်နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗိစ္စ-လွန်ကျူးလိုသောသညာနှင့်တကွစေ့ဆော်၍၊
 လေသံ - အမြွက်ကို၊ ဝါ - အနည်းငယ်သော အကြောင်းကို၊ ဩဇ္ဇေဿန္တိ -
 ထောင်ကြကုန်လတံ့၊ ဝါ - ကြံစည်ကြကုန်လတံ့၊ [လေသံ သမုဋ္ဌာပေဿန္တိ၊
 ပရိကပ္ပေဿန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ “ဥပါဒိန္နကရင်းမထိ”ဟူသောအကြောင်း

ဥပါဒိန္နကေန ဖုသတိတိ ။ ။ ဥပါဒိန္နကေန ဖုသိယတိ, ဗဒ္ဓိယတိတိ ဧဝံ ကမ္မနိ
 ယကာရလောပေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဖုံးထားသည့် အတွက် ကာယပသာဒရင်း
 မထိခိုက်အပ်-ဟုလို၊ အထဝါ- ဧဝံ ကရောန္တော (ဤသို့ ဖုံးလွှမ်း ရစ်ပတ်၍ပြုလေသော်)
 ကိစ္ဆိဥပါဒိန္နကံ ဥပါဒိန္နကေန (ဖြင့်) န ဖုသတိ န ဗဒ္ဓေတိတိ ဝေမေတ္ထ အတ္ထော
 (ကတ္တား အနက်) ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ကိုပင် “လေသ” ဟု ဆိုသည်။] တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ သာသနော-၌၊ ပတိဋ္ဌာ
 ဝေ-ထောက်တည်ရာသည်ပင်၊ နဘဝိဿတိ - မဖြစ်လတံ၊ ဣတိ-သို့၊ ဒိသ္မာ -
 မြော်မြင်တော်မူ၍၊ တေသုသတ္တတိဒ္ဓိသတစတုက္ကေသု - တို့တွင်၊ ဧကမေတံ -
 သော၊ စတုက္ကံ - ကို၊ စတူဟိ - နံသော၊ သန္တတဒိဘေဒေဟိ - သန္တတအစ
 ရှိသော အထူးအပြားတို့ဖြင့်၊ ဝါ - သန္တတအစရှိသော ဝိသေသနတို့ဖြင့်၊
 ဘိန္နိတွာ-ခွဲခြားတော်မူ၍၊ ဝါ-ဝိသေသနကုမတော်မူ၍။ [သန္တတဒိ ဝိသေသ
 နေဟိ ဝိသေသေတွာ၊ သန္တတဒိဟိ စတူဟိ ယောဇေတွာ (ဝိသေသန ၄ ပုဒ်
 တို့ဖြင့်ယှဉ်စေ၍) ဣတိ ဝုတ္တံဟောတိ။] ဒဿေန္တော (ဟုတွာ)၊ ဘိက္ခုပစ္စတ္တိ
 ကာ၊ ပေအသန္တတဿာတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ-ထို ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သန္တတယ အသန္တ
 တဿာတိအာဒိသု-တို့၌၊ သန္တတယ-ဖုံးလွှမ်းရစ်ပတ်သွင်းထားအပ်သော၊
 ဣတ္ထိယာ-၏၊ ဝစ္စမဂ္ဂေန-ဖြင့်ပေ၊ [ဤနေရာ၌ ပေယျာလရှိရမည်။] ပဿာဝ
 မဂ္ဂေန-ဖြင့်ပေ၊ မုခေန-ဖြင့်၊ အသန္တတဿ-မဖုံးလွှမ်း မရစ်ပတ်အပ်သော၊
 ဘိက္ခုယ-၏၊ အင်္ဂဇာတိ-ကို၊ အဘိနိသီဒေန္တိ-ဖိ၍ ထိုင်စေကြကုန်၏၊ ဣတိ
 ဣမိနာနယေန-ဖြင့်၊ ယောဇနာ-အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-
 ၏၊ တတ္ထ-ထိုသန္တတယ အသန္တတဿ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယဿာ-
 အကြင်မိန်းမ၏၊ တီသုမဂ္ဂေသု-၃ ပါးသောမဂ်တို့တွင်၊ ယောကောစိ-သော၊
 မဂ္ဂေါ-ကို၊ ပလိဝေဋ္ဌေတွာဝါ- ရစ်ပတ်၍ သော်၎င်း၊ အန္တော - အတွင်းသို့၊
 ပဝေသေတွာဝါ - သွင်း၍ သော်၎င်း၊ ယေနကေနစိ - သော၊ ဝတ္ထေနဝါ-
 အဝတ်ဖြင့် သော်၎င်း၊ ပဏ္ဏေနဝါ-သစ်ရွက်ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဝါကပဋ္ဌေန ဝါ-
 လျော်တေပြားဖြင့်သော်၎င်း၊ စမ္ပေန ဝါ-သားရေဖြင့် သော်၎င်း၊ ဟံပုသီသာ
 ဒိနံ-သလွဲဖြူ သလွဲမည်း အစရှိသည်တို့၏၊ ဝါ-ခဲဖြူ , ခဲပုတ် အစရှိသည်တို့၏။

သန္တတယာတိ ။ ။ ဧကဒေသေ သမုဒါယဝေါတာရော၊ ပဇော ဒုဇောတိ
 အာဒိသုဝိယ၊ “ အဝတ်ကို မီးလောင်အပ် ” ဟူရာ၌ မီးလောင်အပ်သော နေရာသည်
 အဝတ်တည်လုံး မဟုတ်၊ အဝတ်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသာ ဖြစ်၏။ ထို အစိတ် အပိုင်း
 ကိုပင် အပေါင်းနာမည်ဖြင့် “ပဇော” ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ထိုအတူ “ သန္တတ ”
 ဟူသော အမည်သည် မိန်းမ တကိုယ်လုံး (တယောက်လုံး) ၏ အမည်တည်း၊ ဖုံးလွှမ်း
 အပ်သော (ရစ်ပတ်အပ်သော) အရပ်ကား မဂ်နေရာသာတည်း၊ ထို နေရာကလေးကို
 “သန္တတ” ဟု မိန်းမတယောက်လုံး၏ နာမည်တပ်၍ ဆိုအပ်သောကြောင့် အပေါင်း
 ဧကဒေသီ၏ အမည်ကို အပိတ် ဧကဒေသ၌ တင်စားသော “ဧကဒေသျှပစာ” ဖြစ်သည်
 ဟူလိမ့်။ [မိမိတ်တည်းဟူသော တစ်စိတ် တဒေသကို ရဟန်းတယောက်လုံး၏ နာမည်
 တပ်၍ “သန္တတဿ” ဟူရာ၌လည်း ဤနည်းပင်။]

ပဋေန ဝါ - အပြားဖြင့် သော်၎င်း၊ ပဋိစ္စန္ဓော - ဖုံးအုပ်အပ်၏။ (သာ-ထို မိန်းမသည်။) သန္တတနာမ-တာမည်၏။ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏။ အင်္ဂါဇာတိ-ကို။ တေသံယေဝ ဝတ္ထာဒိနံ-ထို အဝတ်အစရှိသည်တို့တွင်ပင်၊ ယေနကေနစိ-ဖြင့်၊ ပဋိစ္စန္ဓံ-ဖုံးအုပ်အပ်၏။ (သော-သည်။) သန္တတော နာမ-မည်၏။

တတ္ထ-ထိုသို့ ဖုံးအုပ်ရာ၌၊ ဥပါဒိန္ဒကေန ဝါ-ဥပါဒိန္ဒကရုပ်ဖြင့် မူလည်း၊ အနုပါဒိန္ဒကံ - အနုပါဒိန္ဒကရုပ်ကို၊ ယဒ္ဓိယတု - ထိုခတ်အပ်ပစေ၊ အနုပါဒိန္ဒကေန ဝါ-ဖြင့် မူလည်း၊ ဥပါဒိန္ဒကံ-ကို၊ (ယဒ္ဓိယတု-စေ။) ပေ၊ ယတ္ထကေ-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသော အင်္ဂါဇာတ်ကို၊ ပဝိဋ္ဌေ - သွင်းအပ်သော်၊ [တိလဖလမထွေ ပဝိဋ္ဌေ၊] ပါရာဇိကံ ဟောတီတိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တိ - မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ တတ္ထကံ- ထိုမျှလောက်အတိုင်းအရှည်ရှိသောအင်္ဂါဇာတ်သည်၊ သစေ ပဝေသတိ-အကယ်၍ ဝင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ထိုခတ်ခြင်း၌၊ [ထိုမျှလေဝံဝင်သွားရာ၌ ပဝိဋ္ဌေ ဌိတ ဥဒ္ဓရဏမဖြစ်နိုင်ရကား “ အလုံးစုံသော ပဝေသန ပဝိဋ္ဌေ ဌိတ ဥဒ္ဓရဏတို့၌ ” ဟု မပေးသင်း] သာဒယန္တဿ - ၏၊ ပါရာဇိကခေတ္တေ- ၌၊ ပါရာဇိကမေဝ - သည်ပင်၎င်း၊ ထုလ္လစ္စယခေတ္တေ- ၌၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ-သည်ပင်၎င်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌခေတ္တေ-၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-ပင်၎င်း၊ ဟောတိ၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ခါဏံ-၎င်းကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ (တနည်း) ခါဏံ ကတ္တာ- ၎င်းစိုက်၍၊ သန္တတံ-ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၊ သစေ (ဟောတိ- အံ့၊ ဧဝံသတိ)၊ ခါဏံ-ကို၊ ယန္တေန္တဿ-ထိုခတ်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ(ဟောတိ)။

ပုရိသနိမိတ္တံ - သည်၊ ဝါ - ကို၊ ခါဏံကတ္တာ သန္တတံ သစေ (ဟောတိ)၊ (ဧဝံသတိ)၊ ခါဏံ-ကို၊ ပဝေသေန္တဿ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ဥဘယံ- ၂ ပါးစုံသော မိန်းမနိမိတ်၊ ယောကျ်ားနိမိတ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပေ၊ ခါဏံနာ- ဖြင့်၊ ခါဏံ-ကို၊ ယန္တေန္တဿ-ထိုခတ်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တေ-၌၊ ဝေဠုနဋ္ဌ ပဗ္ဗာဒိနံ- ဝါးဆစ်၊ ကျူဆစ် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ကိစ္ဆိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပက္ခိတ္တံ-ထည့်သွင်းအပ်သည်၊ သစေ (ဟောတိ)၊ (ဧဝံသတိ)၊ တဿ - ထိုအဆစ်၏၊ ဟေဋ္ဌာဘာဝံ-အောံဘက်အဘို့ကို၊ ဖုသန္တော-ထိုခတ်လျက်၊ တိလဖလမထွံ-ကို၊ စေပိ ပဝေသေတိ-အကယ်၍ မူလည်း သွင်းအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဥပရိဘာဝံ - အထက်ဘက်အဘို့ကို၊ (ဖုသန္တော တိလဖလမထွံ စေပိ ပဝေသေတိ၊ ဧဝံသတိ ပါရာဇိကံ ဟောတိ) ဥဘောသု ပဿေသု - ၂ ဘက်သော

ခါဏံ ယန္တေန္တဿ။ ။ ဣတ္ထိ၏ နိမိတ်ထည်း၌ ၎င်းတို့တခုခု သွင်းထား၍ နိမိတ်အပြင်နှင့် ညီမျှနေသော - သို့မဟုတ် အပေါ် ပိုထွက်နေသော ထို၎င်း၌ ထိခိုက်သော ရဟန်းမှာ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ၎င်းက အတွင်း ဝင်နေ၍ ထို၎င်းကို ထိခိုက်လျှင်ကား ပါရာဇိကပင်။

နံပါးတို့တွင်၊ ကေပသံ-တဘက်သောနံပါးကို၊ ပေ၊ ပါရာဇိကံ, စတ္တာရိ ပဿာ
 နိ-အထက် အောံ ဘေးဟူသော နံပါး ၄ ဘက်တို့ကို၊ ပေ၊ တဿ-ထိုအဆစ်၏၊
 တလံ- အတွင်းရောနေသော အောံအပြင်ကို၊ [ဝေဠုနဠာဒိကဿ အန္တော
 တလံ] စေပိ ဖုသတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ) ပါရာဇိကံ၊ ပန-ဆက်၊ ပသေသုဝါ-
 နံပါးတို့၌သော်၎င်း၊ တလေဝါ-အတွင်းရောက်သော အောံအပြင်၌သော်၎င်း၊
 အဖုသန္တော-မထိခတ်ဘဲ၊ အာကာသဂတမေဝ-ဟင်းလင်းအပြင်၌ တည်သည်
 ကိုသာ၊ ကတ္တာ-၍၊ ပဝေသေတွာ - ပြီး၍၊ ယဒိ နိဟရတိ-အကယ်၍ နှုတ်အံ့၊
 (ဧဝံသတိ) ဒုက္ကဋံ၊ ဗဟိဒ္ဓါ- နိမိတ်ပြင်ဘက်၌၊ ခါဏုကေ - ၎င်း၌၊ [အန္တော
 ပဝေသိတဿ ဝေဠုပဗ္ဗာဒိကဿ ဗဟိနိက္ခန္တခါဏုကေ - အပေါ်ရှည်လျက်
 ထွက်နေသော၎င်း၌] ယဒိ ဖုသတိ ဒုက္ကဋမေဝ၊ စ - ဆက်၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တေ-၌၊
 ဝုတ္တိယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသောနိမိတ်၌၊ [ဥဘတောဗျည်း
 အစရှိသည်တို့၏နိမိတ်၌] လက္ခဏံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ....
 သန္တတ စတုက္ကဘေဒကထာ-သန္တတ စတုက္ကဘေဒကထာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ သန္တတ စတုက္ကဘေဒံ-ကို၊ ဝတ္တာ- မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဒုဒါနိ-၌၊
 ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ မနုဿိတ္ထိအာဒိကေ-တို့ကို၊ ဘိက္ခုဿ
 ဝေ-၏သာလျှင်၊ သန္တိကေ- ၌၊ ဝါ- သို့၊ အာနေန္တိ - ဆောင်ကုန်သည်ကား၊
 န-မဟုတ်သေး၊ အထခေါ - စင်စစ်ကား၊ ဘိက္ခုမ္ဘိ- ကိုလည်း၊ တေသံ (မနု
 သိတ္ထိအာဒိကာနံ)-တို့၏၊ [တာသံ-ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း။] သန္တိကေ-
 ၌၊ ဝါ- သို့၊ အာနေန္တိ - နံသေး၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တပုဘေဒံ-ထိုအထူး
 အပြားကို၊ ဒဿေန္တော (ဟုတ္တာ) ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ၊ ပေ၊ သန္တိကေတိ အာဒိ
 နာ-သော၊ နယေန၊ သဗ္ဗာနိ- နံသော၊ တာနိ စတုက္ကာနိ - တို့ကို၊ ပုနပိ နိဟ
 ရိတွာ ဒဿေသိ၊ တေသု- ထို စတုက္ကတို့၌၊ ပေ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။ ဘိက္ခု၊
 ပစ္စတ္တိကဝသေန-ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကနှင့် စပ်သဖြင့်၊ စတုက္ကဘေဒဝဏ္ဏနာ- စတုက္က
 အပြား၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ ဝေ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို
 အလိုရှိသော ရဟန်းတို့သည်သာ၊ ဧဝံ- သို့၊ ကရောန္တိ - ပြုကုန်သည်ကား၊
 န-မဟုတ်သေး၊ ရာဇစောရပစ္စတ္တိကာဒယောပိ-ရာဇပစ္စတ္တိက, စောရပစ္စတ္တိက
 အစရှိသူတို့သည်လည်း၊ (ဧဝံ-သို့) ကရောန္တိ-ကုန်သေး၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 တမ္ဘိပဘေဒံ - ကိုလည်း၊ ဒဿေန္တော (ဟုတ္တာ) ရာဇပစ္စတ္တိကာတိ အာဒိ*
 အံဟ၊ တတ္ထ- ထို ရာဇပစ္စတ္တိကာအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ရာဇာနောဝေ-
 တို့သည်ပင်၊ ပစ္စတ္တိကာ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော ရန်သူတို့တည်း၊ ရာဇ

ပစ္စတ္တိကာ - ရန်သူမင်းတို့၊ တေစ - ထို ရာဇပစ္စတ္တိက တို့ကိုလည်း၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အာနေန္တာပိ - ဆောင်ကုန်သော်၎င်း၊ အညေဟိ - တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ အာနာပေန္တာပိ - ဆောင်စေ ကုန်သော်၎င်း၊ အာနေန္တိယေဝါတိ-အာနေန္တိတို့ ဟူ၍သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ - နံ၏၊ စောရာဇေ - ဒါးမြဲ တို့သည်ပင်၊ ပစ္စတ္တိကာ- တို့တည်း၊ စောရပစ္စတ္တိကာ- ရန်သူ ဒါးမြဲတို့။

ဓုတ္တာတိ - ကား၊ မေထုနုပသံဟိတ ခိဉ္စာပသုတာ - မေထုန်နှင့် စပ်သော မြူးတူးပျော်ပါးခြင်း၌ လှေ့ကျက်ကုန်သော၊ နာဂရိက ကေရာဋီယ ပုရိသာ-မြို့၌နေသော စဉ်းလဲလှည့်ပတ်ခြင်းကိုပြုတတ်သော ယောက်ျားတို့တည်း၊ ဝါ-နည်း၊ ဣတ္ထိဓုတ္တ သုရာဓုတ္တာဒယော-မိန်းမကျူးသူ၊ သေရည်ကျူးသူအစရှိသူ တို့တည်း၊ ဓုတ္တာ ဝေ-ဓုတ္တတို့သည်ပင်၊ ပစ္စတ္တိကာ-တို့တည်း၊ ဓုတ္တပစ္စတ္တိကာ-ရန်သူဓုတ္တတို့၊ ဟဒယံ- နှလုံးသားကို၊ ဝန္တန္တိ- ဝန္တံဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တံ - ထို နှလုံးသားကို၊ ဥပ္ပါဓေန္တိ (ဥပ္ပါလေန္တိ) - ဖြတ်တောက်ထုတ်ယူတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဥပ္ပလဝန္တာ - နွှံတို့မည်၏၊ ဥပ္ပလဝန္တာဝေ - နှလုံးသားကို ဖြတ်တောက်ထုတ်ယူ တတ်သူတို့သည်ပင်၊ ပစ္စတ္တိကာ - တို့တည်း၊ ဥပ္ပလဝန္တ

အာနာပေန္တာပိ ။ ။ အညေဟိပုန်သည် ဓာတ်ကတ္တား ကာရိတ်ကံ ၂ ဘက်ရ တည်း၊ “အာဏာပေန္တာပိ”ဟု အာဏာဓာတ်ဖြင့်ရှိလျှင် အညေဟိ၏ စပ်ရာဓာတ် မပါ သောကြောင့် အာပုဗ္ဗ နိဓာတ်၊ ဏာပေပစ္စည်းဖြင့် “အာနာပေန္တာပိ”ဟု ရှိသင့်သည်။

ဓုတ္တာ။ ။ ဓုပ္ပ (တနည်း-ဓုရ) ဓာတ်သည် “ဟိံသာ-ဉ္ဇည်းဆဲ နိဝါစက် ဖျက်ဆီး ခြင်း” အနက်ကို ဟော၏၊ ဣပစ္စည်း၊ ဤ နေရာ၌ကား မေထုန်နှင့် စပ်လျက် အပျော် အပျက် ကစားကြသော မြို့ကြီးသားများကို အရာဌာနအားလျော်စွာ “ဓုတ္တ”ဟု ယူစေ လို၍ “မေထုနုပသံဟိတာ” စသည် မိန့်၊ ဤနည်းဖြင့် ဣတ္ထိဓုတ္တကိုသာ ယူစေလိုသည်၊ ထိုသူတို့ အပျော်အပျက် ကစားရာဝယ် ရဟန်းများကိုလည်း သီလပျက်အောင် ဖျက်ဆီး တတ်ကြလေသည်။ [ဓုပ္ပန္တိတိ ဓုတ္တာ။]

တနည်း။ ။ “ဓုတ္တ”ဟု သာမညဆိုသောကြောင့် ဣတ္ထိဓုတ္တ သုရာဓုတ္တ (အာဒိဖြင့်) အက္ခဓုတ္တ-ကြွေအန်ကစားသမားများကို ယူစေလိုသည်။ [ကိရာဋိ-စဉ်းလဲကောံကျစ် (ညစ်ပတ်) မှုကို + ကရောန္တိတိ ကေရာဋီကာ၊ က ကို ယပြု၊ နာဂရိကာစ + တေ + ကေရာဋီကပုရိသာစာတိ နာဂရိကကေရာဋီယပုရိသာ၊ ဓုတ္တသဒ္ဓါသည် “ဝဉ္စက-စဉ်းလဲ ကောက်ကျစ် လှည့်ပတ်တတ်” အနက်ကိုလည်း ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ ကေရာဋီယ ပုရိသာ”ဟု ဆိုသည်။]

ဥပ္ပလဝန္တာ။ ။ စုရာဒိပလဓာတ်သည် ဆေဒနအနက်ကိုလည်းဟော၏၊ ဥအတွက် ကြောင့် ဖြတ်၍ထုတ်ခြင်းအနက်ကိုယူ၊ ယခုစာတို့၌ “ဥပ္ပါဓေန္တိ”ဟု တွေ့ရ၏၊ ဇီကာ ယောဇနာတို့ အထူးမဖွင့်သောကြောင့် “ဥပ္ပါလေန္တိ”ဟု မူရင်းဖြစ်မည်ထင်သည်၊ “ဝန္တ ဥပ္ပလာ”ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ရှေ့နောက်ပြန်ထားသည်။

ပစ္စတ္တိကာ-ရန်သူဥပ္ပလဂန္ဓတို့၊ ကိရ-နဲ့၊ ဧတေ - ဤဥပ္ပလဂန္ဓတို့သည်၊ ကသိ
 ဝါဏိဇ္ဇာဒိဟိ - လယ်ထွန်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်ခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ နဇီဝန္တိ -
 အသက်မွေးကြကုန်သည် မဟုတ်၊ ပန္နဃာတ ဂါမဃာတာဒိနိ - လမ်းကို
 လှယ်ကုန်ဆီးခြင်း၊ ရွာကိုလှယ်ကုန်ဆီးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကတ္တာ-
 ဤ၊ [လမ်း၌သွားသူ၊ ရွာ၌နေသူလူတို့ကို “အဘေဒေါပစာ”အားဖြင့် ပန္န-
 ဂါမ-ဟု ဆိုသည်၊] ပုတ္တဒါရံ - ကို၊ ပေါသေန္တိ - မွေးမြူကြကုန်၏၊ တေ-ထို
 ဥပ္ပလဂန္ဓတို့သည်၊ ကမ္မသိဒ္ဓိံ - အလုပ်၏ပြီးစီးခြင်းကို၊ ပတ္တယမာနာ-တောင်းတ
 ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒေဝတာနံ-တို့၏ (အထံ၌)၊ အာယာစေတွာ - ရှေးရှု
 တောင်းပန်၍၊ တာသံ-ထိုနတ်တို့အား၊ ဗလိကမ္မတ္ထံ-ပူဇော်မှုကိုပြုခြင်းအကျိုး
 ငှါ၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊ ဟဒယံ-ကို၊ ဥပ္ပါဓေန္တိ(ဥပ္ပါလေန္တိ)-နံ၏။

စ-ဆက်၊ သဗ္ဗကာလေ - ၌၊ မနုဿာ - လူဝတ်ကြောင်တို့ကို၊ ဒုလ္လဘာ -
 ခဲယဉ်းသဖြင့်ရအပ်ကုန်၏၊ (ရနိုင်ခဲကုန်၏) ဘိက္ခုပန - တို့သည်ကား၊ အရ
 ညေ-၌၊ ဝိဟရန္တာ-နံသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သုလဘာ - နံသည်၊ ဟောန္တိ - နံ၏၊
 တေ- ထို ဥပ္ပလဂန္ဓတို့သည်၊ သီလဝန္တိ - သော၊ ဘိက္ခု- ကို၊ ဂဟေတွာ- ၍၊
 သီလဝတော- သီလရှိသောရဟန်းကို၊ ဝဓောနာမ - သတ်ရခြင်း မည်သည်၊
 ဘာရိယော - ဝန်လေးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ- သို့၊ မညမာနာ- မှတ်ထင်
 ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တဿ - ထို ရဟန်း၏၊ သီလဝိနာသနတ္ထံ - သီလကို
 ပျက်စီးစေခြင်းအကျိုးငှါ၊ မနုဿိတ္ထိအာဒိကေဝါ-လူမိန်းမအစရှိသည်တို့ကို
 မူလည်း၊ အာနေန္တိ - ရှေးရှုဆောင်ကြကုန်၏၊ တံဝါ - ထိုရဟန်းကိုမူလည်း၊
 တတ္ထ - ထိုမိန်းမတို့ရှိရာအရပ်သို့၊ နေန္တိ - ပို့ဆောင်ကြကုန်၏၊ အယံ - ဤ
 ဆိုအပ်ပြီးကား၊ 'တ္ထေ-ဤဥပ္ပလဂန္ဓပစ္စတ္တိကာ၌၊ ဝိသေသော-တည်း၊ သေသံ-
 ကို၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတမ္ဗ-၏၊ စ-ဆက်၊ ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာဝါရေ-
 ၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ စတုသု-နံသော၊ ဣမေသုဝါရေသုပိ-တို့၌
 လည်း၊ စတုတ္တာနိ-တို့ကို၊ ဝေဒိတမ္ဗာနိ-နံ၏၊ ပါဠိယံပန-ပါဠိတော်၌ကား၊
 သံခိတ္တေန - အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ (သံဝိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တာနိ - ဆိုအပ်
 ကုန်ပြီ။ ....။ သဗ္ဗာကာရေန - အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ စတုတ္ထ
 ဘေဒကထာ-သည်၊ နိဗ္ဗိတာ-ပြီ။

ဣဒါနိ- ၌၊ မနုဿိတ္ထိယာ၊ ပေ၊ ပဋိသေဝန္တဿာတိ အာဒိ- သော၊ ယံ-
 အကြင်စကားကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ၊ တ္ထေ-ဤမနုဿိတ္ထိယာအစရှိသောစကား
 ရပ်၌၊ အသမ္မောဟတ္ထံ- မတွေ့ဝေခြင်း အကျိုးငှါ၊ မဂ္ဂေန မဂ္ဂတိ အာဒိ-ကို၊
 အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုမဂ္ဂေန မဂ္ဂအစရှိသော စကားရပ်၌၊ မဂ္ဂေနမဂ္ဂန္တိ-ကား၊

ဣတ္ထိယာ-၏။ တီသု မဂ္ဂေသု-တို့တွင်၊ အညတရေန - အမှတ်မထား တပါး ပါးသော၊ မဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ အတ္တဒနာ၊ အင်္ဂဇာတံ-ကို၊ ပဝေသေတိ-အံ့၊ အထ ဝါ - ထို့ပြင်တနည်းကား၊ သမ္ဘိန္နေသု - ရောစပ်ကုန်သော၊ ဒွီသု၊ မဂ္ဂေသု- တို့တွင်၊ ပဿာဝမဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ဝစ္စမဂ္ဂံ-သို့သော်၎င်း၊ ဝစ္စမဂ္ဂေနဝါ-ဖြင့်သော် လည်း၊ ပဿာဝမဂ္ဂံ-သို့သော်၎င်း၊ ပဝေသေတိ-အံ့၊ မဂ္ဂေန အမဂ္ဂန္တိ-ကား၊ ပဿာဝါမိမဂ္ဂေန-ဖြင့်ပဝေသေတွာ-ပြီး၍၊ တဿ-ထိုပဿာဝအစရှိသော မဂ်၏၊ သာမန္တာ-အနီး၌၊ ဝဏေန-အနာဖြင့်၊ နိဟရတိ-နှုတ်အံ့၊ အမဂ္ဂေန မဂ္ဂန္တိ-ကား၊ မဂ္ဂသာမန္တေန- မဂ်၏အနီးဖြစ်သော၊ ဝဏေန၊ ပေ၊ အမဂ္ဂေန အမဂ္ဂန္တိ- ကား၊ ဒွီသု - န်သော၊ သမ္ဘိန္နဝဏေသု - ဆက်စပ်နေသော အနာ တို့တွင်၊ ဧကေနဝဏေန - ဖြင့်၊ ပဝေသေတွာ - ပြီး၍၊ ဒုတိယေန - သော၊ (ဝဏေန) နိဟရတိ၊ ဣမဿ သုတ္တဿ-၍ ပါဠိတော်အား၊ အနုလောမ ဝသေန-လျော်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော၊ ဝဏသင်္ခေပေ- အနာဝယ် သွင်းယူအပ်သော အရာ၌၊ [အနာအဖြစ်ဖြင့် ရေတွက် အပ်သော “ပတင်္ဂမုခမီး”အစရှိသောအရာ၌-ဟူလို။] ထုလွှစွယ် ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ-၌၊ ပရတော-နောက်၌၊ အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ အသာဒယန္တ ယာတိ-ဟူသော၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ ဝက္ခတိ-မိန့်တော် မူလတံ၊ တတ္ထ- ထို အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ အသမ္မောဟတ္ထံ - ၄၊ ဘိက္ခု သုတ္တဘိက္ခုမ္ဘိတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ၊ တတြ-ထိုစကားရပ်၌၊ အယံ-၍ ဆိုအပ်လတ်ကား၊ အဓိပ္ပာယ်ော-ဘုရားရှင်၏အလိုတော်တည်း၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ပဋိဗုဒ္ဓေါ- နိုးသည်၊ (သမာနော)သာဒယတိ-၏၊ သော-သည်၊ သုတ္တမိ-အိပ်ပျော်နေသော၊ မယိ-တပည့်တော်၌၊ ဒေသော- ၍ရဟန်းသည်၊ ဝိပုဋ္ဌိပဋိ- ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ကျင့်ပါပြီ၊ အဟိ-တပည့်တော်သည်၊ နဇာနာ မိ-မသိလိုက်ပါ၊ ဣတိ-၍သို့ပြောသော်လည်း၊ နမုစ္စတိ-အာပတ်မှမလွတ်၊ စ- ဆက်၊ ဥဘော နာသေတဗ္ဗာတိတ္ထေ-၍ ပါဠိ၌၊ ဒွေမိ- ၂ ယေဝံလုံးတို့ကိုလည်း၊ လိင်္ဂနာသနေန - အသွင်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့်၊ နာသေတဗ္ဗာ - ဖျက်ဆီးထိုက် ကုန်၏၊ တတြ-ထို ၂ ယေဝံတို့တွင်၊ ဒုသကဿ-ဖျက်ဆီးတတ်သော ရဟန်း၏၊ ပဋိညာကရဏံ-ဝန်ခံခြင်းဖြင့် ပြုဘွယ်သည်။ [ဝန်ခံသည့်အတိုင်း ဆုံးဖြတ်ဘွယ်

ပဋိညာကရဏံ နုတ္ထိ။ ။ “ဝန်ခံတိုင်း ဆုံးဖြတ်မှု” ဟူသည်မှာ “မေးမှ- ဝန်ခံ၊ ထို ဝန်ခံသည့်အတိုင်း ဆုံးဖြတ် ” ဟု မေးခြင်း ကိစ္စနှင့် ဆိုင်ရကား ဖျက်ဆီးသူမှာ “ဘယ်စိတ်ဖြင့်ပြုသလဲ၊ သိလျက်နှင့် ပြုသလား၊ မသိဘဲနှင့် ပြုမိသလား” ဟု မေးဘွယ်ပင် မလိုရကား “ပဋိညာကရဏ မလိုတော့” ဟု ဆိုသည်။

သည်။]နတ္ထိ၊ ဒူသိတော - ဖျက်ဆီးအပ်သော ရဟန်းကို၊ ပုစ္ဆိတ္တာ - သာယာသလော၊ မသာယာသလောဟု စစ်ကြောမေးမြန်းပြီး၍၊ ပဋိညာယ- ဝန်ခံခြင်းဖြင့်၊ နာသေတဗ္ဗောပေ၊ သာမဏေရဝါရေဝိ-သာမဏေရဝါရ၍လည်း၊ သေ နယော-ဤနည်းတည်း။

ဝေ-သို့၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုဝါရ၍၊ တံတံ အာပတ္တိဉ္စ-ကို၎င်း၊ အနာပတ္တိဉ္စ-အနာပတ်ကို၎င်း၊ [အာပတ်က ပါရာဇိက သံဃာဒိသေသံ ထုလ္လုစ္စည်းစသော အားဖြင့် များစွာရှိသောကြောင့် “တံတံ အာပတ္တိဉ္စ”ဟု ထား၍၊ အနာပတ်ကား တမျိုးသာရှိသောကြောင့် တံတံမပါဘဲ “အနာပတ္တိဉ္စ”ဟု ထားသည်။] ဒသေတွာ ၊ ပေ၊တတ္ထ - ထို အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ အစရှိသောပါဠိရပ်၍၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဝေသာလိယံ-၌၊ မဟာဝနေ-မဟာဝန်တော၌၊ ဒိဝါဝိဟာရဂတော-နေ့နေရာ၌ ရောက်သော၊ ဘိက္ခုဝိယ-သည်ကဲ့သို့၊ [ဝိနိတဝတ္ထုဇာဏ်း၌ ပါလိမ့်မည်။] မဟာနိဒ္ဒိ- ကြီးစွာသော အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကမဒန္တာ- သက်ရောက်စဉ်၊ ပရေန- သူတပါးသည်၊ ကတံ-သော၊ ဥပက္ကမဓိလုံးလကိုလည်း၊ န ဇာနာတိ- မသိလိုက်၊ (သော - ထိုရဟန်းသည်။) အဇာနန္တောနာမ-အဇာနန္တမည်၏၊ ဝေရူပဿ-ဤသို့ သဘောရှိသော မသိသော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ စ-သာမကကား၊ နာဟံ ၊ပေ၊အဇာနန္တဿာတိ-ဟူသော၊ တေ-ဤစကားကို၊ (သံဝိတိကာရေဟိ)ဝိ-တို့သည်လည်း၊ ဝုတ္တံ၊ [ဘဂဝါ-ရား၊ အဟံ- သည်၊ န ဇာနာမိ-မသိလိုက်ပါ၊ ဣတိ - ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဘိက္ခု-ဟန်း၊ အဇာနန္တဿ - မသိသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်သည်၊ (ဟောတိ-၏) ဣတိ-ဤသို့ ဆုံးဖြတ်တော်မူပြီ။] ယော- အကြင်ရဟန်းသည်၊ တတ္ထေဝ- ထို မဟာဝန်တော၌ပင်၊ သဟသာ- အဆောတ်လျှင်၊ ဝုဠိတ ဘိက္ခုဝိယ- ထသောရဟန်းသည်ကဲ့သို့၊ ဇာနိတွာဝိ-သိ၍လည်း၊ ဝါ-သိပါသော်လည်း၊ န သာဒယတိ-မသာယာ၊ (သော-သည်။) အသာဒယန္တောနာမ - မည်၏၊ စ-ကား၊ နာဟံ ဘဂဝါ၊ပေ၊အသာဒယန္တဿာတိ - ဟူသော၊ တေ - ကို၊ (သံဝိတိကာရေဟိ)ဝိ - လည်း၊ ဝုတ္တံ- ပြီ၊ [တန္တေ-ရား၊ အဟံ-သည်၊ န သာဒယိ-မသာယာပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဘိက္ခု-ဟန်း၊ အသာဒယန္တဿ-၏၊ အနာပတ္တိ- သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ဤသို့ ဆုံးဖြတ်တော်မူပြီ။]

ဥဗ္ဗတ္တကောနာမ-က မည်သည်ကား၊ ဝိတ္ထုမ္မတ္တကော-သည်းခြေကြောင့် ရူးသူတည်း၊ ဟိ- ချဲ့၊ ဝိတ္တံ- သည်၊ ဗဒ္ဒဝိတ္တံ- ဗဒ္ဒသည်းခြေ၎င်း၊ ဝါ- အိမ်ဖြင့် ဖွဲ့ထားအပ်သောသည်းခြေ၎င်း၊ အဗဒ္ဒဝိတ္တဉ္စ-၎င်း၊ ဝါ-အိမ်ဖြင့်မဖွဲ့အပ်သော

သည်းခြေ၎င်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒုပိဝံ - ၏၊ တတ္ထ - တို့တွင်း၊ အဗဒ္ဓပိတ္တံ- သည်၊
 လောဟိတံဝိယ-ကဲ့သို့၊ သဗ္ဗင်္ဂတံ-အလုံးစုံသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ရောက်သည်၊
 ဝါ - အလုံးစုံသောကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ တည်သည်၊ (ဟောတိ - ၏) တမိ-ထို
 အဗဒ္ဓသည်းခြေသည်၊ ကုပိတေ-ပျက်လသော်၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ ကဏ္ဍ၊ ကန္တ၊
 သရီရကမ္မာဒိနိ - ယားနာ၊ ဝဲနာ , ကိုယ် တုန်လှုပ်ခြင်း အစရှိသော ရောဂါ
 တို့သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ [အာဒိသဒ္ဓေန အက္ခိနံ ပီတဝဏ္ဏာဒိ (မျက်စိဝါခြင်း
 စသည်ကို) သင်္ဂဏာတိ၊] တာနိ - ထို ရောဂါတို့သည်၊ ဘေသဇ္ဇကြိယာယ-
 ဆေးကုခြင်းဖြင့်၊ ဝုပယမ္ပန္တိ - ပြင်းနိုင်ကုန်၏၊ ဗဒ္ဓပိတ္တံပန- သည်ကား၊ ပိတ္တ
 ကောသကေ-သည်းခြေအိတ်၌၊ ငြိတံ- တည်၏၊ တမိ-ထို ဗဒ္ဓသည်းခြေသည်၊
 ကုပိတေ- သော်၊ [သည်းခြေအိတ်မှ အပြင်ထွက်လာသည်ကို “ကုပိတ” ဟု
 ခေါ်သည်၊] သတ္တာ-တို့သည်၊ ဝိပလ္လတ္တသညာ-ဖောက်ပြန်သောသညာ ရှိကုန်
 သည်၊ ဟောန္တိ - နံ၏၊ ဟိရောတ္တပံ - ကို၊ ဆဒ္ဓေတွာ- ၍၊ အသာရုပ္ပစရိယံ-
 မလျော်ပတ်သောအကျင့်ကို၊ စရန္တိ-နံ၏၊ လဟက ဂရုကာနိ-လဟက ဂရုက
 ဖြစ်ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနိ- တို့ကို၊ မဒ္ဒန္တာပိ- လွန်ကျူးမိကုန်သော်လည်း၊
 န ဇာနန္တိ - န၊ ဘေသဇ္ဇကြိယာယပိ - ဆေးကုခြင်းဖြင့်လည်း၊ အတေကိစ္ဆာ-
 မကုစားအပ် , မကုစားနိုင်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ - နံ၏၊ ဝေရူပဿ - သော၊
 ဥမ္ပတ္တကဿ- သည်းခြေရူးသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ဝိသဋ္ဌစိတ္တော - စွန့်လွှတ်အပ်သောစိတ် ရှိသော၊ ယက္ခမ္ပတ္တကော-ဘီလူး
 ကြောင့် ရူးသူကို၊ ခိတ္တစိတ္တောနာမ - တွဲမည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ၏၊ ကိရ - ချဲ့၊
 ယက္ခာ-တို့သည်၊ ဘေရဝါနိ - ကြောက်မက်ဘွယ် ကောင်းကုန်သော၊ အာရ
 မဏာနိ - အာရုံတို့ကို၊ ဒသေတွာဝါ - ၍သော်လည်း၊ (သတ္တေ ဝိက္ခိတ္တ
 စိတ္တေ ဝိပလ္လတ္တသညေ ကရောန္တိ၊) မုခေန-ပီးစပ်ဖြင့်၊ ဟတ္ထိ- ကို၊ ပဝေသေ
 တွာ-၍၊ ဟဒယရူပံ-ဟဒယရုပ်ကို၊ မဒ္ဒန္တာဝါ- နှိပ်ချေကုန်လျက်သော်လည်း၊
 သတ္တေ-တို့ကို၊ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တေ- ပစ်လွှတ်အပ်သောစိတ် ရှိသည်တို့ကို၊ ဝိပလ္လတ္တ

သဗ္ဗင်္ဂတံ။ ။သဗ္ဓအင်္ဂေသု+ဂတံ (ငြိတံ) သဗ္ဗင်္ဂတံ၊ အသားမှလွတ်နေသော
 ဆံပင်, မွှေးညှင်း, သွား, လက်သည်းတို့ကို၎င်း, ခြောက်သောအရေကို၎င်း, ချန်လှပ်၍
 ရေပေါ်ဝယ် ဆီပြန်သကဲ့သို့ ကိုယ်အင်္ဂါအားလုံး၌ ပြန့်နှံ့၍တည်၏။

ဝိပလ္လတ္တသညာ။ ။ဝိ+ပရိပုဗ္ဗ အသဓာတ်နောင် ဣပစ္စည်းသက်လျှင် “ဝိပလ္လာ
 သ”ဟုဖြစ်၍, တပစ္စည်းသက်လျှင်“အတ္တော”ပုဒ်ကဲ့သို့“ဝိပလ္လတ္တ”ဟု ဖြစ်၏၊ ဝိပရိယ
 သတိတိ ဝိပလ္လတ္တာ၊ ဝိပလ္လတ္တာ+သညာ ဧတေသံတိ ဝိပလ္လတ္တသညာ။ [ပရိနောက်၌
 ယ လာ၍ “ပရိယသတိ”ဟု အာချာတ်ရပ်ဖြစ်၏။]

သညေ- ဖေါက်ပြန်သောသညာ ရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တိ-န်၏ [ယောဇနာ၌ “ဒဿေတွာဝါပဝေသေတွာဝါ” ဟု ယောဇနာ၏လက်ကိုသွင်းရုံဖြင့် ဝိက္ခိတ္တ မဖြစ်သေး၊ ဟဒယမဒ္ဒနပြုမှ ဝိက္ခိတ္တ ဖြစ်သောကြောင့် ထို ယောဇနာပုံကို စဉ်းစားပါ။] ဝေရူပဿ- သော၊ ဝိက္ခိတ္တဿ-ပစ်လွှတ်အပ်သောစိတ်ရှိသော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန- ဆက်၊ (တနည်း) ပန-အထူးကား၊ ဥဘိန္ဒူ-နံသော၊ တေသံ- ထို ပိတ္တုမ္မတ္တက, ယက္ခုမ္မတ္တကတို့၏၊ အယံ-ကား၊ ပိသေသော-တည်း၊ ပိတ္တုမ္မတ္တကော-သည်၊ နိစ္စမေဝ-အမြဲသာ၊ ဥမ္မတ္တကော- သည်၊ ဟောတိ၊ ပကတိသညံ-ပကတိသညာကို၊ န လဘတိ-မရတော့၊ ယက္ခု မ္မတ္တကော-သည်၊ အန္တရန္တရာ - အကြား အကြား၌၊ ပကတိသညံ-ကို၊ ပဋိ လဘတိ-ရသေး၏၊ ဣတိ (အယံ)-ကား၊ (ပိသေသော)။

ပန-ဆက်၊ ဣဓ- ဤအနာပတ္တိဝါရ၌၊ ပိတ္တုမ္မတ္တကောဝါ - သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ယက္ခုမ္မတ္တကောဝါ-လည်း၊ (ဟောတု)၊ ယော-အကြင်ရဟန်း သည်၊ သဗ္ဗသော-ဖြင့်၊ မဇ္ဈဿတိ-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကိဉ္စိ-ဘာကိုမျှ၊ နဇာနာ တိ-မသိ၊ အဂ္ဂိန္ဒြိ-ကို၎င်း၊ ပေ၊ ကေသဒိသံ-တထပ်တည်းတူစွာ၊ မဒ္ဒန္တောဝ- နင်းချေလျက်သာ၊ ဝိစရတိ-၏၊ ဝေရူပဿ - ဤသို့သဘောရှိသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ၊ အန္တရန္တရာ-၌၊ သညံ - ကို၊ ပဋိလဘိတွာ - ၍၊ ဥတွာ-၍၊ ဝါ- လျက်၊ ကရောန္တ သပန - ၏ကား၊ အာပတ္တိယေဝ - သည်သာ၊ (ဟောတိ)။ ယော-သည်၊ အဓိမတ္တာယ-လွန်ကဲသောအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဒုက္ခဝေဒနာ ယ-ဖြင့်၊ အာတုရော-နာကျင်ကိုက်ခဲ့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကိဉ္စိ-ဘာကိုမျှ၊ နဇာနာ တိ၊ (သော) ဝေဒနာဇောနာမ၊ [ဝေဒနာယ + အဇော (နှိပ်စက်အပ်သူ တည်း၊) ဝေဒနာဇော၊] ဝေရူပဿ-၏၊ အနာပတ္တိ၊ ယော-သည်၊ တသ္မိတသ္မိ ကမ္မေ - ထိုထိုအမှု၌၊ [ထိုထိုကျူးလွန်မှု၌။] အာဒိဘူတော - အစဖြစ်၍ ဖြစ်၏၊ (သော) အာဒိကမ္မိကောနာမ၊ [အာဒိကမ္မေ + နိယုတ္တော အာဒိကမ္မိကော၊] ဣပပန - ဤ သိက္ခာပုဒ်၌ကား၊ သုဒိန္ဒုတ္တေရော - သည်၊ အာဒိကမ္မိကော- ကတည်း၊ တဿ - ထို အရှင်သုဒိန်၏၊ အနာပတ္တိ၊ အဝေသသနံ - အရှင် သုဒိန်မှကြွင်းကုန်သော၊ မက္ကဋိသမဏဝဇ္ဇိပုတ္တကာဒိနံ-မျောက်မကိုမှီဝဲသော ရဟန်း , ဝဇ္ဇိပုတ္တကရဟန်းများ အစရှိသူတို့၏၊ အာပတ္တိယေဝ - သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။..... ပဒဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ-ပဒဘာဇနိယ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

.. ပန-ဆက်၊ ဣမသ္မိံ သိက္ခာပဒေ-၌၊ ကောသလ္လတ္ထံ-ကျွမ်းကျင်သောပုဂ္ဂိုလ် ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဉာဏ်အကျိုးငှါ၊ ဣဒံ ပတိဏ္ဏကံ - ဤ ရောပြွမ်းသော

နည်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - ၏။ .... သမုဋ္ဌာနဉ္စ - ဖြစ်ကြောင်းကို၎င်း၊ ကိရိယာစ-
ကိရိယာကို၎င်း၊ အထော- ထိုမှတပါး၊ သညာ-ကို၎င်း၊ သစ်တ္ထကံ - ကို၎င်း၊
လောကဝဇ္ဇဉ္စ - ကို၎င်း၊ ကမ္မဉ္စ - ကံကို၎င်း၊ ဝေဒနာယ - ဝေဒနာနှင့်တကွ၊
ကုသလဉ္စ-ကို၎င်း၊ ဣတိ(ဣဒံ ပကိဏ္ဍကံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။)

တတ္ထ-ထိုသမုဋ္ဌာန်အစရှိသည်တို့တွင်၊ သမုဋ္ဌာနန္တိ - ကား၊ သမ္မသင်္ဂါဟက
ဝသေန-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို သိမ်းယူခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဆ-
၆ ပါးကုန်သော၊ သိက္ခာပဒ သမုဋ္ဌာနာနိ-သိက္ခာပုဒ်၏ ဖြစ်ကြောင်းတို့သည်၊
(ဟောန္တိ - ရှိကုန်၏) တာနိ - ထို သိက္ခာပဒ သမုဋ္ဌာန်တို့သည်၊ ပရိဝါရေ-
ပရိဝါ ပါဠိတော်၌၊ အာဝိ - စွာ၊ ဘဝိဿန္တိ - န်လတုံ၊ သမာသတော ပန-
အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်ကား၊ သိက္ခာပဒံနာမ - မည်သည်၊ [ဣတိ - ၌စပ်၊]
ဆသမုဋ္ဌာနံ - ဆသမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏၊ ပေ၊ ကထိန
သမုဋ္ဌာနံ - ကထိနသမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ အတ္ထိ - ရှိ၏၊ ဧဠက

ဋီကာ။ ။ပကိဏ္ဍကန္တိ - ဝေါမိဿကနယံ၊ သမုဋ္ဌာနန္တိ - ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ၊ ကိရိ
ယာတိ အာဒိ နိဒဿနမတ္ထံ၊ အကိရိယာဒိနိဝိ သင်္ဂဟော ဝဋ္ဌဗ္ဗော၊ [ကြိယာ၊ သညာ၊
သစ်တ္ထကံ၊ လောကဝဇ္ဇံ၊ ကုသလံတို့သည် (တခုစီကိုသာ ညွှန်ပြထားသဖြင့်) နိဒဿန
နည်းတို့တည်း၊ ကိရိယံဖြင့် အကိရိယ၊ ကိရိယာကိရိယ တို့ကို၎င်း၊ သစ်တ္ထကံဖြင့်
အစ်တ္ထကံကို၎င်း၊ လောကဝဇ္ဇံဖြင့် ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံကို၎င်း၊ ကုသလံဖြင့် အကုသလံ အဗျာ
ကတံတို့ကို၎င်း ယူပါ-ဟူလို။] ဝေဒနာယာတိ သဟယောဂေ ကရဏဝစနံ၊ ဝေဒနာယ
သဟ ကုသလဉ္စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဆ သိက္ခာပဒ သမုဋ္ဌာနာနိ ။ ။ “ ကိုယ်ရယ် - နှုတ်ရယ်၊ ကိုယ်နှုတ်ရယ်....
ကိုယ်စိတ်-နှုတ်စိတ်၊ ကိုယ်နှုတ်စိတ်” ဟူသော ၆ ပါးကို သမုဋ္ဌာန် ၆ ပါးဟု ခေါ်၏။
ထို ၆ ပါးတွင် ကိုယ်ကြောင့်ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ် (အာပတ်) သည် ကာယ သမုဋ္ဌာန်
မည်၏။ ဤနည်းအတိုင်း ဝါစာ သမုဋ္ဌာန စသည်ကိုလည်း သိပါ။ ထို ကာယစသည်
တို့သည် သိက္ခာပုဒ်၏ ဖြစ်ကြောင်းမဟုတ်၊ အာပတ်၏ဖြစ်ကြောင်းသာတည်း။ သို့သော်
သိက္ခာပုဒ်ကို နာမည်ခေါင်းတပ်၍ “ သိက္ခာပဒ သမုဋ္ဌာနံ ” ဟု ဆိုသည်။ [သိက္ခာပုဒ်
ပါဠိတော်၏ ဖြစ်ကြောင်းမှာ ဘုရားရှင်သာတည်း။]

သိက္ခာပဒံ၊ ပေ၊ ဆသမုဋ္ဌာနံ ။ ။ ဆဟိ (ကာယစသော ၆ ပါးတို့ကြောင့်)
သမုဋ္ဌာနံ (ဖြစ်ခြင်းသည်) ယဿ အတ္ထိတိ ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ (တနည်း) - “ဆ-ကာယ
စသောအားဖြင့် ၆ ပါးကုန်သော၊ သမုဋ္ဌာနာနိ-ဖြစ်ကြောင်းတို့သည်၊ ယဿ အတ္ထိတိ
ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ (သိက္ခာပဒံ) ။

ကထိန သမုဋ္ဌာနံ။ ။ “အတ္ထိ တိ သမုဋ္ဌာနံ” ဟု ဆိုပြီးနောက် “ဗ္ဗိ သမုဋ္ဌာနံ” ဟု
မဆိုဘဲ “ အတ္ထိ ကထိနသမုဋ္ဌာနံ ” ဟု စည်းပြောင်းခြင်းကား ဗ္ဗိ သမုဋ္ဌာန်က ကထိန

လောမသမုဋ္ဌာန်- သည်၊ အတ္ထိ၊ ဓုရနိက္ခေပါဒိ သမုဋ္ဌာန် - ဓုရနိက္ခေပ အစ ရှိသော သမုဋ္ဌာန်ရှိသောသိက္ခာပုဒ်သည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ- ဤသည်တည်း။

[သမုဋ္ဌာနဘောဒကိပြုပြီး၍ ကိရိယဘောဒကိပြုလိုသောကြောင့်“တတြာပိ” စသည်မိန့်၊] တတြာပိ - ထို ၆ ပါးသော သမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တွင် လည်း၊ ကိဉ္စိ-အချို့သိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကြိယတော-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်းကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-ဖြစ်၏၊ ကိဉ္စိ-သည်၊ အကြိယတော-ပြုထိုက်သော ဖြည့်ကျင့်မှုကိုမပြုခြင်းကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏၊ ကိဉ္စိ-သည်၊ ကြိယာကြိယတော- မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်း ၊ ပြုထိုက်သော ဖြည့်ကျင့်မှုကို မပြုခြင်း ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏၊ ကိဉ္စိ-သည်၊ သိယာ-ရံခါ၊ ကြိယတော-ကြောင့်၎င်း၊ သိယာ-ရံခါ၊ အကြိယတော-ကြောင့်၎င်း၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏၊ ကိဉ္စိ-သည်၊ သိယာ-ခါ၊ ကြိယတော-ကြောင့်၎င်း၊ သိယာ-ခါ၊ ကြိယာကြိယဒတာ၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏။

တတြာပိ-ထိုကြိယာအားဖြင့် ပြားသော သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်လည်း၊ သညာ ပိမောက္ခံ-သညာပိမောက္ခံ သိက္ခာပုဒ်သည်၊(ပီတိက္ကမသညာ မရှိခြင်းကြောင့် လွတ်မြောက်ခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်သည်)၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ နောသညာပိမောက္ခံ- နောသညာပိမောက္ခံ သိက္ခာပုဒ်သည်၊ (ပီတိက္ကမသညာ မရှိခြင်းကြောင့် လွတ်မြောက်ခြင်း မရှိသော သိက္ခာပုဒ်သည်)၊အတ္ထိ၊တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ယံ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်သည်၊ စိတ္တင်္ဂံ-စိတ်ဟူသော အင်္ဂါကို၊ လဘတိယေဝ- အမြဲရသည်သာ၊ တံ - ထို သိက္ခာပုဒ်သည်၊ သညာပိမောက္ခံ - ကွ မည်၏။

သမုဋ္ဌာန် - ဧဋ္ဌကလောမသမုဋ္ဌာန် ဟု ၂ မျိုး ရှိခြင်း ၊ ဓုရနိက္ခေပါဒိသမုဋ္ဌာန် ၌ကား ဧက သမုဋ္ဌာန်လည်းပါခြင်း၊ ဋီ သမုဋ္ဌာန်လည်း ပါခြင်းကြောင့်တည်း၊ ထို အာဒိဖြင့် ပဌမ ပါရာဇိကသမုဋ္ဌာန်၊ ပဒသောဓမ္မ၊ ဓမ္မဒေသန၊ စောရိဝုဋ္ဌာပနသမုဋ္ဌာန် တို့ကိုလည်း ယူ၊ အားလုံး သမုဋ္ဌာန်နာမည်ပေါင်း ၁၃ ပါးရှိ၏၊ ပရိဝါမှာ ရှုပါလေ၊ ထို သမုဋ္ဌာန်တို့၏ သဘောကို ဆိုင်ရာသိက္ခာပုဒ်ကျမှ နားလည်နိုင်လတံ့။

သညာပိမောက္ခံ။ ။ သညာယ (လွန်ကျူးလိုသော အမှတ်သညာ၏) +အတာ ဝေန-မရှိခြင်းကြောင့် + ပိမောက္ခံ - အာပတ်မှ လွတ်ခြင်းသည်၊ ယဿ အတ္ထိတိ သညာပိမောက္ခံ၊ အတာဝဟူသော အလယ်ပုဒ် ကြေသော သမာသိ။ [နောသညာ ပိမောက္ခံ=သညာယ (အတာဝေနပိ- မရှိခြင်းကြောင့်လည်း၊ မရှိပေမယ်လို့) နတ္ထိ ပိမောက္ခော ယဿာတိ နောသညာပိမောက္ခံ။]

စိတ္တင်္ဂံ လဘတိယေဝ။ ။ “ကိုယ်စိတ်၊ နှုတ်စိတ်၊ ကိုယ်နှုတ်စိတ်”ဟု စိတ်သည် အင်္ဂါအဖြစ်ဖြင့် ပါသော နောက် သမုဋ္ဌာန် ၃ ပါးတွင် တပါးပါးကြောင့် ဖြစ်သည်- ဟူလို။ [လဘတိယေဝ၌ ဝေဖြင့် စိတ်အင်္ဂါအမြဲရေ၊ တရံတခါရ၍ တရံတခါ မရသော သိက္ခာပုဒ်သည် နောသညာပိမောက္ခံ မည်၏-ဟု သိစေ၏။]

ဣတရံ - စိတ်အင်္ဂါကို အမြဲမရသော အခြားသိက္ခာပုဒ်သည်။ နောသညာ ပိမောက္ခံ-မည်၏။ ပုန-ဖန်၊ သမိတ္တံ-စိတ်နှင့် တကွဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်သည်။ အတ္ထိ၊ အစိတ္တံ-စိတ်မရှိသော သိက္ခာပုဒ်သည်။ အတ္ထိ၊ ယံ-အကြင် သိက္ခာပုဒ် သို့၊ (အာပတ်သို့ - ဟူလို)။ စိတ္တေန-နှင့်၊ သယောဝ-တကွသာ၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏။ တံ-ထို သိက္ခာပုဒ်သည်။ သမိတ္တကံ-မည်၏။ ယံ - သို့၊ စိတ္တေန-နှင့်၊ ပိနာပိ-ကင်း၍လည်း၊ အာပဇ္ဇတိ၊ [ပိဖြင့် “မကင်းမူ၍လည်း” ဟု-ဆည်း၊] တံ အစိတ္တကံ၊ တံသဗ္ဗဓိ-ထို အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်သည်လည်း၊ [သမုဋ္ဌာန် စသည်အားဖြင့် ပြားပြီးသော ထို အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်သည်လည်း - ဟူလို။] လောကဝဇ္ဇိ-လောကဝဇ္ဇ သိက္ခာပုဒ်၎င်း၊ (လောက၌ အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်၎င်း)၊ ပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇိ-ပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇ သိက္ခာပုဒ်၎င်း၊ (ပညတ်တော်ကြောင့် အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်၎င်း)၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိခံ-၏၊ တေသံ-ထို သိက္ခာပုဒ်တို့၏။ လက္ခဏံ-ကို၊ (မယာ)ဝုတ္တမေဝ- သည်သာ၊ [မက္ခဏီဝတ္ထုအဖွင့်၌ဆိုခဲ့ပြီ။]

စ-ဆက်၊ ကမ္မကုသလ ဝေဒနာဝသေနာပိ - တံ၊ ကုသိုလ်၊ ဝေဒနာတို့၏ အပြားအားဖြင့်လည်း၊ [နောက်ဆုံး ဝေဒိတဗ္ဗံ စပ်။] ဣ - ဤ သိက္ခာပုဒ် တို့တွင်၊ ကာယကမ္မံ-ကာယကံ ရှိသော၊ သိက္ခာပုဒ်-သည်။ အတ္ထိ၊ ဝစီကမ္မံ-သော၊ (သိက္ခာပုဒ်)။ အတ္ထိ၊ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ယံ-အကြင် သိက္ခာပုဒ် သည်။ ကာယဒွါရိကံ-ကာယဒွါရ၌ဖြစ်၏။ တံ-သည်။ ကာယကမ္မံ-ကာယကမ္မ မည်၏။ ယံ-သည်။ ဝစီဒွါရိကံ-၏။ တံ-သည်။ ဝစီကမ္မံ-မည်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ ပန-ကား၊ ကုသလံ-ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ သိက္ခာပုဒ်-သည်။ အတ္ထိ၊ အကုသလံ (သိက္ခာပုဒ်) အတ္ထိ၊ အဗျာကတံ (သိက္ခာပုဒ်) အတ္ထိ၊ ဟိ-မှန်၊ အာပတ္ထိ သမုဋ္ဌာပကစိတ္တာနိ - အာပတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ်တို့သည်။ (ဒုတ္တိံ သေဝံ၌ စပ်။) အဋ္ဌ-နံသော၊ ကာမာဝစရ ကုသလာနိ-ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ်တို့၎င်း၊ ဒွါဒသ-နံသော၊ အကုသလာနိ - တို့၎င်း၊ ဒသ-နံသော၊

သညာ - သမိတ္တက ။ ။ သညာဒုကကို အာပတ် မသင့်ဘို့ရာ ဘက်သို့ ရှေးရှု၍ မိန့်တော်မူ၏။ သမိတ္တကဒုကကိုကား (စိတ်မပါဘဲလည်း သင့်ရကား) အာပတ်သင့်ဘို့ ဘက်ကို ရှေးရှု၍ မိန့်တော်မူသည်။ ဤသို့ ဒုက ၂ ပါး၏ ထူးခြားပုံကို မှတ်ပါ။ [သညာ ဒုကံ အနာပတ္တိမုခေန ဝုတ္တိ၊ သမိတ္တကဒုကံ အာပတ္တိမုခေန ဝုတ္တိတိ ဣဒ မေ တေသံ နာနာကရဏံ။]

ကမ္မတိက ။ ။ ရှေးအဋ္ဌကထာတို့၌ လာသည့်အတိုင်း ကံအားဖြင့် ကာယကမ္မ သိက္ခာပုဒ်၊ ဝစီကမ္မ သိက္ခာပုဒ်ဟု ဤအဋ္ဌကထာ၌ ၂ မျိုးသာပြသော်လည်း ကင်္ခါပိတရဏီ မည်သော မာတိကာအဋ္ဌကထာ၌ကား ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မ ၂ ပါးစုံသော သိက္ခာပုဒ်ကို ထည့်၍ “ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မ တဒုဘယဝသေန တိပိဓာ ဟောန္တိ” ဟု မိန့်သည်။

ကာမာဝစရ ကြိယစိတ္တာနိ- တို့၎င်း၊ ကုသလတောစ- မှ၎င်း၊ ကြိယတောစ- မှ၎င်း၊ ဒွေ-နံသော၊ အဘိညာစိတ္တာနိ-တို့၎င်း၊ [ရူပကုသိုလ် ကြိယာပဉ္စမဈာန် ၂ ပါးကိုဆိုသည်။] ဣတိ-သို့၊ ဒွတ္တိ-သေဝ-၃၂ ပါးသာတည်း။ [သပြိတ်ရူပ သမုဋ္ဌာန်ခဏ်း၌လာသော ဝိညတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ်များပင်တည်း။ ပညတ်တော်ကိုမသိ၍ တန်ခိုးဖန်ဆင်းပြရာ၌ အဘိညာဉ်စိတ်နှင့် ပြည့်စုံစဉ် အာပုတ်သင့်သတဲ့။]

တေသု-ထိုစိတ်တို့တွင်၊ ယံ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်သို့၊ ကုသလ စိတ္တေန-ဖြင့်၊ အာပဇ္ဇတိ - ၏၊ တံ - သည်၊ ကုသလံ - မည်၏၊ ဣတရေဟိ - အခြားသော အကုသိုလ် အဗျာကတတို့ကြောင့်၊ (အာပဉ္စံ-သင့်ရောက်အပ်သော သိက္ခာပုဒ် သည်။) ဣတရံ - အခြားသော အကုသလ၊ အဗျာကတ မည်၏၊ စ - ဆက်၊ တိဝေဒနံ- ၃ ပါးသောဝေဒနာရှိသော၊ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ အတ္ထိ၊ပေ၊တတ္ထ- ထို သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ယံ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်သို့၊ အာပဇ္ဇန္တော-ရောက်သော ရဟန်းသည်၊ တီသု-နံသော၊ ဝေဒနာသု- တို့တွင်၊ အညတရဝေဒနာသမဂီ- တပါးပါးသော ဝေဒနာနှင့် ပြည့်စုံသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ တံ-ထို သိက္ခာပုဒ်သည်၊ တိဝေဒနံ- တိဝေဒန မည်၏၊ ယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇန္တော- သည်၊ သုခသမဂီ-သုခဝေဒနာနှင့် ပြည့်စုံသည်၊(ဟုတွာ)ဝါ-၎င်း၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ သမဂီ-သည်၊(ဟုတွာ)ဝါ-သော်၎င်း၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ တံ-သည်၊ ဒွိဝေဒနံ- မည်၏၊ ယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇန္တော-သည်၊ ဒုက္ခဝေဒနာသမဂီယေဝ- သည်သာ၊ (ဟုတွာ) အာပဇ္ဇတိ-၏၊ တံ ကေဝေဒနံ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

✓ ဝေ - သို့၊ သမုဋ္ဌာနဉ္စ - သမုဋ္ဌာန်၎င်း၊ [ဣတိ-၌စပ်။] ကိရိယာ - ၎င်း၊ အထော-ပါး၊ သညာ-၎င်း၊ သစိတ္တံ - ၎င်း၊ လောကဝဇ္ဇဉ္စ - ၎င်း၊ ကမ္မဉ္စ- ၎င်း၊ ဝေဒနာယ-နှင့်တကွ၊ ကုသလံစ - ၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏) ဣမံ ပကိဏ္ဏကံ-ကို၊ ဝိဒိတွာ - သိပြီး၍၊ [နောက် "ဒွိဝေဒနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ" ဝယ် ဝေဒိတဗ္ဗံစပ်။] တေသုသမုဋ္ဌာနာဒိသု - တို့တွင်၊ ဣဒံသိက္ခာ ပဒံ-ဤပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်သည်၊ သမုဋ္ဌာနတော - သမုဋ္ဌာန်အားဖြင့်၊ ဧကသမုဋ္ဌာနံ - တခုသောသမုဋ္ဌာန်ရှိ၏၊ အင်္ဂဝသေန - ဖြင့်၊ ဒုကသမုဋ္ဌာနံ- ၂ ပါးသောသမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ကာယစိတ္တတော - အားဖြင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-ဖြစ်၏၊ [ဒုကသမုဋ္ဌာနံကို ထပ်၍ဖွင့်သည်။] ကြိယသမုဋ္ဌာနဉ္စ-ကြိယ သမုဋ္ဌာန်လည်းရှိ၏၊ [ကြိယသမုဋ္ဌာနံတိဣဒံ ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တိံ၊ ပရူပတ္တ မေ သတိ (သူတပါးက အတင်းပြုရာ၌) သာဒယန္တ သာ အကိရိယသမုဋ္ဌာန ဘာဝတော။] တိ - မှန်၊ ကရောန္တောယေဝ - မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို

ပြုသောရဟန်းသည်သာ၊ တေ-ဤသိက္ခာပုဒ်သို့၊ ဝါ-ဤ အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ [ကြိယသမုဋ္ဌာနံကို ထပ်ဖြင့်သည်။] မေထုနပဋိသံယုတ္တာယ - သော၊ ကာမသညာယ-၏၊ အဘာဝေန - မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဝါ - မရှိခဲ့သော်၊ မုစ္စနတော-အာပတ်မှလွတ်ခြင်းကြောင့်၊ သညာဝိမောက္ခံ- ကွတည်း၊ (ဝိတိတ္တမသညာ၏ မရှိခြင်းကြောင့် အာပတ်မှ လွတ်မြောက်ခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။)တိ- သာကေကား၊ အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ၊ အသာဒယန္တဿာတိ-ဟူ၍၊(ဘဝဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

မေထုနပိတ္တေနဝ- မေထုန၌ဖြစ်သောစိတ်ဖြင့်သာလျှင်၊ နံ - ထိုသိက္ခာပုဒ်သို့၊ ဝါ - ထိုအာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ၊ စိတ္တေန - မေထုနစိတ်နှင့်၊ ဝိနာ-၍၊ န အာပဇ္ဇတိ-မရောက်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သစိတ္တကံ-ကတည်း၊ (စိတ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်း။) ရာဂဝသေနဝ- ဖြင့်သာ၊ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော-ရောက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ လောကဝဇ္ဇံ-တည်း၊ (လောက၌ အပြစ်ရှိသောသိက္ခာပုဒ်တည်း။)ကာယဒွါရေနဝ- ကြောင့်သာ၊ သမုဋ္ဌာနတော-ကြောင့်၊ ကာယကမ္မံ - တည်း၊ (ကာယကံရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။) ပန-ဆက်၊ ဣ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ စိတ္တံ-သည်၊ အင်္ဂိမတ္တံ- အင်္ဂါမျှသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တဿ-ထိုစိတ်၏၊ ဝသေန-အစွမ်းအားဖြင့်၊ ကမ္မဘာဝေါ-ကံ၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ကံအမည်ကို၊ န လဗ္ဘတိ-အပ်၊ လောဘစိတ္တေန-ဖြင့်၊ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော-ကြောင့်၊ အကုသလစိတ္တံ - အကုသိုလ်စိတ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ သုခသမင်္ဂီ-သုခဝေဒနာနှင့်ပြည့်စုံသည် (ဟုတွာ)ဝါ-၍သော်၎င်း၊ ဥပေက္ခာသမင်္ဂီ (ဟုတွာ)ဝါ၊ တံ - သို့၊ ဝါ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဒွိဝေဒနံ - န တည်း၊ (၂ ပါးသော ဝေဒနာရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။) ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စ-ဆက်၊ သမ္ဗိ-သော၊ တေ-ဤ ဆ သမုဋ္ဌာနံအစ၊ ဒွိဝေဒနံ အဆုံးရှိသော စကားသည်၊ အာပတ္တိယံ - အာပတ်၌၊ ယုဇ္ဇတိ- ဖြစ်သင့်၏၊ ပန - ထိုသို့ပင် အာပတ်၌ဖြစ်သင့်ပါသော်လည်း၊ သိက္ခာပဒသီသေန -သိက္ခာပုဒ်ကို ခေါင်းတပ်သဖြင့်၊ သမ္ဗိအဋ္ဌကထာသု-အလုံးစုံသော ရှေးအဋ္ဌကထာတို့၌၊ ဒေသနာ-သည်၊ အာရူဇ္ဇာ-တက်ရောက်ပြီး၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ (ဤ ဆ သမုဋ္ဌာနံ အစရှိသည်ဖြင့်။) (မယာ) ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ- ဆိုခဲ့ပြီ။ [ဆ သမုဋ္ဌာနံမှစ၍ ဒွိဝေဒနံတိုင်အောင်သောသဒ္ဓါသည် အာပတ်ဟူသောအနက်၌သာဖြစ်သင့်၏။ သို့သော် ရှေး အဋ္ဌကထာတို့၌ သိက္ခာပုဒ်ကိုခေါင်းတပ်လျက် “ဆ သမုဋ္ဌာနံ” စသည်ဖြင့် နပုလ္လိန်ဖြင့်လာသောကြောင့် ထိုအတိုင်းပင် ဆ သမုဋ္ဌာနံစသည်ဖြင့် နပုလ္လိန်ပုဒ်ကို ဆိုရတော့သည်-ဟူလို။]

မတ္တဇီ ဝဇ္ဇိပုတ္တာစ၊ပေ၊ ဝုဗ္ဗပဗ္ဗဇိတော မိဂေါတိ- မိဂေါဟူသော၊ ဣဒံ- ဤစကားရပ်သည်။ ကိံ - အဘယ်စကားနည်း၊ [ဝိနည်းပညတ်တော်လည်း မဟုတ်၊ စပ်ပုဒ်လည်းမရှိသောကြောင့် ပိဏ္ဏတ္ထအဓိပ္ပာယ် ကောက်၍မရသဖြင့် “ဘာစကားလဲ” ဟု မေးသည်။] ဣမာ- ဤ ဝါထာတို့ကို၊ [ထပိတာ-၌စပ်၊] ဝါ-တို့သည်၊ [ဥဒ္ဓါန ဝါထာနာမ-၌စပ်၊] ဝိနိတဝတ္ထုနံ- ဝိနိတဝတ္ထုတို့၏၊ ဘဂဝတာ- သည်၊ သယံ- ကိုယ်တော်တိုင်၊ ဝိနိစ္ဆိတာနံ- ဆုံးဖြတ်တော်မူအပ် ကုန်သော၊ တေသံ တေသံ ဝတ္ထုနံ - ထိုထို ဝတ္ထုတို့၏၊ ဥဒ္ဓါနဝါထာနာမ- အကျဉ်းချုပ်ဝါထာတို့ မည်၏၊ တာနိဝတ္ထုနိ-ထို ဝတ္ထုတို့ကို၊ [ဥဂ္ဂဏိယန္တိ-၌စပ်၊] သုခံ-လွယ်ကူစွာ၊ ဝိနယဓရာ-ဝိနည်းခိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဥဂ္ဂဏိယန္တိ- သင်ယူနိုင်ကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဓမ္မသင်္ဂါဟကထေရေဟိ-ဓမ္မ သံဂါယနာတင် ထေရ်တို့သည်၊ ထပိတာ-ထားအပ်ကုန်ပြီ၊ ဝတ္ထုဝါထာပန- ဝတ္ထုတို့ကို သိကုံး ထုံးဖွဲ့ကြောင်းပါဠိကိုကား၊ (“မတ္တဇီ ဝဇ္ဇိပုတ္တာစ” စသော

ဣမာ၊ပေ၊ ဥဒ္ဓါနဝါထာနာမ ။ ။ ဣမာကို “ဥဒ္ဓါနဝါထာနာမ”၌ စပ်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “ဣမာနိ” ဟု မရှိစေသင့်၊ ထို့ပြင် “ဝိနိတဝတ္ထုနိ” ဟု တချို့စာအုပ် များ၌ရှိ၏။ “ဘဂဝတာ သယံ ဝိနိစ္ဆိတာနံ တေသံ တေသံဝတ္ထုနံ” သည် ထိုပုဒ်၏အဖွင့် ဖြစ်သောကြောင့် “ဝိနိတဝတ္ထုနံ” ဟု ရှိသင့်သည်။ “ဝိနိတာနိ - ဘုရားရှင်ကိုယ်တော် တိုင် (အာပတ္တိံ တုံ သိက္ခ၊ အာပန္နော ပါရာဇိကံ - စသည်ဖြင့်) ဆုံးဖြတ်တော်မူအပ် ကုန်သော+ဝတ္ထုနိ-ဝတ္ထုတို့တည်း၊ ဝိနိတဝတ္ထုနိ-တို့၊ “တေသံ ဝိနိတဝတ္ထုနံ” ဟု ဝိဘာကျန္တံ။

ဥဒ္ဓါနဝါထာ။ ။ “ဒါ-ရက္ခဏေ” ဟု ဓာတ်နက်ရှိ၏။ “ဥဒ္ဓံ-အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌+ဒါတိ ရက္ခတိ-(ဘုရားရှင် ဆုံးဖြတ်တော်မူအပ်သော ဝိနိတဝတ္ထုတို့ကို မပျောက်ပျက်အောင်) စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဥဒ္ဓါနံ၊ [ဥဒ္ဓါနဝါထာတိ ဥဒ္ဓေသ ဝါထာ (အကျဉ်းချုပ်ဝါထာ) ။] ဤ ခေါင်းစဉ်ဝါထာကို ကြည့်၍ “မည်သည့်ဝတ္ထု အခြားမဲ့၌ မည်သည့်ဝတ္ထု ရှိ၏” ဟု သိနိုင်သောကြောင့် ဤ ဝါထာများသည် ထို ဝတ္ထု တို့ကို မပျောက်ပျက်အောင် စောင့်ရှောက်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဥဒ္ဓါနဝါထာမည်သည်- ဟူလို၊ ဥနောက်၌ ဒွေဘော်ရောက်ရသောကြောင့် “ဥဒ္ဓါန” ဟု ရှိစေ။ [ဝိမတိကား- “တံတံ ဝတ္ထု ဥဒ္ဓရိတွာ ဒါနတော ဒဿနတော ဥဒ္ဓါနဘူတာ (ထိုထိုဝတ္ထုကို ထုတ်ပြ တတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော) ဝါထာ ဥဒ္ဓါနဝါထာ” ဟု ဆို၏။]

တာနိ၊ပေ၊ထပိတာ။ ။ တာနိဝတ္ထုနိသည် ဥဂ္ဂဏိယန္တိ၏ကံတည်း၊ ထပိတာ၏ ကံကား “ဣမာ ဥဒ္ဓါနဝါထာ” တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ထပိတာနိ” ဟု မရှိစေသင့်၊ ထို ဝိနိတဝတ္ထုတို့ကို ဓမ္မသင်္ဂါဟကထေရ်များ ထားသည်မဟုတ်၊ အရှင် ဥပါလိထားသည်၊ ဓမ္မသင်္ဂါဟကထေရ်တို့ကား (ထို ဝတ္ထုတို့ကို လွယ်ကူစွာ ဝိနည်းခိုရ်များ ဆောင်ထား ဘို့ရာ) ဤဝါထာတို့ကိုထားသည်။

ဂါထာတို့၏ ဝတ္ထုကိုကား၊) ဘဝဝတိ- သည်၊ ရေမာနေယေဝ-သက်တော် ထင်ရှား ရှိစဉ်ပင်လျှင်၊ ဥပါလိတ္ထေရေန-သည်၊ ထပိတာ-ထားအပ်ပြီ၊ (ကို- အဘယ်သို့ကြံ၍ ထားအပ်ကုန်သနည်း၊) ဣမိနာ လက္ခဏေန - ဤ လက္ခဏာ ဖြင့်၊ အာယတိ- နောင်အခါ၌၊ ဝိနယဓရာ-တို့သည်၊ ဝိနယံ-ကို၊ ဝိနိစ္ဆိနိဿန္တိ- ဆုံးဖြတ်နိုင်ကုန်လတံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ (ထပိတာ - ပြီ၊) တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဝိနိတဝတ္ထုတို့၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏံ-ကို၊ သာဓုတံ-စွာ၊ သလ္လက္ခေကာ- မှတ်သား၍၊ ပဌမသိက္ခာပဒံ-ကို၊ ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ-ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏၊ ဒုတိယာဒိနဉ္စ- ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် အစရှိသည်တို့၏လည်း၊ ဝိနိတဝတ္ထုသု - တို့၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏေန-ဖြင့်၊ ဒုတိယာဒိနိ-ဒုတိယ အစရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ (ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗာ နိ-နံ၏) ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ (ယာသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဝိနိတဝတ္ထုနိ-တို့သည်၊ သိပ္ပိကာနံ- ပန်းချီ အတတ်သင်သူတို့၏၊ ပဋိစ္ဆန္ဒက ရူပါနိဝိယ - ဖုံးထားအပ် သော အရုပ်တို့ကဲ့သို့၊ [သင်သောအခါ ကြည့်၍သင်ဘို့ရန် ဖုံးကွယ် ဝှက်ထား အပ်သော အရုပ်တို့ကဲ့သို့ - ဟူလို၊] ဝိနယဓရာနံ - တို့၏၊ ပဋိစ္ဆန္ဒကဝတ္ထုနိ- ဖုံးထားအပ်သော ဝတ္ထုတို့သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဝုတ္တလက္ခဏေန-ဖြင့်၊ ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗာနိ-နံ၏) တတ္ထ-ထို ဝတ္ထုတို့တွင်၊ ပုရိမာနိ-နံသော၊ ဒွေ ဝတ္ထုနိ-တို့သည်၊ အနုပညတ္တိယံယေဝ-၌ပင်၊ ဝုတ္တတ္တာနိ-ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ရှိကုန်၏၊ တတိယေ-သော၊ ဝတ္ထုမိ-၌၊ ဝိဟိလိင်္ဂေနာတိ - ကား၊ ဝိဟိ ဝေသေန - လူ အသွင်ဖြင့်၊ သြဒါတဝတ္ထော-ဖြူသောအဝတ်ရှိသည်၊ ဟုတ္တာ၊ (ပဋိသေဝိ-မှီဝဲပြီး) စတုတ္ထေ-၌၊ ကိဉ္စိ-တစုံတခုသော၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ဆိုတွယ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့။

တတော - ထို စတုတ္ထဝတ္ထုမှ၊ ပရေသု- နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ သတ္တသု- ကုန်သော၊ ဝတ္ထုသု - တို့၌၊ ကုသစီရန္တိ - ကား၊ ကုသေ- သမန်းမြက်တို့ကို၊ ဂန္ဓေတွာ - သီကုံး၍၊ ကတစီရံ - ပြအပ်သောအဝတ်တည်း၊ ဝါကစီရံနာမ-

ဝတ္ထု ဂါထာပန။ ။တေနခေါ ပန သမယေန အညတရော ဘိက္ခုတိ အာဒိကာ နိဒါနဝတ္ထုဒိပိကာ ဝိနိတဝတ္ထုပါဠိယေဝ (နိဒါန်းဝတ္ထုကိုပြတ်တတ်သော ဝိနိတဝတ္ထုပါဠိ တော်ကိုပင်) တေသံ တေသံ ဝတ္ထုနံ ဂန္ဓနတော ဝတ္ထုဂါထာတိ ဝုတ္တာ၊ န ဆန္ဒော ဝိစိတိလက္ခဏေန - ဆန်းကျမ်းလက္ခဏာနှင့် အညီ စီအပ်သော ဂါထာများ မဟုတ်၊ ဝိနိတဝတ္ထုတို့ကို စုဏ္ဏိယ ဝါကျအနေအားဖြင့် သီကုံး ထုံးစွဲထားသောကြောင့် “ဝတ္ထု ဂါထာ”ဟု ခေါ်ထားသည်-ဟူလို။ [တနည်း-“ဂါထာနံ+ဝတ္ထု ဝတ္ထုဂါထာ=မတ္တဒီ ဝဇ္ဇိပုတ္တာစ စသောဂါထာတို့၏ ဝတ္ထုကြောင်း”ဟုလည်းပြပါ၊ ဤဒီကာနှင့်ကိုထောင့်၍ “ထိုဝတ္ထုများကို ဓမ္မသံဂါဟကထေရ်တို့ ထားသည်မဟုတ်၊ အရှင်ဥပါလိ ထားသည်-” ဟုသိသာပြီ။]

မည်သည်။ တာပသာနံ - ရသေ့တို့၏။ ဝတ္ထလံ - လျော်တေတည်း။ ဖလကစီရံ နာမ-မည်သည်။ ဖလကသဏ္ဍာနာနိ-ပျဉ်ချပ်ငယ်သဏ္ဍာန် ရှိကုန်သော။ ဖလ ကာနိ-အပြားငယ်တို့ကို။ သိဗ္ဗိတွာ-ဆက်စပ်၍။ ဝါ-သီကုံး၍။ ကတစီရံ-တည်း။ ကေသကမ္မလောတိ-ကား။ ကေသေဟိ-လူဆိပ်ပင်တို့ဖြင့်။ တန္တေ-ယက်ကန်း၌။ ဝါယိတွာ-ယက်၍။ ကတကမ္မလော-ပြုအပ်သောကမ္မလာတည်း။ ဝါလကမ္မ လောတိ-ကား။ စမရဝါလေဟိ-စမရသားကောင်၏ အမြီးဆံတို့ဖြင့်။ [ရှေးက “စာမရီသားကောင်၏ အမြီးတို့ဖြင့်” ဟု ပေးကြ၏။] ဝါယိတွာ - ၍။ ကတ ကမ္မလော-တည်း။ ဥလူကပက္ခိကန္တိ-ကား။ ဥလူက သကုဏသ-ခင်ပုတ်ငှက် ၏။ ပက္ခေဟိ- အတောင်တို့ဖြင့်။ ကတနိဝါသနံ - ပြုအပ်သောအဝတ်တည်း။ အဇိနက္ခိပန္တိ-ကား။ သလောမံ-အမွှေးတို့နှင့်တကွ ဖြစ်သော။ သခုရိ-ခွါတို့နှင့် တကွဖြစ်သော။ (ရှေးက “ ခြေသည်းမြွှာနှင့်တကွ ဖြစ်သော ” ဟု ပေး၏။) အဇိနမိဝစဗ္ဗိ-အဇိနမည်သော သမင်၏အရေတည်း။ ဒွါဒသမေ-သော။ ဝတ္ထု မှိ-၌။ သာရတ္ထောတိ-ကား။ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန-ဖြင့်။ သာရတ္ထော-လွန်စွာ တပ်မက်သည်။ (ဟုတွာ ပဝေသေသိ- သွင်းပြီး) တံ ရာဝံ- ထို ကာယသံသဂ္ဂ ရာဝကို။ ဥ တွာ-မူ၍။ ဘဝဝါ-သည်။ အာပတ္တိ သံယာဒိသေသဿာတိ-ဟူ၍။ အာဟ-မူပြီ။

တေရသမေ-သော။ ဝတ္ထုမှိ-၌။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာတိ - ကား။ သာထေရိ-ထို ထေရ်မည်။ သာဝတ္ထိယံ - ၌။ သေဋ္ဌိဓိတာ-တည်း။ သတသဟဿကပ္ပေ - ကမ္ဘာတသိန်းမြောက်၌။ ဝါ- ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌။ အဘိနိဟာရသမ္ပန္နာ- ရှေးရှုဆောင်ကြောင်း ဆုတောင်းမှုနှင့်ပြည့်စုံသည်။ (ဟုတွာ)။ တဿာ - ထို

စမရဝါလေဟိ။ ။ စမရသ-စာမရီခေါ်သော တိဘက်နှား၏။ ဝါလာနိ-အမြီး ဆံတို့တည်း။ စမရဝါလာနိ-တို့။ မြန်မာတို့က “ စာမရီ ” ဟုခေါ်သော်လည်း ပါဠိ၌ “စမရ”ဟုသာ ရှိ၏။ [ထိုသားကောင်၏အကြောင်း အဘိဓာန်နိဿယသစ်(၆၁၉) ဝါထာမှာရှု။]

အဇိနက္ခိပံ။ ။ အက္ခိပိယတေ- ကိုယ်၏ ဝဲယာ ရှေ့ နောက်၌ ပစ်ချအပ်၏။ ဣတိ အက္ခိပေါ။ (အာပုဗ္ဗ, ဒိပဓာတ်)။ အဇိနဿ+အက္ခိပေါ အဇိနက္ခိပေါ။ တံ အဇိနက္ခိပံ- ကိုယ်၏ ဝဲယာ ရှေ့ နောက်၌ ပစ်ချအပ် (ရှိအပ်) သော သမင်ရေကို။ [“အဇိန- သစ်နက်”ဟု ပေးကြ၏။ အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ “သမင်”ဟု ပင် ပေး၏။]

အဘိနိဟာရ သမ္ပန္နာ။ ။ အဘိနိဟာရတိ ဧတေနာတိ အဘိနိဟာရော=မိမိစိတ်ကို သာဝိကောပါရမီဉာဏ်သို့ ရှေးရှုဆောင်ကြောင်းဖြစ်သော ဆုတောင်းမှု (စိတ်ညွတ်မှု) တေန+သမ္ပန္နာ အဘိနိဟာရသမ္ပန္နာ။

ထေရ်မ၏။ ပကတိယာပိ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်လည်း၊ အတိဒဿနီယာ- အလွန် ရှုချင်ဘွယ် ကောင်းသော၊ နိလုပ္ပလဝဏ္ဏာ - ကြာညှိအဆင်းနှင့် တူသော အဆင်းရှိသော၊ ကာယစ္ဆဝိ-ကိုယ်အရေသည်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ အပ္ပန္န ရေ-ကိုယ်တွင်း၌၊ ကိလေသသန္တာပဿ- ကိလေသာအပူ၏၊ အဘာဝေန- မရှိခြင်းကြောင့်၊ အတိဝိယ - သာ၊ ဝိရောစတိ-တင့်တယ်၏၊ သာ-ထိုထေရ်မ သည်၊ တာယေဝ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတယ - ထို အဆင်း၏ လှသည်၏အဖြစ် ကြောင့်ပင်၊ ဝါ - ထို အဆင်းနှင့်ပြည့်စုံသော ကိုယ်ကြောင့်ပင်၊ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ တိ-ဥပ္ပလဝဏ္ဏာဟူ၍၊ နာမံ- ကို၊ လဘိ-ပြီ၊ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တောတိ - ကား၊ ဝိဟိ ကာလတော- လူဖြစ်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ - ၍၊ ရတ္တစိတ္တော - တပ်မက်သော စိတ်ရှိသည်၊(ဟောတိ)၊ သော-ထိုလုလင်သည်၊ တဿာ-၏၊ ဉာတိဒါရကော- ဆွေမျိုးတော်သောလုလင်ငယ်သည်၊ ဟောတိ ကိရ-တတ်။

အထခေါတိ - သဒ္ဓါသည်၊ အနန္တရတ္ထေ - အခြားမဲ့ဟူသော အနက်၌၊ (ပဝတ္ထော-သော)၊ နိပါတော - တည်း၊ [အထသဒ္ဓါ၏ အဓိကာရစသော အနက်တို့တွင် အနန္တရအနက်ဟော-ဟူလို၊] မဉ္ဇကေ - ညောင်စောင်းငယ်၌၊ နိသိန္နာနန္တရမေဝ-ထိုင်ပြီး၏အခြားမဲ့၌သာ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဟိ-ဆက်၊ ဒိဝါ - ၌၊ ဗာဟိရတော- ပြင်ဘက်မှ၊ အာဂတိာ-၍၊ ဒွါရံ - ကို၊ ဝိဇာယ- ပိတ်၍၊ ပဌမနိသိန္နာနံ-ထိုင်နေခါ၊ ဝုပ္ပိလ်တို့၏၊ အန္ဓကာရော- အခိုက်မှောင်

အတိဒဿနီယာ။ ။ ဒိဝံသံပိ (တနေလုံးလည်း) ပဿန္တာနံ (ကြည့်သူတို့၏) အတိတ္ထိကရဏတော (အားမရအောင် ပြုနိုင်ခြင်းကြောင့်) အတိဝိယ ဒဿနယောဂ္ဂါ (အလွန်ကြည့်ခြင်း၌ လျောက်ပတ်၏၊ အလွန် ကြည့်ဘွယ်ကောင်း၏)။ [အတိဝိယ+ ပဿိတဗ္ဗာတိ အတိဒဿနီယာ။]

ဝဏ္ဏပေါက္ခရတယ။ ။ ပေါက္ခရတာ ဝုစ္ဆတိ သုန္ဒရတာဝေါ=ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကို ပေါက္ခရတာ ဟု ဆိုအပ်၏။ ဝဏ္ဏဿ + ပေါက္ခရတာ ဝဏ္ဏ ပေါက္ခရတာ= အဆင်း၏ကောင်းသည်၏အဖြစ်၊ ဝါ-အဆင်းလှခြင်း၊ တနည်း-ပေါက္ခရသဒ္ဓါသည် သရီရ အနက်ဟော၊ ဝဏ္ဏဗ္ဗ+ပေါက္ခရဗ္ဗ ဝဏ္ဏပေါက္ခရာနိ-အဆင်း၊ ကိုယ်တို့၊ တေသံ+ တာဝေါ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ = အဆင်းလည်းလှ၊ ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက်လည်း အချိုး ကျခြင်းတည်း၊ တနည်း-“ဝဏ္ဏသမ္ပန္နံ”ဟု ဆိုလိုလျက် သမ္ပန္နံနောက်ပုဒ်ကိုချေ၍“ဝဏ္ဏ ပေါက္ခရံ = အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံသောကိုယ်၏ အဖြစ်၊ အဆင်းလှသော ကိုယ်ရှိခြင်း။ [“ပေါက္ခရံ ပဒုမေ ဒေဟေ” စသော အတိဓာန်လာ ပေါက္ခရသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ပဌမနည်း၌ သုန္ဒရတ္တအနက်၊ ဒုတိယနည်း၌ ဒေဟ (သရီရ) အနက်ဟောတည်း။]

ဒိဝါ၊ ပေ၊ ပဌမနိသိန္နာနံ ဟိ ။ ။ “ဒိဝါ ဗာဟိရတော ” စသော စကားသည် အများဖြစ်လေ့ ရှိသော ထုံးစံကိုပြသော စကားတည်း၊ ဥပ္ပလဝဏ္ဏထေရ်မ တပါးထည်း

သည်။ ဟောတိ - ဖြစ်တတ်၏။ သော - ထို လုလင်သည်။ ယာဝ - လောကံ။ အဿာ-ထိုထေရ်မအတွက်။ အန္ဓကာရော- သည်။ န နဿတိ-မပျော်သေး။ တာဝဒေဝ - ထို အမှောင်မပျောက်သေးမိသာ။ ဝေံ - ဤသို့ ဖျက်ဆီးမှုကို။ အကာသိ-ပြီ။ ဣတိအတ္ထော - နက်။

ဗုဒ္ဓသေသီတိ- ကား။ ပဓံသေသိ - ဖျက်ဆီးပြီး ထေရ်ပန - သည်ကား။ အနဝဇ္ဇာ-အပြစ်မရှိ၊ အသဒ္ဓမ္မာဓိပ္ပါယေန- မသူတော်တို့၏ အကျင့်၌ဖြစ်သော အလိုဖြင့်၊ ပရာမဋ္ဌာ - သုံးသပ်အပ်ကုန်သော၊ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ၊ ပေ၊ ခါဏုကာဝိယ- မီးကျိုး အစု , ကျောက်တိုင် , ရှားနှစ်ဝတ် တို့ကဲ့သို့၊ အတ္တနော - ၏။ သမဏသညံ-ရဟန်းဟူသော အမှတ်သည်ကို၊ (တနည်း) သမဏိသညံ- ရဟန်းမဟူသောအမှတ်သည်ကို၊ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ-ရှေးရှုတည်စေ၍၊ အသာဒယန္တိ- မသာယာဘဲ၊ နိသီဒိ- နေပြီ၊ သောပိ- ထို လုလင်သည်လည်း၊ အတ္တနော-၏။ မနောရထံ-စိတ်အလိုကို၊ ပူရေတွာ-၍၊ ဂတော-ပြီ၊ တဿ-ထို လုလင်အား။ [အဒါသိ - ဌှစဝါ] ဝါ- သည်၊ [ဝိဇဟန္တဿေဝ - ဌှစဝါ] ထေရ်ယာ - ၏။ ဒဿနပထံ-မြင်ခြင်း၏လမ်းကို၊ ဝါ-မြင်လေခံရာဥပစာကို၊ ဝိဇဟန္တဿေဝ- စွန့်သော်သာ၊ အယံ မဟာပထဝီ- ၂ သိန်း ၄ သောင်းအထုရှိသော ဤကမ္ဘာမြေကြီးသည်၊ သိနေရူပဋ္ဌတံ-တသိန်း ၆ သောင်းအမြင့်ရှိသော မြင့်မိုရ်တောင်ကို၊ ဓာရေတုံ- ဆောင်ထားခြင်းငှါ။ သမတ္ထာ-စွမ်းနိုင်သည်၊ (သမာနာ)ဝိ- သော်လည်း၊ တံပါပပုရိသံ-ထိုယုတ်မာသောယောက်ျားဟူသော၊ ဗျာမမတ္ထံ- တလံမျှလောက်သော၊ ကဋ္ဌေဝရံ-အကောင်ကို၊ ဓာရေတုံ-ငှါ။ အသက္ကောန္တိဝိယ-မစွမ်းနိုင်တော့သကဲ့သို့၊ ဘိဇ္ဇိတွာ - ကွဲ၍၊ ဝိဝရံ- အပေါက်အကြားကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ သော-သည်၊ တံဏညေဝ- ဌှပင်၊ အဝိစီဇာလာနံ- အဝိစီမီးလျှံတို့၏၊ ဣန္ဒနဘာဝံ- လောင်စာ၏အဖြစ်သို့၊ အဂမာသိ - ပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တံ- ထိုအကြောင်းကို၊ သုတွာ-ကြားတော်မူ၍၊ အနာပတ္တိ ဘိက္ခဝေ အသာဒယန္တိယာတိ- ဟူ၍၊ ဝတွာ- ဆုံးဖြတ်တော်မူ၍၊ ထေရိံ - ကို၊ သန္ဓာယ - ၍၊ ဓမ္မပဒေ-၌၊ ဣမံဂါထံ-ကို၊ အဘာသိ-ဟောတော်မူပြီ၊ (ကိံ-နည်း။)

အတွက် ပြသောစကား မဟုတ်၊ ဥပ္ပလဝဏ်ထေရ်မ အတွက်ကား “ ပစ္စာဘတ္တံ ပိတ္တုပါတပ္ပဋိက္ကန္တာ ပါဒေ ပက္ခာလေတွာ ကုဋိကံ ပဝိသိတွာ မဉ္ဇကေနိသီဒိ ” ဟု ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် လာသည်။ ထို့ကြောင့် ပဋ္ဌမနိသိန္ဒာနံ၏ ရှေ့၌ “ နိသီဒိ ” ဟု ဥပ္ပလဝဏ်ထေရ်မကို ရည်ရွယ်သော ပဓာနကြိယာ မပါသင့်၊ နေ့အခါ၌ အပြင်ဘက် နေရောင်မှ လာ၍ အတွင်း၌ တံခါးပိတ်ပြီး ထိုင်နေသူ အားလုံးမှာ တခန်းလုံး အမှောင် ဖြစ်နေတတ်သည်-ဟူလို။

ပေါက္ခရာပတ္တေ-ပဒုမ္မာကြာရွက်၌၊ ဝါရိ-ရေပေါက်သည်၊ နလိမ္မတိဇုဝ-မလိမ်းကျံမကပ်ငြိသကဲ့သို့၎င်း၊ အာရဂ္ဂေ-အပ်ဖျား၌၊ သာသပေါ-မုန့်ညင်းစေ့သည်၊ နလိမ္မတိဇုဝ-သို့၎င်း၊ (ဝေမေဝ-သာလျှင်) ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကာမေသု - ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌၊ နလိမ္မတိ - ကိလေသာကာမတို့ဖြင့် မလိမ်းကျံမကပ်ငြိ၊ တံ- ကို၊ အတံ-သည်၊ မြာဟ္မဏံ- မြာဟ္မဏဟူ၍၊ ဝါ - မကောင်းမှုကို မျှောပြီးသူဟူ၍၊ မြုမိ - ဟောတော်မူ၏၊ ဣတိ - ဤသို့၊ (အဘာသိ-ပြီ။)

စုဒ္ဒသမေ-သော၊ ဝတ္ထုမိ-၌၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ပါတုဘူတန္တိ-ကား၊ ရတ္တိဘာဂေ-ညဉ့်အတို၌၊ နိဒ္ဒံ - အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကန္တဿ - သက်ရောက်စဉ်၊ ပုရိသသဏ္ဌာနံ - ယောက်ျား၏ သဏ္ဌာန်ဖြစ်သော၊ မဿဒါဒ္ဓိကာဒိ- မုတ်ဆိတ်ကျင်စွယ်အစ ရှိသော၊ သမ္ပံ - အလုံးစုံသော အခြင်းအရာသည်၊ အန္တရဟိတံ- ကွယ်ပျော်ပြီးပေးတမေဝဥပဇ္ဈံ တမေဝဥပသမ္ပဒန္တိ-ကား၊ ပုဗ္ဗေ-လိန် မပြန်မီရှေး၌၊ ဂဟိတဥပဇ္ဈာယမေဝ - ယူအပ်သော ဥပဇ္ဈာယ်ကို သာလျှင်၎င်း၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ကတဥပသမ္ပဒမေဝ - ပြုအပ်ပြီးသော ရဟန်းအဖြစ်ကိုသာလျှင်၎င်း၊ အနုဇာနာမိ၊ ပုနုဥပဇ္ဈာ-ဥပဇ္ဈာယ်ကို၊ နဂဟေတဗ္ဗာ - ယူဘွယ်မလို ဥပသမ္ပဒါ-ကို၊ နကာတဗ္ဗာ - ပြုဘွယ်မလို၊ ဣတိအတ္ထော၊ တာနိဝဿာနီတိ-ကား၊ ဘိက္ခုဥပသမ္ပဒတော - ဘိက္ခု၏ ရဟန်းအဖြစ်မှ၊ ပဘုတိ-စ၍၊ ယာဝ-လော့၊ ဝဿဂဏနာ - ဝါအရေအတွက်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံယေဝ ဝဿဂဏနံ- လိုဝါ အရေအတွက်ကို သာလျှင်၊ အနုဇာနာမိ - ၏၊ ဣတော - ဤ လိန်ပြန်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ၊ ပေ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

ပုရိသသဏ္ဌာနံ။ ။ “ပုရိသသဏ္ဌာနံ အန္တရဟိတံ၊ ဣတ္ထိသဏ္ဌာနံ ပါတုဘူတံ” ဟူသောစကားသည် အကျိုးဖြစ်သော ပုံသဏ္ဌာန်၏ ကွယ်ပုံဖြစ်ပေါ်လာပုံကို တိုက်ရိုက်ပြသောစကားတည်း၊ ထိုသို့ အကျိုးကိုပြသဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော ပုရိသဘာဝရုပ်၊ ဣတ္ထိဘာဝရုပ်တို့၏ ကွယ်ပုံ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကိုလည်း ပြပြီးဖြစ်တော့၏၊ [“ဗလဿ ဝိနာသပ္ပါဒဒဿနေန ကာရဏဿာဝိ ဝိနာသပ္ပါဒါ ဂုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ” — သာရတ္ထဋီကာ၊ ဝိမတိ၌ကား နာနန္တရိကနည်း ဟု ဆို၏။]

မှတ်ချက် ။ ။ ဤသို့ အကျိုးကို တိုက်ရိုက်ပြ၍ အကြောင်းကိုလည်း သွယ်ဝိုက်၍ ပြထားရာ၌ “ဗလူပစာရ” ဟု မဆိုနိုင်၊ တိုက်ရိုက်ဆိုအပ်သော အနက်ကို မယူရဘဲ တင်စားအပ်သောအနက်ကို ယူရာ၌သာ ဥပစာစကား ဟု မှတ်၊ ပုရိသလိင်္ဂံ စသည်၌ လိင်္ဂသဒ္ဓါလည်း လက် ခြေစသော ပုံသဏ္ဌာန်ဟောတည်း။

ဆက်ဥးဆံ့ — ခန္ဓာအစဉ်၌ ရှေးကံအစွမ်းကြောင့် ပုရိသဘာဝရုပ် အစဉ်သည် ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်၍ချုပ်၍ လာခဲ့ရာ , ထိုကံ အစွမ်းကုန်သောအခါ နောက်ဆုံး

ဘိက္ခုနီဟိ သင်္ကမိတုန္တိ - ကား၊ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ သင်္ကမိတု - ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်ခြင်းငှါ၊ သင်္ကန္တိ - ပေါင်းဆုံခြင်းငှါ၊ သမင်္ဂိဘဝိတုံ - ပေါင်းဆုံသည်ဖြစ်၍ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ အနုဇာနာမိ-ခွင့်ပြုတော်မူ၏၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ ဣဒိ ဝုတ္တိ ဟောတိ၊ (ကိံ) ဒါနိ-၌၊ အဿာ-ထို ဘိက္ခုနီ၏၊ ဘိက္ခုနံ - တို့၏၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ ဝသိတုံ-နေခြင်းငှါ၊ အပ္ပတိရူပံ-မလျောက်ပတ်တော့၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ - ဘိက္ခုနီတို့ ကျောင်းသို့၊ ဝတ္တံ - ၍၊ ဘိက္ခုနီဟိ - တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ ဝသတု - နေပစေ၊ ဣတိ ဝုတ္တိ ဟောတိ၊ ယာ အာပတ္တိယော၊ ပေ၊ သာဓာရဏာတိ- ကား၊ ဘိက္ခုနံ - တို့၏၊ ဘိက္ခုနီဟိ - တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သာဓာရဏာ-ဆက်ဆံကုန်သော၊ ဒေသနာ ဝါမိနိယော ဝါ-ဒေသနာဝါမ် မူလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဝုဠာနဝါမိနိယော ဝါ- ဝုဠာနဝါမ်မူလည်းဖြစ်ကုန် သော၊ ယာ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ (သန္တိ-န၏) တာ အာပတ္တိယော၊ ပေ၊ ဝုဠာတုန္တိ - ကား၊ သပ္ပာပိ - န်သော၊ တာ - ထို အာပတ်တို့ကို၊ ဘိက္ခုနီဟိ- တို့သည်၊ ကာတမ္ပံ - ပြုထိုက်သော၊ ဝိနယကမ္ပံ - ဝိနည်းကံကို၊ ကတ္တာ - ၍၊ ဘိက္ခုနီနံ - တို့၏၊ သန္တိကေ - ၌၊ ဝုဠာတုံ - ထစေခြင်းငှါ၊ အနုဇာနာမိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော - နက်။ [ဝုဠာတုံတိ ဝုဠာပေတုံ (ဝိမတိ)၊ တာ၏ စပ်ပုဒ်မရှိ သောကြောင့် စပ်ပုဒ်ရအောင် ဝုဠာတုံ၌ ကာရိတ်အကြေကြံသည်။]

မချုပ်မီ စိတ္တက္ခဏ ၁၇ ချက်ခန့်၏ ဥပါဒါဏမှစ၍ ပုရိသဘာဝ ကမ္မဇရုပ် မဖြစ်တော့၊ ထိုရုပ်မဖြစ်လျှင် ထိုရုပ်ကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်နေသော မုတ်ဆိတ် ကျင်စွယ်နှင့်တကွ ယောက်ျားပုံသဏ္ဌာန် အင်္ဂါဇာတ်တို့ကို ပေါ်စေနိုင်သော စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇ ရုပ်များလည်း အချိန်အနည်းငယ် ဆက်၍ဖြစ်ပြီးလျှင် ချုပ်ကြတော့၏။ ထိုအခါ ဣတ္ထိ ဘာဝရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော ရှေးကံအစွမ်းကြောင့် ဣတ္ထိဘာဝရုပ်သည် ဆက်၍ဖြစ်၏။ ထို ဣတ္ထိဘာဝရုပ်လျှင် အခြေခံရှိသော တိဇရုပ်များလည်း ဖြစ်ပြန်ရကား မိန်းမ အင်္ဂါ ဇာတ်နှင့်တကွ မိန်းမပုံသဏ္ဌာန်ပေါ်ပြန်လေ၏။ ဤသို့ ဘာဝရုပ် ၂ ခုတို့ အပြောင်းအလွှဲ ဖြစ်မှုကိုပင် “လိန်ပြန်သည်” ဟု ခေါ်စမှတ်ပြုကြသည်။

ဘိက္ခုနီဟိ သဒ္ဓိံ ။ ။ ယခုစာအုပ်များ၌ ဤအတိုင်း တွေ့ရ၏။ ယောဇနာ၌ကား “ဘိက္ခုနီဟိ စဿာ သဒ္ဓိံ” ဟု ရှိ၍ စအနက်ကို သမုစ္ဆည်းတချက်၊ အဝဓာရဏတချက် ကြံလေသည်။ [“အဿာ-ထိုဘိက္ခုနီ၏” ဟု ပေး။]

သင်္ကမိတုံ ။ ။ တချို့စာအုပ်၌ သင်္ကမိတုံ နောက်ဝယ် “သင်္ကန္တိ” ဟု တွေ့ရ၏။ ဓာတ်ရင်းပေါ်နေသော သင်္ကမိတုံပုဒ်ကို “သင်္ကန္တိ” ဟု ဓာတ်ရင်းမြုပ်သော (မ် ကို န် ပြုထားသော) ပုဒ်ဖြင့် မဖွင့်ကောင်း၊ ထို့ကြောင့် “သင်္ကန္တိ” ဟုသာ ရှိသင့်၏။ ထို သင်္ကန္တိကိုမှ တတန် “သမင်္ဂိဘဝိတုံ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ဖွင့်သဖြင့် ထို သင်္ကန္တိသည် “သင်္ကမော” ပုဒ်ကဲ့သို့ ပေါင်းခြင်းအနက်ဟော ဟု သိစေ၏။

တာဟိ အာပတ္တိဟိ အနာပတ္တိဟိ - ကား၊ ဘိက္ခုနံ - တို့၏၊ ဘိက္ခုနီဟိ-
 တို့နှင့်၊ အသာဓာရဏာ-နံသော၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိအာဒိကာ-ဋ္ဌိအစရှိကုန်သော၊
 ယာ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ (သန္တိ၊)တာဟိ-ထိုအာပတ်တို့ဖြင့်၊ အနာပတ္တိ-
 အနာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ လိင်္ဂပရိဝတ္တနေန- လိန်ပြန်ခြင်းကြောင့်၊ တာ
 အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ပုဋ္ဌတာဝ-ထမြောက်ပြီးတို့သည်သာ၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊
 ပုန- ဖန်၊ ပကတိလိင်္ဂေ - ပကတိ လိန်သည်၊ ဥပ္ပန္နေပိ - ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊
 တာဟိ အာပတ္တိဟိ- ထိုအသာဓာရဏ အာပတ်တို့ဖြင့်၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊
 အနာပတ္တိယေဝ - ပင်တည်း၊ ဣတိ အယံ - ကား၊ တာဝ - ဩက္ကန္တိက
 အဆုံးအဖြတ် ဝိနိစ္ဆယမှရှေးဦးစွာ၊ ဧတ္ထ-ဤလိန်ပြန်ရာ၌၊ ပါဠိဝိနိစ္ဆယော-
 ပါဠိတော်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းတည်း။

ပန - ကား၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတုံကား၊ ပါဠိမုတ္တော - ပါဠိတော်မှ
 လွတ်သော၊ ဩက္ကန္တိကဝိနိစ္ဆယော-စကားစပ်သဖြင့် သက်ရောက်သောအဆုံး
 အဖြတ်တည်း၊ တာဝ-မဆုံးဖြတ်မီ ရှေးဦးစွာ၊ (ဟိန္ဒုတ္တမာဒိဘာဝေါ-ဟိန္ဒု
 ဥတ္တမ အစရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဧဝံ - ဤ ဆိုအပ်လတုံသောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗော - ၏၊) [တာဝ၏စပ်စရာမရှိ၍ ထည့်သည်၊] ဗြီသု - နံသော၊ ဣမေသု
 လိင်္ဂေသု-တို့တွင်၊ ပုရိသလိင်္ဂံ-သည်၊ ဥတ္တမံ-မြတ်၏၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ-သည်၊ ဟိန္ဒု-
 ယုတ်ညံ့၏၊ တဿ- ကြောင့်၊ ပုရိသလိင်္ဂံ - သည်၊ ဗလဝအကုသလေန -
 အားကြီးသော အကုသိုလ်ကြောင့်၊ အန္တရဓာယတိ - ကွယ်ပျောက်၏၊ [ပရ
 ဒါရိကာဒိ (သုမယားကို သွားလာခြင်းစသော)အကုသလေန၊] ဣတ္ထိလိင်္ဂံ-
 သည်၊ ဒုဗ္ဗလကုသလေန - အားနည်းသော ကုသိုလ်ကြောင့်၊ ပတိဋ္ဌာတိ -
 တည်၏၊ ပန-ကား၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ - သည်၊ အန္တရဓာယန္တံ- သော်၊ ဒုဗ္ဗလ အကု
 သလေန-ကြောင့်၊ အန္တရဓာယတိ-၏၊ ပုရိသလိင်္ဂံ-သည်၊ ဗလဝကုသလေန-
 ကြောင့်၊ ပတိဋ္ဌာတိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥဘယမ္ပိ- ၂ ပါးစုံသာလိန်ကိုလည်း၊ [ပဋိ
 လဗ္ဗတိ-၌စပ်၊] ဝါ-သည်လည်း၊ အကုသလေန-ကြောင့်၊ အန္တရဓာယတိ-
 ၏၊ ကုသလေန-ကြောင့်၊ ပဋိလဗ္ဗတိ-ရအပ်၏၊ [သုဂတိဘဝဖြစ်၍ “ကုသိုလ်
 ကြောင့် ရအပ်သည်” ဟု ဆိုသည်။]

ဩက္ကန္တိက ဝိနိစ္ဆယော။ ။ပသင်္ဂါနုဂဏံ-လိန်ပြန်ခြင်းနှင့် စကားစပ်လျဉ်းသည်
 အားလျော်စွာ၊ ဩတရဏဝိနိစ္ဆယော- သက်ရောက်လာသော အဆုံးအဖြတ်တည်း၊
 (ဝိမတိ)၊ ဩက္ကန္တိကကို“ဩတရဏ”ဟု ဖွင့်သည်၊ လိန်ပြန်ခြင်းနှင့် စကားစပ်လျဉ်း၍
 ဆိုအပ်သောအဆုံးအဖြတ်-ဟုလို။ [ဩက္ကမတိ-သက်ရော်၏၊ ဣတိ ဩက္ကန္တိ၊ ဩက္ကန္တိ
 ယေဝ ဩက္ကန္တိကော၊ သောစ+သော+ဝိနိစ္ဆယောစာတိ ဩက္ကန္တိက ဝိနိစ္ဆယော။]

တတ္ထ - ထိုသို့ လိန်ပြန်ရာ၌၊ ဒိန္နံ - နံသော၊ ဘိက္ခုနံ- တို့တွင်၊ [ကေဿ-၌ စပ်၊] ဝါ-တို့သည်၊ [ဩက္ကန္တာနံ-၌စပ်၊] ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ သဗ္ဗာယံဝါ- သရဗ္ဗာယ်ခြင်းကိုသော်၎င်း၊ (စာအံခြင်းကို သော်၎င်း)၊ ဓမ္မသာကန္တံ ဝါ - တရားဆွေးနွေးခြင်းကိုသော်၎င်း၊ ကတွာ - ရှိ၊ ကောဝါရေ - တခုသော ကျောင်း၌၊ နိပဇ္ဇိတွာ-လျောင်း၍၊ [ထိုင်၍ အိပ်ပျော်သူမှာ သဟဿယုမသင့် သောကြောင့် “နိပဇ္ဇိတွာ” ဟုဆိုသည်။] နိဒ္ဒိ-အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကန္တာနံ- သက်ရောက်ကုန်စဉ်၊ (တနည်း) ဩက္ကန္တာနံ- နံသော၊ ဒိန္နံ- နံသော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့တွင်၊ ကေဿ-ရဟန်းတပါး၏၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ - သည်၊ သစေ ပါတုဘဝတိ- အကယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဥဘိန္ဒုမိ- ၂ ပါးလုံးတို့၏လည်း၊ သဟဿယုပတ္တိ- သဟဿယုအာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ သော-ထို လိန်ပြန်သော ရဟန်းသည်၊ ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ - နိုး၍၊ အတ္တနော - ၏၊ တံ ဝိပ္ပကာရံ - ထိုဖောက်ပြန်ပုံကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဒုက္ခိ-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်၊ ဒုမ္မနော-ဒေါသသည် ဖျက်ဆီးအပ်သောစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ- ဖောက်ပြန်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ [ဒုက္ခိတိ- စေတောဒုက္ခသမဂ္ဂိတယ ဒုက္ခိ၊ ဒုမ္မနောတိ-ဒေါသေန ဒုဋ္ဌမနော၊ ဝိဂ္ဂုပမနောဝါ ဒေါမနဿာဘိဘူတတယ၊-ဋီကာ။] ရတ္ထိဘာဝေယေဝ-၌ပင်လျှင်၊ ဣတရဿ- အခြားရဟန်းအား၊ စေ အာရောဗေယျ - အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တေန - ထိုရဟန်းသည်၊ (သော - ထို လိန်ပြန်သော ရဟန်းကို) သမဿာသေတဗ္ဗော- သက်သာရာ ရစေထိုက်၏၊ (ကံ)၊ ဟောတု-ရှိပါစေ၊ မာ စိန္တယိတ္ထ-တောင်တောင်ဤဤ မကြံစည်ပါကုန်လင့်၊ ဒေသော ဒေါသော-ဤအပြစ်သည်၊ ဝဇ္ဇဿဝ - သံသရာဝှံ၏ သာလျှင်၊ ဒေါသော- တည်း၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန-သည်၊ ဒွါရံ-လမ်းကြောင်းကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပြီ၊ ဘိက္ခုဝါ-သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဘိက္ခုနိဝါ-လည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဓမ္မော-ကို၊ (တရားလမ်းကို - ဟူလို) အနာဝဇ္ဇော - မပိတ်ဆို့ အပ်ပါ၊ သဂ္ဂမဂ္ဂေါ-နတ်ပြည်၏လမ်းကို၊ အဝါရိတော- မတားမြစ်အပ်ပါ၊ ဣတိ-သို့၊ (သမဿာ သေတဗ္ဗော-၏။)

စ-ဆက်၊ သမဿာသေတွာ-ပြီး၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-ပြောဆိုရာ၏၊ (ကံ)၊ တုမုဟိ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ- ဘိက္ခုနီကျောင်းသို့၊ ဝန္တံ- ၄၊ ဝဇ္ဇတိ- သင့်၏၊ တေ - ၏၊ ဝါ- မှာ၊ ကာစိ- အချို့ ကုန်သော၊ သနိဋ္ဌာ- ထိုထိုအရပ် ပေါင်းဆုံလတ်၍ မြင်အပ်ဘူးကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော - တို့သည်၊ အတ္ထိ - နံသလော၊ ဣတိ (ဝတ္ထုဗ္ဗံ)၊ အဿာ - ထို ဘိက္ခုနီ၏၊ ဝါ - မှာ၊ တာဒိသာ- နံသော၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ သစေ ဟောန္တံ-နံအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အတ္ထိတိ-

ရိုပါကုန်၏ဟူ၍၊ နောစေဟောန္တိ- နံအံ၊ (စံသတိ)၊ နတ္ထိတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထာ-
 လျှောက်ပြီး၍၊ သောဘိက္ခု- ကို၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-၏၊ (ကိ)၊ မမ- တပည့်တော်၏
 အပေါ်၌၊ ဝါ- ကို၊ သင်္ဂဟံ- ချီးမြှောက်မှုကို၊ ကရောထ- ပြုပါကုန်၊ ဣဒါနိ-
 ၌၊ ဓံ-ကို၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ- သို့၊ နေထ - ပို့ဆောင်ပါကုန်၊ ဣတိ
 (ဝတ္ထဗ္ဗော)၊ တေနဘိက္ခုနာ- သည်၊ တံ-ထိုဘိက္ခုနီကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊
 တဿာဝါ - ထို ဘိက္ခုနီ၏သော်လည်း၊ သဒ္ဓိဋ္ဌာနံ - နံသော၊ အတ္တနောဝါ-
 ၏သော်လည်း၊ သဒ္ဓိဋ္ဌာနံ- နံသော၊ ဘိက္ခုနီနံ၊ သန္တိကံ၊ ဂန္တဗ္ဗံ- ရာ၏။

စ-ဆက်၊ ဂစ္ဆန္တေန-သွားသောရဟန်းသည်၊ ဧကကေန- တပါးတည်း
 သည်၊ (ဟုတွာ)၊ န ဂန္တဗ္ဗံ- ရာ၊ စတူဟိ - ၄ ပါးသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊
 ပဉ္စဟိ-နံသော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ (တနည်း) စတုပဉ္စဟိ-၄ ပါးသော်လည်း
 ဖြစ်ကုန်၊ ၅ ပါးသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ [သင်္ချောဘယ ဗဟုဗ္ဗိဟိ] ဘိက္ခု
 ဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဇောတိကဉ္စ- မီးကို၎င်း၊ ကတ္တရဒဏ္ဍဉ္စ-တောင်၎င်းကို
 ၎င်း၊ ဂဟေတွာ-၍၊ သံဝိဒဟနံ-စီမံခြင်းကို၊ ဝါ- ဘိက္ခုနီနှင့်အတူ တိုင်ပင်၍
 သွားခြင်းကို၊ ပရိမောစေတွာ - လွတ်စေ၍၊ [ဘိက္ခုနီတို့နှင့်အတူ တိုင်ပင်၍
 အဒ္ဓါနသို့ သွားခြင်းကြောင့် သင့်အပ်သောအာပတ်မှ လွတ်စေခြင်းငှါ “လာ
 သွားကြစို့” ဟု မပြောဘဲ - ဟုလို။] မယံ- တို့သည်၊ အသုကံနာမ ဌာနံ- ထို
 မည်သောအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆာမ - သွားကြမလို၊ ဣတိ- ဤသို့ပြော၍၊ ဂန္တဗ္ဗံ-
 ရာ၏၊ ဗဟိဝါမေ-ရွာပြင်၌၊ ဒုရေ-အဝေး၌၊ ဝိဟာရေ-သည်၊ သစေ ဟောတိ၊
 [ရဟန်း၏ နေရာကျောင်းကိုဆိုသည်။] အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီးအကြား၌၊ ဝါမန္တရ
 ပေ၊ ဂဏသြဟိယနာပတ္တိဟိ - ဝါမန္တရအာပတ် , နဒီပါရအာပတ် , ရတ္တိ
 ဝိပွဝါသအာပတ်, ဂဏသြဟိယနအာပတ်တို့ဖြင့်၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊
 [ဒုတိယာဘိက္ခုနီ ပတ္တန္တာဝါ-စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော အနာပတ္တိ
 အင်္ဂါနှင့် ညီနေသောကြောင့် (အဖေ၊ ဘိက္ခုနီမရှိ၍) အာပတ်မသင့်-ဟုလို။]
 ဘိက္ခုနုပဿယံ-သို့၊ ဂတ္တာ-ရောက်၍၊ တာဘိက္ခုနီယော- တို့ကို၊ ဝတ္ထဗ္ဗာ-
 ပြောဆိုထိုက်ကုန်၏၊ (ကိ)၊ အသုကံနာမ ဘိက္ခု - ထို မည်သောရဟန်းကို၊
 ဇာနာထ - သိကြကုန်၏လော၊ ဣတိ (ဝတ္ထဗ္ဗာ)၊ အယျာ - အရှင်ဘုရားတို့၊
 အာမ- မှန်ပါ သိပါကုန်၏၊ ဣတိ (သစေ ဝဒေယျ)၊ (စံသတိ)၊ တဿ-
 ထိုရဟန်း၏ပေဒါနိ-၌၊ အဿ - ထိုရဟန်း၏အပေါ်၌၊ ဝါ- ကို၊ သင်္ဂဟံ-
 ချီးမြှောက်ခြင်းကို၊ ကရောထ၊ ဣတိ (ဝတ္ထဗ္ဗာ)၊ တာ - ထို ဘိက္ခုနီတို့သည်၊
 အယျာ - အရှင်ဘုရားတို့၊ သာဓု - ပြီ၊ ဣဒါနိ - ၌၊ မယံဝိ၊ သဇ္ဈယိဿာမ-
 သရဇ္ဈာယ်ပါကုန်အံ့၊ ဓမ္မံ- ကို၊ သောဿာမ- နာပါကုန်အံ့၊ [“သူ၏အထံ၌

စာအိကြ , တရားနာကြပါမည် ” ဟု ပြော၍ ဝမ်းမြောက်သည့် လက္ခဏာကို ပြကြသည်- ဟူလို၊] တုမော၊ ဝစ္ဆထ- ပြန်ကြကြပါတော့၊ ဣတိ ဝတ္တာ သင်္ဂဟံ စေ ကရောန္တိ၊ အာရာဓိကာစ-နှစ်သက်စေတတ်ကုန်သည်၎င်း၊ [အာရာဓနေ-စိတ်ကိုနှစ်သက်စေခြင်း၌၊သမတ္တာ။] သင်္ဂဟိကာစ-ချီးမြှောက်တတ်ကုန်သည် ၎င်း၊ လဇ္ဇိနိယောစ-လဇ္ဇိဘိက္ခုနီတို့သည်၎င်း၊ စေ ဟောန္တိ၊ (စေသတိ)၊ တာ-ထို ဘိက္ခုနီတို့ကို၊ ကောပေတွာ - ဖျက်ဆီး၍၊ [“ပရိစ္စဇိတွာ ” ဟု ဖွင့်၏၊ စွန့်သွားခြင်းကိုပင် “ကောပေတွာ” ဟု ဆိုသည်။] အညတ္ထ-အခြားအရပ်သို့၊ န ဝန္တဗ္ဗံ၊ စေ ဝစ္ဆတိ၊ (စေသတိ) ဝါမန္တရ၊ ပေအာပတ္တိဟိ-တို့မှာ န မုစ္စတိ။

လဇ္ဇိနိယော-လဇ္ဇိဘိက္ခုနီတို့သည်၊ သစေပိ ဟောန္တိ-အကယ်၍ပင်ဖြစ်စေ ကုန်ဥားတော့၊ (စေသတိ ပိ)၊ သင်္ဂဟိကာယော- ချီးမြှောက်တတ်ကုန်သည်၊ သစေ န ဟောန္တိ-အကယ်၍မဖြစ်ကုန်အံ့၊ (စေသတိ)၊ အညတ္ထ-အခြားအရပ် သို့၊ ဝန္တု-သွားခြင်းငှါ၊ ဝါ-သွားခွင့်ကို၊ လတ္တတိ-ရအပ်၏၊ အလဇ္ဇိနိယော- တို့သည်၊ သစေပိ ဟောန္တိ၊ (စေသတိ)၊ သင်္ဂဟိပန-ချီးမြှောက်ခြင်းကိုကား၊ သစေပိ ကရောန္တိ - အကယ်၍ပင် ပြုတတ်စေကုန်ဥားတော့၊ (စေသတိပိ)၊ တာပိ - ထိုဘိက္ခုနီတို့ကိုလည်း၊ ပရိစ္စဇိတွာ-စွန့်၍၊ အညတ္ထ-သို့၊ ဝန္တု-ငှါ၊ လတ္တတိ- ၏၊ လဇ္ဇိနိယောစ - တို့သည်၎င်း၊ သင်္ဂဟိကာစ - ကုန်သည်၎င်း၊ (ဟုတွာ-၍) ဣတိကာ- ဆွေမျိုးတို့သည်၊ သစေနဟောန္တိ - နအံ့၊ အာသန္တ ဝါမေ ပန-အနီးရွာ၌ကား၊ အညာ-နသော၊ ဣတိကာယော - ဆွေမျိုးဖြစ် ကုန်သော၊ ပဋိဇဂ္ဂနိကာ - စောင့်ရှောက်တတ်သူတို့သည်၊ သစေ ဟောန္တိ - အကယ်၍ ရှိကုန်အံ့၊ (စေသတိ)၊ တာသမ္ဘိ- ထို ဆွေမျိုးဘိက္ခုနီတို့၏လည်း၊ သန္တိကံ - သို့၊ ဝန္တု- ငှါ၊ ဝန္တတိ- အပ်၏၊ ဣတိ- သို့၊ ဝဒန္တိ- န၏၊ ဝတ္တာ- ရောက်ပြီး၍၊ ဘိက္ခုဘာဝေပိ - ရဟန်းအဖြစ်၌လည်း၊ ဝါ - ရဟန်းဘဝတုန်း ကလည်း၊ နိဿယပဋိပန္နော- နိဿယည်းကျင့်သူသည်၊ [နိဿယည်း ယူနေ ရသူ-ဟူလို၊] သစေဟောတိ၊ (စေသတိ)၊ ပတိရူပါယ- လျောက်ပတ်သော၊ ဘိက္ခုနိယာ- ၏၊ သန္တိကေ-၌၊ နိဿယော-ကို၊ ဝပေတဗ္ဗော-၏။

မာတိကာဝါ- ဒွေမာတိကာကိုသော်၎င်း၊ ဝိနယောဝါ- ဥဘတောဝိဘင်း ဟူသော ဝိနည်းကိုသော်၎င်း၊ ဥဂ္ဂဟိတော-သင်ယူအပ်ပြီးသည်၊ (သမာနော- သော)၊ သုဂ္ဂဟိဒတာ-ကောင်းစွာ သင်ယူအပ်ပြီးသည်၊ (ဟောတိ)၊ ပုန-ဖန်၊ ဥဂ္ဂဏှနကာရဏံ - သင်ယူခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ ဘိက္ခုဘာဝေ - ၌၊ ပရိသာဝစရော-ပရိသတ်၌ ကျင်လည်သူသည်၊ သစေ(ဟောတိ)၊ [ဥပဇ္ဈာယ် လုပ်၍ ဖြစ်စေ , နိဿယည်း ဆရာလုပ်၍ ဖြစ်စေ တပည့် ပရိသတ်နှင့် နေသူ

[ဖြစ်အံ့။] (ဝေံသတိ)။ တဿ- ထို ရဟန်း၏၊ သန္တိကေယေဝ - ဌာသ၊ ဥပသမ္ပန္နာ-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သူတို့သည်၊ သုပသမ္ပန္နာ-ကောင်းစွာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ရောက်ကုန်သည်၊(ဟောန္တိ)။ အညဿ-အခြားဆရာ၏၊သန္တိကေ-ဌာ၊ နိဿယော-ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော-၏၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ (ထိုရဟန်းတံ နိဿယည်းယူ၍၊) ဝသန္တေဟိပိ - နေသော ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ အညဿ - ၏၊ပေ၊ပရိပုဏ္ဏဝဿ သာမဏေရေနာပိ- ပြည့်သော အသက် ၂၀ ရှိသော သာမဏေ သည်လည်း၊ [ထို ရဟန်းကို ဥပဇ္ဈာယ် ယူထားသော သဒ္ဓိဝိဟာရိက သာမဏေ-ဟူလို၊]အညဿ-အခြား ဥပဇ္ဈာယ် ၏၊ သန္တိကေယေဝ-ဌာသ၊ ဥပဇ္ဈာ-ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော - ၏၊ [ဥပဇ္ဈာပုဒ်ကို ရူပသိဒ္ဓိဘာသာဋီကာ ဣတ္ထိယမတိယဝေဝါ သုတ်၌ စိစစ်ထား၏။]

ပန-ကား၊ အဿ-ထို ရဟန်း၏၊ ဘိက္ခုဘာဝေ- ဌာ၊ အဓိဋ္ဌတံ - အဓိဋ္ဌာန် တင်အပ်ပြီးသော၊ ယံ တိစိဝရဉ္စ-အကြင် တိစိဝရိတ်သည်၎င်း၊ ယောပတ္တောစ- သည်၎င်း၊(အတ္ထိ)။ တံ-ထိုသပိတ်သင်္ကန်းသည်၊ အဓိဋ္ဌာနံ-ဋ္ဌာန်ကို၊ ဝိဇဟတိ- စွန့်၏၊ ပန-ဖန်၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ - အဓိဋ္ဌာန်တင်ရာ၏၊ သံကစ္ဆိကာစ - ရင်စည်း တဘက်ကို၎င်း၊ ဥဒကသာဋီကာစ - ရေသနပ်ကို၎င်း၊ ဂဟေတဗ္ဗော - ၏၊ ယံ အတိရေကစီာရံဝါ-အကြင် အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သော သင်္ကန်းမှ အပိုသင်္ကန်း ကို၎င်း၊ ယော အတိရေက ပတ္တောဝါ- ကို၎င်း၊ ဝိနယကမ္မံ - ဝိနည်းကံကို၊ (ဝိကပ္ပနာကို)။ ကတွာ- ၍၊ ထပိတော-ထားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တံ သဗ္ဗဒ္ဓိ- ထို အလုံးစုံသော သပိတ်သင်္ကန်းသည်လည်း၊ ဝိနယကမ္မံ-ကို၊ ဝိဇဟတိ- ၏၊ ပန-ဖန်၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုရာ၏၊ (ထပ်၍ ဝိကပ္ပနာပြုပါ-ဟူလို၊) ပဋိဂ္ဂဟိတ တေလ မရဖါဏိတာဒိနိပိ- အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဆီ၊ ပျားရည်၊ တင်လဲ အစရှိသော ဆေးတို့သည်လည်း၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ-အကပ်ခံခြင်းကို၊ ဝိဇဟန္တိ-နံ၏၊ ပဋိဂ္ဂဟဏ တော-အကပ်ခံရာနေ့မှ၊ သတ္တမေ ဒိဝသေ-၌၊ လိင်္ဂံ -သည်၊ သစေပရိဝတ္တတိ- အကယ်၍ ပြန်အံ့၊ (ဝေံ သတိ)။ ပန-ဖန်၊ပေ၊ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခု ကာလေ-၌၊ အညဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ယံသန္တကံ-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ- အကပ်ခံပေးအပ်ပြီ၊ တံ - ထို ဥစ္စာသည်၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ-ကို၊ နဝိဇဟတိ - မစွန့်၊ ဥဘိန္နံ-၂ ပါးသော ရဟန်းတို့၏၊(လိန်ပြန်သော ရဟန်း၊ မပြန်သော ရဟန်း တို့၏) သာဓာရဏံ-အတူဆောင်တတ်သော၊ ဝါ-ဆက်ဆံသော၊ ယံ-အကြင် ဝတ္ထုကို၊ အဝိဘဇိတွာ-မခေဖန်မူ၍၊ ထပိတံ-ထားအပ်ပြီ၊ တံ - ထို ဝတ္ထုကို၊ ပကတတ္ထော - ပင်ကိုယ် သဘောရှိသော ရဟန်းသည်၊ (လိန် မပြန်သော ရဟန်းသည်၊) ရက္ခတိ-စောင့်ရှောက်၏၊[အပရိဝတ္တလိင်္ဂေ- လိန်မပြန်သော

အကြင်ဝတ္ထုကို၊ ဝိဘတ္တံ-ခွဲခြားဝေဖန်အပ်ပြီ။ တေသေဝ-ဤလိင်ပြန်သော ရဟန်း၏သာ၊ သန္တကံ-ဥစ္စာသည်။ (ဟောတိ-အံ၊) တံ-ထိုဝတ္ထုသည်၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ-ကို၊ ဝိဟေတိ-၏၊ စ-သာဓကကား၊ ပရိဝါရေ-ပရိဝါပါဠိတော်၌၊ တေလံ မခုံ၊ ပေ၊ စိန္တိတာတိ-တာဟူသော၊ ဧတံ-ဤဂါထာစကားကို၊ (သံဂီ တိကာရေဟိပိ-တို့သည်လည်း၊) ဝုတ္တံ-မိန့်အပ်ပြီ။

[တေလံ-ဆိုကိုလည်းကောင်း၊ မခုံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဖာဏိတဉ္စာပိ-တင်းလဲကိုလည်းကောင်း၊ သပ္ပံ-ကိုလည်းကောင်း သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဂဟေတွာန-အကပ်ခံပြီး၍၊ နိက္ခိပေယျ-သိမ်းထားရာ၏၊ သတ္တာဟေ-ဂုရုက်သည်၊ အဝိတိဝတ္ထေ-မလွန်မီ၊ ပစ္စယေ-ဂေလညအကြောင်းသည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊ ပရိဘူန္တဿ-သုံးဆောင်သော ရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ-၏၊) သော ပဉ္စာ-ကို၊ ကုသလေဟိ-ဝိနည်းကျမ်းကျင် ပညာရှင်တို့သည်၊ စိန္တိတာ-အပ်ပြီ၊] ဟိ-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤဂါထာစကားကို၊ လိင်္ဂပရိဝတ္တနံ-လိင်ပြန်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

ပဋိဂ္ဂဟဏံ နာမ - အကပ်ခံခြင်း မည်သည်ကို၊ [ဝိဟေတိ - ၌ စပ်] လိင်္ဂပရိဝတ္တနေန-လိင်ပြန်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကာလံကိရိယာယ-သေခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနေန-သိက္ခာချခြင်းကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဟိနာယ-ယုတ်ညံ့သော လူ့အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ အာဝတ္တနေန-လည်ခြင်းကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ဟိနာယာဝတ္တနေန-လူတွက်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-လူသာမဏေအား၊ ဒါနေန-အပိုင်ပေးခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အနုပေက္ခဝိသဇ္ဇနေန-မင့်မကွက်စွန့်ပစ်ခြင်းကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ အစ္စန္ဒိတွာ-လှ၍၊ ဂဟဏေန စ-ယူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိဟေတိ-စွန့်၏။

သာမံ ဂဟေတွာန နိက္ခိပေယျ။ ။ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ သယံ နိက္ခိပေယျ၊ ဂဟေတွာနကို “ပဋိဂ္ဂဟေတွာ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုသို့အကပ်ခံထားသည်ကို ဂုရုက်မဂ္ဂုနိစားသူအား အဘယ့်ကြောင့် အာပတ်သင့်ရသနည်း-ဟု မှု၊ လိင်ပြန်သည့်အတွက် အကပ်ပျက်သွားသောကြောင့်-ဟုဖြေ။

ဟိနာယာဝတ္တနေန။ ။ ပါရာဇိကံ အာပန္နဿ ဂိဟိဘာဝုပဂမနေန-ပါရာဇိကကျ၍ လူ့အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း (လူဝတ်လဲခြင်း) အားဖြင့်။ [“သိက္ခာပစ္စက္ခာန” ကား ပါရာဇိက မကျဘဲ သိက္ခာချသူတည်း၊ သာမဏေဘဝ၌နေလျှင် လူဝတ်မလဲဘဲလည်း နေနိုင်သည်။]

အနုပေက္ခဝိသဇ္ဇနေန။ ။ ဒါနအပြင် “ဝိသဇ္ဇန” ဟု သီးခြားဆိုသောကြောင့် မည်သူအားမျှ မပေးဘဲ “အကပ်ခံအပ်သော ဤဝတ္ထုကို မသုံးမစားတော့အံ့” ဟု မင့်မကွက် စွန့်ပစ်လိုက်ခြင်းကို

လှ၍၊ ဂဟဏောနစ-ယူခြင်း ကြောင့်၎င်း၊ ဝိဟေတိ-စွန့်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတော - အကပ်ခံပြီး၍၊ ထပိတံ - ထားအပ်သော၊ ဟရိဒက ခဏ္ဍခွိ-ရှစ်ရှားသီးပိုင်း သည်လည်း၊ သစေပိ အတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ဝတ္ထုသည်၊ အဿ-ထို လိန်ပြန်သော ရဟန်း၏၊ ပဋိဂ္ဂဟဏ်-အကပ်ခံခြင်းကို၊ ဝိဟေတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခုဝိဟာရေ-ရဟန်းတို့၏ ကျောင်း၌၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ အဿ-ထို လိန်ပြန်သော ရဟန်း၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတော ဝါ - အကပ် ခံပြီး၍သော်၎င်း၊ အပ္ပဋိဂ္ဂဟေတော ဝါ - အကပ်မခံဘဲ သော်၎င်း၊ ထပိတံ-ထားအပ်ပြီ၊ သဗ္ဗဿ-အလုံးစုံသော ဥစ္စာ၏၊ ဝါ-ကို၊ သာဝ-ထိုလိန်ပြန်သော ဘိက္ခုနီသည်သာ၊ ဣဿရာ-အစိုးရသည်၊(ဟေတိ-၏။) အာဟရာပေတွာ-ဆောင်စေ၍၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-၏။

ပန-ကား၊ ဣ-ဤ ဘိက္ခုတို့၏ ကျောင်း၌၊ ထာဝရံ-ထာဝရဖြစ်သော၊ တဿ-ထိုလိန်ပြန်သော ရဟန်း၏၊ သန္တကံ-သော၊ ယံ သေနာသနံဝါ-သည် သော်၎င်း၊ ယေ ဥပရောပကာဝါ - အကြင် စိုက်ပျိုးအပ်သော သစ်ပင်ငယ်တို့ သည်သော်၎င်း၊(သန္တိ)၊ တေ-ထိုကျောင်း၊ သစ်ပင်ငယ်တို့ကို၊ ယဿ-အကြင် ရဟန်းအား၊ (ဒါတံ-၄၂)၊ ဣစ္ဆတိ-၏၊ တဿ-အား၊ ဒါတဗ္ဗာ-နံ၏၊ တေရသ သု-နသော၊ သမ္ပုတီသု-တို့တွင်၊ [တတ္ထုဒ္ဒေသ သမ္ပုတီ၊ သေနာသန ပညာပက သမ္ပုတီ - စသော ၁၃ ပါး၊] ယာ သမ္ပုတီ - ကို၊ ဘိက္ခုကာလေ - ၌၊ လဒ္ဓါ-ရအပ်ပြီ၊ သဗ္ဗာ-အလုံးစုံသော၊ သာ-ထိုသမ္ပုတီသည်၊ ပဋိပ္ပဿန္တတိ-ငြိမ်း၏၊ ပုရိမိကာယ - ပုရိမဝါ၌၊ သေနာသနဂ္ဂါဟော - ကျောင်းကို ခံယူခြင်းသည်၊ [ပဌမဝါကပ်မည်ဟု ကျောင်းကို မှတ်သားယူထားခြင်း-ဟုလို၊] ပဋိပ္ပဿန္တတိ-ငြိမ်း၏၊ ပစ္ဆိမိကာယ-၌၊ သေနာသနေ-ကို၊ ငဟိတေ-ယူအပ်ပြီးသော်၊ (ယူအပ်ပြီးမှ) လိင်္ဂံ-သည်၊ သစေ ပရိဝတ္တတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဘိက္ခုနီ သံယောစ-သည်လည်း၊ အဿာ-အား၊ ဥပ္ပန္တံ-ထိုကျောင်း၌ဖြစ်သော၊ လာဘံ-ကို၊ ဒါတုကာမော-သည်၊ သဇေ ဟေတိ၊(ဧဝံသတိ)၊ အပလောကေတွာ-ပန်ပြော၍၊ ဒါတဗ္ဗော - ၏၊ [မှတ်ယူထားသော ကျောင်းက လိန်ပြန်သော ဘိက္ခုနီနှင့်မထိုက်တော့၊ ထိုကျောင်းနှင့်စပ်သော ဒါယကာတို့အထံမှ လာဘ်

ဝတ္ထုစွန့် ဟု ခေါ်၏။ သာရတ္ထန္တကား ဝတ္ထုစွန့် အပြင်- “ အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဤ အစာကို ယခု မစားတော့ပြီ၊ နောက်မှ ထပ်၍ အကပ်ခံပြီး စားမည်” ဟု အကပ် စွန့်ခြင်းကိုလည်း “ အနပေက္ခဝိသန္ဓန” ဆိုသည်။ နောက်ထပ်စားဥားမည် ဟု ငဲ့ကွက်မှု ရှိသေးရကား “အနပေက္ခ” ဟူသော ဝိသေသနနှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့် ထို အကပ် စွန့်နည်းကို ဆရာတို့ မနှစ်သက်ကြပါ။

လည်းမရှိတော့၊ ထို့ကြောင့် ထိုသူ့အား သနား၍ပေးလိုလျှင် ဘိက္ခုသံဃာ့အထိ ပန်ပြော၍ သင်္ကန်းလျှာ အဝတ်စသည်ကို ပေးရသည်။] ဘိက္ခုနီဟိ-တို့နှင့်၊ သာဓာရဏာယ - သော၊ [အသာဓာရဏ အာပတ်တို့မှာ အလိုလို ငြိမ်းပြီးဖြစ်သောကြောင့် သာဓာရဏာယဟု ဆိုသည်။] ပဋိစ္စန္ဓာယ-ဖုံးထားအပ်သော၊ အာပတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ပရိဝသန္တဿ- ပရိဝသ်နေစဉ်၊ လိင်္ဂံ-သည်၊ သစေ ပရိဝတ္တတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပက္ခမာနတ္ထမေဝ-ပက္ခမာနတ်ကိုသာ၊ ဒါတဗ္ဗံ - ၏၊ မာနတ္ထံ - ကို၊ စရန္တဿ - စဉ်၊ ပေ၊ စိက္ခမာနတ္ထဿ - ကျင့်အပ်ပြီးသော မာနတ်ရှိစဉ်၊ သစေ ပရိဝတ္တတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်၊ အပ္ပာနကမ္ဘံ-အပ္ပာနကံကို၊ ကာတဗ္ဗံ-၏၊ အကုသလ ဝိပါဏေ-အကုသိုလ်အကျိုးသည်၊ ပရိက္ခိဏေ-ကုန်လသော်၊ ပက္ခမာနတ္ထကာလေ- ပက္ခမာနတ်ကျင့်ရာအခါ၌၊ ပုနဒေဝ - သာလျှင်၊ လိင်္ဂံ - ပုရိသလိန်သည်၊ ပေ၊ ဆာရတ္ထိ-၆ ညဉ့်ပတ်လုံး၊ မာနတ္ထမေဝ-ကိုသာ၊ ဒါတဗ္ဗံ-၏၊ ပက္ခမာနတ္ထေ-ကို၊ စိက္ခေ-ကျင့်အပ်ပြီးသော်၊ ပေ၊ ကာတဗ္ဗံ-၏၊ ဣတိ-ဤကား၊ (ဩက္ကန္တိက ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ ဟု ပြန်အုပ်ပါ။)

အနန္တ ရေ-အခြားခဲ့ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ လိင်္ဂပရိဝတ္တန ဝတ္ထုမှိ-လိန်ပြန်ခြင်း၏ဝတ္ထု၌၊ ဣဝ-ဤဘိက္ခုလိန်ပြန်ခြင်း၏ဝတ္ထု၌၊ ဝုတ္တနယနေဝ-ဖြင့်သာ၊ သဗ္ဗော-သော၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ပန-အထူးကား၊ အယံ-ကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ ဘိက္ခုနီကာလေ-၌၊ အာပန္နာ-သင့်ရောက်အပ်သော၊ သဉ္ဇရိတ္တာပတ္တိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဋိစ္စန္ဓာ-ဖုံးထားအပ်သည်၊ သစေ ဝိ ဟောတိ - အကယ်၍ပင် ဖြစ်စေဥားတော့၊ (ဧဝံသတိပိ)၊ ပရိဝါသဒါနံ - ပရိဝါသ်ပေးဘွယ်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဆာရတ္ထိ-လုံး၊ မာနတ္ထမေဝ-ကိုသာ၊ ဒါတဗ္ဗံ-၏၊ ပက္ခမာနတ္ထံ - ကို၊ စရန္တိယာ- ကျင့်စဉ်၊ လိင်္ဂံ - သည်၊ သစေ ပရိဝတ္တတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ တေန - ထိုပက္ခမာနတ်ဖြင့်၊ အတ္ထော-အကျိုးသည်၊ န-မရှိ၊ ပေ၊ စိက္ခမာနတ္ထာယ - ကျင့်အပ်ပြီးသောမာနတ်ရှိစဉ်၊ ပေ၊ ဘိက္ခုဟိ - တို့သည်၊ အပ္ပေတဗ္ဗော- အပ္ပာနသွင်းထိုက်၏၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ မာနတ္ထေ-ကို၊ အဒိန္န-မပေးအပ်သေးမီပေ၊ ဒါတဗ္ဗံ-၏၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ပေ၊ ပက္ခမာနတ္ထမေဝ ဒါတဗ္ဗံ၊ စိက္ခမာနတ္ထဿ - စဉ်၊ ပေ၊ အပ္ပာနကမ္ဘံ - ကို၊ ကာတဗ္ဗံ-၏၊ စ-ဆက်၊ ပုန-ဖန်၊ လိင်္ဂံ-သည်၊ ပရိဝတ္ထေ - ပြန်ပြန်လသော်၊ ဘိက္ခုနီဘာဝေ-၌၊ ဒွိတာယပိ-တည်စဉ်လည်း၊ ယာ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ပဋိပဿဒ္ဓါ-ငြိမ်းခဲ့ကုန်ပြီ၊ တာ-ထို အာပတ်တို့သည်၊ သုပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓါ ဝေ-ကောင်းစွာငြိမ်းခဲ့ကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-ဤကား အထူးတည်း။

ဣတော-ဤ လိင်္ဂပရိဝတ္တနဝတ္ထုမှ၊ ပရာနိ-နောံဖြစ်ကုန်သော၊ မာတုယာ
 မေထုနံဓမ္မန္တိအာဒိနိ-နံသော၊ စတ္တာရိ-နံသော၊ ဝတ္ထုနိ-တို့သည်၊ ဥတ္တာနတ္ထာ
 နိယေဝ၊ မုဒုပိဋ္ဌိကဝတ္ထုမှ-မုဒုပိဋ္ဌိကဝတ္ထု၌၊ သောဘိက္ခု-သည်၊ နဋပုဗ္ဗကော-
 ရှေး၌ ညှမ်းသမားဖြစ်ခဲ့သူသည်၊ (ဟောတိ) ကိရ-ဖြစ်သတတ်၊ တဿ-
 ထိုရဟန်း၏၊ သိပ္ပကောသလတ္ထိ-အတတ်၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏အဖြစ် အကျိုးငှါ၊
 ပရိကမ္မကတာ- ပြုအပ်သော ပရိကမ်ရိသော၊ ပိဋ္ဌိ - ကျောက်ကုန်းသည်၊ မုဒု
 ကာ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ [ကျောက်ကုန်းပြောအောင် အလေ့အကျင့်ပြုမှု
 ကိုပင်“ပရိကမ္မ”ဟု ဆိုသည်၊] တသ္မာ - ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ (မိမိအင်္ဂါဇာတ်ကို
 ငို၍စုတ်မှုကို) ကာတံ-ငှါ၊ အသက္ခိ-စွမ်းနိုင်ပြီ၊ လမ္ဘိဝတ္ထုမှ-၌၊ တဿဘိက္ခု-
 သာ-၏၊ အင်္ဂဇာတ်-သည်၊ ဒီဃံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ လမ္ဘတိ - တွဲလျားကျ
 ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ လမ္ဘိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ။

ဣတော - ဤလမ္ဘိဝတ္ထုမှ၊ ပရာနိ - နံသော၊ ဒွေ-နံသော၊ ဝဏဝတ္ထုနိ -
 ဝဏဝတ္ထုတို့သည်၊ ဥတ္တာနာနိဝေ၊ လေပစိတ္တဝတ္ထုမှ - ၌၊ စိတ္တကမ္မရူပံ -
 ဆန်းကြယ်စွာ ပြုလုပ်အပ်သော ပန်းချီဆေးရေးရုပ်သည်၊ လေပစိတ္တိနာမ-
 မည်၏၊ [လေပ- ဆေးဖြင့် သုတ်လိမ်း ရေးခြယ်အပ်သော+စိတ္တ-ဆန်းကြယ်
 သောအရုပ်၊] ဒါရူစိတလိကဝတ္ထုမှ- ၌၊ ကဋ္ဌရူပံ- သစ်သားဖြင့် ပြုလုပ်အပ်
 သောအရုပ်သည်၊ ဒါရူစိတလိကာနာမ-ကာမည်၏၊ စ-ဆက်၊ ဒီသု-နံသော၊
 ဣမေသု- ဤအရုပ်တို့၌၊ (ဒုက္ကဋ်-သည်၊) ဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ- တု၊
 အညေသုပိ-နံသော၊ ဒန္တရူပ၊ပေ၊ ရူပဒီသု-ဆင်စွယ်ရုပ်၊ ယမင်းရုပ်၊ ကြေးရုပ်
 အစရှိကုန်သော၊ အနုပါဒိန္နကေသု-ဥပါဒိန္နကမ္မဇရုပ် မရှိကုန်သော၊ ဣတ္ထိ
 ရူပေသု - မိန်မရုပ်တို့၌၊ နိမိတ္တေ- ၌၊ မေထုနရာဂေန - ဖြင့်၊ ဥပက္ကမန္တဿ-
 လုလ္လိပြုသော ရဟန်း၏၊ အသုစိ- သက်သည်၊ မုစ္စတုဝါ - လွတ်မူလည်း လွတ်
 ပစေ၊ မာမုစ္စတုဝါ- စေ၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ - သာတည်း၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန-
 ဖြင့်၊ ဥပက္ကမန္တဿာပိ - ၏လည်း၊ တထေဝ - လျှင်၊ [မုစ္စတုဝါ မာဝါကို
 ညှန်းသည်၊] ဒုက္ကဋ်- တည်း၊ ပန - ကား၊ မောစနရာဂေန - လွတ်စေခြင်း၌
 ဖြစ်သော ရာဂဖြင့်၊ ဥပက္ကမန္တဿ- ၏၊ မုတ္တေ - လွတ်လသော်၊ သံဃာဒီသေ
 သော၊ အမုတ္တေ - သော်၊ ထုလ္လစ္စယံ၊ ဣတိ- ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဒါရူစိတလိကာ။ ။ဒါရူနာ-သစ်သားဖြင့်+ကတာ-ပြုလုပ်အပ်သော+စိတာ-
 (မိန်းမရုပ်တည်း)၊ ဒါရူစိတာ၊ [ယောဇနာ၌ “ဒါရူဇေဝ + စိတာ” ဟု ပြုသည်ကို
 စဉ်းစားပါ။] ဒါရူစိတာဝေ ဒါရူစိတလိကာ၊ ယဒနုပပန္နာသုတ်ကြီးဖြင့် လိကပစ္စည်း
 ဟု ယောဇနာဆို၏၊ စိတာ၌ အာကို ရသယပြု။

သုန္ဒရဝတ္ထုမှ-သုန္ဒရဝတ္ထု၌၊ အယံသုန္ဒရောနာမ-မည်သည်၊ ရာဇဝဟေ-၌၊ ကုလဒါရကော - အမျိုးကောင်းသားတည်း၊ သဒ္ဓါယ - ဖြင့်၊ ပဗ္ဗဇိတော - ရှင်ရဟန်း အဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့သူတည်း၊ (ရှင်ရဟန်း ပြုခဲ့သူတည်း၊) အတ္တဘာဝဿ - အတ္တဘော၏၊ အဘိရူပတယ - လွန်ကဲသော အဆင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ- အလွန်လှသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုန္ဒရောတိနာမံ - ကို၊ လဘိ-ပြီ၊ တံ-ထိုသုန္ဒရကို၊ ရထိကာယ - ရထားလမ်း၌၊ ဝစ္ဆန္တံ - သွားနေသည်ကို၊ ဒိသွာ - ၍၊ သမုပ္ပန္နဆန္ဒရာဂါ - လွန်စွာဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂရှိသော၊ သာဓုတ္ထိ-သည်၊ [ပါဠိတော်၌လာသော မိန်းမကို “သာ” ဟု ညွှန်ပြသည်။] ဣမံဝိပွကာရံ - ဤ ဖောက်ပြန်သော အမှုကို၊ အကာသိ - ပြီ၊ [ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသော အမှုဖြစ်၍ “ဣမံ” ဟု ဆိုသည်၊ ထိုအမှုကားသင်းပိုင်မရွံ့ အင်္ဂါဇာတ်ကို စုတ်မှုတည်း၊] ထေရောပန-သည်ကား၊ အနာဂါမီ-ဂါမ်တည်း၊ တဿာ-ကြောင့်၊ သော- ထိုထေရ်သည်၊ န သာဒယိ-မသာယာ၊ ပန-ဆက်၊ သော-ဤမသာယာခြင်းသည်၊ အညေသံ-အခြားရဟန်းတို့၏၊ အဝိသယော- အရာမဟုတ်၊ [အနာဂါမ်မဟုတ်လျှင် မသာယာဘဲ မနေနိုင်-ဟူလို၊]

ဣတော - ဤ သုန္ဒရဝတ္ထုမှ၊ ပရေသု - နံသော၊ စတုသု ဝတ္ထုသု-တို့၌၊ တေဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဇဠာ-ထိုင်းမှိုင်း ဖျင်းအကုန်သည်၊ ဒုဗ္ဗေဓာ-ပညာ မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) မာတုဂါမဿ - ၏၊ ဝစနံ-ကို၊ ဝဟေတွာ-ယူ၍၊ [“အဟံ ဝါယမိဿာမိ၊ တံ မာ ဝါယမိ ” စသောစကားကို နားထောင်၍၊] တထာ-ထို မာတုဂါမ ပြောသည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ကုတ္တုစွာ ယံ သု - ကုတ္တုစွ ပြုကြကုန်ပြီ၊ အက္ခယိတာဒိနိ - တ အစရှိကုန်သော၊ တီဏိ ဝတ္ထုနိ ဥတ္တာနတ္တာနေဝ၊ ဒွိသု - နံသော၊ ဆိန္ဒသီသဝတ္ထုသု-တို့၌၊ အယံ-ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော- တည်း၊ ဝဇ္ဇကတေ - လုံးအောင် ပြုအပ်သော၊ ဝိဝဇေ-ဖွင့်အပ်သော၊ မုခေ-၌၊ [ဝဇ္ဇ-လုံးအောင် ဝိုင်းအောင်+ကတ-ပြုအပ်သည်ကို ပင်“ဝိဝဇေ ” ဟု ထပ်ဖွင့်၊ ပါးစပ်ကို ဝိုင်းထားလျှင် ပွင့်နေသည် - ဟူလို၊] အင်္ဂဇာတံ-ကို၊ ပဝေသေန္တော - သွင်းလသော်၊ ဟေဠာဝါ - အောက်အဘို့ ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဥပရိဝါ- ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဥဘယပဿေဟိဝါ - ၂ ဘက်သော ဘေးတို့ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဆုပန္တံ - ထိသော အင်္ဂါဇာတ်ကို၊ သစေ ပဝေသေတိ-အံ၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ပါရာဇိကံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ စတုဟိပိ ပဿေဟိ-တို့ဖြင့်လည်း၊ အဆုပန္တံ - ကို၊ ပဝေသေတွာ - ၍၊ အပ္ပန္နရေ - ပါးစပ်အတွင်း၌၊ တာလုကံ-အာစောကံကို၊ သစေ ဆုပတိ-အံ၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ပါရာဇိကမေဝ-ကပင်တည်း၊ စတ္တာရိ ပဿာနိ-တို့ကို၎င်း၊ တာလုကဉ္စ-ကို၎င်း၊ အဆုပန္တော-

မထိစေဘဲ(ကာရိတ်ကြေ)၊ [(တနည်း) “ အဆုပန္နံ ” ဟု ရှိစေ၍ “မထိသော အင်္ဂါဇာတ်ကို” ဟု ပေး၊] အာကာသဂတမေဝ-ဟင်းလင်းအရပ်၌ တည်သည် ကိုသာ၊ ကတ္တာ- ၍၊ သစေ ပဝေသေတိစ- အကယ်၍မူလည်း သွင်းအံ့၊ သစေ နိဟရတိစ-အကယ်၍ မူလည်း နှုတ်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)။

ပန-ဆက်၊ ဒန္တာ - သွားတို့သည်၊ သုဗုသိတာ-ကောင်းစွာထိကုန်သည်၊ ဝါ-ကောင်းစွာ စေ့ကုန်သည်၊ ယဒိ(ဟောန္တိ)-အံ့၊ အန္တော မုခေ-ပိုးစပ် တွင်း၌၊ ဩကာသော - သွင်းခွင့်သည်၊ ယဒိ နတ္ထိ-အံ့၊ ဒန္တာစ - တို့ကိုလည်း၊ ဗဟိ-၌၊ ဩဋ္ဌမံသေန-နှုတ်ခမ်းသားဖြင့်၊ ယဒိ ပဋိစ္ဆန္တာ- အကယ်၍ ဖုံးထား အပ်ကုန်အံ့၊(ဧဝံ သတိ)၊ တတ္ထ-ထို နှုတ်ခမ်းဖြင့် ဖုံးထားအပ်သော သွားတို့၌၊ ဝါတေန- လေသည်၊ အသမ္ပုဋ္ဌိ - မတွေ့ထိအပ်သော၊ အလ္လောကာသံ - စိုစို ဖတ်ဖတ် အရပ်သို့၊ တိလဖလမတ္တမ္ဘိ- ကိုလည်း၊ ပဝေသေန္တဿ- ၏၊ ပါရာ ဇိကမေဝ-ပင်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဩဋ္ဌမံသေ- ကို၊ ဥပ္ပါဋိတေ - ခွါထုတ်အပ် ပြီးသော်၊ ဒန္တေသုယေဝ - တို့၌သာ၊ ဥပက္ကမန္တဿ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ယောပိ ဒန္တာ- သည်လည်း၊ ဗဟိ- ၌၊ နိက္ခမိတွာ - ခေါ်ထွက်၍၊ တိဋ္ဌတိ- ၏၊ ဩဋ္ဌေဟိ - တို့ဖြင့်၊ ပိဒဟိတံ - ပိတ်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကာ - မတတ်ကောင်း၊ တတ္ထ-ထို ခေါ်ထွက်နေသော သွား၌၊ ဥပက္ကမန္တေပိ - သော်၎င်း၊ ဗဟိ - ၌၊ နိက္ခန္တဇိဂ္ဂါယ-ထွက်သောလျှာ၌၊ ဥပက္ကမန္တေပိ-သော်၎င်း၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ- ပင်တည်း၊ ဇိဝမာနက သရီရေပိ- အသက်ရှင်ဆဲ ကိုယ်၌လည်း၊ (ပြီးခဲ့သော စကား၌ အသေကောင်ကို ဆိုခြင်းဖြစ်၍ ဇိဝမာနကသရီရေ- ဟု စချီသည်။) (ဥပက္ကမန္တဿ-လုလ္လပြုသော ရဟန်း၏) ထုလ္လစ္စယမေဝ-ပင်တည်း။

ပန-ကား၊ ဗဟိ-၌၊ ဇိဂ္ဂါယ-ဖြင့်၊ ပလိဝေဋ္ဌေတွာ-ရစ်ပတ်၍၊ အန္တောမုခံ- ပိုးစပ်တွင်းသို့၊ ယဒိပဝေသေတိ-အကယ်၍ သွင်းလိုက်အံ့၊(ဧဝံသတိ)၊ ပါရာ ဇိကမေဝ၊ ဂိဝါယ-လည်ပင်း၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ဆိန္နသီသဿပိ-ပြတ်သော ဥျားခေါင်းရှိသော အလောင်းကောင်၏လည်း၊ အစောဘာဂေန - အောက် အဘို့ဖြင့်၊ အင်္ဂဇာတံ ပဝေသေတွာ, တာလုကံ-အာစောက်ကို၊ ဆုပန္နဿ- တို့သောရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကမေဝ-ပင်တည်း၊ အဋ္ဌိကဝတ္ထုမှိ-၌၊ သုသာနံ- သုသာန်သို့၊ ဝစ္ဆန္တဿာပိ - သွားသောရဟန်း၏လည်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အဋ္ဌိကာနံ-အရိုးတို့ကို၊ သင်္ကမုန္တဿာပိ-စုသောရဟန်း၏၎င်း၊ နိမိတ္တေ- ၌၊ မေထုနရာဂေန, ဥပက္ကမန္တဿာပိ - ၏၎င်း၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန , ဥပက္က မန္တဿာပိ - ၏၎င်း၊ မုစ္စတုဝါ - လွတ်မူလည်း လွတ်ပစေ၊ မာမုစ္စတုဝါပိ- မလွတ်မူလည်း မလွတ်ပစေ၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သာတည်း၊ဧပ၊ နာဂိဝတ္ထုမှိ၊ နာဂ

မာဏဝိကာဝါ-နဂါး လုလင်မသည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ကိန္ဒရီအာဒိနံ-
 ကိန္ဒရီ အစရှိသော တိရစ္ဆာန်မတို့တွင်၊ အညတရာ ဝါ - တမျိုးမျိုးသော
 တိရစ္ဆာန်မသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော တိရစ္ဆာန်မတို့၌၊
 ပါရာဇိကံ (ဟောတီ)၊ ယက္ခိဝတ္ထုမှိ၊ သဗ္ဗာပိ - အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော၊
 ဒေဝတာ-နတ်မသည်၊ ယက္ခိယေဝ-ယက္ခိမည်သည်သာ။

ပေတိဝတ္ထုမှိ - ၌၊ နိဇ္ဈာမတဏှိကာဒိပေတိယော - နိဇ္ဈာမတဏှိကာ
 အစရှိသော ပြိတ္တာမတို့သည်။ ဝါ-တို့သို့၊ အလ္လိယိတံပိ-ငြိကပ် သုံးသပ်ခြင်း
 ငှါလည်း၊ နသက္ကာ- မတတ်ကောင်း၊ ပန- ဆက်၊ ဝိမာနပေတိယော-ဝိမာန
 မည်သော ပြိတ္တာမတို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်သေး၏၊ ယာသံ-ယင်းပြိတ္တာမတို့၏၊
 ကာဠပက္ခေ-လဆုတ်ပက္ခ၌၊ အကုသလံ-သည်၊ ဝိပစ္စတိ-အကျိုးကို ဖြစ်စေ၏၊
 ဝါ-အကျိုးပေး၏၊ ဇုဏှပက္ခေ-လဆန်းပက္ခ၌၊ ဒေဝတာ ဝိယ-နတ်တို့ကိုသို့၊
 သဗ္ဗတ္ထိံ - စည်းစိမ်ကို၊ အနုဘောန္တိ - ခံစားကြရကုန်၏၊ ဝေရူပါယ - ဤသို့
 သဘော ရှိသော၊ ပေတိယာဝါ - ၌သော်၎င်း၊ ယက္ခိယာဝါ - ၌သော်၎င်း၊
 ဒဿန ဂဟဏ အာမသန ဖုသန ယဇ္ဇနာနိ-မိမိကမြင်ခြင်း၊ ကိုင်ခြင်း၊ သူတို့က
 သုံးသပ်ခြင်း၊ ကောင်းစွာ ထိခြင်း၊ ပွတ်တိုက်ခြင်းတို့သည်၊ သစေ ပညာယန္တိ-
 အကယ်၍ ထင်ရှားကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)ပါရာဇိကံ(ဟောတီ)၊ ဒဿနံ-သည်၊
 အထာပိနတ္ထိ-အကယ်၍ပင်မရှိစေဥးတော့၊ ဣတရာနိ-အခြားသောကိုင်ခြင်း
 အစရှိသည်တို့သည်၊ အထ ပညာယန္တိ၊ (ဧဝံသတိ) ပါရာဇိကမေဝ၊ ဒဿန
 ဂဟဏာနိ- တို့သည်၊ အထ န ပညာယန္တိ - ကုန်အံ့၊ ပညာယမာနေဟိ-

နိဇ္ဈာမတဏှိကာဒိ။ ။ အာဒိဖြင့် ခုပ္ပိပါသ အစရှိသော ပြိတ္တာမတို့ကိုယူ၊ နိဇ္ဈာမ
 တဏှိက ပြိတ္တာမတို့သည် အမွေးတွင်းမှထ၍တောက်သော မီးလုံးတို့ဖြင့် အမြှိုမီးလောင်
 နေရကား (မေထုန်မှီဝဲတို့ကို မဆိုထားဘိ) အနားကပ်ခြင်းငှါပင် မဖြစ်နိုင်၊ ခုပ္ပိပါသ
 စသော ပြိတ္တာမတို့ကား အမြဲဆာလောင် မွတ်သိပ်နေသည့်အတွက် အရိုးနှင့်အရေသော
 ရှိသောကြောင့် အလွန်ရှုံ့ဘွယ်ကောင်းသဖြင့် ထိခြင်းငှါပင် မဖြစ်နိုင်။

ဒဿန၊ ပေ၊ ယဇ္ဇနာနိ ။ ။ ဒဿနနှင့် ဂဟဏသည် ရဟန်းအတွက် ကိစ္စတည်း၊
 မှန်၏-ရဟန်းသည် ထိုပြိတ္တာ မတို့ကို (သူတို့က ကိုယ်ထင် မပြုလျှင်) မမြင်နိုင်၊ ကိုယ်ထင်
 ပြုမှ မြင်နိုင်၏၊ ထို ကိုယ်ထင်ပြသောအခါ ရဟန်းအတွက် ဒဿန ဂဟဏ ဖြစ်နိုင်သည်၊
 အာမသနစသည်တို့ကား ပြိတ္တာမတို့၏ကိစ္စတည်း၊ ထိုတွင် ရဟန်း၏ကိုယ်ပေါ်၌သုံးသပ်
 ခြင်း၊ ထိခြင်း (နာနာထိခြင်း) ပုတ်ခတ်ခြင်းတို့ကို “ အာမသန၊ ဖုသန (သဗ္ဗုသန-
 ဋီကာပါသည်)၊ ယဇ္ဇနဟု ဆိုသည်။ [ဒဿနာဒိသု ဒဿနံနာမ ဘိက္ခုနာ (ရဟန်းသည်၊
 ရဟန်းက) တာသံ ဒဿနံ၊ ဂဟဏံပိ ဘိက္ခုနာ တာသံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂဂဟဏံ၊ အာမသနာ
 ဒီနိ ပန တာသံ ကိစ္စာနိ။]

ထင်ရှား ကုန်သော၊ အာမသန ဖုသန ဃန္ဓနေဟိ - တို့ဖြင့်၊ တံပုဂ္ဂလံ - ကို၊
 ဝိသညံ - သညာ မရှိသည်ကို၊ ကတွာ၊ပေ၊ အထဂစ္ဆတိ - အကယ်၍ သွားအံ့၊
 (ဝေံသတိ)၊အယံ-ဤသို့သွားခြင်းသည်၊ အဝိသယောနာမ-အရာမဟုတ်သည်
 မည်၏၊ တသ္မာ , ဣ-ဤသို့ သွားရာ၌၊ အဝိသယတ္တာ-အရာ မဟုတ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ အနာပတ္တိ၊ ပဏ္ဏကဝတ္ထု-သည်၊ ပါကဋမေဝ-သည်သာ။

ဥပဟတိန္ဒြိယဝတ္ထုမှိ - ၌၊ ဥပဟတိန္ဒြိယောတိ - ကား၊ ဥပဟတကာယပ္ပ
 သာဒေါ-လေ သည်းခြေစသည်တို့ ဖျက်ဆီးအပ်သော ကာယပသာဒရှိသည်၊
 (ဟုတွာ)၊ ဓါဏုကဏုကမိဝ- သစ်ငုတ် ဆူးငြောင့်ကဲ့သို့၊ သုခံဝါ-သုခဝေဒနာ
 ကို၎င်း၊ ဒုက္ခံဝါ-ကို၎င်း၊ နဝေဒယိ-မခံစားနိုင်၊ အဝေဒယန္တဿာပိ-မခံစား
 နိုင်ပါသော်လည်း၊ သေဝနစိတ္တဝသေန - မှီဝဲကြောင်းစိတ်၏ အစွမ်းကြောင့်၊
 အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဆုပိတမတ္တ ဝတ္ထုသ္မိံ -၌၊ ယော- အကြင်ရဟန်းသည်၊
 ပေ၊မေထုနေ-၌၊ ဝိရဇ္ဇိတွာ-မတပ်မက်မှု၍၊ ဝိပ္ပဋိသာရီ- နှလုံးမသာယာခြင်း
 ရှိသည်၊ ဟောတိ-အံ့၊ (ဝေံသတိ) အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋမေဝ ဟောတိ၊
 ဟိ - မှန်၊ မေထုန ဓမ္မဿ- မေထုန်အကျင့်၏၊ ပုဗ္ဗပယောဂါ - ပုဗ္ဗပယောဂ
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ဟတ္ထဂ္ဂါဟာဒယော - လက်ကို ကိုင်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်၊
 ယာဝ- လောက်၊ သီသံ - မဂ်ချင်း သွင်းခြင်းဟူသော အထွဋ်အထိပ်သည်၊ န
 ပါပုဏာတိ-မရောက်သေး၊ ဝါ-မဖြစ်သေး၊ တာဝ- ထို မရောက်သေးသမျှ၊
 ဒုက္ကဋေ-၌၊ တိဋ္ဌန္တိ၊ သီသေ-မဂ်ချင်း သွင်းခြင်းဟူသော အထွဋ်အထိပ်သည်၊
 ပတ္တေ-ဖြစ်လသော်၊ [သီသေ ပတ္တေတိ-မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပါဒနေဇာတေ၊-ဝိမတိ။]
 ပါရာဇိကံ ဟောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ ပဌမ ပါရာဇိကဿ- ၏၊ ဒုက္ကဋမေဝ- သည်သာ၊
 သာမန္တံ - အနီးတည်း၊ ဣတရေသံ - ပဌမပါရာဇိကမှ အခြားကုန်သော၊
 တိဏ္ဏံ-သုံးပါးကုန်သောပါရာဇိကတို့၏၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ-သည်သာ၊ သာမန္တံ၊
 ပန-ဆက်၊ အယံဘိက္ခု- သည်၊ ဝါ - ကို၊ [ပါဠိတော်၌လာသော ရဟန်း။]
 မေထုနဓမ္မေ၊ ဝိရဇ္ဇိတွာ - မတပ်မက်မှု၍၊ ကာယသံသဂ္ဂံ - ကိုယ်ဖြင့် နှီးနှော
 ခြင်းကို၊ သာဒယိ-သာယာပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ တေန-ကြောင့်၊ ဘဂဝါ
 အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿာတိ အာဟ။

ဘဒ္ဒိယဝတ္ထုသ္မိံ -၌၊ တံ နဂရံ-သည်၊ ဘဒ္ဒိယံနာမ-ဘဒ္ဒိယမည်၏၊ ဇာတိယာ
 ဝနံနာမ - ဇာတိယာဝနမည်သည်၊ ဇာတိပုပ္ဖ ဝုဗ္ဗာနံ - မြလေးပန်းရုံတို့၏။

ဥပဟတကာယပ္ပသာဒေါ။ ။ကာယပသာဒ မဖျက်သေးသော်လည်း ကာယ
 ဝိညာဉ်ဖြစ်ဘို့ရန် ကျေးဇူး မပြုနိုင်လောက်အောင် သည်းခြေ စသည်တို့ နှောင့်ရှက်
 ဖျက်ဆီးအပ်သော ကာယပသာဒရှိသူ။

ဥဿန္တတာယ- ဖျားကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝေ- ဤသို့ ဇာတိယာဝန ဟူ၍၊ လဒ္ဒနာမံ-ရအပ်သောအမည်ရှိသော တောတည်း၊ တံ-ထိုတောသည်၊ တဿ နဂရဿ-၏၊ ဥပစာရေ-ဥပစာရ၌၊ ဝါ-အနီး၌၊ ဝနံ- တောတတော သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဧသေ - ထိုရဟန်းသည်၊ တတ္ထ - ထိုတော၌၊ နိပဇ္ဇော- လျောင်းနေစဉ်၊ တေန ဝါတူပတ္ထမ္ဘေန - ထို လေ၏ထောက်ပံ့ခြင်းကြောင့်၊ မဟာနိဒ္ဒိ-ကြီးစွာသော အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကမိ- သက်ရောက်ပြီ၊ ဧကရသံ- တခုတည်းသော ကိစ္စရှိသော၊ ဘဝင်္ဂမေဝ- ဘဝင်စိတ်သည်သာ၊ ဝတ္ထတိ-၏၊ ကိလိန္ဒပဿိတွာတိ - ကား၊ အသုစိကိလိန္ဒ- သက်တို့ဖြင့် ညစ်ပေနေသည်ကို၊ ပဿိတွာ - ၍၊ (ဧတမတ္ထံ အာရောစေသံ၌စပ်။) ဣတော-ဤ ဘဒ္ဒိယဝတ္ထုမှ၊ ပရာနိ- န်သော၊ သာဒယန ပဋိသံယုတ္တာနိ - သာယာခြင်းနှင့် စပ်ကုန်သော၊ စတ္တာရိဝတ္ထုနိ - တို့၎င်း၊ အဇာနနဝတ္ထုစ - အဇာနနဝတ္ထု၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ ပဉ္စ - ၅ ဝတ္ထုတို့သည်၊ ဥတ္တာနတ္တာနေဝ၊ ဒွိသု- န်သော၊ အသာဒယနဝတ္ထု သု - အသာဒယန ဝတ္ထုတို့၌၊ သဟသာ ဝုဠာသီတိ - ကား၊ အာသိဝိသေန- လျင်သော အဆိပ်ရှိသောမြွေသည်၊ ဒဠောဝိယ-ကိုက်အပ်သူကဲ့သို့၎င်း၊ အဂ္ဂိ နာ-သည်၊ ဒဗျောဝိယစ-လောင်အပ်သူကဲ့သို့၎င်း၊ တုရိတံ-အဆောတလျင်၊ ဝုဠာသိ-ထပြီ၊ အက္ကမိတွာ ပဝတ္ထေသီတိ-ကား၊ အပ္ပမတ္တော- မမေမလျော့ သော၊ အာရဒ္ဓဝိပဿကော-အားထုတ်အပ်သောဝိပဿနာရှိသော၊ ဥပဋိတ သတိ-ကပ်၍တည်သောသတိရှိသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ခိပ္ပံ-စွာ၊ ဝုဠဟန္တောဝ- ထလျက်သာ၊ အက္ကမိတွာ - ကန်ကြောက်၍၊ ဘူမိယံ- ၌၊ ဝဇ္ဇေန္တော - လိမ့်စေ လျက်၊ ပရိဝဇ္ဇေန္တော- အဖန်ဖန် လိမ့်စေလျက်၊ ဝါ- ၂ လိမ့် ၃ လိမ့် လိမ့်စေ လျက်၊ ဝိဟေဌေန္တော-ညှဉ်းဆဲလျက်၊ ပါတေသိ-ကျစေပြီ၊ ဟိ-ဆက်၊ ပုထုဇ္ဇန ကလျာဏကေန-ကလျာဏ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝေရူပေသု-ဤသို့ သဘော ရှိကုန်သော၊ ဌာနေသု- မေထုန်အရာတို့၌၊ ရက္ခိတဗ္ဗံ- စောင့်ရှောက်ထိုက်၏၊ အယဉ္ဇ- ဤရဟန်းသည်လည်း၊ တေသံ - ထို ကလျာဏပုထုဇဉ်တို့တွင်၊ အည တရော- တပါး အပါအဝင်ဖြစ်သော၊ သင်္ဂါမသီသယောဓော - ကိလေသာ စစ်မြေဥး၌ သူရဲကောင်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းတော်တပါးပေတည်း။

ဒွါရိဝိဝရိတွာနိပန္နဝတ္ထုမိ- ဒွါရိဝိဝရိတွာနိပန္နဝတ္ထု၌၊ ဒိဝါ ပဋိသလ္လိယန္တေနာတိ- ကား၊ ဒိဝါ - နေ့အခါ၌၊ နိပဇ္ဇေန္တေန - အိပ်သောရဟန်းသည်၊ ဒွါရိ သံဝရိတွာ ပဋိသလ္လိယိတုန္တိ-ကား၊ ဒွါရိ- ကို၊ ဝိဒဟိတွာ- ပိတ်၍၊ နိပဇ္ဇိ တံ-အိပ်ခြင်းငှါ၊ (အနုဇာနာမိ)၊ စ-ဆက်၊ ဣ - ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပါဠိယံ- ပါဠိတော်၌၊ အယံနာမအာပတ္တိတိ-ဤမည်သောအာပတ်ဟူ၍(ဘဂဝတာ)၊

ကိဉ္ဇာပိ နဝုတ္တာ - အကယ်၍ကား မိန့်တော်မမူအပ်ပါပေ။ ပန - ထို သို့ပင် မိန့်တော်မမူအပ်ပါသော်လည်း၊ ဝိဝရိတ္တာ-ဖွင့်၍၊ နိပန္နဒေါသေန - အိပ်ခြင်း ဟုသောအပြစ်ကြောင့်၊ ဝတ္ထုသ္မိံ - မေထုန်ဝတ္ထုသည်၊ ဥပ္ပန္နေ-သော်၊ [မေထု နသ္မိံ ဥပ္ပ-န္န။] အနုဇာနာမိတိက္ခဝေ၊ပေ၊ပဋိသလ္လိယိတုန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ကြောင့်၊ အသံဝရိတ္တာ- မပိတ်မူ၍၊ ပဋိသလ္လိယန္တဿ - အိပ်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်-ကို၊ (အာစရိယေဟိ- အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည်) ဝုတ္တိံ - မိန့်ဆိုအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ဘဂဝတော-၏၊ အဓိပ္ပာယ်-အလိုတော်ကို၊ ဥတ္တာ-၍၊ ဥပပါလိတ္ထေရာ ဒီဟိ - ဥပါလိထေရ်အစရှိသော ထေရ်တို့သည်၊ အဋ္ဌကထာ-ကို၊ ထပိတာ- ထားအပ်ငြီ၊ စ - ဆက်ဥားအံ့။ အတ္တာပတ္ထိံ ဒိဝါ အာပဇ္ဇတိ၊ နောရတ္ထိန္တိ - ဟုသော၊ ဣနောပိ - ဤ ပရိဝါ ပါဠိတော်ကြောင့်လည်း၊ တေ - ဤ ဒုက္ကဋ် အာပတ်သည်၊ သိဒ္ဓံ - ပြီး၏။ [(ယံအာပတ္ထိံ - သို့) ဒိဝါ-၌၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ ရတ္ထိံ-၌၊ နောအာပဇ္ဇတိ-မရောက်၊ သာအာပတ္ထိံ-သည်၊ အတ္ထိ-၏။]

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတပါး၊ စောဒကပက္ခကိုဆိုဥားအံ့၊ ကိဒိသံ-အဘယ်သို့ ရှုအပ်သော၊ ဒွါရံ-ကို၊ သံဝရိတဗ္ဗံ-ပိတ်ထိုက်သနည်း၊ ကိဒိသံ ဒွါရံ၊ နသံဝရိ တဗ္ဗံ - နည်း၊ (ဣတိ - ဤကား အမေးတည်း)၊ ရုက္ခပဒရဝေဋ္ဌ၊ ပဒရ ကိလဉ္စ ပတ္တာဒိနံ - ဗျဉ်ပြား၊ ဝါးပြား၊ ဖျာ၊ သစ်ရွက် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယေန ကေနစိ - အမှတ်မထားတပါးပေးသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ ကဝါဠံ - တံခါးနှုတ်ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဟေဋ္ဌာ - အောက်၌၊ ဥဒုက္ခေလ - ဆိုင်ယံ၌၎င်း၊ ဥပရိ-၌၊ ဥတ္တရ ပါသကေစ - အထက်တွင်းငယ်၌၎င်း၊ ပဝေသေတုာ-၍၊ ကတံ - သော၊ ပရိ ဝတ္တကဒ္ဓါရမေဝ-လည်သောတံခါးကိုသာ၊ သံဝရိတဗ္ဗံ-ပိတ်ထိုက်၏၊ အညံ- အခြားသော၊ [ဝေရူပံဒွါရံ လှမ်းစပ်။] ဂေါရူပါနံ - နွားအပေါင်းတို့၏၊ ဝဇေသု-ခြံတို့၌၊ ရုက္ခသုစိကဏ္ဍကဒွါရံ-သစ်ကျည်လျှိုတံခါး၊ ဆူးတံခါး၎င်း၊ ဂါမထကနတံ - ရွာပေါက်ကို ပိတ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ စက္ကလကယုတ္တဒွါရံ -

ပရိဝတ္တကဒွါရံ။ ။ ရှေးခေတ်၌ တံခါးရွက်၏အတွင်း (အရင်း) တက်မှာ အဖျား ခွန်ထား၍ အောက်အဖျားဖြင့် ဆိုင်ယံ သဏ္ဍာန်ရှိသော အပေါက် ၌၎င်း၊ အထက် အဖျားဖြင့် အပေါ်က သံကွင်း သို့မဟုတ် သစ်သားကွင်း၌၎င်း သွင်း၍ (တပ်၍) ထားကြ၏။ ယခုခေတ်၌ လက်ယက် ပတ္တာတပ်၍ အသုံးပြုခြင်းနှင့် သဘောတူပင်ဖြစ်၏။ ထိုတံခါးရွက်သည် ဖွင့်-ပိတ်သော အခါ လည်၍ (လယ်၍) နေသောကြောင့် ပရိဝတ္တက ဒွါရံမည်၏။ [ဒွါရံသဒ္ဓါ၏ ဟောရင်း အနက်မှာ တံခါးပေါက်သာတည်း၊ ဤကား တံခါးရွက်ဖျားကို ဌာနုပစာရအားဖြင့် “ဒွါရံ” ဟု ခေါ်ထားသည်၊ ထို ဒွါရံ ဟုသည် အဝင်အထွက် ပြုရသော တံခါးမတည်း၊ ပြုတင်းပေါက်ကို “ဒွါရံ” ဟု မခေါ်၊ “ဝါတ ပါနံ” ဟု သာ ခေါ်သည်။]

စက်ဘီးတခုတပ်အပ်သောတံခါး၎င်း၊ ဖလကေသုဝါ- ပျဉ်ချပ်တို့၌သော်၎င်း၊ ကိဋိကာသုဝါ - ဝါးခြမ်း၊ ဆူးခက်တံခါးရွက်တို့၌သော်၎င်း၊ ဒွတ္တိဏိစက္ကလကန်- ၂ ခု ခုခုကုန်သောစက်ဘီးတို့ကို၊ ယောဇေတွာ-တပ်၍၊ ကတံ-သော၊ (တံခါးရွက်ကကြီးသောကြောင့် ဘီး ၂ ခု ခုတပ်ရသော၊)သံသရဏကိဋိကဒွါရံ-ဝဲဘက်ယာဘက်သို့သွားသော ပျဉ်ချပ်စသောတံခါး၎င်း၊ အာပဏေသုဝိယ - ဈေးဆိုင်တို့၌ကဲ့သို့၊ ကတံ - သော၊ ဥဋ္ဌါဋ္ဌန ကိဋိကဒွါရံ - ခွါလှပ်၍ ရကောင်းသောပျဉ်ချပ်တံခါး၎င်း၊ [ပျဉ်ချပ်တို့ကို ခွါ၍ဖွင့်ရသောဈေးတံခါး။]

ရုက္ခသုခိဏဏူကဒွါရံ ။ ။ ရုက္ခသုခိဒွါရ၊ ကဏူကဒွါရ ဟု ခွဲ၊ [ရုက္ခသုခိဒွါရံ၊ ကဏူကဒွါရံစ-ဋီကာ။] တံခါးပေါက်နေရာဝယ် ဝဲဘက် ယာဘက် အစွန်၌ ၂ ပေါက် ၃ ပေါက်စသည် ထွင်းထားသော တိုင် ၂ တိုင်ကိုစိုက်၍ ထို အပေါက်၌ သစ်ချောင်း (ဝါးလုံးဖြစ်စေ) လျှို၍ပိတ်ရသော တံခါးသည် ရုက္ခသုခိဒွါရမည်၏။ တံခါးပေါက် ကျဉ်းလျှင် ဆူးတခက်၊ ကျယ်လျှင် ဆူးခက်အများကပ်၍ လုပ်ထားသော (ဆူးခက် ပြားဖြင့် လုပ်ထားသော) တံခါးသည် ကဏူကဒွါရ မည်၏။ [သစ်သားချောင်းကို အလယ်တန်းလျက် အပေါက်များ ဖောက်ပြီးလျှင် ထိုအပေါက်၌ ဝါးလုံးများစိုက်၍ ဆူးကပ်ထားသောဝင်းတံခါးမျိုးသည် အရင်း၌ကွင်းတပ်ဘို့ရာတိုင်ပါလျှင် ပရိဝတ္တကဒွါရ၊ မပါလျှင် ဤကဏူကဒွါရပင်တည်း။

စက္ကလကယုတ္တဒွါရံ ။ ။ အောက်ဆုံ- အထက်ကွင်း (ပတ္တာ) မပါသောကြောင့် တယောက်ထည်း မဖွင့် မပိတ်နိုင်ရကား အောက်အလယ်၌ ဘီးတခုသာ တပ်၍ ဖွင့်ရ ပိတ်ရသော တံခါးရွက်တည်း၊ အကယ်၍ ဆုံ-ကွင်းပါသဖြင့် လည်နိုင်သော တံခါးကြီး ဖြစ်မူ ပရိဝတ္တကဒွါရတွင် ပါဝင်လေပြီ။ [ဂါမဒွါရဿ ပိဓာနတ္ထံ ပဒရေန ကဏူကသာခါဟိဝါ ကတဿ ကဝါဋ္ဌဿ ဥဒုက္ခလပါသရဟိတတာယ (ဆုံငယ်ကွင်း မပါ သည့်အတွက်) ဧကေန သံဝရိတံ ပိဝရိတံစ အသက္ကုဏေယျဿ ဟေဋ္ဌာ ဧကံ စက္ကိယောဇေန္တိ၊ ယေန ပရိဝတ္တမာနေန (လည်သော ယင်းစက်ဘီးကြောင့်) တံ ကဝါဋ္ဌ သုခထကနံ (ပိတ်၍လွယ်သည်) ဟောဟိ၊ တံ သန္တာယ ဝုတ္တံ စက္ကလကယုတ္တဒွါရန္တိ၊ စက္ကမေဝ ဟိ လာတဗ္ဗဋ္ဌေန (သံဝရဏပိဝရဏတ္တာယ ဂဟေတဗ္ဗဋ္ဌေန) စက္ကလကံ၊ စက္ကမေဝ လာတဗ္ဗတိ စက္ကလံ-ဖွင့်ခြင်း ပိတ်ခြင်းအကျိုးငှါ တပ်အပ်သောစက်ဘီးကို၊ “စက္ကလ”ဟု ခေါ်၊ စက္ကလမေဝ စက္ကလကံ-သုတ္တံ၌ ကပစ္စည်း၊ တေန ယုတ္တိတိ ကဝါဋ္ဌ စက္ကလကံနာမ- ထို စက်ဘီးပါသော တံခါးရွက်ကိုလည်း သဟစရဏ နည်းအားဖြင့် စက္ကလက ဟု ခေါ်၊ စက္ကလကေန+ယုတ္တံ စက္ကလကယုတ္တံ (ဒွါရံ) ။-ဝိမတိ။]

သံသရဏ ကိဋိကဒွါရံ ။ ။ အောက်၌ ဘီးငယ်များ တပ်ထားသဖြင့် ဝဲဘက် သွားလိုက် ယာဘက်သွားလိုက်နှင့်လှည့်လည်သွားလာသော ပြားချပ်ချပ်တံခါးတည်း၊ ဤတံခါး၏အောက်၌ ဘီးကလေးများ သွားဘို့ရန် လမ်းကြောင်းလည်းရှိရမည်။ [ကိဋိကာသုတိ-ဝေဠုပေသိကာဟိ၊ ကဏူက သာခါဟိစ ကတထကနကေသု (ပြုအပ်သော တံခါးရွက်တို့၌)-ဝိမတိ၊ ရှေးက “ကဲလား”ဟု ပေးသည်ကို စဉ်းစားပါ။]

ဒွိသု- ၂ ခုသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တီသု-ကုန်သော၊(တနည်း)ဒွတ္တိသု- ၂ ခု
 သော်လည်း ဖြစ်ကုန် ၃ ခုသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဌာနေသု- အရပ်တို့၌၊
 ဝေဏသလကာ - ဝါးခြမ်းစိတ်တို့ကို၊ ဝေါပေတော- စိ၍၊ ဝါ- ကြီးတို့ဖြင့်
 ယက်၍၊ ပတ္တကုဋိသု-သစ်ရွက်ကျောင်းတို့၌၊ ကတံ-သော၊ သလာကဟတ္ထက
 ဋ္ဌါရံ- ဝါးခြမ်းစိတ်အပေါင်း တံခါး၎င်း၊ ဒုဿသာဏိဒွါရံ- အဝတ်ပြားဖြင့်
 ပြုအပ်သော တံခါး၎င်း၊ [သာဏိကို“ပဋိကာဝတ္ထ-အဝတ်ပြား(ဂျပ်ပြား)”
 ဟု ထောမနိမိဖွင့်၏၊ ရှေးက“တင်းတိမ်”ဟု ဝေါ်ကြ၏။] ဣတိ-သို့၊ ဝေရူပံ-
 သော၊ ဒွါရံ-ကို၊ န သံဝရိတဗ္ဗံ-မပိတ်ရာ၊ ဝါ-ပိတ်ဘွယ်မလို၊

ပန- ဆက်၊ ပတ္တဟတ္ထဿ- လက်၌ သပိတ်ရှိသောရဟန်း၏၊ ဝါ-သပိတ်
 လက်စွဲသောရဟန်း၏၊ ကဝါဠုပုဏ္ဏာမနေ-တံခါးရွက်ကို တွန်းခြင်း၌၊ ဧကံ-
 တခုသော၊ ဒုဿသာဏိဒွါရမေဝ - အဝတ်ပြားဖြင့်ပြုအပ်သော တံခါးသည်
 သာ၊ [ကိဠုဉ္ဇသကာဏိဒွါရဓိ သင်္ဂဟံဂစ္ဆတိ-ဒုဿသာဏိတံခါးကဲ့သို့ ပေါ့ပါး
 သော ကိလဉ္ဇသကာဏိဒွါရ (ဖျာအရွက် တံခါးကိုလည်း) ဒုဿသာဏိဒွါရ၌
 သွင်းပါ။]အနာပတ္တိကရံ-အနာပတ်ကိုပြု၏၊ အဝသေသာနိ-ကြွင်းသောတံခါး
 တို့ကို၊ ပဏာမေန္တဿ - တွန်းသောရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန-
 ဆက်၊ ဒိဝါ-၌၊ ပဋိသလ္လိယန္တဿ-အိပ်သောရဟန်း၏၊ ပရိဝတ္တက ဒွါရမေဝ-
 လည်သောတံခါးသည်သာ၊ အာပတ္တိကရံ-အာပတ်ကိုပြု၏၊ (အာပတ်သင့်စေ
 ၏-ဟူလို) သေသာနိ-ကြွင်းသောတံခါးတို့ကို၊ သံဝရိတွာဝါ- ပိတ်၍သော်
 ၎င်း၊ အသံဝရိတွာဝါ - မပိတ်ဘဲသော်၎င်း၊ နိပန္တဿ - အိပ်သောရဟန်း၏၊
 အာပတ္တိ နတ္ထိ၊ ပန- ထိုသို့ပင် အာပတ်မရှိပါသော်လည်း၊ သံဝရိတွာ - ပိတ်၍၊
 နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ-အိပ်ရာ၏၊ ဧတံ- ဤသို့ ပိတ်၍အိပ်ခြင်းသည်၊ ဝတ္တံ-ကျင့်ဝတ်တည်း။

ပန - ပရိဟာရပက္ခမှ ၊ ပေ ၊ ပက္ခကို ဆိုဥားအံ့၊ ပရိဝတ္တကဒွါရံ - သည်၊
 ဝါ- ကို၊ ကိတ္တကေန- အဘယ်မျှလောက်သော အတိုင်းအရှည်ဖြင့်၊ သံဝုတံ-
 ပိတ်အပ်သည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ (ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) သုစိယဋိကာ
 ဒီသု-ကျည်ငယ် ကျည်မ အစရှိသည်တို့ကို၊ ဝါ-မင်းတုတ် ကန့်လန့် (ဂလန့်)
 အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒိန္နာသု-ပေးအပ်ကုန်ပြီးသော်၊ သံဝုတမော-သံဝုတအစစ်
 သည်သာ၊ ဟောတိ - ၏၊ အပိစ - ထိုသို့ပင် သံဝုတအစစ်ဖြစ်ပါသော်လည်း၊
 သူစိမတ္ထေဝိ-ကျည်ငယ်မျှကိုလည်း၊ ဝါ-မင်းတုတ်မျှကိုလည်း၊ ဒိန္နေ- ပေးအပ်

သလာကဟတ္ထကဒွါရံ။ ။ [ဟတ္ထကသဒ္ဓါသည် အပေါင်း အနက်ဟော။]
 ဝါးခြမ်းစိတ်တို့ကိုစိ၍ဖြစ်စေ၊ ကြိုးတို့ဖြင့် သိ၍ဖြစ်စေ ပြုအပ်သောတံခါးရွက်။ [ဝေါပေ
 တွာတိ-အာဝဏိတွာ ရဇ္ဇူဟိ ဂန္တေတွာဝါ-ပိမတိ။]

ပြီးသော်၊ ဝါ-ထိုးအပ်ပြီးသော်၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဃဒိကမတ္ထေပိ-ကျည်မမျှကိုလည်း၊
 ဝါ- ကန့်လန့်မျှကိုလည်း၊ ဒိန္န- ပေးအပ်ပြီးသော်၊ ဝါ- လျှီအပ်ပြီးသော်၊
 ဝဋ္ဋတိ- ၏၊ ဒွါရဗဟံ - တံခါးဘောင်ကို၊ ဖုသိတွာ- ထိ၍၊ ပိဟိတမတ္ထေပိ-
 ပိတ်အပ်ကာမျှ ဖြစ်သော်လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဤသကံ-စဉ်းငယ်၊ အဖုသိတေပိ-
 မထိအပ်သော်လည်း၊ ဝါ-မစိအပ်သော်လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ၊ သဗ္ဗန္တိမေန- အလုံး
 စုံသေ့ အစီအရင်တို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ဝိဓိနာ- အစီအရင်ဖြင့်၊ ယာဝတာ-
 အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ဖြင့်၊ သီသံ- ဥးခေါင်းသည်၊ န ပွဝိသတိ - မဝင်နိုင်၊
 တာဝတာ- ထို ဥးခေါင်း မဝင်နိုင်လောက်အောင်သော အတိုင်းအရှည်ဖြင့်၊
 အဖုသိတေပိ ဝဋ္ဋတိ၊ ဣတိ- ဤကား အဖြေတည်း။

ဗဟုနံ - များစွာသော ရဟန်းတို့၏၊ ဝဋ္ဋဥနဋ္ဌာနံ - သုံးစွဲအပ်သော
 အရပ်သည်၊ သစေ ဟောတိ၊ [ရဟန်းအများ နေရာ ကျောင်းကြီး ဖြစ်အံ့-
 ဟူလို။] (ဧဝံသတိ)။ ဘိက္ခုဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ သာမဏေရံဝါ-ကိုသော်၎င်း၊
 အာဝုသော-ငါ့ရှင်၊ ဒွါရံ-ကို၊ ဇဂ္ဂါဟိ-စောင့်ရှောက် လိုက်ပါလော၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဝတွာပိ- လည်း၊ နိပဇ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ [အများသုံးစွဲသော နေရာ မဟုတ်
 သော်လည်း တယောက်ယောက်ကို အစောင့်ခိုင်း၍ အိပ်နိုင်၏။] ဘိက္ခု-
 တို့သည်၊ စီဝရကမ္မံဝါ-သင်္ကန်းချုပ်ဆိုးမှုကိုသော်၎င်း၊ အညံ-အခြားသော၊
 ကိဉ္စိဝါ-တစုံတခုသော အမှုကိုသော်၎င်း၊ ကရောန္တာ-ပြုကုန်လျက်၊ နိသိန္နာ-
 နေကုန်သည်၊ အထ ဟောန္တိ-အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)။ ဧတေ-ဤ
 ရဟန်းတို့သည်၊ ဒွါရံ- ကို၊ ဇဂ္ဂိဿန္တိ- နံလတံ၊ ဣတိ-သို့၊ အာဘောဂံ-နှလုံး
 သွင်းမှုကို၊ ပေ၊ ပန-ဝါဒန္တရကား၊ ကုရုန္တုကထာယံ-ကုရုန္တိအဋ္ဌကထာ၌၊
 ဥပါသတံပိ- ဥပါသကာကို သော်လည်း၊ အာပုစ္ဆိတွာဝါ- ပန်ပြော၍သော်
 ၎င်း၊ သေ- ဤ ဥပါသကာသည်၊ ဇဂ္ဂိဿတိ- တံ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အာဘောဂံ၊
 ကတွာဝါ- သော်၎င်း၊ နိပဇ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ ဘိက္ခုနိံ ဝါ-
 ကိုသော်၎င်း၊ မာတုဂါမံဝါ- သော်၎င်း၊ အာပုစ္ဆိတုံ နဝဋ္ဋတိ၊ ဣတိ- ဤသို့။

အထဘိက္ခု၊ ပေ၊ ဝဋ္ဋတိ။ ။ “အထဘိက္ခု နိသိန္နာ ဟောန္တိ” ပါဠိဖြင့် မိမိအိပ်နေစဉ်
 အခြား ရဟန်းများ အနီး အပါး၌ ရှိကြောင်းကိုပြ၏။ ထို့ကြောင့် နိသိန္န မဟုတ်ဘဲ
 လဲလျောင်းနေနေ သွားနေနေ ရပ်နေနေ အခြားရဟန်း တပါးပါး အနီးအပါး၌ရှိလျှင်
 “ထိုသူသည် မာတုဂါမတို့ နောက်ရှက်မည်မှ စောင့်ရှောက်လိမ့်မည်” ဟု နှလုံးသွင်း၍
 အိပ်ကောင်း၏။ သို့သော်ထိုသူပါအိပ်ပျော်နေလျှင်ကား ထိုကဲ့သို့အာဘောဂ မပြုထိုက်။

ဘိက္ခုနိံ ဝါ၊ ပေ၊ န ဝဋ္ဋတိ ။ ။ တံခါးပိတ်ရခြင်းကိုယ်က မိန်းမဝင်လာမည်စိုး၍
 ပိတ်ရခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဘိက္ခုနိနှင့် မာတုဂါမများကို “ တံခါးကို စောင့်ရှောက်

ဝုတ္တံ- ပြီ၊ န္ဒါရဿ - ၏၊ ဥဒုက္ခလံဝါ - ဆုံငယ်သည် သော်၎င်း၊ ဥတ္တရပါသကောဝါ-အထက်ကွင်းငယ်သည်သော်၎င်း၊ ဘိန္နောဝါ - ပျက်နေသည်သော်၎င်း၊ အဋ္ဌပိတောဝါ - မတပ်အပ်သေးသည် သော်၎င်း၊ အထဟောတိ- အံ့၊ [ဤသို့ပျက်နေခြင်း၊ မတပ်ရသေးခြင်းကြောင့်၊] သံဝရိတုံ-ပိတ်ခြင်းငှါ၊ အထနသက္ကောတိ-အံ့၊ ပန-သည်သာမကသေး၊ နဝကမ္မတ္ထံဝါ-နဝကမ္မအကျိုးငှါ သော်လည်း၊ ဣဋ္ဌကပုဉ္ဇောဝါ - အုပ္ပံပုံသည် သော်၎င်း၊ ဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ မတ္တိကာဒီနံ- မြေညက် အစရှိသည်တို့၏၊ ရာသိဝါ-အစုသည်သော်၎င်း၊ ဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ အန္တောဒ္ဓါရေ-တံခါးအတွင်း၌၊ ကတော-ပြုအပ်သည်၊ ဝါ-ထားအပ်သည်၊ အထ ဟောတိ - အံ့၊ ယထာ - အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ငြိမ်းဖွဲ့အပ်သော်၊ သံဝရိတုံ- ငှါ၊ န သက္ကောတိ၊ (တထာ-ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊) အဋ္ဌံဝါ - ငြိမ်းကိုသော်လည်း၊ အထဗန္ဓန္တိ - ကုန်အံ့၊ ဝေရူပေ-သော၊ အန္တရာယေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ (ဥဒုက္ခလစသည် ပျက်ခြင်း၊ မတပ်ရခြင်းမှစ၍ တံခါးပိတ်မဖြစ်အောင် ငြိမ်းဆင်ထားခြင်းအန္တရာယ်မျိုးရှိလျှင်) အသံဝရိတွာ နိပဇ္ဇိတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ ပန- ဆက်၊ ကဝါဠိ-သည်၊ ယဒိ နတ္ထိ - အံ့၊ (ဝေသတိ)၊ လဒ္ဓကပ္ပမေဝ - ရအပ်သော အပ်မှုရှိသော အိပ်ခြင်းသည်သာ၊ (ဟောတိ)။

ဥပရိ-အထက်ထပ်၌၊ သယန္တေန-အိပ်သောရဟန်းသည်၊ နိဿေဏိံ - လှေကားကို၊ အာရောပေတွာ-(အထက်သို့) တင်၍၊ နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ-ရာ၏၊ [ဝိသင်္ခရိတွာ-လှေကားကို ဖျက်၍ဖြစ်စေ၊ ဘူမိယံပါတေတွာ- အောက်ထပ်သို့ချ၍ ဖြစ်စေ၊ ဆိန္ဒိတွာဝါ- အပေါ် မတက်နိုင်အောင် အဆက် ဖြတ်၍ ဖြစ်စေ၊ နိပဇ္ဇိတုံပိ ဝဇ္ဇတိ-ဇိုကာ။] နိဿေဏိ မတ္တကေ-လှေကားထိပ်၌၊ ထကနကံ-အပိတ်သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဝေသတိ)၊ ထကေတွာပိ-ပိတ်၍လည်း၊ နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ-ရာ၏၊ ဝဗ္ဗေ-အခန်း၌၊ နိပဇ္ဇန္တေန-အိပ်သောရဟန်းသည်၊ ဝဗ္ဗဒ္ဓါရံဝါ-အခန်းတံခါးကိုသော်၎င်း၊ ပမုခဒ္ဓါရံဝါ-အဝင်ဝတံခါးကိုသော်၎င်း၊ ယံကိဉ္စိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော တံခါးကို၊ သံဝရိတွာ- ၍၊ နိပဇ္ဇိတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ ဧက ကုဋ္ဌကေ-တူသော နံရံရှိသော၊ ဝေဟေ-ကျောင်း၌၊ ဒွီသု ပဿေ

လိုက်ပါ”ဟုပြော၍ မအိပ်ထိုက်၊ ထို့ကြောင့် မိမိအိပ်မည့်အချိန်ဝယ် အတွင်း၌အခြားသူနှင့် စကားပြောနေသော မာတုဂါမရှိလျှင် ပြခဲ့သော (ယောကျ်ား တယောက်ယောက်ကို စောင့်ရှောက်ခိုင်းခြင်း၊ စောင့်ရှောက်လိမ့်မည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း-စသော) အစီအစဉ်ကိုပြု၍အိပ်မှ အာပတ်လွတ်သည်။ [မာတုဂါမဿ အန္တောဝဗ္ဗေ ဒွိတဘာဝံ ဇာနိတွာပိ ဒွါရေ ယထာဝုတ္တဝိမိံ ကတွာ နိပဇ္ဇန္တဿ အနာပတ္တိံ-ဇိုကာ။]

သူ-၂ ဘက်သော နံပီးတို့၌၊ ဒွါရာနိ-တံခါးတို့ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ သစေဝဋ္ဌန္တိ-
 အကယ်၍ သုံးစွဲကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒွေပိ-၂ ပေါက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊
 ဒွါရာနိ-တို့ကို၊ ဇဂ္ဂိတဗ္ဗာနိ-စောင့်ရှောက်ထိုက်ကုန်၏၊ တိဘူမကေပိ-ဘုံ ၃ဆင့်
 ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-၃ ထပ်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ [ဥပရိယယန္တေန
 စသည်ဖြင့် ၂ ဆင့်ကို ပြုပြီးဖြစ်သောကြောင့် “ တိဘူမကေပိ ” ဟု ဆိုသည်။]
 ပါသာဒေ-ပြာသာဒ်၌၊ ဝါ-အငွေ့တိုက်၌၊ ဒွါရံ၊ ဇဂ္ဂိတဗ္ဗမေဝ-သည်သာ။

ဘိက္ခာစာရာ-ဆွမ်းခံလှည့်ရာ ဆွမ်းခံရွာမှ၊ ပဋိက္ကမ္မ-ဖဲခဲ၍၊ ဝါ-ပြန်ခဲ့၍၊
 လောဟပါသာဒ သဒိသံ-လောဟပါသာဒနှင့် အလားတူသော၊ ပါသာဒံ-
 ပြာသာဒ်သို့၊ ဗဟု-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဒိဝါဝိဟာရတ္ထံ-နေ၌နေခြင်း
 အကျိုးငှါ၊ သစေ ပဝိသန္တိ - ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သံဃတ္ထေရေန - သံဃာ
 ထေရ်သည်၊ ဒွါရပါလဿ-တံခါးစောင့်အား၊ [တံခါးမုန်၌ဖြစ်စေ၊ တံခါးမကြီး
 ၌ဖြစ်စေ ، လှေခါးရင်း၌ ဖြစ်စေ နေ၍စောင့်သော တံခါးစောင့်။] ဒွါရံ-ကို၊
 ဇဂ္ဂါဟိ-စောင့်ရှောက်လိုက်လော၊ ဣတိ , ဝတ္တာဝါ-သော်၎င်း၊ ဒွါရဇဂ္ဂနံ-
 တံခါးကို စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်၊ ဧတဿ - ဤ တံခါးစောင့်၏၊ ဘာရော-
 တာဝန်တည်း၊ ဣတိ အာဘောဂံ၊ ကတ္တာဝါ - သော်၎င်း၊ ပဝိသိတွာ , နိပဇ္ဇိ
 တဗ္ဗံ-ရာ၏၊ ယာဝ သံဃနဝကေန-သံဃနောရဟန်းတိုင်အောင်၊ ဝါ-သံဃာ
 တွင်အဝယ်ဆုံး ရဟန်းတိုင်အောင်၊ ဧဝမေဝ-ဤအတိုင်းသာ၊ ကာတဗ္ဗံ-ရာ၏၊
 ပုရေ - ရှေး၌၊ ပဝိသန္တာနံ - ဝင်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ (အာဘောဂံ၌စပ်)
 ဒွါရဇဂ္ဂနံနာမ- တံခါးကို စောင့်ရှောက်ခြင်းမည်သည်၊ ပစ္စိမာနံ-နောက်မှ
 လာကုန်သောရဟန်းတို့၏၊ ဘာရော-တည်း၊ ဣတိဧဝံ-သို့၊ အာဘောဂံ-ကို၊
 ကာတံပိ ဝဇ္ဇတိ၊ [ပါဠိယာ အာဂစ္ဆန္တေ သန္ဓာယဝုတ္တံ= ဆက်ကာဆက်ကာ
 အစဉ်အတိုင်း ဝင်လာသူတို့ကို ရည်ရွယ်၍ “ ပစ္စိမာနံ ဘာရော ” ဟု ဆိုသည်၊
 အဆက်ပြတ်၍ အတော်ကြာမှ ဝင်လာသူတို့ကိုကား တာဝန် မထားထိုက်။]
 အနာပုစ္ဆာဝါ - မပန်ပြောမူ၍သော်၎င်း၊ အာဘောဂံ- ကို၊ အကတ္တာဝါ-
 သော်၎င်း၊ အသံဝုတဒွါရေ - မပိတ်အပ်သော တံခါးရှိသော၊ အန္တောဝဗ္ဗေ

ဒွေပိ၊ ပေ၊ ဇဂ္ဂိတဗ္ဗာနိ ။ ။ အတွင်းခန်းနှင့် အပြင်ဆောင်မသည် ၄ ဘက်နံရံ
 အားဖြင့် တူသောနံရံရှိသည်ကို “ ကေကုဇ္ဇကဂေဟ ” ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ နံရံတူရာဝယ်
 အဝင်အထွက် (ဆောင်မအတွက် တခု , အခန်းအတွက် တခု) တံခါး ၂ ခုရှိလျှင် ၂ ခု
 လုံးကို ပိတ်ပါ-ဟူလို၊ “ သစေ ကေသ္မိံ ဒွါရေ ကဝါဠိဝါ နတ္ထိံ , ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန
 သံဝရိတံဝါ နသက္ကာ၊ ဣတရံ ဒွါရံ အသံဝရိတွာပိ (ပိတ်၍ဖြစ်သော အခြားတံခါး
 ပေါက်ကို မပိတ်ဘဲလည်း) နိပဇ္ဇိတံ ဝဇ္ဇတိ ” ဟု သာရတ္ထုဒ္ဓိကာဆို၏၊ သို့သော် ထို
 စကားကို စဉ်းစားသင့်၏၊ ပိတ်၍ဖြစ်သောတံခါးပေါက်ကို ပိတ်မှ သင့်မည်ထင်သည်။

ဝါ- အခန်းတွင်း၌သော်၎င်း၊ (ဆောင်မ၌- ဟူလို၊) [အသံဝုတဒ္ဓါရေ ဗဟိ ဂဗ္ဘတိ ယောဇေတဗ္ဗံ - ဇီကာ။] ဗဟိဝါ- အခန်းပြင်ဘက်၌ သော်၎င်း၊ နိပဇ္ဇန္တာနံ- အိပ်သောရဟန်းတို့၏၊ အာပတ္တိ(ဟောတိ)၊ ဂဗ္ဘဝါ- အခန်းတွင်း၌ သော်၎င်း၊ ဗဟိဝါ- ပြင်ဘက်၌သော်၎င်း၊ နိပဇ္ဇနကာလေပိ - အိပ်ရာအခါ၌လည်း၊ ဒွါရဇဝှနံနာမ- တံခါးကို စောင့်ရှောက်ခြင်းမည်သည်၊ မဟာဒွါရေ- တံခါးမကြီး၌ပေ၊ ဝဇ္ဇတိယေဝ- သည်သာ၊ လောဟပါသာဒါဒိသု- လောဟပါသာဒအစရှိသောကျောင်းတို့၌၊ အာကာသတလေ-အလယ်ခေါင်ဟင်းလင်းအပြင်၌၊ [လောဟပါသာဒမည်သော သံကျောင်းကြီး၌ ပတ်ပတ်လည် အခန်းရှိ၍ အလယ်ခေါင်၌ အမိုးမရှိဘဲ ကြမ်းပြင်သာရှိသည်။] နိပဇ္ဇန္တေနာပိ- အိပ်သောရဟန်းသည်လည်း၊ ဒွါရံ သံဝရိတဗ္ဗမေဝ။

ဟိ- ဆက်၊ အယံ - ဤဆိုအပ်လတုံကား၊ ဣ - ဤ၊ ဒွါရံပိဝရိတွာနိပဇ္ဇဝတ္တု၌၊ သင်္ခေပေါ - အကျဉ်းချုပ်တည်း၊ ဣဒံ ဒိဝါပရိသလ္လိယနံ - ဤနေ့၌ အိပ်ခြင်းကို၊ ယေနကေနစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော အကာဖြင့်၊ [တံတိုင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စည်းရိုးဖြင့်ဖြစ်စေ-ဟူလို။] ပရိက္ခိတ္ထေ-ကာရံအပ်သော၊ [အကာ၏ အမြင့်ပမာဏကို သဟဿေယျသိက္ခာပုဒ်အတိုင်း “တတောင်ထွာ ” ဟု ဆိုကြ၏။] သဒ္ဓါရဗန္ဓေ-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ကထိတံ - ဆိုအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဗ္ဘောကာသေဝါ-လွင်တီးခေါင်၌သော်၎င်း၊ ရုက္ခမူလေဝါ - သစ်ပင်၏အနီးအောက်၌သော်၎င်း၊ မဏ္ဍပေဝါ - မဏ္ဍပ်၌သော်၎င်း၊ ယတ္ထကတ္ထစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော၊ သဒ္ဓါရဗန္ဓေ-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးနှင့်တကွဖြစ်သော အရပ်၌၊ နိပဇ္ဇန္တေန-သည်၊ ပေ၊ နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ-၏၊ မဟာပရိဝေဏံ-ပရိဝုဏ်ကြီးသည်၊ ဝါ-ကျောင်းဝိုင်းကြီးသည်၊ မဟာဗောဓိယင်္ဂဏလောဟပါသာဒင်္ဂဏသဒိသံ - မဟာဗောဓိယင်ပြင်၊ လောဟပါသာဒယင်ပြင်နှင့် အလားတူသော၊ [ဤ စကားကား အများလှည့်လည်ရာဖြစ်ပုံကို ပြသောစကားတည်း။] ဗဟုနံ - များစွာသော ရဟန်းရှင် လူတို့၏၊ ဩသရဏဋ္ဌာနံ - သက်ရောက်ရာ အရပ်သည်၊ သဗ္ဗဟောတိ-အံ့၊ ယတ္ထ-အကြင်ပရိဝုဏ်ကြီး၌၊ ဝါ - အကြင်ကျောင်းဝိုင်းကြီး၌၊ ဒွါရံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ သံဝုတံ-ပိတ်အပ်သည်၊ (သမာနံ)ပိ - လည်း၊ သံဝုတဋ္ဌာနေ-ပိတ်အပ်သော အရာ၌၊ ဝါ- ပိတ်ခြံတိုင်၊ န တိဝုတိ-မတည်၊ ဒွါရံ-ကို၊ အလဘန္တာ - မရသူတို့သည်၊ ပါကာရံ - တံတိုင်းကို၊ အာဂ္ဂဟိတွာပိ - တက်၍လည်း၊ ဝိစရန္တိ - လှည့်လည်တတ်ကုန်၏၊ တတ္ထ - ထို ပရိဝုဏ်ကြီး၌၊ ဝါ - ၌၊ သံဝရဏ ကိစ္စံ - ပိတ်ဘွယ် ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ၊ [ဤနေရာ၌ “ဣတိ -

ဤကား အကျဉ်းချုပ်တည်း” ပြန်လှည့်ဘိုရန် ဣတိ ရှိသင့်မည်ထင်သည်။ အတော်ဝေးမှ “ယောစ ဗဒ္ဓိတော နိပဇ္ဇာပိတောတိ” ဟု ဣတိ တွေ့ရ၏။ ထို ဣတိကျမှ ပြန်လှည့်လျှင် “သင်္ခေပ” ဟု မဆိုနိုင်၊ အတော်ကျယ်သော ဝိတ္ထာရ ဖြစ်နေပြီ။]

ရတ္တိ - ညဉ့်အခါ၌၊ ဒွါရံ - ကို၊ ဝိဝရိတော - ဖွင့်၍၊ နိပဇ္ဇော - အိပ်သော ရဟန်းသည်၊ အရူဏေ - အရုဏ်သည်၊ ဥဂ္ဂတေ - တက်ပြီးလသော်၊ ဝါ- တက်ပြီးခါမှ၊ ဥဋ္ဌဟတိ-ထအံ့၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပဗုဇ္ဈိတော - နိုးပြီး၍၊ ပုန-တဖန်၊ ဝါ- ထပ်၍၊ သစေသုပတိ - အကယ်၍ အိပ်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ အာပတ္တိ(ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ယော - အကြင် ရဟန်းသည်၊ အရူဏေ- သည်၊ ဥဂ္ဂတေ-တက်ပြီးလသော်၊ ဝုဋ္ဌဟိဿာမိ- ထအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိ တ္တာဝ-အချိန်ကို ပိုင်းခြားပြီး၍သာ၊ ဒွါရံ၊ အသံဝရိတွာ-မပိတ်မူ၍၊ ရတ္တိ-၌၊ နိပဇ္ဇတိ-၏၊ စ - အိပ်ရုံသာ မကသေး၊ ယထာပရိစ္ဆေဒမေဝ - အပိုင်းအခြား အတိုင်းသာလျှင်၊ (အရုဏ်တက်မှသာ)၊ ဝုဋ္ဌာတိ-ထအံ့၊ [တချို့ စာအုပ်များ၌၊ နဝုဋ္ဌာတိဟု နပေါသည်ကားအပို။][ယထာပရိစ္ဆေဒမေဝ ဝုဋ္ဌာတိတိ အရူဏေ ဥဂ္ဂတေယေဝ ဥဋ္ဌဟတိ- ဇီကော။] တဿ - ထို ရဟန်း၏၊ အာပတ္တိယေဝ- ပင်တည်း၊ ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာပစ္စရိယံ-၌၊ ဧဝံ-သို့၊ [“အရုဏ်တက်မှ

အရူဏေ ဥဂ္ဂတေ၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ။ ။ ညဉ့်အခါ၌ အိပ်စဉ်က “အရုဏ်တက် သော်လည်း မထဘူး”ဟူသော အသုဒ္ဓမိတ် မပါဘဲ ညဉ့်အိပ်ရိုး အိပ်စဉ် သုဒ္ဓမိတ်ဖြင့် အိပ်သောကြောင့် အရုဏ်တက်ပြီးသည့် တိုင်အောင် အိပ်ပျော်နေသော်လည်း အနာပတ္တိ။ [သုဒ္ဓမိတ္တေန နိပဗ္ဗဿ နိဒ္ဒါယန္တဿော အရူဏေ ဥဂ္ဂတေယေဝ နိဒ္ဒါဝေသေနဝ အနာပတ္တိ၊ (ဥဂ္ဂတေ၌ တပစ္စည်း အတိတ်ဟော)။]

သစေ ပဗုဇ္ဈိတော၊ ပေ၊ အာပတ္တိ။ ။ အာရုဏ်တက်ပြီးမှ နိုးလာ၍၊ မထဘဲ အိပ်မြဲ တိုင်း ဆက်အိပ်လျှင် အာရုဏ်တက်မှန်း မသိသော်လည်း အာပတ်သင့်၏။ [ဥဋ္ဌဟိတွာ ကတ္တဗ္ဗဿ ဒွါရသံဝရဏာဒိနော အကတတ္တာ အကိရိယသမုဋ္ဌာနာ အာပတ္တိဟောတိ= ထ၍ တံခါးပိတ်မှုကို မပြုခြင်းကြောင့် သင့်အပ်သော အာပတ်ဖြစ်၏။ အယံ ဟိ အာပတ္တိ ဤဒိသေ ဌာနေ အကိရိယာ၊ ဒိဝါ အသံဝရိတွာ နိပဇ္ဇကုဏေ ကြိယာစ အစိတ္တကာ စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ဝိမတိ။] ထို့ပြင်- “နေအခါ မိမိက တံခါးပိတ်၍ အိပ်ပါလျက် တစုံတယောက်က ဖွင့်သွားသော်၎င်း၊ သူ့ဘာသာ ဖွင့်သော်၎င်း အာနာပတ္တိ” ဟု ဇီကောတို့ ဆိုကြသည်။

အရူဏေ၊ ပေ၊ အာပတ္တိယေဝ။ ။ “အရုဏ်တက်ပြီးမှ ထမည်” ဟု ကြံ၍ ညဉ့် အိပ်စဉ်က တံခါးပိတ်ဘဲ အိပ်၏။ ထိုကြည့်အတိုင်းလည်း အရုဏ်တက်ပြီးမှ ထ၏။ ထိုသူ့မှာ နေအခါအိပ်မှုကြောင့် ခုတ္တရ်အာပတ်သင့်သည်။ ဘာကြောင့်နည်း- “အရူဏေ

ထအံ့”ဟု ပိုင်းခြား၍-ဟူလို။] နိပဇ္ဇန္တော - အိပ်သော ရဟန်းသည်။ အနာဒရိယဒုတ္တဋ္ဌာပိ-အနာဒရိယဒုတ္တဋ္ဌမှလည်း၊ န မုစ္စတိ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ ယော - အကြင် ရဟန်းသည်။ ဗဟုဒေဝရတ္တိံ - များစွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဇေတိတွာ - တခါးကို စောင့်ရှောက်ရ၍သော်၎င်း၊ အဒ္ဓါနိံ - အစွန့်ရှည်သော ခရီးကို၊ ဂတ္တိာဝါ- သွားရသော်၎င်း၊ ဒိဝါ- ဌ၊ ကိလန္တရူပေါ-ပင်ပန်းသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်။ (ဟုတွာ)၊ မဇ္ဈ-ညောင်စောင်း၌၊ နိသိန္ဒော- ထိုင်လျက်၊ ပါဒေ- တို့ကို၊ ဘူမိတော-မြေမှ၊ ဝါ- တည်ရာ အရပ်မှ၊ အမောစေတွာဝ-မလွတ်စေမူ၍သာလျှင်၊ နိဒ္ဓါဝသေန-အိပ်ပျော်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နိပဇ္ဇတိ-လျောင်း၏၊ တဿ-ထို ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဩက္ကန္တ နိဒ္ဓေါ- သက်ရောက်အိပ်သော အိပ်ပျော်ခြင်းရှိသည်။ (ဟုတွာ) [(နှစ်နှစ် မြိုက်မြိုက် အိပ်ပျော် သွားသည်- ဟူလို။)] အဇာနန္တောပိ - မသိပါသော်လည်း၊ ပါဒေ-တို့ကို၊ မဇ္ဈကံ-ညောင်စောင်းငယ်သို့၊ သစေ အာရောပေတိ- အကယ်၍ တင်မိအံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ အာပတ္တိယေဝ-ပင်တည်း၊ နိသိဒိတွာ-ထိုင်၍၊ အပဿာယ-တိုင်စသည်ကို မှီ၍၊ သုပန္တဿ - အိပ်သော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ယောပိ-အကြင်ရဟန်းသည်လည်း၊ နိဒ္ဓိ-အိပ်ငိုက်ခြင်းကို၊ ဝိနောဒေဿာမိ-ပယ်ဖျောက်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ စကံမန္တော - စကြို

ဥဂ္ဂတေ-အာရုဏ်တက်ပြီးမှ ထမည်”ဟု အသုဒ္ဓစိတ်ဖြင့် အိပ်သောကြောင့်တည်း၊ ထိုစိတ်မျိုးဖြင့် အိပ်သူမှာ “အနာဒရိယ (သိက္ခာပုဒ်တော်ကို မလေးစားသော) ဒုက္ကဋ္ဌ အာပတ်လည်း (ပဌမအိပ်တုန်းကပင်) သင့်ခဲ့၏”ဟု မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ ဆိုသည်။

နိဒ္ဓါဝသေန နိပဇ္ဇတိ။ ။ “အိပ်ပျော်သော အားဖြင့် လဲလျောင်း၏” ဟူသော ဤစကားကို လောက ပြောရိုးအတိုင်း ပြောသည်။ အမှန်အားဖြင့်ကား - ဘူမိတော အမောစေတွာ-မြေထိုက် တည်ရာ မြေပြင် (ကြမ်းပြင်) မှ မလွတ်စေဘဲ တဘက်စောင်း လဲလျောင်းသောကြောင့် “နိပဇ္ဇ-အိပ်သူ”ဟု မခေါ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် “ တဿ အနာပတ္တိ” ဟု ဆိုသည်။ [နိဒ္ဓါတိဘူတတာယ ဧကပဿေန (နံပါးတဘက်ဖြင့်၊ ဝါ-တစောင်း၊) နိပဇ္ဇတိ၊ ဧဝံ ပန နိပဇ္ဇော နိပဇ္ဇောနာမ နဟောတီတိ အနာပတ္တိ ဝုတ္တာပဋိကာ။]

အပဿာယ သုပန္တဿ။ ။ ကဋိတော ဥဋ္ဌံ ပိဋ္ဌိကဏ္ဍကေ အပ္ပမတ္တကမ္မိ ပဒေသံ ဘူမိံ အဖုသာပေတွာ-ခါးအထက် ကျောရိုးတို့ကို အနည်းငယ်မျှ တည်ရာ အရပ်ကို မထိစေဘဲ၊ ထန္ဒာဒိံ အပဿာယ သုပန္တဿ (အနာပတ္တိ) ၊ ကဋိဋ္ဌိံ ပန ဘူမိံ ဖုဿ ပေန္တဿ သယနံ ဟောတိ=ကျောရိုးကို တည်ရာအရပ်၌ ထိစေသူမှာ အိပ်ခြင်းဖြစ်၏။ (အိပ်သူ ဟုပင် ခေါ်ရ၏။) ပိဋ္ဌိပသာရဏလက္ခဏာ ဟိ သေယျာ=အိပ်ခြင်းဟူသည် ကျောက် ဆန့်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ (ဝိမတိ) ။

သွားစဉ်၊ ပတိတွာ - လည်းကျ၍၊ သဟသာဝ - အဆောတလျင် သာလျှင်၊
ပုဋ္ဌာတိ- အံ၊ တဿာပိ- ထိုရဟန်း၏လည်း၊ အနာပတ္တိ၊ ပန-ကား၊ ယော-
အကြင် ရဟန်းသည်၊ ပတိတွာ- ၍၊ တတ္ထေဝ - ထို လည်းကျရာ အရပ်၌ပင်၊
သယတိ-အိပ်အံ့၊ န ပုဋ္ဌာတိ-မထအံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ(ဟောတိ)။

ဣမ-ဤသို့ နေ့အခါဝယ် အိပ်ရာ၌၊ [တချို့ စာအုပ်များ၌ “ဣမ” မပါ။]
ကော-အဘယ် ရဟန်းသည်၊ မုစ္ဆတိ-အာပတ်မှ လွတ်သနည်း၊ ကော-သည်၊
န မုစ္ဆတိ-သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ တာဝ - ကုရုန္တိအဋ္ဌကထာ
စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ မဟာပစ္စရိယံ-၌၊ ဧကဘင်္ဂေန-တဖက်သော နိပါးကို
ချီးခြင်းဖြင့်၊ ဝါ- တဖက်စောင်း၊ နိပဇ္ဇကောယေဝ - အိပ်သော ရဟန်းသည်
သာ၊ မုစ္ဆတိ-အာပတ်မှ လွတ်၏၊ ပန-ဆက်၊ ပါဒေ ဘူမိတော, မောစေတွာ-
လွတ်စေ၍၊ နိပဇ္ဇော- အိပ်သော ရဟန်းသည်၊ ယက္ခဂဟိတကောပိ - ဘီလူး
ဖမ်းယူအပ်သော ရဟန်းသည်၎င်း၊ ဝီသညီဘူတောပိ - ကင်းသော သညာ
ရှိသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော ရဟန်းသည်၎င်း၊ န မုစ္ဆတိတိ ဝုတ္တံ။

ပန - ဝါဒန္တရကား၊ ကုရုန္တုကထာယံ- ၌၊ ဗဒ္ဓိတွာ- ဖွဲ့တုပ်၍၊ နိပဇ္ဇာပိ
တောဝ- အိပ်စေအပ်သောရဟန်းသည်သာ၊ မုစ္ဆတိ-၏၊ ဣတိဝုတ္တံ၊ ပန-ဝါဒ
န္တရကား၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ - မဟာအဋ္ဌကထာ၌၊ [မဟာပဒုမတ္ထေရေန
ဝုတ္တံ-၌စပ်။]ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ စင်္ဂါမန္တော-စဉ်၊ မုစ္ဆိတွာ-မိန်းမော
တွေဝေ၍၊ ပတိတော-လည်းကျသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တတ္ထေဝ-ထို လည်းကျရာ
အရပ်၌ပင်၊ သပတိ-၏၊ တဿာပိ-ထိုရဟန်း၏လည်း၊ အပိသယတ္တာ-အရာ
မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာပတ္တိ-သည်၊ နဒိဿတိ- မထင်ရှား၊ ပန-
ထိုသို့ပင် အာပတ်မထင်ရှားပါသော်လည်း၊ အာစရိယာ-တို့သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့
အနာပတ်ဟူ၍၊ န ကထယန္တိ -မဆိုကြကုန်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အာပတ္တိယေဝ-

တဿာပိ အနာပတ္တိ။ ။ချော်လဲသလို အိပ်ငိုက်၍ လဲသွားရကား မစောင့်စည်း
နိုင်သော အရာဖြစ်သောကြောင့် အာပတ်မသင့်၊ အငိုက်ပြေ၍ စောင့်စည်းနိုင်သော
အရာရောက်ပြန်လျှင်လည်း ကဗျာကယာ ထသောကြောင့် အာပတ်မသင့်။

ဧကဘင်္ဂေန နိပဇ္ဇကော။ ။ [ဧကဿ ပဿဿ ဘဉ္စနေန - ဋီကာ။] ဥဘော
ပါဒေ ဘူမိတော အမောစေတွာဝ (ခြေတို့ကို တည်ရာကြမ်းပြင် မြေပြင်မှ မလွတ်စေ
ဘဲသာ) ဧကပဿေန သရိရံ ဘဒ္ဓိတွာ နိပဇ္ဇော - တဖက်စောင်းအားဖြင့် ကိုယ်ကို
ချီး၍ ခတင်ပေါ် ကုလားထိုင်ပေါ်၌ အိပ်သူ။ [တဖက်စောင်း အိပ်သူ အတွက်သာ
အနာပတ် ဟု ဆိုသောကြောင့် တဖက်စောင်း မဟုတ်ဘဲ ခြေကို ကြမ်းပြင်ပေါ်ချ၍
ပက်လက်ကုလားထိုင်၌ အိပ်လျှင် ပိဋ္ဌိပသာရဏ ဖြစ်ရကား အာပတ်မှ မလွတ်။]

အာပတ်ပင်တည်း။ ဣတိ-သို့၊ မဟာပဒုမတ္ထေရေန-သည်။ ဝတ္ထံ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊
 ယော- အကြင်ရဟန်းကို၊ ယက္ခဝဟိတော- ဘီလူးဖမ်းယူအပ်ပြီ၊ (သော)စ-
 ထိုရဟန်း၎င်း၊ ယော-အကြင်ရဟန်းကို၊ ဗန္ဓိတွာ- ဖွဲ့တုပ်၍၊ နိပဇ္ဇာပိတော-
 အိပ်စေအပ်ပြီ၊ (သော)စ- ထိုရဟန်း၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧဒေ- ၂ ပါးကုန်သော၊
 ဇနာ-ရဟန်းတို့သည်၊ အာပတ္တိတော-မှ၊ မုစ္ဆန္တိယေဝ-ကေန် လွတ်ကုန်သည်
 သာ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။

ဘာရူကစ္ဆကဝတ္ထုမှိ - ဌှံ၊ အနာပတ္တိ သုပိနန္ဒေနာတိ- ကား၊ ယံသွာ-
 ကြောင့်၊ သုပိနန္ဒေ - အိပ်မက်၌၊ အဝိသယတ္တာ - အရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ (မစောင့်စည်းနိုင်သောကြောင့်၊) ဧဝံ- ဤသို့(မေထုန်မှီဝဲရသည်ဟု
 အိပ်မက် မက်ခြင်းသည်၊) ဟောတိ- ၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဥပါလိတ္ထေရော-
 သည်၊ ဘဂဝတာ- သည်၊ အဝိနိစ္ဆိတပုဗ္ဗံ - ရှေး၌ မဆုံးဖြတ်အပ်သေးသည်၊
 (သမာနိပိ-သော်လည်း၊ ဝါ-ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော) ဣမံဝတ္ထု-ဤဝတ္ထု
 ကို၊ နယဂ္ဂါဟေန - နည်းယူသဖြင့်၊ (ဘုရား ဆုံးဖြတ်ပြီးသည့် ဝတ္ထုများကို
 နည်းယူသောအားဖြင့်)ဝိနိစ္ဆိနိ-ဆုံးဖြတ်ပြီ၊စ-ဆက်၊ ဘဂဝါပိ-သည်လည်း၊
 သုတွာ-ဆုံးဖြတ်ပုံကိုကြားတော်မူ၍၊ ဘိက္ခဝေ-ကို၊ ဥပါလိနာ-သည်၊ သုကထိ
 တံ- ကောင်းစွာဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ- ကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီ၊ အပဒေ- ခြေရာ
 မရှိသောအရပ်၌၊ ဝါ-ခြေရာမထင်သောအရပ်၌၊ ပဒံ-ခြေရာကို၊ ကရောန္တော
 ဝိယ- ပြုသူကဲ့သို့၊ အာကာသေ-၌၊ ပဒံ- တို့၊ ဒဿေန္တောဝိယ- ပြုသူကဲ့သို့၊
 [“အပဒေ ပဒံ ကရောန္တောဝိယ”ကိုပင် ထင်ရှားအောင် “အာကာသေ ပဒံ
 ဒဿေန္တောဝိယ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။] ဥပါလိ - ဥပါလိသည်၊ ဣမံ ပဉ္စံ - ဤ
 ပြဿနာကို၊ ကထေသိ-ဖြေဆိုပြီ၊ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်
 မူ၍၊ ထေရံ - ကို၊ ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေပေ၊ဥပါလိတိ - ဟူ၍၊ ဧတဒဂ္ဂေ- ဧတဒဂ်
 အရာ၌၊ ထပေသိ- ထားတော်မူပြီ၊ [ပဌမ သံဂါယနာအခင်း၌ အနက်ပေး
 ထားပြီ။] ဣတော- ဤ ဘာရူကစ္ဆကဝတ္ထုမှ၊ ပရာနိ-ကုန်သော၊ သုပဗ္ဗာဒီနိ-
 သုပဗ္ဗအစရှိကုန်သော၊ ဝတ္ထုနိ- ဝတ္ထုတို့သည်၊ ဥတ္တာနတ္တာနေဝ။

အစိတ္တက ကိရိယာကိရိယ။ ။ဤ ဒီဝါပဋိသလ္လိယန သိက္ခာပုဒ်သည် ဝတ္ထုကို
 သိသောစိတ်၊ ကျူးလွန်လိုသောစိတ်မရှိဘဲ နေ့အခါ၌ အမှတ်တမဲ့ တံခါးမပိတ်ဘဲ အိပ်မိ
 လျင်လည်း သင့်အပ်သောကြောင့် အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်တည်း။ အိပ်မှုကိုပြုခြင်းသည်
 ကိရိယာ တံခါးကို မပိတ်ခြင်းကား အကိရိယတည်း။ [နေ့အခါ မိမိအိပ်တုန်းက
 တံခါးကိုပိတ်ပါလျက် တစုံတယောက်က ဖွင့်သွားအပ်သော်လည်း “အနာပတ္တိ”ဟု
 ၎င်း ၊ မိမိအိပ်စဉ်က မင်းတုတ်မထိုးဘဲ စေ့ရုံစေ့ထားသဖြင့် အလိုလို ပွင့်သွားသော်
 လည်း “ဝဇ္ဇတိ”ဟု ၎င်း ဇိုကာဆိုသည်။]

ဘိက္ခုနီသမ္ပယောဇနာဒီသု- ဘိက္ခုနီသမ္ပယောဇနအစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌၊
 တေ လိစ္ဆဝိကုမာရာ-ထို လိစ္ဆဝိမင်းသားတို့သည်၊ ခိန္နာပသုတာ- ပျော်ပါး
 ခြင်း၌ အားထုတ်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အတ္တနော - မိမိမိမိ၏၊ (ဝိစ္ဆာ
 တပုဒ်ကြေ၊) အနာဒရေန - သံဃာကို မလေးစားခြင်းကြောင့်၊ ဝေ - သို့၊
 အင်္ဂသု- ကုန်ပြီ၊ စ - ဆက်၊ တတော - ထိုသို့ သံဃာကို မလေးမစားပြုရာ
 အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ဝိနာသောဝေ - ပျက်စီးခြင်းသည်သာလျှင်၊ ဥဒပါဒိ-
 ထင်ရှားဖြစ်ပြီ။

ဝုဗ္ဗပဗ္ဗဇိတဝတ္ထုမှိ-ဝုဗ္ဗပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု၌၊ ဒဿနံအဂမာသီတိ- ကား၊ အနု
 ကမ္မာယ-သနားခြင်းကြောင့်၊ တံ-ထိုဇနီးဟောင်းကို၊ ဒက္ခိဿာမိ - ကြည့်ရှု
 အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊ ဂေဟံ-အိမ်သို့၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊
 အဿ - ထိုရဟန်းအား၊ [သံဝဏ္ဏေသိ၌စပ်။] သာ - ထိုဇနီးဟောင်းသည်၊
 အတ္တနောစ-မိမိ၏၎င်း၊ ဒါရကာနဉ္စ - ကလေးတို့၏၎င်း၊ နာနပ္ပကာရေဟိ -
 အထူးထူးသော အပြားတို့ဖြင့်၊ အနာထဘာဝံ - ကိုးကွယ်ရာ မရှိကုန်သူတို့၏
 အဖြစ်ကို၊ သံဝဏ္ဏေသိ - ချဲ့ထွင်ပြောဆိုပြီ၊ စ - ဆက်၊ နံ - ထိုရဟန်းကို၊ အန
 ပေက္ခံ - ဝဲကွက်ခြင်းမရှိသည်ကို၊ ဥတွာ - သိ၍၊ ကုပိတာ - စိတ်ဆိုးသည်၊
 (ဟုတွာ)၊ ဧဟိ-လာလော၊ ဝိတ္တမာဟိ - လူထွက်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊
 (ပြောပြောဆိုဆို) ဗလတ္တာရေန - အားကို အသုံးပြုသဖြင့်၊ ဝါ - အနိုင်
 အထက်၊ အဂ္ဂဟေသိ - ဆွဲယူပြီ၊ သော - ထို ရဟန်းသည်၊ အတ္တာနံ - မိမိ
 ကိုယ်ကို၊ မောစေတုံ-လွတ်စေခြင်းငှါ၊ ပဋိက္ကမန္တော-နေအံ့ဆုတ်နောက်ဆုတ်
 သွားလသော်၊ ဇရာဒုဗ္ဗလတာယ - ဇရာကြောင့်အားမရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 ဥတ္တာနော-ပက်လက်၊ ပရိပတိ-လဲကျပြီ၊ တတော-ထိုသို့ လဲကျခြင်းကြောင့်၊
 သာ-ထိုဇနီးဟောင်းသည်၊ အတ္တနော-၏၊ မနံ-စိတ်အလိုကို (စိတ်တိုင်းကျ)၊
 အကာသိ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ သောဘိက္ခု-သည်၊ အနာဂါမိ- အနာဂါမိတည်း၊
 သမုစ္ဆန္တကာမရာဂေါ- ကာရောဂကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ပြီးသူတည်း၊ တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ န သာဒယိ- မသာယာ၊ ဣတိ - ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ မိဂပေါတက
 ဝတ္ထု-မိဂပေါတကဝတ္ထုသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။...
 သမန္တပါသာဒိကာယ - မည်သော၊ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ - ၌၊ ပဋ္ဌမပါရာဇိက
 ဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ- ပြီ။ [တကြိဒ်မှစ၍ ဝါထာအားလုံးကို ဝေရဉ္စကဏ္ဍ
 အဆုံး၌ ဖွင့်ခဲ့ပြီ၊ တကြိဒ်တိအာဒိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္ထမေဝ၊-ဋီကာ။]

ပဋ္ဌမပါရာဇိကဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

ဒုတိယပါရာဇိက အဖွင့်

အဒုတိယေန- အတူကင်းပျောက်, ၂ ဆုမြောက် ရှိတော်မမူသော၊ ဝါ- အတူမဲ့ဖြစ်တော်မူသော၊ ဇိနေန - ငါးမာရ်အောင်မြင် ဘုရားရှင်သည်။ ဒုတိယံ- ၂ ပါးမြောက်ဖြစ်သော၊ ယံ ပါရာဇိကံ- အကြင် ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပကာသိတံ-ထင်ရှားပြတော်မူအပ်ပြီ၊ တဿ-ထိုဒုတိယပါရာဇိကဏ်၊ သံဝဏ္ဏနာက္ကမော-ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်သည်၊ ဒါနိ-ပဌမပါရာဇိကကို ဖွင့်ပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပတ္တော- ဆိုက်ရောက်လာ၏၊ [ဒါနိကို ထောက်၍ ပစ္စုပ္ပန်ဟော။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဒုတိယပါရာဇိကအဖွင့် အစဉ်၏ ဆိုက်ရောက်လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) [ဟောတိ-၌စပ်၊] ယံ-အကြင်ပုဒ်ကို၊ (သောတူဟိ- စာသင်သားတို့သည်၊) သုဝိညေယျံ-လွယ်ကူစွာသိနိုင်၏၊ ဝါ- သိလွယ်၏၊ ယဉ္ဇ-အကြင်ပုဒ်ကိုလည်း၊ (မယာ)ပုဗ္ဗေ-၌၊ ပကာသိတံ-ထင်ရှား ပြအပ်ပြီ၊ တံ သဗ္ဗံ - ထို အလုံးစုံသော သုဝိညေယျံ , ပုဗ္ဗေ ပကာသိတပုဒ်ကို၊ ဝဇ္ဇယိတွာန- ရှောင်ကြဉ်၍၊ အယံ သံဝဏ္ဏနာ- ဤ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ, အဋ္ဌကထာသည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ဝါ-ဖြစ်တော့လတုံ။ [သမိပဝတ္ထမာန်။]

တေန သမယေန၊ပေဝိဇ္ဇာကုဋေ ပဗ္ဗတေတိ ဣတ္ထံ-၌၊ ရာဇဂဟေတိ-ကား၊ ဧဝံ နာမကေ - ဤသို့ ရာဇဂဟ အမည်ရှိသော၊ နဂရေ - မြို့၌၊ ဟိ - မှန်၏၊ (တနည်း)ဟိ-အကြောင်းကိုပြုဥားအံ့၊ တံ-ထိုမြို့ကို၊ (တဿ-ထိုမြို့၏၊) [ဟိတ်၏ သမ္ပန်ခံ၊] မန္ဒာတု မဟာဂေါဝိန္ဒာဒီဟိ - မန္ဒာတ်စကြာမင်း , မဟာဂေါဝိန္ဒ

ဒုတိယံ အဒုတိယေန။ ။ပဌမပါရာဇိကပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြပြီး၌ ဒုတိယပါရာဇိက ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြတော်မူလိုသောကြောင့် “ဒုတိယံ အဒုတိယေန” စသည်ကိုမိန့်၊ ဘုရားရှင်၌ ဂုဏ်တော်များစွာရှိပါသော်လည်း ဒုတိယပါရာဇိကနှင့် လိုက်လျောအောင် “အဒုတိယေန” ဟူသော ဂုဏ်ပုဒ်ဖြင့် ချီးမွမ်းတော်မူသည်။ [ပကတိဟေသာ အာစရိယာနံ၊ ယဒိဒံ အာရမ္မာနုဗ္ဗပထောမနာ = အားထုတ်အပ်လတုံ ဖြစ်သော ကျမ်းအား လျော်စွာ ဘုရားရှင်ကို ချီးမွမ်းခြင်းသည် ကျမ်းဆရာများ၏ ထုံးစံတည်း။]

ဧဝံနာမကေ၊ပေ၊ဝုစ္စတိ။ ။ဧဝံ (ဤသို့သော) + နာမံ ယဿာတိ ဧဝံနာမကံ၊ [သမာသန္တကပစ္စည်း၊] ထိုစကားကို ခိုင်မြဲစေလို၍, တနည်း - ရာဇဂဟအမည် ရခြင်း၏အကြောင်းကိုပြလို၍ “တံဟိ၊ပေ၊ဝုစ္စတိ” ဟု မိန့်၊ ဤဝါကျမျိုးသည် သဒ္ဓပ္ပဝတ္ထိနိမိတ် (ရာဇဂဟသဒ္ဓါ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်း) ကို ပြသောဝါကျတည်း။ [ရှေးဆရာတို့က “မန္ဒာတု မဟာဂေါဝိန္ဒာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ”ကို နာမလာဘဟိတ် (နာမည်ရခြင်း၏အကြောင်း ပြဟိတ်) ဟု ခေါ်ကြ၏၊ သဒ္ဓပ္ပဝတ္ထိနိမိတ် - ဟူသော စကားနှင့် သဘောတူပင်တည်း။]

ပုရောဟိတ် အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ- နေပြည်တော်အဖြစ် ဖြင့် သိမ်းပိုက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ရာဇဂဟန္တိ-ဟ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

တ္ထေ-ဤ ရာဇဂဟိတဟူသောပုဒ်၌၊ အညေပိ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားမှတပါး လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပကာရေ-အပြားတို့ကို၊ ဝဏ္ဏယန္တိ-ဖွင့်ကြကုန်၏၊ တေဟိ- ထို အပြားတို့ဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း၊ ဧတံ-ဤ ရာဇဂဟဟူ-သာ အမည်သည်၊ တဿ နဂရဿ- ၏၊ နာမံ- တည်း၊ ပန- ဆက်၊ တံ ဧတံ- ထို ရာဇဂဟအမည်ရသော ဤမြို့သည်၊ ဗုဒ္ဓကာလေစ-ဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါ ၌၎င်း၊ စက္ကဝတ္တိကာလေစ-စကြာမင်းပေါ်ရာအခါ၌၎င်း၊ နဂရံ-နေပြည်တော် သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ [ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုသည်၊ အခြားအခါ၌လည်း မြို့

မန္ဒာတု၊ပေ၊ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ။ ။ ဤဟိတ်ကိုကြည့်၍ “ ဂယုတိတိ ဂဟံ၊ (ဝိမတိ ဝိဂ္ဂဟ) ရာဇနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်+ဂဟံတိ ရာဇဂဟံ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု။ [အဋ္ဌကထာ၌ “သိမ်းပိုက်အပ်”တွင် စပ်လို၍ “ရာဇဟိ”ဟု ကတ္ထုရုပ် ထားသော်လည်း “ဂဟံ”ဟု ပြီးသောအခါ “မြို့”ကို အရကောက်ရသောကြောင့် ဋီကာတို့၌ “ ရာဇနံ ” ဟု သာမီ သမ္ပန်ထားသည်။ “မင်းတို့၏မြို့+ဝါ-နေပြည်တော်မြို့”ဟုလို၊ ဂဟဓာတ် အပစ္စည်း၏ မူလလိန်မှာ ပုလ္လိန်တည်း၊ သို့သော်“နဂရံ”ဟူသော အဘိဓမ္မေယျပုဒ်၏လိန်သို့ လိုက်၍ “ ရာဇဂဟံ ”ဟု နပုလ္လိန်ထားရသည်။] ဆက်ဥားအံ့- ရာဇအရကို “ မန္ဒာတု မဟာ ဝေါဝိန္ဒ”ဟု သရုပ်ပြရာ၌ မန္ဒာတ်မင်းသာလျှင်“ရာဇ”ဖြစ်၏၊ မဟာဝေါဝိန္ဒမှာ ရေထု မင်း၏ ပုရောဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် မဟာဝေါဝိန္ဒ၏သိမ်းပိုက်ခြင်းဖြင့် ရေထု မင်း၏ သိမ်းပိုက်ခြင်းကို မှတ်သားပြသော ဥပလက္ခဏနည်းဟု မှတ်။

ဋီကာ ။ ။ ဒုဂ္ဂဇနပဒ ဌာနဝိသေသ သမ္ပဒါဒိယောဂတော - ရန်သူတို့ အသွား အလာ အဝင် အထွက်ခက်သော ဇနပုဒ်ဖြစ်၍ ဌာနဝိသေသ၏ ပြည့်စုံခြင်းစသော ဂုဏ်ထူးတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်၊ ရာဇဟိ+ဂဟံတံ (ပရိဂ္ဂဟိတ်-သိမ်းပိုက်အပ်၏) ဣတိ ရာဇဂဟန္တိ အာဟ-မန္ဒာတု၊ပေ၊ဝုစ္စတိတိ။ [ဒုက္ခေန+ဂန္တဗ္ဗောတိ ဒုဂ္ဂေါ (ဇန ပဒေါ)။]

အညေ ပကာရေ ။ ။ နဂရမာပနေ - မြို့ကို ဖန်ဆင်းရာအခါတုန်းက၊ ရညာ ကာရိတ သဗ္ဗဂဟတ္တာ - မင်းသည် ဆောက်လုပ်စေအပ်သော အလုံးစုံအိမ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရာဇဂဟံ-မည်၏၊ မြို့တည်စဉ်အခါ၌ လမ်းတွေကိုအကွက်ချ၍ အိမ်တွေ ကို မင်း၏ဘဏ္ဍာဖြင့် ဆောက်လုပ်စေ၏၊ ထို့ကြောင့်ထိုအိမ်များသည်မင်းပိုင်အိမ်များ ချည်းဖြစ်ရကား “ရညော + ဂဟာနိ ဧတ္ထာတိ ရာဇဂဟံ” ဟုပြု၊ တနည်း - ဝိဇ္ဇာကုဋ် စသော တောင်မင်းကြီးငါးလုံးတို့ အိမ်ကို ခြံခတ်သကဲ့သို့ ခြံရံအပ်သောကြောင့်“ဂဟံ ဝိယာတိ ဂဟံ၊ ရာဇဟိ-တောင်မင်းကြီးတို့သည်+ပရိက္ခိတ္တံ-ကာရံအပ်သော၊ ဂဟံ- အိမ်နှင့်တူသောမြို့တည်း၊ ဣတိ ရာဇဂဟံ”၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဋီကာ၌ ပြထားသော အပြားကို“အညေပကာရေ”ဆိုသည် ဟု မှတ်။

ဖြစ်ပါသေး၏။] သေသကာလေ - ဌှ၊ သုညံ - လူတို့မှကင်းဆိတ်သည်။ ယက္ခ
ပရိဂ္ဂဟိတံ-နတ်ဘီလူးတို့ သိမ်းပိုက်အပ်သည်။ ဟောတိ- ၏။ တေသံ- ထိုနတ်
ဘီလူးတို့၏။ ဝသန္တဝနံ- ဝသန္တဥတုအခါ ပျော်မြူးရာတောသည်။ ဟုတွာ-
၍။ တိဋ္ဌတိ- ၏။ [သေရည်သေခံ၍ပျော်ပါးရာ ဥယျာဉ်ကြီးဖြစ်သည်-ဟူလို။]

ဧဝံ-လျှင်၊ ဂေါစရဂါမံ- ဆွမ်းခံရွာကို၊ ဒသေတွာ-ပြုပြီး၍၊ [ရွာမဟုတ်ဘဲ
မြို့ဖြစ်သော်လည်း သဒိသုပမာရ - အတင်ရဋ္ဌိအသးဖြင့် မြို့ကိုလည်း “ဂေါစရ
ဂါမံ” ဟု ခေါ်သည်။] နိဝါသနဋ္ဌာနံ - သီတင်းသုံးတော်မူရာအရပ်ကို၊ ဂိဇ္ဈ
ကုဋေပဗ္ဗတေတိ- ဟူ၍၊ (သံ ဝိတိကာရော - သည်)အာဟ - မူပြီး၊ စ-ဆက်၊
သော-ထိုတောင်ကို၊ [ဝုစ္စတိ၌စပ်၊]တဿ - ထိုတောင်၏၊ ကုဋေသု- အထွဋ်
တို့၌၊ ဂိဇ္ဈာ-လင်းတတိုသည်။ ဝသိံသု-နေကုန်ပြီ၊ ဝါ-နည်း၊ တဿ-၏၊ ဂိဇ္ဈ
သဒိသာနိ- လင်းတနှင့် တူကုန်သော၊ ကုဋာနိ- တိုသည်။ (သန္တိ)၊ တဿာ-
ကြောင့်၊ ဂိဇ္ဈကုဋေတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဣတိ- သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏။

ဝသန္တဝနံ။ ။ “ဝသနဝနံ” ဟု စာအများရှိ၏။ သို့သော် ဝသန္တဝနန္တိ-ကိဋ္ဌာ
ဝနံ=ပျော်မြူးရာတောသည် ဝသန္တဝနမည်၏။ “ပျော်မြူးရာတောကို အဘယ်ကြောင့်
ဝသန္တဝနဟု ဆိုအပ်သနည်း” ဟုမေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဝသန္တကာလေ ကိဋ္ဌာယ
ယေဘုယျတ္တာပန ဝသန္တဝနန္တိဝုတ္တံ” ဟု မိန့်၊ ဝသန္တဥတုအခါဝယ် ပျော်မြူးခြင်း၏
များသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ယေဘုယျနည်းအားဖြင့်ထိုတောကို “ဝသန္တဝန” ခေါ်သည်
ဟူလို၊ ဤအလို “ဝသန္တ + ကိဋ္ဌာဝနံ ဝသန္တဝနံ” ဟုပြု၊ ဤကား ဝိမတိအဖွင့်တည်း၊
ဤအလို “ဝသန္တဝနံ” ဟု ပါဌရှိသင့်၏။ သာရတ္တ၌ကား - “အာပါနကုမိတုတံ ဥပ
ဝနံ - သေရည်အရက်ဝိုင်းဖြစ်ရာ မြို့အနီး တော” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်လည်း “ဝသန
ဝနံ” နှင့် အလှမ်းဝေးလှ၏။ ယောဇနာ၌မူ “ဝသန္တိ ဣတိ ဝသနံ” ဟု ပြု၍ “ဝသန
ဝနံ” ဟုပင် ဆိုလေသည်။ [သီလက္ခန္ဓ၌ကား “ဝသနဋ္ဌာနံ ဝနံ” ဟု တွေ့ရ၏။]

ဂိဇ္ဈာ၊ ပေ၊ ဝသိံသု ။ ။ ဤဝါကျကို ကြည့်၍ “ဂိဇ္ဈာ ယဿ ကုဋေသုတိ ဂိဇ္ဈ
ကုဋေ” ဟု ဘိန္နာဝိကရဏမဟုဗ္ဗိတိ ပြသင့်၏။ “အထွဋ်တို့၌ လင်းတရှိသောတောင်”
ဟုပေး၊ သို့သော် ဋီကာ၌ “ဂိဇ္ဈာ ဧတ္ထ သန္တိတိ ဂိဇ္ဈ၊ ဂိဇ္ဈံ- (လင်းတရှိသော) + ကုဋံ
ဧတဿာတိ ဂိဇ္ဈကုဋေ” ဟု ပြသည်။ ထိုအလို “လင်းတရှိသော အထွဋ်ရှိသောတောင်”
ဟု ပေး၊ “ဂိဇ္ဈသဒိသာနိ ဝါ” စသော ဤ ဝါကျဖြင့် “ဂိဇ္ဈာဝိယာတံ ဂိဇ္ဈာနိ၊ ဂိဇ္ဈာနိ +
ကုဋာနိ ဧတဿာတိ ဂိဇ္ဈကုဋေ” ဟု ပြစေလို၏။ ဋီကာ၌ကား - “ဂိဇ္ဈာဝိယာတိ
ဂိဇ္ဈံ” ဟု ကေဝုဗ်ပြ၏။ “လင်းတနှင့်တူသော အထွဋ်ရှိသော တောင်” ဟု ပေး။

တနည်း - “ဂိဇ္ဈသဒိသကုဋေ” ဟု ဆိုလိုလျက် “သဒိသ” အလယ်ပုဒ်ကြွေသော
မဇ္ဈေပဒ လောဝီ တပျူရိသ် သမာသ်တည်း၊ ဥပမာ - အစွမ်းသတ္တိကို နှစ်သက်သော
မင်းကို “သာကပ္ပိယပတ္တိဝံ” ဟု ဆိုလိုလျက် “ဝိယ” အလယ်ပုဒ်ကိုချေ၍ “သာကပတ္တိဝံ”

သမ္မဟုလာတိ - ကား၊ ဝိနယပရိယာယေန - ဝိနည်း ဒေသနာအားဖြင့်၊
 [ဝိနည်း အသုံးအားဖြင့်-ဟူလို၊] တယော- ၃ ပါးကုန်သော၊ ဇနာ- ရဟန်း
 တို့ကို၊ သမ္မဟုလာတိ- လတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-နိဇ်၊ တတော-ထို ၃ ပါးမှ၊ ပရံ-၌၊
 (ဇနော-ရဟန်းအပေါင်းကို၊) သံယောတိ-ဟူ၍၊ (ဝုစ္ဆတိ-၏၊) [“စတုဝဂ္ဂ
 သံဃာသည် ပြုအပ်သောကံ” စသည်ဖြင့် ၄ပါးကိုပင် သံဃာဟု သုံးနှုန်းသည်-
 ဟူလို။] သုတ္တန္တ ပရိယာယေန-ဖြင့်၊ တယော-၃ ပါးတို့သည်၊ တယော ဝေ-
 တယောတို့သာတည်း၊ တတော-ထို ၃ ပါးမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သမ္မဟုလာတိ-
 လ တို့မည်၏၊ ပန - အတ္ထုဒ္ဓါရ သာမညမှတပါး အတ္ထုဒ္ဓေသ ဝိသေသကို
 ဆိုဦးအံ့၊ ဣမ - ဤ ဒုတိယပါရာဇိက နိဒါန်းအရာ၌၊ တေ - ထို ရဟန်းတို့ကို၊
 သုတ္တန္တ ပရိယာယေန-ဖြင့်၊ သမ္မဟုလာတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-နိဇ်။

သန္နိဋ္ဌာတိ - ကား၊ နာတိဝိဿာသိကာ - အလွန် အကျွမ်းဝင်ခြင်း ရှိသူ
 မဟုတ်ကုန်သော၊ နဒဠမိတ္တာ - ခိုင်မြဲသော မိတ်ဆွေမဟုတ်ကုန်သော ရဟန်း
 တို့တည်း၊ ဟိ - မှန်၊ (တနည်း) ဟိ - အကြောင်းကိုပြုဦးအံ့၊ တတ္ထ တတ္ထ-
 ထိုထို အရပ်၌၊ သင်္ဂမ္မ-ပေါင်းဆုံ၍၊ ဒိဋ္ဌတ္တာ- မြင်အပ်ဘူး ကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ တေ-ထိုအလွန်အကျွမ်းမဝင်သော မိတ်ဆွေရဟန်းတို့ကို၊ သန္နိဋ္ဌာတိ-
 ဋ္ဌတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ၊ သန္တတ္တာတိ-ကား၊ အတိဝိဿာသိကာ-အလွန် အကျွမ်း
 ဝင်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ဒဠမိတ္တာ-ခိုင်မြဲသောမိတ်ဆွေ ရဟန်းတို့တည်း၊ ဟိ မှန်၊
 (တနည်း) ဟိ-အကြောင်းကိုပြုဦးအံ့၊ တေ- ထိုခိုင်မြဲသော မိတ်ဆွေရဟန်း
 တို့ကို၊ သုဠ- ကောင်းစွာ၊ ဘတ္တာ ဘဇမာနာ - ဆည်းကပ် တတ်ကုန်၏၊
 ကေသမ္ဘောဝ ပရိဘောဂါ - တူသော အာမိသကို သုံးဆောင်ခြင်း၊ ဓမ္မကို
 သုံးဆောင်ခြင်းရှိကုန်၏၊ ဣတိကတွာ- ဤသို့ပြု၍၊ ဝါ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊
 သန္တတ္တာ- တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ။

ဟု ခေါ်ရသကဲ့သို့တည်း။ [ဝိဇ္ဈသဒိသကုဋေတိ ဝိဇ္ဈကုဋေတိဝါ မဇ္ဈေပဒလောဝီ
 သမာသော၊ ယထာ-သာကပတ္ထိဝေါ၊ ဋီကာ။] ပတ္ထိဝ, ပတ္ထဝ-၂ ပုဒ်သင့်သောနည်း
 ရှိ၏၊ ထို နည်းများကို မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယသစ် (၃) ကဏ္ဍ (၁၀) သုတ်အဖွင့်နှင့်
 သမာသ်ကစွည်း ဘာသာဋီကာ-အမာဒယော ပရပဒေတိ သုတ်အဖွင့်တို့မှာ ရှုပါ။

သန္နိဋ္ဌ, သန္တတ္တာ။ ။ [အတိဝိဿာသော ယေသံ အတ္ထိတိ အတိဝိဿာသိကာ၊
 န+အတိဝိဿာသိကာ နာတိဝိဿာသိကာ၊ ဒဋ္ဌာ-မကွဲနိုင်အောင် မြဲခိုင်ကုန်သော+
 မိတ္တာ ဒဠမိတ္တာ။] တတ္ထ တတ္ထ သင်္ဂမ္မ ဒိဋ္ဌတ္တာ ကိုကြည့်၍ “ သံ + ဒိဋ္ဌ ” ၌ သံသည်
 “သံ သမောဓာန သင်္ခေပ” စသောအနက်တို့တွင် သမောဓာန အနက်ဟောဟု သိပါ။
 သမောဓာနနှင့် “ သင်္ဂမ္မ ” ကား အနက်တူတည်း၊ ပဿိယိံ သူတိ ဒိဋ္ဌာ၊ သင်္ဂမ္မ+ဒိဋ္ဌာ
 သန္နိဋ္ဌာ - ထိုဤအရပ် ပေါင်းဆုံလတ်၍ မြင်အပ်ဘူးသော မိတ်ဆွေတို့၊ “ တွေဘူး

ဣသိဂိလိပဿေတိ-ကာမ၊ ဣသိဂိလိနာမ-လိမည်သော၊ ပဗ္ဗတော-တောင်
 သည်(အတ္ထိ)၊ တဿ-ထို တောင်၏၊ ပဿေ - နံပါး၌၊ ကိရ-ချွဲ၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊
 ပဉ္စသတမတ္တာ-ငါးရာ အတိုင်း အရှည် ရှိကုန်သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊
 ကာသိကောသလာဒီသု-ကာသိတိုင်း ကောသလတိုင်း အစရှိကုန်သော၊ ဇန
 ပဒေသု-တို့၌၊ ဝိဏ္ဏာယ-၄၊ စရိတွာ-ပြီး၍၊ ပစ္စာဘတ္တံ-ဆွမ်းစားရာကာလ၏
 နောက်၌၊ တသ္မိံ ပဗ္ဗတေ-၌၊ သန္တိပတိတွာ-စုဝေးပြီး၍၊ သမာပတ္တိယာ-သမာ
 ပတ်ဖြင့်၊ ဝိတိနာမေန္တိ-အချိန်ကို လွန်စေကြကုန်၏၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ တေ-
 ထို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို၊ ပဝိသန္တေ- ဝင်သွားသည်တို့ကိုသာ၊ ပဿန္တိ- မြင်
 ကြရကုန်၏၊ နိက္ခမန္တေ - ပြန်ထွက်လာသည်တို့ကို၊ န ပဿန္တိ - န၊ တတော-
 ကြောင့်၊ (ဝင်သွားသည်တို့ကိုသာမြင်ရ၍ ပြန်ထွက်လာသည်တို့ကို မမြင်ရခြင်း
 ကြောင့်)အာဟံသု-နိဗ္ဗိ(ကိံ)၊ အယံ ပဗ္ဗတော-သည်၊ ဣမေ ဣသယော-ဤ
 ရသေ့တို့ကို၊ ဂိလတိ-မျိုး၏၊ ဣတိ-သို့(အာဟံသု)၊ တံ-ထိုစကားကို၊ ဥပါဒါယ-
 အစွဲပြု၍၊ တဿ- ထို တောင်၏၊ ဣသိဂိလိတွေဝ-လိ ဟူ၍သာ၊ သမညာ-
 အမည်သည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ။ [သမ+ ဣ၊ သမသ္မိံ (အလုံးစုံသော
 အရပ်၌) ဣယတိ တောယာတိ သညော = အားလုံးအရပ်၌ အသိအမှတ်
 ပြုကြောင်း အမည်၊ (ထောမနိမိ)။] တဿ - ထိုတောင်၏၊ ပဿေ- နံပါး
 ဖြစ်သော၊ ပဗ္ဗတပါဒေ-တောင်ခြေ၌။

တိဏက္ခဒိယော ကရိတွာတိ-ကာမ၊ တိဏန္တဒနာ - မြက်ဟူသော အမိုး
 ရှိကုန်သော၊ သဒ္ဓါရဗန္ဓာ - ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးနှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊

မြင်ဘူးရုံသာ ရှိသည်၊ အကျွမ်းမဝင်လှ” ဟူလို၊ “ သုဋ္ဌ၊ ဘတ္တာ ဘဇောနာ” ကြည့်၍
 သံသည် သမ္ဘာ(သုဋ္ဌ)အနက်ဟောဟုသိပါ။ ဘဇောနာကိုကြည့်၍ “ဘတ္တာ၌ဘဇောတံ
 တပစ္စည်း”၊ “ဘဇန္တိတံ ဘတ္တာ၊ သုဋ္ဌ+ ဘတ္တာ သန္တတ္တာ” ဟု ပြု၊ ဧကသမ္ဘောဂ-
 စသည်ကား “ သုဋ္ဌ၊ ဘဇောန ” ဖြစ်ပုံကို သရုပ်ဖော်ပြသော စကားတည်း၊ “ဧက
 သမ္ဘောဂ ပရိဘောဂ ဖြစ်လောက်အောင် အလွန် အကျွမ်းဝင်ကြသည်” ဟူလို။

ဣသိဂိလိ။ ။ ဂိလတီတိ ဂိလိ၊ ဂိလဓာတ် ဣ ပစ္စည်း၊ ဣသယော - ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ
 ဟူသော ဣသိတို့ကို+ဂိလတိ-မျိုးတတ်၏၊ ဣတိ ဣသိဂိလိ၊ ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် ပဒုမ
 ဝတီမိဒုရား၏ သားတော်ငါးရာတို့ ဖြစ်ကုန်သတတ်၊ အကျယ်ကို သာရတ္ထုမှာရှု။

တိဏက္ခဒိယော ။ ။ တိဏာနိ + ဆဒနာနိ ယာသံတိ တိဏန္တဒနာ-မြက်အမိုး
 ရှိသော ကျောင်းငယ်တို့၊ တိဏန္တဒနာဝ+တာ + ကုဒိယောစာတိ “တိဏန္တဒနက္ခိ-
 ယော” ဟု ဆိုလိုလျက် ဆဒနအလယ်ပုဒ်ကိုချေ၊ “မြက်အမိုးရှိသောကျောင်းငယ်တို့”
 ဟုပေး၊ တနည်း-ကုဒိဟူသောအမည်သည် တကျောင်းလုံး (အပေါင်း) ၏ အမည်
 တည်း၊ ထိုအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တိဏန္တ တင်စား၍ ဧကဒေသျှပစာရ အားဖြင့်

ကုဋိယော-ကျောင်းငယ်တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ (ဝဿံ- မိုဃ်းအခါ၌ နေခြင်းသို့၊ ဝါ-သို့၊ ဥပဝစ္ဆန္တိ-သု-ကပ်ရောက်ကြကုန်ပြီ၊) ဟိ-၍၊ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဝဿံ- မိုဃ်းအခါ၌ နေခြင်းသို့၊ ဝါ- ဝါသို့၊ ဥပဝစ္ဆန္တေန - ကပ်ရောက်သော ရဟန်းသည်၊ နာလကပဋိပဒံ - နာလကထေရ်၏ မောနေယျအကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နေနာပိ-ကျင့်သော ရဟန်းသော်မှလည်း၊ [အပိသဒ္ဓါ သမ္ဘာဝနာ] ပဉ္စန္ဒိ- အ၌ ကျောက် သစ်ရွက်၊ အင်္ဂတေ မြက်ဟု၊ ငါးချက်ကုန်သော၊ ဆဒနာနံ-အမိုးတို့တွင်၊ အညတရေန-တမျိုးမျိုးသောအမိုးဖြင့်၊ ဆန္ဒေယေဝ-မိုးအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သဒ္ဓါရမန္ဓေ- ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးနှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ သေနာသနေ-ကျောင်း၌၊ ဥပဝစ္ဆန္တိ- ကပ်ရာ၏။

ဟိ-သာကေကား၊ န တိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ-ဟူသော၊ ဧတံ(သုတ္တံ)- ဤ ပါဠိကို၊ (ဘဝတာ)ဝုတ္တံ - ပြီ။ [တိက္ခဝေ - တို့၊ အသေနာသနိကေန - ကျောင်းမရှိသည်၊ (ဟုတွာ - ၍၊) ဝဿံ-သို့၊ ဝါ-သို့၊ န ဥပဝစ္ဆန္တိ-မကပ်ရာ၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ (အသေနာသနိကော-သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဝဿံ- သို့၊) ဥပဝစ္ဆေယျ - အံ၊ (အသေနာသနိကဿ - ကျောင်းမရှိသည်ဖြစ်၏၊ ဝဿံ - သို့၊ ဥပဝစ္ဆန္တဿ - သော၊ တဿ- ထိုရဟန်း၏၊) ဒုက္ကဋ္ဌဿ-သို့၊

“တိဏကုဋိ” ဟု ဆိုသည်။ [ဧကေဒေဝေ ဝါ သမုဒါယဝေါဟာရဝသေန တိဏကုဋိ ယောတိ ဝုတ္တာ၊ မြက်ကိုမှတ်၍ ဆိုသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်းလည်း ဖြစ်သင့်၏။]

သဒ္ဓါရမန္ဓာ ။ ။ “ ဝါကပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှန်လျှင် အဝင်အထွက် တံခါးပေါက် ပါရှိသော ကျောင်း၌သာ ဝါကပ်ရသည် ” ဟု သိစေလို၍ “ သဒ္ဓါရမန္ဓာ ” ဟု မိန့်။ [ဗန္ဓိယထေတိ ဗန္ဓံ၊ ဒွါရဉ္စ+တံ+ဗန္ဓုဉ္စာတိ ဒွါရမန္ဓံ၊ သဟ + ဒွါရမန္ဓေန ယာ ဝတ္တန္တိတံ သဒ္ဓါရမန္ဓာ။] သို့သော် လှေစသောအရပ်၌ ခရီးသွားရင်း ဝါကပ်သူမှာ သဒ္ဓါရမန္ဓာရှာဘွယ်-မလို။

ဝဿံ ဥပဝစ္ဆန္တေန ။ ။ ဝဿံ အရ မိုဃ်းလရ၏၊ ဤ၌ကား မိုဃ်းလအခါ၌ နေခြင်းကို “ ဝဿံ ” ဟု ဆိုထားသည်။ [ဝဿဝါသံ ဥပဝစ္ဆန္တေန၊-ဋီကာ။] ဤအလို ဌာန ကာလဖြင့် ဌာနိနေခြင်းတိုင်အောင် ဌာနပစာရအားဖြင့် ယူပါ။ တနည်း— “ ဝဿဝါသံ ” ဟု ဆိုလိုလျက် “ ဝါသ ” ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေ။ [“ ဝဿံ + ဥပေမိ ” ၌လည်း ဤနည်းပင်။]

နာလကပဋိပဒံ ။ ။ နာလကမထေရ်သည် ပုထုဇဉ်ဘဝမှ စ၍ ကိလေသာ မဖြစ်စေဘဲ တနေရာ၌ ။ ရက်လည်း မနေဘဲ တသွားထည်း သွားနေကြောင်း အကျင့်ကို ကျင့်၏၊ ထိုအကျင့်ကို “ မောနေယျ ” အကျင့် ဟု ခေါ်၏။ “ နာလကရဟန်း၏ မောနေယျအကျင့် ” ဟူလို၊ မုနိနော+ဘာဝေါ မောနေယျံ = မုနိ၏ ဖြစ်ကြောင်း အကျင့်၊ အကျယ်ကို ဋီကာ၌ ရှု။

အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ဝဿူပနာယိကက္ခန္ဓက)၊]တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ (ဝါကပ်သောရဟန်း၏ အမိုးရှိသော သဒ္ဓါရဗန္ဓသေနာသန ဌာသာ
 ဝါကပ်ရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ဝဿကာလေ-မိုဃ်းအခါ၌၊ သေနာသန-
 ကို၊ သစေ လဘတိ-အံ့၊ ဣစ္စေတံ - ဤသို့ရခြင်းသည်၊ ကုသလံ- ကောင်း၏၊
 နောစေ လဘတိ- အံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ ဟတ္ထကမ္ပံ- ဟတ္ထကမ်ကို၊ ဝါ- လက်ဖြင့်
 ပြုအပ်သော အမှုကို၊ [ဟထေေန+ကတ္ထမ္ပံ+ကမ္ပံ၊ ဟတ္ထကမ္ပ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဤ
 ကျမ်းအစ သံဂါယနာတင်ခါနီး၌ ပြခဲ့ပြီ။] ပရိယေသိတွာပိ - ရှာ၍လည်း၊
 ကာတမ္ပံ-ပြုရာ၏။

ဟတ္ထကမ္ပံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ အလဘန္တေန- မရသောရဟန်းသည်၊ သာမဗ္ဗိ-
 ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ကာတမ္ပံ - ပြုနိုင်၏၊ [ဝိနည်းနှင့် လျော်သော မိုးမှု ကာမူ
 ဖွဲ့ချည်မှုစသည်ကိုသာကိုယ်တိုင်ပြုနိုင်သည်၊ သစ်ပင်ခုတ်မှု၊ တွင်းတူးမှုစသည်ကို
 မပြုနိုင်၊] အသေနာသနိကေန-သည်၊ (ဟုတွာ- ၍၊) ဝဿံ- သို့၊ နတွေဝ
 ဥပဝန္တမ္ပံ-မကပ်ရာသည်သာ၊ အယံ-ဤအမိုးရှိသော သဒ္ဓါရဗန္ဓသေနာသန
 ဝါကပ်ခြင်းသည်၊ အနုဓမ္မတာ-လောကုတ္တရာတရား ၉ ပါးအားလျော်သော
 ကျင့်ဝတ်တည်း၊ [အနုဓမ္မတာ - ဝတ္ထံ (ဇီကာ)၊ ခရီးသွားရင်း လှေပေါ်၊
 ကုန်သည်အပေါင်း၊ ထိုဤ ပြောင်းရွှေ့လှေရှိသော နွားခြံတို့၌ကား ကျောင်း
 မရှိဘဲလည်း ဝါကပ်နိုင်သည် ဟု သီးခြားခွင့်ပြုချက်ရှိသည်။] တသ္မာ-ကြောင့်၊
 (ကျောင်းမရှိဘဲ ဝါမကပ်ရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) တေတိက္ခမ္ပံ - တိုသည်၊
 တိဏကုဋိယော - မြက် ကုဋိတို့ကို၊ ကရိတွာ - ပြုပြီး၍၊ ရတ္တိဋ္ဌာန ဒိဝါဋ္ဌာနာ
 ဒီနိ-ညဉ့်နေရာအရပ်၊ နေ့ခနရာအရပ် အစရှိသောအရပ်တို့ကို၊ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ-
 ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ပြီး၍၊ ကတိကဝတ္ထာနိစ - ကတိကဝတ် တို့ကို၎င်း၊ ခန္ဓက
 ဝတ္ထာနိစ- တို့ကို၎င်း၊ အဓိဋ္ဌာယ-ဆောက်တည်၍၊ တီသု-ကုန်သော၊ သိက္ခာ
 သု-တို့၌၊ သိက္ခမာနာ - ကျင့်ကုန်လျက်၊ ဝဿံ-သို့၊ ဥပဝန္တိ သု-န်ပြီ။

ကတိကဝတ္ထာနိ။ ။ “ကတိ - ဆေဒနေ” ဟူသော ဓာတ်နှင့်အညီ ပိုင်းခြား
 သတ်မှတ်ခြင်းကို “ကတိ” ဟု ခေါ်၏၊ ကတိယာ+ကာတမ္ပာနိ ကတိကာနိ-ပိုင်းခြား
 သတ်မှတ်ခြင်းဖြင့် ပြုကျင့်အပ်သော ကျင့်ဝတ်တို့၊ ထို ကျင့်ဝတ်များကား-

၁။ ပရိယတ်တရားတော်မည်သည် ပဋိပတ် ပဋိဝေဓ သဒ္ဓမ္မ ဥပါးလုံးကို တည်တံ့
 စေနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် လေးလေးစားစား၊ ဥဒ္ဓိသထ - ပါဠိကို ရွတ်ပြသောအားဖြင့်
 ပို့ချကြ၊ ဥဒ္ဓိသာပေထ - လေးလေးစားစား ရွတ်ပြစေသောအားဖြင့် စာတက်ကြ၊
 သဇ္ဈာယံ ကရောထ-စာအံ့ကြ စာပြန်ကြ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း၌ နေသူတို့ကို မထိခိုက်
 စေဘဲ (မဆူညံစေဘဲ) ကိုယ့်ကျောင်း အတွင်း၌သာ စာအံ့ - စာတက် - စာချကြ၊
 တရားနာမှုကိုလည်း ပြည့်စုံအောင် ပြုလုပ်ကြ။

အာယသ္မာပိ ခနိယောတိ - ကား၊ ကေဝလံ - (အရှင် ခနိယနှင့် မဘက်) သက်သက်၊ တေ ထေရာဝ-ထို ထေရ်တို့ချည်းသာ၊ (ဝဿံ-သို့၊ န ဥပဂစ္ဆိံ သု-ကပ်ရောက်ကြကုန်သည် မဟုတ်သေး၊) ဣမဿ သိက္ခာပဒဿ - ၏၊ အာဒိ ကမ္မိကော-အစအမှည့်ယှဉ်သော၊ အာယသ္မာ ခနိယောပိ-သည်လည်း၊ (ဝဿံ ဥပဂစ္ဆိံ) ကုမ္ဘကာရပုတ္တောတိ- ကား၊ ကုမ္ဘကာရဿ-အိုး လုပ်သူ၏၊ ဝါ-အိုးထိန်းသည်၏၊ ပုတ္တော - သော၊ ဟိ - မှန်၊ တဿ - ထို ထေရ်၏၊ နာမံ-သည်၊ မနိယော-ခနိယတည်း၊ ပိတာ-သည်၊ ကုမ္ဘကာရော-တည်း၊ တေန-ကြောင့်၊ ခနိယော ကုမ္ဘကာရပုတ္တောတိ-ဟူ၍၊ (သံ ဝိတိကာရေဟိ-တို့သည်၊) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဝဿံ ဥပဂစ္ဆိံ တိ-ကား၊ တေဟိ ထေရေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ဧကမ္ဘာနေ ယေဝ-တနေရာတည်း၌ပင်၊ တိဏကုဋိကံ ကရိတွာ ဝဿံ ဥပဂစ္ဆိံ။

၂။ ရှင်ပြုပေးလျှင် ထိုရှင်လောင်းကို အပြစ်မှစင်ကြယ်စေ၍ (ပိနည်းထုံးစံအတိုင်း) ရှင်ပြုပေးကြ၊ ရဟန်း ပြုပေးလျှင် ရဟန်းလောင်းကို စစ်ဆေး မေးမြန်းသော အားဖြင့် သုခိသင်၍ရဟန်းပြုပေးကြ၊ နိဿယည်းပေးလျှင် သူ၏လဇ္ဇိ ဟုတ်မဟုတ်ကို သုခိသင်၍ စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီးမှ နိဿယည်းပေးကြ၊ အမျိုးကောင်းသား တယောက်လောက် ရှင်-ရဟန်းဖြစ်လာလျှင် သာသနာတော်အားလုံးကို တည်တံ့စေနိုင်ပါသည်။

- ၃။ မိမိ၏အားအစွမ်းလိုက်၍ စွမ်းနိုင်သမျှ ဓုတင်တိုကိုလည်း ဆောက်တည်ကြ။
- ၄။ ဝါတွင်းဆိုတာ တနေ့လုံး၎င်း ည၌၏ ပုရိမယာမ် ပစ္စိမယာမ်၌၎င်း မမေ့ မလျော့ မပေါ့မဆဲ ဝိရိယကို ကြိုးစားရပါသည်။
- ၅။ ရှေး မဟာထေရ်တို့လည်း ဝါတွင်း၌ ပလိဗောဓ အားလုံးဖြတ်၍ တပါးတည်း ကျင့်ခြင်းဟူသော ကျင့်ဝတ်ကို ဖြည့်ကြပါသည်။

၆။ စကားပြောခြင်း၌ အတိုင်းအရှည်ကိုသိ၍ အင်္ဂုတ္တိရိ နဝကဝင်္ဂ၌လာသော အပ္ပိစ္ဆတာ၊ သန္တုပ္ပိတာစသော ဆယ်မျိုးသောစကား၊ အသုတစသော ကမ္မဋ္ဌာန်းစကားကိုသာ ပြောသင့်ပါသည်။ နေ့တိုင်း သီလကိုဆင်ခြင်၍ ဗုဒ္ဓါဿနုတိ၊ မေတ္တာ၊ အသုတ၊ မရဏဿတိ ဟူသော ၄ ပါးသော ကိုယ်စောင့်တရားကို မယုတ်မလျော့ စေကြပါနှင့်၊ ဤသို့စသော ကတိကဝတ်များတည်း။

အာယသ္မာပိ ခနိယော။ ။ သဒ္ဓိဏ္ဏနတ္ထ ပိ သဒ္ဓါကြောင့် “ န ကေဝလံ တေ ထေရာဝ ” ဟူသော ဗျုတ်ရေက အဖွင့်ကို ရနိုင်၏၊ ဤသို့ နောက်ဝါကျ၌ ပိသဒ္ဓါပါလျှင် “ ထို ထေရ်တို့ချည်းသာ ဝါကပ်ကြသလော ” ဟု စောဒနာဘွယ် ရှိသောကြောင့် “အာယသ္မာပိ ခနိယော” ဟု မိန့်၊ ဤသို့ ရှေ့ဝါကျရှိ အနက်များကို “ ဧဝ-သာ ” ဟု ထည့်၍ စောဒနာတက်ရသည်။

[ဆောင်] သံဝိဏ္ဏနတ္ထ, နောက်၌ပြု, ဧဝ စုစုံထုတ်မြို့။

ဝဿံ ဝုတ္ထာတိ- ကား၊ ပုရိမိကာယံ- ပုရိမဝါဠာ၊ ဥပဂတာ - ဝါကပ်ကြ ကုန်သော ရဟန်းတို့ကို၊ မဟာပဝါရဏာယ - မဟာပဝါရဏာနေဉ္စ၊ ပဝါ ရေတွာ - ပဝါရဏာ ပြုပြီး၍၊ ပါဠိပဒ ဒိဝသတော - အထွက်တရက်နေ့မှ၊ ဝါ-လပြည့်ကျော်တရက်နေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ဝုတ္ထဝဿာတိ-ဝုတ္ထဝဿာတို့ ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ- နိဇါ၊ ဝေဝ-လျှင်၊ ဝဿံ - မိုဃ်းလပတ်လုံး၊ ဝုတ္ထာ - နေပြီးကုန် သည်၊ ဟုတွာ (“ဇနပဒစာရိကံ ပတ္တမိသု” ဝှံစပ်။)

ဝဿံ ဝုတ္ထာ။ ။ ဝုတ္ထာ၌ ဝသဓာတ်၊ အတိတ်ဟော (တ) ပစ္စည်း၊ ထို့ကြောင့် “နေပြီးကုန်သည်” ဟု အနက်မှန်ပေး၊ ရှေးက “ဝဿံ ဝုတ္ထာ” ဟု မုဒ္ဒဇ “ဋ္ဌ” ဖြင့် ပါဠိရှိ သောကြောင့် “ဝါမှ ထကုန်သည်” ဟု အနက်ပေးမှားကြ၏၊ “ဝုတ္ထာ” ဟု ရှိသော်လည်း ဝသဓာတ်၊ တပစ္စည်းပင်၊ ထိုပါဠိ ၂ မျိုးတွင် “ဝုတ္ထာ” ဟု ဒန္တဇ-တ္ထဖြင့်ရှိသောပါဠိသည် ရူပသိဒ္ဓိ အလိုတည်း၊ အဘယာရာမ ဆရာတော်ကား ရူပသိဒ္ဓိဝါဒကို မနှစ်သက်၊ “သာသဒိသတော တဿ ရိဋ္ဌောစ၊ သာဒိ သန္တပုစ္ဆဘန္တိ ဟံသာဒီဟိဋ္ဌော” ဟူသော မုဒ္ဒဇ ဋ္ဌ အပြုနောင် ဆက်၍လာသော “ဝသတော ဥဋ္ဌ” သုတ်လည်း မုဒ္ဒဇ ဋ္ဌ ဖြင့်သာ ရှိသင့်သည်-ဟု ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။

ဝဿံ ဝုဋ္ဌ ရက်။ ။ “ပါဠိပဒဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဝုတ္ထဝဿာတိ ဝုစ္စန္တိ” ဟု ဤ အဋ္ဌကထာ၌ တိုက်ရိုက်လာသောကြောင့် သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့ရော်မှ “ဝဿံ ဝုဋ္ဌ-မိုဃ်း ၃ လပတ်လုံးနေ၍ ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်” ဟု ခေါ်နိုင်ကြောင်း သိသာ ၏၊ လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့မရောက်ခင် လပြည့်နေ့ကား သတ္တာဟကရဏိယကိစ္စ ရှိမှ ခရီးသွားကောင်း၏၊ ထိုကိစ္စမရှိဘဲ ပဝါရဏာပြုပြီးရုံမျှဖြင့်ခရီးသွားလျှင် ဝါလည်း ပျက်၏၊ ဝဿဇ္ဈေဒ ဒုက္ကဋ်အာပတ်လည်း သင့်၏၊ (ဝိမတိ)၊ ဤသို့ ၃ လတိတိ ပြည့်အောင် နေပြီးသူသာ ကထိနိခံထိုက်သောကြောင့် ကထိနိခင်းရာခေတ်ကိုလည်း သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့မှ တံဆောင်မုန်းလပြည့် အထိသာ သတ်မှတ်၍ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝဿံဝုဋ္ဌာနံ ကထိနံအတ္ထရိတံ” ဟု ခွင့်ပြုတော်မူသည်။

သာရတ္ထ။ ။ သာရတ္ထ၌ကား ဤသို့မယူဘဲ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝဿံ ဝုဋ္ဌာနံ တိဟိ ဋ္ဌာနေဟိ ပဝါရေတံ” ဟူသော ပဝါရဏာက္ခန္ဓကပါဠိတော်ကိုထောက်၍ သီတင်း ကျွတ်လပြည့်နေ့ နံနက် အရုဏ်တက်သည်မှစ၍ “ ဝဿံ ဝုဋ္ဌ ဖြစ်ပြီး-ဝါကျွတ်ပြီ ” ဟု ယူလေသည်၊ သာရတ္ထအလိုကား- “ဝဿံ ဝုဋ္ဌ (ဝါကျွတ်ပြီး) ပုဂ္ဂိုလ်သာ ပဝါရဏာ ပြုခွင့်ပေးသောကြောင့် ပဝါရဏာပြုချိန်၌ ဝါကျွတ်ပြီးဖြစ်နေ၏” ဟု ဆိုလိုသည်။

သို့သော်-ထို ပဝါရဏာနေ့၌ “ဣမံတေမာသံ ဝဿံ ဥပပေမိ” ဟူသော ပဋိညဉ်နှင့် ညီအောင် ၃ လ မပြည့်သေး၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်ရောက်သော် အရုဏ် တက်မှ ၃ လပြည့်သောကြောင့် “ဝဿံ ဝုဋ္ဌာနံ ပဝါရေတံ” ၌ ပါသော ဝဿံဝုဋ္ဌသည် “ဝဿံ ဝုဋ္ဌ” မုဒ္ဒ မဟုတ်သေး၊ အနည်းငယ်ကျန်သေးသော အချိန်ကို ကဏန်းမဖွဲ့ဘဲ ပဝါရဏာပြုမှုကို အကြောင်းပြု၍ သီတင်းကျွတ် လပြည့်နေ့ကို ပရိယာယ်အားဖြင့်

တိဏကုဋိယော ဘိန္နိတွာတိ-ကား၊ ဒဏ္ဍမုဂ္ဂရာဒိဟိ-ဒုတ်၊ လက်ရိုက် အစ
 ရှိသည်တို့ဖြင့်၊ စုဏ္ဍဝိစုဏ္ဍံ - မုန့်မုန့်ညက်ညက်၊ ကတွာ- ရှံ၊ (ဇနပဒစာရိကံ-
 ကို၊ န ပတ္တမိံ သု-ဖဲသွားကြကုန်သည်မဟုတ်၊) ပန-အဟုတ်ကား၊ ဝတ္ထသီသေ
 န - ကျင့်ဝတ်ကို အဥးပြသဖြင့်၊ [ခရီးသွားမည့် ရဟန်းတို့၏ ဂဗိယဝတ်ကို
 ပခေနပြုသောအားဖြင့်၊] တိဏဉ္စ - ကို၎င်း၊ ဒါရုလ္လိ အာဒိနိစ- သစ်သား၊
 နွယ် အစရှိသည်တို့ကို၎င်း၊ ဩရောပေတွာ-အောက်သို့ချ၍၊ (ဇနပဒစာရိကံ-
 ကို၊ ပတ္တမိံ သု-ပြီ) ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဟိ-ချွဲ၊ ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊
 ဝိဟာရပစ္စန္ဓေ - ကျောင်းတိုက်၏အစွန်၌၊ ကုဋိ-ကျောင်းငယ်သည်၊ ဝါ- ကို၊
 ကတာ- ပြုအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ တေန - ထို ရဟန်းသည်၊ အာဝါသိ
 ကာ-အာဝါသိကဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-အကယ်၍
 ရှိကုန်အံ့၊ (ဝေသတိ)၊ တေ- ထို အာဝါသိကရဟန်းတို့ကို၊ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗာ-
 ပန်ပြောထိုက်ကုန်၏၊(ကိ°)ဣမံ ကုဋိ°-ကို၊ ပဋိဇေဋ္ဌိတွာ-စောင့်ရှောက်၍၊ ဝါ-
 သုခိသင်၍၊ ကောစိ-သည်၊ ဝသိတုံ-ငှါ၊ သစေ ဥဿဟတိ-အကယ်၍ စွမ်းနိုင်
 အံ့၊ (ဝေသတိ)၊ တဿ - ထိုရဟန်းအား၊ ဒေဝ-ပေးလိုက်ပါကုန်၊ ဣတိ-
 ဤသို့ ပန်ပြောထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ- သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ပတ္တမိတဗ္ဗံ- ဖဲသွားရာ၏။

ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ အရညေ-၌ (ကုဋိ-သည်၊ ဝါ-ကို)၊ ကတာ-
 သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ တေနဝါ- ထိုရဟန်းသည်၎င်း၊ (ယော- အကြင်ရဟန်း
 သည်၊ ဝိဟာရပစ္စန္ဓန္တုနေသော ရဟန်းသည်-ဟူလို)၊ ပဋိဇေဋ္ဌကံ-စောင့်ရှောက်
 သုခိသင်မည့်သူကို၊ န လဘတိ - မရ၊ တေနဝါ- သည်၎င်း၊ အညေသံပိ-
 (ဤနေရာသို့ ရောက်လာမည့်) အခြားရဟန်းတို့၏လည်း၊ ပရိဘောဂံ- အသုံး

“ ဝသံ ဝုဋ္ဌ ” ဟု မိန့်တော်မူခြင်းသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် သာရတ္ထဝါဒကို ဝိမတိနှင့်
 တကွ ဆရာမြတ်တို့ နှစ်သက်တော်မမူကြ။

ကတာကတ ဝေါဟာရ ။ ။ ကိစ္စတခု၌ ဆယ်ပုံပုံ၍ ၉ ပုံ ကျော်ကျော်လောက်
 ပြီးနေလျှင် ထိုကိစ္စကို “ကတ - ပြုအပ်ပြီး”ဟု ခေါ်နိုင်၏၊ မပြုအပ်သေးသော အစိတ်
 အပိုင်း အကတမှာ မပြောပလောက်တော့၊ ထို့အတူ ခိုဗ်းလပတ်လုံး နေပြီးရာရက်က
 ဥ လပြည့်ခါနီးပြီဖြစ်၍ ကုန်သော အစိတ်အပိုင်းအချိန်ကို ဂဏန်းမညွတ် ပဝါရဏာပြုခါ
 နီး၌ “ ဝသံဝုဋ္ဌ - ခိုဗ်းလပတ်လုံး နေပြီးသူ ” ဟု ဆိုနိုင်သည်၊ ဤသို့သော ပြောဆို
 ခြင်းကို “ ကတာကတ ဝေါဟာရ ” ဟု ခေါ်သည်၊ ဥပမာ - သင်ဖြူးယက်နေသူကို
 “ပြီးပလား”မေးလျှင် ပြီးခါနီးသောကြောင့်“ကတ-ပြီးပါပြီ”ဟု ပြောသကဲ့သို့တည်း၊
 ပြီးလျှင် “ယူခဲ့စမ်း”ဟု ပြောသောအခါ၌ကား နဲ့နဲ့ကျန်သေး၍ “အကတ-မပြီးတတ်
 သေး”ဟု ပြောလေ့ရှိသည်။

အဆောင်သည်၊ [တိဏကဋ္ဌိဋ်၍ ပရိဘောဂံဟု နပုဏ္ဏိန်ထားသည်၊] ဘဝိဿတိ-
 တံ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ပဋိသာမေတွာ- သို့မှီး သိမ်းဆည်း၍၊ ဂန္ထဗ္ဗ-
 သွားရာ၏၊ ပန-ဆက်၊ တေဘိက္ခု- တို့သည်၊ အရညေ- ဤ၊ ကုဋိယော-တို့ကို၊
 ကတွာ-၍၊ ပဋိဂေဂနကံ-ကို၊ အလဘန္တာ-န်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တိဏဉ္စ- ကို၎င်း၊
 ကဋ္ဌဉ္စ- ကို၎င်း၊ ပဋိသာမေတွာ- ၍၊ သင်္ဂေါပေတွာ- ကောင်းစွာ လုံခြုံစေ၍၊
 (ဇနပဒစာရိကံ၊ ပတ္တမိံ သု) ဣတိ အတ္ထော။

စ-ဆက်၊ ယထာ- အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ထပိတံ-ထားအပ်သည်၊
 (သမာနံ-ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-ဖြစ်သော) တံ-ထို မြက်၊ ထင်းသည်၊ ဝါ- ကို၊
 ဥပစိကာဟိ-မြဲတို့သည်၊ န ခဇ္ဇတိ-မခဲစားအပ် မခဲစားနိုင်၊ အနောဝဿကဉ္စ-
 ဝိုင်းမစွတ်အပ်သည်လည်း၊ ဟောတိ-၏၊ [န+ဩဝဿတိတိ အနောဝဿကံ၊
 ကံအနက်၌ ကျသက်၊] တထာ - ထို အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ (မြဲတို့ မခဲစား
 နိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာ) ဝိုင်းမစွတ်နိုင်လောက်အောင်သော
 အခြင်းအရာအားဖြင့်၊) ထပေတွာ-၍၊ ဣမံ ဌာနံ-သို့၊ အာဂတ္တိာ-၍၊ ဝသိတု
 ကာမာနံ - နသော၊ သမြေတွစာရိနံ - တို့အား၊ ဥပကာရာယ - လျော်စွာ
 ကျေးဇူးပြုခြင်းငှါ၊ ဘဝိဿတိ-တံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂမိယဝတ္ထံ-ကို၊ ဝါ-ခရီး
 သွားမည့်သူတို့၏ ကျင့်ဝတ်ကို၊ [ကကို ယပြု၍ ဂမိယ-ဟု ဖြစ်သည်၊] ပူရေတွာ-
 ပြည့်စေ၍၊ (ဇနပဒ စာရိကံ-ကို၊ ပတ္တမိံ သု-န်ပြီ။)

ဇနပဒစာရိကံ ပတ္တမိံ သူတိ- ကား၊ အတ္တနော အတ္တနော - ၏၊ စိတ္တာနု
 ကုလံ-စိတ်အားလျော်သော၊ ဝါ-စိတ်ကြိုက်ဖြစ်သော၊ ဇနပဒံ-သို့၊ အဂဓံသု-
 န်ပြီ၊ အာယသ္မာ-ပန၊ ပေ၊ ဝသိတိအာဒိ-အစရှိသော ဝါကျသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထ

ယထာစ ထပိတံ တံ ။ ။ ယခု စာအုပ်များ၌ ဤအတိုင်းပင် ရှိ၏၊ ဇီကာလည်း
 “ ဣဒါနိ သင်္ဂေါပနရိမိ” ဒေသေန္တော (လုံခြုံစေပုံ အစီအရင်ကိုပြုလို၍) ယထာစ ထပိ
 တန္တိ အာဒိမာဟ”ဟု ဖွင့်၏၊ သို့သော် ဤကဲ့သို့ ယထာ တထာရှိရာ၌ စာသွားရိုးရာမှာ
 “တထာ ထပေတွာ”မှ ထပနကြိယာကို ယူ၍ “ထပိယမာနံ (တံ)”ဟု လက္ခဏပြင်ရိုး
 ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထပိတံသည် ပိုသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ [ယောဇနာ၌ကား “ ထပိတံ
 တိဏကဋ္ဌိ”ဟု ပင် ဖွင့်၏၊ ထိုအလို “တံ” ရှိပုံလည်း မရ။]

ဇနပဒစာရိကံ ။ စရဏံ စာရိကာ-လှည့်လည်ခြင်း၊ ဇနပဒေ+စာရိကာ ဇန
 ပဒစာရိကာ၊ ခရီးရှည်သွားခြင်း၌ “စာရိကာ”ဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် သာသနာ
 တော်၌ ထင်ရှား၏၊ ဤ ဒေသစာရိလှည့်လည်ခြင်းကိုလည်း လူအများကို ချီးမြှောက်
 သို့ရာ ကြွသော ဘုရားရှင်များ အတွက်သာ ရနိုင်၏၊ သို့သော် ဘုရားရှင်ကို အစပြု၍
 အတွင်ရူဇီ (သဒိသုပစာ) အားဖြင့် သာဝကတို့လှည့်လည်ခြင်းကိုလည်း “စာရိကာ”

မေဝ- သည်သာ၊ ယာဝ တတိယကန္တိ-ကား၊ ယာဝတတိယဝါရ်- ဥ ကြိမ်
 တိုင်အောင်၊ အနဝယောတိ (ပဒဿ)- အနဝယော ဟူသောပုဒ်၏၊ အနု
 အဝယော(တိ ပဒစ္ဆေဒေါ)-အနု အဝယောဟုပုဒ်ဖြတ်ခြင်းကို(ကာတဗ္ဗော-
 ပြုထိုက်၏။)သန္ဓိဝသေန-သန္ဓိ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဥကာရလောပေါ-ဥ အက္ခရာ၏
 ကြေခြင်းသည်၊ (ဟောတိ၊) အနု အနု- အလုပ်ကိစ္စတိုင်း အလုပ်ကိစ္စတိုင်း၌၊
 အဝယော - ယုတ်လျော့ခြင်း မရှိ၊ ကုမ္ဘကာရေဟိ - အိုးထိန်းသည်တို့သည်၊
 ကတ္တဗ္ဗုနာမ-ပြုထိုက်သည်မည်သော၊ ယံယံ-အကြင်အကြင် အလုပ်ကိစ္စသည်၊
 အတ္ထိ-၏၊ [မြေကောင်းကို ရှာခြင်း၊ မြေ နှင့် ရေ ရောစပ်ခြင်း၊ အိုးဖြစ်အောင်
 လုပ်ခြင်းစသော အလုပ်များ။] သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော အလုပ်ကိစ္စ၌၊ အနုနော
 (န+ဥ၊ နော)- ယုတ်လျော့ခြင်း မရှိ၊ ပရိပုဏ္ဏသိပ္ပေါ- ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံ
 သော အတတ်ရှိ၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

သကေတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တကေ- ဥစ္စာဖြစ်သော၊ [“ သဿ+
 ဣဒံ သကံ” ဟု ပြု။] အာစရိယကေတိ - ကား၊ အာစရိယကမ္မေ - ဆရာ၏
 အလုပ်ကိစ္စ ဖြစ်သော၊ [“ အာစရိယဿ+ ကမ္မံ အာစရိယကံ ” ဟု ပြု။] ကုမ္ဘ
 ကာရ ကမ္မေတိ-ကား၊ ကုမ္ဘကာရာနံ - တို့၏၊ ကမ္မေ - ၌၊ ကုမ္ဘကာရေဟိ-
 တို့သည်၊ ကတ္တဗ္ဗကမ္မေ-ပြုထိုက်သော အလုပ်ကိစ္စ၌၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဧတေန-
 ဤ ကုမ္ဘကာရကမ္မေဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ သကံ - သော၊ အာစရိယကံ - သည်၊
 ဝါ - ကို၊ သရူပတော - သရုပ်သကောင် အားဖြင့်၊ ဒဿိတံ - ပြုအပ်သည်၊
 ဟောတိ-၏၊ ပရိယောဒါတသိပ္ပေါတိ-ကား၊ ပရိယုဒ္ဓသိပ္ပေါ-ထက်ဝန်းကျင်
 စင်ကြယ်သော အတတ်ရှိ၏၊ အနဝယတ္ထေ- အလုပ်တိုင်း အလုပ်တိုင်း၌ ယုတ်
 လျော့ခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ သတိပိ-လည်း၊ အညေဟိ-အခြားအိုးထိန်း
 သည်တို့နှင့်၊ အသဒိသသိပ္ပေါ- မတူသောအတတ်ရှိ၏၊ ဣတိ ဝုတ္တိံ ဟောတိ။

ဟု ခေါ်နိုင်သည်၊ ဥပမာ- ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းကို “တာလဝဏ္ဏ” ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ရာမှ
 နီးယပ်ကိုလည်း “တာလဝဏ္ဏ” ဟု ခေါ်နိုင်သကဲ့သို့တည်း။

ယာဝတတိယကံ။ ။ တိဏ္ဍံ+ပူရဏော တတိယော (ဝါရော)၊ တတိယောယေဝ
 တတိယကော (သုတ္တံ၌ ကပစ္စည်း)၊ ယာဝနှင့်ယှဉ်သောကြောင့် “ တတိယကံ ” ဟု
 ဒုတိယန္တ ရှိရသည်။

အနဝယော။ ။ အနု+အဝယော၊ “အာယဝယ-အထွက်နှင့် အဝင်၊ ဝါ-အရနှင့်
 အကုံ(အရနှင့် အလျော့)” ဟူရာ၌ကဲ့သို့ ဝယသဒ္ဓါသည် “ ဟာနိ-ယုတ်လျော့ခြင်း”
 အနက်ဟောတည်း၊ ဝယနံ ဝယော၊ နတ္ထိ+ဝယော ယဿာတိ အဝယော၊ အနုအနု+
 အဝယော အနဝယော၊ အနုသဒ္ဓါ ဝိစ္ဆာဝါစကာ “ ကိစ္စတိုင်း ကိစ္စတိုင်း ” ဟုလို။

သဗ္ဗမတ္တိကာမယန္တိ- ကား၊ ဝိဋ္ဌသံဃာဌာပေ၊ ကဝါဠမတ္တံ- တံခါးပေါင်၊ တံခါးရွက်၊ သံကောက်၊ မင်းတုတ်၊ လေသောက်ပြုတင်း၏ တံခါးရွက်မျက်၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ [အဘိဓာန်၌ “ဝိဋ္ဌသံဃာဌ-တံခါးပေါင်(ကျည်းခွေ)” ဟု ရှိ၏] အဝသေသံ-သေ၊ ဘိတ္တိ၊ ပေ၊ ဘေခံ-နံရံ၊ အမိုးအုဋ်၊ တိုင် အစရှိသော အပြားရှိသော၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ဝေတသမ္ဘာရံ- ကျောင်း၏ အဆေခံအဥားကို၊ မတ္တိကာမယမေဝ - မြေညက်ဖြင့် ပြုအပ်သည် ကိုသာ၊ ကတွာ - ၍၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [မတ္တိကာယ+ကတာ မတ္တိကာမဿ၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံ+မတ္တိကာ မယာ သဗ္ဗမတ္တိကာမယာ၊ ဤနေရာ၌ ပါဠိတော်ပဌမဝါကျဝယ် “ကရေယျံ” ဟု ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “ကတွာ” နေရာဝယ် “ကရေယျံ” ဟု ရှိလျှင်ကောင်း၏၊ ဒုတိယဝါကျ၌လည်း ကတွာ ဟု မရှိဘဲ “ကရိတွာ” ဟု သာရှိသည်၊] တိဏဉ္စ၊ ပေ၊ ပစိတိ- ကား၊ တံ - ထိုကျောင်းဝယ်ကို၊ သဗ္ဗ မတ္တိကာမယံ - အလုံးစုံ မြေညက်ဖြင့် ပြုအပ်သည်ကို၊ ကတွာ - ၍၊ ပါဏိကာယ - လက်နှင့်တူသော သံလက်ဖြင့်၊ [ပါဏိဝိယာတိ ပါဏိကာ=လက်နှင့်တူသော ပန်းရံသုံးပစ္စည်း (သံလက်)၊ “လက်ဖနောင့်ဖြင့်” ဟု ပေးကြသည်ကို စဉ်းစားပါ။] ခံသိတွာ- အချော တိုက်၍၊ သုက္ကာပေတွာ - ခြောက်စေ၍၊ တေလ တမ္ဗမတ္တိကာယ- ဆီဖြင့် ရောအပ်သော နိသောမြေညက်ဖြင့်၊ [တေလမိဿတမ္ဗမတ္တိကာယ၊ မိဿအလယ်ပုဒ်ကြေ] ပရိမဇ္ဇိတွာ-ပွတ်တိုက်၍၊ အန္တောစ- အတွင်း၌၎င်း၊ ဗဟိစ-၌၎င်း၊ တိဏာဒိဟိ- တို့ဖြင့်၊ ပူရေတွာ- ၍၊ ယထာ- အကြင် အခြင်း အရာအားဖြင့်၊ ပတ္တာ-ဖုတ်အပ်သည်၊ (သမာနာ)၊ သုပတ္တာ-ကောင်းစွာ ကျက်သည်၊ ဟောတိ၊ ဧဝံ-ဤသို့ ကောင်းစွာ ကျက်နိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပစိ-ဖုတ်ပြီ၊ စ ပန-ထပ်၍ဆက်ဥားအံ့၊ ဧဝံ-သို့၊ ပတ္တာ-ဖုတ်အပ်သော၊ သာကုဋိကာ - သည်၊ (အဘိရူပါ - လွန်ကဲသော အဆင်း ရှိသည်။) အဟောသိ-ပြီ၊ [“သာ အဟောသိ ကုဋိကာ” ကား ပါဠိတော်ရင်း ပါဠိတည်း၊ ထို့ကြောင့် အဘိရူပါ စသည်တို့နှင့်တွဲ၍ အဟောသိကို အနက် ပေးပါ။] အဘိရူပါတိ-ကား၊ သုရူပါ-ကောင်းသော အဆင်းရှိသည်၊ ပါသာ ဒိကာတိ-ကား၊ ပသာဒဇနိကာ-စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သည်။

သုဓိ ယန္တိကာ။ ။ သုဓိကာတိ တတ္ထ (ထိုတံခါးရွက်၌) မဇ္ဈေ ဆိဒ္ဓိကတွာ ပဝေ သိတာ-သွင်းအပ်သော “သံကော” တည်း၊ ယခုအခါ၌ ထိုသံကောက်အစား သေဘုကို အသုံးပြုကြသည်၊ ဘဒ္ဒိကာတိ ဥပရိယောဇိတာ၊ ရှေးက ကန္တလန်ဒုတ်ချောင်းကို “မင်းတုတ်” ဟု ခေါ်၏၊ (သေနာသနက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာ)၊ [ရှေးနိဿယ၌ “သုစိ- ကျည်သေး၊ ဘဒ္ဒိကာ-ကျည်မ” ဟု ပေး၏။]

လောဟိတိကာတိ - ကား၊ လောဟိတဝဏ္ဏာ - နီခြန်းသော အဆင်းရှိသည်။
 [လောဟိတံ ယဿာ အတ္ထိတိ လောဟိတိကာ။] ကိံ ကိဏိကသဒ္ဓေါတိ-
 ကား၊ ကိံ ကိဏိကဇာလဿ-ခြုံငယ်အပေါင်း၏၊ သဒ္ဓေါ-သည်။ (“ဟောတိ
 သေယျထာပိ-ဖြစ်သကဲ့သို့” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) ကိရ-ချဲ့၊ နာနာရတနေဟိ-
 အမျိုးမျိုးသောရတနာတို့ဖြင့်၊ ကတဿ-ပြုအပ်သော၊ ကိံ ကိဏိကဇာလဿ-
 ခြုံငယ် အပေါင်း၏၊ သဒ္ဓေါ - သည်။ ဟောတိ ယထာ - ကဲ့သို့၊ ဧဝံ - တူ၊
 ဝါတပါနန္တရိကာဒိဟိ-လေသေခံပြုတင်းပေါက်အကြား အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊
 ပဝိဋ္ဌေန-ဝင်လာသော၊ ဝါတေန-လေသည်။ သမာဟတာယ-ကောင်းစွာ
 တိုက်ခတ်အပ်သော၊ တဿာ ကုဋိကာယ - ၏၊ သဒ္ဓေါ- သည်။ အဟောသိ၊
 ဧတေန-ဤကိံ ကိဏိကသဒ္ဓေါအစရှိသောပါဠိဖြင့်၊ အဿာ-ထိုကျောင်းငယ်၏၊
 အန္တောစ - အတွင်း၌၎င်း၊ ဗဟိစ - အပြင်ဘက်၌၎င်း၊ သုပတ္တဘာဝေါ-
 ကောင်းစွာကျက်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဝါ - ကို၊ ဒဿိတော ဟောတိ၊ ပန-
 ဝါဒန္တရကား၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ကိံ ကိဏိကာတိ-ကား၊ ကံသဘာဇနံ-
 ကြေးခွက်တည်း၊ တဿာ, အဘိဟတဿ-တီးခေါက်အပ်သော၊ ကံသဘာဇ
 နဿ- ၏၊ သဒ္ဓေါယထာ- ကဲ့သို့၊ ဧဝံ- ဤအတူ၊ ဝါတပ္ပဟတာယ-လေသည်
 တိုက်ခတ်အပ်သော၊ အဿာ- ၏၊ သဒ္ဓေါ အဟောသိ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ။

ကိံ တေ ဘိက္ခဝေတိ ဣတ္ထ-၌၊ ဇာနန္တောဝ-သိတော်မူလျက်သာလျှင်၊ ဘဂ
 ဝါ-သည်။ ကထာသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ - စကားကိုဖြစ်ပေါ်စေခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝါ-
 စကားလက်စ ရစေခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပုစ္ဆိ - မူပြီ၊ (ဣတိ - သို့၊ အတ္ထော - ကို၊
 ဝေဒိတဗ္ဗော - ၏၊ ဣတ္ထံ စပ်ပုဒ်မရှိ၍ ထည့်သည်။) ဘဂဝတော တေမတ္ထံ
 အာရောစေသန္တိ - ကား၊ သဗ္ဗမတ္ထိကာမယာယ-အလုံးစုံမြေညက်ဖြင့် ပြုအပ်
 သော၊ ကုဋိကာယ - ၏၊ ဝါ - ကို၊ ကရဏဘာဝံ - ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊
 [ကရဏဘာဝန္တိ-ကတဘာဝံ၊ ယုပစ္စည်း ကံဟော၊] အာဒိတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-
 ၍၊ ဘဂဝတော - အား၊ အာရောစေသံ - နိပြီ၊ ကထံ ဟိ နာမ သော၊ ပေ၊
 ကရိဿတိတိ ဣဒံ - သတိဟူသော ဤ သဒ္ဓါသည်။ အတိတတ္ထေ - အတိတ်
 အနက်၌၊ အနာဂတဝစနံ-အနာဂတ်ဝိဘတ်ရှိသောသဒ္ဓါတည်း၊ [ဤဝါကျ၌

ကိံ ကိဏိက ဇာလဿ။ ။ “ကိဋ္ဌိကိဏိ-အနည်းငယ်သော အသံကို၊ ကရောတိတိ
 ကိံ ကိဏိ” ဟု ထောမနိဓိရှိ၏။ ကသည် ခုဒ္ဒကအနက်ဟော၊ ချုံငယ်ကလေး၊ ဇာလ
 သဒ္ဓါသည် အဘိဓာန်လာအနက်တို့တွင် ဤနေရာ၌ သမူဟအနက်သင့်၏။ “ ခြုံငယ်
 ကလေးအများ၏ အသံတွေကဲ့သို့ ကျောင်းကလေးမှာလည်း အသံတွေ မြည်သည်-
 ဟူလို။ [ရှေးနိဿယ၌ “ရွှေခြုံကွန်ရက်၏” ဟု ပေး၏။]

“ကရိယတိ”ကို ဆိုသည်။] အကာသိ(နာမ)- ပြုရတုံဘိသနည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [ဤသို့ ပါဠိတော် နာမသဒ္ဓါနှင့် တွဲပေး၊] တဿ - ထိုအတိတ် အနက်၌ အနာဂတ်ဝိဘတ်၏၊ လက္ခဏံ - မှတ်ကြောင်းသုတ်ကို၊ သဒ္ဓသတ္တ တော-သဒ္ဓါကျမ်းမှ၊ ပရိယေသိတဗ္ဗံ-ရှာမှီးရာ၏၊ ဝါ-ပါလေ။

နဟိ နာမ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဘဝိဿတီတိ ဣတ္ထ-၌၊ အနုဒယာတိ-ကား၊ အနု ရက္ခဏာ- အဖန်ဖန်စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်၊ ဇေတန- ဤ အနုဒယာဟူသော ပုဒ်ဖြင့်၊ မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဝံ - မေတ္တာဈာန်၏ ရှေ့အဘို့၌ ဖြစ်သော မေတ္တာကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏၊ အနုကမ္မာတိ-ကား၊ ပရဒုက္ခေန-သူတပါးတို့၏ဆင်းရဲ ခြင်းကြောင့်၊ စိတ္တကမ္မနာ-စိတ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်းသည်၊ အဝိဟေသာတိ- ကား၊

သဒ္ဓသတ္တတော ပရိယေသိတဗ္ဗံ။ ။နာမေ ဂရဟာဝိမှယေသု (မောဂ္ဂလ္လာန်၊ ၆- ကဏ္ဍ၊ ၂-သုတ်)၊ [နာမေ-နာမနိပါတ်ရှိလသော်၊ ဂရဟာ ဝိမှယေသု-တဲ့ရဲ့ခြင်း၊ အံ့ဩခြင်း အနက်တို့ကို၊ ဂဗ္ဗမာနေသု - သိအပ်ကုန်သော်၊ သာဗျာဒယော - သာတိ အစရှိသော ဝိဘတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ။] ဤသုတ်၌ ဤ ပါဠိတော်ပုံစံနှင့်တကွ များစွာ သော ပုံစံတို့ကို ထုတ်လေသည်။ ပါဏိနီ၊ စန်းကျမ်းစသော သက္ကတသဒ္ဓါကျမ်းများ၌ လည်း ဤသုတ်မျိုး ပါရှိ၏။ သဒ္ဓနီတိ၌ကား- “ကထံဟိနာမယောဂေနာတီတေ အနာ ဂတဿ ဣဝ ပယောဂေါ ဟောတိ=ကထံဟိ+ နာမပုဒ်တို့နှင့် ယှဉ်ရာ၌ အတိတ်အနက် ဝယ် အနာဂတ်ကဲ့သို့ ပြယုဂ်ရှိ၏” ဟု သုတ်တည်လေ၏။ ဤသို့ သက္ကတ ပါဠိ သဒ္ဓါကျမ်း များ၌ သုတ်ရှိသောကြောင့် “လက္ခဏံ သဒ္ဓသတ္တတော ပရိယေသိတဗ္ဗံ” ဟု မိန့်သည်။

အနုရက္ခဏာ၊ ပေ၊ ဒဿေတိ။ ။“ဒယ - ရက္ခဏေ” ဟူသော ဓာတ်နက်အရ ဒယာကို ရက္ခဏာ ဟု ဖွင့်သည်။ ထို အနုရက္ခဏအနက်ကို အတွင်းပြု၍ အနုဒယာ သဒ္ဓါသည် မေတ္တာကရုဏာ ၂ မျိုးလုံးကို ဟောနိုင်၏။ သို့သော် အနုကမ္မာ အဝိဟေ သာပုဒ်တို့က ကရုဏာကိုဟောလတုံဖြစ်သောကြောင့် ဂေါပလိဗဒ္ဓနည်း၊ ပုညညာဏ သမ္ဘာရနည်းဖြင့် အနုဒယာပုဒ်က မေတ္တာကိုသာ ဟောရတော့၏။ မေတ္တာဈာန်၏ ရှေ့ဖြစ်သမျှ မေတ္တာကို “ မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဝ ” ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် “ အပ္ပမတ္တိ ကာပိ = အနည်းငယ်သော မေတ္တာသည်လည်း၊ န ဘဝိဿတိနာမ ” ဟု မိန့်တော်မူ လတုံ၊ [မေတ္တာဈာန်သာ ပုဗ္ဗဘာဝဘူတံ သဒ္ဓသတ္တေသု ဟိတဖရဏမေတ္တိ၊-ဇီကာ။] “မေတ္တာယ+ ပုဗ္ဗဘာဂေါ မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂေါ” ဟု ပြု၊ တချို့က “ ပုဗ္ဗဘာဝ ” အရ ဥပစာရမေတ္တာကိုသာ ယူကြ၏။ ထိုအယူကို “အပ္ပမတ္တိကာပိ ” ဖြင့် စဉ်းစားပါ။

စိတ္တကမ္မနာ။ ။အနုကမ္မာကို “စိတ္တကမ္မနာ” ဟု သဒ္ဓတ္ထဖွင့်သည်။ ဤအဖွင့်သည် “ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓုနံ ဟဒယကမ္မနံ ကရောတီတိ ကရုဏာ” ဟူသော ပိဂ္ဂဟနှင့် ထပ်မိ၏။ ဤ အဖွင့်အတိုင်းပင် “အနုကမ္မံ ဥပါဒါယ” စသည်၌လည်း “အနုကမ္မံ - စိတ်၏တုန်လှုပ်ကြောင်း ကရုဏာကို၊ ဝါ - သနားခြင်းကို” ဟု ပေးပါလေ။ “သနား စောင့်ရှောက်ချီးမြှောက်ခြင်းကို” ဟု ပေးကြသောအနက်ကို စဉ်းစားပါ။

အဝိဟိံသနာ - မညှဉ်းဆဲခြင်းသည်။ ဧတေဟိ - ဤ အနုကမ္ပါအဝိဒေဟသာ ဟူသောပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ကရုဏာပုဗ္ဗဘာဝိ - ကရုဏာဈာန်၏ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ကရုဏာကို၊ ဒဿေတိ-မူ၏၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟေတိ။ ဘိက္ခုဝေ-တို့၊ တဿမေဃ ပုရိသဿ-ထိုမဂ်ဖိုလ်မှ အချည်းနှီးဖြစ်သောယောက်ျား၏၊ ပထဝီဇဏန၊ပေ၊ အဂ္ဂိဒါနေသု - မြေတူးခြင်း၊ မြေညက်နယ်ခြင်း၊ မီးပေးခြင်းတို့၌၊ [စိက္ခလံ - မတ္တိကာ၊] ဗဟု - န်သော၊ ဒုဒ္ဒါနုဒုဒ္ဒဒက - ငယ်ကုန် သာ၍ငယ်ကုန်သော၊ ပါဏော-သတ္တာတို့ကို၊ ဗျာဗာဓေန္တဿ (ဝိ+အာဗာဓေန္တဿ)-ညှဉ်းဆဲစဉ်၊ ဝိနာသေန္တဿ-ဖျက်ဆီးစဉ်၊ တေသု ပါဏေသု- တို့၌၊ မေတ္တာ ကရုဏာနံ- မေတ္တာဈာန် ကရုဏာဈာန်တို့၏၊ [အပ္ပနာပတ္တ မေတ္တာ ကရုဏာနံ၊] ပုဗ္ဗ ဘာဝမတ္တာပိ- ရှေ့အဘို့မျှလည်းဖြစ်သော၊ အနုဒယာ-စီးပွားဖြင့် စောင့်ရှောက် ခြင်းသည်၊ ဝါ-စီးပွားဖြင့် စောင့်ရှောက်ကြောင်း မေတ္တာသည်၊ အနုကမ္ပါ- စိတ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်းသည်၊ ဝါ - စိတ်၏ တုန်လှုပ်ကြောင်း ကရုဏာသည်၊ အဝိဟေသာ - သည်၊ နဟိနာမ ဘဝိဿတိ- မဖြစ်လေယောင်တကား၊ ဝါ- မဖြစ်လေရော့သလား၊ အပ္ပမတ္တိကာပိ- အနည်းငယ်လည်းဖြစ်သော မေတ္တာ ကရုဏာသည်လည်း၊ န ဘဝိဿတိနာမ- တကား၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟေတိ)။

မာ ပစ္စိမာ၊ပေ၊ အာပဇ္ဇိတိ-ကား၊ ပစ္စိမော - နောက်၌ဖြစ်သော၊ ဇန သမူဟော- လူအပေါင်းသည်၊ ပါဏေသု - တို့၌၊ ပါတဗျဘာဝိ- ဖျက်ဆီးနိုင် သည်၏ အဖြစ်သို့၊ [ပါတဗျဘာဝန္တိ - ဝိနာသေတဗ္ဗတံ၊ (ဒီကာ)：“ဘူတဝါမ ပါတဗျကာယ”၌ ပါတဗျ ပုဒ်ကဲ့သို့ ပါဓာတ်သည် ဝိနာသန အနက်ဟော ဟု သိစေ၏၊] မာအာပဇ္ဇိ-မရောက်ပါစေလင့်၊ ဗုဒ္ဓကာလေပိ - ဘုရားလက်ထက် တော်အခါ၌သော်မှလည်း၊ [ဝိ - ကား သမ္ဘာဝနာ၊] ဘိက္ခုဟိ - တို့သည်၊ ဧဝံ - သို့၊ ကတံ - ပြုအပ်ပြီ၊ ဤဒိသေသု - န်သော၊ ဌာနေသု - အရာတို့၌၊ [ကျောင်း အိမ် ဆောက်ခြင်း , ရေတွင်းတူးခြင်း အစရှိသော အရာတို့၌၊] ပါဏာတိပါတံ- ပါဏာတိပါတအမှုကို၊ ကရောန္တာနံ-ပြုကုန်သော ရဟန်း

မှတ်ချက် ။ ။ အရှင်ဓနိယ၌ ကုဋိဆောက်လုပ်ရာဝယ် ပိုးငယ်ကလေးများကို သေစေလိုသော စေတနာမရှိပါပေ။ သို့သော် အရင်းခံကရုဏာ မရှိခြင်းကြောင့်သာ “ ငါက မြေတူးမှုစသည်ကို ပြုလျှင် ပိုးကောင်ကလေးတွေ သေကြလိမ့်မည် ” ဟု ဆင်ခြင်မှုမရှိရကား ထို မဆင်မခြင်ပြုမှုကြောင့် ရှင်ဓနိယကို ပြစ်တင်ကဲ့ရဲ့တော်မူသည်။

ပါဏာတိပါတံ။ ။ ရှင်ဓနိယသည် ပါဏာတိပါတကို မပြုပါ။ သို့သော် အများက “ပါဏာတိပါတမှု ပြုသည်”ဟု ထင်သောကြောင့် ထို အထင်အတိုင်း “ပါဏာတိပါတံ ကရောန္တာနံ”ဟု ဆိုသည်။

တို့၏ ဒေါသော - အပြစ်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ - ဤသို့၊ မညိတွာ - မှတ်ထင်၍၊
 ဣမဿ - ဤရှင် ဓနိယ၏၊ ဒိဋ္ဌာနဂတိ - အယူကို အစဉ်လိုက်ခြင်းသို့၊ [ဒိဋ္ဌိ
 ယာ - (ကျောင်း အိမ် ဆောက်ခြင်းစသော ဤကိစ္စမျိုး၌ ပါဏာတိပါတကို
 ပြုကောင်း၏ ဟူသော)အယူကို+အနဂတိ-အစဉ်လိုက်ခြင်း၊]အာပဇ္ဇမာနာ-
 ရောက်သော၊ ပစ္ဆိမာ - သော၊ ဇနတာ-သည်၊ ပါဏေ-တို့ကို၊ ဝေ-သို့၊ [ဤ
 အရှင်ဓနိယ ပြုအပ်သည့်အတိုင်း၊] မာမညိ - မမှတ်ထင်ပါစေလင့်၊ [ယထာ
 ထေရေန ကတံ၊ ဝေ မာမညိ၊] ဣတိ ဝုတ္တံ ဟေဝိတိ၊ ဝေ - လျှင်၊ ဓနိယံ - ကို၊
 ဂရဟိတွာ - ကဲ့ရဲ့တော်မူပြီး၍၊ န စ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ကာတဗ္ဗာတိ - ဟူ၍၊
 အာယတိ - နောင်အခါ၌၊ တာဒိသာယ-သော၊ ကုဋိကာယ-ကို၊ ကရဏ-
 ကို၊ ပဋိတိပိ-မူပြီ၊ စ-ဆက်၊ ပဋိတိပိတွာ-မူပြီး၍၊ ယော ကရေယျ၊ အာပတ္တိ
 ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ-ဟူ၍၊ သဗ္ဗမတ္တိကာမယကုဋိကာကရဏေ- အလုံးစုံ မြေညက်
 ဖြင့် ပြုအပ်သော ကျောင်းဝယ်ကို ပြုခြင်း၌၊ အာပတ္တိ - ကို၊ ထပေသိ - မူပြီ၊
 တသ္မာ - ကြောင့်၊ (အာပတ်သင့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ယောပိ - အကြင်
 ရဟန်းသည်လည်း၊ ပထဝီဇဏနာဒိနာ - မြေတူးခြင်း အစရှိသောအမှုဖြင့်၊
 ပါဏေသု- တို့၌၊ ပါတဗျတံ - သို့၊ အနာပဇ္ဇန္တော - မရောက်ဘဲ၊ တာဒိသံ-
 သော၊ [အချို့ စာအုပ်၌၊ ဝိ-ပါ၏၊ မကောင်း၊] ကုဋိကံ - ကို၊ ကရေတိ - ၏၊
 သောပိ-ထို ရဟန်းသည်လည်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ ပထဝီဇဏနာဒိတိ - တို့ဖြင့်၊ ပါဏေသု- တို့၌၊ ပါတဗျတံ-သို့၊
 အာပဇ္ဇန္တော - လျက်၊ ယံယံ ဝတ္ထု - အကြင်အကြင် (မြေတူးခြင်းစသော)
 ဝတ္ထုကို၊ ဝိတိက္ကမတိ - လွန်ကျူး၏၊ တတ္ထ တတ္ထ - ထိုထို (မြေတူးခြင်း အစ
 ရှိသော) ဝတ္ထု၌၊ ဝုတ္တမေဝ - ဟောတော်မူအပ်ပြီးသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊
 (ပထဝီဇဏန၊ ဘူတဂါမ-စသည်ကို ရည်ရွယ်သည်။) အာပတ္တိ - သို့၊ အာပဇ္ဇ
 တိ-၏၊ ဓနိယတ္ထေရဿ - ၏၊ အာဒိကမ္ဘိကတ္တာ - အစအမှ၌ ယှဉ်သု၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ အနာပတ္တိ - အနာပတ်တည်း၊ [“ယော ကရေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္က
 ဋ္ဌဿ”အရ ဟောတော်မူအပ်သော အာပတ်သည် အရှင်ဓနိယမှ အာဒိ
 ကမ္ဘိက ဖြစ်သောကြောင့် မသင့်-ဟုလို။] သေသာနံ-အရှင်ဓနိယမှ ကြွင်းကုန်
 သော၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ [“န ဘိက္ခဝေသဗ္ဗမတ္တိကာမယာ”စသော သိက္ခာပုဒ်
 ကို၊] အတိတ္ထမိတွာ- ကျူးလွန်၍၊ ကရေန္တာနဗ္ဗိ - ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏
 ၎င်း၊ ကတံ- သူတပါးပြုအပ်ပြီးသော ကုဋိကို၊ လဘိတွာ-၍၊ တတ္ထ-ထိုကုဋိ၌၊
 ဝသန္တာနဗ္ဗိ-တို့၏၎င်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သည်သာ (ဟောတိ)၊ [သူတပါးပြုအပ်
 ပြီးသော ကုဋိ၌ နေကောင်းသေးလျှင် အဖျက်ခိုင်းတော် မမူရာ၊ အဖျက်ခိုင်း

တော်မူခြင်းကိုထောက်၍ “မနေကောင်း” ဟုသိသာ၏။ ထို့ကြောင့် “နေလျှင် ဒုက္ခဋီ” ဟု အဋ္ဌကထာမိန့်သည်။] ပန-အန္တယကား၊ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရမိဿကာ- သစ်၊ ဝါး စသည်တို့ဖြင့် ရောအပ်သော ကျောင်းငယ်သည်။ ယထာဝါ တထာ ဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ မိဿာ-ရောအပ်သည်။ ဟောတု- စေ၊ ဝန္တတိ- ၏၊ [အောက်ခံ မြေညက်ခုံပေါ်၌ သစ် ဝါး ရောခြင်း စသည်ဖြင့် တနည်းနည်းရောလျှင် အပ်၏။] သုဒ္ဓမတ္ထိကာမယာဝ-သက်သက် မြေညက်ဖြင့် ပြုအပ်သော ကျောင်းငယ်သည်သာ၊ နဝန္တတိ - မအပ်၊ သာဝိ- ထိုသုဒ္ဓမတ္ထိကာမယ ကျောင်းငယ်သည်လည်း၊ ဣဒ္ဓကာဟိ- အုဋ်တို့ဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇ ကာဝသထ သင်္ခေပေန-အုဋ်တိုက်အသွင်ဖြင့်၊ ကတာ-ပြုအပ်သောကျောင်း သည်၊ ဝန္တတိ-၏။ [ဝိဇ္ဇကာဟိ ဝေ - အင်္ဂိတေမပါ၊ မြေခိုသရွတ်တို့ဖြင့်သာ+ ကတော- ပြုအပ်သော (အင်္ဂိတေလည်း မသုတ်အပ်သော)+ အာဝသထော ဝိဇ္ဇကာဝသထော။]

ဝေံ ဘန္တေတိခေါ၊ ပေ၊ ဘိန္ဒို သူတိ-ကား၊ ဘဝတော-၏၊ ဝစနံ-တော်ကို၊ သမ္ပုဋိန္ဒိတ္တာ-ဝန်ခံပြီး၍၊ ကဋ္ဌေဟိစ-သစ်သားတို့ဖြင့်၎င်း၊ ပါသာဏေဟိစ- ကျောက်ခဲတို့ဖြင့်၎င်း၊ တံ ကုဋိတံ-ကို၊ ဝိကိ ရန္တာ - ဖရိုဖရဲ ဖြန့်ကြဲကုန်လျက်၊ (မှန်မှန် ညက်ညက် ပြုကုန်လျက်)၊ [ဝိကိရန္တာ-စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏံ ကရောန္တာ၊] ဘိန္ဒို သု - ဖျက်ကြဲကုန်ပြီ၊ အထခေါ အာယသ္မာ ဓနိယောတိ အာဒိမိ - အစ ရှိသောဝါကျ၌၊ အယံ- ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ သင်္ခေပတ္ထော- အကျဉ်းချုပ် အနက်တည်း၊ ဓနိယော-သည်၊ ကေပသော-ကျောင်း၏ဘေးတဘက်၌၊ ဒိဝါ ဝိဟာရံ-နေအခါ၌နေခြင်းငှါ၊ ဝါ-နေအခါဝယ် နေရာအရပ်၌၊ [နိသိန္ဒော- သည် အကမ္မက ဓာတ်ဖြစ်၍ “ ကို ” ဟု မပေးရ၊] နိသိန္ဒော - ထိုင်နေသည်၊ (ဟုတ္တာ) တေနသဒ္ဓေန-ထိုကျောင်းဖျက်သံကြောင့်၊ အာဝတ္တာ-၍၊ တေဘိက္ခု- တို့ကို၊ အာဝုသော-အရှင်ဘုရားတို့၊ တုမှေ-တို့သည်၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ မေ-၏၊ ကုဋိ - ကို၊ ဘိန္ဒုထ - ဖျက်ကြဲပါကုန်သနည်း၊ ဣတိ - သို့၊ ပုစ္ဆိတ္တာ - မေး၍၊ ဘဝဝါ-သည်၊ ဘေဒါပေသိ-ဖျတ်စေတော်မူပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သုတ္တာ-၍၊ သုဗ္ဗစ တာယ - ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်သော စကားရှိသု၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ- ပြောဆို၍ လွယ်သု၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သမ္ပုဋိန္ဒိ-လက်ခံပြီ၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ သင်္ခေပတ္ထော-တည်း၊ [“သမ္ပုဋိန္ဒိတိ” ဟု “ဣတိ” ပါစေ။]

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဥါးအံ့၊ ကသ္မာ- ကြောင့်၊ ဘဝဝါ-သည်၊ အတိမဟန္တေန-အလွန်ကြီးစွာသော၊ ဣမိနာ ဥဿာယေန- ဤအားထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ အတ္တနော - ၏၊ ဝသနတ္ထံ - နေခြင်းအကျိုးငှါ၊ ကတံ-

ပြအပ်ပြီးသော၊ ကုဋိကံ-ကို၊ ဘေဒါပေသိ-ဖျက်စေတော်မူသနည်း၊ တေသ-
 ဤအရှင်ခနိယ၏၊ ဣတ္ထ-ဤ ကျောင်းငယ်၌၊ ဝယကမ္မဋ္ဌိ-ကုန်ကျမှုသည်လည်း၊
 အတ္ထိ နန- ရှိသေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ - ဤကား စောဒနာတည်း၊
 ကိဉ္ဇာပိအတ္ထိ-အကယ်၍ကားရှိပါပေ၏၊ အထခေါ-ထိုသို့ပင်ရှိပါသော်လည်း၊
 နံ-ထိုကျောင်းငယ်ကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အကပ္ပိယာ-မအပ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
 ဘိန္နာပေသိ - မူပြီ၊ တိတ္ထိယဓဇော - တိတ္ထိတို့၏အလံတည်း၊ ဣတိ - ကြောင့်၊
 ဘိန္နာပေသိ- ပြီ၊ အယံ- ပြီးကား၊ ဣတ္ထ-ဤအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-အဆိုး
 အဖြစ်တည်း၊ အဋ္ဌကထာယံပန-မဟာအဋ္ဌကထာ၌ကား၊ သတ္တာနဒယာယ
 ၊ ပေ၊ ပဋိသေခနာယာတိ အာဒိနိ- အစရှိကုန်သော၊ အညာနိပိ-အခြားလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ကာရဏာနိ- တို့ကို၊ ဝုတ္တာနိ-နိပြီ၊ [သတ္တာနဒယာယ-သတ္တာ
 တို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ၊ (ဘိန္နာပေသိ - မူပြီ၊) ပတ္တစိဝရ ဂုတ္တတ္ထာယ-
 သပိတ်သက်န်း၏ လုံခြုံသည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ (ဘိန္နာပေသိ၊ “ ဂုတ္တဘာ
 ဝတ္ထာယ ” ဟု ဆိုလိုလျက် “ ဘာဝ ” ပုဒ်းကြသည်၊) သေနာသန ဗာဟုလျ
 ပဋိသေခနာယ - ကျောင်း၏ များသည်၏အဖြစ်ကို တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ၊
 (ဘိန္နာပေသိ- ပြီ၊) တဉ္ဇာ- ကြောင့်၊ ဣဒါနိပိ-ယခုခေတ်၌လည်း၊ ဗဟုဿု
 တော- များသောသုတရ်သော၊ ဝိနယညူ - ဝိနည်းကို တတ်သိသော၊ ယော
 ဘိက္ခု-သည်၊ အညံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အကပ္ပိယံ-မအပ်သော၊ ပရိက္ခာရံ-

ဝယကမ္မဋ္ဌိ။ ။ မြေတူးခြင်း-တံခါးရွက် စသော သစ်သားဆိုင်ရာကို ပြုလုပ်ခြင်း
 တို့၌ ရှင်ခနိယကိုယ်တိုင် မတတ်နိုင်ရကား ငှါးရလိမ့်မည်၊ ငှါးရလျှင်လည်း အပ်သော
 နည်းဖြင့် လက်ခပေးရမည် ဖြစ်၍ ကုန်ကျစရိတ်ရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် ဖျက်သူတို့မှာ ဝိဝါ
 (အစားပေး) ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလား-ဟုလို။

တိတ္ထိယဓဇော။ ။ ဘိက္ခုနံ အကပ္ပိယတ္တာ ဇေ တိတ္ထိယဝတာနုရူပတ္တာ တိတ္ထိယ
 ဓဇော=ရဟန်းတို့အား မအပ်လျှင် တိတ္ထိတို့အကျင့်အားလျော်သော ကုဋိဖြစ်နေရကား
 တိတ္ထိတို့၏ အလံ (တိတ္ထိတို့သည် ထို ကုဋိနှင့် အလားတူသော စာဋီ (အိုးစရည်းကြီး)
 စသည်၌ နေလေ့ရှိရကား တိတ္ထိတို့၏ အမှတ်အသား) ဖြစ်သည်။

အညာနိပိ။ ။ ထို ကုဋိမျိုးလုပ်ရာ၌ မြေတူးမှုစသည်ကြောင့် ဖျက်စီးမည့် သတ္တာ
 တို့ကို စောင့်ရှောက်တော် မူလိုခြင်းသည် သတ္တာနဒယတည်း၊ ထို ကုဋိမျိုးသည် အဓ
 အပုလည်း မမျှ၊ သူခိုးများ ဖျက်ဘို့လည်း လွယ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုကုဋိ၌ ထားအပ်
 သော ပတ္တစိဝရတို့ဆွေးမြည့်လွယ်၏၊ လုံလည်း မလုံရှိ၊ ထိုသို့ မဖြစ်စေခြင်းသည် ပတ္တ
 စိဝရဂုတ္တတည်း၊ ထို ကုဋိကို ခွင့်ပြုလိုက်လျှင် ကျောင်းအမျိုး အစားတွေ့ များလွန်း
 လာတွယ် ရှိခြင်းသည် သေနာသန ဗာဟုလွှတ်တည်း၊ ဤသို့ စသော အကြောင်းများကို
 “အညာနိပိ” ဟု ဆိုသည်၊ ပိဖြင့် မိမိပြုခဲ့သော အကြောင်း ၂ မျိုးကိုလည်း ပေါင်း။

ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဝိစရန္တံ-လှည့်လည်နေသည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တံ-ထို ပရိက္ခရာကို၊ ဆိန္ဒာပေယျဝါ-ဖြတ်မူလည်း ဖြတ်စေအံ့၊ ဘိန္ဒာပေယျဝါ-ခွဲမူလည်း ခွဲစေအံ့၊ သော - ထိုရဟန်းသည်၊ အနုပဝဇ္ဇော- ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော အပြစ်မရှိ၊ [အနုပဝဇ္ဇော- နတ္ထိ+ဥပဝဇ္ဇိ ယဿာတိ အနုပဝဇ္ဇော၊ “ဒေါသံ အာရောပေတွာ နဝတ္ထဗ္ဗော” ဟု ဇီကာ ဖွင့်သည်ကား အဓိပ္ပါယ်ထွ၊ ထို အနုပဝဇ္ဇကို “နေစစောဒေတဗ္ဗော” စသည်ဖြင့် အဓိပ္ပါယ် ဖော်သည်။] နေဝ စောဒေတဗ္ဗော-မစောဒနာထိုက်၊ န သာရေတဗ္ဗော- အပြစ်ကို အမှတ်မရစေထိုက်၊ တံ - ထိုရဟန်းကို၊ မမ- ၏၊ ပရိက္ခာရော- ကို၊ တယာ- သည်၊ နာသိတော- ဖျက်ဆီးအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုပရိက္ခရာကို၊ ဝါ - ထိုပရိက္ခရာ၏ တန်ဖိုးကို၊ ဒေဟိ-လော့၊ ဣတိ- သို့၊ ဝတ္ထု- ပြောဆိုခြင်းငှါ၊ န လဗ္ဘာ-မရအပ်။

တကြ - ထို အကပ္ပိယပရိက္ခရာကို ဖျက်စေရာ၌၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတံ့ကား၊ ပါဠိမုတ္တကော - ပါဠိတော်မှလွတ်သော၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယ ပရိက္ခာရ ဝိနိစ္ဆယော-အပ်၊ မအပ် ပရိက္ခရာကို ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကားတည်း၊ ကေစိ-အချို့ ရဟန်းတို့သည်၊ တာလပဏ္ဏန္တိတ္ထံ - ထန်းရွက် ထီးကို၊ အန္တောဝါ-အတွင်းဘက်၌သော်၎င်း၊ ဗဟိဝါ - ပြင်ဘက်၌သော်၎င်း၊ ပဉ္စဝဏ္ဏေန- နီလစသား ငါးပါးသော အဆင်းရှိသော၊ သုက္ကေန - ရောင်စုံချည်ဖြင့်၊ သိဗ္ဗန္တာ-ချုပ်စပ်ကုန်လျက်၊ ဝဏ္ဏမဋ္ဌံ - ပြေပြစ် ညက်ညောသောအဆင်း ရှိသည်ကို၊ ကရောန္တိ-နံ၏၊ တံ- ထိုသို့ပြုခြင်းသည်၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ပန-အန္တယကား၊ ကေဝဏ္ဏေန-တမျိုးသော အဆင်းရှိသော၊ နီလေနဝါ- အညိုမူလည်း ဖြစ်သော၊ ဝီတကေနဝါ - အရွှေမူလည်းဖြစ်သော၊ [အညိုဂုဏ်ဖြင့် ဂုဏီချည်ခြစ်ကိုယူ၊ ဂုဏူပစာရတည်း၊ ဝီတက၌လည်း နည်းတူ။] ယေနကေနစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော၊ သုက္ကေန-ဖြင့်၊ အန္တောဝါ-၌၎င်း၊ ဗဟိဝါ-၌၎င်း၊ သိဗ္ဗိတံ-ချုပ်ခြင်းငှါ၎င်း၊ ဆတ္တဒဏ္ဍဂ္ဂါဟကံ - ထီးရိုးကို ယူတတ်သော၊ သလာကပဉ္စရံ- ဝါးခြမ်းခရိုင်ကို၊ ဝိနန္ဒိတံ- ဖွဲ့ကြက်ခြင်းငှါ၎င်း၊ ဝဋ္ဋတိ - အပ်၏။

တာလပဏ္ဏန္တိတ္ထံ ။ ။ ရှေးက ထန်းရွက်ဖြင့် ပြုအပ်သောကြောင့် “တာလပဏ္ဏန္တိတ္ထံ” ဟု ဆိုဟန်တူ၏။ ယခုခေတ်၌ အဝတ်ဖြင့် ပြုအပ်သောကြောင့် ထို ဝတ္ထုတ္တကိုလည်း အတွင်ရရှိ (သဒိသုပစာရ) အားဖြင့် တာလပဏ္ဏန္တိတ္ထဟု ပင်ခေါ်၊ သို့သော် ဝတ္ထုတ္တမှာ (ထန်းရွက်များစပ်သလို) စပ်၍ ချုပ်ဘွယ်မလို။

ဆတ္တဒဏ္ဍ၊ ဝေ၊ သလာကပဉ္စရံ။ ။ “ထီးရိုးကိုယူတတ်သော ထီး ခရိုင်” ဟူသည် ယခုအခါ ထီး၏ အတွင်းဘက်ရှိ ထီးခရိုင်ပင်တည်း။ ထိုခရိုင်များကိုလည်း ခိုင်မြဲအောင် အရောင်တမျိုးထည်းသာရှိသောကြီးဖြင့် ဖွဲ့တုပ်နိုင်သည်။ [ကေဝဏ္ဏေန- စသည်ကို

တဿ - ထို ထီးခရိုင်ကိုလည်း၊ ထိရကရဏတ္ထံ- ခိုင်မြဲအောင်ပြုခြင်း အကျိုးငှါ၊ (ဝိနနိန္ဒိတံ ဝန္တတိ- ဧ) ဝဏ္ဏမဋ္ဌတ္တယ- အဆင်း၏ပြေပြစ်ညက်ညောသည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ န ဝန္တတိ-မအပ်၊ ဆတ္တ ပဏ္ဏကေသု-ထီးရွက်တို့၌၊ [ထီးရွက် အဖျားတို့၌၊] မကရဒန္တကံဝါ - မကန်းသွား ပုံသဏ္ဌာန်ကိုသော်၎င်း၊ အမု စန္ဒကံဝါ-လ ထက်ဝက် ပုံသဏ္ဌာန်ကိုသော်၎င်း၊ [ယခု ဖဲထီးအဖျား၌ ပိုက်၍ ထားသောပုံမျိုး၊] ဆိန္ဒိတံ - ငှါ၊ န ဝန္တတိ၊ ဆတ္တဒဏ္ဍေ - ထီးရိုး၌၊ ဝေဟ ထဓမ္မသု ဝိယ - အိမ်တိုင် တို့၌ကဲ့သို့၊ ယဋကောဝါ - ရေအိုးငယ် သည်၎င်း၊ [ကြာသွတ်အိုး-ဟု ပေးကြ၏၊ ကြာပန်းစိုက်၍ သွတ်၍ထားသောအိုး-ဟုလို၊] ဝါဠုပကံဝါ - ခြင်္သေ့ သစ်ကျား သားရဲရှပ်သည်၎င်း၊ န ဝန္တတိ၊ သဗ္ဗတ္ထ - ထီးရိုး၏ အလုံးစုံသောအရပ်၌၊ [ဆတ္တဒဏ္ဍေ သဗ္ဗတ္ထ၊] အာရဂ္ဂေန- ဆောက် ဖျားဖြင့်၊ [အာရဂ္ဂေန-နိခါဒန မုခေန၊ ဤနေရာ၌ အာရသဒ္ဓါသည် နိခါဒန၏ ပရိယာယ်တည်း၊] လေခါ - အရေးသည်၊ ဝါ- ကို၊ ဒိန္နာ - ပေးအပ်သည်၊ သဗေဝိ ဟောတိ- အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်အံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ သာဝိ- ထိုအရေး သည်လည်း၊ န ဝန္တတိ၊ ယဋကဗ္ဗိ - အိုးငယ်ကို၎င်း၊ ဝါဠုပဗ္ဗိ - ကို၎င်း၊ ဘိန္ဒု တွာ - ဖျက်၍၊ ဓာရေတဗ္ဗံ - ဆောင်ရာ၏၊ ဝါ- ဆောင်းရာ၏၊ လေခါဝိ- ကိုလည်း၊ ဗံသိတွာဝါ-ပွတ်တိုက်၍မူလည်း၊ အပနေတဗ္ဗာ - ဖယ်ရှားထိုက်၏၊ သုတ္တကေန ဝါ - ချည်ဖြင့်မူလည်း၊ ဒဏ္ဍော - ကို၊ ဝေဋ္ဌေတဗ္ဗော - ရစ်ပတ် ထိုက်၏၊ ပန-ကား၊ ဒဏ္ဍဗုန္ဓေ - ထီးရိုး၏အရင်း၌၊ အဟိစ္ဆတ္တကသဏ္ဌာနံ- မှီငုံ သဏ္ဌာန်သည်၊ ဝန္တတိ၊ ဝါတပ္ပဟာရေန- လေ၏ တိုက်ခတ်ခြင်းကြောင့်၊ အစလနတ္ထံ - မလှုပ်ရှားခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဆတ္တ မဏ္ဍလိကံ - ထီးရိုးအတွင်း၏ အပိုင်းငယ်ကို၊ [ဆတ္တဿ အန္တော သုဒ္ဓကမဏ္ဍလံ။] ရဇ္ဈကေဟိ - ကြီးငယ် တို့ဖြင့်၊ ဝါဟေတွာ- ယူစေ၍၊ ဒဏ္ဍော - ထီးရိုး၌၊ ဗန္ဓန္တိ - ဖွဲ့ကြကုန်၏၊ တသ္မိ လိုက်စေ။] [တဿ- ထို ထီးရိုး၏၊ အပရိဝဋ္ဌနတ္ထံ- မလျှောကျခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဆတ္တ သလာကာနံ - ထီး၌ပါသော ဝါးခြမ်းစိတ်တို့၏၊ မူလပဒေသဒဏ္ဍဿ သမန္တတော ဒဋ္ဌံ ပဉ္စရံ ကတွာ သုတ္တေဟိ ဝိနန္ဒန္တိ၊ သောပဒေသော ဆတ္တဒဏ္ဍဿ သလာကပဉ္စရံ နာမ-ဝိမတိ။]

ဗံဋ္ဌကံဝိပေ၊ဝေဋ္ဌေတဗ္ဗော။ ။ရှေးက တိုင်ထိပ်၌ ရေအိုးငယ် (ကြာစိုက်အိုး) ခြင်္သေ့စသော အရပ်များ တပ်ထားတတ်၏၊ ထို့အတူ ထီးရိုးထိပ်၌လည်း တပ်ထား တတ်၏၊ ထိုအိုး ထိုအရပ်များကို ဖျက်ပြီးမှ ထိုထီးကို သုံးစွဲရသည်၊ အရိုး၌ အရေး အကြောင်းများ ခြစ်၍ထားတတ်၏၊ ထို အရေးအကြောင်းကိုလည်း ဒါးဖြင့်ဖျက်၍ ဖြစ်စေ၊ အရေးမပေါ်စေဘဲ အရိုးနှင့်အရေး တပြေးထည်းဖြစ်အောင် ကြီးငယ်တို့ဖြင့် ရစ်ပတ်၍ဖြစ်စေ ထီးကိုသုံးစွဲပါ။

ဗန္ဓနဋ္ဌာနေ- ထို ဖွဲ့ရာအရပ်၌၊ ဝလယဓိဝ - လက်ကောက်ကဲ့သို့၊ ဥက္ကိရိတွာ- အထက်သို့ တက်စေ၍၊ လေခံ-ကို၊ ထပေန္တိ-ထားကြကုန်၏။ သာ-ထို အရေးသည်၊ ဝဇ္ဇတိ - အပ်၏။ [ဝါတပ္ပဟာရေန - စသော ဝါကျ၏အဓိပ္ပါယ်မှာ ယခုထီးများကိုကြည့်၍ မရှင်းပါ။ နားလည်သူများကို မေးကြပါလေ။]

စီဝရံ-ကို၊ မဏ္ဍနတ္ထာယ-တန်ဆာဆင်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ နာနာသုတ္တကေဟိ- အမျိုးမျိုးသော အဆင်းရှိသောအပ်ချည်တို့ဖြင့်၊ သတပဒိသဒိသံ - ကင်းခြေများနှင့်တူစွာ၊ ဝါ- ကင်းခြေများသဏ္ဍာန်၊ သိဗ္ဗန္တာ-ချုပ်ကုန်လျက်၊ အာဂန္တုကပဉ္စ- အာဂန္တုကအလွှာကို၊ ဝါ - သလင်းတောင်ကို၊ ထပေန္တိ - နံ၏။ [မူလဝိတ်သားထဲတွင် မပါဘဲနှင့် အပေါ်က အပိုထပ်အပ်သော အလွှာကို “အာဂန္တုကပဉ္စ” ဟု ခေါ်သည်။ ထိုအလွှာကို ရှေးက “သလင်းတောင်” ဟု ခေါ်ကြ၏။] အညဒ္ဓိ-(ကင်းခြေများသဏ္ဍာန်မှ) အခြားလည်းဖြစ်သေး၊ ယံ ကိဉ္စိ - သော၊ သုစိကမ္မပိကာရံ - အပ်ချုပ်မှု၏ ထူးခြားသောအမှုအရာကို၊ ကရောန္တိ-နံ၏။ ပဋမုဒေဝါ-အလွှာ၏ အပျားအစပ်၌သော်၎င်း၊ ပရိယန္တေ ဝါ- သင်္ကန်း အဆုံး၌သော်၎င်း၊ [ပရိယန္တေ-စီဝရပရိယန္တေ၊ စီဝရအနုဝါတံ (သင်္ကန်း၏ အလျားအဆုံးကို) သန္ဓာယ ဧတံ ဝုတ္တိ၊] ဝေဏိံ ဝါ - ပြောင်းနံ သဏ္ဍာန် ချုပ်ခြင်းကို၎င်း၊ [ဝေဏိံ တိ-ဝရကသီသာကာရေန သိဗ္ဗန္တံ၊] သင်္ခလိ ကံဝါ-သံကွင်းဆက်သဏ္ဍာန် ချုပ်ခြင်းကို၎င်း၊ (ကရောန္တိ-နံ၏) ဝေမာဒိ - ဤသို့ အစရှိသော၊ သဗ္ဗ - အလုံးစုံသော ချုပ်မှုသည်၊ န ဝဇ္ဇတိ၊ ပကတိသုစိ

ဝလယဓိဝ ဥက္ကိရိတွာ ။ ။ ကြိုးချည်သို့နေရာ၌ လက်ကောက် သေးသေးကဲ့သို့ အရေးအကြောင်းကလေး အထက်၌ ပေါ်ထင်စေ၍၊ [ဥက္ကိရိတွာတိ - ဥဋ္ဌာပေတွာ (အထက်၌တက်စေ၍) ။] ဝိမတိ၌ကား-“နိန္ဒံ ဥန္တတံဝါ ကတွာ”-ဟု ဆိုသည်။ နိန္ဒံ (ချိုင့်) ၍ သော်လည်းနေစေ၊ အပေါ်၌ မောက်၍သော်လည်းနေစေ - ဟူလို။ [ဤ စကားဖြင့် “လေခါ မအပ်” ဟု ဆိုသော်လည်း ဤ မဏ္ဍလ၌ကား “လေခါအပ်ပါ၏” ဟု သိစေ၏။]

နာနာသုတ္တကေဟိ ။ နာနာဝဏ္ဏေဟိ သုတ္တေဟိ၊ ဗုဒ္ဓဗ္ဗ-ဤနာနာသုတ္တကေဟိ ဟူသော စကားကိုလည်း၊ တထာကရောန္တာနံ ကရဏပ္ပကာရဗဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ=ထိုကဲ့သို့ ပြုသူတို့၏ ပြုပုံနည်းအပြားကို ပြခြင်းငှါ ဆိုအပ်၏။ ဧကဝဏ္ဏသုတ္တေနပိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန (အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော သတပဒိသဏ္ဍာန်စသော အပြားအားဖြင့်) သိဗ္ဗိတုံ န ဝဇ္ဇတိယေဝ။

ပတ္တမုဒေ ။ ။ ပတ္တကောဋိယံ၊ ဒိန္တံ ပတ္တာနံ သင်္ခလိတဋ္ဌာနံ သန္ဓာယ ဧတံ ဝုတ္တိ၊ [သင်္ကန်းကို .၅ ခန်း စသည် ဖြတ်ပြီးနောက် , ထို အပြတ်ခြင်း ဆက်စပ်ရာ ဌာနကို ရည်ရွယ်၍ “ပတ္တမုဒေ” ဟု ဆိုသည်။]

ကမ္မမေဝ - ပကတိအပ်ချုပ်မှုသည်သာ၊ (ရိုးရိုးအပ်ချုပ်မှုသည်သာ) ဝဋ္ဋတိ၊ ဂဏ္ဍိကပဋ္ဌကဋ္ဌ - ကမ္မတ်သီးတပ်ရာ အပေါ်လွှာကို၎င်း၊ [အနားပတ်သီးတပ်ရာအိမ်-ဟူလို၊] ပါသက ပဋ္ဌကဋ္ဌ-ကမ္မတ်ကွင်းတပ်ရာအပေါ်လွှာကို၎င်း၊ [အနားပတ်ကွင်းတပ်ရာအိမ် - ဟူလို၊] အဋ္ဌကောဏဋ္ဌိ - ရှစ်ထောင့်ကို၎င်း၊ သောဠသကောဏဋ္ဌိ - ၎င်း၊ ကရောန္တိ၊ တတ္ထ - ထိုအလွှာတို့၌၊ အလ္လိယဂယ မုဂ္ဂရာဒိနိ-စေတီပုံ၊ ချွန်းပုံ၊ ဝါးရင်းတုတ်ပုံအစရှိသည်တို့ကို၊ ဒသေန္တိ - နံ၏၊ ကက္ကဒုက္ခိနိ - ပုဇွန်မျက်လုံးပုံတို့ကို၊ ဥက္ကိရန္တိ - ပေါ်ထွက်စေကြကုန်၏၊ သဗ္ဗံ - သည်၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ စတုကောဏမေဝ - ၄ ထောင့်အလွှာသည်သာ၊ ဝဋ္ဋတိ။

ကောဏသုတ္တပိဋကဏ-ကမ္မတ်သီးအိမ် ကမ္မတ်ကွင်းအိမ်၏အထောင့်တို့မှ ထွက်သော ချည်အဖုတို့သည်လည်း၊ ဝါ - ကမ္မတ်သီးအိမ် ကမ္မတ်ကွင်းအိမ်၏ အထောင့်တို့မှ ထွက်သောချည်၊ ထွက်သောအဖုတို့သည်လည်း၊ စီဝရေ- ကို၊ ရတ္ထေ- ဆိုအပ်ပြီးသော်၊ ဒုဝိညေယျရူပါ- မသိအပ်သောသဘောရှိကုန်သည်၊ ဝါ-မထင်ရှားသော သဘောရှိကုန်သည်၊ (သမာနာ-ဖြစ်ကုန်လသော်) ဝဋ္ဋန္တိ - နံ၏၊ ကဋ္ဌိကပိဋ္ဌလိအာဒိသု - ဆံပုန်းရည်၊ မုန့်ညက်ရည်၊ ကစည်ရည် အစရှိသည်တို့၌၊ စီဝရံ -- ကို၊ ပက္ခိပိတုံ - ထည့်ခြင်းငှာ။ န ဝဋ္ဋတိ၊ [သင်္ကန်းတောင့်တောင့်ကလေးနေအောင် မထည့်ရ- ဟူလို၊] ပန- အန္တယကား၊ စီဝရ ကမ္မကာလေ- သင်္ကန်းချုပ်မှုကို ပြုရာအခါ၌၊ ဟတ္ထမလ သူစိမလာဒိနိ- ထက် အညစ်အကြေး၊ အပ် အညစ်အကြေး အစရှိသည်တို့ကို၊ ဓောဝနတ္ထံ- ဖွပ်ခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း၊ ကိလိဋ္ဌကာလေ - ညစ်နွမ်းရာအခါ၌၊ ဓောဝနတ္ထံစ - ငှါ၎င်း။

အလ္လိယ ဂယ မုဂ္ဂရာဒိနိ။ ။ အလ္လိယံနာမ-စေတီယသဏ္ဍာနေန (အရင်းတုတ် အဖျားသေး) သိဗ္ဗန္တံ၊ မူလေ တနုကံ (အရင်းသေး) အဂ္ဂေ မဟန္တိ (အဖျားတုတ်) ကတွာ ဂဒါကာရေန သိဗ္ဗန္တံ ဂယာ၊ မူလေစ အဂ္ဂေစ ကေသဒိသံကတွာ မုဂ္ဂရာကာရေန (ဝါးရင်းတုတ်သဏ္ဍာန်ဖြင့်) သိဗ္ဗန္တံ မုဂ္ဂရာ။ [“ဆောက်ပုတ် ” ဟု မပေးနှင့်။]

ကက္ကဒုက္ခိနိ။ ။ ဂဏ္ဍိကပတ္တ ပါသကပတ္တာနံ အန္တေ (အဆုံး၌) ပါဠိပန္နံ ကတွာ (အစဉ်အတန်းအားဖြင့် ဖွဲ့စပ်အပ်သည်ကို ပြု၍) ကက္ကဋ္ဌာနံ အက္ခိသဏ္ဍာနံ (ပုဇွန် မျက်စိသဏ္ဍာန်ရှိသော အပေါ်၌ ပြူး၍ထွက်နေသော အသီးကလေးကို) ဥဋ္ဌာပေန္တိ။

ကောဏသုတ္တပိဋက။ ။ ဂဏ္ဍိကပါသကပတ္တာနံ ကောဏေဟိ နိဟတသုတ္တာနံ ကောဋီယော-ကမ္မတ်သီး၊ ကမ္မတ်ကွင်း အလွှာ (အိမ်တို့) ၏ အထောင့်တို့မှ ထုတ်အပ်သော ချည်မျှင် အစွန်းများ၊ ဇုတိ ဟိသု ဂဏ္ဍိပဒေသု ဝုတ္တံ၊ ထို ချည်မျှင်များကို မထင်ရှားအောင် တကြိမ်(တပတ်) မျှ ထုံး၍သော်လည်း ထားပါ၊ သို့မဟုတ်-ထိုချည်မျှင်ကို ပြန်၍သော်လည်း ချုပ်ပါ၊ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၌ ကား “ ကောဏသုတ္တ တခု၊ ပိဋက (အဖု) တခု ” ခွဲ၍ ဆိုသည်၊ ထို နည်းအလို ပိဋကကို ဖြတ်၍ပစ်မှ မထင်ရှားဘဲ ရှိမည်။

ဝန္တတိ၊ ဝန္တဝါ-နံသာကို၎င်း၊ လာခံဝါ-ချိပ်ရည်ကို၎င်း၊ တေလံဝါ-ဆီကို၎င်း၊ ရဇနေ-ဆိုးရည်၌၊ ပက္ခိပိတံ- ငှါ၊ န ဝန္တတိ။ [သင်္ကန်း၌ မွှေးအောင်၎င်း၊ နီနီ ရဲရဲရှိအောင်၎င်း၊ အရောင်စိုအောင်၎င်း ဆိုးရည်၌ နံသာစသည် မထည့်ရ။]

စီဝရံ-ကို၊ ရဇိတွာ-ဆိုးပြီး၍၊ သင်္ခနဝါ - ခရုသင်းဖြင့်သော်၎င်း၊ မဏိ နာဝါ-မသာရဂလ် အစရှိသော ကျောက်ဖြင့်သော်၎င်း၊ [မဏိနာ-မသာရ ဂလ္လာဒိ ပါသာဏေန၊] ယေန ကေနစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ န ယန္တေတဗ္ဗံ-မပွတ်တိုက်ရာ၊ [အရောင်ထွက်လာအောင် ခရုသင်း စသည်ဖြင့် မပွတ်တိုက်ရ၊] ဘူမိယံ - ၌၊ ဇာဏုကာနိ - ပုဆစ်ဒူးဝန်းတို့ကို၊ နိဟတိာ - ထောက်၍၊ (-တနည်း) ဇာဏုကာနိ နိဟတိာ - ဒူးထောက်၍၊ ဟတ္ထေဟိ- တို့ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ- ကိုင်၍၊ ဒေါဏိယဗ္ဗိ - ဆိုးရည်ကျင်း၌လည်း၊ န ဗံသိတဗ္ဗံ-မပုတ်ခတ်ရာ၊ ဝါ-မဆောင့်ရာ၊ [သင်္ကန်း နာမည်စိုး၍ ထိုကဲ့သို့ ပြင်းထန်စွာ တဖြန်းဖြန်းခြည်အောင် မပုတ်ခတ်ရ။] ပန-အနွယ်ကား၊ ဒေါဏိ ယံဝါ-၌သော်၎င်း၊ ဖလကေဝါ-သင်္ကန်းဆိုးရာ ပျဉ်ချပ်၌သော်၎င်း၊ ထပေတွာ- ၍၊ အန္တေ-အစွန်တို့ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-တယောက်ယောက်ကို ကိုင်စေ၍၊ ဟတ္ထေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပဟရိတံ-ငှါ၊ ဝန္တတိ-၏၊ [ဆိုးရည် အတွင်းဝင်အောင် ပုတ်ခတ်ခြင်းဖြစ်၍ ထိုပုတ်ခတ်ခြင်းငှါအပ်၏။] တဗ္ဗိ-ထိုပုတ်ခတ်ခြင်းကိုလည်း၊ မုဗ္ဗိနာ-လက်ဆုပ်ဖြင့်၊ နကာတဗ္ဗံ-မပြုရာ။

ပန - ဆက်၊ ပေါရာဏကတ္ထေရာ-ရှေး၌ဖြစ်သော ထေရ်တို့သည်၊ ဒေါဏိ ယဗ္ဗိ - ၌လည်း၊ န ထပေသုံ - မထားကြကုန်၊ [ဒေါဏိနှင့် သင်္ကန်း ပွတ်မိဖန် များလျှင် သင်္ကန်းအသားနာမည်စိုး၍မထားကြကုန်၊] ဧကော- တပါးသည်၊ ဝါ-က၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ တိဋ္ဌတိ-၏၊ အပရော-အခြား တပါးသည်၊ ဝါ- က၊ ဟတ္ထေ-လက်တဖက်ပေါ်၌၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ထား၍၊ ဟတ္ထေန-အခြား လက်တဖက်ဖြင့်၊ ပဟရတိ-ပုတ်၏၊ စီဝရဿ-၏၊ ကဏ္ဍသုတ္တကံ-သင်္ကန်းအနား ချည်သည်၊ န ဝန္တတိ၊ ရဇိတကာလေ-ဆိုးအပ်ပြီးရာအခါ၌၊ ဆိန္ဒတဗ္ဗံ-ဖြတ်ရာ ၏၊ [သင်္ကန်းအနား၌ တွဲလျား ကျနေသော ချည်စကို ဖြတ်ရမည်။] ပန- ဆက်၊ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ကဏ္ဍသုတ္တကန္တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ယံ(ကဏ္ဍသုတ္တ ကံ)-ကို၊ အနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းအနားချည်ကို၊ ရဇန ကာလေ - ဆိုးရာအခါ၌၊ လဂ္ဂနတ္ထာယ - ချိတ်ဆွဲထားခြင်း အကျိုးငှါ၊ အနု ဝါတေ- အလျား၌၊ ပါသကံ- ကွင်းကို၊ ကတွာ- ပြု၍၊ ဗန္ဓိတဗ္ဗံ-ဖွဲ့ချည်ရာ၏၊ [ရဇနကာလေ ဗန္ဓိတဗ္ဗံ-ဆိုးတုန်းအခါ ဖွဲ့ချည်ရာ၏၊ သေသကာလေ(မဆိုးရာ အခါ၌) မောစေတွာ ထပေတဗ္ဗံ (ဖြုတ်ထားရာ၏)] ဂဏ္ဍိကေပိ-ကမ္ပတ်သီး

၌လည်း၊ [ဒန္တမယာဒိ ဝဏ္ဏိကော]သောဘာကရဏတ္ထိ-တင့်တယ်မှုကိုပြုခြင်း အကျိုးငှါ၊ လောခါဝါ-သည်၎င်း၊ ပီဠကောဝါ-အဖုသည်၎င်း၊ နဝဇ္ဇတိ၊ [ဗိန္နု ဗိန္နု] ကတွာ ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗ ပီဠကော - အပြောက် အပြောက် ထစေအပ်သော အဖုံတို့၊] နာသေတွာ- ဖျက်ဆီးပြီး၍၊ ပရိဘုဇ္ဇိတဗ္ဗ- (သင်္ကန်းကို) သုံးစွဲရာ၏။

ပတ္တေဝါ-သပိတ်၌သော်၎င်း၊ ထာလကေဝါ-ခွက်၌သော်၎င်း၊ အာရဂ္ဂေန- ဆောက်ဖျားဖြင့်၊ လေခံ - ကို၊ ကရောန္တိ - နံ၏၊ အန္တောဝါ- အတွင်း၌၎င်း၊ ပဟိဝါ-၌၎င်း၊ နဝဇ္ဇတိ၊ မဏိဝဏ္ဏံ-မြည့်အဆင်းရှိသည်ကို၊ [ပြောင်လက်သော အဆင်းရှိသည်ကို] ကရိဿာမ-နအံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပတ္တိ-ကို၊ ဘမံ-ပွတ်သို့၊ အာရောပေတွာ-၍၊ မဇ္ဇိတွာ- ပွတ်တိုက်၍ (ပွတ်ခံ၍)၊ ပစန္တိ-ဖုတ်ကြကုန်၏၊ နဝဇ္ဇတိ၊ ပန-အန္တယကား၊ တေလဝဏ္ဏော-ဆီကြည်အရောင် ညိုမှောင်သော အဆင်းရှိသော သပိတ်သည်၊ ဝဇ္ဇတိ၊ ပတ္တမဏ္ဍလေ-သပိတ်အောက်ခံအပိုင်း၌၊ [တိပုသီသာဒိ မယေ - ခဲဖြူ ခဲမည်း စသည်ဖြင့် ပြုအပ်သော၊ ပတ္တမဏ္ဍလေ၊ ယခုခေတ် သပိတ်ခြေပင်တည်း။] ဘိတ္တိကမ္မံ - နံရံ၌ အပြေအပြစ် ပြုမှုသည်၊ နဝဇ္ဇတိ၊ ပန-အန္တယကား၊ မကရဒန္တ တံ-မကရ်းသွားသဏ္ဌာန်သည်၊ ဝဇ္ဇတိ၊ [သပိတ်ခြေ၌ အရုပ်အမျိုးမျိုးနှင့် ပန်းပြောက် စသည်မပြုရ၊ သပိတ်လျှောမကျ အောင် အထက်အောက်၌ မကရ်းသွားသဏ္ဌာန် (ခွေးသွားစိတ်) ရှိသော သပိတ်ခြေကိုကား ပြုကောင်း၏။] မေကရဏ ဆတ္တကဿ - မေကရိုဏ်၏ ထီးနှင့်တူသော အထက်ပိုင်း၏၊ ဥပရိဝါ-အထက်၌၎င်း၊ ဟေဠာဝါ-၌၎င်း၊ မေကရဏကုစ္ဆိယံဝါ- မေကရိုဏ်၏ဝမ်း၌၎င်း၊ လောခါ-အရေးအသားသည်၊ နဝဇ္ဇတိ၊ ပန-အန္တယကား၊ အဿ-ထို မေကရိုဏ်၏၊ ဆတ္တမုခဝဇ္ဇိယံ-ထီး၏ မျက်နှာရစ်၌၊ လောခါ-သည်၊ ဝဇ္ဇတိ။

ကာယဗန္ဓနဿ-ခါးပန်းကြိုး၏၊ သောဘနတ္ထိ- တင့်တယ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ တဟိံ တဟိံ - ထိုထိုအရပ်၌၊ ဒဂုဏံ - ၂ ထပ်သော၊ သုတ္တံ-ကို၊ ကောဇ္ဇေန္တိ- ခတ်ကြကုန်၏၊ ဝါ- ယက်ကြကုန်၏၊ [ရှေးက “ကျစ်ကြကုန်၏” ဟု ပေးကြ၏၊ ကြိုးကျစ်သလိုမဟုတ်၍ မသင့်၊] ကတ္တမုစ္ဆိနိ - ပုဇွန် မျက်လုံးသဏ္ဌာန်တို့ကို၊

မေ၊ ပေ၊ ဆတ္တကဿ။ ။ “မေဇုတိ- ဓူဟူ၍၊ ကရောတိ - အသံပြုတတ်၏”နှင့် အညီ ပုဝါရေစစ် မဟုတ်သော လက်ဖြင့် အပေါ်အပေါက်ကို ပိတ်၍စစ်ရသော ရေစစ် ကို ဓူ-ဟု အသံပြုတတ်သောကြောင့် “မေကရဏ (မေကရိုဏ်)” ဟု ခေါ်၏၊ ထို၏ အထက်ပိုင်း၌ ထီးသဏ္ဌာန်ရှိသော အရပ်ကို “ဆတ္တိပိယာတိ ဆတ္တကံ” ဟု ပြု၍ “မေ ကရဏ ဆတ္တက ” ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုထီး၏ အထက်ထိပ်၌၎င်း၊ အောက်ဘက်၌၎င်း၊ ထီး၏ အောက်ကျသော ဝမ်းဘက်၌၎င်း လောခါမအပ်၊ ထို ထိပ်နှင့် အောက်ဘက်၏ အကြားရှိ ပတ်လည်အရပ်ကို “မုခဝဇ္ဇိ” ဟု ခေါ်၏၊ ထို၌ကား လောခါအပ်၏။

ဥဋ္ဌာပေန္တိ - ထစေကြကုန်၏။ ဝါ - ပေါ်ထွက်စေကြကုန်၏။ န ဝန္တတိ၊ ပန-
 အန္တယကား၊ ဥဘောသု-နသော၊ အန္တေသု-အစွန်တို့၌၊ [ခါးပန်းကြိုးပြား၏
 အစွန်တို့၌။] ဒသာမုခဿ - အမြတ်အဆာ၏ အရင်းပိုင်းအစ၏။ ထိရဘာဝါ
 ယ-ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ ဒိဂုဏံ- ၂ ထပ်၊ ကောနေတုံ-ငှါ၊ ဝန္တတိ၊
 [ခါးပန်းကြိုးအပြား၏ ဘေး၌ထွက်သော ၂ ကြိုးကို “ဒသာ” ဟု ခေါ်သည်။
 ထို ဒသာ၏အရင်းပိုင်းအစကို “ဒသာမုခ” ဟု ခေါ်သည်။] ပန-အန္တယကား၊
 ဒသာမုခေ-အမြတ်အဆာ၏ အရင်းပိုင်းအစ၌၊ ဃဋ္ဌကံဝါ-ဒဂိုးငယ်သဏ္ဌာန်
 မူလည်းဖြစ်သော၊ မကရမုခံဝါ - မကရ်းပီးစပ်သဏ္ဌာန် မူလည်းဖြစ်သော၊
 ဒေမုဘသီသံဝါ - ရေမြေ၏ ဥျးခေါင်းသဏ္ဌာန်မူလည်းဖြစ်သော၊ ယံကိဋ္ဌိ-
 သော၊ ဝိကာရရူပံ-ထူးခြားစွာပြုအပ်သော အရုပ်ကို၊ ကာတုံ-ငှါ၊ န ဝန္တတိ၊
 တတ္ထ တတ္ထ-ခါးပန်းကြိုး၏ ထိုထိုအရပ်၌၊ အစ္စိနံ - ဆင့်မျက်စိသဏ္ဌာန်တို့ကို၊
 ဒသေတော - ပြု၍၎င်း၊ [အစ္စိနိတိ- ကုဉ္ဇရစ္စိသဏ္ဌာနာနိ၊ ပုဗ္ဗနံမျက်စိသည်
 အပေါ်၌ ပြူးထွက်၏၊ ဆင့်မျက်စိကား အတွင်းဝင်နေသည်။] မာလာကမ္မ
 လတာကမ္မာဒိနိ- ပန်းပြောက်ပြုမှု၊ နွယ်ကြောင်းပြုမှုအစရှိသည်တို့ကို၊ ကတွာ
 ဝါ-၍၎င်း၊ ကောနိတကာယ ဗန္ဓနဗ္ဗိ-ခတ်အပ်သောခါးပန်းကြိုးသည်လည်း၊
 န ဝန္တတိ။

ပန-အန္တယကား၊ ဥဇုကမေဝ-ဖြောင့်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ (တန်းတန်း
 သာလျှင်ဖြစ်သော၊) မစ္ဆကဏ္ဍကံဝါ - ငါးရိုးသဏ္ဌာန်ကို သော်၎င်း၊ ခဇ္ဇရိ
 ပတ္တကံဝါ - သင်ပေါင်းရွက်သဏ္ဌာန်ကိုသော်၎င်း၊ မဋ္ဌပဋ္ဌကံဝါ- ချောသော
 အပြားကိုသော်၎င်း၊ ကတွာ- ၍၊ ကောနိတုံ-ငှါ၊ ဝန္တတိ၊ ကာယဗန္ဓနဿ-
 ၏၊ ဒသာ-အမြတ်အဆာသည်၊ ကော-တချောင်းသည်၊ ဝန္တတိ၊ ဒေ- ၂ ချောင်း
 တို့သည်၎င်း၊ တီဏိ-၎င်း၊ စတ္တာရိပိ-၄ ချောင်းတို့သည်၎င်း၊ ဝန္တန္တိ၊ [အဆာ
 ကြိုးသည် ၄ ချောင်းအထိ အပ်၏-ဟူလို၊] တတော-ထို ၄ ချောင်းထက်၊ ပရိ-
 အလွန်၊ န ဝန္တန္တိ၊ [ဒသာကိုခွဲ၍ “နဝန္တတိ” ဟု ရိလျှင် ကောင်းသည်၊] ရဇ္ဇုက
 ကာယဗန္ဓနံ-ကြိုး ခါးပန်းကြိုးသည်၊ ကေမေဝ-ကြိုးတချောင်းတည်းသာလျှင်၊
 ဝန္တတိ၊ ပန-ဆက်၊ ပါမင်္ဂသဏ္ဌာနံ-ဆောက်လုံးသဏ္ဌာန်ကြိုးသည်၊ ကေဒ္ဓိ-
 တချောင်းသည်လည်း၊ န ဝန္တတိ၊ ဒသာပန-သည်ကား၊ ပါမင်္ဂသဏ္ဌာနာပိ-
 ဆောက်လုံးသဏ္ဌာန်ရှိသော အဆာသည်လည်း၊ ဝန္တတိ၊ ဗဟုရဇ္ဇုကေ -
 များစွာသောကြိုးငယ်တို့ကို၊ ကေတော-တပေါင်းတည်း၊ ကတွာ-၍၊ ကေန-
 ကြိုးတချောင်းဖြင့်၊ နိရန္တရံ-အကြားမရှိအောင်၊ ဝေဋ္ဌေတွာ-ရစ်ပတ်၍၊ ကတံ-
 ပြုအပ်သော ခါးပန်းကြိုးကို၊ ဗဟုရဇ္ဇုကန္တိ-ဟူ၍၊ နဝတ္ထဗ္ဗိ-မဆိုလိုက်၊ တံ-ထို

ခါးပန်းကြိုးသည်။ ဝဋ္ဋတိ၊ [ကြိုးတချောင်းတည်းဖြင့် အပေါ်က ရစ်ပတ်၍ ထားသောကြောင့် “အများ” ဟု မဆိုထိုက်-ဟူလို၊] ကာယဗန္ဓနုပိဓေ-ခါးပန်း ဝိဉ္ဇာ၊ ဝါ-ခါးပန်းသီးဉ္ဇာ၊ အဋ္ဌမင်္ဂလာဒိကံ-ရှစ်ပါးသောမင်္ဂလာရုပ်အစရှိသော၊ ယံ ကိဉ္ဇိ-သော၊ ဝိကာရရူပံ- ထူးခြားစွာ ပြုအပ်သောအရုပ်သည်။ န ဝဋ္ဋတိ၊ ပရိစ္ဆေဒလေခါမတ္ထံ- အပိုင်းအခြား အရေးမျှသည်။ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ [ဥဘောသု ကောဋီသု ကတ္တဗ္ဗပရိစ္ဆေဒရာဇိကတ္ထံ - ခါးပန်းသီး၏ ၂ ဘက် အစွန်းတို့၌ ပြုထိုက်သောအရေးမျှ။] ဝိကေသ- ခါးပန်းပိ၏ ဝါ- ခါးပန်းသီး၏၊ ဥဘော သု- ၂ ဘက်ကုန်သော၊ အန္ဓေသု - တို့၌၊ ထိရကရဏတ္ထာယ - ခိုင်မြဲအောင် ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ယဋ္ဌကံ- အိုးငယ်သဏ္ဍာန်ကို၊ ကရောန္တိ၊ အယဗ္ဗိ-ဤ အိုးငယ် သဏ္ဍာန် ပြုခြင်းသည်လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ။

အဋ္ဌနိယံ-မျက်စဉ်းကျည်၌၊ [မျက်စဉ်း ထည့်ရန် ဗုံးဉ္ဇာ-ဟူလို၊] ဣတ္ထိပုရိသ စတုပ္ပဒ သကုနရူပံဝါ - မိန်းမရုပ်၊ ယောက်ျားရုပ်၊ အခြေ ၄ ချောင်းရှိသော သားကောင်ရုပ်၊ ငှက်ရုပ်မူလည်းဖြစ်သော၊ မာလာကမ္မ၊ ပေ၊ ဘေခံဝါ- ပြုအပ်သော ပန်းပြောက်၊ ပြုအပ်သော နွယ်ချောင်း၊ မကရီးသွားသဏ္ဍာန်၊ နွားကျင်ငယ်ကောက်သဏ္ဍာန်၊ လ ထက်ဝက်သဏ္ဍာန်အစရှိသော အပြား ရှိသည် မူလည်းဖြစ်သော၊ ဝိကာရရူပံ - သည်။ န ဝဋ္ဋတိ၊ ယံသိတွာဝါ - ပွတ်ဖျက်၍သော်၎င်း၊ ဆိဉ္ဇိတွာဝါ-ဖြတ်တောက်၍သော်၎င်း၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ရစ်အပ်သော်၊ န ပညာယတိ- မထင်ရှား၊ တထာ-ထို မထင်ရှား နိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သုတ္တေန - ဖြင့်၊ ဝေဋ္ဌေတွာဝါ - ရစ်ပတ်၍သော်၎င်း၊ ဝဋ္ဋေတဗ္ဗာ - သုံးစွဲထိုက်၏၊ [အချို့ စာအုပ်၌ “ဝဋ္ဋေတဗ္ဗာ” ဟု ရှိ၏၊ အဋ္ဌနိထောက်၍ ဣတ္ထိလိန်သာကောင်း သည်။] ဥဇကမေဝ - ဖြောင့်စွာသာလျှင်၊ [ဝဋ္ဋတိ - ၌ ကြိယာဝိသေသနစပ်၊ တချို့စာ၌ “ဥဇကာ ယေဝ- ဖြောင့်စွာသာလျှင်ဖြစ်သော” ဟု ရှိ၏၊ အဋ္ဌနိ-

ကာယဗန္ဓနု ပိဓေ။ ။ခါးပန်းသီးကို “ပိဓေ” ဟု ခေါ်သည်။ အလယ်၌ အပေါက် ဖေါက်အပ်သောကြောင့် “ပိဉ္ဇာတေတိ ပိဓော” ဟု ပြု၊ ပါသန္တေ ဒသာမူလေ (ကွင်း ဟူသော အဆုံးအရပ်၊ အမြိတ်ကြိုး၏ အရင်းအရပ်၌) တဿ ထိရတာဝတ္ထံ (ထို ခါးပန်း ကြိုးခိုင်အောင်) ကတ္တဗ္ဗေ ဒန္တပိသာဏာဒိ မယေ။ [ယခု အခါ၌ ဒသာမူလဝယ် ခါးပန်းသီး မတပ်ကြတော့။]

အဋ္ဌမင်္ဂလာဒိကံ။ ။သင်္ခ၊ စတ္တ (လှည်းဘီး)၊ 'ပုဏ္ဏကုဗ္ဗ (ရေပြည့်အိုး)၊ ဝယာ (ချွန်းဖြောင့်)၊ သိရိဝစ္ဆ (အသရေရှိ နွားငယ်)၊ အင်္ဂုသ (ချွန်းကောက်)၊ ဓေ၊ သောဝတ္တိက (လည်ရေး ခု ဆင့်)၊ ဤရှစ်ပါးကို “အဋ္ဌမင်္ဂလ” ဟု ခေါ်သည်။

၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသနစပ်။] စတုရံသာဝါ- ၄ မြောင့်ရှိသည် မူလည်း ဖြစ်သောပေ။ အဉ္စနီ - မျက်စဉ်းကျည်သည်။ ဝဋ္ဋတိ၊ အသာ - ထိုမျက်စဉ်း ကျည်၏၊ ဟေဋ္ဌတောမိ-အောက်၌လည်း၊ ဒွေဝါ - ၂ခုသော်လည်း ဖြစ်ကုန် သော၊ တိသောဝါ - နံသော၊ ဝဋ္ဋလေခါယော - လုံးသော အရေးတို့သည်။ ဝဋ္ဋန္တိ၊ အသာ-ထိုမျက်စဉ်းကျည်၏၊ ဝါဝါယဓိ-လည်ပင်း၌လည်း၊ ပိဓာနက ဗန္ဓနတ္ထံ - ဗူးပိတ်ကိုဖွဲ့ချည်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ ကော-သော၊ ဝဋ္ဋလေခါ - သည်၊ ဝဋ္ဋတိ၊ အဉ္စနီသလာကာယဝိ - မျက်စဉ်းတံ၌လည်း၊ ဝဏ္ဏမဋ္ဌကမ္ပံ- အဆင်း ၏ ပြေပြစ်ညက်ညော ချောမောအောင်ပြုမူသည်၊ နဝဋ္ဋတိ၊ အဉ္စနီထဝိကာ ယဓိ-မျက်စဉ်းကျည်အိတ်၌လည်း၊ ယံ ကိဉ္စိ-သော၊ နာနာဝဏ္ဏေန-အမျိုး မျိုးသော အဆင်းရှိသော၊ သုတ္တေန - ဖြင့်၊ ဝဏ္ဏမဋ္ဌကမ္ပံ - သည်၊ နဝဋ္ဋတိ၊ ကုဉ္စိကာ ကောသကေဝိ- သံကောက်အိတ်၌လည်း၊ ဒေသဝနယော-ဤနည်း ပင်တည်း၊ ကုဉ္စိကာယ - သံကောက်၌၊ ဝဏ္ဏမဋ္ဌကမ္ပံ-သည်၊ နဝဋ္ဋတိ၊ သိပါတိ ကာယံ- ဝဲဒွပ်စသော ဘဏ္ဍာထည့်ရာအိတ်၌၊ တထာ - ထို့အတူတည်း၊ ပန- ဆက်၊ ဧတ္ထ - ဤအိတ်တို့တွင်၊ ယေနကေနစိ - သော၊ ဧကဝဏ္ဏသုတ္တေန - တမျိုးသော အဆင်းရှိသောချည်ဖြင့်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တပါးပါးသော အိတ်ကို၊ သိဗ္ဗိတံ-ငှါ၊ ဝဋ္ဋတိ။

အာရကဏူကေဝိ - ပေ စသည်ကို ပြုပြင်ခြင်းငှါ ဥးချွန်းဒါးငယ်၌လည်း၊ [ပေါတ္တကာဒိအဘိသင်္ခရဏတ္ထံ ကတေ ဒိယမုခသတ္တကေ။] ဝဋ္ဋမဏိကံဝါ - ရှဲ့လုံးသဏ္ဍာန်မူလည်းဖြစ်သော၊ [ဝဋ္ဋံဝ ကတာ အဂ္ဂကောဋိယံ ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗ ပုပ္ဖလံ။]အညံဝါ-မူလည်းဖြစ်သော၊ ဝဏ္ဏမဋ္ဌံ-ပြေပြစ်သောပုံသဏ္ဍာန်သည်၊ နဝဋ္ဋတိ၊ ပန - အန္တယကား၊ ဝါဝါယံ- ၌၊ ပရိစ္ဆေဒလေခါ-သည်၊ ဝဋ္ဋတိ- ၏၊ ပိပ္ဖလိကေဝိ - တစုံတခုကိုဖြတ်ကြောင်း ဒါးငယ် ၌လည်း၊ မဏိကံဝါ - ရှဲ့လုံးသဏ္ဍာန်မူလည်း ဖြစ်သော၊ [ကော ဝဋ္ဋမဏိ (ရှဲ့လုံး)၊] ပိဋကံဝါ- အဖုမူလည်းဖြစ်သော၊ ယံ ကိဉ္စိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသောပုံ သဏ္ဍာန် ကို၊ [သာသပမတ္တိကာ မုတ္တရာဇိသဒိသာ ဗဟုဝဋ္ဋလေခါ(မဲ့ညင်းစေ့ပမာဏ ရှိ၍ ပုလဲအရေးနှင့် တူသော များစွာသော လုံးသော အရေး။] ဥဋ္ဌာပေတံ- ထစေခြင်းငှါ၊ ဝါ - ထင်စေခြင်းငှါ၊ နဝဋ္ဋတိ၊ ပန - ဆက်၊ ဒဏ္ဍကေ- မျက်စဉ်းဒုတ်တံ၌၊ ပရိစ္ဆေဒလေခါ- သည်၊ ဝဋ္ဋတိ၊ နခစ္ဆေဒနံ-လက်သည်း ဖြတ်ကြောင်းဒါးကို၊ ဝါ-လက်သည်းလှည်းဒါးကို၊ ဝလိတကံယေဝ-အတွန့် ရှိသည်ကိုသာလျှင်၊ [မဇ္ဈေ ဝလိံ ဥဋ္ဌာပေတွာ၊] ကဒရာန္တိ - ပြုကြကုန်၏။ တသ္မာ, တံ- ထိုအတွန့်ရှိသောဒါးငယ်သည်၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။

ဥတ္တရာရဏီယံဝါ- အပေါ်ပွတ်ကျည်၌၎င်း၊ အရောရဏီယံဝါ- အောံပွတ်
 ခို၌၎င်း၊ အရဏီဓနုကေဝါ - ပွတ်နှိပ်လေးငယ်၌၎င်း၊ ဥပရိပေလ္လနဒဏ္ဍကေ
 ဝါ - အထက်၌ နှိပ်ကြောင်းဒုတ်၌၎င်း၊ မာလာကမ္မာဒိကံ - ပြုအပ်သော
 ပန်းပြောက်အစရှိသော၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ငဏ္ဍမဋ္ဌိ-ပြေပြစ်ညက်ညောသောပုံ
 သဏ္ဍာန်သည်၊ န ဝန္တတိ၊ ပေလ္လနဒဏ္ဍကဿ-နှိပ်ကြောင်းဒုတ်၏၊ ဝေမဇ္ဈေ-
 အလယ်၌၊ မဏ္ဍလံ- အပေါက်ဝိုင်းသည်၊ ဟောတိ- ရှိ၏၊ [ဥတ္တရာရဏီယာ-
 ကို၊ ပဝေသနတ္ထံ အာဟတမဏ္ဍလံ (ဖေါက်အပ်သော အပေါက်ဝိုင်း)]
 တတ္ထ - ထို အပေါက်ဝိုင်း၌၊ ပရိစ္ဆေဒလေခါမတ္ထံ - အပိုင်းအခြား အရေး
 မျှသည်၊ ဝန္တတိ-၏၊ သူစိသဏ္ဍာသံ - အပ်ညှပ်ကို၊ ကရေန္တိ၊ ယေန- အကြင်
 အပ်ညှပ်ဖြင့်၊ သူစိ - ကို၊ ဝိသုပေတွာ - ကိုက်စေ၍၊ ဝါ - ညှပ်၍၊ ယံသန္တိ-
 ပွတ်ကြကုန်၏၊ [သံချေးတက်နေသည်ကို ပွတ်ကုန်၏] တတ္ထ - ထို အပ်ညှပ်၌၊
 မကရမုခါဒိတံ - မကရ်းနှုတ်ခမ်း သဏ္ဍာန်အစရှိသော၊ ယံ ကိဉ္စိ၊ ငဏ္ဍမဋ္ဌိ -
 သည်၊ န ဝန္တတိ၊ ပန- အနွယ်ကား၊ သူစိဝိသနတ္ထံ-အပ်ကို ကိုက်ခြင်းအကျိုး
 ငှါ၊ မုခမတ္ထံ - ပါးစပ်မျှသည်၊ ဟောတိ၊ တံ - ထိုပါးစပ်မျှသည်၊ ဝန္တတိ၊ ဒန္တ
 ကဋ္ဌစ္ဆေဒနဝါသိယဓိ- ဒန်ပူဖြတ်ကြောင်း ဒါးငယ်၌လည်း၊ [“ဝါသိ-ဝဲခွပ်”
 ဟု ပေးလေ့ရှိသော်လည်း ထောမနိဓိ၌ “ ကုဋ္ဌာရဘေဒ- ဒါးအထူး” ဟု
 ဖွင့်၏၊] ယံကိဉ္စိ-သော၊ ပေ၊ ဥဇုကမေဝ- ဖြောင့်စွာသာလျှင်၊ ကပ္ပိယလောဟေ
 န-အပ်သောကြေးနီဖြင့်၊ [“ကပ္ပိယ” ပုဒ် ပါသောကြောင့် သံဘဏ္ဍာ၌ အပ်-
 မအပ် စဉ်းစားဘို့မလို၊ ကြေးဘဏ္ဍာအတွက်သာစဉ်းစားဘို့ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့်
 “ကြေးနီ” ဟု ပေးသည်၊] ဥဘောသု- ၂ ဘက်ကုန်သော၊ ပဿေသုဝါ- နံဘေး
 တို့၌သော်၎င်း၊ (ကေပဿေဝါ- နံဘေးတဖက်၌သော်၎င်း၊) စတုရံသံဝါ-
 ၄ ထောင့်ကိုသော်၎င်း၊ အဋ္ဌသံဝါ-၎င်း၊ ဗန္ဓိတံ- ဖွဲ့တုပ်ခြင်းငှါ၊ ဝန္တတိ။

ကတ္တရဒဏ္ဍေပိ - တောင့်ငြေး၌လည်း၊ ပေ၊ ဟေဋ္ဌာ - ၌၊ ကောဝါ - တခု
 သော်လည်းဖြစ်သော၊ ဒွေဝါ- ကုန်သော၊ ဝန္တလေခါ- လုံးသော အရေးတို့
 သည်၎င်း၊ ဥပရိ- အထက်၌၊ အဟိစ္ဆတ္တက မကုဋ္ဌမတ္တဉ္စ- မှိုဝိသဏ္ဍာန်မျှသည်
 ၎င်း၊ ဝန္တတိ၊ [ကတ္တရယဋ္ဌိကောဋိယံ ကတအယောဝလယာနိပိ-ပြုအပ်သော
 သံကွင်းတို့သည်လည်း၊ ဝန္တန္တိ၊ ဟု ဇီကာအပိုဆိုသည်။] တေလဘာဇနေသု-

ဥဘောသုဝါ ပဿေသု။ ။ ကေပဿေဝါတိ ဝစနသေသော၊ ဥဘောသုဝါဟု
 ဝါပါသောကြောင့် ထို ဝါဖြင့် ကေပဿေဝါဟု ဆည်းပါ - ဟုလို၊ ဝါသိဒဏ္ဍဿ
 ဥဘောသု ကောဇီသု (၂ ဘက် အစွန်းတို့၌) ဒဏ္ဍကောဇီနံ အစလနတ္ထံ ဗန္ဓိတံတိ
 အတ္ထော၊ (ပိမတ်) ။

ဆီအိုး ဆီပူးဘို့တွင်၊ ဝိသာဏေဝါ-သားချိုဆီပူး၌၎င်း၊ နာဠိယံဝါ-ဆီကျည်
 တောက်၌၎င်း၊ အလာဗုကေဝါ-ပူးသီး ဆီပူး၌၎င်း၊ အာမဏ္ဍသာရကေဝါ-
 ရှစ်ရှားသီးမှုန့်ဖြင့် ပြုအပ်သော ဆီပူး၌၎င်း၊ [အာမလကာနိ ဝိသိတွာ တေန
 ကက္ကေန (ထိုရှစ်ရှားစေ့ အမှုန့်ဖြင့်) ကတဘာဇနေ၊ ထိုပူး၌ ဆီထည့်ထား
 လျှင် မြေမြေရှိ၏၊ (ဝိမတိ)၊] ဣတ္ထိရူပံ- ကို၎င်း၊ ပုရိသရူပဉ္စ-ကို၎င်း၊ ထပေ
 တွာ - ရှ၊ အဝသေသံ - သော၊ သဗ္ဗမ္ဘိ - သော၊ ဝဏ္ဏမဋ္ဌကမ္ဘိ - ပြေပြစ်
 ညက်ညောအောင်ပြုအပ်သော ပုံသဏ္ဍာန်သည်။ ဝဇ္ဇတိ။

မဇ္ဈဝိဋ္ဌေ-ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၎င်း၊ [ဣတိ-၌စပ်၊] ဘိသိဗိဓ္ဓောဟနေ-
 ဘုံလျှို၊ ခေါင်းအုံး၎င်း၊ ဘူမတ္ထရဏေ-မြေအခင်း၎င်း၊ ပါဒပုဉ္ဇနေ-မြေသုတ်
 ပုဝါ၎င်း၊ စကံမန ဘိသိယာ - စင်္ကြံလမ်း၌ ခင်းအပ်သော ဘုံလျှို၎င်း၊ သမ္မုဉ္ဇ
 နိယံ-တံမြက်စည်း၎င်း၊ ကစဝရ ဆဉ္စနကေ-အမှိုက်စွန့်ကြောင်း တောင်း၎င်း၊
 ရဇနဒေါဏိကာယ-ဆိုးရည်ထည့်ရာ ဇလား၎င်း၊ ပါနီယဥဠုကေ-သေခံရ
 မှတ်၎င်း၊ ပါနီယဗဇေ - သောက်ရေအိုး၎င်း၊ [“ ပါနီယဗဇေ ” ပါ၌ဖြင့်
 “ ကုဏ္ဍိက သရကေပိ(ရေကယားခရတကောင်းဟူသောအိုးငယ်တို့ကိုလည်း၊)
 သင်္ဂဏာတိ၊] ပါဒကထလိကာယ- မြေပွတ်အိုးခြမ်း၎င်း၊ ဖလက ဝိဋ္ဌကေ-
 ပျဉ်ချပ် အင်းပျဉ်၎င်း၊ ဝလယာဓာရကေ - လက်ကောက် သပိတ်ခြေ၎င်း၊
 ဒဏ္ဍာဓာရကေ - လှန်တံ သပိတ်ခြေ၎င်း၊ ပတ္တာဝိဓာနေ - သပိတ်ဖုံး ၎င်း၊
 တာလဝဏ္ဏေ-ထန်းရွက်ယပ်ဝန်း၎င်း၊ ဗီဇနေ-၄ ထောင့်ယပ်၎င်း၊ [ဗီဇနေတိ-
 စတုရသဗီဇနေ၊ ရဿသဒ္ဓါ အထောင့်ဟော၊] ဣတိ - ဤသို့၊ ဧတေသု-
 ဤ ဘဏ္ဍာတို့၌၊ သဗ္ဗံ-သော၊ မာလာကမ္ဘာဒိ ဝဏ္ဏမဋ္ဌကမ္ဘိ-ပန်းပြောက်အစ
 ရှိသော အပြေအပြစ် ပြုအပ်သောပုံသဏ္ဍာန်သည်။ ဝဇ္ဇတိ။

ပန - ကား၊ သေနာသနေ - ၌၊ ဒွါရကဝါဠ ဝါတပါန ကဝါဠာဒီသု-
 တံခါးမ တံခါးရွက်၊ လေသောက်ပြုတင်း တံခါးရွက် အစရှိသည်တို့၌၊ သဗ္ဗ
 ရတနမယံ-အလုံးစုံရတနာတို့ဖြင့် ပြုအပ်သည်၊ (သမာနံ) ပိ - သော်လည်း၊
 ဝဏ္ဏမဋ္ဌကမ္ဘိ ဝဇ္ဇတိ၊ သေနာသနေ- ၌၊ ဝိရုဒ္ဓသေနာသနာ - ဆန့်ကျင်ဘက်
 ကျောင်းကို၊ အညတြ-၍၊ ကိဉ္စိ-သော၊ ပဋိသေဓေတမ္ဘိ - တားမြစ်ဘွယ်သည်။

ဘူမတ္ထရဏေ။ ။စိတ္တကဋ္ဌသာရကစိတ္တတ္ထရဏာဒိကေ-ဆန်းကြယ်သော သင်ဖြိုး၊
 ဆန်းကြယ်သော အခင်းအစရှိဒေသာ၊ ပရိကမ္မကတယ ဘူမိယာ-အပြေအပြစ်အချော
 ပြုအပ်သော (အင်္ဂတေစသည် ကိုင်ထားသော) မြေပေါ်၌၊ အတ္ထရိတဗ္ဗအတ္ထရဏေ-
 ခင်းစရာ အခင်း၌၊ ဤ ဒီကာဖွင့်ကို ထောက်၍ “ဘူမိ” အရ အချော ပြုပြင်ထားသော
 မြေကို ယူ၊ ကြမ်းပြင်ပေါ်၌ ခင်းစရာ အခင်းများလည်း ဘူမတ္ထရဏပင် မည်၏။

နတ္ထိ၊ အညေသံ-အခြားရဟန်းတို့၏၊ သီမာယ-မဟာသိမ်၌၊ ရာဇဝလ္လဘေဟိ-
 မင်း၏ အကျွမ်းဝင်ဖြစ်ကုန်သော အလဇ္ဇီရဟန်းတို့သည်၊ ကတသေနာသနံ-
 ကို၊ ဝိရုဋ္ဌဒသနာသနံ နာမ - ဆန့်ကျင်ဘက် ကျောင်းမည်၏ ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ၊
 တသ္မာ၊ ယေ-အကြင်အလဇ္ဇီရဟန်းတို့သည်၊ တာဒိသံ-သော၊ သေနာသနံ-
 ကို၊ ကရောန္တိ- န်၏၊ တေ- တို့ကို၊ ဝတ္ထဗ္ဗာ၊ (ကိ)၊ အမှာကံ- တပည့်တော်
 တို့၏၊ သီမာယ- ၌၊ သေနာသနံ မာကရောထ၊ ဣတိ (ဝတ္ထဗ္ဗာ)၊ အာနာဒိ
 ယိတွာ-စကားကို မနာယူမှုရှိ၊ ကရောန္တိယေဝ-ပြု၍ ပြုကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊
 ပုနပိ ဝတ္ထဗ္ဗာ၊ (ကိ)၊ ဧဝံ-သို့၊ မာ အကတ္ထ-မပြုပါကုန်လင့်၊ အမှာကံ- တို့၏၊
 ဥပေါသထပဝါရဏာနံ-ဥပုသ်ပဝါရဏာတို့၏၊ အန္တ ရာယံ-ကို၊ မာအကတ္ထ၊
 သာမဂ္ဂိံ-သံဃာ၏ ညီညွတ်မှုကို၊ မာဘိန္ဒိတ္ထ-မဖျက်ဆီးပါကုန်လင့်၊ တုမှာတံ-
 တို့၏၊ သေနာသနံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသည်၊ (သမာနံ) ပိ၊ ကတ
 ဋ္ဌာနေ-ပြုအပ်ပြီး အရာ၌၊ (ပြုထားသည့်အတိုင်း)၊ န ဌသတိ-တည်လိမ့်မည်
 မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ (ဝတ္ထဗ္ဗာ)၊ ဗလက္ကာရေန - အားကို အသုံးပြုသဖြင့်၊ ဝါ -
 အနိုင်အထက်၊ သစေ ကရောန္တိယေဝ - ကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ယဒါ - ၌၊
 တေသံ-ထိုကျောင်းရှင် ရဟန်းတို့၏၊ လဇ္ဇိပရိသာ- လဇ္ဇိပရိသတ်သည်၊ ဥဿ
 န္ဓာ-များလာသည်၊ ဟောတိ၊ စ-များလာရုံသာ မကသေး၊ ဓမ္မိကော-တရား
 ရှိသော၊ ဝိနိစ္ဆယော-အဆိုးအဖြစ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ လဒ္ဓံ- ၄၊ သက္ကာ-တတ်
 ကောင်းသည်၊ ဟောတိ၊ တဒါ-၌၊ တေသံ-ထို ရဟန်းတို့၏ အထံသို့၊ ပေသေ
 တဗ္ဗံ-စေလွှတ်ရာ၏၊ (ကိ - အဘယ်သို့မှာ၍ စေလွှတ်ရာသနည်း) တုမှာကံ- တို့၏၊
 အာဝါသံ-ကျောင်းကို၊ ဟရထ- ဆောင်လှည့်ကြပါကုန်၊ ဣတိ- ဤသို့မှာ၍၊
 (ပေသေတဗ္ဗံ)၊ ယာဝတတိယံ - အောင်၊ ပေသိတေ - စေလွှတ်အပ်သော်၊
 သစေ ဟရန္တိ၊ (ဧဝံ သတိ)၊ သာဓု-ကောင်း၏၊ နောစေ ဟရန္တိ၊ (ဧဝံ သတိ)၊
 ဗောဓိပ္ပ- ဗောဓိပင်ကို၎င်း၊ စေတိယဉ္စ - ကို၎င်း၊ ထပေတွာ - ထား၍၊ အဝ
 သေသ သေနာသနာနိ- ကြွင်းသော ကျောင်းတို့ကို၊ ဘိန္ဒိတဗ္ဗာနိ - ဖျက်ထိုက်
 ကုန်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင်ဖျက်နိုင်ပါသော်လည်း၊ အပရိဘောဂံ-သုံးဆောင်ဘွယ်
 မဟုတ်သည်ကို၊ ဝါ-သုံးမဖြစ်အောင်၊ ကရောန္တေဟိ-ပြုကုန်လျက်၊ နော(ဘိန္ဒိ
 တဗ္ဗာနိ) - မဖျက်ထိုက်ကုန်၊ ပန- အန္တယကား၊ ပဋိပါငိုယာ - အစဉ်အားဖြင့်၊

ရာဇဝလ္လဘေဟိ။ ။ ပရ နိကာယိကာပိ (ဂိုဏ်းတပါးသားလည်း ဖြစ်ကုန်သော)
 ကေနိကာယိကာပိ (ဂိုဏ်းတူသားလည်း ဖြစ်ကုန်သော) ဥပေါသထပဝါရဏာနံ
 အန္တ ရာယကရာ အလဇ္ဇီနော ရာဇကုလုပဝါ ဝုစ္ဆန္တိ။ [ဝိမတိ၌ “ကေနိကာယိက”မပါ၊
 “ဘိန္ဒလဒ္ဓိက-အယူမတူသူ”ဟု ဆို၏။]

ဆဒန ဝေါပါနသီ ဣဋ္ဌကာဒိနိ-အမိုး၊ အခြင် ယနယ်၊ အဋ္ဌ အစရှိသည်တို့ကို၊ အပနေတွာ-ဖယ်ရှား၍၊ တေသံ-ထို အလဇ္ဇိ ရဟန်းတို့၏(အထံသို့)၊ ပေသေ တဗ္ဗ(ကံ)၊ တုမာကံ- တို့၏၊ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရေ- သစ် ဝါး အစရှိသော အဆော် အဥားတို့ကို၊ ဟရထ-ဆောင်လှည့်ကြကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ မှာ၍(ပေသေတဗ္ဗ) သစေ ဟရန္တိ၊ (ဝေံသတိ)၊ သာဓု- ကောင်း၏၊ နောစေ ဟရန္တိ၊ အထ- ထိုသို့ မဆေခင်ယူကုန်လသော်၊ တေသု ဒဗ္ဗသမ္ဘာရေသု - ထို သစ် ဝါး စသော အဆောက် အဥားတို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဟိမဝဿဝါတာတပါဒီဟိ- ဆီးနင်း၊ မိုဗ်း၊ လေ၊ နေပူ အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ ပုတိဘူတေသုဝါ - ပုတ်ကုန်သည် ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော်၎င်း၊ စောရေဟိ- တို့သည်၊ ဟတေသုဝါ- ဆောင်အပ်ကုန် သော်၎င်း၊ အပ္ပိနာ-သည်၊ ဒေမုသုဝါ-လောင်အပ်ကုန်သော်၎င်း၊ သီမဿာမိ ကာ-သိမ့်ရှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အနပဝဇ္ဇာ- ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော အပြစ် မရှိကုန်၊ တုမေဟိ- တို့သည်၊ အမှာကံ-ဝါတို့၏၊ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရာ- တို့ကို၊ နာသိတာ-ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်၎င်း၊ တုမာကံ-သင်တို့၏၊ ဝိဝါ-ဘဏ္ဍာဖားသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊ စောဒေတုံ-ငှါ၊ န လတ္တာ- မရအပ်ကုန်၊ ပန-ဆက်၊ သီမဿာမိကေဟိ-နသော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ယံ- အကြင် ဖျက်မှုကို၊ ကတံ - ပြုအပ်ပြီ၊ တံ - ထို ဖျက်မှုသည်၊ သုကတမေဝ - ကောင်းစွာ ပြုအပ်သည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဣတိ (အယ်) -ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ (ပါဠိမုတ္တကော - သော၊ ကပ္ပိယာ ကပ္ပိယ ပရိက္ခာရဝိနိစ္ဆယော - တည်း။) ပါဠိမုတ္တက ဝိနိစ္ဆယော-သည်၊ နိဋ္ဌိတော-ပြီ။

ပန - ဆက်၊ ဝေံ - သို့၊ ဝါ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ကုဋိကာယ - ကျောင်းငယ်ကို၊ ဘိန္ဒာယ-ဖျက်အပ်ပြီးသော်၊ ခနိယဿ-အရှင်ခနိယ၏၊ ပရိ ဝိတက္ကဋ္ဌ-ကြံပုံကို၎င်း၊ ပန-တဖန်၊ ကုဋိကရဏတ္ထာယ-ကျောင်းငယ်ကို ပြုခြင်း အကျိုးငှါ၊ ဥဿာတဋ္ဌ-အားထုတ်ပုံကို၎င်း၊ ဒေသေတုံ-ငှါ၊ အထခေါ အာယ သ္မတောတိ အာဒိ - ကို၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ - ထို အထခေါ အာယသ္မတော အစရှိသောဝါကျ၌၊ ဒါရူဂဟေ ဝဏကောတိ-ကား၊ ရညော- ၏၊ ဒါရူတဏ္ဍာဝါရေ-သစ်ဘဏ္ဍာ ထားရာအိမ်၌၊ [သစ်တို့ကိုထားရာ ရိုဒေါင်

သုကတမေဝ ။ ။ အညေသံ သန္တကောဝိ (သူများဥစ္စာ ဖြစ်သော်လည်း) အတ္တနော သီမာယ အန္တော (မိမိသိမ်အတွင်း၌) ဝုတ္တဝိမိနာ ကတံ (အဋ္ဌကထာ ဆိုအပ်သောအစီအစဉ်ဖြင့် ပြုအပ်သည်ရှိသော်) သုကတမေဝ၊ (ဘဒ္ဒကောင့်နည်း... အလဇ္ဇိနိဂ္ဂဟတ္ထာယ ပဝတ္တိတဗ္ဗတော-အလဇ္ဇိနှိပ်ဘို့ရန် ဖြစ်စေအပ် ပြုအပ်သောကြောင့် တည်း။—ဝိမတိ။)

၌- ဟူလို၊ “သစ်တောရုံး” ဟုလည်း ပေးကြ၏။ ဒါရှင်ဝါပကော - သစ်တို့ကို စောင့်ရှောက်သူသည်၊ ဝါ- သစ်ထိန်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဒေဝဂဟဒါရှုနိတိ- ကား၊ ဒေဝေန-ဘုရင်မင်းမြတ်သည်၊ ဂဟိတဒါရှုနိ-ယူအပ်သောသစ်တို့သည်၊ ရာဇပရိဂ္ဂဟိတဘူတာနိ-ဘုရင်မင်းမြတ်သည် သိမ်းပိုက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒါရှုနိ - တို့သည်၊ (အတ္ထိ - န်၏) ဣတိအတ္ထော၊ နဂရပဋိသင်္ခါရိကာနိတိ- ကား၊ နဂရဿ-ကို၊ ပဋိသင်္ခါရူပကရဏ၌- ပြင်ဆင်ခြင်း၏ အဆောင်အပါးဖြစ်ကုန်သော၊ [“ပဋိသင်္ခါရဿ+ဟိတာနိ ပရိသင်္ခါရိကာနိ” ဟု ဟိတတဒ္ဓိတ်ပြု၊] အာပဒတ္တယ နိက္ခိတ္တာနိတိ- ကား၊ အဂ္ဂိဒါဟေနဝါ-မီးလောင်ခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ ပုရာဏ ဘာဝေနဝါ - ဟောင်းနှမ်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်၎င်း၊ ပဋိရာဇူပရူန္ဓနာဒိနာဝါ-ရန်သူမင်း၏ ပိတ်ဆို့ ဖျက်ဆီးခြင်းအစရှိသော အကြောင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ [“ဥပရူန္ဓန” ဟု ရှိ၏၊ ရှုမိဓာတ်သည် ပိတ်ဆို့ခြင်း ဝိုင်းထားခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဤနေရာ၌ ဖျက်ဆီးခြင်းအနက်တိုင်အောင် ယူသင့်သည်၊] ဝေါပုရန္တာလက ရာဇန္တေပုရ ဟတ္ထိသာလာဒိနံ - တံခါးမုခ် , ပြဒေါးတန်ဆောင်း, နန်းတွင်း, ဆင်တင်းကုင် အစရှိသည်တို့၏၊ ဝိပတ္တိ-ပျက်စီးခြင်းကို၊ အာပဒါတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ [ဝိပတ္တိနှင့် အာပဒါကို အဘိဓာန်၌ ပရိယာယ်ဆို၏၊] တဒတ္ထိ-ထို ပျက်စီးခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ပျက်သောအခါ ပြင်ဘို့ရာ-ဟူလို၊) နိက္ခိတ္တာနိ-ထားအပ်ကုန်သော၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆေဒါပေတွာတိ - ကား၊ အတ္တနော - ၏၊ ကုဒိကာယ-ကျောင်းငယ်၏၊ ပမာဏံ-ကို၊ သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်သား၍၊ ကိဉ္စိ-အချို့သစ်ကို၊ အဂ္ဂေ-အဖျား၌၎င်း၊ ကိဉ္စိ-ကို၊ မဇ္ဈေ-၌၎င်း၊ ကိဉ္စိ-ကို၊ မူလေ-အရင်း၌၎င်း၊ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိ- အပိုင်းငယ် အပိုင်းကြီးကို၊ ကရောန္တော - လျက်၊ ဆေဒါပေသိ-ဖြတ်စေပြီ။ [ခဏ္ဍာ + အခဏ္ဍာ၊ အ သဒ္ဓါသည် ဝုနိ အနက်ဟော၊ အခဏ္ဍာကို “အပိုင်းကြီး” ဟု ဆိုသဖြင့် ခဏ္ဍာကို “အပိုင်းငယ်” ဟု သိရသည်၊ ခဏ္ဍိတံ၌ ဏိကသည် သုတ္တ၊ အံကား ကြိယာပိသေသနတ္ထ။]

ဒေဝေန၊ ပေါအတ္ထော။ ။ ဒေဝေနဖြင့် “ ဒေဝေန+ဂဟာနိ ဒေဝဂဟာနိ ” ဟု တတိယာတပျရိသ်ကိုပြု၏၊ ဂဟာနိ၌ “ဂယို” သူတိ ဂဟာနိ” ဟု ကံဟော အ ပစ္စည်းကို ပြု၏၊ ရာဇပရိဂ္ဂဟိတဘူတာနိဖြင့် “ဒေဝ” အရ လူမင်းတည်းဟူသော သမ္မုတိနတ်ကို ယူပါဟု ၎င်း, ဂဟအရလည်း သာမဗညယူခြင်းမဟုတ်၊ ငါ့ဥစ္စာဟု သိမ်းပိုက်ထားခြင်း ဟု၎င်း ပြု၏၊ “ ယဿဝါ ပရိဂ္ဂဟော၊ တံ သာမိ” နှင့် အညီ “ပရိဂ္ဂဟ” ဟု လာသမျှ၌ ဥစ္စာရှင်ဖြစ်အောင် သိမ်းပိုက်ခြင်းကို ယူရသည်၊ ထို့ကြောင့် ဒီကာ၌ “ရညော သန္တကာနိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု ဖွင့်သည်။

ဝဿကာရေတိ- ကား၊ တဿ မြာဟ္မဏဿ- ၏၊ နာမံ- တည်း၊ မဂဓ
 မဟာမတ္တောတိ- ကား၊ မဂဓရဋ္ဌေ- မဂဓတိုင်း၌၊ မဟာမတ္တော-အမတ်ကြီး
 သည်၊ မဟတိယာ-ကြီးစွာသော၊ ဣဿရိယမတ္တာယ-အစိုးရသူ၏ဖြစ်ကြောင်း
 ရာထူး အတိုင်းအရှည်နှင့်၊ သမန္တာဂတော-ပြည့်စုံသူသည်၊ ဝါ-တနည်း၊ မဂဓ
 ရညော-၏၊ မဟာမတ္တော-ကြီးသောရာထူး အတိုင်းအရှည်ရှိသူသည်၊ မဟာ
 အမဗ္ဗော-အမတ်ကြီးသည်၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟေတိ၊ အနုဿညာယမာနောတိ-
 ကား၊ တတ္ထတတ္ထ - ထိုထိုအရပ်သို့၊ ဂတ္တိာ - ၍၊ ပစ္စဝေက္ခမာနော - ကြည့်ရှု
 စုံစမ်းလသော်၊ [အနုကို တတ္ထတတ္ထ ဂတ္တိာ ဟု ၎င်း၊ သံ+ဉာယမာနောကို ပစ္စ
 ဝေက္ခမာနောဟု၎င်း ဖွင့်၊ “သံဉာယ-မှတ်သား”ဟူသည် ကြည့်ရှု စုံစမ်းခြင်း
 တည်း၊] ဘဏေတိ-ဘဏေဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ ဣဿရာနံ-အစိုးရသူတို့၏၊
 နိစဋ္ဌာနိကပုရိသာလပနံ-နိမ့်သောရာထူးရှိသောယောက်ျားကို ခေါ်ကြောင်း
 သဒ္ဒါတည်း။

ဗန္ဓိအာဏာပေသီတိ - ကား၊ မြာဟ္မဏော-ကို၊ ပကတိယာဝိ- ပင်ကိုယ်
 အားဖြင့်လည်း၊ တသ္မိံ - ထိုသစ်ထိန်း၌၊ ဣဿာပကတောဝ - ဣဿာသည်
 ပင်ကိုယ်သဘောမှ ကင်းအောင် ပြုအပ်သည်သာ၊ ဝါ - ဣဿာနိုင်စက်အပ်
 သည်သာ၊ သော - ထိုပုန်ကားသည်၊ ရညော-၏၊ အာဏာပေဟိတိဝစနံ-
 ဟိဟူသောစကားကို၊ သုတွာ - ၍၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ပက္ခောသာပေဟိတိ-
 ဟူ၍၊ ရညာ-သည်၊ န ဝုတ္တံ-မဆိုအပ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နံ-ထိုသစ်ထိန်းကို၊
 [နံကို ကတွာ၌ပကတိ ကံ စပ်၊ ယောဇနာ၌ ဗန္ဓိ၏ ကံ ဟု ဆိုမှား၏၊] ဟတ္ထေ
 သုစ- တို့၌၎င်း၊ ပါဒေသုစ- တို့၌၎င်း၊ ဗန္ဓိ - နှောင်ဖွဲ့အပ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊
 အာဏာပေဿာမိ - စေခိုင်းအံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ကြိ၍၊ ဗန္ဓိ- နှောင်ဖွဲ့အပ်သည်
 မည်လောက်အောင်၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းပြီ၊ ဝါ-အာဏာပေးပြီ၊ အဒ္ဒသ
 ခေါ် အာယသ္မာ ခနိယောတိ - ကား၊ ကထံ - အဘယ်နည်းဖြင့်၊ အဒ္ဒသ -
 သနည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ (တနည်း၊) ကိရ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ သော-ထိုအရှင်ခနိယ

မဂဓမဟာမတ္တော။ ။မဂဓရဋ္ဌေဖြင့် မဂဓအရ တိုင်းကိုယူစေလို၏၊ “မဂဓေသု+
 မဟာမတ္တော မဂဓမဟာမတ္တော” ဟု ပြု၊ [တိုင်းဟောပုဒ်များ၌ ဗဟုဂုဏ်သာ။] မဂဓ
 ရညောဝါဖြင့် “မဂဓ” အရ ဌာနတိုင်း၏ အမည်ကို ဌာနီမင်း၌တင်စား၍ ဌာနုပစာရ
 အားဖြင့် မင်းကိုယူစေလို၏၊ “မဂဓဿ+မဟာမတ္တော” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၊ မဟတိယာ၊ ပေ၊
 သမန္တာဂတောဖြင့် “မဟာ+မတ္တာ ယဿ” ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိတိ ဝစနတ္ထကိုပြု၏၊ ဣဿ
 ရိယမတ္တာယဖြင့် “မတ္တာ” အရ ရာထူး (ဌာနုန္တရ) ကို ယူစေလို၏၊ “ဣဿရဿ +
 ဘာဝေါ ဣဿရိယံ-အစိုးရသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ” ဟူသည် “ရာထူး” ပင်တည်း။

သည်။ အတ္တဇနာ - ၏။ လေသေန - အနည်းငယ်သော အကြောင်းဖြင့်၊ ဝါ-
 အမြွက်အားဖြင့်၊ [ဘိသိက်ခံစဉ်က “ဒိန္နုညေဝ သမဏမြာဟူဏာနံ” စသော
 စကားကိုပင် သစ်တို့ကို ယူနိုင်ခြင်း၏ အနည်းငယ်သော အကြောင်းဖြစ်၍
 “လေသ” ဟု ဆိုသည်။] ဒါရူနံ - တို့၏။ ဟဋ္ဌဘာဝံ - ဆောင်အပ်ကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ - ၍။ နိဿံသယံ - ယုံမှားခဲ့၊ ဝါ - မချွတ်ကေန်၊ သေ - ဤ
 သစ်ထိန်းသည်။ ဒါရူနံ - တို့၏။ ကာရဏာ - အကြောင်းကြောင့်၊ ရာဇကုလ
 တော-မင်းအိမ်မှ၊ ဝဓံဝါ - ညှဉ်းဆဲအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့သော်၎င်း၊ ဗန္ဓံဝါ -
 နှောင်ဖွဲ့အပ်သည်၏အဖြစ်သို့သော်၎င်း၊ ပါပုဏိဿတိ- ရေခဲလတံ၊ [“ဥဒ္ဒေသံ
 အာဂစ္ဆန္တိ” ။] နှင့် ကဲ့သို့ ဝဓံဗန္ဓံတို့၌ ဘာဝပဓာနကြီး၊] တဒါ-၌၊ နံ - ထိုသစ်ထိန်း
 ကို၊ အဟမေဝ- ငါသည်ပင်၊ မောစေဿာမိ-လွတ်စေအံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊
 နိစ္စကာလံ - အမြဲကာလပတ်လုံး၊ တဿ - ထိုသစ်ထိန်း၏၊ ပဝတ္ထိ - ဖြစ်ပုံ
 အကြောင်းကို၊ သုဏဒန္တာယေဝ- နားထောင်လျက်သာ၊ ဝိစရတိ- လှည့်လည်
 ၏။ တသ္မာ - ကြောင့်၊ တဓိဏညေဝ - ထိုဏေ၌ပင်၊ ဝတ္တံ- ၍၊ အဒ္ဒသ- ပြီး၊
 တေန- ကြောင့်၊ အဒ္ဒသခေါ အာယသ္မာ ဓနိယောတိ- ဟူ၍၊ (သံဝိတိကာ-ရ
 ဟိ)၊ ဝတ္ထံ- ပြီး၊ ဒါရူနံ ကိစ္စာတိ- ကား၊ ဒါရူနံ- တို့၏။ ကာရဏာ- ကြောင့်၊
 ပုရာဟံ ဟညာမိတိ- ကား၊ အဟံ တပည့်တော်ကို၊ ပုရာဟညာမိ- မသတ်အပ်မီ၊
 ယာဝ- အကြင်အခါ၌၊ အဟံ- ကို၊ န ဟညာမိ- မသတ်အပ်သေး၊ တာဝ- ထို
 မသတ်အပ်သေးမီ၊ တံ- အရှင်ဘုရားသည်၊ ယျောသိ - လိုက်ခဲ့ပါလော့၊ ဣတိ
 အတ္ထော- နက်။ [ယာဝ - စသည်ကား ပုရာဟညာမိ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်၊ ပုရေ-
 ပုရာတို့နှင့်တွဲလျှင် အနာဂတ်အနက်၌ ဝတ္တမာန်သက်၏။ “ပုရေဒိဗ္ဗတိ” စသော
 သံဂါယနာတင်ခဏ်းကို ပြန်ကြည့်ပါ။]

ဣဗံ ဘန္တေသရာပေဟိတိ ဣတ္ထ - ၌၊ ဣဗံဟိ- ဣဗံဟူသောသဒ္ဒါသည်၊
 စောဒနတ္ထေ - တိုက်တွန်းခြင်း အနက်၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါတော - တည်း၊
 ပဌမာဘိသိတ္ထောတိ- ကား၊ အဘိသိတ္ထော- ဥျားခေါင်း၌ရေစင်ဖြင့်သွန်းလောင်း
 အပ်ပြီးသည်။ ဝါ - အဘိသိက်သွန်းအပ်ပြီးသည်၊ ဟုတွာ - ၍၊ ပဌမံ- ရှေးဥျား
 အစ၌၊ ဝေရူပိ ဝါစံ ဘာသိတာတိ - ကား၊ ဒိန္နုညေဝ ၊ ပေ၊ ပရိဘူဇန္တုတိ-
 ဟူ၍၊ ဝေရူပိ - ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဣမံဝါစံ-ကို၊ အဘိသိတ္ထော-သည်။

ပဌမာဘိသိတ္ထော။ ။ အဘိသိတ္ထော- စသောအဖွင့်သည် အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း၊
 “ ပဌမံ + အဘိသိတ္ထဿ ယဿာတိ ပဌမာဘိသိတ္ထော ” ဟု ပြု၊ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗာ
 တောကို “ပရိနိဗ္ဗာနတော ပဌာယ သတ္တာဟံ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်သော်လည်း “သတ္တာ
 ဟံ ပရိနိဗ္ဗာတဿ အဿာတိ သတ္တာဟ ပရိနိဗ္ဗာတော” ဟု ပြုရသကဲ့သို့တည်း။

ဟုတွာ-၍၊ ပဌမမေဝ-ရှေးဦးအစဉ်ပင်၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ တံ-အသင်
 ဒကာတော်သည်၊ အဘာသိ-ပြောဆိုပြီး၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်
 သာလျှင်၊ ဘာသိတွာ-ပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ သရသိ-အမှတ်ရပါလော၊ ဣတိဝုတ္တံ
 ဟောတိ၊ ကိရ- ချဲ့၊ ရာဇာနော- တို့သည်၊ အဘိသိတ္တမတ္တာယေဝ - ဦးထိပ်၌
 ရေစင်ဖြင့် သွန်းလောင်းအပ်ပြီးကာမျှ တို့သည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ-၍၊) ဒိန္န
 ညေဝ၊ ပေပရိဘုဉ္ဇန္တ၊ တိ- ဟူ၍၊ ဓမ္မဘေရိ-တရားစည်ကို၊ ဝါ-ထိုးစံသဘော
 ကို ဖော်ပြကြောင်း စည်ကို၊ စရာပေန္တိ - လည်းစကြကုန်၏၊ [ဓမ္မဘေရိ-၌
 ဓမ္မသည် သဘာဝ (ထိုးစံသဘော) ကို ဟော၏၊ ပုရာဏသဘာဝသင်္ခါတံ-
 ဓမ္မဘေရိ၊ ယောဇနာ၊] တံ - ထိုစကားကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ သေ- ဤ
 အရှင်ခနိယသည်၊ ဝဒတိ-ပြော၏၊ [သမဏမြာဟူဏာနံ - ရဟန်းပုန်ကား
 တို့အား၊ တိဏကဋ္ဌောဒကံ - မြက် ထင်း ရေကို၊ ဒိန္နညေဝ- (ခမည်းတော်
 ဘိုးတော်တို့ကဲ့သို့) ပေးမြဲ ပေးအပ်သည်သာ၊ တိဏကဋ္ဌောဒကံ-ကို၊ သမဏ
 မြာဟူဏာ- တို့သည်၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တ၊- သုံးဆောင်ကြပါကုန်၊ “ တိဏ ကဋ္ဌော
 ဒကံ” ပုဒ်သည် ရှေ့နောက်ပွဲသော ကာကောလောကန နည်း။]

တေသံ မယာ သန္ဓာယ ဘာသိတန္တိ - ကား၊ အပ္ပမတ္တကေဝိ- နည်းသော
 အတိုင်းအရှည်ရှိသော မြက် ထင်း ရေ၌လည်း၊ ကုတ္တုစ္စ ယန္တနံ-ကုတ္တုစ္စကို
 ပြုကြကုန်သော၊ သမိတ ဗာဟိတ ပါပါနံ - ငြိမ်းအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု၊
 မျှောအပ်ပြီးသောမကောင်းမှုရှိကုန်သော၊ တေသံ သမဏမြာဟူဏာနံ-တို့၏၊
 တိဏကဋ္ဌောဒက ဟရဏံ- မြက် ထင်း ရေကို ဆောင်ယူခြင်းကို၊ သန္ဓာယ- ၍၊
 မယာ- ဒကာတော်သည်၊ တေ - ဤစကားကို၊ ဘာသိတံ- ပြောဆိုအပ်ပါပြီ၊
 တုမှာဒိသာနံ - အရှင်တို့ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ (ဒါရူဟရဏံ-
 သစ်တို့ကို ဆောင်ယူခြင်းကို၊) သန္ဓာယ- ၍၊ န ဘာသိတံ-ပြောဆိုအပ်သည်
 မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ-ဤကား၊ အဓိပ္ပာယ်ယော-ဓိဋ္ဌိသာရမင်း၏အလိုတည်း၊ တဉ္စခေါ
 အရညေ အပရိဂ္ဂဟိတန္တိ-ကား၊ တဉ္စ တိဏကဋ္ဌောဒကံ-ကိုလည်း၊ (အရညေ-
 ၌၊ အပရိဂ္ဂဟိတံ- မသိမ်းပိုက်အပ်သော မြက် ထင်း ရေကို၊ သန္ဓာယ - ၍၊

ဘာသိတာ ဘာသိတွာ။ ။ “ဝေရူပိ ဝါစံ” နောက်၌ “ဘာသိတာ၊ ဘာသိတွာ”
 ဟု ပါ၌ ၂၊ မျိုးရှိ၏၊ ၂ မျိုးလုံး အသင့်ဟု ယောဇနာဆို၏၊ “သယမေဝ ဘာသိတွာ”
 ဟူသော အဋ္ဌကထာစွင့်ကို ထောက်၍ ဘာသိတွာသင့်၏၊ “ နာဘိဇာနာမိ သဗ္ဗိစ္စ
 ပါဏံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတာ” အင်္ဂုလိမာလသုတ် စသည်ကိုထောက်လျှင် ဘာသိတာ
 လည်းသင့်၏၊ “ဘာသိတာ-ဆိုပြီးသည်၊ ဟုတွာ-၍” ဟု ပေးရသောကြောင့် အနက်ဟု
 ချည်းတည်း၊ “ဘာသိတံဟု ရှိသောပါဌ်ကားမသင့်” ဟု ယောဇနာလည်းဆိုခြင်းတည်း။

ဘာသိတံ-ဗြီ၊ [ကဋ္ဌောဒကံ-နောက်၌ ပိုဒ်ခတ်၍ ဤသို့ ပါဠိတော်လှမ်းစပ်၊ ဒီပေတိ၏ ကရိုဏ်းကို “ဣမိနာ” ဟု သီးခြားထည့်။] (ဣမိနာ- ဤ တဇ္ဇခေါ် အရညေ အပရိဂ္ဂဟိတံ ဟူသောပါဠိဖြင့်၊) ယံ-အကြင် မြက် ထင်း ရေသည်၊ ဝါ-ကို၊ အရညေ-၌၊ အပရိဂ္ဂဟိတံ- သည်၊ ဟောတံ၊ ဧတံ- ဤ မသိမ်းပိုက် အပ်သော မြက် ထင်း ရေကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ မယာ ဘာသိတံ၊ ဣတိ-ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြစ်။

လောမေန တံ မုတ္တောသီတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)လောမ မိဝ- အမွှေးနှင့်တူ၏၊ (ဣတိ - ကြောင့်၊) လောမံ- လောမမည်၏၊ ပန- ပရိ ဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဥားအံ့၊ တံ - ထို အမွှေးနှင့်တူသော အရာဟူသည်၊ ကိံ - နည်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာလိင်္ဂံ - ရှင်ရဟန်း၏အသွင်တည်း၊ ကံ ဝုတ္တိ ဟောတိ၊ ယထာနာမ - ဥပမာမည်သည်ကား၊ ခုတ္တာ - သေသောက်ကြူးတို့ သည်၊ ဗံသံ - ကို၊ ခါဒိဿာမ - န်အံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ကြံ၍၊ မဟန္တလောမံ - များသောအဖိုးရှိသော အမွှေးရှိသော၊ ဝါ - အဖိုးများစွာထိုက်သော အမွှေး ရှိသော၊ ဧဋ္ဌကံ - သိုးကို၊ ဂဏှောယျံ - ဖမ်းယူကုန်ရာ၏၊ တမေနံ-ထိုသိုးကို၊ အညော- သော၊ ဝိညူ- တတ်သိနားလည်သော၊ ပုရိသော- သည်၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဣမဿ ဧဋ္ဌကဿ-၏၊ ဗံသံ-သည်၊ ကဟာပဏမတ္တံ-တကျပ်မျှကို၊ အဋ္ဌတိ- ထိုက်တန်၏၊ လောမာနိပန - တို့သည်ကား၊ လောမဝါရေ လောမဝါရေ- အမွှေးအကြိမ်တိုင်း အမွှေးအကြိမ်တိုင်း၌၊ (အမွှေးရိတ်တိုင်း အမွှေးရိတ်တိုင်း ၌) အနေကေ-များစွာကုန်သော၊ ကဟာပဏေ-တို့ကို၊ အဋ္ဌန္တိ-န၏၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ ဒွေ-၂ ကောင်ကုန်သော၊ အလောမကေ-အမွှေးမရှိကုန်သော၊ ဧဋ္ဌကေ- တို့ကို၊ ဒတွာ- ၍၊ ဂဏှောယျ- ယူရာ၏၊ ဧဝံ-လျှင်၊ သော ဧဋ္ဌကော- သည်၊ ဝိညူ-သော၊ ပုရိသံ- ကို၊ အာဂမ္မ- စွဲ၍၊ လောမေန- အမွှေးကြောင့်၊ မုစ္စေယျယထာ-လွတ်ရာသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-လျှင်၊ တံ-သည်၊ (ဝဓပန္နနာရဟော ၌စပ်)၊ ဣမဿ ကမ္မဿ-ဤ သစ်ခိုးမှု၏၊ ဝါ-ကို၊ ကတတ္တာ-ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝဓပန္နနာရဟော-သတ်ခြင်း နောင်ဖွဲ့ခြင်းကို ထိုက်၏၊ ပန- ထိုသို့ပင် သတ်ထိုက် နောင်ဖွဲ့ထိုက်ပါသော်လည်း၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ အရဟ ဒ္ဓဇော- ရဟန္တာတို့၏ အလံတံခွန်သည်၊ ဝါ- ကို၊ [“ အရဟန္တာနံ+ဓဇော အရဟန္တဓဇော” ဟု ဆိုလိုလျက် (န္တ)ချေး၊] သတ္တိ-သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ အဝဇ္ဇဂူပေါ - မသတ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောသဘော ရှိ၏၊ [န ဟည တေတိ အဝဇ္ဇော၊ ဣပစ္စည်း၊ ဟနကို ဝေပြု၍၊ ရကို ဈပြု၊ အဝဇ္ဇဘာဝ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဘာဝချေ၊ တနည်း - ဘာဝပ္ပဓာန၊ အဝဇ္ဇော + ရူပံ ယဿာတိ

အဝဇ္ဇရူပေါ။] တွဉ္ဇ-သည်လည်း၊ သာသနေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတတ္တာ-ကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ လိင်္ဂဘူတံ-ရှင်ရဟန်း၏အသွင်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ တံ အရဟဒ္ဒဇိ-ကို၊ ဓာရေသိ-ဆောင်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ ငဠကော - သည်၊ ဝိညု - သော၊ ပုရိသံ-ကို၊ အာဇမ္မ-၍၊ မုတ္တော-သတ်ခြင်းမှလွတ်သည်၊ (ဟောတိ)ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ)တို့-သည်၊ ဣမိနာ ပဗ္ဗဇ္ဇာလိင်္ဂလောမေန-ဤရှင်ရဟန်း၏အသွင်ဟူသော အမွှေးကြောင့်၊ မုတ္တော-သည်၊ အသိ-၏၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ။)

မနုဿာ ဥဇ္ဈာယန္တိတိ-ကား၊ ရညော- သည်၊ ပရိသတိ-၌၊ ဘာသမာန သာ- ပြောစဉ်၊ သမ္မုခါစ- မျက်မှောက်၌၎င်း၊ ပရမ္မုခါစ - မျက်ကွယ်၌၎င်း၊ သုတွာ-၍၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထို အရပ်၌၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ဥဇ္ဈာယန္တိ၊ အဝ ဈာယန္တိ-အောက်တန်းစား ဟု အသိအမှတ်ပြုလျက် ကြည့်ရှုကြကုန်၏၊ ဝါ- နှုတ်ဖြင့်မပြောဘဲ တွေးတောကြစည်ကြကုန်၏၊ အဝဇာနန္ဒာ - အောက်တန်း စား ဟု သိကြကုန်လျက်၊ တံ- ထို အရှင်ဓနိယကို၊ ဈာယန္တိ ဩလောကေန္တိ- ကြည့်ကြကုန်၏၊ ဝါ-တနည်း၊ လာမကတော- ယုတ်ညံ့သူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ- ယုတ်ညံ့သူဟူ၍၊ စိန္တေန္တိ-ကြံစည်ကြကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဝိယန္တိတိ-ကား၊ တဿ-ထို အရှင်ဓနိယ၏၊ အဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက် ကို၊ ဝါ-အပြစ်ကို၊ ကထေန္တိ - န်၏၊ ပကာသေန္တိ - ထင်ရှား ပြုကြကုန်၏၊ [ခိဓာတ်၏ အဝဏ္ဏ ဘာသနအနက်ကို ပြသည်၊ “ ဓာတုနံ အနေနက္ခတ္တာ ” ပင်၊ ဣကို ဣယပြု၍ “ ဝိယ ” ဟု ဖြစ်၏၊] ဝိပါစေန္တိတိ - ကား၊ ဝိတ္တာရိတံ- ကျယ်ပြန့်ခြင်းရှိသည်ကို၊ ကရေန္တိ-န်၏၊ သဗ္ဗတ္ထ - အလုံးစုံသော အရပ်တို့၌၊

အဝဈာယန္တိ။ ။ဥဇ္ဈာယန္တိ၌ ဥသည် အဝကိုပြုထားသော ဩ၏ ဝိပရိတ်ဥတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အဝဈာယန္တိ ” ဟု ဖွင့်၊ ထိုအဝလည်း အဝမညန အနက်ဟော (အဘိ ဓာန်လာ အနက်တို့တွင် “အဓောဘာဂ ” အနက်ဟော) ဟု သိစေလို၍ “အဝဇာနန္ဒာ” ဟု၎င်း၊ ဈေဓာတ်သည် ဩလောကနအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “ဩလောကေန္တိ” ဟု၎င်း ဖွင့်သည်၊ ဒုတိယနည်း၌ “အဝသည် လာမကအနက်ဟော၊ ဈေဓာတ်သည် စိန္တနအနက်ဟော” ဟု ပြ၏။ [ဓာတ်ကျမ်း၌ “ဩလောကန” အနက် မရှိသော်လည်း “ဓာတုနံ အနေနက္ခတ္တာ” ဖြစ်သောကြောင့် ဖွင့်သည်။]

ဝိပါစေန္တိ။ ။ “ပစိ-ဝိတ္တာရေ” ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏၊ ကာရိတ်ကြောင့် “ပါ” ဟု ဖြစ်သည်၊ ထိုပစိဓာတ်သည် အကမ္မကဖြစ်၍ ကာရိတ်ဝင်မှ ကံတခုသာရ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဝိတ္တာရိတံ ကရေန္တိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ “ ကျယ်ပြန့်စေ ” ဟူသည်မှာ “ ထိုထို အရပ်၌ နံ့သွားအောင်ဖြန့်ခြင်း ” ဟု သိစေလို၍ “တတ္ထ တတ္ထ ပတ္ထရန္တိ” ဟု အဓိပ္ပါယ်တ္ထဖွင့်သည်။ [ဝိတ္တာရော+သဉ္စာတော ယဿာတိ ဝိတ္တာရိတော၊ အဝဏ္ဏော၊ (ဣတပစ္စည်း)။]

ပတ္တရန္တိ-ဖြန့်ကြကုန်၏။ စ- ဆက်၊ အယံအတ္ထော-ကို၊ သဒ္ဓသတ္တာနုသာရေန- သဒ္ဓါကျမ်းသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ [ဓာတ်ကျမ်းကိုပင် “သဒ္ဓ သတ္တ” ဟု ဆိုသည်။] ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဣ-ဤဥဇ္ဈာ ယန္တိအစရှိသောဝါကျ၌၊ ယောဇနာ-ပုဒ်တို့ကိုယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ အလဇ္ဇိနော ဣမေသမဏာ သကျပုတ္တိယာတိ အာဒိနိ-ယာအစရှိသော အကြောင်းအရာ တို့ကို၊ [အာဒိနိဖြင့် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသော “ ဒုဿီလာ ” စသည် တို့ကိုယူ၍] စိန္တေန္တာ-နံလျက်၊ ဥဇ္ဈာယန္တိ-အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ် ပြုလျက် ကြည့်ရှုကြကုန်၏။ နတ္ထိ ဣမေသံ သာမညန္တိ အာဒိနိ - အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဘဏန္တာ-နံလျက်၊ ဝိယန္တိ-ရှုတ်ချကြကုန်၏။ အပဂတာ ဣမေ သာမညာတိ အာဒိနိ-စကားတို့ကို၊ တတ္ထတတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊ ဝိတ္တာရေန္တာ- ချဲ့ဖြန့်ကုန်လျက်၊ ဝိပါစေန္တိ - ကျယ်ပြန့်စေကြကုန်၏။ ဣတိအယံ - ကား၊ ယောဇနာ - တည်း၊ တေန နယေန - ဖြင့်၊ ဣမေသံ ပဒါနံ - ဤ ဥဇ္ဈာယန္တိ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရဒ္ဓိ-နောက်၌လည်း၊ တတ္ထ တတ္ထ- ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာဂတ ပဒါနုပေန-လာသောပုဒ် အားလျော် သဖြင့်၊ ယောဇနာ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ [အလဇ္ဇိနော ဣမေ သမဏာ-စသော ပုဒ်တို့နှင့် အလားတူ ပုဒ်မျိုးကို “အာဂတပဒ” ဟု ဆိုသည်။]

တတ္ထ- ထိုအလဇ္ဇိနော ဣမေသမဏာ သကျပုတ္တိယာ အစရှိသောဝါကျ၌၊ မြဟ္မစာရိနောတိ - ကား၊ သေဋ္ဌစာရိနော - မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လှေ ရှိသူတို့ဟူ၍၊ [ပတိဇာနိဿန္တိ နာမနှင့်တွဲ။] သာမညန္တိ - ကား၊ သမဏ ဘာဝေါ - သမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်းအကျင့်သည်၊ မြဟ္မညန္တိ - ကား၊ သေဋ္ဌ ဘာဝေါ-မြတ်သူ၏ဖြစ်ကြောင်းအကျင့်သည်၊ (နတ္ထိ)၊ [ရဟန်းများကို ကဲ့ရဲ့ သည့် အရာဖြစ်၍ “ မြာဟ္မဏဘာဝေါ ” ဟု မဖွင့်ဘဲ “သေဋ္ဌဘာဝေါ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤနေရာ၌ “မြာဟ္မဏ” သဒ္ဓါသည် “သေဋ္ဌ” သဒ္ဓါ၏ ပရိယာယ်၊] သေသံ- ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ - သာ၊ ရညောဒါရူ နိတိအာဒိနိ- ဝါကျ၌၊ အဒိန္နံ အာဒိယိဿတိတိ- သတိ ဟူသော၊ အယံ- ဤ မပေးအပ်သော ဥစ္စာကို ယူခြင်းဟူသော အနက်သည်၊ ဥဇ္ဈာယနတ္ထော-

မှတ်ချက် ။ ။ နှုတ်ဖြင့် မပြောဘဲ မျက်စိဖြင့် “ လူယုတ်ဘဲ ” ဟု ကြည့်မှုကို၎င်း၊ စိတ်ဖြင့် အထင်သေးမှုကို၎င်း ဥဇ္ဈာယန္တိဖြင့်ပြု၏။ အထင်သေး အမြင်သေးဖြစ်ရုံ မက၊ နှုတ်ဖြင့်အပြစ်ပြောမှု ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချမှုကို ဝိယန္တိဖြင့်ပြု၏။ တနေရာ၌ အချင်းချင်းပြောကြ- ကဲ့ရဲ့ကြရုံ မက၊ ထိုထိုဤဤ နံ့သွားအောင် စပ်ရာစပ်ရာ၌ မကောင်းသတင်း ပြောမှုကို ဝိပါစေန္တိဖြင့် ပြသည်။

ကဲ့ရဲ့ကြောင်း အနက်တည်း၊ ပန - ဆက်၊ ယံ တေံ အဒိန္နံ - အကြင်မပေးအပ်
 သော ဥစ္စာကို၊ အာဒိယိ-ယူပြီ၊ တံ-ထိုမပေးအပ်သောဥစ္စာကို၊ ဒသေတု-
 ငှါ၊ ရညော ဒါရူနိတိ - ဟူ၍၊ (မနုဿေဟိ - ကဲ့ရဲ့ကုန်သော လူတို့သည်၊
 (တနည်း) သံဂိတိကာရေဟိ-တို့သည်၊) ဝုတ္တံ- ပြီ၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဝစနဘေဒေ-
 ကေဝုဗဟုဝုဏ်ကွဲပြားခြင်း၌၊ အသမ္မုယုန္တေဟိ-မတွေ့ဝေကုန်ဘဲ၊ အတ္ထော-
 ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ပုရာဏ၊ပေမဟာမတ္ထောတိ- ကား၊ ဘိက္ခုဘာဝတော-ရဟန်းအဖြစ်မှ၊
 ပုရာဏေ- ရှေးဖြစ်သော၊ ဝိဟိကာလေ-လူဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဝိနိစ္ဆယဝေါဟာ
 ရေ-တရားဆုံးဖြတ်ကြောင်း စကား၌၊ နိယုတ္တတ္တာ-ယှဉ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 ဝေါဟာရိကောတိ-ဟူ၍၊ သင်္ခ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂတော-
 သော၊ မဟာအမတ္ထော - အမတ်ကြီးသည်၊ (နိသိန္ဓော ဟောတိ - ၌ စပ်၊)
 အထခေါဘဂဝါတံ ဘိက္ခုံ တေဒဝေါစာတိ-ကား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သာမံ
 ယေဝ - ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင်၊ လောကဝေါဟာရဗြိ - လောက၌ အသုံး

ဥဇ္ဈာယနတ္ထော။ ။ဥဇ္ဈာယန္တိ ဧတေနာတိဥဇ္ဈာယနံ=အထင်အမြင်သေးကြောင်း
 (ပေးရိုးအားဖြင့်“ ကဲ့ရဲ့ကြောင်း”)၊ ဥဇ္ဈာယနံ + အတ္ထော ဥဇ္ဈာယနတ္ထော၊ ကဲ့ရဲ့
 အပ်သူသည် ရှင်မနိယ၊ ကဲ့ရဲ့ကြောင်းကား ခိုးမှုတည်း၊ [ဥဇ္ဈာယနဿ အဒိန္နာဒါန
 ဝိသယတ္တာ (အဒိန္နာဒါနလျှင် အကြောင်းအရာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) အဒိန္နာဒါနံ
 (မပေးအပ်သော သူ့ဥစ္စာကို ယူခြင်းသည်) ဥဇ္ဈာယနတ္ထောတိ ဝုတ္တံ—ဋီကာ။]
 ဆိုလိုရင်းကား-ကဲ့ရဲ့ကြောင်းသည် သစ်များ မဟုတ်၊ အဒိန္နာဒါနတည်း၊ ထို့ကြောင့်
 “အဒိန္နံ အာဒိယိသတိ”ဟု အဒိန္နံ၌ ကေဝုဗဟုထားသည်၊ ထိုအဒိန္နပစ္စည်းများကိုပြုလို၍
 “ဒါရူနိ”ဟု ဗဟုဝုဏ်ထားသည်-ဟူလို။

သာမည ဝိသေသကံ ။ ။ ဒါရူနိနှင့် အဒိန္နံသည် ဝိသေသန ဝိသေသျှ မဟုတ်၊
 အဒိန္နံသည် သာမညကံ၊ ဒါရူနိကား ဝိသေသကံ တည်း၊ ယောဇနာ၌ “ အဒိန္နံကို
 ကြိုယာဝိသေသန”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအလို“ အဒိန္နံ-အရှင်မပေးအပ်ဘဲ”ဟုပေး၊ သို့သော်
 “ သဒ္ဓိမတ္ထေ ထာလိပါကေ ဘတ္တာဘိဟာရံ အဘိဟရိ”သု”နှင့် ဤ ဒါရူနိ အဒိန္နံသည်
 စာသွားတူသောကြောင့် ထိုယောဇနာအဖွင့်သည် မကောင်းလှ၊ ထိုဘတ္တာဘိဟာရံကို
 ကြိုယာဝိသေသန မပေးနိုင်။

ပုရာဏ ဝေါဟာရိကော ။ ။ ဝေါဟာရသဒ္ဓါသည် အဘိဓာန်လာ ဝေါဟာရ
 သဒ္ဓါ၏ အနက်ဘို့တွင် သဒ္ဓ - အသံပြုခြင်း (စကားပြောခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊
 ထို စကားဟူသည်လည်း ဝိနိစ္ဆယကထာ - အဆုံးအဖြတ်စကားတည်း၊ ထို့ကြောင့်
 “ ဝိနိစ္ဆယဝေါဟာရေ”ဟု ဖွင့်သည်၊ နိယုတ္တတ္တာဖြင့် “ ဝေါဟာရေ + နိယုတ္ထော”
 ဟူသော ဝစနတ္ထကိုပြု၏၊ ပုရာဏေ-ရှေ့လူဖြစ်စဉ်အခါ၌+ ဝေါဟာရိကော-ဝိနိစ္ဆယ
 စကား၌ ယှဉ်သူတည်း၊ ဝါ-တရားဆုံးဖြတ်သူတည်း၊ ပုရာဏဝေါဟာရိကော-သူ။

အနှုန်းကိုလည်း၊ ဇာနတ် - မူ၏၊ [ဤ ဝေါဟာရသဒ္ဒါကား အသုံးအနှုန်း (အခေါ်အဝေါ်)ပညတ်အနက်ဟောတည်း၊] အတိတဗုဒ္ဓါနံ-ရှေး ဘုရားရှင် တို့၏၊ ပညတ္တိဒ္ဓိ- ပညတ်တော်ကိုလည်း၊ ဇာနတ်၊ (ကံ)၊ ပုဗ္ဗေပိ- ဌ်လည်း၊ ဗုဒ္ဓါ- တို့သည်၊ ဣက္ခကေန- ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ခိုးမှုဖြင့်၊ ပါရာဇိကံ- ပါရာဇိကအာပတ်ကို၊ ပညပေန္တိ- ပညတ်တော်မူကြကုန်၏၊ ဣက္ခကေန-ဖြင့်၊ ထုလွှစွယ်-ကို၊(ပညပေန္တိ၊)ဣက္ခကေန ဒုက္ကဋ်(ပညပေန္တိ၊)ဣတိ-သို့၊ (ဇာနတ်)၊ ဝေဝန္တေပိ-ဤသို့ဖြစ်သော်လည်း၊ အညေဟိ-န်သော၊ လောကဝေါဟာရ ဝိညူဟိ - လောကအသုံးအနှုန်းကို သိသူတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ အသံသန္ဓိတွာ- မနီးနှောမူ၍၊ ပါဒမတ္တေန- တမတ်မျှဖြင့်၊ ပါရာဇိကံ- ကို၊ သစေ ပညပေယျ- အံ၊ (ဝေဝတိ)၊ တေန-ထိုသို့ ပညတ်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ အဿ-ထို မြတ်စွာ ဘုရားကို၊ ဝတ္ထာရော-ပြောဆိုမည့်သူတို့သည်၊ ဝါ-အပြစ်တင်မည့်သူတို့သည်၊ သိယံ-ရှိကုန်ရာ၏၊ (ကံ)၊ သီလသံဝရောနာမ-သီလ စောင့်စည်းခြင်းမည်သည်၊ ဝါ - ကို၊ ကေဘိက္ခူဿပိ - ရဟန်းတပါး၏အတွက်လည်း၊ အပ္ပမေယျော- မနှိုင်းယှဉ်အပ် မနှိုင်းယှဉ်နိုင်၊ အသင်္ချေယျော-မရေတွက်အပ် မရေတွက်နိုင်၊ မဟာပထဝိ သမုဒ္ဒ အာကာသာနိဝိယ - မြေကြီး၊ သမုဒြာ၊ ကောင်းကင်တို့ ကဲ့သို့၊ အတိဝိတ္ထိန္ဒော-အလွန်ပြန့်ကျယ်၏၊ ကထံဟိ-အဘယ့်ကြောင့်၊ ဘဝဝါ- သည်၊ ပါဒမတ္တကေန-တမတ်မျှလော့ဖြင့်၊ နာသေသိနာမ (တနည်း)နာသေ သတိနာမ-ဖျက်ဆီးရတုံဘိသနည်း၊ ဣတိ(ဝတ္ထာရော သိယံ၊)[ကထံနာမနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် “ နာသေသတိတိ ” ရှိမှ သာ၍ စာသွားထုံးစံကျမည်၊] တတော-ထိုသို့ ပညတ်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ [ယောဇနာ၌ “တဒါ” ဟု ဖွင့်၏၊ “တတော-ထိုအခါ၌” ဟု ပေး။] တထာဂတဿ-၏၊ ဉာဏဗလံ-ဉာဏ်တော် အစွမ်းကို၊ အဇာနန္တာ - မသိသူတို့သည်၊ သိက္ခာပဒံ - ကို၊ ကောပေယျံ- ဖျက်ဆီးကုန်ရာ၏၊ ပညတ္တိဒ္ဓိ - ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးလည်း ဖြစ်သော၊ သိက္ခာ ပဒံ- သည်၊ ယထာဌာနေ-၌၊ န တိဋ္ဌေယျ-မတည်ရာ။

ပန-အနွယ်ကား၊ လောက ဝေါဟာရဝိညူဟိ-လောက အသုံးအနှုန်းကို သိသူတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ- ကွ၊ သံသန္ဓိတွာ - နီးနှော၍၊ ပညတ္တေ - ပညတ်တော် မူအပ်သော်၊ သော ဥပဝါဒေါ-ထို စွပ်စွဲခြင်းသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်တော့၊ အညဒတ္ထု-စင်စစ်ကား၊ ဝေ-သို့၊ ဝတ္ထာရော-ဦးမွမ်းပြောဆိုမည့် သူတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ (ကံ)၊ ဣမေ အဂါရိကာပိ-ဤ အိမ်၌နေသူ မင်းတို့သော်မှလည်း၊ ပါဒမတ္တေန-တမတ်မျှဖြင့်၊ စောရံ-ကို၊ ဟနန္တိပိနာမ-ညှဉ်းဆဲကုန်သည်လည်း မည်တုံသေး၏၊ ပန္နန္တိပိနာမ-နှောင်ဖွဲ့ကုန်သည်လည်းမည်တုံသေး၏၊ ပဗ္ဗာဇေ

န္တိပိနာမ-နှင့်ထုတ်ကုန်သည်လည်းမည်တုံသေး၏။ ကညွာ-ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယေန-အကြင်ရဟန်းဖြစ်သူသည်၊ ပရသန္တကံ-သူတပါးဥစ္စာကို၊ တိဏသလာကမတ္ထဗ္ဗိ-မြက်၊ ဝါးခြမ်းစိတ်မျှကိုလည်း၊ နဂဟေတဗ္ဗိ- မယူထိုက်၊ (တံ) ပဗ္ဗဇိတံ - ထိုရဟန်းဖြစ်သူကို၊ နနာသေဿတိ- ဖျက်ဆီးတော်မမူဘဲ ရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝတ္ထာရော ဟောန္တိ။) စ-သည်သာမကသေး၊ တထာဂတဿ-၏၊ ဉာဏဗလံ-ဉာဏ်တော်စွမ်းကို၊ ဇာနိဿန္တိ-နိလတုံ၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ပညတ္ထိဝိ-ပညတ်အပ်ပြီးလည်း ဖြစ်သော၊ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ အကပ္ပံ- မဖျက်ဆီးအပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ၊ ယထာ ဌာနေ- တည်မြဲတိုင်းသော အရာ၌၊ ဌာဿတိ၊ တထွာ-ကြောင့်၊ လောကဝေါဟာရဝိည္ဗဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သံသန္နိတွာ-၍၊ ပညပေတုကာမော-ပညတ်တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သဗ္ဗာဝန္တံ-အလုံးစုံ အစိတ်အပိုင်းရှိသော၊ ပရိသံ-ကို၊ အနဝိလောကေန္တော-အစဉ်ကြည့်တော်မူလသော်၊ အထခေါ-သစ်ခိုးမှုဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ နိသိန္တံ-ထိုင်နေသည်ကို၊ ဒိသွာ-မူ၍၊ တံဘိက္ခု-ကို၊ ကိတ္တကေနခေါ၊ပေ၊ ပဗ္ဗာဇေတိ ဝါတိ-ဟူသော၊ တေ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ [ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ကိတ္တကေန- အဘယ်မျှ ခိုးအပ်သောဥစ္စာကြောင့်၊ မာဂဓော- မဂဓတိုင်းတို့၏ အစိုးရဖြစ်သော၊ သေနိယော-များသောစစ်တပ်ရှိသော၊ [သေနာအဿ အတ္တိတိ သေနိကော၊ ကကို ယပြု။] ဗိဗ္ဗိသာရော-မည်သော၊ ရာဇာ-သည်၊ စောရံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဟနတိဝါ-ညှဉ်းဆဲလည်းညှဉ်းဆဲသနည်း၊ ဗန္ဓတိဝါ-နည်း၊ ပဗ္ဗာဇေတိဝါ-နည်း။]

တတ္ထ - ထို ကိတ္တကေန ခေါ အစရှိသောဝါကျ၌၊ မာဂဓောတိ - ကား၊ မဂဓာနံ-မဂဓတိုင်းတို့၏၊ ဣဿရော-အစိုးရဖြစ်သော၊ သေနိယောတိ-ကား၊ သေနာယ-စစ်တပ်နှင့်၊ သဗ္ဗန္ဓော-ပြည့်စုံသော၊ ဗိဗ္ဗိသာရောတိ-ကား၊ တဿ-

သဗ္ဗာဝန္တံ။ ။ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ၊ ဥပါသက၊ ဥပါသိကာ ၄ ပါးဟူသော အစိတ်အပိုင်း အစုံအလင်ရှိသည်ကို(ပါဝင်သည်ကို) “သဗ္ဗာဝန္တာ” ဟု ဆိုသည်။ “သဗ္ဗာ (စတုပရိသာသင်္ခါတာ ပဇာ)ဇတ္ထ အတ္တိတိ သဗ္ဗာဝန္တာ” ဟု သာရတ္ထ၌ ဝန္တာနောင် ဤပစ္စည်းမသက်ဘဲ အာပစ္စည်းဖြင့် ပါ၌ရှိ၏။

မဂဓာနံ ဣဿရော။ ။ဤအစွင့်ဖြင့် “မဂဓာနံ+ဣဿရော မာဂဓော”ဟု ပြုစေလို၏။ မဂဓပုဒ်ရင်းသည် တိုင်းသူတိုင်းသားဟူသောအနက်ကို မဟော၊ တိုင်းကိုသာဟော၏။ ထိုတိုင်းဟောပုဒ်များ၌ ပုလိန်ဗဟုဝစ် ရှိမြို့၊ ထို့ကြောင့် “မဂဓာနံ” ဟု ဗဟုဝစ်ထား၏။ ဣဿရောပုဒ်က ဆဋ္ဌိကံကိုမငဲ့သောကြောင့် “မဂဓာနံ-မဂဓတိုင်းသူတိုင်းသားတို့ကို+ဣဿရော-အစိုးရသော” ဟု ပေးသည်ကို စဉ်းစားပါ။

ထိုမင်း၏ နာမံ - တည်း၊ ပဗ္ဗာဇေတိဝါတိ - ကား၊ ရဋ္ဌတော - တိုင်းနိုင်ငံမှ၊ နိက္ခာမေတိ-ထွက်သွားစေသနည်း၊ [“ပပုဗ္ဗ ဝဇ-ဂတိမိ” မာတ်,ဏေပစ္စည်း၊ ပ အတွက်ကြောင့် “ထွက်သွား” ဟု ပေးရ၏၊] ဣတ္ထ-ဤကိစ္စကေနခေါ်အစ ရှိသောဝါကျ၌၊ သေသံ-သည်၊ ဥတ္တာနတ္ထ မေဝ-သာ။

ပဉ္စမာသကော ပါဒေါတိ-ကား၊ တဒါ-၌၊ ရာဇဝဟေ-၌၊ ဝိသတိမာသ ကော - ၂ဝ သောဝဲသည်၊ ကဟာပဏော - တကျပ်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ ပဉ္စမာသကော-၅ ဝဲသည်၊ ပါဒေါ - ပါဒမည်၏၊ ဧတေန လက္ခဏေန - ဤဝဲ ၂ဝ လျှင် တကျပ်ဟူသော အမှတ်အသားဖြင့်၊ သဗ္ဗဇန ပဒေသု - တို့၌၊ ကဟာပဏဿ - ၏၊ စတုတ္ထော - ၄ ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ ဘာဂေါ-အဘို့ကို၊ (တနည်း)စတုတ္ထောဘာဂေါ- ၄ဘို့တဘို့ကို၊ ပါဒေါတိ- ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော - ၏၊ သောစ - ထိုပါဒကိုလည်း၊ ပေါရာဏဿ-ရှေး၌ ဖြစ်သော၊ နိလကဟာပဏဿ - ညစ်ကြေးမတင် သန့်စင်သော အသပြာ၏။

ဗိမ္ဗိသာ ရော။ ။ဗိမ္ဗိတိ သုဝဏ္ဏံ၊ တသ္မာ သာရသုဝဏ္ဏသဒ္ဓိသတာယ ဗိမ္ဗိသာရော တိ ဝုစ္စတိ-ဇိကာ၊ “သာရဗိမ္ဗိ” ဟု ဆိုလိုလျက် ဝိသေသန သာရပုဗ် နောက်ကျသည်၊ “ဗိမ္ဗိသာရောဝိယာတိ ဗိမ္ဗိသာရော” ဟု ဆက်၊ ကောင်းမြတ်သောရွှေနှင့်တူသောမင်း၊ ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ ဝါဝင်းသော အသားအရေရှိသောမင်း။

နိလကဟာပဏ။ ။ကဟ+အာပဏ၊ ပဏဓာတ်သည် ရောင်းဝယ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ အာပဏီယတိ အနေနာတိ အာပဏော-ရောင်းဝယ်ကြောင်းငွေ၊ သက္ကတ၌ “ကရိသ” သည် ပါဠိ၌ “ကရိသ” ဟု ဖြစ်၏၊ ထိုပုဒ်သည် ၁၆ ဝဲ အတိုင်းအရှည်ကို ဟော၏၊ ဒေသလိုက်၍ ဝဲ ၂ဝ လည်း ဟောနိုင်ရာ၏၊ ထို့ကြောင့် “၁၆ ဝဲ (ဝဲ ၂ဝ) အတိုင်းအရှည်ရှိသော ရောင်းဝယ်ကြောင်းအရာ” ဟူသည် အသပြာ (တကျပ်) ပင် တည်း၊ ကရိသနှင့် ကဟကို ပရိယာယ်ဟု ဆိုသင့်၏၊ အထော ကဟာပဏော နိတ္ထိ၊ ကထျတေ ကရိသာပဏော၊ (၄၀၁) [အဘိဓာန်။]

နိလ။ ။ န + ဇလ၊ ဇလသဒ္ဓါသည် အပြစ်ကိုဟော၏၊ နတ္ထိ+ဇလော ယဿာတိ နိလော၊ ဧကို ဤပြု၍ “နိလ” ဟု ဖြစ်၏၊ နိလောစ + သော + ကဟာပဏောစာတိ နိလကဟာပဏော၊ ကဟာပဏလုပ်ရာ၌ အညစ်အကြေးကင်းသော ရွှေစင် တမတ်၊ ငွေစင်တမတ်၊ ကြေးနီ ၂ မတ်၊ ဤအားလုံးကိုပေါင်းစပ်၍ ဆိုင်ရာတံဆိပ်ခတ်နှိပ်လျက် လုပ်ရသည်-ဟု ပြသည်၊ ထိုသို့ အညစ်အကြေးစင်ကြယ်သော ရွှေ ငွေ ကြေးနီတို့ဖြင့် လုပ်ရသောကြောင့် “နိလကဟာပဏ” ဟု ခေါ်သည်။

ဟေမပါဒံ သဇ္ဈုပပါဒံ၊ တဒ္ဓပပါဒဒ္ဓယံ တိ သော၊
ဗိသေတော ရူပမပေတော၊ ကာတံ သတ္တေသု ဒဿိတော။
ဇောတိ ဝုစ္စတေ ဒေါသော၊ နိဒ္ဓေါသတ္တာ တထိရိတော။

ဝသေန - ဖြင့်၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဣတရေသံ - နီလကဟာပဏမှ တပါး ကုန်သော၊ ဒုဒြဒါမကာဒိနံ-ဒုဒြဒါမအသပြာအစရှိသည် တို့၏၊ ဝါ-ဒုဒြဒါမ အမည်ရသူသည် ပြုအပ်သော အသပြာအစရှိသည်တို့၏၊ (ဝသေန - ဖြင့်၊ န ဝေဒိတဗ္ဗော-မသိထိုက်၊) ဟိ-ဆက်၊ တေန ပါဒေန-ဖြင့်၊ အတိတဗုဒ္ဓါပိ- ရှေးဘုရားရှင်တို့သည်လည်း၊ ပါရာဇိကံ- ကို၊ ပညပေသံ - ပညတ်တော်မူကြ ကုန်ပြီ၊ အနာဂတာပိ-နောင်ဘုရားရှင်တို့သည်လည်း၊ ပညပေသန္တိ-နလတံ၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ပါရာဇိကဝတ္ထု မှိဝါ - ပါရာဇိကဝတ္ထု၌၎င်း၊ ပါရာဇိကဝါ - ပါရာဇိက အာပတ်၌၎င်း၊ နာနတ္ထံ - ထူးသည်၏အဖြစ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ [ပါရာဇိက အခဏ်းဖြစ်၍ ပါရာ ဇိကကို နာမည်တပ်သည်၊ သံဃာဒိသေသံ စသည်၌လည်း ဝတ္ထု - အာပတ် အထူး မရှိပါ၊ သို့သော် အာပတ်အားလုံး စုံအောင်ကား အကြောင်းမပေါ် လျှင် ပညတ်တော်မူကြမည်မဟုတ်။] ဣမာနေဝ စတ္တာရိ-ဤမေထုန ဝိတိက္ကမ စသော လေးပါးတို့သည်ပင်၊ ပါရာဇိကဝတ္ထုနိ - တို့တည်း၊ ဣမာနေဝ စတ္တာရိ - ဤမေထုန ပါရာဇိကစသော လေးပါးတို့သည်ပင်၊ ပါရာဇိကာနိ- ပါရာဇိကအာပတ်တို့တည်း၊ ဣတော-ဤ၎င်းထက်၊ ဝါ-အောက်၊ ဥနံဝါ-

သော - ထို အသပြာကို၊ ဟေမပါဒံ - ရွှေတမတ်သားကို၎င်း၊ ပေ၊ မိသေတွာ- ရော၍၊ ရူပံ-အရုပ်ကို၊ အပေတွာ-နှိပ်၍၊ ကာတံ-ငှါ၊ သတ္တေသု-အသပြာလုပ်နည်းကို ပြသောကျမ်းတို့၌၊ ဒဿိတော-ပြီပေ၊ နိဒ္ဒေါသတ္တာ-အပြစ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တထာ-ထို နီလဟူ၍၊ ဤရိတော-ဆိုအပ်ပြီ။

ဝိမတိ။ ။ဝိမတိ ဋီကာ၌ကား - “ပေါရာဏသတ္တာနုရူပံ ဥပ္ပါဒိတော - ကဟာ ပဏ လုပ်နည်းကိုပြသော ရှေးကျမ်းအားလျော်စွာ ဖြစ်စေအပ် (ပြုလုပ်အပ်) သော၊ ဝိသတိမာသပ္ပမာဏ ဥတ္တမသုဝဏ္ဏန္တနကော-ဝဲ ၂ ဝ ပမာဏရှိသောကောင်းမြတ်သော ရွှေကို ထိုက်တန်သော၊ လက္ခဏ သမ္ပန္နော- အမှတ်တံဆိပ်နှင့်ပြည့်စုံသော (ဒေါင်းရုပ်- မင်း၏ဥားခေါင်းရုပ်စသော တံဆိပ်ပါသော) အသပြာကို၊ နီလကဟာပဏောတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော” = “ရွှေစင်္ဂါးကို နီလကဟာပဏ” ဟု ဆိုလို၏၊ ထိုသို့ဆိုပြီးလျှင် “ပါဒ” ကိုလည်း “ရွှေစင်တမတ်” ဟု သတ်မှတ်လေသည်၊ ထိုအဆိုကို ဆရာမြတ်တို့ လက်မခံ ကြကုန်။ [“ဝဲ ၂ ဝ ကိုတကျပ်” ဟုဆိုသဖြင့် ထိုတကျပ်ကို ၂၀ ပုံလျှင် တပုံကို “မာသက- တဝဲ” ခေါ်သည်ဟုလည်း သိသာပြီ။]

ဒုဒြဒါမကာဒိနံ။ ။ဒုဒြဒါမေနနာမ ကေနစိ ဥပ္ပါဒိတော ဒုဒြဒါမကော=ဒုဒြဒါမ မည်သော တစုံတယောက်သည် ဖြစ်စေအပ်သော အသပြာသည် “ဒုဒြဒါမက” မည်၏၊ (ဝိမတိ) ။ “ကေနစိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် “ရာဇ” မဟုတ်ကြောင်း၊ အသပြာလုပ် နိုင်သော ခေါင်းဆောင်တယောက် ဖြစ်ကြောင်း သိသာ၏၊ ထို ဒုဒြဒါမက အသပြာ သည် နီလကဟာပဏ၏ ၃ ဆထိုက်တန်သတတ်။

အယုတ်အလျော့ သည်၎င်း၊ အတိရေကံဝါ - အပိုအလွန်သည်၎င်း၊ နတ္ထိ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဘဂဝါပိ - သည်လည်း၊ ဓနိယံ-ကို၊ ဝိဂရဟိတော - ပြီး၍၊ ပါဒေနေဝ - ဖြင့်သာလျှင်၊ ဒုတိယပါရာဇိကံ - ကို၊ ပညပေန္တော- လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ယောပန ဘိက္ခု အဒိန္နံ ယေယျသင်္ခါတန္တိအာဒိ- သင်္ခါတံ အစ ရှိသော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ အာဟ-မူပြီ။

ဝေ-လျှင်၊ မူလစန္ဒေဇ္ဇဝေသေန-သာသနာတော်၌ အခြစ်အရင်း ပြတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဒဋ္ဌိ-မြည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒုတိယပါရာဇိကေ-ကို၊ ပညတ္ထေ-ပညတ် တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ အပရိပိ - အခြားလည်းဖြစ်သော၊ အနုပညတ္တတ္ထာယ- နေခံထပ်ပညတ်တော်မူခြင်း အကျိုးငှါ၊ ရဇကဘဏ္ဍိကဝတ္ထု- ရဇကဘဏ္ဍိက ဝတ္ထု သည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ တဿ-ထိုရဇကဘဏ္ဍိကဝတ္ထု၏၊ ဥပ္ပတ္တိ ဒီပနတ္ထိ-ဖြစ်ပုံကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝေဉ္စိခံ၊ ပေ၊ ဟောတိတိ- ဟူသော၊ ဧတံ- ဤစကားကို၊ (သံဝိတိကာရေဟိ)၊ ဝုတ္တိ-ပြီ၊ တဿ- ထိုဝေဉ္စိခံ ဘဂဝတာ၊ ပေ၊ ဟောတိဟူသော စကားရပ်၏၊ အတ္ထောစ-ကို၎င်း၊ အနုပညတ္တိသမ္ပန္နော စ-အနုပညတ်၏ အနုသန္ဓေ ဆက်စပ်ပုံကို၎င်း၊ ပဌမပါရာဇိကဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေ နေဝ- ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ စ-ဆက်၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ (တဿ - ထိုစကားရပ်၏၊ အတ္ထောစ - ကို၎င်း၊ အနုပညတ္တိ သမ္ပန္နောစ- ကို၎င်း၊ ပဌမပါရာဇိကဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော ယထာ-ကဲ့သို့)၊ ဧဝံ-တူ၊ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရေသု-နေခံဖြစ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသု- တို့၌၊ [တဿ - ထိုစကား၏၊ အတ္ထောစ အနုပညတ္တိ သမ္ပန္နောစ ပဌမပါရာဇိကဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော] ဟိ(ယုတ္တိ)-

တဿတ္ထောစ ။ ။ ပဌမပါရာဇိက-မက္ကဋ္ဌိဝတ္ထု ဖြစ်ပုံပြသော ပါဠိတော်အစ၌ “ဝေဉ္စိခံ၊ ပေ၊ ဟောတိ” ဟု ဤအတိုင်းပါ၏၊ ထိုဝါကျ၏အနက်ကိုလည်း “ဘဂဝတာ ဘိက္ခုနံ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ ဧဝံ ပညတ္တံ ဟောတိ၊ ဣဒဉ္စ အညံ ဝတ္ထု ဥဒပါဒိ” ဟု အဋ္ဌ ကထာဖွင့်ခဲ့၏၊ ထိုအဖွင့်ကို “တဿတ္ထောစ” ဟု ဆိုသည်။

အနုပညတ္တိ သမ္ပန္နောစ ။ ။ [ဤကား “သမ္ပန္နောစ” ဟု စပါသည်။] အနုပညတ် ဖြစ်ပုံကို ဆက်သွယ်ပြသော အနုသန္ဓေစကားကို “အနုပညတ္တိသမ္ပန္န” ဟု ဆိုသည်။ ပဌမပါရာဇိက-မက္ကဋ္ဌိဝတ္ထုကိုစ၍ ဖွင့်ပြသောအဋ္ဌကထာ၌ “ဣဒါနိ ယံတံ အညံ ဝတ္ထု ဥပ္ပန္နံ၊ တံ ဒဿေတံ တေန ခေါပန သမယေနာတိ အာဒိမာဟ” ဟု အပရာနုသန္ဓေ ကျမ်းတက်ပုံဇာတ်ရည်ရှယ်၍ “အနုပညတ္တိသမ္ပန္နောစ” ဟု ဆိုသည်။

ယထာစ ။ ။ “ယထာစ၊ ပေ၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသု” ၌ ယောဇနာ ရှိသည့်အတိုင်း သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသုနောင် ပိုဒ်ခတ်လျက် “အတ္ထောစ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟု ရှေ့ဝါကျမှ လိုက်စေ၍ အနက်ပေးခဲ့သည်။ ထို့နောက် ယောဇနာ၌ “ယံ ဟိတိ အာဒိ ခဋိကရဏံ”

ဤသို့ မှာထားခြင်းသည် သင့်၏ ယံယံ-အကြင် အကြင်ပုဒ်ကို (မယာ-သည်) ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဝုတ္တံ - ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီ၊ (ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီ)၊ တံတံ - ထိုထို ပုဒ်ကို၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံကို၊ (ဝိသေသ-တံ) ဝဇ္ဇေတွာ-၍၊ ဥပရူပရိ-အထက်အထက်၌၊ အပုဗ္ဗမေဝ-ရှေးမဟုတ်သော ပုဒ်ကိုသာ၊ ဝါ- အသစ်ဖြစ်သော ပုဒ်ကိုသာ၊ ဝဏ္ဏယိဿာမ - ဖွင့်ကုန်တော့အံ့၊ ဟိ - လဒ္ဒဒေါသ ထင်ရှားပြီအံ့၊ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ယံယံ-အကြင်အကြင်ပုဒ်သည်၊ ဝုတ္တနယံ-ရှိ၏၊ တံတံ-ထိုထို ပုဒ်ကို၊ ပုနပိ-ထပ်၍လည်း၊ ယဒိ ဝဏ္ဏယိ ဿာမ-နံအံ့၊ (ဝေဝသတိ)၊ ကဒါ-၌၊ ဝဏ္ဏနာယ- အဖွင့်၏၊ အန္တံ - အဆုံးသို့၊ ဝဓိဿာမ - ရောက်ကုန်တော့အံ့နည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဖွင့်အပ်ပြီးပုဒ်တို့ကို ထပ်ဖွင့်လျှင် အဆုံးသို့ မရောက်နိုင်ခြင်းကြောင့်) ယံယံ- ပုဒ်ကို၊ ပပ၊ သာဓုကံ-ကောင်းမွန်စွာ၊ ဥပသလ္လကွတွာ-မှတ်သား၍၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုပုဒ်၌၊ အတ္ထောစ-ကို၎င်း၊ ယောဇနာစ-ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၎င်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ - ၏၊ ပန- ဆက်၊ အပုဗ္ဗံ - သော၊ ယံကိစ္ဆံ - အမှတ်မရှိ တစုံတခုသောပုဒ်သည်၊ အနတ္တာနတ္ထံ- မပေါ်လွင်သော အနက်ရှိ၏၊ တံသဗ္ဗံ - ထိုအလုံးစုံသောပုဒ်ကို၊ မယမေဝ - ငါတို့ကိုယ်တိုင်ပင်၊ ဝဏ္ဏယိဿာမ-ဖွင့်ကုန်အံ့။

ရဇကတ္ထရဏံ ဝတိာတိ-ကား၊ ရဇကတိတ္ထံ-ကဝါဆိပ်ကမ်းသို့၊ ဝတိာ-၍၊ ဟိ-မှန်၊ [(တနည်း) ဟိ(ကသ္မာ)- ကြောင့်၊ တံ - ထိုကဝါဆိပ်ကမ်းကို၊ ရဇကတ္ထရဏန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- နည်း၊] တံ - ထိုကဝါဆိပ်ကမ်းကို၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထိုကဝါဆိပ်ကမ်း၌၊ ရဇကာ-ကဝါသည်တို့သည်၊ ဝတ္ထာနိ-အဝတ်တို့ကို၊ အတ္ထရန္တိ - ဖြန့်လှန်းကြကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ကဝါသည်တို့၏ အဝတ်တို့ကို ဖြန့်လှန်းရာ၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ ရဇကတ္ထရဏန္တိ - ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [“အတ္ထရန္တိ ဧတ္ထာတိ အတ္ထရဏံ၊ အာပုဗ္ဗံ+ထရ - ယု၊ ရဇကာနံ + အတ္ထရဏံ ရဇကတ္ထရဏံ ” ဟု အစစ်ပြု၊] ရဇကဘဏ္ဍိကန္တိ - ကား၊ ရဇကာနံ - တို့၏၊ ဘဏ္ဍိကံ- ဘဏ္ဍာထုပ်ကို၊ [ဘဏ္ဍံ ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ဘဏ္ဍိကံ၊] ရဇကာ-တို့သည်၊ သာယနသမယေ-၌၊ နဝရံ- သို့၊ ပဝိသန္တာ-ဝင်ခါနီးကုန်လသော်၊ ဗဟူနိ-နံသော၊ ဝတ္ထာနိ-တို့ကို၊ ဧကေကံ-တခုတခုသော၊ ဘဏ္ဍိကံ-ဘဏ္ဍာထုပ်ကို၊ ဝါ-ဘဏ္ဍာထုပ်ဖြစ်အောင်၊ ဗန္ဓန္တိ-ဖွဲ့ကြကုန်၏၊ တတော-ထို

ဟု ရှိ၏၊ ထိုအလို“ယံ ဟိ”ဟု ရှိသင့်၏၊ ဤ၌ကား“ယံယံ”ဟု ဝိစ္စာလည်းသင့်သောကြောင့် ယံယံဟုပင်အနက်ပေးလိုက်သည်၊ ဒဠိဇောတက ဟိသဒ္ဓါကား ကေန်ရှိသင့်၏၊ “ယံ ဝစနံ”ဟု ယောဇနာဖွင့်သော်လည်း “ပဒိ” စွဲခြင်းက သဘာဝကျသောကြောင့် အနတ္တာနပဒေနှင့်လိုက်အောင်“ပုဒ်”ဟု ဆိုလိုက်သည်။

ဘဏ္ဍာထုပ်တို့မှ၊ ဧကံ-သော၊ ဘဏ္ဍိကံ-ကို၊ တေသံ - ထိုကဝါသည်တို့သည်၊ ပမာဒေန-ကြောင့်၊ ဝါ-အမှတ်တမဲ့ နေခြင်းကြောင့်၊ အပဿန္တာနံ - မမြင်ကုန်စဉ်၊ အဝဟရိတွာ-အယုတ်အားဖြင့် ဆောင်ယူ၍၊ ထေနေတွာ-ခိုးဝှက်၍၊ (အာရာမံ ဟရိတွာ ဘာဇေသုံ-၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဂါမောနာမာတိ ဝေမာဒိ- ဂါမောနာမ ဤသို့ အစရှိသော စကားကို၊ ဂါမာဝါ အရညာဝါတိ ဣတ္ထ-ဝါဟူသော ဤပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ဝုတ္တဿ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော၊ ဂါမဿစ-၏ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရညဿစ-၏ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပဘောဒ ဒဿနတ္ထံ-အထူးအပြားကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို ဂါမောနာမ အစရှိသော ဝါကု၌၊ မလယဇနပဒေ-မလယဇနပုဒ်၌၊ (ကော-တလုံးသော၊ ကုဋိ-အိမ်ငယ်သည်၊ အတ္ထိသေယျထာပိ- ရှိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ- တူ၊) ယသ္မိံ ဂါမေ-၌၊ ကော ဝေ-သော၊ ကုဋိ-သည်၊ ဧကံ-သော၊ ဂေဟံ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ အယံ - ဤ ရွာသည်၊ ဧကကုဋိကော ဂါမောနာမ - ဧကကုဋိကဂါမ မည်၏၊ ဧတေန နယေန-ဖြင့်၊ အပရေပိ အခြားရွာတို့ကိုလည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-န၏။

ယော-အကြင်ရွာသည်၊ သဗ္ဗသော-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ မနုဿာနံ - တို့၏၊ အဘာဝေန - မရှိခြင်းကြောင့်၊ ယက္ခပရိဂ္ဂဟဘူတော-ဘီလူးတို့ သိမ်းပိုက်အပ်သည် ဖြစ်၍ ဖြစ်၏၊ (သောဝါ - ထို ရွာသည်၎င်း၊) ယတော - အကြင် ရွာမှ၊ မနုဿာ - တို့သည်၊ ဧကနစိ- သော၊ ကာရဏေန-အကြောင်းကြောင့်၊ ပုနပိ-လည်း၊ အာဂန္တုကာမာဝေ-ပြန်လာလိုကုန်သည် သာလျှင်၊ (ဟတွာ)၊ အပက္ကန္တာ - ဝဲသွားကုန်ပြီ၊ (သောဝါ- သည်၎င်း၊) အမနုဿောနာမ-အမနုဿဂါမမည်၏၊ ပရိက္ခိတ္တောနာမ-ပရိက္ခိတ္တမည်သည်၊ ဣဋ္ဌကပါကာရံ - အုဋ္ဌတံတိုင်းကို၊ အာဒိံ ကတွာ - ၍၊ အန္တမသော - ဖြင့်၊ ကဏ္ဍကသာခါဟိပိ - ဆူးခက်တို့ဖြင့်လည်း၊ ပရိက္ခိတ္တော - ကာရံအပ်သော ရွာတည်း၊ ဂေါနိသာဒိနိပိဋ္ဌောနာမ-ဋ္ဌမည်သည်၊ ဝီထိ သန္ဓိဝေသာဒိဝေသန-လမ်းအားဖြင့် ကောင်းစွာတည်နေခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အနိဝိသိတွာ - မတည်နေမှု၍၊ ဂါဝေါ- တို့သည်၊ တတ္ထ တတ္ထ - ထိုထို အရပ်၌၊

ယက္ခပရိဂ္ဂဟဘူတော။ ။ ဤပါဠိဖြင့် လူမရှိရုံမက၊ ဘေးရန်မကင်းသော အမနုဿ ဂါမဖြစ်နေကြောင်းကိုပြ၏၊ တနည်း- ဤပါဠိဖြင့် ဘီလူး နတ်တို့၏ မြို့ကိုပြ၏၊ ထိုနတ်မြို့လည်း ဘုံမိမာန်များ မထင်ရှားသော်လည်း ဈေးစသည်က ထင်ရှား (မြင်ရ) လျှင် ဂါမတွင် ပါဝင်၍ ဝိကာဇလဂါမပွဝေသန စသည်၌ ပန်ပြောမှု စသည်ကို ပြုရမည် ဟု ဝိကာတို့ဆိုကြ၏။ [လူမရှိသောရွာကို “နတ္ထိ+မနုဿာ ဣတိ အမနုဿော၊ အမနုဿောစ+သော+ဂါမောစာတိ အမနုဿဂါမော” ဟု ပြ။]

ဒုတ္တယော-၂ ကောင် ၃ ကောင်တို့သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ နိသီဒန္တိယထာ- ကဲ့သို့၊ ဝေ-တူ၊ တတ္ထ တတ္ထ-အရပ်၌၊ ဒုတ္တိဏိ-၂ အိမ် ၃ အိမ် ကုန်သော၊ ဃာနိ-တို့ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ နိဝိဇ္ဇော-တည်နေစေအပ်သော ရွာတည်း။

သတ္တောတိ-ကား၊ ဇဗံသတ္တ သကဋသတ္တာဒီသု- ခြေကုန်သည် အပေါင်း လှည်းကုန်သည် အပေါင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယောကောစိ - အမှတ် မရှိ တစုံတခုသော ကုန်သည်အပေါင်းတည်း၊ စ- ဆက်၊ ဣမသ္မိ' သိက္ခာပဒေ-၌၊ နိဂမောပိ- ကိုဂုဏ်၊ နဂရဗ္ဗိ- ကိုဂုဏ်၊ ဂါမဂ္ဂဟဏေနေဝ- ဂါမသဒ္ဓါဖြင့်ပင်၊ ဂဟိတံ-ယူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗိ - ၏၊ ဂါမူပစာရောတိအာဒိ - ရော အစရှိသော စကားကို၊ အရညပရိစ္ဆေဒ ဒဿနတ္ထိ-တော၏ အပိုင်းအခြားကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ-ပြီ။

ဣန္ဒြိဓိလေ ဌိတဿာတိ - ကား၊ အနုရာဓပုရဿ-အနုရာဓမြို့၏၊ ဒွေ- ၂ ခု ကုန်သော၊ ဣန္ဒြိဓိလာ-တံခါးခုံတို့သည်၊ အတ္ထိဇ္ဇဝ-ရှိကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ)၊ ယဿဂါမဿ-၏၊ ဒွေ-နံသော၊ ဣန္ဒြိဓိလာ-တို့သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တဿ-ထိုရွာ၏၊ အဗ္ဗန္တ ရိမေ-အတွင်း၌ဖြစ်သော၊ ဣန္ဒြိဓိလေ-၌ဌိတဿ-တည်သော၊ (“မဇ္ဈိမဿ-အားစွမ်းအားဖြင့် အလယ် အလတ်၌ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်။) ဟိ-ချွေ၊ တဿ-ထိုရွာ၏၊ ဗာဟိရော-ပြင်ဘက်၌ဖြစ်သော၊ ဣန္ဒြိဓိလော- သည်၊ အာဘိဓမ္မိကနယေန - အာဘိဓမ္မာ၌ လာသောနည်းဖြင့်၊ အရညသဇံပံ-တော၌ တည့်သွင်းအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ- တောဟူသော အရေအတွက်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ယဿ-ရွာ၏၊ ဧကော-သော၊ (ဣန္ဒ

ဂေါနိ သာဒိ နိဝိဇ္ဇော။ ။ နိသီဒနံ-နေခြင်း၊ နိသာဒေါ-ခြင်း၊ [နိပုဗ္ဗ, သဒ-ဏ။] ဂန္ဓံ+နိသာဒေါ ဂေါနိသာဒေါ၊ ဂေါနိသာဒေါဝိယာတိ ဂေါနိသာဒေါ၊ နွားတို့၏ နေခြင်းနှင့်တူသော နေခြင်း၊ ဂေါနိသာဒေါ ယဿာတိ ဂေါနိသာဒိ၊ နိဝိသီယတေ-တည်နေစေအပ်၏၊ ဣတိ နိဝိဇ္ဇော၊ ဂေါနိသာဒိစ+သော+နိဝိဇ္ဇောစာတိ ဂေါနိသာဒိ နိဝိဇ္ဇော။

ဂါမူပစာရောတိ အာဒိ ။ ။ သိက္ခာပုဒ်၌ “ ဂါမဝါ အရညာဝါ”ဟု ရှိသော ကြောင့် ပဒဘာဇနိ၌ ဂါမကိုဖွင့်ပြီးလျှင် အရညကိုသာ ဖွင့်ဆိုက်သည်မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် “ဂါမူပစာရော စသောစကားကို မိန့်ရပါသနည်း”ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ဂါမူပစာရောတိ အာဒိ၊ပေ၊ဝုတ္တိ”ဟု မိန့်သည်၊ ဂါမူပစာရကို မပြုလျှင် ဂါမမဟုတ်သမျှ အရပ်ကို “အရည”ဟု ထင်မှားဘွယ်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဂါမူပစာရလည်း အရညမဟုတ်၊ ဂါမူပစာရ ပြင်ဘက်ရောက်မှ အရညခေါ်သည် ဟု အရညအပိုင်းအခြားကို ပြခြင်းငှါ “ ဂါမူပစာရော ” စသော စကားကို ပဒဘာဇနိ၌ မိန့်တော်မူအပ်သည် - ဟုလို။ [သိက္ခာပုဒ်၌ကား ဂါမူပစာရကို ဂါမ၌သွင်းထားသည်။]

ခိလော-သည်၊ အတ္ထိ)၊ တဿ-ရွာ၏၊ ဂါမဒ္ဒါရဗာဟာနံ- ရွာတံခါးဘောင်
 တို့၏၊ ဝေမဇ္ဈေ - အလယ်၌၊ ဌိတဿ- သော၊ (မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ၊) ဟိ-
 မှန်၊ ယတြာပိ - အကြင်ရွာ၌လည်း၊ ဣန္ဒဒီလော- သည်၊ နတ္ထိ၊ တတြ- ရွာ၌၊
 ဂါမဒ္ဒါရဗာဟာနံ-တို့၏၊ ဝေမဇ္ဈမေဝ-အလယ်အရပ်ကိုသာ၊ ဣန္ဒဒီလောတိ-
 ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏၊ တေန- ကြောင့်၊ ဂါမဒ္ဒါရဗာဟာနံ မဇ္ဈေ ဌိတဿာတိ-
 ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ-ပြီး။

မဇ္ဈိမဿာတိ - ကား၊ ထာမမဇ္ဈိမဿ - အားအစွမ်းအားဖြင့် အလယ်
 အလတ်၌ ဖြစ်သော၊ နော ပမာဏမဇ္ဈိမဿ - ပမာဏအားဖြင့် အလယ်
 အလတ်၌ဖြစ်သူမဟုတ်သော၊(ပုရိသဿ-၏) နေဝအပ္ပထာမဿ-နည်းသော
 အားရှိသူလည်းမဟုတ်သော၊ န မဟာထာမဿ-ကြီးသောအား ရှိသူလည်း
 မဟုတ်သော၊ မဇ္ဈိမထာမဿ - အလယ် အလတ်၌ဖြစ်သော အားရှိသော၊
 (ပုရိသဿ-၏) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [နော ပမာဏမဇ္ဈိမဿ၌ မူလသံဝဏ္ဏ
 နာပြီး၏၊ နေဝ၊ပေ၊ဝုတ္တံ ဟောတိ- ကား၊ ဥဇုကတ္တကိုပြသော အနုသံဝဏ္ဏနာ
 တည်း။] လေဇျုပပါတောတိ - ကား၊ မာတုဂါမော - သည်၊ ကာကေ - ကျီး
 တို့ကို၊ ဥဋ္ဌာပေန္တော - ထစေလသော်၊ ဝါ - ပျံစေလသော်၊ ဥဇုကမေဝ -
 ဖြောင့်စွာသာလျှင်၊ ဟတ္ထံ- ကို၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြှောက်၍၊ လေဇျု- ခဲကို၊ ခိပတိ
 ယထာ-ပစ်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဥဒကုက္ကေပေ-ဥဒကုက္ကေပသိမ်၌၊ ဥဒကံ- ကို၊ ခိပန္တိ
 ယထာစ- ပစ်ကုန်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဧဝံ- ဤ အတူ၊ အခိပိတွာ-မပစ်မူ၍၊ တရုဏ
 မနဿာ - လူငယ်တို့သည်၊ ဝါ - လူပျိုတို့သည်၊ အတ္တနော - ၏၊ ဗလံ - ကို၊
 ဒဿေန္တာ- ပြုကုန်လသော်၊ [“ဒဿေန္တာ-ပြလိုကုန်သည်၊ ဟုတွာ” ဟုလည်း
 ပေး။] ဗာဟံ - လက်မောင်းကို၊ ပသာရေတွာ - ဆန့်တန်း၍၊ လေဇျု- ကို၊
 ခိပန္တိယထာ-ပစ်ကုန်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဧဝံ- ဤ အတူ၊ ခိတ္တဿ- ပစ်အပ်သော၊
 လေဇျုဿ- ၏၊ ပတနဋ္ဌာနံ- ကျရာ အရပ်တည်း၊ ပန- ဗျတိရိက်ကား၊ ပတိ
 တော-ကျပြီးသောခဲသည်၊ လုဌိတွာ-လိမ့်၍၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်သို့၊ ဝစ္စတိ-
 သွား၏၊ တံ-ထိုအရပ်ကို၊ န ဝဟေတဗ္ဗံ-မယူရာ။

ပန - ကား၊ အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ၊ပေ၊ လေဇျုပပါတောတိ ဣတ္ထေ - ၌၊
 နိဗ္ဗဇကောသဿ-တံစက်မြိတ်၏၊ [နိဗ္ဗံ တု ဆဒ္ဒကောဓိယံ(အဘိဓာန်-၂၁၇)။]

တတြ၊ပေ၊ဝုစ္စတိ။ ။ရွာတံခါးဘောင်၏အလယ်အရပ်ကို(တံခါးခုံမရှိသော်လည်း
 တံခါးခုံတပ်ရာ အရပ်ဖြစ်သောကြောင့်) ဌာနုပစာရအားဖြင့်“ဣန္ဒဒီလ”ဟု ခေါ်ပါ-
 ဟူလို၊ [ဝုစ္စတိ ဝုတ္တံ၊ နာမံပရိယာယ၊ ရှိလေကမူ၊ ဥပစာ။] ဒွါရဗာဟာလည်း မရှိပြန်လျှင်
 ရွာစည်းနှစ်ဘက်အစွန်း၏ အလယ်ကို “ဣန္ဒဒီလ”ဟု ခေါ်ရသည်။

ဥဒက ပါတဋ္ဌာနေ-၌၊ ငြိတဿ-သော၊ မဇ္ဈိမဿ-သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ သုပ္ပ
 ပါတော ဝါ - မန်း (စကော) ကျရာအရပ်သည်၎င်း၊ မုသလပါတော ဝါ-
 ကျည်ပွေ့ကျရာ အရပ်သည်၎င်း၊ ယရူပစာရောနာမ- ရ မည်၏၊ တသ္မိံ ယရူ
 ပစာရေ-ထိုအိမ်၏ဥပစာ၌၊ ငြိတဿ-တည်သောယောက်ျား၏၊ ခလဉ္စူပါတော-
 ခဲကျရာအရပ်သည်။ ဝါမူပစာရော-ရမည် ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ကုရုန္တ ဋ္ဌကထာယံ-
 ကုရုန္တိ အဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ မဟာပစ္စရိယဒ္ဓိ-မဟာပစ္စရိ အဋ္ဌကထာ၌လည်း၊
 တာဒိဿ မေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ။ [ထိုအတိုင်းဆိုသည်-ဟူလို။]

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာ အဋ္ဌကထာယံ-၌၊ (ထပေတွာ၊ ဝုတ္တံ-တို့၌စပ်၊)
 ယရုံနာမ-အိမ်မည်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ယရူပစာရော နာမ-အိမ်ဥပစာမည်သည်၊
 (အတ္ထိ)၊ ဝါမောနာမ (အတ္ထိ)၊ ဝါမူပစာရော နာမ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-သို့၊
 မာတိကံ-မာတိကာ ၄ချက်ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ နိဗ္ဗကောသဿ-တံစက်မြိတ်၏၊
 ဥဒက ပါတဋ္ဌာနဗ္ဗန္တရံ - ရေကျရာအရပ်၏ အတွင်းအရပ်သည်၊ ယရုံနာမ-
 ယရမည်၏၊ ပန-ကား၊ ဒွါရေ-အိမ်တံခါး၌၊ ငြိတော-သော၊ မာတုဝါမော-
 သည်၊ ယံ ဘာဇနဓောဝန ဥဒတံ-အကြင် ခွက်ဆေးရေကို၊ ဆဇ္ဇေတိ-စွန့်၏၊
 တဿ-ထို ခွက်ဆေးရေ၏၊ ပတနဋ္ဌာနဗ္ဗ-ကျရာအရပ်သည်၎င်း၊ မာတုဝါမေ
 နေဝ- သည်ပင်၊ အန္တောဂေဟေ - အိမ်တွင်း၌၊ [ဆင်ဝင်၏ အတွင်းကျသော
 အရပ်ကို “အန္တောဂေဟ” ဟု ဆိုသည်။] ငြိတေန-တည်လျက်၊ ပကတိယာ-
 ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ [အားစွမ်းပြခြင်း မဟုတ်-ဟူလို၊] ဗဟိ-သို့၊ ခိတ္တဿ-သော၊
 သုပ္ပဿဝါ - ၏သော်၎င်း၊ သမ္မုဂ္ဂနိယာ ဝါ - တံမြက်စည်း၏ သော်၎င်း၊
 ပတန ဋ္ဌာနဗ္ဗ-ကျရာ အရပ်သည်၎င်း၊ [ဤ ၂ ဝါကျဖြင့် ဝင်းအကာမရှိသော
 အိမ်၏ ဥပစာကိုပြ၏၊] ယရဿ- ၏၊ ပုရတော- ရွှေမျက်နှာသာ၌၊ ဒွိသု-၂ခု
 ကုန်သော၊ ကောဏေသု - အထောင့်တို့၌၊ သမ္မုဒ္ဓိတွာ- ဆက်စပ်၍၊ မဇ္ဈေ - ၌၊
 ရုက္ခသုစိဒ္ဓါရံ-သစ်ကျည်လျှိုတံခါးကို၊ ထဒပတွာ-၍၊ ဝေါရူပါနံ-နွားအပေါင်း
 တို့၏၊ ပဝေသန နိဝါရဏတ္ထံ - ဝင်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ ကတ
 ပရိက္ခေပေါစ-ပြုအပ်သော အကာအရံသည်၎င်း၊ (အတ္ထိ)၊ အယံသဗ္ဗောဝိ-

သရဿ၊ ပေ၊ ပရိက္ခေပေါစ။ ။ ဤဝါကျဖြင့် ဝင်းအကာရှိသောအိမ်၏ ဥပစာကို
 ပြ၏၊ များသောအားဖြင့် ဝင်းတံခါးကို ရွှေမျက်နှာသာ ထောင့်မှာ တပ်လေ့ရှိသော
 ကြောင့် “ပုရတော ဒွိသု ကောဏေသု” ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့တပ်မှ နေရာလည်း ကျယ်၊
 အထွက်အဝင်လည်း လွယ်ကူသည်။ အလယ် သစ်တုံးတန်း၍ ထိုသစ်တုံးကို အပေါက်
 ဖောက်ပြီးလျှင် သစ်သားချောင်း၊ သို့မဟုတ် ဝါးဟူသော အကျည်ကို လျှိုထားသော
 တံခါးကို “ရုက္ခသုစိဒ္ဓါရံ” ဟု ခေါ်သည်။

ဤအလုံးစုံသော အရပ်သည်လည်း၊ ဃရူပစာရော နာမ-မည်၏၊ တသ္မိံ ဃရူပစာရေ- ထို အိမ်ဥပစာ၌၊ [ရွာတွင် အစွန်ကျသော အိမ်ဥပစာ- ဟူလို၊] ဌိတဿ-သော၊ မဇ္ဈိမဿ-အားအစွမ်းအားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ လေဇူပဂါတဗ္ဗန္တရံ- ခဲတကျ၏ အတွင်းအရပ်သည်၊ ဂါမောနာမ-မည်၏၊ တတော-ထို ပဌမခဲတကျမှ၊ အညဿ-သော၊ လေဇူပဂါတဿ-ဒုတိယ ခဲတကျ၏၊ အဗ္ဗန္တရံ-အတွင်းအရပ်သည်၊ ဂါမူပစာရောနာမ-မည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

တ္ထေ-ဤ အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ အစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ ဣမံ-ဤ မဟာအဋ္ဌကထာ စကားသည်၊ ပမာဏံ - နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း စကားတည်း၊ ဝါ-လိုရင်းစကားတည်း၊ စ-ဆက်၊ တ္ထေ- ဤအပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿအစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ (ဣဒံ-သည်၊ ပမာဏံ-သည်၊ ဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊) ဝေဝံ-တူ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ရှေ့နောက်ပါဠိရပ်တို့၌၊ ယော အဋ္ဌကထာဝါဒေါဝါ-အကြင် အဋ္ဌကထာ ဝါဒကိုသော်၎င်း၊ ယော ထေရဝါဒေါဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ ပစ္စာ - ၌၊ ဝုစ္စတိ - ၏၊ သော - ထို နောက်၌ဆိုအပ်သော ဝါဒကို၊ ပမာဏတော-ပမာဏအားဖြင့်၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ [“ သော ” ဟု နိယာမ တချက်သာ ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ သဗ္ဗတ္ထ- ဟု ပါပြီးသောကြောင့်၎င်း “ယော ယော” ဟု ဝိစ္စာ မရှိသင့်၊ ဝိကာလေဂါမပုဝေသန စသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌ မဟာ အဋ္ဌကထာစကားကို အတိုင်းအတာလုပ်ရမည်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် “ ပမာဏ ” ဟု ဆိုသည်၊ ပဓိယတေ အနေနာတိ ပမာဏံ=နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာကြောင်းစကား။]

စ-ဆက်၊ ယံ ဧတံ-အကြင်သို့သော ဤ စကားကို၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တံ-ထို စကားသည်၊ ပါဠိယာ-နှင့်၊ ဝိရုဒ္ဓမိဝ-ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့၊ ဒိဿတိ - ထင်ရ၏၊ ဟိ - မှန်၊ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ပါဠိယံ-၌၊ ဃရူပစာရေ၊ ပေ၊ လေဇူပဂါတောတိ-ဟူ၍၊ တ္ထေကမေဝ-ဤမျှလောက်ကိုသာ၊ ဝုတ္တံ - ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ အဋ္ဌကထာယံ ပန- မဟာအဋ္ဌကထာ၌ကား၊

ယ ဓူတံ။ ။ “ယဓူတံ၊ ပေ၊ ဝုတ္တောတိ” ဟူသောစကားသည် စောဒကတယောံ ယောက်၏ စောဒနာပုံကို ပြသောစကားတည်း၊ ပါဠိတော်၌ “ဃရူပစာရေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဇူပဂါတော ” ဟု သာရှိ၏၊ ထိုလေဇူပဂါတကို “ ဂါမ ” ဟု မိန့်တော်မူအပ်သောစကားမရှိ၊ “ ဂါမူပစာရောနာမ ” ဟု စတည်ခဲ့သောကြောင့် ထိုလေဇူပဂါတသည် ဂါမူပစာရသောဖြစ်သင့်၏၊ သို့ပါလျက် မဟာအဋ္ဌကထာ၌ ထိုလေဇူပဂါတကို ဂါမ ဟု ဆိုထားသဖြင့် ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ထင်ရသည် - ဟူလို။ [တ္ထေကမေဝ၌ ဝေဖြင့် “ဂါမောနာမ” မပါဟု ကန့်။]

တံ လေဇ္ဇုပါတံ-ထို ခဲတကျအရပ်ကို၊ ဂါမသင်္ခေပံ-ရွာ၌သွင်းယူအပ်သည်ကို၊ ကတ္တာ-ရုံ၊ တတော- ထို ခဲတကျမှ၊ ပရံ- ၌၊ ဂါမူပစာရော-ကို၊ ဝုတ္တော-ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊(ဝိရုဒ္ဓိဓိဝ-သို့၊ ဒိဿတိ-၏) ပရိဟာရော- ကို၊ မယာ-သည်၊ ဝုစ္စတေ၊ ပါဠိယံ-၌၊ ဝုတ္တိ-ဟောတော်မူအပ်သည်ကား၊ သစ္စမေဝ-အမှန်ပင် တည်း၊ ပန- ထိုသို့ပင် မှန်ပါသော်လည်း၊ ဣ - ဤ ဗရူပစာရေ ဌိတဿ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ အဓိပ္ပါယ် - ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကို၊ ဝေဒိ တဗ္ဗော - ၏၊ သောစ - ထို ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကိုလည်း၊ အဋ္ဌကထာ စရိယာနမေဝ - ရှေးအဋ္ဌကထာ ဆရာတို့သည်သာ၊ ဝိဒိတော - သိအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဗရူပစာရေ ဌိတဿာတိ ဣ-၌၊ ဗရူပစာရလက္ခဏံ-ဗရူ ပစာရ၏ အမှတ်အသားကို၊ ပါဠိယံ-၌၊ အဝုတ္တိ-တိုက်ရိုက် မဟောအပ်သည်၊ (သမာနံပိ- သော်လည်း၊) အဋ္ဌကထာယံ - ၌၊ ဝုတ္တဝေသန - ဆိုအပ်သော စကား၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဂဟိတံ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ သေသမ္ပိ- ကြွင်းသော ဂါမူပစာရလက္ခဏာကိုလည်း၊ ဂဟေတမ္ပံ - ၏၊ [သေသမ္ပိတိ- ဂါမူပစာရ လက္ခဏံ သန္ဓာယ ဝဒတိ၊ ဗရူပစာရလက္ခဏာမှကြွင်းသော အပရိက္ခိတ္တ ဂါမ၏ ဂါမူပစာရလက္ခဏာကိုလည်း-ဟုလို။]

တတြ-ထို ဂါမူပစာရကို ယူခြင်း၌၊ [တသ္မိံ ဂါမူပစာရဂ္ဂဟဏေ] အယံ- ကား၊ နယော - သိကြောင်းနည်းတည်း၊ ဣမ - ဤ ဂါမာဝါ အရညာဝါ ဟူသော ပါဠိ၌၊ ဂါမောနာမ-ဂါမမည်သည်၊ ပရိက္ခိတ္တောစ- ပရိက္ခိတ္တ ဂါမ ၎င်း၊ အပရိက္ခိတ္တောစ-၎င်း (ဣတိ) ဒုဝိဓော ဟောတိ၊ တတြ-ထို ၂ ချိုးတို့တွင်၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော ရွာ၏၊ ပရိက္ခေပေါယေဝ - အကာအရံသည် ပင်၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-အပိုင်းအခြားတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ-ထို ပရိက္ခိတ္တ ဂါမ၏၊ ဝိသု - သီးခြား၊ ပရိစ္ဆေဒံ-ကို၊ အဝတ္တာ - ဟောတော် မမူဘဲ၊ ဂါမူ ပစာရော နာမ၊ ပေလေဇ္ဇုပါတောတိ-ဟူ၍၊ ပါဠိယံ-၌၊ ဝုတ္တိ-ဟောတော် မူအပ်ပြီ၊ ပန-ကား၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-သော၊ ဂါမဿ-၏၊ ဂါမပရိစ္ဆေဒေါ- ရွာအပိုင်းအခြားကို၊ ဝတ္တဗ္ဗော-မိန့်တော်မူထိုက်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ- ထို အပရိက္ခိတ္တ ဂါမ၏၊ ဂါမပရိစ္ဆေဒဿနတ္ထံ-၄၊ အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ပေလေဇ္ဇုပါတောတိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တိ-ပြီ၊ စ - ဆက်၊ ဂါမပရိစ္ဆေဒေ - ကို၊ ဒဿိတေ-ပြတော်မူအပ်ပြီးသော်၊ ဂါမူပစာရလက္ခဏံ-ကို၊ ပုဗ္ဗေ - ၌၊ ဝုတ္တ

ဗရူပစာရလက္ခဏံ။ ။ “ဗရူပစာရ” နာမည်ပါသော်လည်း “မည်သည့်အရပ်မှ စ၍ မည်သည့် အရပ်တိုင်အောင် ဗရူပစာရခေါ်သည် ” ဟု ဗရူပစာရ၏ အမှတ် အသား မပါသည်ကို “ပါဠိယံ အဝုတ္တိ” ဟု ဆိုသည်။

နယေနေဝ-သာ၊ ဣတုံ-ငှါ၊ သက္ကာ - တတ်ကောင်းပြီ၊ [“ ပရိက္ခိတ္တ ဂါဇဏိ ဥပစာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း ဒုတိယ ခဲတကျကို ဂါမူပစာရ ဟု သိနိုင်လောက်ပြီ” ဟုလို၊] ဣတိ- ကြောင့်၊ ပုန- ဖန်၊ တတ္ထ ဌိတဿ၊ ပေ၊ လေဇ္ဈ၊ ပါတောတိ-ဟူ၍၊ န ဝုတ္တံ-ဟောတော် မမူအပ်၊ (ဣတိ အယံ-ကား၊ နယော-တည်း၊) [တတ္ထ-ထို ဂါမ၌၊ ဌိတဿ-သော၊ မဇ္ဈိမဿ- အားစွမ်းအားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ- ၏၊ လေဇ္ဈ၊ပါတော - သည်၊ (ဂါမူပစာရောနာမ-ရမည်၏၊) ဤ နဝုတ္တံ၏ နောက်၌ “ တတြာယံ နယော ” ကို ပြန်၍အုပ်ဘို့ရာ ပရိသမာပနတ္ထ ဣတိသဒ္ဓါ ပါသင့်၏၊ မပါလျှင် ထည့်၍ပေးရမည်၊ ထို နယ ဟူသည်လည်း တိုက်ရိုက်မဟောဘဲ ပြီးနိုင်သော အဝုတ္တသိဒ္ဓိ နည်းတည်း။]

ပန - ဆက်၊ ယော - အကြင်ဆရာသည်၊ ဃရူပစာရေ - ၌၊ ဌိတဿ - တည်သောယောက်ျား၏၊ လေဇ္ဈ၊ပီတိယေဝ - ခဲတကျကိုပင်၊ ဂါမူပစာရောတိ-ဟူ၍၊ ဝဒတိ-ဆို၏၊ [ကုရန္တိအဋ္ဌကထာဆရာ၊ မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာဆရာတို့ကို စောင်းသောစကား၊] တဿ- ထိုဆရာ၏၊ (ဝါဒေ - အယူဝါဒ၌) ဃရူပစာရော-သည်၊ ဂါမော - ဂါမမည်၏၊ ဣတိ(အတ္ထော) - ဤ အနက်သည်၊ အာပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏၊ [တံ မရှိသောကြောင့် “ ရောက်၏ ” ဟု မပေးလင့်၊] တတော-ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဃရံ-၎င်း၊ ပေ၊ ဂါမူပစာရော-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ယေ ဝိဘာဂေါ - ဤ ဝေဘန်အပ်သော အထူးသည်၊ သံကိရတိ - ရောနှောရှုပ်ထွေး၏၊ ဝိကာလေ ဂါမပုဝေသနာဒိသု- သနအစရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဝါ-ပုဒ်တို့အတွက်၊ ဧတ္ထ - ဤယရ၊ ဃရူပစာရ၊ ဂါမ၊ ဂါမူပစာရတို့၌၊ အသံကိရတောစ - မရောနှောသော အားဖြင့်လည်း၊ ဝိနိစ္ဆယော - ကို၊ ဝေဒိ

သံကိရတိ ။ ။ သံကိရတောပုဒ်၌ သံပုဗ္ဗ ကိရဓာတ်သည် ရောနှောခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဤ၌လည်း သံပုဗ္ဗ ကိရဓာတ်ဖြင့် “သံကိရတိ=သင်္ကိရတိ” ဟု ရှိသောကြောင့် “မိဿယတိ” ဟု သာရတ္ထနှင့်သည်၊ မိဿဓာတ် စုရာဒိကာယပစ္စည်း ဖြစ်၍ “မိဿယ” ဟု ပါဌမှန်ရှိစေ၊ နောက်၌လည်း “အသင်္ကိရတော” ဟု ရှိစေ။

ဝိကာလေ၊ ပေ၊ ဒိ သု။ ။ ဝိကာလေ ဂါမပုဝေသန သိက္ခာပုဒ်၌ “ ပရိက္ခိတ္တရွာ၏ အကာကိုလွန်လျှင်၎င်း၊ အပရိက္ခိတ္တရွာ၏ ဥပစာသို့ သက်ရောက်လျှင်၎င်း ပါစိတ်” ဟု ပညတ်တော်မူသောကြောင့် ထို သိက္ခာပုဒ်များအတွက် ဂါမနှင့် ဂါမူပစာရကို မရောအောင် ဆုံးဖြတ်ထားဘို့ အရေးကြီးသည်- ဟုလို၊ အာဒိဖြင့် ဃရ၊ ဃရူပစာရ၊ ဂါမ၊ ဂါမူပစာရတို့၌ဖြစ်သော သံသိကလာဘ်ကို ဝေဘန်ခြင်းစသော ကိစ္စကိုယူပါ၊ “ ဃရ၌ ဖြစ်သောလာဘ်ကို ထိုဃရ၌တည်သော ရဟန်းတို့သာ ဝေဘန်၍ယူနိုင်၏ ” စသည်၌လည်း ဃရစသည်ကို ကွဲကွဲပြားပြား ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်ဘို့ အရေးကြီးသည်-ဟုလို။

တဗ္ဗော-၏၊ တဿာ - ကြောင့်၊ (ဝိကာလေ ဝါမပ္ပဝေသနအာစရိယော သိက္ခာ ပုဒ်တို့အတွက် မရောနှောသောအားဖြင့် အဆိုးအဖြတ်၏သိထားထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ပါဠိဉ္စ-ကိုင်း၊ အဋ္ဌကထဉ္စ-ကိုင်း၊ သံသန္ဓိတွာ- နီးနှောရ်၊ ဝုတ္တနယေနေဝ - ဖြင့်သာ၊ ဣတ္ထ - ဤ ဝါမာဝါ အရညာဝါ ဟူသောပါဠိ၌၊ ဝါမောစ - ကိုင်း၊ ဝါမူပစာရောစ - ကိုင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော - ၏၊ စ - ဆက်၊ ယောဝိဝါမော - သည်လည်း၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ မဟာ-ကြီးကျယ်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ပဗ္ဗာ - ၌၊ ကုလေသု - အမျိုးတို့သည်၊ နဋ္ဌေသု - ပျက်စီးကုန်လသော်၊ အပ္ပကော-ငယ်သည်၊ ဧဟာတိ၊ သော-ထိုရွာကို၊ ယရူပစာရတော-အစွန်ဆုံး အိမ်ဥပစာမှ၊ လေဉ္စ၊ ပါတေနေဝ - ဖြင့်သာ၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗော - ပိုင်းခြား ထိုက်၏၊ ပန - ဗျုတ်ရိုက်ကား၊ အဿ - ထိုရွာ၏၊ ပရိက္ခိတ္တဿာပိ - ကာရ် အပ်သောရွာ၏င်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿာပိ-၏င်း၊ ပုရိမပရိစ္ဆေ ဒေါ-ရှေးအပိုင်း အခြားသည်၊ အပ္ပမာဏမေဝ-ပမာဏမဟုတ်သည်သာ၊ ဣတိ-ဝါမာဝါနှင့် စပ်၍ ဆိုဘွယ်စကားရပ် အပြီးသတ်တည်း။

အရညံနာမ ထပေတွာ ဝါမဉ္စ ဝါမူပစာရဉ္စာတိ - ကား၊ ယထာဝုတ္တ လက္ခဏံ - အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော အပိုင်းအခြား အမှတ်အသား ရှိသော၊ ဣမံဝါမဉ္စ - ကိုင်း၊ ဣမံ ဝါမူပစာရဉ္စ - ကိုင်း၊ ထပေတွာ - ၍၊ ဣမသ္မိံ အဒိန္နာဒါနသိက္ခာပဒေ - ၌၊ အဝသေသိ - ကြွင်းသောအရပ်သည်၊ အရညံနာမ- မည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ပန-ကား၊ အဘိဓမ္မေ-အဘိ ဓမ္မာပါဠိတော်၌၊ အရညန္တိ နိက္ခမိတွာ ၊ ပေ၊ အရညန္တိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။ [အရညန္တိ- ကား၊ ဣန္ဒဒီလာ-တံခါးခုံမှ၊ ဗဟိ-သို့၊ နိက္ခမိတွာ- ၍၊ (ယံဌာနံ အတ္ထိ) သဗ္ဗံ-သော၊ တေ-ဤအရပ်သည်၊ အရညံ-မည်၏။] အာရညကသိက္ခာ ပဒေ- အာရညကသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌၊ အာရညကံနာမ၊ ပေ၊ ပစ္ဆိမံတိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ပြီ၊ တံ- ထိုတောရကျောင်းကို၊ ဣန္ဒဒီလတော- မှ၊ ငဋ္ဌာယ-၍၊ အာရောပိတေန - ဤ တင်အပ်ပြီးသော၊ အာစရိယဓနုနာ - လေးဆရာ၏ လေးဖြင့်၊ ပဉ္စဓနယတပ္ပမာဏန္တိ - လေးအပြန်ငါးရာ ပမာဏရှိ၏ ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ [ပစ္ဆိမံ-နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပဉ္စဓနသတိကံ - လေးအပြန် ငါးရာရှိသောအရပ်သည်၊ အာရညကံနာမ-သော၊ သေနာသနံ-တည်း။]

အာစရိယဓနု ။ ။ လေးအတတ် သင်ပြသော ဆရာတို့၏ ကိုင်နေကျလေးသည် ညှိမတင်သေးဘဲ တိုင်းလျှင် ရိုးရိုးအထွာဖြင့် ၉ ထွာ (၄ တောင်ထွာ) ရှိ၏။ ညှိတင် ပြီးမှ တိုင်းလျှင် ၄ တောင်ရှိ၏-ဟု ပြောစမှတ်ရှိ၏။ [အရညအခွဲ ၃ နည်းတွင် အဘိဓမ္မာ နည်းသာ မူချ အရညတည်း၊ ဝိနည်း-ယုတ္တန်နည်းမှာ ပရိယာယ်သာ။]

စေ-လျှင်၊ ဘဝဝတာ- သည်၊ ဂါမာဝါ အရညာဝါတိ တေဿ-ပါဠိ၏၊ အတ္ထံ-ကို၊ ဝိဘဇန္တေန-ဝေဘန်တော်မူလသော်၊ ဃရံ၊ပေ၊အရညန္တိ- ဟူ၍၊ ပါပဘိက္ခုနံ-ယုတ်မာကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ လေသောကာသ နံသေခေတ္တိ- အမြက်ထောင်ခွင့်ကို တားမြစ်တော်မူခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပဉ္စ-နံသော၊ ကောဠာ သာ-အဘို့အစုတို့ကို၊ ဒဿိတာ-နံပြီ၊ [သိက္ခာပုဒ်၌ “ဂါမာဝါ အရညာဝါ” ဟုသာ ဆို၏၊ ငါက “အိမ်မှ၊ သို့မဟုတ် အိမ်ဥပစာမှ၊ သို့မဟုတ် ရွာဥပစာမှ ယူသည်” ဟု အမြက်ထောင်ခွင့်ကို တားမြစ်ခြင်းငှါ ငါးပါးသော အဘို့ကို ပြတော်မူသည်-ဟူလို၊]တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဃရေဝါ-၌သော်၎င်း၊ ပေ၊အရညေ ဝါ-၌သော်၎င်း၊ ပါဒဉ္စနကတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သဿာမိကံ - ဥစ္စာရှင် ရှိသော၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ အဝဟရန္တဿ-ယုတ်ယုတ်မာမာဆောင်သောရဟန်း၏၊ ဝါ-ခိုးသောရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကမေဝ-ပင်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

ဣဒါနိ - (ဂါမာဝါ အရညာဝါပုဒ်ကို ဖွင့်ပြပြီးရာ) ယခုအခါ၌၊ အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ အာဒိယေယျာတိအာဒိနံ-ယုအစရှိသောပုဒ်ရပ်တို့၏၊ အတ္ထ ဒဿနတ္ထံ-ငှါ၊ အဒိန္နံနာမာတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ-၏၊ တတ္ထ-ထို အဒိန္နံနာမ အစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ ဒန္တပေါဏ သိက္ခာပဒေ-၌၊ အတ္ထနော-၏၊ သန္တကံ- ဥစ္စာသည်၊ (သမာနံပိ- သော်လည်း၊) အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကံ-အကပ်မခံအပ်သော၊ ကပ္ပိယံ-ရဟန်းတို့အား အပ်သော၊ [ရဟန်းအားလျော်သော ပစ္စည်းကိုပြလို၍ “ကပ္ပိယံ” ဟု ဆိုသည်၊ အကပ္ပိယအာဟာရလည်း အကပ်မခံရသေးလျှင် အဒိန္နပင်၊] အဇ္ဈောဟရဏီယံ - စားမျိုထိုက်သော အာဟာရကို၊ အဒိန္နန္တိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏၊ ပန- ကား၊ ဣ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ-သူတပါးတို့ သိမ်းပိုက်အပ်သော၊ [ကလေးစသူကဲ့သို့ ဥစ္စာရှင်က ကိုယ့် ဥစ္စာမှန်းမသိသော်လည်း စွန့်ပေးစသည်ကို မပြုသေးလျှင် ထိုသူ၏အပိုင်ဖြစ်၍ “ပရပရိဂ္ဂဟိတံ”တွင် ပါဝင်၏၊ “ပရေဟိ+ ပရိဂ္ဂဟိတံ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ”ဟု ပြု၊] သဿာမိကံ- သော၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ (အဒိန္နန္တိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏) တဒေတံ-ထို ဘဏ္ဍာသည်၊ ဝါ-ကို၊ တေဟိ သာမိကေဟိ-တို့သည်၊ ကာယေနဝါ-ဖြင့်သော် ၎င်း၊ ဝါစာယဝါ-၎င်း၊ နဒိန္နံ-မပေးအပ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဒိန္နံ-နှစ်သည်၏။

စေ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ ။ ။ စေ၊ပေ၊ ဒဿိတာဖြင့် ဂါမာဝါ အရညာဝါ ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၏ အဖွင့်အဆုံး နိဂုံးကိုပြ၏၊ “တသ္မာ၊ပေ၊ဝေဒိတဗ္ဗံ”ဖြင့် ထိုအဖွင့်ကြောင့် ရအပ်သော (လဒ္ဒဂဏ်) ကို ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် တသ္မာ၊ပေ၊ဝေဒိတဗ္ဗံကို “လဒ္ဒဂဏ် ဝါကျ”ဟု ၎င်း၊ ဂါမာဝါစသည်၏ အဖွင့်ဖြစ်သော ရှေ့စကား အခွဲလုံးကို “ယုတ္တိ ဝါကျ”=အသင့် ယုတ္တိရှိသော အနက်ကိုပြသော ဝါကျ”ဟု ၎င်း ခွဲပါ။

အတ္တနော- န်၊ ဟတ္တတောဝါ- မှသော်၎င်း၊ ယထာ ဌိတဋ္ဌာနတောဝါ- တည်မြဲတိုင်းသော အရပ်မှသော်၎င်း၊ နိသဋ္ဌိ - လွတ်အပ်သည်၊ န - မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အနိသဋ္ဌိ- ဌမည်၏၊ ယထာဌာနေ-တည်မြဲအရပ်၌၊ ဌိတံ-သည်၊ (သမာနံပိ- လည်း၊) အနပေက္ခတာယ- ဝဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပရိစ္စတ္တံ - စွန့်အပ်သည်၊ န - မဟုတ်၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ အပရိစ္စတ္တံ - မည်၏၊ အာရက္ခသံဝိဓာနေန - အစောင့်အရှောက်ကို စီရင်ခြင်းဖြင့်၊ ရက္ခိတတ္တာ- စောင့်ရှောက် အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရက္ခိတံ - မည်၏၊ မဉ္ဇူသာဒိသု- သေတ္တာ အစရှိသည်တို့၌၊ ပက္ခိပိတ္တာ - ထည့်၍၊ ဂေါပိတတ္တာ - လုံခြုံစေအပ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂေါပိတံ-မည်၏၊ ဣဒံ-ဤဥစ္စာသည်၊ မမံ-ငါ၏ဥစ္စာ၊ ဣတိ - သို့၊ တဏှာမမတ္တေန - ငါ့ဥစ္စာဟု စွဲလမ်းမှု၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ တဏှာဖြင့်၊ မမာယိတတ္တာ - ငါ့ဥစ္စာ ဟု ပြုကျင့်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မြတ်နိုးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မမာယိတံ-မည်၏၊ တာပိ အပရိစ္စာဂ ရက္ခဏ ဂေါပနာဟိ-ထို မစွန့်ခြင်း၊ စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ လုံခြုံစေခြင်းတို့ဖြင့်၊ ဘဏ္ဍာသာမိကေဟိ - ကုန်သော၊ တေဟိ ပရေဟိ - ထို သူတပါးတို့သည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတံ-သိမ်းပိုက်အပ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ- တမည်၏၊ တေ- ဤ အဒိန္န၊ အနိသဋ္ဌ၊ အပရိစ္စတ္တ၊ ရက္ခိတ၊ ဂေါပိတ၊ မမာယိတ၊ ပရပရိဂ္ဂဟိတ ဘဏ္ဍာသည်၊ အဒိန္နံ နာမ-မည်၏။

ထေယျသင်္ခါတန္တိ ဣတ္ထ - ၌၊ ထေနောတိ - ကား၊ စောရော-ခိုးသူတည်း၊ ထေနဿ-ခိုးသူ၏၊ ဘာဝေါ- ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာတည်း၊ ထေယျံ-ရာ၊ တေ- ဤထေယျသင်္ခါတံဟူသောအမည်သည်၊ အဝဟရဏစိတ္တဿ-ယုတ်ညံ့သော အားဖြင့် ဆောင်ယူကြောင်း စိတ်၏၊ ဝါ - ခိုးယူကြောင်း စိတ်၏၊ အမိဝစနံ- အမည်တည်း၊ သင်္ခါ သင်္ခါတန္တိ-သင်္ခါ၊ သင်္ခါတံ ဟူသောပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်း သည်၊ အတ္ထတော-အနက်အားဖြင့်၊ ကေ-တူ၏၊ တေ-ဤသင်္ခါသင်္ခါတံဟူသော

တဏှာမမတ္တေန။ ။ မမ+ဣဒံ မမံ=ငါ၏ ဥစ္စာ၊ အမှနောင် ဣဒံ အနက်၌ ဏ သက်၊ အမှကို မမပြု၊ မမဿ-ငါ့ဥစ္စာ ဟု စွဲလမ်းတတ်သူ၏+ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ တဏှာတည်း၊ မမတ္တံ-ဏှာ၊ တဏှာစ+သာ+မမတ္တံစာတိ တဏှာမမတ္တံ။

မမာယိတံ။ ။ မမံနောင် အာစာရ အနက်၌ အာယသက်၍ “မမာယ-ငါ့ဥစ္စာ ဟု ပြု”ဟု ဖြစ်၏၊ ကံဟော တပစ္စည်းသက်၍ “မမာယိတံ”ဟု ဖြစ်၏၊ [“ငါ့ဥစ္စာ ဟု ပြုအပ်၏”ဟု ပေး။]

ထေယျသင်္ခါတံ။ ။ ထေနောတံသည် ခိုးခြင်းအနက်ဟော၊ ထေန နောင်ဘာဝတ္ထ ကျသက် (န) ချေ၍ “ထေယံ” ဟု ထောမနိမိ၌ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ ယ တလုံးလာ၊ ဤ၌ “သင်္ခါတံ”ဟု လာသော်လည်း အခြားနေရာ၌ သင်္ခါပုဒ်သည်သာ ကောဋ္ဌာသအနက်

သဒ္ဓါသည်။ ကောဋ္ဌာသဿ - အဘို့အစုအနက်ကို၊ အမိဝစနံ - ဟောသော သဒ္ဓါတည်း၊ (ကေသုဝိယံ-အဘယ်ပါဠိရပ်တို့၌ ကဲ့သို့နည်း၊) သညာနိဒါနာဟိ ပပဉ္စသင်္ခါတိ အာဒိသုဝိယ-ပါဠိရပ်တို့၌ ကဲ့သို့တည်း၊ [ပပဉ္စသင်္ခါ-သံသရာကို ချွဲထွင်တတ်သော တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတရားအစုတို့သည်၊ သညာနိဒါနာ(ဟိ)- သညာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိကုန်သည်သာ။] ထေယျဗ္ဗ- ခိုးသူ၏ဖြစ်ကြောင်း လည်းဟုတ်၏။ တံ-ဟူသည်၊ သင်္ခါတဉ္စ-အစုလည်းဟုတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ ထေယျသင်္ခါတံ-မည်၏။ ထေယျစိတ္တ သင်္ခါတေခ-ခိုးသူ၏ဖြစ်ကြောင်းစိတ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဧကော - တပါးသော၊ စိတ္တကောဋ္ဌာသော - စိတ်အစုတည်း၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

စ - ဆက်၊ တေ - ဤ ထေယျသင်္ခါတံဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ကရဏတ္ထေ - ၌၊ ပစ္စတ္တဝစနံ-ပဌမာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ကရိုဏ်း အနက်၌ ပဌမာဝိဘတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ထေယျ သင်္ခါတေန-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း စိတ်အစုဖြင့်၊ (အာဒိယေယျ- ယုအံ့၊) ဣတိ - သို့၊ အတ္ထတော- ဖြင့်၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗ - ၏။ စ- ဆက်၊ ယော - အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ထေယျသင်္ခါတေန- ဖြင့်၊ အာဒိယတိ-၏။ သော-သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ထေယျစိတ္တော-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းစိတ်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ဗျဉ္ဇနံ - သဒ္ဓါကို၊ အနာဒိယံတွာ- အလေးအမြတ်အားဖြင့်မယူမူ၍၊ ဝါ-ဂရုမစိုက်မူ၍၊ [သင်္ခါတသဒ္ဓါနှင့် ပဌမာ ဝိဘတ်ကိုဂရုမစိုက်မူ၍-ဟူလို၊] အတ္ထမေဝ-လိုရင်းအနက်ကိုသာ၊ ဒဿေတံ- ငှါ၊ ထေယျစိတ္တော အဝဟရဏစိတ္တောတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ- သို့၊ အဿ-ထိုထေယျ သင်္ခါတံ ပုဒ်၏။ ပဒဘာဇနံ-ဇနီကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏။

ပန- ကား၊ အာဒိယေယျ၊ပေ၊ ဝီတိနာမေယျာတိတ္ထေ-၌၊ ပဌမပဒံ-အာဒိ ယေယျဟူသော ပဌမပုဒ်ကို၊ အဘိယောဂဝသေန - မိမိရဘို့ရာ လွန်စွာ အားထုတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-တရားစွဲခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော် မူအပ်ပြီ၊ ဒုတိယပဒံ - ဟရေယျဟူသော ဒုတိယပုဒ်ကို၊ အညေသံ - အခြား ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ဟရန္တဿ - ဆောင်လျက်၊ ဂစ္ဆတော - သွားသော

ဟောပုံ ထင်ရှားသောကြောင့် ထိုသင်္ခါကို အဖော်ညှိသောအားဖြင့်“သင်္ခါ-သင်္ခါတံတိ အတ္ထတောကေ”ဟု ဆိုသည်။ သင်္ခါ၌ သံပုဗ္ဗ ခါဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ သင်္ခါတံ၌ တပစ္စည်း ဖြစ်၍ ပစ္စည်းသာကွဲသောကြောင့် အနက်ချင်းတူသည်-ဟူလို၊ ထိုတွင်“သင်္ခါ တု ဉာဏ ကောဋ္ဌာသ၊ ပညတ္တိ ဂဏနာသုစ” ဟု အဘိဓာန်လာသည့်အတိုင်း သင်္ခါပုဒ်၏အနက် ကား များ၏။ ကြွင်းမှတ်တွယ်ကို ပါတိမေခံ ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ “ပပဉ္စသင်္ခါ”၌ “ပပဉ္စ+ပစိ-ဝိတ္တာရေ”ဟူသော ဓာတ်တည်း။

ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝသေန - ဖြင့်၊ (ဝတ္ထံ - ပြီ) တတိယပဒံ - အဝဟရေယျဟူသော တတိယပုဒ်ကို၊ ဥပနိက္ခိတ္တဘဏ္ဍဝသေန - အပ်နှံထားအပ်သော ဘဏ္ဍာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဝတ္ထံ)၊ စတုတ္ထံ - ဣရိယာပထံ ဝိကောပေယျဟူသော စတုတ္ထ ပုဒ်ကို၊ သဝိညာဏကဝသေန-သဝိညာဏကဘဏ္ဍာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဝတ္ထံ)၊ ပဉ္စမံ-ဌာနာစာဝေယျဟူသောပဉ္စမပုဒ်ကို၊ ထလေနိက္ခိတ္တာဒိဝသေန-ကုန်း၌ ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဝတ္ထံ)၊ ဆဋ္ဌံ-သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျဟူသော ဆဋ္ဌ ပုဒ်ကို၊ ပရိကပ္ပဝသေနဝါ - ကြံဆ အပ်သော အရပ်၏ အစွမ်းဖြင့်သော်၎င်း၊ သုကံဃာတဝသေနဝါ-ကင်းကောက်ထားရာ အရပ်၏ အစွမ်းဖြင့်သော်၎င်း၊ ဝတ္ထံ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

ပန - ကား၊ ဣတ္ထ - ဤ အာဒိယေယျ အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ ယောဇနာ - ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းသည်၊ ဧကဘဏ္ဍဝသေနပိ-တမျိုးသောဘဏ္ဍာ၏ အစွမ်း အားဖြင့်၎င်း၊ နာနာဘဏ္ဍဝသေနပိ - အမျိုးမျိုးသော ဘဏ္ဍာ၏ အစွမ်း အားဖြင့်၎င်း၊ ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ ဧကဘဏ္ဍဝသေန- ဖြင့်၊ သ ဝိညာဏကေ နေဝ-သ ဝိညာဏကဘဏ္ဍာဖြင့်သာ၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်၏၊ ဝါ-ရနိုင်၏၊ နာနာ ဘဏ္ဍဝသေနပန - ဖြင့်ကား၊ သ ဝိညာဏကာ ဝိညာဏကမိဿကေန - သ ဝိညာဏက, အဝိညာဏက ရောသောဘဏ္ဍာဖြင့်၊ (လဗ္ဘတိ-၏) တတ္ထ-ထို ဧကဘဏ္ဍ နာနာဘဏ္ဍတို့တွင်၊ တာဝ - ဧကဘဏ္ဍမှ ရှေးဦးစွာ၊ နာနာဘဏ္ဍ ဝသေန - ဖြင့်၊ (ယောဇနာ - အာဒိယေယျစသော ပုဒ်တို့ကိုယှဉ်စေခြင်းကို) ဝေ-ဤ ဆိုအပ်လတံသောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ အာဒိယေယျာတိ-ကား၊ အာရာမံ-သစ်သီးအာရာမံ ပန်းအာရာမံကို၊ ဝါ-သစ်သီးခြံ ပန်းခြံကို၊ အဘိ ယုဉ္ဇတိ-မိမိရဘို့ရာ လွန်စွာအားထုတ်အံ့၊ ဝါ-တရားစွဲအံ့၊ ဒုက္ကဋသု-ဒုက္ကဋ အာပတ်သို့၊ အာပတ္ထိ- ရောက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ (တနည်း) [ယော- အကြင်ရဟန်းသည်၊ အာရာမံ-ကို၊ အဘိယုဉ္ဇတိ-၏၊ (တသ- ထိုရဟန်း၏) ဒုက္ကဋသု- သို့၊ အာပတ္ထိ- သည်၊ ဟောတိ၊ (တနည်း) ဒုက္ကဋသု-ဋမည်သော၊ အာပတ္ထိ-အာပတ်သည်၊ အဿ-ဖြစ်၏၊ နောက်၌လည်း ဤအတိုင်းပေးပါ။]

ကေပေါလဗ္ဘတိ။ ။ဘဏ္ဍာတမျိုးထည်းကို အာဒိယေယျစသော ၅ မျိုးနှင့်တွဲရာ၌ သက်ရှိဘဏ္ဍာဖြင့်သာ တွဲ၍ဖြစ်နိုင်သည်-ဟူလို။ [ဝသေနပိဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “ဝသေနစ”ဟု သင်္ဂါယနာတင်စာ၌ ပြင်ထားသည့်အတိုင်း ကောင်း၏။]

နာနာ၊ ဝေ၊ လဗ္ဘတိ ။ ။ ဘဏ္ဍာအမျိုးမျိုးကို အာဒိယေယျ စသည်နှင့် တွဲရာ၌ သဝိညာဏက အဝိညာဏက ၂ မျိုးရော၍ တွဲမှဖြစ်နိုင်သည် - ဟူလို။ [နာနာဘဏ္ဍ ဝသေနပိဟု ရှိခြင်းလည်းမကောင်း၊ “နာနာဘဏ္ဍဝသေန ပန”ဟု ရှိမှ စာသွားလှ၏။]

သာမိကဿ-ဥစ္စာရှင်၏၊ ဝိမတိ - တွေးတောခြင်းကို၊ [ရမှ ရပါတော့မလား-ဟု တွေးတောမှုကို၊] ဥပ္ပါဒေတိ- အံ့၊ ထုလ္လစ္စယဿ- သို့၊ အာပတ္တိ- သည်၊ (ဟောတိ)၊ သာမိကော - သည်၊ မယံ - ငါ၏ဥစ္စာသည်၊ န ဘဝိဿတိ- မဖြစ်တော့လတံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ ဓရံ- လုလ္လဝီရိယကို၊ နိက္ခိပတိ-လျော့ချလိုက်အံ့၊ ပါရာဇိကဿ - သို့၊ အာပတ္တိ - သည်၊ ဟောတိ၊ [ဤ ပြခဲ့သော စကားဖြင့် အာရာမ တည်းဟူသောဘဏ္ဍာကို အာဒိယေယျပုဒ်နှင့် ယောဇနာ ပုံကိုပြ၏။] ဟရေယျာတိ - ကား၊ အညဿ- အခြားသူ၏၊ ဘဏ္ဍံ- ကို၊ ဟရန္တော-ဆောင်ယူသွားစဉ်၊ သီသေ-၌၊ ဘာရံ-ဆောင်ယူအပ်သောဘဏ္ဍာကို၊ [ဥစ္စာရှင်က တခြားသူထံပေးလိုက်၍ ဆောင်ယူအပ်သောဘဏ္ဍာ - ဟူလို၊] ဝေယျစိတ္တော - ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ) အာမသတိ- သုံးသပ်အံ့၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ၊ ဖန္ဒာပေတိ- လှုပ်ရှားစေအံ့၊ ပေခန္တံ-ပခုံးသို့၊ ဩရောပေတိ-ချအံ့၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ [ဤ ပြခဲ့သောစကားဖြင့် သက်န်းစသောဘဏ္ဍာကို အာဒိယေယျပုဒ်နှင့် ယောဇနာ (ယှဉ်စပ်)ပုံကို ပြ၏။]

အဝဟရေယျာတိ-ကား၊ ဥပနိက္ခိတ္တံ-အနီး၌ချထားအပ်သော၊ ဝါ-အပ်နံ့ထားအပ်သော၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ မေ-၏၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ဒေတိ-ပေးပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုစ္စမာနော- သော်၊ အဟံ- သည်၊ န ဝဏ္ဏာမိ-မယူ၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏတိ-အံ့၊ ပေ၊ သာမိကော-သည်၊ မယံ- အား၊ န ဒဿတိ- ပြန်ပေးတော့မည်မဟုတ်၊ ဣတိ- ၍၊ ဓရံ- ကို၊ နိက္ခိပတိ - အံ့၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ [သပိတ်စသော

အဘိယုဉ္ဇတိ။ ။ ရုဓာဒိ ယုဇဓာတ်သည် ဥဿာဟ - အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ဤနေရာ၌ အာရာမကိုမိမိရအောင် အားထုတ်မှုကို “အဘိယုဉ္ဇတိ”ဟု ဆိုလို၏။ ထို အားထုတ်ခြင်းဟူသည် တရားရုံး၌ စောဒက(တရားလို) လုပ်၍စောဒနာခြင်း တရားစွဲခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “အဘိယုဉ္ဇတိ-စောဒေတိ၊ အဇ္ဇံ ကရောတီတိအတ္ထော ” ဟု အဓိပ္ပါယ်နက်ဖွင့်သည်။

ဓရံ နိက္ခိပတိ ။ ။ “ ယုဂေ မိကာရေ ဝီရိယေ , ပဓာနေ စာန္တိကေ ဓုရော ” (၁၀၀၄) အဘိဓာန်လာအနက်ထိုတွင် လုလ္လဝီရိယအနက်တည်း။ ဤနေရာ၌ ဥစ္စာရှင်က ရဘိုရန်ကြိုးစားမှုကို လျော့ချလိုက်ခြင်းကို “ဓရနိက္ခေပ”ဟု ဆိုလိုသည်။ [ဓရံဗ (ဟိံသာယံ) တို့ပစ္စည်း, ဣပပစ္စည်းဖြင့် “ ဓုရ ”ဟု ထောမန်မိ၌ ဣတ္ထိလိန်ရှိ၏။ “ဓုဗ္ဗတိ - မိမိကိန်းရာသတွာကို ညှဉ်းဆဲတတ်၏၊ ဝါ - ညှဉ်းဆဲရာရောက်၏၊ ဣတိ ဓုရ”ဟု ပြ။] “ဓရနိက္ခေပ”ကို ရှေးက “ဝန်ချခြင်း”ဟု အနက်ပေးကြ၏။ ဓုရာသဒ္ဓါသည် ဘာရ-တာဝန်, ဝန်ထုပ်အနက်ဟောသော်လည်း သူတပါးအတွက် ဆောင်ဘွယ်ကို “တာဝန်”ဟု ခေါ်သောကြောင့် ထိုအနက်သည် ဤနေရာနှင့် မလျော်ပါ။ [ကင်္ခါဘာသာဒီကာ “ဓရံ နိက္ခိပတိ”၌လည်း အဓိပ္ပါယ်ပြထားပြီ။]

ဘဏ္ဍာတမျိုးကို အာဒိယေယျနှင့် ယောဇနာပုံကိုပြု၏။ ဣရိယာပထံ ဝိကော ပေယျာတိ - ကား၊ သဟဘဏ္ဍဟာရကံ - ဘဏ္ဍာဆောင်သူနှင့် တကွသော ဘဏ္ဍာကို၊ နေဿာမိ-အံ၊ ဣတိ - ဤသို့ကြီး၍၊ ပဌမံပါဒံ - ပဌမခြေလှမ်းကို၊ သင်္ကာမေတိ-ရှေ့စေအံ့၊ [နေရာမှဖြစ်စေ၊ သွားမြီလမ်းမှဖြစ်စေ ပြောင်းရှေ့စေအံ့-ဟူလို၊] ပေ၊ ဒုတိယံပါဒံ-ကို၊ သင်္ကာမေတိ- အံ၊ ပေ၊ [အခြား ဘဏ္ဍာတမျိုးကို အာဒိယေယျနှင့် ယှဉ်ပုံကိုပြု၏။] ဌာနာ စာဝေယျာတိ-ကား၊ ထလဋ္ဌံ-ကုန်း၌တည်သော၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ထေယျစိတ္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာမသတိ-အံ၊ ပေ၊ ဖန္ဓာပေတိ-အံ၊ ပေ၊ ဌာနာ-မှ၊ စာဝေတိ-အံ၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ [ကုန်း၌တည်သော ဘဏ္ဍာတမျိုးကို အာဒိယေယျနှင့်ယှဉ်ပုံကိုပြု၏]

သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျာတိ - ကား၊ ပရိကပ္ပိတဋ္ဌာနံ - ကြံဆအပ်သော အရပ်ကို၊ ဝါ - မှန်းထားအပ်သော အရပ်ကို၊ [ဩကာသပရိကပ္ပနဝသေန ပရိကပ္ပိတပဒေသံ=မည်သည့် အရပ်တိုင်အောင် ပဌမယူသွားပြီးမှ ဥစ္စာရှင်တို့ မမြင်လျှင် ခိုးသွားမည် ဟု မှန်းထားအပ်သော အရပ်ကို၊] ပဌမံ ပါဒံ-ကို၊ အတိတ္တာမေတိ - အံ၊ အာပတ္တိထုလ္လစ္စယဿ၊ ဒုတိယံ ပါဒံ အတိတ္တာမေတိ၊ အာပတ္တိပါရာဇိကဿ၊ အထဝါ - ကား၊ ပဌမံ ပါဒံ - ကို၊ သုင်္ဂယာတံ-ကင်းကောက်ရာ အရပ်ကို၊ ပေ၊ အာပတ္တိပါရာဇိကဿ၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ အာဒိယေယျ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ နာနာဘဏ္ဍဝသေန- အမျိုးမျိုးသော ဘဏ္ဍာတို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ [အာဒိယေယျအတွက်ဘဏ္ဍာတမျိုး၊ သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျအတွက်ဘဏ္ဍာတမျိုး၊ ဤသို့ အမျိုးမျိုးသောဘဏ္ဍာတို့၏အစွမ်းဖြင့်-ဟူလို၊] ယောဇနာ-ယှဉ်စေခြင်းတည်း။

ပန-ကား၊ ဧကဘဏ္ဍဝသေန - တမျိုးတည်းသော ဘဏ္ဍာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ယောဇနာ-ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ)၊ သဿာမိကံ- သော၊ ဒါသံဝါ-ကျွန်ကို သော်၎င်း၊ တိရစ္ဆာနံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ ယထာဂုတ္တေန - အကြင် အကြင်

သုင်္ဂယာတံ။ ။ရာဇုနံ ဒေယျတာဂဿ ဧတံ အဓိဝစနံ သုင်္ဂောတိ=မိမိယူဆောင်လာသော ပစ္စည်းအတွက် မင်းတို့အားပေးထိုက်သော အခွန်အကောက်ကို “သုင်္ဂ” ဟု ခေါ်၏။ ဟညတိ ဧတ္တာတိ ဃာတော = အခွန်မပေးဘဲသွားလျှင် မင်းမှာ ထို အခွန် ဖျက်တော့၏။ ထို့ကြောင့် အခွန်မပေးဘဲ သွားသူတို့က ဖျက်ဆီးအပ်ရာ ဖြစ်သော (ကင်းကောက်ရာ) အရပ်သည် ဃာတမည်၏။ သုင်္ဂဿ+ဃာတော သုင်္ဂဃာတော-မပေးဘဲသွားသူတို့၏ ကင်းခွန်ကို ဖျက်ဆီးအပ်ရာအရပ်၊ ဝါ - ကင်းကောက်ဌာန။ [“ ဧတ္ထ ပရိဋ္ဌေဟိ သုင်္ဂော ဒါတဗ္ဗောတိ- ဤ အရပ်ဝင်လာသူမှန်သမျှ အကောက် အခွန်ပေးရမည်” ဟု၊ ရုက္ခပဗ္ဗတာဒိသညာဏေန နိယမိတပ္ပဒေသဿေတံ အဓိဝစနံ။]

ဆိုအပ်ပြီးသော၊ အဘိဇယာဝါဒိနာ - တရားစွဲခြင်း အစရှိသော၊ နယေန-
 ဖြင့်၊ အာဒိယတိဝါ- ယူမူလည်း ယူ၏၊ ဟရတိဝါ- ဆောင်ရွက်သွားစဉ် ခိုးစိတ်
 ဝင်၍မူလည်းယူ၏၊ အဝဟရတိဝါ- အပ်နှံထားအပ်သောဘဏ္ဍာကို အယုတ်
 အားဖြင့်မူလည်း ယူ၏၊ ဣရိယာပထံဝါ-ဘဏ္ဍာ၏ ဣရိယာပုထံကိုမူလည်း၊
 ဝိကောပေတိ-ဖျက်ဆီး၏၊ ဌာနာဝါ-မှလည်း၊ စာဝေတိ-ရွှေ၊ စေ၏၊ ပရိစ္ဆေ
 ခံဝါ- အပိုင်းအခြားကိုမူလည်း၊ အတိတ္တာမေတိ- ၏၊ အယံ-ကား၊ ဣ- ဤ
 အာဒိယေယျအစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ ဧကဘဏ္ဍဝေေန-ဖြင့်၊ ယောဇနာ-တည်း။

အဝိစ-သည်သာမကသေး၊ ဆ-နသော၊ ဆုမာနိ ပဒါနိ-ဤ အာဒိယေယျ
 အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဝဏ္ဏန္တေန - ဖွင့်ပြသော ဆရာသည်၊ ပဉ္စပဉ္စကေ-
 ၅ ပါးသော ပဉ္စကတို့ကို၊ သမောဓာနေတွာ - ပေါင်း၍၊ ပဉ္စဝိသတိ - သော၊
 အဝဟာရာ-ခိုးခြင်းတို့ကို၊ ဒသေတဗ္ဗာ-န၏၊ ဟိ-လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြုဥားအံ့၊ ဝေ-
 ဤသို့ ၂၅ ပါးသော ခိုးခြင်းတို့ကို ပြု၍၊ ဝဏ္ဏယတာ- ဖွင့်ပြသော ဆရာသည်၊
 ဣဒံ အဒိန္နာဒါန ပါရာဇိကံ - သည်၊ ဝါ - ကို၊ သုဝဏ္ဏိတံ-ကောင်းစွာဖွင့်ပြ
 အပ်သည်၊ ဝါ - စုံလင်စွာ ဖွင့်ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ စ - ဆက်၊ ဆုမသ္မိ
 ဌာနေ-၌၊ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာ- အလုံးစုံသော ရှေးအဋ္ဌကထာတို့သည်၊ အာကု
 လာ- ရောယွက် ရှုပ်ထွေးကုန်၏၊ လုလိတာ - မငြိမ်မသက် လှုပ်လှက်ကုန်၏၊
 ဝါ- ချောက်ချားကုန်၏၊ ဒုဝိညေယျ ဝိနိစ္ဆယာ - ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သော
 အဆိုးအဖြတ်ရှိကုန်၏၊ ဝါ-အသိခက်သော အဆိုးအဖြတ်ရှိကုန်၏။

တထာဟိ-ထိုစကားကို ချဲ့ဥားအံ့၊ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု-တို့၌၊ ပါဠိယံ-ပါဠိ
 တော်၌၊ ပဉ္စဟာကာရေဟိ၊ ပေ၊ ဟောတီတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊
 ယာနိတာနိအဝဟာရဂ်ါနိ-အကြင်ခိုးခြင်း၏အင်္ဂါတို့ကို၊ ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်
 မူအပ်ကုန်ပြီ၊ [ဝိနိတဝတ္ထုရှေ့နား၌ ဟောထားတော်မူသည်။] တာနိဝိ - ထို
 အဝဟာရဂ် တို့ကိုလည်း၊ ဝဟေတွာ - ၍၊ ကတ္တစိ - အချို့အဋ္ဌကထာ၌၊ ဧကံ
 ပဉ္စတံ-တမျိုးသော ပဉ္စကကို၊ ဒသိတံ-ပြအပ်ပြီ၊ ကတ္တစိ-အချို့ အဋ္ဌကထာ၌၊
 ဆဟာကာရေဟိတိ - ဟူ၍၊ အာဂတေဟိ - လာသောပုဒ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ, ဒွေ
 ပဉ္စကာနိ-၂ မျိုးသောပဉ္စကတို့ကို၊ ဒသိတာနိ၊ [ပဌမပဉ္စကနှင့်တကွ ၂ပါး-

အာကုလာ, လုလိတာ။ ။အာပုဗ္ဗ ကုလ, ကပစ္စည်းသည် ဗျာကုလ-ရောယွက်
 ရှုပ်ထွေးခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ “သင်္ဂုလာ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဤ အနက်ပင်တည်း၊
 လုလဓာတ်သည် အာဇ္ဇောလန, စာလန အနက်တို့ကိုဟော၏၊ အာဇ္ဇောလန-ဟူသည်
 ပုခက်ညှဲသကဲ့သို့ လှုပ်လှက်ခြင်း အကြိမ်ကြိမ် ဟိုရောက် သည်ရောက်ဖြစ်ခြင်း , အနု
 သန္ဓာန-အဖန်ဖန်ဆက်စပ်ခြင်းတည်း၊ ဋီကာ၌ “ဝိလောလိတာ”ဟု အနက်တူဖွင့်၏။

ဟူလို။] တောနိဓ-ဤအဝဟာရဂ်တို့သည်လည်း၊ [ယောဇနာ၌“တောနိ ပဉ္စကောနိ”ဟု ရှိ၏။ နောံက-ပဉ္စကောနိနှင့်ထပ်နေ၍ မကောင်း။] ပဉ္စကောနိ-ပဉ္စကတို့သည်။ နဟောန္တိ - မဟုတ်ကုန်၊ (ကသ္မာ)နဟောန္တိ၊ ဟိ(ယသ္မာ)ယတ္ထ - အကြင်ပုဒ် ၅ ပါးအပေါင်း၌၊ ဝါ - တွင်၊ ဧကေကေန - တပါးတပါးသော၊ ပဒေနေ-ဖြင့်၊ အာဟာရော - ခိုးခြင်းသည်၊ သိဇ္ဈတိ-ပြီးစီး၏၊ တံ-ထိုပုဒ်၅ပါးအပေါင်းကို၊ ပဉ္စကံနာမ - ပဉ္စကမည်၏ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ [ပဉ္စန္ဒိ- ငါးမျိုးသော ခိုးနည်းတို့၏+သမူဟော ပဉ္စကံ။] (တသ္မာ- ကြောင့်၊ တောနိ- ဤအဝဟာရဂ်တို့သည်၊ ပဉ္စကောနိ နဟောန္တိ၊) ပန- ဆက်၊ ဣတ္ထ - ဤ ပဉ္စဟာကာရေဟိ အဒိန္နံ အာဒိယန္တဿအစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ သဗ္ဗေဟိပိ - ကုန်သော၊ ပဒေဟိ-ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ဧကောယေဝ - တမျိုးသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အဝဟာရော-သည်၊ (ဟောတိ)၊ စ- ဆက်၊ တတ္ထ- ထို ရှေးအဋ္ဌကထာတို့၌၊ လဗ္ဘမာနာနိ ယေဝ-ရထိုက်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ယာနိပိ ပဉ္စကောနိ- တို့ကိုလည်း၊ [ပဉ္စဝီသတိယာ အဝဟာရေသု လဗ္ဘမာနပဉ္စကောနိ။] ဒဿိတာနိ၊ တေသံပိ-ထို ပဉ္စကတို့၏လည်း၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော ပဉ္စကတို့၏၊ အတ္ထော-ကို၊ န ပကာ သိတော- ထင်ရှားမပြုအပ်၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ၊ ပေ၊ ဒဿိယမာနာ- ပြုအပ်လတ်ကုန်သော၊ ပဉ္စဝီသတိ-သော၊ ဣမေအဝဟာရာ-တို့ကို၊ သာဓုကံ-စွာ၊ သလ္လက္ခေတဗ္ဗာ - မှတ်သားထိုက်ကုန်၏၊ ဝါ- မှတ်သားကြပါလေ။

ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ပဉ္စကောနိနာမ-တို့မည်သည်၊ နာနာဘဏှ ပဉ္စကံ-၎င်းပေ၊ ဣတိ - ဤသည်တို့တည်း၊ တတ္ထ- ထို ၅ ပါးသော ပဉ္စကတို့တွင်၊ နာနာဘဏှ ပဉ္စကဉ္စ-ကို၎င်း၊ ကေဘဏှ ပဉ္စကဉ္စ- ကို၎င်း၊ အာဒိယေယျ၊ ပေ၊ ဌာနာ စာဝေယျာတိ-ဟူကုန်သော၊ ဣမေသံပဒါနံ ဝသေန လဗ္ဘန္တိ၊ တာနိ-ထိုပဉ္စကတို့ကို၊ ပုဗ္ဗေ - ၌၊ ယောဇေတွာ - ယှဉ်စေ၍၊ ဒဿိတ နယေနေဝ - ပြုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ ပန-ဆက်၊ သင်္ကေတံ ဝီတိနာမေယျာတိ-ဟူသော၊ ဆဋ္ဌိ - ဖြစ်သော၊ ယံတေပဒံ - အကြင်ပုဒ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ - ထိုပုဒ်သည်၊ ပရိကပ္ပါဝဟာရဿစ-ကြံဆခြင်းရှိသော ခိုးခြင်း၏၎င်း၊ ဝါ-နှင့်၎င်း၊ နိသဂ္ဂိယာဝဟာရဿစ-ပစ်လွှင့်ခြင်းရှိသော ခိုးခြင်း၏၎င်း၊ ဝါ-နှင့်၎င်း၊ သာဓာရဏံ- တူသော ဆောင်ခြင်းရှိ၏၊ ဝါ - ဆက်ဆံ၏၊ တသ္မာ၊ တံ - ထိုသင်္ကေတံ ဝီတိနာမေယျ ဟူသောပုဒ်ကို၊ တတိယ ပဉ္စမေသု-တတိယ ပဉ္စမဖြစ်ကုန်သော၊ ပဉ္စကေသု - သာဟတ္ထိကပဉ္စက ထေယျာဝဟာရပဉ္စကတို့၌၊ လဗ္ဘမာနပဒ ဝသေန - ရထိုက်သော ပုဒ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ယောဇေတဗ္ဗံ - ယှဉ်စေရ၏၊ [သာဟတ္ထိကပဉ္စက၌ ရထိုက်သောပုဒ်သည် နိသဂ္ဂိယာဝဟာရ ပုဒ်တည်း၊

ထေယျာဝဟာရပဉ္စက၌ ရထိုက်သောပုဒ်ကား ပရိကပ္ပာဝဟာရပုဒ်တည်း။] နာနာဘဏ္ဍပဉ္စကဉ္စ - ကို၎င်း၊ ကေဘဏ္ဍ ပဉ္စကဉ္စ - ကို၎င်း၊ ဝုတ္တံ - ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ- ဆိုခဲ့ပြီ။

သာဟတ္ထိက ပဉ္စကံ-သာဟတ္ထိက ပဉ္စကဟူသည်။ ကတမံ-အဘယ်နည်း၊ အဝဟာရ-ခိုးခြင်းတို့သည်။ သာဟတ္ထိကော-သာဟတ္ထိက ခိုးခြင်း၎င်း၊ ပေ၊ ဓုရနိက္ခေပေါ - ဓုရနိက္ခေပ ခိုးခြင်း၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ ပဉ္စ - တို့တည်း၊ တုတ္ထ- ထို ငါးပါးတို့တွင်၊ ပရဿ - သူတပါး၏၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ သဟတ္ထာ-မိမိလက်ဖြင့်၊ (ယံ) အဝဟာရတိ - အကြင်ခိုး၏၊ (အယံ - ဤ ခိုးခြင်းသည်။) သာဟတ္ထိကော နာမ-သာဟတ္ထိက ခိုးခြင်းမည်၏။ ဝါ-မိမိလက်ဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော ခိုးခြင်း မည်၏။ အသုကဿ-ထို မည်သူ၏၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ အဝဟာရ-ခိုးဆောင်ချေလော့၊ ဣတိ-သို့၊ အညံ-အခြားသူကို၊ (ယံ) အာဏာပေတိ-အကြင် စေခိုင်း၏၊ (အယံ-ဤ စေခိုင်းခြင်းသည်။) အာဏတ္ထိကော နာမ-အာဏတ္ထိက ခိုးခြင်း မည်၏။ ဝါ-စေခိုင်းခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော ခိုးခြင်းမည်၏၊ (ယသ္မိ-အကြင် ခိုးခြင်း၌။) အန္တောသုကံယာတေ ဌိတော၊ ပေ၊ ပါရာဇိကဿာတိ - ပါရာဇိ ကဿအစရှိသော၊ ဣမိနာစ-ဤပုဒ်နှင့်လည်း၊ သဒ္ဓိံ သင်္ကေတံပီတိနာမေယျာ

သာဟတ္ထိက ပဉ္စကံ။ ။ သကော+ဟတ္ထော သဟတ္ထော=မိမိဥစ္စာဖြစ်သောလက်၊ ဝါ-မိမိလက်၊ [သကကို သပြု၊] သဟတ္ထေန+နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်စေအပ်သော ခိုးခြင်းတည်း၊ သာဟတ္ထိကော-ခြင်း၊ သာဟတ္ထိကာဒိ+ပဉ္စကံသာဟတ္ထိက ပဉ္စကံ=သာဟတ္ထိက အစ ရှိသောပဉ္စက၊ အာဒိသဒ္ဓါကိုချေ။ [“ကုသလတ္ထိကံ ” ဟူရာ၌ကဲ့သို့ အာဒိလဒ္ဓနာမ- (အစပုဒ်ဖြင့် ရအပ်သော နာမည်တည်း။) ပုဗ္ဗပယောဂ ပဉ္စကံ , ထေယျာဝဟာရ ပဉ္စကတို့၌လည်း နည်းတူ။]

အာဏတ္ထိက နိသဂ္ဂိယ ။ ။ အာဏာပနံ - စေခိုင်းခြင်း၊ အာဏတ္ထိ - ခြင်း၊ အာဏတ္ထိယာ+နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်စေအပ်သော ခိုးခြင်းတည်း၊ အာဏတ္ထိကော - ခြင်း၊ နိသဇ္ဇနံ-ပစ်လွှတ်ခြင်း၊ နိသဂ္ဂေါ-ခြင်း၊ နိသဂ္ဂေါယေဝ-နိသဂ္ဂိယော၊ (သုတ္တံ၌ ဣယ ပစ္စည်း)၊ “နိသဂ္ဂိယ”ဟူသည် အဝဟာရ (ခိုးခြင်း) ၏ အစိတ်အပိုင်း တပါးတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ခိုးခြင်း”ကို အရကောက်ဘို့ရန် “ယသ္မိ” ဟု၎င်း၊ “အယံ” ဟု၎င်း ထည့်၍ အနက် ပေးရသည်။ သာဟတ္ထိကော စသည်၌လည်း ခိုးခြင်းကို အရကောက် ဘို့ရန် “ယံ+အယံ”ဟု ထည့်ရသည်။

ယောဇနာ၌ကား နိသဂ္ဂိယောနာမကို “ လဘတိ၌ ကတ္တား ” ဟု ဆို၏။ ထိုအလို “နိသဂ္ဂိယောနာမ-နိသဂ္ဂိယ ခိုးခြင်းမည်သည်၊ ပေ၊ လဘတိ-ရ၏”ဟု ပေးရလိမ့်မည်။ သို့ဖြစ်လျှင် “နိသဂ္ဂိယခိုးခြင်းသည်၊ ပဒယောဇနံ လဘတိ-ပုဒ်ကို ယောဇနာခြင်းကို ရ၏ ”ဟု အဓိပ္ပါယ်မရှိသော အနက်ပေးခြင်းသာ ဖြစ်စေရာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် နိဿယ၌ ယောဇနာအလိုမလိုက်ဘဲ တမျိုးပေးထားသည်။

တိ ဣဒံပဒံ-သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျဟူသော ဤပုဒ်သည်။ ယောဇနံ-ယှဉ်စေခြင်းကို၊ လဘတိ-၏၊ (အယံ - ဤခိုးခြင်းသည်။) နိသဂ္ဂိယောနာမ- မည်၏။ (တံ-သည်။) အသုကံနာမ-ထိုမည်သော၊ ဘဏ္ဍိ-ကို၊ ယဒါ-၌၊ (အဝဟရိတံ)။ သက္ကာယိ၊ တဒါ-၌၊ အဝဟရ-ခိုးလော၊ ဣတိ-သို့၊ (ယံ) အာဏာပေတိ၊ (အယံ)၊ အတ္တသာဓကောနာမ-အတ္တသာဓက ခိုးခြင်းမည်၏။ ဝါ-မခိုးမီကပင် ပါရာဇိကဟူသော အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော ခိုးခြင်းမည်၏။ တတ္ထ - ထိုသို့စေခိုင်းရာ၌၊ ပရော - စေခိုင်းအပ်သော အခြားသူသည်။ အနန္တရာယိကော - အန္တရာယမရှိသည်၊ (အနှောံအရှက်မရှိသည်-ဟူလို) ဟုတ္တာ, တံ-ထိုဘဏ္ဍာကို၊ သစေ အဝဟရတံ-အကယ်၍ ခိုးဖြစ်အံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ အာဏာပကော-စေခိုင်းတတ်သော ရဟန်းသည်။ အာဏတ္တိက္ခဏေယေဝ - စေခိုင်းအပ်ရာခဏ၌ပင်၊ ပါရာဇိကော-ပါရာဇိကကျသည်။ ဟောတိ၊ အဝဟာရကောပန-ခိုးတတ်သော ရဟန်းသည်ကား၊ အဝဟဋကောလေ- ခိုးအပ်ရာအခါ၌၊ ဝါ- ခိုးအပ်ရာ အခါရေခံမှ၊ (ပါရာဇိကော ဟောတိ)၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အတ္တသာဓကော-အတ္တသာဓက ခိုးခြင်းတည်း၊ ပန-ကား၊ ဓုရနိက္ခေပေါ-ဓုရနိက္ခေပ ခိုးခြင်းကို။

ဣဒံ ပဒံ ယောဇနံ လဘတိ။ ။ [ပဒယောဇနံ ဟု စာအုပ်များ၌ ရှိသော်လည်း “ဣဒံ ပဒံ ယောဇနံ” ဟု ရှိမှ စာသွားကောင်းပါသည်။ “ပုဒ်” ဆိုသော်လည်း ဝါကျပုဒ်တည်း။] “သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျ” ဟု ရှေ့၌ ဆိုအပ်ခဲ့သော ပုဒ်သည် နိသဂ္ဂိယ ခိုးခြင်း၌ ယှဉ်စပ်မှု သုံးစွဲမှုကို ရသည် - ဟု ဆိုလိုသည်။ သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျ၏ အဖွင့်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။ ထို အဖွင့်၌ “ပရိကပ္ပိတဋ္ဌာနံ အတိတ္တာမေတိ” ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ ထိုစကားကို ဤနိသဂ္ဂိယ ခိုးခြင်း၌ ယှဉ်စေပါ။ “ပရိကပ္ပိတဋ္ဌာနံ လွန်စေ” ဟု ရာ၌ “ခိုးလာသောဘဏ္ဍာကို ပရိကပ္ပိတဋ္ဌာနံ လွန်သွားအောင်ပစ်လွှတ်၏” ဟု အဓိပ္ပါယ်ကို ယှဉ်စေလျှင် နိသဂ္ဂိယခိုးခြင်းပင် ဖြစ်တော့၏-ဟူလို။

ဣဒံနာစ သဗ္ဗိ။ ။ စဖြင့် ဣဒံပဒံကို ပေါင်း၊ နေခံ သုကံသာတကထာ၌ “အန္တော သုကံသာတောပေ၊ ပါရာဇိကဿ” ဟု လာလတံ၊ သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျ ဟူသော ဤပုဒ်သာ မက, သုကံသာတကထာ၌ လာမည့် ဤ စကားလည်း ဤ နိသဂ္ဂိယခိုးခြင်း၌ သုံးစွဲနိုင်ပါသည် - ဟူလို၊ သုံးစွဲပုံကား - ကင်းကောက်ရာ အရပ်၏ အတွင်းဘက်၌ တည်နေလျက် မိမိယူလာသော ဝတ္ထုအတွက် ကင်းကောက် မပေးလိုသဖြင့် ထိုဝတ္ထုကို ကင်းကော်ခွာန ပြင်ဘက်ရောက်အောင် ပစ်လိုက်လျှင် ကင်းခွန်ငွေကို နိသဂ္ဂိယခိုးခြင်းဖြင့် ခိုးရာရောက်သည်။ ဤသို့ သုံးစွဲပါ-ဟူလို။

အတ္တသာဓကေ။ ။ အတ္ထံ + သာဓေတီတိ အတ္တသာဓကော-အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော အဝဟာရတည်း။ [ကြိယာသိဒ္ဓိတော ပုရေတရမေဝ- ခိုးမှုကြိယာ ပြီးစီးခြင်းမှ ရှေးဥျားစွာသာလျှင်၊ ပါရာဇိကာပတ္တိ သင်္ခါတံ အတ္ထံ-ပါရာဇိက အာပတ်သင့်ခြင်းဟူသောအကျိုးကို၊ သာဓေတီ- ပြီးစေ၏။]

ဝါ-လုလ္လကို လျှော့ချခြင်းဟူသောခိုးခြင်းကို၊ ဥပနိက္ခိတ္တ ဘဏ္ဍဝသေန-အပ်နှံထားအပ်သော ဘဏ္ဍာ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ သာဟတ္ထိကပဉ္စတံ-သာဟတ္ထိက ပဉ္စကတည်း။

ပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စကံ-ပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စကဟူသည်၊ ကတမံ-နည်း၊ အပရေဝိ-သာဟတ္ထိကပဉ္စကမှ တပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အဝဟာရာ - တို့သည်၊ ပုဗ္ဗပယောဂေါ- ပုဗ္ဗပယောဂ ခိုးခြင်း၎င်း၊ သဟပယောဂေါ-၎င်း၊ သံဝိဒါဝဟာရာ-၎င်း၊ သင်္ကေတကမ္မံ-၎င်း၊ နိမိတ္တကမ္မံ-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စ-တို့တည်း၊ တတ္ထ-ထို ငါးပါးတို့တွင်၊ အာဏတ္ထိဝသေန-စေခိုင်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပုဗ္ဗ

ရုနိက္ခေပ။ ။ ဝုရုဿ-လုလ္လကို + နိက္ခိပနံ ဝုရုနိက္ခေပေါ။ [အာရာမာဘိယုဉ္ဇနာဒိသု အတ္တနောစ ပရဿစ ဒါနဂဟဏေသု (မိမိက ပြန်ပေးခြင်း , ဥစ္စာရှင်က ပြန်ယူခြင်းတို့၌) နိရုဿာဟဘာဝါပါဒနံ (အားထုတ်ခြင်း မရှိသူ၏ အဖြစ်သို့ရောက်စေခြင်းတည်း)၊ နိရုဿာဟ-အဖွင့်ကိုထောက်၍ “ဝုရု” ကို အားထုတ်ခြင်းစီရိယဟုပေး။]

အာဏတ္ထိကနှင့်အတ္တသာဓကေ။ ။ “အတ္တသာဓကောနာမ ပေ၊ အာဏာပေတိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် အာဏတ္ထိကနှင့်အတ္တသာဓကသည် စေခိုင်းခြင်းအားဖြင့်တူသော်လည်း အာဏတ္ထိ စေခိုင်းခြင်းသည် ယခု ခိုးဘို့ရန် ခိုင်းခြင်းတည်း၊ အတ္တသာဓက ခိုင်းခြင်းကား နောင်ခါစွမ်းနိုင်မှ ခိုးဘို့ရန်ခိုင်းခြင်းတည်း၊ ဤသို့ ယခုခိုင်း- နောင်ခါခိုင်းအားဖြင့် ခိုင်းပုံကွဲပြားသည်၊ ထို့ပြင်-အတ္တသာဓက၌ သာဟတ္ထိကပယောဂလည်း ရှိ၏။ ဆီအိုးထည်းမှဆီကိုပျက်စေလို၍ သားရေဘိနပ်ကို ကိုယ်တိုင်ချရာ၌ တမတ်တန်ကို စုတ်ယူမည်မှန်လျှင် လက်ကလွတ်သည်နှင့်တပြိုင်နက် အတ္တသာဓကခိုးခြင်းဖြစ်တော့၏။

ဥပနိက္ခိတ္တ ဘဏ္ဍဝသေန။ ။ ဤ စကားလည်း ဥပလက္ခဏနည်းသာ၊ အာရာမ်ကို တရားစွဲခြင်း ခေတ္တယူပြီးနောက် ပြန်မပေးခြင်း၊ ဘဏ္ဍဒေယျထိုက်ရာ၌ အစားမပေးခြင်းတို့၌လည်း ဝုရုနိက္ခေပပြုလျှင် ပါရာဇိကပင် ဖြစ်သည်။

ပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စက။ ။ ပုဗ္ဗေ- ဘဏ္ဍာကိုမယူမီရှေ့၌ + ပဝတ္ထော ပယောဂေါ- ပုဗ္ဗပယောဂေါ၊ ပယောဂေန+သဟ ဝတ္ထတီတိ သဟပယောဂေါ (အဝဟာရာ)- ပယောဂနှင့် တပြိုင်နက်ဖြစ်သောခိုးခြင်း၊ သံဝိဒေယ+အဝဟာရာ သံဝိဒါဝဟာရာ- စပေါင်းတိုင်ပင်၍ ခိုးခြင်း၊ သင်္ကေတကမ္မံနာမ - ပုဗ္ဗနာဒိကာလပရိစ္ဆေဒဝသေန (နံနက်စသော ကာလအပိုင်းအခြား၏ အစွမ်းဖြင့်) သဉ္စာနနကမ္မံ - သိကြောင်း အမှတ်အသားကိုပြုခြင်း၊ နိမိတ္တကမ္မံနာမ-သညပ္ပါဒနတ္ထိ (အမှတ်အသားကိုဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှါ) အက္ခိဒိဓကာဒိနိမိတ္တကရဏံ-မျက်စိမှိတ်ပြုခြင်းစသော အရိပ်နိမိတ်ပြုခြင်း။

အာဏတ္ထိဝသေန ပုဗ္ဗပယောဂေါ။ ။ ကေန် ခိုးမည်သူကို အခိုးခိုင်းရာ၌ မခိုးမီ ရှေးဦးစွာ အာပတ်သင့်သောကြောင့် “ပုဗ္ဗေ-မခိုးမီရှေ့၌+ပဝတ္ထော ပယောဂေါ- စေခိုင်းခြင်းပယောဂတည်း၊ ဣတိ ပုဗ္ဗပယောဂေါ”။ [သံဝိဒါဝဟာရ - အစရှိသော ပုဒ်အပေါင်းမှာ နောက်၌ထင်ရှားလတံ့။]

ပယောဂေါ-ပုဗ္ဗပယောဂ ခိုးခြင်းကို၊ ဝါ-မခိုးမီ ရှေ့အဘို့၌ဖြစ်သော ပယောဂ ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဌာနာ-မှ၊ စာဝနဝသေန-ဖြင့်၊ သဟပယောဂေါ- သဟ ပယောဂ ခိုးခြင်းကို၊ ဝါ- ခိုးခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော ပယောဂကို၊ (ဝေဒိ တဗ္ဗော)၊ ပန - ကား၊ ဣတရေ - ပုဗ္ဗပယောဂ သဟပယောဂမှ အခြားကုန် သော၊ တယော-သုံးပါးသော ခိုးခြင်းတို့ကို၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အာဂတ နယေနဝ-သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ ဣတ် ဣဒံ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စကံ-တည်း။

ထေယျာဝဟာရပဉ္စကံ-ဟူသည်၊ ကတမံ-နည်း၊ အပရေပိ-အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အဝဟာရ - တို့သည်၊ ထေယျာဝဟာရော- ထေယျာဝဟာရ ခိုးခြင်း၎င်း၊ ပေ၊ ကုသာဝဟာရော - ၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ ပဉ္စ- တို့တည်း၊ ပဉ္စဝိ- ငါးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ - ထို ခိုးခြင်းတို့ကို၊ အညတရော ဘိက္ခု၊ ပေ၊ အဂ္ဂဟေသီတိ-ဟူသော၊ တေသ္မိံ ကုသသင်္ကာမန ဝတ္ထုသ္မိံ - ဤ ကုသသင်္ကာ မနဝတ္ထု၌၊ ဝတ္ထုယိသာမ-ကုန်အံ့၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ထေယျာဝဟာရ ပဉ္စကံ-တည်း၊ ဝေ-လျှင်၊ ပဉ္စ- ကုန်သော၊ ဣမာနိ ပဉ္စကာနိ-တို့ကို၊ ပေ၊ ဝေဒိ တဗ္ဗာ၊ ပန- ဆက်၊ ပဉ္စသု- ကုန်သော၊ ဣမေသုစ ပဉ္စကေသု - ဤ ပဉ္စကတို့၌ လည်း၊ ကုသလေန - ကျွမ်းကျင်သော၊ ဝိနယဓရေန- ဝိနည်းမိရိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဩတိဏ္ဏံ-သက်ရောက်လာသော၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုကို၊ သဟသာ-အဆောတလျှင်၊ အဝိနိစ္စိတွာဝ- မဆုံးဖြတ်သေးမူ၍သာလျှင်၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဌာနာနိ- ဌာန တို့ကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗာနိ-ကြည့်ရှုထိုက်ကုန်၏၊ ယာနိ-ယင်း ငါးဌာနတို့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ပေါရာဏာ-ရှေး၌ဖြစ်ပေ၊ ဆရာတော်တို့သည်၊ အာဟု-ကုန်ပြီ၊

ဌာနာ၊ ပေ၊ ပယောဂေါ ။ ။ ဤစကားလည်း နိဒဿန နည်းသာတည်း၊ တဒု-ကြောင့်နည်း- ငုတ်တိုင်အမှတ်အသားကို ပြောင်းရွှေ့၍ မြေကိုခိုးရာ၌ ဘဏ္ဍာ၏ ဌာနာစာဝနမရှိဘဲ သဟပယောဂ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။

ထေယျာဝဟာရ ပဉ္စကံ ။ ။ ထေယျေန + အဝဟာရော ထေယျာဝဟာရော (ခိုးသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ) ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး မမြင်အောင်ခိုးခြင်း၊ ခိုနိဗ္ဗင်စသည်ဖြင့် လှည့်ပတ်၍ခိုးခြင်းတည်း၊ ပသယု- လှမ်းမိုးနိုင်စက်၍ + အဝဟာရော ပသယုာဝဟာ ရော = ဒါးမြိတိုက်ခြင်း ၊ အနုကြမ်းစီးခြင်း ၊ အကြပ်ကိုင်ခြင်းများတည်း၊ ပရိကပ္ပေါ ယဿာတိ ပရိကပ္ပေါ၊ ပရိကပ္ပေါ စ + သော + အဝဟာရောစာတိ ပရိကပ္ပေါဝဟာရော = ဘဏ္ဍာကိုဖြစ်စေ၊ ယူရာအရပ်ကိုဖြစ်စေ၊ ကြိဆ မှန်းထားခြင်းရှိသောခိုးခြင်း၊ ပဋိစ္စန္ဓ သ + အဝဟာရော ပဋိစ္စန္ဓာဝဟာရော - မြက် စသည်ဖြင့် ဖုံးထားအပ်ပြီးသော ဘဏ္ဍာကို နောက်မှခိုးယူခြင်း၊ ကုသေန- ပြောင်းရွှေ့ အပ်သောမဲဖြင့် + အဝဟာရော ကုသာဝဟာရော၊ ဤသို့ သဒ္ဓါနက်မျှကိုသာ သိနှင့်ပု၊ အမိပ္ပါယ်ကို နောက်၌ပြလတံ။

(ကိ)။ ဝတ္ထုကာလဉ္စ၊ ပေဝိစက္ခဏောတိ- ဟူ၍၊ (အာဟ)၊ [ဝိစက္ခဏော- စူးစမ်းခြင်သိ၊ ပညာရှိသည်၊ ဝတ္ထုစ- ဝတ္ထုကို၎င်း၊ ကာလဉ္စ- အချိန်အခါကို၎င်း၊ ဒေသဉ္စ-အရပ်ကို၎င်း၊ အညံ-တန်ဖိုးကို၎င်း၊ ပဉ္စမ-ငါးခုခြေခံဖြစ်သော၊ ပရိဘောဂ (ပရိဘောဂံ)-သုံးစွဲခြင်းကို၎င်း၊ ပဉ္စ- ကုန်သော၊ ဌာနာနိ- တို့ကို၊ တုလယိတွာ - နှိုင်းချိန်၍၊ အတ္ထံ - အနက်ကို၊ (အာပတ်, အနာပတ်စသော အနက်ကို) ဓာရေယျ-ဆောင်ရွက်ရာ၏။]

တတ္ထ-ထိုဝါထာ၌၊ ဝတ္ထုန္တိ-ဝတ္ထုဟူသည်ကား၊ [ဝတ္ထုတိ-ဟု ပဌမန္တဖြင့် ဆိုလိုလျက် ဝါစာသိလိဋ္ဌ နဂ္ဂဟိတ်လာထားသည်၊ နေ၌လည်း “ကာလော တိ ဒေသောတိ” ဟု ပဌမန္တဖြင့် ဆိုလတံ။] ဘဏ္ဍံ - ခိုးယူအပ်သောဘဏ္ဍာ တည်း၊ ဟိ-ချွေ၊ အဝဟာရကေန-ခိုးသောရဟန်းသည်၊ မယာ-တပည့်တော် သည်၊ ဣဒံနာမ-ဤ မည်သောဝတ္ထုကို၊ အဝဟဋံ- ခိုးအပ်ပါပြီ၊ ဝါ- ခိုးမိပါ ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္ထေပိ-လျှောက်အပ်ပံသော်လည်း၊ [ဝိနည်းခိုရ်ကို လျှောက်အပ် ပါသော်လည်း] အာပတ္တိံ - သို့၊ အနာရောပေတွာဝ-မတင်သေးမူ၍သာ၊ တံ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ သဿာမိတံတိဝါ-ဥစ္စာရှင် ရှိလေသလောဟူ၍သော်၎င်း၊ အဿာ မိကန္တိဝါ - ၎င်း၊ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗံ - စူးစမ်း နှိုင်းချိန်ထိုက်၏၊ သဿာမိကေ- အရှင်ရှိသော ဥစ္စာသည်၊ (သမာနေပိ - ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊) သာမိကာနံ- တို့၏၊ သာလယဘာဝေါဝါ- တွယ်တာခြင်း ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း၊ နိရာ လယဘာဝေါဝါ- ကို၎င်း၊ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗော- ထိုက်၏၊ တေသံ- ထို ဥစ္စာရှင် တို့၏၊ သာလယကာလေ-တွယ်တာခြင်းရှိရာအခါ၌၊ ဟဋံ-ခိုးဆောင်အပ်သည်၊ သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဘဏ္ဍံ- ကို၊ အဒ္ဓါပေတွာ - တန်ဖိုးပြတ်စေ၍၊ အာပတ္တိံ- ကို၊ ကာတဗ္ဗာ- ၏၊ [ပစ္စည်း၏တန်ဖိုးကိုလိုက်၍ ဒုက္ကဋ်, ယုတ္တစ္စဉ်း, ပါရာဇိကဟု ဆုံးဖြတ်ပါ - ဟူလို၊] နိရာလယကာလေ-၌၊ ဟဋံ-သည်၊ သစေ ဟောတိ၊(ဧဝံသတိ အဝဟာရကော-ခိုးသောရဟန်းကို)ပါရာဇိကေန-ဖြင့်၊ န ကာရေတဗ္ဗော-မပြုစေထိုက်၊ ဝါ-မဆုံးဖြတ်ထိုက်၊ ပန-ထိုသို့ပင် ပါရာဇိက ဖြင့် မဆုံးဖြတ်ထိုက်ပါသော်လည်း၊ ဘဏ္ဍာသာမိကေသု- တို့သည်၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ အာဟရာပေန္တေသု-ဆောင်စေကုန်လသော်၊ ဝါ-ပြန်ယူကုန်လသော်၊ ဘဏ္ဍံ- ကို၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပြန်ပေးထိုက်၏၊ အယံ-ဤသို့ပြန်ပေးခြင်းသည်၊ ဣ-ဤ သူတပါး ဥစ္စာကို ယူမိရာ၌၊ သာမိစိ - လောကုတ္တရာတရား ၉ ပါးအား လျော်သော ကျင့်ဝတ်တည်း။

ပန- ဆက်၊ ဣမဿ အတ္ထဿ - ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ (တပည့်တော် ဤမည်သောဘဏ္ဍာကို ခိုးမိပါပြီ- ဟု လျှောက်အပ်လျက် “အာပတ်သို့ မတင်

မူ၍မှ”စ၍ “ ဘဏ္ဍာကို ပြန်ပေးထိုက်၏ ” တိုင်အောင် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။] ဒီပနတ္ထံ-ငှါ၊ ဣဒံ-ဤ ဆိုအပ်လတုံကား၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုကြောင်းတည်း၊ ကိရ-ချွဲ၊ ဘာတိယရာဇကာလေ - ဘာတိယမင်းလက်ထက်၌၊ မဟာစေတီယူဇာယ - မဟာစေတီပူဇော်ပွဲ၌၊ (မဟာစေတီဘုရားပွဲ၌)၊ ဒက္ခိဏဒိသတော - တောင်အရပ်မှာ၊ ဧကော-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သတ္တဟတ္ထံ-ခုနစ်တောင်ရှိသော၊ ပဏ္ဍုကာသာဝံ- ဖျော့တော့သောအဆင်းရှိသော သင်္ကန်းကို၊ အံသေ-ပခုံးပေါ်၌၊ ကရိတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-တင်၍၊ စေတီယဂံဏံ- စေတီယင်ပြင်သို့၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ တံဏမေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ ရာဇာပိ-ဘာတိယမင်းသည်လည်း၊ စေတီယဝန္တနတ္ထံ - စေတီတော်ကို ရှိခိုးခြင်း အကျိုးငှါ၊ အာဂတော - လာပြီ၊ တတ္ထ-ထို ရှင်ဘုရင်လာရာ၌၊ ဥဿာရဏာယ-ဘေးသို့ ရွှေ့ရှားစေခြင်းသည်၊ ဝါ- လမ်းရှင်းခြင်းသည်၊ ဝတ္ထမာနာယ- ဖြစ်လသော်၊ မဟာဇနသမ္ပဒ္ဒေါ- များစွာသောလူအပေါင်း၏ အချင်းချင်း နင်းမိခြင်းသည်၊ ဝါ- များစွာသော လူအပေါင်း၏ တိုးဝှေ့ခြင်းသည်၊ အဟောသိ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ သောဘိက္ခု-သည်၊ ဇနသမ္ပဒ္ဒပိဋိတော-လူအပေါင်း၏ တိုးဝှေ့ခြင်းသည် နှိပ်စက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အံသတော-ပခုံးမှာ၊ ပတန္တံ-ကျရစ်သော၊ ကာသာဝံ-သင်္ကန်းကို၊ အဒိသ္မာဝ- မမြင်မူ၍သာ၊ (မသိလိုက်မူ၍သာလျှင်- ဟုလို)၊ နိက္ခန္ဓော-ထွက်သွားပြီ၊ စ-ဆက်၊ နိက္ခမိတွာ - ထွက်ပြီး၍၊ ကာသာဝံ- ကို၊ အပဿန္တော- ပခုံးပေါ်၌ မမြင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကော- ဘယ်သူသည်၊ ဤဒိသေ- ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဇနသမ္ပဒ္ဒေ-လူအပေါင်း၏ အချင်းချင်း တိုးဝှေ့ ရာအရပ်၌၊ ကာသာဝံ-ကို၊ လစ္ဆတိ-ရတော့လတုံနည်း၊ ဒါနိ-၌၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းသည်၊ မယံ- ငါ၏ဥစ္စာသည်၊ န-မဟုတ်တော့၊ ဣတိ - သို့၊ ဓုရနိက္ခေပံ - (သင်္ကန်းရမူ၌) လူလူကို လျော့ချခြင်းကို၊ ကတွာ ဂတော၊ အထ - ထိုအခါ၌၊ အညော-

ဥဿာရဏာယ။ ။ဥ-လမ်းမဟုတ်သောဘေးသို့+သာရဏာ-ရွှေ့ရှားစေခြင်း (ဖဲစေခြင်း)၊ ရှင်ဘုရင်လာလမ်း၌မနေဘို့ရန် မင်းမှုထမ်းတို့က လမ်းမှဖွဲ့သွားရှောင်ရှားစေခြင်း (လမ်းရှင်းပေးခြင်း)။ [“ဥပုဗ္ဗ+သရ(ဂတိမှီ)၊ ကာရိတ်ဏေ၊ ယု=ဖဲသွားစေခြင်း”ဟု သဒ္ဒတ္ထပေး။]

မဟာဇန သမ္ပဒ္ဒေါ။ ။ [သမ္ပဒ္ဒနံ - အချင်းချင်းနင်းမိခြင်း၊ သမ္ပဒ္ဒေါ - ခြင်း၊ သံ+မဒ္ဒဓာတ်၊] မဟာဇနဿ+သမ္ပဒ္ဒေါ မဟာဇနသမ္ပဒ္ဒေါ၊ “မဟာဇန သင်္ခေါတော-လှုပ်ချောက်ချားခြင်း” ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ မင်းမှုထမ်းတို့က ကြိမ်စသည်ဖြင့် ရမ်း၍ လမ်းရှင်းသောအခါ လူအများ၏ လှုပ်ရှားခြင်း ရုတ်ရုတ်ရက်ရက်ဖြစ်၍ တယောက် တယောက် နင်းမိကြခြင်းဖြစ်သည်-ဟုလို။

အခြားသော၊ ဘိက္ခု - သည်၊ ပစ္စာ - နောက်မှ၊ အာဂစ္ဆန္တော - သော်၊ တံ
 ကာသာဝံ ဒိသ္မာ၊ ထေယျစိတ္တေန - ဖြင့်၊ ဝဟေတွာ - ၍၊ ပုန- တဖန်၊ ဝိပုဋ်
 သာရိ-နလုံး မသာယာခြင်းရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ ဒါနိ-၌၊ အဿမဏော-ရဟန်း
 မဟုတ်တော့သည်၊ အမှိ-၏၊ ဝိဗ္ဗမိဿာမိ-လူထွက်တော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိတ္တေ-
 သည်၊ ဥပ္ပ-နှုတ် - ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဝိနယဓရေ - ဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊
 ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ဥဿာမိ- ပါရာဇိကကျ၊ မကျကို သိအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေသိ။

စ-ဆက်၊ တေန သမယေန-၌၊ စူဠသုမနဏ္ဍရော နာမ-ထေရ်မည်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သဗ္ဗပရိယတ္တိဓရော - အလုံးစုံသော ပရိယတ်ကို ဆောင်သော၊
 ဝိနယာစရိယ ပါမောက္ခော-ဝိနည်းမိရ်ဆရာတို့၏ အကြီးအကဲသည်(ဟုတွာ)
 မဟာ ဝိဟာရေ - မဟာ ဝိဟာရကျောင်းတိုက်၌၊ ပဋိဝသတိ - နေတော်မူ၏၊
 သောဘိက္ခု-သည်၊ ထေရ်-ကို၊ (ပုစ္ဆိ-၌စပ်၊) ဝါ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊
 ဝနိတွာ-၍၊ ဩကာသံ-မေးလျှောက်ခွင့်ကို၊ ကာရေတွာ-စေ၍၊ အတ္တနော-
 ၏၊ ကုတ္တုစွံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ ဇနကာယေ-
 သည်၊ ဘဠေ - လျှောလသော်၊ ဝါ - ကင်းလသော်၊ [အပဝတေ - ငိုကာ၊]
 ပစ္စာ-မှ၊ အာဂစ္ဆိတွာ-၍၊ ဝဟိတဘာဝံ-ကို၊ ဥတွာ-၍၊ ဒါနိ-၌၊ ဣ-ဤသင်္ကန်း
 ကိုယူရာ၌၊ ဩကာသော- ပါရာဇိက မကျဘို့ရန် အခွင့်အလမ်းသည်၊ အတ္ထိ-
 ရှိသေး၏၊ ဣတိ- သို့၊ စိန္တေတွာ အာဟ၊ (ကိ)၊ ကာသာဝဿာမိကံ-သင်္ကန်း
 ရှင်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ သစေ အာနေယျာသိ-အကယ်၍ခေါ်ဆောင်နိုင်အံ့၊
 (ဝေသတိ)၊ ဟံဝ-၏၊ ပတိဋ္ဌာ-ထောက်တည်ရာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ကာတုံ-၄၊
 သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ ဘဝေယျ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘန္တေ - ရား၊ အဟံ-သည်၊ ကထံ - အဘယ် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ-
 အဘယ်နည်းဖြင့်၊ တံ - ထိုသင်္ကန်း ရှင်ရဟန်းကို၊ ဒက္ခိဿာမိ - တွေ့နိုင်ပါ
 အံ့နည်း၊ ဣတိ - ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ တဟိံ တဟိံ - ထိုထို အရပ်သို့၊ ဝတ္တော
 ဩလောကေဟိ-ကြည့်လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ပဉ္စပိ-၅ တိုက်
 လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ မဟာဝိဟာရေ - ကျောင်းတိုက်ကြီးတို့ကို၊ ဩလော
 ကတွာ - ၌၊ နေဝ အဒ္ဓက္ခိ - မတွေ့ရ၊ တတော- ထိုသို့ မတွေ့ရခြင်းကြောင့်၊
 နံ-ထိုရဟန်းကို၊ ထေရော ပုစ္ဆိ၊ (ကိ)၊ ကတရာယ ဒိသာယ-မှ၊ ဗဟု-န်သော၊
 ဘိက္ခု- တို့သည်၊ အာဂစ္ဆန္တိ-နည်း၊ (ထိုဘုရားပွဲ၌ လာကြသနည်း-ဟူလို)
 ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ၊ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ-မှ၊ (ဗဟု ဘိက္ခု အာဂစ္ဆန္တိ) ဣတိ-
 ပြီ၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ကာသာဝံ-ကို၊ ဒီယတောစ-အလျားအားဖြင့်၎င်း၊
 တိ-ယဉ္စ - အနံအားဖြင့်၎င်း၊ ဝိနိတွာ - တိုင်းပြီး၍၊ ထပေဟိ - ထားလော၊

ထပေတွာ-ပြီး၍ ဒိက္ခိဏ ဒိသာယ-၌၊ ဝိဟာရ ပဋိပါဋိယာ-ကျောင်းအစဉ် အားဖြင့်၊ ဝိစိနိတွာ-စူးစမ်းရှာဖွေ၍၊ တံဘိက္ခုံ-ကို၊ အာနေဟိ-ဆောင်ခဲ့လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ သော-သည်၊ တထာ-ထို စေခိုင်းသည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-ဤ၊ တံ ဘိက္ခုံ-ထို သင်္ကန်းရှင်ရဟန်းကို၊ ဒိသွာ-တွေ့၍၊ ထေရဿ-၏၊ သန္တကံ-သို့၊ အာနေသိ-ပြီ။

ဆေရော ပုစ္ဆိ (ကိ)။ ဣဒံ- ဤသင်္ကန်းသည်၊ တဝ-၏၊ ကာသာဝံ-လော၊ ဣတိ (ပုစ္ဆိ)။ ဘန္တေ - ရား၊ အာမ-မှန်ပါ၊ ဣတိ - ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ တေ- သင်သည်၊ ကုဟိ-၌၊ ပါတိတံ-ကျစေအပ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ သော- ထိုသင်္ကန်းရှင်ရဟန်းသည်၊ သဗ္ဗံ-ကို၊ အာစိက္ခိ-လျှောက်ထားပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ထေရော - သည်၊ တေန - ထို ရဟန်းသည်၊ ကတံ - သော၊ ဓရနိက္ခေပံ- ကို၊ သုတွာ, ဣတရံ-သင်္ကန်းရှင်ရဟန်းမှအခြားသော သင်္ကန်းကောက်ယူခဲ့သော ရဟန်းကို၊ ပုစ္ဆိ (ကိ)။ တယာ, ဣဒံ- ဤ သင်္ကန်းကို၊ ကုဟိံ ဒိသွာ ဝဟိတံ၊ ဣတိ (ပုစ္ဆိ)။ သောပိ - ထို သင်္ကန်းကောက်ယူခဲ့သော ရဟန်းသည်လည်း၊ သဗ္ဗံ အာရောစေသိ၊ တတော - ထိုမှ နောက်၌၊ နံ - ထို သင်္ကန်းကောက်ယူ ခဲ့သော ရဟန်းကို၊ ထေရော အာဟ၊ (ကိ)။ တေ - သင်သည်၊ သုဒ္ဓစိတ္ထေန- စင်ကြယ်သောစိတ်ဖြင့်၊ ဝဟိတံ - ယူအပ်သည်၊ သစေ အဘဝိဿ - အံ၊ (ဧဝံ သတိ)။ တေ- ၏၊ အနာပတ္တိယေဝ-အနာပတ်သည်သာ၊ အဿ- ဖြစ်ရာ၏၊ ထေယျစိတ္ထေန - ဖြင့်၊ ဝဟိတတ္ထာ ပန - ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ကား၊ ဒုက္ကင်္ဂ အာပန္နော အသိ၊ တံ - ထို ဒုက္ကင်္ဂအာပတ်ကို၊ ဒေသေတွာ - ဒေသနာ ပြော၍၊ အနာပတ္တိကော - အာပတ်မရှိသူသည်၊ ဟောဟိ- ဖြစ်လော၊ ဣဒဉ္စ ကာသာဝံ- ကိုလည်း၊ အတ္တနော သန္တကံ ကတွာ, တေသေဝဘိက္ခုနော- အားသာလျှင်၊ ဒေဟိ - ပေးလိုက်လော၊ ဣတိ (အာဟ)။ သောဘိက္ခူ - ထို သင်္ကန်းကောက်ယူခဲ့သော ရဟန်းသည်၊ အမတေန-အမြိုက်ရေစင်ဖြင့်၊ အဘိ

ဣဒဉ္စ၊ ဝေ၊ ဒေဟိ ။ ။ သင်္ကန်းရှင်သည် ဓရနိက္ခေပ ပြုပြီးဖြစ်၍ သူမပိုင်တော့၊ သို့သော် ပြန်တွေ့သောအခါ “တပည့်တော်၏ဥစ္စာဘဲ” ဟု လျှော့ခံ၏။ ထိုအခါ သင်္ကန်း ယူထားသောရဟန်းသည်လည်း ထိုသင်္ကန်း၌ အာလယပြတ်သွားတော့၏။ ထို့ကြောင့် ‘၂ ပါးလုံးမဆိုငါ၊ ထို့ကြောင့် မူလသင်္ကန်းရှင်က ယူသွားလျှင် ယူထားသော ရဟန်းမှာ “ငါက ပြန်ပေးရမည့်ဘဏ္ဍာကို ငါ့လက်ဖြင့် မပေးဘဲ ယူသွားပြီ၊ ငါ့မှာ ဘဏ္ဍာစား ထိုက်ဥျားမှာလား” ဟု သံသယဖြစ်ဘွယ်ရှိ၏။ မူလ သင်္ကန်းရှင်မှာလည်း “ငါ့ဓရနိက္ခေပ ပြုပြီးသင်္ကန်းကို သူက မပေးဘဲ ယူမိပြီ၊ ငါ့မှာ အာပတ်သင့်လေသလား” ဟု သံသယ ဖြစ်ဘွယ်ရှိ၏။ ထိုသို့မဖြစ်ရအောင် “ကိုယ်ပိုင်လုပ်ပြီး ပေးလိုက်ပါ” ဟု မိန့်သည်။

သိက္ခောဇ္ဇဝ - ဥးထိပ်၌ သွန်းလောင်းအပ်သူကဲ့သို့၊ ပရမဿာသပ္ပတ္တော - အလွန်သက်သာရာသို့ ရောက်သည်။ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (ဝတ္ထု - ဝတ္ထုကြောင်းတည်း၊) ဧဝံ - သို့လျှင်၊ ဝတ္ထု - ဘဏ္ဍာဟူသော ဝတ္ထုကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။

[ဂါထာ၌ ဝတ္ထုကာလဗူစသောဌာနတို့တွင် ဝတ္ထုအရဖွင့်ပြပြီး၍ ကာလံ အရကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် “ ကာလောတိ ” စသည်တက်။] ကာလောတိ- ကား၊ အဝဟာရကာလော - ခိုးအပ်ရာအခါတည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ တဒေဝဘဏ္ဍံ- ထိုဘဏ္ဍာသည်ပင်၊ ကဒါစိ- ၌၊ သမဗ္ဗိ- နည်းသောအဖိုးရှိသည်၊ ဝါ-အဖိုး ချိုသည်၊ [အဘိဓာန်လာ သံဃ်အနက်များစွာတို့တွင်အပ္ပအနက်ဟောတည်း၊] ဟောတိ၊ ကဒါစိ၊ မဟဗ္ဗိ- များသော အဖိုးရှိသည်၊ ဝါ - အဖိုးတန်သည်၊ (ဟောတိ)၊ တသ္မာ၊ ယံဘဏ္ဍံ - ကို၊ ယသ္မိံကာလေ-၌၊ အဝဟဋံ-ပြီ၊ တသ္မိံ ယေဝကာလေ - ထို ခိုးအပ်ရာအခါ၌သာလျှင်၊ တဿ - ထိုဘဏ္ဍာ၏၊ ယော အဋ္ဌေါ-သည်၊ ဟောတိ၊ တေန အဋ္ဌေန အာပတ္တိ ကာရေတဗ္ဗာ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ကာလော - ခိုးအပ်ရာအခါကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ ဒေသောတိ- ကား၊ အဝဟာရဒေသော - ခိုးယူအပ်ရာအရပ်တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ယံ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ယသ္မိံ ဒေသေ၊ အဝဟဋံ-ပြီ၊ တသ္မိံ ယေဝဒေသေ-လျှင်၊ တဿ- ထိုဘဏ္ဍာ၏၊ ယောအဋ္ဌေါ ဟောတိ၊ ပေဟိ-မှန်၊ ဘဏ္ဍုဌာနဒေသေ-ဘဏ္ဍာထွက်ပေါ်ရာ အရပ်၌၊ ဘဏ္ဍံ-သည်၊ သမဗ္ဗိံ ဟောတိ၊ အညတ္တ-ဘဏ္ဍာထွက်ပေါ်ရာအရပ်မှ တပါးသောအရပ်၌၊ မဟဗ္ဗိံ (ဟောတိ)။

စ-ဆက်၊ ဣမဿာပိ အတ္ထဿ-ဤ ဒေသကိုကြည့်ရမည် ဟူသော အနက် အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း၊ [ပိဖြင့် ဝတ္ထုတုန်းက အတ္ထကိုဆည်းသည်။] ဒီပနတ္ထံ ဣဒံ ဝတ္ထု၊ ကိရ - ချဲ့၊ အန္တရသမုဒ္ဒေ - အန္တရသမုဒ္ဒ အရပ်၌၊ [သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့် သမုဒ္ဒရာ၏အကြား ကျွန်းငယ်၌၊] ဧကော ဘိက္ခု၊ သုသဏ္ဍာနံ-ကောင်းသော ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော၊ နာဠိကေရံ - အုန်းမှုတ်ကို၊ လဘိဘွာ၊ တမံ - ပွတ်သို့၊ အာရောပေတွာ-တင်၍၊ သင်္ခယာလကသဒီသံ-ခရုသင်းခွက်နှင့်တူစွာ၊ မနော

တသ္မာ ယံ ဘဏ္ဍံ။ ။ ယခုစာအုပ်များ၌ “ တံဘဏ္ဍံ ” ဟု ရှိ၏၊ စာသွားထိုးစံမှာ “ ယ ” ၏ ရှေ့ကပုဒ်သည် “ တ ” နောက်၌ စပ်ပုဒ်ရှိ၏၊ ဤ တံ ဘဏ္ဍံကား တသ္မိံ ယေဝ ကာလေ၏ နောက်၌ စာစပ်စရာမရှိ၊ ထို့ကြောင့် “ တံဘဏ္ဍံ ” ဟု မရှိရ၊ “ ယံ ဘဏ္ဍံ ” ဟု ရှိရမည်၊ အဝဟဋံ ၌ စပ်၊ ဤ ယံကိုပင် “ တဿ ” ဟု နောက်၌ နိယမပုဒ် ပြုလေတုံ၊ [တံဟိ ဘဏ္ဍံ ယသ္မိံ ကာလေ အဝဟဋံ ” ၌လည်း “ ယံ ဟိ ဘဏ္ဍံ ” ဟု ပင်ရှိစေ၊ ဤဝါကျမျိုးကို အနိယမ နိယမဆက်၍ဆက်၍ပြသော “ သံကွင်းဆက်ဝါကျ ” ဟု မိန့်ကြသည်။

ရမ္မံ - စိတ်၏ မွေ့လျော်ရာဖြစ်သော၊ ပါနိယထာလင်္ကံ - သောက်ရေခွက်ကို၊ ကတွာ, တတ္ထေဝ-ထို အန္တရသမုဒ္ဒ အရပ်၌ပင်၊ ထပေတွာ-ထားခဲ့၍၊ စေတိယ ဝိရိ-စေတိယ တောင်သို့၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အညော ဘိက္ခု၊ ပေ၊ အာဂတော-လာပြီ၊ တဿ-ထို ခွက်ခိုးရဟန်းသည်၊ တတ္ထ-ထို စေတိယတောင်၌၊ ယာဂုံ - ကို၊ ပိဝန္တဿ- သောက်စဉ်၊ တံထာလင်္ကံ ဒိသွာ၊ ထာလကဿာမိကော-ခွက်ရှင်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု အာဟ၊ (ကို)၊ တေ-သည်၊ ကုတော-မှ၊ ဣဒံ-ဤခွက်ကို၊ လဒ္ဓံ-နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ မေ-သည်၊ အန္တရသမုဒ္ဒတော - အန္တရသမုဒ္ဒအရပ်မှ၊ အာနိတံ - ဆောင်ယူအပ်ပါပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ သော-ထိုခွက်ရှင် ရဟန်းသည်၊ တံ-ထိုခွက်ခိုးရဟန်းကို၊ တေ-ဤခွက်သည်၊ တဝ-၏၊ န သန္တကံ-ဥစ္စာမဟုတ်၊ တေ-သည်၊ ဝေယျာယ- ခိုးသူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝဟိတံ- ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ သံယမဇ္ဈိ- သို့၊ အာကခိ- ဆွဲငင်ပြီ၊ စ- ဆက်၊ တတ္ထ- ထို စေတိယတောင်၌၊ ပေ၊ အာဂမိံ သု၊ တတ္ထ- ထို မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်၌၊ ဘေရိံ - စည်ကို၊ ပဟရာပေတွာ - တီးစေ၍၊ မဟာစေတိယ သမိပေ - မဟာစေတီတော်၏ အနီး၌၊ သန္ဓိပတိံ - အစည်း အဝေးကို၊ ကတွာ, ဝိနိစ္ဆယံ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို၊ အာရဘိံ သု၊ ဝိနယဓရတ္ထေရာ- တို့သည်၊ အဝဟာရံ - ခိုးယူလာခဲ့ပုံကို၊ သညာပေသုံ-သိစေကြကုန်ပြီ။

စ - ဆက်၊ တသ္မိံ သန္ဓိပတိတေ - ၌၊ အာဘိဓမ္မိက ဝေါဒတ္ထတ္ထေရောနာမ- အာဘိဓမ္မိကဝေါဒတ္ထ ထေရ်မည်သည်၊ ဝိနယကုသလော ဟောတိ၊ သော-ထို ထေရ်သည်၊ ဝေံ အာဟ၊ (ကို)၊ ဣမိနာ - ဤရဟန်းသည်၊ ဣဒံ ထာလင်္ကံ ကုဟိံ , အဝဟာဂုံ-ခိုးယူအပ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ အန္တရသမုဒ္ဒေ-၌၊ အဝဟာဂုံ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ တတြ-ထို အန္တရသမုဒ္ဒအရပ်၌၊ ဣဒံ-ဤ ခွက်သည်၊ ကိံ - ကို၊ အတ္တတိ - ထိုက်တန်သနည်း၊ (တနည်း) ကိံ အတ္တတိ- ဘယ်လောက်တန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ ကိဉ္စိ-တစုံတခုကို၊ န အတ္တတိ- မတန်ပါ၊ (တနည်း) န ကိဉ္စိ အတ္တတိ- ဘယ်လောက်မျှ မတန်ပါ၊ [ဟိ-မှန်၊ တတြ- ထို အန္တရသမုဒ္ဒ အရပ်၌၊ နာဠိကေရံ- အုန်းသီးကို၊ ဘိဒ္ဓိတွာ- ခွဲ၍၊ မိဉ္စိ-အဆန်ကို၊ ခါဒိတွာ-၍၊ ကပါလံ-အုန်းမှုတ်ကို၊ ဆဇ္ဇန္တိ-စွန့်ပစ်ကြကုန်၏။] ပန-ဆက်၊ ဒါရုအတ္ထံ- ထင်းအကျိုးကို၊ ဝါ-ထင်းကိစ္စကို၊ ဖရတိ-ပြီးစေပါ၏၊ [ဒါရုဟိ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ သာစေတိ၊] ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဣမဿ ဘိက္ခု၊ နော- ဤ ခွက်ရှင်ရဟန်း၏၊ ဣတ္ထ - ဤ ခွက်လုပ်ရာ၌၊ ဟတ္ထကမ္မံ - ဟတ္ထကမ်သည်၊ ဝါ-လက်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမှုသည်၊ ကိံ အတ္တတိ-ဘယ်လောက် တန်သနည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ မာသကံ-တစ်ကိုသော်၎င်း၊ ဥုနမာသကံဝါ-တစ်အေယုတ်လျော့

သော အဖိုးကိုသော်၎င်း၊ (အဋ္ဌတိ-၏) ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ကတ္တစိ-
 တစုံတခုသော အရပ်၌၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန- သည်၊ မာသေနဝါ- တစ်ဖြင့်သော်
 ၎င်း၊ ဥဉ္ဇနမာသေနဝါ- တစ်အောံယုတ်လျော့သော အဖိုးဖြင့်သော်၎င်း၊ ပညတ္တိ-
 ပညတ်တော်မူအပ်သော၊ ပါရာဇိကံ- သည်၊ အတ္ထိ ပန- ရှိပါသလော၊ ဣတိ
 ဧဝံ- သို့၊ ဝုတ္တေ- မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ သာဓု သာဓု- သာဓု သာဓု၊ သုကထိတံ-
 ကောင်းစွာ ဆိုအပ်ပါပေစွ၊ သုဝိနိစ္ဆိတံ- ကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်အပ်ပေစွ၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဧက သာဓုကာရော- တပြိုင်နက်သော သာဓုသံသည်၊ အဟောသိ- ပြီ၊
 စ- ဆက်၊ တေနသမယေန-၌၊ တာတိယရာဇာမိ- သည်လည်း၊ စေတိယဝန္တနတ္ထိ-
 ငှါ၊ နဂရတော- မှ၊ နိက္ခမန္တော- ထွက်လာလသော်၊ တံသဒ္ဓံ- ထို သာဓုသံကို၊
 သုတွာ၊ ဣဒံ - ဤအသံသည်၊ ကိံ - အဘယ်နည်း၊ ဣတိ ပုစ္ဆိတွာ ၊ ပေ၊ ပဋိ
 ပါတိယာ- အစဉ်အားဖြင့်၊ ပေ၊ စရာပေသိ- လည်စေပြီ၊ (ကိံ) ၊ မယိ- သည်၊
 သန္တေ- ထင်ရှားရှိစဉ်၊ ဘိက္ခုနီပိ- ထို၏၎င်း၊ ဘိက္ခုနီနိပိ- ၎င်း၊ ဝိဟိနိပိ- ၎င်း၊
 အဓိကရဏံ- ကို၊ အာဘိဓမ္မိက ဝေါဒတ္ထတ္ထေရေန- သည်၊ ဝိနိစ္ဆိ တံ- ဆုံးဖြတ်
 အပ်သည်၊ (သမာနံ- သော်၊) သု ဝိနိစ္ဆိတံ - ကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီ၊
 တဿ- ထိုထေရ်၏၊ ဝိနိစ္ဆိ ယေ-၌၊ အတိဋ္ဌမာနံ- မတည်သူကို၊ ရာဇာဏာယ-
 မင်းအာဏာဖြင့်၊ ထပေမိ - ထားအံ့၊ ဣတိ (စရာပေသိ) ၊ ဣတိ - ဤဆိုအပ်
 ပြီးကား၊ (ဝတ္ထု- ဝတ္ထုကြောင်းတည်း၊) ဧဝံ ဒေသော ဩလောကေတဗ္ဗော။

အဋ္ဌေါတိ- ကား၊ ဘဏ္ဍာဋ္ဌေါ- ဘဏ္ဍာ၏တန်ဖိုးတည်း၊ ဟိ- ချဲ့၊ နဝဘဏ္ဍ
 သ- အသစ်ဘဏ္ဍာ၏၊ ယော အဋ္ဌေါ- အကြင်အဖိုးသည်၊ ဟောတိ၊ သော-
 ထိုအဖိုးသည်၊ ပစ္စာ-၌၊ ပရိဟာယတိ- ယုတ်လျော့၏၊ ယထာ- ဥပမာကား၊
 နဝဓောတော- ပွတ်ခံအပ်ပြီး၍ အသစ်ဖြစ်သော၊ ပတ္တော- သပိတ်သည်၊ အဋ္ဌ
 ဝါ- ရှစ်အသပြာတို့ကိုသော်၎င်း၊ ဒသဝါ- ဆယ် အသပြာတို့ကိုသော်၎င်း၊
 အဋ္ဌတိ - ၏၊ သော - ထိုသပိတ်သည်၊ ပစ္စာ - ၌၊ ဘိန္နော - ကွဲအက်သည်၊
 (ဟုတွာ) ဝါ- ၎င်း၊ ဆိဒ္ဓေါ- ပေါက်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝါ- ၎င်း၊ အာဏိဂဏ္ဍိကာ
 ဟတော - ထည့်သွင်းအပ်သော စို့၊ မယ်န၊ ထည့်သွင်းအပ်သော အထုံးအဖွဲ့

အာဏိဂဏ္ဍိကာဟတော။ ။ အာဟတအာဏိ- ပေါက်သည်ဖြစ်၍ ထိုအပေါက်၌
 ရိုက်သွင်းအပ်သောစို့ (မယ်န=သတ်) ရှိသည်၊ အာဟတဂဏ္ဍိက- (ကွဲအက်သည်ဖြစ်၍
 အက်ကြောင်း ၂ တက်၌ အပေါက်ဖောက်ပြီးလျှင် ထို အပေါက်၌ ကြိုးငယ် သွင်း၍
 ထုံးဖွဲ့အပ်သည်ကို ဆိုရကား) ထည့်အပ်သော အထုံးအဖွဲ့ရှိသည်၊ ဤသို့ အာဟတကို
 ရှေ့ ၂ ပုဒ်နှင့် ပြန်၍တွဲပါ၊ ဝိသေသနပရနိပါတ (ဒွန်အတွင်း၎င်းသော) ကမ္မဓာရည်း
 တည်း၊ ဘိန္နံ ဆိဒ္ဓ ၂ မျိုးနှင့်တွဲရမည်ဖြစ်၍ “ ဟတောဝါ ” ဟု ဝါမပါသင့်-ဟု ထင်သည်။

ရှိသည်။ (သမာနော-သော်) အပ္ပဋ္ဌေါ-နည်းသောအဖိုးရှိသည်။ ဟောတိ၊ တသ္မာ သဗ္ဗဒါ၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ပကတိ အပ္ပေနေဝ-ပင်ကိုယ်တန်ဖိုးဖြင့်သာလျှင်၊ န ကာတမ္ဗံ-ထိုက်၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဧဝံ အပ္ပေါ သြလောကေတဗ္ဗော။

ပရိဘောဂေါတိ-ကား၊ ဘဏ္ဍပရိဘောဂေါ-ဘဏ္ဍာကို သုံးစွဲခြင်းတည်း၊ ဟိ-နွဲ့၊ ပရိဘောဂေနာပိ-သုံးစွဲခြင်းကြောင့်လည်း၊ ဝါသိအာဒိ ဘဏ္ဍဿ-ဒါး အစရှိသောဘဏ္ဍာ၏။ [ရှေးက ဝါသိကို ပဲခွင်ဟု ပေးကြ၏။] အပ္ပေါ ပရိ ဟာယတိ၊ တသ္မာ ဧဝံ၊ ဥပပရိက္ခိတမ္ဗံ- စူးစမ်းဆင်ခြင်ထိုက်၏။ ကောစိ- တစုံ တယေဝံသောရဟန်းသည်၊ ကဿစိ-တစုံတယောက်၏။ ပါဒပ္ပနတံ- တမတ် တန်သော၊ ဝါသိ-ဒါးကို၊ သစေ ဟရတိ- အကယ်၍ ခိုးဆောင်အံ့၊ တကြ- ထိုသို့ ခိုးဆောင်ရာ၌၊ ဝါသိဿာမိကော - ဒါးရှင်ကို၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော (ကိ)၊ တယာ-သည်၊ အယံဝါသိ-ကို၊ ကိတ္တကေန-အဘယ်မျှသောအဖိုးဖြင့်၊ ကိတာ- ဝယ်အပ်သနည်း၊ ဣတိ(ပုစ္ဆိ တဗ္ဗော)၊ ဘန္တေ, ပါဒေန-တမတ်ဖြင့်၊ (ကိတာ)၊ ဣတိ - ဤသို့လျှောက်အံ့၊ ကိပန - အသို့နည်း၊ တေ- သည်၊ ကိဏိတွာဝ- ဝယ်ပြီး၍သာလျှင်၊ ထပိတာ - သိမ်းထားအပ်သလော၊ ဥဒါဟု- သို့မဟုတ်၊ တံ- ထိုဒါးကို၊ ဝဠုဉ္ဇသိ- သုံးစွဲသေးသလော၊ [ဘူဝါဒိဖြစ်၍ “ ဝဠုဉ္ဇသိ ” ဟု ရှိစေ။] ဣတိ - ဤသို့ မေးထိုက်၏။ သစေဝဒတိ - အကယ်၍လျှောက်အံ့၊ (ကိ)၊ ကေဒိဝသံ- တနေသ၌၊ မေ- သည်၊ ဒန္တကဗ္ဗံ-ဒန်ပူကို၊ ဆိန္ဒံ-ဖြတ်အပ် ပါပြီ၊ (ဣတိ) ဝါ- ဤသို့သော်၎င်း၊ ရဇနဆလ္လိ-ဆိုးရည်ခေါက်ကို၊ [ပုတ္တတံ ဖြစ်၍ “ရဇနဆလ္လိ”ဟု ရှိစေ။] ဆိန္ဒာ, ဣတိဝါ၊ ပတ္တပစနကဒါရု- သပိတ် ဖုတ်ကြောင်းထင်းကို၊ ဆိန္ဒံ, ဣတိဝါ၊ ဗံသိတွာ - ပွတ်တိုက်၍၊ နိသိတာ- သွေးအပ်ပါပြီ၊ ဣတိဝါ- ဤသို့သော်၎င်း၊ သစေ ဝဒတိ - အံ့၊ အထ- ထိုသို့ လျှော့လသော်၊ အဿာ- ထိုဒါး၏၊ ပေါရာဏော-ရှေး၌ဖြစ်သော၊ အပ္ပေါ- သည်၊ ဘဠော-လျှောက်ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

စ-ဆက်၊ ဝါသိယာ-၏၊ (အပ္ပေါ- သည်၊ ဘဿတိယထာ-ကဲ့သို့) ဧဝံ- တူ၊ အဉ္စနိယာဝါ-မျက်စဉ်းကျည်တော်၏၎င်း၊ (အပ္ပေါ- ၌စပ်) ဝါ-ကို၎င်း၊ (ဧဝံနာ-၌စပ်) အဉ္စနိသလာကာယဝါ- မျက်စဉ်းတံ၏၎င်း၊ ဝါ- ကို၎င်း၊ ကုပ္ပိကာယဝါ-သံကောက်၏၎င်း၊ ဝါ-ကို၎င်း၊ ပလာလေနဝါ-ကောံရိုးဖြင့် သော်၎င်း၊ ထုသေဟိဝါ- ဖဲ့တို့ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဣဋ္ဌကစူဏ္ဏေနဝါ- အုဋ်မှန်ဖြင့် သော်၎င်း၊ ကေဝါရံ - ကြိမ်း၊ ဗံသိတွာ - ပွတ်တိုက်၍၊ ဧဝံနမတ္တေနာပိ- ဆေးခြင်းမျှဖြင့်လည်း၊ အပ္ပေါ-သည်၊ ဘဿတိ-၏၊ တိပုမဏ္ဍလဿ-သလွဲ ဖြစ်ပြီအပ်သော သပိတ်ခြေဝန်း၏၊ မကရဒန္တ ဧစ္ဆဒေနာပိ-မကရ်းသွားကို

ဖြတ်ခြင်းမျှဖြင့်၎င်း၊ ပရိမဇ္ဇိတ မတ္တေနာပိ-ပွတ်တိုက်ခြင်းမျှဖြင့်၎င်း၊ (အရွှေ၊ ဘဿတိ၊) ဥဒကသာဋိကာယ-၏၊ သင်္ကံ၊ နိဝါသနပါရူပနေနာပိ-ဝတ်ခြင်း၊ မြို့ခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ပရိဘောဂသီသေန-သုံးစွဲခြင်းကို အပြားပြုသဖြင့်၊ အံသေဝါ-ပခုံး၌သော်၎င်း၊ သီသေဝါ-၌သော်၎င်း၊ ထပနမတ္တေနာပိ-ထားခြင်းမျှဖြင့်၎င်း၊ အရွှေ၊ ဘဿတိ၊ တဏှုလာဒိနံ- တို့၏၊ ပပွေဝါဒနေနာပိ-ခါချခြင်းဖြင့်၎င်း၊ တတော- ထိုဆန်မှ၊ ဧကံဝါ- တလုံးကိုသော်၎င်း၊ ဒွေဝါ- တို့ကိုသော်၎င်း၊ အပနယနေနာပိ-ပယ်ခြင်းဖြင့်၎င်း၊ အန္တမသော- ဖြင့်၊ ဧဝံ - သော၊ ပါသာဏသက္ကရံ-ကျောက်၊ ကျော့စလစ်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ပယ်၍၊ ဆန္ဒိတ မတ္တေနပိ-စွန့်ခြင်းမျှဖြင့်၎င်း၊ အရွှေ၊ ဘဿတိ။

သပ္ပိတေလာဒိနံ-တို့၏၊ ဘာဇေနန္တရပရိဝတ္တနေနာပိ- တပါးသောခွက်သို့ ပြောင်းခြင်းဖြင့်၎င်း၊ အန္တမသော- ဖြင့်၊ တတော - ထိုထောပတ် ဆီမှ၊ မက္ခိကံဝါ-ယင်ကောင်ကိုသော်၎င်း၊ ကိပိလ္လိကံဝါ- ပိုးကောင်ကိုသော်၎င်း၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆယ်၍၊ ဆန္ဒိတမတ္တေနာပိ-စွန့်ခြင်းမျှဖြင့်၎င်း၊ အရွှေ၊ ဘဿတိ၊ ဂုဠုပိဏ္ဍကဿ-တင်းလဲခဲ၏၊ မရုဘာဝဇာနနတ္ထံ-ချိုသည်၏အဖြစ်ကို သိခြင်း အကျိုးငှါ၊ နခေန-ဖြင့်၊ ဝိဇ္ဈိတွာ-ထိုး၍၊ အဏုမတ္ထိ-အဏုမြူလောက်၊ ဂဟိတ မတ္တေနာပိ-ယူခြင်းမျှဖြင့်လည်း၊ အရွှေ၊ ဘဿတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ ပါဒဂ္ဂနတံ - တမတ်ထိုက်တန်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဂုတ္တနယေနေဝ - ဖြင့်သာ၊ သာမိကေဟိ - တို့သည်၊ ပရိဘောဂေန-ကြောင့်၊ ဥနံ-ယုတ်လျော့သည်ကို၊ ကတံ - သည်၊ ဟောတိ၊ တံ - ထိုဘဏ္ဍာကို၊ အဝဟဇော - ခိုးသော၊ ဘိက္ခု- ကို၊ ပါရာဇိကေန-ဖြင့်၊ နကာရေတဗ္ဗော- မပြုစေထိုက်၊ ဝါ - မဆိုး ဖြတ်ထိုက်၊ ဧဝံ ပရိဘောဂေါ ဩလောကေတဗ္ဗော။

[အားလုံး၏နိဂုံးကို ပြလို၍ “ဧဝံ” စသည်မိန့်၊] ဧဝံ - လျှင်၊ ပဉ္စ-နသော၊ ဣမာနိ ဌာနာနိ - တို့ကို၊ တုလယိတွာ-၍၊ ဝိစက္ခဏော - သည်၊ အတ္ထံ - ကို၊ ဓာရေယျ - ၏၊ အာပတ္ထိံ ဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ အနာပတ္ထိံ ဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ ဂရုကံ အာပတ္ထိံ ဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ လဟုကံ အာပတ္ထိံ ဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ ယထာဌာနေ - ထားမြဲတိုင်းသောအရာ၌၊ (မြတ်စွာဘုရားထားမြဲတိုင်းသော အရာ၌) ထပေယျ- ရာ၏။ [အာပတ္ထိံ ဝါ-စသောဝါကျကား ဓာရေယျ၊ အတ္ထံ ကို ထပ်ပြသော ဝါကျဖြစ်သည်။] ဣတိ - အပြီးတည်း၊ အာဒိယေယျ၊ ပေ၊ သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျာတိ - ဟုကုန်သော၊ ဣမေသံ ပဒါနံ - တို့၏၊ ဝိနိစ္ဆယော-သည်၊ နိဋ္ဌိတော-ပြီ။

ဣဒါနိ - ဤ၊ ယထာရူပေ အဒိန္နာဒါနေတိ အာဒိနိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊
 ဝိဘဇန္တေန-အကျယ်ဝေဘန်တော်မူသော၊(ဘဝတာ)၊ယထာရူပံ နာမာတိ
 အာဒိ-အစရှိသော၊ ယဒိဒိ(ဝစနံ)-ကို၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-
 ထိုစကားရပ်၌၊ ယထာရူပန္တိ-ကား၊ ယထာဇာတိကံ-အကြင်အကြင် သဘော
 ရှိသော၊(အဒိန္နံ-ကို) ပန-ဆက်၊ တံ-ထို ယထာရူပ ဘဏ္ဍာသည်၊ ယသ္မာ၊
 ပါဒကော-တမတ်မှာ၊ ပဋ္ဌာယ - ၍၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ပါဝံဝါ ပါဒါရဟံဝါ
 အတိရေကပါဝံဝါတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို ပါဒ ပါဒါ
 ရဟ အတိရေကပါဒ တို့တွင်၊ ပါဒေန - ပါဒ သဒ္ဓါဖြင့်၊ ကဟာပဏဿ-
 အသပြာဏ်၊ စတုတ္ထဘာဝံ-လေးခုမြောက် အဘို့ဖြစ်သော၊ ဝါ-လေးဘို့ တဘို့
 ဖြစ်သော၊ အကပ္ပိယဘဏ္ဍာမေဝ-အကပ္ပိယဘဏ္ဍာကိုသာ၊ ဒဿေတိ-ပြတော်
 မူ၏၊ ပါဒါရဟေန - ပါဒါရဟ သဒ္ဓါဖြင့်၊ ပါဒဋ္ဌနကံ - တမတ်တန်သော၊
 ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ-ကပ္ပိယဘဏ္ဍာကို၊(ဒဿေတိ)၊ အတိရေကပါဒေန-အတိရေက
 ပါဒသဒ္ဓါဖြင့်၊ ဥဘယဒ္ဓိ- အကပ္ပိယဘဏ္ဍာ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာ နှစ်ပါးစုံကိုလည်း၊
 (ဒဿေတိ)၊ ဣတ္ထဝတာ - ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပါဒ , ပါဒါရဟ,
 အတိရေက ပါဒသဒ္ဓါဖြင့်၊ သဗ္ဗာကာရေန- အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအား
 ဖြင့်၊ ဒုတိယပါရာဇိကပ္ပဟောနကဝတ္ထု - ဒုတိယပါရာဇိက လောက်သော
 ဝတ္ထုသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒသိတံ-ပြအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ။

ပထဗျာရာဇာတိ-ကား၊ ဒိပစက္ကဝတ္ထိ-ဒိပစက္ကဝတ်ဖြစ်သော၊ ဝါ-တကျွန်း၌
 အာဏာစက်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော၊ အသောကသဒိသော - အသောကမင်းနှင့်
 တူသော၊ သကလပထဝိယာ-အလုံးစုံသောမြေ၏၊ ဝါ-တကျွန်းလုံး၏၊ ရာဇာ-
 မင်းတည်း၊ ဝါ ပန-သည်သာ မကသေး၊ သီဟဋ္ဌ ရာဇသဒိသော-သီဟိုဠ်မင်း
 နှင့် တူသော၊ အညောပိ-အခြားလည်း ဖြစ်သော၊ ကေဒိပေ-တကျွန်းလုံး၌။

ပါဒေနစသည် ။ ။ “တမတ်” ဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် ငွေကိုခေါ်သော
 အသုံးအနှုန်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပါဒေနဖြင့် တမတ်ဟူသော အကပ္ပိယငွေကို၎င်း၊ ငွေ
 ကဲ့သို့ ရောင်းဝယ်၍ရသော ပုလဲစသည်ကို၎င်းပြ၏၊ “တမတ်တန်” ဟူသော အသုံး
 အနှုန်းကား ပစ္စည်းကိုခေါ်သော အသုံးအနှုန်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပါဒါရဟေနဖြင့်
 ကပ္ပိယပစ္စည်းဝတ္ထုကို ဖြစ်သည်။

ပထဗျာ။ ။ သမုဒြာရေဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သောမြေကို “ပထဝီ-မြေပြင်အားလုံး”
 ဟု ခေါ်ရကား “ပထဗျာ - တမြေပြင်လုံး၏ + ရာဇာ” အရ ဣန္ဒြိယတမြေပြင်လုံးကို
 ဖြစ်စေ၊ သီဟိုဠ်တကျွန်းလုံးကိုဖြစ်စေ၊ အစိုးရသောမင်းများကိုယူ၊ ထို မင်းများကိုပင်
 “ဒိပစက္ကဝတ္ထိ” ဟု ခေါ်သည်၊ မန္ဒာတ် စကြာမင်းကဲ့သို့ ၄ ကျွန်းလုံး အာဏာနံ့သော
 မင်း မဟုတ်။

ယောရာဇာ-သည်၊(အတ္ထိ)၊ (သော-ထိုမင်းသည်) ပထဗျာရာဇာ- ပထဗျာရာဇာမည်၏၊ ပဒေသရာဇာတိ-ကား၊ ဗိမ္ဗိသာရ ပသေ့နဒိအာဒယောဝိယ- ဗိမ္ဗိသာရမင်း၊ ပသေ့နဒိကောသလမင်း အစရှိကုန်သော မင်းတို့ကဲ့သို့၊ ကေဒိပဿ-တကျွန်းလုံး၏၊ ပဒေသိဿရော-တစိတ် တပိုင်းသော အရပ်၏ အစိုးရသောမင်းတည်း၊ ဝါ-ပဒေသရာဇ်မင်းတည်း၊ ယေ- အကြင်မင်းတို့သည်၊ ဒိပပဒေသေပိ-ကျွန်း၏ တစိတ်တပိုင်းသော အရပ်၌လည်း၊ ကေမေကံ-တခု တခုသော၊ မဏ္ဍလံ-အဝန်း အပိုင်းကို၊ ဘုဉ္ဇန္တိ- အပိုင်စားကြရကုန်၏၊ (တေ-ထိုမင်းတို့သည်)၊ မဏ္ဍလိကာနာမ- မဏ္ဍလိကတို့မည်၏၊ ဒွိန္ဒံ- ၂ ဥျားကုန်သော၊ ရာဇုနံ-တို့၏၊ အန္တရာ- အကြား၌၊ ကတိပယ ဂါမဿာမိကာ-အနည်းငယ်သော ရွာတို့၏ အရှင်ဖြစ်သော တိုင်းကြပ်မင်းတို့သည်၊ အန္တရဘောဂိကာနာမ-က တို့မည်၏။

အက္ခဒဿာတိ-ကား၊ ဓမ္မဝိနိစ္ဆနကာ-တရားကိုဆုံးဖြတ်တတ်သောတရားသူကြီးမင်းတို့တည်း၊ တေ-ထို တရားသူကြီးမင်းတို့သည်၊ ဓမ္မသဘာယံ-တရားရုံး၌၊ နိသီဒိတွာ-ရုံးထိုင်၍၊ အပရာဓာနရူပံ-အပြစ်အားလျော်စွာ၊ စောရနံ-ခိုးသူတို့၏၊ ဟတ္တပါဒစ္ဆေဇ္ဇာဒိ-လက် ခြေ ဖြတ်ခြင်း အစရှိသောအမှုကို၊ အနယာသန္တိ- ဆုံးမကြကုန်၏၊ ပန - ဆက်၊ ဌာနန္တရပုတ္တာ- ရာထူးသို့ ရောက်ကုန်သော၊ ယေအမစ္စာဝါ- အကြင် အမတ်တို့သည်သော်၎င်း၊ ယေ ရာဇကုမာရာဝါ- အကြင် မင်းသားတို့သည်သော်၎င်း၊ ကတာပရာဓာ- ပြုအပ်ပြီးသော အပြစ်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တေ- ထို အမတ်၊ သို့မဟုတ် မင်းသားတို့ကို၊ ရညော- အား၊ အာရောစေန္တိ- သံတော်ဥျား တင်ကြရကုန်၏၊ ဂရုကံ- ကြီးလေးသော၊ ဌာနံ- အရာကို၊ သယံ - တရားသူကြီးမင်းတို့ ကိုယ်တိုင်၊ န

ပဒေသရာဇာစသည် ။ ။ ပဒေ သဿ - တကျွန်း၏ တစိတ်တပိုင်း အရပ်၏+ ရာဇာ ပဒေသရာဇာ၊ မဏ္ဍလံ-တစိတ်တဒေသ၏ တဝန်းတပိုင်းကို+ဘုဉ္ဇန္တိ-အပိုင်စားရကြ (အခွန်ရကြ) ကုန်၏၊ ဣတိ မဏ္ဍလိကာ (စော်ဘွားများ)၊ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာတိဘောဂါ- သုံးဆောင်ခံစားအပ်သော ၂ ရွာ ၃ ရွာတို့၊ ဘောဂါ ယေသံတိ ဘောဂိကာ၊ အန္တရေ-မင်း ၂ ယောက်တို့၏ အကြား၌+ဘောဂိကာ အန္တရဘောဂိကာ၊ (တိုင်းကြား) မင်းတို့။

အက္ခဒဿာ။ ။ အက္ခေ- တရားရုံး၌+ဒဿာ - အပြစ်ငယ်အပြစ်ကြီးကို သိမြင်တတ် (ဆုံးဖြတ်တတ်)သော တရားသူကြီးတို့တည်း၊ အက္ခဒဿာ - တို့၊ [အက္ခသဒ္ဓေန ကိရ ဝိနိစ္ဆယသာလာ ဝုစ္စတိ၊ တတ္ထ နိသီဒိတွာ ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ပဿန္တိတိ အက္ခဒဿာ ဝုစ္စန္တိ ဓမ္မဝိနိစ္ဆနကာ၊] အဘိဓာန် (၃၄၁) ၌ကား ကြွေးယူခြင်း အမွေခွဲခြင်း စသော ငြင်းခုံမှုတို့ကို ဆုံးဖြတ်ပေးသော တရားသူကြီးကို “အက္ခဒဿ” ဟု ဆိုသည်။

ဝိနိစ္ဆိနန္ဒိ-မဆုံးဖြတ်ကြကုန်၊ မဟာမတ္တာတိ-ကား၊ ဌာနန္တရပ္ပတ္တာ-န်သော၊
 မဟာအမစ္စာ - အမတ်ကြီးတို့တည်း၊ တေပိ - ထို အမတ်ကြီးတို့သည်လည်း၊
 တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထို အရပ်၌၊ ဝါမေဝါ- ၌သော်၎င်း၊ နိဝမေဝါ- ၌သော်၎င်း၊
 နိသီဒိတွာ- ရုံးထိုင်၍၊ ရာဇကိစ္စံ - မင်း၏ ကိစ္စကို၊ ကရောန္တိ၊ ယေဝါပနာတိ-
 ပါ၌ဖြင့်၊ (ဒဿေတိ၌ စပ်။) အညေပိ - ကုန်သော၊ ယေ - အကြင်သူတို့သည်၊
 ရာဇကုလနိဿိတာ-မင်းမျိုးကို မှီကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝါ - သော်၎င်း၊ သက
 ဝိရိယနိဿိတာ- မိမိ၏လုလွကို မှီကုန်သည်၊ ဟုတွာဝါ- ၎င်း၊ ဆေဇ္ဇဘေဇ္ဇ-
 ဖြတ်ခြင်း ခွဲခြင်းကို၊ [ဆိန္နနံ ဆေဇ္ဇံ၊ ဘိန္နနံ ဘေဇ္ဇံ၊ (ဏှပစ္စည်း)။] အနုသာသန္တိ-
 ကုန်၏၊ သဗ္ဗေပိ-န်သော၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၏
 အနက်၌၊ ရာဇာနော-မင်းတို့မည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏။

ဟနေယျုန္တိ - ကား၊ ပေါထေယျုဗ္ဗေဝ- ပုတ်ခတ်မူလည်း ပုတ်ခတ်ကုန်
 ရာ၏၊ ဆိန္နေယျုဇ္ဇ-ဖြတ်တော်မူလည်း ဖြတ်တောက်ကုန်ရာ၏၊ ပဗ္ဗာဇေယျုန္တိ-
 ကား၊ နိဟရေယျု - နှင်ထုတ်မူလည်း နှင်ထုတ်ကုန်ရာ၏၊ စောရောသီတိဝေ
 မာဒိနိ- စောရောသီ ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတွာ - ပြောဆို၍၊ ပရိ
 ဘာသေယျုဇ္ဇ - ကြိမ်းမောင်းမူလည်း ကြိမ်းမောင်းကုန်ရာ၏၊ တေနေဝ-ပင်၊
 ပရိဘာသော ဒေသောတိ-ဟူ၍၊ အာဟ - ဟောတော်မူပြီ၊ ပုရိမံ ဥပါဒါယာ
 တိ-ကား၊ မေထုန်ခွံ-ကို၊ ပဋိသေဝိတွာ-၍၊ ပါရာဇိတံ-မည်သော၊ အာပတ္တိံ-
 သို့၊ အာပန္နံ-ရောက်သော၊ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ ဥပါဒါယ-စွဲယူ၍၊ (အယဒ္ဓိတိ- ဟူ၍၊
 ဝုစ္စတိ) သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ပုဗ္ဗေ - ရှေ့၌၊ ဝုတ္တနယက္ကာ-
 ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဥတ္တာနပဒတ္တတ္တာစ -
 ပေါ်လွင်သောပုဒ်နက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ပါကဋမေဝ-သာ၊ ဣတိ-
 ပါဠိတော်၏ ပဒဘာဇနီ အဖွင့်အပြီးတည်း။

ဝေ - လျှင်၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံသိက္ခာပဒံ - သရုပ်အရ ထုတ်ပြအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို၊
 ပဒါနုတ္တမေန-ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့်၊ ဝိဘဇိတွာ-၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ (ဝိဘင်္ဂံအာဟ
 ၌စပ်။) အာဒိယေယျာတိ အာဒိဟိ-ကုန်သော၊ ဆဟိ-ကုန်သော၊ ပဒေဟိ-
 တို့ဖြင့်၊ သင်္ဇေပတော-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ အာဒါနံ-ယူပုံကို၊ ဒဿေတွာ-
 ပြတော်မူပြီး၍၊ သင်္ဇေပတော ဝေ-ပင်၊ ပါဒံဝါ ပါဒါရဟံဝါ အတိရေကပါဒံ

ပုရိမံ ဥပါဒါယ။ ။ “အယဒ္ဓိတိပုရိမံ ဥပါဒါယ ဝုစ္စတိ” ဟူသော ပါဠိတော်တည်း၊
 ရှေ့ပါရာဇိက ကိစ္စ၌ “အယံပိ” ဟု ပိသဒ္ဓါနှင့်တကွ ဆိုအပ်သည်၊ ပိဖြင့် “မေထုန်ခွံသော
 ရဟန်းသာ ပါရာဇိကကျသည် မဟုတ်သေး , ပါဒစသည်ကို မိုးသော ဤရဟန်းလည်း
 ပါရာဇိကကျ၏” ဟု ပေါင်းသည်-ဟူလို။

ဝါတိ-ဟူ၍၊ ယံတံ အာဒါတဗ္ဗဘဏ္ဍံ- အကြင်ယူထိုက်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဒဿိ
 တံ-ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုယူထိုက်သောဘဏ္ဍာကို၊ (ဒဿေတံ၌ ပဓာနကံ
 စပ်။) ဝါ - သည်၊ (ဂစ္ဆတိ၌ သာမည ကတ္တားစပ်။) ယတ္ထ ယတ္ထ - အကြင်
 အကြင် မြေ၊ ကုန်းစသော အရပ်၌၊ [ဘူမဋ္ဌံ ထလဋ္ဌံစသည်ကို ရည်ရွယ်သည်။]
 ဌိတံ-တည်သောဘဏ္ဍာကို၊ ဝါ-သည်၊ (ဂစ္ဆတိ၌ ဝိသေသကတ္တား။) ယထာ
 ယထာ - အကြင် အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အာဒါနံ - ယူအပ်သည်၏
 အဖြစ်သို့၊ (ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပ။) ဂစ္ဆတိ- ရေခံ၏၊ အနာဂတေ-၌၊
 ပါပဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ဗလသောကာသ နိရုဋ္ဌနတ္ထံ-အမြွက်ထောင်ခွင့်ကိုပိတ်ဆို့
 ခြင်းအကျိုးငှါ၊ တထာတထာ- အားဖြင့်၊ ဝိတ္ထာရတော- အကျယ်အားဖြင့်၊
 ဒဿေတံ၊ ဘူမဋ္ဌံ ထလဋ္ဌန္တိအာဒိနာ - သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ မာတိတံ - ကို၊
 ထပေတွာ- ၍၊ ဘူမဋ္ဌံနာမ၊ ပေ၊ ဟောတိတိအာဒိနာ - သော၊ နယေန - ဖြင့်၊
 တဿာ - ထိုမာတိကာ၏၊ ဝိဘင်္ဂံ - အကျယ် ဝေဘန်ကြောင်း စကားကို၊
 အာဟ-၏၊ တတြ-ထိုဝိဘင်း၌၊ အယံ- ဤဆိုအပ်လတံကား၊ အနတ္တာန ပဒ
 ဝဏ္ဏနာယ - မပေါ်လွင်သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ, ဝိနိစ္ဆယကထာ-
 ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကားတည်း၊ နိခါတန္တိ-ကား၊ ဘူမိယံ-၌၊ ခဏိတွာ-တူး၍၊
 ထပိတံ-ထားအပ်၏၊ ပဋိစ္ဆန္တိ-ကား၊ ပံသု ဣဋ္ဌကာဒိဟိ- မြေမှုန်အုဋ် အစ
 ရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပဋိစ္ဆန္တိ-ဖုံးထားအပ်၏။

ဘူမဋ္ဌံဘဏ္ဍံ၊ ပေ၊ ဂစ္ဆတိဝါ အာပတ္တိဒုက္ကဋ်ဿာတိ-ကား၊ ဝေံ-ဤ ဆိုအပ်
 ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ နိခဏိတွာဝါ - တူးမြှုပ်၍သော်၎င်း၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာဝါ-
 ဖုံးအုပ်၍သော်၎င်း၊ ထပိတတ္ထာ-ထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘူမိယံ-၌၊
 ဌိတံ - သော၊ တံဘဏ္ဍံ - ကို၊ ယောဘိက္ခု, ကေနစိဒေဝ - တစုံတခုသာလျှင်
 ဖြစ်သော၊ ဥပါယေန- အကြောင်းဖြင့်၊ ဝါ- ဥပါယ်တမည်ဖြင့်၊ ဥတွာ- ၍၊
 အာဟရိဿာမိ-ဆောင်ယူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ထေယျစိတ္တော ဟုတွာ, ရတ္ထိ
 ဘာဂေ- ၌၊ ဥဋ္ဌာယ- ထ၍၊ ဂစ္ဆတိ- သွား၏၊ သော- ထိုရဟန်းသည်၊ ဘဏ္ဍ
 ဋ္ဌာနံ - ဘဏ္ဍာတည်ရာ အရပ်သို့၊ အပ္ပတွာပိ - မရောက်သေး မူ၍လည်း၊ သဗ္ဗ
 ကာယဝစီ ဝိကာရေသု-အလုံးစုံသော ကာယဝိကာရ ဝစီဝိကာရတို့၌၊ ဒုက္ကဋ်
 အာပဇ္ဇတိ၊ ကထံ-အဘယ်သို့ရေခံသနည်း၊ ဟိ-အဖြေကိုဆိုဥားအံ့၊ (တနည်း)

ယထာ | ပေ | အာဟ။ ။ပါဠိတော်၌ ပြအပ်သော ယုပုံယုနည်းစုံအောင် ခိုးယူ
 ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်သော်လည်း အကြင်အကြင် တနည်းနည်းဖြင့်ယူလျှင် အထမြော်၏၊
 ထိုထို တနည်း တနည်းစီကို အကျယ်ပြုလို၍ “ ဘူမဋ္ဌံ, ထလဋ္ဌံ ” စသော မာတိကာကို
 ထားတော်မူပြီးလျှင် ထိုမာတိကာကို အကျယ်ပြုသောဝိဘင်းကို မိန့်တော်မူသည်။

ဟိ-ဇွဲ၊ သော - ထိုရဟန်းသည်၊ တဿ - ထိုဘဏ္ဍာကို၊ အာဟရဏက္ခာယ-
 ဆောင်ယူခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဥဋ္ဌဟန္တော-ထစဉ်၊ အင်္ဂပစ္စင်္ဂ-အင်္ဂါကြီးငယ်ကို၊
 ယံယံ ဖန္ဒာပေတိ-အကြင်အကြင် လှုပ်ရှားစေ၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ထိုထို
 လှုပ်ရှားစေခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ(ဟောတိ)၊ နိဝါသန ပါရပနံ -သင်းပိုင် ဧကသီ
 ကို၊ သဏ္ဍာပေတိ- ကောင်းစွာတည်စေအံ့၊ ဟတ္ထဝါရေ ဟတ္ထဝါရေ- လက်
 အကြိမ် လက်အကြိမ်တိုင်း၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ နိဓာနံ- မြှုပ်ထားအပ်သော
 ဘဏ္ဍာသည်၊ မဟန္တံ-ကြီး၏၊ ဧကေန-ငါတယောံထည်းသည်၊ အာဟရိတုံ-
 ငှါ၊ နသက္ကာ- မတတ်နိုင်၊ ဒုတိယံ- ၂ ယောက်မြောက်ကို၊ ဝါ - အဖေကို၊
 ပရိယေသိဿာမိ- ရှာဥျားအံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ ကဿစိ- သော၊ သဟာယ
 သ- ၏၊ သန္တိကံ- သို့၊ ဂန္တုကာမော (ဟုတွာ)၊ ဒွါရံ- ကို၊ ဝိသရတိ-ဖွင့်အံ့၊
 ပဒဝါရေစ-ခြေအကြိမ်၌၎င်း၊ ဟတ္ထဝါရေစ-၌၎င်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ပန-
 အထူးကား၊ ဒွါရဝိဒဟနေ-တံခါးကို ပြန်ပိတ်ခြင်း၌၎င်း၊ အညသ္မိံ - တံခါးကို
 ပြန်ပိတ်ခြင်းမှ တပါးသော၊ ဂမနဿ - သွားခြင်းအား၊ အနုပကာရေဝါ-
 လျော်သောကျေးဇူးကို မပြုသောပယောဂ၌၎င်း၊ အနာပတ္တိံ (ဟောတိ)၊
 တဿ-ထိုအဖေရဟန်း၏၊ နိပဇ္ဇောကာသံ-အိပ်ရာအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆာ-ရေခံ၍၊
 ဣတ္ထန္တာမာတိ- မ ဟူ၍၊ ပက္ခောသတိ- ခေါ်အံ့၊ တမတ္ထံ - ထိုအကြောင်းကို၊
 (အခိုးသွားမည့် အကြောင်းကို) အာရောစေတွာ-၍၊ ဧဟိ - လာလော့၊
 ဂစ္ဆာမ - သွားကြစို့၊ ဣတိ ဝဒတိ၊ ဝါစာယ ဝါစာယ - စကားခွန်းတိုင်း
 စကားခွန်းတိုင်း၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ [ဧကေကတ္ထဒီပိကာယ ဝါစာယ
 ဝါစာယ- အနက်အဓိပ္ပါယ် တခုတခုကိုပြသော စကားခွန်းတိုင်း စကားခွန်း
 တိုင်း၌] သော-ထိုအဖေရဟန်းသည်၊ တဿ-ထိုအဖေလာသောရဟန်း
 ၏၊ ဝစနေန-ကြောင့်၊ ဥဋ္ဌဟတိ-ထအံ့၊ တဿာပိ-ထိုအဖေရဟန်း၏လည်း၊
 ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ဥဋ္ဌဟိတွာ- ၍၊ တဿ - ထို အဖေလာသောရဟန်း၏၊
 ပေ၊ဟတ္ထဝါရ ပဒဝါရေသု-ကုန်သော၊ သဗ္ဗတ္ထ- တို့၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)။

သော-ထိုအဖေလာသောရဟန်းသည်၊ တံ-ထိုအဖေရဟန်းကို၊ ပုစ္ဆတိ၊
 (ကို)၊ အသုကောစ အသုကောစ- ထို မည်သူ ထိုမည်သူသည်လည်း၊ ကုဟိ-
 အဘယ်မှာနည်း၊ အသုကဉ္စ အသုကဉ္စ - ထို မည်သူ ထို မည်သူကိုလည်း။

ဂမနဿ အနုပကာရေ ။ ။ တံခါးကို ပြန်၍ ပိတ်ခြင်းသည် သွားခြင်းအား
 လျော်သောကျေးဇူးကိုပြုသောပယောဂ မဟုတ်သကဲ့သို့၊ ထိုအတူ နှပ်ညှစ်ခြင်း၊ အလေး
 အပေါ့စွန့်ခြင်းစသော ပယောဂများလည်း သွားခြင်းအားလျော်သောကျေးဇူးကို မပြု၊
 ထိုသို့သော ပယောဂစုကြောင့် အာပတ်မသင့်-ဟူလို။

ပက္ခောသာဟိ- ခေါ်ပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ၊ပေ၊သဗ္ဗေ - အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့ကို၊ သမာဂတေ - အညီအညွတ် ရောက်လာသည်တို့ကို၊ ဒိသွာ၊ပေ၊ ဝေရူပေါ- သော၊ နိမိ - မြှုပ်နှံထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဥပလဇ္ဈေ-သိရ အပ်ပြီ၊ [ဥပလဇ္ဈေတိ-ဗြဟ္မတော။] ဂစ္ဆာမ-ရုံ၊ တံ-ထိုဘဏ္ဍာကို၊ ဂဟေတွာ၊ ပုညာနိစ - တို့ကိုလည်း၊ ကရိသာမ၊ သုခဉ္စ - ချမ်းချမ်းသာသာလည်း၊ ဇီဝိ သာမ-အသက်မွေးကြကုန်စို့၊ ဣတိ ဝဒတိ၊ပေ၊ဝေ-သို့၊ လဒ္ဓသဟာယော- ရအပ်သော အဖော်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကုဒါလိ - ပေါက်တူးကို၊ ပရိယေ သတိ-ရှာအံ့၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထို မူလရဟန်း၏၊ ဝါ-ထိုမူလရဟန်းမှာ၊ အတ္တနော-၏၊ ကုဒါလော-သည်၊ သစေ အတ္ထိ(ဝေသတိ)၊ တံ-ထိုပေါက်တူး ကို၊ အာဟရိသာမိ - အံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂစ္ဆန္တော - သွားစဉ်၎င်း၊ ဂဏ္ဍန္တောစ - ၎င်း၊ အာဟရန္တောစ-၎င်း၊ သဗ္ဗတ္ထ - ကုန်သော၊ပေ၊ဒုက္ကဋ် အာပဇ္ဇတိ၊ (အတ္တနော- ၏၊ ဝါ- မှာ၊ ကုဒါလော၊)သစေ နတ္ထိ(ဝေသတိ) အညံ-သော၊ ဘိက္ခုဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ ဂဟဋ္ဌိဝါ-လူဝတ်ကြောင်ကိုသော်၎င်း၊ ဂတိန္ဒာ-၍၊ ယာစတိ - တောင်းအံ့၊ ယာစန္တော-သော်၊ မေ-အား၊ ကုဒါလိ- ကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော၊ မေ-အား၊ ကုဒါလေန-ဖြင့်၊ အတ္ထော - အလိုသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ကိဉ္စိ-သော၊ ကာတမ္ဗံ-ပြုဘွယ်ကိစ္စသည်၊အတ္ထိ၊ တံ-ထို ပြုဘွယ်ကိစ္စ ကို၊ ကတွာ-ပြီး၍၊ ပစ္စာဟရိသာမိ-ပြန်ဆောင်ပါအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ မုသာ-မုသား စကားကို၊ အဘဏန္တော - မပြောဘဲ၊ သစေ ယာစတိ၊ (ဝေသတိ)၊ ဝါဗာယ ဝါစာယ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ သောဓေတဗ္ဗာ-သုခ်သင်ထိုက်သော၊ မာတိကာ- ရေမြောင်းသည်၊ အတ္ထိ - ရှိပါ၏၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ကာတမ္ဗံ-သော၊ ဘူမိကမ္မံ- မြေအမှုသည်၊အတ္ထိ၊ဣတိ-သို့၊ မုသာမိ-ကိုလည်း၊ ဘစေ ဘဏတိ၊(ဝေသတိ)၊ ယံယံဝစနံ - သည်၊ မုသာ - သည်၊ (ဟောတိ)၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုစကား၌၊ ပါစိတ္ထိယံ (ဟောတိ)။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ ဟောအဋ္ဌကထာယံ-၌၊ သဗ္ဗေပိ-မှန်သောစကား၌ ၎င်း၊ အလိကေပိ-ချွတ်ယွင်းသော မုသားစကား၌၎င်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-ကိုသာ၊ ဝုတ္တံ၊ တံ - ထိုစကားကို၊ ပမာဒလိခိတန္တိ - မေ့လျော့ခြင်းကြောင့် ရေးသား အပ်သော စကားဟူ၍၊ ဝါ - အမှတ်တမဲ့ ရေးသားအပ်သော စကားဟူ၍၊ [စတုတ္ထသံဝါယနာ ပေထက် အက္ခရာတင်တုန်းက အမှတ်တမဲ့ ရေးသား အပ်သောစကား - ဟုလို၊] ဝေဒိတမ္ဗံ-၏၊ ဟိ - မှန်၏၊ (တနည်း)ဟိယသ္မာ၊ အဒိန္နာဒါနဿ - အဒိန္နာဒါန၏၊ ပုဗ္ဗပယောဂေ - ပုဗ္ဗပယောဂ၌၊ ပါစိတ္ထိယ ဌာနေ - ပါစိတ်အရာ၌၊ ဒုက္ကဋ်နာမ - ဒုက္ကဋ်မည်သည်၊ နအတ္ထိ၊ (တသ္မာ-

ကြောင့်၊ တံ - ထိုစကားကို၊ ပမာဒလိခိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ)၊ ပန - ဆက်၊ ကုဒါ
 လဿ-၏၊ ဒဏ္ဍော-အရိုးသည်၊ သစေ နတ္ထိ(ဝေသတိ)၊ ဒဏ္ဍိ-ကို၊ ကရိဿာ
 မိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဝါသိံဝါ- ဒါးကိုသော်၎င်း၊ ပရသုံဝါ - ပုဆိန်ကို
 သော်၎င်း၊ သစေ နိသေတိ-အကယ်၍သွေးအံ့၊ တဒတ္ထာယ-ထိုပေါက်တူးရိုး
 အကျိုးငှါ၊ ဝစ္ဆတိ-အံ့၊ ဝတိာ - သွားပြီး၍၊ သုက္ခကဋ္ဌံ - ခြောက်သော
 ထင်းကို၊ ဆိန္ဒတိ - အံ့၊ တစ္ဆတိ - ရွှေအံ့၊ (ဖြောင့်အောင်ရွှေအံ့) အာကော
 င္ဍေတိ - ရိုက်နှက်၍ အရိုးတပ်အံ့၊ ပေ၊ အလ္လရူက္ခံ - စိုသောသစ်ပင်ကို၊ ဆိန္ဒတိ၊
 ပါစိတ္တိယံ(ဟောတိ)၊ တတောပရံ- ထိုမှနောက်၌၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ(ဟောတိ)၊

ပန- ဝါဒန္တရကား၊ သင်္ခေပဋ္ဌကထာယံ- ၌၎င်း၊ မဟာပစ္စရိယဉ္စ-၌၎င်း၊
 တတ္ထဇာတက ကဋ္ဌလတာ ဆေဒနတ္ထံ-ထိုအိုးပေါ်၌ပေါက်သော သစ်ပင်နှယ်
 တို့ကို ဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝါသိပရသုံ - ဒါး ပုဆိန်ကို၊ ပရိယေသန္တာနဓိ-
 ရှာကုန်သော ရဟန်းတို့၏လည်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ- ကို၊ ဝုတ္တံ၊ ပန- ဆက်၊ တေသံ-ထို
 ခိုးသူရဟန်းတို့၏၊ ဝေ- ဤအကြံသည်၊ သစေ ဟောတိ၊ (ကိံ)၊ ဝါသိပရသု
 ကုဒါလံ-ဒါး၊ ပုဆိန်၊ ပေါက်တူးကို၊ ယာစန္ဒာ-ကုန်လသော်၊ ဝါ-တောင်း
 ကုန်သော၊ (မယံ) အာသင်္ဂိတာ - ယုံမှားအပ်ကုန်သည်၊ ဘဝိဿာမ -
 ဖြစ်ကုန်လိမ့်အံ့၊ [ဒါး စသည်ကို တောင်းနေလျှင် ငါတို့ကို “ ရိုးမှ ရိုးသားကြ
 ရဲ့လား” လို့ ယုံမှားစရာ ဖြစ်နေလိမ့်မည်-ဟုလို။] လောဟံ- သံကို၊ သဗ္ဗဌာ
 ပေတွာ-ထွက်ပေါ်စေ၍၊ ကရောမ-အံ့၊ ဣတိ-ဤအကြံသည်၊ သစေ ဟောတိ၊
 တတော- ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အရညံ ဝတိာ၊ လောဟဗီဇတ္ထံ- သံ
 မျိုးစေ့အကျိုးငှါ၊ ပထဝီံ, ခဏန္တိ-အံ့၊ အကပ္ပိယပထဝီံ - မအပ်သော မြေကို၊
 ခဏန္တာနံ-တူးကုန်သောရဟန်းတို့၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံပါစိတ္တိယာနိ
 (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ၊ ဣမ - အကပ္ပိယ မြေကို တူးရာ၌၊
 (ဒုက္ကဋ္ဌေဟိ သဒ္ဓိံ ပါစိတ္တိယာနိ ဟောန္တိ) ယထာ၊ ဝေ- တူ၊ သဗ္ဗတ္ထ - အလုံး
 စုံသော ပယောဝတို့၌၊ ပါစိတ္တိယဋ္ဌာနေ ဒုက္ကဋ္ဌာ နမုစ္စတိ၊ ကပ္ပိယပထဝီံ -
 အပ်သောမြေကို၊ ခဏန္တာနံ-တို့၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနယေဝ(ဟောန္တိ)၊ ပန-ဆက်၊
 ဝိဇံ- သံမျိုးစေ့ကို၊ ဝဟေတွာ - ယူပြီး၍၊ တတောပရံ - ၌၊ သဗ္ဗကြိယာသု-
 အလုံးစုံသောအပြုအမူတို့၌၊ ပယောဝေ ပယောဝေ-၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊
 ပိဋကပရိယေသနေပိ - တောင်းကို ရှာခြင်း၌လည်း၊ ပေ၊ ပိဋကံ-တောင်းကို၊
 ကာတုကာမတာယ-ကြောင့်၊ ဝလ္လိဆေဒနေ- နှယ်ကို ဖြတ်ခြင်း၌၊ [မြေကျုံး
 ဘိုရန်ဖြစ်၍ နှယ်တောင်းလုပ်သည်၊ ထန်းလျှော်တောင်း မဟုတ်။] ပါစိတ္တိယံ
 (ဟောတိ)၊ ဣတိ- ဤသို့ အစရှိသော၊ သဗ္ဗံ - အလုံးစုံသော အစီအရင်ကို၊

ပုရိမနယေနော ဝေဒိတဗ္ဗံ။ [သဗ္ဗံပုရိမနယေနောဝါတိ-ယာဝဝိဋက ပရိယော သာနာ ဟတ္ထဝါရ ပဒစါရေ ဒုက္ကဋံ။]

ဂစ္ဆတိဝါ အာပတ္တိဒုက္ကဋဿာတိ - ကား၊ ဧဝံ - သို့၊ ပရိယိဋ္ဌသဟာယ ကုဒါလဝိဋကော - ရှာအပ်ပြီးသော အဖေ၊ ပေါက်တူး၊ တောင်းရှိသည်။ (ဟုတ္တာ) နိဗ္ဗဋ္ဌာနံ- ဘဏ္ဍာအိုး တည်ရာ အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ - အံ့၊ ပဒဝါရေ ပဒဝါရေ- တိုင်း၌၊ ဒုက္ကဋံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဂစ္ဆန္တော- သွားစဉ်၊ ဆုမံ နိမိံ - ဤ ဘဏ္ဍာ အိုးကို၊ လဒ္ဓါ - ရ၍၊ -ပုဗ္ဗပူဇံ - ဘုရား ပူဇော်မှုကို၊ (ကရိဿာမိ၊ ဣတိ)ဝါ-ဤသို့သော်၎င်း၊ ဓမ္မပူဇံ-ကို၊ (ကရိဿာမိ၊ ဣတိ) ဝါ-၎င်း၊ သံဃဘတ္တိ-သံဃဘတ်ကို၊ ကရိဿာမိ၊ ဣတိဝါ - ၎င်း၊ ကုသလံ- ကုသိုလ်စိတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေအံ့၊ ကုသလစိတ္တေန - ဖြင့်၊ ဝမနေ - ၌၊ အနာပတ္တိ(ဟောတိ)၊ ကသ္မာ-နည်း၊ ထေယျစိတ္တော၊ ပေ၊ အာပတ္တိဒုက္ကဋဿာ တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ စ-ဆက်၊ ဆုမ-ဤကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် သွားခြင်း၌၊ (အနာပတ္တိ ဟောတိ) ယထာ-သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပယောဂတို့၌၊ အထေယျစိတ္တဿ-ထေယျစိတ် မရှိသော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ မဂ္ဂတော - သွားရိုးလမ်းမှ၊ ဩက္ကမ္မ - ဖဲ၍၊ နိဗ္ဗာနဋ္ဌာနံ - မြှုပ်နှံရာ အရပ်သို့၊ ဝမနတ္ထာယ - ငှါ၊ မဂ္ဂံ - ကို၊ ကရောန္တော-သော်၊ ဘူတဂါမံ-ဘူတဂါမ်သစ်ပင်ကို၊ ဆိန္ဒုတိ-အံ့၊ ပါဗိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ သုက္ကကဋ္ဌံ-မြောက်သောထင်းကို၊ ဆိန္ဒုတိ-အံ့၊ ဒုက္ကဋံ(ဟောတိ)။

တတ္ထဇာတကန္တိ - ကား၊ စိရနိဟိတာယ - မြှုပ်နှံထားအပ်သော အိုး၏ ကြာမြင့်သော ကာလရှိသော၊ ဝါ- ကြာမြင့်သော ကာလက မြှုပ်နှံထား အပ်သော၊ ကုန္တိယာ-အိုး၏၊ ဥပရိ-၌၊ ဇာတကံ-ပေါက်သော၊ ကဋ္ဌံဝါလတံ ဝါတိ - ကား၊ ကေဝလံ - မြက် စသည် မဘက် သက်သက်၊ ကဋ္ဌလတမေဝ- ထင်းနွယ်ကိုသာ၊ (ဆိန္ဒုန္တဿ-ဖြတ်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋံ-သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်သည်ကား၊) န-မဟုတ်သေး၊ ယံကိဋ္ဌိ-သော၊ အလ္လံဝါ- စိုသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ သုက္ကံဝါ- သော၊ တိဏရုက္ခ လတာဒိံ - မြက်၊ သစ်ပင်၊ နွယ် အစ ရှိသည်ကို၊ ဆိန္ဒုန္တဿ - ၏၊ သဟပယော ဂတ္တာ - သဟ ပယောဂ၏အဖြစ် ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋမေဝ ဟောတိ၊ ဟိ - ဆက်၊ ပုဗ္ဗပယောဂဒုက္ကဋံ- ပုဗ္ဗပယောဂ ဒုက္ကဋံ၎င်း၊ ပေ၊ ပဋိဿဝ ဒုက္ကဋံ-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌပိဓံ-သော၊ ဧတံဒုက္ကဋံ နာမ- မည်သည်ကို၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤနေရာ၌၊ သမောဓာနေတွာ-ပေါင်း၍၊ ထေရေဟိ-သံဂါယနာတင်ထေရ်တို့သည်၊ ဒဿိတံ-ပြအပ်ပြီ။ [ပုဗ္ဗပယောဂနှင့် သဟပယောဂတို့၏ ထူးပုံသိဘို့ရာ ဒုက္ကဋံရှစ်မျိုးကိုပေါင်း၍ ပြထားကြသည်။]

တက္က- ထိုရှစ်မျိုးသော ဒုက္ခဋီတို့တွင်၊ ထေယျစိတ္တော၊ ဒုတိယံဝါ ပရိယေသတိ၊ပေ၊ ဂစ္ဆတိဝါ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ခဋဿာတိ- သော၊ ဣဒံ - ဤဒုက္ခဋသည်၊ ပုဗ္ဗပယောဂ ဒုက္ခဋနာမ-ပုဗ္ဗပယောဂ ဒုက္ခဋမည်၏။ ဝါ- မခိုးမီ ရှေ့အချိန်၌ ဖြစ်သော ပယောဂကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော ဒုက္ခဋမည်၏။ ဟိ - ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ပုဗ္ဗပယောဂ၌၊ ဒုက္ခဋဋ္ဌာနေ-ဒုက္ခဋအရာ၌၊ ဒုက္ခဋံ (ဟောတိ) ၊ ပေ၊ တက္ကဇာတကံ ကဋ္ဌံဝါ၊ ပေ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ခဋဿာတိ - ဟူသော၊ ဣဒံ - ဤ ဒုက္ခဋသည်၊ သဟပယောဂ ဒုက္ခဋနာမ-မည်၏။ ဝါ-ခိုးခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ပယောဂကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော ဒုက္ခဋမည်၏။ ပန - ဆက်၊ ဧတ္ထ- ဤ သဟပယောဂ၌၊ ပါစိတ္တိယဝတ္ထုစ-ပါစိတ်အာပတ်၏ အကြောင်းဝတ္ထုသည် ၎င်း၊ [မုသားပြောခြင်း၊ သစ်ပင်အစို ခုတ်ခြင်း ဝတ္ထုဟူလို၊] ဒုက္ခဋဝတ္ထုစ- ၎င်း၊ ဒုက္ခဋဋ္ဌာနေယေဝ တိဋ္ဌတိ၊ ကဿာ- နည်း၊ အဝဟာရဿ- ခိုးခြင်း၏။ သဟပယောဂက္ကာ-သဟပယောဂ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဝါ-အတူတကွ ဖြစ်သောပယောဂ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ ပန- ကား၊ ဒသဝိခံ-သော၊ ရတနံ-ကို၎င်း၊ သတ္တဝိခံ-သော၊ ဧညံ-စပါးကို၎င်း၊ သဗ္ဗ- သော၊ အာဝုဓောဏှာဒိစ- လက်နက်ဘဏှာ အစရှိသည်ကို၎င်း၊ အာ မသန္တဿ-သုံးသပ်သောရဟန်း၏။ ယံ ဒုက္ခဋံ-ကို၊ ဝုတ္တိ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣဒံ-ဤ ဒုက္ခဋသည်၊ အနာမာသ ဒုက္ခဋနာမ-မည်၏။ ဝါ-မသုံးသပ်အပ်သော ဝတ္ထုကို သုံးသပ်ခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော ဒုက္ခဋမည်၏။

ပုဗ္ဗ,သဟပယောဂ။ ။ပုဗ္ဗ-မခိုးမီ ရှေ့အချိန်၌+ပဝတ္ထော-သော+ပယောဂေါ- ကာယဝစီ ပယောဂတည်း၊ ပုဗ္ဗပယောဂေါ၊ သဟ-ခိုးခြင်းနှင့်အတူတကွ+ပဝတ္ထော+ ပယောဂေါ သဟပယောဂေါ။

ဒေသ, သတ္တဝိစ။ ။မဏိ (ပဒမြား), မုတ္တ (ပုလဲ), ဝေဠုရိယ (ကြောင်မျက်ရွဲ), သင်္ခံ, သိလာ (သလင်း), ပဝါဠံ (သန္တာ), ရဇေတံ, ဟေမံ, လောဟိတင်္ဂံ (ပဒမြားနီ), မဿာရဂလ္လ (ပဒမြားပြောက်) , ဤကား ရတနာ ၁၀ ပါး၊ စပါးမျိုး ၇ ပါးကား- သာလီ, ဝိဟိ, ယဝ (မုယော=ချိုဖြူ), ကင်္ဂံ, ကုဗြူသက, ဝရက, ဂေါဓမ ဟိုတည်း။ [အဘိဓာန် (၄၉၀-စသည်) (၄၅၀)စသည် နိဿယမှာ ရှု။]

အနာမာသ ။ ။ အာဝုဓ ဘဏှာဒိတိ အာဒိသဗ္ဗေန တူရိယဘဏှာ ဣတ္ထိရူပါဒိ သင်္ဂဏှာတိ၊ အာမသီယတေတိ အာမာသံ၊ န + အာမာသံ အနာမာသံ = မသုံးသပ် ကောင်း (မကိုင်ကောင်း) သောဝတ္ထု၊ အနာမာသေ- မသုံးသပ်ကောင်းသောဝတ္ထု ၌+ ဒုက္ခဋံ အနာမာသဒုက္ခဋံ= မကိုင်ကောင်းသောဝတ္ထုအပေါ်၌ (ကိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော) ဒုက္ခဋံ။

ကဒလိ နာဠိကေရာဒိနံ - ငှက်ပျောပင် အုန်းပင် အစရှိသည်တို့၏၊ တတ္ထ ဇာတကဖလဒါနိ- ထိုအပင်၌ဖြစ်သော အသီးတို့ကို၊ အာမသန္တဿ ယံဒုက္ခဋီ ဝုတ္တိံ၊ ဣဒံ-ဤဒုက္ခဋီသည်၊ ဒုရူပစိက္ခာ ဒုက္ခဋီနာမ-မည်၏။ ဝါ-မကောင်းသဖြင့် ကျင့်ခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သောဒုက္ခဋီ မည်၏။ ပန - ကား၊ ပိဏ္ဍာယ- ငှါ၊ စရန္တဿ-စဉ်၊ ဝါ- လှည့်လည်သောရဟန်း၏၊ ပတ္တေ-၌၊ ရဇေ-မြို့မှန် သည်။ ဝါ- ဖုံသည်၊ ပတိတေ- သော်၊ ပတ္တိ- ကို၊ အပ္ပဋိဂ္ဂဟေတွာဝါ- အကပ် မခံဘဲသော်၎င်း၊ အဓောဝိတွာဝါ-ဆေးမပစ်ခဲသော်၎င်း၊ တတ္ထ-ထိုသပိတ် ၌၊ ဘိက္ခံ - ကို၊ ဂဏှန္တဿ - ၏၊ ယံ ဒုက္ခဋီ ဝုတ္တိံ၊ ဣဒံ , ဝိနယဒုက္ခဋီနာမ- မည်၏။ ဝါ-ဝိနည်း၌ ပညတ်တော်မူအပ်သော ဒုက္ခဋီမည်၏။ သုတွာ န ဝဒန္တိ အာပတ္တိ ဒုက္ခဋဿာတိ - ဟူသော၊ ဣဒံ - ဤ ဒုက္ခဋီသည်၊ ဣဒံဒုက္ခဋီနာမ- မည်၏။ ဝါ-သိပါလျက် မပြောခြင်းကြောင့် သင့်ရော်အပ်သောဒုက္ခဋီမည်၏။ [သုတွာ-ကြားပါလျက်၊ န ဝဒန္တိ - မပြောကုန်အံ့။] ကောဒသသု- ကုန်သော၊ သမနဘာသနာသု-သမနဘာသနာတို့၌၊ [သံဃာဒိသေသိ၌လာသော “ယာဝ တတိယံ သမနဘာသိတဗ္ဗော”ဟူသော သမနဘာသနာတို့၌-ဟူလို။] ဥတ္တိယာ ဒုက္ခဋန္တိ-ဟူ၍၊ ယံ-အကြင်ဒုက္ခဋီကို၊ ဝုတ္တိ-ပြီ၊ ဣဒံ , ဥတ္တိဒုက္ခဋီနာမ-မည်၏။ ဝါ- ဥတ်ကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သောဒုက္ခဋီ မည်၏။ တဿ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဋဿာတိ- ဟူသော၊ ဣဒံ , ပဋိဿဝဒုက္ခဋီနာမ- မည်၏။ ဝါ-ဝန်ခံမှု၏

ဒုရူပစိက္ခာ။ ။န ကာတဗ္ဗတိ ဝါရိတဿ ကတတ္တာ - မပြုထိုက်ဟု တားမြစ်အပ် သော အမှုကို ပြုသည့်အတွက်၊ ဒုဠ-မကောင်းသော+ ဥပစိက္ခံ-အလေ့အကျင့်တည်း၊ ဒုရူပစိက္ခံ - မကောင်းသော အလေ့အကျင့်၊ ဒုရူပစိက္ခေ - မကောင်းသော အလေ့ အကျင့်၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပဝတ္တံ+ဒုက္ခဋီ ဒုရူပစိက္ခဒုက္ခဋီ။

ဝိနယဒုက္ခဋီ။ ။ဝိနယေ- ဝိနည်းပါဠိတော်၌+ပညတ္တိ- ပညတ်တော်မူအပ်သော +ဒုက္ခဋီ ဝိနယဒုက္ခဋီ၊ ဒုက္ခဋီ ဝ မျိုးတွင် အခြား ၇ မျိုး၌ တိုက်ရိုက်မပါသော ဒုက္ခဋီ အာပတ်ကို “ဝိနယဒုက္ခဋီ” ဟုချည်း ခေါ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဆွမ်းခံလှည့်စဉ် မြို့မှန်ကျလျှင် ထိုမြို့မှန်ကို ကျရာဆွမ်းနှင့်တကွ ဖယ်၍သော်လည်းပစ်ရ၏။ သပိတ်ကို ထပ်၍သော်လည်း အကပ်ခံရာ၏။ ဆွမ်းမခံရသေးလျှင် ထပ်၍သော်လည်း ဆေးရာ၏။ ထိုသို့ မပြုဘဲ ဆွမ်း ခံလျှင် ဒုက္ခဋီအာပတ်သင့်၏။ ထိုဒုက္ခဋီကို “ဝိနယဒုက္ခဋီ ”ဟု ခေါ်ရသည်။ ကျသော မြို့မှန်နှင့်တကွ စားမိလျှင် ဒန္တပေါနသိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်လည်း သင့်နိုင်၏။

မှတ်ချက်။ ။ရဟန်းသည် ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်ကို အကပ်မခံဘဲ နေရာမရွေ့အောင် ထိရုံထိလျှင် ပြဲခဲ့သောအနာမာသ ဒုက္ခဋီသင့်၏။ နေရာမရွေ့လျှင် ဥဂ္ဂဟိတကဒုက္ခဋီ ဟု ခေါ်ကြ၏။ ပြဲခဲ့သောဒုက္ခဋီ ဝ မျိုးတွင်ကား တိုက်ရိုက်မပါ။ ထို့ကြောင့် ဝိနယဒုက္ခဋီ၌ သွင်းသင့်သည်။

ပျက်ကွက်ခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သောဒုက္ခနှင့် မည်၏။ [ဘိက္ခဝေ - တို့၊ တဿ ဘိက္ခုနော - ထို နောက်တကျောင်းကိုလက်ခံသော ရဟန်း၏။ ပုရိမိ ကာစ - ရှေး၌ဖြစ်သောကျောင်း ခံယူခြင်းသည်လည်း၊ န ပညာယတိ-မထင် ရှားတော့၊ (ပဌမကျောင်း၌ ထိုရဟန်းမနေရတော့- ဟူလို၊) ပဋိဿဝေစ- ဝန်ခံမှုကြောင့်လည်း၊ ဝါ - ပဋိညာဉ် ပျက်ကွက်မှုကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ခဋဿ အာပတ္တိ (ဟောတိ)။] ပန - ဆက်၊ (တနည်း) ပန - အတ္ထုဒ္ဓါရသာမညမှ တပါး အတ္ထုဒ္ဓေသဝိသေသကိုဆိုဥးအံ့၊ ဆဒံ-ဤဒုက္ခနှင့်သည်၊ [“တတ္ထဇာတကံ ကဋ္ဌိဝါ လတံဝါ ဆိန္နတိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ခဋဿ ” ဟု ပါဠိတော်၌ လာသော ဒုက္ခဋ်သည် - ဟူလို၊] သဟပယောဝဒုက္ခဋံ - သဟပယောဝဒုက္ခဋ်တည်း၊ တေန- ကြောင့်၊ ယံကိဋ္ဌိ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဋ်မေဝ ဟောတိတိ- ဟူ၍၊ (မယာ) ဝတ္တိ- ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ-ဆိုခဲ့ပြီ။

ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ တတ္ထ ဇာတကေ- ထို ဘဏ္ဍာအိုးပေါ်၌ ပေါက်သော၊ တိဏရုက္ခလတာဒိမိ-မြက်၊ သစ်ပင်၊ နွယ်အစရှိသည်ကို၊ ဆိန္နေ ပိ-ဖြတ်အပ်ပြီးသော်လည်း၊ ဝါ-ဖြတ်အပ်ပြီးမှလည်း၊ လဇ္ဇိဓမ္မော-လဇ္ဇိတို့၏ သဘောသည်၊ သစေ ဩက္ကမတိ- အကယ်၍ သက်ရောက်အံ့၊ သံဝရော-စောင့် စည်းခြင်းသည်၊ ဝါ-စောင့်စည်းကြောင်းစိတ်သည်၊ သစေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-အံ့၊ [လဇ္ဇိ ဓမ္မော ဩက္ကမတိကိုပင် “သံဝရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ “မခိုးတော့ပဲ၊ ဘူး” ဟု စောင့်စည်းကြောင်းစိတ် ဖြစ်ခြင်းကို “လဇ္ဇိဓမ္မ ဩက္ကမန” ခေါ်သည်- ဟူလို၊] (ဧဝံသတိ)၊ ဆေဒနပစ္စယာ - မြက် စသည်ကို ဖြတ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဒုက္ခဋံ - ကို၊ ဒေသေတွာ - ဒေသနာပြော၍၊ မုစ္စဟိ- အာပတ်မှလွတ်၏၊ ဓုရနိက္ခေပံ - ကို၊ အကတွာ - ၍၊ သ ဥဿာဟောဝ - အားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ ပံသို-မြေမှုန်ကို၊ အထ ခဏတိ-အကယ်၍ဘူးအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဆေဒနဒုက္ခဋံ-မြက် စသည်ကို ဖြတ်ခြင်း ကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သောဒုက္ခဋ်သည်၊ ပဋိပ္ပဿမ္မတိ- အလိုအလျောက်

ဣဏ, ဥတ္တိ, ဝဋ္ဌိဿဝ။ ။ဣတေ - (သံဃာကွဲပြားအောင် အားထုတ်နေ၏ - ဟု) သိအပ်သော အကြောင်းကိစ္စ၌+အဝေန္တဿ- မပြောဆိုသောရဟန်း၏+ဒုက္ခဋံ ဣတဒုက္ခဋံ၊ ဥတ္တိယာ+ပဝတ္တံ + ဒုက္ခဋံ ဥတ္တိဒုက္ခဋံ၊ ပဋိဿဝေ - ဝန်ခံခြင်းကြောင့်၊ (ဝန်ခံသည့်အတိုင်း မပြုလုပ်ခြင်းတိုင်အောင်ယူ) + ပဝတ္တံ ဒုက္ခဋံ ပဋိဿဝဒုက္ခဋံ၊ [ပဋိဿဝဝိသံဝါဒေ, သုဒ္ဓမိတ္တဿ ဒုက္ခဋံ၊ - ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ဤကျောင်းသို့လာ၍ နေပါ မည် ဟု သန့်ရှင်းသောစိတ်ဖြင့် ဝန်ခံပြီးလျှင် နောင်ခါ လာ၍မနေသောရဟန်းမှာ ပဋိ သဝဒုက္ခဋံ အာပတ်သင့်၏။] ဒုက္ခဋ်ရှစ်ပါး ဝါထာကို သာရတ္ထဋီကာမှာ။

ငြိမ်းပျောက်၏။ ခဏနဒုက္ခဋေ - မြေတူးခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော ဒုက္ခငြိမ်းပျောက်၏။ ပတိဋ္ဌာတိ-၏။ ဟိ-မှန်း၊ အကပ္ပိယပထဝီ-ကို၊ ခဏန္တောပိ- တူးပါသော်လည်း၊ ဣဓ-ဤ ဘဏ္ဍာအိုးကိုယူရာ၌၊ သဟပယောဂတ္တာ-သဟပယောဂ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုက္ခဋေမေဝ အာပဇ္ဇတိ၊ ပန- ဆက်၊ အဿ- ထိုရဟန်း၏ သဗ္ဗဒိသာသု- အလုံးစုံသောအရပ်တို့၌၊ [အိုး၏ ဘေးပတ်ပတ်လည် အရပ်တို့၌-ဟူလို။]ခဏိတွာ-တူးပြီး၍၊ ကုန္တိမူလံ-အိုးအရင်းသို့၊ ပက္ခဿ-ရောက်သည် ဖြစ်၍၊ (သမာနဿ)ပိ-သော်လည်း၊ လဇ္ဇိဓမ္မေ သစေ ဩက္ခမတိ(ဝေသံတိ)၊ ခဏနပစ္စယာ-မြေတူးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ မုစ္စတိ။

ဝိယူဟတိဝါတိ-ကား၊ ပန-သို့မဟုတ်၊ သဉ္ဇဿာဟောဝ-လျှင်၊ ပံသုံ၊ အထ ဝိယူဟတိ-အကယ်၍ယက်အံ့၊ ဧကပဿေ- တဘက်သောဘေး၌၊ ရာသိ-အစု အပုံကို၊ အထကရေတိ - အံ့၊ ခဏနဒုက္ခံ - ခဏနဒုက္ခငြိမ်းသည်၊ ပဋိပ္ပဿ မ္မတိ-၏။ ဝိယူဟနဒုက္ခဋေ-မြေယက်ခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သောဒုက္ခငြိမ်းပျောက်၏။ ပတိဋ္ဌာတိ-၏။ စ-ဆက်၊ တံပံသုံ-ကို၊ တတ္ထတတ္ထ - ထိုထိုအရပ်၌၊ ပုဉ္ဇ-အပုံကို၊ ကရောန္တော- သော်၊ ပေ၊ ပန-ဆက်၊ ရာသိ-ကို၊ ကတွာပိ-ပြုပြီး၍လည်း၊ ဓုရနိက္ခေပံ သစေ ကရေတိ၊ လဇ္ဇိဓမ္မံ- လဇ္ဇိတို့၏သဘောသို့၊ သစေ အာပဇ္ဇတိ၊ (ဝေသံတိ)၊ ဝိယူဟနဒုက္ခံ - ဝိယူဟနဒုက္ခငြိမ်းကို၊ ဒေသေတွာ မုစ္စတိ၊ ဥဒ္ဓရတိဝါတိ - ကား၊ ပန - သို့မဟုတ်၊ သဉ္ဇဿာဟောဝ ပံသုံ , ဥဒ္ဓရိတွာ - ထုတ်ဆယ်၍၊ ဗဟိ - ဘေးသို့၊ အထ ပါတေတိ - အံ့၊ (ဝေသံတိ)၊ ဝိယူဟန ဒုက္ခံ - သည်၊ ပဋိပ္ပဿ မ္မတိ - ၏။ ဥဒ္ဓရဏဒုက္ခဋေ - မြေမှုန်ကို ထုတ်ဆယ် ခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော ဒုက္ခငြိမ်းပျောက်၏။ ပန- ဆက်၊ ပံသုံ-ကို၊ ကုဒါလေနဝါ - ပေါက်ပြားဖြင့်သော်၎င်း၊ ဟတ္ထေဟိဝါ - သော်၎င်း၊ ပစ္စိယာဝါ-တောင်းဖြင့်သော်၎င်း၊ တဟိံ တဟိံ - ထိုထိုအရပ်သို့၊ ပါတေန္တော- သော်၊ ပေ၊ ပန - ဆက်၊ သဗ္ဗံ - သော၊ ပံသုံ, နိဟရိတွာ - ထုတ်ဆယ်ပြီး၍၊ ကုန္တိ-အိုးကို၊ ထလဋ္ဌံ-ကုန်းမြင့်၌တည်သည်ကို၊ ကတွာပိ-ပြုပြီး၍လည်း၊ ပေ၊

ဓုရနိက္ခေပံ အကတွာ။ ။ “ဓုရနိက္ခေပမပြုတ်” ဟုဆိုသောကြောင့် “ဓုရနိက္ခေပကို ပြုပြီးမှ နောက်ထပ် ခိုးချင်စိတ် ပေါ်လာပြန်သဖြင့် ဆက်၍မြေကိုတူးလျှင် ဆေဒနဒုက္ခံ စသော ရှေးရှေးအာပတ်များ မငြိမ်းကြ” ဟု မှတ်။ [ထိုသို့ခိုးအံ့ ဟု အားထုတ်သော စိတ်နှင့် တကွဖြစ်သည်ကို “သဉ္ဇဿာဟ” ဟု ဆိုသည်။]

ထလဋ္ဌံ ကတွာ ။ ။ ပတ်ဝန်းကျင်မှမြေတွေကို ယက်ထုတ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဘဏ္ဍာတည်ရာ မြေနေရာသည် ကုန်းမြင့်ကလေးဖြစ်နေ၏။ ထိုကုန်းမြင့်၌ နဂိုရိအတိုင်း တည်သည်ကို “ထလဋ္ဌံ ကတွာ” ဟု ဆိုသည်။ မူလနေရာမှရွေ့၍ “ကုန်းပေါ်၌ တည်နေ အောင် ပြုသည်” ဟု မမှတ်လင့်။

မုစ္ဆတိ၊ ပန-ဆက်၊ ပေ၊ အထ အာမသတိ- အံ၊ ပေ၊ အာမသနဒုက္ခဋေ-သုံးသပ်
ခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော ဒုက္ခဋ်၌၊ ပတိဋ္ဌာတိ၊ စ - ဆက်၊ အာမသိ
တွာပိ - ရှိလည်း၊ လဇ္ဈိ၊ ပေ၊ မုစ္ဆတိ၊ သဥဿာဟောဝ ကုန္တိံ၊ အထ ဖန္နာပေ
တိ-အကယ်၍လျှင်စေအံ့၊ (စေံသတိ)၊ အာမသနဒုက္ခဋ် ပဋိပ္ပဿန္တတိ၊ ဖန္နာ
ပေတိ အာပတ္တိထုလ္လစ္စယဿာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တထုလ္လစ္စယေ - ဟောတော်မူအပ်
သော ထုလ္လစ္စည်းအာပတ်၌၊ ပတိဋ္ဌာတိ။

တတြ - ထိုအာပတ္တိဒုက္ခဋ်ဿ အာပတ္တိထုလ္လစ္စယဿ ဟူသော ပါဠိရပ်၌၊
အယံ-ဤဆိုအပ်လတံကား၊ ဒိန္နုတ္တိ-နှစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒုက္ခဋ် ထုလ္လစ္စ
ယာနံ-ဒုက္ခဋ် ထုလ္လစ္စယသဒ္ဓါတို့၏၊ ဝစနတ္ထော - သဒ္ဓါနက်တည်း၊ ဧတ္ထ - ဤ
ဒုက္ခဋ်ထုလ္လစ္စယသဒ္ဓါတို့တွင်၊ တာဝ-ထုလ္လစ္စယမှ ရှေးဥးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌိ)၊ ပဌမံ-
ပဌမဖြစ်သော ဒုက္ခဋ်သဒ္ဓါသည်၊ (ဒုက္ခဋ်၌စပ်) ဒုဋ္ဌု - မကောင်းသဖြင့်၊
ကတံ-ပြုအပ်သောအမှုတည်း၊ သတ္တာရာ-သည်၊ ဝုတ္တကိစ္စံ-ဟောတော်မူအပ်
သော ကိစ္စကို၊ ဝိရာဇေတွာ-ချွတ်ယွင်းစေ၍၊ ကတံ - ပြုအပ်သောအမှုတည်း၊
ဇုတိ-ကြောင့်၊ ဒုက္ခဋ်-ဒုက္ခဋ်မည်၏၊ အထဝါ - ထို့ပြင်တနည်းကား၊ ဒုဋ္ဌု-
မကောင်းသော၊ ကတံ - အမှုအရာတည်း၊ ဝိရူပါ - ဖောက်ပြန်သော၊ သာ
ကြိယာ-ထိုအမှုအရာသည်၊ ဘိက္ခုကြိယာနံ-ရဟန်းအမှုအရာတို့၏၊ မဇ္ဈေ-၌၊
နသောဘတိ- မတင့်တယ်၊ ဇုတိ ဝေဗ္ဗိ- ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ခဋ်-
မည်၏။

စ-သာဓကကား၊ ဒုက္ခဋ် ဇုတိ ယံ ဝုတ္တံ၊ ပေ၊ တေနေတံ ဇုတိ ဝုစ္စတိတိ-
ဟူသော၊ ဧတံ- ဤ ဂါထာစကားကို၊ (ပရိဝါရေ သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-
မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ယံ (အာပတ္တိဇာတံ)-အကြင်အာပတ်ကို၊ ဒုက္ခဋ် ဇုတိ-

ဒုဋ္ဌု၊ ကတံ။ ။ ဒုဿဒ္ဓါ၏ ဒုဋ္ဌုအနက်ကိုယူ၍ “ဒုဋ္ဌု+ကတံ ဒုက္ခဋ်” ဟု ပြုစေလို၏။
“သတ္တာရာ ဝုတ္တကိစ္စံ ဝိရာဇေတွာ” ကား ဒုဋ္ဌု၏ အဖွင့်တည်း၊ ဘုရားရှင် ဟောတော်
မူအပ်သောကိစ္စကို (မလိုက်နာဘဲ) ချွတ်ယွင်းစေခြင်းကို “ဒုဋ္ဌု” ဆိုသည် - ဟူလို။
[ဒုက္ခဋ်-မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်သောအမှု၊ ထိုအမှုကြောင့် သင့်အပ်သော အာပတ်
ကိုလည်း ကာရဏူပစာရအားဖြင့် “ဒုက္ခဋ်” ဟု ခေါ်သည်။]

အထဝါ။ ။ ဤဒုတိယနည်း၌ ဒုဋ္ဌုကို ဝိရူပါ၊ ကတံကို ကြိယာ၊ ဟု ဖွင့်၏။ “ကရဏံ-
ပြုခြင်း၊ ကတံ-ခြင်း” ဟု ဘာဝသာဓကဖြင့်၊ “ဘိက္ခုကြိယာနံ မဇ္ဈေ နသောဘတိ” ကား
ဝိရူပ ဖြစ်ပုံကို ထင်ရှားပြသော စကားတည်း၊ ဘဏ္ဍာအိုးကို ခိုးဘိုရန် မြေကိုတူးခြင်း
စသောအမှုအရာ (အပြုအမူ) သည် ဖောက်ပြန်သော အမှုအရာဖြစ်သောကြောင့် ဘိက္ခု
အမှုအရာတို့၏ အလယ်တွင် မတင့်တယ်သော အမှုအရာဖြစ်သည်-ဟူလို။ [“ဒုက္ခဋ်-
ဖောက်ပြန်သော အမှုအရာ” ဟု ပေး။]

ဒုက္ခဋ္ဌဟူ၍၊ ဝုတ္တိ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ တံ(အာပတ္တိဇာတံ) ကို၊ ယထာတထံ-
 မဖေ၀်ကံမပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ သုဏောဟိ-နားထောင်လော၊ ယံ-အကြင်
 အမှုသည်၊ ဝါ-ကို၊ အပရဒ္ဓံစ-ပြစ်မှားလည်း ပြစ်မှားအပ်၏၊ ဝါ-ပြုမှားလည်း
 ပြုမှားအပ်၏၊ ဝိရဒ္ဓံစ-ချွတ်ယွင်းလည်း ချွတ်ယွင်း၏၊ ခလိတံစ-ချော်လည်း
 ချော်၏၊ (တံ - ထိုအမှုသည်၊) ဒုက္ခဋ္ဌံ - ဒုက္ခဋ္ဌမည်၏၊ ဝါ- မကောင်းသဖြင့်
 ပြုအပ်သော အမှုမည်၏၊ ဝါ-ဖေ၀်ကံပြန်သော အမှုအရာမည်၏၊ မနုဿော-
 လူတယောက်သည်၊ ယံပါပံ-အကြင် မကောင်းမှုကို၊ အာဝီဝါ-မျက်မှောက်၌
 သော်၎င်း၊ ယဒိ - ထိုမြို့၊ ရဟောဝါ- မျက်ကွယ်၌သော်၎င်း၊ ကရေ- ပြစ်၏၊
 (တံပါပံ-ကို၊) ဒုက္ခဋ္ဌန္တိ-ဒုက္ခဋ္ဌဟူ၍၊ ပဝေဒေန္တိ (ယထာ) - ပြောဆိုကြကုန်
 သကဲ့သို့၊ (တထာ , ဣဒဗ္ဗိ-ဤ အမှုသည်လည်း၊ ယေန ကာရဏေန , ပါပံ-
 မကောင်းမှုတည်း၊) တေန (ကာရဏေန)-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤ အမှုကို၊ ဝါ-ဤ
 အမှုကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်ကို၊ ဣတိ-ဤဒုက္ခဋ္ဌဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။]

ပန - ကား၊ ဣတရံ- ဒုက္ခဋ္ဌမှ တပါးသော ထုလ္လုစယသည်၊ အစွယဿ-
 အပြစ်၏၊ ထုလတ္တာ - ရုန့်ရင်း ကြမ်းတန်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ထုလ္လုစယံ-

ဝုတ္တိဋ္ဌေတံ။ ။ ပရိဝါပါဋိတော်တည်း၊ အပရဒ္ဓံ ဝိရဒ္ဓံ ခလိတံ ဥ ပုဒ်သည် ဒုက္ခဋ္ဌ၏
 အနက်ကိုပြသော ပရိယာယ်ပုဒ်များတည်း၊ ယထာ သတ္တာရာ ဝုတ္တိံ, ဧဝံ အကတတ္တာ
 အပရဒ္ဓံ=ဘုရားရှင်ဟောတော် မူထားသည့်အတိုင်း မပြုအပ်သည်ကို “အပရဒ္ဓံ-ပြစ်မှား
 အပ် - အပြုမှားအပ်” ဟု ဆို၏၊ ကုသလံ ဝိရဒ္ဓိက္ခာ ပဝတ္တတ္တာ ဝိရဒ္ဓံ=ကုသိုလ်ကိစ္စကို
 ချွတ်ယွင်းစေ၍ ဖြစ်သည်ကို “ဝိရဒ္ဓံ-ချွတ်ယွင်း” ဟု ဆို၏၊ အရိယဝံသ (ဝတ္ထ) ပဋိပဓံ
 အနာရုဋ္ဌတ္တာ ခလိတံ = အရိယာန္တယ် ဖြစ်သော အကျင့်လမ်းသို့ မတက်နိုင်ဘဲ ချော်
 သည်ကို “ခလိတံ-ချော်” ဟု ဆိုသည်၊ ယံ မနုဿော ကရေပါပံ-စသည်ကား ဥပမာ
 စကားတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ ယထာ ” စသည်ထည့်၍ ဋီကာဖွင့်သည့် အတိုင်း အနက်
 ပေးထားသည်။

ထုလတ္တာ အစွယဿ။ ။ ယခုစာအုပ်များ၌ “ထုလတ္တာ အစွယတ္တာစ” ဟု ရှိ၏၊
 [ထုလတ္တာ- ကြောင့်၎င်း၊ အစွယတ္တာစ - အပြစ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း” ဟု ပေး။]
 ပရိဝါပါဋိတော် ဝါထာသင်္ဂဏိကအဖွင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ ထုလတ္တာ အစွယဿ ဧတံ
 ထုလ္လုစယန္တိ ဝုစ္စတိတိ အတ္ထော ” ဟု ရှိ၏၊ ထိုသို့ရှိမှလည်း အစွယနှင့် ထုလတ္တိ အရတူ
 ကမ္မဓာရည်းဖြစ်ကြောင်း သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤ၌လည်း “ထုလတ္တာ အစွယဿ”
 ဟုသာ ရှိသင့်သည်၊ ထုလ္လုစယ-ဟူသည် ဒေသနာပြောရ ကြားရသောအပြစ်တို့တွင်
 ဤအပြစ်၏ အရုန့်ရင်း အကြမ်းတန်းဆုံး ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဒေသတဗ္ဗေသု
 တိ ” စသည်ဖြင့် ဒဠိဝါကျကို ဆက်ပြသည်။ [ပါတိမောက္ခပဒတ္တ ၌ကား “ ထုလံ
 အစွယံ (အပရာဓော) ဧတဿာတိ ထုလ္လုစယံ ” ဟု ဗဟုဒ္ဓိဟိပြု၍ ထုလသဒ္ဓါလည်း
 (“အတုထုလနိ” ကဲ့သို့) မဟန္တဝါစကဟု ဆိုသတတ်။]

ထုလွှစွယ်မည်၏။ စ- ဆက်၊ သမ္ပရာယေစ - တမလွန် ဘဝ၌လည်း၊ ဒုဂ္ဂတိ-
မကောင်းသောဂတိသည်၊ (ဟောတိ)၊ [ဤကား ပုံစံပါဠိတရပ်၊] တံ- ထို
မကောင်းမှုသည်၊ ကဋကပ္ပလံ- ခါးစပ်သော အကျိုးရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ
အာဒိသုဝိယ-ပါဠိရပ်တို့၌ကဲ့သို့၊ ဣတ္ထ-ဤ ထုလွှစွယ်ပုဒ်၌၊ သံယောဂဘာဝေါ-
သံယုဂ်၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဟိ- မှန်၊ (ထူလအစွယ် - ဟူသောအနက်
သည် မှန်၏) ကေဿ- တပါးသောရဟန်း ခံ၊ သန္တိကေ- အထံ၌၊ ဒေသေ
တဗ္ဗေသု-ဒေသနာပြောထိုက်ကုန်သော၊ အစွယေသု-အပြစ်တို့တွင် တေန-ထို
အပြစ်နှင့်၊ သမော-တူသော၊ ထုလော-ရုန့်ရင်းသော၊ အစွယော-သည်၊ နတ္ထိ၊
တဿ-ကြောင့်၊ ထုလတ္တာ အစွယဿ ထုလွှစွယ်န္တိ-ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ၊ စ-
သာဓကကား၊ ထုလွှစွယ်န္တိ ယံ ဝုတ္တံ၊ ပေ၊ တေနေတံ ဣတိ ဝုစ္စတီတိ-ဟူသော၊
တေံ - ကို၊ (ပရိဝါရေ သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ၊ [ယံ (အာပတ္တိဇာတံ) -ကို၊
ထုလွှစွယ်န္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တံ (အာပတ္တိဇာတံ) ယထာတထံ သုဏောဟိ၊
ကေဿ-ရဟန်းတပါး၏၊ မူလေ-အထံ၌၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဒေသေ
တိ- ဒေသနာပြော၏၊ ယောစ-အကြင်ရဟန်းသည်လည်း၊ တံ- ထိုဒေသနာကို၊
ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-လက်ခံ၏၊ (တေသံ- ထိုဒေသနာပြော, ဒေသနာခံ ရဟန်းတို့၏)
တေန-ထိုအပြစ်နှင့်၊ သမော-သော၊ အစွယော-သည်၊ နတ္ထိ၊ တေန-ကြောင့်၊
တေံ-ဤအပြစ်ကို၊ ဝါ - ဤအပြစ်ကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သောအာပတ်ကို၊
ဣတိ-ဤ ထုလွှစွယ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။]

စ-ဆက်၊ [ပြတ်ပြီးစကားကို ပြန်ဆက်၊] ဖန္ဒာပေန္တဿ-လှုပ်စေသော
ရဟန်း၏ပေ၊ ထုလွှစွယ်(ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ဖန္ဒာပေတွာပိ-ပြီး၍လည်း၊
လဇ္ဇိမမ္ပံ - သို့၊ ဩက္ကမန္တော - သော်၊ ပေ၊ မုစ္စတိ၊ [“ဩက္ကမန္တော ” ဟု
အတိတ်ဟော တပစ္စည်းဖြင့် ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “ဩက္ကမန္တော ” ဟု
ပစ္စုပ္ပန်ဟော အန္တပစ္စည်းဖြင့်ရှိမှ ကောင်းသည်၊ “လဇ္ဇိမမ္ပော ဩက္ကမတိ ”
စသည် ထောက်။] စ-ဆက်၊ သဟပယောဂတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယေဝ-သာလျှင်၊

သမ္ပရာယေ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ ထုလောစ+ သော+ အစွယောစာတိ “ထုလ
စွယော” ဟု ဖြစ်သင့်လျက် “ထုလွှစွယ်” ရုပ်ပြီးရပုံကို အခြားပုဒ်များဖြင့် ထင်ရှား
ပြသောစကားတည်း၊ ဒုဂ္ဂတိပုဒ်၌ “ဒု+ ဂတိ”မှ ဒွေဘော်လာ၍ “ဒုဂ္ဂတိ” ဖြစ်ရသကဲ့
သို့၎င်း၊ “ကဋက+ ဝလံ”၌လည်း (ဝ) ဒွေဘော်လာ၍ “ကဋကပ္ပလံ” ဖြစ်ရသကဲ့သို့
၎င်း၊ ထို့အတူ ထုလွှစွယ်ဝလံ (လံ) ဒွေဘော်လာ၍၎င်း၊ “သံယောဂေပရေ ရဿတ္ထံ”
နှင့်အညီ သံယုဂ်နှောင်းရာ၌ ထူကို ရဿပြု၍၎င်း “ထုလွှစွယ်” ဟု လှ သံယုဂ်ဖြစ်ရပုံကို
သိပါ - ဟုလို။ [သံယုဂ်နှောင်းရာဝလံ ရဿပြုရခြ် ဖြစ်သောကြောင့် ရဿအဖြစ်ကို
အထူးမဆိုတော့ဘဲ “သံယောဂဘာဝေါ” ဟုသာ ဆိုသည်။]

[ဝေဖြင့် ပုဗ္ဗပယောဂကို ကန့်။] 'တ္ထေ - ဤ အာပတ်တို့တွင်၊ ပုရိမာ ပုရိမာ-
 ရှေးရှေး၌ ဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ - သည်၊ ပဋိပ္ပဿန္တတိ၊ ပန - ကား၊ သဟ
 ပယောဂံ-ကို၊ အကတွာ-၍၊ လဇ္ဇိဓမ္မံ-သို့၊ ဩက္ကမန္တေန- သက်ရောက်သော
 ရဟန်းသည်၊ (ဒေသေတဗ္ဗာ၌ ပဓာနစပ်၍၊ အာပန္နာ၌ အပဓာနစပ်ပါ။)
 ပုဗ္ဗပယောဂေ-၌၊ ယာ ဒုက္ကဋ္ဌ ပါစိတ္တိယော- တို့သို့၊ အာပန္နာ - ရောက်အပ်
 ကုန်ပြီ၊ သဗ္ဗာ - ကုန်သော၊ တာ - ထို ဒုက္ကဋ္ဌ ပါစိတ်တို့ကို၊ ဒေသေတုဇ္ဇာ၊
 စ-ဆက်၊ သဟပယောဂေ-၌၊ တတ္ထဇာတကစ္ဆေဒနေ-ထို ဘဏ္ဍာအိုးပေါ်၌
 ပေါက်သော မြစ်စသည်ကို ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဗဟုကာနိပိ - များစွာလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ - တို့သည်၊ ပံသုဇဏနံ - မြေတူးခြင်းသို့၊ ပတွာ-
 ရောက်၍၊ ဝါ-သော်၊ ပဋိပ္ပဿန္တန္တိ၊ ဧကံ-သော၊ ခဏာနဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-ခဏာန
 ဒုက္ကဋ္ဌသည်သာ၊ ဟောတိ၊ ခဏာနေ-မြေတူးခြင်း၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဗဟုကာနိပိ-
 များစွာလည်း ဖြစ်ကုန်သော ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်တို့သည်၊ ဝိယူဟနံ - မြေယက်
 ခြင်းသို့၊ (မြေကို ဘေးနား၌ ယက်၍ ပုံခြင်းသို့၊) ပတွာ ပဋိပ္ပဿန္တန္တိ၊
 ဝိယူဟနေ - ၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဗဟုကာနိပိ-တို့သည်လည်း၊ ဥဒ္ဓရဏံ - မြေကို
 ထုတ်ဆယ်ခြင်းသို့၊ (ပတွာ ပဋိပ္ပဿန္တန္တိ၊) ဥဒ္ဓရဏေ - ၌၊ ဝါ - ကြောင့်၊
 ဗဟုကာနိပိ - တို့သည်၊ အာမသနံ - အိုးကို သုံးသပ်ခြင်းသို့၊ (ပတွာ ပဋိပ္ပ
 သန္တန္တိ) အာမသနေ-၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဗဟုကာနိပိ- တို့သည်၊ ဖန္ဒာပနံ-
 အိုးကို လှုပ်စေခြင်းသို့၊ ပတွာ ပဋိပ္ပဿန္တန္တိ။

စ-ဆက်၊ ပံသုဇဏနာဒီသု- တို့၌၊ လဇ္ဇိဓမ္မေ- သည်၊ ဥပ္ပန္ဓေ- သော်၊ ဗဟု
 ကာပိ-ကုန်သော၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဟောန္တု - ဖြစ်ပစေကုန်၊ ဧက
 မေဝ - တခုသော အာပတ်ကိုသာ၊ ဒေသေတွာ မုစ္စတိ၊ ဣတိ - သို့၊ ကုရုန္တ
 ဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ဝုတ္တိ၊ စ-ဆက်၊ သော ပုရိမာပတ္တိပဋိပ္ပဿန္တိ နာမ - ဤ ရှေး
 အာပတ်၏ ငြိမ်းခြင်းမည်သည်ကို၊ (ဂဟေတဗ္ဗာ၌စပ်၊) ဥတ္တိယာ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ပေ၊
 ပဋိပ္ပဿန္တန္တိတိ-ဟူ၍၊ [တတိယကမ္မဝါစာအဆုံး၌ ဒုက္ကဋ္ဌထုလ္လစ္စဉ်းတို့ ငြိမ်း
 ကြသည်-ဟူ၍၊] ဧဝံ- သို့၊ အနုဿာဝနာသုယေဝ - ကမ္မဝါစာ တို့၌သာ၊
 သုတ္တေ- ပါဠိတော်၌၊ အာဂတာ- ၏၊ ဣမ ပန (ဒုတိယပါရာဇိကေ) - ဤ
 ဒုတိယ ပါရာဇိက ၌ကား၊ အဋ္ဌကထာစရိယပ္ပမာဏေန - အဋ္ဌကထာ ဆရာ
 တို့၏ ပမာဏအားဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗာ၊ ဣတိ - ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ ဌာနာ၊ ပေ၊
 ပါရာဇိကသာတိ - ကား၊ ပန- ကား၊ ယော - အကြင် ရဟန်းသည်၊ ပေ၊
 ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ဘိ- တဆံဖျားမျက်လည်း၊ စာဝေတိ၊ ပါရာဇိကမေဝ အာပဇ္ဇတိ
 ဣတိ အတ္ထော။

စ-ဆက်၊ ဣ - ဤ ဌာနာ စာဝေတိ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ ဟူသော ပါဠိ၌၊ ဌာနာ-တည်ရာ အရပ်မှ၊ စာဝနံ-ရွေ့စေခြင်းကို၊ ဆဟိ-ကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ကထံ-အဘယ်သို့သိထိုက်သနည်း၊ ကုမ္ဘိ-ကို၊ မုခဝနိယံ - နခမ်းရစ်၌၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏ (ဘက်သို့) အဘိမုခံ-ရှေးရှု၊ အာကဗုန္တော - ဆွဲငင်လသော်၊ ဝါ- ဆွဲငင်သော ရဟန်းသည်၊ ဣမိနာ အန္တေန - ဤဘက်အစွန်သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ - ထိအပ်သော အရပ်ကို၊ ကေသဂ္ဂမတ္တံပိ - ကိုလည်း၊ ပါရိမန္တေန - ထိုဘက် အစွန်သည်၊ (အတိတ္တာမေတိ၌ ကမုဓာတ်၏ကတ္တား)၊ ဝါ- ကို၊ (ကာရိတ်ကံ)၊ အတိတ္တာမေတိ-အံ့၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ တတ္ထေဝ - ထိုနခမ်းရစ်၌ပင်၊ ဂဟေတွာ၊ ပရတော- ထိုဘက်သို့၊ ပေလ္လေန္တော- တွန်းလသော်၊ ဝါ-တွန်းသောရဟန်းသည်၊ ပါရိမန္တေန-ထိုဘက်အစွန်သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ ကေသဂ္ဂမတ္တံပိ၊ ဣမိနာ အန္တေန-ဤဘက်အစွန်သည်၊ ဝါ-ကို၊ အတိတ္တာမေတိ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဝါမတောဝါ- လက်ဝဲဘက်သို့သော်၎င်း၊ ဒက္ခိဏတောဝါ-လက်ျာဘက်သို့သော်၎င်း၊ အပနာမေန္တော-ဖဲ၍ ညွတ်စေလသော်၊ ဝါ- ဖယ်သော ရဟန်းသည်၊ ဝါမန္တေန-လက်ဝဲဘက် အစွန်သည်၊ ပေ၊ ဒက္ခိဏန္တေန- လက်ျာဘက် အစွန်သည်၊ ဝါ- ကို၊ အတိတ္တာမေတိ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဒက္ခိဏန္တေန ဝါ- သည်မူလည်း၊ ပေ၊ ဝါမန္တေန- သည်၊ ဝါ- ကို၊ အတိတ္တာမေတိ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဥဒ္ဓံ - အထက်သို့၊ ဥက္ခိပန္တော - မြှောက်လသော်၊ ဝါ- မြှောက်သော ရဟန်းသည်၊ ကေသဂ္ဂမတ္တံပိ၊ ဘူမိတော- မြေမှ၊ မောစေတိ-လွတ်စေအံ့၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ခဏိတွာ- တူး၍၊ ဟေဋ္ဌဒတော- အောံသို့၊ ဩသီဒေန္တော- နစ်စေလသော်၊ ဝါ-နှစ်ချသော ရဟန်းသည်၊ ဖုဋ္ဌေန- အိုးအရင်းသည်၊ ဝါ- အိုးဖင်သည်၊ ပေ၊ မုခဝနိယာ- နခမ်းရစ်သည်၊ ဝါ- ကို၊ အတိတ္တာမေတိ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ကေဋ္ဌာနေ-တခုသော နေရာ၌၊ ဒြိတာယ- တည်သော၊ ကုမ္ဘိယာ - ၏၊ (ဌာနာ- မှ၊ စာဝနံ - ကို၊ ဆဟိ အာကာရေဟိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။) [ဤသို့ ရှေ့ပြန်လှည့်၍ စပ်။]

ပန- ကား၊ ကုမ္ဘိမုခဝနိယာ- အိုးနခမ်းရစ်၌၊ ပါသံ- (ကွင်းကို)၊ ကတွာ၊ လောဟာဓါဏံဝါ- သံငုတ်ကိုသော်၎င်း၊ ခဒိရသာရာဒိဓါဏံ- ရှားနှစ်စသော ငုတ်ကိုသော်၎င်း၊ ပထဝီယံ-မြေ၌၊ အာကောဋေတွာ- စိုက်နှက်၍၊ တတ္ထ-ထိုငုတ်တိုင်၌၊ သင်္ခလိကာယ-သံကြိုးဖြင့်၊ ဗဒ္ဓိတွာ-ဖွဲ့၍၊ ယဒိ ထပေန္တိ(ဧဝံသတိ)၊ ဧဝံသတိ- သော၊ ဒိသာယ- ၌၊ ကောယ - တချောင်းသော၊ သင်္ခလိကာယ- သံကြိုးဖြင့်၊ ဗဒ္ဓါယ- ဖွဲ့အပ်သောအိုး၏၊ ဒွေ- ၂ ခုကုန်သော၊ ဌာနာနိ-ဌာန

တို့ကို၊ လဗ္ဗန္တိ၊ [“ဒိဿု ဒိဿာယု ဒွိဟိ သင်္ခလိကာဟိ ဗဒ္ဓါယ ဝီဏိ ဌာနာနိ လဗ္ဗန္တိ၊ တီသု ဒိဿာယု တီဟိ သင်္ခလိကာဟိ ဗဒ္ဓါယ စတ္တာရိ ဌာနာနိ လဗ္ဗန္တိ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ပေယျာလမြှုပ်ထားသည်ကို ဖေ၀ီပေးပါ။] စတုသု-နိသော၊ ဒိဿာယု - တို့၌၊ စတုဟိ၊ သင်္ခလိကာဟိ - တို့ဖြင့်၊ ဗဒ္ဓါယ- ဧ၊ ပဉ္စဌာနာနိ လဗ္ဗန္တိ၊ တတ္ထ-ထိုအိုးတို့တွင်၊ ကေခါဏုကေ- တခုသောငုတ်၌၊ ဗဒ္ဓကုမ္ဘိယာ- ဖွဲ့အပ်သောအိုး၏၊ ပဌမံ- စွာ၊ ခါဏုကံဝါ- ငုတ်ကိုမူလည်း၊ ဥဒ္ဓရတိ - နှုတ်အံ့၊ သင်္ခလိကံဝါ - သံကြိုးကိုမူလည်း၊ ဆိန္ဒတိ - အံ့၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ တတော-ထိုမှနေသံ၌၊ ကုမ္ဘိ- အိုးကို၊ ယထာဂုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ [အတ္တနော အဘိမုခံ အာကမုန္တော စသောနည်းဖြင့်-ဟူလို] ကေသဂမတ္တိပိ၊ ပေ၊ အထ - သို့မဟုတ်၊ ပဌမံ ကုမ္ဘိံ , ဥဒ္ဓရတိ - ကြမြောက်အံ့၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ တတော-ထိုမှနေသံ၌၊ ပေ၊ ဧတေနပါယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ ဒိဿု-နိသော၊ ခါဏုကေသု - တို့၌၎င်း၊ တီသု ခါဏုကေသု , စတုသု ခါဏုကေသု , ဗဒ္ဓကုမ္ဘိယာပိ - ၏လည်း၊ ပစ္ဆိမေ - နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ဌာနာစာဝနေ-တည်ရာမှရှေ့ စေခြင်း၌၊ ပါရာဇိကံ-ကို၎င်း၊ သေသေသု-ပစ္ဆိမဌာနာစာဝနေမှ ကြွင်းသော ပယောဂတို့၌၊ ထုလ္လစ္စယံ-ကို၎င်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ခါဏု - ငုတ်သည်၊ သစေနတ္ထိ (ဧဝံသတိ)၊ သင်္ခလိကာယ - ၏၊ အဂ္ဂ-အဖျား၌၊ ဝလယံ- ကွင်းကို၊ ကတွာ, တတ္ထဇာတကေ-ထို အိုးမြှုပ်ရာအရပ်၌ ပေါက်သော၊ မူလေ-သစ်မြစ်၌၊ ပဝေသိတံ-သွင်းအပ်သည်၊ (သစေ)ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပဌမံ ကုမ္ဘိံ , ဥဒ္ဓရိတွာ-ကြမြောက်ပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ မူလံ-သစ်မြစ်ကို၊ ဆေတွာ-ဖြတ်ပြီး၍၊ ဝလယံ-ကို၊ နိဟရတိ - ထုတ်ဆောင်အံ့၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ မူလံ-ကို၊ အစ္ဆေတွာ-မဖြတ်သေးဘဲ၊ ဝလယံ, ဣတောစိတောစ - ဤမှ ဤမှလည်း၊ သာရေတိ- ရှေ့ စေအံ့၊ ဝါ - ရှေ့အံ့၊ (အပေ၀ီမမြော်ဘဲ သစ်မြစ်ကိုပွတ်တိုက်လျက် ရှေ့အံ့။) ရက္ခတိ-ပါရာဇိကမှ စောင့်သေး၏၊ ပန-သို့မဟုတ်၊ မူလတော-သစ်မြစ်မှ၊ အနိဟရိတွာပိ- မထုတ်ယူသေးမူ၍လည်း၊ ဟတ္ထေန - ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ - ကိုင်၍၊ အာကာသဂတံ-ကောင်းကင်၌ တည်သည်ကို၊ ဝါ - အထက်သို့ မြောက်လာအောင်၊ သစေကရောတိ (ဧဝံသတိ) ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ [ကွင်း (ဂွင်း)မှ မကျွတ်သေးသော်လည်း ဂွင်းနှင့်မထိအောင် အနည်းငယ်မြော်လိုက်သည်ကို “အာကာသဂတံ ကရောတိ” ဟု ဆိုသည်။] အယံ- ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤအမြစ်ဝယ်တပ်အပ်သော ဂွင်းရှိသော အိုး၌၊ ပိသေသော- တည်း၊ သေသံ- ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-သာ၊ [ငုတ်ဝယ် ဖွဲ့ချည်အပ်သောအိုး၌ ဆိုအပ်

ပြီးသော နည်းအတိုင်းသာ- ဟုလို။ ပန - ဆက်၊ နေစိ- အချို့အိုးမြိုင်သူ
 တို့သည်၊ နိမိတ္တတ္ထာယ - အမှတ်အသား အကျိုးငှါ၊ ကုန္တိမတ္ထကေ - အိုး၏
 အထက်၌၊ နိဂြောရေက္ခာဒီနိ - ပင်ညောင်ပင် အစရှိသည်တို့ကို၊ ရောပေန္တိ-
 စိုက်တတ်ကုန်၏၊ မူလာနိ - တို့သည်၊ ကုန္တိ၊ ဝိနန္ဒိတွာ- ဖွဲ့ကြက်၍၊ ဌိတာနိ-
 ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ - ဖြစ်ကုန်အံ့၊ မူလာနိ - တို့ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ ၊ ပေ၊ ဒုတ္တဉ်
 (ဟောတိ)၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်ပြီး၍၊ ဩကာသံ-ထုတ်ယူနိုင်လောက်သော အရပ်
 ကို၊ ကတွာပပေါပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ မူလာနိ- တို့ကို၊ ဆိန္ဒတောဝ - ဖြတ်စဉ်
 ကပင်၊ လုဒ္ဓိတွာ- လိမ့်၍၊ ကုန္တိ၊ နိန္ဒဋ္ဌာနံ- နိမ့်သော အရပ်သို့၊ ဝတာ-ရောက်
 သွားသည်၊ (သစေ ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ) တာဝရက္ခတိ- ပါရာဇိကမှ စောင့်
 သေး၏၊ ဝတဋ္ဌာနတော - ရောက်အပ်သော အရပ်မှ၊ ဥဒ္ဓရတိ၊ ပါရာဇိကံ
 (ဟောတိ)၊ မူလေသု-အမြစ်တို့ကို၊ ဆိန္ဒေသု-ဖြတ်အပ်ကုန်ပြီးသော်၊ ကေမူလ
 မတ္တေန- တခုသော အမြစ်မျှဖြင့်၊ ကုန္တိ သစေ တိဋ္ဌတိ၊ သောစ - ထို ရဟန်း
 သည်လည်း၊ တံ-ထိုအမြစ်ကို၊ ဣမသ္မိမူလေ - သည်၊ ဆိန္ဒေ- ပြတ်လသော်၊
 ပတိဿတိ - လိမ့်ကျတော့ လတံ၊ ဣတိ - ဤသို့သိ၍၊ ဝါ - ဤသို့သိလျက်၊
 ဆိန္ဒတိ-အံ့၊ ဆိန္ဒမတ္တေ- ဖြတ်အပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ဝါ- ပြတ်ပြီးကာမျှ
 ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ပန - ဆက်၊ ကေမူလေနေဝ - တခုသော အမြစ်ဖြင့်သာလျှင်၊ ပါသေ-
 ကျော့ကွင်း၌၊ ဗဒ္ဓသုကရောဝိယ - ဖွဲ့မိသောဝက်သည်ကဲ့သို့၊ ဌိတာ၊ သစေ
 ဟောတိ၊ အညံ- သော၊ ကိဉ္စိ-သော၊ လဂ္ဂနတံ- ဆွဲချိတ်ကြောင်းဝတ္ထုသည်၊
 နတ္ထိ-မရှိအံ့၊ တသ္မိဝိမူလေ-ကိုလည်း၊ ဆိန္ဒမတ္တေ - ဖြတ်အပ်ပြီးကာမျှဖြစ်လ
 သော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ကုန္တိမတ္ထကေ၊ မဟာပါသာဏော - ကြီးစွာ
 သော ကျောက်ခဲသည်၊ ထပိတော - တင်ထားအပ်သည်၊ သစေ ဟောတိ၊
 (ဧဝံသတိ)၊ တံ- ထို ကျော့ခဲကို၊ ဒဏ္ဍေန-ဒုတ်ဖြင့်၊ ဝါ- ကုတ်ဖြင့်၊ ဥက္ခိပိတွာ-
 မြှောက်ကော်၍၊ အပနေတုကာမော - ဖယ်ရှားလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကုန္တိ
 မတ္တကေ၊ ပေ၊ တဿာ - ထိုအိုး၏၊ သမိပေ-၌၊ ဇာတတံ-ပေါက်သောသစ်ပင်
 ကို၊ ဆေတွာ-၍၊ အာဟရတိ-အံ့၊ အတတ္ထဇာတကတ္တာ-တတ္ထဇာတက မဟုတ်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုအိုးပေါ်၌ပေါက်သော သစ်ပင်မဟုတ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထိုသစ်ပင်ကို၊ ဆိန္ဒတော-ဖြတ်သော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္ထိယံ
 (ဟောတိ)။

အတ္တနော ဘာဇေနန္တိ - ကား၊ ပန - ကား၊ ကုန္တိ - ကို၊ ဥဒ္ဓရိတံ - ငှါ၊
 အသက္ကောန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကုန္တိ ဝတ ဘဏ္ဍဂ္ဂဟဏတ္ထိ-အိုး၌တည်သော
 ၁၅၂

ဘဏ္ဍာကို ယူခြင်းအကျိုးငှါ၊ အတ္တနော၊ ဘာဇနံ-ကို၊ ပဝေသေတွာ-သွင်း၍၊ အန္တောကုမ္ဘိယံ-အိုးအတွင်း၌၊ ပဉ္စမာသကံဝါ-ငါးပဲကိုသော်၎င်း၊ အတိရေက ပဉ္စမာသကံဝါ-ငါးပဲထက် ပိုလွန်သော အသပြာကိုသော်၎င်း၊ အဠနကံ - ထိုက်တန်သောဘဏ္ဍာကို၊ ပေ၊ စ-ဆက်၊ ဣ- ဤ ထေယျစိတ္တော အာမသတိ အာပတ္တိဒုက္ခဋသ ဟူသောပါဠိ၌၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-ပဉ္စမာသက ဟူသောအပိုင်း အခြားကို၊ ပါရာဇိက နိယမနတ္ထံ - ပါရာဇိကကို မှတ်သားခြင်း အကျိုးငှါ၊ (အာစရိယေဟိ) ဝုတ္တော၊ ပန- စင်စစ်ကား၊ ထေယျစိတ္တေန- ဖြင့်၊ ဥနပဉ္စ မာသကမ္ပိ-ငါးပဲအောက်ယုတ်လျော့သောဘဏ္ဍာကိုလည်း၊ အာမသန္တော- သုံးသပ်သော ရဟန်းသည်၊ ဒုက္ကဋံ အာပဇ္ဇတိယေဝ။

ဖန္ဒာပေတိတိ ဣ-ပါဠိ၌၊ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ယာဝ-လေဝံ၊ ကောဗဒ္ဓိ-တစင်ထည်းဖွဲ့အပ်သည်ကို၊ ကတွာ၊ ပေ၊ တာဝ- လောက်၊ ဖန္ဒာပေ တိတိ-ဖန္ဒာပေတိဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ အပိစ-သည်သာ မကသေး၊ ဣတောစိတော စ-လည်း၊ အပဗျူဟန္တောပိ - ယက်သောရဟန်းသည်လည်း၊ [ဟေဋ္ဌာဋ္ဌိတံ ဝဏိဿာမိတိ ဟတ္ထေန ဒွိမာ ကရောန္တော = အောက်ကဘဏ္ဍာကို ယူအံ့ ဟု ကြံ၍ အထက်ပိုင်းကို ဟိုတက်ယက် ဒီဘက်ယက်၍ ခွဲခြားသူ။] ဖန္ဒာပေတိ ယေဝ - ဖန္ဒာပေတိ မည်သည်သာ၊ သော-ထို လှုပ်စေသော ရဟန်းသည်၊ ထုလ္လစ္စယံ အာပဇ္ဇတိ၊ ပန-ဆက်၊ ယဒါ-၌၊ ကောဗဒ္ဓဘာဝေါ-တစင်ထည်း ဖွဲ့အပ်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ ဆိန္ဒော- ပြတ်ပြီ၊ ကုမ္ဘိဂတံ - အိုး၌တည်သော ဘဏ္ဍာသည်၊ ကုမ္ဘိယမေဝ- ၌သာလျှင်၊ (ဟောတိ)၊ ဘာဇနဂတမ္ပိ - ခွက်၌ ရောက်သော ဘဏ္ဍာသည်လည်း၊ ဘာဇနေယေဝ ဟောတိ၊ [ကောဗဒ္ဓ ဘာဝေါ ဆိန္ဒောကိုပင် ကုမ္ဘိဂတံ စသည်ဖြင့် ထပ်၍ဖွင့်သည်။] တဒါ- ၌၊ ပေ၊ ဟောတိ၊ စ - ဆက်၊ ဧဝံ- ဤသို့ မိမိခွက်၌ရောက်သည်ကို၊ ကတွာ၊ ဘာဇနေ- ကို၊ ကုမ္ဘိတော-မှ၊ အနိဟတေပိ- မဆောင်အပ်သေးသော်လည်း၊ ပါရာဇိကံ အာပဇ္ဇတိ။

မုဋ္ဌိံဝါ ဆိန္ဒတိတိ ဣ-၌၊ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် လက်ဆုပ်ကိုပြုလသော်၊ အင်္ဂုလန္တ ရေဟိ-လက်ချောင်း အကြားတို့မှ၊ နိက္ခန္တ ကဟာပဏာ- တို့သည်၊ ကုမ္ဘိဂတေ - အိုး၌တည်ကုန် သော၊ ကဟာပဏေ-အသပြာတို့ကို၊ န သမ္ပုသန္တိ-မထိကြကုန်၊ ဧဝံ- ဤသို့ အသပြာချင်း မထိနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ မုဋ္ဌိံ- လက်ဆုပ်ကို၊ ကရောန္တော - ပြုသော ရဟန်းသည်၊ မုဋ္ဌိံ ဆိန္ဒတိနာမ - မုဋ္ဌိံ ဆိန္ဒတိမည်၏၊ သောပိ-ထိုရဟန်းသည်လည်း၊ ပါရာဇိကံ အာပဇ္ဇတိ။

သုတ္တာရှုဋ္ဌန္တိ-ကား၊ သုတ္တေ-ချည်၌ အာရှုဋ္ဌိ-တက်ရောက်သော၊ (တဏှံ-ကို)၊ ကေ- ဤ သုတ္တာရှုဋ္ဌ ဟူသောအမည်သည်၊ သုတ္တေန-ဖြင့်၊ အာဝုတဿာပိ- သီကုံးအပ်သော ရှေ့ ငွေ၏ပုဒ်၊ သုတ္တမယဿာပိ - ချည်ဖြင့်ပြုအပ်သော ဘဏ္ဍာ၏ပုဒ်၊ အဓိဝစနံ - တည်း၊ ဟိ- မှန်၊ ပါမင်္ဂါဒီနိ - ဆောက်လုံး ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော ဘဏ္ဍာအစရှိသည် တို့သည်၊ သောဝဏ္ဏမယာနိပိ-ရှေ့ဖြင့် ပြုအပ်သော ဘဏ္ဍာတို့သည်လည်း၊ ဟောန္တိ - ရှိကုန်၏၊ ရူပိယ မယာနိပိ (ဟောန္တိ)၊ မုတ္တာဝလိ အာဒယောပိ-ပုလဲသွယ် အစရှိကုန်သော ဘဏ္ဍာတို့ သည်လည်း၊ ဧတ္ထေဝ- ဤ သုတ္တာရှုဋ္ဌဘဏ္ဍာ၌ပင်၊ သင်္ဂဟံ - သိမ်းယူအပ်ကုန် သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ-နိ၊ သီသဝေဌနပဒေ-ဥရောင်းကိုရင်ပတ်ကြောင်း အဝတ်ကို၊ ဝါ-ခေါင်းပေါင်း ပုဝါကို၊ ဝေဌနန္တိ ဝုစ္စတိ၊ ဧတေသု-ဤ ပါမင် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံ ကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တပါးပါးသော ဘဏ္ဍာကို၊ ပေ၊ ပါမင်္ဂါဒီနိ-တို့ကို၊ ကောဋိယံ-အဖျား၌၊ ဝဟေတွာ-ကိုင်၍၊ အာကာသဋ္ဌိ- ကောင်းကင်၌ တည်သည်ကို၊ အကရောန္တော-မပြုဘဲ၊ [အိုးမှ အားလုံးလွတ် မသွားစေဘဲ-ဟူလို။] ဥစ္စာရေသိ-အထက်သို့မြှောက်အံ့၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)။

ဗံသန္တော နီဟရတိတိ ဧတ္ထ - ၌၊ (ဂုဠတ္ထံ)၊ ပန (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေခိ)၊ ပရိပုဏ္ဏာယ- သော၊ ကုမ္ဘိယာ- ၏၊ ဥပရိ- ၌၊ သမတိတ္ထိကံ - အနားရစ်နှင့် အညီအမျှပြည့်သည်ကို၊ (ကုမ္ဘိ - ပိုသည်) ကတွာ, ထပိတံ-ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကိုသော်၎င်း၊ (နီဟရတော၌စပ်။) ကေ- သော၊ ကောဋိ- အစွန်ကို၊ ဗုဒ္ဓေ-အိုး၏အတွင်းအရင်း၌၊ ကေ-သော၊ ကောဋိ-ကို၊ မုခဝနိယံ-နခမ်းရစ် ၌၊ ကတွာ, ထပိတံဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ ဗံသန္တဿ-ပွတ်တိုက်လျက်၊ နီဟရတော- ထုတ်ဆောင်သောရဟန်း၏၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ကုမ္ဘိ မုခါ-အိုးမျက်နှာဝမှ၊ မောစေန္တဿ-၏၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ယံ-အကြင်ဘဏ္ဍာကို၊ ဥပနုကုမ္ဘိယံဝါ - ထက်ဝက်ပြည့်သော အိုး၌သော်၎င်း၊ ရိတ္တကုမ္ဘိယံဝါ - အချည်းနီးသောအိုး၌သော်၎င်း၊ ထပိတံ၊ တဿ-ထိုဘဏ္ဍာ၏၊ အတ္တနော-၏၊ ဖုဋ္ဌောကာသောဝ-ထိအပ်သောအရပ်သည်သာ၊ ဌာနံ-တည်ရာတည်း၊ သက လာ- သော၊ ကုမ္ဘိ- သည်၊ (ဌာနံ)၊ န- မဟုတ်၊ တသ္မာ, တံ-ထိုဘဏ္ဍာကို၊ ဗံသန္တဿာပိ- ပွတ်တိုက်လျက်လည်း၊ နီဟရတော- ၏၊ ပတိဋ္ဌိတောကာသ တော-တည်ရာအရပ်မှ၊ ကေသဂ္ဂမတ္ထေ-သည်၊ မုတ္တေ-သော်၊ ပါရာဇိကမေဝ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ပရိပုဏ္ဏာယဝါ-ပြည့်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဥနာ ယဝါ - ယုတ်လျော့သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ကုမ္ဘိယာ - မှ၊ ဥဇကမေဝ - ဖြောင့်ဖြောင့်သာလျှင်၊ ဝါ- တဲ့တဲ့သာလျှင်၊ ဥဒ္ဓရန္တဿ- ထုတ်ဆောင်သော

ရဟန်း၏၊ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ - ၏၊ ပတိဋ္ဌိတောကာသာ - မှ၊ မုတ္တမတ္ထေဝ-
 လွတ်ကာမျှဖြစ်သော်သာ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ အန္တောကုမ္ဘိယံ-၌၊ ထပိ
 တံ-သော၊ ယံကိဋ္ဌိ-သော၊ ပါရာဇိကပ္ပဟောနတံ- ပါရာဇိကလောက်သော၊
 ဘဏ္ဍံ-ကို၊ သကလကုမ္ဘိယံ- ၌၊ စာရေန္တဿ-လှည့်လည်စေသောရဟန်း၏
 ၎င်း၊ ပါမင်္ဂါဒိ -ဆောက်လုံး အစရှိသောတန်ဆာကို၊ ယံသိတွာ နိဟရန္တဿ
 စ-၏၎င်း၊ ယာဝ-လောက်၊ မုခဝန္တိ -နခမ်းရစ်ကို၊ နာတိက္ကမတိ-မလွန်သေး၊
 တာဝ-ထိုနခမ်းရစ်ကို မလွန်သေးသမျှ၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ (ဟောတိ)၊ ဟိ-မှန်၊
 တဿ-ထိုဘဏ္ဍာ၏၊ သဗ္ဗာပိ- သော၊ ကုမ္ဘိ - သည်၊ ဌာနံ(ဟောတိ)၊ ဣတိ-
 သို့၊ သင်္ခေပ မဟာပစ္စရိအာဒိသု-တို့၌၊ ဝုတ္တံ။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊မဟာအဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ထပိတဋ္ဌာနမေဝ-ထားအပ်ရာ
 အရပ်သည်သာ၊ ဌာနံ-တည်ရာတည်း၊ သကလာ ကုမ္ဘိ(ဌာနံ)န၊တသ္မာ၊ပေ၊
 ဝုတ္တံ၊ တံ-ထို မဟာအဋ္ဌကထာစကားသည်၊ ပမာဏံ-နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းတည်း၊
 ဝါ - လိုရင်းပမာဏတည်း၊ ဣတရံပန - အခြားသော သင်္ခေပအဋ္ဌကထာ၊
 မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ အစရှိသည်တို့၌လာသော စကားကိုကား၊ (ဝုတ္တံ၌
 စပ်)၊အာကာသဂတံ၊ အကရောန္တဿ-ဘဲ၊ [“ကရောန္တဿ”ဟု ရှိသည်ကား
 မကောင်း။] စီဝရဝံသေ-သင်္ကန်းတန်းဝါး၌၊ ထပိတစီဝရ ဝေဌနကနယေန-
 ထားအပ်သော သင်္ကန်းရစ်ပတ်နည်းဖြင့်၊ ဝါ - သင်္ကန်းကိုရစ်ပတ်၍ ထားပုံ
 နည်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ။ [သင်္ကန်းတန်း၌ ရစ်ပတ်ထားအပ်သော သင်္ကန်းခွေ၏အတွက်
 သင်္ကန်းတန်းတခုလုံးတည်ရာ ဖြစ်ပုံနည်းဖြင့် ဆိုအပ်သည် - ဟူလို။] တံ - ထို
 စကားကို၊ န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ဟိ - မှန်၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆယေ - သည်၊ အာဂတေ-
 ရောက်လသော်၊ ဂရုကေ-လေးသောအရပ်၌၊ ဌာတဗ္ဗံ-တည်ရာ၏၊ သော-ဤ
 လေးသောအရာ၌ တည်ရခြင်းသည်၊ ဝိနယဓမ္မတာ - ဝိနည်း၏ ထုံးစံတည်း၊
 ဝါ - ဝိနည်း၌ အလေးပြုသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ထုံးစံတည်း၊ အပိစ - ဝိနယဓမ္မတာ
 ဖြစ်ရုံသာ မကသေး၊ ယထာ-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ အန္တောကုမ္ဘိယံ-၌၊

ဝိနယဓမ္မတာ ။ ။ ဝိနယဂရုကာနံ ဓမ္မတာ။ (ဋီကာ)။ [ဝိနယဂရုကာတာဗျာပ
 နုတ္တံ ဟိ ဝိနယဂရုကောယေဝေတ္ထ ဝိနယသဗ္ဗေန ဝုတ္တော= ဝိနယဂရုကအဖြစ်ကို ပြန်နှံ
 စေခြင်းအကျိုးငှါ ဝိနယဂရုကပုဂ္ဂိုလ်ကို ဝိနယသဗ္ဗါဖြင့် ဆိုအပ်သည်၊ ဝိနယဂရုက
 ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးနှင့် ဆိုင်အောင်“ဝိနယ ဓမ္မတာ”ဟု ဝိနယသဗ္ဗါကို ဆိုသည်-ဟူလို။]

အပိစ။ ။ သင်္ခေပ မဟာပစ္စရိစသော အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုအပ်သောစကားသည်
 ဝိနယထုံးစံနှင့် မညီရုံသာမက၊ ပါဠိတော်နှင့်လည်းမညီ ဟု ပြလို၍ “အပိစ”စသည်ဖိန်၊
 အိုးအတွင်း၌တည်သောဘဏ္ဍာ၏ တည်ရာသည် အိုးတခုလုံးမဟုတ်၊ တည်နေရာဌာန

ပွဲတသ္မ - တည်သောဘဏ္ဍာ၏၊ သဗ္ဗာ ကုန္တိ ဌာနံ, န - မဟုတ်၊ တေ - ဤ အလုံးစုံသောအိုး၏ တည်ရာ မဟုတ်ကြောင်းကို၊ အတ္တနော ပေ၊ ဆိန္ဒတိတံ ဝစနတောပိ-ဆိန္ဒတိဟု ဟောတော်မူအပ်သောစကားတော်ကြောင့်လည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

[ပါဠိတော်၌ “သပ္ပိဝါ” စသည်ရှိသောကြောင့် ထို သပ္ပိစသည်ကို ဖွင့်ပြ လို၍ “သပ္ပိအာဒိသု” စသည်မိန့်။] သပ္ပိအာဒိသု - တို့တွင်၊ ယံ ကိန္တိ-အမှတ် မထား တပါးပါးသော ဝတ္ထုကို၊ ပိဝတော - သောက်သောရဟန်း၏၊ ဧက ပယောဂေန-တကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်၊ ဝါ-တကြိမ်ထည်းဖြင့်၊ ပီတ မဏ္ဍေ - သောက်အပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ၊ ပန - ဝါဒန္တရကား၊ မဟာပစ္စရိအာဒိသု- တို့၌၊ အယံပီတာဂေါ - ဤဝေဘန်အပ်သော အထူးကို၊ ဒဿိတော၊ (ကိ)၊ မုခံ- ပါးစပ်ကို၊ အနပနေတွာ- မဖဲ့ရှားမှု၍၊ ဝါ - မလွဲမှု၍၊ အာကမုန္တဿ-ဆွဲငင် လျက်၊ ဝါ = စုတ်ယူလျက်၊ ပိဝတော - ၏၊ ပရဂလဂတံ - လည်မျိုတဖက်၌ ရောက်သော ဝတ္ထုသည်၊ ပါဒံ - တမတ်ကို၊ သစေ န အဿတိ၊ မုခဂတေန - ပါးစပ်၌ရောက်သော ဝတ္ထုနှင့်၊ သဒ္ဓိံ - တကွဖြစ်မှ၊ (ပါဒံ) သစေ အဿတိ၊ (ဝေသတိ)၊ တာဝရက္ခတိ-ပါရာဇိကမှ စောင့်သေး၏၊ ပန-ကား၊ ကဏ္ဍေန- လည်ချောင်းဖြင့်၊ ပရိန္တိန္တကာလေယေဝ-ပိုင်းဖြတ်အပ်ပြီးရာအခါ၌သာလျှင်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ [ခံတွင်းသို့ မျိုချလိုက်ခြင်းကို ကဏ္ဍေန ပရိန္တိန္တ - ဟု ဆိုသည်၊ “မုခဂတံ အဇ္ဈောဟဂုကာလေတိ အတ္ထော”-ဝိမတိ၊] ဩဠေဟိ- နှုတ်ခမ်းတို့ဖြင့်၊ ပရိန္တိန္တန္တော-လျက်၊ ဩဠေ-တို့ကို၊ သစေပိ ပိဒဟတံ၊ ပါရာ ဇိကမေဝ (ဟောတိ)၊ ဥပုလဒဏ္ဍ ဝေဠုနာဠိ နဠုနာဠိအာဒိဟိ - ကြာရိုး၊ ဝါးကျည်တောက် , ကျူကျည်တောက် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပိဝန္တဿာပိ - ၏လည်း၊ ပရဂလဂတမေဝ - လည်ချောင်းတဖက်၌ရောက်သော ဝတ္ထုသည် ပင်၊ ပါဒံ - ကို၊ သစေ အဿတိ၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ မုခဂတေန - ပါးစပ်၌ ရောက်သောဝတ္ထုနှင့်၊ သဟ-တကွဖြစ်မှ၊ (ပါဒံ)သစေ အဿတိ၊ (ဝေသတိ)။

ကလေးမျှသာဖြစ်ကြောင်းကို “အတ္တနော ဘာဇနဂတံဝါ ကရောတိ, မုဠိဝါဆိန္ဒတိ” ဟူသော ပါဠိတော်ထော်၍လည်း သိနိုင်၏၊ မိမိခွက်ကို အိုးထည်း၌သွင်းချထားသော ကြောင့်၎င်း, လက်ဆုပ်လည်း အိုးထည်း၌ပင် တည်နေသောကြောင့်၎င်း, အိုးတခုလုံး တည်ရာဖြစ်လျှင် အတ္တနောဘာဇနဂတပြုရုံမျှဖြင့်၎င်း, မုဠိဆိန္ဒနပြုရုံမျှဖြင့်၎င်း ပါရာဇိက မကျနိုင်၊ ယခုသော် ပါရာဇိကကျ၏ ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် “အိုးတခုလုံးသည် တည်ရာမဟုတ်နိုင်”ဟု သိသာသည်-ဟူလို။

ပါရာဇိကံ , နတာဝ ဟောတိ - မဖြစ်သေး၊ ဥပ္ပလဒဏ္ဍာဒိဂတေန - ကြာရိုး အစရှိသည်၌တည်သောဝတ္ထုနှင့်၊ သဒ္ဓိံ, ကောဗဒ္ဓဘာဝံ-ကို၊ ကောပေတွာ- ဖျက်၍၊ ဩဋ္ဌေဟိ, ပရိစ္ဆိန္ဒမတ္ထေ - သော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဥပ္ပလဒဏ္ဍာဒိဂတေန - နှင့်၊ သဒ္ဓိံ (ပါဒိ) သစေ အဿတိ၊ ဥပ္ပလဒဏ္ဍာဒိနံ- တို့၏၊ ဗုဒ္ဓေ - အရင်းကို၊ အင်္ဂုလိယာပိ - လက်ချောင်းဖြင့်လည်း၊ ဝိဟိတမတ္ထေ - ပိတ်အပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပါဒဋ္ဌနကေ-တမတ် တန်သောဝတ္ထုသည်၊ ပရဂလံ - လည်ချောင်းစာဖက်သို့၊ အပ္ပဝိဋ္ဌေ - မဝင် သေးမီ၊ ဥပ္ပလဒဏ္ဍာဒိသုစ-တို့၌၎င်း၊ မုခေစ- ၌၎င်း၊ အတိရေကပါဒါရဟ မ္ဗိ - တမတ်ထက်အလွန် ထိုက်တန်သောဝတ္ထုသည်လည်း၊ ကောဗဒ္ဓံ - သည်၊ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ၊ ရက္ခတိယေဝ၊ ဣတိ - သို့၊ (အယံဝိဘာဝေါ ဒသိတော။) တံသဗ္ဗဒ္ဓိ-ထိုအလုံးစုံသော စကားကိုလည်း၊ [သုဒသိတမေဝံ၌ ပဓာနစပ်။] ဝါ-သည်လည်း၊ (ဘဇတိ၌ အပ္ပဓာနစပ်။) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အတ္တနော၊ ပေ၊ ဆိန္ဒတီတိ - ဟူသော၊ ဣမံ နယံ-သို့၊ ဘဇတိ - ကပ်ဝင်၏၊ တသ္မာ သုဒသိ တမေဝ၊ သေ - ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ တာဝ - နာနာဗဒ္ဓမှ ရှေးဥျးစွာ၊ ကော ဗဒ္ဓေ- တစ်ထည်းဖွဲ့အပ်သောဝတ္ထု၌၊ နယော- တည်း။

ပန-ကား၊ ဟတ္ထေနဝါ-ဖြင့်သော်၎င်း၊ ပတ္ထေနဝါ-သော်၎င်း၊ ထာလကာ ဒိနာဝါ-သော်၎င်း၊ ကေနစိ ဘာဇနေန, ဂဟေတွာ-ခပ်ယူ၍၊ သစေ ဝိဝတိ၊ (ဝေံသတိ)၊ ယမှိပယောဂေ-အကြင်ပယောဂ၌၊ ပါဒဋ္ဌနကံ-သည်၊ ပူရတိ- ၏၊ တမှိ-ထို ပယောဂသည်၊ ဂတေ-ရောက်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ယမှိ-အကြင်ထောပတ် အစရှိသည်၌၊ ကေပယောဂေနေဝ- တကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်ပင်၊ ဝါ - တကြိမ်တည်း ခပ်ယူခြင်း ဖြင့်ပင်၊ ပါဒဋ္ဌနကံ ဂဟေတုံ သက္ကောတိ၊ (တံ) သပ္ပိအာဒိ-သည်၊ မဟန္တံ- သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ကေဒ္ဓါရေယေဝ - တကြိမ်တည်း မြောက်ခြင်း၌ပင်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဘာဇနံ-ကို၊ နိမုဇ္ဇာပေတွာ-မြှုပ်စေ၍၊ ဂဏန္တ သ- ခပ်ယူသောရဟန်း၏၊ ယာဝ-လောံ၊ ကောဗဒ္ဓံ-သည်၊ ဟောတိ၊ တာဝ ရက္ခတိ၊ မုခေန္တိ ပရိစ္ဆေဒေနဝါ-နခမ်းရစ် အပိုင်းအခြားဖြင့် သော်၎င်း၊ ဥဒ္ဓါရေနဝါ- ခွက်ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် သော်၎င်း၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊

မုခေပေ၊ ဥဒ္ဓါရေနဝါ။ ။ သဝိတ်စသည်၌ အပြည့်မထည့်ဘဲ ယူလျှင် အိုးတွင်းက ဘဏ္ဍာသည် မုခေခိုဖြင့် အဆက်ပြတ်၏၊ အပြည့်ထည့်၍ ယူလျှင် နဂိုရိက အတွင်း၌ နှစ်ထားသောကြောင့် အဆက်မပြတ်သေး၊ ထို့ကြောင့် ကြွမြောက်လိုက်မှ အဆက် ပြတ်၍ ပါရာဇိက ကျသည်။

ယဒါ-၌၊ သပ္ပိဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ တေလံဝါ-၎င်း၊ အစ္စံ-ကြည်သော၊ တေလ
 သဒိသ မေဝ - ဆီနှင့် တူသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ မရ ဖါဏိတံဝါ- ပျားရည်
 တင်လဲရည် ကိုသော်၎င်း၊ ကုန္တိံ၊ အာဝိဒ္ဓတ္တာ - စောင်းငဲ့၍၊ အတ္တနော
 ဘာဇနေ ပဝေသေတိ၊ တဒါ၊ တေသံ-ထို ထောပတ် အစရှိသည်တို့၏၊ အစ္စ
 တာယ-ကြည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကောဗဒ္ဓတာ-တစ်ထည်းဖွဲ့အပ်သည်၏
 အဖြစ်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပါဒဋ္ဌနကေ- တမတ်တန်ဝတ္ထုသည်၊ မုခ
 ဝနိတော - မှ၊ ဂဠိတမတ္ထေ - လျှောက်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ
 (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ပစိတွာ-၍၊ ထပိတံ-သော၊ မရဖါဏိတံ-သည်၊ သိလေ
 သော ဝိယ-သစ်စေးကဲ့သို့၊ စိတ္တနံ-ပြစ်သည်၊ အာကမုနဝိကမုနယောဂံ-ရှေးရှု
 ဆွဲငင်ခြင်း၊ တဘက်သို့ တွန်းပို့ခြင်း၌ လျှောက်ပတ်သည်၊ ဟောတိ၊ [စိတ္တနန္တိ
 ဗဒ္ဓံ (စပ်ဖွဲ့သည်)၊ အဘိမုခံ+ကမုနံ အာကမုနံ၊ ပရတော+ကမုနံ ဝိကမုနံ။]
 ကုတ္တုစ္စေ-သည်၊ ဥပ္ပန္ဓေ-သော်၊ ကောဗဒ္ဓမေဝ-သည်သာ၊ ဟုတွာ၊ ပဋိနိဟ
 ရိတုံ-တဖန် ဆောင်ခြင်းငှါ၊ [အိုးထည်း၌ ပြန်သွင်းခြင်းငှါ-ဟူလို၊] သက္ကာ-
 တတ်ကောင်း၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တေ-ဤ ပျားရည် တင်လဲရည်သည်၊ မုခဝနိ
 ယာ-မှ၊ နိက္ခမိတွာ၊ ဘာဇနေ-မိမိခွက်၌၊ ပဝိဋ္ဌံ-ဝင်ပြီးသည်၊ (သမာနံ) ပိ၊
 ဗာဟိရေန-ပြင်ဘက် ဝတ္ထုနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ကောဗဒ္ဓတ္တာ-ကြောင့်၊ ရက္ခတိ၊ ပန-
 ကား၊ ပေ၊ ပါရာဇိကံ။

ယောပိ-အကြင် ရဟန်းသည်လည်း၊ ထေယျစိတ္တေန ပရဿ၊ ကုန္တိယာ-
 ၌၊ ပါဒဋ္ဌနကံ-သော၊ သပ္ပိဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ တေလံဝါ-သော်၎င်း၊ အဝသံ-
 မချွတ်ကေနံ၊ ပိဝနကံ-သောက်လတံသော၊ ဝါ- စုတ်ယူလတံသော၊ ယံကိဉ္စိ-
 သော၊ ဒုကူလသာဇုတံဝါ-ဘွဲ့ဖြူ အဝတ်ကိုသော်၎င်း၊ စမ္မဒဏ္ဍာဒီနံ- သားရေ
 ပိုင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ ပက္ခိပတိ- အံ့၊ ပေ၊ ရိတ္တ
 ကုန္တိယာ-အချည်းနှီးသော အိုး၌၊ ဣဒါနိ-၌၊ တေလံ - ကို၊ အာကိရိဿန္တိ-
 လောင်းထည့်ကုန်လတံ၊ ဣတိ-သို့၊ ဥ တွာ၊ ယံကိဉ္စိ၊ ဘဏ္ဍံ-ဘွဲ့ဖြူအဝတ် အစ
 ရှိသော ဘဏ္ဍာကို၊ ထေယျစိတ္တော (ဟုတွာ) ပက္ခိပတိ၊ တံ- ထိုဘဏ္ဍာသည်၊
 တတ္ထ-ထို အချည်းနှီးသော အိုး၌၊ တေလေ-ဆီကို၊ အာကိဏ္ဏေ-လောင်းထည့်
 အပ်ပြီးသော်၊ ပဉ္စမာသကဋ္ဌနကံ- ငါးပဲတန်သော ဆီစသည်ကို၊ ဓေ ပိဝတံ၊
 (စေံသတိ)၊ ပိတမတ္ထေ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဣတိ-သို့၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ

ပဋိနိဟရိတုံ သက္ကာတိ။ ။ယခုစာများ၌“သက္ကာတိ”ဟုရှိ၏၊ ကောဗဒ္ဓံ ဟုတွာ
 ထောက်၍ မရဖါဏိတံသည် ကတ္တားဖြစ်၏၊ ထို ကတ္တား၌ စွမ်းနိုင်သောသတ္တိ မရှိ၊
 တတ်ကောင်းသော သဘောဥသာရှိ၏၊ ထို့ကြောင့်“သက္ကာတိ”ဟု ပါဌမှန် ရှိစေ။

ဝုတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထို မဟာအဋ္ဌကထာစကားသည်၊ တတ္ထေဝ- ထို မဟာ
 အဋ္ဌကထာ၌ပင်၊ သုက္ခတဋ္ဌာကေ-မြောက်သောရေကန်၌၊ သုက္ခမာတိကာယ-
 မြောက်သော ရေသွင်းမြောင်းကို၊ ဥဇုကရဏ ဝိနိစ္ဆယေန - ဖြောင့်အောင်
 ပြုရာဝယ် ဆုံးဖြတ်ကြောင်း စကားနှင့်၊ ဝိရုဇ္ဈတိ - ဆန့်ကျင်၏၊ ဣတ္ထေ - ဤ
 အချည်းနှီးသောအိုးဝယ်ဘဏ္ဍာကိုထည့်ရာ၌၊ အဝဟာရလက္ခဏံစ-ခိုးခြင်း၏
 လက္ခဏာသည်လည်း၊ န ပညာယတိ- မထင်ရှား၊ တသ္မာ (တံ - ထိုမဟာ
 အဋ္ဌကထာစကားကို)၊ န ဂဟေတမ္ပံ၊ ပန - ဝါဒန္တရကား၊ မဟာပစ္စရိယာ
 ဒီသု-တို့၌၊ တဿ-ထို ချထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဥဒ္ဓါရေ- ထုတ်ဆောင်
 ခြင်း၌၊ ပါရာဇိကံ ဝုတ္တံ၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ ယုတ္တံ - သင့်၏။ [ထုတ်ဆယ်၍
 ယူရာ၌ ဌာနာစာဝနပယောဂရှိသောကြောင့် ပါရာဇိကဟူသော ထိုစကား
 သည် သင့်၏။]

ပရဿ-သူတပါး၏၊ ရိတ္တကုမ္ဘိယာ-၌၊ သင်္ဂေါပနတ္ထာယ - ဘဏ္ဍာကို
 လုံခြုံစေခြင်းငှါ၊ [ဤစကားဖြင့် သုဒ္ဓစိတ်ဖြင့် ထားကြောင်း ပြ၏။] ဘဏ္ဍံ-ကို၊
 ထပေတွာ-ထားပြီး၍၊ တတ္ထ - ထို အိုး၌၊ တေလေ - ကို၊ အာကိဏ္ဏေ-သော်၊
 အယံ-ဤ အိုးရှင်သည်၊ သစေ ဇာနိဿတိ-အံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ မံ - ကို၊ ပလိဗုဒ္ဓိ
 သတိ-နှောက်ရှက်လတံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဘီတော - သည်၊ (ဟုတွာ)၊
 ပါဒဂ္ဂနကတေလံ - တမတ်တန်ဆီကို၊ ပီတိ - သောက်ပြီးသော၊ ဘဏ္ဍံ - ကို၊
 ယေယျစိတ္တေန၊ ဥဒ္ဓရတိ-ထုတ်ဆောင်အံ့၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ သုဒ္ဓစိတ္တေန၊
 ဥဒ္ဓရတိ-အံ့၊ ပရေ-အခြားသူသည်၊ (ဆီ၏ အရှင်သည်) အာဟရာပေန္တေ-
 ဆောင်စေလသော်၊ ဝါ-အစားတောင်းလသော်၊ ဘဏ္ဍဒေယျံ-ဘဏ္ဍဒေယျ
 သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပရဿ - အခြားသူ၏၊ ယံ - အကြင် ဘဏ္ဍာသည်၊ နဋ္ဌံ-
 ပျက်စီးပြီ၊ တဿ - ထို ပျက်စီးသော ဘဏ္ဍာ၏၊ မူလံဝါ - တန်ဖိုးကိုသော်
 ၎င်း၊ တဒေဝဝါဘဏ္ဍံ - ထို ဘဏ္ဍာကိုပင်လျှင်သော်၎င်း၊ ဒါတမ္ပံ - အစား
 ပေးထိုက်၏၊ ဣတိ- ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ အတ္ထော- ဘဏ္ဍဒေယျံပုဒ်၏ အနက်

တတ္ထေဝ၊ ပေ၊ ဝိရုဇ္ဈတိ။ ။ ထို မဟာအဋ္ဌကထာ၌ပင် ရေမရှိသော ကန်ရိုးကို
 အားနည်းအောင် ပြုပြီးနောက် ကန်၏ မြောက်နေသော ရေထုတ်ပြွန်ကို ပိတ်ခြင်း
 , တခြားသို့ သွားသော ရေလမ်းကို ကံသင်းဖွဲ့၍ ရေကန်ဘက်သို့ လာအောင် ပြုခြင်း
 အားဖြင့် မိုဗ်းရွာသော အခါ ရေများစွာလာ၍ ကန်ရိုး ကျိုးအောင် ဖျက်ဆီးလျှင်
 ဘဏ္ဍာဒေယျ ဟု သာ ဆို၍ ပါရာဇိက ဟု မဆို၊ ထို့ကြောင့် ထို ဆိုအပ်ပြီးသော “ဆီ
 စသည် မရှိသေးသော အိုး၌ ဆီစသည် စုံတ်အောင် အဝတ်စသည်ကို ချထားနှင့်လျှင်
 တမတ်တန်သောဆီကို စုတ်မိက ပါရာဇိကကျ၏” ဟူသော ထို မဟာအဋ္ဌကထာသည်
 သူ၏ စကားနှင့်ပင် ဆန့်ကျင်၏-ဟူလို။

တည်း၊ နောစေ ဒေတိ - အံ၊ (ဝေံသတိ)၊ သာမိကဿ - န၊ ဓုရနိက္ခေပေ -
ကြောင့်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ပရဿ - န၊ ကုမ္ဘိယာ - ဌ၊ အညော - သည်၊ သပ္ပိဝါ - ကိုသော်၎င်း၊
တေလံာ - ကိုသော်၎င်း၊ သစေ အာကိရတိ - အကယ်၍ လောင်းထည့်အံ့၊
တတြမ-ထိုအိုး၌လည်း၊ အယံ - ဤရဟန်းသည်၊ ထေယျစိတ္တေန-ဖြင့်၊ တေလ
ပိဝနကံ - ဆီကိုသောက်လတံ့သော၊ [တေလသာ မက၊ သပ္ပိလည်းပါသော
ကြောင့် “ တေလပိဝနကံ ” ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “ ပါဒဉ္စနကပိဝ
နကံ ” ဟု ရှိလျှင် သာ၍ကောင်းမည်။] ဘဏ္ဍံ ပက္ခိပတိ၊ ဝုတ္တနယေနေဝ ပါရာ
ဇိကံ(ဟောတိ)၊ [ဟတ္ထတော မုတ္တမတ္ထေ ပါရာဇိကံကို “ဝုတ္တနယေနေဝ”ဟု
ဆိုသည်။] အတ္တနော၊ ရိတ္တကုမ္ဘိယာ-၌၊ ပေ၊ အာကိရဏဘာဝံ-လောင်းထည့်
လတံ့၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ ထေယျစိတ္တေန ဘဏ္ဍံ , နိက္ခိပတိ - ချထားအံ့၊ ပုဗ္ဗေ
ဝုတ္တနယေနေဝ, ဥဒ္ဓါရေ - ထုတ်ဆောင်ရာအခါ၌၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊
သုဒ္ဓစိတ္တော-ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိက္ခိပိတွာ-၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ထေယျစိတ္တေန ဥဒ္ဓ
ရတိ၊ ပါရာဇိကမေဝ (ဟောတိ)၊ သုဒ္ဓစိတ္တောဝ- စင်ကြယ်သော စိတ်ရှိသည်
သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥဒ္ဓရတိ၊ အဝဟာရေ-ခိုးခြင်းသည်၊ နေဝ(ဟောတိ)၊
ဝိဝါ - ကြွေးမြီသည်၊ န (ဟောတိ)၊ ပန - ဝါဒန္တရကား၊ မဟာပစ္စရိယံ ,
အနာပတ္တိမတ္တမေဝ - အနာပတ်မျှ ကိုသာ၊ ဝုတ္တံ၊ [“နေဝ အဝဟာရေ, န

ဘဏ္ဍဒေယံ။ ။ ဘဏ္ဍဒေယံပုဂံ၏အနက်ကို “ ယံ ပရဿ !ပေ၊ အတ္ထော” ဟု
ဖော်သောကြောင့် ဘဏ္ဍဒေယံ၏နောက်၌ “ဘဏ္ဍဒေယံနာမ” ဟု မရှိသင့်၊ ထို နာမ
သဒ္ဓါနှင့် တွဲရာ၌လည်း “အတ္ထော” ဟု ထားရိုး မရှိ၊ “ယံ ပရဿ နန္ဒံ, တဿ မူလံဝါ”
ဖြင့် “ဒါတဗ္ဗံတိ ဒေယံ၊ ဘဏ္ဍဿ - န၊ ဒေယံ- အစားပေးထိုက်သော အဖိုးတည်း၊
ဘဏ္ဍဒေယံ-ဖိုး” ဟူသောအနက်ကိုပြု၏၊ ဤအလို “ဘဏ္ဍာ၏ တန်ဖိုးငွေကိုပေး”ဟု
ဆိုလို၏၊ “ တဒေဝ ဝါ ဘဏ္ဍံ ဒါတဗ္ဗံ ” ဖြင့် “ ဒါတဗ္ဗံတိ ဒေယံ၊ ဘဏ္ဍမေဝ+ဒေယံ၊
ဘဏ္ဍဒေယံ-အစားပေးထိုက်သောဘဏ္ဍာ၊ ဝါ-ဘဏ္ဍာစား”ဟူသော အနက်ကိုပြု၏၊
[ယောဇနာ၌ “ ဘဏ္ဍဗ္ဗ+တံ+ဒေယံစာတိ ဘဏ္ဍဒေယံ ”ဟု ပြု၏၊] ဤနည်းအလို
“ဆီတဆယ်သားပျက်လျှင် ဆီတဆယ်သားကိုပင် အစားပေး”ဟု ဆိုလိုသည်၊ [ပျက်
စီးသောဆီက မရှိတော့ပြီဖြစ်၍၊ အလားတူဆီကိုပင် “တဒေဝ-ထိုဆီ”ဟု သဒ္ဓိသူပစာရ
နည်းအားဖြင့် ဆိုသည်။]

ပါရာဇိက။ ။ ဘဏ္ဍဒေယုထိုက်ရာ၌ “နောစေ ဒေတိ၊ သာမိကဿ ဓုရနိက္ခေပေ
ပါရာဇိကံ” ဟု ဆိုသောကြောင့် မိမိကလည်း “ဘဏ္ဍာစားမပေးဘူး”ဟု၎င်း၊ ဥစ္စာ
ရှင်ကလည်း “ရမှာမဟုတ်တော့”ဟု၎င်း၊ ဓုရနိက္ခေပပြုလိုက်လျှင် ပါရာဇိကကျသည်ကို
သတိပြုပါ။

ဂီဝါ”ဟု ခွဲခြားမနေတော့ဘဲ “အနာပတ္တိ” ဟုသာဆိုသည်။ သဘောသွားမှ အတူတူပင်-ဟူလို။] ကိဿ-ကြောင့်၊ မမ-၏၊ ကုမ္ဘိယံ-၌၊ တေလံ-ကို၊ အာ ကိရသိ-လောင်းထည့်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ကုပိတော-စိတ်ဆိုးသည်၊ (ဟုတွာ) ၊ အတ္တနော ဘဏ္ဍံ ဥဒ္ဓရိတွာ , ဆဇ္ဇေတိ - စွန့်ပင်အံ့၊ နော ဘဏ္ဍ ဒေယျံ-ဘဏ္ဍဒေယျမထိုက်၊ ဣတိ-သို့၊ ကုမ္ဘိယံ ဝုတ္တံ။

ထေယျစိတ္တေန - ဖြင့်၊ တေလံ၊ ဂဠေတုကာမော- လျှောက်စေလိုသည်၊ (ဟုတွာ) ၊ မုခဝန္တိယံ-အိုးနခမ်းရစ်၌၊ ဂဟေတွာ ကုမ္ဘိံ, အာဝိဉ္ဇတိ-စောင်း ငှဲ့အံ့၊ ပါဒဂ္ဂနကေ- တမတ်တန်သောဆီသည်၊ ဂဠိတေ-လျှောက်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ) ၊ ထေယျစိတ္တေနဝ-ပင်၊ သဝိတွာ-ယိုးစီး၍၊ ဂမိဿတိ- သွားလတံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ (ကုမ္ဘိံ - ကို) ဇဇ္ဇရံ-ဆွေးမြေ့အောင်၊ ဝါ- ပါးနေအောင်၊ ကရောတိ-အံ့၊ [ရှေးက “ဇဇ္ဇရံ-ကွဲအက်သည်ကို” ဟု ပေး၏။]

နော အဝဟာရော န ဂီဝါ။ ။ ထေယျစိတ်မပါသောကြောင့် အဝဟာရလည်း မဖြစ်၊ မိမိအိုးဖြစ်၍ ဂီဝါလည်းမဖြစ်၊ “ဣဏေ ဂီဝါ ဂလေဝိစ” အဘိဓာန်(၁၁၃၀) နှင့်အညီ ကြွေးကို ဂီဝါဟု ဆိုသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဘဏ္ဍဒေယျ၌ ဥစ္စာရှင်က တောင်းသောအခါ မပေးလျှင် တန်ဖိုး အလိုက်ဆုံးဖြတ်ရာသကဲ့သို့ ဤ “ဂီဝါ” ဟု လာရာ၌လည်း ဆိုင်ရာကတောင်းသောအခါ မပေးလျှင် တန်ဖိုးအလိုက် ဆုံးဖြတ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ဘဏ္ဍဒေယျနှင့် ဂီဝါကို ဤ နေရာမျိုး၌ ပရိယာယ်ဟုသာမှတ်။ [ပဋိဒေယျ နဋ္ဌေ ဇိဏ္ဏေ, ဂီဝါ နောဒေယျ စောမိ တော၊ မုရနိတေပတော တေသံ, ဟောတိ ဘဏ္ဍဂ္ဂကာရိယော၊-ဒုဒ္ဓသိက္ခာ, ပကိဏ္ဏက ခဏ်း(၃၂)။] (သူတပါးဥစ္စာကို စိတ်ကောင်း စေတနာကောင်းဖြင့် ရွှေ့၍ သိမ်းထား ရာ စသည်၌) ထို ဥစ္စာပျောက်သွားလျှင် သိမ်းထားသူမှာ ဂီဝါ ထိုက်သည်ဟု ဆို၏။ ထို ဂီဝါမျိုး၌ကား အစားမပေးသော်လည်း ပါရာဇိက မဖြစ်သင့်။

အတ္တနောဘဏ္ဍံ ။ ။ ဆီမလောင်းခင် မိမိအိုး၌ သုဒ္ဓစိတ်ဖြင့် ထားပြီးနောက် သူတပါး ဆီလောင်းလာသော အခါ ထိုဆီကို စုတ်ပြီးသောဘဏ္ဍာကို “အတ္တနော ဘဏ္ဍံ” ဟု ဆိုသည်။ [“ဘဏ္ဍဒေယျ မထိုက်” ဟူသောစကားဖြင့် မဟာအဋ္ဌကထာ၏ “နော အဝဟာရော, န ဂီဝါ” ဟူသောစကားကိုပင် ထောက်ခံရာရောက်၏။]

ဇဇ္ဇရံ။ ။ အပေါက်ဖြစ်အောင် မဖောက်သေးဘဲ ဆီကတိုးဝှေ့လျှင် ပေါက်သွား လောက်အောင် အပေါက်ဖြစ်လုနီးနီး ပြုထားသည်ကို “ဇဇ္ဇရံကရောတိ” ဟု ဆိုသည်။ [ထောမနိမိ၌ ဇရိဇဇာတ်နောင် အရန်ပစ္စည်းဖြင့် “ဇရိဇရ” ဟု ရှိ၏၊ ရံပျောက်၍ ဒွေဘော်ရောက်လျက် ပါဠိ၌ “ဇဇ္ဇရ” ဟု ပြီးသည်၊ ဇရိဇဇာတ်လည်း ဇရဇာတ်ကဲ့သို့ ဘဿန - နဂိုရိသဘောမှ လျှောခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ ဓာတွတ္ထ သင်္ဂဟ၌ကား ဇဇ္ဇရောကို ဇရဇာတ်အရာ၌ ထုတ်ထား၏။]

ပါဒလ္လနကေ-တမတ်တန်သောဆီသည်။ သဝိတွာ-၍၊ ဂတေ-သွားလသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ထေယျစိတ္တေနော , ဆိဒ္ဓံ- အပေါက်ကို၊ ဩမဋ္ဌိဝါ- ဩမဋ္ဌအပေါက်ကိုသော်၎င်း၊ ဥမ္မဋ္ဌိဝါ - သော်၎င်း၊ ဝေမဋ္ဌိဝါ- သော်၎င်း၊ (ကရောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဣဝံ- ဤ အပေါက်သုံးမျိုးသည်။ သမ္မောဟဋ္ဌာနံ- တွေဝေခြင်း၏တည်ရာတည်း၊ [အာပတ်ကို ဆုံးဖြတ်ဘို့ရန် တွေဝေစရာဌာန ဖြစ်သည်-ဟူလို၊] တသ္မာ သုဋ္ဌ၊ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ-မှတ်သားရာ၏၊ ဟိ-၍၊ အယံ- ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဧတ္ထ - ဤ အပေါက်သုံးမျိုး၌၊ ဝိနိစ္ဆယော - တည်း၊ အစောမုခဆိဒ္ဓံ - အောက်၌ မျက်နှာဝရှိသောအပေါက်သည်။ ဩမဋ္ဌိနာမ - ဩမဋ္ဌမည်၏၊ ဥမ္မဋ္ဌမုခဆိဒ္ဓံ- အထက်၌ မျက်နှာဝရှိသောအပေါက်သည်။ ဥမ္မဋ္ဌိနာမ-၏၊ ဥဋ္ဌုကံဿ-ရေမှတ်၏(ဆိဒ္ဓံဣဝ-ကဲ့သို့)၊ ဥဇုကတဆိဒ္ဓံ-ဖြောင့်ဖြောင့် ပြုအပ်သောအပေါက်သည်။ ဝေမဋ္ဌိနာမ - ၏၊ တဩ - ထို အပေါက်သုံးမျိုး တွင်၊ ဩမဋ္ဌဿ - ဩမဋ္ဌအပေါက်၏၊ ဗဟိ - မှ၊ ပဋ္ဌာယ - ၍၊ ကတဿ- ပြုအပ်သောအပေါက်၏၊ အဗ္ဘန္တရတော-အတွင်းဘက်အစွန်မှ၊ ပါဒလ္လနကေ- သော၊ တေလေ-သည်၊ ဂဠိတေ-သော်၊ ဗဟိ-သို့၊ အနိက္ခန္တေပိ-မထွက်သေး သော်လည်း၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ကသ္မာ- နည်း၊ ယသ္မာ, တတော-ထို အတွင်းဘက်အစွန်မှ၊ ဂဠိတမတ္တံ-လျော့ကျကာမျှသည်။ (သမာနံဝေ-သာ၊) ဗဟိ-၌၊ ဂတံနာမ- ရောက်ပြီးမည်သည်။ ဟောတိ၊ ကုန္တိ ဂတသင်္ချံ - အိုး၌ တည်သော ဆီဟူသော အရေအတွက်ကို၊ န လဘတိ - မရတော့၊ အန္တော- အတွင်းမှ၊ ပဋ္ဌာယ, ကတဿ- ပြုအပ်သော အပေါက်၏၊ ဗဟိရန္တတော- အပြင်ဘက်အစွန်မှ၊ ပါဒလ္လနကေ - တမတ်တန် ဆီသည်။ ဂဠိတေပါရာဇိကံ ဟောတိ၊ ဥမ္မဋ္ဌဿ- ဥမ္မဋ္ဌအပေါက်၏၊ ယထာဝါ တထာဝါ-အမှတ်မထား တပါးပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကတဿ- ပြုအပ်သောအပေါက်၏၊ [အတွင်းမှဖြစ်စေ အပမှဖြစ်စေ စ၍ပြုအပ်သော အပေါက်၏]၊ ပေဟိ- မှန်၊ တံ - ထိုဆီသည်။ ယာဝ-လောက်၊ ဗဟိရန္တတော န ဂဠတိ၊ တာဝ, ကုန္တိ ဂတမေဝ-အိုး၌တည်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ။

စ-အဘို့တပါးကား၊ ဝေမဋ္ဌဿ-ဝေမဋ္ဌအပေါက်၏၊ ကပါလမဇ္ဈတော- အိုးအခွံ၏အလယ်မှ၊ ဂဠိတဝသေန ကာရေတဗ္ဗော၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌကထာသု

ဩမဋ္ဌံ စသည်။ ။ အဝမသီယတေ- အောက်၌ မျက်နှာဝရှိအောင် သုံးသပ်အပ် (ဖောက်အပ်) ၏၊ ဣတိ ဩမဋ္ဌံ၊ စူးကို အောံဘက်မှ အထက်သို့ ထိုး၍ဖောက်အပ်သော အပေါက်တည်း၊ ဥမ္မံ မသီယတေတိ ဥမ္မဋ္ဌံ = အထက်၌ မျက်နှာဝရှိအောင် အထက်မှ အောံသို့စိုက်၍ဖောက်အပ်သောအပေါက်၊ ဝိမသီယတေတိ ဝိမဋ္ဌံ၊ ဝိမဋ္ဌံယေဝ ဝေမဋ္ဌံ= ရှေ့ ၊ ပေါက်နှင့် မတူအောင် အလယ်ထဲထဲ ဖောက်အပ်သော အပေါက်။

ပုတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထိုအဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုအပ်သောစကားသည်။ အန္တောစ-
 မှု၎င်း၊ ဗဟိစ-မှု၎င်း၊ ပဋ္ဌာယ မဇ္ဈေ၊ ထပေတွာ-တန့်ထား၍၊ ကတဆိဒ္ဓေ-၌၊
 [ပဋ္ဌာ တံ ဆိန္ဒန္တေန ကတဆိဒ္ဓေ= အလယ်တဲတွဲ၌ အိုးအသားကို ခပ်ပါးပါး
 ချန်ထား၍ အတွင်းနှင့် အပြင် ဖောက်ပြီးမှ ထို အကျန်ကို ဖောက်အပ်သော
 အပေါက်၌။] တဋ္ဌာကဿ - တဘက်ဆည်း ကန်၏။ [ဇီကာ၌ “စ” မပါ။]
 မရိယာဒ ဘေဒေန (မရိယာဒ ဘေဒနေန) - ကန်ဘောင် ကန်ရိုးကို ချိုးပုံ
 နည်းနှင့်၊ သမေတိ-ညီညွတ်၏။ [ဥဒကကထာ၌ ကန်သင်းဖျက်ပုံ ဥနည်းပါ၏။
 ထိုတွင် အလယ်ခေါင်ကို နောက်မှ ဖျက်သောနည်းနှင့် တူသည်-ဟူလို။] ပန-
 ဆက်၊ အန္တော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ၊ ကတေ-ပြုအပ်သော အပေါက်၌၊ ဗဟိရန္တေန-
 အပြင်ဘက် အစွန်ဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-အပြင်ဘက်အစွန်မှ ဆီထွက်ခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ဗဟိ
 ပဋ္ဌာယ ကတေ၊ အဗ္ဘန္တရေနဝါ-အတွင်းဘက်အစွန်ဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-အတွင်းဘက်
 အစွန်မှ ဆီထွက်ခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ကာရေတဗ္ဗော၊ ဣတိ-ထို ကြောင့်၊ ဣဒံပိ-ဤ
 ဥ ဖျိုးသော အဆုံးအဖြတ်သည်လည်း၊ ဣ-ဤ ဝေမဋ္ဌ အပေါက်၌၊ ယုတ္တိ-
 သင့်မြတ်၏။

ပန-ဆက်၊ ယော- အကြင်ရဟန်းသည်၊ (ကုမ္ဘိ -သည်) ဝနိတွာ-လိမ့်၍၊
 ဝန္တိဿတိ-သွားလတံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဝေယျစိတ္တေန-ဖြင့်၊ ကုမ္ဘိယာ-၏။
 အာဓာရကံဝါ- တည်ရာ ကရွတ်ခွေကိုသော်၎င်း၊ ဥပတ္တမ္ဘန ဝေဠုကေဝါ-
 ထောက်ခံထားသော ခဲတို့ကိုသော်၎င်း၊ [ခုထားသော ခဲသုံးလုံး စသည်ကိုဆို
 သည်။] အပနေတိ-ဖယ်ရှားအံ့၊ (ကုမ္ဘိယာ-သည်) ဝနိတွာ၊ ဝတယ-သွားလ
 သော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ တေလာကီရဏဘာဝံ-ဆီလောင်း
 ထည့်လတံ၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ၊ ရိတ္တကုမ္ဘိယာ - ၏၊ ဇေရုဘာဝေ- ဆွေးမြေ့
 သည်၏အဖြစ်ကို၊ (ကတေ)ဝါ-သော်၎င်း၊ ဆိဒ္ဓေသု-တို့ကို၊ ကတေသုဝါ-ကုန်
 သော်၎င်း၊ ပဗ္ဗာ-၌၊ နိက္ခန္တတေလပ္ပမာဏေန - ထွက်သောဆီပမာဏဖြင့်၊
 ဘဏ္ဍာဒေယျံ ဟောတိ၊ အဋ္ဌကထာသု ပန - တို့တွင်ကား၊ ကတ္တမိ-အချို့ အဋ္ဌ
 ကထာ၌၊ ပါရာဇိကန္တိပိ-ပါရာဇိကံဟူ၍လည်း၊ လိခိတံ-ရေးသားအပ်ပြီ၊ တံ-
 ထိုစကားကို၊ ပမာဒလိခိတံ-မေ့လျော့သဖြင့် ရေးသားအပ်၏။ ဝါ-အမှတ်တမဲ့

ဣဒမ္ပေတ္ထ ယုတ္တံ။ ။ အယံ တိပ္ပကာရောပိ ဣတ္ထ ဝေမဋ္ဌဆိဒ္ဓေ ယုတ္တော = အတွင်း
 အပြင် အလျင်ဖောက်၍ အလယ်ကိုနောက်မှ ဖောက်အပ်သော အပေါက်၌ အလယ်ဖြင့်
 ဆုံးဖြတ်၊ အတွင်းမှစ၍ ဖောက်အပ်သော အပေါက်၌ အပြင်အစွန်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်၊ အပြင်မှ
 စ၍ဖောက်အပ်သော အပေါက်၌ အတွင်းအစွန်းဖြင့်ဆုံးဖြတ်၊ ဤဆုံးဖြတ်ပုံ ဥ နည်းလုံး
 သင့်၏။ [“တိပ္ပကာရောပိ” ဟု ဇီကာ၌ရှိသောကြောင့် “ဣဒမ္ပေတ္ထ” ဟု ရှိရမည်။]

ရေးသားအပ်၏။ ပရိပုဏ္ဏာယ-ဆီပြည့်နေသော၊ ကုမ္ဘိယာ-၏၊ ဥပရိ၊ ကဋ္ဌဝါ-
 သစ်သားကိုသော်၎င်း၊ ပါသာဏံဝါ- ကျော့ခဲကိုသော်၎င်း၊ (ဒုဋ္ဌဋ္ဌံ ကရောတိ၊
 ဒုဋ္ဌပိတံ ထပေတိ၌စပ်။) ပတိတွာ-ကျ၍၊ ဘိန္နုဿတိ- ခွဲလတံ၊ တတော-ထိုသို့
 ခွဲခြင်းကြောင့်၊ တေလံ - သည်၊ ပဋ္ဌရိဿတိ - ယိုစီးလတံ၊ ဣတိ- ဤသို့ကြ၍၊
 ထေယျစိတ္တေန၊ ဒုဋ္ဌဋ္ဌံဝါ-မကောင်းသဖြင့် ဖွဲ့ချည်အပ်သည်မည်လောက်အောင်
 မူလည်း၊ ကရောတိ-အံ့၊ ဒုဋ္ဌပိတံဝါ-မကောင်းသဖြင့် ထားအပ်သည်မည်လေံ
 အောင်မူလည်း၊ ထပေတိ- အံ့၊ အဝဿံ- မချွတ်ကေန၊ ပတနကံ- ကျလတံ
 သည်၊ (သမာနံ)၊ တထာ-ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကံရောန္တဿ-ပြုသော
 ရဟန်း၏၊ ကတမတ္ထေ - ပြုအပ်ပြီးကာမှ၍၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ရိတ္တကုမ္ဘိ
 ယာ ဥပရိ၊ ကရောတိ-အံ့၊ [ကဋ္ဌ-ပါသာဏတခုခုကို ဒုဋ္ဌဋ္ဌံ ဒုဋ္ဌပိတပြုအံ့။] တံ-
 ထိုသစ်သားသည်၊ ဝါ-ထိုကျောက်ခဲသည်၊ ပစ္ဆာ၊ ပုဏ္ဏကာလေ-ဆီပြည့်ရာ
 အခါ၌၊ ပတိတွာ - ကျ၍၊ ဘိန္နုတိ - ခွဲအံ့၊ ဘဏ္ဍဒေယျံ (ဟောတိ)၊ ဟိ -မှန်၊
 ဤဒိသေသု- ကုန်သော၊ ဌာနေသု- အရာတို့၌၊ ဘဏ္ဍဿ-၏၊ နတ္ထိကာလေ-
 မရှိရာအခါ၌၊ ကတပယောဂတ္တာ - ပြုအပ်သောပယောဂ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 အာဒိတောဝ-မှပင်၊ ပါရာဇိကံ၊ န ဟောတိ-သေး၊ ပန- ထိုသို့ပင် ပါရာဇိက
 မဖြစ်သေးပါသော်လည်း၊ ဘဏ္ဍဝိနာသ ဋ္ဌါရဿ - ဘဏ္ဍာ ပျက်စီးခြင်း၏
 အကြောင်း၏၊ ဝါ-ကို၊ ကတတ္တာ ဘဏ္ဍဒေယျံ ဟောတိ၊ အာဟရပေန္တေသု-
 ဥစ္စာရှင်တို့က ဆောင်စေကုန်လသော်၊ အဒဒတော - မပေးသောရဟန်း၏၊
 သာမိကာနံ၊ ဓုရနိက္ခေပေန-ကြောင့်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ထေယျစိတ္တေန, (ဥဒကံ - သည်) ဝန္တိတွာ - လိမ့်၍၊ ဝဓိဿတိ - လတံ၊
 (ဣတိ) ဝါ - ဤသို့ ကြိ၍သော်၎င်း၊ ဝေလံ - ကမ်းကို၊ ဥတ္တရာပေဿတိ-
 လျှံတက်စေလတံ၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊ မာတိကံ- ရေမြောင်းကို၊ ဥဇုကံ- အောင်၊
 ကရောတိ-အံ့၊ (ဥဒကံ-သည်) ဝန္တိတွာဝါ-လိမ့်၍မူလည်း၊ ဝစ္ဆတု-သွားပစေ၊
 ဝေလံဝါ - ကိုမူလည်း၊ ဥတ္တရတု - လျှံတက်ပစေ၊ ဥဇုကရဏကာလေ -

ဥဇုကံ ကရောတိ။ ။ ရေမြောင်းသည် ကောက်နေလျှင် ရေစီးမသန်၊ ဖြောင့်မှ
 ရေစီးသန်၏။ ထို့ကြောင့် ရေအားကောင်းသဖြင့် ရေမြောင်းမှဝင်လာသော ရေသည်
 (ဥစ္စာရှင်၏လယ်ထည်း၌ ရပ်တန့်မနေဘဲ) လိမ့်၍သော်လည်း ထွက်သွားလိမ့်မည်၊
 သို့မဟုတ် နဂိုရိရှိပြီးရေများကို ကံသင်းပေါ်သို့ လျှံတက်သွားစေလိမ့်မည်။ [ဝဓိဿတိ၊
 ဥတ္တရာပေဿတိတို့၏ ကတ္တာကို ရေမြောင်းမှ အဟုန်ဖြင့် စီးလာသော ဥဒကကို
 ယူရမည်၊ ထို့ကြောင့် ယောဇနာ၌ “ ဥဒကံ ဝန္တိတွာ”ဟု “ဥဒကံ”ပါသည်၊ တိုက်ရိုက်
 ပါလျှင် ကောင်း၏၊ မပါလျှင် ထည့်ရမည်။]

ဖြောင့်အောင်ပြုရာအခါ၌၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဟိ - မှန်၊ ညှိဒိသာ - ကုန်သော၊ ပယောဂါ-တို့သည်၊ ပုဗ္ဗပယောဂါဝဟာရေး-၌၊ သင်္ဂဟံ ဝတ္ထန္တိ၊ သုက္ခမာတိကာယ- ကို၊ ဥဇုကတယ- ဖြောင့်အောင်ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ပစ္ဆာ၊ ဥဒကေ- သည်၊ အာဂတေ- သော်၊ ဝန္တိတွာဝါ ဝတ္ထတု၊ ဝေလံဝါ ဥတ္တရတု၊ ဘဏ္ဍဒေယျံ (ဟောတိ)၊ ကဿာ - နည်း၊ ဌာနာစာဝန ပယောဂဿ - ၏၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ တဿ-ထို ဌာနာစာဝနပယောဂ မရှိခြင်း ၏၊ လက္ခဏံ-သည်၊ နာဝဋ္ဌေ-နာဝဋ္ဌဘဏ္ဍာ၌၊ အာဝိ ဘဝိဿတိ။

တတ္ထေဝ ဘိန္ဒုတိဝါတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ တာဝ-ဝဒန္တိ ဝါဒမှ ရှေးဥးစွာ(မဟာ)အဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ဝုတ္တံ၊ [“အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တန္တိ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ” ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ရှေးစာများ၌ “မဟာ” မပါဟုသိ။](ကံ)၊ ဘိန္ဒုတိဝါတိ-ကား မဂ္ဂရေန-လက်ရိုက်ဖြင့်၊ ပေါထေတွာ- ပုတ်ခတ်၍၊ ဘိန္ဒုတိ - ခွဲအံ့၊ ဆဇ္ဇေတိဝါတိ - ကား၊ ဥဒကံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ ဝါလိတံဝါ- သဲကိုသော်၎င်း၊ အာကိရိတွာ-လောင်းထည့်၍၊ ဥတ္တရာပေတိ- လျှံတက်စေအံ့၊ ဈာပေတိဝါတိ-ကား၊ ဒါရူနိ-တို့ကို၊ အာဟရိတွာ၊ ဈာပေတိ- လောင်းစေအံ့၊ ဝါ - မီးရှို့ အံ့၊ အပရိဘောဝံဝါ ကရောတိတိ- ကား၊ အခါဒိ တဗ္ဗံဝါ-မခဲစားထိုက်သည် ကိုသော်၎င်း၊ အပါတဗ္ဗံဝါ-မသော်ထိုက်သည်ကို သော်၎င်း၊ ကရောတိ၊ ဥစ္စာရံဝါ- ကျင်ကြီးကို သော်၎င်း၊ ပဿာဝံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ ဝိသံဝါ-အဆိပ်ကိုသော်၎င်း၊ ဥစ္စိန္တံဝါ- စားကြွင်းကိုသော်၎င်း၊ ကုဏပံဝါ-အကောင်ပုတ်ကိုသော်၎င်း၊ ပါတေတိ-ကျစေအံ့၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ၊ ဌာနာ- မှ၊ စာဝနဿ - ရွှေ့စေခြင်း၏၊ နတ္ထိတယ - ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌ-

တတ္ထေဝ ဘိန္ဒုတိဝါ စသည်။ ။ပါဠိတော်၌ “သပ္ပိဝါ တေလံဝါ မရံဝါ ဖါဏိ တံဝါ” ဟု ရှေ့ဝါကျ၌ ရှိ၏၊ ထိုပုဒ်များကို လိုက်စေ၍ ဘိန္ဒုတိ၊ ဆဇ္ဇေတိ၊ ဈာပေတိ၊ အပရိဘောဝံ ကရောတိ တို့၏ ကံ ပုဒ်ကို ထည့်ပါ။ ထိုတွင် ထောပတ်အိုး စသည်ကို လက်ရိုက်ခုတ်ဖြင့် ရိုက်ခွဲသူကို ဘိန္ဒုတိ ဟု၎င်း၊ ထောပတ်အိုး စသည်၌ ရှေ့ သို့မဟုတ် သဲကို လောင်းထည့်၍ ထောပတ်စသည်တွေ လျှံတက်လာအောင် ပြုသူကို ဆဇ္ဇေတိ ဟု ၎င်း၊ ထောပတ်အိုးဘေး၌ ထင်းတွေကို ပုံထား၍ မီးရှို့သူကို “ဈာပေတိ” ဟု၎င်း ဆိုသည်။

အခါဒိတဗ္ဗံ အပါတဗ္ဗံ။ ။ အပရိဘောဝံ၏ အဖွင့်တည်း၊ ထောပတ်၊ ဆီ၊ ပျား၊ တင်းလဲတို့က ပြစ်၍ အခဲဖြစ်နေလျှင် ခဲစားရ၏၊ ကြီးနေလျှင် သောက်ရ၏၊ ထိုသို့ မစား ထိုက် မသောက်ထိုက်အောင် (စား၍ သောက်၍ မဖြစ်အောင်) ပြုသူကို “အပရိဘောဝံ ကရောတိ” ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ စား၍ သောက်၍ မဖြစ်အောင် ဘယ်ပုံ ပြုသနည်း ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ဥစ္စာရံဝါ၊ ပေါပါတေတိ” ဟု ဆက်၍ ပြသည်။

တည်း၊ သေဝေ- ဤအာပတ်ကို ပညတ်ခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓဝိသယောနာမ- ဘုရားရှင်၏ အရာတော်မည်၏၊ ဒုက္ကဋ် - သည်၊ ကိဉ္ဇာဝိ (ဟောတိ)၊ ပန- လည်း၊ အာဟာရာပေန္တေ - ဥစ္စာရှင်တို့က ဆောင်စေလသော်၊ (အစား ပေးဘို့ရန် တောင်းလသော်၊) ဘဏ္ဍဒေယျံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ - သို့၊ (မဟာ) အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။)

တတ္ထ-ထို ၄ မျိုးတို့တွင်၊ ပုရိမဒ္ဓယံ-ဘိန္ဒန , ဆန္ဒန ဟူသောရှေ့ပုဒ် ၂ မျိုး အပေါင်းသည်၊ နသမေတိ-ရှေ့စကားနှင့်မညီ၊ (ကသ္မာ)၊ ဟိ(ယသ္မာ)၊ တံ-ထို ရှေ့ပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်းသည်၊ ကုမ္ဘိဇ္ဇေရကရဏေစစ- အိုးကို ဆွဲဆွဲမြေ့ အောင်ပြုခြင်းနှင့်၎င်း၊ မာတိကာဥဇကရဏေနစ-ရေမြောင်းကိုဖြောင့်အောင် ပြုခြင်းနှင့်၎င်း၊ သဒ္ဓိံ , ကေလက္ခဏံ-တူသောလက္ခဏာရှိ၏၊ (တသ္မာ နသမေတိ)၊ ပန- ကား၊ ပစ္စိမံ- သော၊ ဒွယံ - ဈာပန အပရိဘောဂ ကရဏ ၂ ပါး အပေါင်းသည်၊ ဌာနာ- မှ၊ အစာဝေန္တေနာပိ - ဘဲလည်း၊ ကာတံ သက္ကာ၊

ဌာနာ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ် ။ ။ သူတပါး၏ ပစ္စည်းကို ထိုမျှလောက် ဖျက်ဆီးပါလျက် ပါဠိတော်၌ (ပါရာဇိက ဟု မဟောဘဲ) အဘယ့်ကြောင့် ဒုက္ကဋ်ဟူသာ ဟောတော်မူပါ သနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ဌာနာ စာဝနဿ နတ္ထိတာယ”ဟု မိန့်သည်၊ ဌာနာစာဝန မရှိသောကြောင့် ဒုက္ကဋ်သာ ဖြစ်ရသည်-ဟူလို။ [ဘဏ္ဍဒေယျန္တိ တိုင်အောင် မဟာအဋ္ဌကထာ စကားတည်း။]

တတ္ထ၊ ပေ၊ ကေလက္ခဏံ။ ။ ဘိန္ဒန, ဆန္ဒန , ဈာပန , အပရိဘောဂ ကရဏ ဟု ၄ မျိုး ရှိသည်တွင် ရှေ့ ၂ မျိုးသည် ရှေ့၌ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားနှင့် မညီ၊ အဘယ့်ကြောင့် မညီသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “တံ ဟိ” စသည်နှင့်၊ ကုမ္ဘိဇ္ဇေရ ကရဏကို “ထေယျစိတ္တေနဝ ဇ္ဇေရံ ကရောတိ၊ သဝိတွာ ဝဓိဿတီတိ၊ ပါဒယန္တကေ သဝိတွာ ဝတေ ပါရာဇိကံ” ဟု ရှေ့၌ ဆိုခဲ့ပြီ၊ မာတိကာ ဥဇကရဏကိုလည်း “ထေယျစိတ္တေန ပေ၊ ပါရာဇိကံ” ဟု ဆိုခဲ့ပြီ၊ ထိုတွင် ဘေဒန= သပိ စသည်၏အိုးကို ရိုက်ခွဲခြင်းသည် ကုမ္ဘိဇ္ဇေရကရဏနှင့် သဘောတူ၏၊ ဆန္ဒန (သပိစသည်တို့ကို လျှံတက်စေခြင်း) သည် မာတိကာဥဇကရဏနှင့် သဘောတူ၏၊ ထို ၂ မျိုး၌ ဌာနာစာဝနရှိသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ရိုက်ခွဲသောအခါ လျှံတက်စေသောအခါတို့ဝယ် ထောပတ်စသည်တို့ ထွက်သွားခြင်း ကြောင့် ဌာနာစာဝနရှိသည်-ဟူလို။

ပစ္စိမံ ပန၊ ပေ၊ ကာတံ ။ ။ နောက်ဖြစ်သော ဈာပန , အပရိဘောဂ ကရဏ ၂ မျိုးကား ထောပတ် စသည်တို့၏တည်ရာ အိုးကို နေရာမှမရွေ့စေဘဲ ထိုနေရာ၌ပင် ခန်းသွားအောင်လည်း မီးရှို့နိုင်၏၊ ဥစ္စာရစသည်ကိုလည်း ထည့်နိုင်၏။ [တတ္ထမှစ၍ ကာတံတိုင်အောင် ဧကေ ဝဒန္တဝါဒ ပေါ်လာခြင်း၏ အခြေခံကို ပြလို၍၊ သူတပါးတို့ ယူဆပုံကို ပြသော (အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏) စကားတည်း၊ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ အယူကို ကား “အယံ ပနက္ခေ သာဓော”ဟု ပြလတံ။]

တသ္မာ, ဧတ္ထ - ဤ ဘိန္နတိဝါ စသောပုဒ်တို့၌၊ ဧဝံ ဝိနိစ္ဆယံ ဝဒန္တိ၊ (ကံ)၊ အဋ္ဌကထာယံ- မဟာ အဋ္ဌကထာ၌၊ ဌာနာ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ ဣဒံ - ဟူသော ဤစကားကို၊ ပစ္စိမဒ္ဓယံ - ဈာပန, အပရိဘောဂ ကရဏဟူသော နောက်ပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်းကို၊ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဟိ-မှန်၊ ဌာနာ-မှ၊ စာဝနံ-ရွှေ့ စေခြင်းကို၊ အကရောန္တော ယေဝ - မပြုဘဲသာလျှင်၊ ယေယျစိတ္တေနဝါ - ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဝိနာသေတုကာမတာယဝါ- ဖျက်ဆီးခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်သော် ၎င်း၊ ဈာပေယျပိ-မီးလည်းရှိ နိုင်၏၊ အပရိဘောဂဗြဲကရေယျ-မသုံးဆောင် ကောင်းသည်ကိုလည်း ပြုနိုင်၏၊ ပန - ကား၊ ပုရိမဒ္ဓိယေ - ဘိန္နန ဆဋ္ဌန ဟူသော ရှေ့ပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်း၌၊ ဝုတ္တနယေန-မဟာအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ် သော နည်းဖြင့်၊ ဘိန္နန္တဿဝါ - ခွဲသော ရဟန်း၏၎င်း၊ ဆဒေန္တဿဝါ - စွန့်ပစ်သော ရဟန်း၏၎င်း၊ ဌာနာစာဝနံ အတ္ထိ၊ တသ္မာ, တထာ-ထို အခြင်း အရာ အားဖြင့်၊ (မဟာ အဋ္ဌကထာ ဆိုအပ်တိုင်းသော အခြင်း အရာဖြင့်) ကရောန္တဿ-ပြုသော ရဟန်း၏၊ ဝိနာသေတုကာမတာယ- ဖျက်ဆီးခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဏ္ဏဒေယျံ (ဟောတိ)၊ ယေယျစိတ္တေန- ကြောင့်၊ ပါရာဇိကံ၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ- သို့၊ (ဝဒန္တိ)၊ ပါဠိယံ - ပါဠိတော်၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ-ဒုက္ကဋ္ဌဟူ၍၊ ဝါ-အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဟောတော်မူ အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အယုတ္တံ-မသင့်၊ ဣတိ-သို့၊ စေ (ဝဒေယျ)၊ န (အယုတ္တံ- မသင့် မဟုတ်, သင့်သည်သာ)၊ (ကသ္မာ)၊ အညထာ- မဟာအဋ္ဌ ကထာ၌ ဆိုအပ်သောအနက်မှ တပါးသော အပြားအားဖြင့်၊ ဝဟေတဗ္ဗတ္တ

တသ္မာ၊ ပေ၊ ဝဒန္တိ ။ ။ ထို့ကြောင့် “ ဌာနာ စာဝနဿ နတ္ထိတာယ ဒုက္ကဋ္ဌံ ” ဟူသော စကားကို နောက် ၂ မျိုး ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်၏၊ ရှေ့ ၂ မျိုး၌ကား ဌာနာစာဝန ရှိသောကြောင့် (တထာ ကရောန္တဿ) ထို ဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း လက်ရိုက်ဖြင့် ရိုက်ခဲ့မှ, ရေ- သဲ လောင်း၍ လျှံတက်စေမှုကို ပြုသူမှာ ဖျက်ဆီးလိုစိတ်ရှိလျှင် ဘဏ္ဏ ဒေယျ, ယေယျစိတ်ရှိလျှင် ပါရာဇိကသာ ဖြစ်သင့်၏၊ ဤသို့ ဧကေဆရာတို့ ဆိုကြ၏၊ [ပါရာဇိကန္တိတိုင်အောင် “ဧဝံ ဝိနိစ္ဆယံ ဝဒန္တိ”၏ နယ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဣတိကို ဝဒန္တိ ပြန်လှည့်၊] ဤဝဒန္တိဝါဒကား မဟာအဋ္ဌကထာအဖွင့်ကို နောက် ၂ မျိုး အတွက် သာ လက်ခံ၍ ရှေ့ ၂ မျိုးကို ပယ်သည်။

ပါဠိယံ၊ ပေ၊ အယုတ္တံ စိ စေ ။ ။ ဝဒန္တိဝါဒ၌ အခြားပုဂ္ဂိုလ်ကဝင်၍ စောဒနာ ဘွယ်ကို ပြုသောစကားတည်း၊ ပါဠိတော်၌ ဘိန္နနစသော ၄ မျိုးလုံးအတွက် ပေါင်း၍ “ ဒုက္ကဋ္ဌံ ” ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ဝဒန္တိဝါဒ၌ နောက် ၂ မျိုး အတွက်သာ ဒုက္ကဋ္ဌ, ရှေ့ ၂ မျိုးအတွက်ကား ဘဏ္ဏဒေယျနှင့်ပါရာဇိက ဟု ဆိုခြင်းသည် “ပါဠိတော် နှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့် မသင့်” ဟု တစုံတယောက်က ဆိုအံ့-ဟုလို။

တော-ယူထိုက်သောအနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ-ဇွဲ၊ ပါဠိယံ-
 ဌ၊ ထေယျစိတ္တပက္ခေ-ထေယျစိတ္တအဘို့၌၊ ဘိန္ဒုတိဝါတိ- ကား၊ ဥဒကေန-
 ဖြင့်၊ သမ္ဘိန္ဒုတိ- ရောစပ်အံ့၊ ဆဇ္ဇေတိဝါတိ-ကား၊ တတ္ထ- ထို ထောပတ်အိုး
 စသည်၌၊ ဝမတိဝါ-ထွေးအန်မူလည်း ထွေးအန်အံ့၊ ပဿာဝံဝါ-ကိုမူလည်း၊
 ဆဇ္ဇေတိ- အံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဧကေ- အချို့၊ ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ။

မန - ကား၊ ဣ - ဤဘိန္ဒုတိဝါ ဆဇ္ဇေတိဝါပုဒ်တို့၌၊ အယံ- ဤဆိုအပ်
 လတုံကား၊ သာရော - ကောင်းမြတ်သော အနက်တည်း၊ ဝိနိတဝတ္ထုမှိ-
 ဝိနိတဝတ္ထု၌၊ တိဏဇ္ဈာပကော ဝိယ-မြက်ပုံကိုမီးရှို့ သောရဟန်းသည်ကဲ့သို့၊

န , အညထာ ဂဟေတဗ္ဗတ္တတော ။ ။ ဤကား ဝဒန္တိဝါဒဆရာတို့က ပြန်၍
 ချေပသော စကားတည်း၊ ပါဠိတော်၌ ဘိန္ဒုတိဝါ ဆဇ္ဇေတိဝါ ဟူသော ရှေ့ ၂ မျိုး
 အတွက် အနက်တမျိုး ယူစရာရှိသောကြောင့် ရှေ့ ၂ မျိုးအတွက် ဘဏ္ဍာဒေယျ- ပါရာ
 ဇိက ဟူသော ဝိနိစ္ဆယသည် မသင့်မဟုတ်၊ သင့်သည်သာ-ဟုလို။

ပါဠိယံ ဟိ။ ။ အညထာ ဂဟေတဗ္ဗတ္တတောကို ချဲ့လို၍ “ပါဠိယံ ဟိ” စသည် မိန့်၊
 မဟာအဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်အပ်သောအနက်မှ အနက်တမျိုးကား-ဘိန္ဒုတိ၌ ထေယျစိတ်ဖြင့်
 ရေနှင့် ရောစပ်ခြင်းကို ယူ၊ ဆဇ္ဇေတိ၌ ထို ထောပတ်စသည်ဝယ် အန်ဖတ်ကို စွန့်ခြင်း၊
 ကျင်ငယ်စွန့်ခြင်းကို ယူ၊ ထိုသို့ ပြုရာ၌ ဌာနာစာဝန မရှိသောကြောင့် ပါဠိတော်လာ
 ဒုက္ကဋ်ဟူသော စကားအတိုင်းပင် ဖြစ်နိုင်သည် - ဟုလို၊ သို့သော် ဘဏ္ဍာဒေယျကား
 ထိုက်သည်သာ။ [ဝိနာသေတုကာမတာပက္ခန္ဓာကား ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းဖြစ်၍ “ထေယျ
 စိတ္တပက္ခေ” ဟု ဆိုသည်။] “ ဧဝံ ဝိနိစ္ဆယံ ဝဒန္တိ ” မှ စ၍ “ပဿာဝံဝါ ဆဇ္ဇေတိ”
 တိုင်အောင် ဧကေဆရာတို့၏ ဝါဒချည်း ဖြစ်သောကြောင့် “ ဧဝံ ဧကေ ဝဒန္တိ ” ဟု
 နိဂုံးအပ်သည်။

ဆိုလိုရင်း ။ ။ ဤ ဧကေဝါဒ၌ မဟာအဋ္ဌကထာဖွင့်သလို ဆိုလျှင် ဘိန္ဒုန ဆဇ္ဇန
 ၂ မျိုး၌ ဌာနာစာဝန ရှိသောကြောင့် ဘဏ္ဍာဒေယျ ပါရာဇိကတည်း၊ သူဖွင့်သလို
 “ဘိန္ဒုတိ-ရေဖြင့်ရောစပ်၏၊ ဆဇ္ဇေတိ-အန်ဖတ်ကျင်ငယ်ကိုစွန့်၏” ဟု ပေးလျှင် ဌာနာ
 စာဝန မရှိသောကြောင့် ပါဠိတော်အတိုင်း ဒုက္ကဋ် ဟု ဆိုလိုသည်။

အယံ ပနေတ္ထ သာ ရော။ ။ ပြခဲ့သော ဧကေဝါဒ၌ ဆဇ္ဇေတိနှင့် အပရိဘောဂံဝါ
 ကရောတိလည် အဓိပ္ပါယ်ထပ်တူ ကျနေ၏၊ မဟာအဋ္ဌကထာ၌ “ဒုက္ကဋ်ဟူသော စကား
 ကို နောက် ၂ ပါးကိုရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်၏ ” ဟူသောစကားလည်း မဟာအဋ္ဌကထာ
 အလိုမကျ၊ မဟာအဋ္ဌကထာ၌ ၄ ပါးလုံးအတွက်ဖွင့်ပြီးမှ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ်သဟိုဖွင့်သဖြင့်
 ၄ ပါးလုံးအတွက် ဒုက္ကဋ် ဟုပင် ဆိုလို၏၊ ဤသို့လျှင် ဧကေဝါဒ၌ မဟာအဋ္ဌကထာနှင့်
 ဆန့်ကျင်ရုံသာ မက၊ ဆဇ္ဇေတိနှင့် အပရိဘောဂံဝါ ကရောတိလည်း အဓိပ္ပါယ်ထပ်နေ
 သောကြောင့် အနှစ်သာရ မရှိရကား မိမိအလိုကျ အနှစ်သာရဝိနိစ္ဆယကို ပြလိုသော
 အရှင်ဗုဒ္ဓဘောဓာသည် “အယံပနေတ္ထ သာရော” ဟု စကားချီလေသည်။

ဌာနာ-မှ၊ အစာဝေတုကာမော-ရွှေ့စေခြင်းငှါ အလိုမရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)ဝ၊
 ကေဝလံ - (ဌာနာစာဝေတုကာမတာ မဘက်) သက်သက်၊ ဘိန္ဒုတိ - ခွဲ၏။
 ဘိန္ဒုတ္တာပန-ကွဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ကား၊ တေလာဒီနိ-တို့သည်၊ နိက္ခမန္တိ-
 ထွက်သွားကုန်၏။ ဝါပန-သည်သာ မကသေး၊ [ဆီ စသည်တို့ထွက်သွားပုံမှ
 တပါး ထွက်မသွားပုံကိုဆိုဉ်းအံ့-ဟူလို၊] ဣတ္ထ-ဤအိုး၌၊ ယံ-အကြင်ဆီစသော
 ဝတ္ထုသည်၊ ပတ္တိန္တံ-ပြစ်၊ ခွဲ၊ ခဲနေ၏။ တံ - ထိုဆီစသောဝတ္ထုသည်။ ကောဗဒ္ဓ
 မေဝ-ဌာနာစာဝနမဖြစ်ဘဲ တစပ်ထည်းသာလျှင် တိဋ္ဌတိ၊ စ-ဘိန္ဒုနမှတ်ပါး
 ဆန္ဒနကို ဆိုဉ်းအံ့၊ အဆန္ဒေတုကာမော - စွန့်ပစ်ခြင်းငှါ အလိုမရှိသည်။
 (ဟုတ္တာ) ယေဝ - ဖြစ်၍ပင်၊ ကေဝလံ - (ဆန္ဒေတုကာမတာ မဘက်)
 သက်သက်၊ တတ္ထ- ထိုဆီအိုးစသည်၌၊ ဥဒက ဝါလိကာဒီနိ- တို့ကို၊ အာကိရ
 တိ- လောင်းထည့်၏။ အာကိဏ္ဏတ္တာ ပန- လောင်းထည့်အပ်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်ကား၊ တေလံ - ကို၊ ဆဒ္ဓိယတိ - စွန့်ပစ်အပ်၏။ တသ္မာ၊ ဝေါဟာရ
 ဝသေန - ပြောရိုးဆိုစဉ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဘိန္ဒုတိဝါ ဆန္ဒေတိဝါတိ - ဝါဟူ၍၊
 ဝုစ္စတိ - ၏။ ဣတိဝေ - သို့၊ ဧတေသံ ပဒါနံ - တို့၏။ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော၊
 ပန-ကား၊ နာသေတုကာမတာပက္ခေ - နာသေတုကာမတာအဘို့၌၊ ဣတရ
 ထာပိ - ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်မှ တပါးသော အပြားအားဖြင့်လည်း၊

ဝိနိတ၊ ပေ၊ ဆန္ဒိယတိ။ ။ ဝိနိတဝတ္ထု၌ “အညတရောဘိက္ခု သံသဿ ပုဉ္ဇကတံ
 တိဏံ ထေယျစိတ္တော ဈာပေတိ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿ ” ဟု ရှိ၏။ ထိုဝတ္ထု၌ ဌာနာစာဝန
 မရှိသောကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌ ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထို့အတူ ဤ၌ ဌာနာစာဝန မဖြစ်စေလိုဘဲ
 အိုးကိုရိုက်ခွဲ၏။ ထိုသို့ရိုက်ခွဲ၍ ထောပတ်စသည်၏ နေရာမှရွှေ့သွားခြင်းကား ရိုက်ခွဲ
 သူ၏ စိတ်တိုင်းကျမဟုတ်၊ အချို့ပြစ်ခဲနေသော ထောပတ်စသည်မှာ နေရာမှပင်မရွှေ့၊
 ထို့ကြောင့် ဌာနာစာဝနအတွက် အာပတ်မသင့်ဘဲ ရိုက်ခွဲမှုကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌသာ သင့်ရ
 သည်။ အိုး၌ရှိသော ဘဏ္ဍာကို လှဲသွားစေလိုသော စိတ်မရှိဘဲ ဥဒကဝါလိကတို့ကို
 လောင်းထည့်၏။ ဤမျှလောက်သာ ရဟန်း၏ပယောဂတည်း။ လောင်းထည့်ခြင်းကြောင့်
 လှဲတက်သွားခြင်းမှာ ရဟန်း၏ပယောဂကြောင့် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဌာနာစာဝန
 အတွက် အာပတ်မသင့်ဘဲ လောင်းထည့်မှုကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌသာသင့်၏။

တသ္မာ၊ ပေ၊ ဂဟေတဗ္ဗော။ ။ တသ္မာကို ဂဟေတဗ္ဗော၌စပ်၊ ထို့ကြောင့်
 လောကပြောရိုးအတိုင်း “ဘိန္ဒုတိ - ရိုက်ခွဲဖျက်ဆီး၏” ဟု၎င်း၊ ထောပတ်စသည်ကို
 စွန့်ပစ်ရာ ရောက်သောကြောင့် “ ဆန္ဒေတိ ” ဟု၎င်း ဟောတော်မူသည် ဟု ဘိန္ဒုတိ
 ဆန္ဒေတိပုဒ်တို့၏အနက်ကိုယူပါ။ ဧကေဆရာတို့၏ ဘိန္ဒုတိအတွက် “ရေနှင့်ရောစပ်၏”
 ဟူသောအနက်၊ ဆန္ဒေတိအတွက် “ဝမတိ ပဿာဝံ ဆန္ဒေတိ”ဟူသောအနက်တို့မှာ
 လောကဝေါဟာရ (ပြောရိုး) အနက် မဟုတ်ပါ-ဟူလို။

(အတ္ထော - သည်) ယုဇ္ဇတိ - သင့်၏၊ ဟိ - လဒ္ဒဂုဏ်ကို ဆိုဥျးအံ့၊ ဧဝံ - သို့၊ ကထိယမာနေ-ဖွင့်ဆိုအပ်သော်၊ ပါဠိစ-သည်၎င်း၊ အဋ္ဌကထာစ-သည်၎င်း၊ ပုဗ္ဗာပရေန-ရှေ့နောက်အားဖြင့်(တနည်း)ပုဗ္ဗ-ရှေ့စကားသည်၊ အပရေန-နောက်စကားနှင့်၊ သံသန္ဓိတွာ - နှီးနှောတိုက်ဆိုင်၍၊ ကထိတာ - ဖွင့်ဆိုအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ (ဣတိ- ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ သာဓော၊) အပိစ- ထိုသို့ပင် အနှစ်သာရ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဣတ္ထာဝတာ - ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဝိနိစ္ဆယဖြင့်၊ သန္တောသံ-တင်းတိမ်အားရခြင်းကို၊ အကတွာ-မပြုသေးမူ၍၊ အာစရိယေ-ဝိနိစ္ဆယအကျော် ဆရာတော်တို့ကို၊ ငယိရပုယိတွာ-ဆည်းကပ်၍၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်သေး၏၊ ဝါ-သိကြပါလေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။... ဘူမဋ္ဌကထာ - ဘူမဋ္ဌကထာသည်၊ ဝါ - မြေ၌ တည်သော ဘဏ္ဍာကိုပြဆိုရာ စကားရပ်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ - အပြီးသတ်သတည်း။

ထလဋ္ဌေ - ထလဋ္ဌဘဏ္ဍာ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ထလဋ္ဌနိက္ခိတ္တန္တိ - ကား၊ ဘူမိတလေဝါ - မြေအပြင်၌ သော်၎င်း၊ ပါသာဏတလပဗ္ဗတတလာဒိသု ဝါ-ကျောက်အပြင်၊ တောင်အပြင် အစရှိသောအရပ်တို့၌ သော်၎င်း၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ - သော၊ ပဋိစ္စန္ဓေဝါ - ဖုံးအုပ်အပ်သော အရပ်၌ သော်၎င်း၊ အပ္ပဋိစ္စန္ဓေဝါ - သော်၎င်း၊ ထပိတံ- ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ထလဋ္ဌန္တိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ [“ဘူမိတလေဝါ”စသောအဖွင့်ကိုထောံလျှင် ပဌမဗ္ဗရာဖြင့် “တလဋ္ဌံ” ဟု ရှိသင့်၏ဟု ထင်သည်။] တံ - ထိုဘဏ္ဍာကို၊

နာသေတု၊ ပေ၊ ယုဇ္ဇတိ ။ ။ ပြခဲ့သောအနက်ကား ထေယျစိတ္တပက္ခအတွက် အနက်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ နာသေတုကာမတာပက္ခေ ပန” ဟု သီးခြားဆိုသည်၊ ဣတရထာပိ - ဌာနာစာဝန မဖြစ်စေလိုသော အခြင်းအရာမှတပါး၊ ဌာနာစာဝန ဖြစ်စေလိုသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်လည်း၊ ယုဇ္ဇတိ - ဒုက္ကဋ် ဟူသောစကားသည် သင့်၏၊ ဘိန္နန ခန္ဓန အမှုကိုပြုရာ၌ ထေယျစိတ် မရှိသောကြောင့် ဌာနာစာဝနဖြစ်စေလိုသော်လည်း ဒုက္ကဋ်ပင်သင့်သည်-ဟူလို၊

ဝေဠိ ။ ။ ဤ ပြခဲ့သောအဖွင့်သည် မဟာအဋ္ဌကထာအဖွင့်ကို ထောက်ကုသော အဖွင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဤအဖွင့်၏ လဒ္ဒဂုဏ်ကို ပြလို၍ “ဝေဠိ၊ပေ၊ဟောန္တိတိ”ဟု မိန့်သည်၊ ဤ အနက်ကို ယူရခြင်းဖြင့် ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာတို့ ရှေ့နောက် မဆန့်ကျင်ခြင်း အကျိုးဂုဏ်ကိုရသည်- ဟူလို၊ [တသ္မာဟူသော ဖလဝါကျနောက် အကျိုးတပါး ဆက်၍လာလျှင် လဒ္ဒဂုဏ်ဝါကျ ဟု ချည်းမှတ်၊] အယံ ပနေက္ခယာရောကို ပြန်၍အုပ်ဘို့ရန် “ဟောန္တိတိ”ဟု ပရိယမာပနတ္ထဇုတိ ပါသင့်၏၊ ဣတ္ထာဝတာပိ စသည်ကား “ မိမိ၏ ဝိနိစ္ဆယချည်း မကျေနပ်ကြသေးဘဲ အခြားဆရာတော်များကိုလည်း မေးလျှောက်ကြပါလေ”ဟု တိုက်တွန်းသော ဥပယောဠေစကားတည်း။

(ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ ပဓာနစပ်) ဝါ-သည်။ (သစေ ဟောတိပုဒ်တိုင်း၌ အပဓာနစပ်။) ရာသိကတိ-အစုအပုံပြုအပ်သည်။ သစေ ဟောတိ(ဝေံသတိ) အန္တောကုမ္ဘိယံ-၌၊ ဘာဇနဂတကရဏ မုဋ္ဌိန္ဒြေဒန ဝိနိစ္ဆ ယေန-မိမိခွက်၌ ရောအောင်ပြုခြင်း၊ လက်ဆုပ်ဖြတ်ခြင်းကိုဆုံးဖြတ်နည်းဖြင့်၊ ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ-၏၊ ကောဗဒ္ဓံ-တစ်ထည်း ဖွဲ့အပ်သော၊ သိလေသ နိယျာသာဒိ-စေးကပ်သော သစ်စေးအစရှိသည်သည်။ သစေ (ဟောတိ၊ ဝေံသတိ)၊ ပတ္တမရဖါဏိတ ဝိနိစ္ဆယေန - ချက်အပ်သော ပျားရည်၊ တင်လဲရည်ကိုဆုံးဖြတ်နည်းဖြင့်၊ [“ပစိဇာ ပန ထပိတံ မရဖါဏိတံ” စသော အဆုံးအဖြတ်ကို ဆိုသည်။] ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ-၏၊ ဂရုကံ-လေးသော၊ ဘာရဗဒ္ဓံ- ဝန်ထုပ် ဝန်ပိုးအဖြင့်ဖြင့် ဖွဲ့ချည်အပ်သော ဘဏ္ဍာသည်၎င်း၊ [ဘာရဗဒ္ဓံ ပုဒ်ကို လောဟပိဏ္ဍိ ပုဒ်၌ ဝိသေသနပြု၍ မစပ်ပဲနှင့်၊ လိန်ကွဲနေသည်။] လောဟပိဏ္ဍိ တေလ မရသဋ္ဌာဒိဝါ - သံတွေခဲ၊ ဆီအိုး၊ ပျားရည်အိုး အစ ရှိသည်သော်၎င်း၊ သစေ ဟောတိ၊ (ဝေံသတိ)၊ ကုမ္ဘိယံ- ၌၊ ဌာနာစာဝန ဝိနိစ္ဆယေန - တည်ရာမှ ရွှေစေခြင်းကို ဆုံးဖြတ်နည်းဖြင့်၊ [“မဟာအဋ္ဌကထာယံ ပန၊ ပေ၊ န သကလာ ကုမ္ဘိ ” စသော အဆုံးအဖြတ်။] ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ-၏၊ စ - ဆက်၊ သင်္ခလိကဗဒ္ဓဿ - သံကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ချည်အပ်သောဘဏ္ဍာ၏၊ ဌာနဘေဒေါဝိ - ဌာန အပြားကိုလည်း၊ သလ္လက္ခေတဗ္ဗော - မှတ်သား ထိုက်၏၊ [“ဧကိဿာ ဒိသာယ၊ ပေ၊ ဒ္ဓေဌာနာနိ လက္ခန္ဓိ ” စသော ဌာနအပြားကို လည်း မှတ်သားထိုက်သေးသည် - ဟူလို။] ပန-ကား၊ ပတ္တရိတွာ - ဖြန့်၍၊

အန္တော ကုမ္ဘိယံ၊ ပေ၊ ဝိနိစ္ဆိနိတဗ္ဗံ။ ။ ရှေ့ဘူမဋ္ဌကထာဝယ် “အတ္တနော ဘာဇနန္တိ” ဟုစချီ၍ “ဘဒါ အတ္တနော ဘာဇနဂတံနာမ ဟောတိ” ဟုဆိုခဲ့၏။ ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော အဆုံးအဖြတ်ကို “အန္တောကုမ္ဘိယံ ဘာဇနဂတကရဏ” ဟု ဆို၏။ “မုဋ္ဌိ ဝါ ဆိန္ဒုတိတိ” ဟု စချီ၍ “ဝေံ မုဋ္ဌိ ကရောန္တော မုဋ္ဌိ ဆိန္ဒုတိနာမ ” ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထိုကို “ မုဋ္ဌိန္ဒြေဒန ” ဟုဆိုသည်။ [အိုး၌ထည့်အပ်သောဘဏ္ဍာနှင့် ပုံထားသောဘဏ္ဍာသည် သဘောတူ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအဆုံးအဖြတ်အတိုင်း သိပါ-ဟု ဆိုသည်။]

သစေ ဂရုကံ။ ။ ဂရုကံ၏သရုပ်ကို “ဘာရဗဒ္ဓံ” ဟု၎င်း၊ “လောဟ၊ ပေ၊ ဆဋ္ဌာဒိဝါ” ဟု ၎င်း ၊ မျိုးပြသည်။ ဝန်ထုပ် ဝန်ပိုးဖြစ်အောင် အထုပ်ကြိုး ဖွဲ့ထုပ်ထားအပ်သောကြောင့် လေးသည်။ သို့မဟုတ်-သံခဲ ကြေးခဲ (လောဟပိဏ္ဍိ) ဆီအိုး ပျားရည်အိုး ဖြစ်၍သော်လည်း လေးသည် - ဟူလို။ [ယောဇနာ၌ ဘာရဗဒ္ဓံကို “လောဟ၊ ပေ၊ ဆဋ္ဌာဒိ ” ၏ ဝိသေသန ဟု ဆို၍ “လောဟပိဏ္ဍောစ + ဂုဋ္ဌပိဏ္ဍိစ + တေလဋ္ဌ + မရစ + ဆဋ္ဌာ လောဟ၊ ပေ၊ ဆဋ္ဌာ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၏။ ထိုအလို “လောဟပိဏ္ဍာ ဂုဋ္ဌပိဏ္ဍိ” ဟု ရှိဟန်တူ၏။ “တေလမရစုနံ + ဆဋ္ဌာ (အိုးထို့) တေလမရဆဋ္ဌာ ” ဟု ပြုသင့်လျက် “ဆဋ္ဌာ-ထောပတ်” ဟု ယောဇနာ ယူလေသည်။]

တပိတံ-သော၊ ပါဝါရတ္ထရဏသာဋကောမိ°-ပုဝါ၊ အခင်း၊ အဝတ်အစရှိသည်ကို၊ ဥဇုတံ-ဖြောင့်စွာ၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်ယူ၍၊ အာကုဗုတိ-မိမိသို့ ရှေးရှုဆွဲငင်အံ့၊ ပါရိမန္တေ - ထိုမှတစ်ဆင့် အစွန်သည်၊ (အတိတ္တန္တေ ဌံ စပ်။) ဩရိမန္တေန-ဤမှတစ်ဆင့် အစွန်သည်၊ (ဖုဋ္ဌန္တေ ဝ။) ဖုဋ္ဌောကာသံ- ထိအပ်သော အရပ်ကို၊ အတိတ္တန္တေ - လွန်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဧဝံ-လျှင်၊ သဗ္ဗဒိသာသုသလ္လက္ခေတဗ္ဗံ၊ ဝေဋ္ဌေတွာ- ရစ်ပတ်၍၊ [လက်ဖြင့်ရစ်၍- ဟူလို၊] ဥဒ္ဓရတိ-ကြွမြှောက်အံ့၊ ကေသဂ္ဂမတ္တံ-ကို၊ ပေ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ သေသံ- သည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ...ထလဋ္ဌကထာ နိဋ္ဌတာ။

အာကာသဋ္ဌေ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) မောရဿ- ဥဒေါင်း၏၊ ပုရတော - ရှေ့၌၊ မုခတုဏ္ဏကေန- နှုတ်သီးဖျား၎င်း၊ [နောက်၌ ဣတိရှိ၍ “ဖြင့်၎င်း” ဟု မပေးရ၊] ပစ္ဆတော- ၌၊ ကလာပဂ္ဂေန- အမြီး၏ အဖျား၎င်း၊ [ဝိဇ္ဇကလာပဿ အဂ္ဂေန၊] ဥဘယပဿေသု- နံပါး ။ ဘက်တို့၌၊ ပက္ခပရိယန္တေဟိ-အတောင်၏ အစွန်တို့၎င်း၊ အမော-၌၊ ပါဒနသိခါယ-ခြေသည်းဖျား၎င်း၊ ဥဒ္ဓံ- ၌၊ သိခဂ္ဂေန- အမောက်ဖျား၎င်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဆဟိ-နံသော၊ အာကာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဌာနပရိစ္ဆေဒေါ-ဌာနအပိုင်းအခြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သဿာမိကံ-သော၊ အာကာသဋ္ဌံ-ကောင်းကင်၌တည်သော၊ မောရံ-ကို၊ ဂဟေဿာမိ-ဖမ်းယူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပုရတောဝါ-၌သော်လည်း၊ တိဋ္ဌတိ - ရပ်နေအံ့၊ ဟတ္ထံဝါ ပဿာရေတိ၊ [ဂဟဏတ္ထံ (ဖမ်းယူခြင်းငှါ) ပဿာရေတိ၊] မောရော- သည်၊ အာကာသေယေဝ-၌သာလျှင်၊ ပက္ခေ-အတောင်တို့ကို၊ စာရေတိ-လှည့်လည်စေအံ့၊ ဝါတံ-လေကို၊ ဝါဟာပေတွာ-ယူစေ၍၊ [အတောင်ခတ်၍-ဟူလို၊] ဂမနံ-ကို၊ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ တိဋ္ဌတိ-အံ့၊ [စာရေတိကိုပင် “ဝါတံ၊ ပေ၊ တိဋ္ဌတိ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။] တဿ ဘိက္ခုနော ဒုက္ကဋံ၊ တံ-ထို ဥဒေါင်းကို၊ အဖန္တေန္တော - မလှုပ်စေဘဲ၊ ပေ၊ ဌာနာ-မှ၊ အစာဝေန္တော-မရွေ့ စေဘဲ၊ ပေ၊ ပန-ကား၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ဂဟေတွာဝါ-ဖမ်းကိုင်၍ သော်၎င်း၊ အဂ္ဂဟေတွာဝါ - ၎င်း၊ [ခဲစသည်ဖြင့် ပေါက်၍ ဆောင်ယူခြင်းကို “အဂ္ဂဟေတွာ” ဟု ဆိုသည်၊] မုခတုဏ္ဏကေန - သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ - ကို၊ ကလာပဂ္ဂံ- အမြီးအဖျားကိုသော်၎င်း၊ ကလာပဂ္ဂေန - သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ-ကို၊ မုခတုဏ္ဏကံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ အတိတ္တာမေတိ ပါရာဇိကံ၊ တထာ-တူ၊ ဝါမပက္ခပရိယန္တေန- လက်ဝဲ အတောင်အစွန်သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ၊ ဒက္ခိဏပက္ခပရိယန္တံ-လက်ျာအတောင် အစွန်ကိုသော်၎င်း၊ ဒက္ခိဏပက္ခ ပရိယန္တေန ဖုဋ္ဌောကာသံ , ဝါမပက္ခ ပရိယန္တံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ အတိတ္တာမေတိ-အံ့၊

ပါရာဇိကံ၊ တထာ - တူ၊ ပါဒနခသိခါယ- သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ-ကို၊ သိခဂ္ဂိ- အမောက်ဖျားကိုသော်၎င်း၊ သိခဂ္ဂေန ဖုဋ္ဌောကာသံ-ကို၊ ပါဒနခသိခါ-ကို သော်၎င်း၊ အတိတ္တာမေတိ၊ ပါရာဇိကံ။

အာကာသေန- ဖြင့်၊ ဝစ္ဆန္တော- ပျံသွားသော၊ မောရော-သည်၊ သီသာဒိ သု- ပျားခေါင်းအစရှိသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့တွင်း ယသ္မိံ အင်္ဂေ-အကြင်ကိုယ်အင်္ဂါ ဌှ၊ နိလိယတိ-နား၏၊ တံ- ထိုကိုယ်အင်္ဂါသည်၊ တဿ- ထိုဥဒေါင်း၏၊ ဌာနံ- တည်ရာတည်း၊ တဿာ, တံ-ထို ဥဒေါင်းကို၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ နိလိနံ-နားနေ သည်ကို၊ ဣတော စိတောစ-ဤမှ ဤမှလည်း၊ ကရောန္တောပိ-ပြုသောရဟန်း သည်လည်း၊ ဖန္ဒာပေတိယေ-လှုပ်စေရုံမည်သည်သာ၊ ပန- ကား၊ ဣတရေ န- အခြားသော၊ ဟတ္ထေန- ဖြင့်၊ ဝဟေတွာ-၍၊ ဌာနာ- မှ၊ ယဒိ စာဝေတိ၊ (စေသတိ)၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဣတရံ - သော၊ ဟတ္ထံ- ကို၊ ဥပနေတိ- အနီးသို့ ကပ်ဆောင်အံ့၊ [မူလလက်ပေါ်မှ ပြောင်းရွေ့လာအောင် အနီးသို့ ကပ်ဆောင်သည်။] မောရော- သည်၊ သယမေဝ - အလိုလိုသာ၊ ဥဒေတွာ- ပျံ၍၊ တတ္ထ- ထိုကပ်ဆောင်အပ်သောလက်၌၊ နိလိယတိ- နားအံ့၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အင်္ဂေ- ကိုယ်အင်္ဂါ၌၊ နိလိနတာဝံ- နားသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ ထေယျစိတ္တေန, ကေ- တခုသော၊ ပဒဝါရံ - ခြေလှမ်းအကြိမ်ကို၊ ဝစ္ဆတိ-အံ့၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယံ (ပဒဝါရံ ဝစ္ဆတိ)၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဘူမိယံ-၌၊ ဌိတမောရော-တည်သော ဥဒေါင်းသည်၊ ဒွိန္ဒံ- ၂ ဘက်ကုန်သော၊ ပါဒါနံ-ခြေတို့၏၎င်း၊ ကလာပဿစ - အခြီး၏၎င်း၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ တိဏိ- ဌာနာနိ လတတိ၊ တံ- ထိုဥဒေါင်းကို၊ ဥက္ခိပန္တဿ- မြောက်သောရဟန်း၏ ယာဝ - လောက်၊ ကေန္တိ ဌာနံ- တခုသော အရပ်သည်လည်း၊ ပထဝိ - ကို၊ ဖုသတိ - ထိနေသေး၏၊ တာဝ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ကေသဂ္ဂမတ္တဒ္ဓိ - မျှလည်း၊ ပထဝိယာ - မှ၊ (မောရေ - ကို) မောစိတမတ္ထေ - လွတ်စေအပ် ကာမျှဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပဉ္စရေ- ချိုင့်၌၊ ဒွိတံ- တည်သော ဥဒေါင်းကို၊ ပဉ္စရေန-နှင့်၊ သဟ, ဥဒ္ဓရတိ၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ (မောရော)၊ ပါဒိ-တမတ်ကို၊ ယဒိ နအဋ္ဌတိ-အကယ်၍မထိုက်တန်အံ့၊ (စေ သတိ- ဤသို့ တမတ်မတန်လသော်၊) သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော ယူခြင်း၌၊ အဒ္ဓိ ဝသေန-တန်ဖိုး၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကာတဗ္ဗံ-ဆုံးဖြတ်မှုကို ပြုထိုက်၏။

အန္တောဝတ္ထုမ္ပိ- အိမ်ယာ၏အတွင်း၌၊ စရန္တံ-သော၊ မောရံ-ကို၊ ထေယျ စိတ္တေန, ပဒသာ-ခြေဖြင့်၊ ဗဟိဝတ္ထု - အိမ်ယာ၏ပြင်ဘက်သို့၊ နိဟရန္တော- ထုတ်ဆောင်သော ရဟန်းသည်၊ ဒွါရပရိစ္ဆေခံ - တံခါး အပိုင်းအခြားကို၊

အတိတ္တာမေတိ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဟိ - မှန်၊ ဝဇေ - ခြံ၌၊ ဌိတဗလီ ဗဒ္ဒဿ - တည်သောနွားလား၏၊ ဝဇော - ခြံသည်၊ (ဌာနံ - တည်ရာသည်၊ ဟောတိ)ဝိယ၊ (တထာ-ထိုအတူ)အန္တောဝတ္ထု-အိမ်ယာ၏အတွင်းသည်၊ တဿ-ထိုဥဒေါင်း၏၊ ဌာနံ-တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ, အန္တော ဝတ္ထုသ္မိဝိ - ၌လည်း၊ အာကာသဂတံ ကရောန္တဿ , ပါရာဇိကမေဝ - ပင်တည်း၊ အန္တောဂါမေ - ၌၊ စရန္တုဋ္ဌိ - လှည့်လည်နေသော ဥဒေါင်းကို လည်း၊ ဂါမပရိက္ခေပံ - ရွာ၏အပိုင်းအခြားကို၊ အတိတ္တာမေန္တဿ ပါရာဇိ ကံ(ဟောတိ)၊ သယမေဝ- အလိုလိုသာလျှင်၊ နိက္ခမိတွာ, ဂါမူပစာရေဝါ- ၌သော်၎င်း၊ ဝတ္ထုပူစာရေဝါ - အိမ်ယာ၏ ဥပစာ၌သော်၎င်း၊ စရန္တုပန - လှည့်လည်နေသော ဥဒေါင်းကိုကား၊ ထေယျစိတ္တော, (ဟုတွာ)ကဋေနဝါ- သစ်သားဖြင့်သော်၎င်း၊ ကထလာယဝါ-အိုးခြမ်းဖြင့်သော်၎င်း၊ ဥကြာသေ တွာ-လန့်စေ၍၊ ဝါ-ချောက်လှန်၍၊ အဇူဝီမုခံ- တောအုပ်သို့ရွှေ့၍၊ ကရောတိ- ပြုအံ့၊ မောရော, ဥဒ္ဓေတွာ - ပျံ၍၊ အန္တောဂါမေဝါ- ၌သော်၎င်း၊ အန္တော ဝတ္ထုမှိဝါ- ၌သော်၎င်း၊ ဆဒနပိဋ္ဌေဝါ - အိမ်အမိုးအပြင်၌သော်၎င်း၊ နိလီ ယတိ-အံ့၊ ရက္ခတိ-ပါရာဇိကမှ စောင့်သေး၏။ [သုပြုအပ်သော ပယောဂဖြင့် ရောက်လိုရာအရပ်သို့ မရောက်ခြင်းကြောင့် အာပတ်မှ စောင့်သေး၏။]

ပန - သို့မဟုတ်၊ အဇူဝီမုခေါ်- တောအုပ်သို့ ရွှေ့၍၊ သစေ ဥဒ္ဓေတိဝါ- အကယ်၍ မူလည်း ပျံအံ့၊ သစေ ဂစ္ဆတိဝါ-အံ့၊ အဇုဝီ - သို့၊ ပဝေသေတွာ- သွင်း၍၊ ဂဟေဿာမိ-ဖမ်းယူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့သော၊ ပရိကပ္ပေ-အကြံသည်၊ အသတိ-သော်၊ ပထဝိတော ကေသဂ္ဂမတ္တဋ္ဌိ , ဥဒ္ဓိတမတ္ထေဝါ- ပျံပြီးကာမျှ၌ သော်၎င်း၊ ဒုတိယပဒဝါရေဝါ - ၌သော်၎င်း၊ [မြေပေါ်၌ သွားနေသော ဒေါင်းကို ရည်ရွယ်၍“ဒုတိယပဒဝါရေ”ဟု ဆိုသည်။]ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ [ပရိကပ္ပေ အသတိ ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့် ရွာတွင်း၌ ဌာနာစာဝန ဖြစ်လျှင် ပါရာဇိက၊ ပရိကပ္ပရိလျှင် တောထည်း၌ ဌာနာစာဝန ဖြစ်မှ ပါဇိရာက။] ကသ္မာ-နည်း၊ ယသ္မာ ဂါမတော, နိက္ခန္တဿ - ထွက်သော ဥဒေါင်း၏၊ ဌိတ ဌ္ဍာနမေဝ - တည်ရာ အရပ်သည်သာ၊ ဌာနံ ဟောတိ၊ ကပိဉ္ဇရောဒီသုဝိ- ချိုး (ဂျိုး)အစရှိသော ငှက်တို့၌လည်း၊ [အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌လာသော “တိတ္ထိရ (ခါ), ဝဇူက(ငုံး)”စသော ငှက်တို့ကိုယူ။] အယမေဝ - ဤဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်သည်ပင်၊ ဝိနိစ္ဆယော- ဆုံးဖြတ်ကြောင်းတည်း၊ [ကပိဉ္ဇရောနာမ အညမညံ ယုဇ္ဇာပနတ္တာယ ဗာလဇနေဟိ ပေါသာဝနီယပက္ခိဇာတိ = အချင်း ချင်း ခွပ်စေဘို့ (တိုက်ဘို့)ရန် လူမိုက်တို့မွေးအပ်သော ငှက်တမျိုးတည်း။]

သာဓုကံဝါတိ-ကာမ၊ ဝါတဝေဂုက္ခိတ္တံ - လေအဟုန်သည် မြောက်လွှင့် အပ်သော၊ ပထဝိတလေ-မြေအပြင်၌၊ ပတ္တရိတွာ-ဖြန့်၍၊ ထပိတမိဝ - ထား အပ်သော အဝတ်ကိုကဲ့သို့၊ အာကာသေန-ဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားသော၊ ခလိဗဒ္ဓိ-ကစည်ရည်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော၊ [“ခလိဗဒ္ဓိ-ကစည်ရည်ဖြင့် တောင့်တင်းခိုင်မာ နေသော” ဟုလည်းရှိ၏။] သာဓုကံ-အဝတ်ကို၊ [ပြန်၍ မာမာတောင့်တောင့် ဖြစ်နေအောင် ကစည်ရည်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သောအဝတ် - ဟုလို။] အဘိဓုခါကတံ- မိခိသို့ရှေးရှုလာနေသည်ကို၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ဧကသ္မိ-သော၊ အန္တေ-အစွန်၌၊ ဂဏှာတိ-ကိုင်အံ့၊ ဣတော စိတောစ- လည်း၊ ဌာနံ-ကို၊ အဝိကောပေန္တော ယေဝ-မပျက်စေဘဲသာလျှင်၊ ဂမနုပစ္စေဒေ-သွားခြင်းကို ဖြတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ ဌာနာ-မှ၊ စာဝနံ-ကို၊ အကရောန္တော- ဘဲ၊ စာလေတိ- အံ့၊ ဖန္ဒာပနေ-ကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ(ဟောတိ)၊ ပေစ-ဆက်၊ အဿ-ထိုကစည် ရေဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော အဝတ်၏၊ ဌာနပရိစ္ဆေဒေါ-ကို၊ မောရဿေဝ-ဥဒေါင်း ၏ ကဲ့သို့၊ ဆဟိ-ကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-အပြားတို့ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန-ကာမ၊ အဗဒ္ဓသာဓုကော-ကစည်ရည်ဖြင့် မဖွဲ့အပ်သောအဝတ်သည်၊ ဧကသ္မိ-သော၊ အန္တေ-ကို၊ ဂဟိတမတ္ထေဝ- ကိုင်အပ်ကာမျှ ဖြစ်သော်သာ၊ ဒုတိယေန-သော၊ အန္တေန - အစွန်ဖြင့်၊ ပတိတွာ - ကျ၍၊ [အိကျ၍- ဟုလို၊ ယောဇနာ၌ “ပပတိတွာ” ဟု ရှိ၏။] ဘူမိယံ, ပတိဋ္ဌာတိ - ၏၊ တဿ - ထို အဝတ်၏၊ ဟတ္ထောစေဝ - သည်၎င်း၊ ဘူမိစ - သည်၎င်း၊ ဒွေ - ကုန်သော၊ ဌာနာနိ- ဌာနတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တံ - ထို အဝတ်ကို၊ ယထာဂဟိတမေဝ- အကြင်အကြင်ယူအပ်တိုင်းသာလျှင်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဂဟိတောကာသပ္ပဒေသတော- ကိုင်ယူအပ်ရာကောင်းကင်အရပ်မှ၊ စာဝေတိ-ရွေ့ စေအံ့၊ ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ၊ [စာအုပ်များ၌ “စာလေတိ ထုလ္လစ္စယံ” ဟု ရှိ၏ မကောင်း၊] ဌာနရှိသော ကြောင့် ပဌမဌာနာစာဝနံ၌ ထုလ္လစ္စဉ်း , ဒုတိယ ဌာနာစာဝနံ၌ ပါရာဇိက ဖြစ်၍ “စာဝေတိ” ဟု ရှိရမည်၊] ပစ္ဆာ-၌၊ ဘူမိတော-မှ၊ ဒုတိယဟတ္ထေနဝါ- ဖြင့်သော်၎င်း၊ ပါဒေနဝါ-၎င်း၊ ဥက္ခိပတိ၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဝါ-တနည်း၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဘူမိတော ဥဒ္ဓရတိ၊ ထုလ္လစ္စယံ(ဟောတိ)၊ [“ပဌမံဝါ” ဟု ဝါ- ပါစေရမည်၊] ပစ္ဆာ၊ ဒပ၊ စာဝေတိ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဝါ-တနည်း၊ ဂဟဏံ-ကိုင်ခြင်းကို၊ အမုဉ္ဇန္တော- မလှတ်ဘဲ၊ ဥဇုကမေဝ - ဖြောင့်ဖြောင့် သာလျှင်၊ ဝါ-တဲ့တဲ့သာလျှင်၊ ဟတ္ထံ-ကို၊ သြနာမေတွာ-အော်သို့ ညွတ်စေ၍၊ ဘူဒိဂတံ-မြေ၌တည်သော အဝတ်စကို၊ တေနေဝ ဟတ္ထေန-ထိုလက်ဖြင့်ပင်၊ ဥက္ခိပတိ- ကြွမြောက်အံ့၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ [ဘူဒိဂတံသည် ဥက္ခိပတိ၏

ကံဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ လက်ကို မြေ၌တည်အောင်လုပ်ဘို့ မလိုသောကြောင့်၎င်း၊ ဘုဒ္ဓိဂတိနော်၌ရှိသော “ကတ္တာ” သည် ပို၏။] ဝေဠုနေပိ-ခေါင်းပေါင်း၌လည်း၊ အယမေဝ-ပင်၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း။

ဟိရညံဝါ သုဝဏ္ဏံဝါ ဆိဇ္ဇမာနန္တိ-ကား၊ အလင်္ကာရေန္တနံ-တန်ဆာဆင်ကုန်သော၊ မနုဿာနံ - တို့၏၊ ဝိဝေယျကာဒိပိဋန္တနံ ဝါ - လည်ဆွဲအစရှိသော တန်ဆာသည်သော်၎င်း၊ သုဝဏ္ဏသလာကံ-ရွှေချောင်းကို၊ ဆိန္နန္တာနံ-ဖြတ်ကုန်သော၊ သုဝဏ္ဏကာရာနံ- ရွှေပန်းထိမ်သည် တို့၏၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံဝါ- ရွှေအပိုင်းသည် သော်၎င်း၊ ဆိဇ္ဇမာနံ-ပြတ်လျက်၊ ပတတိ-အံ့၊ ဘိက္ခု၊ တံ-ထိုငွေ ရွှေကို၊ အာကာသေန , အာဂစ္ဆန္တံ - လာသည်ကို၊ ဝေယျစိတ္တော (ဟုတ္တာ)၊ ဟတ္ထေန စေ ဂဏှတိ၊ (ဝေသတိ)၊ ဂဟဏမေဝ- ယုရာအရပ်သည်သာ၊ ဌာနံ - တည်း၊ ဂဟိတပ္ပဒေသတော - ယူအပ်ရာအရပ်မှ၊ ဟတ္ထံ, အပနေတိ-ဖယ်ရှားအံ့၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ [လူတရပ်လောက် မြင့်သော ကောင်းကင်အရပ်၌ ခံယူလျှင် ထို ကောင်းကင် အရပ်သည် ဌာန၊ ထို အရပ်မှ လက်ကိုရွှေ့ လိုက်လျှင် ပါရာဇိက။] စီဝရေ-သင်္ကန်း၌၊ ပတိတံ- ကျပြီးသော ငွေ ရွှေကို၊ [တန်ဆာကို ဖြစ်စေ , ရွှေပိုင်းကို ဖြစ်စေ။] ဟတ္ထေန ဥက္ခိပတိ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ အနုဒ္ဓရိတွာဝ - မကြွမြောက် မု၍သာလျှင်၊ ယာတိ- သွားအံ့၊ ဒုတိယေ ပဒဝါရေ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပတ္တေ - ၌၊ ပတိတေပိ- ကျသော ငွေ ရွှေ၌လည်း၊ သေဝနယော၊ သီသေဝါ-သော်၎င်း၊ မုခေဝါ- မျက်နှာ၌သော်၎င်း၊ ပါဒေဝါ-၌သော်၎င်း၊ ပတိဋ္ဌိတံ-တည်သော ငွေ ရွှေကို၊ ဟတ္ထေန ဂဏှတိ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ အဂ္ဂဟေတွာဝ - လက်ဖြင့်မကိုင် မု၍သာ၊ ယာတိ၊ ပေ၊ ယတ္ထကတ္တစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော အရပ်၌၊ [ကိုယ်အင်္ဂါပေါ်၌ ဖြစ်စေ, သင်္ကန်း သပိတ်ပေါ်၌ဖြစ်စေ - ဟုလို၊] ပတတိ၊ တဿ-ထို ငွေ ရွှေ၏၊ ပတိတောကာသောဝ-ကျရာ အရပ်သည်သာ၊ ဌာနံ (ဟောတိ)၊ သဗ္ဗံ- သော၊ အင်္ဂပစ္စင်္ဂံ ဝါ - အင်္ဂါကြီးငယ်သည်၎င်း၊ ပတ္တစီဝရံ ဝါ-သည်၎င်း၊ (ဌာနံ)၊ န-မဟုတ်၊ [ဥပုခေါင်းပေါ် ကျလျှင် ကျရာအရပ် သည်သာ ဌာန၊ ဥပုခေါင်းတခုလုံး ဌာနမဟုတ်၊ သင်္ကန်းသပိတ် စသည်ဘို့ ၌လည်း နည်းတူ။] ဣတိ- အပြီးတည်း။... အာကာ သဋ္ဌကထာ-သည်၊ ဝါ- ကောင်းကင်၌တည်သော ဘဏ္ဍာကို ပြဆိုရာစကားရပ်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ။

ဝေဟာသဋ္ဌေ - မြင့်သောအရပ်ဝယ် တည်သောဘဏ္ဍာ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ မဉ္ဇုပိဌာဒီသု - ညောင်စောင်း အင်းပျဉ် အစရှိသောအရပ် တို့၌၊ [အာဒိမြင့် “ စီဝရဝံသ , စီဝရ ရဇ္ဇာ ” စသော ပါဠိတော်လာ ဌာန

များကိုယူ။] ထပိတံ-သော၊ ဘဏ္ဍံ-သည်။ အာမာသံဝါ-သုံးသပ်အပ်(သုံးသပ်ကောင်း) သော ဘဏ္ဍာသည်မူလည်း၊ ဟောတု - ဖြစ်စေ၊ အနာမာသံဝါ - မသုံးသပ်အပ်(မသုံးသပ်ကောင်း)သော ရှေ့ငွေစသောဘဏ္ဍာသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ပေအာမသန္တဿ - သုံးသပ်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတီ)၊ ပန-ဆက်၊ ဣ - ဤ ဝေဟာသဋ္ဌ ဘဏ္ဍာတို့တွင်၊ မဉ္ဇူပီဋ္ဌေသု - တို့၌၊ ထပိတဘဏ္ဍေ - ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာ၌၊ [ထပိတံ ဘဏ္ဍံကိုထောက်၍ “ ထပိတဘဏ္ဍေ ” ဟု ကေဂုဏ် ရှိစေရမည်။] ထလဋ္ဌေ = ထလဋ္ဌဘဏ္ဍာ၌၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန-အထူးကား၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ ခလိယာ - ကစည်ရည်ဖြင့်၊ ဗဒ္ဓသာဋကော- ဖွဲ့အပ်သော အဝတ်သည်၊ သစေ(ဟောတီ)၊ မဉ္ဇေဝါ-၌သော်၎င်း၊ ပီဋ္ဌေဝါ-၌သော်၎င်း၊ ပတ္တဋေဝါ-ဖြန့်အပ်သည်၊ (သမာနော)၊ မဇ္ဈေန - အလယ်ခေါင်ဖြင့်၊ မဉ္ဇူတလံ - ညောင်စောင်းအပြင်ကို၊ န ဖုယတိ-မထိ၊ မဉ္ဇူပီဒေဝ-ညောင်စောင်းခြေတို့ကိုသာ၊ ဖုယတိ-ထိ၏၊ [ရှေးခတင်များ၌ ခြေထောက်၏အထက်ထိပ်သည် ခတင်၏ ကြမ်းပြင်အထက် လွန်တက်နေ၏။ ထိုထိပ်ကို “မဉ္ဇူပီဒေ” ဟု ဆိုသည်။] တေသံ -- ထိုညောင်စောင်းခြေတို့၏၊ ဝသေန၊ ဌာနံ-ဌာနကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဟိ-မှန်၊ ပါဒါနံ-ခြေတို့၏၊ ဥပရိ-၌၊ ဖုဋ္ဌောကာသမေဝ- ထိအပ်သောအရပ်ကိုသာ၊ တတ္ထ-ထိုကစည်ရည်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သောအဝတ်ကို၊ အတိတ္တာမိတမတ္ထေ- လွန်စေအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတီ)၊ ပန- ကား၊ မဉ္ဇူပီဋ္ဌေဟိ- တို့နှင့်၊ သဟ၊ ဟရန္တဿ-ဆောင်ယူသောရဟန်း၏၊ မဉ္ဇူပီဋ္ဌပါဒါနံ-တို့၏၊ ပတိဋ္ဌိတောကာသဝသေန-တည်ရာအရပ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဌာနံ-ဌာနကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စိဝရဝံသေတိ - ကား၊ စိဝရထပနတ္ထာယ - သင်္ကန်းထားခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဗန္ဓိတုာ-ဖွဲ့ချည်၍၊ [ထုပ်စသည်၌ ကြိုးဖြင့်ချည်၍။] ထပိတေ-သော၊ ဝံသေဝါ-ဝါး၌သော်၎င်း၊ ကဋ္ဌဒဏ္ဍကေဝါ - သစ်သားချောင်း၌သော်၎င်း၊ (ထပိတံဟောတီ)၊ တတ္ထ- ထို သင်္ကန်းတန်း၌၊ သံဟရိတုာ - ခေါက်၍၊ ပါရတော -

ဝေဟာသဋ္ဌေ ။ ။ ကောင်းကင်၌ (ပျံလွှားသော အားဖြင့်) တည်သော ဥဒေါင်းစသော ဘဏ္ဍာကို “အာကာသဋ္ဌ” ဟု ခေါ်၏။ မြင့်သောအရပ်ကို “ဝေဟာသ” ဟု ခေါ်၍ ထို အရပ်၌တည်သော ဘဏ္ဍာကို “ဝေဟာသဋ္ဌ” ဟု ခေါ်သည်။

အတိတ္တာမိတမတ္ထေ တတ္ထ ။ ။ အတိတ္တာမိတမတ္ထေ သတိ တတ္ထ အတိတ္တာမန နိမိတ္တေ၊ တတ္တာတိဝါ တသ္မိံ သာဋကေ အတိတ္တာမိတမတ္ထေ သတိ၊ - ယောဇနာ၊ “အတိတ္တာမိတမတ္ထေ (န) တတ္ထ” ဟု စာအုပ်များ၌ရှိသည်ကား ယောဇနာနှင့်မညီ။

ထိုမှာဘက်၌၊ အန္တိ - သင်္ကန်းအစွန်ကို၊ ဩရတော-ဤမှာဘက်၌၊ ဘောဝိ-
 သင်္ကန်းအစွန်ကို၊ ကတွာ , ထပိတစီဝရဿ - ၏၊ ပတိဋ္ဌိတောကာသေန -
 တည်သောအရပ်သည်၊ [ဝါးတန်း၌တည်သော သင်္ကန်းအရပ်ကိုဆိုသည်။]
 ဖုဒ္ဓဋ္ဌာကာသောဝ-ထိအပ်သောအရပ်သည်သာ၊ [ဝါးတန်းအရပ်ကိုဆိုသည်။]
 ဌာနံ (ဟောတိ)၊ သဗ္ဗော - သော၊ စီဝရဝံသော - သင်္ကန်းတန်းဝါးသည်၊
 (ဌာနံ)န - မဟုတ်၊ တသ္မာ ထေယျစိတ္တေန၊ တံ - ထိုသင်္ကန်းကို၊ ဘောဝေ-
 ဤမှာဘက်အစွန်၌၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ အာကမုန္တဿ - ရှေးရှု ဆွဲငင်သော
 ရဟန်း၏၊ ဝါ-သည်၊ ပါရတော-ထိုမှာဘက်၌၊ ဝံသေ-၌၊ ပတိဋ္ဌိတောကာသံ-
 တည်သောအရပ်ကို၊ ဩရတော-ဤမှာဘက်၌၊ စီဝရေန-သည်၊ (ဖုဋ္ဌ၌စပ်။)
 ဝံသဿ-ဝါး၏၊ (ပဒေသံ၌စပ်)၊ ဖုဋ္ဌပဒေသံ-ထိအပ်သောအရပ်ကို၊ အတိတ္တာ
 မေန္တဿ - လွန်စေလသော်၊ ကေဒ္ဒဂုံလမတ္တာကမုနေနေဝ - လက် ၁ သစ်
 ၂ သစ်မျှကို ဆွဲငင်ခြင်းဖြင့်သာလျှင်၊ [သင်္ကန်းတန်းက မတုတ်သောကြောင့်
 “လက်တသစ် ၂ သစ်” ဟုဆိုသည်။ သင်္ကန်းတန်းကတုတ်လျှင် တုတ်သလောက်
 လက်သစ်များရာ၏။] ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ အန္တေ - ထိုမှာဘက်အစွန်၌၊
 ဂဟေတွာ၊ ပေ၊ သေဝနယော။

ပန - ဆက်၊ တတ္ထေဝ - ထို သင်္ကန်းတန်းဝါး၌ပင်၊ [စီဝရဝံသေပိုဟန်
 တူသည်။] ဝါမတောဝါ-လက်ဝဲဘက်မှ၎င်း၊ ဒက္ခိဏတောဝါ-လက်ျာဘက်မှ
 ၎င်း၊ ဟရန္တဿ- ဆောင်ယူသောရဟန်း၏၊ ဝါမန္တေန- လက်ဝဲဘက် အစွန်
 အားဖြင့်၊ (အတိတ္တန္တမတ္ထေ၌စပ်)၊ ဒက္ခိဏန္တဌာနံ - လက်ျာဘက် အစွန်အရပ်
 ကိုသော်၎င်း၊ ဒက္ခိဏန္တေန - အားဖြင့်၊ ဝါမန္တဌာနံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊
 အတိတ္တန္တမတ္ထေ - လွန်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ [“အတိတ္တန္တမတ္ထေန” ဟု
 န- ပါသည်ကား အပို။] ဒသဒ္ဓါဒသဂုံလမတ္ထ ဟရဏေနေဝ- လက်ဆယ်သစ်
 ၁၂ သစ်မျှကို ဆောင်ခြင်းဖြင့်သာလျှင်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဥဒ္ဓံ - သို့၊
 ဥက္ခိပန္တဿ - မြှောက်သောရဟန်း၏၊ ကေသဂ္ဂမတ္ထုက္ခိပေနန - တစ်ဖျားမျှ
 မြှောက်ခြင်းဖြင့်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ စီဝရဝံသံ - ကို၊ ဖုသန္တံဝါ- ထိုသည်
 မူလည်းဖြစ်သော၊ အဖုသန္တံဝါ-သော၊ ရဇ္ဇုကေန-ကြီးငယ်ဖြင့်၊ ဗန္ဓိတွာ-၍၊
 ထပိတစီဝရံ- ကို၊ မောစေန္တဿ - လွတ်စေသောရဟန်း၏၊ ဝါ - ဖြေသော
 ရဟန်း၏၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ မုတ္တေ - လွတ်ပြီးလသော်၊ ပါရာဇိကံ

ဖုသန္တံဝါ အဖုသန္တံဝါ ။ ။ သင်္ကန်းတန်းကို ကြီးချည်၍ ဆွဲထားအပ်သော
 သင်္ကန်းသည် ဝါး၌ထိ-မထိ ၂ မျိုးရှိ၍ ဖုသန္တံဝါ အဖုသန္တံဝါ ဟု ဆိုသည်။ ဝါးကို
 ထိနေသော်လည်း ဝါးသည် တည်ရာမတုတ်-ဟု ပြလို၍ ဤစကားကို ဆိုသည်။

(ဟောတိ)၊ ဟိ-မှန်၊ မုတ္တမတ္တမေဝ-လွတ်ပြီးကာမျှသာလျှင် ဖြစ်သော၊ တံ-
 ထိုသက်န်းသည်၊ ဌာနာ-မှ၊ စုတံ-ရွှေ့ လျှော့ပြီး၊ ဣတိ- သို့၊ သင်္ချိံ -ခေါ်ဝေါ်
 အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဝစ္ဆတိ-ရေခံ၏၊ ဝံသေ-ဝါး၌၊ ဝေဋ္ဌေတွာ- ရစ်ပတ်၍၊
 ထပိတံ-ထားအပ်သောသက်န်းကို၊ နိဗ္ဗေဋ္ဌေန္တဿ-ဖြေသောရဟန်း၏၊ ထုလ္လ
 စွယံ (ဟောတိ)၊ နိဗ္ဗေဋ္ဌတမတ္တေ-ဖြေအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ
 (ဟောတိ)၊ [ယောဇနာ၌ “နိဝေဓေန္တဿ=နိဗ္ဗေဓေန္တဿ” ဟု ပါ၌ ၂ ချိုး
 ပြ၏၊ ဝေဋ္ဌေဝတ်ဖြစ်၍ ၂ ချိုးလုံး မသင့်။]

ဝလယံ-ကွင်း (ဝှင်း)ကို၊ ကတွာ, ထပိတေ - ထားအပ်သော သက်န်း၌၊
 ဝလယံ-ကို၊ ဆိန္ဒတိဝါ- ဖြတ်မူလည်း ဖြတ်အံ့၊ မောစေတိဝါ - ဖြေမူလည်း
 ဖြေအံ့၊ ဧတံ - တဘက်သော၊ ဝံသကောဋီဝါ - ဝါးအစွန်ကိုမူလည်း၊
 မောစေတွာ - ဖြေ၍၊ [နဂိုရ်က သက်န်းတန်းအစွန် ၂ ဘက်ကို ထုပ်စသည်၌
 ချည်ထားသောကြောင့် “ဝံသကောဋီ” မောစေတွာ” ဟု ဆိုသည်။]နိဟရတိ-
 ထုတ်ဆောင်အံ့၊ ထုလ္လစွယံ(ဟောတိ)၊ ဆိန္ဒမတ္တေစ-ပြတ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်သော်
 ၎င်း၊ မုတ္တမတ္တေစ-လွတ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်သော်၎င်း၊ နိဟဋ္ဌမတ္တေစ-ထုတ်ဆောင်
 အပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်သော်၎င်း၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာ
 အားဖြင့်၊ [ဖြတ်ခြင်း , ဖြေခြင်း , ထုတ်ဆောင်ခြင်း ဟူသော အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်၊] အကတွာဝ - မူ၍သာလျှင်၊ စီဝရဝံသေ-၌၊ ဣတောစိတောစ -
 မှလည်း၊ သာရေတိ - ရွှေ့ စေအံ့၊ ဝါ - ရွှေ့အံ့၊ တာဝရက္ခတိ - ပါရာဇိကမှ
 စောင့်သေး၏၊ ဟိ - မှန်၊ ဝလယဿ-၏၊ သဗ္ဗေပိ - သော၊ စီဝရဝံသော-
 သည်၊ ဌာနံ (ဟောတိ)၊ ကသ္မာ - နည်း၊ တတ္ထ - ထို သက်န်းတန်းဝါး၌၊
 သံသရဏမေဗတယ-ထိုမှ ဤမှ ရွှေ့ရှားခြင်းသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 တည်း၊ ပန - ဆက်၊ ယဒါ-၌၊ နံ - ထိုသက်န်းကွင်းကို၊ ဟတ္ထေန ဝဟေတွာ,
 အာကာသဝတံ - ကောင်းကင်၌ တည်သည်ကို၊ ဝါ - မြောက်သွားအောင်၊
 ကရေတိ-၏၊ (တဒါ) ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ပသာရေတွာ-ဖြန့်၍၊ ထပိတဿ-ထားအပ်သော သက်န်း၏၊ ပတိဋ္ဌိတော
 ကာသေန - တည်သော သက်န်းအသား အရပ်သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသောဝ-
 ထိအပ်သော ဝါးတန်းအရပ်သည်သာ၊ ဌာနံ(ဟောတိ)၊ တတ္ထ-ထိုဖြန့်ထား
 အပ်သောသက်န်း၌၊ သံဟရိတွာ-ခေါက်၍၊ ထပိတေ-ထားအပ်သောသက်န်း
 ၌၊ ဝုတ္တနယေန၊ [“တတ္ထ သံဟရိတွာ ပါရတော အန္တိ” စသည်ဖြင့် အဆိုး
 အဖြစ်။] ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပန- ကား၊ ယံ- အကြင် သက်န်းသည်၊
 ဧကေန-သော၊ အန္တေန-ဖြင့်၊ ဘူမိံ၊ ဖုသိတွာ- ထိ၍၊ ဌိတံ ဟောတိ၊ တဿ-

ထိုသင်္ကန်း၏ စီဝရ ဝိသေစ - ဌ်၎င်း၊ ဘူမိယဉ္ဇ - ဌ်၎င်း၊ ပတိဋ္ဌိတောကာသ
 ဝသေန-တည်သော သင်္ကန်းအရပ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဒွေ ဌာနာနိ (ဟောန္တိ)၊
 တတ္ထ-ထို သင်္ကန်း၌၊ ဘူမိယံ-၌၊ ဧကေန-သော၊ အန္တေန-ဖြင့်၊ ပတိဋ္ဌိတေ-
 သော၊ အဗဒ္ဒသာဓုကေ- ကစည်ရည်ဖြင့် မဖွဲ့အပ်သော အဝတ်၌၊ ဝုတ္တနယေ
 နေဝ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ [အဗဒ္ဒသာဓုကော ပန ဧကေသိအန္တေ -
 စသည်ဖြင့် အာကာသဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ခဲ့သော အဆုံးအဖြတ်။] စီဝရရဇ္ဇ
 ယာပိ - သင်္ကန်းတန်း ကြီး၌လည်း၊ အယမေဝ - ဤ ဆိုအပ်သော စကား
 သည်သာ၊ ဝိနိစ္ဆယော။

ပန-ကား၊ အင်္ဂုသကေ- ချွန်းချိတ်၌၊ [ချွန်းကဲ့သို့ ကေခံနေသော ချိတ်၌။]
 လဂ္ဂေတွာ-ချိတ်၍၊ ထပိတဘဏ္ဍံ- သည်၊ ဘေသဇ္ဇယဇောဝါ-ဆေးအို သည်
 သော်၎င်း၊ ဘေသဇ္ဇတ္ထဝိကာဝါ-ဆေးအိတ်သည် သော်၎င်း၊ [ထပိတဘဏ္ဍံ
 ကိုပင် ဘေသဇ္ဇယဇော၊ ဘေသဇ္ဇတ္ထဝိကာ-ဟု သရုပ်ဖော်သည်။] ဘိတ္ထိံဝါ-
 နံရံကိုသော်၎င်း၊ ဘူမိံဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ အဖုသိတွာ-မထိမူ၍၊ ထပိတံ-သည်၊
 သစေ (ဟောတိ)၊ (ဧဝံသတိ)၊ လဂ္ဂနကံ- ဆွဲချိတ်ကြောင်းကြီးကို၊ (အိုးကြီး၊
 အိတ်ကြီးကို-ဆိုသည်။) ခံသန္တဿ-ချွန်းချိတ်ကိုပွတ်တိုက်လျက် နိဟရတော-
 ထုတ်ဆောင်သောရဟန်း၏၊ အင်္ဂုသကောဋီတော-ချွန်းချိတ်အစွန်မှာ နိက္ခန္တ
 မတ္တေ - ထွက်ပြီးခါမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ လဂ္ဂနကံ-
 ဆွဲချိတ်ကြောင်းကြီးသည်၊ ဗဒ္ဓံ (ထဒ္ဓံ)-တောင့်သည်၊ ဟောတိ-အံ့၊ [ဗဒ္ဓံဟု
 စာရှိ၏။ ထဒ္ဓံ၌မှကောင်းသည်၊ ဆေးအိုး၌ ချည်ထားသောကြိုးက ထန်းလျော်
 စသည်ဖြစ်၍ တောင့်နေလျှင်-ဟူလို။] ဗုဒ္ဓေန-အောက်အခြေဖြင့်၊ (အိုးဖင်ဖြင့်၊)
 ဥက္ကိပိတွာ၊ အာကာသဂတံ ကရောန္တဿ၊ ပေ၊ ဘိတ္ထိနိဿိတံ-နံရံ၌မှီသည်၊
 [နံရံ၌ ကပ်နေသည်။] ဟောတိ - အံ့၊ ပဌမံ- စွာ၊ အင်္ဂုသကောဋီ-တာ-မှာ၊
 နိဟရတိ၊ ထုလွှစွယ်(ဟောတိ)၊ ပစ္ဆာ-မှာဘိတ္ထိံ-ကို၊ မောစေတိ၊ ပါရာဇိကံ
 (ဟောတိ)၊ ပေ၊ ဒေသဝနယော-တည်း၊ ပန-ကား၊ ဘာရိယံ-ဝန်လေးသော၊
 ဘဏ္ဍံ-ကို၊ (ဘာရိယတ္ထာ- ဝန်လေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟေတုမန္တဝိသေ
 သန) နိဟရိတံ-ငှါ၊ အသက္ကောန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊
 ဘိတ္ထိနိဿိတံ - နံရံ၌ မှီသည်ကို၊ ကတွာ၊ [ဘဏ္ဍာက လေးနေ၍ မမနိုင်
 သောကြောင့် အိုးကို နံရံကပ်၍ ဖေးထားသည်။] အင်္ဂုသတော နိဟရတိ၊
 ပန ဘိတ္ထိံ , အမောစေတွာပိ-မလွတ်စေ ဘဲလည်း၊ ပေ၊ ဟိ-မှန်၊ အတ္တနာ-
 မိမိသည်၊ ကတဋ္ဌာနံ-ပြုအပ်သော အရပ်သည်၊ [နံရံ၌ထိအောင် ပြုအပ်သော
 အရပ် - ဟူလို။] ဌာနံ န ဟောတိ၊ ပန - ဆက်၊ ဘူမိံ ဖုသိတွာ , ဌိတဿ-

တည်သော ဘဏ္ဍာ၏၊ ဒွေဝေ ဌာနာနိ (ဟောန္တိ)၊ တတ္ထံ - ထို မြေဝယ် ထိနေသောဘဏ္ဍာ၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝုတ္တောယေဝ၊ [“တဿ ဒွေဌာနာနိ” စသည်ဖြင့် အာကာသဋ္ဌကထာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။] ပန-ကား၊ ယံ-အကြင်ဘဏ္ဍာသည်၊ ဝါ-ကို၊ သိက္ခာယ-ဆိုင်း၌၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ လဂ္ဂိတံ-ချိတ်ထားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တံ - ထို ဘဏ္ဍာကို၊ သိက္ခတော - မှ၊ နိဟရန္တဿာပိ - ၎င်း၊ သိက္ခာယ - နှင့်၊ သဟ အင်္ဂုသတော , နိဟရန္တဿာပိ - ၎င်း၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ဣ- ဤဆိုင်းဝယ် ထည့်အပ်သော ဘဏ္ဍာ၌၊ ဘိတ္တိ ဘူမိသန္ဓိသိဘဝသေန - နံရံ၌မှီသောဘဏ္ဍာ, မြေ၌မှီသော ဘဏ္ဍာ၏ အစွမ်း ဖြင့်၊ ဌာနဘေဒေါပိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဘိတ္တိခိလေတိ- ကား၊ ဥဇုကံ - ဖြောင့်ဖြောင့်၊ ကတွာ ၊ [ချွန်းချိတ်ကဲ့သို့ အကောက်မဟုတ်ဘဲ ဖြောင့်ဖြောင့်ပြု၍ - ဟူလို။] ဘိတ္တိယံ - ၌၊ အာကောဋိ တောဝါ- စိုက်အပ်သောငုတ်သည်သော်၎င်း၊ တတ္ထဇာတကော ဝေဝါ - ထို နံရံ၌ဖြစ်သော ငုတ်သည်သာလျှင်သော်၎င်း၊ (ဘိတ္တိခိလော - မည်၏။) ပန- ကား၊ နာဂဒန္တော-နာဂဒန္တ ဟူသည်၊ ဝင်္ကော-ကောက်သော၊ အာကောဋိ တောဝေ - စိုက်အပ်သော ငုတ်သာတည်း၊ [ဆင်စွယ်ကဲ့သို့ ကောက်သော ငုတ်သာ၊ ဝေဖြင့် တတ္ထဇာတကကိုကန်။] တေသု - ထို ဘိတ္တိခိလ နာဂဒန္တ တို့၌၊ လဂ္ဂေတွာ - ချိတ်၍၊ ထပိတံ- ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ အင်္ဂုသကေ- ချွန်းချိတ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ၊ ပန- ဆက်၊ ဣသု- ၊ ခုသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တီသု - နသော၊ ပဋိပါဋိယာ - အစဉ်အားဖြင့်၊ ဌိတေသု - တည်သော နံရံတန်သင်း၊ ဆင်စွယ်ကောက်တို့၌၊ [ယခုခေတ်၌ အင်္ဂုစသည် ချိတ်ထားဘို့ရာ နံရံ၌ကပ်ထားအပ်သော သစ်သား - သံ စသော အချောင်း ကလေးကဲ့သို့ လုပ်ထားအပ်သော ခိလ- နာဂဒန္တ ကိုဆိုသည်။] အာရောပေ တွာ - တင်၍၊ ထပိတံ - သော၊ ကုန္တံဝါ - လှံကိုသော်၎င်း၊ ဘိန္ဒိဝါဠိဝါ- ခက်ရင်းကိုသော်၎င်း၊ အဂ္ဂေဝါ - အဖျား၌သော်၎င်း၊ ဗုန္ဒေဝါ - အရင်း၌ သော်၎င်း၊ ဂဟေတွာ, အာကမုတိ - အံ့၊ ဧကမေကဿ - တခုတခုသော တန်သင်း၏၊ ဝါ - တခုတခုသော ဆင်စွယ်ကောက်၏၊ [ဩကာသ၌စပ်၊ အချောင်း ၃ ခုတွင် တခုတခု၏ (ထိအပ်သော) အရပ် - ဟူလို။] ဖုဠော ကာသမတ္ထေ - လှံစသည်ထိအပ်သော အရပ်ကို၊ အတိတ္ထန္တေ - လွန်အပ်ပြီး သော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ [“ဧကမေကဿ၊ ပေ၊ ပါရာဇိကံ” ဟူသော ဤ ဝါကျအနက်ပေးပုံမှာ ရှေးနိဿယများနှင့်မတူ။] ဟိ-မှန်၊ တေသံ-ထိုလို, ခက်ရင်းတို့၏၊ ဖုဠောကာသမတ္ထမေဝ- ထိအပ်သော အရပ်မျှသည်သာ၊ ဌာနံ

ဟောတိ၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ ဒိလာဝါ-တန်သင်းတို့သည်၎င်း၊ နာဂဒန္တာဝါ-ဆင်စွယ်ကောက်တို့သည်၎င်း၊ (ဌာနံ)၊ န-မဟုတ်၊ ဘိတ္တိအဘိမုခေါ- နံရံသို့ ရွှေရသော မျက်နှာရှိလျက်၊ ဝါ - နံရံသို့ရွှေရ မျက်နှာမူလျက်၊ ဌာတာ-ရပ်၍၊ မဇ္ဈေ-လှံ၊ ခက်ရင်းတို့၏ အလယ်၌၊ ဂဟေတွာ အာကမုဘိ၊ ဩရိမန္တေန- ဤ မှာဘက်အစွန်သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ- ထိအပ်သော အရပ်ကို၊ ပါရိမန္တေန- ထို မှာဘက်အစွန်အားဖြင့်၊ အတိက္ကန္တမတ္ထေ-လွန်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပရတော- ထိုမှာဘက်သို့၊ ပေလ္လေန္တဿာပိ- တွန်းသော ရဟန်း၏လည်း၊ ဒေသဝနယော၊ ဟတ္ထေန၊ ပေ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ဘိတ္တိ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ထပိတံ-ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ နိသန္တော- ပွတ်တိုက်လျက်၊ အကမုဘိ-အံ့၊ [ထပိတံ နောက်၌ ဘိတ္တိံ ထပ်ပါနေသည်ကား မကောင်း၊ တဝါကျည်း၌ ဝိဘတ်တူပုဒ် ၂ ခုရှိရိုး ထုံးစံမရှိ။] အဂ္ဂေန - အဖျားသည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ-ကို၊ ဗုဒ္ဓံ - အရင်းကိုသော်၎င်း၊ ဗုဒ္ဓေန - သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ - ကို၊ အဂ္ဂံဝါ - အဖျားကိုသော်၎င်း၊ အတိက္ကမေန္တဿ-၏၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဘိတ္တိအဘိမုခေါ-လျက်၊ ဌာတာ၊ အာကမုန္တော-ဆွဲငင် သော ရဟန်းသည်၊ ပေ၊ အပရန္တံ - အခြားဘက် အစွန်ကို၊ အတိက္ကမေတိ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဥဇုကံ၊ ဥက္ခိပန္တော-မြှောက်သော ရဟန်းသည်၊ ပေ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ရုက္ခေဝါ လဂ္ဂိတန္တိ ကား၊ တာလရုက္ခာဒိသု - ထန်းပင်အစရှိသော သစ်ပင်တို့၌၊ အာရောပေတွာ-တင်၍၊ လဂ္ဂိတံ-ချိတ်ထား အပ်သောဘဏ္ဍာတည်း၊ တတ္ထ-ထိုသစ်ပင်ဝယ် ချိတ်ထားအပ်သောဘဏ္ဍာ၌၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ [“လဂ္ဂိတေ”ဟုရှိသည်ကား မကောင်း၊ လဂ္ဂိတံတိုင်အောင် တဝါကျဖြစ်၍ “တတ္ထ အင်္ဂုသကာဒိသု”ဟု ရှိရမည်။]

ပန - ဆက်၊ တတ္ထဇာတံ - ထို ထန်းပင်ပေါ်၌ ဖြစ်သော၊ တာလပိဏ္ဍိံ - ထန်းသီးခိုင်ကို၊ စာလေန္တဿ-လှုပ်ချသောရဟန်း၏၊ ထုလ္လစ္စယံ(ဟောတိ)၊ ယသ္မိံ ဖလေ - ၌၊ ပါရာဇိကဝတ္ထု - သည်၊ ပူရတိ-ပြည့်၏၊ တသ္မိံ-ထို အသီး သည်၊ ဗန္ဓနာ- အညာမှ၊ မုတ္တမဇ္ဈေ - သော်၊ ပါရာဇိကံ၊ ပိဏ္ဍိံ - ထန်းသီး အခိုင်ကို၊ ဆိန္ဒုတိ-ချိုင်အံ့၊ ပါရာဇိကံ၊ အဂ္ဂေန-အခိုင်၏ အဖျားဖြင့်၊ ပဏ္ဍာနရံ- ထန်းရွက်ကြားသို့၊ အာရောပေတွာ-၍၊ ထပိတာ-ထားအပ်သောထန်းသီးခိုင် သည်၊ ထပိတဋ္ဌာနဉ္စ- ကို၎င်း၊ ဝဏ္ဏဋ္ဌာနဉ္စ- အညာအရပ်ကို၎င်း၊ ဒွေ-နံသော၊ ဌာနာနိ- တို့ကို၊ လဘတိ၊ တတ္ထ - ထို ၂ ဌာန ရသော ထန်းသီးခိုင်၌၊ ဝုတ္တ နယေန-ဖြင့်၊ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပန-ဆက်၊ ယော - အကြင် ရဟန်း သည်၊ ဆိန္ဒုမတ္တာ = ဖြတ်အပ်ပြီးခါမျှသော ထန်းသီးခိုင်သည်၊ ပတမာနာ-

ကျလသော်၊ သဒ္ဓိ-ကို၊ ကရေယျ-ရာ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဘယေန-ကြောင့်၊ သယံ-
 တိုင်၊ အဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ပဏ္ဍိန္ဒရံ-သို့၊ အာရောပေတွာ- ရှိ၊ ဆိန္ဒတိ- ခိုင်အံ့၊ ဆိန္ဒ
 မတ္တေ ပါရာဇိကံ၊ ဟိ - မှန်၊ အတ္တနာ-သည်၊ ကတဋ္ဌာနံ- သည်၊ ဌာနံ-သည်၊
 န ဟောတိ-မဟုတ်၊ ဧတေန ဥပါယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗရုက္ခာနံ-တို့၏၊ ပုပ္ဖဒေသသု-
 တို၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ပတ္တာဓာရကေပီတိ ဧတ္ထ-၌၊ ရုက္ခာဓာရကောဝါ - သစ်သား သပိတ်ခြေ
 သည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ [၄ ထောင့် သပိတ်ခြေကို ဆိုသည်။] ဝလယာ
 ဓာရကောဝါ-လက်ကောက် သပိတ်ခြေသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ [သပိတ်ခြေ
 အပိုင်းကို ဆိုသည်။] ဒဏ္ဍာဓာရကောဝါ - ဒုတ်ချောင်း သပိတ်ခြေသည်
 မူလည်း၊ ဟောတု၊ [ဒုတ်ချောင်းကလေးများကို ထောင်၍ လုပ်ထားသော
 သပိတ်ခြေကို ဆိုသည်။] ယံကိဉ္စိ- သော၊ ပတ္တဋ္ဌပနကံ - သပိတ်ထားရာ အခြေ
 သည်၊ [သန့် ဝတ္တတိ၌စပ်] ပစ္စိ ကာပိ-တောင်းသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ပတ္တာ
 ဓာရကောတွေဝ-ပတ္တာဓာရက ဟူ၍သာ၊ သန့်-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်
 သို့၊ ဂစ္ဆတိ- ရောက်၏၊ တတ္ထ - ထို သပိတ်ခြေ၌၊ ထပိတပတ္တဿ - ထားအပ်
 သော သပိတ်၏၊ ပတ္တေန-သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသောဝေ - ထိအပ်သော အရပ်
 သည်သာ၊ ဌာနံ(ဟောတိ)၊ တတ္ထ- ထို သပိတ်ခြေတို့တွင်၊ ရုက္ခာဓာရကေ-
 သစ်သား သပိတ်ခြေ၌၊ ပေဟောတိ၊ [အရပ် ၄ မျက်နှာ ဌာနနှင့် အထက်သို့
 မြှောက်ယူရာ ဌာန။] တတ္ထ-ထို သစ်သား သပိတ်ခြေ၌၊ ဌိတံ-သော၊ ပတ္တိ-ကို၊
 မုခာနိယံ- ၌၊ ဝဟေတွာ၊ စတုသု-လေးဘက်ကုန်သော၊ ဒိသာသု-တို့တွင်၊
 ယတောကုတောစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော အရပ်မှ၊ ကမုန္တော-
 ဆွဲငင်သော ရဟန်းသည်၊ ဧကေန , အန္တေန - သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ - ကို၊
 အပရန္တံ - အခြားတဘက် အစွန်ကို၊ အတိတ္တာမေတိ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊
 ပေအာဓာရကေန- သပိတ်ခြေနှင့်၊ သဟ, ဟရန္တဿာပိ - ခိုးဆောင်သော
 ရဟန်း၏လည်း၊ ဒေသဝနယော၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။...ဝေဟာသဋ္ဌကထာ-
 သည်၊ ဝါ-မြင့်သောအရပ်၌ တည်သောဘဏ္ဍာကို ပြဆိုရာ စကားရပ်သည်၊
 နိဋ္ဌိတာ-တည်း။

ဥဒကဋ္ဌေ - ဥဒကဋ္ဌဘဏ္ဍာ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဥဒကေ
 နိက္ခိတ္တံ ဟောတိတိ-ကား၊ ရာဇဘယာဒိတိတေဟိ- မင်းဘေး အစရှိသည်တို့မှ
 ကြောက်သူတို့သည်၊ ဥဒကေန - ကြောင့်၊ အဝိနဿနဓမ္မေသု - ပျက်စီးခြင်း
 သဘော မရှိကုန်သော၊ [ဒိဝါဒိ နသဓာတ်, ယုပစ္စည်းဖြစ်၍ “ နဿန ” ဟု
 နှိုစေ။] တမ္ဗလောဟဘာဇနာဒိသု- ကြေးနီခွက် အစရှိသည်တို့၌၊ သုပ္ပဋိန္ဒန္တိ-

ကောင်းစွာ ဖုံးအပ်သည်ကို၊ ကတ္တာ , ပေါက္ခရဏီအာဒိသု - ရေကန် အစရှိသည်တို့၌၊ အသန္နနကေ - မစီးသော၊ ဥဒကေ-၌၊ နိက္ခိတ္တံ - ထားအပ်သောဘဏ္ဍာတည်း။ [စီးသောရေ၌ ထားလျှင် တဖြေးဖြေး ရွှေ့သွားမည်ဖြစ်၍ အသန္နနမာနကိုပြသည်။] တဿ-ထိုဘဏ္ဍာ၏၊ ပတိဋ္ဌိတောကာသောယေဝ-တည်ရာအရပ်သည်သာ၊ ဌာနံ - ဌာနတည်း၊ သဗ္ဗံ - သော၊ ဥဒတံ - သည်၊ (ဌာနံ)န၊ ဂစ္ဆတိဝါ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ-ကား၊ အဂစ္ဆိ ရေ-မနက်သော၊ ဥဒကေ-၌၊ ပဒသာ - ရေဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တဿ - သွားသောရဟန်း၏၊ ပဒဝါရေ ပဒဝါရေ-၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ဂစ္ဆိ ရေ-နက်သော၊ (ဥဒကေ-၌)၊ ဟတ္ထေဟိဝါ-တို့ဖြင့်သော်၎င်း၊ ပါဒေဟိဝါ-သော်၎င်း၊ ပယောဂံ-ကူးခြင်းပယောဂကို၊ ကရေန္တဿ-ပြုသောရဟန်း၏၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ကုန္တိဂုဏဏတ္ထံ-ဘဏ္ဍာအိုးကို ယူခြင်းအကျိုးငှါ၊ နိမုဇ္ဇနမ္မုဇ္ဇနေသု - ငုပ်ခြင်း၊ ဖေါခြင်းတို့၌၊ ဝေဝဝနယော၊ ပန- ဆက်၊ အန္တရာ- အိုးသို့ မရောက်မီ အကြား၌၊ ကိဉ္စိ-တကောင်ကောင်သော၊ ဥဒကသပ္ပံဝါ - ရေမြွေကိုသော်၎င်း၊ ဝါဥပမစ္ဆံဝါ-ရဲ့သောငါးကိုသော်၎င်း၊ [ငါးမန်းစသော ငါးကြီးများကိုဆိုသည်။] ဒိသွာ၊ ဘီတော-သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သစေ ပလာယတိ - အံ၊ (ခေံသတိ) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။ [ပြေးသွားရာ လက်အကြိမ် ခြေအကြိမ် ပယောဂ၌ ခိုးခြင်းနှင့် မဆိုင်သောကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ် မသင့်။]

အာမသနာဒိသု-တို့၌၊ ဘူမိဂတာယ-မြေ၌တည်သော၊ ကုန္တိယာ-၌၊ ပေ၊ ပန - အထူးကား၊ အယံ - ကား၊ ဝိသေသော - တည်း၊ တတ္ထ- ထိုမြေဝယ်တည်သောအိုး၌၊ ဘူမိ - ကို၊ ခဏိတွာ - ၍၊ ကဗုတိ - ဆွဲချရ၏၊ [ကဗုတိတိ ဟေဋ္ဌတော ဩသာရေတိ-အောက်သို့ကျစေ၏။] ဓုဓ-ဤ ရေဝယ်တည်သောအိုး၌၊ ကဒ္ဓမံဝ-ညွှန်ကိုသာလျှင်၊ ဩသာရေတိ- အောက်သို့ ယက်ချရ၏၊ ပေ၊ ဥပ္ပလာဒိသု- ကြာညို အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယသ္မိံ ပုဗ္ဗေ- ၌၊ ဝတ္ထု-ပါရာဇိက ဝတ္ထုသည်၊ ပူရတိ-၏၊ [“ဝတ္ထံ ပူရေတိ” ဟုရှိသည်ကား မကောင်း။] တသ္မိံ-ထိုအပွင့်ကို၊ ဆိန္ဒုမတ္ထေ-ဖြတ်အပ်ပြီးကာမျှဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ [ရေအထက်၌ ပေါ်နေသောအရပ်မှ ဖြတ်ခြင်းကိုရည်ရွယ်၍ ပါရာဇိကဟုဆိုသည်၊ ရေအတွင်းမြုပ်နေရာမှဖြတ်လျှင် ရေကပေါ်မှ ပါရာဇိက။] စ-ဆက်၊ ဣ - ဤကြာတို့တွင်၊ ဥပ္ပလဇာတိကာနံ - ဥပ္ပလဇာတ်ရှိသော ကြာတို့၏။

ဥပ္ပလာဒိသု။ ။ အာဒိဖြင့် ပဒမ၊ ပုဏ္ဏရိကတို့ကိုယူ၊ ရတ္တံ ပဒမံ၊ သေတံ ပုဏ္ဏရိကံ၊ သေတံဝါ ပဒမံ၊ ရတ္တံ ပုဏ္ဏရိကံ၊ အထဝါ ရတ္တံဝါ ဟောတု သေတံဝါ၊ သတပတ္တံ - ပုဏ္ဏရိကံ။

ယာဝ - လောကံ၊ ကေသိံပိ - သော၊ ပဿေ - ဘေး၌၊ ဝါကော- လျော်
 မျှင်သည်။ န ဆိဇ္ဇတိ- မပြတ်သေး၊ တာဝ- လောကံ၊ ရက္ခတိ- ၏၊ ပန-ကား၊
 ပဒုမဇာတိကာနံ - ပဒုမ္မာဇာတ်ရှိသော ကြာတို့၏၊ ဒဏ္ဍေ-အရိုးကို၊ ဆိန္ဒေ-
 ဖြတ်အပ်ပြီးသော်၊ အတ္တန္တရေ- အတွင်း၌၊ သုတ္တံ-ချည်သည်။ အတ္ထိန္ဒံ-မပြတ်
 သေးသည်။ (သမာနံ)ပိ, န ရက္ခတိ - ပါရာဇိကမှ မစောင့်၊ သာမိဒကတိ-
 တို့သည်။ ဆိန္ဒိတွာ, ထပိတာနိ- ကုန်သော၊ ဥပ္ပလာဒီနိ- ကြာညို အစရှိသည်
 တို့သည်။ ဟောန္တိ- ရှိတတ်ကုန်၏၊ ယံ- အကြင်ကြာသည်။ ဝတ္ထု-ပါရာဇိက
 ဝတ္ထုကို၊ ပူရေတိ-ပြည့်စေ၏၊ တသ္မိံ-ထိုကြာကို၊ ဥဒ္ဓတေ-ရေမှ ထုတ်ဆောင်
 အပ်ပြီးသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဟတ္ထကဗဒ္ဓါနိ - ကြာစည်းအဖြစ်ဖြင့်
 ဖွဲ့အပ်ကုန်သော ကြာတို့သည်။ ဟောန္တိ - ရှိတတ်ကုန်၏၊ [ပန်းဆယ်ပွင့်ကို
 စုပေါင်း စည်းထားအပ်သော ကြာစည်းကို “ဟတ္ထက” ဟု ခေါ်သည်။] ယသ္မိံ
 ဟတ္ထကေ-အကြင်ကြာစည်း၌၊ ဝတ္ထု-သည်။ ပူရတိ-၏၊ တသ္မိံ-ထိုကြာစည်း
 ကို၊ ဥဒ္ဓတေ-ရေမှ ထုတ်ယူအပ်ပြီးသော်၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဘာရဗဒ္ဓါနိ-
 ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးအဖြစ်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်ကုန်သောကြာတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ [ပန်းအစည်း
 များစွာ ဖွဲ့ထားအပ်သည်ကို “ဘာရဗဒ္ဓ” ဟု ခေါ်၏။] တံ ဘာရံ- ထို ဝန်ထုပ်
 ဝန်ပိုးကို၊ ဆန္ဒံ-ကုန်သော၊ အာကာရာနံ-တို့တွင်၊ ပေ၊ စာဝေန္တဿ-၏၊ ဘူမဋ္ဌ
 ကုန္တိယံ-မြေ၌တည်သော အိုး၌၊ ဝုတ္တနယေန ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ဒီဃနာဠာနိ- ရှည်သောရိုးတံ ရှိကုန်သော၊ ဥပ္ပလာဒီနိ - ကြာညို အစ
 ရှိသည်တို့သည်။ ဟောန္တိ - ရှိတတ်ကုန်၏၊ ပုပ္ဖေသုဝါ - အပွင့်တို၌သော်၎င်း၊
 နာဠေသုဝါ - ရိုးတံတို၌သော်၎င်း၊ ဝေဏီ - အထုံးကို၊ ကတွာ, ဥဒကပိဋ္ဌေ-
 ရေအပြင်၌၊ ရဇ္ဈကေဟိ- ကြိုးငယ်တို့ဖြင့်၊ (ထပေန္တိ ဗန္ဓန္တိတို့၌စပ်။) တိဏာ
 နိ- တို့ကို၊ သန္တရိတွာ - ဖြန့်ခင်း၍၊ ထပေန္တိဝါ- ထားသော်လည်း ထားတတ်
 ကုန်၏၊ ဗန္ဓန္တိဝါ- ဖွဲ့ချည်သော်လည်း ဖွဲ့ချည်တတ်ကုန်၏၊ တေသံ-ထို ကြာပွင့်
 တို့၏၊ ဒီဃတော-အလျားမှ၊ ပုပ္ဖဂ္ဂေနစ- အပွင့်ဖျား၎င်း၊ နာဠေန္တေနစ- ရိုးတံ
 ဖျား၎င်း၊ တိရိယံ-ဖီလာ၌၊ ပရိယန္တေဟိ-အစွန်တို့၎င်း၊ ဟေဋ္ဌာ - အောက်၌၊
 ပတိဋ္ဌိတောကာသေန- ၎င်း၊ ဥဒ္ဓံ-၌၊ ဥပရိ-အပေါ်၌၊ ဌိတဿ- တည်သော
 ကြာ၏၊ ပိဋ္ဌိယာ-ရေအပြင်၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ယောပိ-အကြင်

ပုပ္ဖေသုဝါ၊ ပေ၊ ဗန္ဓန္တိ ။ ။ ကြာတို့ကို စုပေါင်းထုံးဖွဲ့အပ်ပြီးလျှင်၊ ရေပြင်၌
 ကြိုး ၂ ချောင်းထား၊ ထိုကြိုးပေါ်၌ မြက်များကိုဖြန့်၊ ထို မြက်ပေါ်၌ ကြာထုံးများကို
 ထား၍ အောက်ကံထားသော ကြိုး ၂ ချောင်းကို ပန်းတွေ၏အပေါ်၌ တင်ထားခြင်း
 သို့မဟုတ်-ဖွဲ့ချည်ထားခြင်းကို ဆိုသတတ်။

ရဟန်းသည်လည်း၊ ဥဒကဝိဇ္ဇိယံ - ရေအပြင်၌၊ ထပ်တ ပုပ္ဖကလာပကံ - ထားအပ်သောပန်းစည်းငယ်ကို၊ ဥဒကံ- ကို၊ စာလေတွာ - လှုပ်စေ၍၊ ဝိစိ- လှိုင်းကို၊ ဥဋ္ဌာပေတွာ - ထစေ၍၊ ကေသဂ္ဂမတ္တတ္ထိ - မျှလည်း၊ ယထာဋ္ဌိတဋ္ဌာန တော-တည်မြဲတိုင်းသောအရပ်မှ၊ စာဝေတိ၊ (တဿ-ထိုရဟန်း၏) ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ [ထိုဘက်အစွန်သည် ထိအပ်သောအရပ်ကို ဤဘက်အစွန်က တဆံ ဖျားမျှ လွန်လျှင် ပါရာဇိကံ၊] ပန-သို့မဟုတ်၊ ဣ-ဤအရပ်သို့၊ [သူမှန်းထား အပ်သောအရပ်သို့-ဟူလို၊] ဂတံ-ရောက်သောကြာစည်းကို၊ ဂဟေဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ- သို့၊ အထ ပရိကပ္ပေတိ - အကယ်၍ကြံအံ့၊ (ဝေသတိ)၊ တာဝရက္ခတိ၊ [ဋ္ဌာနာစာဝနဖြစ်ရုံမျှဖြင့် ပါရာဇိက မကျသေး - ဟူလို၊] ပန- အန္တယကား၊ ဂတဋ္ဌာနေ-ရောက်အပ်သောအရပ်၌၊ ဥဒ္ဓရတော-ထုတ်ဆောင်သောရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဥဒကတော- မှ၊ အစွာဂ္ဂတဿ- ပေါ်တက်သော၊ ပုပ္ဖ သာ- အပွင့်၏၊ သကလံ- သော၊ ဥဒကံ - သည်၊ [ဒဏ္ဍေန ဖုဒဋ္ဌာကာသဂတံ သကလမုဒကံ = အရိုးတံနှင့် ထိနေသော ရေအားလုံးကို ဆိုသည်၊ ရေပြင် အာလုံးမဟုတ်။] ဋ္ဌာနံ- တည်း၊ တံ-အပွင့်ကို၊ ဥပ္ပါဋေတွာ-နှုတ်၍၊ ဥဇုတံ- ဖြောင့်ဖြောင့်၊ ဥဒ္ဓရန္တဿ - ၏၊ နာဋ္ဌန္တေ - အရိုးတံ အစွန်သည်၊ ကေသဂ္ဂ မတ္တံ-မျှ၊ ဥဒကတော-မှ၊ အတိက္ကန္တေ- သော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပုပ္ဖေ- တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ အပနာမေတွာ-ဘေးသို့ညှစ်စေ၍၊ အာကမုန္တော- လျက်၊ ဥပ္ပါဋေတိ-အံ့၊ ဥဒကံ-သည်၊ ဋ္ဌာနံ-သည်၊ န-မဟုတ်၊ ဥပ္ပါဋိတမတ္တေ- နှုတ်အပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ကလာပဗဒ္ဓါနိ-အစည်းအဖြစ်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်ကုန်သော၊ ပုပ္ပါနိ-တို့ကို၊ ဥဒက ဋ္ဌာနေဝါ - ရေဟူသောအရပ်၌သော်၎င်း၊ ရူက္ခေဝါ - သော်၎င်း၊ ဂစ္ဆေဝါ- ချီ၌သော်၎င်း၊ ဗဒ္ဓိတွာ - ဖွဲ့ချည်၍၊ ထပေန္တိ၊ ဗန္ဓနံ - ဖွဲ့ချည်ကြောင်းကြီးကို၊ အမောစေတွာ - မဖြေမှု၍၊ ဣတောစိတောစ၊ ကရောန္တဿ- ၏၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ဗန္ဓနေ - ဖွဲ့ချည်ကြောင်း ကြီးကို၊ မုတ္တမတ္တေ - ဖြေအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပဌမံ၊ ဗန္ဓနံ - ကို၊ မောစေတွာ- ဖြေ၍၊ ပစ္စာ-၌၊ ဟရတိ- တည်ရာအရပ်မှ ဆောင်အံ့၊ ဣ - ဤသို့ဆောင်ရာ၌၊ ပေ၊ ဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒေါ - သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ ဣဒံ ဥဘယံ - ဤ နှစ်ပါးစုံသော

ပုပ္ဖေ ဂဟေတွာ၊ ပေ၊ ဋ္ဌာနံ ။ ။ ရှေ့ဝါကျမှ “ဥဒကတော အစွာဂ္ဂတဿ” လိုက် စေ၍ ရေမှပေါ်တက်နေသောအပွင့်ကို “ပုပ္ဖေ” ဟု ဆိုသည်။ ထို အပွင့်ကိုကိုင်၍ နဂိုရ် ဋ္ဌာနမဟုတ်သောဘေးက တစ်ထည်းနေသောရေထဲသို့ညှစ်စေပြီးမှ ဆွဲငင်နှုတ်ယူလျှင် ရေက မပေါ်သေးသော်လည်း နှုတ်ပြီးလျှင် ပါရာဇိကံ။

စကားကို၊ [“ ဗန္ဓနံ အမောစေတော ၊ ပေ ၊ ပါရာဇိကံ ” သည် စကားတရပ်၊ “ ပဋ္ဌမံ၊ ပေ၊ ဌာနပရိစ္ဆေဒေါ ” သည် စကားတရပ်။] မဟာပစ္စရိအာဒိသု-
တို့၌၊ ပုတ္တိ။

ပဒုမိနိယံ-ပဒုမ္မာကြာရှိသောချိ၌၊ [ပဒုမိနိယန္တိ - ပဒုမဂစ္ဆေ။] ပုပ္ဖါနိ-
တို့ကို၊ ပဒုမိနိယာ - ပဒုမ္မာကြာချိနှင့်၊ သဟ - ကွ၊ ဂဏှိတုကာမဿ - ၏၊
ပုပ္ဖနာဠေဟိစ - အပွင့်ရိုးတံ တို့သည်၎င်း၊ ပတ္တနာဠေဟိစ - အရွက် ရိုးတံ
တို့သည်၎င်း၊ ဖုဠုဒကဝသေန-ထိအပ်သောရေ၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဥဒ္ဓဇ္ဇေဝ-
၌၎င်း၊ တိရိယဉ္ဇ - ဖီလာအရပ်၌၎င်း၊ ဌာနပရိစ္ဆေဒေါ- ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊
ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝါ-သည်၊ တံ ပဒုမိနိ -ကို၊ အနုပ္ပါဠေတွာ-
၍၊ ပုပ္ဖါနိ ဝါ-အပွင့်တို့ကိုသော်၎င်း၊ ပတ္တနာနိ ဝါ-တို့ကိုသော်၎င်း၊ အတ္တနော-
မိမိ၏ဘက်သို့၊ အဘိမုခံ-ရွှေ၊ အာကမုန္တဿ-လသော်၊ ထုလ္လစ္စယံ(ဟောတိ)၊
ပေ၊ ပုပ္ဖပတ္တနာဠေ-အပွင့်ရိုးတံ၊ အရွက်ရိုးတံတို့ကို၊ ဌာနတော၊ အစာဝေတွာ
ဝိ၊ ပေ၊ ပစ္ဆာ - ၌၊ ပုပ္ဖပတ္တနာဠေသု -အပွင့်ရိုးတံ၊ အရွက်ရိုးတံတို့ကို၊ ဌာနာ၊
စာဝိတေသု- ရွှေ၊ စေအပ်ကုန်ပြီးသော်၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဥပ္ပါဠိတာယ-
သော၊ ပဒုမိနိယာ- ၌၊ [သုတပါးတို့က သူတို့ဘို့နှုတ်အပ်ပြီးသော ပဒုမ္မာကြာ
ချိ၌။] ပုပ္ဖံ- ကို၊ ဂဏှန္တောပန-ယူသော ရဟန်းကိုကား၊ ဘဏှံ- ကို၊ အဿိ
ပေတွာ - အဘိုးပြတ်စေ၍၊ ကာရေတဗ္ဗော၊ ဗဟိ- ၌၊ ထပိတေ- သော၊ ရာသိ
ကတ ကလာပဗဒ္ဓ ဘာရဗဒ္ဓပုပ္ဖေဝိ- အစုပြုအပ်သော ပန်း၊ အစည်းအဖြစ်ဖြင့်
ဖွဲ့အပ်သောပန်း၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးအဖြစ်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သောပန်း၌လည်း၊ ဧသေဝ
နယော။

ဘိသံဝါ - ကြာစွယ်ကိုသော်၎င်း၊ မုဠာလံဝါ - ကြာရင်းကိုသော်၎င်း၊
(ဥပ္ပါဠေန္တဿ၌ သာမညတံစပ်။) ယေန-အကြင်ကြာစွယ်ဖြင့်၊ ဝါ-အကြင်
ကြာရင်းဖြင့်၊ ဝတ္ထု- ပါရာဇိကဝတ္ထုသည်၊ ပူရတိ၊ တံ- ထိုကြာစွယ်ကို၊ ဝါ-

ဗဟိထပိတေ ။ ။ ရေမှပြင်ဘက်၌ ထားအပ်သော ရာသိကတပန်း၊ ကြားစည်း
အငယ်စားဖြစ်အောင်ဖွဲ့အပ်သော ကလာပဗဒ္ဓပန်း၊ ကြာစည်းအများပေါင်း၍ ထမ်းရ
လောက်အောင် ထုပ်ပိုးထားအပ်သော ဘာရဗဒ္ဓကြာပန်း။ [ဟတ္ထကဝသေန ခုဒ္ဓကံ
ကတွာ ဗဒ္ဓံ ကလာပဗဒ္ဓံ၊ ဘာရဗဒ္ဓံနာမ သီသဘာရာဒိဝသေန ဗဒ္ဓံ၊- ဝိမတိ။]

ဘိသမုလာဠု။ ။ အဘိဓာန် (၆၀၇) ၌ ကြာစွယ်အနက်ဟော ပရိယာယ် ၂ ပုဒ်
ဟု ဆိုထား၏၊ နိဿယသစ်၌ “မုလာဠုန္တိ သေတရတ္ထပဒုမာနံ မူလံ- ကြာရင်း၊ ဘိသ
(ဗိသ)န္တိ တေသံ ယေဝ ကန္တံ(ကြာအု)”ဟူသော ဝဂီသသံယုတ် ဒီကာကို ပြု၍ ထို
၂ ပုဒ်၏အနက်ကို ခွဲခြားထားတော်မူ၏၊ သာရတ္ထ ဝိမတိတို့၌ “မုလာဠုန္တိ-ကန္တံ” ဟု
ဝဂီသသံယုတ်ဒီကာမှ ပြောင်းပြန်ဖွင့်၏။

ထိုကြာရင်းကို၊ ဥပ္ပါဠေန္တဿ- နှုတ်သောရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊
 စ- ဆက်၊ ဧတ္ထ- ဤ ကြာစွယ် ကြာရင်းတို့၌၊ ကဒ္ဒမေ- ညွှန်၌၊ ဖုဋ္ဌောကာယ
 ဝသေန- ထိအပ်သော အရပ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဌာနံ- ကို၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ- ပိုင်းခြား
 ထိုက်၏၊ တာနိ- ထို ကြာစွယ် ကြာရင်းတို့ကို၊ ဥပ္ပါဠေန္တဿ-၏၊ သုခုမေဓိ-
 သိမ့်မွေ့ သေးငယ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ မူလံ-အမြစ်သည်၊ အစ္စန္တံ-မပြတ်
 သေးသည်၊ ဟောတိ - အံ့၊ တာဝရက္ခတိ၊ ဘိသပဗ္ဗေ - ကြာစွယ် အဆစ်၌၊
 ဇာတံ-ပေါက်သော၊ ပတ္တံဝါ- အရွက်သည်သော်၎င်း၊ ပုပ္ဖံဝါ - သော်၎င်း၊
 ဟောတိ-ရိတတ်၏၊ [ဣဒံ ကဒ္ဒမဿ အန္တော ပဝိသိတွာ၊ ဌိတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ=
 ညွှန်တွင်း၌ ဝင်နေသည်ကိုရည်ရွယ်သည်။] တမိ-ထို အရွက် အပွင့်သည်လည်း၊
 (အစ္စန္တံ ဟောတိ)၊ ရက္ခတိ၊ ဣတိ - သို့၊ မဟာ အဋ္ဌကထာယမေဝ- ၌သာ၊
 ဝုတ္တံ၊ [အခြားအဋ္ဌကထာ၌မဆို-ဟူလို။] ပန-ဆက်၊ ဘိသပဗ္ဗေမိ- ကြာစွယ်
 အဆစ်၌၊ ယောဗ္ဗနပတ္တာနံ- အရွယ်ရောက်ကုန်သော လူပျိုတို့၏၊ မုခေဋ္ဌကာ
 ဝိယ - မျက်နှာ၌ ပေါက်သောအဖုသည် ကဲ့သို့၊ ဝါ - မျက်နှာ၌ပေါက်သော
 ဝက်ခြံသည်ကဲ့သို့၊ ကဏ္ဍကော- ဆူးသည်၊ ဟောတိ- ၏ အယံ-ဤဆူးသည်၊
 အဒိယက္ကာ-မရှည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ရက္ခတိ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီ
 အရင်သည်၊ ဥပ္ပလာဒိသု-တို့၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ။

သဿာမိကာနံ-ကုန်သော၊ မစ္စကစ္စပါနံ-ငါး၊ လိင်တို့၏၊ ဝါပိအာဒိသု-
 ရေကန် အစရှိသည်တို့၌၊ သကလံ-သော၊ ဥဒတံ-သည်၊ ဌာနံ-တည်း၊ တသ္မာ၊
 ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပဋိဇ္ဇေန ဌာနေ- စောင့်ရှောက်ထားရာ အရပ်၌၊
 သဿာမိတံ - သော၊ မစ္စံ - ကို၊ ဗဠိသေနဝါ - ငါးမျှားချိတ်ဖြင့် သော်၎င်း၊
 ဇာလေနဝါ-ပိုက်ကွန်ဖြင့်သော်၎င်း၊ ကုမီနေနဝါ-မြှိုးဖြင့်သော်၎င်း၊ ဟတ္ထေန
 ဝါ-သော်၎င်း၊ ဝဏ္ဏတံ-ဖမ်းယူ၏၊ တဿ-ထို ရဟန်း၏၊ ယေန မစ္စေန-ဖြင့်၊
 ဝတ္ထု-ပါရာဇိကဝတ္ထုသည်၊ ပူရတိ၊ တသ္မိံ-ထိုငါးကို၊ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ဘိ-လည်း၊
 ဥဒကတော၊ ဥဒ္ဓမ္မမတ္တေ- ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးကာမှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ
 (ဟောတိ)၊ ကောစိ- အချို့ သော၊ မစ္စော- သည်၊ ဝပ္ပမာနော - ဖမ်းယူအပ်
 သော်၊ ဣတော စိတောစ၊ ဓာဝတံ-ပြေး၏၊ အာကာသံဝါ-ကောင်းကင်သို့
 သော်လည်း၊ ဥပ္ပတတိ- ခုန်တက်၏၊ တီရေဝါ-ကမ်း၌သော်လည်း၊ ပတတိ-
 ကျ၏၊ တံ-ထိုငါးကို၊ (သာမညကံ)၊ အာကာသေ-၌၊ ဌိတံဝါ-တည်သော
 ငါးကိုသော်၎င်း၊ တီရေ-၌၊ ပတိတံဝါ-ကျသောငါးကို သော်၎င်း၊ ဝဏ္ဏတောပိ
 ပါရာဇိကမေဝ၊ ကစ္စပဗ္ဗိ - ကိုလည်း၊ ဗဟိ - ၌၊ ဝေါစရတ္ထံ - ကျက်စားရာ
 အကျိုးငှါ၊ ဝတံ - ရောက်နေသော လိပ်ကို၊ ဝဏ္ဏတော - ၏၊ သေဝနယော။

ပန - ဆက်၊ ဥဒကဋ္ဌိ - ရေ၌ တည်သော လိပ်ကို၊ ဥဒကာ၊ မောစယတော-
လွတ်စေသော ရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ပန - ကား၊ တေသုတေသုဇနပဒေသု- တို့၌၊ သဗ္ဗသာမာရဏဿ-အလုံး
စုံသောလူတို့နှင့် ဆက်ဆံသော၊ မဟာတဋ္ဌာကဿ-ရေကန်ကြီး၏၊ နိဗ္ဗမနတုမ္ဘ-
ရေထုတ်ကြောင်း ပြန်ကို၊ [ဝါပိယာ ဥဒကဿ နိက္ခမနမဂ္ဂံ။] နိဿာယ-
၍၊ သဗ္ဗသာမာရဏ မေဝ - အလုံးစုံသော လူတို့နှင့် ဆက်ဆံသည်သာလျှင်
ဖြစ်သော၊ ကုန္ဒဒီသဒိသံ - မြစ်ငယ်နှင့် တူသော၊ ဥဒကဝါဟတံ - ရေကို
ဆောင်ကြောင်း မြောင်းကြီးကို၊ ခဏန္တိ - တူးတတ်ကုန်၏၊ တတော - ထို
ရေမြောင်းကြီးမှ၊ ခုဒ္ဒက မာတိကာယော - မြောင်းငယ်တို့ကို၊ နိဟရိတွာ-
ထုတ်ဆောင်၍၊ ဝါ - သွယ်၍၊ မာတိကာ ကောဋိယံ - ရေမြောင်း အစွန်၌၊
အတ္တနော အတ္တနော- ၏၊ ဝဋ္ဌဉ္စနတ္ထာယ - သုံးစွဲခြင်းအကျိုးငှါ၊ အာဝါဇေ-
တွင်းတို့ကို၊ ခဏန္တိ-ကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ တေသံ-ထိုလူတို့၏၊ ယဒါ၊ ဥဒကေန-
ဖြင့်၊ အတ္ထော - အလိုသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ တဒါ၊ အာဝါဇေ - တို့ကို၎င်း၊
ခုဒ္ဒက မာတိကာယော - တို့ကို၎င်း၊ ဥဒကဝါဟကဉ္စ - ကို၎င်း၊ သောဓေတ္တာ-
သုတ်သင်၍၊ ဝါ-ရှင်းလင်း၍၊ နိဗ္ဗမနတုမ္ဘ-ကို၊ ဥဒ္ဓါဇေန္တိ - ဖွင့်ကြကုန်၏၊
တတော-ထိုပြန်မှ၊ ဥဒကေန သဒ္ဓိံ၊ ပေ၊ အာဝါဇေ-၌၊ ပတွာ၊ ဝသန္တိ-န်၏၊
တတ္ထ-ထိုငါးတို့တွင်၊ တဋ္ဌာကေစ-ရေကန်၌၎င်း၊ ဥဒကဝါဟကေသုစ-တို့၌၎င်း၊
မစ္ဆေ - တို့ကို၊ ဂဏန္တေ - ဖမ်းယူသူတို့ကို၊ န နိဝါရေန္တိ၊ [အများဆိုင်
ဖြစ်သောကြောင့် မတားမြစ်ကြ။] ပန-အနွယ်ကား၊ ခုဒ္ဒကာသု-ကုန်သော၊
အတ္တနော အတ္တနော၊ မာတိကာသု-တို့၌၎င်း၊ ဥဒကအာဝါဇေသုစ-ရေတွင်း
တို့၌၎င်း၊ ပဝိဋ္ဌမစ္ဆေ-ဝင်ပြီးကုန်သော ငါးတို့ကို၊ ဂဏိတုံ-ငှါ၊ ဝါ-ဖမ်းယူ
ခွင့်ကို၊ န ဒေန္တိ-မပေးကြကုန်၊ နိဝါရေန္တိ-တားမြစ်ကြကုန်၏၊ တတ္ထ- ထို
ငါးတို့တွင်၊ ယော - အကြင် ရဟန်းသည်၊ တဋ္ဌာကေဝါ - ၌သော်၎င်း၊ ပေ၊
ဂဏတိ-၏၊ အဝဟာရေန-ခိုးခြင်းဖြင့်၊ သော-ထိုရဟန်းကို၊ န ကာရေတဗ္ဗော၊
ပန-ကား၊ ခုဒ္ဒကမာတိကာသု- တို့၌သော်၎င်း၊ အာဝါဇေသုဝါ- တို့၌သော်
၎င်း၊ ပဝိဋ္ဌ- ဝင်ပြီးငါးကို၊ ဂဏန္တော- ဖမ်းယူသောရဟန်းကို၊ ဂဟိတဿ-
ဖမ်းအပ်သောငါး၏၊ အဂ္ဂ ဝသေန-တန်ဖိုး၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကာရေတဗ္ဗော။

တတော- ထို မြောင်းငယ်မှ၊ ဝါ-ထိုတွင်းမှ၊ ဂဿမာနော- ဖမ်းယူအပ်
သော်၊ ဝါ-ဖမ်းယူအပ်သော၊ မစ္ဆော-သည်၊ ပေ၊ တံ-ထို ငါးကို၊ (သာမည၊)
အာကာသဋ္ဌိဝါ = ကောင်းကင်၌ တည်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ တီရဋ္ဌိဝါ-
ကမ်း၌ တည်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဥဒကဝိနိမုတ္တံ- ရေမှလွတ်သော ငါးကို၊

ဂဏှတော-၏ အဝဟာရော နတ္ထိ၊ ကသ္မာ-နည်း၊ ယသ္မာ၊ အတ္တနော - ၏၊ ပရိဂ္ဂဟဋ္ဌာနေ-သိမ်းပိုက်အပ်ရာအရပ်၌၊ ဌိတဒဿံဝ-တည်သော ငါး၏သာ၊ တေ-ထို လူတို့သည်၊ သာမိကာ-အရှင်တို့တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဝေရူပါ- ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော ငါးတို့သည်၊ [အာကာသဋ္ဌ ငါး၊ တီရဋ္ဌငါးတို့သည်။] တတ္ထဂတိကာ - ထို ကောင်းကင်၌ ရောက်သော ငါး , ကမ်း၌ ရောက်သော ငါးတို့နှင့် အလားတူကုန်၏၊ [တတ္ထ+ဂတာ တတ္ထဂတာ၊ တတ္ထဂတာဝိယာတိ တတ္ထဂတိကာ၊ ဣကပစ္စည်း ဥပမာအနက်၌သက်။]ပေ၊ ပန-ဆက်၊ မစ္ဆော-သည်၊ ဂယမာနော- သော်၊ အာဝါဋတော-မှ၊ ခုဒ္ဒကမာတိကံ-သို့၊ သစေ အာရဟတိ-အကယ်၍ တက်သွားအံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ တတ္ထ-ထိုမြောင်းငယ်၌၊ နိ-ထို ငါးကို၊ ဂဏှတောဝိ- ၏လည်း၊ အဝဟာရောယေဝ - ခိုးခြင်းသာတည်း၊ ပန - ဆက်၊ ခုဒ္ဒကမာတိကာတော - မှ၊ ဥဒကဝါဟကံ - သို့၊ (အာရဋ္ဌစ-တက်လာသော ငါးကို၎င်း၊) တတော-ထို ရေကို ဆောင်ကြောင်း မြောင်း ကြီးမှ၊ တဠာကံ-သို့၊ အာရဋ္ဌစ-ကို၎င်း၊ ဂဏှတော - ၏၊ အဝဟာရော နတ္ထိ။ [သဗ္ဗသာမာရဏဖြစ်၍ မည်သူမျှ မပိုင်သော အရပ်၌ နေသော ငါးကို ဖမ်းယူ သောကြောင့်တည်း။]

ယော - အကြင်ရဟန်းသည်၊ အာဝါဋတော-မှ၊ ဘတ္ထသိတ္ထေဟိ-ထမင်း လုံးတို့ဖြင့်၊ ပလောဘေတွာ-ဖြားယောင်း၍၊ မာတိကံ- သို့၊ အာရောပေတွာ-တက်ရောက်စေ၍၊ ဂဏှတိ - ၏၊ (တဿ - ထို ရဟန်း၏) အဝဟာရောဝ-သာတည်း၊ ပန-ဆက်၊ တတော-ထိုမြောင်းမှ၊ ပလောဘေတွာ၊ ပေ၊ ပန-ကား၊ ကေစိ-အချို့လူတို့သည်၊ ကုတောစိဒေဝ - တစုံတခုသာလျှင် ဖြစ်သော၊ သဗ္ဗ သာမာရဏဋ္ဌာနတော - အလုံးစုံသော လူတို့နှင့် ဆက်ဆံသော အရပ်မှ၊ မစ္ဆေ - တို့ကို၊ အာနေတွာ, ပစ္ဆိမဝတ္ထုဘာဂေ - နောက်ဆုံးတည်ရာ အဘို့ ဖြစ်သော၊ ဥဒကအာဝါဋေ-၌၊ ခိပိတွာ-ချ၍၊ ပေါသေတွာ-မွေးမြူ၍၊ ဒိဝသေ ဒိဝသေ-၌၊ ဒုတ္တိကိ- ၂ကောင် ၃ကောင်သော ငါးတို့ကို၊ ဥတ္တရိဘင်္ဂတ္တာယ-လက်သုတ်ဟင်းလျှာ အကျိုးငှါ၊ မာရေန္တိ-သတ်ကုန်၏၊ ဝေရူပံ-သော၊ မစ္ဆေ-ကို၊ (သာမည)၊ ဥဒကေဝါ- ၌သော်၎င်း၊ ပေ၊ ယတ္ထကတ္ထစိ-အရပ်၌၊ ဌိတံ-တည်သောငါးကို၊ (ဝိသေသ-ကံ) ဂဏှတော-၏၊ အဝဟာရောဝေ၊ [ကိုယ်ပိုင် အဖြစ်ဖြင့် မွေးထားအပ်သောကြောင့်တည်း။] ကစ္ဆ ပေဝိ ဒေဝေဝနယော။

ပန - ကား၊ နိဒါယံကာလေ - နွေအခါ၌၊ နဒိယာ - ၏၊ သောတေ - ရေ အယဉ်သည်၊ ပစ္ဆိန္နေ-ပြတ်စဲလသော်၊ ကတ္ထစိ-သော၊ နိန္ဒဋ္ဌာနေ-ချိင့်၎င်းသော အရပ်၌၊ ဥဒကံ-သည်၊ တိဋ္ဌတိ-၏၊ တတ္ထ-ထို ရေအိုင်၌၊ မနုဿာ-တို့သည်၊

မစ္ဆာနံ-တို့၏ဝိနာသာယ-ပျက်စီးခြင်းငှါ၊ မဒနဖလဝိသာဒိနိ-မူးရစ်ကြောင်း အသီး၊ အဆိပ် အစရှိသည်တို့ကို၊ [ရှေးနိဿယ၌ “မဒနဖလ-သမင်စာသီး” ဟု ပေး၏] ပက္ခိပိတွာ-ထည့်ခပ်၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-နိ၏၊ မစ္ဆာ-တို့သည်၊ တာနိ-ထို မူးရစ်ကြောင်း အသီး၊ အဆိပ် အစရှိသည်တို့ကို၊ ခါဒန္တာ-ခဲစားကုန်လသော်၊ မရိတွာ-၍၊ ဥက္ကာနာ-ပက်လက်တို့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥဒကေ-၌၊ ပိလဝန္တာ-ပေါ်ကုန်လျက်၊ တိဋ္ဌန္တိ၊ ယော-ရဟန်းသည်၊ တတ္ထ- ထိုရေအိုင်သို့၊ ဂစ္ဆာ-၍၊ ယာဝ-လောံ၊ သာမိကာ-တို့သည်၊ နာဂစ္ဆန္တိ-နိသေး၊ တာဝ-ထိုမလောသေးမီ၊ ဣမေ မစ္ဆေ-တို့ကို၊ ဂဏိဿာမိ-အံ၊ ဣတိ-ကြံ၍၊ ဂဏှတိ-အံ၊ အဋ္ဌဝသေန- တန်ဖိုး၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကာရေတဗ္ဗော-၏၊ ပံသုကူလသညာယ-ပံသုကူဟူသော အမှတ်သညာဖြင့်၊ ဂဏှတော-၏၊ အဝဟာရော-သည်၊ နတ္ထိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် အဝဟာရမရှိပါသော်လည်း၊ အာဟာရပေန္တေ- ဥစ္စာရှင်တို့က ပြန်၍ဆောင် စေလသော်၊ ဘဏှဒေယျံ-သည်၊ (ဟောတိ)။

မစ္ဆဝိသံ- ငါးတို့ကို သေစေတတ်သောအဆိပ်ကို၊ ပက္ခိပိတွာ- ၍၊ ဂတမနု သာ - တို့သည်၊ ဘာဇနာနိ- တို့ကို၊ အာဟရိတွာ-၍၊ ပူရေတွာ-၍၊ ဂစ္ဆန္တိ၊ ယာဝ-လောက်၊ ပုနပိ-လည်း၊ အာဂစ္ဆိဿာမ- အံ၊ ဣတိ-သို့၊ သာလယာ- အာလယရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-နိ၏၊ တာဝ- လောက်၊ တေ-ထိုငါးတို့သည်၊ သဿာမိကမစ္ဆာဝ- ပိုင်ရှင်ရှိသော ငါးတို့သာတည်း၊ ပန- ကား၊ ယဒါ-၌၊ တေ-ထိုအဆိပ် ခပ်သွားသူတို့သည်၊ အမှာကံ-တို့အား၊ အလံ-တော်လောံပြီ၊ ဣတိ - သို့၊ နိရာလယာ - အာလယမရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပက္ခမန္တိ- နိ၏၊ တတော- ထိုအခါမှ၊ ပဠာယ- ၍၊ ဝေယျစိတ္တေန ဂဏှန္တဿ ဒုက္ကဋံ၊ ပံသု ကူလသညိဿ (ဂဏှန္တဿ) အနာပတ္တိ၊ စ- ဆက်၊ မစ္ဆ ကစ္ဆပေသု- တို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော- ကို၊ ဝိဒိတောယထာ - ကဲ့သို့) ဝေ- တူ၊ သဗ္ဗာယပိ- သော၊ ဩဒကဇာတိယာ- ရေ၌ဖြစ်သော သတွာတို့၏အမျိုး၌၊ [ဥဒကေ+ဘဝါ ဩဒ ကာ၊ ဩဒကာနံ + ဇာတိ ဩဒကဇာတိ၊] ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣတိ- တည်း၊... ဥဒကဋ္ဌကထာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ဒုတိယအုပ် တခဏ်းရပ်။

တတိယအုပ် ဆက်ရိုက်နေပါပြီ။

အဋ္ဌကထာနှင့် တွဲဖက်ပို့ချရန်

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ

၏

ပါရာဇိကဏ်

ပါဠိတော်နိဿယ

ဒုတိယပိုင်း

ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်နိဿယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဝေရဉ္စကဏ္ဍ

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနဿတိအဘိညာဉ်

၁၂။ သော(အဟံ)-ထို ငါသည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤ ပထမ ဒုတိယ တတိယဈာန် အစဉ်အားဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကိုရပြီး၍၊ စိတ္တေ-စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည်၊ သမာဟိတေ ကောင်းစွာအာရုံ၌ ထားအပ်ပြီးသော်၊ ဝါ-တည်ကြည်လသော်၊ ပရိသုဒ္ဓေ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်လသော်၊ (ပရိသုဒ္ဓတ္တာ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ပရိယောဒါတေ-ထက်ဝန်းကျင်ဖြူစင်လသော်၊ အနင်္ဂဏေ-ကိလေသာ အင်္ဂဏ မရှိလသော်၊ (အနင်္ဂနတ္တာ-ကိလေသာ အင်္ဂဏမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်)။ ဝိဂတူ ပက္ကိလေသေ-ကင်းသောဥပက္ကိလေသရှိလသော်၊ မုဒုဘူတေ-နူးညံ့သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်လသော်၊ (မုဒုဘူတတ္တာ-နူးညံ့သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ကမ္မနိယေ-

၁။ သမာဟိတေ စိတ္တေ။ ။ အဘိညာပါဒကစိတ်၏အင်္ဂါ ရှစ်ပါးရှိ၏၊ ရှစ်ပါးမှာ- သမာဟိတတာ၊ ပရိသုဒ္ဓတာ၊ ပရိယောဒါတတာ၊ အနင်္ဂဏတာ၊ ဝိဂတူပက္ကိလေသတာ၊ မုဒုဘူ တတာ၊ ကမ္မနိယတာ၊ အာနေဉ္စပုပ္ဖိယာ ဌိတတာ၊ (အာနေဉ္စသို့ ရောက်သောအားဖြင့် တည်တံ့သည် ၏အဖြစ်)တည်း။ ဤအလို-စိတ္တေ-သည်၊ သမာဟိတေ-အပ်သော်၊ ဝါ- တည်ကြည်လသော်-ဟု အနက်ပေးပါ။ (တစ်နည်း) သမာဟိတစိတ္တ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့်ထား၍ သမာဟိတစိတ်၏ ဂုဏ်အင်္ဂါများ ရှစ်ပါးရှိ၏။ ရှစ်ပါးမှာ-ပရိသုဒ္ဓတာ၊ ပရိယောဒါတတာ၊ အနင်္ဂဏတာ၊ ဝိဂတူပက္ကိလေသတာ၊ မုဒုဘူတတာ၊ ကမ္မနိယတာ၊ ဌိတတာ၊ အာနေဉ္စပုပ္ဖတ္တာတည်း။ ဤနည်း၌ “သမာဟိတေ- ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားအပ်ပြီးသော၊ ဝါ- တည်ကြည်သော၊ စိတ္တေ- စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည်၊ ပရိသုဒ္ဓေ- လသော်” စသည်ဖြင့် ပေးပါ။

၂။ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒါတေ စသည်။ ။ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒါတေ၊ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူ ပက္ကိလေသေ စသည်ဖြင့် နှစ်ပုဒ် နှစ်ပုဒ်လာရာဝယ် ရှေးရှေးပုဒ်သည် နောက်နောက်ပုဒ်၏ အကြောင်းပြဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ရှေ့ပုဒ်ကို ဟိတ်ပြင်၍ အနက်ပေးရသည်။

အညွှန်း။ ။ ဧဝံ- သမာဟိတေ- [ဘာသာဋီကာ-၃] အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ၊ ကမ္မနိယေ- [ဘာသာဋီကာ-၅] အာနေဉ္စပုပ္ဖတ္တေ- [ဘာသာဋီကာ-၆] ပုဗ္ဗေနိဝါသာနဿတိဘဏယ- [ဘာသာဋီကာ- ၁၁၊ ၁၄] အဘိနိန္ဒာမေသိ- [ဘာသာဋီကာ ၁၄]။

အဘိညာဉ်အမှု၌ ခုံလသော်၊ ဌိတေ-ပရိသုဒ္ဓတာ စသောဂုဏ်၌ မြဲမြံခိုင်ခန့် တည်လတ္တံ့သော်၊ (ဌိတတ္တာ-ပရိသုဒ္ဓတာ စသောဂုဏ်၌ မြဲမြံခိုင်ခန့် တည်တံ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ အာနေဓမ္မပုတ္တေ-တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်လသော်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါ သာနုဿတိဉာဏာယ-ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်အကျိုးငှာ၊ (ရှေး၌ နေအပ်ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို အဖန်ဖန်အမှတ်ရကြောင်း သတိ၌ပါဝင်သော ဉာဏ်အကျိုးငှာ)၊ စိတ္တံ-ပရိကံစိတ်ကို၊ အဘိနိန္နာမေသိ-ရှေးရှုညွတ်စေတော်မူခဲ့ပြီ၊ (ရှေးရှုပို့ဆောင်တော်မူခဲ့ပြီ)။

သော-ထို ငါသည်၊ အနေကဝိဟိတံ-တစ်ပါးမက များသောအပြားရှိသော၊ ဝါ-များသောအပြားတို့ဖြင့် ဖြစ်စေအပ် ဖွင့်ပြအပ်သော၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ-ရှေး၌နေအပ်ဖူးသောခန္ဓာအစဉ်ကို၊ အနုဿာရာမိ-ညွတ်စေသည်၏အခြားမဲ့၌ အောက်မေ့တော်မူနိုင်၏၊ သေယျထိဒံ-ထို ပုဗ္ဗေနိဝါသဟူသည် အဘယ်နည်း၊ (တစ်နည်း)သေယျထိဒံ-အဘယ်ပုဗ္ဗေနိဝါသကိုနည်း၊ ဧကမ္မိ-တစ်ခုလည်းဖြစ်သော၊ ဇာတိ-ဘဝကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ပဋိသန္ဓေအစ၊ စုတိအဆုံး၊ တစ်ဘဝလုံး၌ အကျိုးဝင်သော ခန္ဓာအစဉ်ကို လည်းကောင်း၊ ဒွေပိ-နှစ်ခုလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဇာတိယော-ဘဝတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ပဋိသန္ဓေအစ၊ စုတိအဆုံး၊ နှစ်ဘဝလုံး၌ အကျိုးဝင်သော ခန္ဓာအစဉ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ [တိဿောပိ-မှ ဒသပိတိုင်အောင် ဖော်ဆိုပါ။] ဝိသမ္မိ-နှစ်ဆယ်လည်းဖြစ်သော၊ ဇာတိယော-ဘဝတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ပဋိသန္ဓေအစ၊ စုတိအဆုံး၊ ဘဝနှစ်ဆယ် လုံး၌အကျိုးဝင်သော ခန္ဓာအစဉ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ [တိသ-သုံးဆယ်၊ စတ္တာလီသ-လေးဆယ်၊ ပညာသ-ငါးဆယ်။] ဇာတိသတမ္မိ-ဘဝတစ်ရာကို လည်းကောင်း၊ ဇာတိ သဟဿမ္မိ-ဘဝတစ်ထောင်ကိုလည်းကောင်း၊ ဇာတိသတသဟဿမ္မိ-

၁။ အနေကဝိဟိတံ။ ။ ဘာသာဋီကာ ၁၄၊ ၁၅ ရှု။

၂။ အနုဿာရာမိ။ ။ ဘုရားရှင်အတွက် “ညွတ်စေတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အောက်မေ့တော်မူနိုင်၏” ဟုပေးပါ၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် “အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့နိုင်၏” ဟုပေးပါ။ [ဘာသာဋီကာ ၁၅၊ ၁၆ ရှု။]

၃။ သေယျထိဒံ။ ။ ဤပုဒ်ကို ပါဠိတော်များ၌ ရှေ့စကား၏သရုပ်ကို အကျယ်ပြလိုရာဝယ် ပုစ္ဆာအဖြစ် သုံးစွဲလေ့ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ပုစ္ဆာသာမည အဖြစ်ဖြင့် “သေယျထိဒံ-ထိုပုဗ္ဗေနိဝါသ ဟူသည် အဘယ်နည်း”ဟု ပေးသည်၊ (တစ်နည်း) ရှေ့ကြိုယာနှင့် နေဘက်၌ သရုပ်အဖြစ် ပြအပ်သော ပုဒ်တို့၏ ဝိဘတ်ကိုကြည့်၍ “သေယျထိဒံ- အဘယ် ပုဗ္ဗေနိဝါသကို၊ (အနုဿာရာမိ- အောက်မေ့တော်မူနိုင်သနည်း)” ဟု အကျယ်လည်းကောင်း၊ “သေယျထိဒံ- အဘယ်ပုဗ္ဗေနိဝါသနည်း” ဟု အလွယ်လည်းကောင်း ပေးနိုင်သည်။

ဘဝတစ်သိန်းကိုလည်းကောင်း၊ အနေကေပိ-တစ်ပါးမက၊ များစွာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊
 သံဝဋ္ဋကပ္ပေ- သံဝဋ္ဋကပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-သံဝဋ္ဋကပ်၊ သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်
 တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အနေကေပိ-ကုန်သော၊ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-
 ဝိဝဋ္ဋကပ်၊ ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ ကပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အနေကေပိ၊ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ-
 သံဝဋ္ဋကပ်၊ ဝိဝဋ္ဋကပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-သံဝဋ္ဋ၊ သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ၊ ဝိဝဋ္ဋ၊
 ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အမုတြ-ထိုမည်သော သံဝဋ္ဋကပ်ဝယ် ထိုမည်သော
 ဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ၊ သတ္တာဝါသ၊ သတ္တနိကာယ၌၊ ဧဝံ နာမော-
 ဤသို့ အမည်ရှိသည်။ ဧဝံ ဂေါတ္တော-ဤသို့ အနွယ်ရှိသည်။ ဧဝံ ဝဏ္ဏော-ဤသို့
 အဆင်းရှိသည်။ ဧဝံ ဇာတိရာ-ဤသို့ အစာအာဟာရရှိသည်။ ဧဝံ သုခဒုက္ခပုဋိသံဝေဒီ-
 ဤသို့ချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံစားခြင်း ရှိသည်။ ဧဝံ ယုပရိယန္တော-ဤသို့ အသက်
 အပိုင်းအခြားရှိသည်။ အာသိ-ဖြစ်တော်မူခဲ့ပြီ။ သော(အဟံ)-ထို ငါသည်။ တတော-
 ထို မည်သောသံဝဋ္ဋကပ်ဝယ် ထိုမည်သော ဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ၊
 သတ္တာဝါသ၊ သတ္တနိကာယမှ၊ စုတော- စုတေသည်။ (သမာနော-ဖြစ်လသော်)၊
 အမုတြ-၌။ [ရှေးအတိုင်း ဖော်ဆိုပါ။] ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ခဲ့ပြီ။ တတြာပိ-
 ထိုမည်သော သံဝဋ္ဋကပ်ဝယ် ထိုမည်သော ဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ၊
 သတ္တာဝါသ၊ သတ္တနိကာယ၌လည်း၊ ဧဝံနာမော-သည်။ ပေ၊ ဧဝံဇာယုပရိယန္တော-
 သည်။ အာသိ-ပြီ။ သော-ထိုငါသည်။ တတော-မှ၊ [ရှေးအတိုင်း ဖော်ဆိုပါ။]
 စုတော-စုတေသည်။ (ဟုတွာ-၍)။ ဣဓ-ဤလူ့ပြည်၌၊ ဥပပန္နော-ဖြစ် ရပြီ။ [ဣဓ-
 ဤလူ့ပြည်သို့၊ ဥပပန္နော-ကပ်ရောက်ရပြီ၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။] ဣတိ-ဤသို့
 အောက်မေ့တော်မူနိုင်၏။

ဣတိ-ဤသို့။ သာကာရံ-မြင်လျှင်မြင်ခြင်း သိအပ်ကြောင်းဖြစ်သော ဝဏ္ဏ၊
 အာဟာရ၊ သုခဒုက္ခပုဋိသံဝေဒန၊ အာယုပရိယန္တ တို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ သဥဒ္ဒေသံ-
 ညွှန်ပြောဆိုအပ်ကြောင်းဖြစ်သော နာမ၊ ဂေါတ္တတို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ အနေကပိဝိဟံ-

၁။ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ။ ။ သံဝဋ္ဋဖြင့်-သံဝဋ္ဋကပ် သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ် နှစ်မျိုးလုံးကို လည်းကောင်း၊
 ဝိဝဋ္ဋဖြင့် ဝိဝဋ္ဋကပ် ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ် နှစ်မျိုးကိုလည်းကောင်း ယူပါ။

၂။ အမုတြ။ ။ ဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ စသည်တို့ကို သင့်လျော်သလို အောက်မေ့ပေ
 လိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် “အမုတြ- ထိုမည်သော ဘဝ၌၊ ဝါ- ထိုမည်သော ယောနိ၌၊ ဝါ-
 ထိုမည်သော ဂတိ၌” စသည်ဖြင့် တစ်ခုချင်း ခွဲ၍ဆိုရမည်။ သို့ရာတွင် လွယ်ကူအောင် ပေါင်း၍
 ပေးထားသည်။ ။ [ဘာသာဋီကာ- ၂၁ ။]

၃။ သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ။ ။ [ဘာသာဋီကာ- ၂၅ ။]

သော၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ-ကို၊ အနုဿရာမိ-၏၊ ဗြာဟ္မဏ၊ မေ-၏၊ (ဝိဇ္ဇာ၌စပ်) ဝါ-
သည်၊ (အဓိကတာ-၌ စပ်)၊ ရတ္တိယာ-၏၊ ပဌမေ-ပထမဖြစ်သော၊ ယာမေ- ယံ၌၊
(ညဉ့်ဦးယံ၌)၊ ပဌမာ- ရှေးဦးစွာသော၊ အယံ ဝိဇ္ဇာ- ဤ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ
ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာကို၊ အဓိကတာ-ရတော်မူအပ်ပြီ။

အပ္ပမတ္တဿ-မမေမလျော့သည်ဖြစ်၍၊ အာတာပိနော-ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ
လောင်မြိုက်တတ်သော၊ ဝီရိယရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပဟိတတ္တဿ-ကိုယ်နှင့် အသက်၊ မဇ္ဇ
ကွက်ဘဲ၊ အလိုရှိအပ်သောအကျိုးသို့ စေလွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝိဟရတော-
နေသော(ငါဘုရားမှတစ်ပါးအခြား)သူ၏၊ (ယသ္မာ-ကြောင့်)၊ ဝိဇ္ဇာ-ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ
ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာသည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်)၊ အဝိဇ္ဇာ-ပုဗ္ဗေနိဝါသကို
ဖုံးလွှမ်းတတ်သော (မောဟဟူသော)၊ အဝိဇ္ဇာသည်၊ (ဝိဟညေယျ) ယထာ-
ကင်းပျောက်ရာသကဲ့သို့၊ (ယသ္မာ-ကြောင့်) အာလောကော-ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ

၁။ ယထာတံ။ ။ [အောင်] တံယထာကား၊ ရှိလတ်ငြားမှု၊ တံကိုအနက်ယူ၊ ယထာတံမှု၊
တံ၏အနက်၊ ထူးမထွက်။- နိယံ။

ယထာသည် ဥပမာနဇောတကတည်း၊ ယထာပါသော ဝါကျကား ဥပမာနဝါကျတည်း။
ထို့ကြောင့် “ယထာတံ၊ ပေ၊ ဝိဟရတော”ကို ဥပမာန ဝါကျ၊ “အံဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ၊
တမော ဝိဟတော၊ အာလောကော ဥပ္ပန္နော” ကို ဥပမေယျဝါကျ- ဟုခွဲပါ။ ဥပမေယျ လေးဝါကျ
ရှိရာတွင် ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာသည် အကြောင်း(ဟေတု)၊ အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာသည် အကျိုး(ဖလ)၊
အာလောကော ဥပ္ပန္နောသည် အကြောင်း၊ တမော ဝိဟတောသည် အကျိုး ဝါကျ-ဟုခွဲ။
အကြောင်း၌ ယသ္မာထည့်၍ အကျိုး၌ တသ္မာထည့်ပါ။

ဥပမာန အနက်ပေး။ ။ ဥပမာနကို အနက်ပေးရာ၌ စပ်ပုဒ်မရှိသဖြင့် ဥပမေယျလာ
ပုဒ်များကိုယူ၍ အနက်ပေးရသည်။ ဝိဟတာ ဥပ္ပန္နာ၊ ဝိဟတော ဥပ္ပန္နောဟူသော ကြိယာများကိုလည်း
ပရိကပ္ပအနက်ဟော သတ္တမိဝိဘတ်ဖြင့်- ဝိဟညေယျ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟုပြင်ရ၏။ ဟေတုဖလ ထုံးစံ
အတိုင်း ယသ္မာ တသ္မာ ထည့်ရ၏။ ဥပမာန ဇောတကဖြစ်သော ယထာကို အကျိုး(ဖလ)ကြိယာ
ဖြင့် တွဲရ၏။ အောက်ပါ ပါဠိသက်သက်အနက် ယောနောပုံကို သတိပြုပါ။

အပ္ပမတ္တဿ၊ ပေ၊ ဝိဟရတော-၏၊ [ဤကား မူလပါဠိအတိုင်းတည်း]၊ (ယသ္မာ) ဝိဇ္ဇာ
ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ (တသ္မာ) အဝိဇ္ဇာ(ဝိဟညေယျ)ယထာ၊ (ယသ္မာ) အာလောကော (ဥပ္ပဇ္ဇေယျ)(တသ္မာ)
တမော (ဝိဟညေယျ)ယထာ၊ [ဤကား- ဥပမေယျဝါကျမှ ပုဒ်များကိုယူ၍ ကြိယာကို ဝိဘတ်
ပြင်ထားသည်]၊ (ယသ္မာ) ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ၊ (တသ္မာ) အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ၊ (ယသ္မာ)အာလောကော
ဥပ္ပန္နော၊ (တသ္မာ)တမော ဝိဟတော။ [ဤကား ဥပမေယျဝါကျကို ယသ္မာ တသ္မာထည့်ထားသည်]။

ဉာဏ်ရောင်အလင်းသည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-ရာ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်) တမော-ပုံဗ္ဗနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော (မောဟဟူသော) အမှိုက်မှောင်သည်၊ (ဝိဟညေယျ) ယထာ-ကင်းပျောက်ရာသကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-ဤ အတူ၊ ယသ္မာ-ကြောင့်) ဝိဇ္ဇာ-သည်၊ ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်ပြီ၊ (တသ္မာ-ကြောင့်) အဝိဇ္ဇာ-သည်၊ ဝိဟတာ-ကင်းပျောက်ပြီ၊ (ယသ္မာ-ကြောင့်)၊ အာလောကော-သည်၊ ဥပ္ပန္နော-ဖြစ်ပြီ၊ (တသ္မာ-ကြောင့်) တမော-သည်၊ ဝိဟတာ-ကင်းပျောက်ပြီ၊ [ရှေးအတိုင်း အကျယ်ဆိုပါ။] ဗြာဟ္မဏ၊ ကုက္ကုဋ္ဌဇ္ဇာ ပကဿ-ကြက်ငယ်ကလေး၏၊ အဏ္ဏကောသမှာ-ဥခွံမှ၊ (အဘိနိဗ္ဗိဒါ) ဣဝ-ဖောက် ထွက်ခြင်းကဲ့သို့၊ (ဖောက်ထွက်သကဲ့သို့) (ဧဝံ) မေ-၏၊ ပဌမာ-ရှေးဦးစွာဖြစ်သော၊ အယံ အဘိနိဗ္ဗိဒါ-ဤ ဖောက်ထွက်ခြင်းသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ။

***

ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်

၁၃။ သော ဧဝံ၊ ဝေ၊ အာနေဉ္စပ္ပတ္တေ၊ [ပုဒ်စဉ် ၁၂-အတိုင်းဆိုပါ။] သတ္တာနံ-သတ္တဝါတို့၏၊ စုတူပပါတဉာဏာယ-စုတူပပါတဉာဏ်အကျိုးငှာ၊ (စုတိအနီး ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစကို သိကြောင်းဉာဏ်အကျိုးငှာ)၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ (ပရိကံစိတ်ကို)၊ အဘိနိန္နာမေသိ၊ သော-ထိုငါသည်၊ ဒိဗ္ဗေန-နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော ပသာဒစက္ခုနှင့် တူသော၊ [ဝါ-ဒိဗ္ဗဝိဟာရမည်သော ဈာန်လေးပါးကြောင့် ရအပ်သော၊ ဝါ-ဒိဗ္ဗဝိဟာရ တွင် အထက်ဆုံး စတုတ္ထဈာန်ကိုမှီသော၊ ဝါ-ထွန်းလင်းတောက်ပတတ်သော၊ ဝါ-တိရောကုဋ္ဌ အစရှိသောအရပ်သို့ မငြိမကပ်သွားတတ်သော၊] ဝိသုဒ္ဓေန-ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ နဝ သတ္တ ပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိတို့၏ စင်ကြယ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ အတိက္ကန္တ မာနုသကေန-လူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မြင်လောက်ရာ ရူပါရုံကို ကျော်လွန်သော၊ ဝါ-လူတို့၏ ဥစ္စာ ဖြစ်သော ပသာဒစက္ခုကို ကျော်လွန်သော၊ စက္ခုနာ-အဘိညာဉ်မျက်စိဖြင့်၊ (ပဿာမိ-၌ စပ်)။

အညွန့်။ ။ အာတာပိနော ပဟိတတ္ထဿ၊ [၂၉]။ ဝိဟရတော၊ [၃၀]။ အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ၊ [၃၀]။ ကုက္ကုဋ္ဌဇ္ဇာပကဿေဝ၊ [၃၀]။

၁။ အညွန့်။ ။ ဒိဗ္ဗေန- [၃၁၊ ၃၂၊ ၃၃] ဝိသုဒ္ဓေန- [၃၄၊ ၃၅]၊ အတိက္ကန္တ မာနုသကေန- [၃၈]။

စဝမာနေ-စုတေခါနီးဖြစ်ကုန်သော၊ ဥပပဇ္ဇမာနေ-ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစဖြစ်
 ကုန်သော၊ ဟီနေ-ဇာတိ၊ ကုလ၊ ဘောဂ စသည်တို့ဖြင့် ယုတ်လျော့ကုန်သော၊
 ပဏီတေ-ဇာတိ၊ ကုလ၊ ဘောဂ စသည်တို့ဖြင့် မွန်မြတ်ကုန်သော၊ သုဝဏ္ဏေ-
 ကောင်းသောအဆင်းရှိကုန်သော၊ ဝါ-အဆင်းလှကုန်သော၊ (တစ်နည်း)သုဝဏ္ဏေ-
 လှပသော ပုံသဏ္ဍာန်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-အချိုးကျ၍လှပကုန်သော၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ-မကောင်း
 သောအဆင်းရှိကုန်သော၊ ဝါ-အဆင်းမလှကုန်သော၊ (တစ်နည်း) ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ-မလှပသော
 ပုံသဏ္ဍာန်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-အရုပ်ဆိုးကုန်သော၊ သုဂတေ-ကောင်းသောဂတိသို့ ရောက်
 ရှိကုန်သော၊ ဝါ-ကြွယ်ဝချမ်းသာကုန်သော၊ ဒုဂ္ဂတေ-မကောင်းသောဂတိသို့ရောက်
 ကုန်သော၊ ဝါ-ဆင်းရဲနွမ်းပါးကုန်သော၊ သတ္တေ-တို့ကို၊ ပဿာမိ-မြင်တော်မူ၏၊
 ဝါ-ကြည့်ရှုတော်မူ၏။

ယထာကမ္မူပဂေ-အကြင်အကြင် ဆည်းပူးအပ်သောကံကြောင့် ထိုထိုဘဝသို့
 ကပ်ရောက်ကုန်သော၊ သတ္တေ-တို့ကို၊ ပဇာနာမိ-အပြားအားဖြင့် သိတော်မူ၏၊
 (ကွဲကွဲပြားပြား သေသေချာချာ သိတော်မူ၏၊ ကိ-နည်း)၊ ဘောန္တော-အရှင်ဖြစ်
 ကုန်သော၊ ဣမေ သတ္တာ-တို့သည်၊ ဝတ-စင်စစ်၊ ကာယဒုစ္စရိတေန-ကာယဒုစရိုက်
 နှင့်၊ သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံကုန်၏၊ ပေ၊ အရိယာနံ-အရိယာတို့ကို၊ ဥပဝါဒကာ-စွပ်
 စွဲတတ်ကုန်၏၊ မိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိကာ-မှားသောအယူရှိကုန်၏၊ (ဖောက်ပြန်သောအမြင်ရှိ
 ကုန်၏)၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြောင့် ဆောက်တည်အပ်သော အမျိုးမျိုး
 သော ကံရှိကုန်၏၊ ဝါ-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြောင့် အမျိုးမျိုးသောကံတို့၌ သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း

၁။ စဝမာနေ စသည်။ ။ စဝမာနေ-ကုန်သော၊ သတ္တေ- တို့ကိုလည်းကောင်း၊
 ဥပပဇ္ဇမာနေ- ကုန်သော၊ သတ္တေ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သတ္တေကို ပုဒ်တိုင်း၌
 လိုက်စေ၍ အနက်ပေးရမည်။ သို့ရာတွင် လွယ်ကူအောင် ပေါင်း၍ ပေးထားပါသည်။ [ဤပုဒ်
 တို့၏အဖွင့်ကို ၃၉၊ ၄၀- ရှု။]

၂။ ဘောန္တော ဝတ။ ။ တချို့ကား ဘောန္တောကို အာလုပ်ပုဒ်ဟု လည်းကောင်း၊ ဝတကို
 ခေဒ(ပင်ပန်းခြင်းအနက်ဟော) နိပါတ်ဟု လည်းကောင်း ယူ၍၊ “ဘောန္တော- အချင်းတို့၊ ဝတ-
 ဖြစ်မှဖြစ်ရလေခြင်း” ဟုလည်း ပေးကြသည်။

၃။ ကာယဒုစ္စရိတေန။ ။ “ကာယဒုစ္စရိတေန- ကာယဒွါရဖြင့် မကောင်းကျင့်အပ်သော
 အကျင့်နှင့်၊ ဝါ-ကာယဒွါရကြောင့်ဖြစ်သော ပျက်သောအကျင့်နှင့်” ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဆိုပါ။
 ဝစီဒုစ္စရိတေန မနောဒုစ္စရိတေန တို့၌လည်း နည်းတူ။

ဆောက်တည်စေကုန်၏။ တေ-တို့သည်၊ ကာယဿ-ဥပါဒိန္နကဓန္နာကိုယ်၏။ ဘောဒါ-ပျက်ခြင်းဟူသော၊ မရဏာ-သေခြင်းမှ၊ ဝါ- သေရာအခါမှ၊ ပရံ- နောက်၌၊ ဝါ - နောက်ဖြစ်သော အသစ်ဓန္နာကို ယူခြင်း၌၊ (တစ်နည်း) ကာယဿ- ဥပါဒိန္နကဓန္နာကိုယ်၏။ ဘောဒါ - ပျက်စီးကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြ၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ မရဏာ - သေခြင်းဟူသော စုတိစိတ်မှ၊ ပရံ - နောက်ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ္တက္ခယ၌၊ အပါယံ- သုခ၏ ဖြစ်ကြောင်းကောင်းမှုမှကင်းသော၊ ဝါ - သုခတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာရာဖြစ်သော ကောင်းမှုစသည်တို့၏ သုခသာဓနသံတ္တိမှကင်းသော၊ ဒုဂ္ဂတိ - ဒုက္ခအပေါင်း၏ လဲလျောင်းရာဖြစ်သော၊ (ဒုက္ခအပေါင်း၏ ဖြစ်ရာဖြစ်သော)၊ ဝိနိပါတ်-ကင်းသောအလိုရှိသည်ဖြစ်၍ ကျရောက်ရာဖြစ်သော၊ (ကျရောက်လိုသော ဆန္ဒမရှိဘဲ ကျရောက်ရာဖြစ်သော)၊ ဝါ-လက်၊ ခြေ အင်္ဂါအားဖြင့် ပျက်စီးကုန်သည်ဖြစ်၍ ကျရောက်ရာဖြစ်သော၊ နိရယံ - သာယာအပ်သော အသာဒတရားတို့ မရှိရာ ငရဲ၌၊ ဥပပန္နာ - ဖြစ်ရကုန်ပြီ၊ (တစ်နည်း) နိရယံ - သို့၊ ဥပပန္နာ - ရောက်ကြကုန်ပြီ၊ (တစ်နည်း) နိရယံ-သို့၊ ဥပပန္နာ - ရောက်ကြကုန်ပြီ။

ဘောဇ္ဇော - ကုန်သော၊ ဣမေ ဝါ ပန သတ္တာ - တို့သည်ကား၊ ကာယသုစရိတေန - နှင့် သမန္နာဂတာ - ကုန်၏။ ပေ၊ အရိယာနံ-တို့ကို၊ အနုပဝါဒကာ-မစွပ်စွဲတတ်ကုန်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ - မှန်သောအယူရှိကုန်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-သမ္မာဒိဋ္ဌိကြောင့် ဆောက်တည်အပ်သော အမျိုးမျိုးသော ကံရှိကုန်၏။ ဝါ- သမ္မာဒိဋ္ဌိကြောင့် အမျိုးမျိုးသောကံတို့၌ သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း ဆောက်တည်စေကြကုန်၏။

၁။ ကာယဿ ဘောဒါ။ ။ ၄၉၊ ၅၀၊ ၅။

၂။ အပါယံစသည်။ ။ ၅၀၊ ၅၁၊ ၅၂၊ ၅၃၊ ၅၄၊ ၅။

အမှာ။ ။ အပါယ သုဂ္ဂတိ ဝိနိပါတ ဤသုံးပုဒ်သည် နိရယ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် နိရယ၏ ဝိသေသန အဖြစ်ဖြင့် ပေးရသည်။ (တစ်နည်း) အပါယံဖြင့် တိရစ္ဆာန်ယောနိကို လည်းကောင်း၊ ဒုဂ္ဂတိဖြင့် ပေတ္တိဝိသယကို လည်းကောင်း၊ ဝိနိပါတ်ဖြင့် အသုရကာယကို လည်းကောင်း၊ နိရယဖြင့် အဝီစိ စသောငရဲကို လည်းကောင်း ယူပါဟု တစ်နည်း ဖွင့်သည်။ [၅၂၊ ၅၃]။

အနက်ပေး။ ။ ထိုနည်းအရ အနက်ပေးပုံမှာ - အပါယံ - သုခ၏ ဖြစ်ခွင့်ရရာ သုဂတိမှကင်းသော တိရစ္ဆာန်မျိုးသို့ လည်းကောင်း၊ ဒုဂ္ဂတိ - ဒုက္ခ အပေါင်း၏ လဲလျောင်းရာဖြစ်သော ပြိတ္တာနယ်မြေသို့ လည်းကောင်း၊ ဝိနိပါတ် - အလုံးစုံသော သမ္မတ္တိတို့မှ ဖောက်ပြန်၍ ကျရောက်ရာဖြစ်သော အသုရကာယ်သို့ လည်းကောင်း၊ နိရယံ - သာယာအပ်သော အသာဒတရားတို့ မရှိရာ ငရဲသို့ လည်းကောင်း၊ ဥပပန္နာ - ရောက်ကြကုန်ပြီ။

တေ - တို့သည်၊ ကာယဿ ဘောဒါ ပရံ ပရဏာ၊ [ရှေးအတိုင်း နှစ်နည်း ပေးပါ]၊ သုဂတိ - သုခအပေါင်း၏ လဲလျောင်းရာဖြစ်သော၊ ဝါ - ကောင်းသော ဂတိဖြစ်သော၊ သဂ္ဂံ - ရူပါရုံ စသည်တို့ဖြင့် လွန်စွာ ကောင်းမြတ်သော၊ လောကံ- လူ့ပြည် နတ်ပြည်၌၊ ဥပပန္နာ - ပြီ၊ (တစ်နည်း) လောကံ - သို့၊ ဥပပန္နာ - ပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့ အပြားသောအားဖြင့် သိတော်မူ၏၊ [ပဇာနာမိသို့ ပြန်လှည့်သည်။]

ဣတိ - ဤသို့၊ ဒိဗ္ဗေန ၊ ပေ ၊ ပဇာနာမိ။ [နိဂုံးဝါကျ၊ ရှေးအတိုင်းပေးပါ] ဗြာဟ္မဏ၊ မေ - ၏၊ [ဝိဇ္ဇာ၌စပ်] ဝါ - သည်၊ ရတ္တိယာ ၊ ၏၊ မဇ္ဈိမယာမေ - မဇ္ဈိမယံ၌၊ (သန်းခေါင်ယံ၌)၊ ဒုတိယာ - နှစ်ပါးမြောက်ဖြစ်သော၊ အယံ ဝိဇ္ဇာ - ဤ စုတူပပါတဉာဏ်ဝိဇ္ဇာကို၊ အဓိဂတာ - ပြီ။

အမှာ။ ။ အဝိဇ္ဇာ ဝိပာတာ စသည်ကို ပုဗ္ဗေနိ ဝါသာနုဿတိအတိုင်း ပေးပါ။ အဝိဇ္ဇာ - စုတူပပါတကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော (မောဟဟူသော) အဝိဇ္ဇာသည်၊ ဝိဇ္ဇာ- စုတူပပါတ ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာသည်၊ တမော - စုတူပပါတကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော (မောဟဟူသော) အမှိုက်မှောင်သည်၊ အာလောကော-စုတူပပါတ ဉာဏ်ရောင် အလင်းသည် - ဟု ဆိုရုံသာထူးသည်၊ ဒုတိယာ - နှစ်ကြိမ်မြောက်ဖြစ်သော၊ အယံ အဘိနိဗ္ဗိဒါ - သည်၊ အဟောသိ။

အာသဝက္ခယဉာဏ်

၁၄။ သော ၊ ပေ၊ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ။ - အာသဝါနံ - အာသဝေါတရားတို့၏၊ ဓယဉာဏယ - ကုန်ကြောင်းအရဟတ္တမဂ်၌ ပါဝင်သော ဉာဏ်အကျိုးငှါ၊ (ကုန်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် အကျိုးငှါ)၊ စိတ္တံ - ဝိပဿနာစိတ်ကို၊ အဘိနိန္နာမေသိ ၊ သော- ထိုငါသည်၊ (အဗ္ဘညာသိ - ၌စပ်)၊ ဣဒံ - ဤတဏှာကြဉ်ထား၊ တေဘူမက တရားသည်၊ ဒုက္ခံ - ဒုက္ခ (သစ္စာ)တည်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ယထာဘူတံ - အကြင် အကြင် ထင်ရှားဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ဝါ - မဖောက်မပြန်၊ ဟုတ်မှန်စွာ၊ အဗ္ဘညာသိ- ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူပြီ၊ အယံ - ဤတဏှာသည်၊ ဒုက္ခသမုဒယော - ကြွင်းသော အကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလသော် ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယ(သစ္စာ)တည်း၊ ပေ၊ အယံ- ဤနိဗ္ဗာန်သည်၊ ဒုက္ခနိရောဓော-ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိရောဓ(သစ္စာ)တည်း၊ ပေ၊ အယံ-ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားသည်၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ- ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့်တည်း၊ (အကျင့်ဖြစ်သော မဂ္ဂ(သစ္စာ)တည်း၊

ပေ ၊ ဣမေ - ဤလောဘ ဒိဋ္ဌိ မောဟတို့သည်၊ အာသဝါ - အာသဝေါ တရားတို့တည်း ၊ ပေ ၊ အဗ္ဗညာသိ။

တဿမေ - ထိုငါ၏၊ [စိတ္တံ - ဌိစပ်] ဝါ - ထိုငါသည်၊ [ဇာနတော ပဿတော - တို့ဌိစပ်]၊ ဧဝံ - ဤသို့၊ ဇာနတော - သိလသော်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဿတော - မြင်လသော်၊ ကာမာသဝါပိ - ကာမာသဝမှလည်း၊ စိတ္တံ - သည်၊ ဝိမုစ္စိတ္ထ - လွတ်မြောက်ပြီ၊ ဘဝါသဝါပိ - မှလည်း၊ စိတ္တံ - သည်၊ ဝိမုစ္စိတ္ထ - ပြီ၊ အဝိဇ္ဇာသဝါပိ - မှလည်း၊ စိတ္တံ၊ ဝိမုစ္စိတ္ထ၊ စိတ္တေ - စိတ်သည်၊ ဝိမုတ္တသ္မိံ - အာသဝေါတို့မှ လွတ်ပြီးလသော်၊ (မေ - ငါ၏၊ စိတ္တံ - သည်၊) ဝိမုတ္တံ - အာသဝေါတို့မှ လွတ်ပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ဉာဏံ - သိသော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏံ သည်၊ အဟောသိ၊ ဇာတိ - ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည်၊ ခိဏာ - ကုန်ပြီ၊ ဗြဟ္မစရိယံ- မဂ္ဂုဗြဟ္မစရိယကို၊ ဝိသိတံ - ကျင့်သုံးအပ်ပြီ၊ ကရဏီယံ - ပြုသင့်ပြုထိုက်သော တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော မင်္ဂကိစ္စကို၊ ကတံ - ပြုအပ်ပြီ၊ (ပြုပြီးပြီ)၊ ဣတ္ထတ္တယ - တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါး၊ ဤသို့ပြားသော မင်္ဂကိစ္စတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ နောက်ထပ် မင်္ဂကိစ္စအကျိုးငှါ၊ (တစ်နည်း) ဣတ္ထတ္တယ - တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါး၊ ဤသို့ပြားသော မင်္ဂကိစ္စတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ကိလေသက္ခယ ပဟာနက္ခိစ္စအကျိုးငှါ၊ အပရံ - တစ်ပါးသောမင်္ဂကို ဖြစ်စေဖွယ်ကိစ္စသည်၊ န - မရှိတော့၊ ဣတိ - သို့၊ အဗ္ဗညာသိ - ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ မေ - ၏၊ ဝါ - သည်၊ ရတ္တိယာ - ၏၊ ပစ္ဆိမယာမေ- ပစ္ဆိမယံ၌၊ (နောက်ဆုံးယံ၌)၊ အယံ ဝိဇ္ဇာ - ဤအာသဝက္ခယဉာဏံဝိဇ္ဇာကို၊ အဓိကတာ - ရတော်မူအပ်ပြီ။

အမှာ။ ။ အဝိဇ္ဇာ - သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟဟူသော အဝိဇ္ဇာသည်၊ ဝိဇ္ဇာ - အာသဝက္ခယဉာဏံဝိဇ္ဇာသည်-ဟုဆိုပါ၊ လွယ်ပြီ။

၁၅။ ဧဝံ - ဤသို့၊ ဝုတ္တေ - မိန့်တော်မူအပ်သော ၊ ပေ ၊ အဝေါစ - လျှောက်ပြီ၊ (ကိ - နည်း)၊ ဘဝံ ဂေါတမော - အရှင်ဂေါတမသည်၊ ဇေဋ္ဌော၊ အကြီးဆုံးပါတည်း၊ (အရိယာဇာတ်အားဖြင့် အကြီးဆုံးပါတည်း)၊ ဘဝံဂေါတမော - သည်၊ သေဋ္ဌော - (ဂုဏ်အားဖြင့်) အမြတ်ဆုံးပါတည်း၊ ဘော ဂေါတမ၊

၁။ ဇာနတော ပဿတော။ ။ ဤပုဒ်တို့သည် “မေ”နှင့် အရတူသော ဆဋ္ဌိကေဝစနန္တတို့တည်း၊ အန္တပစ္စည်းလည်း ပစ္စုပ္ပန် (လက္ခဏ) အနက်ကို ဟောသည်။ (တစ်နည်း) - အန္တ ပစ္စည်းသည် ဟိတ်အနက်ဟော။ ဤသို့ယူလျှင် “တဿမေ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊

အဘိက္ကန္တံ - အလွန် နှစ်သက်အပ်ပါပေစွ၊ ဝါ - အလွန်ကောင်းပါပေစွ၊ ဘော
 ဂေါတမ၊ အဘိက္ကန္တံ - စွ၊ ဘော ဂေါတမ၊ သေယျထာပိ - ဥပမာမည်သည်ကား၊
 နိက္ခန္တိတံ - တစ်စုံတစ်ယောက် မှောက်ထားအပ်သော အိုးခွက်ကို၊ ဝါ - အလိုအလျောက်
 မှောက်နေသော အိုးခွက်ကို၊ ဥက္ကုဇ္ဈေယျ (သေယျထာပိ) ဝါ - လှန်ပြလိုက်သကဲ့သို့
 လည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စန္တံ - မြက်သစ်ရွက် စသည်တို့ဖြင့် ဖုံးထားသော အရာဝတ္ထုကို၊
 ဝိဝရေယျ (သေယျထာပိ) ဝါ - ဖွင့်ပြလိုက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မူဠဿ - အရပ်မျက်နှာ၌
 တွေဝေနေသူအား၊ ဝါ - မျက်စိလည် လမ်းမှားနေသူအား၊ မဂ္ဂံ - လမ်းဖြောင့်လမ်းမှန်ကို၊

၁။ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ။ ။ အဘိက္ကန္တသဒ္ဓါသည် ဓယ၊ သုန္ဒရ စသော
 အနက်တို့တွင် အတ္တနုမောဒန (လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်ခြင်း) အနက်ဟောတည်း၊ ပသာဒ (ကြည်ညိုခြင်း)
 ပသံသာ (ချီးမွမ်းခြင်း) အစွမ်းဖြင့် နှစ်ကြိမ် ဆိုအပ်သော အာမေဒိတံစကား ဖြစ်သည်။

တစ်နည်း။ ။ အနက်တစ်ပါးတည်းကို နှစ်ကြိမ် ဆိုအပ်သော အာမေဒိတံ စကားမဟုတ်၊
 ပထမ အဘိက္ကန္တံ - ဖြင့် ဒေသနာတော်ကို၊ ဒုတိယ အဘိက္ကန္တံဖြင့် မိမိ၏ကြည်ညိုပုံကို
 ချီးမွမ်းသည်။ “ဝစနံ” နှင့် “ပသာဒနံ” ကို၌ နှစ်လွှာဖြင့် ထားသည်။ အနက်မှာ - “ဘော ဂေါတမ၊
 ဘောတော ဂေါတမဿ - ၏၊ ဓမ္မဒေသနာသင်္ခါတံ - တရားဒေသနာတော်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝစနံ -
 စကားတော်ကို၊ အဘိက္ကန္တံ - အလွန် နှစ်သက် အပ်ပါပေစွ၊ ဘော ဂေါတမ၊ ဘောတော
 ဂေါတမဿ - ၏၊ ဓမ္မဒေသနာသင်္ခါတံ - သော၊ ဝစနံ - ကို၊ အာဂမ္မ - ရောက်၍၊ ဝါ - ခွဲ၍၊
 မမ - တပည့်တော်၏၊ ပသာဒနံ - ကြည်ညိုခြင်းကို၊ အဘိက္ကန္တံ - စွ။” ဤသို့ပေးပါ။

တစ်နည်း။ ။ ဤအဘိက္ကန္တံ သဒ္ဓါသည် အနက်သာမညကို ပြသောသဒ္ဓါ ဖြစ်၏။
 ထို့ကြောင့် အဘိဓမ္မေယျအနက်၏အစွမ်းဖြင့် လိင်ဝိဘတ် ပြောင်းလဲရမည် ဤအလိုအနက်ပေးပုံမှာ -
 “ဘော ဂေါတမ၊ ဘောတော ဂေါတမဿ - ၏၊ ဓမ္မဒေသနာ - ကို၊ အဘိက္ကန္တံ (အဘိက္ကန္တော) -
 စွ၊ ဘော ဂေါတမ၊ ဘောတော ဂေါတမဿ - ၏၊ ဓမ္မဒေသနံ - ကို၊ အာဂမ္မ - ၍၊ မမ -
 ၏၊ ပသာဒေါ - ကြည်ညိုခြင်း ကို၊ အဘိက္ကန္တံ (အဘိက္ကန္တော) - စွ။”

တစ်နည်း။ ။ အဘိက္ကန္တံ နှစ်ပုဒ်လုံးဖြင့် ဘုရားရှင်၏ စကားတော်ကိုပင် အနက်နှစ်မျိုး
 နှစ်မျိုးကိုရည်ရွယ်၍ ချီးမွမ်း၏။ အနက်ပေးပုံမှာ - “ဘော ဂေါတမ၊ ဘောတော ဂေါတမဿ -
 ၏၊ ဝစနံ - ကို၊ ဒေါသာရောသနတော - ရာဂ အစရှိသော အပြစ်တို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ အဘိက္ကန္တံ - စွ၊ ဘော ဂေါတမ၊ ဘောတော ဂေါတမဿ - ၏၊ ဝစနံ - ကို၊
 ဂုဏာဒိဂမနတော - သီလစသောဂုဏ်ကို ရစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဘိက္ကန္တံ - စွ။”
 ဤသို့ စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာအဖွင့်ကို ကြည့်၍၊ ရှေ့အဘိက္ကန္တံအတွက် အကြောင်းတစ်မျိုး၊
 နောက်အဘိက္ကန္တံအတွက် အကြောင်းတစ်မျိုး ထည့်လျက် အနက်ပေးပါ။

အာစိက္ခေယျ (သေယျထာပိ) ဝါ - (လက်ကို ကိုင်ဆွဲ ဤလမ်းပဲဟု မလွဲမသွေ) ပြောပြလိုက်လေသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ စက္ခုမန္တော-ပသာဒစက္ခုရှိသူ တို့သည်၊ ဝါ- မျက်စိကောင်းသူတို့သည်၊ ရူပါနိ - ရူပါရုံတို့ကို၊ (အဆင်းတို့ကို)၊ ဒက္ခန္တိ - မြင်နိုင်ကြလိမ့်မည်၊ ဣတိ - ဤသို့ကြံ၍ (ရည်ရွယ်၍)၊ အန္တကာရေ- အမိုက်မှောင်၌၊ (ဆယ့်လေးလဆုတ်၊ မိုးတိမ်အုပ်သည့်၊ တောရူပသန်းခေါင်၊ အမိုက်မှောင်၌) တေလပဇ္ဇောတံ - ဆီမီးတန်ဆောင်ကို၊ (ဆီမီးအလင်းရောင်ကို)၊ ဓာရေယျ (သေယျထာပိ)ဝါ- ညှိထွန်းဆောင်ပြ လိုက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝေမေဝံ - ဤအတူပင်၊ ဘောတာ ဂေါတမေန-သည်၊ အနေကပရိယာယေန-တစ်ပါးမက များစွာသော အကြောင်းဖြင့်၊ ဝါ-နည်းပရိယာယ် အမျိုးမျိုးဖြင့်၊ ဓမ္မော-ကို၊ ပကာသိတော- ထင်ရှားပြတော်မူအပ်ပါပေပြီ။

သောဟံ(သော + အဟံ) - ထိုတပည့်တော်သည်၊ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-အရှင် ဂေါတမကို လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဉ္စ - တရားတော်ကို လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ- ရဟန်းအပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂစ္ဆာမိ - ဆည်းကပ်ပါ၏။ ဝါ - ဉာဏ်ဖြင့်သိမှတ်ပါ၏၊ ဘဝံ ဂေါတမော - သည်၊ မံ - တပည့်တော်ကို၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ - ယနေ့ကိုအစပြု၍၊ ပါဏုပေတံ - အသက်တို့ဖြင့် ဆည်းကပ်တတ်သော၊ သရဏံ - ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂတံ - ဆည်းကပ်သော၊ ဥပါသကံ - ဥပါသကာဟူ၍ ၊ ဓာရေတု - စိတ်၌ဆောင်တော်မူပါ၊ ဝါ - သိမှတ်တော်မူပါ၊ [အသိအမှတ်ပြုတော်မူပါ - ဟု ဆိုလိုပါသည်]၊ ဘဝံဂေါတမော - သည်၊ ဘိက္ခုသံဃေန - နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - အတူ၊ မေ - ၏၊ ဝေရဉ္ဇာယံ - ဝေရဉ္ဇာမြို့၌၊ ဝဿာဝါသံစ - မိုးအခါနေခြင်းကိုလည်း၊ ဝါ - မိုးလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူခြင်းကိုလည်း၊ အဓိဝါသေတု - ကိုယ်တော်အထက်၌ ဝင်သက်တည်နေစေတော်မူပါ၊ ဝါ- လက်ခံတော်မူပါ၊ ဣတိ - ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဘဂဝါ၊ တုဏှိဘာဝေန -ဆိတ်ဆိတ်အဖြစ်ဖြင့်၊ (ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မူခြင်းဖြင့်)၊ အဓိဝါသေသိ - မူပြီ၊ အထုခေါ-၌၊ (ဘုရားရှင်က လက်ခံတော်မူရာ ထိုအခါ၌)၊ ပေ၊ ဘဂဝတော - ၏၊ အဓိဝါသနံ-

၁။ ။ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ။ ။ “ဓမ္မဉ္စ - အရိယာ မဂ်လေးပါး၊ နိဗ္ဗာန်တရားကို လည်းကောင်း၊ ဝါ - မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၊ ဓမ္မက္ခန်ပရိယတ်၊ ဆယ်ပါးသော တရားတော်မြတ်ကို လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ- အရိလေးပါး၊ သီးခြားရှစ်ဖော်၊ သံဃာတော်ကောင်း၊ အရိယာရဟန်း အပေါင်းကို လည်းကောင်း” ဤသို့ အဋ္ဌကထာအတိုင်းပေးပါ။ သို့ရာတွင် ဝေရဉ္ဇာဗြာဟ္မဏကြီးကား

လက်ခံတော်မူခြင်းကို၊ ဝိဒိတွာ - သိ၍၊ အာသနာ - နေရာမှ၊ ဥဋ္ဌာယ - ထ၍၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ - (အလွန်ရိုသေစွာ) ရိုခိုးပြီး၍၊ ပဒကိဏ် .- အရိုအသေကို၊ ကတွာ - ပြ၍၊ ပက္ကာမိ - ဖဲသွားပြီ၊ (ပြန်သွားပြီ)။

၁၆။ [ယေန သမယေန ဝေရဇ္ဇေန ဗြာဟ္မဏေန ဘဂဝါ ဝေရဇ္ဇာယံ ဝဿာဝါသံ ယာစိတော။ အနိယမဝါကျ။ထည့်၊ ယေန သမယေန-အကြင်အခါ၌၊ ဝေရဇ္ဇေန - သော၊ ဗြာဟ္မဏေန-သည်၊ ဘဂဝါ-ကို၊ ဝေရဇ္ဇာယံ-၌၊ ဝဿာဝါသံ-မိုးအခါ၌ နေခြင်းကို၊ ယာစိတော- တောင်းပန်အပ်ပြီ။] 'တေန သမယေန' -၌၊ (ဝေရဇ္ဇာပုဏ္ဏား၏ မြတ်စွာဘုရားကို ဝေရဇ္ဇာမြို့ဝယ် ဝါကပ်ဖို့ရန် တောင်းပန်အပ်ရာ ထိုအခါ၌)၊ ဝေရဇ္ဇာ-ဝေရဇ္ဇာမြို့သည်၊ ဒုဗ္ဗိက္ခာ - မပြည့်စုံသော ထမင်းရှိသည်၊ ဝါ - ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး၊ အစာရှားသည်၊ ဒွိဟိတိကာ-အစာ ရနိုင်မည်လား၊

၁။ ပက္ကာမိ၊ ပက္ကမိ။ ။ မော်လမြိုင် တောင်ပေါက်ဆရာတော်၏ ဗာလာဝတာရဂဏ္ဍီ (၃)တွဲ၊ (၂၄၄-၂၄၅)၌ "ပက္ကာမိ"ဟု ကာ-၌ ဒီယဖြင့် ပါဌ်မှန်ဟု ဆုံးဖြတ်၏။ လယ်တီဆရာတော်၏ နိရုတ္တိဒီပနီ(၄၁၃)၌ကား "ပက္ကမိ"ဟု က-၌ရသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ "ပက္ကာမိ"ဟု ကာ-၌ ဒီယဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်မျိုးသင့်ဟု မိန့်၏။ ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ကမူ ကာ-၌ ဝုဒ္ဓိ(ဒီယ)ရှိရန် ခိုင်လုံသောအကြောင်း မမြင်သောကြောင့် "ပက္ကမိ"ဟု က-၌ ရသာဖြင့် ရှိသောပါဌ်ကိုသာ နှစ်သက်တော်မူသည်။ [ဘာသာဋီကာ - (၈၁၁၇၄) ရှု။]

၂။ တေန ခေါပန သမယေန။ ။ အထ ခေါ တတ္ထ တေန စသောစကားအဆက်ပြုပုဒ်တို့သည် ရှေ့ဝါကျရှိ ကြိယာကို ပြန်၍ခွဲရိုး ထုံးစံရှိ၏။ ဤ၌ ရှေ့ကြိယာကိုခွဲလျှင် "တေန ခေါ ပန သမယေန - ဝေရဇ္ဇာပုဏ္ဏားကြီး ပြန်သွားရာ ထိုအခါ၌၊ ဝေရဇ္ဇာ - သည်၊ ဒုဗ္ဗိက္ခာ၊ ဟောတိ"ဟု ဆိုရပေလိမ့်မည်။ သို့ဖြစ်လျှင် ဝေရဇ္ဇာပုဏ္ဏားကြီးလည်း ပြန်သွားရော ဝေရဇ္ဇာမြို့ကြီးလည်း ဒုဗ္ဗိက္ခာကပ်ဆိုက်ရောဟု မလိုအပ်သောအနက် ရောက်ပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ တေန သမယေန၏အတွက် အနက်ခွဲဖို့ရာ အနိယမ ဝါကျအပို ထည့်သည်။ "ဝေရဇ္ဇာ ပုဏ္ဏားက ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကို ဝေရဇ္ဇာမြို့၌ ဝါကပ်ဖို့ရန် တောင်းပန်သောအခါ ဝေရဇ္ဇာမြို့သည် ဒုဗ္ဗိက္ခာကပ်ဆိုက်ရောက်နေသောအခါ ဖြစ်သည်"ဟု ဆိုလိုသည်။ [အဋ္ဌကထာ၌ ဝေရဇ္ဇာပနိဿာယ-ဟု ရှိ၏။ ဤ၌ ပါဠိတော်အတိုင်း ဝေရဇ္ဇာယံ ဝဿာဝါသံဟုဆိုသည်။ ယာစစာတ်သည် ဒွိကမ္မက ဖြစ်၍ ဘဂဝါဟု ဝုတ္တကံ၊ ဝဿာဝါသံဟု အဝုတ္တကံ ရှိရသည်။ ဒုဟ ယာစ ရစိ ပုစ္ဆ စသော ဘောဒစိန္တာ ဂါထာကို သတိပြု။]

၃။ ဒုဗ္ဗိက္ခာ။ ။ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ ဟူသော ဌာဗ္ဗင်အလို- "ခဲယဉ်းစွာရအပ်သော ထမင်းရှိသည်။ (ခဲခဲယဉ်းယဉ်း ထမင်းရခြင်းရှိသည်)"ဟု ဆိုပါ။

မရနိုင်မည်လားဟု နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ဖြစ်သောစိတ်၏ အမူအရာ ကြောင့်ကြဗျာပါရ ရှိသည်။ ဝါ-အသက်ရှည်နိုင်မည်လား၊ မရှည်နိုင်မည်လားဟု နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ဖြစ်သော စိတ်၏အမူအရာ ကြောင့်ကြဗျာပါရ ရှိသည်။ (တစ်နည်း) ဒွိဟိတိကာ- ခဲယဉ်းသဖြင့် အသက်မွေးရခြင်း ရှိသည်။ သေတဋ္ဌိကာ- အစာကို မရသဖြင့် သေကြကုန်သော လူတို့၏ ဖြူသောအရိုးရှိသည်။ သလာကာဂုတ္တာ-စိုက်ပျိုးအပ်သော ကောက်၏ ရိုးတံမျှသာ ပြီးစီးရာသည်။ (တစ်နည်း) သလာကာဂုတ္တာ - စာရေးတံ လက်မှတ်ဖြင့် အသက်ကိုဖြစ်စေရာသည်။ ဟောတိ၊ ပဂ္ဂဟေန-ပွေ့ပိုက်အပ်သော သပိတ်ဖြင့်၊ ဝါ-ဆွမ်းကိုခံယူကြောင်း သပိတ်ဖြင့်၊ ဥဇ္ဇေန-အရိယာနည်း ဆွမ်းရှာမှီးသဖြင့်၊ ယာပေတုံ-ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေခြင်း ငှာ၊ ဝါ-မျှတခြင်းငှာ၊ နသုကရာ-လွယ်ကူစွာ ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်မရှိ၊ ဝါ-မလွယ်ကူ။

တေန ခေါ ပန သမယေန - ဌ၊ ဥတ္တရာပထကာ-ဥတ္တရာပထတိုင်း ဟူသော နေရာရှိကုန်သော၊ ဝါ-ဂင်္ဂါမြစ်၏ မြောက်ဘက်အရပ်၌ နေကုန်သော၊ (တစ်နည်း) ဥတ္တရာပထကာ-ဥတ္တရာပထတိုင်းမှ လာကုန်သော၊ ဝါ-ဂင်္ဂါမြစ်၏ မြောက်ဘက် အရပ်မှ လာကုန်သော၊ အဿဝါဏီဇာ-မြင်းကုန်သည်တို့သည်၊ ပဉ္စမတ္တေဟိ- ကုန်သော၊ အဿသတေဟိ-တို့နှင့်တကွ၊ (တစ်နည်း) ပဉ္စမတ္တေဟိ အဿသတေဟိ- မြင်းငါးရာတို့နှင့်တကွ၊ [သဟတ္ထံ၌ တတိယာ၊] ဝေရဋ္ဌ - ဌ၊ [ဘုမ္မတ္ထံ၌ ဒုတိယာ၊] ဝဿာဝါသံ-မိုးအခါ၌ နေခြင်းသို့၊ ဝါ-မိုးလပတ်လုံး နေခြင်းသို့၊ ဥပဂတာ - ကပ် ရောက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တေဟိ-ထို မြင်းကုန်းသည်တို့သည်၊ အဿမဏ္ဍာလိကာသု- မြင်းဝိုင်းတို့၌၊ ဘိက္ခုနံ-ရဟန်းတို့၏အကျိုးငှာ၊ (ရဟန်းတို့အတွက် ရဟန်းတို့ဖို့) [တဒတ္ထသမ္ပဒါနံ]၊ ပတ္ထပတ္ထ ပုလကံ-တစ်ကွမ်းစား တစ်ကွမ်းစားသော မုယောဆန်သည်၊ ဝါ-တစ်စလယ် တစ်စလယ်သော မုယောဆန်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပညတ္တံ-နိစ္စဘတ်အနေ အားဖြင့် ဝတ်တည်ထားအပ်သည်၊ ဟောတိ။

၁။ သေတဋ္ဌိကာ။ ။ သေတဋ္ဌိကာဟု မုဒ္ဒဇ ပထမက္ခရာဖြင့်၊ အဋ္ဌကထာ၌ မူက္ခဲရှိ ၏၊ ထိုအလို - “ဖြူဖပ် ဖြူရော်ဖြစ်အောင် နှိပ်စက်တတ်သော ဖလံဖြူမှာ ကောက်ရောဂါရှိသည်” ဟု ဆိုပါ။

၂။ န သုကရာ။ ။ န သုကရာ၏ ကံသည် ဝေရဋ္ဌာတည်း၊ သို့ရာတွင် ကံအစစ် မဟုတ်၊ အာဇာရ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဘာဝပ္ပမာန ကြံ၍လည်းကောင်း၊ အာဇာရအနက် ယူ၍

ဘိက္ခု။ ပုဗ္ဗဏှသမယံ - နံနက်အခါ၌၊ နိဝါသေတွာ - သင်းပိုင်ကို ပြင်ဆင်
 ကာဝတ်၍၊ ပတ္တ စီဝရံ - ကို၊အာဒါယ-ယူ၍၊ ဝေရဉ္စ - သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ဆွမ်း
 အလိုငှာ၊ (ဆွမ်းခံ)၊ ပဝိသိတွာ - ဝင်၍၊ ပိဏ္ဍ - ကို၊ အလဘမာနာ - မရကုန်
 လသော်၊ အဿမဏ္ဍလိကာသု - တို့၌၊ ပိဏ္ဍာယ - ငှာ၊ စရိတွာ - လှည့်လည်၍
 ပတ္တပတ္တပုလကံ-ကို၊ အာရာမံ-အာရာမံသို့၊ (ကျောင်းတိုက်သို့)၊ အာဟရိတွာ-
 ဆောင်ယူ၍၊ ဥဒုက္ခလေ-ဆံ့ငယ်၌၊ ကောဇ္ဇေတွာ ကောဇ္ဇေတွာ-ထောင်း၍ ထောင်း၍
 ပရိဘုဉ္ဇန္တိ- ဘုဉ်းပေးကြကုန်၏၊ အာယသ္မာ ပန အာနန္ဒော - သည်ကား
 ပတ္တပုလကံ - တစ်စလယ်သော မုယောဆန်ကို၊ သိလာယံ - ကျောက်ပြင်၌
 ပိသိတွာ - ကြိတ်၍၊ ဘဂဝတော - အား၊ ဥပနာမေတိ-ဆက်ကပ်၏၊ [ဘဂဝတော-
 ၏၊ ဥပနာမေတိ-အနီး၌ ညွတ်စေ၏-ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊] တံ - ထိုတစ်စလယ်သော
 မုယောဆန်ကို၊ ဘဂဝါ၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ။

ဘဂဝါ၊ ဥဒုက္ခလသဒ္ဒံ - ဆံ့ငယ်သံကို၊ အသောသိ - ကြားတော်မူပြီ၊
 တထာဂတာ-တို့သည်၊ ဇာနန္ဒာပိ- သိတော်မူကုန်လျက်လည်း၊ ပုစ္ဆန္တိ-မေးတော်မူကြကုန်
 ၏၊ ဇာနန္ဒာပိ-လည်း၊ န ပုစ္ဆန္တိ-မေးတော်မူကြကုန်၊ ကာလံ-မေးသင့်ရာအခါကို၊
 ဝိဒိတွာ - သိတော်မူ၍၊ ပုစ္ဆန္တိ၊ ကာလံ-မမေးသင့်ရာ အခါကို၊ ဝိဒိတွာ၊ န ပုစ္ဆန္တိ၊
 အတ္ထသံဟိတံ-အကျိုးနှင့်စပ်ယှဉ်သော အကြောင်းကို၊ ဝါ-အကျိုးနှင့်စပ်ယှဉ်သော
 စကားကို၊ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ၊ အနတ္ထသံဟိတံ-အကျိုးနှင့် မစပ်ယှဉ်သောအကြောင်း
 ကို၊ ဝါ-အကျိုးနှင့် မစပ်ယှဉ်သော စကားကို၊ နော ပုစ္ဆန္တိ၊ အနတ္ထသံဟိတော? -
 အကျိုးနှင့် မစပ်ယှဉ်သော အကြောင်း၌၊ ဝါ-အကျိုးနှင့် မစပ်ယှဉ်သော စကား၌၊

၁။ ပုဗ္ဗဏှသမယံ။ ။ “နေ၏ ရှေ့အဖို့ဖြစ်သောအခါ၌၊ (တစ်နည်း) နေ၏
 ရှေ့အဖို့တွင် တစ်ခုသောအခါပတ်လုံး”ဟု သဒ္ဒတ္ထပေးပါ။ [ဘာသာဋီကာ-၉၅-၅]

၂။ နိဝါသေတွာ။ ။ ဝေရဉ္စ၌ ဝါကပ်သော ရဟန်းတော်များသည် တိစီဝရိကံ
 ဓုတင်ဆောင်များဖြစ်၍ လဲလှယ်စရာ သင်းပိုင်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် “နိဝါသေတွာ - သင်းပိုင်ကို
 ပြင်ဆင်ကာဝတ်၍”ဟု ပေးရသည်။ တိစီဝရိကံ ဓုတင်မဆောင်သော ရဟန်းများအတွက်မှာ
 “နိဝါသေတွာ-ကျောင်းဝတ် သင်းပိုင်ကို ရွာဝတ်သင်းပိုင်ဖြင့် လဲလှယ်ကာဝတ်ပြီး၍”ဟု ပေးပါ။
 [ဘာသာဋီကာ-၉၆ ၅]။

၃။ အနတ္ထသံဟိတေ သေတုဃာတော။ ။ အနတ္ထသံဟိတေ-၌ သတ္တမိသည် ဘုဗ္ဗတ္တ၌
 သက်၏၊ သေတုဃာတောဝယ် ဃာတော - ၌စပ်၊ “အကျိုးနှင့်မစပ်ယှဉ်သော အကြောင်းအရာ၌+
 သတ်ဖြတ်” - ဟူလို၊ (တစ်နည်း) - သာမိ (ဆဋ္ဌိကံ) အနက်၌ သတ္တမိသက်၊ “အကျိုးနှင့်
 မစပ်ယှဉ်သောစကားကို + သတ်ဖြတ်”ဟု ဆိုလိုသည်။

တထာဂတာနံ-တို့၏။ သေတုဃာတော - အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ သတ်ဖြတ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဒွိဟိ - နှစ်ပါးကုန်သော၊ အာကာရေဟိ - အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓါ - အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူပြီးကုန်သော၊ ဘဂဝန္တော - တို့သည်။ ဘိက္ခု - တို့ကို၊ ပဋိပုစ္ဆန္တိ - မေးတော်မူကုန်၏။ ဓမ္မံ - ကို၊ ဒေသေသာမ- ဟောတော်မူကုန်အံ့၊ ဣတိ ဝါ - ဤသို့ ကြံတော်မူခြင်းကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ - ဤအကြောင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ သာဝကာနံ- တို့အား၊ သိက္ခာ ပဒံ - သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပညပေသာမ - ပညတ်တော်မူကုန်အံ့၊ ဣတိဝါ - လည်းကောင်း၊ ဝါ -လည်းကောင်းတည်း။

အထ ခေါ - ဌံ၊ (ဆုံငယ်သံကို ကြားတော်မူရာ ထိုအခါ၌)၊ ဘဂဝါ၊ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ - အရှင်အာနန္ဒာကို၊ အာမန္တေသိ - မိန့်တော်မူပြီ၊ (မေးတော်မူပြီ၊ ကိ - နည်း၊) အာနန္ဒ - အာနန္ဒာ၊ သော ဥဒုက္ခလသဒ္ဓေါ - ထိုဆုံငယ်သံသည်၊ ကိနုခေါ - အဘယ်နည်း၊ (ဘာလဲ)၊ ဣတိ-ပြီ၊ ပေ၊ ဘဂဝတော - အား၊ ဇတမတ္ထံ- ဤအကြောင်းကို၊ အာရောစေသိ - လျှောက်ပြီ၊ အာနန္ဒ၊ သာဓု သာဓု-သာဓု သာဓု၊ အာနန္ဒ၊ သပ္ပုရိသေဟိ- သူတော်ကောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ တုမေဟိ - တို့သည်၊ ဝိဇိတံ - ဒုဗ္ဗိက္ခနှင့်၊ လောဘရန်မျိုး၊ အလိုဆိုးကို၊ လွှမ်းမိုး၍ အောင်အပ်ပြီ၊ ပစ္စိမာ- နောက်၌ဖြစ်သော၊ ဇနတာ-ရဟန်းအပေါင်းသည်၊ သာလိမံသောဒနံ - အသားရောပြွမ်း၊ သလေးဆွမ်းကို၊ (အသားရောပြွမ်း ဒံပေါက်ဆွမ်းကို)၊ အတိမညိဿတိ -

၁။ ကိနုခေါ။ ။ “ထိုဆုံငယ်သံသည် ဘာလဲ”ဟု မေးတော်မူရာ၌ ဆုံငယ်သံကို မေးတော်မူလိုရင်း မဟုတ်၊ ဆုံငယ်သံ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုသာ မေးလိုရင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “သော ဥဒုက္ခလသဒ္ဓေါ - သည်၊ ကိ - အဘယ်ကြောင့်၊ ဟောတိနုခေါ- ဖြစ်သနည်း”ဟု တချို့ပေးကြ၏။ သို့ရာတွင် ထိုသို့ပေးဖွယ်မလိုပါ။ မြန်မာများလည်း အကြောင်းကို မေးလိုရာဝယ် အကြောင်းကို မပေးဘဲအကျိုးကိုမေးလေ့ရှိ၏။ ဥပမာ-“ဟိုနား လူတွေစုနေတာ ဘာလဲ” စသည်တည်း။ ထို့ကြောင့် ပါဠိရှိတိုင်း ပေးသည်။

၂။ ဝိဇိတံ။ ။ ပါဠိတော်၌ ကံမပါ။ “အာနန္ဒာ သင်တို့ အောင်ပြီ”ဟု ဆိုလိုသည်။ သို့ရာတွင် အဓိပ္ပာယ်ပေါ်လွင်အောင် အဋ္ဌကထာ၌ “ဒုဗ္ဗိက္ခံ (ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားခြင်း), လောဘော, ဣစ္ဆာစာရော (အလိုဆိုး)” တို့ကို ဝိဇိတံ၏ ကံအဖြစ်ဖြင့် ပြထား၏။ ဤ၌ ထိုအတိုင်း အနက်ပေးထားသည်။ [ဘာသာဋီကာ-၁၀၇ ရှု]။

ကျော်လွန်၍ မှတ်ထင်လိမ့်မည်၊ (အထင်သေးလိမ့်မည်)၊ [ဒံပေါက်ဆွမ်းကို စားရသော်လည်း နှစ်သက်ရောင့်ရဲမှုမရှိသေးဘဲ ထို့ထက် ကောင်းမွန်သော အစားအစာကို တောင့်တကြလိမ့်ဦးမည်-ဟု ဆိုလိုသည်။] ဣတိ - ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

၁၇။ အထ ခေါ - ဦး၊ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော - သည် ၊ ပေ ၊ အဝေါစ၊ (ကိံ) ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ဇေတရဟိ - ယခုအခါ၌၊ ဝေရဉ္စာ-သည်၊ ဒုဗ္ဗိက္ခာ - မပြည့်စုံသော ထမင်းရှိပါ၏ ၊ ပေ ၊ နသုကရာ - လွယ်ကူစွာ ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်မရှိပါ၊ ဝါ - မလွယ်လူပါ၊ ဘန္တေ၊ ဣမိဿာ "မဟာပထဝိယာ - ဤမြေကြီး၏၊ ဟေဠိမတလံ - အောက်အပြင်သည်၊ သမ္ပန္နံ - ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော အရသာနှင့် ပြည့်စုံပါ၏၊ သေယျထာပိ - ဥပမာမည်သည်၊ အနိဠကံ - ပျားကောင် ပျားဥ၊ အပြစ်စုမရှိသော၊ ခုဒ္ဒမဓုံ - ပျားငယ်တို့သည် ပြုအပ်သောပျားရည်ကို၊ ဝါ - ပျားငယ်ရည်ကို၊ (အဿာဒံ သေယျထာပိ - သာယာအပ် သာယာထိုက်သကဲ့သို့)၊ ဧဝံ - တူ၊ အဿာဒံ - အပ်ပါ၏၊ ဝါ - သာယာဖွယ်ကောင်းပါ၏၊ ဘန္တေ၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ [သာဓုသည် အာယာစန အနက်ဟော၊] အဟံ၊ ပထဝီ - ကို၊ ပရိဝတ္ထေယျ-ထက်အောက်ပြောင်းပြန် လှန်လိုပါ၏၊ ဝါ - လှန်ပါရစေ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပပ္ပဋကောဇံ - မြေဆီမြေလွှာ၊ မြေဩဇာကို၊ ပရိဘုဉ္ဇိဿန္တိ-ဘုဉ်းပေးကြရပါလိမ့်မည်၊ ဣတိ - လျှောက်ပြီ။

မောဂ္ဂလ္လာန၊ ယေ တေ ပါဏာ-အကြင်သတ္တဝါတို့သည်၊ ပထဝီနိဿိတာ-မြေ၌မှီကုန်၏၊ တေ - ထိုသတ္တဝါတို့ကို၊ ကထံ - အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝါ - ဘယ်အရပ်၌၊ ကရိဿတိ - ပြုမည်နည်း၊ (ထားမည်နည်း)၊ ဣတိ- ဤသို့မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ၊ အဟံ၊ မဟာပထဝီ သေယျထာပိ - ကဲ့သို့၊ (မြေကြီးလောက်ကြီးသော)၊ ဧကံ- တစ်ဖက်သော၊ ပါဏိံ - လက်ကို၊ အဘိနိမ္မိနိဿာမိ - ဖန်ဆင်းပါမည်၊ ယေ ပါဏာ- တို့သည်၊ ပထဝီနိဿိတာ- ကုန်၏၊ တေ- တို့ကို၊ တတ္ထံ-ထိုနိမ္မိတလက်၌၊ သင်္ကာမေဿာမိ-ပြောင်းရွှေ့ပါမည်၊ ဧကေန ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ပထဝီ - ကို၊ ပရိဝတ္ထေဿာမိ- ပါမည်၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ မောဂ္ဂလ္လာန၊ အလံ- မသင့်၊ တေ-သင့်အား၊ [ရုစ္စိ-၌ ရုစဓာတ်၏ သမ္ပဒါနံ] ပထဝီ- ကို ပရိဝတ္ထေတုံ-လှန်ခြင်းသည်၊

၁။ ဘန္တေ။ ။ ဘုရားရှင်ကို လျှောက်ထားသော အလုပ်ဖြစ်၍ "ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား"ဟု ပေးသည်၊ အခြားသူဖြစ်လျှင် ထုံးစံအတိုင်း "အရှင်ဘုရား"ဟု ပေး။ ဧကဝုဇ်သာမက ဗဟုဝုဇ်လည်း သုံးစွဲနိုင်သည်။

မာ ရုစ္စိ-မနှစ်သက်နှင့်၊ သတ္တာ၊ဝိပလ္လာသမ္ပိ-ဖောက်ပြန်ခြင်းကိုလည်း၊ ပဋိလဘောယျု-
 ရကုန်ရာ၏၊ ဣတိ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘန္တေ၊ သာဓု-၏၊ သဗ္ဗော-အလုံးစုံသော၊
 ဘိက္ခုသံဃော-သည်၊ ဥတ္တရကုရုံ-မြောက်ကျွန်းသို့၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ ဂစ္ဆေယျ-သွားရာ
 ပါ၏၊ ဝါ-သွားပါရစေ၊ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ မောဂ္ဂုလ္လာန၊ အလံ-မသင့်၊ တေ-အား၊
 သဗ္ဗဿ၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-၏၊ ဥတ္တရကုရုံ-သို့၊ ပိဏ္ဏာယ၊ ဂမနံ-သွားခြင်းသည်၊
 မာရုစ္စိ-မနှစ်သက်နှင့်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ မိန့်တော်မူပြီ၊ [ဤ၌လည်း၊ ဝိပလ္လာသမ္ပိ
 သတ္တာ ပဋိလဘောယျု ဟူသော ဝါကျဆောင်ယူရမည်-ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သည်။]

၁၈။ အထ ခေါ-၌၊ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ၏၊ (စေတသော-၌စပ်)၊
 ဝါ -သည်၊ (ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ - ၌စပ်)၊ ရဟောဂတဿ-ဆိတ်ငြိမ်ရာ
 အရပ်၌ ရောက်သည်ဖြစ်၍၊ ပဋိသလ္လီနဿ - အာရုံများစွာ၊ စိတ်ကိုခွာ၏၊
 သင့်ရာကောင်းမြတ်၊ တစ်ခုတည်းသောအာရုံ၌ ငြိကပ်စဉ်၊ ဝါ - တစ်ပါးတည်း
 ကိန်းအောင်း စဉ်၊ ဧဝံ - ဤသို့၊ စေတသော - စိတ်၏၊ ပရိဝိတက္ကော-အကြံသည်၊
 ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ (ကံ)၊ ကတမေသာနံ-အဘယ်မည်ကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါနံ၊
 ဘဂဝန္တံနံ-တို့၏၊ ဗြဟ္မစရိယံ-သာသနဗြဟ္မစရိယသည်၊ စိရဋ္ဌိတိကံ-ကြာမြင့်စွာသော
 ကာလ ပတ်လုံး တည်ခြင်းရှိသည်၊ (တစ်နည်း) စိရဋ္ဌိတိကံ -
 ကြာမြင့်သောတည်ခြင်းရှိသည်၊ န အဟောသိ-မဖြစ်ခဲ့သနည်း၊ ပေ၊ အဟောသိ-
 ဖြစ်ခဲ့သနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ အကြံ ဖြစ်ပြီ။ အထ ခေါ-၌၊ (အကြံဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌)
 ပေ၊ သာယနသမယံ-ညနေအခါ၌၊ ပဋိသလ္လာနာ-အာရုံများစွာ၊ စိတ်ကိုခွာ၍၊
 သင့်ရာကောင်းမြတ်၊ တစ်ခုတည်းသောအာရုံ၌ ငြိကပ်ခြင်းမှ၊ ဝါ-တစ်ပါးတည်း
 ကိန်းအောင်းခြင်းမှ၊ ဝုဋ္ဌိတော - ထပြီးသည်၊ (ဟုတွာ) ပေ၊ အဝေါ စ၊ (ကံ)။

၁။ မာ တေ ရုစ္စိ ပေ၊ ဂမနံ။ ။ တေ-အား ပေ၊ ဂမနံ-သည်၊ မာ ရုစ္စိ၊ ဤသို့
 အနက်ပေးရ၏၊ ဤဝါကျမျိုး၌ ပါဠိသုံးစွဲရိုးအတိုင်း ကတ္တားသည် သမ္ပဒါန်ဖြစ်၍၊ ကံ၊က
 ကတ္တားဖြစ်လာသည်ကို သတိပြုပါ၊ တချို့ကား ရုစ္စိ-ကို ကံဟောကြိယာအဖြစ် ယူ၍၊ “တေ-
 သည် ပေ၊ ဂမနံ-ကို၊ မာရုစ္စိ-မနှစ်သက်အပ်ပါနှင့်”ဟု အနက်ပေးလိုကြသည်။

၂။ ပဋိသလ္လီနဿ။ ။ တချို့နေရာ၌ ပတိ အနက်မရှိ၊ သံအနက်ရှိ၏ဟုဖွင့်၏၊
 တချို့နေရာ၌ကား ပတိအနက်-ရှိ၊ သံအနက်မရှိဟုလည်း ဖွင့်၏၊ ဤနေရာ၌မူ ပတိအနက်မရှိဟု

ဘန္တေ၊ ဣဓံ-ယနေ၊ မယံ-တံပုညံတော်၏၊ ဝါ-သည်၊ ပေ၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပါပြီ၊ (ကံ)၊ ပေ၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ဖြစ်ပါပြီ၊ [မိမိအကြံဖြစ်ပုံကို လျှောက်သည်။] ဘန္တေ၊ ကတမေသာနံ၊ ပေ၊ န အဟောသိ -မဖြစ်ခဲ့ပါသနည်း၊ ပေ၊ အဟောသိ - ဖြစ်ခဲ့ပါ သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ [ဤကား ဘုရားရှင်ကို လျှောက်ထားသော မေးခွန်းဖြစ်သည်။]

သာရိပုတ္တ - သာရိပုတ္တရာ၊ ဘဂဝတော စ ဝိပဿိဿ - ဝိပဿီ ဘုရားရှင် ၏ လည်းကောင်း၊ ဘဂဝတော စ သိခိဿ - သိခီဘုရားရှင်၏ လည်းကောင်း၊ ဘဂဝတော စ ဝေဿဘုဿ-ဝေဿဘူ ဘုရားရှင်၏လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မစရိယံ-သည်၊ စိရဋ္ဌိတိကံ - သည်၊ န အဟောသိ - မဖြစ်ခဲ့။ [ကကုသန္ဓ - ကကုသန်၊ ကောဏာဂမန-ကောဏာဂုမ်၊ ကဿပ-ကဿပ၊] ပေ၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ ဣတိ-မိန့်တော်မူပြီ။

၁၉။ ဘန္တေ၊ ယေန - အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ - အကြင်အရာကြောင့်၊ ဘဂဝတော စ ဝိပဿိဿ-၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ န အဟောသိ-ခဲ့။ (သော) ဟေတု- ထိုအကြောင်းသည်၊ ကော နုခေါ - အဘယ်ပါနည်း၊ (သော) ပစ္စယော- ထိုအရာသည်၊ ကော-အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ သာရိပုတ္တ၊ ဘဂဝါ စ ဝိပဿိ၊ ပေ၊ သာဝကာနံ-တို့အား၊ ဝိတ္တာရေန-အကျယ်အားဖြင့်၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေတံ-ငှာ၊ ကိလာသုနော?- ပင်ပန်းရုံသာဟု သဘောထားတော်မူကြကုန်သည်၊ ဝိ-အားထုတ်တော်မူကြကုန်သည်၊ အဟေသံ-ကုန်ပြီ၊ နေသံ-ထိုဘုရားရှင်တို့၏၊ သုတ္တံ-သုတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဂေယျံ-ဂေယျသည်လည်းကောင်း၊ ဝေယျာကရဏံ-ဝေယျာကရဏသည် လည်းကောင်း၊ ဂါထာ - ဂါထာသည် လည်းကောင်း၊ ဥဒါနံ - ဥဒါန်းသည် လည်းကောင်း၊ ဣတိဝုတ္တကံ- ဣတိဝုတ်သည် လည်းကောင်း၊ ဇာတကံ-ဇာတ်သည် လည်းကောင်း၊

၁။ ဣဓံ။ ။ ဤပုဒ်ကို သင့်လျော်သလို အနက်ပေးရ၏၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် နံနက် (သို့မဟုတ်)နေ့လယ်၌ အကြံဖြစ်၍ ညနေချိန်ဝယ် သွားလျှောက်၏၊ သို့ဖြစ်၍ “ဣဓံ - ယနေ”ဟု ပေးသည်၊ အကြံဖြစ်ပြီးလျှင် ပြီးခြင်း သွားလျှောက်ထားလျှင်မူ “ဣဓံ-ယခု”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

၂။ ဟေတု ပစ္စယော။ ။ ဤနေရာ၌ ဤနှစ်ပုဒ် အနက်ထူးမရှိ၊ ပရိယာယ်အဖြစ်ဖြင့် ဆိုထား၏၊ သို့ဖြစ်၍ “ဟေတု-အကြောင်း၊ ပစ္စယ-အရာ”ဟု ပရိယာယ် ကွဲအောင် ပေးသည်။ [ဘာသာဋီကာ-၁၂၀၊ ၁၂၂-ရှု။]

၃။ ကိလာသုနော။ ။ တတိယက္ခရာ ၈-ဖြင့်၊ ကိလာသုနော-ဟု ပါ၌ ရှိသင့် ကြောင်း ဆရာတို့ ယူဆတော်မူကြသည်။ [ဘာသာဋီကာ- ၁၂၂-ရှု။]

အဗ္ဗတဓမ္မံ - သည်လည်းကောင်း၊ ဝေဒလ္လံ - သည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပကဉ္စ - အနည်းငယ်သည်သာလျှင်၊ အဟောသိ- ပြီ၊ သာဝကာနံ- တို့အား၊ သိက္ခာပဒံ- သိက္ခာပုဒ်ကို၊ အပညတ္တံ-ပညတ်တော်မမူအပ်၊ ပါတိမောက္ခံ-အာဏာပါတိမောက်ကို၊ အနဒ္ဒိန္ဒံ-ရွတ်ပြတော်မမူအပ်။

ဗုဒ္ဓါနံ-ကုန်သော၊ တေသံ ဘဂဝန္တာနံ-တို့၏၊ အန္တရဓာနေန-ခန္ဓာတော်၏ ကွယ်လွန်တော်မူခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓါနံ - ဘုရားရှင်တို့၏ (သစ္စပဋိဝေဓ ဉာဏ်သို့) အတုလိုက်၍ သစ္စာလေးပါးကို သိကုန်သော၊ သာဝကာနံ- မျက်မှောက်သာဝကတို့၏၊ အန္တရဓာနေန - ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပစ္စိမာ - နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေ တေသာဝကာ- တို့သည်၊ နာနာနာမာ - အထူးထူးသော အမည်ရှိကုန်၏၊ နာနာဂေါတ္တာ - အထူးထူးသော အနွယ်ရှိကုန်၏၊ နာနာဇ္ဇော - အထူးထူးသော ဇာတ်ရှိကုန်၏၊ နာနာကုလာ - အထူးထူးသောအမျိုးမှ၊ (နိက္ခမိတွာ- ထွက်၍)၊ ပဗ္ဗဇိတာ - ရှင်ရဟန်း ပြုကြကုန်၏၊ တေ - ထိုသာဝကတို့သည်၊ တံ ဗြဟ္မစရိယံ - ထိုသာသန ဗြဟ္မစရိယကို၊ ခိပ္ပညေဝ - နောက်ဆက်မချန်၊ အလျင်အမြန်သာလျှင်၊ အန္တရဓာပေသံ - ကွယ်ပျောက်စေကြကုန်ပြီ၊ သာရိပုတ္တ၊ သေယျထာပိ - ကား၊၊ ဖလဂေ - ပျဉ်ချပ်၌၊ နိက္ခိတ္တာနိ - ချထားအပ်ကုန်သော၊ သုတ္တေန- ချည်ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာနိ - မသိမ်းယူအပ်ကုန်သော၊ ဝါ - မသိကုံးအပ် ကုန်သော၊ နာနာပုပ္ဖာနိ - အမျိုးမျိုးသောပန်းတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တာနိ-ထိုပန်းတို့ကို၊ ဝါတော-လေသည်၊ ဝိကိရတိ(သေယျထာပိ)- အထူးထူး အပြားပြား၊ ကြိဖြန့်သကဲ့သို့၊ ဝိဓေတိ (သေယျထာပိ) - အရပ်တစ်ပါးသို့ရောက်အောင် မှုတ်လွင့်သကဲ့သို့၊ ဝိဒ္ဓံ သေတိ (သေယျထာပိ) - တည်ရာအရပ်မှ ဖယ်ရှားသောအားဖြင့် ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့၊ [ဇေမေဝ - ၌ လှမ်းစပ်]၊ တံ- ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ထိုသို့ကြိဖြန့်မှုတ်လွင့်

၁။ ယေ ပစ္စိမာ သာဝကာ။ ။ ကြိယာမထည့်ဘဲ ပါဠိရှိတိုင်း တုလျတ် လိင်္ဂိတ် ပေးထားသည်။ ကြိယာထည့်၍ ပေးလိုလျှင်၊ “ပစ္စိမာ-ကုန်သော၊ နာနာနာမာ-ကုန်သော ။ပေ၊ နာနာကုလာ-မှ၊ (နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍) ပဗ္ဗဇိတာ-ရှင်ရဟန်းပြုကုန်သော၊ ယေ တေ သာဝကာ သန္တိ”ဟု ပေးပါ။ [နာနာကုလာပုဒ်ကို ကစွန်းဘာသာဋီကာ -ပထမတွဲ ၃၀၂၊ ၃၀၃-၌ စိစစ် ထားပြီး၊ အဋ္ဌကထာ၌ နိက္ခမ္မ-ဟုရှိသော်လည်း သုံးစွဲရိုးအတိုင်း နိက္ခမိတွာ-ဟု ထည့်သည်။]

၂။ တံ ကိဿ ဟေတု စသည်။ ။ သေယျထာပိ ။ပေ၊ ဝိဒ္ဓံသေတိ-သည် ဥပမာနည်း၊ ဇေမေဝ ခေါ် ။ပေ၊ အန္တရဓာပေသံ - သည် ဥပမေယျတည်း၊ ဤ နှစ်ဝါကျအကြား၌ “တံ ကိဿ

ဖျက်ဆီးခံရခြင်းသည်။ ကိဿ ဟေတု - အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း၊ သုတ္တေန-
ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတတ္တာ - မသိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဝါ-
မသိကုံးအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ သာရိပုတ္တ၊ ဧဝမေဝ - ဤအတူ ၊
ပေ၊ အန္တရောပေသုံ။

တေ ဘဂဝန္တော-တို့သည်၊ သာဝကော - တို့ကို၊ စေတသာ - ဘုရားရှင်တို့၏
စိတ်ဖြင့်၊ စေတော - သာဝကတို့၏စိတ်ကို၊ ပရိစ္စ-ပိုင်းခြားကာသိ၍၊ ဩဝဒိတုံ-
ဆုံးမခြင်းငှာ၊ အကိလာသုနော - ပင်ပန်းရုံသာဟု သဘောထားတော်မမူကုန်သည်၊
ဝါ - အားထုတ်တော်မူကုန်သည်၊ အဟေသုံ၊ သာရိပုတ္တ၊ ဘူတပုဗ္ဗံ - ရှေး၌ဖြစ်ဖူး
သော အကြောင်းဝတ္ထုကား၊ ဝေဿဘူ- ဝေဿဘူမည်တော်မူသော၊ အရဟံ-သော၊
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-သော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အညတရသ္မိံ - တစ်ခုသော၊ (နာမည်မထင်
ရှားသော)၊ ဘိသနကော - ကြောက်စေတတ်သော၊ ဝနသဏ္ဍေ- တောအုပ်၌၊
သဟဿံ - တစ်ထောင်သော၊ ဘိက္ခုသံဃံ - ကို၊ စေတသာ - ကိုယ်တော်စိတ်
ဖြင့်၊ စေတော - ဘိက္ခုသံဃာ၏စိတ်ကို၊ ပရိစ္စ -၍၊ ဩဝဒတိ - ဆုံးမတော်မူ၏၊
အနုသာသတိ - သွန်သင်တော်မူ၏၊ (ကိ - အဘယ်သို့ ဆုံးမသွန်သင်တော်မူသနည်း)၊
ဧဝံ - ဤနေကွမ္မဝိတက်စသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝိတက္ကေထ - ကြံကြကုန်
လော၊ ဧဝံ - ဤကာမဝိတက်စသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ မာ ဝိတက္ကယိတ္ထ -
မကြံကြနှင့်၊ ဧဝံ - ဤသို့ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ အသုဘ အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
ယထာ တံ-တို့ အနက်မရှိ၊ အဋ္ဌကထာ၌ကား အနက်ရှိသကဲ့သို့ ဖွင့်ထားသည်။

၁။ စေတသာ စေတော။ ။ ဤပုဒ်ကို ဝါကျကြည့်၍ လျော်သလို ပေးရ၏၊ ဤ၌
“ဘဂဝန္တော”ကိုကြည့်၍ “စေတသာ-ဘုရားရှင်တို့၏စိတ်ဖြင့်”၍ဟု လည်းကောင်း
သာဝကကိုကြည့်၍ “စေတော-သာဝကတို့၏စိတ်ကို”ဟုလည်းကောင်း ပေးသည်
နောက်ဝါကျ၌လည်း ဤနည်းမို့ပါ၊ အခြားနေရာ၌ “စေတသာ-မိမိစိတ်ဖြင့်၊ စေတော - သူ၏
စိတ်ကို” စသည်ဖြင့် ဆိုပါ။

၂။ ဘူတပုဗ္ဗံ ။ ။ ပထမာ ဧကဝစနန္တ-ဟု ယူဆ၍ “ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော အကြောင်း
(ဝတ္ထု)ကား” ဟုပေးသည်။ ဒုတိယာ ဧကဝစနန္တယုလျှင် “ဘူတပုဗ္ဗံ-ကို၊ ဒေသေမိ(သို့မဟုတ်)
ကထေမိ-ဟောတော်မူမည်၊ (သို့မဟုတ်) ဒေသေဿာမိ(ကထေဿာမိ)ဟု ကြိုယာထည့်၍ ပေးပါ။

၃။ ဘိသနကော ။ ။ သဒ္ဒနိတိအလို ဘိသ-ဟု ရှိ၏၊ ဆရာများကား ဘိသ -
ရှိစေလိုသည်။ [ဘာသာဋီကာ - ၁၃၄ ရှု။]

၄။ ဧဝံ ။ ။ အာကာရဓေတကနိပါတ်ဖြစ်၍ “ဧဝံ-နေကွမ္မဝိတက်စသော
အခြင်းအရာအားဖြင့်”ဟု ပေးသည်။ “ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤနေကွမ္မဝိတက်စသည်ကို”ဟု နိဒဿ
လည်း သင့်သည်ပင်။

မနသိ-စိတ်၌၊ ကရောထ - ပြုကြ ကုန်လော၊ (တစ်နည်း) မနသိကရောထ - နှလုံး
 သွင်းကြကုန်လော၊ ဧဝံ - ဤ နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တ၊ သုဘ အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
 မနသိ-စိတ်၌၊ မာ အကတ္တ - မပြုကြ နှင့်၊ (မာ မနသာကတ္တ-နှလုံးမသွင်းကြနှင့်)၊
 ဣဒံ - ဤအကုသိုလ်ကို၊ ပံဗောထ - ပယ်စွန့်ကြကုန်လော၊ ဣဒံ - ဤကုသိုလ်ကို၊
 ဥပသမ္ပဇ္ဇ - ရ၍၊ ဝါ-ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရထ-ကုန်လော၊ ဣတိ - ဤသို့ ဆုံးမ၊
 သွန်သင်တော်မူ၏။

သာရိပုတ္တ၊ အထခေါ - ၌၊ (ဆုံးမသွန်သင်တော်မူရာ ထိုအခါ၌) တဿ
 ဘိက္ခုသဟဿဿ - ထိုရဟန်းတစ်ထောင်၏၊ [စိတ္တာနိ - ၌စပ်]၊ ဝါ - ကို၊
 [သြဝ ဒိယမာနာနံ အနုသာသိယမာနာနံ-တို့၌စပ်]၊ ပေ၊ ဘဂဝတာ - သည်၊ ဧဝံ-
 သို့၊ သြဝဒိယမာနာနံ- ဆုံးမအပ်ကုန်လသော၊ ဧဝံ -သို့၊ အနုသာသိယမာနာနံ -
 သွန်သင်အပ်ကုန်လသော်၊ အနုပါဒါယ^၁ - အာရုံပြုသောအားဖြင့် မယူမူ၍ ၊ အာသ
 ဝေဟိ- အာသဝေါတရားတို့သည်၊ စိတ္တာနိ- တို့ကို၊ ဝိမုစ္စိသု - လွတ်အပ်ကုန်ပြီ၊
 (တစ်နည်း)အနုပါဒါယ-တစ်စုံတစ်ခုသော သင်္ခတတရားကို တဏှာဒိဋ္ဌိဖြင့် ငါ့ဥစ္စာ
 ငါ့ဟု မယူမူ၍၊ အာသဝေဟိ- တို့မှ၊ စိတ္တာနိ - တို့သည်၊ ဝိမုစ္စိသု - လွတ်ကုန်ပြီ။

သာရိပုတ္တ၊ တတြ^၂ - ထို အညတရသို့ ဘိသနကေ ဝနသဏ္ဍေ- ဟူသော
 စကားရပ်၌၊ ဘိသနကဿ - ကြောက်စေတတ်သော၊ ဝါ -ကြောက်စရာကောင်းသော၊
 ဝနသဏ္ဍဿ-၏၊ ဘိသနကတသို့- ကြောက်စေမှုကိုပြုခြင်း၌၊ ဣဒံ - ဤပြောစမှတ်၊

၁။ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိသု။ ။ [ဘာသာဋီကာ- ၁၃၅၊ ၁၃၆-၇]။

၂။ တတြ သုဒံ ဘိသနကတသို့ ။ ။ ပထမနည်း၌ တတြ၌ တဖြင့် “အညတရသို့
 ဘိသနကေ ဝနသဏ္ဍေ”ဟူ သော ရှေ့စကားကိုစွဲ၊ တြ ပစ္စည်း သတ္တမိ အနက်၌ သက်၏၊
 “သုဒံ”သည် အနက်မရှိသော နိပါတ်။ ဘိသနကတသို့ကို “ဘိသန + ကတသို့”ဟု ခွဲ၊ သို့သည်
 သတ္တမိအနက်၌ သက်၏၊ ပောတိ၏ ကတ္တာကို ဣဒံ-ဟု အပိုထည့်ပါ။

“ တစ်နည်း။ ။ ဒုတိယနည်း၌ တတြဝယ် တြသည် သာမိအနက်၌ သက်၏၊ ဤ
 တတြပုဒ်ကို ဝနသဏ္ဍဿနှင့်တွဲ၊ သုဒံ ကို သု+ဣဒံ ဟုဖြတ်၊ သု သည် အနက်မရှိသော နိပါတ်၊
 ဣဒံသည် ပောတိ၏ ကတ္တာ။ ဘိသနကတသို့ ကို ဘိသနက+တ+သို့-ဟု ခွဲ၊ သို့သည်
 နိမိတ်အနက်၌ သက်၏၊ ဘိသနကတ္တသို့-ဟုဆိုလိုလျက် တ-တစ်လုံးကို ချေ။

စကားရပ်သည်၊ ဟောတိုး၊ (ကိ - အဘယ်သို့ ဖြစ်သနည်း၊) (တစ်နည်း) သာရိပုတ္တ၊
 ဘိသနကဿ-သော၊ တုတြ ဝနသဏ္ဍဿ-ထိုတော့အုပ်၏၊ ဘိသနကတသ္မိ-
 ကြောက်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဒံ - ဤပြောစမှတ်၊ စကားရပ်သည်၊
 ဟောတိ။ (ကိ)၊ ယော ကောစိ - အကြင်အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ အဝိ
 တရာဂေါ - မကင်းသော ရာဂရှိသူသည်၊ (ရာဂ မကင်းသေးသူသည်)၊ တံ ဝနသ
 ဏ္ဍံ-သို့၊ ပဝိသတိ-ဝင်၏၊ တဿ-ထိုသူ၏၊ ယောဘုယျေန - များသောအားဖြင့်၊
 လောမာနိ--မွေးညင်းတို့သည်၊ ဟံသန္တိ-ရွှင်စေကုန်၏။ (တစ်နည်း) လောမာနိ
 ဟံသန္တိ-ကြက်သီးမွေးညင်း ထကုန်၏၊ (ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်၏)။ သာရိပုတ္တ၊ ယေန-
 ကြောင့်၊ ပေ၊ နံအဟောသိ၊ (သော) ဟေတု - သည်၊ အယံ ခေါ - ဤသည်ပင်
 တည်း၊ (ဗာရာဇတော်ကို အကျယ်မဟောခြင်း၊ သုတ္တ ဂေယျ စသည်တို့ နည်းခြင်း၊
 သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မမူခြင်း၊ အာဏာပါတိမောက်ကို ရွတ်ပြတော်မမူခြင်းပင်တည်း)၊
 (သော) ပစ္စယော-သည်၊ အယံ ခေါ-ပင်တည်း။ ဣတိ-ပြီ။

၂၀။ [စာပိုဒ်-၁၉ အတိုင်း အပြည့်အစုံ ပေးပါ၊ ထူးရာကိုသာ ရေးမည်]၊ အကိ
 လာသုနော - ပင်ပန်းရုံသာဟု သဘောထားတော် မမူကြကုန်သည်၊ ဝါ-အားထုတ်
 တော်မူကြကုန်သည်၊ အဟေသံ၊ နေသံ - တို့၏၊ သုတ္တံ-သည်လည်းကောင်း၊ ပေ၊
 ဗဟုဉ္စ-များစွာလည်း၊ အဟောသိ၊ ပေ၊ ပညတ္တံ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ-ရွတ်ပြတော်မူ
 အပ်ပြီ၊ ဒိဃံ-ရှည်စွာသော၊ အဒ္ဓါနံ-ကာလပတ်လုံး၊ ဌပေသံ - တည်စေကြကုန်ပြီ၊
 ဝါ-ထားကြကုန်ပြီ၊ သုသင်္ဂဟိတာနိ - ကောင်းစွာ သိမ်းယူအပ်ကုန်သော၊ ဝါ -
 ကောင်းစွာသိကုံးအပ်ကုန်သော၊ ပုပ္ဖာနိ - (သန္တိ)။

၂၁။ အထ ခေါ-၌၊ (မိန့်တော်မူရာ ထိုအခါ၌) ပေ၊ အာသနာ - နေရာမှ၊
 ဥဋ္ဌာယ- ထ၍၊ ဧကံသံ- လက်ဝဲတစ်ဖက်၊ ပံနံ-ထက်၌၊ ဥတ္တရာသင်္ဂ-အပေါ်ရုံ
 ဧကသီကို၊ ကရိတ္တာ - ပြု၍၊ [ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂ ကရိတ္တာ - လက်ကန်တော့တင်၍]၊
 ယေန - အကြင်ဘက်၌၊ ဘဂဝါ (အတ္ထိ)၊ တေန - ဘုရားရှိရာထိုဘက်သို့၊ အဉ္စလိ-

၁။ ယေဘုယျေန။ ။ ယေဘုယျေန-များသောအားဖြင့်-ဟု ပေး၍၊ လောမာနိ-
 ၌ ဝိသေသနစပ်၊ (တစ်နည်း) ဗဟုတရာနံ သတ္တာနံ ဟူသောအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ယေဘုယျေန-
 များစွာသော သတ္တဝါတို့၏”ဟု ပေးပါ။

၂။ ယေန ဘဂဝါ။ ။ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ဘုရားရှင်၏ ရှေ့တော်မှောက်
 ရောက်၍ ထိုင်နေပြီးဖြစ်၏၊ တောင်းပန်လိုသောအခါ နေရာမှထ၍ လက်ကန်တော့တင်ပြီးလျှင်
 ဘုရားရှင်ရှိရာဘက်သို့ လက်အုပ်ချီကာ လျှောက်လေသည်၊ ထို့ကြောင့် “ယေန-အကြင်ဘက်၌”
 ဟု ဆိုသည်၊ အကယ်၍ ဘုရားရှင် ရှေ့မှောက်မဟုတ်ဘဲ အဝေးမှ လက်အုပ်ချီလျှင်မူ “ယေန-
 အကြင်အရပ်၌”ဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။

လက်အုပ်ကို၊ ပဏာမေတွာ - ညွတ်စေ၍၊ (အဉ္စလိ ပဏာမေတွာ-လက်အုပ်ချီ၍)၊
 ပေ၊ အဝေါစ၊ ယထာ - အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (သိက္ခာပုဒ်ပညတ်အပ်၊
 ပါတိမောက် ရွတ်ပြအပ်သော်)၊ ဣဒံ ဗြဟ္မစရိယံ - ဤသာသနဗြဟ္မစရိယသည်၊
 အဒ္ဓနိယံ - ရှည်သောကာလပတ်လုံးဖြစ်သည်၊ စိရဋ္ဌိတိကံ - သည်၊ အဿ-
 ဖြစ်ရာပါ၏၊ (တထာ- ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်) ဘဂဝါ-သည်၊ သာဝကာနံ-
 တို့အား၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ယံ ပညပေယျ-အကြင်ပညတ်တော်မူရာပါ၏၊ ပါတိမောက္ခ-
 အာဏာပါတိမောက်ကို၊ ယံ ဥဒ္ဓိသေယျ-အကြင်ရွတ်ပြတော်မူရာပါ၏၊ ဘဂဝါ-
 မြတ်စွာဘုရား၊ ဧတဿ-ဤသိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူခြင်း၊ အာဏာပါတိမောက်ကို
 ရွတ်ပြတော်မူခြင်း၏၊ ကာလော - အခါပါတည်း၊ [အချိန်တန်ပါပြီ - ဟု
 ဆိုလိုသည်၊] သုဂတ-ကောင်းသောစကားကို မိန့်ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၊
 ဧတဿ-၏၊ ကာလော-ပါတည်း၊ ဣတိ-ပြီ။

သာရိပုတ္တ၊ တံ၊ အာဂမေဟိ - စောင့်ဆိုင်းဦး၊ ပေ၊ တထာဂတောဝ-သည်
 သာ၊ (ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်သာ)၊ တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်း၊ အာဏာပါတိ
 မောက်ကို ရွတ်ပြခြင်း၌၊ ကာလံ-ကို၊ ဇာနိဿတိ-သိတော်မူလိမ့်မည်၊ သာရိပုတ္တ၊
 ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ ဣဓ - ဤသာသနာတော်၌၊ ဧကစ္စေ - အချို့ကုန်သော၊
 အာသဝဋ္ဌာနိယာ - အာသဝတို့၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ - ထိုထို
 အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော ဒိဋ္ဌဓမ္မိက၊ သမ္မရာယိက၊ ဒုက္ခာသဝ၊
 ကိလေသာသဝတို့၏ တည်ရာအကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ - လွန်ကျူးမှုတရား
 တို့သည်၊ သံဃေ - ၌၊ န ပါတုဘဝန္တိ - ထင်ရှားမဖြစ်ကုန်သေး၊ တာဝ - ထိုမျှ
 လောက်၊ ဝါ - ထိုအာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့ ထင်ရှားမဖြစ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊
 သတ္တာ - သည်၊ သာဝကာနံ-တို့အား၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ န ပညပေတိ-ပညတ်တော်
 မမူ၊ ပါတိမောက္ခ-ကို၊ န ဥဒ္ဓိသတိ-ရွတ်ပြတော်မမူပေ။

၁။ ယာဝ၊ တာဝ။ ။ ယာဝ - အကြင်မျှလောက်၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်-ဟု
 အလွယ်ဆိုပါ။ ယာဝ ပါသောဝါကျ၏ အနက်များကို ကြည့်၍ “တာဝ-ထိုအာသဝ ဋ္ဌာနိယဓမ္မ
 တို့ ထင်ရှားမဖြစ်သေးမီ၊ ဝါ - ထိုအာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့ ထင်ရှားမဖြစ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး”
 ဟု အကျယ်ဆိုပါ။ နေရာတိုင်း နည်းမှီသိပါ။

သာရိပုတ္တ၊ ယတော စ ခေါ - အကြင်အခါ၌ကား၊ ဣဓ - ၌၊ ဧကစ္စေ၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာ၊ ဓမ္မာ၊ သံဃေ၊ ပါတုဘဝန္တိ၊ အထ - အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့ ထင်ရှားဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာနံ - ကုန်သော ၊ တေသံယေဝဓမ္မာနံ - တို့ကိုပင်၊ ပဋိယာတာယ - ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ၊ ဝါ - တားမြစ်ခြင်းငှာ၊ သတ္တာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ၊ ပညပေတိ-၏၊ ပါတိမောက္ခံ၊ ဥဒ္ဓိသတိ-၏။

[နောက်နောက် ဝါကျများ၌ အပြည့်အစုံပေးပါ၊ ထူးရာကိုသာရေးမည်။]
 ယာဝ-လောကံ၊ သံဃော-သည်၊ ရတ္တညုမဟတ္တံ-ရဟန်းပြုရာ ကာလမှစ၍ ကြာမြင့်စွာသော ည၌တို့ကို သိကုန်သောထေရ်ကြီး ဝါကြီးတို့ဖြင့် များသည်၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တော-ရောက်သည်၊ န ဟောတိ-သေး၊ တာဝ-သံဃာ၏ ရတ္တညု မဟတ္တံအဖြစ်သို့ မရောက်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ပေ၊ ယတော စ ခေါ - ၌ကား၊ ပေ၊ ပတ္တော ဟောတိ၊ အထ-သံဃာ၏ ရတ္တညုမဟတ္တံအဖြစ်သို့ရောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ ပေ၊ ပါတုဘဝန္တိ၊ အထ-အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့ ထင်ရှားဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓိသတိ။ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-ထေရ၊ နဝ၊ ဓမ္မိမအားဖြင့် ကျယ်ပြန့်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် များသည်၏ အဖြစ်သို့၊ [ရှေးက ဝိပုလကို “ပြန့်ပြော”ဟု ခေါ်ကြ၏။]၊ ပေ၊ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-လာဘ်၏ကောင်းမြတ်သော မဟန္တအဖြစ်သို့၊ ဝါ-လာဘ်အားဖြင့် ကောင်းသည်၏ အဖြစ်၊ များသည်၏အဖြစ်သို့၊ ပေ၊ ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ-များသောသုတရှိသော သံဃာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ များစွာတတ်ကျွမ်းမှု၏ ကြီးကျယ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ပေ၊ တာဝ-ထိုသံဃာ၏ ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံအဖြစ်သို့ မရောက်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး။

ဟိ-မှန်၏၊ သာရိပုတ္တ၊ ဘိက္ခုသံဃော-ရဟန်းအပေါင်းသည်၊ နိရဗ္ဗဒေါ-ဒုဿီလဟူ ခိုးသူမရှိ၊ နိရာဒီနဝေါ-ဒုဿီလ ဟူသော အပြစ်မရှိ၊ အပဂတကာဠကော-ဒုဿီလဟူ မည်းညစ်သူမှ ကင်း၏၊ ဝါ-ကင်းသောဒုဿီလဟူ မည်းညစ်သူရှိ၏၊ သုဒ္ဓေါ-စင်ကြယ်၏၊ သာရေ-သီလစသော ဂုဏ်အနှစ်၌၊ ပတိဋ္ဌိတော-တည်၏။

၁။ ယတော စ ခေါ။ ။ ဤ စ ခေါမျိုးကို “စ ခေါ-အနွယကား”ဟု ပေးရ၏၊ အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့ ထင်ရှားမဖြစ်ခြင်း၊ သိက္ခာပုဒ် မပညတ်ခြင်းဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက် (ဗျာတိရေက) အဖို့မှ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း၊ ပညတ်ခြင်းဟူသော အလျော်(အနွယ)အဖို့ကိုပြသော အနွယ ဇောတက “စ” ဖြစ်သည်။ [န-စသော ပဋိသေပေါသော ဝါကျသည် ဗျာတိရေက၊ မပါသော ဝါကျသည် အနွယ၊ သို့ရာတွင် လွယ်ကူအောင် “ယတော စ ခေါ - အကြင်အခါ၌ ကား” ဟု ပေးသည်။]

အညွန်း။ ။ ရတ္တညုမဟတ္တံ - [ဘာသာဋီကာ - ၁၅၁]။ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ - [၁၅၃]။ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ - [၁၅၄]။ ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ - [၁၅၅]။

ဟိ-မှန်၏။ သာရိပုတ္တ၊ ဣမေသံ ပဉ္စန္ဒံ ဘိက္ခုသတာနံ-ဤရဟန်း ငါးရာတို့တွင်၊ ယော ဘိက္ခု-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပစ္စိမကော-ဂုဏ်အားဖြင့် နောက်ဆုံး၌ဖြစ်၏။ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ သောတာပန္နော - အရိယာမဂ်သို့ ရောက်သူတည်း။ ဝါ-သောတာပန်တည်း။ အဝိနိပါတဓမ္မော-အပါယ်လေးပါးတို့၌ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ကျစေတတ်သော သဘောမရှိ၊ ဝါ-အပါယ်လေးပါးတို့၌ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ကျစေတတ်သော ဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်တရား မရှိ၊ ဝါ-အပါယ်လေးပါးတို့၌ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျခြင်းသဘောမရှိ၊ နိယတော-သမ္ပတ္တနိယာမမဂ်သည် ခုနစ်ဘဝမှအထက် မဖြစ်ဖို့ရန် ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်၏။ [အဋ္ဌကထာနည်း]။ ဝါ-ခုနစ်ဘဝမှအထက် မဖြစ်ခြင်းသဘောအားဖြင့်မြဲ၏။ [ဋီကာနည်း]။ သမ္မောဓိပရာယဏော-အထက်မဂ်သုံးပါးဟူသော အလွန်ရောက်ထိုက်သော တရားရှိ၏။ ဝါ-အထက်မဂ်သုံးပါးဟူသော ဧကန်ရောက်ထိုက်သော တရားရှိ၏။ ဣတိ-ပြီ။

၂၂။ အထ ခေါ-၌၊ ပေ၊ အာယသ္မန္တံ အာနန္တံ-ကို၊ အာမန္တေ သိ-မိန့်တော်မူပြီ။ (ကံ) အာနန္တံ၊ ယေဟိ-အကြင်ဒါယကာတို့သည်၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သည်။

၁။ သောတာပန္နော။ ။ သောတာသည် အရိယာမဂ်၏ နာမည်တည်း။ အာပန္နော - ၌တ ပစ္စည်းသည် ပစ္စုပ္ပန်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “အရိယာမဂ်သို့ ရောက်သူ”ဟု ပေးသည်။ ဤနေရာ၌ “ဣဝ ပန မဂ္ဂေန ဖလဿ နာမံ ဒိန္တံ”ဟူသော အဋ္ဌကထာကိုကြည့်၍ “ဝါ-အရိယာဖိုလ်သို့+ရောက်သူတည်း”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။ (တစ်နည်း) - အာပန္နော၌ တပစ္စည်းကို အတိတ်အနက်ဟော ယူလျှင် “အရိယာမဂ်သို့ + ရောက်ပြီးသူတည်း”ဟု ပေးပါ။ [ဘာသာဋီကာ - ၁၅၉၊ ၁၆၀- ကြည့်]။

အညွန့်။ ။ အဝိနိပါတဓမ္မော-[၁၆၀၊၁၆၁]။ နိယတော-[၁၆၂]။ သမ္မောဓိပရာယဏော-[၁၆၂၊၁၆၃]။

၂။ အထ ခေါ ။ ။ ဤ၌ ရှေ့ကြိုယာကို စွဲလျှင် “အထ ခေါ-အရှင်သာရိပုတ္တရာအား မိန့်တော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌”ဟု ပေးရမည်။ သို့ရာတွင် ထိုသို့အနက်မဖြစ်၊ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး နေတော်မူပြီး ဝါကျွတ်မှ မိန့်တော်မူသော စကားဖြစ်၍-“အထ ခေါ-ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး နေတော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌”ဟု ဖြစ်စေ၊ “အထ ခေါ - ဝါကျွတ်ပြီးရာ ထိုအခါ၌”ဟု ဖြစ်စေ ပေးရမည်။

၃။ အာမန္တေ သိ ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ သမ္မောဓေသိဟုဖွင့်သော်လည်း ကာရိက်ပစ္စည်းမပါ၊ အာ + မန္တ + စုရာဒိ ဣပစ္စည်းသာ၊ သို့သော် အဓိပ္ပာယ် ထင်ရှားအောင်

(ဟုတ္တာ) ဝသံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝသန္တိ-နေတော်မူကြကုန်၏။ တေ-ထို ဒါယကာတို့ကို၊ အန ပလောကေတွာ-မပန်ပြောမူ၍၊ (မပန်ပြောဘဲ)၊ ဇနပဒစာရိကံ-ဇနပုဒ်တို့ဝယ် လှည့်လည် ခြင်းကို၊ ဝါ-ဇနပုဒ်ဒေသစာရိကို၊ န ဗက္ကမန္တိ-ဖဲကြတော်မမူကြကုန်၊ တေ-ဤသို့ ဖဲကြတော်မမူခြင်းသည်၊ တထာဂတာနံ-တို့၏၊ အာစိဏ္ဏံ ခေါ- လေ့ကျက်အပ်သော အကျင့်တည်း၊ ဝါ-ထုံးစံတည်း၊ အာနန္ဒ၊ အာယာမ-လာ၊ သွားကြစို့၊ ဝေရဉ္စ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ အပလောကေသာမ-ပန်ပြောချေကြစို့၊ ဣတိ- ပြီ၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ဧဝံ-မှန်ပါ။ ဣတိခေါ-လျှင်၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော- သည်၊ ဘဂဝတော-အား၊ ပစ္စ သောသိ-ရှေ့ရှုနားထောင်ပြီ၊ [ဋီကာနှင့် သဒ္ဒါကျမ်းများအလို]။ (တစ်နည်း)-ဣတိ ခေါ-လျှင်၊ ဘဂဝတော-၏၊ (ဝစနံ- စကားတော်ကို)၊ ပစ္စသောသိ-ရှေ့ရှုနားထောင်ပြီ၊ ဝါ-လက်ခံပြီ၊ [အဋ္ဌကထာအလို]။

အထ ခေါ-၌၊ ပေ၊ ပစ္စသမဏေန-နောက်လိုက် ရဟန်းဖြစ်သော၊ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန-အရှင်အာနန္ဒာနှင့်အတူ၊ [သဟတ္ထ၌ တတိယာ] ယေန-၌၊ ဝေရဉ္စသ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ နိဝေသနံ-အိမ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့ (ဝေရဉ္စာ ဗြဟ္မဏ၏ အိမ်ရှိရာ ထိုအရပ်သို့)၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ပညတ္ထေ-ခင်းထားအပ်ပြီးသော၊ အာသနေ- နေရာ၌၊ နိသီဒိ၊ ပေ၊ အဝေါစ။ (ကံ) [ပထမတွဲစာပိုဒ် ၂-၌ အနက်ပေးခဲ့ သည့်အတိုင်း နည်းမှီပေးပါ]။ ဗြဟ္မဏ၊ တယာ-သည်၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန် သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဝသံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုဋ္ဌာ-နေပြီးကုန်သည်၊ အမှ-ဖြစ်ကုန်၏၊ တံ- သင့်ကို၊ အပလောကေမ-ပန်ပြောပါကုန်၏၊ (ခွင့်ပန်ပါကုန်၏)၊ မယံ-တို့သည်၊ ဇနပဒစာရိကံ၊ ပက္ကမိတုံ-ငှာ၊ ဣစ္ဆာမ-အလိုရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ပြီ။

၁။ ဧဝံ ဘန္တေ ။ ။ ဧဝံ သည် သမ္ပဋိစ္စနတ္ထနိပါတ်၊ ဘန္တေသည် ရိုသေသော အားဖြင့် လေးစားထိုက်သူကို ဟောသောသဒ္ဒါ။ ဧဝံ ဘန္တေ-မှန်ပါ အရှင်ဘုရား ဟု နှစ်ပုဒ် ပေါင်းပေး၊ (တစ်နည်း) - ဘန္တေ - သည် ပဋိဝစန (စကားတုံပေးခြင်း၊ ခေါ်သည်ကို ထူးခြင်း) တည်း၊ ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ ဧဝံ - မှန်ပါဟု ခွဲပေး။ ဧဝံကိုကား ဝန်ခံသော စကားဖြစ်၍ “မှန်ပါ၊ ကောင်းပါပြီ၊ အမိန့်တော်အတိုင်းပါ” ဟုလည်းကောင်း၊ (တချို့နေရာ၌) “အေး”ဟု လည်းကောင်း သင့်လျော်သလို ပေးနိုင်သည်။

အညွန့် ။ ။ အာယာမ - [၁၆၇]။ ဧဝံ ဘန္တေ - [၁၆၇၊ ၁၆၈]။ ပစ္စ သောသိ - [၁၆၈]။

ဘော ဂေါတမ၊ သစ္စံ-မှန်ပါ၏။ မယာ-သည်၊ နိမန္တိတာ၊ (ဟုတွာ) ဝသံ-ပတ်လုံး၊ ဝုဋ္ဌာ-ကုန်သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ပါကုန်၏။ အပိစ-သို့သော်လည်း၊ (ထိုသို့ပင် တပည့်တော် ပင့်အပ်သည်ဖြစ်၍ မိုးလပတ်လုံး နေတော်မူပြီး ပါသော်လည်း)၊ ယော ဒေယျဓမ္မော-အကြင်ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းသည်၊ (ဒါတဗ္ဗော-ပေးလှူထိုက်သည်၊ အဿ-ဖြစ်ပါ၏။) [အဋ္ဌကထာ၌ ဒါတဗ္ဗော အဿ-ဟု ပါဌသေသ ထည့်ထားသည်။] သော-ထို ဒေယျဓမ္မကို၊ (ထိုပေးလှူထိုက်သော သဘော ရှိသောပစ္စည်းကို)၊ န ဒိန္နော-မပေးလှူအပ်သေးပါ။ တဉ္စ-ထိုဒေယျဓမ္မသည်လည်း၊ အသန္တံ-ထင်ရှားမရှိသည်၊ နော-မဟုတ်ပါ။ အဒါတုကဗျတာပိ-မပေးလှူလိုသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ နော-မရှိပါ။

(ယသ္မာ-ကြောင့်)၊ ယရာဝါသာ-အိမ်ဟူသော အာဝါသတို့သည်၊ ဗဟုကိစ္စာ-များသောကိစ္စ ရှိပါကုန်၏။ ဗဟုကရဏီယာ-များသောပြုဖွယ် ရှိပါကုန်၏။ (တသ္မာ-ကြောင့်)၊ [တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ-၌စပ်။] [ယံ မယံ တုမှာကံ ဒေယျဓမ္မံ ဒေယျာမ-ဟု အဋ္ဌကထာ၌ အနိယမထည့်သည်။ ယံ-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ မယံ-တို့သည်၊ တုမှာကံ-တို့အား၊ ဒေယျဓမ္မံ-ကို၊ ဒေယျာမ-လှူကုန်ရာပါ၏။] တံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ဧတ္ထ-ဤ ယရာဝါသ၌၊ ကုတော-အဘယ်မှာ၊ လဗ္ဘာ-ရအပ်ပါအံ့နည်း၊ (ကုတောလဗ္ဘာ-အဘယ်မှာ ရအပ်ပါအံ့နည်း)။

၁။ တဉ္စ ခေါ နော အသန္တံ ။ ။ ဤပုဒ်တို့ဖြင့် ဒေယျဓမ္မောကို စွဲရမည်ဖြစ်၍ “သော စ ခေါ နော အသန္နော” ဟု ပုလ္လိင်ဖြင့် ဆိုသင့်လျက် ပုလ္လိင်မှ နပုလ္လိင် ပြန်နေသည်။ (တစ်နည်း)-ယံ ဒါနဝတ္ထု တုမှာကံ ဒေယျာမ-ဟု အနိယမဝါကျ အပိုထည့်၍ တဉ္စ-ထိုဒါနဝတ္ထုသည်လည်း၊ အသန္တံ-ထင်ရှားမရှိသည်၊ နော-မဟုတ်ပါ-ဟု ပေးပါ။ [ဘာသာဋီကာ-၁၇၀]။

၂။ တံ ကု တေတ္ထ လဗ္ဘာ ။ ။ ပထမနည်း၌ ဗဟုကိစ္စာ ယရာဝါသာ ဗဟုကရဏီယာ-သည် ဟေတုဝါကျဖြစ်သောကြောင့် ယသ္မာထည့်၍ ရှေးဦးစွာပေး၊ ယသ္မာပါ၍ တသ္မာ - ဟု အပိုထည့်၊ တံ-၏ အနိယမ ဝါကျကို “ယံ တုမှာကံ ဒေယျဓမ္မံ ဒေယျာမ” ဟုထည့်၊ ယံတံ-တို့ဖြင့် ကာရဏ(အကြောင်း)ကိုစွဲ၊ ဧတ္ထ-ဖြင့် ယရာဝါသကို စွဲပါ။ ဒုတိယနည်း၌ ယံကို ကြိယာနှင့်တွဲ၍ ပေးရသော ကြိယာပရာမသန-ဟုမှတ်၊ တံ-ဖြင့် ကိစ္စကိုစွဲ၊ တတိယနည်း၌ကား၊ “ယံ အဟံ တုမှာကံ ဒေယျံ” ဟု အနိယမထည့်၍ ယံတံတို့ဖြင့် ဒါနဝတ္ထုကိုစွဲ၊ ဧတ္ထဖြင့်

(တစ်နည်း)-မယံ၊ တုမှာကံ၊ ဒေယျဓမ္မံ-ကို၊ ယံဒေယျာမ-အကြင်ပေးလှူကုန်ရာပါ၏။ တံ-ထိုပေးလှူခြင်းကိစ္စကို၊ ဝါ-ထိုပေးလှူခွင့်ကို၊ ဧတ္ထ-ဤ၊ ယရာဝါသ၌၊ ကုတော-မှ၊ လတ္တ-ရအပ်ပါအံ့နည်း၊ (တစ်နည်း)-[ယံ အဟံ တုမှာကံဒေယျ-ဟု အနိယမထည့်။ ယံ-အကြင်ပစ္စည်း၊ ဝတ္ထုကို၊ အဟံ-သည်၊ တုမှာကံ-တို့အား၊ ဒေယျ-ပေးလှူရာပါ၏။] တံ-ထိုပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဧတ္ထ-ဤဝါတွင်းသုံးလအတွင်း၌၊ ကုတော-မှ၊ လတ္တ-နည်း၊ (ဟံ မှန်၏)၊ ယရာဝါသာ-တို့သည်၊ ဗဟုကိစ္စာ-ကုန်၏၊ ဗဟုကရဏီယာ-ကုန်၏။

ဘဝံ ဂေါတမော - သည်၊ မေ-၏၊ သွာတနာယ-နက်ဖြန်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကောင်းမှု ပီတိ၊ ပါမောဇ္ဇအကျိုးငှာ၊ (နက်ဖြန် ဘုဉ်းပေးဖို့ရာ)၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဘိက္ခုသံဃေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ အဓိဝါသေတု-မိမိအထက်၌ ဝင်သက်တည်နေစေတော်မူပါ။ ဝါ-လက်ခံတော်မူပါ။ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ပေ ၊ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ ဓမ္မိယာ-တရားရှိသော၊ ကထာယ-စကားဖြင့်၊ [တရားပါသောစကား၊ တရားစကားဖြင့်၊] သန္တဿေတွာ-ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ၊ စီးပွားနှစ်ဖြာကို၊ ကောင်းစွာ ရှုမြင်စေတော်မူပြီး၍၊ ဝါ-ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ၊ စီးပွားနှစ်ဖြာကို ကောင်းစွာပြတော်မူပြီး၍၊ သမာဒါပေတွာ-ကုသိုလ်တရားတို့ကို ကောင်းစွာယူစေတော်မူပြီး၍၊ ဝါ-ကုသိုလ်တရားတို့ကို နောက်တည်စေတော်မူပြီး၍၊ သမုတ္တေဇေတွာ-ကုသိုလ်တရားတို့၌ ကောင်းစွာ ထက်သန်စေတော်မူပြီး၍၊ သမ္ပဟံသေတွာ-အားတက်သရောရှိပုံ ထင်ရှားရှိသော အခြား ဂုဏ်တို့ဖြင့် ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် ရွှင်လန်းစေတော်မူပြီး၍၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဋ္ဌာယ-ထတော်မူ၍၊ ပက္ကာမိ-ဖဲသွားပြီး၊ (ပြန်သွားပြီ)၊ ပေ ၊ တဿာ ရတ္တိယာ-ထိုည၌၏၊ အစွယေန-လွန်ရာအခါ၌၊ သဂေ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ (မိမိပိုင်ဖြစ်သော)၊ နိဝေသနေ-အိမ်၌၊ ပဏီတံ-မွန်မြတ်သော၊ ခါဒနီယံ-ခဲဖွယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘောဇနီယံ-ဘောဇဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိယာဒါပေတွာ-စီစဉ်စေပြီး၍၊ ဘဂဝတော-အား၊ ကာလံ-

အနက်ကျဉ်း။ ။ ဤသို့ အဋ္ဌကထာဖွင့်ခြင်းမှာ အနက်ထင်ရှားအောင် ဖွင့်ခြင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်အတိုင်း အကျဉ်းချုပ်အနက်ကို ပေးလိုလျှင် - ယံ မယံတုမှာကံ ဒေယျဓမ္မံ ဒေယျာမ + (အကြင်အကြောင်းကြောင့် အကျွန်ုပ်တို့သည် အရှင်ဘုရားများအား ဒေယျဓမ္မကို ပေးလှူကုန်ရာပါ၏) တံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ဧတ္ထ-ဤယရာဝါသ၌၊ ကုတော-အဘယ်မှာ၊ လတ္တ-ရအပ် ရနိုင်ပါအံ့နည်း၊ ယရာဝါသာ-အိမ်ဟူသော အာဝါသတို့သည်၊ ဗဟုကိစ္စာ-ပါကုန်၏၊ ဗဟုကရဏီယာ-ပါကုန်၏။ ဤသို့ပေးပါ။

အညွှန်း။ ။ သန္တဿေတွာ စသည်။ [၁၇၄-၁၇၉] သန္တဿေတွာ သမ္ပဝါရေတွာ။ [၁၇၆]

အချိန်ကို၊ အာရောစာပေသိ-လျှောက်စေပြီ၊ (အလျှောက်ခိုင်းပြီ)။ (ကိ-အဘယ်သို့
လျှောက်စေသနည်း)၊ ဘော၊ ဂေါတမ၊ ကာလော-ဆွမ်းစားချိန်ပါတည်း၊ ဘတ္တံ-
သည်၊ နိဠိတံ-ပြီးပါပြီ။ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်စေပြီ။

၂၃။ အထ ခေါ၊ ပေ ၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ-ဘုရားအမျိုးရှိတော်မူသော၊ ဘိက္ခုသံသံ-
ကို၊ ပဏီတေန-သော၊ ခါဒနိယေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘောဇနိယေန-ဖြင့်
လည်းကောင်း၊ သဟတ္ထံ -မိမိလက်ဖြင့်၊ သန္တပ္ပေတွာ-ကောင်းစွာနှစ်သက်စေပြီး
၍၊ သမ္ပဝါရေတွာ-ကောင်းစွာပယ်မြစ်စေပြီး၍၊ ဘုတ္တာဝိ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီး
သော၊ ဩနိတပတ္တပါဏီ-သပိတ်တော်မှ ဖယ်အပ်ပြီးသော လက်ရှိတော်မူသော၊
ဘဂဝန္တံ-ကို၊ တိစိဝရေန-သုံးထည်သော သင်္ကန်းဖြင့်၊ အစ္စာဒေသိ-ဖုံးလွှမ်းပြီး၊ ဝါ-
လျှာပြီ၊ ဧကမေကံ-တစ်ပါးတစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခုစ-ကိုလည်း၊ ဧကမေကေန-တစ်စုံ
တစ်စုံသော၊ ဒုဿယုဂေန-အဝတ်အစုံဖြင့်၊ အစ္စာဒေသိ-ပြီပေ၊ ပက္ကာမိ။

အထ ခေါ၊ ပေ ၊ ဝေရဉ္စာယံ-၌၊ ယထာဘိရန္တံ^၂-ကျွတ်ထိုက်ကြသား၊ ဝေနေ
များကို၊ ထောက်ထားရှုမျှော်၊ အလိုတော်အတိုင်း၊ ဝိဟရိတွာ-၍၊ သောရေယျံ-
သောရေယျမြို့ကို လည်းကောင်း၊ သင်္ကံသံ-လည်းကောင်း၊ ကဏ္ဍကုဇံ-လည်းကောင်း၊
အနုပဂမ္မ-မကပ်ရောက်မူ၍၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ ပယာဂပတိဋ္ဌာနံ-ပယာဂရွာ၊
ပယာဂ ဆိပ်ကမ်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-ပယာဂရွာ ပယာဂဆိပ်ကမ်းရှိရာထိုအရပ်သို့၊
ဥပသင်္ဂမိ-ကြွတော်မူပြီ၊ ဥပသင်္ဂမိတွာ-၍၊ ပယာဂပတိဋ္ဌာနေ-ပယာဂဆိပ်ကမ်း၌၊
ဂံ နဒိ-ဂင်္ဂါမြစ်ကို၊ ဥတ္တရိတွာ-ဖြတ်ကူးတော်မူ၍၊ ယေန- အကြင်လမ်းဖြင့်၊
ဗာရာဏသီ-ဗာရာဏသီမြို့သို့၊ (အဝသရိတဗ္ဗာ-ရောက်ထိုက်၏)၊ တံ-ထိုလမ်းဖြင့်။

၁။ သဟတ္ထာ ။ ။ သဟတ္ထနောင် တတိယာ နာကို အာပြု (တစ်နည်း) ကရိဏ်း အနက်၌
ပဉ္စမိသာသက်။

၂။ ယထာဘိရန္တံ ။ ။ အစ္စန္တသံယောဂမဟုတ်၊ ကြိယာ ဝိသေသနတည်း။ [၁၇၉] ။
ပယာဂပတိဋ္ဌာနံ ။ [၁၈၀]။

၃။ ယေန ဗာရာဏသီ တဒဝသရိ ။ ။ ဤအဋ္ဌကထာအတိုင်း ပေးထားသည်။

(ဗာရာဏသီ-သို့) အဝသရိ-ရောက်တော်မူပြီ။ ပေ ၊ ဝိဟရိတွာ၊ ယေန-အကြင် အရပ်၌၊ ဝေသာလီ(အတ္ထိ)တေန၊ စာရိကံ-ဒေသစာရိကို၊ ပက္ကာမိ-ပြီ၊ အနုပုဗ္ဗေန- အစဉ်အားဖြင့်၊ စာရိကံ-ကို၊ စရမာနော-လှည့်လည်တော်မူလသော်၊ ယေန-အကြင်လမ်း ဖြင့်၊ ဝေသာလီ-သို့၊ (အဝသရိတဗ္ဗာ)၊ တံ-ထိုလမ်းဖြင့်၊ (ဝေသာလီ-သို့)၊ အဝသရိ- ပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တတြဝေသာလီယံ-ထိုဝေသာလီမြို့၌၊ ဝါ-၏ အနီးဖြစ်သော၊ မဟာဝနေ-မဟာဝုန်တော၌၊ (တောကြီး၌) ကုဋ္ဌာဂါရသာလဝယ်-အထွတ်ရှိသော ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်၌၊ (အထွတ် တပ်ထားအပ်သော ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်၌)၊ ဝိဟရတိ၊ ဣတိ-ဝေရဉ္စကဏ္ဍ အပြီးတည်း။

ဝေရဉ္စဘာဏဝါရော-ဝေရဉ္စဘာဏဝါရသည်၊ နိဋ္ဌိတော-ပြီးပြီ။

၁။ ပါရာဇိကကဏ္ဍ

၁။ ပထမပါရာဇိက သုဒိန္နဘာဏဝါရ

၂၄။ တေန ခေါ ပန သမယေန-၌၊ (မြတ်စွာဘုရား၏ ဝေသာလီမြို့အနီး မဟာဝုန်တော ကုဋ္ဌာဂါရသာလဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌)၊ ဝေသာလီယာ- ၏၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ ကလန္ဒ ဂါမော နာမ-ကလန္ဒရွာမည်သည်၊ အတ္ထိ၊ တတ္ထ- ထိုကလန္ဒရွာ၌၊ သုဒိန္နောနာမ-သုဒိန် မည်သော၊ ကလန္ဒပုတ္တော-ကလန္ဒသူဌေး၏ သားဖြစ်သော၊ သေဋ္ဌိပုတ္တော-သူဌေးသားသည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ အထ ခေါ-၌၊ ကလန္ဒပုတ္တော-ကလန္ဒသူဌေး၏သားဖြစ်သော၊ သုဒိန္နော-သည်၊ သမ္မဟုလေဟိ- များစွာကုန်သော၊ သဟာယကေဟိ- သူငယ်ချင်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ ကေနစိဒေဝ- တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကရဏီယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ ဝေသာလီ - သို့၊ အဂမာသိ - သွားပြီး၊ တေန ခေါ ပန သမယေန - ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ မဟာတိယာ- များစွာသော၊ ပရိသာယ- သည်၊ ပရိဝုတော- ခြံရံအပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တော- ဟောတော်မူလျက်၊ နိသိန္နော- ထိုင်နေတော်မူသည်၊ ဟောတိ ၊ ပေ။

၁။ သဟာယကေဟိ ။ ။ သုခ ဒုက္ခ ဟူသမျှသို့ တကွ ကပ်ရောက်တတ်သော သူငယ်ချင်းတို့နှင့်၊ ဝါ - ကောင်းတူဆိုးဖက်ဖြစ်သော သူငယ်ချင်းတို့နှင့်၊ ဤသို့ အကွယ်ပေးပါ။

ဘဂဝန္တံ - ကို၊ မဟတိယာ-သော၊ ပရိသာယ-သည်၊ ပရိဂုတံ-အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တံ-လျက်၊ နိသိန္နံ-သည်ကို၊ အဒ္ဓသ-မြင်ပြီ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့်၊ အဿ-ထိုသုဒ္ဓိန္န၏၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ အဟုမ္မိ-ငါလည်းပဲ၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ယန္တုန သုဏေယျံ-အကယ်၍ နာရပါမူကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့အကြံဖြစ်ပြီ။

... အထ ခေါ် ၊ ပေ ၊ ကလန္တ ပုတ္တဿ-သော၊ သုဒ္ဓိန္နဿ-၏၊ ဧတံ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ ယထာ-ယထာ-အကြင်-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အဟံ-သည်၊ ဘဂဝတော-သည်၊ ဒေသိတံ-အပ်သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အဘဇာနာမိ-သိ၏၊ [တထာ တထာ-မေ ဥပ ပရိက္ခတော ဧဝံ ဟောတိ၊ နိယမဝါကျသည်ပါ။] တထာ တထာ-ထိုထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဥပပရိက္ခတော-စူးစမ်းဆင်ခြင်လသော်၊ မေ-အား၊ (ဧဝံ ဟောတိ-၌စပ်)၊ ဝါ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဟောတိ-ဖြစ်လာ၏၊ (စိတ်ထဲမှာ ထင်လာ၏။) (ကိ)၊ ဣဒံဗြဟ္မစရိယံ-ဤသိက္ခာသုံးရပ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သည့် မြတ်သော အကျင့်ကို၊ အဂါရံ-အိမ်၌၊ အဇ္ဈာဝသတာ-နေသူသည်၊ ဧကန္တ ပရိပုဏ္ဏံ-ဧကန်ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံစွာ၊ ဝါ-အောင်၊ ဧကန္တပရိသုဒ္ဓံ-ဧကန် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်စွာ၊ ဝါ-အောင်၊ သင်္ခလိခိတံ-ပွတ်အပ် တိုက်အပ်သောခရုသင်း နှင့် တူစွာ၊ ဝါ-ပွတ်သစ်စ ခရုသင်းနှင့်တူအောင်၊ စရိတုံ-ကျင့်ခြင်းငှာ၊ န သုကရံ-လွယ်ကူစွာမပြုအပ်၊ ဝါ-မလွယ်ကူ၊ အဟံ-သည်၊ ဧကသမသံ-ဆံမုတ်ဆိတ်ကျင့်စွယ် ကို၊ ဩဟာရေတွာ-ပယ်ရှား၍၊ (ရိတ်၍)၊ ကာသာယာနိ-ဖန်ရည်ဖြင့်ဆိုးအပ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနိ- အဝတ်တို့ကို၊ အစ္ဆာဒေတွာ- စည်း၍၊ ဝါ- ဝတ်ရုံ၍၊ အဂါရသ္မာ- မှ၊

၁။ ဘဂဝန္တံ ၊ ပေ၊ နိသိန္နံ ။ ။ မဟတိယာ-သော၊ ပရိသာယ-သည်၊ ပရိဂုတံ- အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဓမ္မံ - ကို၊ ဒေသေန္တံ - လျက်၊ နိသိန္နံ - သော၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ဤသို့၊ ဝိသေသန ဝိသေသျှ အဖြစ်ဖြင့် တချို့ အနက်ပေးလေ့ရှိကြ၏၊ ဤ၌ ဘဂဝန္တံ - ကို သာမဉ္ဇကံ (ပကတိကံ) ၊ ပေ၊ နိသိန္နံ - ကို 'ဝိသေသကံ' (ဝိကတိကံ) အဖြစ်ဖြင့် ပေးထားပါသည်။ ဤနေရာမျိုးဝယ် မြန်မာတို့လည်း "မောင်လှ မင်းစားနေတာ ငါမြင်သည်" စသည်ဖြင့် ပြောကြသည်။

၂။ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတာ ။ ။ အဂါရံ - အိမ်၌၊ အဇ္ဈာဝသတာ-နေသူသည်၊ (အဓိ+အာ-အနက်မရှိ)၊ တစ်နည်း၊ အဂါရံ-အိမ်ကို၊ အဇ္ဈာဝသတာ - အုပ်စိုး၍ အပိုင်းအခြား

(နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍)၊ အနဂါရိယံ-အိမ်၌နေခြင်း၏ အစီးအပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းမှ မရှိရာ ရဟန်းအဖြစ်သို့၊ (ရဟန်းဘောင်သို့)၊ ယန္တရပဗ္ဗဇေယျ-အကယ်၍ လူ့ကိစ္စများ စွန့်ခွာထား၍ သွားရောက်ရပါမူ ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ။

၂၅။ အထ ခေါ၊ သာ ပရိသာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘဂဝတာ-မြတ်စွာဘုရားက၊ ဓမ္မိယာ၊ ကထာယ-ဖြင့်၊ သန္တသိတာ-ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ စီးပွားနှစ်ဖြာကို ကောင်းစွာ ရှုပြင်စေအပ်ပြီးသည်၊ ဝါ-ပြုပြီးအပ်သည်၊ သမာဒါပိတာ-ကုသိုလ်တရားတို့ကို ကောင်းစွာ ယူစေအပ်ပြီးသည်၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေအပ်ပြီးသည်၊ သမုတ္တေဇိတာ- ကုသိုလ်တရားတို့၌ ကောင်းစွာထက်သန်စေအပ်ပြီးသည်၊ သမ္ပဟံသိတာ-အားတက် သရောရိပုံ ထင်ရှားရှိသော အခြားဂုဏ်တို့ဖြင့် ကောင်းစွာရွှင်လန်းစေအပ်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပေ၊ အဘိဝါဒေတွာ-အလွန်ရှိသောစွာ ရှိခိုးပြီး၍၊ ပဒက္ခိဏံ-အရိုအသေ ကို၊ ကတွာ၊ ပက္ကာမိ-ပြန်သွားပြီ။

၂၅။ အထ ခေါ၊ ပေ၊ ပရိသာယ-သည်၊ အစီရဂုဋ္ဌိတာယ-ထသွားပြီးသော ပရိသတ်၏ ကြာမြင့်သောကာလ မရှိသေးမီပေ၊ အဝေါ စ၊ ဘန္တေ၊ အဟံ-သည်၊ ယထာ ယထာ-ဖြင့်၊ ပေ၊ အာဇာနာမိ-သိပါ၏၊ ပေ၊ နသုကရံ-မလွယ်ကူပါပေ၊ အနဂါရိယံ-သို့၊ ပဗ္ဗဇိတံ-ကပ်ရောက်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ- အလိုရှိပါ၏၊ ဘဂဝါ- သည်၊ မ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေတု-ရှင်ရဟန်းဖြစ်စေတော်မူပါ၊ ဝါ- ရှင်ရဟန်းပြုပေးတော်မူပါ၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ သုဒိန္န-သုဒိန်၊ တံ-သည်၊ (အသိ-၌စပ်)၊ ဝါ-ကို၊ (အနညာတော- ၌စပ်)၊ မာတာပိတူဟိ-မိဘတို့က၊ အဂါရသွာ (နိက္ခမိတွာ) အနဂါရိယံ-သို့၊ ပဗ္ဗဇာယ- ကပ်ရောက်ခြင်းငှာ၊ အနညာတော-ခွင့်ပြုအပ် သည်၊ (ခွင့်ပြုချက်ရသည်)၊ အသိပန-ဖြစ်သလား၊ ပေ၊ အဟံ-ကို၊ ပေ၊ န အန-ညာတော-ခွင့်မပြုအပ်သေးပါ၊ ပေ၊ တထာဂတာ-တို့သည်၊ မာတာပိတူဟိ-တို့က၊ အနနညာတံ-ခွင့်မပြုအပ်သော ပုတ္တံ-ကို၊ နပဗ္ဗာဇေန္တိ-ရှင်ရဟန်း မဖြစ်စေကြကုန်၊ ဝါ-ရှင်ရဟန်းပြုမပေးကြကုန်၊ ပေ၊ ယထာ-အားဖြင့် (ပြုအပ်သော်)၊ မ-ကို၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ ပေ၊ ပဗ္ဗဇာယ-ငှာ၊ အနဇာနိဿန္တိ- ခွင့်ပြုကြပါလိမ့်မည်၊ သောဟံ-သည်၊ တထာ- (ခွင့်ပြုနိုင်လောက်အောင်သော) ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကရိသာမိ-ပြုလုပ်ပါမည်၊ ဣတိ-ပြီ။

၂၆။ အထ ခေါ် ပေ၊ တံ ကရဏီယံ-ထိုပြုဖွယ်ကိစ္စကို၊ တီရေတွာ-ပြီးဆုံး
 စေပြီး၍၊ ယေနံ -၌၊ ကလန္ဒဂါမော-(အတ္ထိ)၊ ယေန-၌၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊
 (သန္တိ) တေန-ကလန္ဒရွာ မိဘတို့ရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိပေ၊ အဝေါစ၊ (ကံ)၊
 အဗ္ဗ တာတာ-အမေတို့-အဖေတို့၊ ယထာ ယထာ၊ ပေ၊ အနဂါရိယံ-သို့၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-
 ငှာ၊ အနုဇာနာထ-ခွင့်ပြုကြပါ၊ ဣတံ-ပြီ။ [စာပိုဒ် (၂၄)အတိုင်းဆိုပါ။]။ ဧဝံ-သို့၊
 ဝုတ္တေ-ပြောအပ်သော်၊ ကလန္ဒပုတ္တဿ-သော၊ သုဒ္ဓိန္ဒဿ-၏၊ မာတာပိတရော-
 တို့သည်၊ ကလန္ဒ ပုတ္တံ-သော၊ သုဒ္ဓိန္ဒံ-ကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစံ-ကုန်ပြီ၊
 (ကံ)၊ တာတ သုဒ္ဓိန္ဒ-ချစ်သားသုဒ္ဓိန်၊ တွံ-သည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ပိယော-ချစ်အပ်
 သော၊ မနာပေါ-စိတ်ကိုတိုးပွားစေတတ်သော၊ (တစ်နည်း) မေတ္တာစိတ်ဖြင့် ရောက်အပ်
 သော၊ ဝါ-မြတ်နိုးအပ်သော၊ သုခေမိတော-ချမ်းသာသဖြင့် ကြီးပွားစေအပ်သော၊
 သုခပရိဟတော-ချမ်းသာသဖြင့် ဆောင်ရွက်အပ်သော၊ (မွေးမြူအပ်သော)၊ ဧက
 ပုတ္တကော-သနားစောင့်ရှောက်အပ်သော တစ်ယောက်တည်းသောသားသည်၊ အသိ-
 ဖြစ်၏၊ တာတ သုဒ္ဓိန္ဒ၊ တွံ-သည်၊ ဒုက္ခဿ-ဒုက္ခ၏၊ ကိဉ္စိ-အနည်းငယ်မျှကိုလည်း၊
 န ဇာနာသိ-မသိရ၊ (တစ်နည်း)၊ တာတ သုဒ္ဓိန္ဒ၊ တွံ-သည်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခု
 သော၊ ဒုက္ခဿ-ဖြင့်၊ (ဝိသယံ-အာရုံကို)၊ န ဇာနာသိ-မခံစားရ၊ (တစ်နည်း)
 တာတ သုဒ္ဓိန္ဒ၊ တွံ-သည်၊ ကိဉ္စိ-သော၊ ဒုက္ခဿ-ကို၊ န ဇာနာသိ-အမှတ်မရ၊
 (ဘာဒုက္ခကိုမျှ မမှတ်မိ)။

တေ-သင်၏၊ မရဏေနပိ-သေခြင်းကြောင့်လည်း၊ မယံ-တို့သည်၊ အကာမကာ-
 ခွဲခွာခြင်းကို အလိုမရှိကုန်ဘဲ၊ တေ-သင်နှင့်၊ ဝိနာ-ခွဲခွာရကုန်သည်၊ ဘဝိဿာမ-
 ဖြစ်ရကုန်လိမ့်မည်၊ [တေ-သည်၊ မရဏေန-၌ စပ်ခိုက် သမ္ပန်၊ ဝိနာ-၌ စပ်ခိုက်
 သဟာဒိယောဂ]။ ယေန-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ မယံ-တို့သည်၊ ဇီဝန္တံ-
 အသက်ရှင်ဆဲဖြစ်သောသင့်ကို၊ အဂါရသ္မာ ပေ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ငှာ၊ အနုဇာနိဿမ-

၁။ ယေန ကလန္ဒဂါမော ။ ။ ဤ၌ “ယေန ကလန္ဒဂါမော ယေန မာတာ
 ပိတရော” ဟု အနိယမ နှစ်ဝါကျရှိ၏၊ တေန - ဖြင့် ထိုအနိယမ နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ရွဲရ
 မည်။ ထို့ကြောင့် “တေန-ကလန္ဒရွာ မိဘတို့ရှိရာ ထို အရပ်သို့” ဟု ပေးသည်။ (တစ်နည်း)-
 ယေန-၌၊ ကလန္ဒဂါမော (အတ္ထိ)၊ တေန-ထိုအရပ်သို့လည်းကောင်း၊ ယေန-၌၊ မာတာပိတရော
 (သန္တိ)၊ တေန-သို့လည်းကောင်း၊ ဥပသင်္ကမိ။ ဤသို့ အနိယမ တစ်ခုထည့်၍လည်း ပေးနိုင်သည်။

ခွင့်ပြုရကုန်လိမ့်မည်။ တံ-ထိုအကြောင်းသည်။ ကိံ ပန^၁-အဘယ်မည်သည့်အကြောင်း တဲ့နည်း။ [ခွင့်ပြုနိုင်စရာ အကြောင်းမရှိ-ဟူလို]။ (တစ်နည်း)။ မယံ-တို့သည်။ တံ- သင့်ကို။ ဇီဝန္တံ-အသက်ရှင်ဆဲကို။ အဂါရသ္မာ၊ အနဂါရိယံ- ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ငှာ၊ ကိံ ပန အနဇာနိဿာမ-အဘယံကြောင့် ခွင့်ပြုနိုင်ကြလိမ့်မည်နည်း။ ဝါ-အဘယ်မှာ ခွင့်ပြုနိုင် ကြလိမ့်မလဲ။ (ခွင့်ကို မပြုနိုင်ပါဟု ဆိုလိုသည်)။ ဣတိ-ကုန်ပြီ။

အမှာ ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ-နှစ်ကြိမ်မြောက်လည်း၊ တတိယမ္ပိ-သုံးကြိမ်မြောက် လည်း-ဟု ဆိုပါ။

၂၇။ ပေ၊ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ တံတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ (ထိုခွင့်မပြုရာ အရပ်၌ပင်)၊ အနန္တ ရ ဟိတာယ-အကြား၌ထားအပ်သော အခင်းမရှိသော၊ ဘူမိယာ- မြေပေါ်၌၊ နိပဇ္ဇိ-လှဲအိပ်ပြီ၊ (ကိံ-အဘယ်သို့ကြံ၍ လှဲအိပ်သနည်း)၊ ဣဓေဝ-ဤ အရပ်၌ပင်၊ မေ-၏၊ မရဏံ-သေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာဝါ-ရဟန်းအဖြစ် သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့် မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍လှဲအိပ်ပြီ ။ပေ၊ ဧကမ္ပိ-တစ်ထပ်တည်းဖြစ်သော၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ နဘုဋ္ဌိ-မစားတော့ ။ပေ၊ သတ္တဝိ ဘတ္တာနိ န ဘုဋ္ဌိ။

၂၈။ ပေ၊ တာတ သုဒိန္န၊ ဥဋ္ဌေဟိ-ထပါ၊ ဘုဉ္ဇစ-စားလည်းစားပါ၊ (ထမင်း မုန့် ငါး စားလည်းစားပါ)၊ ပိဝစ-သောက်လည်းသောက်ပါ၊ (အဖျော် ရေပေါက် သောက်လည်းသောက်ပါ)၊ ပရိစာရေဟိစ^၂-ကျွမ်း (ဂျမ်း)သမား ကျေသည်တို့ကို သီဆိုကပြစေ၍ ဣန္ဒြေတို့ကိုလည်း ထိုထို ဤဤ လှည့်လည်စေပါ။ ဝါ-မြူးထူး ပျော်ပါး ကစားပါ၊ ဘုဉ္ဇန္တေ-စားလျက်၊ ပိဝန္တေ-လျက်၊ ပရိစာရေန္တေ-လျက်၊ ကာမေ-ကာမဂုဏ်တို့ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တေ-သုံးဆောင်ခံစားလျက်၊ ပုညာနိ-သုဂတိ

၁။ ကိံ ပန မယံ တံ ။ ။ ပထမနည်း၌ “ကိံ ပန မယံ တံ”သည် တစ်ဝါကျ၊ “ဇီဝန္တံ အနဇာနိဿာမ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ”သည် တစ်ဝါကျ၊ ဤသို့ နှစ်ဝါကျခွဲ။ တံသည် ပဌမန္တ နိယမ-တ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ ထိုဖြင့် ကာရဏံကို - စွဲ၊ ထိုတံ၏ အနိယမကို ယေန-ဟု ထည့်ပါ။ ဒုတိယနည်း၌ ကိံ ပန မှစ၍ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ အထိ တစ်ဝါကျတည်းသာ၊ ကိံသည် ကာရဏအနက်၌ ပဌမာဝိဘတ် ကျေသောပုဒ်၊ တံ-သည် တုမှဝါစက ဒုတိယန္တ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ ဇီဝန္တံ-သည် ထိုတံနှင့် အရတူပုဒ်၊ တံ-သင့်ကို (သာမညကံ၊ ပကတိကံ) ဇီဝန္တံ- အသက်ရှင်ဆဲကို၊ (ပိသေသကံ၊ ပိကတိကံ)။

၂။ အညွှန်း ။ ။ ပရိစာရေဟိ [၁၉၉၊ ၂၀၀]။

ရောက်ကြောင်း ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရောန္တော-ပြုလျက်၊ အဘိရမဿု-လူ့ဘောင်၌ သာ မွေ့လျော်ပါ။ တံ-သင့်ကို၊ ပေ၊ န အနုဇာနာမ-ခွင့်မပြုနိုင်ပါကုန်၊ ပေ၊ သုဒ္ဓိန္ဒာ သု]-၏၊ သဟာယကာ-တို့သည်၊ ပေ။

၂၉။ အမ္မ တာတာ - အမေတို့ အဖေတို့၊ ဒေသာ သုဒ္ဓိန္ဒော-သည်၊ အနန္တ ရဟိတာယ-သော၊ ဘူမိယာ-၌၊ ဣဓေဝ ပေ၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ နိပန္နော-လှဲအိပ်နေပါပြီ၊ တုမှေ-တို့သည်၊ သုဒ္ဓိန္ဒ-ကို၊ ပေ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ငှာ၊ သစေ နာနုဇာနိဿထ - အကယ်၍ ခွင့်မပြုကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ကုန်လသော်)၊ တတ္ထေဝ-၌ပင်၊ မရဏံ-သည်၊ အာဂမိဿတိ- (သုဒ္ဓိန္ဒထံသို့) ရောက်လာပါလိမ့်မည်၊ ပေ၊ သစေ အနုဇာနိဿထ-အကယ်၍ ခွင့်ပြုကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပဗ္ဗဇိတမ္ဗိ-ရှင်ရဟန်း ပြုပြီးလည်းဖြစ်သော၊ နံ-ထိုသုဒ္ဓိန္ဒကို၊ ဒက္ခိဿထ-မြင်ကြရပါလိမ့်မည်၊ ပေ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-၌၊ သစေ နာဘိရမိဿတိ-အကယ်၍ မမွေ့မလျော်အံ့၊ (မပျော်အံ့)၊ (ဧဝံသတိ) တဿ-ထိုသုဒ္ဓိန္ဒ၏၊ အညာ-ဤအိမ်မှအခြားသော၊ ကာ-အဘယ်မည်သော၊ ဂတိ-သွားရောက်ထိုက်သော အရပ်သည်၊ ဝါ-သွားရောက်ရာ အရပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ရှိလိမ့်မည်နည်း၊ ဣဓေဝ-ဤအိမ်သို့သာ၊ ပဗ္ဗာဂမိဿတိ-ပြန်လာပါလိမ့်မည်၊ ပေ၊ အနုဇာနာထ-ခွင့်ပြုလိုက်ကြပါကုန်၊ ပေ၊ သမ္မသုဒ္ဓိန္ဒ-မိတ်ဆွေသုဒ္ဓိန္ဒ၊ ပေ။

၃၀။ အနုညာတော-ခွင့်ပြုအပ်သည်၊ အမှီကိရ-ဖြစ်သတဲ့၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဟဋ္ဌော- ရွှင်လန်းသည်၊ ဥဒဂ္ဂေါ- တက်ကြွသော ကိုယ်စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပါဏိနာ- လက်ဖြင့်၊ ဂတ္တာနိ- ကိုယ်တို့ကို၊ ပရိပုဉ္ဇန္တော-သုတ်လျက်၊ ဝုဋ္ဌာသိ-ထပြီ၊ ပေ၊ ကတိပါဟံ- အနည်းငယ်သော ရက်ပတ်လုံး၊ ဗလံ - အားကို၊

၁။ အမ္မတာတာ ။ ။ သုဒ္ဓိန္ဒ၏ သူငယ်ချင်းများက သုဒ္ဓိန္ဒ၏ မိဘတို့ကို ခေါ်သောစကား ဖြစ်၏၊ မိမိတို့သူငယ်ချင်း၏ အဖေ အမေများဖြစ်၍ မိမိ၏ အဖေ အမေလို သဘောထားကာ ခေါ်သည်၊ ဤသို့ မယုလျှင် “အမ္မတာတာ-ဒေါဒေါတို့ ဦးဦးတို့”ဟု ဆိုပါ။

၂။ သစေ ပေ၊ နာနုဇာနိဿထ ။ ။ ရှေ့ဝါကျ၌ “သစေ ယဉ္ဇိ” ပါလျှင် နောက်ဝါကျ၌ “ဧဝံသတိ (ဧဝံသန္တေ၊ ဧဝံဟောန္တေ)”ဟု ထည့်ရ၏၊ ရှေ့ကြိယာက ဗဟုဝစ်ဖြစ်လျှင် (ဧဝံသန္တေသု၊ ဧဝံဟောန္တေသု)ဟု ထည့်ပါ။ “ဧဝံသတိ - ဤသို့

ဂဟေတွာံ ၊ -ယူ၍၊ [ဂါဟေတွာ-ယူစေ၍] ၊ပေ၊ အဝေဓ၊ ဘန္တေ၊ အဟံ-ကို၊ မာတာပိတူဟိ-တို့သည်၊ အဂါရသ္မာ၊ အနဂါရိယံ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ငှာ၊ အနညာတော-ခွင့်ပြုအပ်ပါပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ မံ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေတု-ရှင်ရဟန်း ဖြစ်စေတော်မူပါ၊ ဝါ-ရှင်ရဟန်း ပြုပေးတော်မူပါ ၊ပေ၊ ဘဂဝ တော-၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ရှင်အဖြစ်ကို၊ အလတ္ထ-ရပြီ၊ ဥပသမ္ပဒံ-မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ အလတ္ထ-ရပြီ၊^၂ အစိရူပသမ္ပန္နော-မကြာမြင့်သောကာလက မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ရောက်သော၊ ဝါ-ရဟန်းပြုပြီး၍ မကြာမြင့်သေးသော၊ အာယသ္မာ သုဒိန္နော-သည်၊ ဧဝရူပေ-ဤသို့သဘောရှိကုန်သော၊ ဓုတဂုဏေ-ကိလေသာတို့ကိုလှုပ်ခါချကြောင်း ဂုဏ်အကျင့် တို့ကို၊ သမာဒါယ-ယူ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်၍၊ ဝတ္တတိ-ဖြစ်၏၊ (ကျင့်၏)အာရညိ ကော-တော၌နေခြင်းအလေ့ရှိသည်၊ ဝါ-အာရညကင်ဓုတင်ဆောင်သည်၊ ပိဏ္ဏပါတိကော^၃ -ဆွမ်းအကျိုးငှာ (ဆွမ်းခံ) လှည့်လည်လေ့ရှိသည်၊ ဝါ-ပိဏ္ဏပါတ် ဓုတင်ဆောင် သည်၊ ပံသုကူလိကော-ပံသုကူ သင်္ကန်းကို ဆောင်လေ့ရှိသည်၊ ဝါ-ပံသုကူ ဓုတင် ဆောင်သည်၊ သပဒါနုစာရိကော-ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းသည်၏ အဖြစ်နှင့်တကွ လှည့်လည်လေ့ရှိသည်၊ ဝါ-မလျှပ်မံပေါ်၊ မဖြတ်ကျော်ဘဲ၊ အိမ်စဉ်မလပ်၊ ဆွမ်းရပ်လေ့ ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ အညတရံ-တစ်ခုသော၊ ဝဇ္ဇိဂါမံ-ဝဇ္ဇိမင်းတို့၏ရွာကို၊ ဝါ-ဝဇ္ဇိတိုင်းက ရွာကို၊ ဥပနိဿာယ-မှီ၍၊ ဝိဟရတိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန ၊ပေ၊ ယာပေတုံ။ [ဝေရဋ္ဌကဏ္ဍ စာပိုဒ်(၁၆)၌ အနက် ရေးခဲ့ပြီ။] မေ-၏၊ ဝေသာလိယံ-၌၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ ဉာတိ-တို့သည်၊ အဗာ^၄ -သုံးဆောင် ခံစားအပ်သော ကာမဂုဏ်၊ ထိုကာမဂုဏ်၏ အဆောက်အအုံတို့ဖြင့် လောက်လုံကြွယ်ဝကုန်၏၊ မဟဒ္ဒနာ-မြေဝယ်မြှုပ်ထား၊ များသောဥစ္စာရှိကုန်၏။

၁။ ဂဟေတွာ ။ ။ ဟု ပါဠိရှိသင့်ကြောင်းကို ဘာသာဋီကာ [၂၀၆] ရှုပါ။

၂။ စ ပန ။ ။ “အစိရူပသမ္ပန္နော စ ပနာယသ္မာ”ဟု ပါဠိတော်၌ “စ ပန” ပါ၏၊ ထိုကို “စ ပန-ထပ်၍ဆက်ဦးမည်”ဟု ပေးပါ။

၃။ ပိဏ္ဏပါတိကော ။ ။ အပေါင်း အာမိသ၏ သပိတ်၌ ကျခြင်းကို ရှာခြင်း အလေ့ရှိသည်၊ ဝါ-ဆွမ်းခံလှည့်လည်လေ့ရှိသည်၊ ပံသုကူလိကော-မြေပုံမှာလွှား၊ မြေမှုန့်အား နယ်၊ စက်ဆုတ်ဖွယ်သို့ ရောက်သော သင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်း အလေ့ ရှိသည်၊ ဝါ-မြေပုံအထက်၊ ကမ်းကဲ့သို့ တက်နေသောသင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်းအလေ့ ရှိသည်။ ဤသို့သဒ္ဒတ္ထဆိုပါ။

၄။ အည္ဇနံး ။ ။ အဗာ မဟဒ္ဒနာ မဟံဘောဂါ၊ [၂၀၇]။ ပဟူတဇာတ ရူပရဇော၊ ပဟူတ ဝိတ္တုပကရဏာ၊ ပဟူတဓနဓညာ၊ [၂၀၈]။

မဟာဘောဂါ-နေ့စဉ်အမြဲ သုံးစွဲအပ်သော များသော အသုံးအဆောင်ရှိကုန်၏။ ပဟူတ ဇာတရူပရတော-သာ၍များသော ရွှေငွေရှိကုန်၏။ ပဟူတ ဝိတ္တူ ပကရဏာ-များသော နှစ်သက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော အဝတ်တန်ဆာ ရှိကုန်၏။ ပဟူတဓနဉာ-များသော ရတနာ(၇)ပါးဟူသော ဥစ္စာ, ကောက်ပဲသီးနှံဟူသော ဓည ရှိကုန်၏။

အဟံ-သည်၊ ဉာတိ-တို့ကို၊ ဥပနိဿာယ-၍၊ ယံနူနပိဟရေယျ-အကယ်၍ နေရပါမူ ကောင်းလေစွ၊ ဉာတိ-တို့သည်၊ မံ-ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဒါနာနိ-အလှူ တို့ကို၊ ဒဿန္တိ-လှူကြရလိမ့်မည်၊ ပုညာနိ-တို့ကို၊ ကရိဿန္တိ-ပြုကြရလိမ့်မည်၊ ဘိက္ခူစ-တို့သည်လည်း၊ လာဘံ-လာဘ်ကို၊ (ပစ္စည်းလေးပါးကို)၊ လစ္ဆန္တိ-ရကြလိမ့် မည်၊ အဟမ္ဘိ-ငါလည်းပဲ၊ ပိဏ္ဏကေန-ဆွမ်းဖြင့်၊ နကိလမိဿာမိ- ပင်ပန်းရလိမ့်မည် မဟုတ်၊ (ပင်ပန်းတော့မည်မဟုတ်)၊ ဣတိ-ဤသို့အကြံဖြစ်ပြီ၊ ပေ၊ သေနာသနံ- အိပ်ရာနေရာကို၊ သံသာမေတွာ- သိုမှီးသိမ်းဆည်း၍၊ ပေ၊ ကုဠာဂါရသာလာယံ [စာပိုဒ်-၂၃-၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။] ကလန္တပုတ္တော-သော၊ သုဒိန္နော-သည်၊ ဝေသာလိ- သို့၊ အနုပုတ္တောကိရ-ရောက်လာပြီတဲ့၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုဆွေမျိုးတို့သည်၊ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ-၏အတွက်၊ ဝါ-ဖို့၊ [တဒတ္ထသမ္ပဒါနံ]၊ သဠိမတ္ထေ- ခြောက်ဆယ်အတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သော၊ ထာလိပါဂေ-ဆွမ်းချက်ရာ အိုးတို့ကို၊ ဝါ-ဆွမ်းအိုးတို့ကို၊ ဘတ္တာဘိဟာရံ-ရှေ့ရှုဆောင်အပ်သောဆွမ်းကို၊ အဘိဟရိံ-သု- ရှေ့ရှုဆောင်လာကြကုန်ပြီ၊ [ပိုလာကြကုန်ပြီ]၊ ပေ၊ တေ ထာလိပါဂေ-တို့ကို၊ ဘိက္ခူနံ-တို့အား၊ ဝိဿဇေတွာ-စွန့်လှူ၍၊ ပေ၊ သပဒါနံ-ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းသည်၏ အဖြစ်နှင့်တကွ၊ ဝါ-အစဉ်အတိုင်း၊ ပိဏ္ဏယ-ငှာ၊ စရမာနော-လသော်၊ ယေန-၌၊ သံကပိတု-မိမိခမည်းတော်၏၊ နိဝေသနံ-အိမ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသကံမိ။

၃၁။ ပေ၊ ဉာတိဒါသီ-ဆွေမျိုးတို့၏ကျွန်မသည်၊ (အဋ္ဌကထာနည်း)၊ ဝါ- ဆွေလိုမျိုးလို ကျွန်မသည်၊ (ဋီကာနည်း)၊ အဘိဒေါသိကံ-ပုပ်သိုးသည်၏ အဖြစ်

၁။ ဘတ္တာဘိဟာရံ အဘိဟရိံသု ။ ။ ဆွမ်းအိုးခြောက်ဆယ် ဆောင်ယူလာသည် ဟုဆိုရာ ဆွမ်းမပါဘဲ အိုးချည်းသက်သက် မဟုတ်၊ ဆွမ်းအပြည့်ပါသော အိုးများဟု သိစေလို၍“ဘတ္တာဘိဟာရံ”ဟု ကံပုဒ်အပိုပါသည်။ ထိုဆွမ်းအိုး တစ်လုံး တစ်လုံးကား ရဟန်းဆယ်ပါး ဘုဉ်းပေးနိုင်လောက်အောင် ကြီးသည်။

၂။ အဘိဒေါသိကံ ။ ။ [၂၁၀၊ ၂၁၁]။ ကုမ္မာသံ၊ [၂၁၂]။

မှတ်ချက် ။ ။ အရှင်သုဒိန္နသည် ဘုရားရှင် ဝါတော် ၁၂ ဝါမြောက်၌ ရှင်ရဟန်း ဖြစ်၏။ ဘုရားရှင် ဝါတော် ၂၀-မြောက်၌ မိမိရှစ်ဝါ အရတွင် ဆွေမျိုးအိမ်သို့ ရောက်လာသည်။

ဟူသော အပြစ်သည် လွမ်းမိုးအပ်သော၊ ဝါ-တစ်ညဉ့်လွန်ပြီးသော၊ ကုမ္မာသံ-
 တစ်ဝက်ကျက်ပြုတ်၊ မုယောဆန်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော စားဖွယ်ကို၊ ဆဇ္ဇေတုကာမာ-
 စွန့်ပစ်လိုသည်၊ ဟောတိ၊ ပေ၊ ဘဂိနိ-နမ၊ ဧတံ-အဲဒီဟာသည်၊ [သစေတံ သစေ+
 ဧတံ]၊ ဆဇ္ဇနီယဓမ္မံ-စွန့်ပစ်ထိုက်သည်၏၊ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၊ ဝါ-
 စွန့်ပစ်ထိုက်သောသဘောရှိသည်၊ (သစေ)ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ) မေ-၏၊ ဣပေတ္တေ-
 ဤသပိုတ်၌၊ အာကိရ-လောင်းထည့်လိုက်ပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ပေ၊ အာဘိဒေါသိကံ-
 သော၊ ဝါ-သော၊ တံကုမ္မာသံ-ကို၊ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ-၏၊ ပတ္တေ-၌၊
 အာကိရန္တိ-လောင်းထည့်စဉ်၊ ဟတ္တာနဉ္စ-လက်တို့၏လည်းကောင်း၊ ပါဒါနဉ္စ-ခြေတို့၏
 လည်းကောင်း၊ သရဿ၊ စ-အသံ၏လည်းကောင်း၊ နိမိတ္တံ-မှတ်သားအပ်ဖူးသော
 အခြင်းအရာကို၊ အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီ၊ (ကောင်းစွာသိပြီ ပေ၊ အဝေါစ၊ အယျေ-
 အရှင်မ၊ ယဏ္ဏေ-ပြောပါရစေ၊ ဇာနေယျာသိ-သိပါ၊ အယျပတ္တော-အရှင်သားဖြစ်သော၊
 သုဒိန္နော-သည်၊ အနုပ္ပတ္တော- ရောက်လာပါပြီ၊ ဣတိ-ပြောပြီ၊ ဇေ-ကျွန်မ၊ တံ၊
 သစ္စံ-မှန်သောစကားကို၊ သစေ ဘဏသိ-အကယ်၍ပြောအံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ တံ-
 သင့်ကို၊ အဒါသိ-ကျွန်မ၊ မဟုတ်သည်ကို၊ ကရောမိ-ပြု၏၊ ဣတိ-ပြီ။

၃၂။ တေန ခေါ ပန သမယေန-၌၊ အာယသ္မာ သုဒိန္နော-သည်၊
 အာဘိဒေါသိကံ-သော၊ တံ ကုမ္မာသံ-ကို၊ အညတရ-သော၊ ကုဋ္ဌမူလံ-နံရံခြေကို၊
 နိဿာယ-မှီ၍၊ ပရိဘုဉ္စတိ-၏၊ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ-၏၊ ပိတာပိ-
 သည်လည်း၊ ကမ္မန္တာ-အလုပ်မှ၊ (အလုပ်လုပ်ရာ အရပ်မှ)၊ အာဂစ္ဆန္တော-ပြန်လာလသော်၊
 အာယသ္မန္တံ သုဒိန္နံ-ကို၊ ပေ၊ ပရိဘုဉ္စန္တံ-စားနေသည်ကို၊ အဒ္ဒသ-မြင်ပြီ၊ ဒိသ္မာန-
 ကြောင့် ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ တာတ သုဒိန္နံ၊ အာဘိဒေါသိကံ-သော၊ ကုမ္မာသံ-
 ကို၊ ပရိဘုဉ္စိသံသိ-စားနေ၏၊ (သူတစ်ပါးပိုင် အရပ်၌ ထိုင်၍ စားနေ၏)။

၁။ ကုဋ္ဌမူလံ ။ ။ နံရံခြေရင်း၌ ထိုင်စားသည်ဟု ဆိုသော်လည်း သူတောင်းစား
 လူဆင်းရဲများကဲ့သို့ မလျောက်ပတ်သောနေရာ၌ ထိုင်စားသည်မဟုတ်၊ တတ်နိုင်သော အလှူရှင်တို့သည်
 မိမိတို့၏ အိမ်ဝင်းအတွင်း၌ သန့်ရှင်းသပ်ရပ်သော ဆွမ်းစားဇရပ်များ ဆောက်ထားကြ၏၊ ထိုဇရပ်
 ကို တံတိုင်းဖြင့် ကာရံထားကြ၏၊ သောက်ရေသုံးရေများ အဆင့်သင့်ထား၏၊ ရသေ့ ရဟန်းတို့သည်
 ဆွမ်းခံပြီးနောက် ထိုဇရပ်၌ ထိုင်၍စားကြ၏၊ အရှင်သုဒိန္နံထိုင်နေသော ဇရပ်လည်း ထိုဇရပ်မျိုး
 ပင်ဖြစ်သည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤအစဉ်အလာသည် ရှေးခေတ်က အတော်ကြာကြာထိ ရှိဟန်တူ
 ၏၊ သီဟိုဠ်မှာလည်း ထိုဇရပ်မျိုး ရှိသည်၊ ၎င်းဇရပ်ကို ကျမ်းစာများ၌ “အာသနသလာ-ရွာတွင်
 ဆွမ်းစားဇရပ်”ဟု သုံးလေ့ရှိသည်။

အတ္ထိနာမ-ငါတို့မှာ-(အဖေတို့မှာ) ဥစ္စာရှိသေးသည် မဟုတ်ပါလား၊ [အဖေတို့ မမဲ့သေးပါ-ဆိုလိုသည်။]

(တစ်နည်း) တာတ သုဒ္ဓိန္ဒာ ပေ၊ ပရိဘူဒ္ဓိဿသိ၊ အတ္ထိနာမ-အဖေတို့မှာ အသက်ရှိသေးသည် မဟုတ်ပါလား၊ [အဖေတို့ မသေသေးပါ၊ ဤကိစ္စမျိုးကို အဖေတို့ရှေ့မှောက်၌ မလုပ်သင့်ပါ-ဟု ဆိုလိုသည်။]

(တစ်နည်း) တာတ သုဒ္ဓိန္ဒာ ပေ၊ ပရိဘူဒ္ဓိဿသိ-၏၊ အတ္ထိနာမ-သင့်မှာ ရဟန်းတို့၏ ဂုဏ်အကျင့်ရှိနေသည်ဟု ထင်၏၊ [သို့အတွက် စက်ဆုပ်စရာကောင်းသော ဤမှန်အသုံးကို အမြိုက်သုဓာကဲ့သို့ ရွံရှာခြင်းမရှိဘဲ စားနေနိုင်ပေသည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

(တစ်နည်း) တာတ သုဒ္ဓိန္ဒာ ပေ၊ ပရိဘူဒ္ဓိဿသိ-စားနေ၏၊ ဝါ-စားနေသည် မှာ၊ အတ္ထိ နာမ-ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါလေရဲ့လား၊ [မျက်စိဖြင့် မြင်နေရသော်လည်း မယုံကြည်နိုင်လောက်အောင်ပင် ဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

(တစ်နည်း) တာတ သုဒ္ဓိန္ဒာ ပေ၊ ပရိဘူဒ္ဓိဿသိ-၏၊ ဝါ-စားနေတာနော်၊ အတ္ထိနာမ-ရှိမှ ရှိရပလေ၊ ဖြစ်မှဖြစ်ရပလေ။ [စိတ်ထဲမှာ မခံချင်မခံသာ ဖြစ်နေသည် ဟု ဆိုလိုသည်။] တာတ သုဒ္ဓိန္ဒာ သက်-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော (မိမိပိုင်)ဖြစ်သော၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ထဗ္ဗံ နနံ နာမ-သွားထိုက်သည် မဟုတ်ပါလား၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဂဟပတိ-အိမ်ရှင် သူဌေးကြီး၊ တေ-၏၊ ဂေဟံ-သို့၊ အဂမိမှ-သွားခဲ့ကုန်ပြီ၊ (ရောက်ခဲ့ကုန်ပြီ) တတော-ထိုအိမ်မှာ အဘိဒေါသိကော-သော၊ အယံ ကုမ္မာသော-ကို၊ (လဒ္ဓေါ-ရအပ်ပါပြီ) ဣတိ-ပြီ၊ [အဋ္ဌကထာ၌ “လဒ္ဓေါ”ဟု ပါဌသေသ ထည့်သည်။]

၁။ အတ္ထိ နာမ ပေ၊ ပရိဘူဒ္ဓိဿသိ ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ ၅-နည်းဖြင့်၏၊ ပထမ နည်းနှင့်ဒုတိယနည်း၌ အတ္ထိသည် ဝိဇ္ဇမာနတ္ထ (ရှိ) အနက်ဟောနိပါတ်၊ နာမသည် ပုစ္ဆနတ္ထ (မေးခြင်းအနက်ဟော) နိပါတ်တည်း၊ တတိယနည်း၌ အတ္ထိသည် ဝိဇ္ဇမာ နတ္ထနိပါတ်၊ နာမသည် မညတ္ထ (ထင်မှတ်ခြင်း အနက်ဟော) နိပါတ်၊ စတုတ္ထနည်း၌ အနောကပ္ပနာ (မယုံကြည်ခြင်း) အနက်ဟော၊ အတ္ထိနာမသဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်ရာဝယ် ပရိဘူဒ္ဓိဿသိ၌ ပစ္စုပ္ပန်အနက်ဝယ် အနာဂတ် ဝိဘတ် သက်ထားသည်။ ပဉ္စမနည်း၌ အမရိသန (သည်းမခံနိုင်ခြင်း) အနက်ဟော၊ အတ္ထိနာမနှင့် ယှဉ်ရာဝယ် ပရိဘူဒ္ဓိဿသိ၌ ပစ္စုပ္ပန်အနက်ဝယ် အနာဂတ်ဝိဘတ်သက်။

အထ ခေါ် ပေ။ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ-၏။ ဗာဟာယံ-လက်မောင်းကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ (တစ်နည်း) အာယသ္မတော သုဒိန္နဿကို-၊ ဗာဟာယံ-၌ ၊ ဂဟေတွာ-၍ ပေ။ တာတ သုဒိန္န-ဒိန်၊ ဧဟိ-လာပါ၊ ဃရံ-အိမ်သို့၊ ဂမိဿာမ-သွားကြစို့၊ ပေ။ သကပိတု-မိမိခမည်းတော်၏၊ နိဝေသနံ-သည်၊ (အတ္ထိ) ပေ။ ဘုဉ္ဇ-ဘုဉ်းပေးပါ ပေ။ ဂဟပတိ၊ အလံ-တော်ပြီ၊ အဇ္ဇ-ယနေ့ ၊ မေ-သည်၊ ဘတ္တကိစ္စ-ဆွမ်းကိစ္စကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ ပေ။ သွာတနာယ-နက်ဖြန်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သောကောင်းမှု ပီတိပါမောဇ္ဇ အကျိုးငှာ၊ ဘတ္တံ-ကို၊ အဓိဝါသေဟိ-လက်ခံပါ။

၃၃။ တဿာ ရတ္တိယာ-၏၊ အစ္စယေန-ကျော်လွန်ရာအခါ၌၊ ဟရိတေန-စိမ်းစိုသော၊ ဂေါမယေန-နွားချေးဖြင့်၊ ပထဝိ-ကို၊ သြပုဉ္ဇာပေတွာ-လိမ်းကျစေ၍၊ ဟိရညဿ-ငွေအသပြာ၏၊ ဧကံ-တစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ သုဝဏ္ဏဿ-ရွှေတုံး ရွှေခဲ၏၊ ဧကံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ပုဉ္ဇေ-အပုံတို့ကို၊ ကာရာပေသိ-ပြုစေပြီ၊ သြရတော-ဤဘက်၌၊ ဌိတော-တည်သော၊ ပုရိသော-သည်၊ ပါရတော- ဟိုဘက်၌၊ ဌိတံ-သော၊ ပုရိသံ-ကို၊ န ပဿတိ-မမြင်ရ၊ ပါရတော-၌၊ ဌိတော-သော၊ ပုရိသော-သည်၊ သြရတော-၌၊ ဌိတံ-သော၊ ပုရိသံ-ကို၊ န ပဿတိ-မမြင်ရ၊ တာဝမဟန္တာ-ထိုမျှလောက်ကြီးကုန်သော၊ ပုဉ္ဇာအဟေသံ၊ တေ ပုဉ္ဇေ-ထိုအပုံတို့ကို၊ ကိလဉ္ဇေဟိ-ဖျာတို့ဖြင့်၊ ပဋိစ္ဆာဒါပေတွာ-ဖုံးလွှမ်းစေ၍၊ မဇ္ဈေ-၌၊ အာသနံ-နေရာကို၊ ပညာပေတွာ-ခင်းစေ၍၊ (အခင်းခိုင်း၍) တိရောကရဏီယံ-တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာဖြင့်

၁။ ဗာဟာယံ ဂဟေတွာ ။ ။ အဋ္ဌကထာ ဤနေရာ၌ မဖွင့်၊ နောက် “ပါဒေသု ဂဟေတွာ” ကျမှ ဖွင့်ထားသည်။ [ဘာသာဋီကာ ၂၂၉-၅] ဤပုဒ်မျိုး၌ ရှေးဆရာများအလို “အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ+ဗာဟာယံ+ဂဟေတွာ - အရှင်သုဒိန်၏+လက်မောင်းကို+ကိုင်၍” ဟု လည်းကောင်း၊ “အရှင်သုဒိန်ကို+လက်မောင်း၌+ကိုင်၍” ဟု လည်းကောင်း ပေးပါ၊ ရှိရင်းဝိဘတ်အတိုင်း “အရှင်သုဒိန်၏+လက်မောင်း ၌+ကိုင်၍” ဟု မပေးနိုင်ပုံကို သတိပြု။ “တမေဓံ နိရယပါလကာ ဗာဟာသု ဂဟေတွာ” ကဲ့သို့ “အာယသ္မန္တံ သုဒိန္နံ ဗာဟာယံ ဂဟေတွာ ” ဟုလည်း ဝါကျ ရှိနိုင် သည်။ ယင်းဝါကျ၌လည်း “အရှင်သုဒိန်ကို+လက်မောင်း၌+ကိုင်၍” ဟုလည်းကောင်း၊ “အရှင်သုဒိန်၏+ လက်မောင်းကို+ကိုင်၍” ဟုလည်းကောင်း နှစ်နည်းပင် ပေးရသည်။

၂။ တိရောကရဏီယံ ပရိက္ခိပိတွာ ။ ။ ပထမနည်း၌ “တိရောကရဏီယံ” သည် တိရောသဒ္ဒါပ ပဒ ကရဓာတ် ယု ပစ္စည်း + ဣတ္ထိဇောတက ဤပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော “တိရောကရဏီ” ပုဒ်နောက် ကရိုဏ်းအနက်၌ သတ္တမိ ဝိဘတ်သက်ထားသည်၊ ဤအလို ဣတ္ထိယံ ကဲ့သို့ တိရောကရဏီယံ” ဟု ရသဖြင့် ရှိရမည်။

(အဝတ်အကာဖြင့်)။ ပရိက္ခိပိတ္တာ-ကာရံ၍၊ (တစ်နည်း)၊ တိရောကရဏီယံ-
 တင်းထိမ်ကန့်လန့်ကာကို၊ ပရိက္ခိပိတ္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်ပစ်ချ၍၊ အာယသ္မတော သုဒ္ဓိန္ဒာဏ-
 ၏၊ ပုရာဏဒုတိယိကံ-နှစ်ယောက်မြောက်ဖြစ်သော အဖော်မကို၊ ဝါ-ဇနီးဟောင်းကို၊
 အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ပြောပြ၊ (ကိ) ဝဓု-ရွေးမ၊ [ယေန အဇ္ဇ သုဒ္ဓိန္ဒော အာဂမိဿတိ-
 အနိယမထည့်၊] ယေန-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ သုဒ္ဓိန္ဒော-သည်၊
 အာဂမိဿတိ-လာလိမ့်မည်၊ တေနံ -ထို့ကြောင့်၊ (သုဒ္ဓိန် လာလိမ့်မည်ဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်)၊ ယေန အလင်္ကာရေန-ဖြင့်၊ အလင်္ကာ-တန်ဆာဆင်အပ်သည်၊
 (ပြင်ဆင်အပ်သည်)၊ သမာနာ-လသော၊ မေ-ငါ၏၊ ပုတ္တဿ-သားဖြစ်သော၊
 သုဒ္ဓိန္ဒာဏ-သည်၊ ပိယာ-ချစ်အပ်သည်၊ မနာပါ-မြတ်နိုးအပ်သည်၊ အဟောသိ-၊
 တေန အလင်္ကာရေန-ဖြင့်၊ အလင်္ကာရ-တန်ဆာဆင်ပါ၊ (ပြင်ဆင်ပါ)၊ ဣတိ-
 ဤသို့ပြောပြ၊ အယျေ-အရှင်မ၊ ဧဝံ-ကောင်းပါပြီ၊ ဣတိခေါ-လျှင်၊ ပေ၊ ပစ္စသောသိ။
 [စာပိုဒ်နံပါတ် ၂၂-၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၃၄။ အထ ခေါ ပေ၊ တေ ပုဇ္ဈေ-တို့ကို၊ ဝိဝရာပေတွာ-ဖွင့်စေ၍၊ ပေ၊
 အဝေါစ၊ (ကိ) တာတ သုဒ္ဓိန္ဒာ ဣဒံ-ဤငွေနှင့်၊ ရွေ ဥစ္စာတွေသည်၊ တေ-သင်၏၊
 မာတု-၏၊ မတ္တိကံ-အမိမှလာသော ဥစ္စာတည်း၊ (အဘွားဘက်က ပါလာသော
 ဥစ္စာတည်း)၊ ဣတ္ထိကာယ-မိန်းမတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ရေချိုးဆပ်ပြာ ပန်းနံ့သာစသော

ဒုတိယနည်း၌ တိရောသဒ္ဓါပဒ ကရဓာတ် + အနိယပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော တိရောကရဏီယ
 ဟူသော ပုလ္လိင်ပုဒ်နောင် ကံအနက်၌ အံ ဝိဘတ် သက်ထားသည်။ [၂၂၁ ရှု။]

၁။ တေနဟိ ။ ။ ပထမနည်း၌ တေန၌ တ-သည် နိယမဝါစက သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊
 ဟိတ်အနက်၌ တတိယာသက်၊ ဟိ-သည် အနက်မရှိသော ပဒပုရဏနိပါတ်၊ ထို၏ အနိယမကို
 “ယေန အဇ္ဇ သုဒ္ဓိန္ဒော အာဂမိဿတိ”ဟု ထည့်ပါ။ [အဋ္ဌကထာ၌ ယသ္မာ-ဟုရှိသော်လည်း တေန
 ဟူသော ပါဠိတော်နှင့် လျော်အောင် ယေန-ဟု ထည့်သည်။] ဒုတိယနည်း၌ တေနနှင့် ဟိ
 နှစ်ပုဒ်လုံးပင် ဥယျောဇန (တိုက်တွန်းခြင်း) အနက်ကိုဟောသော နိပါတ်တည်း။ “တေန ဟိ -
 တိုက်တွန်းပါ၏”ဟု ပေးပါ။ [၂၂၁-ရှု။]

၂။ မာတု မတ္တိကံ ။ ။ တေ-၏၊ မာတု-၏၊ [အရှင်သုဒ္ဓိန်၏အမေ] မတ္တိကံ-
 အမိဘက်မှပါလာသော ဥစ္စာ၊ (အဘွားဘက်မှ ပါလာသော ဥစ္စာ)၊ [ဤသို့ တစ်ဝါကျခွဲ၊]
 မာတိတော + အာဂတံ မတ္တိကံ-ဟုပြု၊ ဣတ္ထိကာယ-ကိုဣတ္ထိနံ+သန္တကာနိ-ဟုပြု၊ သန္တကတဒ္ဓိတံ

အသုံးအဆောင် အကျိုးငှာ၊ (လဒ္ဓိ-ရအပ်သော)၊ ဣတ္ထိဓနံ-မိန်းမ ဥစ္စာသည်။။

(တစ်နည်း) တာတ သုဒိန္န-၊ ဣဒံ-သည်၊ တေ-၏၊ မာတု-၏၊ မတ္တိကံ- အမိဥစ္စာတည်း၊ ဣတ္ထိကာယ-မိန်းမသား၏၊ ဝါ-သည်၊ (လဒ္ဓိဗွံ-ရထိုက်သော) ဣတ္ထိဓနံ-မိန်းမဥစ္စာတည်း၊ ပေတ္တိကံ-အဖ၏ဥစ္စာသည်၊ ဝါ-အဖဘက်က ပါလာသော ဥစ္စာသည်၊ အညံ-မြေဝယ်မြှုပ်ထား၊ အတိုးပွားသဖြင့်၊ အခြားအပြင်၊ အများပင် ရှိပါသေး၏၊ ပိတာမဟံ-ဘိုး၊ ဘေးတို့၏ ဥစ္စာသည်၊ ဝါ-ဘိုး၊ ဘေးတို့မှ ပါလာ သော ဥစ္စာသည်၊ အညံ-၏၊ တာတ သုဒိန္န၊ ဟိနာယ-နိမ့်ကျသော လူ့အဖြစ် အကျိုးငှာ၊ အာဝတ္တိတွာ-ပြန်လည်၍၊ (လူထွက်၍)၊ ဘောဂါ စ-စည်းစိမ်တို့ကိုလည်း၊ ဘုဂ္ဂိတုံ-သုံးဆောင်ခံစားခြင်းငှာ၊ ပုညာနိစ-တို့ကိုလည်း၊ ကာတုံ-ငှာ၊ လတ္ထာ- ရအပ်ပါကုန်၏၊ တာတ သုဒိန္န၊ ဧဟိ-လာပါ၊ ပေ၊ ကရောဟိ၊ ဣတိ-ပြီ၊ တာတ- ဖခင်၊ န ဥဿဟာမိ- (လူထွက်ဖို့ရန်) - မစွမ်းနိုင်ပါ၊ န ဝိသဟာမိ-မရဲဝံ့ပါ၊ အဘိရတော- အလွန်မွေ့လျော်သည်၊ (ဟုတွာ) အဟံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ စရာမိ- ကျင့်နေပါ၏၊ ဣတိ-ပြီ။

ဂဟပတိ-အိမ်ရှင်သူဌေးကြီး၊ တံ-သည်၊ သစေ နာတိကဗေယျာသိ- အကယ်၍ တည်ရှိပြီးသော ချစ်ခြင်းကို ဆွဲငင်၍ မပစ်လိုက်အံ့ (စိတ်မဆိုးအံ့)၊ (ဧဝံသတိ) တံ- သင့်ကို၊ ဝဒေယျာမ-ပြောလိုပါကုန်၏၊ ပေ၊ တေန ဟိ-တိုက်တွန်းပါ၏၊ တံ-သည်၊ မဟန္တေ မဟန္တေ - ကြီးကုန် ကြီးကုန်သော၊ သာဏိပသိဗ္ဗကေ- ပိုက်ဆံလျော်ချည် အိတ်တို့ကို၊ ကာရာပေတွာ-၍၊ ဟိရညသုဝဏ္ဏဿ-ငွေ၊ ရွှေဖြင့်၊ (ငွေဒင်္ဂါး၊ ရွှေတုံး ရွှေခဲဖြင့်) ပူရာပေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ သကဋေဟိ-တို့ဖြင့်၊ နိဗ္ဗာဟာပေတွာ- ထုတ်ဆောင်စေ၍၊ ဂင်္ဂါယ-ဂင်္ဂါမြစ်၏၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ သောတေ-ရေအလျဉ်း၌၊ ဩပါတေဟိ-အောက်သို့ကျစေပါ၊ (သွန်ချပါ)။

တစ်နည်း ။ ။ ဒုတိယနည်း၌ “မာတု မတ္တိကံ-အမိ၏ အမိဥစ္စာ”ဟု ဆိုသော်လည်း အမိနှစ်ယောက်မဟုတ်၊ အရှင်သုဒိန္န၏အမိ တစ်ယောက်တည်းသာ၊ [မာတု+ သန္တကံ မတ္တိကံဟုပြု။] မာတု+သန္တကံ ဟူသော ဝါကျအနက်၌ ဝိသေသအနက်ကို ဟောနိုင်သော်လည်း “မတ္တိကံ”ဟု တဒ္ဓိတံပြီးသောအခါ ဥစ္စာသာမညကိုသာ ဟောသောကြောင့် “မာတု”ရှေ့က သမ္ပန်တစ်ပုဒ် ကူပေးရသည်။ ဣတ္ထိကာယ၌ ဟိနာ + ဣတ္ထိဣတ္ထိကာ-ဟုပြု၊ က-ပစ္စည်း ဟိန အနက်၌သက်၊ ထို့နောက် သမ္ပန်အနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်၊ (တစ်နည်း) ကတ္တာအနက်၌ တတိယာသက်၊ “လဒ္ဓိဗွံ”ဟု ပါဌသေသထည့်၍ စပ်ပါ။

တံ-ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ထိုသို့ သွန်ချရခြင်းသည်)၊ ဟိယဟေတု-
 အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း၊ ဂဟပတိ၊ ဟိ-အကြင်ကြောင့်၊ တေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊
 တံတောနိဒါနံ -ထိုဥစ္စာဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ ယံ ဘယံ ဝါ-အကြင်
 ကြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ယံ ဆမ္ဘိတတ္ထံ ဝါ-အကြင်ကိုယ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်း
 ရှိသူ၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နှလုံးခုန် ရင်တုန်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊
 (ယော) လောမဟံသော ဝါ-အကြင် အမွေးတို့၏ ရွှင်လန်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊
 ဝါ-ကြက်သီးမွေးညင်း ထံခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယော) အာရက္ခော ဝါ-အကြင်
 စောင့်ရှောက်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အိမ်တွင်း အိမ်ပ၊ နေ့နေ့ညည စောင့်ရှောက်
 ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊) ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ သော-ထို ဘယ၊ ဆမ္ဘိတတ္ထ၊
 လောမဟံသ၊ အာရက္ခသည်၊ တေ-သင်၏၊ ဝါ-မှာ၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်တော့မည်
 မဟုတ်၊ ပေ၊ အနတ္တမနော-မိမိစိတ် မရှိသည်၊ ဝါ-မနှစ်သက် မကျေနပ်သည်၊
 အဟောသိ၊ (ကိ)- အဘယ်သို့ပြော၍ မနှစ်သက် မကျေနပ်သနည်း၊ ကထံဟိ-
 အဘယ်ကြောင့်၊ ပုတ္တော-သော၊ သုဒ္ဓိန္ဒော-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝက္ခတိ နာမ-ပြောရ
 သနည်း၊ (ပြောရပါလိမ့်)၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍ မနှစ်သက် မကျေနပ်ဖြစ်ပြီ။

၁။ တတော နိဒါနံ ။ ။ တ+နိဒါန+ယ တည်၊ တ-နောင် ပထမအနက်၌ တော
 ပစ္စည်းသက်၊ နိဒါန နောင် သိ သက်၊ ယ-နောင် သ သက်၊ တတော + နိဒါနံ+ယဿ ဟု သမာသ်
 ဝါကျ ဖြစ်၏၊ ဗဟုဗ္ဗိဟိ စပ်၍ သမာသ်ပြီးသောအခါ တော ပစ္စည်းမကျေသော အလုတ္တသမာသ်။
 [ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ ပထမတွဲ ၁၅၈-၉။]

တစ်နည်း ။ ။ တ + နိဒါန + ယ တည်၊ တ-နောင် သိ-သက်၊ တော-ပြု၊
 တတော+နိဒါနံ+ယဿ-ဟု သမာသ်ဝါကျဖြစ်၊ ဗဟုဗ္ဗိဟိပြီးသောအခါ ထိုတော မကျေသော
 အလုတ္တသမာသ်၊ [ဘာသာဋီကာ ပ တွဲ ၁၅၈၊ ၃ တွဲ ၂၂၆-၉။]

တစ်နည်း ။ ။ တချို့နေရာ၌ ဤပုဒ်ကို ဝါကျဟုဆို၏။ ထိုအလို တ-နောင်
 ဟိတ်အနက်၌ တော ပစ္စည်း၊ နိဒါန-နောင် ဟိတ်အနက်၌ ပထမသက်၊ “တတောနိဒါနံ-
 ထိုအကြောင်းကြောင့်”ဟု ပေး။ ထိုနည်း ဤနေရာ၌ မဖွင့်။

၂။ ကထံ ဟိ နာမ ဝက္ခတိ ။ ။ ဂရဟာ အနက်ဟော နာမ နိပါတ်နှင့် ယှဉ်ရာဝယ်
 အတိတ်အနက်၌ ဘဝိဿန္တိ သက်ထားသည်၊ သို့ဖြစ်၍ ဤအနာဂတ်ဝိဘတ်သည်
 အတိတ်အနက်ဟောဟု မှတ်ပါ၊ မြန်မာ၌လည်း “ဘာပြုလို့ ဒီလို ပြောပါလိမ့်၊ ဘာကြောင့် ဒီလို
 လုပ်ပါလိမ့်”ဟု “လိမ့်”အသုံးရှိ၏။ ထို “လိမ့်” လည်း အနာဂတ်မဟုတ်၊ အတိတ်ပင်။ [နာမေ

၃၅။ အထ ခေါ် ၊ပေ၊ ပုရာဏဒုတိယိကံ-ရှေး၌ဖြစ်သော နှစ်ယောက်မြောက် အဖော်မကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ပြောပြီ၊ (ကိံ)၊ ဝရ-ဈေးမ၊ တေန ဟိ-တိုက်တွန်း ပါ၏၊ (တစ်နည်း) [ယေန မာတုဂါမသဒိသံ ဗန္ဓနံ နတ္ထိ-ဟု အနိယမထည့်၊ ယေန-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ မာတုဂါမသဒိသံ-မာတုဂါမနှင့်တူသော၊ ဗန္ဓနံ-အနှောင်အဖွဲ့သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။] တေန-ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ [ဟိ-အနက်မရှိ]၊ [တုယံပိ ဝစနံ ကရေယျ-၌စပ်]၊ တံ-ကို၊ ပိယာ စ-ချစ်လည်း ချစ်အပ်ပါ၏၊ မနာပါ စ-မြတ်နိုးလည်း မြတ်နိုးအပ်ပါ၏၊ ပုတ္တော-သော၊ သုဒိန္နော-သည်၊ တုယံ ပိ-သင်ဈေးမ၏လည်း၊ ဝစနံ-စကားကို၊ အပ္ပေဝ နာမ ကရေယျ-ပြုတန်ရာပါ၏၊ (လိုက်နာတန်ရာပါ၏)၊ ဣတိ-ပြီ၊ ပေ။

အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ-၏၊ ပါဒေသု-ခြေတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ (တစ်နည်း) အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ-ကို၊ ပါဒေသု-တို့၌၊ ဂဟေတွာ-၍ ၊ပေ၊ အယျပုတ္တ-အရှင့်သား၊ ယာသံ-အကြင်နတ်သမီးတို့၏၊ ဟေတု-အကြောင်းကြောင့်၊ တံ-အရှင့်သားသည်၊ ဗြဟ္မစရိယံ၊ စရသိ-ကျင့်နေ၏၊ တာ အစ္ဆရာယော-ထိုနတ်သမီးတို့သည်၊ ကိဒိသာ နာမ-အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်ပါကုန်သနည်း၊ (ဘယ်လောက် လှပါကုန်သနည်း)၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘဂိနီ-နမ၊ အဟံ၊ အစ္ဆရာနံ-တို့၏၊ ဟေတု-အကြောင်းကြောင့်၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ န စရာမိ-ကျင့်နေသည်၊ ဟေ၊ ပုရာဏ ဒုတိယိကာ-သည်၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ-ယနေ့ကို အစပြု၍၊ မံ-ကို၊ အယျပုတ္တော-အရှင့်သား ဖြစ်သော၊ သုဒိန္နော-သည်၊ ဘဂိနီဝါဒေန-ဘဂိနီဟူသော စကားဖြင့်၊ (ဘဂိနီဟူသော အသုံးအနှုန်းဖြင့်)၊ သမုဒါစရတိ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆို၏၊ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ မုစ္ဆိတာ-လွန်စွာဖြစ်သော တွေဝေ မိန်းမောခြင်းရှိသည်၊ (မိုက်ကနဲ ဖြစ်သွားသည်)၊ (ဟုတွာ) ပပတာ-လဲကျသွားပြီ။

အထ ခေါ် ၊ပေ၊ ဂဟပတိ၊ ဘောဇနံ-ကို၊ သစေ ဒါတဗ္ဗံ-အကယ်၍ ပေးလျှိုထိုက်သည် ဖြစ်အံ့၊ ဒေထ- ပါကုန်၊ နော- တို့ကို၊ မာ ဝိဟေဋ္ဌယိတ္ထ-

အညွှန်း ။ ။ ပုရာဏဒုတိယိကံ ၂၂၈။ 'တေန ဟိ - ၂၂၈။ ပါဒေသု ဂဟေတွာ- ၂၂၉။

၁။ အစ္ဆရာနံ ဟေတု။ ။ မောဂ္ဂလ္လာန် “ဆဋ္ဌိဟေတွတ္ထေဟိ” သုတ်အလို “အစ္ဆရာနံ-နတ်သမီးများဟူသော၊ ဟေတု -အကြောင်းကြောင့်-ဟု တုလျှတ္ထပေးပါ။ အဋ္ဌကထာ၌-“ဒေဝစ္ဆရာနံ ဒေဝနာဋိကာနံ ကာရဏာ”ပုဒ်၌ သမ္ပန်+သမ္ပန္နိ အနက်ပေးပုံကို ကြည့်၍ “အစ္ဆရာနံ-တို့၏၊ ဟေတု-အကြောင်းကြောင့်”ဟု ပေးသည်၊ [ဘာသာဋီကာ-၂၃၀-၅]။

ဥစ္စာကိုပြု၊ မာတုဂါမကို လွတ်ခြင်းဖြင့် မညှဉ်းဆဲကြပါနှင့် ၊ပေ၊ ဘုတ္တာဝိ-
 ဆွမ်းစားပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ဩနိတ ပတ္တပါဏီ-သော၊ အာယသ္မန္တ သုဒ္ဓိန္ဒ-ကို၊
 တေဒဂေါစ- (ကိ) တာတ သုဒ္ဓိန္ဒ၊ ဣဒံ ကုလံ -ဤအမျိုးသည်၊ အမံ ၊ပေ၊
 ပဟူတဓနဓညံ။ [စာပိုဒ်နံပါတ် (၃၀)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ၊ ဧကဝုဏ် ဗဟုဝုဏ်သာထူး၏။
 လတ္တာ ၊ပေ၊ စရာမိတိ၊ [၃၄-အတိုင်း ပေးပါ။] ဗီဇကံပိ-သားမျိုးစေ့ကိုလည်း၊
 (အမျိုးအဆက်ဖြစ်သော သားကိုလည်း)၊ ဒေဟိ-ပေးပါ၊ နော-တို့၏၊ အပုတ္တကံ-
 အမွေခံမည့် သားသမီးမရှိသော၊ သာပတေယျ-ဥစ္စာနှစ်ကို၊ လိစ္ဆဝိယော-လိစ္ဆဝိမင်း
 တို့သည်၊ မာ အတိဟရာပေသု-လွမ်းမိုး၍ မဆောင်ပါစေကုန်နှင့်၊ (မသိမ်းယူပါစေနှင့်)၊
 [မသိမ်းယူစေချင်ပါ-ဟု ဆိုလိုသည်]၊ ဣတိ-ပြီ၊ အမ္မ-၊ မေ-သည်၊ တေ-
 ဤသားမျိုးစေ့ပေးမှုကို၊ ကာတံ-ငှာ၊ သက္ကာ-စွမ်းနိုင်ပါ၏၊ ပေ၊ တေရဟိ-
 ယခုအခါ၌၊ ကဟံ-အဘယ်အရပ်၌၊ ဝိဟရသိ-နေသနည်း ၊ပေ။

၃၆။ ဝဇု-ချွေးမ၊ တေန ဟိ-ပါ၏၊ ယဒါ-၌၊ ဥတုနိ-ဥတုရှိသည်၊ (ဥတုလာ
 သည်) အဟောသိ၊ တေ-၏၊ ပုပ္ဖံ-ဥတုပန်းသည်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြှိသည်၊ (ပွင့်သည်)၊
 ဟောတိ၊ အထ-ဥတုပန်းပွင့်ရာ၊ ထိုအခါ၌၊ မေ-အား၊ အာရောစေယျာသိ-ပြောပါ၊
 ပေ၊ နစိရဿေဝ-မကြာမီပင်၊ ဥတုနိ၊ အဟောသိ၊ အသာ-ထိုသူမ၏၊ ပုပ္ဖံ-သည်၊
 ဥပ္ပဇ္ဇိ ၊ပေ၊ ပုရာဏဒုတိယိကံ-ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍ ၊ပေ၊ ပုရာဏဒုတိယိ
 ကာယ-၏၊ ဗာဟာယံ-လက်မောင်းကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ (တစ်နည်း) ပုရာဏ
 ဒုတိယိကာယ-ကို၊ ဗာဟာယံ-၌၊ ဂဟေတွာ-၍၊ မဟာဝနံ-မဟာဝန်တောသို့၊
 အဇ္ဈောဂါဟေတွာ-သက်ဝင်၍၊ သိက္ခာပဒေ-ပထမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို၊ အပညတ္တေ-
 ပညတ်တော် မမူအပ်သေးမီ၊ အနာဒိနဝဒေသော-အပြစ်ကိုမမြင်သည် (ဖြစ်၍)၊
 ပုရာဏဒုတိယိကာယ-၌၊ တိက္ခတ္တံ-သုံးကြိမ်၊ မေထုနံ ဓမ္မံ-မေထုန်အကျင့်ကို၊
 အဘိဝိညာပေသိ-ဖြစ်စေပြီ၊ သာ-ထိုသူမသည်၊ တေန-ထိုလွန်ကျူးမှုကြောင့်၊ ဂမ္ဘံ-
 ကိုယ်ဝန်ကို၊ ဂဏှိ-ယူပြီ။

ဘုမ္မာ-မြေ၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေဝါ-နတ်တို့သည်၊ သဒ္ဓံ-အသံကို၊ အနုသာဝေသု-
 တစ်ဆင့်ကြားသိစေကြကုန်ပြီ၊ (ကိ) ဘော-အိုအချင်းတို့၊ ဘိက္ခုသံဃော-သည်၊
 နိရုဗ္ဗဒေါဝတ-ရှေးအခါက၊ ဒုဿီလဟူ၊ ခိုးသူမရှိလေစွကြော်၊ နိရာဒိနဝေါ (ဝတ)-
 ဒုဿီလညစ်၊ အပြစ်မရှိလေစွကြော်၊ ကလန္တပုတ္တေန-သော၊ သုဒ္ဓိန္ဒေန-သည်၊
 အဗျဒံ-ဒုဿီလဟူသော၊ ခိုးမှုကို၊ ဥပ္ပါဒိတံ (ဝတ)-ဖြစ်စေအပ်ပြီတကား ၊ပေ၊

ဣတိ-ဤသို့ ကြွေးကြော်ကြကုန်ပြီ-ပေ။ စာတုမဟာရာဇိကာ-စတုမဟာရာဇိဘုံ၌
 နေကုန်သော၊ ဝါ-စတုမဟာရာဇိဘုံသားဖြစ်ကုန်သော၊ ပေ၊ တာဝတိံသံ-တာဝတိံသာ
 ဘုံ၌ နေကုန်သော-ပေ၊-ဗြဟ္မကာယိကာ-ဗြဟ္မာအပေါင်း၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေဝါ-
 ဗြဟ္မာတို့သည်-ပေ၊ ဣတိဟ-ဤသို့လျှင်၊ တေန-ခဏေန-ထို (လွန်ကျူးရာ)
 ခဏချင်းဖြင့်၊ တေန-မဟုတ္တေန-ထို (လွန်ကျူးရာ)- တစ်မဟုတ်ချင်းဖြင့်၊ ယာဝ
 ဗြဟ္မလောကာ- အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာပြည်တိုင်အောင်၊ သဒ္ဓေါ၊ အဗ္ဘဂစ္ဆိ- လွမ်းမိုး၍
 တက်ပြီပေ။

တဿ ဂုဗ္ဘဿ-ထိုကိုယ်ဝန်၏၊ ပရိပါက-ရင့်ကျက်ခြင်းကို၊ အနာယ-စွဲ၍၊
 ပုတ္တံ-ကို၊ ဝိဇာယိ-ဖွားမြင်ပြီ၊ [“ဝိဇာယိ ဖြစ်စေပြီ”ဟု ပေးလျှင်၊ ကာရိတ်၊ ဣယ
 ပစ္စည်း၊] တဿ ဒါရကဿ-ထိုကလေး၏၊ [နာမံ၌ စပ်၊] ဝီဇကောတိ- နာမံ-
 ဝီဇကဟူသော အမည်ကို၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ၊ (မုညံကြကုန်ပြီ)၊ ပေ၊ တေ-ထို
 သားအမိနှစ်ယောက်တို့သည်၊ အပရေန-တစ်ပါးသော၊ သမယေန-အခါ၌၊ ဥဘော-
 နှစ်ယောက်လုံးတို့သည်၊ (ဟုတွာ) အဂါရသ္မာ၊ (နိက္ခမိတွာ) အနဂါရိယံ-သို့၊
 ပဗ္ဗဇိတွာ-ကပ်ရောက်၍၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ သတ္တာကံသု-မျက်မှောက်ပြုကြ
 ကုန်ပြီ၊ [မျက်စိအောက် ရောက်နေသကဲ့သို့ အထင်အရှား သိမြင်ခြင်းကို “မျက်မှောက်ပြု”
 ဟု ခေါ်သည်]။

၃၇။ အထ-ခေါ်-၌၊ အာယသ္မတော့ သုဒိန္နဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကုက္ကုစ္စ-
 ကုက္ကုစ္စသည်၊ ဝါ-စက်ဆုပ်အပ်စွာ၊ မူအရာဟု၊ နောင်ခါတစ်ဖန်၊ ပူပန်ခြင်းသည်၊
 အဟုဒေဝ-ဖြစ်သည်သာ၊ ဝိပုဋိသာရော-နလုံးမသာယာခြင်းသည်၊ ဝါ-ကျူးလွန်မှု
 နောက်၊ စွဲလျှောက်၍၊ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်၊ တွေးတောခြင်းသည်၊ အဟု(ဒေဝ)-
 သည်သာ၊ (ကို-အဘယ်သို့တွေး၍ ကုက္ကုစ္စ ဝိပုဋိသာရ ဖြစ်သနည်း၊)၊ ယောဟံ-
 အကြင်ငါသည်၊ ဒဝံ-ဤသို့၊ သွာက္ခာတေ-ကောင်းစွာ ဟောပြောအပ်သော၊ ဓမ္မဝိနယေ-
 တရားသဖြင့် ဆုံးမရာ သာသနာတော်၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်ရဟန်းပြု၍၊ ယာဝဇိဝံ-
 အသက်၏အပိုင်းအခြားအတိုင်း၊ (အသက်ထက်ဆုံး)၊ ပရိပုဏ္ဏံ-ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံ
 စွာ၊ ပရိသုဒ္ဓံ-ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်စွာ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-သိက္ခာသုံးရပ်ဖြင့်၊ သိမ်းယူ
 အပ်သည့် မြတ်သောအကျင့်ဟူသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို၊ စရိတုံ-ငှာ၊ နာသက္ကိ-မစွမ်း
 နိုင်ခဲ့၊ (တဿ) မေ-ထိုငါ၏၊ ဝါ-ထိုငါ့မှာ၊ အလာဘာ-ဈာန်အစရိသောဂုဏ်တို့ကို
 မရခြင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဝတ-ဖြစ်ကုန်လေစွတကား၊ (တဿ) မေ-၏၊ ဝါ-

အညွှန်း ။ ။ ကုက္ကုစ္စ ဝိပုဋိသာရော-၂၄၄။ အလာဘာ ဝတ မေ န ဝတ မေ
 လာဘာ-၂၄၅။ ဒုလ္လဗံ ဝတ မေ-၂၄၆။ ယောဟံ-ပေ၊ စရိတုံ-၂၄၆။

သည်၊ ပဋိလဒ္ဓါပိ-ရအပ်ပြီးသော ပဗ္ဗဇ္ဇာသရဏဂမနံ သိက္ခာသမာဒါနဂုဏ်တို့သည် လည်း၊) န လာဘာ တဝ-လာဘ်မဟုတ်ကုန်လေစွတကား၊ ဝါ-ရအပ်သည် မမည် ကုန်လေစွတကား၊ (တဿ) မေ-သည်၊ (ဣဒံ သာသနံ-ကို)၊ ဒုလ္လဒ္ဓံ ဝတ-မကောင်းသဖြင့် ရအပ်လေစွတကား၊ (တဿ) မေ-သည်၊ (ဣဒံ သာသနံ-ကို)န သုလဒ္ဓံ ဝတ-အခြားသူတို့ကဲ့သို့ ကောင်းစွာ မရအပ်လေစွတကား၊ ဝါ-အရမတော် လေစွတကား၊ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိပုဋိသာရ ဖြစ်ပြီ။

သော-သည်၊ တေနေဝ ကုက္ကုစ္စေန-ကြောင့်ပင်၊ တေန (ဧဝ) ဝိပုဋိသာရေန-ကြောင့်ပင်၊ ကိသော-ကြိုလှိပိန်ချုံးသည်၊ လူခေါ-အသားအရေ ခြောက်ကပ်သည်၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဍော-မကောင်းသောအဆင်းရှိသည်၊ ဥပ္ပဏ္ဍုပဏ္ဍုကဇာတော-ဖြစ်သော အလွန်ဖျော့တော့ ဝါဝင်းသောအဆင်းရှိသူ၏ အဖြစ်ရှိသည်၊ (အသားအရေ ဖြူဖပ် ဖြူရော် ဖြစ်နေသည်)၊ ဓမမိသန္တတဂတ္တာ-အကြောတည်းဟူသော ကွန်ရက်သည် ဖြန့်ခင်းအပ်သော ကိုယ်ရှိသည်၊ (အသွေးအသားကုန်ခန်း၍ အကြောများ ပေါ်နေ သည်)၊ အဟောသိ၊ အန္တမနော-အတွင်း၌တည်သောစိတ်ရှိသည်၊ (အတွင်းဆွေးဆွေး နေသည်)၊ လိနမနော-တွန့်ဆုတ်သောစိတ်ရှိသည်၊ ဒုက္ခိ-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်၊ ဒုဗ္ဗနော-မကောင်းသောစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-ဖောက်ပြန်သောစိတ်ရှိသည်၊ ဝိပုဋိသာရိ-နလုံးမသာယာခြင်း သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပဗ္ဗာယိ-ကြိမိုင်နေပြီ၊ [“ပဗ္ဗာယိ-ပန်းရေပြတ်၊ မြည်းသတ္တဝါ၊ ကုပမာလို၊ ဟိုဟိုဒီဒီ , ကြိမိုင်နေပြီ”ဟု အကျယ်ပေးပါ။]

၃၈။ ပေ၊ အာဝုသော သုဒ္ဓိန္ဒာ တံ-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဝဏ္ဏဝါ-လှပသော အဆင်းရှိသည်၊ ပီဏိန္ဒြိယော-ပြည့်ဖြိုးသော ဣန္ဒြေရှိသည်၊ ပသန္နမုခဝဏ္ဏော-ကြည်လင်သောမျက်နှာအဆင်းရှိသည်၊ ဝိပုသန္နဆဝိဝဏ္ဏော-အထူးကြည်လင်သော အရေအဆင်းရှိသည်၊ အဟောသိ- သော တံ-သည်၊ [ဒါနိနှင့် ဧတရဟိ-ဟု နှစ်ပုဒ်ရှိသောကြောင့် ဒါနိထက် ပို၍သိလွယ်သော “ဧတရဟိ”ပါသဖြင့် ဒါနိသည် အနက်မရှိ] ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ ကိသော-သည်၊ ပေ၊ ပဗ္ဗာယသိ-ကြိမိုင်နေ၏၊ ကစ္စိ-အဘယ်သို့နည်း၊ (ဘယ်လိုလဲ)၊ တံ-၊ အနဘိရတော မဗ္ဗေမလျော်သည်၊ (ဟုတွာ) ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရသိနော-ကျင့်နေသလော၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ [“နော” သည် နှနှင့် အနက်တူသော ပုစ္ဆာ အနက်ဟော နိပါတ်]။ အာဝုသော-တို့၊ ပေ၊ န စရာမိ-ကျင့်သည်မဟုတ်၊ မေ-၏၊ ဝါ-သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော၊ ပါပကမ္မံ-

မကောင်းမှုသည်၊ အတ္ထိ-ရိပါ၏၊ ပုရာဏဒုတိယိကာယ-၌၊ မေထုနော ဓမ္မော-ကို၊ ပဋိသေဝိတော-မှီဝဲအပ်ပါပြီ ။ပေ။

အာဂုသော သုဒိန္န၊ ယံ -အကြင်မကောင်းမှုကြောင့်၊ တွံ-သည် ။ပေ၊ န သက္ခိဿသိ-စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ တေ-၏၊ (တံ-ထိုမကောင်းမှုသည်၊) ကုက္ကုစ္ဆာယ- ကုက္ကုစ္ဆအကျိုးငှာ၊ အလံ-စွမ်းနိုင်ပါပေ၏၊ ဝိပုဋိသာရာယ-ငှာ၊ အလံ-၏၊ အာဂုသော၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ အနေကပရိယာယေန-ဖြင့်၊ ဝိရာဂါယ- ဘဝစည်းစိမ်တို့၌ မတပ်မက်ခြင်းငှာ၊ ဝါ - ဘဝစည်းစိမ်တို့၌ မတပ်မက်သော လောကီလောကုတ္တရာ မဂ်အကျိုးငှာ၊ နော သရာဂါယ- ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သော မေထုန်မဖြစ်ခြင်းငှာ၊ ဓမ္မော-ကို၊ ဒေသိတော န န-ဟော တော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလား၊ ဝိသံယောဂါယ- ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်သော လောကီလောကုတ္တရာ မဂ်အကျိုးငှာ၊ နော သံယောဂါယ-ကိလေသာတို့နှင့်ယှဉ်သော မေထုန်မဖြစ်ခြင်းငှာ၊ ပေ၊ အနုပါဒါနာယ-ကိလေသာတို့ကို မယူခြင်းငှာ၊ ဝါ-ကိလေသာတို့ကို မယူတတ်သော လောကီ လောကုတ္တရာမဂ်အကျိုးငှာ၊ နော သဥပါဒါနာယ-ကိလေသာတို့ကို ယူခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော မေထုန်မဖြစ်ခြင်းငှာ ။ပေ၊ အာဂုသော၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝိရာဂါယ-ငှာ၊ တတ္ထ ဓမ္မေ-ထိုတရားကို၊ ဒေသိတေ-ဟောတော်မူအပ်ပါလျက်၊ သရာဂါယ-ငှာ၊ စေတေဿသိ နာမ-စေ့ဆော်ပြုလုပ် အားထုတ်ရသနည်း၊ ဝိသံယောဂါယ-ငှာ၊ တတ္ထ ဓမ္မေ-ထိုတရားကို၊ ဒေသိတေ-လျက်၊ သံယောဂါယ- ငှာ၊ စေတေဿသိ(နာမ)နည်း၊ အနုပါဒါနာယ-ငှာ၊ တတ္ထဓမ္မေ-ကို၊ ဒေသိတေ- လျက်၊ သဥပါဒါနာယ-ငှာ၊ စေတေဿသိ(နာမ)-နည်း။

၁။ ယံ တွံ ။ ။ ယံသည် ဟိတ်အနက်ဟော နိပါတ်၊ (တစ်နည်း) ကရိုဏ်းဝိဘတ်၏ ဟိတ်အနက်၌ ပထမာဝိဘတ်သက်၊ ထို “ယံ”ဖြင့် မကောင်းမှုကို စွဲ၊ ပါစိတ္တိယ-မောဟနသိက္ခာပုဒ်၌ “ယံ တွံ-အကြင်သင်သည်”ဟု ပေးရသေးသည်၊ [ဘာသာဋီကာ ၂၅၁။]

၂။ ဝိရာဂါယ စသည် ။ ။ ဝိရာဂါယာတိ ဝိရာဂတ္ထာယ ။ပေ၊ ဘဂဝတာဟိ ဣမံ မေ ဓမ္မံ သုတ္တာ သတ္တာ သဗ္ဗဘဝဘောဂေသု ဝိရဒ္ဓိသန္တိ၊ ပေ၊ သဗ္ဗပဌမေသု ပန တီသု ဣနေနသု လောကီယလောကုတ္တရာရမိသကော မဂ္ဂေါ ကထိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော - တို့ကိုကြည့်၍ အနက်ပေးထားသည်။ [ဘာသာဋီကာ- ၂၅၁။ ၂၅၂။ ၂၅၃။]

အာဂုသော-၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ အနေကပရိယာယေန-ဖြင့်၊ ရာဂဝိရာဂါယ^၁-
 ရာဂ၏မတပ်မက်ရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ၊ ဓမ္မော-ကို၊ ဒေသိတော န န-မဟုတ်
 ပါလော၊ မဒနိဗ္ဗဒနာယ-မာနမဒ စသည်တို့၏ မထောင်လွှားရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ၊
 ပေ၊ ပိပါသဝိနာယာယ - ကိလေသာကာမတို့၏ သုံးဆောင်ခံစားလိုခြင်းဟူသော
 တဏှာတို့၏ ကင်းပျောက်ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ၊ အာလယသမုဂ္ဂါတာယ-
 ငြိကပ်မှီဝဲအပ်သော ငါးဖြာအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့ကို အကြွင်းမဲ့သတ်ဖြတ်အပ်ရာ
 နိဗ္ဗာန် အကျိုးငှာ၊ ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒါယ-တေဘူမက ဝဋ်ဒုက္ခ၏ ပြတ်စဲရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ၊
 တဏှာက္ခယာယ-တဏှာ၏ ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ၊ ဝိရာဂါယ-တဏှာ၏ မတပ်မက်
 ရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ၊ နိရောဓာယ-တဏှာ၏ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ၊ နိဗ္ဗာနာယ-
 ဘဝ၊ ယောနိ၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ၊ သတ္တာဝါသတို့ကို အဆက်မပြတ် ဖွဲ့စပ်တတ်သော
 တဏှာမှ ထွက်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ ပေ။

အာဂုသော၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ အနေကပရိယာယေန-ဖြင့်၊ ကာမာနံ-ဝတ္ထု၊
 ကိလေသာ နှစ်ဖြာသော ကာမတို့ကို၊ ပဟာနံ-ပယ်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ကို၊
 အက္ခာတံ-နန-ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ကာမသညာနံ-ဝတ္ထုကာမတို့၌
 ဖြစ်သော သညာတို့ကို၊ ဝါ-ကိလေသာကာမနှင့် တကွဖြစ်သော သညာတို့ကို၊
 ပရိညာ-ပိုင်းခြား၍ သိကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ကို ပေ၊ ကာမပိပါသာနံ-ဝတ္ထု၊
 ကိလေသာ နှစ်ဖြာသော ကာမတို့၌ သုံးဆောင်ခံစားလိုခြင်းဟူသော တဏှာတို့ကို၊
 (တစ်နည်း)- ကာမပိပါသာနံ-ဝတ္ထုကာမ၌ သုံးဆောင်ခံစားလိုခြင်းဟူသော တဏှာ
 တို့ကို၊ ပဋိဝိနယော-ပယ်ဖျောက်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ကို ပေ၊ ကာမဝိတက္ကာနံ-
 ဝတ္ထုကာမတို့၌ဖြစ်သော ဝိတက်တို့ကို၊ ဝါ-ကိလေသာကာမနှင့် တကွဖြစ်သော
 ဝိတက် တို့ကို၊ သမုဂ္ဂါတော-အကြွင်းမဲ့သတ်ဖြတ်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ကို ပေ၊
 ကာမပရိဋ္ဌာဟာနံ-ဝတ္ထု၊ ကိလေသာ နှစ်ဖြာသော ကာမတို့၌ဖြစ်သော ပူလောင်မှုတို့
 ၏၊ ဝူပသမော-ငြိမ်းအေးကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ကို ပေ။

၁။ အညွန့် ။ ။ ရာဂဝိရာဂါယ - ၂၅၄။ မဒနိဗ္ဗဒနာယ - ၂၅၅။ ၂၅၆။
 ပိပါသဝိနာယာယ - ၂၅၆။ အာလယသမုဂ္ဂါတာယ - ၂၅၇ ။ ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒါယ
 စသည် - ၂၅၇။ ၂၅၈။ ကာမသညာနံ၊ ပရိညာ စသည် - ၂၅၉။ ၂၆၀။

အာဝုသော၊ ဧဝံ-ဤအမှုသည်၊ (ဇနီးဟောင်း၌ မေထုန်မှီဝဲမှုသည်၊) အပ္ပသန္နာနံ-
 သာသနာတော်၌ မကြည်ညိုသေးသူတို့၏၊ ပသာဒါယ ဝါ-ကြည်ညို ခြင်းငှာ
 သော်လည်းကောင်း၊ ပသန္နာနံ-သာသနာတော်၌ ကြည်ညိုပြီးသူတို့၏၊ ဘိယျောဘာဝါယ
 ဝါ-ကြည်ညိုခြင်း၏ လွန်စွာဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ (ဝါ-)
 အကြည်ညိုတိုးခြင်းငှာ သော်လည်းကောင်း၊ န-မဖြစ်၊ အာဝုသော၊ အထ ခေါ -
 စင်စစ်ကား၊ ဧတံ-သည်၊ အပ္ပသန္နာနံ-တို့၏၊ အပ္ပသာဒါယ စေဝ-မကြည်ညို
 ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ပသန္နာနံ-ပြီးကုန်သော၊ ဧကစ္စာနံ-အချို့သော ပုထုဇဉ်တို့၏၊
 အညထတ္တာယ စ-ကြည်ညိုခြင်းမှ တစ်ပါးသော အပြား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ
 ဝိပုဋ္ဌိသာရ အကျိုးငှာ လည်းကောင်း၊ (ဝါ) အကြည်ညိုပျက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊
 (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုကြကုန်ပြီ။

၃၉။ အထ ခေါ-၌၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အာယသ္မန္တံ သုဒိန္နံ-ကို၊ အနေက
 ပရိယာယေန-ဖြင့်၊ ဝိဂရဟိတွာ-ကဲ့ရဲ့ပြီး၍၊ ဘဂဝတော-အား၊ တေမတ္ထံ-ဤ
 အကြောင်းကို၊ (အရှင်သုဒိန္နံ ဇနီးဟောင်း၌ မေထုန်မှီဝဲခြင်းဟူသော ဤအကြောင်း
 ကို) အာရောစေသု-လျှောက်ထားကြကုန်ပြီ၊ အထ ခေါ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တေသ္မိံ
 နိဒါနေ - ဤအကြောင်းကြောင့်၊ တေ သ္မိံ ပကရဏေ - ဤအရာကြောင့်၊ ဘိက္ခု
 သံဃံ-ကို၊ သန္တိပါတာပေတွာ-စည်းဝေးစေပြီး၍၊ အာယသ္မန္တံ သုဒိန္နံ-ကို၊ ပဋိပစ္စိ-
 မေးတော်မူပြီ၊ (ကိ)၊ သုဒိန္နံ-၊ တံ-သည်၊ ပုရာဏဒုတိယိကာယ-၌၊ မေထုန်မေွ-
 ကို၊ ပဋိသေဝိကိရ-မှီဝဲသတဲ့ဟု ကြားရသည်မှာ၊ သစ္စံ-မှန်သလား၊ ဣတိ-ပြီ၊
 ဘဂဝါ-ဘုရား၊ သစ္စံ-မှန်ပါ၏၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ။

၁။ နိဒါနေ၊ ပကရဏေ ။ ။ နိဒါနနှင့် ပကရဏသည် အကြောင်းအနက်
 ဟော ပရိယာယ်ပုဒ်များတည်း၊ မြန်မာစကား၌လည်း ပရိယာယ်ကွဲအောင် “နိဒါန -
 အကြောင်း၊ ပကရဏေ-အရာ”ဟု အနက်ပေးသည်၊ ထိုပုဒ်တို့၏ သဒ္ဒတ္ထကိုကြည့်၍
 ဆနက်ကျပ်ကား “တေသ္မိံ နိဒါနေ- မိမိအကျိုးကို ညွှန်ပြသကဲ့သို့ အပ်နှင်းတတ်သော၊
 (အရှင်သုဒိန္နံ၏ ဇနီးဟောင်း၏ မေထုန်မှီဝဲခြင်းဟူသော) ဤအကြောင်းကြောင့်၊ တေသ္မိံ
 ပကရဏေ - မိမိအကျိုးကို အားပါးထုတ်၍ ပြုလုပ်တတ်သော (အရှင်သုဒိန္နံ၏ ဇနီးဟောင်း၌
 မေထုန်မှီဝဲခြင်း ဟူသော) ဤအရာကြောင့်၊ [ပ- အနက်ရှိ]၊ တစ်နည်း - တေသ္မိံ ပကရဏေ-
 မိမိအကျိုးကို ပြုလုပ်တတ်သော (အရှင်သုဒိန္နံ၏ ဇနီးဟောင်း၌ မေထုန်မှီဝဲခြင်းဟူသော)
 ဤအရာကြောင့်၊ [ပ-အနက်မရှိ]- ဟာသာဒီကာ (၂၆၃၊ ၂၆၄)။

ဗုဒ္ဓေါ-အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူပြီးသော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဝိဂရဟိ-
 ကဲ့ရဲ့တော်မူပြီ။ (ကိ)၊ မောဃပုရိသ^၁ - ဈာန်မဂ်ဖိုလ် မရှိသည့်အချည်းနှီးသော
 ယောကျ်ား၊ (တဝ-သင်၏၊ ကမ္မ-အမှုသည်၊) [စပ်ပုဒ်မရှိ၍ “တဝ ကမ္မ” ဟု
 ပါဌသေသထည့်သည်] အနန္တစိတ်^၂ - မလျောက်ပတ်၊ အနန္တလောမိကံ-မလျော်၊
 အပ္ပဋိရူပံ- မသင့်တော်၊ အသာမဏကံ- ရဟန်းတို့၏ အလုပ်မဟုတ်၊ အကပ္ပိယံ-
 ရဟန်းတို့အား မအပ်၊ အကရဏီယံ-ရဟန်းတို့သည် မပြုသင့် မပြုထိုက်၊

၁။ မောဃပုရိသ ။ ။ ဤဝိနည်းဋီကာများ၌ မဂ်ဖိုလ်မရသူကိုသာ “မောဃ
 ပုရိသ”ဟု ဖွင့်ကြ၏၊ ဈာန်မပါ၊ ထိုအလို “မောဃပုရိသ - မဂ်ဖိုလ်မရှိသည့် အချည်းနှီး
 သောယောကျ်ား”ဟု ပေးပါ၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် မဂ်ဖိုလ်မရသေးသော်လည်း ဈာန်အဘိညာဉ်ရသူကို
 “မောဃပုရိသ”ဟု သုံးတော်မမူပါ၊ [ဝိ၊ ၂။ ၁၄၄ သုရာပါနသိက္ခာပဒ ရှု၊] သို့ဖြစ်၍ အဋ္ဌကထာ
 ရှေ့နားဝယ် “ယေ ဈာနဒီနံ ဂုဏာနံ အလာဘာ နာမ”၌ ဈာန်ကို သာသနာတော်၏ ဂုဏ်
 အဖြစ်ယူထားပုံကို လည်းကောင်း၊ “တုစ္ဆ ပုရိသာတိ ဈာနမဂ္ဂါဒိဥတ္တရိမနုဿမေဓေသု ကဿစိပိ
 အဘဝါရိတ္တပုရိသာ” [ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂။] ကို ထောက်၍လည်းကောင်း “ဈာန်မဂ် ဖိုလ်မရှိသည့်
 အချည်းနှီးသောယောကျ်ား”ဟု ပေးပါသည်။

၂။ အနန္တစိတ် စသည် ။ ။ လွယ်ကူအောင် အကျဉ်းမျှ ပေးထားပါသည်။
 သဒ္ဓတ္တနှင့် အဖွင့်ကြည့်၍ အနက်ကျယ်ပေးရာ၌ အနန္တစိတ် စသော ရှေးရှေး သောပုဒ်သည်
 အနန္တလောမိကံ စသော နောက်နောက်ပုဒ်များ၏ အကြောင်းပြ စကားဖြစ်သောကြောင့် ရှေးရှေးပုဒ်ကို
 ဟိတ်ပြင်၍ အနက်ပေးပါမည်။ [“သုန္ဒရတာဂုဏ်နှင့် သုန္ဒရဘောဂုဏ်”တူသည်ကိုလည်း သတိပြုပါ။]

မောဃပုရိသ၊ (တဝ၊ ကမ္မ) အနန္တစိတ် - ရဟန်းအဖြစ်ကိုပြုတတ်သော ဟိရိဩတ္တပ္ပ
 အစရှိသောတရား၊ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် သာသနာတော်တို့၏ အရိပ်အရောင် ဖြစ်သော သုန္ဒရတာဂုဏ်သို့
 အစဉ်မလိုက်ပါ၊ ဝါ - မလျောက်ပတ်၊ (အနန္တ စိကတ္တာ - ရဟန်း အဖြစ်ကို ပြုတတ်သောဟိရိဩတ္တပ္ပ
 အစရှိသောတရား၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သာသနာတော်တို့၏ အရိပ်အရောင်ဖြစ်သော သုန္ဒရတာဂုဏ်သို့
 အစဉ်မလိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ - မလျောက် ပတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ...
 အနန္တလောမိကံ - ရဟန်းအဖြစ်ကိုပြုတတ်သော ဟိရိဩတ္တပ္ပ အစရှိသောတရား၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်
 သာသနာတော်တို့အား လျော်စွာမဖြစ်၊ ဝါ - မလျော်၊ (အနန္တလောမိကတ္တာ - ကြောင့်၊)
 အပ္ပဋိရူပံ - ရဟန်းအဖြစ်ကိုပြုတတ်သော ဟိရိဩတ္တပ္ပ အစရှိ သော တရား၊ မဂ် ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်
 သာသနာတော်တို့နှင့် တူသော သဘောမရှိ၊ ဝါ - မသင့်တော်၊ (အပ္ပဋိရူပတ္တာ - ကြောင့်)
 အသာမဏကံ - မဟုတ်၊ (အသာမဏကတ္တာ- ကြောင့်၊) အကပ္ပိယံ - မအပ်၊ (အကပ္ပိယတ္တာ-

မောဃပုရိသ၊ ကထံဟိ-အဘယံကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ပေ၊ စရိတံ၊ န သက္ခိဿသိ
နာမ-မစ္စမ်းနိုင်ရ သနည်း၊ [စာပိုဒ်နံပါတ် (၃၇)၌ ရေးခဲ့ပြီ] နန မယာ ပေ၊
အက္ခာတော၊ [စာပိုဒ်(၃၈)၌ ရေးခဲ့ပြီ]။

မောဃပုရိသ၊ တေ-၏၊ (အင်္ဂဇာတံ-၌စပ်) ဝါ-သည်၊ (ပက္ခိတ္တံ-၌စပ်)၊
အာသီဝိသဿ-လျင်မြန်စွာ တက်လာသော အဆိပ်ရှိသော၊ ဃောရဝိသဿ-
ကြမ်းတမ်းသော အဆိပ်ရှိသော မြွေ၏၊ မုခေ -ပါးစပ်၌ (ခံတွင်း၌)၊ အင်္ဂဇာတံ-
အင်္ဂါဇာတ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပက္ခိတ္တံ-ထည့်သွင်းအပ်သည်၊ (သမာနံ- ဖြစ်လသော်)၊
ဝရံ-ကောင်းပါသေး၏၊ မာတုဂါမဿ- ၏၊ အင်္ဂဇာတေ-၌၊ အင်္ဂဇာတံ-မိမိအင်္ဂါ
ဇာတ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပက္ခိတ္တံ၊ (သမာနံ)၊ န တေဝ (ဝရံ)-မကောင်းသည်သာ၊
မောဃပုရိသ၊ တေ-၏၊ ဝါ-သည်၊ ကဏ္ဍသပ္ပဿ-မည်းနက်သော အဆင်းရှိသော
မြွေ၏၊ (မြွေဟောက်၏) ပေ၊ မောဃပုရိသ၊ တေ-၏၊ ဝါ-သည်၊ အာဒိတ္တာယ-
လွန်စွာထွန်းပသော၊ သမ္ပဗ္ဗလိတာယ-ထက်ဝန်းကျင်၌ တောက်လောင်နေသော၊
(အလျှံတောက်နေသော) သဇောတိဘူတာယ၊ အရောင်အလင်းနှင့်တကွဖြစ်သော၊
အင်္ဂါရကာသုယာ-မီးကျိုးတို့ဖြင့် ပြည့်သောတွင်း၌၊ (တစ်နည်း) အင်္ဂါရကာသုယာ-
မီးကျိုးအစု၌ ပေ။

တံ-ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ထိုသို့ မြွေခံတွင်း၊ မီးကျိုးတွင်း၌ အင်္ဂါဇာတ်ကို
ထည့်သွင်းခြင်းက ကောင်းသေး၍ မာတုဂါမ၏အင်္ဂါဇာတ်၌ မိမိအင်္ဂါဇာတ်ကို
ထည့်သွင်းခြင်းက မကောင်းခြင်းသည်) ကိဿ ဟေတု- အဘယ်အကြောင်း
ကြောင့်နည်း၊ မောဃပုရိသ၊ ဟိ-အကြင်ကြောင့်၊ တတောနိဒါနံ-ထိုမြွေ၏ခံတွင်း၊
မီးကျိုးတွင်း၌ အင်္ဂါဇာတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ မရဏံဝါ-

၁။ ပက္ခိတ္တံ ဝရံ စသည်။ ။ “ပက္ခိတ္တံ-ထည့်သွင်းအပ်သည်ကား၊ ဝရံ-၏”
ဟု အလွယ်ပေးပါ၊ အာဒိတ္တာယ - စသည်(၂၇၀ - ၂၇၁- ရှု)။

၂။ တံ ကိဿ ဟေတု ။ ။ လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါသည်၊ အဋ္ဌကထာ
အလို “ဝရန္တိ -ဝရံဟူသော၊ ယံ -အကြင်စကားကို၊ မယာ - ၊ ဝတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ တံ-
ထိုဝရံဟူသောစကားကို၊ ကိဿ ဟေတု - အဘယ်အကြောင်း ကြောင့်၊ ဝတ္တံ - နည်း”ဟုပေး၊
နိရယံ ဥပပဇ္ဇေယျ နောက်၌လည်း “တသ္မာ - ၊ ဝရန္တိ - ဝရံဟူသော စကားကို၊ ဝတ္တံ -
အပ်ပြီ”ဟု ထည့်ပေးပါ။

၃။ တတော နိဒါနံ ။ ။ မရဏံ ဝါ စသည်နှင့် အရတူ သမာသံအဖြစ် ပေး
ထားသည်၊ နောက်ဝါကျရှိ “တပ္ပဗ္ဗယာ”ကို ထောက်လျှင် “တတောနိဒါနံ - ထိုမြွေ၏ ခံတွင်း
မီးကျိုးတွင်း၌ အင်္ဂါဇာတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်”ဟု ဝါကျလည်း ပေးနိုင်
ပါသည်။

သေခြင်းသို့ သော်လည်းကောင်း၊ မရဏမတ္တံ-သေခြင်းအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဝါ-
 သေလုမတတ်ဖြစ်သော၊ ဒုက္ခံ ဝါ-သို့သော်လည်းကောင်း၊ နိဂစ္ဆေယျ-ရောက်ရာ၏၊
 တပုစ္စယာ-ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ (ထိုမြွေ၏ ခံတွင်း၊ မီးကျိုးတွင်း၌ အင်္ဂါဇာတ်ကို
 ထည့်သွင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်)၊ ကာယံ သေ၊ ဝေ၊ နိရယံ-သို့၊ နတွေဝ
 ဥပပဇ္ဇေယျ-မရောက်ရာသည်သာ၊ [နိရယံ-၌၊ နတွေဝ ဥပပဇ္ဇေယျ-မဖြစ်ရာသည်သာ၊
 ကာယံ သေ ဘောဒါ စသည်တို့၏ အနက်ကို စာပိုဒ်နံပါတ်(၁၃)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

မောဃပုရိသ၊ စ ခေါ-အန္တယကား၊ ဣတော နိဒါနံ-ဤမာတုဂါမ၏
 အင်္ဂါဇာတ်၌ မိမိ၏ အင်္ဂါဇာတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသည်
 ဖြစ်၍၊ [ကြိယာဝိသေသန] ကာယံ သေ၊ ဝေ၊ ဥပပဇ္ဇေယျ၊ (တသ္မာ-ထို့ကြောင့်တည်း၊)
 [“ဟိ” အကြင်ကြောင့်၊ ဟူသောစကား၏ နိယမထည့်ပေးသည်။]

မောဃပုရိသ၊ တတ္ထံ - ထိုအမှုသည်၊ (စဝံ - ဤသို့၊ မဟာသာဝဇ္ဇေ-
 ကြီးသောအပြစ်ရှိသည်၊ သမာဓေပိ-ဖြစ်ပါလျက်လည်း၊) [အဋ္ဌကထာအတိုင်း ပါဠိသေသ
 ထည့်ပေးသည်။] တွံ-သည်၊ [သမာပဇ္ဇိဿသိ-၏ကတ္တား၊] ယံ တွံ - ရှုတ်ချ
 အပ်သော၊ ဝါ-အောက်တန်းစား အမှုဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော၊ အသဒ္ဓမ္မံ-
 မသူတော်တို့၏ အကျင့်ဖြစ်သော၊ ဂါမဓမ္မံ-ရွာသူရွာသားတို့၏ အကျင့်ဖြစ်သော၊
 ဝသလဓမ္မံ-ယုတ်မာသော အကျင့်ကိုသွန်ချတတ်သော ယောကျ်ားတို့၏ အကျင့်
 ဖြစ်သော၊ ဝါ-ကိလေသာတို့ကို သွန်ချတတ်သော အကျင့်ဖြစ်သော၊ ဒုဋ္ဌုလ္လံ-
 မကောင်းဘိခြင်း ရုန်ရင်းကြမ်းတမ်းသော၊ ဩဒကန္တိကံ-ရှေ့ဖြစ်သောကိစ္စ အဆုံးရှိသော၊
 ဝါ-ရေဆေး ခြင်းကိစ္စရှိသော၊ ရဟသံ-ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ ဖြစ်သော၊ ဒုယံ
 ဒုယသမာပတ္တိ- မိန်းမ ယောကျ်ား နှစ်ဦးသား နှစ်ဦးသား အပေါင်းသည်
 ကောင်းစွာ ရောက်ထိုက်သော အကျင့်သို့၊ သမာပဇ္ဇိဿသိ နာမ-ရောက်ရသနည်း၊
 (ရောက်ရပါလိမ့်) မောဃပုရိသ၊ တွံ၊ ဗဟူနံ-များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ [အာဒိကတ္တာ-
 ဝယ် အာဒိနှင့် ပုဗ္ဗင်္ဂမော-၌စပ်၊] အကုသုလာနံ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-တို့ကို၊ (အာဒိကတ္တာ-
 ဝယ် ကတ္တာ၌ စပ်၊) အာဒိကတ္တာ- အစစွာ ပြုတတ်သူတည်း၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ရှေ့သွား
 ခေါင်းဆောင်တည်း၊ ဝေ။

အထ ခေါ် ပေ၊ ဒုဗ္ဘရတာယ^၁ -မိမိသည်လည်းကောင်း၊ ဒါယကာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ဆောင်ရွက်အပ်သော ကိုယ်စိတ်၏ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ အသံဝရ၏လည်းကောင်း၊ ဒုပေါသတာယ - မိမိသည်လည်းကောင်း၊ ဒါယကာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် မွေးမြူအပ်သော ကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အသံဝရ၏လည်းကောင်း၊ မဟိစ္ဆတာယ-ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ များသောအလိုရှိသော ကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အသံဝရ၏လည်းကောင်း၊ အသန္တဋ္ဌိတာယ-ရရသမျှ ပစ္စယဖြင့် နှစ်သက်ကျေနပ်ခြင်း မရှိသော ကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်း၏ဖြစ်ရာ အသံဝရ၏လည်းကောင်း။

သင်္ဂဏိကာယ^၂ -အပေါင်းအဖော် ကိလေသာတို့နှင့် ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်း၏ လည်းကောင်း၊ ဝါ-အပေါင်းအဖော် ကိလေသာတို့နှင့် ပေါင်းသင်းနေထိုင်သော ကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ အသံဝရ၏ လည်းကောင်း၊ ကောသဇ္ဇဿ-ပျင်းရိသော ကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အသံဝရ၏ လည်းကောင်း၊ အဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အပြစ်ကို၊ ဝါ-ကဲ့ရဲ့ကြောင်းစကားကို၊ ဘာသိတွာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ အနေကပရိယာယေန-ဖြင့်၊ သုဘရတာယ^၃ -မိမိသည်လည်းကောင်း

၁။ ဒုဗ္ဘရတာယ ။ ။ “ဒုက္ခေန + ဘရိယတေ”ဟု ဖြစ်စေ၊ “ဒုက္ခေန + ဘရိတဗ္ဗော”ဟု ဖြစ်စေ ပြု၍ “ဒုဗ္ဘရ” အရ ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုသော်လည်း ဤနေရာ၌ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မကောက်ဘဲ၊ အတ္တာ” ကို အဋ္ဌကထာ ယူ၏၊ ထိုအတ္တာအရကို ဋီကာ၌ ကိုယ်နှင့်စိတ်ကို၊ (တစ်နည်း) စိတ်သက်သက်တို့ ဖွင့်၏၊ ဤ၌ ပထမနည်း အတိုင်း ပေးထားသည်၊ ဒုဗ္ဘရဿ+ဘာဝေါ= ဒုဗ္ဘရတာ ထိုကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာဟူသည် အစားအသောက် နေရာထိုင်ခင်း စသည်များ၌ ချေးများခြင်းတည်း။ ထိုသို့ ချေးများခြင်းမှာလည်း မိမိကိုယ်စိတ်ကို မစောင့်စည်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်၏၊ ထိုကြောင့် “ဒုဗ္ဘရတာ” အရာ မိမိကိုယ်တိုင်လည်းကောင်း၊ အခြားသူများကလည်းကောင်း၊ ခဲခဲယဉ်းယဉ်း မွေးမြူပြုစုရခြင်း ချေးများခြင်းသည် မုချ၊ မစောင့်စည်းခြင်း အသံဝရသည် ဖလူပစာအားဖြင့်ရသည်၊ နောက်ပုဒ်များ၌လည်း နည်းမှီပါ။

၂။ သင်္ဂဏိကာယ ။ ။ ဤပုဒ်၌ တဒ္ဒိတ်ဘာဝပစ္စည်း မပါသောကြောင့် “အပေါင်းအဖော် ကိလေသာတို့နှင့် ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်း”ဟု ရှေးဦးစွာ ပေးရ၏၊ ထိုသို့ ပေါင်းသင်း နေထိုင်သော ကိုယ်စိတ်၏ဖြစ်ကြောင်း အသံဝရကို အရကောက်ရန် “ဝါ”ဟုဆို၍ အနက်ပေးသည်။ [၂၇၆၊ ၂၇၉ စွ။]။

၃။ သုဘရတာယ၊ သုပေါသတာယ ။ ။ သုဘရတာ၊ သုပေါသတာအရ လွယ်ကူစွာ ပြုစုမွေးမြူ ရခြင်းသည် မုချ၊ ထို၏အကြောင်းသံဝရသည် ဖလူပစာရအားဖြင့် ရသည်။ [၂၈၀၊ ၂၈၁။]

ဒါယကာတို့သည် လည်းကောင်း လွယ်ကူစွာ ဆောင်ရွက်အပ်သော ကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သံဝရ၏ လည်းကောင်း၊ သုပေါသတာယ-မိမိသည်လည်းကောင်း ဒါယကာတို့သည် လည်းကောင်း လွယ်ကူစွာ မွေးမြူအပ်သော ကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာသံဝရ၏လည်းကောင်း၊ အပ္ပိစ္ဆသံ^၁ -ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ အလိုမရှိသော ကိုယ်စိတ်၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ အလိုမရှိသော ကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ သံဝရ၏လည်းကောင်း၊ သန္တုဋ္ဌဿ-ရရသမျှ ပစ္စယဖြင့် နှစ်သက်ကျေနပ်သော ကိုယ်စိတ်၏ လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ သံဝရ၏လည်းကောင်း၊ သလ္လေခဿ-ကိလေသာတို့ကို နည်းပါးအောင် ခြစ်ပစ်တတ်သော ကိုယ်စိတ်၏လည်းကောင်း၊ ဝါ- ကိုယ်စိတ်၏ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ သံဝရ၏လည်းကောင်း၊ ဓုတဿ-ကိလေသာတို့ကို လှုပ်ခါချတတ်သော ကိုယ်စိတ်၏ လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ သံဝရ၏ လည်းကောင်း၊ အပစယဿ-ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ကိုယ်စိတ်၏ လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ သံဝရ၏ လည်းကောင်း၊ ဝီရိယာရဗ္ဗဿ-ဝီရိယကိုအားထုတ်တတ်သော ကိုယ်စိတ်၏ လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ သံဝရ၏လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ဝါ-ချီးမွမ်းကြောင်းစကားကို၊ ဘာသိတွာ-မိန့်တော်မူပြီး၍။

ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ တဒနုစ္ဆဝိကံ-ထိုပညတ်တော်မူအပ်လတ္တံ့သော သိက္ခာပုဒ် အား လျှောက်ပတ်သော၊ တဒနုလောမိကံ-ထိုပညတ်တော်မူအပ်လတ္တံ့သော သိက္ခာပုဒ်အား လျှော်သော၊ (တ-သဒ္ဓါ ဝုစ္စမာနာပေက္ခ) (တစ်နည်း) တဒနုစ္ဆဝိကံ- ထိုဟောတော်မူ အပ်ပြီးသော သံဝရတရားအား လျှောက်ပတ်သော၊ တဒနုလောမိကံ- ထိုဟောတော် မူအပ်ပြီးသော သံဝရတရားအားလျော်သော (တ-သဒ္ဓါ ဝုတ္တာပေက္ခ)၊ ဓမ္မိ -တရားရှိသော၊ ကထံ-စကားကို၊ ကတွာ-ပြုတော်မူပြီး၍၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာမန္တေသိ-မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိ) ဘိက္ခဝေ-တို့၊ တေန ဟိ^၂-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ဒသ-

၁။ အပ္ပိစ္ဆဿ စသည် ။ ။ အပ္ပိစ္ဆဿ မှစ၍ ဝီရိယာရဗ္ဗဿ တိုင်အောင်ပုဒ်များ၌ ဘာဝပစ္စည်းမပါ၊ သို့ဖြစ်၍ ရှေးဦးစွာ ပုဂ္ဂိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ကိုယ်စိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနောက် ထိုကိုယ်စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သံဝရကိုလည်းကောင်း ရအောင် အနက်ပေးရပုံကို သတိပြုပါ။

ဆယ်ပါးကုန်သော၊ အတ္ထဝဿေ? -စီးပွားအထူးတို့ကို၊ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ [ထို-ဒသံ၊ အတ္ထဝဿကို သရုပ်ဖော်လို၍ “သံဃသုဋ္ဌတရား” စသည်ကို မိန့်တော်မူသည်။]

သံဃသုဋ္ဌတရား-သံဃာ၏ ကောင်းပါပြီဘုရားဟု စကားတော်ကို လက်ခံနိုင်သည်၏ အဖြစ် အကျိုးငှာ လည်းကောင်း၊ သံဃာသုတရား - သံဃာ၏ ဣရိယာပုတ်လေးဖြာ ချမ်းသာသည်၏အဖြစ်အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ဒုမ္မက္ခန္ဓ-ခဲယဉ်းသဖြင့် အရှိန်အဝါ မရှိသူ၏အဖြစ်သို့ရောက်စေအပ်ကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာနံ-ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ နိဂ္ဂဟာယ-နှိပ်ကွပ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ပေသလာနံ - ချစ်အပ်သော သီလရှိကုန်သော၊ ဝါ- သီလကိုချစ်မြတ်နိုးကုန်သော၊ ဘိက္ခူနံ-တို့၏၊ ဖာသုဝိဟာရာယ- ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာစွာ နေနိုင်ခြင်းငှာ လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ - မျက်မှောက်ဘဝ၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါနံ- အကြောင်းအား လျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဘေးရန်တို့ကို၊ သံဝရာယ- စောင့်စည်းတားမြစ်ခြင်းငှာ လည်းကောင်း၊ သမ္မရာယိကာနံ- တမလွန်ဘဝ၌ဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါနံ - ပြုအပ်ခဲ့သော မကောင်းမှု ကံအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော ဘေးရန်တို့ကို၊ ပဋိဃာတရား-ပယ်ဖျောက် ခြင်းငှာ လည်းကောင်း၊ အပ္ပသန္နာနံ-သာသနာတော်၌ မကြည်ညိုသေးသူတို့၏၊ ပသာဒါယ-ကြည်ညိုခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ပသန္နာနံ-သာသနာတော်၌ ကြည်ညိုပြီး သူတို့၏၊ ဘိယျောဘာဝါယ-ကြည်ညိုခြင်း၏ လွန်စွာဖြစ်ခြင်းငှာ လည်းကောင်း၊ ဝါ-အကြည်ညိုတိုးခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ- သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ၏ ကြာရှည်စွာ တည်ခြင်းငှာ လည်းကောင်း၊ ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယ-သံဝရာ၊ ပဟာန၊ သမထ၊ ပညတ် လေးရပ်သော ဝိနည်းကို

ဧနီးဟောင်း၌ မေထုန်မှီဝဲခြင်းဟူသော ထိုအကြောင်းကြောင့်) ဟု အကွယ်ပေ ပါ၊ (ဟိ - အနက် မရှိ။) “တေနဟိ - ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဒီလိုဆိုလျှင်” ဟု အလွယ်ပေးပါ။

၁။ အတ္ထဝဿေ ။ ။ “ဟိတဝိသေသေ”ဟူသော အဋ္ဌကထာကို ကြည့်၍ ပေးထားသည်။ ဋီကာအလိုမှာ “အတ္ထဝဿေ-ကြီးပွားခြင်းဟူသော အကျိုးအာနိသင် အထူးတို့ကို၊ (တစ်နည်း) အတ္ထဝဿေ-အကြောင်းတို့ကို၊ (တစ်နည်း) အတ္ထဝဿေ-မိမိနှင့်စပ်သော အကျိုးရှိသော အကြောင်းတို့ကို”ဟု ပေးပါ။ [၂၈၈၊ ၂၈၉၊ ၅၀ပါ။]

၂။ ပေသလာနံ ။ ။ “ပိယသီလာနံ”ဟူသောအဖွင့်ကို ကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ ကိတ်ပုဒ်ကြိုလျှင် “သီလရှိသည့်အတွက် လူနတ်အများ လေးစားချစ်ခင် အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော”ဟု ပေးပါ။ [ဘာသာဋီကာ - ၂၆၅- ၅။]

ချီးမြှောက်ခြင်းငှာ လည်းကောင်း၊ သိက္ခာပုဒ် - သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပညာပေသာမိ-
ပညတ်တော်မူမည်၊ ဝါ-ဥပဒေအနေအားဖြင့် ထားတော်မူမည်။

ဘိက္ခဝေ၊ ဧဝံ စ ပန - ဤသို့လျှင်၊ ဣမံ သိက္ခာပုဒ်-ကို၊ ဥဒ္ဓိသေယျာထ-
ရွတ်ပြကြကုန်လော့၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ရွတ်ပြကြရမည်နည်း)၊ ယော ပန ဘိက္ခု၊ ပေ၊
အသံဝါသောတိ-ယော ပန ဘိက္ခု၊ ပေ၊ အသံဝါသောဟူ၍၊ (ဥဒ္ဓိသေယျာထ) ဧဝံ-
သို့၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဣဒံ သိက္ခာပုဒ်-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပညတ္တံ
စ ဟောတိ-ပညတ်အပ်ပြီးသည်လည်းဖြစ်၏၊ ဝါ-ပညတ်အပ်ပြီးလည်းဖြစ်ရော၊
(အည-မူလဝတ္ထုမှ အခြားသော၊ ဣဒံ ဝတ္ထု၊ ဤမက္ကဋိဝတ္ထုသည်၊ ဥဒပါဒိစ-
ထင်ရှားလည်း ဖြစ်ပေါ်လာလေရော။)

အမှာ။ ။ သိက္ခာပုဒ်များ၏ အနက်ကို ပါတိမောက် ဘာသာဋီကာ သို့မဟုတ်
မိမိတို့နှစ်သက်ရာ ဝိနည်း နိဿယကိုကြည့်၍ အနက်ပေး ကြပါကုန်။

သုဒ္ဓိန္ဒာဏဝါရော-သည်၊ နိဋ္ဌိတော-ပြီးပြီ။

၁။ သိက္ခာပုဒ် ။ သိက္ခာသုံးတန် ရဖို့ရန်အကြောင်းဖြစ်သော မေထုနဝိရတိ သီလ၊
ထိုသီလကို ပြတတ်သော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်ကို၊ (တစ်နည်း) သိက္ခာပုဒ် - သိက္ခာသုံးတန်၏
အခြေခံအကြောင်းရင်းဖြစ်သော မေထုနဝိရတိ သီလ၊ ထိုသီလကို ပြတတ်သော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်ကို၊
(တစ်နည်း) သိက္ခာပုဒ်-သိက္ခာအပေါင်း၏ တစ်ဖို့တစ်စုဖြစ်သော မေထုန ဝိရတိသီလ၊ ထိုသီလကို
ပြတတ်သော သိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်ကို။ ဤသို့ အကျယ်ဆိုပါ။ [၂၈၅၊ ၂၈၆၊ ၂၈၇၊ ၂၈၈။]

၂။ ဧဝံ ပန ။ လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါသည်။ ပါဠိသေသနှင့် တကွ
အကျယ်အနက်ပေးပုံမှာ... ဘိက္ခဝေ - တို့၊ မယာ - ငါဘုရားသည်၊ သန္ဓသိတာနိသံသံ -
ကောင်းစွာပြအပ်ပြီးသော အကျိုးအာနိသင်ရှိသော၊ ဣမံ သိက္ခာပုဒ် - ကို၊ ဧဝံ - သို့၊
ဥဒ္ဓိသေယျာထစ-ပါတိမောက်ပြရာ၌လည်း ရွတ်ပြကြကုန်လော့၊ ပရိယာပုဏေယျာထ စ -
ဆရာအထံ၊ နည်းနာခံ၍ သင်အံလည်း သင်အံကြကုန်လော့၊ ဓာရေယျာထ စ - အာရုံနှုတ်တက်
ဆောင်ရွက်လည်း ဆောင်ရွက်ကြကုန်လော့၊ အညေသံ - အခြားသူတို့အား၊ ဝါစေယျာထစ -

မက္ကဋီဝတ္ထု

၄၀။ [ယေန သမယေန ဘဂဝတာ ပထမပါရာဇိကသိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ-ဟု အနိယမ ထည့်ပါ။] တေန ခေါ ပန သမယေန-ဤ၊ အညတရော-နာမည်အနွယ် အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ ဝါ-အမှတ်မထား တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဝေသာလိယံ-ဤ၊ မဟာဝနေ-ဤ၊ မက္ကဋီ-မျောက်မကို၊ အာမိသေန-ယာဂုထမင်းစသော အာမိသဖြင့်၊ ဥပလာပေတွာ-ချောမြူ၍၊ ဝါ-ဖြားယောင်း၍၊ တဿာ-ထိုမျောက်မဤ၊ မေထုနံ ဓမ္မံ-ကို၊ ပဋိသေဝတိ-ကြိမ်ဖန်များစွာ မှီဝဲ၏၊ ပေ၊ သေနာသနစာရိကံ-ကျောင်း၌ လှည့်လည်ခြင်းကို (ကျောင်းစဉ်လှည့်လည်ခြင်းကို)၊ အဟိဏ္ဏန္တာ-လှည့်လည်ကုန်လ သော၊ ပေ၊ သာ မက္ကဋီ-ထိုမျောက်မသည်၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒုရတောဝ-အဝေး၌ပင်၊ (အဝေးကြီးကပင်) အာဂစ္ဆန္တေ-လာနေသည်တို့ကို၊ အဒ္ဒသ-မြင်ပြီ၊ ပေ၊ တေသံ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ကဋိမ္မိ-ခါးကိုလည်း၊ စာလေသိ-လှုပ်စေပြီ၊ (လှုပ်ပြပြ) ခေပုမ္မိ-အမြည်းကိုလည်း၊ ပေ၊ ဩဒ္ဓိ-ရှေ့ရှုထားပြီ၊ နိမိတ္တမ္မိ-မေထုန်မှီဝဲလိုခြင်းကို သိကြောင်း အမှတ်အသားကိုလည်း၊ အကာသိ-၊ အထ ခေါ-ဤ၊ တေသံ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ၊ (ကိ) နိသံသယံ-ယုံမှား သံသယမဲ့၊ ဝါ-စင်စစ်ဧကန်၊ သော ဘိက္ခု-ထိုကျောင်းရှင်ရဟန်းသည်၊ ပေ၊ နိလိယိသု-ပုန်းနေကုန်ပြီ၊ ပေ၊ ပဋိက္ကမိ-ပြန်လာပြီ။

၄၁။ ပေ၊ ဧကဒေသံ-တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို၊ (တချို့တစ်ဝက်ကို) ဘုဒ္ဓိတွာ-၍၊ ဧကဒေသံ-ကို၊ တဿာ မက္ကဋီယာ-အား၊ အဒါသိ-၊ ပေ၊ ပဋိသေဝတိ-မှီဝဲ၏၊ ပေ၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညတ္တံ နန-ပညတ်အပ်ပြီ မဟုတ်ပါလော၊ အာဂုသော၊ ကိဿ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ တံ၊ ပေ၊ ပဋိသေဝသိ-မှီဝဲရသနည်း၊ ပေ၊ ပညတ္တံ-ပညတ်တော်မူအပ်သည်မှာ၊ သစ္စံ-မှန်ပါ၏၊ တဉ္စ-ထိုသိက္ခာပုဒ်ကိုလည်း၊ မနုဿိတ္ထိယာ-လူမိန်းမ၏အတွက်၊ (ပညတ္တံ-အပ်ပါပြီ) တိရစ္ဆာနဂတာယ-တိရစ္ဆာန်မ၏အတွက်၊ နော (ပညတ္တံ- ပညတ်အပ်သည်မဟုတ်)၊ ပေ၊ တံ-ထိုပညတ်အပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ (မနုဿိတ္ထိယာ-အတွက်၊ ဟောတိယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့)၊ တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ (တိရစ္ဆာနဂတာယပိ-၏လည်း၊ ဝါ-အတွက်လည်း) ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊ ပေ။

အညွှန်း ။ ။ တဿာ ပဋိသေဝတိ - ၃၁၊ ဩဒ္ဓိ နိမိတ္တမ္မိ - ၃၁၊ ဧဝံဦးစသည် ၃၁၇။

ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧဝံ-
သို့၊ ပညတ္တံ စ ဟောတိ-ပညတ်အပ်ပြီလည်းဖြစ်ရော၊ (အနုပညတ္တတ္ထာယ-
အနုပညတ် အကျိုးငှာ၊ အညံ-မက္ကဋိဝတ္ထုမှ အခြားလည်း ဖြစ်သော၊ ဣဒံဝတ္ထု-ဤ
ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထုသည်၊ ဥဒပါဒိစ-ထင်ရှားလည်း ဖြစ်ပေါ်လာလေရော။)

မက္ကဋိဝတ္ထု-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

သန္တတ ဘာဏဝါရ ဝဇ္ဇိပုတ္တက ဝတ္ထု

၄၃။ [ယေန သမယေန ဘဂဝတာ ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပဒံ အနုပညတ္တံ
“နောက်ထပ်ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ”ဟု အနိယမ ထည့်ပါ] ၊ ပေ၊ ဝေသာလိကာ-
ဝေသာလီမြို့ဟူသော နေရာရှိကုန်သော၊ ဝါ-ဝေသာလီမြို့၌-နေကုန်သော၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ-
ဝဇ္ဇိတိုင်းသူ တိုင်းသားတို့၏ သားဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ယာဝဒတ္ထံ-
အကြင်အကြင် အလိုအတိုင်း၊ ဝါ-အလိုရှိတိုင်း၊ ဘုဉ်-သု-စားကြကုန်ပြီ၊ [သုပိ-သု-
အိပ်ကြကုန်ပြီ၊ နှာယိ-သု-ရေချိုးကြကုန်ပြီ] ၊ ပေ၊ နှာယိတွာ-ရေချိုးပြီး၍၊ အယောနိသော-
မသင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ မနသိကရိတွာ- နှလုံးသွင်း၍၊ သိက္ခံ- သိက္ခာကို၊
(အဓိသီလသိက္ခာကို)၊ အပ္ပစ္စက္ခာယံ-မပယ်စွန့်မှု၍၊ ဒုဗ္ဗလျံ-သိက္ခာပုဒ်ကို ဖြည့်ကျင့်မှု၌
သဒ္ဓါအား ဝီရိယအား မရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ အနာဝိကရိတွာ-ထင်ရှားစွာ မပြုမှု၍၊
မေထုနံ ဓမ္မံ၊ ပဋိသေဝိ-သု။

တေ-တို့သည်၊ အပရေန သမယေန-တစ်ပါးသောအခါ၌၊ ဉာတိဗျသနေနပိ-
ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းသည်လည်း၊ ဖုဋ္ဌာ - တွေ့ထိ နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်၊
ဘောဂဗျသနေနပိ-စည်းစိမ်တို့၏ ပျက်စီးခြင်းသည်လည်း၊ ဖုဋ္ဌာ-ကုန်သည်၊
ရောဂါဗျသနေနပိ-အရောဂျဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော အနာရောဂါသည်လည်း၊
ဖုဋ္ဌာ-ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ၊ ပေ၊ ဝဒန္တိ-ပြောပြကုန်၏၊ (ကိံ) ဘန္တေ အာနန္ဒ၊ မယံ-
တို့သည်၊ န ဗုဒ္ဓဂရဟိနော-ဘုရားကိုလည်း မကဲ့ရဲ့ပါကုန် ၊ ပေ၊ အတ္တဂရဟိနော-
မိမိကိုသာ (ကိုယ့်ကိုယ်ကိုသာ) ကဲ့ရဲ့ပါကုန်၏၊ အနညဂရဟိနော-အခြားသူကို

မကဲ့ရဲ့ပါကုန်၊ ယေ မယံ-အကြင်တပည့်တော်တို့သည်၊ ဧဝံ 'ပေါ' စရိတု- ငှာ၊ နာသက္ခိမှာ - (န အဲသက္ခိမှာ) မစွမ်းနိုင်ခဲ့ပါကုန်၊ (တေ) မယမေဝ-ထိုတပည့်တော် တို့သည်သာ၊ အလက္ခိကာ- အသရေမရှိသူတို့သည်၊ အမှ-ဖြစ်ပါကုန်၏၊ (တေ) မယံ (ဧဝ) တို့သည်သာ၊ အပ္ပပုညာ-နည်းသောဘုန်းကံရှိသူတို့သည်၊ (အမှ)။

ဘန္တေ အာနန္ဒ၊ ဣဒါနိ-၌၊ မယံ ဘဂဝတော၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇိ- ရှင်အဖြစ်ကို၊ စေပိ လဘောယျာမ-အကယ်၍မူလည်း ရပါကုန်အံ့၊ (တကယ်လို့များ ရပါကုန်အံ့)၊ ဥပသမ္ပဒံ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ (စေပိ) လဘောယျာမ- ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဣဒါနိပိ-၌လည်း၊ မယံ-တို့သည်၊ ကုသလာနံ-ကုသိုလ် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ- (ဥပစာရဈာန်၊ အပ္ပနာဈာန်ဟူသော) တရားတို့ကို၊ ဝိပဿကာ- (အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု) အထူးထူး အပြားပြား ရှုကုန်သည်၊ ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္ထံ- ညဉ့်၏ရှေ့အဖို့၊ ညဉ့်၏နောက်အဖို့ ပတ်လုံး၊ ဝါ-ညဉ့်၏ ရှေ့ပိုင်း၊ ညဉ့်၏ နောက်ပိုင်း ပတ်လုံး၊ ဗောဓိပက္ခိကာနံ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ အသင်းအပင်း၌ဖြစ်ကုန် သော၊ ဓမ္မာနံ- (သတိပဋ္ဌာန် စသော) တရားတို့ကို၊ ဘာဝနာနုယောဂံ-တိုးပွားစေခြင်း ကို အဖန်ဖန်အားထုတ်မှုကို၊ ဝါ-တိုးပွားအောင် အဖန်ဖန်အားထုတ်မှုကို၊ အနုယုတ္တာ- အားထုတ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝိဟရေယျာမ-နေလိုပါကုန်၏၊ ဘန္တေ အာနန္ဒ၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ 'ပေါ' အာရောစေဟိ-လျှောက်ပေးပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကြကုန်၏၊ 'ပေ။

[“ယံ” ပါသော အနိယမ ဝါကျကို ရှေးဦးစွာ အနက်ပေးမည်၊ “အဋ္ဌာနံ အနဝကာသော” ဟု နှစ်ပုဒ် ရှိသောကြောင့် “ယံ” ကို နှစ်ခါအနက် ပေးမည်။] အာနန္ဒ၊ ယံ- အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ- အကြင်အခွင့်အလမ်းကြောင့်၊ တထာဂတော-သည်၊ ဝဇ္ဇိနံဝါ-ဝဇ္ဇိတိုင်းသူ တိုင်းသားတို့၏ သော်လည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာနံဝါ- ဝဇ္ဇိတိုင်းသူ တိုင်းသားတို့၏ သားတို့၏ သော်လည်းကောင်း၊ ကာရဏာ-အကြောင်းကြောင့်၊ သာဝကာနံ-တို့အား၊ ပညတ္ထံ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီး သော၊ ပါရာဇိကံ သိက္ခာပဒံ- ကိုးသမူဟနေယျ-ပယ်နုတ်ရာ၏၊ ဧတံ-ဤအကြောင်း သည်၊ (ပညတ်အပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကို ပယ်နုတ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊) အဋ္ဌာနံ - သင့်သောအကြောင်း မဟုတ်၊ (ဧသော - ဤ အခွင့်အလမ်းသည်၊) အနဝကာသော - သင့်သောအခွင့်အလမ်း မဟုတ်၊ ဣတိ - ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

၁။ အဋ္ဌာန မေတံ ။ ။ ပေးရိုးအတိုင်း ပေးထားပါသည်၊ သဒ္ဓါနက်မှာ “မရအပ် မရနိုင်သော အကြောင်းတည်း၊ ဝါ - မရှိနိုင် မဖြစ်နိုင်သော အကြောင်းတည်း။” ဟု ဆိုပါ။ ဘာသာဋီကာ (၄၁၆)၊ သမ္မောဟဝိနောဒနိ-ဘာသာဋီကာ (၅၃၃)၊ ရှု။

အထ ခေါ် ၊ပေ၊ အာမန္တေ သိ၊ (ကိံ)၊ ဘိက္ခဝေ၊ ယော - အံကြင်ရဟန်းသည် ၊ပေ၊ ပဋိသေဝတိ၊ သော - ထိုရဟန်းကို၊ အာဂတော-ပြန်လာသည်၊ [သာသနဘောင်သို့ ပြန်ရောက်လာသည်]၊ (သမာနော-ဖြစ်လသော်၊) န ဥပသံမ္မာဒေတဗ္ဗော - မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ မရောက်စေထိုက်၊ ဝါ-ရဟန်းပြုမပေးထိုက်၊ ဘိက္ခဝေ၊ ယော စ ခေါ် ၊-အကြင်ရဟန်းသည်ကား၊ သိက္ခံ-ကို၊ ပစ္စက္ခာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဒုဗ္ဗလျံ-ကို၊ အာဝိကတွာ-ထင်ရှားစွာပြု၍ ၊ပေ၊ သော-ကို၊ အာဂတော၊ (သမာနော) ဥပသမ္မာ ဒေတဗ္ဗော-ထိုက်၏ ၊ပေ။

၄၅။ ယော ပနာတိ-ယော ပန ဟူသည်ကား၊ [ယော-ကို နောက်ဆုံးမှ ပေးမည်။] ယာဒိသော? -အကြင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ (အကြင် အသွင်၊ ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော)၊ ယထာယုတ္တော-အကြင် အကြင် အလုပ်နှင့်ယှဉ်သော၊ ယထာဇော-အကြင် အကြင် ဇာတ်ရှိသော၊ ယထာနာမော-အကြင် အကြင် နာမည်ရှိသော၊ ယထာဂေါတ္တော- အကြင် အကြင် အနွယ်ရှိသော၊ ယထာသီလော-အကြင် အကြင် အလေ့အလာ ဝါသနာရှိသော၊ ယထာဝိဟာရိ- အကြင် အကြင် အလုပ်ဖြင့် နေလေ့ရှိသော၊ ယထာဂေါစရော- အကြင် အကြင် ကျက်စားရာရှိသော၊ ထေရောဝါ-ဆယ်ဝါရပြီ ထေရ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ နဝေါဝါ-ငါးဝါမကြွယ်၊ သီတင်းငယ်မူလည်းဖြစ်သော၊ မဇ္ဈိမော ဝါ-ငါးဝါပြည့်မြောက်၊ ဆယ်ဝါအောက်ငယ်၊ အလယ်အလတ်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ယော- အကြင် ရဟန်းသည် ၊ (အတ္ထိ) ၊ ဒေသော-ဤ ရဟန်းကို၊ ယော ပနာတိ- ယော ပန ဟူ၍ ၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။

၁။ သော အာဂတော ။ ။ “အာဂတော-ပြန်လာသော၊ သော-ထိုရဟန်းကို၊” -ဤသို့ ဝိသေသန ဝိသေသျလည်း ပေးနိုင်သည်။

၂။ ယော စ ခေါ် ။ ။ ဤ “စ” သဒ္ဒါသည် ရဟန်းပြုမပေးထိုက် ဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက် အဖို့မှတစ်ပါး ရဟန်းပြုပေးထိုက်၏ ဟူသော အလျော်အဖို့ကို ပြ၏။ ထို့ကြောင့် “စ ခေါ်- အနွယ်ကား” ဟု ခွဲ၍ ပေးနိုင်သည်။ လွယ်ကူအောင် “ယော စ ခေါ်- အကြင်ရဟန်း သည်ကား” ဟု ပေါင်း၍ ပေးထားသည်။

၃။ အညွှန်း ။ ။ ယာဒိသော - စသည် - ၃၄၀။ ထေရော ဝါ စသည် - ၃၄၃။

ဘိက္ခုတိ-ဘိက္ခုဟူသည်ကား၊ ဘိက္ခကော-အရိယာထုံးစံ၊ တောင်းခံတတ်
 ၏။ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ ဘိက္ခု-ဘိက္ခုမည်၏။ ဘိက္ခာစရိယံ-ဆွမ်းအလိုငှာ
 လှည့်လည်အပ်သော အရပ်သို့၊ ဝါ- ဆွမ်းခံရွာသို့၊ အဇ္ဈပဂတော- ကပ်ရောက်
 တတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-၏။ ဘိန္နုပဋေရော-အဖိုး၊ အတွေး၊ အဆင်း
 အားဖြင့် ပျက်သော အဝတ်ကို ဆောင်တတ်၏။ ဣတိ ဘိက္ခု၊ သမညာယ-
 ဘိက္ခုဟူသော အမည်အားဖြင့်၊ ဘိက္ခု-၏။ ပဋိညာယ-ဘိက္ခုဟု ဝန်ခံခြင်း
 အားဖြင့်၊ ဘိက္ခု-၏။ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ဧဟိ -လာလော့၊ ဝါ - သင်အလို ရှိအပ်သော
 ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို လက်ခံလော့၊ ဣတိ - ဤစကားတော်ကြောင့်၊ ဘိက္ခု၊ တိဟိ
 - ကုန်သော၊ သရဏဂမနေဟိ - သရဏဂုံတို့ဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နော- မြင့်မြတ်သော
 ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ဣတိ ဘိက္ခု။ [ဘဒြော - သီလ စသော ဂုဏ်အားဖြင့်
 ကောင်းမြတ်သူသည်၊ သာရော - သီလ စသော ဂုဏ်အားဖြင့် အနှစ်ဖြစ်သူသည်၊
 သေက္ခော- သိက္ခာသုံးပါးကို ကျင့်ဆဲရဟန်းသည်၊ အသေက္ခော-သိက္ခာသုံးပါးကို
 ကျင့်ပြီးရဟန်းသည်၊ ဝါ-ကြီးပွားသော သိက္ခာ သုံးပါးရှိသော ရဟန်းသည်၊ ဘိက္ခု။]

သမဂ္ဂေန - ညီညွတ်သော၊ သံဃေန - သံဃာသည်။ [ဥတ္တိစတုတ္ထေန-ဝယ်
 ကာတဗ္ဗအနက်၌ သက်သော “ဏ” ပစ္စည်း၌စပ်။] ဥတ္တိစတုတ္ထေန - ဉာတ်ဟူသော
 လေးကြိမ်မြောက်ရှိသော၊ အကုပ္ပေန-မဖျက်ဆီးအပ် မဖျက်ဆီးနိုင်သော၊ ဌာနာ ရဟေန-
 ဥပသမ္ပဒကံ၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သော ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာအား ထိုက်တန်သော၊
 ကမ္မေန-ဝိနည်းကံဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နော-အထက်တန်း၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ဝါ-
 မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဘိက္ခု - မည်၊
 တတြ- ထိုရဟန်းတို့တွင်၊ ပဃာယံ ဘိက္ခု - အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပန္နော-
 ၏။ အယံ-ကို၊ ဣမသ္မိ အတ္ထေ- ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အနက်၌၊ ဘိက္ခုတိ-ဘိက္ခုဟူ၍၊
 အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ်၏။

အမှာ။ ။ နောက်နောက် ပဒသာဇနီ (ဝိဘင်း) ပါဠိများကို အနက်ပေး
 ရာ၌ ဤနည်းမှီ၍ ပေးပါ။ ထူးရာကိုသာ ရေးပါမည်။

သိက္ခာတိ (ဇတ္ထံ) - သိက္ခာဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (လဗ္ဘမာနာ - ရထိုက်ကုန်
 သော) [စပ်ပုဒ်မရှိ၍ ထည့်သည်။] သိက္ခာ - တို့သည်၊ တိသော - သုံးပါး
 တို့တည်း၊ အဓိသီလသိက္ခာ- အဓိသီလသိက္ခာလည်းကောင်း၊ (သာလွန်ထူးမြတ်သော

၁။ ဘဒြော သာရော ။ ။ ဤပုဒ်များ၌ အသတ္တိပြု၍ အနက်မပေးသင့်ပုံကို ဘာသာဋီကာ-
 ၃၅၅၊ ၃၅၆၌ ပြထားပြီ၊ သေက္ခော၊ အသေက္ခော-၃၅၇၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန စသည် ၃၅၈၊ ဥပသမ္ပန္နော -
 ၃၆၁။

သီလသိက္ခာလည်းကောင်း၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာ - လည်းကောင်း၊ (သာလွန်ထူးမြတ်သော သမာဓိစိတ်သိက္ခာ လည်းကောင်း)၊ အဓိပညာသိက္ခာ-လည်းကောင်းတည်း၊ (သာလွန် ထူးမြတ်သော ပညာသိက္ခာ လည်းကောင်းတည်း)၊ တံတြ - ထိုသုံးပါးတို့တွင်၊ ယာယံ-အဓိသီလသိက္ခာ (အတ္ထိ)၊ အယံ- ဤအဓိသီလသိက္ခာကို၊ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ- ဤသိက္ခာပုဒ် အနက်၌ ၊ သိက္ခာတိ- သိက္ခာဟူ၍၊ အဓိပေတော - အလိုရှိအပ်၏။

သာဇီဝံနာမံ - သာဇီဝမည်သည်၊ ဘဂဝတာ - သည်၊ ယံ သိက္ခာပဒံ- ကျွါ ပညတ္တံ-အပ်ပြီ၊ ဧတံ-ဤပညတ်အပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ သာဇီဝံနာမ- သာဇီဝ မည်၏၊ တသ္မိံ - ထိုသာဇီဝမည်သော သိက္ခာပုဒ်၌၊ သိက္ခာတိ - ကျင့်တတ်၏၊ တေန- ထို့ကြောင့်၊ သာဇီဝသမာပန္နောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။

သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာတိ (တ္ထေ)-၌၊ ဘိက္ခဝေ-ဘိက္ခုတို့၊ (ယံ-အကြင်ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မသည်)၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဇ္ဇေဝ-ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မသည်သာ၊ (သိက္ခာပုဒ်ဖြည့်ကျင့်မှု၌ သဒ္ဓါအား ဝီရိယအား မရှိသူ၏အဖြစ်ကို ထင်စွာပြုမှု သည်သာ)၊ ဟောတိ-၏၊ သိက္ခာစ - ကိုကား၊ အပစ္စက္ခာတာ - မပယ်စွန့်အပ်၊ (တံထိုဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မမျိုးသည်)၊ (အတ္ထိ)၊ ဘိက္ခဝေ၊ (ယံ-အကြင်ဒုဗ္ဗလျာ ဝိကမ္မသည်)၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဇ္ဇေဝ-သည်လည်း၊ ဟောတိ-၏၊ သိက္ခာ စ-ကိုလည်း၊ ပစ္စက္ခာတာ- အပ်၏၊ (တံ-ထို ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မမျိုးသည်)၊ အတ္ထိ။

၁။ သာဇီဝံနာမံ ။ ။ “သာဇီဝံ နာမံ”ကို ရှေးဥျးစွာ မပေးဘဲ “ယံ ဘဂဝတာ ပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ”ကို “အနိယမ၊ (တံ) သာဇီဝံနာမံ”ကို နိယမ၊ “ဧတံသာဇီဝံနာမံ”ကို နိဂမဟုယူလျှင် - ဘဂဝတာ-သည်၊ ပညတ္တံ-ပညတ်တော်မူအပ်သော၊ ယံသိက္ခာပဒံ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-ထိုပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ သာဇီဝံနာမ - သာဇီဝမည်၏၊ ဧတံ - ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ သာဇီဝံနာမ-မည်၏။ ‘ဟုဆိုပါ။

အညွနံး ။ ။ အဓိသီလံ စသည် - ၃၆၆။ သာဇီဝံ - ၃၇၃။

၂။ အတ္ထိဘိက္ခဝေ စသည် ။ ။ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မသည် သိက္ခာကျကြောင်းတစ်မျိုး၊ မကျကြောင်းတစ်မျိုးဟုရှိရာ ထိုနှစ်မျိုးကို ခွဲခြားပြတော်မူလို၍ အစချီသော မာတိကာစကား ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ယံ-အကြင်ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မသည်”ဟု လည်းကောင်း၊ (တံ-ထိုဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မ မျိုးသည်)၊ အတ္ထိ”ဟုလည်းကောင်း ပေးသည်၊ ကထဋ္ဌ ဘိက္ခဝေ စသော ဝါကျကို ထောက်လျှင်မူ

ဘိက္ခဝေ၊ ကထဉ္စ-အဘယ်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ- အဘယ်နည်းဖြင့်၊
 [စ- အနက်မရှိ။] ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္စေ- ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မသည်သာ၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်သနည်း၊ သိက္ခာစ- ကိုကား၊ အပစ္စက္ခာတာ - မပယ်စွန့်အပ်သနည်း၊ ဘိက္ခဝေ၊
 ဣဓ - ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု - သည်၊ ဥက္ကဏ္ဍိတော - ဆင်းရဲစွာ
 အသက်ရှင်ရခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ (တစ်နည်း) ဥက္ကဏ္ဍိတော - (အထက်၌တည်သော
 လည်ပင်း ရှိသည်၊ ဝါ-လည် တမော့မော့ ဖြစ်နေသည်၊ အနဘိရတော-
 မမွေ့မလျော်သည်၊ သာမညာ- ရဟန်းအဖြစ်မှ၊ စဝိတုကာမော - ရွေ့လျော့လိုသည်၊
 (ဖွဲ့ခွါလိုသည်)၊ ဘိက္ခုဘာဝံ- ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့်၊ အဋ္ဌိယမာနော - နှိပ်စက်အပ်သူကဲ့သို့
 ပြုကျင့်သည်၊ (တစ်နည်း) ဘိက္ခုဘာဝံ - သည်၊ အဋ္ဌိယမာနော - နှိပ်စက်အပ်သည်၊
 ဘိက္ခုဘာဝံ- ရဟန်း အဖြစ်ဖြင့်၊ ဟရာယမာနော-ရှက်သည်၊ ဘိက္ခုဘာဝံ -
 ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ ဇိဂုစ္ဆမာနော - စက်ဆုတ်သည်၊ (ဟုတွာ)။

ဂိဟိဘာဝံ - လူ့အဖြစ်ကို၊ ပတ္တယမာနော - တောင့်တလျက် [ဥပါသက-
 ဥပါသကာ၊ အာရာမိက - အရံစောင့်၊ သာမဏေရ၊ တိတ္ထိယ - တိတ္ထိ၊ တိတ္ထိယ
 သာဝက-တိတ္ထိ၏တပည့်၊ အဿမဏ-ရဟန်းမဟုတ်သူ၊] အသကျပုတ္တိယဘာဝံ-
 သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော် မဟုတ်သူ၏အဖြစ်ကို၊ ပတ္တယမာနော-
 လျက်၊အဟံ၊ ဗုဒ္ဓံ -ကို၊ ယန္တုန ပစ္စက္ခေယျ- အကယ်၍ စွန့်ရပါမူ ကောင်းလေစွ၊
 ဣတိ - ဤသို့၊ ဝဒတိ- ပြော၏၊ ဝိညာပေတိ - သိစေ၏ (နားလည်စေ၏)၊
 ဘိက္ခဝေ၊ ဧဝမ္မိ - ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ ဝါ- ဤသို့အားဖြင့်လည်း၊
 ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္စေ - သည်သာ၊ ဟောတိ၊ သိက္ခာစ - ကိုကား၊ အပစ္စက္ခာတာ -
 မပယ်စွန့်အပ်။

[အပြည့်အစုံ ပေးပါ၊ ထူးရာကိုသာ ရေးပါမည်] ။ အထ ဝါ ပန - တစ်နည်း
 သော်ကား၊ ပေ၊ ဓမ္မံ - ကို၊ သံသံ-ကို၊ ဝိနယံ-ကို၊ ပါတိမောက္ခံ-ကို၊ ဥဒ္ဒေသံ-
 ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကို၊ ဥပဇ္ဈာယံ-ကို၊ အာစရိယံ-ကို၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ၊

၁။ ဥက္ကဏ္ဍိတော ။ ။ ပျင်းရိငြီးငွေ့သည်ဟု အလွယ်ပေးပါ။ ၃၇၈-၅။

၂။ ဘိက္ခုဘာဝံ အဋ္ဌိယမာနော ။ ။ ဘိက္ခုဘာဝံ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် အဋ္ဌိယမာနော၌
 စပ်ခိုက် တတိယာဝိဘတ်၏ ကရိုဏ်းအနက်၊ (တစ်နည်း) ကတ္တာအနက်၌ သက်၏၊ ဟရာယံမာနော၌
 စပ်ခိုက် ကရိုဏ်းအနက်၊ ဇိဂုစ္ဆမာနော၌စပ်ခိုက် ကအနက်၌ သက်၏၊ ထို့ကြောင့် ရှင်းအောင်
 ဆိုင်ရာစပ်ပုဒ်နှင့် အတူတွဲ၍ အနက်ပေးထား၏၊ အဋ္ဌကထာ၌လည်း တွဲ၍ပင် ဖွင့်သည်။ [၃၇၇၊
 ၃၇၈-၅။]

အတူနေတပည့်ကို၊ အန္တေဝါသိကံ-နိဿရည်းယူ၊ အနီးနေတပည့်ကို၊ သမာနု ပဇ္ဇာယကံ တူသော ဥပဇ္ဈာယ်ရှိသူကို၊ (ဥပဇ္ဈာယ် တူသူကို)၊ သမာနာစရိယကံ- တူသော ဆရာရှိသူကို၊ (ဆရာတူသူကို)၊ သဗြဟ္မစရိယံ-သီတင်းသုံးဖော်ကို ပေ၊ အဟံ၊ ဂိဟီ - လူဝတ်ကြောင်သည်၊ ယန္တုန အသံ - အကယ်၍ ဖြစ်ရပါမူ ကောင်းလေစွ ပေ။

၄၆။ အထ ဝါ ပန ပေ၊ အဟံ၊ ဗုဒ္ဓံ၊ ယဒိ ပန ပစ္စက္ခေယျ-အကယ်၍ စွန့်ရ ပါမူ ကောင်းလေစွ ပေ၊ ဂိဟီ-သည်၊ ယဒိ ပန အသံ-အကယ်၍ ဖြစ်ရပါမူ ကောင်းလေစွ ပေ၊ အပိ ပစ္စက္ခေယျ - အကယ်၍ စွန့်ရပါမူ ကောင်းလေစွ ပေ၊ အပိအသံ - အကယ်၍ ဖြစ်ပါမူ ကောင်းလေစွ၊ ဟန္တု - ယခု၊ အဟံ၊ ဗုဒ္ဓံ - ကို၊ ပစ္စက္ခေယျ - စွန့်တော့အံ့ ပေ၊ ဟန္တု-ယခု ပေ၊ အသံ-ဖြစ်တော့အံ့။

ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ပစ္စက္ခေယျ- စွန့်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤအကြံသည်၊ မေ - ငါ၏၊ ဝါ- ငါ့မှာ၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ဝဒတိ၊ [ဣတိ တစ်လုံး အကျေကြီး။] အသကျပုတ္တိယော-သည်၊ အသံ - ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ - ဤအကြံသည်၊ မေ-ငါ၏၊ ဝါ-ငါ့မှာ၊ ဟောတိ -ပေ။

၄၇။ အထ ဝါ ပန ပေ၊ မာတရံ-အမေကို၊ သရာမိ-အမှတ်ရ၏(လွမ်း၏)၊ ပိတရံ- အဖေကို၊ ဘာတရံ -အစ်ကိုကို(ညီကို)၊ ဘိဂ္ဂိနိ -အစ်မကို၊ (နှမကို)၊ ပုတ္တံ- သားကို ၊ မိတ်ရံ -သမီးကို၊ ပဇာပတိံ - ဇနီးကို၊ ဉာတကေ - ဆွေမျိုး တို့ကို၊ မိတ္တေ - မိတ်ဆွေတို့ကို၊ ဂါမံ -ရွာကို၊ နိဂမံ - နိဂုံးကို၊ ခေတ္တံ - လယ်ကို၊ (စပါး စိုက်ပျိုးရာအခင်း)၊ ဝတ္တံ-ယာကို၊ (ဟင်းရွက် သစ်သီးငယ် သစ်သီးကြီး စိုက်ရာ အရပ်)၊ ဟိရညံ - ငွေကို၊ သုဝဏ္ဏံ- ရွှေကို၊ သိပ္ပံ - အတတ်ပညာကို၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌ (ရှေးတုံးက)၊ ဟသိတံ - ပြုံးရယ်အပ်ဖူးသည်ကို၊ (ပြုံးရယ်အပ်ဖူးသော အကြောင်းအရာကို)၊ လပိတံ - ပြောအပ်ဖူးသော အကြောင်းအရာကို၊ ကီဠိတံ - ကစားအပ်ဖူးသည်ကို၊ (ကစားအပ်ဖူးသောအကြောင်းအရာကို)၊ သမနုဿရာမိ - ကောင်းစွာ အဖန်ဖန် အမှတ်ရ၏၊ (အလွန်အမှတ်ရ၏)။

၄၈။ အထ ဝါပန ပေ၊ မေ - ၏၊ ဝါ -မှာ၊ မာတာ -သည်၊ အတ္ထိ၊ သာ- ကို၊ မယာ၊ ပေါသေတဗ္ဗာ - လုပ်ကျွေးမွေးမြူထိုက်၏ (ပြုစုကျွေးမွေးထိုက်၏) ပေ။

၄၉။ အထ ဝါ ပန ပေ၊ မေ - ၏၊ ဝါ -မှာ၊ မာတာ အတ္ထိ၊ သာ - သည်၊ မံ -ကို၊ ပေါသေသတိ - ပြုစုကျွေးမွေးလိမ့်မည် ပေ၊ ဂါမော မေ အတ္ထိ၊ တေန- ဖြင့်၊ အဟံ ဇီဝိဿာမိ - အသက်မွေးမည်၊ ပေ။

၅၀။ အထ ဝါ ပန ।ပေ၊ ဒုက္ကရံ - ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏။ ဝါ - ပြုနိုင်
 ခဲ၏။ နသုကရံ - လွယ်ကူစွာ မပြုအပ်။ ဝါ- ပြု၍မလွယ်ကူ၊ ဒုစွရံ- ခဲယဉ်းသဖြင့်
 ကျင့်အပ်၏။ ဝါ - ကျင့်နိုင်ခဲ၏။ န သုစရံ - လွယ်ကူစွာ မကျင့်အပ်။ ဝါ - ကျင့်၍
 မလွယ်၊ န ဥဿဟာမိ- မစွမ်းနိုင်ပါ။ ဝါ- စိတ်အားထက်သန်မှု မရှိပါ။ န
 ဝိဿဟာမိ- သည်းမခံနိုင်ပါ။ ဝါ- မရဲဝံ့ပါ။ န ရမာမိ- မမွေ့လျော်ပါ။ (မပျော်ပါ)၊
 နာဘိရမာမိ- အလွန်မမွေ့လျော်ပါ။ (အလွန်ကို မပျော်ပါ)။

၅၁။ ဘိက္ခဝေ၊ ကထဉ္စ - ဖြင့်၊ ဝါ - ဖြင့်၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္စေဝ-သည်လည်း၊
 ဟောတိ - နည်း၊ သိက္ခာစ -ကိုလည်း၊ ပစ္စက္ခာတာ - အပ်သနည်း၊ ।ပေ၊ ဗုဒ္ဓံ -
 ကို၊ ပစ္စက္ခာမိ - ပယ်စွန့်ပါ၏။ ပေ၊ ဧဝမ္ပိ - ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ ဝါ-
 ဤနည်းအားဖြင့်လည်း၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္စေဝ- သည်လည်း၊ ဟောတိ၊ သိက္ခာစ -
 ကိုလည်း၊ ပစ္စက္ခာတာ - အပ်၏။

အထ ဝါ ပန ।ပေ၊ မံ - ကို၊ ဂိဟိတိ - လူဝတ်ကြောင်ဟူ၍ ၊ ဓာရေဟိ-
 မှတ်ပါ။ ပေ။

၅၂။ အထ ဝါ ပန ।ပေ၊ မေ - အား၊ ဗုဒ္ဓေန - ဖြင့်၊ အလံ -တော်ပါပြီ
 ।ပေ၊ မေ-အား၊ ဗုဒ္ဓေန - ဖြင့်၊ ကိံန - အဘယ်ပြုဖွယ်ကိစ္စ ရှိအံ့နည်း၊ [ဘာ
 လုပ်ဖို့လဲ ဟု ဆိုလိုသည်]၊ မေ-အား၊ ဗုဒ္ဓေန - ဖြင့်၊ န အတ္ထော - အကျိုးမရှိတော့၊
 (တစ်နည်း) ဗုဒ္ဓေန - ဖြင့်၊ မေ-၏။ ဝါ-မှာ၊ န အတ္ထော-အကျိုးမရှိ၊ [ဤသို့လည်း
 ပေးနိုင်သည်၊] အဟံ -သည်၊ ဗုဒ္ဓေန-မှာ၊ (ဘုရားလက်မှ)၊ သုမုတ္တော- ကောင်းစွာ
 လွတ်ပြီ၊ ပေ။

၅၃။ ဝါ ပန - သည် သာမကသေး၊ အညာနိပိ - အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်
 သော၊ (သရုပ်အရ ထုတ်ပြုအပ်ပြီးသော ဝေဝစနတို့မှ အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်
 သော)၊ ယာနိ ဗုဒ္ဓဝေ ဝစနာနိ ဝါ-အကြင်ဗုဒ္ဓ၏ ဝေဝစပရိယာယ် စကားလှယ်
 တို့သည် လည်းကောင်း၊ (ယာနိ) ဓမ္မဝေဝစနာနိ ဝါ - အကြင်ဓမ္မ၏ ဝေဝစ
 ပရိယာယ် စကားလှယ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ ।ပေ၊ (ယာနိ) အသကျပုတ္တိယ
 ဝေဝစနာနိ ဝါ - အကြင် အသကျပုတ္တိယ၏ ဝေဝစပရိယာယ် စကားလှယ်တို့
 သည်လည်းကောင်း၊ (သန္တိ) ၊ တေဟိ အာကာရေဟိ - ထိုသိက္ခာချခြင်း၏
 အကြောင်း ဖြစ်သော ဝေဝစနတို့ဖြင့်၊ တေဟိ လိင်္ဂေဟိ - ထိုဘုရား အစရှိသည်
 တို့၏ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော ဝေဝစနတို့ဖြင့်၊ (တစ်နည်း)၊ တေဟိ
 လိင်္ဂေဟိ-ထိုသိက္ခာချဟန်ပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်သော ဝေဝစနတို့ဖြင့်၊ တေဟိ နိမိတ္တေဟိ-

ထို သိက္ခာချခြင်း၏ အမှတ်အသား ဖြစ်သော ဝေဝနတို့ဖြင့်၊ ဝဒတိ 'စိညာပေတိ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ဧဝံ ခေါ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်ပင်၊ ဒုဗ္ဗလျှာဝိကမ္မဇ္ဇေဝ- သည်လည်း ၊ ဟောတိ၊ သိက္ခာ စ - ကိုလည်း၊ ပစ္စက္ခာတာ - အပ်၏။

၅၄။ ဘိက္ခဝေ၊ ကထဉ္စ - ဖြင့်၊ ဝါ - ဖြင့်၊ သိက္ခာ - သည်၊ ဝါ - ကို၊ အပ္ပစ္စက္ခာတာ - မပယ်စွန့်အပ်သည်၊ ဟောတိ - နည်း၊ ဘိက္ခဝေ၊ ဣဓ - ခြံ၊ ယေဟိ အာကာရေဟိ - အကြင်သိက္ခာချခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝေ ဝန တို့ဖြင့် ၊ ပေ၊ သိက္ခာ - သည်၊ ဝါ - ကို၊ ပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ၊ ဧတေဟိ အာကာရေဟိ- တို့ဖြင့် ၊ ပေ၊ ဥဗ္ဗတ္တကော - ရူးသောရဟန်းသည်၊ သိက္ခံ - ကို၊ ပစ္စက္ခာတိ - အံ့၊ သိက္ခာ - သည်၊ အပ္ပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ၊ ဥဗ္ဗတ္တကဿ-ရူးသူ၏၊ သန္တိကေ - အထံ ခြံ၊ သိက္ခံ ၊ ပစ္စက္ခာတိ - အံ့၊ အပ္ပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ။

[ဓိတ္တစိတ္တော - (အထူးထူး အပြားပြား) ပစ်လွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိသူ၊ ဝါ- ဘီးလူးလှန့်သဖြင့် ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသူ၊ ဝေဒနာဋ္ဌော - ဒုက္ခဝေဒနာ လွန်စွာ နှိပ်စက်အပ်သူ၊ ဒေဝတာ - နတ်၊ တိရစ္ဆာနဂတ - တိရစ္ဆာန်။] အရိယကေန- အရိယလူမျိုးတို့၏ ဘာသာဖြင့် (စကားဖြင့်)၊ မိလက္ခဿ - တောသူလူရိုင်း၏ ၊ ပေ၊ သော စ-ထိုလူသည်လည်း၊ န ပဋိဝိဇာနာတိ-မသိအံ့ ၊ ပေ၊ မိလက္ခကေန- မိလက္ခလူမျိုးတို့၏ ဘာသာဖြင့်၊ အရိယဿ-အရိယ လူမျိုး၏၊ အရိယကေန - အရိယလူမျိုးတို့၏ ဘာသာဖြင့်၊ အရိယဿ - အရိယလူမျိုး၏ ၊ ပေ။

[ဒဝါယ - ရယ်မြူးလိုသဖြင့်၊ ဝါ - အဆောတလျှင်၊ ရဝါယ - ချွတ်ချော် သဖြင့်၊ ဝါ - ချွတ်ချော်၍။] အသာဝေတုကာမော - မကြားစေလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သာဝေတိ -ကြားသိစေအံ့၊ အဝိညဿ - နားမလည်သူ၏ (အထံခြံ)၊ (တစ်နည်း) အဝိညဿ - နားမလည်သူအား ၊ သာဝေတိ၊ ဝါပန - သို့မဟုတ်၊ သဗ္ဗသော ဝါ- အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်မူလည်း၊ န သာဝေတိ ၊ ပေ။

၁။ အမှာ ။ ။ သိက္ခာချသော ရဟန်းက ရူးနေလျှင် သိက္ခာမကျ၊ မိမိသိက္ခာချရာ ပုဂ္ဂိုလ်က ရူးနေပြန်လျှင်လည်း သိက္ခာမကျ၊ ထို့ကြောင့် သိက္ခာချသောဘက်၌ "ဥဗ္ဗတ္တကော -

၅၅။ မေထုနဓမ္မောနာမ - မေထုနဓမ္မမည်သည်။ ယော သော အသဒ္ဒ
 မ္မော - အကြင်မသူတော်တို့၏ အကျင့်သည်။ (ယော သော) ဂါမဓမ္မော - အကြင်
 ရွာသူရွာသားတို့၏ အကျင့်သည်။ (ယော သော) ဝသလဓမ္မော- အကြင် ယုတ်ညံ့သော
 အကျင့်ကို သွန်ချတတ်သော ယောကျ်ားတို့၏ အကျင့်သည်။ (တစ်နည်း) (ယော
 သော) ဝသလဓမ္မော - အကြင်ကီလေသာတို့ကို သွန်ချတတ် သော အကျင့်သည်။
 (ယံ တံ) ဒုဋ္ဌုလ္လံ - အကြင်မကောင်းဘိခြင်း ရုန့်ရင်း ကြမ်း တမ်းသော အကျင့်သည်။
 (ယံ တံ) ဩဒကန္တိကံ - အကြင် အဆုံး၌ ရေရှိသော အကျင့် သည်။ ဝါ - ရေဟူသော
 အဆုံးရှိသော အကျင့်သည်။ (ယံ တံ) ရဟသံ - အကြင် " ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်၌
 ဖြစ်သောအကျင့်သည်။ (ယာ သာ) ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ- အကြင်မိန်းမယောကျ်ား
 နှစ်ဦးသား နှစ်ဦးသား အပေါင်းသည် ကောင်းစွာ ရောက်ထိုက်သော အကျင့်သည်။
 (အတ္ထိ)။ ဧသော - ဤအကျင့်သည်။ မေထုနဓမ္မောနာမ - မည်၏။

ပဋိသေဝတိ နာမ - မည်သည်။ ယော - အကြင်ရဟန်းသည်။ နိမိတ္တေန-
 မိန်းမ နိမိတ်ဖြင့်၊ ဝါ - မိန်းမ နိမိတ်၌၊ နိမိတ္တံ - မိမိနိမိတ်ကို၊ အင်္ဂဇာတေန-
 မိန်းမ၏ အင်္ဂါဇာတ်ဖြင့်၊ ဝါ - မိန်းမ၏ အင်္ဂါဇာတ်၌၊ အင်္ဂဇာတံ - မိမိ၏ အင်္ဂါ
 ဇာတ်ကို၊ အန္တမသော - အောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဝါ -
 အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ တိလဖလမတ္တမ္ဘိ - နှမ်းတစ်စေ့မျှလောက်လည်း၊ ဝါ -
 နှမ်းတစ်စေ့ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်ကိုလည်း၊ ပဝေသေတိ - ဝင်စေ၏။ ဝါ-
 သွင်း၏။ ဧသော - ဤရဟန်းသည်။ ပဋိသေဝတိနာမ - မည်၏။ (မှီဝဲသည်
 မည်၏)။

အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပီတိ - ကား၊ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိယာပိ -
 တိရစ္ဆာန်မ၌သော်လည်း၊ မေထုနံ ဓမ္မံ - ကို၊ ပဋိသေဝိတွာ - မှီဝဲပြီး၍၊ ဝါ -

၁။ မေထုနဓမ္မော နာမ ။ ။ ဤဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာအလို အနက်ပေးပုံမှာ
 မေထုနဓမ္မော နာမကို ရှေးဦးစွာ မပေးဘဲ ထိုပုဒ်ကို "ယော သော အသဒ္ဒမ္မော၊ ယော သော
 ဂါမဓမ္မော" စသည်ဖြင့် တွဲ၍ - ယော သော အသဒ္ဒမ္မော - အကြင် မသူတော်တို့၏ အကျင့်သည်။
 (အတ္ထိ)။ (သော - ထိုအသဒ္ဒမ္မအကျင့်သည်။) မေထုနဓမ္မော နာမ - မည်၏။ ယော သော
 ဂါမဓမ္မော + (အတ္ထိ)။ သော - သည်။ မေထုနဓမ္မော နာမ - မည်၏ ။ပေ၊ ယာ သာ ဒွယံ
 ဒွယသမာပတ္တိ။ (အတ္ထိ)။ သာ-ထိုအကျင့်သည်။ မေထုနဓမ္မော နာမ - မည်၏။ ဤသို့ပေး၍
 ထိုအားလုံးကို နိဂုံးအုပ်သောအားဖြင့် - "ဧသော - ဤအသဒ္ဒမ္မ စသော အကျင့်အားလုံးသည်။
 မေထုနဓမ္မော နာမ - မည်၏။" ဤသို့ပေးပါ။

မှီဝဲခြင်းကြောင့်၊ အဿမဏော - ရဟန်းမဟုတ်တော့သည်၊ အသကျုပုတ္တိယော - သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော် မဟုတ်တော့သည်၊ ဟောတိ၊ မနုဿိတ္ထိယာ- လူမိန်းမ၌၊ ပဂေဝ - အဘယ်မှာ ဆိုဖွယ်ရာ ရှိအံ့နည်း၊ [“အထူးပြောနေစရာ မလိုတော့၊ ဧကန် အဿမဏ အသကျုပုတ္တိယ ဖြစ်တော့သည်” ဟု ဆိုလိုသည်၊] (တစ်နည်း) မနုဿိတ္ထိယာ- ၌၊ (မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတွာ)၊ ပဂေဝ- ရှေးဦးမဆွ အစကပင် (အစောကြီးကပင်) အဿမဏော - သည်၊ အသကျုပုတ္တိယော - သည်၊ ဟောတိ၊ တေန - ထို့ကြောင့်၊ အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပီတိ - ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။

ပါရာဇိကော ဟောတီတိ - ကား၊ သေယျထာပိ နာမ - ဥပမာမည်သည်၊ ပုရိသော - သည်၊ သီသစ္စိန္နော - ပြတ်သော ဦးခေါင်းရှိသည်၊ (သာမာနော)၊ တေန - ထိုပြတ်သော ဦးခေါင်းနှင့် ၊ သရီရဗန္ဓနေန - ကိုယ်ကို ဆက်စပ်ခြင်း အားဖြင့် ၊ ဇီဝိတုံ - အသက်ရှင်ခြင်းငှာ ၊ အဘဗ္ဗော သေယျထာပိ - မထိုက်တော့ သကဲ့သို့ ၊ ပေ။

အသံဝါသောတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (လဗ္ဗမာန်နော - ရထိုက်သော) သံဝါသော နာမ- မည်သည်၊ ဧကကမ္မံ- ပကတတ်ရဟန်းတို့ တစ်ပေါင်းတည်း ပြုထိုက်သော ကံလည်းကောင်း၊ ဧကုဒ္ဒေသော -တစ်ပေါင်းတည်း ရွတ်ပြု ထိုက်သော ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ လည်းကောင်း၊ သမသိက္ခတာ - လန္တီဟူသမျှတို့အညီအမျှ (အတူတကွ) ကျင့်ထိုက်သော သိက္ခာလည်းကောင်းတည်း၊ [တာ - ပစ္စည်း၊ သုတ္တ] ဒေသော - ဤ ဧကကမ္မံ, ဧကုဒ္ဒေသံ, သမသိက္ခတာသည်၊ သံဝါ သောနာမ - မည်၏၊ သော-ထိုသံဝါသသည်၊ တေန - ပါရာဇိက ကျပြီးသူ ထိုရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ နုတ္ထိ၊ တေန - ကြောင့်၊ အသံဝါသောတိ ဝုစ္စတိ။

၅၆။ ဣတ္ထိယော-မိန်းမတို့သည်၊ ဝါ-အမတို့သည်၊ တိသော-သုံးယောက် တို့တည်း၊ မနုဿိတ္ထိ-လည်းကောင်း၊ အမနုဿိတ္ထိ- လူနှင့်တူသော ဘီလူးမ,နတ်မ လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိ-တိရစ္ဆာန်မလည်းကောင်းတည်း၊ ဥဘတော ဗျဉ္ဇနကာ - ဥဘတောဗျည်းတို့သည်၊ တယော၊ မနုဿုဘတောဗျဉ္ဇနကော - လူ ဥဘတောဗျည်းလည်းကောင်း၊ အမနုဿုဘတောဗျဉ္ဇနကော- လူနှင့်တူသော ဘီလူး, နတ် ဥဘတောဗျည်းလည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာနဂတုဘတောဗျဉ္ဇနကော - လည်းကောင်း၊

၁။ သမသိက္ခတာ ။ ။ သိက္ခာအရ ငိုကာ၌ “ကျင့်ခြင်း”ဟူသော အာစာရအနက် “သင်ခြင်း”ဟူသော ဝိဇ္ဇောပါဒါန အနက်ကို ဖွင့်၏၊ ထိုအလို - “သမသိက္ခတာ-လန္တီ ဟူသမျှတို့ အညီအမျှ ကောင်းစွာ ကျင့်ကြံ သင်အံ မေးမြန်းထိုက်သော သိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း”ဟုပေးပါ။

ပဏ္ဍာကာ - ပဏ္ဍုက်တို့သည် ၊ပေ၊ ပုရိသာ - ယောက်ျားတို့သည်၊ ဝါ - အထီးတို့သည်၊ ပေ။

မနုဿိတ္ထိယာ-၏၊ တယော - ကုန်သော၊ မဂ္ဂေ - တို့၌၊ [ဘုမ္မတ္တ၌ ဒုတိယာ သက်ပါ။ ထို တယော မဂ္ဂေ - ကို သရုပ်ဖော်လို၍ “ဝစ္စမဂ္ဂေ” စသည် မိန့်တော်မူသည်။] ဝစ္စမဂ္ဂေ- ဝစ္စမဂ်၌ လည်းကောင်း၊ (ကျင်ကြီးလမ်းပေါက်)၊ ပဿာဝမဂ္ဂေ- ပဿာဝမဂ်၌လည်းကောင်း၊ (ကျင်ငယ်လမ်းပေါက်)၊ မုခေ- ပါးစပ်၌လည်းကောင်း၊ မေထုနံ ဓမ္မံ - ကို၊ ပဋိသေဝန္တဿ - မှီဝဲသော ရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကာ - ပါရာဇိကမည်သော၊ အာပတ္တိ - အာပတ်သည်၊ အဿ - ဖြစ်၏၊ (တစ်နည်း) ပဋိသေဝန္တဿ-၏၊ ပါရာဇိကဿ - ပါရာဇိက အာပတ်သို့၊ အာပတ္တိ - ရောက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ [နောက်၌လည်း ဤသို့ နှစ်နည်းပေးပါ။] မနုဿပဏ္ဍာကာဿ - ၏၊ ဒွေ မဂ္ဂေ - တို့၌၊ (သာမညအာဓာရ)၊ ဝစ္စမဂ္ဂေ - ၌လည်းကောင်း၊ (ဝိသေသအာဓာရ)၊ ပေ။

၅၇။ ဘိက္ခုဿ - ၏၊ (မေထုနံမှီဝဲသော ရဟန်း၏) သေဝနစိတ္တံ - မှီဝဲကြောင်းစိတ်သည်၊ (မှီဝဲလိုသော စိတ်သည်)၊ ဥပဋ္ဌိတေ - ရှေ့ရှုတည်လသော်၊ မနုဿိတ္ထိယာ-၏၊ ဝစ္စမဂ္ဂံ-သို့၊ အင်္ဂဇာတံ- မိမိ၏ အင်္ဂါဇာတ်ကို၊ ပဝေသန္တဿ- သွင်းလသော်၊ ဝါ - သွင်းသောရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ ၊ပေ။

၅၈။ ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော ရန်သူရဟန်းတို့သည်၊ မနုဿိတ္ထိ - ကို၊ ဘိက္ခုဿ - ၏၊ သန္တိကေ - ၌၊ အာနေတွာ - ခေါ်ဆောင်၍၊ ဝစ္စမဂ္ဂေန - (မိန်းမ၏) ဝစ္စမဂ်ဖြင့်၊ အင်္ဂဇာတံ- ကို၊ အဘိနိဿိဒေန္တိ- ဖိ၍ထိုင်စေကြကုန်၏၊ သော - ထိုရဟန်းသည်၊ ပဝေသနံ- သွင်းခြင်းကို၊ စေသာဒိယတိ - အကယ်၍ သာယာအံ့၊ ပဝိဋ္ဌံ - သွင်းပြီးခြင်းကို၊ (ဝင်ပြီးခြင်းကို)၊ (စေ) သာဒိယတိ - အံ့၊ ဌိတံ - တန့်ရပ်ခြင်းကို၊ (တည်ခြင်းကို)၊ (စေ) သာဒိယတိ၊ ဥဒ္ဓရဏံ - နုတ်ခြင်းကို၊ (စေ) သာဒိယတိ ၊ပေ၊ န သာဒိယတိ -အံ့၊ အနာပတ္တိ- အနာပတ်သည်၊ ဝါ - အာပတ် မဟုတ်သည်၊ (အာပတ်မသင့်သည်)၊ (ဟောတိ)။

၁။ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ ။ ။ ပထမနည်း၌ “အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ အာပတ္တိ”ဟု ပြု၊ အဿ-သည် ဟောတိနှင့် အနက်တူသော အာချာတ်ပုဒ်၊ ဒုတိယနည်း၌ ပါရာဇိကဿ-သည် အာပတ္တိ-၌ စပ်ရသော ဆဋ္ဌိကံတည်း၊ အာပဇ္ဇနံ အာပတ္တိဟုပြု။ ၄၂၄။ သေဝနစိတ္တံ-၄၂၃။ ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ-၄၂၅။

၅၉။ ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ - တို့သည်၊ မနုဿိတ္ထိံ - လူမိန်းမကို၊ (သာမညကံ)၊ ဇာဂရန္တိ - နိုးနေသော မိန်းမကို၊ (ဝိသေသကံ)၊ သုတ္တံ - အိပ်ပျော်နေသော မိန်းမကို၊ မတ္တံ-ယစ်မူးနေသောမိန်းမကို၊ [သေရည်အစရှိသည်တို့ဖြင့် ယစ်မူးနေသော မိန်းမကို၊] ဥမ္မတ္တံ - ရူးနေသော မိန်းမကို၊ ပမတ္တံ - မေ့နေသောမိန်းမကို၊ မတံ-သေပြီးသော၊ အက္ခာယိတံ - ခွေး၊ မြေခွေး စသည်တို့ မခဲစားအပ်သေးသော မိန်းမကို၊ ဝါ-ခွေး၊ မြေခွေး စသည်တို့ မခဲစားအပ်သေးသော နိမိတ်ရှိသော မိန်းမကို၊ မတံ-သော၊ ယေဘုယျေန-ဖြင့်၊ အက္ခာယိတံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ပေ၊ မတံ-သော၊ ယေဘုယျေနဖြင့်၊ ခါယိတံ-ခွေး၊ မြေခွေး စသည်တို့ ခဲစားအပ်ပြီးသော မိန်းမကို၊ ဝါ - ခဲစားအပ်ပြီးသော နိမိတ်ရှိသော မိန်းမကို၊ ပေ။

အမှာ။ ။ နောက်နောက် ဝါရများ၌ ဤနည်းမီ၍ “ဇာဂရန္တိ-နိုးနေသော ဥဘတောဗျည်းကို” စသည်ဖြင့် ဆိုပါ။ လွယ်ပြီ။

၆၀။ ။ လွယ်ပြီ။

၆၁။ ။ ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ - တို့သည်၊ မနုဿိတ္ထိံ - ကို၊ ဘိက္ခုသု - ၏၊ သန္တိကေ-၌၊ အာနေတွာ-၍၊ သန္တတယ-ဖုံးလွှမ်းရစ်ပတ် သွင်းထားအပ်သော မိန်းမ၏၊ ဝစ္စမဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ပဿာဝမဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ မုခေန-ဖြင့်၊ အသန္တတယ-မဖုံးလွှမ်း မရစ်ပတ်အပ်သော ရဟန်း၏၊ အင်္ဂဇာတံ - ကို၊ အဘိနိသိဒေန္တိ၊ အသန္တတယ- မဖုံးလွှမ်း မရစ်ပတ် မသွင်းထားအပ်သော မိန်းမ၏၊ (ဝစ္စမဂ္ဂေန ပဿာဝမဂ္ဂေန မုခေန)၊ သန္တတယ-ဖုံးလွှမ်းရစ်ပတ်အပ်သော ရဟန်း၏၊ (အင်္ဂဇာတံ- အဘိနိသိဒေန္တိ)၊ [လွယ်ပြီ။]

၆၂။ ။ လွယ်ပြီ။

၆၃။ ။ ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ၊ ဘိက္ခု -ကို၊ မနုဿိတ္ထိယာ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ အာနေတွာ-၍၊ အင်္ဂဇာတေန-ရဟန်း၏ အင်္ဂါဇာတ်ဖြင့်၊ ဝစ္စမဂ္ဂံ - ကို၊ ပဿာဝမဂ္ဂံ-ကို၊ မုခံ - ကို၊ အဘိနိသိဒေန္တိ။ (လွယ်ပြီ)။

အညွှန်း။ ။ ဇာဂရန္တိ - စသည် -၄၇၇။ အက္ခာယိတံ ခါယိတံ - ၄၇၈။ သန္တတယ - စသည် - ၄၃၇။ မိန်းမ၏ အင်္ဂါဇာတ်ကို အဝတ်စသည်ဖြင့် ဖုံးထားရစ်ပတ်ထားနိုင်၏၊ ထိုအင်္ဂါတွင်းသို့ အဝတ်စသည်ကို သွင်း၍လည်း ဖြစ်၏၊ ယောက်ျားအင်္ဂါကား ဖုံးလွှမ်းရစ်ပတ်ရုံသာ ဖြစ်နိုင်သည်။

ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ၊ ဘိက္ခုံ၊ ကို၊ မနုဿိတ္ထိယာ - ၏၊ (သာမညသမ္မန်)၊
ဇာဂရန္တိယာ-နိးနေသော မိန်းမ၏။ (ဝိသေသသမ္မန်)၊ [လွယ်ပြီ] ၆၄။ ၆၅ လွယ်ပြီ။

ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ - တို့ကို၊ ဝိတ္တာရိတာ ယထာ - (အကျယ်) ချဲ့အပ်ကုန်
သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗာ - (အကျယ်) ချဲ့ထိုက်ကုန်၏၊ ရာဇပစ္စတ္တိကာ
- ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော ရန်သူမင်းတို့ (စောရ - သူခိုး၊ ဓားပြ၊ သူပုန်)၊
ဓုတ္တာ - မေထုန်နှင့်စပ်သော အပျော်အပါး ကျူးသူတို့၊ ဝါ-မိန်းမကျူးသူ၊ သေရည်
ကျူးသူ၊ အကစားကျူးသူတို့၊ ဥပ္ပဠဂန္ဓပစ္စတ္တိကာ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော
နှလုံးသားကို ထုတ်ခွာတတ်သူတို့။ သံခိတ္တံ - ချိုးထားအပ်ပြီ။

၆၆။ မဂ္ဂေန - မာတုဂါမ၏ မဂ်ဖြင့်၊ မဂ္ဂ-မိမိအင်္ဂါဇာတ်ဟူသော မဂ်ကို၊
ပဝေသေတိ - သွင်းအံ့၊ (တစ်နည်း) မဂ္ဂေန - မဂ်တစ်ခုဖြင့် (ပဿာဝမဂ်၊ ဝစ္စမဂ်
နှစ်မျိုးတွင် တစ်ခုခုဖြင့်)၊ မဂ္ဂ-မဂ်တစ်ခုသို့ (ပဿာဝမဂ်၊ ဝစ္စမဂ်နှစ်မျိုးတွင် တစ်ခုခု
သို့)၊ ပေ၊ မဂ္ဂေန-မဂ်ဖြင့်၊ အမဂ္ဂ-မဂ်မဟုတ်သော အနာပေါက်သို့၊ ပေ၊ အမဂ္ဂေန-
မဂ်မဟုတ်သော အနာပေါက်ဖြင့်၊ မဂ္ဂ - သို့၊ ပေ၊ အမဂ္ဂေန - မဂ်မဟုတ်သော
အနာပေါက်ဖြင့်၊ အမဂ္ဂ - သို့၊ ပေ။

ဘိက္ခု - သည်၊ သုတ္တဘိက္ခုမိ - အိပ်ပျော်နေသောရဟန်း၌၊ ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇတိ -
ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ကျင့်အံ့၊ ပဋိဗုဒ္ဓေါ - နိုးလာသည်၊ (သမာဓော)၊ သာဒိယတိ-
အံ့၊ ဥဘော-နှစ်ပါးလုံးတို့ကို၊ နာသေတဗ္ဗာ - အသွင်ကိုဖျက်၊ လူထွက် စေထိုက်ကုန်၏၊
ပဋိဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ (သမာဓော)၊ န သာဒိယတိ-အံ့၊ ဒုသကော- ဖျက်ဆီးသောရဟန်းကို၊
နာသေတဗ္ဗာ - ပေ။

အဇာနန္တဿ - သူတစ်ပါး လုံ့လပြုသည်ကို မသိသော ရဟန်း၏လည်း
ကောင်း၊ အသာဒိယန္တဿ-သိသော်လည်း မသာယာသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊
ဥမ္မတ္တကဿ-ဗဒ္ဒသည်းခြေ၊ ပျက်သည်အနေကြောင့်၊ မီး ရွေ့ စန္ဒကူး၊ မသိအောင်
ရှူးသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ခိတ္တစိတ္တဿ-ပစ်လွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိသော
ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဘီလူးလှန့်သဖြင့်၊ ပျံ့လွင့်သောစိတ်ရှိသော ရဟန်း၏
လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာဋ္ဌဿ-ဒုက္ခဝေဒနာ လွန်စွာ နှိပ်စက်အပ်သော ရဟန်း၏
လည်းကောင်း၊ အာဒိကမ္ပိကဿ - အစစွာ လွန်ကျူးမှု၌ ယှဉ်သော ရဟန်း၏
လည်းကောင်း၊ (ဤနေရာ၌ အရှင်သုဒိန်တည်း)၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဣတိ -
အပြီးတည်း။

သန္တတဘာဏဝါရော - သည်၊ နိဋ္ဌိတော - ပြီးပြီ။

ဝိနိတဝတ္ထု ဥဒ္ဒါနဂါထာ

မက္ကဋီ-မျောက်မ (မျောက်မ၌ မေထုန်မှီဝဲသော ရဟန်း၏ဝတ္ထု)၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တာ
စ - ဝဇ္ဇိပုတ္တက ရဟန်းတို့၊ ဂိဟီ- လူ(လူ့အသွင်ဖြင့် မေထုန်မှီဝဲသော ရဟန်း
၏ ဝတ္ထု)၊ နဂ္ဂေါစ-အဝတ်မဆီး အံချည်းအနီးသောရဟန်း၊ တိတ္ထိယ -တိတ္ထိတို့
(တိတ္ထိတို့၏ အဝတ်ဖြင့် မေထုန်မှီဝဲသော ရဟန်းများ)၊ ဒါရိကာ-ကုလေးမ၊
ဥပုလဝဏ္ဏာ စ- ဥပုလဝဏ် ဘိက္ခုနီ၊ ဗျဉ္ဇနေဟိ-လိင်ပြန်သော ရဟန်းတို့နှင့်တကွ၊
အပရေ - အခြားကုန်သော ၊ ဒုဝေ - နှစ်ဝတ္ထုတို့။

မာတာ-အမိ၊ (အမိ၌ မေထုန်မှီဝဲသောရဟန်း)၊ [ဤသို့ စသည်ဖြင့် အကျယ်
ဆိုပါ။] လမ္ဗိနာ - လမ္ဗိရဟန်းနှင့်တကွ (ရှည်သော အင်္ဂါဇာတ်ရှိသော ရဟန်းနှင့်
တကွ)၊ မုဒု - မုဒိပိဋိကရဟန်း(နည်းသော ကျောက်ကုန်းရှိသောရဟန်း)၊ ဒွေ -
ကုန်သော၊ ဝဏာ - အနာတို့၊ လေပစိတ္တဉ္စ - ပန်းချီဆေးရေးရုပ်၊ ဒါရုဓိတလိကာယစ-
သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သော မိန်းမရုပ်၏ (နိမိတ်၌ ထိသောရဟန်း)။

သုန္ဒရေန - သုန္ဒရ ရဟန်းနှင့်၊ သဟ၊ ပဉ္စ - ငါးဝတ္ထုတို့၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊
သိဝထိကာ-သိဝထိကာ ဝတ္ထုတို့၊ အဋ္ဌိကာ - အရိုးတို့၊ နာဂီ-နဂါးမ၊ ယက္ခိစ-
ဘိလူးမ၊ ပေတီ - ပြိတ္တာမ၊ ပဏ္ဍကော - ပဏ္ဍုက်၊ ဥပဟတော - ဖျက်ဆီးအပ်
သော ကာယိန္ဒြေရှိသူ၊ ဆုပေ - ထည့်ကာမျှဖြစ်လသော် (ဝိပုဋိသာရိ)။

ဘဒ္ဒိယေ - ဘဒ္ဒိယမြို့၌၊ သုဝတ္ထော - နေအခါ၌ အိပ်ပျော်နေသော၊ အရဟံ-
ရဟန္တာ၊ သာဝတ္ထိယာ - ၌၊ အပရေ - အခြားကုန်သော၊ စတုရော -လေးပါးသော
ရဟန်းတို့၊ ဝေသာလိယာ - ၌၊ တယော -သုံးပါးသော ရဟန်းတို့၊ မာလာ - ပန်း၊
(ပန်းကိုယူ၍ ကျောင်းကြည့်လာသော အမျိုးသမီးများ)၊ သုပိနေ-အိပ်မက်၌၊ (မေထုန်
မှီဝဲသော)၊ ဘာရုကစ္ဆကော - ဘာရုကစ္ဆကရဟန်း။

သုပဗ္ဗာ - သုပဗ္ဗာ ဥပါသိကာမ၊ သဒ္ဓါ - သဒ္ဓါဥပါသိကာမ၊ ဘိက္ခုနီ-နီ၊
သိက္ခမာနာ - သိက္ခမာန်မ၊ သာမဏေရိစ -မ၊ ဝေသိယာ-ပြည့်တန်ဆာမနှင့်တကွ၊
ပဏ္ဍကော - ပဏ္ဍုက်၊ ဂိဟီ - လူဝတ်ကြောင်မ၊ အညမညံ - အချင်းချင်း၊

အမှာ ။။ ဝိနိတဝတ္ထုဂါထာများသည် နောက်လာမည့် ဝတ္ထုများ၏ အကျဉ်းချုပ်
ခေါင်းစဉ်မျှသာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အနက်ထင်ရုံမျှ ပေးရသည်၊ အကျယ်ပေးလိုလျှင်

ငြိစွန်းတပ်မက်နေသည်။ ဟောတိ၊ အထခေါ-၌၊ သော မာဏဂေါ-သည်။ (အစ္စ-
 ၌စပ်)၊ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာယ-သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-သည်။ ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊
 ပဝိဋ္ဌာယ-ဝင်နေလသော် (ဝင်နေစဉ်)၊ ကုဋိကံ-ကျောင်းငယ်သို့၊ ပဝိသိတွာ - ၍၊
 နိလိနော-ပုန်းလျက်၊ အစ္စ-နေပြီ၊ ပေ။ ပစ္ဆာဘတ္တံ-ဆွမ်းစားပြီး ကာလ၏ နောက်၌၊
 [-ရှေးခေတ်က ရွာတွင်းဆွမ်းစားရေပံ၌ ဆွမ်းစားလေ့ရှိသည်] ပိဏ္ဏပါတပဋိက္ကန္တာ-
 ဆွမ်းခံရွာမှ ဖဲခဲသည် (ဆွမ်းခံရာအရပ်မှ ဖဲခဲသည်) ၊ (ဟုတွာ)၊ ပါဒေ-ခြေတိုကို၊
 ပက္ခာလေတွာ-ဆေး၍၊ ကုဋိကံ ပဝိသိတွာ၊ မဉ္ဇကေ-ညောင်စောင်းငယ်၌ (ခုတင်ငယ်၌)၊
 နိသီဒိ ပေ၊ အထခေါ-ထိုင်ပြီး၏ အခြားမဲ့၌ပင်၊ (ထိုင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်းပင်)၊
 [အထသဒ္ဓါ အနန္တရ အနက်ဟော။] ပေ၊ ဥဂ္ဂဟိတွာ - ပွေယူ၍၊ (အတင်းဖက်၍)၊
 ဒူသေသိ - ဖျက်ဆီးပြီ ပေ၊ အသာဒိယန္တိယာ-မသာယာသော ဘိက္ခုနိ၏ ပေ။

၆၉။ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဣတ္ထိလိဂံ - ဣတ္ထိလိင်သည် (မိန်းမပုဏ္ဏာန်သည်)၊
 ပါတုဘူတံ-ထင်ရှားစွာဖြစ်သည်၊ ဟောတိ ပေ၊ တံယေဝဥပဇ္ဈံ-ထိုဥပဇ္ဈာယ်ကို
 သာလျှင် လည်းကောင်း၊ [လိင်မပြန်မီက ယူအပ်သော ဥပဇ္ဈာယ်]၊ တုမေဝ
 ဥပသမ္ပဒံ-ထိုရမာန်းအဖြစ်ကိုသာလျှင် လည်းကောင်း၊ [လိင်မပြန်မီက ပြုအပ်သော
 ဥပသမ္ပဒါ]၊ တာနိယေဝ ဝသာနိ-ထိုဝါတို့ကိုသာလျှင် လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိဟိ-
 တို့နှင့်၊ သင်္ဂမိတုံ - ပေါင်းဆုံခြင်းငှာ လည်းကောင်း၊ [တစ်နည်း၊ ဘိက္ခုနိဟိ-
 တို့နှင့်အတူ၊ သင်္ဂမိတုံ-ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခြင်းငှာ လည်းကောင်း၊] ဘိက္ခုနံ-
 တို့၏၊ ယာ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနိဟိ-တို့နှင့်၊ သာဓာရဏာ-ဆက်ဆံကုန်၏၊
 တာ အာပတ္တိယော-တို့ကို၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ဝုဋ္ဌာတုံ-ထစေခြင်းငှာ
 လည်းကောင်း၊ [ဝုဋ္ဌာတုံတိ ဝုဋ္ဌာပေတုံ-ဝိမတိ။ ဝုဋ္ဌာတုံ- ၌ ကာရိကံအကျေကြိုသည်]၊
 အနဇာနာမိ-ခွင့်ပြုတော်မူ၏၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ယာ အာပတ္တိယော - တို့သည်၊
 ဘိက္ခုနိဟိ-တို့နှင့်၊ အသာဓာရဏာ-မဆက်ဆံကုန်၊ တာဟိ အာပတ္တိဟိ-တို့ဖြင့်၊
 အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ) ပေ။

၇၀။ ဧဝံ - ဤသို့ (မှီဝဲလသော်) ပေ၊ မာတုယာ - ၌၊ ဓိတုယာ - ၌၊
 ဘဂိနိယာ-၌၊ ပုရာဏဒုတိယိကာယ-ဇနီးဟောင်း၌ ပေ။

၇၁။ ဘိက္ခု ၊ မုဒုပိဋ္ဌိကော - နဲ့ညံ့သော ကျောက်ကုန်းရှိသည်၊ ဟောတိ၊
 [ရှေးက ကျွမ်းသမား ဖြစ်ခဲ့ဖူးသောကြောင့် သူ၏ ကျောက်ကုန်းပျော့အောင်
 အလေ့အကျင့်ပြုခဲ့သဖြင့် အလိုရှိတိုင်း ဦးခေါင်းကို အင်္ဂါဇာတ်အထိ ငုံ့၍
 ရနေသည်။] သော-သည်၊ အနဘိရတိယာ-မမွေ့လျော်ခြင်းသည်၊ ပိဋ္ဌိတော-
 နှိပ်စက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ) အတ္တနော-၏၊ အင်္ဂဇာတံ-ကို၊ မုခေန-ပါးစပ်ဖြင့်၊

အဂ္ဂဟေသိ-စုပ်ယူပြီ ၊ပေ၊ လမ္ဗိ-ရှည်သော အင်္ဂါဇာတ်ရှိသည် ၊ပေ၊ မတသရီရုံ-
 သူသေကောင်ကို၊ ပုသိ-မြင်ပြီ၊ တသ္မိံ စ သရီရေ-၌လည်း၊ အင်္ဂါဇာတ် သာမန္တာ-
 အင်္ဂါဇာတ်၏ အနီးအပါး၌၊ ဝဏော-အနာသည်၊ ဟောတိ ၊ပေ၊ နိဟရိ-နတ်ပြီ၊
 [မတသရီရုံ-သေသူ၏ ခန္ဓာကိုယ်၊ ဝါ - သူသေကောင်] ၊ပေ၊ လေပစိတ္တဿ -
 ပန်းချိဆေးရေးရုပ်၏၊ (ဆေးဖြင့် သုတ်လိမ်း ရေးခြယ် အပ်သော ဆန်းကြယ်သော
 အရုပ်၏) နိမိတ္တံ-ကို၊ အင်္ဂါဇာတ်-ဖြင့် ၊ ဆပိ - ထိပြီ ၊ပေ၊ ဒါရုမိတလိကာယ-
 သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သော မိန်းမရုပ်၏ ၊ပေ။

၇၂။ သန္တရော နာမ-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ရာဂေဟာ-မှ၊ (နိက္ခမိတွာ)၊
 ပဗ္ဗဇိတော - ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသည်၊ (ရဟန်းပြုခဲ့သည်)၊ ဟုတွာ၊
 ရထိကာယ - ရထားလမ်းမ၌၊ ဂစ္ဆတိ - သွားနေ၏၊ အညတရာဣတ္ထိ - သည်၊
 ဘန္တေ၊ မုဟုတ္တံ-တစ်မုဟုတ်လောက်၊ (ခဏလောက်)၊ အာဂမေဟိ-စောင့်ဆိုင်းပါဦး၊
 ဝန္တိဿာမိ-ရှိခိုးပါဦးမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သာ-ထိုသူမသည်၊ ဝန္တန္တိ-
 ရှိခိုးစဉ်၊ အန္တရဝါသကံ-သင်းပိုင်ကို၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြောက်ပင်၍ ၊ပေ။

ပုသိတွာ-တွေ့မြင်၍ ၊ ဘန္တေ၊ ဧဟိ-လာပါ၊ (ကြွပါ)၊ မေထုနံ ဓမ္မံ-ကို၊
 ပဋိသေဝ-မှီဝဲပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘဂိနိ-နှမ၊ အလံ-တော်ပါပြီ၊ (တစ်နည်း) အလံ-
 မသင့်၊ ဧတံ- ဤအမှုသည်၊ န ကပ္ပတိ- ရဟန်းတို့အား မအပ်ပါ ၊ ပေ၊ အဟံ၊
 ဝါယမိဿာမိ- အားထုတ်ပါမည်၊ (ကြည့်လုပ်သွားပါမည်)၊ တံ၊ မာ ဝါယမာဟိ -
 အားမထုတ်ပါနှင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ (ဤသို့ တုပည့်တော်မက အားထုတ်၍
 အရှင်ဘုရားက အားမထုတ်လသော်)၊ ဧတ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ အနာပတ္တိ ဘဝိဿတိ၊
 ပေ၊ တထာ - ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ-ထိုအမျိုးသမီး ပြောသည့်အတိုင်း၊
 အကာသိ ၊ပေ၊ အပ္ပန္တရံ-ကိုယ်တွင်း၌၊ ဃဋေတွာ-ထိခိုက်၍၊ (စေ့ဆော်အားထုတ်၍)၊
 ဗဟိ-အပြင်ဘက်၌၊ မောစေဟိ-လွတ်စေပါ၊ (သုက်ကို လွတ်စေပါ)၊ ပေ။

၇၃။ သိဝထိကံ-သင်္ချိုင်းသို့၊ (သုသာန်သို့)၊ ဂန္တော၊ အက္ခာယိတံ- ခွေး၊
 မြေခွေး စသည်တို့ မခဲစားအပ်သေးသော၊ သရီရံ - သူသေကောင်ကို၊ ပုသိတွာ၊
 တသ္မိံ-၌ ၊ပေ၊ ခါယိတံ-ခဲစားအပ်သော ပေ၊ ဆိန္နသိသံ-ပြတ်သော ဦးခေါင်းရှိသော
 သူသေကောင်ကို၊ ပုသိတွာ၊ ဝဋ္ဋကတေ - လုံးအောင်ပြုအပ်သော၊ (ပွင့်နေသော)၊
 မုခေ-၌၊ အစ္စပန္တံ-မထိသော အင်္ဂါဇာတ်ကို၊ ဝါ-မထိဘဲ၊ ပဝေသေသိ-ပြီ ၊ပေ၊
 အညတရိဿာ - သော၊ ဣတ္ထိယာ - ၌၊ ပဋိဗဒ္ဒ စိတ္တာ-ရာဂဖြင့် ဖွဲ့စပ်အပ်သော

အညွန့် ။ ။ ဝဋ္ဋကတေ-၄၆၇။ အစ္စပန္တံ-၄၆၈။ ဥပဟတိန္ဒြိယော-၄၇၀။

စိတ်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သာ-သည်၊ ကာလင်္ကတာ - သေပြီးသည်၊ သုသာနေ-၌၊ ဆဋ္ဌိတာ-စွန့်ပစ်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဋ္ဌိကာနိ-အရိုးတို့သည်၊ ဝိပွကိဏ္ဍာနိ - ဖရိုဖရဲ ပြန့်ကျဲနေကုန်သည်၊ (ဟိုဟိုဒိဒိ ပြန့်ကျဲနေကုန်သည်၊) ဟောန္တိ၊ ဝေ၊ သင်္ကမိတွာ - စုရုံး၍၊ နိမိတ္တေ-နိမိတ်၌၊ (နိမိတ်ရာ၌)၊ အင်္ဂဇာတံ-ကို၊ ပဋိပါဒေသိ-ထိစေပြီ၊ ဝေ။

နာဂိယာ-နဂါးမ၌၊ ယက္ခိနိယာ-ဘီးလူးမ၌၊ ဝေတိယာ-ပြိတ္တာမ၌၊ ပဏ္ဏကဿ-ပဏ္ဏုက်၏ (နိမိတ်၌)၊ ဝေ၊ ဥပဟတိန္ဒြိယော - လေသည်းခြေ စသည်တို့ ဖျက်ဆီးအပ်သော ကာယိန္ဒြေရှိသည်၊ ဝါ-ဖျက်ဆီးအပ်သော ကာယပံသာဒ ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သော၊ အဟံ-သည်၊ သုခံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခံ ဝါ- ကိုလည်းကောင်း၊ န ဝေဒိယာမိ-မခံစားနိုင်၊ ဝေ၊ ဝေဒိယိ ဝါ -ခံစားနိုင်သည် မူလည်း ဖြစ်စေ၊ န ဝေဒိယိ ဝါ - မခံစားနိုင်သည် မူလည်းဖြစ်စေ၊ ဝေ၊ ပဋိသေဝိသာမိ-မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဆုပိတမတ္တေ-ထိအပ်ကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ဝိပုဋိသာရိ-နှလုံးမသာယာခြင်းရှိသည်၊ အဟောသိ၊ ဝေ။

၇၄။ ဘဒ္ဒိယေ - ဘဒ္ဒိယမြို့၌၊ ဇာတိယာဝနေ - မြလေးတော၌၊ ဒိဝါဝိဟာရဂတော-နေ့အခါ၌ နေခြင်းသို့ ကပ်ရောက်သည်၊ (နေ့အခါဝယ် နေဖို့ရန် ရောက်နေသည်)၊ (ဟုတွာ) နိပန္နော-လျောင်းနေသည်၊ ဟောတိ၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အင်္ဂအင်္ဂါနိ-အင်္ဂါကြီးငယ်တို့သည်၊ ဝါတူပတ္တဒ္ဓါနိ -လေသည် ထောက်ပံ့အပ်ကုန်သည်၊ ဝါ - လေကြောင့် တောင့်တင်း ခိုင်မာကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဝေ၊ အင်္ဂဇာတေ-၌၊ အဘိနိသိဒိတွာ- ဖိထိုင်၍၊ ယာဝဒတ္ထံ - အလိုရှိတိုင်း၊ ဝေ၊ ကိလိန္နံ-သုက်တို့ဖြင့် ညစ်ပေနေသည်ကို၊ ဝေ၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ အင်္ဂဇာတံ-သည်၊ ကမ္မနိယံ-မေထုန်အမှု၌ခံသည်၊ ဟောတိ၊ ရာဂေန - ရာဂကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝစ္စေန - ကျင်ကြီးကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ကျင်ကြီးစွန့်လိုသောကြောင့်လည်းကောင်း)၊ ပဿာ ဝေန-ကျင်ငယ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝါတေန - လေကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥစ္စာလိင်္ဂပါဏကဒဋ္ဌေန - ဥစ္စာလိင်္ဂပိုးကိုက်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်းတည်း၊ ဘိက္ခဝေ၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ-တို့ကြောင့်၊ ဝေ၊ ယံ- အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ- အကြင် အခွင့်ကြောင့်၊ တဿ ဘိက္ခုနော-၏၊ ရာဂေန-ကြောင့်၊ အင်္ဂဇာတံ-သည်၊ ကမ္မနိယံ-သည်၊

အသေ-ရာ၏၊ တော်-သည်၊ အဋ္ဌာနံ၊ (သော-သည်) အနဝကာသော၊ [စာပိုဒ်နံပါတ် ၄၃ ၌ ရေးခဲ့ပြီ။] ၊ပေ။

အန္တဝနေ - သူကန်းတော့၌၊ [အန္တဝုန်တော့ဟုလည်း ဆိုကြ၏။] ၊ပေ။
ဂေါပါလိကာ - နွားကျောင်းသူမသည် ၊ပေ။ အပေါလိုကာ - ဆိတ်ကျောင်းသူမသည် ၊ပေ။ ကဋ္ဌဟာရိကာ - ထင်းခွေသူမသည်၊ [ထင်းကိုဆောင်ယူသူ] ၊ ဂေါမယဟာရိကာ- နွားချေးကျုံး သူမသည် ၊ပေ။ [ပဝေသနံ စသည်တို့၏ အနက်ကို စာပိုဒ်နံပါတ် ၅၈-၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၇၅။ သာမန္တာ-အနီး၌၊ ဟသမာနာ-ရယ်လျက်၊ ဌိတာ-တည်နေသည်၊ ဟောတိ၊ ပဋိဗုဇ္ဈိတော - နီး၍ ၊ပေ။ ဣဒံ - ဤဟာသည်၊ တံယံ-သင့်၏၊ ကမ္မ-အမှုလော ၊ပေ။ အဇာနန္တဿ-မသိသော ရဟန်း၏ ၊ပေ။

၇၆။ ရုက္ခံ-ကို၊ အပသာယ - မှီ၍ ၊ပေ။ သဟသာ - အဆောတလျင်၊ (အလျင်အမြန်)၊ ဝုဋ္ဌာသိ-ထပြီ ၊ပေ။ အသာဒိယန္တဿ-မသာယာသော ရဟန်း၏ ၊ပေ။ အက္ကမိတွာ-ကန်ကြောက်၍၊ [ခြေထောက်ဖြင့် ကန်၍]၊ ပဝတ္ထေသိ-လိုမ့်စေပြီ၊ [နှစ်လိမ့် သုံးလိမ့် လိမ့်အောင် ကန်လိုက်ပြီဟု ဆိုလိုသည်။]

၇၇။ တေန ၊ပေ။ ကူဇာဂါရသာလာယံ [စာပိုဒ်နံပါတ် (၂၃)ရှု] ၊ပေ။ ဒွါရံ-ကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍ ၊ပေ။ သမ္မဟုလာ-ကုန်သော၊ ဣတ္ထိယော-တို့သည်၊ ဂန္ဓဉ္စ - နံ့သာကိုလည်းကောင်း၊ မာလဉ္စ အာဒါယ၊ ဝိဟာရပေက္ခိကာယော - ကျောင်းကို ကြည့်လိုကုန်သည် (ဟုတွာ)၊ အာရာမံ အာဂမံသု ၊ပေ။ အယံ-ဤကိုယ်တော်ကြီးသည်၊ ပုရိသုသဘောဝတ- ယောက်ျား ဥသဘကြီးပါတကား၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ ၊ပေ။ အာရောပေတွာ-တင်၍၊ [ရဟန်းကိုယ်ပေါ်၌ တင်၍]၊ ၊ပေ။ ဒီဝါ-၌၊ ပဋိသလ္လိယန္တေန-အိပ်သောရဟန်းသည်၊ ဒွါရံ၊ သံဝရိတွာ- ပိတ်၍၊ ပဋိသလ္လိယိတုံ-ငှာ၊ အနဇာနာမိ။

၇၈။ ဘာရကစ္ဆကော-ဘာရကစ္ဆကရွာသားဖြစ်သော ၊ ဘိက္ခု၊ သုပိနန္တေ-၌၊ ပုရာဏဒုတိယိကာယ-၌ ၊ပေ။ အဟံ - သည်၊ အသမဏော - ရဟန်းမဟုတ်တော့၊ ဝိဗ္ဗမိဿာမိ -တော့မည်၊ [လူ့ဘောင်သို့ ပြန်လည်တော့မည် - ဟု သဒ္ဒတ္ထ၊] ဣတိ - ဤသို့ကြံ၍၊ ဘာရကစ္ဆံ - ဘာရကစ္ဆရွာသို့၊ ဂစ္ဆန္တော - စဉ်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီးအကြား၌ ၊ပေ။ သုပိနန္တေန - ၌၊ (ပဋိသေဝန္တဿ-၏) ၊ပေ။

သုပဗ္ဗာ နာမ- သုပဗ္ဗာမည်သော၊ ဥပါသိကာ-သည်၊ မုဗ္ဗေသန္တာ - အကျိုးမပြီး၊ အချည်းနှီးသော အရာ၌ ကြည့်ညှိသည်၊ ဟောတိ၊ သာ - ထိုသူမသည်၊ ဝေဒိဋ္ဌိကာ - ဤသို့ အယူရှိသည်၊ ဟောတိ၊ (ဂံ)၊ ယာ- အကြင် အမျိုးသမီးသည်။

မေထုနံ ဓမ္မံ ဒေတိ၊ သာ-သည်၊ အဂ္ဂဒါနံ - အမြတ်ဆုံးအလှူကို၊ ဒေတိ-
 လှူသည်မည်၏၊ (ပေးလှူရာရောက်၏)၊ ဣတိ-ဤသို့အယူရှိ၏၊ ပေ၊ ဥရန္တ ရိကာယ-
 ပေါင်ကြား၌၊ ပေ၊ နာဘိယံ-ချက်၌၊ ပေ၊ ဥဒရဝဋ်ယံ - ဝမ်းအလုံး၌၊ (ဖိုက်သား၌)
 ပေ၊ ဥပရာစ္ဆကေ - ချိုင်းကြား၌၊ ပေ၊ ဂီဝါယံ - လည်ပင်း၌၊ ပေ၊ ကဏ္ဍိန္ဒြေ -
 နားပေါက်၌၊ ကေသဝဋ်-ဆံအစု၌၊ (ဆံထုံး၌)၊ ပေ၊ အင်္ဂုလန္တ ရိကာယ - လက်ချောင်း
 ကြား၌၊ ပေ၊ ဟတ္ထေန - ဖြင့်၊ ဥပက္ကမိတွာ - လုံ့လပြု၍၊ မောစေသာမိ - လွတ်စေ
 ပါမည်၊ ဝေ-ဤသို့လက်ဖြင့် လုံ့လပြု၍ လွတ်စေလသော်၊ တေ - ၏၊ ဝါ - မှ၊
 အနာပတ္တိ - အနာပတ်သည်၊ (အာပတ်မဟုတ်၊ အာပတ်မသင့်သည်)၊ ဘဝိဿတိ
 ပေ။

၇၉။ သဒ္ဓါနာမ - သော ပေ။

၈၀။ လိစ္ဆဝိကုမာရကာ-လိစ္ဆဝိမင်းသားငယ်တို့သည်၊ ဘိက္ခု၊ ဂဟေတွာ၊
 ဘိက္ခုနိယာ- ၌၊ ဝိပုဋ်ပါဒေသံ - ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်၊ ကျင့်စေကြကုန်ပြီ၊ ပေ၊
 ဥဘော-နှစ်ဦးလုံးတို့သည်၊ သာဒိယံ-သု-သာယာကုန်ပြီ၊ ဥဘော-တို့ကို၊ နာသေတဗ္ဗာ-
 အသွင်ကိုဖျက် လူထွက်စေထိုက်ကုန်၏၊ ပေ၊ ဥဘိန္ဒံ - တို့၏၊ အနာပတ္တိ-သည်၊
 ဝါ-အာပတ်သို့ မရောက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ) ပေ။

၈၁။ ဝေသိယာ - ပြည့်တန်ဆာမ၌၊ ပေ၊ ဂိဟိနိယာ-လူဝတ်ကြောင်မ၌
 ပေ။

၈၂။ ဝုနုပဗ္ဗဇိတော- ကြီးသည်ဖြစ်၍ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့သော၊
 ဝါ-ကြီးမှ ရဟန်းပြုလာသော၊ ဘိက္ခု၊ ပုရာဏဒုတိယိကာယ-ကို၊ ဒဿနံ- ကြည့်ရှု
 ခြင်းငှာ၊ အဂမာသိ- ပြီ၊ သာ-ထိုဇနီးဟောင်းသည်၊ ဘန္ဓေ၊ ဟေိ - ကြွပါ၊ (လာပါ)၊
 ဝိဗ္ဗမ - လူထွက်ပါ၊ ဣတိ - ဤသို့ပြော၍၊ အဂ္ဂဟေသိ -ဖမ်းယူပြီ၊ (ဆွဲယူပြီ)၊
 သော ဘိက္ခု - သည်၊ ပဋိက္ကမန္တော- နောက်ဆုတ်လသော်၊ (နောက်ဆုတ်
 နောက်ဆုတ် သွားလသော်)၊ ဥတ္တာနော - ပက်လက်၊ ပရိပတိ - လဲကျပြီ၊ သာ-
 သည်၊ ဥဗ္ဘဇိတွာ- သင်းပိုင်ကိုလှန်၍ ပေ။

၈၃။ အရညေ - ၌၊ ဝိဟရတိ၊ မိဂ .ပေါတကော - သမင်ငယ်သည်၊
 (ပေါက်စသည်)၊ တဿ-၏၊ ပဿာဝဋ္ဌာနံ-သို့၊ အာဂန္ဓာ၊ ပဿာဝံ-ကို၊ ပိဝန္တော-
 သောက်စဉ်၊ မုခေန-ဖြင့်၊ အင်္ဂဇာတံ-ကို၊ အဂ္ဂဟေသိ-စုပ်ယူပြီ ပေ။

၂။ ဒုတိယ ပါရာဇိက

၈၄။ [ယေန သမယေန အာယသ္မာ ဓနိယော ကုမ္ဘကာရပုတ္တော ရညော ဒါရူနိ အဒိန္နံ အာဒိယိ - အနိယမဝါကျ။] ယေန သမယေန - ဌ။ ကုမ္ဘကာရပုတ္တော - အိုးလုပ်သူ၏ သားဖြစ်သော၊ (အိုးထိန်းသည်၏ သားဖြစ်သော)၊ အာယသ္မာ ဓနိယော - အရှင်ဓနိယသည်၊ ရညော - ၏၊ ဒါရူနိ - သစ်တို့ကို၊ အဒိန္နံ-မပေးအပ်သော ပစ္စည်းကို၊ ဝါ - မပေးအပ်ဘဲ၊ အာဒိယိ-ယူပြီ။] တေန သမယေန - ဌ။ (အိုးလုပ်သူ၏ သားဖြစ်သောအရှင်ဓနိယ၏ သစ်တို့ကို ခိုးယူရာ ထိုအခါ၌) ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ၊ ရာဇဂဟေ - ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ဝါ-၏အနီးဖြစ်သော၊ ဂိဇ္ဈကုဋေ - ဂိဇ္ဈကုဋ်မည်သော၊ ပဗ္ဗတေ - တောင်၌၊ ဝိဟရတိ၊ တေန ခေါ ပန သမယေန - ဌ။ သမ္ပဟုလာ - သုတ္တန်နည်းလာ၊ များစွာကုန်သော၊ သန္နိဋ္ဌာ - ထိုဤအရပ်၊ ပေါင်းဆုံလတ်၍၊ မြင်အပ်ဖူးသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ သမ္ဘတ္တာ - အာမိသ သမ္ဘောဂ၊ ဓမ္မသမ္ဘောဂတို့ဖြင့် ကောင်းစွာ ဆည်းကပ်ဖော် ဆည်းကပ်ဖက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု။ ဣသိဂိလိပဿေ - ဣသိဂိလိ တောင်နံပါး၌၊ ဝါ - ဣသိဂိလိ တောင်နံရံ၌၊ တိဏကုဋိယော - မြက်အမိုးရှိသော ကျောင်းငယ်တို့ကို၊ (မြက် အမိုးအကာရှိသော ကျောင်းငယ်တို့ကို)၊ ကရိတွံ၊ ဝံသံ - မိုးအခါ၌ နေခြင်းသို့၊ (ဝါ-သို့) ဥပဂစ္ဆိသု-ကပ်ရောက်ကြကုန်ပြီ၊ ကုမ္ဘကာရပုတ္တော-သော၊ အာယသ္မာပိ ဓနိယော - သည်လည်း ၊ပေ၊ ဥပဂစ္ဆိ။

၁။ တေန သမယေန ။ ။ ဤ၌ အာဇာရအနက် ဟိတ်အနက်၊ ကရိုဏ်းအနက် သုံးမျိုးရ၏။ ထိုတွင် အာဇာရအနက်ကို ပေးပြီးပြီ၊ ဟိတ်အနက်ပေးရာ၌ “သိက္ခာပဒ ပညတ္တိဟေတု အပေက္ခမာနော” ဟုလည်းကောင်း၊ ကရိုဏ်းအနက်၌ “တံ တံ သိက္ခာပဒံ ပညာပယန္တော” ဟုလည်းကောင်း ပါဌသေသ ထည့်ရသည်။ ထိုအတိုင်း အနက်ပေးပုံမှာ... ယေန သမယေန - ဌ။ အာယသ္မာ ဓနိယော ၊ပေ၊ အာဒိယိ-ပြီ၊ တေန သမယေန - ထိုအခါကြောင့်၊ (သိက္ခာပဒ ပညတ္တိဟေတု - သိက္ခာပဒံပညတ်ခြင်း၏အကြောင်းကို၊ အပေက္ခမာနော - ရှုင့်တော်မူလျက်) ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ၊ပေ၊ ဝိဟရတိ။

ကရိုဏ်းအနက် ။ ။ ယေန သမယေန-၌၊ အာယသ္မာ ဓနိယော ၊ပေ၊ အာဒိယိ၊ တေန သမယေန - ထိုအခါဖြင့်၊ (တံ တံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညာပယန္တော- ပညတ်တော်မူလျက်) ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ၊ပေ၊ ဝိဟရတိ၊ နောက်နောက် သိက္ခာပဒံများလည်း ဤနည်းမို့ပါ။

၂။ ဂိဇ္ဈကုဋေ ။ ။ လင်းတရိုသော အထွတ်ရှိသော တောင်၌၊ [အထွတ်တို့၌ လင်းတတနေသောတောင်] ဝါ - လင်းတနှင့်တူသော အထွတ်ရှိသောတောင်၌ [ထိုတောင်၏ အထွတ်များ လင်းတနှင့် တူကြသည်] ဤသို့ သဒ္ဒတ္ထ ပေးပါ။

အထ ခေါ-၌၊ တေဘိက္ခု။ ဝဿ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုဠာ-နေပြီးကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တေမာသစ္စယေန - သုံးလလွန်ရာ အခါ၌၊ တိဏကုဋိယော - တို့ကို၊ ဘိန္ဒိတွာ-ဖျက်၍၊ တိဏဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌဉ္စ-သစ်သားကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိသာမေတွာ - သိမ်းဆည်း၍၊ ဇနပဒစာရိကံ - ဇနပုဒ်၌ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ ဝါ-ဇနပုဒ် ဒေသစာရိကို၊ ပက္ကမိံသု-ဖဲသွားကြကုန်ပြီ။ [ဇနပဒစာရိကံ - ဇနပုဒ်ဝယ် လှည့်လည်အပ်သော အရပ်သို့၊ ပက္ကမိံသု၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။] ကုမ္ဘကာရပုတ္တော-သော၊ အာယသ္မာ ပန ဓနိယော-သည်ကား၊ တတ္ထေဝ - ထိုအရပ်၌ပင်၊ (ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့၊ ဣသိဂိလိ တောင်နံပါး၌ပင်)၊ ဝဿ-မိုးလပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ တတ္ထ-၌ပင်၊ ဟေမန္တ-ဆောင်းလပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ တတ္ထ-၌ပင်၊ ဂိမံ - နွေလပတ်လုံး လည်းကောင်း၊ ဝသိ - နေပြီ၊ [နောက်ပုဒ်များ၌ “ဝေ” လိုက်ပါစေ။] အထ ခေါ-၌၊ ကုမ္ဘကာရပုတ္တဿ-သော၊ အာယသ္မတော ဓနိယဿ-၏၊ (တိဏကုဋိကံ ၌စပ်)၊ ဝါ-သည်၊ (ပဝိဋ္ဌဿ-၌စပ်)၊ ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဍယ-ငှာ၊ ပဝိဋ္ဌဿ - ဝင်နေစဉ်၊ တိဏဟာရိယော - မြက်ရိတ်သူမတို့သည်၊ (မြက်ကို ဆောင်သူမတို့)၊ ကဋ္ဌဟာရိယော-ထင်းရွေသူမတို့သည်၊ တိဏကုဋိကံ၊ ဘိန္ဒိတွာ-ဖျက်၍၊ တိဏဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ အာဒါယ -ယူ၍၊ အဂမံသု ၊ပေ။

ယာဝတတိယကံ - သုံးကြိမ်တိုင်အောင် ၊ပေ၊ အဟံ ခေါ ပန - သည်ကား၊ သုသိက္ခိတော - ကောင်းစွာသင်အပ်ပြီးသော အတတ်ရှိ၏၊ အနဝယော-အလုပ်တိုင်း အလုပ်တိုင်း၌ ယုတ်လျော့ခြင်း မရှိ၊ သကေ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ အာစရိယကေ- ဆရာ၏ အလုပ်ကိစ္စဖြစ်သော၊ ကုမ္ဘကာရကမ္မေ - အိုးလုပ်သူတို့၏ အမှု၌၊ ပရိယောဒါတသိပ္ပေါ - ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော အတတ်ရှိ၏၊ အဟံ၊ သာမံ - ကိုယ်တိုင်၊ စိက္ခလ္လံ-ညွှန်ကို၊ မဒ္ဒိတွာ-နယ်၍၊ သဗ္ဗမတ္တိကာမယံ-အလုံးစုံမြေညက်ဖြင့်ပြုအပ်သော၊ ကုဋိကံ-ကျောင်းငယ်ကို၊ ယံနန ကရေယျ-အကယ်၍ ပြုရပါမူ ကောင်းလေစွ ၊ပေ၊ ဂေါမယဉ္စ-နွားချေးကိုလည်းကောင်း၊ သံကမိတွာ-စုရုံး၍၊ တံ ကုဋိကံ-ကို၊ ပစိ - မီးဖုတ်ပြီး၊ သာ ကုဋိကာ - သည်၊ အဘိရူပါ-လွန်ကဲသော အဆင်းရှိသည်၊ ဝါ-အလွန်အဆင်းလှသည်၊ ပါသာဒိကာ-စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သည်၊ ဣန္ဒဂေါပကော သေယျထာပိ-နတ်သမီးကွမ်းသွေးကောင်ကဲ့သို့၊ ဝါ-ပိုးကတ္တိပါကောင်ကဲ့သို့၊ လောဟိတိကာ-နီသောအဆင်းရှိသည်၊ အဟောသိ၊ ကိံ ကဏိကာ သဒ္ဒေါ သေယျထာပိ -ချူငယ်လေးများ၏ အသံကဲ့သို့၊ ဝါ-ဆည်းလည်းသံကဲ့သို့၊ [နာမသဒ္ဒါ အနက်အထူးမရှိ၊] စေမေဝ-ဤအတူ၊ တဿာကုဋိယာ-၏၊ သဒ္ဒေါ-အသံသည်၊ အဟောသိ။

၈၅။ အထ ခေါ် ပေ၊ ပဗ္ဗတာ-မှ၊ သြရောဟန္တော-ဆင်းတော်မူလသော်၊
 (ဆင်းတော်မူစဉ်) အဘိရူပံ-သော၊ ပေ၊ လောဟိတိကံ-သော၊ တံ ကုဋိကံ-ကို၊
 အဒ္ဒသ-မြင်တော်မူပြီ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့် ပေ၊ အဘိရူပံ-သော၊ ဣန္ဒြေဂေါပကော
 သေယျထာပိ - ကဲ့သို့၊ လောဟိတိကံ-သော၊ ဧတံ-ဤအရာဝတ္ထုသည်၊ ကိ-
 ဘာနည်း၊ ပေ၊ အကရဏီယံ၊ [စာပိုဒ်နံပါတ်- ၃၆ ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

ဘိက္ခဝေ၊ ကထံဟိ-အဘယ်ကြောင့်၊ သော မောဃပုရိသော-သည်၊ သဗ္ဗ
 မတ္တိကာမယံ-သော၊ ကုဋိကံ-ကို၊ ကရိဿတိနာမ-ပြုရသနည်း၊ (ပြုရပါလိမ့်)၊
 ဘိက္ခဝေ၊ တဿ မောဃပုရိသဿ - ၏၊ ပါဏေသု- သတ္တဝါတို့ (အပေါ်)၌၊
 အနဒ္ဒယာ - စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်၊ ဝါ - စောင့်ရှောက်တတ်သော မေတ္တာ
 ဈာန်၏ ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်သော မေတ္တာသည်၊ အနကမ္မာ-သနားခြင်းသည်၊ ဝါ-
 သနားတတ်သော ကရုဏာဈာန်၏ ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော ကရုဏာသည်၊ အဝိ
 ဟိသာ-မညှဉ်းဆဲခြင်းသည်၊ ဝါ-မညှဉ်းဆဲတတ်သော ကရုဏာဈာန်၏ ရှေး
 အဖို့ဖြစ်သော ကရုဏာသည်၊ န ဟိ နာမ ဘဝိဿတိ - မဖြစ်လေရှေ့သလား၊
 ဘိက္ခဝေ၊ ဂစ္ဆထ - သွားကြကုန်၊ ဧတံ ကုဋိကံ - ကို၊ ဘိန္ဒထ - ဖျက်ကြကုန်၊
 ပစ္စိမာ-နောက်၌ဖြစ်သော (နောင်လာ နောက်သားဖြစ်သော)၊ ဇနိတာ - လူ
 အပေါင်းသည်၊ ပါဏေသု-တို့၌၊ ပါတဗျတံ-ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊
 ဝါ-ဖျက်ဆီးနိုင်သည်၏အဖြစ်သို့၊ မာ အာပဇ္ဇိ - မရောက်ပါစေနှင့်၊ ဘိက္ခဝေ၊
 သဗ္ဗမတ္တိကာမယာ - သော၊ ကုဋိကာစ-ကိုလည်း၊ နကာတဗ္ဗာ-ထိုက်၊ ယော-
 အကြင်ရဟန်းသည်၊ ကရေယျ၊ (တဿ-၏)၊ ဒုဣဋ္ဌဿ - သို့၊ အာပတ္တိ-သည်၊
 (ဟောတိ)၊ ဣတိ - ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ ပေ၊ ကိဿ-အဘယ်ကြောင့် ပေ၊
 ဘိန္ဒထ-ဖျက်ကြပါကုန်သနည်း၊ ပေ၊ ဘောဒါပေတိ-ဖျက်စေတော်မူ၏၊ (အဖျက်ခိုင်း
 တော်မူ၏)၊ မေဿမိ - တရားရှင်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သစေ
 ဘောဒါပေတိ-အံ၊ ဘိန္ဒထ-ဖျက်ကြပါ၊ ဣတိ-ပြီ။

၈၆။ အထ ခေါ် ပေ၊ သာပိ-ကိုလည်း၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘောဒါပိတာ-
 ဖျက်စေတော်မူအပ်ပြီ၊ (အဖျက်ခိုင်းတော်မူပြီ)၊ မေ-၏၊ ဒါရဂဟေ- သစ်သားတို့ကို
 ထားရာအိမ်၌၊ ဝါ- သစ်တောရုံး၌၊ သန္နိဋ္ဌော- သံဒိဋ္ဌမိတ်ဆွေဖြစ်သော၊
 (တွေ့မြင်ဖူးသော)၊ ဂဏကော စ-သစ်တို့ကိုရေတွက် စောင့်ရှောက်ရသူသည်လည်း၊
 ဝါ-သစ်ထိန်းသည်လည်း၊ အတ္ထိ၊ အဟံ၊ ဒါရဂဟေ-၌၊ ဒါရူနိ-သစ်သားတို့ကို၊

အညွှန်း ။ ။ ကရိဿတိ နာမ - ၄၉၇၊ ၄၉၈။ အနဒ္ဒယာ စသည်-၄၉၈၊ ၄၉၉။
 ပါတဗျတံ-၄၉၉။ ဒေဝဂဟဒါရူနိ၊ နဂရပဋိသင်္ခါရိကာနိ-၅၁၆။

ယာဓ်တွာ - တောင်း၍၊ ဒါရုကုဋိကံ-သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သော ကျောင်းငယ်ကို၊
 ယံနုနကရေယျံ-စွ၊ ပေ၊ မေ - အား၊ ဒါရူနိ - သစ်တို့ကို၊ ဒေဟိ - လှူပါ၊ ပေ၊
 ဘန္တေ၊ ယာနိ - အကြင်သစ်သားတို့ကို၊ အဟံ၊ အယျဿ- အား၊ ဒေဒေယျံ -
 လှူရာပါ၏၊ တာဒိသာနိ - ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်သော (ထိုသို့ လှူဖို့ရာ
 ဖြစ်ကုန်သော)၊ ဒါရူနိ-တို့သည်၊ နတ္ထိ- မရှိပါကုန်၊ ဘန္တေ၊ နဂရပဋိသင်္ခါရိကာနိ-
 မြို့ပြင်ဆင်ခြင်း၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-မြို့ပြင်ဆင်ခြင်း၏ အဆောက်အဦ
 ဖြစ်ကုန်သော၊ အာပဒတ္တာယ - ဘေးရန်အကျိုးငှာ၊ ဝါ-ဘေးရန်ပေါ်က အသုံးပြုဖို့ရာ၊
 နိက္ခိတ္တာနိ - သိမ်းထားအပ်ကုန်သော၊ (ယာနိ)ဒေဝဂဟဒါရူနိ-အကြင်ဘုရင်မင်းမြတ်၊
 သိမ်းပိုက်အပ်သည့်၊ သစ်သားတို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါကုန်၏၊ တာနိ ဒါရူနိ - တို့ကို၊
 ရာဇာ-သည်၊ သစေ ဒါပေတိ - အကယ်၍ လှူစေပါအံ့၊ (အလှူခိုင်းပါအံ့) ဘန္တေ၊
 ဟရာပေထ- ဆောင်ယူစေကြပါကုန်၊ (အယူခိုင်းပါကုန်)၊ ဣတိ-ပြီ။

အာဂုသော - ဒါယကာ၊ ရညာ - မင်းသည်၊ ဒိန္နာနိ - လှူအပ်ကုန်ပြီ၊ ပေ၊
 သကျပုတ္တိယာ - သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ
 သမဏာ - တို့သည်၊ ဓမ္မစာရိနော - တရားကို ကျင့်လေ့ရှိကုန်၏၊ သမစာရိနော-
 အညီအမျှ ကျင့်လေ့ရှိကုန်၏၊ ဗြဟ္မစာရိနော-မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လေ့
 ရှိကုန်၏၊ သစ္စဝါဒိနော - အမှန်ကို ပြောလေ့ရှိကုန်၏၊ သီလဝန္တော-သီလရှိကုန်
 ၏၊ ကလျာဏဓမ္မာ - ကောင်းသော အကျင့်သဘောရှိကုန်၏၊ ဝါ - ကောင်းသော
 ကိုယ်ကျင့်တရားရှိကုန်၏၊ ရာဇာပိ-သည်လည်း၊ ဣမေသံ-တို့အား၊ ဝါ-တို့၏
 အပေါ်၌၊ အဘိပ္ပသန္နော - အလွန်ကြည်ညို၏၊ အဒိန္နံ - မပေးအပ်သော ပစ္စည်း
 ကို၊ ဒိန္နန္တိ - ပေးအပ်ပြီဟု ၊ ဝတ္ထု-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ နာရဟတိ-မထိုက်တန်၊ ပေ၊
 တာနိ ဒါရူနိ-တို့ကို၊ ဓဏ္ဍာဓဏ္ဍိကံ - အပိုင်းငယ် အပိုင်းကြီးဖြစ်အောင်၊ ခေဒါပေတွာ-
 ဖြတ်စေ၍၊ သကဋေဟိ-တို့ဖြင့်၊ နိဗ္ဗာဟာပေတွာ-ထုတ်ဆောင်စေ၍၊ ဒါရုကုဋိကံ
 အကာသိ။

၈၇။ အထ ခေါ်-၌၊ ဝဿကာရော-ဝဿကာရမည်သော၊ မဂမေဟာမတ္ထော-
 မဂဓတိုင်း၌ အမတ်ကြီးဖြစ်သော၊ ဝါ-မဂဓမင်း၏ အမတ်ကြီးဖြစ်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-
 သည်၊ ရာဇဂဟေ - ၌၊ ကမ္မန္တေ - လုပ်ငန်းတို့ကို၊ အနုသညာယမာနော - အစဉ်
 လှည့်လည်မှတ်သားလသော်၊ ဝါ-ထိုထိုဤဤ လှည့်လည်ကြည့်ရှုလသော်၊ ယေန-
 ၌၊ ပေ၊ ဘဏေ-အမောင်၊ နဂရပဋိသင်္ခါရိကာနိ-ကုန်သော၊ အာပဒတ္တာယ-ငှာ၊

နိက္ခိတ္တာနိ - ကုန်သော၊ ယာနိ တာနိ ဒေဝဂဟဒါရူနိ- (သန္တိ)၊ တာနိ ဒါရူနိ- တို့သည်။ ကဟံ - အဘယ်မှာနည်း၊ သာမိ-အရှင်၊ တာနိ ဒါရူနိ - တို့ကို၊ ဒေဝေန-မင်းမြတ်သည်။ ပေ၊ ကထံ၊ ဟိ-ကြောင့်၊ ဒေဝေါ-သည်၊ ပေ၊ ဒသတိ နာမ-လှူရသနည်း၊ (လှူရပါလိမ့်) ၊ ပေ၊ ယေန-၌၊ မာဂဓော - မဂဓတိုင်း၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ သေနိယော - များသော စစ်တပ်ရှိသော၊ ဗိမ္ဗိသာရော - ဗိမ္ဗိသာရ မည်သော၊ ရာဇာ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ပေ၊ အဝေါစ-သံတော်ဦးတင်ပြီ၊ (ကိ)၊ ဒေဝေန- သည်၊ ပေ၊ ဒိန္နာနိကိရ-လှူအပ်ကုန်သတဲ့ဟု ကြားရသည်မှာ၊ သစ္စံ-မှန်ပါသလား၊ ဣတိ-ပြီ၊ ကော -သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြောသနည်း၊ ပေ၊ ဗြဟ္မဏ၊ တေန ဟိ- ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ (ဒီလိုဆိုလျှင်)၊ ဒါရဂဟေ-၌၊ ဂဏကံ-ကို၊ အာဏာပေဟိ- စေခိုင်းပါ၊ [အမိန့်ဖြင့် ဆင့်ခေါ်ပါဟု ဆိုလိုသည်] ၊ ပေ၊ ဂဏကံ-ကို၊ ဗန္ဓံ - ချုပ်နှောင်အပ်သည် မည်လောက်အောင်၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းပြီ၊ (အမိန့်ပေးပြီ။)

ကုမ္ဘာကာရပုတ္တော-သော၊ အာယသ္မာ ဓနိယော-သည်၊ ဂဏကံ-ကို၊ ဗန္ဓံ- ချုပ်နှောင်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ နိယျမာနံ-ထုတ်ဆောင်အပ်သည်ကို၊ အဒ္ဓသ-ပြီ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့်၊ ပေ၊ အာဂုသော၊ ကိဿ - ကြောင့်၊ တွံ -သင့်ကို၊ ဗန္ဓော- အပ်သည်ဖြစ်၍၊ နိယျာသိ - ထုတ်ဆောင်အပ်သနည်း၊ [အတ္တနောပုဒ် “သေ”မှ ပရဿပုဒ် “သိ”သို့ ပြန်နေသည်။] ဘန္တေ၊ တေသံ ဒါရူနံ - တို့၏၊ ကိစ္စာ - ကိစ္စ ကြောင့်၊ (အဟံ ဗန္ဓော နိယျာမိ)၊ အာဂုသော၊ ဂစ္ဆ-သွားနှင့်၊ အဟမ္ဘိ-ငါလည်းပဲ၊ အာဂစ္ဆာမိ-လိုက်ခဲ့မည်၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ၊ အဟံ-ကို၊ ပုရာဟညာမိ-မကြာမီ သတ်အပ်ပါလိမ့်မည်၊ ဝါ-မသတ်အပ်မီ၊ (အသတ်မခံရမီ)၊ ယေျာသိ-လိုက်ခဲ့ပါ၊ ဣတိ-ပြီ။

၈၈။ နိဝေသနံ-နန်းတော်သည်၊ ပေ၊ဘန္တေ၊ မယံ ရာဇာနော နာမ- ဒကာတော် မင်းတို့မည်သည်၊ ဗဟုကိစ္စာ-များသောကိစ္စရှိပါကုန်၏၊ ဗဟုကရဏီယာ- များသော ပြုဖွယ်ရှိပါကုန်၏၊ ဒုတ္တပိ - လှူပြီး၍လည်း၊ န သရေယျာမ-အမှတ် မရပါကုန်၊ဘန္တေ၊ ဣဃံ- တိုက်တွန်းပါ၏၊ သရာပေဟိ - အမှတ်ရစေပါ၊ (သတိ ပေးပါ)၊ ဣတိ- လျှောက်ပြီ၊ မဟာရာဇေ- မဟာရာဇာ၊ (မင်းမြတ်)၊ တွံ-သည်၊ အဘိသိတ္တော - အဘိသိကံ သွန်းအပ်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ပထမံ - ရှေးဦး အစ၌၊ (တစ်နည်း) ပဋ္ဌမာဘိသိတ္တော - အဘိသိကံ သွန်းအပ်ပြီးသော မင်း၏ ရှေးဦးအစ ကာလရှိသည်ဖြစ်၍၊ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ-တို့အား၊ တိဏကဋ္ဌောဒကံ-မြက် , ထင်း, ရေကို၊ ဒိန္နညေဝ- လှူ အပ်ပြီးသည်သာ၊ ပရိဘူဇန္တု-အလိုရှိတိုင်း သုံးစွဲကြပါကုန်၊

ဣတိ - သို့၊ ဝေရူပိ - ဤသို့သဘောရှိသော၊ ဝါစံ - စကားကို၊ ဘာသိတာ - ပြောဆိုအပ်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ သရတိ - အမှတ်ရပါ၊ ဣတိ - ပြီ။

ဘန္တေ၊ အဟံ၊ သရာမိ - အမှတ်ရပါ၏၊ ဘန္တေ၊ လန္ဇိနော - မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ကုက္ကုစ္စကာ-ဝိနယကုက္ကုစ္စရှိကုန်သော [အပ်လေသလား မအပ်လေသလားဟု စဉ်းစားတွေးတော်တတ်သော ကုက္ကုစ္စရှိကုန်သောဟု အကျယ် ဆိုပါ။] သိက္ခာကာမာ - သိက္ခာသုံးပါးကို လိုလားကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ၊ သန္တိ - ရှိပါကုန်၏၊ တေသံ-ထိုသမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့၏၊ အပ္ပမတ္တကေပိ- အနည်းငယ်မျှသော မြက်၊ ထင်း၊ ရေ၌လည်း၊ ကုက္ကုစ္စံ-ကုက္ကုစ္စသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်တတ်ပါ၏၊ တေသံ-ထိုသမဏဗြာဟ္မဏတို့၏ အတွက်၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ မယာ၊ ဘာသိတံ - ပြောဆိုအပ်ပါပြီ။ [တေသံ - ထိုသမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ တိဏကဋ္ဌောဒကဟရဏံ-မြက်၊ ထင်း၊ ရေကို ဆောင်ယူခြင်းကို၊ သန္ဓာယ မယာ ဘာသိတံ - ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။] တဉ္စ - ထိုမြက်၊ ထင်း၊ ရေသည်လည်း၊ အရညေ-တော၌၊ အပရိဂ္ဂဟိတံ-မသိမ်းပိုက်အပ်သော မြက်၊ ထင်း၊ ရေပါတည်း၊ [တံ စ - ကိုလည်း၊ အရညေ-၌၊ အပရိဂ္ဂဟိတံ-ကို၊ သန္ဓာယ၊ ဘာသိတံ၊ ဤသို့ ရှေ့ပါကျရှိ ပုဒ်ကို လိုက်စေ၍လည်း ပေးနိုင်သည်။]

ဘန္တေ၊ သော တံ - သည်၊ တေန လေသေန - ထိုအနည်းငယ်သော အကြောင်းဖြင့်၊ ဒါရူနိ-တို့ကို၊ အဒိန္နံ - မပေးအပ်သောပစ္စည်းကို၊ ဝါ - မပေးအပ်ဘဲ၊ ဟရိတံ- ဆောင်ယူခြင်းငှာ၊ မညသိ- မှတ်ထင်၏၊ ကထံ ဟိ- ကြောင့်၊ မာဒိသော- ဒကာတော်ကဲ့သို့ ရှိအပ်သော မင်းသည်၊ ဝိဇီတေ- နိုင်ငံ၌၊ ဝသန္တံ- နေသော၊ သမဏံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဟနေယျ ဝါ - နှိပ်စက်မှုလည်း နှိပ်စက်ရာအံ့နည်း၊ ဝါ - သတ်မှုလည်း သတ်ရာအံ့နည်း၊ ဗန္ဓေယျ ဝါ - ချုပ်နှောင်မှုလည်း ချုပ်နှောင်ရာအံ့နည်း၊ ပဗ္ဗာဇေယျ ဝါ - နှင်ထုတ် မှုလည်း နှင်ထုတ်ရာအံ့နည်း၊ [ပဗ္ဗာဇေယျ- တိုင်းပြည်မှ ထွက်သွားစေဟု သဒ္ဒတ္ထ- ဖြစ်၏။]

ဘန္တေ၊ ဂစ္ဆ- ကြွပါတော့၊ လောမေန- ရှင်ရဟန်း၏ အသွင်ဟူသော အမွှေးကြောင့်၊ မုတ္တော - အပြစ်မှလွတ်သည်၊ အသိ၊ ပုနပိ-နောက်ထပ်လည်း၊ ဝေရူပံ- ဤသို့သဘောရှိသော အမှုကို၊ မာ အကာသိ- မပြုပါနှင့်၊ ဣတိ-ပြီ။

၁။ ဘာသိတာ ။ ။ ဤပုဒ်သည် တွာပစ္စယန္တ မဟုတ်၊ တု ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော

မနုဿာ၊ ဥဇ္ဈာယန္တိ^၁ - အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက် ကြည့်ရှုကြကုန်၏။ [အမြင်သေးကြကုန်၏။] ဝါ-အယုတ်သဘော၊ နှုတ်ဖြင့်မပြောဘဲ၊ တွေးတောကြံစည်ကြကုန်၏။ [အထင်သေးကြကုန်၏။] ခိယန္တိ - အပြစ်ကိုပြု၊ ရှုတ်ချကြကုန်၏။ ဝိပါစေန္တိ-ရပ်တကာနဲ့၊ စပ်ရာဖြန့်လျက်၊ အပြစ်ကို ကျယ်ပြန့်စေကြကုန်၏။ (ကိ - အဘယ်သို့ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ အပြစ်ကို ကျယ်ပြန့်စေကြကုန်သနည်း။) သကျပုတ္တိယာ - သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ သမဏာ - တို့သည်၊ အလဇ္ဈိနော - မကောင်းမှုမှ ရှုတ်ခြင်းမရှိကုန်၊ [အရှက်မရှိကုန်၊] ဒုဿီလာ - သီလမရှိကုန်၊ မုသာဝါဒိနော - မုသားပြောလေ့ ရှိကုန်၏။ ဣမေဟိ - တို့သည်၊ ဓမ္မစာရိနော - တရားကိုကျင့်လေ့ ရှိသူတို့ဟူ၍၊ သမစာရိနော- အညီအမျှ ကျင့်လေ့ရှိသူတို့ဟူ၍၊ ဗြဟ္မစာရိနော - မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသူတို့ဟူ၍၊ သစ္စဝါဒိနော-အမှန်ကို ပြောလေ့ရှိသူတို့ဟူ၍၊ သီလဝန္တော - သီလရှိသူတို့ ဟူ၍၊ ကလျာဏဓမ္မာ - ကောင်းသောအကျင့် သဘောရှိသူတို့ဟူ၍၊ ဝါ-ကောင်းသော ကိုယ်ကျင့်တရားရှိသူတို့ဟူ၍၊ ပဋိဇာနိဿန္တိ နာမ- ဝန်ခံကြရသနည်း၊ (ဝန်ခံနေကြပါလိမ့်)။

ဣမေသံ - တို့၏၊ သာမညံ - သမဏ၏ဖြစ်ကြောင်း အကျင့်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣမေသံ - တို့၏၊ ဗြဟ္မညံ - မြတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်း အကျင့်သည်၊ နတ္ထိ၊ [နဋ္ဌ-ပျက်ပြီ၊ ကုတော-ဘယ်မှာရှိအံ့နည်း။] ဣမေ - တို့သည်၊ သာမညံ-မှ၊ အပဂတာ-ကင်းကွာကုန်ပြီ၊ ပေ၊ ရာဇာနမ္မိ-မင်းကိုသော်မှလည်း၊ ဝဇ္ဇန္တိ - လှည့်ပတ်ကြကုန်၏။ အညေ - အခြားကုန်၊ မနုဿေ -တို့ကို၊ ကိပန - အဘယ်ကြောင့်၊ ဝါ-အဘယ်မှာ၊ (န ဝဇ္ဇဿန္တိ - မလှည့်မပတ်ဘဲ ရှိကြလိမ့်မည်နည်း)၊ [ဧကန်လှည့်ပတ်ကြလိမ့်မည်ဟု ဆိုလိုသည်။] ဣတိ - ဤသို့ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ အပြစ်ကို ကျယ်ပြန့်စေကြကုန်၏။

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥဇ္ဈာယန္တာနံ - အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုကြကုန်သော၊ ဝါ - အယုတ်သဘော၊ နှုတ်ဖြင့် မပြောဘဲ၊ တွေးတော ကြံစည်ကြကုန်သော၊ ခိယန္တာနံ-အပြစ်ကိုပြု၊ ရှုတ်ချကြကုန်သော၊ ဝိပါစေန္တာနံ-ရပ်တကာနဲ့၊ စပ်ရာဖြန့်လျက်၊ အပြစ်ကို ကျယ်ပြန့်စေကြကုန်သော၊ တေသံ

၁။ ဥဇ္ဈာယန္တိ။ ။ ဤပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်အနက်မှာ “ကဲ့ရဲ့”ဟု ဖြစ်၏။ ဝိပါစေန္တိ-အရ လူများက ကဲ့ရဲ့ရာ၌ အရပ်တကာ နယ်တကာ စပ်မိစပ်ရာ ထိုသတင်းကို ဖြန့်ကြလိမ့်မည်၊ ရဟန်းများကမူ မိမိတို့ အချင်းချင်း သင့်တော်သူများအားသာ ပြောကြလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် ရဟန်းများအတွက် “ဝိပါစေန္တိ-အပြစ်ကို ကျယ်ပြန့်စေကြကုန်၏”ဟုသာ ပေး၊ “ရပ်တကာနဲ့ စပ်ရာဖြန့်လျက်” မထည့်ရ။

မနုဿာနံ-တို့၏ (စကားကို) အသောသံ - ကြားရကုန်ပြီ၊ ယေ တေ ဘိက္ခု - တို့သည်၊ အပ္ပိစ္ဆာ-ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ အလိုမရှိကုန်၊ ဝါ - အလိုဆိုး မရှိကုန်၊ သန္တုဋ္ဌာ - ရရသမျှ ပစ္စယဖြင့် နှစ်သက်ကျေနပ်ကြကုန်၏၊ လဇ္ဇိနော-ကုန်၏၊ ကုက္ကုစ္ဆကာ-ကုန်၏၊ သိက္ခာကာမာ-ကုန်၏၊ ပေ၊ ဝိပါစေန္ဒိ-အပြစ်ကို ကျယ်ပြန့်စေကြကုန်၏၊ [“ရပ်တကာ နှ့စပ်ရာဖြန့်လျက်” မဆိုနဲ့]၊ ကထံ ဟိ - ကြောင့်၊ ကုမ္ဘကာရပုတ္တော-သော၊ အာယသ္မာ ဓနိယော-သည်၊ ရညော-၏၊ ဒါရူနိ-တို့ကို၊ အဒိန္နံ - မပေးအပ်သော ပစ္စည်းကို၊ ဝါ - မပေးအပ်ဘဲ၊ အာဒိယိဿတိ နာမ - ယူရသနည်း၊ ပေ၊ အာဒိယိ ကိရ - ယူသတဲ့ဟု ကြားရသည်မှာ၊ သစ္စံ - မှန်သလား၊ ပေ။

ပုရာဏဝေါဟာရိကော-ရှေးလူဖြစ်စဉ်အခါက တရားဆုံးဖြတ်မှု၌ယှဉ်သော၊ ဝါ-တရားသူကြီးဟောင်းဖြစ်သော၊ မဟာမတ္တော- အမတ်ကြီးသည်၊ ဘိက္ခုသု-တို့၌၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းပြုသည်၊ (ဟုတွာ) ဘဂဝတော-၏၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ နိသိန္နော - ထိုင်နေသည်၊ အဟောသိ၊ ပေ၊ ဘိက္ခု - ဘိက္ခု၊ ကိတ္တကေန - အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်၊ (အဘယ်မျှလောက် ခိုးအပ်သော ပစ္စည်းကြောင့်)၊ မာဂဓော-သော၊ သေနိယော-သော၊ ဗိမ္ဗိသာရော - သော၊ ရာဇာ-သည်၊ စောရံ - သူခိုးကို၊ ဂဟေတွာ - ဖမ်း၍၊ ဟနတိ ဝါ-ညှဉ်းဆဲမှု လည်း ညှဉ်းဆဲသနည်း၊ ဝါ-နှိပ်စက်မှုလည်း နှိပ်စက်သနည်း၊ ဗန္ဓတိ ဝါ-ချုပ်နှောင် မှုလည်း ချုပ်နှောင်သနည်း၊ ပဗ္ဗာဇေတိ ဝါ-တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်မှုလည်း နှင်ထုတ် သနည်း၊ ဣတိ-မေးတော်မူပြီ၊ ဘဂဝါ-ဘုရား၊ ပါဒေန ဝါ - တစ်မတ်ကြောင့် သော် လည်းကောင်း၊ ပါဒါရဟေန ဝါ - တစ်မတ်တန်သောပစ္စည်းကြောင့်သော် လည်းကောင်း၊ (ရာဇာ စောရံ ဂဟေတွာ ဟနတိ ဝါ -ညှဉ်းဆဲမှုလည်း ညှဉ်းဆဲပါ၏။) ပေ၊ ရာဇဂဟေ - ၌၊ ပဉ္စမာသကော - ငါးပဲသည်၊ ပါဒေါ - တစ်မတ်သည်၊ ဟောတိ၊ ပေ။

၉၀။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ - ခြောက်ယောက်အဖွဲ့ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-ဆဗ္ဗဂ္ဂိ မည် ကုန်သော၊ ဘိက္ခု၊ ရဇကတ္ထရဏံ-ခဝါဆိပ်ကမ်းသို့ [ခဝါသည်တို့၏ ဆိပ်ကမ်းသို့]၊ ဂန္ဓာ၊ ရဇကဘဏ္ဍိကံ - ခဝါသည်တို့၏ ဘဏ္ဍာထုပ်ကို [ဘဏ္ဍာရှိသော အထုပ်ကို]၊ အဝဟရိတွာ - အယုတ်အားဖြင့် ဆောင်ယူ၍၊ ဝါ - ခိုးဆောင်၍၊ အာရာမံ - သို့၊ ဟရိတွာ - ဆောင်ယူ၍၊ ဘာဇေသံ - ခွဲဝေကြကုန်ပြီ၊ [ဝေဖန်ကြကုန်ပြီ]၊ ပေ၊ မဟာပုညာ - ကြီးသောဘုန်းကံရှိသူတို့သည်၊ အတ္ထ၊ တုမှာကံ - တို့၏၊ ဗဟံ- သော၊ စိဝရံ - သည်၊ ဥပ္ပန္နံ - ဖြစ်ပြီ၊ ဝါ-ရပြီ၊ ပေ၊ ကုတောံ - ဘယ်မှာရှိအံ့နည်း၊

[နန စသည်ကို စာပိုဒ်နံပါတ်(၄၁)နည်းမှီပေးပါ။] တဉ္စ - ထိုပညတ်အပ်ပြီးသော် သိက္ခာပုဒ်သည်လည်း၊ ဂါမေ-ရွာ၌၊ ဝါ - ရွာအတွက်၊ (ဟောတိ)၊ အရညေ တော၌၊ နော(ဟောတိ) - ပါ၊ အာဂုသော၊ တံ - ထို ပညတ်အပ်ပြီးသော် သိက္ခာပုဒ်သည်၊ (ဂါမေ-၌)၊ ဟောတိ (ယထာ) - ကဲ့သို့၊ တထေဝ - ထို့အတူပ (အရညေ-၌)၊ ဟောတိနန-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော ။ပေ။

၉၂။ ဂါမောနာမ-ဂါမမည်သည်၊ ဧကကုဋိကောပိ-တစ်အိမ်ရှိသော ရွာသည်လည်း၊ ဂါမော-မည်၏၊ [ဒွိကုဋိက-နှစ်အိမ်ရှိသောရွာ၊ သမနုဿေ လူရှိသောရွာ၊ အမနုဿော-လူမရှိသောရွာ၊ ပရိက္ခိတ္တော-ကာရံအပ်သော၊ အပရိက္ခိတ္တမကာရံအပ်သောရွာ]၊ ဂေါနိသာဒိနိဝိဋ္ဌောပိ-နွားတို့၏ နေခြင်းနှင့်တူသော နေခြင်းရှိသော တည်နေစေအပ်သော ရွာသည်လည်း၊ ဝါ-နွားတို့၏ နေခြင်းကဲ့ တည်နေစေအပ်သော ရွာသည်လည်း၊ ယောပိ သတ္တော-အကြင် ကုန်သ အပေါင်းသည်လည်း၊ အတိရေကစတုမာသနိဝိဋ္ဌော-လေးလထက်ပိုလွန်သော ကာလပတ်လုံး စုဝေးတည်နေပြီ၊ သောပိ-ထိုကုန်သည် အပေါင်းကိုလည်း၊ ဂါမေ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

ဂါမူပစာရောနာမ-မည်သည်၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ-ဧ ဣန္ဒြိယ-တံခါးခုံ၌၊ ဝါ-တံခါးတိုင်၌၊ ဌိတဿ-တည်သော၊ မဇ္ဈိမဿ အားအစွမ်းအားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ - ၏၊ လေဉ္စပါတော၊ ခဲ၏ကျရာအရပ်တည်း၊ ဝါ-ခဲတစ်ကျ အရပ်တည်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သော ဂါမဿ-၏၊ ယရူပစာရေ-ယရူပစာရ၌၊ (အိမ်၏ဥပစာ၌)၊ ဌိတဿ- သေ မဇ္ဈိမဿ-သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ လေဉ္စပါတော-သည်၊ (ဂါမော-မည်၏)၊ [တဉ္စ -ထိုဂါမ၌၊ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဉ္စပါတော-တည်း၊] အရည်နာမ မည်သည်၊ ဂါမဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဂါမူပစာရဉ္စ- ရွာ၏ ဥပစာကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အဝသေသံ-ကြွင်းသောအရပ်သည်၊ အရည် နာမ-မည်၏

၁။ တဉ္စ ခေါ် ဂါမေ။ ။ တဉ္စ - ထိုသိက္ခာပုဒ်ကိုလည်း၊ ဂါမေ - ၌၊ ဝါ ရွာထဲအတွက် (ပညတ္တံ)၊ အရညေ၊ နော (ပညတ္တံ) မဟုတ်၊ ဤသို့လည်း “ပညတ္တံ” ပုဒ် ရှေ့မှလိုက်စေ၍ ပေးနိုင်သည်။

၂။ တတ္ထ ဌိတဿ စသည် ။ ။ အပရိက္ခိတ္တဿ ။ပေ၊ လေဉ္စပါတော-သည်၊ ဂါမူပစ မဟုတ်သေး၊ ဂါမသာရှိသေး၏၊ ထို့ကြောင့် “ဂါမူပစာရော နာမ”ဟု အစချီလျက် ဂါမူပစာရကိုပြင် အရာဖြစ်သောကြောင့် “တတ္ထ-ထိုဂါမ၌၊ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဉ္စပါတော”

အဒိန္နံနာမ - မည်သည်၊ ယံ - အကြင်ပစ္စည်းကို၊ အဒိန္နံ-မပေးအပ်၊ [ဥစ္စာရှင် ဖြစ်သော လူသည် ကိုယ်နှုတ်နှစ်ပါး တစ်ပါးပါးဖြင့် မပေးအပ်၊] အနိဿဋ္ဌံ- မလွှတ်အပ်၊ [မိမိလက်မှ သို့မဟုတ် တည်ရာအရပ်မှ မလွှတ်အပ်၊] အပရိစ္စတ္တံ - မစွန့်အပ်၊ ရက္ခိတံ - စောင့်ရှောက်အပ်၏၊ ဂေါပိတံ - လုံခြုံစေအပ်၏၊ မမာယိတံ- ငါ့ဥစ္စာဟု ပြုအပ်၏၊ ဝါ - မြတ်နိုးအပ်၏၊ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ- သူတစ်ပါးတို့သည် သိမ်းပိုက်အပ်၏၊ ဧတံ - ဤပစ္စည်းသည်၊ ဝါ - ဤဘဏ္ဍာသည်၊ အဒိန္နံနာမ - မည်၏၊ ထေယျသင်္ခါတန္တိ - ကား၊ ထေယျစိတ္တော - ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းစိတ်ရှိသည်၊ အဝဟရဏစိတ္တော - အယုတ်အားဖြင့် ယူကြောင်းစိတ်ရှိသည်၊ (ခိုးဆောင်ကြောင်း စိတ်ရှိသည်) (ဟုတွာ) [အာဒိယေယျ-ဋ္ဌိစပ်။]

အာဒိယေယျာတိ-ကား၊ အာဒိယေယျ-တရားစွဲ၍ ယူအံ့၊ ဟရေယျ- ဆောင်ယူသွားစဉ် ခိုးစိတ်ဝင်၍ ယူအံ့၊ အဝဟရေယျ-အပ်နှံထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို ပြန်မပေးဘဲ ယူအံ့၊ ဣရိယာပထံ-သက်ရှိဘဏ္ဍာ၊ ဘဏ္ဍာရှင်၏ ဣရိယာပုတ်ကို၊ ဝိကောပေယျ-ပျက်စေအံ့၊ ဌာနာ-ရွှေအိုးစသည်တို့၏ တည်ရာအရပ်မှ၊ စာဝေယျ- ရွှေစေအံ့၊ သင်္ကေတံ-ကြိဆအပ်သောအရပ်၊ အခွန်ကောက်ရာအရပ်ကို၊ ဝိတိနာမေယျ- ကျော်လွန်စေအံ့၊ ယထာရူပံ နာမ-မည်သည်၊ ပါဒံ ဝါ-တစ်မတ်သော် လည်းကောင်း၊ ပါဒါရပံ ဝါ-တစ်မတ်ထိုက်တန်သော ပစ္စည်းသော်လည်းကောင်း၊ အတိရေကပါဒံ ဝါ-တစ်မတ်ထက်ပိုလွန်သော ငွေသော်လည်းကောင်းတည်း။

ရာဇာနော နာမ-ရာဇာတို့မည်သည်၊ ပထဗျာရာဇာ-တစ်မြေပြင်လုံး၏ မင်းလည်းကောင်း၊ (တစ်မြေပြင်လုံးကို အစိုးရသော မင်းလည်းကောင်း)၊ ပဒေသရာဇာ- တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသောအရပ်၏ မင်းလည်းကောင်း၊ (တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော အရပ်ကို အစိုးရသော မင်းလည်းကောင်း)၊ ဝါ-ပဒေသရာဇ်လည်းကောင်း၊ မဏ္ဍိလိကာ- တစ်ဝန်းတစ်ပိုင်းကို အပိုင်စားရသော မင်းတို့လည်းကောင်း၊ အန္တရ ဘောဂိကာ- နှစ်ဦးသောမင်းတို့၏အကြား၌ အပိုင်စားရသော ရွာရှိသော မင်းတို့လည်းကောင်း၊ (တိုင်းကြားမင်း နယ်စပ်မင်းတို့လည်းကောင်း)၊ အက္ခဒဿာ - တရားရုံး၌ အပြစ်ငယ်၊ အပြစ်ကြီးကို ကြည့်ရှုဆုံးဖြတ်တတ်ကုန်သော၊ မဟာ မတ္တာ-အမတ်ကြီးတို့ လည်းကောင်း တည်း၊ [တရားသူကြီးများ၊] ဝါပန -သည်သာမကသေး၊ ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ ဆေဇ္ဇဘောဇံ-လက်ခြေစသည်ကို ဖြတ်ခြင်း၊ ခွဲခြင်းကို၊ ကရောန္တာ-ကုန်လျက်၊ အနုသာသန္တိ - ဆုံးမကြကုန်၏၊ ဧတေ- ဤသူတို့သည်၊ ရာဇာနော နာမ- မင်းတို့ မည်၏။

စောရော နာမ - မည်သည်၊ ယော-သည်၊ ပဉ္စမာသကံဝါ - ငါးပဲကိုသော်လည်းကောင်း၊ အတိရေကပဉ္စမာသ ကံဝါ - ငါးပဲထက်ပိုလွန်သော ငွေကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂနကံ - ထိုက်တန်သော၊ အဒိန္နံ - မပေးအပ်သော ပစ္စည်းကို၊ ဝါ - ဘဏ္ဍာကို၊ ထေယျသင်္ခါတံ - ခိုးသူ၏ဖြစ်ကြောင်း စိတ်အစုဖြင့်၊ ဝါ - ခိုးလိုသော စိတ်ဖြင့်၊ [ကရိုဏ်းအနက် ပဉ္စမာသကံ]၊ အာဒိယတိ-ယူ၏၊ ဒေသော-သည်၊ စောရောနာမ-မည်၏၊ ဟနေယျံဝါတိ-ကား၊ ဟတ္ထေန ဝါ - လက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပါဒေနဝါ-ခြေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကသာယဝါ -ကြိမ်လုံးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ [နွား မြင်းတို့ကို ရိုက်နှက် မောင်းနှင်သော နှင်တံ စသည်၊] ဝေတ္ထေန ဝါ -ကြိမ်နွယ်ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ အမုဒဏ္ဍ ကေန ဝါ - လေးတောင်ထက်ဝက်ဖြစ်သော တုတ်ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ [ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ ကိုင်ဆောင်သော တုတ် စသည်]။ ဆေဇ္ဇာယ ဝါ - လက်ခြေစသည်ကို ဖြတ်ခြင်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဟနေယျံ - ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက်ကုန်ရာ၏။

ဗန္ဓေယျံဝါတိ-ကား၊ ရဇ္ဇုဗန္ဓနေန ဝါ - နောင်ဖွဲ့ကြောင်း ကြိုးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ - ကြိုးအနောင်အဖွဲ့ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ [အန္ဓု - လက်ထိပ်၊ ဝါ-နောင်အိမ်၊ သင်္ခလိက-သံခြေချင်း၊ ဃရ-အိမ်၊ ဝါ-ထောင် ပေ၊] ဗန္ဓေယျံ-ချုပ်နှောင်ကုန်ရာ၏၊ ပုရိသဂုတ္တိံ ဝါ-ယောက်ျား အစောင့်ရှောက်ကိုလည်း၊ ကရေယျံ၊ ပဗ္ဗာဇေယျံဝါတိ - ကား၊ ဂါမာဝါ - မှသော်လည်းကောင်း၊ [နိဂမ-နိဂုံး၊ ရွာကြီး၊ တောမြို့၊ နဂရ- မြို့၊ ဇနပဒ- ဇနပုဒ်၊ မြို့နယ်၊ တိုင်း။] ဇနပဒပဒေသာ ဝါ - ဇနပုဒ် (နယ်) ၏ အစိတ်အပိုင်းမှ သော်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗာဇေယျံ။

စောရောသိ ပေ၊ ထေနောသိတိ - ဟူသော၊ ဒေသော - ဤသဒ္ဒါအပေါင်းသည်၊ ပရိဘာသော- ကြိမ်းမောင်းကြောင်း (ဆဲရေးကြောင်း) သဒ္ဒါတည်း ပေ၊ အာဒိယမာနောတိ - ကား၊ အာဒိယမာနော - တရားစွဲ၍ယူသော ပေ၊ သင်္ဂေတံ-ကို၊ ဝိတိနာမယမာနော-ကျော်လွန်စေသော၊ [အာဒိယေယျအတိုင်း ဖော်ဆိုပါ၊] (အယမ္ဗိ ဘိက္ခူ-၌စပ်)၊ ပုရိမံ -ရှေ့ဖြစ်သော ရဟန်းကို၊ ဥပါဒါယ-စွဲ၍၊ အယမ္ဗိတိ-အယမ္ဗိ ဟူ၍၊ ဝါ-အယမ္ဗိ ဟူသောစကားကို၊ ဝုစ္စတိ၊ [အဓိပ္ပာယ်ကို ဘာသာဋီကာ ၅၆၁-၌ ရှု။

ပါရာဇီကော ဟောတိတိ - ကား၊ သေယျထာပိနာမ - မည်သည်၊ ဗန္ဓနာ-အညာမှ၊ ပဝုတ္ထော-လွတ်လာသော၊ ဝါ- ကြွေကျလာသော၊ ပဏ္ဍုပလာသော - ဖျော့တော့ ဝါဝင်းသော သစ်ရွက်သည်၊ ဟရိတတ္ထာယ- စိမ်းစိုခြင်း အကျိုးငှာ၊

အဘဗ္ဗောသေယျထာပိ-ကဲ့သို့၊ ပေ၊ အသံဝါသောတိ - [စာပိုဒ်နံပါတ် (၅၅)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၉၃။ ဘူမဋ္ဌံ - မြေ၌တည်သော ဘဏ္ဍာ၊ ဝါ-ပစ္စည်း၊ ထလ - ကြည်းကုန်း၊ အာကာသ-ကောင်းကင်၊ ဝေဟာသ-လွင်ပြင်၊ ဟင်းလင်းပြင်၊ ဥဒက - ရေ၊ နာဝါ-လှေ၊ ယာန-ယာဉ်၊ ဘာရဋ္ဌ-ဝန် တည်းဟူသောဘဏ္ဍာ၊ ဝါ-ဝန်ထုပ် ဝန်ပိုး အဖြစ်ဖြင့် တည်သောဘဏ္ဍာ၊ အာရာမ - အာရာမံ ခြံ၊ [သစ်သီးခြံ၊ ပန်းခြံ] ခေတ္တ-လယ်။ ၊ ဝတ္ထု - ယာ၊ အရည-တော၊ ဒန္တပေါဏ-တံပူ၊ ဝနပ္ပတိ-တော၏ အရှင်ဖြစ်သော သစ်ပင်၊ (တောစိုးသစ်ပင်)၊ ဟရဏကံ-လက်ဖြင့် ဆောင်ယူထိုက်သော ဘဏ္ဍာ၊ ဥပနိမိ-အပ်နှံထားအပ်သော ဘဏ္ဍာ၊ သုကံဃာတံ - အခွန် ကောက်ရာအရပ်၊ ပါဏော - သတ္တဝါ၊ အပဒံ - ခြေမရှိသော သတ္တဝါ၊ သြစရ ကော-အတွင်းသို့ သက်ဝင်လှည့်လည်ကြည့်ရှုတတ်သူ၊ (စုံထောက်၊ လက်ထောက်ချသူ)၊ သြဏိရက္ခော-ဆောင်ယူအပ်သောဘဏ္ဍာကို စောင့်ရှောက်တတ်သူ၊ သံဝိဒါဝဟာရော - သဘောတူ စီစဉ်၍ ခိုးခြင်း၊ ဝါ-တိုင်ပင်၍ ခိုးခြင်း၊ သင်္ကေတကမ္မံ - ချိန်ခါသတ်မှတ်မှုကို ပြုခြင်း၊ နိမိတ္တကမ္မံ-အရိပ်နိမိတ်ကို ပြုခြင်း၊ ဣတိ- ဤကား မာတိကာတည်း။

၉၄။ ဘူမဋ္ဌံ-မြေ၌တည်သော၊ ဘဏ္ဍံနာမ-ဘဏ္ဍာမည်သည်၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ နိက္ခိတ္တံ-ထားအပ်သည်၊ နိခါတံ-မြှုပ်ထားအပ်သည်၊ ပဋိစ္ဆန္တံ-ဖုံးအုပ်ထားအပ် သည်၊ ဟောတိ၊ [တစ်နည်း။ ။ယံ(ဘဏ္ဍံ)သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘူမိယံ-၌၊ နိက္ခိတ္တံ-အပ်သည်၊ နိခါတံ-အပ်သည်၊ ပဋိစ္ဆန္တံ-အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တံ-ထိုဘဏ္ဍာသည်၊ ဘူမဋ္ဌံနာမ- ဘူမဋ္ဌမည်၏၊ ဤသို့လည်းပေးနိုင်၏၊ နောက်ဝါကျများ၌နည်းမို့ပါ၊] ဘူမဋ္ဌံ-သော၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ အဝဟရိဿာမိ-အယုတ်အားဖြင့်ဆောင်မည်၊ ဝါ-ခိုးဆောင်မည်၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ ထေယျစိတ္တာ-ခိုးသူ၏ဖြစ်ကြောင်းစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒုတိယံ ဝါ-နှစ်ယောက်မြောက် အဖော်ကိုလည်း၊ ပရိယေသတိ-ရှာအံ့၊ ကုဒါလံ ဝါ - ပေါက်တူးကို သော်လည်းကောင်း၊ ပုဋကံ ဝါ-တောင်းကို သော်လည်းကောင်း၊ ပရိယေသတိ-အံ့၊ ဂစ္ဆတိ ဝါ - သွားမူလည်း သွားအံ့၊ (ပစ္စည်းရှိရာ အရပ်သို့ သွားအံ့)၊ ဒုက္ကဋသု-သို့၊ အာပတ္တိ ဟောတိ၊ [တစ်နည်း ဒုက္ကာဋာ + အဿ ဟံ

၁။ ခေတ္တံ၊ ဝတ္ထု။ ။ ရှေ့စာပိုဒ်(၄၉)၌ စပါးခင်းကို “ခေတ္တ”ဟု လည်းကောင်း၊ ပဲစသော အခြားသီးနှံစိုက်ခင်းကို “ဝတ္ထု”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်ခဲ့၏၊ ထိုအလို “ခေတ္တံ-လယ်၊ ဝတ္ထု-ယာ”ဟု ပေးပါ၊ နောက်စာပိုဒ်(၁၀၄။၁၀၅)၌ပါသော ပဒဘာဇနီ အလို စပါးခင်း၊ ပဲခင်း အားလုံးသည် “ခေတ္တ” ခြံမြေကျောင်းမြေသည် “ဝတ္ထု”ဟု ခွဲပါ၊ ထိုအလို “ခေတ္တံ-လယ်၊ယာ၊ ဝတ္ထု-မြေမြေ၊ ကျောင်းမြေ”ဟု ပေးပါ။

ပုဒ်ဖြတ်၊ ဒုက္ခဋ္ဌာ-ဒုက္ခဋ္ဌာမည်သော၊ အာပတ္တိ-သည်၊ အသ- ဖြစ်၏။ တတ္ထ
 ဇာတက - ထိုဘဏ္ဍာ ထားရာမြေ၌ ပေါက်နေသော၊ ဝါ - ထို ဘဏ္ဍာအိုးပေါ်၌
 ပေါက်နေသော၊ ကဋ္ဌံဝါ - သစ်သားကိုသော်လည်းကောင်း၊ လတ်ဝါ - နွယ်ကို
 သော်လည်းကောင်း၊ ဆိန္ဒုတိ - ဖြတ်အံ့၊ ပေ၊ တတ္ထ- ထိုဘဏ္ဍာထားရာအရပ်၌၊
 ပံသံ-မြေကို၊ ခဏတိ ဝါ-တူးမူလည်း၊ တူးအံ့၊ ဗျူဟတိ ဝါ - ယက်မူလည်း
 ယက်အံ့၊ ဥဒ္ဓရတိဝါ-ထုတ်ဆောင်မူလည်း ထုတ်ဆောင်အံ့၊ ပေ။

ကုမ္ဘိ - ထိုဘဏ္ဍာအိုးကို၊ (ပစ္စည်းထားသောအိုးကို)၊ အာမသတိ-သုံးသပ်အံ့
 (ကိုင်အံ့)၊ ပေ၊ ဗန္ဓာပေတိ - လှုပ်ရှားစေအံ့၊ ပေ၊ ဌာနာ - တည်ရာအရပ်မှာ
 စာဝေတိ- ရွေ့စေအံ့၊ ပေ၊ အတ္တနော-၏၊ ဘာဇနံ-ခွက်ကို၊ ပဝေသေတွာ-သွင်း ၍၊
 ပဉ္စမာသကံဝါ-ငါးပဲကိုသော်လည်းကောင်း၊ အတိရေကပဉ္စမာသကံ ဝါ - ငါးပဲထက်
 အပိုအလွန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂနကံ-ထိုက်တန်သောဘဏ္ဍာကို၊ (ပစ္စည်းကို)၊
 ထေယျစိတ္တော (ဟုတွာ) အာမသတိ၊ ပေ၊ အတ္တနော-၏၊ ဘာဇနကံ ဝါ-ခွက်၌
 ရောက်သည်ကိုမူလည်း၊ ကရောတိ-အံ့၊ မုဋ္ဌိ ဝါ-လက်ဆုပ်ကိုမူလည်း၊ ဆိန္ဒုတိ-
 ဖြတ်အံ့၊ ပေ၊ ဒုတ္တာရဋ္ဌံ-ချည်၌ တက်ရောက်သော၊ ဝါ-ချည်ဖြင့် သီကုံးအပ်သော၊
 ဘဏ္ဍ-ကို၊ (သာမညကံ)၊ [ဘဏ္ဍာကို သရုပ်ဖော်လို၍ ပါမင်္ဂ စသည်မိန့်၊] ပါမင်္ဂ
 ဝါ-ဆောက်လုံးကို သော်လည်းကောင်း၊ (ဆောက်လုံး ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော ဘဏ္ဍာ)၊
 ကဏ္ဍသုတ္တကံဝါ -လည်ဆွဲကြိုးတန်ဆာကို သော်လည်းကောင်း၊ [ဆွဲကြိုး၊ ဘယက်၊
 ပုလဲသွယ်] ကဋ္ဌိသုတ္တကံ ဝါ-ခါးကြိုးတန်ဆာကို သော်လည်းကောင်း၊ [ခါးစည်းကြိုး၊
 ခါးပတ်စသည်၊] သာဋကံ ဝါ-အဝတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝေဋ္ဌနံဝါ-
 ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်းကို သော်လည်းကောင်း၊ ဦးခေါင်းကို ရစ်ပတ် ဖွဲ့ချည်ထားကြောင်း
 ခေါင်းပေါင်း ပဝါ၊] ပေ၊ ကောဋိယံ-အစွန်၌၊ (အဖျား၌)၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊
 ဥစ္စာရေတိ-ကြွမြှောက်စေအံ့ ၊ ဝါ-အထက်သို့ မြှောက်အံ့၊ ပေ၊ ဗံသန္ဓော-
 ပွတ်တိုက်လျက်၊ နိဟရတိ-ထုတ်ဆောင်အံ့၊ ပေ၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ-
 ဆံဖျားမျှကိုလည်း၊ ဝါ - ဆံဖျားအတိုင်း အရှည်ရှိသော အရပ်ကိုလည်း၊ ကုမ္ဘိမုခါ-
 အိုးဝမှာ မောစေတိ-လွတ်စေအံ့၊ ပေ၊ သပ္ပိ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တေလံ ဝါ-
 ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မနံ ဝါ၊ ဖာဏိတံ ဝါ၊ ပဉ္စမာသကံ ဝါ၊ အတိရေက
 ပဉ္စမာသကံ ဝါ၊ အဂ္ဂနကံ-ကို၊ ထေယျစိတ္တော (ဟုတွာ)၊ ဧကေန-တစ်ကြိမ်တည်းသော၊

၁။ ဗျူဟတိ ဝါ၊ ဥဒ္ဓရတိ ဝါ။ ။ မြေကို တူးပြီးနောက် ကျင်း၊ တွင်း၌ရှိသော မြေလွှာကို
 အပြင်သို့တင်ရန် ကျင်းထဲ၌စုခြင်းကို “ဗျူဟ-ယက်” ဟု ခေါ်၏။ ထိုသို့စုပြီးနောက် ထိုမြေကို
 အပေါ်သို့ ထုတ်ဆယ်ခြင်းကို “ဥဒ္ဓရ” ဟု ခေါ်သည်။ ဘာသာဋီကာ ၅၇၀-၅။

ပယောဂေန-ပံယောဂဖြင့် (တစ်ကြိမ်တည်း ခပ်ယူခြင်းဖြင့်)၊ ပိဝတိ-သောက်အံ့၊ ပေ၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ ဘိန္ဒုတိ ဝါ-ဖျက်ဆီးမှုလည်း ဖျက်ဆီးအံ့၊ ဝါ-ခွဲမှုလည်း ခွဲအံ့၊ ဆဇ္ဇေတိ ဝါ-စွန့်မှုလည်း စွန့်အံ့၊ (သွန်ပစ်အံ့)၊ ဈာပေတိ ဝါ-မီးဖြင့်မှုလည်း လောင်စေအံ့၊ (မီးရှို့အံ့)၊ အပရိဘောဂံ ဝါ-မသုံးစွဲထိုက်သည်ကိုမှုလည်း၊ ကရောတိ-အံ့၊ ပေ။

၉၅။ ထလေ^၁ -ကြည်းကုန်း၌၊ နိက္ခိတ္တံ-ချထားအပ်သည်၊ ဟောတိ ၊ပေ။

၉၆။ အာကာသဂတံ-ကောင်းကင်၌ရောက်နေသည်၊ ဟောတိ၊ မော့ရော ဝါ-ဥဒေါင်းသည်သော် လည်းကောင်း၊ ကပ္ပိဋ္ဌရော ဝါ^၂ -ချိုးသည်သော်လည်းကောင်း၊ တိတ္ထိရော ဝါ-ခါသည်သော် လည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇကော ဝါ-ငုံးသည်သော်လည်းကောင်း၊ သာဠကံ ဝါ- အဝတ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝေဠနံ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဟိရညံ ဝါ-ငွေသည်သော်လည်းကောင်း၊ သုဝဏ္ဏံ ဝါ၊ ဆိန္ဒုမာနံ-ပြတ်လျက်၊ ပတတိ-ကျလာအံ့၊ ပေ၊ ဂမနံ-သွားခြင်းကို၊ ဝါ-သွားကြောင်း၊ ဣရိယာပုထံကို၊ ဥပစ္ဆိန္နတိ-ဖြတ်အံ့၊ ပေ။

၉၇။ ဝေဟာသဂတံ-ကောင်းကင်ပြင်၌ ရောက်နေသည်၊ (မြင့်သောအရပ်၌ ရောက်နေသည်)၊ ဟောတိ၊ မဇ္ဈေ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ (ခုတင်၌သော်လည်းကောင်း၊) ပိဋ္ဌေ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ (ထိုင်ခုံစသည်၌ သော်လည်းကောင်း)၊ စိဝရဝံသေ ဝါ-သင်္ကန်းတန်း ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ [သင်္ကန်းလှန်းရန် ထားရန် ပြုလုပ်အပ်သောဝါးတန်း၊] စိဝရရုဇ္ဈယာ ဝါ-သင်္ကန်းတန်းကြီး၌ သော်လည်းကောင်း၊ ဘိတ္ထိခိလေ ဝါ-နံရံငုတ်၌ သော်လည်းကောင်း၊ [နံရံ၌ စိုက်ထားအပ်သော၊ သို့မဟုတ် နံရံ၌ ရှိနေသော ငုတ်၊] နာဂဒန္တေ ဝါ-ဆင်စွယ်ကောက်၌ သော်လည်းကောင်း၊

၁။ ဘူမိထလ။ ။ဤဘဏ္ဍာနှစ်မျိုး၏အထူးကား- “ကုဒါလံ ဝါ ပိဋကံ ဝါ” စသည်ကို ကြည့်၍ မြေထဲ၌ ကျင်းတူး၍ မြှုပ်ထား၊ မြေဖြင့်ဖုံးထား သို့မဟုတ် အိုးထဲ၌ ထည့်ထားသောဥစ္စာသည် “ဘူမဋ္ဌ”မည်၏။ “ထလေ နိက္ခိတ္တံ”ကို ကြည့်၍ မြေအပြင် ကျောက်အပြင်၊ တောင်အပြင် စသည်ဝယ် ဖုံးအုပ်အပ်သော အရပ်၌ဖြစ်စေ မဖုံးအုပ်အပ်သောအရပ်၌ဖြစ်စေ ထားအပ်သောဘဏ္ဍာသည် “ထလဋ္ဌ” မည်၏။

၂။ ကပ္ပိဋ္ဌရော ။ ကပ္ပိဋ္ဌရောနာမ အညမည် ယုဇ္ဇာပနတ္တယ ဗာလဇနေဟိ ဝေါသာဝနိယ ပက္ခိဇာတိ-အချင်းချင်း ခွပ်စေဖို့ (တိုက်ဖို့)ရန် လူမှိုက်တို့မွေးအပ်သော ငှက်တစ်မျိုးသည် “ကပ္ပိဋ္ဌရ” မည်၏ဟု ဋီကာဆို၏၊ ချိုးစသည်တည်း။

အညွှန်း ။ ။ ပဒမ ပုဏ္ဏရိက - ၆၀၃။ ဘိသံ - ၆၁၂။

ရုက္ခေ ဝါ-သစ်ပင်၌သော်လည်းကောင်း၊ အန္တ မသော-အားဖြင့်၊ ပတ္တာဓာရကေပိ -
သပိတ်ခြေ၌ သော်လည်း၊ လဂ္ဂိတံ-ငြိကပ်နေသည်၊ ဝါ-ချိတ်ထားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊
ပေ။

၉၈။ (ယံ) ဘဏ္ဍံ-သည်၊ ဥဒကေ-၌၊ နိက္ခိတ္တံ - ထားအပ်၏၊ (တံ-သည်၊)
ဥဒကဋ္ဌံ နာမ-မည်၏၊ (ရေ၌တည်သော ဘဏ္ဍာမည်၏) ၊ပေ၊ နိမုဇ္ဇတိ ဝါ-
ငုပ်မှုလည်းငုပ်အံ့၊ ဥမ္မုဇ္ဇတိ ဝါ-ဖော်မှုလည်း ဖော်အံ့ ၊ပေ၊ ဌာနာ-တည်ရာမှ ၊ပေ၊
တတ္ထ-ထိုရေ၌၊ ဇာတကံ-ပေါက်နေသော၊ ဥပ္ပလံဝါ-ကြာညိုကိုသော် လည်းကောင်း၊
ပဒမံ ဝါ-ပဒုမ္မာကြာကို သော်လည်းကောင်း၊ ပုဏ္ဏရိကံ ဝါ-ပုဏ္ဏရိကံကြာကို
သော်လည်းကောင်း၊ ဘိသံ-ကြာစွယ် (ကြာဥ)ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မစ္ဆံ-ငါးကို
သော်လည်းကောင်း၊ ကစ္ဆပံ ဝါ-လိပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စမာသကံ ဝါ-
ငါးပဲကို သော်လည်းကောင်း၊ အတိရေကပဉ္စမာသကံ ဝါ-ငါးပဲထက် အပိုအလွန်ကို
သော်လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂနကံ-ထိုက်တန်သော (ကြာစသော) ဘဏ္ဍာကို၊ ထေယျစိတ္တော
အာမသတိ၊ ပေ။

ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော်နိဿယ ဒုတိယပိုင်း ပြီး၏။

